Gwo Ma Arumgimis

Uduk Bible

Contents

ṮAKWIIN 1
MMO/II KA PIJE/ MO 73
GWAY GI IDAWUU'D 101
MAṮṮA 215
MARKUS 263
LUUKA 293
YOHAAN 344
MII GUN MIINU MO 380
RUUMIYA 428
KURINṮḤUUS 'DE/ 448
KURINṮḤUUS SU/ 469
GALATHIYYA 483
EPASUS 490
PILIBBI 497
KULUUSI 502
TASALUNIIKI 'DE 507
TASALUNIIKI SU/ 511
ṮIMUṮḤAWUUS 'DE/ 514
ṮIMUṮḤAWUUS SU/ 520
TIITHUS 525
PILIMUUN 528
Ibraniyiin 530
YAKUUB 546
BUṮERUS 'DE/ 551
BUṮERUS SU/ 557
YOHAAN 'DE/ 561
YOHAAN SU/ 566
YOHAAN KWARA 567
YAHUUSA 568
GWO JIN 'CEENU MO 570

Gwo Ma Arumgimis
Uduk New Testament and OT Portions

copyright © 2005 SIM International

Language: Uduk

Translation by: SIM International

Uduk New Testament and OT Portions

Published by Bible Alliance Mission, 1983.

- If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at www.sim.org.
- This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

ISBN 978-1-5313-0676-2

PDF generated on 14 Sep 2016 from source files dated 13 Sep 2016

f734434c-b6bd-5d21-abc6-692c3842e034

Gwo ma Musa jin ’Kwara A’di jin Ta jin Ṯwa/a/ mo jin Yuḵu Gway ka Ṯakwiin

1 Ka muŋ’kup mo tani Arumgimis uḵki
momis dhali mony’cesh mo. 2 Dhali
mony’cesh a’di ’ceṯhki’da ’thintha/ mo
dhali di bwa ’te/ mo, dhali mondhurumi’d
a’di wupki’da apo/ mo jin ’kula’kul mo.
Dhali Shi/in ma Arumgimis a’di wukurki’d
apowa ris ḵumma/ yi’de/ mo.
3 Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki
moŋkush piyi’d mo. Dhali moŋkush diki’d
mo. 4 Dhali Arumgimis parki moŋkush e
ki a’di ’bora’bor mo. Dhali Arumgimis ki
ḵwa/ moŋkush bwa ’peni mondhurumi’d
mo. 5 Arumgimis ki yuḵ moŋkush ki Mon-
tee mo dhali mondhurumi’d yuḵa a’di ki
Mon’thiny mo. Dhali mom’pimpili/ diki’d
mo dhali mon’thamo/ diki’d mo, a’di jin
ta’da cim ’de/ mo.
6 Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalka
balany di’d mo ibwaman ḵumma/ yi’de/
mo dhali dhalki a’di ḵwa/a’da ris ḵumma/
yi’de/ bwa mo ’pena ris ḵumma/ yi’de/ mo.
7 Dhali Arumgimis ki uḵa balany mmoḵwa/
a ris ḵumma/ yi’de/ bwa mo, uni kun
’kokin e bwaŋ’kwariny ma balany ’pena
ris ḵumma/ yi’de/ mo, uni kun ’kokina
powa balany mo. Dhali uni ’kokin kan mo.
8 Dhali Arumgimis ki yuḵa balany ki Momis
mo. Dhali mom’pimpili/ diki’d mo dhali
mon’thamo/ diki’d mo, a’di jin ta’da cim
su/ mo.
9 Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki:
Dhalka ris ḵumma/ yi’de/, uni kun ’kokin
e bwaŋ’kwariny momis mo minu tul isi
monṯal ’de/ mo e mon ’de/ mo, dhali
dhalki moŋḵuthu’d piyi’d mo. Dhali a’di
waki’d kan mo. 10 Arumgimis ki yuḵ mo
jin ḵuthaḵu’th ki Mony’cesh mo, dhali aris
yi’de/ gwansan kun tulu isi monṯal ’de/ mo
tani yuḵkina a’di gway ki Ḵumma/ Yi’de/
mo be. Dhali Arumgimis ki par a’di e ki
a’di ’bora’bor mo. 11 Dhali Arumgimis ki
o gwo mo ki: Dhalka ’cesh ’ka to ale/ ki
ton dhii/in mo, to kun minu si kun mini
dho’th maman ki emen buni mo, dhali cwa
kun mini dho’th maman ki emen buni kun
cinu uni mo, uni ’baar ka ’deṯe/ ’deṯe/
isi ki e jin ’ko uni ki she/ ki she/ kuku/
mo, apo/ mony’cesh mo. Dhali a’di waki’d
kan mo. 12 Mony’cesh a’di dho’thki ton
dhii/in kun ’kana le/ mo, to kun sinu mo
kun dhodhi maman mo isi ka ḵa’bany buni
kun ’kona e uni ki she/ ki she/ mo, dhali
cwa kun dho’thki maman ki emen buni ki
she/ ki she/ kun cinu uni mo, uni ’baar
ki isi e kuku/ mo. Dhali Arumgimis ki
par a’di e mo ki a’di ’bora’bor mo. 13 Dhali
mom’pimpili/ diki’d mo dhali mon’thamo/
diki’d mo, a’di jin ta’da cimi kwara mo.
14 Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki
moŋkush uni i’kon eya balany gi momis mo
mmoḵwa/ montee bwa ’peni mon’thiny
mo. Dhali dhalki uni ta jamas mii mo
dhali goma yir mo dhali goma tee mo
dhali gom yil mo, 15 dhali dhalki uni kushi
mo mo ’pena balany gi momis mo mmoci
moŋkusha po/ mony’cesh mo. Dhali a’di
waki’d kan mo. 16 Dhali Arumgimis ki uḵ
dhan moŋkush kun caaca isu/ mo, a’di jin
ta dhan moŋkush jin caaca mmoji mo jin
yuḵu ki montee mo, dhali a’di jin boca is
ka kamu/ mmoji mo jin yuḵu ki mon’thiny
mo. A’di uḵki’da risa cul si’da/ mo. 17 Dhali
Arumgimis ki dhu uni eya balany gi momis
mo mmoci moŋkush buni apo/ mony’cesh
mo, 18 mmoji mo jin yuḵu ki montee mo
dhali apo/ mon’thiny mo, dhali mmoḵwa/
moŋkush bwa ’peni mondhurumi’d mo.
Dhali Arumgimis ki par a’di e mo ki a’di
’bora’bor mo. 19 Dhali mom’pimpili/ diki’d
mo dhali mon’thamo/ diki’d mo, a’di jin
ta’da cimi doŋon mo.
20 Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki:
Dhalka ris yi’de/ dhodhona risa waam-
buhany to/e kun uḵu mo, dhali dhalka
ris ’dii pena apo/ mony’cesh mmo’ciṯh ka
’ciṯhan dhul apowa balany gi momis mo.
21 Wakan Arumgimis ki uḵ dhan to kun ’kon
e ḵumma/ yi’de/ kun caaca mo dhala ris
to kun ’kon ki e kun ḵalki ya ka bor mo,
uni kun ’tu’dki yi’de/ isi ki em buni kun ’ko
uni kuku/ mo, dhala ris ’dii kun ’kan ma bi
mo isi ki em buni kun ’ko uni kuku/ mo.
Dhali Arumgimis ki par a’di e mo ki a’di
’bora’bor mo. 22 Dhali Arumgimis ki ’bor
uni mii mo, mmo/o gwo mo ki: Dhodhi
maman mo, dhali mari is mo dhali ’tu’di

aris yi'de/ ki piny piny mo e bwam uni kun ta kumma/ yi'de/ mo, dhali dhalka ris 'dii mar is apo/ mony'cesh mo. 23 Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cim ma mudhe'd mo.

24 Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki mony'cesh dhodho'da ris to kun 'kon ki e kun uku mo isi ki em buni kun 'ko uni kuku/ mo: bip dhali to kun parana 'cesh mo dhali tombwaasho mo kun 'kon e mony'cesh mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo. Dhali a'di waki'd kan mo. 25 Dhali Arumgimis ki uk tonycuk kun 'kon e mony'cesh mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo dhali bip isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo, dhali aris to kun parana po/ mony'cesh isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo. Dhali Arumgimis ki par a'di e ki a'di 'bora'bor mo.

26 Dhali yan'ko'd Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki ana uka wathi/ en'thi/ mo ki jamas bana mo, mmowa e ki jamas bana mo, dhali dhalki uni ta gi mom'bi'th mo apo/ yi'de/ kun 'kon e bwaŋ kumma/ yi'de/ mo, dhali apowa ris 'dii kun pen e mis mo, dhali apo/ bip mo, dhali apowa ris mony'ceshi 'baar mo, dhali apowa ris to/ e kun parana 'cesh mo, uni kun parkin apo/ mony'cesh mo. 27 Wakan Arumgimis ukki wathi/ en'thi/ mo ki jamas pitiŋ gana/ mo, ki jamas ma Arumgimis gana/ mo tani a'di i/ukkina a'di a'di mo. A'di jin ta wathiŋ gwath mo dhali a'di jin ta wathim 'bomi mo, uni i/ukkina a'di mo. 28 Dhali Arumgimis ki 'bor uni mii mo, dhali Arumgimis ki o uni gwo mo ki: Dhodhi maman mo, dhali mari is mo, dhali 'tu'di mony'cesh mo, dhali dili a'di abora 'cesh mo, dhali tayi gi mom'bi'th apo/ to yi'de/ gi kumma/ yi'de/ mo dhali apowa ris 'dii kun pen e mis mo, dhali apowa ris to kun 'kon ki e kun kalki ya apo/ mony'cesh mo. 29 Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ cikina um aris emen to kun minu si mo kun mini dho'th mo uni kun 'kokin apo/ bwam/e gi mony'cesh 'baar mo, dhali arisa ka'bany cwa ki maman buni ki she/ ki she/ mo. Um mini bu'th uni haali/ uni mini ta tonte/ gom um mo. 30 Dhala ris tonycuk gi mony'cesh mo dhali aris 'dii kun pen e momis mo dhala ris to kun parana po/ mony'cesh mo, dhali aris to kun shi/irin kun 'kon ki e mo tani aha/ cikina aris ton dhii/in kun minu si gom tonte/ mo. Dhali a'di waki'd kan mo. 31 Dhali Arumgimis parki aris to/e kun ukkina a'di mo, dhali hili mo mo ma, a'di 'bora e ki 'bor mo. Dhali mom'pimpili/ diki'd mo, dhali mon'thamo/ diki'd mo, dhali a'di ta'da cim ma pe'de/ mo.

2

1 Wakan momis dhali mony'cesh uni 'baarkunu mo dhali aris to kun 'koni bwaman uni mo. 2 Dhali ka cim ma pesu/ mo tani Arumgimis 'baarki miim piti jin miikina a'di mo, dhali a'di ki si is ka cim ma pesu/ 'pena ris miin tom piti kun miikina a'di mo. 3 Wakan Arumgimis ki 'bora cim ma pesu/ mii mo dhali kar a'di ki she/ ki dhelel dhelel mo, haali/ eya cim ma pesu/ yan mo tani Arumgimis ki si is mo 'pena ris tom piti kun miikina a'di ki uk jin ukkina a'di to mo.

4 Uni gwansan itana nyakum yil ki momis mo dhali mony'cesh mo me'd jin 'konu mmo/uk uni mo be.

Ka tee jin uka Tapa Arumgimis mony'cesh mo dhali momis mo tani 5 ki to jin sinu e mombunto piyi'd e mony'cesh naskina/ mo dhali to jin miinuwa 'tash 'koki 'ko e bunto mo mmo'ka/ a le/ naskina/ mo – haali/ Tapa Arumgimis diki dhal uniya sho'k bway mo mmohetha po/ mony'cesh mo, dhali wathimpa en'thi/ piyi'd mmokora 'cesh mo. 6 Hili jasa shile/ a'di icuki mis 'peni mony'cesh mo dhali ya'th bwam/e gi mony'cesh ki japem piti mo – 7 dhali yan'ko'd Arumgimis ki 'dikil wathimpa en'thi/ 'peni bu'da'cesh mo, dhali pi shi/in e shush piti, shi/in jin di ki e mo dhali wathimpa en'thi/ warki'd ki jin di ki e mo. 8 Dhali Tapa Arumgimis thosonki bwaagoŋ e Idin, e mom'pesho'k mo dhali e mun mo a'di ki kar wathi/ jin ukkina a'di icine/ mo. 9 Dhali 'pena 'cesh mo tani Tapa Arumgimis ki kara 'cesh jin mina cwa 'ka a'diya po/ mo, aris cwa 'baar mo kun 'bora'bor kun minu hil mo dhali

kun ’boron kun minu shwa maman ’peni nycine/ mo. Dhali cwa gi mondiki/e si’da/ di’d e bwaman ma goŋ mo dhali cwa jin minu nyiṯh to jin ’boro’d dhali jin shiyi’d diki’d si’da/ mo.

10 Yi’de/ guski’d ’peni bwaman ma goŋ ma Idin mo, a’di jin wolki’d e bwaagoŋ mo dhali a’di ḵwa/kunu bwa mo mmo’ko ’kusi doŋon mo. 11 Dhali gway gi yi’de/ jin ṯwa/a/ yuḵu gway ka P̱ishun mo, a’di jin guski’d mmokulum bampa/ gi Pam Hawiila isi ’baar mo e mo jin ’kokina ’dolkon gana/ mo. 12 Dhali ’dolkon gana/ gi mony’cesh yan mo tani uni ’bora’bor mo. Dhala ’bica wasin dhela/ dhala wasin dhela/ jin ta’da jamas kush mo uni ’kokin mo. 13 Dhali gway ḵumma/ yi’de/ jin ’kon ma p̱o/i su/ mo tani yuḵu gway ka Jihun mo, a’din ṯal ’de/ jin guski’d mo mmo’kama ’cesh gi Paŋ Kush is mo. 14 Dhali ḵumma/ yi’de/ jin ’kon ma p̱o/i kwara mo tani a’di yuḵu gway ka Hiddaagil mo, a’di jin guski’d ’kup̱ki mom’pesho’k ki Pan Ashshuur mo. Dhali yi’de/ jin ’kon ma p̱o/i doŋon mo yuḵu gway ka Elp̱uraat mo.

15 Dhali Tap̱a Arumgimis ki bu’th wathimpa en’thi/ mo mmokar a’di e bwaagoŋ ma Idin mmoḵorki a’di mo dhali mmokar a’di mo. 16 Dhali Tap̱a Arumgimis ḵanki wathimpa en’thi/ gwo mo mmo/o gwo mo ki: /E mini shwa aris cwa gi bwaman bwaagoŋ ’baḵany mo 17 hili cwa jin minu ’bi’th e ki miim ’boro’d mo dhali ki mii shiyi’d mo tani /e mini dhalki a’di ki shwa mo, haali/ ka tee jin mina /e shwa a’di mo tani /e mini wu mo be.

18 Dhali yan’ko’d Tap̱a Arumgimis ki o gwo mo ki: A’di diki ’bor mmokar wathimpa en’thi/ a’di ’de/ kan mo. Aha/ mina mii uḵ ki a’di amanwoṯh, a’di jin midi gam ki a’di mo. 19 Wakan ’pena ’cesh mo tani Tap̱a Arumgimis ki uḵa ris tombwaasho mo dhali aris ’dii kun p̱en e momis mo, dhali a’di ki ’doyu uni wathimpa en’thi/ mmohil mo ki a’di midi yer uni gway mo, dhali ma gway gunn kun yerkina wathi/ to/e kun uḵkunu mo kun ’ko ki e mo tani a’di ita gway kun yeru uni mo. 20 Wathi/ en’thi/ ki c̱i aris to/e gway ’baar mo dhali aris ’dii kun p̱en e momis mo dhali aris tombwaasho mo. Hili gom wathi/ en’thi/ mo tani wathi/ p̱iyi’d jin gamkunu jin midi woṯh a’di, a’di jin midi gam gom a’di mo. 21 Wakan Tap̱a Arumgimis ki dhal mo jin ’ce’du e kagahara mmobiṯa p̱o/ wathimpa en’thi/ mo, dhali ki a’di di’di mmo/ish e mo tani a’di bu’thki’da simaŋ gwar ṯal ’de/ ’peni a’di mo dhali a’di ki ’dap̱ki buŋgwar is ki shuman ’twa/ mo. 22 Dhali ’pena simaŋ gwar jin bu’thkina Tap̱a Arumgimis ’peni wathiŋ gwaṯh mo tani a’di ki uḵ a’di mmota a’bom mo dhali guya yim e wathiŋ gwaṯh mo. 23 Dhali yan’ko’d wathiŋ gwaṯh ki o gwo mo ki:

Hayyiye ayaase ita’da simam pema
dhali buŋgwar is ki shuman is pema.
Ayim minu yuḵ gway ka A’bom mo,
haali/ ayim a’di bu’thkunu ’peni Wathiŋ Gwaṯh mo.

24 Dhali gom gwo gi wakan mo tani wathiŋ gwaṯh midi dhal com ’pen mo dhali kum mo dhali ’dap̱ is piti me’d ki ash mo dhali uni su/ warkina buŋgwar is ki isa ’de/ mo. 25 Dhali wathiŋ gwaṯh dhali ashim piti mo tani uni ’ko ki is ’te/ mo dhali uni ’kona is ki ’theya ’the mo.

3

1 Dhali tasha/ a’di kora e ki kor mo mmobola ris tombwaasho kun uḵu mo, uni gun uḵkina Tap̱a Arumgimis mo. A’di ki owa ’bom gwo mo ki: A/Arumgimis o gwo mo ki: Um mini mii dhalku/ cwan ṯal ’de/ ki shwa ’peni bwaagoŋ ’te/o? 2 Dhala ’bom ki thoḵ tasha/ gwo mo ki: Aman dhalu bway mmoshwa aris maman cwa gi bwaagoŋ mo. 3 Hili Arumgimis ki o gwo mo ki: Um mini mii dhalku/ ki shwa maman cwa jin di’d e bwaman gi bwaagoŋ mo, walla dhalku/ ki ta a’di is ki me’d mo gom isi ciki/ um mini wu mo. 4 Hili tasha/ ki owa ’bom gwo mo ki: Um mini wu mo yisa. 5 Haali/ Arumgimis mishki’d ki um mini shwa a’di mo tani em bum minu ḵa’d mo dhali um mina e wa ka Arumgimis mo mmonyiṯh jin ’boro’d dhali jin ta thus ki thus mo. 6 Wakan ka ’bom ki p̱ar cwa e ki a’di ’bora’bor mmoshwa mo, dhali a’di ’kunya’kuny e jis/em piti mo, dhali cwa a’di iminu o bwa mmokar jan ṯal ’de/ mmoyuḵa yuḵ mo tani ayim ki bu’th maman cwa mo

dhali shwa a'di, dhali ayim si'da/ ki c̱iki a'di
ka kaṯẖim piti mo, dhali a'di shwaki'd mo.
7 Dhali yan'ko'd uni su/ ḵa'dkunu em buni
mo, dhali uni su/ mishki mo mo ki uni 'ko
ki is 'te/ mo, dhali uni ki sho 'cemena p̱u/
mmonṯal 'de/ mo dhali uni ki uḵa romp̱a/
'peni 'cemena p̱u/ gom is buni mo.

8 Dhali uni ciḵki is gi Tap̱a Arumgimis
mmoyakina a'di e bwam̱ ma goŋ e
mom'pimpili/ jin 'thup̱ ma tee she/ mo,
dhali wathiŋ gwaṯẖ dhali ash uni bagki is
buni 'peni buŋ'kus gi Tap̱a Arumgimis mo e
bwanycwa gi bwaman gi bwaagoŋ mo. 9 Hili
Tap̱a Arumgimis yuḵki wathi/ mo dhali o
a'di gwo mo ki: /E dini mana? 10 Dhali a'di
ki thoḵ gwo mo ki: Aha/ ciḵa is jin gwo /e
e bwaman ma goŋ mo, dhali aha/ ḵo/kina
is mo, haali/ aha/ dina is 'te/ mo, dhali
aha/ bagkina is pem mo. 11 A'di o gwo mo
ki: Kaja iṯor /e gwo mo ki /e di is 'te/a?
Ki /e ishwaki cwa jin ḵanka/ /e gwo mo
ki: /E mini mii dhalku/ a'di ki shwa mo?
12 Dhali wathi/ ki o gwo mo ki: A'bom a'di
jin c̱ikina /e mmonyaḵ c̱a'b ki aha/ mo tani
ayim a'di ic̱iki aha/ maman cwa mo dhali
aha/ shwakina a'di mo. 13 Dhali yan'ko'd
Tap̱a Arumgimis ki owa 'bom gwo mo ki:
Katinta sa/ jin miikina /e mo? Dhali a'bom
ki thoḵ gwo mo ki: Tasha/ a'di imu'thki
aha/ e mo dhali aha/ shwakina a'di mo.
14 Dhali Tap̱a Arumgimis ki o tasha/ gwo
mo ki:
Haali/ gom miim pini jin miikina /e kansan
tan mo tani
monyjeem pini boli'da ris to/e kun uḵu e ki
shi/ mo
dhali ap̱owa ris to/ e kun 'koni bwaasho
'baar mo.
Dhali ka bor pini mo tani /e mini para bora
'cesh mo,
dhali bu'da'cesh mina /e shwa mo
ka risa tee gi mondiki/em pini 'baar mo.
15 Aha/ mina kar mo jin dup̱u i bwaman /e
mo dhala 'bom mo,
dhali e bwaman emen pini mo dhali emen
ma yim mo.
A'di midi pwaṯẖ /e 'kup̱ pini mo
dhali /e mini ṯikina ṯiŋkilam piti ka ulmany
mo.
16 Eya 'bom mo tani a'di ki o gwo mo ki:
Isa nyor dho'th pini gom uc̱i mo tani miga/
mar is kagahara gom /e mo.
/e mini dho'th uc̱i ki isa nyor i e mo,
hili bwam pini mini mii o ka kaṯẖim pini mo
dhali a'di midi ta tap̱a ap̱o/ /e mo.
17 Dhali a'di ki owa Aadam̱ gwo mo ki:
Gom miim pini jin ciḵa /e 'twa/ gi ashim
pini mo
dhali shwa cwa yansan jin ḵanka/ /e gwo
mo ki: /E mini mii dhalku/ ki shwa
a'di mo tani
mony'cesh jeenu mo gom /e mo be.
Aris to kun mina /e shwa mo tani uni mina
/e gam 'peni mii jin mina /e 'kosha
shir shir mo ka tee gi mondiki/em
pini 'baar mo.
18 A'de/ dhala liṯ uni mini 'ka gom /e mo,
dhali /e mini shwa to kun sinu 'peni bunto
mo.
19 /E mini shwa tonṯe/ ki jiṯi/ bwam/em
pini mo
ntagi / e mini doḵ ki bu'da'cesh ka
nyaŋ'ko'd,
haali/ 'peni bu'da'cesh mo tani / e
bu'thkunu mo be.
/E ta bu'd gana/ mo,
dhali e bu'da'cesh mo tani /e mini doḵ ki
a'di ka nyaŋ'ko'd mo.

20 Dhali wathi/ ki yuḵ ash gway ka Hawwa
mo, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ki: To
jin di'd ki e mo, haali/ ayim ta'da ata'da
ma ris to 'baar kun 'kon ki e mo. 21 Dhali
Tap̱a Arumgimis ki uḵ ka Aadam dhali gom
ashim piti burrinye/ 'pena yi'c mo, dhali
hi'thki uni i is mo.

22 Dhali yan'ko'd Tap̱a Arumgimis ki o
gwo mo ki: Hili mo mo ma, wathi/ a'di
wakina e ki jan ṯal 'dem bana mo, mmomish
jin 'boro'd dhali jin ta thus ki thus mo.
Dhali shwane/ isi ciki/ ki a'di midi kar me'd
piti dhali bu'th cwa gi mondiki/e si'da/ mo
dhali shwa a'di mo dhali a'di midi c̱a'b ki
e ki sule/ sule/ mo. 23 Dhali gom gwo gi
wakan mo tani Tap̱a Arumgimis ki kar a'di
'pen ka pije/ 'peni bwaagoŋ ma Idin mo,
mmoya ḵora 'cesh ki me'd piti mo 'peni mo
jin bu'thkunu a'di 'peni cine/ mo. 24 A'di ki
ur wathi/ ka pije/ mo dhali e mom'pesho'k
gi bwaagoŋ ma Idin mo tani a'di ki dhu
karubiim kun ta iman'doyu gwo mo dhali
gandal jin kaaka jin shwa'd ki o'd ki bar bar
mo a'di jin ṯu'kki'd ki washar washar 'ban

kuku/ mo, mmoji bway gi maman cwa jin di ki e mo.

4

1 Dhala Aadam mishki'da Hawwa jin ta ash mo, dhali ayim bwaaki'd mo dhali dhodha Kayiin mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ gamkina a'ciŋgwaṯṯ ki mowoṯṯ gi Taṗa mo. 2 Dhali doḵ/e ayim dho'thki'da kam piti jin yuḵu gway ka Habiil mo. Dhala Habiil ta'da manhil ḵa'bal mo dhala Kayiin ta'da manḵora 'cesh mo. 3 Dhali ki eŋ kamu/ mo tani Kayiin a'di ki 'doyi maman to kun sinu eya 'cesh mo mmoc̱i ki Taṗa mo, 4 dhala Habiil a'di ki 'doyi ushi ḵa'bal kun tana bwanyara/ mo 'pena ma'diny ḵa'bal piti mo dhali 'peni unim buni kun 'thiḵa'thiḵ ki tuntum tuntum mo. Dhali Taṗa ki c̱iya hirdhe/ gom to ma Habiil jin c̱ina a'di ki me'd mo, 5 hili goma Kayiin dhali tom piti kun c̱ina a'di ki me'd mo tani a'di diki c̱iya hirdhe/ mo be. Wakan a'di shwakin ma Kayiina nyor kagahara mo dhali jis/em piti bushura/ bushur mo. 6 Dhali Taṗa ki owa Kayiin gwo mo ki: Atinta shwana /e anyor kan mo dhali atinta 'bushurkina jis/em pini ki 'bushur kan mo? 7 Waḵki/ /e mini mii ki 'bore/ mo tani a/e minu diki mish bu'th mowa? Dhali waḵki/ /e diki mii ki 'bore/ mo tani miinthus a'di wupki'd e 'twaŋkal gu'b mo. A'di ona bwa ki /e mo, hili /e mini mii ta taṗa aṗo/ a'di mo.

8 Kayiin ki owa Habiil gwo jin ta'da kam piti mo ki: Dhalki ana iina ka pije/ e bwam bunto mo. Dhali ki uni 'kokin e bwam bunto mo tani aKayiin cuki mis aṗowa kam piti jin ta'da Habiil mo dhali 'kosh a'di jwa mo. 9 Dhali yan'ko'd Taṗa ki owa Kayiin gwo mo ki: Mana Habiil jin ta'da kam pini mo? A'di ki o gwo mo ki: Mishgaa? Aha/ tana manhila kam pema? 10 Dhali Taṗa ki o gwo mo ki: Atinta miikina /e? 'Twa/ ma bas ma kam pini a'di gwoki'd 'twa/ i aha/ 'pena 'cesh mo. 11 Dhali shwane/ /e jeekunu 'pena 'cesh mo, a'di jin ḵa'dki 'twa/ mo mmolosa bas ma kam pini 'peni me'd pini mo. 12 Ki /e mini ḵora 'cesh mo tani a'di midi doḵ/e dho'th to kagahara gom /e 'peni mom'bi'th is piti mo yisa. /E mini ta jwa ki jwa mo dhali ya yany c̱a/ e mony'ceshi 'baar mo. 13 Kayiin ki o Taṗa gwo mo ki: Miim pem jin di aha/ 'ba/ a'di caaca gom aha/ mmoḵal mo. 14 Hili mo mo ma, /e urki aha/ ka pije/ ka cim yansan mo 'pena 'cesh mo. Dhali 'peni jis/em pini mo tani aha/ minu bag mo, dhali aha/ mina ta jwa ki jwa mo dhali ya yany c̱a/ e mony'cesh mo dhali ma a'diyin jin midi gam aha/ mo tani midi 'kosh aha/ jwa mo. 15 Dhali yan'ko'd Taṗa ki o a'di gwo mo ki: Midi wakan yisa. Waḵki/ jan ṯal 'deŋ kamu/ midi 'kosha Kayiin jwa mo tani mori'c midi di aṗo/ a'di me'di pesu/ mo. Dhali Taṗa ki c̱iya Kayiin jamas mo, isi ciki/ ki a'din 'de/ yin jin midi ya aṗo/ a'di midi diki 'kosh a'di jwa mo. 16 Dhali yan'ko'da Kayiin yaki'd ka pije/ 'peni buŋ'kus gi Taṗa mo dhali c̱a'b e mony'cesh gi Pa Nud mo, e mom'pesho'k ma Idin mo.

17 Dhala Kayiin mishki'da 'bom piti mo dhali ayim bwaaki'd mo dhali dhodha Hanuuk mo. Dhali a'di nyaŋki dhan 'peŋkuman bampa/ mo dhali yuḵ 'peŋkuman bampa/ gway mmobaṯṯ gway gi ya/m piti ka Hanuuk i'ko'd mo. 18 Dhali Hanuuk dho'th ya/ jin yuḵu ka Irad mo. Dhala Irad ta'da baba ma Mahuya/iil mo dhala Mahuya/iil ta'da baba ma Matusha/iil mo dhala Matusha/iil ta'da baba ma Laamak mo. 19 Dhala Laamak ki mash uṗi su/ mmota i/ash mo. Dhali gway jan 'de/ mo tani yuḵu ka Aadah dhali gway ka kamu/ yuḵu ka Sillah mo. 20 Aadah a'di dho'thki'da Yabal mo. A'di ta'da baba gi uni gwansan kun 'kon e gu'b burrinye/ dhali ta gi to/e mo. 21 Dhali gway ma kam piti yuḵu gway ka Yubal. A'di ta'da baba gi uni gwansan kun ṗikina dheŋdhenye/ kun 'kon ma shu/i pesu/ mo dhala baraŋku/ mo. 22 Dhala Sillah dho'thki'da Tubalkayiin mo. A'di ta'da mandor to kun kaaka mo dhali gurany mo dhali toŋḵuthu'd mo. Dhali 'bwaham ma Tubalkayiin yuḵu gway ka Naama mo.

23 Dhala Laamak ki o uṗ gwo mo ki:

Aadah dhala Sillah, ciḵi gwo 'peni 'twam pem mo.
Um kun ta uṗ ma Laamak mo tani ciḵi gwo jin miga/ o mo:
Aha/ 'koshkina wathi/ jin 'koshki aha/ mmotaḵ jama/ mo,
wathi/ jin ta dhuru'c jin 'koshki aha/ mo.

[24] Wak̲ka Kayiin ri'ckunu me'di pesu/ mo tani
ka jiŋ gana/ si'da/ Laamak minu ri'c me'di iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka pesu/ mo.
[25] Dhala Aadam mishki'da 'bom piti dok̲/e mo, dhali ayim dho'thki'da 'ci jin ta ya/ mo dhali yuk̲ a'di gway ka Shiiṯ mo, haala yim o gwo mo ki: Arumgimis karki aha/ 'pen ka pije/ mmodhodha 'ciŋ kamu/ mmodhalka Habiil e i is mo, haala Kayiin 'koshki a'di jwa mo. [26] Dhala Shiiṯ si'da/ ta'dki ya/ jin dho'thkina a'di mo dhali a'di ki yuk̲ a'di gway ka Anuush mo. Dhali ka tee c̲aan mo tani 'kwani ṯelki mii 'pen mo mmoko 'twa/ ap̲o/ Tap̲a mo.

5

[1] A'di ta'da warka/ ma nyak̲um yil gi uc̲i ma Aadam mo. Ka Arumgimis ki uk̲ wathimpa en'thi/ mo tani a'di ki uk̲ a'di mmowa e ka Arumgimis mo. [2] Wathiŋ gwaṯh̲ dhali wathim 'bomi a'di ki uk̲ uni mo dhali a'di ki 'bor uni mii mo dhali a'di ki yuk̲ uni gway ki 'kwani en'thi/ mo me'd jin uk̲kina a'di uni mo. [3] Ka Aadam c̲a'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipe'de/ i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba gom ya/m piti jin wakina e ki a'di mo, mmobu'thkina a'di isi jamas piti mo, dhali yuk̲ a'di gway ka Shiiṯ mo. [4] Atee kun din ma Aadam 'ko'di a'di taki'da baba goma Shiiṯ mo tani a'di 'kokina yili iss 'kwanimpa i/iss su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. [5] Dhali wakan arisa tee kun c̲a'bkin ma Aadam ki e mo tani a'di ta yil kun ta iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa ipe'de/ i'ce'dka 'kume'd mo, dhali a'di wuki'd mo.

[6] Dhala Shiiṯ c̲a'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka mudhe'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Anuush mo. [7] Dhala Shiiṯ c̲a'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Anuush mo ka yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dka pesu/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. [8] Dhali wakan arisa tee kun c̲a'bkin ma Shiiṯ ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

[9] Ka Anuush c̲a'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa idoŋon i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Kinan mo. [10] Anuush c̲a'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Kinan mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dka k̲arpa'c mo dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. [11] Dhali wakan arisa tee kun c̲a'bkin ma Anuush ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka mudhe'd ap̲o/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

[12] Ka Kinan c̲a'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Mahlal/iil mo. [13] Dhala Kinan c̲a'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Mahlal/iil mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. [14] Dhali wakan arisa tee kun c̲a'bkin ma Kinan ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka 'kume'da ap̲o/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

[15] Ka Mahlal/iil c̲a'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka mudhe'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Yarid mo. [16] Dhala Mahlal/iil c̲a'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Yarid mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dka iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'da ap̲o/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. [17] Dhali wakan arisa tee kun c̲a'bkin ma Mahlal/iil ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa idoŋon i'ce'dka k̲arpa'c ap̲o/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

[18] Ka Yarid c̲a'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipekwara i'ce'dka su/ mo tani a'di warki'd ka baba ma Ak̲nuuk̲ mo. [19] Dhala Yarid c̲a'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Ak̲nuuk̲ mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. [20] Dhali wakan arisa tee kun c̲a'bkin ma Yarid ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa ipekwara i'ce'dka su/ ap̲o/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

[21] Ka Ak̲nuuk̲ c̲a'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka mudhe'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Maṯushaalah mo. [22] Ak̲nuuk̲ nyak̲ ya ka Arumgimis mo 'ko'di dho'th ma Maṯushaalah mo ki yili iss 'kwanimpa k̲arpa'c mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. [23] Dhali wakan arisa tee kun c̲a'bkin ma

Akṉuuk̲ ki e mo tani ’kona yili iss ’kwanimpa k̲arpa’c i’ce’dki iss ’kwanimpa ikwara i’ce’dka mudhe’d apo/ mo. 24 Akṉuuk̲ a’di nyak̲ki ya ka Arumgimis mo, dhali a’di dinuki gam mo haali/ Arumgimis suski a’di mo be.

25 Ka Maṯushaalah c̲a’bki’d ki e ki yili iss ’kwanimpa ipedoŋon i’ce’dka pesu/ mo tani a’di warki’d ka baba ma Laamak mo. 26 Dhala Maṯushaalah c̲a’bki’d ki e mo ’ko’di dho’th ma Laamak mo ka yili iss ’kwanimpa i/iss su/ aṯh̲ ’de/ i’ce’dka su/ mo, dhali a’di ta’dki iya/a tiya mo dhali i’bwa/a tiya mo. 27 Dhali wakan arisa tee kun c̲a’bkin ma Maṯushaalah ki e mo tani ’kona yili iss ’kwanimpa i/iss su/ i’ce’dki iss ’kwanimpa ipekwara i’ce’dka pedoŋon apo/ mo, dhali a’di wuki’d mo.

28 Ka Laamak c̲a’bki’d ki e ki yili iss ’kwanimpa ipedoŋon i’ce’dka su/ mo tani a’di warki’d ka baba gi ya/ mo 29 dhali a’di ki yuk̲ a’di gway ka Nuuh mo mmo/o gwo mo ki: ’Pena ’cesh jin jeekina Tapa mo tani jan ’de/ yansansan a’di midi k̲al ana mo jin minu rak̲ ana is ka ’cesh mo ’peni miin tom bana mo dhali ’peni miin tom bana jin ’kosha ana ki me’d bana ki ṯu/ul ṯu/ul ki is jin wu ana e mo. 30 Dhala Laamak c̲a’bki’d ki e mo ’ko’di dho’th ma Nuuh mo ka yili iss ’kwanimpa i/iss ’de/ i’ce’dki iss ’kwanimpa ipedoŋon i’ce’dka k̲arpa’c apo/ mo, dhali a’di ta’dki iya/a tiya mo dhali i’bwa/a tiya mo. 31 Dhali wakan arisa tee kun c̲a’bkin ma Laamak ki e mo tani ’kona yili iss ’kwanimpa i/iss su/ aṯh̲ iss su/ i’ce’dka ’kume’d i’ce’dka pesu/ apo/ mo, dhali a’di wuki’d mo.

32 Ka Nuuh taki’d ki yili iss ’kwanimpa i/iss ’de/ i’ce’dki iss ’kwanimpa imudhe’d mo tani a’di warki’d ka baba ma Saam dhala Haam dhala Yapaṯh̲ mo.

6

1 Ki ’kwani ṯelki mii ’pen mmomar is mo apo/ bwam/e ga ’cesh mo dhali ’bwa/m buni dho’thkunu uni mo ṯani 2 iya/ ma Arumgimis mo uni p̲arki i’bwa/ gi ’kwani e mo ki uni ’bora’bor mo dhali uni ki mash uni mo mmota i/ash mo me’d jin kwanykina uni uni wakan mo. 3 Dhali yan’ko’d Tapa ki o gwo mo ki: Shi/in pem midi diki malas ’kwani ki sule/ sule/ mo haali/ a’di ta buŋgwar is mo, hili ateem piti midi ta yili iss ’kwanimpa ipe’de/ mo. 4 Dhan k̲ampar ’kwani uni ’kokin e mony’cesh ka tee gwansan mo dhali uni ’koni ’ko’d si’da/ mo me’d jin pu’dkina iya/ ma Arumgimis e i’bwa/ gi ’kwani mo dhali uni dho’thki uni uc̲i mo. Uni gwansan ita ’kwani kun c̲a’bki dem dem ’peni kadhamo/ mo dhali kun tora gway k̲arash mo.

5 Tapa p̲arki tonthus e kun miikina ’kwani caaca kagahara e mony’cesh mo dhali misha ris gwalal buni kun kulumkina uni eya dum buni mo ta jasi tonthus ki sule/ sule/ mo. 6 Dhali Tapa k̲alki bwan diṯi’d mo ki a’di uk̲ki ’kwani e mony’cesh mo dhali a’di jwakaṯki a’di adum piti mo. 7 Wakan Tapa a’di ki o gwo mo ki: Aha/ mina dhi’th ’kwani sho’k mo uni kun uk̲ka/ ’peni bwam/e ga ’cesh mo, ’kwanimpa en’thi/ dhali tombwaasho dhali to kun parana ’cesh dhali ’dii kun p̲en e mis mo haali/ aha/ diṯa bwa mo ki aha/ i/uk̲kina uni mo. 8 Hili Nuuh gamki’da ’the e e gi Tapa mo.

9 Uni gwansan itana nyak̲um yil ma Nuuh mo. Nuuh a’di ita wathiŋ k̲ar/e mo, dar gi mii ’ba/ e nyak̲um yil gi ’kwanim piti mo. Nuuh nyak̲ ya ka Arumgimis mo. 10 Dhala Nuuh ta gi iya/ ikwara mo: Saam dhala Haam dhala Yapaṯh̲ mo.

11 Hili mony’cesh a’di pu/ki’d e bwam/e ma Arumgimis mo dhali mony’cesh ’tu’dkunu ki piny piny ki mo jin bujurkunuwa bujur mo. 12 Dhali Arumgimis mishki mony’cesh mo dhali hili mo mo ma, a’di pu/ki’d mo haali/ aris buŋgwar isi ’baar pu/ki uni isiny cine/ mo e bway buni jin iina uni apo/ mony’cesh mo. 13 Dhali Arumgimis ki owa Nuuh gwo mo ki: Aha/ k̲ara/ dina gwo ibwa mo ba/ mmodak̲a ris buŋgwar is ’kup mo haali/ mony’cesh a’di ’tu’dkunu ki piny piny ki mo ma bujur gi uni mo. Hili mo mo ma, aha/ mina ’ce’d uni sho’k nyak̲ki mony’ceshi lu/ mo. 14 Uk̲i /e is pini adhana k̲ur yi’de/ ’pena cwa jin wana e ki ṯu’b mo dhali /e mini thoson bwaŋ gu’b e bwaman ma k̲ur mo dhali /e mini gwa’c a’di bwaman dhali ’ko’d gwar ka ’cesh jin dek̲adek̲ jin ta’da jillo mo. 15 Mii a’dihe/ be jin mina /e uk̲ a’di mo. Aluc̲ ma

k̲ur midi ta gula iss ’kwanimpa k̲arpa’c mo
dhali beem piti midi ta iss ’kwanimpa isu/
i’ce’dka ’kume’d mo ki gulam piti mo dhali
tur piti midi ta iss ’kwanimpa ’de/ i’ce’dka
’kume’d mo ki gulam piti mo. [16] Nyaŋa k̲ur
’kup̲an mo dhali ’baari a’di mo ntagi gulam
piti ’kup̲ mo dhali /e mini kar ’twaŋkal
goma k̲ur si’da/ e em bwaman piti mo dhali
uk̲i a’di ki dhunya/ dhunya/ ka mak̲amp̲o/
mo ka p̲o/i kwara mo. [17] Haali/ hili mo mo
ma aha/ mina hasha gannu/ yi’de/ ap̲o/
mony’ceshi ’baar mo mmo’ce’da ris buŋg-
war is sho’k mo uni gun shi/irin moŋ’koki/
e ’peni bwaŋ’kwariny momis mo. Aris to
’baar mo kun ’kon e mony’cesh mo tani
mini wu mo. [18] Hili aha/ mina t̲el gwom
pem jin gamka/ me’d nyak̲ki /e sho’k mo
dhali /e mini ciç̲ bwaa k̲ur mo /e dhali iya/
m pini dhali ashin dhali up̲ gi iya/m pini
nyak̲ki /e mo. [19] Dhali ’peni aris to kun ’ko
ki e kun ta shuman is mo tani /e mini ’doyi
uni ka susu/ susu/ aris uni kun ’kona e ki
she/ ki she/ mo e bwaa k̲ur mo mmodhu
uni ki e nyak̲ki /e mo uni gun ta gwasan
dhali kuman mo. [20] ’Pena ris ’dii isi ki em
buni kun ’ko uni ki she/ ki e kuku/ mo,
dhali ’pena ris to/e mo isi ki em buni kun
’ko uni ki she/ ki e kuku/ mo, ’pena ris to
kun parana ’cesh mo isi ki em buni kun ’ko
uni ki she/ ki e kuku/ mo, ka susu/ susu/
uni mini nyak̲ ii ki /e mo ki /e mini dhu uni
ki e mo. [21] Wakan /e mini k̲ala ris tont̲e/
’baar kun ’kona e ki she/ ki she/ uni kun
shwanu mo, dhali dhuyi uni themes mo,
dhali a’di midi ta tont̲e/ jin minu mii ki /
e mmoshwa mo dhali gom uni mo. [22] Nuuh
miiki mii yansan mo. A’di miiki’da ris gwo
kun k̲ankin ma Arumgimis a’di mo be.

7

[1] Dhali yan’ko’d Tap̲a ki owa Nuuh gwo
mo ki: Yaku/ bwaa k̲ur mo, /e dhala risa
wak̲ gi gu’b pini mo, haali/ aha/ misha ki /e
ta wathiŋ k̲ar/e ibwambori aha/ ki nyak̲um
yil gi ’kwani gwansan mo. [2] Susi nyak̲ki /
e to/e kun ’koni pesu/ ka pesu/ pesu/ mo
kun mishu shum ’ka mo, kun ta gwasan
dhali kuman buni mo, dhali to/eŋ kamu/
si’da/ kun molu shum ’ka mo, arasan dhali
kuman mo, [3] dhali ’dii kun ’koni pesu/ ka
pesu/ pesu/ mo kun p̲en e mis si’da/ mo,
rasan dhali kuman mo, mmodhu uni ki e
ki jamas buni ki she/ ki she/ e bwam/e
gi mony’ceshi ’baar mo. [4] Haali/ ka cim
pesu/ mo tani aha/ mina hasha sho’k ap̲o/
mony’cesh mo acim ma iss su/ montee mo
dhali acim ma iss su/ mon’thiny mo. Dhali
aris to/e ’baar mo kun ’kon ki e mo kun
uk̲ka/ mo tani aha/ mina k̲al uni sho’k ka
pije/ ’peni bwam/e ga ’cesh mo. [5] Dhala
Nuuh a’di mii’da ris to kun k̲ana Tap̲a a’di
mo.

[6] Dhala Nuuh ’koni yil iss ’kwanimpa i/
iss ’de/ i’ce’dki iss ’kwanimpa i’kume’d mo
me’d jin p̲u’dkin ma gannu/ yi’de/ ap̲o/
mony’cesh mo. [7] Dhala Nuuh dhali iya/
m piti dhali ash dhali i/ash gi iya/m piti
nyak̲ki a’di mo tani uni iikin e bwaa k̲ur
mo mmoye ’pena gannu/ yi’de/ mo. [8] To/
e kun mishu shum ’ka mo dhali to/e kun
molu shum ’ka mo, dhali ’dii mo dhala ris
to kun parana ’cesh mo [9] ka susu/ susu/ mo,
gwasan dhali kuman mo, iikin e bwam ma
k̲ur nyak̲ka Nuuh mo me’d gwo jin k̲ankin
ma Arumgimisa Nuuh mo. [10] Dhali ’ko’da
cim pesu/ thimkin mo tani agannu/ yi’de/
p̲u’dki’da p̲o/ mony’cesh mo.

[11] Ka yil iss ’kwanimpa i/iss ’de/ i’ce’dki
iss ’kwanimpa i’kume’d jin ta yil mondiki/
e ma Nuuh mo tani, ka ppe jiŋ ’ko’d mo jin
ta’da cim ’kume’d i’ce’dka pesu/ ma appe
mo, dhali ka cim çaan mo tani aris yi’de/
kun kasha e ’peni jisa ’kulga/ uni ’twak̲kin
mo dhali campur gi momis a’di k̲a’dkunu
’twa/ mo. [12] Dhala sho’k wolki ’twa/a p̲o/
mony’cesh ka cim iss su/ montee mo dhali
ka cim iss su/ mon’thiny mo. [13] Dhali ka
tenteŋ gana/ yan mo tani Nuuh dhali iya/
m piti jin ta’da Saam dhala Haam dhala
Yap̲at̲h̲ dhali asha Nuuh dhali up̲ gi iya/
m piti kun ’koni kwara nyak̲ki ciç̲ ki uni e
bwam ma k̲ur mo, [14] uni dhali aris tomb-
waasho ’baar mo isi ki jamas buni ki she/ ki
she/ mo, dhali aris bip̲ mo isi ki jamas buni
ki she/ ki she/ mo, dhali aris to jin parkin
mo kun parana ’cesh mo isi ki jamas buni ki
she/ ki she/ mo, dhali aris ’dii ’baar mo isi
ki jamas buni ki she/ ki she/ mo, aris ’dii
ka warom buni ki she/ ki she/ mo. [15] Uni
iikin nyak̲ka Nuuh e bwam ma k̲ur mo, ka
susu/ susu/ mo, aris to kun ta ga shuman
is mo e uni kun p̲inu shush buni mmo’ko ki

e mo. [16] Dhali uni gwansan kun ta gwasan
mo dhali kuman mo kun ta shuman isi 'baar
mo, uni cickin mo me'd gwo jin kankin ma
Arumgimis a'di mo. Dhali Arumgimis ki
mu'thki a'diya campur mo.
[17] Agannu/ yi'de/ a'di ṯikirki'd ka cim
iss su/ apo/ mony'cesh mo dhali yi'de/
marki is mo dhali a'di ki 'deka kur mo dhali
a'di ki cu mo mmobola 'cesh ka po/ mo.
[18] Dhali yi'de/ a'di piki mii e mo dhali mar
is kagahara apo/ mony'cesh mo dhali akur
a'di hashki'd e 'kupan yi'de/ mo. [19] Dhali
yi'de/ a'di piki mii e ki mo ma dem dem
mo apo/ mony'cesh wakan mo, dhali aris
wosha turga/ kun 'kokin e bwaŋ'kwariny
momis mo tani uni hackina yi'de/ ki 'peny
'ce i e mo. [20] Dhali yi'de/ piki mii e mo
apowa ris wosha turga/ mo mmolos uni
mo ki eŋgula kun 'koni karpa'c ki 'kul piti
mo. [21] Dhali aris buŋgwar is wukin mo dhali
to kun 'koni mmokal ya apo/ mony'cesh
mo, 'dii dhali bip dhali tombwaasho, dhali
aris to kun tana ris kun yan ka ŋul 'kup
kun 'kona po/ mony'cesh mo dhali aris
'kwani 'baar mo, [22] aris to kun 'kon eya
'cesh jin kuthaku'th mo kun pinu shush
buni mmo'ko ki e mo tani uni wukin mo
be. [23] A'di kalki'da ris to 'baar mo sho'k
ka pije/ mo kun 'kon ki e 'peni bwam/e
ga 'cesh mo, 'kwani dhali to/e dhali to
kun parana 'cesh mo dhali 'dii kun pen e
momis mo tani uni ikalkina a'di sho'k ka
pije/ 'peni mony'cesh mo. Jasa Nuuh a'di
'de/ idhalkunu mo dhali uni gwansan kun
nyak 'ko ki a'di eya kur mo. [24] Dhali yi'de/
piki mii e apo/ mony'cesh mo ka tee iss
'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka 'kume'd mo.

8

[1] Hili Arumgimis kaki'da Nuuh e mo
dhala ris tombwaasho mo dhala ris to/e
mo kun nyak 'ko ki a'di e bwam ma kur
mo. Dhali Arumgimis ki uk dhan 'tham
mmoposha po/ mony'cesh mo dhali yi'de/
a'di guki'da wuuy mo. [2] Yi'de/ kun kasha
e 'peni mo kun 'kula'kul mo dhala cam-
pur gi momis mo tani uni mu'thkunu mo
dhala sho'k 'peni momis a'di guki 'twa/
mo, [3] dhali yi'de/ cunycumki'd ka 'cesh mo
'pena 'cesh ki sule/ sule/ mo. Dhali ka
cim iss 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka 'kume'd
thimin mo tani yi'de/ a'di mara'd ma apo/
mo. [4] Dhali ka appe 'kupi pesu/ mo dhali
ka cim 'kume'd i'ce'dka pesu/ jin ta jama/
appe mo tani akur a'di pu'dki'da po/ 'ku-
wosha turga/ kun yuku gway ka Ararath
dhali rep mo. [5] Dhali yi'de/ di'di mmoṯikir
mmomara'd is mo ntaga ppe 'koni 'kupi
'kume'd mo, dhali ka appe 'koni 'kupi
'kume'd mo tani a'di jin ta'da tee jin ṯwa/a/
ka appe mo tani 'kupan dhan wosha turga/
uni parkunu e mo.

[6] Dhali 'ko'da cim iss 'kwanimpa su/
'baarki'd mo tani Nuuh 'ce'dki'da shub-
baak ma kur mo a'di jin ukkina a'di mo.
[7] Dhali a'di ki hasha waraŋgwak mo, dhali
a'di wukurki'd ntagi yi'de/ ku'thki'd 'peni
mony'cesh mo. [8] Dhali yan'ko'd a'di ki
hasha gurko/ 'peni a'di mo mmopar mo e
mo wakki/ yi'de/ midi gu ka wuuy 'peni
bwam/e ga 'cesh mo. [9] Hili gurko/ diki
gam moŋkamu/ jin mina a'di kar sho'k piti
icine/ mo, dhala yim dokki'd ka nyaŋ'ko'd
e a'di e bwam ma kur mo haali/ yi'de/ di'd
naskina/ e bwam/e gi mony'ceshi 'baar
mo. Wakan a'di ki kar me'd piti mo dhali
budha yim mo dhali susa yim bway bwam
ma kur nyakki a'di mo. [10] A'di corki'da cim
pesuŋ kamu/ dok/e mo dhali a'di ki hash
gurko/ ka pije/ 'peni bwam ma kur dok/e
mo. [11] Dhali gurko/ pu'dki'd ka nyaŋ'ko'd
i a'di mom'pimpili/ mo dhali hili mo mo
ma, ayim kalki'd e 'twam piti 'cemen jipi/
cwa seṯuun jin ta'da go'd go'd mo jin daka
'ciṯhkunu ki she/ mo. Wakana Nuuh a'di
mishki mo mo ki yi'de/ a'di guki'da wuuy
'peni mony'cesh mo. [12] Dhali yan'ko'd a'di
corki'da cim pesuŋ kamu/ mo, dhali a'di
hash gurko/ mo, dhala yim yaki'd mo dhali
diki doku/ ka nyaŋ'ko'd i a'di mo.

[13] Ka yil iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki
iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka 'de/ mo,
dhali ka appe jin ṯwa/a/ dhali ka cim
'de/ ka appe mo, yi'de/ a'di ku'thki'd 'peni
mony'cesh mo dhala Nuuh a'di 'ceeki'da
kur 'kup mo dhali a'di ki par mo e
mo dhali hili mo mo ma, bwam/e ga
'cesh a'di pupura/ pupur mo. [14] Dhali ka
appe kun 'kon ma po/i su/ mo ka cim

iss ’de/ i’ce’dka pesu/ ka appe mo tani mony’cesh a’di pupuri’di ’baar mo. 15 Dhali yan’ko’d Arumgimis ki owa Nuuh gwo mo ki: 16 Yaku/ ka pije/ ’peni bwam ma ḵur mo, /e dhali ashin mo dhali iya/m pini mo dhali uṗ gi iya/m pini nyaḵki /e mo. 17 ’Doyi aris to kun ’kon ki e nyaḵki /e mo uni gun ta to ki shuman isi ’baar mo, aris ’dii dhali to/e dhali aris to kun paran mo kun paran e mony’cesh mo ki uni mini c̱is ka enthus aṗo/ mony’cesh mo ki uni mini dho’th maman dhali mar is aṗo/ mony’cesh mo. 18 Wakana Nuuh yaki’d ka pije/ mo dhali iya/m piti mo dhali ash mo dhali uṗ gi iya/ nyaḵki a’di mo. 19 Dhali aris tombwaasho mo dhali aris to kun parana ’cesh mo dhali aris ’dii mo dhali aris to kun ḵalki ya aṗo/ mony’cesh mo, iikin ka pije/ ka waḵ buni ki she/ ki she/ ’peni bwam ma ḵur mo.

20 Dhali yan’ko’da Nuuh ki nyaŋa gwaṭa/ mmomiiya bas gom Taṗa mo dhali a’di ki bu’th to/e kun dheleladhelel mo ’pena ris tiya mo dhali ’dii kun dheleladhelel mo ’pena ris tiya mo dhali a’di ki c̱i to kun ’ciṭḫu/ ’kus mmomiiya bas eya gwaṭa/ mo. 21 Dhali ki Taṗa cic̱ki’da shim jin c̱iiyi mo ki c̱ii jin ’bor a’di bwa mo tani Taṗa o gwo eya dum piti mo ki: Aha/ mina diki doḵ/e jee a’cesh mo gom ’kwani ki sule/ mo haali/ gwalal buni kun kulumkina uni gwo ibwa ta thus ki thus ’peni dhuru’c buni mo. Aha/ si’dayi mina diki ’ce’da ris to sho’k doḵ/e ki sule/ mo kun ’kon ki e kun uḵu mo me’d jin miikika/ mo. 22 Ki mony’cesh diki’d mo tani mo jin sinu aḵa’bany to dhali mo jin ’ciṭḫu/ to uni ’kokin mo, dhali mon’thuṗu’d dhali mom’batha’d, dhali moyurantee dhali mondiṭ mo, dhali montee dhali mon’thiny uni mol daḵ ki sule/ sule/ mo.

9

1 Dhali Arumgimis ki ’bora Nuuh mii mo dhali iya/m piti mo dhali o uni gwo mo ki: Dhodhi maman mo dhali mari is mo dhali ’tu’di mony’cesh mo. 2 Dhali um mina to/e ḵo/ mo dhali um mina to/e dee ki bir bir mmo’cuḵi ’kuṗ mo, aris to/e kun ’kon e mony’cesh mo dhali aris ’dii kun ṗen e momis mo dhali aris to kun parana ’cesh mo dhali aris to yi’de/ kun ’koni bwaŋ ḵumma/ yi’de/ mo. E me’d bum mo tani uni c̱ikunu um mo. 3 Aris to kun joc̱kin kun ’kon ki e mo tani uni mini ta tonṭe/ gom um mo, dhali me’d jin c̱ika/ um ton dhii/ i’d mmosi mo tani aha/ mina c̱i um aris to ’baar mo. 4 Hili um mini mii dhalku/ ki ’ka to ka basi e mo, haala bas a’di ta mondiki/ em piti mo. 5 Goma bas bum jin ’kona um ki e mo tani aha/ ka jiŋ gana/ aha/ mina ’theḵ gwo mo mmokara kar mo. ’Pena ris tombwaasho mo aha/ mina ’theḵ gwo mo dhali ’peni ’kwani mo. Dhali ’peni aris ’kwani kun ta ikam mo tani aha/ mina ’theḵ gwo gom mondiki/e gi wathi/ mo. 6 A’diyin jin midi ’kosh wathi/ jwa mo mmogac̱a bas piti a’cesh mo tani abas piti gara/ mina ’kwani gac̱a ’cesh mo, haali/ Arumgimis ki uḵ wathi/ ki jamas pitiŋ gana/ mo. 7 Dhali um mini dho’th maman dhali mar is mo, ki um mini ḵala dho’th ka enthus mo dhali mara mar is kagahara i mony’cesh nycine/ mo.

8 Dhali yan’ko’d Arumgimis ki owa Nuuh dhali iya/ kun nyaḵ ’ko ki a’di gwo mo ki: 9 Hili mo mo ma, aha/ ṭelkina gwom pem jin gamka/ me’d nyaḵki um mo dhali emen bum kun mini baṭḫ um ’ko’d mo 10 dhali aris to/e kun ’kon ki e kun uḵu mo kun nyaḵ ’ko ki um mo, ’dii dhali toŋkal, dhali tombwaasho kun nyaḵ ’ko ki um e mony’cesh me’d jin tana uni aris ka ris mmo/iiyu/ ’peni bwam ma ḵur mo. 11 Aha/ ṭelkina gwom pem jin gamka/ me’d nyaḵki um mo ki aris buŋgwar is gi ’kwani minu ’ce’d sho’k ka gannu/ yi’de/ doḵ/e yisa ki sule/ dhali mony’cesh yisa minu ’ce’d sho’k ka gannu/ yi’de/ doḵ/e yisa ki sule/ mo. 12 Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: A’di ta jamas mii gi gwom pem jin gamka/ me’d a’dihe/ mo, a’di jin miga/ gam me’d nyaḵki um mo dhali aris to/e kun uḵu mo kun nyaḵ ’ko ki um mo gom yilaŋkamu/ ma nyaḵum yil buni ’baar mo. 13 Aha/ karkina bwaam pem e bwam ma raḵ mo, dhali a’di midi ta jamas mii gi gwo jin gamka/ me’d ibwaman aha/ dhali mony’cesh mo. 14 Ki aha/ mina dhala raḵ mmo’ka aṗo/ mony’cesh mo dhali ’kwani ki ṗara bwaa e e bwam ma raḵ mo tani 15 aha/ mina ka gwom pem jin gamka/ me’d e mo jin karka/ ibwaman aha/ mo dhali um mo dhali aris to/e kun ’kon ki e mo kun ta shuman isi

’baar mo, dhali yi’de/ midi dok̲/e war ka
gannu/ mmo’ce’da ris buŋgwar is sho’k mo
yisa ki sule/. 16 Ka bwaa midi di e bwaman
ma rak̲ mo tani aha/ mina hil apo̲/ a’di mo
dhali ka gwo jin gamu me’d e jin di’d ki
sule/ sule/ mo e bwaman ma Arumgimis
mo dhali aris to/e kun ’kon ki e mo dhali
aris buŋgwar is kun ’kon apo̲/ mony’cesh
mo. 17 Arumgimis ki owa Nuuh gwo mo
ki: A’di ta jamas mii gi gwo jin gamka/
me’d mo, a’di jin miga/ ṯel sho’k ibwaman
aha/ mo dhali aris buŋgwar is kun ’kon e
mony’cesh mo.
18 Iya/ ma Nuuh kun iikin ka pije/ ’peni
bwaman ma k̲ur mo tani jan ’de/ yuk̲u
gway ka Saam mo, dhali jaŋ kamu/ yuk̲u
gway ka Haam mo dhali jaŋ kamu/ yuk̲u
gway ka Yapaṯh̲ mo. Haam a’di ta’da baba
ma Kanaan mo. 19 Uniŋ kwaraŋ gwansan
mo tani ita iya/ ma Nuuh mo, dhali ’peni
uni gwansan mo tani mony’cesh taki’d gi
’kwani mo.
20 Nuuh a’di ta wathin ṯal ’de/ jin ṯwa/a/
jin k̲orki’da ’cesh mo. A’di siki’da mura’th
mo. 21 Dhali a’di ki p̲i yimana mura’th jin
k̲a/u ki ŋah ŋah mo, dhali a’di ’koshkunu ki
a’di me’da su mo, dhali a’di ishki e gu’b bur-
rinyem piti ki dar gi toŋ kamu/ mmokum
is mo. 22 Dhala Haam jin ta’da ababa ma
Kanaan mishki com mmodi is ’te/ mo dhali
a’di ki ṯor ikam piti isu/ gwo mo uni kun
’kona pije/ mo. 23 Dhali yan’ko’d Saam dhala
Yapaṯh̲ uni ki bu’th burrinye/ mo, uni ki
hi’th a’di ’kup̲a bim buni mmonṯal ’de/ mo
dhali ii ka c̲iŋ’ko’d mo dhali kumki ababam
buni is piti jin dina a’di is ’te/ mo, dhali
bwam/em buni ṯu’kkina uni mo dhali uni
’koki p̲ar com e mmodina a’di is ’te/ mo.
24 Ka Nuuh merki e mo ’peni mom piti jin
’kosha yimana mura’th a’di mo dhali mish
to jin miina a’di ya/ jin gwa’da’d a’di wakan
mo tani 25 a’di o gwo mo ki:

Monyjee midi di goma Kanaan mo.
C̲iŋkina/ jin tanu mmota c̲iŋkina/ mo tani
a’di imidi wakan gom ikam piti mo.

26 A’di si’da/ o gwo mo ki:

Mom’bor mii gi Tap̲a Arumgimis pem midi
di goma Saam mo,
dhali dhalka Kanaan ta c̲iŋkinam piti mo.

27 Arumgimis dwak̲a Yap̲aṯh̲ mo ma
dhali dhalki a’di c̲a’ba’d e gu’b burrinye/
ma Saam mo,
dhali dhalka Kanaan ta c̲iŋkinam piti mo.
28 Dhali ’ko’da gannu/ yi’de/ ’baarki’d
mo tani Nuuh c̲a’bki’d ki e mo ki yili iss
’kwanimpa k̲arpa’c i’ce’dki iss ’kwanimpa
su/ i’ce’dka ’kume’d apo̲/ mo. 29 Dhali arisa
tee ma Nuuh kun c̲a’bk̲ina a’di ki e mo tani
uni ’koni iss ’kwanimpa i/iss su/ i’ce’dki
iss ’kwanimpa ipesu/ i’ce’dka ’kume’d apo̲/
mo, dhali a’di wuki’d mo.

10

1 Uni gwansan itana nyak̲um yil gi iya/
ma Nuuh mo uni gun ta Saam dhala Haam
dhala Yap̲aṯh̲ mo. Iya/ dho’thkunu uni mo
’ko’da gannu/ yi’de/ mo be.
2 Iya/ ma Yap̲aṯh̲: a’di jin ṯwa/a/ yuk̲u
gway ka Jumar mo, dhala Majuuj mo dhala
Maday mo dhala Yawan mo dhala Ṯubal mo
dhala Maashik mo dhala Ṯiras mo. 3 Dhali
iya/ ma Jumar: a’di jin ṯwa/a/ yuk̲u gway
ka Ashkanaas mo, dhala Rip̲aṯh̲ mo dhala
Ṯujarmah mo. 4 Dhali iya/ ma Yawan: a’di
jin ṯwa/a/ yuk̲u gway ka Aliishah mo, dhala
Tarshiish mo dhala Kittiim mo dhala Du-
daniim mo. 5 ’Peni uni ’kwani gwansan kun
’kokin e yana gap̲ mo tani uni a’di ipeperkin
mo be. Uni gwansan kun ta iya/ ma Yap̲aṯh̲
mo kun ’kon e mony’cesh buni mo, uni ka
’deṯe/ ’deṯe/ ki ’twam buni gun wala uni
mo ka wak̲ buni i’pen mo dhali ki kal buni
ilu/ mo.
6 Iya/ ma Haam: a’di jin ṯwa/a/ yuk̲u
gway ka Kush mo, dhala Masir mo dhala
P̲uth mo dhala Kanaan mo. 7 Dhali iya/ ma
Kush: a’di jin ṯwa/a/ yuk̲u gway ka Saba
mo, dhala Hawiila mo dhala Sabtah mo
dhala Raamah mo dhala Sabtaka mo. Dhali
iya/ ma Raamah: a’di jin ṯwa/a/ yuk̲u gway
ka Shaba mo, dhala Dadaan mo. 8 Kush a’di
warki’d ka baba ma Nimruud mo. A’di ta
wathi/ en’thi/ jin ṯwa/a/ jin c̲a’bki dem
dem e mony’cesh mo. 9 A’di ta wathi/ jin
c̲a’bki dem dem mmopar ka yempa/ ib-
wambori Tap̲a mo. Gom gwo gi wakan mo
tani a’di onu gwo mo ki: Wathi/ jin waga
Nimruud jin c̲a’bki dem dem ibwambori
Tap̲a mo. 10 Dhali monṯel ’pen gi ’peŋkuman
bampam piti mo ta Pam Baabil mo dhali
Pan Arak mo dhali Pa Akkad mo, aris uni
’baar mo ’kon e mony’cesh gi Pan Shinaar

mo. [11] 'Peni mony'cesh c̱aan mo tani a'di
yaki'd mo e Pa Ashshuur mo dhali nyaŋ Pa
Ninawa mo dhali Pa Rahubuteer mo dhali
Paŋ Kaalah mo [12] Dhali Pa Rasan ibwaman
gi Pa Ninawa mo dhali gi Paŋ Kaalah mo,
a'di jin ta 'peŋkuman bampa/ jin caaca
mo. [13] Masir warki'd ka baba ma Ludim
mo dhala Anamiim mo dhala Lahabiim mo
dhala Naṯuhiim mo [14] dhala Ṯatrusiim mo
dhala Kasluhiim mo (uni i/iiyina 'Kwani
gi Pa Ṯilisthiin 'peni cine/ mo) dhali Paŋ
Kaṯuriim mo.

[15] Kanaan warki'd ka baba ma Sidun mo
a'di jin ta ya/m piti jin ṯwa/a/ mo, dhala
Hiṯh mo [16] dhali 'Kwani gi Pa Yabuus mo
dhali 'Kwani gi Pa Amuur mo dhali 'Kwani
gi Pa Jirjaash mo [17] dhali 'Kwani gi Pa Hiwwi
mo dhali 'Kwani gi Pa Argi mo dhali 'Kwani
gi Pan Siin mo [18] dhali 'Kwani gi Pa Arwaad
mo dhali 'Kwani gi Pan Samaar mo dhali
'Kwani gi Pa Hamaat mo. Dhali yan'ko'd
mo tani awak̲ gi 'Kwani gi Paŋ Kanaan uni
ihagaski mony'cesh ki lala'th mo. [19] Dhali
mo gi 'Kwani gi Paŋ Kanaan ṯar 'twa/ ki
ribi/ ribi/ 'peni Pan Sidun e mo jin c̱utha
a'di bway 'kuṯ ki Pany Jaraar ki si'd piti jin
si'da a'di ntagi Paŋ Ghassa mo dhali 'peni
mo jin c̱utha a'di bway 'kuṯ ki bway Pan
Saduum mo dhali Paŋ Gamuura mo dhali
Pa Admah mo dhali Pa Sabuyiim ki si'd piti
jin si'da a'di ntagi Pan Laasha/ mo. [20] Uni
gwansan uni ta iya/ ma Haam mo ka wak̲
buni i'pen mo dhali ki 'twam buni ilu/ mo
dhali ki mony'cesh buni ilu/ mo dhali ki kal
buni ilu/ mo be.

[21] Dhali uc̱i dho'thkunu eya Saam si'da/
a'di jin taki'da baba gom uc̱i ma Aabir 'baar
mo, a'di jin ta'da kam ma Yapaṯh jin ca'd
mo. [22] Iya/ ma Saam: a'di jin ṯwa/a/
yuk̲u gway ka Iilaam mo, dhala Ashshuur
mo dhala Arṯakshaad mo dhala Lud mo
dhala Araam mo. [23] Dhali iya/ ma Araam:
a'di jin ṯwa/a/ yuk̲u gway ka Uus mo,
dhala Hul mo dhala Jaaṯhar mo dhala Mash
mo. [24] Dhala Arṯakshaad warki'd ka baba
ma Shaalah mo dhala Shaalah warki'd ka
baba ma Aabir mo. [25] Eya Aabir mo tani
iya/ su/ dho'thkunu mo. Dhali jan 'de/
yuk̲u gway ka Ṯaalaj mo haali/ ka teem
piti mo tani mony'cesh k̲wa/kunu bwa mo,
dhala kam jin ta 'ko'd piti mo tani yuk̲u
gway ka Yagthaan mo. [26] Yagthaan warki'd
ka baba ma Almudad mo dhala Shaalaṯ
mo dhala Hadharmoot mo dhala Yaarah
mo [27] dhala Haduraam mo dhala Usal mo
dhala Diglah mo [28] dhala Uubal mo dhala
Abimaayil mo dhala Shaba mo [29] dhala Uṯir
mo dhala Hawiila mo dhala Yubab mo. Aris
uni gwansani 'baar mo tani uni ta iya/ ma
Yagthaan mo. [30] Dhali mony'cesh jin 'kok-
ina uni nycine/ mo tani a'di ṯarki 'twa/
ki ribi/ ribi/ mo 'peni Pa Misha mo e mo
jin ta bway jin c̱u'thki 'twa/ ki Pan Saṯaar
ibampa/ ki paŋ 'kuwosh gi mom'pesho'k
mo. [31] Uni gwansan ita iya/ ma Saam mo ka
wak̲ buni i'pen mo dhali ki 'twam buni gun
wala uni ilu/ mo dhali ki mony'cesh buni
ilu/ mo dhali ki kal buni ilu/ mo be.

[32] Uni gwansan itana wak̲ gi iya/ ma Nuuh
mo isi gi gwom buni jin bele'thkunu mo
dhali gom kal buni mo, dhali 'peni uni
gwansan mo tani kal gi 'kwani uni ihagaski
mony'cesh ki lala'th mo 'ko'da gannu/
yi'de/ mo be.

11

[1] Dhali aris 'kwani 'baar mo kun 'koni
mony'cesh mo tani uni ta gi jasi 'twan
'de/ jin wala uni kadhamo/ mo dhali
'twa/ yisa misha uni ki thatha/ thatha/
yisa. [2] Dhali me'd jin borkina 'kwani is
mo e mom'pesho'k mo tani uni gamki
mony'cesh jin ta'da thiṯhin thiṯh mo e Pan
Shinaar mo dhali uni ki 'ko nycine/ mo.
[3] Dhali uni ki o gwo ka rem 'kuṯ mo ki:
Iiyu/ bala dhalki ana uk̲a je mo dhali 'thos
uni mo ki ṯil ṯil mo. Dhali uni tan ga jeŋ
gu'b 'peni wosh mo dhala dena ma siṯti
mmorus to mo. [4] Dhali yan'ko'd uni ki o
gwo mo ki: Iiyu/ mo dhalki ana nyaŋa dhan
'peŋkuman bampa/ gom is bana mo dhali
gu'b jin turatur, a'di jin midi gu 'kuṯ piti
gamki mis mo dhali dhalki ana 'kwara gwo
gom is bana mo isi ciki/ ki ana 'konuki
c̱eker bwa e bwam/e gi mony'ceshi 'baar
mo. [5] Dhali Taṯa a'di thulki'd ka 'cesh mo
mmoṯar 'peŋkuman bampa/ e mo dhali
gu'ba turga/ yan mo a'di jin nyaŋkina iya/
gi 'kwani mo. [6] Dhali Taṯa ki o gwo mo
ki: Hili mo mo ma, uni ta 'kwani jin ṯala
en 'de/ mo dhali uni 'baar mo wal 'twan
ṯal 'de/ mo, dhali a'di ta jasi monṯel 'pen

jin ṯwa/a/ mo a'di jin mina uni mii mo,
dhali ma to yin jin mina uni o bwa mmomii
mo tani a'di midi diki ta to jin midi p̱i uni
e mo. [7] Iiyu/ mo dhali dhalki ana iina ka
'cesh mo dhali tuŋkur uni 'twa/ is mo ki
uni mini 'koki mish cik̲ gwo ka gam 'kup̱ mo
jin wala uni mo. [8] Wakan Tap̱a ki c̱eker̲ uni
bwa e mo 'baar mo 'peni mun ntagi bwam/
e gi mony'ceshi 'baar mo, dhali uni dhalki
'peŋkuman bampa/ 'pen ki dar gi mo jin
'kona uni ki 'ka a'di 'kup̱ mo. [9] Wakan gway
piti yuk̲u gway ka Baabil mo haali/ Tap̱a
tuŋkurki 'twa/ gi mony'ceshi 'baar mo is
mo, dhali 'peni mun mo tani Tap̱a ki c̱eker
uni bwa eya ris bwam/e gi mony'ceshi
'baar mo.

[10] Uni gwansan uni ita emen ma Saam
mo. Ka Saam 'kokina yil iss 'kwanimpa
imudhe'd ka dhan piti mo tani a'di warki'd
ka baba ma Arp̱akshaad mo 'ko'di yili su/
mo i'ko'di gannu/ yi'de/ mo. [11] Dhala Saam
c̱a'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Arp̱ak-
shaad mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/
i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd mo, dhali
a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya
mo.

[12] Ka Arp̱akshaad c̱a'bki'd ki e ki yili iss
'de/ i'ce'dk̲a k̲arpa'c mo tani a'di warki'd ka
baba ma Shaalah mo. [13] Dhala Arp̱akshaad
c̱a'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Shaalah
mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dka
kwara mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo
dhali i'bwa/a tiya mo.

[14] Ka Shaalah c̱a'bki'd ki e ki yili iss 'de/
i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka
baba ma Aabir mo. [15] Dhala Shaalah c̱a'bki'd
ki e mo 'ko'di dho'th ma Aabir mo ki yili
iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dka kwara mo,
dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/
a tiya mo.

[16] Ka Aabir c̱a'bki'd ki e ki yili iss 'de/
i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka doŋon ap̱o/ mo
tani a'di warki'd ka baba ma P̱aalaj mo.
[17] Dhala Aabir c̱a'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th
ma P̱aalaj mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/
i'ce'dki iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd
ap̱o/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo
dhali i'bwa/a tiya mo.

[18] Ka P̱aalaj c̱a'bki'd ki e ki yili iss 'de/
i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka
baba ma Ra/u mo. [19] Dhala P̱aalaj c̱a'bki'd
ki e mo 'ko'di dho'th ma Ra/u mo ki yili iss
'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka pedoŋon mo,
dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/
a tiya mo.

[20] Ka Ra/u c̱a'bki'd ki e ki yili iss 'de/
i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka su/ ap̱o/ mo tani
a'di warki'd ka baba ma Saruuj mo. [21] Dhala
Ra/u c̱a'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma
Saruuj mo ki yili iss 'kwanimpa i'kume'd
i'ce'dka pesu/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a
tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

[22] Ka Saruuj c̱a'bki'd ki e ki yili iss 'de/
i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka
baba ma Nahur mo. [23] Dhala Saruuj c̱a'bki'd
ki e mo 'ko'di dho'th ma Nahur mo ki yili iss
'kwanimpa i'kume'd mo, dhali a'di ta'dki
iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

[24] Ka Nahur c̱a'bki'd ki e ki yili iss 'de/
i'ce'dka pedoŋon mo tani a'di warki'd ka
baba ma Taarah mo. [25] Dhala Nahur c̱a'bki'd
ki e mo 'ko'di dho'th ma Taarah mo ki yili
iss 'kwanimpa ipe'de/ i/at̲h̲ 'de/ mo, dhali
a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya
mo.

[26] Ka Taarah c̱a'bki'd ki e ki yili iss 'kwan-
impa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di
warki'd ka baba ma Abraam mo dhala
Nahur mo dhala Haraan mo.

[27] Dhali uni gwansan mo tani uni ita emen
ma Taarah mo. Taarah a'di ta'da baba ma
Abraam mo dhala Nahur mo dhala Haraan
mo, dhala Haraan ta'da baba ma Luuth
mo. [28] Haraan wuki'di ṯwa/a/ mo ki com
ga Taarah mo eya 'cesh jin dho'thkunu
a'di mo e Pa Ur ma Kaldaan mo. [29] Dhala
Abraam dhala Nahur mashkin mo. Dhali
asha Abraam yuk̲u gway ka Saray, dhali
gway gi asha Nahur yuk̲u ka Milkah mo a'di
jin ta 'bwa/ ma Haraan mo a'di jin ta com ga
Milkah dhala Yiskah mo. [30] Dhala Saray a'di
ta'da burum mo. Ayim ta ga 'ciŋ kamuwa?

[31] Taarah ki susa Abraam jin ta ya/m piti
mo dhala Luuth jin ta'da 'ci ma Haraan mo,
jin tana a'di adhancom mo, dhala Saray jin
ta'da mar piti mo, a'di jin ta ash gi ya/m
piti jin ta'da Abraam mo, dhali uni iikin mo
mmon̲ṯal 'de/ mo 'peni Pa Ur ma Kaldaan
mmo/ii e bampa/ gi Paŋ Kanaan mo. Hili ki
uni p̱u'dkin e Pan Haraan mo tani uni ki 'ko
mo be. [32] Yil ma Taarah jin c̱a'bkina a'di ki e
mo tani a'di ta yili iss 'kwanimpa i'kume'd
i'ce'dka mudhe'd mo, dhala Taarah wuki'd
mo e Pan Haraan mo be.

12

1 Dhali Tapa ki owa Abraam gwo mo ki:
Yaku/ mo ’peni bampam pini mo dhali
’peni ’kwani ma bas pini mo dhali ’peni
’kwani gi gu’b gi cim mo e mony’cesh jin
miga/ ṭor /e mo. 2 Dhali aha/ mina kar /e
mmota dhan kal caaca mo, dhali aha/ mina
’bor /e mii mo dhali kar gway pini ki ca
mo, wakan ki /e mini ’bora ’bor mii mo be.
3 Aha/ mina ’bor uni gwansan mii gun ’bor
/e mii mo dhali a’di jin midi jee /e mo tani
aha/ si’da/ mina jee a’di mo, dhali gom /e
mo tani arisa wak̲ gi ’kwaniny’cesh mo tani
minu ’bor mii mo be.
4 Wakan Abraam yaki’d mo, me’d gwo jin
ṭorkina Tapa a’di mo dhala Luuth yaki’d
nyak̲ki a’di mo. Dhala Abraam ’kokini yili
issi kwara i’ce’dka k̲arpa’c mo me’d jin
yakina a’di ’peni Pan Haraan mo. 5 Dhala
Abraam ki susa Saray jin ta ashim piti ilu/
mo dhali a’di ki susa Luuth jin ta’da ’ci ma
kam mo, dhali aris tom buni kun tana uni
mo uni gun tulkina uni is mo, dhali ’kwani
kun gamkina uni e Pan Haraan. Dhali uni
’kakin ka ji sho’k ki bway Paŋ Kanaan mo.
Ki uni pu’dkin e bampa/ gi Paŋ Kanaan mo
tani 6 Abraam yaki’d ki tur mo e mony’cesh
gi bampa/ gi Pan Shakiim mo e dhan cwa
jin wana e ka ’kwaṭṭan ma Murah mo. Ka
cim c̲aan mo tani ’Kwani Kanaan uni ’kokin
e mony’cesh c̲aan mo. 7 Dhali yan’ko’d Tapa
ki piya Abraam i is mo mmo/o gwo mo
ki: E emen pini mo tani aha/ mina c̲i uni
mony’cesh yansan mo. Wakan a’di ki nyaŋ
agwaṭa/ jin miinuwa bas gom Tapa mo a’di
jin piki a’di i is mo. 8 Yan’ko’d a’di ki thoṭh̲
mo e ’kuwosha turga/ gi mom’pesho’k ki
Pam Beeṭ/iil mo dhali a’di ki ṭel gu’b bur-
rinyem piti mo. Pam Beeṭ/iil di’d ka bora
luŋgu’b mo dhali Pa Aay di’d ki ’ban gi
mom’pesho’k mo. Dhali e mun mo tani
a’di ki nyaŋa gwaṭa/ jin miinuwa bas gom
Tapa mo dhali a’di ki yuk̲ gway gi Tapa mo.
9 Dhala Abraam yaki’d mo mmoya naskina/
’kup̲ ki bway ma Januub mo.

10 Dhali ṭe/ ’koshki’d kagahara mo e
bampa/ mo. Wakan Abraam yaki’d ka
luŋgu’b e Pam Masir mo ki ya yilkina/ mo
e mun mo, haali/ ṭe/ shina ’kosh ki shi/ e
bampa/ mo. 11 Ki a’di ’dishi ’twa/ mmocic̲
Pam Masir mo tani a’di ki owa Saray gwo
mo, a’di jin ta ash mo ki: Aha/ misha ki /e
tana ’bom jin ta jaro/ ki jaro/ jin ṭeru/ mo.
12 Dhali ki ’Kwani gi Pam Masir mini p̲ar /e e
mo tani uni mini o gwo mo ki: A’di yansan
ta ashim piti mo. Dhali yan’ko’d uni mini
’kosh aha/ jwa mo, hili /e minu dhalku/ ki
e mo. 13 /E mini o gwo mo ki /e ta ’bwah
pem mo, ma a’di mina to ya ki ’bore/ gom
aha/ gom /e mo, dhali mondiki/em pem
minu ’tash ’twa/ ’peni jwa gom miim pini
mo. 14 Ka Abraam cic̲ki’d e Pam Masir mo
tani ’Kwani gi Pam Masir p̲arki’da ’bom e
jin shina jaro/ i me’d mo. 15 Dhali ki iya/ ma
P̲irawn p̲arki’da yim e mo tani uni maŋkina
yim eya P̲irawn mo. Dhala ’bom suskunu
mo e gu’b ma P̲irawn mo. 16 Dhali gom
gway ma yim mo tani a’di mii’d ki ’bore/
goma Abraam mo. Dhali a’di ta’dki k̲a’bal
mo dhala morbip̲ mo dhali gwasin thuluny
mo dhali ’kwani kun miina ṭu’c mo dhali
c̲iŋkina/ nyara/ mo dhali kuman thuluny
mo dhali kalman mo.
17 Hili Tapa ’koshki’da P̲irawn dhali kuŋ
gu’b piti ka dhan ’ba’th jin wo’cki is she/
mo goma Saray, a’di jin ta asha Abraam
mo. 18 Wakana P̲irawn yuk̲ki’da Abraam mo
dhali o a’di gwo mo ki: Atinta tan jin miina
/e aha/ kan mo? Atinta dina /e ki ṭor aha/
gwo ka yim ta ashin mo? 19 Dhali /e ki ’cur
gwo o ka yim ta ’bwahan mo. Wakan aha/
de budha yim mo mmo’taki ta ashim pem
mo. Shwane/, ashim pini a’dan mo. Susi
a’di mo, dhali iiyi mo. 20 Dhala P̲irawn ki c̲i
gwaṭh̲ gwoŋk̲an mo isi gom a’di mo. Dhali
uni ki kar ki a’di ’pen mo nyak̲ki ashim piti
mo dhali aris to kun tana a’di mo be.

13

1 Wakan Abraam yaki’d ka gagamis ’peni
Pam Masir mo a’di uni ki ashim piti nyak̲ki
a’di mo dhali aris to kun tana a’di mo dhala
Luuth si’da/ nyak̲ki uni mo eya Januub mo.
2 Dhala Abraam ta pa ki pa mo e to/e
mo dhali e ’dolkon kush mo dhali e ’dolkon
gana/ mo. 3 Dhali a’di yaki’d ’pena Januub
mo ntagi Pam Beeṭ/iil mo e mo jin dikina
gu’b burrinyem piti ki monṭel ’pen mo,
mo jin diki’di bwaman gi Pam Beeṭ/iil mo
dhali gi Pa Ayy mo, 4 e mo jin nyaŋkina
a’diya gwaṭa/ jin miinuwa bas mo iṭwa/
a/ mo. Dhali e mun mo tani a/Abraam
a’di yuk̲ki gway gi Tapa mo. 5 Dhala Luuth,

a'di jin yaki'd nyak̲ka Abraam mo tani a'di si'da/ ta'dki ma'diny k̲a'bal ka ris mo dhali ma'diny mi ka ris mo dhali to/e ka ris mo dhali gu'b burrinye/ ka ris mo. [6] Ki a'di wakan mo tani bampa/ mol uni thip̲ mo uni su/ mmonyak̲ uni 'ko mo mmont̲al 'de/ mo, haali/ tom buni kun takina uni mo tani uni tana ris ka ris kagahara mo. Wakan uni moli nyak̲ 'ko mo mmont̲al 'de/ mo. [7] Dhali mo jin biruwa bir diki'di bwaman imanhil to/e ma Abraam mo dhali imanhil to/e ma Luuth mo. Dhali ka tee c̲aan mo tani 'Kwani gi Paŋ Kanaan mo dhali 'Kwani gi Pam Paaris 'kokin mo e bampa/ mo.

[8] Dhali yan'ko'd Abraam ki owa Luuth gwo mo ki: Dhalku/ ki dhal mo jin biruwa bir bway mo mmodi ibwaman ana mo, aha/ dhali /e mo, dhali ibwaman imanhil to/em pini mo dhali imanhil to/em pem mo haali/ ana tana ikam mo. [9] Dina bampa/ isi 'baar mo ki di ibwambori /e mo 'taa? K̲wa/ki is pini bwa mo 'peni aha/ mo ma. Wak̲ki/ /e mini bu'th 'ban ma biny cam mo tani wakan aha/ mina ya ki 'ban ma bim poros mo, walla wak̲ki/ /e mini bu'th 'ban ma bim poros mo tani wakan aha/ mina ya ki 'ban ma biny cam moyi. [10] Dhala Luuth 'de'kki em piti ki mis mo dhali mishki mo mo ki embul ma Uurdun a'di ya'thkunu ki 'bore/ eya ris mo 'baar mo me'd bwaagoŋ jin ta monsinu gi Tap̲a mo, me'd bampa/ gi Pam Masir si'da/ e mo jin c̲utha a'di bway 'kup̲ ki Pan Suugar mo. Yansan diki'di t̲wa/a/ mo ki Pan Saduum dhali Paŋ Gamuura 'konuki 'ce'd sho'k mo ki Tap̲a mo. [11] Wakan mo Luuth kwanyki'd gom is piti aris mo 'baar mo jin ta embul ma Uurdun mo, dhala Luuth yaki'd mo 'kup̲ ki mom'pesho'k mo. Wakan uni k̲wa/ki is buni bwa mo ka rem 'kup̲ mo. [12] Abraam c̲a'bki'd mo e bampa/ gi Paŋ Kanaan mo, ka Luuth c̲a'bki'd mo e bwaŋ 'kwani eya ris 'peŋkuman bampa/ gi embul mo dhali a'di ijoc̲ki gu'b burrinyem piti ntagi Pan Saduum mo be. [13] Dhali 'Kwani gi Pan Saduum mo tani uni ta uni gun ta thus ki thus mo dhali gun ta imanmii miinthus kun shi/ashi/ ap̲o/ Tap̲a mo.

[14] Dhali Tap̲a ki owa Abraam gwo mo 'ko'da Luuth k̲wa/ki is piti bwa mo 'pena Abraam mo ki: 'Deki em pini imis mo ma, dhali hili mo mo ma, 'peni mo jin dina /e nycine/ mo 'kup̲ ki moŋ'ko'd gwar ma bim poros mo dhali 'kup̲ ki moŋ'ko'd gwar ma biny cam mo dhali 'kup̲ ki mom'pesho'k mo dhali 'kup̲ ki bora luŋgu'b mo, [15] haali/ aris mony'cesh 'baar mo jin misha /e mo tani a'di miga/ c̲i gom /e mo dhali gom emen pini kun mini pi 'peni /e mo ki sule/ sule/ mo be. [16] Aha/ mina dhu emen pini kun mini pi 'peni /e mo mmota aris me'd emen gi bu'da'cesh gi mony'cesh mo. Wakan mo tani wak̲ki/ wathiŋ kamu/ mishi emen gi bu'da'cesh gi mony'cesh deŋ e mo tani emen pini kun mini pi 'peni /e mo si'da/ minu mish deŋ e mo be. [17] Cuyi mis mo ma, dhali ya ki sho'k ki tur mo e mony'cesh yan mo ka luc̲ piti mo dhali ki beem piti mo haali/ aha/ mina c̲i a'di ki /e mo be. [18] Wakan Abraam ijoc̲ki gu'b burrinyem piti mo dhali a'di p̲u'dki'd mo dhali c̲a'bki'd mo e 'ko'd gwar gi dhan cwa jin wana e ka 'kwat̲t̲an ma Mamra kun 'kon e Pa Habruun mo. Dhali e mun mo tani a'di ki nyaŋa gwat̲a/ jin miinuwa bas gom Tap̲a mo be.

14

[1] Ka tee ma Amraap̲al jin ta'da malik̲ gi Pan Shinaar mo dhala Aryuuk jin ta'da malik̲ gi Pa Allasar mo dhala Kadarla/oomar jin ta'da malik̲ gi Pa Iilaam mo dhala Tid/aal jin ta'da malik̲ gi Pa Juyim mo tani [2] imalik̲ gwansan miiki mo/as ap̲owa Baara/ jin ta'da malik̲ gi Pan Saduum mo dhala Birshaa/ jin ta'da malik̲ gi Paŋ Gamuura mo dhala Shin/aab jin ta'da malik̲ gi Pa Admah mo dhala Shim/iibar jin ta'da malik̲ gi Pan Sabuyiim mo dhali a'di jin ta'da malik̲ gi Pam Baala/ mo (yansan ita Pan Suugar mo). [3] Dhali aris 'kwani ma mee gwansan gamki 'twa/ 'kup̲ mmont̲al 'de/ mo e Embul ma Siddiim mo (yansan ita a'di jin ta Al* 'Doŋkoro/ mo). [4] Dhali yil 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun miikina uni to mo goma Kadarla/oomar mo, hili ki yil 'koni 'kup̲i 'kume'd i'ce'dka kwara mo tani uni pishki is ka le'd mo. [5] Dhali ki yil 'koni 'kup̲i k̲arpa'c at̲h̲ 'de/ mo tani Kadarla/oomar dhali imalik̲ kun nyak̲ 'ko

* 14:3 Al Wu

ki a'di mo pu'dkin mo dhali 'dapki uni e
bwaŋ'kwariny buni mo uni gun ta 'Kwani
Rapa e Pa Ashtaruthgarnaayim mo dhali
'Kwani Suus e Pa Haam mo dhali 'Kwani
Iim e Pan Shawagiryataayim mo [6] dhali
'Kwani Hur e Wosh Si/iir buni mo ntagi
Pam Paran mo e mo jin di'd e gwayu/
gi mombwaasho mo. [7] Dhali yan'ko'd mo
tani uni dokkin ka nyaŋ'ko'd mo e Pa Een-
mishpaath (yansan ita Paŋ Kaadish mo),
dhali uni 'dapki aris bampa/ gi 'Kwani gi Pa
Amaliik e bwaŋ'kwariny buni mo ki 'Kwani
gi Pa Amuur ilu/ mo uni gun 'kokin mo
e Pa Hassuun Tamar mo. [8] Dhali yan'ko'd
mo tani malik gi Pan Saduum mo dhala
malik gi Paŋ Gamuura mo dhala malik gi
Pa Admah mo dhala malik gi Pan Sabuyiim
mo dhala malik gi Pam Baala/ mo (yansan
ita Pan Suugar mo), uni iikin ka pije/ mo
dhali uni gamki 'twa/ 'kup mo e mo ma mee
mo e Embul ma Siddiim mo [9] uni nyakka
Kadarla/oomar jin ta'da malik gi Pa Iilaam
mo dhala Tid/aal jin ta'da malik gi Pany
Juyim mo dhala Amraapal jin ta'da malik
gi Pan Shinaar mo, dhala Aryuuk jin ta'da
malik gi Pa Allasar mo, uni gun ta imalik
kun 'koni doŋon mo apo/ imalik kun 'koni
mudhe'd mo be. [10] Dhali Embul ma Siddiim
mo tani a'di i'tu'dkunu ki jis ma dena ma
sipti mo, dhali me'd jin soyina malik gi Pan
Saduum mo dhala malik gi Paŋ Gamuura
mo tani kun tiya ta'kkin e uni mo, dhali
kun tiya sokin mo e 'kuwosh mo. [11] Wakan
mo tani uni kun ta 'kup gi uni mo tani
uni ki budha ris to kun tana 'Kwani gi Pan
Saduum mo dhali 'Kwani gi Paŋ Gamuura
mo dhali aris tontem buni gom bway mo,
dhali uni iikini bway buni mo. [12] Dhala
Luuth si'da/ ibu'thkina uni mo, a'di jin ta
ya/ ma kam ma Abraam mo, a'di jin ca'bki'd
mo e Pan Saduum mo dhali aris tom piti
bu'thkina uni mo dhali uni iikin mo be.

[13] Dhali yan'ko'd jan 'de/ jin yeki'd mo
tani a'di pu'dki'd mo dhali a'di ki tora
Abraam, a'di jin ta ji Ibraani† gwo mo,
a'di jin diki'd mmoca'b mo e 'ko'd gwar gi
dhan cwa jin wana e ka 'kwattan ma Mamra
mo, a'di jin ta wathi/ gi Pa Amuur mo,
jin ta'da kam ma Ashkuul mo dhala Anir
mo. Uni ta imangam gwo me'd mo nyakka
Abraam mo. [14] Dhali ka Abraam cikki gwo
mo ki a'di jin ta'da bas piti ibu'thkunu mo
mmota habuus mo tani a'di ki shu 'kwanim
piti kun ye'thkunu sho'k ka pije/ mo uni
kun dho'thkunu mo e gu'b piti mo, uni
kun 'kon ki iss 'kwanimpa karpa'c i'ce'dka
'kume'd i'ce'dka pekwara apo/ mo dhali
uni iikin mo mmo/ur uni isho'k mo ntagi
Pan Daan mo. [15] Dhali a'di ki kwa/ 'kwani
ma meem piti gun gamki 'twa/ 'kup bwa
mo apo/ uni ki mon'thiny mo, dhali a'di
uni ki icinkinam piti ilu/ mo 'koshki uni mo
dhali urki uni isho'k mo ntagi Pan Hubah
mo jin di'd ki 'ban ma bim poros gi Pan
Dimashk mo. [16] Dhali yan'ko'd a'di ki 'doyu
aris to ka nyaŋ'ko'd mo, dhali a'di si'da/
ki sus abas piti ka Luuth ka nyaŋ'ko'd mo
nyakki tom piti mo ki upi lu/ mo dhali
'kwani ma mee gara/ mo be.

[17] Dhali 'ko'di modok piti ka nyaŋ'ko'd mo
'peni mo jin pinuwa Kadarla/oomar e mo
dhali itapa kun nyak 'ko ki a'di mo tani tapa
gi Pan Saduum mo yaki'd ka pije/ mmogam
a'di 'kup mo e Embul ma Shawa (a'di jin
onu mo ki, Embul ma Malik mo). [18] Dhala
Malkisaadag si'da/ jin ta'da malik gi Pan
Saliim mo a'di ki 'doyu tonte/ ka pije/ mo
dhali yimana mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah
mo. A'di ta'da gasiis ma Arumgimis jin
Cayaa/ e ki Ca mo. [19] Dhali a'di 'borki a'di
mii mo dhali oki gwo mo ki:

Mom'bor mii midi di goma Abraam mo ka
Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo,
a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.
[20] Dhali mom'bor mii midi di si'da/ goma
Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo,
a'di jin ciki uni kun ta 'kup ki /e mo e me'd
pini mo.
Dhala Abraam ki ci a'di to jin 'dapki'da 'dap
'twa/ ka 'kume'd mo 'peni aris to 'baar
mo. [21] Dhala malik gi Pan Saduum oki'da
Abraam gwo mo ki: Ciyi aha/ 'kwani mo
ma, hili budha ris to gom is piniŋ gana/ ma.
[22] Hili Abraam oki'da malik gi Pan Saduum
gwo mo ki: Aha/ thulkina gwo me'da po/
gom Tapa Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca

† 14:13 Ibraani jin ta 'pemen gwo jin onu mo ki: Jan 'de/ jin pu'dki'd 'peni bwampo/ Yi'deŋ Kumma/ Elpuraat mo.

mo, a'di jin ukki momis dhali mony'cesh
mo, [23] ki aha/ mina 'taki diki budha thus
mo walla wackana appa/ mo walla ma toŋ
kamu/ jin ta jim pini moyi, isi ciki/ ki /
e mini o gwo mo ki: Aha/ de aha/ ikark-
ina Abraam mmota pa ki pa mo. [24] Toŋ
kamu/ miga/ bu'th yisa, hili jasi a'di jin
shwakina 'kwanin dhuru'c mo dhali to jin
pwakkunu bwa mo gom 'kwaniŋ gwas kun
nyak ii ki aha/ mo. Dhalka Aanir mo dhala
Ashkuul mo dhala Mamra mo bu'th to kun
pwakkunu bwa mo gom uni mo ma.

15

[1] 'Ko'di to gwansan mo tani gwo gi Tapa
pu'dki'd mo eya Abraam mo ki tonyjan mo
mmo/o gwo mo ki: Dhalki is ki ko/ mo
ma, Abraam. Aha/ tana goŋgorom pini
mo. Adhan to jin ish kumma/ jin caaca
kagahara mo tani a'di midi ta jim pini mo.
[2] Hili Abraam oki gwo mo ki: Ayy Tapa
Arumgimisa ki to jin ta'da ta imina /e
ciyaa/ mo? haali/ aha/ tikirkina di mo ki
dar gi uci mo dhali a'di jin midi kal mal
gom gu'b pem mo tani a'di ita Eli/aasar
gi Pan Dimashk mo. [3] Dhala Abraam oki
gwo mo ki: Hili mo mo ma, emena kamu/
yisa cikina /e aha/ mo, dhali ciŋkina/ jin
dho'thkunu mo e gu'b pem mo tani a'di
midi ta a'di jin midi kal mal pem mo. [4] Dhali
hili mo mo ma, gwo gi Tapa pu'dki'd mo
e a'di mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yan
midi ta amankal mal pini mo yisa. Ya/m
piniŋ gana/ a'di imidi ta amankal mal pini
mo be. [5] Dhali a'di suski a'di mo ka pije/
mo dhali oki gwo mo ki: Hilki /e mo 'kupki
momis mo, dhali deŋi arisa cul e mo wakki/
/e mini mish uni deŋ e mo. Dhali yan'ko'd
a'di oki a'di gwo mo ki: Wakan be, emen
pini kun mini pi 'peni /e mo tani uni imini
'ko mo be. [6] Dhali a'di gamki Tapa gwo is mo
dhali a'di karki a'di gom a'di mo ki mo ma
kar/e mo.

[7] Dhali a'di oki a'di gwo mo ki: Aha/
tana Tapa mo, a'di jin suski /e mo 'peni Pa
Ur ma Kaldaan mo mmoci /e mony'cesh
yan mmobu'th mo be. [8] Hili a'di oki a'di
gwo mo ki: Ayy Tapa Arumgimisa, ki tonta
imiga/ mish mo mo ki aha/ mina bu'th
a'diya? [9] A'di oki a'di gwo mo ki: 'Doyu/
i aha/ anas bip jin ta'd gi yili kwara mo
ma dhali kuman mi jin ta'd gi yili kwara
si'da/ mo dhali arasiŋ ka'bal jin ta'd gi yili
kwara gara/ dhali bimbir gurko/ mo dhali
gurko/ jin bapki'd mo. [10] Dhali a'di 'doyi'da
ris to gwansan e a'di mo dhali 'cithki uni
bwa mo ka 'ban su/ mo dhali 'bwanu'ba
kanu/ 'thikina a'di mo ka par 'bana kamu/
mo ka 'dete/ 'dete/ mo. Hili 'dii gwansan
'cithkina a'di bwa mo ki 'ban su/ mo yisa.
[11] Dhali me'd jin pu'dkina 'dii kun 'kwar to
ka gwapi/ mo ka 'cesh mo apo/ buŋgwar
isa goŋgoro/ mo tani Abraam ki ur uni asho
mo be.

[12] Me'd jin din ma tente/ mmoyul mo
tani mo jin 'ce'du e kagahara bitki'da powa
Abraam mo. Dhali hili mo mo ma, dhan
mondhurumi'd jin deenu ki bir bir bitki'da
apo/ a'di mo. [13] Dhali yan'ko'd Tapa oki'da
Abraam gwo mo ki: Mishi gwo 'ban mo ma
me'd to jin 'tashu 'twa/ mo ki emen pini
kun mini pi 'peni /e mo tani uni mini ta
uni kun iiki iiŋ 'kus e bampa/ jin diki ta
jim buni mo, dhali uni mini ta ciŋkina/ e
mun mo, dhali uni minu siri'c ki sho'k mo
ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ mo. [14] Hili
aha/ mina dhu uni e mo jin dwallu gwo mo,
kal gi 'kwani gwansan jin mina uni mii to
mo, dhali ŋ'ko'd mo tani uni mini pu'du/
ka pije/ mo mmota gi to kun ish ka enthus
mo. [15] Dhali hili gom is pini mo tani /e
mini ya e icim mo e moŋku'th is mo. /E
minu kan mo ki /e mini ta adhan mo ki
'bore/ mo, e mo jin canu ki yil mo. [16] Dhali
uni mini doku/ mmahan ka nyaŋ'ko'd mo
e bwaŋ 'kwani ma nyakum yil kun min ma
apo/i 'ko/i doŋon mo, haali/ miinthus gi
'Kwani Amuur mo a'di ithimkunu mo yisa
naskina/ moyi.

[17] Ka tente/ yulki'd mo dhali mo di'd
ki mondhurum mo tani hili mo mo ma,
'ku'kus gwansan pekunu 'kup mbwaman
mo ka nos jin 'thanu o'd nycine/ mo jin
diki'd mo mmoya aku'd mo dhali ki dhan-
tho/ o'd si'da/ jin diki'd mmoshwa ka
le'dan mo. [18] Ka tee yin mo tani Tapa gamki
gwo me'd mo nyakka Abraam mo mmo/o
gwo mo ki: E emen kun mini pi mo 'peni /e
mo tani aha/ mina ci bampa/ yan mo 'peni
yi'deŋ kumma/ ma Masir mo ntagi dhan

yi'deŋ kumma/ ma Elpuraat mo [19] a'di jin
ta bampa/ gi 'Kwani Giin mo, dhali 'Kwani
Genissi mo, dhali 'Kwani Gadmuun mo,
[20] dhali 'Kwani Hiththa mo, dhali 'Kwani
Paaris mo, dhali 'Kwani Rapa mo, [21] dhali
'Kwani Amuur mo, dhali 'Kwani Kanaan
mo, dhali 'Kwani Jirjaash mo, dhali 'Kwani
Yabuus mo.

16

[1] Dhala Saray, a'di jin ta asha Abraam mo
tani ayim dho'thki a'di a'ciŋ kamu/ yisa.
Dhala yim ta'dki nyarany ciŋkina/ gi Pam
Masir jin yuku gway ka Haagar mo. [2] Dhala
Saray oki'da Abraam gwo mo ki: Hili mo mo
ma, Tapa a'di ki non aha/ mo mmodho'th
uci mo. Mashi nyarany ciŋkinam pem mo
ma, ma a'di miga/ gam uci ki a'di moyi.
Dhala Abraam cikki 'twa/ ma Saray mo
be. [3] Wakan 'ko'di Abraam ca'bki'd mo e
Paŋ Kanaan mo ki yili 'kume'd mo tani
Saray jin ta asha Abraam mo tani bu'thki'da
Haagar jin ta ji gi Pam Masir mo dhali
jin ta nyarany ciŋkina/ ma yim mo dhali
ciki a'di ka Abraam jin ta'da kathim piti
mo mmota ash mo. [4] Dhali a'di mashki'da
Haagar mo dhala yim bwaaki'd mo. Dhali
ka yim mishki'd mo ka yim bwaaki'd mo
tani ayim hilki'da 'bom jin karu mmohil
nyarany ciŋkina/ yin ka wak mo. [5] Dhala
Saray ki owa Abraam gwo mo ki: Dhalki to
jin thuthu mii apo/ aha/ mo di /e 'ba/ mo
ma. Aha/ de cikina /e nyarany ciŋkinam
pem mmokoth e me'd pini mo dhali ka yim
mishki'd mo ka yim bwaaki'd mo tani ayim
ki hil aha/ ka wak mo. Dhalki Tapa a'di
idwall gwo ibwaman /e mo dhali aha/ mo
ma. [6] Hili Abraam ki owa Saray gwo mo
ki: Hili mo mo ma, nyarany ciŋkinam pini
di'd e mom'bi'th pini mo. Miiyi to ka yim
me'd jin o /e bwa mo ma. Yan'ko'd Saray ki
us mii is mo ki gwony 'cwar goma yim mo
dhala ayim ki gus ya ŋwaca/ mo 'peni a'di
mo be.
[7] Dhala man'doyu gwo gi Tapa gamki'da
yim e yi'de/ jin kasha e mo e mombwaasho
mo. A'di ta yi'de/ jin kasha e jin di'd e
bway gi Pan Shur mo. [8] Dhali a'di ki o
gwo mo ki: Haagar nyarany ciŋkina/ ma
Saray, /e pu'dkin mo 'peni mana mo dhali
/e yani ya mana mo? Ayim oki gwo mo
ki: Aha/ guskina ka ŋwaca/ mo 'pena 'bom
jin karu mmohil aha/ jin tana nyarany
ciŋkina/ mo, ayim jin yuku gway ka Saray
mo. [9] Aman'doyu gwo gi Tapa ki owa yim
gwo mo ki: Doku/ mo eya 'bom pini jin karu
mmohil nyarany ciŋkina/ mo dhali 'dapi
'twa/a 'cesh eya yim mo. [10] Aman'doyu gwo
gi Tapa ki owa yim gwo mo si'da/ ki: Aha/
mina mar emen pini kun mini pi 'peni /e
mo is kagahara mo wakansan ki uni minu
mol deŋ e gom uni mini ta adhana buhany
wathimpa caaca kan mo. [11] Dhala man'doyu
gwo gi Tapa ki owa yim gwo mo ki: Hili
mo mo ma, /e bwaakin mo dhali /e mini
dho'th ya/ mo. /E mini yer a'di gway
ka Isma/iil mo haali/ Tapa ciki'da hirdhe/
gom monto'c bwam pini mo. [12] A'di midi ta
wathiŋ gwath me'd thuluny bwaasho mo,
dhali me'd piti midi di apo/ aris 'kwani
'baar mo dhali me'd ga ris 'kwani 'baar
si'da/ mini 'ko apo/ a'di mo dhali a'di midi
ca'b apo/ aris uni ma bas piti mo be. [13] Dhala
yim yerki gway gi Tapa jin torki a'di gwo
mo ki: /E tana Arumgimis jin mishi mo mo,
haali/ ayim ki o gwo mo ki: A/aha/ ka jiŋ
gana/ mishkina Arumgimis mo dhali aha/
dina ki e mo naskina/ 'ko'di aha/ mishkina
a'di mo 'taa? [14] Haali/ a'di wakan mo tani
jis yi'de/ yan yukkunu gway ka Birlahayru/
i mo. A'di di'di bwaman ma Kaadish dhala
Baara'd mo.
[15] Dhala Haagar dho'thki ya/ gom
Abraam mo dhala Abraam ki yer gway gi
ya/ m piti jin dho'thkin ma Haagar mo
ka Isma/iil mo. [16] Dhala Abraam 'kokini
yili iss 'kwanimpa idoŋon i'ce'dka pe'de/
mo me'dyin Haagar ki dho'th Isma/iil eya
Abraam mo be.

17

[1] Dhali ka Abraam 'koni yili iss 'kwan-
impa imudhe'd athka 'de/ mo tani Tapa
piki Abraam i is mo dhali oki a'di gwo mo
ki: Aha/ tana Tapa Arumgimis jin Eka/ e
ki Ek mo. Yayi ki sho'k ibwambori aha/
mo ma dhali tayi ki dar gi mii i'ba/ mo.
[2] Dhali gwom pem miga/ gam me'd nyakki
/e mo ibwaman aha/ mo dhali /e mo dhali
aha/ mina mar /e amar is kagahara mo
be. [3] Yan'ko'd Abraam bitki bwam/em piti
a'cesh mo dhali Arumgimis oki a'di gwo
mo ki: [4] Hili mo mo ma, gwom pem jin

gamka/ me'd mo a'di di'd e /e mo dhali /
e mini ta ababa goma waambuhany kal gi
'kwaniny'cesh mo. 5 Gway pini minu doḵ/
e yuḵ ka Abraam* mo yisa, hili gway pini
minu yuḵ ka Ibrahiim† mo, haali/ aha/
karkina /e mo mmota ababa goma waam-
buhany kal gi 'kwaniny'cesh mo be. 6 Aha/
mina kar /e jin mina /e dho'th maman
mmoḵala dho'th ka enthus mo dhali 'peni
/e mo tani miga/ dhu kal gi 'kwaniny'cesh
mo dhali imaliḵ mini ṉu'du/ mo 'peni /e
mo be. 7 Dhali gwom pem jin gamka/ me'd
mo a'di imiga/ ṯel sho'k mo ibwaman aha/
mo dhali /e mo dhali emen pini kun mini
pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo eya ris nyaḵum
yil gi 'kwanim buni mo, mmota gwo jin
gamu me'd mo jin di'd ki sule/ sule/ mo be,
mmota Arumgimis gom /e mo dhali gom
emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /
e mo be. 8 Dhali e /e mo dhali e emen pini
kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo tani
aha/ mina ḉi um mony'cesh gi mo/ii ki iiŋ
'kus bum mo dhali aris mony'cesh gi Paŋ
Kanaan mo mmota mom bum jin mina um
ibu'th ki sule/ sule/ mo dhali aha/ mina ta
Arumgimis buni mo be.

9 Dhali Arumgimis oki'da Ibrahiim gwo
mo ki: Dhali gom /e mo tani /e mini mii
dhu gwom pem jin gamu me'd mo, /e dhali
emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e
mo eya ris nyaḵum yil gi 'kwanim buni mo
be. 10 A'di ta gwom pem jin gamu me'd mo
jin mina /e imii dhu mo ibwaman aha/ mo
dhali /e mo dhali emen pini kun mini pi mo
'peni /e mo 'ko'di /e mo. Aris gwasan kun
'koni bwaman um mo tani uni minu mii
i'ciṯha/ munyjal yis buni mo. 11 Um minu
mii i'ciṯha/ munyjal yis bum mo e shuman
is ma yi'c ma munyjal yis jin 'kuḉkunu is
mo, dhali a'di midi ta jamas mii gi gwo jin
gamka/ me'd mo ibwaman aha/ mo dhali
/e mo. 12 Dhali a'diyin jin di'di bwaman
um mo jin ta'd ga cim pekwara mo tani
a'di iminu mii 'ciṯha/ munyjal yis piti mo,
aris gwasani 'baar ka 'deṯe/ 'deṯe/ mo eya
ris nyaḵum yil gi 'kwanim bum mo waḵki/
a'di dho'thkunu mo e gu'b pini mo walla
a'di yolkunu mo ka guurush pini mo 'peni
'kwanin tiya kun 'koki ta ji gi emen pini
mo. 13 A'di jin dho'thkunu mo e gu'b pini
mo dhali a'di jin yolkunu mo ka guurush
pini mo tani a'di iminu mii i'ciṯha/ munyjal
yis mo be. Wakan gwom pem jin gamka/
me'd mo tani a'di midi di e shuman is pini
mo gwo jin gamu me'd mo jin midi di ki
sule/ sule/ mo be. 14 Jan ṯal 'deŋ kamu/
'peni gwasan kun 'konuki 'ciṯha/ munyjal
yis mo jin diki 'ciṯha/ munyjal yis piti mo
e shuman is ma yi'c ma munyjal yis jin
'kuḉkunu is mo tani a'di iminu mii 'ciṯh
'twa/ mo 'peni 'kwanim piti mo be. A'di
'ce'dki gwom pem jin gamka/ me'd mo.

15 Dhali Arumgimis oki'da Ibrahiim gwo
mo ki: Dhali goma Saray jin ta ashim pini
mo tani /e mini yuḵ a'di ki gway ma yim ka
Saray yisa. Hili gway ma yim minu mii iyuḵ
ka Saarah mo be. 16 Aha/ mina 'bora yim mii
mo dhali bahili aha/ mina ḉi /e ya/m ka
yim mo. Aha/ mina 'bora yim mii mo dhala
yim midi ta kum gi kal gi 'kwaniny'cesh
mo, dhali imaliḵ gi 'kwaniny'cesh mini
ṉu'du/ mo 'pena yim mo be. 17 Yan'ko'd
a/Ibrahiim biṯki bwam/em piti a'cesh mo
dhali a'di ki ṉe'th mo dhali o gwo ki is piti
mo ki: A/dhali ya/ minu dho'th e wathiŋ
gwaṯh jin 'koni yili iss 'kwanimpa imudhe'd
mowa? A/dhali Saarah si da/ jin 'koni yil
iss 'kwanimpa idoŋon i'ce'dka 'kume'd mo
ayim midi dhodha 'ciya? 18 Dhala Ibrahiim
oki'da Arumgimis gwo mo ki: Ayy, dhalka
Isma/iil ḉa'b ki e mo e jis/em pini mo.
19 Dhali Arumgimis oki gwo mo ki: Yisa. Hili
Saarah jin ta ashim pini mo midi dho'th /e
ya/in mo dhali gway piti mina /e iyuḵ ka
Is/hak mo. Gwom pem jin gamka/ me'd
mo tani miga/ ṯel sho'k mo nyaḵki a'di mo
mmota gwo jin gamu me'd mo jin di'd ki
sule/ sule/ mo gom emen piti kun mini pi
'peni a'di mo 'ko'di a'di mo be. 20 Dhali goma
Isma/iil mo tani /e ciḵga/ mo. Hili mo
mo ma, aha/ mina 'bor a'di mii mo dhali
kar a'di mmodho'th maman mo dhali mar
a'di amar is mo kagahara mo. A'di midi ta
ababa gom uni kun 'koni 'kume'd i'ce'dka
su/ mo kun ta iya/ ma maliḵ mo dhali aha/
mina kar a'di mmota kal jin caaca mo. 21 Hili
gwom pem jin gamka/ me'd mo tani miga/
ṯel sho'k mo nyaḵka Is/hak mo jin min ma

* 17:5 'pemen piti jin o'd ka ababa jin karu ki ca mo
† 17:5 'pemen piti jin o'd ka baba goma waambuhany 'kwani mo

Saarah dho'th /e mo ka yir yan ka yil jiŋ
'ko'd mo.
22 Ki a'di thimki'da ṯor jin ṯorkina a'di
nyak̲ki a'di mo tani Arumgimis yaki'd ki
mis mo 'pena Ibrahiim mo. 23 Yan'ko'd a/
Ibrahiim bu'thki'da Isma/iil jin ta ya/m piti
mo dhali aris c̲iŋkina/ kun yolu mo, uni
kun dho'thkunu mo e gu'b piti mo walla uni
kun yolkunu mo ka guurush piti mo, aris
gwasani 'baar ka 'deṯe/ 'deṯe/ mo kun 'koni
bwaman 'kwaniŋ gwas gi gu'b ma Ibrahiim
mo, dhali a'di ki 'ciṯh̲ uni amunyjal yis
mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis
buni kun 'kuc̲kunu is mo ka tee yin gana/
mo, me'd jin okin ma Arumgimis a'di mo
be. 24 Dhala Ibrahiim 'kona yili iss 'kwan-
impa imudhe'd i/ath̲ 'de/ mo me'dyin a'di
'ciṯh̲kunuwa munyjal yis mo e shuman is
ma yi'c ma munyjal yis piti jin 'kuc̲kunu is
mo. 25 Dhala Isma/iil jin ta ya/m piti mo
tani a'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka kwara
mo me'dyin a'di 'ciṯh̲kunuwa munyjal yis
mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis
piti jin 'kuc̲kunu is mo. 26 Ka tee yin gana/
mo tani Ibrahiim dhali ya/m piti ka Isma/
iil mo uni i'ciṯh̲kunuwa munyjal yis mo.
27 Dhali aris 'kwaniŋ gwas gi gu'b piti mo,
uni kun dho'thkunu mo e gu'b mo dhali uni
kun yolkunu mo ka guurush 'peni wathiŋ
kamu/ mo tani uni i'ciṯh̲kunuwa munyjal
yis nyak̲ki a'di mo be.

18

1 Dhali Tap̲a piki a'di i is mo e 'ko'd
gwar gi dhan̲ cwa kun wana e ka 'kwaṯṯan
ma Mamra mo me'd jin c̲a'bkina a'di eya
campur gi gu'b burrinyem piti mo e mo jin
ta mom'batha'd jin 'koshki to montee mo.
2 Dhali a'di 'de'kki em piti ki mis mo dhali
hilki mo mo, dhali hili mo mo ma, 'kwaniŋ
gwasi kwara doshkin mo ibwambori a'di
mo. Dhali ki a'di p̲arki uni e mo tani
a'di guski'd 'pena campur gi gu'b burrinye/
mmorak̲ uni ibway mo dhali a'di kumki is
piti 'twa/a 'cesh mo 3 dhali oki gwo mo ki:
Tap̲am pema, wak̲ki/ aha/ gamkina 'the e
jis/em pini mo tani dhalku/ ki ya c̲iŋkinam
pini pe mo. 4 Dhalki ari yi'de/ ha'bkunu mo
mo ma dhali lami sho'k bum mo ma dhali
siyi is bum mo eya lany cwa mo 5 ki aha/
ki ya guwa gabul maaŋk̲uthu'd mo ki um
mini ye is bum 'ba/ mo dhali ŋ'ko'd mo
tani um mini mish iim pe mo – haali/ um
p̲u'dkin mo e c̲iŋkinam bum mo. Wakan
uni oki gwo mo ki: Miiyi me'd jin okina
/e mo mo ma. 6 Dhala Ibrahiim miiki is
ki 'kasa/ 'kasa/ mo mmop̲u'd e gu'b bur-
rinye/ eya Saarah mo dhali oki gwo mo ki:
Thosoni to ki jahanne/ mo ma, to jin ta'da
dip̲any jin 'tiya'ti jin baru ka uc̲aŋi kwara
mo. Na'th a'di mo ma dhali miiya guraasa
mo ma. 7 Dhala Ibrahiim guski'd mo eya
ma'diny bip̲ mo dhali a'di ki bu'th ari bip̲
jin 'ta'dama'ta'dam mo dhali jin 'bora'bor
mo dhali c̲i a'di ki c̲iŋkina/ mo a'di jin
miiki is ki 'kasa/ 'kasa/ mo mmothoson a'di
mo. 8 Yan'ko'd a'di ki guwa konṯaŋka/ mo
dhala ko mo dhali ari bip̲ jin thosonkina
a'di mo dhali dhuki uni ibwambori uni mo.
Dhali a'di doshki'd ki 'dishe/ i uni mo e
bwaŋ'kwariny gi cwa mo ki uni shwaki to
mo.
9 Uni oki a'di gwo mo ki: Mane Saarah
jin ta ashim pini mo mane? Dhali a'di oki
gwo mo ki: A'di di'di gu'b burrinye/ mo
be. 10 Dhali a'di oki gwo mo ki: Ka jiŋ gana
aha/ mina mii dok̲u/ e /e mo ki yil midi
ta jin this mo, dhala Saarah jin ta ashim
pini midi dho'th ya/ mo be. Dhala Saarah
di'd mmocik̲ gwo mo eya campur gi gu'b
burrinye/ jin di'di bwamp̲o/ a'di mo. 11 Hili
Ibrahiim dhala Saarah uni itakina dhan mo
dhali cakin ki yil mo dhali goma Saarah
mo tani mo jin baṯh̲u mii gi up̲ dak̲ki'd
mo. 12 Haali/ a'di wakan mo tani Saarah
p̲e'thki'd ki is piti mo mmo/o gwo mo ki:
'Ko'di aha/ takina dhan mo dhala kaṯh̲im
pem si'da/ ta'da dhan mo tani miga/ ta
gi 'ceŋ kamu/ jin midi 'kol aha/ mowa?
13 Dhala Tap̲a oki'da Ibrahiim gwo mo ki:
Ata p̲e'thkin ma Saarah kan mo dhali ata
on ma yim gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/
mina dhodha 'ciya ki aha/ shwane/ cakina
yil mo? 14 Ton ṯal deŋ kamu/ di'da jin mola
Tap̲a mii mo 'taa? Ka tenteŋ k̲ar/e mo tani
miga/ dok̲u/ e /e mo e mo jin tana yil this
mo dhala Saarah midi dho'th ya/ mo be.
15 Hili Saarah waṯki gwo mo mmo/o gwo mo
ki: Aha/ dinaki p̲e'th mo, haali/ ayim k̲o/
ki is mo. Dhali a'di oki gwo mo ki: Yisa
wakana, hili /e p̲e'thkin mo ka jiŋ gana/
mo.
16 Yan'ko'd 'kwaniŋ gwas gwansan 'kakin

ka ji sho'k 'peni maṯṯan mo, dhali uni hilkin mo 'kup̱ ki Pan Saduum mo. Dhala Ibrahiim suski uni 'pen mbway buni mo. [17] Dhali Tap̱a oki gwo mo ki: A/dhali a'di jin murka/ mii mo tani miga/ bag 'pena Ibrahiim mo 'taa? [18] Haali/ Ibrahiim midi war mo ki kal gi 'kwaniny'cesh jin caaca mo dhali jin ek̲a/ ek̲ mo dhali e a'di mo tani aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo minu 'bor mii mo be. [19] Yisa, haali/ a'di kwanykika/ mo ki a'di midi k̲an uc̲im piti gwo mo dhali uni gi gu'b piti kun mini 'ko mo ŋ'ko'di a'di mo ki uni mini dhu bway gi Tap̱a mo mmo'ko mmomii mii ma k̲ar/ e mo dhali mii kun miinu ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo. Ki a'di wakan mo tani a'di mina Tap̱a 'taki gu eya Ibrahiim mo a'di jin okina Tap̱a gwo is mo. [20] Yan'ko'd Tap̱a oki gwo mo ki: Haali/ cuuwa/ jin 'theru ap̱o/ Pan Saduum mo dhali Paŋ Gamuura mo maru is mo dhali miinthus buni caaca kagahara mo tani [21] aha/ mina ya ka 'cesh mo mmop̱ar e mo wak̲ki/ uni miiki mii mo isi gi cuuwa/ jin 'theru e aha/ ki 'bil kan mo, dhali wak̲ki/ a'di yisa wakan mo tani aha/ mina mish mo mo.

[22] Wakan mo tani 'kwaniŋ gwas gwansan ṯu'kkin mo 'peni maṯṯaan mo dhali iikin mo 'kup̱ ki Pan Saduum mo. Hili Ibrahiim doshki'd mo naskina/ ibwambori Tap̱a mo. [23] Yan'ko'd Ibrahiim 'dishki is mo dhali o gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ /e mini 'ce'd uni sho'k mowa uni gun mii miiŋk̲ar/e mo nyak̲ki uni gun mii tonthus mowa? [24] Wak̲ki/ uni gun mii miiŋk̲ar/e mo mini 'taki 'ko iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo ibwaman 'peŋkuman bampa/ mo tani wakan mina /e 'taki 'ce'd mo sho'k mo dhali diki 'taki 'tash a'di 'twa/ mo gom uni gun mii miiŋk̲ar/e mo kun 'koni iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo ibwaman a'di mo 'taa? [25] Dhalka mii gi wakan midi mii diki thoṯh̲ /e is mo ma mmo'kosh uni gun mii miiŋk̲ar/e mo nyak̲ki uni gun mii tonthus mo, wakan ki uni gun mii miiŋk̲ar/e mina e wa gi uni gun mii tonthus mo. Dhalka mii yan midi mii diki thoṯh̲ /e is mo ma. A/min ma Mandwall aris mony'cesh gwo mo diki mii miim 'boro'da? [26] Dhali Tap̱a oki gwo mo ki: Wak̲ki/ aha/ mina 'taki gam e Pan Saduum mo uni gun mii miiŋk̲ar/e mo kun 'koni iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo ibwaman 'peŋkuman bampa/ mo tani aha/ mina 'tash aris mo yani 'baar mo 'twa/ mo gom gway buni mo be. [27] Dhala Ibrahiim thok̲ki 'twa/ mo ki: Hili mo mo ma, aha/ bu'thkina a'di ap̱o/ is pem mo mmoṯor gwo e Tap̱a mo, aha/ be jin ta jasi bu'da'cesh mo dhali 'piny mo. [28] Wak̲ki/ uni imudhe'd 'peni uni kun 'koni iss 'kwanimpa isu/ i'ce'dka 'kume'd mo kun mii miiŋk̲ar/e mo tani mini 'taki aṯh̲ mo, a/ mina /e 'ce'd 'peŋkuman bampa/ sho'k mo ka 'bimbil mo mmo/aṯh̲a 'kwani imudhe'd mowa? Dhali a'di oki gwo mo ki: Aha/ mina diki 'ce'd a'di sho'k mo wak̲ki/ aha/ mina 'taki gam uni kun 'koni iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka mudhe'd mo mmun mo be. [29] Dhali dok̲/e a'di ki ṯor a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Wak̲ki/ uni 'koni iss 'kwanimpa isu/ kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di thok̲ki gwo mo ki: Gom gway gi uni kun 'koni iss 'kwanimpa isu/ mo tani aha/ mina diki mii a'di mo. [30] Yan'ko'd a'di oki gwo mo ki: Ayy Tap̱a dhalku/ anyor ki shwa mo ma, dhali aha/ mina ṯor gwo mo. Wak̲ki/ uni 'koni iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di thok̲ki gwo mo ki: Aha/ mina diki mii a'di mo tani wak̲ki/ aha/ mina 'taki gam uni kun 'koni iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd mmun mo. [31] A'di oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ bu'thkina a'di ap̱o/ is pem mo mmoṯor gwo e Tap̱a mo. Wak̲ki/ uni 'koni iss 'kwanimpa 'de/ mo kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di thok̲ki gwo mo ki: Gom gway gi uni kun 'koni iss 'kwanimpa 'de/ mo tani aha/ mina diki 'ce'd a'di sho'k mo. [32] Yan'ko'd a'di oki gwo mo ki: Ayy Tap̱a dhalku/ anyor ki shwa mo ma, dhali aha/ mina gwo ṯor dok̲/e mo jasi me'd 'deŋ gana/ mo. Wak̲ki/ uni 'koni 'kume'd mo kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di thok̲ki gwo mo ki: Gom gway gi uni kun 'koni 'kume'd mo tani aha/ mina diki 'ce'd a'di sho'k mo. [33] Dhali Tap̱a yaki bway piti mo me'd jin thimkina a'di gwo ṯor ka Ibrahiim mo. Dhala Ibrahiim dok̲ki'd ka nyaŋ'ko'd mo e mom piti mo be.

19

1 Iman'doyu gwo su/ gwansan pu'dkin
mo e Pan Saduum mo e mom'pimpili/
mo. Dhala Luuth diki'd mo mmoca'b 'pena
'cesh e 'twaŋkal gi Pan Saduum mo. Ki
Luuth parki uni e mo tani a'di cuki mis
mo mmogam uni 'kup mo dhali a'di kumki
is piti mo ki bwam/em piti eya 'cesh mo.
2 Dhali a'di oki gwo mo ki: Itapam pema,
aha/ dotkina um mo. Ṯuki mo ma 'peni
bway bum mo e gu'b gi ciŋkinam bum mo
dhali 'baari mon'thiny mo dhali lami sho'k
bum mo. Yan'ko'd um mini mish cu mis
mo ki jahanne/ mon'thamo/ mo dhali ii ki
bway bum mo. Uni oki gwo mo ki: Yisa. Am
mina i'baar mon'thiny mo e bway tur mo.
3 Hili a'di tirrishki uni ki gwom 'bi'thga/
mo. Wakan uni tu'kki mo 'peni bway buni
e a'di mo dhali cicki gu'b piti mo. Dhali a'di
miiki uni dhan mo jin shwanu to mo dhali
shunki maaŋkuthu'd jin miinu ki dar ka
cumat mo dhali uni ishwakin mo be. 4 Hili
ki uni 'koki ish 'ko'da 'cesh naskina/ mo
tani 'kwaniŋ gwas gi 'peŋkuman bampa/
yan mo, 'kwaniŋ gwas gi Pan Saduum mo,
uni kun ta dhuru'c mo dhali uni kun tana
dhani lu/ mo, aris 'kwani 'baar mo ntagi
wathiŋ gwath jiŋ 'ko'd mo tani uni 'kamki
gu'b mo. 5 Dhali uni yukki 'twa/ eya Luuth
mo ki: Mane 'kwaniŋ gwas kun pu'dkin
e /e mon'thiny yan mo mane? Susi uni
ka pije/ e aman mo ma ki aman mina
mish uni mo. 6 Dhala Luuth yaki'd ka pije/
ki campur mo e 'kwaniŋ gwas mo dhali
mu'thki campur i'ko'di a'di mo, 7 dhali oki
gwo mo ki: Aha/ dotkina um mo ikam
pema, dhalku/ tonthus ki mii wakan mo
ma. 8 Hili mo mo ma, aha/ takina gi i'bwa/
i su/ mo kun 'koki mish wathiŋ kamu/ mo.
Dhalki aha/ bway mo mmosus uni ka pije/
e um mo dhali miiyi um e uni mo me'd jin o
um bwa mo. Hili dhalku/ toŋ kamu/ ki mii
e 'kwaniŋ gwas gwansan mo ma haali/ uni
pu'dkin mo ibwaŋ'kwariny ma darha'da/
ma galgin gu'b pem mo. 9 Hili uni oki gwo
mo ki: Doshi ka ciŋ'ko'd mo ma. Dhali
uni oki gwo mo ki: Cim yan pu'dki'd mo
mmoca'b yilkina/ mo dhali a'di midi 'taki
lo'b mo jin tanuwa mandwall gwo moyi.
Shwane/ aman mina tu/ul /e mo ki mii
kun warkin ki shi/ kagahara mo mmobol
kun minu mii gom uni e mo. Yan'ko'd
uni yapki apo/ wathiŋ gwath jin yuku ka
Luuth ki is kagahara mo dhali 'dishki is
mo mmo'ce'da campur mo. 10 Hili 'kwaniŋ
gwas dhuki me'd buni mo dhali susa Luuth
bway bwaŋ gu'b e uni mo, dhali mu'thki'da
campur mo. 11 'Kwaniŋ gwas kun 'kokin mo
eya campur gu'b mo tani dha'bkina uni em
buni ki ja'da/ mo, uni kun gwa'da is mo
dhali kun caaca mo, wakan ki uni wukina
is buni e mo mmotopuwa campur mo.

12 Yan'ko'd 'kwaniŋ gwas okina Luuth
gwo mo ki: Ṯal 'deŋ kamu/ takina /e
imahana? Iya/ kun ta imar mo 'taa? Iya/
mo 'taa? I'bwa/ mo 'taa? Walla ma
a'diŋ kamu/ jin takina /e mo e 'peŋkuman
bampa/ yan mo tani susi uni ka pije/ mo
'peni mo yan mo 13 haali/ am mura 'ce'd mo
yan sho'k mo haali/ cuuwa/ jin 'theru apo/
'kwanim piti mo tani a'di warki'd mmo-
maru is mo ibwambori Tapa mo dhali aman
hashkina Tapa mo mmo'ce'd a'di sho'k mo
be. 14 Dhali wakan mo tani Luuth yaki'd
ka pije/ mo dhali oki iya/ kun ta imar mo
uni kun mini 'taki mash i'bwa/ piti gwo
mo ki: Cuyi mis mo ma. Iiku/ ka pije/ mo
'peni mo yan mo, haali/ Tapa muru'di 'ce'd
'peŋkuman bampa/ yan sho'k mo. Hili a'di
wakina e ga man/o gwo ki mak mo e iya/
kun ta imar piti mo.

15 Ki e ma tente/ kasha'd mo tani aLuuth
miikina iman'doyu gwo is ki 'kasa/ 'kasa/
mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo mo
ma mmosus ashim pini dhali i'bwa/m pini
isu/ mo, uni kun 'koyin mmahan mo, isi
ciki/ ki /e minu diki 'ce'd sho'k mo e mo
jin doruwa dor mo gi 'peŋkuman bampa/
mo. 16 Dhali ki a'di di'd mmocora/ cor
naskina/ mo tani 'kwaniŋ gwas gwansan
bu'thki a'di i is apo/ me'd piti mo dhali
apo/ me'd gi ashim piti mo dhali apo/ me'd
gi i'bwa/m piti isu/ ilu/ mo. Tapa si'da/
a'di di'd mmomiimii apo/ a'di mo. Dhali
uni isuski a'di ka pije/ mo dhali karki a'di
ka pije/ mo 'peni 'peŋkuman bampa/ mo
be. 17 Dhali ki uni suskina uni ka pije/ mo
tani uni ki o gwo mo ki: Yeyi /e mo ma
gom mondiki/em pini mo. Dhalku/ /e
ki hil ka ciŋ'ko'd ŋ'ko'di /e mo ma walla
dhalku/ /e ki ca'b e mo isi 'baar mo jin

ta'da mom'ba'da'd mo. Yeyi /e mo ma
'kup ki wosh mo isi ciki/ ki /e minu diki
kup ki 'ci'd'da/ mo be. [18] Dhala Luuth oki
uni gwo mo ki: Ayy tapam pema, dhalku/
a'di ki di wakan mo ma. [19] Hili mo mo ma,
shwane/ ciŋkinam pini gamki'da 'the e jis/
em pini mo, dhali momiimiim pini ekkina
/e mo, a'di jin ṯorkina /e i aha/ mo e mo
jin woṯhuwa woṯh gom mondiki/em pem
mo. Dhali mmoye mo e 'kup ki wosh mo
molga/ mii mo isi ciki/ ki tonthus yan midi
'taki kal aha/ ka 'cesh mo dhali aha/ mina
'taki wu mo be. [20] Hili mo mo ma, shwane/
'peŋkuman bampa/ yaase a'di 'disha'dish
mo mmoye nycine/ mo, dhali a'di si'da/
gwa'dagwa'd mo. Ayy, dhalki aha/ mmoye
mo imun mo ma – a'di diki ta ari gwa'dga/
mo 'taa? – Dhali mondiki/em pem minu
woṯh mo be. [21] Dhali a'di oki a'di gwo mo
ki: Hili mo mo ma aha/ mina mii mii ma
'the si'da/ mmomiga/ diki kum 'peŋkuman
bampa/ yaase 'twa/a 'cesh mo, a'di jin
doṯkina /e mo. [22] Layu/ /e ki jahanne/ mo
ma mmoye imun mo haali/ aha/ mola toŋ
kamu/ mii mo ntagi /e mini pu'du/ mo e
mun mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani a'di
iyukkunu 'peŋkuman bampa/ yan gway ka
Suugar mo. [23] Atente/ sulki'd mo hila/ apo/
mony'cesh mo me'd jin cickin ma Luuth e
Pan Suugar mo.

[24] Dhali yan'ko'd mo tani Tapa a'di
he'thki'da po/ Pan Saduum mo dhali apo/
Paŋ Gamuura mo to jin si'du/ mo dhala
kapany o'd 'peni Tapa mo 'peni bwaman
momis mo. [25] Dhali a'di kumki 'peŋkuman
bampa/ gwansan 'twa/a 'cesh mo dhala ris
mom'ba'da'd si'da/ mo dhali aris uni gun
'kokin mo e 'peŋkuman bampa/ gwansan
mo dhali to jin caki'd mo apo/ mony'cesh
mo. [26] Hili ashim piti jin diki'di 'ko'd mo
ibwampo/ a'di mo tani a'di hilki mo ka
ciŋ'ko'd mo dhali a'di warki'd mo ki wosh
'doŋkoro/ mo. [27] Dhala Ibrahiim la cuki
mis mo mon'thamo/ mo e mo jin doshkina
a'diya dosh mo ibwambori Tapa mo. [28] Dhali
a'di hilki'da 'cesh mo 'kup ki Pan Saduum
mo dhali Paŋ Gamuura mo dhali 'kup ki aris
bampa/ jin ta mom'ba'da'd mo dhali a'di
hilki mo mo. Dhali hili mo mo ma, aku'd
'peni bampa/ cuki mis mo me'da ku'd 'peni
mo jin 'thanu o'd ki wur wur mo.

[29] Dhali a'di warki'd mo ka Arumgimis
'ce'dki 'peŋkuman bampa/ kun 'koni
bwaman mom'ba'da'd sho'k mo tani
Arumgimis kaki'da Ibrahiim e mo dhali
karki'da Luuth ki ya mo 'peni bwaman
mo jin kumkunu 'twa/a 'cesh mo me'd jin
kumkina a'di 'peŋkuman bampa/ gwansan
'twa/a 'cesh mo uni kun ca'bkin ma Luuth
nycine/ mo be.

[30] Dhala Luuth yaki'di ya ki mis ka pije/
mo 'peni Pan Suugar mo dhali ca'bki'd mo
e 'kuwosha turga/ mo dhali i'bwa/m piti
isu/ nyakki a'di mo. Haali/ a'di ko/ki'da
ko/ is mo mmo'ko e Pan Suugar mo. Dhali
a'di ca'bki'd mo ibwamana jurum wosh mo
dhali i'bwa/m piti isu/ nyakki a'di mo.
[31] Dhali a'di jin ta bwanyara/ ki o a'di jin
ta jiŋ 'ko'd gwo mo ki: Ababam bana ta'da
dhan mo dhali wathiŋ gwaṯha kamu/ yisa
di'da e mony'cesh mo mmoyayu/ bway
bwaman ana mo me'd mii jin baṯhu imii
mo isi mony'ceshi 'baar mo. [32] Yayu/ /e
mo dhali dhalki ana ṯuca babam bana mo
mmopiya yimana mura'th jin ka/u ki ŋah
ŋah mo, dhali ana mina nyak ish ki a'di mo
ki ana mina 'taki dhuwa dhu mo gom emen
ma babam bana mo be. [33] Dhali uni ṯu'ckina
babam buni mo mmopi yimana mura'th jin
ka/u ki ŋah ŋah mo ki mon'thiny yin gana/
mo. Dhali a'di jin ta bwanyara/ yaki'd
mo dhali nyak ish ki com piti mo. Dhala
Luuth a'di diki mish mo mo, atente/ jin
ishkina a'diya yim 'ko'da 'cesh mo walla
atente/ jin cukina a'di ki mis mo. [34] Dhali
a'di waki'd mo ka cim jiŋ 'ko'd mo tani a'di
jin ta bwanyara/ ki o a'di jin ta jiŋ 'ko'd mo
ki: Hili mo mo ma katili/ ki mon'thiny mo
tani aha/ nyakkina ish ka babam pem mo.
Dhalki ana ki ṯu'c a'di mo mmopi yimana
mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah ki mon'thiny
shwane/ si'da/ mo. Dhali yayi /e mo dhali
ish nyakki a'di mo ki ana mina 'taki dhuwa
dhu mo gom emen ma babam bana mo.
[35] Dhali uni ṯu'ckina babam buni mo mmopi
yimana mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah mo ki
mon'thiny dok/e mo. Dhali a'di jin ta jiŋ
'ko'd cuki mis mo dhali ishki nyakki a'di
mo. Dhali dok/e aLuuth diki mish mo mo,
atente/ jin ishkin ma yim 'ko'da 'cesh mo

walla atente/ jin cukin ma yim ki mis mo.
36 Wakan be uni su/ kun ta i'bwa/ ma Luuth
mo uni 'kokin mo ki uc̱i ibwa mo ki com
buni mo be. 37 Dhali ayim jin ta bwanyara/
dho'thki ya/ mo dhali a'di yerkunu gway
mo ka Muwab mo. A'di yaase ita com gom
'Kwani gi Pa Muwab mo ntagi shwanesan
mo be. 38 Dhali ayim jin ta jiŋ 'ko'd mo
a'di si'da/ idho'thki ya/ mo dhali gway piti
yerkunu mo ka Ben/ammi mo. A'di yaase
ita com gom uc̱i ma Ammuun mo ntagi
shwanesan mo be.

20

1 Dhali 'peni maṯṯaan mo tani Ibrahiim
yaki'di yam pe mo 'kup̱ ki bampa/ jin di'd
e 'ko'd gwar ga biny jam mo dhali a'di
c̱a'bki'd mo ibwaman gi Paŋ Kaadish mo
dhali gi Pan Shur mo dhali a'di pu'dki'd ki
yaŋ'kus e Pan Jaraar mo. 2 Dhala Ibrahiim
oki gwo mo goma Saarah jin ta ashim
piti mo ki: Ayim ita 'bwah pem mo.
Dhala Abimaalik jin ta maliḵ gi Pan Jaraar
mo karki'da kar 'pen mo dhali bu'thki'da
Saarah mo. 3 Hili Arumgimis p̱u'dki'd eya
Abimaalik gi tony jan ki mon'thiny mo
dhali oki a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma,
/e ta wathiŋ gwaṯẖ jin wana e gi wathi/ jin
wu'd mo goma 'bom jin bu'thkina /e mo
haali/ ayim ita ash gi wathiŋ kamu/ mo.
4 Hili Abimaalik a'di i'dishkin ma yimi is yisa
dhali a'di oki gwo mo ki: Tap̱a a/mina /
e i'kosh kal gi 'kwaniny'cesh gun daran gi
mii m'ba/ si'da/ moyi? 5 Dina a'di ki o gwo
mo ki is pitiŋ gana/ ki aha/ mo ki: Ayim
ita 'bwah pem mowa? Dhala yim si'da/
ayim ki is pitiŋ gana/ o gwo mo ki: A'di
ita'da kam pem mo. E mo jin dika/ ki mii
ki ŋadhum eya dum pem mo dhali e mo
jin dika/ ka p̱o/ gi me'd pem mo tani a'di
imiikika/ mii yan mo be. 6 Dhali yan'ko'd
Arumgimis oki a'di gwo mo ki tony jan mo
ki: Nye, a'di imishka/ mo ki mii yan a'di
imiikina /e mo ki mii jin miikunu mo ki
dar gi ŋadhum eya dum pini mo. Dhali a'di
ita aha/ si'da/ jin nonkina /e mo 'peni mo
jin miikunu miinthus ap̱o/ aha/ mo. Haali/
a'di gi wakan mo tani a'di dika/ ki dhal /e
bway mo mmota ayim is ki me'd moyi. 7 Hili
shwane/ mo tani doḵki/ /e e wathiŋ gwaṯẖ
ashim piti ka nyaŋ'ko'd mo ma, haali/ a'di
ita aman/o gwo mo dhali a'di midi 'tho gom
/e mo, dhali /e mini di ki e mo. Hili waḵki/
/e mini diki doḵa ayim ka nyaŋ'ko'd mo
tani mishi /e mo mo ma ki /e mini mii wu
mo ka jiŋ gana/ mo, /e dhala ris uni 'baar
mo gun ta kum pini mo be.

8 Wakan be Abimaalik la cuki mis mo
mon'thamo/ mo dhali a'di yuḵki imanmi-
iya ṯu'c piti i'baar mo dhala ris to gwansani
'baar mo iṯorkina a'di mo e 'cem buni
mo. Dhali 'kwaniŋ gwas gwansan uni ḵo/
kina ḵo/ is kagahara mo. 9 Dhali yan'ko'd
Abimaalik yuḵki'da Ibrahiim mo dhali oki
a'di gwo mo ki: To gi wakatinta imiik-
ina /e mo ap̱o/ aman mo? Dhali ton
shigga/ gi wakata si'da/ imiikika/ ap̱o/ /
e mo mmo'doyina /e dhan miinthus c̱aaca
ap̱o/ aha/ mo dhali ap̱o/ bampam pem
si'da/ mo. /E be imiiki to ap̱o/ aha/ mo
kun ḵa ba/ iminu 'koki mii mii mo be.
10 Dhala Abimaalik ki owa Ibrahiim gwo mo
ki: Atinta c̱aan jin kulumkina /e ibwa
mo mmomiikina /e mii yan mo? 11 Dhala
Ibrahiim ki o gwo mo ki: A'di imiikika/ kan
haali/ a'di iṯoshkika/ mo mmo/o gwo mo
ki: Ka jiŋ gana/ moŋḵo/ isa kamu/ yisa
di'da goma Arumgimis e mo yansan mo
dhali uni mini 'kosh aha/ jwa mo gom gway
gi ashim pem mo. 12 Dhali bahili ayim ka jiŋ
gana/ ita 'bwah pem mo, a'di jin ta 'bwa/
ma babam pem mo, hili ayim diki ta 'bwa/
ma ta'dam pem mo. Dhali ayim warki'd
ki ashim pem mo. 13 Dhali ki aha/ raḵkin
ma Arumgimis mo mmo/ii ki ii ma c̱a/ mo
'peni gu'b ma babam pem mo tani aha/
okina yim gwo mo ki: A'di yansan ta miim
pini jin mina /e ikar bwa jin kushakush
gom aha/ mo. Eya ris mo i'baar mo jin
mina ana ip̱u'du/ mo tani oyi gwo gom
aha/ mo ki: A'di ita'da kam pem mo. 14 Dhali
yan'ko'd Abimaalik bu'thki ḵa'bal mo dhala
morbip̱ mo dhali 'kwani kun miina ṯu'c mo
dhali up̱ kun miina ṯu'c mo dhali c̱iki uni
ka Ibrahiim mo dhali warki a'di aSaarah i is
mo, ayim jin ta ashim piti mo be. 15 Dhala
Abimaalik ki o gwo mo ki: Hili mo mo
ma, bampam pem di'di bwambori /e mo.
C̱a'bi /e mo mo ma e mo jin midi 'bor /e
bwa mo. 16 Dhali eya Saarah a'di oki gwo
mo ki: Hili mo mo ma, aha/ c̱ikina akam
pini gabul 'dolkon kushi alip̱ mo. A'di ita

mom pini jin yenuwa ye mo e jis/e gi uni
'baar mo kun nyak̲ 'ko ki /e mo. Dhali
ibwambori aris 'kwani 'baar mo tani /e
minu kar ki mo ma k̲ar/e mo be. 17 Dhali
yan'ko'd Ibrahiim 'thoki'd ka Arumgimis
mo. Dhali Arumgimis ki waca̲ Abimaalik
mo dhali ashim piti si'da/ wac̲kunu mo
dhali aris up̲ kun miina ṯu'c mo ki uni
ki dho'thki uc̲i mo be. 18 Haali/ aris bwa
gi gu'b ma Abimaalik molona dho'th mo
mmomu'thkina Tap̲a uni mo gom gway ma
Saarah mo a'di jin ṯa ash ma Ibrahiim mo.

21

1 Dhali Tap̲a a'di yayi'd mo mmobuṯa
Saarah me'd jin okina a'di mo, dhali Tap̲a
a'di miiki eya Saarah mo me'd jin okina a'di
gwo is mo be. 2 Dhala Saarah bwaaki'd mo
dhali ayim ki dhodha 'ci jin ta ya/ goma
Ibrahiim mo ki yil jin cana a'di mmota
dhan mo ka tee c̲aan mo a'di jin okin ma
Arumgimis a'di mo be. 3 Dhala Ibrahiim
yuk̲ki gway gi ya/m piti jin dho'thkunu
gom a'di mo tani, a'di jin dho'thkin ma
Saarah mo gom a'di mo tani ka Is/hak mo
be. 4 Dhali me'd jin k̲ankin ma Arumgimis
a'di mo tani Ibrahiim 'ciṯh̲ki'da Is/haka
munyjal yis mo ki ya/m piti ka Is/hak 'kon
ma cimi pekwara mo. 5 Dhala Ibrahiim 'kok-
ina yil iss 'kwanimpa imudhe'd ka dhan
piti mo tani me'd jin dho'thkunu ya/m piti
ka Is/hak gom a'di mo. 6 Dhala Saarah
oki gwo mo ki: Arumgimis a'di c̲iki mo gi
mom̲pe'th gom aha/ mo. Aris 'kwani 'baar
mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ kun mini cik̲ gwo mo
mini p̲e'th gom aha/ mo. 7 Dhali ayim ki
o gwo mo ki: Kaja a'di jin midi 'taki o ka
Ibrahiim gwo mo ka Saarah midi 'taki c̲i uc̲i
ako mmop̲i moyi? Hili aha/ be ki dho'th
a'di ya/ mo ki yil jin cana a'di mmota dhan
mo be.
8 Dhali a'di ca'd mo dhali a'di
dhalkunuwa koŋ kum 'pen mo dhala
Ibrahiim miiki'da dhan mo jin yuk̲unuwa
yuk̲ mo ka cim jin dhalkunuwa koŋ kum
'pen mo goma Is/hak mo. 9 Hili Saarah
p̲arki ya/ ma Haagar jin ta ji gi Pam Masir
e mo, a'di jin dho'thkin ma yim goma
Ibrahiim mo, dhali a'di ki mii a'di ka mak̲
mo. 10 Gom gwo gi wakan mo tani ayim
ki owa Ibrahiim gwo mo ki: Uri a'bom
c̲iŋkina/ yan ka pije/ mo nyak̲ka 'cim piti
mo haali/ ya/ ma 'bom c̲iŋkina/ yan mo
tani midi diki pwak̲ mal bwa nyak̲ki ya/
m pem mo, isi a'di jin ta'da Is/hak mo.
11 Dhali gwo yan jwakaṯki'da Ibrahiima du
e jis/em piti mo gom gway gi ya/ mo be.
12 Dhala Arumgimis ki owa Ibrahiim gwo
mo ki: Dhalku/ gwo yan ki kar mmojwagaṯ
/eya du e jis/em pini mo goma 'ci yan
mo, dhali gom gwo gi ashin jin ta'da 'bom
c̲iŋkina/ mo. Dhali eya ris gwo kun on ma
Saarah /e mo tani cik̲i 'twa/ ma yim mo
ma haala Is/hak a'di midi ta emen pini
jin minu yuk̲ gway i'ko'd mo be. 13 Dhali
gom ya/ ma 'bom c̲iŋkina/ si'da/ mo tani
aha/ mina kar a'di mmota kal mo haali/
a'di ta emen pini mo be. 14 Dhala Ibrahiim
cu mis mo mon'thamo/ ka'tum mo dhali
bu'th maaŋk̲uthu'd mo dhali k̲ucaŋ yi'de/
mo dhali a'di ki c̲i ka Haagar mo mmokar
ki a'di e 'kup̲a bi ma yim mo dhali a'di ki
c̲i ka yima 'c̲i mo dhali karka ayim 'pen mo
dhala ayim a'di yaki'd mo dhali yaki yany
c̲a/ mo e mombwaasho e Pam Birsaba mo.

15 Dhali yi'de/ jin di'di bwa k̲ucaŋ mo
tani a'di k̲u'thki'd mo dhala yim ki biṯa 'ci
me'd e bwaman ma bwaabuuy mo. 16 Dhala
yim yaki'd mo dhali a'di ki c̲a'ba 'cesh mo
mmoc̲i a'di 'ko'di is mo ari is 'ko'd mo
kantaan me'd mo jin shiinu aththa mo
kantaan, haala ayim oki gwo mo ki: Aha/
mina mii dhalku/ ki p̲ar jwa ma 'ci e mo.
Dhala ayim ki c̲a'b mmoc̲i a'di 'ko'di is mo
dhali a'di ki 'de'k 'twam piti mo dhali ko
mo. 17 Dhali Arumgimis cik̲ki 'twa/ ma ara
'ci mo dhala man'doyu gwo ma Arumgimis
yuk̲ki'da Haagar mo 'peni momis mo dhali
owa yim gwo mo ki: Ata mii /e mo, Haagar?
Dhalku/ is ki k̲o/ mo haali/ Arumgimis
cik̲ki 'twa/ ma ara 'ci e mo jin dina a'di
mo. 18 Cuyi mis mo dhali 'deka 'ci mo
dhali susi a'di ki me'd pini mo haali/ aha/
mina kar a'di ki dhan kala caaga/ mo.
19 Dhali yan'ko'd Arumgimis ki k̲a'd e ma
ayim mo dhala yim ki p̲ar jis yi'de/ e mo.
Dhala yim yaki'd mo dhali 'tu'd k̲ucaŋ ki
yi'de/ mo dhali a'di ki c̲i ka 'ci mmop̲i mo
be. 20 Dhali Arumgimis nyak̲ di ka 'c̲i mo
dhali a'di caki'd mo dhali a'di c̲a'bki'd e
mombwaasho mo dhali warki'd ki wathi/
jin yuk̲ayuk̲ mo mmoshiina aththa mo.

21 Dhali a'di ça'bki'd e mombwaasho gi Pam
Ṗaaraan mo dhali kum ki ŋaṗki a'di a'bom
mo 'peni Pa Masir mo.

22 Dhali a'di warki'd ki mo jin peki'd mo ka
tee çaan mo ka Abimaalik dhala Ṗikul jin ta
taṗa gi 'kwani ma mee mo oki'da Ibrahiim
gwo mo ki: Arumgimis nyak̲ di e /e eya
ris to kun miikina /e mo be. 23 Dhali gom
gwo gi wakan mo tani thuli /e me'da ṗo/
mmahan ki gway ma Arumgimis mo gom
aha/ mo ki /e mini diki mii to shiyi'da ṗo/
aha/ mo walla aṗo/ ya/m pem mo walla
aṗo/ iya/m pem kun mini dho'th iya/ i'ko'd
mo, hili gom mii kun miiga/ ki bwaŋkush
gom /e mo tani /e si'da/ mini mii a'di gom
aha/ mo be, dhali e mony'cesh a'di jin mina
/e ya ki yaŋ'kus mo. 24 Dhala Ibrahiim oki
gwo mo ki: Aha/ mina thul gwo me'da ṗo/
mo be.

25 Dhala Ibrahiim nyo/ki'da Abimaalik ki
gwo mo gom jis yi'de/ mo a'di jin bu'thkina
çiŋkina/ ma Abimaalik ki 'bi'th mo. 26 Dhala
Abimaalik ki o ki gwo mo ki: Aha/ yisa
misha wathi/ jin thami to mii kansan mo
yisa. /E si'da/ diki ṭor aha/ gwo mo.
Dhali kan si'da/ aha/ si'da/ dinaki cik̲ gwoŋ
kamu/, hili jasi ki 'dishe/ ishunsan mo.
27 Dhala Ibrahiim bu'thki k̲a'bal mo dhala
morbiṗ mo dhali a'di ki çi ki uni ka Abi-
maalik mo dhali uni su/ miiki gwo jin gamu
me'd mo be. 28 Dhala Ibrahiim ki dhu ushi
nas k̲a'bali pesu/ 'pen ka pije/ mo 'pena
ma'diny piti mo uni 'cena mo. 29 Dhala Abi-
maalik ki owa Ibrahiim gwo mo ki: 'Pemen
gwo yan ta'da ta mo mmodhuna /e ushi nas
k̲a'bali pesu/ 'pen ka pije/ mo mmo'ko uni
'cena mo? 30 Dhali a'di ki o gwo mo ki: Ushi
nas k̲a'bali pesu/ gwansan mina /e ibu'th
ki me'd pini mo ki uni mini ta iman/o gwo
gom aha/ mo ki aha/ çwanykina jis yi'de/
yansan mo be. 31 Gom gwo gi wakan mo
a'di iyuk̲kunu mo yansan gway ka Birsaba
mo, haali/ uni su/ thulki gwo me'da ṗo/
mo be. 32 Dhali gom gwo gi wakan mo tani
uni gamki gwo me'd mo e Pam Birsaba mo.
Dhala Abimaalik cuki mis mo dhala Ṗikul
mo a'di jin ta wathi/ gom 'kwani ma meem
piti mo dhali uni dok̲kin ka nyaŋ'ko'd mo
eya 'cesh gi Pam Ṗilisthiin mo. 33 Dhala
Ibrahiim siki cwa jin wana e ka 'kwaṭṭan
e Pam Birsaba mo dhali a'di ki yuk̲ gway
gi Taṗa mo a'di jin ta'da Arumgimis jin
di'd ki e ki sule/ sule/ mo be. 34 Dhala
Ibrahiim yaki'd ki yaŋ'kus e Bampa/ gi Pam
Ṗilisthiin yil ka ris mo be.

22

1 Dhali ki a'di warki'd ki mo jin pekin ma
ris to gwansan mo tani Arumgimis nyo/
ki'da Ibrahiim mo dhali o a'di gwo mo ki:
Ibrahiim. Dhali a'di ki thok̲ a'di 'twa/ mo
ki: Aha/ dina mmahan mo be. 2 Dhali a'di
ki o gwo mo ki: Susi ya/m pini shwane/
a'di jin ta jim piniŋ gana/ mo, a'di jin ena
/e, isi a'di jin ta'da Is/hak mo dhali iiyi mo
eya 'cesh gi Pa Muriyya dhali /e mini 'ciṭh̲
a'di 'kus mmomiiya roroçço/ e 'kuwosh mo e
mo jin miga/ ṭor /e mo be. 3 Dhala Ibrahiim
cuki mis mo mon'thamo/ ka'tum mo dhali
a'di ki shi'd thuluny piti akakasha aṗo/ mo
dhali a'di ki sus dhuru'c washan piti isu/
dhala Is/hak jin ta ya/m piti mo. Dhali
a'di ki 'ce'd çiŋkira/ mo goma roroçço/ mo
dhali a'di ki cu mis mo dhali ya mo e mo jin
ṭor ma Arumgimis a'di mo. 4 Dhali ka cim
'koni kwara mo tani Ibrahiim 'de'kki em
piti 'kuṗki mis mo dhali a'di ki ṗar mo e isa
dhana/ mo be. 5 Dhala Ibrahiim ki o dhuru'c
'kwanim piti gwo mo ki: 'Koyi mmahan mo
nyak̲ki thuluny mo. Dhali aha/ dhali a'ci
mina ii i maṭṭaan ari is 'ko'd mo dhali aman
mina luŋ mo dhali dok̲u/ ka nyaŋ'ko'di um
mo be. 6 Dhala Ibrahiim ki bu'th çiŋkira/ jin
minu miiya roroçço/ mo dhali 'thik̲ a'di mo e
'kuṗa bi ma Is/hak jin ta ya/m piti mo dhali
a'di ki k̲al o'di me'd piti mo dhali gandal
mo. Dhali uni ki ii 'kuṗki misi monṭal 'de/
mo be. 7 Dhala Is/hak̲ oki'da Ibrahiim jin
ta com mo dhali o gwo mo ki: Ababam
pema! Dhali a'di ki thok̲ a'di gwo mo ki:
Aha/ dina mmahan mo be. Hili mo mo
ma. O'd jin shwa'd di'di mmahan dhali
çiŋkira/ mo. Hili mane k̲a'bal jin mina ana
i'ciṭh̲ 'kus mmomiiya roroçço/ mo? 8 Dhala
Ibrahiim ki o gwo mo ki: Arumgimis ki is
piti midi thoson ana k̲a'bal jin mina ana
'ciṭh̲ mmomiiya basa 'cesh mo, ya/m pem
mo. Dhali uni su/ iikin ki misi monṭal 'de/
mo be.

9 Dhali uni ṗu'dkin e mo jin ṭor ma
Arumgimis a'di mo. Dhala Ibrahiim ki

ḳa'ba gwaṭa/ mo dhali su'k c̱iŋkira/ mo dhali deḳa Is/hak jin ta ya/m piti mo dhali 'thi a'di apo/ 'kupa gwaṭa/ apo/ c̱iŋkira/ mo be. 10 Dhali yan'ko'd Ibrahiim he'thki me'd piti mo dhali bu'th gandal mo mmomuri 'taki 'kosh ya/m piti mo be. 11 Hili aman'doyu gwo gi Tapa yuḳki a'di mo 'peni momis mo dhali oki a'di gwo mo ki: Ibrahiim. Ibrahiim. Dhali a'di oki gwo mo ki: Aha/ dina mmahan mo be. 12 Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Dhalku/ ki kar me'd pini apowa 'ci mo, walla dhalku/ ki mii toŋ kamu/ gom a'di mo. Haali/ aha/ misha mo shwane/ ki /e ḳo/kina Arumgimis mo mmomishka/ ki /e diki non ya/m pini mo a'di jin ta ya/in gana/ 'peni aha/ mo be. 13 Dhala Ibrahiim 'de'kki em piti 'kupki mis mo dhali a'di ki par mo e mo dhali hili mo mo ma e bwampo/ a'di mo tani arasiŋ ḳa'bal di'd jin bu'th ma 'de/ i'cem piti mo. Dhala Ibrahiim yaki'd mo dhali bu'th arasiŋ ḳa'bal mo dhali a'di ki c̱i a'di mo mmo'ciṯh 'kus mo mmomiiya basa 'cesh mo mmodhal ya/m piti e i is mo. 14 Dhala Ibrahiim ki yuḳ mo yan gway ka Yahwah Yir/ah mo, me'd jin okunu gwo ka tee yan mo ntagi shwane/ mo ki: E 'kuwosh gi Tapa mo tani a'di iminu thoson to mo be.

15 Dhala man'doyu gwo gi Tapa yuḳki Ibrahiim mo me'di su/ 'peni momis mo be. 16 Dhali a'di ki o gwo mo ki: Aha/ ki is pem mo tani thulkina gwo me'da po/ mo a'di ita gwo jin ona Tapa gom to yan jin miikina /e mo dhali mmodina /e ki non ya/m pini a'di jin ta ya/m piniŋ gana/ mo. 17 Gom mom'bor mii tani aha/ mina mar 'bor /e mii mo dhali gom mo jin maruwa mar is mo tani aha/ mara emen pini is mo mmowa e ka cul gi momis mo dhali mmowa e ka si'b kun 'koni bwaman ma gap mo. Dhali emen pini mini dila ris to 'pena goŋ gi 'kwani gun ta 'kup pini mo, 18 dhali e emen pini mo tani aris kal gi 'kwaniny'cesh minu 'bor mii mo haali/ /e haki gwo gi 'twam pem e mo. 19 Gom gwo gi wakan mo tani Ibrahiim doḳki'd mo nyaḳki 'kwanin dhuru'c piti mo dhali uni ki cu mis mo dhali ii mo i monṭal 'de/ mo e Pam Birsaba mo. Dhala Ibrahiim c̱a'bki'd e Pam Birsaba mo be.

20 Dhali a'di warki'd ki mo jin peki'd mo 'ko'da ris to gwansan gun ṭorkunu Ibrahiim mo mmo/o ki: Hili mo mo ma, aMilkah a'di dho'thki uc̱i mo ka kan ka Nahur mo, 21 Jin ṭwa/a/ yuḳu gway ka Uus mo dhali jiŋ 'ko'd yuḳu gway ka Buus dhali jin 'kon ma po/ ikwara yuḳu gway ka Gamu/iil mo a'di jin ta'da baba ma Araam mo 22 dhali Kaasad mo dhala Hasu mo dhala Pildaash mo dhala Yidlaap mo dhala Baṭu/iil mo be. 23 Dhala Baṭu/iil dho'thki'da Ripka mo. Uc̱i ipekwara gwansan idho'thkin ma Milkah goma Nahur mo jin ta'da kam ma Ibrahiim mo be. 24 Dhala 'boma 'bwaash piti jin yuḳu gway ka Ra/uumah mo ayim si'da/ dho'thki'da Thaabah mo dhala Jaaham mo dhala Taahash mo dhala Maakah mo be.

23

1 Dhala Saarah diki'd ki e ki yili iss 'kwan-impa ipe'de/ i'ce'dka pesu/ apo/ mo. Uni ta yil kun din ma Saarah ki e mo be. 2 Dhala Saarah a'di wuki'd mo e Paŋ Giryat/arba (a'di jin ta Habruun) e bampa/ gi Paŋ Kanaan mo dhala Ibrahiim yaki'd mo mmoko goma Saarah dhali ko ki gwony jabu'th goma yim mo be. 3 Dhala Ibrahiim cuki mis mo ibwambor a'di jin wuki'd mo dhali o 'Kwani gi Pa Hiṯhṯha gwo mo ki: 4 Aha/ tana wathi/ yilkina/ dhali aha/ yana yany c̱a/ ibwaman um mo. C̱iyaa/ mo mbwam um jin miga/ kana kan mo ki aha/ mina kan jwam pem 'peni jis/em pem mo. 5 'Kwani gi Pa Hiṯhṯha thoḳkina Ibrahiim gwo mo ki: 6 Ciḳi aman gwo mo ma. Tapam pem /e ta wathi/ jin c̱a'bki dem dem ib-waman aman mo. Kani jwam pini e mo jin mina /e ikwany mo e mo gi jis jwam bam mo. Wathiŋ kamu/ yisa midi non /e 'peni mo gi jis jwam piti yisa, walla midi non /e 'peni mmokan jwam pini yisa. 7 Dhala Ibrahiim cuki mis mo dhali luŋ is piti mbwambori 'Kwani gi Pa Hiṯhṯha uni kun ta 'kwani gi bampa/ c̱aan mo. 8 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Waḳki/ um ona bwa ki aha/ mina kan jwam pem 'peni jis/em pem mo tani ciḳi aha/ gwo mo dhali 'thoyi Ipruun jin ta ya/ ma Suuhar mo 9 ki a'di midi c̱i aha/ jurum wosh gi Pa Makpiilah mo a'di jin ta jim piti mo, a'di jin di'di shemen buntom piti mo. Ka ṯhaman gana/ mo tani dhalki a'di c̱i a'di aha/ e bwambori

um mo ki a'di midi ta mo jin miga/ bu'th
mmokana/ kan mo be. 10 Dhala Ipruun a'di
diki'di bwaman 'Kwani gi Pa Hiththa mo
dhali a'di ki thokki Ibrahiim gwo mo ki gwo
jin cikkina 'Kwani gi Pa Hiththa mo 'pena
ris 'kwani kun iiyin ka pije/ gi 'twaŋkala
goŋ gi 'peŋkuman bampam piti mo. 11 Yisa,
tapam pem cik aha/ gwo mo. Aha/ cikina
/e bwam bunto dhali aha/ cikina /e jurum
wosh dhali to jin di'di bwaman a'di mo. E
bwambori jis/e iya/ gi 'kwanim pem mo
tani aha/ cikina /e a'di mmokan jwam pini
mo be. 12 Dhali yan'ko'd Ibrahiim a'di luŋki
is piti ibwambori 'kwani gi bampa/ yan mo
be. 13 Dhali a'di ki owa Ipruun e mo jin cika
'kwani gi bampa/ gwo mo ki: Hili wakki/ /e
mini cik aha/ gwo mo tani aha/ mina ci /e
thaman gi bunto mo. Buthi a'di 'peni aha/
mo ki aha/ mina kan jwam pem imun mo.
14 Ipruun thokki'da Ibrahiim gwo mo mmo/
o gwo mo ki: 15 Tapam pem, ciki gwo 'peni
aha/ mo ma. Mony'cesh jin yolka/ tani a'di
ta iss 'kwanimpa i/iss 'de/ jin ta'da guurush
gi 'dolkon kush mo. To yan midi ta atinta
ibwaman /e dhali aha/ mo? Kani jwam
pini mo ma. 16 Ibrahiim gamki gwo me'd
nyakka Ipruun mo dhala Ibrahiim ki bara
guurush 'dolkon kush mo goma Ipruun mo
a'di jin yerkina a'di gway e gwo jin cikkina
'Kwani gi Pa Hiththa jin ta'da guurush iss
'kwanimpa i/iss 'de/ 'peni 'dolkon kush
mo me'd isi mii jin barkunu a'di ibwaman
'kwani kun ta imanyol to mo.

17 Gom gwo gi wakan mo tani bunto ma
Ipruun e Pa Makpiilah a'di jin di'd 'kup ka
bor ki mis gi Pa Mamra mo, e bunto jin
dina jurum wosh a'di jin di'di bwaman mo
dhala ris cwa kun 'koni bunto mo ntagi
shemen piti 'baar mo tani a'di i'kwarkunu
mo 18 ga Ibrahiim mo a'di ta mom piti
mo ibwambori 'Kwani gi Pa Hiththa mo
dhali ibwambora ris uni kun iin bway bwa-
mana goŋ gi 'peŋkuman bampam piti mo.
19 Ŋ'ko'd mii yan mo tani Ibrahiim kanki'da
Saarah jin ta ash mo e jurum wosh gi
mom bunto jin ta Makpiilah mo jin di'd
'kupki mis ki Pa Mamra mo (a'di jin ta
Pa Habruun) jin ta bampa/ gi Paŋ Kanaan
mo. 20 Mombunto dhali jurum wosh jin
di'di bwaman mo tani uni i'kwarkunu mo
ga Ibrahiim mo mmota jim piti mo gom mo
jin minu kana kan ki 'Kwani gi Pa Hiththa
mo be.

24

1 Dhala Ibrahiim ta'da dhan mo, a'di ta
dhana dhan gana/ ki yil piti mo. Dhali
Tapa a'di 'borki'da Ibrahiim mii ka ris to
'baar mo be. 2 Dhala Ibrahiim oki ciŋkinam
piti gwo mo ki, a'di jin caki'd jin hilki gu'b
piti mo, a'di jin ta tapa apowa ris tom
piti kun tana a'di mo, ki: Kari me'd pini
awum pem mo. 3 Dhali aha/ mina kar /
e mmothul gwo me'da apo/ ki Tapa mo
ka Arumgimis jin di'di momis mo dhali
a'di jin di'di mony'cesh mo ki /e mini diki
gama 'bom gom ya/m pem 'peni i'bwa/ gi
'Kwani gi Paŋ Kanaan mo e bwaman uni
kun ca'bka/ mo. 4 Hili /e mini ya mo e bam-
pam pem mo dhali e 'kwani ma bas pem
mo dhali gama 'bom gom ya/m pem ka Is/
hak mo be. 5 Dhali ciŋkina/ ki o a'di gwo
mo ki: Wariba/ a'bom midi diki hayaa/ gwo
e mmobathaa/ e bampa/ yan mo. Wakki/
wakan mo tani ya/m pini miga/ mii sus mo
ka nyaŋ'ko'd e bampam pini jin yayina /e
'peni nycine/ mo? 6 Ibrahiim ki thok a'di
gwo mo ki: A/e mini mii dhalku/ ki sus
ya/m pem ka nyaŋ'ko'd e bampa/ caan mo.
7 Tapa jin ta'da Arumgimis gi momis mo
a'di jin suski aha/ mo 'peni gu'b ma babam
pem mo dhali 'pena 'cesh jin dho'thkunu
aha/ mo dhali a'di jin oki aha/ gwo mo
dhali thulki aha/ gwo me'da apo/ mo gom
emen pem mo mmo/o ki: Aha/ mina ci
emen pini a'cesh yan mo. Dhali a'di midi
hasha man'doyu gwom piti ibwambori jis/
em pini mo dhali /e mini gama 'bom gom
ya/m pem 'peni mun mo be. 8 Hili wakka
'bom dina bwa ki oyu/ mmobath /e mo
tani yan'ko'd /e din ki 'kus 'peni gwo yan
jin gama ana me'd mo haali/ /e yisa mini
sus ya/m pem imuna. 9 Dhali gom gwo gi
wakan mo tani ciŋkinam piti karki me'd
piti eya wum ma Ibrahiim mo a'di jin ta
tapam piti mo dhali thul gwo me'd apo/
gom a'di isi gom gwo gi to yan mo be.

10 Dhali yan'ko'd ciŋkina/ a'di suski
kalmani 'kume'd jin ta ji gi tapam piti mo
dhali bu'th moyam piti mo. Dhali a'di ki
kala ris to kun cinu ki me'd e kugu 'peni

tapam piti mo. Dhali a'di cuki mis mo dhali
ya mo e uka 'cesh jin tana dhan yi'deya
kara'b e 'peŋkuman bampa/ ma Nahur
mo be. [11] Dhali a'di ki kana ris kalman
mo mmo'ko ki jiŋ 'kupa'dupuna 'cesh ka
pije/ 'peni 'peŋkuman bampa/ mo e yany
jis yi'de/ ka tee caan mom'pimpili/ mo ka
tente/ jin 'cetha up ka pije/ mmo/ii ha'b
yi'de/ mo be. [12] Dhali a'di ki o gwo mo
ki: Ayy Tapa Arumgimis gi tapam pem ka
Ibrahiim mo, nyoŋi aha/ ki 'bore/ mo jin
miga/ gam mii adu is mo, aha/ 'thona /e
mo. /E ki tor aha/ mmodhal mii e is ki mo/
en gi tapam pem ka Ibrahiim mo. [13] Hili
mo mo ma, aha/ doshkina e shemen jis
yi'de/ jin kasha e mo dhali i'bwa/ gi 'kwani
gi 'peŋkuman bampa/ uni iikin ka pije/
mmoha'b yi'de/ mo be. [14] Dhalki nyara/ jin
miga/ o gwo ki: Aha/ 'thona /e ki /e mini
dhal dhur yi'dem pini mo ki aha/ mina 'taki
pi yi'de/ mo, dhali jin midi oyaa/ gwo mo
ki: Piyi ma tani dhali aha/ mina ciki kalman
pini mmopi mo, dhalka yim midi mii ta
a'di jin mina /e mii kar 'pen ka pije/ gom
ciŋkinam pini ka Is/hak mo be. Dhali gom
mii yan kan mo tani aha/ mina mish ki /e
torki aha/ mo/en gi tapam pem mo be.

[15] Ntwa/a/ ki a'di ki 'baarki gwom piti
mmo/o mo tani hili mo mo ma, Ripka a'di
jin dho'thkunu ka Batu/iil jin ta ya/ ma
Milkah jin ta ash ma Nahur jin ta'da kam
ma Ibrahiim mo tani a'di yayi'd ka pije/ ka
dhur yi'dem piti me'd e 'kupa bi ma yim
mo be. [16] Ayim nyara/ ta jaro/ ki jaro/ mo,
a'di jin di'd ki nyaraŋ gana/ a'di jin dina
wathiŋ kamu/ ki mash mo. Ayim yaki'd
ka luŋgu'b e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali
'tu'd dhur ma yim mo dhali a'di pu'dki'd
mo be. [17] Yan'ko'd a'di jin ta ciŋkina/
guski'd mo mmogama ayim 'kup mo dhali
o gwo mo ki: Aha/ 'thona /e mmociyaa/ ari
yi'de/ 'peni dhur pini mo. [18] Dhala yim ki o
gwo mo ki: Piyi ma, tapam pem mo, dhala
yim ki jahanne/ ki dhal dhur piti me'd 'peni
me'd ma yim mo dhali a'di ki ci a'di yi'de/
mmopi mo. [19] Dhali ka yim 'baarki yi'de/
mmoci a'di mmopi mo tani ayim ki o gwo
mo ki: Aha/ si'da/ mina mush ki kalman
pini yi'de/ mo ntagi uni mini pi ikap mo be.
[20] Dhali ki jahanne/ ayim ki gac yi'dem piti
eya kur mo dhali gus ka nyaŋ'ko'd bway jis
yi'de/ mo mmomush yi'de/ mo dhala yim
mushki yi'de/ goma ris kalman piti mo be.
[21] Wathi/ ki guwa yim ki e ki e ma 'thime/ ki
shwamm mo mmoda/ar gwo wakki/ Tapa
thoson moyam piti mo walla yisa.

[22] Ki kalman kapki yi'de/ mmopi mo tani
wathi/ ki bu'th 'dolkon jin hidhu i me'd
jin baru ka nusa guurush mo dhali gurany
'peri su/ mo goma yim ki hidha bi mo jin
baru ki 'dolkoni 'kume'd ka guurush mo.
[23] Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Toraa/
gwo mo ma ki /e ta 'bwa/ maja mo? A/mo
jin ishu di'di gu'b gi cima jin mina aman
i/ishi cineya? [24] Ayim ki o a'di gwo mo ki:
Aha/ tana 'bwa/ ma Batu/iil jin ta ya/ ma
Milkah mo a'di jin dho'thkin ma yim ka
Nahur mo be. [25] Dhala yim ki mar gwo is
mo mmo/o gwo mo ki: Am tana ka wusha/
dhali tonte/ mmo'kosh jwa mo dhali gu'b
mmo/ishi cine/ mo be. [26] Wathi/ ki goŋ
'kup piti ka luŋgu'b mo dhali luŋ Tapa mo
be. [27] Dhali a'di ki o gwo mo ki: Mom'bor
mii gom Tapa mo a'di jin ta'da Arumgimis
gi tapam pem ka Ibrahiim mo, a'di jin diki
dhal mo/en piti 'pen mo dhali mii ma isiŋ
gana/ 'kup ki tapam pem mo. Dhali gom
aha/ tani Tapa ki shu aha/ bway gu'b gi ibas
gi itapam pem mo.

[28] Dhali yan'ko'd nyara/ a'di guski'd mo
dhali tor 'kwani gi gu'b gi kum gwo mo
goma ris to gwansan mo be. [29] Dhala Ripka
ta'd ka kam jin yuku gway ka Laabaan mo.
Dhala Laabaan ki gus ka pije/ e wathi/ mo
e jis yi'de/ jin kasha e mo be. [30] Dhali a'di
ki par tome'd e mo dhali gurany 'per eya bi
gi 'bwaham mo dhali me'd jin cikkina a'di
gwo gi 'bwaham ga Ripka mo ki: Wathi/
torki'da tor ki aha/ mo tani a'di yaki'd
mo e wathi/ mo. Dhali hili mo mo ma,
a'di doshki'd nyakka kalman e jis yi'de/
jin kasha e mo be. [31] A'di ki o gwo mo ki:
Yayi mo. Ayy mom'bor mii gi Tapa mo.
Atinta dosha /eya pije/ kan mo? Haali/
aha/ thosonkina /e gu'b mo dhali mo gom
kalman mo be. [32] Gom gwo gi wakan mo tani
wathi/ pu'dki'd e gu'b mo. Dhala Laabaan
'cukki kalman ashi/ mo dhali a'di ki ci

uni awusha/ mo dhali tonṭe/ gom kalman
mmoshwa mo dhali yi'de/ mmolam sho'k
piti mo dhali sho'k gi 'kwani kun nyak̲ iiyu/
ki a'di mo be. 33 Dhali yan'ko'd mo tani
tonṭe/ karu ibwambori a'di mmoshwa mo.
Hili a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina diki
shwa tonṭe/ naskina/ ntagi aha/ mina ṭor
'pemen 'kup̲ yam pem yan. Dhali a'di ki o
a'di gwo mo ki: Ṭori gwo mo ma.

34 Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di
ki o gwo mo ki: Aha/ tana c̲iŋkina/ ma
Ibrahiim mo be. 35 Tap̲a a'di 'borki tap̲am
pem mii kagahara mo dhali a'di caki'd mo.
Dhali Arumgimis c̲iki a'di toŋkal mo dhali
bip̲ mo dhali 'dolkon kush dhali 'dolkon
gana/ dhala ris c̲iŋkina/ kun miina ṭu'c
mo kun ta gwaṭh̲ mo dhala ris c̲iŋkina/
kun miina ṭu'c kun ta nyara/ mo dhala ris
kalman dhala ris thuluny mo be. 36 Dhala
Saarah jin ta ash gi tap̲am pem mo tani
a'di dho'thki ya/ mo gom tap̲am pem mo
ka yim ta'da dhan mo dhali ki a'di mo
tani a'di c̲iki'da ris to 'baar mo kun tana
a'di ki a'di mo. 37 Tap̲am pem ki kar aha/
mmothul gwo me'da p̲o/ mo mmo/o gwo
mo ki: /E mini mii diki dhal ya/m pem
bway mmogam nyara/ 'peni 'Kwani gi Paŋ
Kanaan mo e mony'cesh jin dika/ mo. 38 Hili
/e mini ya mo e gu'b ma babam pem mo
e 'kwani ma bas pem mo dhali gama 'bom
gom ya/m pem mo be. 39 Dhali aha/ ki o
tap̲am pem gwo mo ki: Wariba/ a'bom midi
ushu mmoyayu/ nyak̲ki aha/ mo. 40 Hili a'di
ki o aha/ gwo mo ki: Tap̲a a'di jin yaka/
ibwambor midi hasha man'doyu gwom piti
nyak̲ki /e mo mmoshu /e bway mo dhali
/e mini gama 'bom gom ya/m pem 'peni
'kwani ma bas pem mo dhali 'peni 'kwani
gi gu'b ma baba mo be. 41 Dhali yan'ko'd /
e mini di ki 'kus mo 'peni gwo jin thulka/
me'da p̲o/ mo, me'd jin mina /e ya mo e
'kwani ma bas pem mo. Dhali wak̲ki/ uni
mini 'koki c̲i ayim ki /e mo tani /e din ki
'kus mo 'peni gwo jin thulka/ me'da p̲o/ mo
be.

42 Aha/ p̲u'dkina mo shwane/ e jis yi'de/
jin kasha e mo dhali o gwo mo ki: Ayy Tap̲a
/e jin tana Arumgimis gi tap̲am pem ka
Ibrahiim mo, wak̲ki/ /e shwane/ mini shu/
aa/ bway e bway jin miga/ ya mo tani 43 hili
mo mo ma aha/ doshkina e jis yi'de/ jin
kasha e mo dhali dhalki nyara/ jin p̲u'du'd
mmoya mush yi'de/ mo a'di jin miga/ o
gwo mo ki: C̲iyaa/ ari yi'de/ 'pena dhur mo
ma tani 44 dhali a'di midi oyaa/ gwo mo ki:
P̲iyi ma dhali aha/ mina mush gom kalman
pini si'da/ mo. Dhalki a'di ta'da yim jin
mina Tap̲a kar 'pen ka pije/ gom ya/ gi
tap̲am pem mo be.

45 Nṭwa/ a/ ki aha/ dak̲a gwom pem o
mo eya du mo tani hili mo mo ma, aRip̲ka
a'di ayim p̲u'dki'd mo nyak̲ki dhur yi'de/
e 'kup̲a bi ma yim mo dhala yim yaki'd ka
luŋgu'b e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali
mush yi'de/ mo dhali aha/ ki owa yim gwo
mo ki: C̲iyaa/ dhalki aha/ p̲ina ma. 46 Dhali
ki jahanne/ ayim ki dhal dhur yi'de/ me'd
'peni 'kup̲a bi ma yim mo dhali o aha/
gwo mo ki: P̲iyi ma dhali aha/ mina c̲i ki
kalman pini si'da/ mmop̲i mo. 47 Gom gwo
gi wakan mo tani aha/ p̲ikina mo dhala
yim ki c̲i ki kalman mmop̲i si'da/ mo be.
Dhali yan'ko'd mo tani aha/ ki doṭa yim
gwo mo mmo/o ki: /E ta 'bwa/ maja si'da/?
Ayim ki thok̲ aha/ gwo mo ki: Aha/ tana
'bwa/ ma Baṭu/iil jin ta ya/ ma Nahur mo,
a'di jin dho'thkin ma Milkah a'di mo. Gom
gwo gi wakan mo tani aha/ ki kar dhirriny
'dolkon e shush ma yim dhali gurany 'per
eya bi ma yim mo be. 48 Dhali yan'ko'd
aha/ ki luŋ 'kup̲ pem mo dhali luŋ Tap̲a
mo, dhali 'bor Tap̲a mii mo a'di jin ta'da
Arumgimis gi tap̲am pem ka Ibrahiim mo,
a'di jin shu aha/ bway, ki bwaya 'borgaŋ
gana/ mmosus 'bwa/ gi 'kwani ma bas gi
tap̲am pem gom ya/m piti mo be. 49 Dhali
shwane/ wak̲ki/ /e mini ṭu/ul gi mii ma
teṭe/ mo dhali gi miiŋ gana/ gi tap̲am pem
mo tani ṭori /e aha/ gwo mo dhali wak̲ki/
diki ta gwoŋ gana/ mo tani ṭori aha/ gwo
mo ki aha/ mina ṭu'k mo ki me'da bim
poros mo walla ki me'da biny cam mo.

50 Dhali yan'ko'd mo tani Laabaan dhala
Baṭu/ iil thok̲ki gwo mo ki: To gwan
p̲u'dkin 'peni Tap̲a mo dhali aman mola
gwo shiyi'di o i /e walla jim 'boro'd mo.
51 Hili mo mo ma, aRip̲ka a'di di'di bori /e

mo. Susa yim mo dhali iiyi mo me'd gwo
jin okina Tapa mo be.

52 Dhali ki çiŋkina/ ma Ibrahiim cikki gwo
jin ona uni mo tani a'di goŋki is piti mo
ka 'cesh ibwambori Tapa mo be. 53 Dhali
çiŋkina/ a'di kalki'da ris tonyjaro/ kun ta
'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo
dhali burrinye/ dhali çiki uni ka Ripka mo
dhali a'di ki çi ki uni ka kam nyara/ mo
dhali ki kum nyara/ mo to gi 'bitha yol
she/ ki 'bi'th mo. 54 Dhali a'di dhali 'kwani
kun nyak ii ki a'di mo tani uni shwaki
to mo dhali piki to mo dhali uni ki isha
cim 'deŋ gana/ imun mo. Ki uni cuki mis
mon'thamo/ mo tani a'di ki o gwo mo ki:
Hashi aha/ ka nyaŋ'ko'd e tapam pem mo.
55 Akam gi nyara/ dhali kum nyara/ ki o
gwo mo ki: Ayim midi ça'b naskina/ ka cimi
'kume'd mo. 'Ko'da cim çaan mo tani ayim
midi ya beseene/. 56 Hili a'di ki o uni gwo
mo ki: Dhalku/ ki mii aha/ mii ka diite/
mo. Me'd jin 'borkina Tapa aha/ mii e bway
pem mo tani dhalki aha/ yana mo ki aha/
mina ya mo e tapam pem mo. 57 Uni ki o
gwo mo ki: Am mina yuk nyara/ mo dhali
dota yim mo be. 58 Dhali uni yukkina aRipka
mo dhali owa ayim gwo mo ki: A/e mini
ya nyakki wathi/ yan mo? Ayim ki o gwo
mo ki: Aha/ mina ya mo be. 59 Gom gwo
gi wakan mo tani uni hashkina Ripka jin
ta 'bwaham mo dhala yim jin midi nyak
di ki a'di mo dhali çiŋkina/ ma Ibrahiim
mo dhali 'kwanim piti mo be. 60 Dhali uni
'borkina Ripka mii mo dhali owa yim gwo
mo ki: 'Bwah bama, tayi ata'da gi 'kwani ma
alaap ka ris kun maru is ka alaapi 'kume'd
mo dhali dhalki emen pini dil to 'peni
'twaman ma goŋ gi uni gwansan kun shi/
uni i e mo. 61 Dhali yan'ko'd aRipka dhali
nyara/ kun nyak ii ki a'di cuki mis mo dhali
mer kalmana po/ mo dhali bath wathi/ mo.
Dhali kan çiŋkina/ suski'da Ripka dhali ya
e bway piti mo be.

62 Dhala Is/hak a'di yayi'd 'peni Pam
Birlahayru/i dhali a'di ça'bki'd mo eya
Januub mo. 63 Dhala Is/hak yaki'd ka pije/
mmo'thowa pije/ mo e mom'pimpili/ mo.
Dhali a'di 'de'kki em piti 'kupki mis mo
dhali par mo e mo dhali hili mo mo ma,
kalman uni pu'dkin mo be. 64 Dhala Ripka
'de'kki em piti 'kup ki mis mo dhali ka yim
parki'da Is/hak e mo tani ayim ki thul ka
'cesh 'peni kalman mo 65 dhali o çiŋkina/
gwo mo ki: Wathi/ jana idi'di mattaan mo
a'di jin yayi'd mmogam ana 'kup mo? Çiŋk-
ina/ ki thok a'di gwo mo ki: A'di ta tapam
pem mo. Wakan ayim ki bu'th burrinyeŋ
'kup piti dhali kum is piti mo be. 66 Dhali
çiŋkina/ ki tor Is/hak gwo goma ris to kun
miikina a'di mo be. 67 Dhali yan'ko'd Is/hak
ki susa yim e gu'b burrinye/ mo dhali a'di
ki butha Ripka dhali ayim warki'd ki ash mo
dhali a'di enki'da yim mo. Dhala Is/hak a'di
malaskunuwa du mo 'ko'di jwa gi kum mo
be.

25

1 Ibrahiim a'di bu'thki'da 'boma kamu/
mo a'di jin yuku gway ka Gathuurah mo
be. 2 Ayim dho'thki a'di aSimraan mo
dhala Yagshaan mo dhala Madaan mo
dhala Midyaan mo dhala Yishbaag mo
dhala Shuha mo be. 3 Yagshaan si'da/ a'di
ita'da baba ma Shaba mo dhala Dadaan
mo. Dhali iya/ ma Dadaan uni si'da/ an-
nihe/ mo: Ashshuriim dhala Lathushiim
dhala La/ummiim mo be. 4 Dhali iya/
ma Midyaan uni si'da/ annihe/ mo: Epah
dhala Ipir mo dhala Hanuuk mo dhala Abi-
idaa/ mo dhala Elda/ah mo be. Aris uçi
gwansan uni ta kuma Gathuurah mo be.
5 Ibrahiim çiki'da ris tom piti kun tana a'di
ka Is/hak i'baar mo be. 6 Hili e iya/ gi
up laçam piti yan mo tani Ibrahiim ki çi
uni to kun çinu ki me'd mo, dhali ki a'di
di'd ki e naskina/ mo tani a'di ki dhuki
uni 'pen mo 'peni ya/m pitiŋ gana/ ka
Is/hak mo mmo/iiku/ mmo'koku/ 'kupki
mom'pesho'k isa dhana/ imun mo jin ta
bampa/ gi mom'pesho'k mo be.

7 Hili atee yil jin din ma Ibrahiim ki
e annihe/ mo, a'di 'kona yili iss 'kwan-
impa ipekwara i'ce'dka karpa'c apo/ mo be.
8 Ibrahiim a'di çiki shi/in piti jiŋ 'ko'd mo
dhali a'di wuki'd mo ki dhana dhan gana/
mo mmotana a'di dhan gumpan dhan ki
yil piti mo dhali a'di gamkunu me'd nyakki
'kwanim piti mo be. 9 Is/hak dhala Isma/iil
uni kun ta iya/m piti mo tani uni kanki a'di
e jurum wosh ma Makpiilah mo e bwam

bunto ma Ipruun jin ta ya/ ma Suuhar jin ta
wathi/ Hiṯhṯha jin di'd 'kup ka bor ki mis ki
Pa Mamra mo be. 10 Bwam bunto yan yolkin
ma Ibrahiim 'peni 'Kwani Hiṯhṯha mo tani
a'di ikankunu a'di nycine/ uni ka ashim piti
ka Saarah mo be. 11 'Ko'di jwa ma Ibrahiim
mo tani Arumgimis 'borki'da Is/hak mii mo
a'di jin ta ya/m piti mo. Dhala Is/hak a'di
ca'bki'd mo e pam Birlahayru/i mo be.

12 Uni kun ta emen ma Isma/iil kun
yerkunu gwayi 'ko'd mo a'di jin ta ya/
ma Ibrahiim mo ka Haagar jin ta ji Masir
mo a'di jin ta ciŋkina/ nyara/ ma Saarah
a'di jin dho'thkina a'di ka Ibrahiim mo be.
13 Gway gi iya/ ma Isma/iil mo tani uni
annihe/ mo, a'di jin yerkunu ka baṯh 'pen
ka dho'th buni mo: Nabayuut a'di ita'da
bwanyara/ ma Isma/iil mo dhala Gidar
mo dhala Adab/iil mo dhala Mibsaam mo,
14 dhala Mishmaa/ mo dhala Duumah mo
dhala Massa mo 15 dhala Hadaar mo dhala
Teema mo dhala Yathuur mo dhala Napish
mo dhala Gidmah mo be. 16 Uni gwansan
uni ita iya/ ma Isma/iil mo dhali gway
buni si'da/ uni anann mo be. Dhali gway
bampam buni dhali aṯa/ kun 'kona uni tani
uni 'kume'd i'ce'dka su/ mo ka wak buni
kun tana uni iya/ ma malik mo. 17 Hili atee
yil jin din ma Isma/iil annihe/ mo, a'di
'kona yili iss 'kwanimpa ipesu/ aṯh ikwara
mo dhali a'di ciki shi/in piti jiŋ 'ko'd mo
dhali a'di wuki'd mo dhali a'di nyakkunu
is gam me'd ki 'kwani ma bas piti mo be.
18 Uni 'peni Pa Hawiila ntagi Pan Shur mo
a'di jin di'd ka par 'twa/ ki Pa Masir mo
'kupki bway jin cuthi 'twa/ 'kupki bway Pa
Ashshuur mo be. A'di ca'bki'da po/ aris
'kwanim piti mo be.

19 Gway gi iya/ ma Is/hak uni kun ta emen
piti mo a'di jin ta ya/ ma Ibrahiim mo:
Ibrahiim jin ta'da baba ma Is/hak mo. 20 Is/
hak a'di i'kokina yili issu/ mo ka dhan piti
me'd jin bu'thkina a'di aRipka ki ash mo
a'di yim jin ta 'bwa/ ma Baṯu/iil mo jin
ta Wathi/ Araam gi Pam Paddaan/araam
jin ta 'bwah ma Laabaan Wathi/ Araam mo
be. 21 Dhala Is/hak 'thoki'da Arumgimis
gom ash mo, dhala Ripka jin ta ash a'di yim
bwaaki'd mo be. 22 Dhali uci su/ gwansan
uni gurunyki is e bwa ma yim mo, dhali
ayim ki o gwo mo ki: Wakki/ a'di wakan mo
tani, ata si'da/ idika/ ki e mo? Gom gwo gi
wakan mo tani ayim yaki'd mo dhali 'thek
gwo yan e Tapa Arumgimis mo. 23 Dhali
Tapa ki owa yim gwo mo ki:

Kal 'koni su/ e bwa ma dho'th pini mo,
dhali 'kwani su/ gwan kun mina /e dho'th
mo tani uni mini kwa/ bwa mo
dhali jan ṯal 'de/ a'di imidi 'bitha'bi'th mo
mmobola kamu/ e mo,
dhali a'di jin ca'd a'di imidi mii ara kam to
mo be.

24 Ka tee ma yim jin mina a'di dho'th
thimkunu mo tani, hili mo mo ma, ushi
uci su/ 'kon e bwa ma yim mo be. 25 A'di
jin pu'dki'di ṯwa/a/ mo tani a'di tagi 'per
mo, dhali aris buŋgwar is piti wana e ki
burrinye/ muri is mo. Gom gwo gi wakan
mo tani a'di yukki a'di gway ka Iisu mo.
26 Dhali yan'ko'd mo tani akam pu'dki'd mo,
dhali me'd piti bu'thki 'pena ṯiŋkila/ ma
Iisu mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani
a'di yukkunu gway ka Yakuub mo. Is/hak
'kona yil issi kwara mo me'd jin dho'thkin
ma yim uni mo be.

27 Me'd jin cakina uci su/ mo tani Iisu ta
wathi/ jin kora e ki kor e mompar mo, a'di
ta wathi/ ma shoŋ gana/ mo ka Yakuub
ta wathi/ jin bu'th is piti ka mathaŋ'kur
dhali ca'b e gu'b burrinye/ mo be. 28 Is/
hak enki'da Iisu mo haali/ a'di 'kaki shum
piti kun parkina a'di mo. Hila Ripka enki'da
Yakuub mo be.

29 Ka cima kamu/ me'd jin miikin ma
Yakuub a'tash mo tani Iisu pu'dki'di pa mo
'peni bwaasho mo dhali a'di muṯṯa/ ṯe/ is
kagahara mo. 30 Dhali Iisu ki owa Yakuub
gwo mo ki: Dhalki aha/ nyoka 'tash pini
yan jin cesa /e e ki 'per 'per mo haali/
aha/ muṯṯa/ ṯe/ is mo (gom gwo gi wakan
mo tani a'di iyukkunu a'di gway ka Aduum
mo). 31 Yakuub oki gwo mo ki: /E mini
yolaa/ mo ma bwanyaran dho'th ganam
pini yan mo. 32 Iisu thokki gwo mo ki: Aha/
mura wu 'te/ mo be. Mo ma bwanyara/ yan
midi miiya ta gom aha/ mo? 33 Yakuub ki
o gwo mo ki: /E mini thul gwo me'da po/
nṯwa/a/ gom aha/ mo, dhali wakan a'di
thulki gwo me'da po/ gom a'di dhali yol
mo ma bwanyaran dho'th pitiŋ gana/ ka
Yakuub mo be. 34 Yan'ko'da Yakuub ki cika

Iisu maaŋ guraasa dhala 'tasha ṗasuliya jin cesu/ mo dhali a'di shwaki a'di mo dhali a'di ṗiki to mo dhali cu mis mo dhali ya e bway piti mo. Iisu a'di ishi/ki mo ma bwanyaram pitiŋ gana/ i e mo be.

26

1 Dhali shwane/ ṭe/ ṗu'dki'd mo e bampa/ mo mmowaki ṭen dhamo/ mo me'd jin din ma Ibrahiim mo. Dhala Is/hak a'di yaki'd mo e Pany Jaraar mo eya Abimaalik jin ta'da maliḵ gi 'Kwani Ṗilisthiin mo. 2 Dhali Taṗa piki a'di i is mo, dhali o a'di gwo mo ki: Dhalku/ ki ya ka luŋgu'b bway Pa Masir mo. Hili c̱a'bi /e eya 'cesh jin miga/ ṭor /e mo. 3 Tayi ac̱a/ eya 'cesh yan mo dhali aha/ mina di nyaḵki /e mo dhali 'bor /e mii mo, dhali gom /e mo dhali gom emen pini mo tani aha/ mina c̱i aris bampa/ gwan ki /e mo dhali aha/ mina thim gwom pem jin oka/ is mo mmothul gwo me'da ṗo/ goma Ibrahiim jin ta'da babam pini mo be ki: 4 Aha/ mina mar emen pini is mo me'da cul gi momis mo dhali aha/ mina c̱i emen pini aris bampa/ yani 'baar mo. Dhali gom gway gi emen pini mo tani aris kal gi mony'cesh mini 'bor is buni mii ki uni mo be. 5 Haala Ibrahiim haki gwo gi 'twam pem e mo dhali dhu gwo kun ḵanka/ a'di mo dhali gwoŋḵan pem mo dhali gwoŋḵan pem kun c̱inu ki 'twa/ mo dhali gwoŋḵan pem jin c̱inu mo be.

6 Gom gwo gi wakan mo tani Is/hak a'di c̱a'bki'd mo e Pany Jaraar mo be. 7 Ki 'kwaniŋ gwaṭḫ gi mo yan doṭki a'di gwo mo gom ash mo tani, a'di ki thoḵ gwo mo ki: Ayim a'di ita 'bwah pem mo, haali/ a'di ḵo/ki is mo mmo/o ki a'di ta ashim piti mo isi ciki/ 'kwani gi mo yan imini 'taki 'kosh a'di jwa mo gom gway ma Riṗka mo, haala yim dina jarom piti ki she/ mo mmohil mo be. 8 Ki a'di diki'd e mun ki rash rash mo tani Abimaalik jin ta'da maliḵ gi 'Kwani Ṗilisthiin mo tani a'di hilki mo ki e shu'd gu'b mo dhali ṗara Is/hak e mo mmolo'bkina a'di aRiṗka jin ta ash mo. 9 Gom gwo gi wakan mo tani Abimaalik yuḵki'da Is/hak mo dhali o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, ayim ta ashin mo ba/, kata jan ona /e gwo oki ayim ta 'bwahan mo? Is/hak ki thoḵ a'di gwo mo ki: Haali/ aha/ kulumkina gwo ibwa mo oki aha/ mina wu mo gom gwo ma yim mo be. 10 Abimaalik ki o a'di gwo mo ki: Atinta a'dan jin miikina /e wakan aṗo/ aman mo, wathiŋ kamun 'de/ wariba/ midi 'taki ya mo isha 'bom pini mo dhali /e mini 'taki guyu/ mo jin thamu mii aṗo/ aman mo be. 11 Gom gwo gi wakan mo tani Abimaalik ki ruma aris 'kwani 'baar ki gwo mo mmo/o ki: A'di yin jin midi ta wathi/ yan is ki cwa mo walla ashim piti mo tani a'di minu 'kosh jwa mo be.

12 Dhala Is/hak siki to mo e bampa/ yan mo dhali a'di 'ciṭḫki to mo ki yila 'de/ yan mo ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo. Haali/ Taṗa a'di 'borki a'di mii mo be. 13 Dhali wathi/ warki'd ki wathimpa mo dhali gama ris to ki nyanye/ kun markunu is mo ntagi a'di ta wathi/ jin eḵa/ 'pen ki eḵ mo. 14 A'di taki'd ga ma'diny ḵa'bal kun jinu mo dhali biṗ mo dhali aris c̱iŋkina/ tana ris mo kun 'kokin e gu'b piti mo, dhali gom gwo gi wakan mo tani 'Kwani Ṗilisthiin uni taki dhaṗan aṗo/ a'di mo be. 15 (Dhali shwane/ 'Kwani Ṗilisthiin uni 'daṗkina aris jis yi'de/ 'twa/ ka dihar mo uni kun c̱wanykin ma ris c̱iŋkina/ gi com ka tee ma babam piti ka Ibrahiim mo.) 16 Dhali Abimaalik ki owa Is/hak gwo mo ki: Yaku/ /e mo 'peni aman mo haali/ /e ta wathi/ jin c̱a'bki dem dem mmobol am e mo.

17 Gom gwo gi wakan mo tani Is/hak yaki'd mo 'peni maṭṭaan mo dhali nyaŋ gu'b burrinyem piti e embul wosh ma Jaraar mo dhali c̱a'bi mun mo be. 18 Dhala Is/hak c̱wanyki jis yi'de/ doḵ/e mo e mo jin 'thissa/ c̱wanykunu uni ka tee ma Ibrahiim jin ta com mo haali/ 'Kwani Ṗilisthiin 'thissa/ 'daṗki uni 'twa/ ka dihar mo 'ko'di jwa ma Ibrahiim mo dhali a'di yerki uni gway mo me'd jin yerkina com uni gway mo be. 19 Hili ki c̱iŋkina/ ma Is/hak c̱wanyki jis yi'de/ mo e embul wosh mo tani uni gamki jis yi'de/ kun kasha yi'de/ e ki kash mo. 20 Dhali imanhil ḵa'bal gi Pany Jaraar uni walkin ki imanhil ḵa'bal ma Is/hak mo mmo/o gwo mo ki: Yi'de/ ta jim bam mo be. Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di yuḵki jis yi'de/ yan ki gway mo ka Isig haali/ uni askin gom a'di mo be. 21 Dhali yan'ko'd uni c̱wanyki jis yi'deŋ kamu/ mo dhali uni si'da/ walkina ṗo/ c̱aan mo. Dhali

gom gwo gi wakan mo tani a'di ki yuk̲ jis
yi'de/ yan ka Sithnah mo. 22 Dhali a'di
so'kki'd mo 'peni mun mo dhali c̲wany
jis yi'deŋ kamu/ mo dhali apo̲/ c̲aan mo
tani uni 'koki wal mo, dhali gom gwo gi
wakan mo tani a'di ki yuk̲ jis yi'de/ yan
gway ka Rahubut mmo/o gwo mo ki: Tapa̲
a'di ithosonki ana embul mo mo dhali ana
shwane/ mina k̲al mamana dho'th mo e
bampa/ yan mo be.

23 'Peni mat̲t̲aan mo tani a'di yaki'd ka
gagamis mo e Pan Birsaba mo be. 24 Dhali
Tapa̲ piki a'di i is mon'thiny mo dhali o gwo
mo ki: Aha/ tana Arumgimis ma Ibrahiim
jin ta'da babam pini mo, dhalku/ is ki k̲o/
mo haali/ aha/ mina nyak̲ di ki /e mo dhali
'bor /e mii mo dhali mar emen pini is mo
gom gway gi c̲iŋkinam pem ka Ibrahiim
mo be. 25 Gom gwo gi wakan mo tani a'di
nyaŋki'da gwat̲a/ jin miinuwa basa 'cesh
mo e mun mo dhali yuk̲ gway gi Tapa̲ mo
dhali thum gu'b burrinyem piti i mun mo.
Dhali e mun mo tani c̲iŋkina/ ma Is/hak
uni c̲wanyki jis yi'de/ ka ris mo.

26 Dhali yan'ko'd Abimaalik yaki'di a'di
'peni Pany Jaraar mo nyak̲ka Ahussaat jin
ta'da amanlogom a'di ki gwo mo dhala
P̲ikul jin ta'da 'kaŋ'kup̲ gom 'kwani ma
meem piti mo. 27 Is/hak̲ ki o uni gwo mo
ki: Atinta iiyina umi aha/ mo? 'Kona um
ki misha ki um shi/i aha/ i e mo dhali ur
aha/ mo 'peni um mowa? 28 Uni ki thok̲ a'di
gwo mo ki: Aman misha eya tenteŋ gana/
ki Tapa̲ di'd nyak̲ki /e mo, a'di i/ona aman
gwo jin waki cise/ mo ki: Dhalki mo jin
minu mii thul gwo me'da p̲o/ midi mii di
mo e bwaman am dhali /e mo, dhali dhalki
ana gama gwo jin gamu me'd mo nyak̲ki
/e mo. 29 Ki /e mini diki mii to shiyi'da
kamu/ apo̲/ aman mo, me'd jin 'kona aman
ki ta /e is ki cwa mo dhali aman si'da/
'konaki mii toŋ kamu/ mo hili jasi tom
'boro'd mo dhali hashki /e mo ki moŋk̲u'th
is mo. /E shwane/ 'borkina Tapa̲ mii mo
be. 30 Gom gwo gi wakan mo tani a'di miiki
uni tont̲e/ jin shwanu ka tul 'kup̲ mo dhali
uni shwaki to mo dhali uni p̲iki to mo be.
31 Dhali mon'thamo/ mo tani uni cuki mis
mo ki jahanne/ mo dhali thul gwo me'da
p̲o/ ka rem'kup̲ mo, dhala Is/hak dhuki uni
'pen mo e bway buni mo dhali uni iikin mo
'peni a'di ki moŋk̲u'th is mo be. 32 Dhali
'pena cim 'de/ yan mo tani c̲iŋkina/ ma Is/
hak p̲u'dkin mo dhali t̲or a'di gwo gom jis
yi'de/ kun c̲wanykina uni mo dhali o gwo
mo ki: Aman gamkina yi'de/ mo be. 33 A'di
yuk̲ki jis yi'de/ yan gway mo ka Shibah mo.
Gom 'pemen gwo gi wakan mo tani a'di
iyuk̲kunu 'peŋkuman bampa/ yan gway ka
Birsaba ntagi shwanesan mo be.

34 Me'd jin 'kona yili Iisu i issu/ mo
tani a'di bu'thki ash mo jin yuk̲u gway ka
Yahudiit jin ta 'bwa/ ma Biiri jin ta Wathi/
Hit̲h̲t̲h̲a mo dhala Basmah jin ta 'bwa/ ma
Iiluun jin ta Wathi/ Hit̲h̲t̲h̲a mo. 35 Dhali uni
gwan mii moŋ'ko apowa Is/hak dhala Rip̲ka
mmok̲a/a k̲a/ mo.

27

1 Ka Is/hak taki'da dhan mo dhali em piti
si'da/ dhuruma/ dhurum wakan mo a'di
imolkina a'di mo mmop̲ar e ki 'bore/ mo,
a'di iyuk̲kina a'di a/Iisu mo a'di jin ta ya/m
piti jin ca'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Ya/
m pema, dhali a'di ki thok̲ a'di gwo mo ki:
Aha/ dina imahan mo. 2 A'di ki o gwo mo ki:
Hili mo mo ma, aha/ tana adhan mo dhali
aha/ dinaki misha cim jwam pem mo. 3 Hili
shwane/ buthi to gi mo/as pini mo dhala
kulp̲em pini dhala bwam pini mo dhali ya
ka pije/ e mombwaasho mo dhali par tom
bwaasho mo gom aha/ mo. 4 Dhali thosoni
shum jin 'kunya'kuny gom aha/ mo, a'di
jin enka/ mo dhali k̲ali a'di ki aha/ ki aha/
mina shwa a'di mo dhali 'bor /e mii nt̲wa/
a/ ki aha/ dinaki wu mo be.

5 Dhala Rip̲ka cik̲ki gwo yan me'd jin okin
ma Is/hak gwo e ya/m piti ka Iisu mo. Gom
gwo gi wakan mo tani Iisu a'di yaki'd ka
pije/ mo dhali par tombwaasho mo dhali
'koshi a'di mo dhali k̲ali a'di mo. 6 Rip̲ka
si'da/ oki ya/m piti ka Yakuub gwo mo ki:
Aha/ cik̲kina 'twa/ mmot̲ora/ t̲or ka kan ka
Iisu mo, ki: 7 K̲alaa/ shum tombwaasho mo
dhali thosoni shum jin 'kunya'kuny gom
aha/ mo ki aha/ mina shwa a'di mo dhali
'bor /e mii mo mbwambor ki Tapa̲ mo
nt̲wa/a/ ki aha/ dinaki wu mo be. 8 Hili mo
mo ma, ya/m pem, hayi gwom pem e mo
me'd jin k̲ankika/ /e mo. 9 Yaku/ e ma'diny
k̲a'bal mo dhali kwanyi ushi guŋgulu mi

isu/ mo ki aha/ mina thoson shum kun
'kunya'kuny 'peni uni mo gom cim mo a'di
jin enkina a'di kagahara mo. [10] Dhali /e
mini ḵalki a'di ki cim mo mmoshwa mo.
Wakan ki a'di midi 'bor /e mii mo nṯwa/
a/ ki a'di diki wu mo. [11] Hila Yakuub oki'da
Riṗka jin ta kum gwo mo ki: Hili mo mo ma,
akam pem ka Iisu a'di ta wathi/ jin 'kan ma
muri is mo, dhali aha/ 'tiḵila/ buŋgwar ki
'tiḵil mo. [12] Wariba/ ababa midi tayaa/ is is
ki me'd mo, dhali aha/ mina e waki aha/
miina a'di ka maḵ mo dhali aha/ mina ḵal
monyjee aṗo/ is pem mo, yisa mom'bor mii
mo. [13] Kum ki o a'di gwo mo ki: Monyjeem
pini midi di aṗo/ aha/ mo ya/m pem mo,
hili hayi gwom pem e mo dhali yayi mo
dhali kwanyi uni gom aha/ mo. [14] Gom
gwo gi wakan mo tani a'di yaki'd mo dhali
buthi uni mo dhali 'doyu/ uni ki kum mo,
dhali kum ki thoson shum kun 'kunya'kuny
mo, me'd jin enkina com kagahara mo be.
[15] Dhala Riṗka ki bu'th burrinyem 'borga/
ma Iisu jin ta ya/ ma yim jin ca'd mo uni
kun 'koni gu'b nyaḵka yim mo a'di ki hi'thki
a'di ka Yakuub mo a'di jin ta ya/m piti jin
gwa'da'd mo. [16] Dhala yim ki hi'thki a'di
ayi'c mi e 'bame'd piti mo dhali e 'bam piti
jin 'tiḵila/ 'tiḵil mo. [17] Dhali ayim ki c̱i shum
jin 'kunya'kuny mo dhali maaŋḵuthu'd mo
a'di jin thosonkin ma yim mo e me'd gi ya/
m piti ka Yakuub mo.

[18] Wakan a'di yaki'd bway gu'b gi com
mo, dhali o a'di gwo mo ki: Ababam pema,
dhali a'di ki thoḵ a'di gwo mo ki: Aha/ dina
imahan mo. Ki /e aja a'dun mo? ya/m pem.
[19] Yakuub oki com gwo mo ki: Aha/ tana
Iisu jin ta'da bwanyaram pini mo. Aha/
miikina me'd jin ḵankina /e aha/ gwo mo
dhali shwane/ c̱a'bi /e ki mis mo dhali
'kayi shum tombwaashom pem mo ki /e
mini 'bor aha/ mii mo. [20] Hila Is/hak oki
ya/m piti gwo mo ki: Mii wakata ganne/
gamkina /e a'di ki jahanne/ kan mo? ya/m
pem. A'di ki thoḵ gwo mo ki: Haali/ Taṗa
Arumgimis pini a'di c̱iki aha/ a'di ki 'taṗb
kan mo be. [21] Yan'ko'd Is/hak ki owa Yakuub
gwo mo ki: Shoru/ is ki 'dishe/ mo ki aha/
mina ta /e is is ki me'd mo ya/m pem mo ki
aha/ mina mish /e mo waḵki/ /e tana Iisu
ka jiŋ gana/ jin ta ya/m pem mo, walla aja
a'dan mo? [22] Wakan aYakuub a'di yaki'd mo
mmo'disha Is/hak is mo a'di jin ta com mo,
a'di taki a'di is is ki me'd mo dhali o gwo
mo ki: 'Twa/ a'di ita jim ma Yakuub mo, hili
me'd uni ita me'd ma Iisu mo be. [23] Dhali a'di
diki nyiṯh a'di mo haali/ me'd piti 'kan ma
mur nycine/ mo me'd ji ma kam piti ka Iisu
mo, dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki
'bor a'di mii mo be. [24] A'di ki o gwo mo ki:
A/e ta ya/m pem ka jiŋ gana/ mo jin ta'da
Iisu mo? A'di ki thoḵ gwo mo ki: Aha/ tana
a'di mo be. [25] Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo
mo ki: Ḵali a'di ki aha/ mo ki aha/ mina 'ka
shum tombwaasho gi ya/m pem mo dhali
'bor /e mii mo. Wakan a'di ḵalki a'di a'di
mo dhali a'di 'kaki a'di mo dhali a'di ḵalki
a'di yimana mura'th jin ḵa/u ki ŋahŋah mo
dhali a'di piki a'di mo be. [26] Dhali yan'ko'd
com ka Is/hak ki o a'di gwo mo ki: Shoru/
is ki 'dishe/ mo dhali piyaa/ 'twa/ mo ya/
m pem mo. [27] Wakan a'di pu'dki'd ki 'dishe/
mo dhali pi a'di 'twa/ mo dhali a'di jiḵki'da
shim burrinyem piti mo dhali 'bor a'di mii
mo dhali o gwo mo ki:

Hili yisawa/, ashim gi ya/m pem mo
ma isi me'da shim gi wathi/ jin yayi'd 'pena
pije/ mo, a'di jin 'borkina Taṗa mii
be.
[28] Dhala Arumgimis c̱i jaṗe/ gi momis mo,
dhali aris tom 'boron gi mony'cesh mo,
dhali pos mo dhala mura'th ki nyanye/ mo.
[29] Dhalka ris 'kwani 'baar mo mii /e to ime'd
mo,
dhali aris kal gi mony'cesh mina 'ko ka
bamambor mmoluŋ /e mo.
Tayi taṗa aṗo/ ikam pini mo
dhali dhalki iya/in gi kwan mini 'ko ka
bamambor mmoluŋ /e mo.
Monyjee midi di aṗo/ aris 'kwani 'baar ka
'deṯe/ 'deṯe/ kun jeeki /e mo,
dhali mom'bor mii midi di aṗo/ aris 'kwani
'baar mo kun 'borki /e mii mo.

[30] Dhali ka Is/hak daḵa/ 'baarki mii
i'dishesan mmo'bora Yakuub mii mo, ka
Yakuub 'tilki is mo mmoya ka pije/ mo
'peni bwambor ma Is/hak mo jin ta com
mo tani Iisu jin ta'da kam mo tani a'di
pu'dki'd mo 'peni mompar mo be. [31] A'di
si'da/ thosonki shum jin 'kunya'kuny mo
dhali ḵali a'di e com mo. Dhali a'di ki o com
gwo mo ki: Dhalka baba cu mis mo dhali
'ka shum tombwaasho gi ya/m piti mo ki /

e mini 'bor aha/ mii mo. [32] Ababam piti ka
Is/hak oki a'di gwo mo ki: Ki /e aja a'dun
mo? A'di thokki gwo mo ki: Aha/ tana ya/
m pini, jin ta'da bwanyara/ jin ta'da Iisu
mo be. [33] Yan'ko'd a/Is/hak a'di dekina is
ki bir bir ki 'bi'th mo, dhali o gwo mo ki:
Kaja sa/ yaki'd mo mmopar mo dhali 'koshi
tombwaasho mo dhali kali aha/ shum mo,
dhali aha/ 'kakina a'di 'baar mo ntwa/a/ ki
/e diki pu'du/ mo dhali aha/ 'borkina a'di
mii mo? Nye a'di minu mii 'bor mii mo. [34] Ka
Iisu cikki gwo 'peni com mo tani a'di 'therki
dhan ko ki 'bi'th mo dhali ko ki jabu'th ki
ku'bu/ ku'bu/ mo, dhali o com gwo mo
ki: 'Bori aha/ mii mo ma, isi aha/ gara/
si'dayi, ayy ababam pem mo. [35] Hili a'di oki
gwo mo ki: Akam pini a'di pu'dki'd ka mak
mo, dhali a'di bu'thki mom'bor miim pini
mo. [36] Iisu oki gwo mo ki: A'di 'konuki yuk
gway ka Yakuub ka jiŋ gana/ 'taa? Haali/
a'di thamki aha/ thum me'di su/ mo. A'di
bu'thki mo ma bwanyaram pem jin taka/
mo, dhali hili mo mo ma, shwane/ a'di
bu'thki mom'bor miim pem 'peni aha/ mo.
Yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: A/mom'bor
miiŋ kamu/ bunya/ dina /e ki 'tash 'twa/
mo gom aha/ mowa? [37] Is/hak ki thoka Iisu
gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ karkina
a'di mmota tapam pini mo, dhali aris ikam
piti aha/ cikina uni ki a'di mmota ciŋkina/
mo mmomii a'di i me'd mo dhali pos dhala
mura'th kun sinu mo aha/ cikina uni ki a'di
mo mmocil mo. Kata beseene/ imiga/ mii
gom /e ya/m pem mo? [38] Iisu ki o com
gwo mo ki: A/e taki jasi mom'bor mii 'deŋ
gana/ kan niina? ababam pem mo. 'Bori
aha/ mii mo ma, isi aha/ gara/ si'dayi, ayy
ababam pem mo. Dhala Iisu ceki 'twam piti
mo dhali ko mo be. [39] Dhali yan'ko'd Is/hak
jin ta'da babam piti thokki a'di gwo mo ki:

Hili mo mo ma, /e mini si'd mo 'peni
mony'cesh jin minu si to mo haali/
a'di ita mom pini jin mina /e ca'bi
cine/ mo,
dhali /e si'da/ mini si'd mo 'peni japе/ gi
momis e mo jin ka'dama/ ka'dam
mo.

[40] Shemen gandala turgam pini mo tani a'di
imina /e ndi ki e mo be.

Dhali /e mini miiya kan to mo,
hili ki /e mini kwa/ is pini bwa mo tani
/e kwa/ki dhaŋka'b tom'bam piti bwa mo
'peni 'bam pini mo be.

[41] Shwane/ Iisu shi/ki'da Yakuubi e mo
gom mom'bor mii jin 'borkina com a'di mii
mo, dhala Iisu oki gwo e is piti mo ki: Atee
jin minu kowa ko goma babam pem a'di
'dishkina 'twa/ mo. Aha/ mina 'kosha kam
pem ka Yakuub jwa mo ŋ'ko'd mo. [42] Hili
gwo gi Iisu a'di torkunuwa Ripka mo a'di
jin ta'da bwanyara/ ma yim mo. Gom gwo
gi wakan mo tani ayim hashki gwo mo
mmoyuka Yakuub jin ta ari ya/ ma yim jin
gwa'da'd mo, dhali o a'di gwo mo ki: Hili
mo mo ma, akam pini ka Iisu a'di malaski
is piti mo dhali thoson is mo mmo'kosh /
e jwa mo. [43] Dhali 'peni shwanesan mo, ya/
m pem hayi gwo gi 'twam pem e mo, dhali
cuyi mis dhali gusi pa mo a Laabaan mo
a'di jin ta'da kam pem mo e Pan Haraan
mo. [44] Dhali ca'bi /e e mun mo nyakki a'di
ki ari mo mo ntaga nyor ma kan yan jin
'batha'ba'th mina she/ i'thup mo. [45] Ntaga
nyor ma kan yan mina she/ i'thup mo dhali
a'di midi this to gwan e mo kun miikina /e
mo. Yan'ko'd aha/ mina hash gwo mo dhali
susi /e ka nyaŋ'ko'd 'peni mun mo. Goma
tinta imiga/ this um isu/ e mo mmontal
'de/ ka cim 'de/ kan mo.

[46] Yan'ko'd aRipka ki owa Is/hak gwo mo
ki: Aha/ 'baka/ mondiki/em pem e mo
haali/ aris up gi 'Kwani gi Pan Hiththa mo.
Wakka Yakuub midi mash jan 'de/ 'peni up
gi Pan Hiththa me'd uni up gwansan kun
'kon e bampa/ yansan mo, dhali shim miim
'boro'da ta midi di gom mondiki/em pem
mo?

28

[1] Dhali yan'ko'd Is/hak yukki'da Yakuub
mo dhali 'bor a'di mii mo dhali kan a'di gwo
mo ki: /E mini dhalku/ ki mii masha 'boma
kamu/ 'de/ 'peni 'Kwani gi Paŋ Kanaan
mo. [2] Cuyi mis mo dhali yayi mo e Pam
Paddaan/araam e gu'b ma Batu/iil jin ta'da
baba gi kwan mo dhali butha 'bom 'peni
mun mo jan 'de/ 'peni i'bwa/ ma Laabaan
jin ta'da kam gi kwan mo. [3] Arumgimis jin
Eka/ Ek mo 'borki /e mii mo dhali kar /e
mmodho'th mo dhali mar /e amar is mo
ki /e mini ta dhana buhany 'kwani mo be.
[4] Dhalki a'di ci mom'bor mii ma Ibrahiim

ki /e mo dhali emen pini si'da/ mo ki /
e mini bu'th bampa/ gwan kun takina /e
aça/ apo/ mo a'di jin çikin ma Arumgimis
a/Ibrahiim mo. 5 Wakan Is/hak hashki'da
Yakuub 'peni a'di mo dhali a'di yaki'd mo
e Pam Paddaan/araam mo eya Laabaan jin
ta ya/ ma Baṭu/iil mo jin ta Wathi/ Araam
a'di jin ta'da kam ma Ripka mo a'di jin ta
KoYakuub dhala Iisu mo.

6 Dhala Iisu me'd jin mishkina a'di ka Is/
hak 'borki'da Yakuub mii mo dhali karki
a'di 'pen mo e Pam Paddaan/ araam mo
mmobutha 'bom 'peni mun mo tani dhali
ki a'di 'borki a'di mii mo dhali kan a'di
gwo mo ki: /E mini dhalku/ ki mash jan
'de/ 'peni up 'Kwani Kanaan mo, 7 dhali ka
Yakuub haki gwo gi com e mo dhali kum
mo dhali ya mo e Pam Paddaan/araam mo.
8 Wakan Iisu parki mo e mo ki up gi 'Kwani
gi Paŋ Kanaan 'koki 'bora Is/hak bwa mo
a'di jin ta com mo. 9 Iisu a'di yaki'd mo eya
Isma/iil mo dhali butha 'bom mo mmomar
upa tiya kun takina a'di is mo a'di jin ta'da
Mahlah jin ta 'bwa/ ma Isma/iil mo jin ta
ya/ ma Ibrahiim mo a'di jin ta 'bwaham ma
Nabayuut mo be.

10 Yakuub dhalki Pam Birsaba 'pen mo
dhali yaki'd mo 'kupki bway Pan Haraan
mo. 11 Dhali a'di pu'dki'd mo e moŋkamu/
mo dhali a'di ça'bki'd e mun mon'thiny
mo haala tente/ yulki'd mo. A'di ki bu'th
wosha kamu/ mo e mo yan mo mmokar
'kup piti mo dhali a'di ki ishi mo yan mo
be. 12 Dhali a'di shu'bki jan mo ki to di'd jin
karkunu mo 'peni mony'cesh mo jin senu
sho'k mo dhali 'kupan piti jithirki momis
mo dhali hili mo mo ma, iman'doyu gwo
ma Arumgimis seki momisi a'di mo dhali
thulkin ki a'di mo. 13 Dhali hili mo mo
ma, Tapa doshki'di 'kupi a'di mo dhali o
gwo mo ki: Aha/ tana Tapa Arumgimis
ma Ibrahiim jin ta'da babam pini mo dhali
Arumgimis ma Is/hak mo. Mony'cesh yan
jin isha /e apo/ mo tani aha/ mina çi a'di
ki /e mo dhali emen pini mo be. 14 Dhali
emen pini uni mina e waki bu'da 'cesh mo
dhali /e mini hakas mo ka bor mo ntaga
bora luŋgu'b mo dhali 'kupki mom'pesho'k
mo dhali 'kupka 'bana bim poros mo dhali
'kupka 'bana biny cam mo, dhali ki /e
mo dhali emen pini mo tani arisa wak gi
'kwaniny'cesh mini 'bor is buni mii mo be.
15 Hili mo mo ma, aha/ mina di nyakki /e
mo dhali kar /e mo eya ris mo gunn kun
mina /e iya mo dhali susi /e ka nyaŋ'ko'd e
bampa/ yansan mo. Haali/ aha/ yisa mina
dhal /e 'pen yisa ntagi aha/ mina thim
gwom pem jin okika/ /e mo be. 16 Yan'ko'd
aYakuub merki e mo 'peni mo/ish em piti
mo dhali o gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ Tapa
a'di idiki'd e mo yan mo dhali aha/ molkina
a'di mo be. 17 Dhali a'di ko/ki is mo dhali o
gwo mo ki: Mo yan ta mo jin kogu mo. Mo
yan a'di ita isi gu'b ma Arumgimis gana/
mo 'tese/ be dhali yansan a'di ita 'twaŋkala
goŋ gi bway momis mo be.

18 Wakan aYakuub cuki mis mo
mon'thamo/ ka 'tum mo dhali bu'th wosh
jin isha a'di 'ba/ mo dhali thum a'di ki mis
mo mmota tiŋkiliŋ mo dhali wol a'di ayini
'kup mo. 19 A'di yukki mo çaan gway mo
ka Beeṭ/ iil mo, hili gway gi 'peŋkuman
bampa/ yan mo tani a'di yuku iṭwa/ a/
ka Luus mo be. 20 Yan'ko'd aYakuub thulki
gwo me'da apo/ mo mmo/o ki: Wakki/
Arumgimis midi di e aha/ mo dhali kar
aha/ e bway pem yan jin yaka/ iya mo
dhali çiyaa/ tonṭe/ mmoshwa mo dhali
burrinye/ mmohithi is mo, 21 wakan ki aha/
mina doku/ bway pa e gu'b ma babam pem
ki moŋku'th is mo tani yan'ko'd Tapa a'di
imidi ta Arumgimis pem mo be. 22 Dhali
wosh yan jin thumkika/ ki mis me'da
tiŋkiliŋ mo tani a'di imidi ta gu'b ma
Arumgimis mo dhali aris to 'baar mo kun
mina /e çi aha/ mo tani aha/ mina bu'th
jan 'de/ mo 'pena 'kume'd mo gom /e mo
be.

29

1 Dhala Yakuub yaki'd mo e bway piti mo
ntagi a'di pu'dki'd mo e 'kwani gi bampa/
gi mom'pesho'k mo be. 2 Ki a'di hilki mo
mo tani a'di parki jis yi'de/ e mo e bwam
bunto mo dhali hili mo mo ma, adhana
ma'diny ka'bal ikwara kun ishkini shemen
piti mo haali/ 'peni jis yi'de/ çaan mo
tani ama'diny ka'bal wolkunu yi'de/ mo.
Dhali wosh gi 'twaŋkal jis yi'de/ yan mo
tani a'di caaca mo be. 3 Dhali ka ma'diny
ka'bal tulkunu isi monṭal 'de/ imaṭṭaan mo
tani imanhil ka'bal ki 'daŋkal wosh 'peni

’twaŋkal jis yi’de/ mo dhali wolki k̲a’bal yi’de/ mo dhali karki wosh ka nyaŋ’ko’d mo e mom piti mo e ’twaŋkal jis yi’de/ mo.

4 Yakuub ki o uni gwo mo ki: Ikam pema um iiyin ’peni mana mo? Uni ki thok̲ a’di gwo mo ki: ’Peni Pan Haraan mo be. 5 A’di ki o uni gwo mo ki: A/um mishina Laabaan jin ta ya/ ma Nahur mowa? Uni ki thok̲ a’di gwo mo ki: Aman mishkina a’di mo be. 6 A’di ki o uni gwo mo ki: A/dhali a’di ’bora is mo ’te/ tana? Uni thok̲ki a’di gwo mo ki: A’di ’bora is mo, dhali hili mo mo ma, aRahiil jin ta ’bwa/ p̲u’dki’d mo nyak̲ki k̲a’bal mo be. 7 A’di ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, atente/ caaca kagahara mo, a’di diki ta atente/ jin minu tul to/e isi mont̲al ’de/ mo, woli k̲a’bal yi’de/ mo ma dhali iiku/ mo mmoc̲i uni ashon dhii/i’d mo. 8 Hili uni thok̲ki a’di gwo mo ki: Aman mola mii ntaga ma’diny k̲a’bal minu tul isi ’baar mo imont̲al ’de/ mo dhali wosh si’da/ minu ’daŋkalu/ mo ’peni ’twaŋkal jis yi’de/ mo dhali yan’ko’d aman ki wol k̲a’bal yi’de/ mo be.

9 Ki a’di mal ma t̲or mmot̲or ki uni mo tani Rahiil p̲u’dki’d mo nyak̲ki k̲a’bal gi com haala yim a’di ita’da manhil uni mo be. 10 Dhali ka Yakuub p̲arki’da Rahiil e mo a’di jin ta ’bwa/ ma Laabaan jin ta’da kam gi kum mo dhali k̲a’bal ma Laabaan jin ta’da kam gi kum mo tani Yakuub seki mis mo dhali ’daŋkal wosh mo ’peni ’twaŋkal jis yi’de/ mo dhali wolka ma’diny k̲a’bal ma Laabaan yi’de/ mo a’di jin ta’da kam gi kum mo be. 11 Dhali yan’ko’d a’di p̲iki’da Rahiil ’twa/ mo dhali ’ther dhan ko k̲agahara mo be. 12 Dhala Yakuub t̲orki’da Rahiil gwo mo ki a’di ta’da bas gi com mo dhali a’di si’da/ ta ya/ ma Rip̲ka mo, dhali ayim guski’d mo dhali t̲or com gwo mo be.

13 Ka Laabaan cik̲ki gwom ’borga/ goma Yakuub jin ta ya/ gi ’bwaham mo tani a’di guski’d mo mmogam a’di ’kup̲ mo dhali kar a’di mmota isa kony mo dhali p̲i a’di ’twa/ mo dhali susi a’di bway gu’b piti mo. AYakuub t̲orki’da Laabaan aris to gwansani ’baar mo be. 14 Dhali aLaabaan ki o a’di gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ /e tana simam pem mo dhali buŋgwar is pem mo. Dhali a’di c̲a’bki’d nyak̲ki a’di ka appe i’de/ mo.

15 Dhali yan’ko’da Laabaan ki owa Yakuub gwo mo ki: Haali/ /e tana bas pem mo tani a’di ’boro’da jin mina /e imii aha/ at̲u’c ki me’d mowa? T̲oraa/ gwo mo gom tom pini jin mina /e gam ki ji gi mina /e ta mo tani midi ta atinta mo? 16 Dhala Laabaan a’di ita gi i’bwa/i su/ mo: gway gi ’bwa/ jin ca’d mo tani a’di iyuk̲u ka Le/ah mo dhali gway gi ’bwa/ jin gwa’da’d mo tani a’di iyuk̲u ka Rahiil mo be. 17 E ma Le/ah mol mo hil ki ’bore/ mo haali/ em piti ’cwara’cwar mo, hila Rahiil a’di ta jaroŋ gana/ mo dhali enu kagahara mo be. 18 Yakuub enki’da Rahiil mo dhali a’di ki o gwo mo ki: Aha/ mina mii /e at̲u’c ki yili pesu/ mo gom ’bwa/ m pini jin ta’da Rahiil jin gwa’da’d mo be. 19 Laabaan ki o gwo mo ki: A’di ’boro’d ki ’bor gana/ mo gom aha/ mo mmoc̲iki /e a’di mo, ma mo diki c̲i a’di ’kwanin tiya mo, c̲a’bi /e nyak̲ki aha/ mo. 20 Wakana Yakuub miiki’da t̲u’c ki yili pesu/ goma Rahiil mo dhali uni wana mo i e ka cim midi diki ta rash rash gom mo/en jin enkina a’di ayim mo be.

21 Yan’ko’da Yakuub oki’da Laabaan gwo mo ki: C̲iyaa/ a’bom pem mo ki aha/ mina ya ayim mo haali/ mom pem ’baarki’d mo be. 22 Wakan aLaabaan tulki’da aris ’kwani gi mo c̲aan isi mont̲al ’de/ mo dhali shwa to jin yuk̲uwa yuk̲ ka tul ’kup̲ mo. 23 Hili mom’pimpili/ mo tani a’di ki bu’th ’bwa/ ka Le/ah dhali suski a’di aYakuub mo dhali a’di yaki’da yim mo be. 24 (Laabaan c̲iki nyarany c̲iŋkinam piti jin ta’da Silp̲ah e ’bwa/m piti ka Le/ah mo mmota c̲iŋkina/ nyara/ ma yim mo.) 25 Dhali e mon’thamo/ mo tani hili mo mo ma, aLe/ah ayim ta a’di jin c̲ikunu a’di mo dhala Yakuub ki owa Laabaan gwo mo ki: Dika/ ki miiki /e at̲u’c goma Rahiil mo ’taa? Atinta he’kkina /e aha/ e wakan mo. 26 Laabaan ki thok̲ a’di gwo mo ki: A’di yisa miinu wakana e bam-pam bam mo mmoc̲i jiŋ gwa’da’d nt̲wa/ a/ mmodhal a’di ma bwanyara/ i’ko’d mo. 27 Thimi adhas nyak̲ki jan ’de/ yan mo dhali aman mina c̲i /e jaŋ kamu/ si’da/ mo e mii jin mina /e dok̲/e dok̲ sho’k mmomii aha/ to ki yili pesuŋ kamu/ mo be. 28 Yakuub miiki’d kan mo dhali a’di ’baarki’da dhas ’de/ mo. Yan’ko’da Laabaan c̲iki a’di ’bwa/ ka Rahiil mo mmota ash mo be. 29 (Laabaan c̲iki c̲iŋkina/ nyaram piti ka Bilhah ki ’bwa/

ka Rahiil mo mmota ciŋkina/ nyara/ ma yim mo.) 30 Wakan aYakuub yaki'd mo eya Rahiil mo si'da/ dhali a'di enki'da Rahiil mmobola Le/ah e mo, dhali a'di miiki'da Laabaan atu'c mo gom yili pesuŋ kamu/ mo be.

31 Ki Tapa parki mo e ka Le/ah shi/kunu i e mo tani a'di ka'dki'da yim bwama dho'th piti 'twa/ mo, hila Rahiil a'di ta'da burum mo be. 32 Dhali aLe/ah a'di bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhala yim ki yuk a'di gway ka Ra/ubiin mo haala yim oki gwo mo ki: Haali/ Tapa hilki'd apo/ to kun wo'cki aha/ is she/ mo, shwane/ akathim pem midi en aha/ ka jiŋ gana/ mo be. 33 Ayim a'di bwaaki'd dok/e mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Haali/ Tapa a'di icikki gwo mo ki aha/ shi/kunu i e mo, a'di si'da/ icikina a'di aha/ ya/m pem yan mo dhala yim yukki a'di gway ka Shim/uun mo. 34 Dok/e ayim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Shwanesan mo akathim pem midi gam is piti me'd ki aha/ mo haali/ aha/ dho'thkina a'di uciŋgwathi kwara mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyukkunu a'di gway ka Lawi mo. 35 Dhali ayim bwaaki'd dok/e mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Aha/ mina maŋ Tapa mo ganne/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyukkunu a'di gway piti ka Yahuuda mo, dhali yan'ko'da yim dakki'da dho'th mo be.

30

1 Ka Rahiil parki e mo ka yim diki dho'thka Yakuub uci mo tani ayim taki dhapan apo/ 'bwaham mo dhali ayim owa Yakuub gwo mo ki: Ciyaa/ uci mo ma walla aha/ mina wu mo 'te/ ba/. 2 Anyor ma Yakuub a'di 'thakunu apowa Rahiil ki 'bi'th mo dhali a'di ki o gwo mo ki: Aha/ dina e embul ma Arumgimis mo a'di jin 'tashki bwama dho'th pini 'twa/ mo mmokal mamana dho'th mowa? 3 Yan'ko'da yim ki o gwo mo ki: Bilhah jin ta nyarany ciŋkinam pem di'd imahan mo. /E mini ya ayim mo ka yim midi ta gi uci e 'kupa'dupun pem mo dhali aha/ mina ta gi uci ka yim si'da/ moyi. 4 Wakan ayim ciki a'di aBilhah jin ta nyara/ ciŋkinam piti mo mmota ash mo dhali aYakuub a'di yaki'da yim mo. 5 Dhala Bilhah a'di bwaaki'd mo dhali dho'thka Yakuub ya/ mo. 6 Dhali yan'ko'd Rahiil ki o gwo mo ki: Arumgimis dwallki aha/ gwo mo dhali a'di si'da/ cikki aha/ 'twa/ mo dhali ciki aha/ ya/m mo. Gom gwo gi wakan mo tani ayim ki yuk a'di gway mo ka Daan mo. 7 Nyara/ ciŋkina/ ma Rahiil a'di bwaaki'd dok/e mo dhali dho'thka Yakuub ya/ jin 'kon ma po/ isu/ mo. 8 Dhali yan'ko'd Rahiil oki gwo mo ki: Ki mon'thir jin ca'bki dem dem mo tani a'di i'thirkika/ 'bwah pem mo dhali pi gwo jipi/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani ayim ki yuk a'di gway mo ka Naptaali mo.

9 Ka Le/ah parki mo e mo ki a'di dakki'da dho'th mo tani ayim ki bu'th ciŋkina/ nyaram piti jin ta'da Silpah mo mmociki a'di ka Yakuub mo mmota ash mo be. 10 Yan'ko'd ciŋkina/ nyara/ ma Le/ah a'di dho'thki'da Yakuub ya/ mo be. 11 Dhala Le/ah ki o gwo mo ki: Mo i e ki 'bor mo, wakan ayim ki yuk a'di gway mo ka Jaad mo. 12 Ciŋkina/ nyara/ ma Le/ah a'di jin ta'da Silpah mo dho'thki'da Yakuub ya/ jin 'kon ma po/i su/ mo. 13 Dhala Le/ah ki o gwo mo ki: Aha/ be i'bora bwa mo, haali/ aris upi 'baar mo mini yuk aha/ gway ki ji gi 'bora bwa mo, wakan ayim yukki a'di gway mo ka Ashiir mo.

14 Ka tee jin 'cithkunu pos bunycan mo tani aRa/ubiin a'di yaki'd mo dhali gam mamana kamu/ e bunto mo (a'di jin yuku ki 'twa/ ma Arab ka luppaah mo). Dhali a'di ki kalki uni kum ka Le/ah mo. Dhali yan'ko'da Rahiil o gwo mo ki: Ciyaa/ mo ma, aha/ 'thona /e maman cwa ma luppaah jin kalkina ya/m pini mo. 15 Hila yim ki thoka yim gwo mo ki: A/a'di ta ari mii jin gwa'dagwa'd mo mmobutha kathim pem mo 'peni aha/ mo 'taa? Dhali /e ki dok/e o gwo mo ki /e mini kal maman cwa ma luppaah jin kalkina ya/m pem 'te/ si'dawa? Rahiil ki thoka yim gwo mo ki: Ba a'di be midi ya ishi /e mon'thiny shwane/ mo gom maman cwa ma luppaah jin kalina ya/m pini mo 'te/ be. 16 Ka Yakuub pu'dki'd mo 'peni bunto mom'pimpili/ mo tani aLe/ah yaki'd ka pije/ mo mmogam a'di 'kup mo, dhali o a'di gwo mo ki: /E mini mii yayu/ aha/ shwane/ mo haali/ aha/ yolkina /e

mo ki maman cwa ma luppaah jin ta jim ma ya/ m pem mo. Wakan a'di ishki'd nyakka yim mon'thiny caan mo. 17 Dhali Arumgimis cikki gwo ma Le/ah mo dhala yim bwaaki'd mo dhali dho'thka Yakuub ya/ jin 'kon ma po/ imudhe'd mo be. 18 Le/ah ki o gwo mo ki: Arumgimis ciki aha/ tom pem jin karka/ ka bara tu'c mo haali/ aha/ cikina ciŋkina/ nyaram pem ka kathim pem mo. Wakana yim ki yuk a'di gway ka Yassaakar mo. 19 Dhali aLe/ah a'di bwaaki'd mo dok/e dhala yim dho'thki'da Yakuub ya/ jin 'kon ma po/i pe'de/ mo be. 20 Dhali yan'ko'da Le/ah ki o gwo mo ki: Arumgimis a'di tashaa/ ki tom 'boro'd jin kamu/ akam mo. Shwane/ akathim pem midi tak aha/ mo haali/ aha/ dho'thkina a'di iya/ kun 'kon ma po/ ipe'de/ mo. Wakan ayim ki yuk a'di gway mo ka Sabuluun mo be. 21 Yan'ko'da yim dho'thki 'bwa/ mo dhali yuka yim gway mo ka Diinah mo. 22 Dhali yan'ko'da Arumgimis si'da/ kaki'da Rahiil e mo dhali Arumgimis cikki'da yim gwo mo dhali ka'dka yim bwa ma dho'th piti 'twa/. 23 Ayim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Arumgimis kalki mowak pem sho'k ka pije/ mo. 24 Dhala yim ki yuk a'di gway ka Yuusup mo mmo/o gwo mo ki: Dhalka Arumgimis maraa/ ya/a kamu/ is mo.

25 Ka Rahiil dho'thki'da Yuusup mo tani aYakuub oki'da Laabaan gwo mo ki: Karki aha/ 'pen mo ki aha/ mina ya mo e gu'b pem mo dhali e bampam pem mo. 26 Ciyaa/ up pem mo dhali ucim pem mo uni kun miikika/ /e atu'c mo dhali dhalkaa/ bway ayana mo haali/ /e mishkina tu'c kun miikika/ /e mo be. 27 Hila Laabaan o a'di gwo mo ki: Wakki/ /e mini dhalaa/ bway mmo/o gwo gi wakan mo si'da/ tani aha/ da/arkina gwo mo ki to jin mishu ki jamas mii mo tani Tapa a'di 'borki aha/ mii gom /e mo be. 28 Yeri to gway mo, uni kun gamu ki ji gi miinu to mo dhali aha/ mina ciki /e uni mo be. 29 AYakuub ki o a'di gwo mo ki: /E ki is pini mishi to kun miikika/ /e atu'c mo dhali aris to/em pini 'ko /e ki 'kom pa mo gom mo jin hilka/ uni ki 'bore/ mo be. 30 Haali/ /e tan jasi ushi'ceenne/ kagush mo ntwa/ a/ ki aha/ dina ki pu'du/ mo dhali shwane/ uni markunu is ka enthus mo dhali Tapa 'borki /e mii eya ris mo gunn kun tu'kka/ mo. Hili dhali aha/ kakasja si'da/ miga/ mii thoson to gom ku gi gu'b pem mo? 31 A'di ki o gwo mo ki: Atinta a'di imiga/ ci /e mo? AYakuub o gwo mo ki: /E mini ci aha/ toŋ kamu/ yisa. Wakki/ /e mini mii to yan gom aha/ mo aha/ mina dok/e ci ama'diny ka'bal pini ashon dhii/i'd mo dhali ta amandhu uni mo. 32 Dhalki aha/ yana e bwaman ma arisa ma'diny ka'bal pini ki tur mo shwane/ mmokwa/ 'peni arisa unycur dhali adhudhunyaŋ ka'bal dhali ka'bal 'thi/ ka ris mo dhali 'peni arisa dhudhunya/ min 'thi/ mo dhali arisa unycur mi mo, dhali uni gi wakan mo tani uni be ita tom pem jin gamka/ ki ji gi miinu to mo be. 33 Dhali gom gwom pem ji wakan mo jin oka/ ki o ma tete/ mo tani /e mini thok gwo gom aha/ yilaŋkamu/ i'ko'd mo ki /e mini pu'du/ mo, dhali para ris tom pem jin miga/ gam ki ji gi miinu to inyakki /e mo. Aris uni kun tana unycur dhali gun tana dhudhunya/ mi dhali ka'bal 'thi/ wakki/ gamu mo tani uni minu deŋ e oki kuki kwalu mo be. 34 Laabaan ki o gwo mo ki: 'Boro'd be, dhalki a'di gi wakan mo me'd jin ona /e mo be. 35 Hili 'peni acim caan mo tani a'di kwa/ ki'da aris gwathi mi bwa mo uni kun tana 'beres is mo dhala dhudhunya/ mo dhali aris kuman mi kun tana unycur mo dhali kan iya/ gwo mo mmoji uni mo be. 36 Dhali a'di hashki uni mmo/ii mo si'dasi'd ka cim kwara mo 'peni bwaman a'di ki is piti mo dhala Yakuub mo. Dhala Yakuub dhuki kun tiya mo uni kun tana ma'diny ka'bal ma Laabaan mo be.

37 Dhali yan'ko'da Yakuub kwa/ki'da biny cwan this jin 'ta'dama'ta'dam mo dhali 'cith uni mo dhali thoson uni mo dhali 'ce cwa is mo mmotagi kush mo mmotor gulu'c cwaŋkush gwan eya tente/ mo. 38 A'di dhuki cwaŋkush gwan jin 'cena a'di is mbwambor ma ma'diny ka'bal mo eya al yi'de/ mo jin wolkunu uni yi'de/ ka kur mo e mo jin pu'dkin ma ma'diny ka'bal mo mmopi yi'de/ mo. Dhali me'd jin merkina uni mo mmomash mo tani uni pu'dkin mmopi yi'de/ mo be. 39 Dhali ama'diny ka'bal merkin mo dhali mash mo

mbwambor cwa gwan jin ’cena a’di is mo
dhali wakan ama’diny dho’thki ushan kun
’beresa is ki ’beres mo dhali tana uny-
cur mo dhali kun tana dhudhunya/ mo.
40 Dhala Yakuub ḵwa/ki ḵa’bal bwa mo dhali
kar jis/em piti ’kupki ḵa’bal kun ’beresa
is ki ’beres mo dhali dhalki ḵa’bal ’thi/ e
bwamana ma’diny ḵa’bal ma Laabaan mo
dhali a’di ki dhu kum piti kun ura a’di
ki she/ mo dhali diki gam uni me’d ka
ma’diny kuma Laabaan mo be. 41 E bwaman
ḵa’bal kun ’bitha is ki ’bi’th mo mmodho’th
mo tani aYakuub ki gu cwa mo dhali dhu
uni eya al yi’de/ mo mbwambori jis/e ma
ma’diny ḵa’bal mo ki uni mini mer mo dhali
mash mo e bwaman cwa su/ gwan mo.
42 Hili e ḵa’bal kun ’ka’da is ki ’ka’d mo tani
a’di diki dhu cwa gwan imun mo wakan uni
gwan kun ta ḵa’bal kun ’ka’da is mo tani
uni kuma Laabaan mo dhali kun ’bitha is
ki ’bi’th gwan mo tani uni ta kuma Yakuub
mo be. 43 Ki mii wakan mo tani wathi/ ta
pa mo ijasa/? dhali a’di taki’d ka ma’diny
ḵa’bal jin caaca mo dhali up piti si’da/ takin
gi up c̱iŋkina/ ka ris mo kun mii uni to
ime’d mo dhali ’kwaniŋ gwaṯh tana ris kun
ta c̱iŋkinam piti mo kun mii a’di to ime’d
mo dhali aris kalman mo dhali aris thuluny
mo be.

31

1 Dhala Yakuub ciḵki gwo jin ’kokina iya/
ma Laabaan mmo/o mo ki: AYakuub a’di
bu’thki’da ris to ’baar mo kun ta kuma
babam bana mo, dhali ’peni kuma babam
bana mo tani a’di igamkina a’di mii adu is
mmota pa ki pa kagahara mo be. 2 Dhala
Yakuub si’da/ mishki mo mo ka Laabaan
diki hil a’di i e ki ’bore/ ki hila ’the mo
me’d jin ṯwa/a/ mo. 3 Dhali yan’ko’d Tapa
ki owa Yakuub gwo mo ki: Doḵi /e eya
’cesh gi ibabam pini ka nyaŋ’ko’d mo dhali
e ’kwani ma bas pini mo dhali aha/ mina
di e /e mo. 4 Gom gwo gi wakan mo tani
aYakuub hashki gwo eya Rahiil dhala Le/
ah e mombwaasho jin ’kona ma’diny ḵa’bal
piti mo. 5 Dhali a’di ki o uni gwo mo ki:
Aha/ misha ka babam bum diki hil aha/ i
e ki ’bore/ ki hila ’the mo me’d jin ṯwa/a/
mo. Hili Arumgimis ma babam pem a’di
nyaḵki di ki aha/ mo. 6 Um mishkin ki aha/
miikina ababam bum aṯu’c ki mom’bi’th
pemi ’baar mo. 7 Dhali hili ababam bum a’di
di’d mmohe’k aha/ e mo dhali aḵ tom pem
e mo jin gamka/ ki ji gi miiga/ to mo me’di
’kume’d mo. Hili Arumgimis diki dhal a’di
bway mo mmo’kosh aha/ mo. 8 A’di oki
gwo mo ki: Waḵki/ min dhudhunya/ mini
dho’th mo tani uni a’di imini ta kum pini
mo kun mina /e igam ki ji gi miina /e to
mo, dhali arisa ma’diny uni ka jiŋ gana/
uni idho’thkina dhudhunya/ mi mo. Dhali
yan’ko’d doḵ/e a’di ki o gwo mo ki: Waḵki/
mi kun ’beresa is ki ’beres mini ’ko mo tani
uni a’di imini ta kum pini kun mina /e
igam mo ki ji gi miina /e to mo, dhali arisa
ma’diny uni ka jiŋ gana/ uni idho’thkina
’beres is mi mo. 9 Gom gwo gi wakan
mo tani a’di ibu’thkin ma Arumgimis to/
e ma babam bum mo dhali c̱i uni ki aha/
mo. 10 Dhali yil kun bwan ma ma’diny
ḵa’bal dhali mi mo tani aha/ ’de’kkina em
pem ’kupki mo momis mo dhali mish to
ki jan mo ka ris gwasi mi ji kun pekina
jappa/ apo/ ma’diny ḵa’bal mo tani uni
tana dhudhunya/ mo dhali uni ’beresa is
ki ’beres mo dhali uni itana diŋdiŋ mo.
11 Dhali yan’ko’d aman’doyu gwo gi Tapa
o aha/ gwo ki jan mo ki: Yakuub, dhali
aha/ ki thoḵ a’di gwo mo ki: Aha/ dina
imahan mo. 12 Dhali a’di ki o aha/ gwo
mo ki: ’Deki em pini ’kupki mo momis mo
dhali pari mo e mo, aris mi kun pena jappa/
apo/ ama’diny ḵa’bal mo tani uni ’beresa
is ki ’beres mo dhali uni tana dhudhunya/
mo dhali uni tana diŋdiŋ mo haali/ aha/
mishkina ris to kun miikin ma Laabaan
apo/ /e mo. 13 Aha/ tana Arumgimis ma
Beeṯ/iil e mo jin wolkina /e ayini ’kuwosh
jin karkina /e ka tiŋkiliŋ mo dhali /e ki
thul gwo me’da po/ gom aha/ mo. Cuyi mis
shwane/ mo ’peni bampa/ yan mo dhali
doḵi /e ka nyaŋ’ko’d e bampam pini jin
dhothu /e mo. 14 Yan’ko’da Rahiil dhala Le/
ah thoḵki a’di gwo mo ki: A/toŋ kamu/
di’d jin ’tuntulkunu bwa ime’d mo walla
mala kamu/ dhalkunu aman e gu’b ma
babam bam mowa? 15 Aman shwane/ dina
a’di ki yuḵ ki bunycan paŋ ’kwanin tiya
mowa? Haali/ a’di yolki aman mo dhali
a’di ’baarki’da guurush jin c̱ikunu a’di gom
aman mo. 16 Aris mal kun bu’thkin ma

Arumgimis mo 'pena babam bam mo tani uni ta kum bam mo dhali kuki ucim bam mo. Hili shwane/ aris gwo gunn kun min ma Arumgimis i o /e mo tani miiyi uni mo ma.

17 Wakan aYakuub cuki mis mo dhali dhu iya/ dhali i/ ash e kalman mo. 18 Dhali a'di dilki'da ris to/em piti sho'k mo, aris mal piti kun gamkina a'di adu is ki mii jin miikina a'di to mo, to/em piti kun tulkina a'di is mo e Pam Paddaan/araam mo mmo/ ii mo e bampa/ gi Paŋ Kanaan eya babam piti ka Is/hak mo be. 19 Dhali ka cim caan mo tani aLaabaan a'di yaki'd mo mmo'cith ka'bal piti amur mo dhala Rahiil a'di kwalki tompinycon gi gu'b gi com mo. 20 Dhala Yakuub shakalki'd mo ki e ka wu mo i'ko'da Laabaan jin ta wathi/ Araam mo mmodiki tor a'di gwo ki a'di murki'di gus mo be. 21 A'di guski'd mo nyakki aris to kun tana a'di mo dhali cu mis mo mmo'cith Yi'deŋ Kumma/ Elpuraat mo dhali a'di cu'thki jis/ em piti 'kupki bampa/ gi paŋ 'kuwosh e Pany Jil/aad mo.

22 Dhali yan'ko'd gwo torkunuwa Laabaan 'ko'da cim kwara mo ka Yakuub guski'd mo be. 23 A'di bu'thki 'kwani ma bas piti nyakki a'di mo dhali ur a'di isho'k ka cim pesu/ mo dhali bath a'di isho'k ki ya'th ya'th mo e bampa/ gi Pany Jil/aad mo be. 24 Hili Arumgimis pu'dki'da Laabaan mo a'di jin ta wathi/ Araam ki jan mo mon'thiny mo dhali o a'di gwo mo ki: 'Cunycuri is pini ki 'bore/ mo ki /e mini diki o gwon tal 'deŋ kamu/ ka Yakuub mo walla ki gwom 'boro'd mo walla ki gwo shiyi'd mo.

25 Dhali aLaabaan gamki'da Yakuub mo. Dhala Yakuub a'di thumki gu'b burrinyem piti e bampa/ gi paŋ 'kuwosh mo dhali aLaabaan nyakki 'kwani ma bas piti mo tani uni ishkina yuuka/ mo e paŋ 'kuwosh gi Pany Jil/aad mo be. 26 Dhali aLaabaan ki owa Yakuub gwo mo ki: Atinta si'da/ imiikina /e mo mmokwal aha/ to mo kan mo dhali bor i'bwa/m pem mo me'd 'kwani kun bu'thkunu ki shemen gandala turga/ e mo wakan gomata mo? 27 Gomata iguskina /e ka kwal is mo dhali kwal aha/ to mo dhali ilu/ diki tor aha/ gwo mo, wakan ki aha/ mina 'taki karki /e 'pen ki bwaŋ 'kunyu'd mo dhali ki gway jin yuku mo ka danluuka kun doru ki me'd mo dhali ka dheŋdhenye/ kun 'kon ma shu/i pesu/ mo? 28 Dhali atinta dina /e ki dhalaa/ bway mo mmopi iya/m pem dhali i'bwa/ m pem 'twa/ mo dhali o uni gwo mo ki: Iiku/ ki 'bore/ ibway mo. Shwane/ /e mii miimpus mo. 29 A'di ta mom'bi'th pem mo mmo'kosh /e jwa mo shwanetan, hili Arumgimis ma babam pini a'di torki aha/ gwo ki jan ka en'thiny mo mmo/o gwo mo ki: 'Cunycuri is pini ki 'bore/ mo ki /e mini diki o gwon tal 'deŋ kamu/ ka Yakuub mo walla ki gwom 'boro'd mo walla ki gwo shiyi'd mo. 30 Shwane/ /e yakin mo haali/ / e 'kosha dhan tem pa kagahara gom gu'b gi cim mo, hili atinta si'da/ ikwalkina /e tompinycon pem mo? 31 AYakuub thokki'da Laabaan gwo mo ki: Haali/ aha/ ko/kina is mo haali/ aha/ kulumkina gwo ibwa mo oki /e mini bu'th i'bwa/ yin ki 'bi'th 'peni aha/ mo be. 32 E a'din 'de/ yin jin mina /e gam tompinycon pini nycine/ mo tani midi diki di ki e mo. E buŋ'kus 'kwani ma bas bana mo tani tori to e ki me'd mo uni kun ta kum pini kun bu'thka/ mo dhali kali uni mo. Dhala Yakuub yisa mishi gwo 'bana kamu/ mo ka Rahiil a'di ikwalki uni mo.

33 Wakan aLaabaan cicki gu'b burrinye/ ma Yakuub mo dhali gu'b burrinye/ ma Le/ ah mo dhali gu'b burrinye/ gi up ciŋkina/ su/ gi i'bwah mo, hili a'di diki gam uni mo. Dhali a'di yaki'd ka pije/ mo 'peni gu'b burrinye/ ma Le/ah mo dhali cic jima Rahiil mo be. 34 Dhali aRahiil a'di ka jiŋ gana/ ikwalki tompinycon gi gu'b gi com mo dhali dhu uni apoŋ kalman e bwam ma ras mo dhali ca'bi uni 'pena po/ mo. Laabaan a'di kulki'da ris gu'b burrinye/ 'baar mo dhali diki gam uni mo be. 35 Dhali ayim ki o com gwo mo ki: Tapam pem midi mii dhalka nyor ki mii shwa mo haali/ aha/ mola cu ibwambori /e mo haali/ bway gi up mo tani a'di di'da po/ aha/ mo. Wakan a'di ŋapki'da ŋap ki bur bur mo hili a'di diki gam tompinycon gi gu'b piti mo.

36 Dhali yan'ko'da Yakuub warki'd ki dhana nyor jin caaca mo dhali waka Laabaan mo. Yakuub oki'da Laabaan gwo mo ki: Tom pem jin thamka/ mane si'da/ ti dhali mane miinthus pem mo? jin urkina

/e aha/ isho'k ki 'bar 'bar mo kan? [37] Ba
/e ŋapki bwan tom pem mo ki bur bur
mo. Aris uni 'baar mo kun gamkina /e
mo tani uni ta ku ki gu'b piniya? Dhu
uni imahan mo ibwambori 'kwani ma bas
pem mo dhali 'kwani ma bas pini mo ki
uni mini 'cunycur to mo e bwaman ana su/
mo. [38] Yil 'koni iss 'de/ kun nyakka/ ca'b
ki /e mo. Aris gwasiŋ ka'bal pini dhali
kuman ka'bal uni thamka/ hil yisa dhali
aha/ si'da/ dinaki 'ka jan tal 'deŋ kamu/
mo 'pena ma'diny ka'bal pini mo be. [39] Uni
kun dhera toŋgwapi/ is ka gwapi/ mo tani
uni 'koka/ kali /e mowa? Aha/ thiskina is
'ko'd e mo gom uni mo dhali e 'peni bwam
me'd pem mo tani /e ki 'thek gwo mo gom
uni mo wakki/ uni kwalu montee mo walla
mon'thiny mo. [40] Aha/ a'dan be montee jin
'ba'th ma tente/ mmoshilaa/ is mo dhali
'thama 'thupga/ mo mon'thiny mo dhali e
ish em pem mo tani a'di guski'd mo 'peni
em pem mo be. [41] Yil 'koni issu/ jin nyakka
di ki e e gu'b pini mo, dhali aha/ miikina /
eya tu'c ki yili 'kume'd i'ce'dka doŋon mo
gom i'bwa/m pini su/ gwan mo, dhali yili
pe'de/ si'da/ goma ma'diny ka'bal pini mo
dhali /e akki tom pem e me'di 'kume'd
mo uni kun gamka/ ki ji gi miinu to mo.
[42] Wakki/ a'di midi 'taki diki ta Arumgimis
ma babam pem mo a'di jin ta'da Arumgimis
ma Ibrahiim mo dhali a'di jin ko/kin ma Is/
hak mo wakki/ a'diŋ gana/ yan midi 'taki
diki di ka 'ban pem mo tani /e ka jiŋ gana/
mini 'taki hash aha/ mo me'd 'teŋ gana/
mo. Arumgimis mishki isa nyor pem jin
wo'c aha/ she/ mo dhala tu'c gi me'd pem
mo dhali kucur /e ka en'thiny mo.

[43] Dhali yan'ko'da Laabaan thokki'da
Yakuub gwo mo ki: I'bwa/m gwan mo tani
uni ita i'bwa/m pem mo dhali uci gwan mo
tani uni ita ucim pem mo dhali ama'diny
ka'bal gwan mo tani uni itana ma'diny pem
mo dhali aris to kun parkina /e e mo tani
uni ta kum pem mo be. Hili ata a'di imiga/
mii shwane/ mo gom i'bwa/m pem gwan
mo walla gom uci gwansan kun dho'thkina
uni mo? [44] Yayo/ shwane/ mo dhali dhalki
ana gama gwo me'd mo /e dhali aha/ mo,
dhali dhalki a'di ta gwo jin minu mish tor
e bwaman /e dhali aha/ mo. [45] Wakana
Yakuub bu'thki wosh mo dhali thum a'di
ka tiŋkiliŋ mo be. [46] Dhala Yakuub ki tor
'kwani ma bas piti gwo mo mmotuli wosh
is mo. Dhali uni bu'thki wosh mo dhali
su'k uni ka tul 'kup mo dhali uni shwaki
to imattaan e mo ma tul 'kup wosh mo.
[47] Dhala Laabaan ki yuk mo caan gway ka
YajarSahduutha mo, hila Yakuub yukki a'di
gway ka Jal/iid mo. [48] Dhala Laabaan ki o
gwo mo ki: Wosh su'k yan mo tani a'di midi
tor gwo e bwaman /e dhali aha/ mo 'pena
tee yan shwane/ mo. Gom gwo gi wakan
mo tani a'di yukki mo yan gway ka Jal/iid
mo be. [49] Dhala tiŋkiliŋ yan yukkunu gway
ka Mispah mo haali/ a'di oki gwo mo ki:
Tapa a'di ihilki'da hil e bwaman /e mo dhali
aha/ mo ki ana mina mii pi mo ka rem'kup
'pena kamuŋ kamu/ mo. [50] Wakki/ /e mini
tham i'bwa/m pem to mii apo/ mo walla /e
wari mini bu'th upa tiya mmopana'd i'bwa/
m pem isa po/ mo tani, ba wathiŋ kamu/
piyi'd mmonyak di ki ana mo mmomii mo,
hili, kayi gwo e mo, Arumgimis a'di ita'da
amantor gwo e bwaman /e dhali aha/ mo
be.

[51] Dhali yan'ko'da Laabaan ki owa Yakuub
gwo mo ki: Pari wosh su'k gwan e mo dhala
tiŋkiliŋ piti mo a'di jin thumkika/ mo e
bwaman /e mo dhali aha/ mo. [52] Wosh su'k
yan a'di ita'da man/o gwo mo dhali atiŋk-
iliŋ a'di ita'da man/o gwo mo ki aha/ mina
diki pe 'kuwosh su'k yan mo e /e mo, dhali
/e si'da/ mini diki pe 'kuwosh su'k yan e
aha/ mo gom mo jin 'koshuwa 'kosh mo be.
[53] Arumgimis ma Ibrahiim dhali Arumgimis
ma Nahur a'di jin ta'da Arumgimis ga
babam buni mo dhalki a'di dwall gwo i
bwaman ana mo. Wakana Yakuub thulki
gwo me'da po/ mo ki moŋko/ is ma babam
piti ka Is/hak mo. [54] Dhala Yakuub a'di ciki
to mo mmomiiya basa 'cesh mo e 'kuwosh
jin turatur mo dhali yuk 'kwani ma bas
piti mo dhali shwa maaŋkuthu'd mo, dhali
ki uni shwaki maaŋkuthu'd mo tani uni
'kokin e mun mmo'baar mon'thiny yan mo
e 'kuwosh jin turatur mo be.

[55] Mon'thamo/ ka 'tum mo aLaabaan a'di
cuki mis mo dhali pi idhancom 'twa/ mo
dhali i'bwa/m piti mo dhali 'bor uni mii mo
dhali yan'ko'd a'di ki kwa/ is piti bwa 'peni
uni mo dhali dok bway pa ka nyaŋ'ko'd mo

be.

32

1 AYakuub a'di iyaki'd mo e bway piti mo
dhali iman'doyu gwo gamki a'di 'kup mo.
2 Dhali ka Yakuub mishi uni mo tani a'di oki
gwo mo ki: Uni gwansan ita 'kwani ma mee
ma Arumgimis mo. Wakan a'di yukki mo
çaan gway mo ka Mahanaayim mo.
3 Dhala Yakuub hashki'da ris 'kwani ma
gum bway piti ntwa/a/ ki a'di mo eya Iisu
jin ta'da kam piti mo e bampa/ ki Pa Si/iir
mo jin ta bampa/ Aduum mo. 4 A'di ye'thki
uni sho'k ki gwo mo mmo/o ki: Iiyi torki
tapam pem ka Iisu gwo mo ki: Çiŋkinam
pini ka Yakuub oki gwo gi wakan mo ki:
Aha/ yakina yanyça/ mo e pa Laabaan
mo dhali ça'b ntagi shwane/ mo. 5 Dhali
aha/ tana ga risa morbip mo dhali aris
thuluny mo dhali ama'diny ka'bal mo dhali
aris çiŋkinaŋ 'kwaniŋ gwath mo kun miina
tu'c mo dhali aris çiŋkina/ nyara/ mo kun
miina tu'c mo dhali aha/ hashkina gwo mo
mmotor tapam pem gwo mo ki aha/ mina
gam mii ma 'the 'peni jis/em pini mo.
6 Dhali aris 'kwani ma gum bway piti uni
dokkin ka nyaŋ'ko'da Yakuub mo mmo/o
gwo mo ki: Aman pu'dkina eya kam pini
ka Iisu mo dhali a'di di'd mmoyayu/ mo
mmogam /e 'kup mo nyakki 'kwaniŋ gwath
kun 'koni iss 'kwanimpa i/iss 'de/ kun nyak
iiyu/ ki a'di mo. 7 Dhali yan'ko'da Yakuub
ko/ki is kagahara mo dhali a'di butha 'tham
mo dhali a'di kwa/ki 'kwani bwa mo kun
'kokin nyakki a'di mo dhali ama'diny ka'bal
mo dhala buhany bip mo dhali aris kalman
mo mmo'ko ka ta/ isu/ mo. 8 A'di kulumki
gwo ibwa mo wakki/ Iisu midi pu'du/ ka
ta/ 'de/ mo dhali 'ce'da/ 'ce'd sho'k mo tani
atan kamu/ minu dhalku mo mmoye mo
be.
9 Dhala Yakuub ki o gwo mo ki: Ayy
Arumgimis ma babam pem ka Ibrahiim mo
dhali Arumgimis ma babam pem ka Is/hak
mo, ayy Tapa /e jin oki aha/ gwo mo ki:
Doki ka nyaŋ'ko'd e bampam pini mo dhali
e 'kwani ma bas pini mo dhali aha/ mina
mii /e ki 'bore/ mo. 10 Aha/ dina ki ha me'd
mo goma ris mo/en jin telu sho'k mo dhali
goma ris mii ma isiŋ ganam pini mo uni
kun torkina /e çiŋkinam pini mo haali/ ki
cwa gi me'd pem 'te/ mo tani a'di i'cithka/
Yi'deŋ Kumma/ Uurdun mo dhali shwane/
aha/ warkina ki wathi/ jin 'kon ma ta/i su/
mo be. 11 'Cuki aha/ mo ma, aha/ 'thona /
e mo 'peni me'd ma kam pem mo isi 'peni
me'd ma Iisu mo haali/ aha/ ko/kina a'di
mo isi ciki/ a'di midi pu'du/ mo dhali 'kosh
am 'baar mo jwa mo nyakki ita'da ki uçi ilu/
mo. 12 Hili /e oki gwo mo ki: Aha/ mina
mii /e ki 'bore/ mo dhali dhu emen pini
mmowa e ka si'b gi bwam ma al yi'de/ mo
a'di jin minu mol deŋ e mo goma buhany
piti mo.
13 Wakan a'di ishki'd imattaan mon'thiny
mo dhali a'di ki bu'th 'peni to kun tana a'di
mo to jin çinu ki me'd mo goma kam ka Iisu
mo. 14 A'di çiki a'di kuman ka'bali iss 'kwan-
impa i'kume'd mo dhali gwasi mi i/ iss
'de/ mo dhali kuman ka'bali iss 'kwanimpa
i'kume'd mo dhali gwasiŋ ka'bali iss 'de/
mo. 15 Dhali kuman kalman kun umuwa ko
i iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo nyakki ushan
buni mo dhali bipi issu/ mo dhali amorbipi
'kume'd mo dhali kuman thulunyi iss 'de/
mo dhali gwathan thulunyi 'kume'd mo.
16 Aris to gwansan idhukina a'di e me'd ma
ris çiŋkinam piti mo dhali aris uni urkunu
ki she/ ki she/ mo dhali a'di oki'da ris
çiŋkinam piti gwo mo ki: Iiku/ ntwa/a/ ki
aha/ mo dhali kari buli bwaman mo mmo/
ur to mo dhali uri to mo. 17 A'di ye'thki
uni kun iikin ntwa/ a/ sho'k ki gwo mo
ki: Ka Iisu jin ta'da kam pem midi gam
um 'kup mo dhali dot um gwo mo ki um
ta gu maja mo tani, dhali um iini ii mana
mo? tani, dhali aris to maja gwansan kun
iini bwambori um mo isan? tani, 18 dhali
yan'ko'd um mini o gwo mo ki: Uni ta ku
gi çiŋkinam pini ka Yakuub mo, uni ta to
kun çinu ki me'd kun hashu /e tapam pem
ka Iisu mo dhali a'di ki is piti yayi'di 'ko'di
aman mo be. 19 A'di mii miin 'de/ yan jin
nyakka'd mmoye'th uni kun 'kon ma po/
isu/ sho'k gi gwo mo dhali nyakki uni kun
'kon ma po/ ikwara mo dhali aris uni kun
uru mo ki: Um mini mii o jasi gwon 'de/ mo
eya Iisu mo ki um mini gam a'di 'kup mo.
20 Dhali um mini o a'di gwo mo ki çiŋkinam
pini ka Yakuub a'di di'd mmoyayu/ ki is piti
i'ko'di aman mo, haali/ a'di kulumki gwo
ibwa mo ki aha/ mina 'taki wan a'di is ki

to jin c̱inu ki me'd mo kun iini bwambori aha/ mo dhali yan'ko'd aha/ mina p̱ar jis/ em piti e mo: wak̲ki/ a'di wariba/ midi 'taki bu'th aha/ mo. 21 Wakan to kun c̱inu ki me'd iikin mo mmoshu a'di bway mbwambor mo dhali a'di ki is piti ishki'd mo mon'thiny yin e gu'b burrinyem piti mo.

22 Dhali mon'thiny 'de/ yan mo tani a'di cuki mis mo dhali bu'th i/ ashi su/ mo dhali up̱ c̱iŋkina/ nyaram piti isu/ mo 'dhali uc̱im piti 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo dhali a'di ki 'cit̲h̲a al yi'de/ ma Yabbuug mo. 23 A'di suski uni mo dhali hash uni mo mmo'cit̲h̲ yi'de/ jin guski'd mo dhali nyak̲ka ris to 'baar mo kun tana a'di mo. 24 Dhala Yakuub a'di dhalkunu a'di 'de/ mo dhali a'di 'tirki'd uni ki wathiŋ kamu/ mo ntagi e k̲ali kush mo. 25 Ki wathi/ p̱arki mo e mo ki a'di diki p̱iya Yakuub e ki mii mo tani a'di ki ta a'di bwaman ma wum piti is ki me'd mo ntagi a'di burushki'd mo dhali awum gi Yakuub a'di irak̲ki'd mo 'peni gocor piti mo me'd jin 'tirkina a'di nyak̲ki a'di mo. 26 Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Dhalki aha/ me'd, aha/ yana mo haali/ mo k̲alki kush mo. Hila Yakuub oki gwo mo ki: Aha/ mina dhal /e me'd mo yisa isi ciki/ /e mini mii 'bor aha/ mii mo. 27 Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Gway pini yuk̲u kaja mo? Dhali a'di ki thok̲ a'di gwo mo ka: Yakuub mo. 28 Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Gway pini minu mii 'koki dok̲/e yuk̲ ka Yakuub yisa, hili ka Israyiil mo haali/ /e askina Arumgimis nycine/ mo dhali 'kwani mo dhali / e p̱iki mii e mo be. 29 Dhali yan'ko'd Yakuub ki dot̲ a'di gwo mo ki: T̲ori aha/ gwo mo ma aha/ 'thona /e mo, gway pini yuk̲u kaja mo? Hili a'di oki gwo mo ki: Gomatinta idot̲kina /e gway pem mo? Dhali a'di ki la dhiŋ mii is mo i'bor a'di mii mo be. 30 Wakan aYakuub yuk̲ki mo c̱aan gway mo ka P̱anu/iil mo mmo/o gwo mo ki: Haali/ Arumgimis mishkika/ jis/em piti ka k̲arambor mo dhali hili mondiki/em pem a'di 'tashkunu 'twa/ mo. 31 Atente/ sulki'da p̱o/ a'di mo me'd jin pekina a'di Pa P̱anu/ iil mo mmoto'b ki cwa mo haala wum piti ta ŋwol mo. 32 Gom gwo gi wakan mo 'pena cim c̱aan mo tani 'Kwani ma Israyiili 'baar mo tani uni 'koki 'ka to kun miinycuru/ 'kus ki 'bi'th mo mmorak̲ dugu'b buni 'peni awum mo haali/ a'di burushki'da Yakuub awum piti mo 'peni dugu'b mo be.

33

1 Dhali aYakuub i'de'kki em piti ki mis mo dhali p̱ar mo e mo dhali hili mo mo ma, Iisu a'di p̱u'dki'd mo nyak̲ki 'kwanim piti kun 'koni iss 'kwanimpa i/iss 'de/ mo. Wakan a'di k̲wa/ki uc̱i bwa mo e bwaman ma Le/ ah dhala Rahiil mo dhali up̱i su/ gwan kun ta c̱iŋkina/ nyara/ mo. 2 Dhali dhuki up̱i su/ gwan kun ta c̱iŋkina/ nyara/ mbwambor mo nyak̲ki uc̱im buni mo dhali yan'ko'da Le/ah nyak̲ki uc̱i ma yim mo dhala Rahiil mo dhala Yuusup̱ ŋ'ko'd gana/ mo ki tiya 'baar mo. 3 A'di ki is piti yaki'd nt̲wa/a/ ki uni mo dhali luŋki is piti a'cesh ki goŋgo/ mo me'di pesu/ mo ntagi a'di 'dishki'da kam is mo be.

4 Hila Iisu a'di guski'd mo mmogam a'di 'kup̱ mo dhali kar a'di mmota isa kony mo dhali bit̲i 'bam piti mo dhali p̱i a'di 'twa/ mo dhali uni ki ko mo imont̲al 'de/ mo be. 5 Dhali ka Iisu 'de'kki em piti ki mis mo dhali p̱ar up̱ e mo dhali aris uc̱i mo tani a'di ki o gwo mo ki: 'Kwani kuna anansan kun nyak̲ iiyu/ ki /e mo? AYakuub ki thok̲ gwo mo ki: Uc̱i kun c̱ikin ma Arumgimis c̱iŋkinam pini ka 'the mo. 6 Dhali yan'ko'd up̱ nyarany c̱iŋkina/ uni 'dishkin mo, uni dhali uc̱im buni mo dhali goŋ is ka 'cesh mo. 7 Le/ah miiki'd wakan mo dhali uc̱i ma yim mo uni 'dishkin mo dhali goŋ is ka 'cesh mo dhala Yuusup̱ ŋ'ko'd mo dhala Rahiil i'dishki mo is mo dhali uni goŋki is ka 'cesh mo. 8 Iisu dot̲ki gwo mo ki: 'Pemen miim pini yan ta'da ta mo jin gamkika/ arisa t̲aŋ 'kwaniŋ 'kup̱ mo kan? AYakuub a'di thok̲ki gwo mo ki: Mmogam mii ma 'the 'peni jis/e gi tap̱am pem mo be. 9 Hila Iisu thok̲ki gwo mo ki: Aha/ tana gi to kun 'koshi jwa mo akam pem. Dhuyi uni kun tana /e mo gom is pini mo. 10 Yakuub thok̲ki gwo mo ki: Yisa, aha/ 'thokina /e mo, wak̲ki/ aha/ mina gam mii ma 'the 'peni jis/em pini mo tani / e mini mii bu'th tom pem gwan kun c̱inu ki me'd mo 'peni me'd pem mo haali/ ka jiŋ gana/ mmop̱ar jis/em pini e mo wakan mo tani a'di wana e ki mmop̱ar jis/e ma Arumgimis e mo mmobu'thkina /e aha/ ki

mii ma 'the gi wakan mo be. [11] Buthi uni
mo, aha/ 'thokina /e mo tom pem gwan
kun c̱ika/ ka 'ka'd me'di is mo kun k̲alkika/
gom /e mo haali/ Arumgimis ṯu/ulki aha/
ki mii ma 'the mo dhali haali/ aha/ takina
gi to jin 'kosh jwa mo. A'di ṯirrishki a'di mo
dhali a'di bu'thki uni mo be.

[12] Dhali yan'ko'd Iisu ki o gwo mo ki:
Dhalki ana iina mo e bway bana mo dhali
aha/ mina shu /e bway mo. [13] Hila Yakuub
thok̲ a'di gwo mo ki: Tap̲am pem /e mishi
uc̱i ki uni gwa'dagwa'd mo dhali ama'diny
k̲a'bal dhali dhana ŋul'kup̲ k̲a'bal ta gi
ushan mo kun miga/ hili e ki 'bore/ mo.
Dhali wak̲ki/ uni uru ki ur ma hala/hala/
ka cim 'de/ mo tani arisa ma'diny k̲a'bal uni
mini wu 'baar mo be. [14] Dhalki tap̲am pem
shuki c̱iŋkinam piti bway nṯwa/a/ mo dhali
aha/ mina suska sus ka serec̱ serec̱ mo isi
me'd ŋat̲gin to/e mo uni gun 'kon abori
aha/ mo dhali isi me'd ŋat̲gin jin mina uc̱i
idhu mo, ntagi aha/ mina p̲u'dku/ i tap̲am
pem e Pan Si/iir mo be.

[15] Wakan Iisu oki gwo mo ki: Dhalki aha/
dhalkina /e 'kwaniŋ gwat̲h̲ kun nyak̲ 'ko ki
aha/ mo. Hili a'di oki gwo mo ki: Atinta
a'di imina uni mii c̱or imun mo? Dhalki
aha/ gama mii ma 'the 'peni jis/em pini
mo tap̲am pem mo. [16] Wakana Iisu dok̲ki'd
mo ka tee c̱aan mo e bway piti mo e Pan
Si/iir mo be. [17] Hila Yakuub a'di yaki'd mo
e Pan Sukkuut mo dhali nyaŋ gu'b gom is
piti mo dhali nyaŋa ris c̱iŋŋa/ goma ris to/
em piti mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di
iyuk̲kunu mo c̱aan gway mo ka Sukkuut mo
be.

[18] Dhala Yakuub a'di pu'dki'd ki 'dantar
mo e 'peŋkuman bampa/ gi Pan Shakiim
mo a'di jin di'di Paŋ Kanaan mo e bway
piti jin yayina a'di mo 'peni Pam P̲ad-
daan/araam mo dhali a'di p̲e'dki gu'b bur-
rinyem piti ibwambor 'peŋkuman bampa/
mo. [19] Dhali 'peni iya/ ma Hamuur mo a'di
jin ta'da baba gi 'Kwani gi Pan Shakiim mo
tani a'di yolki'da 'cesha kamu/ ka riyaal iss
'kwanimpa imudhe'd mo a'di jin thumkina
a'di gu'b burrinyem piti mo. [20] E mo yan
mo tani a'di k̲a'bki'da gwat̲a/ mo a'di jin
miinuwa basa 'cesh mo dhali yuk̲ mo yan
gway mo ka El-Elohe Israyiil mo.

34

[1] Dhali aDiinah jin ta 'bwa/ ma Le/ah
a'di jin dho'thkin ma yim ka Yakuub mo
a'di yaki'd mo mmobuṯa ris up̲ gi bampa/
yan mo be. [2] Dhali ka Shakiim jin ta ya/
ma Hamuur jin ta Wathi/ gi Pan Hiwwi jin
ta ya/ ma malik̲ gi bampa/ yan p̲arki'da
yim e mo tani a'di bu'thki'da yim mo dhali
ish nyak̲ka yim mo dhali kara yim is ki
gwa'd mo. [3] Dhali ak̲ashiram piti dirkunu
mo 'kup̲ ka Diinah mo a'di jin ta 'bwa/
ma Yakuub mo. A'di enki nyara/ yan
mo dhali wal 'twa/ ka yim ki wala teṯe/
mo. [4] Wakan Shakiim ṯorki'da ṯor ki com
jin ta'da Hamuur mo mmo/o gwo mo ki:
Guyaa/ nyara/ yan mo ma mmota a'bom
pem mo. [5] Dhali ka Yakuub cik̲ki gwo mo ki
a'di shi/ki 'bwa/m piti ka Diinah is mo tani,
hili iya/ 'koyina mo mmohil to/em piti
e bwaasho/ mo. Wakana Yakuub bu'thki
moŋk̲u'th is piti mo ntagi uni p̲u'dkin mo
be. [6] Dhala Hamuur jin ta'da baba ma
Shakiim mo tani a'di yaki'd ka pije/ mo
mmoṯora ṯor ka Yakuub mo. [7] Dhali iya/
ma Yakuub p̲u'dkin mo 'peni bwaasho mo
ki uni cik̲ki gwo yan mo dhali 'kwani gwan
shwan ma anyor eya du mo dhali miiya
anyor kagahara mo haali/ a'di wakaski ton-
thus yan jin ta p̲us e 'Kwani ma Israyiil
mo mmo/ishi 'bwa/ ma Yakuub mo haali/
tonthus gi wakan k̲a ba/ iminu 'koki mii mii
mo be.

[8] Hila Hamuur ṯorki'da ṯor ki uni mo dhali
o gwo mo ki: Ak̲ashira/ gi ya/m pem ka
Shakiim a'di 'thoṯh̲a bwa gom 'bwa/m bum
mo, aha/ 'thona um mo, mmoc̱iya yim ki
a'di mo mmomash mo. [9] Thosoni gwo gi
miimash nyak̲ki aman mo, c̱iyu/ i'bwa/m
bum ki aman mo dhali buthi i'bwa/m bam
gom is bum si'da/ mo. [10] Um mini nyak̲
'ko ki aman mo dhali mony'cesh midi di ki
k̲any gom um mo. 'Koyi mo dhali miiya
ṯu'c e a'di mo dhali gami mal e a'di mo.
[11] Shakiim si'da/ oki gwo eya baba ma yim
mo dhali e ikam ma yim mo ki: Dhalki
aha/ gama mii ma 'the e jis/em bum mo
dhali aris to gunn kun mina um i o aha/
mo tani aha/ mina c̱i uni mo be. [12] Doṯi
aha/ mo ma, ma to gom miimash jin taka/
ki nyanye/ mo a'di jin ta tontak̲ dhali to
kun c̱inu ki me'd mo dhali aha/ mina c̱i uni

isi me'd jin ona um aha/ mo, hili c̱iyaa/
nyara/ yan mmota a'bom pem mo. [13] Dhali
iya/ ma Yakuub thok̲kina Shakiim gwo mo
dhali com ka Hamuur gwo ka he'k e mo
haali/ a'di shi/ki 'bwah buni ka Diinah is
mo be. [14] Uni oki uni gwo mo ki: Aman
mola to yan mii mo mmoc̱i 'bwah bam ki
wathi/ jin 'konuki 'ciṯh̲a/ munyjal yis mo
haali/ mii yan a'di imidi ta mii jin midi 'the
aman is mo be. [15] Hili e mii yan mo tani
aman mina gam gwo me'd nyak̲ki /e mo
ki /e mini mii war mo mmowa ki aman
mo dhali aris 'kwaniŋ gwaṯh̲ pini minu mii
'ciṯh̲a/ munyjal yis mo be. [16] Dhali yan'ko'd
aman mina c̱i i'bwa/m bam ki um mo dhali
aman si'da/ mina bu'th i'bwa/m bum gom
is bam mo dhali aman mina 'ko nyak̲ki um
mo dhali warki 'kwani en 'de/ mo. [17] Hili
wak̲ki/ /e diki cik̲ gwom bam mo dhali
'ciṯh̲a/ munyjal yis mo tani aman mina
bu'th 'bwa/m bam mo dhali aman mina ii
mo be.

[18] Gwom buni 'borki'da Hamuur bwa mo
dhala Shakiim jin ta ya/ ma Hamuur mo
be. [19] Dhali dhuru'c wathi/ diki ta diiṯe/ mo
mmomii to yan mo haali/ a'di 'kunya bwa
ki 'kuny kagahara gom 'bwa/ ma Yakuub
mo. Dhali a'di si'da/ ita wathi/ jin tak̲u
kagahara mmobol tiya 'baar mo e e bwa-
man ma wak̲ piti ki montak̲ mo. [20] Wakana
Hamuur dhali ya/m piti ka Shakiim uni
iikin ka pije/ e 'twaŋkala goŋ gi 'peŋkuman
bampa/ mo dhali ṯora ṯor ki 'kwani ki
'peŋkuman bampa/ mo dhali o gwo mo
ki: [21] 'Kwani gwansan uni ita ikam bana
mo. Dhalki uni 'kon mo e bampa/ yan
mo dhali miiya ṯu'c ap̲o/ a'di mo haali/
hili mo mo ma, bampa/ beeyabee mo dhali
midi 'kosh jwa mo gom uni mo. Dhalki
ana butha i'bwa/m buni mo mmomash mo
dhali dhalki ana si'da/ c̱ina uni 'bwa/m
bana mo. [22] Hili jasi e mii yan 'de/ mo
tani a'di imina 'kwani igam gwo me'd mo
dhali nyak̲ 'ko ki ana mo dhali war ki 'kwani
en 'de/ mo, ki aris 'kwaniŋ gwaṯh̲ 'peni
bwaman ana mo tani minu 'ciṯh̲a/ munyjal
yis mo me'd jin 'ciṯh̲kunu uniya munyjal
yis mo be. [23] Mina to/em buni dhali mal
buni dhali aris toŋkal buni 'koki ta kum
bana mowa? Dhalki ana gama jasi gwo
yan me'd ki uni mo dhali uni mini nyak̲
'ko ki ana mo be. [24] Aris 'kwani kun iikin
ka pije/ 'peni 'twaŋkal ma goŋ 'peŋkuman
bampam piti mo tani uni cik̲ki gwo ma
Hamuur mo dhali ya/m piti ka Shakiim mo
dhali aris 'kwaniŋ gwaṯh̲i 'baar mo tani uni
i'ciṯh̲kunu amunyjal yis mo, aris uni 'baar
mo kun iikin ka pije/ 'peni 'twaŋkal ma goŋ
gi 'peŋkuman bampam piti mo.

[25] Dhali ka cim 'koni kwara mo ki uni 'kon
ki jama/ i is mo tani iya/ ma Yakuub su/
mo a'di jin ta'da Shim/uun dhala Lawi uni
kun ta ikam ma Diinah mo bu'thki gandala
turgam buni mo dhali p̲u'dku/ e 'peŋku-
man bampa/ ki e ka wu mo dhali 'kosha
ris 'kwaniŋ gwaṯh̲ gwan jwa mo 'baar mo
be. [26] Uni 'koshkina Hamuur dhali ya/m piti
ka Shakiim jwa ki gandala turga/ mo dhali
susa Diinah ka pije/ 'peni gu'b ma Shakiim
mo dhali uni ki ii mo be. [27] Dhali iya/ ma
Yakuub uni p̲u'dkin e moŋ'kosha 'kosh mo
dhali kar 'peŋkuman bampa/ mmota abar
ka bar mo haali/ 'bwah buni a'di ishi/kunu
is mo be. [28] Uni bu'thkina ma'diny k̲a'bal
buni mo dhala buhany bip̲ buni mo dhali
aris thuluny buni mo dhali aris to gunn kun
'kon e 'peŋkuman bampa/ mo dhali kun
'kon e bwam bunto mo. [29] Aris tom buni
kun tana uni pa ki pa mo dhali aris ushi
uc̱im buni mo dhali aris up̲ buni mo dhali
aris to gwan kun 'kon eya ris gu'b mo tani
uni bu'thki uni mo dhali war ki tom buni
jin dilina uni 'kwani mo. [30] Dhali yan'ko'da
Yakuub ki owa Shim/uun dhala Lawi gwo
mo ki: Um k̲alki mo jin rak̲u arak̲ isa p̲o/
aha/ mo mmokar aha/ gway pem mmoshi/
a shi/ e bwaman 'kwani gi bampa/ yan mo
uni kun ta 'Kwani gi Paŋ Kanaan mo dhali
'Kwani gi Pam Pirissi mo. Aha/ tana a/
ushala/ mo dhali wak̲ki/ uni mini tul isi
monṯal 'de/ ap̲o/ aha/ mo dhali p̲u'daa/ i
is mo tani aha/ minu 'ce'd sho'k mo aha/
dhali nyak̲ki kuŋ gu'b pem 'baar mo. [31] Hili
uni oki gwo mo ki: A/miim piti 'boro'da?
mmomii 'bwah bam me'da 'bom c̱al mowa?

35

[1] Arumgimis oki'da Yakuub gwo mo ki:
Cuyi mis mo dhali yayi ka gagamis e Pam
Beeṯ/iil mo dhali c̱a'bi /e imun mo dhali
k̲a'bi agwaṯa/ goma Arumgimis imun mo
a'di jin piki /e i is mo me'd jin guskina /
e mo 'pena kam pini ka Iisu mo. [2] Wakan
aYakuub oki gwo e kuŋ gu'b piti mo dhali

aris uni ’baar mo kun nyak̲ ’ko ki a’di mo
ki: Dhuya risa rum thus ’pen ka pije/ mo
ma uni kun tana rum gi ’kwanim bunycani
tiya mo ’peni bwam um mo dhali dhagami
is bum mo dhali ak̲i burrinyem bum e mo.
3 Dhali dhalki ana cuna mis mo dhali iina ka
gagamis e Pam Beet̲/iil mo ki aha/ mina
k̲a’b agwat̲a/ goma Arumgimis imun mo
a’di jin thok̲ki aha/ ’twa/ mo ka teem pem
jin taka c̲is ka c̲is mo dhali a’di jin nyak̲ki
di ki aha/ mo eya ris mo gunn kun yakika/
mo. 4 Wakan uni c̲ikina Yakuub arisa rum
thus gi bunycan ’kwanin tiya mo uni kun
takina uni mo dhali aris malla/ ’cem buni
mo dhali aYakuub ba’kki uni mo e ’peny
cwa ma c̲aww jin ’dish Pan Shakiim is mo.

5 Dhali ki uni iikin ibway mo tani dhan
moŋk̲o/ is ’peni Arumgimis yayi’da p̲o/
’peŋkuman bampa/ kun ’kamki uni is m̲o.
Wakan uni ’koki ur iya/ ma Yakuub isho’k
mo. 6 Dhala Yakuub a’di ip̲u’dki’d mo e Pan
Luus mo a’di jin ta’da Beet̲/iil mo a’di jin
di’d e bampa/ Kanaan mo a’di dhali aris
’kwani kun nyak̲ki ’ko ki a’di mo be. 7 Dhali
imun mo tani a’di ik̲a’bkina a’di gwat̲a/ mo
mmomiiya basa ’cesh mo dhali yuk̲ mo yan
gway mo ka Iil Beet̲/iil mo haali/ e mo yan
mo tani Arumgimis t̲orki a’di is piti e eya
tente/ mo me’d jin guskina a’di mo ’pena
kam piti mo. 8 Dhala Dabuurah jin ta’da
manhila Rip̲ka mo a’di iwuki’d mo dhala
yim a’di kan̲kunu mo e ’peny cwa ma c̲aww
e mo jin di’d ka luŋgu’b ki Pam Beet̲/iil
mo. Wakan a’di iyuk̲kunu a’di gway mo ka
Alluun Bakuut mo.

9 Arumgimis piki’da Yakuubi is dok̲/e
mo me’d jin p̲u’dkina a’di mo ’peni Pam
P̲addaan/araam mo dhali ’bor a’di mii mo
be. 10 Dhali Arumgimis ki o a’di gwo mo
ki: Gway pini be yuk̲u ka Yakuub mo be
dhali /e yisa minu dok̲/e yuk̲ gway pini
ka Yakuuba mo yisa. Hili gway pini minu
yuk̲ ka Israyiil mo. Wakan a’di iyuk̲kunu
a’di gway ka Israyiil mo be. 11 Dhali
Arumgimis ki o a’di gwo mo ki: Aha/
tana Arumgimis jin Ek̲a/ Ek̲ mo. K̲ali /e
mamana dho’th mo dhali mari /e amar is
mo. Kal ’kwaniny’cesh dhali arisa t̲a/ gi
kal ’kwaniny’cesh mini piyu/ ’peni /e mo
dhali imalik̲ ka ris mini du’du/ ’peni /e mo.
12 Mony’cesh jin c̲ikika/ ka Ibrahiim dhala
Is/hak mo tani aha/ mina c̲i a’di /e mo
dhali aha/ mina c̲i a’di ki emen pini i’ko’d
mo be. 13 Dhali yan’ko’da Arumgimis borki
is piti imis mo ’peni mo jin t̲orkina a’diya
t̲or nyak̲ki a’di mo be. 14 Dhala Yakuub
thumki’da tiŋkiliŋ mo e mo yan jin t̲orkina
a’diya t̲or nyak̲ki a’di mo, a’di jin ta’da
tiŋkiliŋ wosh mo dhali wolki’da tiŋkiliŋ
tomp̲i i’kup̲i a’di jin c̲inu ki bwa ma ’the mo
dhal̲i wola yini ’kup̲i a’di mo be. 15 Wakana
Yakuub yuk̲ki mo yan gway ka Beet̲/iil mo
a’di jin t̲orkin ma Arumgimis at̲or ki a’di
mo be.
16 Dhali yan’ko’d uni iikin mo ’pena Pam
Beet̲/iil mo dhali uni si’dasi’d naskina/
’peni Pan Ap̲raatah mo, aRahiil shwan ma
’ci mo dhal̲i ayim di’d e mo jin shwana
bwan dho’th mo. 17 Dhali ka yim diki’d
e mo jin shwana bwan dho’th mo tani
a’bom jin karu mo mmowot̲h̲a wot̲h̲ mo
gom mondho’th up̲ mo tani oki a’di gwo
mo ki: Dhalku/ is k̲i k̲o/ mo ma haali/ /e
shwane/ murkini ta ga ’ciŋgwat̲h̲a kamu/
mo be. 18 Dhali me’da k̲ashira/ ma yim di’di
mmok̲wa/kina a’di is bwa ’pena yim mo
(haali/ ayim wuki’d mo) tani a’di ayim ki
yuk̲ a’di gway ka Ben/uuni mo hili com
a’di iyuk̲ki a’di gway mo ka Benyamiin mo.
19 Wakana Rahiil a’di wuki’d mo dhala yim
a’di kankunu mo e bway gi Pa Ap̲raatah mo,
a’di jin ta Pam Beet̲laham mo be. 20 Dhala
Yakuub thumki’da tiŋkiliŋ i’kup̲ jis jwa ma
yim mo a’di jin ta’da tiŋkiliŋ i’kup̲ jis jwa
ma Rahiil mo a’di jin diki’d imun ntagi
shwanesan mo be. 21 Israyiil a’di yaki’d mo
dhali thum gu’b burrinyem piti e bwamp̲o/
gu’ba turga/ gi Pan Idir mo.
22 Ka Israyiil c̲a’bki’d e bampa/ yan mo
tani Ra/ubiin a’di yaki’d mo dhali isha
Bilhah mo a’di jin ta’da ’bom lac̲a/ gi com
mo dhala Israyiil cik̲ki gwo yan mo.
Dhali iya/ ma Yakuub uni ’koni ’kume’d
i’ce’dka su/ mo. 23 Iya/ ma Le/ah mo tani jin
t̲wa/a/ a’di jin ta’da bwanyara/ ma Yakuub
a’di ita’da Ra/ubiin mo dhala Shim/uun
mo dhala Lawi mo dhala Yahuuda mo dhala
Yassaakar mo dhala Sabuluun mo. 24 Iya/
ma Rahiil uni si’da/ annihe/ mo: Yuusup̲
dhala Benyamiin mo be. 25 Dhali iya/ ma
Bilhah a’di jin ta nyarany c̲iŋkina/ ma
Rahiil mo uni si’da/ annihe/ mo: Daan

dhala Naṗtaali mo. [26] Dhali iya/ ma Silṗah
uni si'da/ annihe/ mo: Jaad dhala Ashiir
mo. Uni gwansan ita iya/ ma Yakuub mo
kun dho'thkunu a'di me'd jin dikina a'di e
Pam Ṗaddaan/araam.
[27] Dhala Yakuub ṗu'dki'di com ka Is/hak
mo e Pa Mamra mo walla e Paŋ Giryat/
arba mo a'di jin ta Pa Habruun mo e mo jin
yakin ma Ibrahiim dhala Is/hak iinyc̱a/ mo
be. [28] Dhali atee yil ma Is/hak uni 'koni iss
'kwanimpa ipedoŋon mo be. [29] Dhala Is/hak
a'di c̱iki shi/in piti jiŋ 'ko'd mo dhali a'di
wuki'd mo dhali a'di gamkunu isi monṯal
'de/ nyak̲ki 'kwanim piti mo mmotana a'di
dhan guma dhan gana/ mo ka teem piti mo.
Dhali iya/m piti jin ta'da Iisu dhala Yakuub
uni kanki a'di mo be.

36

[1] Uni gwansan ita emen ma Iisu mo (a'di
jin ta Aduum mo). [2] Iisu bu'thki'da ris uṗ
'peni 'Kwaniŋ Kanaan mo: Ada jin ta 'bwa/
ma Iiluun jin ta Wathi/ Hiṯh̲ṯh̲a mo dhala
Uhulibaamah jin ta 'bwa/ ma Ana jin ta
ya/ ma Sib/uun mo jin ta Wathi/ Hiwwi
mo. [3] Dhala Basmah jin ta 'bwa/ ma Isma/
iil dhali 'bwaham ka Nabayuut mo. [4] Dhala
Ada dho'thki'da Iisu a/Eliṗaas mo dhala
Basmah dho'thki'da Ra/u/iil mo. [5] Dhala
Uhulibaamah dho'thki'da Ya/uush dhala
Yalaam dhala Guurah mo. Uni gwansan ita
iya/ ma Iisu mo kun dho'thkunu a'di mo
me'd jin dikina a'di e Paŋ Kanaan mo be.
[6] Dhali yan'ko'da Iisu bu'thki'da ris uṗ
piti mo dhali aris iya/m piti mo dhali aris
i'bwa/m piti mo dhali arisa wak̲ gi gu'b piti
mo dhali to/em piti mo dhali aris toŋkal
piti 'baar mo dhali aris mal piti 'baar mo
kun gamkina a'di adu is mo 'peni bampa/ gi
Paŋ Kanaan mo dhali a'di yaki'd mo e bam-
paŋ kamu/ mo 'pena kam piti ka Yakuub
mo be. [7] Haali/ tom buni kun gamkina uni
mo tani uni caaca kagahara mo gom uni
mmo'ko imonṯal 'de/ mo haali/ mony'cesh
jin tana uni ac̱a/ aṗo/ mo tani midi mol uni
thiṗ mo gom to/em buni mo. [8] Wakana Iisu
a'di c̱a'bki'd mo e bampa/ gi paŋ 'kuwosh
ma Si/iir mo. Iisu a'di ita wathi/ Aduum
mo.
[9] Uni gwansan ita emen ma Iisu mo jin
ta'da baba gi 'Kwani gi Pan Aduum mo
e bampa/ paŋ 'kuwosh ma Si/iir mo be.
[10] Gway gi iya/ ma Iisu uni annihe/ mo:
Eliṗaas jin ta ya/ ma Ada mo jin ta asha Iisu
mo dhala Ra/u/iil jin ta ya/ ma Basmah
jin ta asha Iisu mo. [11] Dhali iya/ ma Eliṗaas
uni annihe/ mo: Temaan dhala Awmaar
dhala Saṗwa dhala Ja/ṯh̲aam dhala Ganaas
mo be. [12] (Timnaa/ a'di ita'da 'bom lac̱a/
goma Eliṗaas mo a'di jin ta ya/ ma Iisu mo.
Ayim a'di idho'thki'da Amaliik ka Eliṗaas
mo.) Uni gwansan ita iya/ ma Ada jin ta
asha Iisu mo be. [13] Uni gwansan ita iya/ ma
Ra/u/iil mo: a'di jin yuk̲u gway ka Nahaṯh̲
dhala Saarah dhala Shammah dhala Missa
mo. Uni gwansan ita iya/ ma Basmah mo
jin ta asha Iisu mo. [14] Uni gwansan ita iya/
ma Uhulibaamah mo a'di jin ta 'bwa/ ma
Ana mo jin ta ya/ ma Sib/uun mo jin ta asha
Iisu mo. Ayim dho'thki a'di aYa/uush mo
dhala Yalaam dhala Guurah mo be.
[15] Uni gwansan ita iya/ ma Iisu kun tana
ris taṗa mo. Iya/ ma Eliṗaas a'di jin ta'da
bwanyara/ ma Iisu mo: Temaan dhala Aw-
maar dhala Saṗwa dhala Ganaas uni ita
taṗa mo. [16] Guurah dhala Ja/ṯh̲aam dhala
Amaliik uni gwansan si'da/ ita taṗa 'pena
Eliṗaas e bampa/ gi Pan Aduum mo uni
kun ta iya/ ma Ada mo. [17] Uni gwansan
si'da/ ita iya/ ma Ra/u/iil jin ta ya/ ma Iisu
mo: Nahaṯh̲ dhala Saarah dhala Shammah
dhala Missa mo uni gwansan ita taṗa 'pena
Ra/u/iil mo e bampa/ gi Pan Aduum mo.
Uni gwansan ita iya/ ma Basmah mo jin ta
asha Iisu mo. [18] Uni gwansan ita iya/ ma
Uhulibaamah jin ta asha Iisu mo uni kun
ta itaṗa mo: Ya/uush dhala Yalaam dhala
Guurah mo. Uni gwansan ita taṗa 'pena
Uhulibaamah jin ta 'bwa/ ma Ana a'di jin
ta asha Iisu mo be. [19] Uni gwansan ita iya/
ma Iisu mo (jin ta Aduum mo) dhali itaṗam
buni anann mo be.
[20] Uni gwansan si'da/ ita iya/ ma Si/
iir jin ta Wathi/ gi Pan Huri mo a'di jin
cila bampa/ yan mo: Luthan dhala Shubal
dhala Sib/uun dhala Ana mo. [21] Dishun
dhala Iisar dhala Dishan mo uni gwansan
ita itaṗaŋ 'Kwani gi Pan Huri mo kun ta
iya/ ma Si/iir e bampa/ Pan Aduum mo.
[22] Iya/ ma Luthan mo tani ita iHuri dhala
Hemam mo, dhali 'bwah ma Luthan mo

tani a'di ita'da Timnaa/ mo. 23 Uni gwansan
ita iya/ ma Shubal mo: Alwaan dhala Man-
aahah dhala Eebaal dhala Shapwa dhala
Unam mo. 24 Uni gwansan ita iya/ ma Sib/
uun mo: Ayyah dhala Ana a'di jin ta'da
Ana jin gamki yi'de/ jin kasha e ki kash
jin 'batha'ba'th e mombwaasho mo me'd
jin urkina a'di aris thuluny ma Sib/uun
jin ta'da babam piti mmociya shon dhii/
i'd mo. 25 Uni gwansan ita uci ma Ana
mo: Dishun dhala Uhulibaamah a'di ta
'bwa/ ma Ana mo. 26 Uni gwansan ita iya/
ma Dishan mo: Hamdaan dhala Ashbaan
dhala Yithraan mo dhala Karaan mo. 27 Uni
gwansan ita iya/ ma Iisar mo: Bilhaan
dhala Sawaan dhala Agaan mo. 28 Uni
gwansan ita iya/ ma Dishun mo: Uus dhala
Araan mo. 29 Uni gwansan ita itapaŋ 'kwani
bampa/ Huri mo, uni kun ta itapa mo:
aLuthan dhala Shubal dhala Sib/uun dhala
Ana mo. 30 Dishun dhala Iisar dhala Dishan
uni gwansan ita itapa gi 'Kwani Huri mo isi
me'da bas buni kun tana uni mo e Pan Si/
iir mo.

31 Uni gwansan ita imalik mmoji/a ji e
bampa/ Pan Aduum mo ntwa/a/ ka malik
'deŋ kamu/ diki ji/a ji apo/ 'Kwani ma
Israyiil mo be. 32 Baala/ a'di jin ta ya/
ma Ba/uur mo a'di ijiki'da ji apo/ Pa
Aduum mo dhali 'peŋkuman bampam piti
yukkunu gway ka Dinhaabah mo. 33 Baala/
a'di iwuki'd mo dhala Yubab jin ta ya/ ma
Saarah 'pena Busrah mo tani a'di ijiki'da
ji i embul piti mo. 34 Yubab a'di iwuki'd
mo dhala Husham 'peni bampa/ 'Kwani
gi Pan Temaan a'di ijiki'da ji mo i em-
bul piti mo. 35 Husham a'di wuki'd mo
dhala Hadaad jin ta ya/ ma Badaad a'di
jin piki 'Kwani Midyaan e mo e bampa/
'Kwani Pam Muwab mo tani a'di ki ji/a
ji i embul piti mo dhali gway 'peŋkuman
bampam piti mo tani a'di yuku gway ka
Awiit mo. 36 Hadaad a'di iwuki'd mo dhala
Samlah 'pena Masriigah a'di ijiki'da ji i em-
bul piti mo. 37 Samlah a'di iwuki'd mo dhala
Sha/uul 'pena Rahubut 'peni 'kwani Yi'deŋ
Kumma/ ma Elpuraat mo tani a'di ijiki'da ji
i embul piti mo. 38 Sha/uul a'di iwuki'd mo
dhala Baalhanaan a'di jin ta ya/ ma Akbuur
a'di ijiki'da ji i embul piti mo. 39 Baalhanaan
a'di jin ta ya/ ma Akbuur a'di iwuki'd mo
dhala Hadaar a'di ijiki'da ji i embul piti mo
dhali gway gi 'peŋkuman bampam piti mo
tani a'di iyukkunu gway ka Pa/u mo. Ash
yukkunu gway ka Mahithab/iil mo a'di jin
ta 'bwa/ ma Mathrid mo a'di jin ta 'bwa/
ma Maadahab mo.

40 Uni gwansan ita gway itapa uci ma Iisu
mo isi me'd jin tana uni awak buni mo
dhali moŋ'kom buni jin 'kona uni mmoyer
mo gway ki she/ ki she/ mo. Itapa ita
iTimnaa/ mo dhala Alwaah mo dhala Yatiit
mo. 41 Uhulibaamah dhala Iilah dhala Pinun
mo. 42 Ganaas dhala Temaan dhala Mibsar.
43 Majdi/iil dhala Iraam uni gwansan ita
itapa 'Kwani Aduum (a'di Iisu jin ta'da baba
gi 'Kwani Aduum mo) mo isi me'd moŋ'kom
buni mo e mony'cesh jin takina uni mo be.

37

1 Yakuub ca'bki'd mo e mony'cesh jin
takina coma ca/ apo/ mo e bampa/ gi
Paŋ Kanaan mo. 2 Yansan a'di ita gwo jin
beledhu goma wak ma Yakuub mo.

Yuusup a'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka
pesu/ apo/ mo me'd jin urkina a'di
ama'diny ka'bal nyakki ikam mo. A'di ta'da
'ci nyakki iya/ ma Bilhah dhala Silpah mo
uni kun ta up ki com mo, dhala Yuusup
kalki'da ris gwon thus kun thama ikam
a'di imii mmotor ababam buni mo. 3 Dhala
Israyiil a'di enki'da Yuusup kagahara
mmobol ucim pitin tiya e mo haali/ a'di
ta ya/m piti jin tana a'di ka dhan piti mo.
Dhali a'di shoki a'di burrinyen turga/ jin
tur ma bi ki tur mo. 4 Hili ki ikam parki
mo e ka babam buni enki a'di kagahara mo
mmobol ikam piti e mo tani uni shi/ki a'di
i e mo dhali 'te bwa mmotora tor nyakki
a'di ki moŋku'th is mo be.

5 Dhala Yuusup shu'bki jan mo dhali ki
a'di torki ikam gwo mo tani uni ki thisi
'cur 'pen ishi/ki a'di i e ki nyanye/ mo.
6 A'di oki uni gwo mo ki: Ciki gwony jan
jin shu'bka/ mo ma. 7 Hili mo mo ma, ana
'kokina mmodek dekken pos e bwam bunto
mo dhali hili mo mo ma, dekken pos pem
a'di icuki mis mo dhali dosh ka ji sho'k mo
dhali hili mo mo ma, dekken pos bum uni
tulki isi montal 'de/ ijim pem mo dhali goŋ
is ka 'cesh mmoluŋ dekken pos pem mo.
8 Ikam piti o a'di gwo mo ki: A/e ka jiŋ gana/

mini ji/a ji apo/ aman mowa? Walla a/e mini ta tapa apo/ aman mowa? Wakan uni shi/ki, a'di i e ki nyanye/ mo gom gwony jan piti mo dhali gom gwom piti mo. [9] Dhali yan'ko'd a'di shu'bki jana kamu/ mo dhali torki a'di ikam mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ shu'bkina jana kamu/ mo dhali hili mo mo ma, atente/ dhali appe mo dhali acul kun 'koni 'kume'd i'ce'dka 'de/ apo/ mo tani uni 'kokin mo mmogoŋ is ka 'cesh mo mmoluŋ aha/ mo be. [10] Hili ki a'di torki 'pemen jan yan ki com mo dhali ikam piti mo tani ababam piti a'di ikucurki a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Jan yan ta'da ta mo jin shu'bkina /e mo? A/aha/ dhali kwan dhali ikam pini ka jiŋ gana/ mina iiku/ mo dhali 'ko is bam ki goŋgo/ ibwambori /e mowa? [11] Dhali ikam piti uni taca bwa gom a'di mo hili ababam piti a'di idhuki gwo gwansan ibwa mo.

[12] Dhali ikam iikin mo mmociya ma'diny ka'bal gi com ashon dhii/i'd mo mmo'dish Pan Shakiim is mo. [13] Dhala Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Ikam pini 'koki ura ma'diny ka'bal mo mmociya shon dhii/i'd mmo'dish Pan Shakiim is mo 'taa? Yayu/ mo, aha/ mina hash /e i uni mo. Dhali a'di thokki a'di gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo be. [14] Wakan a'di oki a'di gwo mo ki: Yayi mo shwane/ dhali par mo e mo wakki/ ikan 'kon ki 'bore/ mo dhali nyakka ma'diny ka'bal mo dhali kalaa/ gwo ka nyaŋ'ko'd mo. Wakan a'di hashki a'di mo 'peni embul wosh ma Habruun mo dhali a'di pu'dki'd mo e Pan Shakiim mo. [15] Dhali wathiŋ kamu/ gamki a'di mo mmomaŋaskina a'di mo e mombwaasho mo dhali wathi/ dotki a'di gwo mo ki: /E ŋapkina tinta mo? [16] Aha/ ŋapkina ikam pem mo. A'di oki gwo kan mo mmo/o ki: Toraa/ mo ma, aha/ 'thona /e mo, mane mom buni jin cina uni ama'diny ka'bal ashon dhii/i'd mo? [17] Dhali wathi/ thokki a'di gwo mo ki: Uni iikin mo haali/ aha/ cika tor jin torkina uni mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki ana iina mo e Pan Duthan mo. Wakana Yuusup bathki ikam isho'k mo dhali gam uni e Pan Duthan mo.

[18] Uni mishki a'di 'pena dhana/ ki si'd si'd mo dhali ntwa/a/ ki a'di pu'dki'd mo mmo'dish uni is mo tani uni gamki 'twa/ 'kup mo mmo'kosh a'di jwa mo. [19] Uni oki gwo ka rem'kup mo ki: Amanshu'b jana acaan a'di ipu'dki'd mo. [20] Iiyu/ mo shwane/ dhalki ana 'kosha a'di jwa mo dhali bit a'di mo e jis 'deŋ kamu/ mo dhali yan'ko'd ana mina o gwo mo ki: A'di 'kosha toŋgwapi/ jin shwan ma nyor jwa mo dhali ana mina par mo e mo 'pemen jan piti yan midi wakata mo? [21] Hila Ra/ubiin cikki gwo yan mo tani a'di 'cukki a'di mo 'peni me'd buni mo dhali o gwo mo ki: Dhalkina ki 'kosh mondiki/em piti mo. [22] Dhali Ra/ ubiin oki uni gwo mo ki: Dhalki a'diya bas ki po mo. Biti a'di e jis yi'de/ gwan kun 'kon e mombwaasho mo hili dhalki me'd bum ki dhu apo/ a'di mo, ki a'di midi 'taki ye a'di mo 'peni me'd buni mo mmowar a'di is mo goma babam piti mo be. [23] Wakana Yuusup me'd jin pu'dkina a'di e ikam piti mo tani uni 'cukki a'di burrinyen turga/ 'peni is mo a'di jin ta burrinyen turga/ jin tur ma bi ki tur jin hi'thkina a'di mo. [24] Dhali uni bu'thki a'di mo dhali bit a'di e jis yi'de/ mo. Jis yi'de/ yan a'di idi bwa 'te/ mo, yi'deŋ kamu/ yisa di'd nycineya.

[25] Dhali uni 'kokina 'cesh mo mmoshwa to mo dhali uni 'de'kki em buni 'kup ki mis mo tani uni parkina dhana ŋul'kup 'Kwani ma Isma/iil e mo mmopu'du/ mo 'peni Pany Jil/aad mo nyakka ris kalman buni mo mmokala 'bi'c mo dhala 'bi'c 'peni cwa jin yuku ka balsam mo dhali cwa jin yuku ka murr mo mmo/iikina uni mo mmo/ii e bway buni bway Pa Masir mo mmokal uni ka luŋgu'b mo. [26] Dhala Yahuuda oki ikam gwo mo ki: Miim 'boro'd jana mina ana gam mo wakki/ ana mina 'kosh a'di jwa mo dhali dika bas piti e mo. [27] Iiyu/ mo dhalki ana yola a'di mo e 'Kwani ma Isma/iil mo dhali dhalku/ me'd bana ki dhu apo/ a'di mo haali/ a'di ita'da kam bana mo, a'di jin ta buŋgwar is bana mo. Dhali ikam piti cikina hirdhe/ ki gwom piti mo. [28] Dhali 'Kwani Midyaan kun ta imanyol to mo si'da/ iikin ki iimpe mo dhali dirkina Yuusup ka pije/ mo dhali 'de'k a'di ka pije/ 'peni jis yi'de/ mo dhali yolki a'di mo e 'Kwani Isma/iil mo ka guurush jin 'koni iss 'de/ mo a'di jin ta 'dolkon kush mo dhali uni suskina Yuusup

bway Pa Masir mo be.
29 Ka Ra/ubiin dokki'd ka nyaŋ'ko'd e jis
yi'de/ mo tani dhali para Yuusup e ki a'di
diki di ijis yi'de/ mo tani a'di dherki bur-
rinyem piti bwa mo be. 30 Dhali a'di dokki'd
ka nyaŋ'ko'd e ikam piti mo dhali o gwo
mo ki: Ari dhuru'c wathi/ a'di piki'd mo
dhali aha/ mo mane mo jin miga/ ya mo?
31 Uni bu'thki burrinye/ ma Yuusup mo
dhali 'kosh mi jwa mo dhali bit burrinyen
turga/ yan eya bas mo. 32 Dhali uni ki hash
burrinyen tura bi yan mo dhali kali a'di eya
babam buni mo dhali o gwo mo ki: A'di yan
gamkina aman mo. Pari a'di e mo shwane/
wakki/ a'di ta ji gi ya/m pini mo walla yisa.
33 Dhali a'di nyithki a'di mo dhali o gwo mo
ki: A'di ta burrinyen turga/ gi ya/m pem
mo. A'di be 'koshkina toŋgwapi/ mo 'te/
be. Gwo jin minu dhaŋ goma Yuusup piyi'd
mo haali/ a'di idherkina to bwa ka gwapi/
mo. 34 Dhali yan'ko'da Yakuub dherki bur-
rinyem piti bwa mo dhali dek burrinyen
shawaal e empa'd piti mo dhali ko gom ya/
m piti acim ka ris ris mo. 35 Aris iya/m
piti dhali aris i'bwa/m piti cuki mis mo
mmomalas a'di mo tani hili a'di ushki'd mo
ki a'di minu malas mo dhali o gwo mo ki:
Yisa. Aha/ mina ya ka luŋgu'b eya Haawiya
mo gom ya/m pem mo. Koŋ gana/ jin
gwona ki kony jwa mo a'di idosh 'peni o'd
kan mo. Wakan com gwoki'd gom a'di mo
be. 36 Ki ari embul mo ari'ceenne/ mo tani
'Kwani Midyaan yolki a'di mo e Pa Masir
mo eya Puthipar a'di jin ta wathi/ jin cil
ma askar goma Pirawn mo a'di jin ca'd ki
'kwani ma mee kun jina ji mo be.

38

1 A'di bu'thki embul ka cim caan mo ka
Yahuuda a'di yaki'd ka luŋgu'b mo 'peni
ikam piti mo dhali a'di tu'kki'd mo e
moŋkamu/ mo dhali gam Wathi/ gi Pa
Adullaam 'kup mo a'di jin yukkunu gway
ka Hiirah mo. 2 E mun mo tani aYahuuda
mishki 'bwa/ gi 'Kwaniŋ Kanaan mo jin
yukkunu gway ki Shuu/ mo. A'di mashki
a'di mo dhali ya gu'b ma yim mo be. 3 Dhala
yim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali
a'di ki yuk a'di gway ka Iir mo be. 4 Dok/
e ayim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo
dhali ayim ki yuk a'di gway ka Unan mo
be. 5 Naskina/ dok/e ayim dho'thki ya/
mo dhali ayim ki yuk a'di gway ka Shiilah
mo. Ayim diki'd e Paŋ Kasiib mo me'd
jin dho'thkin ma yim a'di mo be. 6 Dhala
Yahuuda si'da/ gamki'da 'bom goma Iir jin
ta'da bwanyaram piti mo, dhala yim yuku
ka Thamar. 7 Hili Iir jin ta'da bwanyara/
ma Yahuuda mo tani a'di ta thus ki thus e
jis/e gi Tapa mo dhali Tapa 'koshki a'di jwa
mo. 8 Dhali yan'ko'da Yahuuda oki'da Unan
gwo mo ki: Mashi asha kam pini mo mo ma,
dhali miiyi mii mo jin minu mii mii mo gom
marem pini mo, dhali cis uci goma kam pini
mo. 9 Hila Unan nyithki'd ka 'ci jin mina
a'di icis mo tani midi diki ta jim piti mo.
Wakan ki a'di yaki bway gu'b e asha kam mo
tani a'di wolki'da 'co/ piti eya 'cesh mo isi
ciki/ ki a'di midi diki cis uci goma kam mo.
10 Dhali mii jin miikina a'di wakan mo tani
a'di diki 'bor e jis/e gi Tapa mo dhali a'di
si'da/ 'koshki a'di jwa mo. 11 Dhala Yahuuda
oki'da Thamar gwo mo a'di jin ta'da mar
pitim 'bomi gwo mo ki: Diyi ka dhalla/ e
gu'b ki cim mo ntaga Shiilah jin ta ya/m
pem midi ca mo. Haali/ a'di ko/ki is mo
oki a'di midi wu mo me'd ikam mo. Wakana
Thamar a'di yaki'd mo dhali ca'b e gu'b gi
com mo be.

12 Ŋ'ko'd mo tani mo pu'du'd mo ki 'bwa/
ma Shuu/ jin ta asha Yahuuda a'di iwuki'd
mo dhali ka Yahuuda malaskunu mo tani
a'di yaki'd mo e Pan Timnah mo eya manhil
ka'bal piti mo a'di dhala mugum piti ka
Hiirah mo jin ta Wathi/ gi Pa Adullaam
mo. 13 Dhali ka Thamar torkunu gwo ka
mar piti a'di yaki'd mo e Pan Timnah mo
mmo'cith ka'bal piti amur mo tani, 14 ayim
'cukki burrinyem ma dhallam piti 'peni is
mo dhali hi'th burrinye/ jin kumu 'kup mo
dhali 'tam is ma yim ki burrinye/ mo dhali
ca'b e shemen bway ma Eenaayim a'di jin
diki'd 'kup ki bway gi Pan Timnah mo haala
yim mishki mo mo ka Shiilah a'di caki'd mo
dhali a'di ayim dinuki ci ki a'di mmomash
mo. 15 Ka Yahuuda parki'da yim e mo tani
a'di kulumki'da yimi bwa mo oki a'di ta'da
'bom cal mo haali/ ayim a'di kumki jis/em
piti mo. 16 A'di yaki'da yim mo e shemen
bway mo dhali o a'di gwo mo ki: Yayu/ mo
dhalki aha/ yana /e gu'bi is mo, haali/ a'di
diki misha yim mo ki a'di ta'da mar piti mo.

Ayim ki o a'di gwo mo ki: Atinta a'di imina
/e ici aha/ mo ki /e mini yayu/ i aha/ mo.
17 A'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ mina
ciki /e ari mi mo 'peni bwaman ma ma'diny
ka'bal mo. Dhala yim ki o a'di gwo mo ki:
Mina /e diki ciyaa/ jamas mii mo ntagi /
e mini hashi a'di mowa? 18 A'di thokki gwo
mo ki: Jamas mii gi wakata imiga/ ci /e mo?
Ayim thokki gwo mo ki: To me'd pini dhali
dheŋdhenye/ jin 'kon ma ashu ipesu/ mo
dhali cwa jin di'di me'd pini mo. Wakan
a'di ciki'da yim uni mo dhali ya ayim gu'bi
is mo dhali ayim bwaaki'd ki a'di mo be.
19 Dhali yan'ko'da yim cuki mis mo dhali ya
mo dhali ayim bu'thki burrinyeŋ 'kup piti
mo dhali hi'th burrinyem ma dhallam piti
i is mo.

20 Ka Yahuuda hashki ari mi ka mugum
piti jin ta Wathi/ gi Pa Adullaam mo jin
mina a'di bu'th jamas to mii 'peni me'd ma
'bom mo tani a'di diki gama yim mo be.
21 Dhali a'di dotki 'kwani gi mo yan mo ki:
Mane a'bom cal yan mo a'di jin ca'bki'd e
shemen bway gi Pa Eenaayim mo? Dhali
uni thokki a'di gwo mo ki: A'bom cala
kamu/ yisa di'di mahana. 22 Wakan a'di
dokki'da Yahuuda ka nyaŋ'ko'd mo dhali
o a'di gwo mo ki: Aha/ dinaki gama yim
mo dhali 'kwani gi mo yan o gwo si'da/
ki a'bom cala kamu/ yisa di'di mahana.
23 Yahuuda thokki gwo mo ki: Dhalka yim
dhu to gwan gom is pitiŋ gana/ mo isi ciki/
ana mina 'kwani ipe'th mo. /E mishini ki
aha/ hashkina ari mi yan mo dhali /e diki
gama yim mo.

24 'Ko'da ppe kwara ŋ'ko'd mo Yahu-
uda torkunu gwo mo ka Thamar jin ta'da
marem pini a'di lo'bki'di miinycal mo dhali
shwane/ ayim a'di bwaaki'da 'ci ki mi-
inycal mo. Dhala Yahuuda oki gwo mo
ki: Guya ayim ka pije/ mo dhali dhalka
ayim cidhu ki o'd mo. 25 Dhali me'd jin
'koyunu mmokala ayim ka pije/ mo tani
ayim hashki gwo eya mar pitiŋ gwath mo
ki: Wathi/ yan jin cilkina to gwansan mo
tani a'di ta wathi/ jin bwaakika/ a'ci mo.
Dhala yim oki gwo mo ki: Nyithi jamas
to gwansan mo aha/ 'thona /e mo. To
gwansan uni ta kuma ja mo tome'd dhala
dheŋdhenye/ kun 'kon ma shu ipesu/ mo
dhali cwa mo. 26 Dhali yan'ko'da Yahuuda
nyithki uni mo dhali o gwo mo ki: Ayim
a'di iboli aha/ e ki mii ma kar/ e e mo
haali/ aha/ dinaki ciya yim ki ya/m pem ka
Shiilah mo. Dhali a'di diki ish nyakka yim
dok/e mo be.

27 Dhali ki mo pu'dki'd mo jin min ma
yimi dho'th mo tani ushi uci 'koni su/ e bwa
ma yim mo be. 28 Dhali ka yim shwan ma 'ci
mo tani jan tal 'de/ karki me'd ka pije/ mo
dhali a'bom jin karu mmowotha woth mo
gom mondho'th up mo tani a'di dekki me'd
piti ka thus 'per mo mmo/o gwo mo ki:
Yansan a'di ipu'dki'di twa/a/ mo be. 29 Hili
ki a'di dokki me'd piti bway bwa mo tani
hili mo mo ma, akam piti pu'dki'd ka pije/
mo dhala yim ki o gwo mo ki: Awanyam
pini jin pu'dkina /e ka pije/ ki is pini mo
tani isa wa'da. Wakan a'di iyukkunu a'di
gway mo ka Paaris mo. 30 Dhali yan'ko'd
akam pu'dki'd mo ka thus 'peri me'd piti
mo dhali gway piti yukkunu ka Saarah mo
be.

39

1 Dhali aYuusup a'di isuskunu ka luŋgu'b
e Pa Masir mo dhala Puthipar jin cil ma
askar goma Pirawn dhali wathi/ jin cil ma
askar kun jina ji mo gom 'Kwani Masir mo
a'di yolki a'di 'peni 'Kwani Isma/iil mo uni
kun kalki a'di ka luŋgu'b 'peni mun mo.
2 Dhali Tapa nyakki di ka Yuusup mo dhali
a'di warki'd ki wathi/ jin hana mii me'd mo
dhali a'di diki'd e gu'b gi tapam piti jin ta
Wathi/ Masir mo. 3 Dhali tapam piti mishki
mo mo ki Tapa nyakki di ki a'di mo dhali
ki Tapa rakki'da ris mii jin mina a'di ha
me'd mmorusa/ rus mo. 4 Wakana Yuusup
gamki mii ma 'the e jis/em piti mo dhali
buk a'di 'pen ka pije/ mo dhali a'di ki kar
a'di mmota amanhil to gom gu'b mo dhali
kar a'di ki tapa apowa ris tom piti jin tana
a'di mo be. 5 'Pena cim yan jin karkina a'di
a'di mo mmota amanhil to gom gu'b piti
mo dhali kar a'di ki tapa apowa ris tom piti
jin tana a'di mo tani Tapa 'borki 'kwani gi
gu'b gi Wathi/ Masir mii mo gom gway ma
Yuusup mo. Dhali mom'bor mii gi Tapa
diki'da po/ aris to 'baar mo kun tana a'di
mo e bwaŋ gu'b mo dhali e bwam bunto

mo. [6] Wakan a'di dhalki'da ris to 'baar
mo e me'd ma Yuusup mmohil mo dhali
mmodhalkina a'di a'di e me'd piti mo tani
a'di yisa shwana jwa mo gom toŋ kamuwa,
hili jasi gom tonte/ jin shwakina a'di mo.

Dhala Yuusup ŋala/ 'bora jaro/ ime'da/
a'di hili mo ki jis/e jin yesayes mo. [7] Dhali
ki ara cima kamu/ mo tani a'bom gi tapam
piti, ayim 'cemi'dki'da Yuusup ki e mo
dhali o a'di gwo mo ki: Ishi nyakki aha/
mo ma. [8] Hili a'di ushki'd mo dhali owa
'bom gi tapam piti gwo mo ki: Hili mo aha/
dhalkina tapam pem to ime'd mo dhali a'di
dina jwa ki shwa mo goma ris to mo e
gu'b mo kun dhalkina a'di aha/ e me'd pem
mo. [9] A'di diki caaca kagahara e gu'b yan
mmobol aha/ e mowa. Toŋ kamu/ yisa
'tasha a'di aha/ 'twa/ mo yisa hili isi ciki/ is
piniŋ gana/ mo haali/ /e ta ashim piti mo.
Aha/ mina mish dhan miinthus yan mii
mo wakan mana dhali mii miinthus apowa
Arumgimis mowa? [10] Ba dhala yim torki'da
tor ka Yuusup isa yempa/ yempa/ mo dhali
a'di 'tena bwa mmocik gwo ma yim mo
mmo/isha ayim mo walla mmonyak ca'b
ka yim mo. [11] Hili ka cimi 'deŋ kamu/ mo
me'd jin yakina a'di gu'b mo mmomiiya
tu'c piti mo dhali 'kwanin tiya yisa 'koni
bwaŋ gu'b yisa uni kun miina tu'c e gu'b
mo tani, [12] ayim bu'thki a'di e burrinyem
piti mo mmo/o a'di gwo mo ki: Ishi nyakki
aha/ mo. Hili a'di dhalki burrinyem piti e
me'd ma yim mo dhali gus mo dhali pu'd ka
pije/ 'peni gu'b mo. [13] Dhali ka yim parki mo
e mo ki a'di dhalki burrinyem piti e me'd
ma yim mo dhali pu'd ka pije/ 'peni gu'b
mo tani [14] ayim yuk 'kwani gi kuŋ gu'b ma
yim mo dhali o uni gwo mo ki: Hili a'di
guyi Wathi/ Ibraan yan e bwam ana mo
mmosor ana mo. A'di seyi bwaŋ gu'b mo
dhali di ki gwo ibwa mo mmo/ish nyakki
aha/ mo dhali aha/ cuukina ki dhan 'twa/
jin caaca mo. [15] Dhali ki a'di cikki gwo
ki aha/ 'deka 'twam pem ki mis mo dhali
cuu mo tani a'di dhalki burrinyem piti i
aha/ mo dhali gus mo dhali pu'd ka pije/
'peni gu'b mo. [16] Dhali yan'ko'da yim karki
burrinyem piti e me'd ma yim mo ntagi
tapam piti pu'dki'di pa mo. [17] Dhali ayim
torki a'di gwo jin nyakka'd mo mmo/o ki:
Wathi/ Ibraan yan jin ta ciŋkina/ a'di jin
suskina /e ibwaman ana mo pu'dki'di aha/
mo mmosor aha/ mo be. [18] Hili me'd jin
'de'kkika/ 'twam pem 'kupki mis mo dhali
cuu mo tani a'di dhalki burrinyem piti e
aha/ mo dhali pu'd ka pije/ 'peni gu'b mo.

[19] Ki tapam piti cikki gwo 'peni 'twa/
gi ash mo ki: Mii a'dan jin miikina ciŋk-
inam pini jan aha/ mo tani anyor piti
'batha'ba'th mo. [20] Dhali tapa ma Yuusup
bu'thki a'di mo dhali kar a'diya sijin mo e
mo jin ta'kkunu habuus ma malik nycine/
mo dhali a'di diki'da sijin imun mo. [21] Hili
Tapa a'di nyakki di ka Yuusup mo dhali tor
a'di mo/en piti jin telu sho'k mo dhali ci
a'di mii ma 'the i jis/e ma manhila sijin
mo. [22] Dhali amanhila sijin ciki'da Yuusup
gwo ime'd mo mmota amanhil 'kwani ma
sijin i'baar mo uni kun 'kokina sijin mo.
Dhali aris mii gunn kun miinu mo tani a'di
ki mii uni mo. [23] Dhali amanhila sijin mo
tani a'di cina hirdhe/ yisa ki mii gunn kun
miin ma Yuusup mo mmohila hil mo haali/
Tapa nyakki di ki a'di mo dhali eya ris to
gunn kun miina a'di mo tani Tapa dhuki uni
mmorusa/ rus mo be.

40

[1] Ka cima kamu/ 'ko'di mii yan mo tani
tapa jin karu mmohil 'kwani kun miina tu'c
e gu'b ma malik gi 'Kwani Masir mo dhali
aman'cok maam piti mo tani uni thamki
to mii mo gom tapa malik Masir buni mo.
[2] Dhala Pirawn shwaki'da nyor gom 'kwani
kun can ka askar piti su/ gwan mo, tapa jin
karu mmohil 'kwani kun miina tu'c e gu'b
ma malik mo dhali aman'cok maam piti
mo. [3] A'di dhuki uni eya sijin mo e gu'b gi
wathi/ jin ca'd gom 'kwani ma mee kun jina
ji eya sijin mo jin di'di bwaŋ'kwariny mo
jin dikin ma Yuusup nycine/ mo. [4] Wathi/
jin ca'd gom 'kwani ma mee kun jina ji mo
tani a'di kanki'da Yuusup gwo mo gom uni
mo dhali a'di miiki uni to mo dhali uni 'kon
ki mondek is mo ki sule/ sule/ ntaga cima
kamu/ mo. [5] Dhali mon'thinya kamu/ mo
tani uni su/ shu'bki jan mo a'di jin ta tapa
gom 'kwani kun miina tu'c mo dhali a'di
jin ta'da man'cok maa goma malik 'Kwani
Masir mo uni kun 'kokin e bwaŋ'kwariny

ma sijin mo uni ita gi jan buni ki she/
ki she/ mo dhali ’pemen jan buni ’kon ki
she/ ki she/ mo. 6 Ka Yuusup pu’dki’di
uni mon’thamo/ mo tani dhali parki uni
e ki uni ṭocu ’kus mo. 7 Wakan a’di doṭki
’kwani ma mee ma Pirawn uni kun nyak
’ko ki a’di e mo jin dekuwa dek mo e gu’b
gi tapam piti mo ki: Atinta iṭaka um jis/
em bum ka luŋgu’b kan ganne/ mo? 8 Uni
ṭorki a’di gwo mo ki: Aman takina ki jan
mo dhali wathi/ piyi’d jin midi ṭor ’pemen
buni mo. Dhala Yuusup thokki uni gwo mo
ki: Dina mo jin ṭoru ’pemen jan ki ta kuma
Arumgimis mowa? Ṭori uni ki aha/ mo ma
aha/ ’thona um mo.

9 Wakan tapa jin karu mmohil ’kwani ma
ṭu’c ṭorki jan piti ka Yuusup mo dhali a’di
oki a’di gwo mo ki: E jan pem mo tani
cwalmana mura’th uni ’kokini bwambori
aha/ mo. 10 Dhali apo/ cwalmana mura’th
mo tani abi karkini kwara e a’di mo dhali
me’d jin lu/kina a’di mo tani jandim piti
ca’bki’d ki ṭup ṭup mo dhali atora mura’th
iski’d mo jin minu ’ciṭh mo. 11 Akubbaaya
ma Pirawn diki’d e me’d pem mo dhali
aha/ bu’thkina amura’th mo dhali nyu/
uni e bwam ma kubbaaya ma Pirawn mo
dhali karka/ akubbaaya e me’d ma Pirawn
mo. 12 Dhala Yuusup thokki a’di gwo mo ki:
’Pemen jan a’dan be: cwalman ma mura’th
kun ’koni kwara mo tani a’di ita’da cimi
kwara mo. 13 E bwaman ma cimi kwara
yan mo tani aPirawn midi ’de’k ’kup pini ki
mis mo dhali wari /e is mo mmodoka ṭu’c
pini ka nyaŋ’ko’d mo dhali /e mini dhuwa
Pirawn akubbaaya e me’d piti mo me’d jan
dhamo/ mo me’d jin karkunu /e mmota
tapa gom ’kwani kun miina ṭu’c mo. 14 Hili
/e mini mii kayaa/ e mo ki mii midi mii
ha me’d mo gom /e mo dhali miiyi aha/ ki
mii gi bwaŋkush mo, aha/ ’thona /e mo jin
mina /e mii pika Pirawn gwo yan i is gom
aha/ mo dhali wakan /e mini ’cukaa/ ka
pije/ ’peni gu’b yan mo. 15 Haali/ aha/ ka
jiŋ gana/ kwalkunu mo ’peni Paŋ ’Kwani
Ibraan mo dhali e mahan si’da/ mo tani
aha/ dinaki mii toŋ kamu/ mo jin mina uni
kar aha/ e jisa ’tum yan mo.

16 Ki tapa jin ta’da man’cok maa mo parki
’pemen jan yan e ki uni ha me’d mo tani
a’di oki’da Yuusup gwo mo ki: Aha/ si’da/
tana gi jan mo. Maaŋkuthu’d kun kalka/
ka nura/ ikwara mo tani uni ’koni ’kupi
aha/ mo. 17 Dhali e ’kupan ma nura/ mo
tani aris maaŋkuthu’d tana eya ris ka ris
mo goma Pirawn mo hili aris ’dii ’kokin mo
mmoshwa uni mo ’peni bwam ma nura/ e
’kupi aha/ mo be. 18 Dhala Yuusup thokki
a’di gwo mo ki: ’Pemen jan a’dan be:
anura/ kun ’koni kwara mo tani a’di ita’da
cimi kwara mo. 19 E bwaman ma cimi kwara
yan mo tani Pirawn midi ’de’k ’kup pini ki
mis mo ’peni /e mo dhali /e minu shir ka
’cajala/ apo/ cwa mo dhali aris ’dii mini ’ka
shum gi buŋgwar is ’peni /e mo.

20 Ka cimi kwara a’di jin ta’da cim jin
dhodhuwa Pirawn mo tani a’di yukki’da
yuk jin yuku ’kwani mmotul ’kup mo goma
ris ’kwanim piti kun miina ṭu’c mo dhali
a’di ’de’kki ’kup gi wathi/ jin ta tapa gom
’kwani ma ṭu’c gi gu’b ma malik mo dhali
’kup gi wathi/ jin ta’da man’cok maa mo e
bwaman ’kwanim piti kun miina ṭu’c mo.
21 A’di warki wathi/ jin ta tapa jin karu
mmohil ’kwani ma ṭu’c gi gu’b ma malik
is mo dhali a’di karki’da kubbaaya e me’d
ma Pirawn mo. 22 Hili a’di shirki tapa jin
ta’da man’cok maa ’kus ka shi/ mo me’d
’pemen jan jin ṭorkin ma Yuusup uni mo.
23 Dhali wathi/ jin karu mmohil ’kwani kun
miina ṭu’c e gu’b ma malik maca/ ya’di ka
aYuusup e mo yisa hili a’di thiski a’di e mo
be.

41

1 ’Ko’di yili su/ gwansani ’baar mo tani
Pirawn a’di shu’bki jan mo ki a’di doshki’d
e shemen Yi’deŋ Kumma/ Niil mo. 2 Dhali
hili mo mo ma, bip ’koni pesu/ kun pikin
ka pije/ ’peni kumma/ yi’de/ mo kun
yesa buŋgwar is ki yes mo dhali kun
’thika’thik mo dhali uni shwakina lupe/
mo. 3 Dhali hili mo mo ma, bip ’koni
pesu/ kun ’bwaṭala’bwaṭal mo dhali kun
korakor mo pikin mo ’peni Yi’deŋ Kumma/
Niil mo dhali doshkin mo nyakki bipa tiya
mo e yana gap Yi’deŋ Kumma/ Niil mo
be. 4 Dhali uni gwansan kun ’bwaṭala is
ki ’bwaṭal dhali kun korakor mo tani uni
’kaki uni gwansan kun yesa buŋgwar is ki

yes mo dhali kun ’thiḵa’thiḵ mo. Dhala
Ṗirawn a’di merki e mo be. 5 Dhali a’di
’ce’dkina e mo dhali shu’bki jan jin ’kon ma
ṗo/i su/ mo doḵ/e dhali hili mo mo ma,
awusham pos ’koni pesu/ mo kun dwama
e ki dwam mo dhali kun ’bora’bor mo uni
cakin mo e cwalman ’de/ nyaḵki uni ma
’de/ ’deṭe/ gwan mo. 6 Dhali hili mo mo
ma, ŋ’ko’d unim pesu/ gwan waski ’kuṗ
mo, uniŋ korga/ dhali kun ’ce’dkina ’ce’d ki
’tham gi mom’pesho’k mo. 7 Dhali pos kun
tawash ma wusha/ ki tawash mo tani uni
a’di iloski pos kun ’koni pesu/ kun dwam
ma wusha/ e ki dwam mo dhali kun bocora
e ki bojor mo. Dhala Ṗirawn merki e mo
dhali hili mo mo ma a’di ita jan mo be.
8 Wakan mon’thamo/ mo tani shi/in piti
ṭo’ckunu ’kus mo dhali a’di hashki gwo mo
dhali yuḵa/ yuḵ goma ris ŋaariŋ ’Kwani
Masir mo kun ṭori gwo ki ’twaŋ gwocon
mo dhali aris ’kwanin yuḵga/ mo, dhala
Ṗirawn ṭorki uni jan piti mo. Hili jan ’deŋ
kamu/ yisa di’da a’di jin mishi ’pemen jan
ka Ṗirawn ṭor mo.

9 Dhali yan’ko’d taṗa jin karu mo mmo-
hil ’kwani gi gu’b ma maliḵ oki’da Ṗi-
rawn gwo mo ki: Aha/ kakina miim pem
jin thamkika/ e shwane/ mo. 10 Ka Ṗi-
rawn shwaki’da nyor aṗo/ ’kwanim piti
kun dhuna a’di aṭu’c mo dhali kar aha/
dhala man’coḵ maa e mo jin ’tashuwa ’tash
’twa/ mo e gu’b gi a’di jin ji’da ji mo tani,
11 aman su/ shu’bkina jan ka cim ’de/ mo
mon’thiny yin mo a’di dhali aha/ aman ka
’deṭe/ ’deṭe/ takina ki jan mo kun ’kona
’pemen buni ki she/ ki she/ mo. 12 Dhuru’c
wathi/ Ibraan yan diki’d nyaḵki aman imun
mo a’di jin ta’da manmii wathi/ jin ca’da
ṭu’c mo gom a’di jin ji’da ji mo. Dhali ki
aman a’di ṭorkina a’di gwo mo tani a’di
ṭorki ’pemen jan bam mo. A’di theke’thki
’pemen jan ṭor ki ’bore/ e ’kwani su/ gwan
isi me’d jan buni mo be. 13 Dhali me’d jin
ṭorkina a’di a’di ki aman mo tani wakan a’di
ṗu’dki’d ki ’pemen gana/ mo dhali aha/
warkunu is mo mmodoḵa maktab pem mo
dhali aman’coḵ maa a’di ishirkunu ka ’ca-
jala/ mo.

14 Dhala Ṗirawn a’di hashki gwo mo dhali
yuḵa Yuusuṗ mo dhali uni suski a’di ki
’ta’b mo ’peni jisa ’tum mo dhali ki a’di
’thiki’da mur ’kuṗ mo dhali aḵ burrinyem
piti e mo tani a’di ṗu’dki’di bwambor ma
Ṗirawn mo be. 15 Dhala Ṗirawn oki’da Yu-
usuṗ gwo mo ki: Aha/ takina gi jan mo
dhali wathiŋ kamu/ yisa di’da jin mishi
’pemen piti ṭor mo dhali aha/ ciḵkina gwo
mo gom /e mo ki me’d jin ciḵkina /e gwo
gom jan mo tani /e mishki ’pemen buni
ṭor mo be. 16 Yuusuṗ thoḵki’da Ṗirawn gwo
mo ki: A’di yisa ta aha/ mo. Arumgimis
midi c̱iya Ṗirawn gwon thoḵ jin ha me’d
ki haŋ gana/ mo. 17 Dhala Ṗirawn oki’da
Yuusuṗ gwo mo ki: Hili mo mo ma e jan
pem jin shu’bka/ mo tani aha/ doshkina
aṗowa gaṗ Yi’deŋ K̲umma/ Niil mo. 18 Dhali
biṗ ’koni pesu/ kun ’thiḵa’thiḵ mo dhali
kun yesa buŋgwar is ki yes mo pikin ka
pije/ ’peni k̲umma/ yi’de/ mo dhali uni
shwakina luṗe/ mo. 19 Dhali biṗ ’koni pesu/
kun baṭhi uni isho’k mo kun hatha’ko’d ki
ha’th mo dhali kun ’bwaṭala is ki ’bwaṭal
mo dhali uni korakor mo uni kun wakan
yisa mishkika/ me’d ’deŋ kamu/ e bampa/
Masir mo. 20 Dhali uniŋ korga/ dhali uni biṗ
kun ’bwaṭala is ki ’bwaṭal mo tani uni ’kaki
biṗ pesu/ gwan kun ’thiḵa’thiḵ kun ’koni
ṭwa/a/ mo. 21 Dhali me’d jin ’kakina uni uni
mo tani wathiŋ kamu/ yisa midi ’taki mish
mo mowa mo jin ’kakina uni uni mo haali/
uni i’kokin ki ’bwaṭal kan naskina/ ’pena
muŋ’kuṗ mo dhali yan’ko’d aha/ merkina
e mo. 22 Aha/ si’da/ mishkina e jan pem
mo awusham pos kun ’koni pesu/ mo uni
kun cakin mo eya cwalman ’de/ nyaḵki uni
ma ’de/ ’deṭe/ gwan mo kun dwama e ki
dwam mo dhali kun ’bora’bor mo. 23 Dhali
awusham pos kun ’koni pesu/ uni k̲u’thkin
mo mmokora kor mo dhali kun ’ce’dkina
’ce’d sho’k ki ’tham gi mom’pesho’k mo
waski ’kuṗi ’ko’di uni mo. 24 Dhali uni
wusham pos gwan kun korakor iloskina
wusham posa dwamga/ gwan kun ’koni
pesu/ mo. Dhali aha/ ṭorkina aris ŋaari/
gwan gwo mo uni kun ṭori gwo ki ’twaŋ
gwocon mo, hili wathiŋ kamu/ yisa di’da
jin midi ’taki be’daa/ gwo ’pen ka pije/ ki
’bore/ mo.

25 Dhali yan’ko’da Yuusuṗ thoḵki’da Ṗi-
rawn gwo mo ki: Jan ma Ṗirawn mo tani
a’di ṭal ’de/ mo be. Arumgimis be’dki’da

Pirawn gwo mo gom to jin murkina a'di
i'dish 'twa/ mmomii mo be. 26 Bipa 'borga/
kun 'koni pesu/ mo tani uni a'di ita yil
kun mini 'ko ipesu/ kun mini 'bora'bor
mo dhali awushan dwamga/ kun 'bora'bor
mo tani uni si'da/ ita yili pesu/ mo, jan
a'di itala 'pen 'de/ mo be. 27 Dhali bip
kun 'koni pesu/ kun 'bwatala'bwatal dhali
kun korakor mo kun pu'dkini 'ko'di uni
mo tani uni a'di ita yili pesu/ mo dhala
wusha/ kun tawasha tawash mo tani uni
kun ta 'tham gi mom'pesho'k kun 'ce'dkina
'ce'd sho'k mo tani a'di si'da/ ita yili pesu/
jin mina te/ i'kosha 'kosh mo be. 28 A'di
a'dan be me'd jin torkika/ /e aPirawn ka
Arumgimis murki'da tora Pirawn to jin
i'disha 'twa/ a'di mmomii mo. 29 Yil imidi
'ko ipesu/ jin mina tonte/ idho'th kagahara
mo e bampa/ Masiri 'baar mo. 30 Hili 'ko'di
uni mo tani adhan te/ si'da/ midi cu mis
i'kosh 'kwani ki yili pesu/ mo dhali aris to
kun ishkin kagahara mo tani mina 'kwani
iŋa mo be e bampa/ Masir mo. Adhan
te/ midi kup bampa/ 'baar mo. 31 Dhali
aris to kun tana 'kwani kagahara minu
mol 'ban mo e bampa/ mo gom 'pemen
gwon te/ mo a'di jin midi bathha/ bathi
'ko'd mo haali/ te/ a'di midi jwakata du
ki 'bi'th mo. 32 Dhali jan ma Pirawn kun
shu'bkina a'di ka 'bukum 'ban mo tani
uni ta kun thosonkin ma Arumgimis mo
dhali Arumgimis midi tor uni eya tente/
ki 'dishe/ san mo. 33 Dhali gom gwo gi
wakan mo tani dhalka Pirawn a'di kwany
wathi/ jin midi ku'th is ki 'cese/ 'cese/
dhali wathi/ jin yukayuk mo dhali kari a'di
apo/ bampa/ Masiri 'baar mo. 34 Dhalka
Pirawn di'b mii is mo mmodhu 'kwani 'pen
ka pije/ mo mmota imanhil tonte/ apo/
bampa/ mo dhali bu'th 'bwanu'b tonte/
kun 'kon ma po/i mudhe'd kun gamkina
'Kwani Masir ka tee yan kun isha tonte/
ka enthus ki yili pesu/ mo. 35 Dhali dhalki
uni tula ris tonte/ is mo 'peni yila 'borga/
yan mo kun iiyin mo dhali dhuyi pos e
me'd ma Pirawn a'di jin cili mom'bi'th mo
gom tonte/ goma ris 'peŋkuman bampa/
mo dhali dhalki uni dhu uni mo. 36 Dhali
tonte/ minu 'tash 'twa/ mo apo/ bampa/
gom yili pesu/ yan mo jin mina te/ ibita
po/ bampa/ Masir mo wakan ki 'kwani kun
'koni bampa/ yan mina te/ diki 'ce'd sho'k
mo.

37 Gwo yan 'thinuwa 'cesh mo tani a'di
wame'd 'boro'da Pirawn e ki 'bor mo dhali
'kwani si'da/ kun miina tu'c piti 'baar mo.
38 Dhala Pirawn oki'da ris 'kwanim piti kun
miina tu'c piti gwo mo ki: A/ana mina
gam wathi/ jin wakansan 'peni mana mo
a'di jin taki'd gi Shi/in ma Arumgimis mo?
39 Wakana Pirawn oki'da Yuusup gwo mo
ki: Me'd jin torkin ma Arumgimis /e aris
to gwansani 'baar mo tani, wathiŋ kamu/
yisa di'da jin midi ku'th is ki 'cese/ 'cese/
dhali jin yukayuk wakansan me'd /e mo.
40 /E mini ta tapa apo/ gu'b pem mo, dhali
aris 'kwanim pem uni mini nin is buni mo
me'd jin mina /e ikan uni gwo mo. Hili
jasi gwo goma kursi ma malik mo tani aha/
imina a'di icil dhali bol /e e ki ca kagahara
mo. 41 Dhala Pirawn oki'da Yuusup gwo
mo ki: Hili mo mo ma aha/ karkina /e
mo apo/ bampa/ Masiri 'baar mo. 42 Dhali
yan'ko'da Pirawn bu'thki tome'd piti 'peni
me'd piti mo dhali hi'thka Yuusup e me'd
piti mo dhali shum a'di ki burrinye/ ma
malik jin na'bulana'bul mo dhali hi'thki
a'di ajindhiir 'dolkon i'bam piti mo. 43 Dhali
a'di karki a'di mmomera arabiya jin dira
shumarum piti mo a'di jin 'kon ma po/i
su/ mo dhali uni kumki cuuwa/ ibwambori
a'di mo ki: Luŋa luŋ ki jiŋ 'kupa'dupun
mo ma. Nyca/ a'di karki a'di apo/ bampa/
Masiri 'baar mo. 44 Dok/e Pirawn oki'da
Yuusup gwo mo ki: Aha/ tana Pirawn mo.
Wathiŋ kamu/ yisa midi mii 'de'k me'di mis
walla sho'k piti e bampa/ Masiri 'baar mo
ki dar gi gwoŋkan pini mo. 45 Dhala Pirawn
yukki'da Yuusup gway ka Sapnaat Paniih
dhali ciki a'diya Asnaat mmomash mo a'di
jin ta 'bwa/ ma Puthipaara/ mo a'di jin
ta'da gasiis ma Uun mo. Wakana Yuusup
raski'd ki mis e bampa/ Masiri 'baar mo.

46 Yuusup a'di 'kona yili iss 'de/ i'ce'dka
'kume'd mo me'd jin cickina a'di e momii
to ma Pirawn jin ta'da malik 'Kwani Masir
mo be. Dhala Yuusup yaki'd ka pije/ 'peni
buŋ'kus ma Pirawn mo dhali ya e bampa/
Pa Masiri 'baar mo. 47 Ki embul yil pesu/

yan mo tani a'cesh dho'thki to ka enthus
mo. 48 Dhali a'di tulki'da aris tonṯe/ is mo
'peni yil pesu/ yan jin kapa 'pen 'kwani mo
e bampa/ Masir mo dhali dhu uni e themes
gi 'peŋkuman bampa/ mo. A'di si'da/ dhu e
themes gi 'peŋkuman bampa/ 'peni bunto
kun 'kam uni is mo. 49 Dhali aYuusup dhuki
posi themes ki nyanyeŋ gana/ ka enthus
mo mmowa e ka si'b gi bwam ma gap mo
ntagi a'di dak uni bar mo haali/ a'di molu
bar mo be.
50 Nṯwa/a/ ki yil ṯe/ diki pu'd naskina/
mo tani aYuusup a'di ita gi iya/ isu/ mo,
uni kun dho'thkin ma Asnaat a'di jin ta
'bwa/ ma Puthipaara/ jin ta'da gasiis ma
Uun mo. 51 Yuusup yukki gway ma 'ci
ma bwanyaram piti ka Manassa mo haali/
a'di oki gwo mo ka: Arumgimis kar aha/
mmothisa ris mii kun diṯadiṯ e mo dhali
aris to gi gu'b ma babam pem mo. 52 Dhali
gway a'di jin 'kon ma po/i su/ mo tani
a'di yukki a'di gway ka Eprayim mo: Haali/
Arumgimis karki aha/ mmokal mamana
dho'th mo e bampa/ jin wo'ckina is aha/
she/ mo.
53 Yili pesu/ yansan jin kapa 'pen 'kwani
a'di/ piki gwo jipi/ mo e bampa/ Masir mo
tani a'di 'baarki'd mo. 54 Dhali yili pesu/
jin mina ṯe/ i'kosh a'di iṯelki 'pen mo me'd
gwo jin okin ma Yuusup mo. Dhan ṯe/ a'di
caaca e bampany 'ceshi 'baar mo dhali hili
e bampa/ Masiri 'baar mo tani tonṯe/ di'd
mo. 55 Ka ris 'kwanim bampa/ Masiri 'baar
mo harki to mo tani 'kwani cuukin 'twa/
a Pirawn mo gom tonṯe/ mo dhala Pirawn
ṯorki 'Kwani Masir gwo mo ki: Iiku/ mo
aYuusup mo dhali cik gwo jin mina a'di
ikan um mo mmomii mo. 56 Wakan me'd jin
peperkina ṯe/ apo/ bampany 'ceshi 'baar
mo tani aYuusup a'di ika'dki'da ris gu'b
themes 'twa/ mo dhali yolki 'Kwani Masir
tonṯe/ mo haali/ ṯe/ shina 'kosh ki shi/ e
bampa/ Masiri 'baar mo. 57 Dok/e adhana
'cesh yini 'baar mo uni pu'dkin e Pa Masir
mo eya Yuusup mo mmoyol pos mo haali/
ṯe/ shilki 'kwani isi 'baar mo e mony'cesh
mo be.

42

1 Ka Yakuub da/arki gwo ki pos ishki'd
mo e bampa/ Masir mo tani a'di oki iya/m
piti gwo mo ki: Atinta i'kona um mmohili e
ka rem'kup kan mo? 2 Dhali a'di oki gwo mo
ki: Hili mo mo ma, aha/ cikkina gwo mo ki
pos ishki'd mo e bampa/ Masir mo. Iiku/
ka luŋgu'b mo dhali yoli pos 'peni mun
gom ana mo ki ana mina 'ko ki e mo dhali
'koki wu mo be. 3 Wakan ikam ma Yuusup
kun 'koni 'kume'd uni iikin ka luŋgu'b mo
mmoyoli pos 'peni bampa/ Masir mo be.
4 Hila Yakuub diki hasha Benyamiin mo
a'di jin ta'da kam ma Yuusup mo nyakki
ikam mo haali/ a'di ko/ki is mo oki ton-
thusa kamu/ midi 'taki biṯ a'di apo/ mo
be. 5 Wakan iya/ ma Israyiil pu'dkin mo
mmoyol to mo nyakki 'kwani kun pu'dkin
mo gom gwon ṯe/ 'peni bampa/ Kanaan mo
be.

6 Dhali aYuusup a'di itaki'da mudhiir mo
apo/ pa 'baar mo. A'di iyolki to goma ris
'kwanim bampa/ 'baar mo. Dhali ikam
ma Yuusup uni pu'dkin mo dhali goŋ is
buni ka 'cesh mo ibwambori a'di mo ki jis/
em buni kun 'dokina uni ka luŋgu'ba 'cesh
mo. 7 AYuusup mishki ikam mo dhali nyiṯh
uni mo hili a'di miiki uni ka jin thus me'd
'kwanin tiya kun 'kona e ki she/ mo dhali
a'di ṯorki'da ṯor nyakki uni ki 'twany 'cwar
mo mmo/o ki: Um iiyin 'peni mana mo?
A'di oki'd kan mo. Uni thokki a'di gwo mo
ki: 'Peni Paŋ Kanaan mo mmoyol tonṯe/
mo be. 8 Wakana Yuusup nyiṯhki ikam mo
ihili uni i'koki mish a'di mo be. 9 Dhala
Yuusup kakina gwony jan piti e mo a'di jin
shu'bkina a'di gom uni mo dhali a'di oki
uni gwo mo ki: Um ta 'kwani kun parkina
mee mo, um pu'dkin mo mmopar bampa/
e mo ki a'di 'ka'da is ki 'ka'd mo. 10 Uni
thokki a'di gwo mo ki: Yisa tapam bam hili
mmoyol tonṯe/ mo a'di ipu'dkina ciŋkinam
pini mo. 11 Aman 'baar mo tana iya/ gi
wathin 'de/ mo. Aman tana 'kwaniŋ kar/e
mo, ciŋkinam pini gwansan 'koki ta 'kwani
kun parkina mee mo. 12 A'di oki uni gwo
mo ki: Yisa mo ti mmo'ka'da bampa/ yan
is ki 'ka'd mo ti. A'di ti ipu'dkina um mo
mmopar mo e mo. 13 Dhali uni thokki gwo
mo ki: Aman kun tana ciŋkinam pini mo
aman kun tana ikam kun 'kon jasi i'kume'd

i'ce'dka su/ mo kun ta iya/ gi wathin 'de/
mo e bampa/ Kanaan mo dhali hili mo mo
ma, ara gwa'dgaŋ gana/ ka tee yan mo tani
a'di idiyi'di nyakka babam bam mo dhali
jaŋ kamu/ yisa di'd dok/eya. 14 Hila Yuusup
thokki uni gwo mo ki: Me'd gwo jin okika/
um mo tani aha/ ona um ki um ta 'kwani
kun parana mee ka jiŋ gana/ mo. 15 Gom
mii yansan mo tani um minu pal mo ki
mondiki/e ma Pirawn mo, um mini mish
ii 'peni mo yan yisa ntagi um mini sus
ara kam bum jin ta'da ṭu/u imahan mo.
16 Hashi jan 'de/ 'peni um mo dhali dhalki
a'di susi'da kam bum mo ki um 'kon ka
yiha/ eya sijin mo ki gwom bum minu nyo/
mo, mishki gwoŋ gana/ di'd e um mo walla
isi'da/ ki mondiki/e ma Pirawn mo, um ka
jiŋ gana/ ta 'kwani kun parkina mee mo.
17 Dhali a'di dhuki uni 'baar mo mmonṭal
'de/ eya sijin mo ka cimi kwara mo.

18 'Ko'da cimi kwara mo tani aYuusup oki
uni gwo mo ki: Miiyi mii yan mo a'di i'kona
um ki e mo haali/ aha/ ko/kina Arumgimis
mo be. 19 Wakki/ um ta 'kwaniŋ kar/e mo
tani dhalka kam buma kamu/ diki'da sijin
mondek is mo dhali dhalki kun tiya ki ii mo
dhali kal pos gom ṭe/ mo gom kuŋ gu'bi
'baar mo. 20 Dhali susi ara kam bum jin
gwa'da'd i aha/ mo wakan ki gwom bum
minu 'da'b 'pen mo dhali um mini 'koki
wu mo be. Dhali uni miikin wakan mo be.
21 Dhali yan'ko'd uni oki gwo ka rem'kup mo
ki: Ka jiŋ gana/ ana 'kona mii i'ba/ isi gwo
goma kam bana mo me'd jin mishkina ana
mii ma kashiram piti jin diki'd e mo ma cis
mo ki a'di suski ana gwo sho'k mo dhali
ana 'konaki cik gwom piti mo. Gom gwo gi
wakan mo tani a'di biṭa mii ma cis apo/ ana
mo be. 22 Dhali aRa/ubiin thokki uni gwo
mo ki: Dika/ ki o um gwo mo ki: Dhalku/
miinthus ki mii apo/ ari dhuru'c wathi/
mowa? Hili um 'koki cik gwo mo. Wakan
shwane/ mo jin ri/u ari/ gom abas piti mo
tani a'di ipu'dki'd mo be. 23 Uni yisa mishi
gwo 'bana ka Yuusup cikki gwom buni mo
haala manluk 'twa/ a'di idiki'd e bwaman
uni mo be. 24 Dhali yan'ko'd a'di ṭu'kki 'ban
'peni uni mo dhali ko mo be. Dhali a'di
dokki'di uni ka nyaŋ'ko'd mo dhali ṭorki'da
ṭor ki uni mo. Dhali a'di bu'thki'da Shim/
uun 'peni uni mo dhali dek a'di mo ibwam-
bori jis/em buni mo be. 25 Dhala Yuusup
kanki gwo mo mmo'tu'da wolgwapim buni
ki pos mo dhali ro'dki uniya guurush buni e
'twamana wolgwapim buni ka 'deṭe/ 'deṭe/
mo dhali thosonki uni tonṭe/ kun mina uni
mii ishwa e bway iim buni mo. Yan a'di
imiikunu gom uni mo be.

26 Dhali yan'ko'd uni su'kki thuluny buni
to apo/ mo dhali shipiṭi ii mo be. 27 Dhali
ki jan 'de/ 'peni uni ka'dki'da wolgwapi/
'twa/ mo mmo'taki ci thuluny piti to
mmoshwa e mo jin ishkina uni mo tani
a'di mishki'da guurush e 'twaman ma wol-
gwapim piti mo be. 28 Dhali a'di oki ikam
gwo mo ki: Aguurush pem dokkunu aha/ i
is ka nyaŋ'ko'd mo. A'di a'dihe/ e 'twaman
ma wolgwapim pem mo. Gom mii yan mo
tani adum buni ushki uni me'di e mo dhali
uni ṭu'kkin ka rem'kup mo mmode ki bir bir
mo mmo/o gwo mo ki: Atinta a'dan mo?
a'di jin miikin ma Arumgimis ana mo.

29 Ki uni pu'dkina Yakuub jin ta'da babam
buni e bampa/ Kanaan mo tani uni ṭorki
a'di aris to kun miikin ki uni mo mmo/
o gwo mo ki: 30 Wathi/ jin ta tapa apo/
bampa/ yan mo tani a'di ṭorki'da ṭor ki
aman ki 'twany 'cwar mo dhali bu'th aman
mo, o ki aman tana 'kwani kun parkina mee
mo apo/ bampa/ mo. 31 Hili aman thokkina
a'di gwo mo ki: Aman tana 'kwaniŋ kar/e
mo dhali aman yisa tana 'kwani kun park-
ina mee mo. 32 Aman tana ikam kun 'kon jasi
'kume'd i'ce'dka su/ mo, iya/ ma babam
bam mo, jan 'deŋ kamu/ yisa diyi'da dhali
ara ṭu/u shwane/ yan a'di idiyi'd nyakka
babam bam e bampa/ Kanaan mo. 33 Dhali
yan'ko'd wathi/ jin ta tapa gom bampa/
yan mo oki aman gwo mo ki: Gom kan mo
tani aha/ mina mish um ki um ta 'kwaniŋ
kar/e mo. Dhalka kam buma kamun 'de/
nyakki aha/ mo dhali kali pos mo gom ṭe/
gom kuŋ gu'b bumi 'baar mo dhali iiku/
mo e bway bum mo. 34 Susi ara kam bum
jin gwa'da'd e aha/ mo dhali yan'ko'd aha/
mina mish um ki um 'koki ta 'kwani kun
parkina mee mo hili um ta 'kwaniŋ kar/eŋ
gana/ mo dhali aha/ mina 'cukki uma kam
bum mo dhali um mini yol to e bampa/ yan
mo be.

35 Me'd jin wolkina uni arisa wolgwapim

buni to mo ’peni bwaman mo tani hili mo mo ma, arisa guurush buni kun dekkunu is mo tani gamkunu e bwaman ma wolgwapim buni ki she/ ki she/ mo dhali uni dhala babam buni uni parkina guurush buni e mo kun dekkina uni mo, uni merkina ijamasa/. 36 Dhala Yakuub jin ta’da babam buni oki uni gwo mo ki: Um bu’thki uci ’peni aha/ mo dhala Yuusup yisa di’da dhali aShim/uun si’da/ a’di piki’d mo adhali um shwane/ mini susa Benyamiina? Aris mii gwansan uni pu’dkina po/ aha/ mo. 37 Dhali yan’ko’da Ra/ ubiin oki’da babam piti gwo mo ki: ’Koshi iya/m pem su/ gwan jwa mo wakki/ aha/ dinaki doki a’di pa i /e ka nyaŋ’ko’d mo. Kari a’di e me’d pem mo ma dhali aha/ mina doki a’di pa ka nyaŋ’ko’d mo e /e mo be. 38 Hili a’di thokki gwo mo ki: Ya/m pem midi mol ya ka luŋgu’b nyakki um mo haali/ akam a’di iwuki’d mo dhali a’di idiki’d jasi ’de/ mo. Wakki/ tonthusa kamu/ midi ’taki bit a’di apo/ e bway iim bum yan jin mura umi kar mo tani um mini raka wuum pem yan jin ’kayaa/ mmodit bwa ntaga Haawiya mo be.

43

1 Shwane/ te/ shilki ’kwani is ki she/ e bampa/ mo be. 2 Dhali ki uni shwaki pos mo a’di jin kalkina uni ’peni Pa Masir mo tani ababam buni oki uni gwo mo ki: Iiku/ mo dok/e mmoyoli ari tonte/ gom ana mo. 3 Hila Yahuuda oki a’di gwo mo ki: Wathi/ rumki aman ki gwo ki ’bi’th mo mmo/o gwo mo ki: Um mini mol jis/em pem par e mo isi ciki/ akam bum midi nyak yayu/ ki um mo. 4 Wakki/ /e mini hasha kam bam nyakki aman mo tani aman mina ii ka luŋgu’b mo dhali yolu /e tonte/ mo. 5 Hili wakki/ /e mini diki hash a’di mo tani aman yisa mina ii ka luŋgu’b mo haali/ wathi/ oki aman gwo mo ki: um mini mol jis/ em pem par e mo isi ciki/ akam bum midi nyak yayu/ ki um mo. 6 Israyiil oki gwo mo ki: Katinta jan miina um aha/ ka jin thus kan mo mmotor wathi/ gwo mo o ki um tan ga kama kamu/ mo? 7 Uni thokki gwo mo ki: Wathi/ be idotki aman gwo ka kar/e mo gom is bam mo dhala bas bam mo mmo/o gwo mo ki: A/ababam bum di’d ki e naskina/ mowa? A/um tan ga kam buma kamu/ mowa? A’di jin torkina aman a’di mo tani uni a’di ita gwon dot kun thokkunu mo. A/ba aman misha to kun mina a’di i’taki mii owa? Mmo/o ki susa kam bum ka luŋgu’b mo. 8 Dhali aYahuuda oki’da Israyiil jin ta’da babam piti gwo mo ki: Hashi dhuru’c wathi/ nyakki aha/ mo dhali aman mina cu mis dhali ii mo ki aman mina ’ko ki e mo dhali ’koki wu mo, aman imontal ’de/ inyakki /e mo dhali ushi uciŋ gwa’dgam bam si’da/ mo. 9 Aha/ mina ya ta a’di jin ’tashu ’twa/ mo gom a’di mo. ’Peni me’d pem mo tani /e mini ’thek gwo gom a’di. Wakki/ aha/ dinaki susu/ a’di pa ka nyaŋ’ko’di /e mo dhali kar a’di ibwambori /e mo tani dhalki mo jin diluwa dil miga/ kal e ’ba/ pem ki sule/ sule/ mo. 10 Haali/ wakki/ aman mina ’taki ’koki ta adiite/ kan mo tani aman anann be mina ’taki pu’du/ ka nyaŋ’ko’d me’di su/ mo be.

11 Dhali yan’ko’d ababam buni ka Israyiil oki uni gwo mo ki: Wakki/ a’di midi mii wakan mo tani ba miiyi a’di yan mo. Buthi maman cwa kun mina umi kwany mo ’peni bampa/ mo dhali dhuyi uni e bwaŋ kucaŋ mo dhali kalki uni ka luŋgu’b gom wathi/ mo mmota to jin mina um tak a’di mo ara ’bi’c cwa ma balsam dhali ara yina dham dhala ’bi’c en’thi/ dhala murr dhali emen cwa jin wana maman ki shu’be/ mo dhali emen cwaŋ kamu/ si’da/ mo. 12 Kali aguurush ka ’bukum ’ban mo nyakki um mo. Kalka guurush gwan ka nyaŋ’ko’d kun dokkunu umi is mo e aris ’twaman ma wolgwapim bum mo, wariba/ a’di ta mii jin thamunu miiyi mo. 13 Susa kam bum si’da/ mo dhali cuyi mis mo dhali iiku/ i wathi/ dok/e mo. 14 Ba dhalka Arumgimis jin Eka/ Ek ci um mii jin miinu mo ibwambori wathi/ mo ki a’di midi hasha kam bum akamu/ ka nyaŋ’ko’d nyakka Benyamiin mo. Wakki/ aha/ minu bu’th uci i’baar mo tani aha/ dara ki mowoth mo be. 15 Wakan ’kwani kalki tontak mo dhali uni kalkina aguurush ka ’bukum ’ban nyakki uni mo dhala Benyamiin mo dhali uni cuki mis mo dhali ii ka luŋgu’b bway bampa/ Masir mo dhali uni doshkini bwambor ma Yuusup mo be.

16 Ka Yuusup parki’da Benyamiin e mo tani a’di oki’da manhil to e gu’b piti gwo

mo ki: Susi 'kwani gu'b mo dhali 'ciṯhi/
to/e 'kus mo dhali thosoni to ki jahanne/
mo haali/ 'kwani mini nyak̲ to shwa ki
aha/ montee mo. [17] Wathi/ miiki'd me'd
jin k̲ankin ma Yuusup̲ a'di gwo mo dhali
suski 'kwani e gu'b ma Yuusup̲ mo. [18] Dhali
'kwani uni k̲o/ki is mo haali/ uni suskunu
bway gu'b ma Yuusup̲ mo dhali uni oki gwo
mo ki: A'di ta mii ma guurush wariba/
kun dhukunu e 'twamana wolgwap̲im bana
mo ka cim gi ṯwa/a/ yin mo a'di isuskunu
ana gu'b mo 'tese/ wakan ki a'di midi ŋap̲
embula 'borga/ ap̲o/ ana mo dhali biṯa p̲o/
ana dhali dhu ana ki c̲iŋkina/ kun yolu mo
dhali bu'th thuluny bana mo be. [19] Wakan
uni iiki gu'b gi wathi/ jin ta'da manhil to
ma Yuusup̲ mo dhali ṯora ṯor nyak̲ki a'di
e shan'tamo/ gi gu'b mo. [20] Dhali oki gwo
mo ki: Ayy tap̲am bam, aman p̲u'dkina
ka luŋgu'b ka cim jin ṯwa/a/ mo mmoyol
tonṯe/ mo. [21] Dhali ki aman p̲u'dkina e mo
jin ishu mo tani aman k̲a'dkina wolgwap̲im
bam 'twa/ mo dhali imun mo tani aman
'kwani gamkina aguurush ka 'deṯe/ 'deṯe/
e 'twaman ma wolgwap̲im bam mo, agu-
urush bam uni idiṯadiṯ mo, wakan aman
k̲alina uni dok̲/e nyak̲ki aman mo. [22] Dhali
aman si'da/ k̲alina aguurusha kamu/ ka
luŋgu'b e me'd bam mo mmoyol tonṯe/ mo.
Aman yisa misha wathi/ jin dhuki aman
aguurush e 'twamana wolgwap̲im bam mo.
[23] A'di thok̲ki uni gwo mo ki: Shiyi is bum ki
gwo jin rokomkunu mo ma. Dhalku/ is ki
k̲o/ mo, Arumgimis bum dhali Arumgimis
ma babam bum a'di be i'taki mii idhuki
umi tom bum kun ish k̲umma/ e 'twa-
mana wolgwap̲im bum mo gom um mo.
Aha/ bu'thkina aguurush bum mo. Dhali
yan'ko'd a'di suski'da Shim/uun ka pije/ e
uni mo. [24] Dhali wathi/ suski 'kwani bway
gu'b ma Yuusup̲ mo dhali c̲i uni yi'de/
mo dhali ki uni l̲amki sho'k buni mo dhali
ki a'di c̲iki thuluny buni to mmoshwa mo
si'da/ tani [25] uni thosonki tontak̲ buni is mo
goma Yuusup̲ midi yayu/ pa mo montee
mo haali/ uni cik̲ki gwo ki uni mini 'taki
shwa tonṯe/ imun mo.

[26] Ka Yuusup̲ p̲u'dki pa mo tani uni k̲alki
a'di to bway gu'b mo kun ta tontak̲ kun
takina uni mo dhali uni goŋki is ka 'cesh mo
e a'di mo ntaga 'cesh gana/ mo. [27] Dhali a'di
'thek̲ki gwondoṯ mo gom moŋ'kom buni
dhali o gwo mo ki: A/ababam bum di'd
ki 'bore/ mo 'te/ tana? wathin dhan jin
ṯorkina um aha/ gwo mowa? A/a'di di'd
ki 'bore/ mowa? [28] Uni thok̲ki a'di gwo
mo ki: C̲iŋkinam pini jin ta'da babam bam
mo tani a'di idi'd ki 'bore/ mo, a'di di'd
ki e naskina/ mo be. [29] Dhali a'di i'de'kki
em piti ki mis mo dhali misha kam piti ka
Benyamiin mo jin ta ya/ gi kum mo dhali
o gwo mo ki: A/ara kam bum jin gwa'da'd
a'dana a'di jin ṯorkina um aha/ mowa?
Arumgimis midi mii mii ma 'the gom /e
ya/m pem. [30] Dhali yan'ko'da Yuusup̲ di'bki
mii is mo ki jahanne/ haali/ adum piti
gworki'd mo goma kam piti mo dhali a'di
ŋap̲ki mo mo mmoko nycine/ mo. Dhali
a'di yaki gu'b ish piti mo dhali ko imun
mo. [31] Dhali yan'ko'd a'di lamki jis/em piti
mo dhali yayu/ ka pije/ mo dhali butha
du mo dhali o gwo mo ki: Dhalki tonṯe/
a'di ipashu mo. [32] Uni c̲iki a'di tonṯe/ ki is
piti a'di 'de/ mo dhali uni 'cena c̲em buni
mo dhali 'Kwani Masir kun nyak̲ki tonṯe/
shwa ki a'di uni 'cena c̲em buni mo haali/
'Kwani Masir mini mol tonṯe/ shwa nyak̲ki
'Kwani Ibraan mo haali/ a'di midi ta miin
nyogga/ gom 'Kwani Masir mo. [33] Dhali uni
dhukunu 'pena 'cesh mo ibwambori a'di
mo, a'di jin ta'da bwanyara/ me'di isi gwo
ma bwanyara/ jin tana a'di ka k̲ar/e mo
dhali ara gwa'dga/ me'd isi dhuru'c piti jin
tana a'di mo. Dhali 'kwani hilkin e ka rem
'kup̲ mo dhali mer kagahara mo be. [34] To
kun 'tuntulu/ bwa ime'd 'pena tharabeesa
ma Yuusup̲ mo tani a'di k̲alkunu uni mo
hili aBenyamiin a'di 'tuntulkunu to ime'd
me'di mudhe'd mo mmobol kum buni e
mo. Wakan uni p̲iki to mo dhali 'kuny bwa
nyak̲ki a'di mo be.

44

[1] Dhali yan'ko'd a'di k̲anki wathi/ jin
ta'da manhil tom piti gwo mo ki: 'Tu'dki
'kwani awolgwap̲im buni ki tonṯe/ ki
nyanye/ mo me'd mii jin mina uni imish
a'di k̲al mo dhali dhuka guurush buni e
'twamana wolgwap̲i/ gi 'kwani ka 'deṯe/
'deṯe/ mo. [2] Dhali kari ak̲ubbaayam pem
a'di jin ta'da k̲ubbaayan 'dolkon kush mo e

’twamana wolgwapi/ a’di jin gwa’dagwa’d
mo nyakka guurush pos piti mo. Dhali a’di
miiki a’di mo me’d gwo jin kankin ma Yu-
usup a’di mo be. 3 Me’d jin kalkina mo kush
mon’thamo/ mo tani ’kwani uni idhukunu
’pen mo nyakki thuluny buni mo be. 4 Ki
uni iikin mo ari is ’ko’d ari’ceenne/ mo
’peni ’peŋkuman bampa/ mo tani aYuusup
oki’da manhil tom piti gwo mo ki: Cuyi
mis mo dhali ur ’kwani gwan isho’k mo
dhali ki /e mini siri’c uni apo/ ki sho’k
mo tani oyi uni gwo mo ki: Atinta irakkina
um tom ’boro’di bway mo mmowar ki to
shigga/ mo? Atinta ikwalkina uma kub-
baayan ’dolkon kush pem mo? 5 A’di diki
ta ji gi pina tapam pem to mowa dhali gom
mii yan mo tani a’di inyitha a’di to kun mini
mii yilaŋkamu/ moyi? Um thamki mii mo
mmomii wakan mo be.
6 Ki a’di siri’cki uni apo/ ki sho’k mo tani
a’di torki’da tor ki uni ki gwo gwansan mo
be. 7 Uni thokki a’di gwo mo ki: Atinta
i/okina tapam bam gwo gi wakan mo?
Gwo midi mii si’dasi’d ’peni aman kun tana
ciŋkinam pini mo ki uni mini ’taki mii to gi
wakan mo. 8 Hili mo mo ma, aguurush kun
gamkina aman ’peni ’twamana wolgwapim
bam uni kalkina aman /e ka nyaŋ’ko’d
mo ’peni bampa/ Kanaan mo, dhali mii
jin midi ’taki ta ata ’te/ imina aman kwal
’dolkon kush walla ’dolkon gana/ ’peni gu’b
gi tapam pini mo? 9 Dhali e bwaman ciŋk-
inan ’de/ yin jin minu gam to nycine/ mo
tani dhalki a’di iwu’d mo dhali aman si’da/
mina ta ciŋkina/ jin yolu gom tapam bam
mo. 10 A’di thokki uni gwo mo ki: Dhalki
a’di miinu mo me’d gwo jin okina um mo
ki: Ki a’di yin jin minu gam to nycine/ mo
tani a’di imidi ta ciŋkina/ jin yolu pem mo
dhali um kun bockin mo tani mini ta ’kwani
kun mini dar gi mii i’ba/ mo be. 11 Dhali
yan’ko’d aris ’kwani thulkina wolgwapim
buni ka ’cesh ki jahanne/ mo dhali aris
’kwani uni ka’dkina wolgwapim buni ’twa/
mo be. 12 Dhali a’di ŋapki to mo mmotel
’pen ’peni a’di jin ca’d mo dhali dak ’kup
ki a’di jin gwa’da’d mo dhali akubbaaya
a’di gamkunu e ’twaman ma wolgwapi/
ma Benyamiin mo be. 13 Dhali yan’ko’d
uni dherki burrinyem buni bwa mo dhali
aris ’kwani dekki thuluny buni to apo/ ka
nyaŋ’ko’d mo mmodok bway ’peŋkuman
bampa/ mo.

14 Ka Yahuuda dhali ikam pu’dkin e gu’b
ma Yuusup mo a’di di’d naskina/ imun mo
dhali uni ta’kkina ibwambori a’di a’cesh mo
be. 15 Yuusup oki uni gwo mo ki: Mii gi
wakatinta imiikina um mii gi wakan mo?
’Kona um ki misha wathi/ me’d aha/ mo
mina nyith to kun mini mii yilaŋkamu/
mowa? 16 Dhala Yahuuda thokki gwo mo
ki: Atinta a’di i mina amani o e tapam bam
mo? Dhali aman mina o katinta mo? Walla
am mina dhu is bam athithin thith kata
mo? Arumgimis a’di gamki mii jin thamu
apo/ ciŋkinam pini mo. Hili mo mo ma,
aman takina ciŋkina/ tapa kun yolu mo
amani ’baari montal ’de/ dhali a’di si’da/
jin gamkunuwa kubbaaya e me’d piti mo.
17 Hili a’di si’da/ oki gwo mo ki: Mii yan
midi si’dasi’d ’peni aha/ mo ki aha/ mina
diki ’taki mii wakan mo. Hili jasi e me’d
jin minu gama kubbaaya mo tani a’di imidi
ta ciŋkinam pem jin yolka/ mo hili gom
um mo tani iiku/ ki moŋku’th is eya babam
bum mo.

18 Dhali yan’ko’da Yahuuda yaki’di a’di
mo dhali o a’di gwo mo ki: Ayy tapam pem.
Dhalki ciŋkinam pini mo, aha/ ’thona /e
mo, tora tor ki tapam pem e bwany’cem
piti mo dhali dhalka nyor pini ki pur ki
o’d apo/ aman kun tana ciŋkinam pini mo
haali/ /e wana e ka Pirawn ki is pini mo.
19 Tapam pem dotki ciŋkinam piti gwo mo
dhali oki: A/um tan ga babam bum mo
dhali akam buma? 20 Dhali aman okina
gwo e tapam bam mo ki: Aman tana ka
baba wathin dhan mo dhali ara kam bam
jin gwa’dagwa’d mo jin ta’da ’cim piti ka
dhan piti mo dhali akam piti a’di iwuki’d
mo dhali a’di idhalkunu a’di ’de/ ’pena
’ciŋ kum mo dhali ababam piti enki a’di
kagahara mo. 21 Dhali yan’ko’d /e oki ciŋk-
inam pini gwo ki susu/ a’di ka luŋgu’b i /
e mo ki aha/ mina ’thos a’di em pema is
mo. 22 Aman okina gwo yan e tapam bam
mo ki: Ari dhuru’c wathi/ midi mol dhal
com ’pen mo haali/ wakki/ a’di midi dhal
com ’pen mo tani ababam piti a’di imidi
wu mo. 23 Dhali yan’ko’d /e ki o ciŋkinam

pini gwo mo ki isi ciki/ wakka kam buma gwa'dga/ diki yayu/ ka luŋgu'b nyakki um mo tani um mini 'koki mish jis/em pem par e dok/e mo. [24] Ki aman dokkina e pa gi ciŋkinam pini jin ta'da babam pem mo dhali ṭor gwon tapam pem mo, [25] dhali ka babam bam oki aman gwo mo ki: Iiku/ dok/e mo dhali yolu/ ari tonṭe/ mo tani, [26] aman thokkina a'di gwo mo ki: Aman mola ii ka luŋgu'b mo. Wakki/ ara kam bam jin gwa'da'd midi nyak ya ki aman mo tani aman mina ii ka luŋgu'b mo. Haali/ aman mola par wathi/ jis/em piti e mo isi ciki/ ara kam bam jin gwa'da'd midi mii nyak di ki aman mo. [27] Dhali yan'ko'd ciŋkinam pini jin ta'da babam pem ki o aman gwo mo ki: Um mishin ka 'bom pem dho'thki aha/ iya/i su/ mo. [28] Jaŋ kamu/ thiska/ e mo dhali aha/ okina gwo ki: A'di ka jiŋ gana/ dherkina toŋgwapi/ bwa ka gwapi/ ki ruṭ ruṭ mo dhali aha/ dinaki mish a'di 'pena cim yin ki sule/ sule/ mo. [29] Wakki/ um mini sus jin ṭal 'de/ yan si'da/ 'peni aha/ mo tani dhali tonthus ki biṭa po/ a'di mo tani um mini raka awuuŋ kush pem yan isi bwan diṭi'd mo dhali ya mo eya Haawiya mo. [30] Dhali gom gwo gi wakan mo tani ki aha/ yakina e ciŋkinam pini jin ta'da babam pem mo dhali ari dhuru'c wathi/ diki nyak yayu/ ki aman mo haali/ mondiki/em piti a'di dekkunu mo nyakki ji gi ari dhuru'c wathi/ mo. [31] Ki a'di parki mo e ki ari dhuru'c wathi/ diki nyak di ki aman mo tani a'di midi iwu mo be dhali ciŋkinam pini mini raka awuuŋ kush piti isi bwan diṭi'd mo dhali a'di midi ya ka luŋgu'b eya Haawiya ki bwan diṭi'd mo a'di jin ta ciŋkinam pini jin ta'da babam bam mo. [32] Haali/ ciŋkinam pini a'di warki'd ka manmish mo ki isi mish gana/ gom ari dhuru'c wathi/ goma babam pem mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ aha/ dinaki susi a'di pa i /e mo tani dhalki aha/ a'di ikala mo jin diluwa dil mo e jis/e ma babam pem ki mondiki/em pemi 'baar mo. [33] Dhali gom gwo gi wakan mo tani dhalki ciŋkinam pini mo, aha/ 'thona /e mo, mmoca'bku/ mo e embul ma ari dhuru'c wathi/ mo mmota ciŋkina/ gi tapam pem jin yolu mo. Dhali dhalki ari dhuru'c wathi/ dok bway pa nyakki ikam piti mo. [34] Haali/ aha/ mola dok bway pa ababam pem mo wakki/ ari dhuru'c wathi/ diki nyak ya ki aha/ mo haali/ aha/ ko/kina is mo mmopar tonthus gi wakan e mo mmopu'da po/ ababam pem mo be.

45

[1] Dhala Yuusup mol is piti non mo ibwambori aris 'kwani kun nyak 'ko ki a'di mo, dhali a'di 'therki ko mo ki: Raka ris 'kwani 'baar mo mmo/ii ka pije/ 'peni aha/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani wathin ṭal 'deŋ kamu/ yisa di'd nyakki a'di mo me'd jin ṭorkin ma Yuusup is piti eya tente/ e ikam piti mo. [2] Dhali a'di 'therki ko kagahara mo, wakan 'Kwani Masir cikki a'di mo dhali aris 'kwani gi gu'b ma Pirawni 'baar mo cikki a'di mo. [3] Dhali aYuusup oki ikam gwo mo ki: Aha/ tana Yuusup mo. A/ ababam pem di'd ki e naskina/ mowa? Hili ikam piti mol a'di gwo thok mo haali/ uni ko/ki is kagahara ibuŋ'kus piti mo be.

[4] Wakana Yuusup oki ikam piti gwo mo ki: Shori aha/ is ki 'dishe/ mo. Dhali uni shorki a'di is mo. Dhali a'di oki uni gwo mo ki: Aha/ tana akam bum jin ta'da Yuusup a'di jin yolkina um mo e Pa Masir mo. [5] Dhali shwane/ dhalku/ is bum ki dhu ka madhan'kur mo walla ka nyor e bwaman is bum mo haali/ um yolki aha/ imahan mo, haali/ Arumgimis hashki aha/ nṭwa/a/ ki um mo mmo'tash mondiki/e 'twa/ mo. [6] Haali/ ṭe/ diki'd e bampa/ yansan yili su/ mo dhali yil bockini mudhe'd mo jin minu 'koki gorra 'cesh mo walla 'ciṭh to mo. [7] Dhali Arumgimis hashki aha/ nṭwa/a/ ki um mo mmo'tasha/ 'tash 'twa/ gom um mo haali/ um tana ushalla/ e mony'cesh mo dhali mmodhuya dhu ki e gom um mo uni ka ris kun minu 'ko ki e mo. [8] Wakan um yisa a'di ihashki aha/ imahan mo, hili Arumgimis mo dhali a'di karki aha/ mmota ababa goma Pirawn mo dhali tapa gom kuŋ gu'b piti 'baar mo dhali ta amanji/a ji apo/ bampa/ Masiri 'baar mo. [9] Thosoni is ki jahanne/ mo dhali iiku/ ka gagamis mo eya babam pem mo dhali oyi a'di gwo mo ki: Gwo jin ona ya/m pini ka Yuusup a'dihe/ mo ki: Arumgimis karki aha/ ki tapa 'Kwani Masiri 'baar mo. Yayu/ ka

luŋgu'bi aha/ mo. Dhalka diite/ ki miiyu/
mo. [10] /E mini ça'b e bampa/ Jaasaan mo
dhali /e mini 'dishaa/ is mo /e dhali ucim
pini mo dhali uci gi ucim pini mo dhali
arisa ma'diny ka'bal pini mo dhali arisa
ŋul'kup bip pini mo dhali aris to 'baar mo
kun takina /e mo. [11] Dhali e mahan mo
tani aha/ mina thip /e ki to mo haali/
yil bockini mudhe'd naskina/ jin mina te/
pu'du/ mmo'kosha/ 'kosh mo isi ciki/ /e
dhali aris kuŋ gu'b pini dhali aris to kun
tana /e mo mini war ki moha'th'ko'd pini
mo. [12] Dhali shwane/ em pini midi mish
mo mo dhali e ma kam pem ka Benyamiin
mishki mo mo ki a'di ta 'twam pem jin
torki'da tor nyakki /e mo. [13] Um mini mii
tora babam pem gwo mo goma ris to ma
ra/ ra/ pem e Pa Masir mo dhali aris to
'baar mo kun parkina um e mo. Thosoni
is ki jahanne/ mo dhali susa babam pem ka
luŋgu'b imahan mo. [14] Dhali yan'ko'd a'di
bitki'd m'ba/ ma kam piti ka Benyamiin mo
dhali ko mo dhala Benyamiin si'da/ goki'd
e 'ba/ piti mo. [15] Dhali a'di piki ikam piti
'twa/i 'baar mo dhali ko eya po/i uni mo
dhali yan'ko'd mo tani ikam torkina tor
nyakki a'di mo be.

[16] Ki gwo jin kalu cikkin ma Pirawn e gu'b
piti mo ki ikam ma Yuusup pu'dkin mo
tani a'di 'borki'da Pirawn bwa mo dhali aris
ciŋkinam piti gara/ mo be. [17] Dhala Pirawn
oki'da Yuusup gwo mo ki: Oyi ikam pini
gwo mo ki: Miiyi mii yansan mo ma, suki
to/e gwansan towa po/ mo dhali iiku/ ka
nyaŋ'ko'd e Paŋ Kanaan mo. [18] Dhali susi
ababam bum mo dhali aris kuŋ gu'b bum
mo dhali iiyu/ i aha/ mo dhali aha/ mina
ci um mom'borga/ e bampa/ mo dhali um
mini shwa to 'pena 'cesh yan jin tu/atu/
mo. [19] Kani uni gwo si'da/ mo ki: Miiyi
mii yansan mo ma. Kala arabiya kun dira
shumarum 'peni Pa Masir mo mmokala ris
ushi ucim bum mo dhali goma ris up bum
mo dhali susa babam bum mo dhali iiyu/
mo. [20] Dhalki gwoŋ kamu/ ki kulumi bwa
gom tom bum mo haali/ mony'cesh jin
mina um i'ko nycine/ mo tani a'di ta jim
'borgaŋ gana/ mo e bampa/ Masir mo a'di
jin midi ta jim bum mo be.

[21] Iya/ ma Israyiil miikin kan mo dhala
Yuusup ciki uni arisa arabiya kun dira shu-
marum mo isi me'd gwo jin kankin ma
Pirawn mo dhali thosonki uni tonte/ kun
mina uni ishwa e bway iim buni mo. [22] Eya
ris uni ka 'dete/ 'dete/ dhali eya ris uni
'baar mo tani a'di ciki uni burrinye/ ka kwa
kwara mmo/ak e mo hili aBenyamiin mo
tani a'di ki ciki a'di ariyaal iss 'kwanimpa
karpa'c mo 'pena guurush jin ta 'dolkon
kush mo dhali burrinye/ imudhe'd kun
mina a'di mii ak e mo. [23] Goma babam
piti mo tani to kun hashkina a'di gom a'di
mo tani uni ta thuluny i'kume'd mo kun
su'kkunu tom 'boron gi Pa Masira po/ mo
dhali kuman thuluny 'koni 'kume'd kun
su'kkunu posa po/ mo dhali maaŋkuthu'd
mo dhali tonte/ si'da/ thosonkunu is mo
goma babam piti mo gom ya jin mina a'di
iyayu/ i bway mo. [24] Dhali yan'ko'd a'di
dhuki ikam piti 'pen mo, dhali ki uni kwa/
is bwa mo tani a'di oki uni gwo mo ki:
Dhalka wala ki wal i bway mo. [25] Wakan
uni cuki mis ka pije/ 'peni bampa/ Masir
mo dhali pu'd e Paŋ Kanaan mo eya babam
buni ka Yakuub mo be. [26] Dhali uni torki
a'di gwo ka Yuusup di'd ki e naskina/ mo
dhali a'di iji'da ji apo/ bampa/ Masiri 'baar
mo, dhala dum piti a'di 'thikina buye/ mo
haali/ a'di diki gam gwom buni is mo. [27] Hili
ki uni torki a'di aris gwo ma Yuusup i'baar
mo a'di jin okina a'di uni mo dhali a'di
parki'da arisa arabiya kun dira shumarum
e mo uni kun hashkin ma Yuusup mo
mmokali a'di mo tani shi/in ma babam
buni ka Yakuub a'di warkunu is mo be.
[28] Dhala Israyiil oki gwo mo ki: A'di 'koshki
jwa mo. Yuusup jin ta ya/m pem a'di idiki'd
ki e naskina/ mo. Aha/ mina ya mo dhali
par a'di e mo ntwa/a/ ki aha/ dinaki wu mo
be.

46

[1] Wakana Israyiil bu'thki moyam piti mo
nyakka ris tom piti kun tana a'di mo dhali
a'di pu'dki'd mo e Pam Birsaba mo dhali
a'di ki ci to jin 'cithu/ 'kus mmomiiya basa
'cesh goma Arumgimis ma babam piti ka
Is/hak mo. [2] Dhali Arumgimis torki'da tor
ka Israyiil mon'thiny ki jan mo dhali o a'di
gwo mo ki: Yakuub, Yakuub. Dhali a'di oki
gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo. [3] Dhali

yan'ko'd a'di oki gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis mo a'di jin ta'da Arumgimis ma babam pini mo. Dhalku/ is ki ḵo/ mo mmoya ka luŋgu'b bway Pa Masir mo haali/ aha/ mina di imun mo dhali kar /e mmota adhan kal caaca mo. [4] Aha/ mina ya ka luŋgu'b nyaḵki /e mo e Pa Masir mo dhali aha/ si'da/ mina doḵu/ /e pa ka nyaŋ'ko'd doḵ/e mo dhali me'd ma Yuusup̱ a'di imidi mu'th em pini mo. [5] Dhala Yakuub cuki mis mo 'peni Pam Birsaba mo dhali aris iya/ ma Israyiil uni ḵalkina Yakuub jin ta'da babam buni mo nyaḵki ushi uc̱im buni mo dhali aris up̱ buni mo eya risa arabiya kun dira shumarum mo uni kun hashkin ma P̱irawn mo mmoḵalu/ uni mo be. [6] Uni si'da/ urki to/em buni mo dhali tom 'borgam buni mo uni kun gamkina uniya du is mo e Paŋ Kanaan mo dhali uni pu'dkin mo e Pam Masir mo aYakuub dhali aris kum piti kun c̱isa a'di nyaḵki a'di mo be. [7] Iya/m piti dhali iya/ gi iya/m piti nyaḵki a'di mo dhali i'bwa/m piti mo dhali i'bwa/ gi iya/m piti mo, aris kum piti 'baar mo kun c̱isa a'di mo tani uni 'doyina a'di bway Pa Masir mo be.

[8] Dhali aris gway gi emen ma Israyiil uni annihe/ mo uni gun pu'dkin e Pa Masir mo aYakuub dhali iya/m piti mo. Ra/ubiin jin ta'da bwanyara/ ma Yakuub mo. [9] Dhali gway gi iya/ ma Ra/ubiin uni annihe/ mo: Hanuuk dhala P̱allu dhala Hasruun dhala Karmi mo. [10] Dhali gway gi iya/ ma Shim/uun uni annihe/ mo: Yamu/iil dhala Yaamiin dhala Uuhad dhala Yaaḵiin dhala Suuhar dhala Sha/uul a'di jin ta ya/ ma 'bom 'Kwani Kanaan mo be. [11] Dhali gway gi iya/ ma Lawi uni annihe/ mo: Jirshuun dhala Gahaat dhala Maraari mo. [12] Dhali gway gi iya/ ma Yahuuda uni annihe/ mo: Iir dhala Unan dhala Shiilah dhala P̱aaris dhala Saarah mo (hila Iir dhala Unan uni a'di iwuyin mo e Paŋ Kanaan mo) dhali gway gi iya/ ma P̱aaris mo uni annihe/ mo: Hasruun dhala Hamul mo. [13] Dhali gway gi iya/ ma Yassaakar uni annihe/ mo: Tuulaa/ dhala P̱awwah dhala Yuub dhala Shimruun mo. [14] Dhali gway gi iya/ ma Sabuluun uni annihe/ mo: Saarad dhala Iiluun dhala Yahal/iil mo. [15] (Uni gwansan ita iya/ ma Le/ah mo uni kun dho'thkina a'diya Yakuub mo e Pam P̱addaan/araam imonṯal 'de/ nyaḵki ku gi 'bwa/ ka Diinah mo imonṯal 'de/ nyaḵki iya/m piti dhali i'bwa/ m piti mo dhali mondeŋ buni 'koni iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka kwara ap̱o/ mo.) [16] Dhali gway gi iya/ ma Jaad uni annihe/ mo: Sip̱yuun dhala Hajji dhala Shuuni dhala Asbuun dhala Iiri dhala Aruudi dhala Ar/iili mo. [17] Dhali gway gi iya/ ma Ashiir uni annihe/ mo: Yimnah dhala Yishwah dhala Yishwi dhala Barii/ah nyaḵka Saarah jin ta 'bwah buni mo. Dhali gway gi iya/ ma Barii/ah uni annihe/ mo: Haabar dhala Malḵi/iil mo. [18] (Uni gwansan ita iya/ ma Silp̱ah mo a'di jin c̱ikin ma Laabaana Le/ah jin ta 'bwa/m piti mo dhali uni gwansan idho'thkin ma yima Yakuub mo, 'kwani kun 'koni 'kume'd i'ce'dka pe'de/ mo.) [19] Dhali gway gi iya/ ma Rahiil a'di jin ta asha Yakuub uni annihe/ mo: Yuusup̱ dhala Benyamiin mo. [20] Dhali goma Yuusup̱ e bampa/ Masir mo iya/ kun dho'thkunu a'di mo tani gway buni annihe/ mo: Manassa dhala Ep̱rayim uni kun dho'thkin ma Asnaat a'di mo a'di ta 'bwa/ ma P̱uthip̱aara/ jin ta'da gasiis ma Uun mo be. [21] Dhali gway gi iya/ ma Benyamiin uni annihe/ mo: Baala/ dhala Baakar dhala Ashbiil dhala Jiira dhala Namaan dhala Iihi dhala Ruush dhala Mup̱p̱iim dhala Hup̱p̱iim dhala Ard mo. [22] (Uni gwansan ita iya/ ma Rahiil mo kun dho'thkina a'diya Yakuub mo kun ta 'kwani kun 'koni 'kume'd i'ce'dka doŋon 'baar mo.) [23] Dhali gway gi iya/ ma Daan uni annihe/ mo: Hushim mo. [24] Dhali gway gi iya/ ma Nap̱taali uni annihe/ mo: Yahas/iil dhala Juuni dhala Yisr dhala Shilliim mo. [25] (Uni gwansan ita iya/ ma Bilhah a'di jin c̱ikin ma Laabaana Rahiil jin ta 'bwa/ mo dhali uni gwansan kun dho'thkin ma yim ma Yakuub mo tani ta 'kwani kun 'kon jasi pesuŋ gana/ 'baar mo.) [26] Aris 'kwani kun ta kuma Yakuub kun pu'dkin mo e bampa/ Masir mo tani uni ta jasi ku ki c̱isa a'di mo, yisa nyce/e ki ku ki aris up̱ gi iya/ ma Yakuub mo. Hili aris uni 'baar mo imonṯal 'de/ mo tani uni tana issi kwara i'ce'dka pe'de/ mo be. [27] Dhali iya/ ma Yuusup̱ kun dho'thkunu a'di e bampa/ Masir mo tani uni 'koni jasi su/ mo dhali aris uni 'baar mo kun 'kon e gu'b ma Yakuub mo me'd jin

pu'dkina uni e bampa/ Masir mo tani uni
'koni issi kwara i'ce'dka 'kume'd mo be.
28 A'di hashki'da Yahuuda nṯwa/a/ ki a'di
mo eya Yuusup mo mmopi a'di i isi bwam-
bor e Pan Jaasaan mo dhali uni pu'dkin
mo e mony'cesh ma Jaasaan mo. 29 Dhali
yan'ko'da Yuusup thosonki'da arabiyam
piti jin dira shumarum is mo dhali cu mis
mo dhali ya gama Israyiil 'kup mo a'di jin
ta'da babam piti e Pan Jaasaan mo dhali
a'di ciki is piti ki a'di mo dhali biṯi 'bam
piti mo dhali ko e 'bam piti ki rash rash
gana/ mo. 30 Israyiil oki'da Yuusup gwo mo
ki: Shwane/ dhalkaa/ wuna mo me'd jin
mishkika/ jis/em pini mo dhali mish mo
mo ki /e din ki e naskina/ mo. 31 Yuusup
oki ikam piti gwo mo dhali aris 'kwani 'baar
mo kun ta kuŋ gu'b gi com mo ki: Aha/
mina ya mo dhali ṯora Pirawn gwo mo dhali
aha/ mina o a'di gwo mo ki: Ikam pem
dhali aris 'kwani kun ta kuŋ gu'b ma babam
pemi 'baar mo uni kun 'kokin e mony'cesh
gi Paŋ Kanaan mo tani uni pu'dkini aha/
mo be. 32 Dhali 'kwani uni ita imanhil ka'bal
mo haali/ uni ta imanhil to/e mo dhali
uni kalkina ma'diny ka'bal buni ilu/ mo
dhala dhana ŋul'kup bip buni mo dhali aris
to 'baar mo kun tana uni mo be. 33 Ka
Pirawn midi yuk um mo dhali o gwo mo
ki: Miin tom bum ta'da tinta mo? tani,
34 um mini o gwo mo ki: Ciŋkinam pini uni
ita imanhil to/e mo 'peni dhuru'c bam kun
tana aman mo ntagi shwanesan mo, aman
dhali ibabam bam mo, ki um mini mish 'ko
mo e mony'cesh gi Pan Jaasaan mo haala ris
'kwani kun ta imanhil ka'bal mo tani uni ita
thus ki thus e jis/e gi 'Kwani Masir mo be.

47

1 Wakana Yuusup yaki bway gu'b mo
dhali ṯorka Pirawn gwo mo ki: Ababam
pem dhali ikam pem nyakka ma'diny ka'bal
buni dhala dhana ŋul'kup bip dhali aris to
kun tagina uni mo tani uni ipu'dkin mo
'peni Paŋ Kanaan mo dhali uni shwane/
'kokin e Pan Jaasaan mo. 2 Dhali 'peni bwa-
man ikam piti mo tani a'di bu'thki 'kwani
imudhe'd mo dhali ṯorki uniya Pirawn i
e mo. 3 Pirawn oki ikam piti gwo mo ki:
Miin tom bum ta'da tinta mo? Dhali uni
thokkina Pirawn gwo mo ki: Ciŋkinam pini
uni ita imanhil ka'bal mo me'd ibabam
bam mo. 4 Uni okina Pirawn gwo mo ki:
Aman pu'dkina mo mmo'ko ki 'ko ma ca/
e mony'cesh yan mo haali/ ashon dhii/i'da
kamu/ yisa di'd imun kun mina ciŋkinam
pini ici ya ma'diny ka'bal mo haali/ ṯe/
si'da/ a'di ishilki 'kwani is mo e Paŋ Kanaan
mo. Dhali shwane/, aman 'thona /e mo,
ki /e mini dhal ciŋkinam pini bway mo
mmo'ko e Pan Jaasaan mo. 5 Dhali yan'ko'da
Pirawn ki owa Yuusup gwo mo ki: Ababam
pini dhali ikam pini uni pu'dkini /e itan
mo be. 6 Bampa/ Masir uni 'koni bwambori
/e m'baar mo. Thumi ababam pini dhali
ikan moŋ'ko mo e mony'cesha 'borga/ mo
dhali dhalki uni 'kon mo e Pan Jaasaan
mo. Dhali wakki/ /e mishi wathi/ jin 'bora
she/ 'peni bwaman uni mo tani dhuyi uni
mmota imanhil to/em pem mo.

7 Dhali yan'ko'da Yuusup ki susa Yakuub
jin ta'da babam piti mo dhali kar a'di
ibwambor ma Pirawn mo dhala Yakuub
'borki'da Pirawn mii mo be. 8 Dhala Pirawn
oki'da Yakuub gwo mo ki: Atee gi yil gi
mondiki/em pini uni 'kokin ekata mo?
9 Dhala Yakuub thokki'da Pirawn gwo mo
ki: Atee gi yila ca/ pem mo tani uni 'koni
iss 'kwanimpa ipe'de/ i'ce'dka 'kume'da
po/ mo. Dhala tee gi yil gi mondiki/em
pem mo tani uni tana hony/e mo dhali
kun pu'da tonthus apo/ aha/ mo dhali
uni yisa i'thona/ 'tho/ ki me'd goma tee
gi yil gi moŋ'koki/e gi ibabam pem ka
atee kun iikina uni iinyca/ mo. 10 Dhala
Yakuub 'borki'da Pirawn mii mo dhali ya
ka pije/ 'peni buŋ'kus ma Pirawn mo be.
11 Dhali yan'ko'da Yuusup thumki'da babam
piti dhali ikam moŋ'ko mo dhali ciki uni
mo mmota jim buni e bampa/ Masir mo e
mony'cesh jin 'bora'bor mo e bampa/ Ra/
amsiis mo me'd gwo jin kankin ma Pirawn
mo be. 12 Dhala Yuusup thipki'da babam
piti mo dhali ikam piti mo dhali aris 'kwani
'baar mo kun ta kuŋ gu'b gi com mo ki
tonṯe/ mo isi ki mii jin mina uni mii ta gi
a'di mo be.

13 Dhali tonṯe/ piyi'd eya ris bampa/ 'baar
mo haali/ ṯe/ a'di ishilki 'kwani is mo
wakan bampa/ Masir dhali bampa/ Kanaan
uni shi/ki is mo gom gwon ṯe/ mo be.

14 Dhala Yuusup tulki'da risa guurush is
mo uni kun gamkunu mo e bampa/ Masir
dhali 'peni Paŋ Kanaan gom pos jin yolkina
'kwani mo. Dhala Yuusup kalki'da guurush
e gu'b ma Pirawn mo. 15 Dhali ka guurush
'baarki'd mo e bampa/ Masir mo dhali e
bampa/ Kanaan mo tani aris 'Kwani Masir
uni pu'dkina Yuusup mo dhali o a'di gwo
mo ki: Çiyi aman tonte/ mo ma. To jin
ta'da tinta imina amani wu mo ibwambori
jis/em pini kan mo? Haali/ aguurush bam
a'di 'baarki'd mo be. 16 Dhala Yuusup thokki
uni gwo mo ki: Çiyaa/ to/em bum mo dhali
aha/ mina çi um tonte/ mo mmowan a'di
e ki to/em bum mo wakka guurush bum
'baarki'd mo. 17 Wakan uni kalki to/em buni
aYuusup mo dhala Yuusup çiki uni tonte/
mo mmowan a'di e ki to/em buni kun tana
ris, shumarum mo dhali ama'diny ka'bal
mo dhala ŋul'kup bip dhali aris kuman
thuluny mo dhali a'di thipki uni ki tonte/
mo mmowan a'di e ki to/em buni kun tana
uni ki yil çaan mo. 18 Dhali ki yil çaan
'baarki'd mo tani uni pu'dkini a'di ki yil jiŋ
'ko'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Aman yisa
mina ba'k gwo 'peni tapam bam ka guurush
bam i'baarki'd mo dhali arisa ŋul'kup to/
e uni ta to gi tapam bam mo, toŋ kamu/
yisa bocki'da e jis/e gi tapam bam mo hili
jasi buŋgwar is bam dhali mony'cesh bam
mo be. 19 To jin ta'da tinta i mina amani
wu e bwambori jis/em pini mo, aman dhali
mony'cesh bam mo? Yoli aman mo dhali
mony'cesh bam ki tonte/ mo dhali aman
nyakki mony'cesh bam imina ta çiŋkina/
ma Pirawn kun yolu mo, dhali çiyi aman
emena ka'bany to mo ki aman mina 'ko ki
e mo dhali 'koki wu mo dhali mony'cesh
si'da/ midi diki ta bwam ma'du/ mo.
20 Wakana Yuusup yolki bampa/ Masiri
'baar mo goma Pirawn mo haala ris 'Kwani
Masir yolkina ris buntom buni mo haali/
te/ a'di ishilki'da shil ki she/ apo/ uni
ki 'bi'th mo. Dhali mony'ceshi 'baar mo
tani uni ta kuma Pirawn gana/ mo be.
21 Dhali gom 'kwani mo tani a'di dhuki uni
mmota çiŋkina/ kun yolu mo 'peni yokkam
Pa Masir itor karash ntagi 'bana kamu/
mo. 22 Jasi mony'cesh 'kwani kun ta igasiis
mo tani a'di dina a'di ki yol mo haali/
igasiis uni ita gi to kun kalkina uni ki me'd
'pena Pirawn mo dhali 'ko ki e mo 'peni
to gwansan kun kalkina uni ki me'd mo
kun çikin ma Pirawn uni mo. Gom gwo
gi wakan mo tani uni 'koki yol mony'cesh
buni mo be. 23 Dhali yan'ko'da Yuusup
oki 'kwani gwo mo ki: Hili mo mo ma,
aha/ 'pena tee yansan mo tani aha/ yolkina
um mo dhali mony'cesh bum goma Pirawn
mo. Shwane/ emena ka'bany annihe/ gom
um mo dhali um mini si uni e mony'cesh
mo. 24 Dhali e bwam mondhe'd mo tani
um mini çika Pirawn 'ban 'de/ 'peni uni
kun 'kon ma po/i mudhe'd mo dhali 'ban
kun 'kon ma po/i doŋon mo 'peni apo/ ma
kamu/ mudhe'd mo tani uni imini ta jim
bum mo jin midi ta emena ka'bany to gom
bunto mo dhali me'd tonte/ gom is bum
mo dhali goma ris kuŋ gu'b bum mo dhali
gom tonte/ gom ushi uçim bum mo. 25 Dhali
uni oki a'di gwo mo ki: /E taki mondiki/
em bam is is ki me'd mo. Dhalki gwo yan
'bor tapam bam bwa mo ki aman mina ta
çiŋkina/ ma Pirawn kun yolu mo. 26 Wakana
Yuusup a'di karki a'di mmota gwoŋkan jin
bahu mo isi gom gwo gi bampa/ Masir mo
dhali a'di 'dishki'd 'pena cim çaan ntagi
shwanesan mo ka Pirawn midi bu'th 'ban
'de/ 'peni uni to kun 'kon ma po/i mudhe'd
mo. Mony'cesh gi igasiis uni 'cena 'koki ta
ku ma Pirawn mo be.

27 Wakana Israyiil a'di iça'bki'd mo e Pa
Masir mo e mony'cesh gi Pan Jaasaan mo
dhali uni gamki miiya du is e a'di mo, dhali
dho'thki maman mo dhali mara/ amar is
ki nyanye/ mo. 28 Dhala Yakuub ça'bki'd e
bampa/ Masir ki yili 'kume'd i'ce'dka pesu/
apo/ mo. A'di ita'da tee ma Yakuub gi
wakan mo dhali yil gi mondiki/ em piti
'koni iss 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka pesu/
apo/ mo.

29 Dhali ki mo 'dishkina 'twa/ mo ka Is-
rayiil midi mii wu mo tani a'di yukki ya/
m piti ka Yuusup mo dhali o a'di gwo mo
ki: Wakki/ aha/ shwane/ mina gam mii ma
'the 'peni jis/em pini mo tani kari me'd
pini awum pem mo dhali oyi gwo is mo
mmota ga dum paŋ gana/ dhali tayi wathiŋ
gana/ gom aha/ mo. Dhalku/ /e ki kanaa/
e bampa/ Masir mo. 30 Dhalki aha/ yana ish

nyakki ibabam pem mo. Kali aha/ ka pije/ 'peni bampa/ Masir mo dhali kani aha/ e mom buni jin kana uniya kan mo. A'di thokki gwo mo ki: Aha/ mina mii a'di me'd jin okina /e mo. [31] Dhali a'di oki gwo mo ki: Thuli /e gwo me'da po/ gom aha/ mo. Dhali a'di ithulki gwo me'da po/ gom a'di mo. Dhala Israyiil a'di ca'bki'd ki goŋgo/ ki is piti mo apo/ 'kupa cim piti mo be.

48

[1] 'Ko'di mii yan mo tani aYuusup a'di torkunu gwo mo ki: Hili mo mo ma, ababam pini a'di 'ba'thki'd mo. Wakan a'di suski iya/m piti isu/ mo iManassa dhala Eprayim mo. [2] Dhali a'di torkunuwa Yakuub mo ki: Ya/m pini ka Yuusup a'di pu'dki'di /e mo, dhali yan'ko'da Yakuub iriny is piti mo mmogam mom'bi'th mo dhali ca'bki mis mo apowa ci mo. [3] Dhala Yakuub oki'da Yuusup gwo mo ki: Arumgimis jin Eka/ Ek a'di piki aha/ i is mo e Pan Luus mo e bampa/ Kanaan mo dhali a'di 'borki aha/ mii mo be. [4] Dhali a'di o aha/ gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ mina kar /e mo mmodho'th maman kagahara mo dhali aha/ mina mar /e amar is mo dhali aha/ mina kar /e mo mmota adhana ŋul'kup 'kwani mo dhali aha/ mina ci bampa/ yan ki emen pini mo i'ko'di /e mo mmota mom buni jin mina uni ibu'th ki sule/ sule/ mo. [5] Dhali shwane/ iya/m pini isu/ gwansan uni kun dho'thkunu /e mo e bampa/ Masir mo ntwa/a/ ki aha/ dinaki pu'di /e e Pa Masir mo tani uni ta kum pem mo Eprayim dhala Manassa uni imini ta kum pem mo me'd jin tan ma Ra/ubiin dhala Shim/uun kum pem mo. [6] Dhali uni kun minu cis ki /e 'ko'di uni mo tani uni a'di imini ta kum pini mo. Uni minu yuk gway gi ikam buni mo e mal buni mo. [7] Haali/ me'd jin pu'dkika/ mo 'peni Pam Paddaan mo tani aRahiil ki bwan diti'd pem mo tani a'di wukaa/ mo e Paŋ Kanaan mo e bway jin iiyina ana mo ki ŋatgin si'dasi'd naskina/ mo mmo'taki ii bway Pan Apraatah mo dhali aha/ kankina ayim imun mo e bway tur gi Pan Apraatah mo (a'di jin ta Pam Beetlaham mo).

[8] Ka Israyiil parki iya/ ma Yuusup e mo kun 'koni su/ mo tani a'di oki gwo mo ki: Ija anni'dan mo? [9] Yuusup oki com gwo mo ki: Uni ta iya/m pem mo uni kun cikin ma Arumgimis aha/ imahan mo. Dhali a'di oki gwo mo ki: Susi uni i aha/ mo ma, aha/ 'thona /e mo, ki aha/ mina 'bor uni mii mo. [10] Dhali e ma Israyiil a'di dhuruma/ dhurum mo goma dhan piti mo, wakan a'di imolkina a'di mmopar e ki 'bore/ mo. Wakana Yuusup suski uni mmo'dish a'di is mo dhali a'di ki pi uni 'twa/ mo dhali dhu uni mmota isa kony mo. [11] Dhala Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Aha/ dara ki gwo ibwa mo me'dyin mo mmo'taki par jis/em pini e mo dhali hili mo mo ma, Arumgimis ki dhal aha/ bway mo mmopar ucim pini e mo si'da/ mo. [12] Dhali yan'ko'da Yuusup shorki uni is mo 'peni 'kupa'dupun piti mo dhali a'di goŋki is piti mo dhali kar jis/em piti ka 'cesh mo. [13] Dhali aYuusup bu'thki uni isu/ mo, Eprayim ki me'da bim poros piti mo 'kupki me'da biny cam ma Israyiil mo, dhala Manassa ki me'da biny cam piti mo 'kupki me'da bim poros ma Israyiil mo dhali suski uni mmo'dish a'di is mo. [14] Dhala Israyiil he'thki me'da bim poros piti mo dhali 'thi a'di i'kup ma Eprayim a'di jin gwa'da'd mo dhali me'da biny cam piti di'di 'kup ma Manassa mo mmo/ak abi e mo haala Manassa a'di ta'da bwanyara/ mo. [15] Dhali a'di 'borki'da Yuusup mii mo dhali o gwo mo ki:

Arumgimis a'di jin iikina ibabam pem ka Ibrahiim dhala Is/hak mo
dhali Arumgimis jin shuki aha/ bway eya ris mondiki/ em pem mo ntagi shwanesan mo,
[16] aman'doyu gwo a'di jin wanki aha/ 'ba/ mo 'pena ris tonthus mo, 'bori uci mii mo.
Dhali e uni mo tani dhalki gway pem lu/ ki'd mo dhali gway gi ibabam pem ka Ibrahiim dhala Is/hak mo.
Dhali dhalki uni can mo mmota dhana buhany 'kwani mo e bwaman mony'cesh mo.

[17] Ka Yuusup parki com e mmokar me'da bim poros piti i'kupa Eprayim mo tani a'di

ishi/ki a'di bwa mo, dhali a'di ki bu'th com
ime'd mo dhali shor a'di me'd piti mo 'peni
'kup ma Eprayim mo mmokar a'di i 'kup ma
Manassa mo be. [18] Dhala Yuusup ki o com
gwo mo ki: Yisa ababam pem haali/ a'di
yansan ita'da bwanyara/ mo. Kari me'da
bim poros pini i'kup piti mo. [19] Hili ababam
piti a'di i/ushki'd mo dhali o gwo mo ki:
Aha/ misha mo ya/m pem mo, aha/ misha
mo. A'di si'da/ midi war ki 'kwani mo dhali
a'di si'da/ midi caaca mo. Bahili ara kam
jin gwa'dagwa'd a'di imidi caaca kagahara
mo mmobol a'di e mo dhali emen piti midi
ta abuhany kal 'kwaniny'cesh ka ris mo.
[20] Wakan a'di 'borki uni mii ka cim caan mo
dhali o gwo mo ki:

Ki um mo tani Israyiil a'di imini bah
mom'bor mii mo mmo/o gwo mo
ki:
Arumgimis midi kar /e me'da Eprayim mo
dhali me'da Manassa mo.
Dhali wakan a'di karki'da Eprayim ntwa/
a/ ka Manassa mo be. [21] Dhali yan'ko'da
Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Hili mo
mo ma, aha/ 'dishkina 'twa/ mmowu mo,
hili Arumgimis midi nyak di ki /e mo dhali
a'di midi susi /e bway pa ka nyaŋ'ko'd e
mony'cesh gi ibabam pini mo. [22] Ba aha/
cikina /e tony caaga/ mmobol ikan e mo
a'di jin ta 'ban 'de/ ka wosha turga/ mo a'di
jin bu'thka/ 'peni me'd gi 'Kwani Amuur
ki gandala turgam pem mo dhali ki bwam
pem mo be.

49

[1] Dhali yan'ko'da Yakuub yukki iya/m piti
mo dhali o gwo mo ki: Tuli um is bumi
montal 'de/ mo ki aha/ mina tor um to kun
mini mii taka po/ um yilin tiya kun mini
iiyu/ mo.

[2] Tuli is mo dhali cik gwo mo, ayy um iya/
ma Yakuub mo
dhali ciki gwo ma Israyiil jin ta'da babam
bum mo.
[3] Ra/ubiin /e tana bwanyaram pem mo,
'peni mo ma dem dem pem mo dhali
'peni maman pem kun twa/a/ gi
mom'bi'th is mo
dhala litgan pem mo e monyca mo dhala
litgan e mom'bi'th mo.
[4] /E jin gwakalki mii mo me'd yi'de/ mo tani
/e mini gam mo jin mina /e idiya
litgan yisa,
haali/ /e sekim ka ci gi cim mo
dhali shi/ a'di is mo dhali /e yakin ki mis
mo eya ci ma nyaŋa'b pem mo.

[5] Shim/uun dhala Lawi uni kun ta ikam mo.
To gi mo/as gom mo ma bujur mo tani uni
ita gandala turgam buni mo.
[6] Ayy akashiram pem midi diki ya 'kup ki mo
ma tul is buni mo.
Ayy shi/in pem midi diki gam dhana
ŋul'kup 'kwanim buni is mo.
Goma nyor buni mo tani uni 'koshki 'kwani
mo
dhali mmocana uni bwa en'dap buni mo
tani uni ki 'citha morbip buni
dugu'b gi 'kupa'dupun buni mo be.
[7] Monyjee midi di goma nyor buni mo
haali/ a'di cithiracithir mo,
dhali anyor buni mo tani a'di si'da/ ita ji
mat mo.
Aha/ mina kwa/ uni bwa mo e bwaman ma
Yakuub mo
dhali ceker uni bwa mo e bwaman ma
Israyiil mo.

[8] Yahuuda, ikam pini uni imini maŋ /e mo
dhali me'd pini midi di eya aris 'ba/ gi
'kwani kun ta 'kup ki /e mo.
Iya/ gi cim uni imini goŋ is ka 'cesh ibwam-
bori /e mo.
[9] Yahuuda a'di ita adhop dhuru'c mo.
'Peni mo jin dheru to bwa ka gwapi/ mo,
ayy ya/m pem, /e yaki bway mis
mo.
A'di wupki'da 'cesh mo dhali a'di ishki'd ki
bara'th me'da dhop mo
dhali me'd kumana dhop mo. Aja a'di
iro'dki mii mo mmomer a'di e mo?
[10] Cwa ma malik midi diki pi mo 'peni Yahu-
uda ki sule/ mo
walla cwa gi amanjinuwa ji 'peni bwaman
sho'k piti mo
ntagi a'di midi pu'dku/ e a'dim piti jin cila
a'di mo,
dhali e a'di mo mo jin hanu gwo e ki 'kwani
midi mii di mo.
[11] A'di dekki ari thuluny dhuru'c piti ki
cwalmana mura'th mo

dhali ari dhuru'c thuluny piti cwalmana mura'th jin kwanykunu mo gom 'boro'd piti mo tani,
a'di wuski burrinyem piti ki yimana mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah mo
dhali burrinye/ ma pom piti eya basa mura'th mo.
12 Em piti midi ca'bki dhir dhir gom yimana mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah mo
dhali she/ piti midi tagi kush goma ko mo be.

13 Sabuluun a'di imidi ca'b e yana gap gi bwam ma al mo,
a'di imidi war ki mo kun min ma risa kur yi'de/ ikok 'kupi nycine/ mo,
dhali bwayam piti midi ya ntagi Pan Sidun mo.
14 Yassaakar a'di imidi 'bitha'bi'th me'd thuluny mo
mmothum 'kup ka luŋgu'b mo e bwaman ma ma'diny ka'bal mo.
15 A'di parki mo jin sinu is e mo, ki a'di 'bora'bor mo
dhali bampa/ ki a'di ta gi jin 'boru bwa mo.
Wakan a'di igoŋkina a'di 'kupa bim piti ka 'cesh mo dhali kala/ kal mo
dhali a'di warki'd ki ciŋkina/ jin yolu mo jin miinu ki 'bi'th goma tu'c mo.

16 Daan a'di imidi ta amandwall 'kwanim piti gwo mo,
me'd a'din 'de/ e bwaman ma wak gi 'Kwani ma Israyiil mo.
17 Daan a'di imina e i wa ki tasha/ jin ishki'd e shemen bway mo
a'di jin ta tashan 'thi/ jin ishki'd e bway tur jin iinu mo mmowo'c shumarum 'pena tiŋkilam piti mo
wakan ka manmer a'di apo/ mo tani a'di imidi bit ki tar mo be.
18 Aha/ corkina mowoth pini mo ayy Tapa.
19 Iman'ceya/ 'ce ki buw buw mini 'ceya Jaadi is mo,
hili a'di imidi 'ce uni ki is eya panyjapam buni mo.
20 Ton te/ jin min ma Ashiir ishwa mo tani uni mini tawusatawus mo
dhali a'di midi dho'th ton tawusga/ ma malik mo.
21 Naptaali a'di imina e wa ka yuul jin dhalkunu me'd ki 'kus mo jin dho'thki ushana 'borga/ mo.

22 Yuusup a'di imidi ta abinycwa jin midi dho'th maman mo
abinycwa jin midi dho'th maman monyjoco/ mo.
Abinycwam piti mini so wupuni 'kup agangara/ ma goŋ bampa/ mo.
23 'Kwani kun mishina bwa shin kun cithiracithir mo tani iwupkina po/ a'di mo
dhali shin a'di mo dhali 'cwar a'di ki ŋara'd ŋara'd mmobur a'di adu mo.
24 Baththo/ abwam piti tikir di mo mmo'konu ki joc a'di mo,
dhali abim piti dhunu ki mo jin mishu mii mo
ki me'd gi a'din 'de/ jin Eka/ Ek mo a'di jin ta jima Yakuub mo
(ki gway ma Manhil Ka'bal mo jin ta Wosh ma Israyiil mo.)
25 Ka Arumgimis ma babam pini mo a'di jin midi woth /e mo,
a'di jin ta'da Arumgimis jin Eka/ Ek mo a'di jin midi 'bor /e mii mo
ka ris mom'bor mii gi momis kun 'koni buŋ'kup mo,
dhali aris mom'bor mii kun 'kon e moŋ'kulga/ mo kun parashaparash e bwaŋ'kwariny mony'cesh mo
dhali aris mom'bor mii 'pena risa bor kun cina ko mmopi mo
dhali aris bwama dho'th mo.
26 Mom'bor mii ma babam pini mo
uni ita mo ma dem dem jin 'ce'dki gwayu/ ma ris mom'bor mii ma ris wosha turga/ kun 'konu ki sule/ sule/ mo
dhali maman gi wosha turga/ kun 'konu ki sule/ sule/ mo.
Dhalki uni 'kon mo e 'kupa Yuusup mo
dhali eya mur 'ko'd em piti mo a'di jin karkunu ki she/ 'peni ikam piti mo.

27 Benyamiin a'di ita awuu jin pitili to ki she/ mo,
e mon'thamo/ mo tani a'di midi la shwa 'kwani ki 'ci'd'da/ mo
dhali mom'pimpili/ mo a'di ki pwak to bwa mo uni kun dilina a'di 'kwani mo.
28 Uni gwansani 'baar mo tani uni itana wak ma Israyiil kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali gwo jin torkin ma babam buni uni anann mo me'd jin 'borkina a'di

uni mii mo mmo'bor uni mii ka 'dete/
'dete/ mo, mom'bor mii kun ha me'd mo
gom a'di mo. [29] Dhali yan'ko'd a'di kanki uni
gwo mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ minu
mii 'tuma bi is imontal 'de/ nyakki 'kwanim
pem mo. Kanaa/ nyakki ibabam pem mo
e jurum wosh gi mombunto Ipruun mo,
jin ta Wathi/ Hiththa mo. [30] E jurum wosh
gi mombunto ma Makpiilah jin diki'd ki
mom'pesho'k gi Pa Mamra mo e bampa/ gi
Paŋ Kanaan mo a'di jin yolkin ma Ibrahiim
'peni bwam bunto ma Ipruun jin ta 'Kwani
Hiththa mo e mo jin mina a'di imii ta mo
gom mo jin kanuwa kan mo. [31] E mo yan mo
tani a'di ikankina uniya Ibrahiim nycine/
mo dhala Saarah jin ta ash mo, dhali imun
si'da/ mo tani a'di kankina uniya Is/hak
dhala Ripka jin ta ash mo dhali imun si'da/
mo tani a'di ikankika/ aLe/ah mo. [32] Bwam
bunto dhali jurum wosh gwansan mo tani
a'di iyolkunu 'peni 'Kwani Hiththa mo. [33] Ka
Yakuub 'baarki gwo jin kankina a'di ya/m
piti mo tani a'di dhuki sho'k piti eya ci mo
dhali a'di ciki shi/in piti jiŋ 'ko'd mo dhali
a'di tulkunuwa abi is nyakki 'kwanim piti
mo be.

50

[1] Dhali yan'ko'da Yuusup bitki'di 'ba/i
com mo dhali ko eya po/i a'di mo dhali pi
a'di 'twa/ mo be. [2] Dhala Yuusup kanki'da
ris ciŋkinam piti gwo mo ka ris uni kun
tana hakiim mini lol com bwa mo a'di
idina a'di ki bul mo. Wakana risa hakiim
uni lulkina Israyiil bwa mo be. [3] Acimi
iss 'kwanimpa su/ a'di i'thekkunu gwo mo
gom a'di mo, haali/ acim tana ris wakan
kun 'thekkunu gwo mo mmolol bwa mo.
Dhali 'Kwani Masir uni gwokin gom a'di ka
cim iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd
mo.

[4] Dhali ka tee jin gwokunu gom a'di
'baarki'd mo tani aYuusup torki'da tor ki
kuŋ gu'b ma Pirawni 'baar mo mmo/o gwo
mo ki: Wakki/ aha/ mina gam mii ma 'the
e jis/em pini shwane/ mo tani, oyi gwo
mo, aha/ 'thona /e mo, e bwany'ce ma
Pirawn mo mmo/o ki: [5] Ababam pem kar
aha/ mmothul gwo me'da po/ mo mmo/
o ki: Ki aha/ mura 'twa/ i'dish i mmo-
muri wu mo tani e jis wosh jwam pem jin
'kulkika/ mo e Paŋ Kanaan mo tani a'di
iminu kan aha/ imun mo. Dhali shwane/
gom gwo gi wakan mo tani dhalki aha/
yana ka gagamis mo, aha/ 'thona /e mo,
dhali kana babam pem mo dhali yan'ko'd
aha/ ki doku/ mo. [6] Dhala Pirawn thokki
gwo mo ki: Yaku/ ka gagamis mo dhali kani
cim mo me'd jin karkina a'di /e mmothul
gwo me'da po/ mo. [7] Wakana Yuusup yaki'd
ka gagamis mo mmokana babam piti mo
dhali nyakki a'di mo tani ciŋkina/ tana ris
kun bathki a'di mo 'peni ku ma Pirawn mo
dhali aris 'kwaniŋ gwanyjaka/ 'peni ku ki
gu'b piti mo dhali aris 'kwaniŋ gwanyjaka/
gi bampa/ Masiri 'baar mo. [8] Dhali isi kan
aris kuŋ gu'b ma Yuusupi 'baar mo ikam
piti dhali aris kuŋ gu'b gi com mo hili jasi
ushi ucim buni a'di idhalkunu mo dhali
ama'diny ka'bal buni mo dhali adhana
ŋul'kup bip buni mo uni a'di idhalkunu mo
e Pan Jaasaan mo. [9] Dhali aris 'kwani kun
merkina arabiya kun dira shumarum mo
tani uni inyakki ii ka gagamis nyakki a'di
mo dhali aris 'kwani kun mer shumaruma
po/ mo a'di ta dhana buhany wathimpa jin
seki'd jin caaca kagahara mo be. [10] Ki uni
pu'dkin mo e ja'dam pos gi Pan Athaad mo
a'di jin diki'd e bwampo/ Yi'deŋ Kumma/
Uurdun mo tani uni kumki ko mo imun mo
gom dhan bwan diti'd kagahara mo e kony
jwa jin gwokina uni mmo/up e ki jabu'th
mo dhali a'di karki mo jin gwonu ki kony
jwa gom com ka cima pesu/ mo. [11] Ki 'kwani
kun cila mony'cesh yan mo tani uni gun
ta 'Kwaniŋ Kanaan mo parki kony jwa jin
gwokunu mo e ja'dam pos gi Pan Athaad
mo tani uni oki gwo mo ki: Kony jwa
yansan jin gwokunu mo tani a'di ita a'di jin
jwakatki'da du mo gom 'Kwani Masir mo.
Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyukkunu
mo yan gway ka Aabilmisrayim mo. A'di jin
diki'd e bwampo/ Yi'deŋ Kumma/ Uurdun
mo be. [12] To jin miina iya/m piti gom a'di
a'dan mo me'd jin kankina a'di uni gwo
mo. [13] Haali/ iya/m piti kalki a'di mo e
mony'cesh gi Paŋ Kanaan mo dhali kan a'di
mo e bwam bunto ma Makpiilah mo a'di jin
di'd 'kupki mom'pesho'k gi Pa Mamra mo
a'di jin yolkin ma Ibrahiim 'pena Ipruun
jin ta wathi/ Hiththa mo mmokar a'di ki

mo jin minu kana kani cine/ mo. [14] 'Ko'di
a'di kanki'da babam piti mo tani, aYuusup
dokki bway Pa Masir mo nyakki ikam piti
mo dhali aris 'kwani 'baar mo kun nyakki ii
ki a'di ka gagamis mo mmokana babam piti
mo be.

[15] Ki ikam ma Yuusup parki mo e mo ka
babam buni a'di iwuki'd mo tani uni oki
gwo mo ki: Wariba/ aYuusup midi shi/
ana i e mo dhali ri/ ana mo goma ris
tonthus kun miikina ana a'di apo/ me'd
yin mo. [16] Gom gwo gi wakan mo tani uni
hashki gwo aYuusup mo dhali o gwo mo
ki: Ababam pini a'di ikanki gwo yansan
ntwa/a/ ki a'di diki wu mo ki: [17] Oya Yuusup
gwo mo ki: Gwami agwam mo ma, aha/
'thona /e mo, gwondhaŋ gi ikam pini mo
dhali miinthus buni mo haali/ uni miiki
/e tonthusa po/ mo. Dhali shwane/ am
'thona /e ki /e mini gwama/ gwam mo
gom gwondhaŋ gi ciŋkina/ ma Arumgimis
mo jin ta'da Arumgimis ma babam pini
mo. Yuusup a'di gwoki'd mo me'd jin
torkina uni ator ki a'di mo. [18] Dhali ikam
piti pu'dkin mo dhali taka 'ceshi bwambori
a'di mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo
ma, aman tana ciŋkinam pini mo. [19] Hila
Yuusup oki uni gwo mo ki: Dhalku/ is ki
ko/ mo ma haali/ a/aha/ be dina e embul
ma Arumgimis mowa? [20] Haali/ me'd um
mo, kagush tani um kar to apo/ aha/ ki
'pemen thus mo hili Arumgimis a'di ikarki
a'di ki 'pemen jim 'boro'd mo mmowaski
mii yan mo ki 'kwani ka ris ris minu dhu ki
e mo, me'd jin 'kokina uni ki e shwanesan
mo. [21] Dhalku/ is ki ko/ wakan mo, aha/
mina thip um mo dhali ushi ucim bum mo.
Wakan a'di rokomki uni ki gwo mo dhali
malas uni mo.

[22] Wakan Yuusup a'di ca'bki'd mo e
bampa/ Masir a'di nyakki 'kwani gi gu'b gi
com mo. Dhala Yuusup a'di ca'bki'd ki e
mo ki yil iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka
'kume'da po/ mo. [23] Dhala Yuusup parki
uci ma Eprayim e mo kun 'kon ma ata/
i kwara mo dhali uci ma Maakiir si'da/
mo a'di jin ta ya/ ma Manassa mo uni
dho'thkunu mo e 'kupa'dupun ma Yuusup
mo. [24] Dhala Yuusup oki ikam piti gwo mo
ki: Aha/ 'dishkina 'twa/ mmomuri wu mo
hili Arumgimis a'di midi yayu/ mmobuti
um mo dhali a'di midi susi um bway pa
ka nyaŋ'ko'd mo 'peni bampa/ yansan e
mony'cesh jin thulkina a'di a/ Ibrahiim
gwo me'da po/ mo goma Is/ hak dhala
Yakuub mo be. [25] Dhali yan'ko'da Yuusup
bu'thki mo jin thulu gwo me'da po/ mo
e iya/ ma Israyiil mo mmo/o gwo mo ki:
Arumgimis midi yayu/ mmobuti um mo
dhali um mini kal asimam pem mo 'peni
mahan mo. [26] Wakana Yuusup a'di iwuki'd
mo mmo'kokina yil a'di i/ iss 'kwanimpa
imudhe'd i'ce'dka 'kume'da po/ mo, dhali
uni lolki is piti mo dhali a'di karkunu mo e
bwam ma kur jwa mo e bampa/ Masir mo
be.

Gwo ma Musa jin ’Kon ma Po/ i Su/: Mmo/ii ka Pije/ mo

’Kwani ma Israyiil Sere’ckunu ki Sho’k mo

1 Gwansan i ta gway gi iya/ ma Israyiil mo
uni kun iikin bway Pam Masir mo nyakka
Yakuub mo, aris uni ka ’dete/ ’dete/ mo
’peni kuŋ gu’b piti mo be. 2 Ra/ ubiin
mo dhala Shim/uun dhala Lawi mo dhala
Yahuuda/ mo be. 3 Yassaakar dhala Sab-
uluun dhala Benyamiin mo. 4 Daan dhala
Naptaali dhala Jaad dhala Ashiir mo be.
5 Aris emen ma Yakuub i ’baar mo uni
’ko iss ’kwanimpa i kwara i’ce’dka ’kume’d
mo. Dhala Yuusup diki’di twa/a/ e Pam
Masir mo be. 6 Dhali yan’ko’d aYuusup
wuki’d mo dhala ris ikam piti mo dhala risa
nyakum yil ki ucim buni mo be. 7 Hili emen
ma Israyiil uni dho’thkin ka ris mo dhali
markunu is kagahara mo. Dhali uni ekkin
mo ki nyanye/ dhali ’bi’thkina is ki ’bi’th
mo. Gom kan mo tani Pam Masir ’tu’dkunu
ki uni mo.
8 Dhali yan’ko’d amalik thisa kamu/
bu’thki embul ma kamu/ dhamo/ mo i Pam
Masir mo a’di jin diki misha Yuusup mo be.
9 Dhali a’di ki o ’kwanim piti gwo mo ki: Ayy,
’kwani ma Israyiil uni tana ris ka ris mo
dhali uni si’da/ ’bitha’bi’th mo mmobol ana
e mo be. 10 Wakki/ mo/as midi bita po/i ana
mo tani uni mini gam me’d ki ’kwani kun
ta ’kup ki ana mo dhali as ana mo dhali ye
mo ’peni bampam bana mo be. Dhalki ana
tikira apo/ uni ki yuk yuk mo ki uni mini
’koki mar is mo.
11 Gom ’kup gwo yan tani uni dhuki itapa
apo/ uni mo mmota/ uni is jwa ka tu’c
kun ditadit mo. Dhali uni nyaŋkina Pirawn
’peŋkuman bampa/ ki jasi mondhu tom
piti mo kun yuku gway ka Pituum dhala
Ramasiis mo be. 12 Hili ki ’kwani ma Israyiil
’kokunu mo mmosirica po/ ki sho’k mo ki
nyanye/ mo tani uni si’da/ markunu is mo
ki nyanye/ mo dhali mmohakara ’cesh ka
bor mo. Wakan ’kwani Pam Masir uni ko/
ki is mo gom ’kwani ma Israyiil mo be.
13 Wakan uni dhuki ’kwani ma Israyiil mo
mmomiiya tu’c ki ciŋkina/ ki mom’bi’th
mo be. 14 Dhali uni si’da/ dhuki ’kwani ma
Israyiil is mmo’ta’bula’ta’bul mo ka tu’c jin
’batha’ba’th mo mmo’thoka jeeŋ gu’b mo
dhali eya risa tu’c kun ’kona e ki she/ ki
she/ mo e bwam buntom buni mo. Eya risa
tu’c buni gwansani ’baar mo tani cinu uni
ki dar gi mo si/is mo be.
15 Dhali yan’ko’da malik gi ’kwani Pam
Masir ki o iShipira uni ka Puu/a kun ta
up kun dho’th tiya Ibraniyiin gwo mo ki:
16 Wakki/ um dho’th up ’kwani Ibraniyiin
mo dhali um ki par uni e eya powa birish
jin dhodhuwa dho’th apo/ mo tani, ’koshi
a’di jwa mo wakki/ ta’da ’ciŋgwath mo. Hili
wakki/ ta’da ’bomi mo tani dhalka yim di’d
ki e mo. 17 Hili up gwansan kun dhodhi tiya
mo tani uni ko/kina Arumgimis mo. Dhali
uni ’koki mii gwoŋkan ma malik gi Pam
Masir jin kankina a’di uni mo. Hili uni dhal
uciŋgwath mo mmo’ko ki e mo be. 18 Dhali
amalik gi Pam Masir a’di yukki up gwansan
mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta miina
um kan mo mmodhal uciŋgwath bway mo
mmo’ko ki e kan mo?
19 Up kun dhodhi tiya thokkina Pirawn
gwo mo ki: Haali/ up gi ’Kwani Ibraniyiin
yisa wa ki up gi ’kwani Pam Masir yisa. Hili
uni ca’b ki dem dem mo dhali uni la dho’th
ucim buni ntwa/a/ mo ki aman ’konaki
pu’d naskina/ mo be.
20 Wakan Arumgimis miiki’d ki ’bore/
gom up gun dho’thki tiya mo. Dhali ’kwani
markunu is ki nyanye/ mo dhali uni ca’b ki
dem dem e mom’bi’th buni mo be. 21 Dhali
gom moŋko/ jin ko/kina up Arumgimis mo
tani a’di ciki uni ucim buni si’da/ mo be.
22 Dhali yan’ko’d mo tani aPirawn kanki’da
ris ’kwanim piti gwo ’baar mo ki: Aris iya/
kun dho’thkunu gom ’kwani Ibraniyiin mo
tani minu ta’kku/ mo e kumma/ yi’de/ mo,
hili um mini dhalku/ ushi i’bwa/ i ’kon ki e
mo be.

2

Mondho’th ma Musa

1 Dhali ki embul yan wathi/ ’peni ’Kwani
Lawi masha’da ’bom ’pena wak piti mo.
2 Dhali a’bom bwaki’d mo dhali dho’th ya/
mo. Dhali ka yim parki a’di e mo ka ’ci

'bora'bor mo tani ayim ki bag a'di mo ka
ppee 'kupi kwara mo be. [3] Dhali ka yim mol
a'di bag ki rash rash mo tani ayim 'kucki'da
guppa mo jin ukkunu mo 'pena 'ci'd mo
dhali rus a'di ka 'bi'c mo dhala sipti/ mo,
mmonon yi'de/ ki bway mo mmose bwa
guppa mo. Dhala yim ki kara 'ci nycine/
mo dhali karki a'di e bwam ma 'ci'd jin di'd
i shemen ma gap gi kumma/ yi'de/ mo be.
[4] Dhali 'bwah ma 'ci doshki'd ari katan mo
mmopar mo e mo ka ta a'di i midi pu'd e
ara kam mo.
[5] Dhali 'bwa/ ma Pirawn pu'dki'd ka
luŋgu'b mo mmo/up yi'de/ mo e kumma/
yi'de/ mo. Dhali aris nyara/ gun mii
a'di atu'c iikin e yan wor mo tani ayim
mishki'da guppa mo e bwam ma 'ci'd mo.
Dhali ayim ki hash nyarany ciŋkinam piti
mo mmo'cwam a'di mo be. [6] Dhali ka yim
ka'dki a'di 'kup mo tani ayim parki ara
'ciŋgwath e mo. Dhali ara 'ci di'd mmoko
mo. Ayim hilki a'di ki e ma 'thime/ gi mo/
en mo dhali o gwo mo ki: Yansan a'di i ta
ara 'ci 'peni 'Kwani Ibraniyiin mo be.
[7] Dhali yan'ko'd 'bwah ma 'ci yansan ki o
'bwa/ ma Pirawn gwo mo ki: Miga/ ya mo
dhali yuki /eya manthipa 'ci 'peni bwaman
up 'Kwani Ibraniyiin mo mmothip ki /eya
'ci mo 'taa?
[8] Dhali 'bwa/ ma Pirawn ki o ari nyara/
gwo mo ki: Nye, yaku/ mo ma. Gom gwo
gi wakan mo tani ari nyara/ yaki'd mo
dhali yuki kum ma 'ci mo be. [9] Dhali 'bwa/
ma Pirawn o'da yim gwo mo ki: kalka 'ci
yansan mo dhali thipi a'di mo gom aha/
mo dhali aha/ mina ciki /e to jin miina /
eya tu'c gom a'di mo. Gom gwo gi wakan
mo tani a'bom bu'thki'da 'ci mo dhali thip
a'di mo be. [10] Dhali a'ci caki'd mo dhala yim
ki kalki a'di 'bwa/ ma Pirawn mo dhali a'di
warki'd ki ya/ ma yim mo. Dhali ayim ki yer
a'di gway ka Musa* mo goma yim oki gwo
mo ki: Haali/ aha/ 'cwamkina a'di ka pije/
mo 'peni yi'de/ mo be.

AMusa Guski Pa Midyaan mo

[11] Ka Musa caki'd mo tani a'di yaki'd ka
pije/ mo mmobuti 'kwanim pitiŋ gana/ mo
dhali para tuca ditga/ gi kwanim piti e
mo. Dhali a'di parki wathi/ Masir e mo
mmo'koshkina a'di wathi/ Ibraniyiin mo
a'di jin ta wathi/ 'peni 'kwanim piti mo be.
[12] AMusa ki 'kar mo ki e mo dhali jan tal 'deŋ
kamu/ yisa di'da. Dhali a'di ki 'kosh wathi/
Masir jwa mo dhali bag a'di mo e bwam ma
si'b mo be. [13] Ka cim jiŋ 'ko'd, a'di yaki'd
ka pije/ i 'kwanim piti dok e mo dhali a'di
ki mish 'kwani Ibraniyiin i su/ kalkin ki as
cem buni mo. Dhali a'di ki o wathi/ jin dina
mii i 'ba/ gwo mo ki: Atinta i dorkina /eya
wak pini mo kan?
[14] A'di thokki a'di gwo mo ki: Aja i kar /
e ki tapa mo dhali ka mandwall aman gwo
mo? A /e kulumki gwo i bwa mo mmoŋapi
'kosh aha/ jwa mo me'd jin 'koshkina /e
wathi/ Pam Masir mo 'taa? Dhali yan'ko'd
aMusa ko/ki is mo dhali kulumki gwo 'kup
mo ki to yansan ka jiŋ gana/ mishu mo
be. [15] Yan'ko'da malik cikki gwo yansan mo
dhali ŋapa Musa ki minu 'kosh jwa mo. Hila
Musa guski'd mo 'pena Pirawn mo dhali
a'di yaki'd mmoca'b e Pam Midyaan mo be.
Dhali ka cima kamu/ a'di ca'bki'da 'cesh e
shemen jis yi'de/ mo. [16] Dhala gasiis gi Pam
Midyaan taki'd gi i 'bwa/ i pesu/ mo dhali
uni pu'dkin mo mmomush yi'de/ e mo jin
ca'b ma Musa i shemen mo. Dhali uni
'tu'dkina kur ki yi'de/ mo goma ma'diny
ka'bal dhali miya ma babam buni mo be.
[17] Imanhil ka'bala tiya uni pu'dkin mo dhali
ur uni mo. Hila Musa cuki mis mo dhali
wothki nyara/ dhali doki uni ka nyaŋ'ko'd
mmowol ki uni to em buni yi'de/ mo be.
[18] Ki nyara/ dokkin eya babam buni ka
Rau/iil mo tani a'di ki o uni gwo mo ki:
'Pemen ta'da ta layina um pu'du/ gane/ ki
jahanne/ kan mo?
[19] Uni ki thok gwo mo ki: Wathi/ Masir
a'di i wothki aman mo 'peni me'd gi iman-
hil ka'bal mo dhali a'di si'dayi ki mush ki
aman yi'de/ mo dhali wolki to e mo be.
[20] A'di oki i'bwa/ gwo mo ki: Mane a'di
mane? Atinta i dhalina um wathi/ mo?
Yuki a'di mo ma ki a'di midi shwa to nyakki
ana mo.
[21] Dhala Musa gamki gwo me'd mo
mmoca'b mo nyakki wathi/ yan mo. Dhali
a'di ciki'da Musa 'bwa/ jin yuku gway ka

* 2:10 Gway yan wana e ki gwo jin onu ki 'cwam ki 'twaŋ 'kwani Ibraniyiin mo.

Sapuura mmota ash mo be. [22] Ayim dho'thki
a'di ya/ mo dhala Musa ki yer a'di gway piti
ka Jirshuum† mo haali/ a'di oki gwo mo ki:
Aha/ dina ka cis e pampaŋ kamu/ mo.
[23] I'ko'di yil ka ris pekin mo tani amalik gi
'kwani Pam Masir a'di wuki'd mo be. Dhali
'kwani ma Israyiil uni 'kon mmo/ohon mo
e bwaŋ'kwariny miiny ciŋkinam buni mo
dhali uni kumki cuuwa mo gom mowoth
mo. Dhali kom buni e bwaŋ'kwariny miiny
ciŋkina/ mo tani cikkin ma Arumgimis mo
be. [24] Dhali Arumgimis cikki mo/ohon buni
mo dhali a'di kakina gwo e mo jin gamk-
ina a'di me'd ki mondek nyakka Ibrahiim
mo dhali nyakka Is/hak mo dhali nyakka
Yakuub mo be. [25] Dhali Arumgimis mishki
'kwani ma Israyiil mo dhali a'di ta gi bwaŋ
kulum apo/ uni mo gom moŋ'kom buni jin
shi/ashi/ kan mo be.

3

Arumgimis Yukki'da Musa mo

[1] Dhala Musa ta'da amanhila ma'diny
ka'bal ma mar piti ka Rau/ iil mo jin
ta'da gasiis gi Pa Midyaan mo. Dhala
Musa urki'da ma'diny ka'bal piti dhali 'cith
bway mombwaasho mo dhali pu'di Wosh
Sinaa/ jin ta wosh jin kogu mo be. [2] Dhali
aman'doyu/ gwo gi TAPA piki a'di i is ka
le'dan o'd e ari bwaman cwa mo. Dhala
Musa parki mo e dhali merki'd mo ki cwa
shwakina o'd mo dhali a'di 'konu ki kup ki
sule/ mo be. [3] Dhali aMusa ki kulum gwo
i bwa mo ki: Atinta dina o'd ki kup ari
bwaman cwa yan mo kan sa/? Aha/ mina
shorki is mo dhali par dhan miimer yan e
mo.
[4] Ki TAPA parki mo e ka Musa ya'd
mmo'dish mo is mmopar mo e mo tani
Arumgimis yukki a'di 'peni ari bwaman
cwa mo ki: Musa, Musa. Dhali a'di thokki
gwo mo ki: Aha/ dina i se mo be.
[5] Dhali yan'ko'd Arumgimis ki o a'di gwo
mo ki: Dhalku/ ki shor mmo'dish mo yan
is mo. 'Cuka ppam pini 'peni sho'k mo ma
haali/ mo yan jin dina /e i cine/ mo tani
ta'da 'cesh jin kogu mo be. [6] Dhali a'di ki
o a'di gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis
gi ibabam pini jin ta'da Arumgimis ma
Ibrahiim mo dhali Arumgimis ma Is/hak
dhali Arumgimis ma Yakuub mo be. Dhali
yan'ko'da Musa tikki jis em piti mo haali/
a'di ko/ki is mo mmohila Arumgimis mo
be.
[7] Dhali yan'ko'd TAPA ki o a'di gwo mo
ki: Aha/ misha isa nyor jin wo'cki 'kwanim
pem mo uni kun 'kokin mo e Pam Masir
mo. Dhali aha/ cikkina kom buni mo gom
mii gi imanjiya tu'c buni kun ta 'Kwani
Masir mo. Dhali aha/ misha moŋ'kosh is
ka nyor buni mo be. [8] Dhali aha/ thulkina
ka 'cesh mo mmo'cuk uni 'peni me'd gi
'Kwani Masir mo. Dhali aha/ mina sus uni
mo 'peni pa caan mo bway mo jin 'kosh
jwa mo jin isha ris embul mo dhali jin 'bor
ma 'cesh ki 'bor mo. A'di ta mo jin 'kona
'kwani Paŋ Kanaan mo dhali Pa Hiththa mo
dhali Pa Amuur mo dhali Pam Paaris mo
dhali Pa Haypa mo dhali Pa Yabuus mo be.
[9] Dhali shwane/ aha/ cikkina ko gi 'kwani
ma Israyiil mo dhali aha/ mishkina mo
jin siriju asiri'c ki sho'k jin 'kokina 'Kwani
Pam Masir mmosiri'c uni apo/ ki sho'k mo
be. [10] Dhali shwane/ yaku/ mo ma, aha/
mina hash /e aPirawn mo ki /e mini mish
susu 'kwanim pem ka pije/ mo, uni kun ta
'kwani ma Israyiil mo 'peni Pam Masir mo
be.
[11] Hila Musa thokki'da Arumgimis gwo
mo ki: Aha/ jana/ sa/ mina 'taki ya aPirawn
dhali susi 'kwani ma Israyiil ka pije/ 'peni
Pam Masir mo?
[12] Arumgimis ki thok a'di gwo mo ki:
Aha/ mina nyak di ki /e mo. Dhali ki /e
mini dili 'kwani sho'k ka pije/ 'peni Pam
Masir mo tani um mini mii mii mmotak
aha/ e 'kuwosh yan mo. Dhali mii yansan
midi ta jamas mii mo gom /e mo ki aha/
tana a'di jin hashkina /e mo be.
[13] Dhali yan'ko'd aMusa ki owa
Arumgimis gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina
pu'dku/ e 'kwani ma Israyiil mo dhali o uni
gwo mo ki: Arumgimis gi ibabam bum a'di i
hashki aha/ i um mo tani uni mini dot aha/
gwo mo ki: Gway piti yuku kaja mo? Atinta
i miga/ thok uni mo? [14] Arumgimis ki thoka
Musa gwo mo ki: Aha/ Be I Tana Aha/ be.
Dhali a'di ki o gwo mo ki: Oyi gwo yansan

† 2:22 Gway yan wana e ki gwo jin onu ki: Wathi/ 'peni bampaŋ kamu/ mo ki 'twaŋ 'kwani Ibraniyiin mo.

e ’kwani ma Israyiil ki: Aha/ jin Tana Aha/ mo tani i hashki aha/ i um mo.

15 Arumgimis si’da/ ki owa Musa gwo mo ki: Oyi gwo yansan mo ma e ’kwani ma Israyiil mo ki: Aha/ jin tana TAPA jin ta’da Arumgimis gi ibabam bum mo a’di jin ta’da Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali Arumgimis ma Is/hak mo dhali Arumgimis ma Yakuub mo aha/ i hashkina /e i uni mo. Gway pem a’dansan ki sule/ sule/ ya ye ’ba/ mo. Gway yan a’di ta ’pemen jin min ma risa nyakum yili heri ’baar mo ka londhoth mo be.

16 Yaku/ mo dhali tuli jwahaŋ ’kwani ma Israyiil gun jina ji isi montal ’de/ mo dhali oyi uni gwo mo ki: TAPA jin ta’da Arumgimis gi ibabam bum mo a’di jin ta’da Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali Arumgimis ma Is/hak mo dhali Arumgimis ma Yakuub mo a’di i piki aha/ i is mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ nyithkina um mo gom to kun miikunu um mo e Pam Masir mo be. 17 Dhali aha/ ona gwo is mo ki aha/ mina susi um ka pije/ mo ’peni mii jin woci um is she/ ’peni miiŋ ’kwani gi Pam Masir mo mmopu’d mo e Paŋ kanaan mo dhali Pa Hiththa mo dhali Pan Amuur mo dhali Pam Paaris mo dhali Pa Haypa mo dhali Pa Yabuus mo e mo jin ’bor ma ’cesh ki ’bor mo.

18 Dhali uni mini cik ’twam pini mo dhali /e dhali gwany jwahaŋ ’kwani ma Israyiil um mini ii eya malik gi ’kwani gi Pam Masir mo dhali o a’di gwo mo ki: TAPA jin ta’da Arumgimis gi ’kwani ma Ibraniyiin mo tani a’di butki’di aman mo. Dhali shwane/ aman dota /e ’twa/ mo ki /e mini dhal aman bway ki aman mina ii mo jin kala’da cimi kwara e mombwaasho mo ki aman mina ’cith to e ’kus mmomiiya bas gom Tapa Arumgimis bam mo be. 19 Aha/ misha ka malik gi Pam Masir midi diki dhal um bway mo hili isi ciki/ a’di minu gac ki dhan me’d jin ’bitha’bi’th mo be. 20 Wakan aha/ mina he’th me’d pem mo dhali dor ’Kwani Masir mo ka ris miimer mo uni kun miga/ mii mo. Yan’ko’d mo tani a’di midi dhal um bway mo be.

21 Dhali aha/ mina rak ’kwani gwansan mmoci um monyca mo. Dhali ki um mini ii mo tani um mini ’koki ii bwam me’d ’te/ mo be. 22 Up ’Kwani Israyiil ka ’dete/ ’dete/ mini ii gu’b gi ’Kwani Masir kun ’dish uni is mo dhali mini dot to ’peni uni mo dhali ’peni uni ilu/ gun ’koni gu’b buni mo. Dhali uni mini dot uni dhiriny ’dolkon kush mo dhali dhiriny ’dolkon gana/ mo dhali burrinye/ mo. Dhali um mini hi’thki iya/m bum burrinye/ i/is mo dhali i’bwa/m bum si’da/ mo. Dhali um beseene/ mini bu’th mal gi ’kwani Pam Masir ki mom’bi’th bum mo be.

4

Jamas Mii goma Musa mo

1 AMusa thokki gwo mo ki: Wakki/ uni ’koki gam gwom pem is mo walla cik ’twam pem mo dhali o aha/ gwo mo ki: TAPA yisa piki /e i is mo yisa tani, aha/ mina mii ata mo?

2 Dhali yan’ko’d TAPA ki o a’di gwo mo ki: Atinta i di’di me’d pini mo sa/? A’di ki thok a’di gwo mo ki: Alukaas mo be.

3 Dhali TAPA ki o gwo mo ki: Biti a’di a’cesh mo ma. Wakan a’di bitki a’di a’cesh mo dhali a’di warki’d ki tasha/ mo dhala Musa guski’d ’peni a’di mo be. 4 Yan’ko’d TAPA oki’da Musa gwo mo ki: Luŋi ma dhali buthi a’di i thin mo. Wakan a’di luŋki’d mo dhali bu’th a’di mo dhali a’di warki’d ka lukaas dok e mo e me’d piti mo be. 5 Wakan ki uni mini gam gwo is ki TAPA a’di piki /e i is mo, a’di jin ta’da Arumgimis jin ta ji gi ibabam buni mo, Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali Arumgimis ma Is/hak mo dhali Arumgimis ma Yakuub mo.

6 Dok e TAPA ki o a’di gwo mo ki: Dwari me’d abor pini mo ma, dhali a’di miiki’d kan mo. Dhali ki a’di bukki a’di ka pije/ mo tani me’d piti ’koshkina monthus mo mmokusha/ kush me’d ’thipiny gana/ mo be.

7 Dhali yan’ko’d Arumgimis ki o a’di gwo mo ki: Dwari me’d pini ka nyaŋ’ko’d abor pini mo. Wakan a’di dwarki me’d ka nyaŋ’ko’d abor piti mo. Dhali ki a’di bukki a’di ka pije/ mo tani a’di dhelelkunu ka nyaŋ’ko’d mo me’d isi is pitiŋ gana/ mo be.

8 Dhali TAPA ki o gwo mo ki: Wakki/ uni mini ’koki gam /e gwo is mo tani, walla ’koki ciya hirdhe/ ki to gi miimer jin twa/ a/ mo tani uni mini gam gwo is ki miimer yansan mo be. 9 Wakki/ uni ’koki gam gwo is, isi gom to gi miimera su/ gwansan mo

walla ’koki c̱iya hirdhe/ ki ’twam pini mo tani /e mini pash yi’de/ ’peni ḵumma/ yi’de/ mo dhali gac̱ a’di ap̱owa ’cesh jin ḵuthaḵu’th mo dhali yi’de/ midi war ka bas mo be.

10 Hila Musa thoḵki TAP̱A gwo mo ki: Ayy Tap̱am pem, aha/ mola gwo o ka ḵar e ki ’bore/ ki sule/ mo, ’peni nṯwa/ a/ nniin wala ’peni embul jin ṯela /e mii ’pen mmowal ’twa/ ki aha/ mo. Hili aha/ diṯa ’twa/ wal ki diṯ mo mmo/o gwo mo dhala le’d c̱umpula/ c̱umpul mo be.

11 Dhali yan’ko’d TAP̱A ki o a’di gwo mo ki: Kaja a’di i uḵki ’twa/ gi wathi/ mo? Dhali kaja a’di i karki a’di mo mmota amanmol ’twa/ wal mo walla mmota ’diye/ mo walla mmomish to p̱ar e mo walla mmota aja’da/ mo? A’di diki ta aha/ mo ’taa jin tana TAP̱A mo? 12 Shwane/ yaku/ mo dhali aha/ mina di e ’twam pini mo dhali ṯor /e gwo jin mina /e i o mo be.

13 Hili aMusa thoḵki gwo mo ki: Ayy Tap̱a, hashki wathiŋ kamu/ mo ma mmomii wakan mo.

14 Dhali yan’ko’d TAP̱A diṯkina bwa ap̱o/ a Musa ki ’bi’th mo dhali a’di ki o gwo mo ki: Din ma Haruun ki ta akam pini ’peni ’kwani Lawi mo ’taa? Aha/ misha ki a’di mish gwo o ki ’bore/ mo dhali a’di yayi’di bway mmogam /e ’kup̱ mo. Dhali ki a’di midi mish /e mo tani a’di mina bwa i ’bor kagahara mo be. 15 Dhali /e mini o a’di gwo mo dhali ṯor ki a’di gwo jin mina a’di o mo. Dhali aha/ mina di e ’twam pini mo dhali di e ’twam piti mo dhali ṯorki um gwo mo gom to kun mina umi mii mo be. 16 A’di midi o gwo mo gom /e e ’kwani mo dhali midi ta ’twa/ gom /e mo. Dhali /e a’di i mini wa a’di e ka Arumgimis mo be. 17 Dhali /e mini ḵala lukaas yan i me’d mo mmoṯor miimer ka ris mo.

*AMusa Do*ḵki’d Bway Pam Masir mo

18 Yan’ko’d aMusa doḵki’d ka nyaŋ’ko’d eya Rau/iil mo a’di jin ta’da mar piti mo dhali o a’di gwo mo ki: /E doṯga/ ’twa/ mo ki: Dhalki aha/ bway mmodoḵ ka nyaŋ’ko’d i ’kwanim pem e Pa Masir mo dhali p̱ar uni e mo waḵki/ ’kon ki e mo. Dhala Rau/iil ki owa Musa gwo mo ki: Yaku/ ki moŋḵu’th is mo. 19 Dhali ka Musa di’d e Pam Midyaan naskina/ mo tani TAP̱A ki o a’di gwo mo ki: Doḵi ka nyaŋ’ko’d e Pam Masir mo, haali/ aris ’kwani kun ŋap̱ki /e mmo’kosh jwa mo tani uni wukin mo be. 20 Wakana Musa suski ash mo dhali iya/m piti isu/ mo dhali dhu uni i ’ku thuluny mo dhali ṯel ’pen mmodoḵ ka nyaŋ’ko’d eya ’cesh gi Pam Masir mo. Dhali e me’d piti mo tani a’di ki ḵala lukaas ma Arumgimis mo be.

21 Dhali TAP̱A ki owa Musa gwo mo ki: Ki /e mini doḵ ka nyaŋ’ko’d e Pam Masir mo tani hili ki ’bore/ mmomiiya ris miimeri ’baar mo ibwambor ma P̱irawn mo uni kun c̱ikika/ /e mom’bi’th mmomii mo. Hili aha/ mina ’bi’thki a’di adum piti is me’d wosh mo, wakan ki a’di midi diki dhal ’kwani bway mo mmo/ii mo be. 22 Dhali /e mini owa P̱irawn gwo mo ki: Yase ta gwo jin ona TAP̱A ki is piti mo ki: Israyiil ta’da bwanyaraŋ gwaṯẖ pem mo be. 23 Dhali aha/ ṯora /e gwo mo ki: Dhalki ya/m pem ya’d mo ki a’di midi mii mii mmotaḵ aha/ mo. Dhali /e ushun mo mmodiki dhal a’di bway mmoya mo. Gom kan aha/ mina ’kosha bwanyaraŋ gwaṯẖ pini mo be.

24 E mo jin ishkina uni mo e bway mo tani TAP̱A gamki a’di ’kup̱ mo dhali ŋap̱ a’di mmo’taki ’kosh jwa mo be. 25 Dhali yan’ko’da Sap̱uura ki ’de’k wosh jin kaaka dhali ’ci’th ya/m piti amunyjal yis mo dhali ta aMusa sho’k piti ki a’di mo. Dhali a’di ki o gwo mo ki: /E ka jiŋ gana/ tana kaṯhim pem ka bas e aha/ mo be. 26 Gom gwo gi wakan mo tani TAP̱A dhalki a’di mo. Dhali yan’ko’d a’di waka’d mo kan me’d jin okin ma yim a’di mo ki: /E tana kaṯẖim pem ka bas mo. A’di o gwo yan goma munyjal yis jin ’ciṯẖu mo be.

27 Dhali TAP̱A oki’da Haruun gwo mo ki: Yaku/ e mombwaasho mo mmogama Musa ’kup̱ mo. Gom kan mo tani a’di yaki’d mo dhali gam a’di ’kup̱ mo e wosha turga/ ma Arumgimis mo dhali p̱i aMusa ’twa/ mo be. 28 Dhala Musa ṯorki’da Haruun aris gwo gi TAP̱A mo jin hashkina TAP̱A a’di mo. Dhali a’di si’da/ ṯorki’da Haruun aris jamas miimer mo jin ḵankina TAP̱A a’di mo mmomii mo be.

29 Dhala Musa uni ka Haruun iikin mo dhali tula ris gwanyjwahaŋ ’kwani ma Israyiil isi monṯal ’de/ mo. 30 Dhala Haruun

oki'da ris gwo 'baar mo uni kun ṯorkina TAP̱A aMusa mo. Dhali a'di ki mii jamas miimer i bwambori 'kwani 'baar mo be. [31] Dhali 'kwani gamki gwo is mo. Dhali uni cik̲ki gwo ki TAP̱A yaya'di 'kwani ma Israyiil mo dhali ki a'di si'da/ ta gi bwaŋ kulum ki nyanye/ gom isa nyor buni jin wo'cki uni is she/ mo. Dhali uni luŋkina luŋ mo be.

5

Ka Cim jin T̲wa/a/ i Bwambora P̲irawn

[1] Yan'ko'da Musa dhala Haruun iikina P̲irawn mo dhali o a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAP̱A mo a'di jin ta'da Arumgimis gi 'kwani ma Israyiil mo ki: Dhalki 'kwanim pem iin mo mmota gi dhan moshwan to mmotak̲ aha/ e mombwaasho mo.

[2] Hila P̲irawn oki gwo mo ki: Kaja i taki TAP̱A mo ki aha/ mina c̲i a'di embul mo dhali dhala Israyiil bway mo mmo/ii mo? Aha/ yisa misha TAP̱A yisa. Dhali aha/ yisa mina dhala Israyiil bway mo mmo/ii mo yisa.

[3] Dhali yan'ko'd uni ki o gwo mo ki: Arumgimis gi 'kwani Ibraniyiin a'di nyak̲ki is tul ki aman mo. Aman 'thona /e bway mo mmodhalki aman iina mo ari ii jin tura 'ba/ gom jasa cimi kwara mo e mombwaasho mo. Aman mina mii TAP̱A abasa 'cesh mo a'di jin ta'da Arumgimis bam mo, isi cik̲i/ ki a'di midi diki biṯa p̲o/ aman mo ki 'ba'th jin woci 'kwani is she/ mo walla ki mo ma mee mo be.

[4] Hila malik̲ gi 'kwani Pa Masir oki uni gwo mo ki: Musa um ka Haruun, ata ŋap̲a um mo mmosus 'kwani mo 'pena ṯu'c buni mo? Dok̲i ka nyaŋ'ko'da ṯu'c bum mo ma. [5] Dhala P̲irawn ki o gwo mo ki: 'Kwani kun 'koni bampa/ yansan mo tani uni tana ris ka ris mo. Um ki dosh uni mo 'pena ṯu'c buni gomata?

[6] Ka tenten 'de/ yan mo tani aP̲irawn k̲anki'da ris imanjiya ṯu'c kun ta 'Kwani Masir gwo mo dhali imahil tiya kun ta 'kwani ma Israyiil mo. [7] Um mini dok̲ e c̲i 'kwani k̲un'tush i me'd mo mmo'thok̲a jeŋgu'b yisa. Dhalki uni iini ŋap̲i k̲un'tush ki is buni mo. [8] Uni mini mii uk̲a jeŋgu'b me'd jin miina uni iṯwa/a/ mo. Ajeŋ gu'ba 'deŋ kamu/ yisa midi p̲iya. Uni tana p̲iny is ka p̲iny is mo. Wakan a'di ona uni gwo ki: Dhalki aman iina i miiya Arumgimis bam abasa 'cesh 'te/ mo. [9] Dhalka ṯu'c kun diṯadiṯ i 'thik̲kunu 'kwani i 'ba/ mo ki uni mini miiya ṯu'c mo dhali 'koki c̲i 'ce mo gom gwo ma mak̲ ka ris mo.

[10] Wakan imanjiya ṯu'c dhali imanhil tiya kun ta 'kwani ma Israyiil mo tani uni iikin ka pije/ mo dhali o 'kwani gwo mo ki: Yase ta gwo jin on ma P̲irawn mo ki aha/ mina diki c̲i um k̲un'tush mo be. [11] Iiyi ki is bum mo dhali k̲ali k̲un'tush 'peni mo jin mina umi gami a'di mo. Hili aṯu'c bum mina sheŋ kamu/ i p̲o'd yisa ki sule/ mo. [12] Wakan aris 'kwani c̲ekerki bwa mo mmopwak̲ is e Pa Masiri 'baar mo mmotula wusha is mo me'd k̲un'tush mo be. [13] Dhali imanjiya ṯu'c buni naskina/ 'kon mmopucur uni ka ṯu'c mo mmo/o gwo mo ki: Miiyi aṯu'c bumi 'baar mo me'd jin miina um a'di ka cimi 'baar mo jin c̲inu um k̲un'tush inniin mo. [14] Dhali imanhil tiya 'peni 'kwani ma Israyiil uni kun dhuna imanmiiya ṯu'c ma P̲irawn ki imanhil tiya mo tani uni si'da/ dorkunu mo dhali doṯkunu gwo mo ki: Atinta 'kona um ki miiya risa ṯu'c bum mo mmo/uk̲a jeŋgu'b ka nimira shwane/ dhali katili mo me'd mii jin miikina um a'di iṯwa/a/ mo?

[15] Yan'ko'd imanhil tiya 'peni 'kwani ma Israyiil p̲u'dkin mo dhali k̲um cuuwa eya P̲irawn mo ki: Atinta ṯu/ula /e aman ki mii gi wakan mo? [16] k̲un'tusha kamu/ yisa di'da jin k̲alunu c̲iŋkinam pini mo. Hili uni 'kon mo mmoc̲a'bi o aman gwo mo ki: 'Thok̲a jeŋgu'b mo. P̲ari c̲iŋkinam pini e 'koshu kata? Hili 'kwanim pini uni a'di ṯhu'th mii mo.

[17] Hila malik̲ ki thok̲ uni gwo mo ki: Um tana p̲iny is ka p̲iny is mo. A'di ona um gwo ki: Dhalki aman iina mo mmomii TAP̱A abasa 'cesh mo. [18] Dok̲i ka nyaŋ'ko'd mo dhali miiya ṯu'c mo haali/ k̲un'tusha kamu/ minu c̲i ki um yisa. Hili um mini uk̲a jeŋgu'b ki nyanye/ mo mmonyak̲ki jin ṯwa/a/ mo. [19] Imanhil tiya 'peni 'kwani ma Israyiil uni mishki mo mo ki uni 'kokin mo e embul jin k̲aŋkama k̲aŋkam mo ka P̲irawn oki gwo mo ki: Um mini dhalku/ miiŋ kamu/ ki guwa wuy mo 'pena ṯuca jeŋgu'b mo a'di jin ta toma e me'd mo. [20] Uni gamki iMusa 'kup̲ mo uni ka Haruun mo ki uni c̲orki uni mo me'd jin iiyina uni ka pije/

mo 'pena Pirawn mo be. 21 Dhali uni ki thok uni gwo mo ki: Dhalki TAPA hilki'da po/ um mo dhali dwall um gwo mo haali/ um dhuki aman mo mmota imankola kol mo e jis e ma Pirawn mo dhali aris imanmii a'di to mo dhali um dhu gandala turga/ e me'd buni mo mmo'kosh aman jwa mo be.

Arumgimis Oki Gwo Is gom To jin Minu Mii mo

22 Dhali yan'ko'da Musa dokko'd mo e TAPA mo dhali o gwo mo ki: Ayy Tapa, atinta miikina /e to jin shi/ashi/ wakan apo/ 'kwani gwansan mo? Dhali atinta sa/ i hashina /e aha/ wakan mo? 23 Haali/ me'd jin yakika/ aPirawn mo dhali o gwo ki gway pini mo tani a'di botki mii ton thus ki nyanye/ apo/ 'kwani gwansan mo. Dhali /e si'da/ yisa 'cukki 'kwanim pini gwansan yisa ki sule/ sule/ mo.

6

1 Yan'ko'd TAPA thokki'da Musa gwo mo ki: Shwane/ /e mini mish to jin miga/ miiya Pirawn mo haali/ ki me'd pem jin 'bitha'bi'th mo tani aPirawn midi hashki uni ka pije/ mo. Nye, ki me'd pem jin 'bitha'bi'th mo tani a'di midi ur uni ka pije/ 'peni bampam piti mo be.

Arumgimis Yukki'da Musa mo

2 Dhali Arumgimis ki owa Musa gwo mo ki: Aha/ tana TAPA mo. 3 Aha/ pikina Ibrahiim i is dhala Is/hak dhala Yakuub mo me'da Arumgimis jin ca'b ki dem dem mo. Hili gom gway pem jin taka/ TAPA mo tani aha/ dina ki dhal gway yan bway mo uni ki mish aha/ mo be. 4 Aha/ si'da/ tela gwom pem jin gamga/ me'd ki mondek nyakki uni mmociki uni Paŋ Kanaan mo e bampa/ jin 'kona uni 'pena gush ki hilkina/ mo be. 5 Dhali aha/ si'dayi cika ohon gi 'kwani ma Israyiil mo uni kun dhukina 'Kwani Masir mo mmota ciŋkinam buni mo. Dhali aha/ kakina gwom pem e jin gamga/ me'd mo.

6 Oyi gwo cikise/ mo e 'kwani ma Israyiil mo ki: Aha/ tana TAPA mo dhali aha/ mina sus um ka pije/ mo 'peni ton ditin gi 'kwani Pa Masir mo dhali aha/ mina 'cu'k um mo 'peni mii jin miina uni um ki ciŋkina/ mo. Dhali aha/ mina wan um 'ba/ mo ka bim pem jin miga/ ye'th ka pije/ mo dhali ki dhan mii jin caaca ki gwon dwall mo be. 7 Dhali aha/ mina bu'th um ki 'kwanim pem mo dhali aha/ mina ta Arumgimis bum mo. Dhali um mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA Arumgimis bum mo a'di jin suski um ka pije/ mo 'peni aris ton ditin gi 'Kwani Masir mo be. 8 Dhali aha/ mina sus um ka pije/ mo e bampa/ jin oka/ gwo is ki gwon dek mo mmociika Ibrahiim mo dhala Is/hak mo dhala Yakuub mo be. Aha/ mina ci ki um a'di mo mmota mo jin mina umi bu'th is mo. Aha/ be i tana TAPA mo be.

9 Musa si'da/ oki yase e 'kwani ma Israyiil mo, hili uni 'koki cik gwo ma Musa haali/ shi/in buni i 'ce'dkunu bwa mo dhali gom miiny ciŋkinam buni jin mathamath mo be.

10 Dhali TAPA ki owa Musa gwo mo ki: 11 Yaku/ /e mo dhali tora Pirawn gwo mo a'di jin ta'da malik gi 'kwani Pam Masir mo mmodhalki 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ii ka pije/ mo 'peni bampam piti mo.

12 Hila Musa thokki TAPA gwo mo ki: Hili wakki/ 'kwani ma Israyiil ush gwo cik 'peni aha/ mo tani bakata i min ma Pirawn i cik aha/ 'twany cumpulgam pem yan mo? 13 Hili TAPA oki iMusa uni ka Haruun gwo mo gom 'kwani ma Israyiil mo dhali goma Pirawn mo a'di jin ta'da malik gi 'kwani Pam Masir mo. Dhali a'di kanki iMusa mmosus 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo be.

Kuŋ Gu'b ma Musa dhala Haruun

14 Gwansan uni tana 'kaŋ'kup gom kuŋ gu'b gi ibabam buni mo, gway gi iya/ ma Ra/ubiin mo a'di jin ta'da bwanyara/ ma Israyiil mo: Hanuuk dhala Pallu dhala Hasruun dhala karmi mo. Uni gwansan i tana wak ma Ra/ubiin mo be.

15 Gway gi iya/ ma Shim/uun si'da/ aniihe/ mo. Yamu/iil dhala Yamiin dhala Uhad dhala Yakiin dhala Suhar dhala Sha/uul jin ta ya/ 'pena 'bom gi Paŋ Kanaan mo. Uni i tana wak ma Shim/uun mo be.

16 Gwansan si'da/ i ta gway gi iya/ ma Lawi mo isi me'da nyakum yil buni kun tana uni mo: Jirshuun dhala Gahaat dhala Maraari mo. Dhali yil ma Lawi jin dikina a'di ki e mo tani 'koni 137 mo be. 17 Dhali gway gi iya/ ma Jirshuun aniihe/ mo: Libni dhala Shim/i nyakka wak buni mo be.

18 Dhali gway gi iya/ ma Kahaat aniihe/ mo: Amraam dhala Yishaar dhala Hibruun

dhala Usi/iil mo. Dhali yil jin dikin ma Kahaat ki e mo 'koni 133 mo be.

19 Dhali gway gi iya/ ma Maraari aniihe/ mo: Mahli dhala Mushi mo: Gwansan uni tana wak gi 'kwani Lawi mo isi me'da nyakum yil buni mo be.

20 Amraam bu'thki'da 'bom jin yuku ka Yukabed mo a'di jin ta 'bwah ma babam piti mo dhala yim dho'thki a'diya Haruun mo dhala Musa mo. Dhali yil piti jin dikina a'di ki e mo tani a'di 'koni 137 mo be.

21 Dhali gway gi iya/ ma Yashar aniihe/ mo: kuurah dhala Napu'c dhala Sikri mo be.

22 Dhali gway gi iya/ ma Usi/iil aniihe/ mo: Misha/iil dhala Elsapaan dhala Sitri mo be.

23 Haruun si'da/ bu'thki'da 'bom jin yuku gway ka Alishaba/ mo a'di jin ta 'bwa/ ma Aminadab mo dhali a'di jin ta 'bwah ma Nahshuun mo. Dhali ayim dho'thki a'di aNadaab dhala Abiihu dhala Eli/asar dhala Ithamaar mo be.

24 Dhali gway gi iya/ ma kuurah aniihe/ mo: Assiir dhala Elkana dhala Abi/asaap mo. Gwansan uni i tana wak gi 'kwaniŋ kuurah mo.

25 Ili/assar a'di jin ta ya/ ma Haruun mo a'di bu'thki'da 'bom 'de/ mo 'peni 'bwa/ ma Puti/iil mo. Dhala ayim dho'thki a'di a Pinihas mo. Gwansan uni i tana 'kaŋ'kup gu'b 'kwani ma Lawi mo 'pena wak buni mo be.

26 AHaruun dhala Musa uni anansan kun ona TAPA gwo mo ki: Susu 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo ka wak buni mo. 27 Uni i ta uni kun oki gwo eya Pirawn jin ta'da malik gi 'kwani Pa Masir mo mmomuri susu 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo, aMusan 'de/ yan mo dhala Haruun mo be.

AHaruun Midi Ta Amanluk Goma Musa mo

28 Ka tee yin jin okina TAPA gwo eya Musa e Bampa/ Masir mo tani 29 TAPA oki'da Musa gwo mo mmo/o ki: Aha/ tana TAPA mo. Tori aPirawn jin ta'da malik gi 'Kwani Masir aris gwo kun oka/ /e 'baar mo.

30 Hila Musa thokki TAPA gwo mo ki: Aha/ wana 'twam pemi cumpula/ ki jin ta'da tinta i min ma Pirawn i cik 'peni aha/ mo?

7

1 Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Hili ma. Aha/ mina mii /e me'da Arumgimis ibwambora malik mo. Akam pini ka Haruun midi o gwom pini goma malik me'd isa manci gwo ma Arumgimis jin o gwo ma Arumgimis gom 'kwani mo. 2 Torka Haruun aris to 'baar mo kun kankika/ /e mo dhala Haruun midi luk ka Pirawn gwo mo mmodhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ii ka pije/ mo 'peni bampam piti mo. 3 Hili aha/ mina 'bitha Pirawn adum piti mo, dhali ba aha/ mina mara ris jamas miim pem is mo dhali momer mo e Bampa/ Masir mo be. 4 Pirawn yisa midi cik gwo 'peni /e mo. Dhali yan'ko'd aha/ mina dor Pam Masir mo dhali susa wak pem ka 'dete/ 'dete/ ka pije/ mo uni kun ta 'kwanim pem mo 'peni Bampa/ Masir mo. 5 Dhali 'kwanim Pam Masir mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA mo me'd jin miga/ dor Pam Masir mo dhali susu 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni bwam uni mo be.

6 AMusa dhala Haruun uni miikin kan mo me'd isi ji gi kankina TAPA uni gwo mo be. 7 Ka tee jin okina uni a Pirawn gwo mo tani aMusa i 'kona yili iss 'kwanim pa i doŋon mo dhala Haruun i 'kona yili iss 'kwanimpa i doŋon i 'ce'dka kwara apo/ mo be.

Alukaas ma Musa Warka'd ki Tasha/ mo be

8 Dhali TAPA oki'da Musa dhala Haruun gwo mo ki: 9 Wakka Pirawn midi kan um mmomii miimer mo tani /e mini owa Haruun gwo mo ki: Budhi cwam pini mo dhali biti a'di a 'cesh i bwambor ma Pirawn mo ki a'di midi war ki tasha/ mo.

10 Wakana Musa dhala Haruun uni iikina Pirawn mo dhali miiki a'di me'd jin kankina TAPA uni gwo mo. Haruun bitki'da lukaas piti a'cesh ibwambor ma Pirawn mo dhali aris imanmiiya tu'c piti mo dhali a'di warki'd ki tasha/ mo be. 11 Dhali yan'ko'd si'da/ Pirawn yukki 'kwanim piti kun yukayuk mo dhali aris ŋarim piti mo. Dhali uni si'da/ miiki to jin nyakan mo ki miilatt buni mo. 12 Haali/ aris uni ka 'dete/ 'dete/ bitkina lukaas buni mo dhali uni warkin ki tasha/ mo. Hila lukaas ma Haruun a'di i loski'da lukaas buni i 'baar mo be. 13 Naskina/ adu ma Pirawn wa ki wosh jin 'bitha'bi'th mo dhali ushki gwom buni gam is mo me'd gwo jin torkina TAPA uni mo be.

Mompal jin Wo'c 'kwani is she/ ka Bas mo

14 Dhali yan'ko'd TAPA ki owa Musa gwo
mo ki: Adu ma Pirawn a'di 'bitha'bi'th
mo. A'di ushki'd mo mmodhal 'kwani bway
mo mmo/ ii mo be. 15 Yaku/ a Pirawn
mon'thamo/ mo me'd isi mii jin miikina
a'di mo mmoya ka pije/ e kumma/ Yi'de/
Niil mo. Cori a'di e yana gap mo dhali kala
lukaas pini yani me'd mo a'di jin warki'd ki
tasha/ mo. 16 Dhali /e mini o a'di gwo mo
ki: TAPA jin ta'da Arumgimis gi 'kwani ma
Ibraniyiin a'di i hashki aha/ i /e mo mmo/o
/e gwo mo ki: Dhalki 'kwanim pem iin mo
ki uni mini luŋ aha/ mo e mom bwaasho
mo. Dhali /e ushki gwo ha e naskina/
mo be. 17 Yase i ta gwo jin ona TAPA mo.
'Peni mii yan mo tani /e mini mish gwo
'ban ki aha/ tana TAPA mo. Aha/ mina dor
kumma/ yi'de/ mo ka lukaas pem mo a'di
jin diki'd e me'd pem mo dhali a'di midi
war ka bas mo be. 18 Dhali wa'c kun 'kokini
kumma/ yi'de/ yan mo tani uni mini wu
mo dhali kumma/ yi'de/ midi bulabul mo
be. Dhali 'kwani Pam Masir mini mol yi'de/
pi 'peni kumma/ yi'de/ yansan mo.

19 Dhali TAPA ki owa Musa gwo mo ki:
Owa Haruun gwo mo ki: Budha lukaas
pini mo dhali yetha bim pini mo apo/ aris
moŋ'kulu yi'de/ ka ris mo gi Pam Masir
mo eya ris wor buni i 'baar mo dhali eya
kanycal buni mo dhali eya ris ushi mo kun
doshkina yi'dem buni dhali eya al buni
'baar mo, ki uni mini war ka bas mo. Dhali
abas minu mish ki tur mo e Bampa/ Masiri
'baar mo eya ris bwaman toŋ'kul bwa mo
kun ta cwa mo dhali e bwaman wosh kun
ta ton tantar bwa mo be.

20 Musa dhala Haruun uni miikin me'd
jin kankina TAPA gwo mo. E jis e ma Pi-
rawn dhali aris imanmiiya tu'c piti mo tani
Haruun 'de'kki'da lukaas mo dhali dora
po/ kumma/ Yi'de/ Niil mo. Dhala ris
yi'de/ kun 'kokin mo eya Niil mo tani uni
warkunu ka bas mo be. 21 Dhali aris wa'c
kun 'kokin eya Niil mo tani uni wukin mo
dhala Niil ki bul mo mo. Wakan 'kwani Pam
Masir uni molki yi'de/ pi 'pena Niil mo.
Dhali abas si'da/ ishki'd ki tur e Bampa/
Masiri 'baar mo be.

22 Hili ŋari gi Pam Masir mo tani uni
si'da/ mii to jin nyakan ki miilat buni
mo. Wakan adu ma Pirawn wa ki wosh
jin 'bitha'bi'th mo. Dhali a'di diki ha uni
gwo e mo me'd gwo jin okina TAPA mo be.
23 APirawn tu'kki'd mo dhali ya gu'b piti mo
dhali a'di si'dayi diki kar 'cem piti gom to
yan mo. 24 Dhala ris 'kwani Pam Masir si'da/
uni cwanyki jis e yana Niil ka ris mo gom
yi'de/ mmopi mo, haali/ uni molki yi'de/
pi 'pena Niil mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka 'Dwa/ mo

25 Acim 'koni pesu/ kun pekin 'ko'di TAPA
warki yi'den Niil ka bas mo be.

8

1 Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo
mo ki: Yaku/ mo eya Pirawn mo dhali
tori a'di gwo mo ki: Yase ta gwo jin ona
TAPA mo ki: Dhalki 'kwanim pem bway mo
mmo/ ii mo ki uni mini mii mii mmotak
aha/ mo. 2 Hili wakki/ /e mini ush mo
mmodiki dhal uni bway mo mmo/ ii mo
tani, aha/ mina 'kosh aris bampam pini ka
ma'dinya 'dwa/ mo be. 3 Dhali kumma/
Yi'de/ Niil minu 'tu'd mo ka risa 'dwa/
mo. Uni mini seku bway gu'b pini mo dhali
bway gu'b ish pini mo dhali apowa cim
pini mo dhali eya ris gu'b gi imanmii tom
pini mo dhali 'kwanim pini mo dhali eya
ris mo ma purun pini mo dhali e bwaman
ma sahan kun miikunu /eya gana'th mo.
4 Arisa 'dwa/ mini seku /e i is mo dhali apo/
'kwanim pini mo dhali apo/ aris imanmiiya
tu'c pini mo be.

5 Yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki:
Tora Haruun gwo mo mmo'deka lukaas piti
apo/ aris yi'de/ kun son mo dhali apowa
risa kanycal dhali apowa risa al mo. Dhali
raka risa 'dwa/ mmoseyu/ apo/ Bampa/
Masir mo.

6 Wakana Haruun 'de'kki'da lukaas piti
mo apowa ris yi'de/ gi Pam Masir mo. Dhali
arisa 'dwa/ pu'dkin ka pije/ mo dhali kum
Bampa/ Masir mo be. 7 Hili ŋari si'da/
miiki miilat buni gun gama uni adu is mo
kun nyakkan ki mii gi iMusa mo. Dhali
uni si'da/ rakana arisa 'dwa/ mmoseyu/ ka
pije/ mo e Bampa/ Masir mo be.

8 Dhali yan'ko'da Pirawn yukki'da Musa
dhala Haruun mo dhali o uni gwo mo
ki: 'Thoyi TAPA mo ma ki a'di midi kalka

risa 'dwa/ mo 'peni aha/ mo dhali 'peni 'kwanim pem mo, dhali aha/ mina dhal 'kwani bway mo mmo/ii mo mmomii TAPA a basa 'cesh mo be.

9 Musa oki'da Pirawn gwo mo ki: Aha/ mina bwa 'kuny mo mmo'tho gom /e mo. Tori atente/ jin ŋapa /e aha/ ki 'tho gom / e mo dhali goma ris imanmiiya tu'c pini mo dhali gom 'kwanim pini mo ka risa 'dwa/ minu 'ce'd sho'k mo dhali minu dhalku/ mo mmo'ko jasi e kumma/ Yi'de/ Niil mo be.

10 Dhala Pirawn ki o gwo mo ki: Ka'thamo/ mo. AMusa thokki gwo mo kan ki: Dhalki mii yan miinu wakan mo me'd jin okina /e mo ki /e mini mish mo mo ki jaŋ kamu/ yisa di'da jin wa ki TAPA Arumgimis bam mo. 11 Ama'dinya 'dwa/ mini dhal um 'pen mo dhali aris gu'b pini mo dhali aris imanmii tom pini kun mii ki /eya tu'c mo dhali 'kwanim pini mo. Dhali momboc ma 'dwa/ mina uni 'ko jasi e kumma/ Yi'de/ Niil mo be.

12 Wakana Musa dhala Haruun uni iikin ka pije/ mo 'pena Pirawn mo. Dhala Musa 'thoki'd ki 'bi'th mo e TAPA mo isi gom gwo ma 'dwa/ mo jin hashkina a'di a Pirawn mo. 13 Dhali TAPA miiki a'di mo isi me'd gwo ma Musa mo. Dhali arisa 'dwa/ wukin mo eya ris gu'bi 'baar mo dhali eya ris bwaagoŋi 'baar mo dhali e mondhe'di 'baar mo. 14 Dhali uni tulki uni is i montal 'de/ ka ŋul'kup mo dhali bampa/ bulabul mo be. 15 Hili ka Pirawn parki mo e mo ka 'dwa/ wukin mo tani a'di 'bi'thki'da dum piti mo dhali diki'd ki gwo i bwa mo mmo/ush gwo ma Musa dhala Haruun mo me'd jin torkina TAPA uni gwo mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka Shokom mo

16 Dhali yan'ko'd TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Tora Haruun gwo mo ki: 'Deki alukaas pini mo dhali dori bu'da 'cesh mo ki a'di midi war ka shokom ki tur mo e Bampa/ Masiri 'baar mo. 17 Wakan aHaruun dorki'da 'cesh ka lukaas piti mo dhali dhan bu'd 'ce'dki'd ki to'bo/ to'bo/ mmowar ka shokom mo dhali shwa 'kwanim Pam Masiri 'baar mo dhali to em buni si'da/ mo be. 18 Dhali ŋari si'da/ palki mii mo mmo'taki raka shokom mmoseyu/ ka pije/ ki miilat buni mo jin gama uni adu is tani, hili uni pikunu e mo. Ashokom ishki'd e 'kwani mo dhali to e mo be.

19 Dhali ŋari torkina Pirawn gwo mo ki: Yansan ta me'd ma Arumgimis mo. Hila Pirawn i 'bi'thkin ma du mo dhali a'di si'da/ ush gwom buni cik mo me'd gwo jin okina TAPA mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka kanthi/ mo

20 Dhali yan'ko'd TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Cuyi mis mo mon'thamo/ ka'tum mo dhali yayi dosha bora Pirawn mo me'd jin yakina a'di ka pije/ bwaya Niil mo, dhali tor a'di gwo mo ki: Yase ta gwo jin ona TAPA mo ki: Dhalki 'kwani bway mo mmo/ ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ ki momaŋ mo. 21 Wakki/ /e mini diki dhal 'kwanim pem bway mo mmo/ii mo tani aha/ mina hash ka dhana buhanya kan'thi/ apo/ /e mo dhali apo/ imanmiiya tu'c pini mo dhali apo/ 'kwanim pini mo dhali eya ris bwaŋgu'b pini mo. Dhali eya ris bwaŋgu'b gi 'kwani Pam Masir mo tani uni minu 'tu'd mo ka dhana buhanya kan'thi/ mo dhali i tagi mo jin karkina Bampa/ Masir 'kup mo be.

22 Hili ka tee caan mo tani aha/ mina kwa/ Bampa/ Jaasaan bwa mo a'di jin 'kokina 'kwanim pem i cine/ mo, wakan ka buhanya kan'thi/ 'deŋ kamu/ midi diki di imun mo, ki /e mini mish gwo 'ban ki aha/ tana TAPA jin di'd e bwaman gi mony'cesh mo. 23 Yaase/ i ta mii jin miga/ mii mo mmokwa/a kwa/ bwa mo e bwaman 'kwanim pem dhali 'kwanim pini mo. Ka'thamoŋ gana/ mo tani a'di i mina to mer yan i di mo be.

24 Dhali TAPA miiki mii gi wakansan mo. E mun mo tani adhana buhanya kan'thi/ pu'dkin mo e gu'b ma Pirawn mo dhali gu'b ma ris imanmii tom piti mo. Dhali eya ris Bampa/ Masiri 'baar mo uni shi/kunu is mo ki 'kup gwo ma kan'thi/ mo be.

25 Dhali yan'ko'd a Pirawn yukki'da Musa dhala Haruun mo dhali o uni gwo mo ki: Iiku/ mo dhali miiya Arumgimis bum abasa 'cesh e bampa/ Masir mo.

26 Hila Musa thokki gwo o ki: A'di yisa midi 'bora mmomii mii gi wakan mo haali/ aman mina mii TAPA Arumgimis bam abasa 'cesh mo. Mii yan midi bulabul mo gom

’kwani Pam Masir mo. Wakki/ aman miina abasa ’cesh jin bulabul mo e jis e gi ’kwani Pam Masir mo tani uni mini ’koki ’kosh aman jwa mo ki wosh mo ’te/ tana? 27 Aman mina mii ii mo goma cimi kwara mo e mom bwaasho mo dhali mii TAPA Arumgimis bam abasa ’cesh mo me’d gwo jin kankina a’di aman mo be.

28 Wakana Pirawn oki gwo mo ki: Aha/ mina dhal ki um bway mo mmo/ii mo dhali mii TAPA Arumgimis bum abasa ’cesh mo e mombwaasho mo hili um mini ii i si’dasi’d yisa. ’Thoyi gom aha/ si’da/ mo.

29 Dhali yan’ko’da Musa oki gwo mo ki: Aha/ yana mo ka pije/ mo ’peni /e mo dhali aha/ mina ’tho TAPA ki a’di midi hashka buhanya kan’thi/ mo ’peni /e mo jin tana Pirawn mo dhali ’peni imanmiiya tu’c pini mo, dhali ’peni ’kwanim pini mo ka’thamoŋ gana/ mo. Pirawn, dhalku/ ki ca’bi heka he’k em pus mo dok e mo mmodiki dhal ’kwani bwayi ii mo mmomii TAPA abasa ’cesh mo.

30 Yan’ko’d aMusa a’di yaki’d ka pije/ mo dhali ’thoki TAPA mo be. 31 Dhali TAPA miiki’d wakan mo me’d jin okin ma Musa a’di mo dhali kalki’da buhanya kan’thi/ mo ’pena Pirawn mo dhali ’peni imanmiiya tu’c piti mo dhali ’peni ’kwanim piti mo. Jan ’deŋ kamu/ yisa boco’da. 32 Hila Pirawn ’bi’thki’da dum piti is mo dok e ka tente/ yansan gana/ si’da/ mo, dhali diki dhal ’kwani bway mo mmo/ii mo be.

9

Mompal jin Wo’c ’Kwani Is She/ gom To/e kun Thipu mo

1 Dhali yan’ko’d TAPA oki’da Musa gwo mo ki: Yaku/ mo eya Pirawn mo dhali o a’di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA Arumgimis gi ’kwani Ibraniyiin mo ki: Dhalki ’kwanim pem bway mo mmo/ ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ mo. 2 Wakki/ /e mini ush mo mmodhal uni bway mo mmo/ii mo dhali di mmonon uni ’kup mo tani 3 me’d gi TAPA midi bita po/ to em pini ki ’ba’th jin shi/ashi/ mo e uni ’baar kun ’kon eya pije/ mo, shumarum dhali thuluny dhali kalman dhali bip dhala ma’diny ka’bal dhali miya si’da/ mo be. 4 Hili TAPA midi kwa’th to e gi ’kwani ma Israyiil mo ’peni bwaman ji gi ’Kwani Masir mo. Wakan ki jin tal ’de/ midi diki wu mo ’peni aris uni kun ta ku ma Israyiil mo be.

5 Dhali TAPA karki’da cim ’pen ka pije/ mo dhali o gwo mo ki: Ka’thamoŋ gana/ aha/ TAPA mina mii to yansan mo be. 6 Dhali mon’thamoŋ gana/ mo tani TAPA miiki to yansan mo. Aris to e gi ’kwanim Pam Masir wukin mo. Hili to e gi ’kwani ma Israyiil mo tani tal ’deŋ kamu/ yisa wu’da. 7 Dhala Pirawn hashki’da hash mmo’kar to e gi ’Kwani ma Israyiil mo. Dhali jan ’deŋ kamu/ yisa di’da ’peni ji gi ’kwani ma Israyiiil jin wu’da. Hila Pirawn ’bi’thki’da dum piti mo dhali a’di diki dhal ’kwani bway mo mmo/ii mo be.

Mompal jin wo’c ’kwani is she/ ki ’Ba’th Jamany Jwa mo

8 Dhali TAPA oki’da Musa gwo mo dhala Haruun ki: Muthi ’pinyi ’tu’d me’d bum mo ’peni bwam ma gwata/ mo dhali dhalka Musa yek uni i mis mo e jis e ma Pirawn mo. 9 Dhali a’di midi war ki bu’da ’cesh gana/ mo apowa ris Pa Masiri ’baar mo. Dhali ’ba’th jamany jwa midi mu/ ’kwani is dhali ki to e ilu/ ki tur mo e Pa Masiri ’baar mo be.

10 Wakan uni mu’thki ’piny mo ’peni bwam ma gwata/ mo dhali dosh mo ibwambor ma Pirawn mo. Dhala Musa yekki ’piny mo isi mis mo dhali a’di warki’d ki ’ba’th jamany jwa mo apo/ i’kwanim pa ki to e ilu/ mo be. 11 Dhali ’kwani kun miiki to ki e ma rum thus molki dosh mo ibwambor ma Musa mo gom jamany jwa mo haali/ jamany jwa bitki’da po/ uni mo dhali apo/ ’kwani Pam Masir i ’baar mo be. 12 Hili TAPA i ’bi’thki’da Pirawn adum piti is mo. Dhali a’di diki cik gwom buni mo me’d isi gwo jin torkina TAPA aMusa mo be.

Mompal jin Wo’c ’Kwani Is She/ ka Wassa/ mo

13 Dhali yan’ko’d TAPA oki’da Musa gwo mo ki: Cuyi mis mon’thamo/ ka ’tum mo dhali doshi ibwambor ma Pirawn mo dhali oyi a’di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA Arumgimis gi ’kwani ma Ibraniyiin mo ki: Dhalki ’kwanim pem bway mo mmo/ ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ ki momaŋ mo. 14 Ka tee yansan aha/ mina hash mom’bi’th gi mompal jin wo’c ’kwani is she/ pem apo/ /e mo dhali apowa

ris imanmiiya ṯu'c pini mo dhali apo/ aris
'kwanim pini mo, wakan ki /e mini mish
mo mo ki wathiŋ kamu/ yisa wa ki aha/
eya ris mony'ceshi 'baar mowah. 15 Wakki/
aha/ mina 'taki 'de'k me'd pem mmodor
/e mo ki 'kwanim pini ilu/ mo tani um
minu 'taki 'ce'd ki sho'k mo 'peni 'dishesan
mo 'peni mony'cesh mo ki 'ba'th jin wo'cki
'kwani is she/ ki ra'b ra'b mo. 16 Hili gom
'kup mii yan mo tani aha/ dhalkina /e
mo mmoṯor /e mom'bi'th pem mo, wakan
ki gway pem minu bah ki tur mo eya ris
mony'ceshi 'baar mo be. 17 /E din naskina/
mo mmokar is pini ki ca mo apo/ 'kwanim
pem mo dhali diki dhal uni bway mo mmo/
ii mo be. 18 Gom kan mo tani ka'thamoŋ
gana/ ka tente/ gi wakansan mo tani aha/
mina rasa dhana wassa/ kun diṯadiṯ mo,
ji gi wakan yisa mishkunu e Pam Masir
mo yisa, 'pena cim c̱aan jin k̲a'bkunu Pa
Masir mo ntagi shwanesan mo be. 19 Hashi
gwo mo mmotulu to em pini isi 'baar mo
uni kun takina /e mo eya pije/ mo ki /e
mini dhu uni ki 'danṯar e bwaŋ'kwarany ma
darha'da/ mo haala wassa/ mini wolu ka
'cesh mo apo/ 'kwani 'baar mo dhali apo/
to e mo kun 'kokin apije/ mo. Dhali wakki/
uni 'konuki 'doyu/ pa mo tani uni mini wu
mo be.

20 Dhali yan'ko'd uni kun k̲o/ki gwo gi
TAP̲A mo e bwaman 'kwani kun miikina
P̲irawn aṯu'c mo tani uni dhuki aris c̱iŋk-
ina/ dhali to em buni mo mmosoyu/ bway
bwaŋ gu'b mo be. 21 Hili gwaṯṯan kun dina
gwon TAP̲A ki thoṯh̲ ki is mo tani uni dhalki
c̱iŋkinam buni kun yola uni mo dhali to em
buni eya pije/ mo be.

22 Dhali TAP̲A oki'da Musa gwo mo ki:
Yethi me'd pini 'kup̲ ki momis mo ka
wassa/ midi rasu/ ap̲o/ Pam Masiri 'baar
mo ap̲o/i 'kwani mo dhali ap̲o/i to e mo
dhali eya ris to kun sinu eya pije/ ki tur
mo e Bampa/ Masir mo be. 23 Wakana Musa
'de'kki cwam piti mo 'kup̲ ki mis mo dhali
TAP̲A hashki mondor ma sho'k mo dhala
wassa/ dhali o'd iikina war war ka 'cesh
mo. Wakan TAP̲A a'di i he'thki'da wassa/
mo ap̲o/ Bampa/ Masir mo be. 24 Awassa/
raski'd, dhali awara sho'k su'kki'd ki dwa/
a'd dwa/a'd ki sule/ sule/ mo 'peni bwa-
man ma wassa/ mo. 'Tham si'da/ bu-
curki'd ki 'bi'th mo. Ji gi wakansan yisa
mishkunu yisa e Bampa/ Masiri 'baar mo
'pena dhamo/ me'dyin dina a'di ki war ki
kal mo. 25 Awassa/ raski'da p̲o/a 'cesh eya
ris to kun 'kona pije/ mo uni kun sikunu
mo ki tur mo eya ris Bampa/ Masir mo
ki 'kwani ilu/ mo dhali to e ilu/ si'da/
mo dhali dhera ris cwa bwa 'baar mo kun
'kokin e bwam bunto si'da/ mo be. 26 Dhali
mon 'de/ jin dina a'di ki 'ce'd sho'k ka
wassa/ mo tani ta'da 'cesh gi Pany Jaasaan
jin 'kona uc̱i ma Israyiil i cine/ mo be.

27 Dhali yan'ko'da P̲irawn hashki'da hash
mo dhali yuk̲a Musa dhala Haruun mo dhali
o uni gwo mo ki: Aha/ miikina miinthus
ka tee yan mo. TAP̲A a'di i mii'd ki 'bore/
mo dhali aha/ dhali 'kwanim pem mo tani
aman a'di i thamkina mii mo be. 28 'Thoyi
TAP̲A mo ma, haali/ a'di 'kosh jwa mo 'peni
kon dor ma sho'k yan mo dhala wassa/ mo.
Aha/ mina dhal um bway mo mmo/ii mo.
Um mini mii dhalku/ ki mii 'ko ki rash rash
kan mo.

29 Musa ki thok̲ a'di gwo mo ki: Ki aha/
mina ya mo 'peni 'peŋkuman bampa/ ki
'ta'b mo tani aha/ mina ṯe'd me'd pem e
TAP̲A mo dhali 'tho mo. Dhali mondor ma
sho'k midi dosh mo dhala wassa/ si'da/
mini 'koki 'ko mo dok̲ e ki /e mini mish
gwo 'ban ki mony'cesh ta ji gi TAP̲A mo be.
30 Hili gom /e mo dhali aris 'kwanim pini
kun miiki /eya ṯu'c mo tani, aha/ misha
ki um 'koki k̲o/ TAP̲A Arumgimis naskina/
moyi.

31 Emen to ma yin dhali k̲ala uni
i'ce'dkunu sho'k mo haali/ k̲ala isi'd mo
dhali emen to ma yin di'd e pimpal mo
be. 32 Hila gameh yisa i'ce'dkunu sho'k mo
haali/ a'di iski'd i 'ko'd mo be.

33 Wakan aMusa a'di yaki'd ka pije/ mo
'peni 'peŋkuman bampa/ mo 'pena P̲irawn
mo dhali ṯe'd me'd piti e TAP̲A mo. Dhali
mondor ma sho'k dhala wassa/ uni doshkin
mo dhali asho'k yisa dok̲ e hethi yi'de/
ap̲o/ mony'cesh mowa. 34 Hili ka P̲irawn
mishki'd ka sho'k dhala wassa/ dhali mon-
dor ma sho'k doshkin mo tani a'di miiki
miinthus naskina/ dok̲ e mo. Dhali a'di
'bi'thki'da dum piti ki 'bi'th mo, a'di i
nyak̲ki/ uni kun miiki a'di aṯu'c si'da/ mo
be. 35 Wakan adu ma P̲irawn a'di 'bi'thki'd

mo dhali a'di diki dhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ii mo me'd gwo jin ṯorkina TAP̱A eya Musa mo be.

10

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka Kuyu/ mo

1 Dhali yan'ko'd TAP̱A oki'da Musa gwo mo ki: Yaku/ aP̱irawn mo haali/ aha/ i'bi'thkina a'di adum piti is mo dhala du gi aris 'kwani kun miiki a'di aṯu'c mo ki aha/ mina mii aris miimer pem gwansan i bwamani uni mo. 2 Dhali ki /e mini mii ṯor gwo mo ki uc̱im pini mo dhal ki uc̱i gi iya/ in mo gom mon'the is jin 'thekika/ 'kwani Pam Masir mo ka tee jin miikika/ miimer e bwaman uni mo. Um 'baar mo mini mish mo mo ki aha/ tana TAP̱A mo.

3 Wakana Musa dhala Haruun uni iik-ina P̱irawn mo dhali o a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAP̱A mo a'di jin ta 'da Arumgimis gi 'kwani Ibraniyiin mo. Me'di ekata i mina /e i c̱a'bi ush is pini kar ki gwa'd kan mo ibwambori aha/ mo? Dhalki 'kwanim pem bway mo mmo/ ii mo ki uni mini mii mii mmotak̲ aha/ ki momaŋ mo be. 4 Haali/ wak̲ki/ /e mini ush 'kwanim pem dhal bway mo mmo/ii mo tani, ka'thamoŋ gana/ aha/ mina hasha waambuhanya kuyu/ e bampam pini mo. 5 Dhali uni mini tik̲a 'cesh e mo, wakan ki wathin ṯal 'deŋ kamu/ midi diki misha 'cesh mo. Dhali uni mini shwa to ki c̱a'ba c̱a'ba kun urki 'kup̲ mo i'ko'da wassa/ mo. Dhali uni mini shwa aris cwam bumi 'baar mo kun cakin mo e mondhe'd mo be. 6 Dhali uni si'da/ mini 'tu'd aris gu'b pini mo dhali aris gu'b gi 'kwanim pini kun miiki /eya ṯu'c mo dhali aris gu'b gi 'kwani Pam Masiri 'baar mo. To gi wakansan yisa mishkina ibabam pini mo dhali idhan cim mo 'pena tee c̱aan jin p̱u'dkina uni e mo yan mo ntagi shwane/ mo yisa. Dhali yan'ko'd aMusa ṯu'kki'da bor mo 'pena P̱irawn mo dhali ya ka pije/ mo be.

7 Dhali 'kwani kun miikina P̱irawna ṯu'c mo tani oki a'di gwo mo ki: Me'd ekata i mina wathi/ yan ic̱a'bi yap̱ ana ka gumme/ wakan mo? Dhalki 'kwani iin mo ki uni mini mii mii mmotak̲ TAP̱A Arumgimis buni mo. /E mala ṯumu'c pini mmomol gwo 'ban naskinaŋ gana/ mo? Dina /e ki mish gwo 'ban ki Pam Masir 'ce'dkunu shoka?

8 Yan'ko'd aMusa dhala Haruun uni susunu ka nyaŋ'ko'd eya P̱irawn mo. Dhala P̱irawn ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo mmomii mii mmotak̲ TAP̱A jin ta'da Arumgimis bum mo. Hili ija uni i mini ii mo?

9 Dhala Musa ki thok̲ a 'di gwo mo ki: Aman mina ii nyak̲ki dhuru'c bam mo dhali nyak̲ki 'kwani kun tana dhan mo. Dhali aman mina ii nyak̲ki iya/m bam mo dhali i'bwa/m bam mo dhali ura ma'diny k̲a'bal bam mo dhali aris bip̱ bam mo haali/ aman mina mii ta gi dhan moshwan to mmotak̲ TAP̱A mo be.

10 Dhala P̱irawn ki o uni gwo mo ki: Dhalki TAP̱A di'd e um mo ma, wak̲ki/ aha/ dhala um bway mo mmo/ii mo nyak̲ki uc̱im bum mo. Um ta gi gwon thusa tiya eya dum bum mo ba/. 11 Yisa wakan 'teya. Iiku/ mo um 'kwaniŋgwaṯh̲ um 'cena mo dhali miiyi mii mmotak̲ TAP̱A mo. Haali/ mii a'dan jin gwon ma dum bum mo. Dhala Musa uni ka Haruun urkunu ka pije/ 'peni buŋ'kus ma P̱irawn mo be.

12 Dhali TAP̱A oki'da Musa gwo mo ki: 'Deki me'd pini mo ap̱o/ Bampa/ Masir mo goma kuyu/ mo ki uni mini ṯh̲athu ki sheŋ 'kup̲ mo eya 'cesh gi Pam Masir mo dhali shwa aris to kun sinu mo e bwam bunto mo aris uni 'baar mo kun urkin ma wassa/ 'kup̲ mo be.

13 Wakan aMusa a'di ihe'thki'da lukaas piti mo ap̱o/ Bampa/ Masir mo. Dhali TAP̱A k̲alki 'tham gi mom'pesho'k mo mmoposh ka enthus mo ka cim c̱aan ki mon'thiny ilu/ mo. Dhali ki mo ta mon'thamo/ mo tani 'tham gi mom'pesho'k a'di i k̲ala'da risa kuyu/ mo be. 14 Dhala waambuhanya kuyu/ ṯh̲a'thkin ap̱owa 'cesh gi Pam Masir mo dhali thoson is buni mo mmo'ko mo e dhan Bampa/ Masiri 'baar mo. Adhana kuyu/ shwan ma risa nyor kagahara mo. Ji gi wakansan yisa mishkunuwa, dhali a'di midi dok̲ e di ki sule/ sule/ mo yisa. 15 Uni kumkina 'ceshi 'baar mo. Wakan a'cesh ki k̲ar 'kup̲ ki dhurum mo mo. Dhali uni shwaki to kun sikunu mo e mony'cesh mo dhali aris maman to 'peni uni kun urkin ma wassa/ 'kup̲ mo. Ton dhi/i'da kamu/ yisa boc̱o'da walla cwa si'da/ walla to kun sinu

mo em bunto mo ki tur eya 'cesh gi Pam Masir mo.
16 Dhali yan'ko'da Pirawn yukki'da Musa dhala Haruun ki jahanne/ mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ miikina miinthus apo/ TAPA Arumgimis bum mo dhali apo/ um mo be. 17 Dhali shwanesan gwami aha/ miinthus pem jasi me'd 'deŋ gana/ mo. Dhali 'thoyi TAPA Arumgimis bum mo gom aha/ mo mmojoc ki mompal jin 'kosho'da 'kosh jwa mo 'peni aha/ mo.
18 Wakan aMusa yaki'd ka pije/ 'pena Pirawn mo dhali 'thoki TAPA mo be. 19 Dhali TAPA akki 'tham gi mompesho'k a'ban e mo mmowar ka bora luŋgu'b mo jin 'bitha'bi'th mo a'di jin yu'dki'da buhanya kuyu/ mo dhali kal uni sho'k mo e Yi'deŋ kummam 'Per mo. Ara kuyuŋ kamu/ 'de/ yisa di'd jin dhalkunu mo e Bampa/ Masira. 20 Hili TAPA 'bi'thki'da Pirawn adum piti is mo dhali a'di diki dhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ ii mo be.

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ki Mondhurumi'd mo

21 Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Te'dki me'd pini 'kup ki momis mo ki mondhurumi'd jin 'cethe'da 'tum midi wuma po/ Pam Masiri 'baar mo. Mondhurumi'd mina moŋkusha kamu/ i diki di ce e mo. 22 Wakan aMusa te'dki me'd piti 'kup ki momis mo dhali dhan mondhurumi'da 'tum diki'd mo e Bampa/ Masir goma cimi kwara mo be. 23 Wathiŋ kamu/ yisa di'da jin mishi tiyan tiya par e mo yisa. Walla jin tal 'deŋ kamu/ yisa cuki mis mo 'peni mom piti mo ka cimi kwara mo. Hili aris 'kwani ma Israyiil uni a'di i ta gi moŋkush mo e mo jin 'kokina uni mo be.
24 Dhali yan'ko'd aPirawn yukki'da Musa mo dhali o gwo mo ki: Iiku/ mo mmomii mii mmotak TAPA mo ki up bumi lu/ mo. Dhali ucim bum si'da/ mini nyak ii ki um mo. Hili dhalka ma'diny ka'bal dhali aris bip bum i mini 'koku/ mataan mo.
25 Hila Musa thokki gwo mo ki: /E mini mii dhal aman bway si'da/ mo mmota gi to jin mina aman i miiya basa 'cesh mo dhali to kun miinu mo kun cinu ki me'd mo jin 'thanu o'd ka kuluny ki aman mina ciki a'di TAPA Arumgimis bam mo be. 26 To em bam si'da/ mini mii ii nyakki aman mo, To e 'deŋ kamu/ yisa minu dhalku/ i'ko'd yisa, haali/ aman mina mii bu'th uni mo dhali mii mii mmotak TAPA Arumgimis bam mo. Dhali aman yisa misha to kun mina aman i mii i 'ci'th 'kus naskina/ gom TAPA yisa ntagi aman mina pu'dku/ i mun mo be.
27 Hili TAPA a'di i 'bi'thki'da Pirawna du is mo dhali a'di diki dhal uni bway mo mmo/ ii mo be. 28 Dhala Pirawn ki owa Musa gwo mo ki: Guki jis em pini mo 'peni aha/ mo. Mishi gwo 'ban ki /e mini diki doku/ ka nyaŋ'ko'd dok e mo. Dhali ka cim jin mina /e i par jis em pem e mo tani /e mini wu mo be.
29 Musa thokki a'di gwo mo ki: Me'd jin ona /e mo tani aha/ si'da/ mina diki par jis em pini e ki sule/ dok e mo be.

11

Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ Goma Bwanyara/ ma Dho'th mo

1 Itwa/ a/ TAPA torki'da Musa gwo mo ki: Mompala kamu/ jin wo'c 'kwani is she/ diyi'di 'de/ naskina/ mo a'di jin miga/ kala powa Pirawn mo dhali apo/ 'kwanim piti mo. Yan'ko'd mo tani a'di midi dhal um bway mo mmo/ ii mo beseene/ mo. Ki a'di midi dhal um bway mo mmo/ ii mo tani, a'di midi ur um ka kuluny mo. 2 Tori 'kwaniŋ gwath gwo mo ki up ilu/ ki uni mini dot tiya kun 'dish uni gu'b is mo gom dhiriny 'dolkon kush dhali 'dolkon gana/ mo be. 3 Dhali TAPA ciki 'kwani mii ma 'the i jis e gi 'kwani Pam Masir mo. Dhali aMusa ki is piti mo tani a'di karu ki dhan gumpa/ mo e Pam Masir mo e jis e ma ris 'kwani kun miikina Pirawn atu'c mo dhali e jis e gi 'kwani mo be.
4 Wakan aMusa oki'da Pirawn gwo mo ki: Yase/ i ta gwo jin ona TAPA mo. Ki mo midi ta mombwam/ e mo tani aha/ mina yaku/ e bwaman 'Kwani Masir mo. 5 Dhala bwanyara/ uciŋ gwathi 'baar mo gun 'kon e Pam Masir mo tani mini wu mo 'pena bwanyara/ ma Pirawn jin ca'bka'da kurse/ ma malik mo ntaga bwanyara/ gi ciŋkinam piti kun miina yo mo dhali i ta ga bwanyaram bip si'da/ mo be. 6 Dhali e mun mo tani adhan cuuwa minu 'ther ki tur mo e Bampa/ Masiri 'baar mo. Mii gi wakan yisa mishkunu me'd 'de/ yisa walla

mii yan midi dok e di yisa ki sule/ mo.
7 Hili e bwaman 'kwani ma Israyiil mo tani
a'kaŋ kamu/ yisa midi buk wathiŋ kamu/
wala to e ilu/ yisa. Yan'ko'd um mini mish
ki TAPA kar ki mo jin kwa/uwa kwa/ bwa
'peni 'kwanim Pam Masir nyakki 'kwani ma
Israyiil mo be. 8 Dhali aris 'kwanim pini
kun miiki /e to mo tani uni mini dhorothu
aha/ mo dhali luŋa luŋ gom aha/ mo dhali
o gwo mo ki: Yaku/ /e ka pije/ mo dhali
aris 'kwani kun bathki /e nsho'k 'baar mo.
Dhali yan'ko'd mo tani aha/ mina ya ka
pije/ mo. Dhali a'di yaki'd ka pije/ 'pena
Pirawn ka nyor jin 'batha'ba'th mo.

9 Dhali itwa/a/ TAPA oki'da Musa gwo
mo ki: APirawn midi cik gwo 'peni /e yisa
mo. Wakan ki miimer pem miga/ mar
is mo e Pam Masir mo be. 10 Musa dhala
Haruun miikina ris to mer gwani 'baar mo
i ibwambor ma Pirawn mo. Hili TAPA
'bi'thki'da Pirawn adum piti is mo dhali a'di
diki dhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/
ii mo 'peni bampam piti mo be.

12

Mompe'kupanyolos mo

1 Dhali TAPA oki iMusa uni ka Haruun
gwo mo e Pam Masir mo ki: 2 Appee yansan
a'di ta'da ppee jin twa/a/ ki yil gom um jin
mina umi tel 'pen goma risa ppee i 'baar
mo. A'di midi ta appee jin twa/a/ ki yil
gom um mo be. 3 Tora risa ŋul 'kup 'kwani
ma Israyiil gwo yan mo ka cima 'kume'd ka
ppee yansan mo tani uni mini bu'th ushi
ka'bal gwathan mo, wathi/ ka 'dete/ 'dete/
'peni gu'b gi ibabam buni mo isi me'd jin
wana a'di kan mo, ka'bala 'de/ gom gu'b ka
kuluny mo be. 4 Dhali wakki/ kuŋgu'b ka
kuluny gwa'da she/ mo gom ka'bala 'de/
mo tani dhalki uni nyak ka'bal ki gu'ba
kamu/ mo jin 'dish uni is mo. Uni mini
deŋ 'kwani e me'd isa nimira jin midi par
shum isi me'd mo be. 5 ka'bal bum mini
mii dar gi thalkin mo, 'pena rasan jin dina
yili 'de/ gana/ mo. Um mini bu'th a'di
'peni bwaŋ ka'bal mo walla 'peni bwam mi
mo. 6 Dhali um mini dhu uni ki 'bore/ mo
ntaga cimi 'kume'd i'ce'd ka doŋon ka ppee
yansan mo. 'Kwani ma Israyiil ka ŋul 'kupi
'baar mo mini 'kosh ka'bal buni jwa mom
'penkaskum mo be. 7 Dhali yan'ko'd mo tani
uni mini 'thupa bas mo dhali 'kosh a'di e
cwa gi 'twaŋkal gu'b ka 'ban su/ mo dhali
i cwa gi buŋ'kup ma campur gu'b mo kun
'kokina uni mmo'ka shum mo be. 8 Uni
mini 'thos shum ki isi o'd dhali 'ka a'di ki
mon'thinya 'de/ caan mo! Dhali uni mini
'ka a'di nyakki jasse/ jin ka/aka/ mo dhali
nyakki maaŋkuthu'd jin miinu ki dar ga
cumat mo. 9 Dhalku/ shum ki 'ka ki 'de/
mo walla dhalku/ a'di ki shun ki yi'de/ mo.
Hili 'thosi a'di ki o'd mo ki 'kup ilu/ mo
dhali ki 'basho'k ilu/ mo dhali ka ris to
'baar kun 'koni bwaman buŋgwar is ilu/ mo
be. 10 Dhali um mini dhalku/ shuma kamu/
ki boc ntagi mon'thamo/ mo. Wakki/
kun tiya boca umi ta gi mon'thamo/ tani
'thayyi um uni o'd mo ka jiŋ gana/ mo.
11 Bwaya 'dihe/ jin mina um i 'ka a'di mo:
Deki wackan e empa'd bum mo dhali hitha
ppam bum mo dhali kala lukaas e me'd
bum mo, dhali um mini 'ka shum ki yap
yap ise/ ki jahanne/ mo. Haali/ a'di ta
Mompe'kupanyolos gi TAPA mo be.

12 Dhali aha/ mina pe ki tur e Bampa/
Masir ki mon'thiny caan mo. Dhali aha/
mina 'kosha bwanyara/ gi Pam Masir 'baar
mo uni kun tana gwath mo dhali ki to e
ilu/ mo. Dhali arum pinycon jin luŋa uni
mo tani aha/ mina dor uni mo. Aha/ be
i tana TAPA mo be. 13 Abas a'di i midi ta
jamas mmomish gwo 'ban gom moŋ'kom
bum mo. Dhali ki aha/ mina para bas e
mo tani aha/ mina pe um 'kupa nyolos mo.
Dhali mii shi/gaŋ kamu/ yisa midi bita po/
um mo mmo'ce'd um sho'k mo me'd jin
miga/ 'kosh Bampa/ Masir mo yisa.

14 Atee midi ta jim bum jin mina umi
ka e mo. Um mini ta gi dhan moshwan
to mmotak TAPA mo. Um mini nyoŋ a'di
me'd gwoŋkan jin mina umi mii ki tur e
emen bum ki sule/ sule/ mo be. 15 Um
mini shwa maaŋkuthu'd jin miinu ki dar
ga cumat goma cimi pesu/ mo. Dhali ka
cim jin twa/a/ mo tani um mini kala cumat
bum sho'k ka pije/ mo 'peni aris gu'b bum
mo. Jan tal 'deŋ kamu/ midi diki shwa ji
gi din ma cumati e mo'pena cim jin twa/
a/ ntaga cimi pesu/ mo. Haali/ wakki/
wathiŋ kamu/ shwa to ka mak tani minu
'cith 'twa/ mo 'peni 'kwani ma Israyiil mo

be. [16] Ka cim jin ṯwa/a/ mo tani um mini
ta gi mo ma tul ’kup jin ḵogu mo. Dhali ka
cimi pesu/ mo doḵ e um mini ta gi mo ma
tul ’kup jin ḵogu mo. Aṯuca kamu/ minu
mii ka tee gwansan yisa, hili jasi to jin miin
ma ris ’kwani ’baar ka ’deṯe/ ’deṯe/ i shwa
mo a’di mina umi i mii thoson jasi is mo be.

[17] Um mini kar Dhan Moshwan To gi
Maaŋḵuthu’d jin miinu ki dar ga cumaṯ
mmotaḵ TAP̱A ki sule/ mo be. Haali/ a’di
ta’da tee yan gana/ jin ḵalkika/ waḵ bum ka
pije/ ’peni Pam Masir mo. Ka cim yansan
’ko’di yili ’baar mo tani um mini shwa
maaŋḵuthu’d jin miinu ki dar gi cumaṯ mo
ki dhan mombuṯ yan mo be. [18] Dhali ka cim
jin ṯwa/a/ jin ta’da ’kume’d i’ce’d ka doŋon
ma ppe mo mom’pimpili/ mo tani um mini
shwa maaŋḵuthu’d jin miinu ki dar ga
cumaṯ mo dhali wakan si’da/ ntaga cim iss
’de/ i’ce’d ’de/ ka ppe mo mom’pimpili/
mo be. [19] Haali/ goma cima pesu/ mo
tani acumaṯa kamu/ minu gam yisa eya
ris gu’b mowa. Dhali waḵki/ unin tiya
shwaki maaŋḵuthu’d jin miikunu ka cumaṯ
mo tani ’kwani gwansan minu ’ciṯh ’twa/
mo ’pena ŋul’kup̱ gi ’kwani ma Israyiil mo
be. Nyaḵka’d kan waḵki/ a’di ta wathi/ jin
yayi yilkina/ mo walla wathi/ gi bampa/
mo be. [20] Dhalku/ maa jin minu ka cumaṯ
ki shwa mo. E mo ’baar kun ’kona um mo
tani, um mini mii shwa to kun minu ki dar
ga cumaṯ mo be. [21] Dhala Musa yuḵki’da
ris ’kwani jwaha/ ma Israyiil mo dhali ṯor
uni gwo mo ki: Lahi ushi ḵa’bal gom is
bum mo me’d isa waḵ bum mo dhali ’koshi
uni mo goma Cim gi Mompe’kup̱anyolos
yan mo. [22] Budhi deḵken cwan ’tasha cal
bip̱ mo dhali ’thup̱i a’di ka bas jin diki’d
mo e bwaman ma sahan mo. Dhali ’koshi
a’di i buŋ’kup̱ ma campur mo dhali ka ’ban
su/ cwa ma campur mo ka bas jin diki’d e
bwaman ma sahan mo. Dhali jan ṯal ’deŋ
kamu/ yisa midi ya ka pije/ ka campur gu’b
piti mo ntagi mon’thamo/ mo be. [23] Haali/
TAP̱A a’di i midi ya pe ki tur mo mmo’kosh
’kwani Pam Masir mo. A’di midi p̱ara bas e
mo e buŋ’kup̱ ma campur dhali ’ko’d gwara
su/ mo. Dhali a’di midi peya campur ’kup̱
mo dhali midi diki dhala aman’ce’da ’ce’d
sho’k bway mo mmoci’c aris gu’b bum mo
mmo’kosh um mo be.

[24] Um mini ha gwoŋḵan e mo, um dhali
iya/ m bum ki sule/ sule/ mo. [25] Dhali
ki um mini ci’c mo e bampa/ c̱aan jin
okina TAP̱A mo mmoc̱i um mo me’d isi
gwo jin okina a’di is mo tani um mini kar
Mompe’kup̱anyolos yansan mo be. [26] Dhali
uc̱im bum mini o um gwo mo ki: ’Pemen
mii yan ta’da tinta jin ona um gom miin to
yan mo? Ki uni mini o um gwo kan mo tani
[27] um mini o gwo mo ki: A’di ta mii ma basa
’cesh gi TAP̱A mo gom mompe’kup̱anyolos
mo haali/ a’di peki gu’b gi ’kwani ma Is-
rayiil ’kup̱ e Pam Masir mo. A’di ’koshki
’kwani Pam Masir mo hili a’di i ’tashki gu’b
bana ’twa/ mo be. Dhali ’kwani ṯaki ’kup̱
buni ka luŋgu’b mo dhali luŋa luŋ mo be.
[28] Dhali ’kwani ma Israyiil uni iikin mo dhali
mii a’di wakansan mo me’d gwo jin ḵankina
TAP̱A aMusa mo dhala Haruun mo.

[29] Ki mombwam/ e mo tani TAP̱A
’koshki’da risa bwanyara/ gi Bampa/ Masir
mo. A’di ’koshki’da bwanyara/ ma P̱irawn
mo a’di jin c̱a’bki’da ḵursem piti mo. Dhali
a’di ’koshki’da ris uni ’baar mo si’da/ ntaga
bwanyara/ gi a’di jin di’da sijina ’kulga/
mo dhali arisa bwanyara/ gi to e mo be.
[30] Dhali aP̱irawn cuki mis mo mon’thiny
mo, a’di dhali aris imanmii a’di to mo dhali
aris ’kwani Pam Masiri ’baar mo. Dhali
adhan mo jin ḵumu/ ko caaca kagahara mo
e Bampa/ Masir mo haali/ gu’ba kamu/
yisa di’da jin dina jan ṯal ’deŋ kamu/ ki wu
i bwaman mowa.

Mmo/ii ka Pije/ mo

[31] Dhali a’di yuḵki’da Musa dhala Haruun
ki mon’thinya ’de/ c̱aan mo dhali o gwo mo
ki: Cuyi um mis mo dhali iiku/ mo ka pije/
’peni bwaŋ ’kwanim pem mo isi um gwan
dhali ’kwani ma Israyiil mo. Dhali iiku/ um
mo dhali mii ki montaḵ gom TAP̱A mo me’d
jin okina um mo be. [32] Budhi arisa ma’diny
ḵa’bal bum dhali aris bip̱ bum mo me’d gwo
jin okina um mo. Dhali iiyi mo dhali ’borki
aha/ mii si’da/ mo.

[33] Dhali ’kwanim Pam Masir uni di’bki
’kwani is mo mmo/ iiku/ mo ki yap̱ yap̱
ki jahanne/ ’peni bampam buni mo haali/
uni oki gwo mo ki: Amani ’baar mo mura
wu mo be. [34] Gom kan mo tani ’kwani
ḵalkina gana’th buni ki dar ga cumaṯ i e
mo. Aḵwalal buni jin ’thoḵa uni to nycine/

mo tani kothkina uni is mo ki burrinyem
buni mo dhali shir uni mo e 'kupa bim
buni mo be. 35 Dhali 'kwani ma Israyiil
miikin mo me'd jin torkin ma Musa uni gwo
mo. Uni 'thoki 'kwani Pam Masir dhiriny
'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo
dhali burrinye/ mo be. 36 Dhali TAPA ciki
'kwani mii ma 'the e jis e gi 'kwani Pam
Masir mo. Uni ciki uni to gun dota uni mo
be. Yase/ i ta mii jin kalkina uni 'kwani Pam
Masir to mo be.
37 Dhali 'kwaniŋ gwath ma Israyiil thum
ii ka ji sho'k mo 'peni Pa Ramisiis mo ntagi
Pan Sukuut mo. 'Kwani 'kona alipi suttu
miyya mo kun iikin ki sho'k mo mmodiki
deŋ up e dhali uci mo be. 38 'Kwanin tiya
ka ris iikin nyakki uni mo dhali to e kun
tana ris ka ris mo nyakka ma'diny ka'bal
mo dhali aris bip mo be. 39 Dhali uni 'thokki
maaŋkuthu'd ki dar ga cumat i e mo 'pena
gana'th jin kalina uni mo ka pije/ 'peni Pam
Masir mo. Uni 'konuki miiya cumat i e
mo haali/ uni dhi'thunu sho'k ka pije/ mo
'peni Pam Masir mo. Uni yisa tan ga tenteŋ
kamu/ mo mmothoson is buniŋ gana/ mo
gom tonte/ gom bway mo yisa.
40 Yil gun 'kokina 'kwani ma Israyiil mo
e Pam Masir mo tani ta'da urbu/ miyya
wa talatiin mo be. 41 Dhali e she/ yil ma
urbu miyya wa talatiin mo 'pena cim gana/
'de/ yan mo tani ku gi TAPA 'baar mo iikin
ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo. 42 A'di ta
mon'thiny jin jikina TAPA aji mo mmo-
susu uni ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo.
Wakan ki mon'thiny yansan jin nyakka'd
mo tani 'kwani ma Israyiili 'baar mo mini
jiya ji ka tee yan eya risa nyakum yil buni
mo be.

Gwoŋkan Gom Mompe'kupanyolos mo

43 Dhali TAPA oki'da Musa dhala Haruun
gwo mo ki: Yansan a'di i ta gwoŋkan gom
mompe'kupanyolos mo be. Wathi/ gi paŋ
kamu/ midi 'ka a'di mo yisa.
44 Hili aris ciŋkina/ kun yolu ka guurush
mo tani uni a'di i mini 'ka a'di mo ŋ'ko'di
/e mini 'cith uni amunyjal yis buni mo
be. 45 Hili 'kwani gun iiyi yilkina/ mo walla
'kwani gun kwanyu ki imanmiiya tu'c mo
tani uni mini 'ka yisa.
46 E gu'ba 'de/ mo tani a'di i minu 'ka
a'di mo. Um mini dhalku/ shum ki kal ka
pije/ mo 'peni gu'b mo dhali um si'da/ mini
dhalka sima/ ki 'ce'd bwa mo 'peni uni mo
be. 47 Adhana wak 'kwani ma Israyiil ka
kuluny mini mii moshwan to yan mmotak
TAPA mo be.
48 Dhali wakki/ wathi/ jin dina e ki
she/ di'di nyakki um mo dhali ŋapa'd
mmokar Mompe'kupanyolos gi TAPA mo
tani dhalka ris unim piti ka kuluny kun
tana gwath 'cithuwa munyjal yis mo, dhali
yan'ko'd a'di midi yayu/ mo mmo'dish mo
is mo dhali kar a'di mo. A'di si'da/ midi wa
e ki wathi/ gi bampa/ mo. Hili wathi/ jin
di'd ka munyjal yisi e mo tani midi diki 'ka
shum yan mo. 49 Gwoŋkan midi tal 'de/ gom
wathi/ gi bampa/ mo dhali gom wathi/ jin
dina e ki she/ jin nyakki di ki um mo be.
50 Yase/ i miikina 'kwani ma Israyiil i
'baar mo me'd jin kankina TAPA aMusa gwo
dhala Haruun mo. 51 Dhali ka cima 'deŋ
gana/ yan mo tani TAPA suski 'kwani ma
Israyiil ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo
ka wak buni 'peni e kun 'ko uni ki she/ ki
she/ mo be.

13

Monyciya Bwanyara mo

1 Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: 2 Ciyi
aha/ arisa bwanyara/ mo 'peni kuŋ gwath,
uni kun ka'dki bwa ma dho'th gi 'kwani ma
Israyiil mo 'peni wathiŋ gwath mo dhali to
e mo. Uni ta kum pem mo.
3 Dhali aMusa oki 'kwani gwo mo ki: Kayi
atee yansan e mo a'di jin pikina um ka
pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo, 'peni
mo jin miinu um ki miiny ciŋkina/ mo.
Haali/ ki me'd gi TAPA jin 'bitha'bi'th mo
tani i suskina a'di um ka pije/ mo 'peni
mo yansan mo. Maaŋkuthu'da kamu/ yisa
mina umi shwa jin din ma cumati e mo
yisa. 4 Ka ppee jin twa/a/ jin yuku ka Abiib*
mo tani um mini ii ki sule/ suleŋ gana/
mo. 5 TAPA oki gwo is gom ibabam bum
mmoci ki um a'cesh gi Bampa/ Kanaan mo
dhali Bampa/ Hathath mo dhali Bampa/
Amuur mo dhali Bampa/ Hawb mo dhali
Bampa/ Yabuus mo. Ki a'di midi 'doyu/ um
eya 'cesh jin ta pa ki pa mo, um mini mii

* 13:4 Abiib ta'da ppee ki 'dish ma sho'k mmohe'th mo.

moshwan to yan ka ppee jin ṯwa/a/ ’ko’di yili ’baar mo be. 6 Goma cimi pesu/ um mini shwa maaŋḵuthu’d jin miinu ki dar ga cumaṯ mo. Dhali ka cim pesu/ mo tani dhan moshwan to midi di mmotaḵ TAP̱A mo be. 7 Maaŋḵuthu’d jin miinu ki dar ga cumaṯ mo tani a’di i minu i shwa ka cim pesu/ mo. Maaŋḵuthu’da kamu/ jin miinu ka cumaṯ yisa minu mii mishi um mo dhali acumaṯ yisa si’da/ minu mii i mishi um eya ris gwayu/ moŋ’kom bumi ’baar mo yisa. 8 Dhali /e mini ṯor iya/m pini gwo ka tee c̱aan mo ki: Mii yan miikika/ gom to jin miina TAP̱A gom aha/ mo ki aha/ pikina ka pije/ ’peni Bampa/ Masir mo be. 9 Dhali a’di midi ta jamas mii e me’d pini mo dhali me’d mo jin kanuwa ka e e buyem pini mo, ki gwoŋḵan gi TAP̱A midi di e ’twam pini mo. Haali/ ki me’da ’bi’thga/ gi TAP̱A mo tani a’di i suski /e ka pije/ mo ’peni Pam Masir mo be. 10 Gom gwo gi wakansan mo tani /e mini kar gwoŋḵan yansan ka ḵanne ka cim jin karu a’di gom ki sule/ ’ko’di yili ’baar mo be.

11 Dhali TAP̱A midi susi /e e Bampaŋ Kanaan mo isi me’d mii jin thulkina a’di gwo me’da p̱o/ mo gom /e mo dhali ibabam pini mo. Dhali ki a’di midi c̱iki /e a’di mo tani 12 /e mini dhu to ki she/ gom TAP̱A mo, uni kun ṯwa/a/ mo kun ḵa’dki bwama dho’th mo. Arisa bwanyaran to em pini mo uni kun tana rasan mo uni ta kun TAP̱A mo be. 13 Eya risa bwanyara ma rasan thuluny mo tani /e mini wan uni ’ba/ ki ḵa’bal mo. Walla waḵki/ /e diki wan uni ’ba/ mo tani ’ce’di a’di ’ba/ piti mo. Dhali arisa bwanyara/ uc̱iŋgwaṯẖ kun dho’thkunu mo e bwaman iya/m pini mo tani /e mini wan uni ’ba/ mo be.

14 Dhali ka tee midi p̱u’du/ mo tani ya/m pini midi doṯ /e gwo mo ki: ’Pemen gwo yan ta’da tinta mo? /E mini thoḵ a’di gwo mo ki: Ki me’d gi TAP̱A jin ’bitha’bi’th mo tani a’di i suskina a’di aman ka pije/ mo ’peni Pam Masir mo ’pena ’cesh gi miiny c̱iŋkina/ mo be. 15 Haali/ ka P̱irawn yan ushki’d ki ’tash mo mmodhal aman bway mo mmo/ii mo tani TAP̱A ki ’kosh arisa bwanyara/ kun dhodhu e Bampa/ Masiri ’baar mo ’peni uc̱iŋ gwaṯẖ kun tana bwanyara/ mo dhali ’pena risa bwanyaran to e mo. Gom gwo gi wakan mo tani aha/ miikina TAP̱A abasa ’cesh mo ’peni aris to e kun ta gwaṯẖan mo kun ḵa’dki bwama dho’th ’twa/ mo. Hila bwanyara/ gi iya/m pem ’baar mo tani aha/ wankina/ uni ’ba/ mo be. 16 A’di midi ta jamas gom /e e me’d pini mo walla e buyem pini mo ki me’da ’bi’thga/ gi TAP̱A a’di i suski aman ka pije/ ’peni Pam Masir mo be.

Mony’ci’th ḵumma/ Yi’de/ mo

17 Ka P̱irawn dhalki ’kwani bway mo mmo/ii mo tani Arumgimis diki shu uni bway mo ki bway Pam P̱ilisṯiyiin mo, ba ki a’di ’disha’dish mo kan de. Haali/ Arumgiimis oki gwo mo ki: Waḵki/ uni mini p̱ar mo/as e mo tani uni wari mini rica du is mo dhali doḵ bway Pam Masir ka nyaŋ’ko’d mo ba/. 18 Hili Arumgimis suski ’kwani ka kukul is mo ki bway gi mombwaasho mo ’kup̱ ki ḵumma/ Yi’de/ jin ta gi ’Per mo. Dhali ’kwani ma Israyiil uni iikin ka pije/ mo ’peni Bampa/ Masir mo mmonyaŋ is gom mo ma mee mo be.

19 Dhali aMusa ḵalki’da sima/ ma Yuusup̱ mo nyaḵki a’di mo haala Yuusup̱ ṯeki gwo gom ’kwani ma Israyiil mmo/o is mmomii kan mo be. A’di ki o gwo mo ki: Arumgimis midi yayu/ i woṯẖ um mo. Dhali yan’ko’d mo tani um mini mii ḵala simam pem nyaḵki um mo ’peni mahan mo.

20 Dhali uni joc̱kin mo ’peni Pa Suḵuṯẖ mo dhali bu’th moŋ’ko me’d e Pan Iṯẖaam mo e shemen gi mombwaasho mo be. 21 Dhali TAP̱A a’di i yaki uni ibwambor montee ka raḵ jin wana e ka ḵa’dum ki jamas piti mo mmoshu uni bway ki sule/ sule/ mo. Dhali mon’thiny si’da/ o’d jin wana e ka ḵa’dum ki jamas piti c̱iki uni moŋkush mo ki uni mini mish ii montee dhali mon’thiny mo be. 22 Araḵa ḵa’dum montee dhali araḵa ḵa’dum o’d mon’thiny mo uni ’koki dhal ’kwani ’pen mo ’peni jis em buni mo be.

14

*Mmo’ci*ṯẖ ḵumma/ Yi’dem ’Per mo

1 Dhali yan’ko’d TAP̱A oki’da Musa gwo mo ki: 2 Ṯori ’kwani ma Israyiil gwo mo mmoṯuka bor ka nyaŋ’ko’d mo dhali thum gu’b burrinyem buni mo i bwambor ma P̱ihaahiiruṯẖ mo. A’di di’da nuss bwaman gi i Majduul dhali ḵumma/ yi’de/ mo jin

'dish pa Baalsapun is mo. 3 Haala Pirawn
midi tosh ki 'kwani ma Israyiil ii ki ii ma
wukura/ e mombwaasho mo dhali momb-
waasho si'da/ mu'thki uni ki jit mo e bwa-
man mo. 4 Dhali aha/ mina 'bitha Pirawn
adum piti is me'd wosh mo dhali a'di midi
ur um i sho'k mo dhali aha/ mina gam
monyca 'pena Pirawn mo dhali 'pena jesh
piti mo. Dhali 'kwani Pam Masir mini mish
mo mo ki aha/ tana TAPA mo. Dhali 'kwani
ma Israyiil miikin wakan si'da/ mo be.

5 Ka malik gi 'kwanim Pam Masir torkunu
gwo mo ki 'kwani sokin bway bwaasho mo
tani bwa ma Pirawn ak e nyakki imanmii
tom piti mo 'kup ki uni mo. Dhali uni oki
gwo mo ki: Atinta a'dan jin miikina ana
mo? Ana ki dhala Israyiil bway mo mmo/
ii mo 'peni mo jin miikina uni ana to mo.
6 Wakan a'di thosonki'da arabiyam piti jin
dira shumarum ki jahanne/ mo dhali sus
'kwani ma meem piti nyakki a'di mo be.
7 Dhali a'di dilki'da arabiya sho'k i'baar mo
gun dira shumarum mo e bwaman uni kun
tana suthumiyya i 'bora'bor mmobol tiya e
mo. I bwaman uni ta gi 'kwaniny can ka
'dete/ 'dete/ mo. 8 Dhali TAPA 'bi'thki'da
du ma Pirawn is mo a'di jin ta'da malik gi
'Kwani Masir mo dhali a'di urki 'kwani ma
Israyiil i sho'k mo me'd jin iikina uni mo ki
dar gi moŋko/ is mo. 9 'Kwani Pam Masir
uni urki uni i sho'k mo, aris shumarum ma
Pirawn mo dhali arisa arabiya kun dira shu-
marum mo dhali 'kwanim piti kun merki
shumarum apo/ mo dhali 'kwanim piti mo
dhali 'kwani ma meem piti mo. Dhali uni
'baar mo ur uni sho'k dhali dil uni is mo ki
'kwani ma Israyiil thumki gu'b burrinyem
buni i shemen kumma/ yi'de/ mo ki bway
gi Bampa/ Pan Pihahiiruth mo jin 'dish
Bampa/ Baalsipuun is mo be.

10 Ka Pirawn 'dishki mo is mo tani 'kwani
ma Israyiil uni 'deki em buni 'kup ki mis mo
dhali 'kwani Pam Masir uni yakina ye'c ye'c
i'ko'di uni mo. Dhali uni shwakin ma kape/
kagahara mo. Dhali 'kwani ma Israyiil uni
gwo ki 'twa/ en TAPA mo. 11 Dhali uni okina
Musa gwo mo ki: A a'di bese/ i ta mii mo
haali/ jis jwa jin minu kan 'kwani e Pam
Masir piyina? I suskina /e am mo mmowu
mo mombwaasho kana? Atinta miikina /e
aman kan mo mmosusu aman ka pije/ 'peni
Pam Masir mo? 12 A'di diki ta gwo jin ona
aman /e e Pam Masir ki: Dhalki aman mo.
Dhalki aman miikina 'kwani Pam Masir to
mo. Haali/ a'di midi 'taki ha me'd ki isi
haŋ gana/ mo gom aman mo mmomii ki
'kwani Pam Masir to mo mmo'koki wu mo
e mombwaasho mo be.

13 Dhala aMusa oki 'kwani gwo mo ki:
Dhalku/ is ki ko/ mo. Doshi tel shoka 'cesh
'te/ mo dhali par mowoth gi TAPA e mo a'di
jin mina a'di i miiya tuca po/ shwane/ gom
um mo. 'Kwani Pam Masir kun parkina um
e mo shwane/ tani mina umi 'koki par e dok
e ki sule/ sule/ mo. 14 TAPA a'di i midi as
gom um mo dhali um a'di 'te/ i mini tel jasi
shoka 'cesh mo.

15 TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Atinta i
gwokina /e 'twa/ i aha/ mo? Tori 'kwani
ma Israyiil gwo mo mmo/ ii mo ki seth.
16 'Deki cwam pini 'kup ki mis mo dhali yethi
me'd pini apo/ kumma/ yi'de/ mo dhali
kwa/i a'di bwa mo ki uni mini mish ii apo/
a 'cesh jin kuthaku'th ki tur mo e kumma/
yi'de/ mo be. 17 Dhali aha/ mina 'bitha du
gi 'kwani Pam Masir is mo wakan ki uni
mini i bath uni i sho'k mo. Dhali aha/
mina gam monyca 'pena Pirawn mo dhala
risa jesh piti mo dhali aris shumarum piti
kun dirina arabiya mo dhali aris 'kwani ma
meem piti kun mer shumaruma po/ mo
be. 18 Dhali 'kwani Pam Masir mini mish
mo mo ki aha/ tana TAPA mo ki aha/ mina
gam monyca mo apowa Pirawn mo dhali
arisa arabiyam piti kun dira shumarum mo
dhali aris 'kwani ma meem piti kun merki
shumaruma po/ mo be.

19 Dhali yan'ko'd aman'doyu/ gwo ma
Arumgimis jin yaki'da jesh gi 'kwani ma
Israyiil ibwambor mo tani a'di jocki'd mo
dhali ya i'ko'di uni mo. Dhali araka ka'dum
si'da/ jocki'd mo 'peni bwambori uni bway
'ko'd mo be. 20 A'di dwarki'di embul bwa-
man ma jesh 'Kwani Masir mo dhala jesh
'kwani ma Israyiil mo be. Arak kali mond-
hurumi'd gom 'kwani pa Masir mo, hili a'di
ki ciki moŋkush gom 'kwani ma Israyiil mo.
Dhali mon'thiny yaki'di pe mo ki dar gi
jin tal 'deŋ kamu/ mmoyaku/ mmo'disha
kamu/ is ki mon'thiny cani 'baar mo be.

21 Dhali yan'ko'd aMusa ye'thki me'd
piti mo apo/ kumma/ yi'de/ mo. Dhali

TAPA halki kumma/ yi'de/ ka nyaŋ'ko'd ki 'tham gi mom'pesho'k jin 'bitha'bith mo mon'thinyi 'baar mo dhali a'di ki kar kumma/ yi'de/ mo mmota a'cesh jin kuthaku'th mo dhali aris yi'de/ uni kwa/ kunu bwa mo be. 22 Dhali 'kwani ma Israyiil uni iikin mo e bwaman kumma/ yi'de/ apowa 'cesh jin ku'th ma po/ ki ku'th mo. Aris yi'de/ karki 'kup ki ta gaŋgara/ gom uni mo ki 'ban sum buni mo be.

23 'Kwani Pam Masir uni urkina uri sho'k mo dhali iikin mmobath uni gi sho'k mo e bwaman kumma/ yi'de/ mo, aris shumarum ma Pirawn mo dhali arisa arabiyam piti mo dhali aris 'kwani ma meem piti kun merki shumaruma po/ mo be. 24 Dhali i twa/a/ gi mon 'twash e TAPA hilki mo ka luŋgu'b 'peni bwam ma ka'dum o'd dhali arak mo apo/ 'kwani ma mee Pam Masir mo dhali duŋgur uni 'kup is mo be. 25 A'di rakki'da arabiyam buni kun dirkina shumarum mo. Wakan mombor buni uni ditkin ki dit mo. Dhali 'kwani Pam Masir uni oki gwo mo ki: Dhalki ana sona mo 'peni 'kwani ma Israyil mo haali/ TAPA a'di i aski'd gom uni mo apo/ ana mo be.

26 Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yethi /e me'd pini mo apo/ kumma/ yi'de/ mo ki yi'de/ midi doku/ ka nyaŋ'ko'd apo/ 'kwani Pam Masir mo dhali apowa ris arabiyam buni mo dhali apo/ 'kwani ma meem buni kun merki shumaruma po/ mo. 27 Wakan aMusa a'di i ye'thki me'd piti mo apo/ kumma/ yi'de/ mo. Dhali mon'twash e kumma/ yi'de/ a'di dokki'd ka nyaŋ'ko'd bway mo jin gusina a'di mo be. Dhali 'kwani Pam Masir uni sokin 'peni yi'de/ mo hili TAPA a'di belki uni mo e bwaman kumma/ yi'de/ mo be. 28 Yi'de/ dokki'd ka nyaŋ'ko'd mo dhali kuma po/ a/arabiya kun dirkina shumarum mo dhali 'kwani ma mee kun merki shumaruma po/ mo dhala risa jesh ma Pirawn mo uni kun bathki 'kwani ma Israyiil i sho'k mo e kumma/ yi'de/ mo. Jan tal 'deŋ kamu/ dhalu ki e yisa.

29 Hili 'kwani ma Israyiil uni iin ki tur eya 'cesh jin kuthaku'th mo e kumma/ yi'de/ mo, yi'de/ i warki'd ka gaŋgara/ gom uni ki 'bana bim poros buni mo dhali ki 'bana biny cam buni mo be. 30 Yase/ i ta mii gi TAPA mo mmota Israyiil is ki me'd mo ka tee caan mo 'peni me'd gi 'kwani Pam Masir mo. Dhala Israyiil mishki 'kwani Pam Masir wukin mo e yana gap gi kumma/ yi'de/ mo be. 31 Dhala Israyiil mishki dhan mom'bi'th jin miikina TAPA apo/ 'kwani Pam Masir mo. Dhali 'kwani uni ko/ki TAPA mo. Dhali uni gamki gwo is e TAPA mo dhali e ciŋkinam piti ka Musa mo be.

15

Gway Yuk ma Musa mo

1 Dhali yan'ko'da Musa dhali 'kwani ma Israyiil yuki gway yansan mo e TAPA mo mmo/o gwo mo ki:

Aha/ mina yuk gway e TAPA mo
haali/ a'di karu ki ji gi eka/ ek mo.
Shumarum dhali com piti mo tani
uni belkunu mo e kumma/ yi'de/ mo be.
2 TAPA a'di i ta mom'bi'th pem mo dhali moroc pem mo
dhali a'di warki'd ki mowoth pem mo.
A'di i ta'da Arumgimis pem mo dhali aha/ mina maŋ a'di mo,
Arumgimis jin ta ji gi ibabam pem mo dhali aha/ mina kar a'di ki ji gi eka/ ek mo.
3 TAPA a'di i ta a'di gi mo/as mo,
gway piti i ta TAPA mo.
4 Arabiya ma Pirawn kun dirkina shumarum ka ris mo dhali ajesh piti mo tani uni i ta'kkina a'di mo e kumma/ yi'de/ mo.
Dhali 'kwaniny can piti kun yukayuk gun bol tiya e ki yuk mo tani uni loskina kumma/ Yi'de/ jin Ta gi 'Per mo be.
5 Agannu/ yi'de/ i kumki uni mo,
uni iikin ka 'cesh mo ki si'd si'd me'd wosh gana/ mo be.
6 Me'da bim poros pini ayy TAPA, a'di eka/ ek e mom'bi'th mo.
Me'da bim poros pini, ayy TAPA a'di i cekerki 'kwaniŋ 'kup bwa mo.
7 E monycam pini jin caaca kagahara mo e mo jin eka/ /e ki ek mo tani
/E yocorki 'kwani 'twa/a 'cesh kun ta 'kup ki /e mo.
/E hashkina nyor pini jin 'batha'ba'th mo
a'di shwa ki uni mo me'da wusha/ mo be.

[8] Eya le'dan gi jisan shush pini mo tani aris
yi'de/ palan ka pije/ mo.
Dhali agannu/ yi'de/ a'di doshki'd ka
jisho'k me'da gaŋgara/ mo
dhali moŋ'kulga/ gi kumma/ yi'de/ wara'd
ki boro'th mo.
[9] 'Kwani kun ta 'kup oki gwo mo ki: Aha/
mina ura uri sho'k mo, dhali aha/
mina bu'th uni mo.
Dhali aha/ mina kwa/ mal buni bwa mo,
dhali dil ku gi o aha/ bwa mo.
Dhali aha/ mina buk gandala turgam me'd
pem mo.
Dhali me'd pem a'di i midi i 'ce'd uni
sho'k mo be.
[10] /E 'thekki 'tham pini mo dhali kumma/
yi'de/ i kumki uni 'twa/a 'cesh mo
be.
Uni loskina yi'de/ mo ki 'kolo'c me'da
hathith mo, e yi'de/ jin ca'b ki dem
dem mo.
[11] Kaja a'di wana e ki /e, ayy TAPA, i bwaman
ma risa ruma 'cesh mo kun yeru
gway ka wuny is mo?
Kaja a'di wana e ki /e mo?
/e jin cayaa/ e ki ca mo e mo jin kogu
mo.
/e dar ki liil e monycam pini jin miina
/e to mo
/e miiki miimer ka ris mo.
[12] /E ye'thki me'd pini jin ta'da bim poros
mo tani mony'cesh loski uni mo be.
[13] 'Kwani kun wankina /e 'ba/ mo tani
/E shuki uni bway ki mo/en pini jin telkunu
sho'k mo.
/E shuki uni bway ki mom'bi'th pini mo
e moŋkogum pini jin dina /e nycine/
mo.
[14] Ka ŋul'kup 'kwani i cikkin mo tani uni
dekin ki bir bir mo be,
dhali akape bu'thki 'kwani Pilistiyiin mo
be.
[15] Dhali aris tapa gi Pa Aduum uni si'da/
kalkina jwa mo
dhali aris tapa gi 'kwani Mu/ab mo tani
mo jin denu ki bir bir mo tani a'di
bu'thki uni mo.
Dhali aris 'kwani kun 'kokin mo e Paŋ
Kanaan mo tani uni thiski mo ma
dum 'bi'thgam buni e mo be.
[16] Akape/ dhali mo jin tagu is jwa mo a'di i
bitki'da po/ uni mo.
Gom monyca ma bim pini mo tani
uni doshkin mo mmoku'th guŋkuru/
me'd wosh mo, Ayy TAPA.
Ntagi 'kwanim pini pekin mo uni kun
'cukkina /e mo be,
[17] /E mini susi uni mo dhali i dhu uni e
'kuwosha turgam pini mo,
ayy TAPA, e mo jin karkina /e mmota
mondim pini jin kogu/ mo
jin nyaŋkina /e ki me'd pini mo.
[18] TAPA /e i mini ta aMalik gom ki sule/
sule/ ya ye 'ba/ mo be.

Gway Yuk ma Miriyam

[19] Ka arabiyaŋ 'kwani Pa Masir dhali shu-
marum ki imanmer uni ilu/ 'cethki bway
kumma/ yi'de/ mo tani TAPA kalki yi'de/
ka nyaŋ'ko'd 'peni kumma/ yi'de/ apo/ uni
mo be. Hili 'kwani ma Israyiil uni iikin apo/
a 'cesh jin kuthaku'th e bwaman kumma/
yi'de/ mo be.
[20] Dhali yan'ko'd aMiriyam jin ta'da
amanci gwo jin ta'da yim mo a'di jin
ta 'bwah ma Haruun mo a'di 'bu'thki'da
jallugga/ e me'd piti mo. Dhali aris upi
'baar mo iikin mo ka pije/ mmobatha yimi
sho'k ka jalluggam buni i me'd mo dhali sa
mo be. [21] Dhala Miriyam yukki uni gway mo
mmo/o gwo mo ki:
Yuki gway e TAPA mo haali/ a'di piki mii e
ki monycaŋ gana/ mo.
Shumarum dhali imanmer uni apo/ mo
tani uni belkunu mo e kumma/
yi'de/ mo be.

Yi'deŋ ka/ga/ mo

[22] Dhali yan'ko'd aMusa suski'da Israyiil
ki seth mo 'peni kumma/ Yi'dem 'Per mo.
Dhali uni iikin mo e mombwaasho jin yuku
gway ka Shur mo. Uni iikin ka cimi kwara/
e mombwaasho mo dhali 'koki gam yi'deŋ
kamu/ mo be. [23] Ki uni pu'dkin e mo jin
yuku gway ka Murrah mo tani uni molki
yi'de/ pi 'peni a'di mo haali/ a'di ka/aka/
kagahara mo. Gom gwo gi wakan mo
tani a'di i yukkunu a'di gway ka Murrah
mo. [24] Dhali 'kwani miikina gumgum apowa
Musa mo mmo/o gwo mo ki: Atinta a'di
mina ana i pi mo?
[25] Dhala Musa gwo ki 'twa/ e TAPA mo
dhali TAPA torki a'di cwa mo. Dhali a'di
birki a'di mo e yi'de/ mo dhali yi'de/ ca'b

ki dhel dhel mo. E mun mo tani TAPA ciki uni gwoŋkan ki 'twa/ mmomii mo. Dhali e mun mo tani a'di palki uni mo. 26 A'di o gwo mo ki: Wakki/ um mini ha gwom pem e ki 'bor 'bor mo tani dhali mii jasi tom 'boron e jis em pem mo tani dhali ciya hirdhe/ ki gwoŋkan pem mo dhali dhuwa ris gwoŋkan gi 'twam pem mo tani, aha/ mina dhu 'batha tiya apo/ um yisa me'd kun dhukika/ apo/ 'Kwani Masir mo. Haali/ aha/ tana TAPA jin wac um mo.

27 Dhali yan'ko'd uni pu'dkin mo e Pa Iliim mo e mo yin jin 'kokina yi'de/ gun du'dun i 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali cwan jetkum 'kokina iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo. Dhali uni thumki gu'b burrinyem buni mo e yan yi'de/ mo be.

16

AManna/ dhali kuskun mo

1 Arisa ŋul'kup 'kwani ma Israyiil uni iikin mo 'peni Pa Iliim dhali pu'dkin mo e mom bwaasho jin yuku gway ka Sinaa/ mo a'di jin diki'd mo em bwaman gi Pa Iliim dhali Pa Sinaa/ mo. A'di ta'da cim ma 'kume'd i 'ce'dka mudhe'd ka ppee jin 'kon ma po/ i su/ mo i'ko'di monycum buni 'peni Bampa/ Masir mo. 2 Dhali e mombwaasho tani uni miikina gumgum apowa Musa dhala Haruun mo. 3 Dhali uni oki uni gwo mo ki: Midi 'taki 'bor ki aman mina wuyu/ mo e me'd gi TAPA e Bampa/ Masir mo. E mun tani aman misha 'ko a'cesh dhali 'ka shum mo dhali shwa aris to gun o am bwa i kap mo. Hili um bala suski aman ka pije/ mo e mom bwaasho mo i 'kosha tul 'kup kwani 'baar mo ki te/ mo ba/.

4 Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Aha/ mina rasku/ tonte/ 'peni momis me'da sho'k mo gom um mo. Dhali 'kwani mini ii ka pije/ isa yempa/ mo dhali tul tonte/ is mo gom jasa cima 'de/ caan mo ki aha/ mina nyo/ uni mo wakki/ uni mini ii e gwoŋkan pem walla yisa mo. 5 Ka cim pe'de/ mo tani uni mini kal tonte/ ka 'bukum 'ban mo dhali thoson a'di mo.

6 Wakan aMusa dhala Haruun torkina ris 'kwani ma Israyiil gwo mo ki: Ki mo midi ta mom'pimpili/ mo tani um mini mish gwo 'ban ki TAPA a'di suski um ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo. 7 Dhali ki mon'thamo/ um mini par monyca gi TAPA e mo haali/ a'di cikki'da gumgum bum apo/ a'di mo. Haali/ aman tana ija mo, jin miikina uma gumgum apo/ aman kan mo? 8 Dhala Musa oki gwo mo ki: Um mini mish ki a'di ta TAPA jin ci ki um shum mmo'ka mom'pimpili/ mo dhali maaŋkuthu'd mmoshwa mon'thamo/ mo haali/ TAPA cikki'da gumgum bum mo apo/ a'di mo. Aman tana ija sa/? Mo ma gumgum bum di'd apo/ aman yisa hili apo/ TAPA mo be.

9 Dhali a Musa oki'da Haruun gwo mo ki: Oyi arisa ŋul'kup 'kwani ma Israyiil gwo mo ki: Iiyu/ ibwambori TAPA mo haali/ a'di cikki'da gumgum bum mo. 10 Dhali me'd jin torkin ma Haruun aŋul'kup 'kwani ma Israyiil gwo mo tani uni hilki mo mo 'kup ki mom bwaasho mo dhali monyca gi TAPA a'di piki'd mo eya rak mo be. 11 Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: 12 Aha/ cikkina gumgum gi 'kwani ma Israyiil mo. Tori uni gwo mo ki: Mom'pen kaskum mo tani um mini 'ka shum mo, dhali mon'thamo/ mo tani um mini shwa maa i kap mo. Dhali yan'ko'd mo tani um mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA Arumgimis bum mo be.

13 Ki mo ta mom'pimpili/ mo tani kuskun tha'thkin ka ris mo dhali kuma 'cesh caan 'baar mo. Dhali mon'thamo/ jape/ 'kaka'd mo be. 14 Dhali ki jape/ birki is mo tani yan'ko'd bunya jin po'dapo'd diki'd mo eya po/ a 'cesh gi mom bwaasho mo me'da kwarma'c to mo jin wana e ka komo/ mo be. 15 Ki 'kwani ma Israyiil parki a'di e mo tani uni oki gwo ka rem 'kup mo ki: Atinta a'di a'dan mo? Haali/ uni 'koki mish a'di gi wakan mo. Dhala Musa oki uni gwo mo ki: A'di ta tonte/ jin cikina TAPA um mo mmoshwa mo be. 16 Yansan a'di ta gwo jin kankina TAPA mo ki: Tuli tonte/ is mo um 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo ki nyanye/ me'd jin mina umi ŋap a'di mo. Um mini bar a'di ka balapip isu/ mo isi me'da ris 'kwani gi gu'b pini mo.

17 Dhali 'kwani ma Israyiil miiki a'di wakan mo, uni tulki uni is mo. Kun tiya tulki is ki nyanye/ mo dhali kun tiya tulki is ki gwa'd gwa'd mo be. 18 Hili ki uni

barki a'di bwa mo tani a'di jin tul kum piti is ki nyanye/ mo tani a'di be i 'kosh jwa 'peni ji gi ŋapu mmodiki ur 'kup mo. Dhali a'di jin tulki is ki gwa'd gwa'd mo tani a'di yisa hara toŋ kamuwa. Aris uni tulki uni is mo isi me'd jin mina uni i shwa a'di mo be. [19] Dhali aMusa oki uni gwo mo ki: Wathiŋ kamu/ yisa di'da jin midi boc a'di itagi mon'thamo/ mo. [20] Hili unin tiya cik gwo 'pena Musa yisa. Kun tiya bocki 'bana tiya i tagi mon'thamo/ mo dhali a'di shwakin ma yish mo dhali ca'b ki bul bul mo, dhali aMusa shwa'da nyor apo/ uni mo be, [21] Mon'thamo/ isa yempa/ uni tulki uni is mo aris uni ka 'dete/ 'dete/ me'd isi ji gi mina uni shwa a'di mo. Hili ka tente/ caki'd ka nyor piti ki 'ba'th 'ba'th mo tani uni gun bockona 'cesh to'dkin mo be.

[22] Ka cim pe'de/ mo tani uni tulki a'di is ki nyanye/ me'di su/ me'd tonte/ mo ka balapipi i doŋon gom uni ka 'dete/ 'dete/ mo. Dhali aris tapa ka ŋul 'kup pu'dkin mo dhali tor ka Musa gwo mo. [23] A'di oki uni gwo mo ki: Yansan a'di i ta gwo jin kankina TAPA wakan mo ki: Ka'thamo/ a'di ta'da tee jin minu dosh shoka 'cesh mo mmosi/is mo jin kogu gom TAPA mo. 'Thoki to jin ŋapa umi 'thok mo dhali shuni to gun ŋapa umi shun mo. Dhali aris uni gun urki 'kup mo tani thoson ki uni mo ki uni minu dhuku/ mo ntaga 'thamo/ mo be. [24] Wakan uni thosonki uni mo ntagi mon'thamo/ mo me'd gwo jin kankin ma Musa uni mo. Dhali uni 'koki bul mo mo dhali ayisha kamu/ yisa di'di e uni mowaa. [25] Musa oki gwo mo ki: Shwayi a'di shwane/ mo ma, haali/ shwane/ a'di i ta'da cim ma pesu/ jin sinu is jin ta'da cim jin cinu ki TAPA mo. Shwane/ um yisa mini gam tonteŋ kamu/ apije/ mo yisa. [26] Goma cim pe'de/ mo tani um mini tul uni is mo hili ka cima pesu/ mo tani a'di jin ta'da cim mosi/ is mo, um yisa mini gam tonteŋ kamu/ yisa mowa.

[27] Ka cima pesu/ mo tani 'kwanin tiya uni iikin ka pije/ mo mmotul tonte/ is mo hili uni gam toŋ kamuwa? [28] Yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Me'd e kata ushkina um gwoŋkan pem e mo 'peni gwo jin cika um ki 'ce'de/ 'ce'de/ mo? [29] Kayi gwo e ki TAPA ciki uma cim gi mosi/ is mo dhali gom kan mo tani ka cim pe'de/ mo aha/ cikina um tonte/ goma cimi su/ mo ba/. Dhalka ris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ 'kon e mom buni mo. Dhalku/ ki dhal wathin 'de/ bway mo mmoya ka pije/ mo 'peni mom piti ka cima pesu/ mo. [30] Wakan 'kwani si/ki is mo ka cima pesu/ mo be.

[31] Wakan 'kwani ma Israyiil yukki a'di gway mo ka manna* mo. A'di wana e ki emen to jin miinu a'tash dhali ta gi kush mo. Dhali 'kuny piti waka biskwi-ita po'd 'ban jin miinu ka yina dham mo be. [32] Dhali aMusa oki gwo mo ki: TAPA kanki ana mmodhuwa mannan tiya gom emen bana jin mina uni mish tonte/ 'peni ji gi cikina a'di ana mmoshwa e mombwaasho mo me'd jin suskina a'di ana ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo be. [33] Dhali aMusa oki'da Haruun gwo mo ki: Buthi dhur mo dhali 'thuthа manna jin baru ka balapip i bwaman mo. Dhali kar ki a'di ibwambor gi TAPA mo ki a'di minu kar ki tur mo gom emen bana mo. [34] Me'd gwo jin kankina TAPA aMusa mo tani wakan aHaruun karki'da manna e mo jin mina a'di di ki sule/ mo ibwambora sanduuk jin dina gwoŋkan jin tenu mo be. [35] Dhali 'kwani ma Israyiil uni shwakina manna ki yili issu/ mo ntagi uni pu'dkin mo e bampaŋ Kanaan mo dhali 'ko mo.

[36] Tom bar yan wana e ka balapip iss 'de/ mo be.

17

Yi'de/ 'Pena Kuluny Wosh mo

[1] Arisa ŋul'kup 'kwani ma Israyiil 'baar mo uni jockin mo 'peni mombwaasho jin yuku gway ka Siin mo dhali jockon e mon tiya ka ris mo isi me'd gwoŋkan gi TAPA mo. Dhali uni ki thum moŋ'kom buni e Pan Repidiim mo hili yi'deŋ kamu/ yisa di'da jin mina 'kwani i pi mo. [2] Gom gwo gi wakan mo tani 'kwani miikina gumgum apowa Musa o ki: Ci am yi'de/, aman ki pi mo ma. Dhala Musa thokki uni gwo mo ki: Atinta miikina uma gumgum apo/ aha/ kan mo? Atinta si'da/ pala um TAPA kan?

* 16:31 Manna: 'pemen piti ta *atinta a'dan?*

3 Hili 'kwani ku'thkina 'kus guŋkuru/ mo
imun gom yi'de/ mo dhali 'kwani miikina
gumgum apo/ aMusa naskina/ mo dhali
o gwo mo ki: Atinta i susina /e aman
ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo mmo'kosh
aman dhali ucim bam dhali to em bam jwa
mo ki yi'dem bu'th kan mo?
4 Wakana Musa 'thoki TAPA mo ki: Atinta
i miga/ mii mo gom 'kwani gwansan mo?
Uni 'dishkina 'twa/ mo mmo'kosh aha/ ki
wosh mo be.
5 Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki:
Yayi ibwambori 'kwani mo. Susi 'kwaniŋ
gwanyjwaha/ ma Israyiila tiya nyakki /e
mo dhali guyi cwam pini i me'd mo a'di jin
dorkina /e yi'de/ ma Niil mo dhali yaku/
mo. 6 Aha/ mina dosh ibwambori /e apo/
wosh mo e Wosh Sinaa/ mo. Dhali /e mini
dor wosh mo dhali yi'de/ midi gacu/ ka
pije/ mo 'peni a'di mo jin mina 'kwani i pi
a'di mo. Dhali aMusa miiki a'di wakan mo
e jis e gi gwanyjwahaŋ 'kwani ma Israyiil
mo be. 7 Dhali a'di yukki yansan gway
ka Massa* mo dhala Miiriba† mo haali/
'kwani ma Israyiil miikina gumgum mo
dhali uni palki TAPA mmo/o gwo mo ki:
A TAPA di'di bwamani ana 'te/ tana walla
piyi'd mo?

'Kwani ma Amaliik Pikunu E mo

8 Yan'ko'd 'kwani Amaliik pu'dkin mo
dhali as 'kwani ma Israyiili cine/ mo e
Pa Repidiim mo be. 9 Dhali aMusa oki'da
Jeshuwa gwo mo ki: Kwanyi 'kwanim bana
mo. Dhali iiyi um ka pije/ mo mmo/as
'kwani Amaliik nycine/ mo. Ka'thamo/
aha/ mina dosh i 'kupan wosh mo ki
cwa ma Arumgimis e me'd pem mo be.
10 Wakana Jeshuwa miiki'd mo me'd jin
kankin ma Musa a'di gwo mo. Dhali uni as
ki 'kwani Amaliik nycine/ mo. Dhala Musa
dhala Haruun dhala Huur iikin ka gagamis
i 'kupan wosh mo be. 11 Me'd jin 'de'kkin
ma Musa me'di mis mo tani Israyiil piki mii
e mo. Dhali me'd jin thulkina a'di me'd
piti ka 'cesh mo tani 'kwani Amaliik uni
piki mii e mo be. 12 Hili me'd ma Musa i
wuki e mo. Wakan uni kalki wosh mo gom
a'di mmoca'b apo/ a'di mo. Dhali aHaruun
dhala Huur bu'thki me'd piti mo, jan tal
'deŋ kamu/ ki 'bana 'deŋ kamu/ mo dhali
jaŋ kamu/ ka 'bana kamu/ mo. Wakan
me'd piti 'bi'thkina is mo ntagi mo jin yakin
ma tente/ jis mo be. 13 Ki mii yan mo tani
Jeshuwa dorki 'kwani Amaliik 'twa/a 'cesh
mo ki gandala turga/ mo be.
14 Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki:
'Kwari gwo yansan mo ki gwo jin minu ka
e mo e bwaman ma warkaŋ 'kuc mo. Dhali
bahi gwo yansan e bwany 'ce ma Jeshuwa
mo haali/ aha/ mina 'ce'd 'Kwani Amaliik
sho'k ka kuluny mo be. 15 Dhali a Musa
nyaŋki'da gwata/ mo dhali yuk a'di gway
mo ki: TAPA a'di i ta'da berkam pem mo.
16 A'di o gwo mo ki: 'Deka berkam piti isi mis
mo. TAPA midi as 'kwani Amaliik nycine/
mo ki sule/ sule/ mo be.

18

ARau/iil Ya ki Yilkina/ Bway Pa Musa mo

1 Rau/iil jin ta'da mar ma Musa ta'da
gasiis gi Pam Midyaan mo. A'di cikki
gwo goma ris to 'baar mo jin miikin ma
Arumgimis goma Musa mo dhali 'kwanim
piti ka Israyiil mo. Dhali a'di cikki gwo
ki TAPA suski 'Kwani Israyiil ka pije/ 'peni
Bampa/ Masir mo.
2 Dhala Rau/iil jin ta'da mar ma Musa mo
a'di suski'da Sippuura mo a'di jin ta asha
Musa mo i'ko'da Musa hashki'da yim mo
nyakki uciŋ gwath ma yim su/ mo 'peni
a'di mo, 3 dhali uciŋ gwath ma yim su/ mo.
Jan tal 'de/ yukkunu gway mo ka Jirshuum*
mo, haali/ aMusa oki gwo mo ki: Aha/
yakina yany ca/ mo e bampa/ 'kwanin tiya
mo.
4 Dhali gway gi jaŋ kamu/ mo tani a'di
i ta'da Iliyaasir† haali/ a'di oki gwo mo
ki: Arumgimis ma babam pem mo tani
a'di ta'da manwoth aha/ mo dhali woth
aha/ mo 'peni gandal ma Pirawn mo be.
5 Dhala Rau/iil pu'dki'd mo nyakki asha
Musa dhali iya/ i su/ mo e mo jin bu'thkin
ma Musa mondi me'd e mombwaasho e
wosha turga/ ma Arumgimis mo be. 6 Dhali
a'di hashki'da Musa gwo mo ki: Amar pini

* 17:7 Massa: 'pemen piti ta *mompal* † 17:7 Meriba: 'pemen piti ta *mo ma gumgum* * 18:3 Jirshuum: Gway yan wana e ki gwo jin onu ki: *Wathi/ 'peni bampaŋ kamu/ mo* ki 'twaŋ 'kwani Ibraniyiin mo. † 18:4 Eliyaasir: Gway yan wana e ki gwo jin onu ki: *Arumgimis wo*thi aha/ mo.

ka Rau/iil a'di yayi'd nyakki ashin mo dhali
ucin gwath ma yimi su/ mo be.
7 Wakana Musa yaki'd mo dhali gama mar
piti 'kup mo dhali 'tuk a'di i is mo dhali pi
a'di 'twa/ mo. Dhali uni theki me'di montal
'de/ mo dhali uni iiki bway gu'b burrinye/
mo be. 8 Dhali yan'ko'da Musa torki'da mar
piti aris to 'baar mo jin miikina TAPA a
Pirawn mo dhali aris 'kwani Pam Masir i
'baar mo gom gway ma Israyiil mo. Dhali
a'di torki'da ris ton ditga/ kun pu'dkina
po/ uni i bway mo dhali mii jin wothkina
TAPA uni mo be.
9 Dhala Rau/iil 'kunykina bwa mo gom
tom 'borga/ jin miikina TAPA goma Israyiil
mo e mii jin miikina a'di mmo'cuk uni ka
pije/ 'peni me'd gi 'kwani Pam Masir mo be.
10 Dhala Rau/iil oki gwo mo ki: Mom'bor mii
gom TAPA mo a'di jin 'cukki um ka pije/ mo
'peni me'd gi 'kwani Pam Masir mo dhali
'peni me'd ma Pirawn mo. Dhali mom'bor
mii gom TAPA jin 'cukki 'kwani 'peni mii
cinkinam buni mo be. 11 Shwane/ aha/
misha ki TAPA a'di i ekki'd mo mmobola
risa ruma tiya e mo haali/ a'di 'cukki 'kwani
mo 'peni bwan 'kwariny me'd gi 'kwani
Pam Masir mo ki uni tu/ulki uni ki mii
math mo. 12 Dhala Rau/iil a'di jin ta'da mar
ma Musa mo a'di ciki to jin cinu ki me'd
jin 'thanu o'd dhali miiya Arumgimis abasa
'cesh mo. Dhala Haruun dhali aris 'kwanin
gwanyjwaha/ ma Israyiil uni pu'dkin mo
dhali shwa tonte/ jin karu ki she/ goma
Arumgimis mo nyakka mar ma Musa mo
be.
13 Dhali ka'thamo/ ki en kamu/ mo tani
aMusa ca'bki'd mo dhali dwall 'kwani gwo
mo. Dhali 'kwani doshkin mo mmo'kama
Musa is ki dek mo 'peni mon'thamo/ ntagi
mom'pimpili/ mo be. 14 Ka mar ma Musa
parki'da ris to gwansan e mo kun miikina
a'di mo gom 'kwani mo tani a'di oki gwo mo
ki: Atinta a'dan jin miikina /e 'kwani mo?
Atinta dina /e /e 'de/ kan dhali aris 'kwani
doshkini 'kam /e is mo 'peni mon'thamo/
ntagi mom'pimpili/ mo?
15 Dhali a Musa thokki'da mar piti gwo
mo ki: Haali/ 'kwani pu'dkini aha/ mo
mmotheke'th gwo mo goma Arumgimis
mo be. 16 Ki uni su'kkin ki gwo mo tani
yan'ko'd uni ki iiyu/ i aha/ mo dhali aha/
ki mish gwo pwak bwa bese/ i bwamani uni
gun su'kkin ki gwo mo. Dhali aha/ ki dhu
uni mo mmomish gwonkan ma Arumgimis
kun 'kwarkunu mo dhali gwonkan piti kun
cinu mo be.
17 Mar ma Musa oki a'di gwo mo ki: To
jin miikina /e yisa 'boro'da. 18 /E dhali aris
'kwani gun iiyini /e mo tani um mina isi
wu e mo, haali/ to ditadit gom /e mo. /E
yisa mini mish tel shoka 'cesh /e 'de/ mo
yisa. 19 Ciki gwo gi 'twam pem mo. Aha/
mina logom /e ki gwo mo dhali Arumgimis
midi di nyakki /e mo. A'di 'boro'd gom /e ki
dosh i bwaman 'kwani dhali Arumgimis mo
dhali kala ris tom buni kun toci uni 'kus eya
Arumgimis mo be. 20 Dhali /e mini tor uni
gwonkan mo dhali gwo gom mon'ko mo.
Dhali dhuyi uni mo mmomish bway mo a'di
jin mina uni mish ii nycine/ mo gom to jin
mina uni i mii mii mo be.
21 Hili kwanyi 'kwani kun mishi mii mo
si'da/ 'peni aris 'kwani mo, dhali dhu uni ki
jwaha/ apo/ 'kwani alip mo dhali apo/ iss
'kwanimpa ka mudhe'd mo dhali apo/ iss
'kwanimpa isu/ i'ce'dka 'kume'd mo dhali
apo/ 'kwani ka 'kume'd mo be. Uni mini
mii ta 'kwani gun ko/on Arumgimis mo,
'kwaningwath kun dhelel ma du mo dhali
uni kun shi/ki mii kun wanu 'kwani is ki
ton tiya i e mo. 22 Dhali dhalki uni a'di i
dwall 'kwani gwo isa yempa/ mo. Eya ris
dhan mii kun piki e mo tani uni mini mishi
uni kalu i /e mo. Hili ushi mii kun po'da
she/ mo tani uni a'di mini pwak uni bwa
mo uni ki is buni uni 'cena mo. Wakan a'di
i mina to i 'dish mii ki 'dish gom /e mo
dhali uni mini mish ton ditin nyak kal ki
/e mo be. 23 Wakki/ /e mini mii mii yan
mo tani dhali Arumgimis kanki /e wakan
mo tani yan'ko'd /e mini mish 'dim 'kup
mo. Dhali aris 'kwani gwansan si'da/ mini
ii mom buni ki monku'th is mo be.
24 Gom gwo gi wakan mo tani aMusa a'di
ciki'da hirdhe/ ki gwo ma mar piti mo dhali
miiya ris to gwansani 'baar mo jin okina
a'di mo be. 25 AMusa a'di kwanyki 'kwanin
gwath kun mishki mii mo 'peni aris 'kwani
ma Israyiil mo dhali dhuki uni mmota tapa
apo/i 'kwani mo, i tapa kun ji 'kwani alip
mo dhali 'kwani iss 'kwanimpa i mudhe'd

mo dhali a/ iss 'kwanimpa isu/ i 'ce'dka
'kume'd mo dhali imandwall gwo i 'kume'd
mo be. [26] Dhali uni dwallki 'kwani gwo isa
yempa/ mo. Gwo kun 'bitha'bi'th mo tani
uni kalki a'di ka Musa mo, hili ushi mii kun
po'da she/ mo tani misha uni dwall ki is
buni uni 'cena mo be.
[27] Dhali yan'ko'da Musa dhalki'da mar
piti bway mo mmoya mo dhali a'di yaki'd
mo ki bway bampam piti mo be.

19

E 'Kuwosh Sinaa/ mo

[1-2] 'Kwani ma Israyiil iikin ka pije/ mo
'peni Pa Repidiim mo. Dhali ka cima 'de/
ka ppee 'kupi kwara 'ko'di uni iikin mo
'peni Pa Masir mo tani uni pu'dkin mo
e mombwaasho ma Sinaa/ mo be. Dhali
imun mo tani Israyiil bu'thki moŋ'ko me'd
i bum'pen i wosha turga/ mo be.
[3] Dhali aMusa seki mis wosh mmogam
Arumgimis 'kup mo. Dhali TAPA yukki a'di
mo 'peni wosha turga/ mo dhali o gwo mo
ki: Yase/ i mina /e i tor 'kwani ma Israyiil
gwo mo ki: [4] Um mishki to kun miikika/
'kwani Pa Masir me'dyin mo dhali bahili
aha/ borkina um ka bi ma wulu/ mo dhali
susu um e aha/ mo be. [5] Dhali wakki/ um
mini ha gwo gi 'twam pem e mo dhali tel
gwom pem jin gamu/ me'd mo tani um
mini ta 'kwani gun kwanyka/ ka me'd pem
kun miga/ nyuny mo e bwaman ma aris
'kwani mo haali/ aris mony'ceshi 'baar mo
tani uni ta kum pem mo be. [6] Dhali um mini
ta kum pem gun cinu aha/ aha/ 'de/ mo.
Dhali um mini dhu miim pem me'd igasiis
mo. Gwo gwansan a'di i mina /e i tor 'kwani
ma Israyiil mo be.
[7] Wakan aMusa thulki'd mo dhali yukki
gwanyjwahaŋ 'kwani mo dhali tor uni aris
gwo gwansani 'baar mo uni gun kankina
TAPA a'di mo be. [8] Dhali aris 'kwani 'baar
mo thokki gwo imontal 'de/ mo dhali oki
gwo mo ki: Aris gwo gwansan kun okina
TAPA mo tani mina amani mii mo. Dhali
aMusa dokki gwoŋ 'kwani ka nyaŋ'ko'd
bway TAPA mo be.
[9] Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki:
Aha/ mina yaku/ i /e ka rak jin dhinya/ e ki
dhiny mo ki 'kwani mini mish ki aha/ tora
tor nyakki /e mo. Dhali uni si'da/ mini gam
/e gwo is ki sule/ sule/ mo. Dhali yan'ko'd
aMusa torki gwoŋ 'kwani e TAPA mo be.
[10] Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki:
Yaku/ i 'kwani mo dhali dhu uni ki she/
shwane/ mo dhali ka'thamo/ mo. Dhali
dhalki uni wusi burrinyem buni mo [11] dhali
thosoni is mo goma 'thamo/ can mo.
Haali/ ka'thamo/ can mo tani TAPA a'di
midi i thulu ka 'cesh mo apo/ 'Kuwosh
Sinaa/ mo e jis e gi 'kwani 'baar mo. [12] Dhali
/e mini kar gwayu/ ka kukul is mo ki 'ko'd
gwar wosh jin mina 'kwani 'koki 'cith a'di
mo. Dhali oyi gwo mo ki: Hili ki 'bore/ ki
um 'koki se 'ku wosh mo walla 'dish a'di
is mo. Ba a'di yin jin midi ta Wosh Sinaa/
is ki me'd mo tani minu 'kosh jwa mo be.
[13] Me'da kamu/ yisa midi ta a'di is ki me'd
yisa mo hili a'di minu 'kosh ki wosh mo
walla minu shin ka thopa mo. Wakki/ ta
to e walla wathimpa mo tani a'di midi mish
di ki e yisa. Ka poome/ midi ko mo tani
yan'ko'd uni mini iiku/ 'kup ki wosh mo.
[14] Wakan aMusa yaki'd ka 'cesh mo 'peni
'kuwosha turga/ mo e 'kwani mo dhali tor
'kwani gwo mmothoson is mmoluŋ mo.
Dhali uni wuski burrinyem buni mo be.
[15] Dhali a'di oki 'kwani gwo mo ki: Thosoni
is mo goma 'thamo/ can mo. Dhalku/ up ki
mii 'dish is mo.
[16] Mon'thamo/ jin 'kon ma po/ i kwara
mo tani kon dor ma sho'k diki'd mo dhala
wara sho'k mo dhali arak jin 'cethe'da 'tum
apo/ 'kuwosha turga/ mo. Dhali ko ma
poome/ dhi'thki'd ki nyanye/ mo. Wakan
aris 'kwani kun 'kokin e mo jin butha uni
moŋ'ko me'd mo tani uni dekin ki bir bir
mo. [17] Dhali yan'ko'da Musa suski 'kwani
ka pije/ mo 'peni moŋ'kom buni mmogama
Arumgimis 'kup mo. Dhali uni doshkin
mo e bum'pen wosha turga/ mo. [18] Dhali
'kuwosh Sinaa/ ka kuluny a'di kothkunu is
ka ku'd mo haali/ TAPA i thulki'di a'di ki o'd
mo. Dhali aku'd piti a'di yaki mis mo me'd ji
ma purun mo. Dhali wosha turga/* kakulu
mo tani a'di yikinki is kagahara ki nyanye/
mo. [19] Dhali ki ko ma poome/ gwoki'd ki
nyanye/ dhali ki nyanye/ mo tani aMusa
torki'da tor mo dhali Arumgimis thokki

* 19:18 Awarkaŋ 'kuca tiya o gwo ki: 'Kwani dekin ki bir bir mo.

a'di gwo ki 'twa/ jin wa ki kon dor ma sho'k
mo be.
20 Dhali TAPA thulki'd ka 'cesh eya liman
wosh Sinaa/ mo dhali yuka Musa bwaya
liman wosh mo. Dhala Musa a'di i seki
'kuwosh mo be. 21 Dhali TAPA oki'da Musa
gwo mo ki: Thulku/ ka 'ceshi 'kwani dhali
rumi 'kwani ki gwo mo isi ciki/ ki uni mini
'koki 'cethku/ ki tur mo mmohil aha/ mo
ka 'thime/ mo. Haali/ wakki/ miinu kan
tani uni ka ris ka ris mini wu mo be. 22 Dhali
si'da/ dhalki igasiis uni kun iiyin ki 'dishe/
e TAPA dhagam is buni mo isi ciki/ ki TAPA
midi diki dor uni mo.
23 Dhali aMusa oki TAPA gwo mo ki:
'Kwani mini molku/ seku/ bway 'kuwosh
Sinaa/ mo haali/ /e ki is pini kanki aman
gwo mo mmo/ o ki: Kari gwayu/ mo
mmo'kam 'kuwosha turga/ is mo dhali
dhagami a'di mo.
24 Dhali TAPA oki a'di gwo mo ki: Yaku/
ka 'cesh mo dhali susa Haruun nyakki /e
bway aha/ mo. Hili dhalku/ ki dhal igasiis
bway dhali aris 'kwani mo mmo'cith gwayu
mo mmo/ii i aha/ mo haali/ wakki/ miina
uni kan mo tani aha/ mina dor uni mo be.
25 Wakan aMusa a'di i yaki'd ka 'cesh mo
e 'kwani mo dhali torki uni gwo jin okina
TAPA mo be.

20

Gwoŋkan kun 'Koni 'Kume'd mo

1 Arumgimis oki'da ris gwo gwansani
'baar mo mmo/o ki:
2 Aha/ tana TAPA Arumgimis pini jin
suski /e ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo 'peni
mo jin miikunu /e ki miiny ciŋkina/ mo.
3 /E mini mii dhalku/ ki mii luŋa ruma
tiya mo. /E mini mii luŋ jasi aha/ 'de/ mo.
4 /E mini mii dhalku/ to ki mii uk mo
jin mina / e i luŋ mo, a'di jin wana e
ki toŋ kamu/ jin di'd e momis walla jin
di'di mony'cesh walla jin di'd e yi'de/ e
bwaŋ'kwariny mony'cesh mo.
5 /E mini mii dhalku/ ki mii luŋ to/uka
kamu/ mo walla mii uni to mo. Haali/ aha/
tana TAPA Arumgimis pini mo. Aha/ yisa
mina dhal /e bway mmoluŋa ruma kamu/
mo. Aha/ dora 'kwani gun shi/aa/ i e dhali
gun ush gwom pem mo. Dhali aha/ dora
emen buni ka lonthoth i taga po/ doŋon
mo. 6 Hili aha/ tora mo/en jin telu sho'k
mo gom emena alip kun enki aha/ mo dhali
dhu gwoŋkan pem mo.
7 /E mini mii dhalku/ ki yer gway gi TAPA
Arumgimis pini ka wuny is ka tor mo haali/
TAPA midi diki dhal a'di jin yeri gway piti
ka tor mo be.
8 Kayi acima pesu/ e mo mmokar a'di ki
she/ ki dhelel dhelel mo.
9 /E ta ga cimi pe'de/ mo mmomiiya risa
tu'c pini 'baar mo. 10 Hili acim ma pesu/ mo
tani a'di ta'da cim gi mo si/is gom aha/ mo
be. E a'di mo tani /e mini mii dhalka tu'c
pini mo, /e dhali ya/m pini mo dhali 'bwa/
m pini mo walla ciŋkina/ wathiŋ gwath jin
mii'da tu'c pini mo dhali ciŋkina/ nyara/
jin mii'da tu'c pini mo dhali bip pini mo
dhali wathi/ jin yayi yilkina/ e pum mo.
11 Haali/ acim pe'de/ mo tani aha/ jin tana
TAPA ukkina momis mo dhali mony'cesh
mo dhali kumma/ yi'de/ mo dhali aris to
kun 'kokin e bwaman uni mo. Bahili ka cim
ma pesu/ mo aha/ sikina is mo. Gom gwo gi
wakan mo tani aha/ 'borkina cim ma pesu/
mii mo dhali kar a'di ki ji gi kogu mo be.
12 Taki cim dhali kwan mo ma, ki yil pini
jin dina /e ki e mo mini ta ris mo e mo jin
min ma Arumimisi ciki /e mo be.
13 /E mini mii dhalka mee ki 'kosh mo.
14 /E mini mii dhalku/ miinycal ki mii mii
mo.
15 /E mini mii dhalku/ to ki kwal mo.
16 / E mini mii dhalka tor ki kal apo/
wathiŋ kamu/ mo.
17 /E mini mii dhalku/ bwa ki mii 'thoth
gom gu'b gi wathiŋ kamu/ mo. /E mini
mii dhalku/ bwa ki 'thoth goma 'bom gi
wathiŋ kamu/ mo walla gom wathi/ jin ta
ciŋkinam piti mo walla nyarany ciŋkinam
piti mo walla mor bip piti mo walla thuluny
piti mo walla ton tal 'deŋ kamu/ jin di'd e
gu'b gi wathiŋ kamu/ mo be.

'Kwani ko/ Is mo

18 Dhali ki 'kwani nyith mondor ma sho'k
mo dhala wara sho'k mo dhali ko ma
poome/ mo dhali wosha turga/ mmoyak-
ina a'di aku'd mo tani 'kwani ko/ki is mo
dhali den ki bir bir mo dhali uni doshkin isa
dhana mo be. 19 Dhali uni ki owa Musa gwo
mo ki: /E a'di i mini wal 'twa/ nyakki aman
mo dhali aman mina cik gwo mo. Hili aman
ko/a is gom wakka Arumgimis a'di midi wal

’twa/ i nyak̲ki aman mo tani aman mina wu mo be.
[20] Dhali aMusa oki ’kwani gwo mo ki: Dhalki is ki k̲o/ mo ma, haali/ Arumgimis p̲u’dki’d mo mmopal um mo dhali wot̲h̲ um mmoha gwom piti e mo ki um mini ’koki mii miinthus mo be
[21] Hili ’kwani doshkin isa dhanaŋ gana/ mo imun mo. Jasa Musa a’di ’de/ ’dishki’da rak̲a dhiny e is mo e mo jin dikin ma Arumgimis mo be.

*To kun U*k̲u dhala Gwat̲a/
[22] Dhali TAP̲A oki’da Musa gwo mo ki: Yase a’di i mina /e i o ’kwani ma Israyiil mo ki: Um mishkin ki is bum ki aha/ t̲orkina at̲or nyak̲ki um ’peni momis mo. [23] Um mini mii dhalka ruma kamu/ ki mii uk̲ ’peni ’dolkon kush walla ’dolkon gana/ mo mmokar ka p̲ar ki aha/ mo, jin mina umi luŋ mo. [24] Agwat̲a/ ma ’cesh a’di i mina umi uk̲ mo mmomii aha/ abasi cine/ mo ’peni k̲a’bal pini dhali bip̲ pini mo mmota to jin c̲inu ki me’d goma Arumgimis mo. Kun tiya minu c̲i mmo’tha o’d ka kuluny dhali kun tiya minu c̲i gom moŋk̲u’th is goma Arumgimis mo. E mo guni ’baar mo jin rak̲ gway pem kakunu e mo tani aha/ mina p̲u’dku/ i um mo dhali ’bor um mii mo be.
[25] Dhali ki um mini uk̲a gwat̲a/ ’peni wosh mo tani um mini mii dhalki a’di ki uk̲ ’peni wosh jin pat̲h̲u ki ’doro/ mo haali/ wak̲ki/ um mini pat̲h̲ a’di ki ’doro/ mo tani a’di yisa midi ’kosh jwa mo yisa gom to jin k̲ogu mo.
[26] Dhali um mini ’koki seya bor ki mis gi ushi mon tan eya gwat̲am pem mo haali/ um mini t̲ora yir buŋgwar is bum eya tente/ mo be.

Gway gi iDawuu'd

AWARKA/ JIN ṮWA/A/ MO

1

1 Mom'bor mii gom wathi/ a'di jin diki ya e bway jin
logoma 'kwanin thus gwo mo,
walla dosh e bway gi imanmii miinthus mo,
walla c̱a'b mo e moŋ'ko gi uni gun 'thek̲ shushi mis mo,
2 hili mom'bor bwam piti mo tani di'd e gwoŋk̲an gi Tap̲a Arumgimis jin c̱inu mo,
dhali e gwoŋk̲an piti jin c̱inu mo tani a'di ki c̱i is ki a'di montee mo dhali mon'thiny mo be.
3 A'di wana e ki cwa
jin c̱u'thkunu e shemen yi'de/ jin guski'd mo,
a'di jin gwono'dki maman ki yil piti mo,
dhali 'cemen piti diki k̲u'th mo.
Eya ris to 'baar kun miina a'di mo tani a'di rusa/ rus mo.

4 Imanmii tonthus mo tani yisa wakana,
hili uni wana e ka 'pi'b jin 'dashkina 'tham mo be.
5 Wakan imanmii tonthus mo tani mini 'koki dosh mo ka tee gi gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo
walla imanmii miinthus si'da/ e dhan mo ma tul 'kup̲ gi 'kwani ma k̲ar/e mo,
6 haali/ Tap̲a Arumgimis mishki bway gi a'diŋ k̲ar/e mo,
hili bway gi uni gun mii tonthus mo tani ta mony'ce'd sho'k mo be.

2

1 Ata miina 'kwani gi kala tiya adulat̲t̲ mo,
dhali 'kwani gam 'twa/ 'kup̲ ki p̲e'th kan mo?
2 Imalik̲ gi 'kwaniny'cesh doshkin ki is buni ki 'dishe/ mo,
dhali itap̲a tuli isi mont̲al 'de/ mo
ap̲o/ Tap̲a dhali ap̲o/ a'din 'de/ jin 'koshkunu ki monyca mo, mmo/ o gwo mo ki:
3 Dhalki ana 'ce'da mondek̲ buni mo
dhali t̲aka nyok̲ buni 'peni ana mo.
4 A'di jin c̱a'bki'd eya ris momis mo tani p̲e'thki'd mo,
Tap̲a miiki uni ka mudhiny'cere/ mo.
5 Yan'ko'd a'di midi t̲or uni gwo eya nyor piti mo
dhali dher uni is bwa ka nyor piti jin c̱ithirac̱ithir mo mmo/o gwo mo ki:
6 Aha/ karkina malik̲ pem mo ap̲owa Sihyuun,
a'di jin ta wosh pem jin k̲ogu mo.

7 Aha/ mina t̲or gwoŋk̲an gi Tap̲a mo:
A'di ta gwo jin ona a'di aha/ mo ki: /E ta Ya/m pem mo,
shwane/ aha/ dho'thkina /e mo.
8 Dot̲i aha/ ma, dhali aha/ mina c̱i /eya ris kal gi 'kwaniny'cesh mo mmota mal pini mo,
dhali 'pemen gi mony'cesh mo tani uni mini ta kum pini mo.
9 /E mini 'ce'd uni bwa mo ki cwan kol 'kus jin ta toŋk̲uthu'd mo,
dhali mu/ uni 'twa/a 'cesh mo ka 'ci'cimi'th mo me'd toŋ'kul bwa jin uk̲u 'pena je mo.

10 Dhali wakan shwane/, ayy imalik̲, yuk̲i is mo ma,
muri is mo, ayy um itap̲a gi mony'cesh mo.
11 Miiyi Tap̲a to ki moŋk̲o/ is mo
dhali ki mondee is mo, 12 p̲iyi sho'k piti 'twa/ mo,
isi ciki/ ki a'di midi diki shwaa nyor mo, dhali um minu 'ce'd sho'k ibway mo,
haali/ anyor piti 'thakunu hila/ ki jahanne/ mo.
Mom'bor mii goma ris uni gun bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo.

3

Gway jin yuk̲u mo mmoka mo jin miinuwa mii e mo jin ta jim ma Dawuu'd mo me'd jin guskina a'di mo 'peni ya/m piti ka Abshaluum mo.
1 Ayy Tap̲a, 'kwani kun ta 'kup̲ gi aha/ wana risa!
Uni tana ris ka ris kun cuna p̲o/ aha/ mo.
2 Uni tana ris o gwo gom aha/ mo ki:
mowot̲ha/ kamu/ midi di gom a'di eya Arumgimis yisa.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

3 Hili /e, ayy Tap̲a, itana goŋgoro/ gom aha/ mo,

dhali monycam pem mo dhali aman'de'k 'kup pem ki mis mo.
4 Aha/ 'thera cuuwa/ ki nyanye/ e Tapa mo,
dhali a'di thokki aha/ 'twa/ 'peni 'kuwosh piti jin kogu mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Aha/ isha 'ko'da 'cesh dhali ish e mo.
Aha/ mera e dok/e mo, haali/ Tapa a'di teki aha/ mo.
6 Aha/ dinaki ko/ is gom 'kwani kun 'koni alaapi 'kume'd mo
uni gun doshkin ki is buni apo/ mo mmo'kama 'kam mo.

7 Cuyi mis mo ma, ayy Tapa.
'Cuki aha/ mo ma, ayy Arumgimis pem.
Haali/ /e dorkina ris uni gun ta 'kup ki aha/ e peshe/ mo,
dhali /e ki 'ce'd she/ gi uni gun ta thus ki thus mo.
8 Mo jin 'cukuwa 'cuk mo tani a'di ta ji gi Tapa mo,
mom'bor miim pini a'di midi di apo/ 'kwanim pini mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

4

Eya manyuk gway mo nyakka risa dheŋdhenye/. Gway jin yuku mo mmoka mo jin miinuwa mii e mo. Gway ma Dawuu'd.
1 Thoki aha/ 'twa/ mo ma ki aha/ yuka yuk mo, ayy Arumgimis pem jin ta'da kar/e mo.
/E ciki aha/ mo mo ki aha/ dina ka cis mo.
Miiyi mii ma 'the apo/ aha/ ma, dhali ciki mo ma 'thom pem mo.

2 Ayy 'kwani kakasja imina montak pem jin 'koshu is is ka nyor idi ki mo ma 'the is kan mo?
Kakasja imina /e dhal mo/en gi gwo jin di'd bwa 'te/ 'pen mo dhali simm jasi gwo ma tor e kan mo?
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

3 Hili mishi gwo 'ban ki Tapa a'di dhuki uniŋ gayiin ki she/ mo gom is piti mo.
Tapa cikki aha/ gwo mo ki aha/ gwona 'twa/ e a'di mo.
4 Ka nyor di'd mo tani hili dhalku/ miinthus ki mii mo.
Wali 'twa/ ka dum bum mo apowa cim bum mo dhali 'koyi um ki shwamm mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
5 Ciyi to kun 'cithu/ 'kus kun tana kar/eŋ gana/ mo
dhali dhuyi moŋgam gwo is bum e Tapa mo.

6 Kwani tana ris kun o gwo mo ki: Ayy, ki ana mina mish tom 'boro'da ka-muyi.
'Deki moŋkush gi jis/em pini apo/ aman mo, ayy Tapa.
7 /E karki moŋkuny bwa ki nyanye/ eya dum pem mo
mmobol uni gwansan e mo kun takin gi pos buni dhali yimana mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah kun ishkin mo.
8 E mo ma ku'th is mo tani aha/ mina ish 'ko'da 'cesh mo dhali ish e mo,
haali/ /e 'de/ mo tani ayy Tapa, kar aha/ mmoca'b ki 'dantar mo.

5

Eya manyuk gway mo gom imanpiya thathar mo. Gway ma Dawuu'd.
1 Ciyi 'cem pini ka ris gwom pem mo ma, ayy Tapa,
yipi /e 'kup mo gom ohon pem jin ohonkika/ mo.
2 Ciki kony cuuwam pem jin gwoka/ mo ma,
aMalik pem dhali Arumgimis pem,
gom e /e mo tani aha/ 'thona mo.
3 Ayy Tapa, e mon'thamo/ mo tani /e cikki 'twam pem mo,
e mon'thamo/ mo tani aha/ 'citha to 'kus gom /e mo dhali tima tim mo.

4 Haali/ /e diki ta Arumgimis jin 'kunya bwa mo e tonthus jin miikunu mo.
tonthus midi diki nyak di ki /e mo.
5 Iman'thek 'ba/i mis mo mini 'koki doshi bwambori jis/em pini mo,
/e shi/kina ris imanmii tonthusi e mo.
6 /E 'ce'dki uni gwansan sho'k mo kun oki gwo ma tor mo.
Tapa shi/i uni gwansani e kun budha te/ jasi goma bas mo dhali 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo.

7 Hili aha/ ki mo/en pini jin ṯelu sho'k mo jin ishki'd ka enthus mo tani aha/ mina ciḉ gu'b pini mo,
dhali aha/ mina luŋa luŋ ka ḵarambuye/ gi gu'b gi mondheleladhelel pini mo ki moŋḵo/ /e mo.

8 Shuyi aha/ bway mo ma, ayy Taṗa, e mii ma ḵar/em pini mo
haali/ gom 'kuṗ pem tana ris mo,
kari bway pini ka ji sho'k mo ibwambori aha/ mo.
9 Haali/ gwoŋ gana/ yisa di'da e 'twam buni mo,
adum buni 'ce'dkunu sho'k mo,
'kus buni wana e ki moŋ'kuṗaje jin ḵa'du 'twa/ mo,
dhali uni ko 'kus ka le'd buni mo.
10 Dhuyi uni mmoḵal tom buni kun 'ko uni i'ba/ mo, ayy Arumgimis,
dhalki uni biṯkin ki gwom buniŋ gana/ gun 'ko uni ibwa mo,
haali/ goma dhiŋ gwom buni ka ris mo tani ṯaki uni ka pije/ mo,
haali/ uni walkin ki ṯas ṯas aṗo/ /e mo.

11 Hili dhalka ris uni gwansan kun huri jwa mo e /e mo tani 'kunya bwa mo.
Dhalki uni yuḵ gway ki sule/ gom moŋ'kuny bwa mo,
dhali /e a'di imina uni jeṯṯ me'di cine/ mo,
ki uni gwansan kun en gway pini mo tani mina bwa i/ii imis gom /e mo.
12 Haali/ /e 'borki uniŋ ḵar/e mii mo, ayy Taṗa,
/e kumki uni ki mo ma 'them pini me'da goŋgoro/ mo.

6

Eya manyuḵ gway mo nyaḵki dheŋdhenye/ isi ki koŋ ko jin 'kula 'kus ki 'kul mo. Gway ma Dawuu'd.
1 Ayy Taṗa, dhalku/ ki ḵucur aha/ ka nyor pini mo,
walla dor aha/ ka nyor pini jin 'batha'ba'th mo.
2 Miiyi mii ma 'the gom aha/ mo, ayy Taṗa, haali/ aha/ 'dushura ki 'dushur mo.
Ayy Taṗa, waḉi/ aha/ mo, haali/ arisa simam pem ṯocu bwa mo.
3 Aḵashiram pem si'da/ a'di puru/ ki monṯo'c bwa mo.
Hili /e, ayy Taṗa – kakasja sa/?
4 Ṯuki mo, ayy Taṗa, tayi mondiki/em pem is ki me'd mo,
'cuḵi aha/ mo gom gway gi mo/en pini jin ṯelki sho'k mo.
5 Haali/ e mowu mo tani moŋkamu/ yisa di'da jin kanu /e e mo.
E mo ma Haawiya mo tani aja si'da/ imidi ḉi /e momaŋ mo?

6 Aha/ 'thabula is mo gom is pem jin shunki aha/ mo,
aris mon'thinyi 'baar mo aha/ uṗa cim pem ki jabu'th mo.
Aha/ ḉorosa/ ki ḉoros aṗowa cim pem mo ki jabu'th pem jin gwoka/ mo.
7 Em pem ḉa'bki reŋ reŋ mo gom monyjwakaṯ pem mo,
a'di warki'd ki moŋ'ka'd is mo haala ris 'kuṗ pem tana ris ka ris mo.

8 Iiku/ 'peni aha/ mo, aris um gun miiki tonthus mo,
haali/ Tapa a'di ciḵki cuuwa/ gi kom pem mō.
9 Taṗa ciḵki aha/ ko gom mo ma di'b is mo.
Taṗa bu'thki mo ma 'thom pem mo be.
10 Aris uni gun ta 'kuṗ pem minu dhu ki mo ma 'the is mo dhali pura du ki monṯo'c bwa mo,
uni mini doḵ ka nyaŋ'ko'd mo dhali minu dhu ki mo ma 'the is ki e 'kamu'thki'd hila/ mo.

7

Ko ma Dawuu'd mo a'di jin yuḵkina a'di gway e Taṗa mo isi ki gwo goma Kuush mo jin ta'da waḵ ma Benyamiin mo.
1 Ayy Taṗa Arumgimis pem, e /e mo tani aha/ budha mo jin huru jwa mo,
tayi aha/ is ki me'd 'pena ris unim pem kun uri aha/ isho'k mo, dhali 'cuḵi aha/ mo ma,
2 isi ciki/ ki uni mini 'koki dher aha/ bwa me'da dhoṗ mo,
mmodir aha/ mo mmodar gi jan ṯal 'de/ mmowoṯh aha/ mo.

3 Ayy Taṗa Arumgimis pem waḵki/ aha/ miina yansankan mo,

dhali wakki/ toŋ kamu/ di'd jin miiga/ ki me'd pem jin shiyi'd mo tani
4 dhali wakki/ aha/ ri/a amugum pem ki tonthus mo tani
walla dil a'di jin ta 'kup pem to ka wuny is mo tani
5 dhalki a'di jin ta 'kup gi aha/ uri aha/ mo dhali bu'th mo,
dhali dhalki a'di pucur mondiki/em pem 'twa/a 'cesh mo,
dhali 'thi/a kashiram pem e bwam bu'd mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

6 Cuyi mis mo ma, ayy Tapa, eya nyor pini mo,
'deki is pini ki mis apo/ uni gwansan kun ta 'kup pem kun puri mii ki o'd mo,
meri is mo, ayy Arumgimis pem, /e torki gwon dwall jin toru gwo 'twa/ a 'cesh mo.
7 Dhalki montul is gom 'kwani uni itul is gom /e mo,
dhali apo/ a'di mo tani budhi monyca'b pini jin eka/ ek mo.
8 Tapa dwalli 'kwani gwo mo,
dwalli aha/ gwo mo ayy Tapa, isi ki mii ma kar/em pem mo
dhali isi ki gwo jin di'di aha/ jin dika/ ki mii ki ŋadhum mo.

9 Ayy dhalki tonthus gi imanmii miinthus daku ka bwa i'ba/ mo ma,
hili teli /e imanmii ka kar/e sho'k mo,
/e jin nyo/ki bwaŋ 'kwani mo dhali aduŋ 'kwani mo,
/e jin tana Arumgimis jin ta'da kar/e mo.
10 Agoŋgorom pem a'di di'd eya Arumgimis mo,
a'di jin ta uni is ki me'd mo, uni kun dhelel ma du mo.
11 Arumgimis ta'da kar/e jin dwalli gwo mo,
dhali Arumgimis jin dek ma nyor mo isa yempa/ mo.

12 Wakki/ wathi/ diki rica du is mo tani
Arumgimis midi cil gandal piti ki ŋar ŋar mo.
A'di ricki'da shum bwam piti mo.
13 A'di thosonki to gi mo/as piti gom mo gi 'koshuwa 'kosh mo,
mmodhala thopa/ o'd piti me'd mo jin ca'bki wur wur mo.

14 Hili mo mo ma, amanmii tonthus mo tani a'di bwaaki'da ris tonthus mo,
dhali di'd ka 'ci ibwa mo jin ta'da pibi ka pibi mo,
dhali a'di ki kala tor ka pije/ mo.
15 A'di ki cwany jis mo tani dhali tor a'di karash ka pije/ mo,
dhali biti jis piti jin cwanykina a'di mo be.
16 Mo ma pibim piti tu'kki'd e 'kup pitiŋ gana/ mo,
dhali mombujur piti thulu'd e bwaŋ 'kup pitiŋ gana/ mo.

17 Aha/ mina ci Tapa mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo jin ha me'd ki mo ma kar/em pitiŋ gana/ mo
dhali aha/ mina yuk gway mmomaŋ gway gi Tapa mo, a'di jin Caa e ki Ca mo.

8

Eya manyuk gway, isi ki gway jin yuku ka jattiyya mo. Gway ma Dawuu'd.
1 Ayy Tapa, jin ta Tapam bam, gway pini wa'di eka/ e mony'ceshi 'baar mo!
/E jin ta gi monyca apo/ momisi 'baar mo jin nani'da nana/ mo.
2 Ki 'twa/ gi usha ŋa/ mo dhali uni gun tana 'pereny mo tani
/e telkina cur sho'k mo haali/ gom uni gun ta 'kup gi /e mo,
mmodosh a'di jin ta 'kup gi /e mo dhali a'di jin ri'cki'da ri'c mo.

3 Ki aha/ parkina momis pini e mo, jin ta'da tu'c gi me'd pini mo tani
mmopara ppe e mo dhala risa cul kun telkina /e sho'k mo,
4 wathi/ gi wakata mo, jin mina /e i/o bwa ki a'di mo,
walla ya/ gi wathi/ mo ki /e mini hil a'di i e mo?
5 Naskin /e ki kar a'di mmota ari jin gwa'da'd ka Arumgimis mo
dhali shum a'di ki monyca mo dhali mii montak mo.
6 /E ciki a'di mo jin tanu tapa apowa risa tu'c gi me'd pini mo
dhali /e dhukina ris to 'baar mo e bwaŋ'kwariny sho'k piti mo
7 aris ka'bal dhala morbip mo,
dhali si'da/ aris tombwaasho mo,

8 dhali aris 'dii kun peni mis mo, dhala ris wa'c e bwaŋ kumma/ yi'de/ mo
dhala ris to gunn kun dhu bway e bwaŋ kumma/ yi'de/ mo.

9 Ayy Tapa, jin ta Tapam bam mo,
gway pini wa'di eka/ e mony'ceshi 'baar mo!

9

Eya manyuk gway mo isi ki gwo mowu gi ya/m piti mo. Gway ma Dawuu'd.
1 Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is e Tapa ka dum pemi 'baar mo.
Dhali aha/ mina tora ris to kun miikina /e ki jaro/ jaro/ mo.
2 Aha/ mina bwa 'kuny mo dhali ya i mis gom /e mo.
Dhali aha/ mina yuk gway mmomaŋ gway pini mo, ayy /e jin Caa e ki Ca.

3 Ka ris uni kun ta 'kup gi aha/ dokkin ka nyaŋ'ko'd mo
dhali uni golkinki is mo dhali 'ce'd sho'k ibwambori /e mo.
4 Haali/ /e halki mom pem jin raku jin ta jiŋ kar/e mo.
/E ca'bkina po/ kursi ma malik mo mmoci mo ma kar/e mo dhali gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo.

5 /E kucurkina ris kal gi 'kwaniny'cesh mo, /e 'ce'dki uni gun ta thus ki thus sho'k mo,
/e 'koshki gway buni ki sule/ dhali ki sule/ mo.
6 Uni gun ta 'kup mo tani uni torki sho'k ka pupush mo e mo jin mu/u 'twa/a 'ceshi 'baar mo,
aris 'peŋkuman bampam buni mo tani yu'dkina /e mo,
dhali mom buni jin kanu uni e mo tani a'di i'ce'dkunu sho'k mo be.

7 Hili Tapa a'di ica'bki'd i mo ma kursi ma malik ki sule/ mo.
A'di telki'da kursi ma malik piti mo gom gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo,
8 dhali a'di dwallki 'kwaniny'cesh gwo ki mii ma kar/e mo.
A'di midi dwall 'kwani gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo.
9 Tapa a'di 'bitha'bi'th me'da cur gom uni gun yapkunu mo,
a'di ta'da cur jin 'bitha'bi'th ka tee jin tojuwa to'c bwa mo.
10 Dhali uni gwansan kun mishki gway piti mo tani dhuki moŋgam gwo is buni e /e mo,
haali/ gom /e mo tani ayy Tapa /e diki dhal uni gwansan 'pen mo gun simmki /e e mo.

11 Yuki gway ki maŋi Tapa mo a'di jin di'd eya Sihyuun mo.
Tori miin tom piti e bwaman ma ris 'kwani mo.
12 Haali/ a'di jin ri'cki'da bas mo tani a'di diki this uni e mo
dhali a'di diki this ko e mo, ko gi a'di jin wo'ckunu is she/ mo.

13 Miiyi mii ma 'the gom aha/ mo ma, ayy Tapa.
Hili mo mo ma to jin 'koshi aha/ is ka nyor mo tani a'di ta to 'peni uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo,
Ayy /e jin 'de'kki aha/ mo 'peni 'twaŋkal gi mowu mo,
14 ki aha/ mina rasha ris momaŋ pini e mo,
ki eya ris 'twaŋkal ma goŋ gi 'bwa/ ma Sihyuun mo
ki aha/ mina bwa 'kuny mo e mony'cuk pini mo.

15 Aris kal gi 'kwaniny'cesh cickin 'teki jorom mo e jis kun cwanykina uni mo,
eya nyok kun bagkina uni mo tani a'di bu'thki uni isho'k buniŋ gana/ mo.
16 Tapa dhalki is piti ki a'di minu mish mo, a'di torki gwon dwall 'twa/a 'cesh mo,
uni gun ta thus ki thus mo tani bu'thkin ma gumem buni kun ukkina uni ki me'd buniŋ gana/ mo.
Higgaion. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

17 Uni gun ta thus ki thus mo tani uni mini ceker bwa mo eya Haawiya mo,
aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo kun thiskina Arumgimis e mo.

18 Haali/ uni kun mini mii ta gi to mo tani
uni minu mii 'koki this e isa yempa/
mo,
dhali mo ma 'teŋ kape/ gi uni gun
hatha'ko'd mo tani uni minu 'koki
'ce'd sho'k ki sule/ mo be.
19 Cuyi mis mo, ayy Tapa. Dhalku/ ki dhal
'kwani mmopi gwo jipi/ mo.
Dhalka ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo
dwallu gwo mo ibwambori jis/em
pini mo.
20 Dhuyi uni ki mo ma ko/ is mo, ayy Tapa.
Dhalka ris kal gi 'kwaniny'cesh ki mish
uni mo ki uni tana ta, uni ta
'kwaniny'cesh mo!
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

10

1 Katinta doshkina /e isa dhana/ kan mo,
ayy Tapa?
Katinta bagkina /e is pini 'pena tee jin tocu
bwa mo?
2 E mo jin dhuna uni kun ta thus ki thus
is ki ca mo tani uni ki ur uni kun
hatha'ko'd isho'k mo.
Dhalki uni budhu mo e mom buni kun
pishinkina uni ki 'pen mo kun ku-
lumkina uni gwo ibwa mo.
3 Haali/ uni kun ta thus ki thus mo tani
dhuki 'ba/ ki ca mo gom to kun gop
uni bwam buni mo,
dhali wathi/ jin pura bwa ki pur gom nyun-
ykina/ mo tani a'di midi jeeya je mo
dhali ruk Tapa mo.
4 E bwam/em piti jin kara a'di 'ba/ ki ca mo
tani a'di jin ta thus ki thus mo tani
diki ŋap a'di mo.
Dhali aris gwom piti kun kuluma a'di ibwa
mo tani ta ku kun wa cikise/ mo
mmo/o ki: Arumgimis piyi'd mo be.
5 Bway piti ruski'd ki rus isa yempa/ mo,
gwon dwall pini a'di ca'bki'd e mo jin eka/
ek mo, jin di'di bwampo/ gi jis/em
piti mo:
dhali goma ris 'kup piti mo tani a'di ki 'tak
uni manya/ i'kup mo.
6 A'di kulumki gwo eya dum piti mo ki: Aha/
mina mol joc mo,
eya risa nyakum yil gi 'kwani mo tani aha/
mina diki gam a'di jin ta mo jin
'konu ki 'twa/ jin 'bushura/ 'bushur
'kup mo.
7 'Twam piti 'tu'dkunu mo ki mo ma jee
mo dhali ki mo ma he'k e mo dhali
mmoyapa yap mo,
dhali 'ko'da le'd piti mo tani a'di taki'da pibi
mo dhali miinthus jin shi/ashi/ mo.
8 A'di ca'bki'd mo mmobag mo eya ris
bampa/ mo,
e mom piti jin bagkina a'di is mo tani a'di
jin ta'da man'kosha mee gom uni
gun 'kon ka po/ mo.
Em piti mii'd ki jir jir mmotim uni gun
hatha'ko'd mo
9 a'di ki wupa 'cesh ka kwal is me'da dhop e
bwaŋ gu'b piti mo,
a'di ki wupa 'cesh ki a'di midi bu'th uni gun
hatha'ko'd mo,
a'di ki bu'th uni gun hatha'ko'd mo ki
a'di di'd mmodir uni ka nyok bway
bwaman mo.
10 Uni gun hatha'ko'd mo tani uni nyu/kunu
mo, mmocic ka 'cesh mo,
dhali ta'k mo e mom'bi'th piti mo.
11 A'di kulumki gwo eya dum piti mo ki:
Arumgimis dhalki'da dhal 'pen mo,
a'di bagki jis/em piti mo, a'di midi mol a'di
par e mo.

12 Cuyi mis mo ma ayy Tapa, ayy Arumgimis.
'Deki me'd pini mo,
dhalku/ ki dhal uni gun woca is is she/ 'pen
mo.
13 Katinta irukkina wathi/ jin ta thus ki thus
Arumgimis mo,
dhali o gwo eya dum piti mo ki: /E mini diki
yuk a'di mmoci mondeŋ piti e mo?
14 / E mishkin mo, nye, / e nyithki mo
jin tocu bwa mo dhali mo jin
jwakatkunuwa jwakat mo
ki /e mini 'taki kal a'di e me'd pini mo,
a'di jin hatha'ko'd mo tani a'di ciki is piti ki
/e mo,
haali/ /e jin tana manwoth gom a'di jin dar
gi com mo.

15 'Ce'dki /e a'di abi mo a'di jin ta thus ki
thus mo dhali a'di jin ta'da manmii
tonthus mo,
simmi miin tonthus piti e naskin mo ntagi
/e mini diki gam toŋ kamu/ mo.
16 Tapa a'di ta'da malik gom ki sule/ mo
dhali ki sule/ mo.
Kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo mini 'ce'd
sho'k 'peni mony'cesh mo.

17 Ayy Tapa /e mini cik to gi a'di jin 'ka'd ma du ki 'ka'd gom to jin o a'di bwa mo,
/e mini 'bi'th uni adum buni is mo dhali /e mini ka'd 'cem pini mo,
18 mmodhuwa dhu ka po/ mo gom uni gun dar gi icom mo dhali uni gun yapkunu mo be,
wakan ki wathi/ gi mony'cesh midi diki dhu uni ki moŋko/ is dok/e mo be.

11

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 E Tapa mo tani aha/ bu'thkina mom pem jin hurkika/ jwa mo, dhali /e mini oyaa/ gwo kata mo ki:
Peyi me'd 'dii mo e 'kuwosha turga/ mo,
2 haali/ hili mo mo ma, haali/ uni gun ta thus ki thus mo tani gwana'dkina bwa mo,
uni ka'bkina thopam buni eya shu/ mo
mmoshin e mondhurumi'd mo apo/ uni kun dhelel ma du mo.
3 Dhali wakki/ mo kun ka'bkunu 'ce'dkunu sho'k mo tani
imanmii ka kar/e mini miiya ta mo?

4 Tapa a'di di'd e gu'b gi mondheleladhelel piti jin kogu mo,
dhali akursi gi Tapa a'di di'd e momis mo,
dhali em piti hilki mo mo, dhali akwarma'c em piti a'di nyo/ki uci gi 'kwaniny'cesh mo be.
5 Tapa a'di nyo/ki uni gun miin ka kar/e mo dhali uni gun ta thus ki thus mo,
dhali akashiram piti shi/ki a'di i e mo a'di jin enki mo jin bujuruwa bujur mo.
6 Apo/ a'di jin ta thus ki thus kan mo tani a'di midi hetha po/ a'di akapany o'd mo dhali to jin si'du/ mo,
dhali 'tham jin shi'bil to mo tani a'di midi ta tom buni kun pwakkunu uni bwa ka 'to'd 'to'd mo be.
7 Haali/ Tapa a'di ta'da kar/e mo dhali a'di eni mii gun miinu ka kar/e mo.
Uni gun dhelel ma du mo tani mini hil bwam/em piti mo be.

12

Eya manyuk gway mo: isi ki gwo ma sheminith mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Wothi/ awoth mo ma, Tapa. Haali/ jaŋ kamu/ yisa di'da naskina/ jin ta'da gayiin mo,
haali/ uni kun ta ku isiŋ gana/ mo tani torki sho'k ka pupush mo 'peni bwaman gi ya/ gi 'kwaniny'cesh mo be.
2 Aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo tani takina tor ka tor apo/ imannyak 'dish gu'b buni is mo,
ki gwo maŋ buni 'pena le'd buni ka mak mo dhali ka du kun 'koni su/ mo tani uni ki tor gwo mo.
3 Dhalki Tapa a'di 'cithki'da risa maŋ kun maŋu ka mak 'peni 'twa/ mo,
dhala le'd kun dhu dhan 'ba/ ki ca mo,
4 uni gwansan kun o gwo mo ki: Ka le'd bana mo tani ana mina pi gwo jipi/ mo,
ale'd bana 'kon nyakki ana mo, kaja a'di ita tapam bana mo?

5 Haali/ uni gun hatha'ko'd mo tani uni yapkunu mo, haali/ uni gun mini mii ta gi to mo tani uni ohonkin mo,
aha/ mina cu mis shwane/ mo, a'di ta gwo jin ona Tapa mo,
dhali aha/ mina kar a'di ki 'dantar e mo jin o a'di bwa mo.
6 Aris gwo kun ona Tapa is mo tani uni ta gwo kun onu is mo kun dhelelkin mo,
'dolkon kush uni ito'dkunu ki o'd jin ca'b ki wur wur mo 'pena 'cesh mo,
uni dhukunu i o'd me'di pesu/ mmodhelel a'di mo.

7 Ayy Tapa, miiyi mii mmocesh am ka po/ mo ma,
jiyi aman 'pena nyakum yil gi 'kwani gwansan mo ma ki sule/ mo.
8 Eya ris 'twaŋkal kuku/ mo uni kun ta thus ki thus mo tani 'kakarki mo mo,
me'd miim bulga/ a'di ikaru ki ca e bwaman iya/ gi 'kwaniny'cesh mo.

13

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Kakasja, ayy Tapa? A/e mini dhal aha/ 'pen ki sule/ sule/ kan mowa?
Dhali /e mini bag jis/em pini 'peni aha/ ki mo gi wakata mo?

2 Dhali ki mo gi wakatinta imiga/ mii k̲al mom'pe'd shem pem eya k̲ashiram pem mo,
dhali ta gi mondit̲ bwa eya dum pem iyula tente/ kan mo?
Ki mo gi wakatinta imina a'di jin ta 'kup̲ gi aha/ ica ap̲o/ aha/ mo?

3 Nyit̲h̲i ma dhali thok̲ aha/ gwo mo, ayy Tap̲a, Arumgimis pem mo.
Kushi em pem mo isi ciki/ ki aha/ mina ish e mo e a'di jin ta mo/ish e gi mowu mo,
4 isi ciki/ ki a'di jin ta 'kup̲ ki aha/ midi o gwo mo ki: Aha/ p̲ina a'di e mo be,
isi ciki/ ki uni kun ta 'kup̲ ki aha/ mina bwa 'kuny mo haali/ aha/ yik̲inkunu is mo be.

5 Hili aha/ gamkina gwo is mo e mo/en pini jin t̲elkunu sho'k mo,
adum pem mina bwa 'kuny mo e bway mowot̲h̲ pini mo.
6 Aha/ mina yuk̲ gway e Tap̲a mo,
haali/ a'di mii aha/ ki 'bore/ ki miin to kun ishkin ka enthus mo.

14

Eya manyuk̲ gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 A'di jin ta p̲us mo tani o gwo eya dum piti mo ki: Arumgimis p̲iyi'd mo.
Uni p̲u/ kin mo, dhali uni mii mii kun bulabul mo.
Jaŋ kamu/ jin mii'd ka k̲ar/e yisa di'da.
2 Tap̲a hilki mo ka luŋgu'b 'peni mis ap̲o/ uc̲i gi 'kwaniny'cesh mo
mmop̲ar mo e mo wak̲ki/ jan t̲al 'deŋ kamu/ mii mii ki yuk̲ yuk̲ mo,
mmosimm jasi Arumgimis e mo.
3 Uni 'baar mo iikini dheres mo, uni 'baar mo wakina e ki to gun p̲u/kin mo,
jan t̲al 'deŋ kamu/ yisa di'da jin mii mii jin 'boro'd mo, t̲al 'de/ p̲iyi'd mo be.

4 'Kona uni ki nyit̲h̲a/, aris imanmii tonthus mowa,
uni kun shwa 'kwanim pem me'd tont̲e/ kun shwana uni mo,
dhali uni 'koki yuk̲ Tap̲a mo.
5 Uni minu dhu ki dhan moŋk̲o/ is mo,
haali/ Arumgimis nyak̲ di ki 'kwani ma nyak̲um yil kun mii miiŋk̲ar/e mo.
6 Um mini 'taki non mo jin thosona wathi/ jin hatha'ko'd 'twa/ mo tani,
hili Tap̲a a'di ita jim piti jin hura a'di jwa nycine/ mo be.
7 Ayy mony'cuk̲ midi 'taki p̲u'd gom 'Kwani ma Israyiil moyi 'peni Sihyuun mo!
Ki Tap̲a midi wara shamanet̲t̲an ki 'kwanim piti is mo tani
Yakuub mina bwa 'kuny mo dhali Israyiil mina bwa 'bor mo.

15

Gway ma Dawuu'd

1 Ayy Tap̲a, aja a'di imidi c̲a'b ki c̲a'b yilkina/ e gu'b burrinyem pini mo?
Dhali aja a'di imidi c̲a'b e 'kuwosh pini jin k̲ogu mo?
2 A'di jin ya'd ki dar gi mii 'ba/ mo, dhali mii miim 'boro'd mo,
dhali t̲or gwoŋ gana/ 'pena dum piti mo,
3 a'di jin diki thutha thu'th 'pen ka le'd piti mo,
dhali diki mii tonthus ka kam piti mo,
walla k̲al mo jin wak̲uwa wak̲ ap̲owa mannyak̲ c̲a'b piti jin 'dish a'di is mo,
4 dhali e jis/em piti mo tani aman/ush gwo gam is mo tani wak̲kina a'di mo,
hili a'di tak̲ uni gwansan kun k̲o/ki Tap̲a mo,
dhali a'di jin thulki gwom piti me'da p̲o/ mo ki to jin shi/ki a'di mo tani dhali diki ak̲ gwom piti e mo be,
5 a'di jin diki kara guurush piti e mo jin nyunyu/ to mo,
dhali a'di diki bu'th mo jin wanu is ap̲o/ a'di jin di'd ka po/ mo be.
A'di jin mii to gwansan mo tani minu mol joc̲ ki sule/ mo be.

16

Ko ma Dawuu'da dhamo/ jin kanu e mo.

1 'Tashi aha/ 'twa/ mo ma, ayy Arumgimis, haali/ e /e mo tani aha/ bu'thkina mo jin huru jwa mo.
2 Aha/ ki o Tap̲a gwo mo ki: /E ta Tap̲am pem mo.
Ki dar gi /e mo tani aha/ mina mol tom 'boro'd gam mo.

3 Me'd uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel e mony'cesh mo tani uni a'di ita kun bol tiya e ki 'bor mo,
dhali e uni mo tani a'di 'kunyka/ bwam pemi 'baar mo.
4 Uni gwansan kun kwanykina ruma tiya mo tani uni marki mondit bwam buni is mo,
mon tom buni gun cina uni mmo'citha basa 'cesh mo tani aha/ mina diki ci mo
walla aha/ mina diki kal gway buni e 'twam pem mo.

5 Tapa a'di ta tom pem jin kwanyka/ mmobu'th mo dhala kubbaayam pem mo
dhali /e ko'dki mal pem is mo.
6 Jil uni dirkini bwambori aha/ mo e mo jin 'kunyka/ bwa mo,
nye, aha/ tana gi mala 'borga/ mo.

7 Aha/ 'bora Tapa mii mo a'di jin ciki aha/ gwo logom mo,
e mon'thiny si'da/ mo tani adum pem ye'thki aha/ sho'k ki gwo mo.
8 Aha/ karkina Tapa isa yempa/ ibwambori jis/em pem mo,
haali/ a'di di'd ki me'da bim poros pem mo ki aha/ minu 'koki joc mo be.
9 Wakan adum pem a'di 'borkunu bwa mo dhala kashiram pem a'di 'kunykina bwa mo.
Buŋgwar is pem a'di ca'bki'd ki ca'b 'pempaŋ gana/ mo.
10 Haali/ /e diki ci aha/ eya Haawiya mo,
walla /e diki dhal a'din 'de/ jin ta'da gayiin pini bway mo mmopar jisa 'kulga/ e mo.
11 /E torki aha/ bway tur gi mondiki/e mo,
e buŋ'kus pini mo tani a'di isha mo jin 'tu'du ki moŋ'kuny bwa mo,
eya bim poros pini mo tani a'di 'kona mo jin 'boru bwa ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

17

Mon'tho ma Dawuu'd

1 Ciki gwoŋ kar/e mo ma, ayy Tapa. Kari 'ce gom kom pem mo.
Ciyi 'cem pini gom mon'thom pem 'pena le'd pem jin di'd ki 'kus 'pena he'k e mo.
2 'Peni /e mo tani dhalki mom pem jin yenu pu'du'd mo.
Dhalki em pini a'di hili jim 'boro'd mo.
3 Wakki/ /e mini pala dum pem mo, dhali wakki/ /e mini yayu/ mmobuti aha/ mon'thiny mo,
dhali wakki/ /e mini nyo/ aha/ mo tani /e mini diki gam tonthusa kamu/ e aha/ mo.
'Twam pem diki dhaŋ gwo mo.
4 Me'd mii gun miina 'kwani mo tani ki gwo gi 'twam pini mo tani
aha/ gaskina mo 'peni bway gi uni kun bujurkina bujur mo.
5 Ŋatgin pem telki sho'k mo e bway tur pini mo,
sho'k pem diki yeres mo.

6 Aha/ yukkina /e mo haali/ /e mini thok aha/ 'twa/ mo, ayy Arumgimis.
Kari /e 'cem pini gom aha/ mo, ciki /e gwom pem mo ma.
7 Tori montel sho'k gi mo/en pini ki jaro/ jaro/ mo,
ayy amanwoth gi uni gwansan kun simmki mo jin huru jwa e mo
'peni uni kun ta 'kup gi uni ki me'da bim poros pini mo.
8 Kari aha/ me'da pinya/ e e mo.
Bagi aha/ eya la ma bim pini mo,
9 'peni uni kun ta thus kun dilki aha/ to mo,
kun ta 'kup pem kun shi/in ki shiŋ gana/ mo kun 'kamki aha/ mo.
10 Uni mu'thkina dum buni 'peni bwa jin hilu ki e ma 'thime/ mo.
Dhali ki 'twam buni mo tani uni oki gwo ki 'ba/ kun dhuna uni ki ca mo.
11 Uni thukki aha/ ki 'the'b 'the'b mo, dhali shwane/ uni 'kamki aha/ mo.
Uni dhuki em buni mo mmo'tuk aha/ ka 'cesh mo.
12 Uni wana e ka dhop jin gananki 'ba/ mo mmodher to bwa ka gwapi/ mo,
me'd ari dhuru'c ma dhop jin wupki'da 'cesh mmobag mo.
13 Cuyi mis mo, ayy Tapa, jemi uni 'kup mo, dhali piyi uni e mo.
Dhali 'cuki mondiki/em pem 'peni uni kun ta thus ki thus ki gandal pini mo,
14 'peni 'kwani ki me'd pini mo, ayy Tapa,

'peni 'kwani gwansan kun bu'th to jin ta
moŋ'ko gi mony'cesh mo.
Dhalki bwam buni 'tu'du/ mo ki to kun
dhukina /e gom uni mo.
Dhalki ucim buni uni tan gi to ki nyanye/
mo jin midi bol ji gi ca'd e mo.
Dhali dhalki uni ur ton tiya 'kup gom usha
ŋam buni mo.
15 Dhali gom aha/ mo tani aha/ mina hil
bwam/em pini mo e mo ma kar/e
mo.
Ki aha/ mina mer e mo tani aha/ minu kap
mo mmohila yir em pini mo be.

18

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd, a'di jin ta ciŋkina/ gi Tapa mo, a'di jin dhalki'da ris gwo me'd mo ki gway jin yuka a'di e Tapa mo ka tee jin 'cukkina Tapa a'di mo 'peni me'd ma ris unim piti kun ta 'kup ki a'di mo dhali me'd ma Shawuul mo tani a'di ki o gwo mo ki:

1 Aha/ ena /e mo, ayy Tapa, jin ta mom'bi'th
pem mo.
2 Tapa a'di ta wosh pem mo, dhali acur pem
mo, dhali aman'cuk aha/ mo,
dhali Arumgimis pem mo, dhali wosh pem
mo, e a'di jin bu'thkika/ mo jin
hurga/ jwa mo,
a'di jin ta'da goŋgorom pem mo, dhali ce gi
bway gi mowoth pem mo, dhali mo
ma cur pem jin tenu gwo mo.
3 Aha/ yukkina Tapa mo, a'di jin haki me'd
mo jin minu maŋ mo,
dhali aha/ takunu is ki me'd mo 'pena ris
unim pem kun ta 'kup ki aha/ mo.
4 Atomm gi mowu a'di 'tamkunu aha/ is mo,
mii jin kar 'kus me'd yi'de/ 'peni mo jin
daku/ gwo me'd mo a'di tik aha/ e
mo,
5 dhali atomm ma Haawiya a'di kothki aha/
is mo,
dhali agume/ gi mowu a'di jemki aha/ 'kup
mo.
6 E mo ma cis pem mo tani aha/ yukkina
Tapa mo,
eya Arumgimis pem mo tani aha/ gwokina
'twa/i a'di gom mowoth mo.
'Peni gu'b gi mondheleladhelel piti mo tani
a'di cikki 'twam pem mo,
dhali kom pem a'di jidhirki'd mo e
bwany'cem piti mo.
7 Dhali mony'cesh a'di yaki'd ka kul is mo
dhali tu'k 'ban ki washar washar
mo,
dhali moŋka'b ma ris wosha turga/ si'da/
uni deekin ki bir bir mo,
dhali yikinki is mo haali/ a'di shwaki'da
nyor mo.
8 Aku'd yaki'd ka pije/ 'peni shush piti mo
dhali o'd jin midi kupa kup 'peni 'twam piti
mo,
akapany o'd jin kakaca kaka'c gacki'd ka
pije/ 'peni a'di mo.
9 A'di goŋki momis is mo dhali thulu/ ka
'cesh mo
dhala rak jin 'cethki'da 'tum a'di di'd e
bwaŋ'kwariny sho'k piti mo.
10 A'di merki'da powa man'doyu gwo mo
dhali pe mo,
a'di pu'dki'd ki 'ta'b apowa bi gi 'tham mo.
11 A'di karki mondhurumi'd mmota tom piti
jin 'kamki a'di is mo,
adarha'dam piti a'di ta'da rak jin 'cethki'da
'tum gom yi'de/ mo.
12 'Peni moŋkush jin kushi mo kagahara e
bwambori a'di mo tani
to pu'dki'd 'pena rak piti mo jin ta'da wasa/
mo dhali akapany o'd mo.
13 Dhali Tapa si'da/ a'di gwoki'da gur gur e
momis mo
dhali a'di jin Caa e ki Ca a'di bahki 'twam
piti mo,
awasa/ mo dhali akapany o'd mo.
14 Dhali a'di shinki'da thopam piti mo dhali
ce uni bwa mo
dhali a'di ki dhi'th mo ka war mo dhali ti'k
uni 'pen mo.
15 Dhali bway tur e kumma/ yi'de/ mo tani
uni 'kokunu mo mmomish mo,
dhali moŋka'b gi mony'cesh uni mishkunu
mo be,
gom miiŋ kucur pini mo jin kucurkina /eya
kucur mo, ayy Tapa,
gom du'd gi shi/in 'peni shush pini mo.

16 A'di jidhirki'd 'peni mo jin eka/ ek mo,
dhali a'di bu'thki aha/ mo,
a'di ki dir aha/ ka pije/ 'pena ris yi'de/ mo.
17 A'di ki 'cuk aha/ mo 'peni a'di jin ta 'kup
ki aha/ jin 'bitha'bi'th mo,
dhali 'peni uni gwansan kun shi/ki aha/ i e
mo,
haali/ uni 'kona isi 'bitha gom aha/ mo.

18 Uni pu'dkina po/ aha/ ka teem pem jin ta
jok ki jok mo,
hili Tapa a'di ta mohal pem mo,
19 A'di ki buk aha/ ka pije/ e mo jin
kwashara/ kwashar mo
dhali a'di 'cukki aha/ mo, haali/ a'di 'bork-
ina bwa ki 'bor ki aha/ mo.

20 Tapa a'di ciki aha/ adum pem jin ish
kumma/ mo me'd isi mii ma kar/
em pem mo,
dhali me'd isi mii jin dhelelkika/ me'd pem
mo tani a'di rakki aha/ to ibway mo.
21 Haali/ aha/ dhukina bway gi Tapa mo
dhali aha/ dinaki mii tonthus mmoper mo
'peni bway ma Arumgimis pem mo.
22 Haali/ aris gwoŋkan piti kun onu mo tani
uni 'koni bwambori aha/ mo,
dhali gwoŋkan piti kun bahu mo tani aha/
dinaki dhu uni 'pen ka pije/ 'peni
aha/ mo.
23 Aha/ dara gi mii 'ba/ ibwambori a'di mo,
dhali aha/ karkina is pem 'peni mo jin
'konu ki mii 'ba/ mo.
24 Gom gwo gi wakan mo tani Tapa a'di
irakki aha/ to ibway mo isi ki mii
ma kar/em pem mo,
dhali isi ki me'd pem jin dhelelkika/ mo e
jis/em piti mo be.

25 Gom uni kun ta ku isiŋ gana/ mo tani /e
ki tor is pini jin tana /e a/isiŋ gana/
e uni mo,
dhali ki wathi/ jin dar gi mii 'ba/ mo tani /
e ki tor is pini jin dara /e ki mii 'ba/
e wathi/ mo.
26 Dhali gom uni kun dhelelkin mo tani /e
ki tor is pini jin dhelelkina /e e uni
mo,
dhali ki uni kun wanycarkina ii ki wanyjar
mo tani /e ki tor is pini e uni ki
ca'ckon mo.
27 Haali/ /e 'cukki 'kwani kun dhu is ki
gwa'd mo,
hili uni kun dhu 'bam buni ki ca ki e ma wak
mo tani /e mini thul uni ka 'cesh mo
be.
28 Nye, /e kanyki moŋkush ma lambam pem
mo.
Tapa Arumgimis pem a'di 'twakki mondhu-
rumi'd pem ki moŋkush mo.
29 Nye, ki /e mo tani aha/ misha sirica risa
thuruk ma mee ki sho'k mo
dhali ka Arumgimis pem mo tani aha/
mina mish nyalla/ apo/ 'kupa gaŋ-
gara/ mo.

30 Arumgimis yansan mo tani bway piti
'boro'd ki 'bor gana/ mo.
Dhali gwo jin ona Tapa is mo tani a'di nyo/
ki gwoŋ gana/ mo.
A'di ta'da goŋgoro/ goma ris uni gwansan
kun bu'thki mo jin huru jwa e a'di
mo be.
31 Haali/ aja a'di ta'da Arumgimis mo? hili
a'di jin ta Tapa mo.
Dhali aja a'di ita wosh? isi ciki/ Arumgimis
bana mo.
32 Arumgimis jin dekki aha/ ki mom'bi'th is
mo,
dhali kar bway pem ki 'dantar mo.
33 A'di ki kar sho'k pem mmowa e ki sho'k
ma buyymo mo,
dhali a'di ki kar aha/ ki kar 'pempaŋ gana/
mo e mo jin turatur mo.
34 A'di torki me'd pem gwo mo gom mo ma
mee mo,
wakan ka bim pem mini mish gwana'da
bwa me'da korok mo.
35 /E ciki aha/ agoŋgoro/ gi bway mowoth
pini mo,
dhali ki me'da bim poros pini mo tani /e
thipki aha/ mo,
dhali ki mowoth pini mo tani a'di ki kar
aha/ mmocaaca mo.
36 / E ki ci aha/ mo jin waŋgala/ waŋ-
gal gom ŋatgin pem kun dhuka/ e
bwaŋ'kwariny pem mo,
dhali sho'k pem diki yeres mo.

37 Aha/ urkina ris uni kun ta 'kup gi aha/
isho'k mo, dhali bu'th uni mo
dhali aha/ dinaki dok ka nyaŋ'ko'd mo
ntagi uni kupkunu mo be.
38 Aha/ putulkina uni i e mo, wakan ki uni
molki cu mis mo.
Uni ta'kkin e bwaŋ'kwariny sho'k pem mo.
39 Haali/ /e dekki aha/ ki mom'bith mo gom
mo ma mee mo.
/E ki dhu uni kun tikki aha/ e mo mmocic ki
jorom mo ibwaŋ'kwariny aha/ mo.
40 /E ki dhu aris unim pem kun ta 'kup ki
aha/ mmotu'k aha/ 'ko'd buni i is
mo
dhali uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo
tani aha/ 'ce'dkina uni sho'k mo be.

41 Uni cuukin gom mowoth mo hili jaŋ
kamu/ piyi'd mmota uni is ki me'd
mo.
Uni cuukin 'twa/ e Tapa mo tani hili a'di
diki thok uni gwo mo be.
42 Aha/ dorkina uni mmota agarisa/ ibwam-
bori 'tham mo.
Aha/ ta'kkina uni ka pije/ me'da je e bway
tur kun iinu mo.

43 /E 'cukki aha/ mo 'peni mo jin bira 'kwani
abir mo,
/E ki kar aha/ mmota a'kaŋ'kup ki kal gi
'kwaniny'cesh mo.
Ki 'kwani kun dika/ ki mish mo tani uni
miiki aha/ to mo.
44 Haali/ me'd jin cikkina uni gwo gom aha/
mo tani uni haki aha/ gwo e mo.
'Kwani kun wal 'twan tiya mo tani
uni pu'dkin mo mmopar ki jiŋ
'kupa'dupun 'kup ki aha/ mo.
45 'Kwani kun wal 'twan tiya mo tani uni
thiskin ma du e mo,
dhali pu'du/ mo mmodee kagahara 'peni
mo ma cur buni mo.

46 Tapa di ki e mo dhali mom'bor mii midi di
gom wosh pem mo,
dhali mo/ek midi di goma Arumgimis pem
jin ta bway mowoth pem mo.
47 Arumgimis jin ciki aha/ mori'c mo
dhali aris 'kwani mmo'dap 'twa/a 'cesh i
bwaŋ'kwariny sho'k pem mo.
48 A'di jin 'cukki aha/ mo 'pena ris 'kup pem
mo,
nye, /e karki aha/ ki ca mo mmoboloca ris
uni kun ta 'kup ki aha/ e mo,
dhali /e 'cukki aha/ mo 'peni 'kwani kun
bujurkina bujur mo.
49 Haali/ gom mii yan kan mo tani aha/
mina ci /e montak gi gwo maŋ
mo, ayy Tapa ibwaman kal gi
'kwaniny'cesh mo,
dhali yuk gway mmomaŋ gway pini mo be.
50 Adhan mo jin pinu mii e mo tani a'di
cikina a'di goma malik piti mo,
dhali a'di ki tor mo jin telu mo/en piti sho'k
mo ki a'dim piti jin 'koshkina a'di ki
monyca mo,
eya Dawuu'd mo dhali e emen piti ki sule/
sule/ mo.

19

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.
1 Aris momis uni torki monyca ma
Arumgimis mo, dhala balany bahki
miin tom piti ki me'd mo.
2 Ka yempa/ ka yempa/ mo a'di ki gac
gwontor piti mo,
dhali mon'thiny ka yempa/ mon'thiny mo
tani a'di ki tor monyith piti mo,
3 Mowal 'twa/ piyi'd mo walla gwo piyin
mo,
dhali 'twam buni si'da/ 'konuki cik mo tani
4 hili 'twam buni a'di yaki'd ka pije/ e
mony'ceshi 'baar mo,
dhali gwom buni a'di yaki'd ki 'pemen gi
mony'ceshi 'baar mo.
E uni mo a'di ki kar gu'ba'ku/ goma tente/
mmodi mo,
5 a'di jin sulki'd ka pije/ me'd wathinyaŋa'b
jin dhalki gu'b jin isha a'di 'pen mo
dhali wa e ki wathi/ jin 'bitha'bi'th jin
guski'd mmo'baar bway piti ki
moŋ'kuny bwa mo.
6 Mosul piti a'di 'peni 'pemen ma ris momis
mo,
dhali mo ma kul is piti a'di taki'd gi 'pemen
e uni mo,
dhali toŋ kamu/ yisa di'da jin mishu bag
mo 'peni mo ma wur wur piti mo.
7 Gwoŋkan jin cinu gi Tapa mo tani a'di
'boro'd ki isi 'bor gana/ mo,
a'di jin warki'da kashira/ is mo,
dhali gwonyci gi Tapa a'di doshki'd mo,
mmodhu uni gun 'ka'da mii 'ba/ ki moyuk
mo,
8 gwoŋkan gi 'twa/ gi Tapa mo tani uni yisa
shiyina,
hili uni 'kunykina du mo be.
Dhali gwoŋkan gi Tapa jin 'kwarkunu mo
tani a'di dheleladhelel mo,
a'di jin kushki e gi 'kwani mo.
9 Moŋko/ jin kogu Tapa mo tani uni dhele-
ladhelel mo,
kun minu 'dim 'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/
mo.
Dhali gwoŋkan gi Tapa kun onu mo tani uni
ta uniŋ gana/ mo
dhali tana kar/e mmontal 'de/ mo be.
10 Kun minu o bwa ki nyanye/ mmobol
'dolkon gana/ e mo

isi kan si'dayi me'd 'dolkon gana/ jin tashkunu e ki o'd mo,
dhali a'di jin ca'bki dhel dhel si'da/ mmobola dham e mo
dhali jin yuki'd ki haw haw me'd mamana dham mo.

11 Bahili ki uni mo tani ciŋkinam pini a'di rumkunu mo
dhali mmodhu uni mo tani adhan to jin ish kumma/ jin caaca mo tani a'di cikunu mo.
12 Hili aja a'di imidi theke'th tom piti kun thama a'di mii mo?
Dheleli /e aha/ 'peni mombag gi mii kun thamka/ mii mo.
13 'Tashi ciŋkinam pini 'twa/ mo 'peni mi-inthus kun miina a'di ka daran du mo.
Dhali dhalku/ ki dhal uni bway mo mmota tapa apo/ aha/ mo.
Dhali yan'ko'd aha/ mina di ki dar gi mii 'ba/ mo
dhali di ka po/ 'pena dhan gwon dhaŋ mo.
14 Dhalki gwo gi 'twam pem
dhali gwo kun kulum aha/ eya du mo
mishu bu'th mo e jis/em pini mo,
ayy Tapa jin ta wosh pem mo dhali aman-wan aha/ 'ba/ mo.

20

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.
1 Tapa midi thok /e 'twa/ mo ka tee jin toju /e bwa mo.
Dhali gway ma Arumgimis ma Yakuub mo tani a'di midi cesh /e ka po/ mo.
2 Dhalki a'di hashki /e mowoth 'peni mo jin kogu mo
dhali ci /e mo ma thip 'pena Sihyuun mo.
3 Dhalki a'di ka'da ris tom pini kun cina /e ki me'd e mo mmo'cith 'kus mo,
dhali kar /e ki mo ma 'the mo gom to kun 'cithkina /e 'kus mo mmomiiya bas mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

4 Dhalki a'di ci /e a'di jin gwon ma dum pini mo
dhali thima ris tom pini kun thosonkina /e is mo.
5 Dhalki aman wola cuuwa/ mo gom bwaŋ 'kunyka/ apo/ mom pini jin pina / e mii e mo
dhali ki gway ma Arumgimis bana mo tani dhalki ana thuma berek bana mo.
Dhalki Tapa a'di thimi'da ris mo ma 'thom pini mo.
6 Dhali aha/ misha ki Tapa a'di midi woth jim piti jin 'koshkunu ki monyca mo.
A'di midi thok a'di 'twa/ mo 'peni momis piti jin kogu mo
ki dhan mo ma dem dem jin pinu mii e mo ki me'da bim poros piti mo be.
7 Kun tiya dhu 'ba/ ki ca mo goma risa arabiyya kun dira shumarum mo, dhali goma ris shumarum mo.
Hili ana dhuna 'ba/ ki ca gom gway gi Tapa Arumgimis bana mo.
8 Uni mini 'tuk mo dhali ta'k mo
hili ana mina cu mis mo dhali dosh ki bimbir mo.
9 Ciyi mo jin pinu mii e ka malik mo, ayy Tapa,
thoki aman 'twa/ mo ma ki aman yukkina yuk mo.

21

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.
1 E mom'bi'th is pini mo tani amalik a'di 'kunykina bwa mo, ayy Tapa,
dhali e mowoth pini mo tani adhan momaŋ mmoyuk gway wa'd e a'diya!
2 /E ciki a'di to jin gwon ma dum piti mo,
dhali /e diki non to jin 'theka a'di gwo ki 'twam piti mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

3 Haali/ /e gamki a'di 'kup ki mom'bor miim 'borga/ mo,
dhali /e ki kar a'di toŋ'kup ki 'dolkon gana/ jin tashu e ki o'd i'kupi a'di mo.
4 A'di doti mondiki/e 'peni /e mo tani dhali /e ciki a'di a'di mo,
a'di jin ta'da luc ma tee gom ki sule/ dhali ki sule/ mo.
5 Monycam piti caaca gom mowoth pini mo,
dhali mo ma ra/ ra/ mo dhali mo/ek mo tani karkina /e apo/ a'di mo be.

[6] Nye, /e karki a'di mmota a'di jin midi 'bora 'bor mii ki sule/ mo
dhali /e ki kar a'di mmota aman'bor bwa mo ki moŋ'kuny bwa gi buŋ'kus pini mo.
[7] Haala malik gamki gwo is e Tapa mo
dhali e montel sho'k gi mo/en gi a'di jin Caa e ki Ca mo tani a'di midi diki joc sho'k mo.

[8] Me'd pini a'di midi gama ris unim pini 'baar kun ta 'kup ki /e mo.
Me'da bim poros pini midi gam uni gwansan gun shi/ki /e i e mo.
[9] /E mini dhu uni mmota 'cepesa 'cepes me'd to kun cesuwa gwata/ mo
ki /e mini pi is ka pije/ mo.
Tapa a'di midi los uni ki 'kolo'c ka nyor piti mo,
dhali o'd midi shwa uni ki 'ci'd'da/ mo.
[10] /E mini 'ce'da 'pereny buni sho'k 'peni mony'cesh mo
dhali ucim buni 'peni bwaman iya/ gi 'kwani mo.
[11] Wakki/ uni thoson tonthus apo/ /e mo,
dhali wakki/ uni mini mum tonthus mmota pibi icine/ mo tani uni mini mol a'di pi 'ba/ ka pije/ mo.
[12] Haali/ /e mini tur uni jis/em buni ka bwam pini mo.
[13] Dhalki /e karu ki ca mo, ayy Tapa, e mom'bi'th is pini mo.
Aman mina yuk gway mo dhali maŋ mom'bi'th pini mo be.

22

Eya manyuk gway mo, isi ki mii ma buyymo mo jin kala e kush mo. Gway ma Dawuu'd.
[1] Arumgimis pem, Arumgimis pem, atinta idhalkina /e aha/ 'pen kan mo?
Dhali ki ton ta'da ta isi'da/ /e ki si'd 'peni mowoth aha/ kan mo? 'peni gwo gi kom pem jin ohonkika/ mo?
[2] Ayy Arumgimis pem aha/ gwokina montee ka yempa/ mo, dhali hili /e diki thok aha/ 'twa/ mo.
Dhali mon'thiny si'da/ aha/ gwokina mo, dhali hili mosi/ isa kamu/ gamkaa/?
[3] Naskin mo tani /e dheleladhelel mo,
/e karuwa kursin tapa jin ta momaŋ gi 'Kwani ma Israyiil mo.
[4] E /e mo tani ibaba gamki gwo is mo.
Uni gamki gwo is mo, dhali /e 'cukki uni mo.
[5] E /e mo tani uni gwokin mo dhali 'kokunu mo mmota is ki me'd mo.
E /e mo tani uni gamki gwo is mo, dhali uni 'konuki this dhu mo.

[6] Hili aha/ tana yiish mo, dhali aha/ tana wathi/ yisa,
haali/ aha/ cinu gurra/ ki 'kwani mo, dhali jin wakkunu ki 'kwani mo.
[7] Aris uni gwansan gun parki aha/ e mo tani uni miiki aha/ ka mak mo,
uni thuny aha/ 'twa/ i is mo, dhali uni pirki 'kup buni mo be.
[8] A'di ciki miim piti jin raka'd e Tapa mo. Dhalki a'di 'cuk a'di mo.
Dhalki a'di 'cwam a'di mo, haali/ a'di 'kunya bwa e a'di mo.

[9] Hili /e ta a'di jin bu'thki aha/ 'peni bwa ma dho'th ma ta'da mo.
Dhali /e karki aha/ ki 'dantar mo abora ko ma ta'dam pem mo.
[10] Apo/ /e mo tani aha/ bitkunu 'peni mondho'th pem mo,
dhali me'd jin kal ma ta'dam pem aha/ e bwa mo tani /e tana Arumgimis pem mo be.
[11] Dhalku/ ki si'd 'peni aha/ kan mo ma,
haali/ monto'c bwa uni 'disha'dish mo
dhali wathiŋ kamu/ piyi'd mmowothha woth mo be.
[12] Aris gwathim bip uni 'kamki aha/ mo,
gwathim bip gun 'bitha'bi'th 'peni Pam Bashan mo tani uni 'kamki aha/ mo.
[13] Uni ceeki aha/ 'twam buni i is mo
mmowa e ka dhop kun pithilki to ki she/ mo dhali ko mo.

[14] Aha/ wana 'baar mo me'd yi'de/,
dhala risa simam pemi 'baar rakkin mo 'peni gwocor mo.
Adum pem ta walmish ki walmish mo,
a'di to'do'd mo eya bor pem mo.
[15] Mom'bi'th pem a'di ku'thki'd me'da 'pish mo,
dhala le'd pem a'di 'dapki'd e bwaŋ ka'dkim pem mo.

/E 'thiki aha/ 'ko'd e bu'da 'cesh ki mowu mo.
16 Nye, arisa 'ka uni 'kamki aha/ mo.
Imanŋali 'pen kun mii tonthus mo tani uni hamki aha/ mo.
Uni su'kki me'd pem dhali sho'k pem mo.
17 Aha/ misha deŋa risa simam pem e mo –
Uni hilki aha/ ka 'thime/ mmokko'c e i is mo dhali pe'th ki kuss kuss apo/ aha/ mo.
18 Uni pwakki burrinyem pem bwa mo e bwaman is buni mo,
dhali gom burrinyem bwaman pem mo tani uni bitki to gom aha/ mo.
19 Hili /e, ayy Tapa, dhalku/ ki si'd mo ma.
Ayy /e jin ta mowoth pem mo, huru/ ki jahanne/ gom mowoth pem mo.
20 'Cuka kashiram pem 'pena ris gandal gun kaaka mo ma,
dhali mondiki/em pem 'peni mom'bi'th ma 'ka mo.
21 Tayi aha/ is ki me'd 'peni 'twa/ ma dhop mo ma,
akashiram pem wa'thkunu i e ki ce ma morbip gun shwana nyor ka nyor mo.

22 Aha/ mina tor gway pini e iwak pem mo.
E bwaman ma dhana tul 'kup 'kwani mo tani aha/ mina maŋ /e mo be.
23 Um gun ko/ki Tapa mo tani maŋi a'di mo ma,
aris um gun ta iya/ ma Yakuub mo tani kari a'di ki ca mo ma,
dhali doshi ki moŋko/ is gom a'di mo, aris um gun ta iya/ ma Israyiil mo.
24 Haali/ a'di diki waka wak mo dhali shi/a shi/ i e mo
gom monto'c bwa jin toci wathi/ bwa mo.
Dhali a'di diki bag jis/em piti 'peni wathi/ mo,
hili a'di cikki ko mo me'd jin gwokina wathi/ 'twa/ i a'di mo.
25 'Peni /e mo tani a'di pu'dkina mom pem jin maŋka/ /e eya dhana tul 'kup ki 'kwani mo,
aris gwom pem kun oka/ is mo tani aha/ mina ci uni ibwambori uni gwansan kun ko/ki a'di mo.
26 Wathi/ jin to'ckunu bwa mo tani a'di midi shwa tonte/ mo tani dhali minu kap mo,
Dhali uni gwansan kun simmki a'di e mo tani uni mini maŋ Tapa mo.
Dhalka dum bum 'kon ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.
27 Aris uni kun 'kokin isi 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo tani uni a'di imini ka a'di e mo
dhali tu'k e Tapa mo,
dhala risa wak gi kal gi 'kwaniny'cesh mini luŋ ibwambori a'di mo.
28 Haali/ mo jin tanu tapa a'di cila Tapa mo,
dhali a'di ki jiya ris kal gi 'kwaniny'cesh mo.
29 Nye, e a'di aris 'kwani kun dhu 'ba/ ki ca e mony'cesh mo tani mini dhu shush ka luŋgu'b mo.
Ibwambori a'di mo tani uni mini luŋ mo, uni gun mini ii ka 'cesh mmowa e ki bu'da 'cesh mo,
dhali a'di jin mol is piti kar ki e mo.
30 Aris uni gun mini iiyu/ i'ko'd mo tani uni a'di imini mii a'di to mo.
Dhali 'kwani mini tor gwo gom Tapa goma nyakum yil gi uci gun mini pu'du/ i'ko'd mo.
31 dhali bah gwo gom mony'cuk piti mo gom uni gun 'konuki dho'th naskina/ mo,
ki a'di a'di iwagaski a'di mo.

23

Gway ma Dawuu'd.

1 Tapa a'di ta'da Manhil aha/ mo.
Aha/ mina diki har to mo.
2 A'di karki aha/ mmo/ish 'ko'da shon dhii/ i'd mo.
A'di suski aha/ e shemen yi'de/ jin doshki'd mo.
3 A'di warki aha/ akashiram pem is mo.
A'di suski aha/ e bway mii ma kar/e mo
gom gway gi gway piti mo.
4 Ba isi wakki/ aha/ mina ya e embul wosh ma la gi mowu mo tani
aha/ yisa mina ko/ tonthus yisa,
haali/ /e nyakki di ki aha/ mo.
Ajappam pini dhali cwam pini uni malaski aha/ mo be.
5 /E thosonki tonte/ ibwambori aha/ mo
e buŋ'kus ma ris uni gun ta 'kup ki aha/ mo.
/E 'koshki aha/ 'kup pem ka yin mo.
Akubbaayam pem a'di 'tu'dki'd iwol 'kupa sho mo.
6 Ka jiŋ gana/ miim 'boron dhali momiimii mo tani uni mini bath aha/ nsho'k mo

ka teem pemi 'baar mo jin dika/ ki e mo,
dhali aha/ mina ca'b e gu'b gi Tapa ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

24

Gway ma Dawuu'd.

1 Mony'cesh a'di ta jin Tapa mo dhali mon'tu'd piti mo,
mony'cesh dhali uni gwansan gun 'koni bwaman a'di mo.
2 Haali/ a'di nyaŋki a'diya powa ris kumma/ yi'de/ mo
dhali tel a'di sho'k mo apowa ris yi'de/ kun son mo.

3 Kaja a'di imidi shin 'kuwosh gi Tapa mo?
Dhali kaja a'di imidi doshi mom piti jin kogu mo?
4 A'di ta a'di jin mina me'di dheleladhelel mo dhali adu jin dheleladhelel mo,
a'di jin diki 'deka kashiram piti 'kup ki gwo jin 'ce'du/ 'te/ ka tor mo
dhali jin diki thul gwo me'da po/ ka he'k e mo.
5 A'di midi bu'th mom'bor mii 'peni Tapa mo,
dhali mo gi yeyunum piti 'peni Arumgimis gi bway gi mowoth piti mo.
6 Me'd uni ma nyakum yil gwansan kun simmki a'di e mo,
uni gun simmki jis/e ma Arumgimis ma Yakuub e mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

7 'Deki 'kup bum ki mis mo ma, ayy aris 'twaŋkala goŋ mo,
dhali um minu 'de'k mo, ayy arisa campur kun tana dhamo/ mo,
jin min ma Malik gi monyca yayu/ bway bwaman mo.
8 Kaja a'di ita'da Malik gi monyca mo?
Tapa a'di jin ta gi mom'bi'th mo dhali mo ma dem dem mo.
Tapa a'di jin ta gi mo ma dem dem e mo ma mee mo.
9 'Deki 'kup bum ki mis mo ma, ayy aris 'twaŋkala goŋ mo
dhali um minu 'de'k mo, ayy arisa campur kun tana dhamo/ mo,
jin min ma Malik gi monyca yayu/ bway bwaman mo.
10 Kaja a'di yansan ita'da Malik gi monyca mo?
Tapa gi momis mo,
a'di ita'da Malik gi monyca mo be.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

25

Gway ma Dawuu'd.

1 E /e mo tani ayy Tapa, aha/ 'de'kkina kashiram pem mo.
2 Ayy Arumgimis pem e /e mo tani aha/ gamkina gwo is mo.
Dhalku/ ki dhal aha/ ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo.
Dhalku/ ki dhal ris uni kun ta 'kup ki aha/ mmoyuk gway ki moŋ'kuny bwa apo/ aha/ mo.
3 Nye, dhalki jan tal 'de/ jin cor /e ki kar ki mo ma 'the is mo ma.
Dhalki uni dhunu ki mo ma 'the is mo, uni gwansan gun 'dapa e ki mii ma 'bar 'bar mo.
4 Kari aha/ mmomish bway pini mo ma, ayy Tapa.
Tori /e aha/ bway tur pini mo.
5 Shuyi aha/ bway e gwoŋ ganam pini mo, dhali tori aha/ gwo mo,
haali/ /e tana Arumgimis gi bway gi mowoth pem mo,
haali/ aha/ corkina /e ka tee 'baar mo isa yempa/ mo.
6 Kayi momiimiim pini e mo, ayy Tapa, dhali mo/en pini jin telu sho'k mo,
haali/ uni 'kokin 'peni kadhamo/ mo.
7 Dhalku/ ki ka miinthus pem e kun miiga/ ki aha/ tana dhuru'c mo, walla ris gwon dhaŋ pem mo,
isi ki gwo ki mo/en pini jin telu sho'k mo tani kayi aha/ e mo,
gom gway gi miim 'borgam pini mo, ayy Tapa.

8 Tapa a'di 'boro'd dhali ta jaŋ kar/e mo.
Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki ye'th imanmii miinthus sho'k e bway 'boro'd mo.
9 A'di ki shuwa shu/um bway gom uni gun dhu is ki gwa'd e a'di jin 'boro'd mo,
dhali tor imandhu is ki gwa'd bway piti mo.
10 Aris bway tur gi Tapa mo tani uni telu sho'k e mo/en mo dhala ris mii ma isiŋ gana/ mo,

gom uni gwansan gun dhu gwom piti kun
gamu me'd mo dhali gwonycim piti
gun cina a'di mo.
11 Gom gway gi gway pini mo tani ayy Tapa,
dhalki miim pem jin dika/ i'ba/ 'pen mo
ma, haali/ a'di caaca mo.
12 Ki wathi/ ja iko/ki Tapa mo?
A'di imina a'di ye'th sho'k mo i bway jin
mina a'di ikwany mo.
13 A'di ki is piti midi ca'b e mo jin isha to ka
enthus mo,
dhali ucim piti mini gam mal gi mony'cesh
mo be.
14 Mo jin nyaku to mii ki Tapa mo tani a'di
gom uni gwansan gun ko/ki a'di
mo,
dhali a'di torki'd eya tente/ e uni gwom piti
jin gamu me'd mo.
15 Em pem isa yempa/ cu'thki 'kupki Tapa
mo,
haali/ a'di midi buk sho'k pem 'pena gume/
mo.

16 Tuki /e e aha/ mo dhali miiyi mii ma 'the
e aha/ mo,
haali/ aha/ dina aha/ 'de/ dhali tocu bwa
mo.
17 'Cuki aha/ 'peni mo ma to'c bwa ma dum
pem mo ma,
dhali susi aha/ ka pije/ 'peni mo ma cis
pem mo.
18 Hili isi gwo e gom monto'c bwam pem mo
dhali gom mo ma du mur pem mo,
dhali gwami aha/ 'pena ris miinthus pemi
'baar mo.
19 Hili isi gwo e ma haali/ 'kup pem ŋala/
wana risa!
Dhali ki mombujur jin shinuwa shi/i e mo
tani uni shi/ki aha/ i e mo be.
20 Ayy jiyi mondiki/em pem mo dhali 'cuki
aha/ mo.
Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu
kar ki mo ma 'the is mo, haali/ aha/
budha mo jin hurga/ jwa e /e mo.
21 Dhalki mii jin miinu ki dar gi ŋad-
hum dhali miiŋkar/e uni 'tash aha/
'twa/ mo,
haali/ aha/ corkina cor gom /e mo.
22 Wani 'Kwani ma Israyiil 'ba/ mo ma, ayy
Arumgimis,
'pena ris monto'c bwam buni mo.

26

Gway ma Dawuu'd.

1 Yeyi aha/ mo ma, ayy Tapa,
haali/ aha/ yana e yam pem ki ya jin dar gi
ŋadhum mo,
dhali aha/ gamkina gwo is e Tapa ki dar gi
bwa jin shinu 'kup mo.
2 Nyo/i aha/ mo ma, ayy Tapa dhali pali
aha/ mo.
'Cunycuri adum pem mo dhali bwam pem
mo.
3 Haali/ mo/en pini iteli sho'k ibwambori
em pem mo.
Dhali aha/ yana e ya ma isiŋ gana/ e /e mo.
4 Aha/ dinaki nyak ca'b ki 'kwani kun ta
imanor gwonthus mo,
walla aha/ dinaki ce e ki 'kwani kun kal mii
ka bor mo.
5 Aha/ shi/a mo jin cenu e ki imanmii
tonthusi e mo,
dhali aha/ mina diki nyak ca'b ki a'di jin ta
thus ki thus mo.
6 Aha/ mina 'thur me'd pem mo gom aha/
dina ka po/ mo,
dhali ya mo e mo ma gwatam pini jin
'cithu/ to 'kus mo, ayy Tapa,
7 mmoyuk gway ki 'kall 'kall mo, gway jin
'boruwa 'bor bwa i is mo,
dhali mmotora ris miiny jarom pini kun
miina /e mo.
8 Ayy Tapa, aha/ ena mo kun 'konu e gu'b
pini mo,
dhali e mo jin dina monycam pini mo.
9 Dhalku/ ki tor aha/ sho'k ka pupush
nyakki imanmii miinthus mo,
walla mondiki/em pem nyakki 'kwani kun
'kosha te/ ma nyor mmowol 'kwani
abasa 'cesh mo,
10 'kwani uni gun nyo/a me'd ki nyo/ gom
tonthus kun pishinkina uni ki mii
mo
dhali me'da bim poros buni uni 'tu'dkunu
ki mowan 'kwani is mo.
11 Hili gom aha/ mo tani aha/ yana ki yam
pem ki ya jin dar ki ŋadhum mo.
Wani aha/ 'ba/ mo dhali miiyi mii ma 'the
e aha/ mo.
12 Sho'k pem doshki'd e mo ma 'cesh jin
ba'da/ ba'd mo.
Eya dhana buhany 'kwani mo tani aha/
mina 'bor Tapa mii mo be.

27

Gway ma Dawuu'd.

[1] Tapa a'di ta moŋkush pem mo dhali bway gi mowoth pem mo,
kaja a'di imiga/ ko/ mo?
Tapa a'di ta'da cur jin telu gwo sho'k mo gom mondiki/em pem mo,
dhali kaja a'di imiga/ ko/ is mo?
[2] Ki imanmii tonthus tikki aha/ e mo tani
uni thu'thkina thu'th 'pen kagahara apo/ aha/ mo,
uni gun ta 'kup ki aha/ mo dhali kun 'kwarkina 'kwar ka gwapi/ mo tani
uni mini kal 'bar mo dhali ta'k mo be.
[3] Ba aris uni kun 'kamkina 'kam apo/ aha/ mo tani
adum pem yisa ko/ is yisa.
Ba ki mo ma mee cuu'da po/ aha/ mo tani
hili aha/ mina wu is ka 'cesh mo.

[4] Ton tal 'de/ dotkika/ 'peni Tapa mo,
a'di jin miga/ simm e mo mmobathi 'ko'd mo,
ki aha/ mina ca'b e gu'b gi Tapa mo
ka risa cim pemi 'baar mo ki mondiki/em pem mo,
mmohil monyjaro/ gi Tapa mo,
dhali mmohil isi gwo i e mo gom gu'b gi mondheleladhelel piti mo be.
[5] Haali/ a'di midi bag aha/ eya darha'dam piti mo
ka tee jin tocu aha/ bwa mo.
A'di midi bag aha/ e bwaŋ'kwariny gi gu'b burrinyem piti mo.
Dhali a'di midi kar aha/ i'kuwosh jin turatur mo.
[6] Dhali shwane/ 'kup pem minu 'de'k ki mis mo apowa ris uni gun ta 'kup ki aha/ mo kun 'kamki aha/ is mo be.
Dhali aha/ mina ci to jin 'cithu/ 'kus mmomiiya bas e gu'b burrinyem piti mo ki cuuwa/ gi moŋ'kuny bwa mo.
Dhali aha/ mina yuk gway mo dhali mii ko gom Tapa mo.

[7] Ciki ko mo ma, ayy Tapa, ki aha/ 'thera cuuwa/ kagahara mo.
Miiyi mii ka 'the gom aha/ mo dhali thoki aha/ 'twa/ mo.
[8] /E oki gwo mo ki: Simmi um bwam/em pem e mo.
Adum pem o gwo gom /e mo ki:
Bwam/em pini Tapa, a'di isimmkika/ e mo be.
[9] Dhalku/ ki bag bwam/em pini 'peni aha/ mo.
Dhalku/ ki tu'k ciŋkinam pini jin mii /e to ka nyor mo,
/e jin tana manwoth pem 'thissa/ mo.
Dhalku/ ki bit aha/ asho mo, dhali dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo,
ayy Arumgimis gi mowoth pem mo.
[10] Haala babam pem dhali ata'dam pem uni dhalki aha/ 'pen mo,
hili Tapa a'di imidi hil aha/ i e mo.
[11] Tori aha/ bway pini mo ma, ayy Tapa,
dhali susi aha/ e bway tur jin ba'da/ ba'd mo
haali/ goma ris uni kun ta 'kup ki aha/ mo.
[12] Dhalku/ ki ci aha/ ki bwa gi uni kun ta 'kup ki aha/ mo,
goma ris iman/ o gwonthus cukina po/ aha/ mo
dhali uni wukina shure/ gom mombujur mo.
[13] Aha/ gama gwo is ki aha/ mina par miim 'boro'd gi Tapa e mo
e mo jin 'kona 'kwani ki e mo.
[14] Cori Tapa mo ma,
dhali 'bithi is mo dhali dhalka dum pini bu'th mo jin rocu sho'k mo.
Nye, cori Tapa mo ma.

28

Gway ma Dawuu'd.

[1] E /e mo tani, ayy Tapa, aha/ yukkina /e mo.
/ E jin ta wosh pem mo, dhalku/ ki ta a'diye/ gom aha/ mo,
isi ciki/ wakki/ / e mini 'taki ca'b ki shwamm gom aha/ mo tani
aha/ mina e waki uni gwansan gun iin ka luŋgu'b e jisa 'kulga/ mo.
[2] Ciki 'twam pem jin oka/ gwo gom mo ma di'b is pem jin di'bka/ mo ma,
me'd jin gwoka/ 'twa/ i /e gom mowoth mo,
me'd jin 'de'kkika/ me'd pem ki mis mo
'kup ki mom pini jin miinu to jin kogu mo jin bol tiya e mo.
[3] Dhalku/ ki nu'th aha/ 'ban nyakki imanmii tonthus mo,
nyakki uni gwansan kun ta imanmii to kun ta thus ki thus mo,

uni gun ṯorkina ṯor gom moŋku'th is nyakki imannyak 'kom buni mo,
ki mo ma pibi 'kokin eya dum buni mo.
4 Raki uni to ibway isi ki tom buni kun miina uni mo,
dhali isi ki tonthus buni kun miikina uni mo.
Raki uni to ibway isi ki miin to kun miina uni ki me'd buni mo.
Garki uni to 'kusi 'twa/ kun mina uni gam mo.
5 Haali/ uni 'koki dhu miin to gi Tapa mo,
walla miin to ki me'd piti mo.
A'di midi 'ce'd uni ka 'cesh mo dhali midi diki nyaŋ uni ki mis dok/e mo.
6 Mom'bor mii midi di gom Tapa mo!
Haali/ a'di cikki 'twam pem goma di'b is jin di'bkika/ is mo.
7 Tapa a'di ita mom'bi'th pem mo dhali agoŋgorom pem mo.
E a'di mo tani adum pem gamki gwo is mo be.
Wakan aha/ wothkunu mo dhali adum pem midi ya i mis mo,
dhali ki gway pem jin miga/ yuk mo tani aha/ mina ci a'di mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo.
8 Tapa a'di ita mom'bi'th gom 'kwanim piti mo.
A'di ta mo jin huru jwa jin tanu is ki me'd mo gom a'dim piti jin 'koshu ki monyca mo.
9 Ayy tayi 'kwanim pini is ki me'd mo ma, dhali 'bori mal pini mii mo.
Tayi /e Amanhil uni mo dhali kali uni ki sule/ sule/ mo.

29

Gway ma Dawuu'd.

1 Ciyi Tapa monyca mo, ayy um gun 'koni momis mo,
Ciyi Tapa monyca mo dhali mom'bi'th mo.
2 Ciyi Tapa monyca ki gway piti mo
dhali luŋi Tapa e monyjarom piti jin kogu mo.

3 'Twa/ gi Tapa a'di diki'da powa ris yi'de/ mo.
Dhali Arumgimis ki monyca a'di ta 'twan tor ma sho'k mo,
Tapa jin di'da powa ris yi'de/ 'baar mo.
4 'Twa/ gi Tapa a'di ta gi mom'bi'th caaca mo,
dhali 'twa/ gi Tapa a'di 'tu'dkunu mo ki mo/ek mo.
5 'Twa/ gi Tapa a'di 'ce'dki cwa kun wana e ka bwanyayiis bwa mo,
Tapa a'di 'ce'dki cwa kun wana e ka bwanyayiis bwa mo kun ta cwa gi Pan Lubnaan bwa mo.
6 A'di ki kar cwa yan e Pan Lubnaan mmopeya ŋalbothoŋ mo me'd ari bip mo,
dhali 'Kuwosh Siryuun me'd dhuru'c ari morbip mo jin shwa'da nyor ka nyor mo.
7 'Twa/ gi Tapa a'di dhi'thki mo ka le'dan o'd ki 'bala'c 'bala'c mo.
8 'Twa/ gi Tapa a'di yikinki mombwaasho is mo,
Tapa a'di yikinki mombwaasho is ki Paŋ Kaadish mo.
9 'Twa/ gi Tapa a'di ki dhu abuyymo mmodho'th ushan mo
dhali mmo'cwar 'cemen gi bwanycwa mo.
Dhali e gu'b gi mondheleladhelel piti mo tani aris 'kwani 'baar mo cuun ki: Monyca mo.

10 Tapa a'di ca'bki'da powa kursi apowa gannu/ yi'de/ mo,
Tapa a'di ca'bki'da powa kursi ma malik ki sule/ sule/ mo.
11 Dhalki Tapa ci mom'bi'th piti ki 'kwanim piti mo.
Dhalki Tapa 'bor 'kwanim piti mii ki moŋku'th is mo.

30

Gway ma Dawuu'd. Gway jin yuku mmoci gu'b gi mondheleladhelel ka Arumgimis mo.

1 Aha/ mina kar /e ki ca mo, ayy Tapa, haali/ /e 'de'kki aha/ ki mis mo,
dhali /e diki dhal uni gwansan bway mo kun ta 'kup ki aha/ mo mmo'kuny bwa apo/ aha/ mo.
2 Ayy Tapa Arumgimis pem, aha/ gwona 'twa/ e /e gom mowoth mo,
dhali /e wacki aha/ mo be.
3 Ayy Tapa, /e 'cwamkina akashiram pem 'pena Haawiya mo,

dhali war aha/ mondiki/em pem is mo 'peni bwaman uni gwansan kun iikin ka luŋgu'b e jisa 'kulga/ mo.
4 Yuk̲i gway mmomaŋ Tap̲a mo, ayy um piti kun dhunu ki shē/ ki dhelel dhelel mo,
dhali c̲iyi a'borim bwa i is gom gway piti jin k̲ogu mo,
5 Haali/ anyor piti di'd mo hili jasi gom ari mo mo,
dhali mii ma 'them piti a'di di'd ki sule/ sule/ mo.
Ko jin gwonu a'di midi di gom mon'thiny mo tani
hili moŋ'kuny bwa a'di p̲u'dki'd mon'thamo/ mo be.

6 Haali/ me'd aha/ mo tani aha/ ona gwo e mom pem jin isha to ka enthus mo ki:
Aha/ minu 'koki joc̲ ki sule/ mo.
7 Ki mii ma 'them pini mo, ayy Tap̲a,
/e t̲elki aha/ sho'k mo me'd 'kuwosha turga/ jin 'bitha'bi'th mo.
/E bagki jis/em pini mo tani dhali aha/ merkina mo.
8 E /e mo tani ayy Tap̲a, aha/ gwokina mo
dhali e Tap̲a mo tani aha/ karkina mo jin di'buwa di'b is mo.
9 To wakata midi 'dap̲ e mowum pem mo
wak̲ki/ aha/ yana ka 'cesh e jisa 'kulga/ mo?
A/dhali mina bu'da 'ceshi maŋ /eya?
A/dhali mina a'di it̲or mom pini jin tana /e a/isiŋ gana/ mowa?

10 Cik̲i gwo mo ma, ayy Tap̲a, dhali miiyi mii ma 'the gom aha/ mo.
Ayy Tap̲a, wari /e ka manwot̲h̲ aha/ mo ma.
11 /E t̲u'kki moŋkom pem ki mo jin p̲eka/ imis mo.
Dhali /e 'cuk̲ki aha/ burrinyen shawaal mo
dhali 'kam aha/ ki moŋ'kuny bwa mo,
12 ka k̲ashiram pem midi maŋ /e mo dhali diki di ki shwamm mo.
Ayy Tap̲a Arumgimis pem mo, aha/ mina c̲i /e mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki sule/ sule/ mo.

31

Eya manyuk̲ gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 E /e mo tani ayy Tap̲a, aha/ simmkina mom pem jin huru jwa e mo.
Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo.
E mo ma k̲ar/em pini mo tani 'cuk̲i aha/ mo.
2 Kari 'cem pini gom aha/ mo ma.
'Cwami aha/ ki 'ta'b mo.
Wari /e ki wosh jin miga/ hur jwa mo,
dhali mmota acur jin 'bitha'bi'th jin midi ta aha/ is ki me'd mo.
3 Nye, /e ta wosh pem mo dhali acur pem mo,
gom gway gi gway pini mo tani susi aha/ mo ma dhali shuyi aha/ bway mo.
4 Susi aha/ ka pije/ 'pena gume/ jin bagkunu gom aha/ mo,
haali/ /e ta jim pem jin hurga/ jwa mo.
5 E me'd pini mo tani aha/ c̲ikina shi/in pem mo.
/E wanki aha/ 'ba/ mo, ayy Tap̲a, Arumgimis jin ta isiŋ gana/ mo.

6 /E shi/ki uni gwansan i e mo uni gun c̲ina hirdhe/ ki p̲e'th ki tomp̲inycon kun luŋu mo.
Bahili aha/ gamkina gwo is e Tap̲a mo.
7 Aha/ mina bwa 'kuny mo dhal̲i 'bor mo gom mo/en pini jin t̲elu sho'k mo,
haali/ /e hilki mom pem jin t̲ocu aha/ bwa mo,
dhali /e yip̲ki 'kup̲ mo goma ris uni kun ta 'kup̲ gi aha/ mo,
8 dhali /e diki c̲i aha/ e me'd gi uni kun ta 'kup̲ gi aha/ mo.
/E dhuki sho'k pem e mo ma 'cesh jin beeyabee mo.

9 Miiyi mii ma 'the gom aha/ mo, ayy Tap̲a, haali/ aha/ dina e mo ma c̲is mo.
Em pem shi/ ki is mo gom jwakat̲ jin jwakat̲ki'd mo,
eya k̲ashiram pem mo dhali buŋgwar is pem si'da/ mo.
10 Haali/ mondiki/em pem 'baaru mo jasi ki mondit̲ bwa mo,
dhali yil pem ki jasi mowuwa shure/ mo.
Mom'bi'th pem ushki me'd mo gom mondim pem jin 'bushura/ 'bushur mo,
dhala simam buŋgwar is pem tana 'kala/ 'kala/ mo.

11 Aha/ tana jin thunyu/ 'twa/ i is ka ris uni kun ta 'kup ki aha/ mo,
dhali aha/ shi/u i e ki uni gun nyak 'ko ki aha/ mo,
dhali aha/ tana to jin guna uni ki e mo ki moŋko/ is mo, unim pem kun mishi aha/ mo,
dhali uni gwansan kun parki aha/ e mo e bway tur mo tani uni 'cukki aha/ i 'kup mo.
12 Aha/ ŋakunu me'd jan 'de/ jin wuki'd mo.
Dhali aha/ wakina e ki toŋ'kul bwa jin waki'd mo.
13 Nye, aha/ cikkina ris 'kwani 'baar mo shilki gwalish mo
mmo'dowa ŋur ŋur 'twaŋkal kuku/ mo,
me'd jin 'tuntulkina uni isi montal 'de/ apo/ aha/ mo,
me'd jin wu'thkina uni awu'th mmobu'th mondiki/em pem mo.
14 Hili aha/ gamkina gwo is e /e mo, ayy Tapa.
Aha/ ona gwo mo ki: /E tana Arumgimis pem mo.
15 Mom pem uni 'kon e me'd pini mo.
'Cuki aha/ mo 'peni me'd ma ris uni gun ta 'kup ki aha/ mo dhali uni kun to'cki aha/ bwa mo.
16 Dhalki bwam/em pini a'di kushu mo mo e ciŋkinam pini mo.
Tayi aha/ is ki me'd mo e mo/en pini jin telu sho'k mo.
17 Dhalku/ ki dhal aha/ mo mmodi ki mo ma 'the is mo, ayy Tapa mo,
haali/ aha/ yukkina /e mo.
Dhalki uni kun mii tonthus idhukunu 'te/ ki mo ma 'the is mo
dhali dhalki uni ii 'ce us kan e mo ma Haawiya mo.
18 Dhalka le'd kun tana tor tana 'diye/ mo,
uni oki gwo sor apo/ uniŋ kar/e mo
e mo jin dhuna uni 'ba/ ki ca mo dhali mo ma bujur mo.

19 Ayy mom'boro'd pini wa'di ish ka enthusa!
A'di jin karkina /e gom uni gwansan kun ko/ki /e mo
dhali wagas mo gom uni gwansan kun bu'thki mo jin huru jwa e /e mo,
e jis/e gi iya/ gi 'kwani mo.
20 Dhali buŋ'kus pini mo tani a'di ibagki uni mo
'pena risa wu'th gi 'kwani mo.
/E dhuki uni ki 'dantar e bwaŋ'kwariny ma darha'dam pini mo
'pena risa le'd jin biruwa bir mo.
21 Mom'bor mii midi di gom Tapa mo,
haali/ a'di wa'di 'bora mmotor mo/en piti jin telu sho'k e aha/ mo
ki aha/ karu mo mmohem me'd 'peŋkuman bampa/ mo.
22 Aha/ okina gwo e mo ma ayy/ayy/ayy pem mo ki:
Aha/ borkunu ki 'bal 'bal itaga dhana/ mo 'peni jis/em pini mo.
Hili /e cikki mom pem jin di'bkika/ di'b is mo
ki aha/ gwokina 'twa/i /e gom mowoth mo.

23 Eni Tapa mo, aris umi 'baar mo kun ta kum piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo.
Arumgimis dhuki uni kun ta ku isiŋ gana/ mo,
hili tom piti kun mina a'di irak 'kwani to ibway ishki'd ka enthus mo gom uni kun kalki mii mo mmo'thek 'ba/ imis mo.
24 'Bithi is mo dhali dhalka dum pini bu'th mo jin rocu sho'k mo,
aris umi 'baar mo kun corki Tapa mo.

32

Gway ma Dawuu'd. Gway jin yuku mo mmoyetha ye'th sho'k ki gwo mo.
1 Mom'bor mii gom a'di jin gwamkunu gwon dhaŋ piti mo,
a'di jin ta miinthus piti jin kumkunu 'kup mo.
2 Mom'bor mii gom wathi/ jin dina Tapa ki yer is ki gway gom miinthusa kamu/ mo,
dhali e shi/in piti mo tani mo ma he'k e piyi'd mo.
3 Ki aha/ dinaki tor gwo miinthus pem mo tani buŋgwar is pem a'di mutti'di 'baar mo
e mo/ohon pem ka tee 'baar mo.
4 Haali/ montee dhali mon'thiny mo tani me'd pini ditadit apo/ aha/ mo.
Mom'bi'th pem a'di ku'thki'd mo me'd mom'batha'd jin 'koshki to moyurantee mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Aha/ nyiṯhkina miinthus pem e /e mo
dhali aha/ dinaki bag miinthus pem mo.
Aha/ ona gwo mo ki: Aha/ mina pi gwon dhaŋ pem ki Tapa mo.
Dhali yan'ko'd /e gwamki aha/ gom miinthus jin di aha/ i'ba/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

6 Wakan dhalka ris 'kwani 'baar mo kun tana gayiin 'thon e /e mo.
Ka tee ma cis mo, dhali ka tente/ kun sona dhan yi'de/ mo tani uni mol a'di gam mo.
7 /E ta mombag gom aha/ mo
dhali /e 'tashki aha/ 'twa/ mo 'peni monṯo'c bwa mo.
Dhali /e 'kamki aha/ ki mony'cuk mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

8 Aha/ mina ye'th /e sho'k mo dhali ṯor /e bway jin mina /e iya mo be.
Aha/ mina logom /e ki gwo mo ki em pem jin midi di apo/ /e mo.
9 Dhalku/ ki wa e ki shumarum walla bagal kun mol 'twa/ wal mo,
uni kun minu 'kali'th is mo dhali 'kamu'th 'twa/ ka lijaam mo
isi ciki/ ki uni mini 'koki so 'peni /e mo.
10 To kun diṯ bwa gom 'kwani kun ta thus ki thus mo tani uni tana ris mo,
hili mo/en jin ṯeli sho'k mo a'di 'kam a'di is mo a'di jin gamki gwo is e Tapa mo.
11 'Bori bwa e Tapa mo dhali 'kunyi bwa mo ayy um 'kwani kun tana kar/e mo,
dhali kumi cuuwa/ gom moŋ'kuny bwa mo, aris um kun dhelel ma du mo.

33

1 'Kunyi bwa mo ma e Tapa, ayy um 'kwani kun tana kar/e mo.
Maŋa maŋ jin 'dapa'd gom uni kun dhelel ma du mo.
2 Maŋi Tapa ka dheŋdhenye/ jin buku/ mo,
dhali yuki gway gom a'di ka dheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/i 'kume'd mo.
3 Yuki gway gom a'di, gway jin ta jin this mo,
buka shu/ ki me'd jin ta gwocon mo, ki 'kus jin caaca mo.
4 Haali/ gwo gi Tapa mo tani uni ha me'd mo.
Dhali aris miim piti uni miikunu ki mii ma isiŋ gana/ mo.
5 A'di enki momii ma kar/e mo dhali mo jin miinu ki dar gi mo ma gwar 'de/ mo.
Mony'cesh a'di 'tu'du/ mo ki mo/en gi Tapa jin ṯeli sho'k mo.
6 Ki gwo gi Tapa mo tani momis ukkunu mo
dhali aris to kun 'koni bwaman uni ki shi/in jin shi/ini'd 'peni 'twam piti mo.
7 A'di ki tula ris yi'de/ is mo dhali kumma/ yi'de/ mo me'd jin 'thuṯhu/ uni ibwaman ma gasaas mo.
A'di ki dhu yi'deŋ 'kulga/ e mo kun dhunu to mo.
8 Dhalki aris 'kwani 'baar kun 'kon e mony'cesh ko/ Tapa mo.
Dhalki aris 'kwani 'baar kun 'kon e mony'cesh doshon ki moŋko/ is gom a'di mo.
9 Haali/ a'di ṯorki gwo mo tani dhali a'di pu'dki'd kan mo.
Dhali a'di kanki gwo mo tani dhali gwo doshki'd mo.
10 Tapa ki kal gwo kun logoma kal gi 'kwaniny'cesh mo mmota gwo jin di bwa 'te/ mo.
A'di ki non mo jin thosona 'kwani 'kup 'twa/ mo.
11 Gwo logom gi Tapa mo tani a'di doshki'd ki sule/ mo.
Gwoŋ kulum eya dum piti mo tani a'di diki'd ki sule/ goma risa nyakum yil gi 'kwani mo.
12 Mom'bor mii gom kal gi 'kwani jin tan ma Arumgimis Tapa mo,
'kwani kun kwanykina a'di mo mmota mal piti mo.

13 Tapa hilki mo ka luŋgu'b 'peni momis
mmopara ris iya/ gi 'kwaniny'cesh e mo.
14 'Peni mo jin ca'bkina a'di eya kursi ma malik mo tani a'di ki hil mo mo
apowa ris 'kwani gi mony'cesh mo.
15 A'di ta a'di jin akki'da dum buni e 'baar mo,
dhali a'di ki hila ris miim buni kun miina uni mo.
16 Amalik a'di 'konuki ta is ki me'd ki dhan 'kwani ma meem piti mo.
Wathi/ gom mo ma mee mo tani a'di 'konuki 'cuk ki dhan mom'bi'th piti mo.

17 Shumarum gi mo ma mee mo tani a'di ta tom pe'th gi mo ma 'teŋ kape/ gi mo jin pinu mii e mo.
Dhali ki dhan mo ma 'bi'th ma dem dem piti mo tani a'di molu ta is ki me'd mo.

18 Hili mo mo ma, e gi Tapa a'di di'd apo/ uni gwansan kun ko/ki a'di mo,
apo/ uni gwansan kun takin gi mo ma 'teŋ kape/ gi mo/en piti jin telkunu sho'k mo,
19 ki a'di midi 'cuka kashiram buni 'peni mowu mo,
dhali dhu uni ki e mo e yil jin 'kosha te/ mo.
20 Akashiram bana a'di corki Tapa mo.
A'di ta'da Manwoth gom ana mo dhali agoŋgorom bana mo.
21 Nye, adum bana 'kunykina bwa mo e a'di mo
haali/ ana gamkina gwo is e gway piti jin kogu mo.
22 Dhalki mo/ en pini jin telu sho'k, ayy Tapa, di'd eya po/ aman mo,
isi kani, me'd jin tana aman ka 'teŋ kape/ e /e mo.

34

Gway ma Dawuu'd, ki a'di ki mii me'd wathi/ jin gus ma du mo ibwambor ma Abimaalik mo. Wakan a'di urki a'di ka pije/ mo dhali a'di ki 'kosh ya mo.

1 Aha/ 'bora Tapa mii isa yempa/ mo.
Momaŋ midi di isa yempa/ e 'twam pem mo.
2 Akashiram pem kar is ki ca e Tapa mo.
Dhalki uni gwansan kun 'koshu ki isa nyor cik a'di mo dhali 'bor bwa mo.
3 Ayy kari Tapa ki ca nyakki aha/ mo,
dhali dhalki ana kara gway piti ki ca imontal 'de/ mo.
4 Aha/ ŋapkina Tapa mo dhali a'di thokki aha/ 'twa/ mo,
dhali 'cuk aha/ mo 'pena ris moŋko/ is pem mo.
5 Hili 'kup ki a'di mo dhali kushi mo mo
wakan ki bwam/em bum mini 'koki 'ko ki mo ma 'the is mo.
6 Wathi/ ha'th'ko'd yan gwoki'd mo dhali Tapa cikki a'di mo
dhali ta a'di is ki me'd mo 'pena ris monto'c bwam piti mo.
7 Aman'doyu gwo gi Tapa 'kamki'da 'kam ka kul is gom uni gwansan kun ko/ki a'di mo,
dhali 'cuk uni mo.
8 Ayy nyoki ma dhali par e ki Tapa 'boro'd mo.
Mom'bor bwa gom wathi/ jin bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo.
9 Ayy koki Tapa mo um piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo,
haali/ uni gwansan kun ko/ki a'di mo tani 'kona ton tiya ki har mo.
10 Ushi dhuruca dhop uni hari to mo haali/ uni 'kosha te/ mo
hili uni gwansan kun simmki Tapa e mo tani uni 'koki har tom 'boro'da kamu/ mo.

11 Iiyu/ ma, ayy iya/ mo, ciki gwo 'peni aha/ mo.
Aha/ mina tor um gwo gom moŋko/ is gom Tapa mo.
12 Wathi/ jana i/ona bwa ki mondiki/e mo,
dhali 'thoth bwa ka yempa/ ki a'di mina bwa 'kuny ka yempa/ gom tom 'boro'd mo?
13 Nona le'd pini 'twa/ 'peni gwon thus mo
dhali 'twam pini mmo/o gwo ka he'k e mo.
14 Kwa/ i bwa mo 'peni tonthus mo dhali miiyi ki 'bore/ mo.
Simmi moŋku'th is e mo dhali uri a'di isho'k mo.

15 E gi Tapa a'di di'da po/ uni kun miin ka kar/e mo
dhali 'cem piti 'kup ki kom buni mo.
16 Bwam/e gi Tapa di'da po/ imanmii tonthus mo,
ki uni minu 'cith 'twa/ mo ki uni minu 'koki dok/e ka e e mony'cesh mo.
17 Ki uni kun mii miiŋkar/ e gwokin gom mowoth mo tani Tapa cikki uni mo
dhali 'cuk uni mo 'peni aris monto'c bwam buni mo.
18 Tapa 'disha'dish ka yempa/ e uni kun 'ce'dkunuwa du mo
dhali ta uni is ki me'd mo uni kun siri'ckunu shi/in ki sho'k mo.

19 Monto'c bwa tana ris gom a'di jin mii miiŋkar/e mo,
hili Tapa 'cukki a'di 'peni uni 'baar mo.
20 A'di ki dhuwa risa simam piti 'baar mo.

Simam pitiŋ kamu/ yisa 'ce'dkunuwa.
21 Tonthus jin miinu midi 'kosha manmii tonthus mo,
dhali uni gwansan kun shi/ki 'kwani kun mii miiŋkar/e i e mo tani minu wak mo be.
22 Tapa a'di wanki mondiki/e gi ciŋkinam piti 'ba/ mo.
Jan tal 'deŋ kamu/ 'peni uni gwansan kun bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo tani minu 'koki wak mo be.

35

Gway ma Dawuu'd.

1 Jemi ajem 'kup mo ma, ayy Tapa, nyakki uni gwansan kun jemki aha/ 'kup mo.
Asi apo/ uni gwansan kun askin apo/ aha/ mo ma.
2 Bu'thka goŋgoro/ ki me'd mo dhali to mmocesh is mo
dhali cuyi mis gom mowoth pem mo.
3 'Deka mee she mis mo dhali ameeny 'cith is mo
apo/ uni kun urki aha/ isho'k mo.
Oyi gwo goma kashiram pem mo ki:
Aha/ tana man'cuk pini mo.
4 Dhalki uni dhukunu 'te/ ki mo ma 'the is mo dhali ush tak mo
uni gwansan kun simmki mondiki/em pem e mo.
Dhalki uni tu'kkunu ka nyaŋ'ko'd mo dhali non 'twa/ mo
uni kun pishinki mo gi 'pen mo mmomii tonthus apo/ aha/ mo.
5 Dhalki uni wana e ka 'pi'b ibwambori 'tham mo
ka man'doyu gwo gi Tapa ki ur uni ki sule/ sule/ mo.
6 Dhalki bway buni ta'da 'tum mo dhali dheresa dheres mo,
ka man'doyu gwo gi Tapa ki ur uni isho'k mo.
7 Ki dar gi 'kup mii mo tani uni bagkina gumem buni gom aha/ mo.
Dhali ki dar gi 'kup mii mo tani uni cwanyki jis gom mondiki/em pem mo.
8 Dhalki mo kun toru sho'k ka pupush pu'du'd apo/ uni ki e ka wu mo.
Dhalka gumem buni kun baga uni mo tani bu'th uni mo.
Dhalki uni ta'kkin ibwaman uni mmo'ce'd sho'k ka pupush mo.
9 Dhali yan'ko'd akashiram pem 'kunya bwa e Tapa mo
mmoyuk gway mmomaŋa maŋ gom mony'cuk piti mo.
10 Arisa simam pem mini o gwo mo ki:
Ayy Tapa, kaja a'di jin waki /e mo,
/e jin 'cuk a'di jin 'ka'da is ki 'ka'd mo
'peni a'di jin 'bitha'bi'th gom a'di mo,
dhali a'di jin 'ka'da is dhali a'di jin midi mii ta gi to mo 'peni a'di jin shi/ki a'di is mo.
11 Iman/o gwo kun dupuna dupi e mo tani uni cuki mis apo/ aha/ mo.
Uni dotki aha/ to kun 'koka/ ki mish 'ban mo.
12 Uni ki ci aha/ tonthus ka nyaŋ'ko'd gom tom 'borga/ kun miiga/ gom uni mo.
Akashiram pem a'di 'bushura/ 'bushur mo.
13 Hili aha/, ki uni 'ba'thkin mo tani –
aha/ hi'thkina burrinyen shawaal mo,
aha/ shi/kina is pem ki moŋga/ to mo.
Aha/ 'thokina ki 'kup pem jin karka/ ka luŋgu'b abor pem mo
14 me'd jin jwakatkunu aha/ adu goma mugum pem mo dhala kam pem mo.
Aha/ yakina ka kul is me'd jan tal 'de/ jin gwoki'd goma ta'dam piti mo,
mmobit 'kup ka luŋgu'b dhali ko ki gwony jabu'th mo.
15 Hili e mombit pem mo tani uni tulki is mo mmope'th ki kuss kuss mo,
uni tulki is mmontal 'de/ apo/ aha/ mo.
Uni kun ta ŋwol kun molka/ mo tani thu'thki aha/ 'pen ki dar gi mondak mo.
16 Uni ci aha/ tinya/ ka mak mo ki nyanye/ dhali ki nyanye/ mo.
Uni 'pe'dki aha/ shem buni i is mo.
17 Kakasja, ayy Tapa, mina /e ca'bi gu is mo kan?
'Cwami aha/ mo 'peni mo ma bujur buni kun 'ce'du sho'k mo,
mondiki/em pem 'pena risa dhop mo.
18 Dhali yan'ko'd aha/ mina ci /e mom'bor bwa i is e bwaman ma waambuhany 'kwani mo.
Dhali e mom'bi'th ma waambuhany 'kwani mo tani aha/ mina maŋ /e mo.

19 Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo mmo'kuny bwa apo/ aha/ mo
uni kun mii aha/ ki shi/ kun ta 'kup ki aha/ mo,
dhali dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo mmoshi'b e
kun shi/ aha/ i e ki dar gi miiŋ kamu/ mo.
20 Haali/ uni 'koki o gwo gom moŋku'th is mo,
hili apo/ uni gwansan kun 'kon ki biyuu e mony'cesh mo tani
uni bwaaki gwo kun hekuwa he'k e mo.
21 Uni ka'dki 'twam buni kun beeyabee apo/ aha/ mo.
Uni oki gwo mo ki: Soso soso.
Em bana parki a'di e mo.
22 /E mishkin mo, ayy Tapa. Dhalku/ ki ca'b ki shwamm mo ma,
ayy Tapa, dhalku/ ki si'd 'peni aha/ mo.
23 Muri is pini mo ma, dhali meri is gom tom pem jin rak aha/ mo,
dhali tom pem jin pu'du'd mo. Arumgimis pem mo dhali Tapam pem mo.
24 Yeyaa/ mo, ayy Tapa, Arumgimis pem, isi ki mii ma kar/em pini mo,
dhali dhalku/ ki dhal uni bway mo mmo'kuny bwa apo/ aha/ mo.
25 Dhalku/ uni ki dhal bway mo mmo/o gwo e is buni mo ki:
Soo, ana tana gi to kun on ma dum bana mo.
Dhalku/ uni ki dhal bway mo mmo/o gwo mo ki: Ana loskina a'di ki 'kolo'c mo.
26 Dhalki uni dhunu ki mo ma 'the is mo dhali duŋguru/ ka du isi montal 'de/ mo
uni kun 'kunykina bwa mo apowa cis pem mo.
Dhalki uni kumu is ki mo ma 'the is mo dhali ki mo jin ushuwa tak tak mo,
uni kun dhu is buni ki ca apo/ aha/ mo.

27 Dhalki uni gwansan kun 'kona gwo i bwa gom moyem pem
kum cuuwa/ mo gom moŋ'kuny bwa mo dhali mom'bor bwa mo,
dhali o gwo ki sule/ sule/ mo ki:
Tapa a'di caaca mo,
a'di jin 'kunya bwa e miin to gi ciŋkinam piti jin gama a'di adu is mo.
28 Dhali yan'ko'd 'twa/ pem midi tor gwo gom mii ma kar/em pini mo
dhali momaŋ pini isa yempa/ isa yempa/ mo.

36

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd, a'di jin ta ciŋkina/ gi Tapa mo.
1 Gwon dhaŋ oki a'di jin ta thus ki thus gwo mo ki 'kula'kul eya dum piti mo.
Moŋko/ isa kamu/ yisa di'da goma Arumgimis e bwambor jis/em piti mo.
2 Haali/ a'di o gwo maŋ ka mak gom is piti mo e em pitiŋ gana/ mo
ki miinthus piti minu 'koki gam mo dhali shi/i e mo.
3 Gwo 'peni 'twam piti mo tani uni tana pibi mo dhali mo jin hekuwa he'k e mo.
A'di dakki'd mo 'peni mo jin miina a'di ki yuk yuk mo dhali mii ki 'bore/ mo.
4 A'di ci is piti ki gwo ma pibi ma wu'th mo ki a'di di'd mmo/isha aŋkar piti mo.
A'di ki kar is piti e bway jin diki 'bor mo.
A'di diki ush tonthus mo.
5 Mo/en pini jin teli sho'k mo tani, ayy Tapa, a'di jithirki'd e momis mo,
dhali mii gi isiŋ ganam pini eya rak mo.
6 Mii ma kar/ em pini a'di wana e ki wosh kun turatur kun ta ku ma Arumgimis mo,
gwon dwall pini kun toru gwo 'twa/a 'cesh mo uni wana e ki dhan 'kul yi'de/ mo.
'Kwani dhali tombwaasho takina /e is ki me'd mo, ayy Tapa.
7 Mo/en pini jin teli sho'k mo tani wa'di yinthowa, ayy Arumgimis.
Uci gi 'kwaniny'cesh uni bu'thki mo jin huru jwa eya kashira/ ma bim pini mo.
8 Uni yukkina yuk e gu'b pini jin isha to ka enthus mo,
dhali /e ciki uni to mmopi mo 'peni yi'de/ jin 'kunykina /e bwa mo.
9 Haali/ e /e mo tani /e a'di ta mondiki/e jin kashki'd mo.
E moŋkush pini mo tani am parkina moŋkush e mo.

10 Ayy tikiri mo/en pini jin teli sho'k ki sule/ gom uni gwansan kun mishki /e mo,

dhali bway gi mowoth pini gom uni kun dhelel ma du ki dhelel mo.
11 Dhalku/ ki dhal sho'k gi a'di jin kar 'ba/ ki ca mmopu'da po/ aha/ mo,
walla me'd gi a'di jin ta thus ki thus mmobor aha/ mmosi'da/ si'd mo.
12 'Kwani kun ta imanmii tonthus ishkin ki rap rap mo,
uni kun torkunu 'ko'da 'cesh mo, mmomol cu mo.

37

Gway ma Dawuu'd.

1 Dhalku/ is pini ki anan mo goma manthu'th to mii mo,
dhalku/ dhapan ki mii ta gom imanthu'th to mii mo.
2 Haali/ uni mini la us ki jog me'da sho mo,
dhali ku'th mo me'da sho mo.
3 Gami gwo is e Tapa mo, dhali miiyi ki 'bore/ mo.
Wakan ki /e mini ça'b eya 'cesh mo, dhali 'kuny bwa mo gom mo jin mina /e ça'b ki 'dantar mo.
4 Budhi mo jin 'kunyu bwa e Tapa mo,
dhali a'di midi çi /e to kun gwon ma dum pini mo.
5 Çuthi bway pini 'kup ki Tapa mo.
Dhali gami gwo is e a'di mo, dhali a'di midi kal mii mo be.
6 Dhali a'di midi kal mom pini jin minu ye /e mo e moŋkush mo
dhali tom 'boro'd pini mina e waki montee mo.

7 Doshi naskina/ e bwambor gi Tapa mo dhali çoriya çor ki bwa jin 'kuçu/ ki 'kari'th gom a'di mo.
Dhalku/ is ki anan apo/ a'di jin gam mii adu is e bway piti mo,
apo/ wathi/ jin kali tonthus ka pije/ ki mii jin pishina a'di ki 'pen mo.
8 Daki 'pena nyor mo dhali dhalka nyor jin shwanu 'pen mo.
Dhalku/ is pini ki anan mo, a'di jin kuthi is jasi gom tonthus mo.
9 Haali/ amanmii tonthus mo tani a'di minu la 'cith mo,
hili uni gwansan kun çorki Tapa mo tani uni a'di imini gam mony'cesh mo.
10 Çori naskina/ ari'ceenne/ mo dhali amanmii tonthus midi di dok/ e yisa.
Ba me'd jin hila um a'di ki a'di di'd e mom piti ki 'bore/ mo tani a'di midi di yisa.
11 Hili uni kun 'thup ma du mini gam mony'cesh mo
dhali 'kuny bwa e is buni mo e mo jin isha to ka enthus ki mii jin gama uni adu is mo.

12 Amanmii tonthus a'di mii'da wu'th apo/ a'diŋ kar/e mo
dhali 'pe'd shem piti apo/ a'di mo,
13 hili Tapa pe'thki a'di jin mii tonthus mo
haali/ a'di mishki'd ka teem piti pu'dki'd mo be.
14 Imanmii tonthus uni buki gandal buni mo dhali gwana'da bwam buni mo,
mmokal ka 'cesh uni kun hatha'ko'd mo dhali kun mini mii ta gi to mo.
dhali 'kosh uni gwansan kun iin ki iin dhelelga/ mo.
15 Gandal buni mini ciça dum buniŋ gana/ mo,
dhali abwam buni minu 'ce'd bwa mo be.
16 To kun tana a'diŋ kar/e ush'ceenne/ mo tani a'di 'boro'd mo
mmobol to jin ishi'd ka enthus ma ris uni kun mii tonthus e mo.
17 Haala bi gi imanmii tonthus mo tani uni minu 'ce'd mo,
hili Tapa a'di dhuki imanmii miiŋkar/e mo.
18 Tapa a'di mishki'da tee gi uni kun 'kon ki dar gi mii 'ba/ mo,
dhali mal buni ça'bki'd ki sule/ sule/ mo.
19 Uni minu 'koki dhu ki mo ma 'the is ka tee kun ta thus ki thus mo,
dhali ka tee jin mina te/ 'kosh mo tani uni mini ta gi to jin ish ka enthus mo.
20 Hili imanmii tonthus mo tani uni 'ce'dki sho'k mo.
Aris uni kun ta 'kup gi Tapa mo tani uni wana e ki monyca ma shon dhii/i'd mo,
uni kun la puu mo – dhali uni kun wana e ka ku'd kun la puu mo.
21 Amanmii tonthus barki to kal 'peni 'kwani mo tani, dhali mol çiya murem piti ka nyaŋ'ko'd mo,
hili a'diŋ kar/e ta'da 'the mo dhali çi'da çi mo.

22 Haali/ uni gwansan kun 'boru mii ki Tapa mo tani uni mini gam mony'cesh mo,
hili uni gwansan kun jeenu ki a'di mo tani uni minu 'cith 'twa/ mo be.

23 Ŋatgin jin tana wathi/ mo tani a'di 'peni Tapa mo,
dhali a'di telki a'di sho'k mo e bway jin mina bwa 'kuny a'di mo.
24 Ba ki a'di midi bit mo tani a'di minu 'koki bita sho 'kup ka luŋgu'b mo,
haali/ Tapa a'di ta mondim gom me'd piti mō.
25 Aha/ tana dhuru'c 'thissa/ mo dhali shwane/ aha/ tana dhan mo.
Hili naskina/ aha/ dinaki par a'diŋ kar/e e dhalkunu 'pen mo
walla ucim piti mmo'tho tonte/ mo.
26 A'di ciki to ka 'ka'd me'di is mo ka yempa/ mo dhali ci to mo,
dhali ucim piti warkin ki uni kun 'bor mii mo.
27 Kwa/i bwa mo 'peni tonthus mo dhali miiyi ki 'bore/ mo,
wakan ki /e mini di ki sule/ sule/ mo.
28 Haali/ Tapa a'di enki mo jin 'konuki miiya mii ka gwar 'de/ mo.
A'di midi diki dhal unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel 'pen mo.
Imanmii miiŋkar/e minu dhu ki sule/ sule/ mo.
Hili uci gi imanmii tonthus mo tani uni minu 'cith 'twa/ mo.
29 Imanmii miiŋkar/e mini gam mony'cesh mo
dhali ca'ba po/ a'di ki sule/ sule/ mo.
30 'Twa/ ma manmii miiŋkar/e mo tani a'di bahki gwo gom moyuk mo
dhali ale'd oki gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo.
31 Dhali gwoŋkan ma Arumgimis piti jin cinu mo tani a'di di'da dum piti mo.
Dhali ŋatgin piti 'koki yeresa/ yeres mo.
32 Amanmii tonthus a'di timki a'diŋ kar/e mo
dhali simm a'di e mo mmo'kosh mo.
33 Tapa a'di midi diki dhal a'di 'pen e mom'bi'th piti mo,
walla dhal a'di ki a'di minu wak mo me'd jin minu sus a'di e mondwall gwo mo.
34 Cori Tapa mo dhali kari bway piti mo
dhali a'di midi kar /e ki ca mo mmogam mal gi mony'cesh mo.
/E mini hil mony'ce'd sho'k ma manmii tonthus mo.

35 Aha/ hilkina manmii tonthus mo mmomii mii gi 'ba/ mo,
dhali mmotura tur me'da bwanyayiis gi Pan Lubnaan mo.
36 Dok/e aha/ yakina ki yam pe mo dhali hili a'di diki di dok/e mo.
Ba aha/ ŋapkina a'di mo tani a'di 'konuki gam mo be.
37 'Cunycuri wathi/ jin dar gi mii 'ba/ mo dhali hili mo mo ma a'di jin dhelel ma du mo,
haali/ emen 'kon gom wathi/ gi moŋku'th is mo.
38 Hili imandhaŋ gwo mo tani uni minu 'ce'd sho'k imontal 'de/ mo.
Dhali emen gi imanmii tonthus mo tani uni minu 'cith mo be.
39 Bway gi mowoth gom wathiŋ kar/e mo tani a'di 'peni Tapa mo be.
A'di ita jim buni jin hura uni jwa ka tee gi monto'c bwa mo.
40 Tapa woth ki uni mo dhali 'cukki uni mo.
A'di 'cukki uni mo 'peni imanmii tonthus mo dhali ta uni is ki me'd mo
haali/ uni bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo be.

38

Gway ma Dawuu'd mmoka to e jin cinuwa Arumgimis ki me'd mo.

1 Ayy Tapa, dhalku/ ki kucur aha/ ka nyor pini mo
walla dhalku/ ki dor aha/ ka nyor pini jin shwana /e mo!
2 Haala thopam pini karana dum 'per pem 'kup mo,
dhali me'd pini pu'dkina pom pem mo be.
3 Dhali moŋkamu/ mura shuman buŋgwar is pem is mowa?
haala nyor pini jin shwana /e caaca mo.
Dhali mowaca kamu/ di'd goma simam pema?
gom miinthus pem mo be.
4 Haali/ miinthus pem loski aha/ ki 'kupi lu/ mo,
dhali uni 'thiraa/ dit mmokal mo be.

5 Jamam pem 'kakin mo dhali bulabul mo dhali taga 'bi/ nycine/ mo
gom miim pus pem mo.
6 Aha/ kumkunu 'twa/ a 'cesh mo dhali 'dacal 'ko'da 'cesh mo.
Isa yempa/ yula tente/ mo tani aha/ yakina gwolu/ mo.
7 Haali/ empa'd pem a'di 'tu'dkunu ki mo jin 'batha'ba'th mo,
dhali moŋkamu/ mura shuman buŋgwar is pem is mowa?
8 Aha/ kumkunu 'twa/ a 'ceshi 'baar mo dhali sirica po/ ki sho'k mo.
Aha/ ohonkina mo goma dulatt ma nyor ma dum pem mo.
9 Tapa, aris mom pem kun gwon ma du mo tani mishu ki /e mo.
Dhali ashurem pem jin wuka/ mo tani 'konuki bag 'peni /e mo be.
10 Adum pem shwa'd ki ju'k ju'k mo dhali mom'bi'th pem ushi me'd mo e aha/ mo
dhali apinya/ em pem jin shwa'd ki o'd mo tani, uni si'da/ uskin 'peni aha/ mo be.
11 Imugum pem dhali uni gun nyak aha/ ii ka yempa/ mo tani uni doshkin ki moŋko/ is 'peni isa nyor pem kun wo'cki aha/ she/ mo,
dhala bas pem si'da/ uni doshkin isa dhana/ mo.
12 Uni gwansan kun simmki mondiki/ em pem e mo tani 'thikina gumem buni mo.
Uni gwansan kun simmki mo e jin mina uni shi/ aha/ is mo tani oki gwo kun minu kup mo
dhali kulum gwo ibwa mmo'ce'da 'ce'd me'di isi yula tente/ mo.

13 Hili aha/ wana e ki wathin 'diye/ mo, aha/ dinaki cik toŋ kamu/ mo.
Aha/ wana e ki wathi/ jin mol 'twa/ wal mo jin mol 'twam piti ka'd mo.
14 Nye, aha/ wana e ki wathi/ jin mol gwo cik mo,
dhali e 'twa/ mo tani aha/ dara gi gwoŋ kucur mo.
15 Hili e /e mo tani ayy Tapa, /e be icorkaa/ mo be.
A'di ta /e be, ayy Tapa Arumgimis pem, /e jin mini thoka thok 'twa/ mo be.
16 Haali/ aha/ 'thona mo ki: Uni mini dhalki bwa ki 'kuny apo/ aha/ mo.
uni gun dhu 'ba/ ki ca apo/ aha/ mo ki sho'k pem yereski'd mo.

17 Aha/ 'dishkina mmobit mo,
dhali mo jin woca is aha/ she/ mo tani a'di di'da bori aha/ ki sule/ sule/ mo.
18 Aha/ pikina gwo gom tonthus pem jin miika/ mo,
aha/ kala bwan diti'd gom miinthus pem mo.
19 Uni gwansan kun ta 'kup pem mo tani dar gi 'ko mo uni 'bitha'bi'th mo,
dhali uni gwansan kun shi/i aha/ i e ki shi/ thus mo tani uni tana ris mo.
20 Dhali uni gwansan kun rakki aha/ tonthusi bway gom tom 'boro'd mo tani
uni ita 'kup pem kun tana ris mo haali/ aha/ batha jasi tom 'boroni 'ko'd mo.
21 Dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo ma, ayy Tapa,
ayy Arumgimis pem, dhalku/ ki si'd 'peni aha/ mo!
22 Huru/ ki jahanne/ mmowoth aha/ mo,
ayy Tapa, gi bway mowoth pem mo.

39

Eya manyuk gway mo: goma Yaduthuun. Gway ma Dawuu'd.
1 Aha/ ona gwo mo ki: Aha/ mina ji bway pem ki e mo,
ki aha/ mina diki mii miinthus ka le'd pem mo.
Aha/ mina 'kali'th 'twam pem mo,
wakan me'd jin mina 'kwanin thusi 'kowa bori aha/ mo.
2 Aha/ usha 'twa/ wal mo dhali ca'bki shwamm mo,
aha/ bu'thkina moŋku'th is pem mo tani toŋ kamu/ gamkaa/?
mo ma cis pem thissi'di ca mo 'teki shi/ shi/ mo.
3 Adum pem ca'bki 'ba'th 'ba'th e aha/ mo.
Me'd jin tashu aha/ ki gwo kun kulumkaa/ e bwa mo tani o'd jin 'batha'ba'th shwaki'd mo,
dhali yan'ko'd aha/ ki o gwo ka le'd pem mo ki:
4 Tapa, dhalki aha/ misha 'pemen pem jin midi di 'kup mo

dhali ateem bar pem wakata mo?
Dhalki aha/ misha mo mo, ma mondiki/em pem midi gus kata mo?
5 Hili /e ki kara teem pem mmokuṯa/ kuṯ me'd bwam me'd ki daḵa/ mo
dhali mondiki/em pem jin dika/ ki e mo tani ta toŋ kamu/ ibwambori jis/ em pini yisa.
Ka jiŋ gana/ aris 'kwani 'baar mo 'kokin 'twa/i 'kup̱ 'te/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

6 Ka jiŋ gana/ 'kwani iikin ki jasa ḵashira/ ma la 'te/ mo.
Ka jiŋ gana/ uni 'koshki jis mo ki dar gi mii kun ḵala uni mii 'kup̱ pa ka pije/ mo.
'Kwani sugki to mo dhali mol mo mo a'di jin midi tul a'di is mo.

7 Dhali shwane/ Tap̱a, ki to jin ta'da ta içorkika/ mo?
Mo ma 'teŋ kap̱em pem di'd e /e mo.
8 'Cuḵi aha/ mo 'pena ris gwom pem kun dhaŋka/ mo.
Dhalku/ ki kar aha/ jin mina imanmii miim p̱us iwaḵ aha/ mo.
9 Aha/ usha 'twa/ wal mo, aha/ dinaki ḵa'd 'twam pem mo,
haali/ a'di ta /e jin miiki a'di mo.
10 Joçki mondor pini 'peni aha/ mo.
Aha/ 'baarkina mo ki mondor ki me'd pini mo.
11 Ki /e ki dor wathi/ dhali ḵucur a'di gom miinthus mo tani
/e ki 'cum to jin ena a'di me'da dhurany jin shwa to jin 'ka'd a'di 'twa/ ki 'ka'da bor mo.
Ka jiŋ gana/ aris 'kwani 'baar mo 'ko ki e 'twa/i 'kup̱ 'te/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

12 Ciḵi mon'thom pem mo ma, ayy Tap̱a,
dhali ḵa'di 'cem pini gom moŋkom pem mo.
Dhalku/ ki bu'th moŋḵu'th is pini 'peni jabu'th em pem mo.
Haali/ aha/ takina yilkinam pini jin yaki'd ki yam pe mo,
a'di jin tani pa mo, mmowa e ki ibabam pemi 'baar kadhamo/ mo.
13 Hilki /e mo ka çiŋ'ko'd mo 'peni aha/ mo, ki aha/ mina gam bwaŋ 'kunyu'd mo
nṯwa/a/ ki aha/ mina ya mo dhali diki di doḵ/e mo.

40

Eya manyuḵ gway mo. Gway ma Dawuu'd.
1 Aha/ çora/ çor ki bwa jin 'kuçu/ ki 'kari'th gom Tap̱a mo.
A'di ḵa'dki 'cem piti mo dhali ciḵ aha/ kom pem mo.
2 A'di dirki aha/ ka pije/ 'peni jis jin miga/ 'taki tor sho'k ka pupush mo,
'peni boro'th jin ça'bki ço'do/ ço'do/ mo.
A'di ki dhu sho'k pem ap̱o/ wosh mo
dhali dhu ŋaṯgin pem mmo'ko ki 'dantar mo.
3 A'di ki kar gway this e 'twam pem mo,
gway jin maŋka/ Arumgimis bana mo.
'Kwani ka ris mini p̱ar e mo tani dhali ḵoka ḵo/ mo
dhali dhu moŋgam gwo is buni e Tap̱a mo.

4 Mom'bor mii gom wathi/ jin kar Tap̱a ki jim piti jin gama a'di gwo is mo,
a'di jin diki ṯu'k mo e mo jin karu is ki ca mo,
ki uni gwansan kun iikini per mo mmobaṯẖ gwo ma rum p̱inyconi sho'k mo.
5 /E marki momiin tom pini kun ta momer is mo
dhali gwom pini kun kulumkina /e ibwa 'kupki am mo, ayy Tap̱a Arumgimis pem̄ mo.
Jamu/ p̱iyi'd jin minu kar ka p̱ar nyaḵki /e mo.
Waḵki/ aha/ mina 'taki bah gwo mo dhali ṯor uni mo tani
uni mini 'taki bol uni kun minu 'taki deŋ e e ka ris mo.
6 To jin 'ciṯẖu/ 'kus mmomiiya bas mo dhali to jin çinu ki me'd mo tani bwam pini diki o mo.
Hili /e ki tup̱ aha/ 'cem pem mmoshuwa shu mo.
To jin çithu/ ki o'd jin çinu ki me'd mo dhali jin çinu gom miinthus mo tani
/e yisa 'theḵki gwo gom uni yisa.
7 Yan'ko'd aha/ ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ p̱u'dkina mo.

Eya warka/ jin 'kucu/ is jin 'kwarkunu gwo apo/ gom aha/ mo.
8 Aha/ 'kunya bwa mo mmomii bwam pini mo, ayy Arumgimis pem.
Gwoŋkan pini jin cinu mo a'di di'd eya dum pem mo.

9 Aha/ torkina gwoŋ 'kunyga/ jin cinu gom mo jin 'cukuwa 'cuk mo
eya dhana tul 'kup mo.
Dhali hili mo mo ma, aha/ dinaki mu'th 'twam pem mo,
me'd jin mishkina /e aha/ mo, ayy Tapa.
10 Aha/ dinaki bag mom pini jin tana /e aha/ is ki me'd mmowoth aha/ eya dum pem mo.
Aha/ torkina gwo mo goma isiŋ ganam pini jin tana /e mo dhali gom bway gi mowoth pini mo.
Aha/ dinaki us mo/en pini jin telu sho'k mo dhali mo ma isiŋ ganam pini jin tana /e mo.
'pena dhana tul 'kup 'kwani mo.
11 Dhalku/ ki bu'th momiimiim pini 'peni aha/ mo, ayy Tapa.
Dhalki mo/en pini jin telu sho'k mo dhali mo ma isiŋ ganam pini jin tana / e mo tani 'tash aha/ 'twa/ ki sule/ sule/ mo.
12 Haali/ tonthus uni 'kamki aha/ mo dhali uni molu deŋ e mo.
Miinthus pem uni kalki aha/ ka 'cesh mo ntagi aha/ mola mo mo.
Uni tana ris ka ris kun bolina mur 'kup pem e mo.
Adum pem ush aha/ me'di e mo.

13 Ba miiyi ki 'bore/ bala, ayy Tapa, mmo'cuk aha/ mo.
Ayy Tapa, huru/ ki jahanne/ ma mmowoth aha/ mo.
14 Dhalki uni dhunu mo ma ki mo ma 'the is mo dhali duŋkuru/ 'kup isi montal 'de/ mo
uni gwansan kun simmki mii e mo tani mmo/uth mondiki/em pem mo.
Dhalki uni tu'kkunu ka nyaŋ'ko'd mo dhali 'doyu/ e mo jin ushuwa tak tak mo
uni gun ona bwa ki shi/ aha/ is mo.
15 Dhalki uni meren kagahara gom mon'the is buni mo
uni gun o aha/ gwo mo ki: Soso, soso.
16 Hili dhalki uni gwansani 'baar mo kun simmki /e e mo tani
'kunya bwa mo dhali 'bor bwa mo e /e mo.
Dhalki uni gwansan kun eni bway gi mowoth pini mo tani
tikir gwo o mo ki: Tapa a'di i/eka/ ek mo.
17 Gom aha/ mo tani aha/ hatha'ko'd ki ha'th mo dhali mina mii ta gi to mo,
hili Tapa a'di kulumki gwo ibwa gom aha/ mo.
/E ta a'dim pem jin wothki aha/ mo dhali a'dim pem jin 'cukki aha/ mo.
Dhalku/ ki ta adiite/, ayy Arumgimis pem!

41

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.
1 Mom'bor mii gom a'di jin hili uni gun hatha'ko'di e mo.
Tapa 'cukki a'di ka tee jin toju a'di ato'c bwa mo.
2 Tapa wothki a'di mo dhali kar a'di ki e mo.
A'di yuku gway ka man'boru mii e mony'cesh mo.
/E diki ci a'di e bwa gi uni gun ta 'kup ki a'di mo.
3 Tapa a'di thip a'di 'ko'da cim piti jin isha a'di mmo'ba'th mo.
E mom'ba'th piti mo tani a'di ki wac a'di 'pena ris isa nyor kun 'koshki a'di mo.
4 Gom aha/ mo tani, aha/ ona gwo mo ki: Ayy Tapa, miiyi mii ma 'the gom aha/ mo ma.
Dhali waci aha/ mo, haali/ aha/ miikina miinthusa po/ /e mo be.
5 Uni gun ta 'kup ki aha/ mo o gwo e aha/ eya adun dup buni mo ki:
Kakasja imina a'di iwu mo? dhali gway piti ki 'ce'd sho'k mo?
6 Dhali ki jan tal 'deŋ kamu/ pu'dki'd mmopar aha/ e mo tani a'di ki bah gwo kun 'kon isi bwa 'te/ mo,
ka yiha/ ka dum piti tulu'da ris mii ma pibi is mo.
Ki a'di ya'd ka pije/ mo tani a'di ki wagar gwo mo.
7 Aris uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo tani torkina tor ki kako/ mmontal 'de/ gom aha/ mo.
Uni ki gwalal buni mo tani uni kulumki gwo shi/in ibwa gom aha/ mo, kun bol tiya e mo.

[8] Uni ki o gwo mo ki, To jin wunu k̲ara bit̲i'da
p̲o/ a'di ba/.
A'di midi cu mis dok̲/eya? ma 'peni mo jin
isha a'di mo.
[9] Isi kani amugum pem gana/ jin di'da bori
aha/ jin gamka/ gwo is mo tani
a'di jin shwaki tont̲em pem mo tani a'di
'de'kki 'penat̲iŋkilam piti ap̲o/ aha/
mo.
[10] Hili /e ayy Tap̲a, miiyi mii ma 'the ap̲o/
aha/ mo,
dhali 'deki aha/ ki mis mo ki aha/ mina
'taki mu'th uni 'twa/ mo.

[11] Gom mii yansan mo tani aha/ misha ki /e
'bora bwa ki aha/ mo,
ki a'di jin ta 'kup̲ ki aha/ mo tani diki p̲i
aha/ e mo be.
[12] Hili /e bu'thki aha/ mo gom miim pem jin
dar gi ŋadhum mo,
dhali /e ki kar aha/ e buŋ'kus pini ki sule/
sule/ mo.

[13] Mom'bor mii midi di gom Tap̲a mo, a'di
jin ta Arumgimis gi 'Kwani ma Is-
rayiil mo,
'peni mo jin 'konuki/e ki sule/ sule/ ya ye
'ba/ mo ntagi mo jin 'konuki/e ki
sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.
Amen dhali dok̲/e Amen mo.

AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI SU/ MO.

42

Eya manyuk̲ gway mo. Gway gom iya/
ma Guurah mo jin yethu sho'k mo.
[1] Me'da shet̲ jin k̲ara ce jin ta yoll mo a'di jin
ona bwa ki yi'de/ jin kasha e ki kash
mo tani
wakan si'da/ ak̲ashiram pem c̲orki'da c̲or
gom /e mo, ayy Tap̲a Arumgimis.
[2] Ak̲ashiram pem budha t̲e/ miiŋk̲ar/ e
goma Arumgimis mo,
goma Arumgimis jin di ki e mo.
Ki aha/ mina p̲u'd kakasja dhali hil bwam/
e ma Arumgimis mo?
[3] Jabu'th em p̲em a'di warki'd ki tont̲em
pem gi montee mo
dhali mon'thiny mo,
ka yiha/ ki 'kwani 'kon mmorash aha/ gwo
o mo ki:
Mane Arumgimis pini mane?
[4] To gwansan mo tani uni kakika/ e mo,
me'd jin wolkika/ k̲ashiram pem ka pije/
mo:
me'd jin yaka/ nyak̲ka buhany 'kwani mo
dhali shu uni bway ka jintura/ e gu'b ma
Arumgimis mo,
ki bwam 'boro'd kun k̲umu cuuwa/ mo
dhali yuk̲ gway kun 'boruwa 'bor
bwa i is mo,
me'd jin dhukin ma waambuhany 'kwani
kun k̲ogu acim mo.

[5] Katinta ibit̲u/ / e eya 'cesh mo, ayy
ak̲ashiram pem mo,
dhali atinta i/usha /e me'd kan e aha/ mo?
Tayi ka 'teŋ kap̲e/ eya Arumgimis mo.
Haali/ aha/ mina dok̲/ e maŋ a'di
mo,
a'di jin ta'da manwot̲h pem dhali
Arumgimis pem mo.
[6] Ak̲ashiram pem a'di bit̲u/ 'ko'da 'cesh e
aha/ mo.
Wakan aha/ kakina /e e mo
'pena 'cesh gi Pan Uurdun mo dhali gi Pan
Harmuun mo
dhali 'peni 'Kuwosh ma Misar mo.
[7] Moŋ'kulga/ jin yuk̲u ki moŋ'kulgaŋ
kamu/ mo
me'd jin dora yi'deŋ k̲uku/ k̲ukum pini mo.
Aris yi'dem pini kun bir bakal mo dhali aris
eŋ k̲uthar yi'dem pini
uni k̲alki aha/ ka 'cesh mo.
[8] Ki montee isa yempa/ mo tani Tap̲a a'di
k̲anki mo/en piti jin t̲elu sho'k mo
dhali mon'thiny mo tani gway piti di'd
nyak̲ki aha/ mo,
mmo'thowa Arumgimis gi mondiki/ em
pem mo.

[9] Aha/ ona gwo eya Arumgimis jin ta wosh
pem mo ki:
Atinta iŋana /e aha/ kan mo?
Katinta gara/ imiga/ c̲a'b jasi gwolu/ kan
mo
gom mosiri'c gi uni kun ta 'kup̲ ki aha/ kan
mo.
[10] Me'd wathi/ jin 'disha 'twa/ mmowu mo
'peni jama/ jin doruwa dor e buŋg-
war is pem mo tani
uni kun ta 'kup̲ ki aha/ mo sorki aha/ mo,
dhali ka yiha/ mo tani uni 'kon mmorash
aha/ gwo o mo ki:
Mane Arumgimis pini mane?

[11] Katinta ibiṯu/ /e eya 'cesh mo, ayy akashiram pem mo,
dhali atinta i/usha /e me'd kan e aha/ mo?
Tayi ka 'teŋ kape/ eya Arumgimis mo.
Haali/ aha/ mina dok/e maŋ a'di mo,
a'di jin ta'da manwoth pem dhali Arumgimis pem mo.

43

[1] Yeyi aha/ mo, ayy Arumgimis dhali 'ce'di gwo she/ gom to jin raki aha/ mo
apo/ 'kwani kun 'koki mii miiŋkar/e mo,
dhali 'peni 'kwani kun ta imanhe'k e mo,
dhali 'peni 'kwani kun 'konuki dhu ki mo ma kar/e mo tani 'cuki aha/ mo.
[2] Haali/ /e tana Arumgimis a'di jin bu'thka/ mom pem jin hurga/ jwa mo be.
Katinta biṯa /e aha/ asho kan mo?
Dhali tonta imiga/ ca'b jasi gwolu/ kan mo gom uni kun siri'c aha/ ki sho'k mo kun ta 'kup pem mo?

[3] Ayy, hashi moŋkush pini mo dhali gwoŋ ganam pini mo.
Dhalki uni shu aha/ bway mo.
Dhalki uni sus aha/ mo e 'kuwosh pini jin kogu mo
dhali mom pini jin ca'ba /e mo.
[4] Dhali yan'ko'd aha/ mina ya mo e mo ma gwaṯa/ jin 'ciṯhu/ to 'kus goma Arumgimis mo,
eya Arumgimis jin 'kunyka/ bwa ki 'kuny icine/ kagahara mo.
Dhali aha/ mina maŋ /e ka dheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo,
ayy Arumgimis jin ta Arumgimis pem mo.
[5] Katinta ibiṯu/ /e eya 'cesh mo, ayy akashiram pem mo,
dhali atinta i/usha /e me'd kan e aha/ mo?
Tayi ka 'teŋ kape/ eya Arumgimis mo.
Haali/ aha/ mina dok/e maŋ a'di mo,
a'di jin ta'da manwoth pem dhali Arumgimis pem mo.

44

Eya Manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah jin yedhu sho'k mo.
[1] Aman cikkina gwo ki 'cem bam mo, ayy Arumgimis mo,
ibabam bam ṯorki aman gwo mo,
gom miim pini kun miikina /e mmothim ka teem buni mo,
ka tee 'peni kadhamo/ mo.
[2] /E ki me'd piniŋ gana/ mo tani /e ki ura ris kala tiya ka pije/ mo
dhali hili uni mo tani /e ki cu'th uni mo.
/E ki dor 'kwani ka ris mo,
dhali hili uni mo tani /e ki dhu uni ki 'kus mo.
[3] Haali/ a'di ki gandal buni yisa igamkina uniya 'cesh yan adu is mo yisa,
walla si'da/ abim buni diki ci uni mom'bi'th mo,
hili me'da bim poros pini mo dhali abim pini mo,
dhali moŋkush 'peni bwam/em pini jin kushki mo mo,
haali/ /e 'kunykina bwa e uni mo be.

[4] /E tana Malik pem mo dhali Arumgimis pem mo,
a'di jin 'kawurki'da 'kawur mo gom mom-pinu mii e ma Yakuub mo.
[5] Ki /e mo tani am ki ṯan uni kun ta 'kup bam ka bor mo.
Dhali ki gway pini mo tani am ki yap uni gwahan ki sho'k mo kun gam am 'kup mmo/as mo.
[6] Haali/ bwam pem mo tani aha/ dinaki gam gwo is gom a'di mo,
walla gandal pem si'da/ diki ta aha/ is ki me'd mo.
[7] Hili /e wothki aman mo 'peni uni kun ta 'kup ki am mo,
dhali kar to ibwaman uni kun shi/i aman i e mo jin midi duŋgur uni 'kup 'kup is mo.
[8] Eya Arumgimis mo tani aman dhukina 'ba/ ki ca ki ṯikir ṯikir mo,
dhali aman mina ci /e momaŋ gom gway pini ki sule/ sule/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

[9] Hili /e ki ṯa'k am ka pije/ mo dhali dhu am ki mondhu is ki gwa'd mo,
dhali /e diki ya ka pije/ nyakki 'kwani ma meem bam mo.
[10] /E ki dhu am mmodok ka nyaŋ'ko'd mo 'peni uni gun 'kwar am ka gwapi/ mo.
Dhali uni kun ta 'kup ki am mo tani dilki aman to mo.

11 /E ki dhu am me'd ka'bal kun minu 'cith
'kus mo,
dhali /e ki ceker aman bwa mo e bwaman
kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo.
12 /E ki yol 'kwanim pini ka maliim gana/
mo,
/e ki kan gwo ki uni minu 'koki yol ka
thaman kun caaca mo.
13 /E ki dhu am ki uni gun nyak 'ko ki am
mmoci aman gura/ mo,
dhali aman dupu i e dhali thuny 'twa/ i is ki
uni gwansan kun 'kamki am is mo.
14 Dhali /e ki dhu am ki ku gun miinu
mii ka mak mo e bwaman kal gi
'kwaniny'cesh mo.
dhali aman pe'thkunu mmopir 'kupi is e
bwaman 'kwaniny'cesh mo.
15 Ka cim 'baar mo mom pem jin darka/ ka
'the mo di'di bwambori aha/ mo,
dhali mon'the is a'di kumki aha/ bwam/em
pem mo,
16 gom gwo gi uni kun ciki aman gura/ mo
dhali imansor aman mo tani
dhali e bwambor uni gun ta 'kup mo dhali
a'di jin ŋapa'd mmori/a ri'c mo.

17 Aris to gwansan pu'dki'd apo/ aman mo,
ba aman 'konaki ŋa /e mo,
walla aman 'konaki ta thus gom gwom pini
jin gamu me'd mo.
18 Adum bam 'koki dok ka nyaŋ'ko'd mo,
walla ŋatgin bam 'koki dheres 'peni bway
pini mo
19 ki /e mini 'taki 'ce'd am mo 'peni mo jin
'kon ma jala/ nycine/ mo,
dhali kum am 'kup ki mondhurumi'd jin
'kula'kul mo.

20 Wakki/ aman ŋakina gway ma Arumgimis
bam mo tani,
walla he'th me'd bam goma rum pinycon
mo tani,
21 min ma Arumgimis 'taki diki gam mii
yansana?
Haali/ a'di mishki to kun 'kona duŋ 'kwani
ka kwal is mo.
22 Yisa, gom gway pini mo tani aman
'koshkunu yula tente/ mo,
dhali aman dhukunu mo me'd ka'bal kun
dhunu mmo'cith 'kus mo be.
23 Muri is pini mo. Ata isha /e e kan mo, ayy
Tapa?
Meri /e e mo. Dhalku/ ki ta'k am asho ki
sule/ sule/ mo.
24 Katinta ibaga /e jis/em pini mo?
Katinta iŋana /e mom bam jin woja is am
she/ mo dhali mo jin siri'ckunu am
ki sho'k mo?
25 Haala kashiram bam a'di kumkunu 'twa/
a 'cesh e bwam bu'd mo,
dhali buŋgwar is bam ishkina 'cesh ki rap
rap mo.
26 Cuyi mis mo dhali yayu/ mmowoth aman
mo.
'Cuki aman mo gom gway gi mo/en pini jin
telu sho'k mo.

45

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo gi jandin to mo. Gway jin yuku mmoye'th iya/ ma Guurah sho'k mo. Gway gi mo/en mo.
1 Adum pem a'di 'tu'du/ mo ki tom 'borga/
jin di'di bwaman mo mmo/o mo.
Aha/ bahkina gwom pem eya malik mo.
Ale'd pem a'di wana e ka galama riisha/ jin
thoson ma man'kwar to is hila/ mo.
2 /E ta a'di jin onu bwa ki nyanye/ ki iya/ gi
'kwani mo.
A'the a'di wolkunuwa powa le'd pini mo.
Wakan Arumgimis 'borki /e mii ki sule/
sule/ mo.
3 Deki gandal pini apowa wum pini mo, ayy
/en 'de/ jin ca'bki dem dem mo
e monycam pini mo dhali e mo/ek pini mo.
4 E mo/ek pini mo tani meri mo e mo jin
pinu mii e mo
gom gway gi gwoŋ gana/ mo dhali gom mo
jin minu cesh she/ mo
gom mo jin minu dhu bwa ki gwa'd ki
miiŋkar/e mo.
Dhalki me'da bim poros pini torki /e gwo
gom dhan mii jin caaca mo.
5 Athopam pini uni kaaka mo eya du uni kun
ta 'kup ma malik mo.
Dhali 'kwani ta'kkin e bwaŋ'kwariny pini
mo.

6 Kursim pini a'di ta ji ma Arumgimis jin di'd
ki sule/ sule/ mo.
Cwa ma malik pini a'di ta cwa jin 'konuki
mii mii ka gwar 'de/ mo.
7 /E eni mo jin miinu miiŋkar/e mo dhali
shi/ mo jin miinu to gun 'coka'cok i
e mo.

Wakan Arumgimis jin ta'da Arumgimis pini mo tani a'di 'koshki /e ki monyca mo
ka yin gi mom'bor bwa apo/ uni gun ta cim pini mo.
8 Burrinye/ ma pom pini a'di ter mo kagahara mo gom yiman cwaŋ kuyu'd 'pena murr dhali yiman gi cwa jin wana e ka 'kwatan mo dhali yiman cwa jin yuku gway ka saliika mo.
'Peni mo ma malik pini jin ta sheny je mo tani ashun dheŋdhenye/ uni bukkunu mo mmo'kuny /e bwa mo.
9 I'bwa/ gi imalik mo uni 'koni bwaman up pini kun taku mo.
E me'da bim poros pini mo tani ayim jin ta asha malik a'di doshki'd ki 'dolkon 'peni Pa Upir jin hidhu i/is ma yim mo.
10 Ciki gwo mo ma, ayy 'bwa/ um, dhali mishi isi gwo dhali ka'di 'cem pini mo.
Dhalki 'kwanim pini 'pen mo dhali gu'b gi icim mo.
11 Dhala malik mina bwa o gom jarom pini mo.
Me'd jin tana a'di tapam pini mo tani luŋi a'di mo.
12 'Kwani gi Pan Sur uni mini sus mo ma 'them pini ki to kun cinu ki me'd mo,
uni 'peni 'kwani kun ta pa ki pa mo, 13 'pena ris to gun 'kona e ki she/ ki she/ kun tanu mo.
'Bwa/ ma Malik a'di shumkunu ki burrinye/ jin shonu ka ce e ki 'dolkoni e mo.
14 Ka ris jamas burrinye/ ki she/ ki she/ mo tani ayim suskunu amalik mo
nyakki nyaranyaŋa'b ma yim jin suski a'di mo, uni gun iiyin nyakka yim mo.
15 Ki bwaŋ 'kunyu'd dhali ki bwaŋ 'kunyka/ mo tani uni sus uni mmontal 'de/ mo
me'd jin cickina uni gu'b ma malik mo be.

16 Mmodhal mii yansan e i is gom ibabam bum mo tani a'di midi ta iya/m bum mo.
Dhali /e mini dhu uni mmota iya/ gi mony'ceshi 'baar mo be.
17 Aha/ mina kar gway pini ki a'di midi 'citha cim bwa mo jin minu tak a'di mo eya risa nyakum yil gi 'kwani mo.
Wakan 'kwani 'baar mo mini maŋ /e mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo.

46

Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo. Isi gi gwo gom a'di jin di'd ki nyaraŋ gana/ mo. Gway jin yuku mo.
1 Arumgimis ta a'dim bana jin hura ana jwa icine/ mo dhali mom'bi'th mo,
a'di jin 'dishi'd ka yempa/ mmowotha wotth 'peni monto'c bwa mo.
2 Wakan ana mina 'koki ko/ is mo, ma wakki/ mony'cesh midi ak jamas e mo,
ma dhali wakka ris wosh kun turatur si'da/ mini 'taki yikin is mo e bwaman ma duŋ kumma/ yi'de/ mo,
3 ba yi'de/ a'di gwokina is mo dhali seya gabusha/ mo,
ba dhan wosha turga/ uni deekin mo ka dulatt piti mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

4 Yi'de/ jin kasha e jin gusu'd a'di jin kar 'peŋkuman Bampa/ ma Arumgimis ki bwaŋ 'kunyka/ mo,
dhali mo jin kogu jin ta mo gi a'di jin Eka/ Ek mo.
5 Arumgimis a'di di'di bwaman ma yim mo. Ayim minu mol joc mo.
Arumgimis midi wotha yim ki 'dishe/ shunsan mo.
6 Kal gi 'kwaniny'cesh uni shwakina bumburush mo. Dhala risa hakuuma kun 'kona 'cesh mo uni yaki yil mo mmokala mo uni mo.
A'di bahki gwo ki 'twam piti mo tani mony'cesh waki'd mo be.
7 Tapa gi momis mo tani a'di nyakki di ki ana mo.
Arumgimis ma Yakuub a'di ta jim bana jin hura ana jwa icine/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

8 Iiyu/ ma, hili mo mo ma, mii kun miina Tapa mo,
a'di jin wagaski mo jin 'ce'du/ sho'k e mony'cesh mo.
9 A'di doshki mo ma mee kun asu mo e 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo.
A'di 'ce'dki'da bwaa mo dhali tosha mee mo.

A'di ki citha arabiyya kun dira shumarum ki o'd mo.
10 Doshi ka ku'th is naskina/ mo dhali mishi gwo 'ban ki aha/ tana Arumgimis mo.
Aha/ karu ki ca e kal gi 'kwaniny'cesh mo.
Dhali aha/ karu ki ca e mony'cesh mo be.
11 Tapa gi momis mo tani a'di nyakki di ki ana mo.
Arumgimis ma Yakuub a'di ta jim bana jin hura ana jwa icine/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

47

Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo.
1 Tori me'd bum mo, aris 'kwani 'baar mo.
Kumi cuuwa/ mo goma Arumgimis mo ki gway jin eku/ ki nyanye/ gom bwaŋ 'kunyka/ mo.
2 Haali/ Tapa, a'di jin Caa e ki Ca mo tani a'di ka/aka/ mo,
a'di jin ta dhana Malik apo/ mony'ceshi 'baar mo.
3 A'di ki dhuwa ris 'kwani e bwaŋ'kwariny ana mo
dhali aris 'kwani e bwaŋ'kwariny sho'k bana mo.
4 A'di ki kwany mal bana gom ana mo,
'ba/ jin kar ma Yakuub ki ca a'di jin ena a'di mo be.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Arumgimis shinki bway momis cuuwa/ ilu/ mo be,
dhali Tapa ki ko ma poome/ mo.
6 Yuki gway mmomaŋ Arumgimis mo, yuki gway mmomaŋa maŋ mo.
Yuki gway mmomaŋa Malik bana mo, yuki gway mmomaŋa maŋ mo.
7 Haali/ Arumgimis a'di ta'da Malik gom mony'ceshi 'baar mo.
Yuki gway mmomaŋa maŋ ki gway jin yed-huwa ye'th sho'k mo.

8 Arumgimis miiki miin tapa apowa ris kal gi 'kwaniny'cesh mo.
Arumgimis ca'bki'da powa kursim piti jin kogu mo.
9 Iya/ gi 'kwani mo tani uni tulki isi montal 'de/ mo
me'd 'kwani ma Arumgimis ma Ibrahiim mo.
Haala goŋgoro/ jin ta ji gi mony'cesh mo tani a'di cil ma Arumgimis mo be.
A'di karu ki ca jin eka/ ek mo.

48

Gway jin yuku gom iya/ ma Guurah mo.
1 Tapa a'di ta a'di jin ca'd mo dhali ta a'di jin ca'd jin minu maŋ mo
e 'peŋkuman bampa/ ma Arumgimis bana mo.
2 Dhali e 'kuwosha turgam piti jin turatur jin kogu mo, dhali jarom piti ki tur mo,
a'di ta moŋ'kunyka/ gom 'kwaniny'ceshi 'baar mo.
A'di jin ta Wosh ma Sihyuun mo jin di'd isa dhana/ ki 'ban ma bim poros mo,
a'di jin ta 'peŋkuman bampa/ ma dhana Malik mo.
3 E bwaman gi gu'b mo gom montur piti mo tani
Arumgimis ki tor is piti eya tente/ ki a'di ta a'di jin 'ce'de'da 'ce'd she/ mo.

4 Bahili, imalik uni tulki 'kup mo,
uni pu'dkini montal 'de/ mo be.
5 Isi me'd jin parkina uni a'di e mo tani uni merkin kagahara mo.
Uni 'kokunu mmoduŋgur 'kup is mo dhali uni sokin mo be.
6 Mo jin deenu is ki bir bir mo tani a'di bu'thki uni mo,
dhali uni 'pe'dki she/ me'da 'bom jin shwan ma 'ci mmomuri dho'th mo.
7 Ki 'tham ki mom'pesho'k poshki'd mo tani /e ki por uni bwa mo
uni gun tana kur yi'de/ gi Pan Tarshiish mo.
8 Me'd jin cikkina ana gwo mo tani wakan si'da/ parkina ana e mo,
e 'peŋkuman bampa/ gi Tapa gi momis mo,
dhali e 'peŋkuman bampa/ ma Arumgimis bana mo,
a'di jin tel ma Arumgimis sho'k ki sule/ sule/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

9 Aman kulumkina gwo ibwa gom mo/ en pini jin telu sho'k mo, ayy Arumgimis,
e bwaman gu'b gi mondheleladhelel pini mo.

10 Me'd gway pini mo tani, ayy Arumgimis mo,
wakan momaŋ pini a'di jidhirki'd e 'pemen gi mony'cesh mo.
Me'da bim poros pini mo tani a'di 'tu'dkunu ki mompi mii e mo.
11 Dhalki Wosh ma Sihyuun a'di 'kunya bwa mo.
Dhali dhalki i'bwa/ gi 'Kwani Yahuuda/ uni 'kunya bwa mo gom mondwall gwom pini mo.

12 Iiyi mmo'kara Sihyuun mo, dhali iiyi ka kul is mmo'kama yim is mo,
deŋi aris gu'b ma yim kun turatur e mo,
13 hili isi gwo i e ki 'bore/ goma cur ma yim mo,
iiyi e bwaman mo ma, e mo ma yim kun turatur mo
ki um mini mii tora nyakum yil 'kwani gwo i'ko'd mo,
14 ki a'di yansan ta'da Arumgimis mo,
a'di jin ta'da Arumgimis bana mo gom ki sule/ dhali ki sule/ mo.
A'di midi ta jim bana jin midi shu ana bway ki sule/ sule/ mo.

49

Eya manyuk gway mo. Gway jin yuku gom iya/ ma Guurah mo.
1 Ciki gwo yansan mo ma, aris 'kwani 'baar mo.
Dhali ciyi 'cem bum mo, aris um gun 'kokin e mony'cesh mo,
2 um gun gwa'da is mo dhali um gun 'bapkin mo,
dhali kun ta pa ki pa mo dhali kun hatha'do'd si'da/ mmontal 'de/ mo.
3 'Twa/ pem midi tor gwo gom moyuk mo.
Dhali gwom pem jin kulumka/ eya du mo tani minu mish 'ban mo be.
4 Aha/ mina ka'd 'cem pem ki gwom 'bi'th/ e mo.
Aha/ mina gam gwom pem jin 'ce'dka/ agagala/ mo ki ko ma dheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo.
5 Ki gomatinta imiga/ ko/ is goma risa tente/ kun toju aha/ bwa mo,
ki imanmii tonthus kun toci aha/ 'kus mo tani 'kamki aha/ mo?
6 Uni gun ta 'kwaniŋ gwath kun 'ko ki 'kus gom tom buni kun tana uni mo
dhali dhu 'ba/ ki ca gom tom buni kun tana uni kun ishkin ka enthus ki pa jin tana uni mo?
7 Ka jiŋ gana/ wathiŋ kamu/ piyi'd jin midi wan is piti 'ba/ mo,
walla ciya Arumgimis she/ yol gom mondiki/em piti mo,
8 haali/ mo jin wanu 'ba/ gom mondiki/em piti mo tani a'di 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo,
dhali midi mol gam ki sule/ sule/ mo,
9 ki a'di midi 'taki tikir di ki e ki sule/ sule/ mo,
dhali mol jisa 'kulga/ par e mo.
10 Nye, a'di midi par e ka jiŋ gana/ ki isi 'kwani kun yukayuk wukin mo,
uni gun ta pus dhali uni gun dar gi bwaŋ'kup mo tani uni mini mii in-yak 'ce'd sho'k imontal 'de/ mo
dhali dhal tom buni kun tana uni pa ki pa ki unin tiya mo be.
11 Jis jwam buni mo tani a'di ta pam buni jin mina uni 'ko ki sule/ sule/ mo,
a'di jin ta mo jin mina uni i'ko nyakka ris 'kwani ma nyakum yil buni mo,
ba uni toshki yuka 'cesh gway ki jim buni mo.
12 Wathi/ mol ca'b ki e e 'penkapan piti jin tana a'di mo,
a'di wana e ki tonycuk kun 'ce'dki sho'k mo.
13 A'di yansan ta 'pemen gi uni gwansan kun ta pus mo kun wuna wuny jwa i is mo,
a'di ta 'pemen gi uni gwansan kun 'bora bwa gom tom buni gun pwakkunu uni mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

14 Me'd ka'bal mo tani uni dhukunu 'pen ka pije/ goma Haawiya mo.
Wu a'di midi ta amanhil uni mo,
ka ji sho'k gana/ bway jis jwa mo tani uni thulkunu mo be,
dhala yi'c buni midi shi/ is mo.
AHaawiya a'di midi ta pam buni mo be.
15 Hili Arumgimis midi wana kashiram pem 'ba/ mo 'peni mom'bi'th ma Haawiya mo,
haali/ a'di midi bu'th aha/ mo be.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

16 Dhalki is ki ko/ mo wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ ta pa ki pa mo,
ki monyca gi gu'b piti maru is mo.
17 Haali/ ki a'di midi wu mo tani toŋ kamu/ mina a'di kal ime'da?

Monycam piti midi diki ya ka luŋgu'b baṯh
a'di nsho'k mo.
18 Ba, me'dyin dina a'di ki e mo tani a'di ki
par is piti e ki a'di 'bora bwa ki 'bor
mo,
dhali ba wathi/ maŋu mo ki a'di ki mii to ki
'bore/ gom is piti mo tani
19 a'di midi ya nyakki 'kwani ma nyakum yil
gi icom mo,
uni gun mini mol moŋkush par e ki sule/
sule/ mo.
20 Wathi/ mol ca'bki e e 'penkapan piti jin
tana a'di mo,
a'di wana e ki tonycuk kun 'ce'dki sho'k mo.

50

Gway ma Asap.

1 A'din 'De/ jin ca'bki dem dem mo,
Arumgimis jin ta Tapa mo,
ki a'di ki o gwo mo dhali mony'cesh
yukkunu mo
'peni mo jin sul ma tente/ mo ntagi mo jin
yul ma tente/ mo be.
2 'Pena Sihyuun mo tani 'bor piti shina jaro/
ime'd mo,
Arumgimis 'twakki mo mo.
3 Arumgimis bana pu'dki'd mo a'di diki
ca'bki shwamm mo,
e bwambori a'di mo tani a'di ta o'd jin
loski'da los mo,
dhali mo 'kam a'di is mo a'di jin ta'da dem
dem mo tani a'di ta 'thama punthar
mo.
4 A'di yukki'da yuk gom momis jin di'da po/
momis mo,
dhali mony'cesh mo, ki a'di midi dwall
'kwanim piti gwo mo be.
5 Tuli aha/ kum pem is mo kun ta ku isiŋ
gana/ mo,
uni gun gamki gwo me'd nyakki aha/ ki to
kun 'cithu/ 'kus mo.
6 Momis bahki gwo gom mo ma kar/em piti
mo.
haali/ Arumgimis ki is piti mo tani a'di
ta'da mandwall gwo mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

7 Ciki gwo, ayy 'kwanim pem mo, dhali aha/
mina tor gwo mo,
ayy Israyiila, aha/ mina te gwo apo/ um
mo.
Aha/ tana Arumgimis jin ta'da Arumgimis
bum mo.
8 Dhali aha/ dinaki kucur um gom tom bum
gun 'citha/ um 'kus mmomiiya bas
mo,
walla tom bum kun cina um ki me'd mo
mmoci'th ki o'd mo ki tikir tikir
ibwambori aha/ mo.
9 Aha/ mina mola rasim bip bu'th 'peni gu'b
bum mo,
walla rasi mi 'peni kal bum mo.
10 Haala ris tonycuk kun 'kon e bwaasho mo
tani uni ta kum pem mo,
dhali bip kun 'koni 'kuwosha alip mo.
11 Aha/ misha ris 'dii kun pen e momisi 'baar
mo,
dhali aris to gwansan kun jockin e bwam
bunto mo tani uni ta kum pem mo.
12 Wakki/ aha/ mina te/ 'taki 'kosh mo tani
aha/ mina 'taki diki tor um gwoyi,
haali/ mony'cesh dhali aris to gwansan
kun 'koni bwaman a'di mo tani uni
ta kum pem mo be.
13 A/aha/ 'kana shum gi gwathim bip mo?
walla a/aha/ pina bas mi mo?
14 Ciyi Arumgimis to jin cinu ki me'd
mmo'cith 'kus ki bwa jin 'boruwa
'bor i is mo,
dhali ciyi gwom bum kun onu is ki a'di jin
Eka/ Ek mo,
15 dhali yuki aha/ ka tee jin toju um bwa mo,
dhali aha/ mina 'cuk um mo dhali um mini
kar aha/ ki ca mo be.
16 Hili gom a'di jin ta thus ki thus mo tani
Arumgimis ki o gwo mo ki:
Kaja ci /e shi/ mii mmorash gwoŋkan pem
kun bahu e mo,
walla bu'th gwoŋkan pem jin gamu me'd
eya le'd pini mo?
17 Haali/ /e shi/i mo jin dilu 'kwani abora
'ceshi e mo
dhali /e ki bit gwom pem ki nyanygon mo.
18 Wakki/ /e ki par wathin 'di/ e mo tani /e
tana mugum piti mo be
dhali /e ki ta amanŋali 'pen gom uni gun
buthi miinycal me'd mo.
19 /E ki ci 'twam pini bway ki kany mo gom
tonthus mo,
dhali ale'd pini ki uk mo jin hekuwa he'k e
mo.
20 /E ki ca'b dhali tor gwo apowa kam pini
mo.
/E ki thutha 'ci ki kwan 'pen mo.
21 To gwansan miikina um mo dhali aha/
ca'ba ki shwamm mo.

Dhali /e ṯoshkin ki aha/ nyaḵa is ki /e mo.
Dhali hili shwane/ aha/ ḵucurkina /e mo,
dhali kar gwoŋḵan ibwambori /e mo.
22 Nyiṯḫi gwo yansan mo ma, um gun ŋakina Arumgimis mo,
isi ciki/ ki aha/ mina bwa p̱u'd ka pije/ mo dhali yan'ko'd jaŋ kamu/ midi diki di mmo'cuḵ um mo be.
23 A'di yansan jin 'doyu to ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo me'd to jin 'ciṯḫu/ 'kus jin ta jim piti mo tani a'di taḵ aha/ mo be.
E a'di jin karki bway piti ki 'bore/ mo tani aha/ mina ṯor bway gi mowoṯḫ ma Arumgimis mo be.

51

Eya manyuḵ gway mo. Gway ma Dawuu'd, me'd jin p̱u'dkin ma Naṯḫan jin ta'da manc̱i gwo i a'di mo i'ko'di yam piti jin yakina a'di a Baṯḫshaba/.
1 Miiyi mii ap̱o/ aha/ mo ma, ayy Arumgimis, isi ki gwo gi mo/en pini jin ṯelu sho'k mo,
isi ki gwo gi mii ma 'them pini jin ishki'd ka enthus mo tani 'koshi aris gwon dhaŋ pem mo ma.
2 Lami aha/ 'pena taŋkara/ 'peni miinthus pem mo,
dhali dheleli aha/ mo 'peni miinthus pem mo.
3 Haali/ aha/ misha gwon dhaŋ pem mo,
dhali miinthus pem di'd ka yempa/ e bwambori aha/ mo.
4 Ap̱o/ /e, /e 'de/ mo tani a'di imiikika/ miinthus mo,
dhali mii a'din thus yin jin shi/a shi/ e bwambori jis/em pini mo,
wakan /e karu ki mo ma ḵar/e e gwom pini jin tora /e 'twa/a 'cesh mo,
dhali dar gi mii 'ba/ e gwon dwall pini mo.

5 Hili mo mo ma, aha/ ḵalunu ka pije/ e miinthus mo,
dhali e miinthus mo tani ata'dam pem bwaaki aha/ mo be.
6 Hili mo mo ma /e ona bwa ki gwoŋ gana/ e isi bwaman ma dum 'per mo.
Dhali gom gwo gi wakan mo tani ṯori aha/ gwo gom moyuḵ mo eya dum pem ki kup̱ mo.
7 Dhagami aha/ mo ki cwa jin wana e ka 'tasha jalbip̱ mo, dhali aha/ mina dheleladheḻel mo.
Lami aha/ mo dhali aha/ mina c̱a'bki bany bany mmobola wasa/ e mo.
8 'Tu'di aha/ ki bwam 'borga/ mo dhali ki bwaŋ 'kunyga/ mo.
Dhalka sima/ jin 'ce'da /e mo 'kunya bwa mo si'da/.
9 Bagi jis/em pini 'peni miinthus pem mo
dhali 'koshi aris miinthus pemi 'baar mo.

10 Uḵi e aha/ adun dhelelga/ mo, ayy Arumgimis,
dhali kar jin this dhali jin 'boro'd e bwaman shi/in pem mo.
11 Dhalku/ ki biṯ aha/ asho 'peni buŋ'kus pini mo,
dhali dhalku/ ki bu'th Shi/in dhelel dhelel pini 'peni aha/ mo.
12 Wari bwaŋ 'kunyga/ is e aha/ mo e bway gi mowoṯḫ pini mo,
dhali buthi aha/ me'd ki bwa gi shi/in mo.
13 Dhali yan'ko'd aha/ mina ṯor imandhaŋ gwo bway pini mo,
dhali imanmii miinthus mo mini ṯu'k mo e /e mo be.
14 'Cuḵi aha/ mo 'pena bas gi aha/ jin dina mii i'ba/ mo, ayy Arumgimis,
/e jin tana Arumgimis mo tani ita bway gi mowoṯḫ pem mo be,
dhali ale'd pem midi yuḵ gway ki 'kal 'kal gom mony'cuḵ pini mo be.
15 Ayy Tap̱a, ḵa'di /e 'twa/ pem mo ma,
dhali 'twa/ pem midi ṯor momaŋ pini mo.
16 Haali/ /e dina bwa ki 'kuny mo e mo jin 'ciṯḫu/ to 'kus mmomiiya bas mo.
Waḵki/ aha/ mina 'taki c̱i to ki me'd mmoc̱i'th ki o'd mo tani /e mini 'taki diki 'bor bwa mo be.
17 To jin 'ciṯḫu/ 'kus mmomiiya bas jin mish ma Arumgimis bu'th mo tani a'di ta shi/in jin 'ce'dkunu mo.
Dhali mo ma du jin 'ce'du mo dhali adu jin waki'd mo tani, ayy Arumgimis, /e mini diki usha ush mo.
18 Miiyi ki 'bore/ gom Sihyuun mo e bwaŋ 'kunygam pini mo.
Nyaŋi doḵ/e agoŋ gi Pa Urushaliim mo.
19 Dhali yan'ko'd /e mina bwa 'kuny mo e to jin c̱inu ki me'd mo mmo'ciṯḫ 'kus jin 'boro'd mo,

dhali e to jin cinu ki me'd mo mmoci'th ki o'd mo dhali kun cithu/ ki o'd ka 'bimpil mo,
dhali yan'ko'd gwasimbip uni minu 'cith 'kus eya gwatam pini mo.

52

Eya manyuk gway mo. Gway jin yuk ma Dawuu'd mmoyetha ye'th sho'k mo me'd jin pu'dkin ma Duwaag jin ta Wathi/ gi Pan Aduum, dhali tora Shawuul gwo mo ka: Dawuu'd pu'dki'd mo e gu'b ma Akimaalik mo.

1 Atinta kara /e 'ba/ ki ca mo, ayy wathi/ jin ca'bki dem dem mo?
mmota pibi apo/ 'kwani kun tana gayiin mo.
Isa yempa/ /e kar gwo shiyi'd e ilu/ mo mmo'ce'da 'ce'd sho'k mo.
2 'Twam pini kaaka me'da nyer mo,
/e jin tana manmii mii jin hekuwa he'k e mo.
3 /E ki en tonthus mmobol jin 'boro'd e mo
dhali /e ki o gwo ka tor mmobol gwoŋ gana/ e mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

4 /E ki en aris gwo kun losina los mo,
ayy /e jin tan ma le'd pini ahe'k e ka he'k e mo.
5 Hili Arumgimis midi 'ce'd /e bwa ka 'cesh ki sule/ mo.
A'di midi bor /e mo dhali dher /e bwa mo 'peni gu'b burrinyem pini mo.
Dhali /e minu yu'd mo 'peni mo jin 'kona 'kwani mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

6 Uniŋ kar/e mini par e mo dhali ko/ is mo
dhali pe'th a'di mo mmo/o gwo mo ki:
7 Hili wathi/ yan jin 'tena bwa mmokara Arumgimis ki a'dim piti jin hura a'di jwa icine/ mo,
hili a'di ki gam gwo is e tom piti jin ishin ka enthus jin tana a'di pa ki pa mo,
dhali a'di ki ŋap mo jin huru jwa e 'penkapan piti jin tana a'di mo.
8 Hili aha/ wana e ki cwa setuun jin ca'bki go'd go'd
e gu'b ma Arumgimis mo.
Aha/ gamkina gwo is e mo/ en ma Arumgimis jin telu sho'k
ki sule/ ki sule/ mo.
9 Aha/ mina ci /e bwam 'boro'di is ki sule/ ki sule/ mo,
haali/ /e miiki a'di mo.
Aha/ mina bah gway pini haali/ a'di 'boro'd mo be,
e buŋ'kus uni kun tana gayiin mo be.

53

Eya manyuk gway mo, isi ki koŋ gway jin gwonu gom bwan diti'd mo. Gway jin yuk ma Dawuu'd mmoyetha ye'th sho'k mo.

1 A'di jin ta pus mo tani o gwo eya dum piti mo ki: Arumgimis piyi'd mo.
Uni pu/ kin mo, dhali uni mii mii kun bulabul mo.
Jaŋ kamu/ jin mii'd ka kar/e yisa di'da.
2 Tapa hilki mo ka luŋgu'b 'peni mis
apo/ uci gi 'kwaniny'cesh mo
mmopar e mo wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ mii mii ki yuk yuk mo,
mmosimm jasi Arumgimis e mo.
3 Uni 'baar mo iikini dheres mo,
uni 'baar mo wakina e ki to kun pu/kin mo.
Jan tal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin mii mii jin 'boro'd mo,
tal 'de/ piyi'd mo be.
4 'Kona uni ki nyitha, aris uni gwansan kun mii tonthus mo,
uni kun shwa 'kwanim pem me'd tonte/ mo
dhali uni 'koki yuka Arumgimis mo?
5 Uni nanni kun 'kon e dhan mo kun kogu is mo,
mo jin kogu is wakan diki di 'peni kad-hamo/ mo.
Haali/ Arumgimis midi rasa sima/ gi 'kwani kun ushuna Arumgimis mo.
Uni minu dhu ki mo ma 'the is mo haali/ Arumgimis wakki uni mo be.
6 Ayy mo jin 'cukuwa 'cuk gom 'Kwani ma Is-rayiil mo tani a'di midi 'taki pu'du/ 'pena Sihyuun moyi.
Ka Arumgimis midi wara shamanettan ki 'kwanim piti is mo tani
Yakuub mina bwa 'kuny mo dhali Israyiil mina bwa 'bor mo be.

54

Eya manyuk gway mo ka shu/ kun buku gway mo. Gway ma Dawuu'd jin yetha a'diya ye'th sho'k mo me'd jin pu'dkina

'Kwani gi Pan Siip mmoṯora Shawuul gwo mo ka Dawuu'd bagki'd e bwam am mo.
1 Tayi aha/ is ki me'd mo ma, ayy Arumgimis mo, ki gway pini mo,
dhali yeyi aha/ mo ki mo ma dem dem pini mo.
2 Ciḵi mon'thom pem mo ma, ayy Arumgimis.
Çiyi 'cem pini ki gwo gi 'twa/ pem mo.
3 Haali/ iman/ush 'kwani ga/ mo tani uni cu mis apo/ aha/ mo,
dhali imangora bwa ki gor mo tani uni ŋapki mondiki/em pem mo.
Dhali uni 'koki kara Arumgimis ibwambori jis/em buni mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

4 Hili mo mo ma, Arumgimis ta'da manwoṯh pem mo,
dhali Tapa a'di ta'da manṯel aha/ mondiki/ em pem sho'k mo.
5 A'di midi ri'c 'kwani kun ta 'kup ki aha/ ki tonthus mo.
Dhali e mii ma isiŋ ganam pini mo tani /e mini daḵ uni 'pemen buni 'kup mo be.
6 Ki bwam pem jin di 'baḵany mo tani aha/ çina to jin 'ciṯhu/ 'kus mmomiiya bas ki /e mo.
Dhali aha/ mina çi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway pini mo, ayy Tapa, haali/ mii yan a'di 'boro'd mo be.
7 Haali/ /e 'cuḵki aha/ mo 'pena ris monṯo'c bwam pem mo,
dhali em pem hilki mo jin pinu mii e apo/ 'kwani gun ta 'kup ki aha/ mo be.

55

Eya manyuḵ gway mo ka shu/ kun buḵu mo. Gway ma Dawuu'd jin yetha a'diya ye'th sho'k mo.
1 Çiyi 'cem pini ki mon'thom pem, ayy Arumgimis.
Dhali dhalki is pini ki ba'k mo 'peni tom pem jin doṯka/ ka di'b is mo.
2 Ḵuthi is gom aha/ mo, dhali thoḵi aha/ gwo mo.
Aha/ kumu 'twa/a 'cesh ki monṯo'c bwam pem mo.
3 Dhali aha/ guskina du mo gom cuuwa/ gi 'kwani kun ta 'kup mo,
haali/ 'kwani kun ta thus ki thus mo tani uni siri'ckina siri'c ki sho'k mo.
Haali/ uni ḵali mo jin ṯoju bwa apo/ aha/ mo
dhali ka nyor mo tani uni ki thip mo ma dupe/ apo/ aha/ mo.

4 Dhali adum pem 'pe'di she/ e bwaman is pem mo,
dhala pure/ gom mowu biṯki'da po/ aha/ mo.
5 Moŋḵo/ is dhali mondee is pu'dkina po/ aha/ mo,
dhali to jin ḵo/ki aha/ is mo tani uni kumki aha/ 'twa/a 'cesh mo.
6 Dhali aha/ ona gwo mo ki: Ayy waḵki/ aha/ mina 'taki ta ga bi me'd gurko/ mo tani
aha/ mina 'taki pe mo dhali si/ is mo be.
7 Nye, aha/ mina ya si'dasi'd moyi
Aha/ mina ya ça'b e mombwaasho moyi.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

8 Aha/ mina lala ki jahanneyi dhali gama darha'dam pem
'peni mo ma bumburush 'tham mo dhali 'thama punthar mo.
9 'Ce'di tom buni jin thosona uni sho'k sho'k mo ma, ayy Tapa. Çumbulki uni ale'd buni mo,
haali/ aha/ hilkina mo jin bujura bujur mo dhali mo jin biruwa bir e 'peŋkuman bampa/ mo.
10 Montee dhali mon'thiny uni iikin ka kul is e yana gaŋgaram piti mo,
dhali mo jin tanuwa pibi dhali mo jin ṯoju bwa mo tani 'kon e uni mo.
11 Mo jin doru sho'k ka pupush mo tani a'di di'd e bwaman a'di mo,
dhali mo jin sirijuwa siri'c ki sho'k mo dhali mo jin hekuwa he'k e mo tani
uni 'koki ii mo 'peni mo ma suug piti mo.

12 A'di diki ta a'di jin ta 'kup ki aha/ jin 'bakaa e mo –
ki aha/ mina 'taki mish a'di ḵal mo.
A'di diki ta a'di jin ta 'kup ki aha/ jin ṯu/ ul mo jin gora bwa ki gor apo/ aha/ mo,
ki aha/ mina 'taki bag 'peni a'di mo.
13 Hili /e be, jin wa e ki aha/ ki is pem mo,
/e jin nyaḵ ya ki aha/ mo, dhali /e jin tana waḵ pem mo.

[14] Me'dyin mo ana nyaka tor tori montal
'de/ mo jin 'kunya'kuny mo.
E gu'b ma Arumgimis mo tani ana iina
mmonyak to mii mo.
[15] Dhalki mowu pu'du'd apo/ uni mo.
Dhali dhalki uni 'donu ki e eya Haawiya mo.
Dhali dhalki uni iin e bwaya pure/ gi
moŋ'kupajem buni mo.
[16] Hili aha/ yukkina Arumgimis mo.
Dhali Tapa midi ta aha/ is is ki me'd mo.
[17] Mom'pimpili/ dhali mon'thamo/ dhali
montee mo tani
aha/ bahkina gwo ma 'thupin 'twam pem
mo dhali ko mo,
dhali a'di midi cik 'twam pem mo.
[18] A'di midi 'cuka kashiram pem ki 'dantar
mo
'peni mo ma mee jin miga/ 'taki as mo,
haali/ 'kwani tana ris miina bumburusha
po/ aha/ mo.
[19] Arumgimis midi ci 'cem piti mo dhali dhu
uni ki gwa'd mo,
a'di jin diki'd eya kursi ma malik kadhamo/
mo.
Haali/ uni 'koki dhu gwoŋkan jin cinu mo
dhali uni 'koki ko/ Arumgimis mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

[20] Amannyak yam pem a'di he'thki'da bim
piti mo apowa mugum piti mo,
a'di 'ce'dki gwom piti jin gama a'di me'd
mo.
[21] Gwom piti jin ona a'di mo tani a'di
na'bulana'bul mmobola yina ko e
mo,
hili anyor di'd eya dum piti mo.
Dhali gwom piti 'caputa/ 'caput mmobola
yin e mo,
hili uni wana e ki gandal kun 'de'kkunu she
ki mis mo.

[22] Taki to jin diti'd pini apo/ Tapa mo
dhali a'di midi kal gom /e mo.
A'di midi diki dhal jaŋ kamu/ jin ta'da kar/
e mmojoc mo.

[23] Hili /e ayy Arumgimis mini ta'k uni ka
luŋgu'b mo
e jis jin 'kula'kul mo.
'Kwani kun wol tiya bas mo dhali kun
wa'thkina wathi/ e mo tani
uni mini 'koki 'ko ki e mo ka teem bunin
'de/ i'tu'd mo.
Hili aha/ mina gam gwo is e /e mo be.

56

Eya manyuk gway mo, isi ki koŋ gurko/
kun 'kon e cwa kun si'dasi'd kun wana
e ka ciss mo. Gway jin karu ki kup jin
ta jima Dawuu'd mo me'd jin bu'thkina
'Kwani Pilisthiin a'di mo e Pany Jatt mo.
[1] Miiyi mii ka 'the gom aha/ mo ma,
ayy Arumgimis, haali/ 'kwani yapki
aha/ ki sho'k mo.
Yula tente/ mo 'kwani kun ta 'kup ki aha/
uni siri'cki aha/ apo/ ki sho'k mo.
[2] Uni gun ta 'kup ki aha/ mo tani uni yapki
aha/ ki sho'k mo yula tente/ mo,
haali/ 'kwani tana ris kun askina po/ aha/
ki 'ba/ gun dhuna uni ki ca mo.
[3] Ki aha/ ko/kina is mo tani
aha/ karkina moŋgam gwo is pem e /e mo
be.
[4] Eya Arumgimis mo, a'di jin maŋka/ gwom
piti mo,
eya Arumgimis mo tani aha/ gama gwo is
ki dar gi moŋko/ is mo.
Buŋgwar is midi miiya tinta ki aha/ mo?
[5] Yula tente/ mo tani uni simmki mii e mo
mmotak aha/ jama/ gom tom pem
jin rakki aha/ mo.
Aris gwom buni 'baar mo kun kulumkina
uni ibwa apo/ aha/ mo tani uni ta
thus ki thus mo.
[6] Uni 'tuntulki is buni imontal 'de/ mo,
dhali uni wupkina 'cesh mo.
Uni corki ŋatgin pem mo.
Me'd jin corkina uni mondiki/em pem mo,
[7] wakan raki uni to ibway mo gom tonthus
buni mo kun miikina uni mo,
ka nyor pini mo tani Arumgimisa, taki
'kwani gwan ka 'cesh mo, ayy.

[8] /E deŋki yam pem jin wuŋkulkika/ e mo.
Te'di jabu'th em pem eya gasaas pini mo.
'Kona uni ki 'ko eya warkam pini mowa?
[9] Dhali yan'ko'd mo tani uni kun ta 'kup
ki aha/ mo tani minu tu'k ka
nyaŋ'ko'd mo
ka tee jin miga/ yuka yuk mo.
Dhali aha/ misha ka jiŋ gana/ ka
Arumgimis ta a'di gom aha/ mo be.
[10] Eya Arumgimis mo, a'di jin maŋka/ gwom
piti mo,
e Tapa, a'di jin maŋka/ gwom piti mo,

[11] Eya Arumgimis mo tani aha/ gama gwo is ki dar gi moŋk̲o/ is mo.
Ton tinta a'di imina 'kwani mii gom aha/ mo?
[12] Gwom pem kun oka/ is e /e mo tani aha/ mina thim uni mo, ayy Arumgimis.
Aha/ mina c̲i mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki to jin c̲inu mmo'cit̲h̲ 'kus gom /e mo.
[13] Haali/ /e 'cuk̲kina k̲ashiram pem mo 'peni mowu mo,
nye, sho'k pem 'tasha /e 'twa/ 'peni mombit̲ mo,
ki aha/ mina ya ibwambor ma Arumgimis mo,
e moŋkush gi mondiki/e mo.

57

Eya manyuk̲ gway mo, isi ki gwo jin minu 'koki 'ce'd sho'k mo. Gway jin karu ki kup̲ jin ta jima Dawuu'd mo me'd jin guskina a'di mo 'pena Shawuul mo e jurum wosh mo.
[1] Miiyi mii e aha/ mo, ayy Arumgimis, dhali miiyi mii e aha/ mo,
haali/ e /e mo tani ak̲ashiram pem bu'thki mo jin huru jwa mo.
Dhali eya la ma bim pini mo tani aha/ bu'thkina mo jin hurga/ jwa mo,
ntagi 'thama p̲unthar jin 'ce'di'da 'ce'd sho'k peki'd mo be.
[2] Aha/ gwokina 'twa/ Arumgimis jin Caa e ki Ca mo,
eya Arumgimis jin thimki 'kup̲ miim 'boro'd piti gom aha/ mo.
[3] A'di midi hasha hash 'peni momis dhali ta aha/ is ki me'd mo,
dhali a'di midi dhu uni gwansan ki mon'the is mo, uni gun yap̲ki aha/ ki sho'k mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

Arumgimis midi hashi mo/en piti jin t̲elu sho'k mo dhali mii ma isiŋ ganam piti mo.

[4] Aha/ isha e bwaman ma risa dhop̲ mo
uni gun pitilki iya/ gi 'kwani bwa ki she/ mo.
Shem buni waka mee mo dhala thop̲a/ mo,
dhali ale'd buni kaaka me'd gandal mo be.
[5] Dhalki /e karu ki ca mo, ayy Arumgimis, ap̲owa ris momisi 'baar mo.
Dhalki monycam pini a'di di'da p̲o/ mony'ceshi 'baar mo.

[6] Uni karkina kume/ gom ŋat̲gin sho'k pem kun dhuka/ mo,
ak̲ashiram pem a'di di ki 'kup̲ ka luŋgu'b mo.
Dhali uni c̲wanyki jis e bway pem jin yaka/ mo,
hili uni ki is buni uni it̲a'kkin e jis buni jin c̲wanya uni mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

[7] Adum pem t̲elkunu sho'k mo, ayy Arumgimis,
adum pem ka jiŋ gana/ a'di t̲elkunu sho'k mo.
Aha/ mina yuk̲ gway mo dhali nann gway mo.
[8] Meri e mo ma, ak̲ashiram pem.
Meri e mo ma, ayy adheŋdhenye/ dhali adheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo.
Aha/ mina mer mo gi mon'thamo/ e mo.
[9] Aha/ mina c̲i mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki /e mo, ayy Tap̲a, e bwaman ma ris 'kwani mo.
Aha/ mina yuk̲ gway mo dhali maŋ /e mo e bwaman ma ris kal gi 'kwaniny'cesh mo.
[10] Haali/ mo/en pini jin t̲elu sho'k mo tani a'di caaca kagahara e momis mo,
dhali mo ma isiŋ ganam pini jin tana /e mo e bwaman ma risa rak̲ mo.
[11] Dhalki /e karu ki ca mo, ayy Arumgimis mo, ap̲owa ris momisi 'baar mo.
Dhalki monycam pini a'di di'da p̲o/ mony'ceshi 'baar mo.

58

Eya manyuk̲ gway mo, isi ki gwo jin minu 'koki 'ce'd sho'k mo. Gway jin karu ki kup̲ jin ta jima Dawuu'd mo.
[1] A/um ka jiŋ gana/ k̲ani gwo ki isi k̲an gana/, um kun ta 'kwani ma tul 'kup̲a?
A/um dwalli iya/ gi 'kwani gwo ki dwall gana/ mowa?
[2] Yisa, eya dum bum mo tani um usha 'ce 'kol mo eya dum bum gom tonthus mo.
Me'd bum t̲u/ul mo jin bujura bujur e mony'cesh mo.

3 Imanmii tonthus mo iikini dheres mo
'peni bwa gi ikum mo,
uni thamki mii 'pena cim gun dhodhu uni
mo tani uni thamki gwo o ka ṯor mo.
4 Uni tan ga ṯi'd me'da ṯi'd tasha/ mo,
me'd tashan 'thi/ jin ta'da 'diye/ mo jin
'dap̱ki bwany'cem piti 'twa/ mo,
5 wakan jin mina a'di diki cik̲ gwalish gi
wathi/ mo
walla laṯ jin laṯu/ a'di mo.
6 Ayy Arumgimis, 'ce'dki uni she/ e bwan
'twam buni mo.
Bukk̲i uni sheŋ gwoliŋgwoṯh̲a/ mo 'peni
ushi dhuru'c ma dhop̱ mo, ayy
Tap̱a.
7 Dhalki uni p̱ikin ki jahanne/ me'd yi'de/
jin gusu'di 'ciṯh̲ 'pen mo,
dhali wa e ka sho si'da/ jin tora
moŋk̲uthu'd 'ko'da 'cesh mo dhali
k̲u'th mo.
8 Dhalki uni wana e ka homo'th jin yu moros
mo,
dhali me'da 'ci jin ṯagu ka dho'th piti jin
molo'da tente/ p̱ar e mo be.
9 Ki 'dishe/ tani anos bum mina 'ko'd gwari
'batha'ba'th me'da 'de/ jin shwana
o'd mo,
wak̲ki/ ta'da go'd go'd walla diki'd mo/o'd
mo tani dhalki a'di dhi'th uni sho'k
ki jahanne/ mo.

10 Amanmii miiŋk̲ar/e mo tani a'di mina
bwa 'kuny mo haali/ a'di midi p̱ar
mo jin ri/uwa ri'c e mo be.
Dhali a'di midi lam sho'k piti ka bas gi
'kwani kun ta thus ki thus mo.
11 'Kwani mini o gwo mo ki: Ka jiŋ gana/
to jin ish k̲umma/ mo tani di'd gom
'kwaniŋ k̲ar/e mo.
Ka jiŋ gana/ Arumgimis di'd mmodwall
gwo ap̱o/ mony'cesh mo be.

59

*Eya manyu*k̲ gway mo, isi ki gwo jin minu 'koki 'ce'd sho'k mo. Gway jin karu ki kup̱ jin ta jima Dawuu'd mo me'd jin hashkin ma Shawuul 'kwani mo mmotim gu'b piti mmo'taki 'kosh a'di jwa mo be.

1 'Cuk̲i aha/ mo ma 'peni 'kwaniŋ 'kup̱ pem
mo, ayy Arumgimis pem,
ceshi aha/ 'peni uni gwansan kun cuuna
p̱o/ aha/ mo.
2 'Cuk̲i aha/ mo 'peni uni gwansan kun mii
tonthus mo,
dhali tayi aha/ is ki me'd mo 'peni 'kwani
gwansan kun 'kosha ṯe/ mmowol
'kwaniya bas mo.
3 Haali/, hili mo mo ma, uni ishkin mmoc̲or
mondiki/em pem mo,
'kwani kun 'cithira/ 'cithir mo tani uni
'tuntulki is buni imonṯal 'de/ ap̱o/
aha/ mo.
Gom gwon dhaŋ pem walla miinthus pem
yisa, ayy Tap̱a,
4 walla gom miim pem jin thamka/ yisa, uni
urkina uri sho'k mo dhali thoson is
mo.
Muri is pini mo, dhali p̱u'du/ mo dhali
woṯh̲ aha/ mo, dhali p̱ari mii yan e
mo.
5 /E, jin ta Tap̱a Arumgimis gi momis mo
tani, /e tana Arumgimis ma Israyiil
mo be.
Meri is mo dhali c̲iya ris kal gi
'kwaniny'cesh to kun wana e ki
miim buni mo.
Dhalku/ ki dhal jan ṯal 'deŋ kamu/ bway
mo 'peni uni gwansan kun 'dap̱a e
ki mii ma wu'th gi tonthus mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

6 Mom'pimpili/ isa yempa/ mo tani uni
p̱u'dkin ka nyaŋ'ko'd mo
mmobuk̲ me'da 'ka ka ris mo dhali 'thil is
buni e 'peŋkuman bampa/ mo.
7 Uni anann be, gwona bombok̲ ki 'twam
buni mo,
dhali k̲aa 'twa/ i is ki 'twam buni mo –
haali/ kaja ikuluma uni gwo ibwa mo
mmo/o gwo mo ki: Kaja imidi cik̲
ana mo?
8 Hili /e, ayy Tap̱a, /e p̱e'thki uni mo,
dhali /e dhukina ris kal gi 'kwaniny'cesh
mmota uni gun wak̲u mo.
9 Ayy Mom'bi'th pem mo tani aha/ mina
yuk̲ gway mo mmomaŋ /e mo,
haali/ /e, ayy Arumgimis, tana cur pem jin
ṯenu gwo mo.
10 Arumgimis pem jin di'd e mo/en piti jin
ṯelu sho'k mo tani a'di midi gam
aha/ 'kup̱ mo.
Dhali Arumgimis pem a'di midi dhal aha/
bway mo mmop̱ar mo jin p̱inu mii e
mo ap̱o/ uni gun ta 'kup̱ ki aha/ mo.

11 Dhalku/ uni ki 'kosh jwa mo, isi ciki/ tagi 'kwanim pem mini this uni e mo.
Dhuyi uni mmomol dosh shoka 'cesh mo ki mom'bi'th pini mo, dhali 'doku/ uni ka luŋgu'b mo,
ayy Tapa, jin ta jim bam jin ta'da goŋgoro/ mo.
12 Haali/ gom miinthus kun miikina uni ki 'twam buni mo, dhali ki gwo ma le'd buni mo,
dhalki uni bu'th ma kume/ gi 'bam buni kun dhuna uni ki ca mo.
Gom gwo ma jee dhali gwo ma tor kun baha uni mo tani
13 shwayi uni ki 'ci'd'da/ ka nyor pini mo,
shwayi uni ki 'ci'd'da/ ntagi uni mini 'koki 'ko dok/e mo, ki 'kwani mini mish ki /e tana Arumgimis jin ji 'kwani ma Yakuub mo
ntagi 'pemen gi mony'cesh mo be.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

14 Mom'pimpili/ isa yempa/ mo tani uni pu'dkin ka nyaŋ'ko'd mo
mmobuk me'da 'ka ka ris mo
dhali 'thil is buni e 'peŋkuman bampa/ mo.
15 Uni tani mo ki tantan gom tonte/ mo,
dhali cesh mo ki ŋarŋash mo wakki/ uni 'koki kapa dum buni mo.
16 Hili aha/ mina yuk gway gom mo ma dem dem pini mo.
Dhali aha/ mina yuk gway ki 'kal 'kal gom mo/ en pini jin telu sho'k mo e mon'thamo/ mo.
Haali/ /e takina cur jin tenu gwo gom aha/ mo
dhali /e ta jim pem jin hurga/ jwa icine/ mo ka teem pem jin dika/ ka cis mo.
17 Ayy Mom'bi'th pem mo tani aha/ mina yuk gway mo mmomaŋ /e mo,
haali/ /e, ayy Arumgimis, tana cur pem jin tenu gwo mo,
/e jin tana Arumgimis jin torki aha/ mo/ en pini jin telu sho'k mo.

60

Eya manyuk gway mo, isi ki koŋ gway jin yuku gom jandin to mo. Gway ma Dawuu'd jin yedhu sho'k mo dhali gwo ma ye'th sho'k jin yedhu me'd jin kalkina a'diya shir shir uni ka Araam Nahreen mo dhala Araam Suba mo dhali me'd jin pu'd ma Yuwab e kul piti jin dokkina a'di me'd jin 'koshkina a'di 'Kwani gi Pa Aduum kun 'koni alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ mo e embul Wosh ma 'Doŋkoro/ mo.
1 Ayy Arumgimis, /e wakki aman mo, dhali 'ce'd mom bam jin 'ce'du/ gwo she/ mo.
/E miikina nyor mo. Ayy, waru/ aman is mo ma.
2 /E karki mony'cesh mmoyikin is mo. Dhali /e ki 'twak a'di bwa mmothek she/ mo.
Nyaŋi a'di ka nyaŋ'ko'd mo e mom piti jin shi/ki'd mo, haali/ a'di mol dosh shoka 'cesh mo.
3 /E ki dhal 'kwanim pini mmo'kosh is ka nyor ki to kun 'batha'ba'th mo,
/e ki dhu am me'd 'kwani kun sona du mo gom to kun ditadit kun 'kosh am mo.
4 /E ki kar mom pini jin ta'da berag gom uni gwansan kun ko/ki /e mo,
mmocuna uni ki bimbir 'peni a'di jin ta jiŋ gana/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Wakan ki unim pini gun ena /e mo minu 'cuk mo,
ciyi mo jin pinu mii e ki me'da bim poros pini mo dhali thok am gwo mo.
6 Arumgimis oki gwo e mom piti jin kogu mo.
Nyakki gway jin yuku ki moŋ'kuny bwa mo tani aha/ mina kwa/ Pan Shakiim bwa mo
dhali dhu uni ka bwanykin 'peni embul ma Sukkuut mo.
7 Dhala Jil/aad, a'di ta jim pem mo. Dhala Manassa a'di ta jim pem mo.
Dhala Eprayim a'di ta toŋ'kup pem mo.
Dhala Yahuuda/ a'di ta cwa ma malik pem mo.
8 Muwab a'di ta mom pem jin 'thurka/ me'd mo.
Dhali apo/ Pan Aduum mo tani aha/ yipa ppam pema po/ mo.
Dhali apo/ Pam Palasthiin mo aha/ mina 'ther cuuwa/ gom mo jin pinu mii e mo be.
9 Kaja a'di imidi sus aha/ e 'peŋkuman bampa/ jin tenu gwo mo?
Dhali kaja a'di imidi shu aha/ bway mo e Pan Aduum mo?
10 /E a'di idiki wak amana, ayy Arumgimis?

/E diki k̲al ya ka bor mo, ayy Arumgimis, nyak̲ki 'kwani ma meem bam mo.
11 Ayy t̲uka bor ma, wot̲h̲ am mo 'pena p̲o/ 'kwani kun ta 'kup̲ ki am mo,
haali/ mowot̲h̲ jin ta gi wathi/ mo tani a'di ta jim p̲e'th mo be.
12 Nyak̲ka Arumgimis mo tani ana p̲ina mii e mo
haali/ a'di ta a'di jin siri'cki uni gun ta 'kup̲ bana ki sho'k mo.

61

Eya manyuk̲ gway mo ka shu/ kun buk̲u mo. A'di jin ta gway ma Dawuu'd.
1 Cik̲i gwom pem mo ma, ayy Arumgimis, kari 'ce gom mon'thom pem mo,
2 'peni 'pemen gi mony'cesh mo tani aha/ yuk̲kina /e mo me'd jin 'thin ma dum pem buye/ mo be.
Susi /e aha/ mo e wosh c̲aan jin turatur mmobol aha/ e mo,
3 haali/ /e ta jim pem jin hurga/ jwa mo,
/e ta a'di jin waki gu'ba turga/ jin 'bitha'bi'th ap̲o/ 'kwani kun ta 'kup̲ ki aha/ mo.
4 Dhalki aha/ c̲a'ba e gu'b burrinyem pini ki sule/ sule/ mo.
Ayy mmodi ki 'dantar e bwaŋ'kwariny ma darha'dam pini jin ta'da bi mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Haali/ /e, ayy Arumgimis, cik̲ki gwom pem jin oka/ is mo,
/e c̲iki aha/ mal gi uni gwansan kun k̲o/ki gway pini mo.
6 Galali mondiki/e ma malik̲ mo.
Dhali dhalki yil piti 'dim 'kup̲ ntaga risa nyak̲um yil gi 'kwaniny'cesh mo.
7 Dhalki a'di karuwa k̲ursi ma malik̲ ki sule/ sule/ ibwambor ma Arumgimis mo.
Dhalku/ ki non mo/en jin t̲elu sho'k mo dhali mii ma isiŋ gana/ mmotim a'di ap̲o/ mo.
8 Dhali aha/ mina yuk̲ gway mo mmomaŋ gway pini mo,
me'd jin c̲ikika/ gwom pem jin oka/ is 'ko'da tee 'ko'da tee mo.

62

Eya manyuk̲ gway mo, isi ki gwo ma Yadut̲h̲uun mo. Gway ma Dawuu'd.
1 Goma Arumgimis 'de/ mo tani a'di ic̲or ma k̲ashiram pem ki shwamm mo.
'Peni a'di mo tani mowot̲h̲ pem p̲u'dki'd mo.
2 A'din 'deŋ gana/ ita wosh pem mo dhali bway gi mowot̲h̲ pem mo
dhali acur pem jin t̲enu gwo mo. Ki aha/ minu 'koki joc̲ mo ki joc̲ jin shiyi'd mo.
3 Um mini dak̲ mo kakasja mmo'ko ap̲o/ 'kwani mo mmo'ce'd uni bwa mo, aris umi 'baar mo,
kun wana e ka goŋ kun ishki gal mo, agoŋ jin dar gi mo jin kar shoka 'cesh mo?
4 Uni i'kona gwo ibwa mo mmoyap̲ a'di ki sho'k 'pena ris 'kup̲ piti mo.
Uni 'kunykina bwa ki 'kuny gom gwon thus mo.
Uni 'borki 'twam buni mii mo,
dhali hili e bwaman ma dum buni mo tani uni jeekina jee mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Goma Arumgimis a'di 'de/ mo tani a'di ic̲or ma k̲ashiram pem ki shwamm mo.
Haali/ mo ma 'teŋ kap̲em pem mo tani a'di 'peni a'di mo be.
6 A'din 'deŋ gana/ ita wosh pem mo dhali bway gi mowot̲h̲ pem mo
dhali acur pem jin t̲enu gwo mo. Aha/ minu mol yik̲in is mo be.
7 Eya Arumgimis mo tani mom pem jin sika/ is gom mony'cuk̲ mo dhali montak̲ mo tani 'kon e a'dim pem
jin ta wosh jin ek̲a/ ek̲ mo, dhali a'dim pem jin hurga/ jwa mo tani a'di ita'da Arumgimis mo be.
8 Gami gwo is e a'di ka tee i'baar mo, ayy 'kwani.
Woli adum bum ibwambori a'di mo.
Haali/ Arumgimis ta a'di jin mina ana hur jwa icine/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

9 'Kwani kun hatha moŋ'ko 'ko'd ki ha'th mo tani hili 'kon jasi ari'ceenne/ mo.
'Kwani kun 'kon e mo jin kap̲a 'penkap̲an mo tani suskunu this e mo eya dum buni mo.
Dhali mombar buni 'deke'thki'd isi mis mo.
Uni tawasha tawash mo mmobola wulp̲e/ e mo.

10 Dhalku/ ki dhu mo jin wunu awuny jwa i is e mo jin dilu to mo.
Dhalku/ ki dhu mo ma 'te/ ma kapem bum ki pe'th e mo jin kwalu to mo.
Wakki/ mo jin tanu pa ki pa mar is mo tani dhalku/ ki dhu adum bum 'ko'di uni mo.

11 Me'd 'de/ Arumgimis oki gwo mo.
Me'di su/ mo tani aha/ cikkina gwo yansan mo
ki mom'bi'th ta jima Arumgimis mo
12 dhali e /e mo tani ayy Tapa, mo/en jin telu sho'k mo cila /e mo.
Haali/ /e ki rak wathi/ to ibway mo isi ki miin to jin miina a'di mo be.

63

Gway ma Dawuu'd me'd jin dikina a'di e bwaasho gi 'Kwani Yahuuda/ mo.

1 Ayy Arumgimis, /e tana Arumgimis pem mo, dhali aha/ simmkina /e e mo.
Akashiram pem 'kosha te/ /e mo.
Buŋgwar is pem 'thina buye/ gom /e mo
me'd mo jin kuthaku'th mo dhali mony'cesh jin ta toŋkor jin dina yi'de/ ki di mo be.
2 Wakan aha/ hilkina apo/ /e e mo jin kogu mo
mmohil mom'bi'th pini mo dhali monyca mo.
3 Haali/ mo/en pini jin telu sho'k mo tani a'di 'borki'd mo mmobol mondiki/ e e mo,
'twa/ pem midi maŋ /e mo be.
4 Wakan aha/ mina 'bor /e mii mo isi me'd jin miga/ di ki e mo.
Aha/ mina 'de'k me'd pem 'kup ki mis mo dhali yuka yuk apo/ gway pini mo.

5 Akashiram pem a'di 'kunykina bwa mo me'd ki monoro'd mo dhali ca'bki momot momot mo
dhali 'twa/ pem a'di maŋki /e ki moŋ'kuny bwa jin ta 'twa/ mo.
6 Ki aha/ kulumkina gwo ibwa gom /e apowa cim pem jin ishka/ mo
dhali kulum gwo ibwa gom /e mon'thiny kun timka/ tim mo.
7 Haali/ /e tana manwoth aha/ mo,
dhali eya la ma bim pini mo tani aha/ yukkina gway gom moŋ'kuny bwa mo be.

8 Akashiram pem kothki /e me'd mo.
Dhali me'da bim poros pini bu'thki aha/ mo.
9 Hili uni gwansan kun simmki mondiki/em pem e mo mmo'ce'd a'di sho'k mo tani
uni mini ii ka luŋgu'b e mony'cesh jin 'kula'kul mo.
10 Uni mini ciku/ e mom'bi'th gi gandal jin kaaka mo.
Uni min ma jala/ i'kwar ka gwapi/ mo.
11 Hili amalik mina bwa 'kuny eya Arumgimis mo.
Aris uni gun thulkunu me'da po/ ki a'di mo tani uni mini ca mo,
haali/ 'twa/ gi uni kun tana tor ka tor mo tani minu 'dap 'twa/ mo be.

64

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Ciki 'twa/ pem ma, ayy Arumgimis, goma 'thupin 'twam pem mo.
'Tashi mondiki/em pem 'twa/ mo 'peni mo jin kar aha/ ki mo ma ko/ is gom uni kun ta 'kup gi aha/ mo.
2 Bagi aha/ mo 'peni 'kwanin thus kun mi-ina wu'th ka kwal is mo,
'peni mo jin 'konu gwo ibwa mo mmomii to jin ta thus ki thus mo.
3 Uni gun cilkina le'd buni me'd gandal kun kaaka mo,
kun turki gwo kun kaaka me'da thopa/ kun turu/ to mo,
4 mmo'kosha 'kosh 'peni mo jin isha uni ki jim bag apo/ wathi/ jin dar gi mii 'ba/ mo,
mmo'kosh a'di ki jahanne/ mo dhali dar gi moŋko/ is mo.
5 Uni buthi tonthus buni me'd mo,
dhali uni torkina tor goma gume/ kun 'thina uniya 'cesh ka kwal is mo
mmokulum gwo ibwa mo mmo/o ki: Kaja mini par ana e mo?
6 Dhali kaja a'di imidi ŋap ana ki bur bur gom miim bana kun 'ko ana i'ba/ mo?
Ana kulumkina gwo ibwa ki e kun korakor mo mmobwaa wu'th mo.
Haali/ isi bwaman bwa wathi/ mo dhali adu mo tani a'di 'kula'kul mo.

7 Hili Arumgimis a'di midi shinka thopa/ ka luŋgu'b e uni imun mo,
uni mini ta jama/ ki jahanne/ mo.
8 Haali/ goma le'd buni mo tani a'di midi 'doyi uni e mo jin kupu/ mo.
Aris 'kwani kun mini par uni e mo tani mini bir 'kup buni mo be.
9 Dhali yan'ko'd aris 'kwani 'baar mo mini ko/ is mo
dhali uni mini tor to jin wagaskin ma Arumgimis mo,
dhali kulum gwo ibwa mo gom to kun miikina a'di mo.
10 Dhalki a'di jin mii miiŋkar/e 'kunya bwa mo e Tapa mo
dhali bu'th mo jin huru jwa e a'di mo.
Dhalki uni gwansan kun dhelel ma du mo tani can mo.

65

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd. Gway jin yuku mo.
1 Momaŋ a'di 'dapa'd ki / e mo, ayy Arumgimis, eya Sihyuun mo,
dhali e /e mo tani gwo jin onu is minu mii thim mo,
2 ayy /e jin cikki mon'tho mo.
Haali/ e i /e mo tani a'di ipiyina ris buŋgwar is mo
3 haali/ gom gway gi miinthus mo.
Ki gwondhaŋ bana piki ana e mo,
/e gwamki uni mo.
4 Mom'bor mii gom a'di jin kwanykina / e mo dhali guyu/ mmo'dish mo is mo,
dhali mmoca'b e bwaagoŋ pini mo.
Am minu kap mo ki miim 'borgam pini mo e gu'b pini mo
jin ta gu'b pini gi mondheleladhelel mo be.

5 Ki dhan miim pini kun miikina / e kun caaca mmothok am 'twa/ ki mony'cuk mo,
ayy Arumgimis bam jin ta bway mowoth mo,
/e jin ta mo ma 'teŋ kape/ goma ris 'kwani kun 'kokin e 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo,
dhali uni kun si'dkin mo e bwampowa ris kumma/ yi'de/ mo.
6 /E ki mom'bi'th is pini mo tani /e telki dhan wosh kun turatur sho'k mo,
mmocu'th gi mo ma dem dem mo.
7 /E jin doshki yi'de/ jin mii'da kuku/ kuku/ mo,
dhala kuku/ kukum buni jin birkina uni bakal mo,
dhala dulatt gi 'kwani mo,
8 wakan uni gwansan gun 'kokin e mony'cesh jin si'dasi'd mo tani,
uni ko/ki is gom jamas miim pini mo.
/E ki dhal mo jin yana ya gi mon'thamo/ mo dhali mom'pimpili/ mo mmokum cuuwa/
gom bwaŋ 'kunyka/ mo.
9 /E butkin e mony'cesh mo dhali wol a'di yi'de/ mo,
dhali /e 'kummki a'di ki 'kumm jin caaca kagahara mo.
Yi'de/ ma Arumgimis kun son a'di 'tu'dki mo mo.
/E ki 'twak emen buni mo,
haali/ wakan /e thosonki a'di mo be.
10 /E wolki a'di yi'de/ ka ceŋjal kun ishkin ka enthus mo,
dhali thoson a'di jil piti mo,
mmodhal a'di ki co'do/ mo 'pena piriny ma sho'k mo
dhali /e ki 'bor a'di mii mo gom ca jin cana a'di mo.
11 /E shumki yil gi mo jin isha to ka enthus kun ta kum pini mo.
Jil jin dir ma arabiyyam pini mo tani uni wolki 'twa/ mo ki momot jin momotkina uni mo.
12 Mo ma shon dhii/i'd gi mombwaasho mo tani wolki 'twa/ mo,
dhali aris woshi 'baar mo uni 'kamki is buni ki moŋ'kuny bwa mo.
13 Ashom bip uni hi'thki is buni ki mo ma ma'diny mo,
dhali embul wosh uni hi'thki is buni ki pos mo,
uni kumki cuuwa/ mo dhali yuk gway mmontal 'de/ ki moŋ'kuny bwa mo.

66

Eya manyuk gway mo. Gway jin yuku jin ta gway mo.
1 Yuki gway ki moŋ'kuny bwa ki 'kal 'kal goma Arumgimis
aris um kun 'koni mony'cesh mo.
2 Yuki gway ki monyca gom gway piti mo.
Dhali ci a'di monyca ki momaŋ mo.

3 Dhali oyi Arumgimis gwo mo ki: Dhan miim pini 'ka'da mii ca kagahara.
Wakan dhan monycam pini 'kuc̱ki uni gun ta 'kup̱ ki /e ibwambori /e mo.
4 Aris 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo luŋki / e mo.
Uni yuk̲ki gway mmomaŋ /e mo,
uni yuk̲ki gway gom gway pini mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Iiyu/ mo dhali p̱ar to jin miikin ma Arumgimis e mo.
A'di miiki'da dhan to kun caaca kagahara e bwaŋ 'kwani gi mony'cesh mo.
6 A'di t̲u'kki k̲umma/ yi'de/ mo mmota a'cesh jin k̲uthak̲u'th mo.
Dhali 'kwani iikin ki sho'k e bwam yi'de/ jin k̲u'thki'd mo.
Dhali e mun mo tani aman 'kunykina bwa mo e a'di mo,
7 a'di jin jiki'da ji ki mo ma dem dem piti ki sule/ sule/ mo,
a'di jin timki kal gi mony'cesh gi 'kwani ki em piti mo,
dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo uni kun pishi is buni ka le'd mo mmodhu is buni ki ca mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

8 Mom'bor mii goma Arumgimis bana mo, ayy 'kwani,
dhalki cuuwa/ jin minu maŋ a'di dhalki a'di cik̲u mo,
9 a'di jin dhuki ana e bwaman 'kwani kun 'kon ki e mo,
dhali diki dhal sho'k bana bway mmoyeres mo.
10 Haali/ /e, ayy Arumgimis, /e nyo/ ki aman mo.
Dhali /e palki aman me'd 'dolkon kush jin palu ki o'd mo.
11 /E ki sus am eya gume/ mo.
/E ki 'thi mont̲o'c bwa e empa'd bam mo.
12 /E ki dhal 'kwani bway mo mmomeri 'kup̲i aman mo.
Aman iikina e mo/o'd mo dhali e yi'de/ kun shwana nyor mo,
hili /e din mmosus am e embul mo kun beeyabee mo.

13 Aha/ mina ya e gu'b pini mmoc̲i to jin 'cit̲h̲u/ 'kus mmo'tha ki o'd mo.
Aha/ mina c̲i /e gwo jin oka/ is mo,
14 a'di jin bahkina 'twam pem mo
dhali 'twam pem oki gwo is mo me'd jin dika/ e mont̲o'c bwa mo.
15 Aha/ mina c̲i /e to jin c̲inu mmo'cit̲h̲ 'kus jin ta guŋkulus k̲a'bal mo,
nyak̲ka ku'd ma rasiŋ k̲a'bal mo kun 'cit̲h̲u/ 'kus mmo'tha ki o'd mo.
Aha/ mina c̲i to jin 'cit̲h̲u/ 'kus kun ta gwat̲h̲im bip̲ dhali mi mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

16 Iiyu/ mo dhali cik̲ gwo mo, aris umi 'baar mo kun k̲o/kina Arumgimis mo,
dhali aha/ mina t̲or a'di jin miikunu gom aha/ mo.
17 Aha/ 'therkina cuuwa/ kagahara gom a'di mo,
dhali a'di karkunu ki ca ki 'twa/ pem mo.
18 Wak̲ki/ aha/ mina 'taki thip̲ tonthus eya dum pem mo tani
Tap̲a a'di midi 'taki diki cik̲ aha/ 'twa/ mo.
19 Hili ka jiŋ gana/ Arumgimis a'di icik̲ki'da cik̲ mo.
A'di c̲iki'da hirdhe/ ki 'twa/ pem jin 'thoka/ mo.
20 Mom'bor mii goma Arumgimis mo,
haali/ a'di diki wak̲ mon'thom pem mo,
walla joc̲ mo/en piti jin t̲elu sho'k 'peni aha/ mo.

67

*Eya manyu*k̲ gway mo ka shu/ kun buk̲u mo. Gway jin yuk̲u mo jin ta gway mo.
1 Dhalka Arumgimis mii mii ma 'the gom am mo dhali 'bor am mii mo
dhali kar bwam/em piti mmokush mo ap̲o/ aman mo,
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

2 ki bway pini minu mish mo ap̲o/ mony'cesh mo,
dhali mom'bi'th pini jin tana /e ata is ki me'd mo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo.
3 Dhalki 'kwani maŋ /e mo, ayy Arumgimis.
Dhalka ris 'kwani 'baar mo maŋ /e mo.

4 Dhalki kal gi 'kwaniny'cesh yuk̲ gway ki mom'bor bwa mo dhali ki moŋ'kuny bwa mo,
haali/ /e dwallki 'kwani gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo,
dhali shu kal gi 'kwaniny'cesh bway ap̲o/ mony'cesh mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Dhalki 'kwani maŋ /e mo, ayy Arumgimis.
Dhalka ris 'kwani 'baar mo maŋ /e mo.

6 Mony'cesh gwono'dki maman piti jin markina a'di is mo.
Arumgimis jin ta'da Arumgimis bam mo, a'di 'borki am mii mo.

7 Arumgimis 'borki am mii mo.
Dhalka ris 'kwani kun 'kon e 'pemen gi mony'cesh mo ko/ a'di mo.

68

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd. Gway jin yuku mo.

1 Dhalka Arumgimis cu mis mo dhali dhalki uni kun ta 'kup ki a'di cekerkunu bwa mo.
Dhalki uni gwansan kun shi/ a'di i e mo tani son mo 'peni bwambori a'di mo.
2 Dhalki uni wana e ka ku'd kun borkunu mo, wakan borki uni mo.
Dhali me'd mamana dham jin to'dki'd ibwambori o'd mo tani
dhalki a'di jin ta thus 'ce'du/ sho'k mo si'da/ e bwambor ma Arumgimis mo.
3 Hili dhalki a'di jin ta'da kar/e 'kunya bwa mo.
Dhalki uni yuk gway ki moŋ'kuny bwa mo ibwambor ma Arumgimis mo.
Dhalki uni tashu ki moŋ'kuny bwa mo.
4 Yuki gway eya Arumgimis mo. Yuki gway jin maŋu gway piti mo.
'Deki gway isi mis apo/ a'di jin merki'da powa rak mo.
Gway piti ta Tapa mo. Yuki gway ki moŋ'kuny bwa mo ibwambori a'di mo.

5 Ababa gi uni kun daran ki icom mo, dhali amanhil up gun wuna ikath mo tani,
a'di ta'da Arumgimis jin di'd e mom piti jin kogu mo.
6 Arumgimis ki ci uni kun dar gi gu'b mo mo mmo'ko icine/ mo.
A'di ki sus 'kwani gun dhunu eya sijin e mo jin rusa/ rus mo,
hili uni gun pish is ka le'd mo tani uni 'kokin e mo jin ta'da burta/ o'd ka burta/ o'd mo.

7 Ayy Arumgimis, me'd jin yana /e ka pije/ nyakki 'kwanim pini mo tani
dhali me'd jin yana /eya ye'th ye'th nyakki 'kwanim pini mo e mombwaasho mo tani,
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

8 mony'cesh yikinki is mo dhali momis wolki'da shoka 'cesh 'peni icine/ mo,
e buŋ'kus ma Arumgimis mo.
Wosh Sinaa/ caan mo tani a'di yikinki is mo e buŋ'kus ma Arumgimis mo,
a'di jin ta'da Arumgimis ma Israyiil mo.
9 Ayy Arumgimis, / e dhalkina sho'k mmohe'th kagahara mo,
/e jin wari mal pini is ka nyaŋ'ko'd mo me'd jin wuyina is a'di e mo.
10 Ama'diny ka'bal pini uni gamki mo jin 'konu icine/ mo.
E mo mii miiŋ ganam pini mo tani, ayy Arumgimis, /e ki thoson mii gom 'kwani kun dar gi to mo.

11 Tapa kanki gwo mo.
Uni gwansan tana ris kagahara kun kalki gwom 'borga/ yan mo.
12 Imalik gi 'kwani ma mee mo tani uni son mo, hili uni sokin mo.
Up kun 'koni pa mo tani uni kwa/ki to jin dilu bwa mo,
13 ba uni nyak 'ko ki ka'bal e bwam ma goŋ mo,
dhala biŋ gurko/ uni 'koshkunu is ki 'dolkon kush mo
dhali jeshem piti ca'b ki go'd go'd me'd 'dolkona go'd go'd mo.
14 Ki a'di jin ta gi Mom'bi'th ma Dem Dem cekerki imalik bwa mo tani
awasa/ pu'dki'd apo/ Wosha Salmuun mo.

15 Ayy, wosh jin turatur jin ca'bki dem dem mo, jin ta wosha turga/ gi Pam Bashan mo.
Ayy wosha turga/ jin 'kana 'kup ki bidhi/ bidhi/ ka ris mo, jin ta wosha turga/ gi Pam Bashan mo.
16 Ata hila /e mo ki en dhapan kan mo, ayy, wosha turga/ jin 'kana 'kup ki bidhi/ bidhi/ ka ris mo,
e 'kuwosh jin on ma Arumgimis bwa mo mmota mom piti mmoca'bi cine/ mo?

Nye, mo jin mina Tapa ça'b ki sule/ sule/ mo.
17 Ki mom'bi'th ma ris shumarum kun tana dem dem mo kun ta iss 'kwanimpa ka iss 'de/ ka alip mo,
dhala alaapa powa alaap mo,
Tapa pu'dki'd 'peni 'kuwosha Sinaa/ e mo jin kogu mo.
18 /E ki pok wosh jin turatur mo,
dhali /e ki shu uni bway uni gun bu'thkunu mo e bway pini jin yana /e mo,
dhali bu'th to kun çinu ki me'd e bwaŋ 'kwani mo,
isi kan e bwaŋ 'kwani kun pishi is ka le'd mo, wakan ki Tapa Arumgimis midi di e mo yan mo be.
19 Mom'bor mii midi di gom Tapa mo,
a'di jin 'de'kki ana abor ki mis isa yempa/ mo.
Arumgimis a'di ta bway gi mowoth bana mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

20 Arumgimis bana a'di ta'da Arumgimis gi bway gi mowoth mo.
Dhali eya Arumgimis mo tani, a'di ta Tapa jin cila mo jin yenu 'peni mowu mo.
21 Hili Arumgimis midi pwath 'kup gi uni kun ta 'kup ki a'di mo,
dhali ayinyjwa gi 'kup gi a'di jin ya'd e bway piti jin dina mii a'di i'ba/ mo.
22 Tapa o gwo mo ki:
Aha/ mina dok uni ka nyaŋ'ko'd 'peni Pam Bashan mo,
dhali aha/ mina dok uni ka nyaŋ'ko'd 'peni kumma/ yi'de/ jin 'kula'kul mo
23 ki um mini lam sho'k bum ka bas mo,
dhali ka le'd ma 'kam bum mo tani uni mini ta gi tonte/ 'peni 'kwani gi 'kup bum mo.

24 Yam pini kun kogu kun yana /e mo tani mishu mo, ayy Arumgimis,
a'di jin ta ya ma Arumgimis pem mo, a'di jin ta'da Malik pem mo, e mo jin kogu mo,
25 imanyuk gway kun iina bori a'di mo, dhali uni kun bukina dheŋdhenye/ iini 'ko'd mo
dhali bwaman uni mo tani nyara/ pina dheŋdhenyem buni ki me'd mo.

26 'Bori Arumgimis mii e dhana tul 'kup gi 'kwani mo,
Tapa, ayy um 'kwani kun ta uçi ma Israyiil kun kasha e mo.
27 'Pena wak ma Benyamiin, a'di jin piski'd e bwaman uni, jin shu'da shu/um bway mo,
e bwaman gi iya/ gi 'Kwani Yahuuda/ eya waambuhany buni mo,
dhali e iya/ gi 'Kwani gi Pan Sabulun mo, dhali e iya/ gi 'Kwani gi Pa Naptaali mo.
28 Tilu mom'bi'th ma dem dem pini is mo, ayy Arumgimis.
Tori mom'bi'th pini mo, ayy Arumgimis, / e jin wagaski a'di gom am mo.
29 Gom gu'b gi mondheleladhelel pini jin di'd e Pa Urushaliim mo tani
imalik kalki to kun çinu ki me'd mmoçi /e mo.
30 Kucuri to/e gwansan kun 'kon e bwaman ma pil mo,
dhali e bwaman ma ma'diny gwathim bip nyakki ushi bip gi 'kwani mo.
Yap uni ki sho'k uni gwansan kun 'dapkina e goma thulpa/ mo,
dhali çekerki 'kwani bwa mo uni gun 'kunyi bwa e mo ma mee mo.
31 Dhalka korok kalu 'peni Pam Masir mo.
Dhalki 'Kwaniŋ Gale/ soyin ki jahanne/ mo dhali he'th me'd buni goma Arumgimis mo.
32 Yuki gway eya Arumgimis mo, ayy aris 'peŋkuman bampa/ gi mony'cesh mo.
Yuki gway mmomaŋ Tapa mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

33 E a'di jin merki'd eya powa ris momis mo, a'di jin ta gi momisa dhamo/ mo.
Hili mo mo ma, a'di hashki 'twam piti 'peni mun mo, 'twam piti jin ça'bki dem dem mo.
34 Çika Arumgimis mom'bi'th mo,
mom'bi'th piti jin miikina a'di miin tapa apo/ 'kwani ma Israyiil mo,
dhali mom'bi'th piti a'di diki'd e bwaman momis mo.
35 Arumgimis a'di ka/aka/ e mom piti jin kogu mo,
a'di jin ta'da Arumgimis gi 'Kwani ma Israyiil mo,

a'di ki ci mom'bi'th mo dhali 'bi'th 'kwanim piti is mo.
Mom'bor mii midi di goma Arumgimis mo.

69

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo gom jandin to mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Tayi aha/ is is ki me'd mo ma, ayy Arumgimis.
Haali/ yi'de/ loski aha/ ki 'ba/ ilu/ mo.
2 Aha/ cickina ka 'cesh e bwam boro'th jin 'kula'kul mo,
e mo jin dar gi mo jin miga/ jett shoki cine/ mo.
Aha/ pu'dkina e yi'de/ jin 'kula'kul mo,
dhali agannu/ yi'de/ a'di kacki'da po/ aha/ mo.
3 Aha/ wukina is e gom kom pem mo,
dhali 'kus pem dhere'di 'baar mo.
Dhali em pem 'cethki'da 'tum kagahara mo
mmowu e 'kup mmocora Arumgimis mo.
4 Mmobola mur 'kup pem e mo tani
uni ta uni gwansan kun shi/ki aha/ e mo ki dar gi miiŋ kamu/ mo.
Uni gwansan ca'bki dem dem mo kun mini 'ce'd aha/ sho'k moyi,
uni gwansan kun mini bu'th aha/ ki gwo ma tor mo.
A'di jin dika/ ki kwal naskina/ mo tani
aha/ mina mii dok a'di ka nyaŋ'ko'd mowa?
5 Ayy Arumgimis, /e mishki mii ma palim pem mo.
Mii gun thu'thka/ mii mo tani 'konuki bag 'peni /e mo be.
6 Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway kun tan gi mo ma 'teŋ kape/ e /e mo dhunu ki mo ma 'the is gom aha/ mo,
ayy Tapa Arumgimis gi momis mo.
Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway kun simmki /e e mo jin minu 'doyu/ uni e mo jin minu this uni tak gom aha/ mo,
ayy Arumgimis ma Israyiil mo.
7 Haali/ a'di gom gway pini mo tani aha/ kalkina mo jin wakuwa wak mo,
dhali mon'the is a'di kumki aha/ bwam/em pem mo.
8 Aha/ wara ki wathi/ gi bampaŋ kamu/ e bwaman 'kwani ma wak pem mo,
mmota a'di gi paŋ kamu/ e bwaman iya/ ma ta'da mo.
9 Haala nyor gom gu'b pini a'di shwakaa/ mo,
dhali asor gi uni gwansan kun sorki /e mo tani ta'kkina po/ aha/ mo.
10 Ki aha/ karkina is pem ki gwa'd mo eya kashiram pem ki moŋga/ to mo tani
a'di warki'd ki mowak pem mo.
11 Ki aha/ hi'thkina burrinye/ ma shawaal e is mmota burrinye/ gom is pem mo tani,
aha/ warkina ki a'di jin miikina uni ka mak mo.
12 Aha/ tana a'di jin tora uni gwansana tor kun 'kon e 'twaŋkala goŋ mo
dhali uni kun 'koshkin ma su mo tani yukki gway gom aha/ mo.
13 Hili gom aha/ mo a'thom pem jin 'thoka/ mo tani e /e mo be, ayy Tapa.
Eya tente/ jin mishuwa bu'th bu'th mo, ayy Arumgimis,
dhali e mo/ish jin isha mo/en pini jin telu sho'k mo tani /e 'thokki aha/ 'twa/ mo.
14 Ki mowoth pini jin ta isiŋ gana/ mo tani 'cwami aha/ mo
'peni boro'th jin loski aha/ mo.
Dhalki aha/ 'cuku mo 'peni 'kwani kun ta 'kup ki aha/ mo
dhali 'peni yi'de/ kun 'kula'kul kun shwana nyor mo.
15 Dhalku/ ki dhala gannu/ yi'de/ bway mo mmodhi'th aha/ sho'k mo,
walla moŋ'kul piti mmolos aha/ mo,
walla jisa 'kulga/ mmomu'th 'twa/ apo/ aha/ mo.

16 'Thoki aha/ 'twa/ mo ma ayy Tapa, haali/ mo/en pini jin telu sho'k mo a'di 'bora'bor mo be.
Isi ki gwo gi momiimiim pini jin ishki'd ka enthus mo tani tu'kki/ aha/ is mo.
17 Dhalku/ ki bag jis/em pini 'peni ciŋkinam pini mo.
Haali/ aha/ dina e mo ma cis mo tani huru/ ki jahanne/ mo mmo'thok aha/ 'twa/ mo.
18 'Dishi aha/ is mo dhali wani aha/ 'ba/ mo,
dhali kari aha/ ki 'kus 'peni 'kwani kun ta 'kup ki aha/ mo.

19 /E mishi mowak pem jin waku aha/ mo,
dhali mo ma 'the is pem mo dhali mo jin 'konuki tak aha/ mo.
Aris uni gun ta 'kup ki aha/ misha /e mo.

20 Asor 'ce'dkina dum pem bwa mo,
wakan a'di itaka/ buṯkan ki buṯkan mo.
Aha/ ŋapa mo jin minu 'taki hil aha/ ki mo ma 'thime/ ki mo/en mo tani hili aha/ gama wathiŋ kamu/ yisa.
Dhali aha/ ŋapa 'kwani mmo'taki malas aha/ mo tani, hili aha/ dinaki gam jaŋ kamu/ mo.
21 Uni c̱iki aha/ aṯi'd tonthus e tonṯe/ mo,
dhali gom yi'de/ jin bu'thki aha/ mo tani uni c̱iki aha/ yiman tom'pac̱a'd mmopi mo be.
22 Dhalki tonṯem buni jin shwana uni atharabeesa mo warki'd ka gume/ ibwambori uni mo.
Dhalki tom buni kun 'ciṯhu/ 'kus mmomiiya bas goma yuk̲ jin yuk̲u ka tul 'kup mo warki'd ka gume/ mo.
23 Dhalki em buni a'di dhurumkunu mo mo, wakan ki uni mini 'koki par mo e mo
dhali dhu ki uni empa'd buni mmodee ki sule/ sule/ mo.
24 Woli anyor pini jin dek̲kina /e apo/ uni mo,
dhali dhalka nyor buni jin pura /e ki o'd kumki uni 'twa/a 'cesh mo.
25 Dhalki gu'ba'kum buni taki bwam ma'du/ mo.
Dhalku/ ki dhal jan ṯal 'deŋ kamu/ bway mo mmoc̱a'b e gu'b burrinyem buni mo.
26 Haali/ uni ṯo'cki a'di bwa mo a'di jin dorkina /e mo,
dhali a'di jin tak̲kina /e jama/ mo tani uni 'kon naskina/ mmoṯo'c a'di bwa ki nyanye/ mo.
27 Dhuki uni ajisa i is mo.
Dhalku/ ki dhu uni mmodhu ka po/ 'peni /e mo.
28 Dhalki uni 'koshu gway buni 'pena warka/ gi mondiki/e mo,
dhali uni minu 'koki 'kwar gway buni e bwamana warka/ nyak̲ki 'kwani kun tana k̲ar/e mo.

29 Hili aha/ wo'ckunuwa du she/ mo dhali 'kaa du she/ mo,
Dhalki bwaya k̲ar/ em pini, ayy Tapa Arumgimis, kar aha/ e mo jin k̲a'dama/ k̲a'dam mo.
30 Aha/ mina maŋ gway ma Arumgimis ki gway jin yuk̲u mo.
Aha/ mina ek̲ a'di ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo.
31 Mii yansan a'di imidi 'bor Tapa bwa kagahara mmobola morbip e mo,
walla rasim bip jin 'kana je mo dhala cuk̲ mo.
32 Dhalki uni gwansan kun siriju/ ki sho'k par mii e mo dhali 'kuny bwa mo.
Dhali um gwansan gun simmkina Arumgimis e mo tani dhalka dum bum tashu e mo dok̲/e.
33 Haali/ Tapa a'di cik̲ki gwo mo 'peni uni gun mini mii ta gi to mo,
dhali a'di diki wak̲ uni gun ta unim piti kun dek̲kunu mo.
34 Dhalki momis dhali mony'cesh maŋ a'di mo,
dhali dhan k̲umma/ yi'de/ dhali aris to 'baar mo kun k̲alki ya e bwaman a'di mo.
35 Haali/ Arumgimis midi ta Sihyuun is is ki me'd mo
dhali nyaŋ ka Yahuuda/ 'peŋkuman bampam piti dok̲/e mo.
Dhali uni gun ta c̱iŋkinam piti mo tani mini 'ko e mo yan mo dhali bu'th a'di mo
36 dhali uc̱i gi c̱iŋkinam piti mo tani midi ta mal piti mo,
dhali uni gwansan gun eni gway piti mo tani mini 'ko e bwaman a'di mo.

70

Eya manyuk̲ gway. Gway ma Dawuu'd, gom mo jin kanu to e jin c̱inu ki me'd mo.
1 Tayi ki bwam 'boro'd ma, ayy Arumgimis mmo'cuk̲ aha/ mo.
Ayy Tapa, huru/ ki jahanne/ mmowoṯh aha/ mo.
2 Dhalki uni dhunu ki mon'the is mo dhali duŋkurki 'kup is mo
uni gwansan kun ŋap mondiki/ em pem mo.
Dhalki uni dok̲kunu to ka nyaŋ'ko'da bor mo dhali dhalki uni 'doyunu mo e mo jin ushu uni tak̲ mo
uni gwansan kun ona bwa ki aha/ minu shi/ mo.
3 Dhalki uni k̲o/ is ki k̲o/ jin shiyi'd mo gom mo ma 'the is buni mo
uni gun o gwo mo ki: 'Thor ki 'thor.
4 Dhalki aris uni 'baar kun simmi /e e mo tani
'bora bwa mo dhali 'kuny bwa mo e /e mo.

Dhalki uni gwansan kun en bway gi mowoth pini mo
o gwo mo kagahara mo ki: Arumgimis a'di caaca mo.
5 Hili aha/ hatha'ko'd mo dhali aha/ mina mii ta gi to mo.
Huru/ ki jahanne/ gom aha/ mo, ayy Arumgimis.
/E tana manwoth pem mo dhali aman'cuk pem mo.
Ayy Tapa, dhalku/ ki tayaa diite/ mo.

71

1 E /e mo tani, ayy Tapa, aha/ bu'thkina mom pem jin hurga/ jwa e /e mo.
Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo.
2 E momii ma kar/em pini mo tani 'cuki aha/ mo dhali 'cwami aha/ mo.
Ka'di 'cem pini gom aha/ mo dhali tayi aha/ is is ki me'd mo.
3 Wari /e ki wosh jin miga/ hur jwa icine/ mo,
mmota acur jin tenu gwo mo mmota aha/ is is ki me'd mo,
haali/ /e ta wosh pem mo dhali acur pem jin tenu gwo mo.
4 'Cwami aha/ mo, ayy Arumgimis pem, 'peni me'd gi a'di jin ta thus ki thus mo,
dhali 'peni a'di jin bu'thki'da bu'th ki kwap mo, a'di jin diki ta kar/e mo dhali wathi/ jin ta matt ki matt mo.
5 Haali/ /e, ayy Tapa, /e tana 'teŋ kapem pem mo,
dhali 'pena cim pem jin gamka/ /e gwo is mo, ayy Tapa, 'peni dhuru'c pem jin taka/ mo.
6 Apo/ /e mo tani aha/ dikina ka linthith 'peni mondho'th pem mo.
/E ta a'di be jin bu'thki aha/ 'peni bwa ma dho'th ma ta'dam pem mo.
Momaŋ pem tikirki di gom /e mo.

7 Aha/ mera 'kwani ka ris ka yempa/ mo.
Hili /e ta jim pem jin 'bitha'bi'th jin hurga/ jwa icine/ mo.
8 'Twa/ pem a'di 'tu'du/ mo ki piny piny ki momaŋ /e mo
dhali ki monycam pini i'baara tee mo.
9 Dhalku/ ki bit aha/ asho ka tee jin miga/ ta adhan mo.
Dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo wakki/ aha/ mina mom'bi'th pemi 'baar mo.
10 Haali/ 'kwani tana ris kun ta 'kup ki aha/ mo kun oki isi gwo gom aha/ mo,
uni gwansan kun corki mondiki/em pem mo tani uni logomki gwo mo mmontal 'de/ gom aha/ mo
11 dhali o gwo mo ki: Arumgimis, mola /e, dhalki a'di 'pen mowa?
Uri a'di isho'k mo dhali bu'th a'di mo
haali/ jaŋ kamu/ di'da jin midi 'cuk a'di mo?

12 Ayy Arumgimis, dhalku/ ki si'd 'peni aha/ kagahara mo.
Ayy Arumgimis pem, huru/ ki jahanne/ dhali woth aha/ mo.
13 Dhalki unim pem gwahan kun yeri aha/ is ki gway dhunu ki mo ma 'the is mo dhali shwa ki o'd ki 'ci'd'da/ mo.
Dhalki uni tashu ki mo jin wakuwa wak mo dhali mo jin thisuwa tak tak mo,
uni gwansan kun simmki mo e jin midi shi/ aha/ is mo.
14 Hili aha/ mina ta gi mo ma 'teŋ kape/ ki sule/ sule/ mo,
dhali aha/ mina maŋ /e naskina/ ki sule/ dhali ki sule/ sule/ mo.
15 'Twam pem midi tor gwo gom mo ma kar/em pini jin kalkina /e mo
dhali miim pini jin miina /e gom bway gi mowoth goma tee 'baar mo,
haali/ mondeŋ buni a'di peki monyith pem jin nyithka/ uni mo.
16 Ki dhan mii ma dem dem gi Tapa Arumgimis mo tani aha/ mina pu'dku/ mo,
aha/ mina maŋ mii ma kar/em pini mo, a'di jin ta jim pini /e 'de/ mo.

17 Ayy Arumgimis, 'peni dhuru'c pem jin taka/ mo tani /e torki aha/ gwo mo,
dhali aha/ mina bah dhan momer pini jin miina /e to mo.
18 Wakan, isi kani, e mo jin canu ki yil mo dhali mo jin 'kan ma wuu 'kwani mo
ayy Arumgimis, dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo,
ntagi aha/ mina bah mo ma dem dem pini mo
eya risa nyakum yil gi 'kwani kun mini pu'du/ mo.

19 Mom'bi'th pini dhali mo ma k̲ar/em pini mo tani, ayy Arumgimis,
uni jidhirkin e momis jin k̲a'dama/ k̲a'dam mo.
/E jin miikina dhan to kun caaca mo,
ayy Arumgimis, kaja a'di iwaki /e mo?
20 /E jin karki aha/ mo mmop̲ara ris mont̲o'c bwa e kun surkun mo tani
/e mini tash aha/ e mo dok̲/e.
'Peni moŋ'kul gi mony'cesh mo tani
/e mini 'de'k aha/ abor gi mis dok̲/e mo.
21 /E mini mar aha/ montak̲ pem is is mo
dhali malas aha/ dok̲/e mo.
22 Dhali aha/ si'da/ mina maŋ /e ka dheŋdhenyem pem jin buk̲ka/ mo
gom mo ma isiŋ ganam pini jin tana /e mo tani, ayy Arumgimis pem,
aha/ mina yuk̲ gway mmomaŋ / e ka dheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/ i pesu/ mo,
ayy /En 'De/ jin ta jima Israyiil jin K̲ogu mo.
23 'Twa/ pem midi 'ther cuuwa/ gom bwaŋ 'kunyka/ mo,
ma me'd jin miga/ yuk̲ gway mmomaŋ /e mo,
nyak̲ka k̲ashiram pem si'da/ ilu/ mo a'di jin 'cwamkina /e mo.
24 Dhali ale'd pem midi t̲or gwo gom mii ma k̲ar/em pini jin wot̲h̲kina /eya wot̲h̲
ka tee 'baar mo
haali/ uni dhukunu ki mo ma 'the is mo dhali mo jin thisuwa tak̲ tak̲ e mo,
uni gwansan kun ŋap̲ki bway ki bur bur mo mmo'taki shi/ aha/ is mo.

72

Gway ma Sulemaan.

1 C̲iya malik̲ mo ma k̲ar/em pini mo, Ayy Arumgimis,
dhali mo ma k̲ar/em pini gom ya/ ma malik̲ mo.
2 Dhalki a'di dwall 'kwanim pini gwo ki mii ma k̲ar/e mo
dhali unim pini kun hatha'ko'd ki mo ma k̲ar/e mo.
3 Dhalki dhan wosha turga/ k̲ali mo jin rusu ki rus gom 'kwani mo,
dhali aris wosh si'da/ k̲ali mo ma k̲ar/e mo.
4 Dhalki a'di 'ce'd gwo she/ gom to jin rak̲i 'kwani kun hatha'ko'd mo.
C̲iyi mo jin 'cuk̲uwa 'cuk̲ gom 'kwani kun mini mii ta gi to mo,
dhali yap̲i uni gwansan kun siri'ckina siri'c k̲i sho'k mo.

5 Dhalki a'di di'd ki e mo ka tente/ di'di motim 'kup̲ naskina/ mo,
dhali me'd jin din̲ ma ppe naskina/ gara/ mo, eya risa nyak̲um yil gi 'kwani mo.
6 Dhalki a'di wana e ka sho'k jin wolki yi'dem piti asho jin 'punyu/ mo,
me'da sho'k jin mii yi'de/ ki puya/ puya/ ap̲owa 'cesh mo.
7 Eya teem piti jin dina a'di ki e mo tani dhalki mo ma k̲ar/e 'twak̲a'd mo,
dhali moŋk̲u'th is mmo/ish mo ntaga ppe midi diki di dok̲/e mo.

8 Dhalki a'di ta gi mom'bi'th 'peni k̲umma/ yi'de/ mo ntagi k̲umma/ yi'den tiya mo,
dhali 'peni yi'de/ kun sokin mo ita gi 'pemen gi mony'cesh mo.
9 Dhalki uni gun ta 'kup̲ ki a'di luŋkini bwambori a'di mo,
dhali 'kwani kun ta 'kup̲ ki a'di mini 'bit̲t̲ bu'da'cesh mo.
10 Dhalki imalik̲ gi Pan Tarshiish dhali kum pa uk̲a 'cesh mo
c̲i a'diya thulp̲a/ mo,
dhali imalik̲ gi Pan Shaba mo dhali Pan Saba mo
k̲al to kun c̲inu ki me'd gom a'di mo.
11 Dhalki aris imalik̲i 'baar mo t̲agkina 'cesh ki jiŋ 'kup̲a'dup̲uni bwambori a'di mo,
dhali dhalka ris kal gi 'kwaniny'cesh si'da/ mii a'di to mo.

12 Haali/ a'di 'cuk̲ki uni gun mini mii ta gi to mo, ki a'di yuk̲ki'da yuk̲ mo,
a'di jin hatha'ko'd mo dhali a'di jin dar gi wathi/ mmowot̲h̲ a'di mo.
13 A'di ki hila hil ki e ma 'thime/ ki mo/en ap̲o/ uni gun 'ka'da is mo dhali ap̲o/ uni gun mini mii ta gi to mo,
dhali ta moŋ'koki/em buni is ki me'd mo gom uni gun mini mii ta gi to mo.
14 'Peni mo jin sirijuwa siri'c ki sho'k mo dhali abujur jin bujuru mo tani a'di wanki moŋ'koki/em buni 'ba/ mo,
dhala bas buni ta yinthoŋ gana/ e jis/em piti mo.

15 Dhalki a'di di'd ki e ki sule/ sule/ mo.
Dhalki 'dolkon gana/ jin ta gi Pan Shaba
cinu a'di mo.
Dhalki mon'tho minu tikir 'tho gom a'di ki
tikir tikir mo
dhali mom'bor mii minu 'tho gom a'di ka
tee 'baar mo.
16 Dhalki emen tonte/ ishin ka enthus e
bampa/ mo,
apowa ris 'kuwosha turga/ mo me'd jin
yikinkina 'tham uni is mo.
Dhalki maman cwam piti wana e ki ji gi Pan
Lubnaan mo
dhali dhalki 'kwani 'tu'dina 'tu'd mo 'peni
aris 'peŋkuman bampa/ mo
me'da sho gi bwam bunto mo.
17 Dhalki gway piti 'dim 'kup ki sule/ sule/
mo.
Dhalki yir piti di'd ki sule/ sule/ me'da
tente/ mo.
Dhalki 'kwani 'bori is buni mii ki a'di mo,
dhali aris kal gi 'kwaniny'cesh yuki a'di mo
ki a'di jin 'boru mii mo.

18 Mom'bor mii midi di gom Tapa mo a'di
jin ta'da Arumgimis gom 'Kwani ma
Israyiil mo,
A'din 'deŋ gana/ imii'da dhan to gi momer
mo.
19 Mom'bor mii midi di gom gway gi mony-
cam piti ki sule/ sule/ mo.
Dhalki monycam piti 'tu'd mony'ceshi
'baar mo. Amen dhali Amen.

20 Mon'tho ma Dawuu'd mo a'di jin ta ya/
ma Yassa mo a'di 'baarkunu mo.

AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI KWARA MO

73

Gway ma Asap mo.

1 Ka jiŋ gana/ Arumgimis ta a'di jin 'boro'd
gom uni kun dhelel ma du mo,
gom uni gwansan kun dhelelkin eya du mo.
2 Bahili gom aha/ mo tani sho'k pem 'dishi
'twa/ 'taki dheres mo,
ŋatgin pem 'disha'dish 'taki yeres mo.
3 Haali/ aha/ tana dhapan gom uni kun dhu
is ki ca mo,
ki aha/ parkina mo jin rusa to ki rus gom
uni kun ta thus ki thus e mo.
4 Haali/ uni dar gi mo jin su'k uniya du ka
war mo.
Buŋgwar is buni ca'b ki cur cur mo dhali
ca'b ki 'thikil 'thikil mo.
5 Uni tocu 'kus me'd 'kwanin tiyaa?
Dhali uni doru ki to jin woci is she/ me'd
'kwanin tiyaa?
6 Wakan uni dhu is ki ca gom neram buni
kun hitha uni i'ba/ mo,
dhali mo ma bujur jin bujurkina uni mo
tani a'di 'kamki uni is mo me'd bur-
rinye/ mo.
7 Em buni dhethadhe'th gom momot buni
mo,
adum buni a'di kumkunu 'twa/a 'cesh ki
mii ma pali mo.
8 Uni 'thek shushi mis mo dhali o gwo ki mo
jin dupuwa dup i e mo.
Mmodhuna uni is buni eya tente/ ki
thorony mo tani uni ki ruma rum
gom mo jin miinu sirica siri'c ki
sho'k mo.
9 Uni ki ka'd 'twam buni mmosor momis mo
dhala le'd buni a'di kalki 'pen kany e
mony'cesh mo.
10 Dhali gom gwo gi wakan mo tani 'kwani
tu'kkin mo dhali maŋ uni mo
dhali gam to shiyi'da kamu/ e uni yisa.
11 Dhali uni o gwo mo ki: Ki tonta si'da/
imish ma Arumgimis mo?
A/a'di jin Caa e ki Ca nyithki toŋ kamuwa?
12 Hili mo mo ma, uni gwansan ita thus ki
thus mo.
Isa yempa/ uni 'koni mo jin 'ka'da mii 'ba/
ki 'ka'd mo
dhali uni mara to kun tana uni pa ki pa is
mo.
13 Dhali aha/ ki pe'th mo tani aha/ karkina
dum pem ki dhelel dhelel mo
dhali lam me'd pem e mo jin 'konu ka po/
mo.
14 Haali/ ka tee 'baar mo tani aha/ dherkunu
is bwa mo,
dhali dorkunu isa yempa/ mon'thamo/
mo.

15 Wakki/ aha/ mina 'taki o gwo mo ki: Aha/
mina o gwo wakan mo tani
aha/ mina 'taki diki ta a'diŋ gana/ goma
nyakum yil gi ucim pini mo.
16 Hili ki aha/ kulumkina gwo ibwa
mmomish gwo yansan 'ban mo tani
a'di midi 'taki wayaa/ e ki to jin midi wu is
e mmomii mo,
17 ntagi aha/ yakina e mo ma Arumgimis jin
kogu mo,

dhali yan'ko'd aha/ ki nyiṯḫ 'pemen gi 'ko'd 'buni mo.
18 Ka jiŋ gana/ /e ki dhu uni e mo jin yeresa/ yeres mo.
/E ki dhal uni bway mo mmoṯa'k e mo jin kupu/ mo.
19 Uni 'ce'dki sho'k kadhamowa?
Uni dhidhu sho'k ka pupush ka dhan mii jin ta'da pure/ ka pure/ mo.
20 Uni wana e ki jan jin shu'bu/ mo me'd jin merkina jan 'deŋ kamu/ e mo.
'Peni momer e mo tani um ki waḵ to munn buni mo.
21 Ka ḵashiram pem ḵa/ki'd ki ḵa/ mo tani
dhali ki aha/ su'kkunu eya du mo,
22 aha/ takina dholgon mo dhali ta p̱us mo tani
aha/ wana e ki tombwaasho 'kup̱ ki /e mo.
23 Bahili aha/ dina mmoṯikir c̱a'b nyaḵki /e mo.
/E bu'thki me'da bim poros pem mo.
24 /E ki shu aha/ bway ki gwom pini jin logomkina /e mo
dhali yan'ko'd /e mini bu'th aha/ mmotaḵ mo.
25 Kaja a'di itaka/ e momis mo? Hili diki ta jasi /eya?
Dhali to p̱iyi'd e mony'cesh yan mo mmo/ oḵa/ bwa mo mmodhal /e ka p̱o/ mo.
26 Buŋgwar is pem dhala dum pem mini 'taki ush me'd mo tani
hili Arumgimis a'di ta'da Man'bitha dum pem is mo dhali Amanpwaḵ ki aha/ to jin miga/ ta ki sule/ sule/ mo.
27 Haali/ hili mo mo ma, uni gwansan kun si'dkin 'peni /e mo tani minu 'ce'd sho'k mo be.
/E ki kar mo jin daḵu gwo 'kup̱ mo gom uni gwansan kun ṯori gwon thus ap̱o/ /e mo.
28 Hili gom aha/ mo tani a'di 'boro'd jin miga/ 'disha Arumgimis is mo.
Aha/ karkina Tap̱a Arumgimis mo mmota a'di jin hurga/ jwa icine/ mo,
ki aha/ mina ṯora ris miim pini mo.

74

Gway jin yedhu sho'k goma Asap̱ mo.

1 Ayy Arumgimis, ki to jin ta'da ta iṯa'kkina /e amana sho ki sule/ sule/ kan mo?
Ki to jin ta'da ta idhala /eya nyor pini i ya ku'd ap̱o/ ḵa'bal pini kun tana shon dhii/i'd mo?
2 Kayi dhana tul 'kup̱ 'kwanim pini e mo, uni gun takina /e 'peni kadhamo/ mo,
uni kun wankina /e 'ba/ mo mmota waḵ gom mal pini mo.
Kayi 'Kuwosh ma Sihyuun e mo e mo yan jin c̱a'bkina /e mo.
3 C̱uthi /e ŋaṯgin pini e mo jin 'tuḵkunu ki sule/ sule/ mo.
Uni gun ta 'kup̱ ki 'kup̱ mo tani 'ce'dkina ris to sho'k mo e mo jin ḵogu mo.
4 Uni gun ta 'kup̱ ki /e mo tani aŋkarkin e bwaman mom pini jin ḵogu mo.
Uni thumkina bereḵ buniŋ gana/ mo mmota jamas mo.
5 Dhali e 'twaŋkal gu'b isi mis mo tani uni ki jep̱
cwandher bwa ka thurmany mo.
6 Dhali yan'ko'd aris cwa kun 'cimudhu bwa mo tani
uni 'ce'd uni ka 'cesh ka thurmanya ba'd'ban mo dhali ki 'dorro/ mo.
7 Uni ki c̱i'th mom pini jin ḵogu ki o'd mo.
Uni ki shi/a 'cesh pini jin c̱a'ba /e ki gway pini mo.
8 Uni ki o gwo e is buni mo ki: Ana mina uṯḫ uni 'baar mo.
Uni ki c̱itha ris mo jin tulu is goma Arumgimis e mo yan mo.

9 Ana 'konaki p̱ar jamas bana e mo.
Dhala manc̱i gwoŋ kamu/ di'da?
Dhali jaŋ kamu/ di'di bwam ana jin mishi gwo ki mii yan midi ta ata?
10 Ayy Arumgimisa, /e mini dhal 'kwani kun ta 'kup̱ bway mo mmo'theḵ shushi mis ki rash rash kan ntagi mo gi wakata mo?
A/'kwani kun ta 'kup̱ ki /e mini sor gway pini ki sule/ sule/ kan mo?
11 Ki to jin ta'da ta si'da/ igukina /e me'd pini ka nyaŋ'ko'd mo?
Ki to jin ta'da ta ikarkina /e me'd pini e bwambor pini mo?

12 Hili Arumgimis jin ta'da maliḵ pem mo a'di jin diki'd 'peni kadhamo/ mo,
jin miiki bway gi mowoṯḫ e bwaman gi mony'cesh mo.

13 /E ki kwa/ dhan yi'de/ bwa ki mii ma dem dem pini mo.
/E ki 'ce'd 'kup ma dhan tasha/ ki bwam yi'de/ mo.
14 /E ki pwath 'kup gi dhan to yi'de/ mo,
dhali /e ki ci a'di mmota tonte/ gom uni kun uku kun 'kon e bwaasho mo.
15 / E ki tirki wosh mo dhali ka'd a'di 'twa/ mo dhali du'd yi'de/ mo dhali yi'de/ ki 'thonthor mo.
/E ki ku'thki yi'de/ jin sokin e bwam ma gap mo.
16 Atee ta jim pini mo. Mon'thiny si'da/ ta jim pini mo.
/E telki moŋkush gi momis sho'k mo dhala tente/ mo.
17 /E thosonkina ris gwayu/ gi mony'cesh mo.
/E karki moyurantee mo dhali mondit mo.
18 Kayi gwo yan e mo ma, ayy Tapa, 'kwani kun ta 'kup 'thekki shushi mis kata sa/ mo?
dhali 'kwani kun 'koki dhu mii gun kogu mo tani wakki gway pini mo be.
19 Dhalku/ ki ciya kashira/ gi gurkom pini ki tom bwaasho mo.
Dhalku/ ki ŋa mondiki/e gi a'dim pini jin hatha'ko'd ki sule/ sule/ mo.
20 Kari gwom pini jin gamu me'd mo.
Haali/ mo gi mondhurumi'd gi mony'cesh mo tani a'di 'tu'dkunu mo ki 'kwani gwahan kun bujurkina bujur mo.
21 Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo kun yapkunu ki sho'k mo mmodhu ki mo ma 'the is mo.
Dhalki uni kun hatha'ko'd dhali kun mini mii ta gi to mo maŋ gway pini mo.

22 Cuyi mis mo, ayy Arumgimis, dhali muri is mo gom mii jin midi rak /e mo.
Kayi gwo e ki uni gwahan kun ushi gwo kun kogu dhu 'theki /e shushi is ka tee 'baar mo.
23 Dhalku/ ki ŋa cuuwa/ jin cuuna 'kwani kun ta 'kup ki /e mo,
abombok 'peni 'kwani kun ta 'kup ki /e ka ris mo, a'di jin yaki'd ka 'kulam 'pen mo.

75

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo jin onu ki: Dhalki sho'k ki 'ce'd mo. Gway ma Asap. A'di jin ta gway mo.
1 Am cina /e mo jin 'boru /e bwa i is mo, ayy Arumgimis,
bwa jin 'boruwa 'bor bwa i is cina aman /e mo.
Aman yukkina yuk apo/ gway pini mo dhali deŋ dhan momer pini e mo kun miikina /e mo.
2 Ka tee jin karka/ 'pen ka pije/ mo tani
aha/ mina dwall gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo.
3 Ka 'cesh midi wuŋkul mo dhali aris 'kwani kun 'kon e a'di mo tani
a'di ta aha/ be jin telki mom piti jin tana a'di akak mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

4 Aha/ mina o uni gwansan kun dhu 'ba/ ki ca gwo mo ki: Dhalku/ 'ba/ ki dhu ki ca mo
dhali aha/ mina o a'di jin ta thus ki thus gwo mo ki: Dhalku/ cem pini ki 'de'k ki mis mo.
5 Dhalku/ cem pini ki 'de'k 'kup ki mis jin ka'dama/ ka'dam mo
walla o gwo mmo'thek 'ba/ imis mmo/ush 'kwani ga/ mo.

6 Haali/ yisa 'peni mom'pesho'k walla bora luŋgu'b mo
dhali yisa 'peni mombwaasho mo ipu'dkina mo jin 'deku is ki mis mo.
7 Hili a'di ta'da Arumgimis jin torki gwon dwall 'twa/a 'cesh mo
mmo'thi jan 'de/ 'ko'da 'cesh mo dhali cuwa kamuŋ kamu/ mis mo.
8 Haali/ e me'd gi Tapa mo tani akubbaaya diki'd mo
jin sekina yimana mura'th jin ka/ u ki ŋah ŋah ki 'tha'da/ 'tha'da/ mo, jin 'koshu is ki 'bore/ mo.
Dhali a'di midi wol a'di 'peni jin pinu mo,
dhali aris 'kwani kun ta thus ki thus e mony'cesh mo
uni mini pi a'di ku'th mo ki ter ntaga 'cummam piti ilu/ mo.
9 Hili aha/ mina bwa 'kuny ki sule/ sule/ mo.

Aha/ mina yuk gway mmomaŋ Arumgimis ma Yakuub mo.
10 Aris ce gi uni kun ta thus ki thus mo tani mina a'di wa'b bwa mo
hili ce gi uni kun tana kar/e minu dhu ki ca mo.

76

Eya manyuk gway ka shu/ jin buku mo.
Gway ma Asap. A'di jin ta gway mo.

1 Eya Yahuuda/ mo tani a'di imish ma Arumgimis mo,
gway piti jin eka/ ek mo e bwaman ma Israyiil mo.
2 Monyca'b piti a'di telkunu sho'k mo e Pan Saliim mo,
mo jin ca'ba a'di mo tani a'di di'd eya Sihyuun mo.
3 E mun mo tani a'di ki 'ce'da thopa/ kun shinunu ki o'd ki yuwar yuwar bwa mo,
dhali agoŋgoro/ gi mo/as mo dhali gandal gi mo/ as mo dhali aris toŋkan gi mo/as mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

4 Monyca ta jim pini mo, dhali mo jin eku
mmobol dhan wosha turga/ e kun 'kon ki sule/ sule/ mo.
5 'Kwani kun 'kon ma du ki dhethadhe'th mo tani uni dilkunu tom buni kun dilina uni mo.
Uni cickin e mo jin ishu e mo.
Aris 'kwani gi mo/as mo tani
uni mol me'd buni bu'th mmomii to mo.
6 E mo ma kucur pini mo ayy Arumgimis ma Yakuub mo tani
a'di jin mer shumaruma po/ mo dhali shumarum mo uni su/ miikina buye/ ka yiŋkira/ mo.

7 Hili /e, /e tana pure/ mo.
Kaja a'di imidi mish doshi bwambori /e mo
me'd jin min ma nyor pini 'tulu/ ka pije/ mo?
8 'Peni momis mo tani /e ki bah gwo gom gwon dwall jin toru 'twa/ a 'cesh mo.
Mony'cesh ko/ki is mo dhali dosh shoka 'cesh mo
9 ka Arumgimis cuki mis mo dhali tel gwon dwall piti jin toru 'twa/a 'cesh mo
mmota ris 'kwani gwansan is ki me'd mo kun 'cwarkunu e mony'cesh mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

10 Ka jiŋ gana/ anyor gi 'kwani midi maŋ /e mo.
Dhali anyor jin bocki'd mina /e non 'twa/ 'pena po/ /e mo.
11 Oyi um gwo is e Tapa Arumgimis bum mo dhali thimi uni mo.
Dhalki aris uni 'baar mo kun 'kam a'di is mo tani 'doyu to kun cinu ki me'd mo
e a'di jin minu mii ko/ mo
12 dhali a'di jin 'cithki mondiki/e gi iya/ ma malik mo,
a'di jin taki'da pure/ ka pure/ apo/ imalik gi mony'cesh mo.

77

Eya manyuk gway, isi ki gwo gi a'di jin 'cemki gway jin yuku ka Yaduthuun mo.
Gway ma Asap.

1 Aha/ gwokina 'twa/ Arumgimis ki nyanye/ mo,
mmoko 'twa/ Arumgimis ki nyanye/ ki a'di midi cik aha/ 'twa/ mo.
2 Ka tee jin tocu aha/ bwa mo tani aha/ simmkina Tapa e mo,
e mon'thiny me'd pem a'di he'thki'd mo ki dar gi mo jin wuna is a'di e mo.
Akashiram pem a'di ushki'd mo ki a'di minu malas mo.
3 Aha/ kulumkina gwo ibwa goma Arumgimis mo, dhali aha/ gwokina mo mmo/anan is mo.
Dhali aha/ kulumkina gwo ibwa mo dhali shi/in pem 'thikina buye/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

4 /E ki bu'th 'ko'd em pem me'd mo 'peni mo jin 'kamutha a'di e mo.
Aha/ tocu bwa kagahara mo dhali aha/ mola gwo o mo.
5 Aha/ hila isi gwo i e goma teen dhamo/ gunn mo,
dhali aha/ kakina yil gunn e kadhamo/ mo.
6 Aha/ torkina tor eya dum pem mon'thiny ka kar/e mo.
Dhali aha/ kulumkina gwo ibwa mo dhali aha/ ŋapkina shi/in pem mo.
7 Mina Tapa usha ush ki sule/ mo
dhali diki mii mii ma 'the dok/e 'taa?
8 Mo/en piti jin telu sho'k dakki'd mo 'taa?

Dhali aris gwom piti kun onu is 'kokin ntagi 'pemen ma risa tee 'baar mo 'taa?
9 Arumgimis thiski mii ma 'them piti e mo 'taa?
Dhala nyor piti jin shwakina a'di mo tani a'di dakki'da hil hil ki e ma 'thime/ ki mo/en mo 'taa?
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

10 Dhali aha/ ona gwo mo ki: A'di ta aha/ jin jwakatkunuwa du mo
ki me'd gi a'di jin Caa e ki Ca akki mii e mo.

11 Aha/ mina ka mii gi Tapa e mo.
Nye, aha/ mina ka momer piti e 'peni kun dhamo/ mo.
12 Aha/ mina kulum gwo ibwa goma ris miin tom pini mo
dhali tikir gwo kulum ibwa gom mii ma dem dem pini mo.
13 Bway pini, ayy Arumgimis, a'di kogu mo.
Ka rum jana caaca me'da Arumgimis banaŋ gana/ mo?
14 /E tana Arumgimis jin miiki momer mo,
/e jin piki mo ma dem dem pini ibwaman 'kwani mo.
15 /E ki me'da bim pini mo tani /e ki wan 'kwanim pini 'ba/ mo,
uni gun ta iya/ ma Yakuub mo dhali ku ma Yuusup mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

16 Ka ris yi'de/ parki /e e mo tani ayy Arumgimis,
ka ris yi'de/ parki /e e mo tani uni ko/kina ko/ is mo,
nye, uni gun 'kula'kul mo tani deekina is ki bir bir gom moŋko/ is mo.
17 Dhali arak kun 'kani mis wolki yi'de/ mo,
dhali momis si'da/ dhalki mondor ma sho'k me'd mo.
Dhali athopam pini a'di dhwa/ a'dki'd ki dhwa/ a'd dhwa/ a'd mo eya ris 'twaŋkal kuku/ mo.
18 Dhali mom pini jin 'twaka mondor ma sho'k mo tani a'di diki'd e 'tham kun 'thekkin mo.
Awara sho'k pini a'di kushki mony'cesh mo,
dhali mony'cesh deeki'd ki bir bir mo dhali yikin is mo.
19 Bway pini diki'd e bwam kumma/ yi'de/ mo
dhali bway tur pini diki'd eya dhan yi'de/ mo.
Dhala dum bwam sho'k pini jin yana /e mo tani mishuwa?
20 /E ki sus 'kwanim pini me'da ma'diny ka'bal mo,
ki me'd ma Musa mo dhala Haruun mo.

78

Gway jin yedhu sho'k goma Asap mo.

1 Dhuyi 'ce, ayy 'kwanim pem, ki gwo jin torka/ mo.
Ka'di bwany'cem bum mo ki gwo ki 'twam pem mo.
2 Haali/ aha/ mina ka'd 'twam pem ki gwom 'bi'th e mo.
Aha/ mina bah gwo mmo/ o gwo kun mini 'koki 'ko eya tente/ 'peni gwon dhamo/ mo,
3 'peni to gwansan kun cikkina ana gwo mo dhali mish mo,
uni gun torkina ibabam bana ana mo.
4 Ki ana mina 'koki bag uni 'peni ucim buni mo,
hili a'di minu tor ka nyakum yil jin mini yayu/ i'ko'd mo
mii gi monyca gi Tapa mo dhali mo ma dem dem piti mo
dhali momer jin wagaskina a'di mo.

5 A'di telki gwonyci sho'k eya Yakuub mo,
dhali kar gwoŋkan 'pen ka pije/ jin cinu eya Israyiil mo,
a'di jin kankina a'di ibabam bana mo
mmotor ucim buni gwo mo
6 ki uci ma nyakum yil kun min ma po/i 'ko isu/ ki uni mini mish uni mo
dhali uci kun 'konuki dho'th naskina/ mo,
dhali cu mis mo dhali tor uci kun ta ucim buni mo
7 wakan ki uni mini dhu mo ma 'teŋ kapem buni eya Arumgimis mo
dhali 'koki this mii ma Arumgimis e mo,
hili mmodhu gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo
8 dhali ki uni mini 'taki 'koki waki ibabam buni mo,
mmota ga du jin tana wa'ba/ mo dhali ta anyakum yil kun mini pish is ka le'd mo,
uni gun mini ta anyakum yil kun min ma du tel shoka 'cesh mo,

uni gun mini ta ga kashira/ kun mini 'koki
ta ku isiŋ gana/ goma Arumgimis
mo.

9 'Kwani ma Eprayim uni takin ka bwaa gi
mo/as mo,
dhali uni dokkin ka nyaŋ'ko'd mo ka tee jin
asuwa mee mo.
10 Uni 'koki dhu Gwo ma Arumgimis jin
gamu me'd mo,
hili uni ushkin ki 'tash mo mmo/ii isi ki
gwoŋkan piti jin cinu mo.
11 Uni ŋaki mii kun miikina Tapa mo
dhali miimer jin torkina a'di uni mo.
12 E jis/e gi ibabam buni mo tani a'di wa-
gaski momer mo
dhali e Pam Masir mo dhali e bwam bunto
ma Suu/an mo.
13 A'di ki kwa/ dhan kumma/ yi'de/ bwa
mo dhali dhal uni bway mo mmo/
ii icine/ mo
dhali a'di ki kar yi'de/ mmodosh me'da gap
mo.
14 Dhali montee mo tani a'di ki shu uni bway
ka rak mo,
dhali mon'thiny isa yempa/ mo tani a'di ki
shu uni bway ka dhan o'd jin kushi
mo mo.
15 A'di ki tawan wosh e ki cwa e momb-
waasho mo
dhali a'di ki ci uni yi'de/ jin kasha e ki kash
mmopi mo me'd mo jin 'kula'kul
mo.
16 A'di ki dhal yi'de/ bway mmo'thonthoru/
'peni 'kuwosh mo,
dhali a'di ki rak yi'de/ mmogacu/ ka 'cesh
me'd a'di jin guski'd e bwaagap mo.

17 Naskina/ uni 'kon mmomii miinthus apo/
a'di mo,
mmopish is ka le'd apo/ a'di jin Caa e ki Ca
mo e bwam ma si'b mo.
18 Uni ki pal Arumgimis ka dum buni mo
ki gwom buni jin 'thekkina uni gom tonte/
mo ka dum buni kun purki uni mo.
19 Uni ki o gwo apowa Arumgimis mo
mmo/o gwo mo ki: A/Arumgimis
mishi ci ana tonte/ mmoshwa e
bwaashowa?
20 A'di ki mush wosh ki cwa mo, wakan
yi'de/ kolki 'kus mo,
dhali yi'de/ 'thonthorki'd kagahara mo.
Gara/ mina a'di diki ci tonte/
walla dina a'di gara/ ki ci shum ki 'kwanim
piti mo?

21 Wakan ki Tapa cikki gwo mo tani, a'di
'tu'dkunu ka nyor mo.
O'd a'di 'thakunu apowa Yakuub mo,
anyor piti a'di caki'da powa Israyiil mo
22 haali/ uni dar gi moŋgam gwo is eya
Arumgimis mo
dhali 'koki gam gwo is gom mom'bi'th piti
jin tana a'di ata is ki me'd mo.
23 Naskina/ a'di ki kan momis jin di'di mis
mo,
dhali a'di ki ka'c acampur gi momis mo
24 dhali a'di ki hethu a'cesh apo/ uni
amanna mmoshwa mo,
dhali a'di ki ci uni pos 'peni momis mo.
25 'Kwani shwaki tonte/ gi iman'doyu gwo
mo.
A'di hashki uni tonte/ ka enthus mo.
26 A'di ki rak 'tham gi mom'pesho'k mmo-
poshu e momis mo,
dhali ki mom'bi'th piti mo tani a'di ki shu
'tham ma biny cam bway mo.
27 A'di ki he'th shum apo/ uni me'd bu'da
'cesh mo,
dhali 'dii kun 'kan ma bi me'd emena si'b
kun 'kon e bwaman ma gap mo.
28 A'di ki dhal uni bway mo mmota'k e
bwaman gu'b ciŋŋam buni mo,
mmo'kama ris mom buni kun 'kona uni is
mo.
29 Dhali uni 'kaki uni mo ntagi uni kapkin ki
kap gana/ mo,
haali/ a'di ciki uni to jin 'thona bwa uni ki
gor gor mo.
30 Hili ntwa/a/ ki uni dhu to kun gora bwa
uni mo tani,
ki tonte/ di'd e 'twam buni mo tani,
31 anyor ma Arumgimis cuki mis apo/ uni
mo
dhali a'di ki 'kosh uni gun 'bitha'bi'th 'peni
bwam uni mo
dhali a'di ki 'thi uni gwahan a'cesh uni gun
dhunu 'pen ka pije/ gom mom'bor
buni 'peni 'Kwani ma Israyiil mo.

32 Bahili apowa ris to gwansan kun miinu
mo tani uni 'kon naskina/ mmomii
miinthus mo.
Dhali bahili ki a'di mii momer piti mo tani
uni 'koki gam a'di gwo is mo.

33 Wakan a'di dhalki'da teem buni mmopuu mo me'da wulpe/ mo
dhali yil buni ta'da pure/ ka pure/ mo.
34 Ki a'di 'koshki uni mo tani uni ŋapki a'di mo.
Uni ri'ckina du is mo dhali ŋapa Arumgimis ka duŋ gana/ mo.
35 Uni kaki gwo e ka Arumgimis a'di ta wosh buni mo,
a'di jin ta'da Arumgimis buni jin Caa e ki Ca jin wanki'da wan 'ba/ mo.
36 Hili uni torkina tor ki a'di ki 'twany jarom buni ka mak mo.
Uni takina tor ka tor gom a'di ka le'd buni mo.
37 Adum buni yisa telu shoka 'kup ki a'di mo.
Uni 'koki ha me'd gom gwoŋ ganam piti jin gamu me'd mo.
38 Hili a'di di'd naskina/ mmohila hil ki e ma 'thime/ ki mo/en mo,
dhali gwam uni 'peni tonthus buni kun miikina uni mo,
dhali diki 'ce'd uni sho'k mo.
A'di 'tumki'da nyor piti is ka nyaŋ'ko'd me'd ka ris mo,
dhali a'di diki mura nyor piti 'baar mo mmoshwa a'cesh ki sho'k mo.
39 A'di kaki gwo e mo ki uni ta jasi shuman is gi buŋgwar is mo,
me'd 'tham yin jin poshki'd mo dhali diki wutulu/ ka nyaŋ'ko'd mo.

40 Me'd wana risa kun pisha uni is ka le'da po/ a'di e mombwaasho mo
dhali jwakat a'di adum piti e bwam ma si'b mo.
41 Uni palki a'di dok/e dhali dok/e mo
dhali rukuny A'din 'De/ jin Kogu jin ta jima Israyiil mo.
42 Dhali uni yisa dhu mom'bi'th piti eya dum buni yisa,
walla atee yin si'da/ me'd jin wankina a'di uni 'ba/ 'peni 'kup buni mo,
43 me'd jin wagaskina a'di jamas miim piti e Pam Masir mo,
dhali miimer piti e bunto ma Suu/an mo.
44 A'di ki tu'k yi'dem buni mmota abas mo,
wakan ki uni mini 'koki pi yi'dem buni kun sokin mo.
45 A'di ki hash dhana buhanya kanthi/ e bwaman uni mo a'di jin loski uni mo,
dhali adhana buhanya 'dwa/ jin 'ce'dki uni sho'k mo.
46 A'di ki ci tontem buni kun sina uni ka jirsaŋ mmoshwa mo,
dhali maman buni jin miina uniya tu'c mo tani shwan ma kuyu/ mo.
47 Dhali a'di ki 'ce'd cwalman tom buni sho'k ka wasa/ mo
dhali cwampu/ buni ki jape/ jin wuna uni me'd manyandhe/ mo.
48 Dhali a'di ki ci bip buni cwa ki me'd ka wasa/ mo,
dhali ma'diny ka'bal buni uni dorkunu ki dhan o'd jin dhwa/a'dki'd mo 'pena wara sho'k mo.
49 A'di ki 'cuka nyor piti jin ca'bki wur wur apo/ uni mo,
anyor jin ta'da nyor piti jin dek a'di mo dhali mo ma cis mo,
uni gun 'doyina iman'doyu gwo kun 'ce'dkina 'ce'd sho'k mo.
50 A'di ki kar bway tur goma nyor piti mo.
A'di 'tash uni 'twa/ 'peni mowuwa?
Hili a'di ki kar 'kupki ta'kki moŋ'koki/em buni ki mom'ba'th jin wo'cki uni is she/ mo.
51 A'di ki musha risa bwanyara/ gi 'Kwani gi Pam Masir ki cwa mo,
mom'bi'th jin ta jim buni jin gacki'd e gu'ba'ku/ ma Haam mo.
52 Dhali yan'ko'd a'di ki shu 'kwanim piti bway ka pije/ me'd ka'bal mo,
dhali a'di ki shu uni bway e mombwaasho me'da ma'diny ka'bal mo.
53 A'di ki sus uni ki 'dantar mo, wakan uni 'koki ko/ is mo.
Hili dhan kumma/ yi'de/ a'di 'ce'dki 'kup buni sho'k mo.
54 Dhali a'di ki sus uni ka pije/ e mony'cesh piti jin kogu mo,
dhali e 'kuwosha turga/ jin ta'da bim poros piti mo jin gamkina a'di adu is mo.
55 A'di ki ura ris kal gi 'kwani ka pije/ ibwambori uni mo.
A'di ki dhu mo ki she/ gom uni jin mina uni mii bu'th mo,
dhali thoson mo kun minu 'ko goma wak ma Israyiil e gu'ba'kum buni mo.

56 Naskina/ uni 'kon mmopal a'di mo dhali pish is ka le'da po/ a'di jin Caa e ki Ca jin ta'da Arumgimis mo,

dhali 'koki dhu gwonycim piti mo,
57 hili uni tu'kkin mo dhali 'dap e ki miiny
dacara/ mo me'd ibabam buni mo.
Uni toshkin me'da bwaa jin he'kki'da he'k
e mo.
58 Haali/ uni rukunyki a'di mo mmomii
anyor mo ki mom buni kun eka/ ek
mo.
Uni ki rak a'di jocu/ ki mo jin 'thothu/ bwa
ki miin dhapan mo gom tompiny-
con buni kun uka uni mmoluŋ mo.
59 Ka Arumgimis cikki gwo mo tani a'di
'tu'du ka nyor mo,
dhali a'di ki waka Israyiil ka bor 'deŋ gana/
mo.
60 A'di ki dhal mom piti 'pen jin ca'bkina a'di
jin ta Pan Shilu mo,
e gu'ba'ku/ jin ca'bkina a'di e bwaŋ 'kwani
mo,
61 dhali a'di ki 'cuk mom'bi'th piti apo/ uni
gun bu'thkunu mo mmota ciŋkina/
mo,
dhali monyca gi me'd piti apo/ 'kwani kun
ta 'kup mo.
62 A'di ki ci 'kwanim piti e me'd gi uni kun
kal gandal mo,
dhali kuma nyor piti mo apo/ uni kun ta
mal piti mo.
63 O'd shwaki 'kwani kun ta dhuru'c buni
mo,
dhali nyaram buni uni dar gi gway gi mo-
mash mo.
64 Igasiis buni ta'kkina 'cesh gom shemen
gandal mo,
dhali upa dhalla/ gi igasiis mo, moŋkamu/
gwona uniya?

65 Dhali yan'ko'd Tapa merki e mo 'peni mo
jin wana e ki mo jin ishkina a'di e
mo,
me'd wathi/ jin 'bitha'bi'th jin 'therki cu-
uwa/ gom yimana mura'th jin pina
a'di jin ka/u ki ŋah ŋah mo.
66 Dhali a'di ki dhu 'kup piti mmokwa/ bwa
mo.
A'di ki dhu uni e mo ma 'the is ki sule/ sule/
mo.
67 A'di ki wak gu'ba'ku/ ma Yuusup mo,
dhali a'di diki kwanya wak ma Eprayim mo.
68 Hili a'di ki kwany awak ma Yahuuda/ mo,
a'di jin ta 'Kuwosha Sihyuun, a'di jin ena
a'di mo.
69 A'di ki nyaŋ mom piti jin kogu mo me'd
mo jin eka/ ek e momis mo,
dhali me'd mony'cesh jin telkina a'di sho'k
ki sule/ sule/ mo.
70 Dhali a'di ki kwanya Dawuu'd jin ta ciŋki-
nam piti mo,
dhali sus a'di mo 'peni mo jin hila a'di
ka'bal mo,
71 'peni mo jin hila a'di ushi nas ka'bal kun
bwan mo tani
a'di ki sus a'di mo mmota amanhil ka'bal
gom 'Kwani ma Yakuub mo,
a'di jin ta'da Israyiil jin ta mal piti mo.
72 Ka du jin ta a'di pa ki pa mo tani a'di ki hil
uni mo,
dhali a'di ki shu uni bway ki me'd piti jin ta
gwocon mo.

79

Gway ma Asap.

1 Ayy Arumgimis, 'kwani kun 'kon ki 'kus
'peni ji gi luŋu mo tani uni pu'dkun
e mo gi mal pini mo.
Uni ki shi/ gu'b gi mondheleladhelel pini
mo.
Uni ki shi/ Pa Urushaliim mo mmokup a'di
mo.
2 Uni ki ci buŋgwar is gi ciŋkinam pini ki
'dii kun pen e momis mmota tonte/
gom uni ki 'ka mo,
buŋgwar is gi unim pini kun dhunu mo ki
she/ ki dhelel dhelel mo tani 'kak-
ina toŋgwapi/ gi mony'cesh mo.
3 Uni wolkina bas buni me'd yi'de/ mo
mmo'kam Pa Urushaliim is mo
dhali jaŋkamu/ di'd jin kan uniya?
4 Ana warkina ki uni gun cinu gura/ ki
imannyak 'kom bana mo,
dhali miikunu ka mak mo dhali pe'th
ki petha sor ki uni gwansan kun
'kamki ana is mo.

5 Ayy Tapa, kakasja imina /e di mo mmomi-
iya nyor mo?
Min ma nyor pini 'peni bwan ta'c pini diki
pur me'd o'da?
6 Woli / e anyor pini apo/ kal gi
'kwaniny'cesh mo
uni kun 'koki mish /e mo,
dhali eya dhan bampa/ mo
uni kun 'koki yuk gway pini mo.
7 Haali/ uni loskina Yakuub mo,
dhali shi/ mom piti is mo.

[8] Dhalku/ ki dok/e ka gwo e apo/ am gom miinthus kun miikina ibabam bam kadhamo/ mo.
Dhalki mo ma 'thimem pini jin hilu ki mo/ en pu'du'd ki jahanne/ gam am 'kup mo,
haali/ aman dhukunu e mo jin 'the am is ki 'the ka luŋgu'b mo.
[9] Wothi/ aman mo, ayy Arumgimis, jin ta bway mowoth bam mo,
ki gway gi monycam pini mo.
'Cuki aman mo dhali gwami aman 'peni miinthus bam mo,
gom gway gi gway pini mo.
[10] Ki to jin ta'da ta imina kal gi 'kwaniny'cesh i/o gwo mo ki:
Mane Arumgimis buni mane?
Dhalki mori'c pini goma bas gi ciŋkinam pini jin gackunuwa 'cesh mo,
dhalki a'di mishu mo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh e bwambori jis/em bam mo.
[11] Dhalki mo/ohon gi uni gun dhunuwa sijin pu'dkini bwambori /e mo,
ki isi ki dhan mom'bi'th pini mo ki /e mini 'tash uni 'twa/ mo uni gwansan kun 'disha 'twa/ mmowu mo.
[12] 'Tu'dki uni to me'di pesu/ ibwambor mo uni gwahan kun ta imannyak 'kom bam mo,
gom gura/ jin cikina uni /e mo, ayy Tapa.
[13] Dhali yan'ko'd aman kun tana 'kwanim pini mo, uni gun tana ma'diny ka'bal pini goma shon dhii/i'd pini mo
aman mina ci /e mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki sule/ sule/ mo,
'pena nyakum yil jin tanu mo ntaga nyakum yil jiŋ 'ko'd mo, aman mina pe'd momaŋ pini mo be.

80

Eya manyuk gway, isi ki gwo gom jandin to mo. Gom gwo jin cinu goma Asap mo. A'di jin ta gway mo.

[1] Ciyi 'ce mo ma, ayy Amanhil Ka'bal ma Israyiil mo, /e jin shukina Yuusup bway ka pije/ me'da ma'diny ka'bal mo.
/E jin karkunu mo mmoca'ba po/ kursi ma malik mo apowa carabiim kun 'thupa kursi is ka bim buni mo tani, kushi mo mo
[2] ibwambor ma Eprayim mo dhali bwambor ma Benyamiin mo dhala Manassa mo.
Piri mo ma dem dem pini is mo
dhali yayu/ mo mmota am is ki me'd mo.

[3] Waru/ am is mo, ayy Arumgimis.
Dhalki bwam/em pini kushu mo mo, ki am minu ta is ki me'd mo.

[4] Ayy Tapa Arumgimis gi momis mo,
anyor pini midi di pu'd kakasja gom mon'tho gi 'kwanim pini mo?
[5] /E ki ci uni tonte/ jin shwana uni jin ta jabu'th mo,
dhali /e ki ci uni jabu'th mmopi mo ki sheŋ kwa jin 'tu'du'd mo.
[6] /E ki dhu am ki imannyak 'kom bam mmoci am gura/ mo,
dhali uni gun ta 'kup ki am mmope'th e bwaman is buni mo.
[7] Waru/ am is mo, ayy Arumgimis gi momis mo.
Dhalki bwam/em pini kushu mo mo, ki am minu ta is ki me'd mo.
[8] /E ki kal cwalman ka pije/ 'peni Pam Masir mo,
dhali /e ki ura ris kal gi 'kwaniny'cesh ka pije/ mo dhali cu'th a'di mo.
[9] /E ki kara 'cesh eya tente/ gom a'di mo.
A'di ki guwa birman piti ka luŋgu'b e mo jin 'kula'kul mo dhali a'di ki 'tu'd mony'cesh mo.
[10] Dhali 'kuwosha turga/ uni 'tu'dkunu mo ka lam piti mo,
cwa kun wana e ka bwanyayiis kun ca'bki dem dem nyakka bim piti mo.
[11] A'di ki hash ka bim piti ntagi kumma/ yi'de/ mo
dhala birman piti mmoya gam yi'de/ a'cesh mo.
[12] Goma tinta sa/ i'ce'dkina /e agaŋgaram piti ka 'cesh mo
wakan ka ris uni gun iikin ki iimpe e bway piti mo tani hoki maman piti mo?
[13] Abogo'b gi bwaasho a'di ha'thki a'di ki 'twa/ mo,
dhali aris to gwansan kun 'kon mmokal ya e bwam bunto mo tani shwaki a'di mo.

14 Tuku mo dok/e, ayy Arumgimis gi momis mo.
Hili mo ka luŋgu'b 'peni momis mo dhali par mo e mo.
Hili cwalman ma mura'th yan mo ma,
15 a'di jin kothki'd jin sikina /e ka bim poros pini mo.
16 Uni ci'thki a'di ki o'd mo dhali uni ki jep uni ka 'cesh mo.
Dhalki uni 'ce'd sho'k mo e mo jin kucura kucur mo jin ta jis/em pini mo.
17 Hili dhalki me'd pini a'di di'da po/ wathi/ jin ta me'da bim poros pini mo,
a'di jin ta ya/ gi wathi/ jin karkina /e mmo'bitha'bi'th gom is pini mo.
18 Dhali yan'ko'd am mina mol dok ka nyaŋ'ko'd 'peni /e ki sule/ mo.
Ci am moŋ'koki/e mo dhali am mina yer gway pini mo.
19 Waru/ am is mo, ayy Tapa Arumgimis gi momis mo.
Dhalki bwam/em pini kushu mo mo, ki am minu ta is ki me'd mo.

81

Eya manyuk gway mo, isi ki gwo ma dheŋdhenye/ gi 'Kwani gi Pany Jatt mo. Gway ma Asap.

1 Yuki um gway ki 'kal 'kal eya Arumgimis jin ta mom'bi'th bana mo.
Kumi cuuwa/ mo gom bwaŋ 'kunyka/ eya Arumgimis ma Yakuub mo.
2 'Deki gway abor ki mis mo ki ko ma dheŋdhenye/ jin pinu ki me'd mo,
adheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo jin 'kunya'kuny mo dhali adheŋdhenye/ mo.
3 Piyi apoome/ ka ppen this mo,
dhali ka ppe jin ta'da kunn is mo, ka cim jin yukuwa yuk ka tul 'kup bana mo.
4 Haali/ a'di ta gwoŋkan jin bahu gom 'Kwani ma Israyiil mo,
dhali gwoŋkan ma Arumgimis jin onu ki 'twa/ goma Yakuub mo.
5 A'di ki kar gwoŋkan goma Yuusup mo,
me'd jin yakina a'di ka pije/ e Pam Masir mo.
Aha/ cikkina 'twa/ mo a'di jin molkika/ mo.
6 Aha/ sorothkina /e 'kupa bim pini 'peni ton diti'd mo.
Me'd pini karu ki 'kus 'pena nura/ mo.
7 E mo ma cis pini mo tani /e yukkina yuk mo dhali aha/ 'cukkina /e mo.
Aha/ thokkina /e 'twa/ ka kwal is e mo jin dor ma shoka dor mo.
Aha/ palkina /e mo e yi'de/ ma Mariiba mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

8 Ciki gwo mo ma, ayy 'kwanim pem, dhali aha/ mina kucur um mo ki kucur pa mo.
Ayy Israyiil, wakki/ /e mina bwa 'taki oyi, hili dhali cik aha/ gwo mo.
9 Wakan ka rum pinycon kun luŋa 'kwanin tiya midi diki di e bwam um mo.
Wakan ki um mini 'koki luŋ ka jiŋ 'kupa'dupun gom tompinycon jin luŋa 'kwanin tiya mo.
10 Aha/ tana Tapa Arumgimis bum mo,
a'di jin suski um ka pije/ 'peni Pam Masir mo.
Ka'di 'twam bum ki waŋgal mo dhali aha/ mina 'tu'd a'di ki piny piny mo.
11 Hili 'kwanim pem 'koki cik 'twam pem mo,
Israyiil midi 'taki ta gi jim pema kamuwa?
12 Wakan aha/ cikina uni bway mo eya dum buni kun miin ki wa'th wa'th mo,
mmobath gwom buni kun logoma bwam buniŋ gana/ uni mo.
13 Ayy, ki 'kwanim pem mini 'taki 'koki cik aha/ gwo mo sa/?
Ka Israyiil midi 'taki ya e bway pem moyi.
14 Aha/ 'disha 'twa/ ba/ mmo'ce'd 'kup buni sho'k mo,
dhali tu'k me'd pem apo/ uni gun ta 'kup ki uni mo.
15 Uni gwansan kun shi/ki Tapa i e mo tani uni mini 'taki kocki til til 'kup ki a'di mo,
dhali tom buni jin 'baki uni e mo tani midi diyi bwambori uni ki sule/ sule/ mo.
16 Aha/ mina 'taki thip um ki pos bunyan gana/ mo
dhali ka dham 'peni wosh jin midi 'taki kap um moyi.

82

Gway ma Asap.

1 Arumgimis bu'thki mom piti e mo ma tul 'kup jin ta jim piti mo,

eya ris bwaman gi 'kwani ma hakuumam piti a'di ki kar mo jin dwallu gwo jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo.
2 /E mini dak̲ gwo dwall ki shi/ shi/ kakasja mo
dhali t̲or mo ma gwar 'de/ gom uni gun ta thus ki thus mo?
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

3 C̲iyi mii ma k̲ar/e ki uni gun 'ka'da is mo dhali uni gun daran gi icom mo.
Hali mo ma k̲ar/e gom uni gun dorkunuwa du mo dhali gom uni kun mini mii ta gi to mo.
4 'Cwamu/ uni gun 'ka'da is mo dhali uni kun mini mii ta gi to mo.
'Cuk̲i uni mo 'peni me'd gi uni gun ta thus ki thus mo.

5 Uni mish toŋ kamu/ nyit̲h̲ yisa walla gwoŋ kamu/ misha uni 'bana?
Uni iikin e mondhurumi'd mo.
Aris mo gun k̲a'bu mony'cesh mo tani uni yik̲inki is mo.
6 Aha/ ona gwo mo ki: Um a'di itana hakuuma mo,
dhali um ta iya/ gi a'di jin Caa e ki Ca mo, aris umi 'baar mo.
7 Bahili um 'baar mo mini wu mo me'd 'kwani mo
dhali t̲a'k 'ko'da 'cesh me'd iya/ ma malik̲ mo.
8 Cuyi mis mo, ayy Arumgimis, dhali dwalli mony'cesh gwo mo
haala ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo tani ta kum pini mo be.

83

Gway jin yuk̲u mo. A'di jin ta gway ma Asap̲.
1 Ayy Arumgimis, dhalku/ ki c̲a'b ki shwamm mo.
Dhalku/ ki c̲a'bi bu'th moŋk̲u'th is pini mo walla di ki shwamm mo, ayy Arumgimis.
2 Haali/ hili mo mo ma, 'kwaniŋ 'kup̲ pini uni miikina dulat̲t̲ mo.
Uni gwansan kun shi/ki /e i e mo tani uni 'deki 'kup̲ buni ki mis mo.
3 Uni 'thiki gwonthus 'cesh ap̲o/ 'kwanim pini mmocesh uni mo.
Uni t̲orkina t̲or mmont̲al 'de/ ap̲o/ unim pini gun ceshkina /e ka p̲o/ mo.
4 Uni o gwo mo ki: Iiyu/ mo, dhalki ana dhidha uni sho'k ka pupush 'peni kal jin tana uni mo.
Dhalku/ ki dhal gway ma Israyiil ki a'di minu ka e dok̲/e mo.
5 Nye, uni 'dap̲an ki me'd ki gwom buni ka rem 'kup̲ mo.
Ap̲o/ /e mo tani uni ki gam gwo me'd mo.
6 Gu'ba'ku/ gi 'Kwani Pa Aduum dhali 'Kwani ma Isma/iil
dhali 'Kwani gi Pa Muwab dhali 'Kwani gi Pa Haajar mo,
7 dhali 'Kwani gi Pany Jibaal dhali 'Kwani gi Pa Ammuun dhali 'Kwani gi Pa Amalik,
dhali 'Kwani gi Pam P̲alasthiin nyak̲ka ris 'Kwani gi Pan Sur mo.
8 Dhali 'Kwani gi Pan Ashshuur si'da/ uni gamki gwo me'd ki uni mo.
Uni ta 'kwani kun 'bi'th ma bi ki 'bi'th kun ta uc̲i ma Luuth mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

9 Wakan /e mini mii miim pini ap̲o/ uni me'd jin miikina /e ap̲oŋ 'Kwani gi Pam Midyaan mo,
dhali me'da Sisara dhala Yabin mo e Yi'de/ ma Kishun mo,
10 uni gun 'ce'dkunu sho'k mo e Pan Endor mo,
uni gun warkin ki gure/ gom mony'cesh mo.
11 Dhuyi mom buni kun tana uni 'penkap̲an mmowa e ka Guraab dhala Diib mo
dhali aris iya/ ma malik̲ buni mo me'da Sabah dhala Salmunnaa/ mo.
12 Uni gun o gwo mo ki: Dhalki ana budha to gom is bana mo
'pena shon dhii/i'd ma Arumgimis mo.
13 Ayy Arumgimis pem, dhuyi uni mmowa e ki 'tham jin 'thek̲i bu'da'cesh ki ji wut̲ul mo,
me'da 'pi'b jin 'dashu ibwambori 'tham mo.
14 Me'd o'd jin shwaki bwanycwa mo,
dhali me'da le'dan o'd jin shwaki'd ka le'd eya ris 'kuwosha turga/ mo tani
15 wakan /e mini ŋal uni ka c̲unthar pini mo,
dhali p̲or uni bwa ka p̲unthar pini mo.
16 'Tu'dki uni bwam/em buni ki mo ma 'the is mo,
ki uni mini 'taki ŋap̲ gway pini mo, ayy Tap̲a.

17 Dhalki uni dhunu ki mo ma 'the is mo dhali 'koku ki 'ko ma c̱is ki sule/ sule/ mo.
Dhalki uni 'ce'dki sho'k mo ki mii jin thiskunu mii 'ko'd e ki dar ka 'the mo.
18 Dhalki uni mish gwo 'ban mo ki /e a'di iṯal 'de/ mo jin tana gway pini Tap̱a mo,
/e jin Caa e ki Ca ap̱o/ mony'ceshi 'baar mo.

84

Eya manyuk̲ gway mo, isi ki gwo ma dheŋdhenye/ gi 'Kwani gi Pany Jatt mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo.

1 Mom pini jin c̱a'ba /e mo tani wanu ena, ayy Tap̱a gi momis mo.
2 Ak̲ashiram pem c̱orki'da c̱or mo, nye a'di 'thikina buye/ mo
gom mo ki monyc̱a'b gi Tap̱a mo.
Adum pem dhali buŋgwar is pem yuk̲i gway ki bwaŋ 'kunyga/
goma Arumgimis jin di ki e mo.
3 Isi kan si'da/ ara ganya/ a'di gamki gu'b mo
dhala gwajayilil taki'd gi gu'b gom is piti mo,
e mo jin mina a'di dho'th ushan piti mo,
e mo ma gwat̲am pini jin miinu to mo, ayy Tap̱a gi momis mo,
/e jin tana Malik̲ pem mo dhali Arumgimis pem mo.
4 Mom'bor mii gom uni gwansan kun 'kokin e gu'b pini mo,
uni gun yuk̲ki gway mmomaŋ /e ki sule/ sule/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Mom'bor mii gom 'kwani gwahan kun 'kona mom'bi'th is e /e mo,
dhali uni gun k̲washarr ma du ki k̲washarr e bway ma Sihyuun mo.
6 Me'd jin iikina uni ka luŋgu'b e embul wosh ma Buka mo tani
uni ki war a'di mmota mo jin kasha yi'de/ e ki kash mo,
dhala shoka 'ce'dc̱ipiny tashki a'di 'kup̱ ki usha al piti mo.
7 Uni iikin ki mo jin 'bithu is mo itagi mo jin 'bithu is mo.
Arumgimis jin bol tiya e ki 'bor mo tani a'di iminu mish mo eya Sihyuun mo.
8 Ayy Tap̱a Arumgimis gi momis mo, cik̲i mon'thom pem mo ma.
Dhali c̱iyi /e 'ce mo, ayy Arumgimis ma Yakuub mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

9 Hila goŋgoro/ me'd bam mo ma, ayy Arumgimis.
Hili 'kup̱ ki jis/e gi a'dim pini jin 'koshu ki m̄onyca mo.
10 Haali/ atee gi mo ki monyc̱a'b pini mo tani a'di 'boro'd mo,
mmobola alip̱ gi mo gunn e mo.
Aha/ mina 'taki dhal mii gunn e i is 'te/ sayi mmota manhil 'twaŋkal gu'b ma Arumgimis pem mo
mmobol mo jin 'konu e gu'ba'ku/ gi 'kwani kun ta thus ki thus e mo.
11 Haali/ Tap̱a Arumgimis a'di ta'da tente/ dhali agoŋgoro/ mo.
A'di c̱iki mo ma 'the dhali montak̲ mo.
Tom 'boro'da kamu/ mina Tap̱a non yisa
'peni uni gwansan kun iikin ki iiŋ gana/ mo.
12 Ayy Tap̱a gi momis mo,
mom'bor mii gom wathi/ jin gamki gwo is e /e mo.

85

Eya manyuk̲ gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo.

1 Tap̱a, /e miiki isi mii gi bwa goma 'cesh pini mo.
/E ki waru/ shamanet̲t̲an ma Yakuub is mo.
2 /E ki gwamki miinthus gi 'kwanim pini mo.
/E ki dhal ka ris miinthus buni 'pen mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

3 /E dok̲kina nyor pini bway bwa 'baar mo.
/ E t̲u'kkin mo 'pena nyor pini jin 'batha'ba'th mo.

4 Waru/ aman is ka nyaŋ'ko'd mo dok̲/e ayy Arumgimis jin ta bway mowot̲h̲ bam mo
dhali dhu ka nyor pini gunn 'pen ka pije/ kun dek̲kina /e ap̱o/ aman mo.
5 A/e mini miiya nyor ap̱o/ aman ki sule/ sule/ kan mo?
A/e mini dhala nyor pini mmoya ki tur ap̱o/ ma risa nyak̲um yil gi 'kwani kana?
6 Mina /e bunya/ diki tash am e mo dok̲/e?
ki 'kwanim pini mina bwa 'kuny mo e /e?

7 Tori aman mo/en pini jin telu sho'k mo ma, ayy Tapa,
dhali dhalki aman bway gi mowoth pini me'd mo.

8 Dhalki aha/ cika gwo mo ma, gwo jin min ma Arumgimis jin ta Tapa o mo,
haali/ a'di midi o gwo gom moŋku'th is ki 'kwanim piti mo,
dhali unim piti gwansan kun dhunu mo ki she/ ki dhelel dhelel mo, dhali uni gwansan kun tu'kkun e a'di mo eya dum buni mo.
9 Ka jiŋ gana/ bway mowoth piti a'di diki'd e me'd mo gom uni gwansan kun ko/ ki a'di mo
ki monyca midi di e bampam bana mo.

10 Mo/en jin telu sho'k mo dhali mii jin ta ji ma isiŋ gana/ mo tani uni mini sho ki me'd mo.
Mii ma kar/e dhali moŋku'th is uni mini pi 'twa/ ka rem 'kup mo.
11 Mo ma isiŋ gana/ midi kash e me'd yi'de/ 'peni mony'cesh mo,
dhali mii ma kar/e midi hil ka luŋgu'b 'peni momis mo.
12 Nye, Tapa a'di midi ci a'di jin 'boro'd mo,
dhali bampam bana a'di midi gwono'd a'di jin midi mara mar is mo.
13 Mii ma kar/e midi ya ibwambori a'di mo
dhali kar ŋatgin piti mmota bway mo be.

86

Mon'tho ma Dawuu'd.

1 Ka'di 'cem pini mo, ayy Tapa, dhali cik aha/ gwo mo,
haali/ aha/ hatha'ko'd mo dhali mina mii ta gi to mo.
2 'Tashi mondiki/em pem 'twa/ mo, haali/ aha/ tana wathiŋ gayiin mo.
Tayi ciŋkinam pini is ki me'd mo, a'di jin gami gwo is e /e mo.
3 /E tana Arumgimis pem mo.
Miiyi mii ka 'the gom aha/ mo, ayy Tapa,
haali/ e /e mo tani aha/ gwokina 'twa/ i / e iyula tente/ mo.
4 'Kunyi akashira/ gi ciŋkinam pini mo,
haali/ e / e, ayy Tapa, akashiram pem 'de'kka/ 'kup 'kup ki mis mo.
5 Haali/ /e, ayy Tapa, ta a'di jin 'boro'd mo dhali jin gwamki'da gwam mo,
ki mo/en pini jin telu sho'k mo jin ishki'd ka enthus mo gom uni 'baar mo kun mini yuk /e mo be.
6 Ciyi 'cem pini, ayy Tapa, ka 'thom pem mo.
Ciki gwo gom ko jin gwoka/ ka di'b me'di is mo.
7 Ka tee jin tocu aha/ bwa mo tani aha/ yukkina /e mo,
haali/ /e thokki aha/ 'twa/ mo.

8 Jaŋkamu/ yisa di'da e bwam ma rum thus gwahan jin waki /e, ayy Tapa,
walla jaŋ kamu/ yisa di'da jin mii to me'd / e mo.
9 Aris kal ma ris 'kwaniny'ceshi 'baar mo kun uka /e mo tani mini pu'du/ mo
dhali luŋ ki jiŋ 'kupa'dupuni bwambori /e mo, ayy Tapa,
dhali kar gway pini ki ca mo.
10 Haali/ /e caaca mo dhali miina dhan to gi momer mo,
dhali /e 'de/ itana Arumgimis mo.
11 Tori aha/ gwo gom bway pini mo, ayy Tapa,
ki aha/ mina ya e bway ganam pini mo.
Kara dum pem mmotal 'de/ mo ki aha/ mina ko/ gway pini mo.
12 Aha/ cina mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki / e mo, ayy Tapa Arumgimis pem mo, ka dum pemi 'baar mo,
dhali aha/ mina kar gway pini ki ca ki sule/ sule/ mo.
13 Haali/ mo/en jin telu sho'k mo tani a'di caaca 'kup ki aha/ mo.
/ E 'cukkina kashiram pem 'peni moŋ'kulga/ ma Haawiya mo.

14 Ayy Arumgimis, 'kwani kun ushi 'kwani ga/ uni cukin apo/ aha/ mo,
dhana tul 'kup 'kwani kun mathamath mo tani simmki mondiki/em pem e mo,
dhali uni 'koki kar / e ibwambori jis/ em buni mo.
15 Hili /e, ayy Tapa, /e tana Arumgimis jin miimii mo dhali mii mii ka 'the mo,
/e maŋgala she/ ki maŋgal goma nyor mo, dhali mo/en pini jin telu sho'k mo tani ishki'd mo dhali mii ma isiŋ gana/ si'da/ mo.
16 Tuku/ mo e aha/ mo dhali bu'th mo jin hiluwa hil ka 'thime/ ki mo/en apo/ aha/ mo.

Çiyu/ mo jin 'bidhu/ e is pini ki çiŋkinam pini mo,
dhali tayi ya/ gi nyaranyçiŋkinam pini is ki me'd mo.
17 Tori aha/ jamas mii ma 'them pini mo,
ki uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo mini par mii e mo tani dhali minu dhu ki mo ma 'the is mo
haali/ / e, Tapa, wotḫki aha/ mo dhali malas aha/ mo be.

87

Gway gi iya/ ma Guurah. A'di ta gway jin yukु mo.

1 E 'kuwosha turga/ jin kogu mo jin doshki'd mo jin ta 'peŋkuman bampam piti jin ka'bki'd mo.
2 Tapa a'di enki 'twaŋkala goŋ ma Sihyuun mo,
mmobola ris mo jin 'konu e pa ma Yakuub e mo.
3 To gi monyca a'di torkunuwa tor gom /e mo,
ayy 'peŋkuman bampa/ ma Arumgimis mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
4 E bwaman uni gwansan kun mishki aha/ mo tani aha/ torkina aRahab eya tente/ mo dhali Pam Baabil mo.
Hili mo mo ma, 'Kwani gi Pam Palasthiin dhali 'Kwani gi Pan Sur nyakki 'Kwani gi Paŋ Gale/ mo.
Uni o gwo mo ki: Jan 'de/ yan dho'thkunu e mun mo.
5 Dhali goma Sihyuun mo tani a'di minu o gwo ciki:
Jan 'de/ yan dhali jan 'de/ çaan dho'thkunu eya yim mo.
Haali/ a'di jin Caa e ki Ca ki is piti midi tela yim sho'k mo.
6 Tapa midi deŋa deŋ e mo me'd jin 'kwarkina a'di gway gi 'kwani mo ki:
A'di 'de/ yan dho'thkunu imun mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
7 Imanyuk gway dhali imansa gara/ o gwo mo ki:
Aris mo jin kasha yi'dem pem e mo tani uni 'kon e /e mo.

88

Gway jin yukु mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo. Eya manyuk gway mo, isi ki gway jin gwonu gom bwan diti'd mo. A'di ta gway mmoyetha Hemaan jin ta Wathi/ ma Asraah sho'k mo.

1 Ayy Tapa, Arumgimis pem, aha/ yukkina /e mmowoth aha/ montee mo.
Aha/ gwokina mon'thiny ibwambori / e mo.
2 Dhalki mon'thom pem pu'dki'd ibwambori /e mo,
ka'di 'cem pini mmociḱ kom pem mo.
3 Haali/ akashiram pem a'di 'tu'du/ mo ki monto'c bwa mo,
dhali mondiki/em pem a'di kalkina mo mo mmo'disha Haawiya is mo.
4 Aha/ deŋu e nyakki uni gwansan kun iikin ka luŋgu'b e jisa 'kulga/ mo.
Aha/ tana wathi/ jin dar gi mom'bi'th mo,
5 dhali mmowa e ki a'di jin dhalkunu 'pen e bwaman jwa mo,
dhali wa e ki wathi/ jin 'koshkunu mmo/ ish e jis jwa mo,
dhali wa e ki uni gwansan kun dina /e ki ka e dok/e mo,
haali/ uni 'citḫkunu 'twa/ mo 'peni me'd pini mo.
6 /E karki aha/ e jisa 'kulga/ mo,
dhali e pa gi mondhurumi'd dhali moŋ'kulga/ mo.
7 Anyor pini ishki'da po/ aha/ ki dit dit mo,
dhali /e kumki aha/ 'twa/a 'cesh ka ris mii gi lanthinem pini mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
8 /E ki rak uni gun nyak ii ki aha/ mmogas aha/ mo.
/E ki kar aha/ mmota to jin bulabul gom uni mo.
Aha/ mu'thkunu 'twaŋkal e bwaman mo wakan ki aha/ mina mol ye mo.
9 Em pem caki'd mo mmokala 'tum gom bwan diti'd mo.
Isa yempa/ aha/ yukkina /e mo, ayy Tapa.
Aha/ te'dkina me'd pem gom /e mo.
10 A/e mii miimer gom uni gun wukina?
A/ dhali kun iikin mo mini cu mis mo mmomaŋ /eya?
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
11 A/mo/en pini jin telu sho'k bahu e jis jwa mowa?
Walla dhali mo ma isiŋ ganam pini e mo jin kupu mowa?
12 A/ momer pini mishu e mondhurumi'd mowa?

Walla a/mo jin tana /e is ki me'd mmowoth
'kwani e mony'cesh jin dhaluwa
dhal 'pen mishu mowa?

13 Hili aha/, ayy Tapa, gwokina 'twa/ e /e
mo.
E mon'thamo/ a'thom pem yaki'di bwam-
bori /e mo.
14 Ayy Tapa, atinta ibita /e aha/ asho kan
mo?
Atinta baga /e jis/em pini 'peni aha/ mo?
15 Mo jin jwakatkunuwa du mo dhali mowu
'dishki aha/ is mo 'pena tee jin
taka/ dhuru'c mo,
aha/ 'koshu is ka nyor goma purem pini
mo. Aha/ dara gi mowoth mo.
16 Anyor pini a'di dhi'thki aha/ sho'k mo.
To jin ko/ka/ is 'peni /e uni bu'thkina bu'th
mmo'ce'd aha/ sho'k mo.
17 Uni 'kamki aha/ is me'da gannu/ yi'de/
jin guski'd ka tee 'baar mo.
Uni 'kamki aha/ 'kup ki deki montal 'de/
mo.
18 /E ki rak uni gun eni aha/ dhali imugum
pem mmogas aha/ mo.
Imannyak 'kom pem uni 'kon e mondhu-
rumi'd mo.

89

Gway jin yedhu a/ Ethaan sho'k jin ta
Wathi/ ma Asraah mo.
1 Aha/ mina yuk gway gom mo/en pini jin
telu sho'k mo, ayy Tapa, ki sule/
sule/ mo.
Ki 'twa/ pem mo tani aha/ mina bah gwo
gom mo ma isiŋ ganam pini eya risa
nyakum yil gi 'kwaniny'cesh mo.
2 Haali/ mo/en pini jin telu sho'k mo tani
a'di telkunu ki sule/ sule/ mo.
Mo ma isiŋ ganam pini a'di rwa'ckunu mo
me'd momis mo.
3 /E ki o gwo mo ki: Aha/ gamkina gwo me'd
ki jin 'dem pem jin kwanyka/ mo.
Aha/ thulkina gwo me'da po/ goma
Dawuu'd jin ta ciŋkinam pem mo.
4 Aha/ mina tel emen pini sho'k ki sule/
sule/ mo,
dhali nyaŋa kursi ma malik pini goma risa
nyakum yil gi 'kwani mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
5 Dhalki momis maŋ momer pini mo, ayy
Tapa,
dhali mo ma isiŋ ganam pini e dhana tul
'kup gi 'kwani kun kogu mo.
6 Haali/ kaja a'di jin di'd e momis gunn kun
uku jin minu kar ka par nyakki Tapa
mo?
Kaja ibwaman uni gi momis jin wakina e ki
Tapa mo?
7 Arumgimis a'di jin ko/kunu eya dhana tul
'kup gi 'kwanim piti kun kogu mo,
a'di jin caaca mo dhali jin ta'da pure/ mo
apowa ris uni 'baar mo kun 'kamki
a'di is mo.
8 Ayy Tapa Arumgimis gi momis mo,
kaja a'di jin ta jima dem dem me'd /e mo?
ayy Tapa,
nyakki mo ma isiŋ ganam pini jin 'kamki /
e is mo.
9 /E jikina ji apo/ yi'de/ jin birki bakal mo.
Ki lanthinem pini jin cukina a'di mis mo
tani /e doshki uni mo.
10 /E siri'ckina Rahab apo/ ki sho'k mo me'd
buŋgwar isa goŋgoro/ mo.
/E kwa/ki 'kwani kun ta 'kup ki /e 'twa/ mo
ka bim pini jin ca'bki dem dem mo.
11 Momis ta kum pini mo dhali mony'cesh
si'da/ ta jim pini mo.
Mony'cesh dhala ris to 'baar kun 'kon e a'di
mo tani, /e ka'bki uni mo be.
12 Abora bim poros dhali abora biny cam /e
ukki uni mo.
Wosh ma Tabur dhali Wosh ma Harmuun
uni 'kunykina bwa gom gway pini
mo.
13 /E takin ga bim pini jin ca'bki dem dem
mo.
Me'd pini 'bitha'bi'th mo, me'da bim poros
pini turatur mo.
14 Mo ma kar/e dhali mo jin dhunuwa dhu
ka po/ uni ka'bkina kursi ma malik
pini mo
dhali mo/en jin telu sho'k mo dhali mii
ma isiŋ ganam pini mo uni iikini
bwambori /e mo.
15 Mom'bor mii gom 'kwani kun mishi cuu
mo e mo ma tul 'kup jin yukuwa yuk
mo,
uni gun iikin mo, ayy Tapa, e moŋkush gi
jis/em pini mo,
16 uni gun 'de'k gway isi mis gom gway pini
ka tee 'baar mo,
dhali kar mo ma kar/em pini ki ca mo.

17 Haali/ /e ta monyca gom mom'bi'th is buni mo.
Ki mii ma 'them pini mo tani cem bam karkunu ki ca mo.
18 Haali/ agoŋgoro/ gi me'd bana mo tani a'di ta ji gi Tapa mo,
amalik bana mo tani a'di ta ji gi A'din 'De/ jin Kogu jin ta jima Israyiil mo.

19 Haali/ 'pena dhamo/ mo tani /e torki gwo ki tonyjan mo
ki a'dim pinin 'de/ jin ta isiŋ gana/ mo dhali o a'di gwo mo ki:
Aha/ karkina toŋ'kup 'dolkon apo/ jan 'de/ a'di jin ca'bki dem dem mo,
dhali aha/ karkina a'di ki ca, a'din tal 'de/ yan jin kwanyu/ mo 'peni 'kwani mo.
20 Aha/ gamkina Dawuu'd mo a'di jin ta ciŋkinam pem mo.
Ka yin pem jin kogu mo tani aha/ ki 'koshki a'di mo.
21 Wakan me'd pem midi diya po/ a'di ki sule/ sule/ mo.
Abim pem si'da/ midi 'bi'th a'di is mo.
22 Uni gun ta 'kup ki a'di mo tani uni mini 'koki pi a'di e ki yuk mo.
Uni gun ta thus ki thus mini 'koki kar a'di mo mmokar is ki gwa'd mo.
23 Aha/ mina siri'c uni gun ta 'kup ki a'di ki sho'k ibwambori a'di mo.
dhali dher uni gwahan is bwa ka 'cesh mo uni gun shi/ki a'di i e mo.
24 Mii ma isiŋ ganam pem dhali mo/en pem jin telu sho'k mo tani uni mini nyak 'ko ki a'di mo be,
dhali ki gway pem mo tani cem piti minu kar ki ca mo.
25 Aha/ mina kar me'd piti apo/ kumma/ yi'de/ mo
dhali me'da bim poros piti apo/ yi'de/ kun son mo.
26 A'di midi 'ther ko e aha/ mo dhali o gwo mo ki: /E tana Ababam pem mo,
jin ta'da Arumgimis pem mo, dhali Wosh jin ta bway mowoth pem mo.
27 Dhali aha/ mina kar a'di mmota abwan-yara/ mo,
a'di jin eka/ ek mmobol imalik gi mony'cesh e mo.

28 Mo/en pem jin telu sho'k mo tani aha/ mina karki a'di gom a'di ki sule/ sule/ mo.
Dhali gwom pem jin gamka/ me'd mo midi dosh mmorwa'ckunu a'di gom a'di mo.
29 Aha/ mina tel jil piti sho'k ki sule/ sule/ mo
dhali akursi ma malik piti mina e wa ka tee gi momis mo.
30 Wakki/ ucim piti mini dhal gwoŋkan pem jin cinu 'pen mo
dhali 'koki ii isi me'd gwoŋkan kun onu mo tani,
31 dhali wakki/ uni ki puu gwoŋkan pem kun bahu mo
dhali 'koki dhu gwoŋkan pem kun 'kwarkunu mo tani
32 yan'ko'd aha/ mina ci uni ajisa gom gwondhaŋ buni ki cwam pem mo
dhali miinthus buni ki gulu'c jin miga/ dor uni mo.
33 Hili aha/ mina joc mo/en pem jin telu sho'k 'peni a'di yisa,
walla aha/ mina ta thus gom mii ma isiŋ ganam pem yisa.
34 Aha/ mina diki puu gwo jin gamka/ me'd mo
walla ak gwo e mo jin piyi'd 'peni 'twam pem mo.
35 Me'd 'de/ ki sule/ aha/ okina gwo isi 'baar mo mmothul gwo me'da po/ gom mondhelel pem mo.
Dhali aha/ mina diki ta ator goma Dawuu'd mo.
36 Jil piti midi 'dim 'kup ki sule/ sule/ mo,
dhali akursi ma malik piti midi di ki sule/ me'da tente/ ibwambori jis/ em pem mo.
37 Me'da ppe mo tani a'di midi tel sho'k ki sule/ sule/ mo.
A'di midi dosh ki morwa'c is mo ki momis 'kon mmo'dim 'kup mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
38 Hili shwane/ /e bitkina bita sho mo dhali ruka/ ruk mo.
/E 'tu'dkunu mo ka nyor apo/ a'dim pini jin 'koshkunu ki monyca mo.
39 /E watki gwom pini jin gamu me'd mo gi ciŋkinam pini mo.
/E ki shi/ toŋ'kup piti is e bu'da'cesh mo.
40 /E ki yu'd agoŋ piti mo.
/E ki kar mom piti jin tenu gwo mmokup mo.

41 Aris uni gwansan kun pekin mo uni dilki
a'di to mo.
A'di cikunu gura/ ki imannyak 'kom piti
mo.
42 /E ki kar me'da bim poros gi a'di jin ta
'kup ki a'di ki ca mo.
/E ki dhuwa ris uni gun ta 'kup ki a'di
mmo'kuny bwa mo.
43 Nye, /e ki dok shemen gandal piti jin
kaaka ka nyaŋ'ko'd mo.
Dhali /e diki kar a'di mmodosh mo e mo ma
mee mo.
44 /E ki joc cwa ma malik 'peni me'd piti mo
dhali /e ki bita kursi ma malik piti a'cesh
mo.
45 /E ki kara teem piti ki kut kut mo ateem
piti jin tana a'di dhuru'c mo.
/E ki tash a'di is ki mo ma 'the is mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
46 Ki mo gi wakata, ayy Tapa, imina /e bag is
pini ki sule/ sule/ kan mo?
Ki mo gi wakata, imin ma nyor pini pur
me'd o'd kan mo?
47 Kayi gwo e mo ma, ayy Tapa, mondiki/e
wana bar piti kata mo?
Dina /e ki par e mom pini jin uka /e to
di bwa 'te/ goma ris iya/ gi 'kwani
mo?
48 Wathi/ jana sa/ imidi di ki e mmodiki par
wu e mo?
Dhali kaja si'da/ imidi misha kashiram piti
woth 'peni mom'bi'th ma Haawiya
mo?
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
49 Tapa, mane mo/en pinin dhamo/ yin jin
telu sho'k mo,
a'di jin tana /e isiŋ gana/ a'di jin thulkina
/e aDawuu'd gwo me'da po/ mo?
50 Kayi gwo e mo ma, ayy Tapa, ciŋkinam
pini cinu gura/ mo be.
Kayi gwo e mo ma, ki aha/ kalkina asor gi
'kwani gwansan eya bor pem mo,
51 a'di jin thunykina 'kwani kun ta 'kup ki /
e 'twa/ is mo, ayy Tapa,
a'di jin miikina uni ka mak mo, ŋatgin gi
a'di jin 'koshkina /e ki monyca mo.
52 Mom'bor mii gom Tapa ki sule/ sule/ mo.
Amen dhali Amen.

AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI DOŊON MO

90

Mon'tho ma Musa, a'di jin ta Wathi/ ma Arumgimis mo.

1 Tapa, /e taki jim bam jin 'kona am 'twa/
i cine/ mo eya risa nyakum yil gi
'kwani mo.
2 Ntwa/a/ ka dhan wosha turga/ 'kokunu
mmo'doyu/ ka pije/ mo,
walla isi me'dyini jin uka /eya 'cesh dhali
mony'cesh mo,
'peni mo jin 'konuki/e ki sule/ sule/ ya ye
'ba/ mo itan mo jin 'konuki/ e ki
sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo tani /e
tana Arumgimis mo.

3 /E ki tu'k wathi/ mmowar ki bu'da'cesh ka
nyaŋ'ko'd dok/e mo
dhali /e ki o gwo mo ki: Dokku/
ka nyaŋ'ko'd mo, ayy uci gi
'kwaniny'cesh mo.
4 Haali/ yila alip e jis/em pini mo tani ta toŋ
kamuwa?
Hili a'di wana e katili/ jin peki'd mo,
walla a'di wana e ki mon'thiny jin timkunu
mo mo.
5 /E ki dhi'th 'kwani sho'k mo dhali uni
wakina e ki jan jin shu'bu/ mo,
dhali wa e ka sho jin lu/kin mon'thamo/
mo.
6 E mon'thamo/ me'd jin lu/a a'di ki tup tup
mo dhali a'di lu/u mo
dhali mom'pimpili/ mo tani a'di uski'd ki
jog mo dhali ku'th mo.

7 Haali/ aman kupkunu ki 'ci'd'da/ ka nyor
pini mo.
Ka nyor pini mo tani aman kumkunu 'twa/
a 'cesh ki kum jin 'boro'da?
8 /E ki kar tom bam jin 'coka'cok ibwambori
/e mo.
Miinthus bam kun miikina am ka kwal
is mo dhukina /e e moŋkush gi
bwam/em pini mo.
9 Haala risa teem bami 'baar mo pekin mo e
bwaŋ'kwariny ma nyor pini mo.
Yil bam pu'dkin itagi 'pemen mo me'da
shure/ jin dak 'kup mo.
10 Yil gi moŋ'koki/em bam a'di ta iss 'kwan-
impa kwara i'ce'dka 'kume'd apo/
mo,

walla isi kani wakki/ 'kup gwo gom mom'bi'th is itagi iss 'kwanimpa doŋon mo tani
hili naskina/ sur buni a'di di'di mmo'kosha 'kosh ki mii mo dhali monto'c bwa mo,
dhali ki 'dishe/ mo tani uni pekin mo dhali aman pekina mo.

11 Kaja si'da/ imidi hil isi gwo i e goma nyor pini mo,
dhali ka nyor pini isi ki gwo jin minu ko/ / e mo?
12 Wakan tori aman gwo mo mmodeŋa teem bam e mo
ki aman mina gama dum bam gi moyuk mo.

13 Doku/ mo, ayy Tapa! Ki mo jin wakata imina /e idi mo?
Hili ahil ki e ma 'thime/ gom ciŋkinam pini mo.
14 Kapi amana dum bam ki mon'thamo/ ki mo/en pini jin telu sho'k mo
ki aman mina bwa 'kuny mo dhali 'bor bwa mo ka teem bam 'baar mo.
15 Dhuyi aman mmo'kuny bwa mo me'da tee ka ris mo me'da cim gunn kun dorkina /e aman mo
dhali me'd yil ka ris me'd jin parkina aman tonthus e mo.
16 Dhalka tu'c pini a'di toru eya tente/ e ciŋkinam pini mo,
dhali monyca gi mom'bi'th pini e ucim buni mo.
17 Dhalki mii ma 'the gi Tapa Arumgimis bam di'da po/ aman mo,
dhali teli /e atu'c bam sho'k mo jin miina aman ki me'd bam mo,
nye, atu'c jin miina aman ki me'd bam mo tani teli /e a'di sho'k mo.

91

1 A'di jin ca'bki'd eya darha'da/ gi a'di jin Caa e ki Ca mo,
a'di jin ca'bki'd eya la gi a'di jin ca'bki dem dem mo,
2 midi o Tapa gwo mo ki: /E a'di ihurga/ jwa icine/ mo dhali /e tana cur pem jin tenu gwo mo,
Arumgimis pem, e /e mo tani aha/ gamkina gwo is mo.
3 Haali/ a'di midi 'cuk /e mo 'pena gume/ jin cesh ma mancesh to to mo
dhali 'peni to jin wo'cki 'kwani is she/ mmowu mo.
4 A'di midi kum /e 'kup ki thulas piti mo,
dhali e bwaŋ'kwariny ma bim piti mo tani /e mini gam mo jin huru jwa mo.
Mii ma isiŋ ganam piti a'di ta'da goŋgoro/ mo dhali pa'dal mo.
5 /E mini diki ko/ is gom mon'thiny jin midi miiya pure/ mo,
walla athopa/ jin peki'd montee mo,
6 walla to jin wo'cki is she/ jin parki'd mon'thiny mo,
walla mo jin 'ce'du/ sho'k jin shi/ki'da shi/ is montee mo.
7 Alip 'kwani mini rasu/ e 'ko'd gwar pini mo,
dhali alaapi 'kume'd mini rasu/ ka bim poros pini mo,
hili a'di midi diki pu'du/ mmo'dish /e is mo.
8 /E mini hil ki jasi em pini mo
dhali hil mo jin minu ri'c a'di jin ta thus ki thus mo.
9 Haali/ /e ki kar Tapa mmota jim pini jin hura /e jwa mo,
a'di jin Caa e ki Ca mo jin ta mom pini jin ca'ba /e icine/ mo tani
10 tonthusa kamu/ midi diya mmopu'da po/ /eya?
walla mo jin doruwa dor midi 'dish /e is e gu'b burrinyem pini jin ca'ba /eya?
11 Haali/ a'di midi hash iman'doyu gwom piti mo mmokan gwo gom /e mo
dhali mmoji /e mo eya ris bway pini 'baar mo.
12 E me'd buni mo tani uni mini 'de'k /e mo,
isi ciki/ ki /e mina sho'k pini diki torosh apo/ wosh mo be.
13 /E mini yapa dhopa po/ ki sho'k mo dhali tasha/ jin ta ga ti'di cine/ mo,
dhali adhop jin ta dhuru'c mo dhali tasha/ mo /e mini yap uni ki sho'k mo.

14 Haali/ a'di kothki aha/ me'd ki mo/en mo tani aha/ mina 'cuk a'di mo.
Dhali aha/ mina cesh a'di ka po/ mo haali/ a'di mishki gway pem mo be.
15 Ki a'di midi yuk aha/ mo tani aha/ mina yuk a'di 'twa/ mo,
aha/ mina nyak di ki a'di e mo jin toju a'di bwa mo.
Aha/ mina 'cwam a'di mo dhali tak a'di mo.

16 Ki mondiki/e jin tura 'ba/ ki tur mo tani aha/ mina kap a'diya du mo,
dhali tor a'di bway gi mowoth pem mo.

92

*Gway. Gway jin yu*ku goma cim ma pesu/ mo.
1 A'di 'boro'd mmoci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo,
mmoyuk gway mmomaŋ gway pini mo, ayy /e jin Caa e ki Ca mo,
2 mmobah gwo gom mo/en pini jin telu sho'k mo mon'thamo/ mo,
dhali mo ma isiŋ ganam pini mon'thiny mo,
3 dhali ki koŋ gway ma dheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/i 'kume'd mo jin buku ki dar ga yi'c mo dhala dheŋdhenye/ mo,
dhali ko jin lukum ma dheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo be.
4 Haali/ / e, ayy Tapa, / e karki aha/ mmo'kuny bwa ki 'kuny gom miim pini mo.
Ki miin to ki me'd pini mo tani aha/ yukkina gway ki moŋ'kuny bwa mo.

5 Dhan miim pini 'ka'da miiya, ayy Tapa.
Gwom pini kun kuluma /e ibwa mo tani uni 'kula'kul mo.
6 Wathi/ jin ta dholgon mo tani mol a'di mish 'ban mo,
wathi/ jin 'kan ma 'kama janya/ mo tani a'di mol mish gwo yansan 'ban mo be.
7 Ki ba a'di jin ta thus mo tani a'di 'ka'da le/ me'da sho mo
dhali imanmii tonthusi 'baar mo lugkin ki tup tup mo tani
uni 'birki 'kup ki mo jin 'ce'du/ sho'k ki sule/ sule/ mo,
8 hili /e, ayy Tapa, /e a'di idikin e mo jin kapata/ kapat ki sule/ sule/ mo.
9 Haali/, hili mo mo ma, 'kwani kun ta 'kup ki /e mo, ayy Tapa,
haali/, hili mo mo ma, 'kwani kun ta 'kup ki /e mo tani uni minu 'ce'd sho'k mo.
Aris imanmii tonthus mo tani minu ceker bwa mo be.

10 Hili /e ekki cem pem mo mmowa e ki ce ma almaŋa'th mo.
/E ki wol aha/ ayin jin ta this ki this i is mo.
11 Em pem parki uni kun ta 'kup ki aha/ e mo mmota'k ka luŋgu'b mo.
'Cem pem cikki gwo gom mom'bir 'kup ki 'kwani kun ta thus ki thus kun tha'th aha/ ki is mo.

12 Uniŋ kar/ e uni lugkin me'd cwanyjethkum mo
dhali ca me'da bwanyayiis e Pan Lubnaan mo.
13 Uni cu'thkunu mo e gu'b gi Tapa mo.
Uni lugkin ki tup tup e gu'b ma pije/ jin di 'kup kany ma Arumgimis bana mo.
14 Uni 'kon naskina/ mmodho'th maman ka dhan buni kun tana uni mo.
Uni 'tu'du/ mo ki sule/ ki yiman ki is buni mo dhali ishki dhii/ mo
15 mmotor eya tente/ ki Tapa a'di ta a'di jin ta'da kar/e mo,
a'di jin ta wosh pem mo, dhali miiŋ kamu/ di'd e a'di yisa jin ush me'd mmonon a'di mmota kar/e mo.

93

1 Tapa a'di jiki'da ji mo. A'di hi'thkunu ki burrinye/ ma malik mo.
Tapa a'di hi'thkunu is ki burrinye/ mo. A'di 'kamkunu is ki mom'bi'th mo.
Nye, mony'cesh a'di telkunu sho'k mo. A'di molu joc ki sule/ sule/ mo be.
2 Kursi ma malik pini a'di telkunu sho'k mo 'peni kadhamo/ mo.
/E idikin 'peni kadhamo/ ki sule/ sule/ mo.
3 Agannu/ yi'de/ uni ulucкin ki mis mo, ayy Tapa,
agannu/ yi'de/ uni ulucкin ki mis ki 'twam buni mo,
agannu/ yi'de/ uni ulucкin ki mis ki 'twam buni jin gwokina uni akuku/ kuku/ mo.
4 Mo ta gi mom'bi'th kagahara mmobol yi'de/ e jin alki is is ka ris mo,
dhali mo ta gi mom'bi'th mmobol yi'de/ jin birki bakal e mo.
Tapa jin diki'd e mo jin ka'dama/ ka'dam mo tani a'di ca'bki dem dem mo.
5 Gwoŋkan pini kun 'kawurkunu mo tani uni 'kon eya tente/ ki 'koŋ gana/ mo.
Moŋko/ piti a'di gama gam gom gu'b pini mo,
ayy Tapa, gom ki sule/ sule/ mo.

94

1 Ayy Tapa, /e tana Arumgimis jin ri'cki'da ri'c mo.
/E tana Arumgimis jin ri'cki'da ri'c mo tani dhalki /e kushki mo mo.
2 Cuyi mis mo, ayy /e jin tana Amandwall mony'cesh gwo mo.
Çiki uni gwahan kun dhu is ki ca tom buni kun 'dapa uni ki 'dap mo.
3 Ayy Tapa, ki mo gi wakata imina uni kun ta thus ki thus i'ko mo?
Ki mo gi wakata imina uni kun ta thus ki thus 'ko mo mmope ki bwaŋ 'kunyu'd mo?
4 Uni wolki gwom pus buni kun dhunu uni 'ba/ ki ca ka pije/ mo,
uni dhu 'ba/ ki ca mo, aris uni 'baar mo kun miiki tonthus mo.
5 Uni siri'cki 'kwanim pini apo/ ki sho'k mo, ayy Tapa,
dhali wa'th mal pini i e mo.
6 Uni ki 'kosh upa dhalla/ mo dhali uni kun ii ii yilkina/ mo,
dhali ta iman'kosha mee ki 'kwani kun dar gi icom mo.
7 Dhali uni ki o gwo mo ki: Tapa mishki toŋ kamu/ par eya?
Arumgimis ma Yakuub a'di mish toŋ kamu/ nyitha/?
8 Mishi gwo 'ban ma, ayy 'kwani kun ta dholgon ki dholgon mo.
Um kun tana rwa/ e/, ki um mini yuk kakasja mo?
9 A'di jin ukki gu'ban'ce mo tani mina a'di diki cik gwo mowa?
A'di jin ukki e mo tani mina a'di diki par mo e mowa?
10 A'di jin dorki kal gi 'kwaniny'cesh mo tani mina a'di diki dora dor garaa?
A'di jin torki 'kwani gwo mmonyith to mo tani,
11 Tapa a'di mishki to kun kuluma 'kwani ibwa mo,
ki uni ta toŋ kamuwa? ayy jasa wulpe/ 'te/ mo.

12 Mom'bor mii gom wathi/ a'di jin dorkina /e mo, ayy Tapa,
dhali a'di jin torkina /e gwo 'peni gwoŋkan pini jin çinu mo,
13 mmoçi a'di isa haju/ 'pena teem piti jin toju a'di bwa mo,
ntagi jisa 'kulga/ minu çwany mo gom a'di jin ta thus ki thus mo.
14 Haali/ Tapa midi diki dhal 'kwanim piti 'pen mo.
A'di midi diki dhal mal piti 'pen mo.
15 Mo jin dhunuwa dhu ka po/ midi doku/ mo e mo jin ta'da kar/e mo,
dhali aris uni 'baar mo kun dhelel ma du mo tani uni mini bath a'di isho'k mo be.
16 Kaja a'di jin cu mis gom aha/ apo/ uni kun ta thus ki thus mo?
Kaja a'di jin doshki'd gom aha/ apo/ iman-mii tonthus mo?
17 Wakki/ Tapa midi diki ta manwoth pem mo tani
akashiram pem ishunsan gana/ moyi midi ça'b ki shwamm e mony'cesh jin 'konu ki shwamm mo.
18 Ki aha/ kulumkina gwo ibwa mo ki: Sho'k pem yereski'd mo tani
mo/en pini jin telu sho'k mo, ayy Tapa, a'di ibu'thki aha/ mmodosh mo be.
19 Ki mo ma tete/ ma dum pem tana ris mo tani
momalas pini uni 'kunykina kashiram pem bwa mo be.
20 Mina itapa kun ta thus ki thus mish gwo gam me'd nyakki /e mo,
uni kun thosonki gwoŋkan kun bahu kun tanuwa pibi ka pibi mo?
21 Uni 'tuntulki isi montal 'de/ apo/ mondiki/e gi wathiŋ kar/e mo,
dhali wak a'di jin di'd ka po/ mmokar a'di mmowu mo.
22 Hili Tapa a'di warki'd ka cur pem jin tenu gwo mo,
dhali Arumgimis pem ta wosh pem jin hurga/ jwa mo.
23 A'di midi dokki uni to i is mo gom miiny 'cokgam buni mo
dhali dhi'th uni sho'k ka pupush 'peni miim buni kun tana uni thus ki thus mo.
Tapa Arumgimis bana midi dhi'th uni sho'k ka je'desh mo.

95

1 Ayy iiyu/ mo, dhalki ana yuka gway gom Tapa mo.
Dhalki ana 'kunya bwa kagahara mmowol cuuwa/ gom wosh jin ta bway mowoth bana mo.

[2] Dhalki ana iiyina mo e buŋ'kus piti mo mmoc̱i mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo.
Dhalki ana 'kunya bwa kagahara mmowol cuuwa/ nyak̲ki gway jin maŋuwa maŋ mo.
[3] Haali/ Tap̲a a'di ta'da Arumgimis jin caaca mo̲,
dhali a'di ita'da Malik̲ jin caaca ap̲owa risa rum p̲inycon mo.
[4] E me'd piti mo tani moŋ'kulga/ gi mony'cesh 'kokin mo,
dhali mo jin k̲a'dama/ k̲a'dam kun ta wosha turga/ si'da/ uni ta kum piti mo.
[5] K̲umma/ yi'de/ uni ta kum piti mo, haali/ a'di i/uk̲ki uni mo,
haali/ me'd piti a'di uk̲ki mony'cesh jin k̲uthak̲u'th mo.

[6] Ayy iiyu/ mo, dhalki ana luŋa luŋ mo, dhali 'ko ki jiŋ 'kup̲a'dup̲un mo,
dhalki ana rak̲a is ka 'cesh ibwambori Tap̲a jin uk̲ki ana mo.
[7] Haali/ a'di ta'da Arumgimis bana mo,
dhali ana tana 'kwani ma shon dhii/i'd piti mo, dhali k̲a'bal gi me'd piti mo.

Ayy ka tee yan shwane/ mo ki um mini 'taki cik̲ 'twam piti moyi.
[8] Dhalka dum bum ki 'bi'th mo me'd mo jin yuk̲u gway ka Mariiba* mo
me'da tee yan jin ta'da tee ma Massa e bwaasho mo,
[9] ki ibabam bum palki aha/ mo
dhali kar aha/ mmonyo/ mo, ba uni mishki miim pem mo be.
[10] Ki yila issu/ mo tani aha/ jwakat̲kunuwa du mo gom 'kwani ma nyak̲um yil gwan mo,
dhali o gwo mo ki: Uni 'kwani gwansan uni tan ma dum buni t̲h̲uthu/ ki t̲h̲uthu/ mo,
dhali uni 'koki dhu gwo ki bway pem mo.
[11] Wakan aha/ thulkina gwo me'da p̲o/ ka nyor pem mo
ki uni mini 'taki 'koki cic̲ mo e mo jin sinu is mo be.

96

[1] Ayy, yuk̲i gway e Tap̲a gway jin ta jin this mo,
yuk̲i gway e Tap̲a mo aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo.
[2] Yuk̲i gway e Tap̲a mo, dhali 'bori gway piti mii mo,
t̲ori gwo gom bway mowot̲h̲ piti 'pena tee itana tee mo.
[3] Bahi monycam piti e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo,
dhali miim piti kun miina a'di ki momer e bwaman ma ris 'kwani mo.
[4] Haali/ Tap̲a a'di caaca mo, dhali ki nyanye/ mo tani a'di iminu tak̲ mo.
A'di iminu k̲o/ mo ap̲owa risa rum p̲inyconi 'baar mo.
[5] Haali/ arisa rum p̲inycon gi 'kwani mo tani uni ta tomp̲inycon kun luŋa 'kwani mo.
Hili Tap̲a a'di uk̲ki momis mo.
[6] Montak̲ dhali mo jin ek̲a/ ek̲ uni 'koni bwambori a'di mo,
mom'bi'th dhali monyjarom piti uni 'kon e mom piti jin k̲ogu mo.

[7] C̲iki Tap̲a monyca mo, ayy um uc̲i gi 'kwani mo̲,
c̲iki Tap̲a monyca mo dhali mom'bi'th is mo̲.
[8] C̲iki Tap̲a monyca mo, a'di jin 'dap̲a gway piti ki 'dap̲ mo.
Guyi to jin c̲inu mmo'cit̲h̲ 'kus mo dhali iiyi e mom piti jin di 'kup̲ k̲any mo.
[9] Luŋi Tap̲a ki burrinye/ ma du jin hidhu ki hitha dhelelga/ mo.
Dhali deeyi ki bir bir ibwambori a'di mo, aris 'kwani 'baar gi mony'cesh mo.

[10] Oyi gwo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo ki: Tap̲a a'di ijiki'da ji mo.
Nye, mony'cesh a'di t̲elkunu sho'k mo, dhali a'di molu joc̲ ki sule/ sule/ mo be.
A'di midi dwall 'kwani gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo.
[11] Dhalki momis 'kunya bwa mo dhali dhalki mony'cesh si'da/ 'kunyu bwa mo,
dhali dhalki k̲umma/ yi'de/ si'da/ bir bakal mo dhali aris to gwansani 'baar mo kun 'tu'd a'di bwaman mo.
[12] Dhalki bwam mondhe'd yuk̲ gway ki moŋ'kuny bwa mo dhali aris to

* 95:8 Mo e mombwaasho jin doru wosh ki cwa gom yi'de/ mo.

'baar mo kun 'kon e bwaman a'di mo.
Yan'ko'd aris cwa 'baar mo gi bwanycwa mini yuk̲ gway ki moŋ'kuny bwa mo
13 ibwambor gi Tap̲a mo, haali/ a'di p̲u'dki'd mo,
haali/ a'di p̲u'dki'd mo mmodwall mony'cesh gwo mo.
A'di midi dwall mony'cesh gwo ki mii ma k̲ar/e mo
dhali 'kwaniny'cesh ki gwoŋ ganam piti mo.

97

1 Tap̲a a'di ijiki'da ji mo. Dhalki mony'cesh 'kunya bwa mo.
Dhalka ris 'kwani kun 'kon e mony'cesh ki yanagap̲ 'kunya bwa mo.
2 Arak̲ dhali arak̲ kun 'cet̲hina ku'dum ki mondhurumi'd mo tani a'di 'kamki a'di is mo.
Mo ma k̲ar/e dhali mii ma k̲ar/e uni ita moŋk̲a'b ma k̲ursi ma malik̲ piti mo.
3 O'd yayi'di bwambori a'di mo,
dhali shwa jin minu shwa 'kup̲ piti ki o'd mo tani 'kamki a'di is mo.
4 Awara sho'k piti a'di kushki mony'cesh mo mo.
Mony'cesh p̲arki a'di e mo dhali dee ki bir bir mo.
5 Dhan wosha turga/ uni wakin me'd mandha/ dham mo ibwambori Tap̲a mo,
ibwambori Tap̲a gi mony'ceshi 'baar mo.

6 Momis a'di bahki mo ma k̲ar/em piti mo,
dhali aris 'kwani 'baar mo p̲arki monycam piti e mo be.
7 Aris uni 'baar mo kun luŋki tomp̲inycon mo tani uni dhunu ki mo ma 'the is mo,
uni kun dhu 'bam buni ki ca mo gom to jin mol ha me'd jin ta tomp̲inycon mo.
Arisa rum p̲inycon mini luŋ ki jiŋ 'kup̲a'dup̲uni bwambori a'di mo.
8 Sihyuun cik̲ki gwo mo tani dhali a'di 'kunya bwa mo,
dhali i'bwa/ gi 'Kwani Yahuuda/ uni 'kunya bwa mo,
haali/ gom gwon dwall pini jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo, ayy Arumgimis.
9 Haali/ /e, ayy Tap̲a, /e a'di icaaca ap̲o/ mony'ceshi 'baar mo,
/e a'di ikarkunu ki ca ap̲owa risa rum p̲inyconi 'baar mo.

10 Tap̲a a'di enki uni gwansan kun shi/ki tonthusi e mo.
A'di 'tashki mondiki/e gi unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel 'twa/ 'peni tonthus mo.
A'di 'cuk̲ki uni 'peni me'd gi uni kun ta thus ki thus mo.
11 Moŋkush kushki mo mo gom uni kun miin ka k̲ar/e mo,
dhali moŋ'kuny bwa gom uni kun dhelel ma du mo.
12 'Kunyi bwa e Tap̲a mo, ayy uma k̲ar/e mo,
dhali c̲i a'di mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom a'di jin k̲ogu mo.

98

Gway

1 Ayy, yuk̲i gway e Tap̲a gway jin ta jin this mo, haali/ a'di miiki dhan to ki momer mo.
Me'da bim poros piti dhala bim piti jin k̲ogu mo tani
gamki a'di mo jin p̲inu mii e mo.
2 Tap̲a a'di it̲orki mom piti jin p̲inu mii e eya tente/ mo,
a'di ki pi mom piti jin yenuwa ye mo e jis/e gi kal gi 'kwaniny'cesh mo.
3 A'di ki ka mo/en piti jin t̲elu sho'k e mo dhali mii ma isiŋ ganam piti mo
e gu'b ma Israyiil mo.
Aris 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo tani p̲arki a'di e mo,
a'di jin ta mo jin p̲inu mii e ma Arumgimis bana mo.
4 K̲umi cuuwa/ gom bwaŋ 'kunyka/ e Tap̲a mo, aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo.
K̲waku/ 'twaŋkal gom moŋ'kuny bwa ki gway mo dhali yuk̲i gway jin maŋuwa maŋ mo.
5 Yuk̲i gway jin maŋuwa maŋ e Tap̲a ka dheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/ i pesu/ mo,
dhali ka dheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/ i pesu/ mo dhali ki koŋ gway jin lukumu mo.
6 Ka risa poome/ jin p̲inu mo dhali ki kony ce jin p̲inu mo,

kumi cuuwa/ gom bwaŋ 'kunyka/ ibwambor ma Malik mo, a'di jin ta Tapa mo.

7 Dhalki kumma/ yi'de/ bir bakal mo, dhali aris to gwansan kun 'tu'dki a'di bwaman mo,
mony'cesh dhali uni gwansan kun 'kokin e a'di mo.
8 Dhalka gannu/ yi'de/ tor me'd buni mo.
Dhalka ris wosh yuk gway moŋ'kuny bwa imontal 'de/ mo
9 ibwambori Tapa mo, haali/ a'di midi pu'du/ mo
mmoji mony'cesh mo be.
A'di midi dwall 'kwaniny'cesh gwo ki mii ma kar/e mo
dhali 'kwani ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo be.

99

1 Tapa a'di ijiki'da ji mo. Dhalki 'kwani deen ki bir bir mo.
A'di ca'bki'd eya kursi ma Malik eya powa carabiim mo. Dhalki mony'cesh thek she/ mo.
2 Tapa a'di caaca eya Sihyuun mo.
A'di ikarkunu ki ca apowa ris 'kwani 'baar mo.
3 Dhalki 'kwani maŋ gway pini mo jin caaca mo dhala purem pini mo.
A'di ikogu mo.
4 Malik a'di ca'bki dem dem mo, a'di jin enki mo ma kar/e mo.
/E telki mo jin daru gi mii ma dehe/ sho'k mo.
/E ki tor gwowa bora 'cesh gom mii ma kar/e mo
dhali mo ma kar/e goma Yakuub mo.
5 Kari Tapa Arumgimis bana ki ca mo.
Luŋi a'di e cwam piti jin dhuna a'di sho'k mo.
A'di ikogu mo.

6 Musa dhala Haruun uni ita kum piti ibwaman ma gasiis mo.
Samu/iil si'da/ a'di ita jim piti e bwaman uni gwansan kun yukki gway piti mo.
Uni ki ko 'twa/i Tapa mo tani dhali a'di ithokki uni gwo mo be.
7 A'di torki uni gwo ka rak jin wana e ka ka'dum ki jamas piti mo.
Uni dhuki gwonycim piti mo,
dhali gwoŋkan piti kun bahu mo kun cikina a'di uni mo.
8 Ayy Tapa Arumgimis bam /e thokki uni 'twa/ mo.
/E tana Arumgimis jin gwamki uni mo,
hili /e ki ri'c uni gom tonthus buni jin thama uni mii mo.
9 Kari Tapa Arumgimis bana ki ca mo,
dhali luŋi a'di e 'kuwosha turgam piti jin kogu mo,
haali/ Tapa Arumgimis bana mo tani a'di kogu mo.

100

Gway jin yuku mo gom mo jin 'boruwa 'borim bwa i is gom to jin 'cithu/ 'kus mo.

1 Kumi cuuwa/ ki moŋ'kuny bwa e Tapa mo, aris um 'kwaniny'cesh mo.
2 Miiyi Tapa to ki bwaŋ 'kunyka/ mo.
Iiyu/ i buŋ'kusi a'di ki gway ilu/ mo.
3 Mishi mo mo ki a'di ta Tapa jin ta'da Arumgimis mo.
A'di ta a'di jin ukki ana mo dhali ana tana kum piti mo be.
Ana tana 'kwanim piti mo dhali ana tana ka'bal ma shon dhii/i'd piti mo.
4 Cici e 'twaŋkal ma goŋ piti ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo,
dhali e mom piti jin di 'kup kany nyakki mo jin maŋuwa maŋ mo.
Ciyi a'di mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo, dhali 'bori gway piti mii mo.
5 Haali/ Tapa a'di 'bora'bor mo.
Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo,
dhali mo ma isiŋ ganam piti eya risa nyakum yil ki 'kwani mo.

101

Gway ma Dawuu'd

1 Aha/ mina yuk gway ki yuka gayiin mo dhali ki mo ma kar/e mo.
E /e mo tani ayy Tapa, aha/ mina yuk gway mo.
2 Aha/ mina yip 'kup ki bway kun 'konu ki dar gi mii 'ba/ mo.
Ayy, kakasja imina /e pu'du/ i aha/ mo?
Aha/ mina ya ki dar gi ŋadhum eya dum pem
e gu'b pem mo.

3 Aha/ mina diki kar e bwambor jis/em pem mo,
ma toŋ kamu/ jin 'coka'cok mo.
Aha/ shina mii gi uni gwansani e mo kun ta'kkin 'peni bway gana/ mo.
Uni mini 'koki thal aha/ mo.
4 Mo jin iinu ki ca'ckon eya du mo tani midi si'd 'peni aha/ mo.
Tonthus miga/ mol mo be.
5 A'di jin thuthi'da mannyak 'dish gu'b piti 'pen ka kwal is mo tani
aha/ mina 'ce'd a'di sho'k mo.
Wathi/ jin 'thek 'ba/ mmis dhali jin kar 'ba/ ki ca mo eya dum piti mo tani
aha/ mina mish a'di 'dim 'kup yisa.

6 Aha/ mina hila hil ki mo/en apo/ uni kun ta ku isiŋ gana/ e mony'cesh mo,
ki uni mini nyak 'ko ki aha/ mo be.
A'di jin yaki'd e bway jin 'konu ki dar gi mii 'ba/ mo tani
a'di imidi mii aha/ to mo be.
7 Wathiŋ kamu/ jin boto'd ki mo ma he'k e isa yempa/ mo tani
a'di midi ca'bi gu'b pem yisa.
Wathiŋ kamu/ jin baha'da tor ka yempa/ mo tani
a'di mol tikir ca'b e buŋ'kus pem mo be.
8 Mon'thamo/ itan mon'thamo/ mo tani aha/ mina 'ce'd uni sho'k mo,
aris uni kun ta thus ki thus kun 'kon e mony'cesh mo,
mmo'citha ris tonthusi 'baar mo kun miina imanmii uni mo
'peni 'peŋkuman bampa/ gi Tapa mo.

102

A'tho 'peni jan 'de/ jin jwakatkunuwa du mo, ki a'di 'thikina buye/ mo dhali wola gumgum piti ibwambori Tapa mo.

1 Ciki mon'thom pem mo ma, ayy Tapa.
Dhalki kom pem pu'dki'di /e mo.
2 Dhalku/ ki bag jis/em pini 'peni aha/ mo
ka teem pem jin ta'da cis ki cis mo.
Ka'di 'cem pini ki aha/ mo.
Thoki aha/ 'twa/ ishunsan gana/ ka tee jin yukkika/ /e mo.
3 Haala teem pem a'di peki'd mo me'da ku'd jin 'cithki 'pen mo
dhala simam pem burkin mmowa e ki mo ma gwata/ jin 'thanu o'd jin 'batha'ba'th mo.
4 Adum pem dorkunu mmowa e ka sho mo dhali ku'thki'd mo.
Aha/ ŋakina tontem pem mmoshwa mo.
5 Haali/ gom dhan mo/ohon pem caaca mo tani
asimam pem thalkina buŋgwar is pem mo.
6 Aha/ wakina e ki koro/ gi mombwaasho mo,
aha/ wana e ka kunu/ jin diki'd e bwam ma'du/ mo.
7 Aha/ isha ki e i'kup ki walwal mo,
aha/ wana e ki 'dii jin di a'din 'deŋ gana/ apo/ 'kuŋgu'b mo.
8 Ka tee 'baar mo 'kwani kun ta 'kup ki aha/ thunyki aha/ 'twa/ i is
ki uni gwansan kun pe'th aha/ ki petha sor mmokar gway pem ki mo jin jeenuwa jee mo.
9 Aha/ shwakina jasi 'piny me'd tonte/ mo,
dhali ce jabu'th pem e ki to jin pika/ mo
10 goma nyor jin dekkina /e mo dhala nyor pini mo.
Haali/ /e kalki aha/ imis mo dhali bit aha/ asho mo.
11 Ateem pem wana e ka kashira/ ma tente/ gi mom'pimpili/ mo.
Aha/ ku'thkina me'da sho mo.

12 Hili /e, ayy Tapa, dikin e kursi ma malik ki sule/ sule/ mo.
Gway pini a'di 'dim 'kup eya risa nyakum yil gi 'kwaniny'cesh mo.
13 /E mini cu mis mo dhali tayi gi mo/en ma 'thime/ apowa Sihyuun mo.
A'di ta'da tente/ jin minu mii mii ka 'the goma yim mo.
Atente/ jin karu 'pen ka pije/ a'di pu'dki'd mo.
14 Haali/ ciŋkinam pini uni bu'thki wosh ma yim ji gi ŋa/u mo,
dhali hila hil ki mo/en apo/ bu'da'cesh ma yim mo.
15 Kal gi 'kwaniny'cesh uni mini ko/ gway gi Tapa mo,
dhali aris imalik gi mony'cesh mo uni mini ko/ monycam pini mo.
16 Haali/ Tapa midi nyaŋa Sihyuun ki mis ka nyaŋ'ko'd mo,
a'di midi piyu/ ki monycam piti mo.
17 A'di midi ciya hirdhe/ ki mon'tho gi uni kun dhalkunu 'pen mo,

dhali a'di midi diki wak uni gom tom buni kun 'thona uni ka di'b is mo.

18 Dhalki gwo yansan a'di 'kwarkunu isa 'cesh goma nyakum yil gi 'kwani kun mini iiyu/ i'ko'd mo,
wakan ki 'kwani kun 'konuki dho'th nasککina/ mo uni a'di imini maŋ Tapa mo,
19 haali/ a'di hilki mo ka luŋgu'b 'peni mom piti jin kogu mo jin ka'dama/ ka'dam mo,
'peni momis mo tani Tapa hilki mo apowa 'cesh mo
20 mmocik ohon gi uni kun tana habuus mo,
mmo'cuk uni gwansan kun 'birki 'kup ki jwa mo,
21 ki 'kwani mini bah gwo eya tente/ eya Sihyuun mo a'di jin ta gway gi Tapa mo,
dhali e Pa Urushaliim mo tani uni mini bah gwo maŋ piti mo,
22 ki 'kwani mini tul isi montal 'de/ mo
dhali aris 'peŋkuman bampa/ mo mmoluŋ Tapa mo.

23 A'di 'ce'dki mom'bi'th pem bwa mo e bwaman yam pem mo.
A'di karki'da teem pem mmokuta/ kut mo.
24 Ayy Arumgimis pem, aha/ ona gwo mo ki: Dhalku/ ki bu'th aha/ 'peni mahan mo
e bwaman ma teem pem mo,
/e jin 'dimkina yil 'kup mo
eya risa nyakum yil gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo.
25 'Peni kadhamo/ mo tani /e 'thiki moŋka'b gi mony'cesh mo,
dhali momis a'di ta mii ki me'd pini mo.
26 Uni mini 'ce'd sho'k mo tani hili /e a'di imini 'dim 'kup mo,
uni 'baar mo mini wuwa dhagale/ mo me'd burrinye/ jin hidhu i is mo.
/E ak uni e me'd burrinye/ jin hidhu i is mo dhali uni pekin mo,
27 hili /e ta a'di ma 'de/ mo, dhali yil pini mol di 'kup mo.
28 Uci gi ciŋkinam pini uni mini 'ko ki 'dantar mo.
Nyemes gi ucim buni ki uni mini dho'th i'ko'd mo tani uni iminu tel shoki bwambori /e mo be.

103

Gway ma Dawuu'd

1 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem,
dhali aris to gwan 'baar mo kun 'kon e aha/ mo, 'bori gway piti mii jin kogu mo.
2 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem mo,
dhali dhalku/ ki ŋa a'dim piti jin 'dapa 'dap mo,
3 a'di jin gwamki /e 'pena ris miim pini kun 'coka'cok mo,
a'di jin wacki /e 'pena ris 'ba'th pini mo,
4 a'di jin wanki /e 'ba/ 'peni jisa 'kulga/ mo,
a'di jin shumki /e ki toŋ'kup ki mo/en jin telu sho'k mo dhali ki momiimii mo,
5 a'di jin kapki /eya du mo ki tom 'boron me'd jin dikina /e ki e mo,
wakan dhuru'c pini jin tana /e midi 'ka gura/ me'da biny jeshe/ ma wulu/ mo.
6 Tapa a'di miiki mii jin yenuwa ye mo
dhali mo ma kar/e goma ris uni gwansan kun siri'ckunu apo/ ki sho'k mo.
7 Bway piti tora a'di eya tente/ ka Musa mo,
dhali miim piti jin kala a'di e 'Kwani ma Israyiil mo.
8 Tapa a'di ta'da manmiimii mo dhali mii jin miinu ka 'the mo,
anyor piti maŋgala she/ mo dhali mo/en jin telu sho'k ishki'd ka enthus mo.
9 A'di isa yempa/ diki kucura kucur mo,
walla a'di diki kara nyor piti ki sule/ sule/ mo.
10 A'di diki tu/ul ana isi ki gwo gi miinthus bana mo,
walla ri'c ana isi ki gwo gom tony 'cokgam bana kun miina ana mo.
11 Haali/ me'd momis jin ka'dama/ ka'dam apo/ mony'cesh mo tani
wakan dhan mo/en piti jin telu sho'k caaca mo 'kupki uni gwansan kun ko/ki a'di mo be.
12 Me'd jin si'da mom'pesho'k ki si'd 'pena bora luŋgu'b mo tani
isa dhana/ kan si'da/ a'di ki joc gwondhaŋ bana 'peni ana mo.
13 Me'da baba jin hilki ya/ ki mo/en mo tani
wakan si'da/ Tapa ki hil uni gwansan kun ko/ki a'di ki mo/en mo.
14 Haali/ a'di mishki'da yi'c bana mo,
dhali a'di kaki gwo e ki ana tana bu'da'cesh mo.

15 Wathi/, ateem piti a'di wana e ka sho mo.
A'di lugki'd ki tup tup mo me'd jandin to e bwam bunto mo,
16 haali/ 'tham poshki'd apo/ a'di mo dhali a'di ki 'cwar a'di mo,
dhali mom piti mishi a'di dok/e yisa.
17 Hili mo/en gi Tapa a'di telkunu sho'k mo 'peni mo jin 'konuki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo itan mo jin 'konuki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo
apo/ uni gwansan kun ko/ki a'di mo,
dhali mo ma kar/em piti e uci gi ucim buni mo,
18 e uni gwansan kun dhuki gwom piti jin gamu me'd mo,
dhali ka uni e mo mmomii gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo.
19 Tapa a'di telki'da kursi ma malik piti sho'k e momis mo,
dhali 'peŋkuman bampam piti jiki'da ji apowa ris to 'baar mo.
20 'Bori Tapa mii mo, ayy um iman'doyu gwom piti mo,
um kun ca'bki dem dem mo kun mii gwom piti mo,
mmocik 'twa/ gi gwom piti mo.
21 'Bori Tapa mii mo, aris umi 'baar mo kun ta kum piti kun 'kon e momis mo,
imanmii tom piti mo kun mii bwam piti mo.
22 'Bori Tapa mii mo, aris to kun miina a'di mō,
eya ris mo 'baar mo kun ta mom piti kun tana a'di tapa mo. 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem mo.

104

1 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem mo, ayy Tapa Arumgimis pem, /e a'di icaaca kagahara mo.
/E hi'thkunu ki montak mo dhali mo/ek mo,
2 /e jin 'kamki is pini ki moŋkush me'd burrinye/ jin 'kamu is mo,
/e jin bele'thki momis me'd gu'b burrinye/ mo,
3 /e jin 'thikina ka'dum gi gu'b pini apowa ris yi'de/ 'baar mo,
/e jin dhukina rak me'd arabiyya jin dira shumarum pini mo,
/e jin merkina powa bi gi 'tham mo,
4 /e jin dhuki 'tham ka ris mmota iman/ii gom /e mo,
o'd dhala le'dan o'd jin shwa'd ki bar bar mo tani uni mii /e to mo.

5 /E ki kar mony'cesh e moŋka'b piti mo,
wakan ki a'di minu 'koki yikin is ki sule/ sule/ mo.
6 /E ki kum a'di 'kup ki moŋ'kulga/ me'd burrinye/ jin kumu to 'kup mo.
Dhali yi'de/ doshki'da powa ris wosha turga/ mo.
7 Ki gwom pini jin kucurkina /e uni mo tani uni sokin mo.
Dhali ki kon dor ma sho'k pini mo tani uni yakina ŋwaca/ mo.
8 Aris wosha turga/ cuki mis mo, dhali embul wosh mo tani uni cickin ka 'cesh mo
e mo jin karkina /e 'pen ka pije/ gom uni mo.
9 /E ki kar gwayu/ mo ki uni mini 'koki pe mo,
wakan ki uni mini 'taki 'koki halas mony'cesh dok/e mo.
10 /E ki dhu yi'de/ kun 'du'dun mmogac ka pije/ e embul wosh mo.
Uni yakina ŋwaca/ e embul ma ris wosh mo.
11 Dhali uni 'baar mo pikina to/e 'baar mo kun 'kon e bwaasho mo.
Thuluny bwaasho si'da/ uni kapkin 'peni mo jin budha yi'de/ uni mo.
12 Ki uni mo tani 'dii kun peni momis mo tani gamki moŋ'kom buni mo.
Uni wolki gway e bwaman ma risa biny cwa mo.
13 'Peni monyca'b pini jin dina /eya 'ta'dama mo tani /e wolki yi'de/ apo/ wosha turga/ mo.
Mony'cesh a'di kapkunuwa du ki maman miin to ki me'd pini mo.
14 /E rakkina sho ca'd gom to/e mo,
dhali dhu emen to jin mina 'kwani si mo,
ki a'di midi dho'th maman tonte/ 'peni mony'cesh mo,
15 dhali yimana mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah mmo'kunya duŋ 'kwani mo,
dhala yin mmokar bwam/em piti ki 'tikil 'tikil mo,
dhali tonte/ mmo'bi'th 'kwani adu mo.
16 Aris cwa gi Tapa uni wolu yi'de/ ka enthus mo,
dhali arisa bwanyayiis gi Pan Lubnaan jin sikina a'di mo.

17 E uni mo tani 'dii nyaŋki gu'b buni mo,
dhala gwampi/ taki'd ki gu'b piti apo/ cwa jin wana e ka tup mo.
18 Dhali aris wosha turga/ mo tani uni gom mi kun 'koni bwaasho mo,
dhali wosh uni ta mo jin hur ma warriny jwa icine/ mo.
19 /E ki kara ppe mmoya yil mo,
dhali atente/ mishi mom piti jin mina a'di iyul mo.
20 /E ki kar mondhurumi'd mo dhali a'di ta ji mon'thiny mo,
ka ris to/e 'baar mo kun 'kon e mombwaasho mo tani parkina 'cesh mo.
21 Ushi dhuruca dhop uni aŋkarki ko mo gom tom buni kun 'kwarkina uni ka gwapi/ mo,
mmosimm tontem buni e mo 'peni Arumgimis mo.
22 Ka tente/ sulki'd mo tani uni sokin 'pena tente/ mo
dhali bag is buni e jurum wosh mo.
23 Dhali wathi/ yaki'd mmomiiya tu'c mo
dhali a'di ki miiya tu'c piti ntagi mom'pimpili/ mo.
24 Ayy Tapa, mii gi me'd pini wan ma po/ e dita/.
E moyuk mo tani /e ukki uni 'baar mo.
Aris mony'cesh 'tu'dkunu ki tom pini kun ukkina /e mo.
25 Bwampo/ kumma/ yi'deŋ 'kulga/ mo kun caaca mo dhali kun beena bwa ki bee mo,
a'di jin ishkina to/e ki mus mus ibwaman kun uku mo kun molu deŋ e mo,
kun 'kon ki e mo nyakki kun gwa'da is mo dhali kun caaca mo.
26 Dhali arisa kur yi'de/ si'da/ hashkina po/ a'di mo
dhala dhan to yi'de/ a'di jin ukkina /e mmoguwa ŋalbothoŋ ibwaman a'di mo.
27 Aris to gwansani 'baar mo hil 'kupki /e mo,
dhali /e ciki uni tontem buni mmoshwa ka tentem buni ki she/ ki she/ mo.
28 Ki /e ki ciki uni to mo tani uni tulki a'di isi montal 'de/ mo.
Ki /e ka'dki me'd pini mo tani uni 'tu'dkunu ki tom 'borga/ mo.
29 Ki /e bagki jis/em pini mo tani uni bitkina bwa ka luŋgu'b mo.
Ki /e ki bu'th shi/in buni mo tani uni wukin mo
dhali dok ka nyaŋ'ko'd e bu'da'cesh buni mo.
30 Ki /e hashki Shi/in pini mo tani uni ukkunu mo be
dhali /e ki ta bwam/e gi mony'cesh this mo dok/e mo.

31 Dhalki monyca gi Tapa a'di i'dim 'kup ki sule/ sule/ mo.
Dhalki Tapa 'kunya bwa e miim piti mo,
32 a'di jin hilki mo apo/ mony'cesh mo dhali a'di deeki'd ki bir bir mo,
a'di jin taki wosha turga/ is ki me'd mo dhali uni yakina ku'd mo.
33 Aha/ mina yuk gway e Tapa mo me'd jin dika/ ki e mo.
Aha/ mina yuk gway mmomaŋa Arumgimis pem mo me'd jin kusha buye/ aha/ mo.
34 Dhalki gwom pem jin kulum aha/ ibwa mo tani 'bor a'di bwa mo,
haali/ aha/ 'kunya bwa e Tapa mo.
35 Dhalki imanmii miinthus tushunkunu ki o'd 'peni mony'cesh mo,
dhali dhalki imanmii to kun 'coka'cok mini mii dhalku/ ki 'ko mo dok/e.
'Bori Tapa mii mo ma, ayy kashiram pem.
Maŋi Tapa mo.

105

1 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo, dhali yuki gway piti mo.
Kari eya tente/ mii gi tom piti e bwaman 'kwani mo.
2 Yuki gway e a'di mo, yuki gway mmomaŋ a'di mo,
tori aris to kun miina a'di ki momer mo.
3 Cayi mo e gway piti jin kogu mo.
Dhalka du gi uni gwansan kun simmki Tapa e mo tani 'kunya bwa mo.
4 Simmi Tapa e mo dhali mom'bi'th piti mo,
simmi buŋ'kus piti e ki tikir tikir mo.
5 Kayi momer piti e jin miikina a'di mo,
a'di jin ta miimer piti mo dhali gwon dwall kun toru 'twa/a 'cesh jin bahkina a'di mo,
6 ayy emen ma Ibrahiim jin ta ciŋkinam piti mo,
um kun ta iya/ ma Yakuub mo, kun ta kum piti kun kwanykina a'di mo.
7 A'di ta Tapa ma Arumgimis bana mo.

Gwon dwall piti kun toru gwo 'twa/ a 'cesh mo tani a'di idiki'da p̱owa ris mony'ceshi 'baar mo.

8 A'di tana bwam piti pa ki pa gom gwom piti jin gama a'di me'd ki sule/ sule/ mo,
gom gwom piti jin ḵankina a'diya ḵan goma alip̱ ma risa nyaḵum yil 'kwani mo,
9 gwo jin gamkina a'di me'd nyaḵka Ibrahiim mo,
dhali gwom piti jin thulkina a'di me'da p̱o/ mmo/o is goma Is/hak mo,
10 a'di jin rwa'ckina a'di eya Yakuub mo me'd gwoŋḵan jin bahu mo,
dhali eya Israyiil me'd gwoŋḵan yan jin gamu me'd mo jin midi di ki sule/ sule/ mo,
11 mmo/ o gwo mo ki: E um mo tani aha/ mina c̱i um mony'cesh gi Paŋ Kanaan mo
mmota a'di jin mina umi 'tuntul bwa ime'd mo mmota mal bum mo.
12 Ki uni 'kon ki daḵa/ ka ris buni mo,
ki uni ta jasi ara ushalaŋ gana/ mo, ki iimpem buni e a'di mo,
13 mmo/ iikina uni ki ii ma c̱a/ 'peni kal gi 'kwaniny'cesh mmotan kal gi 'kwaniny'cesh mo,
'peni bampa/ gi 'peŋkuman bampaŋ kamu/ itagi 'kwanin tiya mo,
14 a'di diki dhal jan 'deŋ kamu/ bway mo mmosiri'c uni ap̱o/ ki sho'k mo.
A'di ḵucurki imaliḵ gom gway buni mo
15 mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ ki ta unim pem kun kwanyka/ is ki me'd mo,
dhalku/ ki mii to shi/ ka/ ap̱o/ imanc̱i gwom pem mo.

16 Ki a'di yuḵki ṯe/ ap̱o/ mony'cesh mo,
dhali 'ce'da ris tonṯe/ 'baar mo kun miinu ime'd mo,
17 a'di ki hash wathi/ mmoya iṯwa/a/ ki uni mo,
a'di jin ta'da Yuusup̱ mo, a'di jin yolkunu mmota c̱iŋkina/ mo.
18 'Basho'k piti a'di shi/kunu ka maḵḵiyya mo,
dhali 'ba/ piti a'di re'dkunu ka dhan neran toŋḵuthu'd mo
19 ntagi gwo jin ona a'di mo p̱u'dki'd mo ki jim pe mo
dhali gwo gi Tap̱a nyo/ki a'di mo.
20 Dhala maliḵ hashki'da hash mo dhali 'cuḵ a'di mo be,
dhali tap̱a gi 'kwani mo tani karki a'di ki 'ḵus mo,
21 dhali a'di ki kar a'di ki ari tap̱a ap̱o/ gu'b piti mo,
dhali kar a'di ki tap̱a ap̱owa ris tom piti 'baar kun tana a'di mo,
22 mmoye'th uni kun ta iya/ ma maliḵ piti sho'k ki bwam 'boro'd piti mo,
dhali mmoṯor 'kwani gwanyjaḵam piti gwo ki moyuḵ mo.
23 Dhali yan'ko'd Israyiil p̱u'dki'd e Pam Masir mo,
dhala Yakuub p̱u'dki'd ki yaŋ'kus eya 'cesh ma Haam mo.
24 Dhali Tap̱a ki dhu 'kwanim piti mmota uni kun dho'th maman gi dho'th gana/ mo,
dhali mmodhu uni mmota 'kwani kun 'bitha'bi'th mo mmobol 'kwaniŋ 'kup̱ buni e mo.

25 A'di ki ṯuka dum buni mmoshi/ 'kwanim piti i e mo,
mmoṯu/ul nyaḵki uni mmoheka ris c̱iŋkinam piti e mo.
26 A'di ki hasha Musa jin ta c̱iŋkinam piti mo,
dhala Haruun jin kwanykina a'di mo.
27 Uni wagaskunu jamas miim piti e bwam uni mo,
dhali miimer kun miikunu e bampa/ ma Haam mo.
28 A'di hashki mondhurumi'd mo, dhali 'ceṯẖ bampa/ 'tum mo.
Dhali uni pishki is ka le'da p̱o/ gwom piti mo.
29 A'di ṯu'kki ḵumma/ yi'dem buni mmota bas mo,
dhali raḵ wa'c buni isi jwa mo.
30 Bampam buni tashkunu ka buhany ma 'dwa/ mo,
wakan si'da/ e gu'b gi imaliḵ buni mo.
31 A'di oki gwo mo dhali abuhanya ḵanthi/ p̱u'dki'd mo,
dhali arisa shokom ṯẖa'thkin e bampam buni 'baar mo.
32 A'di c̱i uni dhana wasa/ mmohe'th me'da sho'k mo,
dhala wara/ sho'k yan jin dhwa/a'dki mo ki dhwa/a'd dhwa/a'd e bampam buni 'baar mo.
33 A'di 'koshki cwalman ma mura'th buni mo dhala ris cwam p̱u/ mo,

dhali a'di kwa/ki cwa gi bampam buni 'baar mo.
34 A'di oki gwo mo dhala kuyu/ pu'dkin mo,
dhali ushi emena kuyu/ kun molu deŋ e mo,
35 uni kun loskina ris to kun sinu ki 'kolo'c e bampam buni mo,
dhali uni ki shwa maman cwam buni 'pena 'cesh mo.
36 A'di ki 'kosha ris bwanyaram buni 'peni bampam buni mo,
a'di jin gacki'di twa/ a/ 'peni mom'bi'th buni mo.
37 Yan'ko'd a'di ki shuwa Israyiil bway ki 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo,
dhali jan tal 'deŋ kamu/ piyi'd e bwaman ma wak piti mo jin kolkunu mo.
38 'Kwani gi Pam Masir 'bora bwa ki 'bor ki uni iikin mo,
haali/ dhan to jin ko/ uni is 'peni 'Kwani ma Israyiil mo tani pu'dki'da po/ uni mo.
39 A'di ki pa'da rak mmokuma kum 'kup mo,
dhali o'd mmoci moŋkush mon'thiny mo.
40 Uni dotki to mo dhali Arumgimis ki ci uni aris kusskun mo,
dhali a'di ki ci uni tonte/ 'peni momis jin ishki'd ka enthus mo.
41 A'di ka'dki wosh 'twa/ mo dhali yi'de/ gacki'd ka pije/ mo.
A'di guski'd e bwam ma si'b me'd yi'de/ jin guski'd e bwam wor mo.
42 Haali/ a'di kaki gwom piti e jin ona a'di is jin kogu mo,
dhala Ibrahiim jin ta ciŋkinam piti mo.

43 Wakan a'di suski 'kwanim piti ka pije/ ki moŋ'kuny bwa mo,
unim piti kun kwanykina a'di mmo/ ii gwayi lu/ mo.
44 A'di ki ci uni kal gi bampa/ gi 'kwanin tiya mo,
dhali uni bu'thki to gi 'kwanin tiya kun tana uni gi maman buni kun miikina uni to mo,
45 tagi 'kup gwo yan mo ki uni mini 'taki dhu gwoŋkan piti kun bahu mo,
dhali mii gwoŋkan piti kun cikunu mo.
Maŋi Tapa mo.

106

1 Maŋi Tapa mo.
Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gi Tapa mo, haali/ a'di 'bora'bor mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
2 Kaja a'di jin midi mish bah gwo gom miin to ma dem dem gi Tapa mo,
walla tora ris momaŋ piti mo?
3 Mom'bor mii gom uni gwansan kun miiki mii ma kar/e mo,
uni kun mii miiŋkar/e isa yempa/ mo.

4 Kayi aha/ e mo, ayy Tapa, ki /e din mmotor mii ma 'them pini e 'kwanim pini mo.
Wothi/ aha/ mo me'd jin mina /e 'cuk uni mo,
5 ki aha/ mina par mo jin rusa/ rus gi unim pini kun kwanya /e e mo,
ki aha/ mina bwa 'kuny mo e mo jin 'kunya bwaŋ 'kwani gi kal pini mo,
ki aha/ mina ca mo e mal pini mo.
6 Am dhali ibabam bam mo, 'thissa/ niin mo tani miikina miinthus mo.
Aman miikina mii kun 'coka'cok mo, am miikina to kun ta thus ki thus mo.
7 Ibabam bam, ki uni 'kokin e Pam Masir mo tani,
uni 'koki hil gwo i e gom tom pini kun miina /e ki momer mo.
Uni 'koki ka mo/en pini e jin telu sho'k jin ishki'd ka enthus mo,
hili uni pishki is ka le'd apo/ a'di jin Caa e ki Ca e Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo.
8 Naskina/ a'di ki ta uni is ki me'd gom gway gi gway piti mo,
ki a'di midi tor mom'bi'th ma dem dem piti mo.
9 A'di kucurki Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo dhali a'di warki'd ki mo jin kuthaku'th mo.
Dhali a'di suski uni e bwaman moŋ'kulga/ mo me'd jin miikina a'di e bwaman ma si'b mo.
10 Wakan a'di taki uni is ki me'd mo 'peni 'kwaniŋ 'kup buni mo,
dhali 'cuk uni mo 'peni mom'bi'th gi 'kwaniŋ 'kup buni mo.
11 Dhali yi'de/ kumki uniŋ 'kup buni 'twa/a 'cesh mo.
Jaŋkamu/ di'd jin boco'd 'peni uniya?
12 Dhali yan'ko'd uni gamki gwom piti is mo.
Uni yukki gway gom momaŋ piti mo.

13 Hili ki jahanne/ uni ŋaki miim piti mo.
Uni 'koki c̱or gwom piti jin logoma a'di mo.
14 Hili uni cana bwa en'dap̱ mo mmogora bwa ki gor e mombwaasho mo,
dhali kara Arumgimis mo mmonyo/ a'di e bwam ma si'b mo.
15 A'di c̱i uni to jin doṯkina uni mo,
hili a'di ki hash 'ba'th jin shi/ uni is e bwaman uni mo.

16 Ki 'kwaniŋ gwas kun 'kon e mo ma yuukam buni mmoṯa'c bwa ki ṯa'c ap̱owa Musa mo
dhala Haruun, a'di jin ta jan 'de/ gi Tap̱a jin ḵogu mo tani
17 mony'cesh ḵa'dki 'twa/ mo dhali losa waḵ ma Daṯẖan mo
dhali kum 'kwani kun nyaḵ ii ka Abiram 'twa/a 'cesh mo.
18 O'd si'da/ du'dushki'da p̱o/ imannyaḵ iim buni mo
dhala le'dan o'd shwaki 'kwani kun ta thus ki thus mo.
19 Uni uḵki ari bip̱ e 'kuwosh ma Hurib mo
dhali uni ki luŋ tomp̱inycon jin ṯo'du/ mmo/uḵ a'di jin ta p̱inycon mo.
20 Uni aḵki monyca ma Arumgimis e mo
gom jamas to jin uḵu mo me'da morbip̱ jin shwa'da sho mo.
21 Uni ŋakina Arumgimis mo, a'di jin ta'da Manwoṯẖ uni mo
a'di jin miiki dhan to jin caaca e Pam Masir mo,
22 ki mii gi momer mo e bampa/ ma Haam mo,
dhali dhana puren to e Ḵumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo.
23 Wakan a'di oki gwo mo ki: A'di midi 'ce'd uni sho'k moyi,
dhala Musan 'dem piti jin kwanya a'di mo tani
dina a'di ki doshi bwambori a'di mo
ntagi a'di doḵki'da nyor piti jin midi 'taki 'ce'd uni sho'k mowa?
24 Yan'ko'd uni ki waḵ mony'cesh jin 'bora'bor mo,
dhali dar gi moŋgam gwo is gom gwom piti jin ona a'di is mo.
25 Uni miikina gumgum e bwaŋ gu'b burrinyem buni mo,
dhali ush gwo gi 'twa/ gi Tap̱a ha e mo.
26 Wakan a'di 'de'kki me'd piti mo dhali thul gwo me'da p̱o/ gom uni mo
mmo/o ki a'di midi dhu uni mo mmoṯa'k mo e mombwaashoyi,
27 dhali ḵwa/ emen gi uc̱im buni bwa mo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo,
mmoc̱ekerki uni bwa mo e bampany 'ceshi 'baar mo.

28 Wakan uni 'tampalki is buni ka rum ma Baal jin ta ji Pam P̱aguur mo,
dhali 'ka to jin 'ciṯẖu/ 'kus mmothe tompinycon gom jwa gi 'kwani kun wun m̄o.
29 Uni rukunyki Tap̱a mmomiiya nyor mo gom miim buni mo,
dhali 'ba'th jin wo'cki 'kwani is she/ du'dushki'd e bwaman uni mo.
30 Dhali yan'ko'd P̱inahaas doshki'd ki mis mo dhali woṯẖ gwo is mo,
dhali 'ba'th jin wo'cki 'kwani is she/ c̱a'bki'd mo.
31 Dhali a'di ikarkunu a'di ki mo ma ḵar/e mo
'pena nyaḵum yil jin tanu mo mmotana nyaḵum yil ki sule/ sule/ mo.
32 Uni raḵ a'di isa nyor mo gom gwo yi'de/ e mo ma Mariiba mo,
dhala Musa c̱inu isi jwa mo gom gway buni mo,
33 haali/ uni ki raḵa ḵashiram piti c̱a'bki ŋah ŋah mo,
dhali a'di ki o gwo ki mony'cwar mo.

34 Uni 'koki 'ce'd 'kwani sho'k mo
me'd gwo jin ḵankina Tap̱a uni mo,
35 hili uni ceki e ki kal gi 'kwanin tiya mo
dhali da/ar mii kun miina uni mo.
36 Uni ki mii to gom tomp̱inycon buni mo,
a'di jin warki'd ka gume/ gom uni mo.
37 Uni ki c̱i iya/m buni mmo'ciṯẖ 'kus mmomiiya bas mo
dhali i'bwa/ buni si'da/ ka rum thus kun nyo/anyo/ mo.
38 Uni ki wol tiya bas kun 'kon ma bas ka p̱o/ mo,
uni kun tana bas gi iya/m buni mo dhali i'bwa/ mo,
uni kun c̱ikina uni mmo'ciṯẖ 'kus gom tompinycon kun luŋu gi Paŋ Kanaan m̄o,
dhali bampa/ shi/kunu is ka bas 'kwanimpa mo.
39 Wakan uni taki 'kwani kun nyo/anyo/ ki miim buni mo,
dhali lo'bi gwonyc̱al ki miim buni mo.

40 Dhali yan'ko'd anyor gi Tapa a'di 'thakunu
ki ligi/ ligi/ apo/ 'kwanim piti mo
dhali a'di ki shi/ mal piti i e mo.
41 A'di ki ciki uni mo e me'd gi kal gi 'kwanin
tiya mo,
wakan ki uni gwansan kun shi/ki uni i e mo
tani mii miin tapa apo/ uni mo.
42 'Kwaniŋ 'kup buni siri'cki uni apo/ ki
sho'k mo,
dhali uni 'doyunu mo mmodila bora 'cesh e
bwaŋ'kwariny mom'bi'th buni mo.
43 Me'd ka ris a'di ki 'cuk uni mo,
hili uni pishki is ka le'd ki tas tas gom 'kup
gwom buni mo
dhali uni 'doyunu ka luŋgu'b e miim buni
kun 'coka'cok mo.
44 Bahili a'di ki ciya hirdhe/ ki mo ma cis
buni mo,
ki a'di cikki kom buni mo.
45 A'di ki ka gwo e gom gway buni gom gwom
piti jin gama a'di me'd mo,
dhali a'di ki bit bwam piti me'd mo isi ki
gwo gi mo/en piti jin telu sho'k mo
jin ishki'd ka enthus mo.
46 A'di ki rak uni gwahan mmohila hil ki e
ma 'thime/ ki mo/en mo
ki uni gwansan kun bu'th uni mmota
habuus mo.
47 Tayi aman is ki me'd mo, ayy Tapa
Arumgimis bam mo,
dhali tulu/ aman is mo 'pena ris bwaman gi
kal gi 'kwaniny'cesh mo,
ki am mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
ki gway pini jin kogu mo,
dhali ca mo e momaŋ pini mo.
48 Mom'bor mii gom Tapa mo, a'di jin ta'da
Arumgimis ma Israyiil mo,
'peni mo jin 'konuki/e ki sule/ sule/ ya
ye 'ba/ mo itan mo jin 'konuki/e ki
sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.
Dhali dhalka ris 'kwani 'baar mo o gwo mo
ki: Amen.
Maŋi Tapa mo.

AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI MUDHE'D MO

107

1 Ayy, ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki
Tapa mo, haali/ a'di 'bora'bor mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo a'di
'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
2 Dhalki 'kwani gwahan kun wanu 'ba/ mo
i/o gwo wakan mo,
uni kun wankina a'di 'ba/ 'peni mo jin toju
bwa mo,
3 dhali tul uni is 'peni mony'cesh mo
'peni mom'pesho'k mo dhali 'pena bora
luŋgu'b mo,
dhali 'peni moŋ'ko'd gwar ma bim poros
mo dhali 'peni moŋ'ko'd gwar ma
biny cam mo.

4 Unin tiya kun iikin ki iinyca/ e bwam ma
si'b mo jin shinu is mo,
uni gam bwaya kamu/ e 'peŋkuman
bampa/ mmo'ko icine/ mowa?
5 Uni 'kosha te/ mo dhali budha yi'de/ mo,
dhali akashiram buni 'thikina buye/ e bwa-
man uni mo.
6 Dhali yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo
gom monto'c bwam buni mo,
dhali a'di 'cukki uni 'peni mo ma cis buni
mo,
7 dhali a'di ki shu uni bway ki bwaya ji sho'k
mo,
ntagi uni bumburkin mo e 'peŋkuman
bampa/ mmo'ko icine/ mo.
8 Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
gom Tapa mo gom mo/en piti jin
telu sho'k mo,
gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani
mo.
9 Haali/ a'di ki kap a'diya du mo, a'di jin
budha yi'de/ mo,
dhali a'di jin 'kosha te/ mo tani a'di ki 'tu'd
a'diya du ki tom 'borga/ mo.

10 Kun tiya 'kokin e mondhurumi'da 'tum
mo dhali e mo jin molu pi 'kup ka
pije/ mo
kun tana habuus mo gom uni doru ki
isa nyor mo dhali remu 'basho'k ki
toŋkuthu'd mo,
11 haali/ uni pishki is ka le'da po/ gwo ma
Arumgimis mo,
dhali bel gwo jin logoma a'di jin Caa e ki Ca
mo.
12 Adum buni a'di luŋku'd gom to jinditadit
kun miina uni mo,
dhali ki uni ta'kki 'ko'da 'cesh mo tani
jaŋkamu/ piyi'd mmowoth uni mo.
13 Yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo gom
monto'c bwam buni mo

dhali a'di 'cukki uni 'peni mo ma cis buni mo.
14 Dhali a'di ki 'doyu/ uni ka pije/ 'peni mondhurumi'd mo dhali mo jin molu pi 'kup ka pije/ mo
dhali a'di ki 'ce'd mondek buni mmoshat uni ka 'ceshi 'baar mo.
15 Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu sho'k mo,
gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani mo.
16 Haali/ a'di shatki'da risa campur ma korok ka 'cesh mo,
dhali a'di ki pwath dhana bem'ban toŋkuthu'd bwa mo.

17 Kun tiya 'ba'thkin mo e bway miinthus buni mo,
dhali gom miiny'cokam buni mo tani uni 'koshkunu is ka nyor gom to jin wo'cki is she/ mo.
18 Uni ushki tonten tiya kun 'kona e ki she/ mo,
uni 'dishki 'twaŋkal gi mowu is mo.
19 Dhali yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo gom monto'c bwam buni mo
dhali a'di 'cukki uni 'peni mo ma cis buni mo.
20 A'di hashki gwom piti mo dhali wac uni mo,
dhali a'di 'cukki uni mo 'peni mo jin 'ce'du sho'k mo.
21 Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu sho'k mo,
gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani mo.
22 Dhali dhalki uni ci to jin cinu mmo'cith 'kus ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo
dhali tor miim piti ki gway mo ki bwaŋ 'kunyka/ mo.

23 Kun tiya iikin ka 'cesh e bwaman kumma/ yi'de/ e bwaa kur mo,
mmomiiya tu'c yol jin caaca e dhan yi'de/ mo.
24 Uni parki mii gi Tapa e mo,
momer piti kun miikina a'di e moŋ'kulga/ mo.
25 Haali/ a'di kanki gwo mo dhali cu 'tham jin ta'da punthar mo,
a'di jin 'de'kki yi'de/ abor ki mis mmobir bakal apo/ kumma/ yi'de/ mo.
26 Uni ulucki 'kupki mis mo tani dhali uni iikin ka 'cesh e moŋ'kulga/ mo.
Mo ma dum buni jin 'bitha uni is waki'd mo gom mo ma cinthar buni kun ta thus ki thus mo.
27 Uni iikin ki dho'do/ dho'do/ mo dhali wuŋgul ii mo me'd 'kwani kun 'koshkin ma su mo,
dhali uni deekina miim buni ki tash tash mo.
28 Dhali yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo gom monto'c bwam buni mo
dhali a'di 'cukki uni 'peni mo ma cis buni mo.
29 A'di karki'da punthar 'tham mmodi ka ku'th is mo,
dhali bakal kumma/ yi'de/ a'di doshkunu ki biyuu mo.
30 Dhali yan'ko'd uni 'kunya bwa mo haali/ uni gam mo jin 'konu ki shwamm mo,
dhali a'di ki sus uni e mom buni jin 'kana uni ki she/ jin ona bwa uni mo.
31 Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu sho'k mo,
gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani mo.
32 Dhalki uni kar a'di ki ca mo e bwaman ma tul 'kup 'kwani mo,
dhali maŋ a'di e bwaman ma tul 'kup gi 'kwaniŋ gwanyjaka/ mo.
33 A'di ki tu'k yi'de/ e bwaman ma si'b mo,
yi'de/ jin kasha e e mony'cesh jin budha yi'de/ 'kwani mo.
34 Mony'cesh jin dhotha to a'di ki tu'k a'di mo mmota a'cesh jin 'balatha'bala'th jin shiyi'd mo,
gom miim buni kun ta thus ki thus kun 'kokin e a'di mo.
35 A'di ki tu'k bwaa si'b mmowar ka al yi'de/ mo,
dhali mony'cesh jin ta'da burta/ o'd mo tani a'di ki kar a'di mmokash yi'de/ e mo.
36 Dhali imattaan a'di ki dhal uni kun 'kosha te/ mmo'ko mo,
dhali uni telki 'peŋkuman bampa/ sho'k mo mmo'ko icine/ mo.
37 Uni siki bunto mo dhali nyaŋa goŋ mmosiya mura'th mo,
dhali gam maman cwa kun gwono'dkin mo.
38 Ki mom'bor miim piti mo tani uni markina mar is ki caaca mo,

dhali a'di diki dhal bip buni bway mo mmo'koki 'ko mmodhodhi mar is mo.

39 Ki uni 'kon ki daka/ mo dhali warkunu ki 'kwani kun atha she/ ki ath mo
e mo jin siri'ckunu uniya siri'c ki sho'k mo dhali monto'c bwa mo dhali bwan diti'd mo tani
40 a'di ki wol mowaka po/ iya/ gi imalik mo
dhali a'di ki dhu uni mmo/ii ka ca/ e mo jin pina sho'k 'kwani mo dhali tonycuk mo.
41 Hili a'di ki cu uni mis uni kun mini mii ta gi to 'peni mo jin tojuwa to'c bwa mo,
dhali dhuwa wak buni mmowa e ka ma'diny ka'bal mo.
42 'Kwani kun dhelel ma du mo tani parki a'di e mo dhali 'kuny bwa mo
dhali aris uni kun ta thus ki thus mo tani 'dapkunu 'twam buni mo.
43 A'diyin jin yukayuk mo tani dhalki a'di ciyi'da hirdhe/ ki to gwansan mo.
Dhalki 'kwani hil isi gwo i e mo gom mo/en gi Tapa mo jin telu sho'k mo.

108

Gway. Gway jin ta gway ma Dawuu'd.

1 Adum pem thosonki is mo, ayy Arumgimis. Adum pem thosonki is mo.
Aha/ mina yuk gway mo, aha/ mina yuk gway mmomaŋa maŋ mo.
Meri e mo, akashiram pem.
2 Meri e mo, ayy adheŋdhenye/ dhala dheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/ i pesu/ mo.
Aha/ mina mer mon'twash/e e mo.
3 Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki /e mo, ayy Tapa, e bwaman ma ris 'kwani mo.
Aha/ mina yuk gway mmomaŋ /e e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo.
4 Gom mo/en pini jin telu sho'k mo apowa dhan momis mo,
mo ma isiŋ ganam pini a'di jithirki'd e bwaman ma rak mo.
5 Kari is pini ki ca mo, ayy Arumgimis, apo/ momisi 'baar mo.
Dhalki monycam pini a'di di'da po/ mony'ceshi 'baar mo.
6 Ki a'dim pini jin enu minu 'cuk mo tani /e ki ci mowoth ka bim poros pini mo, dhali thok aha/ 'twa/ mo.

7 Arumgimis oki gwo is e mom piti jin kogu mo mmo/o gwo mo ki:
Aha/ mina ya i mis ki moŋ'kuny bwa mo dhali kwa/ Pan Shakiim bwa mo
dhali 'to/ to bwa ime'd mo e embul Wosh ma Sukkuut mo.
8 Jil/aad a'di ta jim pem mo, dhala Manassa a'di ta jim pem mo,
dhala Eprayim a'di ta toŋ'kup pem mo.
Yahuuda/ a'di ta cwa ma malik pem mo.
9 Muwab a'di ta'da kwalal pem jin 'thurka/ me'd mo
dhali e Pan Aduum mo tani aha/ mina bita ppa/ pem mo,
dhali apo/ e Pam Palasthiin mo tani aha/ mina 'ther cuuwa/ ki mo jin pinu mii e mo.

10 Kaja a'di imidi shu aha/ bway e 'peŋkuman bampa/ jin tenu gwo mo?
Dhali kaja a'di jin midi shu aha/ bway e Pan Aduum mo?
11 Ki diki ta / e iwakki aman mo, ayy Arumgimis?
/ E diki nyak ya ki aman mo, ayy Arumgimis, nyakki 'kwani ma meem bam mo.
12 Ayy ciyi aman mowoth 'peni 'kup bam mo ma,
haali/ mowoth 'peni 'kwani mo tani ta jim pe'th mo.
13 Ka Arumgimis mo tani ana mina mii mii kun ca'bki koŋ koŋ mo.
Haali/ a'di ta a'di jin midi tan bway gom 'kwaniŋ 'kup bana mo be.

109

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Dhalku/ ki ca'b ki shwamm mo, ayy Arumgimis gom momaŋ pem mo.
2 Haali/ 'twa/ gi 'kwani kun ta thus ki thus mo dhali kun he'kkina he'k e mo ka'dkina uni apo/ aha/ mo,
mmo/o gwo apo/ aha/ ki 'twa/ ma tor mo.
3 Uni tu'bki aha/ ki gwo jin shinuwa shi/ i e mo
dhali bu'th aha/ ki dar gi mii mo.

4 To kun dokkina uni aha/ 'peni mo/en pem mo tani uni ki thisi yer aha/ is ki gway mo,
isi kani me'd jin dika/ mmo'tho gom uni mo.
5 Wakan uni ki ci aha/ to jin ta thus gom tom 'boro'd mo
dhali mo jin shinuwa shi/ i e mo gom mo/ en pem mo.
6 Kari wathi/ jin ta thus ki thus 'pen ka pije/ apo/ a'di mo
dhali dhalka manyer a'di is ki gway susi a'di e mo jin dwallu gwo mo.
7 Ki a'di dwallkunu gwo mo tani dhalki a'di dikina mii i'ba/ mo.
Dhalki mon'thom piti a'di deŋu e ki ta ji miinthus mo.
8 Dhalka teem piti karu ki kut kut mo.
Dhalki wathiŋ kamu/ bu'th mal piti mo.
9 Dhalki ucim piti 'kon ki dar gi com mo,
dhali dhalki ashim piti ta'da dhalla/ mo.
10 Dhalki ucim piti ii iinyca/ dhali 'tho to mo.
Dhalki uni uru ka pije/ 'peni mo jin kupa uni kun 'kona uni mo.
11 Dhalki wathi/ jin dina a'di ka mure/ i'ba/ bu'th tom piti 'baar mo.
Dhalki 'kwanin tiya si'da/ shi/ maman cwam piti is mo jin 'koshkina a'diya tu'c ki mii mo.
12 Dhali dhalki wathi/ piyi'd jin midi mii kar bwa jin kushakush gom a'di mo,
walla hil ucim piti jin dar gi com ki mii ma 'thime/ gi mo/en mo.
13 Dhalki emen piti kun mini yayu/ i'ko'd 'cithkunu 'twa/ mo.
Dhalki gway piti si'da/ minu 'kosh 'peni 'kwani ma nyakum yil kun min ma po/i 'ko/i su/ mo.
14 Dhalki mii kun 'coka'cok gi icom kanu e ibwambori Tapa mo,
dhali dhalki miinthus gi kum minu 'koki 'kosh ka pije/ mo.
15 Dhalki uni 'koni bwambori Tapa ki tikir tikir mo
dhali dhalki a'di jin dhunu ibwa minu 'cith 'twa/ 'peni mony'cesh mo.
16 Haali/ a'di diki ka mii e mo mmotor mii gi bwaŋ kush mo
hili a'di ki ur 'kwani kun hatha'ko'di sho'k mo
dhali uni gun mini mii ta gi to mo dhali uni gun 'ce'dkin ma dum buni gom jwam buni mo.
17 A'di en mo jin jeenuwa jee kagahara mo, dhali dhalki mo ma jee pu'dki'da po/ a'di mo.
A'di diki en mo jin 'boruwa 'bor mii mo, dhali dhalki a'di si'dasi'd 'peni a'di mo.
18 A'di shumki is piti ki mo ma jee me'd burrinyem pom piti jin hitha a'di mo.
Dhalki a'di 'thok buŋgwar is piti me'd yi'de/ mo,
dhali me'da yin eya simam piti mo.
19 Dhalki a'di wana e ki burrinye/ jin 'tampalkina a'di i is mo,
dhali me'd wackan jin hi'thkina a'di e empa'd piti ka yempa/ mo.

20 Dhalki a'di yansan ita to jin gam ma manyer aha/ is ki gway 'peni Tapa mo
gom uni gwansan kun oki tonthusa po/ mondiki/em pem mo.
21 Hili, /e, ayy Arumgimis jin ta Tapam pem mo,
tu/uli mii yan mo ma gom gway pem mo dhali gom gway gi gway pini mo
haali/ mo/en pini jin telu sho'k mo a'di 'boro'd mo mmo'cuk aha/ mo.
22 Haali/ aha/ hatha di 'ko'd ki ha'th mo dhali mina mii ta gi to mo,
dhala dum pem a'di ta jama/ ki jama/ e isi aha/ mo.
23 Aha/ 'baara mo, dhali aha/ wana e ka kashira/ ma la gi mom'pimpili/ mo.
Aha/ yikinkunu is me'da kuyu/ mo.
24 'Kupa'dupun pem 'ka'da'ka'd mo gom ga/ jin ga/ka/ to mo.
Buŋgwar is pem lulki'd mo.
25 Aha/ tana kut jin thunya imanyer aha/ is ki gway 'twa/i is mo.
Ki uni parki aha/ e mo tani uni birki 'kup buni mo be.

26 Wothi/ aha/ mo ma, ayy Tapa Arumgimis pem mo.
Tayi aha/ is is ki me'd mo isi ki mo/en pini jin telu sho'k mo.
27 Dhalki uni mishi mo mo ki mii yansan a'di ita mii gi me'd pini mo,
ki /e, ayy Tapa, imiiki a'di mo be.

28 Dhalki uni jeena jee mo, hili /e mini mii
mo jin 'boru mii mo.
Dhalki uni gwansan kun tha'th aha/ ki is
dhunu ki mo ma 'the is mo. Dhalki
ciŋkinam pini 'kunya bwa mo.
29 Dhalki imanyer aha/ is ki gway shumu ki
mii jin thisuwa tak ush tak mo.
Dhalki uni i'tampalkina mo ma 'the is
buniŋ gana/ e is mo me'd burrinye/
mo.

30 Ki 'twam pem mo tani aha/ mina ci mo jin
'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo.
Aha/ mina maŋ a'di e bwaman ma waam-
buhany 'kwani mo.
31 Haali/ a'di doshki'd ki me'da bim poros
mo gom a'di jin midi mii ta gi to mo,
mmota a'di is ki me'd mo 'peni uni gwansan
kun wakki a'di mmowu mo be.

110

Gway ma Dawuu'd.

1 Tapa ki o tapam pem gwo mo ki:
Ca'bi /e aha/ ki me'da bim poros pem mo
ma
ntagi aha/ mina dhu uni gun ta 'kup ki /e
mmota cwa jin mina /e dhu sho'k
mo.
2 Tapa ki hash 'pena Sihyuun cwa ma malik
pini jin ta gi mo ma dem dem mo.
Jiyiya ji e bwaman 'kwani kun ta 'kup pini
mo.
3 'Kwanim pini mini ci is buni 'bakany mo
ka tee jin mina /e susa waambuhany pini
apo/ 'kuwosh kun turatur kun kogu mo.
'Peni bwa ma dho'th gi mon'thamo/ mo
tani
dhuru'c pini jin tana /e midi pu'du/ i /e
me'd jape/ mo be.
4 Tapa thulki gwo me'da po/ mo
dhali a'di midi diki ak bwam piti e mo:
/E tana gasiis ki sule/ sule/ mo
mmobatha cuk ma Malkisaadag isho'k mo
be.

5 Tapa a'di diki'd ki me'da bim poros pini mo
be.
A'di midi shat imalik ka 'cesh mo ka tee ma
nyor piti mo.
6 A'di midi tor gwon dwall 'twa/a 'cesh e
bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo,
mmo'tu'd uni ki buŋgwar is jwa mo.
A'di midi shat itapa ka 'cesh mo
apo/ mony'cesh jin beeyabee mo.
7 A'di midi pi 'peni jis yi'de/ jin kasha e jin
di'di shemen bway mo.
Wakan a'di midi 'de'k 'kup piti ki mis mo
be.

111

1 Maŋi Tapa mo.
Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
ki Tapa mo ka dum pemi 'baar mo,
ki dhan ya ma tul 'kup gi kwani kun dhelel
ma du mo e bwaman ma tul 'kup
yan mo.
2 Mii gi Tapa a'di caaca mo,
dhali a'di thukkin ma ris 'kwani 'baar ka
'dete/ 'dete/ ki e mo, uni kun 'bork-
ina bwa e uni mo.
3 A'di 'tu'du/ ki montak mo dhali mo/ek mo
e miin tom piti mo,
dhali miiŋkar/em piti 'dimki 'kup ki sule/
sule/ mo.
4 A'di ki rak miin tom piti jin miina a'di ki
momer kanu e mo.
Tapa a'di ta'da 'the ka 'the mo dhali aman-
miimii mo.
5 A'di ki thoson tonte/ gom uni gwansan
kun ko/ki a'di mo.
A'di dina bwam piti ki ush mmota pa gom
gwo jin gama a'di me'd mo.
6 A'di ki tor 'kwanim piti mom'bi'th gi miin
tom piti mo,
dhali ci uni mal gi kal gi 'kwaniny'cesha
tiya mo.
7 Miin to gi me'd piti mo tani uni ta ku isiŋ
gana/ mo dhali kuŋ kar/e mo.
Aris gwoŋkan gi 'twam piti uni ta ku gun
minu gam is mo.
8 Uni telkunu sho'k ki sule/ sule/ mo dhali
ki sule/ sule/ mo,
mmothim uni ki mii ma isiŋ gana/ mo dhali
ki mii ma kar/e mo.
9 A'di ki hash mo jin wanu 'ba/ ki 'kwanim
piti mo.
A'di ki kan gwoŋkan piti jin gamu me'd
mmodi ki sule/ sule/ mo.
Gway piti kogu mo dhali mii ma purem piti
mo.
10 Moŋko/ gom Tapa mo tani a'di ta monte l
'pen gi moyuk mo.
Mo jin mishu gwo 'ban jin 'boro'd goma ris
uni 'baar mo kun botkin ki a'di mo.
Momaŋ piti a'di i'dimki 'kup ki sule/ sule/
mo.

112

1 Maŋi Tapa mo.
Mom'bor mii gom wathi/ jin ko/ki Tapa mo,
a'di jin 'kunykina bwa ki 'kuny kagahara e gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo.
2 Emen piti mini ca'bki dem dem e mony'cesh mo,
dhala nyakum yil gi 'kwani kun dhelel ma du mo tani uni minu 'bor mii mo.
3 Pa jin tanu dhali pa jin tana a'di e gu'b piti mo
dhali mo ma kar/em piti 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
4 Moŋkush cuki mis e bwaman mondhurumi'd gom uni kun dhelel ma du mo.
Tapa a'di ta'da 'the mo dhali ta'da manmiimii mo dhali ta'da kar/e mo.
5 A'di 'boro'di gom wathi/ jin tu/ulki mii ki mii ma 'the mo dhali ci to ka 'ka'd me'di is mo,
a'di jin mishi is piti ninn gom tom piti ki mii ma kar/e mo.
6 Haali/ wathiŋ kar/e a'di molu joc ki sule/ sule/ mo.
A'di minu ka e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.
7 Dhali a'di midi diki ko/ is gom tonthus jin minu kal mo.
Adum piti rwa'ckunu mo, mmogamkina a'di gwo is e Tapa mo.
8 Adum piti shurki'd mo, a'di midi diki ko/ is mo
ntagi a'di midi par to jin ona bwa a'di e apo/ uni kun ta 'kup ki a'di mo.
9 A'di ki pwak to bwa 'bakany mo, a'di ciki to gom 'kwani kun hatha'ko'd mo,
mii ma kar/em piti a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.
Cem piti a'di karkunu ki ca ki montak mo.
10 Wathi/ jin ta thus ki thus mo tani a'di parki a'di e mo dhali a'di shwa'da ñyor mo.
A'di ki 'pe'd shem piti mo dhali wa mo.
To jin ona bwa wathi/ jin ta thus ki thus mo tani warki'd ka munyjal mo.

113

1 Maŋi Tapa mo.
Maŋi amaŋ mo, ayy um ciŋkina/ gi Tapa mo,
maŋi gway gi Tapa mo.
2 Mom'bor mii midi di mo gom gway gi Tapa mo
'pena tee yansan mo dhali ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.
3 'Peni mo jin sul ma tente/ mo tani dhali mo jin yula a'di mo tani
gway gi Tapa a'di iminu maŋ mo.
4 Tapa a'di ika'damaka'dam apowa ris kal gi 'kwaniny'cesh mo,
dhali monycam piti a'di diki'da po/ momis mo.
5 Kaja a'di iwakina e ki Tapa Arumgimis bana mo,
a'di jin ca'bki'd e mo jin ka'dama/ ka'dam mo,
6 a'di jin hilki mo ka luŋgu'b
'pena po/ momis mo dhali mony'cesh mo?
7 A'di ki 'de'k 'kwani kun hatha'ko'd ki ha'th 'peni bu'da'cesh mo
dhali a'di ki 'de'k uni kun mini mii ta gi to mo 'pena duhal 'piny mo,
8 mmodhu uni mmonyak 'ko ki iya/ gi imalik mo,
dhali nyakki iya/ gi imalik gi 'kwanim piti mo.
9 A'di ki ciya 'boma burum pa mo mmoca'b mo,
mmokara yim mmo'kuny bwa ki 'kuny jin shiyi'd mo me'd kum gi uci mo.
Maŋi Tapa mo.

114

1 Me'd jin yakin ma Israyiil ka pije/ 'peni Pam Masir mo tani
gu'b ma Yakuub 'peni 'kwani kun wal 'twan tiya mo tani
2 Yahuuda/ warki'd ki mom piti jin kogu mo,
dhala Israyiil a'di ta mo jin tanu tapa ki sule/ sule/ mo.
3 Dhan kumma/ yi'de/ hilki mo mo dhali ya ŋwaca/ mo.
Dhali Kumma/ Yi'de/ Uurdun dokki'd ka nyaŋ'ko'd mo.
4 'Kuwosha turga/ pekina ŋalbothoŋ ki 'thir 'thir mo me'd gwasiŋ ka'bal mo,
dhali ushi wosha gwa'dga/ wana e ki ushi ka'bal mo.
5 Ata mii /eye, ayy kumma/ yi'de/, ki /e guskin kan mo?
Ayy Uurdun, katinta dokkina / e ka nyaŋ'ko'd mo?

6 Ayy 'kuwosha turga/, ata pekina um ki 'thir 'thir me'd gwasiŋ ka'bal kan mo?
Dhali um ushi wosha gwa'dga/ kun wana e ki ushi ka'bal mo?

7 Deeyi ma ki bir bir mo, ayy mony'cesh, e buŋ'kus gi Tapa mo,
e buŋ'kus ma Arumgimis ma Yakuub mo,
8 a'di jin tu'kki wosh mo mmota a/al gom yi'de/ mo
dhali wosh jin biliṭki o'd mo tani warki'd ki yi'de/ jin kasha e mo.

115

1 Yisa e am, ayy Tapa, yisa e am,
hili gom gway pini mo tani ciyi monyca mo,
gom gway gi mo/en pini jin telu sho'k mo dhali mii ma isiŋ ganam pini mo.
2 Ki ton ta'da tinta imina kal gi 'kwaniny'cesh i/o gwo mo ki:
Mane Arumgimis buni mane?
3 Arumgimis bana a'di diki'd e momis mo.
A'di ki mii a'diyin jin 'bora bwa a'di mo.
4 Tompinycon buni kun luŋa uni mo tani ta 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo
kun uku ki me'd gi 'kwani mo be.
5 Uni ta gi 'twa/ mo, hili uni o gwoŋ kamuwa?
Dhali uni ta gi e mo, hili uni parki toŋ kamu/ eya?
6 Uni ta gi 'ce mo, hili uni cik toŋ kamuwa?
dhali uni ta gi shush mo, hili uni cickina shim toŋ kamuwa?
7 Uni tan gi me'd mo, hili uni ta toŋ kamu/ is ki me'da?
Uni tan gi sho'k mo, hili uni mishi ii ki shoka?
Dhali uni misha isa kamu/ mur e 'kus buniya?
8 Uni gwansan kun uk uni mo tani uni wana e ki uni mo.
Wakan si'da/ aris uni gwahan kun gamki gwo is e tompinycon buni mo.
9 Ayy Israyiil, gami gwo is e Tapa mo.
Haali/ a'di ita mowoṭh buni mo dhali agoŋgorom buni mo.
10 Ayy gu'b ma Haruun, kari moŋgam gwo is e Tapa mo.
Haali/ a'di ita mowoṭh buni mo dhali agoŋgorom buni mo.
11 Um kun ko/ki Tapa mo tani gamki gwo is e Tapa mo.
Haali/ a'di ita mowoṭh buni mo dhali agoŋgorom buni mo.
12 Tapa tana bwa pa ki pa gom ana mo. A'di midi 'bor ana mii mo.
A'di midi 'bor gu'b ma Israyiil mii mo.
Dhali a'di midi 'bor gu'b ma Haruun mii mo.
13 A'di midi 'bor uni gwansan mii kun ko/ki Tapa mo
'peni uni kun gwa'da is mo dhali uni kun cakin mo.
14 Dhalki Tapa ci um mo jin maruwa mar is mo,
um dhali ucim bum mo.
15 Dhalki um 'boru mii ki Tapa mo,
a'di jin ukki momis mo dhali mony'cesh mo.

16 Momis uni ta momis gi Tapa mo,
hili mony'cesh cikina a'di ki iya/ gi 'kwani mo.
17 Uni kun wukin mo tani mishi Tapa maŋ yisa,
walla uni gwansan kun iikin ka luŋgu'b e mo ma shwamm mo.
18 Hili ana mina 'bor Tapa mii mo
'pena tee yansan shwane/ mo dhali ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.
Maŋi Tapa mo.

116

1 Aha/ mina en Tapa mo haali/ a'di cikki ko gi
'twam pem mo jin 'thoka/ ka di'b me'di is mo.
2 Haali/ a'di ka'dki bwany'cem piti ki aha/ mo
wakan aha/ mina yuk a'di isi ki me'd jin dika/ ki e mo.
3 Agume/ gi mowu uni 'kamki aha/ is mo,
anyok ma Haawiya uni bu'thki aha/ mo.
Aha/ 'kosha is ka nyor mo eya cis pem mo dhali 'pe'd she/ mo.
4 Yan'ko'd aha/ ki yuk gway gi Tapa mo mmo/o gwo mo ki:
Ayy Tapa, aha/ yuka /e mo, tayi mondiki/ em pem is ki me'd mo.
5 Tapa a'di ta'da 'the ka 'the mo dhali ta'da kar/e mo,
Arumgimis bana jin miimii mo.
6 Tapa a'di 'tashki uni 'twa/ mo uni kun wana she/ is is kan mo,

ki aha/ guyunu ka luŋgu'b e moŋgwa'dga/
mo tani a'di taki aha/ is ki me'd mo.
7 Doḵi ka nyaŋ'ko'd, ayy ḵashiram pem, e
mosi/is pini mo,
haali/ Tapa a'di ṯu/ulki'd nyaḵki /e ki mii
jin isha to ka enthus gom /e mo.
8 Haali/ /e 'cuḵkina ḵashiram pem 'peni
mowu mo,
dhali em pem 'peni jabu'th jin wolki'd mo,
dhali sho'k pem 'peni mo jin gwoluwa gol
mo.
9 Aha/ yakina e bwambori Tapa mo
e mony'cesh jin 'konuki/e mo.
10 Aha/ karkina moŋgam gwo is pem mo, isi
kani me'd jin okika/ gwo mo ki:
Aha/ tashu ka dhan mo jin jwakaṯkunuwa
jwakaṯ jin shiyi'd mo.
11 Aha/ ona gwo e mom pem jin dumb-
ulkika/ bway mo ki:
'Kwani 'baar mo tan ga 'teŋ kape/ jin ta jim
ma pe'th mo.
12 Ata a'di jin miga/ c̱i ki Tapa mo
goma ris tom piti 'baar kun ishkin ka en-
thus gom aha/ mo?
13 Aha/ mina 'deka ḵubbaaya gi mowoṯh ma
Arumgimis ki mis mo
dhali yuḵ gway gi Tapa mo.
14 Aha/ mina c̱i gwom pem jin oka/ is ki
Tapa mo
e buŋ'kus ma ris 'kwanim piti 'baar mo.
15 Yinthoŋ gana/ e jis/e gi Tapa mo,
a'di ita wu ki unim piti kun dhunu ki she/
ki dhelel dhelel mo.
16 Ayy Tapa, aha/ tana c̱iŋkinam pini mo.
Aha/ tana c̱iŋkinam pini mo, a'di jin ta ya/
gi nyaranyc̱iŋkinam pini mo be.
/E ki 'cuḵ mondeḵ pem mo.
17 Aha/ mina c̱i to jin 'ciṯhu/ 'kus ki bwa jin
'boruwa 'bor i is mo
dhali yuḵ gway gi Tapa mo.
18 Aha/ mina c̱i gwom pem jin oka/ is ki
Tapa mo
e buŋ'kus ma ris 'kwanim piti 'baar mo,
19 eya pije/ gi gu'b gi 'kup ḵany gi Tapa mo,
e bwaman um mo tani, ayy Urushaliim.
Maŋi Tapa mo.

117

1 Maŋi Tapa mo, aris um kal gi
'kwaniny'cesh mo.
Yuḵi gway ki moŋ'kuny bwa gom a'di mo,
aris um 'kwani mo.
2 Haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani
a'di caaca 'kupki ana mo
dhali mo ma isiŋ gana/ gi Tapa mo a'di
'dimki 'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/
mo.
Maŋi Tapa mo.

118

1 Ayy c̱iyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom
Tapa mo, haali/ a'di i'boro'd mo.
Mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki
'kup ki sule/ sule/ mo.
2 Dhalka Israyiil o gwo mo ki:
Mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki
'kup ki sule/ sule/ mo be.
3 Dhalki gu'b ma Haruun o gwo mo ki:
Mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki
'kup ki sule/ sule/ mo be.
4 Dhalki uni gwansan kun ḵo/ Tapa mo tani
o gwo mo ki:
Mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki
'kup ki sule/ sule/ mo be.

5 'Peni mo ma c̱is pem mo tani aha/ yuḵkina
Tapa mo.
Dhali Tapa thoḵki aha/ 'twa/ mo dhali kar
aha/ ki 'kus mo.
6 Ki Tapa nyaḵ di ki aha/ mo tani aha/ mina
ḵo/ toŋ kamu/ yisa.
To gi wakatinta imina 'kwani imii aha/ mo?
7 Tapa a'di diki'd e 'ko'd gwar pem mo
mmowoṯh aha/ mo.
Aha/ mina hil mo ki e jin pinu mii e mo
apo/ uni gwansan kun shi/ki aha/
i e mo.
8 A'di 'boro'd mmobu'th mo jin huru jwa e
Tapa mo
mmo'koki dhu mo jin wunuwa wuny jwa i
is e 'kwani mo.
9 A'di 'boro'd mmobu'th mo jin huru jwa e
Tapa mo
mmo'koki dhu mo jin wunuwa wuny jwa i
is e iya/ ma maliḵ mo.
10 Aris kal gi 'kwaniny'cesh uni 'kamki aha/
'kup ki deḵ mo.
Ki gway gi Tapa mo tani aha/ 'ciṯhkina uni
'twa/ mo.

11 Uni 'kamki aha/ 'kup ki dek mo,
mmo'kam aha/ 'kup ka ris 'twaŋkal kuku/ mo.
Ki gway gi Tapa mo tani aha/ 'cithkina uni 'twa/ mo.
12 Uni 'kamki aha/ 'kup ki dek me'da dham mo.
Uni shwan ki bar bar me'd o'd cwan 'de/ mo.
Ki gway gi Tapa mo tani aha/ 'cithkina uni 'twa/ mo.
13 Aha/ gacu/ ki gac jin shi/ ashi/ mo. Wakan aha/ 'barkina mo
hili Tapa wothki aha/ mo be.
14 Tapa a'di ta mom'bi'th pem dhali gway pem mo.
A'di warki'd ki bway gi mowoth pem mo.

15 Ciki gwo mo ma, gom gwaya 'kunyka/ kun pinu mii e mo
e gu'b burrinye/ gi 'kwani gi miiŋkar/e mo.
Me'da bim poros gi Tapa a'di miiki mii ki dar gi monyju/ mo.
16 Me'da bim poros gi Tapa a'di karkunu ki ca mo.
Me'da bim poros gi Tapa a'di miiki mii ki dar gi monyju/ mo.
17 Aha/ mina wu yisa, hili aha/ mina di ki e mo,
dhali tash miin to deŋ e kun miina Tapa mo.
18 Tapa a'di dorki aha/ ntagi aha/ bura is ki wap wap mo,
hili a'di yisa ciki aha/ mmowu mo yisa.

19 Ka'di aha/ 'twaŋkal ma goŋ ki mii ma kar/ e mo
ki aha/ mina cic e uni mo
dhali ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo.
20 Yansan a'di ta 'twaŋkala goŋ gi Tapa mo
jin mina 'kwaniŋ kar/e cici cine/ mo.

21 Aha/ 'borkina /e bwa i is mo haali/ /e cikki aha/ 'twa/ mo
dhali war ki bway gi mowoth pem mo.
22 Wosh gana/ yansan jin wakkina imannyaŋ gu'b mo tani
a'di warki'd ka dhana 'kaŋ'kup wosh gi 'penabi mo.
23 Mii yansan a'di ita mii jin miikina Tapa mo,
dhali a'di ta mii jin meru em bana mo be.
24 Yansan a'di ita'da tee jin karkina Tapa mo.
Dhalki ana 'kunya bwa mo dhali 'bor bwa e a'di mo.
25 Tayi am is ki me'd mo, am kun yukkina /e mo, ayy Tapa.
Ayy Tapa, am yukkina /e mo, ciyi aman mo jin diluwa bora 'cesh mo.
26 Mom'bor mii gom a'di jin cicki'd mo e gway gi Tapa mo.
Am 'bora /e mii mo 'peni gu'b gi Tapa mo.
27 Tapa a'di ita'da Arumgimis mo,
dhali a'di ciki ana moŋkush mo.
Nyoŋi mo jin kalu ya goma yuk ma tul 'kup ka biny cwa mo
ntagi ce jin thumu e 'kupa gwata/ jin miinuwa bas mo.
28 /E tana Arumgimis pem mo dhali aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki /e mo.
/E tana Arumgimis pem mo dhali aha/ mina kar /e ki ca mo.
29 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo, haali/ a'di i'boro'd mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

119

1 Mom'bor mii gom uni gwansan kun 'kona bway buni ki dar gi mii i'ba/ mo
uni kun iiyin e gwoŋkan jin cinu gi Tapa mo.
2 Mom'bor mii gom uni gwansan kun dhuki gwonycim piti mo,
uni kun simmki a'di e ka dum buni 'baar mo,
3 uni si'da/ kun 'koki thu'th to mii mo,
hili mmo/ii e bway piti mo be.
4 /E kanki gwoŋkan gi 'twam pini mo
ki uni minu dhu ka duŋ gana/ mo.
5 Ayy ki bway pem minu tel sho'k mo
mmodhu gwoŋkan pini kun bahu mo.
6 Wakan ki aha/ minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo,
mmothoson em pem mmoko'c eya ris gwoŋkan pini 'baar mo kun 'kwarkunu mo.
7 Aha/ mina maŋ /e ka du jin dheleladhelel mo,
ki aha/ mina da/ar gwo gom mii ma kar/ em pini 'peni gwoŋkan kun onu mo.
8 Aha/ mina mii gwoŋkan pini kun bahu mo.
Ayy dhalki aha/ ki dhal 'pen mo ka dun thorony mo.

9 A'di jin ta dhuru'c midi kar bway piti ki dhelel dhelel kata mo?
mmoji a'di isi ki gwom pini mo.
10 Ka dum pemi 'baar mo tani aha/ simmkina /e e mo.
Dhalku/ ki dhal aha/ mmoçaca/ mo 'peni gwoŋkan pini kun 'kwarkunu mo.
11 Aha/ dhukina gwom pini eya dum pem mo,
ki aha/ mina diki mii miinthusa po/ /e mo.
12 Mom'bor mii gom /e mo, ayy Tapa.
Tori aha/ gwoŋkan pini kun bahu mo.
13 Ki 'twam pem mo tani aha/ bahkina aris gwoŋkan pini
kun onu ki 'twam pini mo.
14 E bway gi gwonyçim pini mo tani aha/ 'kunya bwa mo
me'd jin miga/ 'kuny bwa eya ris mo jin tanu pa ki pa mo.
15 Aha/ mina kulum gwo ibwa gom gwoŋkan gi 'twam pini mo
dhali ko'c em pem e bway pini mo.
16 Aha/ mina bwa 'kuny mo e gwoŋkan pini kun bahu mo.
Aha/ mina diki ŋa gwom pini mo.

17 Tu/uli nyakki çiŋkinam pini ki mo jin isha to ka enthus mo,
ki aha/ mina di ki e mo dhali mii gwom pini mo be.
18 Ka'di em pem mo ma ki aha/ mina par momer e
kun 'kon e gwoŋkan pini jin çinu mo.
19 Aha/ tana yilkina/ ki yilkina/ e mony'cesh mo.
Dhalku/ ki bag gwoŋkan pini kun 'kwarkunu 'peni aha/ mo.
20 Akashiram pem a'di 'cumkunu ki mo jin çora/ çor mo
goma ris gwoŋkan pini 'baar kun onu ka yempa/ mo.
21 /E ki kucur uni gwansan kun ush 'kwani ga/ mo, dhali uni kun jeenu mo,
uni kun ça'ckin mo 'peni bway gi gwoŋkan pini kun 'kwarkunu mo.
22 Kali 'peni aha/ mon'twam buni kun thunya uni aha/ i is mo dhali mo ma wak mo,
haali/ aha/ dhukina gwonyçim pini mo.
23 Isi kani ba iya/ ma malik uni 'kokin mo dhali miiya wutha po/ aha/ mo tani çiŋkinam pini a'di midi kulum gwo ibwa gom gwoŋkan pini kun bahu mo.
24 Gwonyçim pini uni a'di i'kunykika/ bwa mo
haali/ uni itana manlogom aha/ ki gwo mo.
25 Akashiram pem thalkina bu'da'cesh mo.
Tashi aha/ e mo isi ki gwom pini mo.
26 Ki aha/ torkina bway pem mo tani /e thokki aha/ 'twa/ mo.
Tori aha/ gwoŋkan pini kun bahu mo.
27 Kari aha/ mmomish gwo 'ban gom bway gi gwoŋkan gi 'twam pini mo,
dhali aha/ mina kulum gwo ibwa gom miim pini jin miina /e to ki momer mo.
28 Akashiram pem a'di waki'd gom bwan diti'd mo.
'Bithi aha/ is mo isi ki gwom pini mo.
29 Kari bway jin ta thus ki thus mmosi'd 'peni aha/ mo.
Dhali ka 'the mo tani tori /e aha/ gwoŋkan pini jin çinu mo.
30 Aha/ kwanykina bway gi mii ma isiŋ ganam pini mo.
Aha/ karkina gwoŋkan pini kun onu ibwambori jis/em pem mo.
31 Aha/ thalkina gwonyçim pini mo, ayy Tapa.
Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo.
32 Aha/ mina gus e bway gi gwoŋkan pini kun 'kwarkunu mo
ki /e mini lala'th mom pem jin mishka/ gwo 'ban is mo.
33 Tori aha/ gwo mo ma, ayy Tapa, gom bway gi gwoŋkan pini kun bahu mo
dhali aha/ mina dhu uni ntagi 'pemen mo be.
34 Çiyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo ki aha/ mina dhu gwoŋkan pini jin çinu mo
dhali mii a'di ka dum pemi 'baar mo.
35 Susi aha/ e bway gi gwoŋkan pini kun 'kwarkunu mo
haali/ aha/ 'kunya bwa e a'di mo.
36 Ka'da dum pem ki gwonyçim pini mo
yisa mmota miiya du is ki me'd mo.
37 Tuki em pem 'peni mo jin hiluwa hil kun 'kon bwa 'te/ mo
dhali çiyi aha/ mondiki/e e bway pini mo.
38 Rwaci gwom pini jin ona /e is e çiŋkinam pini mo,
a'di jin ona /e gom uni gwansan kun ko/ki /e mo.

39 Kali 'peni aha/ mowak jin kalki aha/ 'ko'da 'cesh mo,
haali/ gwoŋkan pini kun onu mo tani uni 'bora'bor mo.
40 Hili mo mo ma, aha/ corkina gwoŋkan gi 'twam pini mo
e mii ma kar/em pini mo tani /e ciyi aha/ mondiki/e mo.

41 Dhalki mo/en pini jin telu sho'k pu'dki'd e aha/ mo, ayy Tapa,
isi ki bway gi mowoth pini jin ona /e gwo is mo.
42 Dhali yan'ko'd aha/ mina ta gi gwonthok gom uni gwansan kun thunyki aha/ 'twa/i is mo
haali/ aha/ gamkina gwo is e gwom pini mo.
43 Dhali dhalku/ ki bu'th gwoŋ gana/ 'peni 'twa/ pem ka dun thorony mo,
haali/ mo ma 'teŋ kapem pem a'di di'd e gwoŋkan pini kun onu mo.
44 Aha/ mina dhu gwoŋkan pini jin cinu ki tikir tikir mo
gom ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.
45 Dhali aha/ mina ya 'bakany gana/ mo
haali/ aha/ ŋapkina gwoŋkan gi 'twam pini mo.
46 Aha/ si'da/ mina o gwo gom gwonycim pini ibwambori imalik mo
dhali aha/ minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo
47 haali/ aha/ gamkina mom pem jin 'kunyka/ bwa mo e gwoŋkan pini kun 'kwarkunu mo,
a'di jin enka/ mo.
48 Aha/ taka gwoŋkan pini kun 'kwarkunu mo, a'di jin enka/ mo,
dhali aha/ mina kulum gwoŋkan pini kun bahu mo eya du mo.

49 Kayi gwom pini e e ciŋkinam pini mo,
e a'di jin karkina /e aha/ mmota ga 'teŋ kape/ mo.
50 Yansan ta momalas pem mo e monto'c bwa mo
ki gwom pini jin ona /e is ci aha/ mondiki/ e mo.
51 'Kwani kun dar gi mii ma gayiin mo tani uni pe'th aha/ ki petha sor mo,
hili aha/ dinaki tu'k mo 'peni gwoŋkan pini jin cinu mo.

52 Ki aha/ kulumkina gwoŋkan pini kun onu mo ibwa mo 'peni kadhamo/ mo tani
aha/ bu'thkina momalas mo, ayy Tapa.
53 Anyor jin deku jin 'batha'ba'th mo tani bu'thki aha/ mo gom 'kwani kun ta thus ki thus mo,
uni kun dhalki gwoŋkan pini jin cinu 'pen mo.
54 Gwoŋkan pini kun bahu mo tani uni warkin ki gway pem jin yukka/ mo
e gu'b pem gi moyam pem jin yaka/ luŋ mo be.
55 Aha/ kakina gway pini e mon'thiny mo, ayy Tapa,
dhali dhu gwoŋkan pini jin cinu mo.
56 Mom'bor mii yansan a'di bitki'da po/ aha/ mo
ki aha/ dhukina gwoŋkan gi 'twam pini mo.

57 Tapa a'di ita tom pem jin 'tuntulka/ bwa ime'd mo.
Aha/ ona gwo is mmodhu gwom pini mo.
58 Aha/ 'thona mii ma 'them pini ka dum pemi 'baar mo.
Miiyi mii ka 'the gom aha/ isi gi gwom pini jin ona /e is mo.
59 Ki aha/ kulumkina gwo ibwa gom bway pini mo tani
aha/ wothkina sho'k pem 'ba/ e gwonycim pini mo.
60 Aha/ hurkina ki 'ta'b mo dhali diki ta adiite/ mo
mmodhu gwoŋkan pini kun 'kwarkunu mo.
61 Ba anyok gi 'kwani kun ta thus ki thus mo tani uni bu'thki aha/ ka gume/ mo
dhali aha/ dinaki this gwoŋkan pini jin cinu e mo.
62 E mombwam/e mo tani aha/ cukina mis mmomaŋ /e mo,
haali/ gom mii ma kar/em pini gi gwoŋkan pini kun onu mo.
63 Aha/ nyakkina ya ka ris uni gwansan kun ko/ki /e mo,
uni gwansan kun dhuki gwoŋkan gi 'twam pini mo.
64 Mony'cesh, ayy Tapa, a'di 'tu'dkunu mo ki mo/en pini jin telu sho'k mo.
Tori aha/ gwoŋkan pini kun bahu mo.

65 /E tu/ulkina tu/ul ki 'bore/ gom ciŋkinam pini mo,
ayy Tapa, isi ki gwom pini mo.

66 Ṯori aha/ gwo isi ki ṯor gana/ mo mmony-
iṯẖ to mo dhali moyuḵ mo,
haali/ aha/ gamkina gwo is e gwoŋḵan pini
kun 'kwarkunu mo.
67 Nṯwa/a/ ki aha/ wo'ckunu is she/ mo tani
aha/ yakina yam per mo,
hili shwane/ aha/ dhukina gwom pini mo.
68 / E 'bora'bor mo dhali mii mii kun
'bora'bor mo.
Ṯori aha/ gwoŋḵan pini kun bahu mo.
69 'Kwani kun ushina ga/ ga/ mo tani uni
'thoḵki aha/ ka ṯor mo,
hili ka dum pemi 'baar mo aha/ dhukina
gwoŋḵan gi 'twam pini mo.
70 Adum buni momaṯa/ momaṯ me'd
ḵwalany mo,
hili aha/ 'kunykina bwa mo e gwoŋḵan pini
jin c̱inu mo.
71 A'di 'boro'd gom aha/ ki aha/
jwakaṯkunuwa du mo
ki aha/ mina da/ar gwoŋḵan pini kun bahu
mo.
72 Gwoŋḵan jin c̱inu ki 'twam pini mo tani
a'di 'boro'd gom aha/ mo,
mmobol 'dolkon gana/ ma alip̱ e mo dhali
'ku'kus 'dolkon kush mo.

73 Me'd pini a'di uḵki'da uḵ mo dhali /e c̱iki
aha/ jamas mo.
C̱iyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo ki
aha/ mina da/ar gwoŋḵan pini kun
'kwarkunu mo.
74 Uni gwansan kun ḵo/ki /e mo tani mini
p̱ar aha/ e mo dhali 'kuny bwa mo
haali/ aha/ tana gi mo ma 'teŋ kap̱e/ e
gwom pini mo.
75 Aha/ misha, ayy Tap̱a, ki gwon dwall pini
kun toru gwon dwall 'twa/a 'cesh
mo tani uni tana ḵar/e mo
dhali /e dorki aha/ ki isa nyor ki mii ma isiŋ
ganam pini mo.
76 Dhalki mo/en pini jin ṯelu sho'k mo tho-
son is mo mmomalas aha/ mo
isi ki gwom pini jin ona /e is gom c̱iŋkinam
pini mo.
77 Dhalki momiimiim pini p̱u'du'd e aha/ mo
ki aha/ mina di ki e mo,
haali/ gwoŋḵan pini jin c̱inu mo tani a'di ta
jim pem jin 'kunyka/ bwa mo.
78 Dhalki uni kun ushina ga/ ga/ mo tani
idhunu ki mo ma 'the is mo
haali/ uni ceshki aha/ ki gwo ma maḵ mo.
Gom aha/ mo tani aha/ mina kulum gwo
ibwa gom gwoŋḵan gi 'twam pini
mo.
79 Dhalki uni gwansan kun ḵo/ /e mo tani
ṯu'kkina bor ki aha/ mo,
ki uni mini mish gwonyc̱im pini mo.
80 Dhalka dum pem a'di dar gi mii 'ba/ e
gwoŋḵan pini kun bahu mo
ki aha/ minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo.
81 Aḵashiram pem a'di gananki 'ba/ mo gom
bway gi mowoṯẖ pini mo.
Aha/ tana ga 'teŋ kap̱e/ gom gwom pini
mo.
82 Em pem ushi me'd mo mmoc̱or /e gom
gwom pini jin ona /e is mo.
Aha/ doṯa gwo mo ki: Kakasja sa/ imina /e
imalas aha/ mo?
83 Haali/ aha/ warkina ki ḵucaŋ gi yimana
mura'th jin 'koshkin ma ku'd mo,
hili aha/ dinaki ŋa gwoŋḵan pini kun bahu
mo.
84 Ki mo gi wakatinta imina c̱iŋkinam pini
i'dim 'kup̱ mo?
Kakasja imina /e idwall uni gwansan gwo
mo uni kun ṯo'c aha/ bwa mo?
85 'Kwani kun ushkina ga/ ga/ mo tani uni
c̱wanyki jisa 'kulga/ gom aha/ mo
jin miga/ biṯi cine/ mo,
'kwani kun 'konuki dosh shoka 'cesh gom
gwoŋḵan pini jin c̱inu mo.
86 Aris gwoŋḵan pini kun 'kwarkunu mo tani
uni shurkin mo.
Uni ṯo'cki aha/ bwa ki gwo ma ṯor mo.
Woṯẖi/ aha/ mo ma.
87 Uni 'dishi 'twa/ mo mmo'baar aha/ 'peni
mony'cesh yan mo
hili aha/ dinaki ŋa gwoŋḵan gi 'twam pini
mo.
88 E mo/en pini jin ṯelu sho'k mo tani 'tashi
mondiki/em pem 'twa/ mo
ki aha/ mina dhu gwonyc̱im pini gi 'twam
pini mo.

89 Gom ki sule/ sule/ mo tani, ayy Tap̱a,
gwom pini
a'di irwa'ckunu mo mmothosonkunu uni
mo e momis mo.
90 Mii ma isiŋ ganam pini i'dimki 'kup̱ ki
sule/ sule/ eya risa nyaḵum yil gi
'kwani mo.
/ E ṯelki mony'cesh sho'k mo dhali a'di
doshki'd ki sho'k piti mo.

91 Ki miim pini kun dhukina /e uni 'pen ka pije/ mo tani uni doshkin shwane/ mo.
Haali/ aris to 'baar mo tani uni ta c̱iŋkinam pini mo.
92 Wak̲ki/ gwoŋk̲an pini jin c̱inu midi 'taki diki ta jim pem jin 'kunyka/ bwa mo tani,
aha/ minu 'taki 'ce'd sho'k e tom pem jin t̲ocaa/ bwa mo.
93 Aha/ mina mol ŋa gwoŋk̲an gi 'twam pini ki sule/ sule/ mo,
haali/ ki uni mo tani /e c̱iki aha/ mondiki/ e mo.
94 Aha/ tana jim pini mo. Tayi aha/ is ki me'd mo
haali/ aha/ ŋap̲kina gwoŋk̲an gi 'twam pini mo.
95 Imanmii tonthus ishkin mo dhali c̱ora/ c̱or mmo'ce'd aha/ sho'k mo,
hili aha/ hila isi gwonyc̱im pini i e mo.
96 Aha/ hilkina gwayu/ gom a'di jin ha me'd ki isi haŋ gana/ 'baar mo,
hili gwoŋk̲an pini jin 'kwarkunu mo tani a'di ibeeyabee kagahara mo.

97 Ayy, gwoŋk̲an pini jin c̱inu mo tani enka/ kata mo sa/.
A'di ta gwom pem jin kulumka/ ibwa isa yempa/ mo.
98 Gwoŋk̲an pini jin 'kwarkunu mo ikar aha/ mmoyuk̲ayuk̲ kagahara mmobol 'kwani kun ta 'kup̲ ki aha/ e mo,
haali/ a'di di'd nyak̲ki aha/ isa yempa/ mo be.
99 Aha/ misha gwo 'ban kagahara mmobola ris uni kun t̲orki aha/ gwo e mo,
haali/ gwonyc̱im pini a'di ta jim pem jin kulumka/ ibwa mo.
100 Aha/ mishkina gwo 'ban mo mmobol 'kwani kun cakin e mo,
haali/ aha/ dhukina gwoŋk̲an gi 'twam pini mo.
101 Aha/ wot̲h̲a sho'k pem 'ba/ mo 'pena ris bway thus mo,
gom mii gi wakan mo tani mmodhu gwom pini mo be.
102 Aha/ dinaki t̲u'k mo 'peni gwoŋk̲an pini kun onu mo,
haali/ /e t̲orki aha/ gwo mo be.
103 Gwom pini wana 'kuny kata si'da/ mmonyok̲ka/ a'di mo.
A'di c̱a'bki dhel dhel mmobola dham e e 'twam pem mo.

104 E gwoŋk̲an gi 'twam pini mo tani a'di ibu'thkika/ mo jin mishu gwo 'ban mo.
A'di ishi/kika/ aris bway thusi e wakan mo.
105 Gwom pini a'di ta'da lamba/ gom sho'k pem mo
dhali moŋkush gom bway tur pem mo.
106 Aha/ thulkina gwo me'da p̲o/ mo dhali o gwo is mo dhali rwa'c̱ a'di mo
mmomii gwoŋk̲an pini kun onu mo kun tana k̲ar/e mo be.
107 Aha/ wo'ckunu is she/ mo mmobur is ki wap̲ wap̲ mo.
C̱iyi aha/ mondiki/e mo, ayy Tap̲a, isi ki gwom pini mo.
108 Budhi tom pem jin c̱ika/ ki me'd ki mo-maŋ mo, ayy Tap̲a,
dhali t̲ori aha/ gwo gom gwoŋk̲an pini kun onu mo.
109 Aha/ butha mondiki/ em pem e me'd pem ki sule/ sule/ mo,
hili aha/ dinaki ŋa gwoŋk̲an pini jin c̱inu mo.
110 'Kwani kun ta thus ki thus mo tani uni 'thikina gume/ gom aha/ mo.
hili aha/ dinaki per mo 'peni gwoŋk̲an gi 'twam pini mo.
111 Gwonyc̱im pini uni ta mal pem ki sule/ sule/ mo.
Nye, uni ita mom'bor bwa goma dum pem mo.
112 Aha/ k̲a'dkina dum pem mo mmothim gwoŋk̲an pini kun bahu
ki sule/ sule/ mo ntagi 'pemen gi mony'cesh mo.

113 Aha/ shi/kina 'kwani kun 'kona bwa ka susu/ i e mo,
hili aha/ enkina gwoŋk̲an pini jin c̱inu mo.
114 /E ta mo jin bagka/ mo dhali agoŋgorom pem mo.
Aha/ takina ga 'teŋ kap̲e/ e gwom pini mo.
115 Iiku/ mo 'peni aha/ mo um kun mii to kun ta thus ki thus mo,
ki aha/ mina 'taki dhu gwoŋk̲an ma Arumgimis pem kun 'kwarkunu mo.
116 Budhi aha/ mo isi ki gwom pini jin ona / e is mo ki aha/ mina di ki e mo,
dhali dhalku/ ki dhal aha/ bway mo ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo gom mom pem jin taka/ ga 'teŋ kap̲e/ mo.

117 'Deki aha/ ki mis mo ki aha/ mina 'taki di ki 'dantar mo
dhali mii gwoŋkan pini kun bahu ki sule/ sule/ mo.
118 /E wakkina ris uni kun perkin mo 'peni gwoŋkan pini kun bahu mo,
nye, mo jin lata/ uniya lat e mo tani a'di di bwa 'te/ mo.
119 Aris imanmii tonthus gi mony'cesh mo tani /e ki deŋ uni e me'd wushulan to mo.
Wakan aha/ ena gwonycim pini mo.
120 Buŋgwar is dee'd ki bir bir gom moŋko/ is jin ko/ka/ /e mo,
dhali aha/ ko/kina is kagahara gom gwon dwall pini kun toru gwon dwall 'twa/a 'cesh mo.
121 Aha/ miikina a'di jin ta'da kar/e mo dhali jin 'boro'd mo.
Dhali dhalku/ ki dhal aha/ bway mo jin mina uni gwansan kun siri'c aha/ apo/ ki sho'k mo 'koki siri'c aha/ apo/ ki sho'k mo.
122 Tayi ki bwa ma 'dantar gom ciŋkinam pini mo, gom mom'bor piti mo.
Dhalku/ ki dhal 'kwani kun molina gayiin ga/ bway mo mmosiri'c aha/ apo/ ki sho'k mo.
123 Em pem ushki me'd mo mmotim bway mowoth pini mo,
dhali gom gwom pini jin minu thim jin ona /e is ki o ma kar/e mo.
124 Tu/uli nyakki ciŋkinam pini mo isi ki gwo gi mo/en pini jin telu sho'k mo,
dhali tori aha/ gwo gom gwoŋkan pini kun bahu mo.
125 Aha/ tana ciŋkinam pini mo. Ciyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo
ki aha/ mina 'taki mish gwonycim pini mo.
126 A'di ta'da tee gi Tapa jin mina a'di kal mii mo,
haali/ gwoŋkan pini jin cinu mo tani a'di 'ce'dkunu bwa mo.
127 Wakan aha/ enkina gwoŋkan pini kun 'kwarkunu mo
mmobol 'dolkon e mo, dhali 'dolkon gana/ jin tashu e ki o'd ki tash gana/ mo.
128 Wakan aha/ cu'thkina bway pem 'twa/ 'kup ka ris gwoŋkan gi 'twam pini mo,
dhali aha/ shi/kina ris bway thusi e mo.

129 Gwonycim pini uni ita jaro/ ki jaro/ mo.
Wakan akashiram pem idhuki uni mo be.
130 Gwom pini kun 'ceenu mo tani uni ciki moŋkush mo.
A'di ciki mo jin mishu gwo 'ban ki 'kwani kun tekela/ tekel mo.
131 Ki 'twa/ jin ka'du/ mo tani aha/ miikina shir shir mo,
haali/ aha/ 'koshkina te/ gom gwoŋkan pini kun 'kwarkunu mo.
132 Tuki /e 'kupki aha/ mo dhali miiyi mii ka 'the gom aha/ mo,
me'd jin bota /e ki miim pini 'kup ki uni gwansan kun enki gway pini mo be.
133 Dhuyi sho'k pem dhali ŋatgin pem mmodosh ki seele/ mo isi ki gwom pini jin ona /e is mo,
dhali dhalku/ ki dhal toŋ kamu/ jin 'coka'cok bway mo mmota tapa apo/ aha/ mo.
134 Wani aha/ 'ba/ mo 'peni mo jin sirica 'kwani aha/ apo/ ki sho'k mo,
ki aha/ mina 'taki dhu gwoŋkan gi 'twam pini mo.
135 Kari bwam/em pini mmokush mo mo apo/ ciŋkinam pini mo,
dhali tori aha/ gwo gom gwoŋkan pini kun bahu mo.
136 Em pem yuki jabu'th ki haw haw mo
haali/ 'kwani 'koki dhu gwoŋkan pini jin cinu mo be.

137 Akar/e itana /e mo, ayy Tapa,
dhali /e tana kar/e ki gwon dwall pini jin toru gwon dwall 'twa/a 'cesh mo.
138 /E dhuki gwonycim pini 'pen ka pije/ mo e mii ma kar/e mo
dhali eya ris mii ma isiŋ ganam pini mo.
139 Anyor pem shwaki aha/ mo
haali/ uni kun ta 'kup ki aha/ mo tani uni ŋaki gwom pini mo.
140 Gwom pini jin ona /e is mo tani a'di nyo/ u ki nyo/ gana/ mo,
dhali ciŋkinam pini enki a'di mo be.
141 Aha/ gwa'da ki gwa'd mo dhali wakkunu mo,
hili aha/ dinaki ŋa gwoŋkan gi 'twam pini mo.
142 Mii ma kar/em pini uni itana kar/e ki sule/ sule/ mo,
dhali gwoŋkan pini jin cinu mo tani a'di ita jiŋ gana/ mo.

143 Monṯo'c bwa dhali mo jin 'pe'du/ she/ mo uni ṗu'dkina ṗo/ aha/ mo,
hili gwoŋk̲an pini kun 'kwarkunu mo tani uni ita kum pem kun 'kunyka/ bwa mo.
144 Gwonyc̲im pini uni tana k̲ar/e ki sule/ sule/ mo.
C̲iyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo ki aha/ mina di ki e mo.
145 Ka dum pemi 'baar mo tani aha/ gwokina mo. Thok̲i aha/ 'twa/ mo ma, ayy Taṗa mo.
Aha/ mina dhu gwoŋk̲an pini kun bahu mo.
146 Aha/ gwona 'twa/ i /e mo. Tayi aha/ is ki me'd mo
ki aha/ mina 'taki mii gwonyc̲im pini mo.
147 Aha/ cukina mis mmosul mon'twash/e bway mo dhali ko gom mowoṯh̲ mo.
Aha/ tana gi mo ma 'teŋ kaṗe/ e gwom pini mo.
148 Em pem di'd ki e ki wal wal mo mmotim mo gi mon'thiny ki mombwam/e mo
ki aha/ mina 'taki kulum gwo ibwa gom gwom pini jin ona /e is mo.
149 Cik̲i 'twa/ pem mo e mo/en pini jin ṯelu sho'k mo,
ayy Taṗa, e mii ma k̲ar/em pini mo tani 'tashi mondiki/em pem 'twa/ mo.
150 Uni pamki mo ki is ki 'dish 'dish mo uni gun ṯo'cki aha/ bwa mo ki to kun ta thus ki thus 'te/ ka kar 'kuṗ mo.
Uni si'dasi'd 'peni gwoŋk̲an pini jin c̲inu mo.
151 Hili /e a'di i'disha'dish mo, ayy Taṗa,
dhali aris gwoŋk̲an pini 'baar kun 'kwarkunu mo tani uni ta kuŋ gana/ mo be.
152 'Peni kadhamoonnii mo tani aha/ mishk-ina gwonyc̲im pini mo
ki /e k̲a'bki uni ki sule/ sule/ mo.
153 Hili monṯo'c bwam pem mo dhali 'cuk̲ aha/ mo
haali/ aha/ dinaki ŋa gwoŋk̲an pini jin c̲inu mo.
154 Woṯh̲i/ gwo is gom tom pem jin rak̲aa/ mo dhali wani aha/ 'ba/ mo.
C̲iyi aha/ mondiki/e isi ki gwom pini jin ona /e is mo.
155 Bway gi mowoṯh̲ a'di si'dasi'd 'peni a'di jin ta thus ki thus mo be
haali/ uni 'koki simm gwoŋk̲an pini kun bahu e mo.
156 Dhan momiimiim pini a'di caaca mo, ayy Taṗa.
C̲iyi aha/ mondiki/e isi ki gwo gi mii ma k̲ar/em pini mo.
157 'Kwani tana ris ka ris kun ta imanṯo'c aha/ bwa mo dhali ta imanta 'kuṗ ki aha/ mo,
hili aha/ dinaki gu is mo 'peni gwonyc̲im pini mo.
158 Aha/ hila mo ki hil aṗo/ uni kun dar gi gwo jin gamu is mo dhali o gwo wak̲ mo,
haali/ uni 'koki dhu gwoŋk̲an pini jin k̲ana /eya k̲an mo.
159 Hili isi gwo i e mo ma. Gwoŋk̲an gi 'twam pini si'da/ enka/ kata mo.
'Tashi mondiki/em pem 'twa/ mo isi ki gwo gi mo/en pini jin ṯelu sho'k mo.
160 Gumm gwom pini a'di ita gwoŋ gana/ mo
dhali aris gwoŋk̲an pini kun onu 'baar ka 'deṯe/ 'deṯe/ mo tani uni ita kuŋ k̲ar/e mo dhali uni 'dimki 'kuṗ ki sule/ sule/ mo.
161 Iya/ ma malik̲ uni ṯo'cki aha/ bwa ka wuny is kan mo,
hili adum pem doshki'd ki moŋk̲o/ is gom gwom pini mo.
162 Aha/ 'kunykina bwa e gwom pini mo
mmowa e ki jan 'de/ jin gamki dhan to jin caaca jin dilu mo.
163 Aha/ shina shi/ i e mo dhali 'te bwa ki gwon thus mo,
hili aha/ ena gwoŋk̲an pini jin c̲inu mo.
164 Me'di pesu/ ka tee mo tani aha/ maŋkina /e mo
goma k̲ar/em pini jin tana /e gom gwoŋk̲an pini kun onu mo.
165 Dhan moŋk̲u'th is jin caaca tana uni gwansan kun enki gwoŋk̲an pini jin c̲inu mo.
To ṗiyi'd jin midi kol uni mo.
166 Aha/ tana gi mo ma 'teŋ kaṗe/ gom bway gi mowoṯh̲ pini mo, ayy Taṗa,
dhali aha/ miina gwoŋk̲an pini kun 'kwarkunu mo.
167 Ak̲ashiram pem dhu gwonyc̲im pini mo.
Aha/ ena uni ki en jin shi/ashi/ mo.
168 Aha/ dhuna gwoŋk̲an gi 'twam pini mo dhali gwonyc̲im pini mo,
haali/ aris bway pemi 'baar mo tani uni 'koni bwambori /e mo be.

169 Dhalki gwom pem pu'dki'di bwambori /e mo, ayy Tapa.
Çiyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban isi ki gwom pini mo.
170 Dhalki tom pem jin 'thoka/ ka di'b is pu'dki'di bwambori /e mo.
'Cuki aha/ mo isi ki gwom pini mo.
171 'Twa/ pem midi wol mo jin maŋuwa maŋ mo
ki /e torki aha/ gwoŋkan pini kun baha /e mo.
172 Ale'd pem midi yuk gway gom gwom pini mo
haali/ aris gwoŋkan pini 'baar kun 'kwarkunu mo tani uni ta kuŋ gana/ mo.
173 Dhalki me'd pini thoson is mo mmowoth aha/ mo
haali/ aha/ kwanykina gwoŋkan gi 'twam pini mo.
174 Aha/ 'koshkina te/ gom bway gi mowoth pini mo, ayy Tapa,
dhali gwoŋkan pini jin çinu mo tani a'di ta jim pem jin 'kunyka/ bwa mo.
175 Dhalki aha/ dina ki e mo ki aha/ mina maŋ /e mo
dhali dhalki gwoŋkan pini kun onu woth aha/ mo.
176 Aha/ yakina per mo me'd ka'bal jin thiski e mo. Simmi çiŋkinam pini e mo,
haali/ aha/ dinaki ŋa gwoŋkan pini kun 'kwarkunu mo.

120

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 E mo ma çis mo tani aha/ gwokina 'twa/i Tapa mo,
ki a'di midi 'taki thok aha/ 'twa/ mo.
2 'Cuki aha/ mo, ayy Tapa,
'peni 'twa/ pem jin ta'da tor mo,
dhali 'pena le'd pem jin he'kki'da he'k e mo.
3 Ata a'di iminu çi /e mo?
Dhali tonta a'di iminu mii gom /e mo,
/e jin tana le'd jin he'kki'da he'k e mo?
4 Athopa/ jin kaaka jin kala wathi/ ma mee
nyakka 'cila'th o'd jin shwa'd ki bar bar mo 'peni cwa jin wana e ka shilgwalish mo.

5 Wayyi e aha/ ki aha/ yakina yanyça/ e Pam Maashik mo,
ki aha/ ça'bkina e bwaman gu'b burrinye/ ma Gidar mo.
6 Ki rash rash mo tani aha/ ça'bkina e bwaman uni gwansan kun shi/ ki moŋku'th isi e mo.
7 Aha/ tana gom moŋku'th is mo,
hili ki aha/ okina gwo mo tani
uni ŋapkina nyor mo.

121

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 Aha/ 'deka em pem 'kup ki wosh kun turatur mo.
'Peni mana imina woth pem ipu'du/ mo?
2 Mowoth pem pu'dki'd 'peni Tapa mo,
a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.
3 A'di midi diki dhal sho'k pini bway ki a'di minu joç mo,
a'di yan jin kar /e mo tani mina e diki 'ce'd mo.
4 Hili mo mo ma, a'di jin dhu 'Kwani ma Israyiil mo tani
a'di mina e diki 'ce'd mo walla midi diki ish e mo.
5 Tapa a'di ita'da mankar /e mo.
Tapa a'di ita'da la goma bim poros pini mo.
6 Atente/ midi diki 'kosh /e montee mo
walla appe midi diki 'kosh /e mon'thiny mo.
7 Tapa midi kar /e 'pena ris tonthusi 'baar mo.
A'di midi kar mondiki/em pini mo.
8 Tapa a'di imidi kara kar mo gom yam pini jin mina /e ya ka pije/ mo dhali kul pini jin mina /e kulu/ ka nyaŋ'ko'd mo,
'pena tee yansan mo dhali ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

122

Gway ma Dawuu'd jin ta gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 Aha/ 'bora bwa ki 'bor mo mmo/ona uni aha/ gwo mo ki:
Dhalki ana iina gu'b gi Tapa mo.
2 Sho'k bam uni doshkin mo
e bwaman ma goŋ pini mo, ayy Urushaliim.
3 Urushaliim, a'di nyaŋkunu mo mmota 'peŋkuman bampa/ mo
a'di jin shokunu ki me'di montal 'de/ mo,
4 e mo jin iikin ma wak gi 'kwani 'kup ki mis mo,
uni kun tana wak gi 'kwani gi Tapa mo,
me'd gi gwoŋkan jin 'kawurkunu mo goma Israyiil mo

mmoc̱i mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway gi Tap̱a mo.
5 Aḵursi ma maliḵ gom gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo tani uni dhukunu imun mo,
aḵursi ma maliḵ gom gu'b ma Dawuu'd mo.

6 'Thoyi gom moŋḵu'th is gi Pa Urushaliim mo.
Dhalki uni rusa/ rus mo, uni kun enki /e mo.
7 Dhalki mo ma ḵu'th is di'd eya goŋ ma gaŋgaram pini mo
dhali mo ma 'dantar e bwaman mom pini kun tura e ki tur mo.
8 Gom gway gi iwaḵ pem mo dhali uni kun nyaḵ ii ki aha/ mo tani
aha/ mina o gwo mo ki: Moŋḵu'th is midi di e bwam um mo.
9 Gom gway gi gu'b gi Tap̱a Arumgimis bana mo,
aha/ mina simm tom 'boro'd pini e mo.

123

Gway jin yuḵu mmo/ii ka gagamis mo.
1 E /e mo tani aha/ 'deka em pem 'kup̱ ki mis mo,
ayy /e jin dikin eya ḵursi ma maliḵ e momis mo.
2 Hili mo mo ma, me'd jin hila e gi c̱iŋkina/ me'd gi tap̱am buni mo,
dhali me'd jin hila e gi nyara/ me'd ma yim jin karu mmohil c̱iŋkina/ nyara/ mo tani
wakan em bana si'da/ hil 'kup̱ ki Tap̱a Arumgimis bana mo,
ntagi a'di midi miimii ap̱o/ ana mo.

3 Miiyi mii ap̱o/ aman mo ma, ayy Tap̱a, miiyi mii ap̱o/ aman mo
haali/ aman tana ga dhana waḵ jin uri 'kup̱ mo ba/.
4 Ki rash rash mo tani aḵashiram bam 'tu'dkunu mo
ki mo jin ṯhunyu aman 'twa/ i is mo ki uni gwansan kun 'ko ki 'ko 'penkap̱an mo,
ka waḵ buni uni gun dhu is buni ki ca mo.

124

Gway ma Dawuu'd jin ta gway jin yuḵu mmo/ii ka gagamis mo.
1 Waḵki/ a'di midi diki 'taki ta Tap̱a jin di'di 'ko'd gwar bana mo tani,
dhalka Israyiil o gwo mo shwane/ –
2 waḵki/ a'di midi diki 'taki ta Tap̱a jin di'di 'ko'd gwar bana mo shwane/
ki 'kwani 'kon mmocu mis ap̱o/ ana mo,
3 dhali yan'ko'd uni mini 'taki los ana ki 'kolo'c ki e mo,
ka nyor buni jin 'thakina uni ap̱o/ ana mo.
4 Dhali yan'ko'd agannu/ yi'de/ midi 'taki dhi'th ana sho'k ka pupush mo,
dhali yi'de/ jin mishi'da ŋwac̱a/ midi 'taki kum ana 'twa/a 'cesh mo,
5 dhali yan'ko'da p̱o/ ana mo tani yi'de/ jin wuluski eŋ ḵuthar mo.

6 Mom'bor mii gom Tap̱a mo,
a'di jin diki c̱i ana
ki shem buni mmo'kwar mo.
7 Ana yekina me'd 'dii
'pena gume/ ma mancesh to jin cesha a'di to mo,
dhala gume/ 'ce'dki bwa mo
dhali ana yekina mo.
8 Mowoṯẖ bana a'di diki'd e gway gi Tap̱a mo,
a'di jin uḵki momis dhali mony'cesh mo.

125

Gway jin yuḵu mmo/ii ka gagamis mo.
1 Uni gwansan kun gami gwo is e Tap̱a mo tani uni wana e ki 'Kuwosh ma Sihyuun mo,
a'di jin molu joc̱ mo, hili a'di c̱a'bki'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.
2 Me'da ris wosha turga/ kun 'kamki Pa Urushaliim is mo,
wakan si'da/ Tap̱a midi 'kam 'kwanim piti is mo,
'pena tee yansan gana/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.
3 Dhali cwa ma maliḵ gom uni kun ta thus ki thus mo tani midi diki di mo
ap̱o/ mony'cesh jin karu gom 'kwani kun tana ḵar/e mo,
isi ciki/ uni gun dhunu ka ḵar/e mini dhu me'd buni mmotham to mii mo.
4 Miiyi ki 'bore/ mo, ayy Tap̱a, gom uni gwansan kun 'bora'bor mo,
dhali gom uni gwansan kun dhelel ma dum buni ki dhelel mo.
5 Hili uni gwansan kun ṯu'kkin mo e bway buni kun wanycara/ wanycar mo tani

Tapa midi shu uni bway nyakki uni gun mii
to kun ta thus ki thus mo.
Moŋku'th is midi di goma Israyiil mo.

126

*Gway jin yu*ku mmo/ii ka gagamis mo.

1 Ki Tapa warki'da shamanettan ma Si-
hyuun is mo tani
ana wana e ki uni gwansan kun shu'bki jan
mo.
2 Yan'ko'd 'twam bana 'tu'dkunu ki piny
piny ki mompe'th mo,
dhali ale'd bana a'di kumki cuuwa/ gom
moŋ'kuny bwa mo.
Dhali yan'ko'd uni oki gwo e bwaman kal gi
'kwanin tiya mo ki:
Tapa miiki dhan to jin caaca gom uni mo
be.
3 Tapa miiki dhan to jin caaca gom ana mo
be.
Ana 'borkina bwa mo.

4 Wara shamanettan bam is mo ma, ayy
Tapa,
mmowa e ki botan yi'de/ e mo ma Januub
mo.
5 Dhalki uni gwansan kun si to ki kony
jabu'th mo tani
dhalki uni 'cith to ki cuuwa/ jin kumu/ ki
bwaŋ 'kunyka/ mo.
6 A'diyin jin yaki gwolu/
mmokal emen to mmosi mo tani
midi kulu/ bway pa ki cuuwa/ jin 'thera
a'di ki bwaŋ 'kunyka/ mo,
mmokali cwalman maman to jin sina a'di
mo.

127

*Gway jin yu*ku mmo/ii ka gagamis mo.

Gway ma Sulemaan.

1 Isi ciki/ wakki/ Tapa midi nyaŋ gu'b yan
mo tani uni gwansan kun nyaŋ a'di
mo tani uni miikina tu'c ki pe'th
mo.
Isi ciki/ wakki/ Tapa ki tima po/ 'peŋku-
man bampa/ mo tani
amantim mo mo tani diki'd ki e ki pe'th mo.
2 A'di ta miim pe'th be ki /e mini cu mis
ki jahanne/ mon'thamo/ mo, dhali
ca'b mmota adiite/ mmosi/is mo,
dhali mmoshwa tonte/ mo 'peni mii jin
miinu a'di ki mo/anan is mo,
haali/ a'di ciki unim piti kun ena a'di mo
tani mo/ish e mo.

3 Hili mo mo ma, iya/ gi 'kwani uni ta mal
'peni Tapa mo,
maman 'peni bwa ma dho'th mo tani a'di i/
ishki kumma/ mo.
4 Me'da thopa/ e me'd ma man/as mo tani
a'di wana e ki iya/ gi uni gun ta dhuru'c ki
dhuru'c mo.
5 Mom'bor mii gom wathi/ jin 'tu'dki'da
kulpem piti ki uni mo.
A'di minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo
ki a'di midi tora tor ka ris 'kwaniŋ 'kup piti
mo e 'twaŋkala goŋ mo.

128

*Gway jin yu*ku mmo/ii ka gagamis mo.

1 Mom'bor mii goma ris uni 'baar ka 'dete/
'dete/ kun ko/ki Tapa mo,
a'di jin yaki'd e bway piti mo.
2 /E mini shwa maman cwa ma tu'c ki me'd
pini mo,
dhali /e mina bwa 'bor mo, dhali a'di midi
ha me'd gom /e mo.
3 Ashim pini a'di mina e waki cwa jin dho'th
maman mo
e bwaŋ gu'b pini mo.
Ucim pini uni mina e waki cwa setuun kun
'kan ki bithi/ bithi/
mmo'kama tharabeesam pini is mo.
4 Hili mo mo ma, wakan wathi/ minu 'bor
mii mo,
a'di jin ko/ki Tapa mo.

5 Tapa 'borki /e mii mo 'pena Sihyuun mo.
Dhalki /e pari mo jin midi rusa/ rus e gom
Pa Urushaliim mo
ka risa tee gi mondiki/em pini 'baar mo.
6 Dhalki /e hili uci gi ucim pini mo.
Moŋku'th is midi di apowa Israyiil mo.

129

*Gway jin yu*ku mmo/ii ka gagamis mo.

1 Ka daran duŋ gana/ mo tani uni wo'cki
aha/ is she/ mo 'peni dhuru'c pem
jin taka/ mo,
dhalka Israyiil o gwo wakan shwane/ mo –
2 Ka daran duŋ gana/ mo tani uni wo'cki
aha/ is she/ mo 'peni dhuru'c pem
jin taka/ mo,
hili uni 'koki pi gwo jipi/ apo/ aha/ mo.

3 Imangora 'cesh uni gorkina 'cesha powa pom pem mo.
Dhali uni dherki gwan'thim buni ki tur tur mo.
4 Tapa a'di ta'da kar/e mo.
A'di 'cithki'da shi/ gi 'kwani kun ta thus ki thus bwa mo.
5 Dhalki uni gwansan kun shi/kina Sihyuuni e mo tani
dhunu ki mo ma 'the is mo dhali dhuwa bor ki tar mo.
6 Dhalki uni wana e ka shoŋ 'kuŋgu'b mo
kun ku'thkin mo itwa/a/ ki uni 'koki ca mo,
7 a'di jin din ma man'cith to ki 'tu'd me'd piti mo,
walla aman'de'k cwalman maman to ki kala bor piti mo,
8 ki 'kwani gwansan kun iin mo mmope a'di mo tani 'koki o gwo mo ki:
Mom'bor mii gi Tapa midi di apo/ /e mo.
Aman 'bora /e mii ki gway gi Tapa mo.

130

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 'Peni mo jin 'kula'kul mo tani aha/ gwokina 'twa/ e /e mo, ayy Tapa.
2 Tapa, ciki 'twa/ pem mo ma.
Dhalki 'cem pini ci'da hirdhe/ mo
ki 'twa/ pem jin 'thoka/ to ka di'b me'di is mo.
3 Ayy Tapa, wakki/ /e mini 'taki nyitha ris mony'cokka/ mo tani
Tapa, kaja a'di imidi dosh mo?
4 Hili mo jin gwamkina /eya gwam mo tani di'd e /e mo,
ki /e a'di minu 'taki ko/ moyi.

5 Aha/ corkina Tapa mo, akashiram pem corki'da cor mo
dhali e gwom pini mo tani aha/ tana ga 'teŋ kape/ mo.
6 Akashiram pem corki Tapa mo
mmobola ris 'kwani kun thimki mon'thamo/ e mo,
mmobola ris 'kwani kun thimki mon'thamo/ e mo.
7 Ayy Israyiil, tayi gi mo ma 'teŋ kape/ e Tapa mo.
Haali/ gom Tapa mo tani mo/en jin telu sho'k diki'd mo
dhali e a'di mo tani mo ma enthus jin wanuwa wan 'ba/ ishki'd mo.
8 Dhali a'di midi wana Israyiil 'ba/ mo
'pena ris miim piti kun 'coka'cok mo.

131

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

Gway ma Dawuu'd.
1 Ayy Tapa, adum pem 'konuki 'de'k ki mis mo dhali em pem 'konuki 'de'k 'kup ki mo jin ka'dama/ ka'dam gara/ be.
Buŋgwar is pem diki jar e ki dhan to kun caaca gara/ mo
dhali ki to kun ta to mer gom aha/ gara/ mo.
2 Hili aha/ ca'bkina ki dwam mo dhali kara kashiram pem ki shwamm mo,
me'da 'ci jin karkina kum ki shwamm mmociya ko eya bor piti mo.
Me'da 'ci jin karkunu ki shwamm mo tani aha/ kara kashiram pem ki shwamm mo be.
3 Ayy Israyiil, tayi gi mo ma 'teŋ kape/ e Tapa mo
'peni mo yansan shwane/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.

132

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

1 Kayi gwo e mo ma, ayy Tapa, goma 'the goma Dawuu'd mo,
aris to 'baar mo kun 'batha'ba'th kun 'dimkina a'di 'kup mo,
2 ba a'di thulki gwo me'da po/ e Tapa mo
dhali o gwo is ki A'di ma Dem Dem ma Yakuub mo, mmo/o gwo mo ki:
3 Aha/ mina mol cic gu'b pem mo,
walla ish eya powa cim pem mo,
4 dhali aha/ mina diki ci is pem ki e mmo/ ish mo,
walla dhal moŋ'ko'd em pem bway mmo'ce'd e mo,
5 ntagi aha/ mina gam mo gom Tapa mo,
mo jin mina A'di ma Dem Dem ma Yakuub ica'b mo.

6 Hili mo mo ma, aman cikkina gwo mo 'pena Apraatah,
dhali aman gamkina a'di mo e bwam bunto ma Waar mo.
7 Dhalki ana iina mo e mom piti jin ca'ba a'di mo.

Dhalki ana luŋa a'di e cwam piti jin dhuna a'di sho'k mo.
[8] Cuyi mis mo ma, ayy Tapa, dhali yayi mo e mom pini jin mina /e ishi/ is mo,
/e dhali Sanduuk gi mo ma dem dem pini mo.
[9] Dhalki igasiis pini uni shumkunu ki mo ma kar/e mo,
dhali dhalki unim pini kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel kum cuuwa/ gom bwaŋ 'kunyka/ mo.
[10] Gom gway ma Dawuu'd jin ta ciŋkinam pini mo tani
dhalku/ ki tu'k bwam/em pini 'peni a'dim pini jin 'koshkina /e ki monyca mo.

[11] Tapa a'di thulki'da Dawuu'd gwo me'da po/ ki isi oŋ gana/ mo,
'peni gwo jin mina a'di diki dok ka nyaŋ'ko'd mo, mmo/o gwo mo ki:
Jan tal 'de/ 'peni iya/m pini gi buŋgwar is pini mo tani
a'di miga/ kara po/ kursi ma malik pini mo.
[12] Wakki/ iya/m pini mini dhu gwom pem jin gamu me'd mo
dhali gwonycim pem kun miga/ tor uni mo tani
iya/m buni si'da/ ki sule/ sule/ mo mini 'kowa po/ kursi ma malik pini mo.

[13] Haali/ Tapa a'di kwanyki'da Sihyuun mo.
Dhali a'di ona bwa ki a'di ki o jin shiyi'd mo gom mom piti mo be.
[14] Mo yansan a'di ta mom pem jin miga/ si/ is ki sule/ sule/ mo.
Mmahan imiga/ ca'b mo haali/ aha/ ona bwa ki a'di mo be.
[15] Dhali aha/ mina 'bor mo ma yim mii ka enthus gom to kun minu ci a'di mo.
Aha/ mina kap 'kwani ma ha'th'ko'd ma yima du ki tonte/ mo.
[16] Igasiis ma yim mo tani aha/ mina hi'th uni ki bway mowoth mo
dhali uni ma yim kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani mini kum cuuwa/ ki moŋ'kuny bwa mo.
[17] Imun mo tani aha/ mina dhal ce ma Dawuu'd mmo'ka ale/ gom a'di mo.
Aha/ thosonkina lamba/ gom a'dim pem jin 'koshka/ ki monyca mo.
[18] Kwaniŋ 'kup piti mo tani aha/ mina shum uni ki mo ma 'the is mo
hili apo/ is piti mo tani toŋ'kup piti a'di midi dhel mo ki ra/ ra/ mo.

133

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

[1] Hili mo mo ma, wa'di 'bora dhali bwaŋ 'kunyu'd wakata sa/
ki 'kwani kun ta ikam mmonyak 'ko ki isa tal 'de/ mo.
[2] A'di wana e ka yin jin ta yinthoŋ gana/ jin wolu i'kup mo,
mmogus ka 'cesh mmothul ka halan'twa/ mo,
apowa halan'twa/ ma Haruun mo,
dhali mmogus ka 'cesh mmothul ka yupen 'twaman burrinyem pom piti mo.
[3] Dhali a'di wana e ki jape/ gi Pan Harmuun mo,
a'di jin ta'kki'da po/ 'Kuwosha turga/ ma Sihyuun mo.
Haali/ Tapa kanki mo jin 'boru mii e mattaan mo,
gom mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

134

Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.

[1] Iiyu/ mo, 'bori Tapa mii mo,
aris um 'baar mo kun ta ciŋkina/ gi Tapa mo,
um kun doshkin mon'thiny e gu'b gi Tapa mo.
[2] 'Deki me'd bum 'kup ki mis ki mo jin kogu mo,
dhali 'bori Tapa mii mo.
[3] Dhalki Tapa 'bor um mii 'pena Sihyuun mo,
a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.

135

[1] Maŋi Tapa mo.
Maŋi gway gi Tapa mo,
ciyi momaŋ mo, ayy um ciŋkina/ gi Tapa mo,
[2] um kun doshkin e gu'b gi Tapa mo,
dhali e gu'b ma pije/ jin di 'kup kany ma Arumgimis bana mo.
[3] Maŋi Tapa mo, haali/ Tapa a'di i'bora'bor mo.
Yuki gway gom gway piti mo, haali/ a'di ita'da manmii mii ga 'the mo.
[4] Haali/ Tapa kwanyki'da Yakuub gom is piti mo,

Israyiil ita jim pitiŋ gana/ jin cila a'di mo.
5 Haali/ aha/ misha Tapa ki a'di caaca mo
dhali Tapam bana a'di di'da powa risa rumi 'baar mo.
6 Aris to gunn kun 'bori Tapa bwa mo tani uni miina a'di mo,
e momis mo dhali e mony'cesh mo,
dhali eya ris kumma/ yi'de/ mo dhali aris moŋ'kulga/ mo.
7 A'di jin dhuki'da rak mmocu mo e mo jin dina mony'cesh 'kup mo,
a'di jin ukki'da wara sho'k goma sho'k mo
dhali a'di jin kalki 'tham 'peni moŋgu'b piti jin dhuna a'di uni mo.

8 A'di ta a'di jin 'koshki'da bwanyara/ gi 'Kwani gi Pam Masir mo,
kun tana bwanyara/ gi 'kwaniny'cesh dhali to/e mo,
9 a'di jin diki'di bwaman /e mo, ayy Masir,
jin hashki jamas mii mo dhali momer mo
apowa Pirawn dhali aris ciŋkinam piti mo,
10 a'di jin 'koshki'da ris kal gi 'kwaniny'cesh mo,
dhali 'kosh imalik kun ca'bki dem dem mo,
11 Siihuun jin ta'da malik gi 'Kwani Amuur
dhala Uuj jin ta'da malik gi Pam Bashan mo,
dhala ris 'peŋkuman bampa/ gi Paŋ Kanaan mo,
12 dhali ci mony'cesh buni mmota mal,
mmota mal gi 'kwanim piti kun ta ku ma Israyiil mo.

13 Gway pini, ayy Tapa i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo,
/e mishu maŋ mo, ayy Tapa, ka ris 'kwani ma nyakum yil mo.
14 Haali/ Tapa a'di midi ye 'kwanim piti mo
dhali hila hil ki e ma 'thime/ ki mo/en apo/ ciŋkinam piti mo.
15 Tompinycon kun luŋa kal gi 'kwanin tiya mo tani ta 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo,
uni kun ta mii ki me'd gi 'kwani mo.
16 Uni ta gi 'twa/ mo tani hili uni mol gwo o mo,
uni ta gi e mo tani hili uni mol to par e mo,
17 uni ta gi 'ce mo tani hili uni mol to cik mo,
walla shi/ina kamu/ di'd e 'twam buniya?
18 Uni wana e ki uni gwansan kun ukki uni mo –
nye, aris uni gwansan kun gamki gwo is e uni mo.
19 Ayy gu'b ma Israyiil, 'bori Tapa mii mo ma.
Ayy gu'b ma Haruun, 'bori Tapa mii mo ma.
20 Ayy, gu'b ma Lawi, 'bori Tapa mii mo ma.
Um kun ko/ki Tapa mo tani 'bori Tapa mii mo ma.
21 Mom'bor mii midi di gom Tapa 'pena Sihyuun mo,
a'di jin ca'bki'd e Pa Urushaliim mo.
Maŋi Tapa mo.

136

1 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo, haali/ a'di 'bora'bor mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
2 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ka Arumgimis jin bolki'da risa rum e mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
3 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa jin bolki'da ris tapa e mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
4 E a'di, a'din 'deŋ gana/ mo jin miiki dhan momer kun caaca mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
5 E a'di jin ukki momis ki gwo jin mishu 'ban mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
6 E a'di jin peperki mony'cesh apo/ yi'de/ mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
7 E a'di jin ukki dhan moŋkush kun caaca mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
8 Atente/ mmoji apo/ montee mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo,
9 Appe dhala risa cul mmojiya po/ mon'thiny mo,
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

10 E a'di jin 'koshki'da bwanyara/ gi 'Kwani Masir mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
11 Dhali suski'da Israyiil ka pije/ 'peni bwaman uni mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
12 Ki me'da bim 'bi'thgam piti mo dhali ki me'd piti jin he'thkina a'di mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
13 E a'di jin k̲wa/ki dhan K̲umma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per bwa ki buuw mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
14 Dhali a'di ki dhala Israyiil bway mo mmoya bwaman a'di mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
15 Hili a'di ki kuma P̲irawn 'twa/a 'cesh e bwam K̲umma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
16 E a'di jin suski 'kwanim piti ka pije/ e mombwaasho mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
17 E a'di jin 'koshki dhan imalik̲ mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
18 Dhali a'di jin 'koshki imalik̲ kun gwonu 'kus mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
19 Siihuun jin ta'da malik̲ gi 'Kwani Amuur mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
20 Dhali Malik̲ Uuj gi Pam Bashan mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
21 Dhali a'di ki c̲i mony'cesh buni mmota mal mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
22 Mmota mal goma Israyiil jin ta c̲iŋkinam piti mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
23 A'diyi ita a'di jin kayi ana e mo e mom bana jin 'koyina ana e mo jin hatha 'ko 'ko'd ki ha'th mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
24 Dhali 'cwam ana mo 'peni 'kwaniŋ 'kup̱ bana mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
25 A'di jin c̲iki tonṯe/ goma ris buŋgwar isi 'baar mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.
26 Ayy c̲iyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ka Arumgimis gi momis mo,
haali/ mo/en piti jin ṯelu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup̱ ki sule/ sule/ mo.

137

1 E yana gap̱ gi yi'deŋ k̲umma/ gi Pam Baabil mo tani ana 'kokina a'cesh mo dhali ko mo
ki ana kakina Sihyuun e mo.
2 E cwa jin wana e ka gwap̱indhop̱ mo tani
ana shirkina adheŋdhenyem bana kun 'kon ma shu/i pesu/ mo.
3 Haali/ uni kun bu'thki ana mo tani
'thek̲ki gwo mo ki ana mina yuk̲ gway bana mo,
dhali uni gun 'koshki ana is ka nyor kagahara mo, uni 'thek̲ki gwo mo ki ana mina isi c̲a'b ki c̲ur c̲ur mo, mmo/o gwo mo ki:
Yuk̲i aman gwaya kamu/ 'de/ 'peni gway ma Sihyuun mo.

4 A/ana mina yuk̲ gway gi Tap̱a kata mo e bampa/
gi 'kwanin tiya mo?
5 Wak̲ki/ aha/ ŋana /e mo tani ayy Urushaliim,
dhalki me'da bim poros pem k̲u'thki'd mo.
6 Dhalka le'd pem 'dap̱a'di bwaŋk̲a'dki/ gi 'twam pem mo
wak̲ki/ aha/ dinaki ka /e e mo,
wak̲ki/ aha/ dinaki kar Pa Urushaliim
ap̱o/ mom pem jin ek̲a/ ek̲ jin 'kunyka/ bwa mo.

7 Kayi gwo e mo, ayy Tap̱a, ap̱o/ 'Kwani Aduum
goma tee gi Pa Urushaliim mo,

me'd jin ona uni gwo mo ki: Ka 'cesh gana/. Ka 'cesh gana/.
Ntagi moŋka'b piti mo.
8 Ayy 'bwa/ gi 'Kwani gi Pam Baabil, /e jin 'ce'd mo sho'k ki tash tash mo.
Mom'bor bwayi gom a'di jin midi rak /e to ibway mo
gom to jin miikina /e gom aman mo.
9 Mom'bor bwa gom a'di jin bu'thki ushi ucim pini mo
dhali wa uni 'ko'di wosh mo.

138

Gway ma Dawuu'd.

1 Aha/ cina /e mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo, ayy Tapa, ka dum pemi 'baar mo.
Ibwambora risa rum pinycon mo tani aha/ yukkina gway mmomaŋ /e mo.
2 Aha/ ca'bkina ka jiŋ 'kupa'dupun mmoluŋ 'kupki gu'b gi mondheleladhelel pini mo
dhali ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway pini mo
gom mo/en pini jin telu sho'k mo dhali mii ma isiŋ ganam pini mo
haali/ /e a'di i/ekkin ki ek apowa ris to 'baar mo
ki gway pini mo dhali ki gwom pini mo.
3 Ka tee jin yukka/ /e mo tani /e thokki aha/ 'twa/ mo,
dhali mom'bi'th is ma kashiram pem mo tani markina /e is mo.

4 Aris imalik gi mony'cesh mo tani uni mini maŋ /e mo, ayy Tapa,
haali/ uni cikki gwo gi 'twam pini mo.
5 Dhali uni mini yuk gway ki bway gi Tapa mo,
haali/ monyca gi Tapa a'di icaaca mo.
6 Ba haali/ Tapa a'di i/eka/ ek mo tani a'di ki ciya hirdhe/ ki uni kun hatha 'ko 'ko'd ki ha'th mo,
hili uni kun 'thek 'ba/ imis mo tani mishkina a'di 'pena dhana/ mo.
7 Ba aha/ yana e bwaman mo jin toju bwa mo tani
/e 'tashki aha/ mondiki/em pem 'twa/ mo.
/E ki he'th me'd pini apowa nyor gi 'kwani kun ta 'kup ki aha/ mo,
dhali me'da bim poros pini mo tani /e 'cukki aha/ mo.
8 Tapa a'di midi thim bwam piti yin jin 'boro'd gom aha/ mo.
Mo/en pini jin telu sho'k mo tani, ayy Tapa, a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.
Dhalku/ ki dhal miin to ki me'd pini 'pen mo.

139

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 Ayy Tapa, /e ŋapki aha/ ki bur bur mo dhali mish aha/ mo.
2 /E mishkina mish mo ki aha/ ca'bkina 'cesh mo dhali ki aha/ cuna mis mo.
/E nyithki gwom pem kun kulumka/ ibwa 'pena dhana/ mo.
3 /E ŋapki bway pem ki bur bur mo jin yaka/ ka pije/ mo dhali mom pem jin ishka/ 'ko'da 'cesh mo,
dhali miim pem mishkina /e 'baar mo.
4 Isi kan si'dayi /e mishki gwo kun 'koni 'twam pemi twa/a/ mo,
hili mo mo ma, ayy Tapa, /e mishki uni 'baar mo imontal 'de/ mo.
5 /E tu'bki aha/ ibwampo/ mo dhali ibwambor mo,
dhali /e kari me'd pini apo/ aha/ mo.
6 Dhan mo jin mishu gwo 'ban a'di ita jaro/ gom aha/ mo.
A'di ka'dama/ ka'dam mo. Aha/ mola a'di gamm mo.

7 Ki mana imiga/ ya 'peni /e ki dar gi Shi/in pini mo?
Walla ki mana imiga/ gus 'peni /e ki dar gi buŋ'kus pini mo?
8 Wakki/ aha/ shinkunu bway momis mo tani /e dikin imun mo.
Wakki/ aha/ mina ta ga ci e mo jin 'kona 'kwani kun wun mo tani /e dikin imun mo.
9 Wakki/ aha/ mina bu'th ya ma bi ma tente/ mon'thamo/ mo
dhali e mo gi bwaagap gi kumma/ yi'de/ 'baar mo
10 isi kani me'd pini shuki aha/ bway mo
dhali me'da bim poros pini bu'thki aha/ mo.
11 Wakki/ aha/ mina o gwo mo ki: Dhalki mondhurumi'd 'kam aha/ is mo
dhali dhalki moŋkush wara'd ki mon'thiny gom aha/ mo,

12 isi kan mondhurumi'd diki ta mondhurumi'd gom /e mo.
Mon'thiny a'di ca'bki bany bany me'd montee mo
haali/ mondhurumi'd a'di wara'd ki moŋkush gom /e mo.
13 Haali/ /e ukkina aris to gi bwaman is pem mo,
/e shoki aha/ ki 'be'b 'be'b e bwama dho'th ma ta'dam pem mo.
14 Aha/ maŋkina /e mo haali/ /e a'di kogu mo dhali /e tana manmii to mer mo.
To mer uni ta miim pini mo.
/E mishki aha/ ki mish gana/ mo.
15 Ayica yir pem a'di molu bag 'peni /e mo,
ki aha/ 'konu mmo/uk ki kup mo,
ki koth jin wagaskunu a'di e mony'cesha 'kulga/ mo.
16 Em pini mishki bul pem ntwa/a/ gom uk pem ki aha/ tana ari 'dii mo.
Ka tee kun 'kawurkunu gom aha/ mo tani
a'di 'kwarkunu eya warkam pini mo, aris uni 'baar mo,
me'd jin 'kona uni ki 'ko mo naskina/ mo.

17 Gwom pini kun kuluma /e bwa gom aha/ mo wani yinthowa, ayy Arumgimis.
Kwashar buni 'ka'da miiya?
18 Wakki/ aha/ mina deŋ uni e mo tani uni bolkina si'b gi bwaagap e ka ris mo.
Ki aha/ merkina e mo tani aha/ dina nyakki /e mo naskina/.

19 Ayy /e jin mini 'taki 'kosh uni kun mii tonthus moyi, ayy Arumgimis,
dhali ki 'kwani kun wol 'kwaniya bas mo mini 'taki kwa/ is buni bwa 'peni aha/ mo,
20 ki 'kwani kun dupi /e i e mmo/ush /e gwo ki 'tash mo,
uni kun cukin ki is buni imontal 'de/ apo/ /e gom tonthus mo.
21 Dika/ ki shi/ uni i e uni gun shi/ki /e i e mo, ayy Tapa?
Dhali dika/ ki 'te bwa ki uni gwansan kun cukina apo/ /e mo?
22 Aha/ shi/kina uni i e ki isi shi/ ma shiŋ gana/ i e mo.
Aha/ deŋkina uni e moyi mmota 'kup ki aha/ mo.
23 Ŋapi aha/ ki bur bur mo, ayy Arumgimis, dhali misha dum pem mo.
Nyo/i aha/ mo dhali mish gwom pem kun kulumka/ ibwa mo.
24 Dhali pari mo e mo wakki/ tonthusa kamu/ di'd e aha/ mo,
dhali shuyi aha/ bway e bway jin 'konuki/ e ki sule/ sule/ mo.

140

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.

1 'Cuki aha/ mo, ayy Tapa, 'peni 'kwani kun ta thus ki thus mo.
'Tashi aha/ 'twa/ mo 'peni 'kwani kun bujurkina bujur mo,
2 uni kun thosonki tonthus is eya dum buni mo,
dhali bir 'kwani mmo/asa mee ka yempa/ yempa/ mo.
3 Uni dhuna le'd buni mmokaaka me'd tasha/ mo,
dhali 'twa/ buni 'tu'dkin ka ti'd tashan 'thi/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
4 Jiyi aha/ mo, ayy Tapa, 'peni me'd gi 'kwani kun ta thus ki thus mo.
'Tashi aha/ 'twa/ mo 'peni 'kwani kun bujurkina bujur mo,
uni kun thosonki is mo mmota'b aha/ ki sho'k mo.
5 'Kwani kun dhu is ki ca mo mmo/ush gwoŋkan mii mo tani uni bagkina gume/ gom aha/ mo,
nyakka nyoka gume/ jin bere'thkina uni mo,
e 'ko'd gwar bway mo tani uni ka'bkina gume/ gom aha/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
6 Aha/ ona gwo e Tapa mo ki: /E tana Arumgimis pem mo.
Ciyi 'ce ki 'twa/ ki tom pem jin 'thoka/ ka di'b me'di is mo, ayy Tapa.
7 Ayy Tapa, /e jin ta Tapam pem mo, dhali /e jin ta jim pem jin 'bitha'bi'th jin 'cukki aha/ mo,
/e kumki aha/ 'kup pem mo ka tee gi mo ma mee mo.
8 Dhalku/ ki ci amanta thus ki thus to jin on ma dum piti a'di mo, ayy Tapa.
Dhalku/ ki thoth tonthus piti jin miina a'diya wu'th apo/ mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

9 Uni gwansan kun 'kamki aha/ ki dek mo tani uni 'de'kki 'kup buni mo.
Dhalki 'twa/ buni kun tana pibi kumki uni 'twa/a 'cesh mo.
10 Dhalki o'd jin 'thanu ka 'cila'th ta'kki'da po/ uni mo.
Dhalki uni ta'kkunu e jis jin 'kula'kul mo jin mina uni mol cuyu/ mis dok/e mo.
11 Dhalku/ ki dhala manthutha thu'th 'pen bway mo mmotel mii sho'k e mony'cesh mo.
Dhalki tonthus wa'di wathi/ jin bujurki'da bujur ki jahanne/ mo.
12 Aha/ misha Tapa halki mo jin wo'cki is she/ jin rakki'd mo,
dhali tor gwon dwall 'twa/a 'cesh ki mii ma kar/e gom uni gun mini mii ta gi to mo.
13 Ka jiŋ gana/ uni gun tana kar/e mini ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway pini mo.
Dhali uni gun dhelel ma du mini 'ko e buŋ'kus pini mo be.

141

Gway ma Dawuu'd.

1 Aha/ yukkina /e mo, ayy Tapa. Layu/ ki jahanne/ e aha/ mo.
Ciyi 'cem pini ki 'twam pem mo, ki aha/ yukkina /e mo.
2 Dhalki mon'thom pem a'di deŋu e me'da ku'da 'bicajwahar ibwambori / e mo,
dhali mo jin 'de'kka/ me'd pemi mis mo me'd to jin 'cithu/ 'kus mom'pimpili/ mmomiiya bas mo.
3 Kari mo jin jinuwa ji apo/ 'twam pem mo, ayy Tapa,
doshi mmotima campur gi 'twam pem mo.
4 Dhalku/ ki ka'da dum pem ki ma tonthusa kamu/ mo,
mmoshwa pibi/ anyor ki is pem gom tonthus mmomii mo
mmonyak ya ki 'kwani kun mii to kun 'coka'cok mo,
dhali dhalku/ ki dhal aha/ bway mo mmoshwa tontem buni kun tawusatawus mo.
5 Dhalki wathi/ jin 'boro'd idor aha/ mo walla kucur aha/ ki bwaŋkush mo,
hili dhalku/ ki dhala yin gi 'kwanin thus ki a'di minu 'kosh 'kup pem ki sule/ sule/ mo.
Haali/ mon'thom pem tikirkika/ apo/ tonthus buni kun miina uni mo.
6 Me'd jin cikunu uni e me'd gi uni gwansan kun mini wak uni mo tani
dhali yan'ko'd uni mini da/ar gwo ki gwon Tapa a'di ita gwoŋ gana/ mo.
7 Me'd wosh jin kothkina jan tal 'de/ me'd mo dhali shat uni apowa 'cesh mo tani
wakan asimam buni minu 'kwakar bwa mo e 'twa/ ma Haawiya mo.

8 Hili em pem di'd 'kup ki /e mo, ayy Tapa Arumgimis.
E /e mo tani aha/ simmkina mo jin hurga/ jwa e mo.
Dhalku/ ki dhal aha/ me'd wathi/ jin dar gi mo jin ceshuwa cesh ka po/ mo.
9 Noni aha/ 'twa/ mo 'pena gume/ jin 'thikina uniya 'cesh gom aha/ mo,
dhali agume/ gi uni kun mii tonthus mo.
10 Dhalki imanmii tonthus ta'kkini montal 'de/ agumem buni mo
ki aha/ dina mmoye mo.

142

Gway jin yedhuwa Dawuu'd sho'k mo ki a'di diki'd e jurum wosh mo. Mon'tho mo.

1 Aha/ gwokina ki 'twam pem e Tapa mo,
ki 'twam pem mo tani aha/ 'thokina to ka di'b me'di is e Tapa mo.
2 Aha/ gaca mom pem jin walka/ a'thupuny 'twa/ e bwambori a'di mo.
Aha/ tora tom pem kun toci aha/ bwa ibwambori a'di mo.
3 Ki shi/in pem 'thikina buye/ mo tani
/e mishki bway pem mo.
E bway tur jin yaka/ mo tani
uni bagkina gume/ gom aha/ mo.
4 Aha/ hilkina mo ki 'bana bim poros mo dhali tim mo mo,
hili jaŋkamu/ yisa di'da jin tor aha/ ki e mo.
Mo jin huru jwa yisa di'd gom aha/ mo.
Wathi/ piyi'd jin hilki'da hil gom aha/ mo.

5 Aha/ gwona 'twa/ e /e mo, ayy Tapa.

Aha/ ona gwo mo ki: /E ta jim pem jin hurga/ jwa icine/ mo,
tom pem jin 'tuntulka/ bwa ime'd mo, a'di jin di'd nyakki 'kwani kun 'kon ki e e mony'cesh mo.
6 Çiyi ahirdhe/ ki gwom pem mo,
haali/ aha/ gunu ka luŋgu'b gana/ mo.
'Cuki aha/ mo 'peni imanto'c aha/ bwa mo,
haali/ uni 'bitha'bi'th gom aha/ mo mmobol aha/ e mo.
7 Susi aha/ ka pije/ 'pena sijin mo,
ki aha/ mina 'taki çi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway pini mo.
'Kwani kun tana kar/e mini 'kam aha/ mo
haali/ /e mini tu/ul dhan mo jin isha to ka enthus gom aha/ mo.

143

Gway ma Dawuu'd.

1 Ciki mon'thom pem mo, ayy Tapa.
Dhali çiyi 'cem pini ki tom pem kun 'thoka/ ka di'b me'di is mo.
E mii ma isiŋ ganam pini mo tani thoki aha/ 'twa/ mo, e mo ma kar/em pini mo.
2 Dhalku/ ki cic mo e mo jin dwallu gwo nyakki çiŋkinam pini mo
haali/ wathiŋ kamu/ yisa di'da jin di'd ki e jin ta'da kar/e ibwambori /e mo.
3 Haali/ wathi/ jin ta 'kup mo tani a'di urki aha/ isho'k mo.
A'di yapki mondiki/em pem ki sho'k itaga 'cesh mo.
A'di ki kar aha/ mmoça'b e mondhurumi'd mo me'd uni gwansan kun wukin ki wuŋ gana/ mo.
4 Gom gwo gi wakan mo tani shi/in pem 'thikina buye/ e isi aha/ mo,
dhali adum pem e isi aha/ mo tani a'di tintira/ tintir mo.

5 Aha/ kakina teen dhamo/ gunn e mo.
Aha/ kulumkina gwo ibwa goma ris to kun miikina /e mo.
Dhali aha/ tikirk ina gwo kulumi bwa gom miin to ki me'd pini kun wagaskina /e mo.
6 Aha/ he'thkina me'd pem gom /e mo.
Akashiram pem ku'thkina 'kus guŋkuru/ mo me'd mo ma burta/ o'd mo.
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
7 Huru/ ki jahanne/ mo dhali thok aha/ 'twa/ mo, ayy Tapa.
Shi/in pem ushi me'd mo.
Dhalku/ ki bag jis/em pini 'peni aha/ mo,
isi ciki/ ki aha/ mina e wa ki uni gwansan kun iikin ka luŋgu'b e jisa 'kulga/ mo.
8 Dhalki aha/ cika gwo mon'thamo/ gom mo/en pini jin telu sho'k mo,
haali/ e /e mo tani aha/ kara mom pem jin gamka/ gwo is mo.
Tori aha/ bway jin miga/ 'taki ya mo,
haali/ e / e mo tani aha/ 'de'kkina akashiram pem 'kup ki mis mo.

9 'Cuki aha/ mo, ayy Tapa, 'peni aris 'kwani kun ta 'kup ki aha/ mo.
Aha/ guskina mmohur jwa e /e mo.
10 Tori aha/ gwo mmomii bwam pini mo,
haali/ /e tana Arumgimis pem mo.
Dhalki shi/in pini jin 'boro'd shu aha/ bway mo
e bway jin ba'daba'd mo.

11 Gom gway gi gway pini mo tani, ayy Tapa, 'tashi mondiki/em pem 'twa/ mo.
E mii ma kar/em pini mo tani susi aha/ ka pije/ 'peni monto'c bwa mo.
12 Dhali e mo/en pini jin telu sho'k mo tani 'cithi/ 'kwani kun ta 'kup ki aha/ 'twa/ mo
dhali 'ce'd uni kun ta 'kup ki aha/ shoki 'baar mo
haali/ aha/ tana çiŋkinam pini mo.

144

Gway ma Dawuu'd.

1 Mom'bor mii midi di gom Tapa mo, a'di jin ta wosh pem mo,
a'di jin to'kki me'd pem gom mo ma mee mo,
dhali ŋwal me'd pem mmo/asa as mo,
2 a'di jin ta wosh pem dhali acur pem mo,
dhali acur pem jin tenu gwo mo dhali aman'cuk aha/ mo,
dhala goŋgorom pem mo dhali a'di jin bu'thka/ mo jin hurga/ jwa mo,
a'di jin 'dapki'da ris 'kwani e bwaŋ'kwariny piti mo.
3 Ayy Tapa, ki wathiny'cesh jana sa/ imina bwa o /e ki a'di mo,

walla ya/ gi wathiny'cesh jana imina /e kulum gwo ibwa gom a'di mo?
4 Wathiny'cesh wana e ka wulpe/ mo,
ateem piti wana e ka kashira la jin peki'd mo.

5 Goŋi momis pini is ka 'cesh mo, ayy Tapa, dhali pu'du/ ka 'cesh mo.
Tayi wosha turga/ is ki me'd mo ki uni mini iiya ku'd mo.
6 Biliti/ uni mmoshwayi mo mmomiiya war mo dhali ceker uni bwa mo.
Dhali peper ka risa thopam pini bwa mo dhali miiya 'bala'c 'bala'c dhan mo yin mo.
7 Hethi me'd pini 'peni mo jin ka'dama/ ka'dam mo,
'cwami aha/ mo dhali 'cuki aha/ mo 'pena ris yi'de/ mo,
dhali 'peni me'd gi 'kwani gi bampan tiya mo,
8 uni kun tana 'twa/ buni ator ka tor mmo/o gwo mo,
dhali uni gun tana me'da bim poros buni abim poros jin ta thus ki thus mo.

9 Aha/ mina yuk gway jin ta gway this gom /e mo, ayy Arumgimis,
apowa dheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/i 'kume'd mo aha/ mina pi a'di gom /e mo,
10 a'di jin ciki mo jin pinu mii e ki imalik mo,
a'di jin 'cwamki ciŋkinam pini ka Dawuu'd mo.
11 'Cwami aha/ 'peni gandal gi 'kwani kun ta matt ki matt mo
dhali 'cuki aha/ mo 'peni me'd gi 'kwani kun ta 'kwani gi bampan tiya mo,
uni kun tana 'twa/ buni ator ka tor mmo/o gwo mo,
dhali uni gun tana me'da bim poros buni abim poros jin ta thus ki thus mo.

12 Dhalki iya/m bam e dhuru'c buni mo
wana e ki cwalman kun dhethadhe'th mo,
walla i'bwa/m bam mmowa e ka ka'dum gu'b mo
kun jepkunu mo mmonyaŋ gu'b ma malik mo.
13 Dhalki themes bam 'tu'du/ ki piny piny mo
mmo'tu'da risa lakaŋ gu'b kun dhuna am to mo.
Dhalki ka'bal bam dhodhon ka alip mo
dhali ka alaapi 'kume'd mo e buntom bam mo.
14 Dhalki bip bam 'tu'd mo ki ushan mo,
jin mina is 'koki 'kosh uni ka nyor gom 'ba'th mo walla ta a/ulul is mmodho'th ushan mo.
Dhalku/ ki mii dhal ko jin gwonu ki ko ma cis bway mo mmodi e bway tur bam mo.
15 'Kwani kun bita mo jin 'boru mii wakana po/ mo tani uni i'bora bwa mo.
'Kwani kun tan ga Arumgimis jin ta Tapa mo tani uni i'bora bwa mo.

145

Gway jin yuk ma Dawuu'd mmomaŋa maŋ mo.
1 Aha/ mina kar /e ki ca mo, /e jin tana Arumgimis pem mo dhali aMalik pem mo,
dhali 'bori gway pini mii ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.
2 Isa yempa/ aha/ mina 'bor /e mii mo,
dhali maŋ gway pini ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.
3 Tapa a'di icaaca mo dhali a'di ica'd jin minu maŋ mo,
dhali dhan cam piti minu 'koki gu'd 'kup mmodot mo.
4 Anyakum yil gi 'kwanin 'deŋ kamu/ mini maŋ miim pini ka nyakum 'kwani yilan tiya mo,
dhali uni mini bah dhan mii ma dem dem pini jin kala /e ki mii mo.
5 Gom monyca ma ra/ ra/ pini mo dhali mo/ ek pini mo
dhali aris to kun miina /e ki momer mo tani aha/ mina kulum uni ibwa mo be.
6 'Kwani mini bah dhan mo ma dem dem ma purem pini jin kala /e ki mii mo,
dhali aha/ mina bah dhan monycam pini mo.
7 Uni mini gac miin tom pini jin ishi'd ka enthus ki gway pini jin tor /e karash gom tom 'boron mo
dhali yuk gway ki 'kal 'kal gom mo ma kar/em pini mo.
8 Tapa a'di ta'da manmii mii ka 'the mo dhali amanmiimii mo,
anyor piti maŋgala she/ mo dhali mo/en ishki'd jin telu sho'k mo.
9 Tapa a'di 'bora'bor gom 'kwani 'baar mo,

dhali bwam ma 'thimem piti ki mo/ en diki'da powa ris 'kwani 'baar mo kun ukkina a'di mo.
10 Aris miin tom pini mini ci /e bwa jin 'boruwa 'bori is mo, ayy Tapa,
dhali aris unim pini kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani uni mini 'bor /e mii mo.
11 Uni mini o gwo gom monyca gi bampam pini mo,
dhali uni mini tor gwo gom mom'bi'th pini mo,
12 mmotor eya tente/ e iya/ gi 'kwani mo miin to ma dem dem pini mo,
dhali monyca jin mii'd ki ra/ ra/ jin ta ji gi bampam pini mo.
13 Bampam pini a'di ta bampa/ jin midi di ki sule/ sule/ mo
dhali mo jin tanu tapam pini 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo eya risa nyakum yil gi 'kwaniny'cesh mo.
Tapa a'di ita a'di ma isiŋ gana/ eya ris gwom piti mo,
dhali ta 'the ka 'the eya ris miin tom piti mo.
14 Tapa a'di bu'thki uni gwansan kun ta'kkin mo,
dhali 'deka ris uni imis mo uni gun 'kokin ki goŋgo/ mo.
15 Aris e gi 'kwani 'baar mo hilki /e mo
dhali /e ki ciki uni tontem buni ki yil ka kar/e mo.
16 /E ka'dki me'd pini mo
dhali /e kapkina ris to kun 'ko ki e adu mo ka ris to gun o uni bwa mo.
17 Tapa a'di ita'da kar/e eya ris bway piti 'baar mo
dhali kush bwa ki kush goma ris miim piti mo.
18 Tapa a'di 'disha'dish goma ris uni gwansan kun yukki a'di mo,
eya ris uni gun yukki a'di gom miiŋ gana/ mo,
19 A'di ki thim to jin ona a'di bwa mo a'di jin ko/ki a'di mo.
A'di si'da/ cikki gwom buni mo dhali ta uni is ki me'd mo.
20 Tapa a'di ki 'tasha ris uni 'baar 'twa/ mo uni gun enki a'di mo,
hili aris uni gun ta thus ki thus mo tani mina a'di i'ce'd sho'k mo.
21 'Twa/ pem midi o gwo mmomaŋ Tapa mo,
dhali dhalka ris shuman isi 'baar mo 'bor gway piti jin kogu mii mo ki sule/ sule/ mo.

146

1 Maŋi Tapa mo.
Maŋi Tapa mo ma, ayy kashiram pem.
2 Aha/ mina maŋ Tapa ki aha/ dina mmodi ki e mo.
Aha/ mina yuk gway mmomaŋa Arumgimis pem mo ka yiha/ ki aha/ dina ki e mo.

3 Dhalku/ ki dhu mom bum jin gamu gwo is e iya/ gi imalik mo,
e ya/ gi 'kwani mo, e a'di jin dar gi mowoth mo.
4 Ki shi/in piti 'baarki'd mo tani a'di dokki'd ki bu'da'cesh ka nyaŋ'ko'd mo,
Dhali ka tenteŋ gana/ yan mo tani to jin thosona a'di mo tani nyak sho'k 'ce'd ki a'di mo.

5 Bwam 'boro'd gom a'di jin ta gi mowoth 'pena Arumgimis ma Yakuub mo,
a'di jin ta'd ga 'teŋ kape/ e Tapa Arumgimis piti mo,
6 a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo,
dhali kumma/ yi'de/ mo dhali aris to kun 'kon e bwaman uni mo,
a'di jin dhu'da dhu ka dhu ma isiŋ gana/ ki sule/ sule/ mo,
7 a'di jin torki gwon dwall 'twa/ a 'cesh ki tora kar/ e mo, gom uni gun siri'ckunuwa po/ ki sho'k mo,
a'di jin ciki tonte/ ki 'kwani kun 'kosha te/ mo.

Tapa dhuki uni kun tana habuus ki 'kus mo.
8 Tapa ka'dki e gi 'kwani kun tana ja'da/ mo.
Tapa 'de'kki uni gwansan kun 'kokin ki goŋgo/ mo.
Tapa enki 'kwani kun miin ka kar/e mo.
9 Tapa timki'da powa ris 'kwani kun iiki iiŋ 'kus mo.
A'di ki ta up kun wuna ikath is ki me'd mo dhali uni gun dar gi icom mo,
hili bway jin iina 'kwani kun ta thus ki thus mo tani mina a'di guyu/ e mo jin mina uni kup mo.
10 Tapa a'di midi ta tapa ki sule/ sule/ mo,

ayy Sihyuun, a'di jin ta'da Arumgimis pini mo, eya risa nyakum yil gi 'kwani mo.
Maŋi Tapa mo.

147

1 Maŋi Tapa mo.
Haali/ a'di 'boro'd mmoyuk gway mmomaŋa Arumgimis bana mo,
haali/ a'di ta'da 'the mo dhali gway jin minu maŋ a'di mo a'di ha me'd mo.
2 Tapa nyaŋi Pa Urushaliim mo.
A'di ki tul uci ma Israyiil is kun ta'kkunuwa sho mo.
3 A'di ki wac uni gun 'ce'dkunuwa du mo
dhali is jamam buni kun 'koshkunu uni mo.
4 A'di ki kar gwo mmota ŋulla/ mo gom gwo mmodeŋa cul e mo.
A'di ki ciya cul gway buni ki she/ ki she/ mo.
5 Tapam bana a'di icaaca mo dhali mom'bi'th piti ishi'd ka enthus mo.
Mo jin mishu gwo 'ban jin ta jim piti mo tani a'di idiki'd ibwampo/ mo jin molu bar a'di mo.
6 Tapa a'di ki 'de'k uni gun yapkunu ki sho'k mo.
A'di ki tor uni 'ko'da 'cesh uni gun ta thus ki thus mo.
7 Yuki gway e Tapa mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo.
Lugumi gway eya Arumgimis bana ka dheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/ i pesu/ mo.
8 A'di ki kum momis ka rak mo,
dhali a'di ki thosona sho'k mmohetha po/ mony'cesh mo,
dhali a'di ki raka sho mmoca mo apowa ris wosh mo.
9 A'di ki ci to/e tontem buni mmoshwa mo
dhali ki usha waraŋgwak kun gwokin mo.
10 Bwaŋ 'kunyu'd piti yisa di'd e shumarum kun 'bitha'bi'th mo,
walla bwaŋ 'kunyu'd piti yisa di'd e 'basho'k gi wathi/ mo.
11 Hili Tapa a'di ki bu'th mo jin 'boru bwa mo e uni gwansan kun ko/ki a'di mo,
dhali e uni gwansan kun tan ga 'teŋ kape/ e mo/en piti jin telu sho'k mo.
12 Maŋi Tapa mo, ayy Urushaliim.
Maŋi Arumgimis pini mo, ayy Sihyuun.
13 Haali/ a'di 'bi'thki'da bem'ban gi toŋkuthu'd jin miinu 'twaŋkala goŋ pini mo.
A'di 'borki iya/m bum mii e bwaman um mo.
14 A'di karki moŋku'th is e bwaŋgwayum bum mo.
A'di 'tu'dki um bwa ka dipany pos bunyan jin thebera/ e ki theber mo.
15 A'di hashki gwo jin kana a'diya kan e mony'cesh mo.
Gwom piti guski'd ki shaw shaw mo.
16 A'di ki ciya wasa/ mmo/isha 'cesh me'da mur ka'bala bany bany mo.
A'di ki kwa/a wasanyjape/ bwa me'd 'piny mo.
17 A'di ki taka wasam piti ka 'cesh me'd ushi kuluny to mo.
Kaja a'di imidi doshi bwambor mon'thup piti jin 'thupa a'di mo?
18 A'di hashki gwom piti mo dhali wa uni mo.
A'di ki kar 'tham piti mo mmoposh mo dhali yi'de/ yakina ŋwaca/ mo.
19 A'di ki bah gwom piti eya Yakuub mo
a'di jin ta gwoŋkan piti kun bahu mo dhali gwoŋkan kun onu eya Israyiil mo.
20 Kal gi 'kwanin tiya dina a'di ki tu/ul ki mii gi wakan mo.
Uni 'koki mish gwoŋkan piti kun onu mo.
Maŋi Tapa mo.

148

1 Maŋi Tapa mo.
Maŋi Tapa mo 'peni momis mo.
Maŋi a'di e mo jin ka'dama/ ka'dam mo.
2 Maŋi a'di mo, aris iman'doyu gwom piti mo.
Maŋi a'di mo, aris unim piti kun 'kon e momis mo.
3 Atente/ dhala ppe, maŋi a'di mo,
maŋi a'di mo, aris uma cul kun kushki mo mo.
4 Maŋi a'di mo, um momis kun ka'dama/ ka'dam mo,
dhali um yi'de/ kun 'kona po/ momis mo.
5 Dhalki uni bway mo mmomaŋ gway gi Tapa mo.
Haali/ a'di kanki'da kan mo dhali uni 'kokunu mo mmo/uk mo.
6 Dhali a'di telki uni sho'k ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.
A'di ki thoson gwayum buni jin mina uni mol pe mo.

7 Maŋi Tapa 'peni mony'cesh mo,
um kun ta dhan to yi'de/ gi kumma/ yi'de/ mo dhali aris moŋ'kulga/ mo,
8 o'd dhala dhana wasa/ wosh dhala wasa/ kun telkin mo dhala wasanyjape/ mo,
dhali 'tham jin mii'da punthar uni thimki gwom piti jin kana a'diya kan mo.
9 'Kuwosha turga/ mo dhala ris wosh mo,
cwa kun dho'th maman mo dhali arisa bwanyayiis mo.
10 Aris tombwaasho dhali aris to/e mo,
dhali to kun parana 'cesh mo dhali 'dii kun peni mis mo.
11 Imalik kun 'kon e mony'cesh mo dhali aris 'kwani mo,
dhali iya/ gi imalik mo dhali aris tapa gi mony'cesh mo.
12 'Kwani kun ta dhuru'c mo dhali aris nyara/ mmontal 'de/ mo,
dhali 'kwani kun tana dhan mo dhali uci mo.
13 Dhalki uni maŋ gway gi Tapa mo,
haali/ gway piti a'di 'de/ ikaru ki ca mo.
Monycam piti a'di idiki'da po/ mony'cesh mo dhali momis mo.
14 A'di ki 'de'k ce gi mowoth gom 'kwanim piti mo,
maŋa maŋ goma ris unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo,
haali/ 'Kwani ma Israyiil mo tani uni i'dishki a'di is mo.
Maŋi Tapa mo.

149

1 Maŋi Tapa mo.
Yuki gway gi Tapa mo gway jin ta gway this mo,
momaŋ piti eya dhana tul 'kup gom 'kwani kun ta ku isiŋ gana/ mo.
2 Dhalka Israyiil 'bora bwa mo eya Man/uk a'di mo,
dhalki iya/ ma Sihyuun 'kunya bwa eya Malik buni mo.
3 Dhalki uni maŋ gway piti ki pe jin pena uni imis mo,
mmolugum gway gom a'di ka dheŋdhenye/ jin pinu ki me'd mo dhala dheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/ i pesu/ mo.
4 Haali/ Tapa bu'thki mo jin 'boru bwa e 'kwanim piti mo.
A'di nyoŋki a'di jin kar is ki gwa'd mo ki mo jin pinu mii e mo.
5 Dhalki uni gun ta ku isiŋ gana/ iini mis gom bwam 'boro'd e monyca mo.
Dhalki uni yuki gway gom bwaŋ 'kunyu'd eya cim buni mo.
6 Dhalki mo jin eka/ ek jin minu maŋ Tapa di'd e 'kus buni mo,
dhali dhan gandal kun kaaka ka 'ban su/ 'kon e me'd buni mo,
7 mmori/a ri'c jin ricu apo/ kal gi 'kwanin tiya mo
dhali mmodora dora po/ 'kwani mo,
8 mmodek imalik buni ka jindhiir mo
dhali unim buni kun sena 'penkapan ka makkiyyan toŋkuthu'd mo,
9 mmotor uni gwon dwall 'twa/ a 'cesh, gwon dwall jin 'kwarkunu mo.
Yan ta monyca goma ris unim piti kun ta ku isiŋ gana/ mo.
Maŋi Tapa mo.

150

1 Maŋi Tapa mo.
Maŋi Arumgimis e mom piti jin kogu mo.
Maŋi a'di e mo ma balany piti mo jin ca'bki dem dem mo.
2 Maŋi a'di gom miin to ma dem dem piti mo.
Maŋi a'di isi ki dhan miiny cam piti jin cana a'di mo.
3 Maŋi a'di ki ko ma poome/ jin dhalu me'd mo.
Maŋi a'di ka dheŋdhenye/ jin 'kon ma shu/ i 'kume'd mo jin buku ki dar ga yi'c mo dhala dheŋdhenye/ mo.
4 Maŋi a'di ka dheŋdhenye/ jin pinu ki me'd mo dhali iiyi imis mo.
Maŋi a'di ka shun dheŋdhenye/ mo dhala bargum mo.
5 Maŋi a'di ki ko ma sahana shu e mo.
Maŋi a'di ki 'kal 'kal ki ko ma sahana shu e mo jin tirkunu mo.
6 Dhalka ris to 'baar mo kun shi/irrkin mo maŋi Tapa mo.
Maŋi Tapa mo.

Gwom ’Borga/ Isi ki Gwo ma MAṮṮA mo

Gwo jin Beledhu goma Yesus Kristhos mo

1 Gwo jin ’kwaru mo mmobele’th gwo
mo goma Yesus Kristhos mo jin ta ya/ ma
Dawuu’d mo dhali ya/ ma Ibrahiim mo.
2 Ibrahiim ta’da baba ma Is/hak mo dhala
Is/hak ta’da baba ma Yakuub mo dhala
Yakuub ta’da baba ma Yahuusa mo dhali
ikam piti mo be. 3 Dhala Yahuusa ta’da baba
ma Paaris mo dhala Saarah mo ka Thamar
mo. Dhala Paaris ta’da baba ma Hasruun
mo dhala Hasruun ta’da baba ma Araam
mo. 4 Dhala Araam ta’da baba ma Ami-
nadaab mo dhala Aminadaab ta’da baba ma
Nahshuun mo dhala Nahshuun ta’da baba
ma Salmuun mo be. 5 Dhala Salmuun ta’da
baba ma Bu/as ka Rahab mo dhala Bu/as
ta’da baba ma Ubiid ka Ra/uuth mo dhala
Ubiid ta’da baba ma Yassa mo. 6 Dhala Yassa
ta’da baba ma Dawuu’d jin ta’da malik mo
be.
Dhala Dawuu’d ta’da baba ma Sulemaan
ki ash ma Uriyya mo 7 dhala Sulemaan ta’da
baba ma Rahabaam mo dhala Rahabaam
ta’da baba ma Abiyya mo dhala Abiyya
ta’da baba ma Aasa mo. 8 Dhala Aasa
ta’da baba ma Yahushapaath mo dhala
Yahushapaath ta’da baba ma Yuram mo
dhala Yuram ta’da baba ma Ussiyya mo
9 dhala Ussiyya ta’da baba ma Yutham mo
dhala Yutham ta’da baba ma Ahaas mo
dhala Ahaas ta’da baba ma Hiskiyya mo.
10 Dhala Hiskiyya ta’da baba ma Manassa mo
dhala Manassa ta’da baba ma Aamuun mo
dhala Aamuun ta’da baba ma Yushiyya mo
11 dhala Yushiyya ta’da baba ma Yakunya
mo dhali ikam piti mo ka tee jin bu’thkunu
uni mo e Pam Baabil mo be.
12 Dhali ’ko’di mo jin bu’thkunu uni mo
e Pam Baabil mo tani Yakunya ta’da baba
ma Sha/alti/iil mo dhala Sha/alti/iil
ta’da baba ma Sarubbaabil mo be. 13 Dhala
Sarubbaabil ta’da baba ma Abihud mo
dhala Abihud ta’da baba ma Aliyagiim mo
dhala Aliyagiim ta’da baba ma Aasuur mo.
14 Dhala Aasuur ta’da baba ma Saaduug mo
dhala Saaduug ta’da baba ma Akiim mo
dhala Akiim ta’da baba ma Aliyuud mo
15 dhala Aliyuud ta’da baba ma Ali/aasar
mo dhala Ali/aasar ta’da baba ma Mattaan
mo dhala Mattaan ta’da baba ma Yakuub
mo. 16 Dhala Yakuub ta’da baba ma Yuusup
jin ta’da kath ma Mariyam mo, Mariyam
jin dho’thki’da Yesus mo, a’di jin yukkunu
gway ka Kristhos mo be.
17 Wakan ’pena risa nyakum yil ’pena
Ibrahiim mo ntaga Dawuu’d mo tani uni
’koni ’kume’d i’ce’dka doŋon ka nyakum yil
mo, dhali ’pena Dawuu’d mo tani ntagi mo
jin bu’thkunu uni mo e Pam Baabil mo tani
’koni ’kume’d i’ce’dka doŋon ka nyakum yil
mo, dhali ’peni mo jin bu’thkunu uni mo e
Pam Baabil mo tani ntaga Kristhos mo tani
’koni ’kume’d i’ce’dka doŋon ka nyakum yil
mo be.

Mondho’th ma Yesus mo be

18 Dhali dho’th ma Yesus Kristhos a’di
bu’thki mo yan kansan mo be. Ka ta’dam
piti jin ta’da Mariyam karkunu mo goma
Yuusup mo tani ntwa/a/ ki uni ’konuki
gam me’d mo tani ayim gamkunu mo
ka ’ci mbwa ki Shi/in Dheleladhelel mo
be. 19 Dhala kathim piti ka Yuusup mo
mmotana a’di wathiŋ kar/e mo dhali
mmo’tena a’di bwa mo mmokara yim ki
mon’the is mo tani a’di dina gwo mbwa
mo mmothoson gwo jin ’kwaru mo mmod-
hala yim ’pen ki kup mo be. 20 Hili ki
a’di dina gwo yansan mbwa mo tani hili
mo mo ma, aman’doyu gwo gi Tapa piki
a’di i is ki jan mo mmo/o gwo mo ki:
Yuusup ya/ ma Dawuu’d, dhalki is ki ko/
mo ma mmobudha Mariyam ki ashim pini
mo haali/ a’di caan jin bwaakina a’di mo
tani a’di ’peni Shi/in Dheleladhelel mo be.
21 Ayim midi dho’th ya/ mo dhali /e mini
yer a’di gway ka Yesus mo haali/ a’di midi
woth ’kwanim piti ’peni miinthus buni mo
be. 22 Aris gwo gwansan bu’thki embul mo
mo kun minu thim mo jin ona Tapa ka
manci gwom piti kadhamo/ mo ki:

23 Hili nyaraŋ gana/ midi bwaa mo dhali
dho’th ya/ mo,

dhali gway piti minu yuk ka Imanu/iil mo
(’pemen piti jin o’d ka Arumgimis di’d e ana
mo). 24 Ka Yuusup merki e mo ’peni mo/
ish e mo tani a’di miiki’d me’d jin kankin
ma man’doyu gwo gi Tapa a’di gwo mo.
A’di bu’thki a’di mo mmota ashim piti mo
be. 25 Hili a’di diki misha yim mo naskina/

ntaga yim dho'thki ya/ mo. Dhali a'di ki yer
a'di gway ka Yesus mo be.

2

Mombuṭ jin Buṭa 'Kwani kun Yukayuk mo
1 Dhali ka Yesus dho'thkunu mo e Pam
Beeṭlaham gi Pa Yahuudiyya ka tee ma
Hirodus jin ta'da malik mo tani hili 'kwani
kun yukayuk 'peni mom'pesho'k pu'dkin
mo e Pa Urushaliim mo mmo/o gwo mo
ki: 2 Mane a'di jin dho'thkunu mo mmota
malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo? Haali/
aman parkina acul piti e mo e mom'pesho'k
mo dhali aman iikina mo mmoluŋ a'di
mo be. 3 Ka Hirodus jin ta'da malik cikki
gwo yansan mo tani a'di mur ma du mo
dhali aris 'kwani gi Pa Urushaliimi 'baar
mo nyakki a'di mo be. 4 Dhali a'di ki tul
aris igasiis kun can is mo dhali iman'kwar
to gi 'kwani mo. A'di ki doṭ uni gwo mo
gom mo jin minu dhodha Kristhos nycine/
mo. 5 Dhali uni ki ṭor a'di gwo mo ki:
E Pam Beeṭlaham e Pa Yahuudiyya mo,
haali/ wakan a'di ta gwo jin 'kwarkin ma
manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo
ki:
6 Dhali /e, ayy Beeṭlaham, e bampa/ Yahu-
udiyya mo tani
/e yisa pisina e bwaman 'kwani gi itapa gi
'Kwani Yahuudiyya mo,
haali/ 'peni /e mo tani amanjiya ji midi
pu'du/ mo,
a'di jin midi hil 'kwanim pem ma Israyiil
mo be.
7 Yan'ko'd Hirodus ki yuk 'kwani kun
yukayuk mo ka kwal is mo dhali doṭ gwo
'peni uni goma tee jin pikin ma cul mo.
8 Dhali a'di ki hash uni e Pam Beeṭlaham
mo mmo/o gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali
ŋap gwo ka kar/e goma 'ci mo, dhali ki um
mini gam a'di mo tani guyaa/ gwo mo ki
aha/ si'da/ mina yaku/ mo dhali luŋ a'di
mo be. 9 Ki uni cikki gwo 'pena malik mo
tani uni iikin e bway buni mo, dhali hili,
acul jin parkina uni e mo e mom'pesho'k
mo tani yaki'di uni ibwambor mo ntagi a'di
pu'dki'd mo mmodosh apo/ mo jin din ma
'ci nycine/ mo be. 10 Ki uni parkina acul e
mo tani uni 'kunykina bwa mo ka daran du
ki dhan bwaŋ 'kunyga/ mo. 11 Dhali ki uni
iiki bway bwaŋ gu'b mo tani uni parkina 'ci
e mo nyakka Mariyam jin ta kum mo dhali
uni ṭa'kkina 'cesh mo dhali luŋ a'di mo.
Dhali yan'ko'd uni ki ka'd tom buni gun ish
kumma/ 'twa/ mo tani uni ki ci a'di to kun
cinu ki me'd mo, 'dolkon gana/ mo dhala
'bicajwahar mo dhala 'bi'c cwa jin yuku ka
murr mo be. 12 Dhali uni rumkunu ki gwo
ki jan mo mmo'koki doka Hirodus mo. Uni
iikin ki bway bampam buniŋ gana/, mo ki
bwaya kamu/ mo be.

Hirodus Palki Mii mo Mmo'kosha Yesus mo

13 Dhali ki uni iikin mo tani hili mo mo
ma, aman'doyu gwo gi Tapa piki'da Yuusup
i is mo ki jan mo dhali o a'di gwo mo ki: Cuyi
mis mo ma, dhali susa 'ci dhali kum mo
dhali soyi mo e Pam Masir mo dhali 'koyi
mmun mo ntagi aha/ mina ṭor /e gwo mo,
haala Hirodus muru'di ŋapa 'ci mmo'ce'd
a'di sho'k mo be. 14 Dhali a'di cuki mis
mo dhali susa 'ci mo dhali kum mon'thiny
mo dhali ii Pam Masir mo. 15 Dhali uni
'kokin mo mmun ntagi jwa ma Hirodus mo.
Yansan miikunu mo mmothim gwo jin ona
Tapa ka manci gwom piti kadhamo/ mo ki:
'Peni Pam Masir mo tani aha/ yukkina ya/
m pem mo be.
16 Yan'ko'd ka Hirodus ki a'di parki mo e ki
a'di he'kkunu e ki 'kwani kun yukayuk mo
tani a'di dak ma nyor bwa me'd mo dhali
a'di ki hash gwo mo dhali 'kosh uciŋgwaṭh
jwa 'baar mo kun 'kon e Pam Beeṭlaham mo
dhali e bampa/ kun 'kon ka kukul is mo kun
'kona yil susu/ mo dhali kun 'kona bor mo
me'd gwo jin da/arkina a'di 'peni 'kwani
kun yukayuk mo. 17 Wakan a'di thimkunu
mo jin okin ma manci gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo jin ta'da Irmiya mo ki:
18 'Twa/ cikkunu mo e Pa Rama mo
mmomiiya cinthar mo dhali kony jwa jin
gwonu ki jabu'th mo,
aRahiil gwoki'd mo gom uci ma yim mo.
Ayim ushki'd mo ki a'di minu malas mo,
haali/ uni mini 'koki 'ko dok/e mo be.
19 Hili ka Hirodus wuki'd mo tani hili mo
mo ma, aman'doyu gwo gi Tapa piki'da
Yuusupi is ki jan mo e Pam Masir mo mmo/
o gwo mo ki: 20 Cuyi mis mo ma dhali susa 'ci
dhali kum mo, dhali iiyi e bampa/ gi 'Kwani
ma Israyiil mo haali/ uni gwansan kun
ŋapkina 'ci mondiki/em piti mo mmo'kosh

mo tani uni wukin mo be. [21] Dhali a'di cuki
mis mo dhali susa 'ci dhali kum mo dhali
ii mo e bampa/ gi 'Kwani ma Israyiil mo
be. [22] Hili ki a'di cikki gwo ka Arkilaawus
ta tapa apo/ Pa Yahuudiyya mo e mo gi
com ka Hirodus mo tani a'di ko/ki is mo
mmoya mo dhali a'di rumkunu ki gwo ki
jan mo tani a'di yaki'd mo e Pany Jaliil
mo be. [23] Dhali a'di yaki'd mo mmoca'b
e 'peŋkuman bampa/ jin yuku ka Naasira
mo. A'di jin ta gwo jin okin ma manci gwo
ma Arumgimis kadhamo/ mo ki a'di minu
thim mo ki: A'di minu yuk ki wathi/ gi Pa
Naasira mo be.

3

Gwo jin Çin ma Yohaan jin Ta'da Manmiiya Mii ki Yi'de/ mo

[1] Dhali ka tee gwansan Yohaan jin ta'da
manmii ki yi'de/ pu'dki'd mo mmoci gwo
mo e bwaasho gi Pa Yahuudiyya mo mmo/
o gwo mo ki: [2] Rici adu is mo ma haali/
Bampa/ gi Momis midi pu'd ki 'dishe/ mo
be. [3] Haali/ a'di yansan ta a'di jin okunu ka
manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo
jin ta'da Ishaya ki a'di o gwo mo ki:

'Twa/ gi jan 'de/ mmocuu gwo em bwaasho
ki:
Thosoni bway gi Tapa mo ma.
Kari bway piti ka kar/e mo.

[4] Dhala Yohaan a'di hi'thki'da mur kalman
mo dhali wackan mo e empa'd piti mo,
dhali tontem piti jin shwana a'di mo tani
ta'da kuuyu/ dhala dham eya kur mo be.
[5] Yan'ko'd aris 'kwani 'baar mo iikin ka pije/
mo e a'di mo 'peni Pa Urushaliim mo dhali
'peni bampa/ Yahuudiyya 'baar mo dhali e
bampa/ 'baar mo kun 'kon ka kukul is mo e
Yi'deŋ Kumma/ Uurdun mo be. [6] Dhali uni
'kokunu mo mmomii ki yi'de/ ki a'di mo
e Yi'deŋ Kumma/ Uurdun mo mmopikina
uni gwo gom miinthus buni mo be.

[7] Hili ki a'di parki 'Kwani Parisiyiin e mo
dhali 'Kwani Sadukiyiin pu'dkin mo e mo gi
miinuwa mii ki yi'de/ mo tani a'di ki o uni
gwo mo ki: Um ucin tasha/. Aja rum um
ki gwo mo mmoso mo 'pena nyor jin midi
pu'du/ mo? [8] Kali maman gana/ adho'th
mo ma jin midi ha me'd ki mo jin rijuwa
du is mo [9] dhali dhalku/ ki tel gwo 'pen mo
mmo/o gwo mo e is bum ki: Ana tana ga
Ibrahiim jin ta'da ababam bana mo. Haali/
aha/ tora um gwo mo ka Arumgimis mishi
war wosh gwansan mmo'de'k uni mmota
uci ma Ibrahiim mo be. [10] Hili shwane/
athurmany a'di 'thikunu mo eya birman
cwa mo. Wakan mo tani aris cwa 'baar mo
ka 'dete/ 'dete/ kun 'koki dho'th maman
mo tani uni jepkunu ka 'cesh mo dhali
minu taki o'd mo be.

[11] Aha/ miikina um ki yi'de/ gom mo gi
minu rica du is mo, hili a'di jin midi yayu/
i'ko'di aha/ mo tani a'di ca'd ki aha/ mo
dhala ppam piti mo tani aha/ dinaki ha
me'd mo mmokal uni mo. Hili a'di midi mii
um ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali ki o'd
mo be. [12] Dhali toŋkar shem piti mmo'dash
to mo tani di'di me'd piti mo dhali a'di midi
dhelel ja'dam piti mo dhali a'di midi tul
emen pos is mo e bwan themes mo, hila
'pi'b mina a'di ci'th ki o'd jin midi mol us
mo be.

Mo jin Miinuwa Yesus ki Yi'de/ mo

[13] Yan'ko'd Yesus pu'dki'd mo 'peni Pany
Jaliil e Yi'deŋ Kumma/ Uurdun eya Yohaan
mo ki a'di minu mii ki yi'de/ ki a'di mo
be. [14] Yohaan a'di ur a'di gwo mo mmo/
o gwo mo ki: Aha/ mina mii ta gi mo gi
miinuwa mii ki yi'de/ ki /e mo dhali /e
pu'dkini aha/ kan mo 'taa? [15] Hila Yesus
thok a'di gwo mo ki: Dhalki a'di miinu mo
wakan shwane/ haali/ a'di wakan jin midi
ha me'd mo gom ana mmothima ris mo ma
kar/e mo. Dhali yan'ko'd a'di gamki gwo
me'd mo be. [16] Dhali ka Yesus miikunu ki
yi'de/ mo tani a'di cuki mis ki jahanne/
'peni yi'de/ mo dhali hili, momis ka'dkunu
mo dhali a'di parki Shi/in ma Arumgimis e
mo mmothulu/ me'd gurko/ mo mmoca'ba
po/ a'di mo be. [17] Dhali hili, 'twa/ 'peni
momis o gwo mo ki: Yansan ta Ya/m pem
jin enka/ mo dhali e a'di mo tani aha/ 'bora
bwa mo be.

4

Mo gi Paluwa Yesus mo

[1] Yan'ko'd aYesus a'di urkina Shi/in ka
pije/ mo e mombwaasho mo dhali a'di
palkina tapa ma ruma 'cesh mo be. [2] Dhali
a'di ga/ki to mo ka cim ma issu/ montee mo
dhali ka cim ma issu/ mon'thiny mo dhali
yan'ko'd mo tani a'di 'kosha te/ mo be.

3 Dhali amanpal a'di pu'dki'd mo dhali o a'di
gwo mo ki: Wakki/ /e ta Ya/ ma Arumgimis
mo tani kani wosh gwansan gwo mo ma
mmowar ki tonṭe/ mo. 4 Hili a'di thok a'di
gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo ki:
Wathi/ midi diki di ki e jasi gom tonṭe/ a'di
'de/ mo
hili ki gwo 'baar mo ka 'deṭe/ 'deṭe/ kun
piyin mo 'peni 'twa/ ma Arumgimis
mo be.
5 Yan'ko'd tapa ma rum a'cesh ki sus a'di
mo e 'peŋkuman bampa/ jin kogu mo dhali
a'di ki kar a'di eya liman gu'b gi mondhele-
ladhelel mo 6 dhali a'di ki o a'di gwo mo
ki: Wakki/ /e ta Ya/ ma Arumgimis mo
tani biṭi is pini ka 'cesh mo ma haali/ a'di
'kwarkunu mo ki:
A'di midi ci iman'doyu gwom piti mo mmoji
/e mo,
dhali,
E me'd buni mo tani uni mini 'de'k /e mo,
isi ciki/ ki /e mina sho'k pini diki ṭorosha
po/ wosh mo be.
7 Yesus o a'di gwo mo ki: Dok/ e gwo
'kwarkunu mo ki: /E mini diki pal Tapa
Arumgimis pini mo. 8 Dok/ e tapa ma
ruma 'cesh ki sus a'di mo e 'kuwosh jin
turatur kagahara mo dhali mmoṭor a'di
aris bampa/ gi mony'ceshi 'baar mo dhali
monycam buni mo be. 9 Dhali a'di ki o a'di
gwo mo ki: Aris uni gwansani 'baar mo tani
miga/ ci /e mo be wakki/ /e mini biṭa 'cesh
mo dhali luŋ aha/ mo be. 10 Yan'ko'd Yesus
ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma, Seṭaan,
haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:
/E mini luŋ Tapa Arumgimis pini mo,
dhali a'di 'de/ mo tani mmina /e mii to mo
be.
11 Yan'ko'd tapa ma ruma 'cesh ki dhal a'di
'pen mo dhali hili, iman'doyu gwo pu'dkin
mo dhali mii a'di to mo be.

Yesus Ṭelki Mii ma Ṭu'c Piti 'Pen mo

12 Dhali ki a'di cikki gwo ka Yohaan
karkunu eya sijin mo tani a'di pu'dki'd mo
e Pany Jaliil mo be. 13 Dhali a'di dhalki Pa
Naasira 'pen mo dhali ya mo dhali ça'b mo
e Paŋ Kapranahuum mo e shemen yi'de/
gi bampa/ gi Pan Sabuluun mo dhali Pan
Naptaali mo be. 14 A'di ta gwo jin okunu ka
manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo
jin ta'da Ishaya, a'di jin minu thim mo ki:
15 E Pan Sabuluun mo dhali e Pan Naptaali
mo tani
'kup ki shemena gap jin 'cithu/ Yi'deŋ
Kumma/ Uurdun mo,
e Pany Jaliil gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani
Yahuuda/ mo tani
16 'kwani kun 'kokin mo e bwaman mondhu-
rumi'd mo tani
uni parki dhan moŋkush e mo,
dhali e uni gwansan kun 'kokin mo e
bampa/ mo dhali eya la wu mo tani
moŋkush 'twakkunu mo mo be.
17 'Pena tee çaan mo tani Yesus ṭelki gwo
'pen mo mmoci gwo mo mmo/o gwo mo ki:
Rici adu is mo ma haali/ Bampa/ gi Momis
a'di pu'dki'd mo be.

*Yesus Yu*kki Imanci*k* A'di Gwo Iṭwa/a/
mo

18 Me'd jin yakina a'di e shemena gap ma
al ma Jaliil mo tani a'di parki 'kwanin tiya e
isu/ mo kun tana kam mo, Simaan jin yuku
gway ka Buṭerus mo dhala Andaraawus jin
ta'da kam piti mo mmobiṭkina uni a'thi/
a/al mo, haali/ uni ta imancesh to yi'de/
mo be. 19 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki:
Baṭhi aha/ nsho'k mo ma dhali aha/ mina
dhu um ki imanbu'th 'kwani ki gwo mo
be. 20 Dhali ki jahanne/ uni dhalkina 'thim
buni 'pen mo dhali baṭh a'di isho'k mo be.
21 Dhali ki a'di yaki'd mo 'peni mun mo tani
a'di parki 'kwani su/ e mo kun ta ikam mo
si'da/, Yakuub jin ta ya/ ma Sabadi dhala
Yohaan jin ta'da kam piti mo e bwam ma
kur buni nyak ka Sabadi jin ta'da ababam
buni mo mmoshowa 'thim buni mo, dhali
a'di ki yuk uni mo. 22 Dhali ki jahanne/ uni
dhalkina kur buni 'pen mo dhali ababam
buni mo, dhali baṭh a'di nsho'k mo be.

Yesus Çiki Gwo mo dhali Waça/ Waç mo

23 Dhali a'di yaki'd mo e Pany Jaliili 'baar
mo tani a'di ṭorki gwo mo e gu'b gi montul
is buni mo dhali mmoci gwom 'borga/ gom
Bampa/ mo dhali mmowaça ris 'bathi 'baar
mo dhali aris isa nyor kun 'koshi 'kwani
mo be. 24 Wakan gwo gom a'di yaki'd ki
lala'th ki tur mo e Pan Suriyya mo dhali
uni suskina ris 'kwani e a'di kun 'bathan
mo, uni gwansan kun doru ki isa nyor
mo dhali ki isa nyor kun woci is she/ mo

dhali kun bu'th ma rum thus mo dhali
aris uni kun wu gampaŋ mo dhali aris
uni kun muṭṭa/ is mo dhali a'di ki waç
uni mo be. 25 Dhali awaambuhany 'kwani
caaca 'peni Pany Jaliil baṭḫki a'di m'pen mo
dhali 'peni Pan Dekapolis mo dhali 'peni Pa
Urushaliim mo dhali 'peni Pa Yahuudiyya
mo dhali 'peni bwampo/ Yi'deŋ Ḵumma/
Uurdun mo be.

5

Gwo jin Ṭoru e 'Kuwosh mo

1 Mmohilkina a'di awaambuhany 'kwani
mo tani a'di seki bway 'kuwosh jin tu-
ratur mo dhali ki a'di ça'bki'da 'cesh mo
tani imanciḵ a'di gwo pu'dkini a'di mo be.
2 Dhali a'di ki ḵa'd 'twam piti mo dhali ṭor
uni gwo mo mmo/o gwo mo ki:

'Ban jin 'Boruwa 'Bor Mii mo

3 Mom'bor mii gom uni gun hatha'ko'd e
shi/in mo, gom bampam buni ta ji
gi momis mo be.
4 Mom'bor mii gom uni gwansan kun
gwokin mo, ki uni minu malas mo
be.
5 Mom'bor mii gom uni gun 'thup ma du mo
ki uni mini gam mal ma 'cesh mo be.
6 Mom'bor mii gom uni gwansan kun 'kosha
ṭe/ mo dhali kun butha ṭe/ mi-
iŋḵar/e mo ki uni minu kap mo be.
7 Mom'bor mii gom uni gun miimii mo ki
uni mini gam momiimii mo be.
8 Mom'bor mii gom uni gun dhelel ma du
mo ki uni mini para Arumgimis e
mo be.
9 Mom'bor mii gom uni gun dhuna dhu ka
ḵu'th is mo ki uni minu yuḵ ki iya/
ma Arumgimis mo be.
10 Mom'bor mii gom uni gwansan kun ṭoju
bwa mo gom gway gi miiŋḵar/e mo,
gom bampam buni jin tana uni mo
tani ta ji gi momis mo be.
11 Mom'bor mii gom um ki 'kwani mini sor
um mo dhali ṭo'c um bwa mo dhali
wal gwo sora shigga/ apo/ um mo
gom gway pem mo be. 12 'Kunyi
bwa mo ma dhali 'bori bwa mo,
haali/ tom bum gun tana um gun
ish ḵumma/ mo e momis mo tani
uni eḵkin mo, haali/ wakan 'kwani
ṭoci imanci gwo ma Arumgimis bwa
kadhamo/ mo uni gun 'koni ṭwa/a/
ki um mo be.

'Doŋkoro/ dhali Moŋkush

13 Um tana 'doŋkoro/ gom mony'cesh
mo. Hili waḵka 'doŋkoro/ midi this mon-
taŋkar piti e mo tani a'di midi mish 'bala'th
kata mo? A'di diki ha me'd mo doḵ/e gom
toŋ kamu/ mo, hili isi ciki/ a'di minu biṭa
sho mo dhali minu yap ki sho'k gi 'kwani
mo be.
14 Um ta moŋkush gi 'kwaniny'cesh mo
be. 'Peŋkuman bampa/ çaan jin ḵa'bkunu
mo e 'kuwosh mo tani a'di molu ba'k mo
be. 15 Walla ki 'kwani çi'thkina lamba/ mo
tani uni kum a'di 'kup ki toŋ'kul bwa mo
'taa? Hili uni ki kar a'di e ṭirkina/ mo
dhali a'di ki çi moŋkush e gu'bi 'baar mo
be. 16 Dhalki moŋkush bum kushi mo mo
wakan mbwambori 'kwani mo, ki uni mini
par miim 'boron bum e mo dhali çi monyca
ka Babam bum jin di'd e momis mo be.

Yesus Ṭorki Gwo gom Gwoŋḵan jin Çinu mo

17 Dhalku/ ki ṭosh ki aha/ pu'dkina
mo mmopuu gwoŋḵan jin çinu mo dhali
imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo.
Aha/ pu'dkina mo mmopuu uni mo yisa,
hili mmothim uni mo be. 18 Haali/ ka
jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki: ntagi
momis dhali mony'cesh uni mini pe mo
tani walla ari businyaŋ gwo walla 'pisiraŋ
gwo mo tani uni mini 'koki pe mo 'peni
gwoŋḵan jin çinu mo ntagi uni 'baar mo
minu thim mo be. 19 A'diyin jin midi
'ce'd gwoŋḵana 'de/ 'peni uni gwansan
kun 'kwarkunu mo kun pisin mo dhali ṭor
'kwani gwo wakan mo si'da/ tani a'di minu
yuḵ ki a'di jin pisapis mo e Bampa/ gi
Momis mo. Hili a'di jin mii uni mo dhali
ṭor gwo ki uni mo tani a'di minu yuḵ gway
ki a'di jin caaca mo e Bampa/ gi Momis mo
be. 20 Haali/ aha/ ṭora um gwo mo ki isi
ciki/ miiŋḵar/em bum mo mini bol ku gi
iman'kwar to e mo dhali 'Kwani Parisiyiin
mo tani um mini mol ciç e Bampa/ gi
Momis mo be.

Yesus Ṭorki Gwo mo gom Gwo ma Nyor mo

21 Um ciḵki gwo jin onu 'peni 'kwanin
dhamo/ ki: /E mini mii dhalku/ ki 'kosha
'kosh mo, dhali a'di jin 'koshki'da 'kosh mo

tani a'di midi 'dap̱i gwon dwall mo be. [22] Hili
aha/ ona um gwo mo ki aris 'kwani 'baar
mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ ki ji gi mii'da nyor
ka kam piti mo tani a'di midi 'dap̱i gwon
dwall mo be. A'diyin jin soro'da kam piti
mo si'da/ mo tani midi 'dap̱i gwon dwall
e montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali
a'diyin jin midi o /e gwo mo ki: /E ta p̱us
mo tani, a'di midi 'dap̱i mo ma al o'd mo
be. [23] Wakan wak̲ki/ /e ki guyu/ tom pini
jin c̲inu ki me'd mo ap̱owa gwaṯa/ mo dhali
/e ki ka gwo e ka kam pini dina toŋ kamu/
ap̱o/ /e mo tani [24] dhalki tom pini jin c̲ina
/e ki me'd mo mbwambor ma gwaṯa/ mo
dhali yaku/ mo, mmogwama gwam nṯwa/
a/ mo nyak̲ka kam pini mo dhali yan'ko'd
yayu/ mo dhali c̲i tom pini jin c̲inu ki me'd
mo. [25] Miiyi amugu ki jahanne/ mo nyak̲ki
a'di jin yer /e is ki gway mo ki um 'kon mo
mmo/ii ka yiha/ mo e bway mmodwall gwo
mo nyak̲ki a'di mo, isi ciki/ amanyer /e is ki
gway midi biṯki /e mo e me'd ma mandwall
gwo mo dhali amandwall gwo mo a'di midi
c̲iki /e ka manji mo mo dhali /e minu kar
eya sijin mo be. [26] Ka jiŋ gana/ aha/ ona /e
gwo mo ki /e mini mol 'ba/ piyu/ ka pije/
ki sule/ mo ntagi /e mini c̲iya maliim jiŋ
'ko'd mo be.

Yesus Ṯorki Gwo mo gom Mii jin Miinu Miinyc̲al mo

[27] Um cik̲ki gwo jin onu ki: Dhalku/ c̲al ki
mii mii mo ma. [28] Hili aha/ ona um gwo mo
ki aris 'kwani 'baar mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ uni
gun hili 'kup̱ ki up̱ mo mmo'dap̱ e mo tani ki
jahanne/ uni miiki miinyc̲al nyak̲ki up̱ mo
eya dum buni mo be. [29] Wak̲ki/ e ma bim
poros pini ṯu'c /e mo mmomii miinthus
mo tani buk̲i a'di ka pije/ mo ma dhali biṯi
a'di asho mo haali/ a'di 'boro'd gom /e mo
mmothis buŋgwar is gi 'ban is piniŋ kamu/
e mo jin mina buŋgwar is pini ka 'bimpil
diki ya mo e mo ma al o'd mo be. [30] Dhali
wak̲ki/ me'da bim poros pini midi ṯu'c /e
mo mmomii miinthus mo tani 'ciṯhi/ a'di
mo ma dhali yip̱i a'di asho mo haali/ a'di
'boro'd gom /e mo mmothis buŋgwar is gi
'ban is piniŋ kamu/ e mo jin mina buŋgwar
is pini ka 'bimpil diki ya mo e mo ma al o'd
mo be.

Yesus Ṯorki Gwo mo gom Mii jin Dhaluwa Dhal 'Pen mo

[31] A'di onu si'da/ ki: A'diyin jin midi
dhal ashim piti 'pen mo tani dhalki a'di
thosoni'da warka/ jin dhaluwa dhal 'pen
mo. [32] Hili aha/ ona um gwo mo ki aris
'kwani 'baar mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ gun dhalki
up̱ buni 'pen mo hili isi ciki/ jasi gom gwo
gi miinyc̲al mo tani uni dhu uni ki imanmii
miinyc̲al mo dhali a'diyin jin midi mash
a'bom jin dhal ma kaṯhim piti 'pen mo tani
a'di si'da/ miiki miinyc̲al mo be.

Yesus Ṯorki Gwo mo gom Gwo jin Thulu Me'da P̱o/ mo

[33] Dok̲/ e um cik̲ki gwo jin onu mo ki
'kwanin dhamo/ ki: /E mini dhalku/ ki mii
thul me'da p̱o/ gwo mo mmo/o is ka ṯor
mo, hili thimi gwo e Tap̱a mo a'di jin thula
/e gwo me'da po/ mo mmo/o mo. [34] Hili
aha/ ona um gwo mo ki: Dhalku/ gwo ki
mii thul me'da p̱o/ mo mmo/o mo ki sule/
mo ma, walla gom momis mo haali/ a'di
ta'da k̲ursi ma Arumgimis mo be, [35] walla
gom mony'cesh mo haali/ a'di ta mondhu
sho'k piti mo, walla gom Pa Urushaliim mo
haali/ a'di ta 'peŋkuman bampa/ ma Malik̲
jin ca'd mo. [36] Dhali dhalku/ ki mii thul
gwo me'da p̱o/ mo mmo/o mo gom 'kup̱
pini mo haali/ /e molona mur'kup̱ ṯal 'deŋ
kamu/ war mo mmota gi kush mo walla
mmota gi 'thi/ mo. [37] Dhalki gwom pini jin
ona /e mo midi ta jasi anynye mo walla yisa
mo. Ma e toŋ kamu/ jin mar mii yan is mo
tani uni p̱u'dkin 'peni tonthus mo be.

Mo/en gom Uni gun Ta 'Kup̱ mo

[38] Um cik̲kin a'di jin onu ki: Ki e gom e
mo dhali ki she/ gom she/ mo tani [39] hili
aha/ ona um gwo mo ki: Dhalku/ ki roc̲ a'di
jin ta thus mo. Hili wak̲ki/ jan 'deŋ kamu/
midi dor /e e 'ban 'peshe/ ma bim poros mo
tani ṯu'kki a'di 'bana kamu/ si'da/ mo ma.
[40] Dhali wak̲ki/ wathin 'deŋ kamu/ midi sus
/e mo dhali bu'th burrinyem bwaman pini
mo tani dhalki a'di bu'th jam p̱o/ si'da/ mo
ma. [41] Dhali wak̲ki/ wathin 'deŋ kamu/ k̲an
/e gwo ki 'bi'th mo mmoya ki ŋaṯgin 'de/
mo tani yayi nyak̲ki a'di mo ki ŋaṯgini su/
mo. [42] C̲iki a'di jin doṯki to 'peni /e mo dhali

dhalku/ ki ush a'di jin midi bar to kal 'peni
/e mo.
43 Um cikkin a'di jin onu ki: /E mini
en amannyak ca'b pini mo dhali shi/ 'kup
pini i e mo. 44 Hili aha/ tora um gwo
mo ki: Eni uni gun ta 'kup ki um mo
ma dhali 'thoyi gom uni gwansan kun toci
um bwa mo. 45 Wakan ki um mini ta iya/
ma Ababam bum jin di'd e momis mo,
haali/ a'di tu'cki'da tentem piti mmosul
apo/ 'kwani kun to thus ki thus mo dhali
apo/ uni kun ta 'kwaniŋ gana/ mo, dhali
a'di ki hasha sho'k apo/ 'kwani kun ta kuŋ
kar/e mo dhali apo/ uni gun 'koki ta kuŋ
kar/e mo be. 46 Haali/ wakki/ um ki en
uni gwansan kun eni um mo tani tom bum
kun mina um gam gom mii gi wakan mo
tani mini wakata mo sa/? 'Kona imantera
thulpa/ ki mii mii jin nyaka'd kan mo 'taa?
47 Dhali wakki/ um ki the jasi iwak bum
me'd mo tani mii jana imiina /e ki nyanye/
mmobol cin tiya e mo? 'Kona 'kwani kun
'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ki mii mii jin
nyaka'd kan mo 'taa? 48 Wakan um mini mii
ta unim 'borgaŋ gana/ mo me'da Ababam
bum jin di'd e momis jin ta a'dim 'borgaŋ
gana/ mo be.

6

Yesus Torki Gwo gom To jin Minu Ci
'Kwani kun Hatha'ko'd mo
1 Jiyi miiny jarom bum jin mina umi bot
mo mbwambori 'kwani mo mmomina uni
mish um mo haali/ ŋ'ko'd mo tani um mini
ta gi to jin ish kumma/ yisa 'pena Ababam
bum jin di'd e momis mo.
2 Wakan si'da/ ki /e mini ci to jin
cinu gom 'kwani kun hatha'ko'd mo tani
dhalku/ ki kowa poome/ mo mbwambori /
e mo me'd 'kwani kun tana he'k e ka he'k e
mo kun miiki to mo e gu'b gi montul is mo
dhali e bway tur kun iinu mo ki uni mina
'kwani imaŋ mo. Ka jiŋ gana/ aha/ ona
um gwo mo ki uni tan gi tom buni gun ish
kumma/ mo be. 3 Hili ki /e mini ci to gom
'kwani kun hatha'ko'd mo tani dhalku/ ki
dhal me'da cam pini mmomish me'da bim
poros pini mmomiina a'di to mo 4 wakan
ki tom pini kun cina /e gom 'kwani kun
hatha'ko'd mo minu mii ki kup mo, dhala
Ababam pini jin mishki'da ris to gun miinu
ki kup mo tani midi ci /e to kun mini ish
kumma/ mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom Mon'tho mo
5 Dhali ki /e mini 'tho mo tani /e mini mii
dhalku/ ki mii me'd 'kwani kun ta imanhe'k
e mo haali/ uni eni mondosh mo dhali 'tho
mo e gu'b gi montul is mo dhali e mo jin
'citha/ bway tur mo ki uni mina 'kwani
mish mo. Ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo
mo ki uni tan gi tom buni kun ish kumma/
mo be. 6 Hili ki /e mini 'tho mo tani yayi
gu'b pini mo dhali muthi acampur mo dhali
'thoyi Ababam pini mo, a'di jin 'konuki tor
eya tente/ mo, dhali Ababam pini, a'di jin
mishki to gun 'kon ki kup mo tani midi ci /
e to gun ish kumma/ mo be.
7 Dhali eya 'thom bum mo tani dhalku/
ki roth gwo apo/ mo gun 'ko bwa 'te/ mo
me'd 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/
mo haali/ uni kulumki gwo mbwa mo ki uni
minu cik 'twam buni ki gwom buni kun ona
uni ka ris mo be. 8 Dhalku/ ki wa e ki uni
mo ma haali/ Ababam bum mishki a'di jin
mina um mii ta mo ntwa/a ki um dotki a'di
mo be. 9 'Thoyi wa cikise/ mo ma:
Ababam bam jin di'di momis,
dhalki gway pini a'di kogu mo ma.
10 Dhalki bampam pini a'di yayi'da 'cesh.
Dhali dhalki bwam pini a'di miinu a'cesh
mo ma
me'd yan a'di miinu e momis.
11 Ka tee yansan ciyi am tontem bam jin ta
ji gi isa yempa/ mo ma.
12 Dhal am amure/ miinthus bam 'pen mo
ma
me'd yan si'da/ dhala aman 'kwani 'pen
gun 'kon ka mure/ miinthus bam
m'ba/.
13 Dhalku/ ki sus am e mo jin palu mo e
miinthus.
Hili wothi/ aman 'peni wathin thus mo ma.
14 Haali/ wakki/ um mini dhal 'kwani gwon
dhaŋ buni 'pen mo tani Ababam bum si'da/
midi dhal um gwon dhaŋ bum 'pen mo
be. 15 Hili wakki/ um 'koki dhal 'kwani
gwon dhaŋ buni 'pen mo tani wakan si'da/
Ababam bum midi diki dhal um gwon dhaŋ
bum 'pen mo be.

Yesus Torki Gwo mo gom To jin Ga/u mo
16 Dhali ki um mini ga/ to mo tani
dhalku/ ki hil mo ki eŋgwamash mo me'd

’kwani kun tana he’k e ka he’k e mo haali/
uni warki jis/em buni mo ki moŋga/ tom
buni minu mish ki ’kwani mo. Ka jiŋ gana/
aha/ ona um gwo mo ki uni tan gi tom buni
kun ish ḵumma/ mo be. 17 Hili ki /e mini ga/
to mo tani shupuri ’kuṉ pini ka yin mo ma
dhali lami bwam/em pini mo 18 ki moŋga/
tom pini minu ’koki mish ki ’kwani mo hili
ka Ababam pini, a’di jin dinuki ṯor mo eya
tente/ mo, dhali Ababam pini jin mishi to
jin di’d ki jiŋ kuṉ mo tani a’di midi c̱i /e to
jin ish ḵumma/ mo be.

Mmo/ish Ḵumma/ e Momis mo

19 Dhalku/ ki sug to gom is pini mo
ma mmo/ ish ḵumma/ mo e mony’cesh
yan mo, e mo gun ’kon ma dhurany mo
dhali mo gun wuna to gure/ mo mmoshwa
mo dhali mo gun ’kona ’kwanin ’di/ mo
mmo’ce’d mo mo dhali mmoḵwal to mo be.
20 Hili suki is pini ki to kun ish ḵumma/ mo
e momis mo e mo jin dar ga dhurany mo
walla mo jin wuna to gure/ mo mmoshwa
to mo dhali e mo jin daru gi ’kwanin ’di/
mo mmo’koki ’ce’d to mo dhali ḵwal to mo.
21 Haali/ mo jin isha tom pini ḵumma/ mo
tani a’di ta mo jin min ma dum pini idi
si’da/ mo be.

Alamba/ gi Buŋgwar Is mo

22 E, a’di ta’da lamba/ gom buŋgwar is
mo. Wakan waḵki/ em pini midi c̱a’bki
ḵwany ḵwany mo tani buŋgwar is pini ’baar
mo ka ’bimpil mo tani minu ’tu’d mo ki
moŋkush mo be. 23 Hili waḵki/ em pini
diki c̱a’bki ḵwany ḵwany mo tani buŋgwar
is pini ’baar mo ka ’bimpil mo tani minu
’tu’d mo ki mondhurumi’d mo be. Waḵki/
moŋkush jin di’d e /e dhurumi’d mo kan
tani dhan mondhurumi’d ’ka’da miiya!

Mmo/anan Is mo

24 Wathin ’deŋ kamu/ yisa di’da jin midi
mish miiya ṯu’c gom taṉa isu/ mo: haali/
a’di midi mii shi/ jan ṯal ’deŋ kamu/ i e
mo dhali ena kamu/ mo walla ilu/ a’di midi
bu’th jan ’deŋ kamu/ ka bor mo dhali waḵ
jaŋ kamu/ mo be. Um moli mii Arumgimis
to mo dhali mii to gun tanu pa ki pa mo.

25 Wakan aha/ ṯora um gwo mo ki
dhalku/ is ki anan mo gom moŋ’koki/em
bum mo ma walla gom tonṯe/ jin mina umi
shwa mo walla gom to jin mina umi ṉi mo
walla gom buŋgwar is bum mo gom to jin
mina umi hithi is mo. Dina mondiki/e ki
bol tonṯe/ e mo ’taa? Dhali buŋgwar is
ki bol burrinye/ e mo ’taa? 26 Hili ’kuṉ ki
’dii kun ṉen e mis mo ma. Uni ’koki si to
mo walla ’koki ’ciṯh to mo walla ’koki tul
to is mo e bwan themes mo tani dhali hili
Ababam bum jin di’di momis mo tani a’di
thiṉki uni mo be. ’Kona um ki ta ’kwani
kun ’bitha yol she/ ki ’bi’th mo mmobol
uni e mo ’taa? 27 Dhali wathi/ jana di’di
bwam um mo jin midi anan is mo dhali jin
midi mish ganan mondiki/em piti ’ba/ mo?
28 Dhali atinta anana um is mo gom bur-
rinye/ mo? Kulumi gwo ibwa mo ma gom
jandin to kun ’kona pije/ mo mmocakina
uni mo. Uni ’koki miiya ṯu’c mo walla sura
thus mo be. 29 Hili aha/ ṯora um gwo mo,
goma Sulemaan e monycam piti ’baar mo
tani a’di dinuki hi’th ki burrinye/ jin waki
jandin ’de/ ’peni uni gwansan mo be. 30 Hili
waḵki/ Arumgimis ki hitha sho ki bur-
rinye/ wakan mo e bwaasho mo tani uni
gun ’kokin mo shwane/ dhali ka’thamo/
’kwani ki ṯa’k uni e mo/o’d mo tani bakata
’te/ mmina a’di diki hi’th um ki burrinye/
ki nyanye/ mo, ayy um ’kwani kun gwa’da
moŋgam gwo is ki gwa’d mo kan? 31 Wakan
dhalku/ is ki anan mo ma mmo/o gwo mo
ki: Atinta mmina ana ishwa mo? walla,
Atinta mmina ana iṉi mo sa/? walla, Atinta
mmina ana ihithi is mo sa/? 32 Haali/ ’kwani
kun ’koki ta ’Kwani Yahuuda/ ŋaṉkina ris
to gwansani ’baar mo, dhali Ababam bum
jin di’di momis mo tani a’di mishki a’di
jin mina umi mii ta gi uni ’baar mo be.
33 Hili simmi bampam piti e nṯwa/a/ mo ma
dhali mo ma ḵar/em piti mo, dhali aris to
gwansani ’baar mo tani uni mini ta kum
bum si’da/ mo be.

34 Wakan dhalku/ is ki anan mo gom
ka’thamo/ mo haala ’thamo/ midi anan is
mo gom is piti mo. Dhalka tee ki is pitiŋ
gana/ ṯoci bwa mo mmoṯeya tee mo.

7

Mmodwall kun Tiya Gwo mo

1 Dhalku/ ki c̱iŋitha c̱iŋi’th mo ki um
minu ’koki c̱iŋi’th mo. 2 Haali/ ki gwo jin
c̱iŋitha um ki c̱iŋi’th mo mmopi mo tani
um minu c̱iŋi’th mo dhali ki mii jin bara um

mii mo tani um minu bar ka nyaŋ'ko'd mo
be. [3] Atinta mishkina /e businyan to i e ma
kam pini mo hili diki mish adhana ḵa'dum
jin di'd /e e em piniŋ gana/ mo? [4] Walla
atinta mina /e i/owa kam pini gwo mo ki:
Dhalki aha/ guna /e businyan to 'peni em
pini mo ma dhali /e ki dhal adhana ḵa'dum
/e i em piniŋ gana/ mo. [5] /E jin tana he'k e
ka he'k e kan mo, buḵi aḵa'dum jin di'di em
pini nṯwa/a/ mo ma dhali yan'ko'd /e mini
mish mohil ki 'bore/ mo mmobuḵ businyan
to jin di'da kam pini i e mo be.
[6] Dhalku/ ki c̱iya 'ka to jin ḵogu mo dhali
dhalku/ ki biṯ dhemam bum mbwambori
ḵuthar mo, hili isi ciki/ ki uni mini sa uni
ki sho'k mo dhali ṯu'k mo mmo'kosh um mo
be.

Doṯi ma, dhali Simmi Mii E mo, dhali Nagkani mo

[7] Doṯi to mo ma dhali a'di minu c̱iki um
mo be. Simmi mii e mo ma dhali um mini
gam a'di mo be. Nagkani anagkan ki me'd
mo ma dhali a'di minu ḵa'd ki um mo be.
[8] Haali/ aris uni 'baar mo ka 'deṯe/ 'deṯe/
kun doṯki to mo tani bu'thki uni mo dhali
uni gun simmki mii e mo tani gamki to
mo dhali a'di jin nagkanki a'di mo tani a'di
ḵa'dkunu a'di mo be. [9] Walla wathi/ jana
di'di bwam um mo waḵki/ ya/m piti doṯ
a'di gwo gom maaŋḵuthu'd mo tani mina
a'di c̱i a'di wosh mo 'taa? [10] Walla waḵki/
a'di ki doṯ a'di gwo gom wa'c mo tani mina
a'di c̱i a'di tasha/ mo 'taa? [11] Waḵki/ um
si'da/ kun ta 'kwani kun ta thus ki thus kan
mo mishi tom 'boron c̱i ki uc̱im bum mo
tani bakata bese/ mmin ma Babam bum jin
di'di momis mo diki c̱i aris to gwansan kun
'boron ki uni gwansan kun doṯki a'di mo
si'da/? [12] Wakan ma to yin jin ona um ki
'kwani mini mii mii gom um mo tani miiyi
wakan si'da/ gom uni mo ma haali/ gwo
yansan ta gwoŋḵan jin c̱inu mo dhali gwo gi
imanc̱i gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo
be.

Campur jin Nyuthanyu'th mo

[13] Cic̱i um mo ma e bway jin nyutha
'twaman ki nyu'th mo haali/ acampur a'di
waŋgala waŋgal mo dhali bway a'di 'disha
mii mo e mo jin shunu mo e mo jin 'ce'du
sho'k mo dhali uni gwansan kun cic̱kin e
a'di mo tani tana ris ka ris mo be. [14] Haali/
acampura nyu'thga/ mo tani dhali bway
mo tani a'di diṯa mii mo jin shunu mo
e mondiki/ e mo dhali uni gwansan kun
gamki a'di mo tani 'koni daḵa/ mo be.

Aris Cwa Uni Mishu ki Maman Buni mo be

[15] Jiyi imanc̱i gwonthus ki e ki 'bore/ mo
ma uni gun p̱u'dkin mo e um mo mmohitha
mur ḵa'bali is mo, hili e bwaman ma du mo
tani uni tana wu gun pitili to ki she/ mo
be. [16] Um mini mish uni ki maman buni mo.
Amura'th minu ho mo 'pena 'de/ mo 'taa?
walla p̱u/ 'pena liṯ mo 'taa? [17] Wakan aris
cwa kun 'boron mo tani dho'th maman kun
'boron mo hili cwa kun shi/ashi/ mo tani
dho'th maman kun ta thus ki thus si'da/
mo be. [18] Cwam 'borga/ mol dho'th maman
kun shiyin mo walla cwa shigga/ si'da/ mol
dho'th maman kun 'boron mo be. [19] Aris
cwa 'baar mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ kun 'koki
dho'th maman kun 'boron mo tani uni jep̱u
ka 'cesh mo dhali ṯaki o'd mo be. [20] Wakan
si'da/ um mini mish uni ki maman buni mo
be.
[21] Aris 'kwani 'baar mo ka 'deṯe/ 'deṯe/
kun o aha/ gwo mo ki: Tap̱a, Tap̱a mo tani
mini 'koki cic̱ mo e Bampa/ gi Momis mo
hili jasi a'di jin mii bwa ma Ababam pem jin
di'd e momis mo be. [22] Dhali ka cim c̱aan mo
tani 'kwani mini ta aris ka ris mo kun mini
o aha/ gwo mo ki: Tap̱a, Tap̱a, 'kona aman
ki o gwo is ki gway pini mo 'taa? dhali ura
rum thus ka pije/ ki gway pini mo? dhali
miiya ris dhan mii kun 'bitha'bi'th ki gway
pini mo 'taa? [23] Dhali yan'ko'd aha/ mina
ṯor uni gwo eya tente/ mo ki: Aha/ dinaki
mish um ki sule/ mo be. Iiku/ mo 'peni
aha/ mo ma, um gun ta imanmii tonthus
mo.

Moŋḵa'b jin Ḵa'bu Isu/ mo be

[24] Aris 'kwani 'baar mo ka 'deṯe/ 'deṯe/
kun ciḵki gwom pem gwansan mo dhali
mii uni mo tani uni wana e ki wathi/ jin
yuḵayuḵ mo mmonyaŋ gu'b piti eya p̱o/
wosh mo be. [25] Dhali ka sho'k wolki yi'de/
mo dhali dhana gannu/ yi'de/ p̱u'dki'd mo
dhali 'tham poshki'd mo dhali dor ap̱o/
gu'b mo tani hili a'di diki 'tuḵ mo be haali/
a'di ŋḵa'bkunu ap̱o/ wosh mo be. [26] Dhali
aris 'kwani 'baar mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ kun
ciḵki gwom pem mo dhali 'koki mii uni
mo tani uni wana e ki wathim p̱us jin
nyaŋki gu'b piti ap̱owa si'b mo be. [27] Dhali

ka sho'k wolki yi'de/ mo dhali agannu/ yi'de/ pu'dki'd mo dhali 'tham poshki'd mo dhali dor apo/ gu'b çaan mo tani dhali a'di kumki'da 'cesh mo be dhali adhana bar jin caaca shinu is e a'di mo be.

Moshirr ma Yesus mo

28 Dhali ka Yesus 'baarki gwo gwansan mmo/ o mo tani awaambuhany 'kwani merkin mo gom gwonṭor piti mo be 29 haali/ a'di ṭorki uni gwo mo me'd wathi/ jin ta gi moshirr mo dhali yisa me'd iman'kwar tom buni mo be.

8

Yesus Dhelelki Wathi/ jin 'Kosha Monthus Is mo

1 Ki a'di thulki'd ka 'cesh mo 'peni 'kuwosha turga/ mo tani adhana waambuhany 'kwani kun caaca baṯhki a'di m'pen mo be. 2 Dhali hili wathi/ jin 'kosha monthus pu'dki'di a'di mo dhali ça'bki jiŋ 'kupa'dupuni bwambori a'di mo mmo/ o gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e ona bwa mo tani /e mishi aha/ mmodhelel mo be. 3 Dhali a'di ki he'th me'd piti mo dhali ta a'di is ki me'd mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ ona bwa mo be. Dheleli mo ma. Dhali ki jahanne/ monthus piti dhelelkunu mo be. 4 Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Hili /e mini dhalku/ ki o wathiŋ kamu/ gwo mo gom ton ṭal 'de/ yan mo. Hili yaku/ mo dhali ṭor is pini ka gasiis mo dhali çi a'di to jin kan ma Musa gwo mo e gwoŋkan mo haali/ a'di ta to jin nyo/i gwo gom 'kwani mo be.

Çiŋkina/ ma Mancil ma Askar Iss 'Kwanimpa Mmudhe'd jin Waçkunu mo

5 Me'd jin cickina a'di mo e Paŋ Kapranahuum mo tani amancil ma askar iss 'kwanimpa mmudhe'd mo tani pu'dki'd 'kup ki a'di mo mmoŋap a'di mo, 6 dhali o gwo mo ki: Tapa, çiŋkinam pem ishki 'ko'da 'cesh ki 'ba'th jin muṯṯ a'di is mo e pa mo dhali a'di shwan ma çisa nyor mo be. 7 Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aha/ mina yaku/ mo dhali waç a'di mo be. 8 Hili amancil ma askar iss 'kwanimpa mmudhe'd thok a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ dinaki ha me'd mo jin mina /e yayu/ mo eya galgin gu'b pem mo. Hili oyi jasi gwo mo 'te/ dhali çiŋkinam pem minu waç mo be. 9 Haali/ aha/ tana wathi/ jin di 'ko'd e moshirr mo. A/askar 'koni bwam me'd pem mo, dhali ki aha/ ona gwo e jan ṭal 'de/ mo ki: Yaku/ mo tani dhali a'di yaki'd mo. Dhali aha/ ki o gwo e jan ṭal 'deŋ kamu/ mo ki: Yayu/ mo tani a'di yayi'd mo be, dhali e çiŋkinam pem ki: Miiyi yan mo ma tani dhali a'di miiki a'di mo be. 10 Ka Yesus cikki gwom piti mo tani a'di merki'd mo dhali o uni gwansan gwo kun baṯhi a'di nsho'k gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Jan 'deŋ kamu/ yisa di'da e 'Kwani ma Israyiil jin gamkika/ jin ta'd gi moŋgam gwo is gi wakansan mo be. 11 Aha/ ṭora um gwo mo ki: Ama'diny 'kwani ka ris mini pu'du/ mo 'peni mom'pesho'k mo dhali 'pena bora luŋgu'b mo dhali 'ko atharabeesa nyakka Ibrahiim mo dhala Is/hak mo dhala Yakuub mo e Bampa/ gi Momis mo be 12 ki iya/ gi Bampa/ gi Momis mo minu ṭa'k mo e mondhurumi'd jin ta'da 'tum ka 'tum mo tani e mun mo tani 'kwani mini ko mo dhali 'pe'd shem buni mo be. 13 Dhali eya mancil ma askar iss 'kwanimpa mmudhe'd mo tani Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma. Dhalki a'di miinu mo gom /e mo me'd jin gamkina /e gwo is mo be. Dhali çiŋkina/ a'di waçkunu mo eya tee çaan ki e 'kamu'thki'd mo be.

Yesus Waçki'da Mar ma Buṭerus jin Ta'da 'Bomi mo

14 Dhali ka Yesus cicki gu'b ma Buṭerus mo tani a'di parki'da mar ma Buṭerus e mo jin ta'da 'bomi mo mmo/ isha a'di mmo'batha a'di is ki 'ba'th mo. 15 A'di ki ta ayim is ki me'd mo dhali 'ba'th dhalki'da yim 'pen mo dhali ayim cuki mis mo dhali mii a'di to mo be. 16 Ki mom'pimpili/ mo tani uni kalki 'kwani i a'di mo aris uni gun bu'th ma ruma 'cesh mo dhali a'di ki ura rum thus kun nyo/on ka pije/ mo ki gwo mo dhali a'di ki waç uni 'baar mo kun 'kokin mo mmo'ba'th mo be. 17 Dhali a'di yan ta gwo jin minu thim mo me'd gwo jin okin ma mançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya mo ki: A'di kalki isa nyor bana mo dhali kalki aris 'ba'th jin 'koshki ana mo be.

Uni kun Mini 'Taki Baṯha aYesus Nsho'k mo

18 Dhali ka Yesus parki'da waambuhany
'kwani e kun 'kamki a'di mo tani a'di kanki
gwo mo mmoya mo mmo'citha/ gap ki
'bana kamu/ mo be. 19 Dhala man'kwar
to pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki:
Amanṭor Gwo, aha/ mina baṭh /e nsho'k
mo e mo 'baar mo jin mina /e iya mo.
20 Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Amak uni
ta gi jis mo dhali 'dii kun pen e momis mo
tani uni ta gi gu'b mo. Hili, Ya/ gi 'Kwani
mo tani a'di dar gi mo mo mmokar 'kup
piti nycine/ mo be. 21 Dhala mancik gwoŋ
kamu/ o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/
yana nṭwa/a/ mo mmokana babam pem
mo. 22 Hila Yesus ki o a'di gwo mo ki: Baṭhi
aha/ m'pen mo ma dhali dhalki jwa kan
ceny jwam buniŋ gana/ mo.

Yesus Doshki'da Dhana Punthar 'Tham mo

23 Dhali ki a'di cicki'd e bwaakur mo tani
imancik a'di gwo baṭhki a'di isho'k mo be.
24 Dhali hili adhana punthar 'tham caaca
cuki mis mo e bwam yi'de/ mo, wakan
dhala kur a'di borkunu mo ki yi'de/ jin bir
bakal mo. Dhali hili a'di ishki e mo be.
25 Dhali uni iikin mo mmomer a'di e mo
mmo/o gwo mo ki: Woṭhi/ awoṭh mo ma,
Tapa. Ana 'ce'da sho'k mo be. 26 Dhali a'di
ki o uni gwo mo ki: Atinta ko/ka um is mo
kan, ayy um 'kwani kun gwa'da moŋgam
gwo is ki gwa'd kan mo? Dhali yan'ko'd
a'di ki cu mis mo dhali kucur 'tham ki gwo
mo dhali yi'de/ mo dhali adhan mo dosh
ki biyuu mo be. 27 Dhali 'kwani merkin mo
mmo/o gwo mo ki: Ki wathi/ jana a'danne,
ki 'tham dhali yi'de/ ha a'di gwo e mo kan?

'Kwani gi Paŋ Gadara kun Bu'th ma Ruma 'Cesh mo

28 Dhali ki a'di pu'dki'd ki 'bana gapa
kamu/ jin ta bampa/ gi Paŋ Gadara mo
tani 'kwani su/ 'kon kun takin ga rum thus
kun nyo/on mo gamki a'di 'kup mo kun
iiyin 'peni moŋ'kupaje mo. Uni shwana
nyor kagahara ki jan ṭal 'deŋ kamu/ midi
diki ya ki bway caan mo be. 29 Dhali hili
uni cuun kagahara mo ki: /E mini miiya
tinta e am mo ayy Ya/ ma Arumgimis? /
E pu'dkin mo mmahan mmodhu am ki isa
nyor nṭwa/a/ ki mo diki pu'd mo naskina/
'taa? 30 Dhali ama'diny kuthar 'kokin mo
mmoshwa mo isa dhana/ mo 'peni uni mo.
31 Dhali arum thus kun nyo/on ki doṭ a'di
gwo mo ki: Wakki/ /e mini dhu am 'pen
ka pije/ mo tani hashi aman mo e bwaŋ
kuthar mo ma. 32 Dhali a'di ki o uni gwo mo
ki: Iiku/ mo. Wakan uni iikin mo ka pije/
mo dhali se mo e bwaŋ kuthar mo. Dhali
hili ama'diny kuthar uni yakina waca/ ka
luŋgu'b mo e bwaman ma gapa al mo dhali
uni 'ce'dkunu sho'k ki yi'de/ mo be. 33 Dhali
imanhil kuthar uni sokin mo dhali uni iikin
mo e 'peŋkuman bampa/ mo dhali uni
ṭorkina ris to gwansan mo dhali gom to kun
miikunu mo goma rum thus kun nyo/on
mo. 34 Dhali hili aris 'kwani gi 'peŋkuman
bampa/ uni pu'dkin mo mmogama Yesus
'kup mo. Dhali ki uni parki a'di e mo tani
uni doṭki a'di mo mmodhal mom buni gun
'kokina uni 'pen mo be.

9

Yesus Wacki Wathi/ jin Muṭṭa/ Is mo

1 Dhali a'di cicki bwam ma kur mo
mmo'citha/ gap mo dhali a'di pu'dki'd mo
e 'peŋkuman bampam piti mo be. 2 Dhali
hili uni kalki a'di wathi/ jin muṭṭa/ is mo
mmo/isha a'di eya cim piti mo. Dhali
ka Yesus parki moŋgam gwo is buni e mo
tani a'di ki o a'di jin muṭṭa/ is gwo mo ki:
Buthi adu mo ma, ya/m pem. Miinthus
pini dhalkunu /e 'pen mo be. 3 Dhali hili
iman'kwar ton tiya o gwo mo e is buni ki:
Wathi/ yansan walki gwo sor mo be. 4 Hila
Yesus mishki gwom buni jin kulumkina uni
ibwa mo be mmo/o gwo mo ki: Atinta
kuluma um gwon thus eya dum bum kan
mo? 5 Haali/ mii jana sa/? ŋ'ka'da'd mo?
Mmo/o wathimpa gwo mo ki: Miinthus
pini dhalkunu /e 'pen mo? walla mmo/
o gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali 'deki
acim pini dhali ya mo? 6 Hili ki um mini
mish ki Ya/ gi 'Kwani ta gi moshirr mo e
mony'cesh yan mo mmodhal miinthus gi
'kwaniny'cesh 'pen mo – yan'ko'd a'di ki
o wathi/ jin muṭṭa/ is gwo mo ki: Cuyi
mis mo, dhali 'deki acim pini mo dhali
yayi bway pa mo ma. 7 Dhali yan'ko'd a'di
cuki mis mo dhali ya bway pa mo be. 8 Ka
waambuhany 'kwani parki a'di e mo tani
uni 'kokin mo mmoko/ is mo dhali uni

karkina Arumgimis ki ca mo gom a'di jin
ciki moshirr e 'kwani kan mo be.

Ayuk jin Yukkunuwa Maṭṭa mo

9 Ka Yesus yaki'd ki yampe 'peni maṭṭan
mo tani a'di parki wathiŋ kamu/ e mo jin
yuku gway ka Maṭṭa mo mmoca'ba a'di mo
e mo jin teruwa thulpa/ mo. Dhali a'di ki
o a'di gwo mo ki: Baṭhi aha/ nsho'k mo
ma. Dhali a'di cuki mis mo dhali baṭh a'di
nsho'k mo be.
10 Dhali ki a'di ca'bki'd mo eya tharabeesa
e gu'b mo tani hili imantera thulpa/ ka
ris dhali imanmii miinthus mo pu'dkin mo
dhali 'kowa 'cesh nyakka Yesus mo dhali
imanciḳ a'di gwo mo be. 11 Dhali ki 'Kwani
Parisiyiin mishki mii yan mo tani uni ki
o imanciḳ a'di gwo gwo mo ki: Atinta
shwan ma manṭor gwom bum to mo nyakki
imantera thulpa/ mo dhali 'kwani kun mii
miinthus kan mo? 12 Hili ki a'di ciḳki gwo
yan mo tani a'di ki o gwo mo gom uni
gwansan kun 'kon ki 'bore/ mo kun mini
mii 'koki mii ta ga hakiim mo, hili jasi gom
uni gwansan kun 'ba'thkin mo be. 13 Iiku/
mo ma dhali da/ari a'di yan jin ta 'pemen
gwo mo ki: Aha/ ŋapa momiimii moyi dhali
yisa gom to jin minu 'ciṭh 'kus mo. Haali/
aha/ pu'dkina mo yisa mmoyuk uni gun
mii miiŋkar/e mo yisa hili gom uni gun ta
imanmii miinthus mo be.

Gwondoṭ jin Doṭu gom To jin Ga/u mo

14 Dhali yan'ko'd imanciḳa Yohaan gwo
uni pu'dkini a'di mo mmo/o gwo mo ki:
Atinta ga/a aman to mo dhali 'Kwani
Parisiyiin si'da/? hili imanciḳ /e gwo 'koki
ga/ to mo? 15 Dhala Yesus ki o uni gwo mo
ki: Mina 'kwani kun yuku mo e momiimash
mo mmota yilkina/ mmoko mo e mo caan
jin dina wathinyaŋa'b nyakki uni mo 'taa?
Atee mini pu'du/ mo ki wathinyaŋa'b minu
gu mo 'peni uni mo tani dhali yan'ko'd uni
ki ga/ to mo be. 16 Wathin 'deŋ kamu/
yisa di'da jin kar sharkin burrinye/ jin diki
shum is apo/ burrinyen dhamo/ mo haali/
mo jin 'dapu mo tani midi dher bwa mo
'peni burrinye/ mo, dhali mondher piti
midi shi/ mo kagahara. 17 Wakan si'da/
wathiŋ kamu/ diki kar yimana mura'th
jin this e bwaŋ kucaŋ yimana muratha
dhamo/ mo. Wakki/ a'di midi mii kan mo
tani kucaŋ midi 'twak mo dhali yimana
mura'th midi gaca sho mo, dhali kucaŋ
minu 'ce'd sho'k mo. Hili yimana mura'th
minu kar e kucaŋ kun daka kucuru mo
dhali wakan uni su/ mini 'ko ka 'dan'dap
mo be.

'Bwa/ gi Wathi/ jin Ta Tapa mo dhala 'Bom jin Ta'da Yesus 'Twaman Burrinyem Piti Is ki Me'd mo

18 Ki a'di di'd mmo/o gwo mo wakan i uni
mo tani hili tapaŋ kamu/ pu'dki'd mo dhali
ca'b ki jiŋ 'kupa'dupuni bwambori a'di mo
mmo/o gwo mo ki: 'Bwa/um pem daka
wu'd mo be. Hili yayu/ mo ma dhali kar
me'd pini apowa yim mo ka yim midi di
ki e mo. 19 Dhala Yesus cuki mis mo dhali
baṭh a'di nsho'k mo nyakki imanciḳ a'di
gwo mo be. 20 Dhali hili a'boma kamu/
diki'di mun jin 'kosha is ka nyor mo 'pena
bas jin gus a'di ki yili 'kume'd i'ce'dka su/
mo. Dhali a'di pu'dki'd mo ŋ'ko'di a'di mo
dhali ta 'twaman burrinyem piti is ki me'd
mo, 21 haala yim o gwo mo ki is piti mo
ki: Wakki/ aha/ mina ta a'di jasi 'twaman
burrinyem piti is ki me'd mo tani aha/
mina isi 'bor mo be. 22 Yesus ṭu'kki'd mo
dhali para yim e mo dhali o a'di gwo mo ki:
Buthi adu mo ma, 'bwa/um, moŋgam gwo
is pini wacki /e mo be. Dhali ki jahanne/
mo tani a'bom wacki'd mo be. 23 Dhali ka
Yesus pu'dki'd mo e gu'b gi tapa mo tani
a'di parki imanpiya ṭhaṭhar e mo dhala
waambuhany 'kwani mo mmomiiya dulaṭṭ
mo 24 dhali a'di ki o gwo mo ki: Iiku/ mo ma
haali/ ari nyara/ diki wu mo, hili a'di ishi e
mo be. Dhali uni pe'th a'di mo be. 25 Hili ka
waambuhany 'kwani urkunu ka pije/ 'baar
mo tani a'di seki bway bwaŋ gu'b mo dhali
butha yim mme'd mo be dhali ari nyara/
cuki mis mo. 26 Dhali gwo gom mii yan mo
tani a'di yaki'd ki lala'th mo e bampa/ 'baar
mo be.

'Kwaniny Ja'da/ Isu/ kun Bu'thki Momish Mo mo

27 Dhali ka Yesus yaki'd ki yampe mo 'peni
mun mo tani 'kwaniny ja'da/ isu/ baṭhki
a'di nsho'k mo mmocuu ki 'twa/ kun caaca
mo ki: Miiyi mii apo/ aman mo ma, Ya/
ma Dawuu'd mo. 28 Ki a'di cicki gu'b mo

tani 'kwani kun tana ja'da/ pu'dkini a'di
mo. Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Um
gamki gwo is mo ki aha/ misha to yan mii
mo 'taa? Uni thok a'di gwo mo ki: Nye,
Tapa. [29] Dhali yan'ko'd a'di ki ta uni em buni
is ki me'd mo dhali o gwo mo ki: Isi me'd
moŋgam gwo is bum mo tani a'di miikunu
gom um mo be. [30] Dhali em buni ka'dkunu
mo dhala Yesus ki la kan uni gwo ki 'bi'th
mo mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ ki dhal
wathiŋ kamu/ mmomish a'di yan mo. [31] Hili
uni iikini bway mo dhali peper gwom piti ki
lala'th mo e pa gwansani 'baar mo.

Wathi/ jin Ta'da 'Diye/ Mishki 'Twa/ Wal mo

[32] Me'd jin iikina uni mbway mo tani hili
wathin 'diye/ jin bu'th ma rum thus mo
suskunu i a'di mo be. [33] Dhali ka rum thus
urkunu ka pije/ mo tani wathi/ jin ta'da
'diye/ oki gwo mo dhala waambuhany
'kwani merkin mo mmo/o gwo mo ki: Toŋ
kamu/ yisa di'da jin paru e mo wakansan
'thissa/ mo e 'Kwani ma Israyiil ki sule/ mo
be. [34] Hili 'Kwani Parisiyiin o gwo mo ki:
A'di urki'da rum thus ka pije/ ki gway gi
tapa ma ruma 'cesh mo be.

Yesus Hilki'da Hil ka 'Thime/ gom 'Kwani mo

[35] Dhala Yesus yaki'd e 'peŋkuman
bampa/ 'baar mo dhali e bampa/ si'da/
mmotor gwo e gu'b gi montul is buni mo
dhali mmoci gwom 'borga/ gom Bampa/
ma Arumgimis mo dhali mmowaca ris
'ba'th kun 'koshi 'kwani mo dhali aris isa
nyor mo be. [36] Ki a'di parki'da waambuhany
'kwani e mo tani a'di hilki'da hil ka 'thime/
mo gom uni mo haali/ uni 'kokin mo ka
ha'th'ko'd mo dhali dar gi mom'bi'th mo
mmowa e ki ka'bal kun dar ga manhil uni
mo be. [37] Dhali yan'ko'd a'di ki o imanciḳ
a'di gwo gwo mo ki: Bwaman mondhe'd
iskina to mo tani hili imanmiiya tu'c uni
'koni daka/ mo be. [38] 'Thoyi wakansan
mo ma, ki Tapa gi mondhe'd midi hashki
imanmiiya tu'c mo e bwam mondhe'd piti
mo be.

10

Yesus Kwanyki Uni Ŋ'kume'd I'ce'dka Su/ mo

[1] Dhali a'di yukki uni e a'di mo gun ta
kum piti kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo
kun ta imanciḳ a'di gwo mo dhali ci uni
moshirr mo apowa rum thus kun nyo/on
mo mmo/ur uni ka pije/ 'peni uni mo dhali
mmowaca ris 'ba'th dhali aris isa nyor kun
'koshi 'kwani mo be. [2] Dhali gway gi uni kun
'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun dhunu ki
she/ mo tani wa cikise/ mo be: jin twa/a/
ta'da Simaan, a'di jin yuku gway ka Buterus
mo dhala Andaraawus jin ta'da kam piti
mo, dhala Yakuub jin ta ya/ ma Sabadi
mo dhala Yohaan jin ta'da kam piti mo
be. [3] Dhala Pilibbus dhala Bartulamaawus,
dhala Tuuma dhala Matta jin ta'da mantera
thulpa/ mo, dhala Yakuub jin ta ya/ ma
Halpa mo, dhala Taddaawus mo, [4] dhala
Simaan gi Paŋ Kaana mo dhala Yahuusa
Iskariyuuti, a'di jin 'cithi/ a'di is ki gwo mo
be.

Uni kun Hashu ka 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo

[5] Uniŋ 'kume'd i'ce'dka su/ gwansan
hashkin ma Yesus ka pije/ mo mmokan uni
gwo mo ki: Dhalku/ ki ii mo e bwaman
mo kun 'kona 'kwani kun 'koki ta 'Kwani
Yahuuda/ mo ma dhali dhalku/ ki cic mo e
bampa/ gi Pa Saamira mo. [6] Hili iiyi mo ma
mmodhal mii e i is mo mmoŋap ka'bal kun
thisu e mo e gu'b ma Israyiil mo be. [7] Dhali
ciyi gwo mo me'd jin mina umi ii mo mmo/
o ki: Bampa/ gi Momis pu'dki'd mo hila/ e
me'd mo be. [8] Waci uni gun 'ba'thkin mo,
'deki uni gun wukin mo, dhali dheleli uni
gun 'kosha monthus mo, dhali uri aruma
'cesh ka pije/ mo. Um bu'thki a'di ki dar gi
to jin cinu mo, ciyi a'di jin cinu ki dar ga kar
'kus mo. [9] Dhalku/ 'dolkon gana/ ki bu'th
mo walla 'dolkon kush mo walla gurany
'per eya jisalaan bum mo, [10] walla kucaŋ
mo gom iim bum mo, walla burrinyem
bwaman isu/ mo, walla appa/ nsho'k mo,
walla to mme'd mo, haali/ amanmiiya tu'c
a'di ha me'd gom tontem piti mo. [11] Dhali
e mom bampa/ yin jin mina umi se mo
walla pa mo tani gami a'di jin ha me'd mo
e bwaman mo yan mo dhali 'koyi nyakki
a'di mo ntagi um mini ii mo. [12] Me'd jin
mina umi cic gu'b mo tani theyi a'di me'd
mo ma. [13] Dhali wakki/ gu'b ha me'd mo
tani dhalki moŋku'th is bum pu'dki'da po/

a'di mo. Hili wakki/ a'di diki ha me'd mo
tani dhalki moŋku'th is bum dokki'di um ka
nyaŋ'ko'd mo. [14] Dhali wakki/ a'din 'de/ yin
midi diki bu'th um mo walla diki cik gwom
bum mo tani biri abuhany 'peni sho'k bum
mo ma me'd jin dhalkina um gu'b caan 'pen
mo walla pa caan mo. [15] Ka jiŋ gana/ aha/
ona um gwo mo ki a'di mina 'twa/ si'd mo
yisa ka tee gi gwon dwall mo gom bampa/
gi Pan Saduum mo dhali Paŋ Gamuura mo
mmobol pa caan e mo yisa.

Monto'c 'Kus Mini Pu'du/ mo

[16] Hili mo mo ma, aha/ hashkina um mo
ka pije/ mo me'd ka'bal mo e bwaman ma
wu mo, wakan yuki ki yuk mo me'd tasha/
mo, dhali dari ga mak mo me'd gurko/ mo.
[17] Jiyi 'kwani ki e ki 'bore/ mo ma haali/
uni mini ci um mo e montul is jin dwallu
gwo mo dhali dor um mo e gu'b gi montul
is buni mo be. [18] Dhali um minu dir 'ko'da
'cesh mo mbwambori imudhiir mo dhali
imalik mo gom gway pem mo mmoci gwo
mbwambori uni mo dhali 'kwani kun 'koki
ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. [19] Ki uni mini
ci um wakan mo tani dhalku/ is ki anan
mo mmo/o gwo mo ki gwonta imina umi
o mo walla um mini o ata mo. Haali/ a'di
jin mina umi o mo tani minu ci um ki mo
yansan mo be. [20] Haali/ a'di diki ta um kun
mini o gwo mo, hili Shi/in 'pena Ababam
bum oki gwo e um mo be. [21] Akama kamu/
midi ciya kam piti mmowu mo, dhali ababa
gi wathin 'deŋ kamu/ midi ci ya/m piti
mmowu mo dhali uci mini cu mis apo/
ikum mo dhali uni mini dhu uni mmowu
mo be. [22] Dhali um minu ishi/ i e mo gom
gway pem mo be. Hili a'diyin jin midi
'dim 'kup ntagi 'pemen mo tani a'di minu
woth mo be. [23] Ki uni mini to'c um bwa
mo e bampan 'deŋ kamu/ mo tani soyi mo
e bampaŋ kamu/ mo. Haali/ ka jiŋ gana/
aha/ ona um gwo mo ki um mini 'koki ii
e bampa/ gi 'Kwani ma Israyiili 'baar mo
ntwa/a/ ki Ya/ gi 'Kwani midi pu'du/ mo
be.

[24] Amanciк gwo yisa ica'd ka mantor a'di
gwo mo yisa, walla ciŋkina/ si'da/ yisa
ica'd ki tapam piti mo yisa. [25] A'di 'koshi
jwa mo goma mancik gwo mo mmowa e
ka mantor gwom piti mo be, dhali ciŋkina/
si'da/ a'di 'koshi jwa mo mmowa e ki tapam
piti mo be. Wakki/ uni mini yuk tapa gi
gu'b gway ka Baalsebuul mo tani bakata
'te/ beseene/ mina uni sor uni gwansan
kun 'koni gu'b piti mo.

A'di jin Minu Ko/ mo

[26] Wakan dhalki uni ki ko/ mo haali/ toŋ
kamu/ yisa di'da jin kumu 'kup mo ki a'di
minu 'koki tor eya tente/ mo. Walla toŋ
kamu/ yisa di'da jin bagkunu mo ki a'di
minu 'koki mish eya tente/ mo. [27] A'di
jin torka/ um ka kwal is mo tani mina
umi tor e moŋkush mo dhali a'di jin cika
um ki kako/ mo tani mina umi tor eya
tente/ eŋ 'kuŋgu'b mo be. [28] Dhali dhalku/
ki ko/ uni gwansan kun 'koshi buŋgwar
is mo hili uni 'koki misha kashira/ 'kosh
mo. Hili dhali mii yan e i is mo mmoko/
a'di jin mishki'da kashira/ sho'k 'ce'd mo
mmontal 'de/ ki buŋgwar is ilu/ mo e mo
ma al o'd mo be. [29] 'Konuki yol ushi 'dii
su/ ka maliimi su/ mo 'taa? Dhali jaŋ
kamu/ 'de/ 'peni uni gwansan midi diki
bita 'cesh mo ki dar gi bwa ma Ababam
bum mo be. [30] Hili amur 'kup bum gana/
uni 'baar mo deŋkunu e mo be. [31] Gom a'di
gi wakan mo tani dhalku/ is ki ko/ mo ma
haali/ um a'di i'bitha yol she/ ki 'bi'th mo
mmobol ushi 'dii e mo be. [32] Wakan aris
'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni gun
mini ci gwo mbwambori 'kwani mo gom
aha/ mo tani aha/ si'da/ mina ci gwo gom
uni mbwambor ma Ababam pem mo, a'di
jin di'd e momis mo be. [33] Hili a'diyin jin
watki aha/ gway mo mbwambori 'kwani
mo tani aha/ si'da/ mina wat a'di gway
mo mbwambor ma Ababam pem jin di'd e
momis mo be.

Yisa Moŋku'th Isa, Hili Gandal jin Ka'd mo

[34] Dhalku/ ki tosh ki aha/ pu'dkina mo
mmokar moŋku'th is e mony'cesh mo.
Aha/ dinaki pu'du/ mo mmokal moŋku'th
is mo, hili gandala turga/ mo be. [35] Haali/
aha/ pu'dkina mo mmothum wathi/ apo/
com mo dhali a'di jin ta uni a'bwa/um mo
tani apo/ kum mo be dhali a'di jin ta uni
a'bwa/um eya mar piti mo tani apowa mar
pitim 'bomi mo be. [36] Dhali 'kwani kun ta
'kup gom wathiŋ kamu/ mo tani mini ta
uni gwansan gi gu'b pitiŋ gana/ mo be.

37 A'di jin eni com kagahara mo walla kum
mo mmobol aha/ e mo tani a'di diki ha
me'd mo gom aha/ mo be. Dhali a'di jin eni
ya/ mo walla 'bwa/ mo mmobol aha/ e mo
tani a'di diki ha me'd mo gom aha/ mo be.
38 Dhali a'di jin diki ḵal cwany'ciṯhan dhul
piti mo dhali diki baṯh aha/ nsho'k mo tani
a'di diki ha me'd mo gom aha/ mo be. 39 A'di
jin midi gam mondiki/em piti mo tani a'di
midi this a'di e mo be, dhali a'di jin midi
this mondiki/em piti e mo gom gway pem
mo tani a'di midi gam a'di mo be.

To gi Ish Ḵumma/ mo

40 A'diyin jin bu'thki um mo tani a'di
bu'thki aha/ mo dhali a'diyin jin bu'thki
aha/ mo tani a'di bu'thki a'di jin hashki
aha/ mo be. 41 A'diyin jin bu'thki'da manc̱i
gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo haali/
a'di ta'da manc̱i gwo mo tani midi bu'th
to jin ish ḵumma/ ma manc̱i gwo ma
Arumgimis mo, dhali a'diyin jin bu'thki
wathiŋ ḵar/e mo haali/ a'di ta wathiŋ ḵar/
e mo tani a'di midi bu'th to jin ish ḵumma/
gi wathiŋ ḵar/e mo be. 42 Dhali a'diyin jin
midi pash ari jan ṯal 'de/ jin gwa'da'd 'peni
uni gwansan yi'den 'thup̱ga/ ki 'kwa mo
haali/ a'di ta'da mancik̲ gwo mo tani ka jiŋ
gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di midi diki
this tom piti e jin ish ḵumma/ mo be.

11

1 Dhali ka Yesus 'baarki gwo yansan
mmoye'thkina a'di kum piti kun 'koni
'kume'd i'ce'dka su/ sho'k ki gwo mo kun
ta imancik̲ a'di gwo mo tani a'di yaki'd mo
'peni mun mo dhali ṯor gwo mo dhali c̱i gwo
mo e 'peŋkuman bampam buni mo be.

Imanhashu mo 'Pena Yohaan jin Ta'da Manmiiya Mii ki Yi'de/ mo

2 Dhali ka Yohaan cik̲ki gwo mo ki a'di
di'd eya sijin mo gom mii kun miikin ma
K̲rist̲hos mo tani a'di hashki gwo mo ki
imancik̲ a'di gwo mo 3 dhali o a'di gwo mo
ki: A/e ta a'di jin midi pu'du/ mo 'taa?
walla aman mina hil jaŋ kamu/ mo? 4 Dhala
Yesus ki thok̲ uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma
dhali ṯora Yohaan gwo mo gom to jin cik̲a
um mo dhali jin p̲arkina um e mo be 5 ki uni
gun tana ja'da/ mo tani bu'thki momish mo
mo dhali uni gun ta ŋwol mo tani iin ki
sho'k mo, dhali uni gun 'kosha monthus mo
tani dhelelkunu is mo dhali uni gun tana
'diye/ mo tani cik̲ki gwo mo dhali uni gun
wukin mo tani cukunu mis mo dhali uni
gun hatha'ko'd mo tani uni c̱ikunu gwom
'boro'd mo be. 6 Dhali mom'bor mii gom
a'diyin, a'di jin midi diki bu'th moŋkol e
aha/ mo be.

7 Me'd jin iikina uni e bway mo tani Yesus
ṯelki mii 'pen mo mmoṯora waambuhany
'kwani gwo mo isi gwo goma Yohaan mo
ki: Atinta iikina um ka pije/ mo mmop̲ar
e mo e mombwaasho mo? Apil jin yik̲ink-
ina 'tham is mo 'taa? 8 Atinta iikina um
ka pije/ mo mmop̲ar e mo? Mmop̲ar
wathi/ jin hithi burrinyen na'bulka/ e mo
'taa? Hili uni gwansan kun hithi burrinyen
na'bulka/ mo tani uni 'kon e gu'b gi imalik̲
mo be. 9 Dhali atinta iikina um ka pije/ mo
mmop̲ar e mo? Amanc̱i gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo 'taa? Nye. Aha/ ṯora um
gwo mo dhali a'di jin bolo'da manc̱i gwo e
mo. 10 A'di yansan ita a'di jin 'kwarkunu gwo
mo ki:

Hili mo mo ma, aha/ mina hasha gum bway
pem mbwambori jis /em pini mo,
a'di jin midi thoson /e bway pini nṯwa/a/
mo be.

11 Ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo e
bwaman uni gwansan kun dhodha up̲ mo
tani jaŋ kamu/ yisa di'da jin ca'd ka Yohaan
jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo. Hili
a'di jin p̲isap̲is mo e Bampa/ gi Momis mo
tani a'di nyca'd ki a'di mo be. 12 'Pena tee ma
Yohaan jin ta'da manmii ki yi'de/ mo ntagi
shwane/ mo tani Bampa/ gi Momis 'koshu
ki mombujur mo dhali 'kwani kun bujurki
a'di mo tani bu'thki a'di ki mom'bi'th mo
be. 13 Haali/ aris imanc̱i gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo dhali gwoŋk̲an jin c̱inu mo
tani di'd mo mmo/o gwo is mo ntaga
Yohaan mo be. 14 Dhali wak̲ki/ um ona bwa
ki bu'th a'di mo tani a'di ta'da Iliyya jin
midi p̲u'du/ mo be. 15 Dhali a'diyin jin ta'd
gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik̲ gwo mo
ma.

16 'Kwani ma nyak̲um yil gwansan mo
tani miga/ dhu uni ka p̲ar 'ban kata mo?
Uni wana e ki uc̱i kun 'kon mo e mo ma suug
mo dhali mmoyuk̲a yuk̲ mo ki uni gun nyak̲
uniya lo'b buni mo ki:

17 Aman pina athele/ mo gom um mo tani
dhali um 'koki sa mo be.
Aman gwona mo mmomiiya cinthar mo
tani dhali um 'koki ko mo ki kony
jwa mo be.
18 Haala Yohaan pu'dki'd mo dhali diki shwa
to mo walla diki pi to mo dhali uni o gwo
mo ki: A'di ta'd ga rum thus mo be. 19 Dhali
Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo dhali shwa to mo
dhali pi to mo dhali uni o gwo mo ki: Hili
mo mo ma. Amanshwana te/ anyor mo
dhali aman'kosh ma su mo, a'di jin ta'da
mugu gi imantera thulpa/ mo dhali 'kwani
kun ta imanmii miinthus mo. Hili moyuk
a'di karu ka kar/e e mo ki mii ma yimi 'baar
mo be.

Wayyi e 'Peŋkuman Bampa/ kun Ushkina Du Ri'c Is mo

20 Dhali yan'ko'd a'di telki mii 'pen mo
mmotor 'kwani gi 'peŋkuman bampa/ gwo
mo ki 'bi'th mo e mo jin miikunu miiny
caagam piti nycine/ mo haali/ uni 'koki
rica du is mo be. 21 Wayyi e um, 'Kwani gi
Pa Kurasiin mo. Dhali wayyi e um, 'Kwani
gi Pam Beetsayda mo. Haali/ wakki/ adhan
miiny caaga/ kun miikunu mo e um mo
tani minu 'taki mii mo e Pan Sur mo dhali
e Pan Saydaa/ mo tani uni mini 'taki rica
du is mo kadhamo/ mo nnii mmohi'th
burrinyen shawaal mo dhali 'kosh 'piny mo
be. 22 Hili aha/ tora um gwo mo ki a'di mina
'twa/ si'd mo yisa ka tee gi gwon dwall
mo gom Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo
mmobol um e mo yisa. 23 Dhali um 'Kwani
gi Paŋ Kapranahuum mo a/um minu 'de'k
me'd momis mo 'taa? Um minu 'doyu/ ka
'cesh eya Haawiya mo. Haali/ wakka dhana
tuca 'bi'thga/ kun miikunu mo e um mo
tani minu 'taki mii mo gom Pan Saduum
mo tani a'di midi 'taki di ntaga tee yansan
mo be. 24 Hili aha/ tora um gwo mo ki a'di
mina 'twa/ si'd mo yisa goma tee gi gwon
dwall mo gom Pan Saduum mo mmobol um
e mo yisa.

Iiyu/ I Aha/ mo ma, dhali Siyi Is mo

25 Dhali ki mo caan mo tani Yesus ki tor
gwo mo eya tente/ mo ki: Aha/ 'bora
/e bwa i is mo. Ababa jin ta Tapa gi
momis mo dhali mony'cesh mo, ki /e bagki
to gwansan 'peni 'kwani kun yukayuk mo
dhali kun mishi gwo 'ban mo mmotor a'di
eya tente/ ki uni gun tana 'pereny mo be.
26 Nye, Ababa, gom ku gi wakan mo tani
a'them pini ona bwa mo be. 27 Aris to 'baar
mo cikunu aha/ mo ka Ababam pem mo
dhali jan 'deŋ kamu/ yisa di'da jin mishki
Ya/ mo hili isi ciki/ Ababa mo, dhali jan
'deŋ kamu/ yisa di'da jin mishki'da Ababa
mo hili isi ciki/ a'di jin ta Ya/ mo dhali
ma a'din 'de/ yin jin mina Ya/ ikwany
mo tani mina a'di itor eya tente/ mo be.
28 Iiyu/ i aha/ mo ma, aris 'kwani 'baar
mo kun miina tu'c mo dhali kun 'thira ton
diti'd mo, dhali aha/ mina ci um mosi/
is mo. 29 Buthi dhaŋka'b tom 'bam pem
apo/ um mo ma dhali da/ari 'peni aha/
mo haali/ aha/ tana man'thup e mo dhali
amankar is ki gwa'd eya du mo dhali um
mini gam mosi/is goma kashiram bum mo
be. 30 Haali/ dhaŋka'b tom 'bam pem mo
tani a'di 'disha'dish mo dhali tom pem jin
kalka/ mo tani a'di po'dapo'd mo be.

12

*Imanci*k Gwo Uni 'Ce'dki Pos ka Cim ma Pesu/ mo be

1 Dhali ka tee caan mo tani Yesus yaki'd
mo e bwam bunto mo ka cim ma pesu/ mo
dhali imancik a'di gwo uni 'koshkina te/
mo be dhali uni telki mii 'pen mo mmo'ce'd
pos mo dhali mmo'ka a'di mo be. 2 Hili ki
'Kwani Parisiyiin parki a'di jin miikunu e
mo tani uni oki a'di gwo mo ki: Hili imancik
/e gwo uni miiki to jin dina gwoŋkan jin
cinu ki dhal bway mo mmomii ka cim ma
pesu/ mo be. 3 Dhali a'di ki o uni gwo mo
ki: 'Kona um ki deŋ Gwo ma Dawuu'd e
mo 'taa? ki a'di 'kosha te/ mo tani dhali
uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo tani
4 ba a'di cicki gu'b ma Arumgimis mo dhali
shwa maaŋkuthu'd jin di'di buŋ'kus mo,
a'di jin dina gwoŋkan jin cinu ki dhal a'di
bway mo mmoshwa mo walla uni gwansan
kun nyakki 'ko ki a'di mo, hili gom igasiis
uni 'cena mo be. 5 Walla 'kona um ki deŋ
gwoŋkan jin cinu e mo goma cim ma pesu/
mo ki igasiis kun 'kon e gu'b gi mondhele-
ladhelel mo tani uni 'koki kara cim ma
pesu/ ki jiŋ kogu mo dhali uni 'kon ka po/
mo? 6 Aha/ tora um gwo mo ki jaŋ kamu/
jin ca'd jin bol gu'b gi mondheleladhelel e

mo tani di'di mahan mo be. [7] Dhali wakki/
um mini mish 'pemen gwo yansan mo tani,
aha/ ona bwa ki momiimii mo dhali yisa
abas jin 'ciṯhu/ mo, um mini 'taki 'koki wak
uni gun 'kon ka po/ mo be. [8] Haali/ Ya/ gi
'Kwani a'di ta tapa ga cim ma pesu/ mo be.

Wathi/ jin Kutha Me'd Guŋkuru/ mo

[9] Dhali a'di yaki'd mo 'peni mun mo dhali
cicki'd mo e gu'b gi montul is buni mo
be. [10] Dhali hili wathiŋ kamu/ diki'd mmun
mo jin kutha me'd guŋkuru/ mo dhali uni
doṯki a'di gwo mo ki: A'di ta gwo jin dhala
gwoŋkan jin cinu bway mo mmowaca/ wac
mo ka cim ma pesu/ mo 'taa? Wakan ki
uni mini 'taki ta gi gwo mmoyer a'di is ki
gway mo be. [11] Dhali a'di ki o uni gwo mo
ki: Wathi/ jana di'di bwam umme, a'di jin
ta'd gi ka'bala 'de/ jin biṯki'd e bwam jis
mo ka cim ma pesu/ mo, mina a'di diki ya
mo mmobu'th a'di mo dhali mmokal a'di
ka pije/ mo 'taa? [12] Bahili wathimpa a'di
gama she/ yol ki gam mo mmobol ka'bal e
mo. Wakan a'di ta gwo jin dhala gwoŋkan
jin cinu bway mo mmomii miim 'boro'd ka
cim ma pesu/ mo be. [13] Dhali yan'ko'd a'di
ki o wathi/ gwo mo ki: Hethi me'd pini mo
ma. Dhali wathi/ he'thki me'd piti mo dhali
a'di wackunu mo dhali a'di 'borkina me'd
mo me'd jaŋ kamu/ mo be. [14] Hili 'Kwani
Parisiyiin iikin ka pije/ mo dhali bu'th gwo
jin gamu me'd apo/ a'di mo gom mii jin
mina uni 'ce'd a'di sho'k mo be.

Gwo ma Ishaya jin Onu Is Thimkunu mo be

[15] Dhala Yesus a'di nyiṯhki mii yansan mo
dhali yaki'd mo 'peni mun mo. Dhali 'kwani
ka ris baṯhki a'di nsho'k mo dhali a'di ki
wac uni 'baar mo be. [16] Dhali a'di ki kan
uni gwo mo mmodhalku/ ki dhal a'di ki a'di
minu mish mo. [17] Dhali mii yansan a'di ta
gwo jin thimkunu mo jin okin ma amanci
gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da
Ishaya mo ki:

[18] Hili mo mo ma, ciŋkinam pem a'di jin
kwanyka/ mo tani jin ta a'di jin
enka/ mo dhali a'di jin 'bor ma
kashiram pem bwa i is mo tani
aha/ mina ci Shi/in pem apo/ a'di mo,
dhali a'di midi ṯor gwo gom miiŋkar/e gom
'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahu-
uda/ mo be.

[19] Dhali a'di midi diki wal mo walla midi diki
ko kagahara mo
walla mina jan 'deŋ kamu/ diki cik 'twam
piti mo e bway tur jin iinu mo be.
[20] Dhali a'di midi diki 'ce'd bwa mo me'd apil
jin mu/u mo
walla midi diki usa thus jin mura she/ ikup
mo
ntagi a'di midi kal mo ma kar/e ki mo jin
minu pi mii e mo be.
[21] Dhali ki gway piti mo tani a'di mina
'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahu-
uda/ ita ga 'teŋ kape/ mo be.

Gwo Sor jin Walu apo/ Shi/in Dheleladhelel mo

[22] Dhali yan'ko'd wathi/ jin ta'da ja'da/
mo dhali jin mol 'twa/ wal mo dhali jin
bu'th ma rum thus mo tani kalkunu mo e
a'di mo dhali a'di ki wac a'di mo. Wakan
a'di jin mol 'twa/ wal mo tani a'di oki gwo
mo dhali par to e mo be. [23] Dhali aris
'kwani 'baar mo merkin mo dhali o gwo
mo ki: Dina yan ki ta Ya/ ma Dawuu'd mo
'taa? [24] Hili ki 'Kwani Parisiyiin cikki a'di mo
tani uni o gwo mo ki: A'di ta jasi jim ma
Baalsebuul mo jin ta tapa ma ruma 'cesh
mo jin urkina wathi/ yansan arum thus ka
pije/ mo. [25] Dhali a'di mishki gwom buni
kun kuluma uni ibwa mo tani a'di ki o uni
gwo mo ki: Aris 'peŋkuman bampa/ kun
kwa/u bwa mo e is buni mo tani uni shi/
ki is mo dhali 'peŋkuman bampaŋ kamu/
walla gu'b jin kwa/u bwa mo e is piti mo
tani midi mol dosh mo be. [26] Dhali wakka
Seṯaan uru'da Seṯaan ka pije/ mo tani a'di
kwa/u bwa mo apo/ is piti mo. Ba bampam
piti midi mish dosh kata mo? [27] Dhali
wakki/ aha/ ura aruma 'cesh ka pije/ ki
gway ma Baalsebuul mo tani a/dhali iya/m
bum mini ur uni ka pije/ kaja mo? Wakan
uni mini ta um imandwall gwo mo. [28] Hili
wakki/ ki Shi/in ma Arumgimis jin urka/
aruma 'cesh ka pije/ mo tani dhali yan'ko'd
Bampa/ ma Arumgimis midi pu'du/ apo/
um mo be. [29] Walla ki wathi/ midi cic gu'b
gi wathi/ jin 'bitha'bi'th kata mo dhali kal
tom piti mo hili isi ciki/ a'di midi mii dek
wathi/ jin 'bitha'bi'th ka shi/ nṯwa/a/ mo.
Dhali yan'ko'd mo tani ka jiŋ gana/ a'di
midi kwal gu'b piti to mo be. [30] A'di jin diki
di nyakki aha/ mo tani a'di di'd apo/ aha/

mo dhali a'di jin diki nyak̲ is tul ki aha/
mo tani a'di ta'da ak̲wa/um bwa ki aha/
mo be. 31 Wakan aha/ ṯora um gwo mo ki:
Ka aris miinthus mo dhali gwo sor jin wala
'kwani mo tani uni dhalkunu 'kwani 'pen
mo be. Hili a'di jin wal gwo sor apo/ Shi/in
mo tani yisa minu dhal miinthus piti 'pen
mo ki sule/ mo. 32 Dhali a'diyin jin midi o
gwo apo/ Ya/ gi 'Kwani mo tani a'di minu
dhal miinthus piti 'pen mo, hili a'diyin jin o
gwo sor apo/ Shi/in Dheleladhelel mo tani
a'di minu 'koki dhal miinthus piti 'pen mo
hili ki she/ yil yan mo walla ki yil jin midi
pu'du/ mo be.

33 Hili kari cwa jin 'boro'd mo dhali ma-
man piti jin 'boro'd mo, walla kari cwa
jin shiyi'd mo dhali maman piti jin shiyi'd
mo, haali/ cwa mishu ki maman piti mo
be. 34 Um uc̲i gi tasha/, um mishi gwo jin
'boro'd o kata mo? ki um ta kun ta thus ki
thus kan mo? Haali/ 'peni mo jin isha to
k̲umma/ eya du mo tani 'twa/ a'di c̲iki gwo
mo be. 35 Dhali wathim 'boro'd jin isha tom
'boro'd k̲umma/ eya du mo tani a'di k̲alki
miim 'boro'd mo dhali wathi/ jin ta thus jin
isha tonthus k̲umma/ eya dum piti mo tani
a'di k̲alki tonthus mo be. 36 Aha/ ṯora um
gwo mo eya tee yan gi gwon dwall mo tani
'kwani minu k̲am 'kup̲ ki gwo mo goma ris
gwo 'baar mo ki 'beles kun ṯhutha uni mii
mo mmo/o mo be. 37 Haali/ ki gwom pini
mo tani /e minu kar ka k̲ar/e mo dhali ki
gwom pini mo tani /e minu wak̲ mo be.

'Kwani kun Tana Nyak̲um Yil kun Ta Thus ki Thus mo Ŋap̲ki Jamas Mii mo

38 Dhali yan'ko'd iman'kwar ton tiya dhali
'Kwani P̲arisiyiin mo tani uni oki a'di gwo
mo ki: Amanṯor gwo, aman ona bwa ki
p̲ar jamas mii e 'peni /e mo be. 39 Hili a'di
thok̲ki uni gwo mo ki: 'Kwani kun ta thus
ki thus mo dhali kun ta imanmii miinyc̲al
ka nyak̲um yil buni mo tani simmki jamas
mii e mo, hili jamas mii yisa minu c̲i gom
uni mo hili isi ciki/ jamas mii jin ta'da
amanc̲i gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo
jin ta'da Yuunaan mo be. 40 Haali/ me'd
jin dikin ma Yuunaan ka cim kwara mo
dhali ka cim kwara ki mon'thiny ilu/ mo e
bwan to yi'de/ mo tani wakan si'da/ mina
Ya/ gi 'Kwani di ka cim kwara mo dhali ka
cim kwara ki mon'thiny ilu/ mo eya du gi
mony'cesh yansan mo be. 41 'Kwani gi Pa
Ninawa mini cu mis mo e gwon dwall mo
nyak̲ki 'kwani ma nyak̲um yil gwansan mo
dhali uni mini wak̲ uni mo, haali/ uni 'koki
rica du is mo gom gwo jin c̲ikin ma Yuu-
naan mo, dhali hili jaŋ kamu/ di'di mahan
mo jin ek̲ki'd ka Yuunaan mo be. 42 Dhala
yim jin ta'da malik̲ 'peni 'ko'd gwar ma biny
cam mo tani midi cuyu/ mis mo e gwon
dwall mo nyak̲ki 'kwani ma nyak̲um yil
gwansan mo dhali wak̲ uni mo be haala yim
p̲u'dki'd mo 'peni mo jin dina mony'cesh
'kup̲ mo mmocik̲ yuk̲ ma Sulemaan mo
dhali hili mo mo ma, jaŋ kamu/ di'di ma-
han mo jin ek̲ki'd ka Sulemaan mo be.

Mo jin Dok̲kin ma Rum Thus kun Nyo/on ka Nyaŋ'ko'd mo

43 Ka rum thus kun nyo/on iikin ka pije/
'peni wathi/ mo tani a'di yaki'd ki tur mo
e mo jin dar gi yi'de/ mo mmoŋap̲ mo
mo mmosi/is mo hili a'di diki gam mo mo
be. 44 Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki:
Aha/ mina dok̲ ka nyaŋ'ko'd mo e gu'b pem
mo 'peni mo jin yayika/ mo 'peni cine/.
Dhali ki a'di p̲u'dki'd mo tani a'di gamki
a'di bwa 'te/ mo mmodhi'thkunu a'di mo
dhali mmothosonkunu aris to 'baar mo ki
'bore/ mo be. 45 Dhali yan'ko'd a'di ki ya mo
dhali susa rum thus kun 'koni pesu/ nyak̲ki
a'di mo kun ta thus ki thus mo mmobol a'di
e ki is piti mo dhali uni cic̲kin mo dhali
nyak̲ki 'ko mo. Dhali monyc̲a'b gi wathi/
jin ta jiŋ 'ko'd mo tani a'di warki'd ki shi/
mo mmobol jin ṯwa/a/ e mo be. Wakan
si'da/ a'di mina e waki 'kwani ma nyak̲um
yil gwansan kun ta thus ki thus mo be.

KoYesus dhali Ikam Piti mo

46 Dhali ki a'di di'd mmo/o 'kwani gwo
mo tani hili kum dhali ikam doshkina pije/
mo mmodoṯ gwo mo mmoṯora ṯor ki a'di
mo be. 47 Wathiŋ kamu/ ṯorki a'di gwo mo
mmo/o gwo mo ki: Ata'dam pini dhali
ikam pini uni 'kokin mo mmodosha pije/
mo mmodoṯ /e mo mmoṯora ṯor ki /e mo
be. 48 Hili a'di thok̲ wathi/ gwo mo dhali
o a'di gwo mo ki: Aja a'di ita'da ata'dam
pem mo dhali aja a'di ita ikam pem mo?
49 Dhali a'di ki he'th me'd piti mo 'kup̲ ki
imancik̲ a'di gwo mo dhali a'di ki o gwo mo

ki: Ita'dam pem anan mo dhali ikam pem
anan mo be. 50 Haali/ a'diyin jin mii bwa
ma Ababam pem jin di'd e momis mo tani
a'di ta'da akam pem mo dhali 'bwah pem
mo dhali ata'dam pem mo be.

13

Gwom 'Bi'th/e goma Ka'bany To jin Yeku mo

1 Dhali ka teen 'de/ caan mo tani Yesus
yaki'd ka pije/ mo 'peni gu'b mo dhali
ca'bki'di shemena al mo be. 2 Dhali adhana
waambuhany 'kwani tulki is mo e a'di mo.
Wakan a'di sekina a'di mo e bwam ma kur
mo dhali ca'b nycine/ mo dhali awaam-
buhany 'kwani uni doshkini shemen ma
gap mo be. 3 Dhali a'di ki tor uni gwo
ka ris ki gwom 'bi'th/e mo ki: Amanyeka
ka'bany yaki'd mo mmoyeka ka'bany mo
be. 4 Dhali ki a'di yekki'd mo tani aka'banya
tiya bitkin mo e bway tur kun iinu mo
dhali 'dii pu'dkin mo dhali los uni mo be.
5 Dhali aka'banya tiya bitkin mo eya 'cesh gi
embul wosh mo, e mo jin dara uni ka 'cesh
ki nyanye/ mo tani dhali ki jahanne/ uni
'kana le/ mo haali/ uni dar gi embul mo e
mo ma 'cesh mo be. 6 Hili ka tente/ sulki'd
mo tani uni shi'bilkunu mo dhali haali/ uni
daran ga birman mo tani uni ku'thkin ka
bush'ko'd mo be. 7 Aka'banya tiya uni bitkin
mo e bwam ma 'de/ mo dhali ka 'de/ can
mo tani uni cokotki uni mo be. 8 Aka'banya
tiya uni bitkin mo eya 'cesh jin 'boro'd mo
dhali uni dho'th maman mo, jaŋ kamu/
dhotho'di iss 'kwanimpa ka mudhe'd mo
dhali jaŋ kamu/ dhotho'di iss 'kwanimpa
ka 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo be. 9 A'diyin jin
ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo
mo ma.

'Kup Gwo gom Gwom 'Bi'th/e mo

10 Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo
pu'dkini a'di mo dhali o a'di gwo mo ki:
Atinta tora /e uni gwo ki gwom 'bi'th/e
mo sa/? 11 Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki:
E um mo tani um cinu gwo mo mmomish
gwo jin cinu ki jin bag mo gom Bampa/ gi
Momis mo, hili e uni mo tani uni 'konuki
ci a'di mo be. 12 Haali/ e a'diyin jin ta'd gi
nyanye/ mo tani minu ci a'di ki nyanye/
mo be dhali a'di midi ta gi a'di jin ishki'd
ka enthus mo. Dhali hili 'peni a'diyin jin
dara'd mo tani hili me'd jin tana a'di gi
a'di mo tani minu bu'th 'peni a'di mo be.
13 A'di ta 'pemen gwo a'danni jin oka/ gwo
e uni ki gwom 'bi'th/e mo haali/ uni hilki
to gun 'kona uni ki mish mo dhali uni cikki
gwo kun 'kona uni ki cik mo walla uni 'koki
mish gwo 'ban mo be. 14 E uni ka jiŋ gana/
mo tani gwo thimkunu mo jin onu is mo
eya Ishaya jin o'd ki:

Um ka jiŋ gana/ mini cik gwo mo tani
hili um mini 'koki mish gwo 'ban ki
sule/ mo,
dhali um ka jiŋ gana/ mini par to e mo tani
hili um mini 'koki nyith to ki sule/
mo be.
15 Haala duŋ 'kwani gwansan uni warkin ka
du kun dhethadhe'th mo
dhali 'cem buni mo tani usa/us mo mmocik
gwo mo,
dhali em buni mo tani uni 'dapkin mo be.
Hili isi ciki/ ki uni mini 'taki nyith to ki em
buni mo
dhali cik gwo ki 'cem buni mo
dhali mish a'di 'ban ka dum buni mo
dhali tu'k mo e aha/ mo jin miga/ 'taki wac
uni mo be.
16 Hili mom'bor mii gom em bum mo haali/
uni mishki to mo dhali 'cem bum mo haali/
uni cikki gwo mo be. 17 Ka jiŋ gana/
aha/ ona um gwo mo ki imanci gwo ma
Arumgimis ka ris mo dhali 'kwani kun tana
kar/e mo tani uni 'koshkina te/ mo mmohil
a'di jin misha um mo tani dhali uni 'koki
par a'di e mo dhali mmocik a'di jin cikkina
um mo dhali uni 'koki cik a'di mo be.

Yesus A'di Torki 'Pemen Gwo gom Gwom 'Bi'th/e gom To jin Yeku mo

18 Gom a'di gi wakan mo tani ciki gwo
gom gwom 'bi'th/e goma manyeka ka'bany
to mo ma. 19 Ki a'din 'de/ yin jin cikki gwo
gom Bampa/ ma Arumgimis mo dhali diki
mish a'di 'ban mo tani a'din thus 'de/ yin
pu'dki'd mo dhali kwany gwo jin sinu eya
dum piti mo be. A'di yansan ta a'di jin
yeku e bway tur jin iinu mo be. 20 Dhali
me'd gom a'di jin yeku e embula 'cesh wosh
mo tani a'di ta a'di jin cikki gwo mo dhali
ki jahanne/ a'di ki la bu'th a'di ki bwaŋ
'kunyga/ mo, 21 hili a'di dara'd ga birman
e is piti mo hili a'di di'd ari'ceenne/ mo
dhali ki monto'c bwa pu'dki'd mo walla ki
moŋ'kosha 'kosh cuki'd mo gom gway gi

gwo mo tani ki jahanne/ a'di biṯki'd mo
be. 22 Dhali wakan gom a'di jin yeḵu mo e
bwam ma 'de/ mo tani a'di yansan ita a'di
jin ciḵ gwo mo, dhali hili a'di bala to ga
'cesh is mo dhali 'penkaṗan piti jin tana
a'di pa ki pa mo tani c̱okoṯ a'di mo dhali a'di
mol dho'th maman mo be. 23 Dhali gom gwo
gi a'di jin yeḵu mo eya 'cesh jin 'bora'bor
mo tani a'di yansan nta a'di jin ciḵ gwo mo
dhali mish a'di 'ban mo dhali a'di ka jiŋ
gana/ dhodhi maman mo be, dhali adho'th
piti jin dhodha a'di eya tora 'de/ mo tani
ta iss 'kwanimpa mmudhe'd mo dhali jaŋ
kamu/ ki iss 'kwanimpa ikwara mo, dhali
jaŋ kamu/ ki iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo
be.

Biriny e Bwam Pos jin Sinu mo

24 Dhali gwom 'bi'th/eŋ kamu/ kara a'di
uni mbwambor mo mmo/o gwo mo ki:
Bampa/ gi Momis mo tani mishu kar ka par
'ban mo me'd wathi/ jin yeḵki'da ḵa'bany
tom 'boro'd e bwaman buntom piti mo be.
25 Hili ki 'kwani ishki e mo tani a'di jin ta
'kuṗ gi a'di ṗu'dki'd mo dhali yeḵ biriny
e bwaman pos piti mo dhali a'di ki ya mo
be. 26 Wakan ki to jin sinu mo 'kaki'da le/
mo tani dhali dho'th emen mo tani dhali
yan'ko'd biriny pikin si'da/ mo be. 27 Dhali
ki imanmiiya ṯu'c gi com gu'b ṗu'dkin mo
dhali o a'di gwo mo ki: Taṗa, dina /e ki
yeḵa ḵa'bany to jin 'boro'd e bwam buntom
pini mo 'taa? Atinta winya biriny isi pi mo?
28 A'di ki o uni gwo mo ki: A'di jin ta 'kup,
a'di mii mii yansan mo be. Dhali imanmiiya
ṯu'c o a'di gwo mo ki: A/dhali /e ŋaṗi aman
mmo/ii mo mmotul uni is mo 'taa? 29 Hili
a'di ki o gwo mo ki: Yisa. Hili isi ciki/ ki
um mini tul biriny is mo tani um mini buḵ
pos si'da/ mo mmonṯal 'de/ nyaḵki uni mo
be. 30 Dhalki uni cani monṯal 'de/ mo ntagi
bwam mondhe'd mo dhali bwam mondhe'd
min ma teem piti 'baar mo jin minu 'ciṯh
a'di to mo tani aha/ mina ṯor iman'ciṯh to
gwo mo ki: 'Ciṯhi/ to mo ma mmotul biriny
is nṯwa/a/ mo dhali deḵ uni ki deḵken mo
mmoc̱i'th mo hili tuli pos is mo e bwan
themes pem mo ma.

Emen To jin Miinuwa 'Tash mo

31 Dhali gwom 'bi'th/eŋ kamu/ kara a'di
uni mbwambor mo mmo/o gwo mo ki:
Bampa/ gi Momis a'di wana e ki emen to
jin miinuwa 'tash mo, a'di jin ḵala wathi/
mo dhali yeḵ mo e bwam buntom piti mo
be. 32 Emen to a'di ta ṗiri'th ki ṗiri'th mo
be hili ki a'di caki'd mo tani a'di wuruṗa
wuruṗ kagahara mo dhali warki'd ki cwa
mo. Wakan 'dii kun ṗen e mis mo tani
ṗu'dkin mo dhali nyaŋ gu'b buni eya bim
piti mo be.

Gwo goma Cumaṯ mo

33 A'di ki ṯor uni gwom 'bi'th/eŋ kamu/
mo mmo/o gwo mo ki: Bampa/ gi Momis
wana e ka cumaṯ jin ḵal ma 'bom mo dhali
kum a'di 'kuṗ mo eya diṗany jin baru ka
uc̱aŋŋi kwara mo ntagi a'di sha'bki'di 'baar
mo be.

Mo gi Bu'th ma Yesus Gwom 'Bi'th/ e Mmoṯor mo

34 Aris gwo gwansani 'baar mo okin
ma Yesusa waambuhany 'kwani ki gwom
'bi'th/e mo. Ka jiŋ gana/ a'di diki o gwoŋ
kamu/ ki dar gi gwom 'bi'th/ e mo be.
35 A'di ta gwo jin minu thim mo jin okin ma
amanc̱i gwo ma Arumgimis kadhamo/ ki:

Aha/ mina ḵa'd 'twam pem mo mmoṯor
gwom 'bi'th/e mo be.
Aha/ mina ṯor eya tente/ to jin bagu mo ki
mony'cesh ḵa'bkunu mo be.

Yesus A'di Ṯorki 'Pemen Gwom 'Bi'th/e
goma Biriny jin yeḵu e Bwam Pos mo

36 Dhali yan'ko'd a'di dhalki'da waam-
buhany 'kwani 'pen mo dhali a'di yaki bway
gu'b mo. Dhali imanciḵ a'di gwo ṗu'dkini
a'di mo mmo/o a'di gwo mo ki: Ṯori aman
'pemen gwom 'bi'th/e mo ma gom biriny
jin yeḵu e bwam bunto mo. 37 Dhali a'di
thoḵ gwo mo ki: A'di jin yeḵki emen to
jin 'boro'd mo tani ta Ya/ gi 'Kwani mo
be. 38 Dhali bwam mondhe'd mo tani a'di
ta mony'cesh mo be. Dhali emen to tani
a'di ta 'pemen gwo gom iya/ gi Bampa/ gi
Momis mo. Dhali 'pemen gwo gom biriny
mo tani a'di ta iya/ gi a'din thus 'de/ yin
mo be. 39 Dhali a'di jin ta 'kuṗ jin si'da
ḵa'bany to e uni mo tani ta taṗa ma ruma
'cesh mo be. Dhali bwam mondhe'd mo
tani a'di ta mo jin 'disha 'pemen mo mo
mmodi 'kuṗ mo be. Dhali iman'ciṯh to mo
tani ta iman'doyu gwo mo be. 40 Jasi me'd
biriny kun tulu is mo dhali c̱i'th ki o'd mo

tani wakan a'di mina embul mo i'dish 'twa/
mo be. [41] Haali/ Ya/ gi 'Kwani midi hash
iman'doyu gwom piti mo dhali uni mini tul
uni gwansan is ka pije/ 'peni bampam piti
mo aris uni gun rakki miinthus mo dhali
aris uni gun miiki to kun ta thus ki thus
mo. [42] Dhali uni mini ṯa'k uni e mo/o'd jin
ça'bki wur wur mo. Dhali e mun mo tani
'kwani mini ko mo dhali 'pe'd shem buni
mo be. [43] Dhali uni gun miin ka kar/e mo
tani mini 'twak mo mo me'da tente/ 'peni
Bampa/ ma Ababam buni mo be. A'di jin
ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo
mo ma.

To jin Ish Kumma/ jin Bagu mo

[44] Bampa/ gi Momis mo a'di wana e ki to
jin ish kumma/ jin bagu mo e bwam bunto
mo, jin gama wathi/ mo dhali kum 'kup mo.
Yan'ko'd gom bwaŋ 'kunygam piti mo tani
a'di ki ya mo dhali yol a'di 'baar mo, a'di jin
tana a'di mo jin mina a'di yol bunto çaan
mo be.

Dhema/ jin 'Bitha Yol She/ ki 'Bi'th mo

[45] Dok/e Bampa/ gi Momis a'di wana e
ki wathi/ jin mii'da dukkaan mo jin ŋapi
dhema/ jin gama gam mo be. [46] A'di, ki a'di
gamki a'din 'de/ jin caaca mo jin 'bitha yol
she/ ki 'bi'th mo tani a'di yaki'd mo dhali
yol a'di 'baar mo, a'di jin tana a'di mo ki a'di
midi yol a'di mo be.

Gwo goma 'Thi/ mo

[47] Dok/e Bampa/ gi Momis a'di wana e ka
'thi/ mo, a'di jin yipu mo e bwam yi'de/
mo dhali mmomusha ris wa'c ka enthus ki
e ki she/ ki she/ mo be. [48] Dhali ki a'di
'tu'dki'd mo tani 'kwani ki dir a'di ka gap
mo dhali 'ko 'pena 'cesh mo dhali lak uni
gun 'boron mo e bwaman toŋ'kul bwa mo,
hili kun shiyin mo tani ṯaguwa sho mo be.
[49] Wakan si'da/ a'di midi ta mo jin 'disha
'twa/ mo. Iman'doyu gwo mini pu'du/ mo
dhali kwa/ 'kwanin thus bwa mo 'peni uni
gun miin ka kar/e mo be. [50] Dhali ṯa'k uni
e mo o'd jin ça'bki wur wur mo be. Dhali
e mo yin mo tani 'kwani mini ko mo dhali
'pe'd shem buni mo be.

To kun Ish Kumma/ kun This dhali kun
Dhamo/ mo

[51] A/um mishi gwo gwansan 'bani 'baar
mo 'te/ sana? Uni thok a'di gwo mo ki: Nye.
[52] Dhali a'di oki uni gwo mo ki: Wakan si'da/
iman'kwar to 'baar mo uni gun ye'thkunu
sho'k mo gom Bampa/ gi Momis mo tani
uni wana e ki com gu'b jin kalki tom piti jin
ish kumma/ mo ka pije/ mo a'di jin ta jin
this mo dhali jin dhamo/ mo be.

Yesus A'di Wakkunu mo e Pa Naasira mo

[53] Dhali ka Yesus 'baarki gwom 'bi'th/e
gwansan mo tani a'di yaki'd 'peni mun mo
be. [54] Dhali a'di pu'dki'd mo e bampam pitiŋ
gana/ mo dhali ṯor uni gwo mo e gu'b gi
montul is buni mo. Wakan uni merkin mo
dhali o gwo mo ki: 'Peni mana gama wathi/
yansan yuk kan mo sa/? Dhali mii mii
gwansan kun eka/ ek mo? [55] Dina a'di ki
ta ya/ ma manpa/ cwa mo 'taa? Dhali din
ma kam piti ki ṯa Yakuub mo dhala Yuusup
mo dhala Simaan mo dhala Yahuusa mo
'taa? [56] Dhali 'kona i'bwaham piti 'baar mo
ki nyak 'ko ki ana mo 'taa? Dhali 'peni mana
gama wathi/ yansan aris to gwansani 'baar
mo kan? [57] Dhali uni kolu ki a'di mo be. Hila
Yesus ki o uni gwo mo ki: Amançi gwo ma
Arumgimis yisa dar gi tak e mon tiya yisa,
hili isi ciki/ e bampam piti mo dhali e gu'b
pitiŋ gana/ mo be. [58] Dhali a'di mol mii mii
gun 'bitha'bi'th mo e mun gom uni dar gi
gwo jin gamu is mo be.

14

Mowu ma Yohaan jin Ta'da Manmiiya Mii ki Yi'de/ mo

[1] Dhali ka tee çaan mo tani Hirodus jin
ta'da rub ra/iis cikki gwo goma Yesus mo
be. [2] Dhali a'di ki o çiŋkinam piti gwo mo
ki: A'di ta'da Yohaan jin ta'da manmiiya
mii ki yi'de/ mo be. A'di 'de'kkunu mo
'peni mowu mo. A'di miikina a'di aris to
gwansan ki mom'bi'th mo. [3] Haala Hirodus
bu'thki'da Yohaan mo dhali dek a'di mo
dhali kar a'di eya sijin mo gom gway ma
Hirodiyya mo ash ma kam piti ka Pilibbus
mo be. [4] Haala Yohaan o a'di gwo mo ki:
Haali/ a'di diki ta mii gi gwoŋkan mmokar
ayim mo be. [5] Dhali hili a'di ŋap a'di
mmo'kosh jwa mo tani a'di ko/ki 'kwani
mo haali/ uni karki a'di ka mançi gwo
ma Arumgimis mo be. [6] Hili ka cim jin
dhodhuwa Hirodus pu'dki'd mo tani 'bwa/
ma Hirodiyya saki'd mo mbwambori 'kwani
mo dhali a'di 'boro'da Hirodus bwa mo be.

7 Wakan a'di ki o a'di gwo is mo ka ba/
gom to jin mina a'di ciya yim mo to yin
jin mina a'di dot a'di mo be. 8 Dhali ayim
logomkina kum ki gwo mo mmo/o gwo mo
ki: Ciyaa/ 'kup ma Yohaan jin ta'da manmii
ki yi'de/ shwanesan mo e bwam ma sahan
mo. 9 Dhala malik a'di shina bwa mo, hili
haali/ gom gwo jin ona a'di is mo dhali
yilkinam piti mo tani a'di kanki gwo mo
ki a'di minu guyu/ mo be. 10 A'di hashki
gwo mo dhala Yohaan 'cithkunu 'kup mo
eya sijin mo be. 11 Dhali 'kup piti guyunu
mo e bwam ma sahan mo dhali ciki nyara/
mo dhala yim ki kalki a'di ki kum mo be.
12 Dhali imancik a'di gwo pu'dkin mo dhali
kal buŋgwar is piti mo dhali kan a'di mo,
dhali uni iikin mo dhali tora Yesus gwo mo
be.

'Kwani Alaapi Mudhe'd kun Çikunu Tonte/ mo

13 Ka Yesus cikki gwo yansan mo tani a'di
yaki'd mo 'peni mun eya kur yi'de/ mo e
mo jin dar gi 'kwani mo is 'ko'd mo be. Hili
ka waambuhany 'kwani cikki gwo mo tani
uni iikin mo mmobath a'di nsho'k mo ki
sho'k 'peni bampa/ mo. 14 Ki a'di yaki'd e
shemena gap mo tani a'di parki'da dhana
waambuhany 'kwani e mo, dhali a'di ki
ko'c uni e i is mo dhali wac 'ba'th buni
mo be. 15 Ki mo ta mom'pimpili/ mo tani
imancik a'di gwo pu'dkini a'di mo dhali o
a'di gwo mo ki: Mo yansan dar gi 'kwani
mo be dhali shwane/ atente/ yulu'd mo.
Hashka waambuhany 'kwani bway pa mo
ma mmoyol tonte/ gom is buni mo. 16 Yesus
ki o uni gwo mo ki: Uni mini mii ta gi bway
mmo/ii bway pa mo yisa. Um mini ci uni
tonte/ mmoshwa mo be. 17 Uni ki thok a'di
gwo mo ki: Am tana gi jasi maaŋkuthu'di
mudhe'd mmahan mo dhali to yi'de/ isu/
mo be. 18 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: 'Doyi
uni mmahani aha/ mo ma. 19 Dhali yan'ko'd
a'di ki kana waambuhany 'kwani gwo mo
mmo'ko 'pena 'cesh apowa sho mo. Dhali
a'di ki bu'th maaŋkuthu'di mudhe'd mo
dhali to yi'de/ nsu/ mo tani a'di ki hil 'kup
ki 'ce'd a'di mo dhali a'di ki ci maaŋkuthu'd
ki imancik a'di gwo mo dhali imancik a'di
gwo ki ciki uni ka waambuhany 'kwani mo
be. 20 Dhali uni 'baar mo shwaki a'di mo
dhali uni kapkunu mo. Dhali uni 'tu'dkina
nura/ i'kume'd i'ce'dka su/ mo ki 'pisira/
maa kun 'ce'dkunu mo gun uri 'kup mo
be. 21 Dhali uni gwansan kun shwakin mo
tani ta 'kwaniŋ gwas alaapi mudhe'd mo
mmodhal up ka po/ mo dhali uci mo be.

Yesus Ya ki Sho'k e 'Kupa Al Yi'de/ mo

22 Dhali yan'ko'd a'di ki tor imancik a'di
gwo gwo mo mmose bwaa kur mo dhali iiyi
twa/a/ ki a'di mo mmo'citha/ gap gi 'bana
kamu/ mo ki a'di di'd mmodhala waam-
buhany 'kwani bway mo mmo/ ii bway
pa mo. 23 Dhali yan'ko'd ki a'di dhalki'da
waambuhany 'kwani 'pen mo tani a'di yaki
bway 'kuwosha turga/ mo a'di 'de/ mo
mmo'tho mo be. Ki mom'pimpili/ pu'dki'd
mo tani a'di diki'd a'di 'de/ mmun mo.
24 Hila kur ka tente/ yan mo tani a'di si'da
ŋatgin ka ris 'pena gap mo. A'di dorkina
'tham mo haali/ 'tham poshki'da po/ uni
mo be. 25 Dhali ki mo ta mon'twash/e mo
tani a'di pu'dki'd e uni mo mmoya ki sho'k
e 'kup yi'de/ mo be. 26 Hili ki imancik a'di
gwo parki a'di e mo mmoya ki sho'k e 'kup
yi'de/ mo tani uni deekina is mo kagahara
mo mmo/o gwo mo ki: A'di ta'da arum mo
be. Dhali uni cuukin mo kagahara haali/
uni ko/ki is mo be. 27 Hili ki jahanne/
a'di torki uni gwo mo mmo/o gwo mo ki:
'Bithi adu is mo ma. Aha/ tana a'di mo be.
Dhalku/ is ki ko/ mo ma.
28 Dhala Buterus ki thok a'di gwo mo ki:
Tapa, wakki/ /e ta a'di mo tani yuki aha/
mmoyaku/ i /e i'kuyi'de/ mo ma. 29 A'di ki
o a'di gwo mo ki: Yayu/ mo ma. Wakan
Buterus cuki mis 'pena kur mo dhali ya
ki sho'k e 'kuyi'de/ mo dhali pu'da Yesus
mo. 30 Hili ki a'di parki 'tham e mo tani
a'di ko/ki is mo dhali telki mii 'pen mo
mmociç yi'de/ mo. A'di gwoki'd mo ki:
Tapa, wothi/ aha/ mo ma. 31 Dhala Yesus
ki jahanne/ a'di jidhirki me'd piti mo dhali
bu'th a'di mo mmo/o a'di gwo mo ki: Ayy
wathi/ jin gwa'da moŋgam gwo is ki gwa'd
mo. Atinta shina /e bwa 'kup kan mo?
32 Dhali ki uni cickin e bwam ma kur mo tani
'tham doshki'd mo be. 33 Dhali uni gwansan
kun 'kon e bwam ma kur mo tani luŋki a'di
mo mmo/o gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ /e ta
Ya/ ma Arumgimis mo be.

Yesus Waçki 'Kwani kun 'Bathan e Pa Jannisaarat mo

34 Dhali ki uni 'cithkina gap gi 'bana
kamu/ mo tani uni pu'dkin mo e Bampa/
gi Pa Jannisaarat mo be. 35 Dhali ki 'kwani
gi mo çaan nyithki a'di mo tani uni hashki
gwo e bampa/ 'baar mo kun 'kon ka kukul is
mo dhali kala ris 'kwani kun 'bathan e a'di
mo be. 36 Dhali uni ŋapki a'di mo mmo'taki
ta a'di 'twaman burrinyem piti is ki me'd
mo. Dhali aris uni gun taki a'di is ki me'd
mo tani 'borkunu is mo be.

15

Gwon Dhamo/ jin Luku 'Peni 'Kwani Gwanyjaka/ mo

1 Dhali yan'ko'd 'Kwani Parisiyiin dhali
iman'kwar to pu'dkina Yesus mo 'peni
Pa Urushaliim mo dhali o a'di gwo mo
ki: 2 Atinta dhaŋa imanciк /e gwo gwon
dhamo/ jin luku 'peni 'kwani gwanyjaka/
mo? Haali/ uni 'koki 'thur me'd buni ki
yi'de/ ntwa/a/ ki uni 'koki shwa to mo.
3 A'di ki thok uni gwo mo ki: Dhali atinta
si'da/ idhaŋa um gwoŋkan ma Arumgimis
jin 'kwarkunu mo gom gway gi gwon
dhamom bum jin luku mo? 4 Haali/
Arumgimis kanki gwo mo ki: Taki cim dhali
kwan mo, dhali, A'di jin midi o gwonthus
apo/ com mo walla kum mo tani dhalki a'di
ka jiŋ gana/ iwu'd mo. 5 Hili um o gwo
mo ki: Wakki/ wathin 'de/ midi tor com
gwo mo walla kum gwo mo ki: Ki a'di jin
mina /e gam 'peni aha/ mo tani çikunu
Arumgimis mo tani a'di midi diki mii ta gi
mo mmotak com mo. 6 Wakan gom gway gi
gwon dhamom bum jin luku mo tani um ki
puu Gwo ma Arumgimis mo be. 7 Um gun
tana he'k e ka he'k e mo. Din ma Ishaya ki
o um gwo is mowa ki a'di o gwo mo ki:
8 'Kwani gwansan tak aha/ ki 'twam buni
mo tani
hili adum buni si'dasi'd 'peni aha/ mo be.
9 Uni luŋki aha/ ki pe'th mo be.
Gwoŋkan gi 'twaŋ 'kwani tora uni me'd
gwoŋ gana/ mo be.

To gi Shi/i Wathi/ Is mo

10 Dhali a'di ki yuk 'kwani e a'di mo dhali o
uni gwo mo ki: Ciki gwo mo ma dhali mish
a'di 'ban mo. 11 A'di diki ta to jin yaki 'twa/
wathi/ jin midi shi/ a'di mo hili a'di jin
piyi'd 'peni 'twa/ wathi/ mo tani to yansan
a'di ishi/ki wathi/ is mo be. 12 Yan'ko'd
imanciк a'di gwo pu'dkini a'di mo dhali o
a'di gwo mo ki: Dina /e ki mish 'Kwani
Parisiyiin 'kokunu mo mmogol mo ki uni
cikki gwo yansan mo 'taa? 13 Dhali a'di
thokki uni gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aris
to gun sinu 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ jin
din ma Ababam pem e momis ki si mo tani
uni minu yu'd mo be. 14 Dhalki uni 'kon, uni
'cena mo ma. Uni ta uni gun tana ja'da/
ka ja'da/ mo kun toshki ta ashu/um bway
mo be. Dhali wakki/ wathiny ja'da/ sus
çeny ja'da/ mo tani uni su/ mini taki jis
mo be. 15 Hila Buterus ki thok a'di gwo
mo ki: Tori aman 'pemen gwom 'bi'th/e
yansan mo ma. 16 Dhali a'di ki o uni gwo
mo ki: A/um si'da/ 'kon naskina/ kan mo
mmomol gwo 'ban mo 'taa? 17 'Kona um
ki misha, ki to yin jin ya 'twa/ wathi/ mo
mmoya bwa mo tani dhali wakan a'di ki pe
moyi? 18 Hili to jin piyi'd mo 'peni 'twa/
wathi/ mo tani a'di yayi'd 'pena du mo
dhali to yansan a'di ishi/ki wathi/ is mo
be. 19 Haali/ 'pena du mo tani gwonthus kun
kulumu mbwa mo pu'dkin mo mmo'kosha
mee mo dhali mmota çal mo dhali mmomii
miinyçal mo dhali mmokwal to mo dhali
mmo/o gwonthus apo/ wathiŋ kamu/ mo
dhali mmothutha thu'th 'pen mo be. 20 To
gwansan uni ita to gun shi/i wathi/ is mo,
hili mmoshwa to ki me'd kun 'konuki 'thur
ki yi'de/ mo tani a'di diki shi/ wathi/ is mo
be.

Moŋgam Gwo Is ma 'Bom gi Paŋ Kanaan mo

21 Dhali ka Yesus yaki'd mo 'peni mo yin
mo tani a'di yaki'd mo e bampa/ gi Pan
Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo be. 22 Dhali
hili a'bom gi Paŋ Kanaan 'peni bampa/
çaan mo tani pu'dki'd mo dhali cuu gwo
mo ki: Miiyi mii apo/ aha/ mo ma, ayy
Tapa, Ya/ ma Dawuu'd mo. 'Bwa/m pem
bu'th ma ruma 'cesh kagahara mo. 23 Hili
a'di diki thoka yim gwo mo. Dhali imanciк
a'di gwo pu'dkin mo dhali dot a'di gwo mo
mmo/o gwo mo ki: Urka yim mo ma haali/
ayim cuu'di bath ana ŋ'ko'd mo be. 24 Dhali
a'di ki thok gwo mo ki: Aha/ hashkunu
mo jasi gom ka'bal gi gu'b ma Israyiil kun
thiskunu e mo uni 'cena mo be. 25 Hila yim

pu'dki'd mo mmoca'b ki jiŋ 'kupa'dupuni
bwambori a'di mo mmo/o gwo mo ki: Tapa,
wothi/ aha/ mo ma. 26 Dhali a'di ki thok
a'di gwo mo ki: A'di yisa ta mii jin ha me'd
mo mmobu'th maaŋkuthu'd 'peni uci mo
dhali ta'k a'di ka 'ka mo. 27 Ayim thok a'di
gwo mo ki: Nye, Tapa, hili, a'ka uni mini
shwa kuluny maa kun ta'kkin mo 'pena
tharabeesa gi tapam buni mo be. 28 Yan'ko'd
Yesus ki thoka yim gwo mo ki: Ayy, a'bom,
dhan moŋgam gwo is pini caaca mo. Dhalki
a'di miinu mo gom /e mo me'd jin dina a'di
/e e bwa mo. Dhali 'bwa/m piti wackunu
hila/ mo be.

Yesus Wacki 'Kwani ka Ris mo be

29 Dhala Yesus yaki'd 'peni mun mo dhali
'citha/ gap gi Al ma Jaliil mo be. Dhali
a'di seki'd e moŋ'kuwosh mo dhali a'di
ca'bki'da 'cesh mmun mo be. 30 Dhali
awaambuhany 'kwani pu'dkini a'di mo
mmosuski 'kwani e a'di mo, uni gun ta ŋwol
mo dhali uni gun kutha is guŋkuru/ mo
dhali uni gun tana ja'da/ mo dhali uni gun
mol 'twa/ wal mo dhali kun tiya ka ris mo
dhali uni ki 'thi uni mo e sho'k piti mo dhali
a'di ki wac uni mo be. 31 Wakan awaam-
buhany 'kwani merkin mo be ki uni parki
wathi/ e mo jin mol 'twa/ wal walki 'twa/
mo be, dhali uni gun kutha is guŋkuru/
mo 'borkunu is mo dhali uni gun ta ŋwol
mo iikin ki sho'k mo dhali uni gun tana
ja'da/ mo mishki mo mo dhali uni karkina
Arumgimis gi 'kwani ma Israyiil ki ca mo
be.

'Kwani Alaapi Doŋon kun Çikunu Tonte/ mo

32 Dhali yan'ko'd Yesus ki yuk imanciк
a'di gwo e a'di mo dhali o uni gwo mo
ki: Aha/ koca e eya waambuhany 'kwani
mo be. Haali/ uni 'kon nyakki aha/ ka
cim kwara shwane/ mo dhali uni dar gi
tonte/ mmoshwa mo. Dhali aha/ 'tena bwa
mmohash uni bway pa mo ki te/ mo isi
ciki/ haali/ uni mina buye/ i'thi mo mbway
mo be. 33 Dhali imanciк a'di gwo ki dot a'di
gwo mo mmo/o gwo mo ki: 'Peni mana
mmina ana gam tonte/ jin midi 'kosh jwa
mo e bwam ma si'b mmahan mo mmociya
waambuhany 'kwani kun caaca wakan mo?
34 Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Um
'kona maaŋkuthu'd ekata mo? Uni ki thok
a'di gwo mo ki: Mpesuyi, dhali ushi to
yi'de/ idaka/ mo be. 35 Dhali a'di ki kana
waambuhany 'kwani gwo mo mmo'ko mo
mmo'ko 'pena 'cesh mo be. 36 Dhali a'di
ki bu'th maaŋkuthu'di pesu/ mo dhali to
yi'de/ mo dhali a'di ki 'bora 'bor bwa i is
mo dhali a'di ki 'ce'd uni mo dhali ci uni
ki imanciк a'di gwo mo mmociika waam-
buhany 'kwani mo be. 37 Dhali ki uni 'baar
mo shwakin mo dhali 'kokunu mo mmokap
mo tani uni ki tul maaŋkuthu'd is jin ta
'pisira/ jin 'ce'dkunu bwa mo mmo'tu'da
nura/ pesu/ 'peni jin urkunu 'kup mo be.
38 Uni gwansan kun shwaki to mo tani tana
alaapi doŋon mo mmodhal up ka po/ mo
dhali uci mo be. 39 Dhali a'di ki hasha
waambuhany 'kwani mo dhali a'di cicki'd
mo e bwam ma kur mo mmoya bampa/ gi
Pa Majdal mo be.

16

Mmo/o Bwa ki Par Jamas Mii E mo

1 Dhali 'Kwani Parisiyiin dhali 'Kwani
Sadukiyiin pu'dkin mo dhali pal a'di ki gwo
mo. Uni dotki a'di mo mmotor uni jamas
mii 'peni momis mo be. 2 A'di ki thok
uni gwo mo ki: Ki mo ta mom'pimpili/
mo tani um ki o gwo mo ki: A'di midi ta
a'di mompiriny mo shwane/ haali/ momis
'pera'per mo be. 3 Dhali ka'thamo/ tani a'di
midi ta mon'thama punthar mo shwane/
mo haali/ momis 'pera'per mo dhali wuma
wuma mo. Um mishina jo'da yir mii gi
momis mo tani hili atinta 'kona um ki
misha jo'd jamas mii ma tee mo? 4 Um
'kwani gun tana nyakum yil kun ta thus
ki thus kan mo dhali imanmii miinycal mo
tani ŋapki jamas mii mo janta? bahili jamas
mii minu ci um mo yisa hili isi ciki/ jamas
mii ma Yuunaan mo. Wakan a'di ki dhal uni
mo dhali ya mo be.

Acumat gi 'Kwani Parisiyiin mo

5 Ki imanciк a'di gwo merkin e 'bana gapa
kamu/ mo tani uni ŋaki maaŋkuthu'd mo
mmo'koki guyi jaŋ kamu/ mo be. 6 Yesus
ki o uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ma
dhali jiyi acumat gi 'Kwani Parisiyiin mo
dhali 'Kwani Sadukiyiin mo ma. 7 Dhali
uni su'kkin ki gwo mo, uni 'cena cem

buni mo mmo/o gwo mo ki: Ana 'konaki
guyu/ maa mo be. 8 Hila Yesus mishki
gwo yansan mo dhali o uni gwo mo ki:
Ayy um 'kwani kun gwa'da moŋgam gwo
is ki gwa'd mo. Atinta suka um ki gwo
çem bum kan mo? mmodara um ki tonṯe/
mo. 9 'Kona um ki nyiṯḫ mo 'taa? 'Kona
um ki ka gwo e gom maaŋḳuthu'd kun
shwana 'kwani alaaṗi mudhe'd mo dhali
anura/ ekata i'tu'dkina um mo mmotul
is mo? 10 Walla maaŋḳuthu'di pesu/ kun
shwana 'kwani alaaṗi doŋon mo dhali
anura/ ekatinta i'tu'dkina um mmotul is
mo? 11 Atinta 'kona um ki nyiṯḫ mii mo
ki aha/ dinaki o gwo mo gom tonṯe/ mo?
Jiyi acumaṯ gi 'Kwani Ṗarisiyiin mo dhali
'Kwani Sadukiyiin mo ma. 12 Dhali yan'ko'd
uni mishki gwo 'ban mo ki a'di diki ṯor uni
gwo mo mmojiya cumaṯ gi tonṯe/ mo, hili
gom gwonṯor gi 'Kwani Ṗarisiyiin mo dhali
'Kwani Sadukiyiin mo be.

*Buṯ*erus A'di Ṯorki Mii eya Tente/ goma Yesus mo

13 Dhali ka Yesus ṗu'dki'd e bampa/ gi Paŋ
Kaysariyya gi Pam Ṗilibbi mo tani a'di ki
doṯ imanciḳ a'di gwo gwo mo ki: Ki 'kwani
oki Ya/ gi 'Kwani jana a'dan mo? 14 Dhali
uni ki thoḳ a'di gwo mo ki: Kun tiya on
ka Yohaan jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/
mo. Dhali kun tiya on ki Iliyya mo. Dhali
kun tiya on ka Irmiya mo walla jan 'de/
'peni imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/
mo be. 15 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili
ba um on ki aha/ tana aja mo? 16 Simaan
Buṯerus thoḳ a'di gwo mo ki: /E tana
Ḳristḫos mo, Ya/ ma Arumgimis jin di'd ki
e mo be. 17 Dhala Yesus ki thoḳ a'di gwo
mo ki: Mom'bor mii gom /e mo, Simaan
jin ta ya/ ma Yuuna mo. Haali/ buŋgwar
is mo dhala bas mo tani uni 'koki ṯor a'di
yan eya tente/ e /e mo, hili, Ababam pem
a'di jin di'd e momis mo be. 18 Dhali aha/
ṯora /e gwo mo, /e jin tana Buṯerus mo,
dhali eya ṗo/ wosh yan mo tani aha/ mina
nyaŋa ḳaniisam pem mo, dhali mom'bi'th
gi mowu mo tani midi diki ṗi a'di jiṗi/
mo be. 19 Aha/ mina çi /e amuṗtha/ gi
Bampa/ gi Momis mo, dhali ma to yin jin
mina /e nnon mo e mony'cesh mo tani a'di
minu non mo e momis mo dhali ma to yin
jin mina /e ndhal me'd e mony'cesh mo
tani a'di minu dhal me'd e momis mo be.
20 Yan'ko'd a'di ki ḳan imanciḳ a'di gwo gwo
mo ki 'bi'th mo, mmodiki ṯor wathin ṯal
'deŋ kamu/ gwo mo ki a'di ta'da Ḳristḫos
mo be.

Yesus Ṯorki Wum Piti Iṯwa/a/ mo

21 'Peni mo çaan mo tani Yesus ṯelki mii
'pen mo mmoṯor imanciḳ a'di gwo gwo mo
ki a'di midi mii ya mo e Pa Urushaliim
mo dhali 'kosh is ka nyor ki to ka ris mo
'peni 'kwani gwanyjaḳa/ mo dhali 'peni
igasiis mo dhali iman'kwar to mo, dhali
a'di minu 'kosh jwa mo, dhali ka cim kwara
mo tani a'di minu 'de'k mo be. 22 Dhala
Buṯerus ki bu'th a'di mo dhali ṯel mii 'pen
mo mmoḳucur a'di ki gwo mo mmo/o gwo
mo ki: Arumgimis diki ṯosh kan mo, Taṗa.
Mii yansan midi diki ṗu'di /e ki sule/ sule/
mo be. 23 Hili a'di ki ṯu'k mo dhali owa
Buṯerus gwo mo ki: Seṯaan, yaku/ i'ko'di
aha/ mo ma. /E noni aha/ 'kuṗ mo. Haali/
/e diki di ki 'ban ma Arumgimis mo, hili /e
din ka 'ban gi 'kwani mo be.

24 Yan'ko'd Yesus ki ṯor imanciḳ a'di gwo
gwo mo ki: Waḳki/ wathiŋ kamu/ midi
yayu/ ibaṯḫ aha/ nsho'k mo tani dhalki a'di
non is piti mo ma dhali 'de'k cwany'ciṯḫan
dhul piti mo dhali baṯḫ aha/ nsho'k mo.
25 Haali/ a'diyin jin midi woṯḫ mondiki/em
piti mo tani midi this a'di e mo dhali a'diyin
jin midi this mondiki/em piti e mo gom
gway pem mo tani midi gam a'di mo be.
26 Haali/ mii jin nyo/a wathi/ mo wakata
si'da/ waḳki/ a'di gama'da ris to 'baar mo e
mony'cesh yan mo dhali this mondiki/em
piti e mo? Walla wathi/ midi wan mondiki/
em piti 'ba/ ka tinta mo? 27 Haali/ Ya/ gi
'Kwani midi ṗu'du/ mo nyaḳki iman'doyu
gwom piti ilu/ mo ki monyca gi com mo
dhali yan'ko'd a'di midi çi aris 'kwani 'baar
mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ to jin wana e ki mii
kun miikina uni mo be. 28 Ka jiŋ gana/ aha/
ona um gwo mo ki 'kwanin tiya 'kon kun
doshkini mahan mo shwane/ mo tani uni
mini 'koki nyoḳ wu nṯwa/a/ mo ki uni 'koki
ṗar Ya/ gi 'Kwani e mo mmoṗu'du/ mo
nyaḳki Bampam piti mo be.

17

Mmowarkin ma Yesus Jamas Piti mo

1 Dhali ’ko’da cim pe’de/ mo tani Yesus ki
susa Buṭerus nyaḵki a’di mo dhala Yakuub
dhala Yohaan jin ta’da kam piti mo, dhali
sus uni bway ’kuwosh jin turatur uni ’cena
mo. 2 Dhali a’di ki war is piti mbwambori
uni mo, dhali bwam/em piti ’twaḵki mo
mo me’da tente/ mo dhali burrinyem piti
warki’d ki bany bany me’d moŋkush mo be.
3 Dhali hili aMusa dhali Iliyya piki uni i is mo
mmoṭora/ ṭor nyaḵki a’di mo be. 4 Dhala
Buṭerus ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa
a’di ’boro’d gom aman mmo’kona aman
mmahan mo. Waḵki/ /e ona bwa mo tani
aha/ mina nyaŋ c̱iŋŋa/ ikwara mmahan
mo, jan ṭal ’de/ gom /e mo dhali jaŋ kamu/
goma Musa mo dhali jaŋ kamu/ gom Iliyya
mo be. 5 Ki a’di di’d mmo/o gwo mo tani
hili araḵ jin kushu mo mo ’kamki uni is mo
dhali ’twa/ ’pena raḵ yan mo tani o gwo mo
ki: Yansan ta Ya/m pem jin enka/ mo, a’di
jin ’borka/ bwa i is mo. Ciḵi a’di gwo mo
ma. 6 Ki imanciḵ a’di gwo ciḵki gwo yan mo
tani uni ṭa’kki bwam/em buni a’cesh mo
dhali uni ’tu’dkunu mo ki moŋḵo/ is mo be.
7 Hila Yesus p̱u’dki’d mo dhali ta uni is ki
me’d mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo
ma. Dhalku/ is ki ḵo/ mo ma. 8 Dhali ki uni
’de’kki em buni ki mis mo tani uni ’koki p̱ar
wathiŋ kamu/ e mo, hili jasa Yesus a’di ’de/
mo be.
9 Dhali me’d jin p̱u’dkina uni ka ’cesh
’peni ’kuwosh mo tani Yesus ḵan uni gwo
mo ki: Dhalku/ wathin ṭal ’deŋ kamu/ ki
ṭor tonyjan yan mo ntagi Ya/ gi ’Kwani
minu ’de’k mo ’peni mowu mo be. 10 Dhali
imanciḵ a’di gwo doṭ a’di gwo mo ki: Atinta
i/ona iman’kwar to gwo mo ki Iliyya midi
mii pu’du/ nṭwa/a/ mo? 11 A’di ki thoḵ uni
gwo mo ki: Iliyya pu’dki’d mo dhali a’di
midi thoson aris to ’baar mo be. 12 Hili aha/
ṭora um gwo mo ki Iliyya a’di p̱u’dki’d hila/
mo dhali uni ’koki mish a’di mo, hili uni
ki mii a’diyin jin ’bor uni bwa mo. Wakan
si’da/ Ya/ gi ’Kwani mina isi ’kosh ka nyor
mo e me’d buni mo be. 13 Dhali yan’ko’d
imanciḵ a’di gwo mishki gwo ’ban mo ki
a’di ṭorki uni gwo mo goma Yohaan jin
ta’da manmiiya mii ki yi’de/ mo be.

Yesus Waḉki’da ’Ci jin Bu’thkin ma Rum Thus jin Nyo/o’d mo

14 Dhali ki uni p̱u’dkin eya waambuhany
’kwani mo tani wathiŋ kamu/ p̱u’dki’d
e a’di mo dhali c̱a’bki jiŋ ’kup̱a’dup̱uni
bwambori a’di mo dhali o gwo mo ki:
15 Tap̱a, miiyi mii ap̱o/ ya/m pem mo ma.
Haali/ a’di wu gamp̱aŋ mo dhali a’di ’kosha
is ka nyor kagahara mo. Haali/ me’d ka
ris a’di biṭki’d e bwam o’d mo dhali me’d
ka ris a’di biṭki’d e bwam yi’de/ mo be.
16 Dhali aha/ suskina a’di e imanciḵ /e gwo
mo tani dhali uni ’koki mish a’di waḉ mo
be. 17 Dhala Yesus ki thoḵ uni gwo mo ki:
Ayy, um ’kwani kun aṭẖa moŋgam gwo is
ki aṭẖ kan mo dhali kun c̱aca ii ki c̱aca mo
eya nyaḵum yil bum mo, aha/ mina di i um
ki mo gi wakata mo? Dhali ki mo gi wakata
imiga/ i’dim ’kup̱ e um mo sa/? Susi a’di
mmahan i aha/ mo ma. 18 Dhala Yesus ki
ḵucur a’di ki gwo mo dhali aruma ’cesh
p̱u’dki’d ka pije/ ’peni a’di mo dhali a’ci
a’di waḉkunu ki jahanne/ mo be. 19 Dhali
yan’ko’d imanciḵ a’di gwo p̱u’dkina Yesus
mo uni ’cena mo dhali o a’di gwo mo ki:
Atinta ’kona aman ki mish a’di ur ka pije/
mo sa/? 20 A’di ki thoḵ uni gwo mo ki:
Haali/ moŋgam gwo is bum gwa’dagwa’d
mo. Haali/ ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo
mo ki, waḵki/ um mini ta gi moŋgam gwo
is me’d emen to jin miinuwa ’tash mo tani
um mini o wosha turga/ yansan gwo mo
ki: Dhalki a’di joc̱u/ mo ’peni mo yansan is
’ko’di mun mo ma tani dhali a’di minu joc̱
mo dhali toŋ kamu/ yisa di’da jin minu mol
mii gom um mo be. 21 Hili mii yansan midi
diki piyu/ ’kup̱ ka pije/ mo hili isi ciki/ ki
mon’tho mo dhali ki moŋga/ to mo be.

Doḵ/e aYesus Ṭorki Mowum Piti Iṭwa/a/ mo

22 Me’d jin tulkina uni is mo mmonṭal ’de/
mo e Pany Jaliil mo tani Yesus ki o uni gwo
mo ki: Ya/ gi ’Kwani minu c̱i ’kwanin thusi
me’d mo be. 23 Dhali uni mini ’kosh a’di jwa
mo dhali a’di minu ’de’k ka cim kwara mo.
Dhali uni butha ’tham kagahara mo be.

Mmoc̱iya Guurush gom Gu’b gi Mondheleladhelel mo

24 Dhali ki uni p̱u’dkin e Paŋ
Kap̱ranahuum mo tani imantera tulp̱a/
gom gu’b gi mondheleladhelel mo p̱u’dkina

Buṯerus mo dhali o a'di gwo mo ki: Din ma manṯor gwom bum ki c̱iya thulpa/ mo 'taa?
[25] A'di ki o a'di gwo mo ki: Nye. Dhali ki
a'di pu'dki bway pa mo tani Yesus ki ṯora
ṯor ki a'di nṯwa/a/ mo mmo/o gwo mo ki:
Atinta kuluma /e mbwa mo, Simaan? 'Peni
mana ik̲al ma malik̲ kun 'kon e mony'cesha
thulpa/ mo dhali to gun woṯhu/ 'kup mo?
'Peni iya/m buni mo 'taa? Walla 'peni kun
tiya mo? [26] Dhali a'di o a'di gwo mo ki: 'Peni
kun tiya mo tani Yesus ki o a'di gwo mo
ki: Wakan iya/ 'kon ki 'kus mo. [27] Bahili
mmomina ana 'koki kol uni mo tani yaku/
mo e yi'de/ mo ma dhali biṯa bi'c mo dhali
bu'th wa'c jin yayi'di ṯwa/a/ ka pije/ mo
dhali ki /e mini k̲a'd a'di 'twa/ mo tani /e
mini gama guurush e 'twam piti mo. Buthi
c̱aan mo dhali c̱i a'di ki uni mo gom aha/
mo dhali gom is pini mo.

18

Kaja A'di Cade?

[1] Dhali ka tee c̱aan mo tani imanci k̲ a'di
gwo pu'dkina Yesus mo dhali o a'di gwo mo
ki: Kaja a'di ica'd mo e Bampa/ gi Momis
mo? [2] Dhali a'di ki yuk̲a 'ci mo dhali kar a'di
e bwaman uni mo [3] dhali o gwo mo ki: Ka
jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki isi ciki/
wak̲ki/ um 'koki ṯu'k mo dhali war ki uc̱i
mo tani um mini 'koki se Bampa/ gi Momis
ki sule/ mo be. [4] A'diyin jin kar is piti ki
gwa'd mo mmowa e ka 'ci yansan mo tani
a'di icaaca mo e Bampa/ gi Momis mo be.
[5] A'diyin jin midi budha 'ci gi wakansan ki
gway pem mo tani a'di buthi aha/ mo be.
[6] Hili a'diyin jin midi rak̲ jan ṯal 'de/ 'peni
uni gwansan kun gwa'dan kun gam gwo is
e aha/ mo mmomii miinthus mo tani a'di
midi 'taki 'bor mo gom a'di ka dhan wosha
caaga/ minu 'taki dek̲ a'di e 'bam piti mo
dhali biṯ a'di mo e k̲ulkun yi'de/ mo be.

Mompal gom Miinthus mo

[7] Wayyi e 'kwaniny'cesh mo gom mompal
gi miinthus mo. Haali/ a'di ta mii jin
midi ta mii mo ki mompal mini pu'du/
mo. Dhali hili, wayyi e wathi/, a'di jin
pu'dkina mompal 'peni cine/ mo be. [8] Dhali
wak̲ki/ me'd pini walla sho'k pini rak̲ /e mo
mmomii miinthus mo tani 'ciṯhi/ uni mo
ma dhali ṯaki uni asho 'peni /e mo haali/
a'di 'boro'd gom /e mo mmocic̲ mondiki/
e ki ŋul mo walla ki ŋwol mo jin minu
'koki biṯ /e ki me'd su/ mo walla ki sho'k
su/ mo e mo ma al o'd ki sule/ mo be.
[9] Dhali wak̲ki/ em pini rak̲ /e mo mmomii
miinthus mo tani buk̲i a'di mo ma dhali biṯi
a'di ka pije/ 'peni /e mo. A'di 'boro'd gom
/e mo mmocic̲ mondiki/e ki en ṯal 'de/ mo
jin minu 'koki biṯ /e ki e su/ mo e mo ma al
o'd jin k̲akacak̲aka'c mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom K̲a'bal jin Thisi E mo

[10] Hil ki 'bore/ ki um mini 'koki wak̲
jan ṯal 'deŋ kamu/ 'peni uni gwansan kun
gwa'dan mo haali/ aha/ ṯora /e gwo mo
ki e momis mo tani iman'doyu gwom buni
isa yempa/ uni hilki bwam/e ma Ababam
pem jin di'd e momis mo be. [11] Haali/ Ya/
gi 'Kwani pu'dki'd mo mmowoṯh uni gun
thiskunu e mo be. [12] Um kulumi gwo mbwa
jin wakata mo? Wak̲ki/ wathi/ ta gi k̲a'bal
iss 'kwanimpa mmudhe'd mo dhali jan ṯal
'deŋ kamu/ 'peni uni thiski e mo tani mina
a'di diki dhal uni iss 'kwanimpa mmudhe'd
aṯhka 'de/ mo e moŋ'kuwosh mo dhali ya
mo mmoŋap jin ṯal 'de/ jin thiski e mo
'taa? [13] Dhali wak̲ki/ a'di ki gam a'di mo
tani ka jiŋ gana/ aha/ ṯora /e gwo mo ki
a'di 'kunya bwa ki 'kuny kagahara mo gom
a'di jin 'dap uni 'twa/ ka iss 'kwanimpa
mmudhe'd aṯhka 'de/ mo kun 'koki this e
mo ki sule/ mo. [14] Wakan a'di si'da/ diki ta
bwa ma Ababam pem jin di'd e momis mo ki
jan ṯal 'deŋ kamu/ 'peni uni gwansan kun
gwa'dan mo tani minu 'taki 'koki 'ce'd sho'k
mo be.

Akam gi Miiki Miinthus mo

[15] Wak̲ka kam pini mii miinthus apo/ /e
mo tani yaku/ mo dhali ṯor a'di miim piti
mo c̱e um su/ mo, /e dhali a'di 'de/ mo.
Wak̲ki/ a'di cik̲ /e gwo mo tani /e warana
kan mo be. [16] Hili wak̲ki/ a'di diki cik̲ gwo
mo tani susi jan ṯal 'deŋ kamu/ mo walla
su/ mo nyak̲ki /e mo ki aris gwo 'baar mo
ka 'deṯe/ 'deṯe/ kun onu mo minu 'da'b
'pen mo mmota du'd gwo gi 'twaŋ 'kwani
su/ mo walla kwara mo be. [17] Wak̲ki/ a'di
ki ush gwo cik̲ 'peni uni mo tani ṯori a'di ki
'kwaniŋ k̲aniisa mo, dhali wak̲ki/ a'di si'da/
ki ush gwo gi 'kwaniŋ k̲aniisa cik̲ mo tani
dhalki a'di wara'd gom /e ki wathi/ jin diki

ta Wathi/ Yahuuda/ mo dhali ka mantera
thulpa/ mo be. 18 Ka jiŋ gana/ aha/ ṭora
um gwo mo ki ma to yin jin mina umi nnon
mo e mony'cesh yansan mo tani a'di minu
non mo e momis mo dhali ma to yin jin
mina umi dhal me'd mo e mony'cesh mo
tani a'di minu dhal me'd mo e momis mo
be. 19 Doḳ/e aha/ ona um gwo mo ki waḳki/
'kwani 'koni su/ mbwam um kun gami gwo
me'd mo e mony'cesh mo gom ma to yin jin
mina uni doṭ mo tani a'di minu mii gom uni
ki gway ma Ababam pem jin di'd e momis
mo be. 20 Haali/ waḳki/ 'kwani 'koni su/ mo
walla kwara mo kun tuli is mo e gway pem
mo tani aha/ dina e bwam uni mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Çiŋkina/ jin Diki Dhala Kamu/ Amurem Piti 'Pen mo

21 Dhali yan'ko'd Buṭerus pu'dki'd mo
dhali o a'di gwo mo ki: Tapa, me'd ekata
min ma kam pem mmii miinthus apo/ aha/
mo dhali aha/ ki dhal a'di miinthus piti
'pen mo? a/me'd kun 'koni saba kana?
22 Yesus ki thoḳ a'di gwo mo ki: Aha/ dinaki
o /e gwo mo ki jasi me'di saba mo, hili me'd
saba/iin pi saba mo.

23 Wakan Bampa/ gi Momis minu kar ka
par 'ban ka maliḳ jin thosoni gwo nyaḳki
çiŋkinam piti mo gom to gun deŋu e mo.
24 Ki a'di ṭelki mii 'pen mo mmodeŋ a'di e
mo tani jaŋ kamu/ suskunu mo e a'di mo jin
din ma murem piti m'ba/ mo ki dhan* ku-
luny 'dolkon alaapi 'kume'd mo. 25 Dhali ki
a'di diki mish mmoçi a'di to mo tani tapam
piti ḳanki gwo mo ki a'di minu yol mo
nyaḳki ashim piti mo dhali ki uçim piti ilu/
mo dhali ka ris to 'baar mo kun tana a'di mo
tani, dhali mii jin din ma mure/ a'di m'ba/
mo tani minu çi mo be. 26 Wakan çiŋkina/
a'di biṭki'd ki jiŋ 'kupa'dupuni sho'k piti mo
mmowoṭh gwo is gom a'di mo mmo/o gwo
mo ki: Tapa, 'kuçi bwa gom aha/ mo ma
dhali aha/ mina çi /e aris to 'baar mo be.
27 Dhali gom miiny çiŋkina/ jin miikina a'di
mo gom a'di mo tani tapa gi çiŋkina/ ki 'cuḳ
a'di 'ba/ mo dhali dhal a'di amurem piti
'pen mo be. 28 Hili eny çiŋkinan 'de/ yan mo
tani me'd jin yakina a'di ka pije/ mo tani
a'di gamki 'kup ki çiŋkinam pitiŋ kamu/
mo a'di jin din ma mure/ a'di m'ba/ mo
ka riyaal iss 'kwanimpa ikwara mo. Dhali
a'di ki jigiṭ a'di 'ba/ ki me'd mo dhali o
gwo mo ki: Çiyaa/ to jin din ma mure/
/e m'ba/ mo ma. 29 Wakan agarr piti jin
nyaḳa a'di aṭu'c mii mo tani biṭki'da 'cesh
mo dhali woṭh a'di gwo is mo mmo/o gwo
mo ki: 'Kuçi bwa gom aha/ mo ma dhali
aha/ mina çi /e amurem pini mo be. 30 A'di
ushu'd mo dhali ya mo dhali kar a'di eya
sijin mo ntagi a'di midi 'taki çiya mure/
mo be. 31 Ki imannyaḳa ṭu'c mii ki a'di, ki
uni parki a'di jin bu'thki embul mo mo tani
uni butha 'tham kagahara mo dhali uni ki ii
mo dhali çi gwo e tapam buni mo goma ris
to gwansan kun bu'thki embul mo mo be.
32 Dhali yan'ko'd tapam piti ki doṭ a'di gwo
mo dhali o a'di gwo mo ki: /E ta çiŋkina/ jin
ta thus ki thus mo. Aha/ dhalkina /e arisa
murem pini 'peni 'baar mo haali/ /e wuki
aha/ jwa i is mo be. 33 Dhali /e mini 'taki diki
ta gi momiimii apo/ amannyaḳa ṭu'c pini
mii mo me'd jin miikika/ mii apo/ /e mo?
34 Dhali ka nyor mo tani tapam piti a'di ki çi
a'di ki imanjiya sijin mo ntagi a'di midi 'taki
çi amurem piti 'baar mo be. 35 Wakan si'da/
Ababam pem jin di'd e momis mo midi mii
kan goma ris umi 'baar mo ka 'deṭe/ 'deṭe/
mo waḳki/ um 'koki dhal ikam bum amure/
miinthus buni 'pen 'pena dum bum gana/
mo be.

19

Yesus Ṭorki Gwo gom Mo jin Dhaluwa
Dhal 'Pen mo

1 Dhali ka Yesus 'baarki'da ris gwo
gwansan mo mmo/o mo tani a'di yaki'd
mo 'peni Pany Jaliil mo dhali çiç mo e
Bampa/ Yahuudiyya mo e bwampo/ Yi'deŋ
Ḳumma/ Uurdun mo be. 2 Dhali adhana
waambuhany 'kwani caaca baṭhki a'di
nsho'k mo dhali a'di ki waç uni mo be.
3 Dhali 'Kwani Parisiyiin pu'dkini a'di mo
dhali pal a'di ki gwo mo mmo/o gwo
mo ki: A'di ta mii jin dhala gwoŋḳan
bway mo mmomina wathi/ thoson gwo
mo mmodhal ashim piti 'pen mo goma
ris miin tiya kun ṭocon mo 'taa? 4 A'di ki
thoḳ gwo mo ki: 'Kona um ki deŋ gwo e

* 18:24 Dhan kuluny 'dolkon 'de/ wana e ka jineeh iss 'kwanimpa ka iss 'de/ aṭha iss 'de/ apo/ mo.

mo ki a'di jin uḵki uni 'peni ka muŋ'kup̱
mo uḵki uni mo mmota wathiŋ gwaṯẖ mo
dhali wathim 'bomi mo 'taa? 5 Dhali a'di
ki o gwo mo ki: Haali/ gom 'kup̱ mii gi
wakan mo tani wathi/ midi mii dhal com
'pen mo dhali kum 'pen mo dhali gam is
me'd ki ashim piti mo dhali uni su/ ṯala
buŋgwar isa ṯal 'de/ mo be. 6 Wakan uni
doḵ/e 'koni su/ doḵ/e yisa. Hili uni ṯal
'de/ mo. Haali/ gwo gi wakan mo tani a'di
jin gam ma Arumgimis is mo mmota isa
'de/ mo tani dhalku/ ki dhal wathiŋ kamu/
bway mo mmoḵwa/ uni bwa mo. 7 Dhali
uni ki thoḵ a'di gwo mo ki: Ba katinta iḵan
ma Musa gwo mo ki wathin ṯal 'de/ midi
thosona warka/ jin dhaluwa dhal 'pen mo
mmodhala yim 'pen mo? 8 Dhali a'di ki
thoḵ uni gwo mo ki: Haali/ adum bum kun
'bitha'bi'th mo tani aMusa dhalki um bway
mo ba/ mmodhal up̱ bum 'pen mo, hili
'peni ka muŋ'kup̱ mo tani a'di yisa wakana.
9 Dhali aha/ ona um gwo mo ki: A'diyin jin
midi dhal ashim piti 'pen mo gom ma to
gunn kun ṯocon mo dhali mash jaŋ kamu/
mo tani a'di miiki miinyc̱al mo be. Mo ma
dhal 'pen midi diki mii di mo gom ma to
gunn kun ṯocon mo, hili isi ciki/ mo waḵka
'bom mii miinyc̱al ki wathiŋ kamu/ mo
be. Dhali a'diyin jin midi masha 'bom jin
dhal ma kaṯẖim piti 'pen mo tani a'di miiki
miinyc̱al mo.
10 Dhali imanciḵ a'di gwo o a'di gwo mo ki:
Waḵki/ wakan gom wathiŋ gwaṯẖ mo gom
gwo gi ash mo tani mane shi/ miim 'boro'd
jin minu mash mo? 11 Hili a'di ki o uni gwo
mo ki: Aris 'kwani 'baar mo yisa mini bu'th
gwo yansan mo yisa, hili jasi uni gwansan
kun c̱ikunu a'di mo be. 12 Haali/ 'kwanin
tiya 'kon ki mantil wakan mo 'peni mo jin
dhodhu uni mo dhali 'kwanin tiya 'kon kun
ta mantil 'peni mantil kun miina 'kwani uni
mo dhali 'kwanin tiya 'kon kun mii is buni
ki mantil mo uni 'cena mo gom gway gi
Bampa/ gi Momis mo. A'di jin mishi gwo
yansan bu'th mo tani dhalki a'di bu'th a'di
mo ma.

Yesus 'Borki Ushi Uc̱iŋ Gwa'dga/ Mii mo

13 Dhali yan'ko'd 'kwani 'kon mmoḵali uc̱i
i a'di mo ki a'di midi kar me'd piti ap̱o/ uni
mo dhali 'tho mo. Dhali imanciḵ a'di gwo
uni ḵucurki 'kwani ki gwo mo be. 14 Hila
Yesus ki o gwo mo ki: Dhalki uc̱i iiyini aha/
mo ma. Dhalki uni ki non mo haali/ e
Bampa/ gi Momis mo tani a'di ta'd gi uni gi
wakan mo be. 15 Dhali a'di ki kar me'd piti
ap̱o/ uni mo dhali ya mo be.

Wathin Dhuru'c jin Ta Pa ki Pa mo

16 Dhali hili, jan 'de/ p̱u'dki'di a'di mo
mmo/o gwo mo ki: Manṯor gwo, tom
'boro'd jin miga/ mii mii mo ta'da ta mo?
mmogam mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye
'ba/ mo. 17 Dhali a'di ki thoḵ a'di gwo mo
ki: Atinta doṯa /e aha/ gwo mo gom a'di
jin 'boro'd mo? Jan ṯal 'deŋ kamu/ di'd
jin 'boro'd mo. Waḵki/ /e mini 'taki c̱iḉ
mondiki/e mo tani dhuyi gwoŋḵan kun
'kwarkunu mo ma. 18 Dhali a'di ki o a'di
gwo mo ki: Jana? Dhala Yesus ki thoḵ a'di
gwo mo ki: /E mini mii dhalka 'kosh ki mii
'kosh mo. /E mini mii dhalki c̱al ki mii
mii mo. Dhali /e mini mii dhalku/ ki mii
ḵwal to mo. Dhali /e mini mii dhalku/ ki
aḵ wathiŋ kamu/ gwo i is mo. 19 Taḵi cim
dhali kwan mo dhali /e mini ena mannyaḵ
c̱a'b pini me'd is piniŋ gana/ mo be. 20 Dhali
dhuru'c wathi/ ki thoḵ a'di gwo mo ki: Aris
to gwansani 'baar mo tani miikika/ mo.
Dhali to jin wakata i/aṯẖka/ mo? 21 Yesus
ki thoḵ a'di gwo mo ki: Waḵki/ /e mini 'taki
ta wathim 'borgaŋ gana/ mo tani yaku/ mo
dhali yola ris to kun tana /e mo, dhali c̱iki
uni ki 'kwani kun hatha'ko'd mo, dhali /e
mini gam to kun ish ḵumma/ mo e momis
mo. Dhali yayu/ mo mmobaṯẖ aha/ nsho'k
mo. 22 Ki wathin dhuru'c ciḵki gwo yansan
mo tani a'di yaki'd mo ki bwa jin diṯadiṯ mo,
haali/ a'di ta wathi/ jin isha to ka enthus
mo be.
23 Dhala Yesus ki o imanciḵ a'di gwo gwo
mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo
ki: A'di diṯa mii ki diṯ mo gom wathi/ jin
ta pa ki pa mo mmoc̱iḉ Bampa/ gi Momis
mo be. 24 Doḵ/e aha/ ṯora um gwo mo ki:
A'di 'disha mii ki 'dish mo gom kalman mo
mmoya ki solol e jisa 'dip̱ira/ mo mmodhal
wathimpa e i is mo, a'di jin ta pa ki pa
mo mmoc̱iḉ Bampa/ ma Arumgimis mo be.
25 Ki imanciḵ a'di gwo ciḵki gwo yansan mo
tani uni 'kokin mo mmomer kagahara mo
mmo/o gwo mo ki: Waḵki/ a'di wakan mo
tani ba ija a'di mminu iwoṯẖ mo? 26 Hila
Yesus ki hil uni mo dhali o uni gwo mo ki:

Ki miiŋ ’kwani mo tani a’di molu mii mo,
hili ka Arumgimis mo tani aris to ’baar mo
mishu mii mo be. [27] Dhali yan’ko’d Buṯerus
ki thok a’di gwo mo ki: Hili, aman dhalkina
aris to ’peni ’baar mo dhali baṯh /e nsho’k
mo dhali aman mina ta ga ta mo? [28] Yesus
ki thok uni gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/
ṯora um gwo mo ki e momis jin this dhali e
mony’cesh jin this mo tani ki Ya/ gi ’Kwani
midi ca’ba po/ kursi gi monycam piti mo
tani um kun baṯhi aha/ nsho’k mo tani mini
’ko si’da/ apowa kursi ma malik kun ’koni
’kume’d i’ce’dka su/ mo mmodwall uci ma
Israyiil gwo mo, uni kun ’kon ma waki
’kume’d i’ce’dka su/ mo be. [29] Dhali aris
’kwani ’baar mo ka ’deṯe/ ’deṯe/ uni gun
dhalki gu’b buni ’pen mo walla ikam buni
mo walla i’bwah buni mo walla icom mo
walla ikum mo walla ucim buni mo walla
mo mo gom gway pem mo tani uni mini
bu’th to ki me’d iss ’kwanimpa mmudhe’d
mo dhali ta gi mal gi moŋ’koki/e ki sule/
sule/ ya ye ’ba/ mo. [30] Hili ’kwani ka ris
kun ’koni ṯwa/a/ mo tani uni minu dhu
ŋ’ko’d mo be dhali uni gun ’koni ’ko’d mo
tani minu dhu nṯwa/a/ mo be.

20

Imanmiiya Ṯu’c e Bwam Monsinu mo

[1] Haali/ Bampa/ gi Momis a’di wana e ki
wathi/ jin cila gu’b mo, a’di jin ya’d mo
mon’thamo/ ka’tum mo mmoŋap imanmi-
iya ṯu’c mo gom bwaman monsinum piti
mo be. [2] ’Ko’di gwo jin gama a’di me’d
nyakki imanmiiya ṯu’c piti mo gom nasa
guurush ka tee mo tani a’di ki hash uni
e bwaman monsinum piti mo be. [3] Dhali
a’di yaki’d mo dok/e ka tente/ ta’da tente/
pedoŋon mo tani a’di parki ’kwanin tiya e
mo mmodosh mo ka wuny is e mo ma suug
mo be. [4] Dhali e uni mo tani a’di ki o uni gwo
mo ki: Um mini ii e bwaman monsinum
pem mo si’da/ dhali a’diyin jin ’boro’d mo
tani aha/ mina ci um a’di mo. Wakan uni
iikin mo be. [5] Gom ya jin yana a’di dok/e ka
tente/ di’di bwaŋ ’kup mo dhali ka tente/
kwara mo tani a’di ki mii mii jin nyakka’d
kan mo si’da/. [6] Dhali ka tente/ ta’da tente/
mudhe’d mo tani a’di yaki’d mo dhali gam
kun tiya mmodosh mo dhali a’di ki o uni
gwo ki: Atinta dosha um mmahan ka wuny
is kan iyula tee mo? [7] Uni ki thok a’di gwo
mo ki: Haali/ wathin ṯal ’de/ yisa di’da jin
ŋapi aman mo. A’di ki o uni gwo mo ki: Um
mini iiku/ mo e bwaman monsinum pem
mo si’da/. [8] Dhali ki mom’pimpili/ pu’dki’d
mo tani com gi monsinu o’da mandhu tom
piti gwo mo ki: Yuki imanmiiya ṯu’c mo
dhali ci uni tom buni gun miina uniya ṯu’c
mo mmoṯel ’pen nyakki uni gun ’ko’d mo
ntagi uni kun ’koni ṯwa/a/ mo be. [9] Dhali
ki uni gwansan kun yukkunu mo ka tente/
mudhe’d pu’dkin mo tani uni ka ’deṯe/
’deṯe/ bu’thki nasa guurush mo. [10] Dhali
ki uni kun ’koni ṯwa/a/ pu’dkin mo tani
uni kulumki gwo i bwa mo ki uni mini ’taki
bu’th ki nyanye/ mo. Hili uni ’baar mo ka
’deṯe/ ’deṯe/ si’da/ bu’thki nasa guurush
si’da/ mo be. [11] Dhali ki uni bu’thki uni mo
tani uni miikina gumgum apo/ com gu’b
mo [12] mmo/o gwo mo ki: Uni gwansan kun
miikina ṯu’c ŋ’ko’d mo ka jasa tenten ’de/
mo tani dhali /e ki dhu uni mmonyakki
aman mana, aman kun miikina ṯu’c kun
diṯadiṯ ka tente/ jin ’batha’ba’th kan mo.
[13] Hili a’di thok jan ṯal ’deŋ kamu/ gwo mo
’peni uni mo ki: Akam pema, aha/ dinaki
mii /e ki shi/ mo. Dina /e ki gam gwo
me’d ki aha/ mo gom nasa guurush mo
’taa? [14] Buthi a’di jin ta jim pini mo ma dhali
yaku/ mo. Aha/ kwanykina a’di jin cika/
uni gwansan mo kun iiyini ’ko’d mo me’d
jin cikika/ /e mo be. [15] Aha/ dina bway ki
kany mo be mmomii to jin oyaa/ bwa mo
gom a’di jin ta jim pem mo be. Walla mina
/e ta ham ’kus mo gom aha/ mmomiga/
mii ka ’the mo ki ’bore/ mo ’taa? [16] Wakan
uni gun ’koni ’ko’d mo tani minu dhu nṯwa/
a/ mo dhali uni gun ’koni ṯwa/a/ mo tani
minu dhu ŋ’ko’d mo be.

Yesus Ṯorki Mowum Piti Iṯwa/a/ Me’di
Kwara mo

[17] Dhali ka Yesus yaki’d ka gagamis e Pa
Urushaliim mo tani a’di suski imanciḳ a’di
gwo i’kume’d i’ce’dka su/ mo uni ’cena mo
dhali e bway mo tani a’di ki o uni gwo mo ki:
[18] Hili ana iina ii ka gagamis e Pa Urushaliim
mo, dhali Ya/ gi ’Kwani minu ci ’kwaniŋ
gasiis kun cani me’d mo dhali iman’kwar to
mo, dhali uni mini wak a’di mo mmo’kosh
a’di jwa mo be. [19] Dhali uni mini ci a’di
ki ’kwani kun ’koki ta ’Kwani Yahuuda/
mo mmomii a’di ka mak mo dhali mmodor

a'di mo dhali 'kosh a'di mo ki cwany'ciṯhan dhul mo, dhali a'di midi cu mis mo ka cim kwara mo be.

Gwondoṯ ma Yakuub dhala Yohaan mo

20 Dhali yan'ko'd ata'da gi iya/ ma Sebadi pu'dkini a'di mo nyakki iya/m piti mo dhali 'ko ki jiŋ 'kupa'dupuni bwambori a'di mo, dhala yim ki doṯ a'di gwo mo gom to mo. 21 Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Atinta ŋapa /e mo? Ayim ki thok a'di gwo mo ki: Kani iya/m pem su/ gwansan gwo mo ma mmo'ko mo, jan 'de/ midi ça'b /e ki me'da bim poros pini mo dhali jan 'de/ midi ça'b /e ki me'da biny cam pini mo e bampam pini mo be. 22 Hila Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Um 'koki mish to jin doṯkina um mo be. Um mini mish piya kubbaaya jin pikika/ mo 'taa? Uni ki thok a'di gwo mo ki: Aman mina mish mii mo be. 23 A'di ki thok uni gwo mo ki: Um mini piya kubbaayam pem mo. Hili mmo'ko aha/ ki me'da bim poros pem mo dhali ki me'da cam pem mo tani a'di diki ta miim pem mmodhal um bway mo, haali/ a'di ta mo gom uni gwansan kun thosonkin ma Ababam pem mo gom uni mo be. 24 Dhali ki uni gun 'koni 'kume'd cikki gwo yan mo tani uni 'kokin ka nyor mo apo/ uni su/ gwansan mo kun ta ikam mo be. 25 Hila Yesus yukki uni mo dhali o gwo mo ki: Um mishki mo mo ki tapa kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mii miin tapa apo/ uni mo dhali 'kwanim buni gun can mo miiki moshirr apo/ uni mo be. 26 Mii yansan minu 'koki mii wakan e bwam um mo. Hili a'diyin jin midi 'taki ca mo mbwam um mo tani a'di midi mii ta amanmiiya ṯu'c bum mo. 27 Dhali a'diyin jin midi 'taki di nṯwa/a/ mbwam um mo tani a'di midi mii ta çiŋkinam bum mo be. 28 Wakansan me'd Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo ki a'di minu 'koki mii to mo tani hili ki a'di midi mii to gom 'kwani mo dhali mmoçi mondiki/em piti mo mmota amangwam gom 'kwani ka ris mo be.

'Kwani Su/ kun Bu'thki Momish Mo mo

29 Dhali me'd jin iikina uni ka pije/ mo 'peni Pa Ariiha mo tani adhana waambuhany 'kwani baṯhki a'di nsho'k mo be. 30 Dhali hili 'kwaniny ja'da/ isu/ 'kokin e shemen bway mo be. Ki uni cikki gwo ka Yesus yaki'd ki yampe mo tani uni cuu gwo kagahara ki: Miiyi mii apo/ aman mo ma, Ya/ ma Dawuu'd mo. 31 Dhali awaambuhany 'kwani kucurki uni ki gwo mo mmoṯor uni gwo mo mmo'ko ki shwam mo. Hili uni cuukin kagahara ki nyanye/ mo ki: Tapa, miiyi mii apo/ aman mo ma, Ya/ ma Dawuu'd mo. 32 Dhala Yesus doshki'd mo dhali yuk uni mo dhali o gwo mo ki: Atinta o um bwa jin miga/ mii gom um mo? 33 Uni thok a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki em bam ka'du mo ma. 34 Dhala Yesus ki kwo'c uni e i is mo dhali ta uni em buni ki me'd mo, dhali ki jahanne/ uni bu'thki momish mom buni mo dhali uni baṯhki a'di nsho'k mo be.

21

Mo jin Pinu Mii E mo Mmociç Pa Urushaliim mo

1 Dhali ki uni 'dishkin e Pa Urushaliim mo dhali pu'd mo e Pam Beeṯpaji mo e 'Kuwosh Seṯuun mo tani yan'ko'd Yesus ki hash imanciḳ a'di gwo isu/ mo 2 mmo/o uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma e bampa/ jin di'd ka par 'bani um mo dhali ki jahanne/ um mini gam thuluny jin shi'du/ mo dhali aran nyak di ki a'di mo. 'Cuki uni mo dhali 'doyu/ uni i aha/ mo ma. 3 Wakki/ wathin 'deŋ kamu/ midi 'taki o um gwo mo tani um mini o a'di gwo mo ki: Tapa a'di midi mii ta gi uni mo dhali a'di midi doku/ uni ki jahanne/ mo be. 4 Mii yansan a'di bu'thki mo mo jin minu thim gwo mo, a'di jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo mmo/o gwo mo ki:

5 Ṯori 'bwa/ ma Sihyuun gwo mo ma,
hili amalik pini a'di pu'dki'd e /e mo
mmokar is ki gwa'd mo, dhali a'di merki thuluny apo/ mo,
dhali eya po/ ari thuluny mo, a'di jin ta arin thuluny mo.

6 Imanciḳ a'di gwo uni iikin mo dhali mii a'di me'd gwo ma Yesus jin kankina a'di uni mo be. 7 Uni suski thuluny dhali aran mo dhali pa'd burrinyem buni apo/ uni mo, dhali a'di merki a'di apo/ mo be. 8 Dhala waambuhany 'kwani 'dishkina 'twa/ m'baar mo uni kun pa'dki burrinyem buni mbway mo dhali kun tiya uni kwa/ kina biny cwa mo dhali pa'd uni e bway

mo be. [9] Dhala waambuhany 'kwani iikini
bwambori a'di mo dhali uni gun baṯḫki
a'di nsho'k mo tani ḵumki cuuwa/ mo ki:
Hosanna e Ya/ ma Dawuu'd mo. Mom'bor
mii gom a'di jin yayi'd ki gway gi Taṗa mo.
Hosanna a'di jin di'd e mo jin eḵa/ eḵ mo.
[10] Dhali ki a'di ciḉki'd mo e Pa Urushaliim
mo tani aris 'kwani gi 'peŋkuman bampa/
uni ḉi'thkunu is ki mii mo mmo/o gwo mo
ki: Kaja a'danne? [11] Dhala waambuhany
'kwani o gwo mo ki: Yansan ta'da Manḉi
Gwo jin ta'da Yesus 'peni Pa Naasira gi Pany
Jaliil mo be.

Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo

[12] Dhala Yesus ciḉki'd e gu'b gi mondhele-
ladhelel ma Arumgimis mo dhali urki'da ris
uni ka pije/ mo uni gun yolki to mo dhali
kun yoli to mo e gu'b gi mondheleladhelel
mo. Dhali a'di ki 'daŋkala tharabeesa gi
uni gun wani emena guurush mo dhali
moŋ'ko gi uni gwansan kun yoli gurko/
mo be. [13] A'di ki o uni gwo mo ki: A'di
'kwarkunu mo ki: Gu'b pem minu yuḵ ki
gu'b gi mon'tho mo. Hili um ki mii a'di
me'd gu'b gi 'kwanin 'di/ mo be.
[14] Dhali 'kwaniny ja'da/ dhali uni gun
ta ŋwol ṗu'dkini a'di mo e gu'b gi mond-
heleladhelel mo dhali a'di waḉki uni mo
be. [15] Dhali hili ki igasiis kun can mo dhali
iman'kwar to mo ṗarki miim 'borga/ kun
miikina a'di e mo tani dhali uḉi mmogwona
uni mo e gu'b gi mondheleladhelel mo ki:
Hosanna e Ya/ ma Dawuu'd mo tani, uni
'kokin ka nyora du mo be. [16] Dhali uni ki o
a'di gwo mo ki: A/e cikki gwo jin ona uni
gwansan mo? Dhala Yesus ki thoḵ uni gwo
mo ki: Nye. 'Kona um ki deŋ gwo e ki suny
suny mo 'taa? jin o gwo mo ki:

'Peni 'twa/ uḉi dhali uni gun ṗina ko mo
tani
/e ḵalki momaŋa 'borgaŋ gana/ mo be.

[17] Dhali a'di ki dhal uni 'pen mo dhali ya mo
e 'peŋkuman bampa/ gi Pam Beeṯaniya mo
dhali ḉa'b e mun mo be.

Cwamṗu/ jin Jeekunu mo

[18] Dhali ki mo ta mon'thamo/ mo tani
me'd jin doḵkina a'di e 'peŋkuman bampa/
mo tani a'di 'koshkina ṯe/ mo be. [19] Dhali
a'di yaki'd mo mmoŋaṗa ṗu/ mo jin di'd
e shemen bway mo dhali ki a'di yaki'd mo
dhali diki gam maman ṯal 'de/ 'peni a'di mo
tani hili jasi 'cemen uni 'cena mo be. Dhali
a'di ki o a'di gwo mo ki: Maman 'peni /
e mo tani minu 'koki piyu/ shush ka pije/
ki sule/ sule/ mo doḵ/e. Dhali aṗu/ a'di
ḵu'thki'd ki jahanne/ mo be. [20] Dhali ki
imanciḵ a'di gwo ṗarki a'di e mo tani uni
merkin mo mmo/o gwo mo ki: Hili atinta
lan ma ṗu/ ḵu'th hila/ ki jahanne/ kan mo?
[21] Dhala Yesus ki thoḵ uni gwo mo ki: Ka jiŋ
gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Waḵki/ um
mini ta gi moŋgam gwo is mo dhali 'koki
shi/ bwa 'kuṗ mo tani um mini 'koki mii
jasi a'di jin miikunu mo gom cwamṗu/ yan
mo. Hili waḵki/ um mini owa dhan wosha
turga/ yansan gwo mo ki: Dhalki a'di gunu
mo dhali biṯ mo e bwam ḵumma/ yi'de/ mo
tani, a'di minu mii mo be. [22] Dhali ma to
yin jin mina umi doṯ ki mon'tho mo tani
um mini bu'th a'di mo waḵki/ um ta gi
moŋgam gwo is mo be.

Moshirr ma Yesus Doṯkunu Gwondoṯ mo

[23] Dhali ki a'di ṗu'dki'd mo e gu'b gi
mondheleladhelel mo tani igasiis kun can
dhali 'kwani gwanyjaḵa/ gi 'kwani mo, uni
ṗu'dkini a'di mo me'd jin ṯorkina a'di gwo
mo dhali o gwo mo ki: Ki moshirr jana
sa/ mmiikina /e aris to gwansani 'baar
mo kan? Dhali aja a'di iḉiki /e moshirr
yansan mo? [24] Yesus ki thoḵ uni gwo mo
ki: Aha/ si'da/ mina thoḵ um gwondoṯ
mo dhali waḵki/ um mini ṯor aha/ gwon
thoḵ mo tani yan'ko'd aha/ si'da/ mina
ṯor um gwo mo gom gwo gi moshirr yan
jin miikika/ to gwansan mo be. [25] Ki mo
jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo tani
'peni mana moye? 'Peni momis mo 'taa?
Walla 'peni 'kwani mo? Dhali uni walkin
ka rem 'kuṗ mo mmo/o gwo mo ki: Waḵki/
ana mina 'taki o ki 'peni momis mo tani a'di
midi 'taki o ana gwo mo ki: Ba tinta 'kona
um ki gam a'di gwo is mo? [26] Hili waḵki/
ana ona ki, 'peni 'kwani mo tani, ana ḵo/
kina waambuhany 'kwani mo. Haali/ uni
'baar mo karkina Yohaan ka manḉi gwo ma
Arumgimis mo be. [27] Wakan uni thoḵkina
Yesus gwo mo ki: Aman mola mo mo be.
Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wakan
si'da/ aha/ mina diki ṯor um gwo mo gom

moshirr yan kun miikika/ aris to gwansan mo be.

Gwom 'Bith/e gom Iya/ Isu/ mo

[28] Dhali um kulumki gwo mbwa wakata mo? Gom wathi/ jin 'kona iya/ isu/ mo. Dhali a'di yaki'd mo e a'di jin ta'da bwanyara/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Ya/ uma, yaku/ mo dhali miiya ṯu'c e bwaman monsinu shwane/ mo. [29] Dhali a'di ki thoḵ a'di gwo mo ki: Aha/ mina ya yisa. Hili ŋ'ko'd mo tani a'di rici'da du is mo dhali ya mo be. [30] Dhali a'di yaki'd mo e a'di jin 'kon ma ṗo/i su/ mo dhali o a'di gwon ṯal 'de/ mo. Dhali a'di ki thoḵ a'di gwo mo ki: Aha/ mina ya mo gana. Hili a'di diki ya mo be. [31] Jana 'peni bwam uni su/ gwansan jin miiki bwa gi com mo? Uni ki thoḵ a'di gwo mo ki: Jin ṯwa/a/ mo be. Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki, imantera thulṗa/ dhali uni gun mii miinyc̱al mo tani mini ii nṯwa/a/ ki um mo e Bampa/ ma Arumgimis mo be. [32] Haala Yohaan ṗu'dki'd mo e um mo ki bway gi miiŋḵar/e mo. Dhali um 'koki gam a'di gwo is mo. Hili imantera thulṗa/ dhali uni gun mii miinyc̱al mo tani uni gamki a'di gwo is mo be. Dhali hili me'd jin hilkina um a'di mo tani ŋ'ko'd um 'koki rica du is mo dhali gam a'di gwo is mo be.

Gwom 'Bith/e gom Bwaman mo ma Mura'th jin Sinu mo dhali Imanhil Mo mo

[33] Ciḵi gwom 'bi'th/eŋ kamu/ mo. Wathi/ jin cila gu'b mo di'd mo a'di jin thosonki mo mo e monsinu mo dhali a'di ki nyaŋa goŋ mmo'kam a'di is mo. Dhali a'di ki c̱wany mo mo mmonyu/a mura'th nycine/ mo dhali a'di ki nyaŋ gu'ba turga/ mo dhali a'di ki dhal a'di e uni gun miina ṯu'c mo dhali a'di ki ya bampa/ jin si'dasi'd mo be. [34] Dhali ki yil gi maman cwa 'dishi 'twa/ mo tani a'di hashki c̱iŋkinam piti e uni gun miina ṯu'c mo mmoḵali maman cwam piti mo be. [35] Dhali imanmiiya ṯu'c bu'thki c̱iŋkinam piti mo dhali dor jan 'de/ mo dhali jaŋ kamu/ 'koshkina uni jwa mo dhali jaŋ kamu/ 'koshkina uni ki wosh mo be. [36] Dhali doḵ/e a'di ki hash c̱iŋkinam piti mo, a'di jin bol kun ṯwa/a/ e ka ris mo, dhali uni mii uni ki miin ṯal 'de/ mo jin miina uni mo be. [37] Yan'ko'd a'di ki hash ya/m pitiŋ gana/ e uni mo mmo/o gwo mo ki: Uni mini taḵ ya/m pem mo be. [38] Hilki imanmiiya ṯu'c ṗarki ya/ e mo tani uni o gwo mo c̱em buni mo ki: Yan ti nta a'di jin midi ḵal mal mo. Iiyu/ mo ma, dhalki ana 'kosha a'di jwa mo dhali ḵal mal piti mo. [39] Dhali uni bu'thki a'di mo dhali biṯ a'di ka pije/ 'peni bwaman monsinu mo dhali 'kosh a'di jwa mo be. [40] Dhali wakan ki com jin cila monsinu mo midi ṗu'du/ mo tani a'di midi mii atinta mo gom imanmiiya ṯu'c gwansan mo? [41] Uni ki thoḵ a'di gwo mo ki: A'di midi dhu uni gwansan kun ta 'kwanin thus mo e mowu jin ḵa/aḵa/ mo, dhali dhal monsinum piti ki imanmiiya ṯuca tiya mo, uni gun mini c̱i a'di maman cwa gi yil buni mo be.

[42] Yesus ki thoḵ uni gwo mo ki: 'Kona um ki deŋ gwo e ki suny suny mo 'taa e Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo ki:

Ki wosh gana/ yansan jin nyaŋkunu gu'b
mo tani waḵkina imannyaŋ gu'b mo
dhali a'di warki'd mo ki dhan 'kuṗan wosh
gi 'pena bi mo.
Mii yansan a'di ita mii jin miikina Taṗa mo,
dhali a'di ta mii jin meru em bana mo be.

[43] Wakan aha/ mina ṯor um gwo mo ki: Bampa/ ma Arumgimis mo minu bu'th 'peni um mo dhali c̱i a'di ki kala kamu/ mo jin midi dho'th maman e a'di mo be. [44] Dhali a'di jin midi 'bar aṗo/ 'kuwosh yansan mo tani midi 'ce'd bwa ka 'ci'cimi'th mo, hili ki a'di midi biṯ aṗo/ jan 'deŋ kamu/ mo tani midi yaṗ a'di mo be.

[45] Dhali ki igasiis kun can dhali 'Kwani Ṗarisiyiin ciḵki gwom 'bi'th/em piti mo tani uni nyiṯḫki gwo ki a'di oki gwo gom uni mo be. [46] Hili ki uni palki mii mmobu'th a'di mo tani uni ḵo/kina waambuhany 'kwani mo haali/ uni karki a'di ka manc̱i gwo ma Arumgimis mo be.

22

Gwom 'Bi'th/e gom Miimash jin Yuḵuwa Yuḵ mo

[1] Dhali doḵ/e Yesus oki gwom 'bi'th/e e uni mo mmo/o gwo mo ki: [2] Bampa/ gi Momis miga/ kar ka ṗar 'ban ka maliḵ mo, a'di jin yuḵki'da yuḵ mo gom miimash gi ya/m piti mo be. [3] Dhali mmohasha a'di c̱iŋkinam piti mo mmoyuḵ uni gwansan

kun yukkunu mo e momiimash jin yukuwa
yuk mo tani hili uni 'koki iiyu/ mo be.
4 Dhali a'di ki hash çiŋkinan tiya mo mmo/o
gwo mo ki: Yuki uni gwansan kun yuku mo
ma. Hili aha/ thosonkina tonṭem pem mo,
dhali amorbip pem mo dhali ushi bip pem
mo uni 'koshkunu mo dhali aris to 'baar
mo thosonkunu mo. Iiyu/ mo ma e mo ma
yuk jin yuku mo e momiimash mo be. 5 Hili
uni 'koki çiya hirdhe/ ki a'di mo dhali uni
iikin mo dhali jan 'deŋ kamu/ e buntom
piti mo dhali jaŋ kamu/ e mo ma ṭu'c piti
mo be. 6 Ki 'kwanin tiya 'kon mo mmojigiṭ
çiŋkinam piti 'ba/ ki me'd mo tani kun
tiya miikina uni ki mon'the is mo dhali
'kosh uni jwa mo be. 7 Dhala malik shwa'da
nyor ka nyor mo dhali a'di ki hash 'kwani
ma meem piti mo dhali 'ce'd uni gwansan
sho'k mo kun 'koshkina mee mo dhali çi'th
bampam buni ki o'd mo be. 8 Dhali a'di ki o
çiŋkinam piti gwo mo ki: Ayuk jin yuku mo
gom moshwa to mo e momiimash mo tani
a'di thosonkunu mo, hili uni gwansan kun
yukkunu mo tani uni ta 'kwani kun 'koki ha
me'd mo. 9 Iiku/ mo wakan e bwaya beega/
mo dhali yuki 'kwani e momiimash ka ris
mo me'd jin mina umi gam mo. 10 Dhali
çiŋkina/ gwansan uni iikin mo e bway tur
mo dhali tula ris uni 'baar mo is kun gamk-
ina uni mo nyakki uni kun shiyini lu/ mo
dhali kun 'boron mo. Wakan momiimash
jin yuka yuk mo tani a'di 'tu'dkunu mo ki
yilkinaŋ 'kwani mo be.

11 Hili ka malik pu'dki'd mo dhali hil
'kwani yilkina/ mo tani a'di parki wathin
'deŋ kamu/ e mo mmodara a'di gi bur-
rinye/ gi momiimash mo be. 12 Dhali a'di
ki o a'di gwo mo ki: Akam pema, atinta
iyayina /e mmahan ki dar gi burrinye/
gi momiimash kan mo? Dhali a'di diki
thok 'twaŋ kamu/ mo be. 13 Dhali yan'ko'd
amalik ki o gwo mo e uni gun miina ṭu'c
mo ki: Deki a'di ki me'di lu/ mo dhali ki
shoki lu/ mo ma dhali biṭ a'di e jis jin ta'da
'tum ka 'tum mo, dhali e mun mo tani mo
yan a'di ta mo jin mina 'kwani ko mo dhali
'pe'd shem buni mo be. 14 Haali/ 'kwani ka
ris yukkunu mo tani hili uni 'kokini daka/
mo kun kwanykunu mo be.

Mo gi Çinu Athulpa/ ka Kaysar mo

15 Yan'ko'd 'Kwani Parisiyiin iikin mo
dhali gam 'twa/ 'kup mo mmocesh a'di ki
gwo jin ona a'di mo be. 16 Dhali uni ki
hash imanciḳ a'di gwo i a'di mo nyakki
'Kwani Hirodusiyiin mo mmo/o gwo mo
ki: Manṭor Gwo, am misha ki /e ta a'diŋ
gana/ mo dhali /e ki ṭor gwo gi bway ma
Arumgimis gana/ mo dhali /e diki ko/
'kwani mo haali/ /e diki mii mii ka gwar
'de/ gom buye/ jin nyiṭha /eya nyiṭh mo
walla gom 'kwani kun ta tapa mo. 17 Ṭori
aman gwo mo ma, gwo kuluma /e mbwa
katinta mo? A'di ta gwoŋkan 'taa? jin
minu çiya Kaysara thulpa/ mo walla minu
dhalku/ mo? 18 Hila Yesus mmonyiṭha a'di
tonthus buni mo tani a'di ki o gwo mo ki:
Atinta pala um aha/ ki gwo kan mo, um
'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo? 19 Ṭori
aha/ nasa guurush jin çinuwa thulpa/ mo
ma. Dhali uni ki guyu/ a'di nasa guurush
mo be. 20 Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki:
Jamas maja a'dan? dhali aja a'di i'kwara'di
san mo? 21 Uni ki thok a'di gwo mo ka
Kaysar mo be. Dhali yan'ko'd a'di ki thok
uni gwo mo ki: Wakan çika Kaysar to
jin ta jim ma Kaysar mo ma. Dhali çika
Arumgimis to jin ta ji ma Arumgimis mo
ma. 22 Ki uni ciḳki gwo gwansan mo tani
uni merkin mo, dhali uni dhal a'di 'pen mo
dhali ii mo be.

*Mo gi Do*ṭu Gwondoṭ gom Mo gi Pinu mo

23 Dhali ka tente/ çaan mo tani 'Kwani
Sadukiyiin pu'dkini a'di mo mmo/o gwo
mo ki: Mompinuŋ kamu/ yisa di'da. Dhali
uni ki doṭ a'di gwondoṭ mo 24 mmo/o gwo
mo ki: Manṭor Gwo, aMusa a'di oki gwo
mo ki: Wakki/ wathi/ midi wu mo ki dar gi
uçi mo tani akam piti midi mii masha 'bom
jin dar ga kaṭh mo dhali çis uçi goma kam
piti mo be. 25 Dhali uni ikam 'kokini pesu/
mo gun 'koni bwam am mo. Jin ṭwa/a/
mashki'd mo dhali a'di wuki'd mo ki dar gi
uçi mo, dhali a'di ki dhal ash ka kam piti mo
be. 26 Wakan si'da/ a'di jiŋ 'ko'd mo dhali
jin 'kon ma po/i kwara mo ntagi uni 'baar
mo 'kokini pesu/ mo be. 27 Dhali 'ko'di uni
'baar mo tani a'bom wuki'd si'da/ mo be.
28 Dhali e mompinu mo tani wakan e uni gun
'koni pesu/ mo tani ayim midi ta asha ja

mo? Haali/ uni ’baar mo mashkina yim mo be.
[29] Hila Yesus ki thok uni gwo mo ki: Um ṯhuthi mii mo haali/ um ’koki mish Gwo ma Arumgimis kun ’kwarkunu mo walla mom’bi’th ma Arumgimis mo be. [30] Haali/ e mompinu mo tani uni mini mash mo yisa walla minu ’koki ç̱i bway mo mmo-mash mo si’da/. Hili uni mina e waki iman’doyu gwo mo e momis mo be. [31] Dhali gom gwo jin pinu ’peni mowu mo tani ’kona um ki deŋ gwo e mo, a’di jin okin ma Arumgimis um mo mmo/o gwo mo ki: [32] Aha/ tana Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali Arumgimis ma Is/hak mo dhali Arumgimis ma Yakuub mo. A’di diki ta Arumgimis gom uni gun wukin mo, hili gom uni gun ’kokin ki e mo be. [33] Dhali ka waambuhany ’kwani cikki gwo yan mo tani uni ’kokin mo mmomer mo gom gwom piti jin ṯora a’di mo be.

Adhan Gwoŋkan jin Ca’d jin ’Kwarkunu mo

[34] Dhali ki ’Kwani P̱arisiyiin cikki gwo yan ki a’di ’teki ’Kwani Sadukiyiin ’twa/ mo tani uni tulki is mo mmonṯal ’de/ mo be. [35] Dhali jan ṯal ’deŋ kamu/ ’peni uni mo tani jin ta’da manmisha jo’d gwoŋkan mo doṯki a’di gwondoṯ mo mmopal a’di mo be mmo/o gwo mo ki: [36] Manṯor gwo, gwoŋkan jana i/ eka/ ek mo mbwaŋ gwoŋkan jin ’kwarkunu mo? [37] Dhali a’di ki thok a’di gwo mo ki: /E mini mii en Tapa Arumgimis pini ka dum pini ’baar mo dhali ka kashiram pini ’baar mo dhali ki bwam pini ’baar mo be. [38] Gwo yansan a’di ita gwoŋkan jin ṯwa/ a/ jin eka/ ek mo e gwoŋkan jin ’kwarkunu mo be. [39] Dhali jiŋ ’ko’d jin waki a’di mo tani a’dihe/ mo be. /E mini en amannyak ç̱a’b pini me’d is piniŋ gana/ mo be. [40] Eya po/ gwoŋkan su/ gwansan kun ’kwarkunu mo tani uni i’dapkan ki gwoŋkan jin ç̱inu ’baar mo dhali gwo jin ç̱ina imanç̱i gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be.

Gwo gi Doṯu gom Ya/ ma Dawuu’d mo

[41] Dhali ki ’Kwani P̱arisiyiin ’kokin mo mmotul is mo mmonṯal ’de/ mo tani Yesus ki doṯ uni gwondoṯ mo be [42] mmo/o gwo mo ki: Atinta kuluma um gwo mbwa mo goma Kristhos mo? A’di ta ya/ maja mo? Uni thok a’di gwo mo ki: Ya/ ma Dawuu’d mo be. [43] Dhali a’di ki thok uni gwo mo ki: Dhali wakki/ a’di wakan mo tani atinta on ma Dawuu’d gwo ki Shi/in mo mmoyuk a’di ki Tapa mo mmo/o gwo mo ki:

[44] Tapa o’da Arumgimis pem gwo mo ki:
Ç̱a’bi /e aha/ ki me’da bim poros pem mo ma,
ntagi aha/ mina dhu uni gun ta ’kup ki /e mo e bwaŋ’kwariny mom pini jin dhuna /e sho’k mo be.

[45] Dhali wakka Dawuu’d ki yuk a’di ki Tapa mo tani ba/ata mmina a’di ita ya/m piti moyi? [46] Dhali jan ṯal ’deŋ kamu/ yisa di’da jin mishi a’di gwo yansan thok mo, walla ’pena tee ç̱aan mo tani jaŋ kamu/ dok/ e di’d ’de/ yisa jin doṯki a’di gwondoṯa kamu/ mo be.

23

Yesus Be’dki Mii gi Iman’kwar To mo dhali ’Kwani P̱arisiyiin mo

[1] Dhali yan’ko’d Yesus ki owa waam-buhany ’kwani gwo mo dhali imancik a’di gwo mo be mmo/o gwo mo ki: [2] Iman’kwar to dhali ’Kwani P̱arisiyiin uni ’kokin mo e monyç̱a’b ma Musa mo be. [3] Wakan boṯi ki mii gi ma to gunn iniin dhali ç̱iya hirdhe/ ki gwo jin ṯora uni um mo hili dhalku/ ki mii to kun miina uni mo, haali/ uni ç̱iki gwo mo tani hili uni ’koki boṯki a’di mo be. [4] Uni dekki to jin diṯadiṯ mo kun shina kal ki shi/ mo dhali uni ki dhu uni e ’kupa biŋ ’kwani mo. Hili uni ki is buni mo tani uni ’koki joç̱ uni ki me’d buni mo be. [5] Uni miina ris tom buni ’baar mo ki uni mina ’kwani mish mo. P̱ilakṯerim* buni miina uni ki bee bee mo dhali burrinyen turgam buni nye’ba/ uni she/ ka yupen turga/ mo. [6] Dhali uni eni montak e mo jin yukkunuwa yuk mo dhali mom ’boron e gu’b gi montul is mo be [7] dhali en monthe me’d kagahara e mo ma suug mo dhali uni eni mii jin yuka ’kwani uni ki gum pem jin caa e ki ca mo. [8] Hili um mini ’koki ŋap ’kwani mmoyuk um ki gum bam kun caa e ki ca mo haali/ um tan ga manṯor gwom bum jin ṯal ’de/ mo dhali um tana waka ṯal ’de/ mo be. [9] Dhali um mini

* 23:5 P̱ilakṯeri ta’da yi’c jin dhunu Gwo ma Arumgimisa tiya kun ’kwarkunu mo apo/ mo mmohithi buye/ mo dhala biny cam mo e mon’tho mo.

’koki yuḵ wathiŋ kamu/ ka babam bum e
mony’cesh yan mo haali/ um tan ga Babam
bum jin ṯal ’de/ mo a’di jin di’d e momis
mo be. [10] Walla um yisa minu yuḵ ki itap̱a
mo haali/ um tan gi tap̱am bum ṯal ’de/ mo
a’di jin ta’da Ḵristḯos mo be. [11] A’di jin caaca
e bwam um mo tani a’di midi ta c̱iŋkinam
bum mo be. [12] A’diyin jin kar is piti ki ca mo
tani minu kar ki gwa’d mo dhali a’diyin jin
kar is piti ki gwa’d mo tani minu kar ki ca
mo be.

[13] Wayyi e um, ’kwani kun ta iman’kwar
to mo dhali ’Kwani P̱arisiyiin mo kun tana
he’k e ka he’k e mo. Haali/ um ’dap̱ki
bway gi Bampa/ gi Momis ’twa/ mo ap̱o/
’kwani mo. Haali/ um ki is bum ’koki c̱ic̱
mo walla ’koki dhal uni gwansan bway mo
kun mini ’taki c̱ic̱ i a’di mo be. [14] Wayyi e
um, ’kwani kun ta iman’kwar to mo dhali
’Kwani P̱arisiyiin mo kun tana he’k e ka
he’k e mo. Haali/ um loski gu’b gi up̱ gun
wuna ikaṯḯ mo dhali eya por ma pije/ mo
tani um ki mii mon’tho mo ki rash rash
mo. Wakan um mini bu’th dhan miiwaḵ
gun caaca mo be. [15] Wayyi e um, ’kwani kun
ta iman’kwar to mo dhali ’Kwani P̱arisiyiin
mo kun tana he’k e ka he’k e mo. Haali/
um tani mo mo dhali dhan yi’de/ mo dhali
a’cesh mo mmogam jan ṯal ’deŋ kamu/
jin dina e ki she/ mo mmobu’th gwom
bum mo, dhali ki a’di warki’d ka manbu’th
gwom bum mo tani um ki mii a’di ka ’ci ma
al o’d me’di su/ ki nyanye/ mo mmobol is
bum gana/ e mo be.

[16] Wayyi e um, ’kwani kun tana ja’da/
ka ja’da/ mo kun ṯoshki ta ashu/um bway
mo, kun o gwo mo ki: Waḵki/ jan ṯal
’deŋ kamu/ midi thul me’da p̱o/ gu’b gi
mondheleladhelel mo tani a’di mii mii ki
p̱e’th mo be. Hili waḵki/ wathiŋ kamu/
midi thul me’da p̱o/ ’dolkon gana/ gi gu’b
gi mondheleladhelel mo tani a’di deḵu ki
gwom piti jin ona a’di is mo be. [17] Um ’kwani
kun tana ja’da/ kun ta p̱us mo. Haali/ to
jin ca’d ita’da ta mo, ta ’dolkon ’taa? walla
gu’b gi mondheleladhelel jin kar ’dolkon ki
a’di jin ḵogu mo? [18] Dhali um kun o gwo
mo ki: Waḵki/ jan ’de/ midi thul me’da
p̱owa gwaṯa/ jin miinuwa bas mo tani a’di
mii’d ki p̱e’th mo be. Hili waḵki/ wathin
’deŋ kamu/ thul me’da p̱o/ to jin c̱inu ki
me’d mo ap̱owa gwaṯa/ jin miinuwa bas
mo tani a’di deḵa gwom piti jin ona a’di
is mo be. [19] Um ’kwani kun tana ja’da/
mo. Haali/ to jana ica’d mo, to jin c̱inu ki
me’d mo ’taa? walla gwaṯa/ jin miinuwa
bas a’di kar to jin c̱inu ki me’d ki jin ḵogu
mo? [20] Wakan a’di jin thuli me’da ap̱owa
gwaṯa/ jin miinuwa bas mo tani a’di thulki
me’di a’di mo dhali aris to ’baar kun ’koni
a’di mo be. [21] Dhali a’di jin thuli me’da
p̱o/ gu’b gi mondheleladhelel mo tani a’di
thulki me’di a’di mo dhali ki a’di jin c̱a’bki’d
e a’di mo be. [22] Dhali a’di jin thuli me’da p̱o/
momis mo tani thulki me’da p̱owa ḵursi
ma Arumgimis mo dhali ki a’di jin c̱a’bki’da
p̱o/ a’di mo be.

[23] Wayyi e um, ’kwani kun ta iman’kwar
to mo dhali ’Kwani P̱arisiyiin mo kun tana
he’k e ka he’k e mo, haali/ um c̱ina nana/ ki
to jin c̱inu Arumgimis mo dhali anuŋkure/
mo dhali toŋ kuyga/ jin miinuwa ’tash jin
ta’da akammun mo dhali um ki ta p̱iny is
e ton tiya kun ’bitha mii ’ba/ ki ’bi’th mo
me’d gwoŋḵan jin c̱inu mo dhali momii
ma ḵar/ e mo dhali momiimii mo dhali
moŋgam gwo is mo. Aris to gwansan ḵa ba/
mmina umi mii mii mo mmodar ga p̱iny isi
cine/ ki miin tiya mo. [24] Um kun ṯoshki ta
ashu/um bway kun tana ja’da/ mo, um ki
dhim e ka pije/ mo dhali um ki los kalman
ki ’kolo’c mo be.

[25] Wayyi e um, ’kwani kun ta iman’kwar
to mo dhali ’Kwani P̱arisiyiin mo kun tana
he’k e ka he’k e mo, haali/ um lamki ’ko’d
gwar ma ḵubbaaya mo dhali asahan mo,
hili e bwaman mo tani uni ’tu’dkunu mo ki
mondil to mo dhali ki mii kun ’coḵa’coḵ mo.
[26] /E Wathim P̱arisi jin ta’da ja’da/ mo. Lami
bwamana ḵubbaayam pini nṯwa/a/ mo ma
dhali asahan mo, wakan ki ’ko’d gwar ma
pije/ si’da/ midi dheleladhelel mo be.

[27] Wayyi e um ’kwani kun ta iman’kwar
to mo dhali ’Kwani P̱arisiyiin mo kun tana
he’k e ka he’k e mo, haali/ um wana e ki
moŋ’kup̱aje kun kushu mo ki bany bany
mo e mis ’te/ mo. Dhali eya p̱or ma pije/
mo tani uni ki piyu/ monyjaro/ mo, hili e
bwaman uni mo tani uni ’tu’dkunu mo ka
simaŋ ’kwani kun wukin mo dhali aris to
mo kun nyo/anyo/ mo. [28] Wakan um si’da/
eya p̱or ma pije/ mo tani um ki pi moŋḵar/

e gom ’kwani mo, hili e bwam um mo tani
um ’tu’dkunu mo ka he’k e mo dhali ki mii
kun ’coka’cok mo be.
29 Wayyi e um, ’kwani kun ta iman’kwar
to mo dhali ’Kwani Parisiyiin mo kun tana
he’k e ka he’k e mo. Haali/ um nyaŋki
moŋ’kupaje gi imanci gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo dhali um ki nyoŋ to mo apo/
moŋ’kupajeŋ ’kwaniŋ kar/e mo, 30 mmo/o
gwo mo ki: Wakki/ ana mina ’taki ’ko ka tee
gi ibabam bana mo tani ana mina ’taki ’koki
nyak to mii ki uni mo e mo jin woluwa bas gi
imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo
be. 31 Wakan um o gwo apo/ is bum mo ki
um ta iya/ gi uni gwansan kun ’koshkina
mee gi imanci gwo ma Arumgimis kad-
hamo/ mo be. 32 ’Tu’di ’te/ ma ki piny piny
mo ki mombar gi ibabam bum mo. 33 Um
kun ta tasha/ mo, dhali um kun ta ushin
tashan ’thi/ mo, um mini mish ye kata sa/,
um kun ’dapa’dap ki bway gi mo ma al o’d
kan mo. 34 Wakan aha/ hashkina um imanci
gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali
’kwani kun yukayuk mo dhali ’kwani kun
ta iman’kwar to mo. Dhali kun tiya mina
umi ’kosh mo dhali ’kosh ki cwany’cithan
dhul mo dhali kun tiya mina umi dor mo
e gu’b gi montul is bum mo dhali to’c ’kus
e bampa/ ki she/ ki she/ mo. 35 Wakan
eya po/ um mo tani arisa bas gi ’kwaniŋ
kar/e wolkina po/ mony’cesh mo ’pena bas
ma Habiil jin di’d ka po/ mo ntaga bas ma
Sakariyya jin ta ya/ ma Barakiyya mo a’di
jin ’koshkina um mo e bwaman ma gwata/
jin karu mo ki jiŋ kogu mo e mo jin miinuwa
bas mo be. 36 Ka jiŋ gana/ aha/ tora um
gwo mo ki aris to gwansan mini pu’d apo/
’kwani gwansan kun tana nyakum yil mo
be.

Yesus Gwoki’d Apo/ Pa Urushaliim mo

37 Ayy Urushaliim Urushaliim jin ’koshki
imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ jwa
mo dhali ’kosh uni gwansan ki wosh kun
hashkunu e /e mo. Me’d wana risa kun
oka/ ki tul ucim pini isi montal ’de/ mo
me’d kumana ŋwa jin wupi ushan piti ka
bi mo, dhali um ushkin mo be. 38 Hili mo
mo ma, gu’b pini dhalkunu ’pen mo dhali
ta ma’du/ ki ma’du/ mo. 39 Haali/ aha/ tora
um gwo mo ki: Um mini ’koki par aha/
e dok/e mo ntagi um mini o gwo mo ki:
Mom’bor mii gom a’di jin pu’dki’d ki gway
gi Tapa mo be.

24

Mo jin ’Ce’du Gu’b gi Mondheleladhelel Sho’k mo dhali Jamas Mii jin Toru Itwa/a/ gom ’Pemen jiŋ ’Ko’d mo

1 Dhala Yesus dhalki gu’b gi mondhele-
ladhelel ’pen mo dhali di’d mmoya ka pije/
mo ki imanciк a’di gwo pu’dkin mo dhali
tor a’di gu’b gi mondheleladhelel mo be.
2 Hili a’di ki thok uni gwo mo ki: Um
mishina ris to gwansani ’baar mo ’taa? Ka
jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki wosha
kamu/ yisa minu dhal ka makampo/ apowa
kamu/ jin midi diki bita ’cesh mo.
3 Me’d jin dikina a’di e ’Kuwosh Setuun
mo tani imanciк a’di gwo pu’dkini a’di mo
mmo/o gwo mo ka kwal is ki: Tor am gwo
mo ma, kakasja sa/ mmina to yansani di
mo? dhali ki jamas mii gi wakata mmina
/e mpu’du/ mo dhali ki mii jin mina yil
gi mony’ceshi di ’kup mo? 4 Dhala Yesus
ki thok uni gwo mo ki: Hili ki ’bore/ mo
ma, ki wathin ’deŋ kamu/ midi diki sus umi
dheres mo. 5 Haali/ ’kwani tana ris kun
mini iiyu/ ki gway pem mo mmo/o gwo
mo ki: Aha/ tana Kristhos mo dhali uni
mini sus tiya ka ris mmodheres mo. 6 Dhali
um mini cik gwo gom mo/as mo dhali gwo
gom mo/as jin ’ce’du ’te/ mo. Hili mo mo
ma ki um mini dhalki is ki ko/ mo haali/
mii yansan a’di midi bu’th embul mo mo
dhali hili ’pemen diki pu’d naskina/ mo
be. 7 Haali/ kala kamu/ midi cu mis apo/
kala kamu/ mo dhali ’peŋkuman bampaŋ
kamu/ midi cu mis apo/ ’peŋkuman bam-
paŋ kamu/ mo, dhali te/ midi di mo dhali
mony’cesh midi yikin is ki mo ka ris mo be.
8 Aris to gwansan uni ta jasi montel ’pen gi
isa nyor mo be.
9 Yan’ko’d uni mini ci um mo ki um minu
to’c bwa mo dhali dhu um mmowu mo.
Dhali um minu shi/i e mo ka ris kal gi
’kwaniny’cesh mo gom gway pem mo be.
10 Dhali yan’ko’d ’kwanin tiya ka ris mini ye
gwo is mo dhali wat tiya gway ka rem ’kup
mo dhali shi/a ashim bwa i is ka rem ’kup
mo be. 11 Dhali imanci gwonthus mini cu

mis mo dhali sus 'kwani ka ris mmodheres
mo be. [12] Dhali mo/ en gi 'kwani ka ris
mo tani mina isi mii ki dhadharmu'th mo
haali/ aris tonthus kun 'coka'cok mo tani
markunu is kagahara mo be. [13] Hili a'di jin
'dimki 'kup mo ntagi 'pemen mo tani a'di
iminu woṯḫ mo be. [14] Dhali gwom 'borga/
gi Bampa/ gi Momis mo tani minu mii ça
pije/ e mony'ceshi 'baar mo me'd gwo jin
çinu gom kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo,
idhali yan'ko'd mo tani 'pemen midi pu'du/
mo be.

[15] Wakan ki um mini par a'di e mo mmo-
dosha a'di e mo jin kogu mo a'di jin ta
mii jin bulabul mo jin mina 'kwani ṯa'k
is jwa mo tani a'di jin okin ma mançi
gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da
Dani/aal mo (Dhalka mandeŋ gwo e mishi
gwo 'ban mo). [16] Dhali yan'ko'd dhalki uni
gwansan kun 'kon e Pa Yahuudiyya mini
so 'kuwosh mo. [17] Dhalki a'di jin di'd e
'kuŋgu'b midi diki thul ka 'cesh mo mmogu
toŋ kamu/ 'peni gu'b piti mo. [18] Dhali
a'di jin di'd e bwam bunto mo midi diki
doku/ ka nyaŋ'ko'd mmobu'th burrinyem
pom piti mo be. [19] Dhali ayy/ayy/ayy gom
uni gwansan kun bwaa uçi mo dhali gom
uni gwansan kun çi uçi ako mmopi ka tee
gwansan mo. [20] 'Thoyi mo ma ki mosom
bum mini 'taki 'koki ta mondiṯ mo walla ka
cim ma pesu/ mo. [21] Haali/ yan'ko'd adhan
monṯo'c bwa midi di mo, gi ji wakan yisa
di'da 'peni ka muŋ'kup gi mony'cesh mo
ntagi shwanesan mo, yisa, dhali midi diki
di ki sule/ sule/ mo be. [22] Dhali wakki/ ka
cim gwansan 'konuki 'taki 'koki 'ciṯḫ bwa
mo tani wathimpaŋ kamu/ si'da/ minu
'taki 'koki woṯḫ mo be. Hili haali/ gom
gway gi uni gwansan kun kwanykunu mo
ka tee gwansan mo tani a'di i'ciṯḫkunuwa
cim bwa mo be. [23] Yan'ko'd wakki/ jan 'deŋ
kamu/ midi o um gwo mo ki: Hili mo mo
ma, aKristḫos a'dan mo be tani walla, a'di
açiṯṯaan mo tani dhalku/ gwom piti ki gam
is mo ma. [24] Haali/ ikristḫos kun 'koki ta
kuŋ gana/ walla imançi gwo kun 'koki ta
kuŋ gana/ mo tani mini cu mis mo dhali
ṯora dhan jamas mii mo dhala dhan momer
mo. Wakan uni mini susa susi dheres mo
ntagi uni kun kwanyu ki she/ mo wakki/
a'di mishu mii mo be. [25] Hili mo mo ma,
aha/ ṯora um gwo nṯwa/a/ mo be. [26] Wakan
wakki/ uni mini o um gwo mo ki: Hili mo
mo ma, a'di di'd e mombwaasho mo tani
dhalku/ ki ii ka pije/ mo. Wakki/ uni o
um gwo mo ki: Hili mo mo ma, a'di di'd isi
bwaman gu'b gana/ mo tani dhalku/ gwom
piti ki gam is mo ma. [27] Haali/ me'da wara
sho'k jin pu'dki'd 'peni mom'pesho'k mo
dhali dhwa/a'd mo mo ntaga bora luŋgu'b
mo tani wakan a'di midi ta mo jin mina
Ya/ gi 'Kwani ipu'du/ mo be. [28] E mo yin
jin mina buŋgwar isi di mo tani a'di mina
korro/ itul 'kup mmonṯal 'de/ mo be.

Mo jin Mina Ya/ gi 'Kwani Doku/ mo

[29] Dhali ki jahanne/ 'ko'di monṯo'c bwa ka
tee gwansan mo tani atente/ midi dhurum
mo mo dhali appe midi diki çi moŋkush piti
mo dhali arisa cul mini ṯa'k 'peni momis mo
dhali aris mom'bi'th kun 'kon e momis mo
tani minu yikin is mo be. [30] Dhali yan'ko'd
jamas mii gi Ya/ gi 'Kwani minu piyu/
mo 'peni momis mo, dhali yan'ko'd arisa
wak gi 'kwaniny'cesh mini ko mo dhali uni
mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmopu'du/
e bwaarak 'peni momis mo ki mom'bi'th
mo dhali ki monyca ilu/ mo be. [31] Dhali
a'di midi hash iman'doyu gwom piti ka
dhana yuk gi cuuwa/ ma poome/ mo dhali
uni mini tul unim piti is kun kwanykunu
mo 'peni momis kun 'kona shem 'penabi
idoŋon mo 'peni monṯel 'pen gi momis mo
ntagi 'bana kamu/ mo be.

[32] Mishi gwo 'ban mo ma 'peni cwampu/
mo. Ki jahanne/ me'd jin lu/ kina a'di
abinycwalman piti jin 'ta'dama'ta'dam mo
tani dhali lu/ jipim piti mo tani um ki mish
gwo 'ban mo ki moyurantee 'dishi'd mo
be. [33] Wakan si'dayi, ki um ki para ris to
gwansan e mo tani um ki mish mo mo ki
a'di 'disha'dish mo dhali a'di 'dishki'd hila/
mo e 'twaŋkal mo be. [34] Ka jiŋ gana/ aha/
ona um gwo mo ki 'kwani ma nyakum yil
gwansan mini 'koki pe mo ntagi aris to
gwansan mini bu'th mo mo be. [35] Momis
dhali mony'cesh mini pe mo tani hili gwom
pem mini 'koki pe mo be.

Wathiŋ Kamu/ Yisa Mishi'da Tee mo dhali Mo mo

[36] Hili ka tee çaan mo dhali mo mo
tani dina wathin 'de/ ki mish mo dhali

iman'doyu gwo si'da/ kun 'kon e momis
mo 'koki mish mo mo walla Ya/ si'da/, hili
Ababa a'di 'de/ mo be. 37 Me'da tee ma Nuuh
mo tani wakan si'da/ mina Ya/ gi 'Kwani
pu'du/ mo be. 38 Haali/ ka tee gwansan
itwa/ a/ ka gannu/ yi'de/ mo tani uni
'kokin mo mmoshwa to mo dhali mmopi
to mo dhali mmomash mo dhali mmociya
ci mmomash mo ntaga tee ma Nuuh jin
jithirkina a'di mo e bwam ma kur mo be.
39 Dhali uni 'koki mish mo mo ntaga gannu/
yi'de/ pu'dki'd mo dhali dhi'th uni 'baar
sho'k mo. Dhali wakan mina Ya/ gi 'Kwani
pu'du/ mo be. 40 Dhali yan'ko'd 'kwaniŋ
gwasi su/ mini 'ko mo e bwam bunto mo.
Dhali jan 'de/ minu bu'th mo be dhali jaŋ
kamu/ minu dhalku/ mo be. 41 Up mini
'ko isu/ mo si'da/ kun mini yor to ayo mo.
Dhali jan 'de/ minu bu'th mo be dhali jaŋ
kamu/ minu dhalku/ mo be. 42 Timi mo mo
ma wakan, haali/ um 'koki mish mo mo
atee jin mina Tapam bumi yayu/ mo be.
43 Hili mishi yaase mo ma, wakki/ com gu'b
midi 'taki misha cim jin mina wathin 'di/
'taki yayu/ mon'thiny mo dhali kwal to mo
tani a'di midi 'taki tim mo mo dhali midi
'taki diki dhal gu'b piti mo ki a'di minu 'taki
'koki 'ce'd mo be. 44 Wakan um si'da/ mini
mii thoson is mo haali/ Ya/ gi 'Kwani midi
pu'du/ ki mo jin mina umi 'taki 'koki tosh
mo.

Çiŋkina/ jin Ta jiŋ Gana/ mo dhali Çiŋkina/ jin Diki Ta jiŋ Gana/ mo

45 Kaja a'di jin ta isiŋ gana/ mo dhali jin ta
çiŋkina/ jin yukayuk moye? A'di, jin mina
tapam piti kar a'di tapa apo/ gu'b piti mo
mmoçi unim piti tonte/ ka tenteŋ gana/
mo? 46 Mom'bor mii 'te/ ba/ gom çiŋkina/
çaan, a'di jin mina tapam piti pu'du/ mo
mmogam mo ki a'di di'd mmomii kan mo
be. 47 Ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki
a'di midi kar a'di ari tapa apo/ aris tom piti
jin tana a'di mo be. 48 Hili wakki/ çiŋkina/
çaan jin ta thus ki thus mo o gwo mo e is
piti mo ki: Tapam pem tayi'da diite/ mo
be 49 dhali yan'ko'd a'di ki tel mii 'pen mo
mmodor igarr piti kun nyakka a'di atu'c mii
mo dhali shwa to mo dhali pi to mo nyakki
uni gun 'kosh ma su mo tani 50 dhali tapa gi
çiŋkina/ midi pu'du/ mo ka tee jin dina a'di
ki tosh ki a'di midi 'taki pu'du/ mo dhali ki
mo jin dina a'di ki mish mo mo be. 51 Dhali
a'di midi çi a'diya jisa mo dhali a'di midi
kar a'di nyakki uni gun tana he'k e ka he'k
e mo. Dhali e mun mo tani a'di ta mo jin
mina 'kwani 'pe'd shem buni mo be.

25

Gwom 'Bi'th/e gom Nyaraŋ 'Kume'd mo

1 Yan'ko'd Bampa/ gi Momis minu kar
ka par 'ban ki nyara/ kun 'koni 'kume'd
mo kun kalkina lambam buni mo dhali ii
mo mmorak wathinyaŋa'b mbway mo be.
2 Dhali unin tiya kun 'koni mudhe'd mo tani
uni ta pus mo dhali kun 'koni mudhe'd
mo tani uni yukayuk mo be. 3 Haali/ uni
gun ta pus ki pus mo kalkina lambam buni
mo tani uni 'koki kala yini nyakki uni mo.
4 Hili uni gun yukayuk mo kalki tura/ yin
nyakka lambam buni mo be. 5 Me'd jin
tayina wathinyaŋa'ba diite/ mo tani uni
'baar mo to'da e is mo dhali ish e mo
be. 6 Hili ki mombwam/eŋ gana/ mo tani
cuuwa/ cuuyunu mo ki: Hili mo mo ma.
Wathinyaŋa'b a'dan be. Iiyu/ ka pije/ mo
mmorak a'di mbway mo. 7 Dhali yan'ko'd
aris nyara/ gwansan uni cuki mis mo dhali
dhitha lambam buni is mo be. 8 Dhali uni
kun ta pus ki pus mo ki o uni gun yukayuk
gwo mo ki: Çiyi aman ara yin bum mo ma
haali/ alambam bam mur ma yini ku'th mo
be. 9 Hili uni gun yukayuk thok uni gwo mo
ki: Wariba/ a'di si'da/ midi diki mii 'kosh
jwa mo gom am mo dhali gom um mo. Ba
dhali mii e i is mo dhali ii mo e imanyol to
mo dhali yolu a'di gom is bum mo. 10 Dhali
ki uni 'kokin mo mmo/ii mo mmoyol mo
tani wathinyaŋa'b pu'dki'd mo dhali uni
gwansan kun 'kokin mo mmothoson is mo
tani uni iiki bway bwaŋ gu'b mo nyakki
a'di mo e mo ma yuk gi momiimash mo.
Dhali acampur mu'thkunu mo be. 11 Dhali
yan'ko'd nyaran tiya uni pu'dkin mo si'da/
mmo/o gwo mo ki: Tapa Tapa, ka'dki aman
gu'b mo ma. 12 Hili a'di thok uni gwo mo ki:
Ka jiŋ gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Aha/
mola um mo be. 13 Wakan timi mo mo ma
haali/ um moli mo mo walla cim mo walla
mo mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Kuluny 'Dolkon mo

14 Haali/ a'di mina e waki wathi/ jin ya ya
yilkina/ e bampaŋ kamu/ jin si'dasi'd mo
dhali a'di ki yuḵ ciŋkinam piti mo dhali a'di
ki ci uni tom piti mo be. 15 Dhali e jan 'de/
mo tani a'di ki ci a'di adhan kuluny 'dolkoni
mudhe'd mo dhali e jaŋ kamu/ tani a'di ki
ci a'di adhan kuluny 'dolkoni su/ mo dhali
e jaŋ kamu/ mo tani a'di ki ci a'di adhan
kuluny 'dolkoni 'de/ mo, e uni ka 'deṭe/
'deṭe/ mo me'd isi to kun misha uni mii mo
be. Dhali yan'ko'd a'di ki ya mo be. 16 A'di
jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd
mo tani a'di yaki'd mo ki jahanne/ mo dhali
yol to ki uni mo dhali a'di ki ṭa/ a'di mo
mmota adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd ki
nyanye/ mo be. 17 Wakan si'da/ a'di jin ta'd
gi dhan kuluny 'dolkoni su/ mo tani a'di
ki ṭa/ a'di mo doḵ/e mmota adhan kuluny
'dolkoni su/ ki nyanye/ mo be. 18 Hili a'di
jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni 'de/ mo
tani a'di yaki'd mo dhali cwany jisa 'cesh
mo dhali ba/a guurush gi tapam piti mo be.
19 Dhali yan'ko'd mmosi'dkina tapam buni
ca'b'ko'd ki si'd mo tani tapa gi ciŋkina/
gwansan a'di pu'dki'd mo dhali thoson gwo
gom ton deŋ nyaḵki uni mo be. 20 Dhali a'di
jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd
mo tani pu'dki'd kadhoŋ mo mmoḵal ad-
han kuluny 'dolkoni mudhe'd ki nyanye/
mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, /e ciki
aha/ adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd mo
tani aha/ miikina to mmoṭa/ uni mmota
adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd ki nyanye/
mmahan mo be. 21 Dhali tapam piti ki o a'di
gwo mo ki: Mba/ ca/. /E ta ciŋkina/ jin
'boro'd mo dhali jin ta isiŋ gana/ mo be. /
E ta a'di jin ta isiŋ gana/ apo/ ushi to kun
gwa'dan mo. Aha/ mina kar /e apowa ris
to ki nyanye/ mo. Huri /e mo 'te/ ma e
moŋ'kuny bwa gi tapam pini mo. 22 Dhali
a'di si'da/ jin ta'd gi dhan kuluny 'dolkoni
su/ mo pu'dki'd kadhoŋ mo mmo/o gwo
mo ki: Tapa, /e ciki aha/ adhan kuluny
'dolkoni su/ mo. Aha/ miikina to ki uni
mo dhali ṭa/ adhan kuluny 'dolkoni su/ ki
nyanye/ mmahan mo be. 23 Dhali tapam
piti ki o a'di gwo mo ki: Mba/ ca/. /E
ta ciŋkina/ jin 'boro'd mo dhali jin ta isiŋ
gana/ mo. /E ta a'di jin ta isiŋ gana/ apo/
ushi to kun gwa'dan mo. Aha/ mina kar
/e apowa ris to ki nyanye/ mo. Huri /
e mo 'te/ ma e moŋ'kuny bwa gi tapam
pini mo. 24 A'di si'da/ jin bu'thki adhan
kuluny 'dolkoni 'de/ mo pu'dki'd kadhoŋ
mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, aha/ misha ki
/e ta wathi/ jin cinthira cinthir mo haali/
/e 'cithi to jin dina /e ki si mo dhali tul to
is jin dina /e ki 'dash mo. 25 Wakan aha/
ko/ka is mo dhali aha/ yakina mo dhali
ba'k adhan kuluny 'dolkon pini eya 'cesh
mo. Dhali a'di a'dan be. Guyi a'di jin ta
jim pini mo ma. 26 Hili tapam piti ki thoḵ
a'di gwo mo ki: /E ta thus ki thus mo dhali
/e ta ciŋkina/ jin ta'da piny is ka piny is
mo. /E mishkin ki aha/ tana man'cith to
jin dika/ ki si mo? dhali tul a'di jin dika/
ki 'dash is mowa? 27 Dhali yan'ko'd /e ka
ba/ mini 'taki dhuka guurush pem mo e
imandhuwa guurush mo dhali ki yampu'd
pem jin miga/ 'taki bu'th a'di jin ta jim
pem gana/ mo dhali nyunycinam piti mo
be. 28 Wakan buthi adhan kuluny 'dolkon
'peni a'di mo ma dhali ciki a'di jin ta'd gi
dhan kuluny 'dolkoni 'kume'd mo. 29 Haali/
aris uni ka 'deṭe/ 'deṭe/ kun ta gi to mo tani
minu ci to ki nyanye/ mo dhali uni mini ta
gi to kun mini ur 'kup mo. Hili 'peni a'di jin
dara'd mo tani hili a'di jin tana a'di mo tani
minu bu'th 'peni a'di mo be. 30 Dhali bu'th
ciŋkina/ jin ush me'd ki 'tash mo dhali biṭ
a'di mo e mo jin ta'da 'tum ka 'tum mo.
Dhali e mo yin mo tani a'di ita mo jin mina
'kwani 'pe'd shem buni mo be.

Mom'bor Mii dhali 'Kwani kun Jeenu mo

31 Ki Ya/ gi 'Kwani midi pu'du/ mo
e monycam piti mo tani dhali ka ris
iman'doyu gwom piti ilu/ mo tani dhali
yan'ko'd a'di midi ca'b apowa kursim piti gi
monyca mo be. 32 Aris kal gi 'kwaniny'ceshi
'baar mo minu tul isi bwambori a'di mo,
dhali a'di midi ḵwa/ uni bwa mo 'peni tiyan
tiya mo me'd jin ḵwa/ ma manhil ḵa'bal
ḵa'bal bwa mo 'peni mi mo be. 33 Dhali a'di
midi dhu ḵa'bal ki me'da bim poros piti
mo, hili mi mina a'di dhu ki me'da cam piti
mo be. 34 Dhali yan'ko'd aMaliḵ midi o uni
gwansan kun 'kon ki me'da bim poros piti
gwo mo ki: Iiyu/ mo ma, ayy um kun 'bor

ma Ababa mii mo mmogam mal gi Bampa/
gi Momis jin thosonkunu mo gom um mo
'peni mo jin ka'bkunuwa 'cesh sho'k mo be.
35 Haali/ me'd jin 'kosha te/ aha/ mo tani
dhali um ki ci aha/ tonte/ mo. Dhali ki
aha/ butha yi'de/ mo tani dhali um ki ci
aha/ yi'de/ mmopi mo. Dhali ki aha/ yana
ya yilkina/ mo tani dhali um hanki aha/
mo be. 36 Dhali ki aha/ dina is 'te/ mo tani
dhali um hi'thki aha/ burrinye/ i is mo.
Dhali ki aha/ 'ba'thkina mo tani dhali um
iiyini buti aha/ mo. Dhali ki aha/ dina eya
sijin mo tani dhali um pu'dkini aha/ mo
be. 37 Dhali yan'ko'd uni kun ta kuŋ kar/e
mini thok a'di gwo mo ki: Tapa, kakasjana
mparkina aman /e e mo mmo'kosha te/ /
e mo dhali mmoci /e tonte/ mo? walla
butha yi'de/ /e mo dhali aman ki ci /e
a'di mmopi mo? 38 Dhali kakasja mparkina
aman /e e mo mmoya ya yilkina/ mo dhali
aman ki han /e mo? walla dina /e is 'te/ mo
dhali aman ki hi'th /e burrinye/ i is mo?
39 Dhali kakasja mparkina aman /e e mo
mmo'ba'th mo walla dina /e eya sijin mo
dhali aman ki buti /e mo? 40 Dhali aMalik ki
thok uni gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/ tora
um gwo mo ki: Me'd jin miina um a'di gom
a'din 'deŋ kamu/ jin pisi'd mo 'peni ushi
uni gwansan kun tana wak pem mo tani um
miiki a'di gom aha/ mo be. 41 Dhali yan'ko'd
a'di midi o uni gwansan gwo mo kun 'kon
ki me'da cam piti ki: Iiku/ 'peni aha/ mo
ma, um kun jeekunu mo e mo ma al o'd
jin midi diki us ki sule/ sule/ mo, a'di jin
thosonkunu mo gom tapa ma ruma 'cesh
mo dhali iman'doyu gwon thus piti mo be.
42 Haali/ aha/ 'kosha te/ mo ka jiŋ gana/
dhali um 'koki ci aha/ tonte/ mo, dhali
aha/ butha yi'de/ ka jiŋ gana/ mo dhali um
'koki ci aha/ yi'de/ mmopi mo be. 43 Dhali
aha/ ka jiŋ gana/ yana ya yilkina/ mo tani
dhali um 'koki han aha/ mo. Dhali aha/
dina is 'te/ mo tani um 'koki hi'th aha/
burrinye/ i is mo be. Dhali ki aha/ 'batha
mo tani dhali di eya sijin mo tani um 'koki
buti aha/ mo be. 44 Dhali yan'ko'd si'da/
uni mini thok gwo mo ki: Tapa, kakasjana
mparkina aman /e e mo mmo'kosha te/ /
e mo walla butha yi'de/ /e mo walla ya ya
yilkina/ mo walla di is 'te/ mo walla 'ba'th
mo walla di eya sijin mo dhali 'kona aman
ki mii to gom /e mo? 45 Dhali yan'ko'd a'di
midi thok uni gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/
tora um gwo mo ki: Me'd jin 'kona um ki
mii a'di gom jan tal 'deŋ kamu/ 'peni uni
gwansan kun pisin mo tani um 'koki mii
a'di gom aha/ mo be. 46 Dhali uni mini ii mo
e mo jin 'konu ki mii 'ba/ ki sule/ mo, hili
uni kun miin ka kar/e mo tani mini cic mo
e moŋ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo
be.

26

Imanshu 'Kwani Bway Miikina Wu'th apowa Yesus mo

1 Ka Yesus 'baarki'da ris gwo gwansan
mmo/ o mo tani a'di ki o imancik a'di
gwo gwo mo ki: 2 Um mishi mo mo ki
'ko'da cim su/ mo tani a'di ta'da cim ki
Mompe'kupanyolos midi pu'du/ mo dhali
Ya/ gi 'Kwani minu ci mo mmo'kosh ki
cwany'cithan dhul mo be.
3 Dhali igasiis kun can dhali 'kwani
gwanyjaka/ gi 'kwani mo uni mini tul is mo
mmontal 'de/ mo e bwaagoŋ ma gasiis jin
ca'd mo a'di jin yukkunu gway ka Kayaapa
mo be. 4 Dhali uni gamki 'twa/ 'kup mo
mmontal 'de/ mo mmobutha Yesus ki kup
mo dhali mmo'kosh a'di jwa mo be. 5 Hili
uni o gwo mo ki: Yisa ka cim jin yukuwa
yuk mo yisa, hili isi ciki/ haali/ adulatt
midi di mo e bwaŋ 'kwani mo be.

Yesus A'di 'Koshkunu Is ka Yina Pi'dnaŋ Gana/ mo e Pam Beetaniya mo be

6 Dhali ka Yesus di'd e Pam Beetaniya e
gu'b ma Simaan jin ta gi monthus mo tani
7 a'boma kamu/ pu'dki'di a'di mo, a'di jin
ta'd gi turaŋ gasaas jin ta gi kush mo, a'di
jin din ma yina pi'dnaŋ gana/ nycine/ jin
'bitha yol she/ ki 'bi'th mo. Dhala yim ki
wol a'di e 'kup piti mo me'd jin dikina a'di
eya tharabeesa mo be. 8 Hili ki imancik
a'di gwo parki a'di e mo tani uni dek ma
nyor mo mmo/o gwo mo ki: Atinta shinu
yansan isa 'cesh kan mo? 9 Haali/ ayina
pi'dna/ yansan minu 'taki yol ka guurush ki
nyanye/ mo dhali ci 'kwani kun hatha'ko'd
mo be. 10 Hila Yesus ki tor mii yansan ki
e mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta toca
uma 'bom 'kus kan mo? Haali/ ayim mii

tony jaro/ gom aha/ mo be. [11] Haali/ um isa
yempa/ tan gi 'kwani kun hatha'ko'd kun
'kon e um mo. Hili um mini 'koki ta gi aha/
ki sule/ mo be. [12] Mmowoluwa yina p̱i'dna/
yansan e buŋgwar is pem mo tani ayim ki
mii a'di mmothoson a'di gom aha/ gam kan
jin minu kan aha/ mo be. [13] Ka jiŋ gana/
aha/ ṯora um gwo mo ki: E mo yin jin minu
c̱i gwom 'borga/ yan e mony'ceshi 'baar mo
tani a'di jin miin ma yim mo tani minu ṯor
mo mmonyoŋ mo mo mmoka ayim e mo
be.

Yahuusa A'di Gamki Gwo Me'd mo Mmo'ciṯha/ Yesus Is ki Gwo mo

[14] Dhali yan'ko'd jan ṯal 'deŋ kamu/ 'peni
uni jin 'dap̱ uni 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka
su/ mo jin yuḵu gway ka Yahuusa Isḵariyu-
uṯi mo tani a'di yaki'd mo e igasiis kun
can mo be [15] dhali o gwo mo ki: Atinta
mmina umi c̱i aha/ mo waḵki/ aha/ mina
c̱i a'di ki um mo? Dhali uni ki c̱i a'di gabul
'dolkon kushi iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo
be. [16] Dhali 'peni mo c̱aan ki jahanne/ mo
tani a'di c̱orki'da c̱or mo mmogam embul
gana/ mo mmo'ciṯh a'di is ki gwo mo be.

Yesus Shwaki Tonṯe/ jiŋ 'Ko'd Nyaḵki
Imanciḵ A'di Gwo mo

[17] Dhali ka cim jin ṯwa/a/ gi Maaŋḵuthu'd
jin miinu ki dar ga cumaṯ mo tani iman-
ciḵ gwo p̱u'dkina Yesus mo mmo/o gwo
mo ki: Mana o /e bwa jin mina amani
thoson to mo gom /e mo mmoshwa ki
Mompe'kup̱anyolos mo? [18] A'di ki o uni
gwo mo ki: Iiku/ mo e 'peŋkuman bampa/
mo dhali e jan 'deŋ kamu/ mo dhali o a'di
gwo mo ki: Amanṯor gwo o gwo mo ki:
Mom pem 'dishi'd mo hila/. Aha/ mina
mii rash di ki Mompe'kup̱anyolos yan e
gu'b pini nyaḵki imanciḵ aha/ gwo mo be.
[19] Dhali imanciḵ a'di gwo miikin mo me'd jin
ḵankin ma Yesus uni gwo mo, dhali uni ki
thoson to mo gom Mompe'kup̱anyolos mo
be.

[20] Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo tani
a'di c̱a'bki'da tharabeesa nyaḵki imanciḵ
a'di gwo mo kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/
mo be. [21] Dhali ki uni 'kokin mo mmoshwa
to mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Ka jiŋ
gana/ aha/ ṯora um gwo mo ki jan 'de/
'peni um midi 'ciṯh aha/ is ki gwo mo be.
[22] Dhali uni 'kokina bwa mmodiṯ mo kaga-
hara, dhali uni ki ṯel mii 'pen mo mmo/o
a'di gwo mo ka rem 'kup̱ ka baṯh 'pen mo
ki: Aha/ 'taa? Tap̱a. [23] Dhali a'di ki thoḵ
gwo mo ki: A'di jin 'thup̱ki me'd piti eya
sahan nyaḵki aha/ mo tani a'di midi 'ciṯh
aha/ is ki gwo mo be. [24] Haali/ Ya/ gi 'Kwani
yaki'd mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo gom
a'di mo, hili wayyi e wathi/ yan a'di jin midi
'ciṯh Ya/ gi 'Kwani is ki gwo mo. A'di midi
'taki 'bor ki 'bor gana/ mo gom wathi/ yan
waḵki/ a'di minu 'taki 'koki dhodhu/ mo
be. [25] Yahuusa be a'di jin 'ciṯhki a'di is ki
gwo mo a'di ki o a'di gwo mo ki: A/aha/
'taa, Tap̱a? A'di ki thoḵ a'di gwo mo ki: /E
oki a'di wakan si'da/ mo be.

[26] Dhali me'd jin 'kokina uni mmoshwa
tonṯe/ mo tani Yesus bu'thki maaŋḵuthu'd
mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo, dhali a'di
ki 'ce'd a'di mo dhali c̱i a'di ki imanciḵ
a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Buthi a'di
mo ma, dhali 'kayi mo ma. A'di yansan
ita buŋgwar is pem mo be. [27] Dhali a'di
bu'thki'da ḵubbaaya mo dhali ki a'di c̱iki
mom'bor bwa i is mo tani a'di ki c̱i a'di
ki uni mo mmo/o gwo mo ki: P̱iyi a'di
mo ma, aris umi 'baar mo, [28] haali/ a'di
yansan ita'da bas pem ki gwo jin gamu
me'd mo, a'di jin wolki'd ka pije/ mo gom
'kwani ka ris mo gom mogwama gwam gom
miinthus mo be. [29] Aha/ ṯora um gwo mo
ki aha/ mina diki doḵ/e p̱i yiman maman
cwa yansan ki sule/ ntaga tee jin miga/ p̱i
a'di jin ta jin this nyaḵki um e Bampa/ ma
Ababam pem jin di'd e momis mo be.

Mo jin Waṯ ma Buṯerusa Yesus Gway A'di
Ṯorkunu Iṯwa/a/ mo

[30] Dhali ki uni yuḵki gway mo tani uni
iikin ka pije/ mo e 'Kuwosh Seṯuun mo be.
[31] Yan'ko'd aYesus ki o uni gwo mo ki: Umi
'baar mo mini ṯa'k mo gom aha/ mon'thiny
yan shwane/ mo tani haali/ a'di 'kwarkunu
mo ki: Aha/ mina 'kosha manhil ḵa'bal mo
dhali ḵa'bal 'pena ma'diny piti mo tani uni
minu c̱eker bwa mo be. [32] Hili ŋ'ko'd mo
tani ki aha/ piyunu/ mo tani aha/ mina ya
um iṯwa/a/ e Pany Jaliil mo be. [33] Dhala
Buṯerus ki ṯor a'di gwo mo eya tente/ ki: Ba
uni gwansani 'baar mo mini ṯa'k mo gom
/e mo tani aha/ mina diki biṯ ki sule/ mo
be. [34] Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Ka jiŋ

gana/ aha/ ṯora /e gwo mo ki mon'thiny yansan shwane/ mo nṯwa/a/ ka dhoŋgola ŋwa diki ko e naskina/ mo tani /e mini waṯaa/ gway me'di kwara mo be. [35] Dhala Buṯerus thok a'di gwo mo ki: Hili wakki/ aha/ mina mii wu mo nyakki /e mo tani aha/ mina diki waṯ /e gway mo. Dhali imanciḵ a'di gwo 'baar mo o gwo wakansan mo be.

Yesus 'Thoki'd e Monsinu jin Ta Bwaagoŋ ma Jaṯhsemaani mo

[36] Dhali yan'ko'd aYesus yaki'd nyakki uni mo e mo jin yuku ka Jaṯhsemaani mo dhali a'di ki o imanciḵ a'di gwo gwo mo ki: 'Koyi mmahan mo ma ki aha/ mina thoṯh is mo mmaṯṯaan dhali 'tho mo be. [37] Dhali a'di ki susa Buṯerus nyakki a'di mo dhali iya/ ma Sabadi isu/ mo, dhali a'di ṯelki mii 'pen mo mmokal bwan diṯi'd mo dhali bwa jin ṯoco'd mo be. [38] Dhali yan'ko'd a'di ki o uni gwo mo ki: Akashiram pem a'di diṯa bwa ki diṯ kagahara mo gom mowu mo. 'Koyi mmahan mo ma, dhali timi nyakki aha/ mo ma. [39] Dhali mmothoṯhkina a'di 'peny'ce ari'ceenne/ mo tani a'di biṯki bwam/em piti a'cesh mo dhali 'tho mo ki: Ababam pem, wakki/ a'di yan mishu mii mo tani dhalka kubbaaya yan ya'di pe aha/ mo ma. Bahili a'di jin oyaa/ bwa mo yisa. Hili a'di jin ta bwam pini mo be. [40] Dhali a'di pu'dki'd e imanciḵ a'di gwo mo dhali gam uni ki uni ishki e mo. Dhali a'di ki owa Buṯerus gwo mo ki: A/um bunya/ mini 'koki tim nyakki aha/ ka tente/ 'de/ mo? [41] Timi mo mo ma, dhali 'thoyi mo ma, ki um mini 'taki 'koki ciç mo e mo jin palu mo, haali/ shi/in ka jiŋ gana/ mo tani a'di ona bwa mo, hili buŋgwar is a'di ihatha'ko'd ki ha'th mo be. [42] Dok/e gom me'd jin 'ko a'di isu/ mo tani a'di yaki'd mo dhali 'tho mo ki: Ababam pem, wakki/ a'di yan mol pe mo tani hili isi ciki/ aha/ mina pi a'di mo, dhalki a'di jin ta bwam pini mo tani dhalki a'di miinu mo ma. [43] Dhali dok/e a'di pu'dki'd mo dhali gam uni ki uni ishki e mo haali/ em buni ṯo'dki uni is mo be. [44] Wakan a'di dhalki uni mo dok/e dhali a'di ki ya mo dhali 'tho mo gom me'di kwara mo mmo/o jasi gwon ṯal 'de/ mo be. [45] Dhali yan'ko'd a'di pu'dki'd mo e imanciḵ a'di gwo mo dhali o uni gwo mo ki: A/um 'kon mmo/ish e kan mo? dhali bu'th mosi/is bum mo? Hili mo mo ma, mo pu'dki'd mo hila/ mo dhali Ya/ gi 'Kwani 'ciṯhkunu is ki gwo mo e me'd gi 'kwani kun ta imanmii miinthus mo be. [46] Cuyi mis mo ma. Dhalki ana iina mo. Hili, a'di jin 'ciṯhki aha/ is ki gwo mo tani a'di pu'dki'd mo be.

Mo jin 'Ciṯhuwa Yesus Is ki Gwo mo dhali Mo gi Budhu A'di mo

[47] Ki a'di di'd mo mmo/o gwo naskina/ mo tani Yahuusa pu'dki'd mo, a'di jin 'dap tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali nyakki a'di mo tani dhana waambuhany 'kwani pu'dkin ki gandala turga/ mme'd mo dhali cwa mo, 'peni igasiis kun can mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ gi 'kwani mo be. [48] Dhali a'di jin 'ciṯhki a'di is ki gwo mo çiki uni jamas mii mo mmo/o gwo mo ki: A'din 'de/ jin miga/ pi 'twa/ mo tani ta wathi/ mo. Buthi a'di mo ma. [49] Dhali a'di pu'dki'da Yesus ki jahanne/ mo dhali o gwo mo ki: Hayy, Tapa. Dhali a'di ki pi a'di 'twa/ mo be. [50] Yesus ki o a'di gwo mo ki: Akam pem, /e miina ta mmahan mo? Dhali yan'ko'd uni ki pu'du/ i a'di mo dhali dhu me'd buni apowa Yesus mo dhali bu'th a'di mo be. [51] Dhali hili jan 'de/ 'peni uni gwansan jin nyak di ka Yesus mo tani a'di he'thki me'd piti mo dhali buk gandala turgam piti mo dhali ruṯhun çiŋkina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'ciṯh 'cem piti mo be. [52] Dhali yan'ko'd Yesus ki o a'di gwo mo ki: Dwari gandala turgam pini ka nyaŋ'ko'd e mom piti mo ma, haali/ aris uni gwansani 'baar mo kun kalki gandala turga/ mo tani minu 'ce'd sho'k ki gandala turga/ mo be. [53] A/ ṯosha /e ki aha/ mina mol Ababam pem 'tho mo dhali a'di ki çi aha/ ki jahanne/ awaambuhany iman'doyu gwom piti ka ris mo mmo'koki 'ko jasi 'kume'd i'ce'dka su/ mo? [54] Hili bakataye ki Gwo ma Arumgimis minu 'taki thim mo ki a'di minu mii mii wakan mo be. [55] Dhali ki mo yan mo tani aYesus ki owa waambuhany 'kwani gwo mo ki: Um iiyin ka pije/ ki gandala turga/ mme'd mo dhali ki cwa mo mmobu'th aha/ mmohabus mo me'd wathin 'di/ mo. Ka tee kun baṯhani 'ko'd mo tani aha/ dikina mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmoṯor gwo mo dhali um 'koki bu'th aha/ mo be. [56] Hili

aris to gwansani ’baar mo tani uni bu’thki
embul mo mo, ki Gwo ma Arumgimis kun
’kwarkina imanc̱i gwo ma Arumgimis kad-
hamo/ mo minu mii thim mo be. Dhali
yan’ko’d aris imanciḵ a’di gwo uni dhalki
a’di ’pen mo dhali so mo be.

Yesus Doshki’d e Bwambor Montul Is gi ’Kwani Yahuuda/ mo

57 Dhali yan’ko’d uni gwansan kun
bu’thkina Yesus mo tani uni ki sus a’di eya
Ḵayaapa jin ta’da gasiis jin ca’d mo e mo
jin tulkina iman’kwar to is mo dhali ’kwani
gwanyjaḵa/ si’da/ mo be. 58 Hila Buṯerus
baṯḫki a’di nsho’k isa dhana/ mo ntagi mo
gi bwaagoŋ ma gasiis jin ca’d mo. Dhali
a’di ki seyu bwaman mo. Dhali a’di ki nyaḵ
c̱a’b ki uni kun hili mo mo mmoṗar ’pemen
gwo e mo be. 59 Dhali igasiis kun can dhali
aris uni ’baar mo gi montul is yan mo tani
uni ŋaṗki gwonthus mo mmo’ce’da Yesusa
ṗo/ mo, ki uni mini ’taki kar a’di mmowu
mo be. 60 Hili uni ’koki gam tonthusa ’de/
mo, bahili aris iman/o gwonthus aṗo/ a’di
mo tani uni ṗu’dkin kadhoŋ mo. Ŋ’ko’d
uni su/ ṗu’dkin kadhoŋ mo 61 dhali o gwo
mo ki: Agarr yansan o gwo mo ki: Aha/
misha mmo’ce’d gu’b gi mondheleladhelel
ma Arumgimis sho’k mo dhali nyaŋ a’di ka
cim kwara mo be. 62 Dhala gasiis jin ca’d
a’di doshki’d ki mis mo dhali o gwo mo
ki: Ayy, /e moli ’twaŋ kamu/ ’de’k mo?
Gwo wakata ona ’kwani gwansan aṗo/ /
e mo? 63 Hila Yesus c̱a’bki’d ki shwam̄ mo.
Dhala gasiis jin ca’d ki o a’di gwo mo ki:
Aha/ ḵana /e gwo ka Arumgimis jin di ki e
mo. Ba ṯor am gwo mo ma, waḵki/ /e tana
Ḵristḫos mo, a’di jin ta Ya/ ma Arumgimis
mo. 64 AYesus ki o a’di gwo mo ki: A’di ta
gwo jin ona /e si’da/ mo be. Hili aha/ mina
ṯor /e a’di ’peni shwane/ mo, /e mini ṗar
Ya/ gi ’Kwani e mo mmoc̱a’b ki me’da bim
poros ki mom’bi’th mo dhali mmoyayu/
e bwaaraḵ ’peni momis mo be. 65 Dhali
yan’ko’d agasiis jin ca’d dherki burrinyem
piti bwa mo dhali o gwo mo ki: A’di walki
gwo sor jin shi/ashi/ mo. Atinta ’kokina
ana mmoŋaṗ gwo mo mmo/o aṗo/ a’di
mo? Um ciḵki gwo sor ’peni ’twam piti
shwane/ mo be. 66 Gwom bum jin ṯosha um
wakata mo? Uni thoḵ gwo mo ki: A’di ha
me’d mo mmowu mo be. 67 Dhali yan’ko’d
uni ki ’taḵ a’di manya/ e bwam/em piti mo
dhali dor a’di mo dhali kun tiya ki dor a’di
ki cwa mo 68 mmo/o gwo mo ki: Oyi am gwo
is mo ma, /e jin tana Ḵristḫos mo. Kaja
’dunn idorki /e kan mo?

Buṯerus Waṯki’da Yesus Gway mo

69 Dhala Buṯerus a’di c̱a’bki’da pije/ e
bwaman ma goŋ mo. Dhali ari nyarany
c̱iŋkina/ ṗu’dki’di a’di mo dhali o a’di gwo
mo ki: /E si’da/, /e nyaḵki di ka Yesus
gi Pany Jaliil mo be. 70 Hili a’di waṯki
gwo mo mbwambori uni ’baar mo mmo/
o gwo mo ki: Aha/ dinaki mish ’pemen
gwom pini yan jin ona /e mo be. 71 Dhali
ki a’di yaki’d mo ka pije/ eya lambalany
gu’b mo tani ari c̱iŋkina/ nyaraŋ kamu/
ṗarki a’di e mo dhala yim ki o uni gwansan
gwo kun doshkina pije/ ki: Wathi/ yansan
nyaḵ di ka Yesus gi Pa Naasira mo be.
72 Dhali yan’ko’d doḵ/e a’di waṯki gwo mo ki
gwo mmoṯe gwo mo ki: Aha/ dinaki mish
wathi/ yan mo be. 73 Yan’ko’d ari’ceenne/
uni kun doshkina pije/ mo tani ṗu’dkin
mo dhali owa Buṯerus gwo mo ki: Ka jiŋ
gana/ /e ta jan ṯal ’de/ si’da/ ’peni uni mo
haali/ ’twam pini ṯor /e eya tente/ mo be.
74 Yan’ko’d a’di ṯelki mii ’pen mo mmojee
is piti jwa ki is piti mo dhali mmothul
gwo me’da ṗo/ mo mmo/o gwo mo ki:
Aha/ dinaki mish wathi/ yan mo be. Dhali
ki jahanne/ adhoŋgola ŋwa gwoki’d mo.
75 Dhala Buṯerus ka gwo ma Yesus e mo jin
ona a’di a’di nṯwa/a/: Ka dhoŋgola ŋwa
diki ko e mo naskina/ tani /e mini waṯ aha/
gway me’di kwara mo. Dhali a’di yaki’d
ka pije/ mo dhali ko ki jabu’th ki ḵu’bu/
ḵu’bu/ mo be.

27

Yesus Suskunu mo Mbwambor ma Bilaaṯus mo be

1 Dhali ki mon’thamo/ ṗu’dki’d mo tani
aris igasiis kun can dhali ’kwaniŋ gwany-
jaḵa/ gi ’kwani mo uni gamki ’twa/ ’kuṗ
aṗowa Yesus mo mmokar a’di mmowu mo
be. 2 Dhali uni ki deḵ a’di mo dhali sus a’di
mo dhali mmoc̱i a’di ka Bilaaṯus jin ta’da
mudhiir mo be.

Jwa ma Yahuusa mo

3 Ka Yahuusa jin ta'da man'cith a'di is
ki gwo parki a'di e mo ki a'di wakkunu
mo tani a'di rici'da du is mo dhali a'di ki
'doyu 'dolkon kush jin ta'da iss 'de/ i'ce'dka
'kume'd ka nyaŋ'ko'd mo e igasiis kun can
mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ mo 4 mmo/
o gwo mo ki: Aha/ miikina miinthus mo
mmo'cith a'di is ki gwo mo, a'di jin din
ma bas ka po/ mo. Dhali uni ki thok a'di
gwo mo ki: A'di yan ta'da ta gom am mo?
Hili is pini 'teyi e ma. 5 Dhali a'di ki ta'k
'dolkon kush e gu'b gi mondheleladhelel
mo dhali a'di ki pi ka pije/ mo dhali ya
mo dhali shir is piti ka nyok mo be. 6 Hili
igasiis kun can uni bu'thki 'dolkon kush
mo mmo/o gwo mo ki: A'di diki ta mii
jin dhala gwoŋkan bway mo mmodhu uni
mo e mo jin dhunuwa guurush mo haali/
uni tana guurush ma bas mo be. 7 Wakan
uni gamki 'twa/ 'kup mo mmobu'th uni
mo dhali yol mo gi iman/uka nos mo
mmokan 'kwani kun ta yilkina/ nycine/
mo be. 8 Wakan mombunto yan yukkunu
gway ki Mombunto ma Bas mo ntaga tee
yansan mo be. 9 Wakan gwo thimkunu mo,
a'di jin okin ma manci gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo jin ta'da Irmiya mo mmo/o
gwo mo ki: Dhali uni bu'thki 'dolkon kush
kun 'koni iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo jin
ta she/ yol piti mo, a'di jin ta she/ yol jin
karkina unin tiya kun ta iya/ gi uci ma
Israyiil mo be. 10 Dhali uni ki ci uni gom uni
kun cila mombunto ma iman/uka nos mo
be me'd gwo jin shukina tapa aha/ bway
mo be.

Bilaatus Dotki'da Yesus Gwo mo be

11 Dhala Yesus doshki'd mbwambora
mudhiir mo dhala mudhiir ki dot a'di gwo
mo ki: Ki /e de /e tana Malik gi 'Kwani
Yahuuda/ mo? Dhala Yesus ki thok a'di
gwo mo ki: A'di ta gwo jin ona /e si'da/
mo be. 12 Hili ki a'di yerkunu is ki gway
mo ki igasiis kun can mo dhali 'kwaniŋ
gwanyjaka/ mo tani a'di diki thok 'twaŋ
kamu/ mo be. 13 Dhali yan'ko'da Bilaatus
ki o a'di gwo mo ki: Dina /e ki cik gwo mo
'taa? ama'diny gwo kun ona uni apo/ /e
mo? 14 Hili a'di diki ci a'di 'twan thoka 'de/
mo walla ari gwoŋ kamu/ jin yerkunu a'di
is ki gway mo. Wakan ntaga mudhiir a'di
merki'd kagahara mo be.

Yesus Torkunu Gwo 'Twa/ a 'Cesh mo Mmowu mo

15 Dhali ka yuk jin yuku mo tani mii
ma mudhiir isa yempa/ mo mmo'cukka
waambuhany jan tal 'de/ 'peni uni habuus
mo a'di jin dotkina uni mo be. 16 Dhali
uni tan gi wathi/ eya sijin jin mishu 'baar
mo eya tente/, a'di jin yukkunu gway ka
Baraabas mo be. 17 Wakan uni tulki is mo
mmontal 'de/ mo dhala Bilaatus ki o uni
gwo mo ki: Kaja i/o um bwa jin miga/
'cukki um mo, a/Baraabas 'taa? walla Yesus
a'di jin yuku ka Kristhos mo? 18 Haali/
a'di mishki dhapan buni jin takina uni mo
mmoci a'di mo be. 19 Isa dhamo/ 'teya ki
a'di diki'd mmoca'ba kursi jin dwallu gwo
jin ta jim piti mo tani ashim piti hashki
a'di gwo mo mmodhalku/ toŋ kamu/ ki
mii apo/ wathiŋ kar/e yan mo haali/ aha/
to'ckunu bwa kagahara shwane/ gom a'di
mo ki gwony jan mo be. 20 Dhali igasiis
kun can dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ uni lalki
'kwani sho'k ki gwo mo mmodot gwo mo
goma Baraabas mo dhali mmo'ce'da Yesus
sho'k mo be. 21 Dhala mudhiir ki o uni gwo
mo dok/e ki: Jana 'peni bwam uni su/ jin
o um bwa mo jin miga/ 'cukki um mo?
Dhali uni ki thok gwo mo ki: aBaraabas
be. 22 Dhala Bilaatus ki o uni gwo mo ki:
Dhali aha/ mina miiya tinta ka Yesus mo
a'di jin yuku gway ka Kristhos mo? Uni
'baar mo thok gwo mo ki: Dhalki a'di
'koshu ki cwany'cithan dhul mo. 23 Dhali
a'di ki thok uni gwo mo ki: Gomata sa/?
Tonthus gi wakatinta imiikina a'di mo? Hili
uni cuukin kagahara mo mmontal 'de/ mo
mmo/o gwo mo ki: Dhalki a'di 'koshu ki
cwany'cithan dhul mo.

24 Wakan ka Bilaatus parki a'di e mo ki
a'di mol gwo pi jipi/ mo tani hili a'di ki dhal
mii e i is mo goma dulatt jin telkunu 'pen
mo tani a'di ki bu'th yi'de/ mo dhali 'thur
me'd piti mo mbwambor ma waambuhany
'kwani mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dina
ka po/ 'pena bas gi wathi/ yan mo. Hili a'di
'te/ ki is bumi niin ma. 25 Dhali aris 'kwani
'baar mo thok a'di gwo mo ki: Abas piti
midi di apo/ aman mo dhali apo/ ucim bam
mo be. 26 Dhali yan'ko'd a'di ki 'cukki uni
aBaraabas mo dhali ki a'di dorki'da Yesus
ki yis bip mo tani a'di ki ci a'di mmo'kosh

ki cwany'cithan dhul mo be.

I/askar Miikina Yesus ka Mak mo

27 Dhali yan'ko'd i/askar ma mudhiir uni
ki susa Yesus mo e bwaagoŋ gi gu'b ma
mudhiir mo dhali uni ki tula askar isi 'baar
mo mmontal 'de/ mo ibwambori a'di mo
be. 28 Dhali uni ki 'cuk a'di burrinye/ mo
dhali hi'th a'di is ki burrinye/ jin ta'da duk
is mo be. 29 Dhali uni ki thoson toŋ'kup
'pena 'de/ mo dhali uni ki hi'th a'di i'kup
piti mo dhali uni ki kar a'di guluca cwahan
e me'da bim poros piti mo dhali luŋ ki
jiŋ 'kupa'dupuni bwambori a'di ka mak mo
mmo/o gwo mo ki: Hayy, Malik gi 'Kwani
Yahuuda/ mo. 30 Dhali uni ki 'tak a'di
manya/ i is mo dhali uni ki bu'th gulu'c mo
dhali dor a'di e 'kup piti mo be. 31 Dhali ki
uni miiki a'di ka mak mo tani uni ki 'cuk
a'di burrinyen duk is mo dhali uni ki hi'th
a'di burrinyem piti i is mo dhali uni ki sus
a'di ka pije/ mo mmo'kosh ki cwany'cithan
dhul mo be.

Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'cithan Dhul mo

32 Me'd jin 'kokina uni mmoya ka pije/
mo tani uni pu'dkin mo e wathi/ gi
Paŋ Kerawaan jin yuku gway ka Simaan
mo. Wathi/ yansan a'di tu'ckina uni mo
mmokal cwany'cithan dhul piti mo be.
33 Dhali ki uni pu'dkin mo e mo jin yuku ka
Gulguṭha mo tani (a'di jin ta 'pemen gwo
jin onu ki: Mo ma Simaŋ 'Kup mo) 34 uni
ki ci a'di yimana mura'th jin 'koshu e ki
toŋ ka/ga/ mo. Hili ki a'di nyokki a'di mo
tani a'di ushki a'di pi mo be. 35 Dhali ki uni
'koshki a'di ki cwany'cithan dhul mo tani
uni ki kwa/ burrinyem piti bwa mo e bwam
uni 'cena mo mmota'k to mo. 36 Yan'ko'd
uni ki 'ko a'cesh mo dhali rash 'ko mo
mmotim a'di apo/ mo be. 37 Dhali apo/
'kup piti mo tani uni ki 'kwar gwo apo/ a'di
mo jin deŋu e mo ki: Yansan ta'da Yesus
jin ta'da Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo be.
38 Dhali 'kwani su/ kun tana 'di/ nyakkunu
'kosh ki a'di mo ki cwany'cithan dhul mo,
jan 'de/ ki me'da bim poros piti mo, dhali
jaŋ kamu/ ki me'da biny cam piti mo be.
39 Dhali uni gwansan kun iikin ki iimpe e
bway mo tani uni sorki a'di mo mmopir
'kup buni mo be, 40 dhali mmo/o gwo mo
ki: /E jin mini 'taki 'kosh gu'b gi mondhele-
ladhelel mo dhali nyaŋ a'di ka cim kwara
mo tani wothi is pini mo. Wakki/ /e ta
Ya/ ma Arumgimis mo, ba thulu ka 'cesh
'peni apo/ cwany'cithan dhul mo. 41 Wakan
si'da/ igasiis kun can dhali iman'kwar to
mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ mo tani uni
miiki a'di ka mak mo mmo/o gwo mo ki:
42 A'di wothki tiya mo tani is piti mola a'di
woth moyi. Dhalki a'di thulu'd ka 'cesh
shwane/ 'peni apo/ cwany'cithan dhul mo,
dhali ana mina gam a'di gwo is mo be. 43 A'di
gamki'da Arumgimis gwo is mo. Dhalka
Arumgimis 'cuk a'di mo shwane/ wakki/
a'di ona bwa ki a'di mo, haali/ a'di o gwo
mo ki a'di ta Ya/ ma Arumgimis mo be.
44 Dhali unin 'di/ kun nyakkunu 'kosh ki
cwany'cithan dhul nyakki a'di mo tani uni
si'da/ wakki a'di ki gwon 'de/ yan mo be.

Mowu ma Yesus mo

45 Dhali shwane/ ka tente/ ta'da tente/
mbwaŋ 'kup mo tani adhan mondhurumi'd
pu'dki'da po/ mony'ceshi 'baar mo ntaga
tente/ mbum 'ban mo be. 46 Dhali ka tente/
ta'da tente/ kwara mo tani Yesus gwoki'd
ki 'twa/ jin caaca mo ki: Ili, Ili, lama
sabaktani, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ki:
Arumgimis pem, Arumgimis pem, atinta
dhalkina /e aha/ 'pen kan mo? 47 Dhali
unin tiya kun doshkin ki 'dishe/ cikki a'di
mo dhali o gwo mo ki: Wathi/ yukki'd
Iliyya mo be. 48 Dhali jan tal 'de/ 'peni uni
a'di guski'd ki jahanne/ mo dhali a'di ki
kala lipa/ mo dhali 'tu'd a'di ki yiman tom
'paca'd mo dhali kar a'di eya cwahan mo
dhali a'di ki ciki a'di mo mmopi mo be.
49 Hili kun tiya o gwo mo ki: Cori naskina/
bala/. Dhalki ana para mo e mo wakki/
Iliyya midi thulu/ mo mmowoth a'di mo.
50 Dhala Yesus cuu'd ki dhan 'twa/ jin caaca
dok/e mo dhali a'di ki ci shi/in piti mo be.
51 Dhali hili mo mo ma, burrinye/ gi gu'b
gi mondheleladhelel mo a'di dherkunu
bwa mo ka 'ban su/ mo 'peni buŋ'kup
mo ntagi bum'pen mo, dhali mony'cesh
yikinki is mo, dhali aris woshi 'baar mo
pwathkunu bwa mo be. 52 Dhali moŋ'kupaje
si'da/ uni ka'dkunu 'twa/ mo, dhali aris
buŋgwar is gi uni kun dhunu ki she/ ki
dhelel dhelel mo uni gun ishki e mo e

mowu mo tani uni cukunu mis mo be.
53 Dhali mmopikina uni ka pije/ 'peni jis
jwa mo tani 'ko'di mompim piti mo tani
uni iikin e 'peŋkuman bampa/ jin ḵogu mo
dhali piki 'kwani i is ka ris mo be. 54 Dhali ka
mancil ma askar iss 'kwanim pa mmudhe'd
dhali uni gwansan kun nyaḵ 'ko ki a'di mo
tani uni rashkina Yesus tim mo mmoṗar
mony'cesh e mo mmoyiḵin is mo dhali to
gwansan kun bu'thki embul mo mo tani
uni 'tu'dkunu mo ki moŋḵo/ is mo dhali o
gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ yansan ta Ya/ ma
Arumgimis mo be.
55 Wakan si'da/ uṗ 'kokin ka ris mo mmun
mmohil mo 'pena dhana/ mo, uni gun
baṯḫkina Yesus nsho'k mo 'peni Pany Jaliil
mo mmota imanmii a'di to mo be. 56 Dhali
e bwaman uni mo tani aMariyam Mag-
daliyya diki'd mo dhala Mariyam jin to Ko
Yakuub mo dhala Yuusuṗ mo dhali ko iya/
ma Sabadi mo be.

Mo jin Kanuwa Yesus mo

57 Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo tani
wathi/ jin ta pa ki pa ṗu'dki'd mo 'peni Pa
Arraama jin yuḵkunu gway ka Yuusuṗ mo,
a'di si'da/ jin ta'da manciḵa Yesus gwo mo
be. 58 A'di yaki'd mo eya Bilaaṯus mo dhali
doṯ a'di gwo mo gom buŋgwar is ma Yesus
mo. Dhali yan'ko'd Bilaaṯus ki ḵan gwo mo
ki a'di minu ç̱i ki a'di mo be. 59 Dhala Yuusuṗ
ki bu'th buŋgwar is mo dhali 'tam a'di is ki
burrinyen dhelelga/ jin ta'da dhiny e mo
be. 60 Dhali 'thi a'di e jis pitiŋ gana/ jin ta
jis jwan this mo, a'di jin 'kolkina a'di wosh
mo. Dhali a'di ki 'daŋkal wosha caaga/ mo
mmo'daṗ 'twaŋkal jis jwa 'twa/ mo, dhali
a'di ki ya mo be. 61 Mariyam Magdaliyya
dhali Mariyama kamu/ nyaḵki 'ko mmun
mo mmo'ko ka ṗar 'twa/ gi moŋ'kuṗaje mo
be.

Imanji Mo mo e Moŋ'kuṗaje mo

62 Dhali ka cim jiŋ 'ko'd mo, a'di jin ta'da
cim jiŋ 'ko'd jin Thosonkunu to mo tani
igasiis kun can dhali 'Kwani P̱arisiyiin tulki
isi bwambor ma Bilaaṯus mo be, 63 dhali o
gwo mo ki: Taṗa, am kakina gwo e jin okin
ma manhe'k 'kwani e mo ki a'di di'd ki e
mo naskina/ mmo/o gwo mo ki: 'Ko'da cim
kwara mo tani aha/ mina cuyu mis doḵ/e
mo be. 64 Wakan ki /e mini ḵan gwo mo ki
moŋ'kuṗaje minu mii ji mo ki 'dantar mo
ntaga cim kwara mo, isi ciki/ ki imanciḵ
a'di gwo mini 'koki ii mo dhali ḵwal is piti
mo dhali ṯor 'kwani gwo mo ki: A'di piki'd
'peni mowu mo, dhali gwonthus jin ta jiŋ
'ko'd jin minu o mo tani a'di midi war ki
shi/ kagahara mo mmobol jin ṯwa/a/ e mo
be. 65 Bilaaṯus ki o uni gwo mo ki: Um tan
ga askar kun ji mo mo. Iiku/ mo ma, mmoji
a'di ki 'dantar mo me'd jin misha um a'di
mii mo be. 66 Wakan uni iikin mo dhali
ji moŋ'kuṗaje mo, dhali uni ki 'daṗ wosh
'twa/ ka 'diŋkila/ mo dhali dhu imanji mo
mo be.

28

Mompinu mo

1 Dhali 'ko'da cim ma pesu/ mo tani ki
mo ḵali kush mo ka cim jin ṯwa/a/ ka
dhas mo tani aMariyam Magdaliyya dhala
Mariyama kamu/ uni iikin mo mmoṗar
moŋ'kuṗaje e mo be. 2 Dhali hili mo mo ma,
adhan mony'cesh yiḵinki is mo kagahara
haala man'doyu gwo gi taṗa thulki'd mo
'peni momis mo dhali ṗu'du/ mo dhali ḵa'c
wosh ka nyaŋ'ko'd mo dhali a'di ki ç̱a'ba
po/ a'di mo be. 3 Jamas piti jin piyina a'di
mo tani a'di wana e ka wara sho'k mo dhali
burrinyem piti ç̱a'bki bany bany mo me'da
wasaŋ gana/ mo be. 4 Dhali gom is jin ḵogu
a'di mo tani imanji mo mo uni deekina is
mo dhali uni wakina e gi 'kwani kun wukin
mo be. 5 Hila man'doyu gwo ki o uṗ gwo mo
ki: Dhalku/ is ki ḵo/ mo ma, haali/ aha/
misha ki um ŋaṗkina Yesus jin 'koshkunu
jwa mo ki cwany'ciṯḫan dhul mo be. 6 A'di
yisa di'di mahana, haali/ a'di cuki mis mo
me'd gwo jin ona a'di mo. Iiyu/ mo ma,
mmoṗar mo e mo jin ishkina a'di nycine/
mo. 7 Dhali yan'ko'd iiyi ki jahanne/ mo
dhali ṯor imanciḵ a'di gwo gwo mo ki a'di
cuki mis mo 'peni mowu mo. Dhali hili mo
mo ma, a'di midi ya nṯwa/a/ ki um mo e
Pany Jaliil mo be. Dhali e mun mo tani um
mini gam a'di mo. Hili aha/ ṯorkina um
gwo mo be. 8 Wakan uni iikin ki jahanne/
mo 'peni mony jis jwa mo ki moŋḵo/ is mo
dhali ka dhan bwaŋ 'kunyga/ mo, dhali uni
sokin mo mmoṯor imanciḵ a'di gwo gwo mo
be. 9 Dhali hili mo mo ma, aYesus gamki uni
'kuṗ mo dhali o gwo mo ki: Hayy. Dhali uni

pu'dkin mo dhali bu'th a'di i sho'k piti mo
dhali luŋ a'di mo be. [10] Dhali yan'ko'd Yesus
ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo
ma. Iiku/ mo ma, dhali tor iwak pem gwo
mo mmo/ii mo e Pany Jaliil mo dhali uni
mini par aha/ e i mun mo be.

Imanji Mo mo Wankunu Is mo be

[11] Ki uni 'kokin mo mmo/ ii mo tani
hili mo mo ma, kun tiya 'peni uni gun
ta imanji mo mo tani uni iikin mo e
'peŋkuman bampa/ mo dhali tor igasiis
kun can gwo mo goma ris to gwansan
kun bu'thki embul mo mo be. [12] Dhali ki
uni tulki is mo mmontal 'de/ mo nyakki
'kwaniŋ gwanyjaka/ mo dhali gam 'twa/
'kup mo tani uni ki ciya dhana guurush
ki i/ askar mo be [13] mmo/ o gwo mo ki:
Tori 'kwani gwo mo ki: Imancik a'di gwo
pu'dkin mo mon'thiny mo dhali kwal a'di
mo ki aman 'kokina mmo/ ish e mo be.
[14] Dhali wakki/ gwo yansan midi pu'du/ mo
e bwany'ce ma mudhiir mo tani aman mina
lal a'di sho'k ki gwo mo dhali buk um 'ba/
mo 'peni monto'c bwa mo be. [15] Wakan
uni bu'thkina guurush mo dhali mii a'di
me'd jin kankunu uni gwo mo. Dhali
gwo lolop yansan a'di kalu ki lala'th mo e
bwaŋ 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo ntaga tee
yansan mo be.

Yesus Hashki Uni kun 'Koni 'Kume'd I'ce'dka 'De/ mo

[16] Dhali imancik a'di gwo kun 'koni
'kume'd i'ce'dka 'de/ mo tani uni iikin mo
e Pany Jaliil mo e 'kuwosh jin kankin ma
Yesus uni gwo mo. [17] Dhali ki uni parki a'di
e mo tani uni luŋki a'di mo. Hili kun tiya
'koni modhaŋ gwo mo be. [18] Dhala Yesus
pu'dki'd mo dhali o uni gwo mo ki: Aris
moshirri 'baar mo e momis mo dhali apo/
mony'cesh mo tani uni cikunu aha/ mo be.
[19] Wakan iiku/ mo ma, dhali waraa ris kal
gi 'kwaniny'cesh ki imancik aha/ gwo mo.
Miiki uni ki yi'de/ ki gway ma Ababa mo
dhali ki gway gi Ya/ mo dhali ki gway gi
Shi/in Dheleladhelel mo be. [20] Tori uni gwo
mo ma, mmodhu aris gwo gwansan uni gun
kankika/ um mo, dhali hili mo mo ma, aha/
mina nyak di e um isa yempa/ mo ntagi yil
gi mony'cesh yan midi di 'kup mo be.

Gwom ’Borga/ Isi ki Gwo ma MARKUS mo

Gwo jin Çin ma Yohaan jin Ta’da Manmiiya Mii ki Yi’de/ mo

1 Montel ’pen gi gwom ’borga/ ma Yesus
Kristhos jin ta Ya/ ma Arumgimis mo be.
2 Me’d gwo jin ’kwarkunu eya Ishaya jin
ta’da manci gwo ma Arumgimis kadhamo/
mo ki:
Hili mo mo ma. Aha/ hashkina agum bway
pem ibwambori jis/em pini mo.
a’di jin midi thoson /e bway mo.
3 ’Twa/ gi wathin ’de/ mmocuu gwo em
bwaasho ki:
Thosoni bway gi Tapa mo ma,
kari bway piti ka ji sho’k mo.
4 Yohaan jin ta’da manmii ’kwani ki yi’de/
a’di piki’d mo e mombwaasho mo mmoci
gwo mo gom mo jin minu miiya mii ki
yi’de/ mo mmorica du is mo gom gwo
gi miinthus kun minu gwam ’kwani mo.
5 Dhali aris ’kwani iikin ka pije/ e a’di mo
’peni aris bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo
dhali ’peni aris ’kwani gi Pa Urushaliim mo.
Dhali uni ’kokunu mo mmomii ki yi’de/
ki a’di mo e Yi’deŋ Kumma/ Uurdun mo
mmopikina uni gwo gom miinthus buni
mo be. 6 Dhala Yohaan si’da/ hi’thki’da
mur kalman e isi a’di mo dhali a’di ta’d
gi wackan jin hi’thkina a’di e empa’d piti
mo dhali a’di ’ka’da kuuyu/ dhali shwa’da
dham eya kur mo be. 7 Dhali a’di çiki gwo
mo mmo/o gwo mo ki: ŋ’ko’di aha/ mo
tani jamu/ midi pu’du/ mo jin ca’d ki aha/
mo. Dhali wackana ppam piti mo tani aha/
dinaki ha me’d mo mmoluŋ ki ji luŋ mo
dhali ’cuk uni mo be. 8 Aha/ miikina um ki
yi’de/ tani hili a’di midi mii um ki Shi/in
Dheleladhelel mo be.

Mo jin Miinuwa Yesus ki Yi’de/ mo

9 Dhali ka tee gwansan mo tani Yesus
pu’dki’d mo ’peni Pa Naasira jin di’d e Pany
Jaliil mo dhali a’di miikunu ki yi’de/ ka
Yohaan mo e Yi’deŋ Kumma/ Uurdun mo
be. 10 Dhali ki a’di piki’d ka pije/ ’peni
yi’de/ mo tani ise/ ki jahanne/ a’di parki
momis e mo mmodi ki kany dhali Shi/in
di’d mmothulu/ i a’di mo me’d gurko/ mo
be. 11 Dhali ’twa/ cikkunu ’peni momis mo
ki: /E ta Ya/m pem jin enka/ mo, dhali aha/
’bora bwa ki ’bor ki /e mo.

Mo gi Paluwa Yesus mo

12 Dhali Shi/in Dheleladhelel a’di urki’da
Yesus ka pije/ ise/ mo e mombwaasho mo.
13 Dhali a’di diki’d e mombwaasho mo ka
cim ma issu/ mo, dhali a’di palkunu ka
Setaan mo. Dhali a’di nyakki di ki tomb-
waasho mo. Dhali iman’doyu gwo pu’dkin
mo dhali mii a’di to mo be.

Yesus Telki Mii ma Tu’d Piti ’Pen mo

14 Dhali ka Yohaan karkunu eya sijin mo
tani Yesus pu’dki’d mo e Pany Jaliil mo
mmoci gwom ’borga/ ma Arumgimis mo
15 dhali mmo/o gwo mo ki: Mo thimkunu
mo, dhali Bampa/ ma Arumgimis pu’dki’d
e me’d mo. Rici adu is mo ma dhali gam
gwom ’borga/ is mo.

*Yesus Yu*kki Imancesh To Yi’de/ Idoŋon mo

16 Dhali me’d jin yakina a’di ki yampe e
shemen ma gap ma Al ma Jaliil mo tani a’di
parki’da Simaan e mo dhala Andaraawus
jin ta’da kam ma Simaan mo mmobitkina
a’di a’thi/ eya al mo haali/ uni ta ’kwani
kun ta imancesh to yi’de/ mo be. 17 Dhala
Yesus ki o uni gwo mo ki: Bathi aha/ nsho’k
mo ma, dhali aha/ mina dhu um mmowar
ki imanbu’th ’kwani ki gwo mo be. 18 Dhali
ki jahanne/ uni dhalkina ’thim buni ’pen
mo dhali uni ki bath a’di nsho’k mo be.
19 Dhali mmothothkina a’di is ari’ceenne/
mo tani a’di parki’da Yakuub e mo jin ta
ya/ ma Sabadi dhala Yohaan jin ta’da kam
piti mo uni kun ’kokin eya kur buni mo
mmoshowa ’thi/ mo be. 20 Dhali ki jahanne/
a’di ki yuk uni mo. Dhali uni dhalkina
babam buni ka Sabadi eya kur mo nyakki
çiŋkina/ kun miina tu’c mo dhali bath a’di
nsho’k mo be.

Wathi/ jin Bu’th ma Arum Thus jin Nyo/o’d mo

21 Dhali ki uni pu’dkin mo e Paŋ
Kapranahuum mo tani dhali ki jahanne/
a’di seki gu’b gi montul is buni ka cim
ma pesu/ mo dhali a’di torki gwo mo be.
22 Dhali uni merkin mo gom gwom piti jin
torkina a’di mo haali/ a’di torki uni gwo mo
me’d wathi/ jin ta gi moshirr mo dhali yisa

me'd iman'kwar to mo. 23 Dhali ki jahanne/
wathiŋ kamu/ diki'd e gu'b montul is buni
mo a'di jin taki'd ga rum thus jin nyo/o'd
mo be. 24 Dhali a'di cuuki'd ki dhan 'twa/
caaca mo mmo/o gwo mo ki: Ki /e mini
mii atinta ki aman mo, Yesus gi Pa Naasira
mo? A/e pu'dkin mo mmo'ce'd aman sho'k
mo? /E mishka/ ki /e ta a'din tal 'de/
ma Arumgimis jin kogu mo. 25 Hila Yesus
kucurki a'di ki gwo mo mmo/o gwo mo
ki: Ça'bi ki shwam. Piyu/ ka pije/ 'peni
a'di mo. 26 Dhala rum thus jin nyo/o'd ki
tor a'di 'ko'da 'cesh mo dhali cuu gwo ki
dhan 'twa/ jin caaca mo. Dhali a'di ki pi
ka pije/ 'peni a'di mo. 27 Dhali uni 'baar
mo merkin mo. Dhali wakan, uni dotki
gwondot e bwam uni mo mmo/o gwo mo
ki: Mii yan ta'da taye? Gwon this jin toru
de. Ki moshirr maja sa/ ikankina a'di arum
thus kun nyo/on gwo mo dhali uni ha a'di
gwo e mo? 28 Dhali ki jahanne/ gwom piti
yaki'd ki lala'th mo e mo 'baar mo ki tur mo
eya ris bampa/ kun 'kon ki jiŋ 'kam mo e
bampa/ gi Pany Jaliil mo be.

Yesus Waçki'da Mar ma Simaan jin Ta'da 'Bomi mo

29 Dhali ki jahanne/ a'di dhalki gu'b gi
montul is buni 'pen mo dhali a'di cicki'd mo
e gu'b ma Simaan mo dhala Andaraawus
mo nyakka Yakuub mo dhala Yohaan mo
be. 30 Dhala mar ma Simaana 'bomi, a'di
'ba'thki'd mo mmo/ ish 'ko'da 'cesh ki
'batha thunya/ mo dhali ki jahanne/ uni ki
torki a'di ayim mo be. 31 Dhali a'di pu'dki'd
mo mmobutha yim mme'd mo dhali 'deka
yim ki mis mo dhala thunya/ dhalki'da yim
'pen mo, dhala yim miiki uni to mo be.

Yesus Waçki 'Kwani ka Ris Mom'pimpili/ mo

32 Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo jin
yulkin ma tente/ mo tani uni kalki 'kwani e
a'di mo, aris uni gun 'ba'thkin mo dhali uni
kun bu'thkin ma ruma 'cesh mo be. 33 Dhali
aris 'kwani gi 'peŋkuman bampa/ 'baar mo
tulki is mo mmontal 'de/ mo e shan'tamo/
mo be. 34 Dhali a'di ki waç uni ka ris mo, uni
gun 'ba'thkin mo ki 'ba'th ki she/ ki she/
mo, dhali a'di ki ura ruma 'cesh ka pije/ mo,
dhali a'di diki dhala ruma 'cesh bway mo
mmowal 'twa/ mo haali/ uni nyithki a'di
mo be.

Yesus Yaki'd mo Mmoçi Gwom 'Borga/ mo

35 Dhali ki mo ta mon'thamo/ ka 'tum
gana/ mo ki moŋkush ntwa/a/ mo tani
a'di cuki mis mo dhali ya mo e mo jin pina
'kwani mo, dhali a'di ki 'tho mo be. 36 Dhala
Simaan dhali uni gwansan kun nyakki 'ko
ki a'di mo tani bathki a'di nsho'k mo be.
37 Dhali uni gamki a'di mo dhali o a'di gwo
mo ki: Aris 'kwani 'baar mo ŋapki /e mo be.
38 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalki ana
iina mo e bampa/ kun 'dish yan is mo, ki
aha/ mina çi gwo mmun si'da/ mo. Haali/
gom mii gi wakan mo tani a'di ipu'dkika/
mo be. 39 Dhali a'di yaki'd ki tur mo e
bampa/ gi Pany Jaliili 'baar mo mmoçi gwo
mo e gu'b gi montul is buni mo dhali mmo/
ura ruma 'cesh ka pije/ mo be.

Yesus Dhelelki Wathi/ jin 'Kosha Monthus Is mo

40 Dhali wathi/ jin 'kosha monthus
pu'dki'di a'di mo mmoŋap mowoth 'peni
a'di mo, dhali ça'bki jiŋ 'kupa'dupun mo
dhali o a'di gwo mo ki: Wakki/ /e ona
bwa mo tani /e mishi aha/ dhelel mo.
41 Mmogukina a'di a'di ki e ma 'thime/ ki
mo/en mo tani a'di ki he'th me'd piti mo
dhali ta a'di is ki me'd mo dhali o a'di gwo
mo ki: Aha/ ona bwa mo be. Dheleli mo
ma. 42 Dhali ki jahanne/ monthus dhalki
a'di 'pen mo dhali a'di dhelelkina is mo be.
43 Dhali a'di ki kan a'di gwo ki 'bi'th mo dhali
hash a'di mo mmoyaku/ mo ki jahanne/
mo 44 dhali tor a'di gwo mo ki: Hili miim pini
i e ki 'bore/ mo ki /e mini diki tor jan tal
'deŋ kamu/ gwo mo. Hili yaku/ mo dhali
tora gasiis is pini i e mo dhali çi a'di to gom
is pini jin dhelelkunu mo me'd gwoŋkan
jin kankin ma Musa mo haali/ a'di ta gwo
jin nyo/a 'kwani mo. 45 Hili a'di yaki'd ka
pije/ mo dhali tel mii 'pen mo mmobah
gwo gom a'di 'bakany mo dhali mmokal
gwo ki lala'th mo. Wakan a'di mol ma Yesus
cicç bampa/ dok/e mo eya tente/, hili a'di
di'd ka pije/ 'peni bampa/ mo, dhali 'kwani
pu'dkini a'di mo 'peni aris shemen bampa/
mo be.

2

Yesus Waçki Wathi/ jin Mutta/ Is Is mo

1 Dhali ki a'di dokki'd ka nyaŋ'ko'd mo
'peni Paŋ Kapranahuum 'ko'da cim ka

hony/e mo tani gwo ṯoru mo ki a'di di'di
pa mo be. [2] Dhali 'kwani ka ris tulki is mo
mmonṯal 'de/ mo. Wakan, mo p̱iyi'd gom
uni mo. Moŋkamu/ yisa di'da shan'tamo/
si'da/ mo. Dhali a'di di'd mo mmoc̱i uni
gwo mo be. [3] Dhali uni p̱u'dkin mo dhali
ḵali wathi/ jin muṯṯa/ is mo e a'di mo,
jin ḵalkina 'kwaniŋ gwasi doŋon mo be.
[4] Dhali ki uni mol a'di 'dish is mo goma
waambuhany 'kwani mo tani uni ḵa'cki
'kuŋgu'b mo 'peni 'kup̱i a'di mo. Dhali ki
uni tup̱ki mo i e mo tani uni ki dhala ci me'd
ki wathi/ i e jin muṯṯa/ is mo be. [5] Dhali
ka Yesus p̱arki moŋgam gwo is buni e mo
tani a'di ki o wathi/ jin muṯṯa/ is gwo mo
ki: Ya/m pem, miinthus pini gwamkunu
/e mo be. [6] Dhali iman'kwar ton tiya, uni
'kokin mo mmodoṯ gwo mo eya dum buni
mo ki: [7] Katinta sa/ i/ona wathi/ yansan
gwo gi wakan mo? A'di walki gwo sor
mo. Kaja a'di midi mish gwam 'kwani gom
miinthus mo, hili jasa Arumgimis a'di 'de/
mo be. [8] Dhali ki jahanne/ Yesus nyiṯẖki'd
e is piti ki uni tan gi gwondoṯ wakan e
is buni mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki:
Atinta doṯkina um gwondoṯ eya dum bum
kan mo? [9] Ki ji gi 'ka'da mii mane ti, mmo/
o wathi/ jin muṯṯa/ is gwo mo ki: Miinthus
pini gwamkunu /e mowa? walla mmo/o
gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali 'deka cim
pini mo dhali yayi mo? [10] Hili ki um mini
mish ki Ya/ gi 'Kwani ta gi moshirr mo e
mony'cesh yan mo mmogwam miinthus gi
'kwani mo, a'di ki o wathi/ jin muṯṯa/ is
gwo mo ki: [11] Aha/ ona /e gwo mo ki: Cuyi
mis mo dhali ḵala cim pini mo dhali yayi
bway pa mo. [12] Dhali a'di cuki mis mo dhali
ki jahanne/ a'di ki ḵala cim piti mo dhali ya
ka pije/ mbwambori uni 'baar mo. Wakan
aris uni 'baar mo merkin mo dhali karkina
Arumgimis ki ca mo mmo/o gwo mo ki:
Ana 'konaki p̱ar ji gi wakan e me'd 'de/ ki
sule/ mo be.

*Mo jin Yu*ḵkunuwa Lawi mo

[13] A'di yayi'd ka pije/ mo doḵ/e e shemen
ma gap̱ ma al mo, dhala dhana buhany
wathimpa tulki is i a'di mo, dhali a'di
ṯorki uni gwo mo be. [14] Dhali ki a'di
yaki'd ki yampe mo mbway mo tani a'di
p̱arki'da Lawi e mo a'di jin ta ya/ ma Halp̱a
mo mmodikina a'di mo e mo jin teruwa
thulp̱a/ mo, dhali a'di ki o a'di gwo mo ki:
Baṯẖi aha/ nsho'k mo ma. Dhali a'di cuki
mis mo dhali baṯẖ a'di nsho'k mo be.
[15] Dhali ki a'di c̱a'bki'da tharabeesa e gu'b
piti mo tani imantera thulp̱a/ ka ris dhali
imanmii miinthus 'kokin nyaḵḵa Yesus mo
dhali imanci ḵ a'di gwo mo, haali/ 'kwani
tana ris ka ris kun baṯẖki a'di nsho'k mo
be. [16] Dhali iman'kwar to dhali 'Kwani
P̱arisiyiin ki uni p̱arki a'di e ki a'di shwaki
to nyaḵki uni gun ta imanmii miinthus
mo dhali imantera thulp̱a/ mo tani uni ki
doṯ imanci ḵ a'di gwo gwo mo ki: Atinta
ishwana a'di to nyaḵki imantera thulp̱a/
mo dhali nyaḵki uni gun ta imanmii mi-
inthus kanni? [17] Dhali ka Yesus ciḵki a'di
yan mo tani a'di ki o uni gwo mo ki:
'Kwani gwansan kun 'kon ki 'bore/ mo tani
uni mini 'koki mii ta ga hakiim mo, hili
uni gwansan kun 'ba'thkin mo be. Aha/
p̱u'dkina mo yisa mmoyuḵ 'kwani kun mii
miiŋḵar/e hili gom imanmii miinthus mo
be.

*Gwo jin Do*ṯu mo gom To jin Ga/u mo

[18] Dhali imanci ḵa Yohaan gwo dhali
'Kwani P̱arisiyiin uni ga/ki to mo dhali
'kwani p̱u'dkini a'di mo dhali o a'di gwo
mo ki: Katinta si'da/ imiina imanci ḵa
Yohaan gwo mii mo dhali 'Kwani P̱arisiyiin
mmoga/ to mo, hili imanci ḵ /e gwo uni
'koki ga/ to mo be. [19] Dhala Yesus ki
thoḵ uni gwo mo ki: Mina 'kwani yilkina/
gwansan, uni kun yuḵu mo e momiimash
mo mish to ga/ mo ki wathinyaŋa'b diki'd
nyaḵki uni naskina/ mo 'taa? Me'd jin
dikina wathinyaŋa'b e bwam uni mo tani
uni moli to ga/ mo be. [20] Atee midi p̱u'du/
mo ki wathinyaŋa'b minu susu/ 'peni uni
mo tani dhali yan'ko'd uni ki ga/ to ka tee
c̱aan mo be. [21] Wathiŋ kamu/ yisa di'da jin
sho burrinyen this ap̱o/ sharkin burrinyen
dhamo/ mo. Waḵki/ a'di midi mii kan mo
tani mo jin 'dap̱u midi dher bwa 'peni a'di
jin ta jin this mo 'peni jin dhamo/ mo,
dhali mondhere'd midi war ki shi/ mo.
[22] Dhali wathiŋ kamu/ yisa di'da jin midi
kar yimana mura'th jin ta jin this mmowol
a'di e ḵucaŋ jin wolu yimana muratha
dhamo/ mo. Waḵki/ a'di midi mii kan mo

tani yimana mura'th midi 'twak̲ k̲ucaŋ mo
dhali yimana mura'th midi gac̲a sho mo.
Dhali wakan k̲ucaŋ minu dher bwa mo, hili
yimana mura'th this minu mii wol mo e
k̲ucaŋ this jin dak̲a k̲ucuru/ mo be.

*Imanci*k̲ Gwo Uni 'Ce'dki Pos ka Cim ma
Pesu/ mo be

23 Ka cim ma pesuŋ kamu/ tani a'di yaki'd
ki tur mo e bwam bunto mo. Dhali ki
uni t̲anki bway buni mo tani imanci̲k̲ a'di
gwo t̲elki mii 'pen mo mmo'ce'd pos mo
be. 24 Dhali 'Kwani P̲arisiyiin o a'di gwo mo
ki: Hili ma, atinta imiina uni to jin dina
gwoŋk̲an ma cim ma pesu/ ki dhal bway
mo? 25 Dhali a'di ki thok̲ uni gwo mo ki:
'Kona um ki deŋ gwo e mo gom mii ma
Dawuu'd mo 'taa? ki a'di midi mii ta gi
to mo dhali ki a'di 'kosha t̲e/ mo tani a'di
dhali uni gwansan kun nyak̲ki 'ko ki a'di
mo. 26 A'di cic̲ki gu'b ma Arumgimis mo
ka Abi/at̲h̲aar di'd jin ta'da gasiis jin ca'd
mo, dhali shwa tont̲e/ jin di'di buŋ'kus ma
Arumgimis mo, a'di jin dina gwoŋk̲an ki
dhal bway mo gom 'kwanin tiya mo, hili
jasi gom igasiis uni 'cena mmoshwa mo be.
Dhali a'di si'da/ ki c̲iki uni gwansan kun
nyak̲ki 'ko ki a'di mo be. 27 Dhali a'di ki o
uni gwo mo ki: Acim ma pesu/ karkunu mo
gom wathi/ mo, yisa wathi/ goma cim ma
pesu/ mo. 28 Wakan Ya/ gi 'Kwani si'da/ a'di
ta tap̲a goma cim ma pesu/ mo be.

3

Wathi/ jin K̲utha Me'd Guŋkuru/ mo

1 Dok̲/ e a'di cic̲ki gu'b gi montul is
mo dhali wathi/ diki'd jin k̲u'thkina me'd
guŋkuru/ mo be. 2 Dhali uni timki a'di mo
mmop̲ar a'di e mo wak̲ki/ a'di midi 'taki
wac̲ a'di ka cim ma pesu/ mo, wakan ki
uni mini 'taki ta gi gwo mmoyer a'di is ki
gway mo be. 3 Dhali a'di ki o wathi/ jin
k̲utha me'd guŋkuru/ gwo mo ki: Yayu/
ise mo ma. 4 Dhali a'di ki o uni gwo mo
ki: A'di ta mii jin dhala gwoŋk̲an bway mo
mmomii mii jin 'boro'd ka cim ma pesu/
mo 'taa? walla mii jin ta jin thus minu
mii mo? mmowot̲h̲a/ wot̲h̲ mo 'taa? walla
mmo'kosha 'kosh mo? Hili uni 'kon ki
shwam mo be. 5 Dhali a'di ki hil mo mo
mmo'kar mo ki e mo ka nyor e uni mo
mmok̲al bwa dit̲ mo goma dum buni kun
'bitha'bi'th mo. Dhali a'di ki o wathi/ gwo
mo ki: Hethi me'd pini mo ma. Dhali a'di
he'thki a'di mo dhali me'd piti wac̲kunu mo
be. 6 Dhali 'Kwani P̲arisiyiin iikin ka pije/
mo dhali ki jahanne/ uni ki gam 'twa/ 'kup
nyak̲ki 'Kwani Hirodusiyiin ap̲o/ a'di mo
mmo'ce'd a'di sho'k mo be.

Adhana Waambuhany 'Kwani 'Kokini Shemen ma Al mo

7 Yesus a'di yaki'd mo nyak̲ki imanci̲k̲
a'di gwo mo e shemen ma al mo dhala
dhana buhany wathimpa 'peni Pany Jaliil
bat̲h̲ki a'di nsho'k mo. Dhali 'peni Pa
Yahuudiyya si'da/ mo be 8 dhali 'peni Pa
Urushaliim mo dhali 'peni Pa Adumiyya
mo dhali 'peni bampa/ jin di'd e bwamp̲o/
Yi'deŋ K̲umma/ Uurdun mo dhali 'peni P̲an
Sur mo dhali 'peni Pa Saydaa/ mo, dhana
waambuhany 'kwani mmoci̲k̲a uni gwo mo
goma ris mii kun miikina a'di mo tani,
uni p̲u'dkini a'di mo be. 9 Dhali a'di t̲orki
imanci̲k̲ a'di gwo gwo mo mmothosona k̲ur
gom a'di mo goma waambuhany 'kwani
mo, isi ciki/ ki uni mini 'koki 'taki yap̲ a'di
ki is mo. 10 Haali/ a'di wac̲ki'da wac̲ k̲a ris
mo, wakan ki aris uni kun 'koshkina 'ba'th
ka ris mo gac̲kina gac̲ mo mmota a'di is ki
me'd mo. 11 Dhali ka rum thus kun nyo/
on p̲arki a'di e mo tani uni t̲a'kkina 'cesh
mbwambori a'di mo dhali cuu gwo ki dhan
'twa/ kun caaca ki: /E ta Ya/ ma Arumgimis
mo be. 12 Dhali a'di ki k̲an uni gwo ki 'bi'th
mo mmodhalku/ ki dhal a'di ki a'di minu
mish mo.

Yesus Kwanyki Uni kun 'Koni 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo

13 Dhali a'di yaki'd ka gagamis e
moŋ'kuwosh mo dhali a'di ki yuk̲ uni
gwansan nyak̲ki a'di mo, uni kun ona bwa
a'di ki sus mo. Dhali uni p̲u'dkini a'di
mo be. 14 Dhali a'di ki dhu uni kun 'koni
'kume'd i'ce'dka su/ mo mmonyak̲ 'ko ki
a'di mo dhali mmohash uni mmoc̲i gwo
mo 15 dhali mmota gi moshirr mo mmo/
ura ruma 'cesh ka pije/ mo. 16 Simaan,
a'di jin yuk̲kunu gway ka But̲erus mo,
17 dhala Yakuub jin ta ya/ ma Sabadi mo
dhala Yohaan jin ta'da kam ma Yakuub mo,
uni kun yuk̲kina a'di gway ka Buwanarjis
mo jin ta 'pemen gwo jin onu ki iya/ ma
wara sho'k mo. 18 Dhala Andaraawus mo

dhala Pilibbus mo dhala Bartulamaawus
mo dhala Matta mo dhala Tuuma mo dhala
Yakuub jin ta ya/ ma Halpa mo dhala
Taddaawus mo dhala Simaan gi Paŋ Kaana
mo, [19] dhala Yahuusa Iskariyuuti jin 'cithi/
a'di is ki gwo mo be.

Gwo Sor jin Walu apo/ Shi/in Dheleladhelel mo

Dhali yan'ko'd a'di yaki bway pa mo be.
[20] Dhala waambuhany 'kwani pu'dkin mo
dhali tuli isi montal 'de/ dok/e mo. Wakan
uni 'koki ta gi mo mo mmoshwa to mo.
[21] Dhali ki imugum piti cikki gwo gom a'di
mo tani uni pu'dkin mo dhali ŋap a'di mo
mmobu'th mo haali/ uni o gwo mo ki: A'di
guski'da du mo be. [22] Dhali iman'kwar to
pu'dkin mo ka luŋgu'b 'peni Pa Urushaliim
mo mmo/o gwo mo ki: A'di bu'thkin ma
Baalsebuul mo dhali ki gway gi tapa ma
ruma 'cesh mo tani a'di urkina a'di aruma
'cesh ka pije/ mo be. [23] Dhali a'di ki yuk
uni i a'di mo dhali tor uni gwo mo ki gwom
'bi'th/e mo ki: A/ka Setaan mishi is piti
ur ka pije/ ce Setaan mo 'taa? [24] Wakki/
'peŋkuman bampa/ kwa/u bwa mo e is
piti mo tani 'peŋkuman bampa/ caan midi
mol dosh mo be. [25] Dhali wakki/ gu'b kwa/
u bwa mo apo/ is piti mo tani gu'b caan
midi mol dosh mo be. [26] Dhali wakka Setaan
midi cu mis apo/ is pitiŋ gana/ mo wakan
dhali kwa/ bwa mo tani a'di midi mol dosh
mo, hili a'di midi dak ka bwa i'ba/ mo be.
[27] Hili wathin 'deŋ kamu/ yisa di'da jin midi
mish cic gu'b gi wathi/ jin 'bitha'bi'th mo
dhali shi/ tom piti is mo, hili isi ciki/ a'di
midi mii dek wathi/ jin 'bitha'bi'th ka shi/
ntwa/a/ mo. Dhali yan'ko'd ka jiŋ gana/
mo tani a'di midi shi/ gu'b piti is mo be.
[28] Ka jiŋ gana/ aha/ ona um ki, aris
miinthusi 'baar mo minu gwam ki iya/ gi
'kwani mo, dhala ris gwo sor gunn kun wala
uni mo. [29] Hili a'di jin wali gwo sor apo/
Shi/in Dheleladhelel mo tani minu 'koki
gwam miinthus piti ki sule/ mo, hili a'di
dina mii m'ba/ ki sule/ sule/ e miinthus mo
be. [30] Haali/ uni oki gwo mo ki: A'di ta'd ga
rum thus jin nyo/o'd mo be.

KoYesus dhali Ikam Piti mo

[31] Dhali kum dhali ikam piti pu'dkin mo
dhali dosha pije/ mo. Uni ki hash a'di gwo
mo dhali yuk a'di mo be. [32] Dhala dhana
waambuhany 'kwani 'kokini 'kam a'di is mo
dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Kwan dhali
ikam pini dhali i'bwahan uni 'kona pije/
mmahan mo mmodot /e mo be. [33] Dhali a'di
ki thok gwo mo ki: Aja sa/ nta'da ta'dam
pem dhali ikam pem mo? [34] Dhali a'di ki
hil mo mo mmo'kar mo ki e mo gom uni
gwansan kun 'kon mmo'kam a'di is mo,
dhali a'di ki o gwo mo ki: Ita'dam pem anan
be dhali ikam pem anan mo be. [35] A'diyin
jin mii'd ki bwa ma Arumgimis mo tani a'di
ita'da kam pem mo dhali 'bwah pem mo
dhali ata'dam pem mo be.

4

Gwom 'Bi'th/e goma Ka'bany To jin Yeku
mo

[1] Dok/e a'di telki mii 'pen mo mmotor
uni gwo e shemen ma gap mo. Dhala
dhana waambuhany 'kwani caaca kagahara
tulki isi a'di mo. Wakan a'di seki bwaa
kur mo dhali ca'bi cine/ mo e bwaman
ma al mo. Dhala dhana waambuhany
'kwani uni 'koni shemen ma gap ma al mo
eya 'cesh mo. [2] Dhali a'di torki uni gwo
ka ris mo ki gwom 'bi'th/e mo, dhali e
gwom piti jin tora a'di uni mo tani a'di ki
o uni gwo mo ki: [3] Ba ciki gwo mo ma.
Amanyeka ka'bany a'di ya'd ka pije/ mo
mmoyek to mo. [4] Dhali ki a'di yekki to mo
tani aka'banya tiya ta'kkin mo e bway tur
jin iinu mo. Dhali 'dii pu'dkin mo dhali
los uni mo be. [5] Dhali aka'banya tiya uni
ta'kkin mo e mo wosh mo dhali uni daran
ga 'cesh e embul mo. Dhali ki jahanne/ ki
uni 'kana le/ mo haali/ uni dar ga 'cesh
mo tani, [6] dhali ka tente/ sulki'd ka nyor
piti jin 'batha'ba'th mo dhali mmodara uni
ka birman mo tani uni la shi'bil mo be.
[7] Dhali aka'banya tiya uni ta'kkin mo e
bwam ma 'de/ mo dhali ka 'de/ can mo tani
a'di cokotki uni mo dhali a'di moli maman
dho'th mo be. [8] Dhali aka'banya tiya uni
ta'kkin mo eya 'cesh jin 'bora'bor mo dhali
uni ki kala dho'th kagahara mo mmocakina
uni mo dhali mmomarkina uniya mar is
mo, mmogwono'dkina uniya dho'th ki iss
'de/ i'ce'dka 'kume'd eya tora 'de/ mo dhali
ki iss 'kwanimpa ikwara mo dhali ki iss
'kwanimpa imudhe'd mo be. [9] Dhali a'di ki
o uni gwo mo ki: A'di jin ta'd gi gu'ban'ce

mo mmocik gwo mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.

10 Dhali ki a'di di'd a'di 'de/ mo tani dhali uni gwansan kun tulki isi a'di kun tana 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani uni dotki a'di gwo mo isi gom gwom 'bi'th/e yan mo. 11 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um cinu gwo jin cinu ki kup mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo, hili gom uni gwansan kun 'kona pije/ mo tani uni a'di iminu torki gwo ki gwom 'bi'th/e mo be. 12 Wakan ki uni mini mii mish ka jiŋ gana/ dhali 'koki nyith a'di mo, dhali uni ka jiŋ gana/ mini cik a'di mo tani dhali 'koki mish a'di 'ban mo be. Hili isi ciki/ ki uni mini 'taki tu'k mo dok/e dhali uni minu 'taki gwamki miinthus buni mo be. 13 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A/um si'da/ 'koki mish gwom 'bi'th/e yan 'ban mo? Um mini mish a'di 'ban kata aris gwom 'bi'th/e gwansan mo? 14 Amanyeka ka'bany to mo tani a'di yekki gwo mo be. 15 Dhali uni gwansan uni ita uni kun ta'kkin mo e bway tur mo e mo jin yeku gwo nycine/ mo. Dhali ki uni cikki gwo mo tani aSetaan ki jahanne/ pu'dki'd mo dhali kal gwo jin yeku e uni mo be. 16 Dhali uni gwansan si'da/ uni ita uni gun yekkunu mo e embula 'cesh wosh mo. Uni, ki uni cikki gwo mo tani uni la bu'th a'di ki jahanne/ ki bwaŋ 'kunyu'd mo be. 17 Dhali uni tan ga birman yisa e is buni mo, hili uni 'kon jasi ari'ceenne/ mo, dhali yan'ko'd ki monto'c bwa walla mo gi 'koshuwa 'kosh cuki mis mo gom gway yan mo tani ki jahanne/ uni ta'kkin mo be. 18 Dhali aka'banya tiya uni gun yekkunu mo e bwam ma 'de/ mo tani uni ita uni gwansan kun cikki gwo mo be. 19 Hili uni bala to ga 'cesh is mo dhali 'penkapan buni jin el uni e ki el mo dhali bwam buni gun ona uni gom ton tiya mo tani cickina uni nycine/ mo dhali cokot gwo mo dhali a'di inyo/i uni mo ki uni moli dho'th mo be. 20 Hili uni gwansan kun yeku mo eya 'cesha 'borga/ mo tani uni ita uni gun cikki gwo mo dhali bu'th a'di mo dhali dho'th maman mo, eya tora 'de/ mo tani a'di dhotho'd ki iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo, dhali eya tora 'de/ mo tani a'di dhotho'd ki iss 'kwanimpa ikwara mo, dhali eya tora kamu/ mo tani a'di dhotho'd ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo be.

Moŋkush jin Kumu 'Kup ki Toŋ'kul Bwa mo

21 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Alamba/ ki a'di kalkunu bway gu'b mo tani a'di kumkunu 'kup ki toŋ'kul bwa mo 'taa? walla karkunu mo e bwaŋ'kwariny ma aŋ-gar mowa? dhali a'di dinuki kara po/ tirkina/ mo 'taa? 22 Haali/ toŋ kamu/ yisa di'da jin minu bag mo isi ciki/ a'di minu mish eya tente/ mo. Walla toŋ kamu/ yisa di'da jin minu mii ka 'di/ mo, hili isi ciki/ uni minu mish ki moŋkush mo be. 23 Wakki/ wathin 'deŋ kamu/ ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma. 24 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ a'di jin cika um mo. A'di jin barkina um mo tani a'di minu barki um mo dhali to ki nyanye/ mo tani a'di minu ci ki um mo be. 25 Haali/ a'di jin ta'd gi to mo tani minu ciku/ ki nyanye/ mo. Dhali 'peni a'di jin dara'd mo tani, me'd jin tana a'di gi a'di mo tani a'di minu bu'th 'peni a'di mo be.

Gwom 'Bi'th/e goma Ka'bany To jin Caki'd mo

26 Dhali a'di ki o gwo mo ki: Bampa/ ma Arumgimis a'di wana e ki wathi/ jin midi 'taki pepera ka'bany bwa apo/ mony'cesh mo 27 dhali 'taki ish e mo dhali cu mis mon'thiny mo dhali montee mo, dhali aka'bany midi 'taki 'ka ale/ mo dhali ca mo ki a'di molo'd mo be. 28 A'cesh a'di dho'thki to ki is piti mo, ale/ a'di i'ka'di twa/a/ mo dhali yan'ko'd akulpe/ mo dhali yan'ko'd maman gana/ mo. 29 Hili ki maman iski'd mo tani a'di ki kar mo ma nyertha/ eya tente/ ki jahanne/ mo haali/ mo gi minu 'cith to mo pu'dki'd mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Emen To jin Miinuwa 'Tash mo

30 Dhali a'di ki o gwo mo ki: Mina ana kar Bampa/ ma Arumgimis ka par 'ban kata moye? walla gwom 'bi'th/e gi wakata imina ana i/o mo gom a'di mo? 31 A'di wana e ki emena ka'bany to jin miinuwa 'tash mo, a'di jin yekkunu apowa 'cesh mo. A'di ta ara ka'bany to jin ca'ba e ki piri'th piri'th apowa 'cesh mo. 32 Hili ki a'di yekkunu mo tani a'di caki'd mo dhali a'di warki'd ki dhan wurup mo dhali a'di ki pepera adhana bi mo. Wakan 'dii kun pen e mis mo tani uni nyaŋki gu'b buni eya lam piti mo be.

*Mo gi Bu'th ma Yesus Gwom 'Bi'th/ e Mmo*tor mo

33 Ka ris gwom 'bi'th/e gi wakan mo tani
a'di ki tor uni gwo mo me'd jin mina uni
'taki mish a'di mo be. 34 A'di diki tor uni gwo
ki dar gi gwom 'bi'th/e mo. Hili e imancik
gwom pitiŋ gana/ mo uni 'cena mo tani a'di
ki be'd uni gwo 'baar mo be.

Yesus Doshki'da Dhana Punthar 'Tham mo

35 Ka tee caan ki mo ta mom'pimpili/ mo
tani a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalki ana iina
mo mmo'citha/ gap gi 'bana kamu/ mo.
36 Dhali mmodhalkina uni awaambuhany
'kwani 'pen mo tani uni suski a'di nyakki
uni mo me'd jin ca'bkina a'di e bwam
ma kur mo. Dhali akura tiya nyakki 'ko
ki a'di mo be. 37 Dhali adhana punthar
'tham poshki'd mo dhali yi'de/ birki bakal
mo mmodora kur mo. Wakan akur a'di
'tu'dkina yi'de/ hila/ mo be. 38 Hili a'di
diki'd mo e bum 'pen ma kur mo mmo/ish
e apo/ burrinye/ jin ishu 'ba/ mo. Dhali
uni merki a'di e mo dhali o a'di gwo mo ki:
Mantor gwo, ki /e bunya/ dina is ki mer
mo ki ana mina 'ce'd sho'k mo? 39 Dhali
a'di ki mer e mo dhali kucur 'tham ki
gwo mo dhali o yi'de/ gwo mo ki: Roci
sho'k mo dhali doshi muŋgun mo. Dhali
'tham doshki'd mo dhali adhan mo dosh
ki biyuu mo be. 40 Dhali a'di ki o uni gwo
mo ki: Katinta ko/ka uma ko/ ise? Um
dar gi moŋgam gwo is mo 'taa? 41 Dhali
uni 'kokunu mo mmo'tu'd ki mondee is mo
dhali o gwo ka rem 'kup mo ki: Ki wathi/
jana a'dan sa/? ki 'tham dhali yi'de/ haki
a'di gwo e mo?

5

Wathi/ gi Paŋ Gadara jin Bu'thkin ma Ruma 'Cesh jin Wackunu mo

1 Dhali uni pu'dkin ki 'ban ma gap ma
ala kamu/ mo e bampa/ gi Paŋ Gadara
mo be. 2 Dhali ki a'di piki'd ka pije/ 'peni
bwam ma kur mo tani a'di gamki 'kup ki
wathi/ jin piki'd mo 'peni moŋ'kupaje jin
taki'd ga rum thus jin nyo/o'd mo be. 3 A'di
jin ca'bki'd e moŋ'kupaje mo dhali wathin
'deŋ kamu/ yisa di'da jin mishki a'di dek
ki sule/ mo isi ka jindhiir ilu/ mo. 4 Haali/
a'di dekkunu me'd ka ris ka makkiya mo
dhala jindhiir mo, hila jindhiir bene'dkina
a'di bwa mo dhali makkiya si'da/ 'ce'dkina
a'di ka 'ci'cimi'th mo. Dhali wathiŋ kamu/
yisa ta gi 'bitha mmo'te a'di mii 'twa/ mo.
5 Mon'thiny dhali montee a'di diki'd mo e
moŋ'kupaje mo dhali e moŋ'kuwosh si'da/
mo a'di cuuki gwo ki 'twa/ jin caaca mo
dhali tha'th is piti ki wosh mo be. 6 Dhali
ki a'di parki'da Yesus e mo 'pena dhana/
mo tani a'di guski'd mo dhali luŋ a'di mo
be 7 dhali a'di cuu gwo ki dhan 'twa/ jin
caaca mo mmo/o gwo mo ki: Ki /e mini
miiya tinta ki aha/, Yesus, /e jin ta Ya/ gi
a'di jin Cayaa/ e ki Ca jin ta'da Arumgimis
mo? Aha/ kana /e gwo mo ka Arumgimis
mo ki: Dhalku/ ki 'kosh aha/ is ka nyor mo.
8 Haali/ a'di ki o a'di gwo mo ki: Piyi ka pije/
'peni wathi/ mo, /e jin tana rum thus jin
nyo/o'd kan mo. 9 Dhala Yesus ki dot a'di
gway mo mmo/o gwo mo ki: /E yuku gway
kaja mo? A'di ki thok gwo mo ki: Gway pem
yuku Karis mo haali/ aman 'kona ka ris mo
be. 10 Dhali a'di ki dot a'di gwo ka daran
du mo mmohash uni ka pije/ 'peni bampa/
mo be. 11 Dhala dhana waambuhany kuthar
uni shwakin mo e 'bambala wosh mo be.
12 Dhali uni dotki a'di bway mo mmo/o gwo
mo ki: Hashki aman mo e bwaŋ kuthar mo
ma. Dhalki aman cika e uni mo. 13 Wakan
a'di ki dhal uni bway mo mmo/ii mo be.
Dhala rum thus kun nyo/on pu'dkin ka
pije/ mo dhali cic mo e bwaŋ kuthar mo.
Dhala dhana buhany kuthar deŋkunu e ka
alaapi su/ mo, mmosokina uni ka luŋgu'b
eya gap yi'deŋ 'kulga/ mo e bwam yi'de/
mo dhali uni loskina yi'de/ mo be.

14 Dhali imanhil kuthar uni sokin mo
dhali tor gwo e 'peŋkuman bampa/ mo
dhali e pa 'baar mo. Dhali 'kwani pu'dkin
mo mmopar a'di e mo a'di jin miiki'd mo
be. 15 Dhali uni pu'dkina Yesus mo dhali uni
ki par wathi/ jin bu'thkin ma ruma 'cesh e
mo mmoca'b mo ki burrinye/ i is mo dhali
ka dum piti jin 'boro'd mo be dhali wathi/
jin taki'd ga ruma 'cesh ka ris mo tani dhali
uni ko/ki a'di mo be. 16 Dhali uni gwansan
kun mishki a'di mo tani uni torki gwo mo
gom a'di jin miikunu mo gom wathi/ jin
bu'th ma ruma 'cesh mo dhali gwo gom
kuthar mo. 17 Dhali uni telki mii 'pen mo
mmoyuka Yesus mo mmoya mo 'peni mom

buni mo be. 18 Dhali me'd jin jithirkina
a'di mo e bwam ma kur mo tani wathi/ jin
bu'thkin ma ruma 'cesh a'di dotki a'di 'twa/
mo ki a'di midi 'taki nyak di ki a'di mo be.
19 Hila Yesus ushki'd mo dhali o a'di gwo mo
ki: Yaku/ bway pa mo e imugum pini mo
ma dhali tor uni gwo gom to jin miikina
Tapa gom /e mo dhali gom momiimii jin
miikunu apo/ /e mo be. 20 Dhali a'di yaki'd
ka pije/ mo dhali tel mii 'pen mo mmotor
gwo eya tente/ e Bampa/ gi Pan Dekapolis
mo gom dhan to jin miikin ma Yesus gom
a'di mo, dhali aris 'kwani 'baar mo merkin
mo be.

'Bwa/ ma Yaa/irus dhala 'Bom jin Taki'da Yesus 'Twaman Burrinyem Piti Is ki Me'd mo

21 Dhali ka Yesus 'cithki'da gap dok/e eya
kur ki 'bana kamu/ mo tani awaambuhany
'kwani caaca tulki isi a'di mo. Dhali a'di
diki'd e shemen ma gap ma al mo. 22 Dhali
yan'ko'd tapaŋ kamu/ gi gu'b gi montul is
pu'dki'd mo, a'di jin yukkunu gway ka Yaa/
irus mo. Dhali ki a'di parki a'di e mo tani
a'di bitki'da 'ceshi sho'k piti mo be. 23 Dhali
mmoŋap a'di mo mmo/o gwo mo ki: Ari
'bwa/m pem a'di 'ba'thki'd mo mmomuri
wu mo. Yayu/ mo ma dhali kar me'd pini
apowa yim mo. Wakan ka yim mina isi 'bor
mo dhali di ki e mo be. 24 Dhali a'di yaki'd
mo nyakki a'di mo.

Dhala dhana waambuhany 'kwani caaca
bathki a'di mo dhali uni ki 'kam a'di ki dek
mo. 25 Dhali a'boma kamu/ diki'd si'da/
mo, a'di jin guskin ma bas ki yil 'kume'd
i'ce'dka su/ mo be. 26 Dhali a'di 'koshkina
is ka nyor kagahara mo gom mii jin yakina
a'di i ihakiim ka ris mo. Dhali a'di ki 'baara
ris to 'baar mo kun takina a'di mo be dhali
isa kamu/ yisa 'borki'da, hili isa nyor 'curki
'pen ki shi/ mo kagahara mo be. 27 Dhali
ayim cikki gwo kun okunu goma Yesus mo
dhali a'di pu'dki'di 'ko'di a'di mo e bwaman
ma waambuhany 'kwani mo dhali ta a'di
burrinyem piti is ki me'd mo. 28 Haali/
ayim ki o gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina
'taki ta isi burrinyem piti is ki me'd mo
tani aha/ mina isi 'bor mo be. 29 Dhali ki
jahanne/ abas jin guski a'di dakki'd mo,
dhali ayim mishki'd ki is piti mo ka yim
wackunu mo 'peni 'ba'th jin 'koshki a'di
mo be. 30 Dhala Yesus nyithki'd ki is piti
ki mom'bi'th yaki'd 'peni a'di mo dhali ki
jahanne/ a'di ki tuka bor mo e bwaman ma
waambuhany 'kwani mo dhali o gwo mo
ki: Kaja ta aha/ burrinye/ is ki me'd mo?
31 Dhali imanciк a'di gwo ki o a'di gwo mo ki:
/E parkina waambuhany 'kwani e yapkina
yap ki is mo mmo'kam /e mo dhali ata ona /
e ki: Kaja ta aha/ is ki me'd mo? 32 Dhali a'di
ki hil mo ki e mo mmopar a'di jin miiki'd
kan e mo be. 33 Hila 'bom a'di mishki a'di
jin miikunu mo gom a'di mo. A'di pu'dki'd
ki moŋko/ is mo dhali mondee is mo dhali
a'di ki bita 'cesh ibwambori a'di mo dhali
a'di ki tor a'di gwoŋ gana/ 'baar mo. 34 Dhali
a'di ki owa yim gwo mo ki: 'Bwa/m pem,
moŋgam gwo is pini a'di wacki /e mo.
Yaku/ mo ki moŋku'th is mo dhali waci mo
'peni 'ba'th pini jin 'koshki /e mo.

35 Dhali ki a'di di'd mmotor gwo mo tani
'kwanin tiya pu'dkin mo 'peni gu'b gi tapa
mo, uni gun o gwo mo ki: 'Bwa/m pini
wuki'd mo. Atinta tu/ulkina /e amantor
gwo ki gwo ki rash rash kan mo? 36 Hili
a'di toŋki'd mo gom gwo jin okina uni mo.
Dhala Yesus ki o tapa gi gu'b gi montul
is gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma.
Hili gami jasi gwo is mo. 37 Dhali a'di diki
dhal jan tal 'deŋ kamu/ bway mo mmobath
a'di mo, hili isi ciki/ jasa Buterus mo dhala
Yakuub mo dhala Yohaan jin ta'da kam ma
Yakuub mo be. 38 Ki uni pu'dkin mo e gu'b
gi tapa gi gu'b gi montul is mo tani a'di
parki'da dulatt e mo jin miikunu mo dhali
'kwani mmoko mo dhali mmomiiya cinthar
kagahara mo. 39 Dhali ki a'di cicki gu'b mo
tani a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta miikina
uma dulatt mo dhali ko mo kan? A'ci a'di
yisa wu'd mowa, hili a'di ishki e mo be.
40 Dhali uni ki pe'th a'di mo. Hili a'di ki
dhu uni 'peni 'baar ka pije/ mo dhali a'di
ki sus jasi com ma 'ci mo dhali kum mo
dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di
mo dhali ii bway bwaŋ gu'b e mo jin din
ma 'ci mo. 41 Dhali a'di ki butha yim ki
me'd mo dhali a'di ki owa yim gwo mo
ki: Talitha kumi, a'di jin ta 'pemen gwo
jin onu ki: Ari nyara/, aha/ ona /e gwo
mo ki: cuyi mis mo. 42 Dhali ki jahanne/
ari nyara/ cuki mis mo dhali ya ki sho'k
mo. Haala yim 'kona yili 'kume'd i'ce'dka

su/ mo. Dhali ki jahanne/ uni 'baar mo
'kokunu mo mmotash ki momer mo be.
43 Dhali a'di ki kan uni gwo ki 'bi'th mo ki
wathiŋ kamu/ midi 'taki diki mish mii yan
mo. Dhali a'di ki tor uni gwo mo mmoci ka
yim tonte/ mmoshwa mo be.

6

Yesus A'di Wakkunu mo e Pa Naasira mo

1 A'di yaki'd mo 'peni mun mo dhali pu'd
mo e bampam piti mo dhali imancik a'di
gwo bathki a'di nsho'k mo be. 2 Dhali ka
cim ma pesu/ mo tani a'di ki tel mii 'pen
mo mmotor uni gwo mo e gu'b gi montul is
mo. Dhali 'kwani ka ris kun cikki gwom piti
mo tani uni 'kokin mo mmomer mo mmo/
o gwo mo ki: 'Peni mana sa/ igamkina
wathi/ yansan aris mii gwansan mo? Ki
moyuk jin ta'da ta sa/ icikunu a'di mo?
Dhali adhan mom'bi'th maja sa/ imiikina
a'di mii gwahan ki me'd piti mo? 3 Dina
a'di ki ta amanpa/ cwa 'taa? Dhali dina
a'di ki ta ya/ ma Mariyam 'taa? Dhali
ikam piti 'koki ta iYakuub mo dhala Yusi
mo dhali Yahuuda/ mo dhala Simaan 'taa?
Dhali 'kona i'bwaham piti ki nyak 'ko ki ana
imahana? Dhali uni kolkunu ki a'di mo be.
4 Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Amanci
gwo ma Arumgimis yisa dar gi tak e mon
tiya hili isi ciki/ jasi e bampam pitiŋ gana/
mo dhali e bwaman ma bas 'kwanim piti
mo dhali e gu'b pitiŋ gana/ mo be. 5 Dhali
a'di mol dhan miiny caaga/ mii mo isi ciki/
a'di kar me'd piti apo/ 'kwani kun 'bathan
ki daka/ mo dhali a'di ki wac uni mo be.
6 Dhali a'di merki'd kagahara mo haali/ gom
'kom buni jin 'kona uni ki dar gi moŋgam
gwo is mo be.

Dhali a'di yaki'd mo e bwaman 'kwani e
bampa/ 'baar mo mmotor gwo mo be.

Mo/ii jin Iina Uni 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo

7 Dhali a'di ki yuk 'kwani 'kume'd i'ce'dka
su/ nyakki a'di mo, dhali a'di ki tel mii 'pen
mo mmohash uni ka susu/ susu/ mo. Dhali
ci uni moshirr apowa rum thus kun nyo/on
mo be. 8 A'di ki kan uni gwo mo mmo'koki
'do ton tiya gom iim buni i bway mo hili
isi ciki/ jasi cwa mo, walla maa yisa, walla
kucaŋ yisa, walla guurush yisa eya jisalaan
buni mo. 9 Hili uni mini hi'th jasa ppa/
isho'k mo dhali mini 'koki hi'th burrinyem
bwamani su/ mo. 10 Dhali a'di ki o uni gwo
mo ki: E gu'b yin jin mina umi cic mo tani
'koyi mo ntagi um mini dhal mo yan 'pen
mo. 11 Dhali wakki/ 'kwani gi mo caan 'koki
bu'th um mo, dhali ush gwo cik 'peni um
mo tani dhali ki um mini dhal mo yin 'pen
mo tani piri abuhany 'peni sho'k bum mo
haali/ a'di midi ta gwo jin onu apo/ uni mo
be. 12 Wakan uni iikin mo dhali ci gwo mo ki
'kwani mini 'taki rica du is mo be. 13 Dhali
uni urkina ruma 'cesh ka pije/ ka ris mo
dhali wol uni ayini 'kup ka ris mo, aris uni
gun 'ba'thkin mo dhali wac uni mo be.

Mowu ma Yohaan jin Ta'da Manmiiya Mii ki Yi'de/ mo

14 Dhala Malik Hirodus cikki gwo mo gom
a'di mo, gom gway ma Yesus mishkunu e
mo 'baar mo. Gom kun tiya o gwo mo ki:
A'di ta'da Yohaan jin ta'da manmiiya mii ki
yi'de/ mo jin cukunu mis mo 'peni mowu
mo. A'di 'bitha wathi/ mii ki 'bi'th e a'di
mo be. 15 Hili kun tiya o gwo mo ki: A'di
ta'da Iliyya mo. Dhali kun tiya o gwo mo
ki: A'di ta'da manci gwo ma Arumgimis
mo jin wana e gi jin tal 'deŋ kamu/ 'peni
imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo
be. 16 Hili ka Hirodus cikki gwo mo gom a'di
mo tani a'di ki o gwo mo ki: AYohaan jin
'cithka/ 'kup mo a'di cukunu mis mo 'te/
be. 17 Haala Hirodus a'di hashki gwo mo
dhali butha Yohaan mo dhali dek a'di mo
mmokara sijin mo gom gway ma Hirodiyya
mo jin ta asha kam piti ka Pilibbus mo
haali/ a'di mashki'da yim mo be. 18 Haala
Yohaan ki owa Hirodus gwo mo ki: A'di
diki ta mii jin dhala gwoŋkan /e bway
mo mmomash asha kan mo be. 19 Dhala
Hirodiyya a'di dikina gwo apo/ a'di mo
mmoruk a'di mo dhali ŋap a'di mmo'taki
'kosh jwa mo tani hili ayim diki mish a'di
mii mo. 20 Haala Hirodus a'di ko/ ki'da
Yohaan mo mmomishkina a'di a'di ki a'di
ta wathiŋ kar/e mo dhali wathi/ jin kogu
mo dhali kar a'di ki 'dantar mo. Ki a'di cikki
gwo 'peni a'di mo tani a'di duŋkurkina 'kup
is kagahara mo dhali a'di di'd mmocik gwo
'peni a'di ki bwaŋ 'kunyga/ mo be. 21 Hili
embula 'borga/ pu'dki'd mo ka Hirodus
pu'dkin ma cim jin dhodhu a'di mo tani a'di
miiki dhan maa gom 'kwani ma hakuuma gi
gu'b piti mo dhali imancil ma askar alip mo

dhali 'kwani gwanyjaka/ gi Pany Jaliil mo
be. 22 Dhali ki 'bwa/ ma Hirodiyya pu'dki'd
mo dhali sa mo tani ayim 'borki'da Hirodus
bwa mo dhali yilkinam piti mo, dhali malik
ki o nyara/ gwo mo ki: Doti aha/ mo ma
gom ma to yin jin o /e bwa mo dhali aha/
mina ciki a'di /e mo be. 23 Dhali a'di ki
owa yim gwo is mo mmo/o gwo mo ki:
Ma to yin jin mina /e idot aha/ mo tani
aha/ mina ciki a'di /e mo ntagi 'bwanu'b
bampam pema kamu/ mo be. 24 Dhala yim
yaki'd ka pije/ mo dhali dot kum gwo mo
ki: Ata miga/ dot a'di mo? Dhali kum ki o
a'di gwo mo ki: 'Kup ma Yohaan jin ta'da
manmiiya mii ki yi'de/ mo be. 25 Dhala yim
yaki gu'b ki jahanne/ mo mmobumburku/
mo eya malik mo dhali dot a'di gwo mo
mmo/o gwo mo ki: Aha/ ŋapa /e mmoci
aha/ 'kup ma Yohaan shwane'dan e bwam
ma sahan mo, a'di jin ta'da manmiiya mii
ki yi'de/ mo be. 26 Dhala malik a'di bitkina
bwa ka luŋgu'b kagahara mo ki bwan diti'd
mo. Hili haali/ gom gwo jin ona a'di is
mo dhali yilkinam piti mo tani a'di 'tena
bwa mmo'ce'd gwom piti goma yim mo be.
27 Dhali ki jahanne/ a'di hashki'da askar mo,
a'di jin ta'da amanji mo mo, dhali kan gwo
mo ki 'kup piti minu guyu/ mo. Dhali a'di
yaki'd mo dhali 'citha/ Yohaan 'kup mo
eya sijin mo 28 dhali guyu/ 'kup piti mo e
bwam ma sahan mo dhali ciki a'di ki nyara/
mo, dhali nyara/ ki ciki a'di ki kum mo be.
29 Dhali ki imanciк a'di gwo cikki gwo mo
gom a'di mo tani uni pu'dkin mo dhali kal
buŋgwar is piti mo dhali 'thi a'di e jis wosh
mo be.

'Kwani Alaapi Mudhe'd kun Çikunu Tonte/ mo

30 Dhali imandhun ma Yesus ki she/ mo
uni dokkin mo ka nyaŋ'ko'd eya Yesus mo
dhali tor a'di aris gwo 'baar mo kun miikina
uni mo dhali aris gwo kun torkina uni mo
be. 31 Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki: Iiyi
mo um 'cena mo e mo jin pina 'kwani mo
dhali siyi is mo ari'ceenne/. Haali/ 'kwani
tana ris ka ris pu'dkin mo dhali iikin mo,
dhali uni 'koki butha tente/ mo mmokar
toŋ kamu/ n'twa/ mo mmoshwa mo be.
32 Dhali uni iikin mo e bwam ma kur mo e
mo jin dar gi 'kwani uni 'cena ki is buni mo
be. 33 Dhali 'kwani ka ris parki uni e mo
mmo/ii mo dhali mish uni mo dhali uni
sokin ki sho'k mo 'peni aris bampa/ 'baar
mo dhali pu'di twa/a/ ki uni mo be. 34 Ki
a'di thulki'd mo tani a'di parki'da dhana
buhany wathimpa e mo dhali a'di ki ko'c
uni e i is mo haali/ uni wakina e gi ka'bal
kun dar ga manhil uni mo. Dhali a'di ki tel
mii 'pen mo mmotor uni gwo ki to ka ris
mo be. 35 Dhali ki mo taki'da babalalu/ mo
tani imanciк a'di gwo pu'dkin mo dhali o
a'di gwo mo ki: Mo yansan ta mo jin pina
'kwani mo, dhali mo ta'da 'thintha/ mo be.
36 Hashki uni mo ma ki uni mini ii bampa/
mo dhali pa kun 'kon gi jiŋ 'kam mo dhali
yol tonte/ gom is buni mo mmoshwa mo.
37 Hili a'di ki thok uni gwo mo ki: Um mini
ci uni tonte/ mmoshwa mo. Dhali uni o a'di
gwo mo ki: Mina aman ii mo 'te/ be dhali
yol maaŋkuthu'd ka riyaal* iss 'kwanimpa
ipe'de/ mo dhali ci uni mmoshwa mo 'taa?
38 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um 'kon
ma guraasa ekata mo? Iiku/ mo dhali par
e mo ma. Dhali ki uni gamki a'di mo tani
uni ki o a'di gwo mo ki: Imudhe'd mo dhali
to yi'de/ 'koni su/ mo be. 39 Dhali yan'ko'd
a'di ki kan uni gwo 'baar mo mmo'ko 'pena
'cesh ka pwak she/ mo apowa shon dhii/
i'd mo. 40 Wakan uni 'kokina 'cesh ka ŋul
'kup mo ki iss 'kwanimpa ka mummudhe'd
mo dhali ki iss su/ i'ce'dka 'kume'd mo be.
41 Dhali a'di ki bu'th maaŋkuthu'di mudhe'd
mo dhali to yi'de/ isu/ mo tani dhali a'di
ki hil 'kup ki momis mo dhali a'di ki 'bora
'bor bwa i is mo dhali 'ce'd maaŋkuthu'd
bwa mo dhali a'di ki ci uni ki imanciк
a'di gwo mo mmodhu ibwambori 'kwani
mo. Dhali a'di ki pwak to yi'de/ isu/ bwa
mo mbwaman uni 'baar mo. 42 Dhali uni
'baar mo shwakin mo dhali kapkunu mo
be. 43 Dhali uni 'tu'dkina nura/ ka 'kume'd
i'ce'dka su/ mo ki 'pisira/ maa mo dhali
to yi'de/ mo be. 44 Dhali uni gwansan kun
shwaki maaŋkuthu'd mo tani ta 'kwaniŋ
gwasi alaapi mudhe'd mo be.

Yesus Ya ki Sho'k e 'Kupa Al Yi'de/ mo

45 Ki jahanne/ a'di ki tor imanciк a'di
gwo gwo mo mmose bwam ma kur mo

* 6:37 miyya wa ishriin

mmo/ii itwa/a/ ki a'di mo e 'bana gapa
kamu/ mo e Pam Beetsayda mo ki a'di midi
'cukka waambuhany 'kwani montul is mo
be. 46 Dhali ŋ'ko'd ki a'di dhalki uni 'pen
mo tani a'di seki moŋ'kuwosh mo dhali 'tho
mo be. 47 Dhali ki mom'pimpili/ pu'dki'd
mo tani akur a'di diki'd isi bwaman ma al
mo dhali a'di di'd a'di 'de/ eya 'cesh mo
be. 48 Dhali a'di di'd mmopar uni e ki uni
'kokin ka cis mo e moŋ'kosh yi'de/ is ki
cwa mo haala punthar 'tham poshki'da po/
uni mo be. Dhali ki mo ta mon'twash/e
mo tani a'di pu'dki'di uni mo mmoya ki
sho'k e 'kupa al yi'de/ mo. A'di ya'd 'taki
ya pe uni mo be. 49 Hili ki uni parki a'di
e mo mmoya ki sho'k apo/ 'kupa al yi'de/
mo tani uni toshkin ki a'di ta'da rum mo
dhali uni kumki cuuwa/ mo be 50 haali/ uni
'baar mo parki a'di e mo dhali uni 'kokina
isi modee mo. Hili ki jahanne/ a'di torki
uni gwo mo dhali o gwo mo ki: Budhi adu
mo ma. Aha/ a'dan be. Dhalku/ is ki ko/
mo ma. 51 Dhali a'di seki'd e bwam ma kur
mo nyakki uni mo dhali 'tham doshki'd mo
be. Dhali uni 'kokini momer kagahara mo
be. 52 Haali/ uni 'koki mish gwo 'ban mo
gom maaŋkuthu'd mo haali/ adum buni
'bitha'bi'th mo be.

Yesus Wacki 'Kwani kun 'Bathan e Pa Jannisaarat mo

53 Dhali ki uni 'cithkina gap mo tani uni
pu'dkin mo e bampa/ gi Pa Jannisaarat mo
dhali uni shi'dkina kur iyana gap mo be.
54 Dhali ki uni pikin ka pije/ mo 'peni bwam
ma kur mo tani ki jahanne/ 'kwani nyithki
a'di mo be 55 dhali uni sokin mo 'peni aris
bampa/ 'baar mo mmokukul mo caan is mo
dhali tel mii 'pen mo mmokal 'kwani kun
'bathan mo eya cim buni mo e mo 'baar mo
jin cika uni gwo ki a'di di'di cine/ mo be.
56 Dhali e mo yin jin pu'da a'di mo eya ris
bampa/ mo dhali e 'peŋkuman bampa/ mo
walla e bampa/ mo tani uni ki 'thi uni gun
'bathan e mo ma suug mo dhali o bwa ki
a'di mo, ki uni mini 'taki ta a'di isi 'twaman
burrinyem piti is ki me'd mo. Dhali ka ris
uni ka ris kun taki a'di is ki me'd mo tani
uni 'kokunu mo mmowac mo be.

7

Mii gi 'Kwaniŋ Gwanyjaka/

1 Dhali ki 'Kwani Parisiyiin tulki is
imontal 'de/ mo e a'di mo nyakki
iman'kwar to mo uni gun pu'dkin mo 'peni
Pa Urushaliim mo tani 2 uni parki imancik
a'di gwon tiya e mo mmoshwa to ki me'da
nyo/ga/ mo mmo'koki 'thur uni ki yi'de/
mo be. 3 (Haali/ 'Kwani Parisiyiin dhali
aris 'Kwani Yahuuda/ mo tani uni 'koki
shwa to wakan mo, hili isi ciki/ uni mini
'thur me'd buni mo mmobotki mii gi 'kwani
gwanyjakam buni kadhamo/ mo be. 4 Dhali
ki uni pu'dkin 'peni mo ma suug mo tani
uni si'da/ 'koki shwa to mo hili isi ciki/
uni mini mii nyoŋ is buni mo dhali miin
tiya ka ris si'da/ miikina uni mo gom miin
dhamo/ kun torkunu uni mo mmomii mii
mo mmolama kubbaaya mo dhala nos mo
dhali toŋ'kul bwa kun ta gurany kush mo.)
5 Dhali 'Kwani Parisiyiin dhali iman'kwar
to mo dotki a'di gwo mo ki: Katintaye
i'kona imancik /e gwo ki bath mii gi gwoŋ
gwanyjakan dhamo/ mo, hili uni shwa to
ki me'd kun nyo/anyo/ kan mo. 6 Dhali a'di
ki o uni gwo mo ki: Nye, din ma Ishaya ki
o um gwo is ki um tana he'k e ka he'k e mo
me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

'Kwani gwansan uni tak aha/ ki 'twam buni mo tani
hili adum buni si'dasi'd 'peni aha/ mo be.
7 Uni ki luŋ aha/ ki pe'th mo
gwoŋkan 'peni 'kwani mo tani tora uni me'd gwoŋ gana/ mo be.

8 Um dhalki gwoŋkan ma Arumgimis mo
dhali bu'th gwoŋ 'kwanin dhamo/ ki nyeŋ
ka bor mo.
9 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um
'dapa'dap kagahara mmo/ush gwoŋkan ma
Arumgimis mo jin mina um dhu gwoŋ
'kwanin dhamom bum mo. 10 Haala Musa o
gwo mo ki: Taki icim dhali ikwan mo, dhali,
A'di jin midi o gwon thus apo/ com mo
walla kum mo tani dhalki a'di ka jiŋ gana/
iwu'd mo. 11 Hili um o gwo mo ki: Wakki/
wathi/ midi tor com gwo mo walla kum ki
a'di jin mina /e 'taki gam 'peni aha/ mo
tani midi ta Kurbaan mo (a'di jin ta 'pemen
jin onu ki: A'di jin cikunu Arumgimis mo
be) – 12 dhali yan'ko'd um 'koki dhal a'di
bway mo mmomii ari toŋ kamu/ tal 'de/

gom com mo walla kum mo be. [13] Wakan
um ki puu gwo ma Arumgimis mo gom gwo
gi gwoŋ 'kwanin dhamom bum mo a'di jin
luka um mo. Dhali um ki miiya ris ton tiya
gi wakan mo be.

To gi Shi/i Wathi/ Is mo

[14] Dhali a'di ki yuk 'kwani i a'di mo dok/
e dhali o uni gwo mo ki: Ciki gwo 'peni
aha/ mo ma, aris umi 'baar mo dhali mishi
gwo 'ban mo ma. [15] Toŋ kamu/ yisa di'da
jin di'd 'pena pije/ jin midi ya bwa wathi/
mo dhali shi/ a'di is mo, hili a'di jin piyi'd
ka pije/ 'peni bwa wathi/ mo tani a'di shi/
ki a'di is mo be. [16] Wakki/ wathiŋ kamu/
ta gi gu'ban'ce mo mmocik gwo mo tani
dhalki a'di cik gwo mo ma. [17] Dhali ki a'di
cicki gu'b mo tani dhali dhal 'kwani mo
tani imancik a'di gwo dotki a'di gwo mo
gom gwom 'bi'th/e yan mo be. [18] Dhali
a'di ki o uni gwo mo ki: A/ki um si'da/
'kokin kan mo mmo'koki mish gwo 'ban
mowa? 'Kona um ki mish 'taa ki ma to
yin jin yaki'd e bwa wathi/ 'pena pije/ mo
tani midi mol shi/ a'di is mo be [19] haali/
a'di diki seya dum piti mo hili e bwam
piti mo dhali wakan a'di ki ya ka pije/ mo.
(Wakan a'di torki gwo eya tente/ ka ris
tonte/ 'baar mo ta kun dhelelkin mo be.)
[20] Dhali a'di ki o gwo mo ki: To jin piyi'd ka
pije/ 'peni 'twa/ wathi/ mo tani a'di ishi/
ki a'di is mo be. [21] Haali/ 'peni bwaman
mo, 'peni bwaman ma du wathi/ mo tani
a'di pu'dkina gwon thus kun kulumu ibwa
kun shi/ashi/ mo, kun ta mii gun miinu
miinycal mo, dhali mmota 'di/ mo dhali
mmo'kosha mee mo dhali mmota cal mo
[22] dhali mmo'thoth bwa mo dhali mmomii
mii kun 'coka'cok mo dhali mmota he'k e
mo dhali mii kun 'kanuwa kanthi/ mo dhali
miin dhapan mo dhali mmota imanthutha
thu'th 'pen mo, mmodhu 'ba/ ki ca mo
dhali mii jin miinu miim pus mo. [23] Aris
tonthus gwansani 'baar mo kun pikin ka
pije/ 'peni bwa wathi/ mo tani uni a'di
ishi/ki wathi/ is mo be.

Moŋgam Gwo Is ma 'Bom gi Pam Pinikiyya ma Suriyya mo

[24] Dhali a'di cuki mis mo 'peni mun mo
dhali ya mo e bampa/ gi Pan Sur mo dhali
Pan Saydaa/ mo. Dhali a'di cicki gu'b
mo dhali a'di diki dhal jan 'deŋ kamu/
bway mo mmomish a'di mo. Hili a'di molu
bag mo be. [25] Hili ki jahanne/ a'boma
kamu/ a'di jin bu'thkin ma rum thus jin
nyo/o'd 'bwa/ mo cikki gwo mo gom a'di
mo, dhali a'di pu'dki'd mo dhali ca'bki jiŋ
'kupa'dupuni shoki a'di mo be. [26] A'bom
yansan ta'da 'bom gi Paŋ Griki mo be, a'di
jin dho'thkunu mo e Pam Pinikiyya ma
Suriyya mo. Dhala yim dotki a'di gwo mo
mmo/ura ruma 'cesh ka pije/ 'peni 'bwa/
mo be. [27] Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki:
Dhalki uci cinu tonte/ mmoshwa ntwa/a/
mo, haali/ a'di diki 'bor mo mmokal tonte/
'peni uci mo dhali ta'k a'di ka 'ka mo. [28] Hila
yim thokki a'di gwo mo ki: Nye, Tapa, hili
a'ka si'da/ uni mini shwa kuluny maa uci
kun raskin 'pena tharabeesa mo be. [29] Dhali
a'di ki owa yim gwo mo ki: Gom gwo jin
ona /e wakansan mo tani yaku/ /e mo.
Aruma 'cesh dhalki 'bwa/um pini 'pen mo
be. [30] Dhali ayim yaki pa mo dhali gama
'ci mmo/ish eya ci mo dhali aruma 'cesh
dhalki a'di 'pen mo be.

Yesus Wacki Wathi/ jin Ta'da 'Diye/ mo dhali jin Moli 'Twa/ Wal mo

[31] Dhali yan'ko'd a'di dokki'd ka nyaŋ'ko'd
mo e Pan Sur mo dhali yaki tur mo e Pan
Saydaa/ mo eya Al ma Jaliil mo dhali ki
tur mo e bampa/ gi Pan Dekapolis mo be.
[32] Dhali uni kalki a'di wathi/ jin ta'da 'diye/
mo dhali 'twam piti jin cumpulkina a'di wal
mo. Dhali uni ŋapki a'di mo mmokar me'd
piti apo/ a'di mo be. [33] Dhali uni ki kal
a'di 'pen ka pije/ mo 'pena waambuhany
'kwani mo, a'di 'de/ mo. A'di ki kar me'd
piti e bwany'cem piti mo, dhala Yesus ki
'tak manya/ mo dhali ta a'di ale'd piti is ki
me'd mo be. [34] Dhali a'di ki hil mo 'kup ki
momis mo dhali wuwa shure/ mo dhali o
a'di gwo mo ki: Ippatha, jin ta 'pemen jin
onu gwo mo ki: Dhalki a'di ka'du mo ma.
[35] Dhali 'cem piti ka'dkunu mo dhala le'd piti
'cukkunu mo dhali a'di ki o 'twa/ eya tente/
mo be. [36] Dhali a'di ki kan uni gwo mo
mmo'koki tor jan tal 'deŋ kamu/ gwo mo
gom gwo yan mo. Dhali hili mmokankina
a'di uni gwo ki 'bi'th ki nyanye/ mo tani
wakan uni torki gwo ki bwa gom a'di ki
nyanye/ eya tente/ mo be. [37] Dhali uni
'kokin mo mmomer ki mer jin shiyi'd mo

mmo/o gwo mo ki: A'di miiki'da ris to gwansan ki 'bore/ mo. A'di ka'dki wathi/ jin ta'da nape/ 'ce mo mmocik gwo mo dhali uni gun mol 'twa/ wal mishki 'twa/ wal mo be.

8

*'Kwani Alaapi Doŋon kun Çikunu Ton*te/ mo

1 Dhali ka tee gwansan ka dhana waambuhany 'kwani tulki is dok/e mo dhali uni dar gi tonte/ mo mmoshwa mo tani a'di ki yuk imancik a'di gwo mo e a'di mo dhali o uni gwo mo ki: 2 Aha/ ko'ckina adhana waambuhany 'kwanimpa e i is mo haali/ uni 'koni aha/ shwane/ ka cimi kwara mo dhali dar gi tonte/ mmoshwa mo be. 3 Dhali wakki/ aha/ mina hash uni bway pa ki te/ mo e bampam buni mo tani uni mina buye/ i'thi mo i bway mo. Haali/ kun tiya iiyin 'peni pa kun si'dasi'd mo be. 4 Dhali imancik a'di gwo thokki a'di gwo mo ki: Adhana waambuhany 'kwani minu ci tonte/ mmoshwa e bwam ma si'b imahan 'peni mana mo? 5 Dhali a'di ki dot uni gwo mo ki: Um 'kona maaŋkuthu'd ekata mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: Ipesu/ mo be. 6 Dhali a'di ki kana dhana waambuhany 'kwani gwo mo mmo'ko 'pena 'cesh mo. Dhali a'di ki bu'th maaŋkuthu'd ipesu/ mo dhali ki a'di çiki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo tani a'di ki 'ce'd uni mo dhali ci uni ki imancik a'di gwo mo mmodhu abori 'kwani mo. Dhali uni dhuki uni ibwambor ma waambuhany 'kwani mo be. 7 Dhali uni tan gi ushi to yi'de/ idaka/ mo. Dhali ki a'di 'borki'da 'bor bwa i is mo tani a'di kanki uni gwo mo ki uni gwansan si'da/ minu 'taki dhu ibwambori uni mo be. 8 Dhali uni shwaki uni mo dhali uni 'kokunu mo mmokap mo. Dhali uni tulki kuluny maa is kun urki 'kup mo mmo'tu'da nura/ ipesu/ mo be. 9 Dhali uni gwansan kun 'kokin mo mmoshwa a'di mo tani wakina e gi 'kwani alaapi doŋon mo be. 10 Dhali a'di ki hash uni mo dhali ki jahanne/ a'di seki bwam ma kur mo nyakki imancik a'di gwo mo dhali uni iikin mo e bampa/ gi Pan Dalmanuthа mo be.

Mmo/o Bwa ki Par Jamas Mii E mo

11 Dhali 'Kwani Parisiyiin pu'dkini a'di mo dhali telki mii 'pen mo mmogar a'di gwo 'kusi 'twa/ mo mmoŋap jamas mii 'peni a'di 'peni momis mo mmopal a'di mo be. 12 Dhali a'di wuki'da shure/ kagahara mo e shi/in piti mo dhali o gwo mo ki: Atinta ŋap ma nyakum yil 'kwani gwansan jamas mii mo? Ka jiŋ gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Jamas miiŋ kamu/ yisa minu ci um 'kwani ma nyakum yil gwansan mo. 13 Dhali a'di ki dhal uni 'pen mo dhali se i bwam ma kur dok/e mo. A'di ki 'cithа gap gi 'bana kamu/ mo be.

Acumat gi 'Kwani Parisiyiin mo

14 Dhali uni ŋaki maaŋkuthu'd mo mmo'koki guyu/ mo. Dhali uni tan gi jasi jin tal 'deŋ gana/ jin takina uni mo e bwam ma kur mo. 15 Dhali a'di ki rum uni ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: 'Cunycuri miim bum ki 'bore/ mo dhali jiyi acumat gi 'Kwani Parisiyiin ki e ki 'bore/ mo dhali acumat gi 'Kwani Hirodusiyiin mo. 16 Dhali uni su'kkin ki gwo ka rem 'kup mo mmo/o gwo mo ki: Ana dara gi maaŋkuthu'd mo be. 17 Dhala Yesus nyithki gwom buni mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta su'kkina um ki gwo mo gom maaŋkuthu'd jin piyi'di um kan mo? 'Kona um ki nyith mo 'taa? Walla 'kona um ki mish gwo 'ban mo? Adum bum 'bitha'bi'th mo kana? 18 Um tan gi e mo dhali 'kona um ki mish mo mo? Dhali um tan gi 'ce mo dhali 'kona um ki cik gwo mowa? Dhali 'kona um ki ka gwo e mowa? 19 Ki aha/ 'ce'dkina maaŋkuthu'di mudhe'd mo gom 'kwani alaapi mudhe'd mo dhala nura/ ekata i'tu'dkina um ki kuluny maa kun uri 'kup mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: I'kume'd i'ce'dka su/ mo be. 20 Dhali maaŋkuthu'di pesu/ gom 'kwani alaapi doŋon mo tani anura/ 'tu'dkina um ekata ki kuluny maa kun tulkina um is mo? Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Ipesu/ mo be. 21 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhali 'kona um ki mish gwo 'ban naskina/ mowa?

*Wathiny Ja'da/ jin Waçkunu mo e Pam Beet*sayda mo

22 Dhali uni pu'dkini Pam Beetsayda mo. Dhali 'kwanin tiya suski wathi/ i a'di mo, a'di jin ta'da ja'da/ mo dhali ŋap a'di mo mmota a'di is ki me'd mo be. 23 Dhali a'di ki sus wathi/ jin ta'da ja'da/ ki me'd mo, dhali a'di ki sus a'di ka pije/ 'peni pa mo.

Dhali ki a'di 'takki manya/ i em piti mo dhali sus a'di ki me'd piti mo tani a'di ki dot a'di gwo mo ki: /E mishi toŋ kamu/ par e mo 'taa? [24] Dhali a'di ki hil 'kup ki mis mo dhali o a'di gwo mo ki: Aha/ mishkina 'kwani mo. Hili uni wakina e gi cwa kun iikin mo 'te/. [25] Dhali yan'ko'd dok/e a'di ki sus a'di ki me'd piti mo dhali kar me'd piti apo/ em piti mo. Dhali a'di hilki'da hil ki dha'k mo dhali wac mo dhali a'di mishki'da ris to 'baar mo eya tente/ mo be. [26] Dhala Yesus ki hash a'di bway gu'b piti mo mmo/ o gwo mo ki: Dhalku/ ki cic bampa/ mo.

Buterus A'di Torki Mii eya Tente/ goma Yesus mo

[27] Dhala Yesus nyak ya ki imanciк a'di gwo mo e bampa/ gi Paŋ Kaysariyya mo e Pam Pilibbi mo. Dhali e bway tur jin iina uni mo tani a'di ki dot imanciк a'di gwo gwo mo ki: Ki 'kwani on ki aha/ tana aja mo sa/? [28] Dhali kun tiya ki tor a'di gwo mo ki: Ka Yohaan jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo ti. Dhali kun tiya o ki: Iliyya mo, dhali kun tiya o ki: Jan tal 'de/ 'peni imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be. [29] Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Hili idhali um onki aha/ tana aja mo sa/? Buterus ki thok a'di gwo mo ki: /E tana Kristhos mo be. [30] Dhali a'di ki kan uni gwo mo mmodiki tor jan tal 'deŋ kamu/ gwo gom a'di mo be.

Yesus Torki Wum Piti Itwa/a/ mo

[31] Dhali a'di telki mii 'pen mo dhali tor uni gwo mo ki Ya/ gi 'Kwani mina isi 'kosh ka nyor mo gom to ka ris mo dhali mina 'kwaniŋ gwanyjaka/ iwak mo dhali igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo, dhali a'di minu 'kosh jwa mo, dhali 'ko'da cim kwara mo tani a'di midi cuyi mis dok/e mo be. [32] Dhali a'di o gwo yansan eya thithin thith gana/ mo. Dhala Buterus ki bu'th a'di mo dhali tel mii 'pen mo mmokucur a'di ki gwo mo be. [33] Hili a'di tu'kki'da bor mo dhali hil imanciк a'di gwo mo tani a'di ki kucura Buterus ki gwo mo dhali o gwo mo ki: Setaan, yaku/ i'ko'di aha/ mmun mo ma. Haali/ /e diki di ki 'ban ma Arumgimis mo hili /e din ka 'ban gi 'kwani mo be.

[34] Dhali a'di ki yuk uni i a'di mo awaam-buhany 'kwani nyakki imanciк a'di gwo mo dhali o uni gwo mo ki: Wakki/ wathiŋ kamu/ midi yayu/ ibath aha/ nsho'k mo tani dhalki a'di non is pitiŋ gana/ mo dhali 'de'k cwany'cithan dhul piti mo dhali bath aha/ nsho'k mo. [35] Haali/ gom a'diyin jin midi 'taki woth mondiki/em piti mo tani midi this a'di e mo. Dhali a'diyin jin midi this mondiki/em piti e mo gom gway pem mo tani dhali gom gway gi gwom 'borga/ mo tani midi woth a'di mo be. [36] Haali/ gwo gi wakataye jin nyo/a wathi/ mo wakki/ a'di midi gam to 'baar mo e mony'cesh mo dhali lo'b mondiki/em piti mii nycine/ mo? [37] Haali/ wathi/ midi mish wan mondiki/em piti 'ba/ kata mo? [38] Haali/ a'diyin jin mina isi 'theya'the mo gom aha/ mo dhali gom gwom pem mo e bwaman uni gwansan kun tana nyakum yil kun ta imanmii miinycal mo dhali imanmii miinthus mo tani Ya/ gi 'Kwani si'da/ a'di mina isi 'theya'the mo gom a'diyin mo ki a'di midi pu'du/ mo e monyca gi com mo dhali nyakki iman'doyu gwom piti kun kogu ilu/ mo be.

9

[1] Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Kun tiya 'kokin mo mmodoshi mahan mo kun mini 'koki nyok wu mo ntwa/a/ ki uni 'koki par Bampa/ ma Arumgimis e mo mmopu'du/ ki mom'bi'th mo be.

Mmowarkin ma Yesus Jamas Piti mo

[2] Dhali 'ko'da cim pe'de/ mo tani Yesus ki susa Buterus nyakki a'di mo dhala Yakuub mo dhala Yohaan mo, dhali sus uni bway 'kuwosh jin turatur uni 'cena mo. Dhali a'di ki war is piti ibwambori uni mo be. [3] Dhali burrinyem piti ca'bki 'be'd 'be'd mo dhali ki bany bany kagahara mo. Toŋ kamu/ yisa di'da e mony'cesh yan jin midi mish dhagam uni ki kush kush kan mo. [4] Dhali e mun mo tani Iliyya piki uni i is mo uni ka Musa mo, dhali uni torkina tor ka Yesus mo be. [5] Dhala Buterus ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa, a'di 'boro'd gom am ki aman 'kona imahan mo. Dhalki aman nyaŋa ciŋa/ ikwara mo, jan tal 'de/ gom /e mo dhali jan tal 'de/ goma Musa mo dhali jan tal 'deŋ kamu/ gom Iliyya mo be. [6] Haali/ a'di diki mish gwo jin ona a'di mo haali/ uni ko/kina ko/ is kagahara mo be. [7] Dhali arak 'kamki uni is mo dhali 'twa/ pu'dki'd 'peni

bwam ma rak yansan mo mmo/o gwo mo
ki: Yansan ta Ya/m pem jin enka/ mo. Ciki
a'di gwo mo ma. 8 Dhali ki jahanne/ ki uni
hilki mo mo mmo'kar mo ki e mo tani uni
yisa mishki wathiŋ kamu/ mo jin nyak di ki
uni mo, hili jasa Yesus a'di 'de/ mo be.
9 Dhali ki uni 'kokin mo mmothul ka
'cesh mo 'peni 'kuwosh mo tani a'di ki kan
uni gwo ki 'bi'th mo mmo'koki tor wathiŋ
kamu/ tal 'de/ gwo gom to jin parkina uni
e mo ntagi Ya/ gi 'Kwani minu 'de'k mo
'peni mowu mo be. 10 Wakan uni dhuki gwo
mo mmokulum gwo ibwa mo uni 'cena mo
mmodot eya dum buni gom 'pemen gwo jin
okina a'di ki a'di midi cuyu mis mo 'peni
mowu mo. 11 Dhali uni ki dot a'di gwo mo ki:
Katinta sa/ i/ona iman'kwar to gwo mo ki
Iliyya midi mii pu'du/ itwa/a/ mo? 12 Dhali
a'di ki thok uni gwo mo ki: Iliyya pu'dki'di
twa/a/a mo dhali tela ris to 'baar mo sho'k
ka nyaŋ'ko'd mo. Dhali ba ki gwo 'kwaru
kataye ki Ya/ gi 'Kwani mina isi 'taki 'kosh
ka nyor ki nyanye/ mo gom miin tiya ka
ris mo dhali minu mii ka jin thus mo dhali
minu wak mo be. 13 Hili aha/ tora um gwo
mo ki Iliyya pu'dki'd mo dhali uni miiki
a'diyin jin 'bori uni bwa mo me'd gwo jin
'kwarkunu mo gom a'di mo be.

Yesus Wacki'da 'Ci jin Bu'thkin ma Rum Thus jin Nyo/o'd mo

14 Dhali ki uni pu'dkin mo e imanciк a'di
gwo mo tani uni parkina dhana buhany
wathimpa e mo kun 'kamki a'di mo dhali
iman'kwar to garki uni gwo 'kusi 'twa/
mo. 15 Dhali ki jahanne/ adhana buhany
wathimpa ki uni parki a'di e mo tani uni
'kokini momer kagahara mo dhali uni sokin
'kup ki a'di mo dhali the a'di me'd mo be.
16 Dhali a'di ki dot uni gwo mo ki: Gwonta
su'kkina um nyakki uni mo? 17 Dhali jan
tal 'de/ 'pena buhany wathimpa thokki a'di
gwo mo ki: Mantor Gwo, aha/ suskina ya/
m pem i /e mo haali/ a'di bu'thkin ma rum
thus jin nyo/o'd jin mol a'di 'twa/ wal mo.
18 Dhali ki a'di bu'thki a'di mo tani a'di torki
a'di 'ko'da 'cesh mo, dhali a'di shwaki'da
gabusha/ mo dhali rem shem piti 'kup mo
dhali a'di peshki'd mo. Dhali aha/ dotkina
imanciк /e gwo gwo mo mmo/ur a'di ka
pije/ mo tani dhali uni molki a'di mii mo
be. 19 Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Ayy,
um 'kwani kun tana nyakum yil kun atha
moŋgam gwo is ki ath mo. Ki aha/ mina
di i um ki mo gi wakata mo? Dhali ki mo
gi wakata imiga/ i'dim 'kup e um mo sa/?
Susi a'di i aha/ mo ma. 20 Dhali uni ki susa
'ci i a'di mo. Dhali ka rum thus jin nyo/o'd
parki a'di e mo tani dhali ki jahanne/ a'di
ki tora 'ci 'ko'da 'cesh mo dhali a'di ki bita
'cesh mo dhali 'daŋkal ka gabusha/ i'twa/
mo be. 21 Dhala Yesus ki dot com gwo mo
ki: Kakasja sa/ imiikina a'di mii gi wakan
mo? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: 'Pena
cim jin tana a'di a'ci mo be. 22 Dhali me'd
ka ris a'di ki bit a'di e bwam o'd mo dhali
e bwam yi'de/ mo mmo'ce'd a'di sho'k mo
tani hili wakki/ /e mini mish toŋ kamu/
mii mo mmomina /e hila ha'th'ko'd bam
mo dhali woth am mo. 23 Dhala Yesus ki o
a'di gwo mo ki: Wakki/ /e ona bwa mo tani
aris to mishu mii mo gom a'di jin gamki
gwo is mo be. 24 Dhali ki jahanne/ com
ma 'ci gwoki'd ki jabu'th mo dhali o gwo
mo ki: Aha/ gamkina gwo is mo. Wothi/
aha/ mo mmodika/ ki dar gi gwo jin gamu
is mo. 25 Dhali ka Yesus mishki'da dhana
buhany wathimpa pu'dkin mo mmosoyu/
mo mmontal 'de/ mo tani a'di kucurki'da
rum thus jin nyo/o'd ki gwo mo mmo/o
a'di gwo mo ki: /E jin noni wathi/ 'twa/
wal mo dhali /e jin ta wathi/ 'ceya 'diye/
mo, dhali /e jin tana arum jin nyo/o'd mo
tani aha/ kankina /e gwo mo ki: Piyi ka
pije/ 'peni a'di mo dhali dhalku/ ki se i
a'di ki sule/ sule/ mo dok/e. 26 Dhali 'ko'di
cuuwam piti jin cuukina a'di mo tani a'di
ki tor a'di 'ko'da 'cesh ki tor jin shiyi'd mo
dhali a'di ki pi ka pije/ mo. Dhala 'ci a'di
wakina e gi wathi/ jin wuki'd mo. Wakan
aris uni 'baar mo oki gwo mo ki: A'di wuki'd
mo be. 27 Hila Yesus bu'th a'di ki me'd mo
dhali 'de'k a'di ki mis mo. Dhali a'di cuki
mis mo be. 28 Dhali ki a'di cicki bwaŋ gu'b
mo tani imanciк a'di gwo dotki a'di gwo mo
ka kwal is mo mmo/o gwo mo ki: Atinta
gara/ i'kona aman ki mish a'di ur ka pije/
mo? 29 Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Ji
gi wakansan minu 'koki mish ur ka pije/ ki
miiŋ kamu/ mo ba/, hili ki mon'tho mo be.

Dok/e aYesus Torki Mowum Piti Itwa/ a/ mo

30 Dhali uni iikin 'peni mun mo dhali ii ki
tur mo e Pany Jaliil mo. Dhali a'di diki dhal
wathin ṯal 'deŋ kamu/ bway mo mmomish
a'di mo be. 31 Haali/ a'di ṯorki imanciḵ a'di
gwo gwo mo mmo/o uni gwo mo ki: Ya/
gi 'Kwani minu c̱i e me'd gi 'kwanin thus
mo, dhali uni mini 'kosh a'di jwa mo. Dhali
ki a'di minu 'kosh jwa mo tani 'ko'da cim
kwara mo tani a'di midi cuyi mis mo be.
32 Hili uni 'koki mish gwo 'ban jin ona a'di
mo dhali uni ḵo/ki is mo mmodoṯ a'di mo
be.

Kaja A'di Icade?

33 Dhali uni p̱u'dkin mo e Paŋ
Kap̱ranahuum mo. Dhali ki a'di diki'd e
bwaŋ gu'b mo tani a'di ki doṯ uni gwo mo
ki: Gwonta sa/ isu'kkina um mmo/iiyina
um ibway mo? 34 Hili uni 'kokin ki shwam
mo haali/ e bway jin iiyina uni mo tani
uni su'kkin ki gwo ka rem 'kup̱ mo gom
gwo gi a'di jin caki'd mo be. 35 Dhali a'di
c̱a'bki'da 'cesh mo dhali yuḵ uniŋ 'kume'd
i'ce'dka su/ mo, dhali a'di ki o uni gwo mo
ki: Waḵki/ wathin ṯal 'de/ jin ona bwa ki ta
jin ṯwa/a/ mo tani a'di midi mii ta jiŋ 'ko'd
mo dhali ta amanmii to gom tiya 'baar mo
be. 36 Dhali a'di ki budha 'ci mo dhali kar a'di
ibwaman uni mo. Dhali mmokara a'di a'di
'ko'da bim piti mo tani a'di ki o uni gwo mo
ki: 37 A'diyin jin midi budha 'ci gi wakansan
ki gway pem mo tani a'di bu'thki aha/ mo,
dhali a'diyin jin midi bu'th aha/ mo tani
a'di diki bu'th aha/ jasi 'te/ mo, hili a'di
bu'thki a'di jin ṯu'cki aha/ ki yayu/ mo be.

A'di C̱aan jin Diki Di ap̱o/ Ana mo tani A'di Ta A'di gom Ana mo

38 Yohaan ki o a'di gwo mo ki: Amanṯor
Gwo, aman mishkina wathiŋ kamu/ jin
urki'da rum thus ka pije/ ki gway pini mo
dhali a'di diki baṯẖ ana nsho'k mo, dhali
aman nonkina a'di mo haali/ a'di diki ta
amanbaṯẖ ana nsho'k mo be. 39 Hila Yesus
ki o gwo mo ki: Dhalki a'di ki non mo
ma haali/ a'di jin midi miiya ṯu'c jin eḵa/
eḵ ki gway pem mo tani a'di midi diki
mish mmo/o gwon thus ap̱o/ aha/ mo ki
jahanne/ ŋ'ko'd mo. 40 Haali/ a'di jin diki se
ana shoka p̱o/ mo tani a'di ta a'di gom ana
mo be. 41 Haali/ ka jiŋ gana/ aha/ ṯora um
gwo mo ki: A'diyin jin midi c̱i um yi'de/ ki
'kwa mmop̱i mo haali/ um yuḵu ki gway ma
Ḵrisṯẖos mo tani a'di yisa midi this tom piti
jin ish ḵumma/ e mo.

Mompal gom Miinthus mo

42 A'diyin jin midi raḵ jan ṯal 'de/ 'peni
uni gwansan kun gwa'dan kun gam gwo
is e aha/ mo mmomii miinthus mo tani
a'di midi 'taki 'bor ki 'bor gana/ mo waḵka
dhana yo minu deḵ a'di i'bam piti mo dhali
a'di minu biṯ mo e ḵumma/ yi'de/ mo.
43 Dhali waḵki/ me'd pini raḵ /e mo mmomii
miinthus mo mmokol mo tani 'ciṯẖi/ a'di
mo ma. A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom
/e mo mmociḉ mondiki/e ki ŋul mo ki /e
mini 'taki diki ya e mo ma al o'd ki me'd su/
mo be, e mo jin mola o'd us mo. 44 E mun mo
tani ayish buni 'koki wu mo dhali o'd si'da/
diki us mo be. 45 Dhali waḵki/ sho'k pini raḵ
/e mo mmomii miinthus mo mmokol mo
tani 'ciṯẖi/ a'di mo ma. A'di 'boro'd ki 'bor
gana/ mo gom /e mo mmociḉ mondiki/e ki
ŋwol mo ki /e minu i'taki 'koki biṯ ki sho'k
su/ e mo ma al o'd mo be. 46 E mun mo
tani ayish buni 'koki wu mo dhali o'd si'da/
diki us mo be. 47 Dhali waḵki/ em pini raḵ
/e mo mmomii miinthus mo mmokol mo
tani buḵi a'di ka pije/ mo. A'di 'boro'd ki
'bor gana/ mo gom /e mo mmociḉ Bampa/
ma Arumgimis ki en ṯal 'de/ mo ki /e minu
i'taki 'koki biṯ ki e su/ mo e mo ma al o'd
mo. 48 E mun mo tani ayish buni 'koki wu
mo dhali o'd si'da/ diki us mo be. 49 Haali/
aris 'kwani 'baar mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ mo
tani uni minu imii ka 'doŋkoro/ ki mo/o'd
mo be. 50 A'doŋkoro/ a'di 'bora'bor mo. Hili
waḵka 'doŋkoro/ a'di ki this mom'bala'th
piti e mo tani um mini gam mon'daŋkari'th
gom a'di mmana? Tayi ka 'doŋkoro/ e is
bum mo ma dhali tayi ki moŋḵu'th is ka
rem 'kup̱ mo ma.

10

Yesus Ṯorki Gwo gom Mo jin Dhaluwa Dhal 'Pen mo

1 Dhali a'di dhalki mo yan 'pen mo dhali
yaki'd mo e Bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo
dhali e bwamp̱o/ Yi'deŋ Ḵumma/ Uurdun
mo, dhala dhana buhany wathimpa thulki
is i a'di mo doḵ/e. Dhali doḵ/e me'd miim
piti jin miina a'di isa yempa/ mo tani a'di
ki ṯor uni gwo mo be.

2 Dhali 'Kwani Parisiyiin pu'dkin mo
mmoŋap bway mo mmopal a'di ki gwondot
mo mmo/o gwo mo ki: A'di ta gwoŋkan jin
dhala'da dhal bway mo 'taa? gom wathi/
mmothoson gwo jin dhaluwa dhal 'pen mo
mmodhal ash 'pen mo? 3 A'di ki thok uni
gwo mo ki: Gwo gi wakatinta ikankin ma
Musa um mo? 4 Uni thokki a'di gwo mo
ki: AMusa a'di dhalki wathi/ bway mo
mmo'kwara warka/ jin dhaluwa dhal 'pen
mo dhali kara yim 'pen ka pije/ mo be.
5 Hila Yesus ki o uni gwo mo ki: Haali/ goma
dum bum kun 'bitha'bi'th kan mo tani a'di
'kwarki um gwoŋkan gi wakansan mo be.
6 Hili 'peni ka muŋ'kup jin uku to mo tani
Arumgimis ki uk wathiŋ gwath mo dhali
wathim 'bomi mo be. 7 Gom 'kup gwo gi
wakan mo tani a'di imina wathi/ idhal com
'pen mo dhali kum mo dhali gam is ki ashim
piti mo be. 8 Dhali uni su/ mina buŋgwar isi
tal 'de/ mo be. Wakan uni dok/e yisa i'koni
su/ dok/e yisa, hili uni tala buŋgwar isa
'de/ mo be. 9 Gom mii gi wakan mo tani uni
gun gam ma Arumgimis isi montal 'de/ mo
tani dhalku/ ki dhal wathiŋ kamu/ bway
mo mmokwa/ uni bwa mo.

10 Dhali e bwaŋ gu'b mo tani imanciк a'di
gwo dotki a'di gwo mo gom gwo yansan
dok/e mo. 11 Dhali a'di ki o uni gwo mo
ki: A'diyin jin midi dhal ashim piti 'pen mo
dhali mash jaŋ kamu/ mo tani a'di miiki
miinyçal apowa yim mo be. 12 Dhali wakka
yim si'da/ dhala'da kathim piti 'pen mo
dhali mashi jaŋ kamu/ mo tani ayim si'da/
miiki miinyçal mo be.

Yesus 'Borki Ushi Uçiŋ Gwa'dga/ Mii mo

13 Dhali uni 'kokin mo mmosusi uçi i a'di
mo ki a'di midi 'taki ta uni is ki me'd mo.
Dhali imanciк a'di gwo kucurki uni ki gwo
mo be. 14 Hili ka Yesus mishki mii yan
mo tani a'di dekkin ma nyor mo dhali o
uni gwo mo ki: Dhalki uçi iiyini aha/ mo
ma. Dhalki uni ki non mo. Haali/ ku gi
wakansan mo tani uni 'kokin mo e Bampa/
ma Arumgimis mo be. 15 Ka jiŋ gana/ aha/
tora um gwo mo ki a'diyin jin midi diki
bu'th Bampa/ ma Arumgimis mo mmowa
e ka 'ci yan mo tani a'di midi diki se a'di
mo be. 16 Dhali a'di ki sus uni mo mmodhu
'ko'da bim piti mo dhali a'di ki 'bor uni mii
mo mmokarkina a'di me'd piti apo/ uni mo
be.

Wathin Dhuru'c jin Ta Pa ki Pa mo

17 Dhali mmomurkina a'di mmoya mo e
bway piti mo tani wathin tal 'deŋ kamu/
guski'd mo dhali ça'bki jiŋ 'kupa'dupuni
bwambori a'di mo dhali o a'di gwo mo ki:
Amantor Gwo jin 'boro'd mo, ki aha/ mina
mii miiya taye mmogam mal gi mondiki/
e ki sule/ ya ye 'ba/ mo? 18 Dhala Yesus ki
thok a'di gwo mo ki: Atinta yuka /e aha/
ki jin 'boro'd mo? Jan tal 'deŋ kamu/ yisa
di'da jin 'boro'd mo, hili jasa Arumgimis
a'di 'de/ mo be. 19 /E mishki gwoŋkan kun
'kwarkunu mo 'taa? kun o gwo mo ki:
Dhalka 'kosh ki mii 'kosh mo, dhali, Dhalki
çal ki mii mii mo, dhali, Dhalku/ to ki mii
kwal mo. dhali, Dhalki gwon thus ki mii
ak wathiŋ kamu/ i is mo, dhali, Dhalki to
ki mii dil mo, dhali, Taki cim dhali kwan
mo? 20 A'di ki thok a'di gwo mo ki: Amantor
Gwowa, aris to gwansani 'baar mo miikika/
mo ki aha/ tana dhuru'c mo be. 21 Dhala
Yesus ki hil a'di ki e mo dhali en a'di mo
dhali o a'di gwo mo ki: Ton tal 'de/ atha /
e mo be. Yaku/ mo dhali yol aris tom pini
'baar mo kun tana /e mo dhali çiki uni ki
'kwani kun hatha'ko'd mo, dhali /e mini ta
gi to kun mini ish kumma/ mo e momis mo,
dhali yayu/ mo ma, mmobath aha/ nsho'k
mo. 22 Gom gwo jin onu a'di kan mo tani a'di
ki bit a'di bwa ka luŋgu'b mo dhali a'di ki
ya bway pa mo ki bwa jin ditadit mo, haali/
a'di ta'd gi dhan to kun eka 'pen ki ek mo
be.

23 Dhala Yesus ki hil mo mo dhali 'kar mo
ki e mo dhali o imanciк a'di gwo gwo mo ki:
Mii wa'di dita/ gom uni gwansan kun ta pa
ki pa mo mmociç Bampa/ ma Arumgimis
mo be. 24 Dhali imanciк a'di gwo merkin
gom gwom piti yansan mo be. Hila Yesus
ki o uni gwo mo dok/e ki: Uçiya, a'di wana
mii dita/ gom uni gun gamki gwo is gom
pam buni kun tana uni mo mmociç Bampa/
ma Arumgimis mo. 25 A'di 'disha mii ki 'dish
gom kalman mo mmoya ki solol e jis ma
'dipira/ mo mmodhal wathimpa e i is mo,
a'di jin ta pa ki pa mo mmociç Bampa/ ma
Arumgimis mo be. 26 Dhali uni 'kokin mo
mmomer mo ka daran duŋ gana/ mo dhali
o gwo ka rem 'kup mo ki: Ba wakki/ wakan

mo tani ija a'di iminu iwoth moyi? 27 Yesus
ki hil uni mo dhali o uni gwo mo ki: Ki
'kwani mo tani a'di molu mii mo, hili ka
Arumgimis mo tani aris to 'baar mo mishu
mii ka Arumgimis mo be. 28 Hila Buterus
telki mii 'pen mo mmo/o a'di gwo mo ki:
Hili, aman dhalkina aris to 'peni 'baar mo
dhali bath /e nsho'k mo be. 29 Yesus ki o uni
gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo
mo ki: wathiŋ kamu/ yisa di'da jin dhalki
gu'b piti 'pen mo walla ikam piti mo walla
i'bwah piti mo walla kum mo walla com
mo walla uci mo walla mo mo gom gway
pem mo dhali gom gway gi gwom 'borga/
mo tani 30 a'di jin midi diki bu'th to ki me'd
iss 'kwanimpa ka mudhe'd mo shwane/ mo
ki mo yansan mo, gu'b mina a'di gam mo
dhali ikam piti mo dhali i'bwaham piti mo
dhali ikum mo dhali uci mo dhali mo mo
nyakki to kun mini to'c a'di 'kus mo, dhali
ki she yil yan jin midi pu'du/ mo tani a'di
midi gam mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye
'ba/ mo be. 31 Hili aris uni gun 'koni twa/
a/ mo tani uni minu dhu ŋ'ko'd mo dhali
uni gun 'koni 'ko'd mo tani uni minu dhu
itwa/a/ mo be.

AYesus Torki Wum Piti Me'di Kwara Itwa/a/ mo

32 Dhali uni 'kokin mo mmo/ii i bway mo
mmo/ii ka gagamis mo e Pa Urushaliim
mo dhala Yesus yaki'di shu uni bway mo.
Dhali uni 'kokin mo mmomer mo dhali uni
gwansan kun bathki a'di nsho'k mo tani
ko/ki is mo. Dhali a'di ki sus uni gun 'koni
'kume'd i'ce'dka su/ mo dok/e dhali a'di
ki tel mii 'pen mo dhali tor uni gwo mo
gom to gun minu mii a'di mo be, 33 mmo/
o gwo mo ki: Hili mo mo ma, ana iina
ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo, dhali
Ya/ gi 'Kwani minu ci mo e igasiis kun can
mo dhali iman'kwar to mo, dhali uni mini
wak a'di mo mmo'kosh a'di jwa mo, dhali
a'di minu ciki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani
Yahuuda/ ime'd mo be. 34 Dhali uni mini
mii a'di ka mak mo dhali 'tak a'di manya/
i is mo dhali dor a'di mo dhali 'kosh a'di
jwa mo. Dhali 'ko'da cim kwara mo tani a'di
midi piyu/ ka pije/ mo be.

*Gwondo*t ma Yakuub mo dhala Yohaan mo

35 Dhala Yakuub dhala Yohaan uni gun
ta iya/ ma Sabadi mo tani pu'dkin kadhoŋ
'kup ki a'di mo dhali o a'di gwo mo ki:
Amantor Gwo, aman ona bwa ki /e mini
dhal aman bway mo gom to jin mina amani
dot 'peni /e mo be. 36 Dhala Yesus ki o uni
gwo mo ki: Atinta o um bwa mo jin miga/
mii gom um mo? 37 Dhali uni ki thok a'di
gwo mo ki: Dhas am bway mo ma mmo'ko
mo. Jan 'de/ midi ca'b /e ki me'da bim
poros pini mo dhali jan 'de/ midi ca'b /e
ki me'da biny cam pini mo e monycam pini
mo be. 38 Hila Yesus ki o uni gwo mo ki:
Um 'koki mish to jin dota um mo. A/um
mini piya kubbaaya jin pikika/ mo walla a/
um minu cuc mo ki mii jin miinuwa mii ki
yi'de/ mo jin miikunu aha/ mo? 39 Dhali
uni ki thok a'di gwo mo ki: Aman mina
mish mii mo be. Dhala Yesus ki o uni gwo
mo ki: Akubbaaya jin pika/ mo tani mina
umi pi mo dhali mo jin miinu aha/ amii ki
yi'de/ mo tani a'di imiinu mii um si'da/ mo
be. 40 Hili mmo'ko aha/ ki me'da bim poros
pem mo walla ki me'da biny cam pem mo
tani a'di diki ta miim pem mo mmodhas um
bway mo, hili a'di gom uni gwansan kun
thosonkunu uni mo be. 41 Dhali ki uni gun
'koni 'kume'd cikki gwo yansan mo tani uni
telki mii 'pen mo mmodeka nyor mo goma
Yakuub mo dhala Yohaan mo be. 42 Dhala
Yesus ki yuk uni mo i a'di mo dhali o uni
gwo mo ki: Um mishki gwo mo gom uni
gwansan kun o ki ta tapa apo/ 'kwani kun
'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani uni mii
miin tapa apo/ uni mo dhali 'kwanim buni
gun eka/ ek kun ta gi moshirr mo apo/ uni
mo be. 43 Hili mii yansan minu 'koki mii
wakan apo/ um mo. Hili a'diyin jin midi
eka/ ek mo e bwam um mo tani a'di midi
mii ta a'di jin midi mii um to mo be. 44 Haali/
a'diyin jin midi mii ta jin twa/a/ mbwaman
um mo tani a'di midi mii ta ciŋkina/ gom
umi 'baar mo be. 45 Haali/ Ya/ gi 'Kwani
si'da/ pu'dki'd mo yisa ki a'di minu mii to
mo, hili ki a'di midi mii 'kwani to mo dhali
ci mondiki/em piti mo mmota Amanwan
'Kwani 'Ba/ ka ris mo be.

*Bar*timawuus jin Ta Wathiny Ja'da/ Bu'thki Momish Mo mo

46 Dhali uni pu'dkin mo e Pa Ariiha mo.
Dhali ki a'di di'd mmodhal Pa Ariiha 'pen

mo nyakki imancik a'di gwo mo tani adhana waambuhany wathimpa caaca kagahara mo. Dhali wathiny ja'daŋ kamu/ diki'd jin yukkunu gway ka Bartimawuus mo jin ta'da man'tho to mo, a'di jin ta ya/ ma Timawuus mo, a'di ca'bki'd mo e shemen bway isa yempa/ mo. [47] Dhali ki a'di cikki gwo goma Yesus ki Pa Naasira mo tani a'di telki mii 'pen mo mmocuu gwo ki dhan 'twa/ jin caaca mo dhali o gwo mo ki: Yesus, jin ta Ya/ ma Dawuu'd. Miiyi mii apo/ aha/ mo ma. [48] Dhali 'kwani ka ris kucurki a'di ki gwo mo mmotor a'di gwo mo mmoca'b ki shwam mo. Hili a'di cuuki'd kagahara ki nyanye/ ki nyanye/ mo ki: Ya/ ma Dawuu'd. Miiyi mii apo/ aha/ mo ma. [49] Dhala Yesus doshki'd mo dhali o gwo mo ki: Yuki a'di mo ma. Dhali uni ki yuki wathiny ja'da/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Budhi adu mo ma. Cuyi mis mo. A'di yukki /e mo be. [50] Dhali a'di bitki burrinye/ ma pom piti a'cesh mo dhali a'di ki pe imis mo dhali ya aYesus mo. [51] Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Ata o /e bwa jin miga/ mii gom /e mo. Dhali wathiny ja'da/ ki o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ butha momish mom pem mo ma. [52] Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ i bway pini mo. Moŋgam gwo is pini a'di wothki /e mo. Dhali ki jahanne/ a'di ki bu'th momish mo mo dhali bath a'di nsho'k ibway mo be.

11

Mo jin Pinu Mii E mo Mmociç Pa Urushaliim mo

[1] Dhali ki uni 'dishki Pa Urushaliim is mo e Pam Beetpaji mo dhali e Pam Beetaniya mo e 'Kuwosh Setuun mo tani a'di ki hash imancik a'di gwo isu/ mo be [2] dhali o uni gwo mo ki: Iiku/ i bampa/ jin di'd ka par 'twa/ i um mo, dhali ki jahanne/ ki um mini cic a'di mo tani um mini gam ari thuluny jin shi'du/ mo. A'di yisa merkina wathiŋ kamu/ apowa. 'Cuki a'di mo dhali guyu/ a'di mo. [3] Wakki/ wathin 'deŋ kamu/ midi o um gwo mo ki: Atinta mina um kan mo tani tori a'di gwo mo ki: Tapa a'di midi mii ta gi a'di mo dhali midi hashu/ a'di ka nyaŋ'ko'd ki jahanne/ mo imahan mo. [4] Dhali uni iikin mo dhali gam ari thuluny jin shi'dkunu mo e 'twaŋkal bway tura beega/ mo. Dhali uni 'cukki a'di mo be. [5] Dhali uni gwansan kun doshkin mo tani o uni gwo mo ki: Atinta imina um kan mo sa/? Um 'cuki ari thuluny gomata? [6] Dhali uni ki tor uni gwo mo gom gwo jin okin ma Yesus mo, dhali uni ki dhal uni bway mo mmo/ii mo be. [7] Dhali uni ki susi ari thulunya Yesus mo dhali uni ki pa'd burrinyem buni apo/ a'di mo dhali a'di ki mer a'di apo/ mo be. [8] Dhali 'kwani ka ris uni pa'dki burrinyem buni e bway tur mo be. Dhali kun tiya pa'dkina biny cwa kun kwa/kina uni 'peni bwam bunto mo be. [9] Dhali uni gwansan kun iikini twa/a/ mo dhali uni gwansan kun bathki uni nsho'k mo tani uni kumki cuuwa/ mo ki 'twa/ kun caaca mo ki: Hosanna. Mom'bor mii midi di mo gom a'di jin pu'dki'd ki gway gi Tapa mo be. [10] Mom'bor mii midi di mo gom Bampa/ ma ababam bana ka Dawuu'd a'di jin pu'dki'd mo. Hosanna jin di'di mis mo.

[11] Dhali a'di cicki'd mo e Pa Urushaliim mo dhali a'di seki gu'b gi mondheleladhelel mo be. Dhali ki a'di hilki mo mo dhali 'kara ris to 'baar mo ki e mo tani dhali ŋ'ko'd a'di ki dok Pam Beetaniya nyakki uni gun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo haala tente/ yulu'd mo be.

Cwampu/ jin Jeekunu mo

[12] Dhali ka cim jin batha'di 'ko'd mo tani ki uni pu'dkin mo e Pam Beetaniya mo tani a'di 'koshkina te/ mo be. [13] Dhali a'di mishki'da pu/ 'pena dhana/ mo jin lu/u'd mo. A'di ki ya mo mmopar e mo wakki/ a'di midi 'taki gam maman 'peni a'di mo. Ki a'di pu'dki'di a'di mo tani a'di diki gam toŋ kamu/ mo hili jasi 'cemen gana/ mo haali/ a'di diki ta yil ma pu/ mmodho'th mo be. [14] Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Wathin tal 'deŋ kamu/ midi diki shwa maman 'peni /e dok/e mo ki sule/. Dhali imancik a'di gwo cikki gwo yansan mo be.

Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo

[15] Dhali uni pu'dkin mo e Pa Urushaliim mo. Dhali ki a'di cicki gu'b gi mondheleladhelel mo tani dhali a'di telki mii 'pen mo mmo/ur uni gwansan ka pije/ kun yoli to mo, dhali uni gwansan kun yolki to mo

e gu'b gi mondheleladhelel mo. Dhali a'di
ki kuma tharabeesa 'twa/ a'cesh mo gun
ta ku gi uni gwansan kun wanki emena
guurush mo dhali a'di ki kum to 'twa/
a'cesh mo kun 'kona imanyol gurko/ mo
be. [16] Dhali a'di diki dhal uni bway mo
mmo'do ton tiya mmo'cith ki tur mo e gu'b
gi mondheleladhelel mo be. [17] Dhali a'di
torki gwo mo dhali o uni gwo mo ki: A'di
diki ta gwo jin 'kwarkunu mo 'taa? ki: Gu'b
pem minu yuk ki gu'b jin minu 'tho goma
ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo? Hili
um ki mii a'di me'd gu'b gi 'kwani kun ta
imandil to mo be. [18] Dhali igasiis kun can
dhali iman'kwar to mo uni cikki gwo yan
mo dhali uni ŋapki bway mo mmo'ce'd a'di
sho'k mo haali/ uni ko/ki a'di mo haali/
awaambuhany 'kwani caaca kagahara mo
merkin mo gom gwom piti jin torkina a'di
mo be. [19] Dhali ki mom'pimpili/ pu'dki'd
mo tani a'di dhali imanciк a'di gwo uni iikin
ka pije/ mo 'peni 'peŋkuman bampa/ mo.

Gwo gom Cwampu/ jin Ku'thki Guŋkuru/ mo

[20] Me'd jin iikina uni ki iimpe mo
mon'thamo/ mo tani uni parkina pu/ e mo
mmoku'thkina a'di hila/ ka birman ilu/ mo
be. [21] Dhala Buterus kakina gwo e mo dhali
o a'di gwo mo ki: Tapa. Hila pu/ mo ma,
a'di jin jeekina /e mo tani a'di ku'thki'd mo
be. [22] Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki:
Tayi gi moŋgam gwo is mo eya Arumgimis
mo. [23] Ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki:
A'diyin jin midi o wosh yansan gwo mo ki:
Dhalki a'di gunu mo dhali bit mo e bwaŋ
kumma/ yi'de/ mo dhali diki ta ga du jin
shi/i gwo 'kup mo tani, hili a'di gamki gwo
is gom a'di jin okina a'di mo tani ki a'di midi
pu'd mo tani a'di minu mii gom a'di mo be.
[24] Wakan aha/ tora um gwo mo ki a'diyin jin
mina umi dot ki mon'tho mo tani gami gwo
is mo ma, ki a'di mina umi bu'th mo dhali
um mini bu'th a'di mo be. [25] Dhali ma mo
yin jin mina umi dosh mo mmo'tho mo tani
dhalki a'di 'pen mo wakki/ um ta gi gwo
jin ona um is apo/ cin tiya mo tani wakan
si'da/ Ababam bum jin di'd e momis mo
midi dhal um gwon dhaŋ bum 'pen mo be.
[26] Hili wakki/ um 'koki dhal 'kwani amure/
miinthus buni 'pen mo tani wakan si'da/
Ababam bum jin di'd e momis mo midi diki
dhal um amure/ miinthus gi gwon dhaŋ
bum 'pen mo be.

Moshirr ma Yesus jin Dotkunu Gwondot mo

[27] Dhali uni pu'dkin dok/ e mo e Pa
Urushaliim mo. Dhali ki a'di diki'd mmoya
e gu'b gi mondheleladhelel mo tani igasiis
kun can dhali iman'kwar to mo dhali
'kwaniŋ gwanyjaka/ mo uni pu'dkini a'di
mo be. [28] Dhali uni ki o a'di gwo mo
ki: Ki moshirr jana sa/ imiikina /e aris
to gwansani 'baar mo, walla kaja iciki /
e moshirr yansan mo mmomii uni mo?
[29] Yesus ki thok uni gwo mo ki: Aha/ si'da/
mina dot um gwondot mo. Thoki aha/
gwo mo ma dhali aha/ mina tor um a'di jin
ciki aha/ moshirr mmomii aris to gwansan
mo be. [30] Mo jin miin ma Yohaana mii ki
yi'de/ mo tani, a'di 'peni momis mo 'taa?
walla 'peni 'kwani mo? Thok aha/ gwo mo
ma. [31] Dhali uni garki gwo 'kusi 'twa/ ka
rem 'kup mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/
aman mina o gwo mo ki: 'Peni momis mo
tani, a'di midi o am gwo mo ki: Batinta
'kona um ki gam a'di gwo is mo? [32] Hili
wakki/ aman mina o ki: 'Peni 'kwani mo
tani uni ko/ki 'kwani mo haali/ aris 'kwani
'baar mo karkina Yohaan ka manci gwo
ma Arumgimis gana/ mo be. [33] Wakan uni
thokkina Yesus gwo mo ki: Aman 'konaki
mish mo mo. Dhala Yesus ki o uni gwo
mo ki: Wakan si'da/ aha/ mina diki tor um
gwo mo gom a'di jin ciki aha/ moshirr mo
mmomii to gwansan mo be.

12

Gwom 'Bi'th/ e gom Bwam Monsinu ma Mura'th dhali Uni gun Hil Mo mo

[1] Dhali a'di telki mii 'pen mo mmotor
uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e mo mmo/
o gwo mo ki: Wathi/ diki'd mo jin siki'da
mura'th mo dhali a'di ki nyaŋa goŋ mo
mmo'kam a'di is mo dhali a'di ki cwany
jis gom yimana mura'th mo dhali a'di ki
nyaŋ 'kukuma/ isi mis mo, dhali a'di ki dhal
a'di e imanmii to ka guurush mo dhali a'di
ki ya bampaŋ kamu/ jin si'dasi'd mo be.
[2] Dhali ki mo pu'dki'd mo tani a'di ki hash
ciŋkinaŋ kamu/ e imanmii to ka guurush
mo mmo'taki kali maman cwan tiya 'peni
monsinu mo be. [3] Dhali uni bu'thki a'di

mo dhali dor a'di mo dhali uni ki hash a'di
me'd 'te/ mo be. [4] Dok/e a'di ki hash ki
uni ciŋkinaŋ kamu/ i uni mo dhali uni waki
a'di 'kup ki jama/ mo dhali uni ki mii a'di
ka jin thus ki mon'the is mo be. [5] Dhali
a'di ki hashki uni jaŋ kamu/ mo dhali a'di
si'da/ 'koshkina uni jwa mo. Dhali wakan
si'da/ kun tiya ka ris 'koshkina uni mo dhali
kun tiya dorkina uni mo dhali kun tiya
'koshkina uni jwa mo be. [6] A'di ta'd gi jasi
jin tal 'deŋ gana/ mo jin di'di a'di mo, a'di
jin ta ya/m piti jin ena a'di ki en gana/
mo. Ŋ'ko'd a'di ki uthki uni ya/m piti mo
mmohashki a'di e uni mo mmo/o gwo mo
ki: Uni mini tak ya/m pem mo be. [7] Hili uni
gwansan kun miiki to ka guurush mo o gwo
mo ka rem 'kup mo ki: Amankal mala caan
pu'dki'd mo. Dhalki ana 'kosha a'di jwa mo
dhali mal midi ta jim bana mo be. [8] Dhali
uni bu'thki a'di mo dhali 'kosh a'di mo
dhali kar a'di 'pen ka pije/ mo 'peni bwam
monsinu mo be. [9] Ata mina com gi mo ma
mura'th i mii mo sa/? A'di midi pu'du/ mo
dhali 'ce'd uni gwansan sho'k mo kun miiki
to ka guurush mo dhali ci mo ma mura'th
ki 'kwanin tiya mo be. [10] 'Kona um ki deŋ
Gwo e mo 'taa? Gwo jin 'kwarkunu mo.

Ka dhan wosha caaga/ yansan jin wakkina
imannyaŋ gu'b mo tani
warki'd ki dhan wosh gi 'kupan ma rukun
gu'b mo.

[11] Yansan ta mii gi Tapa mo be.

Dhali a'di ta dhan mii jin meru em bana mo
be.

[12] Dhali uni palki mii mo mmo'taki cesh
a'di mo tani hili uni ko/kina waambuhany
'kwani mo haali/ uni nyithkin ki a'di torki
gwom 'bi'th/e yansan apo/ uni mo. Wakan
uni dhalki a'di mo dhali ii mo be.

Mmocika Kaysara Thulpa/ mo

[13] Dhali uni hashki a'di 'kwanin tiya 'peni
'Kwani Parisiyiin mo dhali 'kwanin tiya
'peni 'Kwani ma Hirodusiyiin mo mmo'taki
cesh a'di ki gwo jin ona a'di mo. [14] Dhali
uni pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki:
Amantor Gwowa, aman misha ki /e ta a'diŋ
gana/ mo dhali /e diki mii mii ka gwar
'de/ mo gom wathiŋ kamu/ mo, haali/ /
e diki tak 'kwani gom monycam buni mo
hili ka jiŋ gana/ /e tori gwo gi bway ma
Arumgimis mo be. A/a'di ta gwoŋkan jin
minu cika Kaysara thulpa/ mowa? walla
minu dhalku/ mo? [15] Mina aman 'taki ciya
thulpa/ mo 'taa? walla mina aman 'taki
dhal 'pen mo? Hili mmonyitha a'di ahe'k
em buni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki:
Atinta palkina um aha/ kan mo? Guyi aha/
nasa guurush mo ma dhali dhalki aha/ para
a'di e mo. [16] Dhali uni ki guyi a'di jan 'de/
mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ki
jamas maja a'dan sa/? Dhali a'di 'kwar
maja imahan mo? Dhali uni ki thok a'di
gwo mo ki: A'di ta jim ma Kaysar mo be.
[17] Yesus ki o uni gwo mo ki: Cika Kaysar
to jin ta jim ma Kaysar mo ma dhali cika
Arumgimis to jin ta jim ma Arumgimis mo
ma. Dhali uni merkin mo gom a'di mo be.

Gwondot jin Dotu mo gom Mo jin Pinu mo

[18] Dhali 'Kwani Sadukiyiin pu'dkini a'di
mo, uni gun o gwo mo ki mompinuŋ kamu/
yisa di'da. Dhali uni ki dot a'di gwondot
mo mmo/o gwo mo ki: [19] Amantor Gwo,
aMusa a'di 'kwarki aman gwo mo mmo/
o gwo mo ki: Wakka kam gi wathi/ midi
wu mo dhali dhal ashim piti mo hili diki
dhal a'di a'ci mme'd mo tani wathi/ midi
mii mash asha kam piti mo dhali cis uci
goma kam piti mo be. [20] Ikam uni 'kokini
pesu/ mo be. Jin twa/a/ bu'thki'da 'bom
mo dhali ki a'di wuki'd mo tani a'di diki
dhal a'di a'ci mo be. [21] Dhali jin 'kon mo
po/i su/ mo bu'thki'da yim mo dhali wuki'd
mo si'da/ mmodiki dhal a'di a'ci mo dhali
jin 'kon ma po/i kwara mo nyakkina mii gi
wakansan mo be. [22] Dhali unim pesu/ 'koki
dhal a'di a'ci mo. Yan'ko'd mo tani a'bom
si'da/ wuki'd mo. [23] E mompinu mo tani
a'bom midi ta asha ja mo? Haali/ gwath
'kokini pesu/ kun bu'thki a'di mo mmota
a'bom buni mo be.

[24] Yesus ki o uni gwo mo ki: A'di diki
ta 'kup gwo jin thu'thkina um mii mo
ki um 'koki mish Gwo ma Arumgimis
kun 'kwarkunu mo walla mom'bi'th ma
Arumgimis mo? [25] Haali/ ki uni mini piyu/
mo 'peni mowu mo tani uni mini mash
dok/e yisa walla minu 'koki ci bway mo
mmomash mo si'da/. Hili uni mina e waki
iman'doyu gwo mo e momis mo be. [26] Dhali
gom gwo gi uni gun minu cuyi mis mo 'peni

mowu mo tani 'kona um ki deŋ gwo e mo
e gwo jin 'kwarkin ma Musa mo 'taa? e
gwo gi ari cwa me'd jin on ma Arumgimis
a'di gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis ma
Ibrahiim mo dhali aha/ tana Arumgimis
ma Is/hak mo dhali aha/ tana Arumgimis
ma Yakuub mo? [27] A'di diki ta Arumgimis
gom uni gun wukin mo hili gom uni gun
'kon ki e mo. Um wani imanthu'th mii
mana?

Adhan Gwoŋkan jin Ca'd jin 'Kwarkunu mo

[28] Dhali jan tal 'deŋ kamu/ 'peni
iman'kwar to pu'dki'd mo dhali cik gwo
jin su'kkina uni ka rem 'kup mo. Dhali
mmonyithha a'di ki a'di thokki uni gwo ki
'bore/ mo tani a'di ki dot a'di gwo mo ki:
Gwoŋkan jana jin 'kwaru si'da/ jin ta jin
twa/a/ ki tiya 'baar mo? [29] Yesus ki thok a'di
gwo mo ki: Jin twa/a/ a'dihe/ be jin o gwo
mo ki: Ciki um gwo mo ma. Ayy, um 'Kwani
ma Israyiil mo. Tapa Arumgimis bana
a'di ta Tapa Arumgimis jin tal 'de/ mo be.
[30] Dhali /e mini en Tapa Arumgimis pini ka
dum pini 'baar mo dhali ka kashiram pini
'baar mo dhali ki bwam pini 'baar mo dhali
ki 'bi'th pini 'baar mo. [31] Dhali jiŋ 'ko'da
'dihe/ mo be: /E mini en amannyak ça'b
pini me'd is piniŋ gana/ mo be. Gwoŋkana
kamu/ jin 'kwarkunu mo yisa di'da jin ca'd
mmobol yansan e mo. [32] Dhali aman'kwar
to mo a'di ki o a'di gwo mo ki: /E o gwoŋ
gana/ mo, Amantor Gwo. /E tori gwo ki tor
gana/ ki a'di tal 'de/ mo, haali/ jaŋ kamu/
yisa di'da, hili a'di 'de/ mo be. [33] Mmo/en
a'di ka du 'baar mo dhali ka du jin mishi
gwo 'bani 'baar mo dhali ki mom'bithi
'baar mo dhali mmo/en amannyak ça'b
pini me'd is piniŋ gana/ mo tani a'di boli
to 'baar mo e gun çinu mo mmoçi'th ki o'd
mo dhali kun 'donu mo mmomiiya bas mo
be. [34] Dhali ka Yesus mishki'd ki a'di thokki
a'di gwo ki 'bore/ mo tani a'di ki o a'di gwo
mo ki: /E yisa si'dkina 'peni Bampa/ ma
Arumgimis mo. Dhali 'peni mo yan mo tani
wathin 'deŋ kamu/ yisa di'da jin ro'dki mii
mo mmodot a'di gwondota kamu/ mo be.

Gwo gi Dotu gom Ya/ ma Dawuu'd mo

[35] Dhali ka Yesus di'd mo mmotor uni gwo
mo e gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di
ki o uni gwo mo ki: Kata i/ona iman'kwar to
mo ka Kristhos ta Ya/ ma Dawuu'd moye?
[36] Haala Dawuu'd ki is piti mmoshi/irrkunu
a'di ki Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di o
gwo eya tente/ mo ki:
Tapa o Tapam pem gwo mo ki:
'Ça'bi /e aha/ ki me'da bim poros pem mo
ntagi aha/ mina dhu 'kup pini mo e bwaŋ
'kwariny cwa jin dhuna /e sho'k
mo.
[37] Dawuu'd ki is piti ki yuk a'di ki Tapa mo.
Wakan a'di midi ta ya/m piti kata mo dok/
e? Dhali adhana waambuhany 'kwani cikki
gwo 'peni a'di ki bwaŋ 'kunyga/ mo be.

Yesus Be'dki Gwo gom Mii gi Iman'kwar To mo

[38] Dhali e gwom piti jin tora a'di uni mo
tani a'di ki o uni gwo mo ki: Jiyi iman'kwar
to ki e ki 'bore/ mo uni gun eni momaŋas ki
burrinyen turga/ i is mo dhali kun eni mo
jin takuwa tak ka rem 'kup e mo ma suug
mo [39] dhali mmobu'th mo kun 'boron e gu'b
gi montul is mo dhali mo kun takuwa tak
mo e mo jin yukuwa yuk mo, [40] uni gun loski
gu'b gi up gun wuna ikath ki 'kolo'c mo
dhali uni gun miiki mon'tho mo eya por ma
pije/ mo ki rash rash mo. Uni mini bu'th
dhan miiwak jin bol kun tiya e mo be.

A'bom jin Wun ma Kath jin Çi To mo

[41] Dhali a'di ça'bki'da 'cesh ka par 'twa/
e mo jin dhunuwa guurush mo dhali a'di
parki'da waambuhany 'kwani e mo mmod-
huna uni aguurush e mo jin dhunuwa gu-
urush mo. 'Kwani tana ris ka ris kun ta pa
ki pa mo kun dhukina dhana guurush mo.
[42] Dhala 'bom jin wukin ma kathim piti mo
pu'dki'd mo dhali a'di ki dhu ushi emena
guurushi su/ mo kun ta gi 'per mo, uni gun
wana e ka tariipan 'de/ mo be. [43] Dhali a'di
ki yuk imancik a'di gwo e a'di mo dhali o
uni gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/ ona um
gwo mo ki, a'boma ha'th'ko'd yansan jin
wun ma kathim piti mo tani a'di dhuki'da
ris tom piti 'baar mo mmobol uni gwansan
e mo kun ta'kki to mo e mo jin dhunuwa
guurush mo be. [44] Haali/ uni 'baar mo ta'kki
to mo 'peni tom buni gun ishkin ka enthus
mo. Hili ayim 'pena ha'th'ko'd piti mo tani
a'di dhuki'da ris to 'baar mo kun tana a'di
mo gun mini 'taki kar a'di mo be.

13

Mo gi 'Ce'du Gu'b gi Mondheleladhelel Sho'k mo dhali Jamas Mii jin Toru Itwa/a/ mo gom 'Pemen jiŋ 'Ko'd mo

1 Dhali me'd jin yakina a'di ka pije/ mo
'peni gu'b gi mondheleladhelel mo tani jan
'deŋ kamu/ 'peni imanciḵ a'di gwo mo o
a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, Amanṯor
Gwo. Wosh gwahan wani jaro/ jarowa dhali
monyaŋgi gu'b gwahan wani jaro/ jaro/
mo! 2 Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: /
E mishi dhan mii gi gu'ba caaga/ gwansan
kun nyaŋkunu mo? Hili wosha ṯal 'deŋ
kamu/ yisa midi di apowa kamuŋ kamu/
mo jin minu 'koki ṯa'k a'cesh mo be.

3 Dhali me'd jin ça'bkina a'di e 'kuwosh
Seṯuun jin di'd ka par 'twa/ ki gu'b gi
mondheleladhelel mo tani Buṯerus dhala
Yakuub dhala Yohaan dhala Andaraawus
doṯki a'di gwo ka ḵwal is mo ki: 4 Ṯori aman
gwo mo ma, ki mii gwansan mini pu'd
kakasja mo? Dhali ki jamas mii kun wakat-
inta imina to gwansani 'baar mo mmothim
mo mo? 5 Dhala Yesus ki ṯel mii 'pen mo
dhali o uni gwo mo ki: 'Cunycuri mii ki is
bum ki 'bore/ mo ma, ki jan ṯal 'deŋ kamu/
midi diki sus um mmodheres mo. 6 'Kwani
tana ris ka ris mini iiyu/ ki gway pem mo
mmo/o gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo.
Dhali uni mini sus tiya ka ris mmodheres
mo be. 7 Dhali ki um mini ciḵ gwo gom mo/
as mo dhali gom gwo jin 'ce'du 'te/ mo gom
mo/as mo tani dhalku/ is ki anan mo. Gom
to gwansan mini mii pu'du/ mo. Hili 'pe-
men yisa minu thim naskina/ mo. 8 Haali/
kala kamu/ midi cu mis apo/ kala kamu/
mo dhali 'peŋkuman bampaŋ kamu/ midi
cu mis apo/ 'peŋkuman bampaŋ kamu/
mo. Dhali adhan mony'cesh midi yiḵin is
ki mo ka ris mo dhali ṯe/ midi di mo si'da/.
Hili mii gwansan uni ita jasi monṯel 'pen ki
isa nyor mo be.

9 Hili 'cunycuri mii ki is bum ki 'bore/ mo
ma. Haali/ uni mini ci um mo e montul is
mo dhali um minu dor mo e gu'b gi mon-
tul is mo dhali um mini doshi bwambor
imudhiir mo dhali imaliḵ mo gom gway
pem mo mmoci gwo ibwambori uni mo be.
10 Dhali gwom 'borga/ minu mii ciki kal gi
'kwaniny'ceshi 'baar mo nṯwa/a/ mo be.
11 Dhali ki uni mini sus um mo e mo jin
dwallu gwo mo dhali ci um wakan mo tani
dhalku/ is ki anan mo nṯwa/a/ mo gom
gwo jin mina umi o mo. Hili oyi a'diyin
jin minu ci um ki mo yansan mo haali/ a'di
diki ta um kun mini o gwo mo, hili Shi/in
Dheleladhelel mo be. 12 Dhala kama kamu/
midi ci akam piti mmo'kosh jwa mo dhali
com midi ci ya/ ki 'bwa/ ilu/ mo mmo'kosh
mo dhali uci mini cu mis apo/ ikum mo
dhali uni mini dhu uni mmowu mo be.
13 Dhali um minu shi/i e ki 'kwani ka ris mo
gom gway pem mo. Hili a'di jin midi 'dim
'kup mo ntagi 'pemen mo tani a'di iminu
iwoṯh mo be.

14 Hili ki um mini par a'di jin ta mii jin
bulabul e mo, a'di jin thumu mo e mo
jin mina a'di ḵa 'taki diki di mo ba/ tani
(dhalka mandeŋ gwo e mishi gwo 'ban
mo) dhali yan'ko'd uni gwansan kun 'kon
e Pa Yahuudiyya mo tani dhalki uni soni
'kuwosh mo ma. 15 Dhali dhalki a'di jin di'di
'kuŋgu'b midi diki thul ka 'cesh mo walla
cic gu'b piti mo mmogu toŋ kamu/ mo.
16 Dhali dhalki a'di jin di'd e bwam bunto
midi diki doḵu/ ka nyaŋ'ko'd mo mmogu
burrinyem pom piti mo be. 17 Dhali ayy/
ayy/ayy gom uni gwansan kun bwaa uci
mo dhali gom uni gwansan kun ci uci ako
mmopi ka tee gwansan mo. 18 'Thoyi mo
ma ki a'di midi diki pu'du/ mondiṯ mo.
19 Haali/ ka cim gwansan mo tani monṯo'c
bwa midi di jin diki di wakan mo 'peni ka
muŋ'kup mo me'd jin uḵ ma Arumgimis to
mo ntagi shwane/ mo ba/, dhali midi diki
di ki sule/ sule/ mo be. 20 Dhali waḵki/ Tapa
midi 'taki diki 'ciṯha/ cim gwansan bwa mo
tani buye/ wathimpaŋ kamu/ minu 'taki
'koki woṯh mo be. Hili gom gway gi uni
gun kwanykunu mo, uni gun kwanykina
a'di mo tani a'di i'ciṯhuwa cim bwa mo
be. 21 Dhali waḵki/ wathin 'deŋ kamu/
midi o um gwo mo ki: Hili mo mo ma,
aḴristhos a'dan mo, walla, Hili mo mo ma,
a'di aciṯṯaan mo tani dhalki gwom piti ki
gam is mo. 22 Haali/ iḵristhos kun 'koki
ta kuŋ gana/ mo dhali imanci gwonthus
mini cu mis mo dhali ṯor dhan jamas mii
mo dhali dhan momer mo mmosusa susi
dheres mo, waḵki/ a'di mishu mii si'da/
gom uni gun kwanykunu mo be. 23 Hili 'cun-
ycuri is bum ki 'bore/ mo. Aha/ ṯorkina um

aris to gwansani 'baar mo nṯwa/a/ mo be.

Mo gi Mina Ya/ gi 'Kwani P̱u'du/ mo

24 Hili ka tee gwansan mo 'ko'di monṯo'c
bwa mo tani atente/ midi dhurum mo mo
dhali appe midi diki c̱i moŋkush piti mo
be. 25 Dhali arisa culi 'baar mo mini ṯa'k
mo 'peni momis mo dhali mom'bi'th kun
'kon e momis mo tani minu pir is mo
be. 26 Dhali yan'ko'd uni mini p̱ar Ya/ gi
'Kwani e mo mmop̱u'du/ mo e bwaarak̲ ka
dhan mom'bi'th mo dhali ki monyca mo be.
27 Dhali yan'ko'd a'di midi hash iman'doyu
gwom piti mo dhali tul kum piti is kun
kwanykunu mo 'peni mony'cesh kun 'kona
shem 'pena bi idoŋon mo 'peni mo jin din
ma 'cesh 'kup̱ mo ntagi mo jin dina momis
'kup̱ mo be.

28 'Peni gwo gi cwamp̱u/ da/ari a'di mo
dhali mishi miim piti mo. Me'd jin lu/kina
a'di abim piti mo mmo'ta'dama'ta'dam mo
dhali dhu jip̱in this mo tani um ki mish mo
mo ki moyurantee 'dishi'd mo be. 29 Wakan
si'da/ wak̲ki/ um ki p̱ar aris to gwansan e
mo mmobu'th mo mo tani um ki mish mo
mo ki a'di 'dishki'd mo, e 'twaŋkal hila/
mo be. 30 Ka jiŋ gana/ aha/ ṯora um gwo
mo ki 'kwani ma nyak̲um yil gwansan mini
'koki pe mo nṯwa/a/, nṯwa/a/ ka ris to
gwansan mini bu'th mo mo be. 31 Momis
dhali mony'cesh mini pe mo tani hili gwom
pem midi diki pe mo be.

32 Hili ka tente/ c̱aan mo walla ki mo c̱aan
mo tani a'di dina wathin ṯal 'deŋ kamu/
ki mish mo walla iman'doyu gwo kun 'kon
e momis mo walla Ya/ si'da/ mo, hili jasi
Com a'di 'de/ mo be. 33 'Cunycuri is bum ki
'bore/ mo ma dhali timi mo mo ma dhali
'thoyi mo ma, haali/ um 'koki mish mo mo
atente/ jin mina mo p̱u'du/ mo be. 34 A'di
mina e waki wathi/ jin ya yilkina/ mo.
Me'd jin dhalkina a'di pam piti 'pen mo tani
dhali a'di dhu c̱iŋkinam piti mo mmohil mo
mo isi ka ṯu'c piti ka 'deṯe/ 'deṯe/ mo. Dhali
a'di ki k̲an amantim 'twaŋkal gu'b gwo mo
mmotim mo mo be. 35 Timi mo mo ma
wakan – haali/ um 'koki mish mo mo jin
mina com gu'bi p̱u'du/ mo. A'di wari midi
ta mom'pimpili/ mo walla mombwam/e
mo walla mo kun gwon ma dhoŋgola ŋwa
mo walla mon'thamo/ mo. 36 Hili isi ciki/
a'di midi p̱u'du/ ki jahanne/ mo dhali gam
um ki um mala e mo be. 37 Dhali a'di jin
ṯorka/ um mo tani miga/ ṯor ki 'kwani
'baar mo ki: Timi mo mo ma.

14

Imanshu 'Kwani Bway Miikina Wu'th ap̱owa Yesus mo

1 Dhali acim boc̱kini su/ nṯwa/a/ ka cim
gi Mompe'kup̱anyolos mo dhali ayuk̲ jin
tulu 'kup̱ mo gi maaŋk̲uthu'd jin miinu ki
dar ga cumaṯ mo. Dhali igasiis kun can
dhali iman'kwar to mo uni ŋap̱ki bway mo
mmobu'th a'di ki kup̱ mo dhali 'kosh a'di
jwa mo 2 haali/ uni o gwo mo ki: Yisa ka
tul 'kup̱ yan jin yuk̲uwa yuk̲ mo yisa hili isi
ciki/ adulaṯṯ mina 'kwani ishwa mo be.

Yesus A'di 'Koshkunu Is ka Yina P̱i'dnaŋ Gana/ mo e Pam Beeṯaniya mo be

3 Dhali ki a'di diki'd e Pam Beeṯaniya e
gu'b ma Simaan jin 'kosha monthus mo
tani ki a'di c̱a'bki'da tharabeesa mo tani
a'boma kamu/ p̱u'dki'd mo jin taki'd gi
turaŋ gasaas jin ta gi kush mo jin din ma
yina p̱i'dnaŋ gana/ nycine/ mo, jin 'bitha
yol she/ ki 'bi'th mo. Dhala yim ki 'ce'd
tura mo dhali wol a'di e 'kup̱ ma Yesus mo
be. 4 Hili 'kwanin tiya 'kokini mun mo kun
dek̲kin ma nyor mo e is buni mo mmo/
o gwo mo ki: Atinta shinu ayina p̱i'dnaŋ
gana/ yan isa 'cesh kan mo? 5 Haali/ ayina
p̱i'dna/ yan minu 'taki yol ka riyaal iss
'kwanimpa ka 'kume'd mo dhali c̱iki 'kwani
kun hatha'ko'd mo. Dhali uni ki ruk̲a yim
ki gwo mo be. 6 Hila Yesus o gwo mo ki:
Dhalka yim mo ma. Atinta ṯoca um ayim
bwa mo? Ayim miiki tony jaro/ gom aha/
mo. 7 Haali/ um isa yempa/ um tan gi
'kwani kun hatha'ko'd kun nyak̲ 'ko ki um
mo, dhali ki yilan tiya jin ona bwa um mo
tani um ki mish uni tom 'boron mii mo. Hili
um mini 'koki ta gi aha/ isa yempa/ mo.
8 Ayim mii a'di jin misha a'di mii mo. Ayim
'koshki aha/ buŋgwar is pem nṯwa/a/ mo
gom kan jin minu kan aha/ mo be. 9 Dhali
ka jiŋ gana/ aha/ ṯora um gwo mo ki: E mo
yin jin minu c̱i gwom 'borga/ e mony'ceshi
'baar mo tani a'di jin miikin ma yim mo tani
minu ṯor mo mmokaa yim e mo be.

Yahuusa A'di Gamki Gwo Me'd mo Mmo'ciṯha/ Yesus Is ki Gwo mo

10 Dhali yan'ko'd Yahuusa Isḵariyuuṯi a'di
jin 'daṗ tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/
mo tani a'di yaki'd mo e igasiis kun can
mo mmothoson gwo mo mmo'ciṯh a'di is
ki gwo mo e uni mo be. 11 Dhali ki uni ciḵki
gwo mo tani uni 'kunya bwa ki 'kuny mo
dhali o gwo is mo mmoc̱iki a'di aguurush
mo. Dhali a'di ŋaṗki embula 'borgaŋ gana/
mo mmo'ciṯh a'di is ki gwo mo be.

Yesus Shwaki Tonṯe/ jiŋ 'Ko'd Nyaḵki
Imanciḵ A'di Gwo mo

12 Dhali ka cim jin ṯwa/a/ gi maaŋḵuthu'd
jin miinu ki dar ga cumaṯ mo ki uni 'ciṯhki
ari ḵa'bal 'kus mo gom Mompe'kuṗanyolos
mo tani imanciḵ a'di gwo oki a'di gwo mo
ki: Ki mana o /e bwa jin mina aman ii mo
dhali thoson to mo gom /e mo mmoshwa
ki Mompe'kuṗanyolos mo? 13 Dhali a'di
hashki imanciḵ a'di gwo isu/ mo dhali o
uni gwo mo ki: Iiku/ i dhan 'peŋkuman
bampa/ mo dhali wathi/ jin ḵali dhan dhur
yi'de/ midi gam um 'kuṗ mo. Baṯhi a'di
nsho'k mo ma. 14 Dhali e mo yin jin mina
a'di cic̱ mo tani oyi com gu'b gwo mo ki:
Amanṯor Gwo o ki: Mane gu'b jin midi ta
gu'b yilkina/ gom aha/ mo jin miga/ shwa
to ka cim gi Mompe'kuṗanyolos nyaḵki
imanciḵ gwom pem mo? 15 Dhali a'di midi
ṯor um adhan gu'ba beega/ mo jin nyaŋu
ka maḵamṗo/ aṗowa kamu/ mo, jin isha to
ki korom korom mo dhali jin thosonkunu
mo. E mun mo tani thosoni to mo ma
gom ana mo. 16 Dhali imanciḵ a'di gwo iikin
mo dhali ṗu'd mo e 'peŋkuman bampa/
mo dhali gam a'di me'd jin ṯorkina a'di uni
gwo mo. Dhali uni thosonki to mo gom
Mompe'kuṗanyolos mo be.

17 Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo tani
a'di ṗu'dki'd nyaḵki kum piti kun 'koni
'kume'd i'ce'dka su/ mo. 18 Dhali ki uni
'kokina tharabeesa mo mmoshwa to mo
tani Yesus ki o gwo mo ki: Ka jiŋ gana/
aha/ ṯora um gwo mo ki: Jan ṯal 'de/ 'peni
um midi 'ciṯh aha/ is ki gwo mo, a'din 'de/
jin nyaḵki to shwa ki aha/ mo be. 19 Dhali
uni ṯelki mii 'pen mo mmoḵal bwan diṯi'd
mo dhali o a'di gwo mo ka baṯh 'pen ka
rem 'kuṗ mo ki: A/aha/ 'taa? 20 A'di ki o
uni gwo mo ki: A'di ta jin ṯal 'de/ 'peni
um kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo, a'di
jin 'thuṗki maaŋḵuthu'd nyaḵki aha/ eya
sahana 'de/ mo be. 21 Haali/ Ya/ gi 'Kwani
yaki'd mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo gom
a'di mo, hili wayyi e wathi/ jin 'ciṯhki Ya/
gi 'Kwani is ki gwo mo. A'di midi 'taki 'bor
ki isi 'bor gana/ mo gom wathi/ yansan mo
waḵki/ a'di minu 'taki 'koki dho'th mo be.
22 Dhali ki uni 'kokin mo mmoshwa to mo
tani a'di ki bu'th maaŋḵuthu'd mo dhali
'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd a'di mo
dhali c̱iki uni mo dhali o gwo mo ki: Budhi
a'di yansan mo ma. A'di ta is pem mo be.
23 Dhali a'di ki budha ḵubbaaya mo, dhali
ki a'di c̱iki mom'bora 'bor bwa i is mo tani
a'di ki c̱iki uni mo dhali uni 'baar mo ṗiki
a'di mo be. 24 Dhali a'di ki o uni gwo mo
ki: A'di yansan ta'da abas pem gi gwo jin
gamu me'd jin ta jin this mo a'di jin wolki'd
gom 'kwani ka ris mo be. 25 Ka jiŋ gana/
aha/ ṯora um gwo mo ki aha/ mina diki ṗi
yiman maman cwa doḵ/e mo ntaga tee jin
miga/ ṗi a'di jin ta jin this e Bampa/ ma
Arumgimis mo be.

Mo jin Waṯ ma Buṯerusa Yesus Gway A'di
Ṯorkunu Iṯwa/a/ mo

26 Dhali ki uni yuḵki gway mo tani uni
iikin ka pije/ mo e 'kuwosh Seṯuun mo.
27 Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Umi 'baar
mo mini ṯa'k mo. Haali/ a'di 'kwarkunu
mo ki: Aha/ mina 'kosha manhil ḵa'bal mo
dhali ḵa'bal minu c̱eker bwa mo be. 28 Hili
ŋ'ko'd mo tani ki aha/ minu cuyu mis mo
doḵ/e tani aha/ mina ya iṯwa/a/ ki um e
Pany Jaliil mo be. 29 Buṯerus ki o a'di gwo
mo ki: Bahili waḵki/ uni gwansani 'baar mo
mini ṯa'k mo tani aha/ mina diki biṯ mo be.
30 Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Ka jiŋ
gana/ aha/ ṯora /e gwo mo ki mon'thiny
yansan shwane/ mo nṯwa/a/ ka dhoŋgola
ŋwa diki ko e me'di su/ mo naskina/ tani /
e mini waṯ aha/ gway me'di kwara mo be.
31 Hili a'di oki gwo ka du jin daradar mo ki:
Waḵki/ aha/ mina mii wu mo nyaḵki /e mo
tani aha/ mina diki waṯ /e gway mo. Dhali
uni 'baar mo nyaḵki o 'twan ṯal 'de/ mo be.

Yesus 'Thoki'd e Monsinu jin Ta Bwaagoŋ ma Jaṯhsemaani mo

32 Dhali uni iikin mo e mo jin yuḵu gway
ka Jaṯhsemaani mo. Dhali a'di ki o imanciḵ

a'di gwo gwo mo ki: 'Koyi imahan mo ma.
Aha/ ki ya mo dhali 'tho mo. 33 Dhali a'di
ki susa Buṯerus mo dhala Yakuub mo dhala
Yohaan mo dhali mii ma c̱is ṯelki a'di 'pen
mo mmobu'th a'di kagahara mo dhali bwa
jin ṯocu 'kus si'da/ mo be. 34 Dhali a'di ki o
uni gwo mo ki: Akashiram pem diṯa bwa ki
diṯ kagahara mo, ma isi kan mmowu moyi.
'Koyi imahan mo ma dhali timi mo mo
mmo'ko ki e i'kup mo. 35 Dhali mmoyakina
a'di mo mmothoṯh is ari'ceenne/ mo tani
a'di biṯki'da 'cesh mo dhali 'tho mo wakki/
a'di minu 'taki mish mii mo tani ki mo yan
midi 'taki ya pe a'di mo. 36 Dhali a'di o gwo
mo ki: Abba Ababa. Aris to 'baar mo mishu
mii ki /e mo. Kalka kubbaaya yan 'peni
aha/ mo ma. Hili a'di yisa jin oyaa/ bwa,
hili a'di jin ta bwam pini mo be. 37 Dhali
a'di pu'dki'd mo dhali gam uni ki uni ishki
e mo dhali a'di ki owa Buṯerus gwo mo ki:
Simaan, A/e ishki e kan mo? Bunya/ mina
/e diki tim mo mo ka tenten 'de/ mmodi
ki e i'kup mo? 38 Timi mo mo ma dhali
'koyi ki e i'kup mo dhali 'thoyi mo, ki um
mini 'koki cic̱ mo e mo jin palu mo. Shi/
in ka jiŋ gana/ a'di ona bwa mo tani hili
buŋgwar is a'di ihatha'ko'd ki ha'th mo be.
39 Dhali dok/e a'di yaki'd mo dhali 'tho mo
mmorash jasi gwon ṯal 'de/ e mo. 40 Dhali
dok/e a'di pu'dki'd mo dhali gam uni ki uni
ishki e mo haali/ em buni ṯo'dki uni is mo
dhali uni 'koki mish gwo jin mina uni thok
a'di mo be. 41 Dhali me'di kwara mo dok/e
tani a'di pu'dki'di uni mo dhali o uni gwo
mo ki: A/um 'kon mo mmo/ish e kan mo
dhali bu'th mosi/is bum mo? A'di 'koshi
jwa mo ba/. Mo pu'du'd mo. Ya/ gi 'Kwani
a'di 'ciṯhkunu is ki gwo mo e me'd gi 'kwani
kun ta imanmii miinthus mo be. 42 Cuyi
mis mo. Dhalki ana iina mo. Hila uma?
Aman'ciṯhaa/ is ki gwo pu'dki'd hila/ mo
be.

Mo jin 'Ciṯhuwa Yesus Is ki Gwo mo dhali
Mo gi Budhu A'di mo

43 Dhali ki jahanne/ ki a'di di'di mmo/o
gwo mo naskina/ mo tani Yahuusa pu'dki'd
mo, a'di jin 'dap tiya 'twa/ ka 'kume'd
i'ce'dka su/ mo dhali a'di suski'da waam-
buhany 'kwani nyakki a'di mo ki gandala
turga/ ime'd mo dhali cwa mo, 'peni igasiis
kun can mo dhali iman'kwar to mo dhali
'kwaniŋ gwanyjaka/ mo be. 44 Dhali a'di
jin 'ciṯhki a'di is ki gwo mo c̱iki uni jamas
mii mo mmo/o gwo mo ki: Jan ṯal 'de/
jin miga/ pi 'twa/ mo tani a'di ta wathi/
mo. Budhi a'di mo dhali susi a'di ki 'dantar
mo. 45 Dhali ki a'di pu'dki'd mo tani a'di
ki ya a'di ki jahanne/ mo dhali o a'di gwo
mo ki: Tapa. Dhali a'di ki pi a'di 'twa/ mo
be. 46 Dhali uni 'baar mo ki dhu me'd buni
apo/ a'di mo dhali bu'th a'di mo. 47 Hili
jan ṯal 'deŋ kamu/ 'peni uni gwansan kun
doshkin ki 'dishe/ mo tani a'di ki buk gan-
dala turgam piti mo dhali ruṯhun c̱iŋkina/
ma gasiis jin ca'd mo dhali 'ciṯh a'di 'cem
piti mo be. 48 Dhala Yesus ki o uni gwo mo
ki: A/um iiyin ka pije/ mmobu'th aha/ ki
gandala turga/ ime'd mo dhali ki cwa mo,
me'd mii jin miinu apo/ wathin 'di/ mo?
49 Ka tee kun baṯhani 'ko'd mo tani aha/
dikina mo e gu'b gi mondheleladhelel mo
mmoṯor um gwo mo dhali um 'koki bu'th
aha/ mo be. Hili dhalki Gwo jin 'kwarkunu
mo thimu mo. 50 Dhali uni 'baar mo dhalki
a'di me'd mo dhali so mo be.

Wathin Dhuru'c jin Guski'd mo

51 Dhali wathin dhuruca kamu/ baṯhki
a'di nsho'k mo ki dar gi toŋ kamu/ i is mo,
jasi burrinyen dhiny e jin 'kamkina a'di i
is mo, dhali uni ki bu'th a'di mo. 52 Hili
a'di dhalki burrinyen dhiny e mo dhali gus
is 'te/ mo ki jasi burrinye/ jin hitha a'di i
empa'd mo be.

Yesus Doshki'd mo e Bwambor gi Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo

53 Dhali uni ki susa Yesus eya gasiis jin
ca'd mo. Dhali igasiis kun cani 'baar
mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ mo dhali
iman'kwar to mo uni tulki is mo be. 54 Dhala
Buṯerus baṯhki a'di nsho'k 'pena dhana/
mo. A'di ki ya ki sule/ e bwaagoŋ ma
gasiis jin ca'd mo. Dhali a'di ki nyak c̱a'b
ki imanji mo mo dhali sam is piti i o'd mo
be. 55 Dhali igasiis kun can dhali 'kwani
gi montul is buni 'baar mo uni ŋapki gwo
mo mmo/o apowa Yesus mo mmokar a'di
mmowu mo tani hili uni 'koki gam ton ṯal
'deŋ kamu/ mo be. 56 Haali/ 'kwani tana ris
ka ris kun 'ce'dki a'di gwo apo/ mo dhali
gwom buni gun 'ce'dkina uni a'di i is mo
tani uni 'konuki gam me'd mo be. 57 Dhali

kun tiya doshkin ki mis mo dhali 'ce'd a'di
gwo apo/ mo mmo/o gwo mo ki: 58 Aman
cikkina gwo jin ona a'di mo ki: Aha/ mina
'kosh gu'b gi mondheleladhelel yansan mo,
a'di jin nyaŋkunu ki me'd mo, dhali ka cim
kwara mo tani aha/ mina nyaŋ jaŋ kamu/
jin 'konuki nyaŋ ki me'd mo be. 59 Isi gwom
buni jin 'ce'da uni kan mo tani yisa gamu
me'd mowa. 60 Dhala gasiis jin ca'd doshki'd
ki mis mo e bwaman uni mo dhali dota
Yesus gwo mo ki: A/e bunya/ diki 'de'k
'twaŋ kamu/ mo mmothok gwo kana? Gwo
gi wakatinta i/ona 'kwani gwansan apo/
/e mo? 61 Hili a'di ca'bki'd ki shwam mo
dhali yisa thok 'twaŋ kamuwa. Dhala gasiis
jin ca'd dok/e ki dot a'di gwo mo ki: A/
e tana Kristhos jin ta Ya/ gi A'di jin Maŋu
mowa? 62 Dhala Yesus ki thok a'di gwo
mo ki: Aha/ tana a'di mo, dhali /e mini
par Ya/ gi 'Kwani e mo mmoca'b ka bim
poros gi mom'bi'th mo dhali mmodoku/ ka
nyaŋ'ko'd mo e bwaarak 'peni momis mo
be. 63 Dhala gasiis jin ca'd dherki burrinyem
pom piti bwa mo dhali o gwo mo ki: Katinta
icorkina ana gwo mo jin minu mii o mo?
64 Um cikki a'di walki gwo sor mo. Gwo
jin gama um me'd mo wakata mo? Dhali
uni 'baar mo wakki a'di mo mmo/o ki a'di
ha me'd mmowu mo be. 65 Dhali kun tiya
telki mii 'pen mo mmo'tak a'di manya/ i is
mo dhali mmokum a'di bwam/em piti mo
dhali dor a'di mo mmo/o gwo mo ki: Oyi
gwo is mo ma. Dhali mmodora uniya dor ki
me'd buni mo tani uni kun ta imanji mo mo
bu'thki a'di mo be.

Buterus Watki'da Yesus Gway mo

66 Dhala Buterus diki'd ka luŋgu'b mo e
bwam ma goŋ mo, dhali nyarany ciŋkinan
'deŋ kamu/ 'peni jim ma gasiis jin ca'd mo
tani a'di pu'dki'd mo. 67 Dhali mmonyithk-
ina a'diya Buterus mo mmosam is piti i o'd
mo tani ayim ku'thki a'di ki e mo dhali o
gwo mo ki: /E si'da/ nyakki di ki wathi/
gi Pa Naasira yan jin ta'da Yesus mo. 68 Hili
a'di watki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aha/
mola a'di mo walla 'pemen gwom pini jin
ona /e mo tani a'di molka/ 'ban mo. Dhali
a'di ki ya ka pije/ ki 'twaŋkala lambalany
mo. Dhala dhoŋgola ŋwa gwoki'd mo be.
69 Dhali nyarany ciŋkina/ parki a'di e mo
dhali tel mii 'pen mo mmo/o a'di gwo
mo dok/e e uni gwansan kun doshkin
ki 'dishe/ mo ki: Wathi/ yansan ta jan
tal 'de/ 'peni uni mo be. 70 Dhali dok/e
a'di watki gwo mo. Dhali yan'ko'd dok/
e ari'ceenne/ mo tani uni gwansan kun
doshkin ki 'dishe/ mo tani ona Buterus gwo
mo ki: Ka jiŋ gana/ /e ta jan tal 'de/ 'peni
uni mo haali/ /e ta ji gi Pany Jaliil mo
be. 71 Hili a'di telki mii 'pen mo mmojee is
piti jwa mo ki gwo jin thulkina a'di me'da
po/ mo, mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki
mish wathi/ yan mo, a'di jin okina um mo.
72 Dhali ki jahanne/ adhoŋgola ŋwa gwoki
e me'di su/ mo. Dhala Buterus kana gwo
e mo, ma gwo yin jin on ma Yesus a'di mo
ki: Ntwa/a/ ka dhoŋgola ŋwa diki ko e mo
me'di su/ mo tani /e mini wat aha/ gway
me'di kwara mo. Dhali ki a'di di'd mmoka
gwo e 'baar mo ka bath 'pen mo tani a'di
'tul ma du mo dhali a'di gwoki'd ki jabu'th
mo be.

15

Yesus Doshki'd Ibwambor ma Bilaatus mo

1 Dhali ki jahanne/ ki mo ta mon'thamo/
mo tani igasiis kun can mo dhali 'kwaniŋ
gwanyjaka/ mo dhali iman'kwar to mo
dhali aris 'kwani gi montul is buni mo tani
uni tulki is mo mmoganan gwo 'kup mo.
Dhali uni ki deka Yesus mo dhali sus a'di mo
mmocika Bilaatus mo be. 2 Dhala Bilaatus ki
dot a'di gwo mo ki: Ki /e de itana malik gi
'Kwani Yahuuda/ mo de? Dhali a'di ki thok
a'di gwo mo ki: /E si'da/ on wakansan mo
be. 3 Dhali igasiis kun can uni yerki a'di is
ki gway ki to ka ris mo. 4 Dhala Bilaatus
ki dot a'di mo dok/e ki: /E bunya/ mini
diki thok 'twaŋ kamu/ mo 'taa? Hili ma,
ama'diny gwo wana risa kun okina uni apo/
/e mo. 5 Hila Yesus diki thok a'di gwon tal
'deŋ kamu/ mo. Gom mii gi wakan mo tani
aBilaatus merki'd mo be.

Yesus Torkunu Gwo 'Twa/ a 'Cesh mo Mmowu mo

6 Dhali ki mii jin tuluwa tul 'kup mo tani
miim piti isa yempa/ ta mii mmo'cukki uni
jan 'de/ 'peni 'kwani habuus mo a'di jin
dotkina uni mo be. 7 Dhali wathi/ di'd jin
yukkunu gway ka Baraabas mo jin diki'di
bwam uni eya sijin mo, a'di jin 'koshki'da

mee mo e mii jin miinu gom gwo jin
onuwa 'cesh gom bampa/ mo be. [8] Dhala
waambuhany 'kwani pu'dkin mo dhali tel
mii 'pen mo mmodota Bilaatus gwo mo
mmomii to jin miina a'di isa yempa/ gom
uni mo. [9] Dhali a'di ki thok uni gwo mo
ki: Um ŋapki aha/ mmo'cukki um aMalik
gi 'Kwani Yahuuda/ mo 'taa? [10] Haali/
a'di nyithki dhapan jin takina igasiis kun
can mo gom a'di mo mmoci a'di wakan
mo. [11] Hili igasiis kun can ci'thkina waam-
buhany 'kwani is ki mii mo ki a'di midi
'cukki uni aBaraabas mo 'te/. [12] Dhala Bi-
laatus ki o uni gwo mo dok/e ki: Dhali
aha/ mina miiya ta ki wathi/ jin yuka um
ka Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo? [13] Dhali
uni cuukin kagahara mo dok/e ki: 'Koshi
a'di ki cwany'cithan dhul mo. [14] Dhala
Bilaatus ki thok uni gwo mo ki: Gomatinta
sa/? Tonthus gi wakatinta imiikina a'di
mo? Hili uni 'baar mo kumki cuuwa/ mo ki
nyanye/ mo mmo/o gwo mo ki: 'Koshi a'di
ki cwany'cithan dhul mo. [15] Wakan Bilaatus
mmodikina a'di gwo ibwa mo mmoteya
waambuhany 'kwani ki gwo mo tani a'di
ki 'cukki uni aBaraabas mo dhali ki a'di
dorki'da Yesus ki yis bip mo tani a'di ki ciki
a'di ki uni mo mmo'kosh ki cwany'cithan
dhul mo be.

I/askar Miikina Yesus ka Mak mo

[16] Dhali i/askar ki sus a'di mo e bwam mo
ma mudhiir mo, a'di jin ta gu'b jin ca'ba
a'di nycine/ mo. Dhali uni ki yuk i/askari
'baar mo ka tul 'kup mo. [17] Dhali uni ki
hi'thki a'di burrinyen duk is mo jin ta jam
po/ mo dhali uni ki to'd toŋ'kup 'pena 'de/
mo mmokar a'di i'kup mo be. [18] Dhali uni
ki tel mii 'pen mo mmothe a'di me'd mo
mmo/o gwo mo ki: Hayy Malik gi 'Kwani
Yahuuda/ mo. [19] Dhali uni ki dor a'di 'kup ki
cwa mo dhali 'tak a'di manya/ i is mo dhali
uni ki luŋ ki jiŋ 'kupa 'dupuni bwambori
a'di mo mmowu is ka 'cesh mo. [20] Dhali ki
uni miiki a'di ka mak mo tani uni ki 'cuk a'di
burrinyen duk is jin ta jam po/ mo dhali
uni ki hi'thki a'di burrinyem piti i is mo.
Dhali uni ki sus a'di ka pije/ mo mmo'kosh
ki cwany'cithan dhul mo be.

Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'cithan Dhul mo

[21] Dhali uni ki budha Simaan gi Paŋ Ker-
awaan ki 'bi'th mo a'di jin ta CoAlaksan-
darus mo dhala Rupus mo, a'di jin yaki
yampe mo, a'di jin yayi'd 'peni bampa/ mo,
mmokal cwany'cithan dhul piti mo. [22] Dhali
uni suski a'di mo e mo jin yuku gway ka
Gulguṯha mo (jin ta 'pemen gwo jin onu
mo ki: mo ma simaŋ 'kup mo be.) [23] Dhali
uni ciki a'di yimana mura'th jin 'koshu e ki
yiman cwa jin ta'da murr mo be. Hili a'di
diki bu'th a'di mo be. [24] Dhali uni 'koshki
a'di ki cwany'cithan dhul mo dhali uni ki
kwa/ burrinyem piti bwa mo e bwam uni
mo mmota'k to mo gom uni mo mmopi
gwo 'pen ka pije/ mo, gom to jin mina uni
'baar mo ka 'dete/ 'dete/ 'taki bu'th mo
be. [25] Dhali ki mo ta'da tente/ pedoŋon
mo tani uni 'koshki a'di ki cwany'cithan
dhul mo be. [26] Dhali gwo jin onu apo/
a'di jin 'kwarkunu mo, a'di jin deŋkunu e
mo tani o'd ka: Malik gi 'Kwani Yahuuda/
mo be. [27] Dhali nyakki a'di mo tani uni
ki 'kosh 'kwanin 'di/ isu/ ki cwany'cithan
dhul mo, jan tal 'de/ ki me'da bim poros
piti mo dhali jaŋ kamu/ ki me'da biny cam
piti mo be. [28] Dhali Gwo ma Arumgimis jin
'kwarkunu mo thimkunu mo, a'di jin o gwo
mo ki: A'di karkunu mo nyakki imandhaŋ
gwo mo. [29] Dhali uni gwansan kun iikin ki
iimpe mo tani uni ciki a'di gura/ mo dhali
pir 'kup buni mo dhali o gwo mo ki: Ayy. /
E jin mini 'taki 'kosh gu'b gi mondheleladhelel mo dhali nyaŋ a'di ka cim kwara mo
tani [30] wothi/ is pini mo ma, dhali thulu/
ka 'cesh 'pena po/ cwany'cithan dhul mo.
[31] Wakan si'da/ igasiis kun can miiki a'di ka
mak mo ka rem 'kup nyakki iman'kwar to
mo mmo/o gwo mo ki: A'di mishi tiya woth
mo tani hili a'di molki is piti woth moyi.
[32] Dhalka Kristhos jin ta'da Malik gi 'Kwani
ma Israyiil thulu'd ka 'cesh shwane'dan
'pena po/ cwany'cithan dhul mo ki ana
mina par e mo dhali gam gwo is mo. Dhali
uni gwansan kun nyakkunu 'kosh ki a'di ki
cwany'cithan dhul mo tani uni si'da/ sorki
a'di mo be.

Mowu ma Yesus mo

[33] Dhali ka tente/ pu'dki'di bwaŋ 'kup mo
tani adhan mondhurumi'd pu'dki'd apo/
mony'ceshi 'baar mo ntaga tente/ ibum

’ban mo be. 34 Dhali ka tente/ ’koni kwara
mo tani Yesus cuuki’d ki dhan ’twa/ jin
caaca mo ki: Iluwi, Iluwi, lama sabak-
tani, a’di jin ta ’pemen gwo jin onu ka:
Arumgimis pem, Arumgimis pem, atinta
dhalkina /e aha/ ’pen kan mo? 35 Dhali
unin tiya kun doshkin ki ’dishe/ cikki a’di
mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma.
A’di yukki’da Iliyya mo be. 36 Dhali jan tal
’deŋ kamu/ guski’d mo dhali ’tu’da lipa/
ki yiman tom ’paca’d mo mmokar a’di e
cwa mo dhali ciki a’di mmopi mo mmo/o
gwo mo ki: Cora ma. Dhalki ana para e mo
wakki/ Iliyya midi pu’du/ mo mmo’cuk a’di
ka ’cesh mo. 37 Dhala Yesus cuuki’d kaga-
hara mo dhali a’di ki ci shi/in piti jiŋ ’ko’d
mo be. 38 Dhali burrinye/ jin di’d e gu’b gi
mondheleladhelel mo tani a’di dherkunu
bwa mo ka ’ban su/ mo ’peni buŋ’kup mo
ntagi bum’pen mo be. 39 Dhali ka mancil
ma askar iss ’kwanimpa imudhe’d, a’di jin
doshki’d ka karambuye/ i a’di mo tani parki
a’di e mo mmoko wakan mo dhali mmoci
shi/in piti jiŋ ’ko’d mo tani a’di ki o gwo
mo ki: Ka jiŋ gana/ wathi/ yansan ta Ya/
ma Arumgimis mo be.
40 Dhali up ’kokin mo mmun si’da/ mo
kun hilki mo mo ’pena dhana/ mo. Uni
gun ’koni bwaman uni mo tani ta iMariyam
Magdaliyya mo dhala Mariyam jin ta KoY-
akuub mo jin ta a’di jin ta dhuru’c mo dhala
Yusi mo dhala Saluuma mo be. 41 Uni gun
bathki a’di nsho’k mo me’d jin dikina a’di
e Pany Jaliil mo dhali mii a’di to mo. Dhali
up tana ris ka ris si’da/ kun pu’dkin mo kun
nyakki ii ki a’di mo e Pa Urushaliim mo be.

Mo jin Kanuwa Yesus mo

42 Dhali ki mom’pimpili/ pu’dki’d mo
me’d jin tana a’di atee jin Thosonkunu to
mo tani a’di jin ta’da tee jin twa/a/ ka cim
ma pesu/ mo tani 43 aYuusup gi Pa Arraama
a’di jin taku mo jin ta jan tal ’de/ gi montul
is buni mo, a’di ki is piti si’da/ jin corki
Bampa/ ma Arumgimis mo, a’di bu’thki’da
du mo dhali yaa Bilaatus mo dhali dot a’di
gwo mo gom buŋgwar is ma Yesus mo be.
44 Dhala Bilaatus merki’d mo wakki/ a’di
midi ’taki wu ki jahanne/ kan mo. Dhali
a’di ki yuka mancil ma askar iss ’kwanimpa
imudhe’d mo mmodot a’di gwo mo wakki/
a’di wuki’d hila/ mo walla a’di kapki wu
mo. 45 Dhali ki a’di da/arki gwo ’pena
mancil ma askar iss ’kwanimpa imudhe’d
mo gom jwa jin wukina a’di mo tani a’di ki
dhala Yuusup bway mo mmokal buŋgwar
is piti mo be. 46 Dhali a’di yolki burrinyen
dhiny e jin kanuwa kan mo dhali a’di ki
thul a’di ka ’cesh mo dhali ’tham a’di is ki
burrinyen dhiny e jin kanuwa kan mo dhali
’thi a’di mo e jis wosh jin ’kolkunu mo dhali
’daŋkal dhan wosha caaga/ mo mmomu’th
’twaman jis jwa ’twa/ mo be. 47 Mariyam
Magdaliyya dhala Mariyam jin ta KoYusi
parki mo e mo, mo jin ’thikunu a’di nycine/
mo be.

16

Mompinu mo

1 Dhali ka cima pesu/ peki’d mo tani
aMariyam Magdaliyya dhala Mariyam jin
ta KoYakuub mo dhala Saluuma mo uni
yolki to kun kuyi mo ki kuy mo, wakan ki
uni mini ii mo dhali ’koshki a’di i is mo
be. 2 Dhali ki mo ta mon’thamo/ ka tee
jin twa/a/ ga dhas mo tani uni iikin mo
e moŋ’kupaje mo ka tente/ sulki’d mo be.
3 Dhali uni ’kokin mo mmo/o gwo ka rem
’kup mo ki: Kaja sa/ imidi ka’cki ana wosh
’peni ’twaman jis jwa mo? 4 Dhali uni hilki
mo ’kup ki mis mo dhali uni parki wosh
e mo mmo’daŋkalkunu a’di ka nyaŋ’ko’d
mo haali/ a’di caaca mo be. 5 Dhali uni
cicki bwaman jis jwa mo dhali uni parki
wathin dhuruca kamu/ e mo mmoca’bki
me’da bim poros mo mmohi’th burrinye/
jin ca’bki bany bany mo dhali uni merkin
mo. 6 Dhali a’di ki o uni gwo mo ki:
Dhalku/ ki mer mo. Um ŋapkina Yesus gi
Pa Naasira mo, a’di jin ’koshkunu jwa mo
ki cwany’cithan dhul mo. A’di cuki mis mo
be. A’di diki di imahan mo be. Hili mo
mo ma, mo jin karkina uni a’di nycine/ mo.
7 Hili iiku/ mo dhali tor imancik a’di gwo
gwo mo dhala Buterus si’da/ ki a’di midi ya
itwa/a/ ki um e Pany Jaliil mo. Dhali e mun
mo tani um mini par a’di e mo me’d gwo jin
torkina a’di um mo be. 8 Dhali uni iikin mo
dhali so ka ŋwaca/ ’peni moŋ’kupaje mo
haali/ mo jin deenu is mo dhali momer mo
pu’dki’d apo/ uni mo be, dhali uni ’koki o

gwoŋ kamu/ ṯal ’de/ mo ki wathiŋ kamu/
mo haali/ uni ḵo/ki is mo be.

Yesus Piki’da Mariyam Magdaliyya I/is mo

9 Dhali ki a’di cukunu mis mo ka’tum ka
cim jin ṯwa/a/ ka dhas yan mo tani a’di
piki’da Mariyam Magdaliyya i is nṯwa/a/
mo a’di jin urkina a’di aruma ’cesh thusi
pesu/ ka pije/ mo be. 10 Ayim yaki’d mo
dhali ṯor to gwansan ki uni gwansan kun
nyaḵki ’ko ki a’di mo ki uni ’kokin mo
mmo’ko ki bwan diṯin mo dhali mmoko mo
be. 11 Hili ki uni ciḵki gwo ki a’di diki’d ki
e mo dhali mish ma yim mo tani uni ’koki
gam gwom piti is mo be.

Yesus Piki Imanciḵ A’di Gwo Isu/ I/is mo

12 Dhali yan’ko’d mo tani a’di piki unin
sun tiya i is mo ki jamasa kamu/ mo me’d
jin iikina uni ibway mo mmo/ii bampa/
mo. 13 Dhali uni iikin ka nyaŋ’ko’d mo dhali
ṯor aris to gwansan ki ’kwani ’baar mo. Hili
uni ’koki gam gwom buni is mo be.

Yesus Hashki Uni kun ’Koni ’Kume’d I’ce’dka ’De/ mo

14 Dhali yan’ko’d mo tani a’di ki pi uni
’kume’d i’ce’dka ’de/ i is uni ’cena mo
me’d jin ’kokina uni eya tharabeesa mo
mmoshwa to mo. Dhali a’di ki ḵucur uni
ki gwo mo gom gwom buni gun ’kona uni
ki gam is mo dhali goma dum buni kun
’bitha’bi’th mo haali/ uni ’koki gam gwo
gi uni gwansan is mo uni kun p̱arki a’di e
mo ’ko’di pim piti jin piyunu a̱’di mo be.
15 Dhali a’di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo e
mony’ceshi ’baar mo dhali c̱i gwom ’borga/
eya ris ’kwani ’baar mo kun uḵkunu mo.
16 I/a’di jin midi gam gwo is mo dhali minu
mii ki yi’de/ mo tani a’di iminu iwoṯẖ mo
be. Hili a’di jin diki gam gwo is mo tani
a’di minu waḵ mo be. 17 Dhali jamas mii
gwansan mini baṯẖ uni gwansan kun gam
gwo is mo: Ki gway pem mo tani uni mini
ura ruma ’cesh ka pije/ mo dhali uni mini
wal ’twa/ ki ’twan thisa tiya mo be. 18 Uni
mini bu’th tasha/ mo. Dhali waḵki/ uni
mini p̱i ton tiya kun ’kon ma ṯi’di cine/ mo
tani a̱’di midi diki shi/ uni is mo be. Uni
mini dhu me’d buni ap̱o/ uni gun ’ba’thkin
mo, dhali uni minu wac̱ mo be.

Yesus Shinkunu Bway Momis mo

19 Dhali yan’ko’d wakan Tap̱a Yesus ’ko’di
a’di ṯorki gwo e uni mo tani a̱’di bu’thkunu
mo bway momis mo dhali di’d mo mmoc̱a’b
ka bim poros ma Arumgimis mo. 20 Dhali
uni iikin mo mmoc̱i gwo mo eya ris mo
’baar mo dhali Tap̱a diki’d mo mmonyaḵka
ṯu’c mii ki uni mo dhali mmo’da/ki uni gwo
kun c̱ina uni sho’k mo ki jamas mii kun
baṯẖkunu mo be. Amen

Gwom ’Borga/ Isi ki Gwo ma LUUKA mo

Gwo jin Yedhuwa Thawupiilus Sho’k mo

1 Haali/ me’d ’kwani ka ris kun bu’thki
gwo mo mmotul gwo ’kup mo ka bath ’pen
mo, gwo jin thimkunu mo e bwam ana
mo, 2 jasi me’d uni kun cikunu ana mo ki
uni gwansan ’peni ka muŋ’kup mo kun ta
iman/o gwo ki e mo dhali imanmii gwo mo
tani 3 a’di toshka/ ki a’di ’boro’d gom aha/
si’da/ mo mmobatha aris to gwansan ki
’dishe/ mo haali/ goma cim gunn isa gush
mo mmo’kwar uni ka rotham po/ mo gom
/e mo /e jin tana Thawupiilus jin ta jim
’borga/ mo 4 ki /e mini mish gwoŋ gana/
mo gom gwo gi to gwansan kun torkunu /
e mo be.

Mondho’th ma Yohaan jin Mii’da Mii ki Yi’de/ Torkunu Ntwa/a/ mo

5 Dhali ka tee ma Hirodus jin ta’da malik
gi Pa Yahuudiyya mo tani agasiisa kamu/
diki’d mo jin yuku gway ka Sakariyya mo.
A’di ta’da awak ’peni ’kwani ma Abiyya mo.
Dhali a’di ta’d gi ashim piti ’peni i’bwa/
ma Haruun mo dhali gway ma yim yuku ka
Ilisabaat mo be. 6 Dhali uni su/ mmontal
’de/ mo tani ta kuŋ kar/ e mo ibwam-
bor ma Arumgimis mo mmomii gwoŋkan
jin ’kwarkunu ’baar mo dhali a’di jin ona
gwoŋkan gi Tapa mo ki dar gi miiwak mo
be. 7 Hili uni dar ga ’ci mo haali/ Ilisabaat
a’di ta’da burum mo dhali uni su/ cakin ki
yil mo be.

8 Dhali ki a’di di’d mo mmomiiya tu’c
ma gasiis ibwambor ma Arumgimis mo ka
wak piti ’kon atu’c mo tani 9 isi me’d mii
ma gasiis mo tani to bitki’da po/ a’di mo,
to jin bitu mo jin mina a’di cic e gu’b gi
mondheleladhelel gi Tapa mo dhali duka
’bicajwahar mo be. 10 Dhali awaambuhany
’kwani ’baar mo ’kokina pije/ mo mmo’tho
mo ka tente/ jin dukuwa ’bicajwahar mo
be. 11 Dhali aman’doyu gwo gi Tapa piki a’di
i is mo mmodosh ki ’bana bim poros ma
gwata/ jin dukuwa ’bicajwahar mo. 12 Dhala
Sakariyya mur ma du mo mmoparkina a’di
a’di e mo dhali moŋko/ is bitki’da po/
a’di mo be. 13 Hili aman’doyu gwo ki o
a’di gwo mo ki: Dhalki is ki ko/ mo ma,
Sakariyya, haala ’thom pini cikkunu mo be
dhali ashim pini ka Ilisabaat midi dho’th /
e ya/in mo dhali gway piti mina /e iyuk ka
Yohaan mo be.
14 Dhali /e mina bwa ’kuny mo dhali ’bor
bwa mo be,
dhali ’kwani ka ris mina bwa ’kuny mo gom
mondho’th piti mo be.
15 Haali/ a’di midi eka/ ek mo mbwambori
Tapa mo,
dhali a’di midi diki pi yimana mura’th jin
ka/ u ki ŋah ŋah mo walla tom-
pinum ’bi’thga/ mo,
dhali a’di minu ’tu’d mo ki Shi/in Dheleladhelel mo.
me’d jin dikina a’di ’peni bwaŋ kum mo be.
16 Dhali a’di midi tu’k iya/ ma Israyiil ka ris
mo e Tapa Arumgimis buni mo be,
17 dhali a’di midi ya mbwambori a’di ki shi/
in mo dhali gi mom’bi’th ma Iliyya
mo,
mmotuka du gi icom ki uci mo,
dhali uni gun ushi gwo ha e mo e moyuk gi
uni gun miin ka kar/e mo,
mmothoson ’kwani is mo gom Tapa mo,
’kwani kun thosonkunu mo be.
18 Dhala Sakariyya thokki’da man’doyu gwo
gwo mo ki: Yan miga/ mish kata mo?
Haali/ aha/ si’da/ tana wathin dhan mo
dhali ashim pem si’da/ a’di ca’d ki yil
mo be. 19 Dhali aman’doyu gwo ki o a’di
gwo mo ki: Aha/ tana Jibra/ iil, a’di jin
doshki’d e buŋ’kus ma Arumgimis mo,
dhali aha/ hashkunu mo mmoci /e gwo
mo dhali mmokal /e gwom ’boro’d yansan
mo. 20 Dhali hili mo mo ma, /e mini ta
a’diye/ mo dhali mol gwo o mo ntaga tee
ki to gwansan minu pu’d mo haali/ /e
diki gam gwom pem is mo, a’di jin minu
thim ki mom buni mo be. 21 Dhali ’kwani
’kokin mo mmocora Sakariyya mo dhali uni
merkin mo mmotayina a’di adiite/ mo e
gu’b gi mondheleladhelel mo be. 22 Dhali ki
a’di yayi’d ka pije/ mo tani a’di diki mish
’twa/ walki uni mo dhali uni nyithkin ki
a’di parki tonyjan e mo e gu’b gi mond-
heleladhelel mo, dhali a’di ki mii jamas mii
mmotor uni mo dhali a’di di’d ka ’diye/ mo
naskina/. 23 Dhali ki mo ma cim piti jin

miikina a'diya ṯu'c 'baarki'd mo tani a'di
doḵki bway pam piti mo be.
24 Dhali 'ko'da tee gwansan mo tani ashim
piti ka Ilisabaaṯ bwaaki'd mo dhali ka ppe
'kona 'kuṗi mudhe'd mo tani ayim bagki is
piti mo mmo/o gwo mo ki: 25 Taṗa a'di mii'd
kan e aha/ mo ka tee jin hila a'di aṗo/ aha/
mo mmoḵal mowaḵ pem jin waḵu aha/ e
bwaman 'kwani mo.

Mondho'th ma Yesus Ṯorkunu Nṯwa/a/
mo

26 Dhali ka ppe 'kona 'kuṗi pe'de/ mo
tani aman'doyu gwo jin ta'da Jibra/iil mo
a'di hashkunu mo 'peni Arumgimis mo e
'peŋkuman bampa/ gi Pany Jaliil mo jin
yuḵu gway ka Naasira mo be, 27 eny nyaraŋ
gana/ jin karkunu mo gom wathi/ jin yuḵu
gway ka Yuusuṗ mo 'peni gu'b ma Dawuu'd
mo, dhali nyaraŋ gana/ yan yuḵu gway ka
Mariyam mo be. 28 Dhali a'di ṗu'dki'da yim
mo dhali o gwo mo ki: Hayy, ayy, /en 'de/
jin gamkina 'the mo. Taṗa a'di di'd e /e mo
be. 29 Hili a'di yim mur ma du kagahara mo,
gom gwo yan jin okunu mo, dhali kulum
a'di e bwam piti mo gom monthe me'd yan
midi ta atinta mo. 30 Dhali aman'doyu gwo
ki o a'di yim gwo mo ki: Dhalku/ is ki ḵo/
mo ma, Mariyam, haali/ /e gamkina 'the
'peni Arumgimis mo be. 31 Dhali hili mo mo
ma. /e mini bwaa e bwam pini mo dhali
dho'th ya/in mo dhali /e mini yer a'di gway
ka Yesus mo be.
32 Dhali a'di midi eḵ mo dhali minu yuḵ ki
Ya/ gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo.
Dhali Taṗa Arumgimis midi c̱i a'di aḵursi
ma ababam piti ka Dawuu'd mo be.
33 Dhali a'di midi ta taṗa apo/ gu'b ma
Yakuub ki sule/ mo,
dhali bampam piti midi di kan ki dar gi
'pemen mo be.
34 Dhali aMariyam thoḵki'da aman'doyu
gwo gwo mo ki: Yan minu mish mii kata mo
ki aha/ mola wathiŋ gwaṯ kan mo? 35 Dhali
aman'doyu gwo thoḵki'da yim gwo mo ki:
Shi/in Dheleladhelel midi yayu/ apo/ /e
mo,
dhali mom'bi'th gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca
mo midi 'kam /e ka la mo be.
Wakan a'ci jin minu dho'th mo tani a'di
minu yuḵ ki jiŋ ḵogu mo,
a'di jin ta Ya/ ma Arumgimis mo be.

36 Dhali hili mo mo ma, abas pini ka
Ilisabaaṯ si'da/ bwaaki'da 'ci ki yil jin can
ma yim mo, dhali yansan ta'da ppe 'kuṗi
pe'de/ mo ka yim jin yuḵu gway ka yima
burum mo be. 37 Haali/ ka Arumgimis mo
tani to ṗiyi'd jin molu mii mo be. 38 Dhala
Mariyam o gwo mo ki: Hili mo mo ma.
Aha/ tana c̱iŋkina/ nyara/ gi Taṗa mo.
Dhalki a'di miinu mo gom aha/ mo isi
ki gwom pini mo. Dhali aman'doyu gwo
yaki'd mo 'pena yim mo be.

Mariyam Buṯki'd, Uni ka Ilisabaaṯ mo

39 Dhali ka tee gwansan mo tani
aMariyam cuki mis mo dhali ya mo ki
jahanne/ mo e bampa/ gi paŋ 'kuwosh mo
e 'peŋkuman bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo.
40 Dhali ayim c̱iḵki gu'b ma Sakariyya mo
dhali theka Ilisabaaṯ me'd mo be. 41 Dhali ka
Ilisabaaṯ c̱iḵki monthe me'd ma Mariyam
mo tani a'ci ṗeki'd mo e bwa ma yim mo
be. Dhali Ilisabaaṯ 'tu'dkunu mo ki Shi/in
Dheleladhelel mo be, 42 dhali ayim 'terki
cuuwa/ mo ka dhan 'twa/ jin caaca mo
ki: Mom'bor mii gom /e e bwaman up mo
dhali mom'bor mii gom maman gi bwam
pini mo! 43 Dhali a'di yan c̱ikunu aha/ mo
gomata mo? ka ta'da gi Taṗam pem midi
'taki yayu/ i aha/ mo? 44 Haali/ hili mo
mo ma. Ki 'twa/ jin thekina /e aha/ me'd
mo ṗu'dki'd e bwany'cem pem mo tani a'ci
ṗeki'd mo e bwam pem mo gom moŋ'kuny
bwa mo be. 45 Dhali mom'bor mii goma yim,
a'di jin gamki gwo is mo ki a'di minu thim
mo, a'di jin okunuwa yim mo 'peni Taṗa
mo.

Gway ma Mariyam jin Maŋa A'diya Maŋ mo

46 Dhala Mariyam o gwo mo ki:
Aḵashiram pem eḵki Taṗa mo,
47 dhali shi/in pem 'kunykina bwa mo
eya Arumgimis jin ta'da Amanwoṯh
pem mo,
48 haali/ a'di ki hil monyc̱a'b piti jin hatha
nyarany c̱iŋkinam piti 'ko'd mo.
Haali/ hili mo mo ma. 'Peni shwane/ mo
tani aris 'kwani ma nyaḵum yil mo
mini yuḵ aha/ gway ki a'di jin 'boru
mii mo be.
49 Haali/ a'di jin ta gi mom'bi'th mo tani
miiki'da dhan to jin eḵki'd e aha/
mo,

dhali gway piti kogu mo be.
50 Dhali momiimiim piti di'd apo/ uni gwansan kun ko/ a'di mo,
'peni uni gun tana nyakum yil ka nyakum yil mo be.
51 A'di tor 'bi'th piti ka bim piti mo be.
A'di kwa/ki uni gun dhu is ki ca mo e gwalal buni kun kuluma uni eya dum buni mo be.
52 A'di ki thul uni gun ta gi 'bi'th ka 'cesh mo 'pena kursin tapam buni mo.
Dhali a'di ki dhu uni gwansan ki ca mo kun hatha 'ko 'ko'd mo be.
53 A'di ki 'tu'd uni gun 'kosha te/ mo ki tom 'boron mo,
dhali uni kun ta pa ki pa mo tani dhukina a'di 'pen bwa 'te/ mo be.
54 A'di wothki ciŋkinam piti ka Israyiil mo,
mmoka momiimiim piti e mo be,
55 me'd gwo jin okina a'di ibabam bana mo be,
eya Ibrahiim dhali iya/m piti ki sule/ mo.
56 Dhala Mariyam ca'bki'd mo nyakki a'di me'da ppe 'kupi kwara mo dhali dok pam piti ka nyaŋ'ko'd mo be.

Mo jin Dhodhuwa Yohaan jin Mii'da Mii ki Yi'de/ mo

57 Dhali mo pu'dki'd mo goma Ilisabaat mmodho'th mo be dhali a'di ki dhodha 'ci jin ta ya/ mo. 58 Dhali imannyak 'kom piti dhala bas piti cikki gwo ki Tapa torki dhan miim piti e a'di yim mo dhali uni 'kunykina bwa mo nyakka yim mo be. 59 Dhali ka cim 'koni pekwara mo tani uni pu'dkin mo mmo'citha/ 'ciya munyjal yis mo, dhali uni mini 'taki yer a'di gway ka Sakariyya 'ko'di gway gi com mo, 60 hili kum piti o gwo mo ki: Yisa wakana. A'di minu yuk gway ka Yohaan mo be. 61 Dhali uni o a'di yim gwo mo ki: Abas piniŋ kamu/ yisa yuku ki gway gi wakan mo be. 62 Dhali uni ci a'di jamas mii mo gom com mo mmo/o ki a'di minu yuk kata mo? 63 Dhali a'di dotki uni cwam ba'd is mo jin gwaju ka 'diŋkilan dham mo mmo'kwar to mo dhali a'di 'kwarki'd ki: Gway piti ka Yohaan mo be. Dhali uni 'baar mo merkin mo be. 64 Dhali ki jahanne/ 'twam piti ka'dki'd mo dhala le'd piti 'cukki'd mo dhali a'di oki gwo mo mmo'bora Arumgimis bwa i is mo be. 65 Dhali moŋko/ is pu'dki'd apowa ris imannyak 'kom buni mo. Dhali aris to gwansan 'kokunu mo mmo/o ki lala'th mo e bampa/ 'baar mo gi paŋ 'kuwosh gi Pa Yahuudiyya mo be. 66 Dhali aris uni kun cikki uni mo tani dhuki uni eya dum buni mo dhali o gwo mo ki: A'ci yan midi ta ata mo? Haali/ me'd gi Tapa di'd e a'di mo be.

Gwo ma Sakariyya jin Ona A'di Is mo

67 Dhali ababam piti ka Sakariyya 'tu'dkunu mo ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali o gwo is mo mmo/o ki:
68 Mom'bor mii e Tapa Arumgimis gi 'Kwani ma Israyiil mo,
haali/ a'di yayi'd mo mmobut mo dhali mmowan 'kwanim piti 'ba/ mo be.
69 Dhali a'di ki 'de'k ce gi mowoth gom ana mo,
e gu'b gi ciŋkinam piti ka Dawuu'd mo.
70 Me'd gwo jin okina a'di ki 'twa/ gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo kun kogu mo 'peni kadhamo/ mo,
71 ki ana minu woth mo 'peni 'kup bana mo,
dhali 'peni me'd ga ris uni gun shi/i ana i e mo,
72 mmo'baar momiimiim piti gun onu is mo gom ibabam bana mo,
dhali mmoka gwom piti e jin gamu me'd jin kogu mo.
73 Gwo yan jin ona a'di is jin thula a'di ababam bana ka Ibrahiim me'da po/ mo,
74 mmoci ana mony'cuk mo 'peni me'd gi uni gun ta 'kup ki ana mo,
ki ana mina mii a'di to mo ki dar gi moŋko/ is mo be,
75 e mo gi ko/uwa ko/ mo dhali e mo ma kar/e mo ibwambori a'di mo ka cimi 'baar mo gi moŋ'koki/em bana mo.
76 Dhali /e jin tana 'ci mo, /e minu yuk ka manci gwo ma Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo,
haali/ /e mini ya ibwambori Tapa mo dhali thoson a'di bway mo be,
77 mmoci mo jin mishu mowoth bana mo e 'kwanim piti mo,
dhali e modhal miinthus buni 'pen mo be.
78 Ka du gi momiimii ma Arumgimis bana mo,
ka tee mini kush mo mo apo/ ana 'peni momis mo,

79 mmoc̱i moŋkush e uni gwansan gun
'kokin mo e mondhurumi'd mo
dhali eya la gi mowu mo,
mmoshu sho'k bana bway mo e bway gi
moŋk̲u'th is mo be.
80 Dhali a'ci ca'd mo dhali a'di 'bitha is mo e
shi/in mo dhali a'di diki'd e mombwaasho
mo ntaga tee jin t̲oru a'di eya tente/ e
'Kwani ma Israyiil mo be.

2

Mondho'th ma Yesus mo be

1 Dhali ka cim gwansan tani gwoŋk̲an
hashu mo 'pena Ughusthus Kaysar ki aris
'kwaniny'ceshi 'baar mo minu mii 'kwar
gway buni mo. 2 A'di ta mo gi 'kwaru gway
jin t̲wa/a/ jin miikunu ka Kiriniyuus ta'da
mudhiir gi Pan Suriyya mo be. 3 Dhali uni
'baar mo iiki bway pu buniŋ gana/ mo ki
she/ ki she/ mo mmo'kwar gway buni mo
be. 4 Dhala Yuusup̲ yaki'd mo si'da/ 'peni
Pany Jaliil mo. A'di yaki'd mo 'peni Pa
Naasira em Bampa/ Yahuudiyya mo em
Pan Dawuu'd jin yuk̲u ka Beet̲laham si'da/
haali/ a'di ta 'kwani gi gu'b ma Dawuu'd mo
dhali awak̲ ma Dawuu'd mo be. 5 A'di yaki'd
mo mmo'kwar gway ki is piti mo uni ka
Mariyam jin ta a'di jin onu a'di ki bu'th mo,
dhali a'di si'da/ cana bwa mo be. 6 Dhali ki
uni 'kokin mo imun mo tani acim p̲u'dki'd
mo jin mina a'di dho'th mo. 7 Dhali ayim
dho'thki'da bwa nyaram piti jin ta ya/ mo.
Dhali a'di ki 'tam a'di is ki burrinye/ dhali
'thi a'di eya kak̲ bip̲ mo haali/ mo p̲iyi'd
gom uni e gu'b yilkina/ mo be.

Imanhil K̲a'bal dhali Iman'doyu Gwo mo

8 Dhali e bampa/ yansan ki mon'thiny
mo tani imanhil k̲a'bal 'kona pije/ mmohil
k̲a'bal buni mo be. 9 Dhala man'doyu gwo
gi Tap̲a piki uni i is mo dhali monyca gi
Tap̲a 'twak̲i mo mo e isi uni mo dhali uni
k̲o/kina k̲o/ is kagahara mo be. 10 Dhala
man'doyu gwo ki o uni gwo mo ki: Dhalku/
is ki k̲o/ mo ma, haali/ aha/ guyina um
gwom 'boro'd dhali gwo mmo'bor um bwa
kagahara mo jin midi di goma ris 'kwani
'baar mo. 11 Haali/ ka tee yansan mo
tani Amanwot̲h̲ jin ta Tap̲a K̲rist̲h̲os a'di
dho'thkunu mo gom um e Pan Dawuu'd
mo be. 12 Dhali ki jamas mii yan mo tani
a'di mina umi nyit̲h̲ a'di mo be. Um mini
gama ŋa/ 'tamkunu is ki burrinye/ mo
dhali mmo/isha kak̲ bip̲ mo be. 13 Dhali ise/
iman'doyu gwon tiya k̲a ris ris 'peni momis
nyak̲ki 'ko ka man'doyu gwo mo be. Uni
maŋana Arumgimis mo dhali o gwo mo ki:
14 Monyca ma Arumgimis isi momis mo,
dhali moŋk̲u'th is e mony'cesh e bwaŋ
'kwani gun 'bora a'di bwa i is mo.
15 Dhali ki iman'doyu gwo dok̲kin mo
'peni uni imomis ka nyaŋ'ko'd mo tani
imanhil k̲a'bal o gwo ka rem 'kup̲ ki: Dhalki
ana iina mo shwane/ e Pam Beet̲laham
dhali p̲ar to yan e jin yayi'd jin t̲ora Tap̲a
ana mo. 16 Dhali uni iikin mo ise/ tani
gamkina Mariyam dhala Yuusup̲ dhali ara
ŋa/ mmo/isha kak̲ bip̲ mo be. 17 Dhali ki uni
p̲arki a'di e mo tani uni t̲ori gwo jin cik̲kina
uni mo goma 'ci yan mo be. 18 Dhala ris
'kwani gun cik̲ki a'di mo tani meren ki gwo
gwansan gun ona imanhil k̲a'bal uni mo be.
19 Hila Mariyam a'di di'd mo mmodhu gwo
gwansan mo mmokulum uni eya dum piti
mo be. 20 Dhali imanhil k̲a'bal dok̲kin ka
nyaŋ'ko'd mo mmokara Arumgimis ki ca
mo, dhali maŋki a'di mo goma ris to gun
cik̲kina uni mo dhali kun mishkina uni mo
me'd ji gi onu uni mo be.

Mo jin C̲inuwa Yesus ka Arumgimis e Gu'b gi Mondheleladhelel mo

21 Dhali ki mo thimi'd mo ka cim pekwara
mo tani ki a'di 'cit̲h̲kunuwa munyjal yis piti
mo tani a'di yerkunu gway ka Yesus mo,
gway jin c̲ikin ma man'doyu gwo mo nt̲wa/
a/ ki a'di 'kokunu mo mmobwaa mo e bwa
mo be.
22 Dhali ki mo p̲u'dki'd mo gom mond-
helel is buni mo isi ki gwoŋk̲an ma Musa
jin c̲inu mo tani uni suski a'di mo e Pa
Urushaliim mo mmoc̲i a'di ki Tap̲a mo
23 (me'd gwo jin 'kwarkunu mo e gwoŋk̲an
gi Tap̲a jin c̲inu mo ki: Aris uniŋ gwat̲h̲ ka
'det̲e/ 'det̲e/ kun k̲a'dki bwan dho'th mo
tani uni minu yuk̲ gway ki uni kun dhelelin
mo gom Tap̲a mo.) 24 Dhali uni suski a'di mo
si'da/ mmomii to mmo'cit̲h̲a/ basa 'cesh
mo isi me'd gwo jin okina gwoŋk̲an gi Tap̲a
jin c̲inu mo ki bimbir gurko/ su/ walla
gurko/ kun bap̲ani su/ mo be. 25 Dhali
wathi/ diki'd mo e Pa Urushaliim jin yuk̲u
gway ka Simaan dhali wathi/ yan ta a'diŋ

kar/e mo dhali ta a'diŋ gayiin mo a'di jin
corki momalas gi 'Kwani ma Israyiil mo
dhali Shi/in Dheleladhelel diki'da po/ a'di
mo be. [26] Dhali a'di torkunu a'di eya tente/
mo ki Shi/in Dheleladhelel mo ki a'di midi
'taki diki wu mo ntwa/a/ ki a'di diki par
Tapa jin ta'da Kristhos e mo be. [27] Dhali
a'di shi/inkunu mo ki Shi/in mo tani a'di
pu'dki'd mo e gu'b gi mondheleladhelel
mo. Dhali ki com dhali kum suskina 'ci
jin ta'da Yesus mo tani mmomii a'di me'd
isi mii gi gwoŋkan jin cinu mo tani [28] a'di
bu'th a'di mo 'ko'da bim piti mo dhali 'bora
Arumgimis bwa i is mo dhali o gwo mo ki:

[29] Tapa, dhalki ciŋkinam pini ya'd mo ki
moŋku'th is mo ma, isi ki gwom pini
mo,
[30] haali/ em pem parki bway gi mowoth pini
e mo
[31] a'di jin thosonkina /e mo e buŋ'kus gi
'kwani 'baar mo,
[32] moŋkush yan mmo'cee eya tente/ gom
'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahu-
uda/ mo
dhali gom monyca gom 'Kwanim pini ma
Israyiil mo.

[33] Dhali com dhali kum uni merkin mo
gom gwo yan jin okina a'di gom a'di mo.
[34] Dhala Simaan 'bor uni mii mo dhali owa
Mariyam jin ta kum gwo mo ki:

Hili mo mo ma, a'ci yan karkunu mo
gom ku gi ta'kkin mo dhali mmocu
'Kwani ma Israyiil ka ris mo,
dhali gom jamas mii caan jin okunu gwo
mo apo/ a'di mo tani
[35] (dhali gandala turga/ midi suka kashiram
pini mo si'da/)
ki gwo kun kulumu ka ris eya du mo minu
tor eya tente/ mo.

[36] Dhali ayima 'bomiŋ kamu/ diki'd mo
jin ta'da Hanna mo. A'di ta 'bwa/ ma Panu/
iil mo 'pena wak ma Ashiir mo. Ayim
a'di caki'd ki yil kagahara mo dhali a'di
ca'bki'd mo nyakka kathim piti mo ki yil
pesu/ mo 'peni yil jin dina a'di ki nyaraŋ
gana/ mo [37] dhala yim wun ma kathim piti
mo dhali a'di di'd kan ntagi yil issi* doŋon
i'ce'dka doŋon apo/ mo be. Dhala yim
diki ya mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel
mo mmoluŋa luŋ mo ki moŋga/ to mo
dhali mmo'tho mo ki mon'thiny mo dhali
ki montee ilu/ mo be. [38] Dhali ki mo warki'd
mo ka tente/ yan mo tani ayim pu'dki'd mo
dhali 'bora Arumgimis bwa i is mo dhali
mmo/o gwo mo gom a'di gom uni 'baar mo
kun 'kokin mo mmohil gom mowan 'ba/ gi
Pa Urushaliim mo.

Mondok jin Doka Uni ka Nyaŋ'ko'd e Pa
Naasira mo

[39] Dhali ki uni 'baarkina ris to mii mo
me'd isi ki gwoŋkan gi Tapa jin cinu mo tani
uni dokkin ka nyaŋ'ko'd mo e Pany Jaliil mo
e 'peŋkuman bampam buniŋ gana/ mo e
Pa Naasira mo. [40] Dhali a'ci ca'd mo dhali
'bidhu is mo dhali 'tu'du mo ki moyuk mo.
Dhala 'the ma Arumgimis ca'bki'da po/ a'di
mo be.

*Yesus jin Ta Ari Washan Diki'd e Gu'b gi
Mondheleladhelel mo be.*

[41] Dhali com dhali kum uni iikin isa
yempa/ e Pa Urushaliim mo ki yil mo gom
Mompe'kupanyolos mo be. [42] Dhali ki a'di
'kona yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani uni
iikin mo me'd isi mii jin miinu mo be.
[43] Dhali ki Mompe'kupanyolos 'baarki'd mo
tani me'd jin dokkina uni bway pa mo tani
aYesus jin ta'da 'ci a'di ca'bki'd mo ŋ'ko'di
uni mo e Pa Urushaliim mo. Com dhali kum
'koki mish a'di mo, [44] hili uni toshkin ki a'di
midi di i bwaŋ 'kwani mo tani uni iikin ka
tee iiyan mo dhali uni ŋapki a'di mo e bwaŋ
'kwani ma bas buni mo dhali 'kwani kun
misha uni mo. [45] Dhali ki uni 'koki gam a'di
mo tani uni dokkin ka nyaŋ'ko'd mo e Pa
Urushaliim mo dhali ŋap a'di mo. [46] 'Ko'da
cim kwara mo tani uni gamki a'di mo e
gu'b gi mondheleladhelel mo mmoca'b mo
e bwam imantor gwo mo mmocik gwo 'peni
uni mo dhali mmodot uni gwondot mo.
[47] Dhali aris uni kun cik a'di mo tani uni
merkin mo gom a'di mo mmomisha a'di
gwo 'ban mo dhali gwonthok piti mo be.
[48] Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni
merkin mo dhali ata'dam piti ki o a'di gwo
mo ki: Ya/um, atinta miina /e aman wakan
mo? Hili mo mo ma. Babam pini dhali
aha/, aman ŋapkina /e ki mo/anan is mo
be. [49] Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta
ŋapkina um aha/ mo? A/'kona um ki mish
mo mowa ki aha/ mina mii di e gu'b ma
Babam pem mo? [50] Dhali uni mol gwom piti

* 2:37 arba wa tamaniin

’ban jin ona a’di uni mo be. 51 Dhali a’di ya’d
ka luŋgu’b nyakki uni mo dhali pu’d mo e
Pa Naasira mo dhali a’di haki gwom buni e
mo, dhali ata’dam piti a’di kulumki’da ris
to gwansan eya dum piti mo be.
52 Dhala Yesus maru moyuk is mo dhali
a’di ’tuntilkina buŋgwar is mo dhali ki yil
mo, dhali ka ’the ma Arumgimis mo dhali
ki jiŋ ’kwani mo be.

3

Gwo jin Çin ma Yohaan jin Ta’da Manmiiya Mii ki Yi’de/ mo

1 Dhali ki yil ta’da karpa’c mo tani jin
takin ma Thibariyuus Kaysar amalik mo
tani Punthi Bilaatus ta’da mudhiir gi Pa
Yahuudiyya mo dhala Hirodus ta’da ra/
iis rub gi Pany Jaliil mo dhala akam piti
ka Pilibbus jin ta’da ra/ iis rub gi Pa
Ithuriyya mo dhala aTarakuniitis mo dhali
Lisaniyuus ta’da ra/ iis rub gi Pa Abiliyya
mo be. 2 Dhali ki mo jin tan ma Hannaan
dhala Kayaapa igasiis kun can mo tani Gwo
ma Arumgimis pu’dki’d mo eya Yohaan mo
a’di jin ta ya/ ma Sakariyya em bwaasho
mo be. 3 Dhali a’di ya’d mo e mo ’baar mo
ka kukul is mo e Pa Uurdun mo mmoçi
gwo gom mo jin minu miiya mii ki yi’de/
mo dhali mmorica du is mo gom gwo gi
miinthus jin minu gwam ’kwani mo. 4 Me’d
gwo jin ’kwarkunu mo e bwaŋ gwo ma
Ishaya jin ta’da mançi gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo ki:

’Twa/ gi jan tal ’de/ mmocuu gwo em
bwaasho ki:
Thosoni bway gi Tapa mo ma,
kari bway piti ka kar/e mo.
5 Aris embul wosh mo ka ’dete/ ’dete/ mo
tani minu ’tu’d mo
dhali aris wosha turga/ ka ’dete/ ’dete/ mo
dhali aris wosh minu dhu ki gwa’di
’baar mo,
dhali bwaya kolga/ minu dhu ka kar/e mo,
dhali bway kun kokorakokor mo tani mini
’ticila/ ’ticil mo be,
6 dhali aris buŋgwar isi ’baar mo mini par
bway mowoth ma Arumgimis e mo
be.

7 Dhali a’di o gwo wakan si’da/ eya waam-
buhany ’kwani mo kun pu’dkin mo e mo
jin minu miiya mii ki yi’de/ ki a’di mo ki:
Um ucin tasha/ mo. Kaja rum um ki gwo
mo mmoso mo ’pena nyor jin midi pu’du/
mo? 8 Dhodhi maman gana/ mo ma, kun
mini ha me’d ki mo jin rijuwa du is mo dhali
dhalku/ ki tel gwo ’pen mo mmo/o e is
bum ki: Aman tana ga Ibrahiim jin ta’da
babam bam mo, haali/ aha/ tora um gwo
mo ka: Arumgimis mishi wosh gwansan
war mo ki uçi goma Ibrahiim mo. 9 Me’d gi
shwane/ athurmany a’di ’thikunu mo hila/
eya birman cwa mo, ka ris cwa ’baar mo
ka ’dete/ ’dete/ wakan kun ’koki dho’th
mamana ’borga/ mo tani minu jep ka ’cesh
mo dhali minu ta’k mo e o’d mo be.

10 Dhala waambuhany ’kwani dotki a’di
gwo mo ki: Haali/ a’di wakan mo tani aman
mina miiya tinta mo? 11 Dhali a’di thokki
uni gwo mo ki: A’di jin ta gi burrinyen
’thami su/ mo tani dhalki a’di kwa/ a’di
bwa mo ki a’di jin dara’d mo. Dhali a’di
jin ta’d gi tonte/ mo tani dhalki a’di mii’d
wakan si’da/ mo ma. 12 Dhali imantera
thulpa/ si’da/ pu’dkin mo e mo jin miin-
uwa mii ki yi’de/ mo ki uni minu mii mo
be dhali uni o a’di gwo mo ki: Mantor
gwo, aman mina miiya tinta mo? 13 Dhali
a’di ki thok uni gwo mo ki: Dhalku/ to ki
ter mmo’ce’da po/ mo dok/e, jasi a’di jin
torkunu um mo. 14 Dhali i/askar si’da/ dotki
a’di gwo mo si’da/ ki: Aman mina miiya
tinta mo? Dhali a’di ki thok uni gwo mo
ki: Dhalku/ to ki dil ’peni jaŋ kamun ’de/ ki
mombujur mo walla ki gwonthus jin ’ce’du
’te/ apo/ mo dhali kapi mo ma ki to kun
gama um ki ji miina um to mo.

15 Me’d jin ’kokina ’kwani mo mmoçora
çor mo dhali aris ’kwani dotki gwo mo
eya dum buni mo isi gwo goma Yohaan
mo wakki/ a’di wari ita’da Kristhos mo.
16 Yohaan thokki uni ’baar mo gwo mo ki:
Aha/ miikina um ki yi’de/ mo tani hili a’di
jin ca’d ki aha/ ki caŋ gana/ mo midi yayu/
mo be. Dhali waçkana ppam piti mo tani
aha/ dinaki ha me’d mo mmo’cuk uni mo.
A’di midi mii um ki Shi/in Dheleladhelel
mo dhali ki o’d mo be. 17 Dhali ton ’dash toŋ
kar shem piti di’d mme’d mo mmodhelel
ja’dam piti mo dhali mmotul emen is mo e
themes piti mo hila ’pi’b mina a’di çi’th ki
o’d jin moli us mo be.

18 Wakan a’di malaski’da malas ka ris

mo mmoc̱i gwom ’boro’d ki ’kwani mo be.
19 Hila Hirodus jin ta’da ra/iis rub mo tani
a’di jin nyo/kina a’di ki gwo mo goma Hi-
rodiyya, ash ma kam piti mo, dhali goma ris
tonthus kun miikin ma Hirodus mo si’da/,
20 mmomarkina a’di uni isi ’baar mo tani
a’di ki kara Yohaana sijin mo be.

Mo jin Miinuwa Yesus ki Yi’de/ mo

21 Dhali ka ris ’kwani ’baar mo ’kokin
mo mmomii ki yi’de/ mo tani dhala Yesus
si’da/ ki a’di miikunu ki yi’de/ mo tani
dhali di’d mmo’tho mo tani momis ḵa’dki’d
mo be 22 dhali Shi/in Dheleladhelel thulki’di
a’di mo mmobu’th jamas gi buŋgwar mo
mmowa e ki gurko/ mo, dhali ’twa/ yayi’d
’peni momis mo mmo/o gwo mo ki: /e ta
Ya/m pem jin enka/ mo. Ki /e mo tani aha/
’bora bwa mo be.

Mo jin Beledhu Gwo mo goma Yesus mo be

23 Dhala Yesus ki a’di ṯelki mii ma ṯu’c piti
’pen mo tani a’di ’kona yili iss ’de/ i’ce’dka
’kume’d mo. Mmotana a’di ya/ ma Yuusup̱
mo (me’d jin ṯoshu kan mo) jin ta ya/ ma
Hali mo 24 dhali jin ta ya/ ma Matṯhaat mo
dhali jin ta ya/ ma Lawi mo dhali jin ta ya/
ma Melki mo dhali jin ta ya/ ma Yanna mo
dhali jin ta ya/ ma Yuusup̱ mo, 25 dhali jin ta
ya/ ma Mattaaṯhiya mo dhali jin ta ya/ ma
Aamuus mo dhali jin ta ya/ ma Nahuum mo
dhali jin ta ya/ ma Hasli mo dhali jin ta ya/
ma Najjaay mo, 26 dhali jin ta ya/ ma Ma/
aaṯh mo dhali jin ta ya/ ma Mattaaṯhiya
mo dhali jin ta ya/ ma Shim/i mo dhali jin
ta ya/ ma Yuusup̱ mo dhali jin ta ya/ ma
Yahuusa mo, 27 dhali jin ta ya/ ma Yuhanna
mo dhali jin ta ya/ ma Risa mo, dhali jin
ta ya/ ma Sarubbaabil mo dhali jin ta ya/
ma Sha/alṯi/iil mo dhali jin ta ya/ ma Niri
mo, 28 dhali jin ta ya/ ma Melki mo dhali
jin ta ya/ ma Addi mo dhali jin ta ya/ ma
Gusam mo dhali jin ta ya/ ma Elmudaam
mo dhali jin ta ya/ ma Iir mo, 29 dhali jin ta
ya/ ma Yuusi mo dhali jin ta ya/ ma Eli/
aasar mo dhali jin ta ya/ ma Yuriim mo
dhali jin ta ya/ ma Matṯhaat mo dhali jin
ta ya/ ma Lawi mo, 30 dhali jin ta ya/ ma
Shim/uun mo dhali jin ta ya/ ma Yahuusa
mo dhali jin ta ya/ ma Yuusup̱ mo dhali jin
ta ya/ ma Yunaan mo dhali jin ta ya/ ma
Eliyagiim mo, 31 dhali jin ta ya/ ma Malaya
mo dhali jin ta ya/ ma Menaan mo dhali jin
ta ya/ ma Mattaṯha mo dhali jin ta ya/ ma
Naṯhaan mo dhali jin ta ya/ ma Dawuu’d
mo, 32 dhali jin ta ya/ ma Yassa mo dhali
jin ta ya/ ma Ubiid mo dhali jin ta ya/ ma
Bu/as mo dhali jin ta ya/ ma Salmuun mo
dhali jin ta ya/ ma Nahshuun mo, 33 dhali
jin ta ya/ ma Aminadaab mo dhali jin ta ya/
ma Araam mo dhali jin ta ya/ ma Hasruun
mo dhali jin ta ya/ ma P̱aaris mo dhali jin
ta ya/ ma Yahuusa mo, 34 dhali jin ta ya/
ma Yakuub mo dhali jin ta ya/ ma Is/hak
mo dhali jin ta ya/ ma Ibrahiim mo dhali
jin ta ya/ ma Taarah mo dhali jin ta ya/
ma Nahur mo, 35 dhali jin ta ya/ ma Saruuj
mo dhali jin ta ya/ ma Ra/u mo dhali jin
ta ya/ ma P̱aalaj mo dhali jin ta ya/ ma
Aabir mo dhali jin ta ya/ ma Shaalah mo,
36 dhali jin ta ya/ ma Giinaan mo dhali jin
ta ya/ ma Arp̱akshaad mo dhali jin ta ya/
ma Saam mo dhali jin ta ya/ ma Nuuh mo
dhali jin ta ya/ ma Laamak mo, 37 dhali jin
ta ya/ ma Maṯushaalah mo dhali jin ta ya/
ma Aḵnuuḵ mo dhali jin ta ya/ ma Yaarid
mo dhali jin ta ya/ ma Mahlal/iil mo dhali
jin ta ya/ ma Giinaan mo, 38 dhali jin ta ya/
ma Anuush mo dhali jin ta ya/ ma Shiṯ mo
dhali jin ta ya/ ma Aadam mo dhali jin ta
ya/ ma Arumgimis mo be.

4

Mo gi Paluwa Yesus mo

1 Dhala Yesus ’tu’dkunu mo ki Shi/
in Dheleladhelel mo dhali doḵki’d ka
nyaŋ’ko’d mo ’peni Yi’deŋ Ḵumma/
Uurdun mo dhali a’di ura Shi/in mo ka
pije/ mo. 2 Dhali a’di diki’d em bwaasho
ka cim ma issu/ mo dhali palkina tap̱a ma
ruma ’cesh mo be. Dhali a’di diki shwa toŋ
kamu/ mo eya cim gwansan mo. Dhali ka
cim ’baarkin mo tani a’di ’koshkina ṯe/ mo
be. 3 Dhali tap̱a ma ruma ’cesh ki o a’di gwo
mo ki: Waḵki/ /e ta Ya/ ma Arumgimis
mo tani ḵani wosh yansan gwo mo ma,
mmowar ki maa mo. 4 Dhala Yesus thoḵ
a’di gwo mo ki: A’di ’kwarkunu mo ki:
Wathi/ midi diki c̱a’b mo ki e mo gom
jasi tonṯe/ ’te/ mo. 5 Dhali tap̱a ma ruma
’cesh ki sus a’di ki mis mo dhali ṯor a’di
aris ’peŋkuman bampa/ gi mony’cesh mo,
ki e ’kamu’thki’d mo hila/ mo tani 6 dhali

a'di ki o a'di gwo mo ki: E /e mo tani aha/
mina ci /e aris moshirr gwansani 'baar mo
dhali monycam buni mo. Haali/ uni cikunu
aha/ mo dhali aha/ cikina uni gwansan kun
oyaa/ bwa mo be. 7 Wakki/ /e mini luŋ aha/
kan mo tani uni 'baar mo mini ta kum pini
mo be. 8 Dhala Yesus thok a'di gwo mo ki:
A'di 'kwarkunu mo be ki:
/E mini luŋ Tapa Arumgimis pini mo,
dhali a'di a'di 'de/ mo tani a'di imina /e
mmii to mo be.
9 Dhali a'di ki sus a'di mo e Pa Urushaliim
mo dhali a'di ki kar a'di e 'kupan gu'b gi
mondheleladhelel mo dhali o a'di gwo mo
ki: Wakki/ /e ta Ya/ ma Arumgimis mo tani
biti is pini ka 'cesh mo ma 'peni mahan mo,
10 haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:
A'di midi hash iman'doyu gwom piti mo
mmokan gwo gom / e mo dhali
mmoji /e mo,
11 dhali,
E me'd buni mo tani uni mini 'de'k /e mo,
isi ciki/ ki /e mina sho'k pini diki torosh
apo/ wosh mo be.
12 Dhala Yesus thokki a'di gwo mo ki: A'di
okunu mo ki: /e mini dhalku/ ki pal Tapa
Arumgimis pini mo. 13 Dhali ki tapa ma
ruma 'cesh 'baarki mompal piti mo tani
a'di yaki'd mo 'peni a'di mo ntagi embula
'borga/ mo be.

Yesus Telki Mii ma Tu'c Piti 'Pen mo

14 Dhala Yesus dokki'd mo ka nyaŋ'ko'd
ki mom'bi'th gi Shi/in mo e Pany Jaliil mo
dhali gwo gom a'di yaki'd ki lala'th mo eya
ris bampa/ 'baar mo kun 'kon ki jiŋ 'kam
mo be. 15 Dhali a'di torki gwo mo e gu'b gi
montul is buni mo dhali a'di karkin ma ris
'kwani 'baar ki ca mo.

*Yesus A'di Wa*kkunu mo e Pa Naasira mo

16 Dhali a'di pu'dki'd mo e Pa Naasira mo
e mo jin thipkunu a'di mo. Dhali a'di yaki'd
mo e gu'b jin tulu is mo, me'd miim piti jin
miikina a'di mo, ka cim ma pesu/ mo. Dhali
a'di doshki'd ki mis mo dhali deŋ gwo e
mo. 17 Dhali a'di cikunu awarka/ gi gwo ma
manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ jin
ta'da Ishaya mo. A'di ka'dki'da warka/ mo
dhali gam mo jin 'kwarkunu gwo nycine/
mo ki:
18 Shi/in gi Tapa a'di diki'da po/ aha/ mo,
haali/ a'di 'koshki aha/ is ki monyca mo
mmoci gwom 'boro'd mo gom uni
gun hatha'ko'd mo.
A'di hashki aha/ mo mmobah eya tente/
mo mo jin 'cuku uni gwansan kun
tana habuus mo,
dhali mmoka'd uni e mo uni gun tana ja'da/
mo mmomish mo mo,
dhali mmodhu uni gwansan ki 'kus mo, uni
gun 'cwarkunu mo be,
19 mmobah eya tente/ yil jin kwanyu mo
gom Tapa mo.
20 Dhali a'di mu'thki'da warka/ mo dhali ci
a'di ka nyaŋ'ko'd mo e a'di jin doshki'd mo
mmomii to mo dhali a'di ca'bki'da 'cesh
mo. Dhali aris e gi 'kwani kun 'kon e gu'b
gi montul is mo tani dhoro'thkina po/ a'di
mo be. 21 Dhali a'di telki gwo 'pen mo
dhali mmo/o uni gwo mo ki: Shwane/ Gwo
ma Arumgimis yan jin 'kwarkunu mo tani
a'di thimkunu mo e bwany'cem bum mo
mmocik mo be. 22 Dhali aris 'kwani 'baar mo
o gwo ki 'bore/ gom a'di mo dhali mer mo
gom gwo ma 'the kun pikin mo 'peni 'twam
piti mo. Dhali uni o gwo mo ki: A'di diki ta
Ya/ ma Yuusup mo 'taa? 23 Dhali a'di ki thok
uni gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ um mini thok
aha/ gwo mo 'peni gwoŋ gwar ka 'bi'th/e
ki: /e jin tana hakiim mo tani waci is pini
mo ma. Gwo jin cika aman mo gom miim
pini jin miikina /e mo e Paŋ Kapranahuum
mo tani miiyi a'di si'da/ mmahan mo e
bampam piniŋ gana/ mo ma. 24 Dhali a'di
thok uni gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/ ona
um gwo mo ki: amanci gwo ma Arumgimis
kadhamoŋ kamu/ yisa mishu bu'th mo e
bampam pitiŋ gana/ mo. 25 Dhali hili e
gwoŋ gana/ mo tani aha/ tora um gwo mo
ki up ka ris kun wuna ikath 'kokin mo ka ris
e 'Kwani ma Israyiil mo ka tee ma Iliyya mo,
ki momis dar ga sho'k mo ki yili kwara mo
dhali ka ppe 'kupi pe'de/ mo dhali adhan
te/ pu'dki'd mo apo/ mony'ceshi 'baar mo.
26 Dhali Iliyya yisa hashkunu mo e jan tal
'deŋ kamu/ 'peni uni mo yisa, hili jasi e
a'di jin di'd e Pan Sarpa mo e Bampa/ gi
Pan Saydaa/ mo eya 'bom jin wun ma kath
mo be. 27 Dhali e mun mo tani 'kwani 'kon
ka ris kun 'kosha monthus mo e 'Kwani ma
Israyiil mo ka tee jin tan ma Aliisha amanci
gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali jan

’deŋ kamu/ ’peni uni yisa dhelelki’d mo yisa, hili jasa Nimaan gi Pan Suriyya mo be. 28 Dhali ki uni cikki gwo yansan mo tani aris ’kwani gi gu’b gi montul isi ’baar mo ’tu’dkunu mo ka nyor mo be. 29 Dhali uni cuki mis mo dhali kar a’di ’pen ka pije/ mo ’peni ’peŋkuman bampa/ mo dhali sus a’di mo eya liman ’twa/ wosh e mo jin nyaŋkunu ’peŋkuman pam buni mo, ki uni mini ’taki bel a’di ka ’cesh ka luŋgu’b mo be. 30 Hili mmoyakina a’di ki yampe mo e bwam uni mo tani a’di yaki’d mo.

Wathi/ jin Bu’thkin ma Rum Thus jin Nyo/ o’d mo

31 Dhali a’di pu’dki’d ka luŋgu’b mo e Paŋ Kapranahuum mo e ’peŋkuman pa gi Pany Jaliil mo. Dhali a’di ciki uni gwo mo ka cima pesu/ mo be. 32 Dhali uni merkin gom gwony cim piti jin cina a’di ki moshirr mo be. 33 Dhali e gu’b montul isi mun mo tani wathi/ diki’d jin ta’d ga rum thus jin nyo/ o’d mo. Dhali a’di cuu gwo ka dhan ’twa/ jin caaca ki: 34 Ahh. /e mini mii aman kata, Yesus gi Pa Naasira? /e pu’dkin mo mmo’ce’d am sho’k mo ’taa? Aha/ misha ki /e tana aja. /e ta jin ’de/ ma Arumgimis jin kogu mo. 35 Hila Yesus kucurki a’di ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ca’bi ki shwam mo, dhali piyi mo ma ’peni a’di mo. Dhali ka rum thus jin nyo/o’d bitki a’di a’cesh mo e bwam uni mo tani a’di piki’d ka pije/ mo ’peni bwam a’di mo. A’di diki mii to shiyi’da kamu/ gom a’di mo. 36 Dhali aris uni ’baar mo merkin mo dhali dot gwo ka rem ’kup mo ki: Gwo yan ta’da atinta mo? Haali/ ki moshirr mo dhali ki mom’bi’th mo tani a’di kanki’da rum thus kun nyo/ on gwo mo dhali uni iikin ka pije/ mo be. 37 Dhali gwo gom a’di yaki’d ka pije/ eya ris mo ’baar mo e bampa/ kun ’kon ki jiŋ ’kam mo be.

Mo jin Wac ma Yesus Amar ma Simaan jin Ta’da ’Bomi mo

38 Dhali a’di cuki mis mo dhali dhal gu’b gi montul is ’pen mo dhali cic mo e gu’b ma Simaan mo. Dhali amar ma Simaan a’di ’ba’thki’d ki is jin ’batha’ba’th mo dhali uni ŋapki a’di goma yim mo be. 39 Dhali a’di doshki’d e ’kup ma yim mo dhali kucur ’ba’th ki gwo mo, dhali ’ba’th dhalki’da yim ’pen mo. Dhali ki jahanne/ ayim cuki mis mo dhali miiki uni to mo be.

Mo jin Wac ma Yesus ’Kwani ka Ris Mom’pimpili/ mo

40 Dhali ka tente/ yaki jis mo tani aris uni gwansan kun tan gi tiya kun ’bathan ki ’ba’th ki she/ ki she/ mo tani uni kalki uni mo e a’di mo dhali a’di karki me’d piti apowa ris uni ’baar mo ka ’dete/ ’dete/ mo dhali wac uni mo be. 41 Wakan si’da/ arum thus pikin ka pije/ mo ’peni bwam uni ka ris mo mmocuu gwo mo ki: /e ta Ya/ ma Arumgimis mo. Dhali hili a’di kucurki uni ki gwo mo dhali a’di diki dhal uni bway mo mmowal ’twa/ mo haali/ uni mishkin ki a’di ta’da Kristhos mo be.

Yesus A’di Yaki’d mo Mmotan Bampa/ mo Mmoci Gwo mo

42 Dhali ki mo ta montee mo tani a’di yaki’d mo dhali ya mo e mo jin dar ki ’kwani mo. Dhali ’kwani ŋap a’di mo dhali pu’d mo e a’di mo dhali uni ki non a’di mmoya mo ’peni uni mo be. 43 Hili a’di o uni gwo mo ki: Aha/ mina mii ci gwom ’boro’d gom Bampa/ ma Arumgimis mo gom ’peŋkuman bampan tiya mo si’da/ haali/ aha/ hashkunu mo gom ’pemen yan mo be. 44 Dhali a’di ciki gwo mo e gu’b gi montul is gi ’Kwani Yahuudiyya mo be.

5

Mo gi Budhu Dhan To Yi’de/ ka Ris mo

1 Ki ’kwani yap a’di ki is mo mmocik gwo ma Arumgimis mo tani a’di doshki’d ki mis mo eya al yi’de/ gi Pa Jannisaarat mo. 2 Dhali a’di parki’da kur yi’de/ e isu/ mo eya al mo. Hili imancesh to yi’de/ uni iikin ka pije/ mo ’peni uni mo dhali uni ’kokin mo mmolama ’thim buni mo be. 3 Dhali a’di seki’di bwam ma kur ’de/ mo a’di jin ta jim ma Simaan mo. A’di ki dot a’di mo mmokar a’di ’pen ka pije/ mo ari is ’pena gap mo. Dhali a’di ca’bki’da ’cesh mo dhali tor ’kwani gwo mo ’peni bwam ma kur mo be. 4 Dhali ki a’di dakki gwo tor mo tani a’di ki owa Simaan gwo mo ki: Shorka kur e moŋ’kulu’d mo ma dhali dhala ’thim pini me’d ka ’cesh mo mmobu’th to mo. 5 Dhala Simaan thok a’di gwo mo ki: Tapa, aman miikina tu’c ki mon’thiny ilu/ ’baar mo tani dhali am ’konaki bu’th toŋ kamu/ mo be.

Dhali hili ki gwom pini mo tani aha/ mina
dhala 'thi/ me'd ka 'cesh mo be. 6 Dhali ki
uni miiki a'di yansan mo tani uni mushki
to yi'de/ kun tana ris ka ris kagahara mo,
dhali a'thim buni 'kokin mo mmodher bwa
mo, 7 dhali uni wukki uni e ki me'd mo uni
gun miina tu'c eya kura kamu/ mo mmo/
iiyu/ mo dhali mmowoth uni mo. Dhali
uni pu'dkin mo dhali uni 'tu'dkina kuri su/
mo. Wakan akur murkina yi'de/ ilos mo
be. 8 Hili ka Simaan Buterus parki a'di e mo
tani a'di bitki'd e 'kupa'dupun ma Yesus mo
mmo/o gwo mo ki: Yaku/ mo 'peni aha/
mo ma haali/ aha/ tana wathi/ gi miinthus
mo, ayy Tapa. 9 Haali/ a'di merki'd mo
dhali aris uni gwahan kun nyak 'ko ki a'di
mo mmobu'th to yi'de/ kun kalkina uni
mo. 10 Dhali wakan si'da/ aYakuub diki'd mo
dhala Yohaan mo uni gun ta iya/ ma Sabadi
uni gun nyak to mii ka Simaan mo. Dhala
Yesus ki owa Simaan gwo mo ki: Dhalku/
is ki ko/ mo ma. 'Peni shwane/ /e mini ta
amancesh 'kwani ki gwo mo be. 11 Dhali ki
uni kalkina kur buni ka pije/ mo eya 'cesh
mo tani uni dhalkina ris tom buni 'peni
'baar mo dhali bath a'di nsho'k mo be.

Yesus A'di Dhelelki Wathi/ jin 'Kosha Monthus Is mo

12 Ki a'di diki'd mo e 'peŋkuman bampaŋ
kamu/ mo tani wathiŋ kamu/ diki'di mun
jin tashkina monthus mo. Dhali ki a'di
parki'da Yesus e mo tani a'di bitki bwam/
em piti a'cesh mo dhali ŋap a'di ki gwo
mo ki: Tapa, wakki/ /e ona bwa mo tani
/e mishi aha/ dhelel mo be. 13 Dhali a'di
he'thki me'd piti mo dhali ta a'di is ki me'd
mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ ona bwa mo
be. Dheleli mo ma. Dhali ki jahanne/
monthus dhalki a'di 'pen mo be. 14 Dhali a'di
kanki a'di gwo mo ki dhalku/ ki tor wathin
'deŋ kamu/ gwo mo. Hili yayi mo ma
dhali tor is pini ka gasiis mo dhali ci to mo
gom buŋgwar is pini jin dhelelki'd mo me'd
gwoŋkan jin kankin ma Musa mo haali/
a'di ta gwo jin nyo/a 'kwani mo be. 15 Dhali
hili gwo yaki'd mo kagahara ka pije/ ki
lala'th isi gom a'di mo, dhali awaambuhany
'kwani ka ris tulki is mo mmocik gwo 'peni
a'di mo dhali ki uni minu wac mo 'peni
'ba'th buni ki she/ ki she/ mo. 16 Hili a'di
sere'thki'd bway bwaasho mo dhali 'tho mo
be.

Yesus A'di Wacki Wathi/ jin Mutta/ Is Is mo

17 Dhali 'peni bwam ma cim 'de/ gwansan
mo tani me'd jin cikina a'di gwo mo tani
'Kwani Parisiyiin 'kokin mo dhali imantor
gwoŋkan jin cinu mo 'kokin ki 'dishe/ mo,
uni gun pu'dkin mo 'peni aris bampa/ 'baar
mo ka 'dete/ 'dete/ mo 'peni Pany Jaliil mo
dhali 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali 'peni
Pa Urushaliim mo dhali mom'bi'th gi Tapa
diki'da po/ a'di mo mmowaca wac mo be.
18 Dhali hili mo mo ma, 'kwani 'kokin mo
mmohan wathiŋ kamu/ ka ci i e mo, a'di
jin mutta/ is mo. Dhali uni ŋapki bway
mo mmokal a'di bway bwaŋ gu'b mo dhali
mmo'thi a'di mbwambor ma Yesus mo tani
19 hili uni 'koki gam bway mo mmokal a'di
mo haali/ abuhany 'kwani caaca mo tani
uni seki 'kuŋgu'b mo dhali uni ki thul a'di
ka 'cesh ka cim piti i e mo ki embul shu'd e
'kuŋgu'b mo eya galany 'kwani mbwambor
ma Yesus mo. 20 Dhali ki a'di parki moŋgam
gwo is buni e mo tani a'di o uni gwo mo
ki: Wathi/, miinthus pini dhalkunu /e 'pen
mo be. 21 Dhali iman'kwar to dhali 'Kwani
Parisiyiin telki gwo 'pen mo mmodot gwo
mo ki: Wathi/ yan ta'da ja sa/ jin walki gwo
sor kan mo? Kaja a'di mishi dhal 'kwani mi-
inthus buni 'pen mo? Hili jasi Arumgimis
a'di 'de/ mo be. 22 Ka Yesus nyithki'd e
gwondot buni mo tani a'di thokki uni gwo
mo ki: Atinta idotkina um gwo eya dum
bum kan mo? 23 Mii jana i'ka'da mii mo,
mmo/o gwo mo ki: Miinthus pini dhalkunu
/e 'pen mo, walla mmo/o ki: Cuyi mis mo
dhali ya ki sho'k mo? 24 Hili ki um mini
mish mo mo ki Ya/ gi 'Kwani ta gi moshirr
mo e mony'cesh mo mmogwam miinthus
gi 'kwani mo be – a'di ki o wathi/ jin mutta/
is gwo mo ki: Aha/ ona /e ki: Cuyi mis
mo ma dhali 'deka cim pini dhali yayi bway
pa mo. 25 Dhali ki jahanne/ a'di cuki mis
mo mbwambori uni mo dhali a'di ki bu'th
a'di jin ishkina a'di 'ko'di cine/ mo dhali ya
bway pa mo mmokara Arumgimis ki ca mo
be. 26 Dhali momer bu'th uni 'baar mo dhali
uni karkina Arumgimis ki ca mo dhali uni
'tu'dkunu mo ki moŋko/ is mo mmo/o gwo

mo ki: Ana mishkina to gun daḵa uli is mo shwane/.

Yesus Yuḵki'da Lawi mo

27 'Ko'di mii yansan mo tani a'di yaki'd ka pije/ mo dhali ṗara mantera thulṗa/ e mo. Gway piti yuḵu ka Lawi mo. A'di ça'bki'd mo e mo jin tera a'diya thulṗa/ mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Baṯḫi aha/ m'pen mo ma. 28 Dhali a'di dhalki'da aris tom piti 'peni 'baar mo dhali cu mis mo dhali baṯḫ a'di isho'k mo be.

29 Dhali Lawi ki miiya dhana yuḵ caaca gom a'di e gu'b piti mo be. Dhali a'di nyaḵki ça'b ki imantera thulṗa/ ka ris mo dhali kun tiya si'da/ kun nyaḵki 'kowa tharabeesa nyaḵki uni mo be. 30 Dhali 'Kwani P̱arisiyiin dhali iman'kwar tom buni miikina gumgum aṗo/ imanciḵ a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Atinta shwana / e to nyaḵki 'kwani gun ta imantera thulṗa/ mo dhali nyaḵki 'kwani gun ta imanmii miinthus kan mo? 31 Dhala Yesus thoḵki uni gwo mo ki: Uni gwansan kun 'bora is mo tani uni mini mii 'koki mii ta ga hakiim mo, hili uni gwansan kun 'ba'thkin mo be. 32 Aha/ dinaki yayu/ mo mmoyuḵ 'kwani gun mii miiŋḵar/e mo hili mmoyuḵ uni gun mii miinthus mo mmorica du is mo be.

Gwondoṯ jin Doṯu mo gom To jin Ga/u mo

33 Dhali uni thoḵ a'di gwo mo ki: Imanciḵa Yohaan gwo uni ga/i to mo me'd ka ris mo dhali uni 'thokin mo dhali wakan miina imanciḵ 'Kwani P̱arisiyiin gwo mo si'da/. Hili kum pini uni shwaki to mo dhali ṗi to mo. 34 Dhala Yesus ki thoḵ uni gwo mo ki: Mina umi dhu yilkina/ kun yuḵu mo e momiimash ga/ to mo ka yiha/ ki wathinyaŋa'b di'd e bwam uni mo 'taa? 35 Atee midi ṗu'du/ mo ki wathinyaŋa'b susu mo ka pije/ 'peni uni mo tani dhali yan'ko'd uni ki ga/ to mo ka tee yansan mo be. 36 A'di ki ṯor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e si'da/ ki: Wathin 'deŋ kamu/ diki dher burrinyen this mo dhali 'daṗ a'di aṗo/ burrinyen dhamo/ mo. Waḵki/ a'di mii'd kan mo tani a'di midi dher jin this bwa mo dhali sharkin burrinyen this midi diki gam me'd ki jin dhamo/ mo be. 37 Dhali wathin 'deŋ kamu/ si'da/ diki kar yimana mura'th this aṗo/ yimana mura'th ḵucaŋa dhamo/ mo. Waḵki/ a'di mii'd kan mo tani yimana mura'th this midi 'twaḵ ḵucaŋ i e mo dhali a'di midi gaça sho mo dhali ḵucaŋ minu 'ce'd sho'k mo be. 38 Hili yimana mura'th this minu mii kar mo e ḵucaŋ this mo be. 39 Dhali wathiŋ kamu/ yisa di'da jin ona bwa mmoṗi yimana mura'th this mo 'ko'di a'di ki ṗi jin dhamo/ mo, haali/ a'di o gwo mo ki: Jin dhamo/ a'di 'bora'bor mo be.

6

Imanciḵ Gwo Uni 'Ce'dki Pos ka Cim ma Pesu/ mo be

1 Ka cim ma pesu/ mo tani ki a'di yaki'd ki tur mo e bwam bunto mo tani imanciḵ a'di gwo uni 'ce'dki to mo dhali uni ki 'ka emen pos bunyana tiya mo mmomu/ uni ki me'd buni mo. 2 Hili 'Kwani P̱arisiyiina tiya o gwo mo ki: Atinta imiina um a'di jin nona gwoŋḵan ma cim ma pesu/ kan mo? 3 Dhala Yesus thoḵ uni gwo mo ki: 'Kona um ki deŋ gwo ma Dawuu'd e mo 'taa? Ki a'di 'kosha ṯe/ mo tani a'di dhali uni gwansan kun nyaḵki 'ko ki a'di mo tani 4 a'di ciḉki gu'b ma Arumgimis mo dhali bu'th maa gi buŋ'kus ma Arumgimis mo dhali shwa a'di mo, a'di jin diki ta gwoŋḵan gom maa gom 'kwanin tiya mo hili jasi gom igasiis uni ishwa a'di uni 'cena mo be. Dhali a'di ki ḉi uni gwansan gun nyaḵki 'ko ki a'di mo be. 5 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ya/ gi 'Kwani a'di ta Taṗa ka cim ma pesu/ mo be.

Wathi/ jin Ḵutha Me'd Guŋkuru/ mo be

6 Dhali ka cim ma pesuŋ kamu/ mo tani ki a'di ciḉki gu'b gi montul is buni mo tani dhali ṯor gwo mo tani wathiŋ kamu/ diki'd mmun jin ḵutha me'da bim poros piti guŋkuru/ mo. 7 Dhali iman'kwar to dhali 'Kwani P̱arisiyiin timki a'di mo mmoṗar e mo waḵki/ a'di midi waça waç ka cim ma pesu/ mo. Wakan ki uni mini 'taki gam bway mo mmo'ce'd a'di gwo aṗo/ mo be. 8 Hili a'di mishki gwom buni kun kuluma uni ibwa mo dhali a'di ki o wathi/ jin ḵutha me'd guŋkuru/ gwo mo ki: Yayu/ mo ma, dhali doshi imahan mo. Dhali a'di cu mis mo dhali dosh mmaṯṯaan mo be. 9 Dhali Yesus ki o uni gwo mo ki: Aha/ doṯa um gwo mo, a'di diki ta gwoŋḵan ka cim ma

pesu/ mmomii miim 'boro'd mo 'taa? walla
mmomii tonthus mo? walla mmowoṯha/
woṯhi kar ki e mo? walla mmo'ce'da 'ce'd
sho'k mo? [10] Dhali a'di 'karki uni 'baar mo
ki e mo dhali o a'di gwo mo ki: Hethi me'd
pini mo ma. Dhali a'di miiki a'di mo wakan
dhali me'd piti 'borki'd mo be. [11] Hili uni
'tu'dkunu mo ka c̱inthar mo dhali uni o gwo
ka rem 'kup̱ gom to jin mina uni 'taki miiya
Yesus mo be.

Yesus Kwanyki Uniŋ 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo

[12] Dhali ka tee gwansan mo tani a'di
yaki'd mo e moŋ'kuwosh mo dhali 'tho
mo. Dhali ki mon'thinyi 'baar mo tani
a'di rashki 'tho mo eya Arumgimis mo
be. [13] Dhali ki mo ta montee mo tani a'di
yuḵki imanci ḵ a'di gwo mo dhali kwany
uni 'peni bwam uniŋ 'kume'd i'ce'dka su/
mo uni gun yuḵkina a'di gway ki uni gun
dhunu ki she/ mo: [14] Simaan jin yuḵa a'di
gway ka Buṯerus mo, dhala Andaraawus
jin ta'da kam piti mo, dhala Yakuub mo
dhala Yohaan mo dhala P̱ilibbus mo dhala
Barṯulamaawus mo [15] dhala Maṯṯa mo dhala
Ṯuuma mo dhala Yakuub jin ta ya/ ma
Halp̱a mo, dhala Simaan a'di jin yuḵu gway
ka El Ghayuur mo, [16] dhala Yahuusa jin ta
ya/ ma Yakuub mo dhala Yahuusa Isḵariyu-
uṯi mo a'di jin warki'd ka man'ciṯẖ a'di is ki
gwo mo be.

Yesus Miiki Dhan To jin Caaca goma Waam-buhany 'Kwani mo

[17] Dhali a'di thulki'd ka luŋgu'b mo
nyaḵki uni mo dhali dosh e momba'da'd
mo nyaḵka waambuhany 'kwani kun ciḵ
a'di gwo mo dhali abuhany 'kwani ka ris
caaca 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali Pa
Urushaliim mo dhali bampa/ kun 'kon e
yana gap̱ gi Pan Sur mo dhali e Pan Saydaa/
mo. Uni p̱u'dkin mo mmociḵ gwo 'peni a'di
mo ki uni minu wac̱ mo 'peni 'ba'th kun
'koshki uni mo be. [18] Dhali uni gwansan
kun 'kokunu mo mmoṯo'c bwa ka rum thus
kun nyo/on mo tani uni wac̱kunu mo be.
[19] Dhali awaambuhany 'kwani ŋap̱ki a'di mo
mmota a'di is ki me'd mo haali/ mom'bi'th
yaki'd mo 'peni a'di mo dhali a'di wac̱ki uni
'baar mo be.

Mom'bor Mii dhala Wayyi mo

[20] Dhali a'di 'de'kki em piti ki mis mo ap̱o/
imanci ḵ a'di gwo mo dhali o gwo mo ki:
Mom'bor mii gom um gun hatha'ko'd mo
haali/ 'peŋkuman bampam bum jin
tana um mo tani a'di ta ji ma
Arumgimis mo be.
[21] Mom'bor mii gom um gun 'kosha ṯe/
shwane/ mo haali/ um minu kap̱
mo be.
Mom'bor mii gom um gun gwokin mo
shwane/ haali/ um mini p̱e'th mo
be.
[22] Mom'bor mii gom um ki 'kwani shi/ i
um i e mo dhali ki uni mini ḵwa'th
um mo dhali waḵ um mo dhali ṯa'k
gway bum mo me'd tonthus gom
gway gi Ya/ gi 'Kwani mo.
[23] 'Kunyi bwa mo ma ka tee c̱aan mo dhali
iiyi i mis mo gom bwam 'borga/
mo haali/ hili mo mo ma, ad-
han tom bum kun ish ḵumma/ mo
tani uni 'kon mo e momis mo be,
haali/ wakan miikina ibabam buni
mo gom imanc̱i gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo be.
[24] Hili wayyi e um mo kun ta pa ki pa
mo haali/ um bu'thki momalas bum
mo.
[25] Wayyi e um kun 'tu'du/ mo shwane/
haali/ um mina ṯe/ i'kosh mo.
Wayyi e um mo kun p̱e'thkin mo shwane/
haali/ um mini ko mo ki kony
jabu'th mo mmomiiya c̱inthar mo.
[26] Wayyi e um mo, ka ris 'kwani 'baar mo
mini o gwom 'boro'd gom um mo
haali/ wakan miikina ibabam buni
mo si'da/ gom imanc̱i gwonthus mo
be.

Mo/en gom Uni gun Ta 'Kup̱ mo

[27] Hili aha/ ona um gwo mo um gun ciḵ
gwo mo ki: Eni uni gwansan kun ta 'kup̱
ki um mo ma. Miiyi ki 'bore/ gom uni
gwansan kun shi/i um i e mo. [28] 'Bori uni
gwansan mii mo ma kun jee um mo. 'Thoyi
gom uni gwansan kun sorki um mo ma.
[29] E a'di jin dori /e mo e 'peshe/ mo tani
ṯu'kki a'di 'pesheŋ kamu/ si'da/ mo, dhali
'peni a'di jin gu /e burrinyem p̱o/ mo tani
dhalku/ ki non a'di ki burrinyem bwaman
si'da/ mo. [30] C̱ika ris 'kwani 'baar mo ka
'deṯe/ 'deṯe/ to mo ma kun doṯki to 'peni

/e mo dhali 'peni a'di jin ḵalki tom pini mo tani dhalku/ ki doṯ uni ka nyaŋ'ko'd mo doḵ/e. 31 Dhali me'd jin ona bwa um mo jin mina 'kwani mii to ki 'bore/ gom um mo tani, miiyi a'di wakan si'da/ mo ma gom uni mo.

32 Waḵki/ um eni uni gwansan kun eni um mo tani um minu o gwo maŋ kata mo 'te/? Haali/ me'd uni gwansan kun miiki miinthus mo tani uni enki uni gwansan kun enki uni mo be. 33 Dhali waḵki/ um miin ki 'bore/ gom uni gwansan kun mii ki 'bore/ gom um mo tani um minu o gwo maŋ kata mo 'te/? Haali/ me'd imanmii miinthus mo uni mii a'di jin nyaḵka'd kan mo be. 34 Dhali waḵki/ um wan to e ki 'kwani gwansan mo tani 'peni uni kun tana uma 'teŋ kaṗe/ mo mmobu'th to mo tani um minu o gwo maŋ kata mo 'te/? Me'd imanmii miinthus mo uni wanki to e ki imanmii miinthus mo tani uni ki bu'th a'di jin nyaḵa she/ kan doḵ/e mo. 35 Hili eni uni gwansan kun ta 'kuṗ ki um mo ma dhali miiyi ki 'bore/ gom uni mo dhali wani to e mo mmo'koki c̱or toŋ kamu/ mmodoḵu/ um ka nyaŋ'ko'd mo, dhali tom bum kun ish ḵumma/ mini eḵa/ eḵ mo dhali um mini ta iya/ gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo, haali/ a'di mii'd ki mo/ en gom uni gwansan kun dar ga nynyc̱a/ mo dhali kun tana ham 'kus ka ham 'kus mo. 36 Wari ki imanmiimii mo ma, me'da Babam bum a'di ta'da manmiimii mo be.

Mmodwall kun Tiya Gwo mo

37 Dhalku/ ki c̱iŋitha c̱iŋi'th mo ma dhali um minu 'koki c̱iŋi'th si'da/ mo. Dhalka waḵ ki waḵ mo ma dhali um minu 'koki waḵ mo be. Dhalki markin 'kwani 'pen mo ma dhali um minu dhal markin 'pen mo be. 38 C̱iyi to mo ma dhali a'di minu c̱i um mo be, tombar tom 'boro'd jin shomu is mo tani uni shekemkini monṯal 'de/ mo mmo'tu'd mo mmogac̱a 'cesh mo dhali uni minu dhu 'ko'da 'duṗun bum mo. Haali/ to jin bara um mmoc̱i mo tani mini ta tom bum kun baru um ka nyaŋ'ko'd mo be.

39 A'di si'da/ ki ṯor uni gwo ki gwom 'bi'th/ e mo mmo/ o gwo mo ki: Mina wathiny ja'da/ mish sus wathiny ja'da/ mo 'taa? Mina uni su/ 'koki ṯa'k mo e bwany jis mo 'taa? 40 Amanciḵ gwo yisa ica'd ka manṯor a'di gwo mo yisa hili aris 'kwani 'baar mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ ki uni bu'thki gwonṯori 'baar mo tani uni mina e wa ka manṯor uni gwo mo be. 41 Atinta ihilkina /e businyan to i e ma kam pini mo, ihili /e diki hil aḵa'dum jin di'd e em piniŋ gana/ mo? 42 Walla atinta imina /e i/owa kan gwo mo ki: Akam pema, dhalki aha/ guna /e businyan to c̱aan jin di /e i e mo? ki /e ki is pini diki hila ḵa'dum c̱aan jin di /e i em piniŋ gana/ mo. /e he'k e yan, /e mini mii buḵa ḵa'dum 'peni em piniŋ gana/ nṯwa/ a/ mo dhali yan'ko'd /e mini mish hil mo mo ki 'bore/, mmogu businyan to c̱aan jin di'da kam pini i e mo be.

Aris Cwa Uni Mishu ki Maman Buni mo be

43 Haali/ cwam 'boro'da kamu/ yisa di'da jin dhothi maman kun shi/ashi/ mo, walla wakan si'da/ cwa shigga/ mol maman dho'th kun 'kunya'kuny mo be. 44 Haali/ aris cwa 'baar mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ mo uni mishu ki maman buniŋ gana/ mo. Haali/ mamana ṗu/ 'konuki ho mo 'pena 'de/ mo walla amura'th si'da/ 'konuki ho mo 'pena buyy mo be. 45 Wathim 'boro'd jin ish to ḵumma/ jin 'boro'd eya dum piti mo tani wagaski tom 'boro'd mo dhali wathin thus jin isha tonthus ḵumma/ mo eya du mo tani a'di wagaski tonthus mo, haali/ 'peni mo jin isha to ka enthus eya du mo tani 'twa/ a'di ic̱iki gwo ka pije/ mo be.

Moŋḵa'b jin Ḵa'bu Isu/ mo be

46 Atinta yuḵa um aha/ ki Taṗa, Taṗa mo? dhali 'koki mii to gun ṯorka/ um mo? 47 Aris 'kwani 'baar mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ kun iiyini aha/ mo dhali ciḵ gwom pem mo dhali mii uni mo tani aha/ mina ṯor um gwo a'di jin wana e cikise/ mo be. 48 A'di wana e ki wathi/ jin nyaŋki gu'b mo, a'di ki c̱wany jis mo dhali a'di ki kar moŋḵa'b aṗo/ wosh mo dhali ka dhana gannu/ yi'de/ cuki mis mo tani dhali ki yi'de/ gac̱ki'da ṗo/ gu'b mo tani dhali a'di mol a'di yiḵin is mo haali/ a'di nyaŋkunu ki nyaŋ gana/ mo be. 49 Hili a'di jin ciḵ gwo mo dhali diki mii uni mo tani a'di wana e ki wathi/ jin nyaŋ gu'ba 'cesh 'te/ ki dar gi moŋḵa'b mo dhali ki yi'de/ gac̱ki'd mo tani dhali ki jahanne/ a'di biṯki'd mo dhali dhana barr c̱aan jin shinu is mo e gu'b c̱aan mo tani caaca mo be.

7

Çiŋkina/ ma Mancil ma Askar Iss 'Kwanim Pa Imudhe'd jin Waçkunu mo

1 'Ko'di a'di 'baarki'da ris gwom piti jin okina a'di mo e bwany'ceŋ 'kwani kun cik gwo mo tani a'di cicki'd mo e Paŋ Kapranahuum mo. 2 Dhala mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo a'di ta'd gi çiŋkina/ jin kara a'di ki jiŋ ŋa/ mo tani a'di 'ba'thki'd mo dhali 'disha 'twa/ mmowu mo be. 3 Dhali ki a'di cikki gwo goma Yesus mo tani a'di hashki a'di 'kwaniŋ gwanyjaka/ gi 'Kwani Yahuuda/ mo mmodot a'di mo mmoyayu/ mo dhali mmowaç çiŋkinam piti mo be. 4 Dhali ki uni pu'dkina Yesus mo tani uni ŋapki a'di mo mmodi'b a'di is ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: A'di ha me'd ki /e mini mii to yansan gom a'di mo be 5 haali/ a'di enki kal bana mo dhali a'di nyaŋki ana gu'b gi montul is bana mo be. 6 Dhala Yesus yaki'd mo nyakki uni mo. Ki a'di diki si'd pa is mo naskina/ tani amancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd hashki imugum piti e a'di mo mmo/o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalku/ ki mur is pini mo ma haali/ aha/ tana ji gi ha me'd mo yisa jin mina /e yayu/ eya galgin gu'b pem mo. 7 Wakan aha/ dinaki tosh ki aha/ tana ji gi ha me'd mo mmoyayu/ i /e mo. Hili oyi gwo mo ma dhali dhalki çiŋkinam pem minu waç mo. 8 Haali/ aha/ tana wathi/ jin karkunu 'ko'd e moshirr mo dhali i/askar 'koni me'd pem mo dhali aha/ okina jan 'deŋ kamu/ gwo mo ki: Yaku/ mo ma tani, dhali a'di yaki'd mo be, dhali e jaŋ kamu/ ki: Yayu/ mo ma tani, dhali a'di yaki'd mo be. Dhali e çiŋkinam pem mo tani ki: Miiyi to yansan mo ma tani, dhali a'di miiki a'di mo be. 9 Ka Yesus cikki gwo yansan mo tani a'di merki'd mo gom a'di mo dhali a'di ki tuka bor mo dhali owa waambuhany 'kwani gwo mo kun bathi a'di nsho'k mo ki: Aha/ tora um gwo mo ki aha/ dinaki gam jan 'deŋ kamu/ e 'Kwani ma Israyiil jin ta'd gi moŋgam gwo is jin wakansan mo be. 10 Dhali uni gwansan kun hashkunu mo tani uni dokki bway pa mo ka nyaŋ'ko'd mo tani uni gamki çiŋkina/ 'borkina is mo be.

Yesus 'De'kki Ya/ ma 'Bom jin Wun ma Kathim Piti mo e Pa Nayiin mo

11 Yan'ko'd ki 'dishe/ mo tani a'di yaki'd mo e 'peŋkuman bampa/ jin yuku ka Naayiin mo dhali nyakki imanciк a'di gwo mo dhali awaambuhany 'kwani caaca kagahara mo nyakki ii ki a'di mo be. 12 Ki a'di 'dishki 'twaŋkala goŋ 'peŋkuman bampa/ is mo tani hili mo mo ma, wathiŋ kamu/ jin wuki'd mo a'di kalkunu ka pije/ mo a'di ta jasi ya/ tal 'deŋ gana/ jin di'di kum mo dhala yim a'di wun ma kath mo. Dhali adhana buhany 'kwani caaca mo 'peni 'peŋkuman bampa/ nyakki 'ko ka yim mo be. 13 Dhali ki Tapa parki'da yim e mo tani a'di hilki'da hil ka 'thime/ apowa yim mo dhali owa yim gwo mo ki: Dhalku/ ki ko mo ma. 14 Dhali a'di pu'dki'd mo dhali ta aciny jwa is ki me'd mo dhali uni gun hankina ci mo tani doshkin naskina/ mo. Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wathin dhuru'c, aha/ ona /e gwo mo ki: Cuyi mis mo ma.

15 Dhali wathi/ jin wuki'd mo tani ça'bki'd ki mis mo be dhali a'di telki gwo 'pen mo mmowal 'twa/ mo. Dhali a'di ki çi a'di ki kum mo be. 16 Dhali moŋko/ is bu'th uni 'baar mo dhali uni karkina Arumgimis ki ca mo mmo/o gwo mo ki: Adhana mançi gwo ma Arumgimis a'di cukunu mo e bwam ana mo! Dhali, Arumgimis a'di butki'd e 'kwanim piti mo be! 17 Dhali gwo yansan gom a'di mo tani a'di yaki'd ki lala'th mo e bampa/ gi 'Kwani Yahuudiyya 'baar mo dhali eya ris bampa/ kun 'kon ka kukul is mo be.

Imanhashu mo 'Pena Yohaan mo jin Ta'da Manmiiya Mii ki Yi'de/ mo

18 Dhali imanciка Yohaan gwo uni torki a'di gwo mo goma ris to gwansan mo be. 19 Dhala Yohaan yukki imanciк gwom piti isu/ mo mmohash uni mo e Tapa mo mmo/o gwo mo ki: A/e ta a'di jin midi yayu/ mo 'taa? Walla aman mina hil jaŋ kamu/ mo? 20 Dhali ki 'kwani pu'dkin mo e a'di mo tani uni o a'di gwo mo ki: Yohaan jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo tani a'di hashki am i /e mo mmo/o gwo mo ki: A/e ta a'di jin midi pu'du/ mo 'taa? walla aman mina hil jaŋ kamu/ mo? 21 Dhali e mo çaan mo tani a'di waçki 'kwani ka ris mo kun 'kosha 'ba'th mo dhali kun doru ki isa nyor mo dhali ka rum thus kun nyo/on

mo dhali 'kwaniny ja'da/ ka ris wothkina
a'di mo mmomish mo mo be. 22 Dhali a'di
ki thok uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali
tora Yohaan gwo mo gom to kun parkina
um e mo dhali cik mo be ki 'kwani kun
tana ja'da/ mo bu'thki momish mom buni
mo dhali 'kwani kun ta ŋwol mo tani iin ki
sho'k mo dhali uni gun 'kosha monthus mo
tani dhelelkunu is mo be dhali uni kun tana
'diye/ mo tani cikki gwo mo dhali uni gun
wukin mo tani cukunu mis mo dhali uni
kun hatha'ko'd mo tani tanki gwom 'boro'd
jin cikunu uni mo be. 23 Dhali mom'bor mii
gom a'di jin diki gam to jin kol a'di mo e
aha/ mo be.

24 Ki 'kwani kun hash ma Yohaan iikin
mo tani a'di telki gwo 'pen mo mmo/
owa waambuhany 'kwani gwo mo isi gwo
goma Yohaan mo ki: Atinta i/iikina um
ka pije/ mo e mombwaasho mo mmo-
hil mo? Apil jin yikinkina 'tham is mo
'taa? 25 Atinta i/iikina um ka pije/ mo
mmopar e mo? Wathi/ jin hithi burrinye/
jin na'bula/ na'bul mo 'taa? Hili mo mo
ma uni gwansan kun 'kokin mo mmohi'th
burrinyeny jaro/ jaro/ mo dhali mmo'ko
'kom 'penkapan mo tani uni 'kon mo e gu'b
ma malik mo be. 26 Atinta i/iikina um ka
pije/ mo mmopar e mo? Amanci gwo ma
Arumgimis kadhamo/ mo 'taa? Nye, aha/
tora um gwo mo dhali amanbola manci
gwo ma Arumgimis kadhamo/ e mo. 27 A'di
yansan ta a'di jin 'kwarkunu gwo mo ki:

Hili mo mo ma. Aha/ hashkina agum bway
pem ntwa/a/ e jis/em pini mo,

a'di jin midi thoson bway pini ntwa/a/ gom
/e mo be.

28 Aha/ tora um gwo mo ki: E bwaman uni
gwansan kun dhodhu mo e bwam up mo
tani jan tal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin ca'd
jin bolki'da Yohaan e mo hili isi ciki/ a'di jin
pisi'd mo e Bampa/ ma Arumgimis mo tani
a'di i/ekki'd ki a'di mo be. 29 (Ki uni cikki
gwo gwansan mo tani aris 'kwani 'baar mo
dhali imantera thulpa/ karkina Arumgimis
ki a'di jin ta jaŋ kar/e mo mmomiikunu
uni ki yi'de/ mo ki mii yi'de/ jin miikin ma
Yohaan mo be. 30 Hili 'Kwani Parisiyiin dhali
imanmisha jo'd gwo mo tani uni ki puu gwo
jin di'da Arumgimis mbwa mo gom is buni
mo mmo'koki miiya mii ki yi'de/ ki a'di mo
be.)

31 'Kwani ma nyakum yil gwansan mo
tani miga/ dhu uni ka par 'ban kata mo?
Uni wana e kata mo? 32 Uni wana e ki uci
gun 'kon mo e mo ma suug mo dhali yuka
yuk ka rem 'kup mo ki:

Am pina athele/ gom um mo dhali um 'koki
sa mo be.
Am gwona mo mmomiiya cinthar mo tani
dhali um 'koki ko ki kony jwa mo.

33 Haala Yohaan jin ta'da manmii ki yi'de/
a'di pu'dki'd mo mmodiki shwa tonte/ mo
dhali mmodiki pi yimana mura'th jin ka/
u ki ŋah ŋah mo dhali um o gwo mo ki:
A'di ta'd ga ruma 'cesh mo be. 34 Ya/ gi
'Kwani a'di pu'dki'd mo dhali shwa to mo
dhali pi to mo dhali um o gwo mo ki:
Hili mo mo ma. Amanshwana te/ anyor
mo dhali aman'kosh ma su mo. A'di jin
ta'da mugu gi imantera thulpa/ mo dhali
imanmii miinthus mo. 35 Hili moyuk a'di
karu ka kar/e mo ki uci ma yimi 'baar mo
be.

Yesus A'di Di'd e Gu'b gi wathim Parisi jin Yuku ka Simaan mo

36 Wathi/ 'deŋ kamu/ 'peni 'Kwani
Parisiyiin a'di dotki a'di mo mmonyak
to shwa ki a'di mo dhali a'di cicki gu'b
gi Wathim Parisi mo dhali a'di ca'bki'da
tharabeesa mo be. 37 Dhali hili mo mo ma,
a'boma kamu/ 'peni 'peŋkuman bampa/
yan mo a'di ta'da manmii miinthus mo.
Ka yim da/ arki gwo ki a'di ca'bki'da
tharabeesa gi gu'b gi Wathim Parisi mo
tani a'di guyi'd turaŋ gasaas jin ta gi kush
jin din ma yina 'borga/ mo. 38 Dhali a'di ki
doshi bwampo/ a'di isho'k piti mo. A'di
ki ko mo. A'di ki tel mii 'pen mo mmoli/
a'di sho'k ki jabu'th em piti mo dhali a'di ki
shumut uni ka mur 'kup ma yim mo dhali
a'di ki pi sho'k piti 'twa/ mo dhali a'di ki
'kosh uni ka yina 'borga/ mo be. 39 Dhali
ki Wathim Parisi jin yukki a'di mo parki
a'di e mo tani a'di o gwo e is piti mo ki:
Wakki/ wathi/ yan ta'da amanci gwo ma
Arumgimis kadhamo/ mo tani a'di midi
'taki nyith mo mo ka 'bom yansan si'da/
ta'da 'bom jana mo jin taki a'di is is ki me'd
mo haala yim ta'da manmii miinthus mo

be. 40 Dhala Yesus thokki gwo mo dhali o
a'di gwo mo ki: Simaan, aha/ tana gi gwoŋ
kamu/ mo mmo/o /e mo. Dhali a'di ki thok
a'di gwo mo ki: Katinta mo Mantor Gwo
mo? 41 Wathin 'deŋ kamu/ ta'd gi 'kwani su/
mo kun 'kon ma mure/ m'ba/ mo. Jan 'de/
din ma mure/ ma riyaal* iss 'kwanimpa ka
karpaci 'ba/ mo dhali jamu/ ka riyaal† iss
wathimpa mmota iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd
mo. 42 Ki uni mol to ci ka nyaŋ'ko'd mo tani
a'di ki dhal uni su/ 'pen mo ka mure/ i'ba/
mo. Shwane/ jana 'peni bwam uni midi
en a'di ki nyanye/ mo? 43 Simaan thok a'di
gwo mo ki: Jan 'de/ jin toshka/ mo ki a'di
jin dhalkunu amure/ 'pen mo ki nyanye/
mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: /e o
gwo ki 'bore/ mo be. 44 Yan'ko'd a'di ki tu'k
'kup ka 'bom mo dhali owa Simaan gwo
mo ki: /e mishkina 'bom yansan mo 'taa?
Aha/ cickina gu'b pini mo tani dhali /e
diki ci aha/ yi'deŋ kamu/ mo ki sule/ mo
gom sho'k pem mo. Hila yim a'di ki li/
aha/ sho'k pem ki jabu'th em piti mo dhali
shumut uni ka mur 'kup piti mo be. 45 /e
diki ci aha/ mompi 'twa/ ki sule/ mo. Hili
'pena tee ki aha/ pu'dkina mo tani ayim
diki dak mo mmopi sho'k pem ki 'twa/ mo
be. 46 /e diki 'koshaa/ 'kup pem ka yin mo
be. Hila yim a'di 'koshki aha/ sho'k pem ka
yina 'borga/ mo be. 47 Wakan aha/ torkina
/e gwo mo ki miinthus ma yim kun takina
ris mo tani uni dhalkunuwa yim 'pen mo
haala yim enki'da en ki nyanye/ mo. Hili
a'di jin dhalkunu miinthus 'pen ki gwa'de/
mo tani a'di enki'da en ki gwa'd gwa'd mo
be. 48 Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki:
Miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo be.
49 Dhali yan'ko'd uni gwansan kun nyakki
'kowa tharabeesa nyakki a'di mo tani uni
telki gwo 'pen mo mmo/o e bwam uni 'cena
mo ki: Kaja yanne jin mishi dhal 'kwani
miinthus buni 'pen mo? 50 Dhali a'di ki owa
'bom gwo mo ki: Moŋgam gwo is pini a'di
wothki /e mo be. Yaku/ ki moŋku'th is mo
ma.

8

Upa Tiya Bathkina Yesus Isho'k mo

1 Yan'ko'd ki 'dishe/ mo tani a'di yaki'd
mo eya ris 'peŋkuman bampa/ 'baar mo
dhali bampa/ si'da/ mmoci gwo mo dhali
mmokal gwom 'boro'd gom Bampa/ ma
Arumgimis mo. Dhali uni 'kume'd i'ce'dka
su/ nyakki 'ko ki a'di mo. 2 Dhali upa
tiya si'da/ kun wothu/ 'pena rum thus kun
nyo/on mo dhali 'peni 'ba'th kun 'koshi uni
mo: Mariyam jin yuku gway ka Magdaliyya
'peni a'di jin urkunuwa rum thus kun nyo/
on pesu/ ka pije/ mo, 3 dhala Yuwanna jin
ta ash ma Kusi jin ta'da mandhu to goma
Hirodus mo dhala Susanna mo dhali unin
tiya ka ris mo kun ci to 'peni tom buni kun
mina uni mii ta mo.

Gwom 'Bi'th/e jin Onu goma Ka'bany To
jin Yeku mo

4 Dhali ka waambuhany 'kwani pu'dkin
mo mmontal 'de/ mo dhali 'kwani 'peni
bampa/ gi bampa/ mo pu'dkin mo e a'di
mo tani a'di ki tor uni gwo ki gwom 'bi'th/
e mo ki: 5 Amanyeka ka'bany to a'di ya'd
ka pije/ mo mmoyeka ka'bany tom piti mo.
Dhali ki a'di yekki'd mo tani aka'banya tiya
ta'kkini bway tur mo dhali uni yapkunu ki
sho'k mo dhali 'dii kun pen e momis mo
tani loski uni mo be. 6 Dhali kun tiya bitkin
mo e mowosh mo. Dhali ki uni can mo tani
uni shi'bilin mo hila/ haali/ mo ta toŋkor
gom uni mo be. 7 Dhali unin tiya bitkin mo
e bwam ma 'de/ mo dhali a'de/ can mo
nyakki uni mo tani dhali a'di ki koth uni
'kup mo be. 8 Dhali kun tiya uni bitkina
'cesh kun 'bora'bor mo dhali uni can mo
dhali dho'thkin ki iss 'kwanimpa imudhe'd
mo e emen gi cwalmana 'de/ mo. Ki a'di o
gwo yansan mo tani a'di yukki'da yuk mo
ki: A'di jin ta'd gi bwany'ce mo mmocik
gwo mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.
9 Dhali ki imancik a'di gwo dotki a'di gwo
mo gom 'pemen gi gwom 'bi'th/e yan ta'da
ta mo tani 10 a'di ki o uni gwo mo ki: E
um mo tani um cikunu gwo mo mmomish
gwo jin cinu ki jim bag mo gom Bampa/
ma Arumgimis mo, hili gom unin tiya mo
tani uni toru ki jim 'bi'th/e mo, wakan ki
uni gwansan kun mishi mo mo tani mini
'koki mish mo mo dhali uni kun cikki gwo
mo tani uni mini 'koki mish gwo 'ban mo
be. 11 Gwom 'bi'th/e a'di a'dihe/ mo be:

* 7:41 (b) tultumiyya † 7:41 (c) talatiin

Aka'bany to a'di ta gwo ma Arumgimis mo
be. 12 Dhali unin tiya kun bitkin mo e bway
tur mo tani uni ita uni gwansan kun cikki
gwo mo. Yan'ko'd tapa ma ruma 'cesh
pu'dki'd mo dhali 'do gwo 'pena dum buni
mo ki uni mini 'koki gam gwo is mo dhali
ki uni minu 'koki woth mo be. 13 Dhali
unin tiya kun bitkin mo e mowosh mo tani
uni ita uni gwansan, ki uni cikki gwo mo
tani bu'th a'di ki bwaŋ 'kunyu'd mo hila/.
Hili uni gwansan idar ga birman mo. Uni
gam gwo is mo ari'ceenne/ mo dhali ki mo
pu'dki'd jin paluwa pal mo tani uni ta'kkin
mo be. 14 Dhali gom uni gun bitkin mo e
bwam ma 'de/ mo tani uni ita uni gwansan
kun cikki gwo mo hili ki uni iikin mo e bway
buni mo tani uni kotha to gun noni 'twa/
mo dhali mo jin tanu pa gi pa mo dhali
to kun se 'kwani ki 'pen mo e moŋ'ko mo,
dhali maman buni 'koki is mo be. 15 Dhali
gwo gom uni gun ta'kkin mo eya 'cesh kun
'bora'bor mo tani uni ita uni gwansan kun
cikki gwo mo mmodhu uni ki 'bore/ mo
ka duŋ gana/ mo dhali ka dum 'borga/ mo
dhali uni ki dho'th maman ki mo jin 'kucu/
bwa mo ki 'kari'th mo be.

Moŋkush jin Kumu 'Kup ki Toŋ'kul Bwa mo

16 Wathiŋ kamu/ diki citha lamba/ mo
mmokum a'di 'kup ki 'kwa mo walla
mmokar a'di e bwaŋ 'kwariny ma ci mo,
hili a'di ki kar a'di apo/ tirkina/ mo ki uni
gwansan kun cicki gu'b mo tani mini par
moŋkush e mo be. 17 Haali/ toŋ kamu/ yisa
baguwa jin minu 'koki tor eya tente/ mo
walla jin 'dapu 'kup mo jin minu 'koki mish
mo dhali guyu/ ki moŋkush mo. 18 Hil ki
'bore/ mo ma, gwo jin cika um mo. Haali/
a'di jin ta'd gi to mo tani a'di minu ci ki
nyanye/ mo dhali 'peni a'di jin dara'd mo
tani to jin tosha a'di jin tana a'di mo tani
minu bu'th 'peni a'di mo be.

KoYesus dhali Ikam Piti mo

19 Dhali yan'ko'd kum dhali ikam piti uni
pu'dkin 'kup ki a'di mo dhali hili uni 'koki
'dish a'di is mo goma waambuhany 'kwani
mo be. 20 Dhali a'di torkunu gwo mo ki:
Kwan dhali ikam pini uni doshkina pije/
mo, ona bwa mo mmopar /e e mo be. 21 Hili
a'di o uni gwo mo ki: Ata'dam pem dhali
ikam pem ta uni gwansan kun cik gwo ma
Arumgimis mo dhali mii uni mo be.

Yesus Doshki'da Dhana Punthar 'Tham mo

22 Ka cima kamu/ mo tani a'di seki'da kur
mo nyakki imancik a'di gwo mo dhali a'di
ki o uni gwo mo ki: Dhalki ana 'citha/ gap
ki 'bana kamu/ ma al mo ma. Wakan uni
karkina kur 'pen mo be. 23 Dhali me'd jin
hashkina uni mo eya kur yi'de/ mo tani a'di
ishki e mo. Dhala punthar 'tham pu'dki'd
apo/ ma al yi'de/ mo dhali uni 'tu'dkina
yi'de/ bwa kur mo dhali uni 'kokin mo e
mo jin tagu wu mo be. 24 Dhali uni iikin
mo mmomer a'di e mo mmo/o a'di gwo
mo ki: Tapa, Tapa, ana 'ce'du/ sho'k mo.
Dhali a'di merki e mo dhali kucur 'tham ki
gwo mo dhali yi'de/ jin bir bakal mo. Dhali
uni dakkan mo dhali mo dosh ki biyuu mo
be. 25 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Mane
moŋgam gwo is bum mane? Dhali uni ko/
ki is mo be dhali uni merkin mo mmo/o
gwo ka rem 'kup mo ki: Wathi/ yan ta'da
ja sa/ haali/ a'di kanki 'tham gwo mo dhali
yi'de/ mo, dhali uni ha gwom piti e mo be.

Wathi/ gi Paŋ Gadara jin Bu'thkin ma Ruma 'Cesh mo A'di Wacu/ mo

26 Dhali uni merkin mo e bampa/ gi Paŋ
Gadara mo a'di jin di'd ka par 'twa/ ki Pany
Jaliil mo be. 27 Dhali ki a'di thulki'd ka 'cesh
mo tani wathiŋ kamu/ 'peni 'peŋkuman
bampa/ jin ta'd ga ruma 'cesh mo gamki
a'di 'kup mo. Haali/ isa gush mo tani
a'di diki hi'th burrinyeŋ kamu/ i/is mo
dhali a'di diki ca'b e gu'b mo, hili a'di
ca'bki'd mo e bwaman moŋ'kupaje mo. 28 Ki
a'di parki'da Yesus e mo tani a'di cuu'd
ki 'twa/ jin caaca mo dhali bita 'cesh mo
mbwambori a'di mo dhali o gwo mo ki
dhan 'twa/ jin caaca ki: /e mini mii aha/
katinta mo, Yesus jin ta Ya/ ma Arumgimis
jin Cayaa/ e ki Ca mo? Aha/ 'thokina /e
mo ki dhalku/ ki tocaa/ 'kus mo. 29 Haali/
a'di kanki'da rum thus jin nyo/o'd gwo
mo mmoya ka pije/ mo 'peni wathi/ mo.
(Haali/ me'd ka ris a'di bu'thki a'di mo
dhali a'di karkunu mo mmoji mo dhali a'di
dekkunu ka jindhiir mo dhala makkiya mo,
hili a'di 'ce'dki mondek mo dhali a'di urkin
ma ruma 'cesh ka pije/ mo e bwam ma
si'b mo.) 30 Yan'ko'd Yesus ki dot a'di ki:

Gway pini yuku kata mo? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Karis mo. Haali/ ama'dinya ruma 'cesh uni sekini a'di mo be. 31 Dhali uni 'thoki a'di mo mmodiki kan uni gwo mo mmo/ii mo e bwany jisa 'kulga/ mo. 32 Dhali hili ama'diny kuthar caaca shwani 'bambala wosh mo dhali uni 'tho a'di mo mmodhal uni bway mo mmose i uni gwansan mo be. Wakan a'di dhalki uni bway mo be. 33 Dhali yan'ko'd aruma 'cesh iikin ka pije/ 'peni wathi/ mo dhali cic mo e bwam kuthar mo dhali ama'diny kuthar uni yakina ŋwaca/ mo ka luŋgu'b mo eya gapa al jin 'kula'kul mo mbwaman ma al mo dhali uni loskunu mo be.

34 Ki imanhil kuthar parki a'di jin mi-ikunu e mo tani uni son mo dhali tor a'di e 'peŋkuman bampa/ mo dhali e pa 'baar mo. 35 Dhali yan'ko'd 'kwani iikin ka pije/ mo mmopar to jin miiki'd e mo dhali uni pu'dkina Yesus mo dhali uni ki gam wathi/ 'peni a'di jin pikin ma ruma 'cesh ka pije/ mo mmoca'b e sho'k ma Yesus mo mmodi ki burrinye/ i is mo dhali mmoca'b ka dum 'boro'd mo dhali uni 'kokin mo mmoko/ is mo be. 36 Dhali uni gwansan kun parki a'di e mo tani torki uni gwo mo gom a'di jin bu'thkin ma ruma 'cesh mo tani a'di wackunu mo be. 37 Dhali yan'ko'd aris 'kwani kun 'kona bampa/ ki jiŋ 'kam mo e Paŋ Gadara mo tani uni dotki a'di mo mmoya mo 'peni uni mo haali/ uni butha moŋko/ is jin caaca kagahara mo. Wakan a'di seki'd mo e bwam ma kur mo dhali dok ka nyaŋ'ko'd mo be. 38 Wathi/ jin yakin ma aruma 'cesh ka pije/ mo 'peni cine/ mo tani dotki a'di mo mmo'taki nyak ya ki a'di mo. Hili a'di hashki a'di mo mmo/o gwo mo ki: 39 Dokku/ bway pam pini mo ma dhali tora ris to jin miikin ma Arumgimis i /e mo. Dhali a'di yaki'd mbway mo mmotora ris to gwansani 'baar mo eya ris 'peŋkuman bampa/ gom tony caaga/ jin miikin ma Yesus gom a'di mo be.

'Bwa/ ma Yaa/irus dhala 'Bom jin Ta'da Yesus 'Twaman Burrinyem Piti Is ki Me'd mo

40 Dhali ka Yesus dokki'd ka nyaŋ'ko'd mo tani awaambuhany 'kwani hanki a'di mo haali/ uni 'kokin mo mmocor a'di mo be. 41 Dhali wathiŋ kamu/ pu'dki'd mo jin yuku gway ka Yaa/irus mo. A'di ta tapa gi gu'b gi montul is mo, dhali a'di ki bita 'cesh e sho'k ma Yesus mo mmoŋap a'di mo mmoya bway gu'b piti mo be. 42 Haali/ a'di ta'd gi jasi 'bwa/ jin di'd 'deŋ gana/ mo. A'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo ki cam piti mo dhali ayim muru'di wu mo be.

Ki a'di yaki'd mo tani 'kwani kalki a'di ka bor mo be. 43 Dhala 'boma kamu/ jin gus ma bas ki yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali a'di molu wac mo ki miiŋ kamu/ mo. 44 A'di pu'dki'di bwampo/ a'di mo dhali ta a'di 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo, dhali ki jahanne/ abas ma yim jin guski'd mo tani dakki'd mo be. 45 Dhala Yesus ki o gwo mo ki: Kaja a'di jin tayaa/ is ki me'd mo? Ki uni 'baar mo urki gwo mo tani Buterus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, awaambuhany 'kwani caaca kagahara kal /e ki is mo dhali yap /e mo. 46 Hila Yesus o gwo mo ki: Jin tal 'deŋ kamu/ taki aha/ is ki me'd mo, haali/ aha/ nyitha ki mom'bi'th yaki'd mo 'peni aha/ mo be. 47 Dhali ka 'bom mishki'd ki a'di 'kokunu ki mol mo tani ayim pu'dki'd mo dhali deena is kagahara mo dhali bita 'cesh mo ibwambori a'di mo dhali a'di ki tor gwo mo e bwambori 'kwani 'baar mo mmotana a'di a'di is ki me'd mo dhali mmowackunuwa yim ki jahanne/ mo be. 48 Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: 'Bwa/ um, moŋgam gwo is pini wacki /e mo be. Yaku/ /e ki moŋku'th is mo ma.

49 Ki a'di di'd mmotor gwo mo tani wathi/ 'peni gu'b gi tapa pu'dki'd mo dhali o gwo mo ki: 'Bwa/um pini a'di wuki'd mo be. Dhalku/ ki mura amantor gwo adu is dok/ e mo. 50 Hila Yesus, mmocikkina a'di gwo yansan mo tani thokki a'di gwo mo mmo/ o ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Gami gwo is mo 'te/ dhala yim minu wac mo be. 51 Dhali ki a'di pu'dki'd mo e gu'b mo tani a'di diki dhal jan 'deŋ kamu/ bway mo mmocic nyakki a'di mo, hili jasa Buterus dhala Yohaan dhala Yakuub mo dhali com ma 'ci mo dhali kum ma 'ci mo be. 52 Dhali aris uni gun gwokin mo dhali kun miikina pure/ mo goma yim mo tani, hili a'di o gwo mo ki: Dhalku/ ki ko mo ma haala yim yisa wu'd mowa, hili a'di ishi e mo be. 53 Dhali uni ki pe'th a'di mo mmomisha uni ka yim a'di wuki'd mo be. 54 Hili a'di ki budha yim ki me'd mo. A'di ki yuka yuk mo mmo/o gwo

mo ki: Ari nyara/, cuyi mis mo ma. 55 Dhali
shi/in ma yim dokki'd mo dhali ayim cuki
mis ki jahanne/ mo dhali a'di kanki gwo
mo ki to minu mii mii mo mmoci ayim
mmoshwa mo be. 56 Dhali icom ma yim uni
'kokin mo mmomer mo be. Hili a'di kanki
uni gwo mo mmo'koki tor wathiŋ kamu/
a'di jin miikunu mo be.

9

Uni kun Hashu ka 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo

1 Dhali a'di ki yuk uniŋ 'kume'd i'ce'dka
su/ mmontal 'de/ mo dhali a'di ki ci uni
mom'bi'th mo dhali moshirr mo apowa
risa ruma 'cesh mo dhali mmowaça ris
mom'ba'th mo. 2 Dhali a'di hashki uni mo
ka pije/ mmoci gwo mo gom Bampa/ ma
Arumgimis mo dhali mmowaça wac mo be.
3 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ ki
kal to gom iim bum e bway mo ma, dhalku/
ki kal cwa mo walla kucaŋ mo walla maa
mo mo walla guurush mo, dhali dhalku/ ki
ta gi burrinyem bwamani su/ mo. 4 Dhali
e gu'b yin jin mina umi cic mo tani 'koyi
mmattaan mo ma dhali 'peni mattaan mo
tani iiku/ mo ma. 5 Dhali e mo yin jin mina
'kwani 'koki bu'th um mo tani ki um murini
dhal pa çaan 'pen mo tani piri abuhany
'peni sho'k bum mo ma. A'di ta gwo jin onu
apo/ uni mo be. 6 Dhali uni iikin mo dhali
ii mo e bampa/ 'baar mo mmoci gwom
'borga/ mo dhali mmowaça wac mo e mo
'baar mo.

Mowu ma Yohaan jin Ta'da Manmiiya Mii ki Yi'de/ mo

7 Dhali ka Hirodus jin ta'da ra/ iis rub
cikki'da ris to gwansan kun miikunu mo
tani a'di dumbulki mo mo haali/ gwo ona
'kwanin tiya mo ka Yohaan a'di 'de'kkunu
mo 'peni mowu mo. 8 Dhali kun tiya o gwo
mo ki Iliyya a'di piki'd mo dhali 'kwanin
tiya o gwo mo ki a'di ta jan 'de/ 'peni
imanci gwo ma Arumgimis ka dhamo/ mo
a'di cukunu mis mo.
9 Hirodus o gwo mo ki: AYohaan a'di
i'citha/ 'kup moyi. Hili wathi/ yansan
ta'da ja mo jin cikkika/ aris to kun wakan
mo? Dhali a'di ŋapki'da ŋap mo mmopar
a'di e mo be.

*Mmoci 'Kwani Alaapi Mudhe'd Ton*te/ mo

10 Dhali e mondok jin dokkina imand-
hunu ki she/ mo tani uni torki a'di to
kun miikina uni mo be. Dhali a'di ki sus
uni mo dhali uni ki ii mo uni 'cena mo e
'peŋkuman bampa/ jin yuku ka Beetsayda
mo be. 11 Dhali ka waambuhany 'kwani
da/arki gwo mo tani uni bathki a'di isho'k
mo dhali a'di hanki uni mo dhali tor uni
gwo mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo
dhali wac uni gwansan kun mini mii ta gi
mowac mo be. 12 Dhali ka tente/ di'd mo
mmogala bi mo tani uniŋ 'kume'd i'ce'dka
su/ mo pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki:
Hashka waambuhany 'kwani bway pa mo
ma mmo/ii bampa/ mo dhali pa kun 'kon
ka kukul is mo mmo/ish mo dhali mmogam
tonte/ gom bway mo haali/ ana 'kona mo
mmahan mo e mo jin dar gi 'kwani mo be.
13 Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Um mini ci
uni tonte/ mmoshwa mo. Dhali uni thok
a'di gwo mo ki: Ana dara gi to ki nyanye/
mo jasi maaŋkuthu'di mudhe'd mo dhali
to yi'de/ isu/ mo isi ciki/ ana mina mii ii
mo dhali yol tonte/ goma ris 'kwani kun
wakansan mo be. 14 Haali/ uni wana e ki
iss 'kwanimpa gwas alaapi mudhe'd mo.
Dhali a'di ki o imanciк a'di gwo gwo mo
ki: Tuci uni mmo'ko 'pena 'cesh mo ma, e
moŋ'kom buni ki iss su/ i'ce'dka 'kume'd
mo ki she/ ki she/ mo be. 15 Dhali uni
miiki a'di wakan mo dhali dhu uni 'baar
mo mmo'ko 'pena 'cesh mo be. 16 Dhali a'di
bu'thki maaŋkuthu'di mudhe'd mo dhali to
yi'de/ isu/ mo dhali a'di ki 'de'k e ki mis
mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd
uni mo dhali a'di di'd mmociki uni mo ki
imanciк a'di gwo mo mmodhu ibwambor
ma waambuhany 'kwani mo be. 17 Dhali aris
uni 'baar mo shwakin mo dhali 'kokunu mo
mmokap mo be. Dhali uni ki tul uni is mo
kun urki 'kup mo dhali uni 'tu'dkina nura/
i'kume'd i'ce'dka su/ mo ki 'pisira/ maa mo
be.

*ABu*terus A'di Torki Mii eya Tente/ goma Yesus mo

18 Dhali a'di warki'd mo ki a'di di'd mo
mmo'tho mo a'di 'de/ mo tani imanciк a'di
gwo nyak 'ko ki a'di mo dhali a'di ki dot uni
gwo mo ki: Ki 'kwani o ki aha/ tana aja mo?
19 Dhali uni thok a'di gwo mo ki: Ka Yohaan
jin ta'da manmii ki yi'de/ mo ti. Kun tiya
o gwo mo ki: Ki Iliyya mo, dhali kun tiya

o gwo mo ki: Ki jan ’de/ ’peni imanci gwo
ma Arumgimis kadhamo/ mo jin cukunu
mo. [20] Dhali a’di ki o uni gwo mo ki: Hili
um o ki aha/ tana aja mo si’da/? Dhala
Buterus thok a’di gwo mo ki: AKristhos ma
Arumgimis mo be. [21] Hili a’di kanki uni gwo
mo dhali kan uni gwo ki kan gana/ mo ki
uni mini dhalku/ ki tor gwo yan ki wathin
’deŋ kamu/ mo [22] mmo/o gwo mo ki: Ya/ gi
’Kwani mina isi mii ’kosh ka nyor mo gom
to ka ris mo dhali minu wak mo ki ’kwaniŋ
gwanyjaka/ mo dhali ki igasiis mo dhali
iman’kwar to mo dhali a’di minu ’kosh jwa
mo dhali ka cim kwara mo tani a’di minu
piyu/ mo be.

Yesus Torki Wum Piti Ntwa/a/ mo

[23] Dhali a’di ki owa ris ’kwani ’baar
mo gwo mo ki: Wakki/ wathiŋ kamu/
midi yayu/ mmobath aha/ isho’k mo tani
dhalki a’di non is piti mo ma dhali ’de’k
cwany’cithan dhul piti mo dhali bath aha/
m’pen mo be. [24] Haali/ a’diyin jin midi woth
mondiki/em piti mo tani midi this a’di e mo
dhali a’diyin jin midi this mondiki/em piti
e mo gom gway pem mo tani a’di midi woth
a’di mo be. [25] Haali/ to jin nyo/a wathi/ mo
tani ta’da tinta mo wakki/ a’di midi jar e e
to gi mony’ceshi ’baar mo dhali this e mo
walla ’ce’d sho’k mo ki is piti mo. [26] Haali/
a’diyin jin ’thena is ki aha/ mo dhali ki
gwom pem mo tani e a’di si’da/ Ya/ gi
’Kwani mina isi ’the mo ki a’di midi pu’du/
mo e monycam piti mo dhali ki monyca
ma Ababa mo dhali ki iman’doyu gwom piti
kun kogu mo. [27] Hili aha/ tora um gwo ka jiŋ
gana/ mo ki ’kwanin tiya doshkini mahan
mo kun mini ’koki nyok mowu ntwa/a/ mo
ki uni mini par Bampa/ ma Arumgimis e
mo be.

Mmowarkin ma Yesus Jamas Piti mo

[28] Dhali ki mo wana e ka cim pekwara
ŋ’ko’di gwo gwansan kun okina a’di mo
tani a’di ki susa Buterus nyakki a’di mo
dhala Yohaan dhala Yakuub mo, dhali sus
uni bway ’kuwosh jin turatur mo mmo’tho
mo. [29] Dhali ki a’di diki’d mo mmo’tho mo
tani jamas gi jis/em piti jin pikina a’di mo
tani aŋkala/aŋkal mo dhali burrinyem piti
warki’d ki ra/ ra/ mo dhali ki bany bany mo
be. [30] Dhali hili ma, ’kwani su/ nyakkina tor
tor ki a’di mo be, a’di jin ta’da Musa dhali
Iliyya mo be. [31] Uni gun pikin mo e monyca
mo dhali uni ki tor gwo mo gom yam piti
jin mina a’di ya mo, a’di jin mina a’di ithim
mo e Pa Urushaliim mo. [32] Buterus dhali uni
gwansan kun nyakki ’ko ki a’di mo tani uni
’ce’da e is mo hili uni ’kokin mo mmorash
e mer mo dhali uni parki monycam piti e
mo dhali ’kwani su/ gwansan kun doshkin
mo nyakki a’di mo be. [33] Dhali ki ’kwani
su/ iikin mo ’peni a’di mo tani Buterus
o’da Yesus gwo mo ki: Tapa, a’di ’boro’d
gom aman mmo’kona aman mmahan mo
be. Dhalki aman nyaŋa um ciŋa/ ikwara
mo ma, ’de/ gom /e mo dhali ’de/ goma
Musa mo, dhali jaŋ kamu/ ’de/ gom Iliyya
mo, haali/ a’di mol gwo jin ona a’di mo.
[34] Dhali ki a’di o gwo yansan mo tani arak
pu’dki’d mo dhali ’kam uni is ka la mo.
Dhali uni ’kokin mo mmoko/ is mo me’d
jin cickina uni e bwam ma rak mo. [35] Dhali
’twa/ pu’dki’d mo ka pije/ ’peni bwam ma
rak mo mmo/o gwo mo ki: Yan ta Ya/m
pem mo, jim pem jin kwanyka/ mo. Ciki
a’di gwo mo ma. [36] Dhali ki ’twa/ okunu gwo
mo tani Yesus gamkunu a’di ’de/ mo. Dhali
uni ’kon ki shwam mo dhali tor wathiŋ
kamu/ ’de/ gwo mo ka cim gwansan yisa
ma e to jin parkina uni e mo.

Yesus A’di Wacki’da ’Ci jin Bu’thkin ma Rum Thus jin Nyo/o’d mo

[37] Dhali ka cim jiŋ ’ko’d mo tani ki uni
thulkin ka ’cesh ’peni wosha turga/ mo
tani awaambuhany ’kwani caaca kagahara
mo gamki a’di ’kup mo be. [38] Dhali hili
mo mo ma, wathiŋ kamu/ ’peni bwam ma
waambuhany ’kwani a’di cuuki’d mo ki:
Mantor Gwo, aha/ yuka /e mo mmohila hil
apo/ ya/m pem mo. Haali/ a’di ta ya/m
pem jin di’d tal ’deŋ gana/ mo. [39] Dhali hili
ma, arum thus bu’thki a’di mo dhali a’di
ise/ ki cuu kagahara mo dhali a’di ki pesh
mo ntagi a’di mii’da gabusha mo dhali a’di
mompola is ki mombol mo dhali a’di dita
mii mo mmodhal a’di ’pen mo. [40] Dhali aha/
yukkina imanciк /e gwo mo mmo/ur a’di
ka pije/ mo tani hili uni mol a’di mii mo
be. [41] Yesus thok a’di gwo mo ki: Ayy um
’kwani kun atha moŋgam gwo is ki ath mo
dhali kun caca/ ii ki caca/ mo eya nyakum
yil bum mo tani aha/ mina di ka cim ekata

mo e um mo dhali 'dim 'kup e um mo? Susi
ya/m pini mmahan mo ma. 42 Ki a'di di'd
mmoyayu/ mo tani aruma 'cesh ki mombol
a'di is mo dhali pesh a'di mo. Hila Yesus
ki kucura rum thus jin nyo/o'd ki gwo mo
dhali a'di ki waca 'ci mo dhali a'di ki ci a'di
ka nyaŋ'ko'd e com mo. 43 Dhali aris 'kwani
'baar mo 'kokin mo mmomer mo gom mo/
ek ma Arumgimis mo be.

Dok/ e aYesus A'di Torki Mowum Piti Ntwa/a/ mo be

Hili ki uni 'kokin mo mmomer mo goma
ris to 'baar mo jin miikina a'di mo tani a'di
ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: 44 Dhalki
gwo gwansan hur bwany'cem bum mo ma,
haali/ Ya/ gi 'Kwani minu ci mo e me'd
gi 'kwaniny'cesh mo. 45 Hili uni 'koki mish
gwo yansan 'ban mo jin okina a'di mo dhali
gwo yan a'di bagkunu mo 'peni uni mo ki
uni mini 'koki nyith a'di mo dhali uni ko/
a'di mo mmodot a'di gwo mo gom gwo
yansan mo be.

Kaja A'di Icade?

46 Dhali gwo jin wala uni cuki'd mo e
bwam uni mo mmo/o gwo mo ki: Kaja a'di
ica'd ki tiya i bwam uni mo? 47 Hili ka Yesus
nyithki gwo kun kuluma uni eya dum buni
mo tani a'di ki bu'th ara 'ci mo dhali kar a'di
e 'ko'd gwar piti mo 48 dhali o uni gwo mo ki:
A'diyin jin midi bu'th ara 'ci yansan ki gway
pem mo tani a'di bu'thki aha/ mo be dhali
a'diyin jin midi bu'th aha/ mo tani bu'thki
a'di a'di jin hashi aha/ mo haali/ a'di jin
midi pis mo mbwam umi 'baar mo tani a'di
ta jan tal 'de/ jin caaca mo be.

A'di jin Diki Di Apo/ Um mo tani A'di Ta A'di gom Um mo be

49 Dhala Yohaan thok a'di gwo mo ki:
Tapa, am mishkina wathiŋ kamu/ urki'da
ruma 'cesh ka pije/ ki gway pini mo dhali
aman nonkina a'di mo haali/ a'di diki bath
ana isho'k mo be. 50 Hila Yesus thok a'di gwo
mo ki: Dhalku/ a'di ki non mo ma, haali/
a'di caan jin diki di apo/ um mo tani a'di
ita a'di gom um mo be.

Yesus Kucurki'da Yakuub dhala Yohaan mo be

51 Ki mom piti 'dishkina 'twa/ mo jin
minu bu'th a'di mo tani a'di ki kar jis/
em piti mo mmoya bway Pa Urushaliim
mo. Dhali a'di ki hash iman/ii ntwa/a/ ki
a'di mo. 52 Dhali uni iikin mo dhali cic mo
e Bampa/ gi Pan Saamira mmothoson to
gom a'di mo be. 53 Hili 'kwani 'koki bu'th
a'di mo haali/ jis/em piti karkina a'di mo
'kup ki Pa Urushaliim mo be. 54 Dhali ki
imancik a'di gwo jin ta'da Yakuub dhala
Yohaan parki a'di e mo tani uni o a'di gwo
mo ki: Tapa, /e ŋapi aman mo mmokan o'd
gwo mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis
mo dhali shwa uni mo 'taa? 55 Hili a'di
tu'kki'da bor mo dhali kucur uni ki gwo mo
be. 56 Dhali uni iikin mo e bampaŋ kamu/
mo.

Uni kun Mini 'Taki Batha aYesus Nsho'k mo

57 Me'd jin iikina uni e bway tur ki sule/
mo tani wathiŋ kamu/ ki o a'di gwo mo ki:
Aha/ mina bath /e m'pen mo e mo 'baar
mo jin mina /e iya mo be. 58 Dhala Yesus
ki thok a'di gwo mo ki: Amak uni ta gi jis
mo dhali 'dii kun pen e momis mo tani ta
gi gu'b mo. Hili Ya/ gi 'Kwani a'di dar gi
mo mo mmokar 'kup piti nycine/ mo be.
59 Dhali e wathiŋ kamu/ a'di ki o a'di gwo
mo ki: Bathi aha/ m'pen mo ma. Hili a'di
ki o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ yana
ntwa/a/ mo dhali kan ababam pem mo.
60 Hili a'di ki o a'di gwo mo ki: Dhalki jwa uni
kan ceny jwam buniŋ gana/ mo ma. Hili
gom /e mo tani yayi mo dhali tor Bampa/
ma Arumgimis eya tente/ mo. 61 Dhali jan
'deŋ kamu/ o a'di gwo mo si'da/ ki: Aha/
mina bath /e nsho'k mo Tapa. Hili dhalki
aha/ ona gwo ntwa/a/ mo mmotak uni
gwansan kun 'koni gu'b pem mo. 62 Yesus ki
o a'di gwo mo ki: Jaŋ kamu/ yisa di'd 'deya
jin karki me'd piti apo/ to jin goru a'cesh
mo dhali mmohil ka isaŋ'ko'd mo a'di jin
midi ha me'd mmo'kosh jwa ki Bampa/ ma
Arumgimis mo.

10

Uni kun Hashu ki Issi Kwara I'ce'dka 'Kume'd mo

1 'Ko'di to gwansan mo tani Tapa lakki
'kwanin tiya i/issi kwara i'ce'dka 'kume'd
mo dhali a'di hashki uni mo ntwa/a/ ki a'di
mo ka susu/ susu/ mo e bampa/ 'baar mo
dhali e mo 'baar mo jin mura a'di ki is piti
mmoyaku/ mo. 2 Dhali a'di ki o uni gwo mo

ki: Bwam mondhe'd ishki'd ka enthus mo,
hili imanmiiya ṯu'c mo tani uni 'koni daḵa/
mo. Haali/ a'di wakan mo tani 'thoyi mo
ma, ki Taṗa gi bwam mondhe'd midi hash
imanmiiya ṯu'c piti mo e bwam mondhe'd
piti mo be. 3 Iiku/ i bway bum mo ma. Hili
mo mo ma, aha/ mina hashki um mo me'd
ushi ḵa'bal mo e bwam ma wu mo. 4 Dhalka
jisilaan ki ḵal mme'd mo walla ḵucaŋ mo,
walla aṗpa/ mo, dhali dhalki wathin 'deŋ
kamu/ ḵi the me'd mbway mo ma. 5 E gu'b
yin jin mina umi ciḉ mo tani oyi gwo nṯwa/
a/ mo cikise/ ki: Moŋḵu'th is midi di e gu'b
yansan mo. 6 Dhali waḵki/ ya/ gi moŋḵu'th
is di'd e mun mo tani moŋḵu'th is bum mini
si/is aṗo/ a'di mo, hili waḵki/ a'di diki di
mo tani a'di minu doḵku/ um mo. 7 Dhali
'koyi e gu'ba ṯal 'de/ yan mo mmoshwa to
mo dhali mmoṗi to mo a'di jin mina uni iḉi
um mo, haali/ amanmiiya ṯu'c minu mii ḉi
to jin ha me'd ka ṯu'c piti mo. Dhalku/ ki
tan gu'b mo ma. 8 E bampa/ yin jin mina
umi ciḉ mo tani dhali 'kwani ki bu'th um
mo tani shwayi tonṯe/ jin minu kara bori
um mo. 9 Waḉi uni gun 'bathan e bampa/
yan mo dhali oyi uni gwo mo ki: Bampa/
ma Arumgimis a'di ṗu'dki'd ki 'dishe/ e
um mo. 10 Dhali e bampa/ yin jin ciḉkina
um mo dhali uni 'koki bu'th um mo tani
iiyi i bway tur piti mo dhali oyi gwo mo
ki: 11 Bu'da 'cesh gi bampam bum yansan
mo tani jin mu'thkina aman ki sho'k bam
mo tani aman dhi'thkina a'di aṗo/ um mo.
Bahili mishi mo mo ma, ki Bampa/ ma
Arumgimis midi ṗu'du/ ki 'dishe/ mo be.
12 Aha/ ṯora um gwo mo ki a'di mina 'twa/
si'd mo yisa gom Pan Saduum mo ka tee
ḉaan mo me'd bampa/ ḉaan mo be.

Wayyi e 'Peŋkuman Bampa/ kun Ushkina Du Ri'c Is mo

13 Wayyi e um gi Paŋ Kurasiin mo, wayyi
e um gi Pam Beeṯsayda mo, haali/ waḵka
dhan miim 'bi'thga/ kun miikunu mo e um
mo tani minu 'taki mii mo e Pan Sur mo
dhali Pan Saydaa/ mo tani uni mini 'taki
rica du is kadhamo/ mo mmo'ko e bur-
rinyen shawaal mo dhali bwam 'piny mo.
14 Hili a'di mina 'twa/ 'dish mo gom gwon
dwall gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo
mmobol um e mo be. 15 Dhali um 'kwani
gi Paŋ Kaṗranahuum mo minu 'de'k um
me'd momis mo 'taa? Um minu 'doyu/ ka
luŋgu'b eya Haawiya mo be.
16 A'diyin jin ciḵki um gwo mo tani a'di
ciḵki aha/ gwo mo be dhali a'di jin waḵki
um mo tani a'di waḵki aha/ si'da/ mo be.
Dhali a'di jin waḵki aha/ mo tani a'di waḵki
a'di jin hashki aha/ mo be.

Mondoḵ kun Doḵkina Uni Issi Kwara I'ce'dka 'Kume'd mo

17 'Kwanimpa issi kwara i'ce'dka 'kume'd
mo tani uni doḵkini a'di mo ki bwaŋ 'kun-
yga/ mo mmo/o gwo mo ki: Taṗa, aruma
'cesh uni haki gwom bam e ki gway pini mo
be. 18 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/
ṗarkina Seṯaan e mo biṯki'd mo me'da wara
sho'k mo 'peni momis mo.
19 Hili mo mo ma, aha/ ḉikina um moshirr
mo mmose tasha/ shoka ṗo/ mo dhali
a'daḵ mo dhali aṗowa ris mom'bi'th gi uni
gun ta 'kuṗ mo, dhali toŋ kamu/ yisa di'da
jin midi shi/ um is mo be. 20 Hili mo mo
ma, dhalku/ bwa ki 'kuny mo gom mii yan
mo, ka ruma 'cesh haki gwom bum e mo,
hili 'kunyi bwa mo ma, gom gway bum kun
'kwarkunu mo e momis mo.

Yesus 'Kunykina Bwa mo

21 Dhali e mo yansan mo tani a'di 'kunyk-
ina bwa mo e Shi/in Dheleladhelel mo dhali
o gwo mo ki: Aha/ 'bora /e bwa i is mo,
Ababa, Taṗa gi momis mo dhali mony'cesh
mo, ki /e bagkina aris to gwansan 'peni
uni gun yuḵayuḵ mo dhali kun mishi gwo
'ban mo dhali /e ki ṯor uni eya tente/ mo
ki uni gun ta uḉi mo be. Nye, Ababa, gom
ku gi wakan mo tani bwam ma 'them pini
a'di a'dan mo be. 22 Aris to 'baar mo ḉikunu
aha/ mo ka Ababam pem mo, dhali wathiŋ
kamu/ yisa mishi mo mo ki Ya/ a'di ta'da
aja mo, hili isi ciki/ Ababa mo be, walla
Ababa a'di ta'da aja mo, hili isi ciki/ Ya/ mo
dhali ma a'din 'de/ yin jin mina Ya/ ikwany
mo tani mina a'di iṯor a'di i e mo be.
23 Yan'ko'd a'di ki ṯu'k 'ban mo dhali o
imanciḵ a'di gwo gwo mo uni 'cena ki:
Mom'bor mii gom e mo uni gun mishi to
gun misha um mo. 24 Haali/ aha/ ṯora
um gwo mo ki imanḉi gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo kun tana ris mo dhali imaliḵ
si'da/ mo, uni ona bwa mo mmoṗar to e mo
kun ṗara um e mo dhali uni 'koki mish a'di

mo dhali mmocik a'di jin cika um mo tani dhali uni 'koki cik a'di mo be.

Wathi/ gi Pan Saamiram 'Borga/ mo

25 Dhali hili mo mo ma, amanmisha jo'd gwoŋkan doshki'd ki mis mo mmokar a'di mo mmopal ki gwo mo ki: Mantor Gwo, aha/ mina mii atinta mo mmota gi mal gi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo? 26 Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Gwo wakata 'kwarkunu mo e gwoŋkan jin cinu mo? Ji gi wakata ideŋkina /e e mo? 27 Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: /e mini en Tapa Arumgimis pini mo ka dum pini 'baar mo dhali 'ka kashiram pini 'baar mo dhali ki 'bi'th pini 'baar mo dhali ki bwam pini 'baar mo, dhali amannyak ca'b pini mina /e i/ en me'd is piniŋ gana/ mo be. 28 Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: /e thokki gwo ki 'bore/ mo be. Rashi yansan mii mo ma, dhali /e mini di ki e mo be.

29 Hili a'di dina gwo mbwa mo mmokar is piti me'd wathi/ jin ta jaŋ kar/e ki is piti mo. A'di ki owa Yesus gwo mo ki: Dhali aja a'di ita'da amannyak ca'b pem mo? 30 Yesus thok gwo mo ki: Wathiŋ kamu/ yaki'd ka luŋgu'b 'peni Pa Urushaliim mo e Pa Ariiha mo. Dhali a'di 'kamkina 'kwanin 'di/ 'kup mo. Uni ki bu'th tom piti 'baar mo dhali dor a'di mo, dhali uni ki ii mo dhali dhal a'di mo mmodikina a'di eny jwa mo. 31 Dhali e ya ma gasiis jin yana a'di iya ka luŋgu'b mo e bway tur mo tani dhali a'di ki par a'di e mo dhali a'di ki per bway tur ki 'bana kamu/ mo. 32 Wakan si'da/ Wathi/ Lawi ki a'di pu'dki'd mo e mo yan mo dhali par a'di e mo tani a'di ki per ki bway ki 'bana kamu/ mo. 33 Hili Wathi/ gi Pan Saamira a'di yaki'd ki yampe mo tani a'di pu'dki'd mo e mo jin dina a'di mo, dhali ki a'di parki a'di e mo tani a'di ki hil a'di ka 'thime/ mo 34 dhali ya i a'di mo dhali a'di ki ya i'tam jamam piti mo dhali wol a'di ayin nycine/ mo dhali yimana mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah mo. Dhali yan'ko'd a'di ki kar a'di apo/ thuluny piti mo dhali a'di ki sus a'di e gu'b yilkina/ mo dhali a'di ki mii miim pa gom a'di mo be. 35 Dhali ka cim jiŋ 'ko'd mo tani a'di ki budha riyaal 'de/ mo dhali a'di ki ci a'di e com gu'b gi yilkina/ mo mmo/o gwo mo ki: Miiyi ki 'bore/ gom a'di mo ma, dhali a'diyin jin mina /e i'baar mo tani aha/ mina ci /e a'di mo ki aha/ mina dokku/ ka nyaŋ'ko'd mo. 36 Jana 'peni bwam uniŋ kwara gwansan jin kuluma /e gwo mbwa mo jin nyoŋki mii mo me'da mannyak ca'b gi wathi/ yan jin bitki'd e bwam me'd gi 'kwanin 'di/ mo? 37 A'di o a'di gwo mo ki: Jan 'de/ jin tor momiimii apo/ a'di mo be. Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma, dhali miiyi wakansan mo.

Yesus A'di Ça'bki'd e Gu'b ma Martha dhala Mariyam mo be.

38 Dhali ki uni iikin e bway buni mo tani a'di cicki'd e pa mo. Dhala 'bom jin yuku gway ka Martha bu'thki a'di e gu'b piti mo. 39 Dhali ayim ta'd gi 'bwaham jin yuku gway ka Mariyam mo, a'di jin ça'bki'd e sho'k gi Tapa mo dhali cik gwontor piti mo. 40 Hila Martha a'di tashu ka tu'c kagahara mo mmomii to mo. Dhali ayim yaki'd e a'di mo dhali o gwo mo ki: Tapa, dina bwa ki ta /e wathimpa mo ki 'bwah pem a'di dhalki aha/ mo mmomii to aha/ 'de/ mo? Tora yim gwo mo ma, mmowoth aha/ mo. 41 Hili Tapa thok a'di gwo mo ki: Martha, Martha, /e tana man/anan is mo dhali din ma du ki 'kus goma ris to 'baar mo. 42 Ton tal 'de/ di'd jin minu mii ta mo. Mariyam a'di kwanyki 'ban jin 'boro'd mo a'di jin minu 'koki bu'th mo 'pena yim mo be.

11

Yesus Torki Gwo goma 'Tho jin Minu 'Tho mo

1 Dhali a'di diki'd mo mmo'tho mo e moŋkamu/ mo dhali ki a'di dakki 'tho mo tani jan tal 'deŋ kamu/ 'peni imancik a'di gwo o a'di gwo mo ki: Tapa, tori aman gwo mo ma, mmo'tho mo me'da Yohaan mmotorkina a'di imancik a'di gwo gwo mo. 2 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ki um mini 'tho mo tani oyi gwo cikise/ mo ma:

Ababa, dhalki gway pini a'di kogu mo ma. Dhalki bampam pini a'di yayi'd mo. 3 Çi am tontem bam jin ta ji gi isa yempa/ mo ma. 4 Dhali dhal am amure/ miinthus bam 'pen mo ma, haali/ am ki is bam dhalkina 'kwani 'baar 'pen ka 'dete/ 'dete/ mo, uni gun 'kon ma mure/ miinthus bam m'ba/ mo. Dhali dhalku/ ki sus am mo e mo jin palu mo.

5 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Jana 'peni
um jin ta'd ka mugu mo jin midi ya i a'di
mombwam/e mo dhali o a'di gwo mo ki:
Amuguwa, ci aha/ maaŋkuthu'di kwara mo
ma 6 haala mugum pem pu'dki'd mo 'peni
bway jin yayina a'di mo dhali aha/ dara ki
to mmokar a'di mbwambor mo. 7 Dhali a'di
midi thok gwo mo 'peni gu'b ki: Dhalku/
ki tocaa/ 'kus mo. Acampur di'd ki mu'th
mo shwane/ dhali ucim pem uni 'kona ci
nyakki aha/ mo be. Aha/ mola cu mis mo
dhali ciki /e toŋ kamu/ mo be. 8 Aha/
tora um gwo mo, ba a'di midi diki cu mis
mo dhali ci a'di toŋ kamu/ mo haali/ a'di
ta'da mugum piti mo, hili gom mmodina
a'di ki 'the is mo tani a'di midi cu mis mo
dhali ci a'di to yin jin mina a'di mii ta
mo be. 9 Dhali aha/ tora um gwo mo ki:
Doti to mo ma, dhali a'di minu ci um mo.
Simmi mii e mo ma dhali um mini gam
a'di mo. Nagkani acampur apo/ ki me'd
mo ma, dhali a'di minu ka'dki um mo be.
10 Haala ris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/
gun dotki to mo tani bu'thki to mo dhali
a'di jin simmki to e mo tani gamki a'di mo
dhali a'di jin nagkanki'da campura po/ ki
me'd mo tani a'di minu ka'dki a'di mo be.
11 Ababa jana di'di bwam um mo, wakki/ ya/
ki dot a'di gwo gom wa'c mo, dhali a'di midi
dhal wa'c e i is mo dhali ci a'di tasha/ mo
'taa? 12 walla wakki/ a'di dotki a'di mo goma
oma ŋwa mo tani mina a'di ci a'di a'dak
mo 'taa? 13 Wakki/ um kun ta thus kan mo
mish mmoci tom 'boron ki me'd mo ki ucim
bum mo tani bakata 'te/ imin ma Baba gi
momis mo ci Shi/in Dheleladhelel mo ki
uni gwansan kun dotki a'di mo?

Bampa/ jin Kwa/kunu Bwa mo gun Shi/
ki Is mo

14 Dhali a'di di'd mmo/ura ruma 'cesh ka
pije/ mo 'peni wathi/ jin mol 'twa/ wal
mo. Dhali ka ruma 'cesh yaki'd ka pije/
'peni wathi/ jin mol 'twa/ wal mo tani a'di
mishki gwo o mo dhali 'kwani merkin mo
be. 15 Dhali 'kwanin tiya o gwo mo ki: A'di
urki'da ruma 'cesh ka pije/ ki gway ma
Baalsebuul jin ta tapa ma ruma 'cesh mo.
16 Ka yiha/ 'kwanin tiya si'da/ palki a'di mo
mmodotkina uni jamas mii 'peni momis
mo. 17 Hili a'di mishki gwo jin kulumkina
uni eya dum buni mo dhali o uni gwo mo
ki: Aris bampa/ kun kwa/kunu bwa e is
buni mo tani uni shi/kin mo dhali gu'b
a'di bitki'da po/ gu'ba kamu/ mo. 18 Dhali
wakka Setaan si'da/ kwa/i bwa mo apo/ is
piti mo tani ki bampam piti midi dosh kata
mo? Haali/ um o gwo mo ki aha/ urkina
ruma 'cesh ka pije/ ki gway ma Baalsebuul
mo. 19 Dhali wakki/ aha/ ura ruma 'cesh ka
pije/ ki gway ma Baalsebuul mo tani iya/
m bum ur uni ka pije/ katinta mo? Wakan
uni mini ta imandwall gwo gom um mo be.
20 Hili wakki/ a'di ki me'd ma Arumgimis
mo jin urkika/ aruma 'cesh ka pije/ mo
tani yan'ko'd Bampa/ ma Arumgimis midi
pu'du/ apo/ um mo be. 21 Ki wathi/ jin
'bitha'bi'th mo hi'thki'da goŋgoro/ e is
piti 'baar mo mmodi mo mmoji gu'b pitiŋ
gana/ mo tani tom piti kun tana a'di mo
tani dhunu ki mo ma ku'th is mo be. 22 Hili
wakki/ jan 'deŋ kamu/ jin 'bitha'bi'th mo
mmobol a'di e mo gam a'di 'kup mo dhali
pi a'di e mo tani a'di ki budha goŋgorom
piti jin gama a'di gwo is mo tani a'di midi
kwa/ tom piti jin budhu bwa mo be. 23 A'di
jin diki ca'b nyakki aha/ mo tani a'di di'd
apo/ aha/ mo dhali a'di jin diki nyak is tul
ki aha/ mo tani a'di ta a'di jin kwa/i bwa
mo.

*Mo jin Do*kkin ma Rum Thus kun Nyo/
on ka Nyaŋ'ko'd mo

24 Ka rum thus kun nyo/on iikin ka pije/
'peni wathi/ mo tani a'di yaki'd ki tur mo
e mo jin dar gi yi'de/ mo mmoŋap mo
mo mmosi/ is mo. Dhali a'di diki gam
moŋkamu/ mo tani a'di o gwo mo ki: Aha/
mina dok e gu'b pem ka nyaŋ'ko'd mo 'peni
mo jin yayika/ mo 'peni cine/ mo. 25 Dhali
ki a'di pu'dki'd mo tani a'di gamki a'di ki
a'di dhi'thkunu mo dhali to thosonkunu ki
'bore/ mo be. 26 Yan'ko'd a'di ki ya mo dhali
susa rum pesun tiya mo kun shi/ashi/ mo
kun bol a'di ki is pitiŋ gana/ e mo dhali uni
cickin mo dhali 'ko imun mo. Dhali mondiŋ
'ko'd gi wathi/ yan mo tani a'di warki'd ki
shi/ mo mmobol jin twa/a/ e mo be.

Mom'bor Miiŋ Gana/ mo

27 Ki a'di oki gwo yansan mo tani a'boma
kamu/ 'peni bwam ma waambuhany
'kwani mo tani a'di ekki cuuwa/ mo dhali
o gwo mo ki: Mom'bor mii gom bwa gi a'di

jin dhothi /e mo dhali ako yan jin pikina /e
mo be. [28] Hili a'di ki o gwo mo ki: Mmodhal
gwo yansan e i is mo mmo/o gwo mo ki:
Mom'bor mii gom uni gwansan kun cikki
Gwo ma Arumgimis mo dhali mmodhu uni
mo be.

'Kwani kun Tana Nyakum Yil kun Ta
Thus ki Thus mo Ŋapki Jamas Mii mo

[29] Ka waambuhany 'kwani marki is mo
tani a'di telki gwo 'pen mo mmo/o gwo mo
ki: 'Kwani ma nyakum yil gwansan mo tana
nyakum yil kun ta thus ki thus mo. Uni
ŋapki jamas mii mo, hili jamas miiŋ kamu/
yisa minu ci gom uni yisa hili isi ciki/
jamas mii ma Yuunaan mo be. [30] Haali/
me'da Yuunaan warki'd ki jamas mii gom
'kwani gi Pa Ninawa mo tani wakan mina
Ya/ gi 'Kwani ita goma nyakum yil gi 'kwani
gwansan mo be. [31] A'bom jin ta'da malik
'peni 'ko'd gwar ma biny cam mo tani
a'di midi cuyi mis mo dhali dwall gwo mo
nyakki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo,
dhali wak uni mo, haala yim a'di pu'dki'd
mo 'peni 'pemen gi mony'cesh mo mmocik
yuk ma Sulemaan mo, dhali hili mo mo ma,
jan tal 'deŋ kamu/ jin eka/ ek jin bolki'da
Sulemaan e mo tani a'di di'd mmahan mo
be. [32] 'Kwani gi Pa Ninawa mini cu mis mo e
gwon dwall mo nyakki 'kwani ma nyakum
yil gwansan mo dhali wak uni mo, haali/
uni ri'ckina du is mo 'peni gwo jin cin ma
Yuunaan uni mo, dhali hili mo mo ma,
jan 'deŋ kamu/ jin eka/ ek mo mmobola
Yuunaan e mo tani a'di di'd mmahan mo
be.

Alamba/ gi Buŋgwar Is mo

[33] Wathiŋ kamu/ yisa di'da ki a'di
ci'thki'da lamba/ mo dhali kar a'di e jis jin
cwanyu mo e bwaŋ gu'b mo walla mmokar
a'di mo e bwaŋ'kwariny toŋ'kul bwa mo
hili a'di ki dhal a'di mo mmodi eya po/
tirkina/ mo ki uni gwansan kun cicki gu'b
mo tani mini mish moŋkush mo be. [34] Em
bum a'di ta'da lamba/ gom buŋgwar is bum
mo be. Wakki/ em bum tal 'de/ mo tani
buŋgwar is bumi 'baar mo 'tu'du/ mo ki
moŋkush mo be. Hili wakki/ a'di diki tal
'de/ mo tani buŋgwar is bum 'tu'dkunu mo
ki mondhurumi'd mo be. [35] Wakan miiyi
ki 'bore/ mo ma, gom moŋkush jin di'd
e /e mo jin mina a'di diki dhurum mo
mo. [36] Yan'ko'd wakki/ buŋgwar is bum
'tu'du/ mo ki moŋkush mo tani mmodar
gi mondhurumi'd e 'bana kamu/ mo tani
a'di 'baar ka 'bimpil mo midi 'twak mo mo
me'da bi ma lamba/ jin ci um moŋkush mo
be.

Yesus A'di Be'dki Mii gi 'Kwani Parisiyiin mo dhali Imanmisha Jo'd Gwo mo

[37] Ki a'di di'd mmo/ o gwo mo tani
Wathim Parisi dotki a'di mo mmoshwa
to nyakki a'di mo. Wakan a'di yaki'd
nyakki a'di mo dhali ca'bki'da tharabeesa
mmoshwa to mo. [38] Dhali Wathim Parisi
merki'd kagahara mo mmopar a'di e mo
mmodina a'di ki 'thur me'd ki yi'de/ ntwa/
a/ ki tonte/ gi montee mo. [39] Dhali Tapa
o a'di gwo mo ki: Shwane/ um 'Kwani
Parisiyiin, um lamki 'ko'd gwar ma kub-
baaya mo dhala sahan mo tani dhali hili
e bwaman mo tani um 'tu'dkunu mo ki
mondil to mo dhali ki mii kun 'coka'cok mo.
[40] Um pus gwahan. Dina a'di jin ukki 'ko'd
gwar ki uk bwaman mo si'da/ 'taa? [41] Hili
ciyi to jin minu ci ki me'd mo gom 'kwani
kun hatha'ko'd mo, to gwansan kun 'koni
cine/ mo dhali hili mo mo ma, aris to 'baar
mo ta kun dhelelkin mo gom um mo be.

[42] Hili wayyi e um 'Kwani Parisiyiin,
haali/ um cina nana/ ki to jin cinu
Arumgimis mo dhali jipin to jin wana e ka
guremu/ mo dhali aris jipi/ kun kuyi mo ki
kuy mo dhali um ki ta piny is mo e momii
miiŋkar/e mo dhali mo/en ma Arumgimis
mo. To gwansan ka ba/ mina umi mii
thim mo ba/ dhali mmo'koki ta piny is gom
miin tiyan tiya mo. [43] Wayyi e um 'Kwani
Parisiyiin haali/ um eni moŋ'kom 'borga/
mo e gu'b gi montul is mo dhali um eni
monthe me'd e mo ma suug mo. [44] Wayyi
e um haali/ um wana e ki moŋ'kupaje kun
'konuki mish mo dhali 'kwani ki ii i'kupi uni
mo mmo'kona uni ki mish uni mo be.

[45] Amanmisha jo'd gwoŋkana kamu/ 'de/
thok a'di gwo mo ki: Amantor Gwo, e
gwo yan jin ona /e mo tani /e ki wak
am si'da/ mo be. [46] Dhali a'di ki o gwo
mo ki: Wayyi e um kun ta imanmisha jo'd
gwoŋkan mo si'da/ haali/ um ki dhu 'kwani
to kun dita mii ki dit mo mmokal mo tani
dhali um ki is bum 'koki ta tonditi'd is ki
me'd mo ki ari me'd buma tal 'deŋ kamu/

mo be. 47 Wayyi e um mo haali/ um nyaŋki
moŋ'kupaje gi imanci gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo, uni gun 'koshkina ibabam
bum mo be. 48 Wakan um ta iman/o gwo
apo/ mo dhali gam gwo me'd mo gom mii gi
ibabam bum mo haali/ uni 'koshki uni jwa
mo dhali um nyaŋki moŋ'kupajem buni mo
be. 49 Wakan si'da/ Moyuk ma Arumgimis
o gwo cikise/ mo ki: Aha/ mina hashki
uni imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/
mo dhali imandhunu ki she/ mo, dhali
kun tiya i bwam uni mo mina uni i'kosh
jwa mo dhali kun tiya mina uni ito'c bwa
kagahara mo 50 ka bas gi imanci gwo ma
Arumgimisi 'baar mo kadhamo/ mo jin
wolkunu mo 'peni mo gi ka'bu mony'cesh
mo tani minu dot to mo 'pena nyakum yil
gi 'kwani gwansan mo be, 51 'pena bas ma
Habiil mo ntaga bas ma Sakariyya mo tani
a'di jin 'ce'dkunu sho'k mo e bwaman ma
gwata/ jin karu mo mmomiiya bas mo dhali
e gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis
mo. Nye, aha/ torkina um gwo mo ki a'di
minu dot mo 'peni 'kwani ma nyakum yil
gwansan mo be. 52 Wayyi e um mo kun ta
imanmisha jo'd gwoŋkan mo. Haali/ um
bu'thkina muptha/ gi moyuk mo. Dhali um
ki is bum 'koki cic mo dhali um ki non uni
gwansan kun cickin mo be.
53 Me'd jin yakina a'di mo 'peni mo
caan mo tani iman'kwar to dhali 'Kwani
Parisiyiin telki mii 'pen mo mmodhu gwo
mbwa mo gom a'di kagahara mo dhali uni
ki 'cwar a'di ki gwo mo jin mina a'di oya
ris ton tiya mo 54 mmotimkina uni a'di mo
mmocor mo gom a'di mo mmocesh a'di ki
gwo jin mina a'di 'taki o gom toŋ kamu/ mo
be.

12

Gwo jin Rumu apo/ Imanheka He'k E mo

1 Dhali e mo caan ka waambuhany 'kwani
tana ris ka ris mo tulki is mo mmontal
'de/ mo dhali uni yapki unin tiya ki is mo
tani dhali a'di telki gwo 'pen mo mmo/o
imanciк a'di gwo gwo mo ntwa/a/ ki: Jiyi
acumat gi 'Kwani Parisiyiin ki e ki 'bore/
mo ma, uni kun tana he'k e ka he'k e mo.
2 Toŋ kamu/ yisa di'da jin kumkunu 'kup
mo jin minu 'koki tor eya tente/ mo walla
toŋ kamu/ yisa di'da jin bagkunu mo jin
minu 'koki mish mo yisa. 3 Wakki/ gwo jin
ona um e mondhurumi'd mo tani a'di minu
cik mo e moŋkush mo dhali a'di jin ona um
ki kako/ mo ka kwal is e gu'b mo tani a'di
minu ci eya tente/ e 'kuŋgu'b mo be.

A'di jin Minu Ko/ mo

4 Aha/ tora um gwo mo ikam pem mo
ki: dhalku/ ki ko/ uni gwansan kun 'koshki
buŋgwar is mo ma, dhali ŋ'ko'd uni dar ki
miiŋ kamu/ mo jin misha uni mii mo. 5 Hili
aha/ mina rum um ki gwo mo gom a'di jin
mina umi ko/ mo: Koki a'di, a'di jin ta gi
mom'bi'th mo mmotaka ta'k mo e mo ma
al o'd mo 'ko'di a'di 'koshki'da 'kosh mo.
Nye, aha/ tora um gwo mo ki: Koki a'di
mo ma. 6 'Konuki yol ushi 'dii imudhe'd ka
tariipa mowa? Dhali jan tal 'deŋ kamu/
'peni uni yisa thiskunu e mo ibwambor ma
Arumgimis yisa. 7 E/ um hili amur'kup bum
gana/ si'da/ uni 'baar mo deŋkunu e mo be.
Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Haali/ um gama
she/ yol ki gam mo mmobol ushi 'dii e mo
be.

Mmopiya Kristhos Gwo Mbwambori 'Kwani mo

8 Dhali aha/ tora um gwo mo, aris uni
'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun mini pi
gwo gom aha/ mbwambori 'kwani mo tani
wakan si'da/ Ya/ gi 'Kwani midi pi a'di
gwo mo ibwambori iman'doyu gwo ma
Arumgimis mo be. 9 Hili a'di jin watki aha/
gway mo mbwambori 'kwani mo tani a'di
minu wat gway mo ibwambori iman'doyu
gwo ma Arumgimis mo be. 10 Dhali aris
'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni kun
oki gwo apo/ Ya/ gi 'Kwani mo tani uni
minu dhal 'pen mo. Hili a'di jin wal gwo
sor apo/ Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di
minu dhal 'pen mo yisa. 11 Dhali ki uni mini
sus um mo e bwambor gu'b gi montul is
mo dhali e itapa mo dhali e uni gun ta gi
moshirr mo tani dhalku/ is ki anan mo gom
gwo gi wakata imina umi thok mo walla
gwonta imina umi o mo, 12 haali/ Shi/in
Dheleladhelel a'di midi tor um gwo ki mo
yansan gana/ mo gwo jin mina um ka i/o
mo ba/.

Gwom 'Bi'th/e gom Wathi/ jin Ta Pa ki Pa jin Ta Pus mo

13 Jan ’deŋ kamu/ ’peni bwaŋ ’kwani ma
waambuhany oki a’di gwo mo ki: Manṯor
Gwo, ḵana kam pem gwo mo ma, mmopwaḵ
mal bwa mo nyaḵki aha/ mo. 14 Hili a’di
o a’di gwo mo ki: Wathi/ kaja kar aha/
mo mmota mandwall gwo mo walla mmota
manpwaḵki um to bwa mo? 15 Dhali a’di
ki o uni gwo mo ki: Hili ki ’bore/ mo ma,
dhali jiyi aris mo jin ’thoṯhu/ bwa ki e ki
’bore/ mo, haali/ mondiki/e gi wathi/ a’di
diki gamki mo jin isha tom piti jin gama
a’di ka enthus mo. 16 Dhali a’di ki ṯor uni
gwo mo ki gwom ’bi’th/e mo mmo/o gwo
mo ki: A’cesh jin tana wathi/ jin ta pa ki
pa mo tani a’di pirki to me’d mo ka enthus
mo be. 17 Dhali a’di ki kulum gwo ibwa
ki is piti mo ki: Aha/ mina miiya tinta
mo haali/ aha/ dara ki mo mo mmodhu
tom pem mo be. 18 Dhali a’di ki o gwo
mo ki: To yansan a’di imiga/ imii mo be.
Aha/ mina ’kosh themes pem ka ’cesh mo
dhali nyaŋ kuny caaga/ mo be. Dhali aha/
mina dhu tom pemi ’baar mo kun ta pos
pem mo dhali tom pem kun taka/ mo be.
19 Dhali aha/ mina owa ḵashiram pem gwo
mo ki: Ḵashiraa, /e ta gi to kun ’koshi jwa
mo kun dhukunu mo gom yil ka ris mo
be. Hili mo isunse/ mo ma, shwayi to mo,
dhali p̱iyi to mo dhali ’kunyi bwa mo ma.
20 Hili Arumgimis o a’di gwo mo ki: /em
p̱us yan mo. Mon’thiny yan shwane/ mo
tani aḵashiram pini miga/ doṯ ’peni /e mo,
dhali to kun thosonkina /e is mo tani uni
mini ta kum maja mo? 21 Wakan a’di jin isha
to ḵumma/ gom is piti mo dhali diki ta pa
ki pa mo ’kup̱ ka Arumgimis mo.

Mmo/anan Is mo

22 Dhali a’di ki o imanciḵ a’di gwo gwo
mo ki: Wakan aha/ ṯora um gwo mo ki
dhalku/ is ki anan mo gom moŋ’koki/em
bum mo, gom to kun mina umi shwa mo
walla to gom buŋgwar is bum mo a’di jin
mina umi hithi is mo. 23 Haali/ mondiki/
e a’di ica’d ki tonṯe/ mo dhali buŋgwar
is a’di boli burrinye/ e mo be. 24 Kulumi
gwo ibwa gom ’dii mo ma. Uni ’koki si to
mo walla ’koki ’ciṯẖ to mo tani uni si’da/
dar gi gu’b jin dhunu to mo walla themes
mo dhali hili Arumgimis thip̱ki uni mo be.
Bakata ’te/ um a’di i’bitha yol she/ ki ’bi’th
mo mmobol ’dii e mo be. 25 Dhali jan ’deŋ
kamu/ ’peni bwam um di’da jin midi anan
is mo jin midi mish mar gulan tur piti is
mo? 26 Waḵki/ um si’da/ ’koki mish ushi toŋ
gwa’dga/ mii mo kun wakan tan mo tani
atinta anana um is mo gom miin tiya mo
sa/? 27 Kulumi gwo ibwa mo ma, gom jandin
to mo mmocakina uni mo. Uni ’koki miiya
ṯu’c mo walla sura thus mo. Hili aha/ ṯora
um gwo mo goma Sulemaan eya aris mony-
cam piti mo tani a’di dinuki hi’thki bur-
rinye/ jin waki jandi/ ’peni uni gwansan
’de/ mo be. 28 Hili waḵki/ Arumgimis ki
hi’th asho ki burrinye/ kun ’kon e bwaasho
shwane/ mo dhali ka’thamo/ uni ṯagu i o’d
mo tani bakata ’te/ imina a’di hi’th um ki
burrinye/, um ’kwani kun aṯẖa moŋgam
gwo is ki aṯẖ kan mo? 29 Dhali dhalku/ ki
simm to e jin mina umi shwa mo dhali gwo
gom to jin mina umi p̱i mo walla dhalku/ ki
ta iman/anan is e bwam bum mo. 30 Haali/
aris ’kwani gi kal gi mony’ceshi ’baar mo
tani uni simmki to gwansan e mo dhali
Ababam bum mishki a’di c̱aan jin mina umi
mii ta gi uni mo be. 31 Ma mo simm jasi
bampam piti e mo dhali aris to gwansan
mini ta kum bum si’da/ mo be.

Mmo/ish Ḵumma/ e Momis mo

32 Dhalku/ is ki ḵo/ mo ma, usha ma’diny
mo, haali/ bwa ma Ababam bum midi ’bor
mo mmoc̱i um bampa/ mo be. 33 Yoli tom
bum kun tana um mo ma. Dhali c̱i to jin
c̱inu ki me’d mo gom ’kwani kun hatha
’ko’d mo. Ḵucura jisilaan ki is bum mo ma,
uni gun ’koki war ki kun dhamo/ mo, a’di
jin ish to ḵumma/ mo e momis jin midi
diki ush me’d ki sule/ mo, mo jin daru ka
’di/ mo mmo’dish mo is mo dhali adhurany
midi diki ’ce’d uni sho’k mo be. 34 Haali/ mo
jin isha tom bum ḵumma/ mo tani a’di imin
ma dum bumi ’ko si’da/ mo be.

Imanmiiya Ṯu’c kun Timina Tim mo

35 Dhalki empa’d bum minu ’kam ki to
mo dhali c̱itha lambam bum mo 36 dhali
wayi e ki ’kwani kun c̱orki tap̱am buni
mo mmop̱u’du/ bway pa mo ’peni momi-
imash jin yuḵuwa yuḵ mo wakan ki uni
mini mish ḵa’d ki a’di ’twaŋkal ise/ ki
a’di midi pu’du/ mo dhali nagkana cam-
pur mo be. 37 Mom’bor mii gom c̱iŋkina/
gwansan uni kun gama tap̱a ki e mo ki a’di

pu'dki'd ka nyaŋ'ko'd mo. Ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di midi 'kam empa'd piti ki to mo dhali yuk uni mo mmo'kowa tharabeesa mo dhali a'di midi yaku/ mo dhali mii uni to mo be. 38 Wakki/ a'di pu'dki'd mo ntwa/a/ ki mombwam/ e mo tani walla 'ko'di mombwam/e mo tani dhali a'di ki gam uni wakan mo tani mom'bor mii gom çiŋkina/ gwansan mo be. 39 Hili mishi yan mo ma, wakka mancila gu'b midi 'taki misha tente/ jin mina wathin 'di/ iyayu/ mo tani a'di midi 'taki di ki e mo dhali midi diki dhal gu'b piti 'pen mo wathin 'di/ ki 'ce'd mo. 40 Um si'da/ mini mii thoson is mo haali/ Ya/ gi 'Kwani midi pu'du/ mo ka tente/ jin mina um 'koki tosh ki a'di midi pu'du/ mo be.

Çiŋkina/ jin Diki Ta Isiŋ Gana/ mo

41 Buterus o a'di gwo mo ki: Tapa, a/e tori gwom 'bi'th/e yan jasi gom am mo 'teya, walla gom 'kwani 'baar mo? 42 Dhali Tapa ki o a'di gwo mo ki: Kaja a'di jin ta wathi/ isiŋ gana/ mo dhali yuka yuk mo mmota mandhu to mo? a'di jin mina tapam piti kar ari tapa apo/ gu'b piti mo mmoçi uni tonte/ ki 'ban buni ka tente/ ka kar/ e mo? 43 Mom'bor mii gom çiŋkina/ çaan mo a'di jin mina tapam piti gam mo wakki/ a'di midi pu'du/ mo mmogam a'di mmomii kan mo be. 44 Ka jiŋ gana/ aha/ tora um gwo mo a'di midi kar a'di eya powa ris tom piti 'baar mo kun tana a'di mo be. 45 Hili wakki/ çiŋkina/ çaan o gwo e is piti mo ki: Tapam pem tayi'da diite/ mo mmoyayu/ mo dhali a'di ki tel mii 'pen mo mmodor 'kwaniŋ gwath kun ta çiŋkina/ mo dhali kun ta çiŋkina/ nyara/ si'da/ mo dhali a'di ki shwa to mo dhali pi to mo dhali 'kosh ma su mo tani 46 tapa gi çiŋkina/ yansan midi pu'du/ mo ka tee yan jin dina a'di ki tosh mo ki a'di midi yayu/ mo dhali ki mo jin dina a'di ki mish mo mo dhali a'di midi çi a'diya jisa mo dhali a'di midi kar a'di mo nyakki uni gun 'koki ta ku isiŋ gana/ mo be. 47 Dhali çiŋkina/ çaan jin mishi bwan tapam piti mo tani dhali diki thoson is mo walla diki mii me'd isi bwam piti mo tani a'di midi bu'th mondor me'd ka ris mo be. 48 Hili a'di jin diki mish mo mo dhali mii to jin midi mii gam mondor mo tani a'di midi bu'th mondor jin gwa'dagwa'd mo. Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni kun çikunu to ki nyanye/ mo tani 'peni uni mo to jin caaca mo tani minu dot mo. Dhali 'peni uni gun çina 'kwani to ki nyanye/ mo tani mina uni dot to ki nyanye/ si'da/ mo be.

Yesus ki Rak mo gi Kwa/u Bwa mo

49 Aha/ pu'dkina mo mmokar o'd apo/ mony'cesh mo be. Dhali aha/ ona bwayi ki a'di minu 'tha mo hila/. 50 Aha/ tana gi mo jin minu mii ki yi'de/ mo mmomii nycine/ mo dhali aha/ miina is ki 'kasa/ 'kasa/ mo ntagi a'di minu thim mo be. 51 Um toshkin ki aha/ pu'dkina mo mmoçi moŋku'th is e mony'cesh mo 'taa? Yisa. Aha/ tora um gwo mo, hili, mmodhal mii e i is mo mmokwa/ bwa mo be. 52 Haali/ 'peni shwane/ mo gu'ba tal 'de/ jin mina 'kwani 'ko imudhe'd mo tani uni minu kwa/ bwa mo, kun 'koni kwara mo mini kwa/ bwa mo apo/ uni kun 'koni su/ mo dhali kun 'koni su/ mo tani mini kwa/ bwa mo apo/ uniŋ kwara mo be. 53 Uni mini kwa/ bwa mo, ababa apo/ ya/ mo dhali ya/ apo/ com mo, dhali kum apo/ 'bwa/ mo dhali 'bwa/ apo/ kum mo dhali kumpa jin ta'da mare/ apo/ mar pitim 'bomi mo dhali a'bom mash jin ta'da mare/ apo/ mar piti mo be.

*Mo jin Nyith*u Mo mo

54 A'di si'da/ ki owa waambuhany 'kwani gwo mo ki: Ki um parkina rak e mo mmocu mo 'pena bor ma luŋgu'b mo tani um ki o gwo ki jahanne/ ki: Ari piriny pu'dki'd mo be dhali wakan a'di miiki'd mo be. 55 Dhali ki um hilki 'tham 'peni 'ko'd gwar ma biny cam poshki'd mo tani um ki o gwo mo ki: Mo midi 'batha'ba'th mo. Dhali a'di miiki'd mo be. 56 Um 'kwani kun tana he'k e ka he'k e kan mo. Um mishki to nyith e mony'cesh kun pikin mo dhali momis mo tani hili, atinta 'kona um ki mish nyith mo gi buŋ'kus shwanesan mo?

Mo jin Mina / e Thoson Gwo Nyakka Manyer /e Is ki Gway mo

57 Dhali atinta 'kona um ki is bum ki theke'th gwo mo gom a'di jin 'boro'd mo? 58 Me'd jin mina /e ya mo nyakka manyer /e is ki gway mo ibwambor ma mandwall gwo

mo tani pali gwo mo mmothoson nyakki
a'di mbway mo hili isi ciki/ ki a'di midi
diki dir /e eya dwalliŋ gwo jin ca'd mo
dhali adwalliŋ gwo jin ca'd mo midi ci /e
eya mantor tonthus 'twa/a 'cesh mo dhali
amantor tonthus 'twa/a 'cesh mo midi kar
/e eya sijin mo be. 59 Aha/ tora /e gwo mo
ki /e mini diki pi ka pije/ ki sule/ mo ntagi
/e mini ci ara maliim jiŋ 'ko'd mo be.

13

Mo gi Rijuwa Du Is mo walla Mony'ce'd Sho'k mo

1 'Kwanin tiya 'kon ki mo caan mo uni
kun torki a'di gwo mo gom 'Kwani gi Pany
Jaliil kun 'kosh ma Bilaatus abas buni e
mo nyakki tom buni kun 'citha/ uni 'kus
mo mmomiiya basa 'cesh mo. 2 Dhali a'di
ki thok uni gwo mo ki: A/um kulumki
gwo ibwa ki 'Kwani gi Pany Jaliil gwansan
ta imanmii miinthus kun shi/ ashi/ mo
mmobola ris 'Kwani gi Pany Jaliila tiya e
mo 'taa? haali/ uni 'koshkunu ki isa nyor
kan mo? 3 Aha/ tora um gwo mo ki: Yisa.
Hili isi ciki/ um mini rica du is mo ki umi
'baar mo minu 'koki 'ce'd sho'k wakan mo
be. 4 Walla uni gwansan kun 'koni 'kume'd
i'ce'dka pekwara mo uni gun bitkina gu'ba
turga/ apo/ mo e Pan Siluwaam mo dhali
'kosh uni jwa mo tani a/um kulumki gwo
ibwa mo ki uni ta imandhiŋ gwo kun shi/
ashi/ mo mmobola ris unin tiya kun 'kon
e Pa Urushaliim e mo 'taa? 5 Aha/ tora um
gwo mo ki: Yisa, hili isi ciki/ um mini rica
du is mo ki umi 'baar mo minu 'koki 'ce'd
sho'k wakan mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Cwampu/ mo

6 Dhali a'di ki tor gwo gi gwom 'bi'th/
e yan gom uni mo ki: Wathi/ jin ta'd gi
cwampu/ jin sikina a'di e bwaagoŋ piti
mo dhali a'di pu'dki'd mo mmoŋap maman
'peni a'di mo tani dhali a'di diki gam jan
'deŋ kamu/ mo be. 7 Dhali a'di ki owa
manhil cwalman gwo mo ki: Hili mo mo
ma. Yil 'koni kwara shwane/ jin yayika/
mo mmoŋap maman 'pena pu/ yan mo tani
dhali aha/ dinaki gam jan 'de/ mo. Jepi
a'di ka 'cesh mo ma. Atinta mina a'di bu'th
mony'cesh yan kan mo? 8 Dhali a'di ki
thok a'di gwo mo ki: Dhalki a'di di'd mo
ma, tapa, yil yansan si'da/ ntagi aha/ mina
cwany a'di ka 'kawur is mo dhali wol guren
to/eya po/ mo. 9 Dhali wakki/ a'di midi
dho'th maman ki yil jiŋ 'ko'd mo, 'boro'd
be. Hili wakki/ a'di diki dho'th maman mo
tani /e mini mish a'di jep ka 'cesh mo be.

A'bom jin Ta Ŋwol jin Wackunu ka Cim ma Pesu/ mo

10 Dhali a'di diki'd mo mmotor gwo mo
e gu'b gi montul isa kamu/ ka cim ma
pesu/ mo. 11 Dhala 'boma kamu/ diki'd jin
ta'd ga rum thus jin 'batha a'di mo mmo/
ath mom'bi'th mo ki yili 'kume'd i'ce'dka
pekwara mo. Ayim di'd ki goŋgo/ mo dhali
a'di mol is piti 'de'k ki 'bore/ mo. 12 Dhali ka
Yesus parki'da yim e mo tani a'di yukki'da
yim mo dhali owa yim gwo mo ki: A'boma,
/e din ki 'kus mo 'peni 'ba'th pini mo be.
13 Dhali a'di ki dhu me'd piti apowa yim
mo dhali ki jahanne/ ayim 'ka'dkina is mo
dhala yim 'borki'da Arumgimis bwa i is mo
be. 14 Hili tapa gi gu'b gi montul is mo
a'di shwaki'da nyor ka nyor mo haala Yesus
wacki'da wac ka cim ma pesu/ mo be. A'di
ki o 'kwani gwo mo ki: Acim 'koni pe'de/
jin minu ka mii thima tu'c mo be. Iiyu/
ka cim gwansan mo ma ki um minu wac
mo, yisa ka cim ma pesu/ mo. 15 Yan'ko'd
Tapa ki thok a'di gwo mo ki: Um 'kwani
kun tana he'k e ka he'k e mo. 'Kona um
ka 'dete/ 'dete/ ka cim ma pesu/ ki 'cuk
morbip bum mo walla thuluny bum 'peni
gu'b buni mmosus uni mmopi yi'de/ mo
'taa? 16 Dhala 'bom yansan mo jin ta 'bwa/
ma Ibrahiim mo a'di jin dekkin ma Setaan
ki yili 'kume'd i'ce'dka pekwara mo tani
a'di ka ba/ mminu mii diki 'cuk mo 'peni
mondek yan ka cim ma pesu/ mo? 17 Me'd
jin okina a'di gwo gwansan mo tani aris
uni kun ta 'kup ki a'di mo tani dhukunu
ki mon'the is mo dhala ris 'kwani 'baar mo
'kunykina bwa mo goma ris mii gi monyca
kun miikina a'di mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Emen To jin Miinuwa 'Tash mo

18 Dhali wakan a'di ki o gwo mo ki:
Bampa/ ma Arumgimis wana e katinta mo
sa/? Dhali aha/ mina kar a'di ka par 'ban
katinta mo? 19 A'di wana e ki emen to jin
miinuwa 'tash jin kala wathi/ mo dhali si
e monsinum piti mo. Dhali a'di caki'd mo

dhali a'di warki'd ki cwa mo dhali 'dii kun
pen e mis mo tani nyaŋki gu'b buni eya bim
piti mo be.

Gwom 'Bi'th/e goma Cumat mo

20 Dhali dok/e a'di ki o gwo mo ki: Aha/
mina kar Bampa/ ma Arumgimis ka par
'ban kata mo sa/? 21 A'di wana e ka cumat jin
kal ma 'bom mo mmo'thok mo mmoce e ka
dipany ka ucaŋ bwamani kwara mo ntagi
a'di seki'd mo be.

Acampur jin Nyutha 'Twaman ki Nyu'th mo

22 A'di yaki'd mo e bway piti mo e bampa/
mo dhali e pa 'baar mo mmotor gwo mo
dhali a'di ki ya mo 'kup ki Pa Urushaliim
mo. 23 Dhali wathin 'deŋ kamu/ o a'di
gwo mo ki: Tapa, mina uni gwansan kun
wothkunu mo 'ko i daka/ kan mo 'taa?
Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: 24 Uthi/ mo ma
mmociç mo eya campur jin nyuthanyu'th
mo haali/ 'kwani torkika/ um gwo mo
ki: Uni tana ris mo kun mini simm mo e
mmociç mo tani dhali uni mini mol se mo
be. 25 Ki eŋ kamu/ ka mancila gu'b, ki a'di
midi cu mis mo dhali mutha campur mo
tani um mini tel mii 'pen mo mmodosha
pije/ mo dhali nagkana campura po/ ki
me'd mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, ka'dki
am gu'b mo ma. A'di midi thok um gwo mo
ki: Aha/ mola mo jin iiyina um 'peni cine/
mo be. 26 Dhali yan'ko'd um mini tel mii
'pen mo mmo/o gwo mo ki: Aman shwana
to mo dhali pi to mo e buŋ'kus pini mo
dhali /e torki aman gwo mo e bway bam
mo. 27 Hili a'di midi o gwo mo ki: Aha/
tora um gwo mo ki: Aha/ dinaki mish mo
mo jin iiyina um 'peni cine/ mo be. Iiku/
um mo 'peni aha/ mo aris umi 'baar mo
kun miiki mii kun 'coka'cok mo. 28 Dhali
yan'ko'd um mini ko mo dhali 'pe'd shem
bum mo ki um mini para Ibrahiim e mo
dhala Is/hak mo dhala Yakuub mo dhali
aris imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/
mo e Bampa/ ma Arumgimis mo dhali um
ki is bum minu ta'k ka pije/ mo be. 29 Dhali
'kwani mini pu'du/ mo 'peni mom'pesho'k
mo dhali 'pena bor ma luŋgu'b mo dhali
'peni moŋ'ko'd gwar ma bim poros mo
dhali 'peni moŋ'ko'd gwar ma biny cam
mo dhali uni mini 'ko mo atharabeesa gi
Bampa/ ma Arumgimis mo be. 30 Dhali hili
mo mo ma, unin tiya kun 'koni 'ko'd mo
tani minu dhu itwa/a/ mo dhali unin tiya
kun 'koni twa/a/ mo tani minu dhu i'ko'd
mo be.

Yesus Gwoki'd Apo/ Pa Urushaliim mo

31 Dhali e mo çaan gana/ mo tani
'Kwanim Parisiyiina tiya pu'dkin mo dhali
o a'di gwo mo ki: Yayi mo 'peni mahan mo
haala Hirodus ŋap /e mmo'kosh jwa mo be.
32 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/
um mo ma dhali tora mak çaan gwo mo
ki: Hili mo mo ma. Aha/ urkina ruma
'cesh ka pije/ mo dhali mii mowaç shwane/
mo dhali ka'thamo/ si'da/ mo, dhali ka
cim kwara mo tani aha/ mina 'baar bway
pem mmothim a'di mo be. 33 Bahili aha/
mina mii ya e bway pem shwane/ mo dhali
ka'thamo/ dhali ka tee jin midi bathi 'ko'd
mo haali/ a'di dinuki mish mii mo ka mançi
gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo minu
'koki 'taki 'ce'd sho'k ka pije/ mo 'peni
Pa Urushaliim mo be. 34 Ayy Urushaliim,
Urushaliim, um kun 'koshki imançi gwo ma
Arumgimis kadhamo/ jwa mo dhali 'kosh
uni gwansan ki wosh mo uni gun hashkunu
mo e um mo. Me'd wana risa jin oka/ bwayi
mmotul uçim bum is mo mmontal 'de/ mo
me'd kumana ŋwa jin wupi ushan piti ka bi
mo dhali um ushkin mo be. 35 Hili mo mo
ma. Gu'b bum dhalkunu um 'pen ki ma'du/
mo be. Dhali aha/ tora um gwo mo ki um
mini 'koki par aha/ e mo ntagi um mini o
gwo mo ki: Mom'bor mii ki a'di jin pu'dki'd
ki gway gi Tapa mo be.

14

Yesus Waçki Wathi/ jin 'Kosha 'Batha Wasa/ I/is mo

1 Dhali ka cim ma pesun 'deŋ kamu/ mo
tani ki a'di yaki'd mo mmoshwa to mo
e gu'b gi tapaŋ kamu/ mo 'peni 'Kwani
Parisiyiin mo tani uni timki a'di mo be.
2 Dhali hili mo mo ma, wathiŋ kamu/
doshki'da bor a'di mo a'di jin ta'd gi 'batha
wasa/ e is piti mo. 3 Dhala Yesus ki o
imanmisha jo'd gwoŋkan gwo mo dhali
'Kwani Parisiyiin gwo mo ki: A'di ta mii
gi gwoŋkan mo 'taa? mmowaça waç ka
cim ma pesu/ mo? walla minu dhalku/

mo? [4] Hili uni 'kon ki shwam mo. Yan'ko'd
a'di ki sus a'di mo dhali waç a'di mo dhali
mmodhal a'di mmoya mo be. [5] Dhali a'di ki
o uni gwo mo ki: Wathi/ jana 'peni bwam
um ta'd gi thuluny mo walla morbip kun
ta'kkin mo e bwany jis mo, mina a'di diki
ya ki jahanne/ mo mmodir uni ka pije/ mo
ka cim ma pesu/ mo 'taa? [6] Dhali uni mol
thok gwo yansan mo be.

Gwo gom Yilkina/ dhali Com Gu'b mo

[7] Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki gwom
'bi'th/e mo gom uni gwansan kun yukkunu
mo ki a'di nyithki uni mo mmokwanykina
uni moŋ'kom 'borga/ mo mmo/o gwo mo
ki: [8] Ki /e yukkunu mo, ma e momiimash
ka tul 'kup mo tani dhalku/ ki ça'ba 'cesh
e mom'borga/ mo, hili isi ciki/ wathi/
jin ekki'd ki /e mo yukkina a'di mo be,
[9] dhali a'di jin yukki /e mo gara/ midi
pu'du/ mo dhali o /e gwo mo ki: Çiyi
mo yansan ki wathi/ yansan mo ma dhali
yan'ko'd /e mini tel mii 'pen mo mmo'the
is mo mmobu'th mo jin gwa'dagwa'd mo
be. [10] Hili ki /e yukkunu mo tani yaku/ mo
dhali ça'b e mo jin gwa'dagwa'd wakan mo,
ki a'dim bum jin çiki'da yuk mo midi pu'du/
mo tani dhali a'di midi o /e gwo mo ki:
Amugum pema, shoru/ mo ma, mmoça'bi
mompoko'd yaase mo. Yan'ko'd /e minu
tak mo e buŋ'kus uni 'baar mo kun 'kona
tharabeesa nyakki /e mo be. [11] Haali/ aris
'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dhu is
buni ki ca mo tani minu dhu ki gwa'd mo,
dhali a'di jin kar is piti ki gwa'd mo tani a'di
minu kar ki ca mo be.

[12] Dhali a'di si'da/ o gwo mo e wathi/ jin
yukki a'di mo ki: Ki /e ki çiya yuk jin yuku
mo gom tonte/ mo walla dhan tonte/ jin
shwanu mo tani dhalku/ ki yuk imugum
pini mo walla ikam pini mo walla ibas pini
mo walla imannyak 'kom pini kun ta pa ki
pa mo hili isi ciki/ uni si'da/ mini yuk /
e mo mmodok mii mo dhali /e minu rak
mii yani bway mo be. [13] Hili wakki/ /e mini
çiya yuk jin yuku mo tani yuki 'kwani kun
hatha'ko'd mo ma, dhali uni gun kutha is
guŋkuru/ mo dhali uni kun ta ŋwol mo
dhali uni gun tana ja'da/ mo be [14] dhali /e
minu 'bor mii mo haali/ uni mini mol /e to
raki bway mo be. Hili /e minu rak to ibway
mo ki mompinu ki uni kun ta kuŋ kar/e mo
be.

*Gwom 'Bi'th/ e gom Dhan Ton*te/ jin Shwanu mo

[15] Ki jan tal 'deŋ kamu/ 'peni uni gwansan
kun 'kokina tharabeesa nyakki a'di mo
cikki gwo yansan mo tani a'di o a'di gwo
mo ki: Mom'bor mii gom a'di jin midi shwa
tonte/ e Bampa/ ma Arumgimis mo be.
[16] Hili a'di ki o a'di gwo mo ki: Wathi/ ki
eŋ kamu/ çiki'da yuk mo gom dhan tonte/
jin shwanu mo tani a'di yukki 'kwani ka
ris mo be. [17] Dhali ka tee pu'dki'd mo gom
tonte/ mo tani a'di hashki çiŋkinam piti
mo mmo/o uni gwansan gwo mo uni kun
yukkunu mo ki: Iiyu/ mo ma, haali/ aris
to 'baar mo thosonkunu mo be. [18] Hili uni
'baar mo telki mii 'pen mo mmoçi gwo
'ko'd mo be. Wathi/ jin twa/a/ a'di oki
a'di gwo mo ki: Aha/ daka yola bunto mo
dhali aha/ mina mii ya mo mmopar a'di
e mo. Aha/ dotkina /e mo ki aha/ minu
dhalku/ mo be. [19] Dhali jaŋ kamu/ o gwo mo
ki: Aha/ yolkina morbipi 'kume'd mo kun
repu/ 'ba/ ki dhaŋka'b to ka susu/ susu/
mo dhali aha/ mina mii ya mo mmopal uni
mo. Aha/ dotkina /e mo ki aha/ minu
dhalku/ mo be. [20] Dhali jaŋ kamu/ o a'di
gwo mo ki: Aha/ daka mashkina a'bom mo
dhali gom gwo gi wakan mo tani aha/ mina
molku/ yaku/ mo be. [21] Wakan çiŋkina/
a'di pu'dki'd mo dhali tor gwo yansan ki
tapam piti mo dhali com gu'b a'di shwa'da
nyor kagahara mo dhali o çiŋkinam piti
gwo mo ki: Yaku/ ka pije/ ki jahanne/
mo ma, e bwaya beega/ mo dhali bway
tura nyu'thga/ mo gi 'peŋkuman bampa/
mo dhali susi uni gun hatha'ko'd mo dhali
uni gun kutha is guŋkuru/ mo dhali uni
gun tana ja'da/ mo dhali uni kun ta ŋwol
mo. [22] Dhali yan'ko'd çiŋkina/ ki o gwo mo
ki: Tapa, gwo gi kankina /e akan mo tani
miikunu mo be dhali embul di'd naskina/
mo. [23] Dhali tapa ki o çiŋkina/ gwo mo ki:
Yayi e bway tur ka pije/ mo kun 'kon is'ko'd
mo dhali e bwaagoŋ mo dhali malasi 'kwani
ki gwo mo mmo/ iiyu/ mo, ki gu'b pem
minu 'tu'd mo be. [24] Haali/ aha/ tora um
gwo mo ki jan tal 'deŋ kamu/ 'peni 'kwani

gwansan kun yukkunu mo tani uni mini
'koki nyok tontem pem mo be.

Mii jin Minu Mii Deŋ E Mmota Amancika
Yesus Gwo mo

25 Dhali adhana waambuhany 'kwani
nyakki ii ki a'di mo dhali a'di ki tuka bor
mo dhali o uni gwo mo ki: 26 Wakki/ wathiŋ
kamu/ midi yayu/ i aha/ mo dhali diki shi/
ababam pitiŋ gana/ i e mo dhali kum mo
dhali ash mo dhali uci mo dhali ikam mo
dhali i'bwaham mo, nye, dhali mondiki/
em pitiŋ gana/ si'da/ mo tani a'di mol ta
amanciк gwom pem mo be. 27 A'diyin jin
diki kal cwany'cithan dhul pitiŋ gana/ mo
dhali bath aha/ isho'k mo tani a'di mol ta
amanciк gwom pem mo be.
28 Haali/ wathi/ jana 'peni bwam um jin
ona bwa ki nyaŋ gu'ba turga/ mo mina a'di
diki di ntwa/a/ mo mmodeŋ to e jin midi
mii 'baar a'di mo 'taa? wakki/ a'di ta'd
gi to jin 'kosh jwa mo mmothim a'di mo.
29 Hili isi ciki/ wakki/ a'di midi kar mo jin
ka'bu mo tani dhali a'di mol a'di thim mo
tani aris uni 'baar mo kun mishi a'di mo
tani mini tel mii 'pen mo mmomii a'di ka
mak mo be 30 mmo/o gwo mo ki: Wathi/
yan ti telki mii 'pen mo mmonyaŋ gu'b mo
tani dhali mol a'di 'ka 'kup mo be. 31 Walla
maliк si'da/ jin yaki'd mo mmogam 'kup ka
maliка kamu/ mo mmo/as mo tani mina
a'di diki di itwa/a/ mo mmo'cunycur mii
mo wakki/ a'di mish ta ga askar ka alaapi
'kume'd mo mmogam a'di 'kup mo a'di jin
yayi'd mo apo/ a'di nyakka askar alipi iss
'kwanimpa 'de/ mo 'taa? 32 Dhali wakki/
a'di diki wakan mo tani ka maliка kamu/
dina sho'k mmosi'du/ mbway mo tani a'di
ki hash amanya mo dhali dot gwo mo gom
moŋku'th is mo be. 33 Gom gwo gi wakan mo
tani a'diyin 'peni um mo jin diki dhal tom
piti 'peni 'baar mo jin tana a'di mo tani a'di
mol ta amanciк gwom pem mo be.

A'doŋkoro/ jin Thapathap mo

34 A'doŋgoro/ a'di 'bora'bor mo hili
wakki/ a'di ki this mom'bala'th piti e mo
tani a'di midi mish mom'bala'th piti ta kata
ka nyaŋ'ko'd mo? 35 A'di diki ha me'd mo
goma 'cesh mo walla goma duhal guren
to/e mo. 'Kwani mini bit a'di ka pije/ mo.
A'di jin ta gi bwany'ce mo mmociк gwo mo
tani dhalki a'di ciк gwo mo ma.

15

Gwom 'Bi'th/e gom Ka'bal jin Thisi E mo

1 Dhali imantera thulpa/ dhali imanmii
miinthus mo uni 'kokin mo mmo'dish a'di
is mo mmociк a'di gwo mo be. 2 Dhali
'Kwani Parisiyiin dhali iman'kwar to mo
uni miina gumgum mo mmo/o gwo mo
ki: Wathi/ yansan a'di buthi imanmii mi-
inthus mo dhali nyak to shwa ki uni mo be.
3 Wakan a'di ki tor uni gwo gom gwom
'bi'th/e yansan mo be ki: 4 Ki wathi/ jana
ibwam um ta'd gi ka'bal issi mudhe'd mo,
wakki/ jan 'de/ this e mo 'peni uni mo tani
a'di midi diki dhal uni ka iss 'kwanimpa
imudhe'd mmo/ath 'de/ mo e bwaasho mo
dhali ya mo mmoŋap a'di jin thiski e mo
ntagi a'di ki gam a'di mo 'taa? 5 Dhali ki
a'di gamki a'di mo tani a'di ki kar a'di mo
e 'kupa bim piti mo dhali 'kuny bwa mo
be. 6 Dhali ki a'di pu'dki bway pa mo tani
a'di ki yuk imugum piti mo dhali imannyak
'kom piti mmontal 'de/ mo mmo/o uni gwo
mo ki: 'Kunyi bwa mo ma, nyakki aha/
mo, haali/ aha/ gamkina ka'bal pem jin
thiski e mo be. 7 Dhali wakan, aha/ tora
um gwo mo ki mom'bor bwa midi caaca mo
ki nyanye/ mo e momis mo apo/ jan 'de/
jin ta'da amanmii miinthus jin ri'cki'da du
is mo mmobol uni gun ta iss 'kwanimpa
imudhe'd athka 'de/ e mo kun tana kar/e
mo uni gun mini mii 'koki ta gi mo gi rica
du is mo be.

Gwom 'Bi'th/ e gom Emena Guurush jin Thisi E mo

8 Walla a'bom jana ta gi emena guurush
'dolkon kushi kume'd mo,* wakka yim this
jan 'deŋ kamu/ e mo tani mina a'di diki
kanya lamba/ mo dhali dhi'th gu'b mo
dhali ŋap a'di ki burbur mo ntaga yim ki
gam a'di mo 'taa? 9 Dhali ka yim gamki
a'di mo tani ayim ki yuk iyim piti mo
dhali imannyak 'kom piti mo mmontal 'de/
mo mmo/o gwo mo ki: 'Kunyi bwa mo
ma, nyakki aha/ mo, haali/ aha/ gamkina
emena guurush pem jin thiskika/ e mo be.
10 Dhali wakan si'da/ aha/ tora um gwo mo

* 15:8 Emena guurush 'dolkon kush 'de/ jin wana e ki nasa guurush mo.

ki moŋ'kuny bwa midi di mo ibwambori iman'doyu gwo ma Arumgimis mo apo/ amanmii miinthus 'de/ jin ri'cki'da du is mo be.

Gwom 'Bi'th/e gom Ya/ gi Wathi/ jin Thisi E mo

11 Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wathi/ di'd jin ta gi iya/i su/ mo be. 12 Dhali a'di jin gwa'da'd ki uni mo, o com gwo mo ki: Ababa, ci aha/ to jin minu pwak bwa mo gom aha/ mo. Dhali a'di ki pwakki uni to bwa mo be. 13 Dhali ka cim 'koki ta aris ŋ'ko'd mo tani a'di ya/ jin gwa'da'd mo tulki'da ris to isi 'baar mo dhali a'di ki bu'th moyam piti mo e bampa/ jin si'dasi'd mo, dhali e mun mo tani a'di ki la mii tom piti ka burbur mo dhali a'di diki butha shure/ mo. 14 Dhali ki a'di 'baarki tom piti 'baar mo tani adhan te/ cuki mis mo e bampa/ caan mo dhali a'di telki mii 'pen mo mmohar to mo be. 15 Wakan a'di yaki'd mo mmogam is piti gi wathin 'de/ gi 'peŋkuman bampa/ caan mo. A'di ki hash a'di mo e bwam bun-tom piti mo mmoci kuthar to mmoshwa mo. 16 Dhali a'di imina bwa 'bor mmoshwa kwarma'c maman cwa mo kun cinu kuthar mo mmoshwa mo be. Dhali jan 'deŋ kamu/ yisa di'da jin ci a'di to mo. 17 Hili ki a'di kulumki gwo ibwa mo ki is piti mo tani a'di o gwo mo ki: Hili ciŋkina/ ma baba wana risa kun cikina a'di aguurush mo dhali kun ta gi tonte/ kun 'koshi jwa mo dhali kun uri 'kup mo, hili aha/ 'ce'dkunu sho'k ki te/ mmahan mo be. 18 Aha/ mina cu mis mo dhali ya ababam pem mo dhali aha/ mina o a'di gwo mo ki: Ababa, aha/ miikina miinthus apo/ momis mo dhali ibwambori /e mo be. 19 Aha/ mina mish ta ji gi ha me'd mo dok/e yisa ki aha/ minu yuk ki ya/m pini mo. Kari aha/ ki ciŋkina/ jin midi mii to ka guurush mo ma. 20 Dhali a'di cuki mis mo dhali pu'd mo eya ababam piti mo. Dhali hili ki a'di si'dasi'd mo mbway naskina/ mo tani ababam piti mishki a'di mo dhali a'di ki hil a'di ka 'thime/ mo dhali a'di ki gus mo dhali koth a'di me'd mo dhali pi a'di 'twa/ mo be. 21 Dhali ya/ ki o a'di gwo mo ki: Ababa, aha/ miikina miinthus apo/ momis mo dhali ibwambori /e mo. Aha/ dinaki ta ji gi ha me'd mo jin minu yuk ki ya/m pini mo be. 22 Hili com ki o ciŋkinam piti gwo mo ki: Guyu/ burrinye/ jin 'boro'd ki jahanne/ mo ma dhali hi'th a'di mo, dhali hi'th a'di ki tome'd mo dhala ppa/ e sho'k piti mo. 23 Dhali guyu/ ara morbip mo jin 'thika'thik mo dhali 'kosh a'di mo dhali dhalki ana 'kana a'di mo dhali 'bor bwa mo. 24 Haali/ ya/m pem yansan a'di wuki'd mo dhali a'di piki'd mo shwane/ dok/e. A'di thiski e mo tani, dhali a'di gamkunu mo. Dhali uni telki mii 'pen mo mmo'bor bwa mo be.

25 Dhali ya/ jin ta'da bwa nyara/ mo tani a'di di'd e bwam bunto mo. Dhali ki a'di pu'dki'd mo dhali 'dish gu'b is mo tani a'di cikki gway jin yuku mo dhali sa jin sana 'kwani mo be. 26 Dhali a'di ki yuk ciŋkinaŋ kamu/ 'de/ mo dhali a'di ki dot a'di gwo gom 'pemen mii yansan mo. 27 Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Akam pini pu'dki'd mo dhali ababam pini a'di 'koshki a'di ara morbipa 'thikga/ mo haali/ a'di bu'thki a'di ka nyaŋ'ko'd ki 'dantar mo dhali ki 'bore/ mo. 28 Hili a'di shwaki'da nyor mo dhali ush bway bwaŋ gu'b ya mo be. Ababam piti yaki'd/ ka pije/ mo dhali malas a'di mo. 29 Hili a'di thokki com gwo mo ki: Hili mo mo ma, ka ris yili 'baar mo tani aha/ miikina /e to mo dhali aha/ dinaki ush gwoŋkan pini e mo. Hili /e diki ci aha/ ari mi mo ki aha/ mina 'taki 'bor bwa mo nyakki imugum pem mo. 30 Hili ki ya/m pini yansan pu'dki'd mo tani a'di jin loski tom pini ki miinthus jin ta miinycal mo dhali /e ki 'koshki a'di amor bipa 'thikga/ mo. 31 Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Ya/uma, /e nyak di ki aha/ isa yempa/ mo dhali aris to gwansani 'baar mo kun ta kum pem mo tani uni ta kum pini mo be. 32 A'di ha me'd ki haŋ gana/ mo mmo'bor bwa mo dhali mmo'kuny bwa mo goma kam pini yansan jin wuki'd mo dhali a'di di'd ki e mo, a'di jin thiskunu e mo dhali a'di gamkunu mo be.

16

Gwom 'Bi'th/e gi Wathi/ jin Thisi To Dhu mo

1 A'di si'da/ ki o imanciк a'di gwo gwo mo ki: Wathiŋ kamu/ diki'd jin ta pa ki pa mo, a'di jin ta'd ka mandhu to mo dhali gwo gi yeru a'di is ki gway pu'dki'di a'di mo ki wathi/ yansan miiki tom piti jin tana a'di ka burbur mo be. 2 Dhali a'di ki yuk a'di mo

dhali o a'di gwo mo ki: Gwon tinta cikkika/
mo gom /e mo? Çiyaa/ montondeŋ pini
jin dhuna /e to e mo haali/ /e mini mish
ta amandhu to mo dok/ e yisa. [3] Dhali
amandhu to a'di o gwo mo e is piti ki: Aha/
mina mii katinta mo sa/? haali/ tapam
pem a'di bu'thki mo jin dhuka/ to mo 'peni
aha/ mo. Aha/ tana wathi/ jin 'bitha'bi'th
jin 'kosh jwa mo mmoçwany jis yisa dhali
aha/ 'thena is mo mmo'tho to mo. [4] Aha/
misha to jin miga/ mii mo ki 'kwani mini
mish aha/ bu'th mo e gu'b buni mo ki aha/
minu kar 'pen ka pije/ mo 'peni mo jin
dhunu to mo. [5] Wakan a'di ki yuk 'kwani
kun 'kon ma mure/ gi tapam piti m'ba/ ka
'dete/ 'dete/ mo dhali a'di ki o jin twa/
a/ gwo mo ki: /e din ma mure/ gi tapam
pem i'ba/ ekata mo? [6] A'di ki thok a'di
gwo mo ki: Ayin jin baru ki iss* 'kwanimpa
imudhe'd mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo
ki: Budhi awarka/ jin 'kwara /e to mo dhali
ça'bi a'cesh ki jahanne/ mo dhali 'kwari ki
iss† 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo.
[7] Dhali yan'ko'd a'di ki o jaŋ kamu/ gwo
mo ki: Dhali ekata si'da/ ndin ma mure/
/e m'ba/ mo? Dhali a'di ki o a'di gwo mo
ki: Pos bunyan jin baru ki iss 'kwanimpa
mmudhe'd mo. Dhali a'di ki o a'di gwo
mo ki: Budhi awarkam pini jin 'kwara /
e to mo dhali 'kwari ki iss‡ 'kwanimpa
idoŋon mo. [8] Dhali tapa ki maŋa mandhu
to jin diki ta akar/e mo goma gany piti mo,
haali/ iya/ gi 'kwaniny'cesh gwansan mo
tani uni yukayuk mo eya nyakum yil buniŋ
gana/ mo mmobol iya/ gi moŋkush e mo
be. [9] Dhali aha/ tora um gwo mo ki, miiya
mugu gom is bum mo ki to jin ta pa ki pa
mo kun 'koki ta kuŋ kar/e mo, wakan ki a'di
midi ush me'd mo tani uni mini 'taki bu'th
um mo e mo gi moŋ'koki/e ki sule/ ya ye
'ba/ mo.

[10] A'di jin ta isiŋ gana/ mo gom ari toŋ
gwa'dga/ mo tani a'di ta isiŋ gana/ mo
si'da/ gom to jin ca'd mo. Dhali a'di jin thisi
to kun gwa'dan mii mo tani ta a'di jin thisi
to kun can mii si'da/ mo be. [11] Wakki/ um
'koki ta isiŋ gana/ mo gom to jin ta pa ki pa
mo kun 'koki ta kuŋ kar/e mo tani aja a'di
jin midi çi um to jin ta pa ki paŋ gana/ mo
mmodhu mo? [12] Dhali wakki/ um 'koki ta
ku isiŋ gana/ mo gom to ma ciŋ kamu/ mo
tani aja a'di jin midi çi um a'di jin midi ta
jim bum gana/ mo? [13] Çiŋkinaŋ kamu/ yisa
di'da jin midi mish to mii gom tapa isu/ mo.
Hili a'di midi mii shi/ jan tal 'deŋ kamu/ i e
mo dhali en jamu/ mo walla a'di midi bu'th
jan 'de/ ka bor mo dhali wak jaŋ kamu/ mo.
Um moli mii Arumgimis to mo dhali mii to
gi ta pa ki pa mo.

[14] Dhali 'Kwani Parisiyiin uni gun ta
iman/ena guurush mo ki uni cikkina ris to
gwansani 'baar mo tani dhali uni 'thekki
a'di shushi mis mo be. [15] Hili a'di o uni
gwo mo ki: Um ta uni gun dhu is bum
ka kar/e mo mbwambori 'kwani mo. Hili
Arumgimis mishki'da dum bum mo. Haali/
a'di jin ekki'd e bwaman 'kwani mo tani a'di
ta tonthus ki thus mo e jis/e ma Arumgimis
mo be.

Gwoŋkan jin Çinu mo dhali Bampa/ ma Arumgimis mo

[16] Gwoŋkan jin çinu mo dhali imançi gwo
ma Arumgimis kadhamo/ mo uni 'kokin
mo ntaga Yohaan mo. 'Peni mo yan mo tani
gwom 'boro'd gi Bampa/ ma Arumgimis
a'di çikunu mo dhali aris 'kwani 'baar mo
ka 'dete/ 'dete/ çiçkini a'di ki mombujur
mo be. [17] A'di 'disha mii mo gom momis
mo dhali mony'cesh mmopi mo mmobol
ari businya/ gi gwoŋkan jin çinu mo ki a'di
minu kar ki mompuu mo be.

Gwo jin Tor ma Yesus Apo/ Mo jin
Dhaluwa Dhal 'Pen mo

[18] Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/
kun dhal up buni 'pen mo dhali mash kun
tiya mo tani uni miiki miinyçal mo be,
dhali a'di jin mashki'da 'bom jin dhalu 'pen
mo 'pena kathim piti mo tani a'di miiki
miinyçal mo be.

Wathi/ jin Ta Pa ki Pa dhala Li/aasar mo

[19] Wathiŋ kamu/ diki'd jin ta pa ki pa
mo, a'di jin hi'thki burrinye/ jin ta'da
buhe/ ka buhe/ mo dhali burrinye/ jin
na'bulana'bul mo dhali jin shwa to ki
shwam paŋ gana/ isa yempa/ mo. [20] Dhali
e 'twaŋkala goŋ piti mo tani wathi/ jin
hatha'ko'd 'thikunu mo, a'di jin yuku gway
ka Li/aasar mo a'di jin tasha jama/ isi 'baar

* 16:6 miiya † 16:6 kamsiin ‡ 16:7 tamaniin

mo. [21] Dhali a'di dina gwo mbwa mo ki
a'di minu thip mo ki to kun bitkin 'pena
tharabeesa gi wathi/ jin ta pa ki pa mo. Hila
'ka pu'dkin mo dhali 'te'd jamam piti mo
be. [22] Wathi/ ha'th'ko'd yan a'di wuki'd mo
dhali a'di kalkina iman'doyu gwo mo eya
bor ma Ibrahiim mo. Dhali wathi/ jin ta
pa ki pa si'da/ tani a'di wuki'd mo dhali
kankunu mo be. [23] Dhali eya Haawiya mo
tani a'di 'koshkunu is ka nyor mo dhali a'di
'de'kki em piti ki mis mo dhali a'di ki para
Ibrahiim e mo 'pena dhana/ mo dhala Li/
aasar eya bor piti mo be. [24] Dhali a'di ki
yuka yuk mo ki: Ababa Ibrahiima, miiyi
mii apo/ aha/ mo ma dhali hasha Li/aasar
mo mmothul aliman me'd piti e yi'de/ mo
dhali mmo'thupa le'd pem mo haali/ aha/
'pe'dkina she/ mo eya le'dan o'd yansan mo
be. [25] Hila Ibrahiim thok a'di gwo mo ki: Ya/
uma, kayi gwo e mo ma. Ki /e din ki e mo
tani, /e buthi tom 'boron pini mo dhala Li/
aasar a'di buthi to kun shiyin wakan mo.
Dhali hili, shwane/ a'di malaskunu imahan
mo dhali /e din e mo jin 'pe'du she/ mo
be. [26] Dhali eya ris mii yan ka makampo/
mo tani dhan jisa caaga/ di'di bwaman am
mo dhali um mo jin thosonkunu mo, ki uni
gwansan kun mini 'taki 'cith 'peni mahan
e /e mo mini mol mii mo, dhali jan 'deŋ
kamu/ midi mol 'cith 'peni mun ntagi am
mo be. [27] Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wakki/
wakan mo tani aha/ dotkina /e mo ababa,
mmohash a'di mo e gu'b ma babam pem
mo be [28] haali/ aha/ tana gi ikam pemi
mudhe'd mo, wakan ki a'di midi rum uni
ki gwo mo, hili isi ciki/ ki uni si'da/ mini
'koki iiyu/ mo e mo/isa nyor yansan mo
be. [29] Hili a/ibrahiim thok a'di gwo mo ki:
Uni tan ga Musa mo dhali imanci gwo ma
Arumgimis kadhamo/ mo. Dhalki uni cik
uni gwo mo ma. [30] Dhali a'di ki thok gwo
mo ki: Yisa, ababa Ibrahiim. Hili wakki/
jan 'deŋ kamu/ midi ya i uni 'peni mowu
mo tani uni mini rica du is mo be. [31] A'di
ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ uni 'koki ha
gwo ma Musa e mo dhali gwo gi imanci gwo
ma Arumgimis kadhamo/ e mo tani wakan
si'da/ uni mini 'koki ci bwam buni ka gam
'kup mo wakki/ jan 'deŋ kamu/ midi 'taki
cu mis 'peni mowu mo be.

17

Mompal gi Miinthus mo

[1] Dhali a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo
ki: Mompalu gom miinthus ka jiŋ gana/
mini pu'du/ mo. Hili wayyi e a'di jin mina
uni ipu'du/ mo be. [2] A'di midi 'bor ki 'bor
gana/ mo wakka yo minu 'taki dek a'di
m'bam piti mo dhali a'di minu bit mo e
kumma/ yi'de/ mo jin mina a'di 'taki diki
rak jan 'de/ 'peni uni gwansan is mo kun
gwa'dan mo mmomii miinthus mo. [3] Yipi
'kup 'kup ki is bum ki 'bore/ mo ma. Wakka
kam pini mii miinthus mo tani kucuri a'di
ki gwo mo ma, dhali wakki/ a'di ri'cki'da
du is mo tani dhalki a'di miinthus piti 'pen
mo. [4] Dhali wakki/ a'di mii miinthus apo/
/e me'di pesu/ ka tee mo tani dhali a'di
ki tu'k mo me'di pesu/ dhali o /e gwo mo
ki: aha/ ri'ckina adu is mo tani /e mini mii
dhal a'di miinthus piti 'pen mo be.

Mari Aman Moŋgam Gwom Bam Is mo ma

[5] Dhali uni gun dhunu ki she/ mo ki o
Tapa gwo mo ki: Mari aman moŋgam gwo
is bam is mo ma. [6] Dhali Tapa ki o gwo mo ki:
Wakki/ um ta gi moŋgam gwo is mo me'd
emen to jin miinuwa 'tash mo tani um mini
mish o cwa yansan jin wana e ka 'kum'dii
gwo mo ki: Dhalki a'di yu'du/ mo dhali
dhalki a'di cudhu/ mo e yi'deŋ kumma/ mo
dhali a'di midi ha um gwo e mo be.

Atu'c jin Miina Ciŋkina/ mo

[7] Mina tal 'deŋ kamu/ 'peni um, a'di
jin ta gi ciŋkina/ jin goro'da 'cesh walla
jin ur ka'bal mo mmo/o a'di gwo mo ki
a'di pu'dki'd mo 'peni bwam bunto mo ki:
Yayu/ ki jahanne/ mo dhali ca'ba 'cesha
tharabeesa mowa? [8] Walla mina a'di diki
dhal gwo e i is mo mmo/o gwo mo ki:
Thosonaa/ tonte/ mo ma dhali deki is pini
ki burrinye/ mo dhali mii aha/ to mo ma,
ntagi aha/ mina shwa to mo dhali pi to mo
dhali yan'ko'd /e mini shwa to mo dhali pi
to mo? [9] A'di 'bori ciŋkinam piti bwa i is
mo 'taa? haali/ a'di miiki to jin kankina
a'di a'di gwo mo mmomii mo 'taa? [10] Wakan
um si'da/ ki um miiki to gwansani 'baar mo
kun kankunu um mo tani oyi gwo mo ki:
Am tana ciŋkina/ kun 'koki ha me'd mo.

Aman miikina jasi a'din 'deŋ gana/ mo jin
ta'da ṯu'c bam mo be.

Yesus Dhelelki 'Kwani kun 'Kosha Monthusi 'Kume'd Is mo

11 E bway gi Pa Urushaliim mo tani a'di
yaki'd e bway bampa/ gi bwaman gi Pan
Saamira mo dhali Pany Jaliil mo be. 12 Dhali
ki a'di ciḉki bampa/ mo tani a'di gamkina
'kwani kun 'kosha monthus 'kuṗ mo uni
kun 'koni 'kume'd mo, uni kun doshkin
isa dhana/ mo. 13 Dhali uni ki 'de'k 'twam
buni ki mis mo dhali o gwo mo ki: Yesus
jin ta Taṗa, miiyi mii aṗo/ aman mo ma.
14 Dhali ki a'di mishki uni mo tani a'di ki
o uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma, dhali ṯor
is bum eya tente/ e igasiis mo. Dhali ki
uni iikin mo tani uni dhelelkina is mo be.
15 Dhali yan'ko'd jan ṯal 'deŋ kamu/ 'peni
uni mo tani ki a'di ṗarki is piti e ki a'di
waḉu/ mo tani doḵki'd ka nyaŋ'ko'd mo
mmomaŋa Arumgimis mo ki dhan 'twa/ jin
caaca mo be. 16 Dhali a'di ki biṯ bwam/em
piti a'cesh mo e sho'k ma Yesus mo mmoḉi
a'di mom'bor bwa i is mo be. Hili a'di ta
wathi/ gi Pan Saamira mo be. 17 Yan'ko'd
Yesus ki o a'di gwo mo ki: 'Kona uni ki 'ko
'kume'd uni kun dhelelkin mo 'taa? Mane
uni gun 'koni pedoŋon mane? 18 Jin ṯal 'deŋ
kamu/ bunya/? diki gam mo mmodoḵu/
mo mmomaŋa Arumgimis mo hili isi ciki/
a'di jin diki ta Wathi/ Yahuuda/ mo be.
19 Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Cuyi mis
mo ma dhali yayi e bway pini mo. Moŋgam
gwo is pini a'di woṯḫki /e mo be.

Mo gi Mina Bampa/ gi Momisi Ṗu'du/ mo

20 Dhali a'di doṯkunu gwo mo ki 'Kwani
Ṗarisiyiin mo ki Bampa/ ma Arumgimis
midi ṗu'du/ kakasja mo sa/? Dhali a'di
ki thoḵ uni gwo mo ki: Bampa/ ma
Arumgimis midi diki yayu/ ki jamas mii jin
minu tim ki ye'th ye'th mo. 21 Walla uni
mini 'koki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, A'di
a'dan be, walla, Imaṯṯaan mo, haali/ hili mo
mo ma, Bampa/ ma Arumgimis a'di di'di
bwam um mo be.
22 Dhali a'di ki o imanciḵ a'di gwo gwo mo
ki: Atee mini ṗu'du/ mo ki um mina bwa
o mo mmoṗara tenteŋ kamu/ e jin ta ji gi
Ya/ gi 'Kwani mo dhali um mini 'koki ṗar
a'di e mo be. 23 Dhali uni mini o um gwo
mo ki: Hili mo mo ma, mmaṯṯaan mo, walla,
Hili mo mo ma, mmahan mo tani, dhalku/
ki ii mo ma. Dhalku/ ki baṯḫ uni isho'k
mo. 24 Haali/ me'da wara sho'k jin dhithi
mo ka war mo dhali mmokush mo 'peni
momis mo 'peni 'ko'd gwar gi 'bana kamu/
mo tani wakan mina Ya/ gi 'Kwani di eya
teem piti mo be. 25 Hili nṯwa/a/ a'di mina
isi 'kosh ka nyor mo gom to ka ris mo dhali
a'di minu waḵ mo ki 'kwani ma nyaḵum yil
gwansan mo be. 26 Me'da tee ma Nuuh mo
tani wakan a'di midi ta atee gi Ya/ gi 'Kwani
mo be. 27 Uni shwaki to mo dhali uni ṗiki to
mo dhali uni mashkin mo dhali uni 'kokin
mo mmoḉiya ḉi mmomash mo ntaga tee jin
ciḉkin ma Nuuh mo e bwaa ḵur mo dhali
agannu/ yi'de/ ṗu'dki'd mo dhali 'ce'd uni
'baar mo sho'k mo be. 28 Wakan si'da/ a'di
mina e waka tee ma Luuth mo – uni shwaki
to mo dhali uni ṗiki to mo dhali uni yolki
to mo dhali uni yolkin mo dhali uni siki
to mo dhali uni nyaŋki to mo 29 hili ka tee
jin yakin ma Luuth ka pije/ mo 'peni Pan
Saduum mo tani o'd dhali to jin si'du/ mo
he'thki'd ka sho'k mo 'peni momis mo dhali
'ce'd uni 'baar mo sho'k mo be. 30 Wakan
si'da/ a'di midi ta atee gi Ya/ gi 'Kwani ki
a'di minu ṯor eya tente/ mo be. 31 Ka tee
ḉaan mo tani dhali a'di jin di'd e 'kuŋgu'b
mo nyaḵki tom piti jin tana a'di e gu'b mo
tani midi diki thulu/ ka 'cesh mo mmo'do
uni mo dhali wakan si'da/ a'di jin di'd e
bwam mombunto mo tani midi diki doḵku/
ka nyaŋ'ko'd mo. 32 Kayi gwo gi asha Luuth
e mo ma. 33 A'diyin jin midi simm to e jin
mina a'di ita e mondiki/em piti mo tani
a'di midi this a'di e mo be. Hili a'diyin jin
midi this mondiki/em piti e mo tani a'di
midi kar a'di mo be. 34 Aha/ ṯora um gwo
mo, e mon'thiny ḉaan mo tani 'kwani su/
mini 'kowa cin ṯal 'de/ mo. Dhali jan ṯal
'de/ minu bu'th mo, dhali jaŋ kamu/ minu
dhalku/ mo be. 35 Uṗ mini 'ko isu/ mo kun
mini yor to mo mmonṯal 'de/ mo. Dhali
jan ṯal 'de/ minu bu'th mo, dhali jaŋ kamu/
minu dhalku/ mo be. 36 Dhali 'kwani su/
si'da/ mini 'ko e bwam bunto mo. Dhali jan
'de/ minu bu'th mo, dhali jaŋ kamu/ minu
dhalku/ mo be. 37 Dhali uni o a'di gwo mo
ki: Mmana, Taṗa? A'di ki thoḵ uni gwo mo
ki: I mo jin dina buŋgwar is nycine/ mo
tani e mo yan mo tani korro/ mini tul is mo

mmonṯal ’de/ mo be.

18

Gwom ’Bi’th/e goma ’Bom jin Wun ma Kaṯḫ

mo dhala Mandwall Gwo mo

1 Dhali a’di ki ṯor uni gwo ki gwom ’bi’th/
e mo jin ta gi ’pemen jin mina uni ḵa mii
’tho mo isa yempa/ mo dhali mmo’koki
dhoṯḫa du mo be. 2 A’di ki o gwo mo ki: E
’peŋkuman bampaŋ kamu/ mo tani wathi/
diki’d mo jin ta’da mandwall gwo mo. A’di
si’da/ jin diki ḵo/a Arumgimis mo walla
diki taḵ ’kwani mo be. 3 Dhala ’boma kamu/
jin wun ma kaṯḫ si’da/ mo tani diki’d e
’peŋkuman bampa/ ç̱aan mo, a’di jin rashki
ya ka yempa/ e a’di mo dhali o gwo mo
ki: Miiyi aha/ ka ḵar/e mo ma apo/ a’di
jin yeri aha/ is ki gway mo. 4 Dhali hili ki
a’di di’d mmo/ush mo tani hili yan’ko’d
a’di ki o gwo ki is piti mo ki: Ba aha/ yisa
ḵo/ka Arumgimis yisa walla taḵa ’kwani
yisa 5 hili goma ’bom yansan jin wun ma
kaṯḫ mo mmoṯu/ulkina a’di aha/ ki mii mo
tani aha/ mina mii ka ḵar/e goma yim mo,
wakan ka yim midi diki wuyaa/ is e mo ki
yam piti jin rashina a’di mo be. 6 Dhali Tapa
ki o gwo mo ki: Ciḵi gwo mo ma, jin on
ma mandwall gwo jin diki ta amanmii ka
ḵar/e mo. 7 Dhali min ma Arumgimis diki
mii ka ḵar/e gom kum piti kun kwanykina
a’di mo ’taa? uni gun gwoki ’twa/ i a’di
ki montee ilu/ mo dhali ki mon’thiny mo
’taa? Mina a’di itaya adiiṯe/ apo/ uni mo
’taa? 8 Aha/ ṯora um gwo ki a’di midi mii
ka ḵar/e gom uni ki jahanne/ mo. Bahili
ki Ya/ gi ’Kwani midi pu’du/ mo tani mina
a’di gam moŋgam gwo is e mony’cesh mo
’taa?

Gwom ’Bi’th/e gom ’Kwani Parisiyiin mo dhali Imantera Thulpa/ mo

9 A’di si’da/ ki ṯor gwom ’bi’th/e yansan
ki uni gun gam ’twa/ ’kup ki is buni mo
ki uni ta kuŋ ḵar/e mo dhali waḵ kun
tiya mo. 10 ’Kwani su/ iikin mo e gu’b gi
mondheleladhelel mo mmo’tho mo. Jan
’de/ ta Wathim Parisi mo. Dhali jamu/
ta’da mantera thulpa/ mo be. 11 Wathim
Parisi doshki’d mo dhali ’tho kan ki is piti
mo ki: Arumgimis, aha/ ’bora /e bwa i is
mo ki aha/ dinaki waki ’kwanin tiya mo kun
ta imanḵwal to mo dhali kun ’koki ta kuŋ
ḵar/e mo dhali imanmii miinyç̱al mo walla
mmodiki wa e ka mantera thulpa/ yansan
mo be. 12 Aha/ ga/a to mo me’di su/ ka dhas
mo. Aha/ ç̱ina to mo jin taḵu Arumgimis
’peni to ’baar mo jin gamkika/ mo be. 13 Hila
mantera thulpa/ a’di doshki’d isa dhana/
mo, a’di diki ’de’k em piti ’kup ki momis
mo, hili a’di dorki’da bor piti ki me’d mo
mmo/o gwo mo ki: Arumgimis, miiyi mii
apo/ aha/ jin tana amanmii miinthus mo.
14 Aha/ ṯora um gwo mo ki: wathi/ yansan
yaki’d ka luŋgu’b bway gu’b piti mo ki mo
ma ḵar/e mo, ma mo dhalka kamu/ mo.
Haali/ aris ’kwani ’baar mo ka ’deṯe/ ’deṯe/
mo kun dhu is buni ki ça mo tani uni minu
dhu ki gwa’d mo, hili a’di jin karki is piti ki
gwa’d mo tani minu kar ki ça mo be.

Yesus ’Borki Ushi Uç̱i Mii mo

15 Dhali uni ’kokin mo si’da/ mmosusi
usha ’pereny i a’di mo ki a’di midi ta uni is
ki me’d mo. Dhali ki imanciḵ a’di gwo parki
a’di e mo tani uni ḵucurki uni ki gwo mo be.
16 Hila Yesus yuḵki uni i a’di mo mmo/o gwo
mo ki: Dhalki ushi uç̱i iiyini aha/ mo ma,
dhalki uni ki non mo. Haali/ ku gi wakan
mo tani ’kon e Bampa/ ma Arumgimis mo
be. 17 Ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo
ki: a’diyin jin midi diki bu’th Bampa/ ma
Arumgimis me’d ara ’ci mo tani midi diki
ciç̱ a’di mo be.

Wathin Dhuru’c jin Ta Pa ki Pa mo jin Ta Tapa mo

18 Dhali tapaŋ kamu/ doṯ a’di gwo mo
ki: Manṯor Gwo jin ’boro’d. Aha/ mina
mii kata mo mmogam mal gi mondiki/e ki
sule/ ya ye ’ba/ mo sa/? 19 Dhala Yesus ki
thoḵ a’di gwo mo ki: Atinta yuḵa /e aha/
ki jim ’boro’d mo? Wathin ṯal ’deŋ kamu/
yisa di’da jin ’boro’d mo, hili Arumgimis
a’di ’de/ mo be. 20 /e mishi gwoŋḵan kun
’kwarkunu mo kun o gwo mo ki: Dhalku/
ç̱al ki mii mii mo ma, dhali, Dhalka ’kosh
ki mii ’kosh mo ma, dhali, Dhalku/ to ki
mii ḵwal mo ma, dhali, Dhalki gwonthus ki
mii aḵ mo ma, dhali, Taḵi cim dhali kwan
mo ma. 21 Dhali a’di ki thoḵ a’di gwo mo
ki: Aris to gwansan dhukika/ mo ’peni
yil pem jin taka/ dhuru’c mo be. 22 Dhali
ka Yesus ciḵki a’di mo tani a’di ki o a’di

gwo mo ki: Ton ṯal 'deŋ kamu/ di'd jin aṯha /e mo be. Yoli aris to gwansan kun tana /e mo ma dhali c̱iki uni gwansan kun hatha'ko'd mo dhali /e mini gam mo jin isha to ḵumma/ e momis mo dhali yayu/ mo dhali baṯhaa/ isho'k mo. [23] Hili ki a'di ciḵki gwo gwansan mo tani a'di warkina bwa ki diṯ mo haali/ a'di ta wathi/ jin ta pa ki pa mo be. [24] Yesus hilki a'di mo dhali o gwo mo ki: Mii wa'di diṯa/ gom uni gwansan kun ta pa ki pa mo mmocic̱ Bampa/ ma Arumgimis mo be. [25] Haali/ a'di 'ka'da mii gom kalman mo mmoya ki solol e jisa 'dipira/ mo mmodhal wathi/ jin ta pa ki pa e i is mo mmocic̱ Bampa/ ma Arumgimis mo be. [26] Uni gwansan kun ciḵki a'di mo tani o gwo mo ki: Waḵki/ wakan mo tani ija iminu iwoṯh mo sa/?

[27] Hili a'di o gwo mo ki: To jin molu mii ki 'kwani mo tani a'di mishu mii ka Arumgimis mo be. [28] Dhala Buṯerus ki o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, am dhalkina gu'b bam 'pen mo dhali baṯh /e nsho'k mo be. [29] Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki: wathiŋ kamu/ yisa di'da jin dhalki gu'b piti 'pen mo walla ashim piti mo walla ikam piti mo walla icom mo walla uc̱im piti mo gom gway gi Bampa/ ma Arumgimis mo [30] a'di jin midi diki gam to jin maru is ki nyanye/ ki mo yansan mo dhali ki she/ yil jin midi p̱u'du/ mo tani a'di midi gam mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo be.

Yesus Ṯorki Mowum Piti Nṯwa/a/ Me'di Kwara mo

[31] Dhali a'di ki sus uniŋ 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili mo mo ma, ana iina ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo be dhali aris to kun 'kwarkunu mo gom Ya/ gi 'Kwani mo ki imanc̱i gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo tani minu thim mo be. [32] Haali/ a'di minu c̱i 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni mini mii a'di ka maḵ mo dhali kar a'di ki mon'the is jin shi/ashi/ mo dhali 'taḵ a'di manya/ i is mo. [33] Dhali uni mini dor a'di mo dhali 'kosh a'di mo, dhali ka cim kwara mo tani a'di midi cuyi mis mo be. [34] Hili uni 'koki mish gwo 'ban gom gwo gwansan mo. Haali/ gwo yansan bagkunu mo 'peni uni mo dhali uni 'koki nyiṯh gwo jin okina a'di mo be.

Wathiny Ja'da/ jin Ta'da Man'tho To, A'di Wac̱kunu mo e Shemen Bway gi Pa Ariiha mo

[35] Dhali ki a'di 'dishki Pa Ariiha is mo tani wathiny ja'daŋ kamu/ c̱a'bki'd e shemen bway tur mo mmo'tho to mo be. [36] Dhali a'di ciḵki'da waambuhany 'kwani mmo/iikina uni ki iim pe mo. A'di ki doṯ gwo mo ki: Ii yan ta'da tinta mo? [37] Dhali uni ki ṯor a'di gwo mo ka: Yesus gi Pa Naasira a'di yaki'd ki yampe mo be. [38] Dhali a'di cuu'd ki: Yesus Ya/ ma Dawuu'd, miiyi mii apo/ aha/ mo ma. [39] Dhali uni gwahan kun 'koni buŋ'kup mo tani ḵucurki a'di ki gwo mo mmoṯor a'di gwo mo mmoc̱a'b ki shwam mo. Dhali hili a'di cuu'd kagahara doḵ/e ki nyanye/ ki: Ya/ ma Dawuu'd, miiyi mii apo/ aha/ mo ma. [40] Dhala Yesus doshki'd mo dhali ḵan a'di gwo mo ki a'di minu susu mo e a'di mo. Dhali ki a'di 'dishki a'di is mo tani a'di ki doṯ a'di gwo mo ki: [41] Atinta o /e bwa ki aha/ mina mii gom /e mo? A'di thoḵ a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ budha momish mo mo. [42] Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Budhi momish mom pini mo ma. Moŋgam gwo is pini a'di woṯhki /e mo be. [43] Dhali ki jahanne/ a'di bu'thki momish mo mo dhali a'di ki baṯh a'di nsho'k mo mmokara Arumgimis ki ca mo dhali aris 'kwani, ki uni parki a'di e mo tani uni c̱ina Arumgimis momaŋ mo be.

19

Yesus dhala Sakka

[1] A'di cic̱ki'd mo e Pa Ariiha mo dhali a'di yaki'd ki tur mo be. [2] Dhali e mun mo tani wathiŋ kamu/ diki'd jin yuḵu gway ka Sakka mo. A'di ta'da 'kaŋ'kup gi imantera thulpa/ mo dhali a'di ta pa ki pa mo be. [3] Dhali a'di ŋapki mo mo mmopara Yesus e mo ki a'di ta'da ata mo dhali hili a'di diki par a'di e mo goma risa waambuhany 'kwani shwa'da nyor mo haali/ a'di kuṯakuṯ ki kuṯ piti mo be. [4] Wakan a'di guski'd iṯwa/ a/ mo dhali se mis cwampu/ mo mmopar a'di e mo haali/ a'di yaki'd e bway c̱aan mo be. [5] Dhali ka Yesus p̱u'dki'd mo e mo yan mo tani a'di ki hil 'kup ki mis mo dhali o gwo mo ki: Sakka, thulu/ ka 'cesh ki 'ta'b mo haali/ aha/ mina mii di e gu'b pini shwane/ mo be. [6] Wakan a'di

thulki'd mo ise/ dhali yayu/ ka 'cesh mo
dhali bu'th a'di ki bwaŋ 'kunyga/ mo be.
7 Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni 'baar
mo miina gumgum mo mmo/o gwo mo
ki: A'di yaki'd mo mmota yilkina/ e gu'b
gi wathi/ jin ta'da manmii miinthus mo
be. 8 Dhala Sakka doshki'd mo ki mis mo
dhali o Tapa gwo mo ki: Hili mo mo ma,
Tapa, 'ban gi tom pem jin taka/ ka dehe/
mo tani miga/ ci 'kwani kun hatha'ko'd mo
be. Dhali wakki/ aha/ shwana to ki kup
'peni jan tal 'deŋ kamu/ mo tani aha/ mina
ci a'di ka nyaŋ'ko'd me'di doŋon apo/ mo.
9 Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Shwane/
mowoth a'di pu'dki'd mo e gu'b yansan mo
me'd jin tana a'di ya/ ma Ibrahiim si'da/
mo be. 10 Haali/ Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo
mmoŋapa ŋap mo dhali mmowotha woth
mo gom uni gun thiskunu e mo be.

Gwom 'Bi'th/ e gom Kuluny 'Dolkoni 'Kume'd mo

11 Me'd jin cikkina uni gwo gwansan mo
tani a'di marki uni gwoŋ kamu/ is mo
mmotorki gwom 'bi'th/e mo haali/ a'di
'dishki Pa Urushaliim is mo dhali haali/
uni toshkin ki Bampa/ ma Arumgimis minu
piyu/ ki jahanne/ mo be. 12 Gom gwo gi
wakan mo tani a'di ki o gwo mo ki: Wathi/
jin mii'da tu'c e bampa/ ma malik tani a'di
yaki'd mo e bampaŋ kamu/ jin si'dasi'd mo
mmobu'th mom'bi'th ma malik mo dhali
doku/ ka nyaŋ'ko'd mo. 13 A'di ki yuk ciŋk-
inam piti kun 'koni 'kume'd mo. A'di ki
ci uni kuluny 'dolkoni 'kume'd* mo. Dhali
a'di ki o uni gwo mo ki: Miiyi atu'c ki uni
gwansan mo ma ntagi aha/ mina pu'du/
mo. 14 Hili 'kwani gi bampam piti shi/i
a'di i e mo dhali hashki a'di 'kwani kun
hashu mo mmobath a'di isho'k mo mmo/
o gwo mo ki: Am 'tena bwa jin mina wathi/
yansan ta tapa apo/ am mo be. 15 Ki a'di
dokki'd ka nyaŋ'ko'd mo mmobu'thkina
a'di mom'bi'th ma malik mo tani a'di kanki
ciŋkina/ gwansan gwo mo e uni kun cikina
a'diya guurush mo ki uni minu yuku/ i a'di
mo ki a'di midi mish to mo gom nyun-
ycina/ to kun miikunu mo. 16 Jin twa/a/
pu'dki'd ibwambori a'di mo mmo/o gwo
mo ki: Tapa, kuluny 'dolkon pini warki'd ki
kuluny 'dolkoni 'kume'd mo be. 17 Dhali a'di
ki o a'di gwo mo ki: Mba/ /e ta ciŋkina/
jin 'boro'd mo. Haali/ /e ta a'di jin ta isiŋ
gana/ mo eya po/ ushi to kun gwa'dan mo
tani /e mini ta gi moshirr apo/ 'peŋkuman
bampa/ kun 'koni 'kume'd mo be. 18 Dhali
jin 'kon ma po/i su/ pu'dki'd mo si'da/
mmo/o gwo mo ki: Tapa, kuluny 'dolkon
pini warki'd ki kuluny 'dolkoni mudhe'd
mo be. 19 Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki:
/e mini ta tapa apo/ 'peŋkuman bampa/
kun 'koni mudhe'd mo. 20 Dhali yan'ko'd
jaŋ kamu/ pu'dki'd mo mmo/o gwo mo ki:
Tapa, kuluny 'dolkon pini a'dan be, a'di jin
karkika/ mo eya mantiil mo. 21 Haali/ aha/
ko/ka /e mo haali/ /e ta wathi/ jin ceshi
mo mo ki thith mo. /e 'de'kki a'di jin dina
/e ki kara 'cesh mo dhali /e 'cithki a'di jin
dina /e ki si mo be. 22 A'di ki o a'di gwo
mo ki: Aha/ mina wak /e mo 'peni gwo gi
'twam piniŋ gana/ mo. /e ta ciŋkina/ jin
ta thus mo. /e mishin ki aha/ tana wathi/
jin ceshi mo mo ki thith, mmo'de'k a'di
jin dika/ ki kara 'cesh mo dhali mmo'cith
a'di jin dika/ ki si mo tani 23 atinta dina
/e ki dhuka guurush pem mo e mo jin
dhunuwa guurush mo dhali ki yam pem
jin miga/ pu'du/ mo tani aha/ mina 'taki
tul uni is mo nyakki nyunycinam piti mo?
24 Dhali a'di ki o uni gwansan gwo mo uni
kun doshkin mo ki: Budhi kuluny 'dolkon
'peni a'di mo ma, dhali ci a'di jin ta'd gi
kuluny 'dolkoni 'kume'd mo. 25 (Dhali uni ki
o a'di gwo mo ki: Tapa, a'di ta'd gi kuluny
'dolkoni 'kume'd mo be Ayy!) 26 Aha/ tora
um gwo mo ki, eya ris uni 'baar mo ka
'dete/ 'dete/ uni kun tan gi to mo tani minu
ci ki nyanye/ mo be, hili 'peni a'di jin dara'd
mo tani a'di si'da/ jin tana a'di mo tani
a'di minu war a'di mo be. 27 Hili gom uni
gwansan kun ta 'kup ki aha/ mo tani uni
kun 'koki ŋap aha/ mo mmota tapa apo/
uni mo tani susi uni mmahan mo ma dhali
'kosh uni jwa mo mbwambori aha/ mo.

Mo jin Pinu Mii E Mmociç Pa Urushaliim mo

28 Dhali ki a'di oki gwo gwansan mo tani
a'di yaki'd ntwa/a/ mo mmoya ka gagamis

* 19:13 Kuluny 'dolkon 'de/ wana e ka riyaal iss 'kwanimpa ikwara mo.

mo e Pa Urushaliim mo be. 29 Ki a'di 'dishki
Pam Beeṯpaji is mo dhali Pam Beeṯaniya
mo tani e 'kuwosh c̱aan jin yuk̲u ka Seṯuun
mo tani a'di ki hash uni su/ 'peni imanciḵ
a'di gwo mo 30 mmo/o uni gwo mo ki: Iiku/
bampa/ mo ma jin di'd ka p̲ar 'twa/ mo. E
mo jin ciḉkina umi cine/ mo tani um mini
gam ari thuluny jin shi'dkunu mo, a'di jin
dina wathin 'deŋ kamu/ ki mera p̲o/ mo ki
sule/ mo. 'Cuk̲i a'di mo ma dhali susi a'di
mmahan mo. 31 Wak̲ki/ jan 'deŋ kamu/ doṯi
um gwo mo ki: Atinta 'cuk̲a um a'di mo tani
um mini o gwo mo cikise/ ki: Tap̲a midi
mii ta gi a'di mo be. 32 Wakan uni gwansan
kun hashkunu mo tani iikin mo dhali gam
a'di me'd jin ṯorkina a'di uni gwo mo be.
33 Dhali me'd jin 'cuk̲kina uni ari thuluny mo
tani icom gi ari thuluny o uni gwo mo ki:
Atinta 'cuk̲a um ari thuluny mo? 34 Dhali
uni thok̲ uni gwo mo ki: Tap̲a midi mii ta gi
a'di mo be. 35 Dhali ki uni suski a'di aYesus
mo tani uni ṯa'kki burrinyem buni ap̲o/ ari
thuluny mo dhali uni ki kara Yesus ap̲o/
a'di mo be. 36 Dhali ki a'di merki'd ki tur mo
tani uni p̲a'dki burrinyem buni e bway tur
mo be. 37 Dhali me'd jin 'dishkina a'di mo is
mo tani e mo jin thulkina Wosh ma Seṯuun
'twa/ ka luŋgu'b mo tani awaambuhany
'kwani kun ta imanciḵ a'di gwo mo tani
uni ṯelki mii 'pen mo mmo'kuny bwa mo
dhali mmomaŋa Arumgimis mo ki 'twa/ jin
caaca mo gom miim 'bi'thga/ kun p̲arkina
uni e mo 38 mmo/o gwo mo ki: Mom'bor
mii goma malik̲ mo, a'di jin p̲u'dki'd mo ki
gway gi Tap̲a mo. Moŋk̲u'th is e momis mo,
dhali monyca e mo jin ca e ki ca mo be.
39 Dhali 'Kwani P̲arisiyiina tiya uni 'kokin
mo e bwaman ma waambuhany 'kwani mo
mmo/o a'di gwo mo ki: Manṯor Gwo, k̲u-
curi imanciḵ /e gwo gwo mo ma. 40 A'di
thok̲ uni gwo mo ki: Aha/ ṯora um gwo mo
wak̲ki/ uni mini 'ko ki shwam mo tani wosh
gwahan uni mini 'taki 'ther cuuwa/ mo be.

41 Dhali ki a'di 'dishki mo is mo dhali p̲ar
'peŋkuman bampa/ e mo tani a'di gwoki'd
ap̲o/ a'di mo be 42 mmo/ o gwo mo ki:
Wak̲ki/ /e mini 'taki mish shwane/ to gi ta
jim moŋk̲u'th is mo tani hili shwane/ uni
bagkunu mo 'peni em pini mo be. 43 Haali/
atee mini p̲u'du/ ap̲o/ /e mo ki uni kun ta
'kup̲ gi /e mini nyaŋa goŋ mo mmo'kam /e
is mo dhali uni mini 'kam /e 'kup̲ mo dhali
/e minu hem mo ki 'twaŋkal kuk̲u/ mo be
44 dhali /e minu mu/i 'baar mo eya 'cesh mo,
/e dhali uc̲im pini kun 'koni bwam/e mo
dhali uni mini 'koki dhal wosha kamu/ ka
mak̲amp̲o/ e /e mo haali/ /e diki nyiṯh̲ mo
mo gom mowoṯh̲ pini mo be.

Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo

45 Dhali a'di ciḉki gu'b gi mondheleladhelel mo dhali ṯelki mii 'pen mo mmo/ur
'kwani gwansan ka pije/ kun yoli to mo
46 mmo/o uni gwo mo ki: A'di 'kwarkunu
mo ki: Gu'b pem midi ta gu'b jin miinu 'tho
mo. Hili um mii a'di me'd gu'b gi 'kwanin
'di/ mo be.
47 Dhali a'di rashki uni gwo ṯor ka yempa/
mo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Igasiis
kun can dhali iman'kwar to mo dhali
'kwaniŋ gwanyjak̲a/ uni ŋap̲ki bway mo
mmo'ce'd a'di sho'k mo be. 48 Hili uni 'koki
gam toŋ kamu/ jin mina uni mii mo be
haali/ aris 'kwani 'baar mo uni laki gwom
piti me'd ki k̲wap̲ k̲wap̲ mo be.

20

*Moshirr ma Yesus Do*ṯkunu Gwondoṯ mo

1 Ka cima kamu/ mo tani me'd jin ṯorkina
a'di 'kwani gwo mo e gu'b gi mondhele-
ladhelel mo dhali c̲i gwom 'borga/ mo tani
igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo
nyak̲ki 'kwaniŋ gwanyjak̲a/ ilu/ mo tani
uni p̲u'dkin mo 2 dhali uni ki o a'di gwo
mo ki: T̲ori aman gwo mo ma, ki moshirr
ja imiikina /e to gwansan mo? walla aja
ic̲i /e moshirr yansan mo? 3 A'di ki thok̲
uni gwo mo ki: Aha/ si'da/ mina doṯ um
gwondoṯ mo. Dhali um mini ṯoraa/ gwo
mo. 4 Mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/
'peni momis mo 'taa? walla 'peni 'kwani
mo? 5 Dhali uni cuki gwo ka rem 'kup̲ mo
mmo/o gwo mo ki: Wak̲ki/ ana mina o gwo
mo ki: 'Peni momis mo tani a'di midi o ana
gwo mo ki: Atinta 'kona um ki gam a'di gwo
is mo? 6 Hili wak̲ki/ ana mina o gwo mo
ki: 'Peni 'kwani mo tani aris 'kwani 'baar
mo mini ṯugkun ana ki wosh mo, haali/
uni gamki gwo me'd mo ka Yohaan ta'da
manc̲i gwo ma Arumgimis mo be. 7 Wakan
uni thok̲ki a'di gwo mo ki uni 'koki mish
mo mo jin yayina a'di 'peni nycine/ mo be.

8 Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Walla
aha/ si'da/ yisa mina tor um gwo mo gom
moshirr kun miikika/ to gwansan mo yisa.

Gwom 'Bi'th/ e gom Bwaman mo ma Mura'th jin Sinu mo dhali Imanhil Mo mo

9 Dhali a'di telki mii 'pen mo mmotor
'kwani gwo ki gwom 'bi'th/e mo ki: Wathi/
di'd jin siki'da mura'th mo dhali a'di ki
dhal a'di mo e uni gun miina tu'c mo dhali
a'di ki ya mo e bampa/ jin si'dasi'd mo ka
cim ka ris mo. 10 Dhali ki mo pu'dki'd mo
tani a'di hashki ciŋkinaŋ kamu/ e imanhil
mo mo ki uni mini 'taki ci a'di maman to
'peni bwam ma goŋ piti mo. Hili uni gun
hili mo mo tani dorki a'di mo dhali uni
ki hash a'di ka nyaŋ'ko'd me'd 'te/ mo be.
11 Dhali a'di ki hash ciŋkinaŋ kamu/ mo.
A'di si'da/ dorkina uni mo dhali uni ki kar
a'di ki mon'the is ki shi/ shi/ mo dhali uni
ki hash a'di ka nyaŋ'ko'd me'd 'te/ mo be.
12 Dhali a'di hashki jiŋ 'kon ma po/i kwara
dok/e mo. Jan 'de/ yansan uni ki kar a'di
jama/ i is mo dhali bit a'di ka pije/ mo
be. 13 Dhali yan'ko'd com gi monsinu o gwo
mo ki: Aha/ mina miiya tinta mo? Aha/
mina hashki uni ya/m pem jin enka/ mo.
A'di wari mmina uni itak mo. 14 Hili ki uni
gun hilki mo mo parki a'di e mo tani uni o
gwo e is buni mo ki: A'di jin midi kal mal
a'dan ti. Dhalki ana 'kosha a'di jwa mo ki
mal piti midi ta jim bana mo be. 15 Dhali
uni ki bit a'di ka pije/ 'peni bwam monsinu
mo dhali 'kosh a'di jwa mo. Dhali com
monsinu midi miiya tinta ŋ'ko'd mo gom
uni mo? 16 A'di midi pu'du/ mo dhali 'ce'd
uni gwansan sho'k mo kun hili mo mo dhali
bwam monsinu minu ciki kun tiya mo. Ki
uni cikki gwo gwansan mo tani uni oki
gwo mo ki: Dhalku/ ki dhal a'di mmomii
kan mo. 17 Hili a'di ki hil uni mo dhali o
uni gwo mo ki: Gwo yansan wakatinta jin
'kwarkunu mo ki:

Wosh yan gana/ jin wakkina imannyaŋ
gu'b mo tani
a'di warki'd ki 'kupan jin karu eya rukun
mo.

18 Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun
ta'kkin e 'kuwosh yansan mo tani minu
'ce'd bwa ka 'ci'cimi'th mo, hili wakki/ a'di
biti'd apo/ jaŋ kamu/ mo tani a'di midi
tushun a'di mo be.

Mo gi Çinu Athulpa/ ka Kaysar mo

19 Dhali iman'kwar to dhali igasiis kun
can uni palki mii mo mmodhu me'd buni
apo/ a'di ki mo yan gana/ mo tani hili
uni ko/ki 'kwani mo, haali/ uni nyithkin
ki a'di torki gwom 'bi'th/e yan apo/ uni
mo be. 20 Wakan uni timki a'di mo dhali
hash iman'kar mo mo kun dhu is buni
me'd 'kwanim paŋ gana/ mo ki uni mini
'taki bu'th gwo 'peni a'di jin okina a'di
mo. Wakan ki uni mini ci a'di mo e mo gi
shirru mo dhali e mom'bi'th ma mudhiir
mo be. 21 Uni dotki a'di mo ki: Mantor Gwo,
am mishkina ki /e oki gwo mo dhali tor
gwo ki 'bore/ mo dhali /e diki tor mii jin
miinu ka gwar 'de/ mo hili ka jiŋ gana/ /
e torki gwo gi bway ma Arumgimis mo be.
22 A'di ta gwoŋkan mo 'taa ki am mina cika
Kaysara thulpa/ mo? walla minu dhalku/
mo? 23 Hili a'di nyithki jim buni jin isha uni
a'cesh mo dhali o uni gwo mo ki: 24 Tori
aha/ emena guurush mo ma. Jamas maja
a'dan mo dhali a'di 'kwar maja mmahan
mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: A'di ta
ji ma Kaysar mo be. 25 A'di ki o uni gwo
mo ki: Gom a'di gi wakan mo tani cika
Kaysar to jin ta ji ma Kaysar mo ma, dhali
cika Arumgimis to jin ta ji ma Arumgimis
mo ma. 26 Dhali uni mol a'di bu'th mo e
bwambori 'kwani mo gom gwo jin okina
a'di mo. Hili uni merkin mo gom gwom piti
jin thokkina a'di uni mo tani uni 'kokin ki
shwam mo be.

Mo gi Dotu Gwondot gom Mo gi Pinu mo

27 Dhali 'Kwani Sadukiyiina tiya pu'dkini
a'di mo, uni kun o gwo mo ki mompinuŋ
kamu/ yisa di'da. 28 Dhali uni ki dot a'di
gwondot mo mmo/o gwo mo ki: Amantor
Gwo, aMusa a'di ki 'kwarki aman gwo mo ki
wakka kam gi wathi/ wuki'd mo ki a'di ta'd
ga 'bom mo hili a'ci piyi'd mo tani wathi/
midi mii budha 'bom mo dhali cis uci mo
goma kam mo. 29 Dhali ikam 'kokini pesu/
mo. Jin twa/a/ mashki'da 'bom mo dhali
a'di wuki'd mo ki dar gi uci mo be. 30 Dhali
jiŋ 'ko'd si'da/ mo be. 31 Dhali jin 'kon ma
po/i kwara mashki'da yim mo, dhali wakan
aris uni pesu/ 'baar mo uni 'koki dhal a'ciŋ
kamu/ mo dhali uni wukin mo. 32 Yan'ko'd
a'bom si'da/ wuki'd mo be. 33 E mompinu
wakan mo tani a'bom midi ta jim maja mo?

Haali/ unim pesu/ mashki a'di ka 'bom
buni mo be.
34 Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Iya/
gi embul yil gwansan mo tani uni mashkin
mo dhali uni cikunu bway mo mmomash
mo be. 35 Hili uni gwansan kun dhunu
ki ku gi ha me'd mo mmobumbur mo e
she/ caan mo dhali e mompinu 'peni mowu
mo walla mmomash di'd yisa walla mo jin
cinuwa ci mmomash mo. 36 Haali/ uni moli
wu mo dok/ e haali/ uni nyakkina nyak
ki iman'doyu gwo mo dhali uni ta iya/
ma Arumgimis mo mmotakina uni iya/ gi
mompinu mo be. 37 Hili ki uni kun wukin
mo minu cu mo tani a'di tor ma Musa gwo
mo e gwo jin 'kwarkunu mo gom ari cwa
mo, me'd jin yukkina a'di Tapa mo a'di
jin ta'da Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali
Arumgimis ma Is/hak mo dhali Arumgimis
ma Yakuub mo be. 38 Dhali hili a'di diki ta
Arumgimis gom uni gun wukin mo hili gom
uni kun 'kokin mo, haali/ aris uni 'baar mo
'kokin e a'di mo be. 39 Dhali iman'kwar ton
tiya thok a'di gwo mo ki: Mantor Gwo, /e
oki gwo ki 'bore/ mo be. 40 Haali/ uni ko/ki
a'di mo mmodot a'di gwoŋ kamu/ mo be.

Mo gi Dotu Gwondot gom Ya/ ma Dawuu'd mo

41 Hili a'di o uni gwo mo ki: A/ki uni o gwo
ka Kristhos ta ya/ ma Dawuu'da? 42 Haala
Dawuu'd ki is piti oki gwo eya warka/ ma
Masamiir mo ki:
Tapa ki o Tapam pem gwo mo ki:
Ca'bi aha/ ki me'da bim poros pem mo ma,
43 ntagi aha/ mina dhu 'kup pini mmota cwa
jin dhuna /e sho'k pini mo.
44 Dawuu'd wakan ki yuk a'di ki Tapa mo.
Wakan kata yuka a'di a'di ki ya/m piti mo?

Yesus Be'dki Gwo gom Iman'kwar To mo

45 Dhali e bwany'ce jin cikkin ma ris
'kwani gwo gwansani 'baar mo tani a'di
ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: 46 Jiyi
iman'kwar to ki e ki 'bore/ mo ma, uni
gun eni monyjaŋgal ki burrinyen turga/ i
is mo dhali en monthe me'd kagahara mo
e mo ma suug mo dhali kun eni moŋ'kom
'borga/ e gu'b gi montul is mo dhali mo
gun takuwa tak mo e mo jin yukuwa yuk
mo 47 uni gun loski gu'b gi up kun wuna
ikath mo dhali uni gun mii mii eya por ma
pije/ mo e eŋ 'kwani mo mmomii mon'tho
ki rash rash mo. Uni mini bu'th momiiwak
kun eka/ ek mo be.

21

A'bom jin Wun ma Kath jin Ci To mo

1 A'di 'de'kki em piti ki mis mo dhali par
uni gun ta pa ki pa e mo mmodhu tom
buni kun cina uni ki me'd mo e mo jin
dhunuwa guurush mo. 2 Dhali a'di ki para
'boma ha'th'ko'd e mo jin wun ma kath mo
mmodhu ushi emena guurush isu/ mo kun
ta gi 'per mo.* 3 Dhali a'di ki o gwo mo ki:
Ka jiŋ gana/ aha/ tora um gwo mo ka 'boma
ha'th'ko'd yan jin wun ma kathim piti mo
tani a'di dhuki to jin boli'da ris uni gun tan
e mo be. 4 Haali/ uni 'baar mo pashki to 'pen
mo 'peni tom buni gun ishkin ka enthus
mo, hili ayim 'pena ha'th'ko'd piti mo tani
dhuki'da ris to 'baar mo kun mini kar a'di
mo be.

Mo jin 'Ce'du Gu'b gi Mondheleladhelel Sho'k mo dhali Jamas Mii jin Toru Ntwa/a/
gom 'Pemen jiŋ 'Ko'd mo

5 Dhali me'd jin ona 'kwanin tiya gwo
mo gom gu'b gi mondheleladhelel mo
mmonyaŋu a'di ki wosha 'borga/ mo dhali
to kun cinu mo dhali a'di ki o gwo mo ki:
6 Me'da ris to gwansan kun parkina um e mo
tani atee mini pu'du/ mo ki wosha kamu/
yisa minu dhal ka makampo/ apowa kamu/
imahan yisa kun mini 'koki taka 'cesh mo.
7 Dhali uni ki dot a'di gwo mo ki: Mantor
Gwo, ki mii yan midi mii kakasja mo? Dhali
jamas mii gi wakata minu mii mo? ki mii
yansan jin mura 'twa/ mmobu'th mo mo.
8 Dhali a'di ki o gwo mo ki: 'Cunycuri mii ki
is bum ki 'bore/ mo ma ki um minu 'koki
susi dheres mo. Haali/ 'kwani tana ris mini
iiyu/ ki gway pem mo mmo/o gwo mo ki:
Aha/ tana a'di be, dhali, Mo a'di pu'dki'd
hila/ mo tani, dhalku/ ki ii mmobath uni
isho'k mo. 9 Dhali ki um mini cik gwo gom
mo/as mo dhali adulatt jin miina 'kwani
mo tani dhalka shi/iny jwa ki shwa mo ma
haali/ mii yansan a'di midi mii bu'th mo
mo ntwa/a/ mo, hili 'pemen midi diki pu'd
naskina/ ki jahanne/ mo.

* 21:2 Kun wana e ka girish 'de/ mo be.

10 Yan'ko'd a'di ki o uni gwo mo ki: Kal gi
kala kamu/ midi cu mis apo/ kala kamu/
mo dhali 'peŋkuman bampaŋ kamu/ midi
cu mis apo/ 'peŋkuman bampaŋ kamu/
mo be. 11 Dhan mony'cesh midi yikin is ki
mo ka ris mo dhali e mon tiya ka ris mo
tani te/ midi 'kosha 'kosh mo dhali mo/isa
nyor 'peni to kun woci 'kwani is mo, dhali
to kun mini dher 'kwani is bwa mo dhali
dhan momer 'peni momis mo be. 12 Hili
ntwa/a/ ka ris to gwansan mo tani uni mini
dhu me'd buni apo/ um mo dhali to'c um
bwa mo mmoci um e gu'b gi montul is mo
dhali eya sijin mo dhali um minu susu mo
mbwambori imalik mo dhali e imudhiir mo
gom gway pem mo be. 13 Yansan midi ta
atente/ gom um mmota iman/o gwo mo
be. 14 Thosoni adum bum ntwa/a/ mo ma
dhali dhalku/ ki dhuwa du ki mur mo gom
gwo jin mina umi thok mo, 15 haali/ aha/
mina ci um 'twa/ mo dhali moyuk mo a'di
jin mina jan 'deŋ kamu/ 'peni uni kun ta
'kup ki um mol roc mo walla 'ce'd uma
po/ mo be. 16 Um minu ci mo ki ikwan mo
si'da/ dhali ikam bum mo dhali ibas bum
mo dhali imugum bum mo, dhali kun tiya
'peni bwam um mo tani mina uni i'kosh jwa
mo be. 17 Um mina 'kwani 'baar mo ishi/i e
mo gom gway pem mo be. 18 Hili amur 'kup
'deŋ kamum bum mo tani minu diki 'ce'd
sho'k mo be. 19 Ki miim bum jin 'dima um
'kup mo tani um mini gam moŋ'kom bum
mo be.

20 Hili ki um mini par Pa Urushaliim e
mo mmo'kamkunu a'di 'kup ki dek mo ki
'kwani ma mee mo tani yan'ko'd um ki
mish mo mo ki a'di ta mony'ce'd sho'k jin
pu'dki'd ki 'dishe/ mo be. 21 Yan'ko'd dhali
uni gwansan kun 'kon e Pa Yahuudiyya mo
mini so 'kuwosha turga/ mo, dhali dhalki
uni gwansan kun 'kon e bwaman 'peŋku-
man bampa/ mo tani mini ii mo, dhali
mmo'koki dhal uni gwansan kun 'kon ka
pije/ e bampa/ mmociç e a'di mo. 22 Haali/
atee gwansan a'di ta mo gi toru gwo 'twa/
a 'cesh ka kar/ e mo mmothima ris to
kun 'kwarkunu mo be. 23 Ayy/ ayy/ ayy
gom uni gwansan kun bwaa uci mo dhali
gom uni gwansan kun ci uci ako mmopi
mo ka tee gwansan mo. Haali/ adhana
wukura/ midi caaca mo jin midi pu'du/
apo/ mony'cesh mo dhali anyor midi di
apo/ 'kwani gwansan mo. 24 Dhali uni minu
tor 'ko'da 'cesh ki sheŋ gandala turga/ mo,
dhali uni minu sus mo mmota habuus mo
e bwaman kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo.
Dhali Pa Urushaliim minu shubur ki sho'k
gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/
mo ntaga tee gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani
Yahuuda/ minu thim mo be.

Mo jin Mina Ya/ gi 'Kwani Doku/ mo

25 Dhali jamas mii midi di eya tente/ mo
dhala ppe mo dhali acul mo. Dhali eya
po/ mony'cesh mo tani awukura/ e kal gi
'kwaniny'cesh mo midi di mo eya dum-
bul bway mo goma kuku/ kuku/ kumma/
yi'de/ mo dhali mombir bakal mo. 26 'Kwani
mina shi/ini wu 'kup mo gom moŋko/ is
mo gom to jin corkina uni mo, a'di jin
midi pu'du/ apo/ mony'cesh mo. Haali/
mom'bi'th gi momis mo tani minu yikin is
mo be. 27 Dhali yan'ko'd uni mini par Ya/
gi 'Kwani e mo mmoyayu/ e bwaarak mo
ki mom'bi'th mo dhali ka dhan monyca jin
ca'd ilu/ mo be. 28 Dhali ka ris to gwansan
mini tel mii 'pen mo mmobu'th mo mo tani
hili 'kup ki mis mo ma dhali 'deki 'kup bum
mo haali/ mowan 'bam bum mo tani a'di
'disha'dish mo be.

29 Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki gwom
'bi'th/e mo ki: Hili cwampu/ mo ma dhali
aris cwa 'baar mo. 30 Me'd jin daka lu/
a uni jipiny this mo tani um ki par mo
e gom is bum mo dhali um ki mish mo
mo ki moyurantee a'di 'disha'dish hila/ mo
be. 31 Wakan si'da/ ki um mini par aris to
gwansan e mo mmobu'th mo mo tani um
ki mish mo mo ki Bampa/ ma Arumgimis
'disha'dish mo be. 32 Ka jiŋ gana/ aha/
ona um gwo mo ki, 'kwani ma nyakum yil
gwansan mo tani mini 'koki pe mo ntagi to
'baar mo minu thim mo be. 33 Momis dhali
mony'cesh mini pe mo tani hili gwom pem
mini 'koki pe mo be.

34 Hili 'cunycuri is bum ki 'bore/ mo ma
hili isi ciki/ adum bum mina umi bit is jwa
mo 'peni mo jin tanu adhora su mo dhali
'peni mo gi 'kosh ma su 'kwani mo dhali
mii kun noni 'twa/ e mondiki/e yan mo,
dhali atee yan midi pu'du/ apo/ um ise/

mo me'da gume/ mo be. 35 Haali/ a'di midi
pu'du/ apo/ 'kwani 'baar mo uni gun 'kokin
e jis/e gi mony'cesh yansan mo be. 36 Hili
timi mo mo ma ka tee 'baar mo, mmo'tho
mo ki um mini ta gi mom'bi'th mo mmoye
aris to gwansan mo kun mini bu'th mo mo,
dhali mmodoshi bwambori Ya/ gi 'Kwani
mo be.
37 Dhali ka yempa/ mo tani a'di diki'd
mo mmotor gwo e gu'b gi mondheleladhelel mo hili ki mon'thiny mo tani a'di
yaki'd ka pije/ mo dhali ca'b mo e 'kuwosh
jin yuku ka Setuun mo be. 38 Dhali ki
mon'thamo/ ka'tum mo tani aris 'kwani
'baar mo pu'dkini a'di mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmocik gwo 'peni a'di mo
be.

22

Awu'th jin Wudhuwa powa Yesus mo

1 Dhali ka cim gi maaŋkuthu'd jin miinu
ki dar ka cumat 'dishki'd mo tani a'di jin
yuku ki Mompe'kupanyolos mo. 2 Dhali
igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo
uni 'kokin mo mmoŋap bway mo mmokar
a'di mmowu mo haali/ uni ko/ki 'kwani mo
be.
3 Yan'ko'd Setaan cicki'd mo eya Yahuusa
mo a'di jin yuku ka Iskariyuuti a'di jin 'dap
tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo be.
4 A'di yaki'd mo mmotora tor ki igasiis kun
can mo dhali tapa kun can ki imanhil gu'b
gi mondheleladhelel gom bway jin mina
a'di 'taki 'cith a'di is ki gwo mo e uni
mo be. 5 Dhali uni 'kunya bwa mo dhali
gam gwo me'd mo mmoci a'di aguurush
mo be. 6 Wakan a'di gamki gwo me'd mo
dhali mmoŋapkina a'di embula 'borga/ mo
mmo'cith a'di is ki gwo mo e uni mo ki kup
ki dar ga waambuhany 'kwani mo be.

Yesus A'di Shwa To gi Mompe'kupanyolos Nyakki Imancik A'di Gwo mo be

7 Yan'ko'd atee pu'dki'd mo ki
maaŋkuthu'd jin miinu ki dar ka cumat mo,
ka tee gi ari ka'bal gi Mompe'kupanyolos
minu mii 'citha/ bas mo. 8 Wakan Yesus
ki hasha Buterus dhala Yohaan mo mmo/
o gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali thosoni
to mo gom Mompe'kupanyolos gom ana
mo, ki ana mina shwa a'di mo be. 9 Dhali
uni ki thok a'di gwo mo ki: Mana i/o /e
bwa jin mina aman thoson a'di mo? 10 A'di
ki o uni gwo mo ki: Hili mo mo ma, ki
um mini cic 'peŋkuman bampa/ mo tani
wathi/ jin kali dhur yi'de/ midi gam um
'kup mo. Bathi a'di isho'k mo e gu'b jin
cica a'di mo. 11 Dhali tor com gu'b gwo mo
ki: Amantor Gwo o /e gwo mo ki: Mane
gu'b yilkina/ mane mo, a'di jin miga/ shwa
to gi Mompe'kupanyolos nyakki imancik
gwom pem mo? 12 Dhali a'di midi tor um
dhan bwaman gu'ba beega/ mo jin di'di mis
apowa kamu/ mo jin isha to ki kokorom
mo. E mun mo tani thosoni to mo ma.
13 Dhali uni iikin mo dhali gam a'di me'd jin
torkina a'di uni gwo mo, dhali uni thosonki
to mo gom Mompe'kupanyolos mo be.

14 Dhali ki mo pu'dki'd mo tani a'di
ca'bki'da tharabeesa mo dhali uni gun
dhunu ki she/ mo nyakki a'di mo be. 15 Dhali
a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ dina gwo i
bwayi ki nyanye/ mo mmonyak to shwa ki
Mompe'kupanyolos yan nyakki um mo ki
aha/ dina is ki 'kosh ka nyor ntwa/a/ mo
be. 16 Haali/ aha/ tora um gwo mo ki: Aha/
mina diki shwa a'di mo dok/e ntagi a'di
minu thim mo e Bampa/ ma Arumgimis
mo be. 17 Dhali a'di bu'thki'da kubbaaya mo
dhali ki a'di ciki mom'bor bwa i is mo tani
a'di o gwo mo ki: Budhi yansan mo ma
dhali kwaki a'di bwa e bwam um ki is bum
mo ma. 18 Haali/ aha/ tora um gwo mo ki
'peni shwane/ mo tani aha/ mina diki pi
yiman maman cwa mo ntagi Bampa/ ma
Arumgimis midi pu'du/ mo be.

19 Dhali a'di bu'thki maaŋkuthu'd mo
si'da/ dhali ki a'di ciki mom'bor bwa i is
mo tani a'di ki 'ce'd a'di mo dhali ci uni mo
mmo/o gwo mo ki: Yansan ta is pem mo
be, a'di jin cikunu mo gom um mo. Miiyi
yansan mmoka aha/ e mo. 20 Dhali wakan
si'da/ 'ko'di tonte/ mo tani a'di bu'thki'da
kubbaaya mo mmo/o gwo mo ki: Kubbaaya
yan ta ji gi wolo'd ka pije/ gom um mo a'di
jin ta gwon this jin gamu me'd ka bas pem
mo be. 21 Hili, hili mo mo ma, me'd gi a'di
jin 'cithi/ aha/ is ki gwo mo a'di nyakki di
ki aha/ eya tharabeesa mo be. 22 Haali/ Ya/
gi 'Kwani a'di yaki'd mo me'd jin karkunu
gom a'di mo. Hili wayyi e wathi/ caan mo

ki a'di jin 'cithki a'di is ki gwo mo be. 23 Dhali
uni telki mii 'pen mo mmodot gwondot ka
rem 'kup mo ki jana 'peni bwam uni ta a'di
jin midi 'taki mii to yansan mo.

Gwo gi Sugu/ mo gom A'di jin Midi Ca mo

24 Dhali gwo gi sugu/ si'da/ cuki'd mo e
bwam uni mo gom a'dija iminu kar ki ca
mo e bwam uni mo? 25 Dhali a'di ki o uni
gwo mo ki: Imalik gi 'kwani kun 'koki ta
'Kwani Yahuuda/ mo tani mii mo gi tanu
tapa apo/ uni mo, dhali uni gwansan kun
ta gi moshirr mo apo/ uni mo tani yukkunu
gway ki imanmii ki 'bore/ gom uni mo.
26 Hili yansan midi diki di wakan gom um
mo. Hili dhalki a'di jin ca'd e bwam um
mo dhal mii e i is mo mmowar ki gwa'd mo
dhali a'di jin di'di twa/a/ mo ta a'di jin midi
ta amanmii to mo be. 27 Haali/ a'di jin ca'd
mo tani ta a'din 'de/ jin di'da tharabeesa
mo 'taa? walla a'di jin ta'da manmii to
mo? A'di diki ta a'di jin di'da tharabeesa
mo 'taa? Hili aha/ dina mbwam um mo
mmota wathin 'de/ jin mii to mo be.
28 Um ta uni gwansan kun rashi 'ko
nyakki aha/ mo e mompal pem mo. 29 Me'da
Ababa mmotorkina a'di aha/ bampa/ i e
mo tani wakan si'da/ aha/ torkina um a'di
i e mo, 30 ki um mini nyak to shwa mo dhali
nyak to pi eya tharabeesam pem e bampam
pem mo dhali mmo'ko 'pena kursin tapa
mo mmodwall 'Kwani ma Israyiil gwo mo
uni kun 'kon ma waki 'kume'd i'ce'dka su/
mo be.

Mo jin Min ma Buterus Wat Gwo mo A'di Torkunu Ntwa/a/ mo

31 Simaan, Simaan, hili mo mo ma, Setaan
dina gwo mbwa mo mmobu'th um mo ki
a'di midi 'dash um me'd emen pos mo.
32 Hili aha/ 'thokina mo gom /e mo ki
moŋgam gwo is pini midi diki ush me'd mo.
Dhali ki /e mini tu'k mo dok/e tani 'bithi
awak pini is mo ma. 33 Dhali a'di ki o a'di
gwo mo ki: Tapa, aha/ thosonkina is mo
mmonyak ya ki /e mo eya sijin mo dhali
mmowu mo be. 34 Dhali a'di ki o a'di gwo
mo ki: Aha/ tora /e gwo mo, Buterus, ka
dhoŋgola ŋwa midi diki ko e ka tee yan mo
tani ntagi /e mini wat aha/ gway me'di
kwara ki /e mishi aha/ kan mo be.

Jisilaan, dhali Kucaŋ, dhali Gandal

35 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Me'd jin
hashkika/ um ka pije/ mo ki dar ga jisilaan
mo walla kucaŋ mo walla ka ppa/ isho'k mo
tani um harki toŋ kamu/ mo 'taa? Uni thok
a'di gwo mo ki: To piyi'd mo be. 36 Dhali
a'di ki o uni gwo mo ki: Hili shwane/ mo
ma. Dhalki a'di jin ta'd ga jisilaan bu'th a'di
mo dhali wakan si'da/ a'di jin ta gi kucaŋ
mo. Dhali dhalki a'di jin dara'd gi gandala
turga/ mo tani yol burrinyem pom piti mo
dhali yol gandala kamu/ mo.
37 Haali/ aha/ tora um gwo mo ki Gwo
ma Arumgimis yansan jin 'kwarkunu mo
ki: Dhali a'di karkunu nyakki imandhaŋ
gwo mo tani a'di naskina/ minu mii thim
ki aha/ mo be. Haali/ a'di jin 'kwarkunu
gom aha/ mo tani a'di ta mo gi thimkunu
a'di mo be. 38 Dhali uni ki o gwo mo ki: Hili
mo mo ma, Tapa, gandala turga/ 'koni su/
imahan mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki:
A'di 'kosh jwa mo.

Yesus 'Thoki'd mo e Bwam Monsinu mo

39 Dhali a'di pu'dki'd ka pije/ mo dhali
ya mo me'd mii jin miina a'di mo mmoya
e 'Kuwosh ma Setuun mo. Dhali imanciк
a'di gwo bathki a'di isho'k mo be. 40 Dhali
ki a'di pu'dki'd mo e mo caan mo tani a'di
ki o uni gwo mo ki: 'Thoyi mo ma, ki um
mini 'koki cic mo e mo jin palu mo. 41 Dhali
ki a'di thothki is mo 'peni uni mo me'd ari
wosh jin yipu kantaan mo tani dhali a'di ki
ca'b ki jiŋ 'kupa'dupun mo dhali 'tho mo
be ki: 42 Ababa wakki/ /e ona bwa mo tani
thothka kubbaaya yan 'peni aha/ mo ma,
hili a'di jin oyaa/ bwa mo yisa hili a'di jin o
/e bwa mo, ki a'di minu mii mo be. 43 Dhali
a'di pikin ma man'doyu gwo i is mo 'peni
momis mo mmo'bi'th a'di is mo be. 44 Dhali
mmowoja is a'di she/ mo tani a'di 'thoki'd
ka daran du mo. Dhali jitim piti warki'd
ki dhan guŋkulisa bas kun ta'kkina 'cesh
apowa 'cesh mo be. 45 Dhali ki a'di cuki mis
mo 'peni mon'tho mo tani a'di pu'dki'd mo
e imanciк a'di gwo mo dhali gam uni mo
mmomalkina uni e mo ki bwan diti'd mo
be. 46 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta
isha um e mo kan? Cuyi mis mo ma dhali
'thoyi mo, ki um mini 'koki 'taki cic mo e
mo jin palu mo be.

Mo jin 'Ciṯhuwa Yesus Is ki Gwo mo dhali Mo gi Budhu A'di mo

47 Ki a'di di'd mmo/o gwo mo tani awaam-
buhany 'kwani pu'dkin mo dhali wathi/ jin
yuku gway ka Yahuusa a'din 'de/ jin ta tiya
a'kume'd i'ce'dka su/ mo tani a'di shuyi uni
bway mo. A'di ki 'disha Yesus is mo dhali
pi a'di 'twa/ mo be. 48 Hila Yesus ki o a'di
gwo mo ki: Yahuusa, mina /eyi 'ciṯh Ya/ gi
'Kwani is ki gwo ki 'twam pi kan mo 'taa?
49 Dhali ki uni gwansan kun 'kamki a'di mo
tani parki mii e mo jin midi 'taki mii i'ko'd
mo tani uni o gwo mo ki: Tapa, mina aman
dora/ dor ki gandal mo 'taa? 50 Dhali jan
'deŋ kamu/ 'peni uni mo tani a'di dorki
çiŋkina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'ciṯh
a'di 'ce ma bim poros piti mo be. 51 Hila
Yesus o gwo mo ki: Dhalku/ yan ki mii doḳ/
e mo. Dhali a'di ki ta 'cem piti is ki me'd
mo dhali waç a'di mo be. 52 Yan'ko'd Yesus
ki o igasiis kun can gwo mo dhali tapa kun
can ki imanhil gu'b gi mondheleladhelel
mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaḳa/ mo, uni gun
iiyin ka pije/ apo/ a'di mo ki: Um iiyina
po/ wathi/ me'd wathin 'di/ ki gandala
turga/ dhali ki cwa kan mo 'taa? 53 Ki aha/
dikina ka tee jin baṯha'di 'ko'd isa yempa/
e gu'b gi mondheleladhelel mo tani um
'koki dhu me'd bum apo/ aha/ mo. Hili
yaase ta mom bum mo be dhali mom'bi'th
gi mondhurumi'd mo.

Buṯerus Waṯki'da Yesus Gway mo

54 Dhali yan'ko'd uni ki bu'th a'di mo dhali
uni ki shu a'di bway mo mmosusi a'di mo
e gu'b ma gasiis jin ca'd mo. ABuṯerus di'd
mmobaṯh a'di isho'k isa dhana/ mo. 55 Dhali
ki uni 'thaki o'da 'cila'th mo e bwaman
mo gi dwallu gwo mo dhali 'kowa 'cesh
mmonṯal 'de/ mo tani Buṯerus ça'bki'di
bwam uni mo be. 56 Yan'ko'd ari nyara/
hilki a'di mo mmodina a'di mo mmoça'b ka
le'dan o'd mo dhali tor a'di ki e mo mmo/
o gwo mo ki: Wathi/ yansan si'da/ nyaḳ
di ki a'di mo be. 57 Hili a'di waṯ a'di gwo
mo mmo/o ki: A'boma, aha/ dinaki mish
a'di mo be. 58 Dhali yan'ko'd ari'ceenne/
mo tani jan 'deŋ kamu/ si'da/ parki a'di
e mo dhali o a'di gwo mo ki: /e si'da/ ta
jan ṯal 'de/ 'peni uni mo be. Hila Buṯerus
o gwo mo ki: Wathi/, aha/ tana a'di yisa.
59 Dhali yan'ko'd ki ari mo ta mo mo tani jan
ṯal 'deŋ kamu/ di'd si'da/ mo mmo'cece'b
gwo mo mmo/o ki: Ka jiŋ gana/ wathi/
yansan si'da/ nyaḳ di ki a'di mo, haali/ a'di
ta wathi/ gi Pany Jaliil mo. 60 Hila Buṯerus
ki o a'di gwo mo ki: Wathi/, aha/ mola gwo
'ban jin ona /e mo. Dhali ki jahanne/ ki
a'di di'd mmo/o gwo mo tani adhoŋgola
ŋwa gwo e mo be. 61 Dhali Tapa ṯu'kki'd
mo dhali hila Buṯerus mo dhala Buṯerus
kakina gwon Tapa e mo, gwo jin okina a'di
a'di mo ki: Nṯwa/a/ ka dhoŋgola ŋwa diki
ko e shwane/ mo tani /e mini waṯ aha/
gway me'di kwara mo be. 62 Dhali a'di yaki'd
ka pije/ mo dhali ko ki jabu'th ki ḳu'bu/
ḳu'bu/ mo be.

Yesus Miikunu ka Maḳ mo dhali Doru mo

63 Dhali 'kwani kun 'kokin mo mmobudha
Yesus mo tani uni mii a'di ka maḳ mo dhali
dor a'di mo be. 64 Uni si'da/ kum a'di e mo
mmota ja'da/ mo dhali doṯ a'di gwo mo ki:
Çiyi gwo mo ma. Kaja 'dunn idorki /e mo?
65 Dhali uni oki gwon tiya ka ris apo/ a'di mo
mmosor a'di mo be.

Yesus Diki'd Mbwambor Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo

66 Dhali ka tee pu'dki'd mo tani 'kwaniŋ
gwanyjaḳa/ tulki is mo mmonṯal 'de/ mo
nyaḳki igasiis kun can mo dhali iman'kwar
to mo. Dhali uni ki shu a'di bway ka pije/
e montul is buni mo, dhali uni ki o gwo mo
ki: 67 Waḳki/ /e tana Ḳristhos mo tani ṯori
aman gwo mo ma. Hili a'di ki o uni gwo mo
ki: Waḳki/ aha/ mina ṯor um gwo mo tani
um mini 'koki gam gwo is mo be. 68 Dhali
waḳki/ aha/ mina doṯ um gwo mo tani um
mini 'koki thoḳ aha/ gwo mo be. 69 Hili
'peni mo yansan shwane/ mo tani Ya/ gi
'Kwani minu kar mo mmoça'b ka bim poros
gi mom'bi'th ma Arumgimis mo be. 70 Dhali
uni 'baar mo o gwo mo ki: /e ta Ya/ ma
Arumgimis de? Dhali a'di ki thoḳ uni gwo
mo ki: Um oki aha/ tana a'di mo be. 71 Dhali
uni ki o a'di gwo mo ki: Gwonta mina ana
imii ita ki nyanye/ mmo/o mo? Haali/ ana
ciḳa gwo ki is bana 'peni 'twam pitiŋ gana/
mo be.

23

Yesus Diki'd Ibwambor ma Bilaaṯus mo

1 Yan'ko'd aris uni 'baar mo kun tulki is
mo uni cuki mis mo dhali susi a'di mo mb-
wambor ma Bilaatus mo. 2 Dhali uni telki
mii 'pen mo mmoyer a'di is ki gway mo
mmo/o gwo mo ki: Aman gamkina wathi/
yansan mmo/o gwo apo/ bampam bana
mo dhali non am 'kup mo si'da/ mmociya
Kaysara thulpa/ mo dhali o gwo ki a'di ki
is piti ta'da Kristhos jin ta'da Malik mo.
3 Dhala Bilaatus ki dot a'di gwo mo ki: Ki
/e de ntana Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo
de? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Ona
/e wakan si'da/ mo be. 4 Dhala Bilaatus ki o
igasiis kun can gwo mo dhala waambuhany
'kwani mo ki: Aha/ dinaki gam miiŋ kamu/
e wathi/ yansan jin thutha a'di mii mo be.
5 Hili uni 'cece'bki gwo mo mmo/o ki: A'di
cuki 'kwani is mo mmotor gwo ki tur mo
e Bampa/ Yahuudiyya 'baar mo 'peni Pany
Jaliil itagi mahansan mo be.

Yesus Diki'd Ibwambor ma Hirodus mo

6 Ka Bilaatus cikki gwo yan mo tani a'di
dotki gwo mo wakki/ a'di ta wathi/ gi Pany
Jaliil mo. 7 Dhali ki a'di da/arki gwo mo ki
a'di cila mo ma Hirodus gi moshirr mo tani
a'di hashki a'di ka Hirodus mo, a'di jin di'd
ki is piti e Pa Urushaliim ki mo caan mo be.
8 Ka Hirodus parki'da Yesus e mo tani a'di
'kunya bwa kagahara mo haali/ a'di dina
gwo ibwa mo isa gush mo mmopar a'di e
mo, haali/ a'di cikki gwo mo gom a'di mo
dhali a'di toshki par miimera kamu/ e mo
jin miikina a'di mo. 9 Wakan a'di dotki a'di
gwon tiya ka ris mo, hili a'di diki 'de'k 'twaŋ
kamu/ mo be. 10 Dhali igasiis kun can mo
dhali iman'kwar to mo doshkin ki 'dishe/
mo mmo'cwara 'cwar mo mmoyer a'di is ki
gway mo be. 11 Dhala Hirodus nyakka askar
piti mo tani uni kar a'di ki mon'the is mo
dhali mmomii a'di ka mak mo. Yan'ko'd uni
ki hi'th a'di burrinye/ jin ca'bki 'be'd 'be'di
is mo dhali a'di ki hash a'di ka nyaŋ'ko'd
eya Bilaatus mo be. 12 Dhala Hirodus dhala
Bilaatus uni warkin ka mugu ka rem 'kup
mo ka teeŋ gana/ caan mo haali/ ki mii
yansan ntwa/a/ mo tani uni ta 'kup ka rem
'kup mo be.

Yesus Torkunu Gwo 'Twa/ a 'Cesh mo Mmowu mo

13 Yan'ko'd Bilaatus ki tul igasiis kun can
is mo dhali 'kwani kun tana 'kaŋ'kup pa mo
dhali 'kwani mmontal 'de/ mo be. 14 Dhali
a'di ki o uni gwo mo ki: Um suski wathi/
yansan i aha/ mo me'd wathin 'de/ jin o
gwo apo/ 'kwani mo. Dhali ŋ'ko'd aha/
palkina a'di mo mbwambori um mo. Dhali
hili mo mo ma aha/ dinaki gam wathi/
yansan 'peni ton tal 'deŋ kamu/ jin thutha
a'di mii mo jin ona um a'di gwo apo/ mo.
15 Walla Hirodus si'da/ haali/ a'di hashki
a'di ka nyaŋ'ko'd e ana mo. Dhali hili mo
mo ma. Toŋ kamu/ yisa di'da jin ha me'd
ki mowu mo jin miikina a'di mo be. 16 Dhali
gom mii gi wakan mo tani aha/ mina ci a'di
monto'k mo dhali 'cuk a'di mo be. 17 Dhali
a'di midi mii ta mii mo jin mina a'di mii 'cuk
wathin 'de/ gom uni ka cim gun 'boron mo
be.

18 Hili uni 'baar mo cuukin ki nyanye/ mo
mmontal 'de/ mo ki: Ka bor 'deŋ gana/
e wathi/ yansan mo, dhali 'cuki amana
Baraabas mo – 19 wathi/ jin bitkunu mo
eya sijin mo gom gwo gi onuwa 'cesh e
'peŋkuman bampa/ mo dhali haali/ a'di
ta'da man'kosha mee mo. 20 Dhala Bilaatus
torki uni gwo mo dok/e mmodina gwo a'di
i bwa mo mmo'cuka Yesus mo be. 21 Hili
uni cuukin ki dhan 'twa/ kun caaca mo ki:
'Koshi a'di ki cwany'cithan dhul mo ma.
'Koshi a'di ki cwany'cithan dhul mo ma.
22 Me'di kwara a'di ki o uni gwo mo ki: Goma
tinta? tonthus wakata imiikina a'di mo?
Aha/ dinaki gam miiŋ kamu/ jin thutha
a'di mii mo jin midi ha me'd ki mowu mo.
Gom mii gi wakan mo tani aha/ mina ci a'di
monto'k mo dhali 'cuk a'di mo be. 23 Hili uni
'kokin mo mmo'cece'b gwo mo mmodot
gwo ki cuuwa/ kun caaca mo ki a'di minu
'taki 'kosh ki cwany'cithan dhul mo. Dhali
'twam buni piki gwo jipi/ mo be. 24 Wakan
Bilaatus a'di dhalki gwon dwall me'd mo
ki gwom buni kun dota uni minu mii mo
be. 25 A'di 'cukki uni wathi/ jin bitu eya sijin
mo gom gwo gi onuwa 'cesh mo dhali goma
mee jin 'kosha a'di mo, a'di jin dotkina uni
mo, hila Yesus a'di cikunu uni mo gom gwo
gi bwam buni mo be.

Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'cithan Dhul mo

26 Dhali me'd jin suskina uni a'di i bway
mo tani uni bu'thki wathin 'de/ jin ta'da
Simaan gi Paŋ Kerawaan mo, a'di jin
yayi'd 'peni pa mo dhali uni ki 'thik a'di
cwany'cithan dhul piti m'ba/ mo mmokal
a'di ŋ'ko'da Yesus mo be. 27 Dhali adhana
waambuhany 'kwani bathki a'di isho'k mo
dhali ki up ilu/ mo uni gun miikina cinthar
mo dhali ko kagahara gom a'di mo be.
28 Hila Yesus tu'kki 'ban mo dhali o uni gwo
mo ki: I'bwa/ gi 'Kwani gi Pa Urushaliim,
dhalku/ ki ko gom aha/ mo ma, hili koyi
gom is bum mo dhali gom ucim bum mo.
29 Haali/ hili mo mo ma, atee mini pu'du/
mo jin mina uni o gwo mo ki: Mom'bor mii
gom uni gun tana burum mo dhali bwa kun
molona dho'th ki sule/ mo dhala bor kun
'koki ciya ko mmopi ki sule/ mo. 30 Dhali
yan'ko'd uni mini tel mii 'pen mo mmo/o
wosha turga/ gwo mo ki: Biti apo/ am mo
ma, dhali e wosh kun boca/ she/ ki: Kumi
aman is mo ma. 31 Haali/ wakki/ uni mii to
yansan mo ki cwa yathaya'th mo tani atinta
midi di mo ŋ'ko'd ki a'di midi ku'th mo?

32 'Kwanin tiya 'koni su/ si'da/ uni kun
thu'thki mii mo, uni suskunu ka pije/
mo mmo'kosh jwa mo nyakki a'di mo be.
33 Dhali ki uni pu'dkin mo e mo jin yuku
ka Simaŋ 'Kup mo tani uni ki 'kosh a'di ki
cwany'cithan dhul mmun mo. Dhali uni
gun thuthi mii mo, jan tal 'de/ ki 'bana bim
poros piti mo dhali jan tal 'de/ ki 'bana biny
cam piti mo be. 34 Dhala Yesus ki o gwo
mo ki: Ababa, dhalki uni miinthus buni
'pen mo ma, haali/ uni 'koki mish to jin
miina uni mo be. Dhali uni ta'kki to mo
mmokwa/ burrinyem piti bwa mo. 35 Dhali
'kwani doshkin ki 'dishe/ mo mmohil mo
mo, hili 'kwani kun tana 'kaŋ'kup pa mo
wakki a'di mo mmo/o gwo mo ki: A'di
wothki kun tiya mo tani dhalki a'di woth
is pitiŋ gana/ mo ma, wakki/ a'di ta'da
Kristhos 'peni Arumgimis mo, a'di jin ta
jim pitin 'de/ jin kwanykunu mo. 36 Dhali
i/askar si'da/ mii a'di ka mak mo. Uni
iikin mo dhali ci a'di tom'paca'd mo, 37 dhali
mmo/o gwo mo ki: Wakki/ /e tana Malik
gi 'Kwani Yahuuda/ mo tani wothi/ is pini
mo ma. 38 Dhali gwo si'da/ 'kwarkunu mo
ŋ'kupi a'di mo ki: Yansan ta'da Malik gi
'Kwani Yahuuda/ mo be.
39 Dhali jan 'de/ jin thuthi mii mo jin
shirkunu apo/ cwany'cithan dhul mo tani
o a'di gwo mo mmo/o ki: Dina /e ki ta
Kristhos 'taa? Wothi is pini mo ma dhali
aman mo. 40 Hili jaŋ kamu/ kucurki a'di
ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Dina /e ki
ko/ka Arumgimis mo 'taa? Haali/ /e dikin
'ko'di me'd gi gwon dwall gi miiwak jin
nyaka'd mo. 41 Dhali ana ka jiŋ gana/ miinu
ka kar/e kan mo. Haali/ ana bu'thkina a'di
jin minu mii ci ana mo gom mii gun miikina
ana mo, hili wathi/ yansan diki thu'th toŋ
kamu/ mii mo be. 42 Dhali a'di ki o gwo mo
ki: Yesus, kayi aha/ e mo ma, ki /e mini
pu'dku/ mo e mom'bi'th gi bampam pini
mo. 43 Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Ka jiŋ
gana/ aha/ ona /e gwo mo ki: Shwane/ /
e mini nyak di ki aha/ mo e monyjaro/ e
momis mo.

Mowu ma Yesus mo

44 Dhali mo wana e ka tente/ bwaŋ 'kup
mo tani dhali mondhurumi'd pu'dki'd mo
apo/ mony'ceshi 'baar mo ntaga tente/
mbum 'ban mo be. 45 Ka tente/ uski
moŋkush piti mo tani dhali burrinye/ jin
di'd e gu'b gi mondheleladhelel mo tani
a'di dherkunu bwa mo ka 'ban su/ mo be.
46 Dhali yan'ko'd Yesus ki cuu ki dhan 'twa/
jin caaca mo mmo/o gwo mo ki: Ababa,
e me'd pini mo tani aha/ cikina /e shi/in
pem mo be. Dhali ki a'di oki gwo yansan
mo tani a'di ki ci shi/ir piti jiŋ 'ko'd mo.
47 Dhali ka mancil ma askar iss 'kwanimpa
imudhe'd parki a'di jin bu'thki mo e mo
tani a'di maŋki'da Arumgimis mo dhali o
gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ wathi/ yansan a'di
di'd ka po/ mo be. 48 Dhali awaambuhany
'kwani 'baar mo kun tulki is mo mmopar
mo e mo tani ki uni parki a'di jin bu'thki mo
e mo tani uni dokki bway pa mo mmodora
bor buni ki me'd mo be. 49 Dhali aris 'kwani
kun mishki a'di mo dhali up mo, uni gun
bathki a'di nsho'k mo 'peni Pany Jaliil mo
tani doshkin isa dhana/ mo dhali par to
gwansan e mo be.

Mo gi Kanuwa Yesus mo

50 Dhali wathiŋ kamu/ di'd jin yuku gway
ka Yuusup mo, a'di 'peni pa gi 'Kwani
Yahuuda/ mo jin yuku ka Arraama mo.

A'di ta jan 'de/ 'peni montul is gi 'kwaniŋ gwanyjaka/ gi 'Kwani Yahuuda/ mo jin ta wathim 'boro'd mo dhali wathiŋ kar/e mo be. 51 A'di diki gam gwo me'd ki gwom buni gun 'ko uni mbwa mo dhali mii mo hili a'di corki'da cor mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo. 52 Wathi/ yansan yaki'd eya Bilaatus mo dhali dot a'di gwo mo gom is ma Yesus mo be. 53 Dhali yan'ko'd a'di ki bu'th a'di ka 'cesh mo dhali a'di ki 'tam a'di is ki burrinyen dhiny e mo dhali kar a'di e jis wosh jin cwanyu gom jis jwa mo jin dinuki kar jan tal 'deŋ kamu/ nycine/ naskina/ mo. 54 A'di ta'da tee jin Thosonkunu to mo dhali acim ma pesu/ telkunu 'pen mo be. 55 Dhali up kun nyakki ii ki a'di 'peni Pany Jaliil mo tani bathkina bathi sho'k mo dhali uni parki moŋ'kupaje e mo dhali mo jin karkunu is piti nycine/ mo. 56 Dhali yan'ko'd uni ki dok bway pa mo dhali uni ki thoson to kun kuyi mo mo dhala yina pi'dna mo.

Dhali ka cim ma pesu/ mo tani uni siki is mo isi ki gwoŋkan jin 'kwarkunu mo be.

24

Mompinu mo

1 Hili ka tee jin twa/ a/ ka dhas mon'thamo/ ka'tum mo tani uni iikin mo e moŋ'kupaje mo mmokal to kun kuyi/ mo mo kun thosonkina uni mo be. 2 Dhali uni gamki wosh ka'ckunu mo 'peni 'twaman jis jwa mo. 3 Hili ki uni iiki bwaman mo tani uni 'koki gam buŋgwar is gi Tapa Yesus mo be. 4 Ki uni 'kokin mo mmodumbul gom mii yansan mo tani hili mo mo ma, 'kwani su/ doshkini uni mo kun shwakina burrinye/ ka wara sho'k mo.

5 Dhali me'd jin ko/kina uni is mo tani uni luŋki bwam/em buni a'cesh mo dhali 'kwani ki o uni gwo mo ki: Atinta ŋapkina um a'di jin di'd ki e 'peni bwam mowu kan mo? A'di diki di mmahan mo. Hili a'di piki'd mo be. 6 Kayi gwo e mo ma, a'di jin torkina a'di um mo ki a'di di'd naskina/ e Pany Jaliil mo 7 ki Ya/ gi 'Kwani minu mii ci 'kwanin thusi me'd mo dhali minu mii 'kosh jwa mo ki cwany'cithan dhul mo dhali ka cim kwara mo tani a'di midi cu mis mo be. 8 Dhali uni kaki gwom piti e mo be 9 dhali dok ka nyaŋ'ko'd 'peni moŋ'kupaje mo mmotor uni aris to gwansan ki uni gun 'koni 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo dhali aris 'kwanin tiya si'da/ mo be. 10 Dhala Mariyam Magdaliyya dhala Yuwanna dhala Mariyam jin ta KoYakuub dhali upa tiya mo nyakki 'ko ki uni mo uni gun tori to gwansan e uni gun dhunu ki she/ mo. 11 Hili gwo gwansan kun onu mo tani wa uni e ki gwo gi 'kwani kun sona du mo dhali uni 'koki gam uni gwo is mo be. 12 Hila Buterus cuki mis mo dhali gus mo e moŋ'kupaje mo dhali tu mo mo dhali par bwaman e mo. Dhali a'di ki par burrinyen dhiny e e mo mmo'ko e mom buni mo dhali a'di dok bway pa mo dhali a'di merki'd mo gom to gun miikin mo be.

Mo gi Iinu e Pa Imwaas mo

13 Dhali ka tee yansan gana/ mo tani 'kwani su/ 'peni bwam uni 'kokin mo mmo/ii bway Pa jin yuku gway ka Imwaas mo, a'di jin wana e ki ŋatgini pesu/ 'peni Pa Urushaliim mo be. 14 Dhali uni 'kokin mo mmotora tor ka rem 'kup mo goma ris to gwansan kun miikin mo be. 15 Ki uni 'kokin mo mmotora tor mo dhali mmodhaŋ gwo n'twa/ mmontal 'de/ mo tani Yesus ki is piti 'dishki uni is mo dhali nyak ya ki uni mo be. 16 Hili em buni 'kokunu mo mmodik mo 'peni monyith a'di mo be. 17 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Gwon tinta 'kona um mo mmoburushi 'twa/ mo ka rem 'kup mo mmo/iina um kan mo? Dhali uni doshkin mo naskina/ mmohil mo ki bwan diti'd mo. 18 Dhali jan 'de/ 'peni uni mo tani yukkunu gway ka Kilyubaas mo, thokki a'di gwo mo ki: /e ta jasi wathi/ yilkinan 'de/ e Pa Urushaliim mo jin diki mish to gwansan kun miikin ka tee gwansan mo 'taa? 19 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ton tinta mo? Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Isi gwo goma Yesus gi Pa Naasira mo, a'di jin ta'da manci gwo mo, a'di jin ta gi mii gun 'bitha'bi'th mo dhali gwo ibwambor ma Arumgimis mo dhali eya ris 'kwani 'baar mo. 20 Dhali hili igasiis kun can bana mo dhali 'kwaniŋ 'kaŋ'kup pa mo tani uni ciki a'di mo ki a'di minu wak mo mmowu mo dhali mmo'kosh a'di jwa mo ki cwany'cithan dhul mo. 21 Hili aman takina ga 'teŋ kape/ ki a'di ta jan 'de/ mmowan 'Kwani ma Israyiil 'ba/ mo be. Nye, dhali ka ris to gwahan ka rotham po/ mo tani a'di ta'da tee kun 'koni kwara

mo shwane/ ki to gwansan miikin mo be.
22 Dhali upa tiya 'peni bampam bam mo tani
merki aman e mo. Uni 'kokin e moŋ'kupaje
mo e mon'thamo/ ka'tum mo 23 dhali uni
'koki gam is piti mo. Dhali uni dokkin ka
nyaŋ'ko'd mo mmo/o gwo mo ki uni hilki
jasi tonyjan jin wana e ki iman'doyu gwo
mo, a'di jin o gwo mo ki a'di di'd ki e mo
be. 24 'Kwanin tiya 'peni 'kwani gwansan,
uni gun nyakki 'ko ki am mo tani uni iikin
mo e moŋ'kupaje mo dhali gam a'di mo
me'd jasi gwo jin ona up mo, hili a'di mo
tani 'kona uni ki par e mo be. 25 Dhali
a'di ki o uni gwo mo ki: Ayy um 'kwani
kun ta pus mo dhali kun gwa'd ma du ki
gwa'd mo mmo'koki gam aris gwo 'baar is
mo kun okina imanci gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo. 26 A'di diki ta mii jin minu
mii mii mo ka Kristhos mina is 'taki diki
mii 'kosh ka nyor gom to gwansan mo dhali
cic mo e monycam piti mo 'taa? 27 Dhali
mmotel 'pen 'pena Musa mo dhali imanci
gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo tani a'di
ki tor uni aris 'pemen gwo kun 'kwarkunu
mo e Gwo ma Arumgimis mo goma ris to gi
isi gom is piti mo be.

28 Wakan uni 'dishki pa is mo e mo jin
iikina uni mo. A'di wana e ki a'di ya'di ya
gi yam piti mo. 29 Hili uni wothki a'di 'kup
mo mmo/o gwo mo ki: Ca'bi nyakki am
mo ma haali/ mo ta mom'peŋkaskum mo
be haala tee 'baara 'pen mo be. Wakan a'di
seki bwaman mo mmonyak ca'bki uni mo
be. 30 Dhali ki a'di diki'da tharabeesa nyakki
uni mo tani a'di bu'thki maaŋkuthu'd mo
dhali 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd
a'di mo dhali ci a'di ki uni mo be. 31 Dhali
em buni ka'dkunu mo dhali uni nyithki
a'di mo dhali a'di piki'd mo 'peni bwam/
em buni mo be. 32 Dhali uni o gwo ka
rem 'kup mo ki: 'Kon ma dum bana ki
su'kka war mo mmo'kona ana mmotora/
tor e bway tur mo? mmoka'dkina a'di
ana Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu
mowa? 33 Dhali uni cuki mis mo ka tenteŋ
gana/ yansan mo dhali dok ka nyaŋ'ko'd
mo e Pa Urushaliim mo. Dhali uni ki gam
uniŋ 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo tulki is mo
mmontal 'de/ mo dhali uni gwansan kun
nyakki 'ko ki uni mo 34 dhali uni kun o gwo
mo ki: Tapa, ka jiŋ gana/ a'di cuki mis mo
dhali a'di piki'da Simaani is mo. 35 Dhali
yan'ko'd uni ki tor uni to kun miikin e bway
tur mo dhali mmonyithkina uni a'di mo
mmo'ce'd maaŋkuthu'd mo be.

*AYesus Piki Imanci*k A'di Gwo I/is mo

36 Dhali ki uni 'kon mo mmo/ o gwo
yansan mo tani Yesus ki is piti doshki'd
mo mbwam uni mo dhali o uni gwo mo ki:
Moŋku'th is e um mo. 37 Hili uni dherkina
is bwa mo mmoko/ is mo dhali toshki uni
parkina arum e mo be. 38 Dhali a'di ki o
uni gwo mo ki: Atinta murkina uma du
kan mo? Dhali gwondota tinta cuki'd mo
eya dum bum kan? 39 Hili me'd pem dhali
sho'k pem mo ma. Aha/ ki is pem tana a'di
mo be. Budhi aha/ is ki me'd mo ma dhali
par e mo, haala rum diki ta gi buŋgwar is
mo dhala sima/ mo me'd jin parkina um
e mo kun taka/ mo be. 40 Dhali ki a'di oki
gwo yansan mo tani a'di ki tor uni me'd
piti i e mo dhali sho'k piti mo be. 41 Dhali
ki uni 'kokin mo mmothis gwo 'koki gam is
naskina/ mo gom moŋ'kuny bwa mo dhali
momer mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um
tan gi toŋ kamu/ mmoshwa mmahan mo
'taa? 42 Dhali uni ki ci a'di ushi kuluny shum
wa'c mo jin 'thosu mo 43 dhali a'di ki bu'th
a'di mo dhali 'ka ibwambori uni mo be.

44 Dhali yan'ko'd a'di ki o uni gwo mo
ki: Gwo gwansan ta gwom pem kun oka/
um mo ki aha/ dina um naskina/ mo, ka
ris to gwansan kun 'kwarkunu mo gom
aha/ mo e gwoŋkan ma Musa jin cinu mo
dhali e gwo gi imanci gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo dhali eya Masamiir mo tani
minu mii thim mo be. 45 Yan'ko'd a'di ki ka'd
uni adum buni e mo mmomish gwo 'ban mo
gom Gwo kun 'kwarkunu mo be. 46 Dhali a'di
ki o uni gwo mo ki: Wakan a'di 'kwarkunu
mo ka Kristhos minu mii 'kosh is ka nyor
mo dhali ka cim kwara mo tani a'di midi
cu mis mo 'peni mowu mo. 47 Dhali ki gwo
gom mo gi rijuwa du is mo dhali gom gwo gi
minu dhal miinthus gi 'kwaniny'cesh 'pen
mo tani minu mii ci ki gway piti mo e kal gi
'kwaniny'ceshi 'baar mo mmotel 'pen 'peni
Pa Urushaliim mo be. 48 Um ta iman/ o
gwo gom to gwansan mo be. 49 Dhali hili
mo mo ma aha/ mina hash gwo jin on ma
Babam pem is mo apo/ um mo be. Hili 'koyi
e 'peŋkuman bampa/ mo ntagi um minu

shum mo ki mom'bi'th mo 'peni momis jin
ek̲a/ ek̲ mo be.

Mmoshinkunu A'di Bway Momis mo

50 Dhali yan'ko'd a'di ki shu uni bway ka
pije/ mo ntagi Pam Beet̲aniya mo. Dhali
a'di ki 'de'k me'd piti ki mis mo dhali 'bor
uni mii mo be. 51 Ki a'di di'd mmo'bor uni
mii mo tani a'di ki k̲wa/ is piti 'peni uni
mo dhali a'di bu'thkunu bway momis mo
be. 52 Dhali uni luŋki a'di mo mmodok̲ ka
nyaŋ'ko'd mo e Pa Urushaliim mo ka dhan
bwaŋ 'kunyga/ mo be 53 dhali uni 'kokin mo
mmorash 'ko mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo'bora Arumgimis bwa i is mo
be.

Gwom ’Borga/ Isi ki Gwo ma YOHAAN mo

Gwo Wara’d ki Buŋgwar mo

1 Ka muŋ’kup tani Gwo diki’d dhali Gwo
di’d eya Arumgimis mo dhali Gwo ta’da
Arumgimis mo be. 2 A’di diki’d ’peni ka
muŋ’kup nyakka Arumgimis mo be. 3 Aris
to ’baar mo ’kokunu mo mmo/uk ki a’di
mo dhali ton tal ’deŋ kamu/ yisa di’da
jin uku ki dar gi a’di mo. 4 E a’di mo
tani mondiki/e diki’d mo dhali mondiki/
e a’di ta moŋkush gi ’kwani mo be. 5 Dhali
moŋkush a’di ’twakki mondhurumi’d bwa
mo dhali mondhurumi’d diki pi a’di e mo
be.
6 Wathi/ diki’d jin tu’ckin ma Arumgimis
ki yaku/ mo, a’di jin yuku gway ka Yohaan
mo be. 7 A’di pu’dki’d mo gom gwo mmotor
mo, mmotor gwo mo gom moŋkush mo,
ka ris ’kwani ’baar mo mini gam gwo is e
a’di mo be. 8 A’di diki ta moŋkush ki is piti
mo. Hili a’di pu’dki’d mo mmotor gwo gom
moŋkush mo be.
9 Dhali moŋkush gana/ a’di diki’d
mmoyayu/ i ’kwaniny’cesh mo be, a’di
jin ta moŋkush gana/ mmokusha ris
’kwaniny’ceshi ’baar mo ka ’dete/ ’dete/
mo be. 10 A’di diki’d e mony’cesh mo dhali
’kwaniny’cesh ukkunu ki a’di mo tani hili
a’di ’kona ’kwaniny’cesh ki nyith mo be.
11 A’di pu’dki’d e kum piti tani dhali ’kwanim
piti ’koki bu’th a’di mo be. 12 Hili aris uni
’baar mo kun bu’thki a’di kun gam gway
piti is mo tani a’di ciki uni mom’bi’th mo
mmowar ki uci ma Arumgimis mo be. 13 Uni
gun dhodhu ’pena bas yisa, walla ’peni bwa
gi buŋgwar is yisa, walla ’peni bwa wathi/
yisa, hili ’peni Arumgimis mo be.
14 Dhali Gwo warki’d ki buŋgwar mo dhali
shurki ca’b mo e bwam ana mo, ’tu’du/ ka
’the dhali ki gwoŋ gana/ mo. Ana mishkina
cam piti mo, monyca gi Ya/ jin di’d tal ’de/
’peni Com mo be. 15 (Yohaan a’di torki gwo
gom a’di mo dhali cuu gwo mo ki: Wathi/
yansan a’di ta jin torka/ um gwo mo ki:
A’di jin midi pu’du/ i’ko’di aha/ mo tani
a’di icaki’d ki aha/ mo haali/ a’di diki’di
twa/a/ ki aha/ mo be.) 16 Dhali ’pena ’tu’d
piti mo tani ana ’baar bu’thkina ’the mo
mmomara ’the is mo be. 17 Haali/ gwoŋkan
jin cinu mo tani a’di cikunu ka Musa mo.
Hili a’the dhali gwoŋ gana/ pu’dkin ’pena
Yesus Kristhos mo be. 18 Wathin tal ’deŋ
kamu/ yisa di’da jin parki’da Arumgimis e
ki sule/ sule/ mo be, hili jasi Ya/m pitin tal
’de/ a’di jin diki’da bor gi com mo, a’di jin
torki a’di eya tente/ mo be.

Gwo jin Tor ma Yohaan jin Mii’da Mii ki Yi’de/ mo

19 Dhali yansan ta gwo jin tor ma Yohaan
mo ki ’Kwani Yahuuda/ hashki igasiis mo
dhali ’Kwani Lawi ’peni Pa Urushaliim mo
mmodot a’di gwo mo ki: Ki /e tana ajaye?
20 A’di ki pi gwo mo. A’di diki ur gwo mo. Hili
a’di piki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aha/
dinaki ta Kristhos mo be. 21 Dhali uni ki dot
a’di gwo mo ki: Ba /e tana ja sa/? /E tana
Iliyya ’taa? A’di ki o gwo mo ki: Aha/ tana
a’di yisa. Dhali uni ki o a’di gwo mo ki: I/e
tana manci gwo de? Dhali a’di ki thok uni
gwo mo ki: Yisa. 22 Dhali yan’ko’d uni ki o
a’di gwo mo ki: Ba ki /e tana jaye? Dhalki
aman mina mii tagi gwon thok gom uni gun
hashki aman mo. Ata ona /e gwo gom is
pini kan mo sa/? 23 A’di ki o gwo mo ki: Aha/
tana ’twa/ wathin tal ’de/ mo mmocuu gwo
mo e mombwaasho ki: Kari bway Tapa ka ji
sho’k mo ma, me’d gwo jin okin ma manci
gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin yuku
gway ka Ishaya mo.
24 Dhali uni hashkunu mo ’peni ’Kwani
Parisiyiin mo be. 25 Dhali uni dotki a’di gwo
mo ki: Katinta imiikina /e ’kwani ki yi’de/
mo wakki/ /e diki ta aKristhos mo walla
Iliyya mo walla amanci gwo mo? 26 Dhala
Yohaan ki thok uni gwo mo ki: Aha/ mi-
ikina mii jin miikunu ki yi’de/ mo tani hili
wathi/ doshki’di bwam um mo jin molkina
um mo be. 27 Isi a’diyini jin midi yayu/
i’ko’di aha/ mo, dhali wackana ppam piti
mo tani aha/ dinaki ha me’d mo mmo’cuk
uni mo be. 28 Mii yansan a’di bu’thki mo
mo e Pam Beetaniya mo e bwampo/ Yi’deŋ
Kumma/ Uurdun mo e mo jin miikin ma
Yohaana mii ki yi’de/ mo be.

Hili ma, Ari Ka’bal ma Arumgimis mo

29 Dhali ka cim jiŋ ’ko’d mo tani a’di
parki’da Yesus e mo mmoyayu/ ’kup kad-
hoŋ mo i a’di mo dhali o gwo mo ki: Hili
mo mo ma, Ari Ka’bal ma Arumgimis a’di
jin midi kal miinthus gi ’kwaniny’cesh mo
be. 30 Wathi/ yansan a’di ta a’di jin torka/
um gwo mo ki: ’Ko’di aha/ tani wathi/ midi
pu’du/ mo a’di jin caki’d ki aha/ ntwa/a/
mo haali/ a’di diki’di twa/a/ ki aha/ mo
be. 31 Aha/ ki is pem dinaki mish a’di mo.
Hili gom mii yan mo tani aha/ pu’dkina
mo mmomiiya mii jin miinu ki yi’de/ mo
ki a’di minu tor eya tente/ e ’Kwani ma
Israyiil mo be. 32 Dhala Yohaan torki gwo
mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ parkina Shi/
in Dheleladhelel e mo mmothulu/ me’d
gurko/ ’peni momis mo mmoca’ba po/ a’di
mo be. 33 Aha/ ki is pem dinaki mish a’di
mo. Hili a’di jin hashki aha/ mo mmomiiya
mii jin miinu ki yi’de/ mo tani a’di o aha/
gwo mo ki: A’di jin mina /e par Shi/in e
mmothulu/ mo dhali ca’ba po/ a’di mo tani
a’di ta a’di yansan jin mii’da mii jin miinu
ki Shi/in Dheleladhelel mo be. 34 Dhali aha/
mishkina mo mo dhali ta aman/o gwo ki
a’di yansan ita Ya/ ma Arumgimis mo be.

*Imanci*k Gwo kun Twa/a/

35 Dhali ka cim jiŋ ’ko’d mo tani aYohaan
a’di doshki’d mo nyakki imanci a’di gwo
isu/ mo be. 36 Dhali a’di ki para Yesus e
mo me’d jin yayina a’di mo dhali o gwo
mo ki: Hili mo mo ma. A’di ta Ari Ka’bal
ma Arumgimis mo be. 37 Dhali imanci a’di
gwo su/ cikki gwo mo mmo/ona a’di gwo
yansan mo dhali uni bathkina Yesus nsho’k
mo be. 38 Yesus ki tuka bor mo dhali par
uni e mo mmobathkina uni a’di nsho’k mo
dhali o uni gwo mo ki: Atinta ŋapa um mo?
Dhali uni ki thok a’di gwo mo ki: Rabbi,
(a’di jin ta ’pemen gwo jin onu ka Mantor
Gwo mo) ki /e dini mana mo? 39 A’di ki
thok uni gwo mo ki: Iiyu/ mo ma dhali par
mo e mo. Uni pu’dkin mo dhali par mo e
mo jin ca’bkina a’di mo dhali uni nyakki
’ko ki a’di ka tee caan mo haali/ atente/
ta’da tente/ idoŋon mo be. 40 Jan tal ’de/
’peni uni su/ jin cik gwo ma Yohaan jin tora
a’di mo dhali jin bath a’di nsho’k mo tani
a’di ta’da Andaraawus mo, jin ta’da kam ma
Simaan Buterus mo be. 41 A’di gamki’da kam
piti ntwa/a/ mo jin ta’da Simaan mo dhali
o a’di gwo mo ki: Aman gamkina aMasiyya
(jin ta ’pemen gwo jin onu ka Kristhos mo
be). 42 A’di suski’da kam piti eya Yesus mo
dhala Yesus parki a’di e mo dhali o a’di gwo
mo ki: Hayyiye /e tana Simaan jin ta ya/
ma Yohaan mo. /E minu yuk gway ka Sapa
mo (a’di jin ta ’pemen gwo ka Buterus mo).

*Yesus Yu*kki’da Pilibbus dhala Nathana/iil mo

43 Dhali ka cim jiŋ ’ko’d mo tani Yesus
pu’da/ bwa ka pije/ mo mmoya Pany Jaliil
mo. Dhali a’di gamki’da Pilibbus mo dhali
o a’di gwo mo ki: Bathi aha/ nsho’k mo
ma. 44 Dhala Pilibbus a’di ta wathi/ gi Pam
Beetsayda mo jin ta ’peŋkuman bampa/ ma
Andaraawus dhala Buterus mo be. 45 Dhala
Pilibbus a’di gamki’da Nathana/iil mo dhali
o a’di gwo mo ki: Aman gamkina wathi/
yin jin okin ma Musa mo e gwoŋkan jin
cinu mo dhali imanci gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo, uni si’da/ ’kwarki gwo mo
goma Yesus gi Pa Naasira mo, a’di jin ta
Ya/ ma Yuusup mo. 46 Dhala Nathana/iil ki
thok a’di gwo mo ki: A/mina tom ’boro’da
kamu/ piyu/ mo ’peni Pa Naasira mowa?
Pilibbus ki thok a’di gwo mo ki: Yayu/ mo
ma dhali par e mo. 47 Dhala Yesus mishki’da
Nathana/iil mo mmopu’du/ e a’di mo dhali
o a’di gwo mo ki: Hili mo mo ma. Wathi/
’peni ’Kwani ma Israyiil ka jiŋ gana/ jin dar
ga mak mo. 48 Dhala Nathana/iil ki thok a’di
gwo mo ki: /E mishi aha/ kata moye? Yesus
ki thok a’di gwo mo ki: Ntwa/a/ ka Pilibbus
diki yuk /e mo ki /e dina lampu/ mo tani
aha/ parkina /e e mo be. 49 Dhala Nathana/
iil ki thok a’di gwo mo ki: Rabbi, /e ta Ya/
ma Arumgimis mo. /E tana Malik gi ’Kwani
ma Israyiil mo be. 50 Dhala Yesus ki thok a’di
gwo mo ki: Haali/ gom gwo jin oka/ /e ki
aha/ parkina /e e eya lampu/ mo tani a’di
igama /e gwo is mowa? /E mini par dhan
to kun caaca e mo mmobol gwansan e mo.
51 Dhali a’di ki o a’di gwo mo ki: Ka jiŋ gana/
ka jiŋ gana/ aha/ tora /e gwo mo ki um
mini par momis e mo mmodi ki kany mo,
dhali iman’doyu gwo ma Arumgimis mo

mmoseku/ mo dhali mmothulu/ mo apo/
Ya/ gi 'Kwani mo be.

2

Momiimash e Paŋ Kaana mo

1 Dhali ka cim kwara mo tani momiimash
diki'd e Paŋ Kaana gi Pany Jaliil mo. Dhali
KoYesus diki'd imun mo be. 2 Dhala Yesus
si'da/ yukkunu mo e momiimash yan mo
nyakki imanciḵ a'di gwo mo be. 3 Ki yimana
mura'th bolu ki is mo tani KoYesus pu'dki'd
mo dhali o a'di gwo mo ki: Uni dar gi
yimana mura'th mo be. 4 Dhala Yesus ki
owa yim gwo mo ki: Ayy a'boma. A'di
midi mii /e katinta dhali aha/ mo? Haali/
mom pem diki pu'd naskina/ mo be. 5 Dhali
kum ki o imanmiiya tu'c gwo mo ki: Miiyi
a'diyin jin mina a'di itor um mo. 6 Dhali
dhur wosh 'kokini pe'de/ mo kun caaca mo
kun dhukunu mo gom 'Kwani Yahuuda/
mo mmolam to mo me'd mii gi gwoŋkan
jin cinu mo be. Jin tal 'de/ kalki'da jaluun
bwamani iss 'de/ mo walla jaluun bwamani
iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo be. 7 Yesus
ki o uni gwo mo ki: 'Tu'di dhur gwansan
ki yi'de/ mo ma. Dhali uni ki 'tu'd uni ki
sheŋgolu/ ilu/ mo be. 8 Dhali a'di ki o uni
gwo mo ki: Pashi mo ma dhali ha'bki a'di
eya mancila to gi mo jin yukuwa yuk mo.
Wakan uni ha'bki a'di mo be. 9 Dhali ka
mancila to gi mo jin yukuwa yuk mo nyokki
yi'de/ jin warki'd ki yimana mura'th mo
tani dhali a'di diki mish mo jin ha'bkunu
a'di 'peni nycine/ mo (bahili jasi imanmi-
iya tu'c uni mishki mo jin ha'bkunu yi'de/
'peni cine/ mo) dhala mancila to gi mo
jin yukuwa yuk gom montul 'kup mo tani
a'di ki yuk wathinyaŋa'b mo be. 10 Dhali
a'di ki o a'di gwo mo ki: Aris 'kwani 'baar
mo ka 'dete/ 'dete/ ciki 'kwani yimana
mura'th jin 'boro'di twa/a/ mo, dhali ki
'kwani pikini kap mo tani yimana mura'th
jin thapathap mo ciyunu 'kwani mo be. Hili
/e karki yimana mura'th gana/ mo ntagi
shwanesan mo be. 11 Mii yansan a'di ta
miimer jin twa/a/ jin miikin ma Yesus e
Paŋ Kaana gi Pany Jaliil mo dhali a'di ki tor
monycam piti eya tente/ mo, dhali imanciḵ
a'di gwo gamki gwo is e a'di mo be.
12 Dhali 'ko'di mii yan mo tani a'di yaki'd
ka luŋgu'b e Paŋ Kapranahuum nyakki kum
mo dhali ikam piti mo dhali imanciḵ a'di
gwo mo dhali uni ki 'ko imun ka cim ka
hony/e mo be.

Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo

13 Dhali Mompe'kupanyolos gi 'Kwani
Yahuuda/ dishki'd mo dhala Yesus yaki'd
ka gagamis e Pa Urushaliim mo be. 14 Dhali
e gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di
gamki uni gwansan kun 'kokin mo mmoy-
ola morbip mo dhali ka'bal mo dhali gurko/
mo, dhali uni kun ta imanwan emena gu-
urush mo eya tu'c buni mo be. 15 Dhali
a'di ki to'd guluca 'ci'd mo dhali a'di ki
ur uni 'baar ka pije/ mo ki ka'bal ilu/
mo dhali ka morbipi lu/ mo 'peni gu'b
gi mondheleladhelel mo, dhali a'di ki wol
emena guurush 'pera 'cesh mo dhali a'di ki
kuma tharabeesam buni 'twa/a 'cesh mo.
16 Dhali a'di ki tor uni gwansan gwo mo, uni
gun yolki gurko/ mo ki: 'Doyi to gwansan
mo. Um mini 'koki mii gu'b ma Babam
pem me'd gu'b gi moyol mo. 17 Imanciḵ
a'di gwo kakina gwo e mo jin 'kwarkunu
mo jin o gwo mo ki: Anyor gom gu'b pini
mo tani a'di miga/ shwa mo be. 18 Dhali
yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo mo
ki: Jamas mii gi wakatinta imina /e imii mo
mmotor am mmomiina /e to gwansan mo.
19 Yesus ki thok uni gwo mo ki: 'Koshi gu'b gi
mondheleladhelel yansan mo dhali ka cim
kwara mo tani aha/ mina 'de'k a'di imis mo
be. 20 Dhali 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo
mo ki: Gu'b gi mondheleladhelel yansan
a'di bu'thki yil issu/ i'ce'dka pe'de/ apo/
mmonyaŋ a'di mo dhali /e mini 'de'k a'di
imis ka cim kwara mmanakan? 21 Hili a'di
oki gwo mo gom gu'b gi mondheleladhelel
jin ta buŋgwar is piti mo be. 22 Dhali wakan
ki a'di cuyunu mis mo 'peni mowu mo tani
imanciḵ a'di gwo kana gwo e mo jin okina
a'di wakansan mo dhali uni gamki Gwo jin
'kwarkunu is mo dhali gwo jin okin ma
Yesus mo be.

Yesus Mishki 'Kwani 'Baar mo

23 Dhali ki a'di diki'd e Pa Urushaliim
ka cim gi Mompe'kupanyolos jin yukuwa
yuk mo tani 'kwani ka ris gamki gwo is
e gway piti mo mmomishkina uni jamas
miim piti kun miikina a'di mo. 24 Hila Yesus
ki is piti diki'd naskina/ mmowo'd uni mo
25 haali/ a'di mishki'da ris 'kwani 'baar mo

dhali midi mii diki ta gi jan ṯal 'deŋ kamu/ mmoṯor a'di gwo apo/ 'kwani mo haali/ a'di ki is piti mishki to kun 'kon e bwaŋ 'kwani mo be.

3

Yesus dhala Nikudimus

1 Dhali wathiŋ kamu/ diki'd 'peni 'Kwani Parisiyiin jin yukkunu gway ka Nikudimus mo a'di jin ta tapa gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. 2 Wathi/ yansan pu'dki'da Yesus mon'thiny mo dhali o a'di gwo mo ki: Rabbi, aman misha ki /e tana Manṯor Gwo jin pu'dki'd 'peni Arumgimis mo. Haali/ jan ṯal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin midi mish jamas mii gwansan mii mo kun miina /e mo, hili isi ciki/ Arumgimis midi nyak di i a'di mo be. 3 Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/, aha/ ṯora /e gwo mo ki: Isi ciki/ wakki/ jan ṯal 'deŋ kamu/ dinuki dho'th ki dho'th this 'peni momis mo tani a'di midi mol se Bampa/ ma Arumgimis mo be. 4 Nikudimus ki thok a'di gwo mo ki: Ki wathi/ jin ca'd minu mish dho'th kata mo? Mina a'di mish se bwaŋ kum dok/e ki a'di minu dho'th mowa? 5 Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/, aha/ ṯora /e gwo mo ki: Isi ciki/ wakki/ jan ṯal 'deŋ kamu/ dinuki dho'th 'peni yi'de/ dhali 'peni Shi/in mo tani a'di midi mol cic Bampa/ ma Arumgimis mo be. 6 Çaan jin dhodhu 'peni buŋgwar is mo tani ta buŋgwar is mo dhali çaan jin dhodhu 'peni Shi/in mo tani a'di ta shi/in mo be. 7 Dhalku/ ki mer mo gom gwo jin oka/ /e mo ki: Um minu mii dho'th ki dho'th this 'peni momis mo. 8 'Tham poshki'd ki bwam piti mo dhali /e cikki is jin gwona a'di mo, hili /e diki mish mo jin yayina a'di mo walla mo jin yakina a'di mo. A'di ta mondho'th gi wakan be jin dhodhuwa ris 'kwani 'baar mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ kun dhodhu ki Shi/in mo be. 9 Dhala Nikudimus ki thok a'di gwo mo ki: Yan minu mish mii kataye? 10 Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: /E tana manṯor 'Kwani ma Israyiil gwo mo dhali /e din naskina/ mmodiki mish gwo yansan 'ban mowa? 11 Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/, aha/ ṯora /e gwo mo ki: Haali/ aman ṯora gwo gi to jin misha aman mo dhali ṯor gwo gi to jin para aman e mo. Hili um 'koki bu'th gwo jin ṯora aman mo be. 12 Wakki/ aha/ ṯora um gwo gom to ga 'cesh mo dhali um 'koki gam gwo is mo tani ba um mini mish gwo gam is kata mo wakki/ aha/ ṯora um gwo gom to gi momis mo? 13 Wathin ṯal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin seki momis mo, hili a'di jin thulki'd 'peni momis mo, a'di jin ta Ya/ gi 'Kwani mo, a'di jin diki'd e momis mo be. 14 Dhali me'd jin 'de'k ma Musa tasha/ e mombwaasho mo tani wakan si'da/ Ya/ gi 'Kwani minu mii 'de'k mo be, 15 ki a'diyin jin midi gam a'di gwo is mo tani midi ta gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

16 Haali/ Arumgimis enki 'kwaniny'cesh kagahara tani a'di çikina a'di Ya/m piti jin di'd ṯal 'de/ mo, ki a'diyin jin midi gam a'di gwo is mo tani midi 'taki diki this e mo hili midi ta gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. 17 Haali/ Arumgimis hashki Ya/m piti i mony'cesh yansan yisa mmowak 'kwaniny'cesh mo, hili ki 'kwaniny'cesh minu woṯh ki a'di mo be. 18 A'diyin jin gam a'di gwo is mo tani yisa wakuwa, hili a'diyin jin diki gam gwo is mo tani a'di wakkunu hila/ mo be haali/ a'di diki gam gway gi Ya/ ma Arumgimis jin di'd ṯal 'de/ is mo. 19 Dhali miiwak a'dan be ki moŋkush pu'dki'd e 'kwaniny'cesh mo tani dhali 'kwaniny'cesh enki mondhurumi'd mo, mmodhal moŋkush e i is mo haali/ miim buni kun miikina uni mo tani ta thus ki thus mo be. 20 Haali/ aris uni 'baar mo kun miiki to kun ta thus ki thus mo tani shi/ki moŋkushi e mo dhali 'koki iiyu/ imoŋkush mo isi ciki/ ki miim buni minu 'taki be'd mo be. 21 Hili a'di jin boṯki'd mmomii gwoŋ gana/ mo tani a'di pu'dki'd mo e moŋkush mo, ki a'di minu ṯor eya tente/ mo ki miim piti kun miikina a'di mo tani uni wagaskin ma Arumgimis mo be.

*A'di Midi Mii E*ka/ Ek mo, Hili Aha/ Mina Mii Wa She/ Is Kan mo be.

22 Dhali yan'ko'd ki mii yansan mo tani Yesus dhali imancik a'di gwo uni iikin e Bampa/ Yahuudiyya mo, dhali nyakki ça'b ki uni imun mo dhali mmomiiya mii ki yi'de/ mo be. 23 Dhala Yohaan si'da/ a'di miiki'da mii ki yi'de/ e Pa Enuun jin 'dish Pa Saliim is mo haali/ yi'de/ caaca imun mo. Dhali 'kwani pu'dkin mo dhali 'kokunu

mo mmomiiya mii ki yi'de/ mo be. [24] Haala
Yohaan dinuki kara sijin naskina/ mo be.
[25] Dhali gwo jin sugu mo cuki'd mo ib-
waman imanciḵa Yohaan gwo mo dhali
Wathi/ Yahuudaŋ kamu/ mo gom mii jin
miinu mmolam to mo me'd mii gi gwoŋḵan
jin c̱inu mo be. [26] Dhali uni p̱u'dkina Yohaan
mo dhali o a'di gwo mo ki: Rabbi, a'di jin
nyaḵki di ki /e e bwamp̱o/ Yi'deŋ Ḵumma/
Uurdun mo tani a'di jin ṯorkina /e gwo mo
tani a'di a'dani, miiki'da mii jin miinu ki
yi'de/ mo, dhali aris 'kwani 'baar mo iikini
a'di mo be. [27] Yohaan ki thoḵ uni gwo mo
ki: Wathin ṯal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin
midi bu'th toŋ kamu/ mo hili isi ciki/ a'di
c̱ikunu a'di 'peni momis mo be. [28] Um ki is
bum ta iman/o gwo gom aha/ mo, gwo jin
oka/ um ki aha/ dinaki ta Ḵrisṯẖos mo, hili
aha/ hashkunu nṯwa/a/ mo gom a'di mo
be. [29] A'diyin jin ta gi nyaranyaŋa'b mo tani
a'di ta wathinyaŋa'b mo, dhali amugu gi
wathinyaŋa'b jin doshki'd mo dhali ciḵ a'di
'twa/ mo tani a'di 'kunya bwa ki 'kuny ka-
gahara mo mmociḵ 'twa/ gi wathinyaŋa'b
mo. Dhali wakan si'dayi a'di 'kunyka/ bwa
ki 'kuny mo shwane/ jin ta bwaŋ 'kunyu'd
pem mo. [30] A'di midi mii eḵa/ eḵ mo, hili
aha/ mina mii wa she/ is kan mo be.

A'di jin P̱u'dki'd 'Peni Momis mo

[31] A'di jin p̱u'dki'd 'peni momis kan mo
tani a'di ta ji gi di'd ap̱o/ 'kwani 'baar mo.
A'di jin yayi'd 'peni mony'cesh mo tani ta
ji jin cil ma 'cesh mo dhali ki 'twany 'cesh
mo tani a'di ki o gwo mo. A'di jin p̱u'dki'd
'peni Momis mo tani a'di ta ji gi di'd ap̱o/
'kwani 'baar mo be. [32] A'di ṯorki gwo gom
a'di jin p̱arkina a'di e mo dhali gwo jin
ciḵkina a'di mo, dhali wathiŋ kamu/ yisa
di'da naskina/ jin bu'thki gwo jin ṯora a'di
mo be. [33] A'diyin jin bu'thki gwo jin ṯora
a'di mo tani 'dap̱ka'd ki a'di yansan mo ka
Arumgimis ta jiŋ gana/ mo be. [34] Haali/
a'di jin hashkin ma Arumgimis mo tani a'di
ṯorki gwo ma Arumgimis mo haali/ a'di
diki c̱i a'di Shi/in me'd jin baru to mo.
[35] Haali/ a'di jin ta Com enki Ya/m piti mo
dhali c̱iya ris to 'baar mo e me'd piti mo be.
[36] A'diyin jin gamki gwo is e Ya/m piti mo
tani a'di ta'd gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya
ye 'ba/ mo be. A'diyin jin diki ha gwo gi
Ya/ e mo tani a'di midi diki p̱ar mondiki/
e e mo, hili anyor ma Arumgimis c̱a'bki'd
ap̱o/ a'di mo be.

4

Yesus dhala 'Bom gi Pan Saamira mo

[1] Dhali ki Tap̱a nyiṯẖki'd ki 'Kwani
P̱arisiyiin ciḵki gwo ka Yesus diki'd
mmomar imanciḵ a'di gwo is mo dhali
mmomiiya mii jin miinu uni ki yi'de/ si'da/
mmobol kum ma Yohaan e mo [2] (ba Yesus
yisa imii uni ki yi'de/ ki is piti mo hili jasi
imanciḵ a'di gwo mo be). [3] Dhali a'di dhalki
Pa Yahuudiyya 'pen mo dhali doḵki'd ka
nyaŋ'ko'd e Pany Jaliil mo be. [4] A'di midi mii
ya ki tur mo e Pan Saamira mo be. [5] Wakan
a'di p̱u'dki'd e 'peŋkuman Bampa/ gi Pan
Saamira, a'di jin yuḵkunu gway ka Suḵar
mo, a'di jin 'dishki mo ma 'cesh ma Yakuub
is jin c̱ikina a'di ya/m piti ka Yuusup̱ mo be.
[6] Dhali jis yi'de/ ma Yakuub si'da/ diki'di
mun mo be. Dhali wakan aYesus si'da/
a'di wukina is e mo gom ya jin yayina
a'di nyaḵki imanciḵ a'di gwo mo. Dhali
a'di c̱a'bki'da 'cesh nshemen jis yi'de/ mo.
Haali/ mo ta'da tente/ mbwaŋ 'kup̱ mo be.
[7] Dhala 'bom gi Pan Saamira p̱u'dki'd
mo mmomush yi'de/ mo. Yesus ki owa
yim gwo mo ki: C̱iyi aha/ mmop̱i mo ma.
[8] Haali/ imanciḵ a'di gwo mo uni iikin e
'peŋkuman bampa/ mo mmoyolu/ tonṯe/
mo be. [9] Dhala 'bom gi Pan Saamira ki
thoḵ a'di gwo mo ki: Ki /e jin ta Wathi/
Yahuuda/ 'tho aha/ yi'de/ ip̱i manakan?
aha/ jin tana 'bom gi Pan Saamira mo?
Haali/ 'Kwani Yahuuda/ usha gwo me'd
nyaḵki 'Kwani Samiriyiin mo be. [10] Dhala
Yesus ki thoḵa yim gwo mo ki: Waḵki/ /e
mini nyiṯẖ to jin c̱in ma Arumgimis ki me'd
mo dhali gom gwo gi a'di yansan jin o /e
gwo mo ki: C̱iyi aha/ yi'de/ aha/ p̱ina mo
tani /e mini 'taki doṯ a'di mo dhali a'di midi
'taki c̱i /e yi'de/ jin di ki e mo be. [11] Dhala
'bom ki thoḵ a'di gwo mo ki: Tap̱a, /e dar
gi to mmomush yi'de/ mo dhali jis yi'de/
'kula'kul mo ba/. Yi'de/ jin di ki e mina /
e igam 'peni mana mo? [12] A/ki /e can ka
babam bam ka Yakuub 'taa? a'di jin c̱iki
aman jis yi'de/ yansan mo? Dhali a'di ki is
piti p̱iki'd si'da/ mo 'peni jis yi'de/ yansan

mo dhali iya/m piti mo dhali to/em piti mo
be. 13 Yesus ki thoka yim gwo mo ki: Aris
uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun pi yi'de/
yansan mo tani mina yi'de/ dok/e bu'th
mo be. 14 Hili a'diyin jin midi pi yi'de/ jin
miga/ ci a'di mo tani mina yi'de/ diki dok/
e bu'th ki sule/ sule/ mo. Yi'de/ jin miga/
ci a'di mo tani midi war mo e a'di mmokash
mo dhali mmodu'd mo ntagi mondiki/e ki
sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. 15 Dhala 'bom
ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, ciyi aha/
yi'de/ yansan mo ma, ki aha/ mina yi'de/
diki dok/e bu'th mo walla mmodiki yayu/
imahan mmoha'b yi'de/ mo be.
16 Yesus ki owa yim gwo mo ki: Yaku/
mo ma. Yuka kathim pini mo dhali yayu/
imahan mo. 17 Dhala 'bom ki thok a'di gwo
mo ki: Aha/ dara ga kathim pem mo. Yesus
ki thoka yim gwo mo ki: Gwom pini 'boro'd
mo jin ona /e gwo mo ki: Aha/ dara ga
kathim pem mo be. 18 Haali/ /e 'dapkina
gwath 'twa/ ka mudhe'd mo dhali a'di jin
di'di /e shwane/ mo tani yisa ta'da kathim
piniya. Gwo yan ona /e ki oŋ gana/ mo
be. 19 Dhala 'bom ki o a'di gwo mo ki: Tapa,
aha/ nyithkina ki /e tana manci gwo ma
Arumgimis mo be. 20 Haali/ ibabam bam uni
iluŋkin e 'kuwosh yansan mo be dhali um o
gwo ki mo gi Pa Urushaliim a'di ta mo jin
mina 'kwani ka mii iluŋ mo ba/. 21 Yesus
ki thoka yim gwo mo ki: A'boma, gami
aha/ gwo is mo ma. Mo midi pu'du/ mo ki
um mini 'koki luŋa Baba e 'kuwosh yan mo
walla e Pa Urushaliim mo be. 22 Um luŋki
to jin 'kona um ki mish mo. Aman luŋkina
a'di jin misha aman mo haali/ mowoth
piyi'd mo 'peni 'Kwani Yahuuda/ mo be.
23 Hili, mo midi pu'du/ mo dhali a'di a'dan
shwane/ mo ki uni gun luŋkina luŋ ki bwaŋ
gana/ mo tani mini luŋa Baba ki shi/in
mo dhali ki gwoŋ gana/ mo haala Baba
ŋapki ku gi wakansan mmoluŋ a'di mo be.
24 Arumgimis ta shi/in be dhali uni gwansan
kun luŋki a'di mo tani mini mii luŋ a'di ki
shi/in dhali ki gwoŋ gana/ mo be. 25 Dhala
'bom ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ misha
ka Masiyya midi pu'du/ mo (a'di jin yuku
gway ka Kristhos mo tani), dhali ki a'di
midi pu'du/ mo tani a'di midi tor aman aris
to 'baar mo be. 26 Yesus ki thoka yim gwo
mo ki: Aha/ jin tora /e gwo mo tani aha/
a'dan be jin tana a'di mo be.
27 Dhali yan'ko'd ki 'ta'b mo tani imanciki
a'di gwo pu'dkin mo. Dhali uni merkin mo
mmotorkina a'di ator ka 'bom mo. Hili jan
tal 'deŋ kamu/ yisa ka'd 'twa/ mo mmo/o
gwo mo ki: Atinta ŋapa /e mo, walla, Atinta
torkina /e ator nyakka yim mo? 28 Wakan
a'bom dhalki dhur yi'dem piti 'pen mo
dhali ya 'peŋkuman bampa/ mo dhali tor
'kwani gwo mo ki: 29 Iiyu/ mo ma dhali par
wathiŋ kamu/ e mo jin torki aha/ aris tom
pemi 'baar mo kun miikika/ mo. Yansan
diki ta Kristhos 'teya? 30 Dhali uni iikin ka
pije/ mo 'peni bampa/ mo dhali pu'dku/ i
a'di mo be.
31 Ki embul mo yan mo tani imanciki a'di
gwo ŋapki a'di mo mmo/o a'di gwo mo
ki: Rabbi, shwayi to mo ma. 32 Hili a'di
ki thok uni gwo mo ki: Aha/ takina gi
tonte/ mmoshwa mo a'di jin molkina um
mo be. 33 Wakan imanciki a'di gwo o gwo
ka rem 'kup mo ki: Ki wathiŋ kamu/ kalki
a'di tonte/ mmoshwa mo 'taa? 34 Yesus
ki thok uni gwo mo ki: Tontem pem jin
shwaka/ mo tani ta bwa gi a'di jin hashki
aha/ mo dhali mmothima tu'c piti mo be.
35 'Kona um ki o gwo mo ki: Appe boca
'kupi doŋon mo naskina/ dhali yan'ko'd mo
gi 'cithu/ to midi pu'du/ mo. Dhali aha/
tora um gwo mo ki: 'Deki em bumi mis
mo dhali hili mombunto mo, a'di kusha
to mo mo hila/ mmo/is mo gom mo jin
minu 'cith a'di to mo be. 36 A'di jin 'cithki
to mo tani midi bu'th jin mina a'di gam
mo dhali tul maman is gom mondiki/e ki
sule/ mo. Wakan amanyeka ka'bany to mo
dhali aman'cith to mo uni 'kunykina bwa
mo mmontal 'de/ mo be. 37 E mii yan mo
tani gwo jin onu mo gama gam ki gwoŋ
gana/ mo jin o gwo mo ki: Wathin tal 'de/
ki si to mo dhali jaŋ kamu/ ki 'cith to mo
be. 38 Aha/ hashkina um mo mmo'cith a'di,
a'di jin 'kokina um ki miiya tu'c mo. Kun
tiya uni miikina tu'c mo dhali um cickin e
mo ma tu'c buni mo be.
39 'Kwani Samiriyiin 'peni 'peŋkuman
bampa/ caan mo tani gamki a'di gwo is mo
haali/ gom gwo jin tor ma 'bom mo mmo/o
gwo mo ki: A'di torki aha/ gwo mo goma ris

to ’baar mo kun miikika/ mo be. 40 Wakan
ki ’Kwani Samiriyiin pu’dkin e a’di mo tani
uni doṯki a’di mo mmonyak ça’b e uni mo,
dhali a’di ça’bki’di mun ka cim su/ mo be.
41 Dhali uni ka ris ris gamki gwo is mo gom
gwom piti mo be. 42 Dhali uni ki owa ’bom
gwo mo ki: A’di yisa di’d mmota gwom
pini jin gama aman gwo is mo yisa haali/
aman cikkina gwo ki is bam mo, dhali aman
misha a’di yansan ka jiŋ gana/ a’di ita’da
Manwoṯh gi ’kwaniny’cesh mo be.

Yesus Waçki Ya/ gi Wathi/ ma Hakuuma jin Ca’d mo

43 Dhali ’ko’da cim su/ mo tani a’di yaki’d
e Pany Jaliil mo be. 44 Haala Yesus ki is
piti ṯorki gwo ka mançi gwoŋ kamu/ yisa
taku e bampam pitiŋ ganaa. 45 Wakan ki
a’di pu’dki’d e Pany Jaliil mo tani ’Kwani
gi Pany Jaliil hanki a’di mo mmomishk-
ina uniya ris to gun miikina a’di mo e Pa
Urushaliim e mo ma yuk jin yuku mo haali/
uni si’da/ iikin e mo jin yukuwa yuk mo be.
46 Wakan a’di pu’dki’d ka nyaŋ’ko’d e Paŋ
Kaana gi Pany Jaliil e mo jin warkina a’di
yi’de/ ki yimana mura’th mo. Dhali e Paŋ
Kapranahuum mo tani wathi/ ma malika
kamu/ diki’d jin ’ba’thkina ya/m piti mo
be. 47 Ki a’di cikki gwo ka Yesus pu’dki’d
’peni Pa Yahuudiyya e Pany Jaliil mo tani
a’di yaki’d mo dhali yuk a’di mo mmoyayu/
ka luŋgu’b mo dhali waç ya/m piti mo
haali/ a’di ’disha ’twa/ mmowu mo be.
48 Dhali wakan aYesus ki o a’di gwo mo ki: Isi
ciki/ ki um ’koki par jamas mii e mo dhali
momer mo tani um mini ’koki gam gwo is
mo be. 49 Dhali wathi/ ma malik ki o a’di
gwo mo ki: Tapa, yayu/ ka luŋgu’b mo ma
nṯwa/a/ ka ’cim pem diki wu mo. 50 Yesus
ki o a’di gwo mo ki: Yaku/ mo ma. Ya/m
pini midi di ki e mo. Dhali wathi/ gamki
gwo is jin ṯorkin ma Yesus a’di mo dhali a’di
yaki bway pa mo be. 51 Dhali ki a’di diki’d
mmoyaku/ ka luŋgu’b mo tani imanmiiya
ṯu’c piti gamki a’di ’kup mo dhali ṯor a’di
gwo mo ki: Ya/m pini a’di di’d ki e mo
be. 52 Wakan a’di ki doṯ uni atente/ mo jin
ṯelkina a’di mii ’pen mo mmowaç mo. Dhali
uni ki thok a’di gwo mo ki: Katili/ ka tente/
joç is ’peni bwaŋ ’kup mo mmota atenten
’de/ mo tani athunya/ ki dhal a’di ’pen mo
be. 53 Dhali com ki misha tente/ jin okin ma
Yesus a’di gwo mo ki: Ya/m pini midi di ki
e mo. Dhali a’di ki is piti gamki gwo is mo
dhali ’kwani gi gu’b piti ’baar mo be. 54 Dhali
mii yansan a’di ta miimer kun ’kon ma po/
i su/ mo jin miikin ma Yesus mo me’d jin
pu’dkina a’di ’peni Pa Yahuudiyya e Pany
Jaliil mo be.

5

Mowaç jin Waçu eya Al Yi’de/ mo

1 Dhali ’ko’di mii yan mo tani ayuk jin
yuku mmotul ’kup gi ’Kwani Yahuuda/
’dishki’d mo dhala Yesus ya’d ka gagamis e
Pa Urushaliim mo be.
2 Dhali ara al yi’de/ diki’d e Pa Urushaliim
e ’twaŋkala goŋ ka’bal mo jin yukkunu
ki ’twaŋ ’Kwani Ibraniyiin ka Beeṯ/hisda
mo, a’di jin ’kokin ma lambalanyi mudhe’d
mo be. 3 Dhali mo yansan a’di ta mo jin
ishkin ma waambuhany ’kwani kun aṯha
mom’bi’th mo dhali kun takina ja’da/ mo
dhali kun ta ŋwol mo dhali kun ku’thkina
is guŋkuru/ mo, mmoçor yi’de/ mmobaŋ-
gal is mo, 4 haala man’doyu gwo gi Tapa
thulki’d ki me’da tiya eya al mo dhali
mmobaŋgal yi’de/ is mo. Dhali a’diyin jin
thulki yi’de/ nṯwa/a/ ’ko’di yi’de/ baŋ-
galkunu is mo tani a’di waçki’d ’peni ’ba’th
yin jin ’koshki a’di mo be. 5 Wathin ṯal
’de/ diki’d, a’di jin ’ba’thki’d ki yil iss ’de/
i’ce’dka ’kume’d mo dhali pekwara mo.
6 Dhali ka Yesus parki a’di e mo mmo/isha
a’di ’ko’da ’cesh ki rash rash mo tani a’di
ki o a’di gwo mo ki: /E ŋapan ki /e minu
waç mowa? 7 Dhali wathi/ jin ’batha’d a’di
ki thok a’di gwo mo ki: Tapa, aha/ dara gi
wathi/ mmokar aha/ eya al mo ki yi’de/
baŋgalki is mo, dhali ki aha/ dina mmoya
mo tani jaŋ kamu/ thulki’di ṯwa/a/ ki aha/
mo be. 8 Dhala Yesus ki o a’di gwo mo ki:
Cuyi mis mo dhali ’deka cim pini dhali yayi
mo. 9 Dhali ki jahanne/ wathi/ waçkunu
mo dhali a’di ’de’kki’da cim piti mo dhali
ya bway pa mo be.

Dhali acim yansan a’di ta’da cim ma
pesu/ mo be. 10 Dhali wakan ’Kwani Yahu-
uda/ ki o wathi/ jin waçkunu gwo mo ki:
A’di ta’da cim ma pesu/ mo. A’di diki ta mii
jin dhala gwoŋkan /e bway mo mmokala
cim pini mo be. 11 Hili a’di ki thok uni

gwo mo ki: Wathi/ jin wacki aha/ mo tani
a'di ki o aha/ gwo mo ki: 'Deki acim pini
mo ma dhali yayi mo. [12] Dhali uni ki thok
a'di gwo mo ki: Ki wathi/ jana i/o /e
gwo kan mo? mmo/o gwo mo ki: 'Deki
acim pini dhali yayi mo? [13] Dhali wathi/ jin
wackunu mo tani a'di diki mish wathi/ mo
haala Yesus borki is piti mo haala dhana
waambuhany 'kwani caaca mo e mo caan
mo be. [14] Dhali yan'ko'd Yesus ki gam a'di
e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali o a'di
gwo mo ki: Hili mo mo ma. /E 'borkina is
mo. Dhalku/ miinthusa kamu/ ki mii mii
dok/e mo jin mina jiŋ kamu/ jin shi/ashi/
mmobol yansan e mo diki 'kosh /e mo.
[15] Dhali wathi/ yaki'd mo dhali tor 'Kwani
Yahuuda/ gwo mo ka Yesus a'di iwacki a'di
mo be. [16] Dhali gom mii yan kan mo tani
a'di toca 'Kwani Yahuuda/ aYesus 'kus mo
haali/ a'di miiki mii yansan ka cim ma
pesu/ mo be. [17] Hila Yesus thok uni gwo mo
ki: Ababam pem di'd naskina/ mmomiiya
tu'c mo. Dhali aha/ si'da/ dina mmomiiya
tu'c mo. [18] Dhali gom gwo yan kan mo tani
'Kwani Yahuuda/ 'baar mo ŋapkina ŋap mo
ka dun dara'd mo mmo'kosh a'di mo haali/
a'di ilu/ yisa 'ce'dki jasa cim ma pesu/
yisa, hili si'da/ a'di yukki'da Arumgimis ki
Com mo mmokar is piti mmonyaka nyak ka
Arumgimis mo be.

Moshirr gom Ya/ mo

[19] Dhali Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ka
jiŋ gana/ ka jiŋ gana/ aha/ tora um gwo
mo ki: Ya/ moli toŋ kamu/ mii ki bwam
piti mo hili jasi a'di jin parkina a'di Com e
mo mmomii mo. Haali/ to yin jin miikina
a'di mo tani wakan si'da/ Ya/ a'di miiki uni
mo be. [20] Haali/ Ababa a'di enki Ya/m piti
mo dhali tor a'di aris to 'baar mo a'di jin
miikina a'di ki is piti mo. Dhali adhan mii
kun can kun boli gwansan e mo tani mina
a'di itor a'di i e mo ki um mini mer mo be.
[21] Haali/ me'd jin 'de'kkin ma Baba uni kun
wukin mo dhali ci uni moŋ'koki/e mo tani
wakan si'da/ Ya/ ciki uni moŋ'koki/e mo
uni gun ona bwa a'di mo be. [22] Dhala Baba
diki dwall jan tal 'deŋ kamu/ gwo mo, hili
aris gwon dwalli 'baar mo tani cikina a'di
Ya/ mo be ka ris 'kwani 'baar mo mini tak
Ya/ mo, [23] ma me'dyin si'da/ takkina uniya
Baba mo. A'di jin diki tak Ya/ mo tani diki
taka Baba mo a'di jin hashki a'di mo be. [24] Ka
jiŋ gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo
mo ki: A'diyin jin cikki gwom pem mo dhali
gam a'di is mo a'di jin hashki aha/ mo tani
a'di ita'd gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye
'ba/ mo be. A'di midi diki yayu/ e miiwak
gi gwon dwall mo hili a'di 'cithki'd mo 'peni
mowu mo ntagi moŋ'koki/e ki sule/ sule/
ya ye 'ba/ mo be.

[25] Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ tora um
gwo mo ki: Mo midi pu'du/ mo dhali a'di
diki'd shwane/ mo, ki uni kun wukin mo
mini cik 'twa/ gi Ya/ ma Arumgimis mo,
dhali uni gwansan kun cikkin mo tani mini
'ko ki e mo be. [26] Haali/ me'd jin tan ma
Baba gi mondiki/e e is piti mo tani wakan
si'da/ a'di ciki a'di Ya/m piti mo mmota gi
mondiki/e e is piti mo be. [27] Dhali a'di ciki
a'di moshirri 'baar mo mmotor mii 'twa/a
'cesh gi gwon dwall mo haali/ a'di ta Ya/ gi
'Kwani mo be. [28] Dhalku/ ki mer gom gwo
yansan mo haali/ mo midi pu'du/ mo ka
ris 'kwani 'baar mo kun 'kokin mo e jis jwa
mo tani mini cik 'twam piti mo be [29] dhali
uni mini piyu/ ka pije/ mo uni gwansan
kun miiki miim 'boron mo e mo jin pinu
e moŋ'koki/e mo dhali uni gwansan kun
miiki tonthus mo tani uni mini piyu/ e
momiiwak mo be.

Iman/o Gwo goma Yesus mo

[30] Aha/ mola toŋ kamu/ mii ki moshirr
pem mo. Me'd gwo jin cikkika/ mo tani
aha/ ki dwall gwo mo. Dhali gwon dwall
pem kun dwallka/ mo tani ta kuŋ kar/e mo
haali/ aha/ dinaki ŋapi mmomii ki bwam
pem mo, hili jasi ki bwa gi a'di jin hashki
aha/ mo be. [31] Wakki/ aha/ ona gwo gom
is pem mo tani gwo jin torka/ gom is pem
mo tani diki ta jiŋ gana/ mo be. [32] Jamu/
diki'd jin ta'da man/o gwo gom aha/ mo
dhali aha/ misha ki gwo jin tora a'di mo
gom aha/ mo tani ta gwoŋ gana/ mo be.
[33] Um hashki 'kwani eya Yohaan mo dhali
a'di ta'da man/o gwo mo gom gwoŋ gana/
mo be. [34] Hili aha/ dinaki bu'th gwo jin toru
'peni 'kwani mo, hili aha/ ona gwo yansan
ki um minu woth mo be. [35] A'di ta o'd jin
shwaki'd mo dhala lamba/ jin 'twakki mo
mo, dhali um okina bwa mo mmo'kuny bwa
mo mmo'ko ari'ceenne/ mo e moŋkush piti

mo be. 36 Hili gwo jin okunu mo gom aha/
mo a'di ica'd mo mmobol gwo ma Yohaan
e mo. Haali/ atu'c jin cikin ma Baba aha/
mo mmothim a'di mo, atu'c gwansan gana/
kun dika/ mmomii mo tani uni ta iman/
o gwo gom aha/ mo ka Baba a'di hashki
aha/ mo be. 37 Dhali Ababa a'di jin hashki
aha/ mo tani a'di ki is piti ta'da man/o gwo
gom aha/ mo. 'Twam piti 'kona um ki cik
ki sule/ sule/ mo dhali ayir/em piti 'kona
um ki par e ki sule/ sule/ mo be. 38 Dhali
um 'kon kan ki dar gi gwom piti mmodi e
um mo haali/ um 'koki gam a'di gwo is mo
a'di jin hashkina a'di mo be. 39 Um ŋapkin
ki burbur e bwaŋ Gwo ma Arumgimis kun
'kwarkunu mo haali/ um toshkin ki um
ta gi moŋ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/
mo e uni mo. Dhali uni itana man/o gwo
gom aha/ mo be. 40 Dhali um 'kokin mo
mmo/ush ki 'tash mo mmo/iiyu/ i aha/ mo
ki um mini ta gi moŋ'koki/e mo. 41 Aha/
dinaki bu'th monyca 'peni 'kwani mo. 42 Hili
aha/ misha ki mo/en jin mina umi 'taki
ena Arumgimis mo tani piyi'd e um mo be.
43 Aha/ pu'dkina ki gway ma Babam pem
mo dhali um 'koki bu'th aha/ mo. Wakki/
jan tal 'deŋ kamu/ midi 'taki pu'du/ ki
gway piti mo tani a'di imina umi se 'twa/
apo/ mo mmobu'th mo be. 44 Ba gwo mina
umi mish gam is kata mo? um kun buthi
monyca ka rem 'kup mo dhali 'koki ŋap
monyca jin pu'dki'd 'peni Arumgimis jin
di'd tal 'de/ mo? 45 Dhalku/ ki tosh ki aha/
mina yer um is ki gway eya Ababa mo. A'di
ta'da Musa jin midi yer um is ki gway mo
a'di jin karkina um ka 'teŋ kapem bum mo
be. 46 Wakki/ um mini 'taki gama Musa gwo
is mo tani um si'da/ mini 'taki gam aha/
gwo is mo haali/ a'di 'kwarki gwo gom aha/
mo be. 47 Hili wakki/ um 'koki gam gwo jin
'kwarkina a'di is mo tani ba um mini mish
gwom pem gam is kata moye?

6

*'Kwani kun Çinu Ton*te/ kun Tana Alaapi
Mudhe'd mo

1 Dhali 'ko'di mii yansan mo tani Yesus
yaki'd mo mmo'citha/ gap ma Al ma Jaliil
mo a'di jin ta'da Al ma Thabariyya mo
be. 2 Dhala waambuhany 'kwani bathki
a'di nsho'k mo haali/ uni mishki miimer
kun miikina a'di gom uni gwansan kun
'koshkina 'ba'th mo be. 3 Dhala Yesus
a'di yaki'd e 'kuwosh mo dhali a'di ki
ça'ba 'cesh nyakki imancik a'di gwo mo be.
4 Dhali Mompe'kupanyolos jin yukuwa yuk
gi 'Kwani Yahuuda/ 'dishki'd mo be. 5 Dhali
yan'ko'd mmo'deka a'di em piti ki mis
mo dhali mmomisha a'diya waambuhany
'kwani mmopu'du/ i a'di mo tani Yesus ki
owa Pilibbus gwo mo ki: 'Peni mana imina
ana iyol maa mo jin mina 'kwani gwansan
wakan i'taki shwa mo? 6 Gwo yansan ok-
ina a'di mo mmopal a'di mo haali/ a'di
mishki'd ki is piti gom to jin mina a'di
'taki mii mo be. 7 Pilibbus ki thok a'di
gwo mo ki: Ariyaal iss* 'kwanimpa ipe'de/
midi 'taki diki yol maaŋkuthu'd mmo'kosh
jwa mo gom uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/
mmo'ceth bwa ime'd ki gwa'd gwa'd mo.
8 Jan tal 'deŋ kamu/ 'peni imancik a'di gwo
jin yukkunu gway ka Andaraawus mo jin
ta'da kam ma Simaan Buterus mo o a'di
gwo mo ki: 9 A'ciŋ kamu/ di'di mahan jin
ta'd gi maaŋkuthu'di mudhe'd 'peni emen
posa kamu/ mo dhali to yi'de/ isu/ mo. Hili
uni gwansan minu miiya tinta ibwaman
'kwani ka ris kun wakan mo? 10 Yesus ki o
gwo mo ki: Tuci 'kwani mmo'ko 'pena 'cesh
mo. Dhali asho 'bina e ki 'bi mo. Wakan
'kwaniŋ gwas uni 'kokina 'cesh mo dhali
mondeŋ jin deŋkunu uni e mo tani wana
e ka alaapi mudhe'd mo be. 11 Yan'ko'd
Yesus ki bu'th maaŋkuthu'd mo dhali ki
a'di 'borki'da 'bor bwa i is mo tani a'di
ki çiki uni gwansan kun 'kokina 'cesh mo.
Dhali to yi'de/ si'da/ miikunu wakansan
mo me'd jin ŋapkina uni a'di mo be. 12 Dhali
ki shwam buni jin shwakina uni a'di ikap
mo tani a'di ki tor imancik a'di gwo gwo
mo ki: Tuli kuluny maa kun uru 'kup is mo
ki jan tal 'deŋ kamu/ minu 'taki diki this e
mo be. 13 Wakan uni tulki uni is mo dhali
'tu'dkina nura/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ ki
kuluny maa 'peni maaŋkuthu'di mudhe'd
'peni emen posa kamu/ mo, kun dhalkina
uni gwansan kun shwakin mo be. 14 Dhali ki
'kwani parki miimer e mo jin miikina a'di
mo tani uni o gwo mo ki: Wathi/ yansan ka

* 6:7 miyya wa ishriin

jiŋ gana/ ta'da manci gwo mo a'di jin midi yayu/ i mony'cesh mo be.
15 Dhali yan'ko'd mmonyithkina a'di uni mo ki uni muruni iiyu/ mo dhali bu'th a'di ki 'bi'th mo mmokar a'di ka malik mo tani Yesus yaki'd mo dok/e e 'kuwosh mo a'di 'de/ mo be.

Yesus Yaki'd ki Sho'k e 'Kupa Al mo

16 Ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani imanciк a'di gwo uni iikin ka luŋgu'b eya al mo, 17 mmosekina uni e bwam ma kur mo dhali mmotel ii 'pen mo mmo'citha/ gap ma al e Paŋ Kapranahuum mo. Dhali mo dhuruma/ dhurum mo be dhala Yesus diki yayu/ i uni naskina/ mo be. 18 Dhali yi'de/ birki bakal mo haali/ 'tham poshki'd kagahara mo be. 19 Dhali ki uni 'koshki cwa is me'd ŋatgini kwara mo walla idoŋon mo tani uni parkina Yesus e mo mmoya ki sho'k e 'kupa al mo dhali a'di 'dishki'da kur is mo be. Dhali uni ko/kina ko/ is kagahara mo. 20 Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ a'dan be. Dhalku/ is ki ko/ mo ma. 21 Dhali yan'ko'd uni 'kunykina bwa mo dhali bu'th a'di e bwam ma kur mo, dhali ki jahanne/ akur a'di pu'dki'd e mo jin 'kokina uni mmo/ii mo be.

'Kwani Ŋapkina Yesus mo

22 Dhali ka cim jiŋ 'ko'd mo tani 'kwani kun 'kokina 'bana gapa kamu/ mo tani mishki mo mo ka kur diki'd jasi tal 'de/ imun mo, dhala Yesus diki se akur mo nyakki imanciк a'di gwo mo, hili imanciк a'di gwo uni iikin uni 'cena mo be. 23 Bahili jasa kur 'peni Pan Thabariyya mo tani pu'dkin mo mmo'dish mo is mo e mo jin shwakina uni maaŋkuthu'd mo 'ko'di Tapa 'borki'da Arumgimis bwa i is mo be. 24 Wakan ki 'kwani mishkin ka Yesus diki di imun mo tani walla imanciк a'di gwo mo tani uni ki is buni seki bwam ma kur mo dhali ii e Paŋ Kapranahuum mo mmoŋapa Yesus mo be.

Yesus Ta Maa gi Mondiki/e ki Sule/ mo

25 Dhali ki uni gamki a'di e 'bana gapa ala kamu/ mo tani uni ki o a'di gwo mo ki: Rabbi, /e yayini mahan kakasja mo? 26 Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Um ŋapi aha/, yisa mmoparkina um miimer e mo yisa, hili mmoshwakina um maaŋkuthu'd ikap mo be. 27 Dhalku/ ki miiya tu'c gom tonte/ mo jin midi 'ce'd sho'k mo hili gom tonte/ jin midi 'dim 'kup ntagi moŋ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo, a'di jin mina Ya/ gi 'Kwani ici um mo. Haali/ e a'di mo tani Arumgimis jin ta Com mo a'di 'dapki gwom piti 'twa/ ki a'di mo be. 28 Dhali yan'ko'd uni ki o a'di gwo mo ki: Aman mina mii miiya ta mo mmomii mii ma tu'c ma Arumgimis mo? 29 Yesus ki thok uni gwo mo ki: Mii yaase a'di ta mii jin minu mii goma Arumgimis mo ba/ ki um mini gam a'di gwo is mo, a'di jin hashkina a'di ki yayu/ mo be. 30 Wakan uni ki o a'di gwo mo ki: Ki miimer wakata imina /e imii mo jin mina aman i'taki par e mo dhali gam /e gwo is mo? Mii gi wakata imiikina /e mo? 31 Ibabam bam shwakina manna mo e mombwaasho mo me'd Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo jin o ki: A'di ciki uni maaŋ gana/ 'peni momis mmoshwa mo be. 32 Dhali yan'ko'd Yesus ki o uni gwo mo ki: Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ tora um gwo mo ki: AMusa, yisa a'di iciki um maa yan 'peni momis yisa. Ababam pem a'di ciki um maaŋ gana/ yan 'peni momis mo be. 33 Haali/ maa ma Arumgimis a'di ta a'di jin pu'dki'da 'cesh 'peni momis mo dhali ci mondiki/e e 'kwaniny'cesh mo. 34 Uni ki o a'di gwo mo ki: Tapa, ci am maa yansan isa yempa/ mo ma.

35 Yesus ki o uni gwo mo ki: Aha/ tana maa gi mondiki/e mo be. A'diyin jin yayi'di aha/ mo tani mina te/ diki bu'th mo, dhali a'di jin gam aha/ gwo is mo tani mina yi'de/ diki bu'th ki sule/ mo be. 36 Hili aha/ tora um gwo mo ki: Um parki aha/ e mo tani dhali um 'koki gam aha/ gwo is naskina/ mo be. 37 Aris uni 'baar mo kun cikin ma Baba aha/ mo tani uni mini iiyu/ i aha/ mo, dhali a'di jin midi yayu/ i aha/ mo tani aha/ mina diki ur a'di ka pije/ mo be. 38 Haali/ aha/ pu'dkina i mony'cesh yansan 'peni momis mo, yisa mmomii ki bwam pem yisa, hili ki bwa gi a'di jin hashki aha/ mo be. 39 Dhali a'di yansan ita bwam piti jin hashki aha/ mo, ki aha/ mina diki this jan tal 'deŋ kamu/ e mo 'pena ris uni gwansan kun cikina a'di aha/ mo, hili aha/ mina

’de’k uni ka cim jiŋ ’ko’d mo be. 40 Haali/ a’di
yansan ita bwa ma Babam pem mo, ki aris
’kwani ’baar mo ka ’deṯe/ ’deṯe/ kun p̱arki
Ya/ e mo dhali gam gwo is e a’di mo tani
mini ’taki ta gi moŋ’koki/e ki sule/ sule/
ya ye ’ba/ mo. Dhali aha/ mina ’de’k uni ka
cim jiŋ ’ko’d mo be.

41 Dhali yan’ko’d ’Kwani Yahuuda/ uni
miikina gumgum ap̱o/ a’di mo haali/ a’di
oki gwo mo ki: Aha/ tana maa jin thulki’d
’peni momis mo be. 42 Uni o gwo mo ki:
Wathi/ yan diki ta aYesus mo? a’di jin ta
Ya/ ma Yuusup̱ mo. ’Kona ana ki mish
com dhali kum mowa? Ba ata ona a’di
gwo mo shwane/ ki: Aha/ thulkina ’peni
momis mo? 43 Yesus ki thoḵ uni gwo mo
ki: Dhalka gumgum ki mii e bwam um um
’cena kan mo. 44 Wathin ṯal ’deŋ kamu/ yisa
di’da jin midi yayu/ i aha/ isi ciki/ Ababa
jin hashki aha/, a’di dirki a’di mo. Dhali
aha/ mina ’de’k a’di ka cim jiŋ ’ko’d mo
be. 45 A’di ta gwo jin ’kwarkina imanc̱i gwo
ma Arumgimis kadhamo/ mo ki: Dhali uni
’baar mo min ma Arumgimisi ṯor mo. Ki
aris uni ’baar mo ka ’deṯe/ ’deṯe/ kun mini
ciḵ gwo mo dhali da/ar ’pena Baba mo tani
uni mini i/iiyu/ i aha/ mo be. 46 Wathin
ṯal ’deŋ kamu/ yisa di’da jin p̱arki’da Baba
e mo, hili isi ciki/ jasi a’di jin ta ji ’peni
Arumgimis mo, a’di mishki’da Baba mo
be. 47 Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ ṯora
um gwo mo ki: A’diyin jin gamki gwo is
mo tani ta’d gi mondiki/e ki sule/ sule/
ya ye ’ba mo be. 48 Aha/ tana maa gi
mondiki/e mo be. 49 Ibabam bum shwakina
manna e mombwaasho mo dhali uni wukin
mo be. 50 A’di yansan ta maa jin thulki’d
’peni momis mo jin mina wathi/ ’taki shwa
mo tani dhali a’di midi diki wu mo be.
51 Aha/ tana maa jin di’d ki e jin thulki’da
’cesh ’peni momis mo. Waḵki/ wathin ṯal
’deŋ kamu/ jin midi shwa maa yansan mo
tani a’di midi di ki e ki sule/ sule/ mo.
Dhali maa jin miga/ c̱i gom moŋ’koki/e gi
’kwaniny’cesh mo tani a’di ta buŋgwar is
pem mo be.

52 Dhali yan’ko’d ’Kwani Yahuuda/ uni
su’kkin ki gwo e bwaman c̱em buni mo
mmo/o gwo mo ki: Ki wathi/ yansan midi
c̱i ana buŋgwar is piti mmo’ka manakan?
53 Dhali wakan aYesus ki o uni gwo mo ki:
Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ ṯora um
gwo mo ki: Isi ciki/ waḵki/ um ’koki ’ka
shuman is gi Ya/ gi ’Kwani mo dhali p̱i abas
piti mo tani um mini ’koki ta gi moŋ’koki/
e e is bum mo be. 54 A’diyin jin ’ka buŋgwar
is pem mo dhali p̱iya bas pem mo tani a’di
ta’d gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye ’ba/
mo dhali aha/ mina ’de’k a’di ka cim jiŋ
’ko’d mo be. 55 Haali/ buŋgwar is pem a’di
ta tonṯeŋ gana/ mo be dhali abas pem a’di
ta to jin minu p̱i jin ta jiŋ gana/ mo be.
56 A’diyin jin ’ka buŋgwar is pem mo dhali
p̱iya bas pem mo tani a’di nyaḵki c̱a’b e
aha/ mo dhali aha/ e a’di mo be. 57 Dhali
me’da Babam pem jin di’d ki e mo dhali
hash aha/ mo tani dhali aha/ dina ki e mo
goma Baba mo, wakan a’diyin jin midi ’ka
aha/ mo tani midi di ki e mo gom aha/ mo
be. 58 Yansan ta maa jin thulki’da ’cesh ’peni
momis mo, yisa waki jin shwakina icim
dhali wu mowa. A’di jin midi shwa maa
yansan mo tani midi di ki e ki sule/ sule/
ya ye ’ba/ mo be. 59 Gwo yansan okina a’di e
gu’b gi montul is buni mo me’d jin ṯorkina
a’di uni gwo mo e Paŋ Kap̱ranahuum mo
be.

Gwo gi Mondiki/e ki Sule/ Ya Ye ’Ba/ mo

60 Imanci ḵ a’di gwo ka ris ki uni ciḵki
gwo yansan mo tani uni o gwo mo ki: Gwo
yansan ’bitha’bi’th mo be. Aja a’di imidi
mish a’di ciḵ mo? 61 Hila Yesus a’di nyiṯhki’d
ki is piti mo ki imanci ḵ a’di gwo miiki’da
gumgum mo isi gom gwo yan mo tani dhali
o uni gwo mo ki: Um si’da/ kolkunu mo
gom gwo yansan mo de? 62 Waḵki/ wakan
mo tani gwo midi wakataye waḵki/ um ki
p̱ar Ya/ gi ’Kwani e mmoseku/ e mo jin
dina a’di ’thissa/ mo? 63 A’di ta shi/in jin c̱i
moŋ’koki/e mo. Buŋgwar is a’di aṯha/aṯh
mo. Gwo jin ṯorka/ um mo tani uni ta shi/
in dhali moŋ’koki/e mo be. 64 Hili unin tiya
’kokini bwam um mo kun ’koki gam gwo is
mo. Haala Yesus mishki’d ’peni ka muŋ’kup
nṯwa/a/ mo uni gwansan kun mini ’koki
gam gwo is mo dhali a’diyin jin midi ’taki
’ciṯh a’di is ki gwo mo be. 65 Dhali a’di ki o
gwo mo ki: Gom gwo gi wakan mo tani a’di
iṯorka/ um gwo mo ki jan ṯal ’deŋ kamu/
midi moli yayu/ i aha/ mo, hili isi ciki/ a’di
imin ma Babam pemi c̱i a’di mo be.

66 ’Ko’di mii yansan mo tani imanciḵ a’di
gwo ka ris yeki gwo is mo dhali ’koki nyaḵ
ii ki a’di mo be. 67 Yesus ki o uni gun ’koni
’kume’d i’ce’dka su/ gwo mo ki: I/um si’da/
mini ii mo ’taa? 68 Simaan Buṯerus ki thoḵ
a’di gwo mo ki: Taṗa, ki am mina ii aja mo?
Ki /e a’di ita gi gwo gi mondiki/e ki sule/
sule/ ya ye ’ba/ mo. 69 Dhali aman gamkina
gwo is mo dhali shorkina is mo dhali mish
mo mo ki /e ta jan ṯal ’de/ jin ḵogu mo
’peni Arumgimis mo be. 70 Dhala Yesus ki
thoḵ uni gwo mo ki: Dika/ ki kwany umi
’kume’d i’ce’dka su/ mo dhali jan ṯal ’deŋ
kamu/ ’peni bwam um mo tani ta taṗa ma
ruma ’cesh mowa? 71 A’di oki gwo kan goma
Yahuusa jin ta ya/ ma Simaan Isḵariyuuṯi,
haali/ a’di ta jan ṯal ’de/ ’peni uniŋ ’kume’d
i’ce’dka su/ mo jin midi ’ciṯḫ a’di is ki gwo
mo.

7

Ikam ma Yesus Daran gi Gwoŋ Gam Is mo

1 ’Ko’di mii yan mo tani Yesus yaki’d e
Pany Jaliil mo. A’di ushki ya Pa Yahuudiyya
mo haali/ ’Kwani Yahuuda/ uni ŋaṗki a’di
mmo’kosh jwa mo be. 2 Dhali ayuḵ gi ’Kwani
Yahuuda/ jin yuḵuwa yuḵ mo gom Gu’b
C̱iŋa/ mo tani ’dishki’d mo be. 3 Wakan
ikam piti o a’di gwo mo ki: Dhali mo yan mo
dhali yayi e Pa Yahuudiyya mo ki imanciḵ /
e gwo mini ’taki ṗar miim pini e jin miikina
/e mo. 4 Haali/ wathiŋ kamu/ yisa di’da
jin miiki’da ṯu’c ka ’di/ mo waḵki/ a’di ona
bwa ki miim piti minu mish eya tente/
mo. Waḵki/ /e mii to gwansan mo tani
ṯori is pini eya tente/ e ’kwaniny’cesh mo.
5 Haali/ ikam piti si’dayi ’koki gam a’di gwo
is mo be. 6 Dhala Yesus ki o uni gwo mo
ki: Mom pem diki ṗu’d naskina/ mo be,
hili mom bum uni ’kokin isa yempa/ mo.
7 ’Kwaniny’cesh ’koki shi/ umi e mo, hili
uni shi/ki aha/ i e mo haali/ aha/ ṯorkina
uni gwo ki miim buni kun miikina uni mo
tani ta thus ki thus mo be. 8 Iiku/ um mo
ma eya yuḵ jin yuḵu ka tul ’kuṗ ki is bum
mo. Aha/ mina diki ya eya yuḵ jin yuḵu mo
haali/ mom pem diki ṗu’d mo mmothim
mo naskina/ mo. 9 Gom gwo jin ona a’di kan
mo tani a’di c̱a’bki’d e Pany Jaliil mo be.

Yesus Diki’d e Mo ma Yuḵ gi Gu’b C̱iŋa/ gi ’Kwani Yahuuda/ mo

10 Hili ŋ’ko’d ki ikam piti iikin ka gagamis
e mo ma yuḵ jin yuḵu mo tani yan’ko’d a’di
si’da/ yaki’d ka gagamis mo, yisa ya’d eya
tente/ yisa, hili ka ḵwal is mo be. 11 Dhali
’Kwani Yahuuda/ ’kokin mo mmoŋaṗ a’di
ka cim jin yuḵuwa yuḵ mo dhali o gwo
mo ki: Mane a’di sa/? 12 Dhala dhana
gumgum miikin ma waambuhany ’kwani
mo gom a’di mo. Kun tiya o gwo mo ki:
A’di ta wathi/ jin ’boro’d mo be. Dhali kun
tiya o gwo mo ki: Yisa. A’di suski ’kwani
mmodheres mo be. 13 Bahili gom ’Kwani
Yahuuda/ mo tani wathin ṯal ’deŋ kamu/
yisa di’da jin oki gwo eya tente/ gom a’di
mo be.

14 Dhali ibwaman ma yuḵ jin yuḵu mo
tani Yesus yaki’d ka gagamis mo e gu’b gi
mondheleladhelel mo dhali ṯor gwo mo be.
15 Dhali ’Kwani Yahuuda/ merkin mo gom
gwom piti mo dhali o gwo mo ki: Ki wathi/
yansan mishki gwo ’peni mana kan mo ki
a’di diki di mo naskina/ mmomish gwo deŋ
e mo? 16 Wakan aYesus ki thoḵ uni gwo mo
ki: Gwom pem jin ṯorka/ mo tani diki ta jim
pem mo, hili ta ji gi a’di jin hashki aha/ mo
be. 17 Waḵki/ wathiŋ kamu/ ona bwa ki mii
bwam piti mo tani a’di midi mish mo mo
waḵki/ gwo jin ṯoru ta jim ma Arumgimis
mo walla waḵki/ aha/ ṯora gwo ki moshirr
pem gana/ mo be. 18 A’diyin jin oki gwo
ki moshirr pitiŋ gana/ mo tani a’di ŋaṗki
monyca ki is piti mo. Hili a’diyin jin ŋaṗki
monyca gi a’di jin hashki a’di mo tani ta jiŋ
gana/ mo dhali mii kun ’koki ta kuŋ ḵar/
e yisa ’kona e a’di mo be. 19 Din ma Musa
ki c̱i um gwoŋḵan jin c̱inu mowa? Dhali jan
ṯal ’deŋ kamu/ ’peni um yisa di’da jin dhuki
gwoŋḵan jin c̱inu mo. Ata iŋaṗkina um
aha/ mmo’kosh mo? 20 Dhali ’kwani ki thoḵ
a’di gwo mo ki: /E tan ga ruma ’cesh mo.
Aja iŋaṗki /e mmo’kosh jwa mo? 21 Yesus ki
thoḵ uni gwo mo ki: Aha/ miikina jasi ton
ṯal ’de/ mo dhali umi ’baar mo merkin mo
gom a’di mo be. 22 AMusayi i c̱iki um gwo mo
gom mo jin minu ’ciṯḫa/ munyjal yis mo
(dhali a’di yisa jasi ’pena Musa, hili ’peni
ibabam bum mo) dhali um ki ’ciṯḫ wathiŋ
gwaṯḫa munyjal yis piti ka cim ma pesu/
mo be. 23 Waḵki/ ka cim ma pesu/ wathiŋ

gwath ki bu'th mo jin 'cithuwa munyjal yis mo tani wakan gwoŋkan jin cin ma Musa mo tani minu 'koki 'taki 'ce'd mo. A/um mii aha/ ka nyor mmowacka/ buŋgwar is gi wathi/ ka 'bimpil mmo'bor mo ka cim ma pesu/ mowa? 24 Dhalku/ gwo ki dwall eya por ma pije/ kan mo, hili dwalli gwo ki dwall gana/ ka kar/e mo.

Yansan Ta'da Kristhos mowa?

25 'Kwanin tiya 'peni Pa Urushaliim oki gwo wakan mo ki: Ki a'di diki ta wathi/ a'dana jin ŋapkina uni mmo'kosh mowa? 26 Dhali a'di di'di mahan shwane/ mmotor gwo eya tente/ mo dhali uni 'koki o gwoŋ kamu/ e a'di mo. A/mina uni gwansan kun ta gi moshirr imish ki a'di yansan ta'da Kristhos 'te/sana? 27 Bahili aman mishkina mo jin yayina wathi/ yansan 'peni cine/ mo dhali ka Kristhos minu piyu/ 'kwani i is mo tani wathin tal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin midi mish mo jin yayina a'di 'peni cine/ mo be. 28 Wakan Yesus ki tor uni gwo mo eya tente/ mo me'd jin torkina a'di gwo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo/o gwo mo ki: Um mishi aha/ mo dhali mo jin yayika/ 'peni cineyi? Hili aha/ dinaki yayu/ ki bwam pem mo. A'di jin hashki aha/ mo tani ta a'diŋ gana mo, dhali a'di tani 'kona um ki mish mo be. 29 Aha/ misha a'di mo haali/ aha/ yayina 'peni a'di mo dhali a'diyi ihashki aha/ mo be. 30 Wakan uni ŋapki bway mo mmobu'th a'di mo, hili wathin tal 'deŋ kamu/ diki kar me'd piti apo/ a'di mo haali/ mom piti diki pu'd naskina/ mo be. 31 Dhali hili 'kwani ka ris gamki a'di gwo is mo dhali uni o gwo mo ki: A/ki me'd jin minu piya Kristhos 'kwani i is mo tani a/ mina a'di mii miimer ki nyanye/ mmobol ku gi miina wathi/ yansan e mowa?

Iboliish Hashkunu mo Mmobudha Yesus mo

32 Dhali 'Kwani Parisiyiin cikkina waambuhany 'kwani mmomiikina uni agumgum kan mo gom a'di mo, dhali igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyiin hashka iboliish mo mmobu'th a'di mo be. 33 Dhali yan'ko'd Yesus ki o uni gwo mo ki: Aha/ mina di e um ari'ceenne/ mo dhali yan'ko'd aha/ mina ya e a'di jin hashki aha/ mo be. 34 Um mini ŋap aha/ mo dhali um mini 'koki gam aha/ mo haali/ mo jin miga/ ya mo tani mina um moli iiyu/ mo be. 35 Dhali 'Kwani Yahuuda/ oki gwo ka rem 'kup mo ki: Ki mana dina wathi/ yansan gwo ibwa mo mmoya mo jin mina ana 'koki gam a'di mo? A'di dina gwo ibwa mo mmoya mo e bwaman 'Kwani Yahuuda/ kun cekerkunu bwa mo e bwaŋ 'Kwaniŋ Griki mo dhali tor 'Kwaniŋ Griki gwo mo 'taa? 36 Ki 'pemen gwo yan jin ona a'di ta'da taye? jin ona a'di ki: Um mini ŋap aha/ mo tani dhali um mini 'koki gam aha/ mo, dhali, Mo jin dika/ nycine/ mo tani mina um mol iiyu/ icine/ mo be.

Kumma/ Yi'de/ jin Di ki E mo

37 Dhali ka cim jiŋ 'ko'd ki mo ma yuk jin yuku ka tul 'kup mo tani a'di jin ta'da cim jin caaca mo tani Yesus doshki'd ki mis mo dhali tor gwo eya tente/ mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ budha yi'de/ mo tani dhalki a'di yayi'di aha/ mo dhali pi mo. 38 A'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani dhalki a'di yayi'di aha/ mo, dhali dhalki a'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani pi a'di mo, me'd Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo jin o gwo mo ki: 'Peni bwam ma dum piti mo tani a'di mina yi'deŋ kumma/ jin di ki e igusu/ mo be. 39 Dhali gwo yansan jin okina a'di mo tani okina a'di gom Shi/in mo, jin mina a'di ci gom uni gwansan kun gamki a'di gwo is mo kun muruni bu'th a'di mo be. Haali/ Shi/in a'di dinuki ciyu/ naskina/ mo haala Yesus naskina/ dinuki kar cam piti eya tente/ mo be.

Moŋkwa/ Bwa e Bwaŋ 'Kwani mo

40 Ki uni cikki gwo gwansan mo tani 'kwanin tiya o gwo mo ki: Wathi/ yansan ta'da manci gwo ma Arumgimis ka jiŋ gana/ mo be. 41 Dhali kun tiya ki o gwo mo ki: Wathi/ yansan a'di ta'da Kristhos mo. Hili kun tiya o gwo mo ki: A/Kristhos midi piyu/ mo 'peni Pany Jaliila? 42 Dina Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo ki o gwo mo ka Kristhos midi pi 'peni emen ma Dawuu'd mo? dhali minu piyu/ 'peni Pam Beetlaham, a'di jin ta pa jin din ma Dawuu'd nycine/ mo? 43 Wakan mondher bwa di'di bwaman 'kwani gom a'di mo be. 44 Unin tiya ona bwa ki bu'th a'di mo, hili

wathin ṯal ’deŋ kamu/ yisa di’da jin karki me’d apo/ a’di mo be.

Uni Gwansan kun Ta gi Moshirr kun Daran ki Moŋgam Gwo Is mo

45 Dhali iboliish uni dokkin ka nyaŋ’ko’d mo e igasiis kun can mo dhali ’Kwani Parisiyiin mo, uni gun oki uni gwo mo ki: Atinta ’kona um ki guyu/ a’di mo? 46 Dhali iboliish ki thok uni gwo mo ki: Wathiŋ kamu/ yisa di’da jin ṯorki gwo me’d wathi/ yansan mo be. 47 Dhali ’Kwani Parisiyiin ki thok uni gwo mo ki: A/ ki um si’da/ suskunu idheres mo de? 48 A/ kun tiya ’peni ’kwani kun ta gi moshirr walla ’Kwani Parisiyiin gamki a’di gwo is mowa? 49 Hili awaambuhany ’kwani gwahan uni molki gwoŋkan jin cinu mo dhali um jeekunu jwa mo be. 50 Dhala Nikudimus a’di jin yaki’di a’di mon’thiny nṯwa/a/ mo tani dhali a’di jin ta jan ṯal ’de/ ’peni uni mo jin oki uni gwo mo ki: 51 A/gwoŋkan bana jin cinu mo midi dwall wathi/ gwo ka wuny isa, nṯwa/a/ mo ki uni ’koki dhu ’ce mo mmociḳ a’di mo dhali da/ar a’di jin miikina a’di mowa? 52 Dhali uni ki thok a’di gwo mo ki: /E si’da/ ta wathi/ ’peni Pany Jaliil ’taa? Aggi. Ŋapi mo ma dhali /e mini par e mo haala manci gwo ma Arumgimisa kamu/ yisa di’da jin midi piyu/ mo ’peni Pany Jaliil mo.

A’bom jin Bu’thkunu mo e Mo jin Miina A’di Miinycal mo

53 Uni iikin e gu’b buni ki she/ ki she/ mo be.

8

1 Hila Yesus yaki’d mo e ’Kuwosh Seṯuun mo be. 2 Dhali mon’thamo/ ka ’tum mo tani a’di pu’dki’d e gu’b gi mondheleladhelel dok/e mo. Aris ’kwani ’baar mo pu’dkini a’di mo. Dhali a’di ca’bki’da ’cesh mo dhali ṯor uni gwo mo be. 3 Dhali iman’kwar to mo dhali ’Kwani Parisiyiin uni suskina ’bomi a’di mo jin bu’thkunu mo e momii miinycal mo, dhali uni ki kara yimi bwaman mo be. 4 Dhali uni ki o a’di gwo mo ki: Manṯor Gwowa, a’bom yansan a’di bu’thkunu mo e mo jin miina a’di miinycal mo be. 5 Dhali gwoŋkan jin cin ma Musa mo kanki aman gwo mo mmo’kosh wathi/ gi wakansan ki wosh mo be. Gwom pini wakatintaye jin mina /e i/o mo goma yim mo? 6 Mii yansan miikina uni mmopal a’di mo ki uni mini ’taki ta gi gwo mmo/o apo/ a’di mo. Dhala Yesus ca’bki’d ki ji luŋ mo dhali ’kwara ’cesh ki me’d piti mo be. 7 Dhali ki uni ’kon mo mmoṯirrish a’di ki gwondoṯ mo tani a’di doshki’d ki mis mo dhali o uni gwo mo ki: Dhalki a’di jin dara’d gi miinthus e bwam um mo tani iyipi woshi ṯwa/a/ mo mmo’kosha yim mo. 8 Dhali ki jahanne/ a’di ca’bki’d ki ji luŋ mo dhali ’kwara ’cesh ki me’d piti mo be. 9 Hili ki uni cikki a’di mo tani uni iikin ka pije/ ka ’deṯe/ ’deṯe/ mo mmoṯel ’pen ’peni a’di jin ca’d mo, dhala Yesus dhalkunu a’di ’de/ mo nyakka ’bom jin doshki’di bwambori a’di mo be. 10 Dhala Yesus ki hil mo mo dhali owa yim gwo mo ki: A’boma, mane uni mane? Dina wathin ṯal ’deŋ kamu/ ki wak /eya? 11 Ayim ki thok gwo mo ki: Wathi/ yisa di’da Tapa. Dhala Yesus ki o a’di gwo mo ki: Wakan si’da/ aha/ dinaki wak /e mo be. Yaku/ mo ma dhali dhalku/ miinthus ki mii dok/e mo.

Yesus Ta Moŋkush gi ’Kwaniny’cesh mo

12 Dok/e Yesus ki ṯor uni gwo mo mmo/o ki: Aha/ tana moŋkush gi ’kwaniny’cesh mo be. A’di jin midi baṯh aha/ nsho’k mo tani midi diki ya e mondhurumi’d mo. Hili a’di midi ta gi moŋkush gi mondiki/e mo be. 13 Dhali yan’ko’d ’Kwani Parisiyiin ki o a’di gwo mo ki: /E ṯori gwo ki is pini ba/. Gwom pini jin ṯora /e mo tani diki ta gwoŋ gana/ mo be. 14 Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ba isi wakki/ gwo jin ṯorka/ gom is pem mo tani gwom pem jin ṯorka/ mo tani ta gwoŋ gana/ mo haali/ aha/ misha mo jin yayika/ ’peni cine/ mo dhali mo jin yaka/ iya mo si’da/ hili um ’koki mish mo jin yayika/ ’peni cine/ mo walla mo jin yaka/ iya mo be. 15 Um dwalli gwo isi gom buŋgwar is mo. Aha/ dinaki dwall jan ṯal ’deŋ kamu/ gwo mo be. 16 Ba isi wakki/ gwo jin dwallka/ mo tani gwon dwall pem ta gwoŋ gana/ mo haali/ aha/ yisa dina aha/ ’de/ mo jin dwalli gwo mo, hili aha/ dhali Ababam pem jin hashki aha/ mo be. 17 E gwoŋkan bum jin cinu mo, a’di jin ’kwarkunu mo mmo/o gwo mo ki: Gwo jin cina ’kwani su/ mo tani ta gwoŋ gana/ mo be. 18 Aha/ ṯora gwo gom is pem mo dhali Ababam pem a’di jin hashki aha/ mo tani a’di ṯorki gwo gom

aha/ mo be. [19] Wakan uni ki thok a'di gwo
mo ki: Mane Cim mane? Yesus ki thok
uni gwo mo ki: Um 'koki mish aha/ mo
walla Ababam pem mo. Wakki/ um mishi
aha/ mo tani um mini 'taki misha Babam
pem si'da/ mo be. [20] Gwo gwansan okin
ma Yesus e mo jin dhunuwa guurush mo
me'd jin torkina a'di 'kwani gwo e gu'b gi
mondheleladhelel mo. Hili wathin tal 'deŋ
kamu/ yisa di'da jin bu'thki a'di mo haali/
mom piti diki pu'd naskina/ mo be.

Mo jin Yaka/ Ya Nycine/ tani Mina Um Mol Iiyu/ mo

[21] Dok/e a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/
yana ya mo dhali um mini ŋap aha/ mo
dhali um mini wu mo e miinthus bum mo.
Dhali mo jin yaka/ iya icine/ mo tani um
mini mol iiyu/ mo be. [22] Dhali yan'ko'd
'Kwani Yahuuda/ ki o gwo mo ki: Mina
a'di 'kosh is piti jwa mo 'taa? me'd jin ona
a'di gwo mo ki: Mo jin yaka/ iya mo tani
mina um moli iiyu/ mo be. [23] Dhali a'di ki
thok uni gwo mo ki: Um 'pena 'cesh yan
mo. Aha/ 'peni momis mo. Um ita ku gi
mony'cesh yan mo. Aha/ dinaki ta ji gi
mony'cesh yan mo be. [24] Aha/ tora um gwo
mo ki um mini wu mo e miinthus bum mo,
haali/ um mini wu mo e miinthus bum mo
isi ciki/ um mini 'taki gam aha/ gwo is mo
ki aha/ tana a'di mo be. [25] Dhali uni ki o
a'di gwo mo ki: /E sa/ tana ja mo? Yesus
ki thok uni gwo mo ki: Ma isi gwo yin jin
torka/ um mo 'peni ka muŋ'kup mo tani
a'di itorkika/ umi 'baar mo be. [26] Aha/ tana
gi gwon tiya ka ris mmo'taki o gom um mo
dhali mmo'taki dwall si'da/ mo tani hili a'di
jin hashki aha/ mo tani ta a'diŋ gana/ mo,
dhali aha/ torkina a'di i'kwaniny'cesh mo
gwo jin cikka/ 'peni a'di mo be. [27] Dhali uni
'koki mish gwom piti 'ban mo jin okina a'di
uni mo gom gwony Com mo be. [28] Dhali
wakan aYesus ki o uni gwo mo ki: Ki um
mini 'de'k Ya/ gi 'Kwani mo tani yan'ko'd
um mini mish mo mo ki aha/ tana a'di be
dhali ki aha/ dinaki mii ton tal 'deŋ kamu/
ki moshirr pem ki is pem mo, hili jasi uni
kun okika/ kun torkin ma Baba aha/ mo
be. [29] Dhali a'di jin hashki aha/ mo tani a'di
di'd e aha/ mo. A'di diki dhal aha/ 'pen mo
haali/ aha/ miina to isa yempa/ kun 'borki
a'di bwa mo be. [30] Me'd jin torkina a'di gwo
wakan mo tani 'kwani ka ris gamki a'di gwo
is mo be.

Gwoŋ Gana/ Midi Dhu Um ki 'Kus mo be

[31] Dhali yan'ko'd Yesus ki o 'Kwani Yahu-
uda/ gwo mo, uni kun gamki a'di gwo is mo
ki: Wakki/ um mini tikir 'ko mo e gwom
pem mo tani um ka jiŋ gana/ mini ta iman-
cik aha/ gwo mo be. [32] Dhali um mini mish
gwoŋ gana/ mo. Dhali gwoŋ gana/ midi
dhu um ki 'kus mo be. [33] Uni thokki a'di gwo
mo ki: Aman tana emen ma Ibrahiim mo
dhali aman 'konaki ta ciŋkina/ gi 'kwanin
tiya mo. Ba ata i/ona /e gwo mo ki: Um
minu dhu ki 'kus mo?
[34] Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ka jiŋ
gana/, ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo
ki: Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/
kun miiki miinthus mo tani uni ta ciŋkina/
gi miinthus mo be. [35] Dhali ciŋkina/ yisa
mishi tikir ca'b e gu'b ki sule/ ki sule/ mo,
hili ya/ a'di tikirki ca'b ki sule/ sule/ mo
be. [36] Wakan wakki/ Ya/ dhu um ki 'kus mo
tani um ka jiŋ gana/ mini 'ko ki 'kus mo be.
[37] Aha/ misha ki um ta emen ma Ibrahiim
mo. Bahili um ŋapki aha/ mmo'kosh mo
haali/ gwom pem diki gam monyca'b e
um mo be. [38] Aha/ torkina gwo ki to jin
mishkika/ 'pena Babam pem mo dhali um
miiki to jin cika um 'pena babam bum mo
be.

Ababam Bum Ta'da Ibliis mo

[39] Uni ki thok a'di gwo mo ki: Ibrahiim
ta'da babam bam mo. Dhala Yesus ki thok
uni gwo mo ki: Wakki/ um mini 'taki ta
uci ma Ibrahiim mo tani um mini 'taki mii
mii kun miin ma Ibrahiim mo be. [40] Hili
shwane/ um ŋapki aha/ mmo'kosh mo,
wathi/ jin torki um gwoŋ gana/ jin cikkina
a'di 'peni Arumgimis mo. Mii ma Ibrahiim
yisa wakana. [41] Um mii to kun cika um 'pena
babam bum mo. Uni ki thok a'di gwo mo
ki: Aman 'konuki dho'th ki dho'th cal mo
be. Aman tana ga Baba jin di'd tal 'de/
mo a'di jin ta'da Arumgimisi. [42] Yesus ki
thok uni gwo mo ki: Wakki/ Arumgimis
midi 'taki ta Ababam bum mo tani um mini
'taki en aha/ mo haali/ aha/ pikina 'peni
Arumgimis mo dhali aha/ yayina 'peni a'di
mo. Aha/ dinaki yayu/ ki bwam pem mo,
hili ki bwa gi a'di jin hashki aha/ mo be.
[43] Atinta 'kona um ki mish gwo jin oka/
'ban mo? Haali/ a'di wakan mmomola um

gwom pem cik mo be. [44] Um ’pena babam
bum jin ta tapa ma ruma ’cesh mo dhali
bwam bum o’d ki mii me’d bwa ma babam
bum mo. A’di ta’da man’kosha mee mo
’peni ka muŋ’kup mo dhali a’di dar gi toŋ
kamu/ mmomii gom gwoŋ gana/ mo haali/
gwoŋ ganaŋ kamu/ yisa di’da e a’di mo.
Ki a’di ki tor gwo ka tor mo tani a’di ki o
gwo mo me’d isi jin di’di a’diyi haali/ a’di
ta’da tor mo dhali com jin cil ma tor mo.
[45] Hili haali/ gom gwoŋ gana/ jin torka/ um
mo tani um ’koki gam aha/ gwo is mo be.
[46] Wathi/ jana ’peni bwam um gamki aha/
ki aha/ dina mii m’ba/ gom miinthus mo?
Wakki/ aha/ tora gwoŋ gana/ mo tani ata
’kona um ki gam aha/ gwo is mo si’da/?
[47] A’diyin jin ta jim ma Arumgimis mo tani
cikki’da Arumgimis gwo mo. Dhali gom
gwo jin ’kona um ki cik a’di mo tani um
’koki ta ku ma Arumgimis mo be.

Ntwa/a/ ka Ibrahiim mo tani Aha/ Dikina mo be

[48] Dhali ’Kwani Yahuuda/ ki thok a’di gwo
mo ki: Aman ona gwo ki oŋ gana/ ba/ ki
/e ta Wathi/ gi Pan Saamira jin taki’d ga
ruma ’cesh moyi? [49] Yesus ki thok uni gwo
mo ki: Aha/ dinaki ta aruma ’cesh mo, hili
aha/ taka Ababam pem mo dhali um ’koki
tak aha/ mo be. [50] Hili wakan si’da/ aha/
dinaki ŋap monyca ki is pem mo. Jan tal
’deŋ kamu/ diki’d jin ŋapki a’di mo dhali
a’di midi ta mandwall gwo mo be. [51] Ka jiŋ
gana/, ka jiŋ gana/ aha/ tora um gwo mo
ki: Wakki/ wathin tal ’deŋ kamu/ midi dhu
gwom pem mo tani a’di midi diki par wu e
ki sule/ mo be. [52] Dhali ’Kwani Yahuuda/ ki
o a’di gwo mo ki: Shwane/ aman misha ki
/e tana ga ruma ’cesh mo. Ibrahiim wuki’d
mo ba/, me’d jin wukina imanci gwo ma
Arumgimis kadhamo/ mo dhali i/e a’di i/
on ki: Wakki/ wathi/ midi dhu gwom pem
mo tani a’di midi diki nyok wu ki sule/ mo
be. [53] /E can mo mmobola babam bam ka
Ibrahiim e jin wuki’d mo ’taa? Aggi. Dhali
imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo
kun wukin mo. Ki /e si’da/ toshki /e
tana ja mo? [54] Yesus ki thok uni gwo mo
ki: Wakki/ aha/ kara monycam pem mo
tani monycam pem di’d ki buthur mo. A’di
ta’da Babam pem jin karki aha/ ca eya
tente/ mo, a’di jin okina um ki a’di ta’da
Arumgimis bum mo be. [55] Hili um ’koki
mish a’di mo. Aha/ misha a’di mo be.
Wakki/ aha/ ona gwo ki aha/ mola a’di
mo tani aha/ mina ’taki ta ator me’d um
mo, hili aha/ misha a’di mo dhali aha/
dhuna gwom piti mo be. [56] Ababam bum ka
Ibrahiim a’di ’kunykina bwa mo mmopina
a’di acim pem e mo. A’di mishki a’di mo
dhali ’borkina bwa mo be. [57] Dhali yan’ko’d
’Kwani Yahuuda/ ki o a’di gwo mo ki: /
E dina yil ki ’ko/ issu/* i’ce’dka ’kume’d
naskina/ mo dhali /e parkina Ibrahiim
eya? [58] Yesus ki thok uni gwo mo ki: Ka
jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ tora um gwo
mo ki: Ntwa/a/ ka Ibrahiim diki di mo
tani aha/ dikina mo be. [59] Dhali wakan uni
’de’kki wosh mo dhali ’taki ’kosh a’di mo.
Hila Yesus bagki is piti mo dhali ya ka pije/
mo ’peni gu’b gi mondheleladhelel mo be.

9

Yesus Waçki Wathi/ jin Dhodhu ka Ja’da/ mo

[1] Me’d jin yakina a’di ki yampe mo tani
a’di mishki wathiŋ kamu/ jin taki’da ja’da/
’pena dho’th piti jin dho’thkunu a’di kan
mo be. [2] Dhali imanci a’di gwo dotki a’di
gwo mo ki: Rabbi, kaja miiki miinthus mo,
wathi/ yansan ’taa? walla icom mo, ki a’di
dho’thkunu ka ja’da/ kan mo? [3] Yesus ki
thok gwo mo ki: A’di yisa ita miinthus gi
wathi/ yan mo walla icom mo, hili ki mii
ma Arumgimis minu tor eya tente/ e a’di
mo be. [4] Ana tucu ki mii mii gi a’di jin
hashki aha/ mo, ki mo di’d ki montee nas-
kina/ mo. Ki mo midi ta mon’thiny mo tani
wathin tal ’deŋ kamu/ midi mola tu’c mii
mo be. [5] Me’d jin dika/ e mony’cesh yan mo
tani aha/ tana moŋkush gi ’kwaniny’cesh
mo be. [6] Me’d jin okina a’di gwo wakansan
mo tani a’di ki ’tak manya/ a’cesh mo
dhali ’thoka je ki manya/ mo dhali gwa’c
wathi/ e ka je mo be, [7] mmo/o a’di gwo mo
ki: Yaku/ mo ma mmolam eya Al Yi’de/
Siluwaam mo (a’di jin ta ’pemen gwo jin
onu mo ki: a’di hashkunu mo). Wakan a’di
yaki’d mo dhali lamki’d mo dhali dokki’d
ka nyaŋ’ko’d mo mmomish mo mo be.
[8] Dhali imanmiiya tu’c dhali uni gwansan
kun mishki a’di ntwa/a/ mo mmotana a’di

* 8:57 kamsiin

aman'tho to mo tani uni o gwo mo ki: Dina
a'di ki ta wathi/ yansan a'di jin ça'bki'd
dhali 'tho to mo? [9] Kun tiya o gwo mo
ki: A'di ta a'di be. Kun tiya o gwo mo ki:
Yisa, hili a'di wana e ki a'di mo. A'di ki o
uni gwo mo ki: Aha/ tana wathi/ mo be.
[10] Uni ki o a'di gwo mo ki: Dhali em pini
mishu ka'd kataye? [11] A'di ki thok gwo mo
ki: Wathi/ jin yuku ka Yesus a'di 'thokki'da
je mo dhali gwa'c aha/ em pem mo dhali o
aha/ gwo mo ki: Yaku/ mo eya Siluwaam
mo dhali lam mo. Wakan aha/ yakina mo
dhali lam mo dhali aha/ bu'thkina momish
mom pem mo be. [12] Uni ki o a'di gwo mo ki:
Mane a'di mane? A'di ki thok gwo mo ki:
Aha/ mola a'di mo be.

'Kwani Parisiyiin Uni Theke'thki Gwo mo Gom Mo jin Waçuwa Waç ki E mo

[13] Dhali uni ki susi wathi/ e 'Kwani
Parisiyiin mo, a'di jin taki'da ja'da/ 'thissa/
mo be. [14] Dhali a'di ta'da cim ma pesu/
jin miikin ma Yesusa je mo dhali ka'd a'di
em piti mo be. [15] Dhali 'Kwani Parisiyiin
dok/e ki dot a'di gwo mo ki a'di mishi
bu'th momish mom piti kata mo. Dhali
a'di ki o uni gwo mo ki: A'di karki'da je
e em pem mo dhali aha/ lamkina mo tani
aha/ mishkina mo mo be. [16] Dhali 'Kwani
Parisiyiina tiya ki o gwo mo ki: Wathi/
yansan diki di 'peni Arumgimis mo ba/
haali/ a'di diki kara cim ma pesu/ ki jiŋ
kogu mo. Hili kun tiya o gwo mo ki:
A/ki wathi/ jin ta'da manmii miinthus
midi mish miimer gi wakansan mii mowa?
Mondher bwa di'di bwaman uni mo be.
[17] Wakan uni dok/e ki o wathiny ja'da/ gwo
mo ki: Gwo gi wakata i/ona /e gom a'di
mo me'd jin ka'dkina a'di /e e mo? A'di
thok gwo mo ki: A'di ta'da manci gwo ma
Arumgimis mo be.

[18] Dhali 'Kwani Yahuuda/ 'koki gam gwo
is ki a'di taki'da ja'da/ mo dhali ki a'di
bu'thki momish mo mo ntagi uni ki yuk
icom gi wathi/ jin bu'thki momish mom
piti mo be. [19] Dhali uni ki dot uni gwo mo
ki: A/yan ta ya/m buma, a'di jin ona um ki
a'di dho'thkunu ka ja'da/ mo? Ba a'di mishi
mo mo kata shwane/? [20] Icom thokki gwo
mo ki: Aman misha ki a'di yansan ta ya/
m bam mo dhali a'di dho'thkunu ka ja'da/
mo be. [21] Bahili a'di mishi mo kata shwane/
sa/? Aman mola mo walla aman 'konaki
mish a'di jin ka'dki em piti mo. Doti a'di
mo ma. A'di cana yil mo. A'di midi o gwo
gom is piti mo be. [22] Icom oki gwo wakansan
mo haali/ uni ko/ki 'Kwani Yahuuda/ mo
haali/ 'Kwani Yahuuda/ thosonki gwo mo
jin gamu me'd mo wakki/ wathin tal 'deŋ
kamu/ midi 'taki pi gwo gom a'di mo mmo/
o ki a'di ta'da Kristhos mo tani a'di minu ur
ka pije/ 'peni gu'b gi montul is buni mo be.
[23] A'di ta gwo jin ona icom gwo mo wakan
mo ki: A'di cana yil mo be. Doti a'di mo ma.

[24] Wakan dok/e me'di su/ mo tani uni ki
yuk wathi/ jin taki'da ja'da/ mo dhali o a'di
gwo mo ki: Çiya Arumgimis mom'bor bwa
i is mo ma. Aman misha ki wathi/ yansan
ta'da manmii miinthus mo be. [25] A'di ki thok
uni gwo mo ki: Wakki/ a'di ta'da manmii
miinthus mo tani aha/ mola mo be. Jasi
ton tal 'de/ a'di imishka/ mo ba/ me'd
jin taka/ ja'da/ mo tani aha/ misha mo
shwane/ mo be. [26] Uni ki thok a'di gwo mo
ki: Ki a'di mii'da ta i /e mo? Ki e ka'da
a'di /e kata mo? [27] A'di ki thok uni gwo mo
ki: Aha/ torkina um gwo mo hila/ dhali
um ushki gwo cik moyi. Ba tinta iŋapa
um a'di mmocik dok/e sa/? Um si'da/
ŋapan mmowar ki imancik a'di gwo mo
'taa? [28] Dhali uni sorki a'di mo mmo/o gwo
mo ki: /E a'di itana mancik a'di gwo mo.
Hili aman tana imancika Musa gwo mo be.
[29] Aman misha ka Arumgimis torki'da Musa
gwo mo. Hili gom gwo gi wathi/ yan mo
tani aman mola mo mo jin yayina a'di 'peni
cine/ mo be. [30] Dhali wathi/ ki thok uni
gwo mo ki: Ba mii yansan ta miimer mo
be. Ki um 'koki mish mo jin yayina a'di
'peni cine/ mo dhali hili a'di ka'dki aha/
em pem mo be. [31] Ana misha mo mo ka
Arumgimis diki cik 'twa/ gi imanmii mi-
inthus mo hili wakki/ jan 'de/ yin jin ta'da
manluŋa Arumgimis mo dhali mii bwam
piti mo tani Arumgimis cikki a'di 'twa/ mo
be. [32] Hili 'pena dhamo/ ki suny suny mo
me'd jin telkina mony'cesh 'pen mo tani
gwo yisa cikkunuwa ki jan tal 'deŋ kamu/
ka'dki'da kamu/ e mo a'di jin dhodhu ka
ja'da/ mo. [33] Wakki/ wathi/ yansan midi
'taki diki di 'peni Arumgimis mo tani a'di
midi 'taki mol toŋ kamu/ mii mo be. [34] Dhali
uni ki thok gwo mo ki: /E jin dho'thkunu e

miinthus kan mo tani dhali mina /e imish
am gwo ṯora? Dhali uni ki ur a'di ka pije/
mo be.

Aja'da/ gom To gi Shi/in mo

35 Dhala Yesus cikki gwo ki uni urki a'di
ka pije/ mo dhali a'di ki gam a'di 'kup mo,
dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: /E gamki
Ya/ ma Arumgimis gwo is mo 'taa? 36 A'di
ki thok a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Ki
a'di jaye, Tapa, ki aha/ mina gam a'di gwo
is mo? 37 Yesus ki thok a'di gwo mo ki: /E
mishki a'di mo dhali a'di a'dan be jin ṯorki
/e gwo mo be. 38 A'di ki thok a'di gwo mo ki:
Tapa, aha/ gamkina gwo is mo. Dhali a'di ki
luŋ a'di mo be. 39 Dhala Yesus ki o gwo mo
ki: Gom gwon dwall mo tani aha/ pu'dkina
i mony'cesh yansan mo, ki uni gwansan
kun 'koki mish mo mo tani mini 'taki mish
mo mo, dhali uni gwansan kun mishi mo
mo tani mini war ka ja'da/ mo be. 40 'Kwani
Parisiyiina tiya 'dishkin mo mmocik gwo
jin ona a'di mo dhali uni ki o a'di gwo mo
ki: A/am si'da/ de itana ja'da/ de? 41 Yesus
ki thok uni gwo mo ki: Wakki/ um mini
'taki ta ja'da/ mo tani um mini 'taki dar gi
mii 'ba/ mo, hili shwane/ um o gwo mo ki:
Aman misha mo mo. Dhali mo kun 'konu ki
mii 'ba/ mo tani ishkin e um mo be.

10

Gwom 'Bi'th/e goma Goŋ Ka'bal mo

1 Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ ona um
ki a'diyin jin diki se ki 'twaŋkala goŋ ka'bal
mo, hili ise ki bwaya kamu/ mo tani a'di ta
wathin 'di/ mo dhali jin ta'da mandil to mo
be. 2 Hili a'diyin jin cicki'd ki 'twaŋkal mo
tani a'di ta'da manhil ka'bal jin hili ka'bal
mo be. 3 Dhali amancor 'twaŋkal mo tani
ka'dki a'di 'twaŋkal mo, dhali ka'bal cikki
'twam piti mo, dhali a'di ki yuk ka'bal pitiŋ
gana/ ki gway buni mo dhali shu uni bway
ka pije/ mo be. 4 Ki a'di suski kum pitiŋ
gana/ 'baar mo ka pije/ mo tani a'di ki ya
ntwa/a/ ki uni mo dhali ka'bal bathki a'di
nsho'k mo haali/ uni mishki 'twam piti mo
be. 5 Jaŋ kamu/ jin di ki she/ mo tani mina
uni 'koki bathi sho'k mo be, hili uni mini
so mo 'peni a'di mo haali/ uni 'koki mish
'twa/ gi 'kwanin tiya mo be. 6 Gwom pok
yansan ṯor ma Yesus uni mo, hili uni 'koki
mish gwo 'ban mo, gwo jin okina a'di uni
mo be.

Yesus Ta'da Manhil Ka'bal jin 'Boro'd mo

7 Wakan Yesus ki o uni gwo dok/e mo
ki: Aha/ ṯora um gwo mo ki: Aha/ tana
'twaŋkal gom ka'bal mo be. 8 Aris uni 'baar
mo kun iiyini ṯwa/a/ ki aha/ mo tani uni
ta 'kwanin 'di/ mo dhali kun ta imandil to
mo. Hili ka'bal 'koki ci bwa 'kup ki uni mo
be. 9 Aha/ tana 'twaŋkal mo. Wakki/ jan
ṯal 'deŋ kamu/ midi seyu/ i aha/ mo tani
a'di minu wothi mo dhali midi seyu/ bwa-
man mo dhali ya ka pije/ mo dhali gama
shon dhii/i'd mo be. 10 'Kwanin 'di/ uni
pu'dkin mo mmokwal to jasi 'te/ mo dhali
mmo'kosha 'kosh mo dhali mmo'ce'da 'ce'd
sho'k mo. Aha/ pu'dkina mo ki uni mini
ta gi moŋ'koki/e mo dhali mmota gi a'di ki
nyanye/ mo be. 11 Aha/ tana manhil ka'bal
jin 'boro'd mo. Amanhil ka'bal jin 'boro'd ki
kar mondiki/em piti a'cesh gom ka'bal mo
be. 12 Hili a'di jin mii to ka guurush mo dhali
diki ta manhil ka'bal mo tani dhali ka'bal
'koki ta kum piti mo tani ki a'di parki'da
wu e mo mmoyayu/ mo tani a'di ki dhal
ka'bal 'pen mo dhali gus mo be dhala wu
ki bu'th uni mo dhali ceker uni bwa mo be.
13 A'di guski'd mo haali/ a'di ta'da manmii
to ka guurush mo be dhali bwaŋ kamu/
yisa ta a'di pa gom ka'bala. 14 Aha/ tana
manhil ka'bal jin 'boro'd mo. Aha/ misha
kum pem mo dhali kum pem mishi aha/
mo be. 15 Me'd jin mishkin ma Baba aha/
mo tani dhali aha/ misha Ababa mo. Dhali
aha/ karkina mondiki/em pema 'cesh gom
ka'bal mo be. 16 Dhali aha/ tana gi ka'bala
tiya kun 'koki 'ko eya goŋ yansan mo. Aha/
mina mii susi uni si'da/ mo, dhali uni mini
ci bwa gom 'twam pem mo be. Wakan
uni mini ta ama'dinya ṯal 'de/ mo be dhali
amanhil ka'bal midi di 'de/ mo be. 17 Gom
'kup gwo gi wakan mo tani Ababa enki aha/
mo haali/ aha/ karkina mondiki/em pema
'cesh mo ki aha/ mina 'taki bu'th a'di ka
nyaŋ'ko'd mo be. 18 Wathin ṯal deŋ kamu/
yisa di'da jin midi bu'th a'di 'peni aha/ mo,
hili aha/ karkina a'diya 'cesh ki bwam pem
gana/ mo. Aha/ tana gi mom'bi'th mo
mmokar a'diya 'cesh mo dhali aha/ tana gi
mom'bi'th mo mmobu'th a'di dok/e mo be.

Gwoŋkan yan bu'thkika/ 'pena Babam pem mo be.
[19] Dhali gwo jin dheru 'kwani bwa mo dok/ e diki'd mo e bwaŋ 'Kwani Yahuuda/ mo haali/ gom gwo gwansan mo be. [20] 'Kwanin tiya ka ris o gwo mo ki: A'di ta'd ga ruma 'cesh mo dhali a'di guski'da du mo. Atinta cika um gwom piti mo? [21] Kun tiya o gwo mo ki: Gwo gwansan 'koki ta gwo gi wathi/ jin taki'd ga ruma 'cesh mo. A/min ma ruma 'cesh mish ka'd wathiny ja'da/ e mowa?

Yesus Wakkina 'Kwani Yahuuda/ mo

[22] A'di ta'da ayuk jin yuku ka tul 'kup mo mmokar gu'b gi mondheleladhelel ki she/ mo (mmokar a'di ki she/ 'ko'di a'di nyoŋkunu dok/e mo be) e Pa Urushaliim mo be. [23] A'di ta mondit mo dhala Yesus yaki'd ki sho'k e gu'b gi mondheleladhelel eya lambalany ma Sulemaan mo be. [24] Wakan 'Kwani Yahuuda/ tulki is i a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: /E mini dhu am ki mo gi wakata mmoshi bwa 'kup mo kan? Wakki/ /e tana Kristhos mo tani tori aman gwo shoka 'cesh ka ji sho'k mo ma. [25] Yesus ki thok uni gwo mo ki: Aha/ torkina um gwo mo tani dhali um 'koki gam gwo is mo. Gom mii kun miikika/ ki gway ma Babam pem mo tani uni torki gwo gom aha/ mo be. [26] Hili um 'koki gam gwo is mo haali/ um 'koki ta uni kun cilka/ ki ka'bal pem mo. [27] Ka'bal pem cikki 'twam pem mo dhali aha/ misha uni mo dhali uni bathki aha/ nsho'k mo be. [28] Dhali aha/ cina uni moŋ'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo be. Dhali uni mini 'koki 'ce'd sho'k ki sule/ mo. Dhali wathin tal 'deŋ kamu/ midi diki sul uni mo 'peni me'd pem mo be. [29] Ababam pem a'di jin ciki uni aha/ mo tani a'di ica'd ki uni 'baar mo dhali wathiŋ kamu/ yisa di'da jin midi mish sul uni mo 'peni me'd ma Babam pem mo be. [30] Aha/ dhala Baba, aman tala 'de/ mo be.
[31] Dhali 'Kwani Yahuuda/ uni 'de'kki wosh mo dok/e mmo'taki 'kosh a'di mo. [32] Yesus thok uni gwo mo ki: Aha/ torkina um miim 'borga/ i e ka ris 'pena Babam pem mo. Dhali gom mii kuna imina umi 'kosh aha/ ki wosh mo? [33] 'Kwani Yahuuda/ thokki a'di gwo mo ki: Aman mina 'kosh /e ki wosh gom miim 'boro'd yisa hili gom gwo sor jin walkina /e mo, haali/ /e jin ta wathiny'cesh kan mo kar is pini ka Arumgimis mo. [34] Yesus ki thok uni gwo mo ki: A'di dinuki 'kwar mo e gwoŋkan bum jin cinu mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ ona gwo mo ki: Um a'di itana rumi? [35] Wakki/ a'di ki yuk uni ka rum, uni kun pu'dkina Gwo ma Arumgimis mo (Dhali Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo tani minu mol 'ce'd mo be) tani [36] a/um ki o gwo mo ki a'di jin karkina Com ki she/ ki jin kogu mo dhali hashu e mony'cesh mo ki: /E walki gwo sor mo, haali/ aha/ ona gwo mo ki: Aha/ tana Ya/ ma Arumgimis mo. [37] Wakki/ aha/ dinaki mii mii ma Babam pem mo tani dhalki gwom pem ki gam is mo ma. [38] Hili wakki/ aha/ ki mii uni mo tani ba wakki/ isi um 'koki gam aha/ gwo is mo tani gami aha/ gwo is gom mii mo ma, ki um mini mish mo mo dhali mish gwo 'ban mo ka Baba a'di diki'd e aha/ mo dhali aha/ eya Baba mo be. [39] Dok/e uni palki mii mo mmobu'th a'di mo, hili a'di yeki'd mo 'peni bwam me'd buni mo be.
[40] A'di yaki'd dok/e mo mmo'citha/ Al Kumma/ Yi'de/ Uurdun mo e mo yin jin miikin ma Yohaana mii ki yi'de/ ntwa/a/ mo dhali a'di ki ca'bi mun mo be. [41] Dhali 'kwani ka ris pu'dkini a'di mo dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Yohaan diki mii miimer mo tani, hili aris gwo kun okin ma Yohaan gom wathi/ yansan mo tani ta gwoŋ gana/ mo be. [42] Dhali 'kwani ka ris gamki a'di gwo is imun mo be.

11

Mowu ma Li/aasar mo

[1] Dhali wathiŋ kamu/ diki'd jin 'ba'thki'd jin yuku gway ka Li/aasar gi Pam Beetaniya mo, a'di jin ta pa ma Mariyam dhali 'bwaham piti ka Martha mo be. [2] A'di ta'da Mariyam jin 'koshki Tapa is ka yina pi'dnaŋ gana/ mo dhali shumut a'di sho'k ka mur'kup ma yim mo, a'di jin 'ba'thkin ma kam piti ka Li/aasar mo. [3] Wakan i'bwaham hashki a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, a'di jin ena /e mo tani 'ba'thki'd mo be. [4] Hili ka Yesus cikki gwo yansan mo tani a'di ki o gwo mo ki: 'Pemen 'ba'th yansan yisa ta mowuwa. A'di ta mii gom monyca ma Arumgimis mo, wakan ki Ya/

ma Arumgimis minu kar ki ca gom a'di mo
be.
5 Dhala Yesus enki'da Martha dhali 'bwa-
ham mo be dhala Li/aasar mo. 6 Wakan ki
a'di cikki gwo gom a'di mmo'ba'thkina a'di
mo tani a'di ca'bki'd ka cim su/ naskina/
e mo yin jin dikina a'di nycine/ mo be.
7 Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo yansan e
imancik a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki:
Dhalki ana iina Pa Yahuudiyya mo dok/e.
8 Dhali imancik a'di gwo ki thok a'di gwo
mo ki: Rabbi, 'Kwani Yahuuda/ hila/ uni
shwaneyin ŋapki /e mmo'kosh ki wosh mo
dhali /e mini ya imun dok/e mana sa/?
9 Yesus ki thok uni gwo mo ki: 'Kon ma
tee ki 'ko 'kume'd i'ce'dka su/ ka tente/
mowa? Wakki/ wathiŋ kamu/ ki ya ki sho'k
montee mo tani a'di diki kol mo haali/ a'di
parki moŋkush gi mony'cesh yan e mo be.
10 Hili wakki/ wathin 'de/ ki ya ki sho'k
mon'thiny mo tani a'di kolki'd mo haali/
moŋkush diki di e a'di mo be. 11 Wakansan
a'di oki gwo mo dhali yan'ko'd tor uni gwo
mo ki: Akam bana ka Li/aasar a'di ishki e
mo, hili aha/ mina ya mo mmomer a'di e
mo 'peni mo/ish e mo be. 12 Dhali imanciк
a'di gwo ki o a'di gwo mo ki: Tapa, wakki/
a'di ishki e mo tani a'di mina isi 'bor mo be.
13 Dhala Yesus a'di oki gwo gom jwam piti
mo, hili uni kulumki gwo ibwa mo ki a'di
midi si a'di is 'peni mo/ish e mo be. 14 Dhali
yan'ko'd Yesus ki tor uni gwo ka ji sho'k mo
mmo/o gwo mo ki: ALi/aasar, a'di wuki'd
mo be. 15 Dhali gom gway bum mo tani aha/
'kunykina bwa mo ki aha/ dinaki di imun
mo, wakan ki um mini gam gwo is mo. Hili
dhalki ana iina i/ii i a'di mo. 16 Tuuma, a'di
jin yuku gway ka 'ci jin dhodhu isu/ mo,
a'di o gwo e igarr piti jin nyaka a'di gwo cik
mo ki: Dhalki ana iina si'da/ ki ana mina
nyak wu ki a'di mo be.

Yesus Ta Mompi dhali Mondiki/e mo

17 Dhali ka Yesus pu'dki'd mo tani a'di
gamki'da Li/aasar, a'di jin diki'di jis jwa ka
cim doŋon hila/ mo be. 18 Pam Beetaniya
a'di 'dishki Pa Urushaliim is mo, dhali si'd
piti wana e ki ŋatgini su/ mo be. 19 Dhali
'Kwani Yahuuda/ tana ris ka ris uni iikina
Martha mo dhala Mariyam mo mmomalas
uni mo isi goma kam buni mo be. 20 Ka
Martha cikki gwo ka Yesus pu'dki'd mo
tani ayim yaki'd mo dhali rak a'di ibway
mo, ka Mariyam diki'd e bwaŋ gu'b mo be.
21 Martha ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa,
wakki/ /e mini 'taki di imahan mo tani
akam pem midi 'taki diki wu mo be. 22 Dhali
shwane/ isi me'd jin mishka/ ki to yin
jin mina /e idot 'peni Arumgimis mo tani
Arumgimis midi ci /e a'di mo be. 23 Yesus
ki thoka yim gwo mo ki: Akam pini midi
cu mis dok/e mo be. 24 Martha ki thok a'di
gwo mo ki: Aha/ mishayi ki a'di midi cu mis
dok/eyi e mompinu ka cim jiŋ 'ko'd mo be.
25 Yesus ki thoka yim gwo mo ki: Aha/ tana
mompinu dhali moŋ'koki/e mo be. A'diyin
jin gamki aha/ gwo is mo tani ba a'di jin
wuki'd mo tani hili a'di midi di ki e mo be.
26 Dhali a'diyin jin di'd ki e dhali gam aha/
gwo is mo tani a'di midi diki wu ki sule/
mo. A/gwo yansan gama /e is mo 'te/sana?
27 Ayim ki thok a'di gwo mo ki: Nye, Tapa.
Aha/ gama gwo is ki /e tana Kristhos mo
jin ta Ya/ ma Arumgimis mo, a'di jin midi
yayu/ e mony'cesh yansan mo be.

Yesus Gwoki'd mo

28 Ka yim oki gwo yansan mo tani ayim
yaki'd mo dhali yuk 'bwaham piti ka
Mariyam mo mmo/o a'di gwo ka kwal is mo
ki: Amantor Gwo di'di mahan mo dhali a'di
yukki /e mo be. 29 Dhali ka yim cikki gwo
mo tani ayim cuki mis ki jahanne/ mo dhali
ya i a'di mo be. 30 Dhala Yesus diki pu'du/
ipa naskina/ mo, hili a'di diki'd naskina/
e mo yin jin gamkin ma Martha a'di 'kup
mo be. 31 Ki 'Kwani Yahuuda/ kun 'kokin
mo naskina/ e gu'b nyakka yim mo mmo-
malasa yim mo tani uni parkina Mariyam
e mo mmocukina a'di mis ki jahanne/ mo
dhali ya ka pije/ mo tani, uni bathkina yimi
sho'k mo mmotosh ka yim yaki'd ka pije/
mo mmoko mo e moŋ'kupaje mo be. 32 Dhali
yan'ko'd, aMariyam, ka yim pu'dki'd e mo
jin din ma Yesus mo dhali par a'di e mo tani
a'di bitki'di sho'k piti mo dhali o gwo mo
ki: Tapa, wakki/ /e mini 'taki di imahan
mo tani akam pem midi 'taki diki wu mo be.
33 Ka Yesus parki'da yim e mo mmogwokina
a'di mo tani dhali 'Kwani Yahuuda/ kun
nyakki pu'd ka yim mo mmoko mo si'da/
tani a'di den ma du mo e shi/in piti mo
dhali mur mo. 34 Dhali a'di ki o gwo mo ki:

Mane mo jin karkina um a'di mo? Uni ki
thok a'di gwo mo ki: Tapa, yayu/ mo ma
dhali par e mo. [35] Yesus gwoki'd mo be.
[36] Wakan 'Kwani Yahuuda/ oki gwo mo ki:
Hili mo mo ma. A'di enki a'di ijasa/! [37] Hili
kun tiya 'peni uni oki gwo mo ki: A/bunya/
mina a'di jin mishi wathiny ja'da/ ka'd e mo
tani mina a'di 'taki diki mish wathi/ yansan
non 'peni mowu mo?

Li/aasar A'di Warkunu Is mo Mmodi ki E mo

[38] Dhali yan'ko'd Yesus den ma du mo e
shi/ in piti dok/ e mo dhali a'di pu'dki'd
e moŋ'kupaje mo. A'di ta jis wosh
jin 'kolkunu mo dhali wosh karkunu mo
mmo'dap a'di 'twa/ mo be. [39] Yesus ki o gwo
mo ki: Kaci wosh mo ma. Dhala Martha jin
ta 'bwaham gi wathi/ jin wu'd mo tani o
a'di gwo mo ki: Tapa, ki mo yan shwane-
tan mo tani a'di min ma shimi bulabul
mo haali/ a'di 'kokin ma cimi doŋon mo
mmowu mo be. [40] Yesus ki owa yim gwo
mo ki: Dika/ ki tor /e gwo mo wakki/ /
e mini 'taki gam gwo is mo tani /e mini
'taki par monyca ma Arumgimis e mowa?
[41] Wakan uni ka'cki wosh mo dhala Yesus
'deki em piti ki mis mo dhali o gwo mo ki:
Ababa, aha/ 'borkina /e bwa i is mo ki /e
cikki aha/ 'twa/ mo. [42] Aha/ mishkina ki /
e cikki aha/ 'twa/ isa yempa/ mo, hili aha/
okina gwo yansan gom gway gi 'kwani kun
doshkin ki 'dishe/ mo ki uni mini 'taki gam
gwo is ki /e a'di ihashki aha/ mo be. [43] Ki
a'di oki gwo wakansan mo tani a'di cuuki'd
ki dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Li/aasar,
piyu/ ka pije/ mo. [44] Wathi/ jin wuki'd mo
piki'd ka pije/ mo, me'd piti dhali sho'k
piti 'tamkunu is ki burrinyen dhiny e jin
kanuwa kan mo dhali bwam/em piti a'di
'tamkunu mo ki burrinye/ si'da/ mo. Yesus
ki o uni gwo mo ki: 'Cuki a'di mo ma dhali
dhalki a'di ya'd mo.

Awu'th jin Wudhu Apowa Yesus mo

[45] Wakan 'Kwani Yahuuda/ ka ris ris uni
kun iiyin nyakka Mariyam mo dhali kun
parki to kun miikina a'di e mo tani uni
gamki gwo is e a'di mo be. [46] Hili kun tiya
'peni uni, uni iikin mo e 'Kwani Parisiyiin
mo dhali torki uni gwo mo gom to jin
miikin ma Yesus mo be. [47] Wakan igasiis kun
can mo dhali 'Kwani Parisiyiin uni tulki
'kwani gi montul is buni is mo dhali o gwo
mo ki: Atinta i/a'di imina ana imii mo?
Haali/ wathi/ yansan miiki'da ris miimer
ka ris mo. [48] Wakki/ ana mina dhal a'di
mmomii kansan san mo tani aris 'kwani
'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini gam a'di gwo
is mo dhali 'Kwani Ruumaniyiin mini iiyu/
mo dhali 'ce'd mom bana jin kogu sho'k mo
dhali kal bana mo be. [49] Hili jan tal 'deŋ
kamu/ 'peni uni mo tani a'di ta'da Kayaapa,
a'di jin ta'da gasiis jin ca'd gi yil caan mo,
jin oki uni gwo mo ki: Um moli to 'baar
mo. [50] Um 'koki mish gwo 'ban mo ki a'di ta
shi/ miim 'boro'd gom um mo ki wathin tal
'de/ midi 'taki wu mo gom 'kwani mo, dhali
ki kal yan ka 'bimpil minu 'taki 'koki 'ce'd
sho'k mo be. [51] A'di diki o gwo yansan 'peni
bwam piti 'te/ mo, hili mmotakina a'diya
gasiis jin ca'd gi yil caan mo tani a'di oki
gwo is mo ka Yesus midi 'taki wu mo gom
kal yan mo be. [52] Dhali yisa jasi gom kal yan
a'di 'cena hili mmotul uci ma Arumgimis isi
montal 'de/ mo uni gun cekerkunu bwa mo
is'ko'd mo be. [53] Wakan 'pena tee caan mo
tani uni gamki 'twa/ 'kup mo gom bway jin
mina uni 'taki kar a'di mmowu mo be.
[54] Wakan aYesus yisa di'd mmoya eya
tente/ mo e bwaman 'Kwani Yahuuda/ mo
hili a'di yaki'd 'peni mun mo e bampa/
jin 'dish mombwaasho is mo e bampa/ jin
yukkunu gway ka Eprayim mo. Dhali a'di
ca'bki'di mun nyakki imancik a'di gwo mo
be.
[55] Dhali Mompe'kupanyolos gi 'Kwani
Yahuuda/ 'dishki'd mo dhali 'kwani ka ris
iikin 'peni bampa/ e Pa Urushaliim ntwa/
a/ ki Mompe'kupanyolos mo mmonyoŋ is
buni mo be. [56] Uni 'kokin mo mmotima
tim mo goma Yesus mo dhali mmo/o gwo
ka rem 'kup mo me'd jin doshkina uni e
gu'b gi mondheleladhelel mo ki: Ki gwo gi
wakatinta ikulumkina /e ibwa mo? Ki a'di
midi diki yayu/ e montul is yan jin yukuwa
yuk mo 'taa? [57] Dhali igasiis kun can mo
dhali 'Kwani Parisiyiin uni kanki gwo mo
mmo/o ki wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/
midi mish mom piti mo tani a'di midi 'taki
tor uni gwo mo jin mina uni 'taki bu'th a'di
mo be.

12

Yesus 'Koshkunu Is ka Yina Pi'dnaŋ Gana/

mo e Pam Beeṯaniya mo

1 Acim ’koni pe’de/ nṯwa/ a/ ki
Mompe’kupanyolos mo dhala Yesus
pu’dki’d e Pam Beeṯaniya mo e mo jin pikin
ma Li/aasar mo a’di jin ’de’kkin ma Yesus
’peni mowu mo be. 2 Dhali uni miiki a’di
tonṯe/ mo. Marṯha a’di miiki’da ṯu’c mo,
hila Li/aasar a’di ta jan ṯal ’de/ e bwam uni
gwansan kun ’kokina tharabeesa nyakki
a’di mo be. 3 Mariyam bu’thki’da yina
pi’dnaŋ gana/ jin ’bitha yol she/ ki ’bi’th
mo jin din ma raṯul ’de/ mo be. Dhali a’di
ki ’kosh sho’k ma Yesus mo dhali shumuṯ
a’di sho’k ka mur’kup piti mo, dhali gu’b
a’di ’tu’dkunu mo ka shim ma pi’dna/ mo
be. 4 Hila Yahuusa Iskariyuuṯi a’din ṯal ’de/
’peni imanciḳ a’di gwo mo (a’di jin midi
’ciṯh a’di is ki gwo mo) o gwo mo ki: 5 Atinta
’konuki yola pi’dna/ yansan ka riyaal iss*
’kwanimpa i’kume’d mo dhali ciki ’kwani
kun hatha’ko’d mo? 6 Gwo yansan ona a’di,
yisa mmotan ma du a’di pa yisa gom ’kwani
kun hatha’ko’d mo, hili haali/ a’di ta’da
’di/ mo, dhali mmotana a’di ka jisilaan ma
guurush mo tani a’di ki pil mo ki ’pen mo
mmo’do uni mo. 7 Yesus ki o gwo mo ki:
Dhalka yim mo ma. Dhalka yim kar a’di
igama tee jin minu kan aha/ mo. 8 ’Kwani
kun hatha’ko’d ’koni um isa yempa/ mo,
hili um mini ’koki ta gi aha/ isa yempa/
mo.

Awu’th jin Wudhu Apowa Li/aasar mo

9 Dhana waambuhany ’Kwani Yahuuda/
ka ris da/arki gwo mo ki a’di di’di mun
mo tani dhali uni pu’dkin mo, yisa jasi ’te/
gom gway ma Yesusa, hili si’da/ mmopara
Li/aasar e mo a’di jin ’de’kkina a’di ’peni
mowu mo be. 10 Wakan igasiis kun can
mo thosonki gwo mo mmokara Li/aasar
mmowu si’da/ mo be, 11 haali/ gom gway gi
a’di mo tani ’Kwani Yahuuda/ ka ris ’kokini
mo/ii mo dhali gama Yesus gwo is mo be.

Mo jin Pinu Mii E mo Mmociç Pa Urushaliim mo

12 Dhali ka tee jiŋ ’ko’d mo tani awaam-
buhany ’kwani uni pu’dkin e mo ma yuk jin
yuku ka tul ’kup mo mmocikkina uni gwo
ka Yesus midi pu’dku/ e Pa Urushaliim mo
be. 13 Wakan uni kwa/kina biny jeṯhkum mo
dhali ii mo mmorak a’di ibway mo mmocuu
gwo mo ka: Hosanna. Mom’bor mii gom
a’di jin pu’dki’d ki gway gi Tapa mo, isa
Malik gi ’Kwani ma Israyiili. 14 Dhala Yesus
a’di gamki ari thuluny mo dhali mer a’di
apo/ mo me’d gwo jin ’kwarkunu mo ki:
15 Dhalku/ is ki ko/ mo, ’bwa/ ma Sihyuun.
Hili mo mo ma. Amalik pini a’di pu’dki’d
mo
mmomer ari thulunya po/ mo be.
16 Imanciḳ gwo ’koki mish gwo yansan ’bani
ṯwa/a/ mo be. Hili ka Yesus karkunu cam
piti eya tente/ mo tani dhali yan’ko’d uni
kakina gwo yansan e mo jin ’kwarkunu mo
gom a’di mo dhali jin miikunu mo gom
a’di mo be. 17 Dhala waambuhany ’kwani
’kokin nyakki a’di mo me’d jin yukkina a’di
aLi/aasar ’peni jis jwa mo dhali ’de’k a’di
’peni mowu mo tani uni o gwo mo gom
a’di mo be. 18 Dhali ’kup gwo a’dani, a’di
iikin ma waambuhany ’kwani mo mmorak
a’di ibway mo mmocikkina uni gwo mo
gom miimer yansan jin miikina a’di mo be.
19 Dhali yan’ko’d ’Kwani Parisiyiin oki gwo
ka rem ’kup mo ki: Misha uma, um moli
toŋ kamu/ mii mo, hili aris ’kwaniny’ceshi
’baar mo iikin mo mmobaṯh a’di nsho’k mo
be.

Ya/ gi ’Kwani Minu Mii ’De’k mo

20 Dhali e bwaman uni gwansan kun
iikin ka gagamis mo mmoluŋ ka cim jin
yukuwa yuk mo tani unin tiya gwahan ita
’Kwaniŋ Griki mo be. 21 Wakan uni gwansan
pu’dkina Pilibbus mo, a’di jin ta wathi/
’peni Pam Beeṯsayda e Pany Jaliil mo, dhali
uni o a’di gwo mo ki: Tapa, aman ona
bwayi mmopara Yesus e mo be. 22 Dhala
Pilibbus yaki’d mo dhali ṯorka Andaraawus
gwo mo. Dhala Andaraawus yaki’d mo
nyakka Pilibbus mo dhali uni ṯorkina Yesus
gwo mo be. 23 Dhala Yesus ki thok uni gwo
mo ki: Mo pu’dki’d mo gom Ya/ gi ’Kwani
ki a’di minu kar ca eya tente/ mo be. 24 Ka
jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo
mo ki: Isi ciki/ wakki/ emen pos diki biṯa
’cesh dhali wu mo tani a’di midi di a’di ’de/
mo. Hili wakki/ a’di ki wu mo tani a’di midi
dho’th maman kagahara mo be. 25 A’diyin

* 12:5 miyyaṯeen

jin enki mondiki/em piti mo tani midi this
a'di e mo, dhali a'diyin jin shi/ki mondiki/
em piti i e mo e mony'cesh yansan mo tani
a'di midi kar a'di ntagi mondiki/e ki sule/
ya ye 'ba/ mo. [26] Wakki/ wathin tal 'deŋ
kamu/ midi mii aha/ to mo tani a'di midi
mii bath aha/ nsho'k mo be. Dhali mo yin
jin miga/ di mo tani a'di imina ciŋkinam
pemi di si'da/ mo be. Wakki/ wathin tal
'deŋ kamu/ midi mii aha/ to mo tani Ababa
midi tak a'di mo be.
[27] Dhali shwane/ akashiram pem tocu
bwa mo, dhali aha/ mina i/o kata mo?
Ababa. /E ki wothi aha/ 'peni mo yansan
mowa? Yisa. Haali/ gom 'kup mii yan mo
tani aha/ pu'dkina mo e mo yansan mo
be. [28] Ababa, kari /e gway pini ki ca mo.
Dhali yan'ko'd 'twa/ pu'dki'd 'peni momis
mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ karkina a'di
ki ca mo dhali aha/ mina kar a'di ki ca dok/
e mo be. [29] Dhala waambuhany 'kwani kun
doshkin ki 'dishe/ cikki a'di mo dhali okin
ki a'di ta'da sho'k jin dorki'd mo. Kun tiya o
gwo mo ki: Aman'doyu gwo a'di torki gwo
e a'di mo be. [30] Dhala Yesus ki thok gwo mo
ki: 'Twa/ yansan pu'dki'd gom gway bum
mo, yisa gom gway pema. [31] Dhali mo jin
minu tor gwo 'twa/a 'cesh gi gwon dwall
e mony'cesh yansan mo tani a'di pu'dki'd
mo. Dhali tapa ma ruma 'cesh yansan minu
bit ka pije/ mo be. [32] Dhali aha/, ki aha/
minu 'de'k mo 'peni mony'cesh yan mo tani
aha/ mina dira ris 'kwani 'baar mo e is pem
mo be. [33] A'di oki gwo yansan mo mmotor
'pemen jwa jin mina a'di wu mo be. [34] Dhala
waambuhany 'kwani thokki a'di gwo mo ki:
Aman cikkina gwo mo 'peni gwoŋkan jin
cikunu mo ka Kristhos midi ca'b ki sule/
sule/ mo. Ba /e o gwo kan mana ki Ya/ gi
'Kwani minu mii 'de'k mo? Ki Ya/ gi 'Kwani
jana a'dan? [35] Yesus ki thok uni gwo mo
ki: Moŋkush midi nyak di e um ari'ceenne/
mo. Iiyi/ um mo ki moŋkush di'd naskina/
mo, isi ciki/ ki mondhurumi'd midi diki
kum um mo. A'diyin jin yaki'd e bwam
mondhurumi'd mo tani diki mish mo jin
yakina a'di mo be. [36] Ki um ta gi moŋkush
mo tani gami gwo is e moŋkush mo ki um
mini 'taki war ki iya/ gi moŋkush mo be.

'Kwani Yahuuda/ kun Dar gi Gwoŋ Gam Is mo

Ka Yesus oki gwo yansan mo tani a'di
yaki'd mo dhali bag is piti 'peni uni mo be.
[37] Ba a'di miiki miimer ka ris ibwambori uni
mo tani hili uni 'koki gam a'di gwo is mo
be. [38] A'di ta gwo jin okin ma manci gwo ma
Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya
mo jin minu thim moyi jin o gwo mo ki:
Tapa, kaja gamki gwom bana jin cinu is mo
dhali eya ja torkunu abi gi Tapa i e mo?
[39] Wakan uni mol a'di gwo gam is mo be.
Haala Ishaya dok/e o gwo mo ki:
[40] A'di 'dapki uni em buni mo mmota ja'da/
mo dhali 'bi'thki uniya dum buni
mo,
isi ciki/ ki uni mini 'taki par e ki em buni
mo dhali nyith ka dum buni mo,
dhali tu'k mo gom aha/ mmowac uni mo
be.
[41] Ishaya oki gwo yansan haali/ a'di mishki
monycam piti mo dhali o gwo gom a'di mo
be. [42] Bahili 'kwani ka ris isi uni gun ta gi
moshirr mo tani gamki a'di gwo is mo, hili
gom moŋko/ is gom 'Kwani Parisiyiin mo
tani uni 'koki pi gwo mo be, isi ciki/ uni
minu 'taki ur ka pije/ 'peni gu'b gi montul
is buni mo be. [43] Haali/ uni enki montak
'peni 'kwani mo mmodhal montak 'peni
Arumgimis e i is mo.

Gwo ma Yesus jin Midi Ta Gwo gi Dwalli 'Kwani mo

[44] Dhala Yesus cuuki'd kagahara dhali o
gwo mo ki: A'diyin jin gamki aha/ gwo
is mo tani diki gam aha/ gwo is jasi 'te/
mo, hili a'di gamki a'di jin hashki aha/
gwo is mo be. [45] Dhali a'di jin parki aha/
e mo tani parki a'di jin hashki aha/ e mo.
[46] Aha/ pu'dkina mo mmota moŋkush ma
'cesh yan mo ki a'diyin jin midi gam gwo
is e aha/ mo tani midi diki tikir di mo e
mondhurumi'd mo be. [47] Wakki/ wathin
tal 'deŋ kamu/ cik gwo jin oka/ mo dhali
diki dhu uni mo tani aha/ dinaki dwall
a'di gwo mo, haali/ aha/ dinaki pu'du/
mo mmodwall 'kwaniny'cesh gwo mo, hili
mmowoth 'kwaniny'cesh mo be. [48] A'diyin
jin ushki aha/ mo dhali diki bu'th gwom
pem jin oka/ mo tani a'di ta gi jan tal 'deŋ
kamu/ jin midi dwall a'di gwo mo. Gwo jin
oka/ mo tani a'di midi ta gwon dwall piti
ka cim jiŋ 'ko'd mo. [49] Haali/ aha/ dinaki o

gwo 'peni moshirr pem gana/ mo. Ababa jin hashki aha/ mo tani a'di ki is piti ciki aha/ gwoŋkan jin 'kwarkunu mo gom gwo jin miga/ i/o mo dhali gwo jin miga/ itor mo. 50 Dhali aha/ misha gwoŋkan piti jin 'kwarkunu mo ki a'di ta gwo gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. A'di jin oka/ mo tani okika/ me'd jin kankin ma Baba aha/ gwo mo be.

13

Yesus Lamki Imanciik A'di Gwo Sho'k mo

1 Dhali ntwa/a/ ki mo jin yukuwa yuk ka tul 'kup ki Mompe'kupanyolos mo tani aYesus mishki'd ki mom piti pu'dki'd mo jin mina a'di ya mo 'peni mony'cesh yansan e com mo tani, a'di enki kum piti kun 'kokin e mony'cesh yansan mo, a'di enki uni ntagi 'pemen mo be. 2 Dhali ki tonte/ muru shwa mo tani ki tapa ma ruma 'cesh 'baarki gwo kar mo eya du ma Yahuusa Iskariyuuti mo, a'di jin ta ya/ ma Simaan mo mmo'cith a'di is ki gwo mo tani, 3 Yesus mmomishkina a'di ki Com ciki'da ris to 'baar mo e me'd piti mo dhali mmopu'dkina a'di 'peni Arumgimis mo dhali mmomina a'di doka Arumgimis ka nyaŋ'ko'd mo tani 4 a'di cuki mis mo 'peni tonte/ mo, dhali a'di 'cukki burrinyem pom piti mo mmokara 'cesh mo dhali a'di ki dek burrinye/ gi imanmiiya tu'c e empa'd piti mo. 5 Dhali yan'ko'd a'di ki wol yi'de/ e bwam ma sahan mo dhali tel mii 'pen mo mmolam imanciik a'di gwo sho'k mo dhali shumut uni sho'k ki burrinye/ gi imanmiiya tu'c jin hitha a'di e empa'd mo be. 6 A'di pu'dki'da Simaan Buterus mo dhala Simaan Buterus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, /e mini lam aha/ sho'k pem 'taa? 7 Yesus ki thok a'di gwo mo ki: To jin miiga/ shwane/ tani dina /e ki mish mo, hili ŋ'ko'd mo tani /e mini mish gwo yan 'ban mo be. 8 Buterus ki thok a'di gwo mo ki: /E mini diki lam aha/ sho'k pem ki sule/ sule/ mo ba/. Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Wakki/ aha/ dinaki lam /e mo tani /e diki ta gi moŋkamu/ e aha/ mo be. 9 Simaan Buterus ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, jasi sho'k pem 'te/ yisa, hili me'd pem si'da/ mo dhali 'kup mo be. 10 Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Adiyin jin upkunu mo tani midi mii diki mii ta gi mo jin minu lam a'di mo isi ciki/ jasi sho'k piti mo, hili a'di dhelelki'd ka 'kup kulu/ mo be. Dhali um dhelelkin mo tani, hili yisa umi 'baar mowa. 11 Haali/ a'di mishki a'di jin midi 'cith a'di is ki gwo mo. A'di i/ona a'di gwo gi wakan mo ki: Umi 'baar mo yisa idheleladhelel mo.

12 Ki a'di lamki uni sho'k buni mo tani dhali a'di bu'thki burrinyem piti ka nyaŋ'ko'd mo dhali ca'b e mom piti mo, dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um mishi 'pemen miiŋ gwo yansan jin miiga/ gom um mowa? 13 Um yukki aha/ ka Mantor Gwo dhali ki Tapa mo. Dhali miim bum 'boro'd be haali/ aha/ wana kan mo be. 14 Wakki/ aha/ wana kan mmota Tapa mo dhali Amantor Gwom bum mo lamki um sho'k mo tani um si'da/ ka ba/ imini lam sho'k ka gam 'kup mo be. 15 Haali/ aha/ cikina um she/um mii mo ki um si'da/ mini 'taki mii mii me'd aha/ mo me'd jin miika/ gom um mo be. 16 Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ tora um gwo mo ki ciŋkina/ yisa ica'd ki tapam piti mo yisa, walla a'di jin hashu mo tani yisa ica'd ki a'di jin hashki a'di mowa. 17 Wakki/ um mini mish gwo gwansan mo tani mom'bor mii 'te/ ba/ gom um mo wakki/ um mini mii uni mo be. 18 Aha/ dinaki tor gwo gom umi 'baar mo. Aha/ misha uni gun kwanyka/ mo, a'di jin mina Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo ki a'di minu thim moyi ki: A'di jin shwaki maam pem a'di 'de'kki 'penatiŋkilan sho'k piti apo/ aha/ mo. 19 Aha/ tora um gwo shwane/ ntwa/a/ mo ki mo diki bu'th mo mo, wakki/ a'di ki bu'th mo mo tani um ki gam gwo is ki aha/ tana a'di mo be. 20 Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki: A'diyin jin midi bu'th jan tal 'deŋ kamu/ 'peni bwam uni kun hashka/ mo tani a'di bu'thki aha/ mo, dhali a'di jin bu'thki aha/ mo tani a'di bu'thki a'di jin hashki aha/ mo be.

Mo jin Minu 'Citha/ Yesus Is ki Gwo mo Torkina A'di Itwa/a/ mo

21 AYesus oki gwo wakansan mo tani a'di murkin ma du mo e shi/in mo dhali te gwo shoka 'cesh mo ki: Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Jan tal 'deŋ kamu/ 'peni um midi 'cith aha/ is ki gwo mo be. 22 Dhali imanciik gwo uni

sugkin ki e ka rem 'kup mo mmomolkina
uni wathi/ jin okina a'di mo be. [23] Jan
tal 'de/ 'peni imanciḵ a'di gwo mo a'di jin
enkin ma Yesus mo mmo/ishkina a'di ki
'dishe/ eya bor ma Yesus mo be. [24] Wakan
Simaan Buterus wuḵki a'di ki 'kup mo dhali
o gwo mo ki: Tori aman wathi/ jin okina
/e mo ma. [25] Wakan mmo/ishkina a'di
abor ma Yesus ki 'dishe/ mo tani a'di ki o
a'di gwo mo ki: Tapa kaja sa/? [26] Yesus ki
thoḵ gwo mo ki: A'di ta a'di jin miga/ cika
gabul maaŋḵuthu'd yan mo ki aha/ mina
'thupki a'di mo be. Wakan ki a'di 'thupki
a'di agabul maaŋḵuthu'd mo tani a'di ki
ciki a'di ka Yahuusa jin ta ya/ ma Simaan
Isḵariyuuti mo be. [27] Dhali yan'ko'd ka
gabul maaŋḵuthu'd mo tani Setaan seki'da
dum piti mo. Yesus ki o a'di gwo mo ki:
A'di jin mura /e imii mo tani miiyi a'di ki
jahanne/ mo ma. [28] Dhali jan tal 'deŋ kamu/
jin di'da tharabeesa yisa mishki 'pemen
gwowa, kata okina a'di a'di kan mo. [29] Kun
tiya toshkin haali/ Yahuusa ta'd ga jisilaan
ma guurush mo tani on ka Yesus torki a'di
gwo mo ki: Yoli tonte/ kun mina ana mii
ta goma yuḵ jin yuḵu ka tul 'kup mo, walla
ki a'di midi 'taki ci to gom 'kwani kun
hatha'ko'd mo be. [30] Wakan 'ko'da gabul
maaŋḵuthu'd jin bu'thkina a'di mo tani a'di
ki jahanne/ yaki'd ka pije/ mo, dhali mo ta
mondhurumi'd mo be.

Gwoŋḵan Ta jin This jin 'Kwarkunu mo

[31] Ki a'di yaki'd ka pije/ mo tani Yesus
ki o gwo mo ki: Shwane/ Ya/ gi 'Kwani
karkunu ca eya tente/ mo, dhali e a'di
mo tani Arumgimis karkunu ki ca mo be.
[32] Waḵki/ Arumgimis karkunu ki ca mo e
a'di mo tani Arumgimis si'da/ minu kar ki
ca mo e is piti mo dhali midi kar a'di ki ca
hila/ mo be. [33] Ushi uciya, aha/ dina um
jasi ari'ceenne/ mo. Um mini ŋap aha/ mo
dhali me'd jin okika/ 'Kwani Yahuuda/ gwo
mo, wakan si'da/ tani shwane/ aha/ ona
um gwo mo ki: Mo yin jin miga/ ya icine/
mo tani mina um mol iiyu/ icine/ mo be.
[34] Gwoŋḵan jin ta jin this jin 'kwarkunu mo
tani a'di cikika/ um mo ki um mini en ka
rem 'kup mo, isi me'd jin enka/ um moyi,
ki um si'da/ mini en ka rem 'kup mo be.
[35] Gom 'kup mii yansan kan mo tani aris
'kwani ka ris mini mish ki um ta imanciḵ
gwom pem mo waḵki/ um enen ka rem
'kup mo be.

Mo jin Wat ma Buterus Gwo mo Torkunu Itwa/a/ mo

[36] Simaan Buterus ki o a'di gwo mo ki:
Tapa, ki mana imina /e iya mo? Yesus
ki thoḵ a'di gwo mo ki: Mo yin jin miga/
ya mo tani /e mini mol aha/ bathi sho'k
shwane/ mo. Hili /e mini bath aha/ nsho'k
ŋ'ko'd mo be. [37] Buterus ki o a'di gwo mo
ki: Tapa, jan ta imiga/ mol /e bathi sho'k
shwanetan mo? Aha/ mina kar mondiki/
em pema 'cesh gom /e mo be. [38] Yesus ki
thoḵ a'di gwo mo ki: A/e mini kar mondiki/
em pini a'cesh gom aha/? Ka jiŋ gana/,
ka jiŋ gana/ aha/ tora /e gwo mo ki: Ka
dhoŋgola ŋwa diki ko e mo tani ntagi /e
mini wat aha/ gway me'di kwara mo be.

14

Yesus Ta Bway Tagi Com mo

[1] Dhalku/ ki dhu adum bum ki mur mo
ma. Gami um gwo is eya Arumgimis mo
dhali gami aha/ gwo is si'da/ mo. [2] E gu'b
ma Babam pem mo tani mo jin minu 'ko
tana ris mo. Waḵki/ a'di midi 'taki diki
wakan mo tani a/miga/ 'taki tor um gwo
ki aha/ yana ya mo mmothoson mo gom
uma? [3] Dhali ki aha/ mina ya mo dhali
thoson um mo tani aha/ mina doḵu/ doḵ/
e dhali 'do um nyaḵki aha/ mo ki mo yin
jin miga/ di nycine/ mo tani a'di imina umi
'ko si'da/ mo be. [4] Dhali mo yin jin yakika/
iya mo tani misha um mo dhali bway misha
um si'da/ mo be. [5] Tuuma ki o a'di gwo mo
ki: Tapa, aman 'konaki mish mo jin yana
/e iya mo. I/aman misha bway imana?
[6] Yesus ki thoḵ a'di gwo mo ki: Aha/ tana
bway dhali gwoŋ gana/ dhali mondiki/e
mo. Wathin tal 'deŋ kamu/ midi diki yayu/
eya Baba, hili jasi e aha/ mo be. [7] Waḵki/
um mini 'taki mish aha/ mo tani um mini
'taki misha Babam pem si'da/ mo be. 'Peni
shwane/ um mishki a'di mo dhali um parki
a'di e mo be.
[8] Pilibbus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, tor
am Ababa i e mo ma, dhali aman minu te
mo be. [9] Yesus ki o a'di gwo mo ki: Aha/
dina i /e ki rash rash kan mo dhali dina /e ki
mish aha/ naskina/ Pilibbus? A'di jin parki

aha/ e mo tani parki'da Baba e mo. Ba kata
ona /e ki: Tor am Ababa i e mo? 10 Dina /e
ki gam gwo is ki aha/ dina eya Baba dhali
Ababa di'd e aha/ 'taa? Gwo kun oka/ um
mo tani aha/ dinaki o a'di ki moshirr pem
gana/ mo. Hili Ababa jin ca'bki'd e aha/ mo
tani a'di miiki miim piti mo be. 11 Gami aha/
gwo is mo ki aha/ dina eya Baba mo dhala
Ababa di'd e aha/ mo, walla gami aha/ gwo
is gom gway gi mii mo 'te/.
12 Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ ona
um gwo mo ki a'di jin gamki aha/ gwo is
mo tani midi mii mii si'da/ kun miika/ mo,
dhali mii kun can ki gwansan mo tani mina
a'di imii mo haali/ aha/ yana ya Ababa mo
be. 13 Ma to yin jin mina umi dot ki gway
pem mo tani aha/ mina mii a'di mo, ka
Baba minu kar ca eya tente/ e Ya/ mo be.
14 Wakki/ um mini dot aha/ ton tiya ki gway
pem mo tani aha/ mina mii uni mo be.

Gwo jin Onu Is gom Shi/in Dheleladhelel mo

15 Wakki/ um eni aha/ mo tani um mini
dhu gwoŋkan pem kun 'kwarkunu mo be.
16 Dhali aha/ mina dota Baba mo dhali a'di
midi ci uma Manmalasa kamu/ mmodi e
um ki sule/ sule/ mo be, 17 isi a'diyi jin ta
Shi/in gi gwoŋ gana/ mo, a'di jin molkina
'kwaniny'cesh bu'th mo haali/ uni 'koki
mish a'di mo walla 'koki nyith a'di mo. Um
mishki a'di mo haali/ a'di ca'bki'd nyakki
um mo dhali midi di e um mo be.
18 Aha/ mina diki dhal um ka dhipa mo.
Aha/ mina yayu/ i um mo be. 19 Shini
naskina/ dhali 'kwaniny'cesh mini 'koki
par aha/ e dok/e mo. Hili um mishki aha/
mo. Haali/ aha/ dina ki e mo tani um si'da/
mini 'ko ki e mo be. 20 Ka cim caan tani um
mini mish ki aha/ dina eya Babam pem mo
dhali um e aha/ mo dhali aha/ e um mo be.
21 A'di jin ta gi gwoŋkan pem kun 'kwarkunu
mo dhali jin dhu uni mo tani a'di be ita ji
gi eni aha/ mo be. Dhali a'di jin eni aha/
mo tani a'di min ma Babam pemi en mo
dhali aha/ mina en a'di mo dhali tor a'di
is pem i e eya tente/ mo be. 22 Yahuusa
a'di jin ta'da Iskariyuuti yisa, a'di ki thok
a'di gwo mo ki: Tapa, kata a'di imina /e
itor is pini eya tente/ e am mo dhali diki
tor 'kwaniny'cesh mo? 23 Yesus ki thok a'di
gwo mo ki: Wakki/ wathi/ midi en aha/
mo tani a'di midi dhu gwom pem mo, dhali
Ababam pem midi en a'di mo, dhali aman
mina iiyu/ mo i a'di mo dhali mii moŋ'kom
bam nyakki a'di mo be. 24 A'diyin jin diki en
aha/ mo tani diki dhu gwom pem mo. Dhali
gwo yin jin cika um mo tani diki ta jim pem
mo, hili ta jim ma Baba jin hashki aha/ mo
be.
25 Gwo gwansan torkika/ um mo ki aha/
dina e um naskina/ mo be. 26 Hili ka
Manmalas jin ta Shi/in Dheleladhelel mo,
a'di jin min ma Babam pem hashu/ ki
gway pem mo tani a'di midi tor um gwo
'baar mo dhali midi ka um gwo e 'baar mo
kun torkika/ um mo be. 27 Moŋku'th is
dhalkika/ um mo. Moŋku'th is pem cikika/
um mo. Yisa me'd jin cinu 'kwaniny'cesha,
aha/ cikina um a'di mo. Dhalka dum bum
ki dhu ki mur mo walla dhalku/ ki dhu uni
ka ko/ is mo. 28 Um cikki gwo mo jin oka/ ki:
Aha/ yana ya mo dhali aha/ mina idoku/ i
um mo. Wakki/ um eni aha/ mo tani um
mina bwa 'taki 'kuny mo haali/ aha/ yana
Ababa mo, haala Baba a'di ekki'd mmobol
aha/ e mo be. 29 Dhali shwane/ aha/ torkina
um gwo ntwa/a/ mo ki mo diki bu'th mo
mo naskina/. Wakan ki a'di midi bu'th mo
mo tani um mini gam gwo is mo be. 30 Aha/
mina diki ca'b mmotor um gwo ki rash rash
mo haali/ tapa gi mony'cesh yan pu'dki'd
mo. A'di dar gi mom'bi'th apo/ aha/ mo be.
31 Hili aha/ miikina to me'd jin kankin ma
Baba aha/ gwo mo, wakan ki 'kwaniny'cesh
mini 'taki nyith ki aha/ ena Ababam pem
mo. Cuyi mis mo. Dhalki ana iina imun mo.

15

Yesus Ta Cwalman Gana/ mo

1 Aha/ tana cwalman gana/ mo dhali
Ababam pem a'di ta'da mankor mo be.
2 Arisa bim pem kun dak dho'th mo tani uni
'citha/ a'di mo mmo'do ka pije/ mo, dhali
arisa bi kun dho'th maman mo tani a'di ki
thoson mo dhali 'cith mo ki uni mini dho'th
maman ki nyanye/ mo be. 3 Um dhelelkin
mo hila/ ki gwo jin torkika/ um mo be.
4 'Koyi e aha/ mo ma dhali aha/ e um mo.
Me'da biny cwa jin moli maman dho'th ki is
piti mo isi ciki/ a'di midi mii di e cwalman
mo, wakan um si'da/ isi ciki/ um mini 'ko
e aha/ mo be. 5 Aha/ tana cwalman gana/
mo, dhali um a'di itana bi mo. A'diyin jin
ca'bki'd e aha/ mo dhali aha/ e a'di mo

tani a'di be jin dhothi maman kagahara mo,
haali/ ki dar gi aha/ mo tani um moli toŋ
kamu/ mii mo be. [6] Wakki/ wathi/ diki
ca'b e aha/ mo tani a'di bitu ka pije/ me'da
biny cwa mo dhali a'di ki ku'th mo dhala
binycwa tulkunu is mo mmota'k i o'd mo,
dhali o'd ki shwa mo be. [7] Wakki/ um 'kon
e aha/ mo dhali gwom pem 'kon e um mo
tani doti ma to yin jin ona bwa um mo dhali
a'di minu mii gom um mo be. [8] Ki 'kup mii
yan kan mo tani Ababam pem karkunu ki ca
mo mmodho'thkina um maman kagahara
mo, dhali wakan um ki nyo/ mii mo mmota
imanciḱ aha/ gwo mo be. [9] Me'd jin enkin
ma Baba aha/ mo tani wakan si'da/ aha/
enkina um mo. 'Koyi e mo/en pem mo
ma. [10] Wakki/ um dhu gwoŋkan pem kun
'kwarkunu mo tani um mini 'ko e mo/en
pem mo, me'd jin dhukika/ gwoŋkan ma
Babam pem mo kun 'kwarkunu mo dhali
ca'b e mo/en piti mo be. [11] To gwansan
torkika/ um mo ki moŋ'kuny bwam pem
midi di e um mo dhali ki bwaŋ 'kunygam
bum minu 'tu'd mo be.

[12] Gwo yansan a'di ta gwoŋkan pem jin
'kwarkunu mo ki um mini en ka rem 'kup
mo me'd jin enkika/ um mo be. [13] Mo/en
jin ca'da kamu/ yisa di'da e wathiny'cesha
kamu/ jin wakansan mo jin mina wathi/
kar mondiki/em pitiya 'cesh gom ikam piti
mo be. [14] Um ta ikam pem mo wakki/ um
ki mii gwo kun kankika/ um mo be. [15] Aha/
yisa dikina mmoyuk um ki ciŋkina/ haali/
ciŋkina/ diki mish to jin miina tapam piti
mo be. Hili aha/ yukkina um ki ikam
pem mo haali/ aris to kun cikkika/ 'pena
Babam pem mo tani aha/ torkina um uni
eya tente/ mo be. [16] Um 'koki kwany aha/
mo tani hili aha/ ikwanykina um mo dhali
dhu um mo ki um mini 'taki 'ko mo dhali
dho'th maman mo dhali ki maman bum
mini 'taki 'ko mo. Wakan ki ma to yin jin
mina um dota Baba ki gway pem mo tani
a'di midi ciki um uni mo be. [17] Gwo yansan
kankika/ um mo ki um mini en ka rem 'kup
mo be.

'Kwaniny'cesh Shi/kina Shi/i E mo

[18] Wakki/ 'kwaniny'cesh shi/i um i e mo
tani um ki mish mo ki uni shi/ki aha/ i
e ntwa/a/ mo dhali uni mini shi/ um i
e mo be. [19] Wakki/ um mini 'taki ta ku
gi 'kwaniny'cesh mo tani 'kwaniny'cesh
mini 'taki ena en gom kum buni mo, hili
haali/ um 'koki ta ku gi 'kwaniny'cesh
mo haali/ aha/ kwanykina um mo 'peni
'kwaniny'cesh mo tani a'di ishi/ kina
'kwaniny'cesh umi e kan mo be. [20] Kayi gwo
e jin torka/ um mo ma ki ciŋkina/ yisa ica'd
ki tapam pitiya. Wakki/ uni to'cki aha/
'kus mo tani uni si'da/ mini to'c um 'kus
mo. Wakki/ uni mini dhu gwom pem mo
tani uni si'da/ mini dhu gwom bum mo be.
[21] Hili aris to gwansan mina uni mii mo gom
gway pem mo haali/ uni 'koki mish a'di mo,
a'di jin hashki aha/ mo be. [22] Wakki/ aha/
mina 'taki diki pu'du/ mo dhali o uni gwo
kan mo tani uni mini 'taki dar gi miinthus
mo ba/. Hili shwane/ uni dar gi gwo mmoci
miinthus buni 'ko'd mo be. [23] A'diyin jin shi/
ki aha/ i e mo tani shi/ki'da Babam pemi e
si'da/ mo be. [24] Wakki/ aha/ mina 'taki diki
mii to ibwam uni, mii jin dina jan tal 'deŋ
kamu/ ki mii mo tani uni mini 'taki dar gi
miinthus mo. Hili shwane/ uni parki mo e
mo dhali shi/ aha/ i e mmontal 'de/ nyakka
Ababam pem mo be. [25] A'di ta gwo jin minu
thim moyi jin 'kwarkunu mo e gwoŋkan
buni jin cikunu mo ki: Uni shi/ki aha/ i
e ka kar 'kup mo be. [26] Hili ka Manmalas
midi pu'du/ mo a'di jin miga/ hashu/ i um
'pena Baba mo tani isi a'diyi jin ta Shi/in gi
gwoŋ gana/ mo a'di jin piyi'd 'pena Baba
mo, a'di midi ta Man/o gwo gom aha/ mo
be. [27] Dhali um si'da/ mini ta iman/o gwo
mo haali/ um nyakki 'ko ki aha/ 'peni ka
muŋ'kup mo be.

16

[1] Aha/ okina ris to 'baar mo e um mo
mmonon um 'peni mo jin minu kol um mo
be. [2] Uni mini ur um ka pije/ 'peni gu'b
gi montul is mo. Ka jiŋ gana/, mo midi
pu'du/ mo ki a'diyin jin midi 'kosh um mo
tani midi tosh ki a'di mii to mmoluŋa a'diya
luŋ goma Arumgimis mo. [3] Dhali uni mini
mii mii yansan haali/ uni 'koki misha Baba
mo walla aha/ mo be. [4] Hili aha/ okina
to gwansan e um mo, ki mom buni mini
pu'du/ mo tani um ki ka gwo e ki aha/
torkina um uni mo be.

Mii gi Shi/in Dheleladhelel mo

Aha/ dinaki o gwo gwansan ’peni ka muŋ’kup mo haali/ aha/ dikina nyakki um mo be. [5] Hili shwane/ aha/ yana ya e a’di jin hashki aha/ mo. Hili jan tal ’deŋ kamu/ ’peni um diki dot aha/ gwo mo ki: /E yani ya mana mo? [6] Hili haali/ aha/ torkina um gwo gwansan mo tani bwan diti’d ’tu’dki uma dum bum mo be. [7] Bahili aha/ torkina um gwoŋ gana/ mo. A’di ta shi/ miim ’boro’d bum mo jin miga/ ya mo haali/ wakki/ aha/ dinaki ya mo tani Amanmalas midi diki yayu/ i um mo. Hili wakki/ aha/ yana mo tani aha/ mina hashki a’di i um mo be. [8] Dhali ki a’di midi pu’du/ mo tani a’di midi pucur ’kwaniny’cesh ki gwo mo gom miinthus mo dhali gom mo ma kar/ e mo dhali gom gwo jin minu dwall mo be. [9] Gom gwo gi miinthus mo haali/ uni ’koki gam gwo is e aha/ mo be. [10] Gom mii ma kar/e mo haali/ aha/ yana ya Ababa mo, dhali um mini ’koki par jis/em pem e mo be. [11] Gom gwon dwall mo haali/ tapa gi mony’cesh yansan a’di torkunu gwon dwall ’twa/a ’cesh mo be.

[12] Hili aha/ tana gi gwon tiya ka ris mmo/o um mo tani hili um mol uni bu’th shwane/ mo be. [13] Ki Shi/in gi gwoŋ gana/ midi pu’du/ mo tani a’di midi shu um bway eya ris gwoŋ gana/ ’baar mo. Haali/ a’di midi diki tor gwo gi moshirr ki is piti mo. Hili ma to yin jin mina a’di cik mo tani a’di mina a’di itor mo dhali a’di midi tor um eya tente/ to kun mini pu’du/ mo be. [14] A’di midi kar aha/ ki ca mo haali/ a’di midi bu’th jim pem mo dhali tor um a’di eya tente/ mo be. [15] Aris to ’baar mo kun ta ku ma Baba mo tani uni ta kum pem mo. A’di oka/ gwo mo wakan ki: A’di midi bu’th jim pem mo dhali tor um uni eya tente/ mo be.

Mondit Bwa Midi War ki Moŋ’kuny Bwa mo

[16] Shini naskina/ dhali um mini ’koki par aha/ e dok/e mo. Dok/e shini naskina/ dhali um mini par aha/ e mo be. [17] Kun tiya ’peni imancik a’di gwo oki gwo ka rem ’kup mo ki: Gwonta okina a’di ana kan mo ki: Shini naskina/ dhali um mini ’koki par aha/ e mo dhali dok/e, shini naskina/ dhali um mini par aha/ e mo, dhali, haali/ aha/ yana iya Ababa mo? [18] Uni oki gwo mo ki: ’Pemen gwo yansan wakata jin ona a’di ki: Shini naskina/. Aman ’konaki mish ’pemen gwo jin ona a’di mo. [19] Yesus nyithki’d ki uni ona bwa ki dot a’di mo tani a’di ona a’di uni gwo mo ki: A/gom gwo yan a’di idotkina um gwo ki is bum mo jin oka/ ’pemen piti ki: Shini naskina/ mo dhali um mini ’koki par aha/ e mo, dhali dok/e, shini naskina/ mo dhali um mini par aha/ e mowa? [20] Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Um mini ko mo dhali ko ki kony jabu’th mo, hili ’kwaniny’cesh uni imina bwa i’kuny mo. Um a’di imina bwa iditadit mo, hili bwan diti’d bum midi war ki moŋ’kuny bwa mo be. [21] Ka ’bom shwan ma ’ci mo tani ayim dita bwa mo haali/ ayim pu’dki’di mom piti mo. Hili ka yim ki dhotha ’ci mo tani ayim yisa di’di moka gwo e mo goma nyor pitiya, gom bwaŋ ’kunyu’d mo ka ’ci dho’thkunu mo e mony’cesh mo be. [22] Wakan um ditkina bwa shwane/ mo, hili aha/ mina par um e dok/e mo dhali adum bum minu ’tu’d ki moŋ’kuny bwa mo dhali wathin tal ’deŋ kamu/ yisa di’da jin midi bu’th moŋ’kuny bwa yan ’peni um mo be. [23] Dhali ka tee caan mo tani um mini ’koki dot aha/ gwondota kamu/ mo. Ka jiŋ gana/, ka jiŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Wakki/ um mini dot toŋ kamu/ ’pena Baba mo tani a’di midi ciki um uni ki gway pem mo be. [24] Ntagi shwanesan mo tani um ’koki dot toŋ kamu/ ki gway pem mo. Doti mo ma dhali um mini bu’th to mo ki moŋ’kuny bwam bum minu ’tu’d mo be.

Aha/ Pikina Mony’cesh E ki Mii mo

[25] Aha/ okina gwo yansan e um ki jim pok mo. Mo midi pu’du/ mo ki aha/ mina diki dok/e tor um gwo ki jim pok mo, hili aha/ mina tor um gwo ka ji sho’k goma Baba mo be. [26] Dhali ka tee caan mo tani um mini dot ki gway pem mo. Dhali aha/ dinaki o um gwo mo ki aha/ mina dot Ababa gom um mo. [27] Haali/ Ababa ki is piti enki um mo haali/ um enki aha/ mo dhali gamki gwo is ki aha/ pu’dkina ’pena Baba mo be. [28] Aha/ pikina ’pena Baba mo dhali aha/ pu’dkina i ’kwaniny’cesh mo be. Dok/e aha/ mura idhal ’kwaniny’cesh ’pen mo dhali ya Ababa mo be.

29 Imanciḵ a'di gwo o gwo mo ki: Ayy,
shwane/ /e ṯorki gwo shoka 'cesh mo,
yisa ki ari gwoŋ kamu/ jin poḵa /eya.
30 Shwane/ aman misha ki /e mishkina ris
to 'baar mo dhali /e mini mii diki ta gi jan
ṯal 'deŋ kamu/ mmodoṯ /e gwo mo. Gom
'kuṗ mii yan mo tani aman gamkina gwo
is ki /e ṗu'dkin 'peni Arumgimis mo be.
31 Yesus ki thoḵ uni gwo mo ki: A/gwo gama
um is shwane/ mowa? 32 Mo midi ṗu'du/
mo. Ka jiŋ gana/ a'di ṗu'dki'd mo ki um
minu c̱eker bwa mo, aris umi 'baar mo e
gu'b bum ka 'deṯe/ 'deṯe/ mo dhali um mini
dhal aha/, aha/ 'de/ mo. Hili aha/ dina
aha/ 'de/ yisa, haali/ Ababa a'di nyaḵki di
ki aha/ mo be. 33 Aha/ okina gwo yansan
e um mo ki e aha/ mo tani um mini ta
gi moŋḵu'th is mo. E mony'cesh yan mo
tani um mini gam monṯo'c bwa mo, hili
roc̱i shoka 'cesh 'te/ ma, haali/ aha/ ṗikina
mony'cesh yansan e ki mii mo be.

17

Yesus 'Thoki'd mo gom Imanciḵ A'di Gwo mo

1 Ka Yesus 'baarki gwo gwansan mmo/o
mo tani a'di 'de'kki em piti 'kuṗ ki momis
mo dhali o gwo mo ki: Ababa, mo ṗu'dki'd
mo. Kari /e Ya/m pini ki ca mo ki Ya/m pini
si'da/ midi kar /e ki ca mo be. 2 Me'dyin jin
c̱ikina /e a'di mom'bi'th aṗo/ buŋgwar is
mo mmoc̱i moŋ'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/
mo e uni gun c̱ikina /e a'di mo be. 3 Dhali
moŋ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo
a'dan be, ki uni mini mish /e mo, ki /e tana
Arumgimis gana/ /e 'de/ ki lish mo, dhala
Yesus Ḵristḯos, a'di jin hashkina /e mo be.
4 Aha/ karkina /e ki ca mo e mony'cesh
yansan mmothimkika/ aṯu'c jin c̱ikina /
e aha/ mmomii mo be. 5 Dhali shwane/
Ababa, kari /e aha/ ki ca e buŋ'kus pini
mo ma, a'di jin ta monyca jin nyaḵka/ ki /
e nṯwa/a/ ki mony'cesh yansan dinuki uḵ
mo be.
6 Aha/ ṯorkina gway pini eya tente/ e
'kwaniny'cesh mo, uni gun c̱ikina /e aha/
'peni 'kwaniny'cesh mo. Uni ta kum pini
mo dhali /e c̱iki uni aha/ mo dhali uni
dhuki gwom pini mo be. 7 Shwane/ uni
mishkin ka ris to 'baar mo kun c̱ikina /e
aha/ mo tani uni 'peni /e mo be. 8 Haali/
aha/ c̱ikina uni gwo kun c̱ikina /e aha/
mo dhali uni bu'thki uni mo dhali mish
ka jiŋ gana/ ki aha/ pikina 'peni /e mo,
dhali uni gamki gwo is ki /e a'di ihashki
aha/ mo be. 9 Aha/ dikina mmo'tho mo
gom uni mo. Aha/ yisa dina mmo'tho gom
'kwaniny'cesh gwansan mo, hili gom uni
gwansan kun c̱ikina /e aha/ mo haali/ uni
ta kum pini mo be. 10 Aris kum pemi 'baar
mo tani uni ta kum pini mo be. Dhali kum
pini ta kum pem mo dhali aha/ karkunu
ki ca e uni mo be. 11 Dhali shwane/ aha/
mina diki di i mony'cesh yan mo, hili uni
a'di i'koni mony'cesh yan mo, dhali aha/
yakina iya i /e mo. Ababa, /e jin ḵogu mo,
dhuyi uni ma e gway pini mo uni kun c̱ikina
/e aha/ mo, ki uni mini ṯal 'de/ mo isi me'd
jin ṯala ana 'de/ mo be. 12 Ki aha/ dikina uni
naskina/ mo tani aha/ dhukina uni ki gway
pini mo, uni kun c̱ikina /e aha/ mo. Aha/
jikina uni mo dhali jan ṯal 'deŋ kamu/ 'peni
uni yisa thisu e mowa, hili jasi ya/ gi a'di jin
daḵu gwo me'd mo, ki Gwo ma Arumgimis
jin 'kwarkunu minu thim moyi. 13 Hili
shwane/ aha/ yakina iya i /e mo, dhali gwo
gwansan ṯorkika/ 'kwaniny'cesh mo ki uni
mina bwa 'kuny mo mmo'tu'd uni ki is buni
mo. 14 Aha/ c̱ikina uni gwom pini mo dhali
'kwaniny'cesh shi/ki uni i e mo haali/ uni
'koki ta ku gi mony'cesh mo, isi me'dyin
dika/ ki ta ji gi mony'cesh mo be. 15 Aha/
dinaki 'tho ki /e mini 'taki bu'th uni 'peni
mony'cesh mo, hili ki /e mini 'taki dhu
uni 'peni a'din thus 'deyin mo. 16 Uni 'koki
ta ku gi mony'cesh mo, isi me'dyin dika/
ki ta ji gi mony'cesh mo be. 17 Dhagami
uni ki gwoŋ gana/ mo. Gwom pini ita
gwoŋ gana/ mo be. 18 Me'd jin hashkina /
e aha/ i mony'cesh mo tani wakan si'da/
aha/ hashkina uni mo e mony'cesh mo
be. 19 Dhali gom gway buni mo tani aha/
dhagamkina is pem mo, ki uni si'da/ minu
dhagam e gwoŋ gana/ mo be.

20 Aha/ dinaki 'tho gom uni gwansan uni
'cena mo, hili si'da/ gom uni gwansan kun
mini gam aha/ gwo is i'ko'd mo e gwom
buni mo be, 21 ki uni 'baar mo mini ṯal 'de/
mo, isi me'dyin /e jin tana Baba dikin e
aha/ mo, dhali aha/ e /e mo, ki uni si'da/
mini 'ko e ana mo, wakan ki 'kwaniny'cesh
mini gam gwo is ki /e hashki aha/ mo

be. [22] Dhali monyca yin jin c̱ikina /e aha/
mo tani aha/ c̱ikina uni a'di mo ki uni
mini ṯal 'de/ mo isi me'd ana mmoṯala ana
'de/ mo be. [23] Aha/ e uni mo dhali /e e
aha/ mo ki uni minu gam is ki gam gana/
mmonṯal 'de/ mo, wakan ki 'kwaniny'cesh
mini mish ki /e a'di ihashki aha/ mo dhali
/e enki uni mo isi me'dyin jin enkina /e
aha/ mo be. [24] Ababa, aha/ ona bwa si'dayi
ki uni gwansan kun c̱ikina /e aha/ mo mini
nyak̲ 'ko ki aha/ mo e mo yin jin miga/
di mo, mmop̲ar monycam pem e mo, a'di
jin c̱ikina /e aha/ mo ki mo/en pini gom
aha/ mo nt̲wa/a/ ki mony'cesh yan dinuki
k̲a'b mo be. [25] Ayy Ababa jin ta'da k̲ar/e
mo, 'kwaniny'cesh 'koki mish /e mo, hili
aha/ mishkina /e mo, dhali uni gwansan
imishkin ki /e a'di ihashki aha/ mo be.
[26] Aha/ t̲orkina uni gway pini i e mo dhali
aha/ mina kar a'di eya tente/ mo, ki mo/
en c̱aan jin enkina /e aha/ mo tani midi di
e uni mo dhali aha/ e uni mo be.

18

Mo jin 'Cit̲h̲uwa 'Cit̲h̲ Is ki Gwo mo dhali Mo jin Budhuwa Yesus mo

[1] Ka Yesus dak̲ki gwo gwansan o mo tani
a'di yaki'd ka pije/ mo nyak̲ki imanci k̲ a'di
gwo mo mmo'cit̲h̲ embul wosh ma Gidruun
mo e mo yin jin dikina monsinu mo, a'di
jin cic̱kina a'di nyak̲ki imanci k̲ a'di gwo
mo be. [2] Dhala Yahuusa a'di jin 'cit̲h̲ki a'di
is ki gwo mo si'da/ mishki mo mo haala
Yesus yaki'di mun me'd ka ris mo nyak̲ki
imanci k̲ a'di gwo mo be. [3] Wakan Yahuusa
a'di c̱ikunu i/askar kun tulu 'kup̲ mo, uni
gun dhunu mo mmoji mo mo, dhali kun
tiya kun tana imanji mo mo si'da/ 'peni
igasiis kun can mo dhali 'Kwani P̲arisiyiin
mo, dhali uni iikin mo ka lamba/ ime'd
mo dhali dhantho/ mo dhali to kun asu
mo. [4] Dhali yan'ko'd Yesus mishki'da ris to
gwansan kun mini p̲u'du/ i a'di mo tani
dhali a'di yaki'd ka k̲arambuye/ mo dhali o
uni gwo mo ki: Kaja ŋap̲a um mo? [5] Dhali
uni ki thok̲ a'di gwo mo ki: Yesus gi Pa
Naasira mo. Yesus ki thok̲ uni gwo mo
ki: Aha/ a'dan jin tana a'di mo. Dhala
Yahuusa jin 'cit̲h̲ki a'di is ki gwo mo tani
doshki'd nyak̲ki uni mo be. [6] Ki a'di oki
uni gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo tani,
uni iikin ka c̱iŋ'ko'd mo dhali t̲agkina 'cesh
mo be. [7] Dok̲/e a'di ki dot̲ uni gwo mo ki:
Kaja a'di iŋap̲a um mo? Dhali uni ki thok̲
a'di gwo mo ki: Yesus gi Pa Naasira mo.
[8] Yesus ki thok̲ gwo mo ki: Aha/ t̲orkina um
gwo mo ki: Aha/ a'dan jin tana a'di mo.
Wak̲ki/ um ŋap̲i aha/ kan mo tani dhalki
'kwani gwansan iin mo ma. [9] A'di ta gwo jin
thimkunu moyi jin okina a'di mo ki: 'Peni
uni gwansan kun c̱ikina /e aha/ mo tani
aha/ dinaki this jan t̲al 'deŋ kamu/ e mo
be. [10] Dhali yan'ko'd But̲erus ta'd gi dhan
gandala turga/ mo dhali a'di ki buk̲ a'di mo
dhali rut̲h̲un c̱iŋkina/ ma gasiis jin ca'd mo
dhali 'cit̲h̲ a'di 'ce ma bim poros piti mo.
Dhali c̱iŋkina/ yan yuk̲u gway ka Malk̲us
mo be. [11] Yesus ki owa But̲erus gwo mo ki:
Dwari gandala turgam pini e 'kumpum piti
mo. Miga/ diki p̲iya k̲ubbaaya jin c̱ikin ma
Baba aha/ mo 'taa?

Yesus Suskunu mo Ibwambor ma Gasiis jin Ca'd mo

[12] Wakan i/askar dhala mancil ma askar
alip̲ buni mo dhali imanji mo mo 'peni
'Kwani Yahuuda/ mo uni bu'thkina Yesus
mo dhali dek̲ a'di mo be. [13] Nt̲wa/a/ uni ki
sus a'di eya Hannaan mo haali/ a'di ta'da
mar ma Kayaap̲a mo, a'di jin ta'da gasiis jin
ca'd gi yil c̱aan mo be. [14] A'di ta'da Kayaap̲a
jin logomki 'Kwani Yahuuda/ ki gwo mo ki
a'di ta shi/ miim 'boro'd jin mina wathin t̲al
'deŋ kamu/ 'taki wu mo gom 'kwani mo be.

But̲erus Wat̲ki'da Yesus Gway mo be

[15] Simaan But̲erus bat̲h̲ki'da Yesus nsho'k
mo dhali amanci k̲ a'di gwoŋ kamu/ si'da/
mo. Dhali amanci k̲ gwo yan a'di mishkin
ma gasiis jin ca'd mo dhali gom mii gi
wakan mo tani a'di cic̱ki bwaagoŋ ma gasiis
jin ca'd mo nyak̲ka Yesus mo be, [16] ka
But̲erus di'di modosh naskina/ e 'twaŋkala
goŋ mo be. Wakan amanci k̲ gwo yan jin
mishkin ma gasiis jin ca'd mo yaki'd ka
pije/ mo dhali t̲ora t̲or ki nyarany c̱iŋkina/
jin hili 'twaŋkala goŋ mo dhali susa But̲erus
bwaman mo mo. [17] Dhali nyarany c̱iŋkina/
jin hili 'twaŋkala goŋ mo tani o'da But̲erus
gwo mo ki: /E si'da/ diki ta amanci k̲ wathi/
yansan gwo mo 'taa? A'di ki o gwo mo ki:
Aha/ yisa tana a'diya. [18] Dhali uni kun ta
c̱iŋkina/ dhali imanji mo mo tani uni 'thaki

o'da 'cila'th mo haali/ mo 'thupa'thup mo,
dhali uni 'kokin mo mmosam is buni i o'd
mo. Dhala Buterus si'da/ nyakki di ki uni
mo mmodoshkina a'di mo dhali mmosam
is piti i o'd mo be.

Gasiis jin Ca'd Dotki'da Yesus Gwo mo

19 Dhali yan'ko'd agasiis jin ca'd dotki'da
Yesus gwo mo gom imancik a'di gwo mo
dhali gom gwo jin tora a'di mo be. 20 Yesus
ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ torkina
'kwaniny'cesh gwo eya tente/ isa yempa/
mo dhali aha/ torkina gwo isa yempa/
e gu'b gi montul is mo dhali e gu'b gi
mondheleladhelel mo, e mo yin jin tulkina
'Kwani Yahuuda/ isi 'baar mo mmontal
'de/ mo. Aha/ dinaki tor gwoŋ kamu/ ka
kwal is mo. 21 /E doti aha/ gwo janta mo?
Doti uni gwansan kun cik aha/ gwo mo ma,
gwo jin okika/ uni mo. Uni mishi gwo kun
oka/ mo be. 22 Ki a'di oki gwo gwansan
mo tani jan tal 'de/ 'peni imanji mo mo jin
doshki'd ki 'dishe/ mo tani dorki'da Yesus
ki me'd piti mo dhali o gwo mo ki: Eeh.
A/e thokkina gasiis jin ca'd gwo mo kana?
23 Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Wakki/ aha/
thutha gwo o mo tani tori gwo jin thu'thka/
mii mo. Hili wakki/ aha/ ona gwo ka kar/e
mo tani atinta dorkina /e aha/ mo? 24 Dhali
yan'ko'd Hannaan ki hash a'di eya gasiis jin
ca'd ki mondek is mo be.

Buterus Watki'da Yesus Gway mo Dok/ e

25 Dhala Simaan Buterus a'di diki'di mod-
osh ki mis mo dhali mmosam is piti i o'd
mo. Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: /E
si'da/ diki ta amancik a'di gwo mo 'taa?
A'di watki gwo mo dhali o gwo mo ki: Aha/
yisa tana a'diya. 26 Dhali ciŋkinan tal 'deŋ
kamu/ 'peni uni ma gasiis jin ca'd jin ta'da
abas gi wathi/ jin 'cith ma Buterus 'cem piti
mo tani dotki a'di gwo mo ki: Dika/ ki par /
e e mo nyakki a'di e bwam monsinu mowa?
27 Dok/ e Buterus watki gwo mo, dhali ki
jahanne/ adhoŋgola ŋwa gwoki e mo be.

Yesus Diki'd Ibwambor ma Bilaatus mo

28 Yan'ko'd uni ki susa Yesus mo 'peni
gu'b ma Kayaapa mo e mo jin ca'b ma
mudhiir nycine/ mo. A'di ta mon'thamo/
ka 'tum mo. Uni ki is buni 'koki cic mo jin
din ma mudhiir nycine/ mo, wakan ki uni
minu 'taki 'koki nyo/ is mo, hili jin mina
uni 'taki shwa to gi Mompe'kupanyolos mo
be. 29 Wakan aBilaatus yaki'd ka pije/ e
uni mo dhali o gwo mo ki: Gom 'kup gwo
gi wakatinta iyerkina um wathi/ yan is ki
gway mo? 30 Uni ki thok a'di gwo mo ki:
Wakki/ wathi/ yansan midi 'taki diki ta jin
thus ki thus mo tani aman mina 'taki 'koki
ci a'di wakan mo be. 31 Bilaatus ki thok uni
gwo mo dhali o gwo mo ki: Susi um a'di ki is
bum mo dhali dwalli a'di gwo mo ki gwo jin
ta jiŋ kan bum mo. Dhali 'Kwani Yahuuda/
thokki a'di gwo mo ki: A'di diki ta mii jin
dhala gwoŋkan am bway mo mmokar jan
tal 'deŋ kamu/ 'kupa 'cesh mo mmowu mo
ba/. 32 A'di yansan miikunu mo mmothim
gwo moyi jin okin ma Yesus mmotor gwo
mo gom wu jin mina a'di wu mo be.

33 Bilaatus cicki'd e mo ma mudhiir ka
nyaŋ'ko'd mo dhali yuka Yesus mo dhali
o a'di gwo mo ki: Ki /e de itana Malik gi
'Kwani Yahuuda/ mo de? 34 Dhala Yesus ki
thok gwo mo ki: /E si'da/ on kan e bwam
pini mo 'taa? walla 'kwanin tiya a'di itorki
/e gwo gom aha/ mo? 35 Bilaatus ki thok a'di
gwo mo ki: Aha/ tana Wathi/ Yahuudaa?
'Kwani gi kal pini dhali igasiis kun can mo
uni ciki /e ki aha/ mo. Ki tonta imiikina
/e mo sa/? 36 Yesus ki thok a'di gwo mo
ki: Bampam pem jin taka/ tapa mo tani
diki ta ji gi mony'cesh yansan mo. Wakki/
mom pem jin taka/ tapa mo midi 'taki di e
mony'cesh yansan mo tani ciŋkinam pem
mini 'taki as mo, ki aha/ minu 'taki 'koki
ci 'Kwani Yahuuda/ mo. Hili mom pem jin
taka/ tapa mo tani yisa 'peni mony'cesh
yana. 37 Bilaatus ki thok a'di gwo mo ki: Ba
/e be itana malik mo 'te/ ise be. Yesus
ki thok gwo mo ki: /E be i/on ki aha/
tana amalik mo be. Haali/ gom 'kup mii
yan mo tani aha/ dho'thkunu mo dhali
gom 'kup mii yan mo tani aha/ pu'dkina
e 'kwaniny'cesh mo mmotor gwo ki gwoŋ
gana/ mo. Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/
'dete/ uni gun ta 'kwani gi gwoŋ gana/ mo
tani uni cikki 'twam pem mo be. 38 Bilaatus
ki o a'di gwo mo ki: Ki gwoŋ gana/ atinta
jan?

Yesus Torkunu Gwo 'Twa/ a 'Cesh mo Mmowu mo

’Ko’di a’di oki gwo gwansan mo tani a’di
yaki’d ka pije/ e ’Kwani Yahuuda/ dok/e
mo dhali tor uni gwo mo ki: Toŋ kamu/
yisa gamkika/ e a’di jin miga/ yer a’di
is ki gway mo. 39 Hili um tan gi mii mo
ki aha/ mina ’taki ’cuk ki um wathin tal
’de/ gom um ka cim gi Mompe’kupanyolos
mo. Um ona bwa ki aha/ mina ’cukki
uma Malik gi ’Kwani Yahuuda/ mo ’taa?
40 Uni cuun kagahara dok/e mo mmo/o gwo
mo ki: Wathi/ yansan yisa, hila Baraabas
mo. Dhala Baraabas a’di ta wathi/ jin ta’da
mandil to mo be.

19

1 Dhali yan’ko’d Bilaatus ki budha Yesus
mo dhali dor a’di ki yisbip mo be. 2 Dhali i/
askar uni to’di toŋ’kup ’pena ’de/ mo dhali
kar a’di i ’kup piti mo dhali uni ki hi’th
a’di burrinyen duk is mo. 3 Uni pu’dkini
a’di mo mmo/o gwo mo ki: Hayy, Malik
gi ’Kwani Yahuuda/! Dhali uni ki dor a’di
ki me’d buni mo be. 4 Bilaatus a’di yaki’d
ka pije/ dok/e mo dhali o uni gwo mo ki:
Hili mo mo ma. Aha/ suskina um a’di ka
pije/ mo ki um mini mish ki aha/ dinaki
gam toŋ kamu/ e a’di jin miga/ yer a’di is
ki gway mo be. 5 Wakan aYesus a’di yaki’d
ka pije/ mo mmohi’th toŋ’kup ma ’de/ mo
dhali burrinyen duk is mo, dhala Bilaatus
ki o uni gwo mo ki: Wathi/ a’dahan mo
be. 6 Ki igasiis kun can mo dhali imanji mo
mo parki a’di e mo tani uni kumki cuuwa/
kagahara mo mmo/o gwo mo ki: ’Koshi
a’di ki cwany’cithan dhul mo. ’Koshi a’di
ki cwany’cithan dhul mo. Dhala Bilaatus ki
o uni gwo mo ki: Guyi um a’di ki is bum
mo dhali ’koshi a’di ki cwany’cithan dhul
mo haali/ aha/ dinaki gam toŋ kamu/ e
a’di jin miga/ yer a’di is ki gway mo be.
7 ’Kwani Yahuuda/ ki thok a’di gwo mo ki:
Aman tana gi gwoŋkan jin cikunu mo dhali
ki gwoŋkan jin cikunu mo tani a’di ka ba/
imidi wu moyi, haali/ a’di kar is piti mmota
Ya/ ma Arumgimis mo be. 8 Ka Bilaatus
cikki gwo gwansan mo tani a’di ko/ki is
kagahara mo be. 9 A’di cicki mo ma mudhiir
dok/e mo dhali owa Yesus gwo mo ki: Ki /
e ’peni mana sa/? Hila Yesus ci a’di gwon
thoka kamuwa? 10 Wakan Bilaatus ki o a’di
gwo mo ki: /E mini diki thok aha/ ’twaa?
Dina /e ki mish ki aha/ tana gi mom’bi’th
mo mmo’cuk /e mo dhali tana gi mom’bi’th
mo mmo’kosh /e ki cwany’cithan dhul mo?
11 Yesus thok a’di gwo mo ki: /E mini ’taki
dar gi mom’bi’th apo/ aha/ mo, hili isi ciki/
a’di jin ciyunu /e ’peni momis mo. Wakan
si’da/ a’di jin ciki /e aha/ mo tani a’di cana
miinthus mo be.
12 ’Peni mo yan mo tani Bilaatus ŋapki
bway mo mmo’cuk a’di mo, hili ’Kwani
Yahuuda/ kumki cuuwa/ mo mmo/o gwo
mo ki: Wakki/ /e mini dhal wathi/ yan
me’d mo tani /e yisa tana mugu ma
Kaysara. Haali/ aris ’kwani ’baar mo ka
’dete/ ’dete/ kun dhu is buni ka malik mo
tani uni dhu is buni apowa Kaysar mo be.
13 Ka Bilaatus cikki gwo yansan mo tani
a’di suski’da Yesus ka pije/ mo dhali a’di
ki ca’ba ’cesh apowa kursi jin dwallu gwo
mo e mo ma ’cesh jin yukkunu gway ka
A’cesh jin Rusu Mmoci Jamas mo dhali jin
ta ’twaŋ ’Kwani Ibraniyiin ka Jabbaatha mo
be. 14 Dhali a’di ta’da tee jin Thosonkunu
to mo gom Mompe’kupanyolos mo, dhali
a’di ta’da tente/ ibwaŋ’kup mo be. A’di ki o
’Kwani Yahuuda/ gwo mo ki: Amalik bum
a’dan mo be. 15 Dhali uni kumki cuuwa/
mo mmo/o gwo mo ki: A’di ka bor ’de/
mo. A’di ka bor ’de/ mo. ’Koshi a’di ki
cwany’cithan dhul mo. Bilaatus ki o uni
gwo mo ki: Miga/ ’kosha Malik bum ki
cwany’cithan dhula? Dhali igasiis kun can
mo thok a’di gwo mo ki: Aman ’konaki ta
ga malika kamu/ mo ba/, hila Kaysar a’di
’de/ mo be. 16 Dhali yan’ko’d a’di ki ciki a’di
ki uni mo mmo’kosh ki cwany’cithan dhul
mo be.

Mo gi ’Koshuwa ’Kosh ki Cwany’cithan Dhul mo

17 Wakan uni bu’thkina Yesus mo
dhali a’di yaki’d ka pije/ mo mmokal
cwany’cithan dhul pitiŋ gana/ mo e mo
jin yukkunu gway ki mo ma simaŋ ’kup
mo, a’di jin yukkunu gway ki ’twaŋ ’Kwani
Ibraniyiin mo ka: Gulguthа mo be. 18 Uni
ki ’kosh a’di ki cwany’cithan dhul imun
mo dhali ’kwanin sun tiya si’da/ nyakkunu
’kosh ki a’di mo, jan tal ’deŋ kamu/ ki ’bana
kamu/ mo, dhali jamu/ ki ’bana kamu/ mo
dhala Yesus ibwamani uni mo be. 19 Bilaatus
si’da/ a’di ’kwarki gwo mo dhali kari ’kup

cwany'ciṯhan dhul mo, a'di jin deŋkunu
e mo ka: Yesus gi Pa Naasira, jin ta'da
Malik̲ gi 'Kwani Yahuuda/ mo. [20] 'Kwani
Yahuuda/ ka ris deŋki gwo yansan e mo jin
'kwarkunu mo haali/ mo jin 'koshkunuwa
Yesus ki cwany'ciṯhan dhul mo tani a'di
'dishki 'peŋkuman bampa/ is mo dhali a'di
'kwarkunu ki 'twaŋ 'Kwani Ibraniyiin mo
dhali ki 'twaŋ 'Kwani Ithaliyaan mo dhali ki
'twaŋ 'Kwaniŋ Grik̲i mo be. [21] Dhali yan'ko'd
igasiis kun can gi 'Kwani Yahuuda/ mo
okina Bilaaṯus gwo mo ki: Dhalku/ gwo
ki 'kwar mo mmo/o ka: Malik̲ gi 'Kwani
Yahuuda/ mo, hili, 'kwari gwo mo mmo/o
ki: Wathi/ yansan o'd ki: Aha/ tana aMalik̲
gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. [22] Bilaaṯus
thok̲ki gwo mo ki: A'di jin 'kwarka/ mo
tani 'kwarkika/ mo be.

[23] Dhali ki i/askar mmo'koshkina uniya
Yesus ki cwany'ciṯhan dhul mo tani uni ki
bu'th burrinyem piti mo dhali pwak̲ a'di
bwa mo she doŋon mo, jan ṯal 'de/ goma
askar ki she/ she/ mo. Hili burrinyem
bwaman piti jin uk̲u ki dar gi mosho mo,
miikunu mo 'peni 'ba/ tagi bum'pen mo be.
[24] Wakan uni oki gwo ka rem 'kup̲ mo ki:
Dhalkina ki dher a'di bwa mo, hili ana ki
biṯ to mo gom a'di mo ki ana mina p̲ar e
mo ki a'di midi ta jim maja mo. A'di ta gwo
jin thimkunu moyi me'd gwo jin 'kwarkunu
mo e Gwo ma Arumgimis mo ki:

Uni k̲wa/ ki burrinyem pem bwa mo e
bwam uni mo,
dhali gom burrinyem pem mo tani to ṯagk-
ina uni mo be.

[25] Wakan i/askar uni miiki to yansan
mo. Hili uni kun doshkin ki 'dishe/ e
cwany'ciṯhan dhul ma Yesus mo tani ta a'di
jin ta kum mo dhali 'bwaham gi kum mo
be, dhala Mariyam jin ta ash ma Kiluuba mo
dhala Mariyam Magdaliyya mo. [26] Ka Yesus
p̲arki kum e mo dhali amanciḵ a'di gwo jin
ena a'di kagahara jin doshki'd ki 'dishe/ mo
tani a'di ki o kum gwo mo ki: A'boma, hili
ya/m pini mo ma. [27] Dhali yan'ko'd a'di
ki owa manciḵ a'di gwo gwo mo ki: Hili
kwan mo ma. Dhali 'peni mo c̲aan mo tani
amanciḵ a'di gwo suski'da yim bway gu'b
pitiŋ gana/ mo be.

Jwa ma Yesus mo

[28] 'Ko'di mo yansan mo tani Yesus
mmomishkina a'di ka ris to 'baar mo ki uni
'baarkunu mo tani oki gwo mo (mmothim
Gwo moyi jin 'kwarkunu mo) ki: Aha/
butha yi'de/ mo be. [29] Dhali toŋ'kul bwaŋ
kamu/ diki'd mo jin 'tu'dkunu mo ki yiman
tom'pac̲a'd mo. Wakan uni ki p̲aca lip̲a/
mo mmo'tu'd a'di ki yiman tom'pac̲a'd mo
dhali kar a'di e cwa jin wana e ki cwa ma
'tasha jal bip̲ mo dhali kar a'di e 'twam
piti mo be. [30] Ka Yesus bu'thki yiman
tom'pac̲a'd mo tani a'di ki o gwo mo ki:
A'di 'baarki'd mo, dhali a'di ki luŋ 'kup̲ piti
mo dhali c̲i shi/in piti mo be.

Gwar ma Yesus Su'kkunu mo

[31] Me'd jin tana a'di atee jin Thosonkunu
to mo, ki buŋgwar is mini 'taki 'koki 'ko
ap̲o/ cwany'ciṯhan dhul ka cim ma pesu/
mo (haali/ acim ma pesu/ c̲aan ta'da cim
jin ek̲a/ ek̲ mo) tani 'Kwani Yahuuda/ doṯk-
ina Bilaaṯus 'twa/ mo ka yorom buni minu
'taki 'ce'd mo dhali ki uni minu 'taki k̲al
mo be. [32] Wakan i/askar uni p̲u'dkin mo
dhali 'ce'da yoro gi a'di jin ṯwa/a/ mo
dhali ji gi a'diŋ kamu/ jin nyak̲kunu 'kosh
ki cwany'ciṯhan dhul ki a'di mo. [33] Hili
ki uni p̲u'dkina Yesus mo dhali p̲ar a'di e
mo ki a'di wuki'd hila/ mo tani uni 'koki
'ce'da yorom piti mo be. [34] Hila askara 'deŋ
kamu/ su'kki a'di gwar ka mee mo dhali
ki jahanne/ abas guski'd mo dhali yi'de/
mo be. [35] A'di p̲arki a'di e mo tani a'di
oki gwo mo be – gwom piti jin ṯorkina
a'di mo tani ta gwoŋ gana/ mo dhali a'di
mishki'd ki a'di ṯorki gwoŋ gana/ – ki um
si'da/ mini gam gwo is mo be. [36] Haali/ to
gwansan uni bu'thki mo mo mmothim Gwo
ma Arumgimis jin 'kwarkunu moyi ki: Asi-
man ṯal 'deŋ kamum piti minu 'koki 'ce'd
mo be. [37] Dhali dok̲/e Gwo ma Arumgimisa
kamu/ jin 'kwarkunu mo o gwo mo ki: Uni
mini hil a'di mo a'di jin su'kkina uni mo be.

Mo jin Kanuwa Yesus mo

[38] 'Ko'di mii yansan mo tani Yuusup̲ gi
Pa Arraama, a'di jin ta'da manciḵa Yesus
gwo mo, hili ki kup̲ mo, haali/ a'di k̲o/ki
'Kwani Yahuuda/ mo, dhali a'di doṯki'da
Bilaaṯus 'twa/ mo ki a'di midi 'taki k̲al
buŋgwar is ma Yesus mo dhala Bilaaṯus
dhalki a'di bway mo be. Wakan a'di

pu'dki'd mo dhali kal buŋgwar is piti mo be. 39 Nikudimus si'da/ a'di jin yayi'di a'di ntwa/a/ mon'thiny mo, a'di pu'dki'd mo mmokal yiman cwa jin yuku ka murr jin 'koshi e ki yiman cwaŋ kamu/ jin wana e ka 'kwatan mo, a'di jin kuyi mo ki kuy mo, dhali jin baru ka ratul iss 'kwanimpa imudhe'd mo be. 40 Uni ki kal buŋgwar is ma Yesus mo dhali 'tam a'di is ki burrinyen dhiny e mo dhali to kun kuyi mo ki kuy mo me'd mii jin miina 'Kwani Yahuuda/ mo mmokana kan mo be. 41 Dhali e mo jin 'koshkunu a'di ki cwany'cithan dhul nycine/ mo tani bwam monsinu di'd mo dhali e monsinu mo tani jis jwa jin ta jin this diki'd mo jin dinuki kar wathiŋ kamu/ nycine/ naskina/ mo be. 42 Wakan haali/ a'di ta'da tee gi 'Kwani Yahuuda/ jin Thosonkunu to mo dhali gom jis jwa 'disha'dish mo tani uni ki kara Yesus imun mo be.

20

Mompi jin Piyunu mo

1 Dhali ka cim jin twa/a/ ka dhas mo tani Mariyam Magdaliyya pu'dki'd mo e moŋ'kupaje ka 'tum mo ki mo di'd ki mondhurum naskina/ mo dhali a'di parki wosh e ki a'di ka'ckunu hila/ 'peni jis jwa mo be. 2 Wakan ayim guski'd mo dhali ya mo eya Simaan Buterus mo dhali amanciк a'di gwoŋ kamu/ mo, a'din 'de/ yin jin en ma Yesus mo, dhali o uni gwo mo ki: Uni kalki Tapa 'peni jis jwa mo dhali aman 'konaki mish mo jin karkina uni a'di nycine/ mo. 3 Dhali yan'ko'd Buterus pu'dki'd ka pije/ mo nyakka mancik a'di gwoŋ kamu/ mo dhali uni sokin ka karambuye/ 'kup ki jis jwa mo be. 4 Dhali uni sokin mo, hila mancik gwoŋ kamu/ a'di bolki'da Buterus sho'k mo dhali jidhir e jis jwa ntwa/a/ mo be. 5 Dhali a'di tuki mo mo mmohil bwaman mo dhali a'di parki jasi burrinyen dhiny e e mo mmo/ishi mom buni mo, hili a'di diki ya bwaman mo be. 6 Dhali yan'ko'd Simaan Buterus pu'dki'd mo mmobath a'di nsho'k mo dhali a'di yaki bwany jis jwa mo dhali a'di ki par burrinyen dhiny e e mo mmo/ish mo be, 7 dhali burrinye/ jin dekkunu a'di i'kup piti mo tani yisa nyakki ish ki burrinyen dhiny e mo, hili a'di 'kucki is mo e mom piti mo be. 8 Dhali yan'ko'd amanciк gwoŋ kamu/ a'di jin jidhirki'di jis jwa ntwa/a/ mo tani a'di si'da/ seki bwaman mo dhali a'di mishki mo mo dhali gam gwo is mo be. 9 Haali/ uni 'koki mish Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo naskina/ ki a'di midi mii pi 'peni mowu mo be. 10 Dhali yan'ko'd imanciк a'di gwo uni dokki bway pam buni mo be.

Yesus Piki'da Mariyam Magdaliyya I/is mo

11 Hila Mariyam doshki'd mo mmoko mo apije/ 'peni jis jwa mo dhali me'd jin gwokin ma yim mo tani ayim ki tu mo mo dhali par jis jwa e mo be. 12 Dhali ayim parki iman'doyu gwo su/ e ki bany bany mo mmo'ko e mo yin jin 'thikunu buŋgwar is ma Yesus mo, jan 'de/ diki'di buŋ'kup piti mo dhali jaŋ kamu/ e busho'k piti mo be. 13 Uni ki owa yim gwo mo ki: A'boma, atinta gwokina /e kan mo? Ayim ki thok uni gwo mo ki: Haali/ uni kalki Tapam pem mo dhali aha/ mola mo jin karkina uni a'di nycine/ mo be. 14 Mmo/ona a'di gwo kan mo tani ayim ki tuga bor mo dhali para Yesus e mo mmodosh mo, hili ayim diki mish a'di ki a'di ta'da Yesus mo be. 15 Yesus ki owa yim gwo mo ki: A'boma, atinta gwokina /e kan mo? Dhali aja iŋapkina /e mo? Dhali a'di toshki'd ki a'di ta'da manhil bwaman monsinu mo. Ayim ki o a'di gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e kalki a'di mo tani tori aha/ mo jin 'thikina /e a'di nycine/ mo dhali aha/ mina kal a'di mo be. 16 Yesus ki owa yim gwo mo ki: Mariyam. Ayim ki tu'k 'ban mo dhali o a'di gwo ki 'twaŋ 'Kwani Ibraniyiin ki: Rabbooni (a'di jin ta 'pemen gwo jin onu mo ka: Mantor Gwo mo be). 17 Yesus ki owa yim gwo mo ki: Dhalku/ ki peyaa/ i is mo haali/ aha/ dinaki seya Baba naskina/ mo. Hili yaku/ e iwak pem mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ sena se Ababam pem mo dhali Ababam bum mo, dhali eya Arumgimis pem mo dhali eya Arumgimis bum mo be. 18 Mariyam Magdaliyya yaki'd mo dhali o imanciк a'di gwo gwo mo ki: Aha/ parkina Tapa e ka pinya/ em pem mo be. Dhali ayim torki uni gwo mo ki a'di torki'da ris to gwansan eya yim mo be.

*Yesus Piki Imanci*k̲ A'di Gwo I/is mo

19 Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo ka tee
c̲aan mo jin ta'da cim jin t̲wa/a/ ka dhas
mo tani acampur gu'bi 'baar mo 'kokin ki
mu'th mo e mo jin 'kokina imanci k̲ a'di
gwo nycine/ mo haali/ uni k̲o/ki 'Kwani
Yahuuda/ mo. Dhala Yesus p̲u'dki'd mo
dhali doshi bwam uni mo dhali o uni gwo
mo ki: Moŋk̲u'th is midi di e um mo. 20 Ki
a'di oki gwo yansan mo tani a'di ki t̲or uni
me'd piti i e mo dhali gwar piti mo be. Dhali
yan'ko'd imanci k̲ a'di gwo 'kunykina bwa
mo mmop̲arkina uni Tap̲a e mo be. 21 Yesus
ki o uni gwo dok̲/e mo ki: Moŋk̲u'th is midi
di e um mo. Me'd jin hashkin ma Baba aha/
mo tani isi kan si'da/ aha/ hashkina um mo
be. 22 Dhali ki a'di oki gwo yansan mo tani
a'di shi/inki'da p̲o/ uni mo dhali o uni gwo
mo ki: Budhi Shi/in Dheleladhelel mo ma.
23 Wak̲ki/ um gwamki miinthus gi cin tiya
mo tani uni gwamkunu mo, dhali wak̲ki/
um 'koki gwam miinthus gi cin tiya mo tani
uni 'konuki gwam mo be.

*A*T̲uuma jin Dar gi Moŋgam Gwo Is mo

24 Dhala T̲uuma a'di jin ta jan t̲al 'de/
'peni uniŋ 'kume'd i'ce'dka su/ mo, a'di jin
yuk̲kunu gway ka 'ci jin dhodhu isu/ mo
tani a'di diki di i uni me'd jin p̲u'dkin ma
Yesus mo be. 25 Wakan imanci k̲ a'di gwon
tiya t̲orki a'di gwo mo ki: Aman p̲arkina
Tap̲a e mo. Hili a'di ki o uni gwo mo
ki: Isi ciki/ aha/ mina 'taki p̲ara du'd ma
musmaar e mo e me'd piti mo dhali dwar
me'd pem e jisan ma musmaar mo dhali
dwar me'd pem e gwar piti mo tani aha/
mina diki gam gwo is mo be.

26 Acim pekwara ŋ'ko'd mo tani imanci k̲
a'di gwo 'kokini bwaŋ gu'b dok̲/e mo, dhala
T̲uuma nyak̲ki di ki uni mo. Dhali acampur
gu'bi 'baar mo 'ko ki mu'th mo. Hila Yesus
p̲u'dki'd mo dhali doshi bwam uni mo dhali
o gwo mo ki: Moŋk̲u'th is midi di e um mo
be. 27 Dhali yan'ko'd a'di ki owa T̲uuma gwo
mo ki: Kari me'd pini imahan mo dhali p̲ari
me'd pem e mo, dhali hethi me'd pini mo
dhali dwari a'di e gwar pem mo. Dhalku/
ki di ki dar gi gwo jin gamu is kan mo, hili
gami gwo is mo ma. 28 T̲uuma thok̲ a'di
gwo mo ki: Tap̲am pem dhali Arumgimis
pem. 29 Yesus ki o a'di gwo mo ki: A/gwo
gama /e is mo haali/ /e p̲arki aha/ e mo?
Mom'bor mii 'te/ be gom uni gwansan kun
mini gam aha/ gwo is mo ki uni 'koki p̲ar
aha/ e naskina/ mo be.

Gwo jin 'Dap̲a'd ki 'Dap̲ Gana/ mo

30 Dhala Yesus mii'da ris miimera tiya ka
ris mo ibuŋ'kusi imanci k̲ a'di gwo mo, uni
kun 'konuki 'kwar eya warka/ yansan mo
be. 31 Hili mii gwansan uni 'kwarkunu mo ki
um mini gam gwo is ka Yesus ta'da K̲rist̲h̲os
mo, a'di jin ta Ya/ ma Arumgimis mo, dhali
ki um mini t̲ikir gwo gam is mo dhali t̲ikir
moŋ'koki/e gam mo e gway piti mo be.

21

*Yesus Piki Imanci*k̲ A'di Gwo Pesu/ I/is mo

1 'Ko'di mii yansan mo tani aYesus a'di
t̲orki is piti eya tente/ dok̲/e e imanci k̲
a'di gwo e shemen ma Al ma Thabariyya
mo, dhali a'di t̲orki is piti wakansan mo
be. 2 Simaan Bu t̲erus dhala T̲uuma a'di jin
yuk̲kunu ka A'ci jin dhodhu isu/ mo dhala
Nat̲h̲ana/iil gi Paŋ Kaana e Pany Jaliil mo,
dhali iya/ ma Sabadi isu/ mo dhali imanci k̲
a'di gwon tiya isu/ mo, uni 'kon mmont̲al
'de/ mo be. 3 Simaan Bu t̲erus ki o uni gwo
mo ki: Aha/ yana ya mo mmocesh to yi'de/
mo. Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Aman
mina ii nyak̲ki /e mo. Uni iikin mo dhali
se bwaak̲ur mo. Hili ki mon'thiny c̲aan mo
tani uni 'koki bu'th toŋ kamu/ mo be.

4 Me'd jin k̲ala mo kush mo tani Yesus
doshki'd e shemen ma gap̲ mo. Hili imanci k̲
a'di gwo 'koki mish ki a'di ta'da Yesus mo.
5 Yesus ki o uni gwo mo ki: Uc̲iya, a/um
ta gi to yi'den tiya 'te/ tana? Uni thok̲
a'di gwo mo ki: Yisa. 6 A'di ki o uni gwo
mo ki: Bit̲a 'thi/ ki 'bana bim poros ma
k̲ur mo dhali um mini gam kun tiya mo be.
Wakan uni bit̲ki a'di mo dhali shwane/ uni
molona 'thi/ dir bway bwaak̲ur mo haali/
to yi'de/ 'ka'da 'kup̲a! 7 Dhali amanci k̲
a'di gwo jin en ma Yesus mo o'da Bu t̲erus
gwo mo ki: A'di ta Tap̲a be. Ka Simaan
Bu t̲erus cik̲ki gwo ki a'di ta Tap̲a mo tani
a'di hi'thki burrinyem bwaman piti i is mo
haali/ a'di di'd ki burrinye/ i empa'd 'te/
goma t̲u'c mo dhali a'di poshki'da al mo
be. 8 Hili imanci k̲ a'di gwon tiya uni p̲u'dkin

mo e bwaaḵur mo mmodira 'thi/ jin 'tu'da
to yi'de/ mo haali/ uni yisa si'dkin 'pena
gapa, hili uni aṯḫkina* ŋaṯgini 'de/ mo be.
9 Ki uni pikin ka pije/ eya 'cesh mo tani
uni parki o'd e jin 'thanu ka 'cila'th imun
mo dhali to yi'de/ mmo'ko i o'd mo dhali
maaŋḵuthu'd mo be. 10 Yesus ki o uni gwo
mo ki: Ḵali to yi'den tiya mo ma kun daḵa
bu'thkina um mo. 11 Wakan Simaan Buṯerus
a'di yaki'da ḵur mo dhali dira 'thiya gap
mo a'di jin 'tu'dkina to yi'deny caaga/ mo
kun 'koni iss† 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka
'kume'd i'ce'dka kwara apo/ mo be. Dhali
baga ris jin takina uni wakan mo tani a'thi/
yisa 'ciṯḫki bwa mowa. 12 Yesus ki o uni gwo
mo ki: Iiyu/ mo ma dhali shwa tonṯe/ gi
mon'thamo/ mo. Hila manciḵ a'di gwoŋ
kamu/ yisa di'd 'de/ jin ro'dki mii mo
mmodoṯ a'di gwo mo ki: Ki /e tana ja sa/?
Uni nyiṯḫkin ki a'di ta Tapa mo be. 13 Yesus
pu'dki'd mo dhali bu'th maaŋḵuthu'd mo
dhali çiki uni mo dhali to yi'de/ miikina
a'di kan si'da/ mo be. 14 Mii yansan a'di ta
mii jin 'kon ma po/i kwara mo jin ṯorkin ma
Yesus imanciḵ a'di gwo is piti e eya tente/
mo 'ko'di a'di cukunu mis mo 'peni mowu
mo be.

Çiyi Ḵa'bal Pem Tonṯe/ mo ma

15 Ki uni 'baarki tonṯe/ gi mon'thamo/
mmoshwa mo tani Yesus ki owa Simaan
Buṯerus gwo mo ki: Simaan, ya/ ma
Yohaan, a/e eni aha/ mmobol gwansan e
mo 'taa? A'di ki thoḵ a'di gwo mo ki: Nye,
Tapa. /E mishkin ki aha/ enkina /e mo.
16 A'di ki o a'di gwo mo ki: Çiyi ushi ḵa'bal
pem to mmoshwa mo. Doḵ/e me'd jin 'kon
ma apo/i su/ mo tani a'di ki o a'di gwo mo
ki: Simaan, ya/ ma Yohaan, a/e eni aha/
mo 'taa? A'di ki o a'di gwo mo ki: Nye,
Tapa. /E mishkin ki aha/ enkina /e mo.
A'di ki o a'di gwo mo ki: Hili ḵa'bal pem
mo ma. 17 A'di ki o a'di gwo mo me'di kwara
ki: Simaan, ya/ ma Yohaan, a/e eni aha/
mo? ABuṯerus suguwa du tash mo haali/
a'di ki o a'di gwo me'di kwara mo ki: A/
e eni aha/ mowa? Dhali a'di ki o a'di gwo
mo ki: Tapa, /e mishkina ris to 'baar mo
dhali /e mishkin ki aha/ enkina /e mo.
Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Çiyi ḵa'bal
pem to mmoshwa mo. 18 Ka jiŋ gana/, ka
jiŋ gana/ aha/ ona /e gwo mo, me'dyin
jin dina /e ki gwa'd mo tani /e ki deḵ to i
empa'd ki me'd pini mo dhali ya me'd jin
ona bwa /e mo. Hili ki /e mini ta adhan
mo tani /e mini he'th me'd pini mo dhali
wathiŋ kamu/ midi deḵ ki /e to mo dhali
ḵal /e i mo jin mina bwa 'te /e ki ya mo
be. 19 (Gwo yansan ona a'di mmoṯor a'di wu
jin mina a'di wu mo mmokar monyca ma
Arumgimis mo.) Dhali 'ko'di gwo yansan
mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Baṯḫi aha/
nsho'k mo ma.

Amanciḵ Gwo jin Enu mo

20 Simaan Buṯerus ṯu'kki'd mo dhali par
a'di jin baṯḫki uni e mo a'di jin ta'da manciḵ
gwo jin en ma Yesus mo, a'di jin ishki'd
eya bor piti mo e tonṯe/ jin shwakina uni
mom'pimpili/ yin mo dhali o a'di gwo mo
ki: Tapa, kaja a'di jin midi 'ciṯḫ /e is ki
gwo mo? 21 Ka Buṯerus parki a'di e mo tani
a'di ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa, gwo
gom wathi/ yan wakata mo? 22 Yesus ki o
a'di gwo mo ki: Waḵki/ a'di ta bwam pem
gom a'di jin mina a'di ça'b kan ntagi aha/
mina pu'du/ mo tani yan midi ta ata gom /
e mo? Baṯḫi /e aha/ nsho'k mo ma. 23 Gwo
yansan a'di yaki'd ki lala'th mo e bwam uni
kun tana a'di awaḵ mo, ka manciḵ a'di gwo
yansan midi diki wu mo. Hila Yesus diki o
gwo e a'di ki a'di midi diki wu mo, hili a'di
o gwo mo ki: Waḵki/ a'di ta bwam pem jin
mina a'di ça'b kan ntagi aha/ mina pu'du/
mo tani yan midi ta ata gom /e mo?
24 A'di yansan ta'da manciḵ gwo jin ta'da
man/o gwo gom to gwansan mo dhali
a'di i'kwarki gwo gwansan mo. Dhali a'di
mishki'd ki gwonṯor piti jin ṯora a'di mo
tani ta gwoŋ gana/ mo be.
25 Hili ton tiya 'kokin ka ris si'da/ jin
miikin ma Yesus mo. Waḵki/ aris uni 'baar
mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ minu 'taki 'kwar mo
tani aha/ ṯosha ki isi mony'cesh ki is piti
mo midi dar gi mo mo mmodhuwa warka/
kun 'kwarkunu gwo mo kun minu 'taki
'kwar mo be.

* 21:8 miyyaṯeen duraa/ † 21:11 miyya ṯalaaṯa wa ḵamsiin

Mii gi Imandhunu ki She/ mo

Gwo jin Onu Is gom Shi/in Dheleladhelel mo

1 Gwo jin 'kwarka/ 'thissa/ Thawupiilus
goma ris mii kun tel ma Yesus 'pen mo
dhala ris gwo kun tela a'di 'pen mo mmotor
si'da/ 2 gama cim jin gunu a'di momis mo
'ko'di gwonkan jin cina a'di ki Shi/in Dhele-
ladhelel ki imandhuna a'di ki she/ mo kun
kwanykina a'di mo. 3 'Ko'di isa nyor piti
mo tani Yesus ki tor uni is piti jin di'd ki
e eya tente/ ka du'd miiŋ gana/ ka ris mo.
A'di yayi'di pi uni i is ka cim ma issu/ mo
be. A'di di'd mmotor gwo gom Bampa/
ma Arumgimis mo. 4 A'di di'd mmonyak
is tul ki uni mmontal 'de/ mo dhali a'di
ki kan uni gwo mo ki uni mini 'koki ii mo
'peni Pa Urushaliim mo haali/ uni mini cor
gwo jin ona Com is jin ona a'di jin cika um
'peni aha/ mo. 5 Haala Yohaan ka jiŋ gana/
mii'da mii ki yi'de/ mo tani um mina Shi/in
Dheleladhelel mii si'da/ ki 'dishe/ mo be.

Mmoshinkunuwa Yesus Bway Momis mo

6 Uni si'da/, ki uni nyakki is tuli montal
'de/ mo tani uni dotki a'di gwo mo mmo/
o gwo mo ki: Tapa, /e mini ci bampa/
gi 'Kwani ma Israyiil ka nyaŋ'ko'd ki mo
yansan mo 'taa? 7 Dhali a'di ki o uni gwo
mo ki: A'di diki ta mom bum mmomish mo
mo dhali yil mo uni kun dhun ma Baba a'di
'de/ mo mmoci gwo ki moshirr pitiŋ gana/
mo be. 8 Hili um mini bu'th mom'bi'th gi
Shi/in Dheleladhelel jin midi yayu/ apo/
um mo dhali um mini ta iman/o gwom pem
e Pa Urushaliim mo dhali e Bampa/ gi Pa
Yahuudiyya 'baar mo dhali e Pan Saamira
mo dhali ntagi mo e mony'cesh jin di'd
isa dhana/ nnii mo be. 9 Dhali ki a'di oki
gwo gwansan ki uni 'kon mmohil a'di mo
tani a'di 'de'kkunu bway momis mo dhala
rak ki bu'th a'di mo, mmotik uni e mo be.
10 Ki uni 'kon mmohil momis ka 'thime/ mo
tani hili ma, 'kwaniŋ gwasi su/ kun hi'thki
burrinyeŋ kush mo doshkin i'ko'd gwari
uni mo be. 11 Uni si'da/ o gwo mo ki: Um
'Kwani gi Pany Jaliil. Ata hila um momis ka
'thime/ kan mo? Yesus yan jin budhu mo
'peni um mo e bwam momis mo tani a'di
midi dok/e yayu/ wakan me'dyan para um
a'di e mo mmoya momis mo be.

Amangarr Embul ma Yahuusa jin Kwanykunu mo

12 Yan'ko'd uni dokkin e Pa Urushaliim
ka nyaŋ'ko'd mo 'peni Wosh jin yuku ka
Setuun jin 'dishi Pa Urushaliim is mo jin
wana e ki mo jin mishu ii ka cim ma pesu/
mo be. 13 Ki uni sekin mo tani uni iikin
'kup ki mis e gu'b jin nyaŋu ka makampo/
apowa kamu/ mo, jin 'kona uni nycine/
mo, Buterus dhala Yohaan dhala Yakuub
dhala Andaraawus dhala Pilibbus dhala
Tuuma dhala Bartulamaawus dhala Matta
dhala Yakuub ya/ ma Halpa dhala Simaan
El Ghayuur dhala Yahuusa ya/ ma Yakuub
mo. 14 Uni gwansani 'baar mo i'kon mo e
gwon tal 'de/ mo mmoroc sho'k ki sule/
e mon'tho mo, uni ki up si'da/ mo dhala
Mariyam jin ta KoYesus, uni ki ikam piti
ilu/ mo be.
15 Dhali ka cim gwansan mo tani Buterus
doshki'd ki mis mo ibwaman ma wak buni
mo dhali o gwo mo ki: (dhala waambuhany
'kwani tul isi montal 'de/ mo uni wana e
ki issi* pe'de/ mo be). 16 Awak pema, a'di
minu mii mii mo ki Gwo ma Arumgimis
midi pu'du/ mo jin okina Shi/in Dheleladhelel ntwa/a/ ki 'twa/ ma Dawuu'd goma
Yahuusa jin ta'da manshu uni bway kun
bu'thkina Yesus mo. 17 Haali/ a'di mishu ki
a'din tal 'deŋ kamu/ 'peni bwam ana mo
dhali 'ban piti butha a'di si'da/ e mii yan
mo. 18 (Dhali wathi/ yan gam mombunto ki
to jin cinu a'di mo gom miinthus piti mo be.
Dhali mmobita a'di bwam/em pitiya 'cesh
kan mo tani bwam piti 'twakka'd mo dhala
'colem piti 'baar mo tha'thka'd ka pije/ mo
be. 19 Dhali a'di warki'd ki mo jin mishkunu
mo e bwaŋ 'kwani gi Pa Urushaliim kaga-
hara mo ki mombunto yan yuku ki 'twam
buni ka Akeldama jin o ki: mombunto ma
bas mo). 20 Haali/ a'di 'kwarkunu mo eya
warka/ ma Masamiir mo ki:

Dhalki monyca'b piti warki'd ki momb-
wamma'du/ mo
dhali dhalki wathiŋ kamu/ ki mii dhal
bway mo mmoca'bi mo yan mo.
dhali

* 1:15 miyya wa ishriin

Dhalki mom piti butha wathiŋ kamu/ mo.
21 A'di mina ṯal 'deŋ kamu/ mii war ka man/
o gwo nyak̲ki ana mo gom mompinum piti
mo tani ṯal 'de/ 'peni bwaŋ 'kwani kun
nyak̲ 'ko ki ana ka cimi 'baar mo ki Tap̲a
Yesus yuthurki'd e bwam ana mo 22 mmoṯel
'pen ka cim jin miin ma Yohaan a'di ki
yi'de/ mo ntaga cim jin budhu a'di mo 'peni
bwam ana mo. 23 Dhali uni ki kwany 'kwani
isu/ mmoṯor uni eya tente/ mo, Yuusup̲
jin yuk̲u ka Barsaaba jin yuk̲u ki gwaya
kamu/ ka Yusṯus si'da/ uni ka Maṯṯiyaas
mo. 24 Dhali uni 'thon mo dhali o gwo mo ki:
/En Tap̲a jin mishki'da duŋ 'kwani 'baar mo
tani ṯori 'peni bwam uni su/ mo a'din ṯal
'de/ jin kwanykina /e mo 25 mmobu'th mo
mii yan mo dhali mo ma mankar ma Yesus
ki she/ yan jin this ma Yahuusa e mo gom
a'diŋ gwom piti ki a'di midi ya mo e mom
piti mo be. 26 Dhali uni ki biṯ to gom uni mo
tani to biṯki'da p̲owa Maṯṯiyaas mo dhali
a'di nyak̲u gway deŋ e ki imandhun ma
Yesus gwansan ki she/ kun 'koni 'kume'd
i'ce'dka 'de/ mo be.

2

Mmop̲u'dkina Shi/in Dheleladhelel mo

1 Dhali ka cim K̲amsiin p̲u'dki'd mo tani
aris uni 'baar mo tulki is mo mmonṯal 'de/
mo. 2 Dhali ki jahanne/ ise/ to goyina is
mo 'peni momis mo jin wana e ki 'tham
jin guski'd mo dhali jin poshki'd kagahara
mo. A'di 'tu'd gu'bi 'baar mo jin 'kona uni
nycine/ mo. 3 Dhala le'd yayi'd pi uni i is
mo mmowa e ki ji o'd mo mmok̲wa/ bwa
mo dhali mmo'ko uni i'kup̲ ka 'deṯe/ 'deṯe/
mo be. 4 Dhali uni 'baar mo 'tu'dkunu mo ki
Shi/in Dheleladhelel mo dhali ṯel gwo 'pen
mo mmowal 'twan tiya mo mmo'bitha Shi/
in uni is mo mmowal 'twa/ ki she/ ki she/
mo be.
5 Dhali 'Kwani Yahuuda/ kun 'kon e Pa
Urushaliim kun iiyin 'peni bampan tiya
'baar mo ki 'beles kun 'kon 'baame'da 'ceshi
momis mo. Uni ta 'Kwani Yahuuda/ kun
k̲o/kina Arumgimis mo. 6 Ki to yan cik̲kunu
mo tani awaambuhany 'kwani tulki isi
monṯal 'de/ mo dhali dumbulkin kagahara
mo haali/ aris 'kwani 'baar mo cik̲ki uni
'twa/ mo mmowala uni 'twam buni ki she/
ki she/ ka 'deṯe/ 'deṯe/ mo. 7 Dhali uni 'baar
merkin kagahara mo dhali kulum gwo ibwa
mo dhali o gwo mo ki: Hili ma. 'Kona uni
ki ta 'Kwani gi Pany Jaliil 'taa aris uni 'baar
kun o gwo kana? 8 Dhali ana cik̲a gwo, aris
ana 'baar ka 'deṯe/ 'deṯe/ ki 'twam bana ki
she/ ki she/ uni kun dhotha ana manakan?
9 'Kwani gi Pam P̲arṯiya mo dhali 'peni Pa
Maadi mo dhali Pa Iilaam mo dhali 'kwani
kun 'kon e pa ma uk̲a 'cesh jin tana dhan
yi'deya k̲ara'b mo dhali Pa Yahuudiyya
mo dhali Paŋ Kappadukiyya mo dhali Pam
Punṯus mo dhali Pan Asiyya mo. 10 dhali
Pam P̲arijiyya mo dhali Pam Pamp̲iliyya
mo dhali Pam Masir mo dhali ushi bampa/
gi Pa Libiyya mo kun 'kon is 'ko'd 'peni
Paŋ Kerawaan mo dhali yilkina/ 'peni Pa
Ruumiya mo kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo
dhali kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo
tani hili gwo ma Arumgimis butha uni mo.
11 'Kwani gi Paŋ Kariiṯ mo dhali 'Kwani gi Pa
Arab mo. Ana cik̲a gwo mmoṯora uni gwo
ki 'twam bana ki dhan mii ma Arumgimis
kun caaca mo. 12 Dhali uni 'baar mo merkin
dhali mol toŋ kamu/ mii mo dhali mmo/o
gwo mo ka rem 'kup̲ ki: Ata yan wakan mo?
13 Hili kun tiya miikin ka mak̲ mo mmo/
o gwo mo ki: Uni 'tu'du/ mo ki yimana
mura'th jin ta jin this jin k̲a/u ki ŋah ŋah
mo be.

Gwo ma Buṯerus jin T̲orkina A'di ka Cim K̲amsiin mo

14 Hila Buṯerus doshki'd ki mis nyak̲ki
uniŋ 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo dhali a'di
'de'k 'twa/ mo dhali ṯor uni gwo mo mmo/
o gwo mo ki: Um 'Kwani gi Pa Yahu-
udiyya mo dhali um 'baar mo kun 'kon e
Pa Urushaliim mo. Dhalki a'di yan mishu
mo e bwam um mo dhali dhuyi 'cem bum
mmocik̲ gwom pem mo ma. 15 Haali/ gwa-
han 'kon ma su ki 'kosh mo me'd jin ṯosha
um mo haali/ mo ta'da tente/ jin aṯh̲a'd
naskina/ mo. 16 Hili yan ta a'di jin okin ma
manc̲i gwo ma Arumgimis kadhamo/ jin
yuk̲u ka Yu/iil mo ki:
17 Dhali ka cim jiŋ 'ko'd jin okin ma
Arumgimis mo tani
aha/ mina gac̲ Shi/ in pem ap̲owa ris
'kwaniny'ceshi 'baar mo.
Dhali iya/m bum dhali i'bwa/m bum uni
mini o gwo is mo,
dhali washan bum mini p̲ar tonyjan e mo,

dhali dhan 'kwanim bum mini shu'b jan mo,
18 nye dhali apo/ ciŋkinaŋ 'kwani kun yolu/ mo dhali ciŋkinan nyara/ ka cim gwansan mo tani
miga/ gac Shi/in pem mo dhali uni mini o gwo is mo.
19 Dhali aha/ mina tora dhan mii kun caaca e momis 'peni bwam momis mo
dhali momer e mony'cesh 'pena 'cesh mo
dhala bas dhali o'd dhala wulpe/ ma ku'd mo.
20 Atente/ minu war mo ki mondhurumi'd mo
dhala ppe ka bas mo
ntwa/a/ ka cim gi Tapa midi pu'du/ mo
dhana cim yan jin mishu kagahara mo
21 dhali a'di midi war ki a'di yin jin midi yuk gway Tapa mo tani a'di iminu woth mo be.
22 Um 'Kwani ma Israyiil, ciki gwo gwansan mo ma. Yesus gi Pa Naasira jin maŋ ma Arumgimis ibwam um ki mii kun 'bitha'bi'th dhali ka dhan mii gun caaca mo dhali momer kun miikin ma Arumgimis e a'di e bwam um me'd jin mishkina um mo. 23 Yesus yan mmocinu a'di ki bwa ma Arumgimis ka kar/eŋ gana/ mo dhali mmomishkin ma Arumgimis ntwa/a/ mo tani um 'koshki a'di jwa mo ki cwany'cithan dhul mo dhali a'di 'koshkina um jwa mo ka dun torony ki jwam 'batha'd me'd 'kwani gun ush gwoŋkan jin cinu mii mo. 24 Hili Arumgimis ki 'de'k a'di imis mo mmo'cuka a'di a'di 'pena nyor wu mo haali/ a'di molkunu bu'th mo e mowu kan mo. Haala Dawuu'd o gwo gom a'di ki:
25 Aha/ hilkina Tapa isa yempa/ ibwambori jis/em pem mo
haali/ a'di di'd e me'da bim poros pem ki aha/ yisa minu joc mo yisa.
26 A'di 'borkika/ bwa mo dhali 'twam pem 'kunyki'd mo.
Bwam pem si'da/ midi ca'b ka 'teŋ kape/ mo,
27 haali/ /e mini diki dhala kashiram pem 'pen eya Haawiya mo
dhali /e si'da/ mini diki dhal Amankogum pini mmopar mompu/ e mo.
28 Bway mondiki/e tora /e aha/ eya tente/ mo.
/E mini 'tu'd mom'bor bwam pem si'da/ ki bwam/em pini mo.
29 Awak pema, aha/ mina 'taki o um gwo ki nyanye/ goma Dawuu'd jin ta'da dhana baban dhamo/ mo, a'di jin wuki'd mo dhali kankunu si'da/ mo dhali moŋ'kupajem piti di'di ana ntaga cim yan mo be. 30 Mmotana a'di amanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo tani dhali mmomisha a'di gwo jin on ma Arumgimis mmothul a'di me'da po/ ki a'di midi kar emen pitiŋ kamu/ e kursin tapam piti mo tani 31 a'di mishki'd itwa/ a/ mo dhali oki gwo si'da/ gom mompinu ma Kristhos ki a'di yisa dhalkunu 'pen mo eya Haawiya yisa dhali shuman is piti yisa parki mompu/ e yisa. 32 Yesus yan 'de'kkin ma Arumgimis imis mo tani ana 'baar tana iman/o gwo gom a'di mo be. 33 A'di mmokaru a'di ki ca e me'da bim poros ma Arumgimis mo tani dhali mmobutha a'di gwo 'peni Com jin onu is gom Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di gacki'da pije/ mo a'di yan jin misha um mo dhali jin cika um si'da/ mo. 34 Haala Dawuu'd yisa seki momisa. Hili a'di o gwo mo ki is piti mo ki:
Tapa ki o gwo e Tapam pem mo ki: Ca'bi /e aha/ ki me'da bim poros pem mo
35 ntagi aha/ mina dhu 'kup pini e cwa gi mondhu sho'k pini mo be.
36 Dhalka wak 'Kwani ma Israyiil 'baar mo mish mo mo ka jiŋ gana/ ka Arumgimis kar a'di ki Tapa mo dhali ka Kristhos si'da/ mo, a'di jin ta'da Yesus yan jin 'koshkina um ki cwany'cithan dhul mo.
37 Dhali ki uni cikki gwo yan mo tani uni suka gwo adum buni mo dhali owa Buterus mo dhali imandhun ma Yesus ki shen tiya gwo mo ki: Ikam bamma, am mina miiya ta mo? 38 Dhala Buterus ki o uni gwo mo ki: Rici adu is mo ma dhali miiyi ki yi'de/ ki gway ma Yesus Kristhos mo, aris umi 'baar mo ki 'beles gom miinthus bum minu gwam um mo. Dhali um mini buth Shi/in Dheleladhelel jin ta a'di jin cinu ki me'd mo.
39 Haali/ gwo jin onu is mo tani, a'di onu gom um mo dhali ucim bum mo dhali goma ris uni 'baar mo kun si'dkin mo be, aris uni 'baar mo kun mina Tapa Arumgimis bana iyuk i a'di mo be. 40 Dhali gwon tiya ka ris tora a'di uni mo dhali mmomalas uni mo mmo/o gwo mo ki: Wothi/ is bum 'peni 'kwani kun tana nyakum yil bum kun ta

thus ki thus mo. 41 Yan'ko'd uni si'da/ kun
bu'th gwom piti mo, uni miikunu ki yi'de/
mo dhali uni maru is ka cim yin mo 'kwani
ka ris wari wana e ka alaapi kwara mo.
42 Dhali uni 'kon mmoroc sho'k ki sule/ e
gwo kun tora imandhun ma Yesus ki she/
mo dhali e mombut si'da/ mo, mmo'ce'd
maaŋkuthu'd mo be dhali e mon'tho si'da/
mo be.

Mo gi 'Konu e Mo gi Gama Imangam Gwo Is mo

43 Dhali moŋkogu di'da po/ aris uni 'baar
ki 'beles mo. Dhali miimer dhali mii kun
caaca kun tana ris mo tani miikina imand-
hun ma Yesus ki she/ mo be. 44 Dhali uni
'baar mo kun gam gwo is mo nyakki 'ko mo
dhali nyak to dhu 'baar mo. 45 Mom buni
yola uni mo dhali tom buni yola uni si'da/
mo dhali kwa/ uni bwa mo ki uni 'baar mo
me'd jin mina uni mii ta gi to ka 'dete/
'dete/ mo be. 46 Dhali ka yempa/ yempa/
mo tani uni rocki sho'k ki sule/ mo e gwon
tal 'de/ mo e gu'b gi mondheleladhelel
mo dhali mmo'ce'd maaŋkuthu'd e gu'b
buni si'da/ mo. Uni ki bu'th tonte/ ki
bwam 'boron mo dhali ki bwan tal 'de/ mo
47 mmomaŋa Arumgimis mo dhali 'kwanin
tiya 'baar maŋ uni si'da/ mo. Dhali ka
yempa/ yempa/ mo tani Tapa mar uni is ki
uni kun wothkunu mo be.

3

Wathi/ jin Ta Ŋwol Wackunu mo e 'Twaŋkal Gu'b gi Mondheleladhelel mo

1 Dhala Buterus dhala Yohaan 'kon mmo/
ii ka gagamis e gu'b gi mondheleladhelel
mo, ki mo jin 'thonu jin ta'da tente/ kwara
mo. 2 Dhali wathiŋ kamu/ ta ŋwol 'peni
bwaŋ kum mo jin kalu mo dhali 'thinu mo e
'twaŋkal gu'b gi mondheleladhelel jin yuku
ki jiny Jaro/ mo mmo'tho to 'peni uni kun
seki gu'b gi mondheleladhelel mo be. 3 Ki
a'di parki'da Buterus e mo dhala Yohaan
mmomura uni ise gu'b gi mondhelelad-
helel mo tani a'di ki dot to mmobu'th
mo. 4 Dhala Buterus mmohila a'di a'di ka
'thime/ nyak ka Yohaan si'da/ mo tani a'di
o a'di gwo mo ki: Hili am mo ma. 5 Dhali
a'di ki ha gwom buni e mo mmotosh ki a'di
midi 'taki bu'th toŋ kamu/ 'peni uni mo.
6 Hila Buterus o a'di gwo mo ki: 'Dolkon
kush dhali 'dolkon gana/ piyini aha/ mo
tani hili a'di jin taka/ mo tani a'di imiga/
ici /e mo. Ki gway ma Yesus Kristhos gi Pa
Naasira mo tani yayi ki sho'k mo ma. 7 Dhali
a'di ki bu'th a'di ime'da bim poros mo dhali
'de'k a'di ki mis mo dhali ise/ sho'k piti
dhala simam bam sho'k piti bu'th 'bi'th
mo. 8 Dhali mmopena a'di imis mo tani
a'di doshki'd mo dhali tel moya 'pen mo
dhali a'di seki'd nyakki uni e gu'b gi mond-
heleladhelel mo mmoya ki sho'k mo dhali
mmope mo dhali mmomaŋa Arumgimis
mo be. 9 Dhala ris 'kwani 'baar mo mishki
a'di mo mmoyana a'di ki sho'k mo dhali
mmomaŋa a'di Arumgimis mo 10 dhali uni
nyithkin ki a'di ta a'di jin ca'bki'd mmo'tho
to i'Twaŋkal Jaro/ gi gu'b gi mondheleladhelel mo be. Dhali uni meren ki mer jin shiyi'd mo dhali mmoda/ar a'di kagahara gom a'diyin jin pu'dki'd e a'di mo be.

Gwo ma Buterus jin Torkina A'di eya Lambalany ma Sulemaan mo

11 Hili ka Buterus uni ka Yohaan
mmobutha a'di a'di ki me'd mo tani aris
'kwani 'baar mo nyakki so ki uni kun 'kona
lambalany jin yuku ki ji ma Sulemaan
mo mmomer kagahara mo. 12 Dhali ka
Buterus ki par a'di e mo tani a'di ki thok
'kwani gwo mo ki: 'Kwani ma Israyiil, ata
mera um gom wathi/ yan kan mo? walla
ata hila um am ka 'thime/ kan mo me'd
mom'bi'th jin ta jim bam ki is bam mo dhali
mmodhuna aman is bam ki she/ ki dhelel
dhelel mo tani am waca a'di mmomish
ya ki shoka? 13 Arumgimis ma Ibrahiim
dhala Is/hak dhala Yakuub, Arumgimis gi
ibabam bana, karki ca gi ciŋkinam piti ka
Yesus eya tente/ jin cikina um mmowu mo
dhali jin watkina um gway mo ibwambor
ma Bilaatus mo ki a'di dina gwo ibwa mo
mmo'cuk a'di mo be. 14 Hili um watki
gway ma Amankogu yan dhali Amanmii
ka kar/eŋ gana/ yan mo dhali um dotkina
man'kosha mee mo jin minu ciki um mo be.
15 Dhali Amantel mondiki/e 'pen 'koshkina
um jwa mo jin 'de'kkin ma Arumgimis 'peni
mowu mo tani ana 'baar mo tana iman/o
gwo gom a'di mo. 16 Dhali ki moŋgam gway
piti is mo tani gway piti ki 'bi'th wathi/ yan
is mo jin hila um mo dhali jin mishkina um
mo. Nye, moŋgam gwo is jin di'd e a'di mo

tani a'di ki ci a'di isa 'borgaŋ gana/ yansan
ibwambori umi 'baar mo.
17 Dhali shwane/, ikam pem, aha/ misha
ki a'di miikina um mo mmomolkina um
to mo, me'd jin miikina um tapam bum
si'da/ mo. 18 Hili to gwansan kun tor ma
Arumgimis ntwa/a/ ki 'twa/ gi imanci gwo
ma Arumgimis kadhamo/ 'baar mo tani ka
Kristhos piti mina isi mii 'kosh ka nyor mo
tani a'di miikunu a'di wakan mo. 19 Rici
uma du is mo ma dhali tuka bor dok/e
mo ki miinthus bum minu 'kosh mo, ki
mii gi wakan mo ki mowac midi pu'd mo
'peni bwambori Tapa mo be, 20 dhali ki a'di
midi hasha Kristhos jin karkunu mo gom
um mo, a'di jin ta'da Yesus mo, 21 a'di jin
mina momisi mii bu'th mo ntagi mo jin
minu tela ris to 'baar mo shoka 'cesh dok/
e mo, uni gun on ma Arumgimis ki 'twa/
gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/
mo kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo
kun 'kokin 'peni isa dhamo/ innii mo. 22 Ka
jiŋ gana/ aMusa oki gwo mo ki: Amanci
gwo ma Arumgimis mina Tapa Arumgimis
piyu/ mo gom um 'peni bwam ikam bum
mo jin midi wa e ki aha/ mo. A'di mina umi
cik to 'baar mo ki 'beles kun mina a'di o um
mo. 23 Dhali a'di midi war ka ris 'kwani 'baar
ki 'beles kun mini 'koki cik gwo ma manci
gwo ma Arumgimis yan mo tani uni minu
'ce'd shoki 'baar mo ki 'bil 'bil 'peni bwaŋ
'kwani mo. 24 Nye dhali aris imanci gwo ma
Arumgimis kadhamo/ mo 'pena Samu/iil
mo dhali uni kun bathani 'ko'd tani aris uni
'baar mo kun oki gwo mo tani uni si'da/
torki gwo mo goma cim gwansan mo be.
25 Um ta iya/ gi imanci gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo dhali gwo jin gamu me'd jin
on ma Arumgimis is ki ibabam bum mo
mmo/owa Ibrahiim gwo 'bil 'penimo ki:
Dhali e emen pini mo tani arisa waki 'baar
mo kun 'kon e mony'cesh yansan mo tani
uni minu 'bor mii mo be. 26 Mmo'de'kkin ma
Arumgimis ciŋkinam piti imis mo tani a'di
cina a'di um itwa/a/ mo mmo'bor um mii
mo mmotuka ris umi 'baar ka 'dete/ 'dete/
ki 'beles 'pena bor miiny 'cokgam bum mo
be.

4

Buterus dhala Yohaan Uni Doshkini
Bwambor Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/
mo

1 Dhali ki uni 'kokin mo mmo/o gwo i
'kwani mo tani igasiis dhali tapa jin ca'd gi
imanhil gu'b gi mondheleladhelel mo dhali
'Kwani Sadukiyiin iiyini uni mo 2 mmo'kon
ma du uni ki mur mo haali/ uni tor 'kwani
gwo mo dhali uni o gwo eya tente/ si'da/
ki mompinu 'peni mowu di'd eya Yesus mo.
3 Dhali uni bu'thki uni dhali dhu uni mo
mmoji uni ntaga cim jiŋ 'ko'd mo haali/
mo ta mom'peŋkaskum mo. 4 Hili uni 'kon
ka ris 'peni bwam uni kun cik gwo mo uni
kun gam gwo is mo dhali mondeŋ gi gwas
warki'd ki mondeŋ jin wana e ka alaapi
mudhe'd mo be.
5 Dhali a'di warki'd ka cim jiŋ 'ko'd mo,
ki tapam buni dhali 'kwaniŋ gwanyjakam
buni dhali iman'kwar tom buni nyak is tuli
montal 'de/ mo e Pa Urushaliim mo. 6 Dhali
Hanaan jin ta'da gasiis jin ca'd diki'd imun
mo dhala Kayaapa mo dhala Yohaan mo
dhala Iskandar mo dhali uni 'baar mo kun
tana bas ma gasiis jin ca'd mo. 7 Dhali
ki uni dhu uni ibwaŋ 'kwani mo tani uni
ki dot gwo mo ki: Yan miikina um ki
mom'bi'th jana mo walla ki gway maja
mo? 8 Dhala Buterus mmo'tu'dkina Shi/in
Dheleladhelel a'di mo tani a'di ki o uni gwo
mo ki: Um tapaŋ 'kwani mo dhali 'kwaniŋ
gwanyjaka/ mo, 9 wakki/ am ka cim yaase
tirrishu ki gwo mo gom miim 'boro'd jin
miikunu mo gom wathi/ jin dumpulki ya
mo tani dhali ki mii ja ŋala/ wacu/ wathi/
yan mo tani 10 dhalki a'di mishu mo ibwam
umi 'baar mo dhala ris 'Kwani ma Israyiili
'baar si'da/ mo ki gway ma Yesus Kristhos
gi Pa Naasira mo tani jin 'kosha um ki
cwany'cithan dhul mo dhali jin 'de'kkin
ma Arumgimis mo 'peni mowu mo tani e
a'di yan tani wathi/ yan doshki'di mahan
ibwambori um ki mowac is mo be. 11 A'di
ta wosh jin karkunu ki dhan wosh gi 'pena
bi mo wosh yan jin ushkina um ki 'tash
mo, um kun ta imannyaŋ gu'b mo. 12 Dhali
mowoth yisa di'da e wathiŋ kamu/ yisa
haali/ gwaya kamu/ yisa di'da i'bame'd
momis jin cinu ibwaŋ 'kwaniny'cesh ki ana
minu mii woth mo e a'di mo be.
13 Hili ki uni parkina Buterus dhala
Yohaan e mo ki uni 'koki ju/ 'kwani mo
tani dhali gam gwo ki uni 'koki ta 'kwani
kun 'kon mmohila warka/ mo dhali ki uni
si'da/ ta 'kwani gun moli to tani uni merkin

kagahara mo. Dhali uni nyiṯhkin ki uni
nyakki 'ko ka Yesus mo. [14] Dhali mmomisha
uni wathi/ jin waçu/ mo mmodosh nyakki
uni mo tani uni moli gwoŋ kamu/ o apo/
a'di mo. [15] Hili ki uni kanki uni gwo mo
mmo/ii ka pije/ 'peni montul is buni yan
mo tani uni ki ṯora ṯor ka rem 'kup mo
[16] mmo/o gwo mo ki: Ana mina miiya ta ki
'kwani gwansan sa/? Haali/ ka jiŋ gana/
a'di ṯoru eya tente/ ibwam uni 'baar kun
'kon e Pa Urushaliim mo ki miimer jin
misha 'kwani 'baar mo miikunu mo e uni
mo dhali ana mola a'di waṯ mo be. [17] Hili jin
mina a'di diki pala ibwaŋ 'kwani naskina/
mo tani dhalki ana kana uni gwo ki 'bi'th
mo ma, gom to kun mina ana 'taki mii apo/
uni mo jin mina uni 'koki ṯor wathiŋ kamu/
ṯal 'de/ gwo mo e gway yan 'peni mo yan
ki sule/ mo be. [18] Dhali uni yukki uni mo
dhali kan uni gwo ki uni mini tuk gway ma
Yesus yan ki sule/ ki sule/ mo mmo'koki
ṯor gwo mo walla çi gwo ki gway ma
Yesus mo. [19] Buṯerus dhala Yohaan thokki
gwo mo dhali o uni gwo mo ki: Wakki/
a'di 'boro'd ibwambor ma Arumgimis mo
mmoha gwom bum e mo dhali ush ji ma
Arumgimis ha e mo tani 'cunycuri um mo
ma, [20] haali/ am mina mol gwo ush mmoṯor
gom to kun mishkina aman mo dhali kun
cika aman mo. [21] Dhali uni, ki uni o uni
ki 'bi'th dok/e gom to gun mina uni 'taki
mii mo tani uni dhalki uni mo mmo/ii mo
mmomola uni bway mmogam mo mmoçi
uni ajisa gom 'kwani mo haala ris 'kwani
'baar mo karkina Arumgimis ki ca mo gom
a'di jin miikunu mo be. [22] Haali/ wathi/ yan
taki'd gi yili issu/ i/ur 'kup mo jin miikunu
miimer i a'di mo be.

Imangam Gwo Is Uni 'Thokin mo ki Dar gi Monyju/ mo

[23] Dhali mmodhalu uni bway mo mmo/
ii mo tani uni iikin çem buni mo dhali
loloṗki gwo 'baar mo kun okina igasiis kun
can dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ uni mo be.
[24] Dhali uni, ki uni cikki a'di mo tani uni
'de'kki 'twam buniya Arumgimis ki bwan
ṯal 'de/ mo dhali o gwo mo ki: Ayy Tapa, /
e jin ukki momis mo dhali mony'cesh mo
dhali dhan kumma/ yi'de/ mo dhala ris
to 'baar kun 'kon ibwaman uni mo, [25] /e
jin o gwo ki Shi/in Dheleladhelel ki 'twa/
ma babam bam ka Dawuu'd jin ta çiŋkinam
pini ki:

Ata miina 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ apure/ mo,
dhala ris 'kwani kulum to ka wuny is ibwa kan mowa?
[26] Tapany can gi 'kwaniny'cesh doshkin ki is buni ki 'dishe/ mo
dhali itapa tuli isi monṯal 'de/
apo/ Tapa mo dhali apo/ a'dim piti jin ta'da Kristhos si'da/ mo.

[27] Haali/ ki gwoŋ gana/ e pa yan apo/
çiŋkinam pini jin ta'da Yesus a'di jin karu
ki she/ gi dhelel dhelel jin kara /e Tapa
tani Hirodus uni ka Punthi Bilaaṯus nyakki
'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo
dhali 'Kwani ma Israyiil si'da/ mo tani
uni 'baar mo nyak is tuli monṯal 'de/ mo
[28] mmomii a'di yin ki me'd pini mo dhali
ki bwam pini jin onu isi ṯwa/a/ ṯwa/a/
innii mo midi war kansan mo be. [29] Dhali
shwane/ Tapa, hiliya po/ gwo gun ona uni
ki 'bi'th gom to kun mina uni 'taki mii apo/
aman mo dhali çiki çiŋkinam pini 'bi'th mo
ma mmo/o gwom pini ki dar gi monyju/
'kwani mo [30] me'dyin hedha /e abim pini
mmomii miiwaç mo dhali ki momer mo
dhali dhan mii kun caaca kun minu mii ki
gway gi Çiŋkinam pini jin ta'da Yesus jin
karu ki she/ gi dhelel dhelel mo. [31] Dhali ki
uni 'thon mo tani mo yikinki is mo e mo jin
tula uni is nycine/ mo dhali uni 'baar mo
'tu'dkunu mo ki Shi/in Dheleladhelel mo
dhali uni oki gwo ma Arumgimis ki dar gi
monyju/ 'kwani mo be.

Aris To 'Baar mo Gamu Me'd mo

[32] Dhala waambuhany 'kwani 'peni bwam
uni kun gam gwo is mo 'kon ka dun ṯal 'de/
mo dhali ki bwan ṯal 'de/ si'da/ mo. Dhali
jamu/ yisa di'da i bwam uni jin o ki toŋ
kamu/ ṯal 'de/ jin tana a'di mo tani ta jim
piti ki is piti a'di 'de/ mo. Hili uni dhuna
ris to 'baar mo imonṯal 'de/ mo. [33] Dhali
gwo gi mom'bi'th caaca mo tani imandhun
ma Yesus ki she/ çi gwonṯor buni gom
mompina Tapa Yesus 'peni mowu mo dhala
'the caaca ça'bki'da po/ uni 'baar mo be.
[34] Haali/ wathiŋ kamu/ yisa di'da ibwam uni
jin hara toŋ kamu/ yisa haali/ uni kun ta
imanta gi mo mo walla gu'b mo tani uni

ki yol uni mo dhala guurush ’doyina uni
ki she yol mo be [35] dhali dhu uni isho’k gi
imandhunu ki she/ mo dhali to kwa/u bwa
mo ka ’deṭe/ ’deṭe/ me’d jin mina wathiŋ
kamu/ mii ta gi to mo be. [36] Dhala Yuusup
jin yuka imandhun ma Yesus ki she/ ki
gwaya kamu/ ka Barnaaba (ki ’twam buni
jin onu ki: ya/ gi momalas mo) jin ta
Wathi/ Lawi jin ta wathi/ gi Paŋ Kuprus mo
tani [37] mmotana a’di gi mombunto mo tani
a’di yolkina a’di mo dhala guurush ’doyina
a’di mmodhu isho’k gi imandhunu ki she/
mo be.

5

Hananiyya dhala Sappiira mo

[1] Hili wathiŋ kamu/ jin yuku gway ka
Hananiyya uni ki ash jin yuku ka Sappiira
mo tani uni yoli mo jin tana uni mo [2] dhali
boc̱kina guurush ’pen ’pena guurush gi she
yol piti mo, ashim piti si’da/ nyak mishki
a’di mo. Dhali a’di ’doyi’da guurush gi
’bana kamu/ mo dhali dhu a’di isho’k gi
imandhun ma Yesus ki she/ mo. [3] Hila
Buṭerus ki o a’di gwo mo ki: Hananiyya,
ata ’tu’d ma Seṭaan eya dum pini mmotham
gwo o ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali
boc̱ ’bana kamu/ ’pen ’pena guurush jin
yolu/ mo mo sa/? [4] Ki a’di dinuki yol
naskina/ mo tani dina a’di ki ta jim pini /
e ’deya? dhali ’ko’di a’di yolkunu mo tani
dina /e ki ta gi ’bi’th apo/ a’diya? Mii
yan di /e ibwam pini mana kan? Gwon
thus thamkina /e ki ’kwaniny’cesh yisa,
hili thama /e ka Arumgimis mo be. [5] Dhali
mmocik ma Hananiyya gwo gwansan mo
tani a’di biṭki’da ’cesh mo dhali c̱i shi/in
piti mo be. Dhali moŋkogu caaca yayi’da
po/ uni ’baar kun cik a’di mo be. [6] Dhali
’kwanin dhuru’c cuki mis mo dhali ’tam
a’di is mo dhali kal a’di ka pije/ mo dhali
kan a’di mo be.

[7] Dhali mo ta’da tente/ jin wana e ka
tente/ kwara mo mmoshor ma tente/ is
i’ko’d me’dyan yayina ashim piti si’da/ ka
enthus mo mmomola a’di a’di jin miikunu
mo be. [8] Dhala Buṭerus oki’da yim gwo mo
ki: Ṭor aha/ gwo mo ma, mo yola um ka
guurush wa cikise/ mo ’taa? Dhala yim
ki thok a’di gwo mo ki: Nye, ka guurush
wakan mo be. [9] Hila Buṭerus oki’da yim gwo
mo ki: Ata gama um gwo me’d mmonṭal
’de/ mmopal Shi/in gi Tapa kan mo? Hili
ma, sho’k gi uni gun kankina kaṭhin mo
tani uni ’koni shan’tamo/ mo dhali uni
mini kal /e ka pije/ gara/ mo be. [10] Dhali
ise/ a’di biṭki’da ’ceshi sho’k piti mo dhali
c̱i shi/in piti mo dhali ’kwanin dhuru’c
seyin mo dhali gama yim wuki’d mo be
dhali uni kalki a’di ka pije/ mo dhali kan
a’di ka remambor ka kaṭhim piti mo be.
[11] Dhali moŋkogu caaca yayi’da po/ kaniisa
’baar mo dhali apo/ uni ’baar mo kun cik to
gwansan mo be.

Aris Jamas Mii dhali Momer Uni Thimkunu mo

[12] Dhali ki me’d gi imandhunu ki she/ mo
tani momer ka ris dhali dhan mii caaca
si’da/ miikunu mo ibwaŋ ’kwani mo be,
dhali uni ’baar mo ’kon ki bwan ṭal ’de/
eya lambalany ma Sulemaan mo. [13] Hili
’peni uni gun ’ko ki she/ mo tani wathiŋ
kamu/ yisa di’da jin eni uni mmo’dish mo
is mo. Hili ’kwani maŋ uni kagahara mo
be. [14] Dhali imangam gwo is mo maru is ki
nyanye/ e Tapa mo, awaambuhany ’kwani
kun ta ’kwaniŋ gwas uni ki upi lu/ mo. [15] To
miikunu ki nyanye/ mo tani uni si’da/ ki
kal kum ’bathan e bway mo dhali ’thi uni
eya ci mo dhala birish si’da/ mo ka Buṭerus
mmopena a’di uni mo tani akashiram piti
midi ’taki wupa po/ unin tiya ’peni bwam
uni mo be. [16] Dhala waambuhany ’kwani
si’da/ iiyin mmonṭal ’de/ mo ’peni pa
kun ’kon is ’ko’d ’peni Pa Urushaliim mo
mmo’doyu/ ’kwani kun ’bathan mo dhali
uni gun ṭoju bwa ka rum thus kun nyo/on
mo dhali uni ’baar wac̱kunu ki ’beles mo be.

Imandhunu ki She/ Uni Ṭo’ckunu Bwa mo

[17] Dhala gasiis jin ca’d doshki’d ki mis mo
dhali uni ’baar mo kun nyak ’ko ki a’di mo
(uni kun ta c̱eŋ ’Kwani Sadukiyiin) dhali
uni ’tu’du/ mo ki mondeeya du mo [18] dhali
uni ki bu’th imandhun ma Yesus ki she/ mo
dhali dhu uni mo e mo jin jinu ’kwani mo.
[19] Hila man’doyu gwo gi Tapa mon’thiny mo
tani a’di ka’dki’da sijin ’twaŋkal mo dhali
sus uni ka pije/ mo dhali o gwo mo ki:
[20] Iiyi um mo dhali doshi mo dhali ṭor ’kwani
aris gwo ’baar mo gom mondiki/e yan e
gu’b gi mondheleladhelel mo. [21] Dhali ki

uni cik yan mo tani uni sekin e gu'b gi
mondheleladhelel ki mo kali kush mo dhali
uni ki tor gwo mo.

Hili agasiis jin ca'd yayi'd mo dhali uni
kun nyak 'ko ki a'di mo dhali yuk uni mo
imontul is buni yan imontal 'de/ mo dhali
montul isa kamu/ ki 'kwani gwanyjaka/ gi
'Kwani ma Israyiil mo dhali uni ki hash gwo
i gu'ba sijin ki uni minu susu mo be. [22] Hili
iboliish kun iikin mo tani uni 'koki gam uni
eya sijin mo dhali uni dokkin mo dhali tor
gwo mo [23] mmo/o gwo mo ki: Gu'ba sijin
gamkina am ki mu'th ki 'dantar mo dhali
imanhil mo mo mmodosh ishan'tamo/ mo.
Hili ki am ka'dkina a'di mo tani am 'konaki
gam wathiŋ kamu/ nycine/ mo. [24] Dhali ki
tapa jin ca'd ki imanhil gu'b gi mondhele-
ladhelel mo dhali igasiis kun can mo cik
gwo gwansan mo tani uni duŋkurkin ma
du is mo gom uni mo mmomina to yan ita
ata mo. [25] Dhali jin tal 'de/ yayi'd mo dhali
tor uni gwo ki: Hili mo mo ma, 'kwaniŋ
gwas kun dhukina um eya sijin mo tani
uni 'kon e gu'b gi mondheleladhelel mo
mmodosh mo dhali mmotor 'kwani gwo
mo. [26] Ŋ'ko'd Tapa jin ca'd gi imanhil gu'b
gi mondheleladhelel mo uni ki iboliish mo
tani uni iikin mo dhali sus uni ki dar gi
mondor mo haali/ uni ki ko/ 'kwani mo
gom uni minu 'taki 'kosh ki wosh mo.

[27] Dhali ki uni suski uni mo tani uni ki
dhu uni ibwambor montul is buni yan mo.
Dhala gasiis jin ca'd dotki uni gwo mo
[28] mmo/o gwo mo ki: Am kankina um gwo ki
'bi'th mo mmo'koki tor gwo ki gway yansan
mo, dhali hili ma, um 'tu'di Pa Urushaliim
ki gwontor bum mo dhali um o ki guya bas
wathi/ yan mmokara po/ am mo.

[29] Hila Buterus dhali imandhun ma Yesus
ki she/ mo uni thok gwo mo dhali o
gwo mo ki: Am mina mii mii gwo ma
Arumgimis mo, yisa jiŋ 'kwaniny'cesh yisa.
[30] Arumgimis gi ibabam bana 'de'kki'da
Yesus jin 'kosha um jwa mo mmohankina
um a'di imis cwa mo. [31] A'di karkin ma
Arumgimis ki ca ki me'da bim poros piti mo
mmota Amantel Mondiki/e 'Pen mo dhali
ka Manwoth mmoci mo jin rijuwa du is ki
'Kwani ma Israyiil mo dhali moŋgwam gom
miinthus mo. [32] Dhali am tana iman/o gwo
gom to gwansan am ki Shi/in Dheleladhelel
si'da/ jin cin ma Arumgimis gom uni kun
ha gwom piti e mo mmomii mo be.

[33] Hili ki uni cik gwo yansan mo tani
uni cithirkin ma dum buni ka nyor mo
dhali 'kona gwo bwa mo mmo'kosh uni jwa
mo. [34] Hili jan tal 'de/ doshki'di bwam uni
imontul is buni yan jin ta Wathim Parisi
jin yuku ka Ghamala/iil jin ta'da mantor
gwo gom gwoŋkan jin cinu mo dhali a'di jin
taku ki momaŋ caaca ibwam ma ris 'kwani
'baar mo. Dhali a'di kanki gwo ki uni mini
thothki imandhun ma Yesus ki she/ is 'ko'd
naskina/ mo. [35] Dhali a'di ki o uni gwo mo
ki: Um 'Kwani ma Israyiil, 'cunycuri is bum
mo ma gom 'Kwani gwansan mo gom to
kun mura umi mii mo. [36] Haali/ ka cim jin
twa/a/ gwansan mo tani Thudaas doshki'd
mo mmotor is piti ki a'di ita jaŋ kamu/
jin ca'd mo. 'Kwaniŋ gwasa tiya wana e ki
iss* 'kwanimpa i/iss 'de/ mo gam is buni
me'd ki a'di jin 'koshu jwa mo, dhali uni
'baar mo uni kun mii gwom piti mo tani
uni cekerkunu bwa mo dhali toŋ kamu/
yisa gamu 'peni a'diya. [37] 'Ko'di wathi/ yan
mo tani Yahuusa gi Pany Jaliil ka cim gi
moŋ'kwaru 'kwani gway mo a'di doshki'd
si'da/ mo dhali a'di ki sus 'kwanin tiya per
mo mmobath a'di mo. A'di si'da/ this e
mo dhali uni 'baar mo, uni kun mii gwom
piti mo tani uni si'da/ cekerkunu bwa mo.
[38] Dhali shwane/ aha/ ona um gwo mo ki:
Kwa/i is bum bwa mo 'peni 'kwani gwansan
mo dhali dhalki uni 'kon uni 'cena mo.
Haali/ wakki/ gwo jin onu yan walla mii
yan ta jiŋ 'kwani mo tani a'di minu 'taki pi e
mo be. [39] Hili wakki/ a'di ta ji ma Arumgimis
mo tani um mini mol pi uni e mo be wakki/
um minu 'taki gam mo mmo'ko mmo/asa
po/ Arumgimis kan mo.

[40] Dhali gwom piti gama uni me'd mo.
Dhali ki uni yukki imandhun ma Yesus ki
she/ i uni mo tani uni ki dor uni mo dhali
kan uni gwo mo ki uni mini 'koki o gwo
ki gway ma Yesus mo dhali uni ki dhal uni
mo mmo/ii mo be. [41] A'di iina uni mo 'peni
bwambori montul is yan mo mmo'bora uni
bwa mo ki uni dhunu ki montak wakan
mmo'kosha uni is ka nyor kan ki mon'the
is mo gom gway yan mo be. [42] Dhali isa
yempa/ e gu'b gi mondheleladhelel mo

* 5:36 urbumiyya

dhali e pa mo tani uni ’koki dak gwo mo mmotor mo dhali mmoci si’da/ mo ka Yesus yan ita’da Kristhos mo be.

6

’Kwaniŋ Gwasi Pesu/ kun Lakkunu mo

1 Dhali ka cim gwansan ki mondeŋu gi imanciк gwo ’kokunu mo mmomar is mo tani ’Kwani Yahuuda/ ’peni Paŋ Griki mi-ikina gumgum apo/ ’Kwani Ibraniyiin mo haali/ up buni kun wuna ikathim buni mo tani miikunu ka piny is mo e mo jin miinu to ka yempa/ mo. 2 Dhali uniŋ ’kume’d i’ce’dka su/ yukkina waambuhany imanciк gwo i uni mo dhali o gwo mo ki: A’di diki ’bor jin mina aman dhal gwo ma Arumgimis ’pen mo dhali miiya tu’c ma tharabeesa mo. 3 A’di mina um, iwak pem, ilak ’peni bwam um ’kwaniŋ gwas pesu/ kun maŋu mo dhali kun ’tu’du/ mo ki Shi/ in mo dhali ki yuk si’da/ mo uni kun mina ana mish dhu uni apowa tu’c yan mo. 4 Hili am mina roc sho’k mo mmo’tho ki sule/ mo dhali mmomii gwo mo. 5 Dhali gwo yan jin onu mo tani a’di ’borki’da waambuhany ’kwani ’baar mo bwa mo dhali uni kwanykina Istipanuus mo, a’di jin ta wathi/ jin ’tu’du/ ki moŋgam gwo is mo dhali ki Shi/ in mo, dhala Pilibbus mo dhala Purukuurus mo dhala Nikanuur mo dhala Timuun mo dhala Parminaas mo dhala Nikula/uus jin ta Wathi/ gi Pan Anthaakiya jin bu’th gwoŋ ’Kwani Yahuuda/ mo. 6 Uni gwahan idhuna uni ibwambori imandhunu ki she/ dhali ki uni ’thokin mo tani uni dhuki me’d buni apo/ uni mo be.

7 Dhali gwo ma Arumgimis caki’d mo dhali mondeŋ gi imanciк gwo markunu is mo e Pa Urushaliim kagahara mo dhala waambuhany igasiis caaca haki gwo yansan e jin gamu is mo.

Mo gi Bu’thkunuwa Istipanuus mo

8 Dhala Istipanuus ’tu’du/ ka ’the mo dhali ki mom’bi’th mo tani a’di miiki dhan mii kun caaca mo dhali momer si’da/ ibwaŋ ’kwani mo. 9 Hili ’kwanin tiya doshkin ’peni uni kun ta uni gi gu’b gi montul is jin yuku ki gu’b gi montul is gi ’Kwani Libartiin mo, dhali ’Kwani gi Paŋ Kerawaan mo dhali ’Kwani gi Pa Iskandariyya mo dhali ’peni uni gi Paŋ Kilikiyya mo dhali Pa Asiyya mo uni sugkin ki gwo mo uni ka Istipanuus mo. 10 Dhali uni moli roc yuk yan mo dhali Shi/in jin ona a’di gwo mo be. 11 Dhali uni wanki ’kwani is ka ’di/ mo dhali uni gun wanu is mo tani o gwo mo ki: Am cikkina a’di mmowal gwo sor apowa Musa dhali apowa Arumgimis si’da/ mo. 12 Dhali uni ka/ ’kwani is mo dhali ’kwaniŋ gwanyjaka/ si’da/ mo dhali iman’kwar to si’da/ mo dhali uni iiyina po/ a’di mo dhali bu’th a’di mo dhali sus a’di e montul is yan mo. 13 Dhali uni dhuki iman/ak a’di gwo i is mo uni kun o gwo mo ki: Wathi/ yan diki dak gwo mo mmo/o apo/ mo yan jin kogu mo dhali gwoŋkan jin cinu si’da/ mo. 14 Haali/ am cikkina a’di mo mmo/o gwo ka Yesus yan gi Pa Naasira midi ’ce’d mo yan sho’k mo dhali ak mii ma Musa e mo kun tora a’di ana mo. 15 Dhali uni ’baar mo kun ’kon e montul is yan mmohila uni a’di ka ’thime/ mo tani mishki bwam/em piti mo mmowakina e a’di ki bwam/e ma man’doyu gwo mo be.

7

Mo gi ’Ce’d ma Istipanuus Gwo She/ mo

1 Dhala gasiis jin ca’d o gwo mo ki: To gwansan wakana? 2 Dhali a’di o gwo mo ki:

Imudhum pem dhali ibaba kana! Arumgimis jin ta gi monyca mo tani a’di pi’da babam bana ka Ibrahiim i is ki a’di diki’d e uka ’cesh jin tana dhan yi’deya kara’b ntwa/a/ me’d jin ca’ba a’di e Pan Haraan mo tani 3 dhali a’di ki o a’di gwo mo ki: Yaku/ ka pije/ mo ’peni bampam pini mo dhali ’pena bas pini mo dhali yayi i mo jin miga/ tor /e mo. 4 ŋ’ko’d a’di yaki’d ka pije/ ’peni Bampa/ gi ’Kwani Kaldaan mo dhali ca’b e Pan Haraan mo. Dhali ’peni mun mo tani ki com wuki’d mo tani Arumgimis ki so’k a’di mo e bampa/ yan jin ’kokina um nycine/ shwane/ mo. 5 Dhali a’di diki ci a’di mala kamu/ nycine/ mo, wakan si’da/ ari ’bana kamu/ mmokar sho’k piti apo/ yisa. Dhali a’di ki o gwo is ki a’di midi ci a’di a’di mo mmota jim piti mo be dhali ki emen piti ŋ’ko’di a’di mo, ki a’di dar ga ’ci naskina/ mo. 6 Dhali Arumgimis o gwo cikise/ mo be ki emen piti mini ’taki ’ko ki ’kus e bampaŋ kamu/ mo dhali ki uni mini ’taki sus uni mmota

ciŋkina/ mo dhali mii uni ka ha'th'ko'd
ki yil iss 'kwanimpa i/iss 'de/ mo. 7 Dhali
'kwani gwansan jin mina uni ta ciŋkinam
buni mo tani uni miga/ mii miiwak mo.
A'di ta gwo jin on ma Arumgimis kan mo.
Dhali ŋ'ko'd mo tani uni mini pi ka pije/
mo dhali mii gwom pem e mo yan mo be.
8 Dhali a'di ki ci a'di gwo jin gamu me'd mo
gom gwo ma munyjal yis mo dhali wakan
Ibrahiim ki dhodha Is/hak mo dhali ka cim
pekwara mo tani a'di ki 'cith a'diya munyjal
yis mo dhala Is/hak ki dhodha Yakuub mo
dhala Yakuub ki dhodha wak gi idhan com
kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo.
9 Dhali idhan com gwansan uni tan ma
du dhapana powa Yuusup mo uni ki yol
a'di iPam Masir mo dhala Arumgimis di'd
e a'di mo 10 dhali woth a'di 'peni mo jin
toju a'di bwa mo dhali ci a'di maŋ mo dhali
moyuk mo ibwambor ma Pirawn jin ta'da
malik gi Pam Masir mo dhali a'di ki kar a'di
ka mudhiir gom Bampa/ Masir mo dhali
gu'b piti 'baar mo. 11 Te/ pu'dki'da po/
Bampa/ Masiri 'baar mo dhali Paŋ Kanaan
si'da/ mo dhali dhan montocu bwa di'd mo
dhali ibabam bana gamki tonte/ yisa. 12 Hili
ka Yakuub cikki gwo ki tonte/ di'd e Pam
Masir mo tani a'di tu'cki ibabam bana ki
ii me'd jin twa/a/ mo. 13 Dhali ki me'd
jin 'kon ma po/i su/ mo tani a Yuusup
torki is piti eya tente/ e ikam mo dhali
'kwani ma Yuusup toru eya tente/ aPirawn
mo. 14 Dhala Yuusup ki hash gwo mo dhali
yuka Yakuub jin ta com e a'di mo dhala
risa bas piti kun ta 'kwani iss* 'kwanimpa
'kwara i'ce'dka karpa'c mo. 15 Dhala Yakuub
yaki'd ka luŋgu'b mo e Pam Masir mo dhali
a'di wuki'd ki is piti mo dhali ibabam bana
si'da/ mo be. 16 Dhali uni kalu mo mmo'cith
Bampa/ gi Pan Shakiim mo dhali uni 'thinu
mo e moŋ'kupaje jin yolkin ma Ibrahiim
ki she yol gi 'dolkon kush 'peni iya/ ma
Hamuur gi Pan Shakiim mo.
17 Hili ki moŋ gwo jin onu is mo tani
'dishki'd mo jin gam ma Arumgimis me'd
ka Ibrahiim mo dhali 'kwani can mo dhali
mari is mo e Pam Masir mo, 18 gama mal-
ika kamu/ jin piki'd apo/ Bampa/ Masir
mo jin diki misha Yuusup mo. 19 A'di yan
miiki 'kwanim bana ka mak mo dhali mii
ibabam bana ka ha'th'ko'd mmota'k ushi
ucim buni ka pije/ jin mina uni 'taki 'koki
'ko ki e mo be. 20 Ki yil yan mo tani aMusa
dhodhu mo dhali a'di ta yinthoŋ gana/
mo dhali a'di thipu ka ppe 'kupi kwara e
gu'b gi com mo. 21 Dhali ki a'di kalu ka
pije/ mo tani 'bwa/ ma Pirawn tak a'di mo
dhali thip a'di ki ya/m pitiŋ gana/ mo.
22 Dhali yuk gi 'Kwani Masiri 'baar mo tani
a'di ye'thkunuwa Musa sho'k mo dhali a'di
'bitha'bi'th e gwom piti mo dhali miim piti
si'da/ mo be.
23 Hili ki a'di mura yila issu/ 'baar mo tani
gwo pu'dki'da dum piti mo mmodoka wak
'kwanim piti kun ta iya/ ma Israyiil mo be.
24 Dhali mmopara a'di jan tal 'deŋ kamu/ e
'peni uni kun 'koshu ka wuny is mo tani a'di
ki woth a'di mo dhali cesh a'di jin miinu ka
ha'th'ko'd kan mo mmo'kosh Wathim Pam
Masir jwa mo dhali rica ri'c gom a'di mo.
25 Dhali a'di toshki'd ka wak piti mish gwo
'ban ka Arumgimis ki ci uni mo jin 'cuku
ki me'd piti mo. Hili uni 'koki mish gwo
'ban mo be. 26 Dhali ka cim jiŋ 'ko'd mo tani
a'di pi uni i is mo uni kun 'koni mo/as mo
dhali a'di midi 'taki dhu uni mmogwam mo
dok/e mmo/o gwo mo ki: Kana, um ta ikan
mo be. Ata miina um ki shi/ ka rem 'kup
kan mo? 27 Hili a'di jin miiki'da mannyak
ca'b piti ki shi/ mo tani a'di belki a'di mo
mmoya mo mmo/o gwo mo ki: Kaja kar /
e ki tapa mmodwall gwo apo/ aman mo?
28 /E mini 'taki 'kosh aha/ jwa mo me'd jin
'koshkina /e Wathim Pam Masir katiliya?
29 Dhala Musa guski'd mo gom gwo yan jin
onu mo dhali a'di warki'd ka mandi gi 'kus
e Pam Madyaan mo e jin dhotha a'di iya/
isu/ mo.
30 Dhali ki yila issu/ thimki'd mo tani
aman'doyu gwo piki a'di i is em bwaasho
e 'Kuwosh Sinaa/ eya le'dan o'd e ari cwa
mo. 31 Dhali ka Musa parki a'di e mo tani
a'di merki'd gom to jin mishkina a'di mo
dhali ki a'di shor a'di is mo mmo'dish a'di is
mo mmohil mo mo tani 'twa/ yayi'd 'peni
Tapa ki: 32 Aha/ tana Arumgimis gi ibabam
pini mo dhala Arumgimis ma Ibrahiim mo
dhala Is/hak mo dhala Yakuub mo. Dhala
Musa deena is kagahara mo dhali ko/ki'da
ko/ is mo mmohil a'di mo be. 33 Dhali Tapa

* 7:14 kamsa wa saba/iin

ki o a'di gwo mo ki: 'Cuka ppa/ 'peni sho'k
pini mo ma haali/ mo yan jin dosha /e apo/
mo tani a'di ta'da 'cesh jin kogu mo be.
34 Mishga/ ka jiŋ gana/ monto'c bwa di'd
e 'kwanim pem kun 'kon e Pam Masir mo
dhali aha/ cikkina uni okonkin mo dhali
aha/ dina mmoyaku/ ka 'cesh mo mmo'cuk
uni mo. Dhali yayu/ shwane/ mo ma. Aha/
mina hash /e e Pam Masir mo.

35 Musa yan jin ushkina uni mo mmo/o
gwo mo ki: Kaja kar /e ki tapa mmodwall
gwo mo tani a'di ihashkin ma Arumgimis
mo mmota tapa mo dhali mmota man'cuk
uni ki me'd ma man'doyu gwo jin pi a'di i is
e ari cwa mo. 36 Wathi/ yan ishu uni bway ka
pije/ mo mmomiikina a'diya dhan mii kun
caaca mo dhali momer si'da/ e Pam Masir
mo dhali e bwaman dhan Yi'deŋ Kummam
'Per e mombwaasho ki yil issu/ mo. 37 Yan
ta'da Musa caan jin o ki uci ma Israyiil gwo
mo ki: Amanci gwo min ma Arumgimis
ipiyu mo gom um 'peni bwaman ma wak
bum mo mmowa e ki aha/ mo. 38 Yan ta
a'di jin di'd e montul is e mombwaasho
nyakka man'doyu gwo jin o a'di gwo e
'Kuwosh Sinaa/ mo dhali nyak ki ibabam
bana kun bu'th gwo gi mondiki/e mmoci
ana mo. 39 Ibabam bana ush a'di gwo ha e
mmomii mo. Hili uni ki bel a'di mo mmoya
mo 'peni uni mo dhali uni dok ma dum
buni ka nyaŋ'ko'd iPam Masir mo mmo/
owa Haruun gwo mo ki: 40 Uk am to kun
luŋu mo ma kun mini ii amani bwambor
mo. Haala Musa yan jin susi ana ka pije/
'peni Bampa/ Masir mo tani ana mola to
jin yayi'di a'di mo be. 41 Dhali uni uk ari
bip ka cim gwansan mo dhali 'do to jin
'cithu/ 'kus mo e tompinycon mo dhali 'bor
bwa mo gom mii jin ta ji gi me'd buni mo.
42 Hili Arumgimis tu'kki'd mo dhali ci uni
bway mo mmoluŋ to kun 'kon e momis mo
me'd jin 'kwarkunu e bwaman ma warka/
gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/
mo ki:

Um ciyaa/ to/e jin 'citha um 'kus mo dhali
to jin 'cithu si'da/ mmomii abas

ki yil issu/ e mombwaasho mo, ayy 'kwani
ma wak ma Israyiila?

43 Dhali um buthi gu'b burrinye/ ma Muu-
luuk mo

dhali acul kun ta tompinycon jin yuku ka
Rampaan mo

to gun uku kun uka um mmoluŋ uni mo.
Dhali aha/ mina so'k um mo ibwampo/
Pam Baabil mo.

44 Ibabam bana takan gi gu'b burrinye/
gom gwonto e mombwaasho me'd jin kara
a'di a'di jin o gwowa Musa ki a'di midi uk
me'd she/mm jin mishkina a'di mo 45 jin
kala ibabam bana si'da/ ki moŋgarr buni
ki she/ ki she/ mo nyakka Yashuu/ ki uni
sekin mo e mo gi 'kwanin tiya kun bel ma
Arumgimis ka pije/ ibwambori bwam/e gi
ibabam bana mo ntaga cim ma Dawuu'd
mo be. 46 A'di gam momaŋ ibwambor ma
Arumgimis mo dhali 'tho monyca'b goma
Arumgimis ma Yakuub mo. 47 Hila Sule-
maan nyaŋ a'di gu'b mo. 48 Bahili A'di jin
Cayaa/ e ki Ca mo diki ca'b e gu'b kun
nyaŋu ki me'd mo me'd jin on ma manci
gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:
49 Momis ta'da kursin tapam pem mo

dhali mony'cesh ta cwa jin dhuka/ sho'k
pem.

Gu'b gi wakata imina umi nyaŋaa/ mo?
Tapa i/o'd kan mo.

walla ma mom pem jin miga/ isi/ is mo?
50 Dina me'd pem ki uk to gwansani 'baar
mo 'taa?
51 Um 'thek 'bam bum imis mo dhali um
'konuki 'citha/ munyjal ma du mo dhali 'ce
si'da/ mo. Shi/in Dheleladhelel ura um
isa yempa/ mo. Me'd jin miikina ibabam
bum mo tani wakan miikina um si'da/ mo.
52 Jana 'peni imanci gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo kun 'kona ibabam bum ki
to'c 'kus mo? dhali uni 'kosh uni jwa mo uni
kun tor gwo ntwa/a/ mo gom mmomina
jan tal 'de/ jin mii'd ka kar/e iyayu/ mo.
Um warkin ki iman'cith a'di is ki gwo mo
dhali iman'kosh a'di jwa mo, 53 um kun
bu'th gwoŋkan jin cinu mo me'd jin kara
iman'doyu gwo a'di mo dhali a'di karkina
um yisa.

Mo gi 'Koshkunuwa Istipanuus ki Wosh mo

54 Ki uni cikki gwo gwansan mo tani
uni cithirkin ma du mo dhali uni 'pe'dki
she/ i a'di mo. 55 Hili a'di mmo'tu'du/
a'di mo ki Shi/in Dheleladhelel mo tani
a'di hilki momis ka 'thime/ mo dhali par
monyca ma Arumgimis e mo dhala Yesus

si'da/ mmodoshkina a'di ka bim poros ma
Arumgimis mo [56] dhali o gwo mo ki: Hili
mo mo ma. Aha/ parkina momis ka'du/
mo dhali Ya/ gi 'Kwani mmodosh ka bim
poros ma Arumgimis mo. [57] Hili uni cuun ki
dhan 'twa/ kun caaca mo dhali 'dap 'cem
buni ki me'd mo dhali tha'th a'di ki is mo
mmontal 'de/ mo [58] dhali uni ki bit a'di
ka pije/ 'peni bampa/ mo dhali 'kosh a'di
ki wosh mo be. Dhali iman/o gwo dhu
burrinyem buni a'cesh isho'k gi dhuru'c
washana kamu/ mo jin yuku ka Shawuul
mo [59] dhali uni ki 'kosha Istipanuus ki wosh
mo mmoyuka a'di Tapa mmo/o gwo mo ki:
Tapa Yesus, budhi shi/in pem mo. [60] Dhali
a'di ca'bki'd ki jiŋ 'kupa'dupun mo dhali
cuu gwo ki dhan 'twa/ mo ki: Tapa, dhalku/
ki kar miinthus yan i'bam buni mo. Dhali ki
a'di o gwo kan mo tani a'di ki ish e mo be.

8

[1] Dhala Shawuul di'd mmogam bwa me'd
mo gom wum piti mo be.

Shawuul To'cki'da Kaniisa Bwa mo be

Dhali ka cim yin tani monto'c 'kus caaca
yayi'da po/ kaniisa jin di'di Pa Urushaliim
mo dhali uni 'baar mo cekerki bwa mo i
bampa/ 'baar mo e Pa Yahuudiyya mo dhali
Pan Saamira mo, jasi imandhunu ki she/
uni i'kokin mo. [2] Dhali 'kwani gun tana
gayiin mo tani uni ikankina Istipanuus mo
dhali gwon mo dhali ananki is kagahara
gom a'di mo be. [3] Hila Shawuul mii'da
nyor ka daran du kagahara mo mmoshi/a
kaniisa is mo dhali mmocica a'di gu'bi 'baar
ki 'beles mo tani a'di ki dir 'kwaniŋ gwas
mo dhali 'kwani up si'da/ 'ko'da 'cesh mo
mmodhu uniya sijin mo.

Gwom 'Borga/ Çikunu mo e Pan Saamira mo

[4] Uni si'da/ kun cekerki bwa mo tani uni
iikin mo mmotor gwo ki lala'th mo be.
[5] Dhala Pilibbus ya'd ka luŋgu'b mo e Pan
Saamira mo be dhali ci uni gwo mo goma
Kristhos yan mo. [6] Dhala waambuhany
'kwani cina dum buni ki bwan tal 'de/ ki
gwo kun torkin ma Pilibbus mo me'd jin
cika uni gwo mo dhali momer misha uni
kun miikina a'di mo be. [7] 'Peni uni ka ris
kun bu'th ma rum thus kun nyo/on mo tani
arum thus pikin mo mmocuuna uni ki dhan
'twa/ kun caaca mo dhali uni tana ris kun
mutta/ is mo dhali kun ta ŋwol mo tani uni
wackunu mo be. [8] Dhali mom'bor bwa caaca
di'di pa caan mo be.

[9] Wathiŋ kamu/ di'd jin yuku gway ka
Simaan mo. Ntwa/a/ mo tani a'di mii'da
ruma tiya e pa caan mo dhali 'Kwani gi
Pan Saamira meren gom gwo jin ona a'di
uni ki a'di ki is piti ta a'di jin ca'd ki tiya
mo. [10] Dhali uni 'baar ci is buni ki gwom
piti 'peni a'di jin gwa'da'd ntagi a'di jin ca'd
mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yan ta ji gi
mom'bi'th ma Arumgimis jin yuku ki A'di
jin Ca'd mo be. [11] Dhali uni ci is buni ki
gwom piti mo gom a'di mer uni is ki mii ma
rum piti isa gush mo. [12] Hili ki uni gam gwo
ma Pilibbus is jin torkina a'di gom gwom
'borga/ gom Bampa/ ma Arumgimis mo
dhali gway ma Yesus Kristhos mo tani uni
miikunu ki yi'de/ mo ki gwasi lu/ mo dhali
ki upi lu/ si'da/ mo be. [13] Dhala Simaan ki is
piti si'da/ a'di gam gwo is mo dhali miikunu
ki yi'de/ mo. A'di nyak ca'b ka Pilibbus mo
mmohil momer mo dhali dhan miimer kun
caaca kun miikunu mo tani a'di merki'd mo
be.

[14] Hili ki imandhunu ki she/ mo kun 'koni
Pa Urushaliim, ki uni cikki ki 'Kwani gi
Pan Saamira bu'thki gwo ma Arumgimis
mo tani uni ki tuca Buterus uni ka Yohaan
ki iiku/ i uni mo. [15] Ki uni thulkin ka
luŋgu'b mo tani uni 'thon gom uni ki uni
mini 'taki bu'th Shi/in Dheleladhelel mo
[16] haali/ a'di diki ya apo/ jamu/ i bwam uni
naskina/ mo. Uni miikunu ki yi'de/ jasi
ki gway gi Tapa Yesus 'te/ mo. [17] Ŋ'ko'd
mo tani uni dhu uni me'di 'kup mo dhali
uni bu'thki Shi/in Dheleladhelel mo be.
[18] Dhali ka Simaan parki uni e mo mmod-
huna imandhunu ki she/ uni me'di 'kup
mo tani Shi/in Dheleladhelel cikunu mo
a'di ki tor uni aguurush i e mo, [19] mmo/
o gwo mo ki: Çiyaa/ mom'bi'th yan si'da/
mo ma, ki wathiŋ kamu/ jin miga/ 'taki
kar me'd pemi 'kup mo tani ki a'di si'da/
midi 'taki bu'th Shi/in Dheleladhelel mo.
[20] Hila Buterus ki thok a'di gwo mo ki:
Aguurush pini dhalki a'di nyak sho'k 'ce'd
ki /e mo haali/ /e toshki gam to jin cin
ma Arumgimis ki me'd ka guurush 'te/ mo.
[21] /E dar gi to walla mii e gwo yan mo
haali/ adum pini diki 'bor ibwambor ma

Arumgimis mo be. [22] Rici adu is mo gom
miinthus pini yan mo dhali 'thoyi Tapa mo
ma, ki gwo jin kuluma /e ibwa wakan mo
minu 'taki gwam /e mo. [23] Haali/ mishga/
ki /e din e mo ma ci/ jin ka/aka/ mo dhali
mondeku gi miinthus mo. [24] Dhala Simaan
thok a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: 'Thoyi
Tapa gom aha/ mo ma ki to gwansan kun
ona um mini 'koki 'taki pu'du/ apo/ aha/
mo.
[25] Dhali ki uni ci gwontor buni mo dhali
tor gwon Tapa mo tani uni dokkin ka
nyaŋ'ko'd mo mPa Urushaliim mo dhali tor
gwom 'borga/ eya ris pa gi 'Kwani gi Pan
Saamira mo be.

Pilibbus dhali Wathi/ gi Paŋ Gale/ jin Ta Mantil mo

[26] Hila man'doyu gwo gi Tapa ki owa
Pilibbus gwo mo ki: Cuyi mis mo ma dhali
yayi 'kup ki 'ko'd gwar ka biny cam ki bway
jin ya'd ka luŋgu'b 'peni Pa Urushaliim
mo ntagi Paŋ Ghassa jin ta mombwaasho
mo. [27] Dhali a'di ki cu mis mo dhali ya
mo. Dhali hili Wathi/ gi Paŋ Gale/ di'd
jin ta mantil mo dhali jin ta tapa jin ca'd
'pena Kandaaka, a'bom jin ta'da malik gi
'Kwaniŋ Gale/ mo. A'di ta'da mandhuwa
guurush piti 'baar mo. A'di si'da/ yayi'di
Pa Urushaliim mmoluŋ mo be. [28] Dhali
a'di di'd mmodok ka nyaŋ'ko'd mo dhali
a'di ca'bki'd i bwaman ma arabiya jin dira
shumarum mo dhali di'd mmodeŋ gwo jin
'kwarkin ma manci gwo ma Arumgimis
kadhamo/ e mo jin yuku ka Ishaya mo
be. [29] Dhali Shi/in Dheleladhelel ki owa
Pilibbus gwo mo ki: Shori is pini mo ma
dhali 'dishi a/arabiya yan is mo. [30] Dhala
Pilibbus guski'di a'di mo dhali cik gwo jin
deŋa a'di gwo e mo jin 'kwarkin ma manci
gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin yuku
ka Ishaya mo tani dhali o a'di gwo mo ki:
Gwo jin deŋa /e e mo tani misha /e 'ban
mo 'taa? [31] Dhali a'di ki o gwo mo ki: Miga/
mish 'peni mana ki dar gi wathi/ mmothuk
aha/ gwo isi ciki/ mo. Dhali a'di yukki'da
Pilibbus mo mmoseyu/ a/arabiya mo dhali
nyak ca'b ki a'di mo. [32] Dhali gwo 'peni Gwo
ma Arumgimis jin 'kwaru jin deŋa a'di e mo
tani wa cikise/ mo be, jin o'd ki:

A'di susu me'd ka'bal mmo'cith 'kus mo
dhali me'd ari ka'bal jin mol 'twa/ wal
ibwambor ma man'cith a'di amur
piti mo tani
wakan si'da/ a'di diki cee 'twam piti mo.
[33] Dhali mmokara a'di is piti ki gwa'd mo
tani mondwall gwom piti kwa/u mo
'peni a'di mo.
'Kwani kun tana anyakum yil ki a'di mo tani
kaja a'di jin midi ci gwo ki lala'th
mo?
Haali/ mondiki/ em piti gunu 'peni
mony'cesh yansan mo.
[34] Dhali a'di jin ta mantil oki'da Pilibbus
gwo mo ki: Tor aha/ gwo mo ma, amanci
gwo ma Arumgimis kadhamo/ yin mo tani
a'di tori gwo goma ja sa/? A'di torki gwo
gom is piti mo 'taa? walla gom wathiŋ
kamu/ mo. [35] Dhala Pilibbus ka'd 'twam
piti mo dhali tel a'di Gwo ma Arumgimis
yin 'pen jin 'kwarkunu mo tani a'di ki ci
a'di gwo goma Yesus mo be. [36] Dhali mmo/
iina uni ibway mo tani uni pu'dkin mo e
yi'deŋ kamu/ mo dhali a'di jin ta mantil
ki o gwo mo ki: Hili yi'de/ a'dan mo. Ata
a'di jin midi non aha/ mmomii ki yi'de/
mo? [37] Dhala Pilibbus ki o a'di gwo mo ki:
Wakki/ /e gam gwo is ka dum pini 'baar
mo tani /e minu mish mii mo be. Dhali
a'di ki thok gwo mo dhali o gwo mo ki:
Aha/ gama gwo is ka Yesus Kristhos ta Ya/
ma Arumgimis mo be. [38] Dhali a'di ki kan
gwo mo ka arabiya jin dira shumarum minu
dosh mo dhali uni su/ thulkin ka luŋgu'b i
bwaman yi'de/ mo uni su/ ka Pilibbus uni
ki a'di jin ta mantil mo, dhali a'di ki mii
a'di ki yi'de/ mo be. [39] Dhali ki uni sen ka
pije/ 'peni yi'de/ mo tani Shi/in gi Tapa
a'di borki'da Pilibbus mo be dhali a'di jin
ta mantil par a'di e dok/e yisa haali/ a'di
ya'd mo i bway piti mmo'bora bwa a'di mo.
[40] Hila Pilibbus gamkunu mo e Pa Ashduu'd
mo dhali mmo'citha/ a'di pa yin mo tani
a'di ki tor gwom 'borga/ e pa 'baar mo ntagi
a'di pu'dki'd e Paŋ Kaysariyya mo be.

9

Mo jin Tu'k ma Shawuula Du Is mo

[1] Hila Shawuul dek ma nyor kagahara
naskina/ mo tani a'di shwa'da 'cesh ki
sho'k mo dhali 'kosha 'kosh apo/ imanciк
Tapa gwo mo dhali a'di yaki'da gasiis jin

ca'd mo [2] dhali doṯ a'di awarka/ gi Pan
Dimashk ki gu'b gi montul isi 'baar mo,
wak̲ki/ a'di midi 'taki gam kun tiya kun
ta 'kwani gi Bway yan mo tani wak̲ki/ uni
mini 'taki ta gwas mo walla up̲ mo tani
a'di midi 'taki bu'th uni mmodek̲ mo dhali
susu mo e Pa Urushaliim mo be. [3] Dhali
ki a'di di'd mmoya mo tani a'di 'dishki
Pan Dimashk is mo dhali ki jahanne/
ise/ moŋkush 'peni momis 'twak̲ki mo mo
mmo'kam a'di is mo. [4] Dhali a'di biṯki'da
p̲owa 'cesh mo dhali a'di cik̲ki 'twa/ mmo/
o a'di gwo mo ki: Shawuul, Shawuul. Ata
ṯoca /e aha/ 'kus kan mo. [5] Dhali a'di o gwo
mo ki: /E tana ja Tap̲a mo? Dhali a'di o
gwo mo ki: Aha/ tana Yesus jin ṯoca /e 'kus
mo. [6] Hili cuyi /e mis mo ma dhali yayi cic̲
bampa/ mo ma, dhali a'di minu ṯor /e mo
a'di jin mina /e imii mo be. [7] Dhali 'kwaniŋ
gwas kun nyak̲ki ii ibway ki a'di mo tani
doshkin mmomol gwo o mo mmocik̲a uni
gwo mo dhali mmo'kona uni ki p̲ar wathiŋ
kamu/ e mo. [8] Dhala Shawuul cu mis 'pena
p̲owa 'cesh mo dhali ki a'di k̲a'dki e mo tani
a'di mol to p̲ar e mo dhali uni ki sus a'di ki
me'd mo dhali sus a'di e Pan Dimashk mo
be. [9] Dhali ka cim kwara mo tani a'di dar gi
e mo dhali a'di shwa to yisa dhali a'di diki
p̲i to si'da/ mo be.

[10] Dhali amanci k̲ gwoŋ kamu/ jin di'd e
Pan Dimashk jin yuk̲u ka Hananiyya mo
dhali Tap̲a o a'di gwo ki tonyjan mo ki:
Hananiyya. Dhali a'di ki o gwo mo ki: Hili
ma. Aha/ dina imahan mo be Tap̲a mo.
[11] Dhali Tap̲a ki o a'di gwo mo ki: Cuyi mis
mo ma dhali yayi 'kup̲ ki bway jin yuk̲u
ka Doshki Dhi'c mo dhali yayi igu'b ma
Yahuusa mo dhali ŋap̲ wathi/ 'peni Pan
Tharsuus jin yuk̲u ka Shawuul mo haali/
a'di 'thoki'd mo. [12] Dhali wathi/ mishkina
a'di jin yuk̲u ka Hananiyya mo mmoseyu/
bwaman mo mmodhu me'da p̲o/ a'di mo
ki a'di midi 'taki mish mo mo. [13] Hila
Hananiyya thok̲ gwo mo ki: Tap̲a, aha/ cik̲a
gwo 'peni 'kwani ka ris gom wathi/ yan
gom miim piti wa'di shi/ kagahara yisa kun
miikina a'di ki 'kwanim pini kun dhuna /e
ki she/ gi dhelel dhelel mo e Pa Urushaliim
mo. [14] Dhali i mahan si'da/ a'di ta gi gwo
'peni igasiis kun can mo mmodek̲ uni 'baar
mo kun yer gway pini mo. [15] Hili Tap̲a o a'di
gwo mo ki: Yayi i bway pini mo ma haali/
a'di ta toŋ'kul bwa jin kwanyka/ gom aha/
mo mmok̲al gway pem ibwambori 'kwanin
tiya kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali
imalik̲ si'da/ mo dhali uc̲i ma Israyiil mo
be. [16] Haali/ aha/ mina ṯor a'di to kun wana
risa kun mina isi mii 'kosh a'di ka nyor gom
gway pem mo. [17] Dhala Hananiyya yaki'd
mo dhali seki gu'b mo dhali mmodhu a'di
me'di is mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki:
Akam pem ka Shawuula. Tap̲a jin ta'da
Yesus jin piki /e isi bway jin yayina /e mo
tani a'di ṯuci aha/ ki yayu/ mo, ki /e mini
mish mo mo dhali ki /e minu 'tu'd mo ki
Shi/in Dheleladhelel mo. [18] Dhali ise/ to jin
wana e ka p̲ampara/ biṯkin 'peni em piti mo
dhali a'di mishki mo mo be. Dhali a'di ki cu
mis mo dhali a'di miikunu mo ki yi'de/ mo
[19] dhali a'di bu'th tonṯe/ mo dhali 'bidhu is
mo be.

Shawuul A'di C̲iki Gwo e Pan Dimashk mo be

Dhali a'di di'd ka cim ka hony/e nyak̲ki
imanci k̲ gwo kun 'kon e Pan Dimashk mo.
[20] Dhali ise/ a'di ki c̲i gwo e gu'b gi montul
is buni mo goma Yesus ki a'di ta Ya/ ma
Arumgimis mo be. [21] Dhali uni 'baar mo kun
cik̲ a'di gwo mo tani merkin kagahara mo
dhali o gwo mo ki: A'di diki ta a'di jin di'd e
Pa Urushaliim jin 'ce'd 'kwani kun yer gway
yan sho'k mo 'taa? Dhali a'di yayi'di mahan
si'da/ mmomii kan ki a'di midi 'taki sus uni
mmodek̲ mo ibwambor gi igasiis kun can
mo. [22] Hila Shawuul 'bitha is ki nyanye/ mo
dhali a'di dumpulki 'Kwani Yahuuda/ kun
'kon e Pan Dimashk mo mmonyo/ gwo ka
k̲ar/e ka Yesus yan ta'da K̲risṯh̲os mo be.

Shawuul A'di Yeki'd mo 'Peni 'Kwani Yahuuda/ mo

[23] Dhali ka cim tana ris thimkin mo tani
'Kwani Yahuuda/ gam gwo me'd ka rem
'kup̲ mo mmo'kosh a'di jwa mo. [24] Hila
wu'th buni p̲u'dki'da Shawuul mo. Dhali
uni timki 'twaŋkal pa si'da/ montee mo
dhali mon'thiny ilu/ mo jin mina uni 'taki
'kosh a'di jwa mo be. [25] Hili imanci k̲ a'di gwo
bu'th a'di mon'thiny mo dhali thul a'di ka
'cesh ka shi/ ki eŋ 'kup̲a gaŋgaraŋ goŋ ka
nura/ i e mo be.

Shawuul A'di Diki'd mo e Pa Urushaliim mo

26 Dhali ki a'di pu'dki'd mo e Pa
Urushaliim mo tani a'di palki is piti gam
me'd nyakki imancika Yesus gwo mo be.
Dhali uni 'baar mo ko/ a'di mo, mmo'koki
gam gwo is ki a'di ta'da mancik gwo mo be.
27 Hila Barnaaba bu'th a'di mo dhali sus a'di
e imandhunu ki she/ mo dhali ci uni gwo
mo mmomisha a'di Tapa ibway mo dhali
a'di tor a'di gwo si'da/ mo, dhali a'di si'da/
ki a'di di'di Pan Dimashk mo tani a'di tor
gwo e gway ma Yesus mo mmodiki ju/ mo
be. 28 Dhali a'di diki'd nyakki uni mmokul
gu'b e Pa Urushaliim mo 29 mmotor gwo
e gway gi Tapa mo mmodiki ju/ mo. Dhali
a'di o gwo mo dhali su'k ki gwo apo/ 'Kwani
Yahuuda/ kun ta 'Kwaniŋ Griki mo. Hili
uni ŋap a'di mmo'kosh jwa mo. 30 Dhali ka
wak piti mishkin mo tani uni sus a'di ka
luŋgu'b mo e Paŋ Kaysariyya mo dhali tu'c
a'di mmoya Pan Tharsuus mo be.
31 A'di tan ma kaniisa gi moŋku'th is e Pa
Yahuudiyya 'baar mo dhali Pany Jaliil mo
dhali Pan Saamira si'da/ mo mmonyaŋu
uni is mo dhali mmo/ii ki moŋko/ gi Tapa
dhali e momalas gi Shi/in Dheleladhelel
mmomar is mo be.

Iniyaas A'di Wackunu mo be

32 Dhali a'di warki'd ki ya ma Buterus e
moyam piti 'baar mo ki 'beles mo tani a'di
yaki'd ka luŋgu'b si'da/ e uni kun dhunu
ki she/ gi dhelel dhelel kun 'kon e Pan
Ludda mo. 33 Dhali e mun mo tani a'di gamki
wathiŋ kamu/ jin yuku gway ka Iniyaas mo
jin ish 'ko'da cim piti ki yil pekwara mo
haali/ a'di mutta/ is mo be. 34 Dhala Buterus
ki o a'di gwo mo ki: Iniyaasa, Yesus Kristhos
wacki /e mo. Cuyi mis mo dhali thosona
cim pini mo ma. Dhali ise/ a'di cuki'd mo.
35 Dhali aris uni kun 'kon e Pan Ludda mo
dhali Pan Saruun mo mishki a'di mo dhali
uni tu'kkin ki Tapa mo be.

Thabiitha A'di Tu'kkunu Is mo Mmodi ki E mo

36 Dhala mancik gwoŋ kamu/ diki'd e
Pan Yaapa jin yuku ka Thabiitha jin ta gi
'pemen ki 'twam buni jin yuku ka Ghasaala
mo. A'bom yan 'tu'du/ ka tuca 'borga/ mo
dhali mii mii gom 'kwani gun hatha'ko'd
mo kun miikina a'di to mo. 37 Dhali a'di
warki'd ka cim gwansan ki a'di soka is mo
dhala yim wuki'd mo. Dhali ki uni upki a'di
is mo tani uni ki 'thi a'di e gu'b jin nyaŋu
ka makampo/ mo. 38 Dhali gom Pan Ludda
'dish Pan Yaapa is mo tani imancik gwo
mmocika uni gwo ka Buterus di'di mun mo
tani uni ki hash 'kwanin su/ mmo/ii a'di
mo mmodi'b a'di is ki gwo mo ki: Dhalku/
ki miiya diite/ mo mmonyak ya ki am mo.
39 Dhala Buterus cuki'd mo dhali yayi'd nyak
ki uni mo. Dhali ki a'di pu'dki'd mo tani uni
suski a'di e gu'b jin nyaŋu ka makampo/
mo dhala ris up kun wuna ikathim buni
doshkini 'ko'd gwar piti mo mmoko mo
dhali mmotor burrinyen tura bi mo dhali
burrinye/ kun hidhuwa po/ tiya mo kun
thosonkin ma Ghasaala ki a'di nyak di ki
uni mo. 40 Hila Buterus thothki uni 'baar mo
tani dhali a'di ca'bki'd ki jiŋ 'kupa'dupun
mo dhali 'tho mo dhali mmotu'k 'kup ki is
piti mo tani a'di ki o gwo mo ki: Thabiitha,
cuyi mis mo ma. Dhali a'di ka'dki em piti
mo dhali ki a'di parki'da Buterus e mo tani
a'di cu mis mo. 41 Dhali a'di ci a'di me'd
piti mo dhali 'de'k a'di ki mis mo dhali
mmoyuka a'di imandhunu ki she/ gi dhelel
dhelel mo dhali up kun wuna ikathim buni
mo tani a'di ki tor uni ayim mo ki a'di di'd
ki e mo be. 42 Dhali a'di warki'd ki mo jin
mishu ki lala'th e Pan Yaapa 'baar mo dhali
'kwani ka ris gamki Tapa gwo is mo. 43 Dhali
a'di warki'd ki mo jin ca'bkina a'di mo ka
cim ka ris e Pan Yaapa mo nyakka Simaana
kamu/ jin ta'da mankucur yit mo be.

10

Buterus dhala Karniliyuus mo

1 Dhali wathiŋ kamu/ diki'di Paŋ
Kaysariyya jin yuku gway ka Karniliyuus
mo jin ta'da mancil ma askar iss 'kwanim
pa mudhe'd mo ki mo jin yuku ki mo jin jin
ma askar aji eya Ithaliyaan mo be. 2 A'di ta
wathiŋ gayiin dhali a'di ta a'di jin ko/ki'da
Arumgimis mo uni ki kuŋ gu'b piti ilu/
i'baar mo dhali jin ci tom piti kagahara gom
'kwani kun hatha'ko'd mo dhali 'tho'da
Arumgimis isa yempa/ mo. 3 Ki mo wana e
ka tente/ ikwara mmodina a'di ibum 'ban
mo tani ki tonyjan parkina a'di e eya tente/
mo tani aman'doyu gwo ma Arumgimis
pu'dki'di a'di mo dhali o a'di gwo mo ki:
Karniliyuus. 4 Dhali a'di mmohila a'di a'di

ka 'thime/ mo tani dhali mmoko/ is mo
tani a'di ki o gwo mo ki: Ata Tapa? Dhali
a'di ki o a'di gwo mo ki: Mon'thom pini
dhali to kun cina /e cuki'di mis mo gom
mo jin minu ka /e e mo ibwambor ma
Arumgimis mo. 5 Dhali shwane/ dhuyi
'kwaniŋ gwas 'pen mo mmo/ii Pan Yaapa
mo dhali susa Simaan jin yuku ki gwaya
kamu/ ka Buterus mo. 6 A'di ca'bki'd nyakka
Simaan jin ta'da mankucur yit mo. Gu'b
piti di'di yana gap mo. 7 Dhali ka man'doyu
gwo jin tor a'di gwo yaki'd 'peni a'di mo
tani a'di yukki imanmiiya tu'c gi gu'b piti
isu/ mo dhala askara kamu/ 'peni uni jin
ta'da gayiin mo jin cor a'di ki sule/ mo tani
8 dhali mmorasha a'di gwo e 'baar mo gom
uni mo tani a'di ki dhu uni 'pen mo mmo/
ii Pan Yaapa mo be.

9 Dhali ka cim jiŋ 'ko'd mo tani ki uni 'kon
e mo/iim buni mo dhali ki uni 'dish pa is
mo tani Buterus seki 'kuŋgu'b mo mmo'tho
ki mo jin wana e ka tente/ ibwaŋ'kup mo.
10 Dhali a'di 'kosha te/ mo dhali ŋap to mo
mmoshwa mo. Hili ki uni 'kon mmothoson
to mo tani a'di bita is jwa mo. 11 Dhali
a'di hilki momis ka'du mo dhali toŋ'kul
bwaŋ kamu/ thulki mo jin wana e ka dhan
burrinye/ jin dhaluwa 'cesh ki shem 'pena
bi doŋon apowa 'cesh mo 12 kun 'kona ris
to 'baar mo kun 'kona jamas ki she/ ki
she/ nycine/ mo to/e kun 'kona sho'k do
doŋon mo dhali tony'cesh kun paaran mo
dhali 'dii kun peni mis mo. 13 Dhali 'twa/
pu'dki'di a'di ki: Cuyi mis mo ma, Buterus.
'Koshi ma dhali 'kayi mo. 14 Hila Buterus
ki o gwo mo ki: Yisa wakana, Tapa, haali/
aha/ dinaki 'ka toŋ kamu/ tal 'de/ ki sule/
jin ga/u mo walla jin 'konuki thoson me'd
jin onu mmomii mo. 15 Dhali 'twa/ pu'dki'di
a'di dok/e me'di su/ ki: A'di jin thosonkin
ma Arumgimis ki dhelel dhelel mo tani
dhalku/ ki kar a'di ki to jin ga/u mo ma.
16 Dhali yan miikunu me'di kwara mo. Dhali
ise/ toŋ'kul bwa bu'thkunu e momis mo.

17 Dhali ka Buterus dumpulki'd kagahara
ki is piti mo gom tonyjan yan jin para a'di
e mo tani dhali gom 'pemen piti midi 'taki
ta ji gi wakata mo tani hili 'kwaniŋ gwas
kun tu'c ma Karniliyuus ki iiku/ mo tani
mmodotkina uni gu'b ma Simaan mo tani
uni doshkin ibwambor 'twaŋkal gu'b mo,
18 dhali yukkina yuk mo mmodot gwo mo
wakka Simaan jin yuku ki gwaya kamu/
ka Buterus mo tani midi 'taki ca'bi mahan
mo. 19 Dhali ka Buterus di'd mmokulum
gwon tonyjani bwa mo tani Shi/in o a'di
gwo mo ki: Hili mo mo ma, 'kwaniŋ gwasi
kwara ŋapi /e mo. 20 Hili cuyi mis mo
dhali thuli /e mo ma dhali yayi nyakki uni
mmodiki dhaŋ gwo i she/ mo, gom aha/
tuca uni mo be. 21 Dhala Buterus thulki'd
ka 'ceshi 'kwani mo dhali o gwo mo ki: Hili
mo mo ma. Aha/ tana a'di jin ŋapa um
ti. Um iiyin kata? 22 Dhali uni o gwo mo
ki: Karniliyuus jin ta'da mancil ma askar
iss 'kwanimpa mudhe'd jin ta wathi/ jin
mii'd ka kar/e mo dhali ta a'di jin ko/ki'da
Arumgimis si'da/ mo dhali jin maŋa 'kwani
gi Bampa/ Yahuuda/ 'baar mo tani a'di cin
ma Arumgimis gwo ntwa/a/ ka man'doyu
gwo jin dheleladhelel mo mmohashi /e e
gu'b piti mo dhali mmocik gwo 'peni /e mo.
23 A'di yukkina a'di uni bway bwaŋ gu'b mo
dhali dhu uni mmota yilkina/ mo be.

Dhali ka cim jiŋ 'ko'd mo tani a'di cu
mis mo dhali ya nyakki uni mo dhali kun
tiya 'pena wak buni 'peni Pan Yaapa nyak
ii ki uni si'da/ mo. 24 Dhali ka cim jiŋ
'ko'd mo tani uni seki Paŋ Kaysariyya mo.
Dhala Karniliyuus di'd mmocor uni mo
mmoyukkina a'di abas piti imontal 'de/ mo
dhali imuguŋ ganam piti kun ena a'di ki
en gana/ mo. 25 Dhali a'di warki'd ki mo
jin sen ma Buterus mo tani aKarniliyuus
gam a'di 'kup mo dhali bitki'da 'ceshi sho'k
piti mo dhali luŋ a'di mo. 26 Hila Buterus
'de'kki a'di ki mis mo mmo/o gwo mo ki:
Cuyi mis mo ma. Aha/ ki is pem si'da/ tana
wathi/ mo. 27 Dhali ki a'di torki'da tor ki a'di
mo tani a'di seki bway bwaŋ gu'b mo dhali
gamki 'kwani ka ris tulki isi montal 'de/
mo. 28 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um ki is
bum mishkin ki a'di nonu mo ki gwoŋkan
jin cinu ki wathi/ jin ta Wathi/ Yahuuda/
midi mol is piti gam me'd mo walla midi
diki ya e jaŋ kamu/ 'de/ e bampaŋ kamu/
mo. Dhali hili Arumgimis torki aha/ ki
aha/ mina diki 'taki yuk wathiŋ kamu/ tal
'de/ ki jin ga/u mo walla jin dinuki thoson
me'd jin onu mmomii mo. 29 Haali/ a'di
wakan mo tani aha/ si'da/ yayina um ki

dar gi gwon dhaŋ mo haali/ aha/ hashkunu mo. A'di doṯka/ um ki gwonta ihashkina um aha/ mo.

30 Dhala Karniliyuus o gwo mo ki: Acim doŋon jin di'di ṯwa/ a/ ntagi mo yan shwane/ mo tani aha/ dina mmobu'th mon'tho ka tente/ kwara e gu'b pem mo. Dhali hili mo mo ma. Wathi/ doshki'd ibwambori aha/ ki burrinye/ i is ki ra/ ra/ mo 31 dhali o gwo mo ki: Karniliyuus, mon'thom pini ciḵu mo dhali to kun c̱ina / e mo tani kakunu e mo eya Arumgimis mo. 32 Haali/ a'di wakan mo tani hashki gwo mo e Pan Yaap̱a mo dhali yuḵa Simaan jin yuḵu ki gwaya kamu/ ka Buṯerus mo. A'di ta yilkina/ e gu'b ma Simaan jin ta'da manḵu-cur yiṯ iyana gap̱ mo. 33 A'di hashka/ /e gwo mo ise/ dhali /e miin ki 'bore/ mmoyayina /e kan mo. Shwane/ haali/ a'di wakan mo tani aman 'baar mo imahan 'kona e buŋ'kus ma Arumgimis mo mmociḵa ris to 'baar mo kun ḵankina Tap̱a /e gwo mo.

Buṯerus A'di Ṯorki Gwo e Gu'b ma Karniliyuus mo

34 Dhala Buṯerus ḵa'd 'twam piti mo dhali o gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/ nyiṯḫkina ka Arumgimis diki mii mii ka gwar 'de/ gom 'kwani mo. 35 Hili em bampany 'ceshi 'baar mo ki 'beles mo tani a'di jin ḵo/ a'di mo dhali mii miiŋḵar/e mo tani a'di misha a'di bu'th mo. 36 Gwo jin hashkina a'di uc̱i ma Israyiil mo mmoc̱i gwom 'boro'd ki moŋḵu'th is ma Yesus Ḵristḫos mo (a'di jin ta Tap̱a gom 'kwani 'baar mo) – 37 Gwo c̱aan jin onu misha um ki is bum mo a'di jin c̱inu ki lala'th e Bampa/ Yahuudiyya 'baar mo mmoṯelu a'di 'pen mo 'peni Pany Jaliil mo 'ko'di gwo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ jin c̱inu mo be. 38 Yesus gi Pa Naasira mmo'kosh ma Arumgimis a'di ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali mom'bi'th si'da/ i'kup̱i a'di mo, tani, a'di jin maŋaski'd ki mis mo mmomii mii kun 'boron mo dhali mmowoṯḫa ris 'kwani kun 'kosh ma ruma 'cesh mo be, haali/ Arumgimis di'd e a'di mo. 39 Dhali am tana iman/o gwo goma ris to gwansan kun miina a'di e bampaŋ 'Kwani Yahuuda/ mo dhali e Pa Urushaliim si'da/ mo. A'di si'da/ jin 'koshkina uni jwa mo mmohankina uni a'di ap̱o/ cwa mo. 40 A'di 'de'k ma Arumgimis mmis ka cim kwara mo dhali ṯor a'di eya tente/ mo 41 yisa ka ris 'kwani 'baar yisa, hili ki iman/ o gwo kun laḵ ma Arumgimis 'thissa/ kun ta aman kun nyaḵ to shwa ki a'di mo dhali mmonyaḵ to p̱i ki a'di mo 'ko'di a'di piki'd 'peni mowu mo be. 42 Dhali a'di ḵan am gwo mmoc̱i 'kwani mo dhali ṯe gwo mo ki a'di ita a'di jin kar ma Arumgimis mmota adwalliŋ gwo gom uni gun 'kon ki e mo dhali uni gun wukin mo. 43 Gom a'di mo tani aris imanc̱i gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo uni ṯe gwo mo ki ki gway piti mo tani aris 'kwani 'baar ki 'beles kun gam a'di gwo is mo tani mini bu'th moŋgwam gom miinthus mo be.

'Kwani gun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ Bu'thki Shi/in Dheleladhelel mo

44 Hili ka Buṯerus di'd mmo/ o gwo gwansan mo tani Shi/ in Dheleladhelel yaki'da p̱o/ aris uni 'baar mo kun ciḵ gwo mo. 45 Dhali uni kun 'ciṯḫu/ amunyjal yis kun gam gwo is mo tani merkin kagahara mo, uni 'baar mo kun iina Buṯerus haali/ to jin c̱inu ki me'd jin ta Shi/in Dheleladhelel mo gac̱ki'da p̱o/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ mo. 46 Haali/ uni ciḵ uni mmo/o gwo ki 'twan tiya dhali maŋa Arumgimis mo. Ŋ'ko'd mo tani aBuṯerus thoḵ gwo mo ki: 47 Mina wathiŋ kamu/ mish non yi'de/ ki uni minu 'taki 'koki mii ki yi'deya, uni kun bu'th Shi/in Dheleladhelel me'd ana mo 'taa? 48 Dhali a'di ḵan uni gwo mo ki uni minu mii ki yi'de/ ki gway ma Yesus Ḵristḫos mo. Dhali uni doṯki a'di mo mmoc̱a'bi uni ka cim ush'ceenne/ mo be.

11

Buṯerus A'di Lolop̱ki'da Ḵaniisa Gwo e Pa Urushaliim mo

1 Dhali imandhunu ki she/ mo dhali kun tiya 'pena waḵ kun 'kon e Bampa/ Yahuudiyya mo ciḵki gwo ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ buthi gwo ma Arumgimis mo. 2 Dhali ka Buṯerus yayi'd 'kup̱ ki misi Pa Urushaliim mo tani uni kun 'ciṯḫuwa munyjal yis mo su'k a'di ki gwo mo 3 mmo/o gwo mo ki: Katinta sa/? iyana /e i 'kwani gun 'konuki 'ciṯḫa/ munyjal yis mo dhali nyaḵ to shwa ki uni mo? 4 Hila Buṯerus ṯel gwo 'pen mo mmoṯor gwo i uni ka roṯḫam po/ mo mmo/o gwo mo ki: 5 Ki

aha/ dina e Bampa/ Yaapa mo mmo'tho mo
dhali aha/ bita is jwa mo mmopar tonyjan
e mo. Toŋ'kul bwaŋ kamu/ thulki'd mo
jin wana e ki dhan burrinye/ jin dhaluwa
'cesh 'peni momis ki shem 'pena bi idoŋon
mo. Dhali a'di yayi'di aha/ ciki/ mo be.
6 Dhali ki aha/ dina mmohil a'di ka 'thime/
mo tani dhali mmokulum gwo ibwa mo
tani aha/ mishkina apo/ a'di mo to/e kun
'kona sho'k do doŋon kun ta kuny 'cesh mo
dhali tombwaasho mo dhali to kun paarana
'cesh mo dhali 'dii kun peni momis mo be.
7 Dhali aha/ cika 'twa/ si'da/ jin o gwo i
aha/ mo ki: Cuyi mis mo ma, Buterus, dhali
'koshi ma dhali 'kayi mo. 8 Hili aha/ ona
gwo mo ki: Yisa wakana Tapa haali/ toŋ
kamu/ jin ga/u walla toŋ kamu/ jin dinuki
thoson me'd jin onu mmomii mo tani a'di
yisa ya'di 'twam pem me'd 'deya. 9 Hili
'twa/ thoku mo me'di su/ 'peni momis mo
ki: A'di jin thoson ma Arumgimis ki dhelel
dhelel mo tani dhalku/ ki kar a'di ki to jin
ga/u mo ma. 10 Dhali a'di miinu me'di kwara
mo. Dhala ris to budhu e momis dok/e
mo. 11 Dhali hili mo mo ma, 'kwaniŋ gwasi
kwara doshkin ibwambor gu'b jin 'kona
aman nycine/ mo tani mmohashkunu uni
'peni Paŋ Kaysariyya i aha/ mo. 12 Dhali
Shi/in tu'c aha/ mmonyak ya ki uni mo ki
dar gi gwon dhaŋ mo. Dhali unim pe'de/
gwansan si'da/ 'pena wak mo tani nyak ii
ki aha/ mo. Dhali am sekina gu'b wathi/
mo be. 13 Dhali a'di torki aman gwo mo
mmopara a'diya man'doyu gwo e mo mmo-
dosh igu'b piti mo dhali o gwo mo ki: Hashi
gwo e Pan Yaapa mo ma mmoyuka Simaan
jin yuku ki gwaya kamu/ ka Buterus mo
14 jin midi o /e gwo mo, gwo kun minu woth
/e mo ki kuŋ gu'b pini ilu/ mo. 15 Dhali me'd
jin telka/ gwo 'pen mo mmo/o mo tani
Shi/in Dheleladhelel yayi'da po/ uni mo
me'd jin yakina a'di apo/ ana ka muŋ'kup
mo be. 16 Dhali aha/ kana gwon Tapa e
mo mmo/ona a'di gwo mo ka: aYohaan
ka jiŋ gana/ mii'da mii ki yi'de/ mo tani
hili um minu mii ki Shi/in Dheleladhelel
mo be. 17 Wakki/ Arumgimis ki ci uni to jin
cinu ki me'd kansan mo tani me'd jin miina
a'di si'da/ gom ana ki ana gamkina Tapa
Yesus jin ta'da Kristhos gwo is mo tani aha/
tana aja sa/ jin miga/ mish roca Arumgimis
mo? 18 Dhali ki uni cik to gwansani 'baar mo
tani uni bu'th moŋku'th is mo dhali kara
Arumgimis ki ca mo mmo/o gwo mo ki: Hili
'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/
cin ma Arumgimisa du mo mmori'c is mo
ntagi moŋ'koki/e mo be.

Akaniisa e Pa Anthaakiya mo

19 Uni si'da/ kun cekerki bwa mo gom
monto'c bwa jin piki'd mo goma Istipanuus
mo tani iikin mo ntagi Pam Piniikiya mo
dhali Paŋ Kuprus mo dhali Pa Anthaakiya
mo mmo/o gwo ki kun tiya yisa, hili ki jasi
'kwani kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo. 20 Hili
kun tiya 'koni bwam uni kun ta 'Kwani gi
Paŋ Kuprus mo dhali Paŋ Kerawaan kun o
ki 'Kwaniŋ Griki si'da/ mmotor gwon Tapa
Yesus me'dyin iiyina uni e Pa Anthaakiya
mo be. 21 Dhali me'd gi Tapa di'd e uni
mo dhala waambuhany 'kwani caaca mo
kun gam gwo is mo kun tu'kkin e Tapa
mo. 22 Dhali gwonor yan yayi'di 'ceŋ
'kwaniŋ kaniisa jin di'd e Pa Urushaliim
mo, dhali uni hashkina Barnaaba ntagi Pa
Anthaakiya mo 23 jin 'bora bwa mo me'dyin
pu'da/ a'di mo, dhali a'the ma Arumgimis
mishkina a'di mo be. Dhali a'di malaski uni
'baar mo ki gwo mo, ki gwo kun dhuna uni
adu mo mina uni 'dim 'kup gom Tapa mo.
24 Haali/ a'di ta wathi/ jin 'boro'd mo dhali
jin 'tu'du/ mo ki Shi/in Dheleladhelel mo
dhali ki moŋgam gwo is mo dhali 'kwani ka
ris maru is e Tapa mo. 25 Dhali a'di yaki'd
mo e Pan Tharsuus mo mmoŋapa Shawuul
mo 26 dhali ki a'di gamki a'di mo tani a'di
ki sus a'di e Pa Anthaakiya mo. Dhali a'di
warki'd ki mo jin 'baarkina uni yil 'de/ mo
mmotul isi montal 'de/ nyakka kaniisa mo
dhali tor gwo ki 'kwani ka ris ris mo, dhali
imangam gwo is yuku gway ka Kristhiyan e
Pa Anthaakiya mo be.

27 Dhali ka cim gwansan tani imanci gwo
iiyin ka luŋgu'b mo 'peni Pa Urushaliim
e Pa Anthaakiya mo. 28 Dhali jamu/ tal
'de/ 'peni uni doshki'd ki mis mo jin yuku
ka Aghabuus mo dhali tor gwo mo gom
momer jin misha a'di ki Shi/in ki dhan
te/ caaca midi di apo/ mony'ceshi 'baar
mo jin bu'th mo mo ka tee ma Kuludiyuus
mo. 29 Dhali imanciк gwo uni 'baar mo

ki ’beles me’d jin mishu a’di mii mo tani
uni dhu bwa mo mmohash mowoṯḫ goma
waḵ buni kun ’kon e Pa Yahuudiyya mo,
30 me’d jin miina uni si’da/ mmohash a’di e
’kwaniŋ gwanyjaḵa/ ki me’d ma Barnaaba
dhala Shawuul mo be.

12

Yakuub A’di ’Koshkunu Jwa mo dhala Buṯerus Karkunu eya Sijin mo

1 Dhali mo ’dishki’d mo ka cim gwansan
mo tani Hirodus jin ta’da maliḵ karki me’d
piti mmobu’th ’kwanin tiya ’pena ḵaniisa
mo mmoṯo’c uni bwa mo. 2 Dhali a’di
’koshki’da Yakuub jwa mo jin ta’da kam ma
Yohaan ki gandala turga/ mo. 3 Dhali ki
a’di p̱arki’d ki ’Kwani Yahuuda/ ’boru bwa
mo gom a’di mo tani a’di diki daḵ mii mo
hili bu’thki’da Buṯerus si’da/ mo. Dhala
cim gwahan ta’da Cim gi Maaŋḵuthu’d
kun miinu ki dar ga cumaṯ mo. 4 Dhali
ki a’di bu’thki a’di mo tani a’di kar a’di
eya sijin mo dhali c̱i a’di ka askar kun
dhunu mo ka nyir me’di do doŋon mo
mmoji a’di mo mmo/o gwo e bwa mmosus
a’di mo ibwambori ’kwani ’ko’da cim gi
Mompe’kup̱anyolos mo. 5 A’di karkunuwa
Buṯerus eya sijin mo. Hili mon’tho miin
ma ḵaniisa ki dar gi mondaḵ mo eya
Arumgimis gom a’di mo.

Buṯerus A’di ’Cuḵkunu ’Pena Sijin mo

6 Dhali ka Hirodus murki’di sus a’di ka
pije/ mo tani mon’thiny yansan mo tani
Buṯerus di’d mmo/ish e ibwaman ma askar
su/ mo dhali deḵu ka jindhiiri su/ mo dhali
imanji mo mo ’koni bwambor ma campur
mo mmohila sijin mo. 7 Dhali hili mo mo
ma, aman’doyu gwo gi Tap̱a doshki’d mo
mmo’dish a’di is mo dhali moŋkush ’twaḵki
mo mo e ari gu’ba sijin mo. Dhali a’di
dorki’da Buṯerus ’ko’d gwar ki me’d mo
dhali mer a’di e mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi
mis ise/ ki jahanne/ mo. Dhala jindhiir
piti ’cuḵkin mo ’peni me’d piti mo. 8 Dhali
aman’doyu gwo o a’di gwo mo ki: Deḵi
wac̱kan e empa’d pini mo ma dhali deḵa
p̱p̱am pini mo. Dhali a’di mii a’di mo. Dhali
a’di ki o a’di gwo mo ki: Kumi burrinyem
pini i is pini mo dhali baṯḫi aha/ m’pen
mo. 9 Dhali a’di ya’d ka pije/ mo dhali
baṯḫa’da baṯḫ mo dhali a’di molo’d ki a’di
ta jiŋ gana/ jin miikin ma man’doyu gwo
mo tani hili a’di ṯosh ki a’di p̱ar tonyjan e
mo. 10 Dhali ki uni pe uni mo ḵun ta imanji
mo mo kun ’koni ṯwa/a/ dhali imanji mo
mo kun ta kuŋ ’ko’d mo tani uni iiyini
’twaŋkal toŋḵuthu’d jin ḵa’du bway mo e
’peŋkuman bampa/ jin ḵa’da’d gom uni ki
is piti mo. Dhali uni iin ka pije/ mo dhali
iin mo naskina/ mmo’baar bwaya ’de/ mo
dhali ise/ aman’doyu gwo yaki’d ’peni a’di
mo. 11 Dhali ka Buṯerus yaki’d ki is piti mo
tani a’di o gwo mo ki: Shwane/ aha/ misha
ka jiŋ gana/ ki Tap̱a hashki’da man’doyu
gwom piti mo dhali ’cuḵ aha/ ka pije/ mo
’peni me’d ma Hirodus mo dhali ’pena ris
to kun c̱ora ’Kwani Yahuuda/ mo.

12 Dhali ki a’di mishki to eya tente/ kan
mo tani a’di yaki’d e gu’b ma Mariyam jin
ta KoYohaan jin yuḵu ki gwaya kamu/ ka
Markus mo i mo jin tula ’kwani is ka ris
mmonṯal ’de/ mo dhali uni ’kon mmo’tho
mo be. 13 Dhali ki a’di dorki’da campur
’twaŋkal ki me’d mo tani ari nyara/ jin
mii’da ṯu’c jin yuḵu gway ka Ruda mo tani
a’di yayi’d mmociḵ ’twa/ naskina/ ’te/ mo.
14 Dhali ki a’di nyiṯḫki’d ki a’di ta ’twa/
ma Buṯerus mo tani a’di diki ḵa’d ’twaŋkal
mo hili gom mom’bor bwam piti mo tani
a’di guski’d mo mmoṯor gwo ka Buṯerus
doshki’d ibwambor ’twaŋkal mo. 15 Dhali
uni o a’di gwo mo ki: /E guskina du mo
ba/. Hili a’di ṯor uni gwo doḵ/e ki ’bi’th
ki a’di wakan mo be. Dhali uni o ki a’di
ta’da man’doyu gwom piti ’te/ mo. 16 Hila
Buṯerus di’di modor ’twaŋkal naskina/ mo
dhali ki uni ḵa’dkin mo tani uni p̱ar a’di
e mo dhali merkin mo be. 17 Hili a’di
mmowuḵkina a’di uni e ki me’d mo mmo’ko
ki shwam mo tani a’di c̱i uni gwo ’baar mo
mmosusa Tap̱a a’di ka pije/ mo ’pena sijin
mo. Dhali a’di o gwo mo ki: Ṯora ris to
gwansan ka Yakuub mo dhala waḵ bana
mo. Dhali a’di ya’d mo ’peni uni mo dhali
ya’d mo e moŋkamu/ mo.

18 Dhali mmosul ma tente/ mo tani mii
ibwaman ma askar yisa miinu ka serec̱
yisa, aBuṯerus warki’d kata mo? 19 Dhali
ka Hirodus ŋap̱ki’da ŋap̱ kagahara mo tani
dhali diki gam a’di mo tani a’di ŋap̱ki gwo
mo gom imanji mo mo dhali a’di ḵanki gwo
mo ki uni minu ’kosh mo. Dhali a’di yaki’d

ka luŋgu'b mo 'peni Bampa/ Yahuudiyya
mo ntagi Paŋ Kaysariyya mo dhali ça'bi
mun mo be.

Jwa ma Hirodus mo

20 Dhali shwane/ Hirodus miiki'da nyor ki
'Kwani gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo
dhali uni iiyin ki bwan tal 'de/ i a'di mo
dhali mmomiina uni amugu aBalastus jin
ta'da manmiiya tu'c gu'ba ci goma malik
tani uni ki dot moŋgwam mo haali/ bam-
pam buni thipu 'peni bampa/ ma malik mo
be. 21 Dhali apowa cim jin karu mo tani Hi-
rodus mmohidha a'di burrinye/ ma malik
mo tani dhali mmoça'ba a'di eya kursi ma
malik mo tani dhali a'di ki ci uni gwo mo be.
22 Dhali 'kwani cuun kagahara mo mmo/o
gwo mo ki: 'Twa/ ma rum 'te/ be yisa 'twa/
gi wathimpa mo. 23 Dhali ise/ aman'doyu
gwo gi Tapa 'kosh a'di mo haali/ a'di diki
kara Arumgimis ki ca mo dhali a'di shwan
ma yish mo dhali ci shi/in piti mo be.

Barnaaba dhala Shawuul mo

24 Hili gwo ma Arumgimis caki'd mo dhali
markunu is mo be.
25 Dhala Barnaaba dhala Shawuul dokkin
'peni Pa Urushaliim mo ki uni 'baarki mii
jin iina uni mo mmomii mo tani uni suskina
Yohaan nyakki uni mo, a'di jin yukkunu ki
gwaya kamu/ ka Markus mo.

13

1 Dhali kun tiya 'kon e Pa Anthaakiya eya
kaniisa jin di'd imun kun ta imanci gwo
mo dhali imantor gwo mo: iBarnaaba dhala
Simaan jin yuku ka Nijar mo dhala Lukiyus
gi Paŋ Kerawaan mo dhala Manaayin jin
ta'da amannyak ça'b ka Hirodus jin ta'da
mudhiir dhala Shawuul mo. 2 Dhali ki uni
tul is mmoluŋ Tapa mo dhali ga/ to mo tani
Shi/in Dheleladhelel oki gwo mo ki: Dhuyi
iBarnaaba dhala Shawuul ki she/ gom aha/
mo goma tu'c jin yukga/ uni mmomii mo.
3 Dhali ki uni ga/ to mo dhali 'tho mo dhali
dhu me'd buni apo/ uni mo tani uni ki hash
uni mo mmo/ii mo be.

Imandhunu ki She/ Çiki Gwo e Paŋ Kuprus mo

4 Wakan be uni mmohasha Shi/in Dhele-
ladhelel uni mo tani uni iikin ka luŋgu'b
mo ntagi Pa Saluukiya mo dhali 'peni mun
mo tani uni ki ii mo ka kur yi'de/ jin bela
'tham mo ntagi Paŋ Kuprus mo. 5 Dhali ki
uni 'kon e Pan Salamiis mo tani uni ci gwo
ma Arumgimis e gu'b montul is gi 'Kwani
Yahuuda/ mo. Dhali uni tan ga Yohaan
si'da/ jin wothi uni mo. 6 Dhali ki uni
'cithkin isi bwaman ma 'cesha kunn is ki
tur mo ntagi Pam Papuus mo tani uni gam
wathiŋ kamu/ jin ta gi e ma rum jin shi/
ashi/ mo dhali jin ta'da manci gwonthus
mo dhali jin ta Wathi/ Yahuuda/ si'da/
jin yuku gway ka Baryashuu mo 7 jin nyak
ça'b ka wakiila Sarjiyuus Buulus jin ta'da
mishiŋ gwo wathi/ mo. A'di yan yukki'd
iBarnaaba dhala Shawuul i a'di mo dhali
ŋap gwo ma Arumgimis mmocik mo. 8 Hila
Aliim (haali/ gway piti yuku kan ki 'twaŋ
kamu/ mo) jin ta gi e ma rum jin shi/
ashi/ mo tani a'di roçki uni mo mmoŋapa
wakiil yan mmotu'k mo 'peni moŋgam gwo
is yan mo be. 9 Hila Shawuul jin yuku ka
Buulus si'da/ mmo'tu'du/ a'di mo ki Shi/
in Dheleladhelel mo tani a'di ki hil a'di ka
'thime/ mo 10 dhali o gwo mo ki: Ayy /e
jin 'tu'du/ mo ka maki 'baar mo dhali /e
jin ta thuthu/ ki thuthu/ mo dhali /e jin
ta ya/ ma Ibliis mo dhali /e jin ta 'kup ki
a'di jin ta mo ma kar/e 'baar mo tani mina
/e diki dak mo mmosusa sus jin ta jim per
mo 'taa 'peni miiŋ gana/ gi Tapa mowa?
11 Dhali shwane/ hili mo mo ma, me'd gi
Tapa midi di apo/ /e mo dhali /e mini ta
ja'da/ mo mmomola tente/ par e ki ari mo
mo mmodiki ça'b ça'b 'pempa naskina/ mo.
Dhali ise/ monduku'd bitki'da po/ a'di mo
dhali mondhurumi'd si'da/ mo dhali a'di
yuthurki'd mo mmoŋap 'kwani mo mmo-
sus a'di me'da bi mo be. 12 Dhali ŋ'ko'd mo
tani awakiil ki a'di parki to e jin miikunu
mo tani a'di gamki gwo is mo mmomera
a'di mo gom gwon Tapa jin toru mo be.

ABuulus dhala Barnaaba 'Kokin mo e Pa Anthaakiya mo gi Pam Pisidiyya mo

13 Dhala Buulus uni ki imannyak iim
piti mo tani uni 'cukkina kur yi'de/ jin
bela 'tham mo mmo/ii 'peni Pam Papuus
mo dhali uni pu'dkin mo e Pam Parja
gi Bampa/ gi Pam Pampiliyya mo dhala
Yohaan ya'd mo 'peni uni mo mmodok ka
nyaŋ'ko'd e Pa Urushaliim mo. 14 Hili uni

mmo'citkina uni 'peni Pam Parja mo tani uni pu'dkin mo e Pa Anthaakiya gi Bampa/ gi Pam Pisidiyya mo dhali uni iikini gu'b gi montul is ka cim ma pesu/ mmo'kowa 'cesh mo. 15 Dhali 'ko'di gwoŋkan jin cinu deŋu e mo dhali gwo gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ si'da/ tani Tapa gi gu'b montul is hashki uni gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ikam bamaa, wakki/ um tan gi gwon tiya mo mmomalas 'kwani mo tani oyi mo ma. 16 Dhala Buulus doshki'd ki mis mo dhali mmowukkina a'di uni ki me'd mo tani a'di o gwo mo ki:

Um 'Kwani ma Israyiil mo dhali um kun ko/ kina Arumgimis mo tani kana: 17 Arumgimis gi 'Kwani ma Israyiil gwan kwanyki ibabam bana mo dhali dhu 'kwani ki ca ki uni 'kon ki 'kus e Bampa/ Masir mo tani dhali ka bin tur mo tani a'di ki sus uni ka pije/ 'peni a'di mo be. 18 Dhali ki mo embul jin wana e ki yil issu/ mo tani a'di thipki'da thip gom uni mo e mombwaasho mo. 19 Dhali ki a'di 'ce'dki kal gi 'kwani kun 'kon ma po/i pesu/ sho'k kun 'kon e Paŋ Kanaan mo tani a'di ki ci uni bampam buni ki mal ki mo embul yan jin wana e ki yil iss* 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd apo/ mo. 20 Dhali ŋ'ko'di to gwansan mo tani a'di ki ci uni imandwall gwo gwo ntaga Samu/iil jin ta'da manci gwo mo. 21 Dhali ka nyaŋ'ko'd dok/e mo tani uni dotkina malik mo dhala Arumgimis ki ci uni aShawuul jin ta ya/ ma Kish jin ta wathi/ gi 'kwani ma wak ma Benyamiin ki mo embul ki yil issu/ mo. 22 Dhali ki a'di kwa/ ki a'di mo tani a'di piki'da Dawuu'd mmota amalik buni mo. Gom a'di si'da/ a'di ki te gwo mo dhali o gwo mo ki: Aha/ gamkina Dawuu'd jin ta ya/ ma Yassa jin ta wathi/ jin gam ma du ki aha/ jin midi mii bwam pemi 'baar mo. 23 'Peni emen gi wathi/ yan mo tani Arumgimis me'd jin onu gwo is mo tani guyi'da Manwoth gom 'Kwani ma Israyiil mo jin ta'da Yesus mo 24 me'dyin tor ma Yohaan gwo ntwa/a/ mo mmodina a'di ki yayu/ naskina/ mo tani gwo mmomiiya mii ki yi'de/ gom mo jin minu rica du is goma ris 'Kwani ma Israyiili 'baar mo. 25 Dhali ka Yohaan di'd mmo'baar bway piti mo tani a'di o gwo mo ki: Um tosh ki aha/ tana aja mo? Aha/ dina ki ta a'di mo. Hili mo mo ma, jamu/ midi yayu/ i'ko'di aha/ mo, appa/ sho'k piti mo tani aha/ dinaki 'bor jin miga/ 'cuk a'di mo.

26 Ikam pema um kun ta uci ma Ibrahiim kun iiyin 'pena tora 'de/ mo dhali um gwan ibwaman um kun ko/kina Arumgimis mo tani gwo gom mowoth yan hashkunu mo gom ana mo be. 27 Haali/ uni kun 'koni Pa Urushaliim mo dhali tapam buni si'da/, haali/ uni 'koki mish a'di mo dhali 'koki mish gwo gi 'twa/ gi imanci gwo kun deŋu e mo ka cim ma pesu/ isa yempa/ mo tani uni miikina uni 'baar mo mmowakkina uni a'di mo be. 28 Dhali uni bala gamana ta i a'di mo mmoci a'di mmowu mo hili uni dotkina Bilaatus gwo mo ki a'di minu mii 'kosh mo be. 29 Dhali ki uni 'baarkina ris to 'baar mo mmomii kun 'kwarkunu mo gom a'di mo tani uni bu'thki a'di ka 'cesh 'peni cwa mo dhali 'thi a'di e moŋ'kupaje mo be. 30 Hili Arumgimis 'de'k a'di 'peni mowu mo. 31 Dhali a'di mishu ka cim ka ris mo 'peni uni kun nyak ii ki a'di 'peni Pany Jaliil 'kup ki Pa Urushaliim mo tani uni shwane/ ita iman/ o gwo gom a'di ibwaŋ 'kwani mo be. 32 Dhali am guyina um gwom 'borga/ 'peni jin onu is me'd jin toru ibaba mo 33 ka Arumgimis 'baarki mii yansan e ana gom ucim bana mmo'de'kkina a'di aYesus mo be. Me'd jin 'kwarkunu mo si'da/ ka Masmuuri su/ mo ki:

/E ta Ya/m pem mo.
Ka cim yansan jin karka/ /e mmodi e aha/
mmotaya/ Ya/um mo.

34 Dhali mmotana a'di gi wakan mo tani a'di 'de'kkina a'di a'di 'peni mowu shwane/ mo ki a'di midi diki tu'k ki sule/ mo e mompu/ mo, dhali a'di oki gwo cikise/ mo be ki:

Aha/ mina ci um mom'bor mii ma Dawuu'd
kun ta kuŋ kogu mo dhali kun ta ku
isiŋ gana/ si'da/ mo.

35 Haali/ a'di si'da/ o'd kan eya masmuura kamu/ ki:

/E mini diki ci amankogum pini mmomish
mompu/ mo.

36 Haala Dawuu'd, 'ko'di a'di mii to gom 'kwani kun tana anyakum yil ki a'di ki bwa ma Arumgimis mo tani a'di ish e mo dhali

* 13:19 urbumiyya wa kamsiin

’thinu mo e mo gi icom mo dhali mishki
mompu/ mo be. 37 Hili a’di jin ’de’kkin
ma Arumgimis mo tani a’di mol mompu/
mo. 38 Haali/ a’di wakan mo tani dhalki
a’di mishu mo ibwam um mo, ikam pem,
ki wathi/ yan mo tani gwo gom miinthus
mmogwam mo tani a’di cinu um mo be.
39 Dhali ’pena ris to ’baar mo ’peni kun mola
gwoŋkan ma Musa jin cinu mo um dhu ki
mo ma kar/e mo tani e a’di mo tani aris
uni ’baar mo ki ’beles kun gam gwo is mo
tani uni dhunu ki mo ma kar/e mo be.
40 Haali/ a’di gi wakan mo tani hili mo mo
ma gom a’di midi ’taki pu’du/ apo/ um jin
ona imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/
mo ki:

41 Hili mo mo ma, um kun ta imanthuny
’twa/ mo tani meri mo ma dhali
thisi e mo.
Haali/ aha/ miina mii ka cim bum mo,
mii jin mina umi ush ki ’tash mo mmogam
is mo wakki/ jan tal ’de/ midi ’taki
tor a’di um mo be.

42 Dhali ki uni iikin ka pije/ mo tani uni
dotki gwo mo ki gwo gwansan minu ’taki o
gom uni ka cim ma pesuŋ kamu/ jiŋ ’ko’d
mo. 43 Dhali ki montul is ’koshu jwa mo
tani uni ka ris ’peni ’Kwani Yahuuda/ dhali
’peni uni kun tana gayiin kun ta ’kwani kun
’koki ta ’Kwani Yahuuda/ kun bu’th gwo ma
Arumgimis mo tani uni bathkina Buulus
mo dhala Barnaaba mo kun o uni gwo mo
mmomalas uni mo mmo’ko ki sule/ eya
’the ma Arumgimis mo.

44 Dhali ka cim ma pesuŋ kamu/ jiŋ
’ko’d mo tani ’kwani murkini ’taki ta
’kwani gi bampa/ ’baar mo kun iiyin mmo-
tul is imontal ’de/ mo mmocik gwo ma
Arumgimis mo. 45 Hili ki ’Kwani Yahu-
uda/ mishkina waambuhany ’kwani mo
tani uni ’tu’du/ ki mondeeya du mo dhali
uni dhaŋki to kun on ma Buulus mo dhali
wal gwo sor si’da/ mo be. 46 Dhala Buulus
dhala Barnaaba o gwo eya tente/ mmo’koki
ju/ mo dhali o gwo mo ki: A’di minu mii
mii mo ki gwo ma Arumgimis minu mii o i/
um ntwa/a/ mo be. Haali/ um bel a’di ’peni
um mo dhali um ’cunycurki is bum mmo/
o ki um ’koki ’bor mmota gi moŋ’koki/e ki
sule/ ya ye ’ba/ mo tani hili ma, aman tuka
mo ki ’kwani kun ’koki ta ’Kwani Yahuuda/
mo. 47 Haali/ wakan si’da/ Tapa kanki am
gwo mo mmo/o gwo mo ki:

Aha/ karkina /e mo mmota moŋkush gi
’kwani kun ’koki ta ’Kwani Yahu-
uda/ mo,
ki /e mini ’taki di gom mowoth mo ntagi
mo e mony’cesh jin di’d isa dhana/
nnii mo.

48 Dhali me’dyin cika ’kwani kun ’koki
ta ’Kwani Yahuuda/ gwo yan mo tani
uni ’borkina bwa mo dhali kar gwo ma
Arumgimis ki ca eya tente/ mo. Dhala ris
uni gun dhunu mo mmota gi moŋ’koki/e
ki sule/ ya ye ’ba/ mo tani uni gamki gwo
is mo be. 49 Dhali gwo gi Tapa kalu ki lala’th
isi bampa/ yani ’baar mo ki ’beles mo. 50 Hili
’Kwani Yahuuda/ lali upa gayiin kun maŋu
sho’k mo dhali ’kwani kun tana ’kaŋ’kup pa
sho’k mo dhali uni cuuna po/ uni mmotoca
Buulus dhala Barnaaba bwa mo dhali ta’k
uni ka pije/ ’peni bwaman mompam buni
mo be. 51 Hili uni pirkina buhany ’peni sho’k
buni apo/ uni mo dhali pu’dkin mo e Pa
Ikuuniya mo. 52 Dhali imancik gwo ’tu’dkin
mo ki mom’bor bwa mo dhali ki Shi/in
Dheleladhelel mo be.

14

*ABuulus dhala Barnaaba ’Kokin e Pa Ikuu-
niya mo*

1 Dhali a’di warki’d ki mo jin ’kona uni e
Pa Ikuuniya mo tani uni sekini montal ’de/
mo e gu’b gi montul is gi ’Kwani Yahuuda/
mo dhali mmo/ona uni gwo mo tani ad-
hana waambuhany ’kwani caaca gi ’Kwani
Yahuuda/ dhali ’Kwaniŋ Griki ilu/ mo tani
gamki gwo is mo be. 2 Hili ’Kwani Yahuuda/
kun ush gwo gam is mo tani uni cuuna po/
’kwani kun ’koki ta ’Kwani Yahuuda/ mo
dhali uni dhu uni gwo ibwa mo mmomii
mii ha’th’ko’d apo/ awak yan mo. 3 A’di
’kona uni mmun ki rash rash mo mmo/
o gwo ki dar gi monyju/ e Tapa mo jin
ci gwo jin tenu mo gom gwo goma ’them
piti mo mmoci momer mo dhala dhan mii
caaca kun miinu mo ki me’d buni mo. 4 Hila
waambuhany ’kwanimpa kwa/kunu bwa
mo dhali kun tiya gamu me’d ki ’Kwani
Yahuuda/ mo dhali kun tiya gam me’d ki
imandhun ma Yesus ki she/ mo. 5 Dhali ki
monthha’th jin thha’thkina uni ’peni ’kwani

kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani dhali
'peni 'Kwani Yahuuda/ ilu/ nyakki tapam
buni mo mmosor uni ki shi/ kagahara mo
dhali mmo'kosh uni ki wosh mo tani [6] uni
mishki gwo 'ban mo dhali son mo tagi Pa
Lika/uniyya mo dhali Pan Listra mo dhali
Pan Darba mo dhali kukul mo is mo. [7] Dhali
e mun mo tani uni torki gwom 'borga/ mo
be.

ABuulus 'Koshkunu ki Wosh e Pan Listra mo

[8] Dhali e Pan Listra mo tani wathiŋ
kamu/ ca'bki'd jin dumpulki ya ki sho'k piti
ki ŋwol 'peni bwaŋ kum jin diki ya ki sho'k
me'd 'de/ ki sule/ mo. [9] A'di yan cikki'da
Buulus mmo/o gwo mo tani mmohila a'di
a'di ka 'thime/ mo dhali mmomisha a'di
ki a'di ta gi moŋgam gwo is mo mmowacu
a'di mo tani [10] a'di o gwo ki dhan 'twa/ ki:
Doshi ki mis ki sho'k pini mo ma. Dhali a'di
pe'di mis mo dhali yaki'd mo be. [11] Dhali ka
waambuhany 'kwani parki mii yan e mo jin
miikin ma Buulus mo tani uni 'de'kki 'twam
buni mo mmo/o gwo ki 'twaŋ 'Kwani gi
Pa Lika/uniyya ki: Arum iiyini bwam ana
ki jamas gi 'kwaniny'cesh mo. [12] Dhali uni
yukkina Barnaaba gway ka Saps* mo dhala
Buulus yuka uni ka Hermas† mo haali/ a'di
ta tapa jin tori gwo mo. [13] Dhala gasiis ma
Saps jin ta gi gu'b jin luŋu to jin di'di 'twa-
man bampa/ mo tani a'di 'doyi'da morbip
mo dhali jisarro/ mo e 'twaŋkala goŋ mo
dhali a'di midi 'taki miiya basa 'cesh nyakka
waambuhany 'kwani mo. [14] Hili ki imand-
hunu ki she/ mo kun ta iBarnaaba dhala
Buulus mo, cikki gwo gom a'di mo tani uni
dherki burrinyem buni bwa mo dhali peni
bwaman ma waambuhany 'kwani mo dhali
cuu ki dhan 'twa/ kun caaca mo [15] dhali o
gwo mo ki: Kana 'kwani, ata miina um to
gwahan kan mo. Am si'da/ tana 'kwanim
'ba'ban du me'd um dhali am guyina um
gwom 'borga/ ki um mini 'taki tu'k mo
'peni tompinycon gwahan kun luŋa um
mo eya Arumgimis jin di ki e mo, jin ukki
momis mo dhali mony'cesh mo dhali yi'de/
mo dhala ris to 'baar mo kun 'koni bwaman
uni mo be, [16] a'di jin dhalki'da ris 'kwanim
bampany 'cesh bwayi 'baar mo mmo/ii ki
bwam buni mo e mo ma nyakum yil kun
pekin mo be. [17] Dhali hili a'di diki dhal is
piti ki dar gi gwontor mo haali/ a'di miiki
miim 'boron mo dhali ci uma sho'k 'peni
momis mo dhali yil mo kun dhotha tonte/
mo mmo'tu'da uma du ki tonte/ mo dhali
moŋ'kuny bwa mo. [18] Dhali ki gwo gwansan
kun enu mo tani uni miiki mii kun ditadit
mmonona waambuhany 'kwani 'peni mo
ma basa 'cesh gom uni mo be.

[19] Dhali 'Kwani Yahuudan tiya iiyini uni
i mo yan mo 'peni Pa Anthaakiya mo
dhali Pa Ikuuniya mo dhali mmolala uni
awaambuhany 'kwani sho'k ki gwo mo
tani uni 'koshkina Buulus ki wosh mo
dhali dirki a'di ka pije/ 'peni bampa/ mo
mmotoshkina uni ki a'di wuki'd mo be.
[20] Hili ki imanciki gwo doshkin ki jiŋ 'kam
a'di mo tani a'di cu mis mo dhali cicki'd e
bampa/ mo dhali ka cim jiŋ 'ko'd mo tani
a'di yaki'd mo nyakka Barnaaba mo e Pan
Darba mo be. [21] Dhali ki uni torki gwom
'borga/ e bampa/ caan mo dhali imanciki
gwo ka ris 'kokin mo tani uni dokkin ka
nyaŋ'ko'd mo e Pan Listra mo dhali e Pa
Ikuuniya mo dhali e Pa Anthaakiya mo
[22] mmotel bwa gi imanciki gwo sho'k mo
mmomalas uni ki gwo mo ki uni mini 'ko ki
sule/ e moŋgam gwo is mo dhali ki monto'c
bwa kun mini mii ta aris mo tani ana mina
se Bampa/ ma Arumgimis mo be. [23] Dhali
ki uni dhuki uni ki 'kwaniŋ gwanyjaka/ eya
risa kaniisa 'baar ki 'beles mo dhali 'tho ki
moŋga/ to mo tani uni dhuki uni e me'd gi
Tapa jin gamkina uni gwo is mo be.

Mondok jin Dokkina Uni ka Nyaŋ'ko'd e Pa Anthaakiya gi Pan Suriyya mo

[24] Dhali uni 'cithkin ki tur mo e Pam
Pisidiyya mo dhali pu'dkin mo e Pam Pam-
piliyya mo be. [25] Dhali ki uni oki gwo e
Pam Parja mo tani uni iikin ka luŋgu'b e
Pa Attaaliya mo be. [26] Dhali 'peni mo caan
mo tani uni ki ii mo ka kur yi'de/ jin bela
'tham mo ntagi Pa Anthaakiya mo 'peni mo
jin dhukunu uni eya 'the ma Arumgimis
mo goma tu'c jin 'baarkina uni mo mmomii
mo be. [27] Dhali mmopu'dkina uni mo tani
uni tulkina kaniisa is mo imontal 'de/
mo dhali uni lolopki uni gwo mo gom to

* 14:12 Saps ta com to jin luŋa 'Kwaniŋ Grikki mo.
† 14:12 Hermas ta'da manya gom to kun luŋa 'Kwaniŋ Grikki mo.

’baar mo kun miikin ma Arumgimis i uni
mo dhali mmoka’dkina a’di acampur gi
moŋgam gwo is gom ’kwani kun ’koki ta
’Kwani Yahuuda/ mo. [28] Dhali uni ’kokin ka
cim ush’ceenne/ yisa nyakki imancik gwo
mo.

15

Montul Is gi ’Kwaniŋ Gwanyjaka/ ma
Kaniisa e Pa Urushaliim mo

[1] Dhali ’kwaniŋ gwasa tiya iiyin ka
luŋgu’b ’peni Pa Yahuudiyya mo dhali
torkina wak buni gwo mo mmo/o gwo mo
ki: Isi ciki/ ki um ’konuki ’citha/ munyjal
yis mo me’d mii jin miikin ma Musa mo
tani um molu woth mo be. [2] Dhali ki
iBuulus dhala Barnaaba uni walkina wal
jin gwa’da’d yisa tani uni tirrishki uni ki
gwo kagahara mo dhali awak buni ki dhu
iBuulus mo dhala Barnaaba mo dhali kun
tiya si’da/ ’peni bwam uni ki uni mini
’taki ii ka gagamis e Pa Urushaliim mo
e imandhunu ki she/ mo dhali ’kwaniŋ
gwanyjaka/ si’da/ mo gom gwo yansan jin
dotu/ mo. [3] Wakan mmosuskina ’kwaniŋ
kaniisa uni ibway mo tani uni ’cithkin ki tur
mo e Pam Piniikiya mo dhali e Pan Saamira
mo mmotor gwo eya tente/ gom mo gi tuka
’kwani kun ’koki ta ’Kwani Yahuuda/ adu is
mo dhali a’di pina dhan bwam ’boro’d eya
wak buni ’baar mo. [4] Dhali ki uni pu’dkin e
Pa Urushaliim mo tani uni butha ’kwaniŋ
kaniisa mo dhali imandhunu ki she/ mo
ki ’kwaniŋ gwanyjaka/ ilu/ mo dhali gwo
lolopkina uni uni mo goma ris to ’baar mo
kun miikin ma Arumgimis e uni mo. [5] Hili
’kwanin tiya ’pena waka kamu/ ’peni bwaŋ
’Kwanim Parisiyiin kun gam gwo is mo tani
doshkin ’peni bwam uni mo mmo/o gwo
mo ki: A’di minu mii mii mo mmo’cith uni
amunyjal yis buni mo dhali mmokan uni
gwo mo ki uni mini ha gwoŋkan ma Musa
jin cinu e mo.

[6] Dhali imandhunu ki she/ mo dhali
’kwaniŋ gwanyjaka/ nyakki is tul mo
imontal ’de/ mo mmotora tor gom gwo yan
mo be. [7] ’Ko’di gwo kun sugu ki rash rash
mo tani aButerus cuki mis mo dhali o uni
gwo mo ki:

Iwak pema, um mishkin ka Arumgimis
kwanyki’d ’peni um kagush ki ’twam pem
mo tani ’kwani kun ’koki ta ’Kwani Yahu-
uda/ mini cik gwom ’borga/ yan mo dhali
gam gwo is mo. [8] Dhala Arumgimis jin
mishki’da du mo tani a’di torki gwontor
gom uni mmoci uni Shi/in Dheleladhelel
mo me’d jin cikina a’di ana mo. [9] Dhali
a’di diki mii mii ka gwar ’de/ gom ana mo
dhali gom uni si’da/ kun ’koki ta ’Kwani
Yahuuda/ mo haali/ a’di ki lam uni adum
buni ki dhelel dhelel ki moŋgam gwo is mo
be. [10] Haali/ a’di wakan mo tani ata pala
uma Arumgimis kan mo ki um mini ’taki
dhu dhaŋka’b tom’ba/, i’ba/i imancik gwo
kun molkina ibabam bana kal mo dhali ana
si’da/ mo. [11] Hili ana gama gwo is ki ana
minu woth mo ka ’the gi Tapa Yesus mo
me’d mii jin mina uni mii kan si’da/ mo be.

[12] Dhali arisa waambuhany ’kwani ’baar
mo ’kon ki shwam mo, dhali uni cikki
gwo ma Barnaaba mo dhala Buulus mo
mmolologpa uni gwo mo gom momer mo
dhala dhan mii kun caaca kun miikin ma
Arumgimis i bwaŋ ’kwani kun ’koki ta
’Kwani Yahuuda/ e uni mo be. [13] Dhali ’ko’di
uni ’kokin ki shwam mo tani aYakuub thok
uni gwo mo mmo/o gwo mo ki:

Iwak pema kana, ciki gwom pem mo
ma. [14] Simaan lolopki gwo gom monthip
jin thipkin ma Arumgimis ’kwani kun ’koki
ta ’Kwani Yahuuda/ mo mmobuk ’kwani
ka pije/ ’peni bwam uni gom gway piti
mo. [15] Dhali gwo yan gama imanci gwo
ma Arumgimis is kadhamo/ mo me’d jin
’kwarkunu mo ki:

[16] ’Ko’di to gwansan mo tani aha/ mina
doku/ mo
dhali aha/ mina dok/e nyaŋ gu’ba bur-
rinye/ ma Dawuu’d jin ’tuku/ mo.
Dhali aha/ mina dok/e nyaŋ gu’b jin shi/u
mo mo,
dhali aha/ mina thum a’di ki mis mo,
[17] ki ’kwani kun ta nyenthe/ mo tani mini
mish ŋap Tapa Arumgimis mo
dhali aris ’kwani kun ’koki ta ’Kwani Yahu-
uda/ kun ’tho gway ma Arumgimis
mo.
[18] A’di ona Tapa jin torki to gwansan eya
tente/ ’peni kadhamo/ mo.

[19] Haali/ a’di wakan mo tani gwo e bwam
pem wa cikise/ mo be ki ana mina ’koki
to’c uni gwansan bwa mo, uni kun ’koki
ta ’Kwani Yahuuda/ kun tu’kkin mo ka
Arumgimis mo. [20] Hili ana mina ’kwar uni
gwo mo ki uni mini dhal mii ’pen mo kun

miina uni mo mmoluŋ tompinycon mo
dhali 'peni mo kun miinu miinycal si'da/
mo dhali 'peni to gun minyciru 'kus dhali
'peni miin to ma bas si'da/ mo. 21 Haali/
'peni yil kadhamo/ mo tani aMusa ta gi uni
eya ris bampa/ 'baar mo kun ci gwom piti
mmodeŋ a'di e e gu'b gi montul is ka risa
cim ma pesu/i 'baar mo ki 'beles mo.

Gwo gi Thoku mo e Montul Is gi 'Kwani
Gwanyjaka/ ma Kaniisa Yan mo

22 Ŋ'ko'd mo tani uni toshkin ki a'di
'boro'd mo gom imandhunu ki she/ mo
dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ gi 'kwaniŋ kani-
isa 'baar ilu/ mo mmokwany 'kwani 'peni
bwaman uni mo dhali mmotu'c uni mmo/
ii Pa Anthaakiya nyakki iBuulus mo dhala
Barnaaba mo. Gway yerkunu mo ka
Yahuusa mo jin yuku ki gwaya kamu/ ka
Barsaaba mo dhala Sila kun ta tapa ibwa-
man ma wak buni mo. 23 Dhali uni 'kwarki
gwo cikise/ e uni mo ki: Imandhunu ki
she/ mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ ma wak
buni eya wak kun 'koni bwaman 'kwani
kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo e Pa
Anthaakiya mo dhali Pan Suriyya mo dhali
Paŋ Kilikiyya mo tani theki uni me'd mo
ma. 24 Haali/ ka jiŋ gana/ aman cikkina
gwo ki unin tiya kun iikin ka pije/ 'peni
bwam am mo tani uni to'c um 'kus ki gwo
mo mmo'kosh uma dum bum is mo uni
kun 'kona aman ki ye'th sho'k ki gwo mo
be. 25 A'di toshkina aman ki a'di 'boro'd mo
mmogama aman bwa me'd ki bwan tal 'de/
tani mmokwany 'kwani mo dhali mmotu'c
uni ki ii i um mo nyakki iBarnaabam bam
mo dhala Buulus kun ena aman kagahara
mo be. 26 Uni ta 'kwani kun ciki is buni ki
'kwanin tiya ki moŋ'koki/e gom gway gi
Tapa Yesus Kristhos mo be. 27 A'di hashkina
amana Yahuusa mo dhala Sila mo. Uni ki is
buni mini tor um gwo nyakki gwo kun toru
ki 'twa/ mo. 28 A'di toshkina Shi/in Dhele-
ladhelel ki a'di 'boro'd mo dhali am si'da/
mmo'koki dhu um towa po/ kunditadit
mo kun mini bol to gwansan gun minu mii
mii mo e ki dit mo: 29 ki um mini dhal mii
'pen mo 'peni to kun 'cithu/ mo mmomiiya
basa 'cesh mo mmoluŋ tompinycon dhali
'peni miin to ma bas mo dhali 'peni to
kun minyciru 'kus mo dhali 'peni mo jin
miinu miinycal si'da/ mo be. Wakki/ um
mini non is bum 'peni to gwansan mo tani
a'di midi bor mo gom um mo. 'Koyi ki
mom'bi'th is mo ma.

30 Wakan ki uni 'cukkunu mo tani uni
pu'dkin ka luŋgu'b mo e Pa Anthaakiya mo
dhali mmotula uni awaambuhany 'kwani
is mo mmontal 'de/ mo tani uni ki ci uni
gwo kun 'kwarkunu mo be. 31 Dhali ki uni
deŋki a'di e mo tani uni 'kunykina bwa mo
gom gwo malas yan mo be. 32 Dhala Yahuusa
dhala Sila mmotana uni imanci gwo si'da/
mo tani uni malaskina wak yan ki gwo ka ris
mo dhali tel uni sho'k mo be. 33 Dhali 'ko'di
uni 'kokin ki rash rash ari'ceenne/ mo tani
uni 'cukkunu mo ki moŋku'th is 'pena wak
yan e uni gun tu'cki uni ki ii mo be. 34 Hili
a'di toshkin ma Sila ki a'di 'boro'd mo jin
mina a'di ca'b imun mo. 35 Hila Buulus dhala
Barnaaba 'kokin mo e Pa Anthaakiya mo
mmotor gwo mo dhali mmoci gwon Tapa
nyakki aris kun tiya si'da/ mo be.

ABuulus A'di Kwa/ki Bwa mo 'Pena Bar-
naaba mo

36 Dhali 'ko'da cim ka hony/e mo tani
aBuulus oki'da Barnaaba gwo mo ki: Dhalki
ana doka shwane/ mo dhali ii yilkina/ awak
bana eya ris bampa/ 'baar ki 'beles mo kun
cikina ana gwon Tapa mo mmopar uni e
mo ki uni wakata mo? 37 Dhala Barnaaba e
bwam piti mo tani a'di o'd ki susa Yohaan
si'da/ jin yuku ki gwaya kamu/ ka Markus
mo. 38 Hila Buulus a'di ikulumki gwo ibwa
mo ki a'di diki 'bor mo mmosus a'di jin
ya'd mo 'peni uni 'peni Pam Pampiliyya
mo mmonyak ya ki uni mo a'di jin diki
nyak ya ki uni eya tu'c mo. 39 Dhali gwo
jin kaaka jin wala uni piki'd mo tani a'di
kwa/ uni bwa cem buni mo dhala Barnaaba
suski'da Markus nyakki a'di mo dhali uni
iikin mo eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo
ki bway gi Paŋ Kuprus mo be. 40 Hila
Buulus kwanyki'da Sila mo dhali uni iikin
mo mmodhun ma wak yan uni eya 'the gi
Tapa mo be. 41 Dhali a'di yaki'd ki tur mo
e Pan Suriyya mo dhali Paŋ Kilikiyya mo
mmotel 'kwaniŋ kaniisa sho'k mo be.

16

Timuthawuus Bathki'da Buulus mo
dhala Sila mo be.

1 Dhali a'di pu'dki'd si'da/ mo e Pan
Darba mo dhali e Pan Listra mo dhali hili
ma, amanciḵ gwoŋ kamu/ diki'di mun jin
yuḵkunu ka Timuṯhawuus mo jin ta ya/
ma 'bom gi 'Kwani Yahuuda/ mo jin gamki
gwo is mo hili com ta Wathiŋ Griḵi mo
be. 2 A'di yansan maŋkunu mo e bwam
ma waḵ jin di'd e Pan Listra mo dhali e
Pa Ikuuniya mo be. 3 A'di min ma Buu-
lus i'taki ŋap mo mmosus nyaḵki a'di mo
dhali a'di bu'thki a'di mo dhali 'ciṯhki a'di
amunyjal yis piti mo gom 'Kwani Yahuuda/
kun 'kon e pa gwaṯṯaan mo haali/ uni 'baar
mo mishkin ki com ta Wathiŋ Griḵi mo
be. 4 Dhali mmo/iina uni mo ki bway buni
ki tur mo mmo'ciṯh bampa/ mo tani uni
çiki uni gwoŋḵan yan mo mmodhu kun
gama imandhunu ki she/ me'd mo dhali
'kwaniŋ gwanyjaḵa/ si'da/ kun 'kon e Pa
Urushaliim mo be. 5 Wakan si'da/ 'kwaniŋ
ḵaniisa 'bi'thkunu is mo e moŋgam gwo is
mo dhali markunu is ka yempa/ mo be.

Dhan Tonyjan gi Wathi/ gi Pa Makiduniyya jin Parkin ma Buulus e mo

6 Dhali uni iikin ki tur mo e mo ka kukul
is mo e Pam Parijiyya mo dhali Paŋ Gha-
lathiyya mo mmononkina Shi/in Dheleladhelel uni 'kup mo mmo/o gwo yan e Pa
Asiyya mo be. 7 Dhali ki uni iin ka ḵaram-
buye/ i Pam Misiyya mo tani uni palki mii
mo mmo/ii ntagi Pam Biṯhiniyya mo dhali
Shi/in ma Yesus diki dhal uni bway mo be.
8 Dhali mmokalkina uni Pam Misiyya mo
tani uni iikin ka luŋgu'b mo e Pan Taruwaas
mo be. 9 Dhali tonyjan piki'da Buulusi is
mon'thiny mo a'di jin ta wathi/ gi Pam
Makiduniyya mo jin diki'd mmodosh mo
mmoyuḵ a'di mo dhali o gwo mo ki: Yayu/
ma mmo'ciṯha/ gapa e Pam Makiduniyya
dhali woṯh aman mo ma. 10 Dhali ki a'di
parki tonyjan e mo tani ise/ am palkina
mii mo mmo/ii e Pam Makiduniyya mo
mmopu'da aman e gwonṯal 'de/ mo ka
Arumgimis yuḵki aman mo mmoçi gwom
'borga/ e uni mo be.

Mii jin Tu'kkin ma Lidiyya Is mo

11 Kan mo tani a'di i'cuḵkina amana
ḵur yi'de/ jin bela 'tham mo 'peni Pan
Taruwaas mo be. Am iikina ka ji sho'k
ki bway 'tham ntagi Pan Samuṯhraaki mo
dhali ka cim jiŋ 'ko'd mo tani ntagi Pa Niya-
puliis mo. 12 Dhali 'peni mo çaan mo tani
ntagi Pam Pilibbi jin ta bampa/ gi 'Kwani
gi Pam Makiduniyya jin ta'da 'kaŋ'kup pa e
mo yan jin ta 'peŋkuman bampa/ gi 'Kwani
gi Pa Ruumiya mo dhali aman 'kokina nas-
kina/ ka cim ka hony/e mo. 13 Dhali ka cim
ma pesu/ mo tani aman iikina ka pije/ ki
'twaŋkala goŋ bampa/ mo e yana gap mo
e mo jin toshkina aman ki mo jin 'thonu
di'd mo. Dhali am 'kokina 'cesh mo dhali
okina up gun iiyini montal 'de/ mo. 14 Dhala
'boma kamu/ jin yuḵu gway ka Lidiyya
jin ta'da manyol burrinye/ jin gwaju mo
ki tom buhe/ gi Pa Thiyatira jin luŋki'da
Arumgimis mo tani a'di ciḵki am gwo mo
haala adum piti ḵa'dkina a'di ki Tapa mo
mmoçi is piti ki to kun okin ma Buulus
mo be. 15 Dhali a'di miikunu ki yi'de/ mo
dhali ki kuŋ gu'b piti ilu/ mo tani a'di yuḵki
am mo mmo/o gwo mo ki: Waḵki/ um
nyiṯhkin ki aha/ tana a'di jin ta isiŋ gana/
gom Tapa mo tani iiyu/ i gu'b pem mo ma
dhali 'ko ise/ mo. Dhali a'di tu'cki am mo
be.

Mo jin Dhukunu Uni eya Sijin e Pam Pilibbi mo

16 Dhali a'di warki'd ki mo jin 'kokina
aman mmo/ii mo e mo jin 'thonu tani
nyaraŋ kamu/ jin ta ga rum mmomish to
tor gom mo jin midi yayu/ mo tani a'di
gam aman 'kup mo jin ḵalki'da tu'c kaga-
hara gom itapam piti mmotora a'di gwo
wakan mo. 17 A'di yan mmobaṯhkina a'diya
Buulus mo dhali aman si'da/ mo tani a'di
cuuki gwo kagahara mo mmo/o gwo mo ki:
'Kwani gwansan ta çiŋkina/ ma Arumgimis
jin Cayaa/ e ki Ca mo kun çi um gwo gom
bway ki mowoṯh mo. 18 Dhali yan miikina
a'di ka cim ka ris mo. Hila Buulus mmodita
bwa a'di mo tani tu'kki'd mo dhali owa rum
gwo mo ki: Aha/ ḵana /e gwo ki gway
ma Yesus Ḵristhos mo mmoyayu/ ka pije/
'peni a'di mo. Dhali a'di piki'd ka pije/ mo
ki mo yansan mo.

19 Hili ki tapam piti mishkin ki to kun
mina uni 'taki gam 'peni a'di pikin mo tani
uni bu'thkina Buulus mo dhala Sila mo
dhali dir uni ki 'bi'th mo e mo ma suug mo
ibwambori tapa mo. 20 Dhali ki uni suski

uni e imandwall gwo mo tani uni o gwo mo
ki: 'Kwani gwansan mmotana uni 'Kwani
Yahuuda/ tani uni miiki mii kagahara mo
mmoto'c 'kwani gi bampam bana bwa mo,
21 dhali tor mii kun nona gwoŋkan bam am
bway mo mmobu'th mo walla mmobotki
mii mo mmotana aman 'Kwani gi Pa Ru-
umiya mo. 22 Dhala waambuhany 'kwani
gam gwo me'da po/ uni imontal 'de/ mo
dhali imandwall gwo dher burrinyem buni
bwa mo 'peni is buni mo dhali kan gwo
mmodor uni ki cwa mo. 23 Dhali ki uni dhuki
mondoru ka risa po/ uni mo tani uni ta'kki
uni eya sijin mo mmokana mançora sijin
gwo mo ki: Dhuyi uni ki 'dantar mo. 24 Dhali
mmobutha a'di gwoŋkan gi wakan mo tani
a'di ta'kki uni e bwaman ma sijin gana/ mo
dhali repki uni sho'k ki cwa mo.

25 Hili ki mo wana e ki mombwam/ e
mon'thiny mo tani aBuulus dhala Sila uni
'kon mo mmo'tho mo dhali mmoyuk gway
goma Arumgimis mo dhali 'kwani kun tana
habuus 'kon si'da/ mmocik uni mo be.
26 Dhali ise/ adhan mony'cesh yikinki is ka-
gahara mo tani a'di yikinkina mo jin ka'bu
gu'ba sijin is mo. Dhali ise/ arisa campuri
'baar mo tani ka'dkunu mo dhala ris mon-
dek gi uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo
tani sulkunu mo be. 27 Dhala mançora sijin
mmomeru a'di e mo 'peni mo/ish e mo tani
dhali mmoparkina a'di acampura sijin e
mmo'ko ki kany mo tani a'di bukki gandala
turgam piti mo dhali murki'di 'taki 'kosh
is piti jwa mo mmotoshkina a'di ki 'kwani
habuus yekin mo be. 28 Hila Buulus cuuki'd
ki dhan 'twa/ mmo/o gwo mo ki: Dhalku/
to shiyi'da kamu/ ki mii gom is pini mo ma.
Haali/ aman 'baar mo 'kona imahan mo.
29 Dhali a'di yukki'da yuk gom o'd mo dhali
pe'di bwaman mo dhali mmodeena a'di is
mo gom moŋko/ is mo tani a'di bitki'da
'cesh ibwambor ma Buulus mo dhala Sila
mo 30 dhali a'di suski uni ka pije/ mo dhali
o gwo mo ki: Kana, aha/ mina miiya ta
mmowoth is pem mo? 31 Dhali uni oki a'di
gwo mo ki: Gami Tapa Yesus is mo ma
dhali /e minu woth mo dhali ki kuŋ gu'b
pini ilu/ mo. 32 Dhali uni oki gwon Tapa
e a'di ki uni 'baar mo kun 'kon e gu'b piti
ilu/ mo. 33 Dhali a'di bu'thki uni ki mo
yansan jin ta mon'thiny mo dhali upki uni
mondorum buni mo dhali ise/ a'di miikunu
ki yi'de/ mo, a'di dhala ris unim piti 'baar
mo be. 34 Dhali a'di suski uni ki mis e
gu'b piti mo dhali dhuki tonte/ ibwambori
uni mo dhali uni 'borkina bwa kagahara
mo inyakki kuŋ gu'b piti mo mmogamkina
uniya Arumgimis gwo is mo be.

35 Hili ki mo kali kush mo tani imandwall
gwo hashki iman'doyi to kun doruwa dor
mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki 'kwani
gwansan iin mo ma. 36 Dhala mançora sijin
guki'da Buulus gwo mo mmo/o gwo mo ki:
Imandwall gwo hashki um gwo mo mmod-
hal um bway mo mmo/ii mo ti. Haali/
a'di wakan mo tani a'di mina uni iiyu/ mo
shwanetan mo dhali iiyi ki moŋku'th is mo.
37 Hila Buulus oki uni gwo mo ki: Uni dorki
am ibwambori 'kwani ki dar gi miiwak mo,
'kwani kun ta ku gi Pa Ruumiya mo dhali
ta'kki aman eya sijin mo dhali shwane/ uni
mini ta'k am ka pije/ ka 'diya? Yisa ka jiŋ
gana/. Hili dhalki uni iiyin ki is buni mo
dhali sus am ka pije/ mo. 38 Dhali iman'doyi
to kun doruwa dor mo guki gwo yansan e
imandwall gwo mo dhali uni ko/ki is mo
haali/ uni cikkin ki uni ta 'Kwani gi Pa
Ruumiya mo be. 39 Dhali uni pu'dkin mo
dhali yuk uni mo, dhali ki uni suski uni ka
pije/ mo tani uni dotki uni mmo/ii 'peni
bampa/ mo be. 40 Dhali uni iikin ka pije/
mo 'pena sijin mo dhali cickin mo e gu'b ma
Lidiyya, dhali ki uni mishkina wak buni mo
tani uni malaski uni ki gwo mo dhali ii mo
be.

17

Mo gi Ekkunu Mii e Pan Tasaluniiki mo

1 Dhali ki uni pekin ki tur mo e Pa Am-
pipuliis mo dhali Pa Apuluniyya mo tani
uni pu'dkin e Pan Tasaluniiki mo jin dina
gu'b montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo.
2 Dhala Buulus me'd miim piti jin miina
a'di mo tani a'di yaki'd e bwam uni mo
dhali ka cim ma pesu/ ikwara mo tani
a'di torki'da tor ki uni ka karambuye/
'peni Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu
mo 3 mmoka'd gwo mo dhali mmodhu eya
tente/ ka Kristhos mina isi mii 'kosh ka
nyor mo dhali midi mii piyu/ mo dok/e
'peni mowu mo, dhali ka Yesus yan jin cika/
um gwo mo tani a'di ta'da Kristhos mo be.

4 Dhali kun tiya e uni lalkunu gwo sho'k
mo tani dhali uni wanki 'kwani is ki gwo
mo nyakka Buulus dhala Sila mo. Dhali
'peni 'kwaniŋ gayiin kun ta 'Kwaniŋ Griki
mo adhana waambuhany 'kwani si'da/ mo
dhali 'peni up kun tana 'kaŋ'kup pa yisa
pelena. 5 Hili 'Kwani Yahuuda/ mmo'kon
ma du uni ki joçon mo mmodee mo tani
uni bu'thki uni ki me'd 'kup ki uni kun ta
cin tiya kun ta gi mii kun bulabul 'peni
uni gun 'kon ka piny is e mo ma suug mo,
dhali mmotula uni awaambuhany 'kwani is
mo tani uni tu'cki 'kwanim bampa/ mmo/
ek mii kagahara mo dhali mmotha'th 'kup
ki gu'b ma Yasuun mo tani uni palki mii
mo mmoŋap uni mmobor uni ka pije/ i
'kwani mo. 6 Dhali ki uni 'koki gam uni mo
tani uni dirkina Yasuun dhala waka tiya e
bwambori tapam bampa/ mo mmocuu gwo
mo ki: Gwahan kun wuluski mony'cesh
mo tani uni iiyini mahan si'da/ mo, 7 kun
bu'thkin ma Yasuun mo dhali uni 'baar mo
mii to ki ça'ckon apo/ gwoŋkan ma Kaysar
mo mmo/o gwo mo ki: aMalika kamu/
di'd jin ta'da Yesus mo be. 8 Dhali uni çina
waambuhany 'kwani bwa shi/ ki me'd mo
dhali tapam bampa/ ilu/ mo ki uni cikki to
gwansan mo be. 9 Dhali ki uni dilki to 'pena
Yasuun mo dhali kun tiya mo tani uni ki
dhal uni bway mo mmo/ii mo be.

Imandhunu ki She/ 'Kokin mo e Pam Biriyya mo

10 Dhala wak buni ise/ uni ki tuca Bu-
ulus dhala Sila ki ii mo mon'thiny mo
ntagi Pam Biriyya mo dhali uni iikin e
gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuuda/ me'd
jin pu'dkina uni imun mo. 11 Hili uni
gwansan bol uni gi Pan Tasaluniiki e ki
yuk mo mmobu'thkina uni gwo mo ki mo/
o bwa kagahara mmo'cunycur Gwo ma
Arumgimis kun 'kwarkunu mo ka yempa/
mo wakki/ to gwansan mini wakansan
mo. 12 A'di gamkina uni gwo is ka ris
'peni uni mo dhali 'peni up Griki si'da/
kun maŋu mo dhali kun ta 'kwaniŋ gwas
yisa pelena. 13 Hili ki 'Kwani Yahuuda/
kun 'kon e Pan Tasaluniiki mishkin ki
gwo ma Arumgimis çin ma Buulus e Pam
Biriyya si'da/ mo tani uni pu'dkin imun
si'da/ mo mmoçiya waambuhany 'kwani
bwa shi/ ki me'd mo dhali mmotu'c uni
adu mmomur mo. 14 Dhali ise/ ki jahanne/
mo tani awak buni tu'ckina Buulus mmo/
ii ka pije/ ntaga dhan yi'de/ mo dhala
Sila dhala Timuthawuus 'kokin naskina/
imun mo. 15 Hili uni kun suskina Buulus
mo tani uni gu a'di ntagi Pa Athiina mo
dhali mmobutha uni gwoŋkan goma Sila
mo dhali Timuthawuus jin mina uni 'taki ii
i a'di ki jahanne/ e me'd mo tani uni iikin
mo be.

ABuulus Diki'd e Pa Athiina mo

16 Dhali ka Buulus çorki uni e Pa Athi-
ina mo tani shi/in piti de'da dum piti ki
birbir mo mmohila a'di bampa/ jin 'tu'du/
ki tompinycon mo. 17 A'di torkina a'diya
tor ka karambuye/ e gu'b gi montul is gi
'Kwani Yahuuda/ mo dhali nyakka gayiin
'kwani mo dhali e mo ma suug si'da/ isa
yempa/ mo nyakki uni kun gam a'di 'kup
mo. 18 Dhali 'kwaniŋ gaŋgashan tiya si'da/
'peni 'Kwani ma Apikuur mo dhali 'Kwani
Ruwaak gam 'kup ki a'di mo. Dhali kun tiya
o gwo mo ki: Aman'ta'b mo ki 'twa/ yan
mo midi 'taki o katinta sa/ ise/? Kun tiya
o gwo mo ki: A'di wana e ka mantor gwo
goma rum kun molu mo haali/ a'di çiki gwo
ma Yesus mo dhali gwo gom mompinu mo
be. 19 Dhali uni bu'thki a'di mo dhali sus
a'di mo e mo jin yuku ka Ariyuus Baghuus
mo mmo/o gwo mo ki: Mina amani mish
gwo yan ki gwo ta'da tinta jin toru ki a'di
jin ta jin this jin okina /e mo? 20 Haali/
/e 'doyi ton tiya eyi 'cem bam kun meru
mo. A'di mina amani 'taki mish ki 'pemen
to gwansan mo tani itana tinta mo? 21 Hila
ris 'Kwani gi Pa Athiina dhali 'kwani gi
kala tiya kun 'kon ki 'kus e mun mo tani
uni 'baarana tentem buni mo mmomii toŋ
kamu/ yisa hili jasi mmotora tor mo dhali
mmocik gwo gom jasi ton thisa tiya mo.

22 Dhala Buulus doshki'd mo ibwaman ma
Ariyuus Baghuus mo dhali o gwo mo ki:

Um 'Kwani gi Pa Athiina mo. Eya ris
to 'baar mo tani aha/ nyitha ki um tana
shi/inyjwa kagahara mo. 23 Haali/ ki aha/
yakina ki yam pe mo tani dhali hila to gun
luŋa um mo tani aha/ gamkina si'da/ to
jin thenuwa rum apo/ jin ta gi gwo kun
'kwarkunu mo cikise/ ki: Gom toŋ kamu/
jin luŋu mo ki ji mol mo. A'di si'da/ jin

luŋa um ki ji mol mo tani a'di ṯorka/ eya
tente/ gom um mo. [24] Arumgimis yan jin
uḵki mony'cesh mo dhala ris to kun 'koni
bwaman a'di mo tani a'di mmotana a'di
Tapa gi momis mo dhali ji gi mony'cesh mo
tani a'di diki ç̱a'b e moŋ'ko kun ḵogu mo
kun uḵu ki me'd mo be. [25] A'di si'da/ idinuki
mii to ki me'd gi 'kwani en'thi/ mo, ma
me'd jin mina a'di mii diki ta gi toŋ kamu/
haali/ a'di ki is piti ç̱i'da ris moŋ'koki/e
dhali shi/in dhala ris to 'baar mo be. [26] Dhali
'peni jan ṯal 'de/ mo tani a'di uḵki'da ris
kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar ki 'beles mo
mmo'ko eya ris bwam/e gi mony'cesh mo
mmo'kawurkina a'di yil mom buni kun
dhunu mo dhali ki mom bwaŋgwayu/ gi
moŋ'kom buni si'da/ mo, [27] ki uni mini 'taki
ŋapa Arumgimis mo waḵki/ uni si'da/ mini
'taki topu i a'di mo dhali gam a'di mo. Dhali
a'di bala yisa isi'dki'd 'pena ris ana 'baar ka
'deṯe/ 'deṯe/ yisa. [28] Haali/

E a'di mo tani ana 'kona ki e mo dhali
mmothoṯh mo dhali mmota gi
moŋ'kom bana si'da/

me'd jin okina kun tiya ibwam iman'cem
gway bum si'da/ mo ki:

Haali/ ana si'da/ tana bwambirman piti mo
be.

[29] Mmotana ana bwambirman ma
Arumgimis kantan mo tani ana mina mii
'koki ṯosh ki a'di jin ta ji ma Arumgimis jin
piyi'd 'peni a'di wana e ki 'dolkon gana/
mo walla 'dolkon kush mo walla wosh gun
ç̱inuwa waro/ ki gwocon mo dhali ki gwalal
gi wathi/ mo. [30] A'di hilkin ma Arumgimis ki
jim pe yil mo ki ji mol mo mo. Hili shwane/
a'di ḵanki 'kwaniny'cesh gwo mo ki uni
'baar mo e mo 'baar mo tani mini 'taki rica
du is mo [31] haali/ a'di karki'da cim jin mina
a'di mii miiwaḵ gom 'kwaniny'cesh mo e
mo ma ḵar/e gi wathi/ jin 'kawurkina a'di
nṯwa/a/ mo. Gom a'di mo tani a'di ç̱iki'da
ris 'kwani 'baar mo mmomish mo ki isa
duŋ gana/ mo mmo'de'kkina a'di a'di 'peni
mowu mo be.

[32] Dhali ki uni ciḵki gwo gom mompinu
'peni mowum piti mo tani kun tiya mii a'di
ka maḵ mo. Hili kun tiya oki gwo mo ki:
Am mina ciḵ 'peni /e gom gwo yan doḵ/e
naskina/ mo. [33] A'di gi wakan be tani a'di
yakin ma Buulus ka pije/ mo 'peni bwam
uni mo be. [34] Hili 'kwanin tiya 'dim 'kup̱ e
a'di mo dhali gamki gwo is mo. Ibwam uni
mo tani Diyunisiyuus diki'd si'da/ mo jin
ta wathi/ gi mo ma Ariyuus Baghuus mo
dhala 'boma kamu/ jin yuḵu ka Damaris mo
dhali kun tiya si'da/ nyaḵki 'ko ki uni mo
be.

18

ABuulus Diki'd e Paŋ Kurinṯhuus mo

[1] Ŋ'ko'di to gwansan mo tani a'di yaki'd
'peni Pa Aṯhiina mo dhali a'di p̱u'dki'd e
Paŋ Kurinṯhuus mo. [2] Dhali a'di gamki
Wathi/ Yahuudaŋ kamu/ jin yuḵu gway
ka Akiila jin ta wathi/ gi Pam Punṯus jin
dhodhu mo jin daḵa p̱u'dki'd mo 'peni
Pa Ithaaliya ki 'dishe/ nyaḵki ashim piti
jin ta'da Piriskilla mo, haala Kuludiyuus
ḵanki'da ris 'Kwani Yahuuda/ gwo mo
mmo/ ii 'peni Pa Ruumiya mo dhali a'di
p̱u'dki'd e uni mo. [3] Dhali haali/ a'di ta'da
mannyaḵ to mii ki uni mo tani a'di nyaḵ
ç̱a'b ki uni mo dhali uni miiki to mo haala
ṯu'c buni ta'da ṯu'c mmota imansho gu'b
burrinye/ mo be. [4] Dhali a'di ṯorki'da ṯor ka
ḵarambuye/ e gu'b gi montul is gi 'Kwani
Yahuuda/ ka risa cim ma p̱esu/ mo dhali
a'di mala 'Kwani Yahuuda/ ki gwo mo dhali
'Kwaniŋ Griḵi mo be.

[5] Hili ki iSila dhala Ṯimuṯhawuus p̱u'dkin
ka luŋgu'b mo 'peni Pam Makiḏuniyya
mo tani aBuulus doshki'da po/ gwo mo
mmoṯor gwo eya tente/ gom 'Kwani Yahu-
uda/ mo ka Yesus yan ta'da Ḵrisṯhos mo be.
[6] Dhali ki uni roç̱ki gwo ki is buni mo dhali
walki gwo sor mo tani a'di pirki burrinyem
piti mo dhali o uni gwo mo ki: Dhalka bas
bum di'di 'bam bum mo ma, um 'cena ki
is bum mo. Haali/ aha/ tana jin dheleli'd
mo. 'Pena cim yansan ki sule/ mo tani aha/
mina ya mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani
Yahuuda/ mo be. [7] Dhali a'di yaki'd 'peni
mo yan mo mmoyaku/ e gu'b gi wathiŋ
kamu/ jin yuḵu gway ka Ṯithiyus Yusṯus
mo. A'din 'de/ yan luŋki'da Arumgimis
mo jin ta gi gu'b jin 'dishi gu'b gi montulu
is is mo be. [8] Dhala Kirispus jin ta tapa
gom gu'b gi montul is mo tani a'di gamki
gwo is e Tap̱a nyaḵka ris kuŋ gu'b piti
mo dhali 'Kwani gi Paŋ Kurinṯhuus ka ris
mo mmoçiḵa uni gwo mo tani uni gamki
gwo is mo be dhali uni miikunu ki yi'de/

mo. [9] Dhali Tapa oki'da Buulus gwo mo
mon'thiny ki tonyjan ki: Dhalku/ is ki ko/
mo ma. Hili oyi gwo mo, dhali dhalku/ ki
ça'b ki shwam mo ma, [10] haali/ aha/ dina
e /e mo dhali wathiŋ kamu/ midi mol /e
seya po/ mo mmomii /e ki shi/ mo, haali/
aha/ tana gi 'kwani ka ris e bampa/ yansan
mo be. [11] Dhali a'di ça'bki'd imun ki yil mo
dhali ka ppe 'kupi pe'de/ mo mmotor gwo
ma Arumgimis e bwam uni mo be.

[12] Hili ka Ghaliyuun ta'da mudhiir gi Pa
Akaa/iya mo tani 'Kwani Yahuuda/ ki bwan
tal 'de/ mo tani uni tha'thkin mowa po/
Buulus mo dhali sus a'di ibwambor ma
kursi jin dwallu gwo mo [13] mmo/o gwo mo
ki: Wathi/ yansan lalki 'kwani sho'k ki gwo
mmoluŋa Arumgimis ki mii kun ta kuny
ça'ckon apo/ gwoŋkan jin çinu mo. [14] Hili
ka Buulus murki'di çee 'twam piti mo tani
aGhaliyuun ki o 'Kwani Yahuuda/ gwo mo
ki: Wakki/ ka jiŋ gana/ a'di midi 'taki ta mii
shi/i'd mo walla mii jin ta jin thus mo dhali
jin ta ji ma maka/ gany mo tani ayy um
'Kwani Yahuuda/ mo, adu midi 'taki tucaa/
mmo'taki gu is 'peni um mo. [15] Hili wakki/
um ta gi gwondot gom gwon tiya mo dhali
gwaya tiya mo dhali gom gwoŋkan bum jin
çinu mo tani hili gwo gom a'di um ki is
bum mo ma. Aha/ dinaki ta gi bwa mmota
amandwall gwo gom gwo gwansan mo be.
[16] Dhali a'di urki uni 'pena kursi jin dwallu
gwo mo. [17] Dhali uni 'baar mo 'ce'dkina
Sustaniis me'di is mo a'di jin ta tapa gom
gu'b gi montul is mo dhali uni ki dor a'di
mo dhali sus a'di e bwambor ma kursi jin
dwallu gwo mo. Dhala Ghaliyuun dina gwo
ki di ibwa gom ton tal 'deŋ kamu/ gwansan
mo be.

ABuulus Dokki'd ka Nyaŋ'ko'd e Pa Anthaakiya mo

[18] Dhala Buulus mmoça'bkina a'di ka cim
ka ris naskina/ mo tani a'di bu'thki moyam
piti 'pena wak yan mo dhali yaki'd eya
kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki bway gi
Pan Suriyya mo dhala Piriskilla dhala Akiila nyak ii ki a'di mo mmo'citha/ a'di
amur'kup piti e Paŋ Kankariya mo haali/
a'di ta gi gwo jin okina a'di is mo be. [19] Dhali
ki uni pu'dkin e Pan Epasus mo tani a'di ki
dhal uni imun mo. Hili a'di a'di ki is piti
seki'd e gu'b gi montul is mo dhali torki'da
tor ka karambuye/ ki 'Kwani Yahuuda/ mo
be. [20] Dhali ki uni dotki a'di mo mmoça'bi
uni naskina/ mo tani a'di ha gwo e yisa.
[21] Hili mmobu'thkina a'di moyam piti 'peni
uni mo dhali mmo/o uni gwo mo ki: Aha/
mina doku/ mo i um dok/e mo wakki/
Arumgimis midi 'taki o bwa mo. Dhali a'di
'cukki'da kur yi'de/ jin bela 'tham 'peni Pan
Epasus mo be.

[22] Dhali ki a'di thulki'da 'cesh e Paŋ
Kaysariyya mo tani a'di merki'da gap mo
dhali theki 'kwaniŋ kaniisa me'd mo dhali
yaki'd ka luŋgu'b mo e Pa Anthaakiya mo
be. [23] Dhali mmoça'bkina a'di imun ki rash
rash mo tani a'di yaki'd mo dhali yaki'd
ki tur mo e bampa/ kukul is mo ntagi
Paŋ Galathiyya mo dhali Pam Parijiyya ka
toŋtoŋ mo mmotela ris imanciк gwo sho'k
mo be.

Abulluus Çiki Gwo e Pan Epasus mo

[24] Dhali Wathi/ Yahuudaŋ kamu/ diki'd
jin yuku gway ka Abulluus jin ta Wathi/
gi Pa Iskandariyya ka dho'th piti mo jin
yukayuk mmota gi 'twaŋ gwocon mo jin
pu'dki'd e Pan Epasus mo dhali a'di ta
gi mom'bi'th e Gwo ma Arumgimis kun
'kwarkunu mo be. [25] Wathi/ yan torkunu
gwo mo e bway gi Tapa mo dhali mmoka/
a a'di ki ka/ e shi/in mo tani a'di o
gwo mo dhali torki gwon to ka kar/e
goma Yesus mo mmomisha a'di jasi mo
jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo
[26] dhali a'di telki gwo 'pen mo mmoçi gwo
ki dar gi monyju/ mo e gu'b gi montul
is mo be. Hili ka Piriskilla dhala Akiila
cikki a'di mo tani uni bu'thki a'di 'kup
ki is buni mo dhali torki a'di gwo eya
tente/ gom bway ma Arumgimis ka kar/
e ki nyanye/ mo. [27] Dhali ki a'di dina gwo
ibwa mmo'citha/ gap mmopu'd mo e Pa
Akaa/iya mo tani awak yan malaski a'di
mo mmoya mo dhali uni 'kwarki imanciк
gwo gwo mo mmobu'th a'di mo be. Dhali
ki a'di pu'dki'd mo tani a'di wothki uni ki
nyanye/ mo uni kun gamki gwo is eya 'the
mo, [28] haali/ ki mom'bi'th mo tani a'di pucurki 'Kwani Yahuuda/ ki gwo ibwambori
'kwani mo mmotor eya tente/ 'peni Gwo

ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo ka Yesus yan ta'da Kristhos mo be.

19

ABuulus Diki'd e Pan Epasus mo

1 Dhali a'di warki'd mo ki mo jin dikin ma Abulluus mo e Paŋ Kurinthuus nas-
kina/ mo aBuulus mmopena a'di ki tur mo
e bampa/ jin di'd 'kup ki mis mo tani
a'di pu'dki'd e Pan Epasus mo dhali gamki
imancik gwon tiya mo. 2 Dhali a'di oki uni
gwo mo ki: Shi/in Dheleladhelel bu'thkina
um mo me'dyin jin gamkina um gwo is mo
'taa? Dhali uni oki a'di gwo mo ki: Yisa.
Am 'konaki cik gwo ki sule/ wakki/ Shi/in
Dheleladhelel cikunu mo be. 3 Dhali a'di o
gwo mo ki: Um miikunu ki mo jin miinuwa
mii ki yi'de/ katinta kan si'da/ mo? Dhali
uni ki o gwo mo ki: Ki mo jin miin ma
Yohaana mii ki yi'de/ mo be. 4 Dhala Buulus
ki o gwo mo ki: aYohaan miiki'da mii jin
miinuwa mii ki yi'de/ ki mo jin minu rica
du is mo mmo/o 'kwani gwo jin mina uni
'taki gam a'di gwo is jin midi 'taki yayu
i'ko'di a'di mo a'di yan jin ta'da Yesus mo.
5 Dhali ki uni cikki gwo yan mo tani uni
miikunu ki yi'de/ e gway gi Tapa Yesus mo.
6 Dhali ka Buulus dhuki me'd piti apo/ uni
mo tani Shi/in Dheleladhelel yayi'di uni
mo dhali uni wal 'twan tiya mo dhali ci gwo
is mo be. 7 Dhali uni 'baar kun 'kon mo
tani uni wana e ki 'kwani kun tana 'kume'd
i'ce'dka su/ mo be.

8 Dhali a'di seki'd e gu'b gi montul is
mo dhali ci gwo ki dar gi monyju/ mo
ka ppe 'kupi kwara mo mmotora tor ka
karambuye/ mo dhali mmomalasa malas ki
gwo mo gom to gi Bampa/ ma Arumgimis
mo. 9 Hili ki kun tiya 'bi'thkunuwa du is
mo dhali ushki gwo gam is mo dhali mmo/
okina uni gwon thus gom gwo gi Bway yan
ibwambor ma waambuhany 'kwani mo tani
a'dim Buulus yaki'd 'peni uni mo dhali a'di
kwa/ki imancik gwo mo mmodhu uni ki
she/ mo mmotora tor ka karambuye/ ka
yempa/ e mombut e Pan Tiraannus mo be.
10 Dhali mii yan miikunu ki sule/ ki sule/ mo
jin ta yil su/ mo be. Gom a'di ki mii yan kan
mo tani a'di cikkin ma ris uni kun 'koni Pa
Asiyya gwon Tapa mo dhali kun ta 'Kwani
Yahuuda/ mo dhali 'Kwaniŋ Griki si'da/ mo
be.

Iya/ ma Sakaawa mo

11 Dhali Arumgimis miiki miimer jin ta
ji mum ki me'd ma Buulus mo. 12 Gom
a'di ki mii yan kan mo tani a'di 'dona uni
burrinyeny jiti/ mo walla burrinyen tu'c
'peni is piti e uni kun 'bathan mo dhali
mom'ba'th iikin mo 'peni uni mo dhala rum
thus kun nyo/on iikin ka pije/ mo be. 13 Hili
si'da/ kun tiya 'peni 'Kwani Yahuuda/ kun
tani pa mo kun ta imandwaka rum thus mo
tani uni palki mii mo mmoyer gway gi Tapa
Yesus apo/ uni gun takin ga rum thus mo
mmo/o gwo mo ki: Aha/ kana um gwo mo
ki gway ma Yesus yan jin cin ma Buulus
gwo mo. 14 Dhali a'din 'deŋ kamu/ jin 'kona
iya/i pesu/ jin yuku gway ka Sakaawa jin ta
Wathi/ Yahuuda/ mo dhali jin ta'da gasiis
jin ca'd si'da/ kun miiki mii yan mo. 15 Dhala
rum thus thokki 'twa/ mo dhali o uni gwo
mo ki: Yesus yan nyithka/ mo dhala Buulus
yan mishga/ mo. Hili um ta ija sa/? 16 Dhali
wathi/ yan jin din ma rum thus icine/ mo
tani a'di pe'da po/ uni mo dhali pi uni
'baar mo e ki mii mo dhali bol uni 'kup ki
mom'bi'th apo/ uni mo. Gom a'di ki mii
yan kan mo tani uni son ka pije/ mmoye mo
'peni gu'b caan ki ushi burrinye/ kun 'koni
bwamani is 'te/ mo dhali ki jama/ i is si'da/
mo. 17 Dhali yan warki'd mo jin mishu mo
e uni 'baar mo kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo
dhali kun ta 'Kwaniŋ Griki si'da/ kun 'kokin
e Pan Epasus mo, dhali moŋko/ bitki'da
po/ uni 'baar mo dhali gway gi Tapa Yesus
ekki'd mo be. 18 Uni tana ris si'da/ 'peni
uni kun gamki gwo is mo tani uni iikin
mo mmotor gwo gom miinthus mo dhali
mmoci gwo gom miim buni kun 'kokina
uni mmomii mo. 19 Dhali uni yisa pelena
'peni uni kun mala mii ka daran du mo uni
'doyina risa warkam buni mo imontal 'de/
mo dhali ci'th uni mo ibwambori uni 'baar
mo. Dhali mo gi she yol buni deŋkina uni e
mo dhali uni ki gam a'di mo ka 'ci'cimi'th
kun ta 'dolkon kush kun 'koni alaapi iss*
'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dka 'kume'd mo.

* 19:19 A'di jin wana e ka alpeen jineeh ma Iŋkiliis mo.

20 Dhali gwo gi Tapa caki'd mo dhali pi'da ris
mom'bi'th e 'baar mo be.

Amamanthar jin Diki'd e Pan Epasus mo

21 Dhali 'ko'da ris to gwansan 'baarkunu
mii mo tani aBuulus dina gwo ibwa ki shi/
in piti jin minu diki dhal 'pen mo me'd jin
pekina a'di ki tur mo e Pam Makiduniyya
mo dhali Pa Akaa/iya mo mmoya mo ntagi
Pa Urushaliim mo mmo/o gwo mo ki:
'Ko'di mo jin miga/ ca'bi mun mo tani aha/
mina mii par bway Pa Ruumiya e si'da/ mo.
22 Dhali mmohashkina a'di uni su/ ibway gi
Pam Makiduniyya uni kun mii a'di to mo
kun ta iTimuthawuus mo dhala Arasthuus
tani a'di ki is piti ca'bki'd mo e Pa Asiyya
naskina/ mo be.
23 Dhali ka cim caan mo tani mii piki'd
mo, mii jin miinu ka serec yisa gom gwo
gi Bway yan mo. 24 Haali/ wathiŋ kamu/
jin yuku gway ka Dimitriyuus jin ta'da
mantor 'dolkon kush mo dhali jin ta'da
man/uk ushi to 'peni 'dolkon kush kun
wana e ki dhan gu'b jin ca'd jin luŋuwa
Arthamiis nycine/ mo dhali a'di kalki'da
tu'c jin 'ka'da mii yisa gom itapa kun ta gi
'kwaniŋ gwocon mo. 25 Uni tulkina uni is
mo imontal 'de/ mo nyakki uni kun miina
tu'c ka kwam bwa ki ji nyak mo dhali o
gwo mo ki: Kana ba/. Um mishkin ki tom
bana kun tana ana mo tani 'pena tu'c yan
mo. 26 Dhali um mishkin mo dhali um cikki
gwo ka Buulus yan malaski 'kwani ki gwo
mo dhali tu'k uni ka ris mo, yisa jasi e Pan
Epasus a'di 'de/ yisa hili si'da/ mo muru/
'baar mo be isi bwaman gi Pa Asiyya 'baar
mo mmo/o gwo mo ki: To gun uku ki
me'd mo tani yisa ta to kun luŋu mo yisa
27 dhali yisa jasi mo di'd e mo jin tagu wu
mo jin min ma tu'c bana yan ta thuthu/ ki
thuthu/ mo a'di 'de/ yisa, hili si'da/ gu'b
gi luŋuwa dhan tony caaga/ yan jin yuku
gway ka Arthamiis si'da/ minu 'taki war ka
ha'th'ko'd mo dhali ki a'di si'da/ minu 'taki
gac 'peni mo/ek piti mo jin luŋa 'Kwani gi
Pa Asiyya 'baar mo dhali ku ji mony'ceshi
'baar mo si'da/.
28 Dhali ki uni cikki gwo yan mo tani
uni 'tu'du/ ka nyor mo dhali cuukin ka-
gahara mmo/o gwo mo ki: A'di jin ta jin
eka/ ek tani a'di ita'da Arthamiis gi Pan
Epasus mo. 29 Dhali kum bampa/ yansan
'tu'du/ ki mo ma culma'th mo dhali uni
tha'thkin ki bwan tal 'de/ e dhan mo jin ta
montul is jin biruwa bir mo mmobu'thkina
uniya Ghayuus mo dhala Aristarkus kun ta
'Kwani gi Pam Makiduniyya kun ta iman-
nyak ii ka Buulus mo. 30 Dhali ka Buulus
dina gwo ibwa mmose i bwaŋ 'kwani mo
tani imancik gwo nonki a'di 'kup mo be.
31 Dhali kun tiya si'da/ 'peni 'kwani kun
tana 'kaŋ'kup ki mo gi Pa Asiyya mo† tani
mmotana uni imugum piti tani uni hashki
a'di gwo mo dhali malas a'di mo jin mina
a'di diki ci is piti ki ya mo e mo jin ta
montul is yan jin biruwa bir mo. 32 Dhali
kun tiya si'da/ cuuni ton 'de/ mo dhali kun
tiya si'da/ i tiyan tiya mo. Haali/ montul is
yan ta'da culma'th mo be dhali uni 'kon ka
ris kun molki to jin tulkina uni is kan mo
be. 33 Dhali uni suskina Iskandar ka pije/
'pena waambuhany 'kwani mo mmokark-
ina 'Kwani Yahuuda/ a'di eya tente/ ki
thorony mo. Dhala Iskandar wukki uni ki
me'd mo dhali midi 'taki woth gwo is gom
'kwani mo. 34 Hili ki uni nyithkin ki a'di ta
Wathi/ Yahuuda/ mo tani uni 'baar cuukin
ki 'twan tal 'de/ mo ki mo jin wana e ka
tente/ su/ mo ki: A'di jin ta jin eka/ ek mo
tani a'di ita'da Arthamiis gi Pan Epasus mo.
35 Dhali ka hiliŋgwoŋkan gom pa mu'thki'da
waambuhany 'kwani 'twa/ mo tani a'di ki o
uni gwo mo ki: Um 'Kwani gi Pan Epasus.
Ki wathi/ jana si'da/ idi'd jin diki mish
ki 'Kwani gi Pan Epasus ta imanhil gu'b
jin luŋuwa dhan tony caaga/ yan jin yuku
gway ka Arthamiis mo dhali jamas gi to yan
jin bitki'd 'pena Saps mo? 36 Haali/ a'di gi
wakan tani ki to gwansan minu mol wat mo
dhali um mini mii ta gi mo mo mmo'ko ki
shwam mo dhali 'koki mii toŋ kamu/ ki ji
ram mo. 37 Haali/ um suski 'kwani gwansan
imahan mo kun 'koki ta 'kwani kun kwali to
'peni gu'b kun luŋu to mo dhali uni si'da/
'koki ta 'kwani gun wali gwo sor apowa
dhan tony caagam bana yan jin luŋu mo
be. 38 Wakka Dimitriyuus si'da/ dhali tapaŋ
'kwani kun ta gi gwocon kun nyak 'ko ki

† 19:31 Uni kun ta 'kwani kun kwanykunu mo gom montul is yan mo mmota uni kun mina montul is yani cil mo gom tak jin minu taka malik mo.

a'di mo ta gi gwo apo/ wathiŋ kamu/ mo
tani acim dhunu mo gom gwon dwall mo
dhali iwakiil 'kon si'da/ mo. Dhalki uni yer
is buni gway ka rem 'kup mo ma. [39] Hili
wakki/ um ŋapi toŋ kamu/ gom gwon tiya
kun dotu/ mo tani a'di minu thoson mo e
montul is yan jin yukuwa yuk mo. [40] Haali/
ka jiŋ gana/ ana 'kona e mo jin tagu wu
mo e mo jin yeru is ki gway mo gom mo
jin doshu ka nyora tal 'de/ ki bimbir ka
cim yansan mo dhali mmomiinu a'di mo ka
wuny is 'te/ mo. Dhali gom a'di yan mo tani
ana mina mol gwo thok goma nyor yan jin
deku/ mo. [41] Dhali ki a'di dakki gwo o kan
tan mo tani a'di si'da/ 'cukki montul is mo
be.

20

Ya ma Buulus e Pam Makiduniyya dhali Paŋ Griki mo be

[1] Dhali 'ko'di mo jin doshu ka nyora
tal 'de/ ki bimbir daku/ mo tani aBuulus
mmohashkina a'di imancik gwo mo dhali
mmomalaskina a'di uni ki gwo mo tani a'di
ki bu'th moyam piti 'peni uni mo dhali
a'di yaki'd mo e Pam Makiduniyya mo be.
[2] Dhali ki a'di yaki'd ki tur mo mmo'cith
'ban gwansan mo tani a'di ciki uni gwo
gom momalas ki nyanye/ mo dhali a'di
pu'dki'd mo e Paŋ Griki mo be. [3] Dhali ki a'di
ca'bki'd ka ppe 'kupi kwara imun mo tani
awu'th karkina 'Kwani Yahuuda/ mo apo/
a'di mo. Ki a'di murki'di ya eya kur yi'de/
jin bela 'tham mo ki bway gi Pan Suriyya
mo tani a'di dina gwo mbwa mmodok ki
tur ka nyaŋ'ko'd mo e Pam Makiduniyya
mo be. [4] Dhali a'di suskunu m'pen mo itagi
Pa Asiyya mo be. Uni gun sus a'di mo
tani ta iSupaatarus gi Pam Biriyya jin ta
ya/ ma Purrus mo dhali 'peni 'Kwani gi
Pan Tasaluniiki mo tani ta i/Aristarkus mo
dhala Sakuntus mo dhala Ghayuus gi Pan
Darba mo dhala Timuthawuus mo dhali
'peni 'Kwani gi Pa Asiyya mo tani ta iTiki-
ikus mo dhala Turupiimus mo. [5] Hili uni
gwansan iikin ntwa/ a/ dhali uni 'kokin
mmocor aman mo e Pan Taruwaas mo
be. [6] Dhali aman iikina eya kur yi'de/
jin bela 'tham mo 'peni Pam Pilibbi 'ko'da
cim gi Maaŋkuthu'd kun miinu ki dar ga
cumat mo dhali aman pu'dkina e uni e Pan
Taruwaas ka cimi mudhe'd mo be. E mo
yan mo tani aman 'kokina ka cim pesu/ mo
be.

ABuulus A'di Takkunu e Pan Taruwaas mo

[7] Dhali apowa cim yan jin twa/ a/ ka
dhas mo tani aman 'kokina mmotul is mo
imontal 'de/ mo mmo'ce'd maaŋkuthu'd
mo tani aBuulus torki'da tor ki uni ka
karambuye/ mo mmotor mo gom ya jin
mina a'di mii ya mo ka cim jiŋ 'ko'd mo
dhali gwom piti bulkina a'di uni mo ntagi
mombwam/e mo be. [8] Dhala lamba/ 'kokin
ka ris e gu'b jin nyaŋu ka makampo/ mo e
mo jin 'kokina aman mo mmotul is imontal
'de/ mo. [9] Dhali wathin dhuruca kamu/
jin yuku gway ka Apitkuus ca'bki'd e ari
embul gu'b jin tupu i e mo dhali a'di to'da
e is mo mmo/ish e kagahara mo. Dhali ka
Buulus torki'da tor ka karambuye/ ki uni
ki rash rash naskina/ mo tani mmoto'da e
a'di is mo ki mo/ish/em piti mo tani a'di
bitki'd ka luŋgu'b 'peni gu'b jin 'kon ma po/
i kwara mo dhali a'di 'de'kkunu monyjwa i
is mo. [10] Dhala Buulus thulki'd ka luŋgu'b
mo dhali a'di bitki'da po/ a'di mo dhali
mmokothkina a'di a'di me'd mo tani a'di
o gwo mo ki: Dhalka du ki mii mo ma
haali/ a'di shi/irki'd mo be. [11] Dhali ki a'di
seki mo mis mo dhali mmo'ce'dkina a'di
maaŋkuthu'd yan mo dhali mmoshwa mo
tani a'di si'da/ butki'd nyakki uni ki rash
rash mo ntagi mo jin sul ma tente/ mo
be. Wakan a'di yaki'd mo be. [12] Dhali uni
suskina 'ciŋgwath jin di ki e mo dhali uni
malaskunu ki jasa/?

Mo gi 'Cukkina Uni Akur Yi'de/ 'Peni Pan Taruwaas e Pa Miliitus mo

[13] Hili mmo/iikina aman ntwa/a/ mo eya
kur yi'de/ jin bela 'tham mo tani aman
'cukkina kur yi'de/ jin bela 'tham ki bway
gi Pa Assuus mo mmotosh ka Buulus mina
amani bu'th imun mo haali/ gwo kankina
a'di wakan mo mmotor ki is piti mmoya ki
sho'k mo. [14] Dhali ki a'di gamki am 'kup
e Pa Assuus mo tani aman bu'thkina a'di
bway bwaman mo dhali mmopu'd mo e
Pam Mitiliini mo be. [15] Dhali mmo/iikina
aman eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo 'peni
mo yan mo tani aman pu'dkina ka cim jin
bathа'd ka karambuye/ gi pa gi Paŋ Kiyuus

mo. Dhali ka cim jiŋ 'ko'd mo tani aman
takina Pa Samuus ki me'd mo dhali ka cim
ki jim baṯḫ mo tani aman ṗu'dkina e Pam
Miliiṯus mo be. 16 Haala Buulus dina gwo
ibwa mo mmoya eya ḵur yi'de/ jin bela
'tham mo mmope Pan Eṗasus mo jin mina
a'di 'taki diki mii c̱a'b ka ara cim e Pa Asiyya
mo haali/ a'di miikina is ki 'kasa/ 'kasa/ mo
jin mina a'di mii di e Pa Urushaliim goma
Cim Ḵamsiin yan mo waḵki/ a'di midi 'taki
ta isi mii gom a'di mo be.

ABuulus A'di Ṯorki Gwo e 'Kwaniŋ
Gwanyjaḵa/ e Pan Eṗasus mo

17 Dhali 'peni Pam Miliiṯus mo tani a'di
hashki gwo mo e Pan Eṗasus mo dhali yuḵ
'kwaniŋ gwanyjaḵa/ 'pena ḵaniisa mo e a'di
mo. 18 Dhali ki uni ṗu'dkin e a'di mo tani a'di
ki o uni gwo mo ki:
Um ki is bum mishki mo mo 'pena cim jin
ṯwa/a/ jin karkika/ sho'k pem e Pa Asiyya
mo mmoyakika/ mo kan e um mo mmoc̱a'b
e um ki sule/ mo 19 mmomiiya ṯu'c gi Taṗa ki
bwa jin karu ki jiŋ gwa'd mo dhali ki jabuthi
e mo dhali ki mompal kun ṯḫa'thkina ṗo/
aha/ mo 'pena wu'th gi 'Kwani Yahuuda/
mo. 20 Dhali mmodika/ ki gu is pem 'peni
gwoŋ kamu/ ṯal 'de/ jin ta jim 'borga/
mo mmoc̱i um mo dhali mmoṯor um gwo
mo ibwaman 'kwani mo dhali mmoya gu'b
ki jiŋ kul mo 21 mmoṯor gwo e uni kun
ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni kun ta
'Kwaniŋ Griḵi si'da/ mo ki mo jin rijuwa
du is 'kuṗ ka Arumgimis mo dhali moŋgam
gwo is e Taṗa Yesus Ḵristḫos bana mo be.
22 Dhali shwane/ hili mo mo ma aha/ yana
ya ki mondeḵ is ki Shi/in e Pa Urushaliim
mo dhali aha/ mola to gun mini ṯḫathi
aha/ imun mo 23 jasi ki Shi/in Dheleladhelel
tani a'di ṯori aha/ gwo e bampa/ 'baar mo
mmo/o gwo mo ki mondeḵ dhali monṯo'c
bwa c̱orki aha/ imun mo. 24 Hili aha/ mina
diki bu'th mondiki/em pem mmokar a'di
ki is pem ki jiŋ ŋa/ mo mmomiga/ mish
'baar bway tur gi mondiki/em pem mo
dhala ṯu'c jin bu'thkika/ 'peni Taṗa Yesus
mmoc̱i gwom 'borga/ mo goma 'the ma
Arumgimis mo. 25 Dhali shwane/ mishi mo
mo ma. Aha/ misha ki um 'baar mo um
kun yaka/ ibwaman mo mmoc̱i gwo gom
Bampa/ ma Arumgimis mo tani um mini
'koki ṗar bwam/em pem e doḵ/e ki sule/
mo. 26 Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/
c̱ina um gwo ka cim yansan ki aha/ tana
jin dhelelki'd 'pena bas bumi 'baar mo.
27 Haali/ aha/ dikina ki bu'th is pem mo
'peni moc̱i um gwo mo jin ta isi bwa ma
Arumgimisi 'baar mo. 28 'Cunycuri miim
bum ki is bum mo ma dhala risa ma'diny
gwan kun dhuna Shi/in Dheleladhelel um
mo mmota icom kun mini hil mo mo dhali
mmomiiya ṯu'c mo mmohila ḵaniisa gi
Taṗa jin yolkina a'di ka bas jin ta jim pitiŋ
gana/ mo. 29 Aha/ misha ki 'ko'di mo jin
miga/ ya mo tani awu kun c̱ithirac̱ithir mo
tani mini seyu/ i bwam um mo mmomii
mii kun miinu ka serec̱ yisa goma ma'diny
yan mo. 30 Dhali 'peni bwam um ki is bum
um 'cena mo tani 'kwani mini piyu/ mo
gun mini o gwon tiya kun mini ta kun
ther mo mmoḵwa/ imanciḵ gwo bwa mo
mmobaṯḫ uni mo be. 31 Haali/ a'di gi wakan
mo tani 'dimi um 'kuṗ mo ma, mmoka mii
e mo me'd jin 'kona yili kwara mo tani
aha/ dinaki daḵ gwo mo mmomalas umi
'baar ki 'beles mo ki jabu'th mon'thiny mo
dhali montee mo be. 32 Dhali shwane/ aha/
dhuna um eya Arumgimis mo dhali ki gwo
ma 'them piti jin mishi um nyaŋ mo dhali
c̱i um mal mo e bwam uni 'baar mo kun
dhunu ki she/ mo ki dhelel dhelel mo.
33 Aha/ dina bwa ki 'thoṯḫo/ gom 'dolkon
kush gi wathiŋ kamu/ mo walla 'dolkon
ganam piti mo walla burrinyem piti si'da/
mo. 34 Um ki is bum mishi mo ki me'd
gwansan miiki to mo kun miga/ mii ta mo
dhali gom uni gun nyaḵ 'ko ki aha/ si'da/
mo. 35 Eya ris to 'baar mo tani aha/ c̱ikina
um isi she/mm mo ki um mmomiina uma
ṯu'c wakan mo tani um si'da/ mini mii woṯḫ
uni kun 'ka'da is mo dhali mmoka gwon
Taṗa Yesus e mo kun okina a'di ki is piti mo
ki: Mmoc̱i to a'di ta mo gi 'boru mii jin boli
mombu'th to e ki 'bor mo be.

36 Dhali ki a'di oki gwo kan tan mo tani
a'di c̱a'bki'd ki jiŋ 'kuṗa'duṗun mo dhali
a'di 'thoki'd nyaḵki uni 'baar mo. 37 Dhali
uni 'baar mo ḵumki ko mo dhali ṯagkini
'ba/ ma Buulus mo dhali ṗi a'di 'twa/ mo
be. 38 Bwan diṯi'd buni di'd ki nyanye/ gom
gwo yan jin okina a'di uni ki uni mini 'koki
ṗar a'di bwam/em piti e doḵ/e ki sule/

sule/ mo be. Dhali uni suski a'di m'pen ibway piti mo ntaga ḵur yi'de/ jin bela 'tham mo be.

21

Ya ma Buulus jin Yakina A'di e Pa Urushaliim mo

1 Dhali ki aman 'kokina mmo/ii mo 'peni uni mo dhali 'cuḵa ḵur yi'de/ jin bela 'tham mo tani aman iikina ka ji sho'k ki bway gi 'tham mo ntagi Paŋ Kus mo dhali ka cim jiŋ 'ko'd ntagi Pa Rudus mo dhali 'peni mo yansan mo tani ntagi Pam Paṯara mo be. 2 Dhali mmogamkina amana ḵur jin bela 'tham mo mmo'ciṯḫa/ gap̱ ntagi Pam Piniikiya mo tani aman iikina ap̱oŋ ḵur yi'de/ mo dhali 'cuḵ jin bela 'tham mo. 3 Dhali ki aman p̱u'dkina eya tente/ e Paŋ Kuprus mo tani mmodhalkina aman a'di ka biny cam mo tani aman iikina eya ḵur yi'de/ jin bela 'tham mo ntagi Pan Suriyya mo dhali aman thulkina 'cesh mo e Pan Sur mo be, haali/ e mun mo tani aḵur yi'de/ minu ḵal ton diṯin piti mo be. 4 Dhali mmogamkina am imanciḵ gwo mo tani am 'kokina ka cim pesu/ imun mo dhali uni gwansan okina Buulus ki Shi/in ki a'di midi 'taki diki kar sho'k piti e Pa Urushaliim mo. 5 Dhali ki a'di warki'd ka cim jin 'baarkina aman mo tani aman iikina mo dhali ii mo ki mo/iim bam mo. Dhali uni 'baar ki up̱i lu/ mo dhali uc̱i si'da/ mo tani uni suski am e bway bam mo gam am 'kokina mo mmo/ii ka pije/ mo 'peni 'peŋkuman bampa/ mo dhali mmo'kokina aman ki jiŋ 'kup̱a'dup̱un e mo ma dihal yi'de/ mo tani aman 'thokina mo be dhali aman c̱ikina uni gwo mo mmothe me'd ka rem 'kup̱ mmo/ ii mo. 6 Dhali aman iikina ap̱oŋ ḵur yi'de/ jin bela 'tham mo hili uni doḵki bway pa ka nyaŋ'ko'd mo be.

7 Dhali ki aman 'baarkina mo/iim bam mo e yi'de/ 'peni Pan Sur mo tani aman merkina e Pam Puṯulimaayis mo dhali am thekina waḵ me'd mo dhali 'ko nyaḵki uni ka cim 'de/ mo. 8 Dhali ka cim jiŋ 'ko'd mo tani am iikina mo dhali p̱u'd mo e Paŋ Kaysariyya mo dhali mmociḵa aman gu'b ma P̱ilibbus jin ta'da manc̱i gwom 'borga/ jin ta jan 'de/ 'peni unim pesu/ mo tani am 'kona nyaḵki a'di mo. 9 Dhali wathi/ yan ta'd gi i'bwa/i doŋon kun ta nyaraŋ gana/ naskina/ kun c̱iki gwo is mo. 10 Dhali mmo'kokina aman imun ka cim ka hony/ e mo tani amanc̱i gwoŋ kamu/ jin yuḵu gway ka Aghabuus yayi'd ka luŋgu'b 'peni Pa Yahuudiyya mo. 11 Dhali mmoyakina a'di i am mo dhali mmobu'thkina a'di wac̱kan ma Buulus mo tani a'di deḵki sho'k pitiŋ gana/ mo dhali me'd piti si'da/ mo dhali oki gwo mo ki: Wakansan okina Shi/in Dheleladhelel mo ki: Wakan si'da/ mina 'Kwani Yahuuda/ gi Pa Urushaliim deḵ wathi/ yan jin ta com wac̱kan yan mo dhali c̱i a'di e me'd gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. 12 Dhali ki aman ciḵkina to gwansan mo tani am inyaḵki uni gi pa yan mo tani aman malaskina a'di mo mmodiki ya ka gagamis e Pa Urushaliim mo. 13 Dhali ŋ'ko'd mo tani aBuulus thoḵki gwo mo ki: Ata gwokina um mo mmo'koshaa/ du mo? Haali/ aha/ thosonkina is mo jasi ki mondeḵ 'te/ yisa hili si'da/ mmowu mo e Pa Urushaliim gom gway gi Tap̱a Yesus mo be. 14 Dhali ki a'di ushki gwo gi lalu a'di sho'k mo tani am daḵkina gwo o mo mmo/ o gwo mo ki: Dhalki bwan Tap̱a a'di miinu mo ma.

15 Dhali 'ko'da cim gwansan mo tani am deḵa tom bam is mo dhali ii ka gagamis e Pa Urushaliim mo. 16 Dhali imanciḵ gwon tiya si'da/ nyaḵki ii ki am 'peni Paŋ Kaysariyya mo. Uni suski jan ṯal 'de/ nyaḵki uni jin yuḵu gway ka Manasuun gi Paŋ Kuprus jin ta'da manciḵ gwo jin ṯwa/a/ jin mina am 'taki nyaḵ ish ki a'di mo.

ABuulus Buṯki'd, Uni ka Yakuub mo

17 Dhali ki am merkina e Pa Urushaliim mo tani awaḵ bu'thki am mo ki bwaŋ 'kun-yga/ mo. 18 Dhali ka cim ki jim baṯḫ mo tani aBuulus ya'di bwam am eya Yakuub mo dhala ris 'kwaniŋ gwanyjaḵa/ 'kon mo. 19 Dhali ki a'di theki uni me'd mo tani a'di ṯorki uni gwo mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ gom to kun miikin ma Arumgimis ibwaŋ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ eya ṯu'c piti mo be. 20 Dhali ki uni ciḵki a'di mo tani uni karkina Arumgimis ki ca mo dhali uni oki a'di gwo mo ki: Misha /eya mudhu, 'kwani wakina risa e bwaŋ 'Kwani Yahuuda/ 'peni uni gun gamki gwo is mo dhali uni 'baar mo shwana nyor mo gom gwoŋḵan jin c̱inu mo. 21 Dhali uni ṯorkunu gwo mo gom /e ki /e

din mo mmoṯora ris 'Kwani Yahuuda/ gwo
kun 'kon ibwaŋ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani
Yahuuda/ mo mmodhal gwo ma Musa 'pen
mo mmo/o uni ki uni mini dhalku/ uc̱im
buni ki 'ciṯha/ munyjal yis buni mo dhali
mmodhalku/ ki c̱iya hirdhe/ si'da/ ki mii
kun onu mmomii mo. 22 Ata mina ana mii
mo sa/ gom a'di mo? Uni mini cik̲ gwo
ka jiŋ gana/ ki /e p̲u'dkin mo. 23 Haali/
a'di gi wakan mo tani miiyi a'di jin mina
amani 'taki o /e mo. Aman tana gi 'kwaniŋ
gwasi doŋon kun 'kona to i'bam buni mo
be. 24 Budhi gwan mo ma dhali thosoni is
pini ki dhelel dhelel nyak̲ki uni mo dhali
c̱a'bi /e mo ma gom to gun minu doṯ mo
gom uni ki uni mini mish 'kup̲ buni 'thi
mo be. Dhala ris 'kwani 'baar mo mini
mish ki a'di diki ta gwoŋ gana/ gom to
kun ṯorkunu uni gom /e mo hili /e ki is
pini si'da/ iyan mo mmodiki tor ci 'twa/
mo mmodhu gwoŋk̲an jin c̱inu mo. 25 Hili
gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/
kun gamki gwo is mo tani am 'kwarkina
gwo mo mmoc̱i gwo jin gamkunu me'd mo
ki uni mini non is buni mo 'peni to gun
'ciṯhu/ mo mmomiiya basa 'cesh mmoluŋ
tompinycon mo dhali 'peni miin to ma bas
mo dhali 'peni to gun minyciru 'kus mo
dhali 'peni mo jin miinu miinyc̱al si'da/
mo. 26 Dhali ŋ'ko'd mo tani aBuulus ki
bu'th 'kwani mo dhali ka cim jiŋ 'ko'd mo
tani mmothosonkina a'di is piti ki dhelel
dhelel nyak̲ki uni mo tani a'di yaki'd e
gu'b gi mondheleladhelel mo mmoc̱i gwo
mmo'baara cim gi mo jin thosonkunu is ki
dhelel dhelel mo ntagi to minu c̱i mo a'di
jin c̱ikunu eya tente/ mo gom uni gwansani
'baar ka 'deṯe/ 'deṯe/ mo.

ABuulus A'di Bu'thkunu e Gu'b gi Mondheleladhelel mo

27 Dhali ka cim ma pesu/ 'dishki'di 'baar
mo tani 'Kwani Yahuuda/ 'peni Pa Asiyya ki
uni p̲arki a'di e e gu'b gi mondheleladhelel
mo tani uni c̱i'thkina waambuhany 'kwani
is ki mii mo dhali uni ṯha'thki a'di me'di
is mo be 28 mmocuu gwo mo ki: 'Kwani
ma Israyiil, woṯhi/ aman mo ma. Wathi/
yansan ta a'di jin ṯorki'da ris 'kwani 'baar
mo gwo mo e mo 'baar mo ap̲o/ 'kwani
dhali ap̲o/ gwoŋk̲an jin c̱inu mo dhali ap̲o/
mo yansan mo. Dhali a'di si'da/ suski
'Kwaniŋ Grik̲i si'da/ e gu'b gi mondhele-
ladhelel mo dhali mo yan jin k̲ogu mo
karkina a'di mo me'd mo jin dinuki k̲o/
mo be. 29 Haali/ uni nṯwa/a/ mishki a'di e
bampa/ nyak̲ka T̲urup̲iimus jin ta Wathi/
gi Pan Ep̲asus jin ṯoshkina uni ka Buulus
nsuski a'di e gu'b gi mondheleladhelel mo.
30 Dhala ris 'kwanim bampa/ cuki mis mo
dhali 'kwani sokin mo imonṯal 'de/ mo
dhali uni ki budha Buulus mo dhali dir
a'di ka pije/ 'peni gu'b gi mondheleladhelel
mo dhali ki jahanne/ acampur mu'thkunu
mo be. 31 Dhali ki uni 'kon mmoŋap̲ a'di
mo mmo'kosh mo tani gwo p̲u'dki'd e mis
eya mancil ma askar alip̲ ki mo jin jin
ma askara ji ka ris mo e Pa Urushaliimi
'baar mo 'kokin mo ka c̱ulma'th mo be.
32 Dhali ki jahanne/ a'di bu'thki i/ askar
mo dhali imancil ma askar iss 'kwanim pa
imudhe'd mo dhali thulkin mo ka ŋwac̱a/
a'cesha p̲o/ uni mo dhali uni, ki uni mishki
imancil ma askar alip̲ mo dhali mishki i/
askar mo tani uni dak̲ana Buulus 'kosh mo.
33 Dhali yan'ko'd mo amancil ma askar alip̲
p̲u'dki'd mo ki 'dishe/ mo dhali bu'th a'di
mo dhali k̲an gwo mo ki a'di minu dek̲ mo
ka jindhiiri su/ mo. Dhali a'di doṯki gwo
mo ki a'di ta'da ja sa/ mo dhala ta miikina
a'di mo. 34 Dhali kun tiya cuun mo nton
'de/ mo dhali kun tiyan tiya ibwaman ma
waambuhany 'kwani mo dhali ki a'di moli
gwoŋ k̲a'b yan jin k̲a'bu mo ka c̱ulma'th mo
tani a'di k̲anki gwo mo ki a'di minu sus mo
e gu'b gi i/askar mo. 35 Dhali ki a'di p̲u'dki'd
ap̲o/ mo jin senu mis mo tani a'di warki'd ki
mo jin k̲alkin ma askar a'di ime'd mo gom
mii yan jin k̲al ma waambuhany 'kwani mo
be. 36 Haala waambuhany 'kwani baṯhani
baṯhi 'ko'd mmocuu gwo mo ki: Guyi a'di
mo ma.

ABuulus 'Ce'dki Gwo She/ gom Is Piti mo

37 Dhali ka Buulus muru susu gu'b gi i/
askar mo tani a'di oki'da mancil ma askar
alip̲ gwo mo ki: Miga/ o gwoŋ kamu/ e /
e mo 'taa? Dhali a'di o gwo mo ki: 'Twaŋ
Grik̲i wala /e 'taa? 38 /E diki ta Wathi/
gi Pam Masir yan si'da/ jin dhuki 'kwani
alaap̲i doŋon kun ta iman'kosh tiya jwa
mo mmo/ek̲ mii kagahara mo dhali jin
suski uni ka pije/ mombwaasho ka cim

kagush yin mo 'taa? [39] Hila Buulus a'di
oki gwo mo ki: Aha/ tana ji Yahuuda/ mo
'peni Pan Tharsuus gi Paŋ Kilikiyya jany
'cesh gi bampa/ jin molu mo yisa. Dhali
aha/ 'thona /e mo mmodhalaa/ bway mo
mmoṯor 'kwani gwo mo be. [40] Dhali ki a'di
c̱iki a'di bway mo tani aBuulus mmodoshk-
ina a'di mo eya p̱o/ mo jin senu mis mo tani
a'di ki wuk̲ 'kwani e ki me'd mo dhali ki mo
doshki'd ki biyuu mo tani a'di ṯorki uni gwo
ki 'twaŋ 'Kwani Yahuuda/ mo mmo/o gwo
mo ki:

22

[1] Imudhum pem dhali ibaba, kana, cik̲i
um gwo jin miga/ 'ce'd um she/ shwane/
mo.
[2] Dhali ki uni cik̲ki gwo ki a'di oki uni
gwo ki 'twaŋ 'Kwani Yahuuda/ mo tani uni
'kokin ki shwam ki muṯṯ mo dhali a'di ki o
uni gwo mo ki:
[3] Aha/ tana ji Yahuuda/ jin dhodhu mo
e Pan Tharsuus gi Paŋ Kilikiyya mo dhali
hili aha/ thip̱kunu e bampa/ yan em bwam
sho'k ma Ghamala/iil mo be. Dhali aha/
ye'thkunu sho'k ki gwo mo gom mii gi
gwoŋk̲an jin c̱inu mo kun ta kuny ji sho'k
mo 'peni ibabam bana mo be dhali aha/
shwanaa nyor mo goma Arumgimis si'da/
me'd umi 'baar mo kun 'kokin shwane-
tan mo. [4] Dhali aha/ ṯo'ckina uni kun ta
kum Bway yan 'kus mo igam uni wun mo
mmodek̲ uni mo dhali mmoc̱i uni eya sijin
mo uni kun ta kuŋ gwas mo dhali up̱i lu/
mo. [5] Wakan si'da/ agasiis jin ca'd̲ dak̲
gwo me'd ki aha/ mo dhala ris 'kwaniŋ
gwanyjak̲a/ 'baar mo ka ŋul 'kup̱ mo. 'Peni
uni si'da/ kun bu'thkika/ warka/ eya wak̲
yan mo dhali mmoya mo e Pan Dimashk
mo mmosus uni si'da/ kun 'kon mo mmun
mmosus ki mondek̲ is mmori'c mo e Pa
Urushaliim mo be.

ABuulus Ṯorki Mii jin Ṯu'k A'di Is mo

[6] Dhali a'di wara'd mo me'd jin dika/ mo e
moyam pem mo dhali 'dish Pan Dimashk is
mo ka tente/ muru'di di ibwaŋ 'kup̱ mo tani
ki jahanne/ adhan moŋkush caaca 'twak̲ki
mo mo 'peni momis mo mmo'kam aha/
is mo be. [7] Dhali aha/ biṯkina p̱owa 'cesh
mo dhali cik̲ 'twa/ jin o aha/ gwo mo ki:
Shawuul Shawuul. Ata ṯoca /e aha/ 'kus
kan mo? [8] Dhali aha/ thok̲kina gwo mo ki:
/E tana ja Tap̱a? Dhali a'di oki aha/ gwo
mo ki: Aha/ tana Yesus gi Pa Naasira jin
ṯoca /e 'kus mo be. [9] Dhali uni gun 'kokin
nyak̲ki aha/ mo tani uni mishki moŋkush
ka jiŋ gana/ mo tani hili uni 'koki cik̲ 'twa/
gi a'di jin oki aha/ gwo mo be. [10] Dhali aha/
ona gwo mo ki: Ata miga/ mii mo Tap̱a?
Dhali Tap̱a oki aha/ gwo mo ki: Cuyi /e
mis mo d̲hali yayi e Pan Dimashk mo dhali
e mun mo tani a'di minu ṯor /e mo goma
ris to 'baar mo kun thosonkunu gom /e
mo mmomii mo be. [11] Dhali ki aha/ mola
mo hil gom mondhel gi moŋkush c̱aan mo
tani aha/ merkina mo e Pan Dimashk mo
mmosuskina uni kun nyak̲ki 'ko ki aha/
me'da bi mo.
[12] Dhali jan ṯal 'de/ jin ta'da Hananiyya jin
ta wathiŋ gayiin gom gwoŋk̲an jin c̱inu mo
dhali jin maŋ ma ris 'Kwani Yahuuda/ 'baar
mo kun 'koni mun mo tani [13] p̱u'dki'di aha/
mo dhali mmodosha a'di mmo'dish aha/ is
mo tani a'di oki aha/ gwo mo ki: Akam pem
ka Shawuula, budhi momish mo mo ma.
Dhali ki mo yansan mo tani aha/ bu'thkina
momish mom pem mo dhali aha/ misha
a'di mo be. [14] Dhali a'di o'd ka Arumgimis
gi ibabam bana iski /e mo mmomish bwam
piti mo dhali mmop̱ar mo ma k̲ar/e gi
jan 'de/ e mo dhali mmocik̲ cuuwa/ 'peni
'twam piti mo be. [15] Haali/ /e mini ta aman/
o gwo gom a'di eya ris 'kwani gom a'di jin
misha /e mo dhali jin cik̲a /e mo si'da/.
[16] Dhali shwane/ ata c̱a'ba /e mmomii mo?
Cuyi /e mis mo ma dhali miiyi is pini
ki yi'de/ mo mmolam miinthus pini mo
mmoyer gway piti mo.

*ABuulus A'di Yu*k̲kunu mo gom 'Kwani
kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo

[17] Dhali me'd jin dok̲kika/ ka nyaŋ'ko'd
mo e Pa Urushaliim mo dhali ki aha/ dikina
mmo'tho mo e gu'b gi mondheleladhelel
mo tani aha/ biṯkina is jwa mo be. [18] Dhali
aha/ p̱arkina a'di e mo mmo/o gwo i
aha/ ki: Meri is mo dhali yayi mo ise/ ki
jahanne/ 'peni Pa Urushaliim mo haali/
uni mini 'koki bu'th gwonṯor 'peni /e gom
aha/ mo be. [19] Dhali aha/ okina gwo mo
ki: Tap̱a, uni ki is buni mishkin ki aha/
dhukina uni gun gamki /e gwo is eya sijin
mo dhali aha/ dorkina uni eya ris gu'b gi

montul isi ’baar mo ki ’beles mo. [20] Dhali ka
bas ma Istipanuus jin ta’da man/o gwom
pini diki’d mmowol mo tani aha/ si’da/
doshkina ki ’dishe/ mo dhali gam bwa me’d
mo dhali mmodhu burrinye/ gi uni gun
’koshki a’di mo. [21] Dhali a’di oki aha/ gwo
mo ki: Yaku/ mo ma haali/ aha/ mina hash
/e mo e mo jin si’dasi’d isa dhana/ mo e
’kwani kun ’koki ta ’Kwani Yahuuda/ mo
be.

ABuulus A’di Jikunu mo

[22] Dhali uni ci a’di ’cem buni ki gwo yan
mo. Dhali uni ’de’kki ’twam buni mo dhali
o gwo mo ki: Guyi ji wakan mo ’peni
mony’cesh mo haali/ a’di diki ha me’d jin
mina a’di ’taki di ki e mo be. [23] Dhali ki
uni cuukin mo dhali ta’kki burrinyem buni
mo dhali yekki bu’da ’ceshi momis mo tani
[24] amancil ma askar alip kanki gwo ki a’di
minu sus mo e gu’b gi i/askar mo mmokan
gwo ki a’di minu mii tirrish ki mondor ki
yis bip mo jin mina a’di ’taki mish ki kata
yan a’di jin cuuna uni apo/ a’di kan mo.
[25] Dhali ki uni dekki a’di mo ki wackan mo
tani aBuulus oki gwo eya mancil ma askar
iss ’kwanim pa imudhe’d jin doshki’d ki
’dishe/ mo ki: A’di ta gwoŋkan ’taa jin mina
umi dor wathi/ jin ta ji Pa Ruumiya ki yis
bip ki dar gi miiwak kan mo ’taa? [26] Dhali ka
mancil ma askar iss ’kwanim pa imudhe’d
cikki a’di mo tani a’di yaki’d eya mancil
ma askar alip mo dhali torki a’di gwo mo
mmo/o gwo mo ki: Ata mura /e imii mo?
Haali/ wathi/ yan ta ji gi Pa Ruumiya mo
be. [27] Dhala mancil ma askar alip pu’dki’d
mo dhali o a’di gwo mo ki: Toraa/ gwo mo
ma, /e ta jim Pa Ruumiya ’taa? Dhali a’di
ki o a’di gwo mo ki: Nye. [28] Dhala mancil ma
askar alip thokki gwo mo ki: Ki dhan to gun
tulu ’kup mo tani bu’thkika/ mo mmota
jany ’cesh gi bampa/ yan mo. Dhala Buulus
o gwo mo ki: Hili aha/ tana jim Pa Ruumiya
jin dhodhu mo be. [29] Dhali uni gun ’kokin
mmomuri tirrish a’di mo tani ise/ uni iikin
’peni a’di mo. Dhala mancil ma askar alip
si’da/ ko/ki is mo haali/ a’di mishki’d ki
a’di ta ji Pa Ruumiya mo haali/ a’di dekki
a’di mo be.

ABuulus Doshki’di Bwambor Montul Is gi ’Kwani Yahuuda/ mo

[30] Hili ka cim jiŋ ’ko’d mo tani mmoŋapa
a’di gwo mmomish gwoŋ ka’b yan jin
ka’bu mo mmoyera ’Kwani Yahuuda/ a’di
is ki gway mo tani a’di ’cukki a’di mo
dhali kanki’da gasiis kun can gwo mo
dhali ’kwani gi montul is buni yani ’baar
mo mmotul isi montal ’de/ mo dhali a’di
suski’da Buulus ka ’cesh mo dhali kar a’di
ibwambori uni mo be.

23

[1] Dhala Buulus mmohilkina a’di apo/
montul is yan ka ’thime/ mo tani a’di o
gwo mo ki: Iwak pema aha/ tana jany ’cesh
gi bampa/ ibwambor ma Arumgimis mo e
mii ’baar mo kun ta isi bwaŋ gana/ ntaga
tee yan mo be. [2] Dhala gasiis jin ca’d jin
ta’da Hananiyya kanki uni kun doshkin ki
’dishe/ i a’di gwo mo mmodor a’di ’twa/
ki me’d mo. [3] Ŋ’ko’d aBuulus oki a’di gwo
mo ki: Arumgimis midi dor /e mo, /e jin
tana gaŋgara/, jin kushu mo e mis ’te/ kan
mo dhali /e ki ca’b mmodwall aha/ gwo
mowa gom gwoŋkan jin cinu mo dhali /e ki
kan gwo ki aha/ minu dor mo ki gwoŋkan
jin cinu mo jin ’ce’du ’pen ’te/ mo? [4] Dhali
uni gun doshkin ki ’dishe/ mo tani oki a’di
gwo mo ki: /E sorkina gasiis jin ca’d ma
Arumgimis mo kana? [5] Dhala Buulus ki o
gwo mo ki: Aha/ dinaki mish, iwak pem
mo, ki a’di ta’da gasiis jin ca’d mo be, haali/
a’di ’kwarkunu mo ki: /E mini dhalku/ ki o
gwon thus gom tapaŋ ’kwanim pini mo.

[6] Hili ka Buulus nyithki’d ki ’bana ’de/
ta ji gi ’Kwani Sadukiyiin mo dhali ’bana
kamu/ ta ji gi ’Kwani Parisiyiin mo tani
a’di cuuki’d mo e montul is yan mo ki:
Iwak pema aha/ tana Wathim Parisi mo
jin ta ya/ gi ’Kwani Parisiyiin mo be
dhali gom mo jin tanu ga ’teŋ kape/ mo
dhali gom mompinu ’peni mowu mo tani
aha/ yukkunu mo gom gwondot yan mo.
[7] Dhali ki a’di oki gwo kan mo tani mo
jin walkunuwa wal piki’d e bwaŋ ’Kwani
Parisiyiin mo dhali ’Kwani Sadukiyiin mo
dhali montul is yan kwa/kunu bwa mo
be. [8] Haali/ ’Kwani Sadukiyiin oki gwo mo
ki mo jin pinu yisa di’da walla man’doyu
gwo mo walla shi/in mo, hili ’Kwani
Parisiyiin si’da/ tor gwo gom mompinu
mo dhala man’doyu gwo mo dhali shi/in

mo. [9] Dhala dhan cuuwa/ piki'd mo dhali
iman'kwar ton tiya kun ta kum 'ban gi
'Kwani P̱arisiyiin doshkin ki mis mo dhali
di'bki gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Am
yisa gama tonthusa kamu/ e wathi/ yansan
yisa. Atinta wak̲ki/ shi/in oki gwo e a'di
mo walla man'doyu gwo mo? [10] Dhali ki mo
jin walkunuwa wal jin caaca piki'd mo tani
amancil ma askar alip̲ mmok̲o/kina a'di is
goma Buulus jin mina uni 'taki k̲wa/ a'di
is bwa ka 'ci'cimi'th mo tani a'di k̲anki'da
askar gwo mo mmo/ii ka 'cesh mo dhali
bu'th a'di 'peni bwam uni ki k̲wap̲ mo dhali
mmosus a'di e gu'b gi i/askar mo be.
[11] Dhali ki mon'thiny jin bat̲h̲ki'd mo tani
Tap̲a doshki'd ki 'dishe/ i a'di mo dhali
oki gwo mo ki: Budhi aduŋ gana/ mo ma
haali/ me'd jin t̲orkina /e gwont̲or gom
aha/ e Pa Urushaliim mo tani wakan si'da/
/e mini mii c̲i gwont̲or gom aha/ si'da/ e
Pa Ruumiya mo.

Awu'th jin Wu'thkunu Ap̲o/ Mondiki/e ma Buulus mo

[12] Dhali ki mo ta montee mo tani 'Kwani
Yahuuda/ gamki bwa me'd mo imont̲al 'de/
mo dhali dek̲ki is buni ki gwo jin gama
uni me'd mo mmo/o gwo mo ki uni mini
'koki shwa to mo walla 'koki p̲i to mo ntagi
uni mini 'taki 'kosha Buulus jwa mo be.
[13] Dhali uni 'kokin ki nyanye/ ki issu/ mo
kun miikina wu'th yan mo. [14] Dhali uni
p̲u'dkin e igasiis kun can mo dhali 'kwaniŋ
gwanyjak̲a/ mo dhali o gwo mo ki: Aman
dek̲kina is bam ki gwo jin gamu me'd mo
jin onu is mo mmo'koki nyok̲ toŋ kamu/
mo ntagi aman mina 'kosha Buulus jwa mo.
[15] Dhali shwane/ miiyi um gwo eya tente/
ka mancil ma askar alip̲ ki a'di midi susi a'di
ka 'ceshi um mo me'd jin mina umi dwall
gwo gom a'di ka ji sho'k ki nyanye/ mo.
Dhali aman nt̲wa/a/ ki a'di midi 'dishu mo
tani aman mina thoson is mo mmo'kosh
a'di mo.
[16] Hili ya/ gi 'bwah ma Buulus cik̲ki gwo
ki uni ishkin ki jim bag mo mmoc̲or a'di
mo tani a'di guski ce mo dhali cic̲ mo e
gu'b gi i/askar mo dhali t̲orka Buulus gwo
mo be. [17] Dhala Buulus yuk̲ki jan t̲al 'de/ e
a'di mo 'peni imancil ma askar iss 'kwanim
p̲a imudhe'd mo dhali oki gwo mo ki: Susi
washan dhuru'c yan eya mancil ma askar
alip̲ mo ma haali/ a'di ta gi toŋ kamu/
mmot̲or a'di mo. [18] Wakan a'di bu'th a'di mo
dhali sus a'di eya mancil ma askar alip̲ mo
dhali o gwo mo ki: ABuulus jin ta'da habuus
yuk̲ki aha/ i a'di mo dhali dot̲ki aha/ gwo
mo mmosus wathin dhuru'c yan i /e mo
jin ta gi toŋ kamu/ mmo/o /e mo. [19] Dhala
mancil ma askar alip̲ bu'th a'di ki me'd mo
dhali thot̲h̲ mo mmodot̲ a'di gwo mo ka 'di/
mo ki: Atinta a'di jin mina /e it̲or aha/
gwo mo? [20] Dhali a'di o gwo mo ki: 'Kwani
Yahuuda/ gamki gwo me'd mo mmodot̲ /
e mmosusa Buulus ka 'cesh ka'thamo/ e
montul is yan me'd jin mina /e 'taki t̲irrish
gwo ka ji sho'k ki nyanye/ ari'ceenne/ gom
a'di mo. [21] A'di mina /e dhalku/ ki ha gwom
buni e mo. Haali/ 'kwaniŋ gwas 'kon ki
nyanye/ ki issu/ mo kun ishkin ki jim bag
mo mmoc̲or a'di 'peni uni gun dek̲ki is buni
mo ki gwo jin gamu me'd mo jin onu is mo
mmo'koki shwa to mo walla mmo'koki p̲i
to si'da/ mo ntagi uni mini 'kosh a'di jwa
mo dhali shwane/ uni 'kon mmothoson is
mo mmohil 'kup̲ ki gwo jin mina /e o is
gom a'di mo. [22] Wakan amancil ma askar
alip̲ dhal dhuru'c wathi/ bway mo mmoya
mo mmok̲an a'di gwo mo ki: Dhalki wathiŋ
kamu/ gwo ki t̲or ki /e mii to gwansan eya
tente/ gom aha/ mo.

ABuulus A'di Hashkunu mo eya P̲iliks jin Ta'da Mudhiir mo

[23] Dhali a'di yuk̲ki uni su/ i a'di kun tana
imancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd
mo dhali o uni gwo mo ki: Thosoni i/askar
iss* 'kwanimpa i'kume'd is mo ma mmo/
ii ntagi Paŋ Kaysariyya mo dhali 'kwani
gun ta ku gi shumarum issi† kwara i'ce'dka
'kume'd mo dhali 'kwani kun ta ku ma
mee iss 'kwanimpa i'kume'd mo ka tente/
pedoŋon jin ta mon'thiny mo [24] dhali a'di
k̲anki uni gwo mo mmothoson to/e kun
meruwa p̲o/ mo jin mina uni 'taki kara
Buulusa p̲o/ a'di mo dhali mmosus a'di ki
'dantar eya P̲iliks jin ta'da mudhiir mo.
[25] Dhali a'di 'kwarki gwowa warka/ jin wana
she/mm cikise/ mo ki:
[26] Kuludiyuus Lisiyaas eya mudhiir jin ta
jim 'borga/ jin ta'da P̲iliks ki gwon the

* 23:23 miyyat̲een † 23:23 saba/iin

me'd mo. [27] Wathi/ yan bu'thkina 'Kwani
Yahuuda/ mo dhali murkina uni 'taki 'kosh
jwa mo me'd jin pu'dkika/ apo/ uni mo
dhali aha/ wothkina a'di mo nyakki i/askar
mo mmoda/arka/ gwo mo ki a'di ta jim
Pa Ruumiya mo. [28] Dhali mmoŋapga/ gwo
mmomish 'ban mo gom mo jin yera uni
a'di is ki gway mo tani aha/ suskina a'di
ka 'ceshi montul is buni yan mo. [29] Dhali
aha/ gamkina gwo mo mmoyeru a'di is ki
gway mo gom gwondot gom gwoŋkan buni
jin cinu mo hili mmodara a'di ki toŋ kamu/
jin yeru a'di is ki gway jin mina a'di gam
'pemen jin ta ji gi wu mo walla jin ta ji gi
mondek si'da/ mo. [30] Dhali ki a'di torkunu
aha/ mo ka wu'th di'da po/ wathi/ yan
mo tani aha/ hashkina a'di i /e ise/ mo
mmokanki uni gwo mo uni kun yer a'di is
ki gway si'da/ mo mmo/o gwowa po/ a'di
ibwambori /e mo.

[31] Wakan si'da/ i/askar me'd jin kankunu
uni gwo mo tani uni bu'thkina Buulus mo
dhali sus a'di ki mo ta mon'thiny mo e Pa
Antibatriis mo. [32] Hili ka cim jiŋ 'ko'd mo
tani uni dhalki 'kwani gun ta ku shumarum
bway mo mmo/ii mo nyakki a'di mo dhali
mmodok ka nyaŋ'ko'd e gu'b gi i/askar
mo. [33] Dhali uni, ki uni pu'dkin mo e
Paŋ Kaysariyya mo dhali cika warka/ eya
mudhiir mo tani uni torkina Buulus si'da/
e bwambori a'di mo be. [34] Dhali ki a'di deŋki
gwo e mo tani a'di dotki a'di gwo mo ki /
e ta jany cur jana mo, dhali ki a'di mishki
gwo 'ban ki a'di ta ji Paŋ Kilikiyya mo tani
[35] a'di o gwo mo ki: Aha/ mina cik gwo 'peni
/e ki dhegem mo ki uni gwansan gun yer /
e is ki gway si'da/ mini pu'du/ mo. Dhali
a'di kanki gwo ki a'di minu kar e gu'b ma
mudhiir jin ta ji ma Hirodus mo.

24

Gwon Dwall jin Dwallkunu Apowa Buulus mo

[1] Dhali 'ko'da cim mudhe'd mo tani
agasiis jin ca'd jin ta'da Hananiyya pu'dki'd
ka 'cesh mo nyakki 'kwaniŋ gwanyjakan
tiya mo dhali nyakka wa/iŋ gwoŋ kamu/
mo jan tal 'de/ jin ta'da Tartullus mo dhali
uni torkina mudhiir gwo eya tente/ apowa
Buulus mo be. [2] Dhali ki a'di yukkunu mo
tani aTartullus telki gwo 'pen mo mmoyer
a'di is ki gway mo mmo/o gwo mo ki:

Haali/ gom /e mo tani aman 'kunykina
bwa mo ki moŋku'th is ki nyanye/ mo
dhali gom monthoson pini mo tani tonthus
thumu ki 'bore/ gom kal yan mo [3] aman
butha a'di em bwayi 'baar mo dhali e mo
'baar mo /e jin ta jim 'borga/ jin tana
Piliks ki bwa 'baar ki 'bore/ mo. [4] Hili ki
aha/ mina diki bul /e ki gwo naskina/
mo tani aha/ 'thona /e ki ji nan pini gom
bwa jin tana /e pa mo mmocik am gwo
ki e 'pe'pere/ mo. [5] Haali/ aman gamkina
wathi/ yan jin shwan ma pibi anyor mo
dhali aman kala wal jin walkunu mo ibwaŋ
'Kwani Yahuuda/ 'baar mo isi mony'ceshi
'baar mo dhala manshu tiya bway gom ceŋ
'kwani kun luŋ ji gi Pa Naasira mo.

[6] Dhali a'di si'da/ pali mii mo mmodiki
kar gu'b gi mondheleladhelel ki jiŋ kogu
mo dhali a'di si'da/ bu'thkina aman mo
dhali aman mina 'taki dwall a'di gwo ki
gwoŋkan bam jin cinu mo. [7] Hili amancil
ma askar alip jin ta'da Lisiyaas pu'dki'd mo
dhali ki dhan miim 'bi'th kun caaca mo
tani a'di bu'thki a'di mo 'peni bwam me'd
bam mo [8] mmokan imanyer a'di is ki gway
gwo mo mmo/ii ibwambori /e mo, dhali
'peni a'di si'da/ mo tani /e mini mish a'di
mo mmotirrish a'di ki gwo ki is pini mo
mmonyith goma ris to gwansani 'baar mo
kun yera aman a'di is ki gway mo.

[9] Dhali 'Kwani Yahuuda/ si'da/ 'dapkin
ki gwo ki mo jin yeru a'di is ki gway mo
mmogam gwo me'd ki to gwansan ta kuŋ
gana/ mo be.

ABuulus 'Ce'dki Gwo She/ Ibwambor ma Piliks mo

[10] Dhali ka mudhiir wukki a'di ki 'kup mo
mmo/o gwo mo tani aBuulus thokki gwo
mo ki:

Haali/ aha/ misha ki /e din ki yil ka
ris mmota mandwall gwo gom kal yan mo
tani aha/ ki bwam 'boro'd mo tani aha/
mina 'ce'd /e she/ ki gwo mo, [11] haali/ /e
mini mish nyith ki a'di diki ta acim 'kume'd
i'ce'dka su/ ki nyanye/ me'd jin yakika/
ka gagamis mmoluŋ e Pa Urushaliim mo.
[12] Dhali uni si'da/ 'koki gam aha/ e gu'b
gi mondheleladhelel mmosu'k ki gwo ki
wathin tal 'deŋ kamu/ walla mmocitha

waambuhany 'kwani is ki mii mo si'da/ e
gu'b gi montul is buni mo gi mo walla e
bampa/ si'da/ mo. 13 Dhali uni si'da/ moli
gwo kar ki ji ma du'd e /e gom to gun
yera uni aha/ is ki gway mo. 14 Hili yan
miga/ tor /e mo ki 'ko'di Bway jin yukkina
uni ki jiny cem buni mo tani wakan aha/
miina to goma Arumgimis gi ibabam bam
mmogama ris gwo 'baar mo is kun waki
gwoŋkan jin cinu mo dhali kun 'kwarkunu
e imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/
mo 15 mmota ga 'teŋ kape/ eya Arumgimis
mo dhali gwohe si'da/ ki is buni hili 'kup
ki yan mo, ki mompinu jin midi di mo
gom uni kun mii jasi miiŋkar/e mo dhali
uni si'da/ kun 'koki mii miiŋkar/e mo be.
16 E mii yansan si'da/ mo tani aha/ pira is
pem mo mmota gi isi bwaŋ gana/ mmodiki
kol ibwambor ma Arumgimis mo dhali ib-
wambor gi 'kwani isa yempa/ mo. 17 Dhali
'ko'di yil ka ris mo tani aha/ pu'dkina
mo mmo'do to kun cinu gom 'kwani kun
hatha'ko'd e kal pem mo dhali to kun cinu
ki me'd si'da/ mo. 18 E mii gwansan mo tani
uni gamki aha/ mo mmothoson is ki dhelel
dhelel e gu'b gi mondheleladhelel mo ki
dar ga waambuhany 'kwani mo dhali ki dar
gi mo ma dulatt naskina/ mo. Hili 'Kwani
Yahuudan tiya kun 'kon 'peni Pa Asiyya mo
19 kun mini 'taki mii 'ko imahan ibwambori
/e mo dhali mmomii mo yan jin yeru is
ki gway mo wakki/ uni ta gi toŋ kamu/
apo/ aha/ mo. 20 Walla si'da/ dhalki 'kwani
gwansan ki is buni o gwo gom miinthus
jana jin gamkina uni mo me'd jin doshka/
ibwambor montul is yan mo, 21 walla isi
kan mo gom 'twan tal 'de/ yan jin cuuka/
mo mmodoshi bwaman uni mo ki: Gwo
gom mompinu 'peni mowu mo tani aha/
yukkunu mo gom gwondot ibwambori /e
ka tee yan mo.

ABuulus A'di Bu'thkunu e Mo jin Jinuwa Ji mo

22 Hila Piliks ki dhal mii e i is mo mmony-
itha a'di ka ji sho'k ki nyanye/ gom Bway
yan mo tani a'di si'd uni gwo 'ko'd mo
mmo/o gwo mo ki: Ka Lisiyaas jin ta'da
mancil ma askar alip midi yayu/ ka 'cesh
mo tani aha/ mina mish gwo ki dhegem
gom /e mo. 23 Dhali a'di ki ci gwoŋkan eya
mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd
ki a'di minu mii kari mohil mo dhali a'di
midi ta gi mo mmoya gi 'kus si'da/ mo dhali
minu 'koki non si'da/ 'peni kum pitin tiya
mo kun mini iiyu/ i a'di mo.
24 Hili 'ko'da tee gwansan tani Piliks
pu'dki'd nyakka Durusilla jin ta ashim
piti jin ta'da 'Bom Yahuuda/ mo, dhali
hashki'da Buulus mo dhali cik gwo 'peni
a'di mo gom gwo jin gamu is eya Yesus
Kristhos mo. 25 Dhali me'dyin torkina a'diya
tor ka rem 'kup gom mo ma kar/e mo
dhali mo jin 'timuwa du mo dhali gom gwo
miiwak jin midi yayu/ yilaŋ kamu/ mo tani
Piliks ko/ki is mo dhali thokki gwo mo ki:
Yayi ibway pini shwanetan mo ma dhali
ki aha/ mina ta gi embul jin 'boro'd mo
tani aha/ mina yuk /e i aha/ mo. 26 A'di
toshki'd si'da/ ka guurush min ma Buulusi
'taki ci a'di mo. Gom a'di gi wakan si'da/
mo tani a'di hashki a'di gwo ki ye'th ye'th
mo dhali mmobuti nyakki a'di mo. 27 Hili
ki yila su/ kun thimkin mo tani Piliks garr
ma Purkiyuus Pastuus i embul piti mo dhali
mmo/o bwa mmogam momaŋ 'peni 'Kwani
Yahuuda/ mo tani Piliks dhalki'da Buulus
ki mondek is mo be.

25

ABuulus Yipki 'Kup 'Kup ka Kaysar mo

1 Mmopu'dkin ma Pastuus eya cur yan
mo tani a'di yakina a'di 'ko'da cim kwara
ka gagamis e Pa Urushaliim 'peni Paŋ
Kaysariyya mo be. 2 Dhali igasiis kun
can dhali 'kwani gun tana 'kaŋ'kup 'peni
'Kwani Yahuuda/ ciki a'di gwo mo apowa
Buulus mo. Dhali uni dotki a'di mo
3 mmodota 'them piti apo/ a'di mo ki a'di
midi hash a'di e Pa Urushaliim mo mmomi-
iya wu'th mmo'kosh a'di jwa mo eyan bway
mo. 4 Bahili aPastuus thokki gwo ka Buulus
karkunu mo mmohil mo e Paŋ Kaysariyya
mo dhali a'di ki is piti murki'di ya imun ki
'dishe/ mo. 5 Dhali a'di oki gwo mo ki: A'di
mina um dhalki uni kun ta gi mom'bi'th
ibwam um mmo/ii ka 'ceshi nyakki aha/
mo dhali wakki/ tonthusa kamu/ di'd e
wathi/ yan mo tani dhalki uni yer a'di is ki
gway mo.
6 Dhali ki a'di 'baarki'da cim naskina/
ibwam uni ka cim diki ta pekwara mo walla
'kume'd ki nyanye/ mo tani a'di yaki'd ka

luŋgu'b e Paŋ Kaysariyya mo be. Dhali
ka cim jiŋ 'ko'd mo tani a'di ca'bki'd mo
eya kursi jin dwallu gwo mo dhali kanki
gwo mo ka Buulus minu susu mo be.
7 Dhali mmopu'dkina a'di mo tani 'Kwani
Yahuuda/ kun pu'dkin ka luŋgu'b 'peni Pa
Urushaliim mo tani doshkin ka kul isi a'di
mo mmo'doyu gwowa po/ a'di kun tana ris
mo dhali kun ta gi dhan gwony caaga/ kun
mola uni dhu ki ji ma du'd mo. 8 Ŋ'ko'd
mo tani aBuulus oki gwo ki jiny 'ce'd shem
piti ki: Aha/ dinaki mii miinthusa kamu/
tal 'de/ ki lish apo/ gwoŋkan gi 'Kwani
Yahuuda/ mo walla apo/ gu'b gi mond-
heleladhelel mo walla apowa Kaysar mo.
9 Hila Pastuus mmo/ona, a'di bwa ki mii
to mmo'bor 'Kwani Yahuuda/ bwa mo tani
a'di thokki'da Buulus gwo mo dhali o gwo
mo ki: /E ona bwa ki ya ka gagamis e Pa
Urushaliim mo dhali /e minu dwall gwo
gom to gwansan ibwambori aha/ imun mo
'taa? 10 Hila Buulus o gwo mo ki: Aha/
doshkina ibwambor ma kursi ma Kaysar jin
dwallu gwo mo jin ta mo jin minu mii dwall
gwo gom aha/ mo be. Aha/ miikina toŋ
kamu/ jin shi/ashi/ apo/ 'Kwani Yahuuda/
yisa me'd jin misha /e si'da/ ki 'bore/ be.
11 Wakki/ aha/ si'da/ tana amandiki mii
miiŋkar/e mo dhali wakki/ aha/ miikina
toŋ kamu/ jin midi gam 'pemen jin ta ji
gi wu mo tani aha/ dinaki ush mmowu
mo. Hili wakki/ toŋ kamu/ tal 'de/ 'peni to
gwahan kun yera gwahan aha/ is ki gway
mo diki ta gwoŋ gana/ tani wathiŋ kamu/
yisa di'da jin midi mish ci aha/ e uni mo
be. Aha/ mina yip 'kup pem 'kup ka Kaysar
mo be. 12 Ŋ'ko'd mo tani Pastuus ki a'di
nyakki'da tor tor ki 'kwani gi montul is
buni mo tani a'di thokki a'di gwo mo ki: /
E o ki yip 'kup gi Kaysaro. /E mini ya eya
Kaysar beseene/ mo.

ABuulus A'di Suskunu mo Ibwambor ma Aghripaas dhala Barniiki mo

13 Dhali ka cim ka hony/e pekin mo tani
amalik jin ta'da Aghripaas dhala Barniiki
merkin mo e Paŋ Kaysariyya mo dhali uni
thekina Pastuus me'd mo be. 14 Dhali ki
uni 'baarkina cim ka ris mo e mun mo tani
aPastuus ciki gwo goma Buulus eya tente/
ibwambor ma malik mo mmo/o gwo mo
ki: Wathiŋ kamu/ di'di mahan jin dhalkin
ma Piliks ki mondek is mo. 15 Dhali ki
aha/ dikina e Pa Urushaliim mo tani igasiis
kun can mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ gi
'Kwani Yahuuda/ ciki aha/ gwo mo gom
a'di mmodot aha/ gwo gom miiwaka po/
a'di mo. 16 Uni thokkika/ gwo mo ki a'di diki
ta mii gi 'Kwani gi Pa Ruumiya mo mmoci
wathiŋ kamu/ tal 'de/ ntwa/a/ ki a'di jin
yeru is ki gway diki dosh ka karambor i uni
gun yer a'di is ki gway mo dhali mmota gi
mo mmo/o gwo jin ta jiny 'ce'd shem piti
gom gwo jin karu apo/ a'di mo. 17 Dhali ki
uni 'kokin si'da/ i montul is buni imontal
'de/ imahan mo tani aha/ dinaki miiya
diite/ mo. Hili ka cim jiŋ 'ko'd mo tani aha/
ca'bkina eya kursi jin dwallu gwo mo dhali
aha/ kankina gwo mo ki wathi/ minu mii
susu mo be. 18 Dhali ki uni gun yer a'di is
ki gway doshkin ki mis mo tani uni 'koki
ci gwo gom to gun ta thus ki thus me'd jin
toshkika/ mo be. 19 Hili uni ta gi gwondota
tiya apo/ a'di gom gwo gi luŋum buni uni
'cena mo dhali gom jan tal 'de/ yan jin ta'da
Yesus jin wuki'd mo jin on ma Buulus ki
a'di di'd ki e mo be. 20 Dhali aha/ mmod-
umpulkika/ gwondot gom to gwansan mo
tani aha/ dotkina a'di mo wakki/ a'di midi
'taki ya e Pa Urushaliim mo dhali a'di minu
dwall gwo i mun gom gwo gwansan mo.
21 Hili ka Buulus yipki 'kup mo jin minu
kar a'di mmohil mo mmotagi gwon dwall
'pena Ughusthus yan mo tani aha/ kankina
gwo mo ki a'di minu kar mmohil mo ntagi
aha/ mina 'taki hash a'di eya Kaysar mo be.
22 Dhala Aghripaas oki'da Pastuus gwo mo
ki: Aha/ si'da/ mura bwa o mo mmocik gwo
'peni wathi/ ki is pem mo. A'di o gwo mo
ki: Ka'thamo/ /e mini cik gwo mo 'peni a'di
mo.

23 Wakan ka cim jiŋ 'ko'd mo tani Aghri-
paas pu'dki'd mo dhala Barniiki ka dhan
mii jin nyoŋu mo dhali uni 'kokin mo mmo-
cic mo e mo jin ciku gwo nyakki imancil
ma askar alip mo dhali 'kwani gun tana
'kaŋ'kup pa mo tani ki gwo jin kankin ma
Pastuus mo tani aBuulus suskunu ibwaman
'kwani mo. 24 Dhala Pastuus o gwo mo ki:
AMalik Aghripaas dhala ris 'kwani 'baar mo
kun nyak 'ko imahan ibuŋ'kus bana mo.
Um 'kon mmohil wathi/ yan jin torkin ma

risa waambuhany 'Kwani Yahuuda/ aha/
gwo apo/ e Pa Urushaliim mo dhali imahan
si'da/ uni cuun mo ki a'di midi mii diki di
ki eŋ kamu/ ki sule/ mo be. 25 Hili aha/
gamkina a'di mo ki a'di yisa mii toŋ kamu/
jin midi gam mo jin ta ji gi mowu yisa.
Dhali mmoyipkina a'di 'kup ki is piti ka
Ughusthus mo tani aha/ dina gwo ibwa mo
mmohash a'di i a'di mo. 26 Gom a'di mo
tani aha/ dara ki gwoŋ kamu/ jin ka'bu
mo jin miga/ 'kwar ki tapam pem gwo mo.
Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ suskina
a'di ibwambori um mo dhali ki ji mumi
bwambori /e jin tana malik Aghripaas ki
aha/ mina 'taki ta gi gwo mmo'kwari 'ko'di
mo jin theke'thkunu gwo mo ki theke'th
theke'th mo. 27 Haali/ aha/ tosha ki a'di diki
ta 'kup gwo mmohash wathi/ habuus mo
dhali mmodiki ci gwo eya tente/ imontal
'de/ mo, gwo jin onu apo/ a'di mo be.

26

ABuulus A'di 'Ce'dki Gwo She/ Ibwambor ma Aghripaas mo

1 Dhala Aghripaas oki'da Buulus gwo mo
ki: /E dhalkunu bway mo mmo/o gwo gom
is pini mo. Dhala Buulus he'thki me'd piti
mo dhali o gwo jin ta jiny 'ce'd shem piti
mo ki:
2 Aha/ 'bora bwa ki is pem mo aMalik
Aghripaas ki aha/ mina o gwo jin ta jiny
'ce'd shem pem ibwambori /e ka tee yan
mo goma ris to gun yera 'Kwani Yahuuda/
aha/ is ki gway mo be. 3 Haali/ /e tana
amanmish mii 'baar mo dhali gwo kun
dotu/ mo si'da/ kagahara kun 'koni bwaŋ
'Kwani Yahuuda/ mo be. Haali/ a'di gi
wakan mo tani aha/ yuka /e mmocik aha/
gwo mo ki bwa jin 'kucu mo ki 'kari'th mo
be.
4 Aris 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo mishi
miim pem ki yil gi mondiki/em pem 'peni
yil pem kun twa/a/ kun 'kon ka muŋ'kup
e bwam unim pem kun ta kal pem mo
dhali e Pa Urushaliim si'da/ mo. 5 Uni
mishki aha/ 'peni twa/a/ mo, wakki/ uni
ta gi bwa mmotor gwo mo, ki aha/ dina
ki ji Wathim Parisi mmota jim buni kun
miin ka ji sho'k ki nyanye/ mii gun onu
gom ji gi luŋum bam mo. 6 Dhali shwane/
aha/ dosha mahan mmominu dwall gwo
goma 'teŋ kape/ gom gwo jin onu is 'peni
Arumgimis gi ibabam bam mo be. 7 Iwak
bam kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo
koci e mo mmomii to goma Arumgimis ki
mon'thiny ilu/ mo dhali montee mmohil
'kup ki gwo jin onu is mo mmopu'du/ mo.
Dhali goma 'teŋ kape/ yan mo tani aha/ yer
ma ris 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo is ki gway
mo, ayy malik. 8 Ata tosha /e ki a'di ta gwo
jin molu gam is mo wakka Arumgimis midi
'taki 'de'k jin wu'd mo?
9 Aha/ ka jiŋ gana/ kulumkina gwo ibwa
ki is pem mo ki aha/ mina mii mii to ka ris
kun ta kuny ca'ckona po/ gway ma Yesus
gi Pa Naasira mo. 10 Dhali yan si'da/ mi-
ikika/ e Pa Urushaliim mo dhali uni ka ris
mu'thkika/ eya sijin mo 'peni imandhunu
ki she/ ki dhelel dhelel mo mmobu'thkika/
gwo ki mom'bi'th 'peni igasiis kun can mo
dhali ki uni 'kokunu mo mmo'kosh jwa mo
tani aha/ si'da/ cikina 'twam pem apo/ uni
mo be. 11 Dhali mmori'cka/ uni me'd ka
ris eya ris gu'b gi montul isi 'baar mo tani
aha/ tu'ckina uni mo mmowal gwo sor mo,
dhali mmoshwakika/ anyor mo isi, ki bar
bar apo/ uni mo tani aha/ pu'dkina ka pije/
mmotagi isi pan tiya si'da/ mo mmoto'c
uni bwa mo be.

ABuulus Torki Mii jin Tu'k A'di Is mo

12 E moyam pem yan mo tani ki aha/
dikina mmoya e Pan Dimashk mo mmokaru
aha/ 'pen mo ki mom'bi'th 'peni igasiis kun
can mo tani 13 ka tente/ di'di bwaŋ 'kup
mo tani, ayy malik, aha/ mishkina e bway
moŋkush jin boli'da tente/ e ki mon'twak
mo mo mmo'twak mo mmo'kamaa/ is mo
dhali uni gun nyakki ii ki aha/ mo be.
14 Dhali ki aman 'baar mo 'kokina mo mmo-
bita powa 'cesh mo tani aha/ cikkina 'twa/
jin o gwo i aha/ ki 'twaŋ 'Kwani Yahu-
uda/ mo ki: Shawuul Shawuul, ata toca /
e aha/ 'kus kan mo? A'di dita mii gom
/e mmoruka /eya ruk ki si mo mmoti'k
a'di 'pen mo. 15 Dhali aha/ thoka gwo mo
ki: /E tana ja Tapa? Dhali Tapa ki o
gwo mo ki: Aha/ tana aYesus jin toca /e
'kus mo be. 16 Hili cuyi /e mis mo dhali
doshi ki sho'k pini mo haali/ gom 'pemen
yan kan tan mo tani aha/ pina /e i is
mo mmothoson /e mo mmota amanmii to

mo dhali mmota aman/o gwo gom to gun
mishkina /e aha/ mo dhali gom to gun
miga/ pi /e i is mo [17] mmo'cuk /e 'peni
'kwani mo dhali 'peni 'kwani kun 'koki ta
'Kwani Yahuuda/ e uni gun miga/ tu'c /e
mmoya mo be. [18] Mmoka'd uni em buni mo
ki uni mini tu'k mo 'peni mondhurumi'd
'kup ki moŋkush mo dhali 'peni mom'bi'th
ma Setaan eya Arumgimis mo, ki uni mini
bu'th moŋgwam gom miinthus mo dhali
mal ibwaman uni gun dhunu ki she/ ki
dhelel dhelel ki moŋgam gwo is e aha/ mo
be.

Gwo ma Buulus jin Çikina A'di gom 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo

[19] Wakan si'da/, ayy Malik Aghripaas,
aha/ dinaki usha ush e tony jan jin piyaa/
i is 'peni momis mo. [20] Hili aha/ çikina uni
gwo eya tente/ mo ntwa/a/ uni gun 'koni
Pan Dimashk mo dhali e Pa Urushaliim
si'da/ mo dhali isi bwamana ris bampa/
gi Pa Yahuudiyya mo dhali e 'kwani kun
'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ ki uni mini
'taki rica du is mo dhali mmotu'k 'kup ka
Arumgimis mo mmomii mii gun minu gam
mo jin rijuwa du is mo. [21] Gom gwo yan
mo tani 'Kwani Yahuuda/ tulki aha/ me'di
is mo mmobu'th mo e gu'b gi mondhele-
ladhelel mo dhali uni murkini 'kosh aha/
jwa mo be. [22] Mmobu'thka/ mowoth jin
di'd 'peni Arumgimis mo tani a'di doshka/
gama tee yan mmoçi gwo gom uni gun
gwa'dkin mo dhali uni kun cakin mo mmo/
o gwoŋ kamu/ tal 'de/ yisa, jasi a'di jin ona
imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo
dhala Musa jin midi 'taki pu'du/ mo, [23] ka
Kristhos yan mina isi mii 'kosh ka nyor mo
dhali a'di jin midi ta amanpiya pi ntwa/
a/ jin wuki'd mo midi 'taki çi moŋkush
ki 'kwani mo dhali ki 'kwani kun 'koki ta
'Kwani Yahuuda/ si'da/ mo.

ABuulus A'di Yipki 'Kup 'Kup ka Aghripaas mo Mmo'taki Gam Gwo Is mo

[24] Dhali ki a'di çiki gwo jin ta jiny 'ce'd
shem piti kan mo tani Pastuus oki gwo ki
dhan 'twa/ mo ki: Buulus /e guskina du mo
ba/. Mmomisha /e to deŋ e kagahara mo
a'di tu'k /eya du mo mmogus mo. [25] Hila
Buulus oki gwo mo ki: Aha/ dinaki gusa du
mo ba/ Pastuus /e jin ta jim 'borga/ mo
hili aha/ ona gwoŋ gana/ mo dhali ka du
jin kuthi/ is ki 'cese/ 'cese/ mo be. [26] Haala
malik mishki to gwansan mo. E a'di si'da/
aha/ ona gwo ki dar gi monyju/ mo gom
aha/ laluwa du sho'k gom toŋ kamu/ tal
'de/ 'peni 'kwani gwansan yisa di'da jin
bagu mo 'peni a'di mo haali/ mii yansan
yisa miikunu ki tar mo. [27] Malik Aghripaas,
gwo 'peni imançi gwo ma Arumgimis kad-
hamo/ gamkina /e is mowa? A'di mishga/
ki /e gami gwo is mo. [28] Dhala Aghripaas
oki'da Buulus gwo mo ki: A/e palaa/ ki
ari mompal mmolal aha/ sho'k ki gwo mo
jin miga/ war ka Kristhiyan mo? [29] Dhala
Buulus oki gwo mo ki: Aha/ mishayi ka
Arumgimis ki ari pal walla ki dhan mom-
pala caaga/ mo, yisa /e 'deya, hili si'da/
uni 'baar mo gun cikki aha/ ka tee yan mini
'taki war mo mmowa e ki aha/ isi ciki/ ki
dar gi mondek gwansan mo be.
[30] Dhala malik cu mis mo dhala mudhiir
dhala Barniiki mo dhali uni gun nyakki
'ko ki uni mo. [31] Dhali ki uni thothkin ka
pije/ mo tani uni çiki gwo ka rem 'kup mo
mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yan diki mii toŋ
kamu/ jin midi gam 'pemen jin ta ji gi wu
mo walla jin midi ta jin minu deka dek mo
be. [32] Dhala Aghripaas oki'da Pastuus gwo
mo ki: Wathi/ yan minu 'taki kar ki 'kus mo
wakki/ a'di midi 'taki diki yip 'kup 'kup ka
Kaysar mo be.

27

ABuulus 'Cukki'da Kur Yi'de/ jin Bela 'Tham e Pa Ruumiya mo

[1] Dhali ki gwo gamu me'd mo jin mina
amani 'taki ii eya kur yi'de/ jin bela 'tham
ki bway gi Pa Ithaaliya mo tani uni çik-
ina Buulus mo dhali uni ahabuusa tiya
e me'd ma mancil ma askar iss 'kwanim
pa imudhe'd mo jin yukkunu gway ka
Yuliyuus mo 'peni mo jin jin ma askara ji
eya Ughusthus mo. [2] Dhali mmomerkina
aman apoŋ kur gi Pa Adramitiniyya jin
bela 'tham mo jin muru 'cuk mo mmo/ii
iyi'de/ e mon tiya eya gap gi Pa Asiyya
mo tani aman 'cukkina akur yi'de/ e yi'de/
mo dhali jan tal 'de/ jin ta'da Aristarkus gi
Pa Makiduniyya mo 'peni Pan Tasaluniiki
mo tani a'di nyak di ki aman mo. [3] Dhali
ka cim jiŋ 'ko'd mo tani am takina Pan

Saydaa/ ki me'd mo. Dhala Yuliyuus mii'da
Buulus me'd wathimpa mo dhali mmodhal
a'di bway mo mmoya mo e ikam piti mo
dhali a'di ta wathimpa ki is piti mo be.
4 Dhali mmo'cukkina amana kur yi'de/ jin
bela 'tham 'peni mun mo tani aman iikina
eya kur jin bela 'tham mo mmosheshela
gap gi Paŋ Kuprus mo gom 'tham 'kon ki
ca'ckon mo. 5 Dhali ki aman iikina eya
kur yi'de/ jin bela 'tham mo mmo'cith
dhan yi'de/ jin di'd 'twa/ ki mis gi Paŋ
Kilikiyya mo dhali Pam Pampiliyya mo tani
aman pu'dkina e Pam Mira gi Bampa/ gi
Pa Likiyya mo. 6 Dhali imun mo tani aman-
cil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo
gamki'da kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki
bway gi Pa Iskandariyya mo mmoya iyi'de/
ki bway gi Pa Ithaaliya mo dhali a'di tu'cki
am mmomer a'di apo/ mo. 7 Dhali aman
iikina i yi'de/ ka sereç, ka sereç mo ka
cim ka ris mo dhali ki aman pu'dkina mo
ki mii kunditadit mo apo/ Paŋ Kiniidus
mo mmonona 'tham am ki bway naskina/
mo tani aman iikina eya kur jin bela 'tham
mo mmosheshela gap gi Paŋ Kariit apo/
Pan Salmuuni mo be. 8 Dhali ki mii kun
ditadit mmota agap ki me'd mo ki sule/
tani aman pu'dkina mo e moŋkamu/ jin
yukkunu ki Mo jin Dhunuwa Kur Yi'de/ ki
Jaro/ mmo'dish Pa Lasaa/iya is mo be.

9 Dhali ka cim 'baarkunu ki nyanye/ mo
dhali ki mo/ii jin ta jin tagu wu hila/ mo
tani haali/ moŋga/ to pekunu hila/ mo
tani aBuulus kucurki uni ki gwom 'borga/
10 dhali oki uni gwo mo ki: Kana, aha/
nyitha ki mo/ii midi washi/a dhali mo
jin minu this to e midi caaca mo, yisa jasi
to kun kalu yisa dhala kur jin bela 'tham
mo yisa hili si'da/ moŋ'koki/em bana mo.
11 Hila mancil ma askar iss 'kwanim pa
imudhe'd mo ciki'da dum piti ki nyanye/
ki gwo gi tapa ma kur yi'de/ jin bela 'tham
mo dhali com ma kur yi'de/ si'da/ mo, yisa
ki gwon to gwansan kun okin ma Buulus
mo. 12 Dhali haali/ mo yan jin dhunuwa kur
yi'de/ mo diki ta a'di jin karu ki 'bore/ mo
mmo'baara ppe gi mondit mo tani a'bana
tiya o gwo mo mmo'cuka kur yi'de/ jin bela
'tham mo mmo/ii mo 'peni mun, wakki/
a'di midi 'taki ta isi mii gom uni mmomish
pu'd e Pam Piniks mo dhali 'baara ppe gi
mondit mo imun mo jin ta mo jin dhunuwa
kur yi'de/ gi Paŋ Kariit jin hili 'kup ki
mom'pesho'k gi 'ko'd gwar ma bim poros
mo dhali ki mom'pesho'k gi 'ko'd gwar ma
biny cam mo.

Adhan 'Thama Punthar Poshki'd e Kumma/ Yi'de/ mo

13 Dhali ki 'tham gi 'ban ma biny cam
poshki'd ki puyii puyii mo tani uni toshkin
ki uni gamki to jin di uni ibwa mo tani uni
bukkina kar 'kup toŋkuthu'd jin telki'da
kur yi'de/ mo dhali uni iikin mo eya kur
yi'de/ jin bela 'tham mo mmota ga gap
gi Paŋ Kariit ki me'd mo ki sule/ sule/ ki
'dish 'dish mo. 14 Hili ŋ'ko'di mo jin 'konu
ki rash rash mo tani 'tham bitkunu 'peni
a'di jin mii'd ki ji wutul mo jin yuku ka
Urukliduun mo. 15 Dhali ka kur bu'thkunu
mo tani a'di moli ya ibwambor 'tham mo
tani am cikina a'di bway mo dhali am
borkunu mo be. 16 Dhali mmosona aman mo
mmosheshela gap ma ara uk ma 'cesh jin
yukkunu gway ka Kalawdi mo tani aman
misha kur bu'th ki mom'bi'th ki mii jin
ditadit mo. 17 Dhali ki uni yu'dki a'di ki mis
mo tani uni miiki to woth mo mmohakam
is ma kur mo ki ton dek mo dhali mmoko/
ka uni is mo ki uni minu 'taki bit apo/
mo ma Sirtis* mo tani uni 'cukki burrinye/
ma kur jin bela 'tham mo dhali wakan uni
'kokunu mo mmobor mo be. 18 Dhali ki
aman 'kokina mo mmo'kosha tu'c ki mii
ki nyanye/ gom dhan 'thama punthar mo
tani ka cim jiŋ 'ko'd uni telki mii 'pen mo
mmokal to kun kalu mmota'k ka pije/ 'pena
kur yi'de/ mo. 19 Dhali ka cim kwara mo
tani uni ki me'd buni uni 'cena ita'kki cwam
burrinyen 'tham ma kur yi'de/ ka pije/ mo.
20 Dhali ki dar ga tente/ mo walla acul mo
mmokusha po/ aman ka cim ka ris mo dhali
ki dhan 'thama punthar jin wa'da iyayi'da
po/ aman mo dhali arisa 'teŋ kapem bam
jin minu 'taki woth am mo tani thisu e 'baar
ki 'bil 'bil mo.

21 Dhali ki uni 'kokin ki rash rash ki dar
gi tonte/ mo tani aBuulus doshki'd ki mis
mo 'peni bwam uni mo dhali o gwo mo

* 27:17 Sirtis a'di ta mo jin hapuç ma si'b ki hapuç mo.

ki: Kana, um mini 'taki ha isi gwom pem
e mo mmo'taki 'koki 'cuka kur yi'de/ jin
bela 'tham 'peni Paŋ Kariit mo dhali um
mini 'taki ye mon tonthus yan mo dhali
to gwansan kun thisu e si'da/ mo. 22 Dhali
shwane/ aha/ malasa um ki gwo mo. Tayi
gi bwam 'boro'd mo ma haali/ jamu/ tal
'de/ midi diki this mondiki/em piti e 'peni
bwam um mo hili jasa kur yi'de/ 'te/
mo. 23 Haala man'doyu gwoŋ kamu/ 'peni
Arumgimis doshki'd e aha/ mon'thiny yan
mo aha/ jin tana jim piti mo, a'di jin miiga/
to si'da/ mo 24 mmo/o gwo mo ki: Dhalku/
is ki ko/ mo ma, Buulus. /E mini mii
doshi bwambor ma Kaysar mo dhali hili,
Arumgumis midi ci ki /eya ris uni gun
nyak ii ki /e eya kur yi'de/ jin bela 'tham
mo. 25 Haali/ a'di gi wakan mo tani kana,
tayi gi bwam 'boro'd mo ma haali/ aha/
gama Arumgimis gwo is ki a'di midi mii
mii wakan me'd jin okunu aha/ gwo mo be.
26 Hili ana minu mii taka po/ moŋ kamu/ jin
ta ara uka 'cesh mo be.

27 Hili ki mon'thiny jin ta'da 'kume'd
i'ce'dka doŋon pu'dki'd mo tani aman
'kokunu mmobor ki yi'dem babaŋgal eya
dhan yi'de/ ma Adriya ki mo murki'di
ta mombwam/e mo tani imanmiiya kur
yi'de/ toshkin ki uni 'kokin mo mmo'dish
bampaŋ kamu/ is mo be. 28 Dhali uni bitki
to mo mmopal 'kul gi dhan yi'de/ mo
dhali uni gamki a'di mo mmota eŋgula/
iss 'kwanimpa ipe'de/ mo dhali 'ko'di ari
mo jin thotha uni is mo tani uni bitki
to dok/e mo mmopal 'kul piti mo dhali
uni gamki a'di mo mmota eŋgula/ iss
'kwanimpa idoŋon i'ce'dka 'kume'd mo be.
29 Dhali mmoko/kina aman is mo wakki/
aman minu 'taki ta'k mo a'cesh apo/ 'ku-
wosh 'kwakala/ mo tani uni ta'kkina kar
'kup toŋkuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo
idoŋon 'peni bum 'pen jiŋ 'ko'd mo dhali
'tho moŋkush ki a'di bala midi di kakas-
jayi. 30 Dhali ki imanmiiya kur 'kokin mo
mmoŋapki mo mo mmoso ka pije/ 'peni
bwam ma kur yi'de/ mo dhali thulka kur
yi'de/ eya dhan yi'de/ e mii jin diki ta jamas
mii me'd jin mina uni 'taki beredha kar
'kup toŋkuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo
'peni bum 'pen ma kamu/ jin twa/a/ mo
tani 31 aBuulus oki gwo eya mancil ma askar
iss 'kwanimpa imudhe'd mo dhali i/askar
si'da/ mo ki: Isi ciki/ mmo'kokina gwansan
ki 'koki 'ko eya kur yi'de/ mo tani um minu
mol woth mo be. 32 Ŋ'ko'd i/askar 'citkina
shi/ ma kur yi'de/ 'pen mo dhali mmodhal
a'di mmobitku mo be.

33 Dhali ki moŋkush ma tente/ di'd
mmoyayu/ mo tani aBuulus ŋapki uni 'baar
mo mmoshwa tonten tiya mo mmo/o gwo
mo ki: Atee yan ta'da cim ma 'kume'd
i'ce'dka doŋon mo jin cora um mo dhali
'kona um mmoga/ to mo dhali um 'koki
bu'th toŋ kamu/ mo be. 34 Haali/ a'di
gi wakan mo tani aha/ yukkina um mo
mmobu'th tonten tiya mo haali/ a'di ta
mo jin ta mom bum ki 'dantar mo. Haali/
ara mur'kup tal 'deŋ kamu/ midi diki 'ce'd
sho'k 'peni 'kup bum ki jin 'deŋ kamu/.
35 Dhali ki a'di oki gwo yan kan tan mo
tani dhali a'di bu'thki maaŋkuthu'd mo
dhali a'di 'borki'da Arumgimis bwa i is e
buŋ'kusi uni 'baar mo. Dhali a'di 'ce'dki
a'di mo dhali tel a'di 'pen mo mmoshwa mo
be. 36 Dhali mmo'borkina uni bwa mo tani
uni ki is buni si'da/ bu'thki tonte/ mo be.
37 Dhali aman 'baar mo kun 'kona eya kur
yi'de/ mo tani aman 'kwanimpa tana iss†
'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka kwara apo/
i'ce'dka karpa'c i'ce'di 'de/ mo be. 38 Dhali
ki uni shwakini kap mo tani uni pashkina
kur yi'de/ to is mo mmotagku ka pije/ mo
pos bunyan eya dhan yi'de/ mo.

Akur Pwathki Bwa mo

39 Dhali ki mo ta montee mo tani uni
'koki nyith mony'cesh mo hili uni thiskina
bem bwaŋ gapa 'kulgaŋ kamu/ i is mo
jin ta'da gap mo dhali uni torkina tor
wakki/ uni mini 'taki misha kur yi'de/
bor apowa gap mo. 40 Dhali mmobitkina
uniya kar 'kup toŋkuthu'd jin telki'da kur
yi'de/ mo tani uni dhalki uni mo eya dhan
yi'de/ mo mmo'cuk to kun dekki cwa jin
shu'da kur yi'de/ bway ka yiha/ mo. Dhali
mmoyu'dkina uni burrinyen 'tham ma kur
jin twa/a/ mo 'kup ki 'tham tani uni
bu'thkina kur yi'de/ mo mmoya 'kup ka

† 27:37 miyyateen sitta wa saba/iin

gap mo. 41 Hili mmobitkina uni apo/ mo
jin gama dhan yi'de/ suŋ 'kup mo tani uni
tu'ckina kur yi'de/ mo mmopeya 'cesh mo.
Dhali bum 'pen ma kur yi'de/ jin twa/a/
jimki'da 'cesh mo dhali molu joc mo dhali
di'd kan mo. Hili bum 'pen ma kur yi'de/
jin ta jiŋ 'ko'd mo tel 'pen mo mmo'cuk is
piti mo gom mom'bi'th gi yi'de/ mmobir
bakal mo be. 42 Dhali gwo jin 'koni bwa gi
i/askar mo tani ta gwo mmo'kosh 'kwani
habuus mo jin mina unin tiya 'peni uni 'taki
'koki kaŋ ka pije/ mo dhali ye mo be. 43 Hila
mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd
mo tani a'di dina gwo ibwa mmokara Bu-
ulus ki 'dantar mo tani a'di nonki uni mo
'peni gwo kun 'ko uni ibwa mo dhali kanki
gwo mo ki uni gun mishi yi'de/ kaŋ mo
mini posh is buni eya dhan yi'de/ mo dhali
pu'di mony'ceshi twa/a/ mo. 44 Dhali 'peni
kun tiya mo tani uni 'kokin eya kur yi'de/
jin pwathki bwa mo dhali kun tiya e ton
tiya 'pena kur yi'de/ mo. Dhali wakan
a'di warki'd ki mo jin yekina uni 'baar mo
mmopu'da po/ mony'cesh ki 'dantar mo
be.

28

ABuulus Diki'd eya Uka 'Cesh gi Pam Maliitha mo

1 Dhali ki aman yekina mo tani ŋ'ko'd
aman nyithkina a/uka 'cesh yin jin ta a'di
jin yuku ka Maliitha mo. 2 Dhali 'kwani
gun 'koki wal 'twaŋ Griki mo torki aman
mii kun muma uni mo haali/ uni 'thaki
o'd mo dhali bu'thki amani 'baar mo 'kup
ki is buni mo haala sho'k di'd mmowol
yi'de/ mo dhali haali/ mo 'thupa'thup mo
be. 3 Hili ka Buulus tulki ciŋkira/ is imontal
'de/ mo dhali dhu uni e o'd jin shwa'd mo
tani tashan 'thi pu'dki'd ka pije/ gom mom
'batha'd mo dhali 'tampal a'di i'bame'd piti
mo. 4 Dhali ki 'kwani gun 'koki wal 'twaŋ
Griki parki ari to/e jin ta ga aci/i cine/
mmoshir ka 'cajala/ 'peni me'd piti mo tani
uni oki gwo ka rem 'kup mo ki: Wathi/
yan de ita'da man'kosha mee mo be. A'di
bala yeki'd mana 'pena dhan yi'de/ mo tani
mo jin miinu ka kar/e non a'di mmodi ki
e mo be. 5 Bahili a'di bitki to/e isi o'd jin
shwa'd mo dhali a'di diki bu'th mo/isa nyor
mo. 6 Hili uni corki a'di ki a'di mina isi
'taki dhe'th mo walla mmomina jwa 'taki
kal a'di mmobit e me'd mo. Dhali ki uni
'kokin ki rash rash mo mmocor a'di mo
dhali mmohila uni ki tonthusa kamu/ diki
pu'du/ i a'di mo tani uni wotha bwam buni
'kup mo dhali o gwo mo ki a'di ta'da rum
mo be.
7 Dhali e moŋ gu'b kun tulu 'kup e mo
yan mo tani mo 'kon gun ta ji gi wathi/
ma 'kaŋ'kup ma uka 'cesh yan jin yukkunu
gway ka Publiyuus mo. A'di bu'thki aman
mo dhali dhu am mmo/ish mo ka cimi
kwara mmota yilkina/ mo. 8 Dhali a'di
wakan si'da/ ki CoPubliyuus ishki 'ko'da
'cesh mmo'batha a'di is ki 'ba'th dhali
mmo'thi mo. A'di jin yan ma Buu-
lus nycine/ mo dhali mmo'tho mo dhali
mmodhu me'd piti apo/ a'di mo mmowac
a'di mo. 9 Dhali ki mii yan miikunu mo tani
kun tiya si'da/ kun 'kosha 'batha tiya eya
uka 'cesh yan mo tani pu'dkin mo dhali uni
'kokunu mo mmowac si'da/ mo be. 10 Uni
si'da/ takki aman gi montak ka ris mo dhali
ki aman 'cukkina kur yi'de/ jin bela 'tham
mo tani uni dhu to gun mina am mii 'taki
mii ta eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo.

Buulus Merki'd e Pa Ruumiya mo

11 Dhali 'ko'da ppe 'kupi kwara mo tani
am 'cukkina kur yi'de/ jin bela 'tham mo
jin ta ji gi Pa Iskandariyya mo jin 'baarki'da
ppe gi mondit eya uka 'cesh yan jin ta gi
jamasa 'de/ jin ta isa kam su/ mo. (Ikam gi
uni su/ gwansan ta iya/ ma Saps jin ta com
to gun luŋa 'Kwaniŋ Griki mo dhali iya/
gwansan iyuku gway ka Kastuur mo dhala
Polok mo dhali imanmiiya kur yi'de/ ki luŋ
uni me'd imanshu uni bway e bway yi'de/
mo.) 12 Dhali mmotakina aman Pan Siraku-
usa gi me'd mo tani aman 'kokina mo imun
ka cimi kwara mo. 13 Dhali 'peni mo yan mo
tani aman kukulkina bway mo dhali aman
merkina e Pa Righiyuun mo dhali 'ko'da
cim 'de/ mo tani 'tham gi 'bana biny cam
poshki'd mo, dhali 'ko'da cim jiŋ 'ko'd mo
tani aman pu'dkina e Pam Puthiyuuli mo
14 e mo jin gamkina amana wak bam mo
dhali aman tu'ckunu mo mmo'ko nyakki
uni ka cim pesu/ mo. Dhali wakan mo
tani am pu'dkina e Pa Ruumiya mo be.

15 Dhali ’peni mo yan tani awak̲ bam, ki uni
ci̲kki gwo gom aman mo tani, uni iiyin mo
mmorak̲ am ibway mo ntagi Mo ma Suug gi
Pa Appiyuus mo dhali Mo gi Gu’b Yilkina/
Ikwara mo be. Dhali ka Buulus mishki
uni mo tani a’di maŋki’da Arumgimis mo
dhali bwa ta a’di wathimpa mo be. 16 Dhali
ki aman ci̲ckina e Pa Ruumiya mo tani
Buulus dhalkunu bway mo mmoc̲a’b a’di
’de/ nyak̲ka askar jin ji a’di mo be.

ABuulus A’di C̲iki Gwo e Pa Ruumiya mo

17 Dhali ’ko’da cim kwara mo tani a’di
yuk̲ki uni mo mmotul is imont̲al ’de/ mo
uni gun tana ’kaŋ’kup̲ gi ’Kwani Yahuuda/
mo dhali ki uni ’kokin mmotul isi mont̲al
’de/ mo tani a’di oki gwo i uni mo ki: Aha/
ma wak̲ bum, aha/ bala miikina toŋ kamu/
ap̲oŋ ’kwani yisa walla ap̲o/ mii gi ibabam
bana bala aha/ c̲ikunu ’peni Pa Urushaliim
mo mmota habuus e me’d gi ’Kwani gi Pa
Ruumiya mo. 18 Dhali ki uni t̲irrishki aha/
ki gwo mo tani uni ona bwa ki kar aha/ ki
’kus mo haali/ mo jin yeru aha/ is ki gway
mo diki ta ’pemen jin midi ta ji gi mowu
mo. 19 Hili ki ’Kwani Yahuuda/ oki gwo ap̲o/
a’di mo tani aha/ t̲u’ckunu mo mmoyip̲
’kup̲ ’kup̲ ka Kaysar mo, yisa mmotaka/
gi toŋ kamu/ jin miga/ yer ’kwani gi kal
pem is ki gway mo yisa. 20 Haali/ gom
moyer is ki gway yan tan a’di iyuk̲kika/
um mmop̲araa/ e mo dhali mmot̲ora t̲or
nyak̲ki aha/ mo haali/ goma ’teŋ kap̲e/ gi
’Kwani ma Israyiil mo tani aha/ dek̲kunu
ka jindhiir yan mo. 21 Dhali uni oki gwo
i a’di mo ki: Aman ’kokina ki bu’th gwo
jin ’kwarkunu ’peni Pa Yahuudiyya gom /
e walla t̲al ’deŋ kamu/ ’pena wak̲ pini yisa
di’da jin p̲u’dki’d imahan mo dhali mmoc̲i
gwo walla mmo/o gwon tonthusa kamu/
’de/ gom /e mo. 22 Hili aman ona ki a’di
’boro’d mmoci̲k gwo ’peni /e a’di jin di /e i
bwa wakan mo. Haali/ gom gwo gi c̲e yan
mo tani a’di mishu mo ibwam aman ki gwo
jin onu ap̲o/ a’di e mo ’baar mo.

23 Dhali ki uni karkina cim gom a’di
mo tani uni t̲ha’thkin i a’di mo e mo jin
c̲a’bkina a’di mo. Dhali a’di t̲orki uni gwo
eya tente/ mo mmoc̲i gwo gom Bampa/
ma Arumgimis mo dhali mmolal uni sho’k
ki gwo mo goma Yesus mo ’peni gwoŋk̲an
ma Musa jin c̲inu mo dhali gwo gi imanc̲i
gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo si’da/
’peni mon’thamo/ ntagi mom’peŋk̲askum
mo be. 24 Dhali kun tiya gamki to gwan is mo
kun ’kokunu mo mmo/oku mo dhali gun
tiya ’koki gam gwo is mo be. 25 Dhali ki uni
’koki gam bwa me’d mo e bwam uni ’cena
mo tani uni iikin mo, ’ko’da Buulus oki jasi
gwoŋ kamu/ t̲al ’de/ mo ki: Gwo ona Shi/
in Dheleladhelel ki ’bore/ eya Ishaya ka ji
sho’k jin ta’da manc̲i gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo ibabam bum mo 26 mmo/o
gwo mo ki:

Yayi /e mo ma e ’kwani gwansan mo dhali
oyi gwo mo ki:
Mmoci̲ka um a’di ki ci̲k̲ gana/ mo tani um
mini mol a’di ’ban ki tash tash mo
dhali um mini par a’di e ka jiŋ gana/ mo
tani um mini mol a’di nyit̲h̲ ki ’bil
’bil mo.
27 Haala duŋ ’kwani gwansan dhethadhe’th
mo
dhali ’cem buni usa us ki pintir mo mmoci̲k̲
gwo mo
dhali em buni mu’thkina uni mo
isi ciki/ ki uni mini ’taki nyit̲h̲ ki em buni
mo
dhali ci̲k̲ ki ’cem buni mo
dhali mish gwo ’ban eya dum buni mo
dhali ’taki t̲u’k ’kup̲ ki aha/ mo
jin miga/ ’taki wac̲ uni mo be.

28 Dhalki a’di mishu si’da/ mo e um ki
mowot̲h̲ yan ’peni Arumgimis hashkunu
mo e ’kwani kun ’koki ta ’Kwani Yahuuda/
mo. Ki uni mini ci̲k̲ si’da/. 29 Dhali ki a’di
oki gwo gwansan mo tani ’Kwani Yahu-
uda/ iikin mo mmosu’kkina uni ki gwo ki
nyanye/ e bwam uni ’cena mo be.

30 Dhali a’di c̲a’bki’d mmo’baar yil su/ mo
e gu’b pitiŋ gana/ jin c̲ikina a’di aguurush
mo mmoc̲a’bi cine/ mo dhali a’di bu’thki
uni ’baar kun iiyini a’di mo be, 31 mmoc̲i
gwo gom Bampa/ ma Arumgimis mo dhali
mmot̲or to gom Tap̲a Yesus K̲rist̲h̲os ki dar
gi monyju/i ’baar mo dhali wathi/ p̲iyi’d jin
’tashki a’di ’twa/ mo be.

Gwo jin ’Kwar ma Buulus gom ’Kwani gi Pa RUUMIYA mo

Mo jin Thenu Me’d mo

1 ABuulus jin ta ciŋkina/ ma Yesus Kristhos jin yukkunu mo mmota amankaru
ki she/ mo, dhali a’di ki is piti ta jin karu
ki she/ ’peni bwan tiya mo gom gwom
’borga/ ma Arumgimis mo, 2 ’peni gwo jin
okina a’di is ki imanci gwom piti kadhamo/
mo jin ta gwo jin ’kwarkunu jin kogu mo
be. 3 Isi/ ki gwo gom Ya/m piti mo jin
ta’da Yesus Kristhos Tapam bana mo, a’di
jin dho’thkunu mo ’peni emen ma Dawuu’d
mo isi/ ka yi’c buŋgwar is mo. 4 Dhali a’di
toru eya tente/ ki a’di ta Ya/ ma Arumgimis
mo ki mom’bi’th mo ki gwo gi Shi/in jin
kogu mo mmopinu a’di mo ’peni mowu mo
be. 5 Dhali ki a’di mo tani am bu’thkina ’the
mo dhali am takina imandhunu ki she/ mo
imontal ’de/ mo e mmoha gwom piti e mo
ki moŋgam gwo is mo em bwaman kal gi
’kwani e mony’ceshi ’baar mo gom gway
piti mo be. 6 Dhali nyakki uni mo tani um
si’da/ um ta uni gun yukkunu ki kum ma
Yesus Kristhos mo be.
7 E uni ’baar mo kun ’kokin mo e Pa
Ruumiya mo, uni gun en ma Arumgimis mo
dhali kun yukkunu mo mmodhu ki she/ ki
dhelel dhelel mo.
A’the e um mo dhali moŋku’th is ’peni
Arumgimis jin ta’da Babam bana mo dhali
Tapa Yesus Kristhos mo be.

ABuulus Dina Gwo Ibwa mo Mmobuti Pa Ruumiya mo

8 Ntwa/a/ aha/ ’bora Arumgimis pem
bwa i is mo eya Yesus Kristhos gom umi
’baar mo haali/ moŋgam gwo is bum
torkunu ki tur ka pije/ e mony’ceshi ’baar
mo. 9 Haali/ Arumgimis ta’da aman/o
gwom pem mo a’di jin miiga/ to ki shi/in
pem mo e gwom ’borga/ gi Ya/m piti mo,
haali/ aha/ yera um gway ka yempa/ mo
e mon’thom pem ki dar gi mondak mo be.
10 Dhali aha/ dota Arumgimis mo wakki/
a’di midi ’taki ta isi mii mo ki bwam piti mo
tani ki aha/ mina gam a’di jin tupaa/ bwa
mo isi/ isa gush mo mmoyaku/ i um mo
be. 11 Haali/ aha/ ’kosha te/ um kagahara
mo ki aha/ mina ’taki ci um to gi shi/in
mo, mmominu ’taki ’bi’th um is mo. 12 Dhali
a’di be nta gwo be ki ana minu nyakka du
roc mo ki moŋgam gwo is bana ka rem
’kup mo, a’di jin di’d e um mo dhali e aha/
mo be. 13 Dhali shwane/ aha/ yisa mina
dhal um mmota pus mo yisa, iwak pem,
haali/ aha/ dina gwo mbwa me’d ka ris
mo mmoyaku/ i um mo (dhali hili aha/
nonkunu ’kup mo be) ki aha/ mina nyak
maman gana/ dho’th e um mo si’da/ me’d e
unin tiya kun ’kokin mo e bwaŋ ’kwani kun
’koki ta ’Kwani Yahuuda/ mo be. 14 Aha/
din ma mure/ m’ba/ gom ’Kwaniŋ Griki
mo dhali gom ’kwani kun ’koki wal ’twaŋ
Griki mo dhali gom uni gun ta gi yuk mo
dhali gom uni gun ta pus mo. 15 Dhali
wakan me’d jin mishga/ mii mo e is pem
mo tani aha/ thosonkina is pem mo mmoci
gwom ’borga/ e um mo si’da/ gun ’kon e Pa
Ruumiya mo be.

Mom’bi’th gi Gwom ’Borga/ mo

16 Haali/ aha/ dina is ki ’the mo gom
gwom ’borga/ mo haali/ a’di ta mom’bi’th
ma Arumgimis mo e bway mowoth mo, e
uni ’baar mo ki ’beles kun gam a’di gwo is
mo. Ntwa/a/ e ’Kwani Yahuuda/ mo dhali
e ’Kwaniŋ Griki si’da/ mo be. 17 Haali/ e
a’di mo tani mo ma kar/e ma Arumgimis
torkunu eya tente/ ki moŋgam gwo is mo.
Me’d jin ’kwarkunu mo ki: A’di jin ta jiŋ
kar/e ki moŋgam gwo is mo tani a’di midi
di ki e mo be.

Mii jin ’Kona ’Kwani ki Mii ’Ba/ mo

18 Haala nyor ma Arumgimis torkunu eya
tente/ ’peni momis apowa ris mii gun ta ku
gi ushu Arumgimis mo dhali mii gun ’koki
ta kar/e kun miina ’kwani mo mmoyap
gwoŋ gana/ ki miim buni kun ’koki ta
kar/e mo. 19 Haali/ mo jin mishuwa mish
’ban goma Arumgimis mo tani a’di toru
eya tente/ gom uni mo be. Haali/ a’di
torkin ma Arumgimis uni mo be. 20 Gom to
gun molu par e ’peni a’di me’d jin ukkunu
mony’cesh mo tani uni mishu eya tente/
mo be haali/ uni mishu e to gun uku mo
be, uni gun mishu kun ta mom’bi’th piti jin
di’d ’peni ka muŋ’kup ki sule/ sule/ ya ye
’ba/ mo ntagi yilaŋ kamu/ ki sule/ sule/

ya ye 'ba/ si'da/ mo dhali mmotana a'di
Arumgimis kan si'da/ mo tani, wakan mo
tani uni dar ki gwo mo mmoci 'ko'd mo
be. [21] Haali/ ba ki uni mishkina Arumgimis
mo tani uni kar a'di ki ca me'da Arumgimis
gana/ yisa, dhali uni si'da/ 'koki maŋ a'di
mo. Hili uni warkin ki iman'kosh mo ki mii
mo e gwom buni kun kulumkina uni ibwa
mo dhali adum buni jin ta pus mo tani uni
dhuruma/ dhurum mo be. [22] Dhali ki uni
toshkin ki is buni ki uni yukayuk mo tani
hili uni warkin ki pus mo be. [23] Dhali uni
akki monyca ma Arumgimis e mo jin moli
wu mo me'd jamas to kun uku mo kun wana
e ki wathiny'cesh jin mishi wu mo walla 'dii
mo walla to/e mo walla to kun parana 'cesh
mo be.

[24] Dhali ki mii gi wakan mo tani
Arumgimis ciki uni bway mo ki mon'thoth
bwa mo eya dum buni mo e to gun
nyo/anyo/ mo, ki buŋgwar is buni mini
'theya'the mo e bwam uni ki is buni mo
be. [25] Haali/ uni akki gwoŋ gana/ goma
Arumgimis e mo ki gwo ma tor mo dhali
luŋ to mo dhali mii to gom to jin uku mo,
yisa goma Man/uk to mo jin ta jin 'boru mii
ki sule/ sule/ mo be. Amen.

[26] Haali/ gom 'kup mii yan kantan mo
tani Arumgimis ciki uni bway ki mon'dap e
kun ta kun shigga/ mo. Up buni akki jamas
buyem pam buni e mo mmobu'th jamas
kun 'koki ta jamas buyem pa mo. [27] Dhali
wakan si'da/ tani 'kwaniŋ gwath uni dhalki
jamas buyem pam buni ki up 'pen mo dhali
uni bur ma dum buni mo mmo'dap e apon
tiyan tiya gwath mo. 'Kwaniŋ gwath ha'k
'pen ceŋ 'kwaniŋ gwath mo, dhali bu'th
tonthus ki is buni uni 'cena mo, wakan ki
miim buni kun thamkina uni mii mo be.

[28] Dhali haali/ Arumgimis usha uni
mmonyith mo tani Arumgimis si'da/ ciki
uni bway mo mmota gi bwa kun mini ta
aye/iŋ gwo mo dhali ki mii kun shi/ashi/
mo be. [29] Uni 'tu'dkunu mo ki piny piny
ka ris mii gun ta mii gun 'koki ta miiŋkar/
e mo dhali mii kun ta tonthus mo dhali
mii mmota a'thothum bwa mo dhali mii
kun ta kun dupa dupi e mo be. Dhali
uni 'tu'du/ mo ki miin dhapan mo dhali
mmo'kosha mee mo dhali mmota ibiriŋ
gwo mo dhali mmota imanheka he'k e mo
dhali mmota iman'do tiya ki e mo. Uni
si'da/ tana le'd ka le'd apo/ 'kwanin tiya
mo [30] dhali ta imanthutha thu'th 'pen mo
dhali ta imanshi/a Arumgimis i e mo dhali
ta iman/ush 'kwani ga/ kun can mo dhali ta
iman'thek 'ba/ mmis mo dhali ta imandhu
is ki ca mo dhali mmota imanmum miin
tonthusa tiya kun ta kun this mo dhali
mmota iman/ush gwo gi icom dhali ikum
mo be, [31] dhali ta pus mo dhali ta uni
gun tana akum bwa ka akum bwa mo
dhali ta imandar ga dum pa mo dhali ta
imangora bwa ki gor mo. [32] Bala ki uni
mishki gwoŋkan ma Arumgimis mo ki uni
gun miiki to gwansan mini gam 'pemen jin
ta ku gi mowu mo tani uni yisa mii uni jasi
uni 'cena ki is buni yisa, hili uni teski mii
mo ki unin tiya kun botkin ki mii si'da/ mo
be.

2

Mo jin Dwall ma Arumgimis Gwo ka Kar/e mo

[1] Haali/ a'di gi wakan mo tani /e dar gi
gwo mmoci 'ko'd mo, ayy ki /e wathi/ ki
/e jana dwalli ci gwo mo. Haali/ ki /e
dwalli gwo apo/ a'di mo tani /e wakki is
pini mo haali/ /e jin tana mandwall gwo
mo tani /e miiki isi to kun nyakkin mo be.
[2] Ana misha ki gwon dwall ma Arumgimis
pu'dki'd ki shem'bor mo apo/ uni gun miiki
to gwansan mo be. [3] /Aki tosha /e, /
e wathi/ ki gwo jin dwalla /e apo/ uni
gun miiki to gwansan mo dhali /e bala
mii uni ki is pini mo tani a/e mini ye mo
'peni mondwall gwo ma Arumgimis 'taa?
[4] A/e bolockina ris mii kun ta kum pa ma
Arumgimis gi mo/en gun ishin ka enthus
ki bwa mo 'taa? Dhali mmoguna a'di bwa
a'kany'cesh mo dhali mmo'kuca a'di bwa
ki 'kari'th mowa? 'Kona um ki misha ki
momiin ma Arumgimis ki mo/en mo tani ta
'pemen mmosus um mmorica du is mowa?
[5] Hili adum bum kun 'bi'thkin mo dhali kun
tana ushiŋ gwo mo tani um tulkina nyor
is is mo gom is bum mo ka cim ma nyor
mo ki gwon dwall ma Arumgimis jin ta jiŋ
kar/e minu tor eya tente/ mo be. [6] Haali/
a'di midi ciya ris 'kwani to ka 'dete/ 'dete/
isi ki mii gun miikina uni mo be. [7] A'di
midi ci moŋ'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo
ki uni gwansan kun miiki mii gun 'boron

ki bwa gun 'kuc̱u mo ki 'kari'th mmosimm
monyca e mo dhali montak̲ mo dhali mo
gi molu wu mo be. [8] Hili anyor midi di mo
dhali mo jin k̲a/ ak̲a/ si'da/ mo gom uni
gwansan kun ta ibiriŋ gwo mo dhali kun
ush gwoŋ gana/ ha e mo mmomii mo hili
uni ha gwon ton thus e mo mmomii mo be.
[9] Mont̲o'c bwa midi di mo dhali wukura/
si'da/ goma ris 'kwaniny'cesh 'baar mo
ki 'beles kun miiki miinthus mo. 'Kwani
Yahuuda/ nt̲wa/a/ mo dhali 'Kwaniŋ Grik̲i
si'da/ mo be. [10] Hili monyca dhali montak̲
dhali moŋk̲u'th is goma ris uni gun mii
miiŋ gana/ mo, 'Kwani Yahuuda/ nt̲wa/
a/ mo dhali 'Kwaniŋ Grik̲i si'da/ mo be.
[11] Haali/ Arumgimis diki mii mii ka gwar
'de/ mo be.

[12] Aris uni gun miiki miinthus ki dar gi
gwoŋk̲an jin c̲inu mo tani minu 'ce'd sho'k
si'da/ ki dar gi gwoŋk̲an jin c̲inu mo be.
Dhali aris uni gun miiki miinthus 'ko'di
gwoŋk̲an jin c̲inu mo tani uni minu dwall
gwo ki gwoŋk̲an jin c̲inu mo be. [13] Haali/ uni
gwansan gun shirki gwoŋk̲an jin c̲inu ki 'ce
mo tani uni yisa nta uniŋ k̲ar/e ibwambor
ma Arumgimis yisa. Hili uni gwansan gun
miiki a'di mo tani uni idhunu ki mo ma
k̲ar/e mo be. [14] Dhali ki 'kwani kun 'koki
ta 'Kwani Yahuuda/ kun dar gi gwoŋk̲an
jin c̲inu mo mii ki buyem pa ki is buni a'di
jin k̲ana gwoŋk̲an jin c̲inu mo tani uni ta
gwoŋk̲an ki is buni mo be. Hili ba uni
idaran gi gwoŋk̲an jin c̲inu mo. [15] I/uni it̲ori
a'di mo ki a'di jin k̲ana gwoŋk̲an jin c̲inu
mo tani a'di 'kwarkunu eya dum buni mo.
Dhali kan si'da/ 'twa/ ma dum buni ta'da
man/o gwo mo dhali gwo kun kuluma uni i
bwa ki ji wushur mo tani yer uni is ki gway
mo walla tor gwo 'twa/ mo sayii [16] ka tee
gwansan ka Arumgimis midi dwall 'kwani
gwo kun kuma uni e bwa mo isi ki gwom
'borgam pem ka K̲rist̲h̲os jin ta'da Yesus mo
be.

'Kwani Yahuuda/ dhali Gwoŋk̲an jin C̲inu mo

[17] Hili wak̲ki/ /e yuk̲ki is pini ki Wathi/
Yahuuda/ mo dhali c̲a'b 'ko'd e gwoŋk̲an
jin c̲inu mo tani dhali kar 'bam pini ki ca
mo ki /e ta jim pa goma Arumgimis mo
tani [18] dhali mish bwam piti mo dhali t̲es
a'di jin ta isa 'borgaŋ gana/ mo haali/ /
e ye'thkunu sho'k mo e gwoŋk̲an jin c̲inu
mo be tani [19] dhali wak̲ki/ /e mishkin ka
jiŋ gana/ ki /e tana manshu 'kwani kun
tana ja'da/ bway mo tani dhali ki /e ta
moŋkush gom uni gun 'kon mo e mond-
hurumi'd mo tani [20] dhali /e tana mant̲o'k
gom 'kwani kun ta p̲us mo dhali amant̲or
'kwanim 'pereny gwo mo tani mmotana /
e gi gwoŋk̲an jin c̲inu mo tani arisa yuk̲
gun p̲e'dkunu mo mmomish to mo, [21] dhali
/e si'da/ jin wakan si'da/ mo tani /e jin
t̲ori ci gwo mo tani mina /e diki t̲or is
pini gwo mo 'taa? Dhali ki /e din mo
mmot̲or gwo ap̲o/ mo gi k̲walu to mo tani
/e si'da/ k̲walki to mo 'taa? [22] /E jin o gwo
ki jaŋ kamu/ midi mii dhalku/ c̲al ki mii
mii mo tani /e si'da/ din mo 'taa? mmomii
miinyc̲al mo. /E jin shi/i tomp̲inyconi e
mo tani /e si'da/ k̲walki to mo 'peni gu'b
jin luŋu to mo 'taa? [23] /E jin kar 'bam pini
ki ca mo gom gwoŋk̲an jin c̲inu mo tani /e
ushkina Arumgimis tak̲ mo 'taa? mmo'ce'd
gwoŋk̲an jin c̲inu mo. [24] Haali/ me'd gwo
jin 'kwarkunu mo ki: Gway ma Arumgimis
walu gwo sora p̲o/ mo e bwaŋ 'kwani kun
'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo gom /e mo
be.

[25] Haali/ ka jiŋ gana/ mo tani mo jin
'cit̲h̲uwa munyjal yis ta jim 'borga/ mo
wak̲ki/ /e ha gwoŋk̲an e mo mmomii mo,
hili wak̲ki/ /e 'ce'dki gwoŋk̲an mo tani mo
ma munyjal yis pini jin 'cit̲h̲u/ mo tani a'di
warki'd ka munyjal yis jin dinuki 'cit̲h̲ mo
be. [26] Dhali wakan si'da/ wak̲ki/ wathi/ jin
di'd ka munyjal yis i e mo dhuki gwoŋk̲an
jin c̲inu mo ka k̲ar/e mo tani mina mo ma
munyjal yis piti jin dina a'di ki 'cit̲h̲ mo
tani kar a'di ka munyjal yis jin 'cit̲h̲u/ mo
'taa? [27] Dhali wakan si'da/ 'kwani kun 'kon
ka munyjal yis i e kankan mo tani hili i/
uni idhuki gwoŋk̲an jin c̲inu mo tani uni ka
jiŋ gana/ mini wak̲ /e jin ta gi gwoŋk̲an jin
'kwarkunu mo dhali mo ma munyjal yis jin
'cit̲h̲u/ kan mo tani hili /e i'ce'd gwoŋk̲an
jin c̲inu mo be. [28] Haali/ a'di diki ta Wathi/
Yahuudaŋ gana/ jin ta'da p̲or ma pije/ mo
be. Dhali mo ma munyjal yis jin 'cit̲h̲uŋ
gana/ mo diki ta jim p̲or ma pije/ mo dhali
jim buŋgwar is mo be. [29] A'di ta Wathi/
Yahuuda/ jin ta jim bwaman mo dhali mo
ma munyjal yis jin 'cit̲h̲uŋ gana/ mo tani

a'di ta jim ma du mo be, jin ta to gi shi/
in mo, yisa jin 'kwarkunu 'te/ mo. Montak
piti diki di 'peni 'kwani mo tani hili a'di
'peni Arumgimis mo be.

3

1 Haali/ a'di gi wakan mo tani shi/ miim
'boro'da ta itana 'Kwani Yahuuda/ mo sa/?
Walla tonta igama she/ mo mmo'cithuwa
munyjal yis mo sa/? 2 Shi/ miim 'boro'd
'teki nyanye/ mo be. To jin telkika/ 'pen
a'dan be ki 'Kwani Yahuuda/ cinu gwo ma
Arumgimis kun 'kwarkunu mo. 3 Dhali gwo
wakata wakki/ kun tiya dar gi gwo jin
gamu is mo? Mmo'kona uni ki dar gi gwo
jin gamu is mo tani a/a'di imina gwo jin
gamu is ma Arumgimis i/ush me'd mowa?
4 Dhalku/ ki tosh kan. Wakka ris 'kwani
'baar ki 'beles ta kun 'koki ta kuŋ gana/ mo
tani dhalka Arumgimis ta a'diŋ gana/ mo.
Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Ki /e mini 'taki ta jim ma kar/e ki gwom
pini mo
dhali 'taki pi gwo kun dwallu /e e mo.

5 Hili wakki/ mii kun 'koki ta kuŋ kar/
em bana miina ana mo mmotor mo ma
kar/ e ma Arumgimis mo tani i/ ana
mina o katinta mo? Ka Arumgimis diki
ta a'diŋ kar/ e mo 'taa mmogaca a'di
anyora po/ ana. (Aha/ ona gwo me'd
wathim pa ba/.) 6 Dhalku/ ki tosh kan.
Wakki/ gwo midi 'taki diki wakan mo tani
Arumgimis midi 'taki mish 'kwaniny'cesh
gwo dwall 'taa? 7 Hili wakki/ gwoŋ gana/
ma Arumgimis ishkina monycam piti mo
goma tor pem mo tani atinta iwakkunu
aha/ mo me'd wathi/ jin miiki miinthus
mo si'da/? 8 Dhali tonthus 'konuki 'taki mii
mo gomata mmomina tom 'boro'di 'taki
pu'du/ mo sa/? – me'd 'kwanin tiya kun
rukunyki ana ki gwo mo mmo/o ki ana i/
ona gwo kan mo. Ki mo gi miiwak buni tana
kar/e mo be.

Jaŋ Kamu/ jin Mii'd ka Kar/e Yisa Di'da

9 Dhali katinta si'da/? A/ki ana gun tana
'Kwani Yahuuda/ mo bola bol e ki 'bor mo
'taa? Yisa ki sule/ mo be. Haali/ aha/
hila yer ma ris 'kwani 'baar mo is ki gway
mo imontal 'de/ mo, 'Kwani Yahuuda/ mo
dhali 'Kwaniŋ Griki mo, ka ris 'kwani 'baar
mo 'kokin mo 'ko'd e mom'bi'th gi miinthus
mo be. 10 Me'd gwo kun 'kwarkunu mo
cikise/ mo ki:

Jaŋ kamu/ jin mii'd ka kar/e yisa di'da. Tal
'de/ piyi'd mo be.

11 Jaŋ kamu/ yisa di'da jin mishi gwo 'ban
mo.

Dhali jaŋ kamu/ yisa di'da jin ŋapki'da
Arumgimis mo.

12 Aris uni 'baar mo dhereskin ki 'beles mo,
aris 'kwani 'baar mo iiki iin thus
mo.

Jaŋ kamu/ yisa di'da jin mii miim 'boro'da,
tal 'de/ piyi'd mo be.

13 'Kus buni wana e ki moŋ'kupaje jin ka'du
'twa/ mo.

Uni tan ka le'd buni kun he'kkina he'k e mo.
Acin tasha/ ca'bki'd 'ko'da le'd buni mo be.

14 Dhali 'twam buni 'tu'dkunu mo ki mony-
jeya je mo dhali ka/ ma du ki ka/ mo
be.

15 Sho'k buni dherkin mo mmowola bas mo
be.

16 E bway buni jin iikina uni mo tani rakka'di
'baar mo dhali mii jin miinu miiny
ciŋkina/ mo be.

17 Dhali bway gi mo ma ku'th is mo tani
molkina uni mo be.

18 Moŋko/ isa kamu/ yisa di'd goma
Arumgimis e bwambor jis/em buni
yisa.

19 Dhali ana misha shwane/ ki a'di yin
jin ona gwoŋkan jin cinu mo tani a'di onu
gom uni gwansan kun 'ko 'ko'd e gwoŋkan
jin cinu mo. Wakan mo tani ka ris 'twa/
'baar mo minu 'dap 'twa/ mo gom gwo mo
dhala ris 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo
mini dosh shoka 'cesh goma Arumgimis mo
be. 20 Haali/ wathim paŋ kamu/ yisa di'da
jin minu kar ki mo ma kar/e mo e jis/em
piti mo goma tu'c gi gwoŋkan jin cinu mo
yisa haali/ gom gwoŋkan jin cinu mo tani
a'di nyithu/ miinthus mo be.

Mo ma Kar/e ki Moŋgam Gwo Is mo

21 Hili shwane/ tani mo ma kar/ e ma
Arumgimis a'di torkunu eya tente/ ki dar
gi gwoŋkan mo be. Ba gwoŋkan jin cinu
mo dhali gwo gi imanci gwo ma Arumgimis
kadhamo/ mo jin 'kwarkunu si'da/ mo uni
ta iman/o gwo gom a'di mo be. 22 A'di ta mo
ma kar/e ma Arumgimis ki moŋgam gwo is
eya Yesus Kristhos gom uni 'baar kun gam
gwo is mo be. Haali/ toŋ kamu/ di'd ka

k̲wa/um bwa yisa. [23] Haala ris 'kwani 'baar
mo miiki miinthus mo dhali at̲h̲ki monyca
ma Arumgimis mo be. [24] Uni dhukunu ki
mo ma k̲ar/e ka 'them piti me'd to jin
c̲inu ki me'd mo ki mowan 'ba/ jin di'd eya
K̲rist̲h̲os jin ta'da Yesus mo be. [25] A'di jin
karkin ma Arumgimis ka the/m me'd ka
bas piti mo mmobudha bu'th ki moŋgam
gwo is mo be. Yan miikunu mo mmot̲or
mo ma k̲ar/e ma Arumgimis mo haali/
gom bwa ma 'kany'cesh piti mo mmotana
a'di Arumgimis mo tani a'di peki miinthusa
dhamo/ 'kup̲ mo be. [26] A'di miikunu mo
mmot̲or e buŋ'kus shwane/ ki a'di ki is piti
ta jaŋ k̲ar/e mo dhali ki a'di karki a'di ki mo
ma k̲ar/e mo a'di jin gami gwo is eya Yesus
mo be.
[27] Dhali yan'ko'd mom bana jin dhukina
ana 'ba/ ki ca mo tani a'di warki'd kata
mo? A'di dhalkunu mo. Gom gwoŋk̲an
jana? Gom gwoŋk̲an jin miinu mo 'taa?
Yisa. Hili gom gwoŋk̲an gi moŋgam gwo
is mo be. [28] Haali/ ana k̲oca e mo mmo/o
ki wathi/ karu ki mo ma k̲ar/e ki moŋgam
gwo is ki dar gi mii gi gwoŋk̲an jin c̲inu
mo. [29] Walla Arumgimis ta'da Arumgimis
gi 'Kwani Yahuuda/ uni 'cenaa? A'di si'da/
diki ta Arumgimis gom 'kwani kun 'koki ta
'Kwani Yahuuda/ mo 'taa? Nye, a'di ta ji gi
'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/
mo be [30] haali/ Arumgimis a'di t̲al 'de/ mo
dhali a'di midi kar ki mo ma k̲ar/e uni gun
'cit̲h̲uwa munyjal yis mo gom moŋgam gwo
is buni mo dhali uni gun 'konuki 'cit̲h̲a/
munyjal yis mo gom moŋgam gwo is buni
si'da/ mo. [31] A/ki ana mina p̲uu gwoŋk̲an
jin c̲inu mo jin gamu is yansan mowa?
Dhalku/ ki t̲osh kan. Nye, gwo jin bat̲h̲ a'di
is mo tani ana t̲ela gwoŋk̲an jin c̲inu sho'k
mo be.

4

A/Ibrahiim Ta She/mm mo

[1] Dhali ki gwonta imina ana i/o mo goma
Ibrahiim mo, jin ta'da babam bana jin di'di
t̲wa/a/ mo isi ka yi'c ki buŋgwar is mo?
[2] Haali/ wak̲ka Ibrahiim karu ki mo ma
k̲ar/e gom 'kup̲ gwo jin miinu to mo tani
a'di ta toŋ kamu/ jin kara a'di is ki ca mo
gom a'di mo, dhali hili yisa ibwambor ma
Arumgimis mo. [3] Haali/ gwo wakata jin
'kwarkunu mo e Gwo ma Arumgimis mo
mmo/o ka: Ibrahiim gamki'da Arumgimis
gwo is mo, dhali a'di kar a'di ki mo ma k̲ar/
e mo be. [4] Hili a'din 'de/ jin miiki mii mo
tani tom piti jin gama a'di mo gom mii mo
yisa karu ki to jin c̲inu ki me'd mo yisa. Hili
a'di karu ki to jin mina a'di mii gam mo gom
miim piti jin miikina a'di mo be. [5] Hili a'din
'de/ jin diki mii mii mo tani hili a'di gamki
a'di gwo is mo jin karki a'di ki mo ma k̲ar/
e mo, a'di jin ta'da Arumgimis a/ushiŋ gwo
mo tani, moŋgam gwo is piti karu ki mo ma
k̲ar/e mo be. [6] Wakan si'da/ aDawuu'd c̲iki
'twa/ maŋ ki mom'bor mii ap̲o/ wathi/ jin
kar ma Arumgimis ki mo ma k̲ar/e mo ki
dar gi mii mo be [7] mmo/o gwo mo ki:

Mom'bor mii gom uni gwansan uni gun
dhalkunu adhiŋ gwom buni 'pen
mo, dhali miinthus buni si'da/
kumkunu 'kup̲ mo be.

[8] Mom'bor mii ap̲o/ wathi/ jin mina Tap̲a
Arumgimis diki kar miinthus piti
mo be.

[9] Mom'bor mii yan a'di c̲inu 'twa/ maŋ
ap̲o/ uni 'cena gun 'cit̲h̲uwa munyjal yis
mowa? walla ap̲o/ uni si'da/ kun 'konuki
'cit̲h̲a/ munyjal yis mo. Haali/ ana ona gwo
ki moŋgam gwo is karki'da Ibrahiim ki mo
ma k̲ar/e mo be. [10] Dhali a'di kar a'di kata
mo? A'di karkunu nt̲wa/a/ mowa? walla
ŋ'ko'd ki a'di 'cit̲h̲uwa munyjal yis mo. A'di
yisa ŋ'ko'da, hili nt̲wa/a/ ki a'di 'cit̲h̲uwa
munyjal yis mo be. [11] Dhali a'di bu'thki mo
jin 'cit̲h̲uwa munyjal yis mo me'd jamas
mii mo walla to jin 'dap̲a'd ki mo ma k̲ar/
e gi moŋgam gwo is jin takina a'di ki a'di
di'd ka munyjal yis i e naskina/ mo be. Ki
a'di midi 'taki ta adhana baba ka ris 'kwani
'baar mo kun gamki gwo is mo be, uni
gwansan kun darkin ki mo ma munyjal yis
jin 'cit̲h̲u naskina/ mo, ki mo ma k̲ar/e
minu 'taki kar gom uni mo be. [12] Dhali ki
a'di midi 'taki ta adhana baba gom 'kwani
kun 'cit̲h̲uwa munyjal yis mo jasi 'te/ yisa,
hili gom uni gun ta ku gi 'cit̲h̲uwa munyjal
yis mo si'da/ dhali kun bat̲h̲i she/mm mii gi
moŋgam gwo is jin ta jim ma babam bana
ka Ibrahiim jin takina a'di nt̲wa/a/ ki a'di
'cit̲h̲uwa munyjal yis mo be.

Gwo jin Onu Is Yayi'd ki Moŋgam Gwo Is mo

13 Dhali gwo jin onu is goma Ibrahiim mo
dhali emen piti jin mina uni 'taki ta gi mal
mo e mony'cesh mo tani, diki yayu/ gom
gwoŋkan jin cinu mo, hili gom mo ma kar/
e gi moŋgam gwo is mo be. 14 Haali/ wakki/
uni gun ta gi gwoŋkan jin cinu mo mini ta
gi mal mo tani moŋgam gwo jin gamu gwo
is mo tani minu war ki jin onu ka wuny is
mo dhali gwo jin onu is mo si'da/ minu war
mo ki gwo jin minu puu mo be. 15 Haali/
gwoŋkan jin cinu mo a'di kalki'da nyor mo
be. Hili ki gwoŋkan piyi'd mo tani gwo
molu dhiŋ si'da/ mo.

16 Haali/ gom gwo gi wakan mo tani a'di
ta ji gi gamu gwo is mo, ki gwo jin onu
is min ma 'the cil mo dhali ki a'di minu
tel sho'k mo gom emen piti 'baar mo, yisa
gom jasi uni gun ha gwoŋkan jin cinu e
mo, uni 'cena yisa, hili gom uni si'da/ kun
nyak gwo gam is ka Ibrahiim mo be. Haali/
a'di ta'da adhana baba gom ana 'baar mo
be. 17 Me'd Gwo jin 'kwarkunu mo mmo/o
gwo mo ki: /E karkika/ mo mmota adhana
baba gi kal gi 'kwaniny'cesh ka ris mo – e
buŋ'kus ma Arumgimis mo, a'di jin gama
a'di gwo is mo jin ciki moŋ'koki/e mo gom
uni gun wukin mo dhali yuka yuk ki to
gun 'koki 'ko mo me'd to gun 'kokin mo
be. 18 Dhali ki mo ma 'teŋ kape/ jin peki'd
mo tani a'di gamki gwo is naskina/ mo ka
'teŋ kape/ mo ki a'di midi 'taki ta adhana
baba gom kal gi 'kwaniny'cesh ka ris mo
me'd gwo jin torkunu a'di mo ki: Wakan be
emen pini mini 'ko mo be. 19 A'di diki 'ka'd
mo e moŋgam gwo is mo ki a'di kulumki
gwo ibwa mo gom buŋgwar is pitiŋ gana/
jin wana e ki jin wu'd mo haali/ a'di ta'd
gi yil jin wana e ki issi mudhe'd mo ka
dhan piti mo walla ki a'di kulumki gwo
ibwa mo si'da/ goma Saarah jin dina bwan
dho'th piti jin taki'da burum naskina/ mo
be. 20 A'di diki ath mo jin gamu gwo is ki
sule/ mo be. A'di dina a'di ki dumbul mo
gom gwo jin okin ma Arumgimis is mo.
Hili a'di 'bi'thkunu is mo e moŋgam gwo is
mo me'd jin karkina a'di Arumgimis ki ca
mo be. 21 Dhali a'di telu sho'k mo ki gwo
eya du mo ka Arumgimis mishi mii a'di jin
okina a'di is mo be. 22 Dhali wakan mo tani
moŋgam gwo is piti karki a'di ki mo ma
kar/e mo be. 23 Dhali hili, gwo jin okunu mo
ki: a'di karki a'di mo tani, gwo gwansan uni
'kwarkunu mo gom jasi a'di a'di 'de/ yisa,
24 hili gom ana si'da/ mo. A'di minu kar ka
kar/e gom ana kun gama gwo is e a'di mo
jin piki a'di 'peni mowu mo jin ta'da Yesus
Tapam bana mo be. 25 A'di jin karkunu mo
mmowu mo goma adhiŋ gwom bana 'baar
mo dhali jin pikunu mo ki ana minu dhu ki
mo ma kar/e mo be.

5

'Kup Gwo jin Dhunuwa Dhu ka Kar/e mo

1 Dhali gom mii gi wakan mo tani ana
dhunu mo ki mo ma kar/e ki moŋgam gwo
is mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani ana
tana gi moŋku'th is eya Arumgimis mo eya
Yesus Kristhos Tapam bana mo be. 2 Dhali
e a'di si'da/ ana takina ki bway mo eya
'the yansan mo jin doshkina ana nycine/
mo be. Dhali ana 'kunya bwa mo e mo ma
'teŋ kapem bana gi monyca ma Arumgimis
jin pwakkunu ana bwa mo be. 3 Dhali ki
nyanye/ kan tan mo tani ana 'kunya bwa
mo e moŋ'kosh is ka nyor bana mo dhali
mmomisha ana ki mo/isa nyor pucurki'd
mo mmogam 'pemen ki mo jin minu 'dim
'kup mo be. 4 Dhali mo jin minu 'dim 'kup
mo pucurki'd mo mmogam 'pemen ki mo
jin wanu gwo kan ibwa mo be dhali mo jin
wanu gwo kan ibwa mo tani pucurki'd mo
mmogam 'pemen ki mo ma 'teŋ kape/ mo
be. 5 Dhali mo ma 'teŋ kape/ midi diki bit
ana bwa ka luŋgu'b mo haali/ mo/en ma
Arumgimis gackunu eya dum bana ki Shi/
in Dheleladhelel mo, a'di jin cikunu ana mo
be.

6 Dhali ki ana 'kokina ki dar gi 'bi'th
mo tani ki embula 'borga/ yansan mo tani
aKristhos wuki'd mo gom ku gi ushuna ush
goma Arumgimis mo be. 7 Hili a'di dita
mii gom jan tal 'de/ mo mmo'taki wu mo
gom a'di jin ta wathiŋ kar/e mo – bahili
gom wathim 'boro'd mo tani jan tal 'de/
midi 'taki budha du mo mmowu mo be.
8 Hili Arumgimis torki mo/en piti gom ana
mo haali/ ki ana 'kokina mo mmota iman-
mii miinthus naskina/ mo tani aKristhos
wuki'd gom ana mo be. 9 Dhali haali/ a'di
wakan mo tani mmodhukunu ana ki mo
ma kar/e shwane/ ka bas piti mo tani
bakata 'te/ beseene/ ana minu ta is ki me'd

mo ki a'di 'pena nyor ma Arumgimis mo
be. [10] Haali/ wakki/ ana gwamkunu ka
Arumgimis mo mmota isa 'de/ mo ki mowu
gi Ya/m piti mo tani ki ana 'kokina mo
mmota 'kup gom a'di mo tani bakata 'te/
beseene/ ana gwamkunu mo mmota isa
'de/ mo shwane/ tani ana minu ta is ki
me'd ki mondiki/em piti mo be. [11] Dhali
a'di diki wakan jasi 'te/ mo hili ana si'da/
mina bwa 'kuny mo eya Arumgimis mo ka
Kristhos jin ta Tapa Yesus bana mo. E a'di
mo tani ana bu'thkina moŋgwam bana mo
mmota isa 'de/ mo be.

Aadam dhala Kristhos mo

[12] Dhali me'd jin pu'dkina miinthus eya
'cesh ki wathim pan 'de/ mo tani dhali
wu mo gom miinthus mo tani dhali wakan
mo tani miinthus peperki'd eya ris 'kwani
'baar mo haala ris 'kwani 'baar mo miiki
miinthus mo be. [13] Dhali ka jiŋ gana/ mi-
inthus ishki'd e mony'cesh yansan ntwa/
a/ ki gwoŋkan jin cinu mo 'konuki ci mo
be. Dhali hili miinthusa kamu/ yisa karuwa
wakki/ gwoŋkan piyi'd mo be. [14] Dhali
hili wu seki'da Aadama po/ ntaga Musa
mo, apo/ uni gwansan si'da/ kun takin gi
miinthus kun waki gwon dhaŋ ma Aadam
yisa. Aadam ta'da shimpira/ mii gom a'di
jin midi yayu/ mo be.

[15] Dhali hili, to jin cinu ki me'd mo tani
diki waki gwon dhiŋ mo. Haali/ wakki/
'kwani ka ris wukin mo goma dhiŋ gwo gi
wathin 'de/ mo tani bakata beseene/ a'the
ma Arumgimis dhali to jin cinu ki me'd
eya 'the gi wathin 'de/ caan jin ta'da Yesus
Kristhos mo tani ishki'd mo gom 'kwani ka
ris mo be. [16] Dhali to jin cinu ki me'd mo tani
diki waka du'd mii 'peni miinthus wathin
'de/ caan si'da/ mo. Haali/ mii jin cinu isa
nyok jin bathki gwon dhiŋ 'de/ mo tani a'di
ikalki miiwak mo. Hili, to jin cinu ki me'd
mo jin bathki gwon dhiŋ ka ris mo tani
kalki mo jin dhunuwa dhu ka kar/e mo be.
[17] Wakki/ gwon dhiŋ gi wathin 'de/ kalki wu
mo jin seki'd apo/ mo gom wathin 'de/ yan
tani bakata beseene/ mmina uni se apo/
mo e moŋ'koki/e mo ki wathin 'de/ yan jin
ta'da Yesus Kristhos mo, uni gun bu'thkina
'the jin ishki'd ka enthus mo dhali to jin
cinu ki me'd ki mo ma kar/e mo.

[18] Dhali wakan si'da/ gom gwon dhaŋ gi
wathin 'de/ mo tani gwon dwall pu'dki'd
apo/ aris 'kwani 'baar mo e miiwak mo be.
Dhali wakan si'da/ gom jan tal 'de/ jin mii'd
ki mii ma kar/e mo tani mo jin dhunuwa
dhu ka po/ ki moŋ'koki/e mo pu'dki'd mo
eya ris 'kwani 'baar mo be. [19] Haali/ gom
jan 'de/ jin ta'da a/ushiŋgwo mii mo tani
'kwani ka ris warkin ki imanmii miinthus
mo be. Dhali wakan si'da/ gom jan tal
'de/ jin ta'da manha gwo e mo mmomii mo
tani 'kwani ka ris si'da/ minu warku/ ki
imanmii miiŋkar/e mo be. [20] Dhali yan'ko'd
gwoŋkan jin cinu mo a'di pu'dki'd mo jin
mina gwon dhaŋ imar is mo. Dhali hili
me'd jin markina miinthus is mo tani a'the
ishki'd ki nyanye/ mo be. [21] Dhali wakan
si'da/ me'd jin sekina miinthus apo/ mo gi
wunu mo tani a'the si'da/ midi se apo/ mo
ma kar/e ki mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/
mo eya Yesus Kristhos Tapam bana mo be.

6

Mo jin Wunu e Miinthus, Hili Mmo'ko ki E eya Kristhos mo

[1] Dhali gwo gi wakata imina ana i/o mo
sa/? Mina ana rash 'ko e miinthus ki sule/
mo 'taa? jin min ma 'the i/ish mowa?
[2] Dhalku/ ki tosh kan. Ana gun wukina mo
e miinthus mo tani ana mina 'ko ki e e a'di
mmana? [3] Ki 'kona um ki misha ki ana 'baar
gun cuckunu eya Kristhos jin ta'da Yesus
mo 'kokunu mo mmocuc mo nyakki jwam
piti mo 'taa? [4] Ana 'kokunu mo mmokan mo
kan nyakki a'di mo e jwam piti mo. Dhali
wakan si'da/ me'da Kristhos mmocukunu
a'di mis mo 'peni mowu ki monyca ma Baba
mo tani ana si'da/ mina nyak mondiki/en
this yan mo be.

[5] Haali/ wakki/ ana tana imanwar ki isa
'de/ nyakki a'di e jwa jin waki jim piti mo
tani ana minu warku/ ki isa 'de/ nyakki
a'di e mompinum piti jin waki jim piti mo
be. [6] Haali/ ana misha ki bwan dhamom
bana 'koshkunu jwa mo nyakki a'di mo,
ki buŋgwar is gi miinthus yan minu 'ce'd
sho'k mo ki ana mina 'taki 'koki 'ko mo
mmota ciŋkina/ gi miinthus mo be. [7] Haali/
a'di jin wuki'd mo tani a'di di'd ka po/
'peni miinthus mo be. [8] Dhali hili wakki/
ana wuna mo nyakka Kristhos mo tani ana

gama gwo is ki ana mina 'ko nyakki a'di
mo be. 9 Haali/ ana misha ka Kristhos
a'di jin 'de'kkunu 'peni mowu midi diki wu
dok/e ki sule/ mo. Mowu ta gi mom'bi'th
apo/ a'di dok/e yisa. 10 Jwa jin wukina a'di
mo tani a'di wuki'd gom miinthus mo be
me'd 'de/ ki sule/ mo. Hili mondiki/e jin
dina a'di ki e mo tani a'di diki'd ki e eya
Arumgimis mo be. 11 Dhali wakan si'da/
um mini mii dhu is bum ki ku gun wukin
mo gom miinthus mo dhali 'ko ki e eya
Arumgimis mo eya Kristhos jin ta'da Yesus
mo be.
12 Dhalku/ ki dhal miinthus wakan
mmose apo/ buŋgwar is ga 'cesh bum
mo ma mmotu'c um mmocik gwo 'peni
bwam bum mo. 13 Walla dhalku/ ki ci tom
buŋgwar is bum ki miinthus mmota to
mmomii mii kun 'coka'cok mo ma. Hili ciyi
is bum ka Arumgimis mo ma, me'd 'kwani
kun cuyunu mo 'peni mowu e mondiki/
e mo dhali tom buŋgwar is bum si'da/
mmota toŋ kar/e goma Arumgimis mo.
14 Haali/ miinthus midi diki ta gi 'bi'th apo/
um mo, haali/ um ta 'kwani kun wana e ki
ciŋkina/ gi gwoŋkan jin cinu yisa. Hili um
wana e ki ciŋkina/ ma 'the ma Arumgimis
mo be.

Mmota Ciŋkina/ gi Miiŋkar/e mo

15 Haali/ a'di gi wakan mo tani ana mina
imii miinthus mo 'taa? Gom ana 'kon-
aki ta ciŋkina/ gi gwoŋkan jin cinu mo
'taa? Mmotana ana ciŋkina/ ma 'the ma
Arumgimis mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan.
16 Ki 'kona um ki misha wakki/ um ci is bum
ki wathiŋ kamu/ mmota ciŋkina/ mmocik
gwom piti mo tani um ta ciŋkina/ gi wathi/
jin cika um gwo mo ba/. Wakki/ a'di midi
'taki ta miinthus mmogam mowu mo, walla
wakki/ a'di midi 'taki ta mmocik gwo mo
tani a'di nta mii ma kar/e mo be. 17 Hili
'bora'bor ka Arumgimis mo haali/ um gun
'thissa/ ta ciŋkina/ gi miinthus mo tani
shwane/ um warkin ki imanha gwo e 'pena
duŋ gana/ gom gwoŋ kar/e yan jin cinu
um mmomii mo. 18 Dhali mmo'cukkunu
um 'peni miinthus mo tani um warkin ki
ciŋkina/ ki mii ma kar/e mo be. 19 Aha/
ona gwo ki 'twa/ ga 'cesh mo, gom buŋgwar
is ga 'cesh bum athan mo. Haali/ 'thissa/
um ci tom buŋgwar is bum ki jiny ciŋkina/
'peni miin 'dap e mo dhali ki miinthus kun
eka/ ek mo tani wakan shwane/ ciyi tom
buŋgwar is bum ki jiny ciŋkina/ ki mii ma
kar/e mo ma mmodhu gi she/ ki dhelel
dhelel mo.
20 Ki um ta ciŋkina/ gi miinthus mo
tani um 'kon ki 'kus mo 'peni miiŋkar/
e mo. 21 Hili maman kuna gamkina um
'thissa/ me'dyin 'kona um e mii gun 'the
um is shwane/ mo? Haali/ 'pemen gi to
gwansan mo tani uni ta mowu mo be. 22 Hili
shwane/ mmo'cukkunu um mo 'peni mi-
inthus mo dhali mmowara um ki ciŋkina/
ma Arumgimis mo tani um ta gi maman
bum mmodhu gi she/ ki dhelel dhelel mo
dhali 'pemen piti ta ji gi moŋ'koki/e ki
sule/ ya ye 'ba/ mo. 23 Haali/ to jin gamu
ki mii jin miinu miinthus mo tani ta mowu
mo. Hili a'di jin cin ma Arumgimis ki me'd
mo tani a'di ta mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/
eya Yesus Kristhos Tapam bana mo be.

7

Suura 'Peni Gwo Miimash mo

1 Dhali 'kona um ki misha, iwaka? (haali/
aha/ ona gwo e 'kwani kun mishi gwoŋkan
jin cinu mo) ki gwoŋkan a'di dekki wathi/
ki yil gi mondiki/em piti 'te/ mo be. 2 Me'da
'bom jin mashkin ma kath mo tani a'di
dekkina gwoŋkan ma kath ki a'di di'd ki e
mo. Hili wakka akathim piti wuki'd mo tani
ayim karu ki 'kus 'peni isi gwoŋkan ma kath
mo be. 3 Wakan mo tani wakki/ a'di midi
gam is piti ki wathiŋ gwatha kamu/ mo ka
kathim piti di'd ki e mo tani a'di minu yuk
ka manmii miinycal mo. Dhali hili wakki/
a'di yim min ma kathim piti wu mo tani
ayim di'd ki 'kus 'peni gwoŋkan yan mo
dhali wakki/ a'di masha'di wathiŋ gwatha
kamu/ mo tani a'di ta'da manmii miinycal
yisa.
4 Dhali ki mii gi wakan si'da/ mo tani
iwak pem, um wukin mo gom gwoŋkan
jin cinu ki buŋgwar is ma Kristhos mo be.
Haali/ a'di wakan mo tani shwane/ um ta
uni goma ciŋ kamu/ mo a'di jin 'de'kkunu
'peni mowu ki ana mina dho'th maman
goma Arumgimis mo be. 5 Ki ana 'kona ki
e mo e buŋgwar is mo tani mon'dap e gi
miinthus bana gun 'mera gwoŋkan jin cinu
e mo tani 'kon mmowagas e tom buŋgwar
is bana mo mmodho'th maman gom mowu

mo. [6] Hili shwane/ ana 'cukkunu mo 'peni gwoŋkan jin cinu mo. Ana wukina mo gom a'di caan jin bu'thki ana ki ciŋkina/ mo, ki ana mina 'koki mii to ki gwoŋkana dhamo/ jin 'kwarkunu mo, hili ki ana mina mii to ki mondiki/en this gi Shi/in mo be.

Gwo gi Toju Bwa jin Dina Miinthus e Bwaman mo

[7] Ata mina ana i/ o mo sa/? A/ ana mina o ki gwoŋkan jin cinu mo tani ta miinthus mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Hili wakki/ gwoŋkan jin cinu mo midi 'taki pi mo tani aha/ mina 'taki mol miinthus nyith mo be. Aha/ mina 'taki mol 'ban a'di jin ta mon'thoth bwa wakki/ gwoŋkan jin cinu diki o gwo mo ki: Dhalki /e bwa ki mii i'thoth mo ma. [8] Hili miinthus mo tani mmogama a'di bway e gwoŋkan jin 'kwarkunu mo tani a'di wagaski'da ris to gun 'thothu bwa e aha/ mo. Ki dar gi gwoŋkan jin cinu mo tani miinthus wuki'd ka mak mo. [9] Ntwa/ a/ mo tani aha/ ca'bkina ki e mo ki dar gi gwoŋkan jin cinu mo. Hili ki gwoŋkan jin 'kwarkunu pu'dki'd mo tani miinthus waca'd mo dhali aha/ wukina mo be. [10] Gwoŋkan a'di yin jin oki gwo is gom mondiki/e mo tani a'di gamkika/ wu nycine/ mo. [11] Haali/ miinthus mmogamkina a'di gway e gwoŋkan jin 'kwarkunu mo tani a'di he'kki aha/ e mo dhali ki a'di mo tani a'di 'koshki aha/ jwa mo be. [12] Wakan be gwoŋkan jin cinu mo a'di kogu mo. Dhali gwoŋkan jin 'kwarkunu mo a'di kogu mo dhali ta jiŋ kar/e mo dhali ta jin 'boro'd mo be.

[13] Mina a'di jin ta jin 'boro'd kal mowu gom aha/ mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Miinthus a'di be a'di miiki mo jin wunu e aha/ mo e a'di jin 'boro'd ki miinthus minu 'taki tor ki a'di nta miinthus mo be dhali ki gwoŋkan jin 'kwarkunu mo a'di midi 'taki war ki miinthus jin shi/ ashi/ mo be. [14] Ana misha gwo ki gwoŋkan jin cinu mo a'di ta to gi shi/in mo. Hili aha/ tana to gi shuman is mo jin yolkunu mo e bwamme'd gi miinthus mo. [15] Aha/ dinaki mish gwo 'ban gom miim pem gana/ mo. Haali/ aha/ dinaki mii a'di jin oyaa/ bwa mo. Hili aha/ miikina a'di yin jin shi/kika/ i e mo. [16] Hili wakki/ aha/ miina to jin dika/ ki o bwa mo tani aha/ gamkina gwo me'd mo ki gwoŋkan jin cinu ta jim 'borga/ mo be. [17] Haali/ kan mo tani a'di diki ta aha/ jin miiki a'di mo, hili miinthus jin ca'bki'd e aha/ mo be. [18] Haali/ aha/ misha ki tom 'borgaŋ kamu/ yisa ca'bki'd e aha/ mo, a'di jin ta buŋgwar is gi shuman is pem mo. Aha/ misha bwa o gom a'di jin 'boro'd mo, hili aha/ mola a'di mii mo be. [19] Haali/ aha/ dinaki mii tom 'boro'd jin oyaa/ bwa mo, hili tonthus jin 'teka/ bwa mo tani a'di imiikika/ mo be. [20] Hili wakki/ aha/ miina to jin diki oyaa/ bwa mo tani a'di diki ta aha/ jin miikina a'di mo, hili miinthus jin ca'bki'd e aha/ mo be.

[21] Wakan mo tani aha/ gamkina gwoŋkan bwa kan me'd jin oka/ bwa mmomii ki 'bore/ mo tani hili tonthus a'di ishki'd ki 'dish 'dish hila/ mo. [22] Haali/ aha/ 'bora bwa ki 'bor mo e gwoŋkan ma Arumgimis jin cinu mo e isi bwaman is pem mo be. [23] Hili aha/ mishkina e tom buŋgwar is pem mo gwoŋkan gi bwaŋ kamu/ aski'd mo ki gwoŋkan ma dum pem mmokar aha/ mmota ciŋkina/ gi gwoŋkan gi miinthus jin ca'bki'd e tom buŋgwar is pem mo be. [24] Ayy aha/ jin dinaki ta buye/ wathim pa mo. Kaja midi 'cuk aha/ mo 'peni buŋgwar is gi mowu yan mo? [25] 'Bora'bor ka Arumgimis eya Yesus Kristhos Tapam bana mo. Dhali wakan mo tani aha/ ki is pem miikina gwoŋkan ma Arumgimis jin cinu ka dum pem mo dhali hili ki shuman is pem mo tani aha/ miikina gwoŋkan gi miinthus mo be.

8

Mondiki/e e Shi/in mo

[1] Gom a'di gi wakan mo tani miiwak diki di mo shwane/ gom uni gwansan kun 'kokin eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. [2] Haali/ gwoŋkan gi Shi/in gi mondiki/e eya Kristhos jin ta'da Yesus mo tani a'di karki aha/ ki 'kus 'peni gwoŋkan gi miinthus mo dhali mowu mo be. [3] Haali/ Arumgimis 'baarki a'di jin mola gwoŋkan jin cinu mii mo haali/ a'di 'ka'da'd mo e buŋgwar is mo mmohashkina a'di Ya/ m pitiŋ gana/ mo e jamas gi buŋgwar is gi miinthus jin shi/ ashi/ mo dhali gom miinthus si'da/ tani a'di wakki miinthus e buŋgwar is mo be. [4] A'di mii'd kan ki mo ma kar/e gi to jin dota gwoŋkan jin cinu mo minu thim e ana mo kun 'koki bath

buŋgwar is mo hili mmobaṯh Shi/in mo
be. [5] Haali/ uni gwansan kun 'ko 'ko'd e
buŋgwar is mo tani dhuna dum buni ki to
gi buŋgwar is mo. Hili uni gwansan kun 'ko
'ko'd e Shi/in mo tani dhuna dum buni ki
to gi Shi/in mo be. [6] Mmodhuwa du 'ko'di
buŋgwar is mo tani ta mowu mo be. Hili
mmodhuwa du 'ko'di Shi/in mo tani a'di
ita mondiki/e mo dhali moŋku'th is mo be.
[7] Haala du caan jin karu 'ko'd e buŋgwar is
mo tani a'di ta 'kup ka Arumgimis mo. A'di
diki gam me'd ki gwoŋkan ma Arumgimis
jin cinu mo. Ka jiŋ gana/ a'di moli mii mo
be. [8] Dhali uni gwansan kun 'kon e buŋgwar
is mo tani uni molona Arumgimis 'bor bwa
i is mo be.

[9] Hili um 'koki 'ko e shuman gi buŋgwar is
mo. Um 'kon e Shi/in mo be wakki/ Shi/in
ma Arumgimis ka jiŋ gana/ di'd e um mo.
Wathi/ jin dara'd gi Shi/in ma Kristhos mo
tani a'di diki ta jim piti mo be. [10] Hili wakka
Kristhos di'd e um mo tani ba buŋgwar is
bum wukin mo gom miinthus mo tani shi/
in bum 'kon ki e gom mo ma kar/e mo
be. [11] Wakki/ Shi/in gi a'di jin 'de'kki'da
Yesus 'peni mowu di'd e um mo tani a'di
jin 'de'kki'da Kristhos jin ta'da Yesus 'peni
mowu mo tani midi ci mondiki/e mo ki
buŋgwar is bum kun mishi wu si'da/ mo ki
Shi/in piti jin di'd e um mo be.

[12] Dhali wakan mo, iwaka, ana 'kon ma
mure/ m'ba/ mo, yisa gom buŋgwar is
yisa mmobatha ana buŋgwar is yan mo be.
[13] Haali/ wakki/ um 'ko 'ko'd e buŋgwar is
mo tani um mini wu mo be. Dhali hili
wakki/ ki Shi/in mo tani um ki 'kosh mii
gi buŋgwar is jwa mo a'di imina umi 'ko e
mo. [14] Haala ris uni gun shuna Shi/in ma
Arumgimis bway mo tani uni ita iya/ ma
Arumgimis mo be. [15] Haali/ um 'koki bu'th
shi/in mmota ciŋkina/ dok/e mmobit mo
e mo ma ko/ is mo. Hili um bu'thki shi/in
mmota iya/ mo. Me'd jin gwokina ana mo
ki: Abba Ababa. [16] A'di ta Shi/in ki is piti jin
oki gwo nyakki shi/in bana ki ana tana uci
ma Arumgimis mo be. [17] Dhali wakki/ ana
tana uci kan mo tani ana tana imankal mal
mo, imankal mal ma Arumgimis mo dhali
imannyak mal kal ka Kristhos wakki/ ana
mina isi 'kosh ka nyor nyakki a'di mo ki ana
minu nyak dhu ki ca ki a'di mo.

[18] Aha/ tosha ki mo gi isa nyor jin di'd
shwane/ diki ha me'd mmodhu ka par 'ban
ki monyca jin minu tor ana eya tente/ yilaŋ
kamu/ mo. [19] Haali/ to kun uku mo tani uni
corkina cor ki mo/o bwa ki 'bi'th gom mo
jin minu tor uci ma Arumgimis eya tente/
mo be. [20] Haala ris to kun uku 'kon mmogam
me'd mo mmowar mmopu/ mo be. Uni
yisa ki bwam buniŋ gana/ yisa, hili ki bwa
gi a'di jin dhu uni ki mo ma 'teŋ kape/ mo.
[21] Haali/ to gun uku uni, ki is buni minu
'cuk mo 'peni mondek buni gi mompu/ mo
dhali bu'th mo jin dhunuwa dhu ki 'kus
mo gi monyca gi uci ma Arumgimis mo be.
[22] Ana misha ki aris to gun uku okonkin mo
ki isa nyor ma dho'th imontal 'de/ mo ntagi
shwane/ mo be. [23] Dhali yisa jasi to gun
uku uni 'cena, hili ana ki is bana mo, ana
gun takina maman gi Shi/in ntwaa/a/ mo
okonkina isi bwaman mo me'd jin corkina
ana acor gom mo jin budhuwa bu'th ka bas
gi iya/ mo jin ta mo gi wanu buŋgwar is
bana 'ba/ mo be. [24] Haali/ e mo ma 'teŋ
kape/ yan mo tani ana takunu is ki me'd
mo be. Hili mo ma 'teŋ kape/ jin mishu
mo tani a'di diki ta a'teŋ kape/ 'te/ mo.
Haali/ a'dija jin ta'd ga 'teŋ kape/ gom to
jin misha a'di mo? [25] Hili wakki/ ana tana
ga 'teŋ kape/ ki to gun 'kona ana ki mish
mo tani ana corkina acor gom a'di ki bwa
jin 'kuju mo ki 'kari'th mo be.

[26] Wakan si'da/ Shi/in wothki ana e
moŋ'ka'd is bana mo be. Haali/ ana 'konaki
mish to 'tho mo me'd jin mina ana mii
'tho mo ka ba/. Hili Shi/in ki is piti a'di
woth gwo is gom ana mmowuwa shure/ ki
nyanye/ ki gwo mo. [27] Dhali a'di jin ŋapki'da
duŋ 'kwani mo tani a'di mishki a'di jin ta'da
adu gi Shi/in mo haali/ Shi/in a'di wothki
gwo is gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel
dhelel isi ki bwa ma Arumgimis mo be.

Mmopi Mii E ki Nyanye/ mo

[28] Haali/ ana misha mo ka ris to
nyaku/ mii ki 'bore/ gom uni gun enena
Arumgimis mo, gom uni gun yukkunu mo
mmomii waki bwam piti mo be. [29] Haali/
uni gun mishkina a'di ntwa/a/ mo tani
uni i'kawurkina a'di mo mmonyak jamas
ki Ya/m piti jin mina a'di ta abwa nyara/
ibwam ikam ka ris mo. [30] Dhali uni gun

’kawurkina a’di mo tani uni iyukkina a’di si’da/ mo dhali uni gun yukkina a’di mo tani uni idhukina a’di ki mo ma kar/e mo dhali uni gun dhukina a’di ki mo ma kar/e mo tani uni idhukina a’di ki monyca si’da/ mo be.

31 Haali/ a’di gi wakan mo tani ana mina i/o kata gom gwo gwansan mo? Wakki/ Arumgimis ta a’di gom ana mo tani aja a’di jin midi ta ’kup ki ana mo sa/? 32 A’di jin diki non Ya/m pitiŋ gana/ mo hili a’di ciki a’di mmowu mo goma ris ana ’baar mo tani mina a’di diki ci ana aris to ki nyanye/ ka ’the si’da/ nyakki a’di mo ’taa? 33 Kaja a’di jin midi kar toŋ kamu/ tal ’de/ m’ba/ uni gun kwanykin ma Arumgimis mo? A’di ta’da Arumgimis jin kar wathi/ ki mo ma kar/e mo be. 34 Kaja a’di jin midi waka wak mo? A’di ta’da Yesus Kristhos ’taa? jin wuki’d mo. Nye, a’di ’teyi jin ’de’kkunu ’peni mowu mo, a’di jin di’d ka bim poros ma Arumgimis mo, a’di ka jiŋ gana/ jin woth gwo is gom ana mo. 35 Kaja a’di jin midi kwa/ ana bwa ’peni mo/en ma Kristhos mo? Mmomina to to’c ’kus ’taa? Mmo’ko ka cis ’taa? Mmo’kosha ’kwaniya ’kosh ’taa? Mmomina te/ ’kosh ’taa? Mmo’ko ki dar gi burrinye/ ’taa? Walla mmo’ko e mo jin tagu wu mo ’taa? Walla gandala turga/ ’taa? 36 Wakan be a’di ’kwarkunu mo ki:

Aman ’koshkunu jwa iyula tente/ gom gway pini.
Aman ’kokunu mmodhu mo me’d ka’bal gun susu mmo’cith ’kus mo be.

37 Yisa. Ka ris to gwansani ’baar mo tani ana tana imanpi mii e ki nyanye/ e a’di jin enki ana mo be. 38 Haali/ aha/ misha mo ki isa duŋ gana/ ki mowu walla mondiki/e walla iman’doyu gwo walla mom’bi’th kun molu gadhir walla to gun ’kon shwane/ walla to gun mini ’ko yilaŋ kamu/ walla mom’bi’th 39 walla montur walla moŋ’kul walla toŋ kamu/ tal ’de/ jin uku mo tani midi mol ana bwa kwa/ ’peni mo/en ma Arumgimis jin di’d eya Kristhos jin ta’da Yesus Tapam bana mo be.

9

Mmokwanykin ma Arumgimis ’Kwani ma Israyiil mo

1 Aha/ ona gwoŋ gana/ eya Kristhos mo. Aha/ dinaki ta tor mo. ’Twa/ ma dum pem kalki aha/ gwo o e Shi/in Dheleladhelel mo 2 ki aha/ takina gi bwan diti’d jin caaca mo dhali aha/ dinaki dak she/ ’pe’d eya dum pem mo. 3 Haali/ aha/ mina ’taki toshi ki aha/ ki is pem minu jee is jwa mo dhali ’cith ’twa/ ’pena Kristhos gom gway gi ikam pem gun tana bas pem ka yi’c mo. 4 Uni gun ta ’Kwani ma Israyiil mo dhali uni gun ta iya/ kun cila to mii mo dhali uni gun cila monyca mo dhali gwo jin gamu me’d mo dhali gwoŋkan jin cikunu mo dhali gwo gi luŋu mo dhali gwo jin onu is mo be. 5 E uni a’di icil ma idhana baba mo dhali ’pena yi’c buni isi ki buŋgwar is mo tani a’di nta’da Kristhos jin diki’da po/ aris to ’baar mo, a’di jin ta’da Arumgimis jin ’boru mii ki sule/ sule/ ya ye ’ba/ nnii mo. Amen.

6 Hili a’di yisa ta gwo ma Arumgimis jin ushki me’d mo yisa. Haali/ uni ’baar gun piyin ’peni uci ma Israyiil mo tani ta uniŋ gana/ ma Israyiil yisa. 7 Dhali uni ’baar mo ’koki ta uciŋ gana/ ma Ibrahiim mo haali/ uni ita kun piyin mo ’peni a’di. Dhali hili uni gun pikin ’pena Is/hak mo tani uni ita emen kun yerkunu gway ŋ’ko’d mo be. 8 ’Pemen gwo yan diki ta jasi gwo gi tana uni uci gi buŋgwar is mo ’te/ uni kun ta uci ma Arumgimis mo. Hili uni ta uci gi gwo jin onu is mo kun ta emen kun yerkunu gway ŋ’ko’d mo be. 9 Haali/ gwo jin onu is yansan mo o gwo mo ki: Ki mo caan mo tani aha/ mina dok ka nyaŋ’ko’d mo dhala Saarah midi ta gi ya/ mo be. 10 Dhali a’di ta jasi kan yisa. Hili si’da/ me’d jin bwaakin ma Ripka uci ki wathiŋ gwatha ’de/ mo tani ababam bana jin ta’da Is/hak mo tani 11 bala ki uni ’konuki dho’th naskina/ mo tani dhali ’koki mii toŋ kamu/ jin ’boro’d mo walla jin shiyi’d mo tani ki bwa ma Arumgimis jin ’kawurkina a’di ntwa/a/ ki mo jin kwanya a’diya kwany midi di ki sule/ mo tani yisa jasi gom mii yisa, hili goma yuk piti mo tani 12 a’diyim torkunu gwo ki a’diŋ gwanyjaka/ imidi mii to gom a’di jin ta dhuru’c mo be. 13 Me’d gwo jin ’kwarkunu mo ka: Yakuub a’di enka/ mo be. Hili Iisu a’di i’teka/ bwa mo be.

14 Ana mina i/o kata si’da/? Arumgimis thu’thki mii mo ’taa? Dhalku/ ki tosh kan

mo ma. [15] Haali/ a'di oki'da Musa gwo mo
ki: Aha/ mina miimiiya po/ uni gun miga/
miimii mo dhali aha/ mina ko'c eya po/ uni
gun miga/ ko'c e nycine/ mo. [16] Haali/ a'di
diki ta to jin 'dapa'd e bwa wathi/ mo walla
to jin palkunu mii mo hili a'di 'dapa'd ki
momiimii ma Arumgimis mo. [17] Haali/ Gwo
ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo oki'da
Pirawn gwo mo ki: Aha/ cukina /e mis
mo gom 'kup mii yaaseŋ gana/ mo mmotor
mom'bi'th pem e /e mo. Wakan ki gway
pem minu ci ki lala'th e mony'ceshi 'baar
mo. [18] Dhali kan mo tani a'di miiki mii apo/
unin tiyan tiya mo kun ona bwa a'di mo
dhali a'di 'bi'thki'da du unin tiyan tiya kun
ona bwa a'di mo be.

[19] A'di mina umi oyaa/ gwo cikise/ mo
ki: Atinta karkina a'di gwo apo/ naskina/
mo? Haali/ kaja midi mish bwam piti roc
mo? [20] Hili ki /e wathi/ ja midi thoka
Arumgimis gwo ka nyaŋ'ko'd mo? Mina
to jin uku o a'di jin uk a'diya ki: Atinta
uka /e aha/ kan mo? [21] Aman/uka je dina
a'di ki ta gi 'bi'th apowa je mmo/uk 'pena
jeŋ gabula 'de/ yan toŋ'kul bwaŋ kamu/ ki
jaro/ mo dhali jaŋ kamu/ jin dinu ki ga/
to mmomiiya? [22] Atinta wakki/ Arumgimis
dina gwo ibwa mmotor anyor piti mo dhali
mmotor mom'bi'th piti mo tani a'di kalki
bwan diti'd ki bwa jin 'kucu/ ki 'kari'th mo
dhali toŋ'kul bwa ma nyor gun ukkunu mo
tani a'di ita gom mo gi 'ce'duwa 'ce'd sho'k
mo be [23] mmothosonkina a'di momish mo
jin tanu pa gi monycam piti gom toŋ'kul
bwa gi momii miim piti mo be. A'di jin
thosonkina a'di ntwa/a/ gom monyca mo
[24] me'd isi anayi kun yukkina a'di mo, yisa
jasi 'peni 'Kwani Yahuuda/ uni 'cena yisa
si'da/, hili 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani
Yahuuda/ mo be. [25] Me'd ka jiŋ gana/ jin
okina a'di gwo eya Huusha mo ki:

Uni gwansan kun 'koki ta 'kwanim pem mo tani
miga/ yuk ki 'kwanim pem mo.
Dhala yim jin dinuki en mo tani
aha/ mina yuk a'di ki jim pem jin enka/ mo be.

[26] Dhali e mo yan gana/ mo, e mo jin onu
gom uni mo ki: Um 'koki ta 'kwanim
pem mo tani
uni minu yuk ki iya/ ma Arumgimis mo, jin
di'd ki e mo be.

[27] Dhali Ishaya a'di cuuki'd mo gom
'Kwani ma Israyiil mo ki: Bala wakki/ aris
iya/ ma Israyiil mina e 'taki wa ki emena
si'b gi bwam ma gap mo tani hili jasi unin
tiya ki daka/ iminu woth mo be. [28] Haali/
Tapa midi dak bwan dwall gwom piti 'kup
mo e mony'cesh ki 'bi'th dhali ki 'ta'b
mo. [29] Dhali me'd jin torkin ma Ishaya gwo
ntwa/a/ mo tani ki:

Wakki/ Tapa Arumgimis gi momis midi diki
dhal ana uci mo tani
ana mina e 'taki wa ki 'Kwani gi Pan
Saduum mo dhali mmowar mo
me'd 'Kwani gi Paŋ Gamuura mo be.

'Kwani ma Israyiil dhali Gwom 'Borga/ mo

[30] Dhali ana mina i/o kata? Ki 'kwani kun
'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun 'koki ur mo
ma kar/e isho'k mo dhali bu'th a'di mo, a'di
a'di jin ta mo ma kar/e yan gi moŋgam gwo
is mo, [31] hili ki 'Kwani ma Israyiil kun urki
mo ma kar/e isho'k jin 'dapa'd ki gwoŋkan
jin cinu mo tani uni 'koki ha me'd mo
mmothim gwoŋkan caan jin cinu mo be.
[32] Gomata? Haali/ uni 'koki ur a'di isho'k ki
moŋgam gwo is mo hili me'd jin 'dapu a'di
ki mii mo be. Uni golkina wosh jin golki'da
gol mo be. [33] Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Hili aha/ 'thikina Sihyuun wosh caan mo
jin midi gol 'kwani mo,
wosh caan jin mina uni ita'k mo.
Dhali a'di jin midi gam a'di gwo is mo tani
minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo
be.

10

[1] Iwaka, adum pem oyaa/ dhali a'thom
pem eya Arumgimis mo gom 'Kwani ma
Israyiil ki uni minu 'taki ta is ki me'd mo
be. [2] Aha/ kalkina gwo o gom uni mo, ki
uni shwakina nyor goma Arumgimis mo,
hili a'di mishkina uni 'ban mo yisa. [3] Haali/
mmo'kona uni ki ji mol mo gom mo ma
kar/e yan jin pu'dki'd mo 'peni Arumgimis
mo dhali mmosimma uni mii e mo mmotel
mo ma kar/em buni sho'k mo tani uni 'koki
dhu is buni 'ko'di me'd mo ma kar/e ma
Arumgimis mo be. [4] Haala Kristhos a'di ta
jiŋ 'ko'd gi gwoŋkan jin cinu mo, ka ris
'kwani ka 'dete/ 'dete/ kun tan gi moŋgam
gwo is mo minu dhu ki mo ma kar/e mo be.

5 AMusa 'kwarki gwo mo ki, wathi/ jin boto'd ki mo ma kar/ e jin 'dapa'd ki
gwoŋkan jin cinu mo tani midi ca'b e a'di
mo be. 6 Dhali hili, mo ma kar/e jin 'dapa'd
ki gwo jin gamu is mo tani a'di o gwo mo
ki: Dhalku/ ki o gwo eya dum pini mo ki:
Kaja a'di jin midi se momis mo? (ki a'di
midi thula Kristhos ka 'cesh mo) 7 walla,
Kaja a'di jin midi thul jis jwa mo? (ki a'di
midi guya Kristhos ka pije/ 'peni mowu
mo.) 8 Hili gwo wakata okunu mo? Gwo
'dishki /e is mo, eya le'd pini mo dhali eya
dum pini mo (a'di jin ta gwo gi moŋgam
is jin cikina aman mo be). 9 Haali/ wakki/
/e mini pi gwo ki 'twam pini ka Yesus ta
Tapa mo dhali gam gwo is ka dum pini ka
Arumgimis 'de'kki a'di 'peni mowu mo tani
/e minu woth mo be. 10 Haali/ wathi/ jin
gam gwo is ka dum piti mo tani wakan a'di
karu ki mo ma kar/e mo be. Dhali a'di jin
piki gwo ki 'twam piti mo tani dhali kan,
a'di wothkunu mo be. 11 Gwo ma Arumgimis
jin 'kwarkunu o gwo mo ki: Wathiŋ kamu/
'de/ jin gamki a'di gwo is mo tani yisa
minu kar ki mo ma 'the is yisa. 12 Haali/
mo ma gwar 'de/ diki di e bwaman Wathi/
Yahuuda/ mo dhali Wathiŋ Griki mo. Tapa
a'di ta Tapan 'de/ goma ris 'kwani 'baar mo
dhali ta a'di jin ci mom piti jin tanu pa mo
apowa aris uni kun yuk a'di mo be. 13 Haali/
aris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ kun mini yer
gway gi Tapa mo tani uni iminu ta is ki me'd
mo be.

14 Hili 'kwani mini yuk a'di kata mo, uni
kun 'koki gam a'di gwo is mo? Dhali uni
mini gam a'di gwo is kata mo, uni gun
'koki cik gwo ki sule/ sule/ mo? Dhali uni
mini cik gwo kata ki dar ga manci gwo mo?
15 Dhali 'kwani mini mish gwo ci kata mo?
hili isi ciki/ uni minu 'taki mii hash mo
ba/. Me'd gwo kun 'kwarkunu mo ki: Sho'k
gi uni gwansan kun ciki gwom 'borga/ mo
tani wani jarowa? 16 Hili uni 'baar 'koki ci is
ki gwom 'borga/ yan mo. Haali/ a/Ishaya
o gwo mo ki: Tapa gamkin maja gwo is jin
cika a'di 'peni aman mo? 17 Wakan moŋgam
gwo is pu'dki'd 'peni a'di jin cikkunu mo
dhali a'di jin cikkunu mo tani pu'dki'd 'peni
gwo jin cikunu mo goma Kristhos mo be.

18 Dhali hili aha/ dotkina gwo mo ki: A/
ki 'kona uni ki cika? Ka jiŋ gana/ uni cikkin
mo be. Haali/
'Twam buni yaki'd ki lala'th isi mony'ceshi
'baar mo.
Dhali gwom buni taki'd ki 'pemen gi
mony'cesh mo be.
19 Dok/e aha/ dota gwo mo ki: A/ki 'Kwani
ma Israyiil 'koki mish gwo 'bana? Ntwa/a/
Musa o gwo mo ki:
Aha/ mina kar /e mmota'c bwa gom uni
gun 'koki ta kal mo.
E kal jin ta pus mo tani aha/ mina kar /e
mmoshwaa nyor mo.
20 Dhala Ishaya o gwo wakan ka daran du mo
ki:
Aha/ gamkunu ki uni gwansan kun 'koki
ŋap aha/ mo.
Aha/ torkina is pem eya tente/ gom uni
gwansan gun 'koki dot aha/ mo be.
21 Hili gom 'Kwani ma Israyiil mo tani a'di
ki o gwo mo ki: Ka tee 'peni mon'thamo/
aha/ he'thkina me'd pem e 'kwani kun tana
iman/ush gwo ha e mo dhali kun ta 'kwani
kun ta ca'ckon ki ca'ckon mo be.

11

'Kwani ma Israyiil kun 'Kokini Daka/ mo

1 A'di dotka/ gwo dok/ e mo ki:
Arumgimis wakki 'kwanim piti mo 'taa?
Dhalku/ ki tosh kan. Aha/ ki is pem
tana Wathi/ ma Israyiil mo, emen ma
Ibrahiim mo, dhali aha/ tana jim ma wak
ma Benyamiin mo be. 2 Arumgimis diki
wak 'kwanim piti mo, uni gun 'kawurkina
a'di mo. Dhali 'kona um ki misha, Gwo
ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo o gwo
ki Iliyya a'di jin wothki'da Arumgimis gwo
is apo/ 'Kwani ma Israyiil mo 'taa? Mmo/o
gwo mo ki: 3 Tapa uni 'koshki /e imanci
gwom pini mo. Uni 'ce'dki mo jin karu
mmomiiya basa 'cesh gom /e sho'k mo
dhali aha/ dhalkunu, aha/ 'de/ mo. Dhali
uni ŋapki mondiki/ em pem mo. 4 Hili
Arumgimis thok a'di gwo kata mo sa/?
A'di thok a'di gwo mo ki: Aha/ dhukina
'kwani ki is pem kun tana alaapi pesu/ mo
kun 'koki luŋ ki jiŋ 'kupa'dupun goma Baal
mo. 5 Dhali wakan si'da/ ki mo yan mo tani
'kwani 'kokini daka/ kun kwanykunu ka
'the mo be. 6 Hili wakki/ a'di ka 'the mo tani
a'di diki ta to mmo'dap ki mii mo. Wakki/

a'di diki wakan mo tani a'the midi diki ta
a'the mo be.
[7] Dhali ki gwonta si'da/? 'Kona 'Kwani
ma Israyiil ki bu'th mo a'di jin ŋapkina
uni mo. Uni gun kwanykunu mo tani uni
bu'thki a'di mo. Hili unin tiya 'bi'thkunuwa
du mo be. [8] Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:
Arumgimis ki ci bwa eny'ce'd mo,
ki em buni mini 'taki 'koki mish mo mo
dhali 'ce si'da/ mini 'taki 'koki cik
gwo mo,
ntaga teeŋ gana/ yansan mo.
[9] Dhala Dawuu'd o gwo mo ki:
Dhalka ayuk jin yuka uniya yuk mmo-
tul 'kup mo tani warki'd ki mo jin
ceshuwa cesh mo dhali ka gume/
si'da/ mo
dhali wosh jin gol uni mo dhali jin garr uni
'kus mo.
[10] Dhalki em buni warkin ki mondhurumi'd
mo ki uni mini 'koki mish mo mo,
dhali dhalka apom buni mmogomki'd ki
sule/ sule/ mo.

Bway Mowoth gom 'Kwani kun 'Koki Ta
'Kwani Yahuuda/ mo

[11] Wakan aha/ dota gwo mo ki: A/ ki
uni golkunu jin mina uni 'taki bit mo
'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Hili gom gwon
dhaŋ buni mo tani a'di ipu'dkina mowoth
e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo
be. A'di gi wakan mo tani a'di idhu 'Kwani
ma Israyiil mmota atacum bwa mo. [12] Dhali
wakki/ gwon dhaŋ buni ta 'pemen pa mo
gom 'kwaniny'cesh mo tani dhali wakki/
miim buni kun ush me'd mo ta tom pa mo
gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/
mo tani bakata 'te/ 'peni 'tu'd buni mo?
[13] Hili aha/ torkina um gwo mo um kun
'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Ma isi me'd
jin taka/ amankaru ki she/ gom 'kwani kun
'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani miim
pem mmomii to mo tani ekkika/ mo be
[14] jin minu dhu gwasi 'Kwani Yahuuda/
mmota'c bwa mo dhali ki mii gi wakan mo
tani unin tiya takunu is ki me'd mo be.
[15] Dhali wakki/ gwo wak buni ta 'pemen
jin wanuwa wan 'ba/ mo mmotal isa 'de/
mo gom 'kwaniny'cesh mo tani mombu'th
buni midi ta 'pemen wakata mo? Hili
mondiki/e 'peni mowu 'te/ mo. [16] Dhali
wakki/ ara gana'th 'peni maman to jin ta
jin twa/a/ jin cinu mo ta jin kogu mo
tani wakan si'da/ min ma gabul piti ka
'duntula/ ta jin 'kogu mo. Dhali wakka
birman ta jin kogu mo tani wakan si'da/
abim piti mo be.
[17] Dhali hili wakka bin tiya kwa/kunu
mo tani dhali /e jin tana ale/ 'te/ 'pena
setuun jin 'kaki is piti 'te/ kamkunu mo
e embul buni mo tani mmonyak pa ta ki
cwa setuun 'te/ mo tani [18] dhalku/ ki kar
'ba/ ki ca eya bi 'te/ mo. Dhali wakki/ /
e kar 'ba/ ki ca mo 'te/ tani kayi gwo e
ki /e a'di idiki tela birman sho'k mo, hili
abirman caan jin telki /e sho'k mo be. [19] /E
mini o gwo mo ki, abi 'ce'dkunu wakan jin
miga/ 'taki ta kamkin ki a'di mo. [20] A'di ta
gwoŋ ganayi. Uni 'ce'dkunu mo haali/ uni
dar gi moŋgam gwo is mo. Hili /e ntelki
mo gi gamu gwo is sho'k mo 'te/. Wakan
dhalku/ 'ba/ ki kar ki ca mo hili doshi ki
jiŋ ko/ mo ma. [21] Haali/ wakki/ Arumgimis
diki tor momiimiim piti apo/ abiny cwa ka
'kup 'de/ mo tani wakan si'da/ a'di midi
diki tor a'di ki /e mo be. [22] Hili a'di mo ma,
mo jin miin ma Arumgimis ki bwaŋkush
mo dhali mo jin miinuwa jisa ki 'bi'th ka
kar/e 'peni Arumgimis mo. Jisaŋ kar/e
yan 'kup ki uni gwansan kun bitkin mo, hili
Arumgimis midi mii ki bwaŋkush gom /e
mo wakki/ /e mini ca'b ki sule/ e mo gi
bwaŋkush piti mo. Wakki/ a'di diki wakan
mo tani /e si'da/ minu 'cith mo be. [23] Dhali
kan si'da/ gom kun tiya mo tani wakki/ uni
mini 'taki buk 'twa/ 'peni mo jin ushu gwo
gam is mo tani uni minu kam mo be. Haali/
Arumgimis ta gi mom'bi'th mmokam uni
dok/e mo be. [24] Haali/ wakki/ /e 'cithkunu
'peni cwa setuun jin 'kaki 'pen piti ka 'kup
'de/ mo dhali /e kamkunu ki ca'ckon mo
/e jin diki di ka 'kup 'de/ e cwa setuun
jin cu'thkunu mo tani bakata imin ma biny
cwa ka 'kup 'de/ kam ka nyaŋ'ko'd dok/e e
cwa setuun buniŋ gana/ mo.

Mo gi Tuku 'Kwani ma Israyiil Is mo

[25] Ki um mini 'koki 'ko ki ji mol mo mo
e mohe'k em bum mo tani aha/ ŋapa um
mmomish gwo 'ban mo, a'di jin ta gwo
jin bagu mo, iwaka. A/usiny'ce pu'dki'd e
'ban gi 'Kwani ma Israyiila tiya mo ntaga
waambuhany 'kwani kun 'koki ta 'Kwani
Yahuuda/ 'tu'dkunu mo mmopu'd mo be.

26 Dhali wakan si'da/ aris 'Kwani ma Israyiil
iminu ta is ki me'd mo be. Me'd gwo jin
'kwarkunu mo ki:
Ka man'cuka 'cuk 'ba/ mo midi pu'du/
'pena Sihyuun mo tani
a'di midi dhi'th mo gi ushuwa ush gom
Arumgimis sho'k mo 'pena Yakuub
mo be.
27 Dhali a'di yansan midi ta gwom pem jin
gamu me'd nyakki uni mo,
ki aha/ mina kal miinthus buni mo be.
28 Isi gom gwom 'borga/ mo tani uni ta 'kup
ka Arumgimis mo gom gway bum mo. Hili
isi gom unim piti kun kwanykina a'di mo
tani uni a'di ita ku gi ena a'di gom gway gi
ibabam buni kun 'kokin mo ntwa/a/ mo be.
29 Haali/ to kun cinu ki me'd mo dhali ayuk
ma Arumgimis uni 'kon ka kanne/ mo.
30 Jasi me'd jin 'kokina um mo mmo/usha
Arumgimis gwo ha e mo tani hili shwane/
um bu'thki momiimiim piti mo gom mo jin
usha uni gwo mmoha e mo be. 31 Wakan uni
ushki gwo ha e mo jin mina uni 'taki gam
momiimii si'da/ gom momiimii jin torkunu
um mo be. 32 Haali/ Arumgimis tulki'da aris
'kwani 'baar 'twa/ mo mmo/ush gwo ha e
jin mina a'di miimii apo/ uni 'baar mo be.

33 Ayy mmo'kula mo jin tan ma
Arumgimis pa ki 'kul mo dhali ayuk piti
mo dhali momish gwo 'ban ma Arumgimis
mo. Mmotheke'th gwon dwall piti wanu
imola dhali mmothuk bway piti ki e mo
tani wanu imola.
34 Haali/ kaja mishki'da adun Tapa
Arumgimis mo
walla aja ita'da manlogom a'di gwo mo?
35 Walla aja a'di jin ciki a'di to jin cinu ki
me'd mo
ki a'di midi 'taki ci to ka garr 'kus mo?
36 Haali/ 'peni a'di mo dhali ki a'di mo dhali
e a'di mo tani aris to 'baar 'kokin mo. Dhali
e a'di mo tani dhalki monyca di'd ki sule/
sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

12

Mmota To jin 'Cithu/ 'Kus jin Di ki E mo

1 Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ yipa
'kup 'kup ki um mo, iwak, gom momiimii
ma Arumgimis jin mina umi ci is bum ka
Arumgimis mo mmota to jin 'cithu/ 'kus
jin di ki e mo, jin kogu mo, jin mish ma
Arumgimis bu'th mo, jin ta to gi shi/in bum
jin luŋa uma luŋ mo be. 2 Dhalku/ mii ki
tash me'd 'kwani kun 'koni mony'cesh yan
mo ma. Hili aki a/ak mo mmota ga dun
this mo ki um mini pal a'di jin ta bwa ma
Arumgimis mo jin ta a'dim 'boro'd mo dhali
jin mishu bu'th mo dhali jim 'borgaŋ gana/
mo be.

3 Haali/ ka 'the jin cikunu aha/ mo tani
aha/ ona um gwo ka 'dete/ 'dete/ ib-
wam um ki a'din 'de/ midi diki kar is piti
mmoboloca boloc ki bwa mo jin mina a'di
mii diki ka kar is kan mo ba/. Hili mmoku-
lum bwa gi talu 'de/ mo aris 'kwani 'baar ka
'dete/ 'dete/ isi ki sheŋ gwo ma Arumgimis
jin gamu is mo jin cinu a'di mo be. 4 Haali/
me'd jin tala buŋgwar isa 'de/ mo tani ana
tana gi tom buŋgwar is ka ris mo. Dhala
ris tom buŋgwar is uni 'koki ta jasi en 'de/
mo. 5 Wakan ana bala wana risa e buŋgwar
is ma Kristhos mo dhali ka 'dete/ 'dete/ mo
tani tom buŋgwar is ta anan tiya mo. 6 Ana
cinu to jin cinu ki me'd mo ki she/ ki she/
mo isi ka 'the jin cikunu ana mo. Dhalki
ana miina to ki uni mo ma. Wakki/ gwo
jin cinu ki 'twa/, ka para po/ gom moŋgam
gwo is bana mo tani 7 wakki/ ta momii to,
e momii tom bana mo dhali a'di jin tori
gwo mo e gwontor piti mo 8 dhali a'di jin
malaski'da malas, e malas piti mo dhali a'di
jin ci to, ka 'ka'd me'di is mo dhali a'di jin
wothki'da woth, ka nyor gana/ mo dhali
a'di jin miimii jin miinuwa mii mo ki bwaŋ
'kunyu'd mo be.

Mo gi 'Dapu 'Twa/ mo e Miiŋ 'Kwani ma Yesus mo Mmo'ko mo

9 Dhalki mo/en wara'd ki jiŋ gana/ mo.
Shi/i a'di i e mo tani jin ta jin thus mo. 'Dapi
'twa/ mo e a'di jin 'boro'd mo. 10 Eni ka rem
'kup mo mmota ikam gana/ mo dhali tayi
ashu/um bway mo mmotaka tak ka rem
'kup mo mmotor montak mo. 11 Dhalku/ ki
ta tumu'c eya nyor ki sule/ mo ma. Tayi
awa'bpa/ e Shi/in mo mmomii to gom
Tapa mo. 12 'Kunyi bwa mo ma e mo ma
'teŋ kapem bum mo. 'Kuci bwa mo ma ki
'kari'th e monto'c bwa mo. 'Dimi 'kup ki
sule/ e mon'tho mo ma. 13 Nyaki to kun
minu ta mo gom imandhunu ki she/ mo.
Boti ki mii jin mina ci ta gu'b bum ŋal mo
ma.

[14] 'Bori uni gwansan mii mo ma kun ṯo'c
um bwa mo. 'Bori a'bor bwa i is mo ma.
Dhali dhalki uni ki jee mo. [15] 'Kunyi bwa
mo ma nyaḵki uni gwansan kun 'kunya bwa
mo. Koyi mo ma nyaḵki uni gwansan kun
gwokin mo. [16] 'Ka'di bwa ki 'ka'd mo ka rem
'kuṉ mo ma. Dhalku/ is ki kar ki ca mo,
hili wuyi is ka 'cesh nyaḵki 'kwani en'thi/
mo ma. Dhalka boloc̱ ki boloc̱ ki sule/ mo.
[17] Dhalki tonthus ki raḵi bway mo a'di jin
ta jin thus mo mmokulum gwo ibwa nṯwa/
a/ mo a'di jin 'boro'd e bwambor jis/ eŋ
'kwani 'baar mo. [18] Waḵki/ mishu mii isi
mmomisha /e a'di mii mo tani c̱a'bi mo ki
mo ma ḵu'th is nyaḵka ris 'kwani 'baar mo.
[19] Um gun enka/ dhalka ri'c ki ri'c ki is bum
mo ki sule/. Hili dhalki a'di ka nyor ma
Arumgimis mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo
ki: Mo ma ri'c mo tani ta jim pem mo be.
Aha/ mina raḵ to ibway mo. A'di ta gwon
Taṉa mo be. [20] Hili waḵki/ a'di jin ta 'kuṉ
pini 'kosha ṯe/ mo tani c̱iyi a'di tonṯe/ mo
ma. Dhali waḵki/ a'di budha yi'de/ mo tani
c̱iki a'di mmoṉi mo ma. Haali/ gom mii gi
wakan mo tani /e ki wola kaṉany o'di 'kuṉ
piti mo be. [21] Dhalku/ ki war ki uni gun ṉinu
e ki tonthus mo ma. Hili ṉiya ris tonthus e
mo ki miim 'borga/ mo.

13

[1] Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'deṯe/ 'deṯe/
dhu is 'ko'di me'd ma hakuuma jin ta
gi 'bi'th mo. Haali/ mom'bitha kamu/
yisa di'da. Hili isi ciki/ 'peni Arumgimis
mo be. Dhali uni gwansan kun 'kokin
mo tani uni dhukin ma Arumgimis mo
be. [2] Dhali wakan mo tani uni gun roc̱kin
ki mom'bi'th mo tani roc̱kin ki a'di jin
ṯorkin ma Arumgimis uni mo. Dhali uni
gwansan kun roc̱kin mo tani uni mini 'daṉ
uni ka nyoḵ gi gwon dwall ki is buni mo.
[3] Haali/ imanjiya ji 'koki ta ku gi minu ḵo/
mo gom miim 'borga/ mo, hili gom mii
shigga/ 'te/ mo. /E mini 'taki diki ḵo/
a'di jin ta gi mom'bi'th 'taa? Dhali waḵki/
wakan mo tani miiyi a'di jin 'boro'd mo
ma dhali /e mini bu'th momaŋ piti mo be.
[4] Haali/ a'di ta c̱iŋkina/ ma Arumgimis gom
mom'boro'd pini mo be. Hili waḵki/ /e
tham to mii mo tani ḵo/ki is mo ma. Haali/
a'di diki ḵal gandala turgam piti ka kar 'kuṉ
'te/ mo. A'di ta c̱iŋkina/ ma Arumgimis mo
haali/ a'di ta'da mandaḵ bwan dwall gwom
piti 'kuṉ ka nyor piti mo goma mantham
mii mo be. [5] Haali/ a'di wakan mo tani
dhalki a'din 'de/ midi mii kar is piti 'ko'di
me'd mo, yisa jasi gom mmothera nyor ma
Arumgimis 'te/ yisa, hili si'da/ gom 'twa/
ma du mo be. [6] Haali/ gom 'kuṉ gwo jin
nyaḵki'd kan mo tani um mini c̱iya thulṉa/
mo haali/ uni gun ta gi mom'bi'th mo uni
ta imanmii to goma Arumgimis mo, ḵuthi
is mo ki sule/ e to yan ka jiŋ gana/ mo.
[7] C̱ika ris uni to kun ta kun cila uni mo. C̱ika
thulṉa/ e uni gun cil ma thulṉa/ mo, dhali
c̱iki uni to gun woṯhi/ to 'kuṉ mo dhali ḵoki
uni gun minu ḵo/ mo dhali taḵi uni gun
minu taḵ mo.

[8] Dhalku/ ki di ka mure/ i'ba/ gom to gi
wathiŋ kamu/ mo, hili isi ciki/ mmo/ena
en ka rem 'kuṉ mo. Haali/ a'di jin ene'da
mannyaḵ c̱a'b piti mo tani thimki gwoŋḵan
jin c̱inu mo be. [9] Gwoŋḵan kun 'kwarkunu
mo kun o gwo mo: /E mini dhalku/ c̱al ki
mii mii mo. /E mini dhalku/ ki mii 'kosha
'kosh mo. /E mini dhalku/ ki mii ḵwal to
mo. /E mini dhalki bwa ki mii 'thoṯh mo.
Dhali gwoŋḵana kamu/ ma jin 'daṉa'd ki
gwon tul 'kuṉ yan mo tani o gwo mo ki:
/E mini mii ena mannyaḵ c̱a'b pini me'd
is piniŋ gana/ mo be. [10] Mo/en diki ta
to jin ṯhudhu mii mo goma mannyaḵ c̱a'b
mo. Dhali wakan mo tani mo/en ki thim
gwoŋḵan jin c̱inu mo be.

[11] Goma 'ban yansan mo tani /e ki mish
mo mo. Ka tente/ ṉu'dki'd mo hila/ jin
mina /e mer e mo 'peni mo/ ish e mo.
Haali/ woṯh 'disha'dish mo e ana shwane/
ki ana gamkina gwo is nṯwa/ a/ mo be.
[12] Mon'thiny a'di 'baarki'd mo dhali mon-
tee a'di ṉu'dki'd hila/ mo. Wakan dhalki
ana ṯaga mii gi mondhurumi'd ka pije/
mo dhali hitha goŋgoro/ gi moŋkush mo.
[13] Dhalki ana miina ki is bana ki dher mo ma,
me'd jin miinu e montee mo. Yisa mmomii
ki ra'b e moŋ'kuṉa su mo dhali e mo jin
'kosh ma suwa 'kosh mo. Yisa e mo jin tanu
dhora su dhali e mo jin kanuwa kanthi/ mo.
Yisa e mo jin waluwa wal mo dhali e mo
jin tanuwa ṯacum bwa mo. [14] Hili hithi Taṉa
Yesus Ḵristhos i is mo ma dhali dhalki gwo

ki mii kulum ibwa nṯwa/a/ gom buŋgwar is mmoṯe a'di e mon'daṗ e mo.

14

Dhalka Kam Bum ki Wak̲ mo

1 Hili gom wathi/ jin 'ka'da is mo e moŋgam gwo is mo tani hani a'di mo ma. Hili yisa mmosu'k ki gwo kun 'kon ka k̲wa/ m bwa mo. 2 Wathin 'de/ gam gwo is ki a'di mishi shwa aris to mo. Dhali wathi/ jin 'ka'da is a'di shwa jasi ton dhii/i'd mo. 3 Dhalku/ ki dhal a'di jin shwa to ki wak̲ a'di jin ga/i to mo. Dhali dhalku/ ki dhal a'di jin ga/i to ki ta ashi/m bwa gom a'di jin shwaki to mo haali/ Arumgimis han a'di mo be. 4 / E ja jin midi wak̲ c̲iŋkina/ gi wathiŋ kamu/ mo? A'di ta mii ibwambor taṗam piti jin doshkina a'di mo dhali biṯ mo. Dhali a'di minu kar mmodosh mo haali/ Taṗa mish a'di kar mmodosh kan mo be.

5 Wathin 'de/ karki'da cim 'de/ mmobola kamu/ e ki 'bor mo, ka kamu/ si'da/ kara'da tee 'baar mo ki jiny nyak̲ mo. Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'deṯe/ 'deṯe/ mishin ka daran du eya dum buniŋ gana/ mo. 6 A'di jin karki'da cim mo tani kar a'di mmotak̲ Taṗa mo be. A'di si'da/ jin shwaki to mo tani shwa a'di mo mmotak̲ Taṗa mo be, haali/ a'di 'borki'da Arumgimis bwa i is mo, me'd a'di jin ga/ki to mo tani ga/ki a'di mo mmotak̲ Taṗa mo dhali mmo'bora Arumgimis bwa i is mo be. 7 Wathin 'de/ 'peni bwam ana yisa di'da jin c̲a'bki'd gom is piti mo. Dhali jaŋ kamu/ 'peni bwam ana yisa wuki'd gom is piti mo yisa. 8 Wak̲ki/ ana 'kona ki e mo tani ana 'kokina ki e gom Taṗa mo. Dhali wak̲ki/ ana wuna mo tani ana wukina e Taṗa mo. Dhali wakan mo, wak̲ki/ ana 'kona ki e mo walla wak̲ki/ ana wukina mo tani ana tana ku gi Taṗa mo be. 9 Haali/ gom 'pemen yan kan mo tani aK̲risṯhos wuki'd mo dhali diki'd ki e mo dok̲/e ki a'di midi ta Taṗa gi uni kun wukin mo dhali gi uni kun 'kon ki e mo be.

10 Atinta iwak̲kina /e akam pini kan mo? Walla /e si'da/ atinta shi/kina /e akam pini mo kan? Haali/ ana 'baar mo mina doshi bwambor ma K̲ursi ma Arumgimis jin dwallu gwo mo be. 11 Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

Me'd jin dika/ ki e mo tani a'di ta gwo jin ona Taṗa mo, aris 'kuṗa'duṗuni 'baar mo mini luŋ aha/ mo

dhali arisa le'di 'baar mo mini c̲i 'twa/ maŋ goma Arumgimis mo be.

12 Wakan ana ka 'deṯe/ 'deṯe/ mina mii c̲i is banaŋ gana/ mo ka 'deṯe/ 'deṯe/ ka Arumgimis mo.

Dhalku/ ki Dhala Kam Bum Golu mo

13 Dhali wakan dhalkina dok̲/e ki wak̲a wak̲ ka rem 'kuṗ mo. Hili yisa si'da/ mmogam gwo me'd ki sule/ sule/ mo mmokar to jin golo'da gol mo walla mmonona kan ki bway mo. 14 Aha/ misha dhali lalu sho'k ki gwo e Taṗa Yesus K̲risṯhos ki toŋ kamu/ jin ga/u ki is piti yisa di'da. Hili a'di ta to jin ga/u gom macin tiya, uni kun kulum a'di ibwa ki a'di ta to jin ga/u mo be. 15 Wak̲ka kam pini rak̲u mo goma shwantom pini mo tani /e dok̲/e baṯhi mo/en yisa. Dhalku/ ki dhal tonṯe/ jin shwana /e ki c̲i a'din ṯal 'deŋ kamu/ jin wun ma K̲risṯhos sho'k mmo'ce'd mo. 16 Wakan dhalku/ ki dhal to jin 'boro'd gom /e mo tani soru ki a'di ta tonthus mo. 17 Haali/ Bampa/ ma Arumgimis diki ta 'pemen gwo gom tonṯe/ mo dhali tomṗi mo 'te/. Hili gom mo ma k̲ar/e mo dhali mo ma k̲u'th is mo dhali moŋ'kuny bwa e Shi/in Dheleladhelel mo be. 18 A'di jin miiki to wakan goma K̲risṯhos mo tani mish ma Arumgimis bu'th mo dhali ta a'diŋ gana/ jin maŋa 'kwani mo be. 19 Haali/ a'di gi wakan mo tani dhalki ana ura to jin midi dhuwa dhu ki mo ma k̲u'th is mo dhali mmoṯel sho'k ka gam 'kuṗ mo. 20 Dhalku/ ki dhal gwon tonṯe/ ki 'ce'da ṯu'c ma Arumgimis sho'k mo. Aris to 'baar mo ka jiŋ gana/ dhelelkin mo. Hili a'di ta to jin thamu mii mo gom macin tiya kun dhu tiya mmoṯa'k mo gom to jin shwakina uni mo be. 21 A'di ta miim 'borga/ mmo'koki 'ka shum walla mmoṗi yimana mura'th jin k̲a/u ki ŋah ŋah mo walla mmo'koki mii ton tiya ki suny suny kun mini dhala kan mmokol mo. 22 Moŋgam gwo is jin takina /e mo tani kari a'di ki is pini um ka Arumgimis mo ma. Bwam 'boro'd gom wathi/ jin diki cu gwon dwall ki is piti mo gom to jin gwona a'di 'kus mo. 23 Dhali hili a'di jin shi/

i bwa 'kup mo tani wakku mo be, wakki/ a'di shwaki to mo haali/ a'di yisa mii'd me'd mii 'peni mo gi gamu gwo is yisa. Haali/ aris to gun miinu ki dar gi moŋgam gwo is ki suny suny mo tani ta miinthus mo be.

15

Maŋi Amannyak Ca'b Pini mo, Yisa Is Piniŋ Ganaa

1 Ana uni gun 'bitha is mo tani mina mii kal to gi uni gun 'ka'da is kun atha/ath mo dhali mmo'koki maŋ is bana mo be. 2 Dhalki ana ka 'dete/ 'dete/ maŋa amannyak ca'b bana mo gom tom 'borgam piti mmotel a'di sho'k mo. 3 Haala Kristhos diki maŋ is pitiŋ gana/ mo, hili me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Awak jin wakkina uni gwansan / e mo tani uni bitkina po/ aha/ mo be. 4 Haali/ me'd gwo yin jin 'kwarkunu kadhamo/ mo ka tee yin mo tani 'kwarkunu mo mmoye'th ana gwo sho'k mo mmotela tel sho'k mo dhali mmoroca roc mo gom Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo tani ana mina ta gi mo ma 'teŋ kape/ mo be. 5 Dhalka Arumgimis jin ta jin tele'da tel sho'k mo dhali mmoroca roc mo tani ci um bwa mo mmo'ko ki bwan tal 'de/ ka rem 'kup isi ki bwa ma Kristhos jin ta'da Yesus mo be. 6 Ki umi montal 'de/ mo dhali ki 'twan tal 'de/ mmokar a'di jin ta'da Arumgimis mo dhali jin ta'da Baba gi Tapa Yesus Kristhos bana ki ca mo.

Gwom 'Borga/ e 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo

7 Hayi ci ka rem 'kup mo ma. Wakan me'da Kristhos a'di hay ki um mo gom monyca ma Arumgimis mo be. 8 Haali/ aha/ tora um gwo ka Kristhos warki'd ki ciŋkina/ e mo jin 'cithuwa munyjal yis mo mmotora Arumgimis gwoŋ gana/ mo mmothim gwo jin onu is yan jin cikunu idhan ibaba mo be. 9 Dhali ki mii yan ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mini kar Arumgimis ki ca mo gom momiimiim piti mo be. Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Wakan aha/ mina maŋ /e mo e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo,
dhali yuk gway gom gway pini mo be.
10 Dhali dok/e a'di onu mo ki:
'Kunyi bwa mo ma, ayy 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ nyakki 'kwanim piti mo.
11 Dhali dok/e:
Maŋi um Tapa mo, um 'kwani 'baar mo kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo,
dhali dhalka ris 'kwani 'baar ki 'beles maŋ a'di mo.
12 Dhali dok/e Ishaya o gwo mo ki:
Abirman ma Yassa midi pu'du/ mo,
a'di jin midi cu mo mmota tapa apo/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo,
dhali e a'di mo tani mmina 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ nta ga 'teŋ kape/ mo be.
13 Dhalka Arumgimis jin ta ji gi mo ma 'teŋ kape/ 'tu'd um ka ris bwaŋ 'kunyga/ dhali moŋku'th is e moŋgam gwo is mo, wakan ki mom'bi'th gi Shi/in Dheleladhelel ki um mini ish ka enthus e mo ma 'teŋ kape/ mo be.

14 Aha/ ki is pem kapu/ gom um iwak pem mo, ki um ki is bum 'tu'dkunu ki piny piny ki miim 'borgaŋ gana/ mo dhali mmo'tu'd ka risa yuk mo dhali mmomish cin tiya sho'k ye'th ka rem 'kup mo. 15 Hili ka 'ban kuku/ mo tani aha/ 'kwarkina um gwo ki dar gi monyju/ gana/ mo mmorogom um gwo mo haali/ goma 'the jin cikin ma Arumgimis aha/ mo be. 16 Mmota amanmii to goma Kristhos jin ta'da Yesus mo gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmota gasiis ma atu'c gi gwom 'borga/ ma Arumgimis mo. Wakan ki to jin isi'd gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ minu mish bu'th mo a'di jin dhagamkunu ki Shi/in Dheleladhelel mo be. 17 Wakan eya Kristhos jin ta'da Yesus mo tani aha/ tana gi 'kup gwo mo mmokar is ki ca mo goma tu'c pem goma Arumgimis mo be. 18 Haali/ aha/ dinaki mii ka gugundhi/ mo mmoci gwo gom toŋ kamu/ 'de/ hili isi ciki/ a'di jin wagaskin ma Kristhos ki aha/ mo mmodhu 'kwani 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mmoha gwo e mo ki gwo mo dhali ki mii mo be. 19 Ki mom'bi'th gi jamas mii mo dhali momer dhali ki mom'bi'th gi Shi/ in Dheleladhelel mo. Gom mii gi wakan 'peni Pa Urushaliim mo dhali ntagi mo is 'ko'd e Pa Illirikuun mo tani aha/ thimkina

gwom 'borga/ ma Kristhos mmoci mo be.
20 Wakan mmokar a'di ki tom pem jin guka/
ki e mo mmoci gwom 'borga/ mo e mo jin
dinuki mish gway ma Kristhos naskina/ mo
ki aha/ mina diki nyaŋ to e mo jin ka'ba
wathiŋ kamu/ mo be. 21 Hili me'd a'di jin
'kwarkunu mo ki:

Uni mini hil a'di mo, uni kun 'konuki tor
a'di ki sule/ mo,
dhali uni mini mish gwo 'ban mo, uni kun
'koki cik gwo gom a'di ki sule/ mo
be.

ABuulus Dina Gwo Mbwa mo Mmobut e 'Kwani gi Pa Ruumiya mo

22 Yan a'di ta 'kup gwo mmononkunu
aha/ bway mo me'd ka hony/e mo mmoy-
aku/ i um mo be. 23 Dhali hili shwane/
haali/ aha/ dara ki mo mo goma tu'c e
bampa/ gwansan ka kukul is mo dhali
haali/ aha/ dina gwo ibwa kagahara yil ka
ris mmoyaku/ i um mo be. 24 Aha/ tora ki ya
par um e mo mmomiga/ pe ki tur mo me'd
jin miga/ ya Pa Ispaaniya mo dhali mmom-
ina umi sus aha/ m'pen mo e moyam
pem imun mo wakki/ ntwa/ a/ mo tani
aha/ mina 'taki kap buti um ari'ceenne/
mo. 25 Hili shwane/ aha/ yakina ya Pa
Urushaliim ki to ime'd mo mmowoth uni
gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo be.
26 Haali/ 'peni Pam Makiduniyya mo dhali
Pa Akaa/iya mo tani uni 'borkina bwa mo
mmoci ton tiya gom unin tiya kun atha to
mo e bwam uni gun dhunu ki she/ ki dhelel
dhelel e Pa Urushaliim mo be. 27 Uni 'kokina
bwa mmo'bor mo mmomii a'di mo dhali ka
jiŋ gana/ uni 'kon ma mure/ m'ba/ mo gom
uni mo, haali/ wakki/ 'kwani kun 'koki ta
'Kwani Yahuuda/ daka pu'dkin mmopwak
to gi shi/in buni bwa mo e mom'bor mii mo
tani uni ka si'da/ ba/ mini ta imanmii uni
to ki mom'bor mii ki to gun isha e uni mo
be. 28 Gom a'di gi wakan mo tani me'd jin
miga/ 'baar mii yan mo tani dhali ciki uni
to ki 'dantar mo gun tulu is mo tani aha/
mina yaki bway bum e Pa Ispaaniya mo be.
29 Dhali a'di mishga/ ki aha/ mina yaku/ i
um mo tani aha/ mina yaku/ ki mon'tu'd
gi mom'bor mii ma Kristhos mo be.

30 Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo, iwak,
gom Tapa Yesus Kristhos bana mo dhali
gom mo/en gi Shi/in, ki um mini uth mo
mmontal 'de/ nyakki aha/ mo e mon'thom
bum eya Arumgimis mo gom aha/ mo be.
31 Ki aha/ minu 'cuk mo 'peni uni gun 'koki
gam gwo is e Pa Yahuudiyya mo dhali ka
tu'c pem jin miiga/ gom Pa Urushaliim mo
tani minu mish bu'th mo e uni gun dhunu
ki she/ ki dhelel dhelel mo be. 32 Wakan
ki bwa ma Arumgimis mo tani aha/ mina
yaku/ i um ki bwaŋ 'kunyga/ mo dhali
aha/ minu wac mo e bampam bum mo be.
33 Arumgimis gi moŋku'th is midi di e umi
'baar mo. Amen.

16

Monthe Me'd jin Thenu ka Karembuye/ mo

1 Aha/ kana um gwo mo gom 'bwah bana
ka Pibi jin ta'da mancila to hil goma kaniisa
gi Paŋ Kankariya mo be. 2 Ki um mini bu'th
a'diyim mo e Tapa me'd mii jin ha a'di me'd
me'd kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel
mo dhali wothi a'diyim mo ma e ton tiya
jin min ma yimi mii ta 'peni um mo haala
yim a'di wothki'da woth ka ris mo dhali
buŋgwar is pem gana/ si'da/ mo be.

3 Theka Piriskilla me'd mo ma dhali Aki-
ila, unim pem kun nyakkaa/ atu'c mii eya
Kristhos jin ta'da Yesus mo be. 4 Uni gun
ci 'bam buni ki to gom mondiki/em pem
mo. E uni mo tani jasi aha/ 'de/ yisa,
hili si'da/ eya risa kaniisa 'baar mo kun
'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ci mom'bor
bwa i is mo be. 5 Theka kaniisa me'd mo
si'da/ kun 'kon e gu'b buni mo. Theka
Abaynitus me'd mo a'di jin enka/ mo ma.
A'di ta jan 'de/ jin twa/ a/ jin tu'kki'da
bor mo e Pa Akaa/iya goma Kristhos mo
be. 6 Theka Mariyam me'd mo ma a'di jin
miiki'da tu'c jin 'batha'ba'th e bwam um
mo. 7 Theka Andaruunikus me'd mo ma
dhali Yuniyas jin ta'da bas pem dhali agarr
pem jin nyakkaa/ ca'ba sijin mo. Uni ita uni
ibwaŋ 'kwani kun dhunu ki she/ mo dhali
uni 'kokin mo eya Kristhos ntwa/a/ ki aha/
mo be. 8 Theka Ambiliyas me'd mo ma a'di
jin enka/ e Tapa mo be. 9 Theka Urbanus
me'd mo ma a'di jin ta'da mannyak to mii
jin ta jim bana eya Kristhos mo. Dhali
a'dim pem jin enka/ jin ta'da Istakis mo.
10 Theka Aballis me'd mo ma a'di jin maŋu
eya Kristhos mo. Theki uni gwansan me'd
mo ma uni gun tana wak ma Aristubulus

mo. [11] Theka bas pem me'd mo ma jin
ta'da Hirudiyuun mo. Theki uni gwansan
me'd mo uni kun 'kon e Tapa mo, uni gun
tana wak ma Narkissus mo. [12] Theki uni
gwansan me'd mo kun miikina tu'c e Tapa
mo uni kun ta iTaripeena dhala Taripuusa
mo. Theka Barsiis me'd mo ma jin enu mo,
a'diyim jin miiki'da tu'c jin 'batha'ba'th e
Tapa mo. [13] Theka Rupus me'd mo ma, a'di
jin leke'thkunu e Tapa mo dhali kum si'da/
jin ta'da ata'dam pem mo. [14] Theka As-
inkiriitus me'd mo dhala Piliguun mo dhala
Harmaas mo dhala Baterubaas mo dhala
Harmiis mo dhali awak kun nyak 'ko ki uni
mo be. [15] Theka Piluluugus me'd mo ma
dhala Juliya mo dhala Niriyuus mo dhali
'bwaham piti mo dhala Ulumbaas mo dhali
aris uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel
mo kun nyak 'ko ki uni mo be. [16] Theka the
me'd ka rem 'kup mo ma ki mo gi gamu
'twa/ 'kup ki 'bore/ mo. Arisa kaniisa ma
Kristhos theki um me'd mo be.

[17] Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo iwak ki
um mini hil uni gwansan kun dhu bwa ka
cem bwa mo dhali kun ta imanraka rak kun
kolu kun se gwo i is mo, a'di jin torkunu
um mo. 'Cuki uni i'kup mo ma. [18] Haali/
'kwani kun ta thus kan mo tani 'koki mii
to gom Tapam bana ka Kristhos mo hili uni
mii to gom bwam buniŋ gana/ mo. Dhali
ki gwom 'borga/ mo dhali ki gwo maŋ mo
tani uni he'kki tiya adu e kun atha/ath mo.
[19] Haali/ ki um 'kon mmoha gwo e mo tani
a'di mishkunu e mo 'baar mo dhali gom a'di
gi wakan mo tani aha/ 'kunykina bwa gom
um mo. Hili aha/ ona ki um mini yukayuk
mo mmomish a'di jin 'boro'd mo dhali ki
um mini dar ga maki cine/ gom a'di jin ta
thus mo. [20] Dhali yan'ko'd Arumgimis jin
ta gi moŋku'th is midi pucura Setaan eya
'cesh 'peni bwam sho'k bum ki 'dishe/ mo.
A'the gi Tapa Yesus Kristhos bana dhalki
a'di di'd e um mo ma.

[21] Timuthawuus a'di jin nyakki'da tu'c mii
ki aha/ mo tani theki um me'd mo, wakan
si'da/ miikin ma Lukiyus mo dhala Yasuun
mo dhali Susibatrus kun tana bas pem mo
be.

[22] Aha/ jin tana Tartiyuus jin 'kwarki gwo
yansan mo tani aha/ thekina um me'd e
Tapa mo be.

[23] Gayus a'di jin ta'da 'borim bwa gom
aha/ mo dhali goma kaniisa 'baar mo
tani theki um me'd mo. Arastus jin cila
'pem pan ton dhu mo dhali akam bana ka
Kawartus theki um me'd mo be. [24] A'the gi
Tapa Yesus Kristhos bana dhalki a'di di'd e
umi 'baar mo. Amen.

*Mmo*te Gwo mo ki Montak mo

[25] Dhali shwane/ e a'di jin mish um 'bi'th
is mo isi ki gwom 'borgam pem mo dhali
ki gwo jin cinu goma Yesus Kristhos mo isi
ki gwo jin 'ceenu 'peni gwom bag yan mo
tani a'di jin karu ki 'twan 'dap ki yil ka ris
'peni kadhamo/ innii mo. [26] Hili shwane/
a'di toru eya tente/ mo dhali ki gwo gi
imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ kun
'kwarkunu a'di mishu eya tente/ eya ris kal
gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo isi ki gwoŋkan
ma Arumgimis jin di ki e ki sule/ ya ye 'ba/
mo mmokal mo gi hanu gwo e ki moŋgam
gwo is mo be. [27] Dhalki monyca di'd eya
Arumgimis mo, a'di jin yuki'd a'din 'deŋ
gana/ ki sule/ ki sule/ ya ye 'ba/ eya Yesus
Kristhos mo. Amen.

Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Paŋ KURINTHUUS mo

Monthe Me'd mo

1 ABuulus, a'di jin yukkunu ki bwa ma Arumgimis mo mmota a'di jin karu ki she/ goma Kristhos jin ta'da Yesus mo dhala kam bana ka Sustanis mo be.

2 A'di 'kwarkunu goma kaniisa ma Arumgimis jin di'd e Paŋ Kurinthuus mo, e uni gwansan kun dhukunu ki she/ mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, uni gun yukkunu mo mmodhu ki she/ ki dhelel dhelel mo imontal 'de/ nyakka ris uni gwansan kun 'kokin mo e mo 'baar mo kun yukki gway gi Tapam bana jin ta'da Yesus Kristhos mo, a'di jin ta Tapam buni mo dhali Tapam bana mo be.

3 A'the e um mo dhali moŋku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

Mo jin 'Boruwa 'Bor Bwa i Is mo gom To gi Shi/in jin Çinu ki Me'd mo

4 Aha/ 'bora Arumgimis bwa i is isa yempa/ mo gom um mo haali/ goma 'the ma Arumgimis jin çikunu um eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be, 5 haali/ eya ris to 'baar mo tani um saka'thkunu e a'di mo ka ris gwo kun toru mo dhali ka risa nyith jin nyithu to mo. 6 Isi kani gwo jin toru goma Kristhos mo tani telkunu sho'k e bwam um mo be. 7 Wakan um yisa hari toŋ kamu/ e to gi shi/in jin çinu ki me'd mo yisa, me'd jin çorkina um gom mo jin minu piyu/ Tapa Yesus Kristhos bana mo be. 8 A'di jin midi tel um sho'k mo ntagi 'pemen mo mmomina umi dar gi mii 'ba/ mo ka tee gi Tapa Yesus Kristhos bana mo be. 9 Arumgimis ta a'di jin ta isiŋ gana/ mo. Ki a'di mo tani um yukkunu mmonyak to mii ki Ya/m piti mo, a'di jin ta'da Yesus Kristhos Tapam bana mo be.

*A*kwa/um Bwa jin Kwa/u mo eya Kaniisa mo

10 Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo, iwak mo, ki gway gi Tapam bana jin ta'da Yesus Kristhos mo tani ki umi 'baar mo mini gam gwo me'd ki mo jin mina um i'taki 'ko ka kwam bwa mo tani midi 'taki diki di e bwaman um mo. Hili um mini gam 'twa/ 'kup mo e bwan tal 'de/ mo dhali eya yisanya 'de/ mo be. 11 Haali/ gwo torkunu aha/ mo ki 'kwani ma Kuluwi ki mowal di'd e bwam um mo, um kun tana wak pem mo. 12 'Pemen gwom pem jin oka/ mo a'dihe/ be, ki um ka 'dete/ 'dete/ o gwo mo ki: Aha/ tana ji ma Buulus mo, dhali, Aha/ tana ji ma Abulluus mo, dhali, Aha/ tana ji ma Sapa mo, dhali, Aha/ tana ji ma Kristhos mo. 13 Kristhos kwa/u bwa mowa? ABuulus, a'di 'koshkunu ki cwany'cithan dhul mo gom um mowa? Walla um 'kokunu mmomii ki yi'de/ ki gway ma Buulus mo 'taa? 14 Aha/ 'borkina Arumgimis pem bwa i is mo ki aha/ dinaki mii jin tal 'deŋ kamu/ 'peni um ki yi'de/ mo, hili isi ciki/ jasa Kirispus dhala Gayus mo be, 15 isi kan ki jan tal 'deŋ kamu/ midi 'taki diki o ki um miinu ki yi'de/ ki gway pem mo be. 16 (Aha/ miikina amii ki yi'de/ si'da/ mo gom 'kwani ma Istipanuus mo be. Sa kan mo tani aha/ dinaki mish ki aha/ miikina jin tal 'deŋ kamu/ ki yi'de/ mo si'da/.) 17 Haala Kristhos diki hash aha/ mo mmomiiya mii jin miinu ki yi'de/ mo, hili mmoçi gwom 'borga/ mo, yisa ki yuk jin midi ter 'kwani e mo isi ciki/ ki cwany'cithan dhul ma Kristhos minu kar ki jim puu mo ki dar gi mom'bi'th mo.

Kristhos jin Taki Mom'bi'th mo dhali Moyuk ma Arumgimis mo

18 Haali/ gwo gi cwany'cithan dhul mo tani a'di ta gwom pus gom uni gwansan kun 'kon ki jiny 'ce'd sho'k mo, hili gom ana kun 'kokunu mo mmota is ki me'd mo tani a'di ta mom'bi'th ma Arumgimis mo be. 19 Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

Aha/ mina 'ce'd yuk gi 'kwani kun yukayuk sho'k mo,
dhali mo jin korkunu e gi 'kwani gwansan kun kora e ki kor mo tani aha/ mina tor uni sho'k ka pupush mo be.

20 Mane wathi/ jin yukayuk mo? Mane wathi/ jin ta'da man'kwar to mo? Mane amandot gwo gom yil gwansan mo? Din ma Arumgimis ki kar yuk gi mony'cesh yansan ki pus mowa? 21 Haali/ me'd jin tana yuk ji ma Arumgimis mo tani 'kwaniny'cesh 'koki nyitha Arumgimis ki yuk yan 'te/ mo tani

a'di 'borki'da Arumgimis bwa mo mmota
uni gwansan is ki me'd mo kun gamki gwo
is mo eya pali/ gi gwo jin cikina ana uni mo
be. 22 Haali/ 'Kwani Yahuuda/ dotki gwo ki
jin 'thek gom jamas mii mo dhali 'Kwaniŋ
Griki simmki moyuk e mo. 23 Hili ana
cikina gwo goma Kristhos jin 'koshkunu
jwa mo ki cwany'cithan dhul mo, a'di jin
golki 'Kwani Yahuuda/ mo dhali warki'd
ki gwo ma pali/ gom 'kwani kun 'koki ta
'Kwani Yahuuda/ mo be. 24 Hili gom uni
gwansan kun yukkunu uni gun ta 'Kwani
Yahuuda/ mo dhali 'Kwaniŋ Griki si'da/ mo
tani aKristhos ta mom'bi'th ma Arumgimis
mo dhali moyuk ma Arumgimis mo be.
25 Haali/ gwom pus ma Arumgimis mo tani
a'di yukki'd 'teki yuk mo mmobol 'kwani
e mo dhali moŋ'ka'd is ma Arumgimis mo
tani a'di 'bi'thki'd 'teki 'bi'th mo mmobol
'kwani e mo be.
26 Hili isi gwo goma yuk bum mo, iwak
mo. Aris um ka ris mo yisa yukayuk mo
me'd jin tana mo ma yuk gi mony'cesh yan
mo. Dhali um tana ris mo yisa kun ta gi
moshirr mo. Dhali um tana ris mo yisa
kun dhodhu e mo jin tanu 'penkapan mo.
27 Hili Arumgimis ki kwany to yan jin ta
pus mo e mony'cesh mo mmo'the 'kwani
kun yukayuk is mo. Dhali Arumgimis ki
kwany to yansan jin 'ka'da is e mony'cesh
yan mo mmo'the uni kun 'bitha is is mo
be. 28 Dhali Arumgimis ki kwany to yansan
jin hatha ca'b 'ko'd mo dhali to yansan jin
waku e mony'cesh mo, isi kan mo to kun
'koki 'ko mo si'da/ mo tani jin mina a'di
dhu to kun 'kokin si'da/ mo me'd to kun
puukin mo be. 29 Wakan wathim pa en'thiŋ
kamu/ midi kar 'ba/ ki ca mo e buŋ'kus ma
Arumgimis yisa. 30 A'di ta 'kus gi mondiki/
em pini eya Kristhos jin ta'da Yesus mo,
a'di jin kar ma Arumgimis mmota yuk bana
mo dhali mmota mo ma kar/em bana mo
dhali mmota mo jin dhunuwa dhu ki she/
ki dhelel dhelel gom ana mo dhali mmota
mo jin wanu ana 'ba/ mo. 31 Wakan me'd
gwo jin 'kwarkunu mo ki: Dhalki a'di jin kar
'ba/ ki ca mo tani kar 'ba/ ki ca e Tapa mo.

2

Mmobah Gwo goma Kristhos jin 'Koshu/
ki Cwany'cithan Dhul mo

1 Ki aha/ pu'dkina e um iwak mo tani
aha/ dinaki pu'dku/ mmobah um gwo jin
toru goma Arumgimis mo ki gwo jin molu
piyu/ 'kup ka pije/ mo walla ki yuk mo.
2 Haali/ aha/ tana ki 'kup gwo mmomish
toŋ kamu/ yisa e bwam um mo hili isi
ciki/ jasa Yesus Kristhos mo dhali a'di jin
'koshkunu ki cwany'cithan dhul mo be.
3 Dhali aha/ dikina e um mo e mo jin 'ka'du
is mo dhali e mo jin ko/ kunu is kaga-
hara mo dhali e mo jin deenuwa de e mo
be. 4 Dhali gwom pem jin torka/ mo dhali
gwom pem jin cika/ mo tani 'koki ta gwo
kun mini el 'kwani e mo gom moyuk mo hili
mmonyo/ Shi/in mo dhali mom'bi'th mo
be. 5 Wakan ki moŋgam gwo is bum minu
'koki thuma po/ moyuk gi 'kwani mo, hili e
mom'bi'th ma Arumgimis mo be.

Gwo jin 'Ceenu/ ki Shi/in ma Arumgimis mo

6 Bahili e bwaman uni gun iskin mo tani
ana tora gwo yuk mo. Ba a'di yisa ta moyuk
gi mony'cesh yan mo walla yisa ta moyuk
gi tapa gi mony'cesh gwan mo, kun mini
puu mo. 7 Hili ana torkina gwo gom yuk
jin cinu ki jiŋ kup mo dhali yuk jin ta
jim ma Arumgimis jin bagu mo, a'di jin
'kawurkin ma Arumgimis ntwa/a/ mo ki
yil gi mony'cesh yan mo gom mo jin dhunu
ana ki ca mo. 8 Itapa kun 'koni mony'cesh
yan mo tani mishi gwo 'ban gom a'di yan
yisa. Wakki/ uni mini 'taki mish mo tani
uni mini 'taki 'koki 'kosh Tapa gi monyca
ki cwany'cithan dhul mo be. 9 Hili me'd gwo
jin 'kwarkunu mo ki:

A'di jin dina e ki mish mo walla jin dina 'ce
ki cik mo
walla jin diki dwar e gwalal gi wathi/ mo
tani
a'di jin thosonkin ma Arumgimis mo gom
uni gwansan kun enki a'di mo tani,

10 Arumgimis torki a'di eya tente/ e ana ki
Shi/in mo. Haali/ Shi/in a'di theke'thki'da
ris to 'baar mo, isi kani moŋ'kul ma
Arumgimis mo. 11 Haali/ wathi/ jana
mishki to jin kulum ma kamu/ ibwa mo?
isi ciki/ shi/in gi wathi/ jin diki'd e a'di
mo. Wakan si'da/ wathin tal 'deŋ kamu/
yisa mishki gwo jin kulum ma Arumgimis
ibwa yisa hili isi ciki/ Shi/in ma Arumgimis
mo be. 12 Dhali ana 'kokina ki bu'th moyuk

gi mony'cesh mo, hili ana bu'thkina Shi/in jin piki'd 'peni Arumgimis mo ki ana mina mish gwo 'ban gom to kun cinu ki me'd mo kun cin ma Arumgimis ana 'bakany mo. [13] Dhali ana tora gwo yansan yisa ki gwo gi yuk jin kuluma 'kwani en'thi/ ibwa mo yisa hili gwo jin torkina Shi/in ana mo, mmopok gwo gom to gi shi/in mo gom uni gwansan kun bu'thki Shi/in mo be.

[14] Wathi/ jin dar gi to gi shi/in mo tani diki bu'th to jin cinu ki me'd 'peni Shi/in ma Arumgimis mo. Haali/ uni tana pali/ e a'di mo dhali a'di mol uni gwo mish 'ban mo haali/ uni nyithu/ ki to gi shi/in mo be. [15] Wathi/ jin ta gi to gi shi/in mo tani nyithki'da ris to 'baar mo dhali hili a'di ki is piti mo tani a'di minu 'koki nyith ki jan tal 'deŋ kamu/ mo be. [16] Haali/ aja a'di imishki bwa gi Tapa mo, wakan mmoye'th a'di sho'k ki gwo mo? Hili ana takina gi bwa ma Kristhos mo be.

3

Imannyaka Tu'c Mii goma Arumgimis mo

[1] Hili iwak mo, aha/ mola gwo o e um mo me'd 'kwani kun ta gi to gi shi/in mo, hili me'd 'kwani kun ta ku gi buŋgwar is mo, me'd usha ŋa/ eya Kristhos mo be. [2] Aha/ cina uma ko mo mmopi mo, yisa tonte/ jin ta jiŋ ka'c mo. Haali/ um 'koki thoson is gom a'di mo. Dhali isi kani um naskina/ 'koki thoson is gom a'di mo be. [3] Haali/ um 'kon mmo'ko mo naskina/ gom buŋgwar is mo. Haali/ kan mo, mo jin tanu dhapan di'd naskina/ e um mo dhali mo jin biruwa bir e bwaman um mo tani 'kona um ki ta ku gi buŋgwar is mo 'taa? dhali mmomii to me'd 'kwani kun 'konuki ak mii e mowa? [4] Haali/ wathiŋ kamu/ ki o gwo mo ki: Aha/ tana ji ma Buulus mo, dhali jaŋ kamu/ ki o gwo mo ki: Aha/ tana ji ma Abulluus mo be, 'kona um ki ta 'kwani gi mony'cesh mo 'teya?

[5] Ka Abulluus ta'da ta mo? Dhali aBuulus ta'da ta mo? Uni ta ciŋkina/ kun gamkina um gwo is nycine/ mo me'd mii gi Tapa mo mmodhukina a'di uni ka 'dete/ 'dete/ mo. [6] Aha/ sikina to mo tani, Abulluus a'di wolki to yi'de/ mo, hili Arumgimis a'di ciki mo jin 'twaka to mo be. [7] Wakan si'da/ a'di jin siki to mo walla a'di jin wolki to yi'de/ mo tani uni ta toŋ kamuwa? hili Arumgimis a'di 'de/ mo a'di ciki mo jin 'twaka to mo be. [8] A'di jin siki to mo dhali a'di jin wolki to yi'de/ mo tani uni nyakkin mo be, dhali uni ka 'dete/ 'dete/ mini bu'th to jin miikina uni to mo isi me'd shemen miim buni mo be. [9] Haali/ ana tana ci kun nyak to mii goma Arumgimis mo be. Um ta mondhe'd ma Arumgimis mo, mo jin nyaŋ ma Arumgimis mo be.

[10] Isi ki gwo ma 'the ma Arumgimis jin cikunu aha/ mo tani me'da man'kawur gu'b mo jin tana me'd piti gwocon mo tani aha/ 'thikina mo jin ka'bu/ mo dhali wathiŋ kamu/ nyaŋki to apo/ a'di mo. Dhalki 'kwani ka 'dete/ 'dete/ hilin ki 'bore/ mo, a'di jin minu nyaŋ apo/ a'di mo be. [11] Haali/ moŋka'buŋ kamu/ yisa di'da jin mina wathin 'deŋ kamu/ i'thi to kan apo/ mo jin 'thikunu mo, a'di jin ta'da Yesus Kristhos mo be. [12] Dhali wakki/ wathiŋ kamu/ midi nyaŋ to apo/ moŋka'b ki 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush mo dhali wosh kun ta kun dhel mo dhali cwa mo dhali kun'tush mo dhala wusha mo tani [13] arisa tu'c gi 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo tani uni minu tor eya tente/ mo. Haala tee midi this a'di tor mo haali/ a'di minu tor eya tente/ ki o'd mo, dhali o'd a'di midi pala ris e ma tu'c kun miina 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo be. [14] Wakki/ atu'c jin miina wathi/ mmonyaŋ to apo/ mo jin ka'bu/ mo midi tel mo tani a'di midi bu'th to jin ishki kumma/ mo be. [15] Wakka tu'c gi wathiŋ kamu/ cithu/ ki o'd mo tani a'di midi this tom piti e mo. Bahili a'di ki is piti mo tani a'di iminu ta is ki me'd mo, hili a'di mina e wa gi mo jin boruwa bor mo 'peni 'twa/ o'd gana/ mo be.

[16] 'Kona um ki misha ki um ta mony-ca'b ma Arumgimis mowa? dhali Shi/in Dheleladhelel ma Arumgimis di'd e umi. [17] Wakki/ wathin 'deŋ kamu/ midi shi/ monyca'b ma Arumgimis mo tani Arumgimis midi 'ce'd a'di sho'k mo be. Haali/ monyca'b ma Arumgimis mo tani a'di kogu mo dhali monyca'b caan jin ca'ba a'di mo tani a'di ita um mo be.

[18] Wathin 'deŋ kamu/ midi mii dhalku/ ki he'k is piti e mo. Wakki/ wathin

'deŋ kamu/ e bwaman um toshki'd ki a'di
yukayuk mo e embul yil yansan mo tani
dhalki a'di wara'd ki pus mo ki a'di midi
'taki war ki wathi/ jin yukayuk mo be.
19 Haali/ moyuk gi mony'cesh yansan mo
tani uni ta e ma pali/ mo goma Arumgimis
mo be. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: A'di
bu'thki uni gwansan kun yukayuk mo eya
mak buni jin ishkina uni agany mo be.
20 Dhali dok/e a'di 'kwarkunu mo ki: Tapa
a'di mishki gwo kun kuluma 'kwani kun
yukayuk ibwa mo kun ta gwo kun ta pe'th
mo. 21 Wakan wathin tal 'deŋ kamu/ midi
mii dhalku/ 'ba/ ki kar ki ca mo gom 'kwani
mo be. Haali/ aris to 'baar mo ta kum bum
mo be 22 wakki/ ta ji ma Buulus mo walla
ji ma Abulluus mo walla Sapa mo walla
mony'cesh mo walla mondiki/e mo walla
mowu mo walla mo kun 'kon shwane/ mo
walla mo kun mini 'ko yilaŋ kamu/ mo tani
aris to gwansani 'baar mo tani uni ta kum
bum mo be. 23 Dhali um ta ku ma Kristhos
mo dhali Kristhos ta ji ma Arumgimis mo
be.

4

Mii jin Miina Imandhunu ki She/ mo

1 Dhalka aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/
mo ibuk ana ka pije/ mo ki ana itana cinŋ-
ina/ ma Kristhos mo dhali imandhu to mo
gom gwo ma Arumgimis jin cinu mo ki jim
bag mo. 2 Bakata 'te/ a'di itheke'thkunu
gwo mo gom imandhu to mo ki uni minu
gam mo ki uni mini ta uni kun ta isiŋ gana/
mo. 3 Hili, ki aha/ mo tani a'di ta ari to jin
gwa'da'd mo ki aha/ minu 'taki 'koki pal
mo ki um mo walla ki gwon dwall gi wathi/
en'thiŋ kamu/ mo. Aha/ dinaki dwall isi
is pem gwo mo si'dayi. 4 Haali/ aha/ mola
toŋ kamu/ nyith apo/ is pem mo. Hili ki
a'di wakan mo tani aha/ dinaki di ki dar
gi mii 'ba/ mo. A'di ta Tapa jin nyithki
aha/ mo be. 5 Wakan dhalku/ ki ci 'twa/
gwon dwall ntwa/a/ ka tee mo, ntwa/a/ ki
Tapa diki pu'd mo, a'di jin midi dhu aris to
'baar mo e moŋkush mo, aris to kun diku
'kup shwane/ mo e mondhurumi'd mo.
Dhali a'di midi thisa dum pa tor mo. Dhali
yan'ko'd aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/
mo mini bu'th 'twa/ maŋ 'peni Arumgimis
mo be.
6 Aha/ dhukina ris gwo gwansan gom
is pem si'da/ mo dhala Abulluus si'da/
gom gway bum mo kun tana wak mo
ki um si'da/ mini da/ar 'peni aman mo
mmo'ko mo me'd isi gwo ma Arumgimis
kun 'kwarkunu mo, ki jan tal 'deŋ kamu/
'peni um mo midi diki pe mii i is mo apowa
kamuŋ kamu/ mo. 7 Haali/ aja a'di jin hilki
to gunn kun 'ko ki she/ e um mo? Ata tana
um mo wakki/ um 'konuki ci to mo? Dhali
yan'ko'd wakki/ a'di bu'thkina um mo tani
atinta dhuna um 'ba/ ki ca mo me'd wakki/
a'di diki ta to jin cinu ki me'd mo?
8 Um 'tu'dkunu mo hila/ mo be. Um
ta 'kwani kun ta pa ki pa mo hila/ mo
be. Ki dar gi aman mo tani um waran
ki imalik mo. Dhali aha/ onayi ki um
mini jiya ji moyi. Wakan ki aman mina
'taki nyak tapa ta ki um mo. 9 Haali/ aha/
tosha ka Arumgimis a'di dhuki aman mo
ki uni kun dhunu ki she/ mo mmota kuŋ
'ko'd mo me'd 'kwani kun toru gwo 'twa/a
'cesh mo mmowu mo. Haali/ aman takina
businye/ gom 'kwaniny'cesh mo dhali gom
iman'doyu gwo mo dhali gom 'kwani mo
be. 10 Aman takina pus mo gom gway ma
Kristhos mo be, hili um a'di iyukayuk eya
Kristhos mo. Aman 'ka'dkina is mo. Hili um
a'di i'bi'thkina is mo. Um a'di ishumkunu
mo ki montak mo. Hili aman iwakkunu mo
be. 11 E mo yansan shwane/ mo tani aman
'koshkina te/ mo dhali bu'thkina yi'de/
mo. Aman hatha to hi'th 'ko'd mo dhali
kaŋkamkina is ki kaŋkam mo gom mondor
mo dhali aman dara gi gu'b mo be. 12 Dhali
aman miikina atu'c mo mmomiiya tu'c ki
me'd bam gana/ mo. Ki aman sorkunu
mo tani aman 'bora 'bor mii mo. Ki aman
to'ckunu bwa mo tani aman 'dimkina 'kup
mo be. 13 Ki aman yerkunu is ki gway ki
gwonthus mo tani aman malaskina gwo
mo. Aman warkina mo dhali shwane/ wa
e ka duhal gi 'kwaniny'cesh mo dhali aman
wana e ki to jin dhi'thkunu aris to nyo/o'di
'baar mo be.
14 Aha/ dinaki 'kwar gwo yansan
mmodhu um ki mon'the is mo, hili
mmorum um ki gwo mo me'd ucim pem
kun enka/ ki mo/en gana/ mo be. 15 Haali/
um bala tanki imanshu um bway ki gwo mo

kun wana risa eya Kristhos mo. Dhali um
yisa tanki ibabam bum ka ris yisa. Haali/
aha/ wara ka babam bum eya Kristhos jin
ta'da Yesus mo ki gwom 'borga/ mo be.
16 Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo wakan
ki um mini ta imanthok aha/ mii mo be.
17 Wakan a'di ihashkika/ uma Timuthawuus
mo, ya/m pem jin enka/ ki en gana/ mo
dhali a'di jin ta'da a'cim pem jin ta isiŋ
gana/ e Tapa mo, a'di jin midi rogom um ki
gwo mo gom miim pem eya Kristhos mo
me'd jin torka/ uni gwo mo eya ris mo
'baar mo eya kaniisa ki she/ ki she/ mo be.
18 Kun tiya dhu 'ba/ ki ca mo me'd jin oka/ ki
aha/ mina diki yaku/ i um mo. 19 Hili aha/
mina yaku/ i um ki 'dishe/ mo wakki/ a'di
ta bwa gi Tapa mo dhali aha/ mina nyith
mom'bi'th gi 'kwani gwansan kun dhu 'ba/
ki ca mo, yisa gom gwom buni 'te/. 20 Haali/
Bampa/ ma Arumgimis mo tani diki ta gom
gwo mo hili gom mom'bi'th mo be. 21 Um
'kona gwonta ibwaye? Miga/ yaku/ i um ki
cwa jin doruwa dor mowa? Walla ki mo/en
e shi/in gi moŋkar bwa ki gwa'd mo?

5

Gwon Dwall Apo/ Mii jin Miinu Çal mo

1 Gwo be'dkunu ki mo jin miinu miinyçal
mo ishki'd mo e bwaman um mo dhali ji
gi wakansan gamkunu mo yisa isi bwaman
'kwani kun 'kon ka po/ ki dar gi ji gi luŋu
mo. Haali/ wathiŋ kamu/ ishki'd e ash gi
com mo. 2 Dhali um dhu 'ba/ ki ca mo. Um
ka ba/ imini 'taki dhal mii yan e i is mo
mmoko mo. Dhalki a'di jin miiki mii yansan
kan san mo tani uru ka pije/ 'peni bwaman
um mo.
3 Bahili ki aha/ pina e buŋgwar is tani
aha/ nyakkina di ki um mo e shi/in mo.
Dhali me'd jin dika/ e buŋ'kus bum mo tani
aha/ çikina 'twaŋ gwon dwall mo hila/ 4 e
gway gi Tapa Yesus apo/ wathi/, a'di jin
miiki ji gi ta thus kansan mo be. Ki um tul is
mo tani dhali shi/in pem nyak di ki um mo
tani nyakki mom'bi'th gi Tapa Yesus bana
mo be tani 5 um mini mii çiki wathi/ yansan
mo ka Setaan mo gom mo jin minu 'ce'd
a'di sho'k mo e buŋgwar is mo, ki shi/in piti
minu woth mo ka tee gi Tapa Yesus mo be.
6 'Bam bum kun dhuna um ki ca mo tani
yisa 'borona. 'Kona um ki misha ki ara
cumata gwa'dga/ seki'da ga'bula gana'th
ki 'twan'dap mowa? 7 Dhagami acumata
dhamo/ mo ki um mini ta agana'th kun ta
kun this mo me'd jin 'kona um ka jiŋ gana/
ki dar ga cumat mo. Haali/ aKristhos jin
ta ari ka'bal bana gi mompe'kupanyolos mo
tani a'di miikunuwa bas mo be. 8 Gom a'di gi
wakan mo tani dhalki ana nyoŋa montul is
jin yukuwa yuk mo, yisa ka cumata dhamo/
mo, a'di jin ta'da cumat gi mii kun dupa
dupi e mo dhali mii kun 'koki ta miiŋkar/
e mo yisa, hili ki maaŋkuthu'd jin dar ga
cumati e mo, a'di jin dar ki washila/ mo
dhali jin ta gwoŋ gana/ mo be.
9 Aha/ 'kwarkina um gwo e gwom pem
mo ki um mini 'koki ce e ki imanmii mi-
inyçal mo. 10 A'di yisa ta 'pemen gwo mo
gom imanmii miinyçal gi mony'cesh yan
mo walla imanta a'thothum bwa mo walla
imandil to mo walla imanluŋ tompinycon
mo, haali/ wakki/ a'di wakan mo tani ki
ton ta'da ta imina /e diki ya ka pije/ 'peni
mony'cesh mo, eee. 11 Hili aha/ dhala mii
yan e i is mo mmo'kwar gwo mo e um
mo ki um mini dhalku/ ki ce e nyakki
a'din 'de/ yin jin ta'd gi gway ma kam piti
mo wakki/ a'di dina mii m'ba/ mo gom
miinyçal mo walla mmota a'thothum bwa
mo walla mmota amanluŋ tompinycon
mo walla mmota amansora sor mo walla
mmota aman'kosh ma su mo walla mmota
amandil to mo hili isi kan mo um mini
dhalki to ki nyak shwa ki a'dinthus 'de/
yan mo be. 12 Haali/ a'di diki ta miim pem
mmodwall gwo gom uni kun 'kona pije/
mo. A'di diki ta uni gwansan kun 'kon eya
kaniisa kun mina um idwall gwo mowa?
13 Arumgimis a'di dwalli uni gwansan gwo
mo kun 'kona pije/ mo be. Uri a'di jin ta
thus ki thus kan 'peni bwam um ka pije/ mo
ma.

6

Mmo'koki So Ce Ibwambori 'Kwani kun Dar gi Gwo jin Gamu Is mo

1 Wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ 'peni um
taki'd gi gwo jin 'konuki bath mo apowa
kam piti mo tani a/ mina a'di iya mo
e bwambor ma hakuuma mo, uni gun
'konuki dhu ki she/ mo goma Arumgimis

mo mmodhal uni kun dhunu ki she/ e i
is mowa? [2] 'Kona um ki misha, ki uni kun
dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani mini
dwall 'kwaniny'cesh gwo mowa? Dhali
wakki/ 'kwaniny'cesh minu dwall gwo ki
um mo tani a/um bunya/ 'koki ha me'd
mo mmodwall ushi gwoŋ gwa'dgaa? [3] 'Kona
um ki misha ki ana mina dwall iman'doyu
gwo gwo mowa? Bakatayee bathu mii gi
mondiki/e yan mo? [4] Wakki/ um ta gi gwon
dwall mo tani atinta dhuna um uni mo
ibwambori uni gun piskin mo eya kaniisa
mo? [5] Aha/ ona gwo yansan mo mmo'the
um is mo. A/wathiŋ kamu/ bunya/ diki
yukayuk mo ibwam um mo jin midi 'kosh
jwa mo mmonyith gwo mbwaman ma wak
piti gom ikam mowa? [6] Haali/ akama
kamu/ yaki'di bwambor ma hakuuma mo
mmo/o gwo apowa kam mo dhali a'di
ibwambori uni gun dar gi gwo jin gamu is
mo.

[7] Mmota gi shi/ ushi gwon dwall mo ka
rem 'kup mo tani a'di ta mii jin pinu um
e mo. Ata 'kona um ki dhal mii e i is mo
mmo'kosh is ka nyor mo gom tonthusa tiya
mo? Ata 'kona um ki dhal mii e i is mo ki um
minu dil mo? [8] Hili um ki is bum mii tonthus
mo dhali dila dil mo dhali isi kan iwak bum
gana/ dilkina um mo be.

[9] 'Kona um ki misha ki uni gun 'koki mii
mii kun ta kuŋ kar/e mo tani mini 'koki
ta gi mal gi Bampa/ ma Arumgimis mo?
Dhalku/ ki ta ku gi hegu e mo. Walla uni
gun ta imanmii miinyçal mo walla uni gun
ta imanluŋ tompinycon mo walla uni gun
ta çal ki çal mo walla uni gun cek ma du
mo walla uni gun ha'k 'pen çeŋ gwas mo
[10] walla 'kwanin 'di/ mo walla iman'thoth
bwa mo walla iman'kosh ma su mo walla
imansora sor mo walla imandil to mo tani
uni mini 'koki ta gi mal gi Bampa/ ma
Arumgimis mo be. [11] Dhali kun tiya ta
ku gi wakan e um mo. Hili um lamkunu
mo, um dhukunu ki she/ ki dhelel dhelel
mo, dhali um dhukunu mo ki mo ma kar/
e mo ki gway gi Tapa Yesus Kristhos mo
dhali ki gway gi Shi/in Dheleladhelel ma
Arumgimis bana mo be.

Kari Arumgimis ki Ca mo e Buŋgwar Is Bum mo

[12] Aris to 'baar mo tani dhala gwoŋkan
aha/ bway mo, hili aris to 'baar mo yisa ta
gi shi/ miim 'boro'd gom aha/ mo be. Aris
to 'baar mo dhala gwoŋkan aha/ bway mo,
hili aha/ mina diki dhal is pem bway mo
mmota çiŋkina/ gom to gunni 'baar mo.
[13] Tonteyi gom bwa mo dhali bwayi gom
tonte/ mo. Dhali Arumgimis midi 'ce'd jin
tal 'deŋ kamu/ sho'k mo dhali jaŋ kamu/
mo. Buŋgwar is yisa uku gom mii jin miinu
miinyçal mo. hili gom Tapa mo dhali Tapa
gom buŋgwar is mo be. [14] Dhali Arumgimis
'de'kki Tapa mo dhali a'di si'da/ midi 'de'k
ana mo e mom'bi'th piti mo be. [15] 'Kona
um ki misha ki buŋgwar is bum ta to is
goma Kristhos mowa? Gom a'di gi wakan
mo tani a/aha/ mina gu tom buŋgwar is
ma Kristhos mo dhali mii uni ki to is jin
miinu miinyçal mowa? Aggi. [16] 'Kona um ki
misha ki a'di jin gamki is piti is mo ki a'di jin
miiki miinyçal mo tani talki isa 'de/ mo uni
ka yima? Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu
mo ki: Uni su/ mini tal buŋgwar isa 'de/
mo be. [17] Hili a'di jin gamki is piti me'd ki
Tapa mo tani wara'd gi shi/ina 'de/ e a'di
mo be. [18] Shipiti/a ŋwaça/ mo 'peni mo
jin miinu miinyçal mo. Aris miinthusa tiya
'baar mo gun miina wathiŋ kamu/ mo tani
a'di ta jim por ma pije/ gi buŋgwar is mo,
hili miinyçal jin miina wathi/ miinthus mo
tani a'di miiki miinthus apo/ buŋgwar is
pitiŋ gana/ mo be. [19] 'Kona um ki misha
ki buŋgwar is bum ta monyça'b gi Shi/in
Dheleladhelel jin di e uma? a'di jin takina
um 'peni Arumgimisa? Um yisa ta uni gun
ta ku gi is bum yisa. [20] Um yolkunu ki
she/ yol jin 'bitha'bi'th mo. Wakan kari
Arumgimis ki ca mo e buŋgwar is bum mo.

7

Gwo jin Toco'd Isi gom Gwo gi Miimash mo

[1] Dhali isi gom gwo gun bathu mo gom
gwo kun 'kwarkina um mo tani a'di ta shi/
miim 'boro'd mo jin mina wathi/ diki 'disha
'bom is mo ba/. [2] Hili gom mompal gi mo
jin miinu miinyçal mo tani 'kwaniŋ gwath
ka 'dete/ 'dete/ mini mii ta gi up buniŋ
gana/ mo dhali up ka 'dete/ 'dete/ mo tani
mini mii ta gi ikathim buniŋ gana/ mo.
[3] Wathiŋ gwath midi mii kar ashim piti ki
kar 'pempaŋ gana/ mo dhali wakan si'da/

ashim piti midi kara kathim piti ki kar
'pempaŋ gana/ mo be. [4] Haala 'bom midi
mol ta tapa gom buŋgwar is pitiŋ gana/
mo, hili wathiŋ gwath a'di ita'd mo. Wakan
si'da/ wathiŋ gwath midi mol ta tapa gom
is pitiŋ gana/ mo, hili a'bom a'di ita'd mo
be. [5] Dhalku/ ki ush ka rem 'kup mo, isi
ciki/ wari ki gwo jin gamu me'd mo gom
ari mo mo, ki um mini mii ga/ is bum mo
mmo'tho mo. Dhali hili gam is mmontal
'de/ ŋ'ko'd mo isi ciki/ ka Setaan midi diki
pal um mo mmo/atha um mo jin 'timuwa
du mo. [6] Aha/ ona gwo yansan ki sheshkon
mo, yisa mmokan gwowa. [7] Aha/ onayi ka
ris 'kwani 'baar mo mini 'taki wa e ki aha/ ki
is pem mo. Hili aris 'kwani 'baar ka 'dete/
'dete/ mo uni takin gi to gun cikunu ki
me'd mo ki ji mum mo ki is buni mo 'peni
Arumgimis mo, jan tal 'deŋ kamu/ ki ji en
'deŋ kamu/ mo dhali jaŋ kamu/ ki ji en 'deŋ
kamu/ mo.

[8] E 'kwani kun 'koki mash mo dhali up
kun wuna ikathim buni mo tani aha/ ona ki
a'di ta shi/ miim 'boro'd gom uni mmo'ko
kan ki laca/ mo me'd aha/ mo be. [9] Hili
wakki/ uni molona du bu'th mo mmo'tim
mo tani uni mini mii mash mo. Haali/ a'di
'boro'd mmomash mo mmodhal mii e i is
mo mmodhu e ki 'thir 'thir gom mon'dap e
mo be.

[10] Gom uni gun mashkin mo tani aha/
kana gwo mo, dhali hili aha/ yisa, Tapa
mo, ka 'bom midi diki mii kwa/ bwa 'pena
kathim piti mo [11] (hili wakka yim midi mii
kan mo tani dhalka yim di'd ki laca/ mo
mmodiki mash mo walla si'da/ dhalka yim
o gwoŋ gwam mo uni ka kathim piti mo)
– dhali ka kath si'da/ midi diki mii thoson
gwo mo mmodhal ashim piti 'pen mo.

[12] Gom um gun bockin mo si'da/ tani aha/
ona gwo mo, Tapa yisa, ki wakki/ akam ta
gi ash mo jin diki gam gwo is mo dhala yim
gam gwo me'd mo mmonyak ca'b ki a'di
mo tani a'di midi mii diki thoson gwo mo
mmodhala yim 'pen mo. [13] Wakka 'boma
kamu/ si'da/ ta ga kathim piti jin dar gi
gwo jin gamu is mo tani dhali a'di ki gam
gwo me'd mo mmonyak ca'b ka yim mo
tani ayim midi mii diki mii thoson gwo mo
mmodhal a'di 'pen mo. [14] Haali/ wathiŋ
gwath jin dar gi gwo jin gamu is mo tani
a'di karu ki she/ gi jin kogu mo gom gwo
gi ash mo be. Dhali a'bom jin dar gi gwo jin
gamu is mo tani a'di karu ki she/ gi jin kogu
mo gom gwo ma kath mo. Wakki/ a'di diki
wakan mo tani ucim bum si'da/ minu dhu
gi ku gun 'koki dhelel mo. Hili me'd jin oka/
mo tani uni dhunu me'd ku gun dhelelin
moyi. [15] Hili wakki/ amannyak ca'b jin dar
gi gwo jin gamu is mo ona bwa mmokwa/
bwa mo tani dhalki a'di miinu wakan mo
ma. Ki mo gi wakan mo tani akama kamu/
walla 'bwahama kamu/ minu 'koki dek mo
ki gwo yansan mo. Haali/ Arumgimis yuk
ana mo gom moŋku'th is mo be. [16] A'boma,
/e mini diki mish bunya/ wakki/ /e mini
wotha kathim pini mowa? Wathiŋ gwatha,
mina /e diki mish bunya/ wakki/ /e mini
woth ashin mowa?

Mii gi Mondiki/e jin Karkina Tapa mo

[17] Hili dhalki 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/
mo shuna shu/ um bway mo e mii gun
tora Tapa uni mo mmomii mo dhali e a'di
jin yukkin ma Arumgimis uni mo mmomii
mo. A'di ta gwoŋkan pem goma kaniisa
'baar mo be. [18] Wathiŋ kamu/ di'da ki a'di
'cithkunuwa munyjal yis mo hila/ me'd jin
yukkunu a'di mowa? Dhalku/ ki mii dhal
a'di bway mo mmoŋap mo mo mmowar mo
gi a'di jin dinuki 'citha/ munyjal yis mo.
Wathiŋ kamu/ di'da jin yukkunu mo ki a'di
dinuki 'citha/ munyjal yis mowa? Dhalku/
ki mii dhal a'di bway mo mmoŋap mo mo
jin minu 'citha/ munyjal yis mo. [19] Haali/
mo ma munyjal yis jin 'cithu/ mo tani
walla mo ma munyjal yis jin dinuki 'cith
mo tani mii toŋ kamu/ yisa, hili mmodhu
gwoŋkan ma Arumgimis kun 'kwarkunu
mo be. [20] Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/
mo mini mii 'ko kan mo e mom buni ki
she/ ki she/ mo e mo kun yukkunu uni
mo be. [21] /E ta ciŋkina/ jin yolu mo ki /
e yukkunu mo 'taa? Dhalku/ di'd kan mo.
Hili wakki/ /e mini 'taki mish gam mom
pini jin dina /e ki 'kus mo tani miiyi /e 'te/
ki is pini 'bakany mo ma. [22] Haali/ a'di jin
yukkunu mo e Tapa mo tani me'd jin tana
a'di ciŋkina/ jin yolu mo tani a'di ta wathi/
jin di'd ki 'kus mo e Tapa mo. Wakan si'da/
a'di jin di'd ki 'kus mo me'd jin yukkunu a'di
mo tani a'di ta ciŋkina/ jin yolu mo jin ta

ji ma Kristhos mo be. [23] Um yolkunu mo ki she/ yol jin 'bitha'bi'th mo. Dhalku/ ki mii dok/e ta çiŋkina/ gi 'kwani kun mini yol um mo. [24] Wakan iwaka, aris mo gunn kun yukkunuwa yuk ka 'dete/ 'dete/ mo tani dhalki a'di ça'ba'd mo nycine/ mo nyakka Arumgimis mo.

Ku gi 'Koki Mash mo dhali ku gi Wuna Ikath mo

[25] Dhali isi gwo gom uni kun 'koki mash mo tani aha/ dara ki gwoŋkan 'peni Tapa mo. Hili aha/ çikina um ayisany pem mo me'd wathin 'de/ jin ta a'di jin taki'd gi momiimii gi Tapa jin minu gam is ki isiŋ gana/ mo. [26] Aha/ tosha gom mo jin 'konu ka çis e buŋ'kus bana shwane/ mo tani a'di ta shi/ miim 'boro'd gom wathi/ mmoça'b mo kan me'd jin ça'ba a'di mo be. [27] A/e dekkunu ki ashin mowa? Dhalku/ ki ŋap bway mo mmodi ki 'kus mo. A/e din ki 'kus mo 'pena 'boma? Dhalku/ mii ki tash mo mmoŋap momash mo. [28] Hili wakki/ /e ki mash mo tani /e mii miinthus yisa. Dhali wakki/ nyara/ masha'd mo tani ayim mii miinthus yisa. Hili uni gwansan kun mashkin mo tani uni mina gwo gi mony'cesh ibal is mo mmoto'c bwa mo be dhali aha/ ona bwayi mmo'tash a'di 'twa/ 'peni um mo. [29] Hili 'pemen gwo yan jin oka/ mo tani iwaka, atee jin karu mo tani a'di kutakut mo be. 'Peni shwane/ mo tani dhalki uni gwansan kun ta gi up mo tani 'kon mo kan mo me'd uni gun daran mo, [30] dhali uni gwansan kun gwokin mo tani me'd jin 'kona uni ki ko mo, dhali uni gwansan kun 'kunykina bwa mo tani me'd jin 'kona bwa uni ki 'kuny mo, dhali uni gwansan kun yolki to mo tani me'd jin 'kona uni ki dar gi to mo, [31] dhali uni gwansan kun usi mony'cesh is mo tani me'd jin 'kona uni ki us mony'cesh is ki sule/ mo. Haali/ yir gi mony'cesh yansan di'd mo mmope mo be.

[32] Aha/ ŋapa um mmo'ko ki 'kus 'peni mo jin ananu is mo. Dhali wathi/ jin diki mash mo tani a'di ananki is piti mo gom to gi Tapa mo, ki a'di midi mii mii gun 'bor Tapa bwa mo be. [33] Hili wathi/ jin mashki'd mo tani a'di ananki is mo gom to gi mony'cesh mo jin mina a'di mii to mo jin midi 'bor ash bwa mo. [34] Dhali wakan mo tani to gun koca a'di e nycine/ mo tani uni kwa/ u bwa mo. Dhali a'bom jin diki mash mo walla nyara/ si'da/ mo tani uni ananki is mo gom to gi Tapa mo jin mina uni dhu buŋgwar is buni ki she/ mo ki jiŋ kogu/ mo dhali shi/in buni si'da/ mo. Hili a'bom jin mashki'd mo tani a'di ananki is mo gom to gi mony'cesh mo jin mina a'di mii to mo jin midi 'bora kathim piti bwa mo. [35] Aha/ ona gwo yansan gom shi/ miim 'boro'd gom mowoth bum mo, yisa mmodhu uma nyoki 'ba/ mo, hili mmoshush uma du mo ki shush gana/ mo jin mina umi ku'th is mo gom Tapa mo ki dar gi miiŋ kamu/ mo be.

[36] Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ midi kulum gwo ibwa mo ki a'di diki mii mii kun mini ha me'd mo gom mondosh piti mo tani wakki/ bwa en'dap piti 'bitha'bi'th mo tani dhali wakki/ a'di minu mii mii mo tani dhalki a'di mii a'diyi jin o a'di bwa mo. Dhalki uni mashan mo. A'di ta miinthus yisa. [37] Hili ma, a'diyin jin telu sho'k mo mmodosh mo eya dum piti mo tani dhali dar gi mo jin 'deke'thki a'di mo tani, hili si'da/ a'di ta gi bwa mo mmo'tima du mo dhali ta gi gwo ibwa eya dum piti mo gom mii yansan mo tani mmokara yim mo me'd jim piti jin dosha a'di mo tani a'di mii miim 'boro'd mo be. [38] Wakan be, a'di jin mashki'da yim jin dosha a'di mo tani mii'd ki 'bore/ mo ba/. Dhali a'di jin tukki mii mash is mo tani a'di midi bol mii e mo.

[39] A'bom a'di deka gwoŋkan ma kath mo me'd jin din ma kath ki e mo. Ayim di'd ki 'kus mo mmomash mo 'ko'di jwa ma kath mo e a'di jin o'da yim bwa moyi, hili e Tapa mo be. [40] Hili eya yisany pem mo tani ayim a'di mina bwa 'bor ki nyanye/ mo wakka yim midi ça'b kan me'd jin ça'b ma yim mo. Dhali aha/ tosha si'da/ ki aha/ tana gi Shi/in Dheleladhelel ma Arumgimis mo be.

8

*Ton*te/ jin Thenu Tompinycon mo

[1] Dhali isi gwo gom tonte/ jin thenu tompinycon mo tani ana misha ki ana 'baar mo tana gi monyith yani 'baar mo. Monyith jin pe'di mis mo hili mo/en a'di nyaŋki'da nyaŋ mo be. [2] Wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ ta'd gi gwalal mo mmo/o ki a'di mishi toŋ

kamu/ mo tani a'di yisa mishki'd naskina/
to jin mina a'di 'taki mish mo ka ba/.
3 Hili wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ enki'da
Arumgimis mo tani a'di ta jan tal 'de/ jin
mishu ki a'di mo be.

4 Isi gwo gom tonte/ jin shwanu jin thenu
tompinycon mo tani ana misha ki aris
tompinyconi 'baar mo 'koki ta to gun 'ko
ki 'ko 'koŋ gana/ mo, dhali kan mo tani
Arumgimisa kamu/ yisa di'da jasi a'di 'deŋ
gana/ mo be. 5 Haali/ bala arisa rum kun
yuku gway kan ka wuny is mo tani uni
ŋala/ pelena kun 'kon e momis mo dhali
e mony'cesh mo. Isi kan ka jiŋ ganayi
arisa rum ŋala/ pelena dhali amariny tapa
mo tani 6 hili gom ana mo tani Arumgimis
tal 'de/ mo a'di jin ta'da Baba mo dhali
'peni a'di mo tani aris to 'baar mo 'kokin
mo dhali gom a'di mo tani ana 'kokina
mo, dhali Tapan 'de/ mo jin ta'da Yesus
Kristhos mo dhali e a'di mo tani aris to
'baar mo 'kokin mo dhali e a'di mo tani ana
'kokina mo be.

7 Bahili, aris 'kwani 'baar mo yisa tan
gi monyith yan mowa. Hili kun tiya
mmo'kokina uni isa dhamo/ mo ntagi
shwanesan mo mmobotki mii mo mmoluŋ
tompinycon mo tani uni shwaki tonte/
mo me'd a'diŋ gana/ jin thenu tom-
pinycon mo, dhali 'twa/ ma dum buni
mmo'ka'dkunu uni is mo tani shi/kunu
mo be. 8 Tonte/ midi diki mish ana sus
eya Arumgimis mo. Ana minu mii ki shi/
yisa wakki/ ana 'konaki shwa a'di mo dhali
ana minu 'bor mo yisa wakki/ ana ki shwa
a'di mo. 9 Hili miim pini i e ki 'bore/ 'te/
mo isi ciki/ mom pini jin dina /e ki 'kus
kan mo midi 'taki war ki mo jin gola /
e agol mo gom a'diŋ kamu/ jin 'ka'da is
mo. 10 Haali/ wakki/ wathiŋ kamu/ ki par
/e e mo, /e jin ta wathi/ jin nyithki to
mo, mmoca'ba /e eya tharabeesa e gu'b
gi luŋu tompinycon mo tani mina a'di mii
diki rak is piti mo wakki/ bwan 'twam piti
'ka'da is mo mmoshwa tonte/ jin thenu
tompinycon mowa? 11 Dhali wakan gom
monyith pini mo tani wathi/ yansan jin
'ka'da is mo tani a'di 'ce'dkunu sho'k mo be,
a'di jin ta'da akan jin wun ma Kristhos mo
be. 12 Wakan miinthus jin miikina /e apo/
iwak pini mo dhali mmodhuna /e jama/ e
'twa/ ma dum buni mo ki uni 'ka'da is mo
tani /e miiki miinthus apowa Kristhos mo
be. 13 Wakan wakki/ tonte/ rakki'da kam
pem mmobit mo tani aha/ mina diki shwa
a'di mo isi ciki/ ki aha/ mina diki raka kam
pem mmobit mo be.

9

Mii gun Dhalu Imandhunu ki She/ Bway mo Mmomii mo

1 Dika/ ki di ki 'kus mowa? Dika/ ki ta a'di
jin karu ki she/ mowa? Dika/ ki par Tapa
Yesus bana e mowa? 'Kona um ki ta uni gun
ta kuma tu'c pem e Tapa mowa? 2 Wakki/
gom kun tiya mo tani aha/ dinaki ta a'di jin
karu ki she/ mo, hili isi kan um ta kum pem
kun cilka/ mo haali/ um ta to jin 'dapuwa
'dap goma tu'c pem mo mmotaka/ a'di jin
karu ki she/ mo gom Tapa mo be.

3 Gwo yansan ta gwom pem jin 'ce'dka/
she/ mo gom uni gwansan kun mini dot
aha/ mo be. 4 'Konuki dhal am bway
mo mmoshwa tonte/ mo dhali mmopi to
mowa? 5 'Konuki dhal am bway mo mmota
gi up mo me'd jin tana unin tiya gun dhunu
ki she/ mo dhali ikam gi Tapa mo dhala
Sapa mowa? 6 Walla aBarnaaba a'di 'deya
dhali aha/ am 'cena inonu mo mmomisha
tu'c mii gom mo jin 'konu mowa? 7 Kaja a'di
jin midi miiya tuca askar ka guurush pitiŋ
gana/ mo? Kaja a'di jin midi si amura'th
mo mmodiki shwa maman 'peni a'di mo?
Kaja a'di jin ta'd gi toŋkal mo jin midi diki
uma ko 'peni unin tiya mo?

8 Gwo yansan oka/ ki moshirr gi wathi/
mowa? Dina gwoŋkan jin cinu ki o gwo
mo jin nyakka'd kan mowa? 9 Haali/ a'di
'kwarkunu mo e gwoŋkan ma Musa jin
cinu mo ki: /E mini dhalka morbip ki
'kamu'th 'twa/ mo ki a'di di'd mmotor pos
ki sho'k mo. Arumgimis kulumki gwo ibwa
mo goma morbip mowa? 10 Dina a'di ki o
gwo gom gway bana 'baar mo ki 'bil 'bila?
A'di 'kwarkunu mo gom gway bana mo
haali/ amangora 'cesh mo tani midi 'taki
gora 'cesh ki mo ma 'teŋ kape/ mo dhali
amantor to mo tani midi tor to ki mo ma
'teŋ kape/ mo mmogamkina a'di emen to
en tiya mo. 11 Wakki/ aman sina to gi shi/

in gun 'boron mo e bwaman um mo tani
a'di cana mii kagahara gara/ wakki/ aman
mina gam to 'peni um gom buŋgwar is
mowa? 12 Wakki/ kun tiya uni tan gi to
gwansan 'peni um mo tani mina am 'koki
ta ki nyanye/ si'da/ 'peni uma?
Hili aman 'konaki bu'th bway jin dhalu
aman mo mmomii kan mo. Hili aman
'dimkina 'kup mo e to gunn mo mmodhal
mii e i is mo mmokar to jin gol 'kwani mo
e bway gi gwom 'borga/ ma Kristhos mo
be. 13 'Kona um ki misha ki uni gwansan
kun miiki to mo e gu'b gi mondheleladhelel
mo tani gamki tontem buni mo 'peni gu'b
gi mondheleladhelel mo dhali uni gwansan
kun miiki to mo eya gwata/ jin miinuwa
bas mo tani gamki to 'peni to jin 'cithu/
'kus mo mmomiiya bas mowa? 14 E bway jin
nyakka'd kan mo tani Tapa a'di kanki gwo
mo ki uni gwansan kun ciki gwom 'borga/
mo mini 'taki gam moŋ'kom buni jin mina
uni 'ko ki 'kom pa mo ki gwom 'borga/ mo.
15 Hili aha/ dinaki bu'th bway tal 'deŋ
kamu/ mo jin dhalu aha/ mo mmomii
wakan mo walla aha/ dinaki 'kwar gwo
yansan mo mmogam ari toŋ kamu/ gi
wakan mo. Haali/ aha/ wari mina dhal mii
e i is mo mmowu moyi mmodiki dhal aha/
bway mo mmoci aha/ a'di jin midi dhal
aha/ mmokar 'ba/ ki ca mo be. 16 Haali/
wakki/ aha/ cina gwom 'borga/ mo tani
a'di midi diki dhal aha/ bway mo mmokar
'ba/ ki ca mo. Haala tu'c jin tucu mo tani
a'di 'thinu apo/ aha/ mo. Wayyi e aha/
mo wakki/ aha/ dinaki ci gwom 'borga/
mo. 17 Haali/ wakki/ aha/ mina mii yansan
ki bwam pem gana/ mo tani aha/ tana gi
to jin ish kumma/ mo. Hili wakki/ aha/
dinaki mii mii yansan mo ki bwam pem
gana/ mo tani aha/ 'dapkina ki a'di jin
ta'da mandhu to mo. 18 Wakki/ a'di wakan
mo tani tom pem kun taka/ mo mmo/ish
kumma/ mo tani ta'da ta mo? Jasi a'di 'de/
jin wa cikise/ mo be: Ki gwom pem jin cika/
mo tani aha/ mina ci gwom 'borga/ ki me'd
mo ki dar gi ton dot mo, mmodiki bu'th
bway mo jin dhalu aha/ mo mmomii mo e
gwom 'borga/ mo be.
19 Haali/ aha/ ka ba/ dina ki 'kus 'pena
ris 'kwani 'baar mo. Aha/ kara is pem
mmota ciŋkina/ goma ris 'kwani 'baar mo
ki aha/ mina 'taki gam 'kwani ki nyanye/
adu is mo. 20 Gom 'Kwani Yahuuda/ mo
tani aha/ warkina ki Wathi/ Yahuuda/ mo
mmomiga/ mish gam 'Kwani Yahuuda/
adu is mo. Gom uni gwansan kun 'ko
'ko'd e gwoŋkan jin cinu mo tani aha/
warkina ki a'di jin di'd e bwaŋ'kwariny
gwoŋkan jin cinu mo – aha/ bala dinaki
di e bwaŋ'kwariny gwoŋkan jin cinu mo –
ki aha/ mina 'taki gam uni gwansan kun
'koni bwaŋ'kwariny gwoŋkan jin cinu adu
is mo be. 21 Gom uni gwansan kun 'kon ka
pije/ 'peni gwoŋkan jin cinu mo tani aha/
warkina mo ki a'di jin di'd ka pije/ 'peni
gwoŋkan jin cinu mo – yisa mmodarka/
gi gwoŋkan jin cinu ka karambuye/ 'kup
ka Arumgimis mo yisa hili ibwaŋ'kwariny
gwoŋkan ma Kristhos mo be – ki aha/
mina 'taki gam uni gwansan adu is mo kun
'kon ka pije/ 'peni gwoŋkan jin cinu mo
be. 22 Gom uni gwansan kun 'ka'da is mo
tani aha/ warkina mo ki a'di jin 'ka'da is
mo ki aha/ mina gam uni gwansan adu is
mo kun 'ka'da is mo. Aha/ warkina ka
mandhas is pem bway mo gom 'kwani 'baar
mo tani ki aha/ mina 'taki ta kun tiya is
ki me'd mo, ma ki 'pemen yan kan mo be.
23 Aha/ miikina a'di 'baar mo gom gway gi
gwom 'borga/ mo ki aha/ minu 'taki pwak
mom'bor miim piti mo be.

24 'Kona um ki misha ki e mo jin paru
sho'k mo tani aris uni gun dhunu mo
mmopar sho'k mo tani uni parki sho'k
mowa? Hili jasi a'din 'de/ a'di ibu'thki
tontaki. Wakan soyi mo ki um mini bu'th
a'di mo. 25 Aris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo
kun ta imanlo'ba lo'b mo kun birina bir
mo tani uni 'timkina adum buni mo goma
ris en ton tiya mo be. Uni miiki a'di mo
mmobu'th toŋ'kup jin midi pu/ mo. Hili
ana miikina a'di mo mmobu'th toŋ'kup jin
midi mol pu/ mo be. 26 Nye, aha/ dinaki
gus ka kar 'kup mo. Aha/ dinaki hi'th
toŋ'kulush ime'd mo mmomiiya bumbum
'te/ mo. 27 Hili aha/ tukkinkina is pem ki
me'd mo dhali aha/ dilkina is pem ki me'd
si'da/ mo tani isi ciki/ 'ko'di gwom pem jin
cika/ kun tiya mo tani aha/ ki is pem mo
mina 'taki ta a'di jin minu this wak mo be.

10

Gwo jin Rumu Apo/ Mii jin Luŋu Tompinycon mo

1 Aha/ ŋapa um mo mmomish mo mo
iwak mo, ki ibabam bana 'baar mo 'kokin
mo e bwaŋ'kwariny ma rak mo dhali uni
'baar mo pekin isi bwaman yi'deŋ kumma/
mo. 2 Dhali uni 'baar mo 'kokunu mo
mmocuc mo ki mii ma Musa mo eya rak
mo dhali ki kumma/ yi'de/ mo be. 3 Dhali
uni 'baar mo shwaki tonten tal 'de/ mo jin
ta to gi shi/in mo 4 dhali uni 'baar mo piki
tompin tal 'de/ mo jin ta ki ji gi shi/in mo.
Haali/ uni pikin 'peni to gi shi/in yan jin
ta wosh mo jin bathki uni nsho'k mo dhali
Wosh yan mo tani a'di ta'da Kristhos mo
be. 5 Bahili unin tiya ka woho/ mo tani
Arumgimis dina bwa ki 'bor mo gom uni
mo haali/ uni ta'kkunu mo e bwam ma sho
mo be.
6 Dhali to gwansan uni ta gwo kun rumu
gom ana mo ki ana mina bwa 'koki o
mo mmomii tonthus mo me'd uni mo be.
7 Dhalku/ ki luŋ tompinycon mo me'd unin
tiya mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:
'Kwani gwansan uni 'koki 'pena 'cesh mo
mmoshwa to mo dhali mmopi to mo dhali
mmocu mis mo mmosa mo be. 8 Ana mina
mii 'koki dhal is bana bway mo e mo jin
miinu miinycal mo me'd kun tiya mo kun
miikin kan mo dhali 'kwani kun tana alaapi
iss* 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka kwara mo kun
ta'kki jwa mo me'd kurkun ka tente/ mo.
9 Ana mina mii dhalku/ Tapa ki mii pal
mo me'd jin miikina kun tiya mo dhali
uni 'ce'dkunu sho'k mo ki tasha/ kun shi/
ma ti'd ki shi/ mo. 10 Walla ana mina mii
dhalku/ ki miiya gumgum mo me'd kun
tiya kun miikin mo dhali uni 'ce'dkunu
sho'k ka Man'ce'd uni Sho'k mo be. 11 Dhali
mii gwansan miiki uni mo mmota to kun
rumu uni mo. Hili uni 'kwarkunu mo gom
mo jin minu ye'th sho'k bana mo, apo/ ana
kun 'kona ki she/ yil yan jin midi di 'kup
jin midi pu'du/ mo be. 12 Wakan ba/ dhalki
a'din 'de/ yin jin kulum gwo ibwa mo ki
a'di mishi dosh mo tani dhalki a'di hil miim
piti i e ki 'bore/ mo isi ciki/ a'di midi la
kum 'twa/a 'cesh mo. 13 Mompaluŋ kamu/
yisa di'da jin midi bu'th /e mo jin diki pal
wathi/ en'thiŋ kamu/ mo. Hili Arumgimis
a'di ta ji gi isiŋ gana/ mo dhali a'di midi
diki dhal /e ki /e minu pal mo mmo'ce'd
mom'bi'th pini apo/ mo. Hili ki mompal
mo tani a'di si'da/ midi kwa/ /e bway mo
mmoye mo jin mina /e mish a'di 'dim 'kup
ki sule/ mo be.
14 Wakan mo um pem gun enka/ mo
shipiti/a ŋwaca/ mo 'peni mo jin luŋu tom-
pinycon mo. 15 Aha/ ona gwo e um mo me'd
'kwani kun ta gi yuk mo. Nyithi a'di ki is
bum mo ma, a'di jin oka/ mo. 16 Akubbaaya
gi mom'boru mii mo a'di jin 'bora ana a'bor
mii mo tani a/a'di diki ta mii jin nyaku to
bu'th mo goma bas ma Kristhos mo 'taa?
Dhali maaŋkuthu'd jin 'ce'dkina ana mo
tani a/a'di diki ta mii jin nyaku buŋgwar is
ma Kristhos bu'th mo 'taa? 17 Haala guraasa
maaŋkuthu'd tal 'de/ mo, ba ana kun tana
ris mo tani ana tala 'de/ e buŋgwar isa
'de/ mo be. Haali/ ana 'baar mo nyakkina
guraasa maaŋkuthu'd yan mo be. 18 Hili
mii jin bota 'Kwani ma Israyiil mo. 'Kona
uni gwansan kun 'ka to jin 'cithu/ 'kus mo
mmomiiya bas mo e shemena gwata/ jin
miinuwa bas mowa? 19 Ki gwo jin oka/ ta'da
ta saye? Ki tonte/ gun thenu tompinycon
mo tani ta toŋ kamuwa? Walla ki ji gi ta
pinycon mo tani ta toŋ kamuwa? 20 Yisa.
Gwo jin oka/ mo tani oka/ gom uni gun
dar ki ji gi luŋuŋ gana/ mo tani uni 'cithki
to/e 'kus mo mmotheya ruma 'cesh mo,
yisa Arumgimis gana/ mo. Aha/ dinaki
ŋap um mo mmonyak to mii ka ruma 'cesh
mo. 21 Um mini mola kubbaaya gi Tapa pi
mo dhali piya kubbaaya ma ruma 'cesh ka
yiha/ mo. Um moli 'kowa tharabeesa gi
Tapa mo dhali 'kowa tharabeesa ma ruma
'cesh ka yiha/ mo. 22 A/mina ana rukuny
Tapa mmota'c bwa mowa? A/ana tana gi
'bi'th mmobol a'di e mowa?

Miiyi Aris To 'Baar mo gom Monyca ma Arumgimis mo

23 Aris to 'baar mo dhala gwoŋkan aha/
bway mo. Hili, aris to 'baar mo 'koki ta to
gun wothina woth mo. Aris to 'baar mo
dhala gwoŋkan aha/ bway mo. Hili aris to
'baar mo yisa nyaŋi is mo yisa. 24 Wathin

* 10:8 talaata wa ishriin alip

'deŋ kamu/ midi mii dhalku/ ki ŋap tom
'boron gom is piti mo. Hili a'di midi ŋap
tom 'boron goma man'dish gu'b is ki a'di
mo. [25] Shwayi ma to gunn gun yolu mo e
mo ma suug mo ki dar gi 'twaŋ kamu/ jin
minu 'de'k mo mmodot gwo mo gom gway
gi 'twa/ ma du mo. [26] Haali/ mony'cesh
yansan mo tani ta ji gi Tapa mo dhala ris
to 'baar mo gun 'kon e a'di mo be. [27] Wakki/
jan tal 'deŋ kamu/ 'peni uni gun daran gi
gwo jin gamu is mo tani ci uma yuk mo
mmoshwa tonte/ mo dhali um 'kona bwa
mo mmo/ii mo tani shwayi ma, ma a'diyin
jin minu kara bori um mo ki dar gi 'twaŋ
kamu/ jin minu 'de'k mo mmodot gwo mo
gom gway gi 'twa/ ma du mo be. [28] Hili
wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ o um gwo mo ki:
To yansan mo tani a'di thekunuwa rum mo
tani dhalki a'di ki shwa mo. A'di oka/ mo
gom gway piti jin torki um a'di mo dhali
gom gway gi 'twa/ ma du mo tani [29] 'pemen
gwom pem jin oka/ mo gom 'twa/ ma dum
piti mo tani diki ta jim bum mo be. Haali/
ata mina mom pem jin dika/ ki 'kus mo
ta a'di jin minu wak mo ki 'twa/ ma du gi
wathiŋ kamu/ mo? [30] Wakki/ aha/ nyaka to
bu'th ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo tani
kataye cinu 'twa/ wak apo/ aha/ mo gom
to caan jin cika/ mo ki mo jin 'boruwa 'bor
bwa i is mo?
[31] Wakan wakki/ um ki shwa to mo
walla pi to mo walla a'diyin jin miina um
mo tani miiyi a'di 'baar mo gom monyca
ma Arumgimis mo. [32] Dhalku/ 'Kwani
Yahuuda/ ki ci e mo mmokol mo walla
'Kwaniŋ Griki mo walla 'kwaniŋ kaniisa ma
Arumgimis mo be. [33] Jasi gom miim pem jin
palka/ mo mmo'bora ris 'kwani bwa 'baar
mo tani e to 'baar mo kun miika/ mo, yisa
mmosimmka/ shi/ miim 'boron pem gana/
e mo hili gom 'kwani ka ris mo ki uni minu
ta is ki me'd mo be.

11

[1] Tayi imanthok aha/ mii mo ma, me'd jin
taka/ amanthoka Kristhos mii mo be.

Mii jin Mina Upi Kum 'Kup ki Burrinye/ mo

[2] Aha/ maŋa um mo haali/ um kayaa/ e
mo eya ris to 'baar mo dhali mmodhu gwo
jin luku um mo isi me'd jin cikika/ uni um
mo be. [3] Hili aha/ ŋapa um mo mmomish
gwo 'ban mo ki a'di jin ta'da 'kaŋ'kup gom
'kwani 'baar mo tani ta'da Kristhos mo be.
Dhali a'di jin ta'da 'kaŋ'kup goma 'bom mo
tani ta wathiŋ gwath ma yim mo dhali a'di
jin ta'da 'kaŋ'kup goma Kristhos mo tani
ta'da Arumgimis mo be. [4] Ma 'kwani gunn
kun 'thon mo walla o gwo jin onu is mo ki
'kup buni kumu ki to mo tani uni mii miin
'thalkina/ gom 'kup buni mo be. [5] Hili ma
up gunn kun 'thon mo walla o gwo is mo ki
'kup buni 'konuki kum ki to mo tani uni mii
miin 'thalkina/ mo – a'di ta mii jin nyaka'd
si'da/ gi mii jin 'thin ma yima mur mo.
[6] Haali/, wakka 'bom midi diki hi'th to i'kup
gom is piti mo tani ayim midi 'taki 'citha/
mur'kup piti mo be. Hili wakki/ a'di ta miin
'thalkina/ mo goma 'bom mo mmo'citha/
mur'kup mo walla mmo'thiya mur'kup mo
tani dhalka yim hithi burrinyeŋ 'kup mo
ma. [7] Haali/ wathiŋ gwath ka ba/ midi
diki kum 'kup piti ki to mo haali/ a'di ta
jamas ma Arumgimis mo dhali monycam
piti mo be. Hili ayima 'bomi a'di ta monyca
gom wathiŋ gwath mo be. [8] (Haali/ wathiŋ
gwath yisa uku 'pena 'bom mowa, hili
a'bom 'peni wathiŋ gwath mo be. [9] Wakan
si'da/ wathiŋ gwath dinuki uk goma 'bom
mo, ayima 'bomi gom wathiŋ gwath mo
be.) [10] Ki a'di gi wakan mo tani a'bom ka
ba/ midi mii ta gi burrinyeŋ 'kup mo gom
gway gi iman'doyu gwo mo. [11] Bahili e Tapa
mo tani a'bom mol is piti yip mo ki dar
gi wathiŋ gwath mo dhali wathiŋ gwath
mol is piti yip mo ki dar ga yima 'bomi mo
be. [12] Haali/ me'd jin ukuwa yima 'bomi mo
'peni wathiŋ gwath mo tani wakan si'da/
wathiŋ gwath shwane/ dhodhu mo 'pena
yima 'bomi mo be. Dhali aris to 'baar mo
'kon mo 'peni Arumgimis mo be. [13] Nyithi
mii ki is bum mo ma. A'di ha me'd mo goma
'bom mo mmo'tho Arumgimis mo ki dar gi
'kup ma yim jin kumu mo ki burrinye/ mo
'taa? [14] Dina to gi mony'cesh ki is piti ki
tor um gwo mo jin mina wathiŋ gwath kala
mura 'calalga/ e 'kup piti mo tani a'di ta mii
jin 'the a'di is mowa? [15] Hili wakka 'bom ta'd
ga mura 'calalga/ mo tani a'di ta to jin min
ma yimi kar is ki ca moyi. Haala mur'kup
ma yim cikunu a'di mo mmodik 'kup e mo

be. [16] Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ dina gwo mbwa mo mmorukuny mii mo tani ana mina ush ki 'tash mo haali/ miiŋ kamu/ yisa di'da jin botkunu mo, walla mii jin miina 'kwaniŋ kaniisa ma Arumgimis mo.

Mii jin Miinuwa Tharabeesa gi Tapa ki Shi/ mo

[17] Hili e gwom pem jin bath a'di i'ko'd jin miga/ ye'th um sho'k mo tani aha/ dinaki maŋ um mo haali/ ki um tuli is mo mmontal 'de/ mo tani a'di yisa gom shi/ miim 'boro'da, hili gom mii jin shi/a um 'teki shi/ mo be. [18] Haali/ gwom pem jin ta jin twa/a/ mo a'dihe/ ba/. Ki um tulki is mo mmontal 'de/ mo eya kaniisa mo tani aha/ cika gwo ki mo ma kwam bwa di'd e bwam um mo be. Dhali aha/ meta/ mo me'd mo mmogam a'di is mo be. [19] Haali/ mo ma kwam bwa midi mii di mo e bwam um mo, kan ki unin tiya kun ta 'kwaniŋ gana/ mo e bwam um mo tani uni minu nyith mo be. [20] Ki um tulki is mo mmontal 'de/ mo tani a'di yisa ta tonte/ gi Tapa jin shwakina um mowa. [21] Haali/ e mo jin shwanu to mo tani kun tiya ka 'dete/ 'dete/ mo tani shwaki tiya to i e mo jin ta tontem buni mo dhali jan 'deŋ kamu/ mo tani 'koshkina te/ mo dhali jaŋ kamu/ mo tani 'koshkin ma su mo be. [22] Aggi. Ki um 'koki ta gi gu'b mo mmoshwayi to nycine/ mo dhali piyi to mowa? Walla kaniisa ma Arumgimis thu'thkina um mii mbwaman kan mo dhali 'the uni gwansan is kun dar gi to mo kana? Ki gwo gi wakatinta mmiga/ i/o gom umi? A/miga/ maŋ um gom gwo gi wakansana? Çawwo/. Aha/ mina ush ki 'tash mo be.

Mo jin Karu Mii mo goma Tharabeesa gi Tapa mo

[23] Haali/ aha/ bu'thkina gwo 'peni Tapa mo, a'di si'da/ jin çikika/ um mo, ki Tapa Yesus ki mon'thiny yan ki a'di 'cithkunu is ki gwo mo tani a'di bu'thki maaŋkuthu'd mo [24] dhali ki a'di 'borki'da 'bor bwa i is mo tani a'di ki 'ce'd a'di mo dhali o gwo mo ki: Yansan ta is pem jin 'ce'dki'd gom um mo. Miiyi mii yansan mo ma mmoka aha/ e mo. [25] E mii yan jin nyakki'd si'da/ mo tani a'di bu'thki'da kubbaaya mo i'ko'di tonte/ mo mmo/o gwo mo ki: Akubbaaya yan a'di ta gwon this jin gamu me'd goma bas pem mo. Miiyi mii yansan mo ma me'd gunn kun pina um a'di mo tani e mii jin mina umi kayaa/ e mo be. [26] Haala risa cim gunni 'baar mo kun 'kana um maaŋkuthu'd yan mo dhali kun pina uma kubbaaya yan mo tani um ki çi mii eya tente/ wu gi Tapam bum mo ntaga tee jin mina a'di pu'du/ mo be.

Mii jin Budhu To Atharabeesa gi Tapa ki Mii kun 'Koki Ha Me'd mo

[27] Wakan a'diyin jin midi 'ka maaŋkuthu'd yan mo walla piya kubbaaya gi Tapa mo ki mii jin ush me'd mo tani a'di mina mii di m'ba/ mo mmomii buŋgwar is gi Tapa ki shi/ kan mo dhala bas piti mo be. [28] Dhalki 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo nyith is buni mo dhali ki mii gi wakan mo dhalki uni 'ka maaŋkuthu'd mo dhali piya kubbaaya mo. [29] Haali/ wathin 'de/ yin jin midi shwa to mo dhali pi to mo jin dar gi mo jin nyitha a'di buŋgwar yan mo tani a'di ki shwa mii mo dhali piya nyor ma Arumgimis jin toru gwon dwall 'twa/ a'cesh apo/ is pitiŋ gana/ mo be. [30] Ba gi mii yansan kan mo tani a'di i'ka'da uma tiya is ka ris mo dhali 'ba'th mo dhali kun tiya wukin mo be. [31] Hili wakki/ ana nyitha is banaŋ gana/ mo ka jiŋ gana/ mo tani ana yisa minu 'taki dwall gwo mo yisa. [32] Hili ki ana dwallkina Tapa gwo mo tani ana dorkunu mo, wakan ki ana minu 'taki 'koki mii miiwak apo/ mo nyakki 'kwaniny'cesh mo be.

[33] Wakan iwak pem mo ki um mini tul is mo mmontal 'de/ mo mmoshwa to mo tani çori açor ka rem 'kup mo ma. [34] Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ 'kosha te/ mo tani ba dhalki a'di ishwayi'd 'peni gu'b piti mo, isi ciki/ ki um mini 'koki pu'du/ mo dhali tul is mo mmontal 'de/ mo gom mo jin minu waka wak mo. Gwo gom ton tiya mo tani aha/ mina yip um 'ban mo ki gwo mo me'd jin miga/ pu'dku/ mo be.

12

To gi Shi/in jin Çinu ki Me'd mo

[1] Shwane/ isi gwo gom to gi shi/in kun çinu ki me'd mo iwak mo, aha/ dinaki ŋap um mmota pus mo. [2] Um mishin me'd

jin 'kona um ki dar ki ji gi luŋuŋ gana/
mo tani um suskunu this e mo mmoluŋ
tompinycon mo kun 'kon ki mutt mo, ma
e bway gunn kun jockunu um mo. 3 Wakan
aha/ ŋapa um mo mmomish gwo 'ban mo
ki wathin tal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin oki
gwo ki Shi/in Dheleladhelel ma Arumgimis
mo ki sule/ mo mmo/o gwo mo ki: Dhalka
Kristhos a'di jeenu mo. Dhali jan tal 'deŋ
kamu/ yisa midi mish gwo o mo mmo/o
ka: Yesus ta Tapa mo isi ciki/ ki Shi/in
Dheleladhelel mo be.
4 Hili to gun cinu ki me'd mo tani tana
e kuku/ mo, hili 'peni Shi/ina 'de/ mo be.
5 Dhali hili mii ma tu'c tana e kuku/ mo,
hili Tapa tal 'de/ mo be. 6 Dhali hili mo
jin miinuwa tu'c tana e kuku/ mo, hili a'di
ta'da Arumgimisa 'de/ mo jin umki uni eya
ris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo be. 7 E uni
'baar ka 'dete/ 'dete/ mo tani mo jin toru
ki Shi/in mo tani a'di cinu mo gom mo jin
wothuwa woth mo gom 'kwani 'baar mo. 8 E
wathiŋ kamu/ 'de/ mo tani a'di cinu Shi/
in mo jin ta moyuk gi gwo mo dhali e jaŋ
kamu/ mo tani mo jin ta monyith gi gwo
mo isi me'd gwo gi tala Shi/ina 'de/ mo be.
9 E jaŋ kamu/ mo tani mo jin gamu gwo is
mo tani ki jasi Shi/ina 'de/ mo. E jaŋ kamu/
mo tani to gun cinu ki me'd mo mmowaca
wac mo tani ta ji gi Shi/ina 'de/ mo be. 10 E
jaŋ kamu/ mo tani mo jin miinu miimer mo
dhali e jaŋ kamu/ mo tani mmo/o gwo jin
onu is mo dhali e jaŋ kamu/ mo tani mo jin
mishu shi/in mo mmodhu ka kwa/um bwa
mo dhali e jaŋ kamu/ mo tani mo jin mishu
'twan tiya wal mo e kuku/ mo dhali e jaŋ
kamu/ mo tani mo jin mishu 'twa/ luk ki
'twan tiya mo be. 11 Aris uni gwansani 'baar
mo umu mo 'peni a'din 'de/ mo dhali Shi/
in tal 'de/ mo mmopwak bwa mo e uni ka
'dete/ 'dete/ mo me'd jin ona a'di bwa mo
be.

Aris Tom Buŋgwar Isi 'Baar mo Tala Isa
'De/ mo

12 Haali/ me'd jin tala buŋgwar isa 'de/
mo tani dhali tom buŋgwar is ŋala/ wana
risa dhali to gi buŋgwar is mo tani bala
'ka'da miiya ma e buŋgwara 'de/ mo tani
wakani a'di ta'da Kristhos mo be. 13 Haali/
ki Shi/ ina 'de/ mo tani ana 'baar mo
'kokunu mo mmocuc mo ki yi'de/ mo e
buŋgwar isa 'de/ mo – ku Yahuuda/ dhali
kuŋ Griki mo, walla uni gun ta ciŋkina/
kun yolu mo walla kun 'kon ki 'kus mo –
aris uni 'baar mo 'kokunu mo mmodhu mo
mmonyak pi 'peni Shi/ina 'de/ mo be.
14 Haali/ buŋgwar is mo tani a'di diki ta
jasi gom en toŋ kamu/ mo hili gom mmota
aris mo be. 15 Wakki/ sho'k midi 'taki o
gwo mo ki: Haali/ aha/ ŋala/ tana me'd mo
tani aha/ yisa icila buŋgwar is mowa, itani
a/ a'di midi 'taki 'cwap a'di ari'ceenne/
'peni buŋgwar is mowa? 16 Dhali wakki/
'ce midi 'taki o gwo mo ki: Haali/ aha/
ŋala/ tana e mo tani aha/ yisa icila buŋ-
war is mowa, itani a/a'di midi 'taki 'cwap
a'di ari'ceenne/ 'peni buŋgwar is mowa?
17 Wakki/ buŋgwar is ka 'bimpil mo midi
'taki ta e mo tani mane mo jin minu 'taki
cik gwo mo? Wakki/ buŋgwar is ka 'bimpil
mo midi 'taki ta 'ce mo tani mane mo jin
minu 'taki jika shim to mo? 18 Hili me'd
jin wana a'di kan mo tani Arumgimis a'di
thumki hilsaŋ e buŋgwar is mo uni 'baar
ka 'dete/ 'dete/ mo me'd jin kwanykina
a'di uni mo be. 19 Wakki/ hilsaŋi 'baar mo
mini 'koki laca/ mo tani mane mo jin mina
buŋgwar isi 'taki di mo? 20 Me'd jin wana
a'di kan mo tani mo ma 'ci'cimi'th ŋala/
wana risa, ba buŋgwar is tal 'de/ naskina/
mo be. 21 E midi mol gwo o gom me'd mo
ki: Aha/ mina mii ta gi /eya? walla dok/e
'kup midi o sho'k kan mo ki: Aha/ mina mii
diki ta gi /e mo. 22 E gwo jin ta ca'ckon mo
tani 'ban gi buŋgwar is mo kun simmi mii e
mo mmo'ka'd is mo tani uni ta uni gom a'di
mo be. 23 Dhali 'ban gi buŋgwar is gwansan
gun tosha ana gun athi montak mo tani ana
tashu ki montak jin caaca mo, dhali 'ban gi
buŋgwar is bana gun atha she/ ki ath mo
tani dhuna ana ki yos mo, 24 a'di jin minu
mii 'koki mii ta mo gom 'ban gi buŋgwar is
gun 'koki ath she/ kan mo. Hili Arumgimis
a'di su'kki buŋgwar is kan mo mmmocikina
a'di montak jin caaca e 'ban gi buŋgwar is
jin athki'd mo be 25 ki moŋkamu/ midi 'taki
diki di ki shu mo e buŋgwar is mo, hili ki
to gi buŋgwar is mo mini nyak hili e ka rem
'kup mo be. 26 Wakki/ tom buŋgwar isa 'deŋ
kamu/ 'koshu ki isa nyor mo tani aris uni
'baar mo 'koshu ki isa nyori montal 'de/
mo. Wakki/ tom buŋgwar isa 'deŋ kamu/

taku mo tani aris uni 'baar mo 'kunya bwa mo imontal 'de/ mo be.
[27] Shwane/ um ta buŋgwar is ma Kristhos mo dhali umi 'baar mo ta tom buŋgwar is piti ki she/ ki she/ mo be. [28] Dhali Arumgimis a'di ki lege'th kun tiya eya kaniisa mo: Uni gunn kun ta kun twa/a/ mo ta uni gun dhunu ki she/ mo, dhali kuŋ 'ko'd mmota imanci gwo kun onu is mo dhali kun 'kon ma po/i kwara mmota imantor gwo mo, dhali kun ta imanmii miimer mo dhali kun ta imanwaca wac mo dhali kun ta imanwotha/ woth mo dhali kun ta imanjiya ji mo dhali kun ta imanwal 'twan tiya ki she/ ki she/ mo be. [29] A/aris uni 'baar mo ta uni gun dhunu ki sheya? A/aris uni 'baar mo ta uni gun ta iman/o gwo isa? A/aris uni 'baar mo ta imantor gwowa? A/aris uni 'baar mo mii miimera? [30] A/aris uni 'baar mo bu'th to gun cinu ki me'd mo mmowaca wac mowa? A/aris uni 'baar mo mishki 'twan tiya wal mowa? A/aris uni 'baar mo ta imanluk 'twaa? [31] Hili tayi ki bwa jin onu ka daran du mo gom to gun cinu ki me'd mo kun yipu mii is mo.

Mo/en

Dhali aha/ mina tor a'di um jin 'ce'de'da po/ mo a'di jin 'boro'd ki isi 'bor gana/ mo be.

13

[1] Wakki/ aha/ mina o gwo ki 'twa/ gi 'kwani mo dhali ki 'twa/ gi iman'doyu gwo mo tani ihili aha/ dara gi mo/en mo tani aha/ gwona is 'te/ me'da sahan gurany 'per mo walla me'da sahana shu e mo jin tiri'd ki nyanye/ mo. [2] Wakki/ aha/ tana gi mom'bi'th mo mmo/o gwo is mo dhali mmomisha ris gwo 'baar mo kun ta gwo kun baku 'ban mo dhali aris yuk mo si'da/, dhali wakki/ aha/ tana gi moŋgam gwo isi 'baar mo, wakan mmomish joc wosh kun turatur mo tani ihili aha/ dara gi mo/en mo tani aha/ tana toŋ kamuwa? [3] Wakki/ aha/ cina tom pemi 'baar mo kun taka/ mo dhali wakki/ aha/ pisha is pem ki o'd mo mmopur mo tani ihili aha/ dara gi mo/en mo tani aha/ kala toŋ kamu/ 'kup paa?
[4] Mo/en a'di ta moŋ'kuc bwa mo dhali momii ki bwaŋkush mo. Mo/en ta mii mmota'c bwa mo yisa walla mmokar 'ba/ ki ca mo yisa. [5] A'di yisa kar is ki ji gi mish to mo yisa walla mii mii jin mantharamandhar yisa. Mo/en diki ses mo mmomii a'di jin o a'di bwa mo. A'di diki shwa mii ki o'd mo walla push gwo shi/i'd eya du mo. [6] A'di yisa 'kunya bwa mo gom tonthus gun thamu mii mo yisa, hili a'di 'kunya bwa mo gom mii kun miinu ki miiŋ gana/ mo be. [7] Mo/en a'di dininki'da ris to 'baar mo she/ mo, a'di gama'da ris gwo 'baar mo is mo, a'di ta'd ga 'teŋ kape/ gom to 'baar mo, a'di 'dim 'kup gom to 'baar mo.
[8] Mo/en midi diki wu 'kup mo. Me'd gwo jin onu is mo tani a'di midi pe mo. Me'd gwo jin onu ki 'twaŋ 'kwani mo tani uni mini dak mo. Me'd gwo gi yuk mo tani a'di midi pe mo. [9] Haali/ monyith bana mo tani a'di atha 'ban mo dhali gwom bana jin ona ana is mo tani a'di atha 'ban mo be. [10] Hili ki a'dim 'borgaŋ gana/ midi pu'du/ mo tani a'di jin atha 'ban mo tani midi pe mo be. [11] Ki aha/ tana a'ci mo tani aha/ ona gwo mo me'da 'ci mo, aha/ kulumkina gwo ibwa mo me'da 'ci mo, aha/ miina mii me'da 'ci mo. Ki aha/ wara ki wathi/ mo tani aha/ dhalkina mii ma 'ci 'pen mo. [12] Haali/ shwane/ to parkina ana e eya hiljaro/ jin dukaduk mo tani, hili yilaŋ kamu/ ka karambor mo. Shwane/ 'bana kamu/ mishka/ mo. Hili yilaŋ kamu/ mo tani aha/ mina mish 'bani 'baar mo, isi kani me'd jin mishkunu aha/ 'bani 'baar mo be. [13] Wakan moŋgam gwo is mo dhali mo ma 'teŋ kape/ 'dapan ki me'd mo ki mo/en mo, uni kwara gwansan mo. Hili a'di jin ca'd ki caŋ gana/ mo mmobol gwoho e mo tani a'di ita mo/en mo be.

14

'Twan Tiya dhali Mo jin Onu Gwo Is mo

[1] Kari mo/en mmota tom bum jin mina umi gu ki e mo dhali oyi bwa ka daran du mo gom to gi shi/in gun cinu ki me'd mo isi ki ji mum mo ki um mini o gwo kun onu is mo. [2] Haali/ wathin 'de/ jin midi o gwo ki 'twaŋ kamu/ mo tani diki o gwo gom 'kwani 'te/ mo, hili goma Arumgimis mo. Haali/ jan tal 'deŋ kamu/ diki mish a'di gwo 'ban mo, hili a'di oki gwo jin baku ki Shi/in mo be. [3] Hili 'bwanu'b gwoŋ kamu/ a'dihe/ be, gom a'di jin oki gwo is mo tani

a'di torki 'kwani gwo mo gom monyaŋ is
buni mo dhali mmo'bi'th uni adu is mo
dhali mmomalasa dum buni mo be. 4 A'di
jin oki gwo mo ki 'twaŋ kamu/ mo tani a'di
nyaŋki is pitiŋ gana mo, hili a'di jin oki gwo
is mo tani a'di nyaŋki'da kaniisa is mo be.
5 Hili aha/ ŋapa umi 'baar mo mmo/o gwo
ki 'twan tiya mo, hili isi kani aha/ ona bwa
ki um mini o gwo is mo. A'di jin o gwo is
mo tani a'di ekki'd ki a'di jin o gwo ki 'twaŋ
kamu/ mo isi ciki/ jan tal 'deŋ kamu/ midi
luk 'twa/ mo, wakan ka kaniisa minu 'taki
nyaŋ is mo be.

6 Shwane/ iwak mo, wakki/ aha/ mina
pu'dku/ i um mo mmo/o gwo ki 'twan
tiya mo tani aha/ mina 'taki mii shi/ miim
'boro'd wakata mo gom um mo? hili isi
ciki/ mo aha/ mina be'd ki um gwoŋ kamu/
jin ta ji gi miinu 'cee mo walla moyuk mo
walla gwo jin onu is mo walla gwo jin toru
mo. 7 Hili isi kan wakki/ to gun miinu
to mme'd mo kun dar ki mondiki/e mo
me'da thathar mo walla adheŋdhenye/ mo
tani 'koki lugum ko mo ka 'dete/ 'dete/
tani ki 'kwani mini mish ki ja pinu mo?
8 Dhali wakka puluŋ diki ko mo mmo/ak
'kus e mo tani aja a'di midi thoson is mo
gom mmo/as mo? 9 Wakan wakki/ um ki
is bum mo o gwo ki 'twaŋ kamu/ mo jin
molu cik mo tani 'kwani mini mish gwo
'ban kata a'di jin onu mo? Haali/ um torki
gwo ki buthur gana/ mo be. 10 Gwoŋ kamu/
maca/ minu dhaŋa? Aris 'twa/ tana ris
ka ris kun 'kokin ki she/ ki she/ mo e
mony'cesh mo dhali jaŋ kamu/ yisa dar gi
'pemena. 11 Hili wakki/ aha/ dinaki mish
'pemen gwo ki 'twa/ yan mo tani aha/ mina
ta amanmol 'twa/ yan cik mo goma mantor
gwo mo dhali amantor gwo yan mo midi ta
amanmol 'twa/ yan tor gom aha/ mo be.
12 Wakan, um ki is bum mo tani me'd jin
ganankina um 'ba/ mo gom mo jin minu
tor mii gi Shi/in eya tente/ mo tani shwayi
ki o'd mo mmobol mii e mo mmonyaŋa
kaniisa is mo.

13 Wakan a'di jin o gwo ki 'twaŋ kamu/
mo midi mii 'tho mo gom mom'bi'th mo
gom 'twa/ jin minu luk mo be. 14 Haali/
wakki/ aha/ 'thona ki 'twaŋ kamu/ mo tani
shi/in pem 'tho'd mo, hili adum pem mol
maman dho'th mo be. 15 Dhali aha/ mina
miiya ta mo? Aha/ mina 'tho mo ki shi/in
mo dhali aha/ mina 'tho mo ka du si'da/
mo. Dhali aha/ mina yuk gway ki shi/in
mo dhali aha/ mina yuk gway ka du si'da/
mo be. 16 Wanya/ 'te/ ba/, wakki/ /e 'bori
mii ki shi/in mo tani ka ciŋ kamu/ jin mol
'twa/ yan wal mo tani midi mish gwo o mo
ki: Amen, kata mo gom mo ma 'bor bwam
pini jin 'bora /e a'bor bwa i is mo ki a'di
diki mish gwo jin ona /e moyi? 17 Haali/ /
e mini ci mom'bor bwa i is jin ha me'd mo,
hili wathiŋ kamu/ yisa minu nyaŋ is mowa.
18 Aha/ 'borkina Arumgimis bwa i is mo ki
aha/ okina gwo ki 'twan tiya mo mmobol
um 'baar mo e mo. 19 Bahili eya kaniisa mo
tani aha/ mina dhal mii e i is mo mmotor
um gwo mo jasi mudhe'd ka dum pem mo,
ma kan mo mmoye'th kun tiya sho'k mo, ki
gwo gun 'koni alaapi 'kume'd mo jin miga/
tor ki 'twaŋ kamu/ mo be.

20 Iwaka, dhalku/ ki 'ko mo mmota uci
mo e gwom bum kun kuluma umi bwa mo.
Gom gwon thus mo tani wari ki usha ŋa/
mo hili e gwo gun kuluma umi bwa mo
tani tayi ku gun isin mo. 21 E gwoŋkan jin
cikunu mo tani a'di 'kwarkunu mo ki: Ki
'twa/ gi 'kwanin tiya mo dhali ka le'd gi
'kwani ki she/ mo tani miga/ tor gwo ki
'kwani gwansan mo, dhali isi kani uni si'da/
mini 'koki dhu 'ce gom aha/ mo. A'di ta
gwo jin ona Tapa mo. 22 Wakan 'twan tiya
uni ta jamas mii mo, yisa gom uni gun gam
gwo is mo hili gom uni gun dar gi gwo jin
gamu is mo. Nye, gwo jin onu is mo tani
a'di yisa gom uni gun 'kon ki dar gi gwo jin
gamu is mo, hili gom uni gun gami gwo is
mo be. 23 Wakki/ wakan mo tani akaniisa
'baar mo ka tul 'kup mo dhali uni 'baar mo
o gwo ki 'twan tiya mo tani dhali 'kwani
gun 'kon ka pije/ walla gun daran ki gwo
jin gamu is mo tani wakki/ uni cicin mo
tani mina uni 'koki o gwo ki um sona du
mowa? 24 Hili wakki/ uni 'baar mo o gwo
is mo dhali a'di jin dara'd gi gwo jin gamu
is mo walla akamu/ jin di'd ka pije/ cicki'd
mo tani a'di sugu adu mo ki uni 'baar mo
dhali a'di dotu gwo gom miim piti mo ki
uni 'baar mo si'da/. 25 Adum piti jin di'd ki
kup mo tani thisu tor mo be. Dhali wakan
mmobitkina a'di bwam/em piti a'cesh mo
tani a'di midi luŋa Arumgimis mo dhali tor

eya tente/ ka Arumgimis ka jiŋ gana/ a'di di'd e bwam um mo be.

Aris To 'Baar mo Minu Mii ka Para Po/ mo

26 Kataye si'da/, iwak mo? Ki um tulki is mo mmontal 'de/ mo um ka 'dete/ 'dete/ yukki gway mo dhali ta gi gwo jin toru mo dhali gwo jin 'ceenu mo dhali 'twaŋ kamu/ jin toru mo walla gwo jin lukuwa luk mo. Dhalka ris to 'baar mo miinu mo mmonyaŋa nyaŋ mo. 27 Wakki/ wathiŋ kamu/ wal 'twaŋ kamu/ mo tani dhalki uni mini mii 'ko jasi su/ mo walla midi mii ta jasi kwara mo dhali uni gwan ka 'dete/ 'dete/ ki jiŋ garr mo dhali dhalki jaŋ kamu/ iluki 'twa/ mo. 28 Hili wakki/ jaŋ kamu/ midi diki di mo mmoluk 'twa/ mo tani dhalki uni ka 'dete/ 'dete/ 'peni uni mo 'kon ki shwam mo eya kaniisa mo dhali o gwo ki is buni mo dhali eya Arumgimis mo be. 29 Dhalki uni su/ walla kwara gun ta iman/o gwo jin onu is mo mmotor gwo mo tani dhali dhalki kun tiya uni nyith a'di jin onu mo. 30 Wakki/ gwo jin 'ceenu onu gom a'diŋ kamu/ jin di'd ki she/ mo tani dhalki a'di jin twa/a/ ca'ba'd ki shwam mo. 31 Haali/ umi 'baar mo mini mish gwo o jin onu is mo ka 'dete/ 'dete/ mo. Wakan ki umi 'baar mo mini mish gwo 'ban mo dhali umi 'baar mo minu 'bitha du is mo be. 32 Dhali shi/in gi iman/o gwo jin onu is mo tani uni 'dapan ki gwo jin onu is mo be. 33 Haali/ Arumgimis yisa ta'da Arumgimis jin duŋkurki mii mo, hili a'di ta ji gi mo ma ku'th is mo be.

Me'da risa kaniisa 'baar mo gi imandhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani 34 up mini mii 'ko ki shwam mo eya kaniisa mo. Haali/ uni 'konuki dhal bway mo mmo/o gwo mo, hili uni mini mii 'ko ki 'ko'd me'd mo me'd isi gwoŋkan jin cikunu mo jin o gwo kan si'da/ mo. 35 Wakki/ toŋ kamu/ di'd jin ona bwa uni mmomish mo tani dhalki uni idot ikathim buni e gu'b buni mo. Haali/ a'di ta mii jin 'the is ki 'the mo goma 'bom mmotor gwo eya kaniisa mo be. 36 Katintaye? Ki gwo ma Arumgimis piyi'd 'peni uma? Walla a/um a'di um 'cena ijidhirkina a'di mowa?

37 Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ midi kulum gwo ibwa mo ki a'di ta a'di jin midi o gwo is mo walla gom to gi shi/in mo tani a'di midi 'taki nyith gwo gom gwom pem jin 'kwarka/ mo gom um mo ta gwoŋkan gi Tapa mo be. 38 Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ diki mish a'di yan mo tani a'di minu mish 'ban mo yisa. 39 Wakan iwak pem mo, oyi bwa ka daran du mo mmo/o gwo jin onu is mo dhali dhalku/ ki nona non ki bway mo mmotor gwo ki 'twan tiya mo. 40 Hili aris to 'baar mo minu 'taki mii mo ki mii jin thuku mo dhali ka para po/ mo be.

15

Mompi jin Piyin ma Kristhos mo

1 Dhali shwane/ aha/ mina ka um gwo e mo, iwak mo, e gwom 'borga/ jin cikika/ um mo, a'di jin bu'thkina um mo dhali a'di jin doshkina um apo/ mo be. 2 Gwo jin wothkunu um mo wakki/ um mini bu'th a'di mmotel shoki cine/ mo, – isi ciki/ um gamki a'di is ki pe'th mo.

3 Haali/ aha/ cikina a'di um a'di jin midi mii ta to jin midi mii ta jin twa/a/ mo a'di jin bu'thkika/ mo si'da/ ka Kristhos wuki'd mo gom miinthus bana mo isi me'd gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo be. 4 Dhali a'di kankunu mo dhali a'di cuki mis mo ka cim kwara isi me'd Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo be. 5 Dhali a'di piki'da Sapa i is mo dhali yan'ko'd e uni gun tana 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. 6 Dhali yan'ko'd a'di piki 'kwani gun bol 'kwani e mo kun 'koni iss* 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd apo/ mo ki me'd 'deŋ gana/ mo. Kun tiya ka woho/ mo tani uni 'kon ki e mo naskina/, ba kun tiya uni i/ishki e mo be. 7 Yan'ko'd a'di piki'da Yakuubi is mo, dhali yan'ko'd a'di piki uni 'baar mo i is mo kun dhunu ki she/ mo. 8 Dhali 'ko'di uni 'baar mo tani a'di piki aha/ i is si'da/ mo me'd ara ŋan 'de/ jin daka sulu adho'th mo be. 9 Haali/ aha/ tana a'di jin pisi'd ki uni gun dhunu ki she/ mo, mmodika/ ki ha me'd mo jin minu yuk aha/ ki a'di jin karu ki she/ mo haali/ aha/ to'ckina akaniisa ma Arumgimis bwa mo be. 10 Hili ka 'the ma Arumgimis mo tani aha/ be itana aha/ mo, dhali ka 'them piti 'kup ki aha/ mo tani a'di yisa ki petha. E gwo gi ca'ckon mo tani aha/

* 15:6 kumsumiyya

miikina tu'c jin 'batha'ba'th mmobol unin tiya e mo gun miikin mo. Ba a'di yisa ta aha/ mo, hili a'the ma Arumgimis mo, a'di jin diki'd e aha/ mo be. [11] Wakki/ a'di ta aha/ walla uni mo tani wakan aman cikina um gwo mo dhali wakan um gamki gwo is mo be.

Mompi jin Pikina ku gun Wukin mo

[12] Dhali wakka Kristhos cinu gwo mo me'd jin pikina a'di mo 'peni mowu mo tani kata ona uma tiya gwo mo ki mo jin piyunu/ mo 'peni mowu mo piyi'd mo? [13] Hili wakki/ mo jin piyunu/ mo 'peni mowu mo piyi'd mo tani aKristhos si'da/ yisa 'de'kkunuwa. [14] Wakka Kristhos minu 'taki 'koki 'de'k mo tani gwo jin cina aman mo tani midi ta jim pe'th mo dhali moŋgam gwo is bum mo si'da/ midi ta jim pe'th mo be. [15] Isi kan aman mina ta ku gi minu gam mo gun thisu hash mo goma Arumgimis mo haali/ aman tena gwo mo goma Arumgimis mo ki a'di 'de'kki'da Kristhos mo 'peni mowu mo a'di jin dina a'di ki 'de'k mo wakki/ a'di ta gwoŋ gana/ mo wakki/ uni gun wukin mo 'konuki 'de'k mo be. [16] Haali/ wakki/ uni gun wukin mo 'konuki 'de'k mo tani wakan si'da/ Kristhos dinuki 'deku/ mo be. [17] Wakka Kristhos 'konuki 'deku/ mo tani moŋgam gwo is bum di'd ki pe'th mo dhali um 'kon mo naskina/ e miinthus mo be. [18] Dhali uni gwansan si'da/ gun ishki e mo eya Kristhos mo tani minu 'ce'd sho'k mo be. [19] Wakki/ e moŋ'koki/e yan jasi kan mo tani ana gun 'kona eya Kristhos mo tana gi mo ma 'teŋ kape/ mo tani ana 'baar mo tana 'kwani gun bota ki shi/ gana/ mo mmobol 'kwanin tiya 'baar mo e mo be.

[20] Hili shoka 'cesh gana/ mo tani aKristhos 'de'kkunu mo 'peni mowu mo, a'di yansan jin ta maman jin twa/a/ ki uni gwansan kun ishki e mo be. [21] Haali/ ki wathimpa mo tani a'di pu'dkina wu mo dhali ki wathimpa mo tani a'di pu'dkina mo jin piyunu/ mo si'da/ 'peni mowu mo be. [22] Haali/ me'd jin wukina 'kwani 'baar mo eya Aadam mo tani wakan si'da/ eya Kristhos mo tani aris uni 'baar mo minu dhu ki e mo be. [23] Hili aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo e mo ma para pom buni mo tani aKristhos ta maman ma 'kaŋ 'kup jin twa/a/ mo dhali yan'ko'd e yam piti jin mina a'di pu'du/ mo tani uni gwansan kun ta ku ma Kristhos mo be. [24] Yan'ko'd 'pemen midi pu'du/ mo ki a'di midi ci bampa/ ka Arumgimis mo a'di jin ta Com mo i'ko'di a'di midi 'ce'da ris mo gun tanu tapa sho'k mo dhali aris mo gun tanu ki moshirr mo dhali aris mom'bi'th mo be. [25] Haali/ a'di midi mii ta Tapa mo ntagi a'di midi dhu aris uni 'baar mo kun ta 'kup gi a'di mo e bwaŋ'kwariny sho'k piti mo be. [26] Dhali 'kup jin ta jiŋ 'ko'd jin minu 'ce'd sho'k mo tani ta wu mo be. [27] Haali/ Arumgimis dhuki'da ris to 'baar mo 'ko'di me'd piti mo e bwaŋ'kwariny sho'k piti mo be. Hili ki a'di o gwo mo ki: Aris to 'baar mo dhukunu mo 'ko'di me'd piti mo e bwaŋ'kwariny a'di mo tani a'di di'da tente/ ba/ ki a'di jin dhuki'da ris to 'baar mo e bwaŋ'kwariny me'd piti kan mo tani a'di di'd ka po/ mo be. [28] Ki aris to 'baar dhukunu mo 'ko'di me'd piti mo tani Ya/ si'da/ ki is piti mo minu kar 'ko'di me'di a'di mo a'di jin dhuki'da ris to 'baar mo e bwaŋ'kwariny me'd piti mo, ka Arumgimis midi ta aris to 'baar mo goma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo be.

[29] Maca/ 'te/ ba/. Ki gwonta ona 'kwani gwo mo gom gwo jin miinuwa mii ki yi'de/ mo gom gway gi uni kun wukin mo? Wakki/ uni kun wukin mo 'konuki 'deku/ 'baar mo tani atinta miinu 'kwani ki yi'de/ gom gway buni mo? [30] Kata si'da/ dikika/ e mo jin 'dishi 'twa/ aha/ wu mo? [31] Aha/ usha mo, iwak mo, gom miim pem jin karka/ is ki ca mo e um mo a'di jin taka/ eya Kristhos jin ta'da Yesus Tapam bana mo tani aha/ wukina isa yempa/ mo be. [32] Dhali to jin ta shi/ miim 'boro'd gom aha/ mo tani ta'da ta mo wakki/ aha/ ona gwo me'd wathi/ en'thi/ mo, wakki/ aha/ askina ki to/e gi Pan Epasus mo? Wakki/ uni gun wukin mo 'konuki 'deku/ mo tani: Dhalki ana shwana to mo dhali pi to mo haali/ ka'thamo/ mo tani ana ki wu mo be. [33] Dhalku/ ki ta ku gun minu he'k e mo. Mii jin cenu e ki tonthus mo tani uni shi/i miim 'boron kun botu mo be. [34] Kulumi gwo ibwa mo ki kulum gana/ mo ma. Dhali dhalku/

miinthus ki mii mo doḵ/e haali/ kun tiya ’koki misha Arumgimis mo. Aha/ ona gwo yansan mmo’the um is mo be.

Mompi jin Piyunu ki Buŋgwar Is mo

35 Hili ’kwanin tiya ka ’deṭe/ ’deṭe/ mini doṭ gwo mo ki: Ki ku gun wukin minu ’deku kataye? Dhali ki buŋgwar is jin wakata imina uni p̱u’du/ mo? 36 /E wathim p̱us yan mo! To jin sina /e mo tani a/a’di midi di ki e iṭwa/a/ mowa hili isi ciki/ a’di midi wu mo be. 37 Dhali a’di jin sina /e mo tani diki ta buŋgwar is mo jin mina a’di di mo tani, hili jasi emena ’de/ mo, wariba/ midi ta pos bunyan mo walla emen posa kamu/ mo. 38 Hili Arumgimis ki c̱i a’di buŋgwar is me’d jin kwanykina a’di a’di mo. Dhali arisa ḵa’bany to ki she/ ki she/ mo tani c̱ina a’di buŋgwar is buniŋ gana/ mo be. 39 Haali/ aris shuman is yisa nyaḵkana, hili buŋgwar is ṭal ’de/ gom ’kwani en’thi/ mo, dhali buŋgwara kamu/ goma ris tonycuḵ mo, dhali buŋgwara kamu/ goma ris tonyjeshe/ mo dhali buŋgwara kamu/ goma ris to yi’de/ mo. 40 Wakan si’da/ aris buŋgwar isa tiya ta ku gi momis mo dhali wakan si’da/ aris buŋgwar isa tiya ta ku ga ’cesh mo. Hili monyca gi buŋgwar is gi momis mo tani a’di ṭal ’de/ mo dhali monyca gi buŋgwar is ga ’cesh mo tani a’di ta jaŋ kamu/ mo be. 41 Dhali monycaŋ kamu/ ’de/ goma tente/ mo dhali monycaŋ kamu/ goma ppe mo dhali monycaŋ kamu/ goma risa cul mo. Haala cula kamu/ dina ca ki she/ ’pena cula kamu/ mo be.

42 Wakan si’da/ a’di nyaḵka’d ki mo jin pinu ’peni mowu mo be. A’di jin sikunu mo tani a’di mishi p̱u/ mo, dhali a’di jin ’de’kkunu mo tani a’di moli p̱u/ mo be. 43 A’di sikunu mo ki dar gi montaḵ mo, dhali a’di ’de’kkunu mo e monyca mo. Dhali a’di sikunu mo ki is jin ’ka’da’d mo, dhali a’di ’de’kkunu mo ki mom’bi’th mo be. 44 A’di sikunu mo ki is buŋgwar jin ta shuman is mo dhali a’di ’de’kkunu mo ki buŋgwar is jin ta ji gi to gi shi/in mo. Waḵki/ buŋgwar is jin ta ji gi shuman is di’d mo tani wakan si’da/ buŋgwar is gi to gi shi/in di’d mo be. 45 A’di i’kwarkunu gwo gi wakan mo be ki: Dhala Aadam yan jin ta jin ṭwa/a/ mo tani warki’d ki to jin di ki e mo, dhala Aadam jin ta jiŋ ’ko’d mo tani warki’d ki shi/in jin c̱i mondiki/e mo be. 46 Hili a’di yisa ta to gi shi/in jin ta jin ṭwa/a/ mo, hili a’di jin ta ji gi shuman is mo dhali yan’ko’d ji gi to gi shi/in mo be. 47 Wathi/ jin ta jin ṭwa/a/ mo tani a’di ta jany ’cesh mo, wathi/ jin cila bu’d mo. Dhali wathi/ jin ta jiŋ ’ko’d mo tani a’di ’peni momis mo be. 48 Me’d jin tana wathi/ jim bu’da ’cesh mo tani wakan si’da/ aris uni gwansan ta ku gi bu’da ’cesh mo. Dhali me’d jin tana wathi/ ji gi momis mo tani wakan si’da/ uni gwansan kun ’kon e momis mo. 49 Me’d jin ḵalkina ana jamas gi wathi/ gi bu’da ’cesh mo tani ana si’da/ mina ḵal jamas gi wathi/ jin ta ji gi momis mo be. 50 Aha/ ṭora um gwo yansan mo, iwaḵ mo, shuman is dhala bas mo tani uni mol mal gi Bampa/ ma Arumgimis gam mo walla si’da/ to jin mishi p̱u/ mo tani mol gam mal gi a’di jin moli p̱u/ mo be.

51 Hili, aha/ ṭora um gwo jin ta jim bag mo. Ki ana ’baar mo mina ’koki ish e mo be, hili aris ana ’baar mo minu aḵ e mo be, 52 e mo jin ta ari mo mo, dhali e mo jin ’kamu’thkunu e mo tani ka poome/ jin ta jiŋ ’ko’d dhalkunu me’d mo be. Haala poome/ midi koyu/ mo dhali uni gun wun mo tani minu ’deku/ mo e buŋgwar kun moli p̱u/ mo dhali ana minu aḵ mo be. 53 Haali/ buŋgwar is yan jin mishi p̱u/ mo tani midi mii war gi buŋgwar is jin moli p̱u/ mo dhali buŋgwar shuman is yan jin mishi wu mo tani midi mii shum mo ki mo jin moli wu mo be. 54 Ki a’di jin mishi p̱u/ mo midi shum mo ki a’di jin moli p̱u/ mo tani dhali a’di jin mishi wu mo tani midi shum mo ki a’di jin moli wu mo tani yan’ko’d a’di mina gwo p̱u’du/ mo jin onu jin ’kwarkunu mo cikise/ mo be ki:

Mowu a’di loskunu mo e mo jin p̱inu mii e mo be.

55 Ayy wuwa, mane miim pini jin p̱ina /e mii eye?

Ayy wuwa, mane mom pini jin woja /eya wojje?

56 Mowoj jin woja wu mo tani a’di ta miinthus mo dhali mom’bi’th gi miinthus mo tani a’di ta gwoŋḵan jin c̱inu mo be. 57 Hili mo jin ’boruwa ’bor bwa i is mo midi di mo goma Arumgimis mo a’di jin c̱iki ana

mompi mii e e Tapam bana jin ta'da Yesus Kristhos mo be.
58 Wakan um pem gun enka/ mo, kun
tana wak mo tani teli mo dhali tayi ku gi
minu mol joc mo dhali 'dapi 'twa/ mo isa
yempa/ eya tu'c gi Tapa mo mmomisha um
ki um 'koki miiya tu'c gi Tapa ki pe'th mo
be.

16

Mo jin Çinu To gom Uni kun Dhunu mo ki She/ ki Dhelel Dhelel mo

1 Dhali isi gwo gom to jin cinu mo gom
uni kun dhunu mo ki she/ ki dhelel dhelel
mo. Me'd jin kankika/ 'kwaniŋ kaniisa gi
Paŋ Galathiyya gwo mo tani wakan si'da/
miiyi um a'di mo ma. 2 Ka cim jin twa/a/
ka dhas mo isa yempa/ mo tani aris um ka
'dete/ 'dete/ mo mini dhu to 'pen ka pije/
mo dhali dhu a'di e mo jin dhunu to mo,
ma to yin jin gamkina um mo, wakan ki to
gun cinu mo tani minu 'koki mii tul is mo
me'd jin miga/ pu'dku/ mo be. 3 Dhali ki
aha/ mina bumburku/ mo tani aha/ mina
hashki uni gwansan gun mina umi mish
'ban ki gwo jin 'kwara um mo mmokal
tom bum jin cina um ki me'd mo e Pa
Urushaliim mo be. 4 Wakki/ a'di midi 'taki
ta shi/ miim 'boro'd gom aha/ mmoyaku/
mo si'da/ tani uni mini ta kum pem kun
mini sus aha/ mo be.

Mo jin 'Kawurkunu mo gom Ii jin Iinu mo

5 Aha/ mina buti um mo 'ko'di mom pem
jin miga/ pe Pam Makiduniyya mo haali/
aha/ dina gwo ibwa mo mmoya pe Pam
Makiduniyya mo be. 6 Dhali wari aha/ mina
ça'b nyakki um mo walla isi kan aha/ mina
'baar mondit mo nyakki um mo, wakan ki
um mini sus aha/ e yam pem jin yaka/ mo
e mo gunn kun miga/ ya mo be. 7 Haali/
aha/ ona bwa mmopar um e shwane/ mo,
yisa jasi e yampe yisa. Aha/ tana gi mo
ma 'teŋ kape/ mo mmo'baar yila tiya mo
nyakki um mo wakki/ Tapa midi dhal aha/
bway mo be. 8 Hili aha/ mina ça'b mo e
Pan Epasus mo ntaga Acim Kamsiin mo be.
9 Haala campur waŋgala waŋgal mo dhali
mo jin midi uma tu'c mo tani a'di ka'dkunu
aha/ mo dhali 'kwani kun ta 'kup mo tani
tana ris ka ris mo be.
10 Ka Timuthawuus midi pu'dku/ mo tani
hili a'di i e ki 'bore/ mo ma mmokar a'di
ki kar 'pempa mo e bwam um mo haali/
a'di miiki'da tu'c gi Tapa mo me'd aha/ mo
be. 11 Wakan dhalku/ ki dhal wathin 'deŋ
kamu/ bway mo mmowak a'di mo. Susu/
a'di e bway piti ki moŋku'th is mo ki a'di
midi 'taki doku/ i aha/ mo, haali/ aha/
timkina a'di mo nyakka wak mo be.

Kwalany 'Te/ be. Gwondot kun Dotu
mo dhali Monthe Me'd mo be
12 Haali/ goma kam bana ka Abulluus mo
tani aha/ okina bwa ka daran du mo gom
a'di mmobuti um mo nyakka waka tiya
mo, hili a'di yisa ta bwa ma Arumgimis
mo gom a'di mmoyaku/ shwane/ mo. A'di
midi yaku/ mo wakki/ a'di ta'd gi embula
'borga/ mo be.
13 'Koyi ki montim mo mo ma. Doshi
mmotel shoka 'cesh e moŋgam gwo is bum
mo. 'Bithi adu is mo dhali 'bithi ki 'bi'th
mo. 14 Dhalka ris to gwansan gun miina um
mo tani miinu ki mo/en mo.
15 Shwane/ iwak mo, um mishin ki kuŋ
gu'b ma Istipanuus uni ta ku gi twa/a/
kun gamki gwo is mo e Pa Akaa/iya mo
dhali uni dhuki is buniŋ gana/ ki 'kwaniŋ
gayiin mo goma tu'c gi uni kun dhunu ki
she/ ki dhelel dhelel mo be. 16 Aha/ yuka
um mo ki bwa jin o'd ka daran du mo jin
mina umi ha gwo gi 'kwani kun wakan e
mo dhali ka ris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/
mo, kun ta kun nyakkana tu'c mii mo dhali
kun mii to mo. 17 Aha/ 'kunya bwa mo gom
pu'd jin pu'dkin ma Istipanuus mo dhala
Purtunatus mo dhala Akaa/ikus mo haali/
uni 'tu'dki embul bum gun pina um mo
ba/. 18 Haali/ uni yeeyaa/ shi/in pem mo
ki jim bum gana/ ilu/ mo. Hayyi 'kwani gi
wakansan mo ma.
19 Arisa kaniisa gun 'kon e Pa Asiyya mo
tani hashki um monthe me'd mo. Akiila
dhala Piriskilla mo nyakki 'kwaniŋ kaniisa
gi gu'b buni mo tani hashki uma du gi
monthe me'd e Tapa mo be. 20 Arisa waki
'baar mo hashki um monthe me'd mo be.
Theka the me'd ka rem 'kup ki 'twaŋ gana/
jin pinu mo ma.
21 Aha/ jin tana Buulus 'kwarkina monthe
me'd yansan ki me'd pem gana/ mo be.
22 Wakka cin 'deŋ kamu/ dara'd gi mo/en gi

Tapa mo tani dhalki a'di jeenu mo. Tapam
bam, pu'du/ ma. [23] A'the gi Tapa Yesus midi
di e um mo. [24] Mo/en pem midi di gom umi
'baar mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.
Amen.

Gwo jiŋ ’Ko’d jin ’Kwar ma Buulus gom ’Kwani gi Paŋ KURINTHUUS mo

Monthe Me’d mo

1 ABuulus a’di jin karu ki she/ mo goma
Kristhos jin ta’da Yesus mo ki bwa ma
Arumgimis mo, dhala Timuthawuus jin
ta’da kam bana mo.
Eya kaniisa ma Arumgimis mo jin di’d
e Paŋ Kurinthuus mo nyakkaa ris uni kun
dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, uni ’baar
mo kun ’kokin mo e Pa Akaa/iya mo.
2 A ’the e um mo dhali moŋku’th is ’peni
Arumgimis jin ta’da Babam bana mo dhali
Tapa Yesus Kristhos mo be.

*Mii jin ’Bor ma Buulusa ’Bor Bwa I Is mo ’Ko’di Mon*to’c Bwa mo

3 Mom’bor mii midi di mo goma
Arumgimis mo dhali Ababa gi Tapam bana
ka Yesus Kristhos mo, a’di jin ta’da Baba
jin cila momiimii mo dhali Arumgimis jin
ta ji gi momalasi ’baar mo tani 4 a’di jin
malaski ana mo eya ris monto’c bwam bana
mo, wakan ki ana mina mish malas uni
gwansan kun ’kon si’da/ e monto’c bwa
mo ki malas jin malaskunu ana ki is bana
mo ’peni Arumgimis mo be. 5 Haali/ me’d
jin pwakkunu ana isa nyor ma Kristhos ki
nyanye/ mo jin ’koshki a’di mo tani wakan
si’da/ eya Kristhos mo tani ana minu pwak
momalas si’da/ ki nyanye/ mo be. 6 Wakki/
aman toju bwa mo tani a’di ta mii gom
momalas bum mo dhali bway mowoth mo.
Dhali wakki/ aman malaskunu mo tani a’di
si’da/ ta mii gom momalas bum mo jin
wana gwo um kani bwa mo ki um ’kucki
bwa mo ki ’kari’th mmo’dim ’kup mo e mo
gi isa nyor yan jin nyakka’d ki kun ’koshki
am mo be. 7 Mo ma ’teŋ kapem bam mo gom
um mo tani a’di molu yikin is mo haali/
aman misha ki um pwakki mo gi isa nyor
baman bwa mo tani um si’da/ minu nyak
momalas baman pwak mo be.
8 Haali/ aman ’tena bwa jin mina umi
ta pus mo, iwak mo, gom monto’c bwa
jin wa aman kan e bwa mo e Pa Asiyya
mo haali/ aman ’kokina mo wakan ki ji
uth mo mmomol to kal kun ’thir aman
mo haali/ moŋ’koki/ em bam muru’di us
kan mo be. 9 Hili aman toshkina ki aman
bu’thkina gwon dwall jin toru ’twa/a ’cesh
mmowu mo. Hili a’di yansan mmodhu
aman mo mmo’koki cesh mo ki is bam mo,
hili eya Arumgimis mo a’di jin ’de’kki ku
gi wukin mo be. 10 Hili a’di ’cukki aman
mo ’peni mowu yan jin caaca kagahara mo
dhali a’di midi ’cuk aman mo. Eya po/ a’di
mo tani aman dhukina mo ma ’teŋ kapem
bam mo ki a’di midi ’cuk am dok/e mo be.
11 Um si’da/ mini mii woth am ki mon’tho
mo, wakan ki ’kwani ka ris mini mii ci
mom’bor bwa i is mo apo/ gway bam mo
gom mom’bor mii mo jin cikunu aman mo
gom gwo ka ris jin thoku mo goma ’tho ka
ris kun ’thonu mo.

Mombut ma Buulus jin Dhalkunu ’Pen mo

12 Haali/ ’bam bam kun dhunu aman ki
ca mo tani ta cikise/ mo be jin ta gwo jin
cinu mo gom ’twa/ ma dum bam mo ki
aman botkina ki mii e mony’cesh mo dhali
ki nyanye/ mo tani aman miikina a’di ’kup
ki um mo ki mii jin kogu mo dhali ki mii ma
gayiin mo dhali ki mii jin daru gi washila/
mo, yisa ki moyuk gi mony’cesh yan mo,
hili ka ’the ma Arumgimis mo be. 13 Haali/
am ’kwara um gwoŋ kamu/ ka wuny is yisa,
hili ki gwo jin mina umi mish deŋ e mo
dhali mish ’ban mo. Aha/ tosha ki um mini
mish a’di ’bani ’baar mo ki dhegem mo.
14 Me’d jin mishkina um a’di ’ban ki ’bana
kamu/ mo tani ki um mini mish dhu ’ba/ ki
ca mo gom aman mo me’d jin misha aman
’ba/ dhu gom um mo ka tee gi Tapa Yesus
mo be.
15 Haali/ aha/ misha ki isi mish gana/ mo
gom a’di yan mo, ki aha/ okina bwa mo
mmoyaku/ i um itwa/a/ mo, wakan ki um
mini ta gi bwam ’boro’d ka ’bukum ’ban mo
be. 16 Aha/ okina bwa mo mmobuti um mo e
bway pem jin yaka/ mo e Pam Makiduniyya
mo dhali kulu/ i um ka nyaŋ’ko’d mo
’peni Pam Makiduniyya mo dhali jin mina
umi sus aha/ mo e bway pem mo e Pa
Yahuudiyya mo be. 17 A/aha/ tana aman/
ak bwa e mo mmo/o gwo mo ki mii to
yansana? Dhali aha/ thosonkina miim pem
mo me’d wathi/ gi mony’cesha jin nyoŋ is

mo mmo/o gwo mo ki: Nye dhali Yisa, ki kupa? [18] Haali/ ka jiŋ gana/ me'd jin tan ma
Arumgimis a'di isiŋ gana/ mo tani gwom
bam e um mo diki ta gwo ma Nye mo dhala
Yisa mo be. [19] Haali/ Ya/ ma Arumgimis
mo jin ta'da Yesus Kristhos mo tani a'di
jin cikina aman gwo e bwam um mo tani
dhali iSilwaanus dhala Timuthawuus mo
dhali aha/ mo tani yisa ta gwo ma Nye mo
dhala Yisa mo, hili eya Yesus mo tani isa
yempa/ mo tani a'di ta gwo ma Nye mo
be. [20] Haali/ aris gwo kun on ma Arumgimis
is mo tani gamki gwom buni jin onu ki
Nye e a'di mo be. A'di be ta 'pemen gwo
jin ona ana gwo ki Amen e a'di mo gom
monyca ma Arumgimis mo be. [21] Hili a'di
ta'da Arumgimis be jin telki aman sho'k
mo nyakki um eya Kristhos mo dhali gwom
piti jin kankina a'di am mo be. [22] A'di karki
mon'dap piti apo/ am mo dhali ciki aman
Shi/in piti eya dum bam mo me'd to jin
wothu/ 'twa/ mo be.

[23] Hili aha/ yukkina Arumgimis mo
mmota aman/o gwo apo/ aha/ mo. A'di
ta gwo mmo'tash um 'twa/ mo ki aha/
tukkina is pem mo 'peni mo jin miga/ 'taki
yaku/ e Paŋ Kurinthuus mo be. [24] Yisa
mmomiina aman miin tapa apo/ moŋgam
gwo is bum mo yisa. Aman miikina atu'c
nyakki um mo gom bwaŋ 'kunygam bum
mo haali/ um doshkin mo mmotel sho'k
mo e moŋgam gwo is bum mo be.

2

[1] Haali/ aha/ dina gwo ibwa mo yisa
mmoyaku/ ibuti um mo ki gwo jin midi
ci'th uma du mo. [2] Haali/ wakki/ aha/ raka
um cidhuwa du mo tani aja a'di midi mii
aha/ ki bwam 'boro'd mo, hili a'din 'de/ jin
ci'thka/ adu mowa? [3] Dhali aha/ 'kwarkina
a'di me'd jin miikika/ mo, wakan ki me'd
jin pu'dkika/ mo tani aha/ minu 'koki citha
du ki uni gwansan kun mini 'taki 'koki mii
aha/ ki bwaŋ 'kunyga/ mo. Haali/ aha/
misha ki isa duŋ gana/ gom umi 'baar mo
ki moŋ'kuny bwam pem mo tani midi 'taki
ta moŋ'kuny bwa gom umi 'baar mo be.
[4] Haali/ aha/ 'kwarkina a'di i um mo 'peni
bwa jin toco'd mo dhali ka du jin 'pe'd
she/ mo dhali ki jabu'th jin upka/ mo e em
pem mo, yisa mmorak um cidhuwa dum
bum mo yisa, hili mmodhal um bway mo
mmomish mo/en jin ishki'd ka enthus mo,
a'di jin takika/ mo gom um mo be.

Mo ma Mure/ Miinthus jin Dhalkunu 'Pen mo gom A'di jin Dhaŋki Gwo mo

[5] Hili wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ rakki mo
jin cidhuwa du mo tani a'di rakki a'di mo
yisa gom aha/ mo, hili ki shem boc mo,
– a'di yisa ta gwo jin onu ki 'bitha – gom
umi 'baar mo. [6] Haali/ gom wathin 'de/
wakan mo tani ajisa yansan jin dhukina
'kwani ka woho/ mo tani a'di 'kosh jwa mo
be. [7] Wakan um mini 'taki mii dhal mii e i
is mo mmotu'k mo mmodhal a'di amure/
miinthus piti 'pen mo dhali malas a'di mo,
walla a'di minu kumki 'twa/a 'cesh mo ki
bwa jin ditadit ki nyanye/ mo. [8] Wakan
aha/ yuka um mo mmo'deki a'di mo ki mo/
en bum mo gom a'di mo be. [9] Haali/ gom
mii gi wakan mo tani a'di 'kwarkika/ gwo
yan mo ki aha/ mina nyo/ um mo dhali
mish gwo 'ban mo wakki/ um ta imanha
gwo e mo gom to 'baar mo be. [10] A'din
'de/ yin jin mina umi dhal miinthus piti
'pen mo tani aha/ si'da/ mina dhal a'di
miinthus piti 'pen mo be. A'di jin dhalkika/
miinthus piti 'pen mo tani wakki/ aha/
dhalkina miinthus ma ciŋ kamu/ 'pen mo
tani a'di dhalkika/ mo gom gway bum mo
e buŋ'kus ma Kristhos mo be, [11] mmonona
Setaan 'twa/ mo 'peni mmogam uma du is
ki me'd mo gom shi/ miim 'boro'd apo/ ana
mo. Haali/ ana yisa tana pus mo goma mak
piti yisa.

Mo/is jin Anankin ma Buulus mo Me'd jin Dina A'di e Pan Taruwaas mo

[12] Ki aha/ pu'dkina mo e Pan Taruwaas
mo mmoci gwom 'borga/ ma Kristhos mo
tani acampur a'di ka'dkunu aha/ mo e Tapa
mo be. [13] Dhali hili adum pem yisa mish
ta gi mosi/is yisa haali/ aha/ dinaki gam
akam pem ka Tiithus imun mo. Wakan
aha/ bu'thkina moyam pem mo mmoya
mo 'peni uni mo mmoya ki sule/ e Pam
Makiduniyya mo be.

Mo jin Pinu Mii E eya Kristhos mo

[14] Hili mom'bor bwa i is mo midi di
mo goma Arumgimis mo a'di jin di'd eya
Kristhos mo jin di'd mo mmoshu ana bway
mo isa yempa/ mo e mompi mii e mo

dhali e ana mo tani mo jin teru/ mo eya
ris mo 'baar mo goma shima kuyga/ gi
moyuk piti mo be. 15 Haali/ ana tana ashima
kuyga/ jin cii mo eya Kristhos mo goma
Arumgimis mo e bwaman uni gwansan kun
takunu is ki me'd mo dhali e bwaman uni
gwansan kun 'ce'dki sho'k mo be. 16 E jan
'deŋ kamu/ mo tani ashima kuyga/ jin
kuyi mo 'peni wu, itan wu mo dhali e jaŋ
kamu/ mo ashima kuyga/ 'peni mondiki/
e, itan mondiki/e mo. Kaja a'di i'koshki jwa
mo gom to gwansan mo? 17 Haali/ aman
yisa wana e ki 'kwani ka risa, uni gun lat
'kwani e gi gwo ma Arumgimis mo. Hili
mmota 'kwani kun daran ki washila/ mo ki
gwoŋkan ma Arumgimis mo dhali e jis/e
ma Arumgimis mo tani aman torkina gwo
mo goma Kristhos mo be.

3

Imanmii Mii gom Gwon This jin Gamu Me'd mo

1 A/aman telkina mii 'pen mo mmoha
me'd dok/e ibwambori uma? Walla aman
mina mii ta gi gwo jin 'kwarkunu mo
gom miim 'boron bam mo me'd unin tiya
gun miin kan mowa? Walla gwo wakan
'peni uma? 2 Um ki is bum ta gwo jin
'kwarkunu mo mmotor miim 'boron bam
mo kun 'kwarkunu mo eya dum bum mo
kun minu mish mo dhali kun minu deŋ e
mo ki 'kwani 'baar mo be. 3 Dhali um toru
mo ki um ta gwoŋ 'kwar 'pena Kristhos mo
a'di jin cikina aman um mo. A'di yisa jin
'kwarkunu mo ka galama risha, hili ki Shi/
in Dheleladhelel ma Arumgimis jin di ki e
mo, yisa apo/ wosha pa'dga/ mo hili adum
pa'dga/ gi wathimpa en'thi/ mo be.
4 Jwa jin wuna amana wu i is mo tani
eya Kristhos mo 'kup ka Arumgimis mo be.
5 Yisa mmotana aman uni kun mini 'kosh
jwa mo ki is bama mmose gwoŋ kamu/ i
is yisa me'd jin yayi'd 'peni aman mowa.
Mom bam jin 'kosha aman jwa mo tani
'peni Arumgimis mo be, 6 a'di jin thumki
aman mo mmota ku gi mini mii to mo
gom gwon this jin gamu me'd mo, yisa e
gwoŋkan jin 'kwarkunu mo, hili e Shi/in
mo be. Haali/ gwoŋkan jin 'kwarkunu mo
tani a'di 'koshki'da 'kosh mo, hili Shi/in
a'di ciki mondiki/e mo be.
7 Dhali wakki/ mo jin 'dapu/ isi jwa
mo, a'di jin cikunu jamas mo apo/ wosha
pa'dga/ mo pu'dki'd mo ki mo jin mii ki ra/
ra/ mo, ki 'Kwani ma Israyiil mol bwam/e
ma Musa par e mo kan gom mondhel piti
mo, mmothiskina a'di e ki liw liw kansan
mo tani 8 ata gara/ imina mo jin 'dapu/ isi
jwa mo jin ta gi Shi/in mo 'taki ku'th is
mo ki mii jin miinu ki ra/ra/ kagahara ki
nyanye/ mo? 9 Haali/ wakki/ mo jin miinu
ki ra/ra/ di'd mo gom mo jin 'dapu/ isi
jwa mo gom miiwak mo tani mo jin 'dapu/
isi jwa mo gi mii ma kar/e mo midi mii
se ka pije/ ki ra/ra/ mo mmobol jin twa/
a/ e kagahara mo be. 10 Dhali ka jiŋ gana/
e shushan mii yansan mo tani mo jin mii
ki ra/ra/ mo tani wara'd ki mo ma ra/ra/
jin diki pi ari shusha kamu/ mo haali/ mo
ma ra/ra/ jin ta jiŋ 'ko'd jin bol a'di e mo
be. 11 Haali/ wakki/ a'di jin 'baarkunu mo
pu'dki'd mo ki mo ma ra/ra/ mo tani a'di
jin midi di kan ka go/ mo midi mii ta gi mo
ma ra/ra/ kagahara ki nyanye/ mo be.

12 Me'd jin tana aman gi mo ma 'teŋ kape/
gi wakan mo tani aman tana ku gi 'koki ju/
kagahara mo be. 13 Yisa me'da Musa a'di
jin kumki bwam/em piti ki burrinye/ mo,
wakan jin mina 'Kwani ma Israyiil 'koki hil
mo ma ra/ra/ jin midi 'baar mo me'd jin
sula a'di mo. 14 Hili adum buni 'bi'thkin ki
'bi'th mo. Haali/ ntaga tee yansan mo tani
ki uni deŋki gwon dhamo/ jin gamu me'd e
mo tani burrinyem bwam/em buni yansan
di'd naskina/ kan ki dar gi mompe'd mo
haali/ jasi eya Kristhos mo tani a'di kalki
a'di mo be. 15 Nye, ntaga tee yansan mo
me'dyin deŋkina uni Gwo ma Musa e mo
tani burrinye/ ki kum uni adum buni 'kup
mo be. 16 Hili wakki/ wathi/ ki tu'k mo e
Tapa mo tani burrinye/ a'di pe'dkunu mo
be. 17 Dhali shwane/ Tapa a'di ta Shi/in mo
dhali mo jin dina Shi/in gi Tapa mo tani a'di
idina mo kun 'konu ki 'kus mo be. 18 Dhali
ana 'baar mo dara gi bwam/e kun kumu
mo mmohilkina ana monyca gi Tapa mo
dhali mondhel jin dhelu/ mo mo tani ana
'kokunu mo mmo/ak e mo e jamas piti mo
'peni monycan 'deŋ kamu/ itan monycaŋ
kamu/ mo. Haali/ monyca yansan pu'dki'd

’peni Tapa mo, a’di jin ta Shi/in mo be.

4

Kumman To e Toŋ’kul Bwa mo jin Ta’da Je mo

1 Wakan, mmotana aman gi mii yansan mmomii mo ki momiimii ma Arumgimis mo tani aman yisa min ma dum bami ta’k ka luŋgu’b mo yisa. 2 Aman dhaŋkina to shigga/ mo dhali mii gun ishuwa ’cesh mo. Dhali aman ushkina mo mmobotki mii ma mak mo walla mmolat gwo ma Arumgimis e mo, hili mmotor gwo eya tente/ gom gwoŋ gana/ mo tani aman mina dhu is bam ki ku gi ha me’d mo gom ’twa/ ma du ma ris ’kwani ’baar ka ’dete/ ’dete/ e jis/e ma Arumgimis mo be. 3 Dhali isi kan wakki/ gwom ’borgam bam kumu ’kup mo tani a’di kumu ’kup jasi gom uni gwansan kun ’koni mothis e mo be. 4 E ’kup miim buni yan mo tani arum gi mony’cesh yan jin luŋa uni mo tani dha’bki uni adum buni e mo uni gun daran gi gwo jin gamu is mo, mmonon uni ’peni mmopar moŋkush gi gwom ’borga/ e mo jin ta monyca ma Kristhos mo, a’di jin nyakki’da nyak ka Arumgimis mo be. 5 Haali/ gwo yan jin cina aman mo tani ta gwom bam ki is bam mo yisa, hili aYesus Kristhos jin ta Tapa mo, dhali gom miiny ciŋkina/ jin tana aman ki is bam mo gom um mo tani a’di gom gway ma Yesus mo be. 6 Haali/ a’di ta’da Arumgimis jin o gwo mo ki: Dhalki moŋkush a’di ’twakki mondhurumi’d bwa mo, a’di jin kushki mo mo eya dum bana mo mmoci moŋkush gi moyuk gi monyca ma Arumgimis e jis/e ma Kristhos mo be.

7 Hili aman tana gi kumman to yan e toŋ’kul bwa mo jin ta’da je mo mmotor gwo ki mom’bi’th yan ta gummpa/ gi monyca ma Arumgimis mo dhali a’di ta jim bam yisa. 8 Aman to’ckunu bwa mo ka ris ’twaŋkal kuku/ mo tani hili mmothha’th ’pena ’cesh yisa, am duŋkurkunu adu is mo tani hili mmodirkunu aman e mo ma cis yisa, 9 aman ’koshkunu mo tani hili aman ’konuki dhal ’pen mo, aman dorkunu kal ’ko’da ’cesh mo tani hili aman yisa ’ce’dkunu sho’k mowa. 10 Isa yempa/ aman kalkina e buŋgwar is bam mowu ma Yesus mo, wakan ki mondiki/e ma Yesus si’da/ minu tor eya tente/ e buŋgwar is bam mo be. 11 Haali/ ki aman ’kona ki e mo isa yempa/ mo tani aman cikunu mo mmowu mo gom gway ma Yesus mo, wakan ki mondiki/e ma Yesus mo minu tor mo eya tente/ mo e buŋgwar gi shuman is bam mo jin mishi wu mo be. 12 Wakan ba/ mowu miiki’da tu’c e am mo, hili mondiki/e e um mo be.

13 Me’d jin tana aman gi Shi/ina ’de/ gi moŋgam gwo is mo me’d a’di jin di’d e a’di jin ’kwarki gwo ki: Aha/ gamkina gwo is mo dhali wakan aha/ torkina gwo mo tani, aman gara/ gama gwo is mo dhali wakan aman torkina gwo mo, 14 mmomish ki a’di jin ’de’kki Tapa Yesus ’peni mowu mo midi ’de’k aman si’da/ mo nyakka Yesus mo dhali sus am nyakki um mo e buŋ’kus piti mo be. 15 Haali/ a’di ’baar mo gom gway bum mo, wakan me’da ’the mmopeperkina a’di e ’kwani ki nyanye/ ki nyanye/ mo tani mo jin ’boruwa ’bor bwa i is mo minu mar is ki nyanye/ gom monyca ma Arumgimis mo be.

Moŋ’ko ki Moŋgam Gwo Is mo

16 Wakan aman mina ’koki bit bwa ka luŋgu’b mo. Ba buŋgwar isa dhamom bam a’di shigkunu is mo, hili isi bwamana dum bam mo tani a’di jin yosu ki yos yos isa yempa/ mo be. 17 Haali/ mo jin toju bwa yansan mo jin tawasha tawash jin di’d jasi ki ari mo mo tani a’di thosonki’d mo gom aman mo mondit ki monyca jin midi di ki sule/ sule/ ya ye ’ba/ mo jin molu kar ka par mo. 18 Haali/ aman ’konaki hil ’kup ki to kun mishu mo, hili ’kup ki to kun ’konuki mish mo. Haali/ to gun mishu mo tani ’kon eya tente/ ki laŋ laŋ mo, hili to gun ’konuki mish mo tani uni ta to gun mini ’ko ki sule/ sule/ ya ye ’ba/ mo be.

5

1 Haali/ aman misha ki wakki/ gu’ba’ku/ gi mony’cesh yan mo jin ’kona aman nycine/ ’ce’dkunu sho’k mo tani aman tana gi monyaŋ ’peni Arumgimis mo, gu’b jin nyaŋu ki me’d yisa, a’di jin midi di ki sule/ sule/ e momis mo be. 2 E mahan ka jiŋ gana/ mo aman ohonkina mo dhali ’kosh kwa/a/ mo mmoshum mo ki moŋ’kom bam e momis mo. 3 Wakan ki mo jin mina amani

shum ki a'di mo tani aman minu 'koki gam
is 'te/ mo be. [4] Haali/ me'd jin 'kona aman
mo naskina/ e gu'ba'ku/ yan mo tani aman
wukina shure/ ki mo/anan is mo, yisa ki
aman minu 'koki hi'th is ki to mo, hili ki
aman minu hi'th is ki to ki nyanye/ mo,
wakan ki buŋgwar is yan jin mish wu mo
tani minu los mo ki mondiki/e yan mo be.
[5] A'di jin thosonki aman is mo gom to yan
gana/ mo tani a'di ta'da Arumgimis mo,
a'di jin ciki aman Shi/in mo me'd to jin
wothu/ 'twa/ mo be.

[6] Wakan aman isa yempa/ mo tani tana
gi mo ma duŋ gana/ jin 'bidhu is mo.
Dhali aman misha ki me'd jin 'kona aman e
moŋ'kom bam e buŋgwar is mo tani aman
si'da ki si'd 'peni Tapa mo be. [7] Haali/
aman iina ki moŋgam gwo is mo, yisa ka
shureya. [8] Aman tana ga duŋ gana/ jin
'bidhu is mo, dhali amani imina dhal mii
e i is mo mmosi'd mo 'peni buŋgwar is
mo dhali nyak 'ko ki Tapa mo be. [9] Wakan
wakki/ aman nyaka 'ko mo walla si'd mo
tani aman karkina a'di ki tom bam jin guna
aman ki e mo mmo'bor a'di bwa mo be.
[10] Haali/ ana 'baar mo mina mii pi mo e
bwambor ma kursi ma Kristhos gi gwon
dwall mo, wakan ki 'kwani ka 'dete/ 'dete/
mo mini 'taki bu'th to kun 'boron mo walla
kun shiyin mo be isi me'd mii kun miikina
uni ki buŋgwar is mo be.

Mii jin Miinu To mo goma Gwam jin Gwamkunu mo

[11] Gom mii gi wakan mo tani mmomisha
aman mii jin minu ko/ Tapa mo tani aman
lalkina 'kwani sho'k ki gwo mo. Hili
a'di jin tana aman mo tani a'di mish ma
Arumgimis mo dhali aha/ tana ga 'teŋ
kape/ mo ki a'di si'da/ mishu ki 'twa/ ma
dum bum mo be. [12] Aman yisa dhuna is bam
ki ku gi ha me'd mo e um mo dok/e, hili
mmoci um mo jin raku mo mmodhu is ki
ca mo gom am mo be. Wakan ki um mini
mish thok uni gwansan gwo mo kun dhu
'bam buni ki ca mo gom is buni mo gom
monyca jin dina wathi/ nycine/ mo dhali
yisa goma dum piti mo. [13] Haali/ wakki/
aman sona du ki is bam mo tani a'di goma
Arumgimis mo be. Wakki/ aman kutha is
mo ki 'cese/ 'cese/ eya dum bam mo tani
a'di gom um mo be. [14] Haali/ mo/en ma
Kristhos mo tani a'di 'timkina amana du
mo haali/ aman su'kkunuwa du mo ki tal
'deŋ kamu/ wu'd mo gom 'kwani 'baar mo.
Wakan aris 'kwani 'baar mo wukin mo be.
[15] Dhali a'di wuki'd mo gom 'kwani 'baar mo
ki uni gwansan kun 'kon mo mini dok/e
'koki 'ko mo gom buŋgwar is buni mo hili
gom a'di mo jin wuki'd mo gom gway buni
mo dhali jin 'de'kkunu mo be.

[16] 'Peni mo yan shwane/ mo, ki mii gi
wakan mo tani aman 'konaki nyith wathin
'deŋ kamu/ 'peni ji en'thi/ mo. Isi kani
ba am isa gush nyitha Kristhos mo 'peni
ji wathimpa en'thi/ mo tani aman nyitha
a'di wakan dok/e yisa. [17] Wakan be wakki/
wathin 'deŋ kamu/ di'd mo eya Kristhos
mo tani a'di ta jin this jin uku mo. Miin
dhamo/ pekin mo tani dhali hili miin this
uni pu'dkin mo be. [18] Aris uni gwansani
'baar mo 'peni Arumgimis mo be, a'di jin
gwamki ana mo eya Kristhos mo ki is
piti mo dhali ci ana mii ki mo gi gwo
jin gwamkunuwa gwam mo be. [19] Gwo
a'dan be. Arumgimis diki'd eya Kristhos
mo mmogwamkina a'di 'kwaniny'cesh mo
ki is piti mo, yisa mmodhu gwon dhaŋ
buni apo/ uni mo, dhali dhu gwo e
me'd bana mmotor mo, gwo gi mo jin
gwamkunuwa gwam mo be. [20] Wakan ana
tana iman/ii goma Kristhos mo, haali/ mo
ma Arumgimis jin yipkina a'di 'kup mo tani
e ana mo be. Dhali aman yukkina um mo
gom gway ma Kristhos mo be: Wari um
ki ku gun gwamkin ma Arumgimis mo ma.
[21] Gom gway bana mo tani a'di ki kar a'di
mo mmota ji gi miinthus mo, a'di jin molki
miinthus mo. Wakan e a'di mo tani ana
minu dhuku/ mo ki ku ma kar/e mo goma
Arumgimis mo be.

6

[1] Mmonyaka um to mii ki a'di mo tani
aman malaskina um mo mmo'koki budha
'the ma Arumgimis ki pe'th mo. [2] Haali/ a'di
oki gwo mo ki:

Ka tee jin budhuwa bu'th mo tani aha/
cikkina /e gwo mo
dhali woth /e mo ka tee gi mowoth mo be.
Dhali hili mo mo ma. Shwane/ a'di ta'da
tee jin budhuwa bu'th shwane/ mo. Hili
mo mo ma. Shwane/ a'di ta'da tee gi
mowoth mo be. [3] Aman 'konaki kar toŋ kola

kamu/ e bway gi jan tal 'deŋ kamu/ mo,
wakan ki gwon thutha kamu/ minu 'koki
gam mo apo/ miim bam jin miina am to
mo be. [4] Hili me'd ciŋkina/ ma Arumgimis
mo tani am dhuna is bam mo ki ku gun
ha me'd mo eya ris 'twaŋkal kuku/ mo.
E dhan mon'dim 'kup mo, e monto'c bwa
mo, e miiŋ kakga/ mo, e mii gun shi/
ashi/ mo, [5] e mondor mo, eya sijin mo, e
mo ma dulatt mo, e mo ma tu'c jin caaca
mo, e montima tim mo, en te/ mo, [6] ki
mii gun dheleladhelel mo, ki moyuk mo,
ki mo jin 'kucu bwa ki 'kari'th mo e mo gi
isa nyor mo, ki mii jin miinu ki bwaŋkush
mo, dhali ki Shi/in Dheleladhelel mo, ki
mo/en gana/ mo, [7] ki gwoŋ gana/ jin onu
mo, dhali ki mom'bi'th ma Arumgimis mo,
ki to/as gi mii ma kar/e mo gom me'da
bim poros mo dhali me'da cam mo be, [8] e
montak mo dhali mo jin ushuwa tak tak
mo, e gwonthus jin toruwa po/ mo dhali
e gwom 'boro'd jin toruwa po/ mo. Aman
miinu me'd 'kwani gun he'kkina he'k e mo
tani hili aman tana kuŋ gana/ mo, [9] me'd
uni gun 'konuki mish mo tani hili aman
mishu mo ki 'bore/, dhali me'd kun 'kon mo
e mowu mo tani dhali hili mo mo ma, aman
'kona ki e mo, me'd uni gun cikunuwa jisa
mo tani hili aman 'konuki 'kosh jwa mo be,
[10] me'd kun 'kon ki bwan ditadit mo tani hili
isa yempa/ mmo'kuny bwa mo, me'd uni
kun hatha'ko'd ki ha'th mo tani hili aman
miikina mii ka ris kun ta pa ki pa mo, me'd
uni gun dar gi to mo tani hili aman tana ga
ris to 'baar mo be.

[11] 'Twam bam ka'dkunu mo gom um gi
Paŋ Kurinthuus mo. Adum bam waŋgala
waŋgal mo be. [12] Um yisa 'tashu 'twa/ ki
aman mo yisa hili um i'tashu 'twa/ ka dum
bum kun sicasi'c mo be. [13] E miim pem jin
miga/ kul 'kup ki um mo tani – aha/ mina
o um gwo mo me'd um ta uci mo – Waŋgali
adum bum si'da/ mo ma.

Um Ta Monyca'b ma Arumgimis jin Di ki E mo

[14] Dhalku/ ki mash ki uni kun daran gi
gwo jin gamu is mo ma. Haali/ mii ma kar/
e midi nyak to mii ki to shigga/ kata mo?
Walla moŋkush midi nyak to mii ki mond-
hurumi'd kata mo? [15] Bwa ma Kristhos midi
gam me'd ki bwa ma Bali/aal mmana mo?
Walla wathi/ jin gam gwo is taki'd gi to
jin nyakka'd mo ki a'di jin dara'd gi gwo
jin gamu is mowa? [16] Gwo gi wakata mina
gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis
gam me'd mo ki ji gi luŋu tompinycon mo?
Haali/ ana tana gu'b gi mondheleladhelel
ma Arumgimis jin di ki e mo me'd gwo jin
on ma Arumgimis mo ki:

Aha/ mina di e uni mo dhali nyak shekem
ibwaman uni mo,
dhali aha/ mina ta uni Arumgimis buni mo,
dhali uni mini ta 'kwanim pem mo be.
[17] Gom gwo gi wakan mo tani piyi um ka
pije/ mo 'peni uni mo
dhali dhuyi is bum ki she/ 'peni uni mo.
A'di ta gwo jin ona Tapa mo.
Dhali dhalki to nyoggaŋ kamu/ ki ta is ki
me'd mo.
Yan'ko'd aha/ mina hayy um mo be,
[18] dhali aha/ mina ta um Ababa mo,
dhali um mini ta iya/m pem mo dhali
i'bwa/m pem mo.
A'di ta gwo jin ona Tapa mo, a'di jin ta a'di
jin Eka/ Ek mo be.

7

[1] Me'd jin takina ana gi gwo gwansan gun
onu is mo tani um gun enu mo tani dhalki
ana dhelela is bana mo 'pena ris mii gun
nyo/i buŋgwar isi 'baar mo dhali shi/in mo
mmosus mo jin kogu ki jaro/ jaro/ mo e
moŋko/ goma Arumgimis mo.

ABuulus 'Kunykina Bwa mo gom 'Kwaniŋ

Kaniisa kun Ri'ckina Du Is mo

[2] Ka'di adum bum gom aman mo. Aman
'konaki thu'th to mii e jan tal 'deŋ kamu/
mo. Aman 'konaki pu/ jan tal 'deŋ kamu/
mo. Aman 'konaki bu'th shi/ miim 'boro'da
kamu/ gom jan tal 'deŋ kamu/ mo. [3] Aha/
dinaki o gwo yansan mo mmowak um mo
haali/ aha/ ona gwo yansan ntwa/a/ mo
ki um dhuna aman mo eya dum bam mo,
mmowu mmontal 'de/ mo dhali mmo'ko ki
e e montal 'de/ mo be. [4] Aha/ tana gi dhan
mo jin wuka/ um jwa i is mo. Aha/ tana
gi dhan mo jin karka/ is ki ca mo gom um
mo. Aha/ 'tu'dkunu mo ki momalas mo. Ki
mom bami 'baar mo jin toju aman bwa mo
tani moŋ'kuny bwam pem guski'd ki sho'k
piti mo be.

5 Haali/ isi kani ki aman pu'dkina mo
e Pam Makiduniyya mo tani buŋgwar is
bam yisa gamki mo ma si/isa kamuwa, hili
aman to'ckunu bwa mo ka ris mo jin tuku
mo, mo/as ki us mo dhali ki moŋko/ is
e bwaman mo. 6 Hili Arumgimis a'di jin
malaski a'di jin bitkunu bwa ka luŋgu'b mo
tani malaski aman mo gom pu'd jin pu'dkin
ma Tiithus mo be. 7 Dhali yisa jasi gom
pu'd jin pu'dkina a'di 'te/ mo, hili si'da/
ki momalas jin malaskina a'di um mo ki
gwo jin torkina a'di aman mo gom kwa/
am bum jin 'koshki um mo, dhali gom kom
bum jin gwokina um mo, dhali gom mii jin
shwa uma nyor ka nyor mo gom aha/ mo,
wakan ki aha/ mina bwa 'kuny kagahara
mo be. 8 Haali/ isi kani wakki/ aha/ raka um
mmokal bwan diti'd mo gom gwom pem jin
'kwarkika/ um mo tani aha/ yisa guna is
mo gom a'di mo (ba aha/ gukina isi twa/
a/ mo be) haali/ aha/ nyithkina ki gwo
yansan jin 'kwarkika/ um mo tani jwakatki
um mo be, bahili jasi gom ari mo mo. 9 Ki
a'di gi wakan mo tani aha/ 'kunykina bwa
mo, yisa haali/ um jwakatkunu mowa, hili
haali/ um jwakatkunu mo e mo jin susu
mmorica du is mo. Haali/ um suruna ki
monyjwakat mo jin ta a'di 'peni Arumgimis
mo, wakan ki um mina isi 'koki 'kosh ka
nyor gom toŋ kamu/ jin thisu e mo gom
aman mo be. 10 Haali/ monyjwakat 'peni
Arumgimis mo a'di ki wagas mo jin rijuwa
du is mo jin shu'di tagi bway mo jin tanuwa
ta is ki me'd jin diki sus e mo jin 'donu is mo,
hili monyjwakat jin ta ji gi 'kwaniny'cesh
mo tani a'di wagaski mowu mo be. 11 Haali/
hili ma, mo jin gwona bwa ka daran du mo
monyjwakat yan jin ta ji 'peni Arumgimis
mo tani a'di wagaskunu mo e um mo,
mom'ba/ jin ganankina um mo mmotor
markin bum mo ki is bum mo, mo ma nyor
jin dekki um mo, dhali mo ma ayy/ayy/
ayy/am bum mo, dhali moŋkwa/am bum
jin 'koshki um mo, dhali mii jin shwa uma
nyor ki thith dhali ajisa jin gamkunu mo be.
Eya ris mii jin su'kkina um mo tani um ki
is bum nyo/kunu mo ki ku gun 'kona mii
ki 'ko 'ba/ mo goma ris mii kun 'konu ki
bath mo be. 12 Wakan, aha/ bala 'kwarkina
gwo e um mo tani hili yisa gom a'din 'de/
yin jin thu'thki to mii mo walla gom a'din
'de/ yin jin 'koshkina is ka nyor mo gom mii
jin thutha a'di mii mo yisa, hili ki mo jin
shwa uma nyor ki thith mo gom aman mo
jin minu 'taki tor mo eya tente/ gom um e
jis/e ma Arumgimis mo be. 13 Wakan aman
malaskunu mo be.

Dhali ki momalas ganam bam jin 'ce'du
'ba/ mo tani aman 'kunykina bwa kagahara
mo e moŋ'kuny bwa ma Tiithus mo haali/
adum piti a'di sikunu is mo gom umi 'baar
mo be. 14 Haali/ wakki/ aha/ torkina a'di
gwoŋ kamu/ mo gom mmokarka/ is ki ca
mo gom um mo tani aha/ yisa karu ki
mon'the is yisa. Hili jasi me'da ris gwo
'baar mo kun okina aman e um mo tani ta
gwoŋ gana/ mo tani wakan 'bam bam jin
dhuna am ki ca mo e bwambor ma Tiithus
mo tani a'di nyo/kunu ki nyo/ gana/ mo
be. 15 Dhala dum piti pu'dki'd ka pije/ 'baar
mo kagahara gom um mo me'd jin kakina
a'di gwom bum e jin hakina um e 'baar mo
dhali moŋko/ jin koka/ um mo dhali adee
jin deekina um mo a'di jin bu'thkina um
a'di mo be. 16 Aha/ 'kunykina bwa mo haali/
aha/ takina gi mo jin wuka/ um jwa i is mo
jin 'boro'd ki 'bor gana/ mo be.

8

Mii jin Çinu To ka 'Ka'd Me'di Is mo

1 Aman ŋapa um mmomish mo mo iwak
mo gom gwo ma 'the ma Arumgimis mo
jin torkunu mo eya kaniisa 'baar mo e Pam
Makiduniyya mo be. 2 Haali/ e mompal gi
mo jin tocu bwa mo jin eka/ ek mo tani
moŋ'kuny bwam buni jin ekki'd ki ek mo
dhali moha'th'ko'd buni jin shwa'da nyor
mo tani a'di guski'd ki sho'k piti mo ki
pa jin tana uni ki to jin 'ka'da uni me'di
is mo ki miim buni mo be. 3 Haali/ uni
çiki to mo isi ki jim buni jin tana uni mo,
me'd gwo jin mishka/ tor mo dhali ki tom
buni jin 'ce'de'da po/ jin çina uni mo tani
a'di 'peni bwam buniŋ gana/ mo be. 4 Uni
'thoki am mo ka dun dara'd mo gom mii
ma 'the yan mmonyak to mii mo mmowoth
uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo.
5 Dhali yansan miikina uni mo, yisa me'd jin
toshkina aman mo, hili ntwa/a/ mo tani
uni çiki is buni ki Tapa mo dhali ki aman mo
ki bwa ma Arumgimis mo be. 6 Isi ki gwo gi
wakan mo tani aman tirrishkina aTiithus ki
gwo mo haali/ a'di telki mii 'pen mo hila/

mo tani a'di midi 'taki mii thim mii ma
'the yan e bwam um mo be. 7 Dhali me'd
jin 'kokina um imis eya ris to 'baar mo e
moŋgam gwo is mo, e mo jin onu gwo mo,
e moyuk mo, eya risa du gun darkin gi dar
mo, dhali e mo/en bum gom am mo tani
hili si'da/ ki um mini 'ko imis gom mii ma
'the yansan si'da/ mo be.
8 Gwo yansan oka/ yisa mmokana kan
mo, hili mmonyo/ mii mo ki mii gi cin
tiya kun miina uni ka daran du mo ki mo/
en bum si'da/ mini ta kuŋ gana/ kun dar
ki washila/ mo be. 9 Haali/ um mishkina
'the gi Tapa Yesus Kristhos bana mo, ba
ki a'di ta pa ki pa mo tani a'di warki'd ka
ha'th'ko'd gom gway bum mo. Wakan ki
mo ma ha'th'ko'd piti mo tani um mini war
ki uni gun ta pa ki pa mo be. 10 Dhali e mii
yansan mo jin 'konu ki bath mo tani aha/
cikina uma yuk mo. A'di jin 'boro'd gom
um mo mmothim a'di shwane/ mo tani a'di
jin telkina um 'pen ki yil 'de/ yin kagush
mo, yisa jasi mmomii to 'te/ mo, hili mmo/
o bwa mo be. 11 Wakan ki mo/is bum e
bwa jin ona um ki mii a'di mo tani mini
'taki ta par mo ki miim bum jin thimkina
um a'di mo 'peni to gun takina um mo be.
12 Haali/ wakki/ mo jin isu di'd mo tani a'di
mishkunu bu'th mo me'd isi to gun takina
wathi/ mo, yisa me'd isi to jin darkina a'di
yisaa. 13 Aha/ dinaki o gwo yansan ki kun
tiya mini 'taki ta gi mii gun 'disha'dish abor
mo dhali uma tiya mmokal to kun ditadit
mo. 14 Hili mmonyaka nyak to mo, gom tom
bum gun ishkin ka enthus mo shwane/ e
mo yan mo tani mini 'taki thipa thip mo
gom tom buni gun hara uni mo, wakan
ki tom buni gun ishkin ka enthus mo tani
mina uni 'taki thip um ki to gun hara um
mo, wakan ki mo jin nyaku to midi di mo
be. 15 Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: A'di
jin kwanyki to ki nyanye/ mo tani dara'd
ki ji gi uri 'kup mo dhali a'di jin kwanyki'd
ari'ceenne/ mo tani yisa hara toŋ kamuwa.

Tiithus dhali Kum Piti kun Nyak A'di Ii mo
16 Hili ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is
mo eya Arumgimis mo a'di jin karki bwa jin
onu ka daran du mo mmohila hil mo gom
um eya du ma Tiithus mo be. 17 Haali/ a'di
yisa ibu'thki miiŋ 'kup bam jin yipa amana,
hili a'di ki is piti ka daran du mo tani a'di
midi yaku/ i um mo ki bwam pitiŋ gana/
mo be. 18 Ki a'di mo tani aman hashkina
akam bana a'di jin torkina gway piti karash
eya risa kaniisa 'baar mo gom gwony cim
piti jin cina a'di mo gom gwom 'borga/ mo
be. 19 Dhali hili jasi gom a'di jan yisa, hili a'di
karkunu 'pen ka pije/ mo ka risa kaniisa
'baar mo mmonyak ya ki am mo gom mii
ma 'the yan mo jin 'kokina aman mmokal
ki mii mo gom monyca gi Tapa mo dhali
mmotor bwam bam jin o'd ka daran du mo
mmo/is mo be. 20 Am 'kona e ki mii ki 'kahar
mo ki wathin tal 'deŋ kamu/ midi diki 'taki
'tak manya/ apo/ am mo gom to jin ciyunu
ki me'd jin 'ka'du i is mo a'di jin miikina
aman to mo be. 21 Haali/ aman gukina a'di
ki e mo a'di jin ta montak mo, yisa jasi e
jis/e gi Tapa mo yisa, hili si'da/ e jis/e gi
'kwani mo be. 22 Dhali ki uni mo tani aman
hashkina akam bam a'di jin nyo/kina aman
mo me'd ka ris mo dhali gamkina aman
mo ki a'di i/ona bwa ki oŋ gana/ goma ris
to 'baar mo. Dhali hili a'di shwane/ a'di
ona bwa ki dhan o jin shi/ashi/ mo gom
dhan miim piti jin wukina a'di um jwa i
is mo be. 23 Haali/ me'da Tiithus mo tani
a'di ita'da manpwak to bwa nyakki aha/ mo
dhali agarr pem jin miiki to nyakki aha/
gom um mo. Dhali gom iwak bana mo
tani uni ita imandhunu ki she/ mo eya risa
kaniisa mo gom monyca ma Kristhos mo
be. 24 Wakan nyo/i mii mo ibwambora risa
kaniisa mo gom mo/en bum mo dhali gom
'bam bam kun dhunu aman ki ca mo gom
um mo ibwambori 'kwani gwansan mo be.

9

To jin Cinu mo gom Imandhunu ki She/ ki Dhelel Dhelel mo

1 A'di yisa ta gwo jin miga/ mii i'kwar mo
gom um mo gom to jin cinu ki me'd mo
gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel
mo. 2 Haali/ aha/ mishkina miim bum jin
iskina um mo, a'di jin karkika/ 'ba/ ki ca
mo gom um mo ibwambori 'Kwani gi Pam
Makiduniyya mo mmo/o gwo mo ki 'Kwani
gi Pa Akaa/iya uni 'kokin mo mmothoson is
buni mo 'peni yil kagush mo. Dhali miim
bum jin shwa uma nyor ki thith tani a'di
merki unin tiya is ka woho/ mo be. 3 Hili
aha/ hashkina iwak mo, wakan ki 'bam bam
gun dhuna aman ki ca mo gom um mo tani

minu 'koki nyo/ ki pe'th eya yir yansan mo be, wakan ki um mini thoson is mo me'd gwo jin okika/ gom um mo jin midi 'taki di moyi. [4] Isi ciki/ wakki/ 'kwanin tiya 'peni Pam Makiduniyya mini pu'dku/ mo nyakki/ aha/ mo dhali gam um ki um 'koki thoson is mo tani aman minu dhu ki mon'the is mo, mmomol 'twaŋ kamu/ o mo gom um mo, gom mo jin wuna aman um jwa i is kan mo be. [5] Wakan aha/ toshkina ki a'di ta mii jin minu mii mii mo mmodhuki iwak 'pen mo mmo/ii mo e um mo ntwa/a/ ki aha/ mo dhali thoson ntwa/a/ mo gom to jin cinu ki me'd mo jin ona um gwo is mo, wakan ki a'di minu thoson is mo, yisa mmokana kan ki 'bi'th mo gom a'di mo hili ki bwa jin ciki to ki me'd mo be.

[6] 'Kup gwo a'dihe/ be. A'di jin siki to ki gwa'd gwa'd mo tani a'di si'da/ midi 'cith to jin gwa'dagwa'd mo dhali a'di jin siki to ka enthus mo tani a'di si'da/ midi 'cith to ka enthus mo be. [7] Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini mii to gun dhukina uni eya dum buni mo, yisa ki is jin iriŋkunu mo walla ki mo jin rukunykunuwa rukuny mo haali/ Arumgimis enki uni gun ci to ka 'ka'd me'di is mo be. [8] Dhali Arumgimis mishi um te mo ka ris mom'bor mii e mo jin isha to ka enthus mo be. Wakan ki um isa yempa/ takin gi to jin 'koshi jwa mo 'pena ris to 'baar mo dhali wakan si'da/ um mini te aris mii gun ishin ka enthus goma ris miim 'borga/ mo be. [9] Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

A'di yekki to mo isa dhana/ mo, a'di ciki to
mo gom uni gun hatha'ko'd mo.
Momii ma kar/em piti a'di 'dimki 'kup mo
gom mii jin 'konu ki sule/ mo be.

[10] A'di jin ciki'da ka'bany to ka mansi to mo dhali tonte/ goma manshwa to mo tani a'di midi thipa thip mo dhali mara ka'bany bum is mo dhali ganan mondhe'd bum jin ta mii ma kar/e mo be. [11] Dhali um minu saka'th mo eya ris bwayi 'baar mo ki 'twaŋkal kuku/ mo gom dhan tony caaga/ kun cina um ki me'd mo, a'di jin minu wagas ki am mo gom mo jin cinu a'bor bwa i is mo goma Arumgimis mo be. [12] Haali/ gom mii yansan jin miikunu mo tani yisa jasi goma thip kun thipu ki to gom uni gun dhunu ki she/ gom to gun hara uni mo yisa hili si'da/ gom mo ka ris kun cinu a'bor bwa i is mo goma Arumgimis mo kun sokin ki sho'k buni mo be. [13] E bwaŋ'kwariny mo yansan jin nyo/u mo gom mo jin miinu to mo tani um mini kara Arumgimis ki ca mo gom gwo jin hana um e mo mmomii mo gom monyith jin nyithkina um gwom 'borga/ ma Kristhos mo dhali gom to jin cina um ka 'ka'd me'di is mo gom uni mo dhali gom cin tiya 'baar mo si'da/. [14] Dhali me'd jin 'kosha kwa/ a/ uni gom um mo dhali 'tho gom um mo haali/ goma 'the ma Arumgimis jin bononi mii mo jin di e um mo. [15] Mom'bora 'bor bwa i is mo eya Arumgimis mo gom to jin ciyunu ki me'd mo jin cina a'di mo a'di jin molu kolol mo be.

10

Mii ma Buulus jin 'Ce'dkina A'di Gwo She/ mo gom Mii jin Miina A'di To mo

[1] Aha/ Buulus ki is pem lalkina um sho'k ki gwo mo ki mii ma 'thup e mo dhali mii ma du jin 'thupki'd eya Kristhos mo – Aha/ jin kara is ki gwa'd mo ki ana 'kona ka karambor mo, hili aha/ dara gi monyju/ mo ki aha/ pikina 'peni um mo – [2] Aha/ 'thokina um ki aha/ dikina e buŋ'kus bum mo ki aha/ mina 'taki diki tor mom pem jin dika/ ki ju/ mo gom miiny jwa jin wunu i is mo me'd jin miga/ tora po/ kun tiya mo kun 'bapaski aman is ki mii mo kun 'dapi e ki buŋgwar is ga 'cesh mo. [3] Haali/ ba aman 'kona e mony'cesh mo tani aman yisa kalkina mo/as gi mony'cesh mo. [4] Haali/ to gi mo/as bana 'koki ta mo ma mee gi mony'cesh jin asa ana mo, hili uni ta ku gi mom'bi'th jin piyi'd 'peni Arumgimis mo mmo'ce'da cur gi mo jin tenu mom'bi'th sho'k mo be. [5] Ana 'ce'dkina gwo jin garu 'kusi 'twa/ sho'k mo dhala ris mo jin dhunu is ki ca mo mmo'tasha 'tash 'twa/ mo gom mo jin minu nyitha Arumgimis mo dhali budha ris gwo kun kulumkina ana i bwa mo mmodhu mo mmoha gwo ma Kristhos e mo be. [6] Mmonyoŋ is mo mmorica ris gwo gun ushu ha e mo ki gwom bum gun hakina um e kun thimkunu mo be.

[7] Hili a'di jin di'd e bwambori jis/em bum mo. Wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ wu'da wuny jwa i is mo ki a'di ta jim ma Kristhos mo tani dhalki a'di ka is piti e mo ki a'di ta

ji ma Kristhos mo be. Wakani am si'da/
mo be. [8] Haali/ isi kan wakki/ aha/ kara
'ba/ ki ca mo 'teki shi/ ari nyanye/ mo
gom moshirr bam mo jin cikina Tapa am
mo gom mo jin nyaŋu um is mo dhali yisa
gom mmo'ce'd um sho'k mo tani aha/ yisa
minu kar ki mo ma 'the is mo. [9] Aha/ mina
'taki diki su'k uma du ka war moyi ki gwom
pem jin 'kwarkika/ um mo be. [10] Haali/
uni o gwo mo ki: Gwom piti kun 'kwarkina
a'di mo tani dithadith mo dhali 'bitha'bi'th
mo, hili mo jin dina a'di e buŋ'kus is mo
tani 'ka'da'ka'd mo dhali gwom piti jin ona
a'di mo tani waku mo be. [11] Dhalki 'kwani
gi wakan mish gwo 'ban mo ki gwo gun
ona aman e gwo kun 'kwaru mo me'd jin
pina aman mo tani aman miikina a'di me'd
jin 'kokina aman mo be. [12] Yisa mmomiina
aman ka gugundhi/ mmodhu is bam ka par
nyakki unin tiya gwansan kun dhuki is buni
ki ku gun ha me'd mo. Hili ki uni barki is
buniŋ gana/ ki tiyan tiya mo tani dhali dhu
is buni ka par mo ka rem 'kup mo tani uni
dar gi gwo jin mishu 'ban mo be.

[13] Hili aman mina 'koki dhu is ki ca mo
mmo'ce'd gwayu/ mii apo/ mo, hili aman
mina dhu gwayu/ ma Arumgimis mo a'di
jin dherkina a'di aman mo mmojidhir mo
isi kan e umi. [14] Haali/ aman ki is bam yisa
'ce'dkina agagala/ mo, ma me'd jin dina
aman ki jithirku/ i um mo. Aman takina
uni kun twa/a/ mo kun pu'dkin 'peni bway
jin si'dasi'd e um mo gom gwom 'borga/
ma Kristhos mo be. [15] Aman 'konaki dhu
'bam bam ki ca mo mmo'ce'd gwayu/ mii
apo/ mo e mii jin miina 'kwanin tiya to
mo. Hili mo ma 'teŋ kapem bam a'dan be.
Ki moŋgam gwo is bum minu ek mo tani
bwam mondhe'd bam e bwam um mo minu
galal ki galal jin caaca mo be. [16] Wakan ki am
mina 'taki ci gwom 'borga/ eya ris bampa/
'baar mo mmo'ce'd uma po/ mo ki dar gi
mii jin dhunu 'ba/ ki ca mo gom mii jin
iskin hila/ mo e bwam mondhe'd gi cin tiya
mo be. [17] Dhalki a'di jin kar 'ba/ ki ca mo
tani kar 'ba/ ki ca mo e Tapa mo be. [18] Haali/
a'di yisa ta wathi/ jin midi kar is piti ki ji gi
ha me'd mo jin minu bu'th mo, hili wathi/
a'di imina Tapa kar ki ji gi ha me'd mo be.

11

ABuulus dhali ku gi Ta Thus ki Thus mo kun Dhunu ki She/ mo

[1] Aha/ onayi ki um mini dhal aha/ ari
bway mo mmo/o ari gwom pus mo. 'Kuci
bwa mo ma ki 'kari'th gom aha/ mo. [2] Aha/
sura i mon'thoth bwa gom um mo jin
piyi'd 'peni Arumgimis mo haali/ aha/
doshkina um eya Kristhos mo mmoci um
me'd nyaranyaŋa'b this jin dheleladhelel
mo goma kath ma yim mo be. [3] Hili aha/
ko/kina is mo, me'd mii jin miina tasha/
mo mmoheka Hawwa e mo ka mak piti mo
tani ki gwom bum kun kulumkina umi bwa
mo tani mini sus um mmoper mo 'peni
mii gun daru gi washila/ mo dhali miin
dhelelga/ kun ta mii ma gayiin eya Kristhos
mo be. [4] Haali/ wakki/ jan tal 'deŋ kamu/
midi pu'dku/ mo dhali ci gwo goma Yesusa
kamu/ mo jin diki ta a'din 'de/ jin cina
aman um gwo mo tani walla wakki/ um
bu'th shi/in kun 'ko ki she/ mo 'peni a'din
'de/ jin butha um mo walla wakki/ um
bu'th gwom 'borga/ jin di ki she/ mo 'peni
a'di jin bu'thkina um mo tani um komki
'peni a'di ki jahanne/ mo be. [5] Aha/ tosha
ki aha/ dinaki kar ari sheŋ kamu/ mo gom
uni gwansan kun dhunu ki she/ mo kun
bolona bol e mo be. [6] Isi kani wakki/ aha/
dina 'twam pem ki ta gwocon mmotor gwo
mo tani aha/ dara gi mo jin nyithuwa nyith
mo yisa. Hili eya ris bwayi 'baar mo ki
'twaŋkal kuku/ mo tani aman torkina um
a'di yansan eya tente/ eya ris to 'baar mo
be.
[7] A/ ki aha/ miikina miinthus mo
mmokarka/ is pem ki gwa'd wakana ki um
minu 'taki dhu ki ca mo haali/ aha/ cikina
um gwo ma Arumgimis jin ta gwom 'borga/
mo ki dar gi mii jin 'thonu to 'peni um mo
be. [8] Aha/ 'tulkina to 'pena kaniisan tiya mo
mmobu'thkika/ to gun cinu 'peni uni mo
goma thip jin miinuwa thip mo, ki mii gi
wakan mo mmomii um to mo be. [9] Dhali ki
aha/ nyaka di ki um mo dhali aha/ hara to
mo tani aha/ dinaki kar jan tal 'deŋ kamu/
ton diti'd ibwa mo haali/ tom pem jin taka/
mo tani 'kokunu mo mmothip aha/ 'pena
wak mo uni gun pu'dkin mo 'peni Pam
Makiduniyya mo be. Wakan aha/ tukkina
is mo dhali aha/ mina isi tuk mo 'peni mo

si'da/ jin 'konu ki ton ditin ibwa mo e um mo eya ris 'twaŋkal kuku/ mo. [10] Me'd gwoŋ gana/ ma Kristhos jin diki'd e aha/ mo tani 'bam pem jin karka/ ki ca mo tani aha/ mina 'twa/ diki 'dap mo e bampa/ gi Pa Akaa/iya mo be. [11] Dhali kataye? Haali/ aha/ dinaki en uma? Arumgimis mishki'd ki aha/ ena um mo be.

[12] Dhali a'di jin miikika/ mo tani aha/ mina tikir a'di mii mo jin miga/ non uni gwansan kun se gwo i is mo, uni gun dhuki 'bam buni ki ca mo gom gwo jin hashu uni mo ki uni gun mini 'taki se gwo i is mo mmo/o ki uni i miiki mii mo ki mii ma garrne/ mo me'd aman mo be. [13] Haali/ 'kwani gi wakan ta uni gun dhunu ki she/ mo gun ta thus mo dhali imanmiiya tu'c gun he'kkina he'k e mo, kun warki is buniŋ gana/ ki uni ma Kristhos kun dhunu ki she/ mo. [14] Dhali mo jin meru di'da? Haali/ isi kani aSetaan warki is pitiŋ gana/ ka man'doyu gwo gi moŋkush mo be. [15] Wakan a'di yisa ta to jin meru wakki/ ciŋkinam piti si'da/ warki is buni me'd is gi ciŋkina/ gi mo ma kar/e mo be. Hili 'pemen buni mini 'ko isi ki miim buni gun miikina uni mo be.

Mo jin 'Kosh ma Buulus Is ka Nyor mo Me'd jin Tana A'di Amankaru ki She/ mo

[16] Aha/ rasha gwo e mo ba/. Dhalki wathin tal 'deŋ kamu/ midi mii diki tosh ki aha/ tana pus mo. Hili isi kani wakki/ um toshkin kan mo tani budhi aha/ mo ma me'd wathim pus mo, wakan ki aha/ gara/ mina 'taki kar ari 'ba/ ki ca mo. [17] (A'di jin oka/ mo tani a'di oka/ mo yisa ki moshirr gi Tapa mo, hili me'd wathim pus mo mmokarkika/ 'ba/ ki ca mo mmowuwa wuny jwa i is mo be. [18] Me'd jin tana 'kwani aris ka ris kun dhu 'ba/ ki ca mo gom to ga 'cesh mo tani aha/ gara/ mina kar 'ba/ ki ca mo be.) [19] Haali/ um 'kunykina bwa mo mmo'kuc bwa mo gom uni gun ta pus mo me'd jin yuka um ki yuk ki is bum mo. [20] Haali/ um 'kucki bwa mo wakki/ wathi/ dhu um ki ciŋkinam piti mo, walla 'kwar um ka gwapi/ mo, walla bu'th shi/ miim 'boron bum mo, walla 'thek thini mis mo, walla dor um e jis/em bum mo. [21] E mon'the is pem mo tani aha/ mina mii o gwo mo ki am 'kokina mo ki is jin 'ka'da'ka'd kagahara mo gom mii jan mo be.

Hili ma a'diyin jin mina jan tal 'de/ ibu'th ki moŋkar 'ba/ nycine/ mo tani – aha/ okina gwo me'd wathim pus mo – aha/ si'da/ bu'thkina mo mmokar 'ba/ ki ca mo ki a'di jan mo be. [22] A/uni ta 'Kwani Ibraniyiina? Wakan aha/ garayi. A/uni ta 'Kwani ma Israyiila? Wakan aha/ garayi. A/uni ta emen ma Ibrahiima? Wakan aha/ garayi. [23] A/uni ta ciŋkina/ ma Kristhosa? Aha/ tana jan 'de/ jin 'boro'di. – Aha/ ona gwo mo me'd wathi/ jin gusi'da du mo. Aha/ tana a'di jin 'boro'd ki 'bor gana/ kagahara goma tu'c jin caaca kagahara mo dhali gom mmodi eya sijin kagahara mo dhali gom mondor jin molu deŋ e mo dhali gom mmo'dish 'twa/ isa yempa/ mmowu mo. [24] Me'di mudhe'd mo aha/ bu'thkina mondor 'peni me'd gi 'Kwani Yahuuda/ mo ki mondor jin 'kona issu/ i/ath 'de/ mo. [25] Me'di kwara mo aha/ dorkunu mo ki cwa mo. Ki eŋ kamu/ mo tani aha/ 'koshkunu ki wosh mo. Me'di kwara mo tani aha/ dikina e bwam ma kur yi'de/ jin pwathki bwa mo. Ki mon'thiny ilu/ mo dhali ki montee ilu/ mo tani aha/ hashkina e 'kukumma/ yi'de/ mo be. [26] E ya jin yaka/ me'd ka ris mo, aha/ 'dapa 'kup e mo jin tagu wu mo 'peni yi'de/ kun son mo, e mo jin tagu wu mo 'peni imandil to mo, e mo jin tagu wu mo 'peni 'kwanim pem mo, e mo jin tagu wu mo 'peni 'kwani gun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, e mo jin tagu wu mo e 'peŋkuman bampa/ mo, e mo jin tagu wu mo e mombwaasho mo, e mo jin tagu wu mo e kumma/ yi'de/ mo, e mo jin tagu wu mo 'peni iwak pem gun ta thus ki thus mo, [27] e mii ma tu'c jin 'batha'ba'th mo, e miiny ciŋkina/ jin shwa'da nyor ki thith mo, e mon'thiny ka ris ki dar gi e ki ish mo, e te/ jin 'kosho'da 'kosh mo dhali e yi'de/ jin bu'thki'da bu'th mo, me'd ka ris ki dar gi tonte/ mo, dhali e mon'thupga/ mo dhali ki is gana/ 'te/ mo. [28] Dhali ki dar gi mii gwansani 'baar mo ka po/ mo tani to di'd jin yap aha/ mo isa yempa/ mo, a'di jin ta mo/anan is pem goma risa kaniisa 'baar mo be. [29] Kaja a'di 'ka'da ise idhali aha/ idina is ki 'ka'd mo? Kaja a'di jin karu mmobit moye idhali aha/ idin ma nyor ki dek mo?

30 Wakki/ aha/ mina mii kar ’ba/ ki ca mo
tani aha/ mina kar ’ba/ ki ca mo gom to
gun toru aha/ e moŋ’ka’d is pem mo be.
31 Arumgimis dhali Ababa gi Tapa Yesus mo
tani a’di jin ’boru mii mo gom mii ma sule/
mo tani a’di mishki’d ki aha/ dinaki ta tor
mo be. 32 E Pan Dimashk mo tani amudhiir
jin diki’d e bwaŋ’kwariny ma Malik jin ta’da
Areta mo, jin jiki ’peŋkuman Bampa/ gi
Pan Dimashk mo jin mina a’di bu’th aha/
mo be. 33 Hili aha/ thulkunu ka ’cesh mo
e bwam ma nura/ mo gi eŋ ’kup gi embul
shu’d ma goŋ mo dhali ye ’peni me’d piti
mo be.

12

Tonyjan ma Buulus mo dhali Gwo jin ’Ceenu mo

1 Aha/ mina mii kar ’ba/ ki ca mo. Toŋ
kamu/ yisa di’d jin midi ta shi/ miim
’boro’d gom a’di mo tani hili aha/ mina yip
’kup e tonyjan mo dhali gwo jin ’ceenu jin
ta ji gi Tapa mo be. 2 Aha/ misha wathi/
jin diki’d eya Kristhos mo, a’di jin diki’d
ki yil karpa’c ath ’de/ mo ’thissa/, a’di
jin bu’thkunu mo e bwam momis jin ’kon
ma po/i kwara mo – wakki/ ki buŋgwar
is mo walla ki dar gi buŋgwar is mo tani
aha/ dinaki mish mo mo. Arumgimis a’di
mishki mo mo be. 3 Dhali aha/ misha ki
wathi/ yansan a’di bu’thkunu mo e bwam
monyjaro/ ma Arumgimis mo – wakki/ a’di
e buŋgwar is mo walla ki dar gi buŋ-
war is mo tani aha/ dinaki mish mo mo.
Arumgimis a’di mishki mo mo be. 4 Dhali
a’di cikki gwo ki to gun minu mol tor mo,
jin mina wathi/ mol bah mo be. 5 Gom gway
gi wathi/ yansan mo tani aha/ mina kar
’ba/ ki ca mo, hili eya po/ gway gi is pem
gana/ mo tani aha/ mina diki kar ’ba/ ki
ca mo isi ciki/ jasi moŋ’ka’d is pem mo be.
6 Ba wakki/ aha/ onayi ki kar ’ba/ ki ca mo
tani aha/ mina diki ta pus mo haali/ gwo jin
miga/ tor mo tani midi ta gwoŋ gana/ mo
be. Hili aha/ tu’kkina is mo ’peni a’di mo,
wakan ki jan tal ’deŋ kamu/ midi ’taki diki
kulum gwo apo/ aha/ ki nyanye/ ’peni a’di
jin parkina a’di e e aha/ mo walla cik ’peni
aha/ mo be. 7 Dhali mmonon aha/ ’peni mo
jin miga/ kar ’ba/ ki ca mo goma ris gwony
’cee gwansan kun ishkin ka enthus mo tani
a’de/ a’di cikunu aha/ mo e buŋgwar is
pem mo a’di jin ta’da gumbway ma Setaan
mo mmotukun aha/ mo, mmonon aha/ mo
’peni mo jin miga/ ’taki kar ’ba/ ki ca ki
nyanye/ mo. 8 Me’di kwara mo tani aha/
yukkina Tapa mo mmo’tho mo gom a’di
yan mo ki a’di midi ’taki dhal aha/ mo. 9 Hili
a’di ki o aha/ gwo mo ki: A’them pem a’di
’koshi jwa mo gom /e mo haali/ mom’bi’th
pem a’di nyo/u mo ki nyo/ gana/ e mo is
jin ’ka’da’ka’d mo. Aha/ mina bwa ’kuny ki
nyanye/ kagahara ’baar mo mmokar ’ba/
ki ca mo e mom pem kun ’ka’dka/ is mo
ki mom’bi’th ma Kristhos midi ca’ba po/
aha/ mo be. 10 Gom gway ma Kristhos kan
mo tani aha/ ca’bkina ka this mo i e mo e
is jin ’ka’da’ka’d mo, eya wak jin waku mo,
e miiny ciŋkina/ jin shwa’da nyor ki thith
mo, e mo gun tojuwa to’c bwa mo, dhali e
mii ma cis mo. Haali/ ki aha/ ’ka’da is kan
mo tani aha/ ’bi’thkina is ki ’bi’th mo be.

Mo jin Anankin ma Buulus Is mo goma
Kaniisa gi Paŋ Kurinthuus mo

11 Aha/ takina pus mo. Um kankaa/ ki
’bi’th mo gom a’di mo haali/ aha/ ka ba/
imina ’taki ha me’d ki haŋ gana/ ki um mo.
Haali/ aha/ dinaki kar ari sheŋ kamu/ mo
gom uni gwansan kun dhunu ki she/ mo
kun bolona bol e mo, isi kani ba aha/ tana
toŋ kamuwa. 12 Jamas mii goma mankaru ki
she/ jin ta jiŋ gana/ mo tani uni thimkunu
mo e bwam um mo eya ris bwa ’baar mo
kun ’kuckunu mo ki ’kari’th mo dhali ki
jamas mii mo dhali ki momer mo dhali
ki miiny caaga/ mo. 13 Haali/ ’peni shi/
miim ’boro’d jana nonu um mo jin tan ma
kaniisan tiya mo, isi ciki/ aha/ ki is pem
dinaki kar tonditi’da po/ um mo. Dhalki
aha/ ’peni mii yan jin thu’thka/ mo ma.

14 Mmahan gom me’d kun ’koni kwara mo
tani aha/ thosonkina is pem mo mmoy-
aku/ i um mo. Dhali aha/ mina dit um
mii ki dit yisa, haali/ aha/ dinaki simm to
gun tana um e mo, hili aha/ simma jasi
um e mo. Haali/ ushi uci ka ba/ imini
’koki mii dhu to mo gom icom buni mo, hili
icom gom ucim buni mo be. 15 Aha/ mina
bwa ’kuny mo ki ’kuny gana/ mo mmo’baar
tom pem mo dhali mmo’baaru is pem mo
gom gway ma kashiram bum mo. Wakki/
aha/ ena um kagahara mo tani a/ dhali

aha/ minu en ki gwa'd gwa'd mowa? 16 Hili
'boro'd be ki aha/ ki is pem dinaki dit um
mii ki dit mo. Dhali um o gwo mo ki aha/
miikina ka mak mo dhali aha/ he'kkina um
e mo ka gany pem mo. 17 A/aha/ bu'thkina
shi/ miim 'boro'd 'peni um ki unin tiya
gwan gun hashkika/ e um mowa? 18 Aha/
kankina Tiithus gwo mo mmoyaku/ mo
dhali mmohasha kam mmonyak ya ki a'di
mo. A/dhala Tiithus bu'thki shi/ miim
'boro'd 'peni um mowa? A/'kona am ki
mii mii jin nyaka'd e shi/ina 'de/ mowa?
A/'kona aman ki nyak ŋatgin gun nyakkan
mowa?

19 A/um 'kon mmotosh isa yempa/ ki
aman 'ce'dkina gwo she/ mo gom buŋgwar
is bam mo ibwambori um mowa? A'di
ibwambori jis/e ma Arumgimis mo ba/
ki aman torkina gwo goma Kristhos mo
dhali a'di 'baar mo gom mmonyaŋ bum kun
minu nyaŋ um is mo, um gun enu mo be.
20 Haali/ aha/ ko/kina is mo ki aha/ wari
mina 'taki pu'dku/ mo dhali gam um me'd
jin dika/ ki o bwayi, dhali ki um mini 'taki
gam aha/ me'd jin mina um i'koki o bwa
moyi. Wakan wari ki mo jin waluwa wal
midi di mo walla bwan dhapan mo walla
mo ma nyor mo walla mii jin miinu ka ham
'kus mo walla mo jin thudhuwa thu'th 'pen
mo walla mo ma le'd jin tanu mo walla mo
jin 'theku 'ba/ mmis mo walla mo ma dulatt
jin miinu mo. 21 Aha/ ko/kina is mo ki
me'd jin miga/ pu'dku/ mo dok/e mo tani
Arumgimis pem a'di midi 'taki kar aha/ ki
is jin gwa'da'd mo ibwambori um mo dhali
aha/ mina 'taki mii ko mo goma ris uni
gwansan kun miiki miinthus itwa/a/ mo
dhali 'koki rica du is mo 'peni mon'dap em
buni mo dhali mii gun miinu miinycal mo
dhali mii kun 'kanuwa kanthi/ mo, a'di jin
botkina uni mo mmomii mo be.

13

Kwalany 'Te/ be. Gwo jin Rumkunuwa
Rum mo dhali Monthe Me'd mo

1 Yansan ta me'di kwara mo jin murka/
pu'dku/ i um mo. E mii gunn kun yera yer
is ki gway mo tani minu mii te mo ki te'b ki
'twaŋ 'kwani su/ mo walla ki 'twaŋ 'kwani
ikwara mo kun mini mii ta iman/o gwo mo.
2 Aha/ rumkina uni gwansan kun mii mi-
inthus ntwa/a/ ki gwo mo dhali aris unin
tiya si'da/ mo, dhali aha/ rumkina uni ki
gwo mo shwane/ me'd jin pikika/ mo me'd
jin miikika/ mo ki aha/ dikina i buŋ'kus
mo eya pom but pem jin 'kon ma po/i
su/ mo ki aha/ mina diki 'tash uni 'twa/
mo wakki/ aha/ mina pu'dku/ dok/e mo
3 haali/ um 'kokina gwo ibwa mo mmonyo/
mii mo ka Kristhos a'di torki gwo e aha/
mo. A'di yisa 'ka'da is ki 'ka'da e mo jin
tu'ba a'di um mo, hili a'di ta gi mom'bi'th
e um mo be. 4 Haali/ a'di 'koshkunu jwa mo
ki cwany'cithan dhul mo e mo jin 'ka'da a'di
is ki 'ka'd mo, hili a'di di'd ki e mo dok/e ki
mom'bi'th ma Arumgimis mo. Haali/ aman
'ka'da is e a'di mo, hili mo jin tu'bu/ um mo
tani aman mina nyak 'ko ki a'di mo ki mom
'bi'th ma Arumgimis mo be.

5 Nyithi/ is bum mo ma, mmopar e
wakki/ um shurkin mo e moŋgam gwo is
bum mo. Pali is bum mo ma. 'Kona um ki
nyitha ka Yesus Kristhos a'di diki'd e um
mo – isi ciki/ ka jiŋ gana/ um ushki me'd
mo mmogam mompal 'kup mo be. 6 Aha/
ona bwayi ki um mini gam gwo ki aman
'konaki ta ku gun ush me'd mo be. 7 Hili
aman 'thokina Arumgimis mo ki um mini
'koki mii a'di jin ta thus ki thus mo – yisa
ki aman wana e gi uni gun gam mompal
'kup mo 'te/, hili ki um mini mii a'di jin
ta jiŋ kar/e mo, ba am a'di iwana e ki uni
gun ushi me'd mo be. 8 Haali/ aman mina
mol toŋ kamu/ mii apo/ gwoŋ gana/ mo,
hili jasi gom gwoŋ gana/ mo be. 9 Haali/
aman 'kunykina bwa mo ki aman 'ka'dkina
is mo dhali um a'di i'bi'thkin ki 'bi'th mo.
A'di jin 'thokina am mo tani ta gom miim
bum jin minu nyo/ shoka 'cesh mo be.
10 Aha/ 'kwarkina gwo yansan ki aha/ si'da
'peni um mo, ki mii gi wakan ki aha/ mina
pu'dku/ mo tani aha/ mina diki mii o gwo
jin 'bitha'bi'th mo mmobu'thka/ moshirr
mo a'di jin cikina Tapa aha/ mo gom mo jin
nyaŋuwa nyaŋ is mo dhali yisa mmopor to
bwa mo.

11 Kwalany 'te/ ba/, iwak mo. 'Koku/ ma.
Toki miim bum ma. Ciya hirdhe/ ki gwom
pem mo ma. Gami gwo me'd ka rem 'kup
mo ma. 'Koyi e moŋku'th is mo ma. Dhali

Arumgimis gi mo/en dhali ji gi moŋku'th
is mo a'di midi di e um mo be. [12] Theka the
me'd ka rem 'kup mo ma ki 'twa/ jin kogu
jin pinu mo. [13] Aris uni 'baar mo kun dhunu
ki she/ ki dhelel dhelel mo tani theki um
me'd mo be.
[14] A'the gi Tapa Yesus Kristhos mo dhali
mo/en ma Arumgimis mo dhali anyak jin
nyakku to mii gi Shi/in Dheleladhelel mo
tani mini 'ko e umi 'baar mo be.

Gwo jin ’Kwar ma Buulus gom ’Kwani gi Paŋ GALATHIYYA mo

Monthe Me’d mo

1 ABuulus jin ta a’di jin karu ki she/ mo
– yisa ’peni ’kwani mo walla ki wathiŋ
kamu/ mo, hili ka Yesus Kristhos mo dhali
Arumgimis jin ta’da Baba mo, a’di jin
’de’kki a’di mo ’peni mowu mo be – 2 dhali
arisa wak pemi ’baar mo, uni kun nyakki ’ko
ki aha/ mo.

Eya risa kaniisa gi Paŋ Galathiyya mo be.

3 A’the e um mo dhali moŋku’th is ’peni
Arumgimis jin ta’da Baba mo dhali Tapa
Yesus Kristhos bana mo be, 4 a’di jin ciki is
piti mo gom miinthus bana mo mmo’cuk
ana mo ’peni she/ yil jin ta jin thus yan
mo isi ki bwa ma Arumgimis bana mo dhali
a’di jin ta Com mo. 5 E a’di mo tani imina
monyca icil mo gom mo jin minu ’ko ki
sule/ mo dhali ki sule/ ya ye ’ba/ mo be.
Amen.

Gwom ’Borgaŋ Kamu/ Yisa Di’da

6 Aha/ merkina mo ki um ki jahanne/ kan
akki a’di e mo a’di jin yukki um mo eya
’the ma Kristhos mo dhali tu’k mo e gwom
’borgaŋ kamu/ mo – 7 yisa e gwom ’borga/
jin ta jiŋ kamuwa, hili haali/ kun tiya ’kokin
mo kun to’cki um bwa mo dhali kun ona
bwa ki ak gwom ’borga/ ma Kristhos e
mo be. 8 Hili isi kani wakki/ aman walla
aman’doyu gwo ’peni momis mo mini ’taki
ci um gwom ’borgaŋ kamu/ ki ca’ckon mo
ki a’di jin cikina aman e um mo tani dhalki
a’di jeenu mo. 9 Me’d gwo jin okina aman
itwa/a/ mo wakan shwane/ mo tani aha/
ona gwo dok/e mo ki: Wakki/ a’din ’deŋ
kamu/ ci um gwom ’borga/ ki ca’ckon mo
ki a’di jin bu’thkina um mo tani dhalki a’di
jeenu mo ma.

10 A/ aha/ shwane/ simmkina ’the gi
’kwani eya, walla ’the ma Arumgimis mo?
Walla aha/ palkina mii mo mmo’bor ’kwani
bwa mowa? Wakki/ aha/ dina mo naskina/
mo mmo’bor ’kwani bwa mo tani aha/
mina ’taki diki ta ciŋkina/ ma Kristhos mo
be.

Mo jin Warkin ma Buulus ki A’di jin Karu ki She/ mo

11 Haali/ aha/ mina ’taki dhal um imish
mo moyi, iwak mo, ki gwom ’borga/ a’di
jin cinu ki aha/ mo tani diki ta gwo ’peni
isi gwo gi wathi/ en’thi/ mo. 12 Haali/
aha/ dinaki bu’th a’di ’peni wathi/ en’thiŋ
kamu/ mo, walla si’da/ aha/ dinuki tor a’di
mo, hili a’di pu’dki’d mo ki gwo jin ’ceen
ma Yesus Kristhos mo be. 13 Haali/ um cikki
gwo mo gom mondiki/em pem jin ta jin
dhamo/ jin ta ji gi mii gi ’Kwani Yahuuda/
mo, a’di ito’ckika/ kaniisa ma Arumgimis
bwa mo ki mombujur mo dhali pal mii mo
mmo’ce’d a’di sho’k mo be. 14 Dhali aha/
bolkina uni e mo ki miiŋ ’Kwani Yahuuda/
mo, mmo’ce’d uni ka ris apo/ mo uni gun ta
ku gi yil pem gana/ mo e bwaman ’kwanim
pem mo haali/ aha/ shwakina nyor ki thith
mo gom gwon dhamo/ gun luku ’peni
’kwani gwanyjakam pem mo be. 15 Hili ki
a’di jin karki aha/ ki she/ mo ntwa/a/ ki
aha/ dinuki dho’th mo dhali yuk aha/ mo
goma ’them piti mo tani, 16 a’di ’borkina
bwa mo mmotor Ya/m piti eya tente/ e
aha/ mo. Ki mii gi wakan mo tani ki aha/
mina ci gwo gom a’di e bwaman ’kwani
kun ’koki ta ’Kwani Yahuuda/ mo. Ki a’di
wakan mo tani aha/ dinaki tora tor ki a’diŋ
kamu/ jin ta buŋgwar is mo walla abas mo,
17 walla aha/ si’da/ dinaki ya ka gagamis
e Pa Urushaliim mo e uni gwansan kun
’kokunu mo mmodhu ki she/ mo ntwa/a/
ki aha/ mo, hili aha/ yakina mo e Bampa/
gi Pa Arabiyya mo be dhali dok/e aha/
dokkina ka nyaŋ’ko’d mo e Pan Dimashk
mo be.

18 Dhali yan’ko’d ’ko’di yili kwara mo tani
aha/ yakina ka gagamis e Pa Urushaliim mo
mmobuta Sapa mo dhali nyak ca’b ki a’di
ka cim ma karpa’c mo be. 19 Hili aha/ dinaki
par unin tiya e kun dhunu ki she/ mo isi
ciki/ jasa Yakuub jin ta’da kam gi Tapa
mo be. 20 (Dhali gwo jin ’kwarkika/ e um
mo tani ibwambor ma Arumgimis mo aha/
dinaki ta ator mo be.) 21 Dhali yan’ko’d aha/
yakina e Bampa/ gi Pan Suriyya mo dhali
Paŋ Kilikiyya mo be. 22 Dhali aha/ ’konu
mo mmomol mo naskinayi ki jis/e ma risa
kaniisa ma Kristhos e Bampa/ Yahuudiyya
mo be. 23 Uni cikki jasi gwo jin onu mo

ki: A'di jin ṯo'cki ana bwa mo 'thissa/ a'di di'd shwane/ mmoc̱i gwo gi moŋgam gwo is mo, a'di jin palkina a'di mmo'ce'd sho'k mo be. [24] Dhali uni karkina Arumgimis ki ca mo gom aha/ mo be.

2

ABuulus A'di Bu'thkunu mo ki Unin Tiya kun Dhunu ki She/ mo

[1] Dhali yan'ko'd 'ko'di yili 'kume'd i'ce'dka doŋon mo tani aha/ yakina ka gagamis mo dok̲/e e Pa Urushaliim mo nyak̲ka Barnaaba mo mmosusa Tiithus nyak̲ki aha/ mo be. [2] Aha/ yakina mo ki gwo jin 'ceenu mo, dhali aha/ karkina a'di ibwambori uni mo (hili ki kup̲ mo e bwambori uni gwansan kun dhunu ki uni gun tana shu/um bway mo) gom gwom 'borga/ mo a'di jin c̱ika/ mo e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, isi ciki/ ki aha/ mina 'taki gus mo walla ki aha/ guskina 'te/ ki p̲e'th mo. [3] Hili isi kani aTiithus a'di jin nyak̲ki ya ki aha/ mo, a'di yisa ṯucu mo mmo'ciṯh̲a/ munyjal yis piti mo, ba a'di ta Wathiŋ Grik̲i mo be. [4] Hili haali/ gom iwak̲ kun ta thus mo kun susu mo ibwaman mo ki kup̲ mo tani uni kun hurki bwaman mo mmo'kar mom bam jin 'kona am ki 'kus e mo, a'di jin takina aman eya K̲risṯh̲os jin ta'da Yesus mo, ki uni mini 'taki sus am e mo jin dek̲uwa dek̲ mo be. [5] E uni mo tani aman 'konaki dhas is bam bway mo isi kan gom ari mo mo, ki gwoŋ gana/ gi gwom 'borga/ minu dhu mo gom um mo be. [6] Dhali 'peni uni gwansan si'da/ kun onu ki uni tana shu/um bway mo gom toŋ kamu/ mo (A'di jin tana uni mo tani midi diki mii toŋ kamu/ gom aha/ mo. Arumgimis diki ṯor mii ma gwar 'de/ mo). Uni gwansan, aha/ ona gwo mo, e uni kun onu ki uni tana shu/um bway mo tani mini 'koki mar toŋ kamu/ is gom aha/ mo be. [7] Hili ki gwony c̱a'ckon mo, ki uni p̲arki mii e mo ki aha/ karkunu mo mmoc̱i gwom 'borga/ ki 'kwani kun 'kon ka munyjal yisi e mo me'd jin karkunu aBuṯerus mo mmota amanc̱i gwom 'borga/ gom uni gun 'ciṯh̲uwa munyjal yis mo be. [8] (Haali/ a'di jin miiki'da ṯu'c mo ka Buṯerus mo gom gwo gi hashu mo e uni gun 'ciṯh̲uwa munyjal yis mo tani miiki'da ṯu'c mo e aha/ si'da/ mo gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo.) [9] Dhali ki uni nyiṯh̲kina 'the jin c̱ikunu aha/ mo tani aYakuub dhala Sap̲a dhala Yohaan uni gun onu ki uni tana atiŋkiliŋ mo tani c̱iki aha/ bway mo dhala Barnaaba mo abim poros gi mmonyak̲ to mii mo, ki aman mina 'taki ii mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali uni e 'kwani kun 'ciṯh̲uwa munyjal yis mo be. [10] Jasi uni ona bwayi ki aman mina ka uni gun hatha'ko'd e mo, a'di jin ta to yan gana/ jin gananka/ 'ba/ mo ka daran du mo mmomii mo be.

ABuulus K̲ucurki'da Buṯerus mo e Pa Anthaakiya mo

[11] Hili ka Sap̲a p̲u'dki'd mo e Pa Anthaakiya mo tani aha/ ceshkina a'di mo ka k̲arambuye/ mo ki jis/em piti mo haali/ a'di doshki'd mo mmowak̲kunu a'di mo be. [12] Haali/ nṯwa/a/ mo, ki 'kwanin tiya p̲u'dkin mo 'pena Yakuub mo tani a'di nyak̲ki to shwa ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Hili ki uni p̲u'dkin mo tani a'di guki is piti ka nyaŋ'ko'd mo dhali k̲wa/ is piti bwa mo mmok̲o/kina a'di 'kwani kun 'ciṯh̲uwa munyjal yis mo be. [13] Dhali nyak̲ki a'di mo tani 'Kwani Yahuudan tiya kun boc̱kin mo tani nyak̲ki mii yan mii mo ki mii washila/ mo. Wakan ka Barnaaba si'da/ a'di k̲alkunu shoki mis ki miim buni jin miikina uni ki washila/ mo be. [14] Hili ki aha/ mishkina ki uni 'konuki dosh ka ji sho'k mo gom gwoŋ gana/ gi gwom 'borga/ yan mo tani aha/ okina Sap̲a ibwambori uni 'baar mo ki: Wak̲ki/ /e ba ta ji Yahuuda/ mo tani dhali diki mii me'd wathi/ jin diki ta Wathi/ Yahuuda/ mo tani dhali diki mii me'd Wathi/ Yahuuda/ mo tani /e mini mish 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ dhu me'd 'Kwani Yahuuda/ kata mo?

'Kwani Yahuuda/ Nyak̲an ki 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo kun Woṯh̲u/ ki Moŋgam Gwo Is mo

[15] Ana ki is bana ana kun tana 'Kwani Yahuuda/ ka dho'th mo dhali yisa 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun ta imanmii miinthus mo, [16] dhali ana gun misha mo mo ki wathi/ dinuki kar ki mo ma k̲ar/ e ki mii gi gwoŋk̲an jin c̱inu mo, hili ki moŋgam gwo is eya Yesus K̲risṯh̲os mo,

isi kani ana gamkina gwo is eya Kristhos jin ta'da Yesus mo. Ki mii gi wakan mo mmodhuwa dhu ki mo ma kar/e mo ki moŋgam gwo is eya Kristhos mo dhali yisa ki mii gi gwoŋkan jin cinu mo haali/ ki mii gi gwoŋkan jin cinu mo tani jan tal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin minu kar ki mo ma kar/e mo be. 17 Hili wakki/ miim bana jin pala ana ki ana minu dhu ki mo ma kar/e eya Kristhos mo tani ana ki is bana minu gam mo ki ana tana imanmii miinthus mo a/aKristhos a'di karu mo mmomii mi-inthusa? Dhalku/ ki tosh kan mo. 18 Hili wakki/ aha/ ki nyaŋ to gwansan is dok/ e mo, uni gun 'tukka/ mo tani yan'ko'd aha/ nyo/a is pem mo ka mandhaŋ gwo mo be. 19 Haali/ ki gwoŋkan jin cinu mo tani aha/ wuna mo e gwoŋkan jin cinu mo ki aha/ mina di mo goma Arumgimis mo be. 20 Aha/ nyakkunu 'kosh ki cwany'cithan dhul nyakka Kristhos mo. Dhali a'di yisa ta aha/ jin dina ki eya, hili aKristhos a'di jin diki'd ki e e aha/ mo. Dhali mondiki/ e jin dika/ ki e e buŋgwar is mo shwane/ tani aha/ dina ki e ki moŋgam gwo is mo e Ya/ ma Arumgimis mo, a'di jin enki aha/ mo dhali ci is piti mo gom aha/ mo be. 21 Aha/ dinaki puuwa 'the ma Arumgimis mo. Haali/ wakki/ mo jin dhunuwa dhu ka kar/e diki'd mo e gwoŋkan jin cinu mo tani, kan, Kristhos wuki'd mo ki dar gi 'kup miiŋ gana/ mo be.

3

Gwoŋkan jin Cinu mo walla Gwo jin Gamu Is mo

1 Ayy um 'Kwani gi Paŋ Galathiyya kun ta pus mo. Um gun torkunuwa Yesus Kristhos eya tente/ mo ibwambori jis/em bum mo a'di jin 'koshkunu ki cwany'cithan dhul mo tani aja iceshki um ki en dhathu/ mo? 2 Dhalki aha/ dota um jasi gwo gom gway yansan mo. A/ki um bu'thki Shi/in ki mii gi gwoŋkan jin cinu mowa? Walla ki gwo jin cikkina um ki moŋgam gwo is mo? 3 Ayy, um 'kona isi pusi mana? Mmotelkina um mii 'pen mo ki Shi/in mo, a/dhali um shwane/ dakki 'kup mo ki buŋgwar is mowa? 4 A/ki gwo gi wana um kani bwa imiikina um aris to ki pe'th mo kana? – ba a'di 'te/ wari ka jiŋ gana/ ita jim pe'th mo. 5 Dhali a'di si'da/ jin thipki'da thip ki Shi/in e um mo dhali mii miimer e bwam um mo tani a/a'di ki mii a'di ki gwoŋkan jin cinu mo walla ki gwo jin ciku ki moŋgam gwo is mo?

6 Wakan a/Ibrahiim gamki'da Arumgimis gwo is mo, dhali a'di karkunu mo gom a'di ki mo ma kar/e mo. 7 Wakan um mini hil mii i e ki a'di ta mii gi 'kwani gi moŋgam gwo is mo kun ta iya/ ma Ibrahiim mo be. 8 Dhali Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo, mmonyithkina a'di ntwa/a/ mo ka Arumgimis midi dhu 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ki mo ma kar/e ki moŋgam gwo is mo tani a'di ciki gwo ki gwom 'borga/ ntwa/a/ ka Ibrahiim mo mmo/o gwo mo ki: E /e mo tani aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo tani minu 'bor mii mo be. 9 Wakan mo, 'kwani gwansan kun ta ku gi gami gwo is mo tani uni 'boru mii mo nyakka Ibrahiim mo a'di jin ta'd gi moŋgam gwo is mo be.

10 Haali/ aris uni 'baar mo kun 'ko 'ko'd e mii gi gwoŋkan jin cinu mo tani uni 'kon e bwaŋ'kwariny monyjee mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Monyjee midi di mo goma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, uni gun 'koki 'ko 'ko'd eya ris to 'baar mo kun 'kwarkunu mo e gwoŋkan jin cinu mo dhali mii uni mo be. 11 Dhali a'di di'd eya tente/ be ki wathi/ en'thiŋ kamu/ yisa di'da jin minu kar ki mo ma kar/e mo ibwambor ma Arumgimis ki gwoŋkan jin cinu mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: A'di jin karu ki mo ma kar/e ki moŋgam gwo is mo tani a'di midi di ki e mo be. 12 Hili gwoŋkan jin cinu mo tani diki di apo/ mo jin gamu gwo is mo, haali/ gwo 'kwarkunu mo ki: A'di jin mii uni mo tani a'di midi di 'ko'di uni mo be. 13 AKristhos a'di wanki ana 'ba/ mo 'peni monyjee gi gwoŋkan jin cinu mo mmowarkina a'di ki monyjee gom ana mo – haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Monyjee midi di goma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, uni kun shirki is buni apo/ cwa mo – 14 Ki eya Kristhos jin ta'da Yesus mo tani mo jin 'boruwa Ibrahiim mii mo midi 'taki pu'du/ apo/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ki ana mina 'taki bu'th gwo jin onu is mo gom Shi/in e moŋgam gwo is mo be.

Gwoŋkan jin Çinu mo dhali Gwo jin Onu Is mo

15 Aha/ mina ci um mii gi wathi/ en'thi/
gom she/mm mii mo, iwak mo. Wathiŋ
kamu/ yisa di'da jin midi puu gwo gom mal
gi wathi/ mo walla mar gwom piti is mo
'ko'di a'di tekunu shoka 'cesh mo. 16 Dhali
gwo kun okunu is mo dhukunu mo goma
Ibrahiim mo dhali gom emen piti mo. A'di
diki o gwo mo ki: Dhali e emen piti mo,
mmo/o gwo goma ris mo. Hili mmo/o
gwo mo gom a'din 'de/ mo ki: Dhali gom
emen pini mo, a'di jin ta'da Kristhos mo
be. 17 A'di ta 'pemen gwo jin oka/ mo. Ki
gwoŋkan jin çinu mo jin pu'dki'd ki yil kun
'koni iss* 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss
'de/ i'ce'dka 'kume'da po/ mo ŋ'ko'd mo
tani a'di diki kar gwo mmopuu mo, gwo
jin gamu me'd mo 'thissa/, a'di jin ten ma
Arumgimis shoka 'cesh mo. Wakan ki gwo
jin onu is mo minu kar ki jim puu mo be.
18 Haali/ wakki/ mal ta ji gi gwoŋkan jin
çinu mo tani a'di yisa di mo 'ko'di gwo
jin onu is mo, hili Arumgimis ki ci a'di ka
Ibrahiim ki gwo jin onu is mo be.

19 Kata çinu gwoŋkan jin çinuye? A'di
karkunuwa po/ mo gom gwon dhaŋ mo
ntagi emen midi 'taki pu'du/ mo e a'di jin
okunu gwo is mo. Dhali a'di karkunu 'pen
ka pije/ mo ki iman'doyu gwo mo ki a'di jin
doshki'di bwaman mo mmowotha/ woth
mo. 20 Dhali a'di jin doshki'd e bwaman mo
mmowotha/ woth mo tani a'di diki ta 'pe-
men mmodi jasi 'de/ mo. Hili Arumgimis
a'di tal 'de/ mo be.

'Kup Gwoŋ Gana/ gom Gwoŋkan jin Çinu mo

21 A/dhali gwoŋkan jin çinu mo a'di di'da
po/ gwo jin on ma Arumgimis is mowa?
Dhalku/ ki tosh kan mo. Haali/ wakki/
gwoŋkan jin çinu mo minu 'taki çi mo
mmokar mo jin 'konu ki e mo tani yan'ko'd
mo ma kar/e midi 'taki di mo ka jiŋ ganayi
ki gwoŋkan jin çinu mo be. 22 Hili Gwo jin
'kwarkunu mo tani tulki'da ris to 'baar mo
'twa/ mo e miinthus mo, ki gwo jin onu is
mo e moŋgam gwo is eya Yesus Kristhos mo
tani minu 'taki çiki uni gwansan kun gami
gwo is mo be.

23 Dhali ntwa/a/ ki moŋgam gwo is diki
pu'd mo tani ana 'kokunu mo mmohem
mo e bwaŋ'kwariny gwoŋkan jin çinu mo,
mmodhukunu ana e bwaŋ'kwariny mo jin
'tashuwa 'tash 'twa/ mo ntagi moŋgam
gwo is minu tor eya tente/ mo be. 24 Wakan
gwoŋkan jin çinu mo tani a'di ta'da mansus
bana mo ntaga Kristhos pu'dki'd mo, ki
ana minu dhu ki mo ma kar/e ki moŋgam
gwo is mo be. 25 Hili shwane/ moŋgam
gwo is a'di pu'dki'd mo, i/ana dok/e yisa
i'kona mmo'ko mo e bwaŋ'kwariny a'di jin
suski'da sus mo 26 haali/ eya Kristhos jin
ta'da Yesus mo tani umi 'baar mo ta iya/
ma Arumgimis mo ki moŋgam gwo is mo
be. 27 Haali/ aris umi 'baar mo kun miikunu
ki yi'de/ mo eya Kristhos mo tani hi'thkina
Kristhos i'ba/ mo be. 28 Wakan walla Wathi/
Yahuuda/ yisa di'da walla Wathiŋ Griki mo,
walla wathi/ jin ta çiŋkina/ jin yolu mo
yisa di'da walla moŋ'ko ki 'kus mo, walla
kun tana gwath yisa di'da walla iyima 'bomi
mo. Haali/ umi 'baar mo tal 'de/ mo eya
Kristhos jin ta'da Yesus mo be. 29 Dhali
wakki/ um ta ku ma Kristhos mo tani um
ta emen ma Ibrahiim mo, mmota gi mal isi
ki gwo jin onu is mo be.

4

1 Gwo jin oka/ mo gom mal mo a'dihe/
be. Me'd jin tana a'di a'ci mo tani a'di
jin midi kal mal mo diki bol mii jin tanu
çiŋkina/ e ki 'bor mo, ba a'di ita a'di jin
cila mali 'baar mo. 2 Hili a'di diki'd mo e
bwaŋ'kwariny imanhil a'di jin atha she/
mo dhali imandhu tom piti mo ntaga tee
jin karkina com a'di mo be. 3 Wakan gom
ana mo. Ki ana takina uçi mo tani ana
takina çiŋkina/ gi gwo ma bwa nyara/ gom
gwoŋkan gi mony'cesh yan mo. 4 Hili ka
tee pu'dki'd mo mmothimkunu a'di mo
tani Arumgimis hashki Ya/m piti mo, a'di
jin dhodhu 'pena 'bom mo dhali a'di jin
dho'thkunu mo e bwaŋ'kwariny gwoŋkan
jin çinu mo be, mmowan uni gwansan 'ba/
mo, uni kun 'kokin mo e bwaŋ'kwariny
gwoŋkan jin çinu mo, 5 wakan ki ana mina
bu'th mo jin thipuwa thip me'd iya/ mo be.
6 Dhali haali/ um ta iya/ mo tani Arumgimis
hashki Shi/in gi Ya/m piti eya dum bana

* 3:17 urbumiyya wa talatiin

mo mmocuu gwo mo ki: Abba. Ababa.
7 Wakan eya Arumgimis mo tani um yisa
'koni mmo'ko mo mmota ciŋkina/ mo, hili
um ta iya/ mo, dhali wakki/ um ta iya/ mo
tani um ta gi mal mo be.

ABuulus Dina Isi Gwo Ibwa mo gom Uni kun Gami Gwo Is mo

8 Kadhamo/ ki um 'koki mish Arumgimis
mo tani um 'kokin mo ki mondek is
mo e moŋ'ko gi uni gun 'koki ta gi
buyempa ma rum kun luŋu mo. 9 Hili
shwane/ mmopu'dkina um mo mmomisha
Arumgimis mo tani, walla ki mii jin dhalu
e i is mo ki um mishu ka Arumgimis mo
tani um mini mish dok ka nyaŋ'ko'd kata
mo e gwo ma bwa nyara/ gom gwoŋkan gi
mony'cesh gwansan kun 'ka'da is ki 'ka'd
mo dhali kun hatha'ko'd ki ha'th kan mo?
Um ona bwa mmota ciŋkinam buni mo
dok/eya? 10 Um 'kon mmodhuwa tee mo
dhala ppe mo dhali yir jin akka'da ak mo
dhali yil mo be. 11 Aha/ ko/ka is mo ki aha/
miikina tu'c apo/ um ki pe'th mo.

12 Iwaka, aha/ yuka um mo, wayi e ki aha/
mo ma haali/ aha/ si'da/ wana e ki um
mo. Um 'koki thuthaa/ mii mo be. 13 Haali/
um mishkin mo ki mo jin 'ba'thka/ mo e
buŋgwar is pem mo tani a'di cikika/ um
gwo gom gwom 'borga/ yani twa/a/ mo be.
14 Dhali ba mondim pem yin a'di ta mompal
gom um mo tani um yisa ushi aha/ mo
walla wak aha/ mo, hili um bu'thki aha/
mo me'da man'doyu gwo ma Arumgimis
mo dhali me'da Kristhos jin ta'da Yesus
mo be. 15 Mane montem bum jin surki'd
ki um mo be 'te/? Haali/ aha/ tana man/
o gwo gom um mo ki um mini 'taki buk
aha/ em bum ka pije/ mo dhali ciyu/ uni
ki aha/ mo wakki/ a'di mishu mii mo be.
16 A/ ki aha/ wara ka manta 'kup gi um
mmotorka/ um gwoŋ gana/ mo? 17 Uni ta
malgin ki malgin gom um mo, dhali hili
yisa gom 'kup miiŋ gana/ mo. Uni ona
bwa mmomu'th um 'twa/ mo 'peni aha/
mo ki um mini 'taki ta malgin gom uni
mo be. 18 Haali/ gom 'kup miim 'borga/
mo tani a'di 'boro'd mmoci gwo maŋ ki
shem 'boro'd mo isa yempa/ mo dhali yisa
ki aha/ dikina nyakki um mo 'te/. 19 Ushi
ucim pema, aha/ shwana bwan dho'th mo
dok/e ntaga Kristhos minu uk mo e um mo
be. 20 Aha/ ona bwayi mmo'taki di nyakki
um mo ishunsan dhali ak 'twam pem e jin
torka/ gwo mo haali/ aha/ duŋkurkunuwa
du is mo gom um mo be.

Gwo jin Be'dkunu ka Par mo goma Haagar mo dhala Saarah mo be

21 Tori aha/ gwo mo ma, um gun ona
bwa mmo'ko mo e bwaŋ'kwariny gwoŋkan
jin cinu mo. A/'kona um ki cik gwoŋkan
jin cinu mowa? 22 Haali/ me'd gwo jin
'kwarkunu mo ka: Ibrahiim ta gi iya/i su/
mo, jan 'de/ ta ji gi ciŋkina/ mo dhali
jan 'de/ ta ji ma 'bom jin di'd ki 'kus mo
be. 23 Hili ya/ ma 'bom jin ta ciŋkina/ mo
tani a'di dho'thkunu mo me'd isi gwo gom
buŋgwar is mo dhali ya/ 'pena 'bom jin
di ki 'kus mo tani a'di e gwo jin onu is
mo be. 24 Dhali a'di yansan ibe'dki gwo gi
'pemena kamu/ mo. Ki up su/ gwansan
ita gwo gun gamu me'd mo. Jan 'de/
'peni Wosh Sinaa/ mo mmodho'th uci gom
miiny ciŋkina/ mo. Ayim jin ta'da Haagar
mo be. 25 Dhala Haagar a'di ta Wosh Sinaa/
e Pa Arabiyya mo. Ayim a'di nyakka'd ki Pa
Urushaliim jin di'd shwane/ mo, haali/ a'di
ta ciŋkina/ jin yolu nyakki uci ma yim mo
be. 26 Dhali hili Urushaliim jin di'di momis
mo tani a'di di ki 'kus mo dhala yim a'di
ta'da ata'dam bana mo be. 27 Haali/ me'd
gwo jin 'kwarkunu mo ki:

'Kunyi bwa mo ma, ayy /en 'de/ yin jin tana
burum mo jin diki dho'th mo.
Çeyi 'twa/ mo ma dhali cuuyi mo, /e jin
dina bwa ma dho'th ki shwa mo.
Haali/ ayim ma'du/ a'di ta'd gi uci ki
nyanye/ mo
mmobola yim e, a'di jin ta'd ga kath mo be.

28 Dhali ana iwak mo, wana e ga Is/hak mo
mmota uci gi gwo jin onu is mo be. 29 Hili
ki me'd caan a'di jin dho'thkunu isi ki gwo
gi buŋgwar is mo tani to'cki a'di bwa mo
a'di jin dho'thkunu mo isi ki gwo gi Shi/
in mo. Dhali a'di wakan shwane/ mo be.
30 Hili Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu
mo o gwo kataye? O ki ura yim ciŋkina/ ka
pije/ mo dhali ya/ ma yim mo haali/ ya/
'pena yim jin ta ciŋkina/ jin yolu mo tani
a'di midi diki gam mal mo nyakki ya/ ma
'bom jin di ki 'kus mo be. 31 Wakan iwaka,
ana 'konaki ta uci gi ciŋkina/ jin yolu mo,

hili ana tana uci ma ’bom jin di ki ’kus mo be.

5

Doshi ma ki Mo jin Telu Sho’k mo e Mo jin ’Konu ki ’Kus mo

1 Haali/ gom mo jin ’konu ki ’kus mo tani aKristhos a’di dhu ana ki ’kus mo. Gom gwo gi wakan mo tani doshi ma dhali teli sho’k mo. Dhali dhalku/ ’ba/ ki mii ’ce’d mo dok/ e mmonyak dhaŋka’b ’ba/ bu’th ki mii jin tanu ciŋkina/ mo.

2 Aha/ jin tana Buulus ona gwo yan e um mo. Wakki/ um bu’thki mo ma munyjal yis jin ’cithu/ mo tani aKristhos midi mii diki mii ta gi shi/ miim ’boro’d gom um mo. 3 Aha/ baha gwo mo dok/e eya ris ’kwani ’baar ka ’dete/ ’dete/ mo uni gun bu’thki mo ma munyjal yis jin ’cithu/ mo ki a’di minu dek mo mmodhu gwoŋkan jin cinu mo ka ’bimpil mo be. 4 Um kun minu dhu ki mo ma kar/e gi gwoŋkan jin cinu mo tani um minu ’cith ’twa/ ’pena Kristhos mo be. Um ta’kkin mo ’peni bway ma ’the mo be. 5 Haali/ ki Shi/in mo tani dhali ki moŋgam gwo is mo tani ana corkina cor mo gom mo ma ’teŋ kape/ gi mo ma kar/e mo be. 6 Haali/ eya Kristhos jin ta’da Yesus mo walla e mo ma munyjal yis jin ’cithu/ mo walla e mo ma munyjal yis jin ’konuki ’cith mo tani a’di midi mii toŋ kamuwa? Hili moŋgam gwo is mmomiina a’di to mo ki mii gi mo/en mo be. 7 Um ’kokin mo mmoso ki ’bore/ mo. Kaja nonki um ’kup mo ’peni moha gwoŋ gana/ e mo? 8 Mii yansan jin laluwa lal sho’k mo tani a’di diki di ’peni a’di jin yukki um mo. 9 Ara cumata gwa’dga/ tani a’di seki’da gana’th jin ta’da gabul ka ’bimpil mo. 10 Aha/ wukina Tapa jwa i is mo ki um mini ’koki budha yisaŋa kamu/ mmodhal jim pem mo. Dhali a’di jin to’c um bwa mo tani a’di midi mii bu’th gwon dwall jin minu mii tor ’twa/a ’cesh gom a’di mo, ma a’di yin jin tana a’di mo. 11 Hili wakki/ aha/ iwak mo, dina mmoci gwo mo gom mo jin ’cithuwa munyjal yis mo tani atinta ito’ckunu aha/ bwa mo naskina/? E mii yan mo tani mo jin goluwa gol mo jin ta cwany’cithan dhul mo tani a’di jockunu mo be. 12 Aha/ onayi ki uni gun ’kon mmoduŋkur um mii is mo mini uth is buniŋ gana/ ki tollo’k mo.

13 Haali/ um yukkunu mo mmo’ko ki ’kus mo iwak mo. Dhali dhalku/ ki bu’th mom bum jin ’kona um ki ’kus mo mmota shi/ embula ’borga/ mo gom buŋgwar is mo. Hili e mo/en mo tani tayi imanmii to ka rem ’kup mo ma. 14 Haali/ gwoŋkan jin cinu ka ’dan’dap mo tani a’di thimkunu mo e gwon ’de/ mo, jin o gwo mo ki: /E mini en amannyak ca’b pini jin ’dish /e is mo me’d is piniŋ gana/ mo be. 15 Wakki/ um ki shila shil ki she/ mo dhali losa los ka rem ’kup mo tani hil ki ’bore/ ki um minu ’koki ’ce’d sho’k ka rem ’kup mo be.

Maman gi Shi/in mo dhali Mii jin Miinu ki Shuman Is mo

16 Hili aha/ ona gwo mo ki: Iiyi mo e Shi/in mo dhali dhalku/ ki te bwa en’dap kun o um ki buŋgwar is mo. 17 Haali/ bwa en’dap kun onki buŋgwar is mo tani a’di miinu apo/ Shi/in mo, dhali bwa jin o’dki Shi/in mo tani apo/ buŋgwar is mo, haali/ uni gwansan ita gwo kun thanyi ’twa/ ka rem ’kup mo mmonon um ’peni mii gun o um bwa moyi. 18 Hili wakki/ um shuna Shi/in bway mo tani um yisa i’kokin mo e bwaŋ’kwariny gwoŋkan jin cinu mo. 19 Dhali hili mii gi buŋgwar is mo tani uni ’kon eya tente/ ki thorony mo: mo jin miinu miinycal mo, dhali mo jin ’dapuwa ’dap e mo, dhali mii kun ’kanuwa kanthi/ mo, 20 dhali mo jin luŋu tompinycon mo, dhali mii kun miinu mii ŋaari/ mo, dhali mii kun tanu ’kup ki ’kup mo, dhali mii kun biruwa bir mo, dhali mii kun tanuwa tacum bwa mo, dhali mii kun miinuwa nyor mo, dhali mii kun tanuwa ham ’kus ka ham ’kus mo, dhali mii kun ushu gwo gam me’d mo, dhali mii kun ’konu ka non she/ mo 21 dhali mii kun tanu dhapan mo dhali mii kun ’kosh ma suwa ’kosh mo, dhali mii kun waluwa wal e moŋ’kupa su mo, dhali mii gi wakansan mo. Aha/ ruma um ki gwo mo, me’d jin rumkika/ um itwa/ a/ mo, ki uni gwansan kun miiki to gi wakansan mo tani mini ’koki gam mal gi Bampa/ ma Arumgimis mo. 22 Hili maman gi Shi/in a’di ta mo/en mo dhali moŋ’kuny

bwa mo dhali mo ma ku'th is mo dhali mombwa jin 'kucu ki 'kari'th mo dhali mii jin tanu ki bwaŋkush mo, dhali mombwam 'borga/ mo dhali mombwa kun tanu ku isiŋ gana/ mo, [23] dhali mombwa kun 'thupu e ki 'thup mo dhali mombwa ma du jin 'timu/ mo. Apo/ mii gi wakan mo tani gwoŋkana kamu/ jin cinu mo yisa di'da. [24] Dhali uni gwansan kun ta ku ma Kristhos jin ta'da Yesus mo tani uni 'koshki buŋgwar is buni mo nyakki e kun dhuna uni ki 'thir 'thir mo dhali bwa en'dap buni mo be.

[25] Wakki/ ana 'kona e Shi/in mo tani dhalki ana si'da/ iina e Shi/in mo. [26] Dhalki ana nona is bana mo ki cot cot mo walla rukunya rukuny 'kup ka rem 'kup mo walla ta dhapan ka rem 'kup mo.

6

Kali To kun Ditadit I'ba/ ka Rem 'Kup mo

[1] Iwaka, wakki/ wathiŋ kamu/ bulu 'twa/ a 'cesh e gwon dhaŋa kamu/ mo tani um gun ta gi to gi shi/in mo mini mii wari a'di is ka nyaŋ'ko'd mo e shi/in jin 'thupu e ki 'thup mo. Hili 'kup, 'kupki is pini mo isi ciki/ ki /e minu pal mo gara/. [2] Kali ton ditin ka rem 'kup mo, dhali ki mii gi wakan mo tani um mini thim gwoŋkan ma Kristhos mo be. [3] Haali/ wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ midi kulum gwo ibwa mo ki a'di ta a'di mo tani ki a'di diki ta toŋ kamu/ mo tani a'di he'kki isi is pitiŋ gana/ e mo be. [4] Hili dhalki 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ pali miim buniŋ gana/ mo, dhali gwo jin di a'di a'diŋ kamu/ ibwa mo mmokar 'ba/ ki ca mo tani midi di gom is piti a'di 'de/ mo dhali yisa eya mannyak ca'b jin 'dish a'di is mo be. [5] Haali/ 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mini kal is kom mo gom tom buniŋ gana/ jin kala uni mo be.

[6] Dhalki a'di jin toru gwo mo nyakka'da ris tom 'boron pwak bwa mo ki a'di jin torki gwo mo.

[7] Dhalku/ ki ta ku gi hegu e mo. Arumgimis yisa ta ji gi minu mii ka maka. Haali/ ma to yin jin mina wathi/ si mo tani a'di si'da/ imina a'di i'cith mo be. [8] Haali/ a'di jin siki to gom buŋgwar is piti mo tani a'di midi 'cith to 'peni buŋgwar is jin midi pu/ mo. Dhali hili a'di jin midi si to gom Shi/in mo tani a'di midi 'cith mondiki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo 'peni Shi/in mo be. [9] Dhali dhalki ana daka mii is jin wu e mo mmomii miim 'borga/ mo, haali/ ki she/ yil mo mo tani ana mina 'cith to mo wakki/ ana 'kona bwa ki bit ka luŋgu'b mo be. [10] Dhali wakan mo tani me'd jin takina ana ki embula 'borga/ mo tani dhalki ana miina miim 'boron e 'kwani 'baar mo dhali isi kan ki jim mum mo gom uni gwansan kun 'kokin eya ta/ gi moŋgam gwo is mo be.

*Mo jin Da*ka Gwo Me'd mo jin Rumuwa Rum mo dhali Monthe Me'd mo

[11] Misha uma adhan toŋ gwo gun 'kwarkika/ um ki me'd pem gana/ mowa? [12] A'di ta uni gwansan kun ona bwa ki tor eya tente/ eya por ma pije/ 'te/ gom buŋgwar is mo kun mini tu'c um ki um minu 'citha/ munyjal yis mo, dhali ki jasi mii gi wakan mo tani uni ti, iminu 'koki to'c bwa mo gom cwany'cithan dhul ma Kristhos mo be. [13] Haali/ isi kani uni gwansan kun bu'thki mo ma munyjal yis jin 'cithu/ mo tani uni yisa ki is buni idhuki gwoŋkan jin cinuwa. Hili uni ona bwa mo ki ta gi mo ma munyjal yis jin 'cithu/ mo ki uni mini 'tash miinyca mo 'te/ e buŋgwar is bum mo. [14] Hili mii gi wakan midi diki thothaa/ is mo mmokar 'ba/ ki ca mo isi ciki/ e cwany'cithan dhul gi Tapa Yesus Kristhos bana mo. Ki a'di mo tani mony'cesh 'koshkunu jwa mo gom aha/ mo dhali aha/ gom mony'cesh mo be. [15] Haali/ walla mo ma munyjal yis jin 'cithu/ mo tani yisa 'dapa'dap ki toŋ kamuwa walla mo ma munyjal yis kun 'konu i e mo si'da/, hili a'di jin minu uk jin midi ta jin this mo be. [16] Moŋku'th is dhali momiimii mini 'ko apo/ umi 'baar mo, um gun iikin mo e gwoŋkan yansan mo, apo/ um gun ta 'Kwani ma Israyiil kun ta ku ma Arumgimis mo be.

[17] 'Peni shwane/ mo tani dhalku/ ki dhal wathin tal 'deŋ kamu/ bway mo mmoto'c aha/ bwa mo, haali/ aha/ kalkina adu'd gi doru aha/ goma Yesus e buŋgwar is pem mo be.

[18] A'the gi Tapa Yesus Kristhos bana mo midi di e shi/in bum mo, iwak pem mo. Amen.

Gwo jin ’Kwar ma Buulus gom ’Kwani gi Pan EPASUS mo

Monthe Me’d mo

1 ABuulus jin ta a’di jin karu ki she/ mo
goma Kristhos jin ta’da Yesus ki bwa ma
Arumgimis mo be.
E uni gwansan gun dhunu ki she/ ki
dhelel dhelel mo, uni si’da/ kun ta ku isiŋ
gana/ eya Kristhos jin ta’da Yesus mo be.
2 A’the e um mo dhali moŋku’th is ’peni
Arumgimis jin ta’da Babam bana mo dhali
Tapa Yesus Kristhos mo be.

Mom’bor Mii gi Shi/in eya Kristhos mo

3 Mom’bor mii midi di mo goma
Arumgimis mo dhali Ababa gi Tapa Yesus
Kristhos bana mo, a’di jin ’borki ana mii mo
eya Kristhos ka ris mii kun ’boruwa ’bor mii
mo e to gi shi/in mo e mo kun ’kon e momis
mo be. 4 Isi kani me’d jin kwanykina a’di
ana mo e a’di mo ntwa/a/ ki mony’cesh
yan ’konuki ka’b mo, ki ana mina ta ku
gun kogu mo dhali ta ku gun mini ta kun
dar gi thalkin ibwambori a’di mo be. 5 A’di
’kawurki ana mo e mo/en mo mmota iya/
m piti mo eya Yesus Kristhos mo isi ki gwoŋ
’kup bwam ’borgam piti mo 6 gom momaŋ
ma ’the gi monycam piti mo a’di jin cikina
a’di ana ki me’d mo e A’di jin Enu mo be. 7 E
a’di mo tani ana tana gi mo jin wanuwa wan
’ba/ ka bas piti mo dhali amure/ gi gwon
dhiŋ bana kun dhalkunu ana ’pen mo, isi
ka ’them piti jin tana a’di pa ki pa mo 8 a’di
jin karkina a’di mmogus apo/ ana mo be.
9 Haali/ a’di torki ana a’di i e eya tente/
mo eya ris moyuk mo dhali mmonyith gwo
jin cinu mo ki jim bag mo jin ta bwam piti
mo, isi ki gwoŋ ’kup bwam ’borgam piti
mo, a’di jin karkina a’di eya Kristhos mo be
10 me’d gwo jin ’kawurkina a’di mo gom mo
jin minu thim mo, mmogama ris to ’baar
mo me’d e a’di mo, to gun ’kon e momis
mo dhali to gun ’kon e mony’cesh mo be.
11 E a’di mo isi ki gwoŋ ’kup bwam
’borgam piti mo a’di jin thimki’da ris to
’baar mo isi ki bwaŋ gwom piti jin ’kawurk-
ina a’di mo be. 12 Ana kun takina gi mo
ma ’teŋ kape/ eya Kristhos ntwa/a/ mo
tani ana ’kawurkunu mo dhali dhu ’pen
ka pije/ mo mmo’ko mo gom montak mo
gom monycam piti mo be. 13 E a’di mo
um si’da/ kun cikki gwoŋ gana/ mo dhali
gwom ’borga/ mo gom bway gi mowoth
bum mo dhali gam gwo is mo e a’di mo tani
um ’kokunu mo mmo’dap ’twa/ ki a’di jin
okunu is mo a’di jin ta Shi/in Dheleladhelel
mo be. 14 A’di jin ta to jin wothu/ ’twa/ mo
gom mal bana mo ntagi ana mina bu’th a’di
mo e montak gi monycam piti mo be.

Mo jin ’Thonuwa ’Tho mo gom Moyuk mo dhali Monyith To mo

15 Gom ’kup gwo yan mo tani haali/ aha/
cikkina gwo mo gom moŋgam gwo is bum
mo e Tapa Yesus mo dhali mo/en bum
’kup ki uni kun dhunu ki she/ ki dhelel
dhelel mo tani 16 aha/ yisa daka mo mmoci
mo jin ’boruwa ’bor bwa i is mo gom um
mo mmoka um e mo e mon’thom pem mo
17 ka Arumgimis jin ta a’di gom Tapa Yesus
Kristhos bana mo dhali Ababa gi Monyca
mo midi ci um shi/in gi moyuk mo dhali
gwo jin ’ceenu e monyith jin nyitha um
a’di mo, 18 mmotana um gi e ma du kun
’twakki mo ki ’twak jin shi/i’d mo, ki um
mini mish mo ma ’teŋ kape/ yan mo jin
yukkina a’di um icine/ mo dhali mom piti
jin tana a’di pa ki pa mo gi mal gi monycam
piti e uni kun dhunu ki she/ ki dhelel
dhelel mo, 19 dhali mom’bi’th piti yan jin
ekki’d ki ek jin shi/i’d jin molu bar mo e
ana kun gama gwo is mo isi me’d miim
piti jin miina a’di ka dhan ’bi’th jin ta’da
dem dem mo, 20 a’di jin thimkina a’di eya
Kristhos mo me’d jin ’de’kkina a’di a’di mo
’peni mowu mo dhali kar a’di mmoca’b ki
me’da bim poros piti mo e mo kun ’kon e
momis mo be, 21 isi mis gana/ mo apowa
ris gwoŋkan kun cinu ki ’bi’th mo dhali
moshirr mo dhali mom’bi’th mo dhali mo
jin tanu tapa mo, dhali apowa ris gwayi
’baar mo kun yerkunu mo, yisa jasi e she/
yil yana, hili si’da/ e yil jin midi pu’du/
mo be. 22 Dhali a’di dhuki’da ris to ’baar
mo e bwaŋ’kwariny sho’k piti mo dhali a’di
karki a’di ki a’di jin ta’da ’kaŋ’kup apowa ris
to ’baar mo goma kaniisa mo, 23 a’di jin ta

buŋgwar is piti mo, gom mon'tu'd piti jin
'tu'dkina a'di a'tu'di 'baar mo be.

2

'Peni Mowu Ntagi Mondiki/e mo

1 Dhali a'di dhuki um ki e mo, ki um
kun 'kokin mo mmowu mo gom gwon dhaŋ
mo dhali miinthus mo, 2 e uni kun iikina
um 'thissa/ mo mmobatkina um ya gi
mony'cesh yan mo dhali mmobatkina um
miin tapa gi mom'bi'th kun pwanu/ e mis
mo, jin ta shi/in caan jin di'd mmo/um
mo e iya/ gi iman/ush gwo ha e mo be.
3 Ibwaman uni gwansan mo tani ana 'baar
mo 'kokina mo ntwa/a/ mo e em bana
mo kun dhuna ana ki 'thir 'thir mo gom
buŋgwar is bana mo, mmobath bwa en'dap
mo gom buŋgwar is mo dhali bwa mo, dhali
wakan ana 'kokina mo ki buyem pa mmota
uci ma nyor mo me'd 'kwanin tiya kun ta
'kwani en'thi/ mo be. 4 Hili Arumgimis a'di
jin ta pa ki pa e momiimii mo, 'peni dhan
mo/en jin enkina a'di ana mo tani 5 isi kani
ki ana 'kokina mo mmowu mo e gwon dhaŋ
bana mo tani a'di ki dhu ana mo mmo'ko
ki e mo mmontal 'de/ mo nyakka Kristhos
mo (Ka 'the mo tani um wothkunu mo be),
6 dhali a'di ki cu ana mis mo nyakki a'di
mo dhali a'di ki dhu ana mmonyak 'ko ki
a'di mo e mo kun 'kon e momis mo eya
Kristhos jin ta'da Yesus mo be 7 ki she/ yil
gunn kun mini pu'du/ mo tani a'di midi tor
dhan pam piti jin tana a'di ka 'them piti jin
molu bar mo e bwaŋkush piti mo 'kup ki
ana mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.
8 Haali/ ka 'the mo tani um wothkunu mo ki
moŋgam gwo is mo be. Dhali yansan ta mii
jin miina um ki is bum mo yisa. A'di ta to
jin cin ma Arumgimis ki me'd mo be. 9 Yisa,
haali/ gom to jin miinu mowa, isi ciki/ jin
mina wathin 'deŋ kamu/ diki kar 'ba/ ki ca
mo. 10 Haali/ ana tana kuma tu'c piti mo
kun ukkunu mo eya Kristhos jin ta'da Yesus
mo gom mii ma tuca 'borga/ mo, uni gun
thosonkin ma Arumgimis ntwa/a/ mo ki
ana mina 'taki ii e uni mo be.

Mo jin Talu Isa 'De/ mo eya Kristhos mo

11 Wakan kayi gwo e mo ki um 'thissa/
ta 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ e
buŋgwar is mo kun yukkunu gway ki ku
gi 'kon ka munyjal yis i e mo ki uni gun
yukkunu ki uni gun 'cithuwa munyjal yis
mo, a'di jin miikunu e buŋgwar is ki me'd
gi 'kwani mo be. 12 Kayi gwo e mo ki um
'thissa/ me'dyin um kwa/kunu bwa mo
'pena Kristhos mo, dhali um ta ku gi 'kon ka
pije/ 'peni 'peŋkuman bampa/ ma Israyiil
mo dhali um ta 'kwani kun moli gwo jin
gamu me'd mo jin onu is mo. Um daran
gi mo ma 'teŋ kape/ mo dhali um daran ga
Arumgimis gana/ mo e mony'cesh mo be.
13 Hili shwane/ eya Kristhos jin ta'da Yesus
mo tani um kun 'thissa/ si'dkin mo kaga-
hara mo tani um suskunu mo mmo'dish mii
is mo ka bas ma Kristhos mo be. 14 Haali/
a'di ta moŋku'th is bana mo, a'di jin dhuki
ana mmontal 'de/ mo dhali jin 'tukki mo
ma goŋ jin kwa/u bwa mo 'peni mo jin tanu
'kup mo 15 mmopuukina a'di e buŋgwar
is piti mo gwoŋkan jin cinu mo dhali jin
'kwarkunu mo, dhali jin onu mo ki a'di midi
'taki uka uk e is pitiŋ gana/ mo wathin tal
'de/ jin ta jin this mo e mo gi unin su/ mo,
wakan a'di karki mo ma ku'th is mo. 16 Dhali
wakan si'da/ a'di midi 'taki mii mii jin
gwamkunuwa gwam mo gom am mo dhali
um mo eya Arumgimis mo e buŋgwar isa
'de/ mo ki cwany'cithan dhul mo. Wakan
a'di ki dil mo jin tanu 'kup sho'k mo ntagi
'pemen mo be. 17 Dhali a'di pu'dki'd mo
dhali ci gwo gom moŋku'th is e um mo, um
gun 'thissa/ si'dkin mo ki si'd thus mo dhali
moŋku'th is e uni gwansan kun 'dishkina
'dish is mo be. 18 Haali/ e a'di mo tani aman
dhali um takina gi bway mo e Shi/ina 'de/
mo eya Baba mo be. 19 Wakan um dok/e yisa
'kokin mo mmota 'kwani kun 'kon ka pije/
mo walla 'kwani kun 'kon ki 'kus mo 'peni
bampa/ mo, hili um ta ku gi 'peŋkuman
bampa/ mo nyakki uni kun dhunu ki she/
ki dhelel dhelel mo dhali um tal ma waka
'de/ mo eya ta/ ma Arumgimis mo 20 jin
nyaŋkunu mo apo/ mo jin ka'bkunu mo
jin ta uni kun dhunu ki she/ mo dhali
imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo.
AKristhos jin ta'da Yesus mo, a'di ki is pitiŋ
gana/ a'di ta'da 'kaŋ'kup gi dhan wosh
gi 'penabi mo be. 21 E a'di mo tani aris
mo 'baar mo kun re'du mo tani gam me'd
imontal 'de/ mo dhali cu mo mmota gu'b
gi mondheleladhelel e Tapa mo be. 22 E a'di
mo tani um si'da/ inyaŋkunu mo e a'di jin

ta monyca'b ma Arumgimis e Shi/in mo be.

3

Mii jin Miina 'Kwani To mo gom ku gi 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo

1 Gom 'kup mii yansan mo aha/ jin tana
aBuulus mo, aha/ jin tana habuus goma
Kristhos jin ta'da Yesus mo gom gway
bum mo um kun 'koki ta 'Kwani Yahu-
uda/ mo. 2 Toshka/ ki um cik gwo mo
gom mo jin dhunuwa 'the ma Arumgimis
mo a'di jin cikunu aha/ mo gom um mo,
3 mmotorkunu aha/ gwo mo jin cinu ki jim
bag mo mmomish mo ki gwo jin 'ceenu
mo, me'd gwo jin 'kwarkika/ ki e 'pe'pere/
mo. 4 Ki um mini deŋ yansan e mo tani
um mini nyith a'di jin nyithka/ mo e
gwo ma Kristhos jin cinu ki jim bag mo,
5 a'di jin dinuki tor iya/ gi 'kwanin tiya
ka nyakum yil buni mo me'd jin torkunu
a'di mo shwane/ e unim piti kun dhunu
ki she/ ki jiŋ kogu mo dhali imanci gwo
ma Arumgimis kadhamo/ mo ki Shi/in mo.
6 Ba kani a'di ita gwo gom 'kwani kun 'koki
ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmonyak mal mo,
mmota waka 'de/ mo e buŋgwar is mo dhali
mmonyak gwo pwak bwa jin onu is eya
Kristhos jin ta'da Yesus ki gwom 'borga/
mo be.
7 Gom gwom 'borga/ yan mo tani aha/
karu ka manmii to mo isi ki to jin cin ma
Arumgimis ki me'd ka 'the mo, a'di jin
cikunu aha/ mo ki mo/um ki mom'bi'th
piti mo be. 8 E aha/ mo tani ba aha/ itana
a'di jin pisapis mo eya ris uni kun dhunu
ki she/ mo tani a'the yansan cikunu aha/
mo mmoci gwo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani
Yahuuda/ mo, mo jin tan ma Kristhos
pa ki pa mo jin molu deŋ e mo 9 dhali
mmodhala ris 'kwani 'baar mo mmopar e
mo a'di yan jin ti'thkunu mo ki jim bag
mo mmoba'kkunu a'di ki yil ka ris mo eya
Arumgimis jin ukki'da ris to 'baar mo be.
10 Dhali wakan mo ka kaniisa mo tani 'ban
ka ris gi moyuk ma Arumgimis mo minu
'taki tor mo e mom'bi'th kun molu gadhir
mo dhali mom'bi'th mo kun 'kon e mo kun
'kon e momis mo be. 11 A'di yansan ta isi
'kup gwo ibwaŋ gwom piti ki mo jin ta ji ma
sule/ mo a'di jin torkina a'di 'twa/a 'cesh
mo eya Kristhos jin ta'da Yesus Tapam bana
mo be. 12 E a'di mo tani ana dara gi monyju/
mo dhali wu a'di jwa i is mo gom bway yan e
moŋgam gwo is bana e a'di mo be. 13 Wakan
aha/ yukkina um mo mmodhalka du ki bit
ka luŋgu'b mo apo/ is pem jin 'koshki aha/
ka nyor mo gom um mo, a'di jin ta montak
bum mo be.

Momish Mo/en ma Kristhos mo

14 Gom 'kup mii yansan mo tani aha/ bitk-
ina ki jiŋ 'kupa'dupuni bwambor ma Baba
mo. 15 'Peni a'di mo tani arisa wak kun 'kon
e momis mo dhali kun 'kon e mony'cesh
mo tani yerkunu gway mo, 16 ki isi pam
piti jin tana a'di mo gom monycam piti mo
tani a'di midi 'taki ci um mom'bi'th is ki
dem dem ki Shi/in piti jin di isi bwaman
wathi/ mo. 17 Dhali ka Kristhos midi 'taki
di eya dum bum mo ki moŋgam gwo is mo
dhali ki um mmotakina um ka birman mo
dhali mo jin ka'bu/ mo e mo/en mo 18 mini
'taki ta gi mom'bi'th mo mmobu'th nyakka
ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki
dhelel dhelel mo a'di jin ta mombeega/ mo
dhali mo kun tana luc mo dhali monturga/
mo dhali moŋ'kulga/ mo 19 dhali mmomish
mo/en ma Kristhos mo, a'di jin bolki mo jin
nyithuwa nyith e mo ki um minu 'taki 'tu'd
mo ka ris mo ma Arumgimis jin 'tu'da a'di
a'tu'd mo be.
20 Dhali e a'di mo, a'di jin ta gi mom'bi'th
mo mmo/um mo e bwam ana mo, a'di jin
mishki to mii mo ki nyanye/ mmobola ris
to 'baar mo e kun dotkina ana mo walla
kun toshkina ana mo, 21 e a'di mo tani
monyca midi di mo eya kaniisa mo dhali
eya Kristhos jin ta'da Yesus mo ntaga risa
nyakum yil gi 'kwani mo gom mii ki sule/
mo dhali ki sule/ mo. Amen.

4

Mo jin Gamu Gwo Me'd ki Shi/in mo

1 Wakan aha/ jin tana habuus gom Tapa
mo yukkina um mo mmoshuwa shum bway
ki mii kun ha me'd mo ka yuk jin yukkunu
um mo be 2 ka ris mii kun dhunu is ki
gwa'd mo dhali ki mii ma 'thup e mo, ki
bwa jin 'kucu ki 'kari'th mo, mmothonkina
uma thon me'di 'ko'd ka rem 'kup mo e
mo/en mo 3 mmoganankina um 'ba/ mo
mmohal mo jin gamu gwo me'd e Shi/in
mo eya dek jin deku/ gi mo ma ku'th is
mo. 4 Buŋgwar isi tal 'de/ mo dhali Shi/

ini tal 'de/ mo jasi me'd jin 'kokunu mo
mmoyuk um mo e mo ma 'teŋ kapen 'de/
mo, a'di jin ta'da yuk bum jin yukkunu mo,
5 ki Tapan tal 'de/ mo dhali moŋgam gwo isa
'de/ mo dhali montal 'de/ jin cucuwa cuc
mo, 6 ka Arumgimis 'de/ mo dhali Ababa gi
ana 'baar mo, a'di jin diki'da powa ris mo
'baar mo dhali eya ris to 'baar mo dhali e
bwaman ana 'baar mo. 7 Hili a'the cikunu
ana ka 'dete/ 'dete/ mo isi ki mombar to
jin cin ma Kristhos ki me'd mo. 8 Wakan a'di
okunu gwo mo ki:

Ki a'di shinki bway momis mo tani a'di
suski'da risa buhany uni gun
bu'thkunu mo
dhali a'di ciki to kun cinu ki me'd mo e
'kwani mo.

9 (E gwo jin onu mo ki: A'di shinki bway
momis mo, a'di ta 'pemen gwo gi wakata
moye? Jasi ki a'di si'da/ thulki'd mo ka
luŋgu'b isi moŋ'kulga/ gi mony'cesh mo.
10 A'di jin thulki'd mo tani ta a'di si'da/ jin
shinki bway momis mo apowa ris mo gun
si'dasi'd mo ki a'di midi 'taki 'tu'da ris to
'baar mo.) 11 Dhali tom piti kun cina a'di ki
me'd mo annihe/ be. Ki kun tiya mini 'taki
ta uni kun dhunu ki she/ mo dhali kun tiya
mmota imanci gwo ma Arumgimis jin onu
is mo dhali kun tiya mmota imanci gwom
'borga/ mo dhali kun tiya mmota imanhila
hil eya kaniisa mo dhali kun tiya mmota
imantor gwo mo 12 gom to gun 'tumu 'pen
mo gom 'kwani kun dhunu ki she/ ki dhelel
dhelel mo goma tu'c jin minu mii mo, dhali
goma nyaŋ jin minu nyaŋ buŋgwar is ma
Kristhos mo, 13 ntagi ana 'baar mo mina
ku'th is mo e mo jin gamu is me'd mo
gi moŋgam gwo is mo dhali monyith Ya/
ma Arumgimis mo eya 'bap jin 'bapu/ mo
ntagi mom bar gi tur piti jin 'tu'dkunuwa
Kristhos mo. 14 Wakan ki ana mina 'taki
'koki 'ko mo mmota uci naskina/ mo ki ana
minu 'koki 'dash mo dhali wutul mo dhali
kal mo ka ris 'tham gi gwon thus ki eŋ
'kwani kun korakor mo ka mak buni kun
takina uni mo eya he'k e jin he'kkina uni
ka gany mo. 15 Dhali mii gwan e i is mo
mmotor gwoŋ gana/ e mo/en mo ki ana
mina mii ca mo eya ris 'twaŋkal kuku/ mo
e a'di mo, a'di jin ta'da 'kaŋ'kup mo, a'di
jin ta'da Kristhos mo be. 16 'Peni a'di mo
tani buŋgwar ka 'bimpil gamki is mo dhali
cu'th 'kupi montal 'de/ mo ka ris gwocor
mo, uni kun thipkina thip gom a'di mo,
ka ris yilsaŋ gi buŋgwar is ka 'dete/ 'dete/
mo 'kon mo mmomiiya tu'c ki 'dantar mo
mmoca buŋgwar is mo dhali mmonyaŋa
nyaŋ ki is piti e mo/en mo be.

Mondiki/en This eya Kristhos mo

17 Shwane/ aha/ karkina gwom pem mo
dhali bah gwom pem mo e Tapa mo ki
um mini mii 'koki 'ko mo me'd jin 'kona
'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo
e mii ma dum buni gun 'kona uni ki pe'th
mo. 18 Uni tan ma dum buni a'tum ka
'tum mo mmo'ko ki dar gi momish gwo
'ban mo, mmo'ko ka pije/ 'peni mondiki/
e ma Arumgimis mo haali/ gom miim pus
buni kun 'kokin e uni mo goma dum buni
gun 'bi'thkin ki 'bi'th mo. 19 Uni warkin ki
enthus mo dhali uni ciki is buniŋ gana/ mo
e mii kun 'kanuwa kanthi/ mo, mmopur
bwa mo mmobotka ris mii gun 'dapu/ e ki
she/ ki she/ mo be. 20 Wakan um 'koki da/
ara Kristhos mo be. 21 Toshka/ ki um cik
gwo gom a'di mo dhali ki um torkunu gwo
mo gom a'di mo me'd gwoŋ gana/ jin di'd
eya Yesus mo. 22 Dhuyi aris miin dhamom
bum 'pen ka pije/ mo, uni gun cila miim
bum kun miina um kadhamo/ mo dhali
kun pu/kin mo e mo ma he'k e ki e kun
'dapu/ mo 23 dhali tayi this mo e shi/in gi
bwam bum mo 24 dhali hithi miin this mo,
a'di jin ukkunu mo mmowa e ka Arumgimis
e mo ma kar/eŋ gana/ mo dhali moŋkogu
mo be.

25 Wakan dhalki ana dhuna ris gwon thus
'pen ka pije/ mo, dhali dhalka ris 'kwani
'baar mo ka 'dete/ 'dete/ o gwoŋ gana/ e
uni gun nyaka uni 'ko mo haali/ ana tana
to isa 'de/ ka rem 'kup mo be. 26 Ka nyor
di'd mo tani hili dhalku/ miinthus ki mii
mo. Dhalku/ ki dhala tente/ iya jis mo ka
nyor buma du mo. 27 Dhali dhalku/ embula
'borga/ ki ci mo gom tapa ma ruma 'cesh
mo. 28 Dhalku/ ki dhal a'din 'di/ bway mo
mmodi mo mmokwal to mo, hili dhalki
a'di dhal mii e i is mo mmomiiya tu'c mo,
mmomiiya tu'c ki isi miim pa ki me'd piti
mo, wakan ki a'di midi 'taki mish to ci mo
gom uni gwansan kun mini mii ta gi to
mo. 29 Dhalku/ ki dhal gwon thus bway

mo mmopu'du/ 'peni 'twam bum mo, hili
jasi a'di jin 'boro'd gom gwo jin yedhuwa
ye'th sho'k mo, a'di jin midi ha me'd ki
embul yan mo ki a'di midi 'taki ciya 'the ki
uni gwansan kun cikki gwo mo be. 30 Dhali
dhalku/ ki jwakat Shi/ in Dheleladhelel
ma Arumgimis mo e a'di jin 'dapkunu um
'twa/ mo goma tee gi wanuwa wan 'ba/
mo be. 31 Dhalka ris mii kun ka/aka/ 'pen
mo dhala nyor jin dekki'da dek mo dhala
nyor jin miinu mo dhali cuuwa/ jin 'theru/
mo dhali mo ma thu'th 'pen jin thudhu
mo mmodhu 'pen ka pije/ mo 'peni um
mo nyakka ris mii kun dupa dupi e mo,
32 dhali tayi gi bwaŋkush ka rem 'kup mo
ka du kun 'ka'da'ka'd mo mmodhala mure/
gi miinthus 'pen ka rem 'kup mo me'd
mii jin dhalkin ma Arumgimis uma mure/
miinthus bum 'pen mo eya Kristhos mo be.

5

Iiyi Me'd Uci gi Moŋkush mo

1 Wakan tayi imanthoka Arumgimis mii
mo me'd uci gun enu mo be. 2 Dhali iiyi
e mo/en mo me'da Kristhos enki ana mo
dhali ci is pitiŋ gana/ mo gom ana mo
mmota to jin kuyakuy mo jin cinu mo dhali
jin 'cithu/ 'kus mo goma Arumgimis mo.
3 Hili mo jin miinu miinycal mo dhala ris
mii kun ta en'dap mo walla mo jin tanuwa
'thothum bwa mo minu 'koki mii yer gway
mo isi bwaman um kani me'd jin hana mii
me'd mo e bwaman uni kun dhunu ki she/
ki dhelel dhelel mo. 4 Dhalku/ ki dhal miiŋ
kamu/ jin nyo/anyo/ bway mo mmodi mo,
walla gwom pus jin onu mo walla miin
salkin mo, uni gun 'koki ha me'd mo. Hili
mmodhal mii gwansan e i is mo mmoci
mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo. 5 Mishi
ki 'bore/ gom gwo yan mo ma. Wathin
'deŋ kamu/ jin mii miinycal jin haku 'pen
ceŋ gwas mo walla jin 'dapa'da 'dap e mo
walla jan 'deŋ kamu/ jin ta'da 'thothum
bwa mo (a'di jin ta mii jin luŋu to mo) midi
diki gam ari mal e Bampa/ ma Kristhos mo
dhali Arumgimis mo be. 6 Dhalku/ ki dhal
wathin 'deŋ kamu/ bway mo mmohe'k um
e mo ki gwo kun 'ko bwa 'te/ mo haali/
gom to gi wakansan mo tani a'di ipu'dkin
ma nyor ma Arumgimis apo/ iya/ gi uni
gun ush gwo ha e mo. 7 Wakan dhalku/ ki
ce e ki uni mo 8 haali/ 'thissa/ um 'kokin
mo e mondhurumi'd mo, hili shwane/ um
ta ku gi moŋkush e Tapa mo. Iiyi um mo
me'd uci gi moŋkush mo 9 (haali/ maman
'peni moŋkush mo a'di gamkunu mo eya
ris miim 'borga/ mo dhali mii kun tana
kar/e mo dhali mii gi gwoŋ gana/ mo).
10 Dhali pali mii mo mmoda/ar a'di jin midi
'bor Tapa bwa mo. 11 Dhalku/ mii ki nyak
mii ki mondhurumi'd mo jin moli maman
dho'th mo, hili dhali mii e i is mo mmodhu
uni eya tente/ mo. 12 Haali/ a'di ta mii jin
'thenu is mo isi kani mmo/o gwo gom to
gwansan kun miina uni ka kwal is mo. 13 Hili
wakki/ toŋ kamu/ tal 'de/ toru eya tente/
ki moŋkush mo tani a'di wara'd ki to jin
mishu mo haali/ ton 'deŋ kamu/ jin wara'd
ki to jin mishu mo tani a'di ta moŋkush mo
be. 14 Wakan a'di okunu gwo mo ki:

Meri is mo, ayy /e jin ishki e mo, dhali cuyi
mis mo 'peni mowu mo
dhala Kristhos midi ci /e moŋkush mo be.

15 Hili ki thoson mo gom ii jin mina umi
ii mo, yisa me'd 'kwani kun dar gi moyuk
mo, hili me'd 'kwani kun ta gi moyuk mo,
16 mmowar mo is mo haala tee ta thus ki
thus mo be. 17 Wakan dhalku/ ki ta pus mo,
hili mishi gwo 'ban mo gom bwa gi Tapa jin
wa cikise/ mo be. 18 Dhali dhalku/ ki ta uni
kun 'kosh ma su mo, gom mii ma dhor piti
mo. Hili 'tu'di mo ki Shi/in mo 19 mmotora
tor ka rem 'kup mo e gway kun yuku mo
mmoka mo jin miinuwa mii e mo dhali e
gway jin maŋuwa maŋ mo dhali e gway
jin yuku mo gom to gi shi/in mo mmoyuk
gway mo dhali mmomii ko 'pena dum bumi
'baar mo gom Tapa mo, 20 isa yempa/ mo
dhali goma ris to 'baar mo mmoci mo jin
'boruwa 'bor bwa i is mo ki gway gi Tapam
bana ka Yesus Kristhos mo eya Arumgimis
jin ta'da Baba mo be.

Ikath dhali I/ash mo

21 'Dapi ki me'd ka rem 'kup mo ki moŋko/
ma Kristhos mo. 22 Up, 'dapi ki me'd ki
gwo gi ikathim bum mo me'd mii jin mi-
ina um e Tapa mo be. 23 Haali/ wathiŋ
gwath a'di ta'da 'kaŋ'kup gom ash mo
me'da Kristhos mmotana a'di a'kaŋ'kup
goma kaniisa mo, a'di jin ta buŋgwar is piti

mo dhali mmotana a'di a'di ki is piti Aman-
wothh a'di mo be. 24 Me'd jin 'dap ma kaniisa
ki me'd ka Kristhos mo tani wakan dhalka
ris up si'da/ 'dapan ki me'd ka ris to gi
ikathim buni mo. 25 Kwaniŋ gwath a, eni up
bum mo ma me'da Kristhos mmo/enkina
a'diya kaniisa mo dhali ci is pitiŋ gana/ mo
goma yim mo 26 ki a'di midi dhagama yim
mo ki mo jin dhelelkina a'di ayim mo ki
gwo mo me'd mo jin lamu ki yi'de/ mo 27 ka
kaniisa minu kari bwambori a'di mo ki ra/
ra/ mo ki dar gi monyo/o'd mo walla mo
jin dudupa dudup mo walla ma to gi wakan
mo, ka yim midi dheleladhelel mo dhali
dar gi monthalkin mo. 28 Isi kani gwath
si'da/ mini mii en up buni mo me'd is buniŋ
gana/ mo. A'di jin eni ashim piti mo tani
eni is pitiŋ gana/ mo be. 29 Haali/ wathiŋ
kamu/ yisa di'da jin shi/i buŋgwar is piti i
e mo, hili a'di ki thip a'di mo dhali ŋa/ a'di
mo me'd mii jin miikin ma Kristhos goma
kaniisa mo, 30 haali/ ana tana tom buŋgwar
is piti mo be. 31 Haali/ gom 'kup gwo gi
wakan mo tani wathi/ midi mii kwa/ bwa
mo 'peni com mo dhali kum mo dhali gam
is ki ashim piti mo dhali uni su/ mo tani
mini tal 'de/ mo be. 32 Gwo yansan ta dhan
gwo jin bagu mo dhali aha/ butha 'pemen
yan kan mo mmotana a'diya Kristhos mo
dhala kaniisa mo be. 33 Bahili dhalka ris
umi 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo eni up bum
mo me'd is bum gana/ mo, dhali dhalki up
si'da/ hilin ki 'bore/ mo ki uni mini tak
ikathim buni mo be.

6

Gwo jin Hanu E mo dhali Mo/en mo

1 Uciya, hayi gwo gi ibabam bum e mo
dhali ikwan mo e Tapa mo, haali/ a'di
yansan ta miim 'boro'd mo be. 2 Taki
ibabam bum mo dhali ikwan mo (Gwo
yansan ta gwoŋkan jin 'kwarkunu mo jin
ta jin twa/a/ mo jin ta gi gwo jin onu is
mo.), 3 ki a'di midi 'taki 'bor mo gom um mo
dhali ki um mini 'taki 'ko ki 'kom 'pempaŋ
gana/ e mony'cesh mo. 4 Ibaba, dhalku/ ki
rukuny uci ka nyor mo, hili thipi uni mo e
mo jin 'dapuwa bora 'cesh mo dhali e mo
jin yedhuwa ye'th sho'k ki gwon Tapa mo.
5 Um ciŋkina/ gun yolu mo, hayi gwo gi
uni gwansan e mo kun ta tapam bum e
mony'cesh mo ki moŋko/ is mo dhali ki
mondee mo ka dun tal 'de/ mo me'd mii jin
miina um goma Kristhos mo, 6 yisa e bway
gi jis/e jin miina 'kwani to mo, mmo'bor
'kwani bwa mo 'te/ yisa, hili me'd uni kun
ta ciŋkina/ kun mii to goma Kristhos mo
mmomii bwa ma Arumgimis 'pena du mo,
7 mmomii to ki bwaŋ gana/ mo me'd mii
jin miina um gom Tapa mo, dhali yisa gom
'kwaniya, 8 mmomisha um ki ma to gunn
kun miina kun tiya ki 'bore/ mo tani a'di
midi bu'th to jin nyaka'd kan dok/e mo
'peni Tapa mo wakki/ a'di ta ciŋkina/ jin
yolu mo walla ta a'di jin di ki 'kus mo
be. 9 Itapa, miiyi to kun nyakan gom uni
mo ma, dhali 'doyi bwa ka 'kany'cesh mo
'peni mo jin shwanuwa 'cesh ki sho'k mo,
mmomisha um ki a'di jin ta Tapam buni
dhali Tapam bum mo tani a'di di'd e momis
mo, dhali mo jin miinuwa mii ka gwar 'de/
yisa di'da e a'di mo be.

Agoŋgoro/ ma Arumgimis ka 'Bimpil mo

10 Kwalany 'te/ be. 'Bithi um is mo e
Tapa mo dhali e mom'bi'th ma dem dem
piti mo. 11 Hithi agoŋgoro/ ma Arumgimis
ka 'bimpil mo ki um mini mish dosh mo
apowa 'kanyco/ gi tapa ma ruma 'cesh mo.
12 Haali/ ana 'konaki 'thir mo apo/ buŋgwar
is mo dhala bas mo, hili apo/ mom'bi'th
kun molu gadhir mo dhali apo/ mom'bi'th
mo, dhali apo/ itapa kun ji mony'cesh
yan mo jin ta mondhurumi'd mo shwane/,
dhali apowa risa buhany shi/in thus kun
'koki ta gi buŋgwar is ga 'cesh mo e mo
kun 'kon e momis mo. 13 Wakan budhi
agoŋgoro/ ma Arumgimis ka 'bimpil mo
ki um mini mish dosh mo mmoroc mo ka
tee jin ta thus mo dhali mmothimkina um
a'di mo tani mmodosh mo be. 14 Doshi um
wakan mo mmodek wackan gi gwoŋ gana/
mo e empa'd bum mo dhali hithi aracpa/ gi
mii ma kar/e mo 15 dhali mmo'kamu'thkina
um sho'k bum ki mo jin thosonkunu mo
ki gwom 'borga/ mo gi mo ma ku'th is mo
be. 16 Apowa ris mii gwansani 'baar mo
tani budhi agoŋgoro/ me'd bum mo, a'di
jin ta moŋgam gwo is mo, haali/ e a'di mo

tani um mini mish usa ris shemen toŋ kan
kun 'bathan kun shina a'dinthus 'de/ yin
mo. [17] Dhali budhi toŋ'kup ki bway mowoth
mo dhali gandala turga/ gi Shi/in mo, a'di
jin ta gwo ma Arumgimis mo be. [18] Thoyi
isa yempa/ e Shi/in ka risa 'tho mo dhali
ka di'b is jin di'bu/ mo, ki um mini 'dim
'kup mo ki montim mo mo mmodi'ba di'b
is goma ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/
ki dhelel dhelel mo be. [19] Dhali gom aha/
si'da/ ki mo jin bahkunu gwo mo minu 'taki
ci aha/ mo e 'twam pem jin miga/ cee mo
ki dar gi monyju/ mo mmobah gwo jin cinu
ki jim bag mo, a'di jin ta gwom 'borga/ mo.
[20] Haali/ aha/ tana amanya eya jindhiir mo
gom a'di mo jin miga/ 'taki bah a'di eya
tente/ ki dar gi monyju/ mo me'd jin miga/
ka 'taki tor gwo mo ba/.

Kwalany 'Te/ Ba/. Monthe Me'd mo

[21] Dhali ki um si'da/ mini 'taki mish mo
mo gom mondim pem mo dhali mii jin
miga/ mo tani Tikikus, a'di jin ta'da kam
bana jin enu mo dhali a'di jin ta isiŋ gana/
mo e miin to gi Tapa mo tani midi tor um
gwo mo goma ris to 'baar mo be. [22] Aha/
hashkina a'di i um mo gom 'kup gwom
bwam 'boro'd yan mo, ki um mini 'taki
mish mo mo ki aman anann be, dhali ki a'di
midi 'taki 'bitha dum bum is mo be.

[23] Moŋku'th is midi di mo gom iwak mo
dhali mo/en nyakki moŋgam gwo is mo
'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali
Tapa Yesus Kristhos mo be. [24] A'the midi di
mo gom umi 'baar mo, um gun enki Tapa
Yesus Kristhos bana mo ki mo/en jin midi
diki wuwa mashira/ mo be.

Gwo jin ’Kwar ma Buulus gom ’Kwani gi Pam PILIBBI mo

Monthe Me’d

1 ABuulus dhala Timuthawuus kun ta ciŋkina/ goma Kristhos jin ta’da Yesus mo.
E uni ’baar mo kun dhunu mo ki she/ ki dhelel dhelel eya Kristhos jin ta’da Yesus mo, e uni gun ’kon mo e Pam Pilibbi nyakki ’kwaniŋ gwanyjaka/ ma kaniisa dhali uni gun cila to hil mo.
2 A’the e um mo dhali moŋku’th is ’peni Arumgimis jin ta’da Babam bana dhali Tapa Yesus Kristhos mo.

Mon’tho ma Buulus gom ’Kwani gi Pam Pilibbi kun Ta Imangam Gwo Is mo

3 Aha/ ’bora Arumgimis pem bwa i is mo apowa ris mom pem jin kaka/ um e mo be.
4 Isa yampa/ eya ’thom pem mo gom umi ’baar mo mmomii mon’thom pem ki bwaŋ ’kunyga/ mo. 5 Mmo’bora ’bor bwa i is mo gom gwom ’borga/ jin nyaku um pwak ki aha/ ’pena tee jin twa/a/ ntagi shwane/ mo be. 6 Dhali aha/ misha ka jiŋ gana/ ki a’di jin telki’da tu’c jin ’boro’d ’pen e um mo tani midi ’baar a’di mo ka tee ma Yesus Kristhos mo be. 7 A’di ’boro’d ki ’bor gana/ mo gom aha/ mmokulum gwo i bwa mo gom umi ’baar mo kansan mo haali/ aha/ dhuna um eya dum pem mo haali/ aris umi ’baar mo nyaku/ a’the pwak ki aha/ mo me’d jin dika/ eya sijin mo dhali mmo’ce’d gwo she/ mo dhali mmotel gwom ’borga/ sho’k mo. 8 Haali/ Arumgimis ta’da man/ o gwo gom aha/ mo mmo’kosha te/ aha/ mo gom umi ’baar mo ka du ma Kristhos jin gama gam mo jin ta’da Yesus mo. 9 Dhali a’di ita mon’thom pem ki mo/en bum mini ish ki nyanye/ ki nyanye/ mo nyakki yuk ilu/ mo dhali mmonyitha ris to ’baar mo.
10 Wakan ki um mini tes to kun ’boron ki ’bor gana/ mo dhali mmota kun dhelelin mo dhali kun dar gi mii m’ba/ mo goma tee ma Kristhos mo be. 11 Mmo’tu’d mo ki maman gi mo ma kar/e jin pu’du’d ’pena Yesus Kristhos mo mmota monyca mo dhali momaŋ ma Arumgimis mo be.

Gom Aha/ Mmodi mo tani A’di Ta’da Kristhos mo

12 Aha/ ŋapa um mmomish mo mo, iwak, gom to gun mii aha/ mo ka jiŋ gana/ tani a’di ta ’pemen mmopal gwom ’borga/ mo be. 13 Dhali wakan mondek pem goma Kristhos a’di wara’d ki mo jin mishu mo isi ki tur mo e uni gun dhunu mo mmohil gu’b ma mudhiir e mo jin jin ma askar ma Ithaaliya aji mo dhala ris unin tiya si’da/ mo. 14 Dhali awaka tiya ka ris bu’thkina du mo e Tapa gom mondim pem eya sijin mo dhali uni dar ma du mo ki nyanye/ mmotor gwo ma Arumgimis ki dar gi moŋko/ is mo be.
15 Kun tiya ka jiŋ gana/ ci gwo goma Kristhos ’peni bwa shigga/ mo dhali mmobira bir si’da/ mo hili kun tiya si’da/ ki bwaŋ gana mo be. 16 Ku gi ’ban yansan mii a’di ki mo/en mmomisha uni ki aha/ karkunu mo gom gwo mmo’ce’d she/ mo gom gwom ’borga/ mo. 17 Ku gi twa/a/ ci gwo goma Kristhos ’peni bwa jin kwa/u mo tani yisa ki bwaŋ gana/ mo hili uni kulumki gwo ibwa mo mmoto’c aha/ ’kus mo e mondim pem eya sijin mo be. 18 Gomata ’te/. Jasi eya ris mii ’baar mo wakki/ mii jin pwanu/ ’te/ mo walla e gwoŋ gana/ mo tani aKristhos cikunu ’twa/ maŋ mo dhali e a’di yan kantan mo tani aha/ ’kunykina bwa mo be.
19 Nye, dhali aha/ mina bwa ’kuny mo. Haali/ aha/ misha ka ’thom bum jin ’thokina um mo dhali mowoth gi Shi/in ma Yesus Kristhos kan mo tani a’di tu’kki mii is mo mmo’cuk aha/ mo be. 20 Me’d jin tana a’di moŋganan ’bam pem mo dhali mo ma ’teŋ kape/ mo ki aha/ mina isi diki ’theya ’the ki sule/ mo tani hili ka du jin rocu sho’k isi bwaman mo shwane/ me’d isa yempa/ mo tani aKristhos minu eh mo e buŋgwar is pem mo wakki/ a’di ta mondiki/e walla mowu mo. 21 Haali/ gom aha/ mmodi mo tani a’di ta’da Kristhos mo dhali mmowu mo tani a’di ta nyunycina/ mo be. 22 Wakki/ a’di ta mo gi ’konu ki e e buŋgwar is mo tani a’di ta ’pemen mmokal maman goma tu’c pem mo. Hili aha/ mola tor naskina/ a’di jin miga/ kwany mo. 23 Aha/ budha bwa ka yissa/ mo. Bwa oyaa/ ki kwa/ is mo dhali mmonyak di eya Kristhos mo

haali/ a'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo be.
24 Hili mmodi mo ki buŋgwar is mo tani a'di
minu mii mii mo gom gway bum mo be.
25 Dhali mmomishga/ yan ki isa duŋ gana/
mo tani aha/ misha ki aha/ mina di mo
dhali rash ca'b mo e umi 'baar mo gom
moŋkal iim bum mo dhali bwaŋ'kunygam
bum mo e moŋgam gwo is mo. 26 Wakan
e aha/ mo tani ki um mini ta gi 'kup mii
mo kun mini ish ka enthus mo mmodhu
'ba/ eya Kristhos jin ta'da Yesus mo gom
mmomiga/ pu'dku/ dok/e e um mo be.
27 Jasi a'di imina umi mii mo: Dhali dhalki
um ta kum paŋ gana/ mo kun mini ha me'd
mo gom gwom 'borga/ ma Kristhos mo.
Wakan wakki/ aha/ mina yaku/ mo dhali
par um e mo walla aha/ mina pi mo tani
aha/ mina 'taki cik gwo gom um mo ki um
telki sho'k mo e shi/ina 'de/ mo ka dun
tal 'de/ mo mmobira bir ki 'ban kuku/ mo
gom moŋgam gwo is gi gwom 'borga/ mo
be. 28 Dhali mmo'koki ko/ is gom toŋ kamu/
tal 'de/ mo 'peni uni gun asa uma po/ mo.
A'di ta to jin toru eya tente/ mo gom uni
mo mmo'kol e ki me'd mo gom mony'ce'd
sho'k buni mo hili gom bway mowoth bum
mo tani dhali a'di yan 'peni Arumgimis mo
be. 29 Haali/ a'di cikunu um mo gom gway
ma Kristhos mo tani ki um mini 'taki 'koki
gam a'di gwo is jasi 'te/ mo hili um si'da/
mina isi 'kosh ka nyor gom gway piti mo
be. 30 Mmomal e e moŋ'kosh mii yan a'di jin
parkina um e mo dhali jin cikkina um jin
di'd e aha/ shwane/ mo be.

2

Kristhos Mmokarkina A'di Is ki Gwa'd
mo tani A'di Karkunu ki Ca mo

1 Wakan wakki/ mo jin rocuwa du sho'k
mo eya Kristhos di'd mo dhali mo gi lalu
sho'k mo ki gwo gi mo/en mo dhali mo
gi nyaku to mii ka dun 'de/ gi Shi/in mo
dhali wakki/ adu jin gama gam mo dhali
mii jin miinu ki mo/en mo tani 2 'tu'daa/
mo ki mom'bor bwa mo mmota ga du jin
nyakka'd mo mmo'tu'd ki mo/en 'de/ mo
dhali mmo'tu'd ki bwan 'de/ mo dhali ka
dun 'de/ mo be. 3 Dhalka aŋkirre/ ki mii
mo mmota ham 'kus mo walla mmodhu is
ki 'kwanim pa mo. Hili mmodhu is ki gwa'd
mo mmohil ci i e ki 'bore/ mmobol is bumi
e mo. 4 Dhalka ris um ka 'dete/ 'dete/ hil to
gi cin tiya i e mo mmo'koki hil jasi tom bum
gana/ i e mo. 5 Tayi gi bwa yan e bwaman is
bum um 'cena mo ma, a'di jin takina um eya
Kristhos jin ta'da Yesus mo, 6 a'di ba/ a'di
jin ta jamas ma Arumgimis mo tani a'di diki
o ki mo gi nyaka nyak ka Arumgimis midi
ta to jin minu bu'th ki wup mo. 7 Hili a'di
karki is piti bwa 'te/ mo mmobu'th jamas gi
ciŋkina/ mo mmodhodhu a'di ki dho'th jin
dho'thkunu 'kwani kansan mo be. 8 Dhali
mmogamu a'di kan ki is gi wathiny'cesh mo
tani a'di karki isi is piti ki gwa'd mo dhali
mmowar ka manha gwo e mo mmowu mo
isi wu gi cwany'cithan dhul mo be. 9 Wakan
Arumgimis karki a'di ki caŋ gana/ mo dhali
ci a'di gway jin di'd eya powa ris gwayi
'baar mo. 10 Dhali ki gway ma Yesus mo tani
aris 'kupa'dupuni 'baar mo mini mii luŋ mo
ki 'beles e momis mo dhali e mony'cesh
mo dhali e bwaŋ'kwariny mony'cesh mo
11 dhala risa le'di 'baar mo mini pi gwo mo
ka Yesus Kristhos ta Tapa mo gom monyca
ma Arumgimis jin ta Com mo be.

Kushi Um Mo mo Me'd Moŋkush e Mony'cesh mo

12 Dhali wakan, um pem gun enka/ mo,
me'd jin hana um gwo e isa yempa/ mo tani
wakan shwane/, yisa jasi mmodika/ um e
buŋ'kus mo hili ki nyanye/ mmopika/ mo,
miiyi mowoth bum gana/ mo ki moŋko/
is mo dhali ki mondee mo. 13 Haali/
Arumgimis umki mii mo e um mo dhali ki
bwa jin ta bwa mo dhali ki bwa ma tu'c jin
ta bwam pitiŋ gana/ mo be.
14 Miiyi aris to 'baar mo ki dar ga gumgum
mo ma walla ki gwo jin dotuwa dot mo. 15 Ki
um mini dar gi mii 'ba/ mo dhali dar ga mak
mo mmota uci ma Arumgimis mo mmodar
gi thalkin mo e bwaman 'kwani ma nyakum
yil mo kun burusha ii ki burush mo dhali
kun caca ii ki caca mo e bwam uni mo, uni
kun kusha um mo me'd moŋkush eya 'cesh
mo. 16 Mmolana um gwo gi mondiki/e bu'th
mo wakan ka tee ma Kristhos mo tani aha/
mina kar is ki ca mo ki aha/ dinaki gus mo
ka wuny is walla miiya tu'c ka wuny is mo
be. 17 Me'd wakki/ aha/ 'thinu mo e mo jin
miinuwa basa 'cesh mo gom moŋgam gwo
is bum mo tani aha/ 'bora bwa mo dhali
'kunya bwa mo nyakki umi 'baar mo be.

18 Wakan si'da/ um mina bwa 'bor mo dhali
'kuny bwa mo nyakki aha/ mo be.

Timuthawuus dhala Abapruditus mo

19 Aha/ tosha e Tapa Yesus mo mmo-
hashka/ Timuthawuus e um mo ki 'dishe/
mo. Wakan ki aha/ minu malas mo ki gwo
'peni um mo. 20 Aha/ dara gi jan 'de/ jin
waki a'di mo jin midi ta gi bwaŋ gana/ mo
mmo/anan is gom mmo'kona um ki 'kom
pa mo. 21 Uni 'baar mo hili jasi 'kupki tom
buni mo, yisa gom to ma Yesus Kristhos
mo. 22 Hili Timuthawuus ta a'dim pa jin
misha um mo mmomii to me'd ya/ jin mii
to gom com mo tani a'di miiki to nyakki
aha/ mo gom gwom 'borga/ mo be. 23 Aha/
tosha wakan mmohashki a'di i um mo ki
'dishe/ me'd jin miga/ mish ki a'di midi ya
kata gom aha/ mo. 24 Dhali aha/ gama gwo
is e Tapa mo ki aha/ ki 'dishe/ ki is pem
mina yaku/ si'da/ mo be.
25 Aha/ kuluma gwo ibwa ki kulum gana/
mo ki a'di minu mii mii mmohash ki uma
Abapruditus a'di jin ta'da kam pem mo
dhali agarr jin nyaka'da tu'c mii mo dhali
agarr jin ta'da askar mo dhali amanyam
bum mo dhali amanmii to jin miga/ mii
ta mo. 26 Haali/ a'di 'kosha te/ umi 'baar
kagahara mo dhali a'di butha 'tham mo
haali/ um cik gwo mo gom a'di ki a'di
'ba'thki'd mo be. 27 Ka jiŋ gana/ a'di
'ba'thki'd mo mmo'dish 'twa/ mmowu mo
be. Hili Arumgimis miimii apo/ a'di mo
dhali yisa jasi e a'di, hili apo/ aha/ si'da/
isi ciki/ aha/ mina 'taki ta gi bwan diti'd
jin ta jin ditadit mo. 28 Aha/ tupa bwa
kagahara mo mmohash ki um a'di wakan
mo ki um mina bwa 'kuny mo mmopar a'di
e mo dok/e dhali kan mo ki aha/ mina mo/
anan is pem idinin is mo be. 29 Wakan buthi
a'di e Tapa ki bwaŋ 'kunyga/ 'baar mo ma
dhali taki 'kwani kun wakan mo. 30 Haali/
a'di muru'di wu mo goma tu'c ma Kristhos
mo, a'di ci mondiki/em piti mmothima tu'c
bum gom aha/ mo be.

3

Gwoŋ Gana/ gi Mii ma Kar/e mo

1 Gom gwo jin boco'd mo gom um, iwak
pem mo. 'Bori bwa mo ma, e Tapa mo.
Mmo'kwar um gwo kun nyakkan mo tani
a'di diki tocaa/ bwa mo haali/ a'di ta'da
tete/ gom um mo be.

2 Jiyi a'ka ki e ki 'bore/ mo ma. Dhali jiyi
uni gun mii tonthus ki e ki 'bore/ mo ma.
Jiyi uni gwansan ki e ki 'bore/ mo ma kun
'cithi/ buŋgwar is is mo. 3 Haali/ ana tana
uni gun 'cithuwa munyjal yis gana/ mo ana
gun luŋa Arumgimis ki shi/in mo dhali
monyca eya Kristhos jin ta'da Yesus mo
dhali mmo'koki dhu buŋgwar is e buŋgwar
is mo. 4 Ba aha/ ki is pem tana gi 'kup gwo
mo gom buŋgwar is jin ta buŋgwar is mo
si'da/. Wakki/ wathiŋ kamu/ midi kulum
gwo ibwa ki a'di ta gi 'kup gwo e buŋgwar
is mo tani aha/ tana ki nyanye/ ki nyanye/
mo be. 5 Aha/ 'cithkunuwa munyjal yis
mo ka cim pekwara mo dhali aha/ tana
wathi/ 'peni 'Kwani ma Israyiil mo dhali
aha/ tana ja wak ma Benyamiin mo, dhali
aha/ tana ji Ibraniyiin mo jin dhodhu e
'Kwani ma Ibraniyiin mo be. Me'd gwo gi
gwoŋkan jin cinu ki 'Kwani Parisiyiin mo
tani 6 aha/ shwakina anyor mo mmotoca
kaniisa bwa mo, me'd gwo gi mo ma kar/
e jin bath gwoŋkan jin cinu i'ko'd mo tani
aha/ dina ka po/ mo be. 7 Hili wakki/
nyunycinaŋ kamu/ di'd jin taka/ mo tani
a'di karka/ me'd to jin thisu e mo gom gway
ma Kristhos mo be. 8 Ka jiŋ gana/ aha/
dhuna ris to me'd to kun thisu e mo gom
to jin bolo'da ris to 'baar mo e ki 'bor mo
jin ta mmomisha Kristhos jin ta'da Yesus
Tapam pem mo be. Dhali gom gway piti
mo tani aha/ wana gwo kan e bwa mo
mmodhala ris to 'peni 'baar mo dhali aha/
dhuna uni me'd to gun pishu mo ki mii gi
wakan ki aha/ mina gama Kristhosa du is
mo be. 9 Dhali ki aha/ minu this mo i is
e a'di mo, yisa mmota gi mo ma kar/e ki
is pem mo yisa, mmo'dap 'ko'di gwoŋkan
jin cinu mo. Hili a'di jin ta mo gi gamu
gwo is eya Kristhos mo. Mo ma kar/e yan
'peni Arumgimis mo a'di jin di 'ko'd e mo
jin gamu gwo is mo be. 10 Ki aha/ mina
mish a'di mo dhali mom'bi'th gi mompim
piti mo dhali aha/ mina pash mo gi isa nyor
piti mo mmowar waki a'di e jwam piti mo
be. 11 Wakan wakki/ a'di mishu mii mo gom
aha/ ki aha/ mina bumbur mo e mo jin
pinu mo 'peni mowu mo be.

Yana 'Kup ki 'Kupa Ŋwa mo

12 Yisa mmobu'thkika/ to yansan mo
hila/ walla mmowarki jim 'borgaŋ gana/
mo hila/, hili aha/ dina mmo/ ur a'di
mo mmomiga/ bu'th a'di jin bu'thkin ma
Kristhos jin ta'da Yesus aha/ mo, mmokar
aha/ mo mmota jim piti mo be. 13 Iwaka,
aha/ dinaki kar is pem ki jim bu'th to mo
hila/. Hili ton tal 'de/ miiga/ mo mmod-
halka ris to gunn ŋ'ko'd mo dhali mmogoŋ
is ka karambuye/ ki to gun 'koni buŋ'kup
mo tani 14 aha/ gusa ur to i'ko'd mo e mo
jin tanu gi 'kup to mo mmogam 'kupa ŋwa
'pena yuk ma Arumgimis 'peni momis mo
eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. 15 Dhalki
ana gwansan gun isa mo tani tana gi bwa
ki wakan mo ma. Dhali wakki/ um 'kona
bwa ka bwanycin mo, ma e ton tiya mo tani
Arumgimis midi tor a'di yan eya tente/ e
um si'da/ mo be. 16 Isi kan dhalki ana iina
iiŋ gana/ mo e mo jin bumburkina ana mo.
17 Iwaka, 'thokaa/ mii mo ma dhali kuthi
uni gwansan ki e mo ma uni gun 'kokin mo
mmomii kan me'd jin para um she/mm e
e aman mo. 18 Haali/ uni ka ris torkika/
um mo me'd ka ris mo dhali shwane/
aha/ tora um gwo ki jabu'th mo uni gun
'kokin mo mmomii waki uni gun ta 'kup
gi cwany'cithan dhul ma Kristhos mo be.
19 'Pemen buni ta mony'ce'd sho'k mo dhali
arum buni jin luŋa uni mo tani ta bwa mo
dhali uni caki can thus e mon'the is buni
mo ki bwa jin dhuna uni ki to ga 'cesh
mo be. 20 Hili 'peŋkuman pam bana a'di ta
momis mo be dhali 'peni a'di mo tani ana
corkina Amanwoth mo jin ta Tapa Yesus
Kristhos mo be, 21 a'di jin midi ak buŋg-
wara ha'th'ko'd bana yan e mo mmowa
e ki buŋgwar is piti mo e monyca mo ki
mom'bi'th jin 'bitha a'di e mo mmomisha
ris to dhu 'baar mo mmobath a'di i'ko'd
me'd is pitiŋ gana/ mo be.

4

'Kunyi Bwa mo ma e Tapa mo

1 Wakan iwak pem, um gun enka/ mo
dhali kun 'kosha te/ aha/ mo dhali kun
ta bwaŋ 'kunygam pem mo dhali kun ta
toŋ'kup pem mo tani teli sho'k wakan e
Tapa mo ma um gun enka/ ki mo/en gana/
mo.
2 Aha/ malaskina Apuudiya mo dhali
aha/ malaskina Sintiiki mo mmogam gwo
me'd mo e Tapa. 3 Dhali aha/ dotk-
ina /e si'da/ amannyak dhaŋka'b ganam
pem bu'th mo ki wothi/ up gwansan mo
ma, haali/ uni nyakkina tu'c mii ki 'ban
kuku/ nyakki aha/ mo e gwom 'borga/
nyakka Aklimandus mo dhali kun tiya kun
nyakkana tu'c mii ki aha/ mo uni gun 'kona
gway eya warka/ gi mondiki/e mo be.
4 'Kunyi bwa mo ma, e Tapa, isa yempa/
mo. Dok/e aha/ mina o um gwo mo ki:
'Kunyi bwa mo ma. 5 Dhalka ris 'kwani 'baar
mo mishi mo mo ma, mo ma dum bum jin
'tima um mo. Haali/ Tapa a'di 'disha 'twa/
mo hila/. 6 Dhalka anan ki anan mo gom
ton 'deŋ kamu/ mo ma hili eya ris to 'baar
mo ki mon'tho mo dhali ka thip jin thipu
mo ki mom'bor bwa i is mo tani dhalki ton
dot bum minu mish mo eya Arumgimis mo.
7 Dhali moŋku'th is ma Arumgimis a'di jin
peki'd eya ris mo jin mishu gwo 'ban mo
tani a'di midi jiya dum bum mo dhali bwam
bum eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

Kulumi Gwo gi To Gwansani Bwa mo

8 Gom gwo jin boco'd mo gom um, iwak
mo tani aris to gun ta kuŋ gana/ mo, aris
to gun ta kun taku mo, aris to gun ta kuŋ
kar/e mo, aris to gun ta kun dhelelin mo,
aris to gun ta kun ŋa/u mo, aris to gun ta
kuny jaro/ mo, wakki/ akamu/ midi 'taki di
jin bol tiya e ki 'bor gana/ mo tani wakki/
tal 'deŋ kamu/ midi 'taki di jin ta jin ha
me'd mo ki momaŋ mo tani kulumi gwo
gwansani bwa mo ma. 9 To gun da/ara um
mo dhali kun budha um mo dhali kun cika
um mo dhali kun parkina um e mo e aha/
mo tani to gwansan miiyi uni mo ma dhali
Arumgimis gi moŋku'th is midi di e um mo
be.

Gwo Toru gom To jin Cina 'Kwani gi Pam
Pilibbi ki Me'd mo

10 Hili aha/ 'bora bwa mo e Tapa ki canye
haali/ me'd dok/e hila/ um tuju bwam
bum ki cu mo mmokayaa/ e mo. Ka jiŋ
gana/ um kaka/ e mo hili um dar gi bway
'boro'd mo mmomii to mo. 11 Yisa mmo/
oka/ gwo gom mo gi hara to mo haali/
aha/ mishkina mo ki is pem mo ki mo yin
jin dika/ nycine/ mo tani aha/ ca'bkina

mo ka this mo i e mo be. 12 Aha/ misha
mmokar is ki jiŋ gwa'd mo dhali aha/ misha
si'da/ mmo/ isha to ka enthus mo. Eya
ris to 'baar mo dhali gom to 'baar mo tani
aha/ mishkina ka malimbu'da/ mmokap
mo dhali mmo'kosha te/ mo, mmo/isha to
ka enthus mo dhali mmohara to mo. 13 Aha/
misha aris to 'baar mo mii mo e a'di jin
'bi'thki aha/ is mo be.
14 Bahili um miikin ki 'bore/ mo mmocina
um to gom aha/ gom monto'c is pem mo
be. 15 Dhali um ki is bum si'da/ mishin
um gi Pam Pilibbi ki me'd ka muŋ'kup
'peni gwom 'borga/ ki aha/ dhalkina
Pam Makiduniyya 'pen mo tani akaniisaŋ
kamu/ yisa nyak to mii ki aha/ yisa e
momii jin cinu to ki me'd mo dhali e mo
jin budhu to mo hili isi ciki/ um 'cena mo
be. 16 Gom me'dyin e Pan Tasaluniiki tani
um hashki jan 'de/ mo dhali dok/e gom to
jin miga/ mii ta mo. 17 Yisa mmosimmka/
to jin cinu ki me'd e mo yisa, hili aha/
simma maman e mo ki a'di midi mar is
mo mmokam gom um mo be. 18 Hili aha/
bu'thkina to 'baar mo ki nyanye/ mo. Aha/
'tu'dkunu mo mmobu'thkika/ to mo 'pena
Abapruditus mo, to gun pu'dkin mo 'peni
um jin ta'da shim jin cinu jin kuyi mo ki
kuy jin ta mo jin miikunuwa bas mo jin
mishu bu'th mo mmo'bora Arumgimis bwa
i is mo be. 19 Dhali Arumgimis pem midi
thip um ka ris to gun mina umi mii ta mo
isi to gun waki kun tana a'di pam piti mo
e monyca eya Kristhos jin ta'da Yesus mo
be. 20 Shwane/ dhalki monyca a'di di'd eya
Arumgimis bana jin ta'da Babam bana ki
sule/ sule/ ya ye 'ba/ moonnii. Amen.

Kwalany Monthe Me'd jiŋ 'Ko'd mo

21 Theka ris uni 'baar mo me'd kun dhunu
ki she/ ki dhelel dhelel eya Kristhos jin
ta'da Yesus mo ma. Dhala wak kun 'kon
nyakki aha/ mo tani theki um me'd mo
si'da/. 22 Aris uni kun dhunu ki she/ ki
dhelel dhelel mo tani theki um me'd mo uni
gun mumki 'ko mo e gu'b ma Kaysar mo be.
23 A'the 'peni Tapa Yesus Kristhos midi di
e shi/in bum mo be.

Gwo jin ’Kwar ma Buulus gom ’Kwani gi Paŋ KULUUSI mo

Monthe Me’d mo

1 ABuulus, a’di jin karu ki she/ mo
goma Kristhos jin ta’da Yesus mo ki bwa
ma Arumgimis mo dhala Timuthawuus jin
ta’da kam bana mo.
2 E uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel
mo dhali iwak kun ta ku isiŋ gana/ mo
eya Kristhos mo, uni kun ’kokin mo e Paŋ
Kuluusi mo.
A’the e um mo dhali moŋku’th is ’peni
Arumgimis jin ta’da Babam bana mo be.

Mon’tho ma Buulus mo gom ’Kwani kun Gami Gwo Is mo e Paŋ Kuluusi mo

3 Aman isa yempa/ ’bora Arumgimis bwa
i is mo, a’di jin ta’da Baba gi Tapa Yesus
Kristhos bana mo, me’d jin ’thokina aman
mo gom um mo, 4 haali/ aman cikkina gwo
gom moŋgam gwo is bum eya Kristhos
jin ta’da Yesus mo dhali mo/en jin takina
um mo goma ris uni ’baar mo kun dhunu
ki she/ ki dhelel dhelel mo, 5 haali/ mo
ma ’teŋ kape/ a’di karkunu mo gom um
e momis mo. Gom a’di yansan mo tani
um cikki gwo ntwa/a/ mo e gwo jin ta
gwoŋ gana/ mo, a’di jin ta gwom ’borga/
mo, 6 a’di jin pu’dki’d e um mo, me’d
a’di ka jiŋ gana/ diki’d e mony’ceshi ’baar
mo mmodho’thkina a’di maman mo dhali
mmo’twakkina a’diya ’twak mo – wakan e
bwam um ki is bum mo ’pena tee jin cikkina
um a’di mo dhali mish a’di ’ban mo, a’di jin
ta’da ’the ma Arumgimis mo e gwoŋ gana/
mo, 7 me’d jin da/arkina um a’di mo ’pena
Abapraas mo, a’di jin ta’da garr bam jin enu
jin mii to mo. A’di ta a’di isiŋ gana/ mo
jin mii to goma Kristhos mo gom gway bam
mo 8 dhali a’di torki a’di aman mo gom mo/
en bum e Shi/in mo be.
9 Dhali wakan ’pena tee jin cikkina aman
a’di mo tani aman yisa dakkina ’tho mo
mmo’tho mo gom um mo, mmodota/ dot
mo ki um minu ’taki ’tu’d mo ki monyith
bwam piti mo eya ris miin to gi shi/in
gi moyuk mo dhali momish gwo ’ban mo,
10 mmosusa sus e bway mii kun mini ha
me’d gom Tapa mo, mmo’tu’d mo ki mii
kun mini ’bor a’di bwa i is mo mmokal ma-
mana dho’th mo goma ris miim ’borga/ mo
dhali mmomara mar is mo ki monyitha/
Arumgimis mo be. 11 Dhalki um ’bitha is mo
eya ris mom’bithi ’baar mo isi ki monycam
piti jin ca’bki dem dem mo goma ris mo
jin ’dimuwa ’dim ’kup mo dhali bwa jin
’kucu ki ’kari’th mo ki moŋ’kuny bwa mo,
12 mmociya Baba bwam ’boro’di is mo, a’di
jin thumki ana mo mmonyak mal pwak
ki uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel
mo e moŋkush mo be. 13 A’di ’cukki ana
mo ’peni mom’bi’th gi mondhurumi’d mo,
mmo’cith ana agap mo e bampa/ gi Ya/m
piti jin ena a’di mo, 14 e a’di jin takina ana
mo jin wanuwa wan ’ba/ mo dhali amure/
gi miinthus jin dhalkunu ana ’pen mo be.

Mon’tu’d ma Arumgimis jin ’Tu’dki’d mo

15 A’di jin bu’thki jamas ma Arumgimis
mo, a’di jin molu mish ki e ga ’cesh mo, a’di
jin ta’da bwa nyara/ jin twa/a/ ka ris to
’baar mo kun uku mo be. 16 Haali/ e a’di mo
tani aris to ’baar mo ’kokunu mo mmo/uk
mo e momis mo dhali e mony’cesh mo, uni
gun mishu ki e ga ’cesh mo, dhali uni kun
molu par e ki e ga ’cesh mo, wakki/ adhana
kursi ma malik mo walla mo jin tanu tapa
mo, walla mom’bi’th kun molu gadhir mo
walla moshirr mo tani – aris to ’baar mo
’kokunu mo mmo/uk mo e a’di mo dhali
gom a’di mo be. 17 A’di diki’di twa/a/ ka
ris to ’baar mo, dhali e a’di mo tani aris to
’baar mo tulkunu ’twa/ ’kup mo e a’di mo
mmontal ’de/ mo be. 18 A’di ta’da ’kaŋ’kup
gom buŋgwar is mo a’di jin ta’da kaniisa
mo. A’di ta montel ’pen mo, a’di ta’da bwa
nyara/ ’peni mowu mo, ki a’di eya ris to
’baar mo tani midi ’taki ta isa ’cilman gana/
mo be. 19 Haali/ e a’di mo tani arisa ’tu’d
kun ta ku ma Arumgimis mo tani ’borkina
bwa mo mmota gi moŋ’ko mo be. 20 Dhali
e a’di mo tani a’di gwamki’da gwam ki is
pitiŋ gana/ mo eya ris to ’baar mo, wakki/
to gun ’kon e mony’cesh mo walla e momis
mo tani a’di karki mo ma ku’th is ka bas piti
ki cwany’cithan dhul mo be.
21 Dhali um kun ’thissa/ ’kokin ka pije/
’peni a’di mo dhali kun ta ’kup ki ’kup
eya dum bum mo mmomii to kun ta thus

ki thus mo tani 22 a'di shwane/ gwamki'da
gwam mo ki is piti mo jin ta shuman is
ki jwam piti mo, ki mii gi wakan mo tani
a'di midi ṯor um eya tente/ mo me'd ku
gun dhelelkin mo dhali kun dar gi thalkin
mo dhali ku gun mini dar gi mo ma wak̲
ibwambori a'di mo, 23 ba shi/ mii a'dan 'te/
ba/, wak̲ki/ um mini ṯikir 'ko mo e moŋgam
gwo is mo, ki moŋk̲a'b mo dhali ṯel sho'k
mo, yisa mmoṯi'k mo 'peni mo ma 'teŋ
kap̲e/ gi gwom 'borga/ jin cik̲kina um mo,
a'di jin c̲ikunu aris 'kwani 'baar mo kun
uk̲kunu mo e bwaŋ'kwariny momis mo,
dhali gom a'di mo tani aha/ jin tana Buulus
warkina ka manmii a'di mo be.

ABuulus Miiki To mo goma K̲aniisa mo

24 Dhali shwane/ aha/ 'kunykina bwa mo
e is pem mo jin 'koshki aha/ ka nyor mo
gom gway bum mo, dhali e shuman is pem
mo tani aha/ thimkina a'di jin harkunu mo
e mo jin ṯocuwa K̲risṯh̲os bwa mo gom gway
gi buŋgwar is piti mo, a'di jin ta'da k̲aniisa
mo. 25 A'di jin warkika/ ka manmii to mo
isi ki gwo jin piyi'd 'peni Arumgimis mo
gom mo jin taka/ amandhu gwo mo, a'di jin
c̲ikunu aha/ mo gom um mo mmokar gwo
ma Arumgimis ki a'di minu mish eya tente/
mo, 26 a'di jin ta gwo ma Arumgimis jin
bagu mo, a'di jin ba'kkunu ki she/ yil ka ris
mo dhali mo ma nyak̲um yil gun tanu mo,
dhali hili shwane/ a'di ṯorkunu eya tente/
ki kum piti kun dhunu ki she/ ki dhelel
dhelel mo. 27 E uni mo tani Arumgimis
ki kar bwa mo mmoṯor eya tente/ mo ka
dhan mii kun wani caa e 'kwani kun 'koki
ta 'Kwani Yahuuda/ mo ki monyca jin ta pa
ki pa mo e gwo yansan jin c̲inu ki jim bag
mo, a'di jin ta'da K̲risṯh̲os jin di'd e um mo,
jin ta mo ma 'teŋ kap̲e/ gi monyca mo be.
28 A'di jin bahkina aman gwo mo mmoruma
ris 'kwani 'baar ka 'deṯe/ 'deṯe/ ki gwo mo
dhali ṯora ris 'kwani 'baar ka 'deṯe/ 'deṯe/
gwo mo eya ris moyuk̲ mo ki aman mina
'taki dhuwa ris 'kwani 'baar ka 'deṯe/ 'deṯe/
mo ki ku gun isin mo eya K̲risṯh̲os mo be.
29 Haali/ gom mii yan mo tani aha/ miikina
mii jin 'batha'ba'th mo, mmo/ uṯh̲ mo ki
is jin umu'di 'baar mo, a'di jin ṯh̲i'thki'da
ṯh̲i'th mo e aha/ mo.

2

1 Haali/ aha/ ona bwa ki um mini mish
mo mo ka dhan mii jin picirkika/ mo gom
um mo dhali uni gwansan kun 'kon mo e
Pa Lawudikiyya mo dhali goma ris uni 'baar
mo kun 'koki p̲ar jis/ em pem e mo 2 ka
dum buni minu 'taki 'bi'th is mo me'd jin
re'dkunu uni mo mmonṯal 'de/ mo e mo/
en mo, mmota ga ris mo kun tanu pa ki
pa mo gi momish mo mo 'pena duŋ gana/
mo dhali monyiṯh̲a/ Arumgimis gwom bag
yan mo a'di jin ta'da K̲risṯh̲os mo. 3 E a'di
mo tani aris moyuk̲ kun ishki k̲umma/ mo
dhali mo jin nyiṯh̲uwa nyiṯh̲ mo be. 4 Aha/
ona gwo yansan mo wakan ki wathin ṯal
'deŋ kamu/ midi 'taki diki he'k um e mo
ki gwo ma mak̲ jin onu mo. 5 Ba aha/ p̲ina
e buŋgwar is mo tani hili aha/ dina e um
ki shi/in mo, mmo'kuny bwa mo mmop̲ar
miim 'boron bum kun miina um ka p̲ara
p̲o/ e mo dhali mom bum jin ṯela um sho'k
mo ki moŋgam gwo is bum eya K̲risṯh̲os mo
be.
6 Wakan, me'd jin bu'thkina uma K̲risṯh̲os
jin ta'da Yesus jin ta Tap̲a mo tani wakan
'koyi e a'di mo, 7 mmotana um ka birman
mo e a'di mo dhali mmonyaŋa um is mo
e a'di mo dhali mmoṯela um sho'k mo
e moŋgam gwo is mo, jasi me'd gwo jin
ṯorkunu um mo, mmoso ki sho'k bum e mo
jin 'boruwa 'bor bwa i is mo be.

Mon'tu'd jin 'Tu'dki'd jin Ta Mondiki/e eya K̲risṯh̲os mo

8 Jiyi mo ki e ki 'bore/ mo ki wathin ṯal
'deŋ kamu/ midi diki 'kwar um ka gwap̲i/
mo ki gwoŋ 'kwaniŋ gaŋgasha/ mo dhali
ki gwo kun hekuwa he'k e kun 'ko bwa 'te/
mo, isi ki gwoŋ 'kwani en'thin dhamo/ mo
kun luk̲u mo, isi ki gwo ma bwa nyara/ gom
gwoŋk̲an gi mony'cesh yan mo, dhali yisa
isi ki gwo ma K̲risṯh̲os mo. 9 Haali/ e a'di
mo tani mon'tu'd ka 'bimpil mo jin ta ji ma
Arumgimis mo mmotana a'di Arumgimis
mo tani c̲a'bki'd e buŋgwar is piti mo.
10 Dhali um p̲u'dkin mo mmo'tu'da/ 'tu'd
mo e mondiki/em piti mo, a'di jin ta'da
'kaŋ'kup̲ goma ris montap̲a kun tanu mo
dhala ris moshirr mo be. 11 Dhali e a'di mo
si'da/ um 'kokunu mo mmo'ciṯh̲a/ munyjal
yis mo ka munyjal yis jin 'ciṯh̲u/ ki dar

gi me'd mo, ki mii jin dhalu buŋgwar is
gi shuman is 'pen mo e mo ma munyjal
yis jin 'ciṯhu/ jin ta ji ma Kriṯhos mo.
12 Dhali um 'kokunu mo mmokan mo nyakki
a'di mo e mo jin cuc̱uwa cuc̱ mo dhali e
mii jin 'kokunu mmocu um mis mo si'da/
nyakki a'di e moŋgam gwo is mo e mo/um
ma Arumgimis mo, a'di jin 'de'kki a'di mo
'peni mowu mo be. 13 Dhali um, um kun
'kokin mo mmowu mo e gwon dhaŋ mo
dhali e mo ma munyjal yis bum jin 'konuki
'ciṯh um mo e shuman is bum mo tani
Arumgimis a'di ki dhu ki e mmonṯal 'de/
nyakki a'di mo, mmodhalkina a'di ana aris
gwon dhaŋ bana 'pen mo, 14 mmo'koshkina
a'di gwo jin 'kwarkunu mo jin diki'da po/
ana mo, a'di jin theke'thki'da theke'th mo
gom gwoŋkan mo be. A'di yansan idhalk-
ina a'di ka po/ mo, mmoṯelkina a'di a'di ka
musmaar mo apo/ cwany'ciṯhan dhul mo.
15 A'di dininki mom'bi'th kun molu gadhir
she/ mo dhali mom'bi'th mo, dhali a'di ki
ṯor uni eya tente/ mo jin mina uni ta she/
mm mo mmopikina a'di uni e ki mii mo be.

Simmi To E mo kun Ta ku gi Momis mo

16 Wakan dhalki wathin ṯal 'deŋ kamu/
ki dhal bway mo mmokar gwo wak apo/
um mo e gwo jin doṯuwa doṯ mo gom
tonṯe/ mo dhali tompi mo walla gom mo
ma yuk jin yuku ka tul 'kup mo walla goma
appen this mo walla goma cim ma pesu/
mo. 17 Uni gwansan ta jasa kashira/ gom
to kun mini pu'du/ mo, hili buŋgwar is gi
mii mo tani uni ta ku ma Kriṯhos mo be.
18 Dhalku/ ki dhal wathin 'deŋ kamu/ bway
mo mmoṯhu'th um thum mo, mmodi'b
um is mo mmowu is ka 'cesh mo dhali
luŋ iman'doyu gwo mo, mmodoshkina a'di
apo/ tonyjan piti mo, mmose mo ki 'pura/
'pura/ ki dar gi 'kup mii mo ki bwa gi
buŋgwar is 'te/ mo. 19 Dhali yisa mmoṯela
a'di e a'di jin ta'da 'Kaŋ'kup mo. 'Peni a'di
mo tani buŋgwar is ka 'bimpil thipki'da
thip mo dhali re'di monṯal 'de/ ki mom piti
gun gamu is mo dhala billa/ mo mmo'twak
mo ki mon'twak jin di'd 'peni Arumgimis
mo be.
20 Wakki/ um wukin mo nyakka Kriṯhos
mo gom gwo ma bwa nyara/ gom gwoŋkan
gi mony'cesh yan mo tani gomatinta 'kok-
ina um ki moŋ'ko mo jin cila 'kwaniny'cesh
mo? Atinta 'dapkina um 'twa/ mo ki
gwoŋkan jin 'tashuwa 'tash bway mo?
21 Uni gun o gwo mo ki: Dhalku/ to ki bu'th
is ki me'd mo. Dhali, Dhalku/ to ki nyok mo.
Dhali, Dhalku/ to ki ta is ki me'd mo. 22 (Uni
ta to gwansani 'baar mo kun minu 'ce'd
sho'k mo mmomii uni mo), isi ki gwoŋkan
gi 'kwani en'thi/ mo dhali gwo kun ṯoru
mo? 23 Uni gwansan ka jiŋ gana/ miikunu
'pena por ma pije/ mo mmoshusha du mo
gom mii ma gayiin jin ta'da teṯeŋ gana/ mo
dhali mo jin wunu is ka 'cesh mo dhali diki
'tash buŋgwar is 'twa/ mo, hili uni 'koki ta
to gun 'bitha she/ ki 'bi'th mo mmonona
non mo 'peni mii gi buŋgwar is jin din ma
du ki 'thup mo.

3

1 Wakki/ um 'deku mo nyakka Kriṯhos
mo tani simmi mii e mo gom to gun ta
ku gi momis mo, e mo jin din ma Kriṯhos
mo, e mo jin c̱a'bkina a'di ka bim poros ma
Arumgimis mo be. 2 Dhuyi adum bum gom
to gun 'kon e momis mo, yisa gom to gun
'kon e mony'cesh mo. 3 Haali/ um wukin
mo dhali moŋ'koki/em bum a'di bagkunu
mo nyakka Kriṯhos eya Arumgimis mo be.
4 Ka Kriṯhos, a'di jin ta moŋ'koki/em bana
minu piyu/ mo tani um si'da/ minu piyu/
mo nyakki a'di mo e monyca mo be.

Miin Dhamo/ mo dhali Miin This mo

5 Wakan, 'koshi mii ga 'cesh jwa mo kun
'kon e um mo, kun ta mo gun miinu mi-
inyc̱al mo dhali mo gun 'dapu e mo dhali
e kun dhunu ki 'thir 'thir mo dhali bwan
thus kun pishu is mo dhali mo jin 'thoṯhu/
bwa mo, a'di jin ta mii jin luŋu tompinycon
mo be. 6 Gom mii gwansan mo tani a'di
ipu'dkin ma nyor ma Arumgimis apo/ iya/
gi 'kwani kun ushi gwo ha e mo. 7 E mii
gwansan 'thissa/ mo tani um iikin e uni
mo me'd jin 'kokina um mo e bwam uni
mo be. 8 Hili shwane/ dhuyi uni 'baar mo
'pen ka pije/ mo, mii ma nyor mo, dhali
anyor jin dekki'da dek mo, dhali mii gun
dupa dupi e mo dhali mo ma thu'th 'pen
jin thudhu ka sor gun walu mo dhali gwo
nyogga/ 'peni 'twam bum mo. 9 Dhalku/
ki ta aṯor ka rem 'kup mo, mmomisha um

ki um dhalki mii gi buyempan dhamo/
’pen mo ki miim piti kun boṯkina um mo.
10 Dhali um ki hi’th miim buyempan this
mo, a’di jin uḵkunu mo doḵ/e e monyiṯha/
nyiṯh mo ’ko’di jamas gi a’di jin uḵki’da uḵ
mo. 11 Mmahan mo tani Wathiŋ Griḵi dhali
Wathi/ Yahuuda/ mini mol ’ko ki she/ mo,
dhali mo ma munyjal yis jin ’ciṯhu/ mo
dhali mo ma munyjal yis jin ’konuki ’ciṯh
mo, dhali wathi/ jin diki wal ’twaŋ Griḵi mo
dhali jin mii mii kun ḵaŋkama ḵaŋkam mo,
dhali c̱iŋkina/ jin yolu mo dhali wathi/ jin
di ki ’kus mo, hili aḴristhos a’di ta to ’baar
mo dhali e ana ’baar mo be.

12 Wakan, hithi ma mii gwansan mo, me’d
uniŋ gana/ kun kwanykin ma Arumgimis
mo, um kun dhelelkin mo dhali kun enu
mo, mii gi wakansan mo kun ta mii kun
ḵwojuwa ḵwo’c e i is mo dhali mii kun mi-
inu ki bwaŋkush mo dhali mii gun dhunu is
ki gwa’d mo dhali mii kun miinu ka ’thup
e mo dhali mii kun ’kuc̱u bwa ki ’kari’th
mo, 13 mmothona thon me’di ’ko’d ka rem
’kup mo dhali, waḵki/ wathin ’deŋ kamu/
ta gi gwo walla/ apowa kamuŋ kamu/ mo
tani dhali adhal gi miinthus ’pen ka rem
’kup mo ma. Me’d mii jin dhalkina Tapa
uma mure/ miinthus bum ’pen mo tani
um si’da/ mini mii dhalka mure/ miinthus
’pen mo. 14 Dhali apowa ris mii gwansani
’baar mo tani hithi mo/en mo, a’di jin
deḵki’da ris to ’baar mo mmonṯal ’de/ mo
ki ’bor gana/ mo ki dar gi mo ma dhad-
harmu’th mo. 15 Dhali dhalki moŋḵu’th is
ma Ḵristhos bway mo mmojiya dum bum
mo e a’di ka jiŋ gana/ jin yuḵkunu um mo
e buŋgwar isa ’de/ mo, dhali mmoc̱i mo
jin ’boruwa ’bor bwa i is mo. 16 Dhalki gwo
ma Ḵristhos c̱a’ba’d e um ki c̱a’b ’pempaŋ
gana/ mo me’d mii jin ṯorkina um gwo mo
dhali mmorogom gwo ka rem ’kup mo ka
ris moyuḵ mo, dhali me’d jin yuḵkina um
gway mo mmoka mo jin miinuwa mii e mo
dhali gway jin maŋuwa maŋ mo dhali gway
jin yuḵu gom to gi shi/in mo ki mii jin
’boruwa ’bor bwa i is eya dum bum goma
Arumgimis mo be. 17 Dhali ma eya ris to
gunn kun mina um imii mo tani e gwo gun
ona um mo walla mii gun miina um mo tani
miiyi aris to ’baar mo ki gway gi Tapa Yesus
mo mmoc̱i mo jin ’boruwa ’bor bwa i is ka
Arumgimis mo, a’di jin ta’da Baba e a’di mo
be.

Mo jin Nyaḵu To Mii mo e Moŋ’ko ’Kwani
gi Moŋ’koki/en This mo

18 Up ’dapi ki me’d ki gwo gi ikaṯhim
bum mo me’d gwo jin ha me’d e Tapa mo.
19 ’Kwaniŋ gwas, eni up bum mo ma, dhali
dhalki uni ki ’cwar mo. 20 Uc̱iya, hayi gwo
gi icim e mo dhali gwo gi ikwan e mo goma
ris to ’baar mo, haali/ mii yansan mo tani
a’di ki ’bor Tapa bwa mo. 21 Ibaba, dhalku/
ki rukuny uc̱im bum ka nyor mo, isi ciki/
uni mini ’koki ’bitha du is mo. 22 C̱iŋkina/
kun yoluwa, hayi gwo e eya ris to ’baar
mo gi uni gwansan kun ta tapam bum mo
e mony’cesh mo, yisa ki mii kun miinu e
jis/eŋ ’kwani mo mmo’bor ’kwani bwa mo
’te/ yisa, hili ka dun ṯal ’de/ mo mmoḵo/
Tapa mo be. 23 Ma eya risa ṯu’c bum gunn
kun miina um mo tani miiyi a’di ki bwaŋ
gana/ mo me’d jin miina um Tapa to mo,
dhali yisa gom ’kwaniya, 24 mmomishkina
um ’peni Tapa mo ki um mini bu’th mal
mo me’d tom bum jin ish ḵumma/ mo.
Um miiki Tapa Ḵristhos to mo be. 25 Haali/
amanṯhu’th to mii mo tani a’di minu doḵu/
tonthus apo/ a’di jin miikina a’di mo dhali
mii jin miinu ka gwar ’de/ yisa di’da.

4

1 Itapa, miiyi c̱iŋkinam bum kun yola um
ki mii ma ḵar/e mo dhali ki dar gi mii ma
gwar ’de/ mo, mmomisha um si’da/ ki um
ta gi Tapam bum e momis mo.

2 Ṯikiri mosho’k ṯel mo e mon’tho mo
mmotimkina uma tim mo gom a’di ki mo
jin ’boruwa ’bor bwa i is mo 3 dhali ’thoyi
mo gom am si’da/ ka Arumgimis midi ’taki
ḵa’d amana campur gom gwo mo, mmobah
gwo ma Ḵristhos jin c̱inu ki jim bag mo
gom gway gi a’di jin dikika/ eya sijin mo 4 ki
aha/ mina ’taki ṯor a’di eya tente/ me’d jin
miga/ ’taki ṯor a’di ḵa ba/.

5 Boṯi ki mii ki is bum gana/ ki yuḵ yuḵ
mo ’kupki uni gwansan kun ’kona pije/ mo
mmowara tee is mo. 6 Dhalki gwom bum
kun ona um isa yempa/ mo ta gwo ma ’the
mo dhali kun c̱emesa c̱emes ka ’doŋkoro/
mo, wakan ki um mini mish mo mo gwo

kun mina um ka ba/ ithok 'kwani 'baar ka
'dete/ 'dete/ mo.

Kwalany 'Te/ Ba/. Monthe Me'd mo
7 Tikikus a'di midi tor uma ris to 'baar mo
kun miika/ mo. A'di ta'da kam bana jin enu
mo dhali ta a'di isiŋ gana/ mmomii to mo
dhali agarr jin ta'da manmii to e Tapa mo
be. 8 Aha/ hashkina a'di i um mo gom isi
gwoŋ 'kup gwo yan gana/ mo ki um mini
mish mo mo gom 'kom bam jin 'kona am
mo dhali ki a'di midi 'taki 'bi'th uma dum
bum is mo, 9 dhali nyakki a'di mo si'da/ a'di
jin ta'da Unisiimus mo, a'di jin ta isiŋ gana/
mo, dhali jin ta'da kam bana jin enu mo,
a'di jin ta jan 'de/ gi is bum gana/ mo. Uni
mini tor uma ris to 'baar mo kun buthi mo
mo e mo yan mo.
10 Aristarkus jin ta'da agarr pem jin
nyakkaa/ ca'b eya sijin mo tani theki
um me'd mo dhala Markus jin ta nam
ma Barnaaba mo (isi gwo gom a'di jin
bu'thkina um mmoye'thkunu um sho'k
ki gwo mo – wakki/ a'di midi pu'dku/ i
um mo tani buthi a'di mo ma), 11 dhala
Yesuu/ a'di jin yukkunu gway ka Yusthus
mo. 'Kwani gwansan uni ta jasi uni kun
'cithkunuwa munyjal yis mo e bwaman uni
kun nyakkaa/ tu'c mii mo gom Bampa/ ma
Arumgimis mo, dhali uni ita momalas pem
mo be. 12 Abapraas, a'di jin ta jan tal 'de/
ki is bum mo, jin ta'da manmii to goma
Kristhos jin ta'da Yesus mo tani theki um
me'd mo, isa yempa/ mmoka um e mo
ka dun dara'd mo e mon'thom piti mo, ki
um mini 'taki dosh mo me'd ku gi isin mo
dhali mmomish mo ki isi mish gana/ 'baar
mo a'di jin ta bwa ma Arumgimis mo be.
13 Haali/ aha/ tana aman/o gwo gom a'di
mo haali/ a'di miiki'da tu'c jin 'batha'ba'th
mo gom um mo dhali gom uni gwansan
kun 'kon e Pa Lawudikiyya mo dhali e Pa
Hiyarabulis mo be. 14 ALuuka, a'di jin ta'da
hakiim jin enu mo dhala Dimas mo theki
um me'd mo. 15 Ciki monthe me'd pem eya
wak kun 'kon e Pa Lawudikiyya mo dhali
eya Nimpaas mo dhala kaniisa jin di'd e
gu'b ma yim mo. 16 Dhali ki gwo yansan
deŋkunu e mo e bwam um mo tani dhalki
a'di si'da/ deŋu e mo eya kaniisa gi Pa
Lawudikiyya mo be dhali hili ki 'bore/ ki
um ki deŋ gwo yan e si'da/ gwo 'peni Pa
Lawudikiyya mo. 17 Dhali oya Arkibbus gwo
mo ki: Hili ki 'bore/ ki /e mini thim to mii
mo a'di jin bu'thkina /e 'peni Tapa mo.
18 Aha/ Buulus i'kwarkina gwo monthe
me'd yan ki me'd pem gana/ mo. Kayi
amakkiyam pem e jin dekkunu aha/ mo.
A'the midi di gom um mo.

Gwo jin Twa/a/ jin ’Kwar ma Buulus gom ’Kwani gi Pan TASALUNIIKI mo

Monthe Me’d mo

1 ABuulus dhala Silwaanus dhala Timuthawuus.
Eya kaniisa gi Pan Tasaluniiki mo eya Arumgimis jin ta’da Baba mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo.
A’the e um mo dhali moŋku’th is mo be.

Moŋgam Gwo Is gi ’Kwani gi Pan Tasaluniiki mo dhali She/mm kun Tana Uni mo

2 Aman cikina mo jin ’boruwa ’bor bwa i is mo eya Arumgimis isa yempa/ mo gom umi ’baar mo mmotikir gway bum mmoka e eya ’thom bam mo, 3 mmoka e ibwambor ma Arumgimis bana mo dhali Ababa mo gom miim bum gi moŋgam gwo is mo dhali miin to kun miina um ki mo/en mo dhali mmotel sho’k mo e mo ma ’teŋ kape/ e Tapa Yesus Kristhos bana mo be. 4 Haali/ aman misha mo iwak mo, um kun enu ka Arumgimis mo, me’d jin kwanykina a’di um mo 5 haali/ gwom ’borgam bam pu’dki’d e um mo jasi ki gwo yisa, hili si’da/ ki mom’bi’th mo dhali ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali ki gwo jin ’tu’du’d mo ki mo jin suguwa du mo. Um mishkin ki aman tana ’kwani kun wakata kun nyo/kunu mo e bwam um mo gom gway bum mo. 6 Dhali um warkin ki imanthok aman mii mo dhali gom Tapa mo haali/ um bu’thki gwo mo ki mo gi isa nyor jin ’kosho’d kagahara mo ki moŋ’kuny bwa mo jin ta moshi/irr ki Shi/in Dheleladhelel mo. 7 Wakan ki um warkin ki uni gun ta she/mm goma ris uni kun gamki gwo is mo e Pam Makiduniyya mo dhali e Pa Akaa/iya mo be. 8 Haali/ gwo gi Tapa yisa igwoki’d mo jasi ’peni um e Pam Makiduniyya mo dhali Pa Akaa/iya mo hili si’da/ moŋgam gwo is bum si’da/ eya Arumgimis mo a’di yaki’d ka pije/ eya ris mo ’baar mo. Wakan ki aman yisa mina ta gi toŋ kamu/ mmo/o mo. 9 Haali/ uni ki is buni be’dki isi gwo mo gom aman mo gom han jin hankunu aman mo e bwaman um mo dhali gom mom bum jin tu’kkina um mo eya Arumgimis mo ’peni aris tompinycon mo mmomii to gom a’di jin di ki e mo, a’di jin ta’da Arumgimis gana/ mo be, 10 dhali mmocor Ya/m piti ’peni momis mo, a’di jin cukina a’di mis mo ’peni mowu mo, a’di jin ta’da Yesus jin midi ’cuk ana mo ’pena nyor jin midi pu’du/ mo be.

2

Miin To ma Buulus jin Miina A’di e Pan Tasaluniiki mo

1 Haali/ um ki is bum mishki mo mo iwak mo, ki but jin buta aman e um mo tani diki ta jim pe’th mo. 2 Hili ba aman hila/ i’koshkina is ka nyor mo dhali miinu ki mon’the is kun shi/ashi/ mo e Pam Pilibbi mo me’d jin mishkina um mo dhali aman takina gi mo ma dum bam jin ’bi’thkina aman is mo eya Arumgimis mo mmobah um gwom ’borga/ ma Arumgimis mo e jis/ e ka dhan mo jin tanu ’kup ki ’kup mo be. 3 Haali/ momalas bam mo diki pi ’peni mo ma he’k e mo walla mii kun nyo/anyo/ mo walla a’di jin miinu ka mak mo. 4 Hili jasi me’d jin teskunu aman ka Arumgimis mo mmota imandhu to mo gom gwom ’borga/ mo tani wakan aman torkina gwo mo, yisa mmomii mii mmo’bor ’kwani bwa mo yisa, hili mmo’bora Arumgimis bwa i is mo, a’di jin nyo/ki’da dum bam mo be. 5 Haali/ aman ’konaki bu’th gwo kun onu kun ta ku ma rakakokosh mo, me’d jin misha um mo, walla mii jin dik mii e mo gom bwa jin puru’d mo me’d jin tan ma Arumgimis aman/o gwo mo. 6 Wakan si’da/ aman ’konaki simm monyca e mo ’peni ’kwani mo walla ’peni um mo walla ’peni ’kwanin tiya mo, ba aman mina ’taki ta ku gun ’thekki gwo mo gom to mo me’d uni kun dhunu ki she/ mo goma Kristhos mo. 7 Hili aman takina ’kwani kun ’thup ma du mo e bwaman um mo me’da yim jin hilki’da hil mo gom ucim piti mo be. 8 Wakan aman usha e joco/ mo gom bwa jin o am ki um mo. Aman thosonkina is mo mmonyaka nyak ki um mo, yisa jasi gwo gom gwom ’borga/ ma Arumgimis mo, hili si’da/ is bam gana/ mo haali/ um warkin ki uni kun ena am ki en gana/ mo be.

9 Haali/ um kaki miim bam jin miina aman to e mo dhali mii gun ’batha’ba’th mo, iwak mo. Aman miikina mii mon’thiny mo dhali ki montee ilu/ mo ki aman mina

’taki diki dhu ton diṯin e ’ba/ apo/ jaŋ
kamu/ mo me’d jin ’kokina am mmoc̱i
gwom ’borga/ ma Arumgimis e um mo be.
10 Um ta iman/o gwo mo dhali Arumgimis
si’da/ mo gom mii ma gayiin bam mo dhali
mii kun ta ku ma k̲ar/e mo dhali mii kun
daru/ ki thalkin mo ibwambori um kun
ta imangam gwo is mo be. 11 Haali/ um
mishki mo mo me’d mii kun miina com mo
gom uc̱im piti mo tani aman malaskina um
ka ’deṯe/ ’deṯe/ mo dhali ’bi’th uma du is
mo dhali k̲an um gwo mo 12 mmo’ko ’ko jin
ha me’d mo goma Arumgimis mo, a’di jin
yuk̲ki um mo e bampam pitiŋ gana/ mo
dhali monyca mo be.
13 Dhali aman si’da/ ’bora Arumgimis bwa
i is mo ki ṯikir ṯikir mo gom mii yan mo
haali/ ki um bu’thki gwo ma Arumgimis
mo jin cik̲kina um ’peni aman mo tani um
bu’thki a’di mo me’d gwoŋ ’kwani yisa, hili
me’d a’di jin ta a’di mo, a’di jin ta gwo ma
Arumgimis mo, a’di jin diki’d mo mmo/um
mo e um kun gamki gwo is mo be. 14 Haali/
um, iwak̲ mo, um warkin ki imanthok̲ mii
mo ka k̲aniisa ka ris mo kun ta ku ma
Arumgimis mo eya K̲risṯhos jin ta’da Yesus
mo, uni kun ’kokin mo e Pa Yahuudiyya mo.
Haali/ um ’koshkina is ka nyor mo ki ton
ṯal ’de/ mo ’peni ’kwani gi bampam bum
mo me’d mii kun miikunu uni mo ’peni
’Kwani Yahuuda/ mo, 15 uni kun ’koshki
Tapa Yesus jwa mo nyak̲ki imanc̱i gwo ma
Arumgimis kadhamo/ mo dhali ur am ka
pije/ gara/ mo dhali mii gi wakan diki ’bora
Arumgimis bwa mo dhali uni ta ’kup ki ’kup
mo gom ’kwani ’baar mo 16 mmononkina
uni aman bway mo ’peni moṯor gwo e
’kwani kun ’koki ta ’Kwani Yahuuda/ mo
ki uni minu ’taki woṯh mo. – Wakan me’d
isa yempa/ mo uni ’tu’dki miinthus buni ki
piny piny mo. Hili anyor ma Arumgimis
pu’dki’d apo/ uni ki ’ta’b mo.

ABuulus Dina Gwo Ibwa mo Mmobuṯi ’Kwaniŋ K̲aniisa Dok̲/e mo

17 Hili me’d jin ’thissa/ k̲wa/kunu aman
bwa mo ’peni um iwak̲ mo, ki ari mo mo
e buŋgwar is mo tani, yisa eya du mo tani
aman palkina mii mo ka daran du kagahara
mo dhali o bwa ki o shiyi’d mo mmoṯora
ṯor ki um ka k̲arambuye/ mo. 18 Haali/
aman ŋapa mmopu’dku/ i um mo – aha/
Buulus dok̲/e dhali dok̲/e mo – hila Seṯaan
nonki aman ’kup mo. 19 Haali/ mo ma ’teŋ
kapem bam walla moŋ’kuny bwam bam
walla toŋ’kup jin dhuna aman ’ba/ ki ca mo
ibwambori Tapa Yesus bana mo gom pu’d
piti jin mina a’di pu’du/ mo tani a’di ta’da
ta mo? A’di diki ta uma? 20 Haali/ um ta
tontak̲ bam mo dhali moŋ’kuny bwam bam
mo be.

3

1 Wakan ki aman mola ’dim ’kup nask-
ina/ mo tani aman okina bwa mo ki aman
minu dhalku/ mo ŋ’ko’d mo e Pa Athiina
mo aman ’cena mo 2 dhali aman hashk-
ina aṮimuṯhawuus mo, a’di jin ta’da kam
bana mo dhali a’di jin ta’da manmii to mo
goma Arumgimis mo gom gwom ’borga/
ma K̲risṯhos mo, mmoṯel um sho’k mo e
moŋgam gwo is bum mo dhali mmomalas
um mo, 3 ki wathin ṯal ’deŋ kamu/ minu
’koki joc̱ mo ki monṯo’c bwa gwansan mo.
Um ki is bum mishki mo mo ki a’di yansan
ta tom bana jin midi ’bag ana e mo be.
4 Haali/ me’d jin ’kona aman nyak̲ki um mo
tani aman ṯorkina um gwo gwansani ṯwa/
a/ mo ki ana mina isi ’kosh ka nyor mo e
monṯo’c bwa mo, me’d jin pu’dkina a’di kan
mo me’d jin mishkina um mo be. 5 Gom ’kup
mii yansan mo ki aha/ mola a’di ’dim ’kup
mo naskina/ mo tani aha/ hashkina gwo
mo ki aha/ mina ’taki mish moŋgam gwo
is bum mo, gom moŋk̲o/ is mo ka manpal
’kwani mo gamki bwaya kamu/ mmopal
um mo, ki miin tom bam midi ’taki ta jim
pe’th mo be.
6 Hili shwane/ me’d jin pu’dkin ma
Ṯimuṯhawuus mo e am mo ’peni um mo
tani dhali k̲alki aman gwom ’boron mo
gom moŋgam gwo is bum mo dhali mo/
en bum mo dhali be’d gwo mo ki um isa
yempa/ kaki aman e mo ki bwaŋkush mo
dhali k̲wa/a/ ki ’kosh um mo mmopar am e
mo, me’d jin ’koshkina k̲wa/a/ aman si’da/
mo mmopar um e mo – 7 haali/ gom ’kup
mii yan mo tani iwak̲ mo eya ris mo ma
c̱is bam mo dhali monṯo’c bwa mo tani
aman ’kokunu mo mmomalas mo ki um
mo e moŋgam gwo is bum mo be. 8 Haali/
shwane/ aman ’kokina mo wak̲ki/ um mini
ṯel sho’k e Tapa mo be. 9 Haali/ mo jin

'boruwa 'bor bwa i is mo ki mii gi wakata
imina aman ici eya Arumgimis mo gom
um mo goma ris bwaŋ 'kunyga/ suru'dki
amana a'di jin takina aman gom gway bum
ibwambor ma Arumgimis mo [10] mmo'tho
mo ka daran du mo ki mon'thiny ilu/ mo
dhali montee mo ki aman mina tora tor ki
um ka karambuye/ mo dhali thipa thip mo
a'di jin hara um mo e moŋgam gwo is bum
mo be.
[11] Dhali shwane/ dhalki Arumgimis bana
dhali Ababa ki is piti dhali Tapa Yesus
Kristhos cu'thki aman bway bam e um mo
[12] dhali dhalki Tapa a'di dhu um mmomar
mo/en is mo ka rem 'kup mo dhali ci
um mo/en jin ishki'd ka enthus ka rem
'kup mo, dhali goma ris 'kwani 'baar mo,
me'd mii jin miikina aman mo gom um mo.
[13] Wakan ki a'di midi tela dum bum sho'k mo
ki dar gi mii kun 'koni 'ba/ mo e mii gun
kogu mo ibwambor ma Arumgimis bana
mo dhali Ababa mo ki pu'd jin mina Tapa
Yesus bana pu'du/ mo nyakka ris unim piti
kun dhelelkin mo be.

4

Mii kun Miina Wathi/ Mii Mii mo Mmo'bora Arumgimis Bwa mo

[1] Kwalany 'te/ ba/ iwaka, aman yukkina
um mo dhali malas um mo e Tapa Yesus
mo ki um me'd jin da/arkina um gwo mo
'peni aman mo gom gwo jin mina um ka
'ko mo ba/ dhali 'bora Arumgimis bwa mo
jasi me'd mii jin miikina um mo tani miiyi
wakan ki nyanye/ mo dhali ki nyanye/ mo.
[2] Haali/ um mishki gwo jin ye'thkina aman
um sho'k mo e Tapa Yesus mo be. [3] Haali/
a'di yansan ta bwa ma Arumgimis mo, ki
um minu dhagam mo, ki um mini 'do is
mo 'peni mo jin miinu miinycal mo, [4] ki
um ka 'dete/ 'dete/ mo mini mish mo mo
mmobu'th up gom is bum gana/ mo e mii
jin kogu mo dhali montak mo, [5] yisa e mii
jin dhunu e ki 'thir 'thir mo mmo'dap e mo
me'd mii kun miina 'kwani kun daran ki ji
gi luŋu mo, uni kun 'koki misha Arumgimis
mo, [6] dhali ki wathin 'deŋ kamu/ midi diki
dhaŋ gwo mo dhali mii akam piti ki shi/ e
mii yan mo, haali/ Tapa a'di ta'da manrica
ris to gwansani 'baar mo me'd gwo jin
rumkina aman um itwa/a/ ki 'bi'th 'bi'th
mo. [7] Haali/ Arumgimis diki yuk ana mo
gom mii en'dap mo, hili e miin dhelelga/
mo. [8] Hili a'diyin jin midi ush gwo yansan
mo tani a'di ushki gwo gi wathi/ yisa, hili
Arumgimis mo, a'di jin ciki Shi/in piti jin
Dheleladhelel e um mo be.
[9] Hili isi gwo gom mo/eni e mo iwak mo
um yisa mini mii ta gi jan 'deŋ kamu/ jin
midi 'kwar um to mo, haali/ um ki is bum
torkunu gwo ka Arumgimis mo ki um mini
ena en ka rem 'kup mo [10] dhali ka jiŋ gana/
umi 'baar mo enki iwak mo kun 'kokin
mo e Pam Makiduniyya mo. Hili aman
malaskina um mo iwak mo mmomii uni ki
nyanye/ mo dhali ki nyanye/ mo, [11] mmogu
a'di ki e mo mmo'ko ki 'dantar mo, mmohil
isi miim bumi e mo, dhali mmomiiya tu'c ki
me'd bum mo me'd gwo jin kankina aman
um mo. [12] Wakan ki miim bum mini yuk
montak 'peni 'kwani kun 'kon ka pije/ mo
dhali mmo'koki 'tho to 'peni cin tiya mo.

Ku gun Wukin mo dhali kun 'Ko ki E mo ka Tee jin Mina Tapa Pu'du/ mo

[13] Hili aman mina 'koki dhal um bway mo
mmota pus moyi, iwak mo, isi gwo gom
uni gwansan kun ishki e mo ki um minu
'koki jwakat mo me'd mii kun miina kun
tiya kun daran gi mo ma 'teŋ kape/ mo.
[14] Haali/ me'd jin gamkina ana gwo is ka
Yesus wuki'd mo dhali cu mo dok/e, isi kan
si'da/ wakan eya Yesus mo tani Arumgimis
midi 'doyu/ nyakki a'di si'da/ uni gwansan
kun ishki e mo be. [15] Haali/ a'di yansan
ibahkina aman e um mo ki gwon Tapa mo
ki ana kun 'kona ki e mo dhali kun bockin
mo ntagi pu'd jin mina Tapa pu'du/ mo tani
ana mina 'koki sul uni gwansan bway mo
kun ishki e mo be. [16] Haali/ Tapa ki is piti
a'di midi thulu/ 'peni momis ki cuuwa/ jin
kanu mo, nyakka yuk ma man'doyu gwo jin
ca'd mo, dhali nyakki ko ma poome/ ma
Arumgimis mo. Dhali uni gun wukin eya
Kristhos mo tani mini cu misi twa/a/ mo
be. [17] Dhali yan'ko'd ana kun 'kona ki e mo
dhali kun bockin mo minu nyak bu'th mo
nyakki uni mo mmontal 'de/ mo mmogam
Tapa 'kup mo e bwaa rak mo e momis mo.
Dhali wakan ana mina nyak 'ko ki Tapa ki
sule/ mo. [18] Dhali ki mii gi wakan mo tani

malasiya malas ka rem 'kup e gwo gwansan mo ma.

5

Thosoni Is mo gom Pu'd jin Mina Tapa Pu'du/ mo

1 Hili isi me'd gwo goma tee mo dhali yir mo mo iwak mo, um mini mii 'koki ta gi gwon 'deŋ kamu/ jin minu 'kwarku/ e um mo. 2 Haali/ um ki is bum mishki mo ki 'bore/ mo ka tee jin mina Tapa pu'du/ mo tani a'di wana e ki wathin 'di/ jin midi yayu/ mon'thiny mo. 3 Ki 'kwani mini o gwo mo ki: Moŋku'th is a'diheye dhali mo jin 'konu 'kom 'pempa mo tani yan'ko'd ki jahanne/ mony'ce'd sho'k midi pu'd apo/ uni mo me'da nyor ma 'ci jin shwa'da 'bom mo. Dhali moŋkamu/ minu yeya? 4 Hili um yisa 'kon e mondhurumi'd mo iwak mo, haala tee yansan midi diki wuny um is mo me'd mii jin miina wathin 'diyi. 5 Haali/ umi 'baar mo ta iya/ gi moŋkush mo dhali iya/ ma tee mo. Ana 'konaki ta uni gi mon'thiny mo walla gom mondhurumi'd mo. 6 Wakan dhalki ana ki ish e mo me'd mii kun miina 'kwanin tiya mo, hili dhalki ana 'kona ki e i'kup mo dhali tim mo mo ki 'cese/ 'cese/ mo. 7 Haali/ uni gwansan kun ishki e mo tani ishki e mo e mon'thiny mo dhali uni gwansan kun 'koshkin ma su mo tani 'koshkin ma su mo mon'thiny mo be. 8 Hili me'd jin takina ana uni ma tee mo tani dhalki ana tima mo mo dhali hitha racpa/ gi moŋgam gwo is mo dhali mo/ en mo dhali gom toŋ'kup mo tani a'di ta mo ma 'teŋ kapem bana gi bway mowoth mo be. 9 Haali/ Arumgimis diki 'kawur ana mo goma nyor mo hili ki ana mina bu'th bway mowoth mo e Tapa Yesus Kristhos bana mo, 10 a'di jin wuki'd mo gom ana mo, wakan wakki/ ana 'kona ki e mo walla isha e mo tani ana mina 'taki 'ko nyakki a'di mo be. 11 Wakan 'bithi ci adu is ka rem 'kup mo dhali nyaŋi anyaŋ ka rem 'kup mo jasi me'd mii jin miikina um mo be.

Kwalany 'Te/ Ba/. Momalas mo dhali Monthe Me'd mo

12 Hili aman yukkina um mo iwak mo, mmotak uni gwansan kun miiki mii e bwam um mo dhali uni gun can ki um e Tapa mo dhali uni gun logomki um ki gwo mo, 13 dhali taki uni mo ki tak jin caaca mo e mo/ en mo goma tu'c buni mo be. Hili tayi gi mo ma ku'th is e bwaman is bum gana/ mo. 14 Dhali aman malaskina um mo, iwak mo, ki um mini to'k uni gwahan kun tana piny is mo, dhali 'bithi uni gwansan adu is mo kun 'thina buye/ ki miin to mo, dhali wothi/ uni kun 'ka'da is mo, 'kuci bwa ki 'kari'th mo gom uni 'baar mo. 15 Hili ki 'bore/ ki jan tal 'deŋ kamu/ 'peni bwam um midi diki rak tonthusi bway mo gom tonthus jin miinu mo, hili isa yempa/ simmi mii e mo mmomii miim 'boro'd ka rem 'kup mo dhali gom 'kwani 'baar mo. 16 'Kunyi bwa mo isa yempa/ mo. 17 'Thoyi ki tikir tikir mo. 18 Ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo goma ris mii 'baar mo kun tu'k 'ban mo. Haali/ a'di yansan ta bwa ma Arumgimis eya Kristhos jin ta'da Yesus mo gom um mo be. 19 Dhalku/ Shi/in ki us mo. 20 Dhalku/ gwo jin onu is ki wak mo. 21 Hili nyo/i aris to 'baar mo. Teli mo e a'di jin 'boro'd mo. 22 'Doyi is mo 'peni aris e 'baar mo kun ta tonthus mo.

23 Dhalka Arumgimis jin ta moŋku'th is ki is piti mo dhagam um ka 'bimpil mo, dhali dhalki shi/in bum dhala kashiram bum dhali buŋgwar is bum minu dhu ki 'dantar mo dhali dar gi monthalkin mo gom pu'd jin mina Tapa Yesus Kristhos bana pu'du/ mo be. 24 A'di jin yukki um mo tani ta a'di jin ta isiŋ gana/ mo dhali a'di midi mii a'di mo.

25 Iwaka, 'thoyi gom aman mo ma.

26 Theyi arisa wak me'd mo ki 'twa/ jin pinu ki jiŋ ko/ mo.

27 Aha/ kankina um gwo mo ki gwon Tapa mo ki gwo yansan minu deŋ e mo goma risa waki 'baar mo be.

28 A'the gi Tapa Yesus Kristhos bana mo midi di e um mo be.

Gwo jiŋ ’Ko’d jin ’Kwar ma Buulus gom ’Kwani gi Pan TASALUNIIKI mo

Monthe Me’d mo

1 ABuulus dhala Silwaanus dhala Timuthawuus mo.
Eya kaniisa gi Pan Tasaluniiki mo eya
Arumgimis jin ta’da Babam bana mo dhali
Tapa Yesus Kristhos mo be.
2 A’the e um mo dhali moŋku’th is eya
Arumgimis a’di jin ta’da Baba mo dhali
Tapa Yesus Kristhos mo be.

Gwon Dwall ka Tee jin Min ma Kristhosi Pu’du/ mo

3 Am kara ba/ mina ci mo jin ’boruwa
Arumgimis bwa i is mo isa yempa/ mo gom
um mo iwak mo, me’d jin gama a’di ki gam
mo, haali/ moŋgam gwo is bum ’twakki’d
ka enthus mo dhali mo/en bum ka ’dete/
’dete/ mo gom mo/en jin ena um ka rem
’kup mo a’di markunu is mo be. 4 Wakan
aman ki is bam dhuna ’ba/ ki ca mo gom um
mo eya risa kaniisa ma Arumgimis mo gom
sho’k bum jin telkina um mo dhali moŋgam
gwo is bum eya ris mom bum jin ’koshu
um mo dhali e monto’c bwa jin ’kokina umi
mo’dim ’kup mo be.
5 Mii yansan a’di mishu mo eya tente/ mo
ki gwon dwall ma Arumgimis jin ta’da kar/
e mo ki um minu ’taki dhu ki uni gun ha
me’d mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo
gom a’di jin ’koshkina um is ka nyor mo be.
6 Haali/ Arumgimis ka jiŋ gana/ karki a’di ki
miiŋkar/e mo mmorak monto’c bwa ibway
mo ki uni gwansan kun to’cki um bwa mo
be 7 dhali mmoci um mo ma si/is mo, um
kun tashkunu ki bwan ditin mo nyakki am
mo me’d jin mina Tapa Yesus ’ceeyu mo
’peni momis mo nyakki iman’doyu gwom
piti kun ’bitha’bi’th mo e o’d jin shwa’d ka
le’dan mo, 8 mmorica ri’c apo/ uni gwansan
kun ’koki misha Arumgimis mo dhali apo/
uni gwansan kun ’koki ha gwom ’borga/ gi
Tapa Yesus bana e mo mmomii mo. 9 Uni
mina isi ’kosh ka nyor mo gom gwon dwall
jin toru gwo ’twa/a ’cesh mo gom mii ma
kar/e mo, a’di jin ta mo jin minu ’ce’d sho’k
ki sule/ ya ye ’ba/ mo dhali mo jin dheru
bwa ki sule/ mo ’peni buŋ’kus gi Tapa mo
dhali ’peni monycam piti gi mom’bi’th mo
10 me’d jin mina a’di pu’du/ ka tee caan
mo ki a’di minu kar ki ca mo e kum piti
kun dheleladhelel mo dhali a’di min ma ris
’kwani ’baar mo mer mo, uni kun gamki
a’di gwo is mo, haali/ gwo jin toru e um
mo tani gamkunu is mo be. 11 Itagi ’pemen
yan mo isa yempa/ mo tani aman ’thokina
mo gom um mo ka Arumgimis bana midi
dhu um ki uni kun ha me’d mo ka yuk piti
mo dhali thima ris ’kup mii ’baar mo kun
’boron mo dhali mii kun piyin mo ’peni mo
jin gamu gwo is mo ki mom’bi’th piti mo.
12 Wakan ki gway gi Tapa Yesus bana mo
minu kar ki ca mo e um mo dhali um e
a’di mo isi me’d gwo ma ’the ma Arumgimis
bana mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

2

Wathin ’De/ Yin jin Ush Gwoŋkan mo

1 Dhali shwane/ isi gom gwo jin mina
Tapa Yesus Kristhos bana pu’du/ mo dhali
goma dhana tul ’kup bana jin mina ana
gam a’di ’kup mo tani aman yukkina um
mo iwak mo. 2 Dhalku/ ki ta uni gun mina
isi la yikin ki jahanne/ mo eya du mo
walla la dhal cuuwa/ me’d mo walla ki shi/
in mo walla ki gwo mo, walla ki gwo jin
’kwarkunu mo mmo/o ki a’di ta jim bam
mo mmotes gwo mo ka tee gi Tapa pu’dki’d
mo. 3 Dhalku/ ki dhal wathin ’deŋ kamu/
bway mo mmomu’th um e ki bwaya kamu/
mo. Haala tee caantan midi diki pu’du/
ciki/ mo isi ciki/ mo, mo jin dhalu gwo ’pen
mo midi pu’du/ ntwa/a/ mo dhali wathin
’de/ yin jin ush gwoŋkan mo minu tor eya
tente/ mo, a’di jin ta ya/ gi mo jin daku
gwo me’d mo 4 a’di jin ceshki mo ki ŋarr
mo dhali kar is piti ki ca mo apowa risa
rum kun yuku gway kan ka wuny is mo
walla to jin luŋu mo, wakan a’di ki bu’th
monyca’b piti e gu’b gi mondheleladhelel
ma Arumgimis mo mmobah gwo mo ki a’di
ki is piti ta’da Arumgimis mo be. 5 ’Kona
um ki ka gwo eya, ki me’d jin dikika/ e
um naskina/ mo tani aha/ torkina um gwo
yansan mowa? 6 Dhali um mishki mo mo
ki a’di jin ’tashki a’di ’twa/ mo shwane/

wakan mo ki a'di minu ṯor eya tente/ ka
teem piti mo. [7] Haali/ mom'bi'th jin ta jiŋ
kup̱ 'peni mo jin ushu gwoŋk̲an mo di'd
mo hila/ mmo/um mii mo. Hili jasi a'di
jin 'tashi a'di 'twa/ mo shwane/ midi mii
wakan ntaga tee jin minu bu'th a'di 'peni
bway piti mo be. [8] Dhali yan'ko'd a'din 'de/
yin jin ush gwoŋk̲an mo tani minu ṯor eya
tente/ mo, dhali Tap̱a Yesus midi 'kosh a'di
jwa mo ki shi/irr k̲i 'twam piti mo dhali
'ce'd a'di sho'k mo ki is piti mo jin mina
a'di piyu/ mo dhali ki p̱u'd piti jin mina
a'di p̱u'du/ mo be. [9] Mom̱p̱u'd jin mina
a'din 'de/ yin jin ushi gwoŋk̲an ip̱u'du/
mo ki mo jin um ma Seṯaan mii mo tani
midi di ka ris mom'bithi 'baar mo dhali ki
jamas mii ma mak̲ mo dhali momer kun ta
ku ma mak̲ mo, [10] dhali nyak̲ka ris mo jin
hekuwa he'k e mo kun ta kun thus mo gom
uni gwansan kun 'kokini mo'ce'd sho'k mo
haali/ uni ushki gwoŋ gana/ en mo dhali
wakan ki uni minu 'taki woṯh̲ mo. [11] Wakan
Arumgimis a'di hashki'da p̱o/ uni adhan
mo jin susuwa sus mmoper mo 'peni gwoŋ
gana/ mo mmodhu uni mmogam a'di jin
ta thus ki thus is mo. [12] Wakan ki uni 'baar
mo minu wak̲ mo, uni kun 'koki gam gwoŋ
gana/ is mo, hili uni 'kola 'ce mo e momii
mii kun 'koki ta kuŋ k̲ar/e mo.

Mo jin Kwanykunuwa Kwany mo gom Bway Mowoṯh̲ mo

[13] Hili am k̲ara ba/ imina c̲i mo jin
'boruwa Arumgimis bwa i is mo isa yempa/
mo gom um mo iwak̲ mo, um gun enu
ki Tap̱a mo, haali/ Arumgimis kwanyki
um 'peni ka muŋ'kup̱ mo mmota ku gi
minu woṯh̲ mo e mii k̲un dhagamkunuwa
dhagam ki Shi/in mo dhali mo jin gamkunu
gwo is e gwoŋ gana/ mo. [14] E mii yan mo
a'di yuk̲kina a'di um mo e gwom 'borgam
bam mo, wakan ki um mini bu'th monyca gi
Tap̱a Yesus K̲risṯh̲os bana mo be. [15] Wakan
mo tani iwak̲ mo, doshi mo dhali ṯeli sho'k
mo dhali budhi gwo kun luk̲u um mo, a'di
jin ṯorkunu um ki aman mo, wakan, ki gwo
jin onu ki 'twa/ mo walla ki gwo jin 'kwaru
mo be.

[16] Dhali shwane/ dhalki Tap̱a Yesus
K̲risṯh̲os bana ki is piti mo dhali Arumgimis
jin ta'da Babam bana mo, a'di jin enki ana
mo dhali c̲i ana momalas jin midi di ki sule/
sule/ ya ye 'ba/ mo dhali mo ma 'teŋ kap̱eŋ
gana/ ka 'the mo, [17] dhalki a'di malaski'da
dum bum mo dhali ṯel uni sho'k mo eya
risa ṯuca 'borga/ mo dhali gwo mo be.

3

'Thoyi gom Aman mo

[1] K̲walany 'te/ be, iwak̲ mo, 'thoyi gom
am mo, ki gwo gi Tap̱a midi p̱ala/ ki lala'th
mo dhali p̱i mii e mo me'd mii jin miikina
a'di e bwam um mo [2] dhali ki aman minu
'cuk̲ mo 'peni 'kwani kun daran gi 'ce mo
dhali kun ta thus ki thus mo. Haali/ 'kwani
'baar mo yisa ta gi gwo jin gamu is mo
yisa. [3] Hili Tap̱a a'di ta a'di isiŋ gana/ mo.
A'di midi 'bi'th̲ um is mo dhali ji um 'peni
a'dinthus 'de/ yin mo. [4] Dhali aman takina
gi mo jin wukina aman Tap̱a jwa i is mo gom
um mo ki um 'kon mmomii to shwanetan
mo dhali ki um mini mii to kun k̲ankina
aman um gwo mo be. [5] Dhalki Tap̱a a'di
c̲u'thki'da dum bum mo e mo/en mo goma
Arumgimis mo dhali e sho'k jin ṯelu mo eya
K̲risṯh̲os mo be.

Mii ma Mure/ jin 'Ko 'Kwani I'ba/ mo gom Mii jin Minu Imiiya T̲u'c mo

[6] Dhali shwane/ aman k̲ankina um gwo
mo iwak̲ mo, e gway gi Tap̱a Yesus K̲risṯh̲os
bana mo ki um mini non is bum mo 'peni
ikana tiya mo, uni kun 'kokin mo e mo ma
p̱iny is mo dhali yisa isi e gwo jin luk̲u mo
jin bu'thkina um 'peni aman mo. [7] Haali/
um ki is bum mishki mo mo gom um k̲a
ba/ imini ta imanthok̲ aman mii mo. Aman
'konaki ta ap̱iny is mo me'd jin 'kokina
aman e um mo. [8] Aman 'konaki shwa tonṯe/
gi wathin ṯal 'deŋ kamu/ mo ki dar gi to jin
ro'du mo. Hili ka ṯu'c bam jin 'batha'ba'th
mo dhali ki miin to jin miikina aman ki
mon'thiny ilu/ mo dhali ki montee mo tani
ki aman mina 'taki 'koki dhu ton diṯini
'ba/ aciŋkamu/ 'peni um mo. [9] A'di yisa
wakana haali/ aman 'konuki dhal bway mo
mmomii kan mo, hili mmoc̲i um e miim
bam kun boṯa am mo mmota she/mm mo
ki um mini ta imanthok̲ aman mii mo be.
[10] Haali/ isi kani me'd jin 'kokina aman e um
mo tani aman c̲ikina um gwoŋk̲an yansan
mo ki: Wak̲ki/ wathin ṯal 'deŋ kamu/ midi
diki miiya ṯu'c mo tani dhalku/ ki dhal a'di

bway mo mmoshwa tonte/ mo. [11] Haali/
aman cikkina gwo mo ki uma tiya 'kokin mo
e mo ma piny is mo, dhali ta imankul gu'b
'te/ mo, mmo'koki miiya tuca tiya mo 'te/.
[12] Dhali 'kwani gi wakansan mo tani kankina
aman um gwo mo dhali malas mo e Tapa
Yesus Kristhos mo mmomii to ki me'd buni
ki shwam mo dhali mmogam to ka tu'c buni
jin mina uni mii ta mo. [13] Iwaka, dhalku/ is
ki wu e mo mmomii miim 'borga/ mo.

[14] Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ midi ush
gwo ha e mo jin ona aman mo eya warka/
yansan mo tani buki wathi/ yan ka pije/ mo
dhali dhalku/ a'di ki 'dish is mo mmonyak
to mii ki a'di mo ki a'di mina isi 'theya 'the
mo. [15] Dhali dhalku/ ki hil a'di me'd a'di jin
ta 'kup ki um mo, hili rumi a'di ki gwo mo
me'da kam bum mo.

Mom'bor Mii jin Dhalu Me'da Po/ 'Kwani mo

[16] Dhali shwane/ dhalki Tapa gi moŋku'th
is ki is piti mo ci um moŋku'th is mo eya
ris mo 'baar mo dhali ka ris 'twaŋkal kuku/
mo. Tapa midi di nyakki umi 'baar mo.

[17] Aha/ Buulus 'kwarkina monthe me'd
yansan ki me'd pem gana/ mo. A'di ta'da
du'd mii kun 'kwarkika/ eya ris gwom pem
mo. A'di ta miim pem jin 'kwarkika/ gwo
mo. [18] Dhali a'the gi Tapa Yesus Kristhos
bana midi di e umi 'baar mo be.

Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma Buulus goma TIMUTHAWUUS mo

Monthe Me'd mo

1 ABuulus a'di jin karu ki she/ mo goma
Kristhos jin ta'da Yesus mo ki gwoŋkan ma
Arumgimis mo jin ta'da Manwoth bana mo
dhala Kristhos jin ta'da Yesus jin ta mo ma
'teŋ kapem bana mo be.
2 Eya Timuthawuus mo, a'di jin ta'da 'cim
pem gana/ e moŋgam gwo is mo.
A'the dhali momiimii dhali moŋku'th is
'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhala
Kristhos jin ta'da Yesus Tapam bana mo be.

Arum jin Rumuwa Po/ Gwon Thus jin Toru mo

3 Me'd jin tirrishkika/ /e ki gwo mo me'd
jin yakika/ ya mo e Pam Makiduniyya mo
mmoca'b mo e Pan Epasus mo ki /e mini
'taki kan 'kwanin tiya gwo mo mmo'koki
tor gwontora kamu/ jin diki she/ mo 4 walla
si'da/ mmo'koki ciya hirdhe/ ki is buni mo
gom gwo lolop jin ta ja mak buni mo dhali
mo jin beledhu gwo mo jin dar ki 'pemen
mo, a'di jin shushki'da du mo mmodot gwo
mo 'te/ mmodhal mii e i is mo gom gwo
jin yedhu sho'k jin piyi'd 'peni Arumgimis
mo, a'di jin ta gwo e moŋgam gwo is
mo. 5 Hili tom bam jin 'dona am ki e mo
mmokankina aman gwo mo tani ta mo/en
be, a'di jin piyi'd 'pena du jin dheleli'd mo
dhali 'peni 'twa/ ma dum 'borga/ mo dhali
'peni moŋgam gwo is jin dar ki washila/
mo. 6 'Kwanin tiya mmogaskina uni mo
'peni to gwansan mo tani uni wanykin ki
wanya/ wanya/ mo e gwo kun 'ko bwa
'te/ mo kun 'kokina uni mmotora tor mo,
7 mmo'kona uni gwo ibwa mo mmota uni
kun ta imantor gwo mo gom gwoŋkan jin
cinu mo. Uni dar ki mo jin mishu gwo 'ban
mo gom gwo kun ona uni mo walla gom to
kun ona uni gwo mo ki gwo jin gwona uni
'kus mo be.
8 Dhali ana misha mo mo ki gwoŋkan jin
cinu mo, a'di 'boro'd mo, wakki/ wathin
'deŋ kamu/ midi mii a'di mo me'd jin dhala
gwoŋkan a'di bway mo mmomii mo. 9 A'di
midi mii mish gwo yansan 'ban mo, ki
gwoŋkan jin cinu mo yisa 'thikunuwa 'cesh
mo gom uni kun ta kuŋ kar/e mo, hili gom
iman/ ush gwoŋkan mii mo dhali iman/
ush gwo ha e mo, dhali gom ku gi ushuna
ush goma Arumgimis mo dhali imanmii
miinthus mo, dhali gom ku gi 'koki dhelel
mo dhali gom ku gi 'koki dhu mii kun kogu
mo dhali gom iman'kosha mee mo ki icom
mo dhali iman'kosha mee mo ki ikum mo
dhali iman'kosha mee mo ki 'kwani mo,
10 dhali 'kwani kun mii miinycal mo dhali
imanha'k 'pen ceŋ gwas mo dhali imankwal
'kwani mo dhali imanta tor mo dhali iman-
thul me'da po/ gwo ka mak mo dhali ma
to gunn kun miinu ki ca'ckon mo e gwoŋ
gana/ jin toru mo, 11 isi ki gwo gi monyca
gi gwom 'borga/ mo jin ta ji ma Arumgimis
jin 'boru mii mo, a'di jin cikunu aha/ mo
mmodhu mo be.

Mii ma Buulus jin 'Bora A'di A'bor Bwa i Is mo gom Mo jin Miinuwa Mii mo

12 Aha/ 'borkina a'di bwa i is mo a'di jin
ciki aha/ mom'bi'th mo gom a'di yan mo,
a'di jin ta'da Kristhos jin ta'da Yesus mo jin
ta Tapam bana mo, haali/ a'di mishki aha/
mo ki aha/ tana ji isiŋ gana/ mo mmokark-
ina a'di aha/ 'pen ka pije/ mo mmomii
to mo gom a'di mo, 13 ba aha/ 'thissa/
walkina gwo sor mo dhali aha/ 'koshkina
'kwani mo dhali aha/ sorkina a'di mo. Hili
aha/ bu'thkina momiimii mo haali/ aha/
miikina miim pus mo mmodika/ e mo jin
daru ki gwo jin gamu is mo. 14 Dhali a'the
gi Tapam bana guski'd ki sho'k piti gom
aha/ mo nyakki moŋgam gwo is mo dhali
mo/en mo kun 'kon eya Kristhos jin ta'da
Yesus mo be. 15 Gwo yan jin onu mo ta gwoŋ
gana/ mo dhali a'di ha me'd ki haŋ gana/
mo mmobu'th a'di 'baar mo ka Kristhos
jin ta'da Yesus pu'dki'd mo e mony'cesh
yan mo mmowoth uni kun miiki miinthus
mo. Dhali aha/ tana 'kaŋ'kup jin ta'da
manmii miinthus mo. 16 Hili aha/ bu'thkina
momiimii mo gom 'kup mii yan mo, ki, e
aha/ mo tani me'd jin taka/ 'kaŋ'kup mo
tani Yesus Kristhos midi 'taki tor eya tente/
bwa ma dum pitiŋ gana/ mo jin 'kuca a'di
ki 'kari'th mo mmota she/mm mo gom uni
gwansan kun mini 'ko mo mmogam gwo
is mo e a'di mo gom moŋ'koki/e ki sule/
sule/ ya ye 'ba/ mo. 17 Eya Malik jin di'd ki
she/ yil mo, jin midi mol wu mo, dhali jin

molu mish ki e ga ’cesh mo, a’di jin ta’da
Arumgimis mo jin di’d ’deŋ gana/ mo, a’di
minu taḵ mo dhali kar ki ca mo goma sule/
mo dhali ki sule/ ya ye ’ba/ mo. Amen.
18 Gwoŋḵan yansan ḵankika/ /e mo,
Ṯimuṯḥawuus, /e jin ta ya/m pem mo, isi
ki gwo kun onu is mo kun bagu mo, uni
kun ṯorkunu mo gom /e mo, ki /e mmoshi/
irrkunu ki uni mo tani mini ’taki asa asa
’borga/ mo 19 mmoṯel moŋgam gwo is sho’k
mo dhali ’twa/ ma duŋ gana/ mo. Mmo/
ush gwo ’peni ’twa/ ma du mo tani ’kwanin
tiya pwaṯḥki moŋgam gwo is buni mo. 20 E
bwaman uni gwan mo tani ta iHiminayus
mo dhala Iskandar mo, uni ’kon mo, uni
kun c̱ikika/ ka Seṯaan mo ki uni mini da/
ar mii mo mmo’koki wal gwo sor mo be.

2

Gwo jin Yedhuwa Ye’th Sho’k mo gom Isi Gwo Goma ’Tho mo jin Minu ’Tho mo

1 Gwo jin ta jin ṯwa/a/ ki gwo ’baar mo
tani a’dihe/ be. Aha/ ṯirrishkina aṯirrish ki
gwo mo ki mo jin di’buwa di’b is mo dhali
mo ma ’tho mo jin ’thonu mo dhali gwo jin
woṯḥu/ is mo dhali mo jin c̱inuwa ’borim
bwa i is mo minu mii mo gom ’kwani ’baar
mo, 2 gom imaliḵ mo dhali gom ’kwani ’baar
mo kun ’ko ’kom ’penkap̱an mo, ki ana
mina ’kowa lam bana ki shwam mo dhali ki
moŋḵu’th is mo dhali ki mii ma gayiin mo
dhali ki ana minu tul ’twa/ ’kup̱ mo ki mo-
maŋ mo ka ris ’twaŋkal kuku/ mo be. 3 Mii
yansan a’di ’boro’d mo dhali a’di mishkunu
bu’th mo e jis/e ma Arumgimis jin ta’da
Manwoṯḥ bana mo, 4 a’di jin dina gwo ibwa
mo goma ris ’kwani ’baar mo ki uni minu
woṯḥ mo dhali mmop̱u’du/ mo mmonyiṯḥ
gwoŋ gana/ mo be. 5 Haali/ Arumgimis
ṯal ’de/ mo be dhali jan ’de/ di’d si’da/
jin doshki’d e bwaman ma Arumgimis mo
dhali ’kwani mo, a’di jin ta wathi/ jin ta’da
Ḵrisṯḥos jin ta’da Yesus mo, 6 a’di jin c̱iki
is piti mo mmota to jin wani ’kwani ’baar
mo ’ba/ mo. Gwonṯor gom a’di mo tani
a’di ṯorkunu mo ki embul ma teem piti mo.
7 Gom a’di yan mo tani aha/ karkunu ’pen
ka pije/ mo mmota amanc̱i gwo mo dhali
mmota a’di jin karu ki she/ mo (Aha/ ṯora
gwo ki ṯor gana/ mo. Aha/ dinaki ta aṯor
mo). Aha/ tana amanṯor ’kwani kun ’koki
ta ’Kwani Yahuuda/ gwo mo e moŋgam
gwo is mo dhali e gwoŋ gana/ mo be.
8 Aha/ dina gwo ibwa mo si’da/ eya ris
mo ’baar mo ki ’kwani mini mii ’tho mo,
mmo’de’k me’d kun dhelelini mis mo ki dar
ka nyor mo walla dar gi wala jin walu mo
ki ṯas ṯas mo. 9 Wakan si’da/ up̱ mini nyoŋ
is buniŋ gana/ mo ki dar gi mo jin minu
ṯera ṯer mo dhali mmohi’th burrinye/ i is
mo kun gamana gam mo kun diṯ ma po/
e mo, yisa mmoṯo’da mur kagahara mo
walla mmohi’th ’dolkon gana/ i is mo walla
mmohi’th dhema/ i is mo walla mmohi’th
burrinye/ kun ’bitha yol she/ ki ’bi’th mo.
10 hili uni mini nyoŋ is ki miim ’borga/ mo
me’d jin mina a’di ha me’d mo gom up̱
kun o gwo ki ’twa/ mo ki uni tana gayiin
mo gom ji gi luŋu mo. 11 Dhalka ’bom da/
ar mii mo mmoc̱a’b ki shwam mo dhali
c̱a’b ki c̱a’b ’ko’d me’di ’baar mo. 12 Aha/
dinaki dhala ’boma kamu/ bway mo mmota
amanṯor gwo mo walla mmota gi moshirr
ap̱o/ ’kwaniŋ gwas mo. Ayim midi mii c̱a’b
ki shwam mo. 13 Haala Aadam a’di ta a’di
jin uḵu nṯwa/a/ mo dhala Hawwa ŋ’ko’d
mo. 14 Dhala Aadam yisa ihe’kkunu eya, hila
’bom a’di ihe’kkunu e mo dhala yim warki’d
ka mandhaŋ gwo mo be. 15 Hila ’bom minu
woṯḥ mo ki mo jin dhodhu uc̱i mo waḵki/
ayim midi rash di mo e moŋgam gwo is
mo dhali e mo/ena en mo dhali mii kun
dheleladhelel mo dhali mii kun miinu ki
dar gi mii ma ṯer mo.

3

Monthum jin Thumkunu mo gom Jwahaŋ ’Kwaniŋ Ḵaniisa mo

1 A’di ta gwo jin ta isiŋ gana/ be jin onu ki:
Waḵki/ wathin ’deŋ kamu/ dina gwo ibwa
mo mmomiiya ṯu’c jin miina jwahaŋ ’kwani
mo tani a’di ona bwa ka ṯuca ’borga/ mo be.
2 Wathi/ gwanyjaḵa/ midi mii diki mii ta gi
mii ’ba/ mo, dhali a’di midi mii ta ga ’bom
jasi ’de/ mo, dhali a’di midi mii ta wathi/
jin min ma du ’tim mo, dhali a’di midi mii
ḵu’th is ki ’cese/ ’cese/ mo dhali a’di midi
mii diki lo’b is piti nycine/ mo, dhali a’di
minu mii ta gu’b piti ŋal mo, dhali a’di midi
mii ta gwocon ki gwocon mo mmoṯor gwo
mo, 3 dhali a’di midi mii diki ’dish mo ma
su is mo, dhali a’di midi mii diki mii mii ki
ra’b mo hili a’di mina e mii ’thup̱a’thup̱ mo,

dhali a'di midi mii diki wala le'd ki tas tas mo, dhali a'di midi mii diki ta aman/ena guurush mo si'da/. [4] A'di midi mii mish kuŋ gu'b piti dhu ki 'bore/ mo, mmodhu ucim piti mmo'dapa bora 'cesh mo mmocik gwo mo dhali mmotaka tak mo ka ris 'twaŋkal kuku/ mo. [5] Haali/ wakki/ wathi/ diki mish kuŋ gu'b piti dhu ki 'bore/ mo tani ba ki jin ta'da ta mmina a'di mish 'kwaniŋ kaniisa ma Arumgimis dhu mo? [6] A'di midi mii diki ta wathi/ jin ta jin this mo jin daka bu'th gwo jin gamu is mo haali/ a'di midi 'taki se ki 'pura/ 'pura/ mo ki 'ba/ jin kara a'di ki ca mo, dhali bit mo e mo jin waku tapa ma ruma 'cesh mo. [7] Bahili a'di minu mii maŋ mo ki 'kwani kun 'kon ka pije/ mo haali/ a'di midi 'taki bit mo e mo jin wakuwa wak mo dhali eya gume/ gi tapa ma ruma 'cesh mo.

Monthum jin Thumkunu mo gom Imanhila Hil mo goma Kaniisa mo

[8] Wakan si'da/ 'kwani kun dhunu mo mmohil to ma kaniisa i e mo tani uni mini mii ka/aka/ mo, mmo'koki ta gi 'twa/ jin onu gwo isu/ mo, dhali mmo'koki jima su i 'twa/ mo, dhali mmo'koki pur bwa mo goma guurush mo. [9] Uni mini mii bu'th gwo jin cinu ki jim bag mo jin gamu is mo ki 'twa/ ma dun dhelelgam buni mo. [10] Dhali uni si'da/ minu mii nyo/i twa/a/ mo. Dhali yan'ko'd wakki/ uni nyo/u ki is buni mo ki uni ta uni kun dar gi mii 'ba/ mo tani dhalki uni mii to mo me'd uni kun cila to hil mo goma kaniisa mo. [11] Wakan si'da/ up mini mii ka/aka/ mo, mmo'koki thutha thu'th 'pen mo, hili uni mini ta uni kun mini 'tima du mo, mmota uni isiŋ gana/ mo eya ris to 'baar mo be. [12] Dhalki uni kun cila to hil goma kaniisa mo ta gi up jasi 'dete/ 'dete/ mo dhali dhalki uni mish ucim buni dhu mo dhali kuŋ gu'b buni ki 'bore/ mo. [13] Haali/ uni gwansan kun miiki to ki 'bore/ mo me'd uni gun cila to hil mo goma kaniisa mo tani uni gam 'twa/ maŋ mo gom miiŋ gana/ jin gama uniya du is mo gom is buni mo dhali si'da/ adhan mo jin wunu jwa i is mo e moŋgam gwo is mo, a'di jin diki'd eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

Gwo jin Çinu ki jim Bag mo gom ji Luŋ Bana mo

[14] Aha/ tosha mmopu'dku/ i um ki 'dishe/ mo, hili aha/ 'kwarkina um gwo gwansan mo mmoye'th um sho'k mo. [15] Wakan, wakki/ aha/ takina diite/ mo tani um mini 'taki mish mo mo ki um ka ba/ mini 'taki mii mii ki is bum mo me'd uni kun ta kuŋ gu'b ma Arumgimis mo, a'di jin ta'da kaniisa jin ta ji ma Arumgimis jin di ki e mo, a'di jin ta'da atiŋkiliŋ mo dhala cur gi gwoŋ gana/ mo be. [16] Ka jiŋ gana/ ana pikina gwo mo gom a'di yansan jin ta dhan gwo jin cinu ki jim bag mo jin ta jim bana jin luŋa ana aluŋ mo:

A'di jin torkunu eya tente/ mo e shuman is mo,
dhali a'di jin karkunu ki mo ma kar/e e Shi/in mo
dhali a'di jin parkina iman'doyu gwo e mo
dhali a'di jin cikunu gwo mo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo
dhali a'di jin gamkina 'kwani gwo is mo e mony'cesh mo
dhali a'di jin bu'thkunu bway momis mo e monyca mo.

4

Gwo jin Toru Itwa/a/ mo gom Mo jin Minu Dhal Gwo jin Gamu Is 'Pen mo

[1] Dhali Shi/in a'di torki gwo ki ji lugum mo mmo/o gwo mo ki, ka cim kuŋ 'ko'd mo tani kun tiya mini per mo 'peni moŋgam gwo is mo mmociya hirdhe/ ki gwo gi shi/in kun he'kkunuwa he'k e mo dhali ki gwo kun toru goma ruma 'cesh mo [2] e gwo ma por ma pije/ mo kun tanuwa tor ka tor mo ki 'kwani gwansan mo kun sula 'twa/ ma dum buni mo, [3] uni gun nonki mash jin mashu mo dhali uni kun shush mii mo mmoga/ tonten tiya mo, uni kun uk ma Arumgimis mo mmota to gun minu bu'th ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo ki uni gwansan kun gamki gwo is mo dhali mish gwoŋ gana/ mo be. [4] Haali/ aris to 'baar mo kun uk ma Arumgimis mo tani uni ta tom 'boron mo, dhali toŋ kamu/ minu wak mo gomata? wakki/ a'di budhu ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo, [5] haali/ a'di karu ki she/ mo wakan ki gwo ma Arumgimis mo dhali ka 'tho jin 'thonu mo be.

Amanmii To jin Ha Me'd mo goma Yesus Kristhos mo be.

6 Wakki/ /e mini dhu gwo gwansan kun
yedhuwa ye'th sho'k mo ibwambora wak
mo tani /e mini ta a'dim 'borga/ mo
mmomii to mo goma Kristhos jin ta'da
Yesus mo, gom gura/ jin 'kana /e mo
e gwo jin gamu is mo dhali gom gwom
'boro'd jin toru /e mo a'di jin bathkina /
e mo be. 7 Dhalka hirdhe/ ki ci mo gom
gwo lolop jin ta ji ma mak mo jin diki ta
ji ma gayiin mo dhali jin ta ji ma pali/
mo. Nyoŋi is piniŋ gana/ mo e mii ma
gayiin mo, 8 haali/ me'd jin hana a'di ari
me'd mo mmonyoŋ buŋgwar is mo 'te/ mo
tani mii ma gayiin a'di ha me'd mo eya
ris 'twaŋkal kuku/ mo haali/ a'di gam mii
adu is mo gom mondiki/e jin di'd shwane/
mo dhali si'da/ gom mondiki/e jin midi
pu'du/ yilaŋ kamu/ mo be. 9 Gwo jin onu
mo ta a'diŋ gana/ mo dhali ta a'di jin ha
me'd mo mmobu'th ka 'bimpil mo. 10 Haali/
gom 'pemen yansan mo tani ana 'kona mo
mmomiiya tu'c kun 'batha'ba'th mo dhali
mmopicira picir mo haali/ ana takina ga
'teŋ kapem bana mo jin karkunuwa po/
ma Arumgimis jin di ki e mo, a'di jin ta'da
Amanwoth gom 'kwani 'baar mo, dhali ki ji
mum mo gom uni gwansan kun gamki gwo
is mo be.

11 Kani gwo gwansan mo ma dhali tori uni
mo. 12 Dhalku/ ki dhal jan 'deŋ kamu/ bway
mo mmowak /e mo gom dhuru'c pini jin
tana /e mo. Hili tayi she/mm mo gom uni
mo uni kun gamki gwo is mo e gwom pini
jin tora /e mo dhali e is pini jin thosona
/e mo dhali e mo/en mo dhali e moŋgam
gwo is mo, dhali e miin dhelelga/ mo.
13 Ntagi aha/ mina pu'dku/ mo tani kuthi
is mo mmodeŋ Gwo ma Arumgimis jin
'kwarkunu e mo e bwaŋ 'kwani mo, dhali
ciyi gwo mo dhali tori gwo mo. 14 Dhalku/
ki ta piny is mo gom to jin cinu ki me'd
mo jin tana /e mo, a'di jin cikunu /e mo
ki gwo jin onu is mo jin bahu mo me'd jin
dhukina jwahaŋ 'kwani me'd buni apo/ /e
mo be. 15 Boti ki mii gwansan kun minu mii
mii mo. /E ki is pini imini ta agayiin gom
uni mo. Wakan uni 'baar mo mini par yam
pini jin yana /e e mo. 16 Hili is piniŋ gana/
i e ki 'bore/ mo dhali gwom pini jin tora /
e mo. Noni is pini ki 'koho/ 'koho/ mo. Ki
miim pini jin mina /e mii kan mo tani /e
mini woth is pini mo dhali uni kun mini cik
gwom pini mo be.

5

Mii kun Minu Mii Mii mo ka Karambuye/
mo gom cin Tiya mo

1 Dhalku/ wathiny ca'd ki kucur mo, hili
malasi a'di mo me'd mii jin mina /e mii
cim mo. Usi 'kwanin dhuru'c is mo me'd
ikam pini mo. 2 Wakan si'da/ up kun tana
ti/ mo me'd ita'dam pini mo, dhali up kun
ta dhuru'c mo me'd i'bwahan mo, eya ris
mii 'baar mo kun dheleladhelel mo.
3 Taki up kun wuna ikath ki wuŋ gana/
mo. 4 Wakka 'boma kamu/ jin wun ma kath
mo ta'd gi uci mo walla uci gi ucim piti mo
tani dhalki uni ntwa/a/ da/ar gwo mo gom
ji gi luŋum buni mo gom mii jin minu mii
mii mo goma wak buniŋ gana/ mo mmoci
ton tiya ka nyaŋ'ko'd mo gom ita'dam buni
mo dhali icom mo. Haali/ mii yansan a'di
mishu bu'th mo e jis/e ma Arumgimis mo.
5 Ayim jin wun ma kath ki wuŋ gana/ mo
dhali jin dhalu a'di 'de/ mo tani ayim karki
mo ma 'teŋ kapem piti apowa Arumgimis
mo dhali tikirki mii mo mmodi'ba di'b is mo
dhali 'tho mo ki mon'thiny ilu/ mo dhali
montee mo. 6 Ayim jin momotki'da dum
piti mo tani a'di di'di mowu mo isi kani
me'd jin din ma yim ki e mo. 7 Kani gwo
yansan mo wakan ki uni mini 'ko ki dar gi
mii jin wakuwa wak mo. 8 Wakki/ jan tal
'deŋ kamu/ diki thipa wak pitiŋ gana/ mo
tani a'di watki gwo jin gamu is mo, dhali
a'di boli wathi/ jin diki gam gwo is e ki shi/
mo.
9 Dhalku/ ki dhal jan 'deŋ kamu/ bway
mo mmonyak gway 'kwar ki uni kun wuna
ikath mo kun atha yili issi* kwara mo walla
kun mashkunu mo 'thissa/ kagusha niin
mo. 10 Dhala yim minu mii o gwo maŋ
mo gom miim 'borga/ ma yim mo me'd
jan 'de/ jin thipki uci mo mmotor mii jin
minu ta gu'b piti ŋal mo, mmolam uni kun
dhunu ki she/ ki dhelel dhelel sho'k mo,
mmowotha/ woth mo gom uni kun toju
'kus mo, dhali is ma yim jin kara a'di ka
gayiin mo mmomii mii kun 'boron eya ris

* 5:9 sittiin

'twaŋkal kuku/ mo. 11 Hili ushi uni gwansan
gway 'kwar mo, uni kun ta dhuru'c kun
wuna ikath mo. Haali/ ki uni cana bwa
en'dap buni mo apowa Kristhos mo tani
uni ona bwa ki mash mo 12 dhali wakan
uni tulki miiwak is mo mmo'ce'dkina uni
gwom buni kun twa/ a/ kun ona uni is
mo. 13 Ki mii yan jin 'ce'de'da po/ mo tani
uni da/ arki mii mo mmota piny is mo
dhali ta imanthap gu'b ki sho'k mo dhali
yisa mmotana uni jasa piny is 'te/ yisa
hili si'da/ uni tana le'd ka le'd mo dhali ta
imankul gu'b ki kul kul mo mmoham gwo
mo, mmo/ o gwo mo kun mina uni 'taki
'koki o mo. 14 Wakan ba/ aha/ ona ki uni gun
ta dhuru'c kun wuna ikathim buni mo tani
dhalki uni mashan mo mmodho'th uci mo,
mmoji gu'b buni mo, dhali mmo'koki ci a'di
jin ta 'kup embula kamu/ mo mmosor ana
mo. 15 Haali/ kun tiya uni hila/ perkin mo
mmobatha Setaani sho'k mo be. 16 Wakka
'boma kamu/ jin gami gwo is mo ta'd ga
wak piti kun wuna ikathim buni mo tani
dhalka yim woth uni mo jin mina 'kwaniŋ
kaniisa 'koki kal mii kun ditadit mo, wakan
ki uni mini woth uni gwansan kun wuna
ikath ki wuŋ gana/ mo.

17 Dhalki jwahaŋ 'kwaniŋ kaniisa uni kun
ji mo ki 'bore/ mo, dhunu ki uni gun ha
me'd mo ki montak ka 'bukum 'ban mo,
ki nyanye/ gom uni gwansan kun mii to
mo mmoci gwo mo dhali mmotor gwo mo.
18 Haali/ Gwo ma Arumgimis jin kwarkunu
mo o gwo mo ki: /E mini dhalka morbip
ki 'kamu'th 'twa/ mo ki a'di di'd mmotor
pos ki sho'k mo, dhali, Amanmiiya tu'c
minu mii ci to jin ha me'd ka tu'c piti mo.
19 Dhalku/ ki gam gwo me'd apo/ wathiny
jwahan 'deŋ kamu/ ki sule/ sule/ mo isi
ciki/ mo gwo jin mishu eya tente/ mo ki
'twaŋ 'kwani su/ mo walla ki 'twaŋ 'kwaniŋ
kwara mo be. 20 Gom uni gwansan kun ush
miinthus dak mii mo tani kucuri uni mo
ibwambora ris 'kwani 'baar mo, wakan ki
unin tiya si'da/ mini ko/ is mo mmodosh
mo. 21 E buŋ'kus ma Arumgimis mo dhali
eya Kristhos jin ta'da Yesus mo dhali e
iman'doyu gwom piti mo kun kwanykunu
mo tani aha/ kana /e gwo mo mmodhuwa
ris gwoŋkan gwansan mo ki dar gi mii jin
miinu 'peni gwo jin di'di bwa ntwa/a/ mo
walla 'peni mii jin miinu ka gwar 'de/ mo.
22 Dhalku/ ki la la mo e mo jin dhuna 'kwani
me'da po/ 'kup wathi/ mo, walla mmonyak
miinthus mii jin miina wathiŋ kamu/ mo.
Kari is pini ki dhelel dhelel mo.
23 Dhalku/ ki pi jasi yi'de/ mo naskina/,
hili piyi ari yiman amura'th mo gom gway
gi bwam pini mo dhali gom 'ba'th pini jin
'kosh /e ki jahanne/ jahanne/ mo.
24 Miinthus gi 'kwanin tiya mo tani uni
mishu eya tente/ mo, dhali uni dhunu
eya tente/ mo gom gwon dwall mo, hili
miinthus gi 'kwanin tiya mo tani uni minu
piyu/ i'ko'd mo be. 25 Wakan si'da/ miim
'borga/ uni toru eya tente/ mo, dhali isi
kani me'd jin 'kona uni ki 'ko eya tente/ mo
tani uni molu dhu ki ku gun bagu mo be.

6

1 Dhalka ris uni 'baar mo kun 'kon mo
e bwaŋ'kwariny dhaŋka'b 'bam buni kun
tana uni ciŋkina/ kun yolu mo mmodhu
uni kun ta tapam buni ki uni gun ha me'd
mo eya ris montak mo, wakan ki gway
ma Arumgimis mo dhali gwo jin toru mo
minu 'koki wal gwo sora po/ mo be. 2 Uni
gwansan kun takin gi itapa kun gamki gwo
is mo tani uni mini mii 'koki dhu uni ki
mon'the is mo mmo/ o gwo mo ki uni ta
ikam mo 'te/. Hili uni mini mii dhal mii
yan e i is mo mmomii aris to 'baar mo ki
'bore/ ki nyanye/ mo haali/ uni gwansan
kun miina ciŋkinam buni to mo tani ta uni
kun gamki gwo is mo dhali uni gun enu mo
be.

Mo jin Miinu Mii ma Gayiin mo Nyakki Mo
jin 'Konu ka This Mo i E mo

Tori gwo mo dhali tirrishi gwo mo goma
ris to gwansan kun minu mii mii mo.
3 Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ midi tor
gwoŋ kamu/ jin di ki she/ mo dhali diki
gam gwo me'd mo ki gwom 'borga/ gi Tapa
Yesus Kristhos bana mo tani dhali gwo jin
toru jin gamu me'd mo ki mii ma gayiin
mo tani 4 a'di yin seki'd ki 'pura/ 'pura/
mo, ki 'ba/ jin karu ki ca mo. A'di diki
mish toŋ kamu/ mo. A'di ta'd gi 'ba'th
jin 'kosh a'di mo mmo'kosh 'daŋ gwo mo
mmodota/ dot mo dhali gom gwo jin sugu
ki gwo mo, a'di jin wagaski miin dhapan
mo, dhali mii kun biruwa bir mo, dhali

mii kun thudhuwa thu'th 'pen mo dhali
mmotosh gwon thus eya du apo/ 'kwanin
tiya mo [5] dhali mii gi gwo kun sugu e
bwaman 'kwani mo 'peni bwam buni kun
bulabul mo dhali kun dheru bwa mo 'peni
gwoŋ gana/ mo, mmotoshkina uni ki mii
ma gayiin jin luŋuwa luŋ mo ta 'pemen
mmogam mii adu is mo. [6] Dhan mii 'kon
kun gamuwa du is ki mii ma gayiin jin
luŋuwa luŋ mo wakki/ mo jin thisu is e
di'd si'da/ mo, [7] haali/ ana 'konaki 'do miin
tiya 'kup pa mo e mony'cesh yan mo dhali
a'di mishu ka jiŋ gana/ mo ki ana mola toŋ
kamu/ bu'th mmokal 'peni mony'cesh mo.
[8] Hili wakki/ ana tana gi tonte/ mo dhali
burrinye/ mo mmohi'th mo tani ana mina
'ko ka this mo i e mo gom uni gwansan
mo. [9] Hili uni gwansan kun 'kona gwo ibwa
mo mmota pa ki pa mo tani uni ta'kkin
mo e mo jin paluwa pal mo dhali e mo ma
gume/ jin bu'thki'da bu'th mo dhali eya
ris miim pus mo dhali bwa jin onu gwo jin
ta jama/ ki jama/ mo mmobul 'kwani 'kup
e mo jin daku gwo me'd mo dhali mo jin
'ce'duwa 'ce'd sho'k mo. [10] Haali/ mo jin
enuwa guurush mo tani a'di ta'da birman
goma ris tonthusi 'baar mo. Gom 'daŋ gwo
yan jin 'kosho'd mo tani kun tiya perkin mo
'peni bway gi moŋgam gwo is mo dhali uni
su'kkin ma dum buni ki la/a'd la/a'd ka ris
mo.

Mo/as Gana/ jin Asu ki Moŋgam Gwo Is mo

[11] Hili gom /e jin ta wathi/ ma Arumgimis
mo tani shipiti/a ŋwaca/ mo 'pena ris to
gwansan mo. Guyi a'di ki e mo a'di jin ta
mo ma kar/e mo dhali mii ma gayiin mo
dhali moŋgam gwo is mo dhali mo/en mo
dhali sho'k mmotel mo dhali mon'thup e
mo. [12] Asi ki as gana/ mo gom moŋgam
gwo is mo. Budhi a'di ki nyeŋ mo, a'di
jin ta mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo,
a'di jin yukkunu /e nycine/ mo me'd jin
pikina /e gwom 'boro'd mo gom a'di mo
e buŋ'kusi iman/o gwo ka ris mo. [13] Dhali
e buŋ'kus ma Arumgimis mo, a'di jin ciki
moŋ'koki/e mo goma ris to 'baar mo dhala
Kristhos jin ta'da Yesus mo, a'di jin ciki
gwom piti ibwambor ma Punthi Bilaatus
mo, gwo jin pikina a'di ki piŋ gana/ mo tani
[14] aha/ kana /e gwo mo mmodhu gwoŋkan
jin 'kwarkunu mo ki dar gi monyo/o'd mo
dhali ki dar gi mo jin wakuwa wak mo
ntaga tee jin mina Tapa Yesus Kristhos
bana piyu/ mo be. [15] Dhali a'di yansan minu
tor eya tente/ mo, ka tente/ jin ta'da kar/
e mo jin ta Litgany gana/ 'de/ ki lish mo,
jin 'boru mii mo, dhali a'di jin ta'da Malik
jin doshki'da po/ imaliki 'baar mo dhali a'di
jin ta Tapa jin doshki'da po/ itapa 'baar mo,
[16] a'di jin ta a'di ki is piti a'di 'de/ mo jin
dar gi mo jin wunu mo dhali jin ca'bki'd
mo e moŋkush jin molu ii 'kupki cine/ mo,
jin dina wathiŋ kamu/ tal 'de/ ki par e mo
ki sule/ sule/ mo walla jin mola wathiŋ
kamu/ par e ki sule/ mo be. E a'di mo tani
montak midi di mo dhali mo jin tanu tapa
midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ moonnii.
Amen.

[17] Dhali gom uni kun ta pa ki pa mo e
mony'cesh yan mo tani kani uni gwo mo
mmo'koki 'do bwam buni isi mis mo walla
mmodhu mo ma 'teŋ kapem buni apo/ pa
jin tana uni jin mii uni e ki 'kala/ 'kala/
mo, hili apowa Arumgimis mo jin ciki ana
aris to 'baar mo ki moŋ'ka'd me'di is mo
mmo'kuny bwa mo. [18] Uni mini mii to ki
'bore/ mo mmota pa ki pa mo ki miim
'borga/ mo dhali mmoci to ki nyanye/ ka
'ka'd me'di is mo. [19] Wakan mmodhuna uni
to mmo/ish kumma/ mo gom is buni mo
mmota moŋka'b jin 'bora'bor mo gom yilaŋ
kamu/ mo tani wakan ki uni mini bu'th
mondiki/e ki nyeŋ mo, a'di jin ta mondiki/
eŋ gana/ mo be.

[20] Ayy Timuthawuus, kari a'di jin
kankunu /e mo mmodhu mo. Thethi/ mo
'peni gwo jin waluwa tor ka wuny is mo ki
dar gi mii ma gayiin mo dhali ayiseŋ gwo
kun 'kon ki ca'ckon mo gom gwom pus jin
yuku ki gwo gi moyuk mo. [21] Haali/ ki mo jin
bathu/ a'di i'ko'd mo tani kun tiya ŋana/
du'd mii mo isi gwo jin gamu is mo be.

A'the midi di e /e mo.

Gwo jiŋ 'Ko'd jin 'Kwar ma Buulus goma TIMUTHAWUUS mo

Monthe Me'd mo

1 ABuulus, a'di jin karu ki she/ mo goma
Kristhos jin ta'da Yesus mo ki bwa ma
Arumgimis mo isi ki gwo jin onu is mo gom
mondiki/e jin di'd eya Kristhos jin ta'da
Yesus mo be.
2 Eya Timuthawuus jin ta ya/m pem jin
enka/ mo.
A'the dhali momiimii dhali moŋku'th is
'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhala
Kristhos jin ta'da Yesus mo jin ta Tapam
bana mo.

Dhalku/ Is ki 'The mo

3 Aha/ 'bora Arumgimis bwa i is mo, a'di
jin miiga/ to mo ki 'twa/ ma dum pem
jin dheleladhelel mo, me'd mii jin miikina
ibabam pem mo, ki aha/ kakina /e e ki
tikir tikir mo e mon'thom pem mo. 4 Me'd
jin kakika/ jabu'th pini e mo tani aha/
'koshkina te/ /e ki mon'thiny ilu/ mo dhali
montee ilu/ mo mmopar /e e mo, ki aha/
minu 'taki 'tu'd mo ki moŋ'kuny bwa mo
be. 5 Aha/ rogomkunu ki gwo mo gom
moŋgam gwo is pini mo jin dar ki washila/
mo, moŋgam gwo is yan jin ca'bki'di twa/
a/ mo eya tiŋkwan pini jin ta'da Lo/ iis
mo dhali ata'dam pini jin ta'da Apniiki mo,
dhali shwane/ aha/ misha ki isa duŋ gana/
mo ki a'di ca'bki'd e /e mo. 6 Me'd jin
rogomkika/ /e ki gwo mo mmoti'k to jin
cin ma Arumgimis ki me'd mo, a'di jin di'd e
/e mo ki mo jin thulka/ /e me'd pema po/
mo. 7 Haali/ Arumgimis diki ci ana shi/in
ma shi/iny jwa mo, hili a'di ki ci ana shi/
in gi mom'bi'th mo dhali mo/en mo dhali
mmomisha du 'tim mo.
8 Dhalku/ ki mii 'the is mo mmoci gwo
mo gom Tapam bana mo, walla gom aha/
mmotaka/ habuus mo, hili budhi isa nyor
pini jin pwaku /e mo gom gwom 'borga/
mo e mom'bi'th ma Arumgimis mo, 9 a'di jin
wothki ana mo dhali yuk ana mo ka yuk jin
kogu mo, yisa gom miim bana jin ha me'd
mo, hili ki miim piti kun ha me'd mo e 'kup
miim pitiŋ gana/ yan mo dhali a'the jin cik-
ina a'di ana mo tani eya Kristhos jin ta'da
Yesus mo ki yil ka risi twa/a/ mo, 10 dhali
shwane/ a'di toru eya tente/ mo gom is jin
piyin ma Manwoth bana ka pije/ mo a'di
jin ta'da Kristhos jin ta'da Yesus mo, a'di
jin puuki wu mo dhali kalu mondiki/e mo
dhali mo jin molu wu mo e moŋkush mo ki
gwom 'borga/ mo be. 11 Haali/ gom gwom
'borga/ yansan mo tani aha/ karkunu 'pen
ka pije/ mo mmota amanci gwo mo dhali
ta a'di jin karu ki she/ mo dhali ta a'di jin
ta'da mantor gwo mo. 12 Dhali wakan aha/
'koshkina is ka nyor mo me'd jin 'kosha is
aha/ ka nyor mo. Hili aha/ dina is ki 'the
mo haali/ aha/ misha a'di jin gamka/ gwo
is mo dhali aha/ misha ki isa duŋ gana/ ki
a'di mishi ji ki 'bore/ ntaga Tee caan mo
a'di jin cikika/ a'di mmodhu mo be. 13 Bathi
bway pem mo gom gwoŋ ganam pem kun
torka/ mo, uni kun cikkina /e 'peni aha/
mo e moŋgam gwo is mo dhali e mo/en mo,
uni gun 'kon eya Kristhos jin ta'da Yesus
mo. 14 Jiyi gwoŋ gana/ mo a'di jin cikunu
/e mo mmodhu mo ki Shi/in Dheleladhelel
mo a'di jin ca'bki'd e bwaman ana mo.
15 /E mishki gwo hila/ mo ka ris uni
gwansan kun 'kokin mo e Pa Asiyya mo tani
tu'kkin mo 'peni aha/ mo dhali e bwam
uni gwansan mo tani ta iPijallus mo dhala
Harmujanis mo, uni 'kokin mo. 16 Dhalki
Tapa a'di ci momiimii gom kuŋ gu'b ma
Unisipurus mo haali/ a'di me'd ka ris yeki
aha/ 'ba/ mo. A'di yisa 'thena is mo gom
mondek pem jin deku aha/ ka jindhiir mo,
17 hili ki a'di merki'd mo e Pa Ruumiya mo
tani a'di ŋapki'da ŋap mo gom aha/ ki bur
bur ka daran du mo dhali a'di gamki aha/
mo be. – 18 Dhalki Tapa ci a'di mo jin mina
a'di gam momiimii mo 'peni Tapa mo 'pena
Tee caan mo – dhali /e mishkin ki 'bore/
mo aris to kun kalkina a'di ki mii mo e Pan
Epasus mo be.

2

Athuruk Gana/ ma Yesus Kristhos mo

1 /E si'da/ jin ta ya/m pem mo, 'bithi /
e is mo eya 'the jin di'd eya Kristhos jin
ta'da Yesus mo, 2 dhali a'di jin cikkina /e
'peni aha/ ntwa/a/ mo ka ma'diny iman/

o gwo mo tani ciki uni 'kwani kun ta ku isiŋ
gana/ mo mmodhu mo, uni kun mini mish
tiyan tiya gwo tor si'da/ mo be. 3 Budhi isa
nyor pini jin pwaku /e mo me'da thuruk
gana/ ma Kristhos jin ta'da Yesus mo be.
4 Athuruka kamu/ yisa di'da jin midi re'd is
piti ki to gi monyca'b piti mo me'd jin dina
a'di mmomii to ma thuruk mo, haali/ tom
piti jin guna a'di ki e mo tani ta mii jin mina
a'di mii mo mmokap a'di adu mo, a'di jin
kar a'di atu'c ma thuruk mo be. 5 Wathiŋ
kamu/ jin ishki'da bor ka 'cesh mo e mo
ma lo'b mo tani minu 'koki shum ki toŋ'kup
mo isi ciki/ a'di midi mii thim isi gwo jin
kanuwa kan mo gom mo ma lo'b yansan mo
be. 6 A'di ta'da mansi to jin mii'da tu'c jin
'batha'ba'th mo, a'di ka ba/ iminu pwakki
'kup to jin 'cithu/ ntwa/a/ mo. 7 Kulumi
gwo ibwa mo gom gwo kun oka/ mo haali/
Tapa a'di midi ci /e mo jin mishu gwo 'ban
mo goma ris to 'baar mo be.

8 Kayi aYesus Kristhos e mo a'di jin
pikunu mo 'peni mowu mo, a'di jin ta emen
'pena Dawuu'd mo, me'd gwom pem jin
cikika/ e gwom 'borga/ mo, 9 a'di jin ta
gwom 'borga/ a'di jin 'koshka/ is ka nyor
mo dhali rash mo ka makkiya m'bame'd
mo me'da manthu'th to mii mo. Hili Gwo
ma Arumgimis mo tani a'di yisa ta gwo
jin deku mowa. 10 Wakan aha/ 'dimkina
'kup mo eya ris to 'baar mo gom gway gi
uni kun kwanykunu mo, ki uni si'da/ mini
'taki bu'th bway mowoth yan jin diki'd eya
Kristhos jin ta'da Yesus mo jin midi nyak
ya ki monyca ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.
11 Gwo yan jin onu mo tani ta gwo jin ta isiŋ
gana/ mo be ki:

Wakki/ ana wuna mo nyakki a'di mo tani
ana si'da/ mina 'ko ki e nyakki a'di
mo be.
12 Wakki/ ana 'dima 'kup mo tani ana si'da/
mina nyak tapa ta ki a'di mo be.
Wakki/ ana mina wat a'di gway mo tani a'di
si'da/ midi wat ana gway mo be.
13 Wakki/ ana dara gi moŋgam gwo is mo
tani a'di di'd kan mmota ji gi isiŋ
gana/ mo be –
haali/ a'di midi mol is piti wat mo be.

Wathi/ jin Mii To jin Nyo/u ki Nyo/ Gana/ mo

14 Rogomi uni ki gwo yan mo dhali kan
uni gwo mo ibwambori Tapa mo mmotheth
gwo jin sugu mo gom gwo mo, a'di jin
diki kal miiŋ kamu/ 'kup pa mo, hili a'di
jasi 'ce'd uni sho'k mo, uni kun cik a'di
mo. 15 Miiyi miim pini ki dher mo mmoci
buŋgwar is pini ka Arumgimis mo me'd
a'din 'de/ jin tesu mo, mmota wathi/ ma
tu'c mo, a'di jin mina isi mii diki 'the mo,
a'di jin midi dher bway ka kar/e mo e gwoŋ
gana/ mo, mmotor a'di ki 'twaŋ gwocon
mo. 16 Thethi/ mo 'peni gwo kun 'kon ki
pe'th mo haali/ a'di midi sus 'kwani ka ris
mo e mo jin ushuwa Arumgimis ki nyanye/
mo dhali ki nyanye/ mo 17 dhali gwom buni
mini shwa bway mo me'd jama/ mo. E
bwam uni gwansan mo tani ta iHiminayus
mo dhala Pilitus mo, 18 uni kun wanykin
mo 'peni gwoŋ gana/ mo mmobu'th gwo
ki wup mo mmo/o ki mompinu a'di peki'd
mo hila/. Uni ki kum moŋgam gwo is
gi 'kwanin tiya 'twa/a 'cesh mo. 19 Hili
moŋka'b ma Arumgimis telkunu sho'k mo
mmodosh mo, mmokal mo jin dina gwo
yan ka 'dan'dap mo ki: Tapa mishi uni
gwansan kun ta kum piti mo, dhali, Dhalka
ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo uni kun
yeri gway gi Tapa mo, kwa/ is buni bwa mo
'peni miinthus kun shi/ashi/ mo.

20 Dhali eya dhan gu'ba caaga/ mo tani
toŋ'kul bwa 'kon si'da/ mo, kun 'koki ta
jasi 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush
mo, hili si'da/ toŋ'kul bwany cwa si'da/
mo dhali toŋ'kul bwa ma je kun 'thosu
mo si'da/ dhali kun tiya kun tana ajji kun
dhunu ki she/ ki dhuŋ gana/ mo dhali
kun tiya si'da/ kun dhunu mmota abar mo.
21 Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ midi dhelel
is piti mo 'peni mii kun waku mo tani a'di
midi ta toŋ'kul bwa mo jin karu ki she/
ki kar gana/ mo goma tu'c gi montak mo,
mmota ji gi karu ki she/ mo dhali mishi to
mii mo gom tapa gi gu'b mo, mmonyoŋkina
a'di is mo goma risa tuca 'borga/ gunn mo.
22 Wakan shipiti/a ŋwaca/ mo 'peni miin
dhuru'c pini jin karkina /e e ki 'thir 'thir
mo dhali guyi mo ma kar/e ki e mo, dhali
moŋgam gwo is mo, dhali mo/en mo dhali
moŋku'th is mo nyakki uni gwansan kun
yukki gway gi Tapa 'pena dum buni kun

dheleladhelel mo. [23] Dhalka hirdhe/ ki ci
mo gom mo jin dotu/ gwowa dot mo kun
ta gwom pus mo dhali gwo kun 'konuki
ye'th sho'k mo. /E mishin ki uni cisina le'd
jin walu ki tas tas mo. [24] Dhali amanmii to
gom Tapa mo tani a'di midi mii diki mii
ta amanwala le'd ki tas tas mo, hili a'di
mina bwa mii ta gi kush gom 'kwani 'baar
ka 'dete/ 'dete/ mo, dhali jin midi mish ta
amantor gwo ki 'twaŋ gwocon mo, mmoth-
ona thon me'di 'ko'd mo, [25] mmokucur unim
piti gwahan ki gwo mo kun cesh a'di mo
ki thith mo, ki mii jin 'thupu e ki 'thup
mo. Arumgimis wari midi 'taki ci uni mo jin
rijuwa du is mo dhali pu'du/ mo mmomish
gwoŋ gana/ mo, [26] dhali uni mini 'taki ye
mo 'pena gume/ gi tapa ma ruma 'cesh mo
'ko'di mom piti jin bu'thkina a'di uni mo
mmomii bwam piti mo be.

3

Buye/ Mii jin Mina 'Kwani Ta mo ka Tee jiŋ 'Ko'd mo

[1] Hili mishi gwo yansan 'ban mo, ki, ka
tee kuŋ 'ko'd mo tani mo midi pu'du/ mo
jin min ma wukura/ di mo. [2] Haali/ 'kwani
mini en is buni mo dhali ena guurush mo
dhali dhu 'ba/ ki ca mo dhali 'thek 'bam
buni imis mo, dhali wal gwo sor mo, dhali
ush gwo gi icom buni ha e mo dhali ikum
mo, dhali uni mini ta iman/usha 'borim
bwa ci mo, dhali uni mini ta uni gun 'koki
dhelel mo, [3] dhali uni mini dar gi mo/en
jin di'd eya du wathi/ en'thi/ mo, dhali
uni mini ta iman/ush gwo gwam mo, dhali
uni mini ta imanthutha thu'th 'pen mo,
dhali uni mini ta imandar ga du kun 'timu
mo gom e kun dhuna uni ki 'thir 'thir mo,
dhali uni mini ta imanmii mii kun kaŋkama
kaŋkam mo, dhali uni mini ta imanshi/
miim 'boro'di e mo, [4] dhali uni mini ta
iman'cith is ki gwo mo, dhali uni mini ta
imanbujura bujur mo, dhali uni mini se
ki 'pura/ 'pura/ mo mmodhu 'ba/ oki uni
imishi mo mo, dhali uni mini ta iman/en
'kom 'peŋkapan buni mo mmodhal mo/en
ma Arumgimis e i is mo, [5] mmodhu jasa
warma'c mii gom ji gi luŋu mo, hili uni ki
wat gway gi mom'bi'th piti mo. Thethi/
mo 'peni 'kwani kun wakan mo. [6] Haali/
ibwaman uni gwansan mo tani uni ta uni
kun kuli bway buni mo e gu'b gi 'kwanin
tiya mo mmobu'th up kun ta 'thalkina/ ki
'thalkina/ mo kun bur ma du mo ki wap
wap ki miinthus mo dhali thap miinthus
kun 'kona e ki she/ ki she/ mo, [7] uni kun ta
imanha 'kwani gunn gwo e mo, dhali yisa
bumburkin ki sule/ e mo jin nyithu/ gwoŋ
gana/ mo. [8] Me'da Yanniis dhala Yambiriis,
uni ceshkina Musa mo mo, wakan si'da/
'kwani gwansan uni ceshki mo mo gom
gwoŋ gana/ mo, uni kun ta 'kwani kun
pu/kin mo e bwam buni mo dhali kun ta
gi moŋgam gwo is kun waku mo. [9] Hili
uni mini thoth isa dhanaa? Haali/ mii
ma palim buni midi di eya tente/ mo gom
'kwani 'baar mo, me'd mii gi 'kwani su/
gwansan mo be.

Gwo ma Buulus jin Ta jiŋ 'Ko'd mo jin
Kankina A'diya Timuthawuus mo

[10] Shwane/ /e mishki gwom pem kun
torka/ mo dhali miim pem kun miika/
mo dhali tom pem jin guka/ ki e mo e
mondiki/e mo dhali moŋgam gwo is pem
mo, dhali bwam pem jin 'kucka/ ki 'kari'th
mo, dhali mo/en pem mo, dhali sho'k pem
jin telka/ mo, [11] dhali monto'c bwam pem
mo, dhali isa nyor pem jin 'koshki aha/ mo,
dhali a'di jin pu'dki'di aha/ e Pa Anthaakiya
mo, dhali e Pa Ikuniyya mo, dhali e Pa
Listra mo, dhali monto'c bwa wana, kun
'dimka/ 'kup mo. Hili 'peni uni gwansani
'baar mo tani Tapa a'di yeki aha/ 'ba/ mo
be. [12] Ka jiŋ gana/ aris uni gwansan kun
'kona gwo ibwa mo mmo'ko isi 'ko ma
gayiin mo e moŋ'koki/e mo eya Kristhos
jin ta'da Yesus mo tani uni minu to'c bwa
mo be, [13] ki 'kwani gun mii tonthus mo dhali
imanheka he'k e mo mini thi'th mii gun
shiyin mo ntagi mii shigga/ kagahara mo,
uni kun ta imanheka he'k e mo dhali uni
kun he'kkunu e mo be. [14] Hili gom /e mo
tani tikiri /e di mo e gwo jin da/arkina /
e mo dhali e gwo jin gamkina /e is ki gam
gana/ eya du mo, mmomishkina /e 'peni
a'di jin da/arkina /e a'di mo [15] dhali mish
'ban 'peni mo jin tana /eya 'ci mo tani /
e mishki gwo gwansan kun 'kwarkunu mo
dhali kun kogu mo, uni gun mini mish /
e sho'k ye'th mo gom bway gi mowoth ki
moŋgam gwo is eya Kristhos jin ta'da Yesus

mo. 16 Aris Gwo ma Arumgimisi 'baar ka
'dete/ 'dete/ mo kun 'kwarkunu mo tani
uni shi/irrkin ma Arumgimis mo dhali ha
me'd mo gom gwo mmotor mo dhali gom
kucur jin minu kucura kucur mo dhali gom
to'k jin minu toka to'k mo dhali goma nyoŋ
is jin minu nyoŋ mo gom mii ma kar/e mo
17 ki wathi/ ma Arumgimis minu 'taki thim
mo, mmota ka ris to 'baar mo kun minu
mii ta mo goma risa tuca 'borga/ 'baar ka
'dete/ 'dete/ mo be.

4

1 Aha/ kana /e gwo mo ibuŋ'kus ma
Arumgimis mo dhala Kristhos jin ta'da
Yesus mo, a'di jin midi dwall gwo mo gom
uni kun 'kon ki e mo dhali kun wukin
mo, dhali ki pim piti jin mina a'di piyu/
is ka pije/ mo dhali bampam piti mo be.
2 Ciyi gwo mo, hayi me'd ki embul mo mo,
dhali hayi me'd ki embul mo jin diki 'bor
mo, dhali tokiya to'k mo dhali kucuriya
kucur mo, dhali malasiya malas mo, dhali
dhalku/ buye/ ki 'thi mo e bwa jin 'kucu ki
'kari'th mo dhali e gwo jin toru mo. 3 Haali/
mo midi pu'du/ mo ki 'kwani mini 'koki
'dim 'kup mo e gwom 'borga/ jin toru mo,
hili mmotana uni gi bwany'ce kun kasakas
mo tani uni mini tul imantor gwo 'kup mo
gom is buni mo mmogam bwam buni kun
ona uni 'kup mo, 4 dhali uni mini tu'k mo
'peni gway gi gwoŋ gana/ jin ciku mo dhali
ta ca/ ka ca/ e gwo lolop jin ta ja mak
mo. 5 Dhali gom /e mo tani isa yempa/
teli /e sho'k mo, dhali 'dimi 'kup mo e mo
jin 'koshu is ka nyor mo, dhali miiya tu'c
gi imantor gwom 'borga/ mo, dhali thimi
miin tom pini mo.

6 Haali/ aha/ hila/ dikina e shushan mo
jin minu mii aha/ abas mo. Dhali mom
pem jin miga/ kwa/ is pem bwa mo tani
a'di pu'dki'd mo be. 7 Aha/ askina ki as
gana/ mo. Aha/ 'baarkina bway tur gi miiŋ
gana/ mo. Aha/ karkina moŋgam gwo is
mo. 8 'Peni shwane/ mo to karkunu mo gom
aha/ mo, a'di jin ta toŋ'kup gi mo ma kar/e
mo, a'di jin mina Tapa, jin ta'da amandwall
gwo mo jin ta'da kar/e mo ci aha/ mo ka
Tee caan mo. Dhali yisa jasi e aha/ 'de/
mowa, hili si'da/ gom uni 'baar mo kun
enki miim piti jin minu piyu/ a'di is ka pije/
mo be.

Gwo jin Yedhuwa Ye'th Sho'k gom 'Kwani ka 'Dete/ 'Dete/ mo

9 Miiyi ki is pini ki dher mo mmoyayu/
i aha/ ki jahanne/ mo. 10 Haala Dimas, a'di
jin enki mony'cesh yan jin di'd shwane/ mo
tani, a'di dhalki aha/ 'pen mo dhali yaki'd
mo e Pan Tasaluniiki mo, dhala Kiriskis
a'di yaki'd mo e Paŋ Galathiyya mo dhala
Tiithus e Pan Dalmathiyya mo. 11 Luuka
a'di di'd a'di 'de/ nyakki aha/ mo. Gama
Markus mo dhali susi a'di mo nyakki /e
mo, haali/ a'di ta a'dim paŋ gana/ jin mii
to gom aha/ mo. 12 Tikikus, aha/ hashkina
a'di e Pan Epasus mo be. 13 Ki /e mini
pu'du/ mo tani guyu/ burrinyem pom pem
mo, a'di jin dhalkika/ nyakka Karbus mo
e Pan Taruwaas mo, dhala warka/ si'da/
mo, dhali isi ki ji mum mo ayi'c kun 'kwaru
gwo apo/ mo. 14 Iskandar jin ta'da mantor
to mo tani a'di miiki aha/ dhan to jin
shi/ashi/ mo, dhali Tapa midi rak a'di to
ibway mo gom miim piti jin miina a'di mo.
15 Jiyi a'di ki e mo, /e ki is pini mo, haali/
a'di 'bitha'bi'th mo mmocesh mo mo gom
gwom bam jin tora aman mo be. 16 E gwom
pem jin ta jin twa/a/ jin 'ce'dka/ she/ mo
tani wathin tal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin
bu'thki 'ban gwom pem mo. Uni 'baar mo
dhalki aha/ 'pen mo. Hili mii yan a'di minu
mii dhalku/ ki dhu apo/ uni mo. 17 Hili
Tapa a'di doshki'd nyakki aha/ mo dhali ci
aha/ mom'bi'th is mo mmobah gwo ki bah
gana/ 'baar mo, ki aris 'kwani kun 'koki ta
'Kwani Yahuuda/ mo mini 'taki cik a'di mo
be. Wakan aha/ yekunu mo 'peni 'twa/ ma
dhop mo be. 18 Tapa a'di midi ye aha/ 'ba/
mo 'pena ris tonthus mo dhali ta aha/ is ki
me'd mo gom bampa/ jin ta ji momis piti
mo be. E a'di mo tani monyca midi di mo
gom ki sule/ mo dhali ki sule/ ya ye 'ba/
mo be. Amen.

Kwalany 'Te/ Ba/. Monthe Me'd mo

19 Theka Piriska me'd mo dhala Akiila
mo, dhali kuŋ gu'b ma Unisipurus mo be.
20 Araastus diki'd mo e Paŋ Kurinthuus mo.
Dhala Turupiimus a'di dhalkika/ mo e Pam
Miliitus mo haali/ a'di 'ba'thki'd mo be.
21 Miiyi is pini ki dher mo mmoyayu/ ntwa/

a/ ki mo diki ta mondit mo. Abuulus hashki monthe me'd gom /e mo. Kan si'da/ miikin ma Budis mo dhala Linus mo dhala Kalapidiyya mo dhala risa waki 'baar mo be.

22 Tapa midi di e shi/in pini mo. A'the midi di gom /e mo.

Gwo jin ’Kwar ma Buulus goma TIITHUS mo

Monthe Me’d mo

1 ABuulus jin ta ciŋkina/ ma Arumgimis
mo dhali a’di jin karu ki she/ mo goma
Yesus Kristhos mo mmopal moŋgam
gwo is ma Arumgimis mo gom uni kun
kwanykunu mo dhali gom monyith buni
jin nyithkina uni gwoŋ gana/ mo, a’di jin
tekunu mo ki mii ma gayiin mo, 2 e mo ma
’teŋ kape/ mo gom mo gi ’konu ki e ya ye
’ba/ mo, a’di jin okin ma Arumgimis gwo is
’peni kadhamo/ dhamo/ nnii mo, a’di jin
diki ta ator ki sule/ mo be. 3 Dhali ki mo
ma teeŋ gana/ mo tani a’di ki tor a’di eya
tente/ ki gwom piti mo ki gwo jin cikunu
mo, a’di jin cikunu aha/ mo mmodhu mo
ki gwo jin kan ma Arumgimis mo jin ta’da
Manwoth bana mo be.
4 Eya Tiithus jin ta’da ’cim pem gana/ mo
e moŋgam gwo is jin nyakka’d mo.
A’the dhali moŋku’th is ’peni Arumgimis
jin ta’da Baba mo dhala Kristhos jin ta’da
Yesus Amanwoth bana mo be.

*Mii ma Tiithus e Paŋ Karii*t mo

5 Gwo a’dihe/ be jin dhalkika/ /e mo
e Paŋ Kariit mo, ki /e mini ’taki thoson
ki ’bore/ mo to kun athkin mo dhali dhu
jwahaŋ ’kwani ’pen ka pije/ mo eya ris
’peŋkuman bampa/ ka ’dete/ ’dete/ mo,
me’d gwo jin cikika/ /e ka karambuye/ mo,
6 ’kwani uni kun daran ki mii ’ba/ mo, uni
kun mashi jasi me’d ’de/ ki lish mo, uni
kun tana ucim buni imangam gwo is mo
dhali yisa uni kun mishu yer is ki gway
mo gom mo jin dara uni ka du kun ’timu
mo gom e gun dhuna uni ki ’thir ’thir mo
walla gom mo jin usha uni gwo ha e mo.
7 Haali/ jwaha/ wathi/, me’d wathi/ jin
ta’da mandhu to goma Arumgimis mo ba/,
a’di midi mii dar gi mii ’ba/ mo, dhali a’di
midi mii diki ’thek ’ba/ imis mo, walla ta
amanwar ki jahanne/ mo, walla ta a’di jin
min ma su ’kosh mo, walla ta amanbujura
bujur mo, walla ta amanpur bwa ki pur mo
gom nyunycina/ mo. 8 Hili a’di minu mii
ta gu’b piti ŋal mo, dhali a’di midi mii ta
aman/en miim ’borga/ mo, dhali ta amanji
is piti mo, dhali ta a’di jin kusha buye/
mo, dhali ta a’di jin dheleladhelel mo, dhali
ta a’di jin mishi’da du ’tim ki is piti mo.
9 A’di midi mii bu’th gwoŋ gana/ ki nyeŋ mo
mmotel shoki cine/ mo me’d jin torkunu
a’di a’di mo, wakan ki a’di midi ’taki mish
ci gwo jin yedhuwa ye’th sho’k mo e gwoŋ
gana/ jin toru mo dhali si’da/ mmokucur
uni gwansan ki gwo mo, uni kun dhaŋki
a’di gwo i’twa/ mo. 10 Haali/ ’kwani tana ris
kagahara mo ushki gwo ha e mo, uni kun
ta iman/o gwo kun ’ko bwa ’te/ mo dhali
kun ta imanheka he’k e mo, isi ki ji mum mo
gom uni gwansan kun ’citkunuwa muny-
jal yis mo. 11 Uni minu mii dhu ki shwam
mo, haali/ uni kumkina waka tiya ’twa/a
’cesh mo ka ’bimpil mo mmotor gwo mo
gom to jin mina uni gam ki nyunycinan
thus mo, a’di jin dara uni ki bway ka ba/
mmotor mo. 12 Jan tal ’deŋ kamu/ di’d ’peni
bwam uni mo jin kar is piti ka manci gwo
mo jin ta jim buniŋ gana/ mo mmo/o gwo
mo ki: ’Kwani gi Paŋ Kariit isa yempa/
tana tor mo dhali uni ta tombwaasho kun
shi/ashi/ mo dhali kun shwan ma piny isa
nyor mo dhali kun shwana te/a nyor mo
be. 13 Gwontor yansan ta gwoŋ gana/ mo.
Wakan kucuri uni ki gwo jin kaaka ki uni
mini ’taki ta kuŋ gana/ mo e moŋgam gwo
is mo, 14 mmodhal mii e i is mo mmo’koki
ciya hirdhe/ gom gwo lolop jin ta ja mak
gi ’Kwani Yahuuda/ mo walla gwoŋkan gi
’kwani kun wakki gwoŋ gana/ mo. 15 E
uni kun dhelelkin mo tani aris to ta kun
dhelelkin mo, hili e uni gun pu/kin mo tani
dhali kun dar gi gwo jin gamu is mo tani
toŋ kamu/ piyi’d jin dhelelki’d mo. Bwam
buniŋ gana/ mo dhali ’twa/ ma dum buni
mo tani, uni pu/kin mo be. 16 Uni torki
gwo ki ’twa/ ki uni mishkina Arumgimis
mo tani uni watki a’di gway ki miim buni
mo be. Uni wakkunu ki wak jin shi/ashi/
mo gom bul buni mo dhali uni ta iman/ush
gwo ha e mo dhali uni ha me’d gom ari tom
’boro’da kamuwa?

2

Gwo jin Toru jin Ta jiŋ Gana/ mo

1 Hili gom /e mo tani tori gwo mo a’di jin
midi ha me’d mo gom gwontor gana/ mo.
2 Kani ’kwani kun can gwo mo mmo’tima du

mo, dhali mmoka/aka/ mo dhali ku'th is ki
'cese/ 'cese/ mo, mmota kuŋ gana/ mo e
moŋgam gwo is mo dhali e mo/en mo dhali
mmotel sho'k ki tel gana/ mo. 3 Kani up gun
tana ti/ gwo mo wakan ki uni mini ka/aka/
mo gom gway miim buni mo, mmo'koki ta
imanthutha thu'th 'pen mo walla mmota
ciŋkina/ ma su mo mmopi mo. Uni ka ba/
imini mii tor gwo mo gom a'di jin 'boro'd
mo ba/. 4 Dhali wakan yethi up kun ta
dhuru'c sho'k mo mmo/en ikathim buni
mo dhali ucim buni mo, 5 dhali mmota uni
kun mini ku'th is ki 'cese/ 'cese/ mo, dhali
mmota uni gun mini ga/ gwasa tiya mo,
dhali ta imandhu gu'b buni ki 'bore/ mo,
dhali ta imanta gi bwaŋkush mo, dhali ta
uni kun mini 'dap 'twa/ mo e mo gi ikathim
buni mo, ki gwo ma Arumgimis minu 'taki
'koki wak mo be. 6 Wakan kani 'kwani
kun ta dhuru'c gwo mo ka daran du mo
mmo'tima du ki is buni mo. 7 Tori is pini
eya ris 'twaŋkal kuku/ mo mmota she/mm
ki miim 'borga/ mo, dhali e gwom pini jin
tora /e mo tani tori a'di jin dara'd ki jin
thusi cine/ mo, dhali a'di jin ka/aka/ mo,
8 dhali gwom 'borga/ jin tora /e jin minu
mol wak mo, wakan ki wathi/ jin ceshki
mo mo tani minu kar ki mo ma 'the is mo
mmodar gi tonthusa 'deŋ kamu/ mo mmo/
o gom ana mo be. 9 Kani uniny ciŋkina/ gun
yolu gwo mo mmo'dap 'twa/ mo e itapam
buni mo dhali ci uni moŋkap mo eya ris
'twaŋkal kuku/ mo. Uni mini mii 'koki
burush uni gwo i'twa/ mo, 10 walla mmokal
to ki bwam buni mo, hili mmotor a'di jin
di'd isi bwaman mo ki a'di jin ta jiŋ gana/
mo, wakan ki eya ris to 'baar mo tani uni
mini mii 'taki nyoŋ gwontor ma Arumgimis
is mo, a'di jin ta'da Manwoth bana mo be.

11 Haali/ a'the ma Arumgimis mo, a'di
piki'd mo gom bway mowoth mo goma
ris 'kwani 'baar mo be, 12 mmoye'th ana
sho'k mo mmowak gwo mo jin ushuwa
Arumgimis luŋ mo dhali mii gun dhunu e
ki 'thir 'thir mo e mony'cesh yan mo dhali
mmo'ko mmoku'th is ki 'cese/ 'cese/ mo
dhali mmota gi buyeŋ kush gana/ mo dhali
mmomii mii ma gayiin mo e mony'cesh
mo be, 13 mmocora cor mo gom mo ma
'teŋ kapem bana jin 'boru mii mo, a'di jin
ta mompi gi monyca ma Arumgimis bana
mo jin caaca mo dhali Amanwoth bana jin
ta'da Yesus Kristhos mo be. 14 A'di jin ciki is
piti mo gom ana mo mmowan ana 'ba/ mo
'peni aris miinthus mo dhali mmodhelel
'kwanim pitiŋ gana/ mo gom is piti mo,
uni kun shwana mii anyor ki thith mo gom
miim 'boron mo be.
15 Bahi aris to gwansan mo dhali malasiya
malas mo dhali kucuriya kucur ki moshirri
'baar mo. Dhalku/ ki dhal wathin 'deŋ
kamu/ bway mo mmowak /e mo.

3

Tikiri Miim 'Borga/ mo kun Miinu mo

1 Rogomi uni ki gwo mo mmo'dap 'twa/
mo e uni kun ta itapa mo dhali uni kun ta
gi moshirr mo, mmota imanha gwo e mo,
dhali mmota uni kun mini thoson is mo
gom ma gom miiŋ gana/ mo, 2 mmo'koki
o gwon thusa po/ wathin 'deŋ kamu/ mo,
mmotheth mo 'peni 'kwani kun walana le'd
ki tas tas mo, mmota uni gun min ma du
'thup mo dhali mmotora dum paŋ gana/
mo e miin tak goma ris 'kwani 'baar mo.
3 Haali/ ana ki is bana 'thissa/ ntwa/ a/
mooniin tani takina pus mo mmo/ush gwo
ha e mo dhali ana suskunu per mo dhali ana
takina ciŋkina/ ka ris mii kun dhukunu e
ki 'thir 'thir mo, haali/ ana 'kona 'ce ki 'kol
mo, mmo'baara teem bana mo jin dupuwa
dup i e mo dhali ki miin dhapan mo, dhali
ana shinu i e ki 'kwani mo dhali ana shina
shi/ i e ka rem 'kup mo. 4 Hili ki miim
'borga/ mo dhali mii kun miinu ki mo/en
ki bwaŋkush mo jin ta ji ma Arumgimis mo,
a'di jin ta'da Amanwoth bana mo, piyin mo
tani 5 a'di taki ana is ki me'd mo, yisa gom
miim 'boro'da kamu/ jin miikina ana ki mii
ma kar/e mowa, hili ki momiimiim pitiŋ
gana/ jin ha me'd mo, ki mii jin lamkunu
mo ka dho'th jin dhodhu dok/e mo dhali ki
mii jin tanu this e Shi/in Dheleladhelel mo
tani 6 a'di jin wolkina a'di apo/ ana mo ki
ehe/ ka Yesus Kristhos jin ta'da Amanwoth
bana mo be. 7 Wakan ki ana minu 'taki dhu
ki mo ma kar/e mo ka 'them piti mo dhali
ta imanbu'th mal e mo ma 'teŋ kape/ gi
moŋ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.
8 Gwo jin onu mo be ta isi gwoŋ gana/ be.

Aha/ ona bwa ki /e mini tirrish gwo mo
gom to gwansan mo ba/. Wakan ki uni

gwansan kun gamki gwo is eya Arumgimis
mo tani mini mii mii ka sereč mo mmoči
is buni mo ki miiŋ gana/ mo. Mii gwansan
uni kun ta kum 'borgaŋ gana/ mo dhali ta
ku kun mini ha me'd mo gom 'kwani mo be.
9 Hili thetḫi/ mo 'peni mo jin doṭu/ gwowa
doṭ mo kun ta gwom ṗus mo, dhali mo
jin beledhu gwo mo, dhali mo jin biruwa
bir mo dhali mo jin tanuwa le'd ki ṭas ṭas
mo aṗo/ gwoŋḳan jin činu mo, haali/ uni
dar gi shi/ miim 'boro'd mo dhali kun ta
kum ṗe'th mo. 10 Haali/ gom wathi/ jin ḳali
gwon thus jin ta'da he'k e mo tani 'ko'di a'di
rumkunu ki gwo mo me'd 'de/ mo walla
me'di su/ mo tani dhalku/ miiŋ kamu/ ki
'dish is mo nyaḳki a'di mo 11 mmomisha /e
ki wathi/ gi wakan a'di wuṭulkunu mo dhali
ta'da manmii miinthus mo. A'di waḳkunu
ki is piti mo be.

*Gwo jin Yedhuwa Ye'th Sho'k mo gom 'Kwani ka 'De*ṭe/ 'Deṭe/ mo

12 Me'd jin miga/ hashka Artimas mo
walla Tiḳikus mo e /e mo tani miiyi ki is
pini ki dher mo mmoyayu/ i aha/ mo e
Pa Nikubulis mo, haali/ aha/ dikina gwo
ibwa mo mmo'baar mondiṭ imun mo be.
13 Miiyi ki miim pini ki dher mo mmoṭora
Sinas gwo mo, a'di jin ta'da manmisha jo'd
gwoŋḳan mo, dhala Abulluus mo mmo/
iiyu/ e bway buni ki jahanne/ mo. Hili uni
i e ki 'bore/ mo ki uni mina toŋ kamu/
diki har mo. 14 Dhali dhalki 'kwanim bana
da/ar mii mo si'da/ mmoči is buni ki miim
'boro'd mo, wakan ki uni mini woṭḫ miin
tiya 'twa/ mo kun mini mii ta gi to mo dhali
yisa mmomol maman gana/ dho'th mo.

Mom'bor Mii jin Dhalu Me'da Ṗo/ 'Kwani mo

15 Aris uni 'baar mo kun nyaḳki 'ko ki aha/
mo tani hashki /e monthe me'd mo. Theki
uni gwansan me'd mo kun enki aman mo e
moŋgam gwo is mo be.

A'the midi di e umi 'baar mo.

Gwo jin ’Kwar ma Buulus goma P̲ILIMUUN mo

Monthe Me’d mo

1 ABuulus jin ta’da habuus goma K̲rist̲h̲os
jin ta’da Yesus mo dhala T̲imut̲h̲awuus jin
ta’da kam bana mo,
Eya P̲ilimuun jin enu mo, a’di jin ta’da
mannyak̲a t̲u’c bana mii mo. 2 Dhala
Abp̲iyya mo jin ta ’bwah bana mo dhala
Ark̲ibbus mo jin ta’da garr bana jin ta’da
thuruk̲ mo, dhala k̲aniisa e kuŋ gu’b pini
mo.
3 A’the e /e mo dhali moŋk̲u’th is ’peni
Arumgimis jin ta’da Babam bana mo dhali
Tap̲a Yesus K̲rist̲h̲os mo be.

Mo/en ma P̲ilimuun dhali Moŋgam Gwo Is Piti mo

4 Aha/ ’bora Arumgimis pem bwa i is isa
yempa/ mo ki aha/ kakina /e e mo eya
’thom pem mo be, 5 haali/ aha/ cik̲kina gwo
mo gom mo/en pini mo dhali gom moŋgam
gwo is pini jin karkina /e ka k̲arambuye/
ki Tap̲a Yesus mo dhali goma ris uni ’baar
mo k̲un dhunu ki she/ ki dhelel dhelel
mo, 6 dhali aha/ ’thokina ki moŋgam gwo
is pini jin pwak̲kunu /e mo midi um mo
mmonyit̲h̲a ris to kun ’boron mo kun ta
kum bana mo eya K̲rist̲h̲os mo be. 7 Haali/
aha/ tana gi moŋ’kuny bwa kagahara mo
dhali momalas ’peni mo/en pini mo, /e jin
tana kam pem mo, haali/ adu gi ’kwani kun
dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani uni
yenu ’ba/ mo e /e mo be.

ABuulus Wot̲h̲ki Gwo Is goma Unisiimus mo

8 Isi kan mo tani ba aha/ dara gi monyju/
mo ki nyanye/ eya K̲rist̲h̲os mo mmok̲an /
e gwo mo mmomii to kun ’thek̲kunu gwo
mo tani 9 hili gom gway gi mo/en mo tani
aha/ ona bwa mo mmoyip̲ ’kup̲ ’kup̲ki /
e mo – aha/ jin tana Buulus mo, aha/
jin tana amanya goma K̲rist̲h̲os mo dhali
shwane/ aha/ tana habuus mo si’da/ goma
K̲rist̲h̲os jin ta’da Yesus mo be – 10 Aha/
yip̲a ’kup̲ ’kup̲ki /e mo, goma ’cim pem
jin ta’da Unisiimus mo, aha/ jin warkina
a’di ki com mo me’d jin dikika/ mo eya
sijin mo. 11 (Kadhamo/ niin mo ’thissa/ tani
a’di diki ha me’d gom /e mo, hili shwane/
mo tani a’di ta a’diŋ gana/ jin ha me’d
mo gom /e mo dhali gom aha/ mo be.)
12 Aha/ hashkina a’di ka nyaŋ’ko’di /e mo,
isa dum pem gana/ a’di ihashkika/ mo niin.
13 Aha/ onayi ki aha/ mina bwa ’taki ’kuny
mo mmokar a’di nyak̲ki aha/ mo, ki mii gi
wakan mo tani ki a’di midi ’taki mii aha/ to
mo gom gway pini mo me’d jin t̲ikirkika/
di mo eya sijin mo gom gwom ’borga/ mo.
14 Hili aha/ ’tena bwa ki mii toŋ kamu/ ki
dar gi gwom pini jin gama /e me’d mo, ki
mii gi wakan mo tani ki tom pini kun ’boron
minu ’taki ’koki mii ki mii kun t̲ucu /e mo,
hili ki bwam piniŋ gana/ jin di ki k̲any mo
be.

15 Wariba/ a’di ta mii yansan jin k̲wa/
kunu a’di is mo ’peni /e mo gom ari mo mo
ki /e mini ’taki ta gi a’di ka nyaŋ’ko’d mo ki
sule/ sule/ mo, 16 mmodok̲/e kar a’di me’d
c̲iŋkina/ jin yolu yisa, hili mmothis a’di mii
’ko’d e mo me’d c̲iŋkina/ jin ’konuki yol mo,
mmokar a’di ka kam pini jin enu mo, dhali
isi ki ji mum si’da/ mo gom aha/ mo, hili
a’di ’teki nyanye/ gom /e ba/, gom mii kun
’konu ki shuman is mo dhali e Tap̲a mo be.
17 Wakan wak̲ki/ /e mini o bwa ki aha/ mo
mmota agarr pini mo tani budhi a’di mo
ma me’d mii jin mina /e ’taki bu’th aha/
yi. 18 Wak̲ki/ a’di t̲h̲u’thki /e toŋ kamu/
mii mo tani walla di ka murem pini ’ba/
mo gom toŋ kamu/ mo tani ’kwari a’di gom
gway pem mo ma. 19 Aha/, jin tana Buulus
mo, i’kwarkina gwo yansan ki me’d pem
gana/ mo. Aha/ mina c̲i /e to mo gom a’di
mo – ki aha/ mina diki o gwoŋ kamu/ mo
goma murem pini jin dina /e aha/ i’ba/
mo, isi kani jin ta buŋgwar is piniŋ gana/
mo. 20 Nye, akam pem, aha/ ŋap̲a shi/ miim
’boro’d ’peni /e mo e Tap̲a mo. Yeyi aha/
adum pem eya K̲rist̲h̲os mo ma.

21 Gom jwam pem jin wuka/ /e i is mo
gom gwom pini jin hana /e e mo tani aha/
’kwarkina /e gwo yan mo, mmomishkika/
ki /e mini mii uni kan ki nyanye/ mo
mmobol gwom pem jin oka/ /e e mo. 22 Ki
mii yan jin miina /e e me’d mo tani thosoni
gu’b yilkina/ si’da/ mo gom aha/ mo haali/
aha/ t̲osha e mon’thom pini mo ki aha/
minu c̲i ki /e mo be.

Ḵwalany ’Te/ Ba/. Monthe Me’d mo
23 Abap̱raas, a’di jin ta’da garr pem jin
nyaḵ aha/ c̱a’b eya sijin mo gom gway ma
Ḵrisṯẖos jin ta’da Yesus mo tani hashki /
e monthe me’d mo, 24 dhala Markus si’da/
mii’d wakan mo dhala Aristarḵus mo dhala
Dimas mo dhala Luuka mo, uni kun tana
garr pem kun nyaḵ aha/ aṯu’c mii mo.
25 A’the gi Tap̱a Yesus Ḵrisṯẖos midi nyaḵ
di ki /e e shi/in pini mo be.

Gwo jin ’Kwaru gom ’Kwani IBRANIYIIN mo

Arumgimis Ṯorki Gwo ki Ya/m Piti mo

1 Eya ris bway kun ’ko ki she/ ki she/ mo
tani Arumgimis ṯorki gwo e ibabam bana
kadhamo/ mo ki imanc̱i gwom piti kad-
hamo/ mo. 2 Hili ka tee kuŋ ’ko’d gwansan
mo tani a’di ṯorki gwo e ana ki a’di jin ta
Ya/ mo be, a’di jin karkina a’di ’pen ka pije/
mo mmota amanbu’th mal gom to ’baar
mo. Dhali e a’di mo tani mony’cesh si’da/
uk̲kina a’di mo be. 3 A’di dhelki monyca
ma Arumgimis mo mo dhali k̲al isi jamas
jin takina a’di buyempam pitiŋ gana/ mo,
mmojeṯkina a’di aris to kun uk̲u mo ki gwo
gi mom’bi’th piti mo be. Ki a’di diki’d
mmodhelela dhelel mo gom miinthus mo
tani a’di c̲a’bki’d ki me’da bim poros gi a’di
jin Ek̲a/ Ek̲ e momis mo, 4 mmowarkina
a’di ki a’di jin ṯelki gantha/ mo mmope
iman’doyu gwo ’kup̲ mo, ma gom gway piti
jin bu’thkina a’di mo jin ’boro’d ki isi ’bor
gana/ mo mmobol kum buni e mo be.

*Ya/ A’di I*ṯelki Gantha/ ki Iman’doyu Gwo mo

5 Haali/ eya man’doyu gwo jana sa/ i/on
ma Arumgimis gwo mo me’d ’de/ mo ki:
/E ta Ya/m pem mo,
shwane/ aha/ dho’thkina /e mo?
walla dok̲/e,
Aha/ mina ta a’di com mo,
dhali a’di midi ta aha/ ya/um mo?
6 Dhali dok̲/e, ki a’di k̲alki mo ma dho’th jin
ta ji ma bwanyara/ e mony’cesh mo tani
a’di oki gwo mo ki:
Dhalki aris iman’doyu gwo ma Arumgimis
luŋi a’di mo.
7 Gom iman’doyu gwo mo tani a’di ki o gwo
mo ki:
A’di jin dhuki iman’doyu gwom piti mmota
’tham mo,
dhali c̲iŋkinam piti mmota akap̲any o’d ma
le’dan mo.
8 Hili gom Ya/ mo tani a’di ki o gwo mo ki:
Ak̲ursin tap̲am pini, ayy Arumgimis, ta a’di
jin midi di goma sule/ mo dhali ki
sule/ mo.
Cwa ma k̲ar/e mo ta cwa gi bampam pini
mo.
9 /E enki mii ma k̲ar/e mo dhali shi/ mo i e
mo, mo jin ushu gwoŋk̲an mii mo.
Wakan Arumgimis, jin ta’da Arumgimis
pini mo, a’di ’koshki /e is mo
ka yin gi bwaŋ ’kunyga/ mo mmo’ce’d cin
tiyam pini ap̲o/ mo.
10 Dhali,
/E jin ta Tap̲a mo, /e k̲a’bki mony’cesh
sho’k mo ’peni ka muŋ’kup̲ mo,
dhali aris momis uni ta mii kun miina /e ki
me’d pini mo be.
11 Uni minu ’ce’d sho’k mo tani, hili /e mini
di mo be.
Uni mini wuwa dhan mo me’d burrinye/
jin shi/i isi ’baar mo.
12 Me’d burrinye/ jin kumu bwam/e mo tani
/e mini ’kuc̲ uni is mo
dhali uni minu ak̲ e mo me’d burrinye/ mo
be.
Hili /e din naskina/ ki jamas jin tana /e /e
mo,
dhali yil pini mini ’koki ush me’d mo be.
13 Hili eya man’doyu gwo jana sa/ i/ona a’di
gwo mo me’d ’de/ mo ki:
C̲a’bi /e aha/ ki me’da bim poros pem mo
ntagi aha/ mina dhu ’kup̲ pini
mmota cwam pini jin mina /e idhu sho’k
mo?
14 ’Kona ris uni ki ta shi/in kun mii to mo,
kun hashkunu mo mmomii to mo, gom
gway gi uni gwansan kun mini bu’th bway
gi mowoṯh̲ mowa?

2

*Gum Dhan Mowo*ṯh̲ mo

1 Wakan ana mina mii c̲iya hirdhe/ ki
’dish ’dish mo ki gwo jin cik̲kina ana mo,
isi ciki/ ki ana minu ’koki bor ’peni a’di mo.
2 Haali/ wak̲ki/ gwo jin bahu ki iman’doyu
gwo mo tani doshki’d ki sho’k mo dhali aris
mo jin dhaŋu gwo mo walla mo jin ushu
gwo ha e mo bu’thki mo jin rak̲uwa rak̲i
bway jin ta jiŋ k̲ar/e mo tani 3 i/ana mina
ye kata mo, wak̲ki/ ana p̲inykina is mo
gom dhan gumbway mowoṯh̲ yan mo? A’di
bak̲kunu iṯwa/a/ mo ki Tap̲a mo, dhali a’di
ṯelkunu sho’k mo e ana mo ki uni gwansan
kun cik̲ki a’di mo be, 4 ka Arumgimis di’d
si’da/ mmok̲al gwo o ki jamas mii mo kun
miikina a’di mo dhali aris momer mo dhali

aris miimer kun 'kona e ki she/ ki she/
mo dhali ki to kun cinu ki me'd ki Shi/in
Dheleladhelel mo, kun pwakkunu bwa mo
isi ki bwam pitiŋ gana/ mo be.

A/'kaŋ'kup gi Mowoth mo

5 Haali/ Arumgimis diki kar gwo gi
moshirr mo apo/ iman'doyu gwo mo
gom to gun ta kun this kun minu mii e
mony'cesh yan mo, a'di jin 'kokina ana mo
mmo/o mo. 6 A'di pikunu mo e moŋkamu/
e gwo ma Arumgimis mo ki:
Wathi/ gi wakata mo, jin mina /e i/o bwa
ki a'di mo,
walla ya/ gi wathi/ mo ki /e mini hil a'di i
e mo?
7 /E karki a'di gom ari mo mo mmota jin
gwa'da'd ki iman'doyu gwo mo.
Dhali /e shumki a'di ki monyca mo dhali ki
montak mo,
8 mmodhukina /e aris to 'baar mo e moshirr
piti e bwaŋ'kwariny sho'k piti mo
be.
Dhali goma ris to gun dhukunu mo e
moshirr gi 'kwaniny'cesh mo tani a'di diki
dhal toŋ kamu/ ka pije/ mo 'peni moshirr
piti mo. Me'd jin dina a'di kan mo tani, ana
'konaki para ris to e naskina/ mo e moshirr
piti mo. 9 Hili ana parkina Yesus e mo, a'di
jin diki'd ki ari mo mo mmokarkunu a'di
ki gwa'd mo ki iman'doyu gwo mo tani a'di
shumkunu mo ki monyca mo dhali montak
mo gom isa nyor jin wukina a'di mo. Wakan
ka 'the ma Arumgimis mo tani a'di midi
'taki nyok wu mo goma ris 'kwani 'baar mo
be.
10 Haali/ a'di gama'd ki isi gam gana/
mo ki a'di, a'di jin uku to 'baar mo gom
gway piti mo dhali a'di jin 'kon ma ris to
'baar mo mmo/uka uk ki a'di mo, mmo-
suskina a'di iya/ gi 'kwani ka ris mo e
monyca mo, a'di jin ta'da shu/um bway
gom gway gi mowoth buni mo tani ki a'di
minu 'taki kar ji gi isi 'borgaŋ gana/ mo ki
mo jin 'koshu is ka nyor mo be. 11 Haali/
a'di jin dhagamki'da dhagam mo dhali uni
gwansan kun dhagamkunu mo tani uni
takin gi mo ma tel 'pen jin ta'da 'kaŋ'kup
mo. A'di ka ba/ idina is ki 'the a'di mo
mmoyuk uni ki iwak piti mo, 12 mmo/o gwo
mo ki:
Aha/ mina bah /e gway pini e iwak pem mo
dhali e bwaman ma waambuhany 'kwani
kun tuli is mo tani aha/ mina maŋ
/e mo be.
13 Dhali dok/e,
Aha/ mina kar moŋgam gwo is pem e a'di
mo,
Dhali dok/e,
Aha/ a'dihe/ mo, dhali uci kun cin ma
Arumgimis aha/ mo be.
14 Me'd jin wakina a'di kan mo
mmobu'thkina uci buŋgwar is mo dhala
bas mo tani a'di ki is piti si'da/ bu'thki
buyempa jin nyakka'd kan mo, ki, ki e
mowu mo tani a'di midi 'taki 'ce'd a'di sho'k
mo, a'di jin ta gi mom'bi'th gi mowu mo,
a'di jin ta tapa ma ruma 'cesh mo 15 dhali
'cuk uni gwansani 'baar mo, uni kun 'kokin
e mo jin ko/kina uni wu mo e moshirr gi
mondek mo mmo'baar moŋ'koki/em buni
mo. 16 Haali/ ka jiŋ gana/ a'di diki ta gwo
gom iman'doyu gwo mo a'di jin shwakina
a'di jwa mo, hili gom emen ma Ibrahiim
mo be. 17 Wakan a'di ka ba/ ituju mmowa e
ki iwak piti mo eya ris 'twaŋkal kuku/ mo,
wakan ki a'di midi 'taki war ka gasiis jin
ca'd mo jin ta'da manmiimii mo dhali jin
ta isiŋ gana/ mo, e mo jin miinu to goma
Arumgimis mo, mmomii mii jin ta ji ma
the/m me'd gom miinthus gi 'kwani mo
be. 18 Haali/ gom a'di ki is piti mo tani, a'di
'koshkina is ka nyor mo dhali a'di palkunu
mo, a'di misha a'di uni gwansan woth mo
kun palkunu mo be.

3

*Yesus A'di I*telki Gantha/ ka Musa mo

1 Wakan iwak kun kogu mo, um gun
pwakkunu to gi momis mo ka yuk jin yuku
mo, mmokwo'c jasi eya Yesus mo, a'di jin
karkunu ki she/ mo dhali ta'da gasiis jin
ca'd mo gom gwom bana jin pikina ana mo.
2 A'di ta a'di jin ta a'di isiŋ gana/ mo gom
a'di jin karki a'di 'pen ka pije/ mo, me'da
Musa mo mmotakina a'di isiŋ gana/ mo
si'da/ e gu'b ma Arumgimis mo. 3 Hila Yesus
a'di karkunu ki a'di jin haki me'd ki haŋ
gana/ mo e monyca mo mmobola Musa e
mo, me'da mannyaŋ gu'b jin takkunu ka-
gahara mo mmobol gu'b e mo be. 4 (Haali/
aris gu'b ki she/ ki she/ nyaŋkunu ki 'kwani
mo, hili amannyaŋa ris to 'baar mo tani a'di
ta'da Arumgimis mo be.) 5 Dhala Musa a'di

ta a'di jin ta isiŋ gana/ mo mmomiiya ris to
'baar mo e gu'b ma Arumgimis mo me'da
manmii to mo, mmoṯesa ris gwo gom to
'baar mo kun minu mii ṯori 'ko'd mo be.
6 Hila K̲risṯh̲os a'di ta a'di jin ta isiŋ gana/
mo ap̲o/ gu'b ma Arumgimis mo me'd ya/
mo. Dhali ana tana kuŋ gu'b piti mo wak̲ki/
ana mina bu'th gwo ki nyeŋ mo, gwo gom
mom bana jin wukina ana a'di jwa i is mo
dhali dhu 'ba/ ki ca mo e mo ma 'teŋ kap̲em
bana mo be.

Asi/is gom 'Kwani ma Arumgimis mo

7 Wakan, me'd gwo jin okina Shi/ in
Dheleladhelel mo ki:
Shwane/, ki um mini cik̲ 'twam piti mo tani
8 dhalka dum bum ki 'bi'th mo me'd mii jin
ushkunuwa ush mo
eya tee jin palkunu um mo e mombwaasho
mo
9 e mo yin jin palkina ibabam bum aha/ mo
dhali mish miim pem ki yila issu/ mo.
10 Wakan aha/ c̲i'thkunuwa du mo ki 'kwani
ma nyak̲um yil gwansan mo,
dhali o gwo mo ki: Uni isa yempa/ iikini
dheres mo eya dum buni mo
dhali uni 'koki mish bway pem mo.
11 Me'd jin thulka/ me'da p̲o/ gwo mo goma
nyor pem jin dek̲ga/ mo tani
uni mini 'koki cic̲ mo e mo ma si/is pem ki
sule/ sule/ mo be.
12 Hili ki 'bore/ iwak̲ mo isi ciki/ ki jin ṯal
'deŋ kamu/ 'peni bwam um mo midi diki
'taki ta ga du jin ta thus ki thus mo mmo/
ush gwo gam is mo, mmosus um mmoṯa'k
mo 'peni bway ma Arumgimis jin di ki e
mo be. 13 Malasiya malas ka rem 'kup̲ isa
yempa/ mo isi me'd jin tana a'di atee jin
yuk̲u ka Tee Yan mo, jin mina miinthus diki
he'k jan ṯal 'deŋ kamu/ e mo ki mo ma he'k
em piti mo mmo'bi'th uma du mo. 14 Haali/
ana pwak̲kunu to eya K̲risṯh̲os mo wak̲ki/
ana jasi 'te/ mo mina bu'th monyjwam
bana jin wuna ana a'di i isi ṯwa/ a/ mo
mmoṯel sho'k mo ntagi 'pemen mo, 15 ki a'di
'konu mo mmo/o si'da/ mo ki:
Shwane/, ki um cik̲ki 'twam piti mo tani
dhalka dum bum ki 'bi'th mo
me'd mii jin ushkunuwa ush mo.
16 Ki ija si'da/ uni i'kokin mo mmocik̲
a'di mo dhali 'ko mo mmo/usha ush mo
naskina/? 'Kona uni ki ta uni gwansani
'baar mo kun dhalki Pam Masir 'pen mo e
bwaŋ'kwariny mii jin shun ma Musa ashu/
um bway mowa? 17 Dhali ki ija a'di ic̲i'thki
a'di adu ki yila issu/ mo? A'di diki ta uni
gwansan kun miiki miinthus mowa, kun
ishkina buŋgwar is buni e bwam ma sho
mowa? 18 Dhali ki ija si'da/ ithulkina a'di
me'da p̲o/ gwo mo mmo/o ki uni mini 'koki
'taki cic̲ mo e mo ma si/is piti ki sule/ sule/
mo, hili a'di diki ta uni gwansan kun ushki
gwo ha e mo mmomii mowa? 19 Wakan ana
p̲arkina uni e mo ki uni molki cic̲ mo haali/
uni ushki gwo gam is mo be.

4

1 Wakan, ki gwom piti jin okunu is mo
gom cic̲ jin minu cic̲ mo e mo ma si/is piti
diki'd mo tani dhalki ana k̲o/ka is mo isi
ciki/ mo ki jan ṯal 'deŋ kamu/ 'peni um
midi 'taki aṯh̲a/aṯh̲ mo mmojidhir a'di mo
be. 2 Haali/ gwom 'boro'd p̲u'dki'di ana mo
jasi me'd jin p̲u'dki'd e uni mo. Hili gwo jin
cik̲kina uni mo tani diki war ki ji gi ha me'd
gom uni mo, haali/ a'di diki 'dap̲ ki me'd
mo ki moŋgam gwo is mo e uni gun cik̲ki
a'di mo be. 3 Haali/ ana kun gamkina gwo is
mo tani cic̲kina mo e mo ma si/is yan mo,
me'd gwo jin okina a'di mo ki:
Me'd jin thulka/ me'da p̲o/ gwo mo goma
nyor pem jin dek̲ga/ mo tani
Uni mini 'koki cic̲ mo e mo ma si/is pem ki
sule/ sule/ mo be,
ba miim piti 'baarkunu mo 'peni moŋk̲a'b
jin k̲a'bkina a'di mony'cesh mo be. 4 Haali/
a'di ṯorki gwo mo e moŋkamu/ mo goma
cim ma pesu/ mo e bway ki wa cikise/
ki: Dhali Arumgimis siki is mo ka cim ma
pesu/ mo 'pena ris to kun uk̲kina a'di mo
be. 5 Dhali dok̲/e e mo yansan mo tani a'di
o gwo mo ki:
Uni mini 'koki cic̲ mo e mo ma si/is pem ki
sule/ sule/ mo be.
6 Me'dyin ki mii gi wakan mo tani kun tiya
'kon mmocic̲ mo e a'di ki a'di diki'd nask-
ina/ mo. Dhali uni gwansan kadhamo/
kun bu'thki gwom 'boro'd mo dhali ush
me'd mo mmo'koki cic̲ a'di mo tani haali/
uni warkin ki iman/ush gwo ha e mo be.
7 Dok̲/e a'di karki'da teeŋ kamu/ mo mmo/
o gwo mo ki: Shwane/, mmo/o gwo mo eya
Dawuu'd mo, ma isi 'ko'di nnii mo, e gwo
kun 'tulkunu mo hila/ ki:

Shwane/ ki um cikki ’twam piti mo tani
dhalka dum bum ki ’bi’th mo.
8 Haali/ wakka Yashuu/ midi ’taki ci ki uni
mo ma si/is mo tani Arumgimis midi diki
’taki o gwo goma teeŋ kamu/ jin midi di
i’ko’d mo be. 9 Wakan a’di ica’bkin ma
cim ma pesu/ mo jin mina ’kwani ma
Arumgimisi si/is mo be. 10 Haali/ a’diyin jin
midi cic mo eya tee jin min ma Arumgimisi
si/is mo tani a’di si’da/ midi dak miim piti
mo me’d jin dak ma Arumgimis miim piti
mo be.
11 Wakan dhalki ana bira bir mo mmocic
mo e mo ma si/is yan mo, wakan ki jan tal
’deŋ kamu/ midi diki bit mo e ’kusan gwon
’de/ yan jin ushu gwo ha e mo. 12 Haali/
gwo ma Arumgimis ta gwo jin di ki e mo
dhali umi is mo dhali kaaka ki ŋarŋar mo
mmobol gandala turga/ jin ka’d ka ’ban su/
e ki ka mo mmosuka su’k mo mmokwa/
a kashira/ bwa mo dhali shi/in mo, dhali
gwocor mo dhali noro’d mo, dhali mmony-
ith gwo kun kulumu ibwa mo dhali ayiseŋ
gwo gi ’twa/ ma du mo. 13 Dhali ibwambori
a’di mo tani to jin ukuŋ kamu/ yisa di’da
jin bagkunu ’peni a’di mo, hili aris uni ’baar
mo dhunu eya tente/ mo dhali ’kon ki laŋ
laŋ mo e bwambori em piti mo, a’di jin
mina ana mii us is mo mmomii to mo.

Yesus Ta Dhana Gasiis jin Caaca mo

14 Me’d jin takina ana ka dhana gasiis
jin caaca mo, a’di jin peki’d ki tur mo eya
ris momis mo, a’di jin ta’da Yesus mo, jin
ta Ya/ ma Arumgimis mo tani, dhalki ana
budha a’di ki ri’d mo mmotel sho’k mo e
gwom bana jin pina ana mo be. 15 Haali/
ana tana ka gasiis jin ca’d mo, a’di jin misha
isa nyor ’ciŋ mo nyakki moŋ’ka’d is bana
mo, a’di jin ta jan tal ’de/ jin palkunu mo
ki ’twaŋkal kuku/ mo me’d ana mo tani
hili a’di diki mii miinthus mo be. 16 Wakan
dhalki mom bana jin wuna ana a’di jwa i is
mo ’dish ana abor mo ki ’dish ’dish mo eya
kursi ma malik jin ta ji ma ’the mo, ki ana
mina ’taki bu’th momiimii mo dhali gama
’the mo mmowotha/ woth mo ka tee jin
minu mii ta gi a’di mo be.

5

1 Haali/ iris igasiis kun can ka ’dete/
’dete/ mo kun kwanykunu mo ’peni bwaŋ
’kwani mo tani uni dhukunu ’pen ka pije/
mo gom mii mo gom gway gi ’kwani mo
mmo’disha uni Arumgimis is ki mii mo,
mmoci to gun cinu ki me’d mo dhali to kun
’cithuwa basa ’cesh mo gom miinthus gi
’kwani mo. 2 A’di mishi mii us is ka daran
du mo gom ’kwani kun ta pus mo dhali kun
thami mii mo, haali/ a’di ki is piti ’kamu ki
mo jin ’ka’du is mo. 3 Haali/ gom mii yansan
mo tani a’di ka ba/ imidi mii ci to jin cinu
mmo’citha/ basa ’cesh mo gom miinthus
pitiŋ gana/ mo me’d mii jin nyakka’d ki
isi nyak gana/ mo me’d jin miina ’kwani
gwansan mo gom miinthus buni mo be.
4 Dhali wathin tal ’deŋ kamu/ yisa di’da
jin midi kar is piti ki montak yan apo/ is
piti mo, hili a’di yukkunu ka Arumgimis
mo, jasi me’da yuk jin yukkunuwa Haruun
wakan mo be.
5 Wakan si’da/ aKristhos diki kar is pitiŋ
gana/ ki ca mo mmominu kar a’di ka gasiis
jin ca’d mo, hili a’di karkunu ’pen ka pije/
mo ki a’di jin oki gwo e a’di mo ki:
/E ta Ya/m pem mo.
Shwane/ aha/ dhotha /e mo.
6 Me’d gwo jin ona a’di si’da/ e moŋkamu/
mo ki:
/E tana gasiis jin midi di ki sule/ sule/ mo
mmothuk mii ma Malkisaadag i’ko’d mo.
7 Dhali ka tee jin bu’thkina a’di buŋgwar
is gi ’kwani ki is piti mo tani, aYesus ciki
mo ma ’tho jin ’thonu mo dhali di’ba di’b
is mo ki ’twa/ jin caaca ki moŋko mo dhali
ki jabu’th mo, e a’di jin mishi a’di is ta ki
me’d mo ’peni mowu mo, dhali a’di cikkunu
ko mo gom mii ma gayiin piti jin kogu
mo. 8 Ba a’di ita Ya/ mo tani a’di da/arki
gwo jin hanu gwo e mo gom to jin ’koshki
a’di is ka nyor mo. 9 Dhali mmo’borkunu
a’di ki ’bor gana/ mo tani a’di warki’d ki
’kusan gi bway gi mowoth ki sule/ sule/
mo e uni ’baar mo kun haki a’di gwo e mo
be, 10 mmo’cemkin ma Arumgimis a’di gway
mo mmota agasiis jin ca’d mo mmothuk
mii ma Malkisaadag i’ko’d mo be.

Arum jin Rumu Apo/ Mo jin Dhalu Gwoŋ Gana/ ’Pen mo

11 Gom gwo yansan mo tani ana takina
gi gwo kagahara mo mmo/o mo, a’di jin
’bitha’bi’th mo mmobe’d ’pen ka pije/ mo,
haali/ um ushkina ’ce ki us mo mmocik
a’di mo be. 12 Haali/ ba um ka tee yansan
mo tani um ka ba/ imini ’taki ta imantor

gwo mo, hili um mini mii ta gi jan ’deŋ
kamu/ mmoṯor um gwo mo doḵ/e isi ki
gwo ma bwa nyara/ jin ṯwa/a/ gi gwo ma
Arumgimis mo. Um mini mii ta ga ko mo
mmopi mo, yisa mmoshwa maa ki ḵa’c yisa.
13 Haali/ aris ’kwani ’baar ka ’deṯe/ ’deṯe/
mo kun ’ko ’ko’d eya ko mo tani uni daran
gi ’twaŋ gwocon mo e gwo jin ta’da ḵar/e
mo, haali/ uni ta uc̱i mo be. 14 Haali/ maa
jin shwanu ki ḵa’c mo tani a’di gom ’kwani
kun iskin mo be, a’di gom uni gwansan
kun ye’thkunu sho’k mo ki gwoŋ gwocon
gi bwam buni mo mmoboṯkina uni ki miim
’boro’d mmoḵwa’th mo ’peni a’di jin ta thus
ki thus mo.

6

1 Wakan, dhalki ana dhala gwo ma bwa
nyara/ kun ṯoru ’pen mo goma Ḵristḫos
mo dhali yip̱ ’kup̱ki isi yip̱ gana/ mo e
mo jin isuwa is mo, yisa mmomina ana
n’thi toŋ kamu/ doḵ/e ap̱o/ mo jin ḵa’bu/
e mo jin rijuwa du is mo ’peni mii kun
wukin mo, dhali moŋgam gwo is ’kup̱ ka
Arumgimis mo yisa, 2 ki gwo jin yedhu sho’k
mo gom gwo gi mo jin lamuwa lam is mo ki
miin dhamo/ mo, dhali mo jin ’thikunu mii
’ko’di me’d mo, dhali mompi ’peni mowu
mo, dhali mo jin toru gwon dwall ’twa/a
’cesh ki sule/ mo. 3 Dhali mii yansan a’di
imina ana imii mo waḵki/ Arumgimis midi
dhal ana bway mo be. 4 Haali/ a’di molu
mii mo mmotash mii e mo doḵ/e gom mo
jin rijuwa du is mo gom uni gwansan kun
takin gi e ma du kun ’twaḵki mo ki ’twaḵ
jin shi/i’d ’thissa/ mo, uni gun nyoḵki to gi
momis jin c̱inu ki me’d mo dhali war ki uni
gun pwaḵkunu Shi/in Dheleladhelel mo be,
5 dhali uni kun nyoḵki mo jin ’kunya gwo
ma Arumgimis mo dhali aris mom’bi’th
kun mini p̱u’du/ ki she/ yil mo, 6 waḵki/
uni mini c̱i mii jin dhalu gwo ’pen mo, me’d
jin ’koshkina uni Ya/ ma Arumgimis jwa
mo ki cwany’ciṯḫan dhul mo gom gwo ki
bwam buni mo dhali ’de’k a’di imis mo ki
a’di midi bu’th mo jin waḵuwa waḵ mo be.
7 Haali/ mony’cesh jin p̱iki yi’den sho’k mo
jin ṯa’kki ’twa/ me’d ka ris ap̱o/ a’di mo
dhali a’di ki dho’th ’cemen to kun ha me’d
mo gom gway gi uni gwansan kun ḵorki
a’di mo tani mony’cesh bu’thki mom’bor
mii ’peni Arumgimis mo be. 8 Hili waḵki/
a’di dho’thki’da risa ’de/ mo dhali arisa liṯ
mo tani a’di ushki me’d mo dhali ’dishkina
’twa/ mo ki a’di minu jee mo. Dhali ’pemen
piti mo tani a’di minu pur ki o’d mo be.

Momish ki Isa Duŋ Gana/ mo. Mo ma ’Teŋ Kap̱e/ mo

9 Hili um gun enu mo, aman lalkunu
sho’k ki gwo mo eya dum bam mo gom um
mo, mmomisha aman tom ’borga/ ’peni
um mo kun ta kum bway gi mowoṯḫ mo,
ba gwo gi wakan mo tani a’di i/okina aman
gwo mo be. 10 Haali/ Arumgimis diki mola
ḵar/e ta mo wakan mmoshampar miin tom
bum ki e mo dhali mo/en jin ṯorkina um
gom gway piti mo e miin to gun miikina
um mo gom uni kun dhunu ki she/ ki
dhelel dhelel mo, me’d mii gun ’kokina um
mmomii a’di shwanesan mo. 11 Dhali aman
ona bwa ki isi oŋ gana/ ki um ka ’deṯe/
’deṯe/ mo mini ṯor mii yan ka daran du
mo mmonyiṯḫa/ nyiṯḫ ki mii jin shi/i’d
mo mmomish ki isa duŋ gana/ gom mo ma
’teŋ kap̱e/ jin midi di ntagi ’pemen mo be,
12 wakan, ki um minu ’taki ’koki soroṯḫ mo,
hili thoḵi uni gwansan mii mo uni gun takin
gi mal mo e gwo kun onu is mo ki moŋgam
gwo is mo dhali ki bwa jin ’kuc̱u ki ’kari’th
mo be.
13 Haali/ ka Arumgimis oki gwo is goma
Ibrahiim mo me’d jin dara a’di gi jin ṯal
’deŋ kamu/ jin eḵa/ eḵ ki a’di jin thulkina
a’di gwo me’da p̱o/ mo tani a’di ki is piti
a’di ki thul a’di gwo me’da p̱o/ ki is pitiŋ
gana/ mo 14 mmo/o gwo mo ki: Ka jiŋ
gana/ aha/ mina ’bor /e mii mo dhali mar
/e is mo be. 15 Dhali wakan a/Ibrahiim
taki’d gi bwa jin ’kuc̱kina a’di ki ’kari’th mo
mmobu’th gwo jin onu is mo. 16 ’Kwani ka
jiŋ gana/ thulki gwo me’da p̱o/ ki a’di jin
caaca mmobol uni e ki is buniŋ gana/ mo,
dhali eya ris gwom buni kun suka uni mo
tani gwo jin thulu me’da p̱o/ mo a’di ta gwo
jiŋ ’ko’d jin toruwa bora ’cesh mo. 17 Wakan
ka Arumgimis dina gwo ibwa mo mmoṯor
mo jin p̱ina a’di gwo jip̱i e ki nyanye/ mo
gom uni gun mini ḵal mal gi gwo jin onu is
mo tani a’di diki aḵ buyempam pitiŋ gana/
e mo gom ’kup̱ bwaŋ ganam piti mo tani
a’di hurki ’pen bway bwaman mo ki gwo jin

thulkina a'di me'da po/ mo be. [18] Wakan ki
gwo kun 'koni su/ kun 'konuki ak e mo tani
e mo jin moluwa Arumgimis nyo/ mo ki
a'di ta thus mo tani ana kun takina gi mo jin
sokina ana mo gom jwam bana jin sokina
ana mo mmohur mo e a'di mo tani minu
'taki 'bitha du is mo mmobu'th mo ma
'teŋ kape/ jin karkunuwa bori ana mo be.
[19] Ana takina gi a'di yansan mo mmomish
mo ki isa duŋ gana/ mo dhali telu sho'k mo
ka kar 'kup toŋkuthu'd goma kashira/ mo
dhali mo ma 'teŋ kape/ caan jin jidhirki'd
mo dhali cic mo e mo yan jin kogu mo
ibwampo/ burrinye/ jin karu ka yolol mo
mmodik mo e mo, [20] mo caan jin yakin
ma Yesus ntwa/a/ mo gom gway bana mo
mmotakina a'di agasiis jin ca'd mo ki sule/
sule/ mo mmothuk mii ma Malkisaadag mo
be.

7

Igasiis Thukki Mii ma Malkisaadag mo

[1] Haala Malkisaadag yan jin ta'da malik
gi Pan Saliim mo dhali a'di si'da/ ta'da
gasiis gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo jin ta'da
Arumgimis mo tani a'di gamki'da Ibrahiim
'kup mo mmodokkina a'di ka nyaŋ'ko'd mo
'peni mo jin 'koshkina a'di imalik mo dhali
'bor a'di mii mo be. [2] Dhali e a'di mo
tani a/Ibrahiim ki kwa/ a'di to bwa mo jin
'dapki'da 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo 'peni
aris to 'baar mo. A'di ta a'di jin twa/a/
mo ki mo jin luku gway piti mo jin ta'da
malik jin ta'da kar/e mo dhali a'di si'da/
ta'da malik gi Pan Saliim mo, a'di jin onu
ki, amalik gi mo ma ku'th is mo be. [3] A'di
di'd ki dar gi com mo, walla kum si'da/ mo,
walla dar gi gwo jin beledhu gom emen piti
mo, dhali a'di si'da/ dara'd gi mo 'pena tee
ga muŋ'kup mo walla 'pemen gi mondiki/
em piti mo, hili a'di wana e ki Ya/ ma
Arumgimis mo mmotikirkina a'di di mo
mmota agasiis ki sule/ sule/ mo be.

[4] Bahili ma. Cam piti wa'da/. A/Ibrahiim
jin ta'da dhana baba gi 'Kwani ma Israyiil
mo ciki a'di to jin 'dapki'da 'dap 'twa/ ka
'kume'd mo 'peni to kun dilunu mo. [5] Dhali
uni gwansan kun ta emen gi 'Kwani Lawi
mo kun bu'thki mo jin tanuwa gasiis mo
tani uni ta gi gwoŋkan jin 'kwarkunu mo
e gwoŋkan jin cinu mo mmobu'th to kun
'dap 'twa/ ka 'kume'd 'peni 'kwani mo,
uni gun ta ikam buni mo, ba uni gwansan
si'da/ ita emen 'pena Ibrahiim mo be. [6] Hili
wathi/ yansan jin dara'd gi gwo jin beledhu
'peni emen buni mo tani bu'thki to jin
'dap 'twa/ ka 'kume'd 'pena Ibrahiim mo
dhali 'bor a'di mii mo, a'di jin ta gi gwo jin
onu is mo be. [7] A'di ta gwo jin 'ce'dki'da
gagala/ isi nnii mo ki gwo jin sugu ki a'di
jin gwa'da'd mo tani 'borkunu mii ki a'di
jin telki gantha/ mo be. [8] Mmahan mo tani
to kun 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo bu'thkunu
mo ki 'kwani kun mishi wu mo. Mmun
mo tani ki jan tal 'de/ mo jin teskunu gwo
mo ki a'di di'd ki e mo be. [9] Jan tal 'deŋ
kamu/ midi 'taki o isi gwo ka Lawi ki is piti
jin bu'thki to jin 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo
tani ciki to kun 'dap 'twa/ ka 'kume'd ka
Ibrahiim mo, [10] haali/ a'di diki'd naskina/ e
'pentthi'th gi com mo ka Malkisaadag gamki
a'di 'kup mo be.

[11] Wakki/ mo jin tanu gu ki 'boron ki isi
'bor gana/ mo mishu jidhir mo ki mii gi
'Kwani Lawi ki mo jin tanuwa gasiis mo
tani (Haali/ e bwaŋ'kwariny a'di mo tani
'kwani bu'thki gwoŋkan jin cinu mo) gwo
ki wakata iminu dok/e mii ta mo mmodok
sho'k mo goma gasiisa kamu/ mo mmocu
mis mo mmothuk mii ma Malkisaadag
i'ko'd mo, mmodhal jan 'deŋ kamu/ gway
piti e i is mo, mmothuk mii ma Haruun
i'ko'd mo? [12] Haali/ wakki/ mo di'd mo
mmo/ak mo jin tanuwa gasiis e mo tani
a'di midi mii ta mii jin ŋapuwa ŋap mo jin
minu mii aka/ ak e mo e gwoŋkan jin cinu
mo si'da/. [13] Haali/ a'din 'de/ yin jin okunu
gwo gwansan mo tani a'di cila mo jin tana
a'di ja waka kamu/ mo, 'peni a'di jin dina
a'din 'deŋ kamu/ ki mii to mo eya gwata/
jin miinu to goma basa 'cesh ki sule/ sule/
mo. [14] Haali/ a'di mishu eya tente/ ki
Tapam bana a'di ta emen 'pena Yahuuda/
mo dhala Musa si'da/ diki o gwoŋ kamkina
kamu/ goma wak yansan gom mo jin tanu
igasiis mo.

[15] Gwo yansan a'di warki'd ki isi gwo jin
mishu eya tente/ ki mish gana/ mo ka
gasiisa kamu/ midi cuyi mis jin mina e
waka Malkisaadag mo be, [16] a'di jin warki'd
ka gasiis mo, yisa ki isi gwo jin 'thekkina

gwoŋkana 'thek mo isi gwo gom buŋgwar
is mo 'peni emen kun tanu mo, hili ki
mom'bi'th gi mondiki/ e jin molu dhi'th
sho'k mo. [17] Haali/ gwo onu mo gom a'di
mo ki:
/E tana gasiis ki sule/ sule/ mo,
mmothuk mii ma Malkisaadag i'ko'd mo be.
[18] Dhali ki me'da kamu/ mo tani gwoŋkana
dhamo/ jin 'kwarkunu mo a'di puunu/ mo
haali/ a'di 'ka'dkina is ki 'ka'd mo dhali
a'di ta dholgwon mo be. [19] (Haali/ gwoŋkan
jin cinu mo tani yisa piyi miiŋ kamu/ jin
'boro'd ki 'bor gana/ 'kup ka pije/ yisa.)
Dhali ki me'da kamu/ dok/e mo tani mo
ma 'teŋ kapem 'borga/ mo tani a'di waru/
is mo, a'di jin 'dishkina ana Arumgimis is ki
a'di mo be.
[20] Dhali a'di si'da/ diki di mo ki dar gi
gwo jin thulu me'da po/ mo. [21] Haali/ unin
dhamo/ gwansan kun warkin ki igasiis mo
tani uni bu'thki mom buni kun tana uni
igasiis mo ki dar gi gwo kun thula uni me'da
po/ mo. Dhali hili jan tal 'de/ yansan mo
tani a'di bahu gwo mo ki gwo jin thulu
me'da po/ mo ki:
Tapa a'di thulki gwo me'da po/ mo
dhali a'di midi diki ak bwam piti e ki sule/
mo.
/E tana gasiis ki sule/ sule/ mo be.
[22] Mii yansan a'di ki ciya Yesus mo mmota
to jin 'tashu 'twa/ mo gom gwom 'borga/
jin gamu me'd mo jin bolo'da kamu/ e mo.
[23] Haali/ igasiisa dhamo/ tana ris ka ris ki
em buni kun deŋu uni mo, haali/ uni dilu
isa bora 'cesh ki wu mo 'peni miim buni
jin tikirkina uni mii ma gasiis mo. [24] Hili
a'di bu'thki mii, mii jin tana a'di agasiis mo
mmotel ki sule/ mo, haali/ a'di tikirki di
mo ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. [25] Gom
'kup gwo yan mo tani a'di mishki mii mo
isa yempa/ mo mmota uni gwansan is ki
me'd mo, uni kun 'dishkina Arumgimis is
mo ki a'di mo, haali/ a'di isa yempa/ diki'd
mo mmota amanwoth gwo is gom uni mo
be.
[26] Haali/ a'di ha me'd ki haŋ gana/ mo
ki ana mina 'taki ta ga gasiis jin ca'd gi
wakan mo, a'di jin kogu mo dhali a'di jin
dar gi mii 'ba/ mo dhali a'di jin dar gi
mo jin nyo/o'd mo, dhali a'di jin kwa/i is
mo 'peni imanmii miinthus mo, dhali a'di
jin karu ki ca mo apo/ momisi 'baar mo.
[27] A'di midi mii diki ta gi jamu/ mo me'd
igasiis gwahan kun cakin mo mmo'cith to/
e 'kus mo goma bas jin miinuwa 'cesh isa
yempa/ mo, mmo'cithi twa/a/ mo gom mi-
inthus pitiŋ gana/ mo dhali yan'ko'd gom
miinthus gi 'kwani gwansan mo. A'di miiki
mii yansan me'd 'de/ ki sule/ mo ki a'di ciki
is pitiŋ gana/ mo. [28] Ka jiŋ gana/ gwoŋkan
jin cinu mo dhuki 'kwani 'pen ka pije/ mo
e moŋ'ka'd is buni mo mmota igasiis kun
can mo, hili gwo jin thulu me'da po/ mo jin
pu'dki'di 'ko'd mo 'ko'di gwoŋkan jin cinu
mo tani, a'di karki Ya/ ka pije/ mo, a'di jin
karu mmota a'di jin 'boro'd ki 'bor gana/ ki
sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

8

Adhana Gasiis jin Ca'd ki Gwon This jin Gamu Me'd mo

[1] Dhali shushan gwo yan jin 'kona ana
mmo/o mo tani ta gwo jin wa cikise/ mo
be. Ana tana ka gasiis jin ca'd gi wakan
mo, a'di jin ta jan tal 'de/ jin ca'bki'd ki
me'da bim poros ma kursi ma malik mo
jin ta ji gi a'di jin Eka/ Ek e momis mo,
[2] amanmii to mo e mo jin kogu mo dhali
e gu'b ciŋŋaŋ gana/ mo, a'di jin telu ki
me'd gi wathi/ yisa, hili ki Tapa mo be.
[3] Haali/ iris igasiis kun can uni dhukunu
'pen ka pije/ mo mmoci to gun cinu ki
me'd mo dhali mmo'cith to/ e 'kus mo
mmomiiya basa 'cesh mo. A'di gara/ iminu
mii ŋapa ŋap goma gasiis yansan mmomii
ta gi toŋ kamu/ si'da/ jin mina a'di mii ci
mo mmomiiya bas mo be. [4] Dhali wakki/
a'di midi 'taki di e mony'cesh yan mo tani
a'di midi 'taki diki ta agasiis moyi, haali/
igasiis uni 'kokin mo mmoci to gun cinu ki
me'd mo isi ki gwoŋkan jin cinu mo. [5] Uni
bu'thki mii me'd mo mmota ayinyjwa mo
dhali a'thintha/ mii mo gom to jin kogu
mo jin di'di momis mo. Haali/ ka Musa
murki'di nyaŋ gu'b burrinye/ mo tani a'di
ye'thkunu sho'k ka Arumgimis mo mmo/
o gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ki /e mini
nyaŋa ris to 'baar mo isi ki she/mm jin
torkunu /e mo 'peni 'kuwosha turga/ mo
be. [6] Hili me'd jin wana a'di kan mo tani
aKristhos a'di bu'thki mo jin miinu to mo,
a'di jin 'boro'd ki isi 'bor jin shi/i'd mo

mmobol jin dhamo/ e mo, me'd gwo jin
gamu me'd mo jin doshkina a'di agalany
mo mmomii mo jin bolki'da kamu/ e mo,
haali/ a'di ruu'kkunu mo ki gwo kun onu
is mo kun bolki tiyan dhamo/ e mo be.
7 Haali/ wakki/ gwo jin gamu me'd mo jin
ta jin twa/a/ mo midi 'taki ta a'di jin dar
gi mii 'ba/ mo tani moŋkamu/ midi 'taki di
yisa goma kamu/ jiŋ 'ko'd mo.
8 Haali/ a'di gamki mii jin 'ko uni 'ba/ mo
ki a'di oki gwo mo ki:
Atee mini pu'du/ mo. A'di ta gwo jin ona
Tapa mo.
Ki aha/ mina tel gwo jin gamu me'd jin
ta jin this mo nyakki kuŋ Gu'b ma
Israyiil mo
dhali nyakki kuŋ Gu'b ma Yahuuda/ mo
tani
9 yisa mmowa e ki gwo jin gamka/ me'd
nyakki ibabam buni mo
ka tee jin suska/ uni ka pije/ ki me'd pem
mo
mmoshuyu/ uni bway ka pije/ 'peni Pam
Masir mo,
haali/ uni 'koki tikir 'ko mo e gwom pem jin
gamu me'd mo,
dhali wakan aha/ dinaki çiya hirdheŋ
kamu/ e uni mo. A'di ta gwo jin ona
Tapa mo be.
10 Gwo yansan a'di imiga/ gam me'd ki kuŋ
Gu'b ma Israyiil mo
'ko'da tee gwansan mo. A'di ta gwo jin ona
Tapa mo.
Dhali aha/ mina kar gwoŋkan pem jin çinu
mo eya dum buni mo
dhali 'kwar uni eya dum ba'dgam buni mo
dhali aha/ mina ta Arumgimis buni mo,
dhali uni mini ta 'kwanim pem mo be.
11 Dhali uni yisa mini mii tor 'kwani gwo
ka 'dete/ 'dete/ mo, uni kun ta cim
buni mo,
walla ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo e
ikam buni mo, mmo/o gwo mo ki:
Mishi Tapa mo ma,
haali/ uni 'baar mo mini mish aha/ mo be,
'peni uni kun pisapis mo ntagi uni gun
'bapa'bap mo be.
12 Haali/ aha/ mina miimii 'kup ki miinthus
buni kun miikina uni mo be,
dhali aha/ mina ka miinthus buni e dok/e
yisa.
13 Mmo/ona a'di gwo mo gom gwo jin gamu
me'd mo jin ta jin this mo tani mmotu/
ulkina a'di mo a'di jin ta jin twa/a/ mo
me'd jin dhamo/ jin puu'd mo be. Dhali a'di
jin ta jin dhamo/ jin warki'd ki jin puuki'd
mo dhali wuwa mashira/ mo tani a'di hila/
midi us ki jog mo be.

9

Mo jin Kogu jin Ta ji gi Mony'cesh mo
dhali ji gi Momis mo

1 Dhali isi gwo jin gamu me'd mo jin ta jin
twa/a/ mo taki'd gi gwoŋkan gom mo jin
luŋuwa luŋ mo dhali mo jin kogu mo jin ta
ji gi mony'cesh mo. 2 Haali/ gu'b burrinye/,
a'di thosonkunu mo, a'di jin ta jan 'de/ jin
di'd ka pije/ mo. E a'di mo tani a'di ita mo
jin karkunu tirkina/ ma lamba/ mo, dhala
tharabeesa mo, dhali maaŋkuthu'd jin karu
i Buŋ'kus mo, a'di jin yukkunu ki Mo jin
Kogu mo be. 3 Dhali ibwampo/ mo jin
dhunu burrinye/ mmoshir ka makampo/
mo tani gu'b burrinyeŋ kamu/ doshki'd mo
jin yukkunu ki Mo jin Koguwa Kogi 'baar
mo, 4 mmotana a'di ka gwata/ gi 'dolkon
gana/ mo gom mo jin dukuwa 'bicajwahar
mo dhala Sanduuk jin 'koshu is ki 'dolkon
gana/ mo i'ko'd gwar piti 'baar mo, a'di
jin dhunu gwo jin gamu me'd mo, a'di jin
taki'da jji mo jin ta 'dolkon gana/ mo jin
dhunuwa manna ibwaman mo, dhali cwa
ma Haruun mo jin lu'kki'd mo dhali wosha
ba'dga/ ki gwoŋkan jin gamu me'd mo.
5 Dhali apo/ a'di mo tani çarabiim* 'kon
mmohetha bi apo/ mo jin miinu mii ka
the/m me'd mo. Gom to gwansan mo tani
ana mola gwo o shwane/ e busho'k mo.
6 Mmomiikunuwa ris to gwansan kun ny-
oŋkunu mo wakansan mo tani igasiis 'kon
mmotikir ii mo e gu'b burrinye/ jin di'd ka
pije/ mo, mmothim miim buni kun bota
uni mii mo kun thidhu mo. 7 Hili ki mo jin
'kon ma po/i su/ mo tani a'di ta jasi mo
jin min ma gasiis jin ca'di ya mo, dhali hili
a'di midi yaki jasi me'd 'de/ ki yil mo, dhali
a'di midi ya ki dar ga bas yisa, jin mina a'di

* 9:5 Çarabiim, a'di jin ta to/e jin ukku mo jin 'thupki'da kursi ma Arumgimis is ka bim piti mo, mmoluŋ a'di mo gom monycam piti mo.

’ciṯḫ ’kus gom is piti mo dhali gom mii kun
thama ’kwani mii mo be. 8 Dhali ki mii gi
wakan mo si’da/ tani Shi/in Dheleladhelel
a’di ṯorki bway e mo jin ḵoguwa ḵo/ mo,
ki a’di dinuki ’ka’d ’twa/ naskina/ mo me’d
mii gi gu’b burrinye/ ma pije/ jin doshki’d
naskina/ mo 9 (a’di jin ta’da shimpira/ mii
gom she/ yil yan mo). Isi ki gwo yansan
jin miinu ki jiŋ garr mo tani to gun c̱inu
ki me’d mo dhali to gun c̱inu mo mmo’ciṯḫ
’kus mo mmomiiya basa ’cesh mo, a’di jin
mol ’bor ’twa/ ma du ’bor ki ’bor gana/ mo
goma luŋ jin luŋu mo, 10 hili uni ki us mii is
mo jasi gom tonṯe/ mo dhali gom tompi mo
dhali aris miin tiya kun lamu is ki she/ ki
she/ mo gom gwon dhamo/ mo, uni kun ta
mii gun ḵankunu mo gom buŋgwar is mo,
mmo’dap uni ’twa/a ’cesh mo ntagi mo jin
min ma tee irica ri’c is mo.
11 Hili ka Ḵrisṯḫos piki’d mo mmota gasiis
jin ca’d mo gom tom ’boron mo kun pu’dkin
mo tani yan’ko’d e a’di jin ta gu’b burrinye/
jin bol a’di e ki ca mo dhali jin bol a’di e
ki ’bor mo (a’di jin ’konuki uḵ ki me’d gi
’kwani mo, a’di jin diki ta mo jin uḵuwa uḵ
mo e mony’cesh yansan mo) 12 a’di ciḉki’d
me’d ’deŋ gana/ mo gom mmoṯeya ṯe/ mo
e Mo jin Ḵogu mo, dhali a’di diki budha
bas mi mo dhala bas gi ushi bip mo, hili
abas pitiŋ gana/ mo, wakan a’di ki bu’th
mo jin wanuwa wan ’ba/ ki sule/ sule/ mo.
13 Haali/ waḵki/ buŋgwar is gi ’kwani kun
bulabul mo ḵukuskunu ka bas mi mo dhala
bas ma morbip mo dhali ki ’piny gi nas bip
mo dhagamki’da dhagam mo gom mo jin
minu dhelel buŋgwar is mo tani 14 bakata
’te/ imin ma bas ma Ḵrisṯḫos, a’di jin c̱i
is piti ka Arumgimis mo ki Shi/in gi mo
ma sule/ ya ye ’ba/ mo, a’di jin dara’d gi
thalkin mo mmodiki dhelel um ’twa/ ma
dum bum ’peni mii kun wukin mo mmomii
to goma Arumgimis jin di ki e mo.
15 Wakan a’di ta a’di jin doshki’da galany
mo mmota gwon this jin gamu me’d mo.
Wakan, ki uni gwansan kun yuḵkunu mo
mini ’taki bu’th mal gi mo ma sule/ sule/
ya ye ’ba/ mo jin onu gwo is mo, haali/
mowuŋ kamu/ bu’thki mo mo, a’di jin
wanki uni ’ba/ mo ’peni gwon dhaŋ mo
e bwaŋ’kwariny gwo jin ṯwa/a/ jin gamu
me’d mo. 16 Haali/ waḵki/ gwo gi mal jin
gamu me’d mo di’d mo tani jwa gi a’din
’de/ yan jin kar a’di mo tani a’di minu mii
nyo/ mo be. 17 Haali/ gwo gi mal jin gamu
me’d mo tani a’di bu’thki mo jasi ’ko’di
mowu mo, haali/ a’di yisa minu bu’th ki
’bidha, ki com pitin ’de/ yan jin kar a’di
mo tani di’d ki e mo naskina/. 18 Me’d isi
kani gwo jin gamu me’d jin ta jin ṯwa/a/
’konuki ṯe shoka ’cesh ki dar ga bas mo
be. 19 Haali/ ka ris gwoŋḵan kun ’kwarkunu
mo gi gwoŋḵan jin c̱inu ka ’deṯe/ ’deṯe/
mo baḵkin ma Musa gwo e ’kwani ’baar
mo tani a’di ki budha bas gi ushi bip mo
dhali mi mo, nyaḵki yi’de/ mo dhala mur
ḵa’bal jin ta’da duḵ is mo dhali cwa ma
’tasha jal bip mo dhali a’di ki ḵukusa bas
apowa warka/ ki is piti mo dhali aris ’kwani
’baar mo, 20 mmo/o gwo mo ki: Abas yansan
a’di ta gwo jin gamu me’d mo jin ḵan ma
Arumgimis um gwo mo be. 21 Dhali a’di
si’da/ ki bway jin nyaḵka’d kan mo tani
a’di ḵukuski’da bas apo/ gu’b burrinye/ mo
dhali eya aris toŋ’kul bwa mo kun mishu
to mii nycine/ mo goma luŋ jin luŋu mo
be. 22 Ka jiŋ gana/ e bwaŋ’kwariny gwoŋḵan
jin c̱inu mo tani aris to ’baar ka woho/ mo
tani uni dhelelkunu ka bas mo, dhali ki dar
gi mo jin woluwa basa ’cesh mo tani mo
jin minu ’taki dhala mure/ gi miinthus gi
’kwani ’pen mo tani mini ’taki di yisa.

Miinthus Karkunu ’Pen ka Pije/ ka Ḵrisṯḫos mo Mmomiikunu A’diya Bas mo

23 Wakan a’di ta mii jin minu mii ŋapa
ŋap mo goma yinyjwa gi to gi momis
mo mmodhelel mo ki mii gwansan kun
boṯu mmoṯḫi’th mo, hili to gi momis ki is
buni mo tani mmodhelel mo ki mii kun
’ciṯḫuwa basa ’cesh kun bol gwansan e
mo be. 24 Haala Ḵrisṯḫos a’di ciḉki’d mo,
yisa e mo jin ḵogu mo jin uḵu ki me’d gi
’kwani mo, a’di jin ta’da yinyjwa gi a’din
’deŋ gana/ mo, hili e momis ki is pitiŋ
gana/ mo tani, hili a’di piki’d mo ibuŋ’kus
ma Arumgimis mo gom gway bana mo be.
25 Walla yisa mmoc̱i is piti mo mmorash
me’d ka ris mo me’d mii jin miin ma gasiis
jin ca’d mo mmociḉ mo e Mo jin Ḵogu
mo me’d ’de/ ki yil mo ka basi me’d mo
jin diki ta jim piti mo. 26 Haali/ wakan
mo tani a’di mina isi ’taki ’kosh ka nyor

mo mmorash me'd ka ris mo 'peni mo jin
ka'bkunu mony'cesh sho'k mo. Hili ki mii
gi wakan mo tani, a'di piki'd jasi me'd 'deŋ
gana/ mo e 'pemen jiŋ 'ko'd mo gi she/
yil mo mmokal miinthus sho'k ka pije/ mo
mmocikina a'di is piti mo mmota to jin
'cithu/ 'kus mo be. [27] Dhali jasi me'd jin
karkunu wu gom 'kwani mo mmowu mo
me'd 'de/ mo tani dhali yan'ko'd mo jin
toru gwon dwall 'twa/a 'cesh pu'dki'd mo
tani [28] wakan aKristhos, a'di jin cikunu mo
mmokal miinthus gi 'kwani ka ris me'd 'de/
mo tani a'di midi piyu/ dok/e me'di su/ mo
tani yisa mmo/us mii is mo gom miinthus
mo, hili mmota uni gwansan is ki me'd mo,
uni gun gananki 'ba/ ki ganan jin shi/i'd
mo mmocor a'di mo be.

10

[1] Haali/ me'd jin dina gwoŋkan jin cinu
mo mmota a'thintha/ gom tom 'boron kun
mini pu'du/ mo, mmodhal mii yansan e
i is mo gom jamas gana/ gi to gwansan
kun piyi mo ki mii mo tani a'di midi mol
mii ki sule/ sule/ mo nyakki mii jin 'cithu/
to/e 'kus mo mmomiiya basa 'cesh mo jin
tikirkunu mii mo mmoci mo ki yil 'ko'di yil
mo mmodhu uni gwansan ki kum 'boron
mo mmo'dish mo is mo be. [2] Gwo jin ta jiny
ca'ckon mo, a/mina uni dak mo mmoci to
jin 'cithu/ 'kus mowa? Wakki/ imanluŋa
luŋ uni dhelelkunu mo hila/ tani uni yisa
mini dok/e 'ko mo mmota gi 'twa/ ma
du gom miinthusa kamu/ mo. [3] Hili e to
gwansan kun 'cithu/ 'kus mo mmomiiya
bas mo tani gwo diki'd jin kakunuwa ka e
mo gom miinthus mo 'ko'di yil 'ko'di yil
mo be. [4] Haali/ a'di molu mii mo ka bas
ma morbip mo dhali mi mo mini 'taki kal
miinthus gi 'kwani mo be.

[5] Haali/ a'di gi wakan mo tani, ka
Kristhos pu'dki'd e mony'cesh yan mo tani
a'di ki o gwo mo ki:

To kun 'cithu/ 'kus mo mmomiiya bas mo
dhali to gun cinu mo tani /e dina
bwa ki o ki a'di mo,
hili buŋgwar is mo tani /e thosonki a'di
gom aha/ mo be.
[6] E mo jin purkunu to jin cinu mo dhali to
kun cinu gom miinthus mo tani /e
diki bu'th mo jin dina 'ce ki 'kol /e
mo be.
[7] Dhali yan'ko'd aha/ ona gwo mo ki:
Hili mo mo ma, aha/ pu'dkina
mo mmomii bwam pini mo, ayy
Arumgimis mo,
me'd gwo jin 'kwarkunu gom aha/ mo e ari
gwo ma warka/ mo.
[8] Ki a'di o gwo e ibuŋ'kup imattaan mo ki: /
E walla dina bwa ki o mo, walla /e yisa ta
gi 'ceŋ kamu/ jin 'kol /e mo gom to gun
'cithu/ 'kus mo dhali to gun cinu mo dhali
to kun cinu mmopur ki o'd mo dhali to gun
cinu gom miinthus mo tani (Uni gwansan,
uni cinu mo me'd isi gwo gi gwoŋkan jin
cinu mo be), [9] yan'ko'd dok/e a'di ki mar
a'di is mo mmo/o gwo mo ki: Hili mo mo
ma, aha/ pu'dkina mo mmomii bwam pini
mo. A'di puuki mii jin twa/a/ yan mo tani
ki mii gi wakan ki a'di midi tel jiŋ 'ko'd
sho'k mo be. [10] Dhali ki bwa ma Arumgimis
yan mo tani ana dhagamkunu mo ki to jin
cinu jin ta buŋgwar is ma Yesus Kristhos
mo me'd 'de/ ki sule/ mo.

[11] Dhali igasiis kun cani 'baar ka 'dete/
'dete/ mo doshkin isa yempa/ apo/
momiin to mo, mmoci to kun rashu mii
ki rash rash mo mmo'citha/ basa 'cesh
mo kun nyakkin kan mo, uni kun moli
miinthus gi 'kwaniny'cesh kal ki sule/
sule/ mo. [12] Hili ka Kristhos a'di jin ciki
is piti mo mmota to jin 'cithu/ 'kus mo
tani me'd 'deŋ gana/ gom ki sule/ mo gom
miinthus gi 'kwani mo tani a'di ca'bki'd
ki me'da bim poros ma Arumgimis mo be.
[13] Dhali yan'ko'd a'di corki mo mo ntagi 'kup
piti minu 'taki dhu mo mmota cwa gom
sho'k piti jin mina a'di idhu mo be. [14] Haali/
gom me'd 'deŋ gana/ mo tani a'di ciki is
piti mo mmodhu aris uni gwansani 'baar
mo kun dhagamkunu mo ki kum 'borgaŋ
gana/ mo gom ki sule/ mo. [15] Dhali Shi/in
Dheleladhelel si'da/ a'di ki o gwo mo gom
ana mo. Haali/ 'ko'di gwo jin onu is mo ki:
[16] Yansan ta gwo jin miga/ gam me'd nyakki
uni mo
'ko'da tee gwansan mo. A'di ta gwo jin ona
Tapa mo ki:
Aha/ mina dhu gwoŋkan pem jin cinu eya
dum buni mo,
dhali 'kwar uni e bwam buni mo be.

17 Dhali yan'ko'd a'di ki mar a'di is mo mmo/
o gwo mo ki:
Aha/ mina diki ka miinthus buni e mo
dhali miim buni kun shina uni mii
ki sule/ sule/ mo.
18 E mo jin dhaluwa mure/ gi miinthus
gwansan 'pen mo tani moŋkamu/ yisa
di'da dok̲/e jin minu mii c̲i to gom miinthus
mo be.

Dhalki Ana 'Disha Mo Is mo dhali T̲el Sho'k mo

19 Wakan iwak̲ mo, me'd jin takina ana ki
mo jin wuna ana a'di jwa i is mo mmocic̲ mo
e mo jin k̲ogu mo ka bas ma Yesus mo 20 ki
miin this mo dhali ki bway gi mii kun 'konu
ki e mo jin k̲a'dkina a'di ki burrinye/ yan jin
shiru ka yolol mo, a'di jin ta buŋgwar is piti
mo be, 21 dhali me'd jin takina ana ka dhana
gasiis jin caaca mo e gu'b ma Arumgimis
mo tani 22 dhalki ana 'disha mii is mo ka
duŋ gana/ mo mmo'tu'd mo mmomish
mo ki isa duŋ gana/ ki moŋgam gwo is
mo, ka dum bana kun k̲ukuskunu ana ki
dhelel dhelel mo 'peni tonthus gi 'twa/
ma dum bana mo dhali buŋgwar is bana
kun lamkunu ki yi'de/ jin c̲a'bki yidhit̲h̲
yidhit̲h̲ mo be. 23 Dhalki ana budha ki ri'd
mo ma 'teŋ kap̲em bana jin mina ana pi
ki dar gi mont̲osh mo, haali/ a'di jin oki
gwo is mo tani a'di ta a'diŋ gana/ mo be.
24 Dhali dhalki ana si'da/ 'kona isi gwo i bwa
mo, ma mo c̲i'th ci is ki mii ka rem 'kup̲
mo mmo/ena en mo dhali mmomii miim
'boron mo, 25 yisa mmop̲inykin is gom mo
jin tulu is mmont̲al 'de/ mo, me'd jin bot̲a
kun tiya ki mii mo, hili mmo'bi'th ci adu
is ka rem 'kup̲ mo, dhali isa yempa/ mo ki
nyanye/ mo me'd jin p̲arkina uma Tee e mo
mmo'dishkina a'di ki 'dish 'dish mo be.

26 Haali/ wak̲ki/ ana miina miinthus mo
mmok̲al mii ki is mo 'ko'di ana bu'thkina
mii jin nyit̲h̲kina ana gwoŋ gana/ mo tani
moŋkamu/ yisa di'da dok̲/e jin minu mii
'cit̲h̲ to/e 'kus mo gom miinthus mo be.
27 Hili mii jin k̲ogu is mo tani a'di 'thoyi
mo gi gwon dwall mo dhali o'd jin c̲a'b ki
wur wur mo, a'di jin midi shwa uni kun ta
'kup̲i 'baar mo be. 28 Wathi/ a'di jin 'ce'dki
gwoŋk̲an jin c̲inu ka Musa mo tani a'di
wuki'd mo ki dar gi momiimii mo ki 'twa/ gi
iman/o gwo kun 'koni su/ mo walla ikwara
mo be. 29 Ba shi/ ma jisa bala wakata mo a/
um kulum gwo ibwa mo ki a'di midi cil she/
mo gom wathi/ jin saki Ya/ ma Arumgimis
ki sho'k mo, dhali jin sorki'da bas gi gwo jin
gamu me'd mo, a'di jin dhagamkunu a'di
mo dhali wak̲ Shi/in ma 'the mo? 30 Haali/
ana misha a'di mo, a'di jin oki gwo mo ki:
Mo jin minu tor gwon dwall 'twa/a 'cesh
mo tani a'di ta jim pem mo. Aha/ mina gar
to 'kusi bway mo. Dhali dok̲/e, Tap̲a a'di
midi dwall 'kwanim piti gwo mo. 31 A'di ta
to jin k̲ogu is mo mmomina 'kwani t̲a'k mo
e me'd ma Arumgimis jin di ki e mo be.

32 Hili yuk̲a teen dhamo/ gwansan mo
ki 'ko'di um 'kokina e ma du kun 'twak̲ki
mo mo tani um 'dim 'kup̲ mo e mii jin
'batha'ba'th jin jwakat̲ki'd k̲i mo/isa nyor
mo 33 dhali ka cima tiya mo mmot̲or ibwam-
bori 'kwani mo mmota businye/ goma sor
mo dhali mont̲o'c bwa mo dhali ka cima
kamu/ mmogam mii me'd ki uni gwansan
kun miinu mii ki shi/ mo wakan. 34 Haali/
um k̲o'cki e gom 'kwani habuus mo dhali
um bu'thki mo jin dilkunu um to mo kun
tana um mo ki bwaŋ 'kunyga/ mo me'd jin
misha um ki um ki is bum tan gi tom bum
kun 'boron ki 'bor gana/ mo dhali kun mini
'ko ki sule/ mo. 35 Wakan dhalku/ ki buk̲
is bum mo 'peni mom bum jin wuna uma
wuny jwa i is mo, a'di jin ta gi dhan mo jin
isha to k̲umma/ mo. 36 Haali/ um mini mii
ta gi mo jin 'dimuwa 'dim 'kup̲ mo wakan
ki um mini 'taki mii bwa ma Arumgimis mo
dhali bu'th a'di jin okunu is mo.
37 Haali/ um c̲orkina c̲or mo ari'ceenne/
naskina/ mo
dhali a'din 'deŋ kamu/ jin midi p̲u'du/ mo
dhali midi diki ta adiit̲e/ mo.
38 Hili a'dim pem jin ta'da k̲ar/e mo tani
midi di ki e e moŋgam gwo is mo,
dhali wak̲ki/ a'di midi guwa 'kany'cesh ka
nyaŋ'ko'd mo tani
ak̲ashiram pem midi dar gi mo jin midi 'kol
'ce mo e a'di mo be.
39 Hili ana 'konaki ta uni gwansan kun mini
'dowa 'kany'cesh ka nyaŋ'ko'd mo dhali
kun 'ce'du sho'k mo, hili ana tana uni
gwansan kun ta gi moŋgam gwo is mo dhali
mmodhuwa k̲ashiram bana mo be.

11

Moŋgam Gwo Is mo

1 Moŋgam gwo is a'di imishu ki isa duŋ
gana/ ki a'di ta to gom mo ma 'teŋ kape/
mo, mmosuka du mo gom to kun 'konuki
par e mo. 2 Haali/ ki a'di mo tani jwa-
haŋ 'kwanin dhamo/ uni bu'thki mo jin
nyo/uwa nyo/ mo be. 3 Ki moŋgam gwo
is mo tani ana mishkina gwo 'ban mo ki
mony'cesh ukkunu ki gwo ma Arumgimis
mo, wakan ki a'di jin parkunu e mo tani
ukkunu ki to kun 'koki piyu/ is ka pije/ mo
be.

4 Ki moŋgam gwo is mo tani aHabiil
a'di miiki'da Arumgimisa bas mo jin mishu
bu'th mo mmobol ji ma Kayiin e mo ki mii
jin bu'thkina a'di mo jin nyo/uwa nyo/ mo
me'd wathiŋ kar/e mo. Haali/ Arumgimis
kalki gwo o mo gom tom piti jin cina a'di
ki me'd mo jin bu'thkunu mo. A'di wuki'd
mo, hili ki moŋgam gwo is piti mo tani
a'di di'd ki e mo naskina/ mmo/o gwo mo
be. 5 Ki moŋgam gwo is mo tani a/Aknuuk
a'di bu'thkunu bway momis mo, wakan ki
a'di midi 'taki diki par wu e mo. Dhali
a'di yisa gamkunuwa, haali/ Arumgimis
bu'thki a'di bway momis mo. Dhali ntwa/
a/ ki a'di dinuki bu'th bway momis mo
tani a'di kalkunu gwo o mo ki a'di miiki to
jin 'borki'da Arumgimis bwa mo be. 6 Ki
dar gi moŋgam gwo is mo tani a'di molu
mii mo mmo'bora Arumgimis bwa i is mo
be. Haali/ a'diyin jin midi 'taki 'disha
Arumgimis is mo tani midi mii gam gwo is
ki a'di diki'd mo, dhali ki a'di midi ci uni
gwansan to kun ish kumma/ mo kun ŋapi
a'di mo be. 7 Ki moŋgam gwo is mo tani
aNuuh, a'di rumkunu ka Arumgimis mo isi
goma yirto jin dina a'di ki mish naskina/
mo tani a'di yipi unu 'kup mo ki moŋko/
is jin ta'da gayiin mo, a'di ki dhera kur mo
gom kuŋ gu'b piti jin minu ta is ki me'd
mo be. Ki mii yan mo tani a'di ki mii
miiwak gom gwon dwall jin toru gwo 'twa/
a 'cesh mo gom 'kwaniny'cesh mo dhali a'di
warki'd ka mankal mal gom mo ma kar/e
mo jin pu'dki'd ki moŋgam gwo is mo be.

8 Ki moŋgam gwo is mo tani a/Ibrahiim
haki gwo e mo ki a'di yukkunu mo mmoya
ka pije/ mo e mo jin mina a'di bu'th mal
mo. Dhali ki a'di yaki'd ka pije/ mo tani,
mo misha a'diya jin yana a'di ya mo? 9 Ki
moŋgam gwo is mo tani a'di warki'd ki
yilkina/ e mony'cesh jin onu gwo is mo, e
mony'cesh jin diki ta jim pitiŋ gana/ mo,
mmoca'b e gu'b burrinye/ jin nyaŋu mo
nyakka Is/hak mo dhala Yakuub mo, uni
gun ta imankal mal mo nyakki a'di mo ki
gwon 'de/ jin onu is mo be. 10 Haali/ a'di
hilki'd gom 'peŋkuman bampa/ jin midi
pu'du/ yilaŋ kamu/ mo, a'di jin ka'bu/ mo,
a'di jin nyaŋkin ma Arumgimis mo dhali
a'di jin ukkina a'di mo be. 11 Ki moŋgam gwo
is mo tani aSaarah, ayim ki is piti bu'thki
mom'bi'th mo mmobwaa mo, isi kani ka
yim 'baarkina yila dho'th piti mo, haala
yim nyithki a'di ki a'di jin ta isiŋ gana/
mo, a'di jin oki gwo is mo be. 12 Wakan,
'peni wathin 'de/ mo tani, dhali a'di wana
e ki wathiny jwa mo tani, emen tana ris
ka ris dho'thkunu mo me'da cul gi momis
mo dhali wa e ki emen ma si'b kun ishkin e
bwaman ma gap mo kun molu deŋ e mo be.

13 Aris uni gwansani 'baar mo wukin mo
e moŋgam gwo is mo dhali yisa bu'th to
jin onu gwo isa. Hili uni parki a'di e mo
dhali the a'di me'd 'pena dhana/ mo, dhali
uni 'kokin mo me'd 'kwani kun 'kon ka
pije/ mo 'peni bampaŋ kamu/ mo dhali
me'd uni gun 'kon e bwaman 'kwanin tiya
mo e mony'cesh mo be. 14 Haali/ 'kwani
kun o gwo kan mo tani kar a'di eya tente/
mo ki uni ŋapki mo mo jin minu nyaŋ
gu'b buni nycine/ mo be. 15 Wakki/ uni
mini kulum gwo ibwa mo gom mony'cesh
caan jin iikina uni ka pije/ 'peni cine/ mo
tani uni mini 'taki ta gi embula 'borga/yi
mmodok ka nyaŋ'ko'd i a'di mo be. 16 Hili,
gom a'di gi wakan mo tani uni 'kokina gwo
ibwa mo gom bampa/ jin dina jaro/ ki she/
mo, a'di yansan jin ta bampan tal 'de/ jin
ta ji gi momis mo be. Ki mii gi wakan mo
tani Arumgimis dina is ki 'the mo ki a'di
minu yuk ka Arumgimis buni mo haali/ a'di
thosonki uni 'peŋkuman bampa/ mo be.

17 Ki moŋgam gwo is mo tani a/Ibrahiim
ki a'di palkunu mo tani ciki'da Is/hak mo,
dhali a'di jin bu'thki gwo jin onu is mo tani
thosonki is mo mmoci ya/m pitin tal 'deŋ
gana/ mo be, 18 ma e a'di jin onu gwo is mo
ki: Eya Is/hak mo tani emen pini minu 'cem
gway mo be. 19 A'di nyithki'd ka Arumgimis
mishki 'kwani 'de'k mo isi kani 'peni mowu

mo. Wakan, ki gwo jin wayina e kan jin
okunu mo ki a'di bu'thki a'di ka nyaŋ'ko'd
mo be. [20] Ki moŋgam gwo is mo tani a/Is/
hak 'thoki'd gom mom'bor mii yilaŋ kamu/
apowa Yakuub mo dhala Iisu mo be. [21] Ki
moŋgam gwo is mo tani aYakuub ki a'di
murki'di wu mo tani a'di 'borki iya/ ma
Yuusup mii ka 'dete/ 'dete/ mo, mmogaŋk-
ina a'di is ka 'cesh mo mmoluŋa luŋ mo
apo/ 'kucwa jin guna a'di ime'd mo. [22] Ki
moŋgam gwo is mo tani aYuusup ki a'di
dina mondiki/ em piti 'kup mo tani a'di
torki gwo eya tente/ mo gom ya ma pije/
gi Uci ma Israyiil mo dhali a'di ki kan gwo
mo gom isi kan piti jin minu kan a'di mo be.

[23] Ki moŋgam gwo is mo tani aMusa ki
a'di dho'thkunu mo tani a'di bagkunu ka
ppe 'kupi kwara mo ki icom mo haali/
uni mishkin ka 'ci shina jaro/ ime'd mo.
Dhali uni 'koki ko/ is mo gom gwoŋkan ma
malik mo. [24] Ki moŋgam gwo is mo tani
aMusa ki a'di caki'd mo tani ushki'd mo
mmoyukkunu a'di ki ya/ gi 'bwa/ ma Pi-
rawn mo. [25] A'di ki dhal mii e i is mo mmok-
wany mo gi mii ma ha'th'ko'd mo nyakki
'kwani ma Arumgimis mo, ma mmodiki
'kuny bwa mo nyakki uni gwansan e mo
jin 'konu ki 'kol 'ce e miinthus mo ki
mo jin minu tor sho'k ka pupush mo be.
[26] A'di nyithki'd mo ma sor jin 'koshu is
ka nyor goma Kristhos mo mmota pa ki
pa mo mmobol dhan to gi Pam Masir kun
ish kumma/ e mo, haali/ a'di hilki'd gom
to jin ish kumma/ jin minu ci mo be.
[27] Ki moŋgam gwo is mo tani a'di dhalki
Pam Masir 'pen mo, yisa mmoko/kina a'di
anyor ma malika, haali/ a'di 'dimki 'kup mo
mmohilkina a'di a'di jin molu mish mo be.
[28] Ki moŋgam gwo is mo tani a'di karki mo
jin penuwa Pe'kupanyolos mo dhali kukusa
bas mo, wakan ka Man'ce'da bwanyara/
sho'k mo midi 'taki diki ta uni is ki me'd mo
be.

[29] Ki moŋgam gwo is mo tani 'kwani
'cithki Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo
me'd mony'cesh jin kuthaku'th mo. Hili
'Kwani gi Pam Masir, ki uni palki mii mo
mmomii mii jin nyakki'd kan mo tani uni
loskina yi'de/ mo be. [30] Ki moŋgam gwo
is mo tani adhana gaŋgara/ gi Pa Ariiha
bitki'da 'cesh mo 'ko'di uni kukulki a'di is
mo ka cim pesu/ mo. [31] Ki moŋgam gwo is
mo tani aRahab, a'di jin ta'da yim cal mo,
diki 'ce'd sho'k mo nyakki uni gwansan mo,
uni gun ush gwo ha e mo, haala yim a'di
miiki mii mo mmohan 'kwani kun dhuyunu
'pen mo mmo'kar mo mo be.

[32] Dhali ki gwo gi wakatinta imiga/ o
moye? Haali/ mo midi har moyi gom
aha/ mo mmotor gwo mo goma Gidyuun
mo dhala Barag mo dhala Shamshuun
mo dhala Yaptaah mo dhala Dawuu'd mo
dhala Samu/ iil mo dhali imanci Gwo
ma Arumgimis kadhamo/ mo – [33] uni ki
moŋgam gwo is mo tani piki bampan tiya
e mo mmobu'th mo, dhali mmotor gwowa
'bora 'cesh mo gom mo jin dhunuwa dhu
ka kar/e mo, dhali bu'th gwo kun onu is
mo, dhali mu'th aris 'twa/ ma dhop mo,
[34] dhali mmo/ us o'd jin biliti'd ka le'd
mo, dhali ye shemen gandala turga/ mo,
dhali mmogam mii adu is ki mom'bi'th mo
'peni moŋ'ka'd is mo dhali war ki a'di jin
'bitha'bi'th mo e mo ma mee mo, dhali dhu
'kwanin tiya kun tana thuruk ma mee mo
mmoso mo. [35] Up bu'thki kum buni kun
wukin mo ki mompi jin piyunu/ mo. Kun
tiya 'koshkunu is ka nyor ka 'cem 'cem mo,
mmo/ ush mo bu'th mo, mo jin 'cukuwa
'cuk mo, ki uni mini 'taki piyu mo dok/
e e mondiki/e jin dina jaro/ ki she/ mo.
[36] Kun tiya 'kosha is ka nyor ki mii jin miinu
uni ka mak mo dhali kun tiya dorkunu ki
yis bip mo dhali isi kani kun tiya dekkunu
mo ka makkiya mo dhali kun tiya takina
habuus mo. [37] Uni 'koshkunu ki wosh mo.
Dhali kun tiya 'cithu/ is bwa ka 'co'colo'c
mo. Dhali uni palkunu mo. Dhali uni
'koshkunu jwa mo ki gandala turga/ mo.
Uni iikin ki iiny ca/ mo mmo'tamkina uni
ayi'c ka'bal i is mo dhali ayi'c mi mo, mmo/
ii is 'teŋ gana/ mo, dhali mmoto'ckunu uni
bwa ki mii ma ha'th'ko'd mo – [38] Gom uni
mo tani mony'cesh diki ha me'd mo. Uni
takina ca/ mo e bwam ma si'b mo dhali
e moŋ'kuwosha turga/ mo dhali eya risa
jurum wosh mo dhali e jis ga/ gi mony'cesh
mo be.

[39] Dhali aris uni gwansan mo, ba uni nyo/
u ki nyo/ jin 'boro'd gom moŋgam gwo is
buni mo tani uni 'koki bu'th to kun onu
gwo is mo be. [40] Haali/ Arumgimis parki to

e ntwa/a/ mo jin 'boro'd ki 'bor gana/ mo
gom ana mo ki uni minu 'taki 'koki dhu ki
uni kun isin mo ki dar gi ana mo be.

12

Ajisa gi Tapa jin Yedha A'di 'Kwani Sho'k mo

1 Wakan, me'd jin 'kamkunu ana ki dek ka
dhana rak gi iman/o gwo mo tani dhalki
ana si'da/ thadha aris tom bana 'baar mo
kun ditadit ka 'dete/ 'dete/ mo dhali mi-
inthus kun tana junyu/ ki ana ki 'dish 'dish
mo dhali dhalki ana sona ki bwa jin 'kucu
ki 'kari'th mo mmopar sho'k mo gom to
jin di'da bori ana mo be, 2 mmohil 'kup ka
Yesus mo a'di jin ta'da 'kaŋ'kup mo dhali
a'di jin midi thim moŋgam gwo is bana
mo, ma a'di gom moŋ'kuny bwa jin diki'da
bori a'di mo tani a'di 'dimki 'kup mo gom
cwany'cithan dhul mo mmorukkina a'di
mo jin 'thenu is mo dhali a'di ca'bki'd ki
me'da bim poros ma kursi ma Arumgimis
mo be.
3 Nyithi/ a'di mo, a'di jin 'dimki 'kup mo
'peni imanmii miinthus mo kun ta 'kup ki
'kup ki a'di kan apo/ a'di mo, wakan ki um
mini 'koki ca mo e mo jin wunu is e mo
walla eya dum bum jin mina buye/ i'thi
mo. 4 E mom bum jin askina uma shir shir
apo/ miinthus mo tani um 'koki ro'c a'di
naskina/ mo mmopu'd mo e shushan mii
jin mina umi wola bas buma 'cesh mo be.
5 A/dhali um ŋaki mo jin malasu um mo jin
yukkunu um ki iya/ mowa? mmo/o gwo
mo ki:

Ya/m pem dhalku/ ki halipa jisa jin yedha
Tapa /e sho'k mo
walla dhalku/ ki sul mo jin 'bidhu /e adu is
mo ki /e cinuwa jisa ki a'di mo.

6 Haali/ Tapa a'di ki ciya jisa jin yedhu
wathi/ sho'k mo a'di jin ena a'di mo
be.
dhali dor aris iya/ ka 'dete/ 'dete/ mo, uni
gun bu'thkina a'di mo be.

7 A'di ta'da jisa jin yedhu wathi/ sho'k mo
jin mina umi mii 'dim 'kupi cine/ mo be.
Arumgimis miiki um mo me'd iya/ mo.
Haali/ ya/ jana ŋala/ di'd jin dina com ki
ciya jisa mo? 8 Wakki/ um dhalu ki dar ga
jisa jin cinu mmoye'th um sho'k mo tani,
a'di jin pwakkunu mo gom 'kwani 'baar mo
tani, wakan um ta uci kun 'kon ki laca/
mo dhali um 'koki ta iya/ mo be. 9 Ki gwo
yansan jin 'ce'de'd apo/ mo tani ana takina
gi ibabam bana mo e mony'cesh mo mmoci
ana ajisa mmoye'th ana sho'k mo dhali ana
takkina uni mo be. Dhali bunya/ mina ana
'koki 'dap 'twa/ mo eya Babam bana gi ku
gi shi/in mo dhali 'ko mowa? 10 Haali/
uni ciki ana ajisa jin yedhu ana sho'k mo
ki ari mo mo me'd jin ona bwa uni mo.
Hili Arumgimis ciki ana ajisa jin yedhu ana
sho'k mo gom mom'boro'd bana mo, ki ana
mina pwak mondhelel piti mo be. 11 Gom ari
mo mo tani arisa jisa kun cinu mmoyetha
ye'th sho'k mo tani wana e ki jin 'koshu ka
nyor mo, ma mmodhal bwaŋ 'kunyga/ e i
is mo. Yan'ko'd mo tani a'di ki gwono'd
maman gi mo ma kar/e mo jin ta mo ma
ku'th is mo e uni gwansan kun ye'thkina
a'di sho'k mo be.

Arum jin Rumu Apo/ 'Kwani kun Wakkina
'The ma Arumgimis mo

12 Wakan 'deki me'd bum kun 'kon ki
polkon mo dhali 'bithi 'kupa'dupun bum
kun miin ki 'ka'da/ 'ka'da/ mo 13 dhali dhuyi
bway tur ka ji sho'k gom sho'k bum mo,
wakan ki a'di jin ta ŋwol mo tani minu
'taki 'koki kar ka pije/ 'peni gwocor mo, hili
mmodhal mii e i is mo mmowaca/ wac mo
be. 14 Biriya bir mo gom moŋku'th is mo
nyakka ris 'kwani 'baar mo dhali gom mo
ma dhelel mo, a'di jin mola wathiŋ kamu/
par Tapa e ki sule/ mo ki dar gi a'di mo
be. 15 Mishi gwo 'ban mo ki wathin tal 'deŋ
kamu/ midi diki ush me'd mo mmobudha
'the ma Arumgimis mo, dhali dar gi mo
ma birman jin ka/aka/ mo mmo'ka ale/
mo dhali rak monto'c bwa mo dhali ki a'di
mo tani aris 'kwani ka ris warkin ki uni
kun shi/u is mo be, 16 dhali ki wathin tal
'deŋ kamu/ midi diki mii mii jin miinu
miinycal mo walla diki dhu mii kun kogu
mo, me'da Iisu mo, a'di jin yolki mo ma
bwanyaram piti ki tonte/ jin shwanu 'te/
mo be. 17 Haali/ um mishkin ŋ'ko'd ki a'di
ona bwa ki mal gi mom'bor mii mo tani
a'di wakkunu mo haali/ a'di diki gam bula
kamu/ mmorica du is mo, ba a'di ŋapki a'di
ki bur bur ki jabu'th mo be.

18 Haali/ um 'koki pu'd mo e wosh jin
minu ta is ki me'd mo, a'di jin ta o'd jin
shwa'd ka le'd mo, dhali mondhurumi'd mo
dhali mondhurumi'd jin 'cethki'da 'tum mo
dhali apunthar jin 'theki'd mo 19 dhali ko ma
poome/ mo dhali 'twa/ jin ta gi gwo kun
tu'c imanciik uni mo mmodot gwo mo ki
gwo gwansan minu 'koki oku/ ki thatha/
thatha/ mo gom uni mo be. 20 Haali/ uni
moli 'dim 'kup moyi gom gwoŋkan yan jin
cikunu mo jin o gwo mo ki: Wakki/ isi kani
tombwaasho midi mumbur wosh yan ki is
mo tani a'di minu 'kosh ki wosh mo be.
21 Ka jiŋ gana/ nyca/, wakan mo, mo jin
koguwa ko/ is diki'd mo e bwambori jis/
em piti mo ka Musa o gwo mo ki: Aha/
deekina is mo ki moŋko/ is kagahara mo
be. 22 Hili um pu'dkin mo e 'Kuwosh ma
Sihyuun mo dhali e 'peŋkuman Bampa/
ma Arumgimis jin di ki e mo, a'di jin ta
bampa/ gi momis jin ta Pa Urushaliim mo,
dhali eya ris iman'doyu gwom piti kun
molu deŋ e mo eya dhana tul 'kup kun
tula uni is mo be, 23 dhali eya dhana tul isa
kamu/ gom uni kun tana bwanyara/ mo,
uni gun 'kwarkunu gway mo eya warka/ gi
momis mo, dhali eya Mandwall gwo mo a'di
jin ta'da Arumgimis gom 'kwani 'baar mo,
dhali eya ris shi/in gi 'kwani kun tana kar/
e mo kun dhunu ki ku gun iskin mo, 24 dhali
eya Yesus mo, a'di jin doshki'da galany mo
gom gwo jin ta jin this jin gamu me'd mo,
dhali e mo jin kukuskunuwa bas mo jin onu
gwo ki o ma aane/ mo ka bas yan bol ji ma
Habiil e mo be.

25 Hili um ki 'bore/ mo. Dhalki a'di ki
ush mo, a'di jin torki um gwo mo. Haali/
wakki/ uni 'koki ye mo ki uni ushki a'di
gwo mo, a'di jin rumki uni ki gwo mo e
mony'cesh yan mo tani ba ana bala mina
ye kata mo wakki/ ana mina wak a'di mo,
a'di jin rumki ana ki gwo mo 'peni momis
mo? 26 'Twam piti a'di yikinki mony'cesh is
mo me'dyin mo. Dhali hili shwane/ a'di oki
gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dok/e
mina yikin jasi mony'cesh is mo yisa, hili
si'da/ momis mo be. 27 Gwo gwansan kun
on ki: Aha/ dok/e mina, ba/ tani uni 'kayi
gwo 'kus mo goma joc jin jocu/ mo gom is
jin yikinkunu mo, me'd gwo jin onu gom to
kun ukkunu mo, ki mii gi wakan mo tani ki
to kun molu yikin is mo tani mini 'taki 'ko
mo be. 28 Wakan mo, dhalki ana tana gi mo
jin 'boruwa 'bor bwa i is mo gom mmobu'th
'peŋkuman bampa/ jin molu yikin is mo
dhali wakan dhalki ana cina Arumgimis mo
jin luŋuwa luŋ mo jin mishu bu'th mo ki mo
jin tukuwa tuk mo dhali ki moŋko/ is mo.
29 Haali/ Arumgimis bana a'di shwa'd ki o'd
ki bar bar mo be.

13

Miin To kun Miinu ki 'Bore/ mo 'Borki'da Arumgimis Bwa mo

1 Dhalki mo/en jin en ma wak ka rem
'kup mo tikir di mo. 2 Dhalku/ ki mii mii
ma pinykin is mo mmotor mii jin minu
ta gu'b bum ŋal mo goma ris yilkina/ mo,
haali/ gom mii gi wakan mo tani kun tiya
suski iman'doyu gwo gu'b buni mo ki mii
jin molkina uni uni mo be. 3 Kayi uni
gwansan e mo kun 'kokin eya sijin mo, ma
me'd jin nyakkina um 'ko eya sijin nyakki
uni mo. Dhali nyakki uni gwansan kun
miinu ka jin thus e mo, haali/ um si'da/
nyakki 'ko e buŋgwar is mo be. 4 Dhalki
mash jin mashu ki mash gana/ mo karu
ki montaki bwaman umi 'baar mo dhali
dhalki mo gi miinu miimash karu ki jiŋ
kogu mo haali/ Arumgimis midi dwall gwo
mo gom uni gun ha'k 'pen 'ceŋ gwath mo
dhali up kun ta kumana 'ka mo dhali uni
gun mii miinycal mo. 5 Dhuyi moŋ'koki/em
bum ki 'kus mo 'peni mo jin enuwa guurush
mo dhali kapi um mo ki to jin tana um mo,
haali/ a'di oki gwo mo ki: Aha/ mina diki
ush me'd ki sule/ sule/ mo gom um mo
walla aha/ mina diki dhal um 'pen mo be.
6 Wakan, ana mina kar dhan mo jin wuna
ana a'di jwa i is mo mmo/o gwo mo ki:
Tapa a'di ta'da Manwoth pem mo be.
Dhali aha/ mina diki ta ko/is mo.
Ki to gi wakata imina 'kwani mii aha/ mo?
7 Kayi imanshu/ um bway e mo, uni
gwansan kun oki um gwo ma Arumgimis
mo dhali nyithi/ adu'd mii mo gom
moŋ'koki/em buni mo dhali thokiya thok
mo gom moŋgam gwo is buni mo. 8 Yesus
Kristhos ta a'di ma tili/ mo dhali ji gi
shwane/ mo dhali gom ki sule/ sule/ mo,
a'di jin diki war mo. 9 Dhalku/ ki ta uni
kun minu susi per mo ki gwo kun toru kun

’kona e ki she/ ki she/ mo dhali kun molu
mo naskina/. Haali/ a’di ’boro’d mo ka du
minu ’bi’th is ka ’the mo, yisa ki tonṯe/ mo,
a’di jin midi diki ha me’d mo gom uni gun
shwaki uni mo. 10 Ana tana ga gwaṯa/ jin
miinuwa basa ’cesh mo, dhali ’peni a’di
mo tani uni gun miiki to mo gom gu’b
burrinye/ mo tani ’konuki dhal bway mo
mmoshwa to mo be. 11 Haali/ buŋgwar is
gi to/e gwansan kun wolkunuwa bas buni
kun ḵalkunu mo e mo jin ḵogu mo ka gasiis
jin ca’d mo gom mii kun ’ciṯhu/ a’di a’cesh
mo gom miinthus mo tani uni c̱i’thkunu
ki o’d mo ka pije/ ’peni gu’ba’ku/ mo be.
12 Wakan Yesus si’da/ ’koshkina is ka nyor
mo ka pije/ mo ’peni ’twaŋkala goŋ mo, ki
mii gi wakan mo tani ki a’di midi dhagam
’kwani ka bas pitiŋ gana/ mo be. 13 Wakan,
dhalki ana ḵala ya ka bor mo e a’di ka pije/
mo ’peni gu’ba’ku/ mo, mmoḵala sor jin
minu sor ana gom a’di mo be. 14 Haali/
mmahan mo tani ana dara gi ’peŋkuman
bampa/ jin ta a’di jin midi di ki sule/ sule/
mo, hili ana simma ’peŋkuman bampa/
e mo jin midi p̱u’du/ mo be. 15 E a’di mo
tani dhalki ana si’da/ ṯikira ’ko mo mmoc̱i
mo jin miinuwa basa ’cesh mo mmomaŋa
Arumgimis mo, a’di jin ta gwo mo kun mini
pi ’peni ’twam bana kun ta maman mo ’peni
mo jin nyiṯhu/ gway piti mo be. 16 Dhalku/
ki mii mii ma p̱inykin is mo mmomii mii
kun ’boron mo dhali mmopwaḵ to bwa
mo a’di jin tana um mo, haali/ ki to gi
wakan kun ’ciṯhuwa basa ’cesh mo tani a’di
’borki’da Arumgimis bwa mo be.

17 Hayi uni gwo e mo uni kun tana shu/
um bway gom um mo dhali ’dap̱i ’twa/a
’cesh e uni mo. Haali/ uni ’kon mo mmo-
tima ḵashiram bum mo me’d ’kwani kun
’kokin mo kun mini mii c̱i gwo mo. Dhalki
uni mii a’di yansan ki bwaŋ ’kunyga/ mo,
dhali yisa ki bwa kun biṯu ka luŋgu’b yisa,
haali/ a’di midi ’taki diki ta shi/ miim
’boro’d gom umi.

18 ’Thoyi gom aman mo, haali/ aman
misha ki isa duŋ gana/ mo ki aman dhelelk-
ina ’twa/ ma dum bam ki dhelel mo mmo/o
bwa mo mmomii mii kun minu taḵa taḵ mo
eya ris to ’baar mo be. 19 Aha/ ṯirrishkina
gwo ka daran du kagahara mo ki um mini
mii to gwansan mo, ki mii gi wakan mo tani
ki aha/ minu ’taki waru/ mii is ka nyaŋ’ko’d
mo e um mo ki ’dishe/ mo be.

Mom’bor Mii jin Dhalu Me’da P̱o/ ’Kwani mo dhali Monthe Me’d ki Ḵwalany mo

20 Shwane/ dhalka Arumgimis gi
moŋḵu’th is, a’di jin guyi Tap̱a Yesus
bana ’peni mowu mo doḵ/e, a’di jin ta’da
Amanhil ḵa’bal, ka bas gi gwo jin gamu
me’d jin midi di ki sule/ sule/ ya ye ’ba/
mo 21 mmoṯe um ka ris to kun ’boroni ’baar
mo ki um mini mii bwam piti mo, mmo/
umkina a’di e um mo a’di jin ’bor a’di bwa
mo e bwambori jis/em piti mo, eya Yesus
Ḵristhos mo, e a’di jin mina monyca icil
ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.
Amen.

22 Aha/ yip̱a ’kup̱ ’kup̱ki um iwaḵ mo.
Thonaa/ me’di ’ko’d mo ki gwom pem jin
malaskika/ um mo haali/ aha/ ’kwarkina
um gwo ki e ’pe’pere/ mo. 23 Um mini
’taki mish gwo ’ban mo goma kam bana
ka Ṯimuṯhawuus mo gom ’cuḵ jin ’cuḵkunu
a’di mo. Ki a’di mo tani aha/ mina p̱ar
um e mo waḵki/ a’di midi p̱u’du/ ki ’dishe/
mo be. 24 Theki aris imanshu/ um bway
me’d mo dhali aris uni gun dhunu ki she/
ki dhelel dhelel mo. Uni gwansan kun
p̱u’dkin mo ’peni Pa Ithaaliya mo hashki
um monthe me’d mo be. 25 A’the midi di
gom umi ’baar mo. Amen.

Gwo jin ’Kwar ma YAKUUB mo

Monthe Me’d mo

1 AYakuub jin ta c̱iŋkina/ ma Arumgimis
mo dhali Tap̱a Yesus Ḵrisṯẖos mo be.

E uni kun ’kon ma waḵi ’kume’d i’ce’dka
su/ mo uni kun c̱ekerkunu bwa mo.
Monthe me’d mo.

Moŋgam Gwo Is dhali Mo jin Dhunu Is ki Gwa’d mo

2 Kari bwaŋ ’kunyga/ mo ma, iwaḵ pem,
ki um jemki ’kup̱ ki mompal ki she/ ki she/
mo. 3 Haali/ um mishkin ki mompal gi
moŋgam gwo is bum pucurki’d mo mmoṯel
sho’k mo be. 4 Dhali dhalki mo jin ṯelu sho’k
mo ’tu’da/ mo jin pucuru mo ki um mini ta
kum ’borgaŋ gana/ mo dhali ta kun thimin
mo mmo’koki har toŋ kamu/ mo.
5 Waḵki/ jan ṯal ’deŋ kamu/ ’peni bwam
um hara moyuḵ mo tani dhalki a’di doṯo’da
Arumgimis mo a’di jin c̱iki’da ris ’kwani ka
duŋ gana/ mo ki dar gi ŋadhum mo dhali
a’di minu c̱i a’di mo be. 6 Hili dhalki a’di
doṯ a’di ki moŋgam gwo is mo ki dar gi bwa
jin shinu ’kup̱ mo haali/ a’di jin shina bwa
’kup̱ mo tani wana e ki yi’deŋ ḵumma/ jin
bir bakal mo jin boru mo dhali jin ’dasha
’tham mo be. 7 Haali/ wathi/ c̱aan midi mii
diki mii ṯosh ki a’di midi bu’th toŋ kamu/
’peni Tap̱a mo. 8 A’di jin ’kona bwa isu/ mo
dhali a’di jin gwakalki ya mo e bway piti
’baar mo.
9 Hili dhalka kana ha’th’ko’d ki kar mo
mmokar ’bam piti ki ca mo e mo jin karu
a’di ki ca mo 10 dhali a’di jin ta pa ki pa mo
e mo jin karu a’di ki gwa’d mo haali/ me’d
jandi/ ma sho mo tani a’di midi la p̱e mo be.
11 Haala tente/ sulu’d mo ki mom’ba’th piti
jin shi’bili to mo dhali a’di ki ḵutha sho mo
dhali jandim piti raskin mo dhali jarom piti
’ce’dkunu sho’k mo. Wakan si’da/ wathi/
jin ta pa ki pa mo midi us mo ki jog e bway
piti jin ura a’di to isho’k mo be.

Mo jin Paluwa Pal mo

12 Mom’bor mii gom wathi/ jin ’dimki
’kup̱ mo e mompal mo haali/ ki a’di mishki
mompal mo tani a’di midi bu’th toŋ’kup̱ gi
mondiki/e mo a’di jin on ma Arumgimis
gwo is gom uni gwansan kun eni a’di mo
be. 13 Dhalku/ wathiŋ kamu/ ki dhal bway
mo ki a’di palu mo mmo/o gwo mo ki: Aha/
pal ma Arumgimis mo. Haali/ Arumgimis
molu pal ki tonthus mo dhali a’di ki is piti
si’da/ diki pal jan ṯal ’de/ mo be. 14 Hila ris
’kwani ka ’deṯe/ ’deṯe/ palkunu mo ki a’di
jin diri’da dir mo dhali cesha bwa en’dap̱
buni mo be. 15 Dhali yan’ko’d mon’dap̱
e ki a’di bwaakunu mo tani a’di dho’thki
miinthus mo dhali miinthus ki a’di caki’d
mo tani ḵalki mowu mo be.
16 Dhalku/ ki ta uni gun hegu e mo ma,
iwaḵ pem kun enka/ mo. 17 Aris tom ’boron
gun c̱inu ki me’d mo kun ta kum ’borgaŋ
gana/ mo tani uni ’peni momis mo mmoth-
ulu/ mo ’pena Baba gi moŋkush mo. E a’di
mo tani mo jin aḵuwa aḵ yisa di’da walla
ala p̱iyi’d si’da/ ’peni mo jin ṯukuwa ṯu’k
mo. 18 ’Peni bwam pitiŋ gana/ mo tani a’di
ki dho’th ana mo ki gwoŋ gana/ mo ki ana
mina ta maman kun ṯwa/a/ ’peni mo/uḵ
piti mo be.

Gwo jin Ciḵu dhali Mii Gwo mo

19 Mishi gwo yan mo ma, um iwaḵ pem
kun enka/ mo. Dhalka ris ’kwani ’baar
ka ’deṯe/ ’deṯe/ mer is mo ki jahanne/
mmociḵ gwo mo dhali c̱ori naskina/ mo
dhali o gwo mo dhali c̱ori naskina/ mo
dhali miiya nyor mo. 20 Haala nyor jin miina
wathi/ mo tani a’di diki ta to jin mii mo ma
ḵar/e goma Arumgimis mo. 21 Dhali ki mii
gi wakan mo tani dhuyi aris tony nyogga/
’pen ka pije/ mo dhali mii kun ’coḵa’coḵ
kun ishin ka enthus mo dhali bu’thki mo jin
dhunu is ki gwa’d mo gwo jin sinu mo a’di
jin mishki’da ḵashiram bum woṯẖ mo.
22 Hili tayi imanmii gwo mo ma dhali
dhalku/ ki ciḵ gwo jasi ’te/ mo mmohe’k
is bum e mo. 23 Haali/ waḵki/ wathin ’de/
jin ciḵ jasi gwo ’te/ mo dhali diki mii a’di
mo tani a’di wana e ki wathi/ jin hili jis/
em piti jin dhodhu a’di mo eya hiljaro/ mo.
24 Haali/ ki a’di hilki is piti mo dhali ya mo
tani dhali ki jahanne/ a’di ki this mohil jin
wana a’di kan e mo be. 25 Hili a’di jin tu
gwoŋḵan jin c̱inum ’borgaŋ gana/ mo tani
a’di jin ta ji gi kara’da kar ki ’kus mo dhali
a’di jin ’dim ’kup̱ mo mmodiki ciḵ jasi gwo
’te/ mo mmothis a’di e mo tani hili mii a’di

yan jin miinu mo tani a'di iminu 'bor mii
mo e a'di jin miikina a'di mo be.
26 Wakki/ wathiŋ kamu/ kulum gwo ibwa
ki a'di ta'da manluŋ to mo dhali diki
'kalitha le'd piti mo tani hili a'di he'kki'da
dum piti e mo, mo jin luŋa wathi/ yan
mo tani a'di ta mii jin miinu ki pe'th mo
be. 27 Mo jin luŋu aluŋ jin dheleli'd mo
dhali jin dinuki shi/ ki mii gi wakan mo
ibwambor ma Arumgimis mo dhali Ababa
a'di wa cikise/ mo be: mmohil gom uni gun
tana thipa/ i e mo dhali uni gun wuna ikath
mo e monto'c bwam buni mo dhali mmokar
is pitiŋ gana/ mo ki dar gi monyogga/ mo
'peni mony'cesh mo be.

2

Gwo jin Rumu Apo/ Mii gi Miinuwa Mii ka Gwar 'De/ mo

1 Iwak pem, dhalku/ mii ki mii ka gwar
'de/ mo me'd jin bu'thkina um moŋgam
gwo is mo e Tapa Yesus Kristhos bana mo,
a'di jin ta Tapa gi monyca mo. 2 Haali/
wakki/ wathiŋ kamu/ ta gi 'dolkon to me'd
mo dhali hi'th burrinye/ jin bol tiya e ki
'bor i is mo mmoyayu/ e gu'b gi montul
is bum mo tani dhali wathiŋ kamu/ jin
hatha'ko'd hi'th burrinyem porkin pu'dki'd
mo si'da/ tani 3 dhali um ci a'di jin hithi
burrinye/ jin bol tiya e ki 'bor ahirdhe/
mo dhali o gwo mo ki: Ça'bi imahan mo
ma gana, dhali um ka yiha/ ki o wathi/
jin hatha'ko'd gwo mo ki: Doshi mmattaan,
walla, Ça'bi e sho'k pem mmahan mo ma
tani 4 'kona um ki mii to ka kwam bwa
wakan e bwam is bum mo dhali ta imand-
wall gwo gom gwonthus kun kulumkina
um ibwa mo 'taa? 5 Dhuyi 'ce mo ma,
uma wak pem gun enka/ mo. Din ma
Arumgimis ki kwany uni gwansan kun
hatha'ko'd e mony'cesh mo mmota pa ki
pa mo e moŋgam gwo is mo dhali mmota
imankal mal gi bampa/ gi momis jin okina
a'di gwo is gom uni gwansan kun eni a'di
mo 'taa? 6 Hili um this wathi/ jin hatha'ko'd
mii mo. A'di diki ta unim pa kun 'cwar
umma? A'di diki ta uni gun dir um e mo jin
dwallu gwo mo 'taa? 7 A'di diki ta uni gun
wal gwo sora po/ gway yan ki a'di jin taku
mo jin yuku um mo 'taa?
8 Wakki/ um ka jiŋ gana/ thimki
gwoŋkan ma malik mo isi me'd Gwo ma
Arumgimis kun 'kwarkunu mo ki: /E mini
en amannyak ça'b pini me'd is piniŋ gana/
mo tani um miin ki 'bore/ mo be. 9 Hili
wakki/ um mii mii ka gwar 'de/ mo tani um
miiki miinthus mo dhali um waka gwoŋkan
jin çinu mo me'd 'kwani gun dhaŋki gwo
mo be. 10 Haali/ a'di yin jin dhuki gwoŋkan
jin çinu mo ka 'dan'dap mo hili i/ush me'd
mo gom jan tal 'de/ mo tani a'di wara'd
ki wathi/ jin dina mii i'ba/ mo gom uni
'baar mo be. 11 Haali/ a'di jin o gwo mo ki:
Dhalku/ çal ki mii mii mo ma, a'di si'da/
o gwo dok/e mo ki: Dhalka 'kosh ki mii
'kosh mo ma. Wakki/ /e diki mii miinyçal
mo hili i'kosha 'kosh mo tani /e waran ka
mandhaŋ gwoŋkan jin çinu mo be. 12 Wakan
oyi um gwo mo dhali miiyi to mo wakan
me'd uni gwansan gun minu dwall gwo mo
'ko'di gwoŋkan jin dhu'da dhu ki 'kus mo.
13 Haali/ gwon dwall a'di dar gi mo jin minu
miimii mo e a'di jin diki tor momiimii mo.
Hili momiimii ta mo jin pinu mii e apo/
gwon dwall mo be.

Moŋgam Gwo Is ki Dar gi Mii mo tani A'di Wu'd mo be

14 Dhali gwo bala nyo/u kata mo, iwak
pem mo, wakki/ wathi/ o gwo ki a'di ta'd
gi moŋgam gwo is mo hili idiki mii to mo
tani a/mina moŋgam gwo is piti ita a'di is ki
me'd mo 'taa? 15 Wakka kan walla 'bwahan
hatha to hi'th 'ko'd mo dhali dar gi tonte/
mmoshwa mo tani 16 dhali jan 'de/ 'peni
um o uni gwo mo ki: Iiku/ ki moŋku'th is
mo ma, dhali, 'Bathi is ki 'ba'th mo, dhali,
'Tu'di/ mo, ki dar gi to jin çina um uni mo
mmota mo gom buŋgwar is buni mo tani
a/dhali mii yan a'di nyo/u ki 'bore/ 'taa?
17 Wakan si'da/ moŋgam gwo is ki is piti mo
wakki/ a'di dinuki mii to mo tani a'di wu'd
mo be.
18 Hili wathin 'deŋ kamu/ midi o gwo mo
ki: /E tan gi moŋgam gwo is mo dhali aha/
tana gi mii mo. Tor aha/ moŋgam gwo
is pini ki dar gi miim pini mo ma dhali
aha/ ki miim pem mo tani mina tor /e
moŋgam gwo is pem mo be. 19 /E gami gwo
is ka Arumgimis tal 'de/ mo. /E miin ki
'bore/ mo be. Me'da rum thus kun nyo/
on si'da/ gam gwo is mo dhali cuna is ki

thunthur mo. [20] /E ona bwa ki to minu
ṯora, /e cim p̱us yan, ki moŋgam gwo is
ki dar gi mii mo tani a'di ta'da bush 'ko'd
mo be. [21] Ibrahiim jin ta'da babam bana
dinuki kar ki mo ma ḵar/e ki mii mo ki
a'di c̱i ya/m piti ka Is/hak ap̱owa gwaṯa/
jin miinuwa basa 'cesh mo? [22] /E mishin
ki moŋgam gwo is nyaḵ ya ki miim piti
mo dhali moŋgam gwo is a'di thimkunu ki
mii mo be. [23] Dhali Gwo ma Arumgimis jin
'kwarkunu mo thimki gwo jin onu mo ka:
Ibrahiim gamki'da Arumgimis gwo is mo
dhali a'di karu a'di ki mo ma ḵar/e mo,
dhali a'di yuḵu ka mugu ma Arumgimis mo
be. [24] /E mishin ki wathi/ a'di karu ka ḵar/
e ki mii mo dhali yisa ki moŋgam gwo is
a'di 'de/ yisa. [25] Dhali ki mii jin nyaḵa'd
kan mo tani dinuki kara Rahab si'da/ jin
mii miinyc̱al mo, ki mo ma ḵar/e ki mii
mo me'd jin bu'thkina a'di igumbway mo
dhali ṯu'c uni ki ii ka pije/ ki bwaya kamu/
mowa? [26] Haali/ me'd buŋgwar jin dar gi
shi/in mo tani a'di wuki'd mo, wakan si'da/
moŋgam gwo is jin dar gi mii mo tani a'di
wuki'd mo be.

3

Ale'd

[1] Um mini mii dhalku/ ki ta aris ka aris
mo mmota imanṯor gwo mo, iwaḵ pem,
haali/ um mishin ki ana gun ṯora gwo
mo tani minu dwall gwo ki miiwaḵ jin
'bitha'bi'th ki nyanye/ mo be. [2] Haali/ ana
'baar mo tana iman'ciṯẖ mii ka ris e i'pen
mo dhali waḵka cin 'deŋ kamu/ jin diki
'ciṯẖ mii e i'pen e gwo jin ona a'di mo
tani a'di ta wathim 'borgaŋ gana/ mo jin
mish 'kali'th buŋgwar isi 'baar mo si'da/.
[3] Waḵki/ ana dhuna toŋ 'kali'th e 'twa/
shumarum mo jin mina uni ha ana gwo e
mo tani ana susa buŋgwar is buni 'baar mo
be. [4] Hili gwo goma ḵur yi'de/ mo ma si'da/,
ba uni gun caaca kagahara mo tani dhali
borkina 'tham kun 'bitha'bi'th mo tani uni
shunu bway ki ushi cwam bum 'pen mo
e mo yin jin ta bwa ma manbora ḵur mo
be. [5] Wakan ale'd a'di ta ari tom buŋgwar
is mo dhali kar 'ba/ ki ca mo gom to gun
caaca mo. Bwany cwa wa'di caa jin karkunu
mmoshwa ka le'd ga ara kap̱any o'd mo.

[6] Dhali ale'd a'di ta o'd mo be. Ale'd a'di
ta to gi 'kwaniny'cesh jin diki ta ḵar/e ib-
waman tom buŋgwar is bana mo mmonyo/
buŋgwar isi 'baar mo mmoc̱i'th ki o'd 'peni
buyem pa jin dhodhuwa dho'th jin dosh
'peni o'd mo dhali jin c̱idhu ki o'd ki mo/
o'd mo. [7] Haali/ aris to gun 'kona sho'k
do doŋon e ki she/ ki she/ mo tani dhali
'dii dhali to gun paarana 'cesh mo dhali
to yi'de/ mo tani uni mishu non 'kup̱
mo mmo'te 'twa/ mo dhali uni nonu 'kup̱
mo mmo'te 'twa/ mo ki wathimpa en'thi/
mo be. [8] Hili wathimpa en'thiŋ kamu/
yisa mishuwa le'd non 'kup̱ mo mmo'te
'twa/ mo ki sule/ sule/ jin bir bakal ka
yempa/ gom tonthus jin 'tu'du/ mo ka
aṯi'd gi mowu mo be. [9] Ki a'di mo tani
ana 'bora Tap̱a mii mo dhali Ababa mo
dhali ki a'di mo tani ana jeekina 'kwani
mo ana gun uḵkunu mo mmowa e ka
Arumgimis mo. [10] 'Peni 'twa/ yan mo
tani mom'bor mii p̱u'dki'd mo dhali mony-
jee mo. Iwaḵ pem, gwo yansan ḵa ba/
imidi 'taki diki di wakan mo. [11] A/yi'de/
yidhiṯẖga/ dhali jin ḵa/aḵa/ du'dun mo
'peni 'twan 'deya? [12] Cwamp̱u/ midi mish
dho'th mamana seṯuuna, iwaḵ pem, walla
cwalmana mura'th midi dhodha p̱u/ 'taa?
Wakan si'da/ yi'dem 'bala'thga/ mol war ki
yi'de/ jin yidhiṯẖi'd mo be.

Moyuḵ 'Peni Momis mo

[13] Kaja a'di iyuḵayuḵ mo dhali mish gwo
'ban mo ibwam um mo? Ki miim 'borgam
piti mo tani dhalki a'di ṯor a'di ki miim
piti jin kara a'di is ki gwa'd mo ki moyuḵ
mo. [14] Hili waḵki/ um ḵa/ ma du ki ḵa/
mo mmoshi/ bwa mo dhali ta ham 'kus
mo mmo'tula dum bum nycine/ mo tani
dhalku/ ki dhu 'ba/ ki ca mo dhali mmota
aṯor mo gom gwoŋ gana/ mo. [15] Moyuḵ
yansan diki waki jin yayi'd ka 'cesh 'peni
momis mo hili a'di ta jany 'cesh mo, dar
gi to gi shi/in mo, ta ji ma rum thus kun
nyo/on mo be. [16] Haali/ ki mo gi shinu bwa
mo dhali mmota ham 'kus mo mmo'tula du
mo 'kon mo tani a'di mina mo jin duŋkuru
mii mo dhali mo jin boṯu ki miim bulga/
'baar mo 'ko mo be. [17] Hili moyuḵ 'peni
momis mo tani ta jin ṯwa/a/ jin dheleli'd
mo, yan'ko'd mmota gi moŋḵu'th is mo

dhali mmo'thup e mo dhali mmoka'd bwa mo dhali mmo'tu'd ki momiimii mo dhali ki maman gana/ mo dhali mmodar gi mii ma gwar 'de/ mo walla mmodar ki washila/ mo be. [18] Dhali maman gi mo ma kar/e mo tani a'di sinu ki moŋku'th is mo ki uni gwansan kun dhukina dhu ki moŋku'th is mo be.

4

Mmo'koki Ta Mugu gi 'Kwaniny'cesh mo

[1] 'Peni mana yayin ma nyor mo dhali 'peni mana askina um ibwam um mo? A'di diki ta en'dap bum 'taa? kun askin e tom buŋgwar is bum mo? [2] Um 'kona gwo ibwa mo tani dhali um 'koki gam a'di mo. Wakan um ki 'kosha 'kosh mo. Dhali um 'thotha bwa mo tani dhali um mol a'di bu'th mo. Wakan um askin mo dhali gama nyor mo. Um 'koki gam to mo haali/ um 'koki dot to mo be. [3] Um dotki to mo tani dhali um 'koki bu'th a'di mo haali/ um dotki to ki dot thus mo mmo'baar a'di jin 'dapa um e mo be. [4] Um 'kwaniny cal, 'kona um ki mish mo mo ki mmonyak to mii ki 'kwaniny'cesh mo tani a'di ta 'kup ka Arumgimis mo? Haali/ a'di wakan mo tani a'di yin jin ona bwa ki ta mugu gi 'kwaniny'cesh mo tani kar is piti mo mmota 'kup ka Arumgimis mo be. [5] Walla a/tosha um ki Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo o gwo ka wuny is mo mmo/o gwo mo ki: A'di jin shwana dhapana nyor apo/ shi/in jin kara a'di mo mmoca'b e ana mo? [6] Hili a'di ciki'da 'the ki nyanye/ mo be. Dhali wakan a'di o gwo mo ki: Arumgimis ceshki mo mo gom uni gun dhu 'ba/ ki ca mo hili a'di ki ciya 'the gom uni gun dhu is buni ki gwa'd mo be. [7] Ci is bum wakan ka Arumgimis mo ma. Roci tapa ma ruma 'cesh mo ma dhali a'di midi gus mo 'peni um mo be. [8] 'Dishi Arumgimis is mo ma dhali a'di midi 'dish um is mo be. Lami me'd bum mo ma, um 'kwani kun ta imanmii miinthus mo dhali dheleli adum bum mo ma, um 'kwani kun 'kona bwa ka susu/ mo. [9] Tayi buyem pa mo ma dhali koyi mo dhali ki kony jabu'th mo. Dhalki mompe'th bum wara'd ki moŋko mo dhali dhalki bwaŋ 'kunyu'd bum wara'd ki mondit bwa mo. [10] Dhuyi is bum ki gwa'd mo ibwambori Tapa Arumgimis mo ma dhali a'di midi dhu um ki ca mo be.

Mmodwalla Kan Gwo mo

[11] Dhalku/ gwonthus ki o ka rem 'kup mo ma, iwak pem. Haali/ a'di jin oki gwonthus apowa kam piti mo walla dwalla kam piti gwo mo tani a'di oki gwo apo/ gwoŋkan jin cinu mo dhali dwall gwoŋkan jin cinu gwo mo. Hili wakki/ /e ki dwall gwoŋkan jin cinu gwo mo tani /e tana manmii gwoŋkan jin cinu mo yisa hili /e tana mandwall gwo mo be. [12] Amanci gwoŋkan jin cinu mo tani di'd 'de/ mo dhali amandwall gwo di'd 'de/ si'da/ mo, a'di jin mishi'da mish woth mo dhali mmo'ce'da/ 'ce'd sho'k mo. Hili ki /e ja dwallkina mannyak ca'b pini gwo mo?

*Dhalku/ 'Baki 'Thek*i Mis goma 'Thamo/ mo

[13] Iiyu/ shwane/ mo ma, um uni gun o gwo mo ki: Shwane/ walla ka'thamo/ ana mina ii mo e mo ciki/ dhali ciki/ e bampa/ mo dhali 'baar yil mo imun mo dhali yol to mo dhali gam nyunycina/ mo. [14] Hili um 'koki mish to gun mini mii ka'thamo/ mo. Moŋ'koki/em bum wakata mo? Haali/ um tana wulpe/ kun piyin ki ari mo mo dhali la pi mo be. [15] Gom kan ka ba/ gun o gwo mo ki: Wakki/ Tapa ona bwa mo tani ana mina 'ko ki e mo dhali ana ki mii to yansan mo walla to caan mo. [16] A'di ta a'di, um dhuki 'bam bum ki gwo jin baha um mo. Aris mo jin dhunu is ki ca mo tani uni ta tonthus mo. [17] A'di yin jin mish jim 'boro'd mo mmomii mo dhali diki mii a'di mo tani gom a'di mo a'di ita miinthus mo be.

5

Gwo jin Rumu gom Uni gun Ta Pa ki Pa mo

[1] Iiyu/ shwane/ um gun ta pa ki pa mo mmoko mo dhali mmowol cuuwa/ mo gom monto'c bwa gun pu'dkina po/ um mo. [2] Tom bum kun tana um pa ki pa mo tani pu/kin mo dhali burrinyem bum shwan ma dhurany mo. [3] 'Dolkon ganam bum dhali 'dolkon kush bum wu gure/ mo dhali gurem buni kun wuna uni mo tani mini ta gwonor apo/ um mo dhali a'di midi shwa buŋgwar is bum mo me'd o'd mo be. Um tul to gun ish kumma/ is mo goma cim kun 'koni 'ko'd mo be. [4] Hili to gi gama uni gun miina tu'c mo, uni gun 'cithi/ to mo e bwam buntom bum mo kun

baga um ka wun mo tani gwokin kagahara
mo. Dhali ko jin gwona iman'cith to mo
tani a'di jidhirki'd mo e bwany'ce gi Tapa
Arumgimis gi momis mo be. 5 Um 'koni
mony'cesh ki 'kom bum mo dhali ki bwam
bum mo. Um momotkina dum bum mo eya
tee jin 'cithu/ to 'kus mo. 6 Um ta imanwaka
wak mo. Um 'koshki wathiŋ kar/e jwa mo.
A'di diki roc um mo be.

'Kuci Bwa mo dhali Mo jin Paluwa Pal mo

7 'Kuci bwa mo ma ki 'kari'th wakan, iwak
pem, ntaga cim jin mina Tapa pu'du/ mo.
Hili mo mo ma, amankor to corki maman to
jin tana aane/ e mony'cesh mo mmo'kuca
a'di bwa mo ki 'kari'th apo/ a'di ntagi a'di
bu'thki'da sho'k jin twa/a/ dhala sho'k jiŋ
'ko'd mo be. 8 Um si'da/ 'kuci bwa mo ma
ki 'kari'th mo dhali tela dum bum sho'k
mo gom ya gi mina Tapa pu'du/ e me'd
hila/ mo. 9 Dhalku/ ki miiya gumgum mo,
iwak pem, apo/ ka rem 'kup mo ma, ki
um minu 'koki dwall gwo mo. Hili mo
mo ma, amandwall gwo a'di doshki'da po/
campur mo be. 10 Me'd gi she/mm gi isa
nyor mo dhali bwa jin 'kucu mo ki 'kari'th
mo tani iwak pem, budhi imanci gwo ma
Arumgimis mo, uni gun ciki gwo gom gway
gi Tapa Arumgimis mo. 11 Hili mo mo ma,
ana yuka uni gwansan ki ku gi 'bora bwa
mo, uni gun 'kokunu mo mmotel sho'k mo.
Um cikki gwo mo goma Ayuub telki sho'k
mo dhali um parki 'pemen jin di'di bwan
Tapa e mo, bahili Tapa Arumgimis a'di jin
hilki'da hil mo dhali mmomiimii mo be.
12 Hili apowa ris to 'baar mo tani iwak
pem, dhalku/ ki o gwo is mmothul me'd mo
walla gom momis mo walla gom mony'cesh
mo walla ma e gwo jin onu isa tiya mo,
hili dhalka nyem bum ta'da nye mo dhali
hili dhalka yisam bum ta'da yisa mo, ki um
mini 'koki ta'k mo e miiwak mo be.
13 A/wathiŋ kamu/ ibwam um 'kosha is
ka nyor mo 'taa? Dhalki a'di 'tho'd mo.
Dhali a/wathiŋ kamu/ di'd jin 'bora bwa
mo 'taa? Dhalki a'di yuk gway gi mo-
maŋ mo. 14 A/wathiŋ kamu/ ibwam um
'ba'thki'd mo 'taa? Dhalki a'di yuk 'kwani
gwanyjaka/ ma kaniisa mo dhali dhalki uni
'thon mo gom a'di mo dhali wol a'di ayini
'kup ki gway gi Tapa mo 15 dhali ki mon'tho
gi moŋgam gwo is mo tani a'di midi woth
wathi/ jin 'batha'd mo dhali Tapa a'di midi
cu a'di mis mo dhali wakki/ a'di miiki
miinthus mo tani a'di minu gwam mo be.
16 Dhali ki mii gi wakan mo tani piyi gwo
miinthus bum ka rem 'kup mo ma dhali
'thoyi ka rem 'kup mo ma, ki um minu wac
mo be. Haali/ mon'tho gi wathiŋ kar/e
mo tani ta gi mom'bi'th e a'di mmowagas
mo be. 17 Iliyya a'di ta wathi/ jin nyaka e
'dap ki ana mo dhali a'di 'thoki'd ka daran
du mo jin min ma shoki diki he'th mo,
dhali ki yili kwara mo tani dhali ka appe
'kona 'kupi pe'de/ mo tani asho'k diki he'th
apo/ mony'cesh mo be. 18 Dhali yan'ko'd
a'di 'thoki'd mo dok/e dhali momis ciki'da
sho'k mo dhali mony'cesh dho'thki maman
tom piti mo be.
19 Iwak pem, wakki/ jan tal 'deŋ kamu/
'peni bwam um dhereski'd mo 'peni gwoŋ
gana/ mo tani dhali jamu/ ki sus a'di ka
nyaŋ'ko'd mo tani 20 dhalki a'di mishi'd ki
a'di yin jin susu'da manmii miinthus ka
nyaŋ'ko'd 'peni bway dheres piti mo tani
midi woth a'di akashiram piti 'peni mowu
mo dhali midi kuma ma'diny miinthus 'kup
mo be.

Gwo jin Ṯwa/a/ jin ’Kwar ma BUṮERUS mo

Monthe Me’d mo

1 ABuṯerus, a’di jin karu ki she/ mo goma
Yesus Ḵristḯhos mo.
E uni gun ’kokin mo e bwaman ’kwanin
tiya mo kun c̱ekerkunu bwa mo e Pam
Buntus mo dhali e Paŋ Galathiyya mo dhali
e Paŋ Kabbadukiyya mo dhali e Pa Asiyya
mo dhali e Pam Biṯḯhiniyya mo 2 uni kun
kwanykunu mo dhali kun ’kawurkin ma
Arumgimis jin ta’da Baba mo dhali kun
dhagamkunu mo ki Shi/in mo gom gwo jin
hana uni e mo eya Yesus Ḵristḯhos mo dhali
goma bas piti jin ḵukuski’d mo.
Dhalka ’the dhali moŋḵu’th is minu mar
is gom um mo.

Mo ma ’Teŋ Kape/ jin Di ki E mo

3 Mom’bor mii midi di mo goma
Arumgimis mo dhali Ababa gi Tapa Yesus
Ḵristḯhos bana mo. Ka dhan momiimiim
piti mo tani ana ’kokunu mo mmodho’th
mo doḵ/ e e mo ma ’teŋ kapḕ/ jin di ki
e mo ki mompi ma Yesus Ḵristḯhos ’peni
mowu mo, 4 dhali e mo mal jin budhu mo
a’di jin moli pu/ mo, dhali jin dinuki shi/
ki mii mo, dhali jin midi diki us mo ki jog
mo, dhali jin karkunu mo gom um mo e
momis mo. 5 Um gun jinu ki mom’bi’th ma
Arumgimis mo ki mo ki moŋgam gwo is
ki bway mowoṯḯ mo, a’di jin thosonkunu
mo mmoṯor eya tente/ ka tee jiŋ ’ko’d mo.
6 E mii yansan mo tani ’kunyi um bwa mo
ma, ba shwane/ ki ari mo yansan mo tani
um mina isi ’kosh ka nyor mo ki mompal ki
she/ ki she/ mo. 7 Wakan ki moŋgam gwo is
bum gana/ mo, jin ta yintho/ ki yintho/ mo
mmobol ’dolkon gana/ e mo, a’di, ba a’di
jin mishi pu/ mo tani a’di nyo/u ki mo/o’d
mo tani minu ’taki gam mo mmoc̱i momaŋ
mo dhali monyca mo dhali montaḵ mo e
mony’cee jin minu ’ceeya Yesus Ḵristḯhos
mo be. 8 Ki dar gi mmopar a’di e mo tani
um enki a’di mo. Ba um bala kun ’koki par
a’di e mo shwane/ mo tani um gamki gwo is
e a’di mo dhali ’kunykina bwa mo ki gwo jin
molu bah mo dhali jin eḵa/ eḵ mo. 9 Me’d
gwo jin thimkunu mo gom moŋgam gwo
is bum mo tani um bu’thki bway mowoṯḯ
bum goma ḵashiram bum mo be.
10 Imanc̱i gwo ma Arumgimis kadhamo/
kun oki gwo kun onu is mo goma ’the yan
mo jin midi ta jim bum mo tani uni simmki
mii e mo dhali doṯa/ doṯ mo gom bway
mowoṯḯ yansan mo be. 11 Uni doṯkina doṯ
mo goma ci en’thiŋ kamu/ mo walla mo mo
jin ṯorkina Shi/in ma Ḵristḯhos jin di’d e uni
mo me’d jin ṯorkunu gwo nṯwa/a/ mo gom
isa nyor ma Ḵristḯhos mo dhali monyca jin
midi di ŋ’ko’d mo be. 12 A’di ṯorkunu uni
eya tente/ mo ki uni ’koki mii to mo gom
is buni mo, hili gom um mo, eya ris to gun
baḵkunu um shwane/ mo ki uni gwansan
kun ta imanc̱i gwom ’boro’d e um mo ki
Shi/in Dheleladhelel mo, a’di jin hashkunu
’peni momis mo, uni kun ta to jin ’koshkina
iman’doyu gwo ṯe/ mo mmopar e mo be.

Ayuḵ jin Yuḵu mo Mmo’ko ’Ko jin Ḵogu mo

13 Wakan deḵi adum bum mo dhali ḵuthi
is ki ’cese/ ’cese/ mo, dhali dhuyi a’teŋ
kapem bum ki mon’tu’d mo apowa ’the mo,
a’di jin pu’dki’di um mo ’peni mony’cee jin
’ceekunuwa Yesus Ḵristḯhos mo be. 14 Me’d
uc̱i gun ha gwo e mo tani dhalku/ mii ki
tash mo mmodhu e ki ’thir ’thir mo me’d
jin miikina um ’thissa/ e miin dhamom pus
bum mo. 15 Hili me’d jin tana a’di jin yuḵi
um, a’di jin ḵogu mo tani tayi um uni gun
ḵogu mo ki is bum mo eya ris miim bum
kun nyoŋa um is mo. 16 Haali/ me’d gwo
jin ’kwarkunu mo ki: Um mini mii ta kun
ḵogu mo haali/ aha/ tana a’di jin ḵogu mo
be. 17 Waḵki/ um mini yuḵa yuḵ apowa Baba
mo, a’di jin dwallki ’kwani gwo ka ’deṯe/
’deṯe/ ki dar gi mii ma gwar ’de/ mo isi ki
miim buni kun miina uni mo tani nyoŋi is
bum ki moŋḵo/ is mo ka teem bumi ’baar
mo jin ’kona um mo e bwaŋ ’kwanin tiya
mo. 18 Um mishki mo ki um wankunu ’ba/
mo ’peni miim pe’th kun luḵu ’peni ibabam
bum mo tani yisa ki to kun mini pu/ mo
me’d ’dolkon kush mo walla ’dolkon gana/
mo, 19 hili um wankunu ’ba/ mo ka bas ma
Ḵristḯhos jin ta yintho/ mo me’d ji gi ari
ḵa’bal jin dar gi thalkin mo dhali jin ta
jim ’borgaŋ gana/ mo. 20 A’di ’kawurkunu
nṯwa/a/ mo ki mony’cesh yan ’konuki ḵa’b

mo, hili a'di ṯorkunu eya tente/ e 'ko'd mo
gom mo gi gway bum mo be. [21] E a'di mo
tani um takin gi mo jin wunuwa Arumgimis
jwa i is mo, a'di jin cuki a'di mis 'peni mowu
mo, dhali c̱i a'di monyca mo, wakan ki
moŋgam gwo is bum mo dhali mo ma 'teŋ
kap̱em bum mo mini 'ko eya Arumgimis mo
be.
[22] Mmodhelelkina um aḵashiram bum mo
ki gwom bum jin hana um e mo e gwoŋ
gana/ mo gom washila/ jin p̱iyi'd e um mo
e mo/en mo gom iwaḵ mo, mmo/enkina
uma en mo ki bwan dara'd mo 'pena duŋ
gana/ mo. [23] Um dho'thkunu mo doḵ/e ki
dho'th this mo, yisa 'peni emen to jin midi
p̱u/ mowa, hili 'peni emen to jin midi mol
p̱u/ mo, e a'di jin ta gwo ma Arumgimis jin
ḏi'd ki e mo dhali jin midi di ki sule/ mo.
[24] Haali/
Aris shuman isi 'baar mo uni wana e ka sho
mo.
Dhala ris jarom buni mo tani uni wana e ki
jandi/ ma sho mo.
Asho ḵu'thkin mo dhali jandim buni raskin
mo
[25] hili gwo gi Tap̱a mo tani a'di c̱a'bki'd ki
sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.
Gwo yansan a'di ta gwom 'boro'd mo, a'di
jin c̱ikunu um mo be.

2

Wosh jin Di ki E mo jin Ta'da 'Duntula/ mo dhali Kal jin Ḵogu mo

[1] Wakan dhuyi aris mii kun dup̱uwa dup̱i
e 'pen ka pije/ mo dhali arisa maḵ mo dhali
mii kun ta washila/ mo dhali miin dhap̱an
mo dhali arisa thu'th 'pen kun thudhu mo.
[2] Me'd usha ŋam 'pereny kun daḵa dhodhu
mo tani oyi bwa mo goma ko mo jin ta to gi
shi/in jin dheleli'd mo. Ki a'di mo tani um
mini ca mo e bway gi mowoṯẖ mo. [3] Haali/
um nyoḵki bwaŋkush gi Tap̱a mo be.

[4] Iiyu/ i a'di mo, a'di jin ta wosh yin jin
di ki e mo, a'di jin waḵkina 'kwani mo,
hili e jis/e ma Arumgimis mo tani a'di
kwanykunu mo dhali a'di ta yintho/ ki
yintho/ mo. [5] Dhali me'd wosh kun 'ko ki
e mo tani tayi um ki is bum kun minu nyaŋ
mo mmota gu'b gi to gi shi/in mo, mmota
uni gun mii mii ma gasiis kun ḵogu mo,
mmoc̱i to kun 'ciṯẖu/ 'kus mo kun ta gi shi/
in mo kun mishu bu'th ka Arumgimis eya
Yesus Ḵrisṯẖos mo be. [6] Haali/ a'di ṯelki'd
mo e Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo
ki:
Hili mo mo ma, aha/ 'thikina aSihyuun
wosh mo, a'di jin ta wosh 'penabi jin
kwanyu mo dhali jin ta yintho/ mo.
Dhali a'di jin gam gwo is e a'di mo tani minu
'koki kar ki mo ma 'the is mo be.
[7] Wakan e um mo um gun gamki gwo is mo
tani a'di ta yintho/ mo, dhali hili gom uni
gwansan kun 'koki gam gwo is mo tani:
Wosh gana/ yansan jin waḵkina imannyaŋ
gu'b mo tani
a'di warki'd ka dhana 'kaŋ'kup̱ wosh gi
'penabi mo,
[8] dhali
Wosh jin midi dhu 'kwani mmokol mo,
dhali wosh jin midi dhu uni mmoṯa'k mo,
haali/ uni golkunu mo haali/ uni 'koki ha
gwo e mo me'd jin 'kawurkunu uni mo
mmomii mo.
[9] Hili um ta emen kun kwanykunu mo
dhali imanmii mii ma gasiis jin waki ji ma
maliḵ mo, dhali um ta kal gi 'kwani kun
ḵogu mo, dhali um ta 'kwani ma Arumgimis
ki is pitiŋ gana/ mo, ki um mini bah eya
tente/ mo miim 'borgam piti mo, a'di jin
yuḵki um mo 'peni bwam mondhurumi'd
mo e moŋkush piti jin ta momer mo.
[10] Nṯwa/a/ mo tani um 'koki ta 'kwani mo,
hili shwane/ um ta 'kwani ma Arumgimis
mo. Nṯwa/a/ mo tani um 'koki bu'th mo
jin miinu mii mo, hili shwane/ um bu'thki
momiimii mo be.

'Koyi Me'd Imanmii To goma Arumgimis mo

[11] Um gun enu mo, aha/ yuḵa um mo
me'd 'kwani kun 'kon ka pije/ mo 'peni
bampaŋ kamu/ mo dhali me'd uni kun 'kon
e bwaman 'kwanin tiya mo, mmoga/ mii
kun dhunu e ki 'thir 'thir mo gi shuman is
mo jin ta to jin aski'da asa p̱owa ḵashiram
bum mo. [12] Hali miim 'borga/ mo mmonyoŋ
is mo e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani
Yahuuda/ mo, wakan waḵki/ uni mini 'taki
o gwo ap̱o/ um mo me'd imanṯẖu'th to mii
mo tani uni mini 'taki p̱ar miim 'borgam
bum e mo dhali kara Arumgimis ki ca mo
eya tee gi mowoṯẖ mo be.

[13] 'Dap̱i 'twa/ mo gom gway gi Tap̱a mo
eya ris mii kun ṯelkina 'kwani en'thi/ 'pen
mo gom 'kom buni mo, waḵki/ a'di midi

ta malik mo jin ta tapa apo/ tiyan tiya mo
14 walla imudhiir mo kun hashu ki a'di mo
mmoci uni gwansana jisa mo kun ṯhu'th to
mii mo dhali maŋ uni gwansan kun miin
ki 'bore/ mo. 15 Haali/ a'di ta bwa ma
Arumgimis mo ki um ki miim 'borgam bum
mo kun miina um mo tani mini mu'th 'twa/
gi 'kwanim pali/ mo dhali miim pus buni
mo. 16 Tayi 'kwani kun 'kon ki 'kus mo,
hili ki dar gi mii jin mina umi bu'th mom
bum jin 'kona um ki 'kus mo mmota mii
jin dik mii gun miina um kun ta thus mo.
Hili 'koyi me'd uni kun ta imanmii to goma
Arumgimis mo. 17 Taki aris 'kwani 'baar mo.
Eni iwak bumi 'baar mo. Koki Arumgimis
mo. Taki imalik mo.

She/mm Mii ma Kristhos jin 'Kosha Is A'di ka Nyor mo

18 Imanmii towa, 'dapi 'twa/ mo e tapam
bum mo ka ris montak mo, hili yisa jasi
e uni gun mii mii ki bwaŋkush mo dhali
mii ma 'thup e mo, hili si'da/ e uni gun
'cwarkina 'cwar mo be. 19 Haali/ wathi/ a'di
ṯesu mo wakki/ a'di ta'd gi 'twa/ ma du 'kup
ka Arumgimis mo mmo'dim 'kup mo e isa
nyor mo me'd jin tana a'di isa nyor jin diki
ta kar/e mo. 20 Haali/ to jin gama um a'di
ta'da taye, wakki/ um ki ṯhu'th to mii mo
dhali gam mondor mo gom a'di mo tani
dhali um mini bu'th a'di ki bwa jin 'kucu
ki 'kari'th mowa? Hili wakki/ um ki mii
miim 'boron mo dhali 'kosh is ka nyor mo
gom a'di mo tani um bu'thki a'di ki bwa jin
'kucu ki 'kari'th mo dhali um tan gi mo jin
ṯes ma Arumgimis um mo be. 21 Haali/ gom
a'di yan mo tani um yukkunu mo, haala
Kristhos si'da/ 'koshu is ka nyor mo gom
um mo, mmodhalkina a'di um she/mm piti
mo ki um mini 'taki bathha cuk piti mo be.
22 A'di diki mii miinthusa 'deŋ kamu/ mo.
Dhali gwo maka 'deŋ kamu/ si'da/ dinuki
gam 'pena le'd piti mo be. 23 Ki a'di sorkunu
mo tani a'di diki raka sori bway mo. Ki a'di
'koshkina is ka nyor mo tani a'di diki shwaa
'cesh ki sho'k mo. Hili a'di gamki a'di gwo
is mo, a'di jin ta'da mandwall gwo mo jin
ta'da kar/e mo. 24 A'di a'di ki is piti kalki
miinthus bana e is piti mo apo/ cwa mo,
ki ana mina 'taki wu miinthus mo dhali 'ko
ki e mo e mo ma kar/e mo. Ki jamam piti
jin dorkunu a'di mo tani um wackunu mo
be. 25 Haali/ um iikini per mo me'd ka'bal
mo, hili shwane/ um dokkin ka nyaŋ'ko'd
mo eya Manhil Ka'bal mo dhali Amanjiya
kashiram bum mo be.

3

Shush Mii jin Miina Up kun Mashu mo dhali Ikaṯh mo

1 Wakan si'da/ um upa, 'dapi 'twa/ mo e
ikaṯhim bum mo, wakan ki kun tiya mo, ba
kun tiya yisa ha gwo eya, uni minu 'taki
gama du is ki dar gi gwo mo goma nyoŋ
is gi i/ashim buni mo 2 ki uni mini par
miim bum jin ṯuka uma ṯu'k is e mo dhali
miin dhelelga/ mo gom mii kun nyoŋuwa
nyoŋ mo. 3 Hili dhalku/ ki dhal miim bum
mmota ji ma por ma pije/ mo gom tom bum
kun hidha um i is mo ka mur jin ṯo'du mo,
dhali mmonyoŋ 'dolkon gana/ mo dhali
hi'th burrinyem po/ mo, 4 Dhali hili dhalki
a'di ta'da ciŋ kamu/ jin bagu mo jin ta'da
du mo ki wosh dhel jin moli pu/ mo jin
ta shi/in jin 'thupa e mo dhali jin di'd ki
shwam mo, a'di jin ta yintho/ ki yintho/
mo e bwambori jis/e ma Arumgimis mo.
5 Wakan 'thissa/ up kun dhelelin mo, uni
kun tan ga 'teŋ kape/ eya Arumgimis mo
tani nyoŋki is buni mo dhali 'dap 'twa/
mo e gwo gi ikaṯhim buni mo, 6 me'da
Saarah mmohakina a'di gwo ma Ibrahiim
e mo dhali yuk a'di ki tapa mo. Dhali um
shwane/ mo ta uci ma yim mo wakki/ um
mini mii mii ki 'bore/ mo dhali mmodiki
dhal toŋ kamu/ bway mo mmodee um is
mo be.
7 Wakan si'da/ um gwaṯha, 'koyi ki isi
'kom pa mo nyakki up bum mo, mmoci
montak goma 'bom mo me'd jin 'ka'da isa
yim mo ki buŋgwar ma yim mo, haali/ um
nyakki mal buthi mon'de/ mo ka 'the ki
mondiki/e mo, ki mii gi wakan mo tani ka
'thom bum kun 'thona um mo tani minu
'koki 'taki non 'kup mo be.

'Koshi Is ka Nyor ma gom Gway Mii ma Kar/e mo

8 Kwalany 'te/ be. Aris umi 'baar mo,
tayi gi mo jin gamu gwo me'd e shi/in mo,
dhali koci e mo, dhali eni iwak bum mo,
dhali tayi ka duŋ 'ka'dga/ mo dhali bwa

kun dhunu ki gwa'd mo. [9] Dhalku/ ki rak̲
tonthusi bway mo gom tonthus mo walla
dhalka sor ki rak̲i bway mo goma sor jin
soru mo. Hili ap̲o/ mii yan ki c̲a'ckon mo
tani 'boriya 'bo̲r mii mo haali/ gom mii
yan mo tani um yuk̲kunu mo ki um mini
'taki bu'th mo jin 'boruwa 'bor mii mo be.
[10] Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:
A'di jin midi 'taki en mondiki/e mo
dhali p̲ar ateem 'borga/ e mo tani
dhalki a'di noni'da le'd piti 'peni tonthus
mo
dhali 'twam piti 'peni mo jin onu gwo ma
mak̲ mo.
[11] Dhalki a'di t̲u'kki'd mo 'peni tonthus mo
dhali mii miim 'boro'd mo
dhali dhalki a'di simm moŋk̲u'th is e mo
dhali ur a'di isho'k mo.
[12] Haali/ e gi Tap̲a a'di di'd ap̲o/ uni gun mii
miiŋk̲ar/e mo
dhali 'cem piti k̲a'dkina a'di mo gom
mon'thom buni mo be.
Hili bwam/e gi Tap̲a diki'da p̲o/ uni gun
miiki tonthus mo.
[13] Dhali kaja di'di mmoshi/ um mo
wak̲ki/ um shwana miiŋ gana/ anyor ki
thit̲h̲ mo? [14] Hili isi kani wak̲ki/ um 'kosha
is ka nyor mo gom gway gi mii ma k̲ar/e
mo tani um minu 'bor mii mo be. Dhalku/
uni ki k̲o/ mo walla dhalka du ki mur mo,
[15] hili eya dum bum mo tani tuk̲i aK̲rist̲h̲os
me'd Tap̲a mo. Isa yempa/ mo tani um mini
thoson is mo mmota iman'ce'd gwo she/
mo gom ma gom 'kwani gunn kun yuk̲ki
um mo mmoc̲i gwo goma 'teŋ kap̲e/ jin di'd
e um mo, hili miiyi a'di ka du jin 'thup̲u
e mo dhali ka tuk̲ jin tuk̲u/ mo. [16] Dhali
dhuyi 'twa/ ma dum bum ki dhelel dhelel
mo, wakan wak̲ki/ um minu 'taki sor mo
tani uni gwansan kun sorki um mo goma
nyoŋ bum jin nyoŋa um is ki 'bore/ mo eya
K̲rist̲h̲os mo tani uni minu dhu ki mo ma
'the is mo be. [17] Haali/ a'di 'boro'd ki 'bor
gana/ mo mmo'kosh is ka nyor mo gom
miiŋ gana/ mo wak̲ki/ a'di midi 'taki ta bwa
ma Arumgimis mo mmobol mii jin t̲h̲udhu
mii e mo. [18] Haala K̲rist̲h̲os a'di wuki'd mo
si'da/ gom miinthus mo me'd 'de/ mo gom
'kwani 'baar mo, a'di jin ta'da k̲ar/e mo
wuki'd mo gom uni kun 'koki ta k̲ar/e mo,
ki a'di midi 'taki sus ana eya Arumgimis mo.
A'di karkunu mo mmowu mo ki buŋgwar
is gi shuman is mo, hili a'di karkunu ki e
mo e shi/in mo. [19] E a'di jin yakina a'di
mo dhali c̲i gwo e shi/in kun 'kon eya
sijin mo, [20] uni gun 'koki ha gwo e 'thissa/
mo, me'd jin 'kuc̲kin ma Arumgimis bwa ki
'kari'th mo mmoc̲ora c̲or ka tee ma Nuuh
mo, me'd jin dikina a'di mmonyaŋa dhana
k̲ur mo, a'di jin 'kokina 'kwani ki dak̲a/
icine/ mo, uni gun 'koni jasi pekwara mo,
uni a'di itakunu is ki me'd 'peni yi'de/ mo
be. [21] Mo ma cuc̲ jin cuc̲u/ jin 'dap̲a'd ki
gwo yan mo tani a'di wot̲h̲ki um shwane/
mo, yisa me'd mii jin k̲alkunuwa dihar ka
pije/ 'peni buŋgwar is mo, hili me'd isi 'kup̲
jin yip̲kunu eya Arumgimis mo gom 'twa/
ma dun dhelelga/ mo ki mompi ma Yesus
K̲rist̲h̲os mo, [22] a'di jin cic̲ki bway momis
mo dhali a'di jin diki'd ka bim poros ma
Arumgimis mo nyak̲ki aris iman'doyu gwo
mo dhali ki moshirr mo dhali mom'bi'th
kun 'dap̲ki 'twa/ ki a'di mo be.

4

Imandhuwa 'The ma Arumgimis Gana/ mo

[1] Haali/ me'd mii gi wakan mo tani
aK̲rist̲h̲os 'koshkina is ka nyor e shuman is
mo tani thosoni is bum mo ki gwon 'de/
mo mmokulumi bwa mo, haali/ a'diyin
jin 'kosha is ka nyor mo e shuman is mo
tani a'di dak̲ki miinthus mii mo, [2] wakan
mmo'ko mo gom mo jin boc̲o'd mo nask-
ina/ e shuman is mo yisa mmodok̲/e dhu e
ki 'thir 'thir ki e gi 'kwani en'thi/ mo, hili
ki bwa ma Arumgimis mo be. [3] Hili dhalka
tee yin jin yaki'd ki jim pe mo 'kosh jwa mo
mmomii me'd mii kun miikina 'kwani kun
'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmo'kokina
uni e mii kun 'kanuwa k̲anthi/ mo dhali e
mii gun dhunu e ki 'thir 'thir mo dhali e
mo jin 'kosh ma suwa 'kosh mo dhali e mii
kun waluwa wal e moŋ'kup̲a su mo, dhali
mmomii ki ra'b mo e mo ma su mo dhali
e mii kun luŋu tomp̲inycon mo kun 'kona
gwoŋk̲an ki dhal bway mo. [4] Uni wunyu/
is shwane/ mo ki um 'koki gam mii me'd
ki uni mo e miin 'de/ jin 'baara uni mo ki
'twa/ mo e mii gun miina uni ki ra'b mo,
dhali uni sorki um mo. [5] Hili uni mini c̲i gwo
e a'di mo, a'di jin thosonki is mo mmodwall
gwo mo gom uni kun 'kon ki e mo dhali kun
wukin mo be. [6] Haali/ gom gwo gi wakan

mo tani a’di c̱inu gwom ’borga/ yan mo isi kani gom uni gun wukin mo, ba ki uni dwallkunu gwo mo e shuman is mo me’d ’kwani mo tani uni mini ’taki ’ko ki e mo e shi/in mo me’da Arumgimis mo be.

7 ’Pemen ma ris to gwansani ’baar mo tani p̱u’dkin hila/ mo be. Wakan dhuyi adum bum ki ’bore/ mo dhali ḵuthi is ki ’cese/ ’cese/ mo goma ’thom bum jin mina umi ’tho mo. 8 Ap̱owa ris mii gwansani ’baar mo tani buthi/ mii ki ri’d mo mmo/ena en ka rem ’kup̱ mo jin diki ush me’d mo, haali/ mo/en a’di kumki’da ris miinthus kun dhukunu ka maḵamp̱o/ ’twa/a ’cesh mo. 9 Boṯi ki mii jin minu ta gu’b bum ŋal mo ki dar ga gumgum ka rem ’kup̱ mo. 10 Me’d ’kwani ’baar ka ’deṯe/ ’deṯe/ mo kun bu’thki to kun c̱inu ki me’d mo tani bu’thki a’di mo mmomii to mo gom tiya ka rem ’kup̱ mo me’d imandhuwa ’the ma Arumgimis ki she/ ki she/ mo kun ta kum ’boron mo. 11 A’diyin jin oki gwo mo tani me’d a’din ’de/ yin jin baḵki gwoŋḵan ma Arumgimis mo. Dhali a’diyin jin mii to e mo jin miinu to mo tani me’d a’din ’de/ yin jin mii to mo ki mom’bi’th jin thip̱ ma Arumgimisa thip̱ mo. Ki mii gi wakan mo tani eya ris to ’baar mo Arumgimis minu kar ki ca mo eya Yesus Ḵrisṯẖos mo be. E a’di mo tani monyca cila a’di mo dhali mo jin tanu tap̱a mo gom ’pemen ki sule/ dhali ki sule/ ya ye ’ba/ mo. Amen.

Mo jin ’Koshu Is ka Nyor mo Me’d Uni kun Ta Uni ma Ḵrisṯẖos Gana/ mo

12 Um gun enu mo, dhalku/ ki ta ku gun minu wuny is mo e mii kun ’batha’ba’th mo me’d o’d mo jin p̱u’dki’da p̱o/ um mo mmonyo/ um mo, me’d toŋ kamu/ jin molu mo jin mii um mo be. 13 ’Kunyi bwa mo isi me’d jin pwaḵkina um isa nyor ma Ḵrisṯẖos mo tani ki um si’da/ mina bwa ’taki ’kuny mo dhali ’bor mo, ki monycam piti minu ṯor eya tente/ mo be. 14 Waḵki/ um waḵu mo gom gway ma Ḵrisṯẖos mo tani um ’borkunu mii mo, haali/ Shi/ in gi monyca mo dhali ji ma Arumgimis c̱a’bki’da p̱o/ um mo be. 15 Hili dhalku/ ki dhal jan ṯal ’deŋ kamu/ ’peni bwam um mo mmo’kosh is ka nyor mo me’d a’di jin ’koshki’da mee mo, walla me’d a’di jin ḵwalki’da ’di/ mo walla me’d a’di jin ṯẖu’th to mii mo walla me’d a’di jin shwan ma pipi anyor mo. 16 Hili waḵki/ jan ṯal ’deŋ kamu/ ’kosha is ka nyor mo me’d a’di jin ta’da Ḵrisṯẖiyan mo tani a’di mina is diki mii ’theya ’the mo, hili e bwaŋ’kwariny gway yan mo tani dhalki a’di kara’da Arumgimis ki ca mo. 17 Haali/ mo p̱u’dki’d mo gom gwon dwall mo mmoṯel ’p̱en ’peni uni gun tana ṯa/ ma Arumgimis mo. Dhali waḵki/ a’di ṯelu ’pen ki ana mo tani ’pemen midi ta ata mo gom uni gwansan kun ’koki ha gwom ’borga/ ma Arumgimis e mo? 18 Dhali me’d gwo jin ’kwarkunu mo ki:

Waḵki/ a’di ta to jin diṯa mii mo gom
wathiŋ ḵar/e mo mmowoṯẖ mo tani
mane mo jin mina uni gun ushuna ush mo
dhali imanmii miinthusi piyu ’ba/
ka pije/ mo?

19 Wakan dhalki uni gwansan kun ’kosha is ka nyor mo isi ki bwa ma Arumgimis mo mmomii miim ’boron mo tani dhalki uni miin mo dhali c̱iya ḵashiram buni eya Man/ uḵ to jin ta isiŋ gana/ mo.

5

Hili Ama’diny ma Arumgimis mo ma

1 Wakan aha/ malaskina jwahaŋ ’kwaniŋ ḵaniisa mo e bwam um mo, me’d jin taka/ garr jin ta jwaha/ si’da/ mo dhali ta aman/ o gwo mo gom isa nyor ma Ḵrisṯẖos mo dhali me’d jin bu’thkika/ monycam piti si’da/ jin minu ṯor eya tente/ mo be. 2 C̱iyi ama’diny ma Arumgimis tonṯe/ mo, a’di jin ḵanu um gwo mo mmomii mo, yisa ki mii jin minu ṯu’c uma, hili ki bwa jin onu mo, yisa gom mii jin minu gama du is ki mon’the is mo, hili ki ’ba/ jin ganankunu mo, 3 yisa ki mii jin mina umi ’cwara ’cwar ap̱o/ uni gwansan kun ḵanu um gwo mo mmomii to mo, hili tayi she/mm goma ma’diny ma Arumgimis mo. 4 Dhali ki a’di jin ta’da Manhil Ḵa’bal jin ta’da ’kaŋ’kup̱ minu ṯor eya tente/ mo tani um mini bu’th toŋ’kup̱ jin moli us ki jog mo jin ta monyca mo be. 5 Wakan si’da/ um gun ta dhuru’c mo ’dap̱i um ’twa/ mo e ’kwani kun ta gwanyjaḵa/ mo. Shumi is bum mo, aris umi ’baar mo, ki mo jin dhunu is ki gwa’d ka ḵarambuye/ ka rem ’kup̱ mo, haali/

Arumgimis ceshki mo mo gom uni gun dhu
’ba/ ki ca mo, hili a’di ki c̱iya ’the gom uni
gun dhu is buni ki gwa’d mo be.
[6] Wakan dhuyi is bum ki gwa’d mo e
bwaŋ’kwariny me’d ma Arumgimis jin ta
gi mom’bi’th mo, ki ka teeŋ gana/ yan mo
tani a’di midi dhu um ki ca mo be. [7] Ṯa’kka
ris mo/anan is bumi ’baar mo ap̱o/ a’di
mo haali/ a’di mishi’da hil hil mo gom um
mo be. [8] Ḵuthi is ki ’cese/ ’cese/ mo dhali
timi mo mo. Haali/ a’di jin ta ’kup̱ki um
jin ta tap̱a ma ruma ’cesh mo tani a’di
aŋkaski’d ki mis me’da dhop̱ jin aŋkarki ko
mo, mmosimm jan ṯal ’deŋ kamu/ e mo
mmolos ki ’kolo’c ka kuluny mo. [9] Roc̱i a’di
mo, dhali ṯeli sho’k mo e moŋgam gwo is
bum mo, mmomisha um ki gwo jin wanu
kani bwa gom isa nyor jin ’kosho’d mo tani
a’di ’theḵkunu mo ’peni iwaḵ bum mo kun
’kon e mony’ceshi ’baar mo. [10] Dhali ’ko’di
mo jin ’koshkina um is ka nyor ki ari mo
mo tani Arumgimis jin ta’d ga ’the ’baar mo
dhali a’di jin yuḵki um mo e monycam piti
jin di’d ki sule/ sule/ mo eya Ḵrisṯẖos mo
tani a’di ki is piti midi thoson um ki ’dantar
mo, dhali ṯel um sho’k mo dhali ’bi’th um is
mo be. [11] E a’di mo tani mo jin tanu tap̱a mo
midi di goma sule/ mo dhali ki sule/ sule/
ya ye ’ba/ mo. Amen.

Ḵwalany ’Te/ Ba/. Monthe Me’d mo

[12] Ka Silwaanus, a’di jin ta’da kam bana
jin ta isiŋ gana/ mo me’d jin oka/ gwo mo
gom a’di mo tani aha/ ’kwarkina gwo ki
e ’pe’pere/ mo gom um mo, mmomalasa
malas mo dhali mmobah gwo mo ki a’di
yansan ta’da ’the ma Arumgimis gana/
mo. Doshi ki sho’k jin ṯelu mo e a’di mo.
[13] Ayim jin diki’d e Pam Baabil mo, a’di
jin kwanykunu wakan mo tani hashki um
monthe me’d mo. Dhali ya/m pem ka
Markus miiki’d kan si’da/ mo. [14] Theka the
me’d ka rem ’kup̱ mo ki ’twa/ jin p̱inu ki
mo/en mo.

Moŋḵu’th is midi di gom umi ’baar mo,
um kun ’kokin eya Ḵrisṯẖos mo be.

Gwo jiŋ ’Ko’d jin ’Kwar ma
BUṮERUS mo

Monthe Me’d mo

1 ASimaan jin ta’da Buṭerus mo, a’di jin ta
ç̱iŋkina/ mo dhali a’di jin karu ki she/ mo
goma Yesus Ḵrisṭhos mo.
E uni gwansan kun bu’thki moŋgam gwo
is jin nyaḵka’d ki ji yinthom bana mo e mo
ma ḵar/e ma Arumgimis bana mo dhali
Amanwoṭh bana jin ta’da Yesus Ḵrisṭhos
mo be.
2 Dhalka ’the dhali moŋḵu’th is minu mar
is mo gom um mo e monyiṭh jin nyiṭhkina
uma Arumgimis mo dhali Tap̱a Yesus bana
mo.

Ayuḵ Bum jin Yuḵu Um mo dhali Kwany
jin Kwanykunu Um mo

3 Mom’bi’th piti jin piyi’d ’peni
Arumgimis mo tani a’di ç̱iki’da ris to ’baar
mo e ana mo kun minu mii ta mo gom
mondiki/e mo dhali mii ma gayiin mo e
mo ma nyiṭh piti jin nyiṭhkina ana a’di mo
jin yuḵkina a’di ana mo e monyca jin ta jim
pitiŋ gana/ mo dhali e miim ’borgam pitiŋ
gana/ mo be. 4 E uni mo tani a’di ç̱iki ana
gwom piti kun onu is mo kun ta yintho/
ki yintho/ mo dhali kun eḵa/ eḵ kagahara
mo, dhali ki uni gwansan mo tani ki um
mini ’taki ye mo ’peni mo jin p̱u/uwa p̱u/
mo, a’di jin di’d e mony’cesh yan mo gom
mo jin dhunu e ki ’thir ’thir mo, dhali ki
um mini war ki imanpwaḵ buyempa jin
piyi’d ’peni Arumgimis mo. 5 Haali/ gom
’kup̱ mii yan gana/ mo tani pali aris mii
ki ’twaŋkal kuku/ mo mmogalal moŋgam
gwo is bum is mo ki miim ’borga/ mo, dhali
miim ’borga/ ki mii jin nyiṭhuwa nyiṭh mo,
6 dhali mii jin nyiṭhuwa nyiṭh mo ki mii ma
du jin ’timu mo, dhali ki mii ma du jin ’timu
mo ki mii sho’k jin ṭelu mo, dhali mii sho’k
jin ṭelu mo ki mii ma gayiin mo, 7 dhali mii
ma gayiin mo ki momish jin mishu ikam ka
rem ’kup̱ mo, dhali mii jin mishu ikam ka
rem ’kup̱ mo ki mo/en mo. 8 Haali/ waḵki/
to gwansan ta kum bum mo dhali ish ka
enthus mo tani uni mini non um ’peni mii
kun ushi me’d mo walla ’peni mo jin molu
maman dho’th mo e monyiṭh jin mina umi
nyiṭh Tap̱a Yesus Ḵrisṭhos bana mo be.
9 Haali/ a’diyin jin midi har to gwansan
mo tani a’di ta’da ja’da/ mo dhali hili’d isi
shunse/ mo dhali a’di ŋaki mo mo ki a’di
lamkunu mo ’peni miinthusa dhamom piti
mo be. 10 Wakan iwaḵa, shwayi uma nyor ki
thiṭh mo mmoṭe mo ma yuḵ jin yuḵu um
mo dhala kwany jin kwanykunu um shoka
’cesh mo. Waḵki/ um mini mii to yan mo
tani um mini ’koki ṭa’k ki sule/ sule/ mo.
11 Wakan, mo jin tanu pa ki pa mo minu ç̱i
um mo, a’di jin ta mo jin ciç̱u mo e bampa/
gi Tap̱am bana mo dhali Amanwoṭh bana
mo jin ta’da Yesus Ḵrisṭhos mo, jin midi di
ki sule/ sule/ ya ye ’ba/ mo be.
12 Wakan aha/ dina gwo ibwa isa yempa/
mo mmoka um gwo e mo gom to gwansan
mo, ba um mishki uni mo dhali um ṭelkunu
sho’k mo e gwoŋ gana/ mo jin takina um
mo be. 13 Aha/ ṭosha ki a’di ’boro’d mo
me’d jin ç̱a’bka/ ki ç̱a’b buŋgwar is yan mo
mmopir um is mo ki bway jin kaka/ um gwo
e mo, 14 me’d jin mishka/ ki mo jin miga/
kar buŋgwar is pem ’pen ka pije/ mo ki
’dishe/ mo me’d gwo jin ṭora Tap̱a Yesus
Ḵrisṭhos bana aha/ mo be. 15 Dhali aha/
mina hil a’di i e mo, ki ’ko’di yam pem jin
miga/ ḵwa/ is bwa mo tani um mini ’taki
mish to gwansan ka e mo, ma ka tee ç̱aan
mo be.

Uni gun Ta Iman/o Gwo ki E mo gom Monyca ma Ḵrisṭhos mo

16 Haali/ aman ’konaki baṭha gany gi
gwo lolop̱ kun ta ku ma maḵi sho’k mo
kun lolop̱u ki lolop̱ gwocon mo, me’d jin
ṭora aman um eya tente/ mo mom’bi’th
mo dhali mom p̱u’d jin mina Tap̱a Yesus
Ḵrisṭhos bana p̱u’du/ mo, hili aman ’kokina
mmota iman/o gwo ki e mo gom mo/eḵ
piti mo. 17 Haali/ ki a’di bu’thki montaḵ
mo dhali monyca ’peni Arumgimis jin ta’da
Baba mo dhali ’twa/ gwoyi’d gom a’di mo
ki Monyca jin Eḵa/ Eḵ mo ki: Yansan ta
Ya/m pem jin enu mo. Ki a’di mo tani
aha/ ’bora bwa mo. 18 Aman ciḵkina ’twa/
yansan jin gwoyi’d ’peni momis mo haali/
aman nyaḵkina ’ko ki a’di mo e wosh jin
ḵogu mo. 19 Dhali ana takina gi gwo jin
onu is mo jin ṭenu ki nyanye/ mo be. A’di
midi ’bor gom um mo waḵki/ um mini

ciya hirdhe/ mo gom a'di yan mo me'da lamba/ mo mmo'twakkina a'di mo mo e bwam mondhurumi'd mo ntaga tee midi 'twak mo mo dhala cul e gi mon'thamo/ ki cu mo eya dum bum mo. [20] Um mini mii mish to yan 'ban mo nṭwa/a/ mo, ki gwoŋ kamu/ jin onu isa kamu/ yisa di'da e bwaŋ Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo jin mina wathin ṭal 'deŋ kamu/ mish 'pemen piti ṭor ki is piti a'di 'de/ mo. [21] Haali/ gwoŋ kamu/ jin onu isa kamu/ yisa di'da jin pu'dki'd ki bwa gi wathi/ mo, hili 'kwani mmojockina Shi/in Dheleladhelel uni mo tani uni oki gwo 'peni Arumgimis mo be.

2

Imanci Gwo kun Ta Thus ki Thus mo dhali Imanṭor Gwonthus mo

[1] Hili imanci gwonthus si'da/ cuki mis mo e bwaŋ 'kwani mo jasi me'd jin mina imanṭor gwonthus 'ko i bwam um mo, uni gun mini kal gwonthusa tiya kun 'ce'du/ sho'k ka kwal is mo, isi kani mmowaṭ Tapa gwo mo, a'di jin yolki uni mo, mmokal mo jin mina uni tor sho'k ka pupush ki is buni e mony'ce'd sho'k mo. [2] Dhali 'kwani ka ris mini baṭh miim buni kun 'kanuwa kanthi/ isho'k mo, dhali gom miim buni mo tani bway gi gwoŋ gana/ minu sor mo be. [3] Dhali e bwam buni kun purapur mo tani uni mini nyuny um mo mmota nyunycina/ ki gwonthus buni mo. 'Peni kadhamo/ miiwak buni jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo tani diki ta nyoŋ'kor mo dhali mony'ce'd sho'k buni si'da/ mo tani diki ish e mo be.

[4] Haali/ wakki/ Arumgimis diki 'tash iman'doyu gwo 'twa/ mo me'd jin miina uni miinthus mo tani, hili a'di ki ṭa'k uni e mo/o'd mo dhali a'di ki dhu uni e jisa 'kulga/ mo kun ta mondhurumi'd jin 'ceṭhki'da 'tum mo mmodhu uni ntagi gwo jin minu dwall mo be. [5] Wakki/ a'di diki 'tash mony'cesha dhamo/ 'twa/ mo tani, hili a'di ki kara Nuuh ki 'dantar mo, a'di jin ta'da amanci gwo mo gom mo ma kar/e mo nyakki 'kwani pesun tiya mo me'd jin kalkina a'di agannu/ yi'de/ apo/ mony'cesh mo jin 'kona iman/usha ush mo. [6] Wakki/ mii jin ṭugu 'peŋkuman bampa/ gi Pan Saduum mo dhali Paŋ Gamuura mo ki burṭa/ o'd mo tani a'di ki wak uni mo ki mo jin toru gwo 'twa/a 'cesh ki mony'ce'd sho'k mo dhali dhu uni mo mmota she/mm mo gom uni kun mini ta uni gun ushuna ush mo. [7] Dhali wakki/ a'di ye'da Luuth jin ta'da kar/e 'ba/ mo, a'di jin di'd ki dhan mo ma cis ki mii kun 'kanuwa kanthi/ mo gi 'kwanin thus gwansan mo [8] (Haali/ a'di jin misha wathiŋ kar/e yan mo dhali cik mo me'd jin ca'ba a'di e bwam uni mo tani a'di ṭu/ulkunu mo ki isa nyor eya kashiram piti jin ta'da kar/e ka yempa/ mo ka tee kun baṭhani 'ko'd mo ki miim buni kun ushkina uni gwoŋkan mii mo). [9] Wakan Tapa mishki ye uni 'ba/ mo, uni kun tana gayiin 'peni mompal mo, dhali dhu uni gwansan kun 'koki ta kuŋ kar/e mo e bwaŋ'kwariny mo jin 'konu ka jisa apo/ mo ntaga tee gi gwon dwall jin minu tor gwo 'twa/a 'cesh mo, [10] dhali isi ki ji mum mo gom uni gwansan kun ci is buni ki bwa en'dap mo mmoshi/ is buni ki e gun dhuna uni ki 'thir 'thir mo dhali wak mo jin tanu ki moshirr mo.

Dhali dar gi monyju/ mo dhali ki bwam buni mo tani uni 'koki ko/a ko/ is mo mmosor uni kun ta gi monyca mo. [11] Bahili iman'doyu gwo mo, ba uni bol tiya e mo ki mo/ek jin caaca kagahara mo dhali mom'bi'th mo tani uni 'koki bah gwo sor jin ta gwon dwall apo/ uni mo mmosul Tapa bway mo. [12] Hili uni gwansan wana e ki to/ e gun 'kon ka miiny mo, kun ta to gun uku mo ki buyem buni mo, uni gun dho'thkunu mo mmobu'th mo dhali mmo'kosh mo tani sorkina sor mo e mii kun 'kokina uni mmota pus mo tani uni minu 'ce'd sho'k mo nyakki uni ki mony'ce'd sho'k jin ṭal 'de/ mo, [13] mmo'kosh is ka nyor e miin ṭhu'th buni jin ṭhu'thkina uni to mii mo. Uni tulki a'di 'kup mo gom 'cem buni kun 'ko ki 'kol uni mo mmomiina uni ki ra'b mo e montee mo. Uni ta monyo/on mo dhali monthalkin mo mmomii ki ra'b mo e miim buni kun 'curkina uni e mo e mii 'baar mo dhali mmoko cuuwa/ ki kawwu mo e mo kun yukuwa yuk ka tul 'kup mo mmonyakki um mo. [14] Uni takin gi em buni kun 'tu'dkunu ki piny piny ki miinycal mo, a'di jin moli dak mo gom miinthus mo. Uni ellkina ell e mo gom 'kwanin tiya kun 'konuki ṭela kashiram buni sho'k mo. Uni takin ga dum buni kun yedhu sho'k mo e bwa jin purapur mo. Uni ta uci kun

jeekunu mo. 15 Mmodhalkina uni bwaya
k̲ar/e ’pen mo tani uni iiki iim per mo. Uni
baṯh̲ki bway ma Balaam mo, a’di jin ta ya/
ma Basuur mo, a’di jin enki mo jin gamu
nyunycina/ ’peni mii kun ṯh̲udhu mo 16 hili
a’di k̲ucurkunu mo gom gwondhaŋ pitiŋ
gana/ mo. Ntagi thuluny jin mol ’twa/ wal
mo, ki wal a’di ki ’twa/ gi wathimpa en’thi/
mo dhali nona manc̲i gwo ’kup̲ ’pena du ma
nyonkom piti jin gusa a’di mo be.

17 Uni gwansan ta jis yi’de/ kun du’dun
kun k̲utha e ki k̲u’th mo dhali kun tana
shile/ kun borkin ma p̲unthar mo. Gom uni
mo tani mondhurumi’da ’tum a’di karkunu
mo be. 18 Haali/ ’twam buni kun baha uni
mmodhu ’ba/ ki ca mo eya p̲alim buni mo
tani uni ellkina ell e ki mii kun ’kanuwa
k̲anthi/ mo ki e kun dhunu ki ’thir ’thir
ki buŋgwar is mo, mmo/ell ’kwani e mo,
uni gun yekin mo ’peni yok̲kam gi uni kun
’kon e mii gun ṯh̲udhu mo be. 19 Uni oki
uni gwo is mo gom mo jin mina uni ’ko
ki ’kus mo, hili uni ki is buni mo tani ta
c̲iŋkina/ kun yolu mo e mo jin p̲u/u mo.
Haali/ ma a’diyin jin midi p̲i wathi/ e mo
tani a’di ta c̲iŋkinam piti mo be. 20 Haali/
wak̲ki/ ’ko’di uni yekin mo ’peni mo jin shi/
u buŋgwar is mo ’peni mony’cesh mo ki
monyiṯh̲ Tap̲am bana mo dhali Amanwoṯh̲
jin ta’da Yesus K̲risṯh̲os mo tani uni dok̲/
e koṯh̲kunu mo e uni mo dhali p̲inu e mo
tani moŋ’kom buni jin ta jiŋ ’ko’d mo tani
warki’d ki shi/ kagahara mo gom uni mo
mmobol jin ṯwa/a/ e mo be. 21 Haali/ a’di
midi ’taki ’bor ki isi ’bor gana/ mo gom uni
mo ki uni mini ’taki ’koki mish bwaya k̲ar/
e yansan ki sule/ sule/ mo dhali ’ko’di uni
mmomishkina uni a’di mo tani uni ki ṯu’k
ka nyaŋ’ko’d ’peni gwoŋk̲an jin k̲ogu mo jin
c̲ikunu uni mo. 22 A’di p̲u’dki’di uni mo isi ki
gwoŋ gana/ mo jin onu ’pena dhamo/ mo
ki: A’ka lak̲ki ya/ piti ka nyaŋ’ko’d jin ya/
kina a’di mo, dhali kuman k̲uthar up̲kunu
yi’de/ mo jasi mmo’daŋkali bwam boro’th
jin ’dorotha’doro’th mo be.

3

Gwo jin Onu Is mo gom P̲u’d jin Mina Tap̲a P̲u’du/ mo

1 Gwo yansan shwane/ a’di ta gwo jin
’kon ma p̲o/i su/ mo jin ’kwarkika/ um mo,
um gun enu mo, dhali e uni su/ kan mo
tani aha/ yik̲inkina uma du is mo e bwam
bum kun dar ki washila/ mo e bway yan
mo mmoka um gwo e mo, 2 ki um mini ’taki
ka gwo e mo ki gwo kun onu iṯwa/a/ mo
ki ’twa/ gi imanc̲i gwo ma Arumgimis kad-
hamo/ mo kun k̲ogu mo dhali ki gwoŋk̲an
gi Tap̲a mo dhali Amanwoṯh̲ mo e unim
bum kun dhunu ki she/ mo. 3 Nṯwa/a/ ka
ris to ’baar mo tani um mini mii mish gwo
yansan ’ban mo ki uni kun tana mak̲ ka
mak̲ mo mini p̲u’du/ ka tee kuŋ ’ko’d mo
ka mak̲ buni mo mmobaṯh̲ en’dap̲ gana/
kun dhuna uni e ki ’thir ’thir mo 4 dhali o
gwo mo ki: Mane gwom piti jin onu is ki
a’di midi p̲u’du/ mo? Haali/ ’peni me’d jin
wukina ib̲abam bana mo tani aris to ’baar
mo ’kon mmoṯikir ’ko mo me’d mii kun
’kokina uni mo ’peni ka muŋ’kup̲ ki mo jin
uk̲kunu to mo. 5 Uni c̲i mii ’ko’d mo ki bwam
buni mo, ki, ki gwo ma Arumgimis mo
tani aris momis ’kokin kadhamo/ innii mo
ba/, dhali mony’cesh uk̲kunu ’peni yi’de/
mo dhali ki yi’de/ jin ta yi’de/ yi 6 dhali
ki a’di mo tani mony’cesh jin diki’d mo
me’dyin, a’di halaskunu a’di ki yi’de/ mo
dhali ’ce’d sho’k mo. 7 Hili ki gwon ’de/
mo tani aris momis dhali mony’cesh kun
’kokin mo shwane/ mo tani uni dhunu mo
mmo/ ish k̲umma/ mo gom mo/o’d mo,
mmo’kokunu mmodhu uni mo ntaga tee jin
minu tor gwon dwall ’twa/a ’cesh mo dhali
’ce’d ’kwani sho’k mo uni gun ushuna ush
mo be.

8 Hili dhalku/ ki c̲i miin ’de/ yan ’ko’d mo,
um gun enu mo, ki, ki Tap̲a mo tani ateen
’de/ yan wana e ki yil alip̲ mo dhali yil alip̲
mo tani a’di wana e ka teen ’de/ mo be.
9 Tap̲a a’di midi diki miiya diiṯe/ mo gom
gwom piti jin ona a’di is mo me’d jin ona
kun tiya ki a’di midi taya diiṯe/ mo, hili a’di
thonki’da thon me’di ’ko’d mo ’kup̲ki um
mo. A’di yisa ona bwa ki ṯal ’deŋ kamu/
midi ’taki this e mo, hili ka ris ’kwani ’baar
mo mini ’taki jidhir mo e mo jin rijuwa du
is mo be. 10 Hila tee gi Tap̲a mo tani a’di
midi p̲u’du/ mo me’d wathin ’di/ mo dhali
yan’ko’d aris momis mini pe mo ki dhan

cuuwa/ jin minu rayu/ mo, dhali to kun
'kon e mo ma tor piti mo tani mini wa ki
o'd jin c̱a'b ki wur wur mo, dhali mony'cesh
yan mo dhali miim piti mo kun 'kona p̱o/
a'di mo tani minu puri 'baar mo be.
11 Haali/ me'd jin mina ris to gwansani
'baar mo wa mo wakan mo tani um mini
ta 'kwani kun mini wakata ḵa ba/ mo
mmomii mii kun ḵogu mo dhali mii mii ma
gayiin mo 12 mmoc̱ora c̱or mo dhali gom
bwa jin onu ka daran du mo goma tee
ma Arumgimis mmop̱u'du/ mo, haali/ gom
a'di mo tani momis minu ṯushun ki o'd mo
dhali minu wa mo dhali to kun 'kon e mo
ma tor piti mo tani uni minu ṯo'd ki o'd mo
be. 13 Hili ki isi gwom piti jin onu is mo tani
ana c̱ora momis kun ta kun this mo dhali
mony'cesh jin ta jin this mo, a'di jin mina
mo ma ḵar/e nyc̱a'bi cine/ mo be.
14 Wakan, um gun enu mo, me'd jin c̱ork-
ina um gom to gwansan mo tani shwayi
anyor ki thiṯẖ mo ki um minu gam e a'di
mo ki dar gi monyo/o'd mo walla thalkin
mo dhali um minu gam mo ki mo ma ḵu'th
is mo. 15 Dhali kar mo ma thon jin thonkina
Tap̱am bana ana me'di 'ko'd mo gom bway
mowoṯẖ mo. Wakan si'da/ akam bana jin
enu jin ta'da Buulus mo 'kwarki um gwo
mo isi ki gwo ki moyuḵ jin c̱ikunu a'di mo
16 mmoṯor a'di yansan mo me'd miim piti jin
miikina a'di eya ris gwom piti jin 'kwarkina
a'di mo. Dhali gwon tiya kun 'kokin e
uni mo tani 'bitha'bi'th mo mmomish 'ban
mo, ki uni kun ta p̱us mo dhali uni kun
'konuki ṯel sho'k mo tani uni wuṯulki uni
mii mo ntagi mo jin minu 'ce'd sho'k buniŋ
gana/ mo be me'd jin miikina uni gom gwo
ma Arumgimisa tiya kun 'kwarkunu mo.
17 Wakan um gun enu mo mmomisha um
a'di nṯwa/a/ mo tani jiyi mo ki e mo isi
ciki/ mo ki um minu 'koki 'de'k shoki mis
mo ki gwo jin thamu mo 'peni 'kwani kun
ush gwoŋḵan mii mo dhali this mom bum
gana/ jin ṯela um sho'k e mo. 18 Hili 'bap̱i
um mo eya 'the mo dhali e monyiṯẖ Tap̱am
bana mo dhali Amanwoṯẖ jin ta'da Yesus
Ḵrisṯẖos mo. E a'di mo tani monyca midi
di mo 'peni shwane/ mo dhali ntaga tee jin
midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

Gwo jin Ṯwa/a/ jin 'Kwar ma YOHAAN mo

Gwo gi Mondiki/e mo

1 A'di c̱aan jin diki'd 'peni ka muŋ'kup̱ mo
dhali a'di c̱aan jin cik̲a aman mo dhali a'di
c̱aan jin misha aman mo ki em bam mo
dhali a'di c̱aan jin hila aman mo dhali jin
tana aman is ki me'd bam mo isi gwo gi
mondiki/e mo be, 2 dhali mondiki/e yan
ṯoru eya tente/ mo dhali a'di hilkina aman
mo dhali aman itana iman/o gwo gom a'di
mo dhali mondiki/e yan ṯora aman um eya
tente/ mo, mondiki/e yan jin di'd ki sule/
sule/ ya ye 'ba/ mo, jin di'd eya Baba mo
tani dhali a'di ṯorkunu aman eya tente/ mo
be, 3 a'di c̱aan jin misha aman mo dhali cik̲
mo tani ṯora aman um eya tente/ si'da/ mo
ki um si'da/ mini nyak̲ to mii ki aman mo
dhali tom bana jin nyak̲a ana mii mo tani
nyak̲ka Baba mo dhali nyak̲ki Ya/m piti
jin ta'da Yesus K̲risṯhos mo be. 4 Dhali to
gwansan 'kwarkina aman mo, ki moŋ'kuny
bwam bana minu thim mo be.

Arumgimis Ta Moŋkush mo be

5 Yan ta gwo be jin cik̲a aman 'peni
a'di mo dhali jin c̱ina aman e um mo, ka
Arumgimis ta moŋkush mo dhali e a'di
mo tani mondhurumi'd p̱iyi'di 'baar mo
be. 6 Wak̲ki/ ana ona gwo ki ana nyak̲a
to mii ki a'di mo dhali ii ka yiha/ mo e
mondhurumi'd mo tani ana tana ṯor mo
dhali gwoŋ gana/ 'kona ana ki mii mo be.
7 Hili wak̲ki/ ana iina mo e moŋkush mo
tani me'd a'di jin di'd e moŋkush mo tani
ana nyak̲a to mii ka rem 'kup̱ mo dhali
abas ma Yesus jin ta Ya/m piti mo tani
a'di pucumki ana aris miinthusi 'baar mo
be. 8 Wak̲ki/ ana ona gwo ki ana dara gi
miinthus mo tani ana heka is banaŋ gana/
e mo dhali gwoŋ gana/ yisa di'd e ana mo.
9 Wak̲ki/ ana pina gwo miinthus bana mo
tani a'di ta a'diŋ gana/ mo jin mii'd ka k̲ar/
e mo jin midi dhal ana miinthus bana 'pen
mo dhali p̱ucum ana 'pena ris mii kun 'koki
ta kuŋ k̲ar/e mo be. 10 Wak̲ki/ ana ona gwo
ki ana dara gi miinthus mo tani ana kara
a'di mo mmota aṯor mo dhali gwom piti
diki di e ana mo be.

2

*A*K̲risṯhos Ta'da Manmalas Bana mo

1 Ushi uc̱im pema, aha/ 'kwarkina um
gwo yansan mo ki um mini 'koki mii mi-
inthus mo be. Hili wak̲ki/ wathiŋ kamu/
mii miinthus mo tani ana tana ka Man-
malas mo nyak̲ka Baba mo, aYesus K̲risṯhos
jin ta'da k̲ar/e mo, 2 dhali a'di ita moŋgwam
gom miinthus bana mo, dhali yisa jasi gom
kum bana yisa, hili si'da/ gom miinthus gi
'kwaniny'ceshi 'baar mo be. 3 Dhali gom
a'di yan kan mo tani ana mina mish mo
mo ki ana misha a'di mo wak̲ki/ ana dhuna
gwoŋk̲an piti kun 'kwarkunu mo be. 4 A'di
c̱aan jin o gwo mo ki: Aha/ misha a'di mo,
ihili ush gwoŋk̲an piti kun 'kwarkunu ha
e mo tani a'di ta'da ṯor mo be dhali gwoŋ
gana/ yisa di'da e a'di mo. 5 Hili a'diyin
jin dhu gwom piti mo tani e a'di mo ka jiŋ
gana/ mo/en goma Arumgimis thimu ki
'bore/ mo be. Ki a'di gi wakan mo tani ana
mina mish mo mo ki ana 'kona e a'di mo be.
6 A'di jin o gwo mo ki a'di c̱a'bki'd e a'di mo
tani k̲a ya'd e bwaya 'de/ jin yana a'di mo
ba/.

Gwoŋk̲an jin 'Kwaru jin Ta jin This mo

7 Um gun enu mo, aha/ dinaki 'kwar um
gwoŋk̲an jin 'kwarkunu mo jin ta jin this
mo hili gwoŋk̲ana dhamo/ jin 'kwarkunu
mo a'di jin takina um 'peni ka muŋ'kup̱
mo, gwoŋk̲ana dhamo/ jin 'kwarkunu mo
jin ta gwo jin cik̲kina um mo be. 8 Dok̲/e
aha/ 'kwarkina um gwoŋk̲an jin ta jin this
jin 'kwarkunu mo, a'di jin ta jiŋ gana/ e
a'di mo dhali e um mo, haali/ mondhu-
rumi'd peki'd mo dhali moŋkush gana/ a'di
'twak̲ki mo mo hila/ mo be. 9 A'di jin o gwo
ki a'di di'd e moŋkush mo dhali shi/a kam
piti i e mo tani a'di di'd e mondhurumi'd
naskina/ mo be. 10 A'di jin ene'da kam piti
mo tani c̱a'bki'd e moŋkush mo be dhali
e a'di mo tani mo jin gwoluwa gol p̱iyi'd
mo be. 11 Hili a'di jin shi/ki'da kam piti i e
mo tani a'di di'd e mondhurumi'd mo dhali
ya e mondhurumi'd mo be dhali diki mish
mo mo, mo jin yakina a'di iya mo haali/
mondhurumi'd dha'bki a'di em piti mo be.

12 Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, ushi
uc̱i, haali/ miinthus bum dhalkunu um
'pen mo gom gway piti mo be. 13 Aha/
'kwarkina um gwo yan mo, ibaba, haali/

um mishi a'di mo, a'di jin di'd 'peni ka muŋ'kup mo. Dhali aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, um kun ta 'kwanin dhuru'c mo, haali/ um piki a'dinthus 'de/ yin e mo. Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, um kun ta uci mo, haali/ um mishkina Baba mo be. [14] Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, ibaba, haali/ um mishi a'di jin diki'd 'peni ka muŋ'kup mo. Dhali aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, um kun ta 'kwanin dhuru'c mo, haali/ um 'bitha'bi'th mo dhali gwo ma Arumgimis ca'bki'd e um mo dhali um piki a'dinthus 'de/ yin e mo be.

[15] Dhalku/ ki en mony'cesh mo ma walla to kun 'kon e mony'cesh mo. Wakki/ wathiŋ kamu/ eni mony'cesh mo tani mo/ en goma Baba diki di e a'di mo be. [16] Haali/ aris to 'baar mo kun 'kon e mony'cesh mo kun ta mon'dap e gi buŋgwar is mo dhali mon'dap e gi e mo dhali mii mmodhu is ki ca mo tani a'di diki di 'pena Baba mo hili a'di ta jany 'cesh mo be. [17] Dhali mony'cesh peki'd mo dhali mon'dap em piti mo, hili a'di jin mii'd ki bwa ma Arumgimis mo tani a'di ca'bki'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

*A*Kristhos jin Diki Ta jiŋ Gana/

[18] Uciya, a'di ta mo jiŋ 'ko'd mo dhali me'd jin cika um gwo ka kristhosthus pu'dki'd mo tani wakan shwane/ arisa kristhos kun 'koki ta kuŋ gana/ pu'dkin mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani ana ki mish mo mo ki a'di ta'da cim jiŋ 'ko'd mo be. [19] Uni iikin ka pije/ 'peni ana mo hili uni 'koki 'ko 'peni ana mo haali/ wakki/ uni mini 'taki ta kum bana mo tani uni mini 'taki rash 'ko e ana mo. Hili uni iikin ka pije/ mo ki a'di minu tor eya tente/ mo ki uni 'baar mo 'koki 'ko 'peni ana mo be. [20] Hili um 'koshu ki a'din 'de/ jin kogu mo dhali umi 'baar mo mishi a'di mo be. [21] Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, yisa haali/ um 'koki mish gwoŋ gana/ mo yisa, hili haali/ um mishi a'di mo dhali mish yan mo ka tora kamu/ yisa di'd e gwoŋ gana/ yan mo be. [22] Kaja a'di jin ta'da tor mo hili a'di jin watki gwo mo ka Yesus ta'da Kristhos mo. Yan ta'da kristhos jin diki ta jiŋ gana/ mo a'di jin watki'da Baba gwo mo dhali Ya/ mo. [23] A'din 'deŋ kamu/ jin watki Ya/ mo tani a'di diki ta ga Ababa mo. A'di jin piki gwo gom Ya/ mo tani a'di ta'd ga Ababa mo si'da/. [24] Dhalki a'di jin cika um 'peni ka muŋ'kup mo ca'ba'd e um mo. Wakki/ a'di jin cika um 'peni ka muŋ'kup mo ca'ba'd e um mo tani yan'ko'd um mini 'ko e Ya/ mo dhali eya Baba mo be. [25] Dhali a'di ta gwo yansan jin okina a'di ana is mo jin ta mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

[26] Aha/ 'kwarkina um gwo yansan mo gom uni gwansan kun mini 'taki he'k um e mo be. [27] Hili moŋ'kosh jin bu'thkina um mo 'peni a'di mo tani ca'bki'd e um mo dhali um mini mii 'koki mii ta gi jan 'deŋ kamu/ jin midi 'taki tor um gwo mo, haali/ me'd moŋ'kosh piti torki um gwo mo goma ris to 'baar mo dhali a'di ta gwoŋ gana/ mo dhali ator piyi'd e a'di mo be. Me'd jin tora a'di um gwo mo tani wakan 'koyi e a'di mo ma.

[28] Dhali shwane/ ushi uciya, 'koyi e a'di mo ma, wakan ki a'di midi piyu/ mo tani ana mina 'taki 'koki ju/ mo dhali 'koki ko/ is ki mon'the is mo ibwambori a'di mo ki mom piti jin mina a'di pu'du/ mo be. [29] Wakki/ um mishi mo mo ki a'di ta'da kar/ e mo tani um mini mish mo mo ka ris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun miin ki 'bore/ mo tani dho'thkunu 'peni a'di mo be.

3

Uci ma Arumgimis mo

[1] Hili mo/ en ma Baba jin cikunu ana mo ki ana minu yuk ki uci ma Arumgimis mo. Dhali wakan ana tana uni mo be. A'di ta 'kup gwo jin 'kona 'kwaniny'cesh ki mish ana mo haali/ uni 'koki mish a'di mo be. [2] Um gun enu mo, ana tana uci ma Arumgimis shwane/ mo, a'di dinuki tor eya tente/ naskina/ mo a'di jin mina ana wa e mo, hili ana misha a'di ki a'di midi piyu mo tani ana mina e waki a'di mo haali/ ana mina par a'di e ki a'di wakan mo be. [3] Dhali aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun 'kon ka 'teŋ kape/ e a'di mo tani dhelelki is buni mo me'd a'di mmodhelelkina a'di mo be.

[4] Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun miiki miinthus mo tani uni 'kona mii i'ba/ mo mmo'ce'd gwoŋkan jin cinu mo. Miinthus a'di ita to jin 'ce'd gwoŋkan jin cinu mo be. [5] Um mishin ki a'di toru eya tente/ mo mmokal miinthus mo be dhali e a'di mo tani miinthus piyi'd mo be. [6] Wathin

'de/ jin ca'bki'd e a'di mo tani a'di diki di mo mmomii miinthus mo. Dhali wathin 'de/ jin di'd mo mmomii miinthus mo tani a'di diki par a'di e mo walla diki mish a'di mo be. 7 Ushi uciya, dhalku/ ki dhal wathin 'de/ bway mo mmohe'k um e mo. A'di jin mii'd ki 'bore/ mo tani ta'da kar/ e mo me'd a'di mmotana a'diya kar/e mo be. 8 A'di jin di'd mo mmomii miinthus mo tani a'di ta ji gi tapa ma ruma 'cesh mo, haali/ tapa ma ruma 'cesh a'di miiki miinthus 'peni ka muŋ'kup mo. A'di ta 'kup gwo jin toru Ya/ ma Arumgimis eya tente/ mo mmo'ce'd mii gi tapa ma ruma 'cesh sho'k mo be. 9 Wathin 'de/ jin dhodhu 'peni Arumgimis mo tani a'di diki di mo mmomii miinthus mo, haali/ buyempa ma Arumgimis ca'bki'd e a'di mo, dhali a'di mol di mo mmomii miinthus mo haali/ a'di dho'thkunu 'peni Arumgimis mo be. 10 Gom mii yan kan mo tani a'di iminu mish mo mo eya tente/ mo gom uni gun ta uci ma Arumgimis mo be dhali gom uni gun ta uci gi Tapa ma ruma 'cesh mo: A'diyin jin diki di mo mmomii miim 'boro'd mo tani a'di 'peni Arumgimis yisa walla a'di jin diki ena kam piti mo.

Eni ka Rem 'Kup mo

11 Haali/ a'di yansan ita gwo jin cikkina um 'peni ka muŋ'kup mo ki ana mina en ka rem 'kup mo be 12 dhali yisa mmowa e ka Kayiin mo a'di jin ta a'di 'peni a'dinthus 'de/ yin mo dhali 'kosha kam piti jwa mo. Dhali kata 'koshkina a'di a'di mo? Haali/ miim pitiŋ gana/ mo tani ta jin thus mo dhali mii ma kam piti ta jaŋ kar/e mo be. 13 Dhalku/ ki mer mo ma, iwak pem, ki um shina 'kwaniny'ceshi e mo. 14 Ana misha ki ana pekina mo 'peni mowu mo e moŋ'koki/ e mo haali/ ana ena awak mo. A'di jin diki ena en mo tani a'di ca'bki'd e mowu mo be. 15 Macin 'de/ yin jin shi/ki'da kam piti i e mo tani ta'da man'kosha mee mo be dhali um mishin ki wathi/ jin 'koshki'da mee mo tani diki ta gi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo jin ca'bki'd e a'di mo. 16 Gom a'di yan kan mo tani ana misha mo/en mo ki a'di karki mondiki/em piti a'cesh mo gom ana mo dhali ana ka ba/ imina mii dhu moŋ'koki/em bana mo gom iwak mo ba/. 17 Hili wakki/ macin 'de/ yin jin ta gi to ga 'cesh mo dhali hila kam piti ki e mo e to jin mina a'di mii ta mo tani hili a'di ki mutha dum piti apo/ a'di mo tani mo/en ma Arumgimis midi ca'bi a'di kata mo? 18 Ushi uciya, dhalkina ki en ki gwo mo walla ka le'd mo hili ki mii mo dhali ki gwoŋ gana/ mo be.

Ana Dara ki Monyju/ Ibwambor ma Arumgimis mo

19 Gom gwo gi wakan mo tani ana mina mish mo mo ki ana tana 'kwani 'peni gwoŋ gana/ mo dhali mmomisha dum bana ibwambori a'di mo be 20 wakka dum bana wak ana mo. Haali/ Arumgimis a'di ca'd ka dum bana mo dhali a'di mishki'da ris to 'baar mo be. 21 Um gun enu mo, wakka dum bana diki wak ana mo tani ana dara gi monyju/ mo ibwambor ma Arumgimis mo be. 22 Dhali ana bu'thkina 'peni a'di mo, ma to yin jin dotkina ana a'di mo, haali/ ana 'kokina mo mmodhu gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo dhali mmomii to jin 'bor a'di bwa mo be. 23 Dhali yan ta gwoŋkan piti jin 'kwarkunu mo ki ana mina gam gway gi Ya/ is mo jin ta'da Yesus Kristhos mo dhali mmo/ en ka rem 'kup mo me'd jin kankina a'di ana gwo mo be. 24 Dhali aris uni gun dhu gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo tani 'ko e a'di mo dhali a'di e uni mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo ki a'di ca'bki'd e ana mo ki Shi/in piti jin cikina a'di ana mo be.

4

Shi/ in ma Arumgimis dhali Shi/ in ma Kristhos jin Diki Ta jiŋ Gana/ mo

1 Um gun enu mo tani dhalku/ ki gam gwo is eya ris shi/in mo hili nyo/i aris shi/in mo mmopar e wakki/ uni ta ku ma Arumgimis mo, haali/ imanci gwonthus uni iikin ka pije/ e mony'cesh mo. 2 Gom gwo gi wakan mo tani um mini mish mo mo ki Shi/in ma Arumgimis mo: Aris shi/ in 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun pi gwo ka Yesus Kristhos pu'dki'd mo ki buŋgwar is mo tani uni 'peni Arumgimis mo be, 3 dhali aris shi/in 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun 'koki pi gwo ka Yesus mo tani uni 'peni Arumgimis yisa. A'di yan ta shi/in ma kristhos jin diki ta jiŋ gana/ mo, a'di jin

cikkina um gwo mo ki a'di midi pu'du/ mo dhali shwane/ a'di diki'd e mony'cesh hila/ mo be. [4] Ushi uciya, um 'peni Arumgimis mo dhali um piki uni e ki mii mo. Haali/ a'di jin di'd e um mo tani a'di ekki'd mo mmobol a'di jin di'd e mony'cesh yan e mo be. [5] Uni ta ku ga 'cesh mo, dhali kan mo tani gwo jin ona uni mo tani ta ku ga 'cesh mo dhali 'kwaniny'cesh cikki uni gwo mo be. [6] Ana tana ku ma Arumgimis mo. A'diyin jin mishki'da Arumgimis mo tani cikki ana gwo mo dhali a'di jin diki di 'peni Arumgimis mo tani diki cik ana gwo mo be. Gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo gom shi/in gana/ mo dhali gom shi/in jin thamu o mo be.

Arumgimis Ta Mo/en be

[7] Um gun enu mo, dhalki ana ena ka rem 'kup mo ma, haali/ mo/en ta ji ma Arumgimis mo dhali a'di jin ene'da en mo tani dho'thkunu 'peni Arumgimis mo dhali a'di mishki'da Arumgimis mo be. [8] Dhali a'di jin diki di mo mmo/ena en mo tani a'di molki'da Arumgimis mo haali/ Arumgimis ta mo/en mo be. [9] Dhali e mii yan kan mo tani mo/en ma Arumgimis a'di torkunu eya tente/ e bwam ana mo, ka Arumgimis hashki Ya/m pitin 'de/ mo e mony'cesh mo, wakan ki ana mina 'ko e a'di mo be. [10] Dhali mo/en a'dan be, yisa mmo/enkina ana Arumgimis mo hili mmo/enkina a'di ana mo dhali mmohashkina a'di Ya/m piti mo mmota mo jin gwamuwa gwam mo gom miinthus bana mo be. [11] Um gun enu mo tani wakki/ Arumgimis ki en ana wakan mo tani ana ka ba/ imina mii en ka rem 'kup si'da/ mo. [12] Wathimpan 'deŋ kamu/ yisa parki'da Arumgimis e mo yisa. Wakki/ ana ena ka rem 'kup mo tani Arumgimis ca'bki'd e ana mo dhali mo/en piti thimkunu e ana mo be.

[13] Gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo ki ana 'kona e a'di mo dhali a'di e ana mo haali/ a'di ciki ana Shi/in pitiŋ gana/ mo be. [14] Dhali ana mishkina mo mo dhali ta iman/o gwo mo goma Baba mo mmohashkina a'di Ya/m piti mo mmota Amanwoth gom 'kwaniny'cesh mo be. [15] A'diyin jin pi gwo ka Yesus ta Ya/ ma Arumgimis mo tani Arumgimis ca'bki'd e a'di mo dhali a'di eya Arumgimis mo be. [16] Wakan ana misha mo mo dhali gam gwo is mo gom mo/en jin takin ma Arumgimis gom ana mo. Arumgimis ta ji gi mo/en mo dhali a'di jin ca'bki'd e mo/en mo tani ca'bki'd eya Arumgimis mo dhali Arumgimis ca'bki'd e a'di mo be. [17] Dhali mo/en a'dan be jin thimkunu e ana mo ki ana mina 'koki ta gi monyju/ mo goma cim jin dwallu gwo mo haali/ me'd jin wana a'di kan mo tani ana 'kokina mo e mony'cesh yansan mo be. [18] Moŋko/ isa kamu/ yisa di'da e mo/en mo hili mo/ena 'borgaŋ gana/ mo a'di ta'kki moŋko/ is ka pije/ mo. Haali/ moŋko/ is a'di gamkunuwa jisa mo dhali a'di jin ko/ki'da ko/ is mo tani diki thim mo/en mo be. [19] Ana ena en mo haali/ a'di ntwa/a/ enki ana mo be. [20] Wakka ciŋ kamu/ jin midi o gwo mo ki: Aha/ ena Arumgimis mo, dhali shi/a kam piti i e mo tani a'di ta'da tor mo, haali/ a'di jin diki ena kam piti mo tani a'di jin parkina a'di e mo tani a'di mol ena Arumgimis mo ki a'di jin dina a'di ki par e mo be. [21] Dhali gwoŋkan jin 'kwaru a'dan be jin takina ana 'peni a'di mo, ki a'di jin enki'da Arumgimis mo tani midi mii ena kam piti si'da/ mo be.

5

Moŋgam Gwo Is A'di Ipiki Mii E mo e Mony'cesh mo

[1] Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun gamki gwo is mo ka Yesus ta'da Kristhos mo tani uni ita uci ma Arumgimis mo dhali aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun enki a'di jin dho'thki'd mo tani enki a'di jin dho'thkunu si'da/ mo be. [2] Gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo ki ana ena uci ma Arumgimis mo, ki ana ena Arumgimis mo dhali mmoha gwoŋkan piti e kun 'kwarkunu mo be. [3] Haali/ mo/en ma Arumgimis a'dan be ki ana mina dhu gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo. Gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo diki ta ton diti'd mo. [4] Haali/ a'diyin jin dho'thkunu 'peni Arumgimis mo tani piki mony'cesh e ki mii mo. Dhali mompi mii e a'dan be jin pi mony'cesh e ki mii mo jin ta moŋgam gwo is bana mo be. [5] Kaja a'di ipiki mony'cesh e ki mii mo hili a'di jin gamki gwo is ka Yesus ta Ya/ ma Arumgimis mo be.

Gwo jin Onu Isi gom Ya/ mo

6 Dhali yan ta a'di jin pu'dki'd ki yi'de/
mo dhali ka bas mo jin ta'da Yesus Kristhos
mo, yisa jasi ki yi'de/ 'teya, hili ki yi'de/ mo
dhali ka bas mo be. 7 Dhali Shi/in a'di ta'da
aman/o gwo mo haali/ Shi/in a'di ta gwoŋ
gana/ mo be. 8 Gwo kun onu mo tani uni
'koni kwara mo, Shi/in, dhali yi'de/, dhala
bas. Uni kwara gwansan igami me'd mo
be. 9 Wakki/ ana budha gwo kun ona 'kwani
mo tani gwo jin on ma Arumgimis mo tani
a'di ekki'd mo be. Haali/ gwo jin on ma
Arumgimis a'dan be, ki a'di ta'da aman/o
gwo gom Ya/m piti mo be. 10 A'di jin gamki
gwo is e Ya/ ma Arumgimis mo tani a'di
ta'da aman/o gwo e is piti mo. A'di jin diki
gam Arumgimis gwo is mo tani kar a'di mo
mmota ator mo haali/ a'di diki gam gwo jin
on ma Arumgimis is mo gom gwo gi Ya/m
piti mo be. 11 Dhali gwo jin onu a'dan be, ka
Arumgimis ciki ana moŋ'koki/e ki sule/ ya
ye 'ba/ mo dhali moŋ'koki/e yan e Ya/m
piti mo be. 12 A'di jin ta gi Ya/ mo tani a'di
ta gi mondiki/e mo be, dhali a'di jin diki ta
gi Ya/ mo tani a'di dar gi mondiki/e mo be.

Mishi Gwo ki Um Ta gi Moŋ'koki/e ki Sule/ Ya Ye 'Ba/ mo

13 Aha/ 'kwarkina um gwo yansan e
um kun gam gwo is e gway gi Ya/ ma
Arumgimis mo, ki um mini mish mo mo ki
um ta gi moŋ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye
'ba/ mo be. 14 Dhali yan ta mo jin 'kona ana
ki ju/ mo jin takina ana e a'di mo, wakki/
ana mina dot toŋ kamu/ isi ki bwam piti
mo tani a'di cikki ana gwo mo be. 15 Dhali
wakki/ ana misha mo mo ki a'di cikki ana
gwo mo e to yin jin dotkina ana a'di mo tani
ana misha mo mo ki ana mina bu'th a'di yin
jin dotkina ana a'di mo be. 16 Wakki/ wathin
'deŋ kamu/ parki'da kam piti e mo mmomii
miinthus jin diki ta ji gi wunu mo tani a'di
midi dota/ dot mo dhali Arumgimis midi ci
a'di mondiki/e mo gom uni gwansan kun
ta gi miinthus kun 'koki ta ku gi wunu mo.
Miinthus 'kon kun gamu mo kun wunu mo.
Aha/ dinaki o ki jaŋ kamu/ midi 'tho mo
gom gwo yansan mo. 17 Aris mii kun thamu
mii mo tani ta miinthus mo hili miinthus
di'd jin diki ta ji gi wunu mo be.

18 Ana misha mo mo ki a'din 'de/ jin
dhodhu 'peni Arumgimis mo tani diki di
mo mmomii miinthus mo, hili a'di jin
dho'thkunu 'peni Arumgimis mo tani karki
a'di mo, dhali a'dinthus 'de/ yin diki ta a'di
is ki me'd mo be.

19 Ana misha mo mo ki ana tana ku
ma Arumgimis mo, dhali aris 'kwani gi
mony'ceshi 'baar mo uni 'kon e mom'bi'th
gi a'dinthus 'de/ yin mo be.

20 Dhali ana misha mo mo ki Ya/ ma
Arumgimis pu'dki'd mo dhali ciki ana gwo
mo mmomish 'ban mo, mmomish a'di jin ta
jiŋ gana/ mo. Dhali ana e a'di mo a'di jin ta
jiŋ gana/ mo, e Ya/m piti jin ta'da Yesus
Kristhos mo. Yan a'di ita'da Arumgimis
gana/ mo dhali moŋ'koki/e ki sule/ ya ye
'ba/ mo. 21 Ushi uciya, dhuyi is bum 'peni
tompinycon mo ma.

Gwo jin ’Kon ma P̱o/i Su/ jin Ḵwar ma YOHAAN mo

Monthe Me’d mo

1 Wathiŋ gwanyjaḵa/ eya yim jin kwanyu
mo dhali uc̱im piti mo, uni gun enka/ e
gwoŋ gana/ mo, dhali yisa jasi aha/ ’de/
mo hili aris uni ’baar mo kun mishi gwoŋ
gana/ si’da/ mo 2 haali/ gom gwoŋ gana/
jin c̱a’bki’d e ana mo dhali jin midi di e ana
ki sule/ sule/ mo.
3 A’the dhali momiimii mo dhali
moŋḵu’th is mini ’ko e ana mo ’peni
Arumgimis jin ta’da Baba mo dhali ’pena
Yesus Ḵrisṯẖos jin ta Ya/ gi Com mo, e gwoŋ
gana/ mo dhali e mo/en mo be.

’Koyi e Gwo ma Ḵrisṯẖos mo ma

4 Aha/ ’kunya bwa kagahara mo
mmogam uc̱im pinin tiya mmobaṯẖ gwoŋ
gana/ mo, me’d jin ḵankin ma Baba ana
gwo mo. 5 Dhali shwane/ aha/ yuḵa /e
jin tana yim mo, yisa me’d jin miga/ ’taki
’kwarki /e gwoŋḵan jin ’kwarkunu jin ta jin
this mo, hili a’din ’de/ jin takina ana ’peni
ka muŋ’kup̱ mo, ki ana mina en ka rem
’kup̱ mo be. 6 Dhali mo/en a’dan be ki ana
mina baṯẖ gwoŋḵan piti kun ’kwarkunu
mo. Gwoŋḵan jin ’kwarkunu mo a’dan be,
me’d jin ciḵkina um ’peni ka muŋ’kup̱ mo
ki um mini baṯẖ mo/en mo be. 7 Haali/
’kwani ka ris kun he’kkina he’k e mo tani
iikin ka pije/ mo e mony’cesh mo, ’kwani
kun ’koki pi gwo mo gom mo jin yayin ma
Yesus Ḵrisṯẖos ki buŋgwar is mo. A’din ’de/
gi wakan mo tani ita’da he’k e mo dhala
Ḵrisṯẖos jin diki ta jiŋ gana/ mo. 8 Hili is
bum ki ’bore/ mo ma ki um mini ’koki this
a’di e mo a’di jin miikina um mii mo gom
a’di mo hili ki um mini gam to jin c̱inu jin
waki mii jin miinu mo mmo’koki ta bade/
mo. 9 Macin ’de/ jin ya’di ṯwa/a/ mo dhali
diki c̱a’b e gwo ma Ḵrisṯẖos mo tani a’di diki
ta ga Arumgimis mo. A’di jin c̱a’bki’d e gwo
ma Ḵrisṯẖos mo tani a’di ta’d ga Baba mo
dhali Ya/ mo be. 10 Waḵka cin ’deŋ kamu/
pu’dki’d e um mo dhali diki guyu/ gwo yan
mo tani dhalku/ ki bu’th a’di bway gu’b
mo walla dhalku/ ki c̱i a’di monthe me’d
mo, 11 haali/ a’di jin theki a’di me’d mo tani
nyaḵki miin tonthus piti bu’th mo be.

Ḵwalany Monthe Me’d jiŋ ’Ko’d mo

12 Ba aha/ tana gi gwo ka ris mmo’kwarki
um mo tani aha/ ona bwa yisa mmo’kwarki
um to ka galama risha mo, hili aha/ ṯosha
mmop̱ar um e ki ’dishe/ mo dhali mmoṯora
ṯor ki um ka ḵarambuye/ mo, wakan ki
mom’bor bwam bana minu thim mo be.
13 Uc̱i gi ’bwah pini jin kwanyu mo tani
uni theki /e me’d mo be.

Gwo jin ’Kon ma P̲o/i Kwara jin ’Kwar ma YOHAAN mo

Monthe Me’d mo

1 Wathiŋ gwanyjak̲a/ eya Gayus jin enu mo, a’di jin enka/ e gwoŋ gana/ mo.

2 /E jin enu mo, aha/ ’thona ka ris to ’baar mo mini ii ki ’bore/ gom /e mo dhali ki /e mina isi ’bor mo. Aha/ misha mo mo ki a’di ’boro’d goma k̲ashiram pini mo be. 3 Haali/ aha/ ’bora bwa kagahara mo ki ’kwani ma wak̲a tiya bumburkin mo dhali c̲i gwo gom miiŋ ganam pini mo ka jiŋ gana/ me’d jin bat̲h̲kina /e gwoŋ gana/ mo. 4 Moŋ’kuny bwaŋ kamu/ yisa di’da jin ca’d ki a’di yan jin miga/ mish ta mo, mmocik̲ gwo ki uc̲im pem bat̲h̲i gwoŋ gana/ mo.

Mii ma Gayus jin Tanu Gu’b Piti Ŋal mo A’di Maŋu mo

5 /E jin enu mo, a’di ta’da t̲u’c isiŋ gana/ mo jin miikina /e ki /e mii to mo ma wak̲ mo isi ki ji mum mo eya ris yilkina/ mo 6 uni gun c̲iki gwo gom mo/en pini ibwambor ma k̲aniisa mo. /E mini mii ki ’bore/ mmohashki uni e bway buni gun iina uni mo me’d jin hana to me’d mo goma t̲u’c ma Arumgimis mo be. 7 Haali/ uni cuki mis mo gom gway piti mo dhali uni ’koki bu’th toŋ kamu/ ’peni ’kwani kun ’koki ta ’Kwani Yahuuda/ mo. 8 Wakan ana k̲a ba/ imina han ’kwani kun wakan mo ki ana mina ta imannyak̲ to mii e gwoŋ gana/ mo be.

Mii ma Diyutriip̲is jin Miina A’di ki C̲a’ckon mo

9 Aha/ ’kwarkina gwoŋ kamu/ goma k̲aniisa mo. Hili Diyutriip̲is a’di jin ona bwa ki kar is piti nt̲wa/a̲/ mo tani diki pi gwo gom moshirr pem mo. 10 Wakan wak̲ki/ aha/ mina p̲u’dku/ mo tani aha/ mina k̲al gwo ka pije/ mo gom to jin miina a’di mo mmoyer aha/ is ki gway ka wuny is ki gwonthus mo. Dhali a’di diki ’kosh jwa kan tan mo tani a’di ushki’d ki is piti mo mmohana wak̲ mo, dhali a’di si’da/ ki non uni gwansan ’kup mo kun ona bwa ki han uni mo dhali a’di ki ur uni ka pije/ ’pena k̲aniisa mo.

Gwom ’Borga/ jin C̲inu Isi goma Dimit̲riyuus mo be

11 /E jin enu mo, dhalku/ ki bat̲h̲ tonthus mmomii mo ma, hili bat̲h̲i a’di jin ’boro’d mmomii mo. A’di jin mii tom ’boro’d mo tani a’di ’peni Arumgimis mo. A’di jin mii tonthus mo tani diki p̲ar Arumgimis e mo be. 12 Dimit̲riyuus a’di ta gi gwo jin c̲ina ’kwani ’baar ka ’det̲e/ ’det̲e/ mo dhali ’peni gwoŋ gana/ ki is piti mo. Aha/ c̲ina gwo gom a’di si’da/ mo dhali um mishi mo mo ki gwony c̲im pem ta kuŋ gana/ mo be.

K̲walany Monthe Me’d jiŋ ’Ko’d mo

13 Aha/ tana gi gwo kagahara mo mmo’kwarki /e mo tani hili aha/ dina bwa ki o mmo’kwarki /e a’di ka galama risha mo. 14 Aha/ t̲osha mmop̲ar /e e ki ’dishe/ mo dhali ana mina t̲ora t̲or mmont̲al ’de/ ka k̲arambuye/ mo.

15 Moŋk̲u’th is midi di e /e mo. Ikam theki /e me’d mo. Theki ikam me’d mo ma, aris uni ’baar ka ’det̲e/ ’det̲e/ mo.

Gwo jin ’Kwar ma YAHUUSA mo

Monthe Me’d mo

1 Yahuusa jin ta cinkina/ ma Yesus Kristhos mo dhali jin ta’da kam ma Yakuub mo.

E uni gwansan kun yukkunu mo ki ku gi en ma Arumgimis jin ta’da Baba mo dhali kun dhunu goma Yesus Kristhos mo be.

2 Dhalki momiimii mo dhali monku’th is mo dhali mo/en minu mar is gom um mo.

*Gwon Dwall gom Imant*or Gwonthus mo

3 Um gun enka/ mo tani dhali mmo/oka/ bwa kagahara mo mmo’kwarki um gwo mo gom mowoth bana jin nyakki’d mo tani aha/ gamkina a’di jin ta jin minu mii mii ta mo mmo’kwar mo mmoyip ’kup ’kupki um mo mmosu’k ki gwo mo gom monngam gwo is mo, a’di jin cinu mo me’d ’de/ ki sule/ mo gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. 4 Haali/ ’kwanin tiya ’kokin ka kwal is mo kun gam bway mo mmose mo, uni gun ’kokin kadhamo/ mo kun ’kawurkunu mo gom miiwak yansan mo be, uni gun ta ’kwani gun ushkina Arumgimis mo, uni gun tu’kkina ’the ma Arumgimis bana mo mmota mii gun ’kanuwa kanthi/ mo dhali mmowat gway gi Tapa jin di’d ’de/ mo, a’di jin ta Tapa Yesus bana mo be.

5 Dhali aha/ dina gwo ibwa mo mmorogom um ki gwo mo, ba um me’d ’de/ ki sule/ torkunu to ’baar mo ki a’di jin wothki ’kwani ’peni Bampa/ Masir mo tani yan’ko’d a’di ki ’ce’d uni gwansan sho’k mo kun ’koki gam a’di gwo is mo be. 6 Dhali iman’doyu gwo, uni gun ’koki dhu mom buniŋ gana/ mo kun ’kona uni mo tani hili uni dhalki moŋ’kom pam buni ’pen mo tani uni bu’thkina a’di ka jindhiir ki sule/ sule/ ya ye ’ba/ mo e mondhurumi’da ’tum mo ntaga tee gi gwon dwall jin eka/ ek mo be. 7 Jasi me’d gi Bampa/ gi Pan Saduum mo dhali Paŋ Gamuura mo dhali bampa/ kun ’kon ki jiŋ ’kam mo tani dhali ki mii jin nyaka’d mo tani uni ci is buni ki miinycal mo dhali mii mon’dap e kun ’koki ta buyempa mo tani uni dhunu mo mmota she/mm mmothima jisa gi mo/o’d ki sule/ sule/ ya ye ’ba/ mo be.

8 Dhali e bway jin nyakki’d kan mo tani ’kwani gwansan e jan buni kun shu’bkina uni mo tani uni nyo/ ki buŋgwar is mo mmowak moshirr mo dhali mmowal gwo sor apo/ uni kun caaca mo be. 9 Hili ka man’doyu gwo jin ca’d jin ta’da Mika/ iil su’kkin ki gwo mo uni ki tapa ma ruma ’cesh mo tani uni walkin mo gom buŋgwar is ma Musa mo a’di bu’thki’da du mo mmodiki yer a’di is ki gway ki gwo sor mo, hili a’di oki gwo mo ki: Tapa Arumgimis kucurki /e mo be. 10 Hili ’kwani gwansan walkina sor apo/ to kun ’kona uni ki mish ’ban mo dhali ki to gwansan kun misha uni en tom bwa mo me’d to/e gun dar gi bwan ’twa/ wal mo tani uni ’ce’dkunu sho’k mo be. 11 Wayyi e uni mo. Haali/ uni iikin e bway ma Kayiin mo dhali uni pura bwa mo mmobath mii jin tham ma Balaam mii mo dhali uni ’ce’du/ sho’k mo e gwon dhaŋ ma Kuurah mo be. 12 Uni gwansan ta thalkin apo/ moyuk bum gun ena um mo me’d jin ’kona uni ki ju/ mo mmo’kona uni i’kupa su mo mmowal mo mmontal ’de/ mo tani uni hilki is buni mo. Uni tana rak kun kutha e ki ku’th mo, kun kalkina ’tham ki sule/ mo, dhali uni ta cwa gi moyurun kun ku’th guŋkuru/ mo kun dar gi maman mo, me’di su/ mo tani uni wukin mo mmoyu’dkunu uni mo be. 13 Anyor yi’deny caaga/ jin bir bakal mo tani uni sekina gabusha/ mo gi mon’the is buniŋ gana/ mo, acul kun tana ca/ mo tani mondhurumi’da ’tum karkunu mo gom uni ki sule/ sule/ mo be.

14 Gom uni gwansan si’da/ mo tani Aknuuk a’di jin ta’da Aadama nyakum yili pesu/ mo tani ciki gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Hili mo mo ma, Tapa a’di pu’dki’d mo nyakki kun dhelelin piti ka ris ris mo 15 mmotor gwon dwall ’twa/a po/ ’kwani ’baar mo dhali mmodhu uni ki ku gi ’kona mii i’ba/ mo aris uni gun ushuna ush mo ka ris miim buni kun miikina uni mo, mmota a/ushiŋ gwo mo kun miikina uni ciki/ mo tani e gwo gi uni gun ushi gwo mo dhali ka ris gwo kun ’bitha’bi’th mo kun okina imanmii miinthus mo kun ushuna ush apo/ a’di mo. 16 Uni gwansan ita imanmiiya gumgum mo, dhali waka wak mo mmobath

mon'dap̱ em buniŋ gana/ mo, dhali mmoc̱e 'twa/ mo mmodhu 'ba/ ki ca mo mmomaŋ 'kwani ka mak̲ mo mmogam nyunycina/ gi shi/ miim 'boro'd mo.

Gwo jin Rumuwa Rum mo dhali Mo jin Malasuwa Malas mo

17 Hili um mini mii ka gwo e mo, um gun enu mo, gwo jin ona uni gun dhuna Tap̱a Yesus K̲rist̲h̲os bana is mo. 18 Uni o um gwo mo ki: Ki mo jiŋ 'ko'd mo tani uni gun miin ka mak̲ mo tani mini bat̲h̲ mon'dap̱ em buniŋ gana/ mo kun usha uni a/ush mo be. 19 Uni ta uni gwansan gun dhu gwo kun k̲wa/u bwa mo, kun ta 'kwani tony 'cesh mo, uni dar gi Shi/in mo be. 20 Hili um gun enu mo tani nyaŋi is bum ap̱o/ moŋgam gwo is jin k̲oguwa k̲o/ mo dhali 'thoyi e Shi/in Dheleladhelel mo ma. 21 Dhuyi is bum e mo/en ma Arumgimis mo. C̲ori momiimii gi Tap̱a Yesus K̲rist̲h̲os bana mo ntagi moŋ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. 22 Dhali miiyi mii ap̱o/ unin tiya mo ma kun shina bwa 'kup̱ mo. 23 Wot̲h̲i/ kun tiya mo ma, mmobor uni ka pije/ mo 'peni mo/ o'd mo. Miiyi mii ki jiŋ k̲o/ mo ma, ap̱o/ kun tiya me'd jin shi/a um burrinye/ i e jin nyo/ki'd e buŋgwar is mo.

Mmo'bora 'Bor Mii mo

24 Dhali e a'di jin mish um dhu mo 'peni mont̲ag mo tani dhali mmoc̲i um ki dar gi mii kun nyo/on mo ibwambori buŋ'kus monycam piti ki moŋ'kuny bwa mo tani 25 e a'di jin ta'da Arumgimis 'de/ mo tani Amanwot̲h̲ bana e a'di jin ta'da Yesus K̲rist̲h̲os Tap̱am bana mo tani dhalki a'di a'di idi'd ki monyca mo dhali mmo/ek̲a/ ek̲ mo dhali mom'bi'th mo dhali moshirr jin di'di t̲wa/a/ 'baar mo dhali jin di'd shwane/ mo dhali jin midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ moonnii. Amen.

Gwo jin ’Ceenu eya Yohaan mo

Gwo jin ’Ceenu goma Yesus Kristhos mo

1 Gwo jin ’ceenu goma Yesus Kristhos
mo, a’di jin cikin ma Arumgimis a’di mo
mmotor unim piti kun ta imanmii to mo
gom to kun mini mii la bu’th embul mo
mo. Dhali a’di karki a’di eya tente/ mo
mmohashkina a’di aman’doyu gwom piti
mo eya manmii tom piti jin ta’da Yohaan
mo, 2 a’di jin ta’da mankal gwo o mo gom
gwo ma Arumgimis mo dhali gwontor jin
tora a’di goma Yesus Kristhos mo, isi kani
ma eya ris to ’baar mo kun parkina a’di
e mo be. 3 Mom’bor mii gom a’di jin
deŋki gwo yansan e mo jin onu is ki ’twa/
jin caaca mo dhali mom’bor mii gom uni
gwansan kun cikki a’di mo dhali uni gun
dhuki a’di jin ’kwarkunu nycine/ mo haali/
mo ’disha’dish mo be.

Monthe Me’d goma Kaniisa kun ’Koni Pesu/ mo

4 Yohaan eya kaniisa kun ’koni pesu/ mo
e Pa Asiyya mo:

A’the e um mo dhali moŋku’th is ’peni
a’di jin di’d mo dhali a’di jin diki’d mo dhali
a’di jin midi pu’du/ mo dhali ’peni shi/
in kun ’koni pesu/ mo, uni gun doshkini
bwambor ma kursi ma malik piti mo be.
5 Dhali ’pena Yesus Kristhos, a’di jin ta isiŋ
gana/ gi gwo jin onu mo, a’di jin ta’da
bwanyara/ gi mowu mo dhali ta tapa apo/
imalik kun ’koni mony’cesh mo.

E a’di, a’di jin enki ana mo dhali dhu
ana ki ’kus mo ’peni miinthus bana mo
ka bas piti mo, 6 dhali a’di ki nyoŋ ana
ki ’peŋkuman pa mo, mmota igasiis goma
Arumgimis piti mo dhali Ababa mo. Dhali
e a’di mo tani monyca midi di mo dhali mo
jin tanu tapa mo gom ki sule/ mo dhali ki
sule/ ya ye ’ba/ mo. Amen. 7 Hili mo mo
ma. A’di midi pu’du/ mo e bwaarak mo
dhali aris eŋ ’kwani ’baar ka ’dete/ ’dete/
mini par a’di e mo, dhali aris ’kwani ’baar
ka ’dete/ ’dete/ kun su’k a’di mo tani, dhali
arisa wak gi ’kwaniny’cesh mini wol ko mo
gom gway piti mo. Isi kan si’dayi. Amen.

8 Aha/ tana ja Muŋ’kup mo dhali jiŋ ’Ko’d
mo. A’di ta gwo jin ona Tapa Arumgimis
mo, a’di jin di’d mo dhali a’di jin diki’d mo
dhali a’di jin midi pu’du/ mo, a’di jin ta a’di
jin Eka/ Ek mo be.

Tonyjan gi Ya/ gi ’Kwani mo

9 Aha/ jin tana Yohaan jin tana kam bum
mo, aha/ jin pwakkina isa nyor nyakki um
eya Yesus ki monto’c bwa mo dhali gom
’peŋkuman bampa/ mo dhali ki mo jin
’kucu bwa ki ’kari’th mo mmo’dim ’kup mo
tani aha/ dikina eya uka ’cesh jin yuku
gway ka Bathmus mo gom gway gi gwo
ma Arumgimis mo dhali gom gwontor jin
torkika/ mo goma Yesus mo be. 10 Aha/
dikina e Shi/in mo ka tee gi Tapa mo dhali
aha/ cikkina dhan ’twa/ apo/ aha/ mmun
me’d ko ma poome/ mo 11 mmo/o gwo mo
ki: ’Kwari ma a’di jin parkina /e e mo eya
warka/ mo dhali hashki a’di ka kaniisa gun
’koni pesu/ mo e Pan Epasus mo dhali e
Pan Simirna mo dhali e Pam Bargaamus mo
dhali e Pan Thiyatira mo dhali e Pan Sardis
mo dhali e Pam Piladalpiya mo dhali e Pa
Lawudikiyya mo.

12 Dhali yan’ko’d aha/ tu’kkina ’ban mo
mmopar ’twa/ yan jin oki aha/ gwo e mo,
dhali ki aha/ tu’kkina mo tani aha/ parkina
tirkina/ ma lamba/ e mo kun ta ’dolkon
gana/ mo kun ’koni pesu/ mo. 13 Dhali e
bwaman gi tirkina/ ma lamba/ mo tani jan
tal ’deŋ kamu/ wakina e ki Ya/ gi ’Kwani
mo jin hi’thki burrinye/ jin ta gi tur mo
dhali wackan ’dolkon gana/ mo eya bor a’di
mo. 14 ’Kup piti dhala mur’kup piti ca’b
ki bany bany me’da mur ka’bal mo jin ta
gi kush mo dhali ta gi kush me’da wasa/
mo. Dhali em piti wana e ka le’dan o’d
mo. 15 Dhali sho’k piti wana e ka korok jin
kushi mo mo dhali dhel mo mo me’d mii
jin to’du a’di mo e shemen o’d jin toru a’di
mo, dhali ’twam piti wana e ka dhan yi’de/
kun gwona is ka ris mo. 16 Dhali e me’da
bim poros piti mo tani a’di bu’thki’da cul
kun ’koni pesu/ mo. Dhali ’peni ’twam piti
mo tani a’di gacki gandala turga/ jin ka’d
ka ’ban su/ mo dhali bwam/em piti ’twakki
mo mo me’da tente/ mo mmo’tu’d mo ki
mom’bi’th is mo be.

17 Ki aha/ parkina a'di e mo tani aha/
bitkina mo e sho'k piti mo, ma mmowa e
ki wathi/ jin wuki'd mo. Hili a'di karki
me'da bim poros piti apo/ aha/ mo mmo/
o gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo. Aha/
tana ja muŋ'kup mo dhali jiŋ 'ko'd mo be,
18 dhali aha/ tana jan tal 'de/ jin di'd ki e mo.
Aha/ wukina mo dhali hili mo mo ma, aha/
dikina ki e mo gom ki sule/ sule/ ya ye 'ba/
mo dhali aha/ takina ga muptha/ gi Mowu
mo dhali Mo ma Haawiya mo be. 19 Shwane/
'kwari a'di jin parkina /e e mo, a'di jin
di'd shwane/ mo dhali a'di jin midi bu'th
mo mo i'ko'd mo be. 20 Gom gwo yansan
jin cinu ki jim bag mo goma cul kun 'koni
pesu/ mo jin parkina /e e mo e me'da bim
poros pem mo dhali tirkina/ ma lamba/
kun 'koni pesu/ mo kun ta 'dolkon gana/
mo dhali acul kun 'koni pesu/ mo tani uni
ta iman'doyu gwo mo kun 'kona kaniisa
kun 'koni pesu/ mo dhali gom tirkina/ ma
lamba/ kun 'koni pesu/ mo goma kaniisa
kun 'koni pesu/ mo be.

2

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Epasus mo

1 Eya man'doyu gwo ma kaniisa jin di'd e
Pan Epasus mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo
'peni a'di, a'di jin bu'thki'da cul kun 'koni
pesu/ mo e me'da bim poros piti mo, a'di
jin yaki'd e bwaman tirkina/ ma lamba/
kun ta 'dolkon gana/ mo kun 'koni pesu/
mo, mmo/o gwo mo ki:
2 Aha/ misha miim pini mo, dhali atu'c
pini jin miina /e ki mii jin 'batha'ba'th mo
dhali mo jin 'kuca /e bwa ki 'kari'th mo
mmo'dim 'kup mo dhali mo jin mola /e
bu'th 'kwani kun mii ton thus mo hili /e
nyo/ki uni gwansan kun yukki is buni ki
uni kun dhunu ki she/ mo tani hili uni yisa
ta uniya, dhali gam uni ki uni ta thus ki
thus mo. 3 Aha/ misha ki /e 'dimki 'kup
mo ki bwa jin 'kuca /e ki 'kari'th mo dhali
kal mo jin 'koshu is ka nyor mo gom gway
pem mo dhali /e yisa cakin mo e mowu is
eya. 4 Hili aha/ tana gi gwo yaase apo/ /e
mo haali/ /e dhalki mo/en jin ta jin twa/
a/ jin di'di /e 'pen mo. 5 Kayi gwo e mo
'peni a'diyin jin bitkina /e mo dhali rici
/e adu is mo dhali miiyi to jin miina /e
ntwa/a/ mo. Wakki/ /e diki mii mo tani
heeyy, aha/ mina pu'dku/ i /e mo dhali
joc tirkina/ ma lambam pini mo 'peni mom
piti mo, isi ciki/ wakki/ /e diki rica du is
mo be. 6 Naskina/ toŋ kamu/ jin tana /
e a'dihe/. /E shi/ki mii jin miina 'Kwani
Nugulawiyiin i e mo, mii jin shi/kika/ i e
si'da/ mo. 7 A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo
tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in eya
kaniisa gwansan mo. E a'di jin piki mii e mo
tani aha/ mina ci a'di tonte/ mmoshwa mo
'peni cwa gi mondiki/e mo, a'di jin diki'd e
monyjaro/ ma Arumgimis mo be.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Simirna mo

8 Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi
Pan Simirna mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo
gwansan ta ku gi a'di jin twa/a/ mo dhali
jiŋ 'ko'd mo gom a'di jin wuki'd mo dhali
a'di jin pu'dki'd mo mmodi ki e mo, mmo/
o gwo mo ki:
9 Aha/ misha monto'c bwam pini mo
dhali aha'th'ko'd pini mo tani (hili /e ta pa
ki pa mo) dhali uni gwansan kun thu'thkina
thu'th 'pen mo kun oki uni ta 'Kwani Yahu-
uda/ mo tani dhali uni yisa ta uniya, hili uni
tan gi gu'b gi montul is ma Setaan mo be.
10 Dhalku/ is ki ko/ mo gom to kun mura
/e i'kosh is ka nyor nycine/ mo. Hili mo
mo ma, tapa ma ruma 'cesh ona bwa ki
ta'k uma tiya eya sijin mo ki um minu 'taki
nyo/ mo dhali ka tee kun 'koni 'kume'd mo
tani um mini gam monto'c bwa mo. Tayi
/e a'di jin ta/a isiŋ gana/ mo mmowu mo
dhali aha/ mina ci /e toŋ'kup gi mondiki/
e mo be. 11 A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo
tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in eya
kaniisa gwansan mo. A'di jin piki mii e mo
tani a'di iminu 'koki shi/ ki wu jin 'kon ma
po/i su/ mo be.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pam Bargaamus mo

12 Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi
Pam Bargaamus mo tani 'kwari gwo mo ki:
Gwo gi a'di jin ta'd gi gandala turga/ jin
ka'd ka 'ban su/ mo, mmo/o gwo mo ki:
13 Aha/ misha mom pini jin ca'ba /e mo,
e mo jin ca'b ma kursi ma Setaan mo. /
E telki sho'k mo e gway pem mo dhali /e

diki wat gwom pem jin gamu is mo isi kani
ka tee ma Antibas mo, a'di jin ta'da man/
o gwom pem mo, a'dim pem jin di'd 'de/
mo jin ta isiŋ gana/ mo, a'di jin 'koshkunu
mo mbwam um mo, e mo jin ca'bkin ma
Setaan mo be. [14] Hili aha/ tana gi ushi gwon
tiya idaka/ mmo/o apo/ /e mo. /E tan
gi 'kwanin tiya imun, uni kun bu'th gwo
jin tor ma Balaam mo jin torki'da Baalaag
gwo mo mmokar mo jin koluwa kol mo
mbwambori iya/ gi 'Kwani ma Israyiil mo,
ki uni mini 'taki shwa to jin 'cithu/ 'kus mo
gom tompinycon mo dhali mmobotki mii
jin miinu miinycal mo. [15] Wakan si'da/ /e
tan gi 'kwanin tiya kun bu'thki gwo jin tora
'Kwani Nugulawiyiin mo. [16] Kan mo tani
rici /e adu is mo. Wakki/ /e diki rica du
is mo tani heeyy, aha/ mina yaku/ i /e ki
jahanne/ mo dhali mii mo/as apo/ uni ki
gandala turga/ jin ta 'twam pem mo. [17] A'di
yin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di
cik gwo jin ona Shi/in eya kaniisa gwansan
mo. E a'di jin piki mii e mo tani aha/ mina
ci a'di amanna jin bagu mo, dhali aha/
mina ci a'di wosh dhel jin ta jiŋ kush mo ki
gway this nycine/ mo jin 'kwaru apo/ wosh
mo, a'di jin mola jan tal 'deŋ kamu/ mo, isi
ciki/ jasi a'di jin bu'thki a'di mo.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Thiyatira mo

[18] Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi
Pan Thiyatira mo tani 'kwari gwo mo ki:
Gwo jin ta ji gi Ya/ ma Arumgimis mo, a'di
jin ta gi e jin shwa'd ka le'dan o'd ki bar
bar mo dhali a'di jin wana 'basho'k ka korok
mo.
[19] Aha/ misha miim pini mo dhali mo/en
pini mo dhali moŋgam gwo is pini mo dhali
miin tom pini kun miina /e mo dhali bwam
pini jin 'kuca /e ki 'kari'th mo mmo'dim
'kup mo dhali miin tom pini kun ta kuŋ
'ko'd mo mmobol kun twa/a/ e mo. [20] Hili
aha/ tana gi to yaase apo/ /e mo ki /e
dhalkina 'bom jin ta'da Isabal mmodi e /
e mo, ayim jin yukki is piti ka manci gwo
mo dhali a'di torki gwo mo dhali mmosus
ciŋkinam pem mmoper mo mmobotki mii
jin miinu miinycal mo dhali mmoshwa to
jin 'cithu/ 'kus mo mmothe tompinycon
mo. [21] Aha/ cikina yima tee mo mmorica
du is mo tani hili ayim ushki'd mo mmorica
du is 'peni miinycal ma yim mo. [22] Hili mo
mo ma, aha/ mina 'daŋkala yim 'ko'da ci
mo, aci jin isha a'di ki 'ba'th mo dhali uni
gwansan kun mii miinycal nyakka yim mo
tani aha/ mina bit uni e monto'c bwa jin
caaca mo, isi ciki/ wakki/ uni 'koki rica
du is 'peni mii ma yim mo. [23] Dhali aha/
mina 'kosh uci ma yim jwa mo. Dhali arisa
kaniisa gwansan mini mish mo mo ki aha/
tana a'di jin ŋapki bwaŋ 'kwani ki bur bur
mo dhali aduŋ 'kwani mo, dhali aha/ mina
ci aris umi 'baar mo to ka 'dete/ 'dete/ mo,
to kun wana e ki miin to kun miina um
mo. [24] Hili gom uma tiya kun 'kon e Pan
Thiyatira mo kun 'koki bu'th gwo yansan
jin toru mo, um kun 'koki da/ar gwo mo
kun yuka 'kwanin tiya ki toŋ'kulga/ ma
Setaan mo, e um mo tani aha/ mina o um
gwo mo ki aha/ dinaki 'thi toŋ kamu/ jin
ditadit apo/ um mo a'di jin dina e ki she/
jin mina umi kal mo. [25] Hili teli sho'k mo
e a'di jin tana um mo ntagi aha/ mina
pu'dku/ mo. [26] A'di jin piki mii e mo tani
dhali dhu miin tom pem mo ntagi 'pemen
mo tani aha/ mina ci a'di mom'bi'th mo
apowa ris kal gi 'kwaniny'cesh mo [27] dhali
a'di midi ji uni ki cwaŋ kol 'kus jin ta
toŋkuthu'd mo, me'd jin 'kon ma anos kun
uku 'pena je mo tani uni 'ce'dki bwa mo
ki 'ci'cimi'th mo, wakan isi kani aha/ ki is
pem si'da/ bu'thkina mom'bi'th mo 'peni
Ababam pem mo [28] dhali aha/ mina ci a'di
acul gi mon'thamo/ mo. [29] A'di yin jin ta'd
gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin
ona Shi/in eya kaniisa gwansan mo.

3

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Sardis mo

[1] Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi
Pan Sardis mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo
gi a'di jin ta'd gi shi/in ma Arumgimis kun
'koni pesu/ mo dhali acul kun 'koni pesu/
mo be, mmo/o gwo mo ki:

Aha/ misha miin tom pini mo. /E takin
gi gway gi a'di jin di ki e mo dhali /e ki
is pini a'di iwuni. [2] Meri e mo, dhali 'bithi
is mo, a'di jin bocki'd e /e mo dhali a'di
jin 'dishkina 'twa/ mmowu mo, haali/ aha/
dinaki gam miiŋ kamu/ jin 'boro'd e miim

pini jin 'boro'd jin ha me'd mo ibwambori
jis/e ma Arumgimis pem mo. 3 Kayi gwo
e mo ma, a'di jin bu'thkina /e mo dhali
a'di jin cikkina /e mo. Kari a'di jan ma
dhali rici /e adu is mo ma. Wakki/ /e mini
diki mer e mo tani aha/ mina yaku/ me'd
wathin 'di/ mo dhali /e mini mol mo mo,
mo jin miga/ pu'dku/ apo/ /e mo be. 4 /
E takin ush'ceenne/ naskina/ mo kun ta
'kwani gi Pan Sardis mo, uni kun 'koki nyo/
burrinyem buni mo. Dhali uni mini nyak ii
ki aha/ e burrinyeŋ kush mo haali/ uni ha
me'd mo be. 5 A'di jin piki mii e mo tani a'di
minu shum isi kan ki burrinyeŋ kush mo,
dhali aha/ mina diki 'kosh gway piti mo
'pena warka/ gi mondiki/e mo. Aha/ mina
pi gway piti ibwambor ma Babam pem mo
dhali ibwambori iman'doyu gwom piti mo.
6 A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki
a'di cik gwo jin ona Shi/in goma kaniisa
gwansan mo.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pam Piladalpiya mo

7 Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi
Pam Piladalpiya mo tani 'kwari gwo mo ki:
Gwo gi a'din 'de/ jin kogu mo, a'din 'de/
jin ta jiŋ gana/ mo, dhali a'di jin ta'd ga
muptha/ ma Dawuu'd mo, a'di jin midi ka'd
'twaŋkal mo dhali jan tal 'deŋ kamu/ piyi'd
jin midi mu'th a'di mo, a'di jin mu'thki a'di
mo tani dhali jan tal 'deŋ kamu/ mol a'di
ka'd mo be, mmo/o gwo mo ki:
8 Aha/ misha miin tom pini mo. Hili
mo mo ma, aha/ karkina acampur ki kany
ibwambori /e mo, a'di jin mola jan tal 'deŋ
kamu/ mu'th mo. Aha/ misha ki /e tan gi
jasi ari mom'bi'th jin gwa'dagwa'd mo dhali
/e dini mmodhu gwom pem naskina/ mo
dhali /e diki wat gway pem mo be. 9 Hili mo
mo ma, aha/ mina dhu uni gwansan kun ta
ku gi montul is ma Setaan mo, uni gun oki
uni ta ku gi 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni
ta uni yisa, hili uni tana tor mo – hili mo
mo ma, aha/ mina dhu uni mmopu'dku/
mo dhali luŋ ki jiŋ 'kupa'dupuni bwambori
sho'k pini mo, dhali da/ar gwo mo ki aha/
enkina /e mo be. 10 Haali/ /e dhuki gwom
pem mo ki bwa jin 'kuça /e ki 'kari'th mo
ki mon'dim 'kup mo tani aha/ mina non
/e 'peni mompal mo, a'di jin midi pu'du/
apo/ mony'ceshi 'baar mo, mmopal uni
gwansan kun 'kokin mo e mony'cesh mo
be. 11 Aha/ mina pu'dku/ ki 'dishe/ mo. Teli
sho'k mo e a'di jin tana /e mo, wakan ki jan
tal 'deŋ kamu/ midi 'taki diki bu'th toŋ 'kup
pini mo be. 12 A'di jin piki mii e mo tani aha/
mina kar a'di mmota akak gi gu'b gi mond-
heleladhelel ma Arumgimis pem mo. A'di
midi mol ya ka pije/ ki sule/ sule/ 'peni a'di
mo, dhali aha/ mina 'kwar gwo apo/ a'di
jin ta gway ma Arumgimis pem mo, dhali
gway gi 'peŋkuman Bampa/ ma Arumgimis
pem mo, a'di jin ta Pa Urushaliim jin ta jin
this mo jin midi pu'dku/ ka 'cesh mo 'peni
Arumgimis pem mo 'peni momis mo, dhali
gway this pem gana/ mo be. 13 A'diyin jin
ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo
jin ona Shi/in mo goma kaniisa gwansan
mo.

Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pa Lawudikiyya mo

14 Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi
Pa Lawudikiyya mo tani 'kwari gwo mo ki:
Gwo gi a'di ma Amen mo, a'di jin ta isiŋ
gana/ mo dhali jin ta'da man/o gwo jin
ta jiŋ gana/ mo, jin ta mo ma muŋ'kup
me'd jin ukkin ma Arumgimis aris to mo be,
mmo/o gwo mo ki:
15 Aha/ misha miin tom pini mo. /E ŋala/
wani 'thupa walla moŋkamu/ ŋala/ 'batha
/eya. Ki /e kara ba/ imini 'taki 'thupa'thup
mo walla 'batha'ba'th moyi. 16 Wakan,
haali/ /e maŋgalamaŋgal mo dhali /e ŋala/
wani 'thupa walla moŋkamu/ 'batha /eya,
aha/ mina ya/ /e ka pije/ 'peni 'twam pem
mo be. 17 Haali/ /e o gwo ki, aha/ tana pa ki
pa mo dhali aha/ wara ki pa mo dhali aha/
mina mii ta gi toŋ kamu/ yisa, mmomola /
e mo mo ki /e tocu 'kus mo dhali koju e i
is mo dhali hatha'ko'd ki ha'th mo dhali ta
ja'da/ mo dhali di is 'te/ mo. 18 Wakan aha/
malaskina /e mo mmoyol 'dolkon gana/
'peni aha/ mo, a'di jin minu tash e ki o'd
mo, ki /e mini 'taki ta pa ki pa mo dhali ta
gi burrinyeŋ kush mo mmohi'th /e i is mo
dhali 'taki kar /e 'peni mo ma 'the is pini
jin yana /e is 'te/ mo, 'peni mo jin mishu
/e mo dhali /e mini 'taki ta gi kwalany
mmogwa'c em pini mo, ki /e mini 'taki
mish mo mo. 19 Uni gwansan kun enka/

mo tani aha/ to'kkina uni mo dhali aha/
dorkina uni mo. Wakan shwayi miiya nyor
mo ki thith mo dhali rici /e adu is mo. [20] Hili
mo mo ma, aha/ doshkina ishan'tamo/ mo
dhali nagkana campura po/ ki me'd mo.
Wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ midi cik 'twam
pem mo dhali ka'dki aha/ acampur mo tani
aha/ mina seku/ ibwamani a'di mo dhali
nyak to shwa ki a'di mo dhali a'di nyakki
aha/ mo be. [21] A'di jin midi pi mii e mo tani
aha/ mina ci a'di 'ban mo jin mina a'di ca'b
nyakki aha/ ka kursi ma malik pem mo,
me'd aha/ ki is pem mo mmopikika/ mii e
mo dhali aha/ ca'bkina nyakka Babam pem
eya kursim piti mo be. [22] A'diyin jin ta'd gi
gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin
ona Shi/in goma kaniisa gwansan mo.

4

Mo ma Luŋ jin Ta ji gi Momis mo

[1] 'Ko'di mii gwansan mo tani aha/ hilkina
mo mo dhali hili mo mo ma, e momis mo
tani acampur ka'dkunu mo. Dhali 'twa/
jin twa/ a/ gwoyi'd mo. A'di jin cikka/
jin oki gwo mo e aha/ mo jin wana e ka
poome/ jin o gwo mo ki: Yayu/ 'kup ki
moho/ mo dhali aha/ mina tor /e to mo,
a'di jin midi bu'th mo mo i'ko'di mii yaase
mo be. [2] Dhali ki jahanne/ aha/ dikina
e Shi/in mo dhali hili mo mo ma, akursi
ma malik doshki'd mo e momis mo nyakki
a'din 'de/ jin ca'bki'da po/ kursi ma malik
mo. [3] Dhali a'di jin ca'bki'di mattaan mo
tani jamas piti jin piyina a'di mo tani wana
e ki wosha wasin dhela/ ki e ka ris mo
dhali wosha wasin dhela/ jin ta jim 'per
mo dhali ape'do/ mo a'di 'kamki'da kursi
ma malik is mo jin wana e ki wosha wasin
dhela/ jin ta jin dhii/ mo. [4] Dhali akursi ma
malik 'kokini iss* 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka
doŋon kun 'kamkina kursi ma malik is mo
dhali uni gun 'kokina powa kursi ma malik
gwansan mo tani ta 'kwaniŋ gwanyjaka/
kun 'kon ka iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka
doŋon mo kun shumkin ki burrinyeŋ kush
mo nyakki toŋ'kup 'dolkon gana/ e 'kupi
uni mo be. [5] 'Pena kursi ma malik mo
tani moŋkush 'pena wara sho'k a'di dhwa/
a'dki mo mo dhali 'twa/ mo dhali mondor
ma sho'k gwoki'da gur gur mo, dhali e
buŋ'kus ma kursi ma malik mo tani dhan-
tho/ 'koni pesu/ kun kanykunu o'd mo, uni
kun 'koni pesu/ mo tani uni kun ta shi/
in ma Arumgimis mo. [6] Dhali mbwambor
ma kursi ma malik mo tani kumma/ yi'de/
diki'd jin wana e ka gasaas jin miiki'd ki
'bera/ 'bera/ mo.

Dhali to/e kun 'kon ki e kun 'koni doŋon
mo, uni 'kamkina kursi ma malik is mo
mmo'kama kursi ma malik 'kup ki eŋgwari
lu/ mo, dhali mmosulkina e uni ka pije/
e ki bwambor mo dhali e kun 'ka uni ka
bisaŋ'ko'd mo. [7] To/e jin twa/a/ jin di'd ki
e mo tani wana e ka dhop mo dhali to/e jin
ta jiŋ 'ko'd mo jin di'd ki e mo tani wana e
ka morbip mo dhali to/e jin 'kon ma po/i
kwara mo jin di'd ki e mo tani wana jis/em
piti ki wathi/ mo dhali to/e jin 'kon ma po/
i doŋon mo jin di'd ki e mo tani a'di wana e
ka wulu/ jin pe'di mis mo. [8] Dhali to/e kun
'kon ma po/i doŋon mo kun 'kon ki e mo,
uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo tani 'kan ma
biny jeshem buni ipe'de/ mo dhali uni gun
sula e ka pije/ ki thorony thorony mo, aris
uni 'baar mo kun 'kon ki jiŋ 'kam mo dhali e
bwaman mo dhali montee dhali mon'thiny
mo tani uni 'koki dak mo mmoyuk gway mo
mmo/o gwo mo ki:

A'di jin kogu mo, a'di jin kogu mo, a'di jin
kogu mo, a'di jin ta Tapa Arumgimis
jin ta a'di jin Eka/ Ek mo,
a'di jin diki'd mo dhali a'di jin di'd mo dhali
a'di jin midi yayu/ mo be.

[9] Dhali ma me'd jin 'kona to/e gwahan kun
'kon ki e mo mmoci monyca ka Arumgimis
mo dhali montak mo dhali mo jin 'boruwa
'bor bwa i is mo e a'di jin ca'bki'da powa
kursi ma malik mo, a'di jin ca'bki'd ki sule/
ki sule/ mo dhali ki sule/ mo tani [10] jwahaŋ
'kwani kun 'kon iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka
doŋon mo tani ta'kkina 'ceshi bwambori
a'di mo, e a'di jin ca'bki'da powa kursi ma
malik mo dhali luŋ a'di jin ca'bki'd ki e ki
sule/ mo dhali ki sule/ mo tani uni ta'kki
toŋ'kup buni me'd mo mbwambor ma kursi
ma malik mo mmoyuk gway mo ki:

[11] /E a'di ha me'd mo, Tapam bam mo dhali
Arumgimis bam mo

* 4:4 arba wa ishriin

mmobu'th monyca mo dhali montak mo
dhali mom'bi'th mo
haali/ /e ukkina ris to 'baar mo
dhali ki bwam pini mo tani uni 'kokin mo
dhali uni 'konu mmo/uk mo be.

5

Yit jin 'Kucu Is mo dhali Ari Ka'bal mo

1 Dhali aha/ mishkina ki me'da bim poros
gi a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik
mo tani a'di ta'd gi yit jin 'kuckunu is
mo jin 'kwarkunu gwo nycine/ mo dhali
apom piti mo si'da/, a'di jin 'dapkunu 'twa/
ka 'diŋkila/ kun 'dap a'di 'twa/ kun 'koni
pesu/ mo. 2 Dhali aha/ parkina man'doyu
gwo e mo jin 'bitha'bi'th mo jin bahki gwo
mo ki 'twa/ jin caaca mo jin o gwo mo
ki: Aja a'di jin ha me'd ki haŋ gana/ mo
mmobene'd gwo jin 'kwaru apo/ yit yansan
mo dhali kaca 'diŋkilam piti mo? 3 Dhali jan
tal 'deŋ kamu/ yisa di'di momis mo walla
apo/ mony'cesh mo walla e bwaŋ'kwariny
mony'cesh mo jin midi mish a'di ka'd mo,
yit yansan jin 'kucu is mo walla mmohil
gwo jin 'kwaru e bwaman a'di mo be. 4 Dhali
aha/ gwokina kagahara mo haali/ tal 'deŋ
kamu/ yisa gamkunu mo jin ha me'd mo
mmoka'd gwo yansan jin 'kuckunu is mo
walla mmohil gwo kun 'kwarkunu ibwa-
man a'di mo be. 5 Dhali yan'ko'd wathin
tal 'de/ 'peni 'kwaniŋ gwanyjaka/ oki aha/
gwo mo ki: Dhalku/ ki ko mo ma. Hili mo
mo ma, Adhop ma wak ma Yahuuda/ dhali
Abirman ma Dawuu'd, a'di piki mii e mo be.
Wakan a'di, a'di imidi mish yit yansan jin
'kucu is ka'd 'twa/ mo dhala 'diŋkila/ kun
'koni pesu/ kun 'dapkunu a'di 'twa/ mo.

6 Dhali mbwaman ma kursi ma malik
mo dhali to/e kun 'koni doŋon kun 'kon
ki e mo dhali ibwaman 'kwaniŋ gwany-
jaka/ mo tani aha/ parkina Ari Ka'bal e
mo mmodosh mo. A'di wana e ki a'di jin
'koshkunu mo, ki ce kun 'koni pesu/ ime'd
mo dhali ka pinya/ e kun 'koni pesu/ mo,
uni gun ta shi/in ma Arumgimis kun 'koni
pesu/ mo, uni gun hashkunu mo eya ris
mony'ceshi 'baar mo. 7 Dhali a'di yaki'd
mo dhali bu'thki yit yansan jin 'kuckunu
is mo 'peni me'da bim poros gi a'di jin
ca'bki'd eya kursi ma malik mo. 8 Dhali ki
a'di bu'thki yit yansan jin 'kucu is mo tani
to/e kun 'kon ma po/i doŋon kun 'kon ki
e mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ kun 'koni
iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka doŋon mo tani
ta'kkina 'ceshi bwambori Ari Ka'bal mo.
Uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ bu'thkina dheŋd-
henye/ mo dhali toŋ'kul bwa kun tana
sahan 'dolkon gana/ mo kun 'tu'dkunu mo
ka 'bicajwahar mo jin ta mon'tho gi uni kun
dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. 9 Dhali
uni yukki gway this mo mmo/o gwo mo ki:
/E a'di ta a'di jin ha me'd mo mmobu'th
yit yansan jin 'kucu is mo dhali
mmoka'da 'diŋkilam piti jin 'dapu
a'di 'twa/ mo,
haali/ /e 'koshkunu jwa mo, dhali ka bas
pini mo tani /e wanki 'kwani 'ba/
mo goma Arumgimis mo
'peni arisa wak kun 'ko 'kwani e ki she/ ki
she/ mo dhali 'peni aris 'twa/ kun wala
'kwani ki she/ ki she/ mo dhali
'peni 'kwani kun 'kona e ki she/
'peni tiya mo dhali 'peni kal gi
'kwaniny'cesh/ mo
10 dhali /e ki nyoŋ uni ki 'peŋkuman
bampa/ mo dhali /e ki dhu uni ki
igasiis goma Arumgimis bana mo
dhali uni mini ta tapa mo e mony'cesh
yansan mo.

11 Yan'ko'd aha/ ki hil mo mo dhali aha/
cikkina rakin jin rayunu/ mo ka kul is 'pena
kursi ma malik mo dhali to/e kun 'kon
ki e mo dhali gwanyjakaŋ 'kwani mo tani
'twa/ gi iman'doyu gwo ka ris dhali ka
ris uni ka ris kun molu deŋ e mo dhali
'twaŋ 'kwani alip alip mo, 12 mmo/o gwo
ka dhan 'twa/ kun caaca mo ki: A'di ta
a'di jin ha me'd mo. A'di jin ta Ari Ka'bal
jin 'koshkunu mo mmobu'th mom'bi'th mo
dhali pa mo dhali moyuk mo dhali mo jin
eka/ ek mo dhali montak mo dhali monyca
mo dhali mom'bor mii mo. 13 Dhali aha/
cikkina ris to 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun
ukkunu mo kun 'kon e momis mo dhali
kun 'kon e mony'cesh mo dhali kun 'kon e
bwaŋ'kwariny mony'cesh mo dhali e bwaŋ
kumma/ yi'de/ mo dhali aris uni 'baar mo
kun 'koni bwaman mo tani o gwo mo ki: E
a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik mo
dhali e Ari Ka'bal mo ki mom'bor mii midi
di mo dhali montak mo dhali monyca mo
dhali mo/ek mo gom ki sule/ mo dhali ki

sule/ mo. [14] Dhali to/e kun 'kon ma po/
i doŋon mo kun 'kon ki e mo tani o gwo
mo ki: Amen, dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/
ta'kkin mo dhali luŋ a'di mo be.

6

Arisa 'Diŋkila/ mo

[1] Dhali aha/ mishkina mo ki Ari Ka'bal
'ceeki yit yansan jin 'kucu is 'twa/ mo a'di
jin ta jin 'de/ 'peni tiyan pesu/ mo kun
'dapkunu 'twa/ mo ka 'diŋkila/ mo, dhali
aha/ cikkina 'twan 'de/ 'peni to/e kun 'kon
ma po/i doŋon kun 'kon ki e mo, mmo/o
gwo mo me'd 'twa/ ma sho'k jin dorki'd mo
ki: Yayu/ mo. [2] Dhali aha/ parkina mo e mo
dhali hili mo mo ma, shumarum kush mo
dhali a'di jin merki a'di apo/ mo tani ta'd ga
abwa mme'd mo. Dhali toŋ'kup cikunu a'di
mo, dhali a'di yaki'd ka pije/ mo mmopi mii
e mo dhali di gwo ibwa mo mmopi mii e mo
be.

[3] Dhali ki a'di 'ceeki'da 'diŋkila/ 'twa/
mo jin 'kon ma po/i su/ mo tani aha/
cikkina 'twa/ 'peni to/e kun 'kon ki e
mo kun 'kon ma po/i su/ mo jin o gwo
mo ki: Yayu/ mo. [4] Dhali shumaruma
kamu/ pu'dki'd ka pije/ mo jin ca'bki 'tikil
'tikil mo dhali dhir dhir mo. Dhali a'di
jin merki a'di apo/ mo tani a'di dhalkunu
bway mo mmobu'th moŋku'th is 'peni
'kwaniny'cesh mo, wakan ki 'kwani mini
'kosh jwa ka rem 'kup mo, dhali a'di cikunu
dhan gandala turga/ jin caaca mo.

[5] Ki a'di 'ceeki'da 'diŋkila/ 'twa/ mo jin
'kon ma po/i kwara mo tani aha/ cikkina
to/eŋ kamu/ jin 'kon ma po/i kwara jin di
ki e mo jin o gwo mo ki: Yayu/ mo. Dhali
aha/ parkina mo e mo dhali hili mo mo ma,
shumaruma kamu/ pu'dki'd mo jin ta'da
dhisal mo, dhali a'di jin merki a'di apo/ mo
tani ta'd gi to jin baru to mo mme'd piti mo
be. [6] Dhali aha/ cikkina 'twa/ jin wana e ki
a'di jin doshki'di bwaman to/e kun 'koni
doŋon kun 'kon ki e mo mmo/o gwo mo
ki: Pos bunyan jin baru ka gada mo ki nasa
guurush mo dhali pos bunyana kamu/ jin
baru ka gada karka ba'de/ apo/ mo ki nasa
guurush mo. Hili dhalku/ ki shi/a yin is mo
dhali yimana mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah
mo.

[7] Ki a'di 'ceeki'da 'diŋkila/ jin 'kon ma
po/i doŋon 'twa/ mo tani aha/ cikkina
'twa/ 'peni to/e kun 'kon ki e mo kun
'kon ma po/i doŋon mo kun o gwo mo ki:
Yayu/ mo. [8] Dhali aha/ parkina mo e mo
dhali hili mo mo ma, shumaruma kamu/
jin ta'da mandupany pu'dki'd mo, dhali
a'di jin merki a'di apo/ mo tani gway piti
yuku ki Mowu mo, dhali Mo ma Haawiya
mo, a'di bathki a'di isho'k mo. Dhali uni
cikunu mom'bi'th mo apo/ mony'cesh mo
ntagi bwanu'ba kamu/ gi mony'cesh mo
mmo'kosh uni ki gandala turga/ mo dhali
ki te/ mo dhali ki mo/isa nyor 'peni to kun
shi/kin mo dhali ki tombwaasho kun 'kokin
e mony'cesh mo.

[9] Dhali ki a'di 'ceeki'da 'diŋkila/ 'twa/
mo jin 'kon ma po/i mudhe'd mo tani
aha/ parkina mo e mo e bwaŋ'kwariny mo
ma gwata/ jin miikunuwa basa 'cesh mo
akashira/ gi uni gwansan kun 'koshkunu
jwa mo gom gwo ma Arumgimis mo dhali
gom gwo jin kala uni mmotor mo. [10] Uni
cuukin ki dhan 'twa/ kun caaca mo mmo/
o gwo mo ki: Ayy, Tapa jin di'da Litgany
mo, /e kogu mo dhali /e ta a'diŋ gana/ mo.
Kakasja sa/? imina /e dwall gwo mo dhali
ri/a ri'c mo goma bas bam mo apo/ uni
gwansan kun 'kokin apo/ mony'cesh mo?
[11] Yan'ko'd uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ cikunu
burrinyeŋ kush mo dhali torkunu gwo mo
mmosi/is ari'ceenne/ mo ntagi mondeŋ gi
igarr buni kun nyakkina tu'c mii mo dhali
iwak buni mo minu 'taki thim mo, uni gun
minu 'taki 'kosh jwa mo me'd uni, uni ki is
buni mmomiikunu uni kan mo.

[12] Dhali ki a'di 'ceeki'da 'diŋkila/ 'twa/
mo jin 'kon ma po/i pe'de/ mo tani aha/
hilkina mo mo dhali hili mo mo ma, ad-
han mony'cesh yikinki is mo dhali atente/
warki'd ki 'thi/ mo me'da shawaal 'thi/ mo
dhali appe jin ta'da kunn is mo tani warki'd
ka bas mo [13] dhala risa cul 'peni momis uni
ta'kkina 'cesh mo me'd cwampu/ mo me'd
jin raskina a'di maman kun 'koki is mo
e mondit mo ki a'di yikinkin ma punthar
'tham is mo. [14] Momis a'di puuki'd mo
mmowa e ki yit jin 'kuckunu is mo, dhala ris

wosha turga/ mo dhali a/uka 'cesh mo uni
jockunu mo 'peni mom buni mo be. [15] Dhali
yan'ko'd imalik kun 'kon e mony'cesh mo
dhali 'kwani kun caaca mo dhali uni gun ta
gummpa/ gom 'kwani ma mee mo dhali uni
gun ta pa ki pa mo dhali uni kun 'bitha'bi'th
mo dhali 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo
dhali uni gun ta ciŋkina/ kun yolu mo dhali
uni kun 'kon ki 'kus mo tani uni bagkin e
jurum wosh mo dhali e bwamana ris wosh
mo e 'kuwosha turga/ mo tani [16] uni yukki
wosha turga/ mo dhali aris wosh mo mmo/
o gwo mo ki: Taki apo/ aman mo dhali bagi
aman mo 'peni jis/e gi a'di jin ca'bki'd eya
kursi ma malik mo dhali 'pena nyor gi Ari
Ka'bal mo [17] haali/ adhana tee ma nyor buni
jin caaca a'di pu'dki'd mo dhali kaja a'di
imidi mish doshi bwambori a'di mo?

7

Uci ma Israyiil kun 'Koni Alaapi Iss 'Kwanimpa Ipesu/ mo I'ce'dka Doŋon Apo/ mo kun 'Dapu ka 'Diŋkila/ mo

[1] 'Ko'di mii yansan mo tani aha/ parkina iman'doyu gwo e mo kun 'koni doŋon
mo mmodosh eya rukun gi mony'cesh
kun 'koni doŋon mo mmobu'th 'tham
kun poshkin me'd mo 'peni mony'cesh
kun 'kona shem 'pena bi idoŋon mo, ki
'thama kamu/ midi 'taki diki poshu apo/
mony'cesh mo, walla e kumma/ yi'de/ mo
walla apo/ cwaŋ kamu/ mo. [2] Yan'ko'd aha/
parkina man'doyu gwoŋ kamu/ e mo jin
shinkunu mo 'peni mo jin sul ma tente/
mo ka 'diŋkila/ ma Arumgimis jin di ki e
mme'd mo, dhali a'di yukki'da yuk ki dhan
'twa/ jin caaca kagahara mo e iman'doyu
gwo kun 'koni doŋon mo, uni kun cikunu
mom'bi'th mo mmoshi/ mony'cesh mo
dhali kumma/ yi'de/ mo [3] mmo/o gwo mo
ki: Dhalku/ mony'cesh ki shi/ is mo walla
kumma/ yi'de/ mo walla aris cwa mo, ntagi
ana mina 'dapa 'diŋkila/ apo/ imanmii to
ma Arumgimis bana mo e buyem buni
mo. [4] Dhali aha/ cikkina dhan mondeŋ gi
uni gun 'dapkunuwa 'diŋkila/ mo mmota
alaapi* iss 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka
doŋon apo/ mo, uni gun 'dapkunuwa 'diŋkila/ mo 'peni arisa wak kun 'kona e ki
she/ ki she/ mo 'peni iya/ ma Israyiil
mo, [5] alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo,
uni gun 'dapkunuwa 'diŋkila/ 'pena wak
ma Yahuuda/ mo, dhali alaapi 'kume'd
i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Ra/
ubiin mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/
apo/ mo, 'pena wak ma Jaad mo, [6] dhali
alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena
wak ma Ashiir mo, dhali alaapi 'kume'd
i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Naptaali mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/
apo/ mo, 'pena wak ma Manassa mo, [7] dhali
alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena
wak ma Shamuun mo, dhali alaapi 'kume'd
i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Lawi
mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/
mo, 'pena wak ma Yassaakar mo, [8] dhali
alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena
wak ma Sabuluun mo, dhali alaapi 'kume'd
i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Yuusup
mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/
mo, gun 'dapkunu 'twa/ ka 'diŋkila/ 'pena
wak ma Benyamiin mo.

Abuhany 'Kwani 'Pena Ris Kal gi 'Kwaniny'cesh mo

[9] 'Ko'di mii yansan mo tani aha/ hilkina mo mo dhali hili mo mo ma, adhana buhany wathimpa caaca mo jin mina
wathin tal 'deŋ kamu/ mol deŋ e mo, 'peni
aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo, dhali
'peni arisa wak gi 'kwani ki she/ ki she/
mo, dhali 'peni 'kwani kun 'kona e ki she/
ki she/ mo, dhali 'peni 'kwanin tiya kun
wal 'twa/ ki she/ mo, mmodoshkina uni
mbwambor ma kursi ma malik mo dhali
mbwambori Ari Ka'bal mo, mmohi'th burrinyen turga/ kun ta kuŋ kush mo, dhali
abiny jethkum e me'd buni mo be. [10] Dhali
uni cuun ki dhan 'twa/ kun caaca mo mmo/
o gwo mo ki: Mowoth ta ji ma Arumgimis
bana mo, a'di jin ca'bki'd eya po/ kursi ma
malik mo dhali e Ari Ka'bal mo. [11] Dhali aris
iman'doyu gwo 'baar mo doshkin ki mis
mo mmo'kam a'di is mo, kursi ma malik
mo, dhali mmo'kam 'kwaniŋ gwanyjaka/ is

* 7:4 miyya wa arba wa arba/iin alip

mo dhali to/e kun 'koni doŋon kun 'kon
ki e mo, dhali uni ṯa'kki bwam/em buni
ibwambor ma k̲ursi ma malik̲ mo dhali luŋa
Arumgimis mo [12] mmo/o gwo mo ki: Amen.
Mom'bor mii mo dhali monyca mo dhali
moyuk̲ mo dhali mo jin 'boruwa 'bor bwa i
is mo dhali montak̲ mo dhali mom'bi'th mo
dhali mo/ek̲ mo eya Arumgimis bana mo
gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo. Amen.
[13] Dhali yan'ko'd jan ṯal 'deŋ kamu/ 'peni
'kwaniŋ gwanyjak̲a/ 'ka'daa/ gwo me'di is
mo, mmo/o gwo mo ki: Ki ija anahannee
kun shumkunu ki burrinyen turga/ kun ta
kuŋ kush mo dhali 'peni mana ipu'dkina
uni mo? [14] Aha/ ki o a'di gwo mo ki: Gana, /
e a'di imishki uni mo be. Dhali a'di ki oyaa/
gwo mo ki: Uni gwansani, ita uni gun piyin
mo 'pena dhan monṯo'c bwa mo. Uni lamki
burrinyen tur buni mo dhali mii uni ki bany
bany ka bas gi Ari K̲a'bal mo.
[15] Wakan uni 'kokini bwambor ma k̲ursi ma
malik̲ ma Arumgimis mo
dhali mii a'di to ki montee ilu/ mo dhali ki
mon'thiny ilu/ mo e gu'b gi mond-
heleladhelel piti mo be,
dhali a'di jin c̲a'bki'da po/ k̲ursi ma malik̲
mo tani a'di midi p̲a'd ki uni
adarha'da/ jin ta buŋ'kus piti mo
be.
[16] Uni mina ṯe/ mol 'kosh ki sule/ mo, walla
mina yi'de/ 'koki bu'th ki sule/ mo.
Atente/ si'da/ midi diki 'kosh uni mo, walla
midi diki c̲i'th uni is ki mom'batha'd
piti mo.
[17] Haali/ Ari K̲a'bal, a'di doshki'di bwaman
ma k̲ursi ma malik̲ mo, a'di jin ta'da
Amanhil uni mo,
dhali a'di midi shu uni bway mo e mo jin
kasha yi'de/ jin di ki e e mo
dhali Arumgimis midi shumuṯa ris jabudhi
'baar mo 'peni em buni mo be.

8

A'diŋkila/ jin 'Kon ma p̲o/i Pesu/ mo dhali Toŋ'kul Bwa jin Ta 'Dolkon Gana/ mo jin Duk̲kunuwa 'Bicajwahar mo

[1] Ki Ari K̲a'bal 'ceeki'da 'diŋkila/ 'twa/
mo jin 'kon ma p̲o/i pesu/ mo tani mo
doshki'd ki biyuu e momis mo ki ari mo mo
jin wana e ka nusa saa mo. [2] Dhali yan'ko'd
aha/ p̲arkina iman'doyu gwo kun 'koni
pesu/ e mo, uni gun doshkini bwambor ma
Arumgimis mo, dhali apoome/ 'koni pesu/
c̲ikunu uni mo. [3] Dhala man'doyu gwoŋ
kamu/ p̲u'dki'd mo dhali doshki'd mo e
mo ma gwaṯa/ jin duk̲kunuwa 'bicajwahar
mo ki toŋ'kul bwa jin ta 'dolkon gana/
mo jin duk̲kunuwa 'bicajwahar ime'd mo.
Dhali a'di c̲ikunuwa 'bicajwahar kagahara
mo mmoce e ki mon'tho ma ris uni gun
dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo ap̲o/
mo ma gwaṯan to jin ta toŋ'kul bwa mo jin
ta 'dolkon gana/ mo mbwambor ma k̲ursi
ma malik̲ mo, [4] dhali aku'd ma 'bicajwahar
a'di cuki mis mo nyak̲ki mon'tho gi uni
gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo
'peni me'd ma man'doyu gwo jin doshki'di
bwambor ma Arumgimis mo be. [5] Dhali
yan'ko'd aman'doyu gwo bu'thki toŋ'kul
bwa jin duk̲kunuwa 'bicajwahar mo dhali
a'di ki 'tu'd a'di ka kap̲any o'd mo 'peni
mo ma gwaṯa/ mo dhali a'di ki yek̲ a'di
ap̲o/ mony'cesh mo, dhali kontor ma
sho'k gwoki'd ki gur gur mo dhali dhan
rakin caaca mo dhali awar dhwa/a'dki'd
ki dhwa/a'd dhwa/a'd mo dhali adhan
mony'cesh yik̲inki is mo be.

Arisa Poome/ mo

[6] Dhali iman'doyu gwo kun 'koni pesu/
kun tan ga poome/ kun 'koni pesu/ mo tani
uni thosonki is mo mmodhal uni me'd mo
be.
[7] Dhala man'doyu gwo jin ṯwa/a/ a'di
dhalki'da poomem piti me'd mo dhala
wasa/ dhali o'd baṯh̲ki a'di isho'k mo
mmo'cur e ka bas mo, uni kun ṯa'kkina
p̲o/ mony'cesh mo be. Dhali 'ban gi
mony'cesh jin 'kon ma p̲o/i kwara mo
tani a'di kop̲kunu ki o'd mo be dhali 'ban
gi bwanycwaŋ kamu/ jin 'kon ma p̲o/i
kwara mo tani a'di kop̲kunu ki o'd mo be
dhali arisa shon dhii/ini 'baar mo tani uni
celkunu ki o'd mo.
[8] Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma p̲o/i
su/ mo tani dhalki'da poomem piti me'd
mo be dhali dhan toŋ kamu/ caaca kaga-
hara mo, wana e ka dhan wosha turga/ mo
jin c̲i'thkunu ki o'd mo, dhali a'di biṯkunu
e bwaŋ k̲umma/ yi'de/ mo [9] dhali 'ban gi
k̲umma/ yi'de/ jin 'kon ma p̲o/i kwara mo
tani warki'd ka bas mo dhali 'ban gi to/e
kun 'kon ma p̲o/i kwara kun 'kon ki e mo

tani uni wukin mo e yi'de/ mo dhali 'ban
ma kur kun 'kona 'bani kwara mo tani uni
'ce'dkunu sho'k mo be.
10 Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/i
kwara mo tani dhalki'da poomem piti me'd
mo dhali adhana cul bitki'd 'peni momis
mo mmodhel mo mo me'd dhantho/ mo be
dhali a'di bitki'd eya 'ban yi'de/ kun 'kon
ma po/i kwara mo dhali apo/ yi'de/ jin
kasha e ki kash mo be. 11 Dhali gway ma
cul yansan mo tani a'di yukkunu gway ka
tap mo. Dhali 'ban gi yi'de/ jin 'kon ma
po/i kwara mo tani warki'd ka tap mo dhali
'kwani ka ris wukin mo 'peni yi'de/ yan mo
be haali/ yi'de/ ca'bki ka/ ka/ mo.
12 Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/
i doŋon mo tani dhalki'da poomem piti
me'd mo, dhali 'ban ma tente/ jin 'koni
kwara mo tani a'di pwathkunu 'ban mo
dhali 'ban ma ppe jin 'kon ma po/i kwara
mo dhali 'ban ma cul jin 'kon ma po/i
kwara mo, wakan ki 'ban gi moŋkush buni
jin 'kon ma po/i kwara mo tani warki'd ki
mondhurumi'd mo. Dhali 'ban gi montee
jin 'kon ma po/i kwara mo tani a'di nonu
mo 'peni mo jin 'twakki mo mo dhali wakan
si'da/ 'ban gi mon'thiny jin 'kon ma po/i
kwara mo be.
13 Dhali yan'ko'd aha/ hilkina mo mo
dhali aha/ cikkina wulu/ jin 'therki ko
mo ka dhan 'twa/ jin caaca kagahara mo
me'd jin pekina a'di isi bwaman momis mo
ki: Wayyi, wayyi, wayyi e uni gwansan
kun 'koni mony'cesh mo ka poomen tiya
'konu mo mmodhal me'd mo, a'di jin mura
iman'doyu gwo kun 'koni kwara mmopi mo
be.

9

1 Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/
i mudhe'd mo tani dhalki'da poomem piti
me'd mo, dhali aha/ parkina cul e mo
mmobitu/ 'peni momis a'cesh mo, dhali
a'di cikunuwa muptha/ ki jis jin shu'd jin
dar gi 'pemen mo. 2 Dhali a'di ki ka'd
moshu'd gi jis jin dar gi 'pemen mo, dhali
'peni moshu'd gi jis yan mo tani aku'd cuki
mis mo me'd dhana ku'd jin caaca 'peni
mo jin 'thanu o'd ki wur wur mo, dhali
atente/ dhali bul mis 'kokin mo mmodhu-
ruma dhurum mo ka ku'd 'peni jis shu'd
yan mo be. 3 Dhali 'pena ku'd yan mo tani
ameeŋkuuyu/ pu'dkin apo/ mony'cesh mo
dhali uni cikunu mom'bi'th mo mmowa e
ki mom'bi'th ma 'dak mo e mony'cesh mo.
4 Uni torkunu gwo mo mmo'koki shi/ asho
e mony'cesh mo, walla aris mo gunn kun
dhii/in mo, walla cwa gunn mo, hili jasi
'kwani gwansan kun 'koki ta ga 'diŋkila/
ma Arumgimis e buyem buni mo tani 5 uni
idhalkunu uni bway mo mmoci isa nyor ki
me'd mo ka ppe 'kupi mudhe'd mo, hili yisa
mmo'kosh uni jwa mo, dhali thulany buni
wana e ki thulany ma 'dak mo ki a'di wo'cki
'kwani mo be. 6 Dhali ka cim gwansan mo
tani 'kwani mini ŋap wu mo tani dhali uni
yisa mini gam a'diya. Uni mina bwa o
kagahara mmowu mo dhali wu midi gus
'peni uni mo be.
7 Dhali jamas ma kuuyu/ gwansan
mo tani uni wana e ki shumarum kun
thosonkunu is mo gom mo ma mee mo.
E 'kup buni mo tani uni takin gi toŋ'kup
kun wana e ki toŋ'kup 'dolkon gana/ mo.
Jis/em buni wana e ki jis/eŋ 'kwanim pa
mo, 8 amur is buni wana e ka amur'kup gi
up mo dhali shem buni wana e ki she/ ma
dhop mo. 9 Uni takin gi nyahara/ kun wana
e ka racpa/ kun ta toŋkuthu'd mo, dhali is
ma bim buni alki is mo me'da risa arabiya
kun dirkina shumarum mo mmoya ŋwaca/
e mo ma mee mo be. 10 Uni takin gi thin
kun wana e ka 'dak mo dhali wo'c buni mo,
dhali mom'bi'th buni mmoshi/ 'kwani mo
ka ppe 'kupi mudhe'd mo ishki'd e thin
buni mo be. 11 Uni takin ga malik apo/
uni mo a'di jin ta'da man'doyu gwo gi jis
jin dar gi 'pemen mo. Gway piti yuku ki
'twaŋ 'Kwani Ibraniyiin ka Abadduun mo,
dhali ki 'twaŋ 'Kwaniŋ Griki a'di yuku ka
Abulliyyuun mo.
12 Dhali awayyi jin ta jin twa/a/ peki'd
mo. Hili mo mo ma, awayyi jin 'kon ma po/
i su/ mo a'di diyi'd mmomii pu'du/ mo.
13 Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo jin 'kon
ma po/i pe'de/ mo dhalki'da poomem piti
me'd mo, dhali aha/ cikkina 'twa/ 'peni ce
kun 'koni doŋon 'pena gwata/ jin ta 'dolkon
gana/ jin di'di bwambor ma Arumgimis

mo [14] mmo/o gwo mo eya man'doyu gwo
jin 'kon ma po/i pe'de/ mo, a'di jin ta'd
ga poome/ mo ki: 'Cuki iman'doyu gwo
kun 'koni doŋon mo, uni gun dekkunu mo
eya dhan kumma/ yi'de/ jin yuku gway
ka Elpuraat mo. [15] Wakan iman'doyu gwo
kun 'koni doŋon mo tani uni 'cukkunu mo,
uni gun bu'thkunu me'd mo mmothoson is
mo goma saa mo dhali goma tee mo dhali
goma ppe mo, dhali gom yil mo, mmo'kosh
'ban gi 'kwani kun 'kon ma po/i kwara
a'cesh mo. [16] Dhan mondeŋ ma thuruk
ma mee kun mer shumarum apo/ mo tani
'koni alaapi 'kume'd mar is dok/e ka alaapi
'kume'd mo dhali dok/e mar is ka alaapi
'kume'd mo. Dhali aha/ cikkina dhan mon-
deŋ buni e mo. [17] Dhali tonyjan pem jin
parkika/ e mo tani shumarum wana e ciki/
mo. Dhali uni gun mer shumarum apo/
mo tani uni hi'thkina racpa/ mo ki jamas
gi mo/o'd mo dhali jamas gi wosh jin ta
'pinyamath mo dhali jamas gi wosh jin si'da
'kwani mo jin ca'bki go'd go'd mo, dhali
'kup shumarum wana e gi 'kup ma dhop
mo, dhali o'd dhali aku'd dhali wosh jin
si'da 'kwani mo gacki'd 'peni 'twam buni
mo be. [18] Ki to gwansani kwara kun 'koshi
'kwani is ka nyor mo tani 'ban gi 'kwani kun
'kon ma po/i kwara kun 'kon e mony'cesh
mo tani uni 'koshkunu ki o'd mo dhali ka
ku'd mo dhali ki wosh jin si'da 'kwani mo
jin gacki'd 'peni 'twam buni mo be. [19] Haali/
mom'bi'th gi shumarum mo a'di diki'd e
'twam buni mo dhali e thin buni mo. Thin
buni waki tasha/ mo kun takin gi 'kup mo,
dhali ki uni mo tani uni ki dhu 'kwani jama/
i is mo.

[20] Dhali 'ban gi 'kwaniŋ kamu/ mo, uni
gun 'konuki 'kosh mo naskina/ ki isa nyor
yan jin woci 'kwani is she/ mo tani uni 'koki
rica du is mo 'peni mii gi me'd buni mo
walla dhala ruma 'cesh luŋ 'pen mo dhali
tompinycon kun uku 'peni 'dolkon gana/
mo dhali 'dolkon kush mo dhali akorok mo
dhali wosh dhel mo dhali cwa mo, uni kun
mol mo par e mo walla cik gwo mo walla ii
ki sho'k mo. [21] Walla uni si'da/ 'koki rica du
is mo 'peni mo ma meem buni kun 'kosha
uni mo walla mii ma rum buni kun miina
uni mo walla miinycal buni kun miina uni
mo walla mii ma 'dim buni kun miina uni
mo.

10

Aman'doyu Gwo dhali Ari Yit jin 'Kucu Is mo

[1] Yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwoŋ
kamu/ e mo a'di jin ta gi mom'bi'th mo
mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo,
kothu is ka rak mo dhali ka pe'do/ i'kupi
a'di mo, dhali bwam/em piti wana e ka
tente/ mo dhali 'basho'k piti wana e ka kak
o'd mo. [2] A'di ta'd gi ari yit jin 'kucu is
mo mmodi 'twa/ kany mo e me'd piti mo.
Dhali a'di ki kar shoka bim poros piti apo/
kumma/ yi'de/ mo dhali shoka biny cam
piti apo/ mony'cesh mo, [3] dhali a'di ki yuka
yuk ki dhan 'twa/ jin caaca mo, mmowa e
ka dhop jin aŋkarki ko mo. Ki a'di yukki'da
yuk mo tani mondor ma sho'k kun 'koni
pesu/ mo tani alki is mo. [4] Dhali ki mondor
ma sho'k kun 'koni pesu/ mo alki is mo
tani aha/ 'disha 'twa/ mo mmo'kwar a'di
mo, hili aha/ cikkina 'twa/ 'peni momis mo
mmo/o gwo mo ki: 'Dapi a'di ka 'diŋkila/
mo, a'di jin ona montor ma sho'k kun 'koni
pesu/ mo, dhali dhalku/ a'di ki 'kwar mo
ka jes is mo. [5] Dhali aman'doyu gwo, a'di jin
parkika/ e mo tani doshki'da po/ kumma/
yi'de/ mo dhali mony'cesh mo mmo'de'k
me'da bim poros piti 'kup ki momis mo
[6] mmothul gwo me'da po/ mo ki a'di jin
diki'd goma sule/ mo dhali ki sule/ mo, a'di
jin ukki momis mo dhali to kun 'koni bwa-
man a'di mo dhali mony'cesh mo dhali to
kun 'koni bwaman a'di mo dhali kumma/
yi'de/ mo dhali to kun 'koni bwaman a'di
mo ki miiŋ kamu/ minu 'taki 'koki mii
miiyu/ ka diite/ mo, [7] hili ka tee gi ko ma
poome/ jin yukuwa yuk mo jin minu kum
cuuwa/ ka man'doyu gwo jin 'kon ma po/i
pesu/ mo gom gwo ma Arumgimis jin cinu
ki jim bag mo me'd jin mina a'di bak a'di e
ciŋkinam piti mo, uni gun ta imanci gwom
piti mo, ki a'di minu 'taki thim mo be.

[8] Dhali yan'ko'd 'twa/ jin cikka/ 'peni
momis o aha/ gwo mo dok/e ki: Yaku/ mo,
dhali budhi yit jin 'kucu is mo, a'di jin di
'twa/ kany mo e me'd ma man'doyu gwo
mo, a'di jin doshki'da po/ kumma/ yi'de/
mo dhali apo/ mony'cesh mo be. [9] Wakan

aha/ yakina mo eya man'doyu gwo mo dhali ṯor a'di gwo mo mmoc̱i aha/ ari yiṯ jin 'kuc̱u is mo. Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Budhi a'di ma dhali 'kayi a'di ma. A'di midi k̲a/ak̲a/ gom bwam pini mo, hili a'di midi c̱a'bki dhel dhel me'da dham mo e 'twam pini mo be. 10 Dhali aha/ bu'thkina ari yiṯ jin 'kuc̱u is mo 'peni me'd ma man'doyu gwo mo dhali 'ka a'di mo. A'di c̱a'bki'd ki dhel dhel me'da dham mo e 'twam pem mo. Hili ki aha/ 'kakina a'di mo tani bwam pem c̱a'bki'd ki ŋah ŋah mo. 11 Dhali aha/ ṯorkunu gwo mo ki: /E mini mii c̱i gwo is mo gom 'kwani ka ris mo dhali gom kal gi 'kwaniny'cesh mo dhali gom 'kwani kun 'kona 'twa/ ki she/ ki she/ mo dhali gom imalik̲ mo be.

11

'Kwani Su/ kun Ta Iman/o Gwo mo

1 Dhali yan'ko'd aha/ c̱ikunuwa cwahan mo jin wana e ki cwaŋ kol 'kus mo mmobar to mo, dhali aha/ ṯorkunu gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali bari gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis mo dhali mo ma gwaṯa/ jin miinuwa basa 'cesh mo dhali uni gwansan kun luŋkini cine/ mo. 2 Hili dhalku/ ki bar mo ma goŋ jin di'd ka pije/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo. Dhalki a'di 'pen mo, haali/ a'di c̱ikunu 'kwaniŋ kal gi mony'cesh mo, dhali uni mini yap̲ mom'peŋkuman bampa/ yan jin k̲ogu mo ki sho'k mo ka ppe iss* 'kwanimpa su/ i'ce'dka su/ mo. 3 Dhali aha/ mina c̱i uni kun 'koni su/, uni gun ta iman/o gwom pem, mom'bi'th mo mmoc̱i gwo is mo goma tee kun 'kon ma alip̲i† 'de/ mo jin 'ce'dki'd ka iss 'kwanimpa ka 'kume'd 'dap̲ 'twa/ ka kwara mo, mmohi'th burrinye/ ma shawaal kun ta kun 'thi/ mo.

4 Uni gwansan ta cwa seṯuun isu/ mo dhali alamba/ kun ta ṯirkina/ isu/ mo, uni gun doshkini bwambori Tap̲a gi mony'cesh mo. 5 Dhali wak̲ki/ jan ṯal 'deŋ kamu/ midi 'taki shi/ uni mo tani o'd minu wolu/ 'peni 'twam buni mo dhali shwa uni gun ta 'kup̲ buni ki 'ci'd'da/ mo. Wak̲ki/ jan ṯal 'deŋ kamu/ midi shi/ uni is mo tani a'di 'dap̲a'dap̲ kan ki a'di minu 'kosh mo. 6 Uni ta gi mom'bi'th mmomu'th momis 'twa/ mo ka shoka kamu/ midi diki p̲ir ari yi'de/ a'cesh ki me'da tee gwansan jin 'kona uni mmoc̱i gwom buni is mo, dhali uni ta gi mom'bi'th ap̲o/ yi'de/ mo mmowar uni mmota abas mo dhali mmodor mony'cesh mo ka ris isa nyor kun woci 'kwani is she/ mo me'd ka ris me'd jin mina bwa o uni mo mmomii kan mo. 7 Dhali ki uni mini 'baar gwom buni jin ona uni is mo tani adhan to/e yan jin midi shinu 'peni jis jin dar gi 'pemen mo tani midi mii mo/as ap̲o/ uni mo dhali p̲i uni e mo dhali 'kosh uni mo be. 8 Dhali buŋgwar is buni kun wukin mo tani mini ishi bway tur kun iinu mo e dhan 'peŋkuman bampa/ mo a'di jin yuk̲u gway ki, a'di jin 'be'dki gwo ki 'pemena kamu/ mo, ki a'di jin ta Pan Saduum mo dhali Pam Masir mo e mo jin 'koshkunu Tap̲am buni ki cwany'ciṯh̲an dhul mo. 9 Haali/ ka cim kwara dhali ka nusa p̲o/ mo tani 'kwaniŋ gwas 'peni 'kwanin tiya mo dhali 'peni awak̲a tiya mo dhali 'peni 'kwani kun 'kona 'twa/ ki she/ ki she/ mo dhali 'peni kala tiya mo uni hilkina hil ka 'thime/ mo gom buŋgwar is buni kun wukin mo dhali ush ki 'tash mo mmodhal uni bway mo ki uni minu kan ijis jwa mo. 10 Dhali uni gwansan kun 'kon e mony'cesh mo tani uni mina bwa i'kunya'kuny ap̲o/ uni mo dhali mii miim 'penkap̲an mo dhali c̱i to ki me'd ka rem 'kup̲ mo haali/ imanc̱i gwo su/ gwansan, uni 'koshki 'kwani is ka nyor ki to jin wo'cki 'kwani is she/ mo, uni kun 'kon e mony'cesh mo. 11 Hili 'ko'da cim kwara dhali ka nus mo tani shi/ir jin di ki e 'peni Arumgimis cic̱ki'd e uni mo dhali uni doshkin ki sho'k buni mo, dhali adhan moŋk̲o/ is biṯkin ap̲o/ uni gwansan kun p̲arki uni e mo be. 12 Dhali yan'ko'd uni cik̲ki dhan 'twa/ jin caaca 'peni momis mo mmo/o uni gwo mo ki: Iiyu/ ise mo. Dhali e jis/e gi unim buni kun ta 'kup̲ gi uni mo tani uni iiki bway momis mo e bwaarak̲ mo. 13 Dhali ka tente/ c̱aan mo tani adhan mony'cesh yik̲inki is mo dhali 'ban gi 'peŋkuman bampa/ jin 'kon ma p̲o/ i 'kume'd mo tani ṯa'kkin mo be. Dhali 'kwani alaap̲i pesu/ mo uni 'koshkunu ki

* 11:2 iṯneen wa arba/iin † 11:3 alip̲ wa miyyaṯeen wa siṯṯiin

mony'cesh jin yikinki is mo, dhali kun tiya uni deekin ki dee jin shiyi'd mo dhali ci monyca ka Arumgimis jin ta ji gi momis mo be.

14 Dhali awayyi jin 'kon ma po/i su/ mo tani peki'd mo be. Dhali hili mo mo ma, awayyi jin 'kon ma po/i kwara mo tani 'dishkina 'twa/ mmopu'du/ mo be.

Apoome/ jin 'Kon ma Po/i Pesu/ mo

15 Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo jin 'kon ma po/i pesu/ mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo be, dhala dhan 'twa/ kun caaca gwoyunu/ mo 'peni momis mo mmo/oyu/ gwo mo ki: 'Peŋkuman bampa/ gi mony'cesh mo tani a'di warki'd ki 'peŋkuman bampa/ gi Tapam bana mo dhala Kristhos jin ta jim piti mo, dhali a'di midi ta Tapa gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo be. 16 Dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ kun 'koni iss 'de/ mo mmo'ce'dka doŋon mo uni kun 'koki 'pena kursim buni ibwambor ma Arumgimis mo tani ta'kki jis/em buni a'cesh mo dhali luŋa Arumgimis mo 17 mmo/o gwo mo ki:

Aman cikina /e mom'bor bwa i is mo, Tapa Arumgimis jin Eka/ Ek mo, /e jin din mo dhali /e jin dikin mo
haali/ /e bu'thki dhan mom'bi'th pini mo dhali tel mii 'pen mo mmota tapa mo.
18 Dhan kal gi 'kwaniny'cesh burushkina mo isho'k mo, hili anyor pini jin toru gwon dwall 'twa/a 'cesh mo tani a'di pu'dki'd mo
dhali mo gom uni kun wukin mo ki uni minu dwall gwo mo
dhali mo jin mina /e ci ciŋkinam pini to mo kun ish kumma/ mo, uni gun ta imanci
gwo mo dhali uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo,
dhali uni gwansan kun ko/ki gway pini mo, nyakki uni kun gwa'dan mo dhali uni kun cakin mo,
dhali mo jin 'ce'duwa 'ce'd sho'k gom uni kun ta iman'ce'd mony'cesh sho'k mo be.

19 Dhali yan'ko'd gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis e momis mo tani a'di ka'dkunu 'twa/ mo dhala Sanduuk jin karu gwom piti jin gamu me'd mo tani a'di parkunu e mo e gu'b gi mondheleladhelel piti mo. Dhali awara sho'k su'kki'd ki dhwa/a'd dhwa/a'd mo dhali mo alki is mo dhali agur gur ma sho'k mo dhali mony'cesh yikinki is mo dhali adhan kuluny ma wasa/ ta'kkin mo.

12

A'bom dhali Tasha/ mo

1 Dhali adhan toŋ kamu/ jin ta to mer piki'd mo e momis mo jin ta jamas ma 'bom jin hi'thki'da tente/ mo dhali appe e 'basho'k ma yim mo dhali e 'kup ma yim mo tani toŋ'kup hi'thkin ma yim jin 'kon ma culi 'kume'd i'ce'dka su/ mo. 2 Dhali ayim bwaaki'da 'ci mo dhali ayim ki 'ther cuuwa/ mo gom isa nyora dho'th ma yim mo mmo'pe'dkina a'di she/ mo goma dho'th jin mina a'di idho'th mo. 3 Dhali adhan to mera kamu/ dok/e piki'd mo e momis mo. Hili mo mo ma, adhan tasham 'per taki'd gi 'kupi pesu/ mo dhali jin kalki ce 'kupi 'kume'd mo dhali toŋ'kup ma malik kun 'koni pesu/ kun 'tamkunu mo e 'kup piti mo. 4 Dhali thin piti 'cwarki 'ban ma cul jin 'kon ma po/i kwara mo 'peni momis mo dhali ras uni ka 'cesh mo. Dhali tasha/ doshki'di bwambor ma 'bom mo a'di jin 'disha 'twa/ mo mmodhodha 'ci mo ki a'di midi 'taki losa 'ci ma yim mo ka yim midi 'taki dho'th a'di mo. 5 Dhali ayim dho'thki'da 'ci jin ta'da gwas mo, a'din 'de/ yan jin midi ta tapa apo/ aris kal gi 'kwaniny'cesh mo ki cwaŋ kol 'kus jin ta toŋkuthu'd mo, hili a'ci ma yim a'di bu'thkunu mo eya Arumgimis mo dhali eya kursim piti mo. 6 Dhali a'bom yaki'da ŋwaca/ mo e mombwaasho mo, e mo jin thosonkin ma Arumgimis goma yim mo, e mo jin minu thip a'di goma tee ma alipi 'de/ mo jin 'ce'dki'd ka iss 'kwanimpa ka 'kume'd mo ny'ce'dka kwara mo.

7 Dhali mo/as cuki mis mo e momis mo. Mika/iil dhali iman'doyu gwom piti askin apo/ tasha/ mo dhali tasha/ si'da/ nyakki/ iman'doyu gwonthus piti mo askina as mo. 8 Hili uni pikunu e mo dhali moŋkamu/ di'd gom uni e momisa? 9 Dhali adhan tasha/ a'di bitkunu ka 'cesh mo, dhan tashan dhamo/ yin mo, a'di jin yukkunu gway ki

Tapa ma Ruma ’Cesh mo dhali ka Setaan
mo, a’di jin ta’da manhe’k ’kwaniny’cesh
e ’baar mo – a’di bitkunu mo ka ’cesh
mo dhali iman’doyu gwonthus piti si’da/
mo, uni ta’kkunu ka ’cesh nyakki a’di
mo. 10 Dhali aha/ cikkina dhan ’twa/ ’peni
momis mo mmo/o gwo mo ki: Shwane/
mowoth dhali mom’bi’th dhali ’peŋkuman
bampa/ ma Arumgimis bana mo dhali
moshirr jin ta ji ma Kristhos piti mo tani
pu’dkin mo, haali/ amanyera wak bana is
ki gway mo, a’di bitkunu ka ’cesh mo, a’di
jin yerki uni is ki gway mo isa yempa/ ki
montee ilu/ mo dhali ki mon’thiny ilu/ mo
ibwambor ma Arumgimis bana mo. 11 Dhali
uni piki a’di e mo ka bas gi Ari Ka’bal mo
dhali ki gwontor buni kun tora uni mo,
haali/ uni yisa enki moŋ’koki/em buniya.
Isi kani uni ci uni mmowu mo. 12 ’Kunyi bwa
mo ma, ayy um ’kwani kun ’koni momis
mo dhali um gwattan kun ’kokin e a’di mo.
Hili wayyi e um mo, ayy mony’cesh dhali
kumma/ yi’de/ mo haali/ tapa ma ruma
’cesh pu’dki’d e um mo ka dhana nyor jin
shi/ashi/ mo haali/ a’di mishki’da tentem
piti ’disha’dish mo.

13 Dhali ki tasha/ parki mii yan e mo ki
a’di bitkunu ka ’cesh mo tani a’di ŋalki’da
’bom mo, a’di jin dho’thki’da ’ciŋgwath mo
be. 14 Hili a’bom cikunuwa biny jeshe/ isu/
mo, uni kun ta ku ma dhana wulu/ mo
ka yim midi ’taki pe mo ’peni tasha/ mo
e mombwaasho mo e mo jin minu thipa
yim mo ki mo mo dhali ki mo me’d ka ris
mo dhali ki mo ka nus mo. 15 Dhali tasha/
gacki yi’de/ ’peni ’twam piti me’d kumma/
yi’de/ mo ’ko’da ’bom mo mmodhidha yim
sho’k ka dhana gannu/ yi’de/ mo. 16 Hili
mony’cesh pu’dki’d mo dhali wotha yim
mo dhali mony’cesh ka’dki ’twam piti mo
dhali los yi’de/ jin gackina tasha/ ’peni
’twam piti mo be. 17 Yan’ko’d dok/e tasha/
shin ma nyori me’d mo goma ’bom mo
dhali yaki’d mo mmomii mo/as apo/ ushi
uci ma yim mo kun ’kokin mo, uni gwansan
kun dhuki gwoŋkan ma Arumgimis kun
’kwarkunu mo dhali kun ta iman/o gwo
goma Yesus mo. Dhali a’di doshki’d apowa
si’b gi kumma/ yi’de/ mo be.

13

To/e kun ’Koni Su/ mo

1 Dhali aha/ parkina to/e e mo jin cuki’d
’peni kumma/ yi’de/ mo jin ’kana ce ’kupi
’kume’d mo dhali ta gi ’kupi pesu/ mo dhali
hi’th toŋ’kup ma malik kun ’koni ’kume’d
kun ’tamkunuwa po/ cem piti mo dhali
gway jin ta gi ’pemen jin walu gwo sor mo
karkunu mo apo/ ’kup piti mo. 2 Dhali to/
e caan jin parkika/ e mo tani a’di wana e
ka kwa mo, dhali sho’k piti wana e ki jin
tombwaasho mo jin waka mann mo, dhali
’twam piti waki ’twa/ ma dhop mo. Dhali
e a’di mo tani tasha/ ciki mom’bi’th ki
a’di mo dhali akursim piti mo dhali adhan
moshirr mo be. 3 ’Kup pitiŋ kamu/ ’de/
wana e ki ’kup jin ta’da wambor mo jin ta
jama/ mo, hili ’kup piti jin ta’da wambor
jin ta jama/ mo tani wackunu mo dhali
aris ’kwani gi mony’ceshi ’baar mo bathki
dhan to/e yan isho’k mo mmomer mo.
4 ’Kwaniny’cesh luŋki tasha/ mo haali/ a’di
ciki moshirr piti e to/e mo dhali uni luŋki
to/e mo mmo/o gwo mo ki: Kaja a’di iwaki
/Eeyyee, /e jin ta to/e mo, dhali aja a’di
imidi mish asa po/ a’di mo?

5 Dhali to/ e a’di cikunu ’twa/ mo
mmobah dhan gwo jin eka/ ek mo dhali
gwo jin waluwa sor mo, dhali a’di dhalkunu
bway mo mmopi moshirr piti ka ppe
’kupi issu/ i’ce’dka su/ mo. 6 A’di ka’dki
’twam piti mo mmobah gwo sora powa
Arumgimis mo dhali mmowal gwo sor mo
gom gway piti mo dhali gom monyca’b piti
mo, a’di jin ta uni gwansan kun ’kokin e
momis mo. 7 A’di si’da/ dhalkunu bway mo
mmomii mo/as apo/ uni kun dhunu ki she/
ki dhelel dhelel mo dhali pi uni e mo. Dhali
moshirr cikunu a’di apo/ ’kwani kun ’kon
ma wak e ki she/ ki she/ mo dhali apo/
’kwani mo dhali ’kwani kun wal ’twa/ ki
she/ ki she/ mo dhali kal gi ’kwaniny’cesh
mo, 8 dhali aris uni gun ’koni mony’cesh
yan mo tani uni mini luŋ a’di mo, aris uni
ka ’dete/ ’dete/ mo kun ’konuki ’kwar gway
buni ntwa/a/ ki mony’cesh yansan ’konuki
ka’b mo eya warka/ gi mondiki/e gi Ari
Ka’bal jin ’koshkunu mo. 9 Wakki/ a’diyin

jin ta'd gi gu'ban'ce mo mmociḵ gwo mo tani dhalki a'di ciḵ gwo mo:

10 Waḵki/ jan ṯal 'deŋ kamu/ minu bu'th mmota c̱iŋkina/ mo tani e mo jin budhu a'di mo mmota c̱iŋkina/ mo tani a'di iyakina a'di nycine/ mo be.

Waḵki/ jan ṯal 'deŋ kamu/ 'koshki'da 'kosh ki gandala turga/ mo tani ki gandala turga/ mo tani a'di iminu mii 'kosh ki a'di mo be.

Hili ayuḵ jin yuḵu mmo'dim 'kup̱ a'dihe/ mo dhali moŋgam gwo is mo jin ta̱ ji gi uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo.

11 Dhali yan'ko'd aha/ p̱arkina to/ eŋ kamu/ e mo, a'di jin cuki mis mo 'peni mony'cesh mo. A'di ta'd gi ce isu/ mo jin wana e ki ji ari ḵa'bal mo dhali a'di oki gwo me'd tasha/ mo. 12 A'di p̱iki mii gi moshirri 'baar mo jin ta jin to/ en ṯwa/ a/ mo e buŋ'kus piti mo, dhali a'di ki ṯu'c mony'cesh mo dhali 'kwani kun 'koni a'di mo mmoluŋ to/ e jin ṯwa/ a/ mo, a'di jin takina 'kup̱a wambor gom jama/ jin waḉkunu a'di mo. 13 A'di miiki dhan jamas mii mo, isi kani a'di uḵki o'd mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo ap̱o/ mony'cesh mo e bwambori jis/ eŋ 'kwani mo be. 14 Dhali ki dhan jamas mii jin dhalkunu a'di bway mo mmomii mo e buŋ'kus to/ e yansan mo tani a'di he'kki 'kwani gwansan e mo, uni kun 'kokin ap̱o/ mony'cesh mo. A'di ki us uni is ki mii mo mmo/ uḵ jamas gi to/ e mo, a'di jin takina 'kup̱a wambor ki gandala turga/ mo jin 'koshki a'di mo dhali a'di di'd ki e mo naskina/. 15 Dhali a'di dhalkunu bway mo mmoc̱i shi/ ir ki jamas gi to/ e jin uḵu mo, wakan ki jamas to/e jin uḵu mo midi 'taki mish isi 'twa/ wali, dhali mmoraḵ uni gwansan kun 'koki luŋ jamas to/e jin uḵu mo ki uni minu 'kosh mo be. 16 A'di si'da/ raḵki'da ris 'kwani 'baar mo 'peni uni gun gwa'dan mo dhali uni kun cakin mo, 'peni uni gun ta pa ki pa mo dhali uni kun hatha'ko'd ki ha'th mo, 'peni uni kun 'kon ki 'kus mo dhali uni gun yolu mo ki yol c̱iŋkina/ mo, mmo'kwar jamas buni e me'da bim poros mo walla e buyem buni mo, 17 wakan ki wathin ṯal 'deŋ kamu/ midi mol yol mo walla yol to mo isi ciki/ a'di midi mii ta gi jamas mo, a'di jin ta gway gi to/e mo walla mondeŋ gi gway piti e mo be. 18 Mii yansan a'di 'theḵu gwo mo gom moyuḵ mo. Dhali dhalki a'di jin mishi gwo 'ban mo tani nyiṯẖ mondeŋ gi gway gi to/ e yan mo haali/ a'di ta mondeŋ gi gway gi wathi/ en'thi/ mo. Mondeŋ piti ta'da iss* 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dki issi kwara i'ce'dka pe'de/ ap̱o/ mo.

14

Gway jin Yuḵa 'Kwani kun 'Koni Alaap̱i Iss 'Kwanimpa Ipesu/ mo I'ce'dka Doŋon Ap̱o/ mo

1 Yan'ko'd aha/ p̱arkina mo e mo dhali hili mo mo ma, e 'Kuwosh ma Sihyuun mo tani Ari Ḵa'bal doshki'd mo dhali nyaḵki a'di mo ka alaap̱i iss 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka doŋon mo, uni gun tan gi gway piti mo dhali gway ma Babam piti jin 'kwarkunu e buyem buni mo be. 2 Dhali aha/ ciḵkina 'twa/ 'peni momis mo mmowa e ka dhan yi'de/ jin gwokina is ka ris mo dhali mmowa e ki montor ma sho'k jin alki is mo. Dhali 'twa/ jin ciḵka/ mo tani wana e ki ko ma dheŋdhenye/ mo kun p̱ikina imanp̱i uni mo. 3 Dhali uni yuḵki gway jin ta gway this mo ibwambor ma ḵursi ma Arumgimis mo dhali ibwambori to/ e kun 'koni doŋon kun 'kon ki e mo dhali ibwambori 'kwaniŋ gwanyjaḵa/ mo. Wathin ṯal 'deŋ kamu/ yisa midi mish gway yansan da/ar yisa, hili isi ciki/ uni gun tana alaap̱i iss 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka doŋon mo, uni gun wankunu 'ba/ mo 'peni mony'cesh yansan mo be. 4 A'di ta mii a'dihe/ mo uni gun 'koki nyo/ buŋgwar is buni ki up̱ mo, haali/ uni 'kokin kan 'pena bwanyara/ ma dho'th jin dhodhu uni mo. A'di ta mii a'dihe/ mo uni gun baṯẖki Ari Ḵa'bal mo e mo yin jin yakina a'di mo. Uni gwansan iwankunu 'ba/ mo 'peni aris mii kun miina 'kwaniny'cesh mo mmota maman kun ṯwa/a/ goma Arumgimis mo dhali gom Ari Ḵa'bal mo. 5 Dhali e 'twam buni mo tani gwo ma ṯora kamu/ 'konuki gam mo haali/ uni dar gi monyo/o'd mo be.

* 13:18 suṯṯumiyya wa siṯṯa wa siṯṯiin

Gwo jin Hashina Iman'doyu Gwo kun 'Koni Kwara mo

6 Yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwoŋ
kamu/ e mo, a'di jin peki'd isi bwaman
momis mo, a'di jin ta gi gwom 'borga/ jin
di'd ki e ki sule/ mo mmobah a'di mo e
uni gwansan kun 'kon e mony'cesh mo, eya
ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo dhali e
'kwani kun 'kon ma wak e ki she/ mo dhali
e 'kwani kun wal 'twan tiya mo dhali e
'kwani kun ta 'kwanin tiya mo. 7 Dhali a'di
ki o gwo ka dhan 'twa/ jin caaca mo ki:
Koki Arumgimis mo dhali ci a'di monyca
mo haali/ mo pu'dki'd mo gom gwon dwall
piti jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo, dhali
luŋi a'di mo, a'di jin ukki momis mo dhali
mony'cesh mo dhali kumma/ yi'de/ mo
dhali yi'de/ kun kasha e ki kash mo.

8 Dhali aman'doyu gwoŋ kamu/ mo, a'di
jin 'kon ma po/i su/ mo, bathki a'di isho'k
mo mmo/o gwo mo ki: Pam Baabil biti'doo.
Pam Baabil biti'doo. A'di jin caaca mo.
Ayim a'di jin rakki aris kal gi 'kwaniny'cesh
mmopi yimana mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah
mo jin ta e ma yim jin karkina a'di ki 'thir
'thir mo goma kanthi/ jin 'kakin ma yim
mo.

9 Dhali aman'doyu gwoŋ kamu/ mo, a'di
jin 'kon ma po/i kwara mo, bathki a'di
isho'k mo mmo/o gwo ka dhan 'twa/ jin
caaca mo ki: Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/
midi luŋ to/e yan mo dhali jamas piti jin
uku mo, dhali bu'th moŋ'kwar jin cinu
jamas e buyem piti mo walla e me'd piti mo
tani 10 a'di si'da/ midi pi yimana mura'th
jin ka/u ki ŋah ŋah jin ta'da nyor ma
Arumgimis mo jin minu wolu/ jin 'konuki
ce e ka kubbaaya ma nyor piti mo, dhali
a'di minu ci isa nyor ki me'd mo jin midi
wo'c a'di is she/ mo ki o'd mo dhali to
jin si'du mo si'da/, a'di jin di'di buŋ'kus gi
iman'doyu gwom piti kun kogu mo dhali
e buŋ'kus gi Ari Ka'bal mo. 11 Dhali aku'd
gi moŋ'kosh is buni ka nyor jin midi wo'c
is she/ mo tani ulucki'd ki uluc uluc mo ki
sule/ sule/ mo dhali ki sule/ mo, dhali kun
mini dar gi mosi/is mo ki montee ilu/ mo
dhali ki mon'thiny ilu/ mo, uni gwansan
uni ta uni gun luŋki to/e yan mo dhali
jamas piti jin uku mo dhali a'diyin jin midi
bu'th moŋ'kwar gi gway piti mo.

12 Hili ayuk jin yuku mmo'dim 'kup
a'dihe/ mo gom uni kun dhunu ki she/ ki
dhelel dhelel mo, uni gwansan kun dhuki
gwoŋkan ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo
dhali moŋgam gwo is ma Yesus mo be.

13 Dhali aha/ cikkina 'twa/ 'peni momis
mo mmo/o gwo mo ki: 'Kwari gwo yansan
mo ma. Mom'bor mii gom uni kun wukin
mo, uni gun wun e Tapa mo 'peni shwane/
ki sule/ mo. Mom'bor mii ka jiŋ gana/ mo,
me'd gwo jin ona Shi/in mo, ki uni mini
'taki si/is mo 'peni mii ma tu'c buni mo
haali/ miin tom buni bathki uni isho'k mo
be.

Bwam Mondhe'd gi Mony'cesh mo

14 Dhali yan'ko'd aha/ parkina mo e mo,
dhali hili mo mo ma, arak jin ta gi kush ki
bany bany mo dhali a'di jin ca'bki'da powa
rak mo tani wana e ki ya/ gi 'kwani mo,
mmota gi toŋ'kup 'dolkon gana/ mo e 'kup
piti mo dhali anyertha/ jin ca'bki ŋar ŋar
e me'd piti mo. 15 Dhali aman'doyu gwoŋ
kamu/ pu'dki'd ka pije/ dok/e mo 'peni
gu'b gi mondheleladhelel mo mmoyuka
yuk ki dhan 'twa/ jin caaca e a'di jin
ca'bki'da powa rak mo mmo/o gwo mo
ki: Kari anyertham pini mme'd mo dhali
'cithi/ to mo haali/ mo pu'dki'd jin minu
'cith to mo, haali/ bwam mondhe'd gi
'kwaniny'cesh yansan mo tani a'di iski'd
mo ki is gana/ mo. 16 Wakan a'di jin ca'bki'd
eya powa rak mo tani a'di ishki'da bor ga
'cesh ka nyertham piti apo/ mony'cesh mo
dhali mony'cesh a'di 'cithkunu to mo be.

17 Dhali aman'doyu gwoŋ kamu/ pu'dki'd
ka pije/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel e momis mo, dhali a'di si'da/ ta'd ga
nyertha/ jin ca'bki ŋar ŋar mo. 18 Dhali
yan'ko'd aman'doyu gwoŋ kamu/ pu'dki'd
ka pije/ mo 'peni mo ma gwata/ jin miinuwa bas mo, a'di jin ta'da man'doyu gwo
jin ta gi mom'bi'th apo/ o'd mo, dhali a'di
yukki'da yuk ki dhan 'twa/ jin caaca mo e
a'di jin ta'd ga nyertha/ jin ca'bki ŋar ŋar
mo mmo/o gwo mo ki: Kari anyertham
pini mo dhali gori maman 'peni cwalman
gi mony'cesh mo haali/ amura'th piti iskin
ki is gana/ mo. 19 Wakan aman'doyu gwo
a'di ishki'da bor ga 'cesh ka nyertham piti

mo apo/ mony'cesh mo dhali gor maman
to ma 'cesh mo dhali ta'k a'di eya dhan
to jin nyu/u yimana mura'th mo, a'di jin
ta'da nyor ma Arumgimis jin 'batha'ba'th
mo. [20] Dhali mo jin nyu/u amurathi cine/
mo tani yapkunu ki sho'k mo ka pije/ 'peni
'peŋkuman bampa/ mo dhali abas guski'd
'peni mo jin nyu/u yimana mura'th mo
dhali 'kul ma bas caki'd mo mmogama
lijaam gi 'twa/ gi shumarum mo, gom 'kus
piti jin karkina a'di mo mmogus mo ta'da
amyaal iss 'kwanimpa i'kume'd mo be.

15

Iman'doyu Gwo kun Ta gi Mo gi Isa Nyor kun Wo'cki 'Kwani Is She/ mo kun Ta kuŋ 'Ko'd mo

[1] Dhali yan'ko'd aha/ parkina to mera
kamu/ e mo e momis mo, dhan to mer
jin caaca mo, iman'doyu gwo kun 'koni
pesu/ mo nyakki isa nyor jin woci 'kwani
is she/ mo kun 'koni pesu/ mo, uni kun ta
kuŋ 'ko'd mo, haali/ ki uni mo tani anyor
ma Arumgimis jin 'batha'ba'th mo tani a'di
dakkunu 'kup mo be.

[2] Dhali aha/ parkina toŋ kamu/ e mo
jin piki'd e kumma/ yi'de/ mo jin mii'd
ki 'bera/ 'bera/ mo me'da gasaas mo jin
cenu e ki o'd mo, dhali uni gwansan kun
piki to/e e mo jin uku mo dhali jamas
piti mo dhali mondeŋ gi gway piti mo tani
doshkin i'ko'd gwar gi kumma/ yi'de/ jin
mii'd ki 'bera/ 'bera/ mo me'da gasaas mo
ka dheŋdhenye/ ma Arumgimis ime'd buni
mo be. [3] Dhali uni yukki gway ma Musa mo,
a'di jin ta ciŋkina/ ma Arumgimis mo, dhali
gway gi Ari Ka'bal mo mmo/o gwo mo ki:

Miin tom pini uni caaca mo dhali to mer
mo,
ayy, Tapa Arumgimis jin Eka/ Ek mo.
Miim pini ta kuŋ kar/e mo dhali kuŋ gana/
mo,
ayy, Malik jin ta ji gi she/ yil mo.
[4] Kaja a'di imidi diki ko/ /e mo dhali kar
gway pini ki ca mo, ayy Tapa?
Haali/ /e 'deŋ gana/ mo tani ita a'di jin
kogu mo.
Aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo mini
iiyu/ mo dhali luŋ /e mo
haali/ gwon dwall pini jin toru gwo 'twa/
a 'cesh mo tani a'di torkunu eya
tente/ mo.

[5] 'Ko'di mii yansan mo tani aha/ hilk-
ina mo mo dhali gu'b gi mondheleladhelel jin ta gu'b burrinye/ jin onu gwo
mo e momis mo tani a'di ka'dkunu 'twa/
mo, [6] dhali 'peni gu'b gi mondheleladhelel
mo tani iman'doyu gwo 'koni pesu/ mo,
uni pu'dkin mo ki 'ba'th kun 'koni pesu/
ime'd mo kun wo'cki 'kwani is she/ mo
mmoshumki burrinyen tur kun dheleladhelel mo, kun kushakush kun dhinya/ e ki
dhiny mo dhali uni ki hi'th wackan 'dolkon
gana/ mo e empa'd buni mo. [7] Dhali to/
e kun 'ko ki e mo, jan 'de/ 'peni tiyan
doŋon gwansan mo tani ciki iman'doyu
gwo kun 'koni pesu/ toŋ'kul bwan 'dolkon
gana/ mo kun 'tu'dkunu mo ki piny piny
ka nyor ma Arumgimis jin 'batha'ba'th mo,
a'di jin di'd ki e ki sule/ mo dhali ki sule/
mo [8] dhali gu'b gi mondheleladhelel mo
a'di 'tu'dkunu mo ki piny piny ka ku'd gi
monyca 'peni Arumgimis mo dhali 'peni
mom'bi'th piti mo, dhali jan tal 'deŋ kamu/
yisa mishi cic gu'b gi mondheleladhelel mo
ntagi 'ba'th kun 'kon ma po/i pesu/ kun
woci 'kwani is she/ mo mina iman'doyu
gwo gwansan kun 'koni pesu/ idak 'kup mo
be.

16

Aris Toŋ'kul Bwa ma Nyor mo kun 'Batha'ba'th mo

[1] Dhali yan'ko'd aha/ cikkina dhan 'twa/
jin caaca mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo mmotor iman'doyu gwo kun 'koni
pesu/ gwo mo ki: Iiku/ mo dhali gaca nyor
ma Arumgimis jin 'batha'ba'th ki sheŋ 'kup
mo e mony'cesh mo 'peni toŋ'kul bwa kun
'koni pesu/ mo.

[2] Wakan aman'doyu gwo jin di'di twa/a/
mo tani a'di yaki'd mo dhali gaca nyor piti
'peni toŋ'kul bwa mo apo/ mony'cesh mo,
dhali jama/ kun 'then mo ki 'then mo dhali
kun bulabul mo pu'dkina po/ 'kwani mo
uni gun kalki gway gi to/e yan mo dhali kun
luŋki jamas piti jin uku mo be.

[3] Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/
i su/ mo gacki'da nyor piti 'peni toŋ'kul
bwa mo apo/ kumma/ yi'de/ mo dhali mo

wakina e ka bas gi wathi/ jin wuki’d mo,
dhali aris to ’baar mo kun ’kon ki e mo tani
wukin mo, uni gun ’kokin e kumma/ yi’de/
mo be.
4 Dhali aman’doyu gwo jin ’kon ma po/
i kwara mo tani gacki’da nyor piti ’peni
toŋ’kul bwa mo apo/ yi’de/ kun sokin mo
dhali apo/ yi’de/ kun kasha e ki kash mo,
dhali uni warkin ka bas mo be. 5 Dhali aha/
cikkina man’doyu gwo gi yi’de/ mmo/o
gwo mo ki:
Gwon dwall pini gwansan kun torkina /e
gwo ’twa/a ’cesh mo tani uni ta kuŋ
kar/e mo,
/e jin ta a’di jin din mo dhali jin diki’d mo,
ayy /En ’De/ jin Kogu mo.
6 Haali/ ’kwani gackina bas gi unim pini kun
dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo
dhali imanci gwo mo,
dhali /e ciki uni abas mmopi mo.
A’di ta tom buni jin ’dapa ’dap mo be.
7 Dhali aha/ cikkina gwata/ gi mo ma bas
’therki ko mo mmo/o gwo mo ki:
Nye, Tapa Arumgimis jin Eka/ Ek mo,
gwon dwall pini kun torkina /e gwo ’twa/a
’cesh mo tani uni ta uniŋ gana/ mo
dhali kuŋ kar/e mo.
8 Dhali aman’doyu gwo jin ’kon ma po/
i doŋon mo tani gacki’da nyor piti ’peni
toŋ’kul bwa mo apowa tente/ mo dhali
a’di dhalkunu bway mo mmoshil ’kwani
is ki o’d jin ’batha’ba’th mo. 9 ’Kwani uni
shilkunu is ki mom’batha’d jin ca’bki wur
wur mo dhali uni jeeki gway ma Arumgimis
mo, a’di jin ta gi mom’bi’th mo apo/
mom’ba’th gwansan kun wo’cki ’kwani is
she/ mo, dhali uni ’koki rica du is mo dhali
ci a’di monyca mo.
10 Dhali aman’doyu gwo jin ’kon ma po/
i mudhe’d mo tani gacki’da nyor piti ’peni
toŋ’kul bwa mo apowa kursi gi to/e mo
dhali ’peŋkuman bampam piti taki mond-
hurumi’d mo. Dhali ’kwani ’kali’thkina le’d
buni ki she/ mo e isa nyor buni jin ’pe’dkina
uni she/ mo, 11 dhali jee Arumgimis jin ta ji
gi momis mo gom isa nyor buni mo dhali
jamam buni mo dhali uni ’koki rica du is
’peni miim buni mo be.
12 Dhali aman’doyu gwo jin ’kon ma po/
i pe’de/ mo tani gacki’da nyor piti ’peni
toŋ’kul bwa mo apo/ dhan kumma/ yi’de/
jin yuku gway ka Elpuraat mo, dhali yi’dem
piti ku’thkunu mo mmothoson bway mo
goma ris imalik kun ’koni mom’pesho’k
mo. 13 Dhali aha/ parkina to jin gacki’d
’peni ’twan tasha/ e mo dhali ’peni ’twa/
gi to/e mo dhali ’peni ’twa/ ma manci
gwonthus mo, to kun ’kona e ikwara mo
kun ’thena’then mo dhali kun bulabul mo
’peni shi/in piti jin wana e ki ji ma ’dwa/
mo 14 haali/ uni tan ga ruma ’cesh mo,
mmo’kup momer mo, uni gun hakaski
mo ka bor mo e imalik mo kun ’koni
mony’ceshi ’baar mo, mmotul uni ’kup
mo goma dhana mee ka tee jin caaca ma
Arumgimis jin Eka/ Ek mo. 15 (Hili mo mo
ma. Aha/ mina pu’dku/ mo mmowa e ki
wathin ’di/ mo. Mom’bor mii gom a’di jin
di’d ki e i’kup mo mmokar burrinyem piti
mo ki a’di midi ’taki diki ya is ’te/ mo dhali
ki a’di minu ’koki hil ki laŋ laŋ mo.) 16 Dhali
uni tulki uni is mo mmontal ’de/ mo e mo
jin yuku gway ki ’twaŋ ’Kwani Ibraniyiin ka
Harmajadduun mo.

17 Dhali aman’doyu gwo jin ’kon ma po/
i pesu/ mo tani gacki’da nyor piti mo ’peni
toŋ’kul bwa mo e embul gi momis mo, dhali
adhan ’twa/ pu’dki’d ka pije/ mo ’peni gu’b
gi mondheleladhelel mo dhali ’pena kursi
ma malik mo mmo/o gwo mo ki: A’di mi-
ikunu mo be. 18 Dhali awara sho’k su’kki’d
ki dhwa/ a’d dhwa/ a’d mo dhali dhan
mo alki is mo dhali kontor ma sho’k mi-
iki’da gur gur mo dhali adhan mony’cesh
yikinki is mo, ji gi wakansan yisa mishkunu
yisa ’thissa/ me’d jin ’kokina ’kwani e
mony’cesh mo. Dhan mony’cesh caan jin
yikinki is mo tani wa’di caa. 19 Adhan
’peŋkuman bampa/ a’di dherki bwa mo
ki she/i kwara mo dhali aris ’peŋkuman
bampa/ gi kal gi ’kwaniny’ceshi ’baar mo
tani ta’kkin mo, dhali Arumgimis kaki dhan
Pam Baabil e mo mmotuca yim mmopiya
kubbaaya iku’th mo, a’di jin ta ji ma
nyor piti jin ’batha’ba’th ki wap wap mo.
20 Dhali arisa uka ’ceshi ’baar mo sokin mo
dhali dhan wosha turga/ yisa gamkunuwa.
21 Dhali adhan kuluny ma wasa/ ta’kkin mo.
Dit buni ka ’dete/ ’dete/ kalki’da ratul iss
’kwanimpa ka mudhe’d mo kun ta’kkina

po/ 'kwani 'peni momis mo ntagi 'kwani jeekina Arumgimis mo gom isa nyor kun wo'cki uni is she/ mo goma wasa/ mo, haali/ gom isa nyor jin wo'c uni is she/ kagahara kan mo.

17

Gwo jin Toru Gwo 'Twa/ a 'Cesh goma Dhana 'Bom Çal mo

1 Dhali yan'ko'd jan tal 'deŋ kamu/ 'peni iman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i pesu/ mo, a'di jin taki'd gi toŋ'kul bwa kun 'kon ma po/i pesu/ mo tani pu'dki'di aha/ mo dhali o aha/ gwo mo ki: Yayu/ mo. Aha/ mina tor /e adhan gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh jin caaca mo goma dhana 'bom jin mii miinyçal mo, a'di jin ça'bki'da po/ yi'de/ ka ris mo. 2 A'di jin miikina imalik kun 'kon e mony'cesh gwansan miinyçala po/ mo dhali uni ki pi yimana mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah mo ki uni gwansan kun miiki miinyçal kun 'kokina po/ mony'cesh mo, dhali uni warkin ki uni gun 'koshkin ma su mo. 3 Dhali a'di ki sus aha/ ki Shi/in mo e mombwaasho mo dhali aha/ parkina 'bom e mo mmoça'b apo/ to/eŋ kamu/ jin ta'da duk is mo, a'di jin 'tu'du/ is ki gway jin walu gwo sor mo, dhali a'di ta gi 'kupi pesu/ mo dhali ce i'kume'd mo be. 4 Dhali a'bom a'di hi'thkunu is ki burrinyem buhe/ mo dhali jin ta'da duk is mo dhali ayim nyoŋkunu is ki 'dolkon gana/ mo dhali wosh kun ta kun dhel mo dhali dhema/ mo, dhali ayim bu'thki'da kubbaaya jin ta 'dolkon gana/ mo e me'd piti mo jin 'tu'dkunu ki mii kun bulabul mo dhali mii kun 'kan ma yima kanthi/ mo gom mo jin miin ma yim miinyçal mo. 5 Dhali e buye/ ma yim mo tani a'di 'kwarkunu gway ki gwo jin bagu mo ki: Pam Baabil jin caaca mo, a'di jin ta'da ata'da gi uni kun cila çal mo dhali uni kun cila mii kun bulabul mo e mony'cesh mo. 6 Dhali aha/ parkina 'bom e mo mmo'koshkin ma bas gi uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali abas gi uni kun 'cithu/ 'kup mo goma Yesus mo be.

Ki aha/ hilkina yim mo tani aha/ merkina ki dhan mer jin shiyi'd mo. 7 Hili aman'doyu gwo ki o aha/ gwo mo ki: Katinta mera eye? Aha/ mina tor /e gwo jin çinu ki jim bag mo goma 'bom yan mo dhali gom to/e jin 'kona 'kupi pesu/ mo dhali jin 'kona ce i'kume'd mo jin kalki'da yim ka pije/ mo. 8 Dhali to/e çaan jin parkina /e e jin piki'd mo tani a'di diki di mo dhali a'di minu shinu/ 'peni jis jin dar gi 'pemen mo dhali ya mo e mo jin minu dak gwo me'd mo. Dhali uni gwansan kun 'kon e mony'cesh mo uni kun 'konuki 'kwar gway buni eya warka/ gi mondiki/e mo 'peni mo ma muŋ'kup ki mony'cesh yansan 'konuki ka'b mo tani uni mini mer ki mer jin shiyi'd mo mmohil to/e mo haali/ a'di diki'd mo dhali midi diki di mo dhali a'di midi pu'du/ mo. 9 Mii yaase a'di minu mii kor e ki kor nycine/ mo ki moyuk mo. 'Kup kun 'koni pesu/ mo tani a'di ta dhan 'kuwosh kun turatur mo kun 'koni pesu/ mo, e mo jin ça'b ma 'bom mo. 10 Dhali uni si'da/ ita imalik kun 'koni pesu/ mo dhali kun 'koni mudhe'd mo tani ta'kkin mo, jan tal 'de/ a'di doshki'd mo, dhali jaŋ kamu/ yisa pu'dki'da naskina/ mo, dhali ki a'di midi pu'du/ mo tani a'di midi mii ça'b mo ki jasi ari mo mo. 11 Dhali gom to/e yansan jin diki'd mo dhali diki di mo tani a'di i'kon ma po/i pekwara mo, hili a'di icila uni gun 'koni pesu/ mo dhali a'di yaki'd mo e mo jin daku gwo me'd mo be. 12 Dhali ce gwansan kun 'koni 'kume'd kun parkina /e e mo tani uni ita imalik kun 'koni 'kume'd mo, uni gun 'koki bu'th mom'bi'th gi miin tapa naskina/ mo, hili uni mini bu'th moshirr mo me'd imalik ka tenten 'de/ mo, mmonyakki to/e mo. 13 Uni gwansan mina bwa tal 'de/ mo dhali çi mom'bi'th buni mo dhali moshirr buni ki to/e mo. 14 Uni mini mii mo/as apo/ Ari Ka'bal mo, dhali Ari Ka'bal midi pi uni e mo haali/ a'di ta Tapa jin di'da powa ris itapa mo dhali a'di ta'da Malik jin di'da powa ris imalik mo dhali uni gwansan kun nyak 'ko ki a'di mo tani uni yukkunu mo dhali kwanykunu mo dhali ta uni kun ta isiŋ gana/ mo.

15 Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Yi'de/ kun parkina /e e mo e mo jin ça'b ma 'bom çal mo tani uni tana ris 'kwani mo dhali adhana buhany wathimpa mo dhali

aris kal gi ’kwaniny’cesh mo dhali ’kwani
kun wal ’twa/ ki she/ ki she/ mo. [16] Dhali
ce gwansan kun ’koni ’kume’d kun parkina
/e e mo tani uni dhali to/e mo tani uni
mini shi/a ’bom cali e mo. Uni mini ciya
’bom tinya/ mo dhali mii a’di mmodi is ’te/
mo dhali los buŋgwar is ma yim ki ’kolo’c
mo dhali citha yim ki o’d mo, [17] haali/
Arumgimis ki kar a’di eya dum buni mo
mmomii bwam piti jin dina a’di gwo ibwa
mo gom bwan tal ’de/ jin tana uni mo dhali
ci mom’bi’th buni jin miina uni miin tapa
ki to/e mo ntagi gwo ma Arumgimis minu
thim mo be. [18] Dhali a’bom caan jin parkina
/e e mo tani a’di ta’da dhan ’peŋkuman
bampa/ jin caaca mo, a’di ita gi mo yan
jin miinu tapa mo apo/ imalik kun ’koni
mony’cesh mo be.

18

Pam Baabil jin Bitki’doo

[1] Dhali yan’ko’d aha/ parkina man’doyu
gwoŋ kamu/ e mo mmothulu/ ka ’cesh
’peni momis mo. A’di ta gi dhan moshirr
mo dhali mony’cesh ’twakki mo mo ki mo
ma ra/ ra/ piti mo be. [2] Dhali a’di yukki’da
yuk ki ’twa/ jin eka/ ek mo mmo/o gwo mo
ki:

Pam Baabil biti’doo. Pam Baabil biti’doo.
A’di jin caaca mo.
A’di jin warki’d ki mo jin ’kon ma ruma
’cesh nycine/ mo,
mo ma alanyjoro’c gom shi/ ini ’baar ka
’dete/ ’dete/ mo kun ’thena’then
mo,
mo ma alanyjoro’c gom ’dii ’baar ka ’dete/
’dete/ mo, kun ’thena’then mo
dhali kun bulabul mo.

[3] Haali/ aris kal gi ’kwaniny’ceshi ’baar mo
piki yimana mura’th jin ka/u mo
ki ŋah ŋah mo ’peni e ma yim jin
karkina a’di ki ’thir ’thir mo goma
kanthi/ jin ’kan ma yim mo.
Dhali aris imalik kun ’koni mony’cesh mo
tani uni miiki miinycal apowa yim
mo
dhali aris uni gun yoli to e mony’cesh mo
tani uni sekina ’pen ka pije/ mo
gom pam buni jin tana uni mo ’peni
mii ma yim kun cana bwa en’dap
a’di mo.

[4] Yan’ko’d aha/ cikkina ’twaŋ kamu/ ’peni
momis mo mmo/o gwo mo ki:

Iiyu/ ka pije/ ’pena yim mo, um gun ta
’kwanim pem mo,
isi ciki/ ki um mini ’koki bu’th miinthus ma
yim mo,
isi ciki/ ki um mini ’koki pwak isa nyor ma
yim kun mini wo’c ’kwani is she/
mo.

[5] Haali/ miinthus ma yim uni su’kkin ka
makampo/ ntagi momis mo,
dhali Arumgimis kaki mii ma yim kun ’koki
ta kuŋ kar/e e mo.

[6] Raka yim to ibway mo me’da yim ki is piti
rakki to ibway mo
dhali raka yim to ibway mo ka ’bukum ’ban
mo gom miin to ma yim mo.
Poka yim to jin cena a’di e ka ’bukum ’ban
ntwa/a/ mo ka kubbaaya jin cen ma
yim to e mo.

[7] Me’da yim mmokarkina a’di ’baki ca ki
is piti mo dhali lo’b e mii gi bwa
en’dap mo tani
wakan cika yim isa nyor jin midi wo’c a’di
is she/ mo dhali koki kony jabu’th
mo ki mii jin nyaka e ki ji gi bar ma
yim mii mo.
Haali/ eya du ma yim mo tani ayim o gwo
ki is piti mo ki: Ahayi itana malik jin
ta’da yim mo,
aha/ yisa tana adhalla, dhali ko jin gwonu
ki jabu’th mo tani miga/ par eya?

[8] Wakan to ma yim jin midi wo’c a’di is
she/ mo tani midi pu’du/ ka tenteŋ
gana/ mo,
mo/isa nyor ’peni to kun shi/kin mo, dhali
ko jin gwonu ki kony jabu’th mo
dhali te/ jin midi ’kosha ’kosh mo,
dhali ayim minu ci’th ki o’d mo
haali/ Tapa Arumgimis jin dorki’da yim
gwon dwall ’twa/a ’cesh mo tani
a’di eka/ ek mo be.

[9] Dhali aris imalik kun ’koni mony’cesh
mo, uni gun miiki miinycal apo/ a’di mo
dhali uni gun mii mii kun ta bwa en’dap
nyakka yim mo tani uni mini ko mo dhali
wol kony jwa mo goma yim mo ki uni mini
para ku’d e mo mmo’kuta powa yim mo
be. [10] Uni mini dosh isa dhana/ nnii mo
mmoko/ isa nyor ma yim jin midi wo’c a’di
is she/ mo dhali o gwo mo ki:

Ayy/ayy/ayy, ayy/ayy/ayy. /E jin ta dhan ’peŋkuman bampa/ mo,
/e jin ta dhan ’peŋkuman bampa/ gi Pam Baabil jin eka/ ek mo.
Ka tenten ’de/ mo tani gwon dwall jin toru gwo ’twa/a ’cesh apo/ /e pu’dki’d mo.
11 Dhali uni kun yoli to e mony’cesh mo gwokin mo dhali koki kony jabu’th goma yim mo, haali/ wathin tal ’deŋ kamu/ yisa di’da jin midi yol tom buni kun suka uni ki sule/ sule/ mo. 12 To kun suka uni mo kun ta ’dolkon gana/ mo dhali ’dolkon kush mo, dhali wosh dhel mo dhali dhema/ mo, dhali burrinyen dhiny e mo dhali burrinyem buhe/ mo dhali burrinye/ jin na’bulana’bul mo dhali burrinyen duk is mo dhali aris cwa kun ’kona e ki she/ ki she/ mo kun ’kon ma kulus nycine/ mo dhali aris to kun uku ’peni sheny je kun ’kona e ki she/ ki she/ mo, dhali aris to kun pa/u ’peni cwa kun ’bitha yol she/ ki ’bi’th mo, dhala korok mo dhali toŋkuthu’da ’bi’thga/ mo dhali dhan wosh jaro/ jin miina e ki wa’c wa’c mo, 13 dhali akur cwa jin wana e ka kwattan jin kuyi mo mo, dhali cwa jin ukuwa pi’dna/ ’peni cine/ mo dhali a’bicajwahar mo dhali cwa jin yuku gway ka murr mo dhali a’bicajwahar jin cenu e ki to jin kuyi mo mo, dhali yimana mura’th jin ka/u ki ŋah ŋah mo dhali ayin mo dhali adipanya ’tiga/ mo dhali pos bunyan mo dhali bip mo dhali ka’bal mo, dhali aris shumarum mo dhali arisa arabiya kun dira shumarum mo dhali ’kwani kun ta ciŋkina/ kun yolu mo, uni gwansan kun tana kashira/ gi ’kwanimpa en’thi/ mo.
14 Dhali maman to jin ’kosh ma kashiram pini te/ mo tani a’di yaki’d ’peni /e mo,
dhali aris tom pini kun tawusatawus mo dhali mo ma wa’c wa’c pini mo, uni thiski /e e mo, dhali minu gam dok/ eya?
15 Dhali uni gun yolki to gwansan kun sugu mo, uni gun gamki mii adu is ki pa jin tana uni ’pena yim mo tani, uni mini dosh isa dhana/ mo e moŋko/ is mo gom isa nyor ma yim mo jin midi wo’c a’di is she/ mo, dhali wol ko mo dhali koki kony jabu’th kagahara mo, mmo/o gwo mo ki:
16 Ayy/ ayy/ ayy, ayy/ ayy/ ayy, gom dhan ’peŋkuman bampa/ mo
a’di caan jin hi’thkunu is ki burrinyen dhiny e mo dhali burrinyem buhe/ mo dhali burrinyen duk is mo,
dhali nyoŋkunu is ki ’dolkon gana/ mo dhali ki wosh dhel mo dhali ki dhema/ mo.
17 Ka tenten ’deŋ gana/ mo tani aris to gwansan kun ta pa ki pa mo tani shi/kunu is mo be.
Dhali aris uni gwahan kun ta tapa ma kur yi’de/ mo dhali aris ’kwani kun ’cethkina kur yi’de/ mo dhali uni kun ta imanbora kur mo dhali aris uni gwansan kun yolki to mo apo/ kumma/ yi’de/ mo tani, uni doshkin isa dhana/ mo 18 dhali kum cuuwa/ mo me’d jin parkina uni aku’d e mo mmo’kuta powa yim mo, mmo/o gwo mo ki:
Ki ’peŋkuman bampa/ jana sa/ wana e gi dhan ’peŋkuman bampa/ yan mo?
19 Dhali uni yekki bu’da ’ceshi ’kup buni mo me’d jin gwokina uni mo, dhali koki kony jabu’th mo, mmokum cuuwa/ mo ki:
Ayy/ ayy/ ayy, ayy/ ayy/ ayy, gom dhan ’peŋkuman bampa/ mo,
e mo jin ’kona uni ’baar kun tan ga kur mo kun ishkin ki kana’d kana’d mo gom pa jin tan ma yim mo.
Ka tenten ’deŋ gana/ mo tani ayim shi/ kunu is mo be.
20 ’Kunyi bwa mo ma, apowa yim mo, ayy um ’kwani kun ’koni momis mo,
ayy um kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali um kun dhunu ki she/ mo dhali imanci gwo mo,
haali/ Arumgimis ciki um gwon dwall jin minu tor gwo ’twa/a ’cesha powa yim mo.
21 Dhali yan’ko’d aman’doyu gwo jin eka/ ek mo bu’thki wosh jin wana e ki dhan wosh jin yoru to mo dhali bit a’di e kumma/ yi’de/ mo mmo/o gwo mo ki:
Wakan Pam Baabil jin ta dhan ’peŋkuman bampa/ mo tani minu bit ka ’cesh ki mombujur mo,
dhali a’di minu gam dok/e yisa.
22 Dhali ko ma dheŋdhenye/ jin buka imanbuk uni mo dhali uni kun tana ’twa/ gwocon ki gwocon gom gway jin

yuk̲u mo dhali uni kun mishkina
t̲ha t̲ha r̲ pi mo dhali uni kun mishk-
ina apoome/ p̲i mo tani uni minu
cik̲ dok̲/e yisa e /e ki sule/ sule/
mo.
Dhali 'kwani kun ta iman/uk̲ to 'peni ton
tiya gunn kun uk̲u mo tani
uni minu gam dok̲/e yisa e /e ki sule/ sule/
mo.
Dhali ko ma yo jin yoru to mo tani minu cik̲
dok̲/e yisa e /e ki sule/ sule/ mo.
23 Dhali moŋkush ma lamba/ mo tani
midi diki dok̲/e kush mo mo e /e ki sule/
sule/ mo.
Dhali 'twa/ gi wathinyaŋa'b dhali
nyaranyaŋa'b mo tani minu cik̲
dok̲/e yisa e /e ki sule/ sule/ mo.
Haali/ 'kwani kun yoli to e /e mo tani uni ta
'kwani kun caaca e mony'cesh mo
dhali aris kal gi 'kwani gi mony'ceshi 'baar
mo tani uni he'kkunu e mo ki mii
ma rum pini kun miina /e mo.
24 Dhali eya yim mo tani abas gamkunu mo,
a'di jin ta'da bas gi imanc̲i gwo mo
dhali imandhunu ki she/ ki dhelel
dhelel mo dhali aris uni gwansan
gun 'koshkunu ap̲o/ mony'cesh mo
be.

19

1 Yan'ko'd aha/ cik̲kina 'twa/ jin waki
dhan 'twa/ ma waambuhany 'kwani kun
ek̲a/ ek̲ e momis mo mmok̲um cuuwa/ mo
ki:
Halleluya. Mowot̲h̲ dhali monyca dhali
mom'bi'th cil ma Arumgimis bana
mo be,
2 haali/ gwom piti jin toru gwon dwall 'twa/
a 'cesh mo tani uni ta kuŋ gana/ mo
dhali kuŋ k̲ar/e mo.
Haali/ a'di dwallki'da dhana yim jin
ta c̲al gwo mo, a'di jin p̲u/ ki
'kwaniny'cesh ki miinyc̲al ma yim
mo.
Dhali a'di ri'cki'da yim mo goma bas gi
unim piti kun ta c̲iŋkinam piti mo.
3 Dhali dok̲/e uni k̲umki cuuwa/ mo ki:
Halleluya. Dhala ku'd 'pena yim yaki mis
mo ki sule/ dhali ki sule/ mo.
4 Dhali 'kwaniŋ gwanyjak̲a/ kun 'koni iss
'de/ i'ce'dka doŋon mo dhali to/e kun 'koni
doŋon kun 'kon ki e mo tani uni t̲a'kkina
'cesh mo dhali luŋa Arumgimis mo, a'di
jin c̲a'bki'da p̲owa k̲ursi ma malik̲ piti mo
mmo/o gwo mo ki: Amen, dhali Halleluya.
5 Dhali 'pena k̲ursi ma malik̲ mo tani 'twa/
p̲u'dki'd jin gwoyi'd mo ki:
Maŋi Arumgimis bana mo, aris umi 'baar
mo kun ta c̲iŋkinam piti mo,
um kun k̲o/ ki a'di mo, 'peni uni gun
gwa'dan mo dhali uni kun cakin mo.

*Ton*t̲e/ ma Yuk̲ gi Momiimash gi Ari
K̲a'bal mo
6 Dhali yan'ko'd aha/ cik̲kina 'twa/ jin
waki dhan 'twa/ ma waambuhany 'kwani
mo, dhali jin wana e ki dhan yi'de/ jin
gwona is ka ris mo dhali jin wana e ka dhan
montor ma sho'k jin ek̲a/ ek̲ mo jin mii'da
gur gur mo, mmok̲um cuuwa/ mo ki:
Halleluya. Haali/ Tap̲a Arumgimis gana
mo, a'di jin ta a'di jin Ek̲a/ Ek̲ mo
tani a'di ta Tap̲a mo.
7 Dhalki ana 'kunya bwa mo dhali kar a'di ki
ca mo dhali c̲i a'di monyca mo,
haali/ momiimash gi Ari K̲a'bal a'di
p̲u'dki'd mo,
dhali Nyaranyaŋa'b piti mo, ayim ki is piti
a'di thosonki is mo.
8 Ayim tak̲kunu ki burrinye/ jin dhinya/ e
ki dhiny mo dhali jin c̲a'bki c̲aw c̲aw
mo dhali jin dheleladhelel mo –
haali/ burrinyen dhiny e yansan mo tani
a'di ta mii ma k̲ar/e gi uni kun dhunu ki
she/ ki dhelel dhelel mo be.
9 Dhala man'doyu gwo ki o aha/ gwo mo
ki: 'Kwari gwo yansan mo ma: Mom'bor mii
gom uni gwansan kun c̲inu ayuk̲ mo mmo/
iiyu/ mo mmoshwa tont̲e/ gi momiimash
gi Ari K̲a'bal mo. Dhali a'di ki o aha/ gwo
mo ki: Gwo gwansan uni ta gwoŋ gana/
ma Arumgimis mo. 10 Dhali yan'ko'd aha/
bit̲kina 'cesh e sho'k piti mo dhali luŋ a'di
mo, hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: /E yisa
mini mii mii kana. Aha/ tana garr jin
nyak̲ki'da t̲u'c mii ki /e mo dhali awak̲ pini
mo, uni gun t̲elki gwont̲or goma Yesus mo.
Luŋi /e Arumgimis mo. Haali/ gwont̲or ma
Yesus mo tani a'di ta shi/in gi gwo jin c̲inu
is mo be.

*Amanmer Shumarum jin Ta jiŋ Kusha P̲o/
mo*

11 Dhali yan'ko'd aha/ p̲arkina momis e
mo mmok̲a'dkunu a'di 'twa/ mo, dhali hili

mo mo ma, aha/ mishkina shumarum kush
mo. Dhali a’di yansan jin ca’bki’da po/ a’di
mo tani gway piti yuku ki: A’di jin ta Isiŋ
Gana/ mo dhali a’diŋ Gana/ mo, dhali e
momii mii ma kar/e mo tani a’di dwallki
gwo mo dhali kar mo/as mo be. 12 Em piti
wana e ka le’dan o’d mo dhali e ’kup piti
mo tani aris toŋ’kup ma malik ’tamkunu e
’kup piti mo. Dhali a’di yukkunu gway ka
nyi’da/ nyi’da/ mo, a’di jin mola wathin tal
’deŋ kamu/ mo, hili a’di ki is piti imishki’d
mo be. 13 A’di hi’thkunu is ki burrinyen
turga/ mo jin ’thupkunu is ka bas mo dhali
gway gi a’di jin yukkunu a’di mo tani a’di
ita Gwo ma Arumgimis mo be. 14 Dhali
aris ’kwani ma mee gi momis mo tani uni
thosonkunu is ki burrinyen dhiny e mo
dhali kun ta kuŋ kush mo dhali kun dhele-
ladhelel mo, mmobath a’di isho’k mo ki
shumarum buni kun ta gi kush mo. 15 Dhali
’peni ’twam piti mo tani a’di gacki gandala
turga/ jin kaaka mo, a’di jin mina a’di ’kosh
aris kal gi ’kwaniny’cesh mo dhali a’di midi
ta tapa apo/ uni ki cwa jin ta toŋkuthu’d
mo. Dhali a’di midi yap mo jin nyu/u
yimana mura’th ki sho’k mo, a’di jin ta’da
nyor ma Arumgimis jin Eka/ Ek mo, anyor
jin ’batha’ba’th mo. 16 E burrinyen turgam
piti mo dhali e wum piti mo tani a’di cinu
gway ka nyi’da/ nyi’da/ mo jin o ki: Amalik
jin ta tapa apo/ imalik mo dhali Tapa jin ta
tapa apo/ itapa mo.

17 Dhali yan’ko’d aha/ parkina man’doyu
gwoŋ kamu/ e mo mmodosh atente/ jin
shwa’d mo dhali ki dhan ’twa/ jin caaca
mo tani a’di yukki’da yuk mo goma ris
’dii ’baar mo kun pen isi bwaman momis
mo ki: Peyu/ mo, dhali tulu/ is mo goma
dhan tonte/ ma Arumgimis mo, 18 mmo’ka
buŋgwar is gi imalik mo, dhali buŋgwar is
gi uni gun ta gummpa/ ki gummpa/ mo
gom ’kwani ma mee mo, dhali buŋgwar is
gi ’kwani kun eka/ ek mo, dhali buŋgwar
is ma ris shumarum mo dhali imanmer uni
apo/ mo, dhali buŋgwar is ma ris ’kwani
’baar mo, uni gun ’kon ki ’kus mo dhali
uni gun yolu ki yol ciŋkina/ mo, ’peni uni
gun gwa’da is mo dhali uni kun cakin mo.
19 Dhali aha/ parkina to/e e mo dhali imalik
gi mony’cesh mo nyakki ’kwani ma meem
buni mo mmotul is mmontal ’de/ mo
mmomii mo/as apo/ a’di jin ca’bki’da po/
shumarum mo dhali apo/ ’kwani ma meem
piti mo. 20 Dhali to/e a’di bu’thkunu mo
dhali nyakka manci gwonthus piti mo, a’di
jin diki’d e buŋ’kus a’di mo dhali mmomii
dhan jamas mii mo ki mii jin he’kkina a’di
uni gwansan e mo, uni gun bu’thki jamas gi
to/e mo dhali uni gwansan kun luŋki jamas
piti jin uku mo. Dhali uni su/ gwansan mo
tani uni ita’kkunu eya al o’d ki e mo, e mo
jin mina isi pur uni ki to jin si’du ilu/ mo.
21 Dhali kun tiya ’kokunu mo mmo’kosh ki
gandala turga/ mo ki a’di jin ca’bki’da po/
shumarum mo, gandala turga/ jin gacki’d
’peni ’twam piti mo, dhali aris ’dii ’baar mo
komki ’pen mo gom buŋgwar is buni mo be.

20

Yil jin ’Koni Alipi ’De/ mo

1 Dhali yan’ko’d aha/ parkina man’doyu
gwo e mo mmothulu/ ka ’cesh ’peni momis
mo, mmota ga muptha/ e me’da bim poros
piti mo gom dhan jis jin dar gi ’pemen
mo dhala jindhiir mo. 2 Dhali a’di ki ’dap
dhan tasha/ yan ka nyok mo, dhan tashan
dhamo/ yin, jin yukkunu gway ki Tapa ma
Ruma ’Cesh mo dhali ka Setaan mo dhali
a’di ki dek a’di mo gom yil alip mo. 3 Dhali
a’di ki bit a’di mo e mo jin ’kula’kul mo,
dhali a’di ki mu’th a’di ’twa/ mo dhali a’di
ki ’dap a’di ka ’diŋkila/ apo/ mo ki a’di midi
’taki diki heka ris kal gi ’kwaniny’cesh e
dok/e mo ntagi yil alip midi di ’kup mo.
Dhali ’ko’di mii caan mo tani a’di minu mii
dhalu me’d mo gom ari mo mo.

4 Dhali yan’ko’d aha/ parkina risa kursi
ma malik e mo, dhali uni gun ’kokina
po/ uni mo tani uni ta uni gun cikunu
gwon dwall jin toru gwo ’twa/a ’cesh
mo. Dhali aha/ si’da/ parkina kashira/ gi
uni gwansan kun ’citkunu ’kup mo gom
gwom buni kun tora uni goma Yesus mo
dhali gom gwo ma Arumgimis mo, dhali
uni gun ’koki luŋ to/e yan mo walla jamas
piti jin uku mo, dhali uni gun ’koki bu’th
jamas piti e buyem buni mo walla e me’d
buni mo. Uni pu’dkin ki e mo dok/e dhali
nyak tapa ta ka Kristhos ki yil alip mo be.

5 Dhali unin tiya kun wukin mo tani 'koki
pu'du/ mmo'ko ki e mo naskina/ mo tani
ntagi yil alip midi di 'kup mo. A'di yansan
ita mo jin pinu jin ta jin twa/a/ mo be.
6 Mom'bor mii mo dhali a'di jin kogu mo
tani ta a'di mo a'di jin pwakki mompinu jin
ta jin twa/a/ mo. Apo/ uni kun wakan mo
tani mowu jin 'kon ma po/i su/ mo tani a'di
dar gi mom'bi'th apo/ uni mo, hili uni mini
ta igasiis ma Arumgimis mo dhali goma
Kristhos mo, dhali uni mini nyak tapa ta ki
a'di ki yil alip mo be.

7 Dhali ki yil alip midi di 'kup mo tani
aSetaan a'di minu dhalu me'd mo 'pena
sijin piti mo 8 dhali a'di midi pu'du/ ka pije/
mo mmoheka ris kal gi 'kwaniny'cesh e mo,
uni gun 'kon ki 'ban gi mony'cesh kun 'kona
shem 'penabi idoŋon mo, a'di jin ta Pany
Juuj mo dhali Pam Majuuj mo, mmotul
uni is mo gom mo ma mee mo. Mondeŋ
buni uni wana e ka si'b gi bwam ma gap
gi kumma/ yi'de/ mo. 9 Dhali uni yakina
ye'th ye'th mo mmohakar mony'cesh ka
bor mo dhali mmo'kama ris gu'ba'ku/ gi
uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo
dhali 'peŋkuman bampam buni jin enu mo.
Hili o'd pu'dki'd ka 'cesh 'peni momis mo
dhali shwa uni ki 'ci'd'da/ mo. 10 dhali tapa
ma ruma 'cesh jin he'k uni e mo tani a'di
bitkunu mo eya al o'd mo dhali e bwam to
jin si'du mo, e mo jin dina to/e mo dhali
amanci gwonthus mo, dhali uni minu 'kosh
ki isa nyor jin midi wo'c is she/ mo montee
dhali ki mon'thiny ilu/ mo ki sule/ dhali ki
sule/ mo.

Gwo jin Toru Gwo 'Twa/a 'Cesh 'Pena Dhana
Kursi ma Malik jin Ta jiŋ Kush mo

11 Dhali yan'ko'd aha/ parkina dhana
kursi ma malik jin ta gi kush e mo dhali
a'di jin ca'bki'da po/ a'di mo. 'Peni buŋ'kus
piti mo tani mony'cesh dhali momis uni
yakina ŋwaca/ mo, dhali mo yisa gamu
gom uniya. 12 Dhali aha/ parkina uni gun
wukin e mo, uni kun cakin mo dhali kun
gwa'dkin mo, mmodosh mo mbwambor
ma kursi ma malik mo, dhali arisa warka/
ka'dkunu mo be. Dhali awarkaŋ kamu/
si'da/ ka'dkunu mo, a'di jin ta'da warka/
gi mondiki/e mo. Dhali uni gun wukin
mo tani uni dwallkunu gwo mo me'd gwo
jin 'kwarkunu mo e bwam ma risa warka/
mo ki mii kun miikina uni mo be. 13 Dhali
kumma/ yi'de/ ciyi 'kwani ka nyaŋ'ko'd
kun wukin e a'di mo. Mowu dhali Mo ma
Haawiya ciyi 'kwani kun wukin e uni mo,
dhali aris uni 'baar mo dwallkunu gwo mo
ki mii kun miikina uni mo be. 14 Dhali
yan'ko'd Mowu dhali Mo ma Haawiya uni
ta'kkunu mo eya al o'd mo. A'di yansan ita
wu jin 'kon ma po/i su/ mo, a'di jin ta'da al
o'd mo. 15 Dhali wakki/ jan tal 'deŋ kamu/
'konuki gam gway piti jin 'kwarkunu mo
eya warka/ gi mondiki/e yan mo tani a'di
si'da/ minu bit mo eya al o'd mo be.

21

Momis jin Ta jin This mo dhali Mony'cesh jin Ta jin This mo

1 Dhali yan'ko'd aha/ parkina momis jin
ta jin this e mo dhali mony'cesh jin ta
jin this mo. Haali/ momis jin ta jin twa/
a/ mo dhali mony'cesh jin ta jin twa/a/
mo tani uni pekin mo be, dhali kumma/
yi'de/ yisa di'd dok/e. 2 Dhali aha/ parkina
'peŋkuman bampa/ jin kogu e mo, a'di
jin ta Pa Urushaliim jin ta jin this mo,
mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis 'peni
Arumgimis mo, mmothosonkunu a'di is
mo me'd nyaranyaŋa'b jin nyoŋkunu is ki
to mo goma kathim piti mo be. 3 Dhali
aha/ cikkina dhan 'twa/ 'pena kursi ma
malik mo mmo/o gwo mo ki: Hili mo mo
ma, monyca'b ma Arumgimis diki'd nyakki
'kwani mo. A'di midi nyak ca'b ki uni mo
dhali uni mini ta 'kwanim piti mo, dhali
Arumgimis ki is piti, a'di midi nyak di e
uni mo dhali a'di midi ta uni Arumgimis
buni mo. 4 Dhali a'di midi shumut jabu'th
'pena ris em buni ka 'dete/ 'dete/ mo, dhali
wuŋ kamu/ midi dok/e diya, walla kony
jabudha kamu/ minu kowa, walla cuuwaŋ
kamu/ minu cuuwa, walla isa nyora kamu/
midi diya? haali/ aris ton dhamo/ gwansan
mo tani uni pekin mo be.

5 Dhali a'di jin ca'bki'da powa kursi mo
tani oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/
miikina ris to mmota kun this mo. A'di
si'da/ ki o gwo mo ki: 'Kwari a'di yansan mo
ma, haali/ gwo gwansan mo tani uni ta ku
isiŋ gana/ mo dhali kuŋ gana/ mo. 6 Dhali

a'di ki o aha/ gwo mo ki: A'di miikunu mo. Aha/ tana ji ma Muŋ'kup mo dhali jiŋ 'Ko'd mo, aha/ tana ji gi mo jin telkunu 'pen mo dhali mo jin midi di 'kup mo be. E uni kun butha yi'de/ gom miiŋkar/e mo tani aha/ mina ci uni yi'de/ ki dar gi yol mo 'peni yi'de/ jin kashkina e ki kash mo jin ta mondiki/e mo be. 7 A'di jin piki mii e mo tani a'di midi ta gi mal yansan mo, dhali aha/ mina ta Arumgimis piti mo dhali a'di midi ta aha/ ya/um mo. 8 Hili gom uni gun tana shi/iny jwa mo dhali uni gun dar gi moŋgam gwo is mo, dhali uni gun wali gwo sor mo, dhali uni gun ta iman'kosha mee mo, dhali uni gun ta imanha'k 'pen ceŋ gwas mo, dhali uni gun ta imanmii mii ma rum mo, dhali imanluŋ tompinycon mo, dhali aris uni gun tana tor mo tani tom buni di'd jin midi 'bag uni e mo eya al o'd mo jin purki'd ki o'd mo dhali to jin si'du mo si'da/, a'di jin ta wu jin 'kon ma po/i su/ mo be.

Pa Urushaliim jin Ta jin This mo

9 Dhali yan'ko'd aman'doyu gwoŋ kamu/ 'de/ 'peni bwam uni gun 'koni pesu/ mo, a'di jin ta'd gi toŋ'kul bwa mo jin 'tu'dkunu ki mom'ba'th kun 'koni pesu/ kun woci 'kwani is she/ mo kun ta kuŋ 'ko'd mo tani pu'dki'd mo dhali o aha/ gwo mo ki: Yayu/ mo. Aha/ mina tor /e Nyaranyaŋa'b mo, a'di jin ta'da 'bom gi Ari Ka'bal mo. 10 Dhali e Shi/in mo tani a'di kalki aha/ mo eya dhan wosh jin turatur mo, dhali tor aha/ 'peŋkuman bampa/ jin kogu mo jin ta Pa Urushaliim mo, mmothulu/ ka 'cesh mo 'peni momis mo 'peni Arumgimis mo, 11 mmotakina a'di gi monyca ma Arumgimis mo, dhali dhel piti bolki wosh dhel jin ta'da aane/ e mo, mmowa e ki wosh dhel jin ta'da wasin dhela/ mo jin di'd eya tente/ jin mii'd ki wa'c wa'c mo. 12 A'di ta'd ga dhana goŋ jin turatur mo jin 'kona 'twaŋkali 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali iman'doyu gwo 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo e 'twaŋkal piti mo, dhali e 'twaŋkal piti mo tani gway 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun tana wak gi iya/ ma Israyiil mo kun cikunuwa nyi'da/ nyi'da/ mo. 13 E mom'pesho'k mo tani 'twaŋkal 'koni kwara mo dhali e moŋ'ko'd gwar ma bim poros mo tani 'twaŋkal 'koni kwara mo, dhali e moŋ'ko'd gwar ma biny cam mo tani 'twaŋkal 'koni kwara mo, dhali eya bora luŋgu'b mo tani 'twaŋkal 'koni kwara mo. 14 Dhali agoŋ gi 'peŋkuman bampa/ mo tani ta'd gi moŋka'b kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali apo/ uni mo tani gway 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo uni gun ta gway gi imandhunu ki she/ gi Ari Ka'bal mo kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo be.

15 Dhali a'di jin torki'da tor ki aha/ mo tani ta'd gi cwan 'dolkon gana/ mo jin baru to mo mmobar 'peŋkuman bampa/ mo dhali 'twaŋkal piti mo dhali agaŋgaram piti mo. 16 Dhali 'peŋkuman bampa/ mo nyakkina isi bwa mo dhali aluc piti nyakki'd ki bem piti mo. Dhali a'di barki 'peŋkuman bampa/ ki cwam piti mo, ka amyaal alipi* 'de/ mo jin 'ce'dki'd ka iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd mo. Aluc piti dhali bem piti dhali tur piti, uni nyakkan ki 'dokko/ 'dokko/ mo. 17 Dhali a'di si'da/ barki'da agaŋgaram piti mo, ki gula/ iss† 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka doŋon mo. A'di ta mombar jin baru 'kwani mo, a'di jin ta ji gi iman'doyu gwo mo. 18 Agoŋ a'di inyaŋkunu ki wosh dhel jin ta'da wasin dhela/ mo, dhali 'peŋkuman bampa/ miiki'd ki 'be'd 'be'd mo gom 'dolkon gana/ mo dhali di eya tente/ me'da gasaas mo. 19 Dhali moŋka'b ma gaŋgara/ gi 'peŋkuman bampa/ mo tani a'di nyoŋkunu ka ris wosh dheli 'baar mo ki she/ ki she/ mo. A'di jin ta jin twa/a/ mo ta wosh dhel jin ta'da wasin dhela/ mo ki e ka ris mo, dhali jiŋ 'ko'd mo a'di ta wosh dhel jin ta 'pinyamath mo, dhali a'di jin 'kon ma po/i kwara mo a'di jin ta wosh dhel jin ta jin dhii/ mo, dhali jin 'kon ma po/i doŋon mo a'di jin ta wosha wasin dhela/ jin ta jin dhii/ mo, 20 dhali jin 'kon ma po/i mudhe'd mo a'di jin ta wosh dhel jin ta gi kush mo, dhali jin 'kon ma po/i pe'de/ mo a'di jin ta wosh dhel jin ta jim 'per mo, dhali jin 'kon ma po/i pesu/ mo a'di jin ta wosh dhel jin ta'da go'd go'd mo, dhali jin 'kon ma po/i pekwara mo a'di jin ta

* 21:16 alip wa kumsumiyya † 21:17 miyya wa arba wa arba/iin

wosh dhel jin miina is ki go'de/ go'de/ mo,
dhali jin 'kon ma po/i pedoŋon mo a'di jin
ta wosh dhel jin miina is ki dhii/e dhii/e
mo dhali jin 'kon ma po/i 'kume'd mo a'di
jin ta wosh dhel jin tana jamasa tortukul
mo, dhali jin 'kon ma po/i 'kume'd i'ce'dka
'de/ mo a'di jin ta wosh dhel jin tana isa
mandupany mo, dhali jin 'kon ma po/ i
'kume'd i'ce'dka su/ mo a'di jin ta wosh
dhel jin ta'da duk is mo. 21 Dhali 'twaŋkal
kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani uni
ta dhema/ kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/
mo, dhali 'twaŋkala goŋ ka 'dete/ 'dete/
mo uni ukkunu ki dhema/ en 'de/ mo, dhali
bway tur jin iinu ii 'peŋkuman bampa/ mo
tani ta jasi 'dolkon gana/ 'baar mo, jin minu
hil 'pena pije/ itor karash me'da gasaas mo.

22 Dhali aha/ parkina gu'b gi mond-
heleladhelela kamu/ e yisa e 'peŋkuman
bampa/ mo, haali/ gu'b gi mondheleladhelel piti mo tani a'di ta Tapa Arumgimis
mo, a'di jin Eka/ Ek mo dhali Ari Ka'bal mo
be. 23 Dhali 'peŋkuman bampa/ yansan yisa
midi mii ta ga tente/ mo walla appe mo
mmo'twak mo apo/ a'di mo, haali/ monyca
ma Arumgimis mo tani a'di ta moŋkush
piti mo dhali alambam piti mo tani a'di ta
Ari Ka'bal mo. 24 Ki moŋkush piti mo tani
a'di min ma ris kal gi 'kwaniny'ceshi ii mo
dhali aris imalik kun 'koni mony'cesh mo
tani mini ci monycam buni mo gom a'di
mo be, 25 dhali 'twaŋkal piti mo tani mini
'ko kan ki kany ki sule/ montee mo – dhali
mon'thinya kamu/ midi diya e mun mowa?
26 Uni mini ciki a'di monyca mo dhali mon-
tak mo goma ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar
mo. 27 Hili to nyo/o'da kamu/ yisa midi diya
jin midi cic e a'di mo, walla jan tal 'de/
jin midi botki miinthus jin shi/ashi/ mo
walla ta manci gwonthus mo, hili jasi uni
gwansan kun 'kwarkunu gway eya warka/
gi Ari Ka'bal gi mondiki/e mo tani, uni a'di
imini 'ko mo be.

22

1 Dhali yan'ko'd a'di torki aha/ yi'de/
jin guski'd mo jin ta yi'de/ jin di ki e
mo, jin kushakush jin mii'd ki wa'c wa'c
mo, mmoyayaa ŋwaca/ mo 'pena kursi ma
Arumgimis mo dhali Ari Ka'bal mo, 2 ki
tur mo isi bwaman bway tur gi 'peŋku-
man bampa/ mo. Dhali si'da/ e 'ban
kuku/ mo gi yi'de/ jin guski'd mo tani
cwa gi mondiki/e mo nyakki maman pitiŋ
gana/ kun 'kona e i'kume'd i'ce'dka su/ mo
gwono'dki maman piti mo ka ppe ki she/ ki
she/ mo. Dhali 'cemen gi cwa a'di karkunu
mo mmowaca ris kal gi 'kwaniny'cesh mo.
3 Moŋkamu/ midi di yisa jin min ma man-
jeeya jee idi mo, hili jasa kursi ma malik
ma Arumgimis mo dhali ji gi Ari Ka'bal mo
a'di midi di nycine/ mo, dhali ciŋkinam
piti mo uni imini luŋ a'di mo. 4 Dhali uni
mini par jis/em piti e mo dhali gway piti
midi ca'ba po/ buyem buni mo. 5 Dhali
mon'thiny midi di yisa. Uni mini mii ta gi
moŋkush ma lamba/ mo yisa walla atente/
mo yisa haali/ Tapa Arumgimis a'di midi
ta moŋkush buni mo, dhali uni mini nyak
tapa ta ki a'di ki sule/ mo dhali ki sule/ mo
be.

Yesus Midi Pu'du/ ki 'Dishe/ mo

6 Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Gwo
gwansan uni ta ku isiŋ gana/ mo dhali kuŋ
gana/ mo. Dhali Tapa, jin ta'da Arumgimis
mo gom shi/in gi imanci gwo mo tani a'di
hashki'da man'doyu gwom piti mo mmotor
ciŋkinam piti to mo kun mini bu'th mo ki
'dishe/ mo. 7 Dhali hili mo mo ma, aha/
mina pu'dku/ ki 'dishe/ mo.

Mom'bor mii gom a'di jin dhuki gwo kun
onu is eya warka/ yansan mo.

8 Aha/ jin tana Yohaan mo tani aha/ tana
a'di jin cikki to gwansan mo dhali par to
gwansan e mo be. Dhali ki aha/ cikkina
uni mo dhali par uni e mo tani aha/ bitkina
'cesh mo mmoluŋ e sho'k ma man'doyu
gwo mo, a'di jin torki aha/ to gwansan mo.
9 Hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: /E mini
diki mii mii kan mo. Aha/ tana garr jin
nyakki'da tu'c mii nyakki /e mo dhali awak
pini mo uni kun ta imanci gwo mo, dhali
nyakki uni gwansan kun dhuki gwo kun
'kwarkunu mo eya warka/ yansan mo. Luŋi
/e Arumgimis mo.

10 Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Dhalku/
gwo ki 'dap 'twa/ ka 'diŋkila/ mo, gwo
yansan jin onu is eya warka/ yansan mo,
haali/ mo 'disha'dish mo be. 11 Dhalki
a'dinthus yin di'd naskina/ mo mmomii

tonthus mo dhali dhalki a’di jin mii mii kun nyo/anyo/ mo di’d naskina/ mo mmomii mii kun nyo/anyo/ mo, dhali uni kun mii miiŋkar/e mo tani dhalki uni ’kon naskina/ mo mmomii miiŋkar/e mo dhali uni kun tana gayiin mo tani dhalki uni ’kon naskina/ mo mmomii mii ma gayiin mo.

12 Hili mo mo ma, aha/ mina pu’dku/ ki ’dishe/ mo, mmokalku/ tom pem mme’d mo, mmoraka ris ’kwani ’baar mo to mbway mo ka ’dete/ ’dete/ mo me’d mii jin miikina uni mo. 13 Aha/ tana ja Muŋ’kup mo dhali jiŋ ’Ko’d mo, aha/ cila mo jin twa/a/ mo dhali mo jiŋ ’ko’d mo, dhali aha/ cilkina mo jin telkunu ’pen mo dhali mo jin di ’kup mo.

14 Mom’bor mii gom uni gwansan kun wuski burrinyen tur buni mo dhali kun mii gwoŋkan piti mo, ki uni mini ta gi moshirr mo gom cwa gi mondiki/e mo, dhali ki uni mini ’taki cic ’peŋkuman bampa/ ki ’twaŋkal ma goŋ mo be. 15 Apije/ mo tani arisa ’ka ’kokin mo dhali uni kun mii mii ma rum mo dhali uni gun ha’k ’pen ceŋ gwas mo dhali iman’kosha mee mo dhali imanluŋ tompinycon mo dhali aris ’kwani ’baar ka ’dete/ ’dete/ mo, uni kun enina en thus mo dhali botki mii gi imanci gwonthus mo.

16 Aha/ jin tana Yesus hashkina man’doyu gwom pem e /e mo ki gwo yansan jin onu mo goma risa kaniisa mo. Aha/ tana birman mo dhali emen ma Dawuu’d mo, jin ta’da cul gi mon’thamo/ mo jin ’twakki mo mo.

17 Shi/in dhali Nyaranyaŋa’b o gwo mo ki: Iiyu/ mo. Dhali dhalki a’di jin cik a’di mo o gwo mo ki: Iiyu/ mo. Dhali dhalki a’di jin budha yi’de/ gom miiŋkar/e mo yayi’d mo. Dhali dhalki a’di jin ona bwa ki bu’th yi’de/ gi mondiki/e ki dar gi moyol mo tani iyayi’d si’da/ mo.

18 Aha/ rumkina aris ’kwani ’baar ka ’dete/ ’dete/ ki gwo mo uni kun cikki gwo gwansan jin onu is eya warka/ yansan mo. Dhali wakki/ jan tal ’deŋ kamu/ midi mar uni is mo tani Arumgimis si’da/ midi mar a’di mo/isa nyor is mo jin midi wo’c a’di is she/ mo, uni kun torkunu mo eya warka/ yansan mo. 19 Dhali wakki/ jan tal ’deŋ kamu/ midi bu’th gwo ’pena warka/ yansan jin onu gwo is mo tani Arumgimis si’da/ midi bu’th miim piti jin pwakkina a’di cwa gi mondiki/e mo dhali e ’peŋkuman bampa/ jin kogu mo, uni kun torkunu eya warka/ yansan mo.

20 A’di jin teki gwo gwansan mo mmo/o mo tani o gwo mo ki: Ka jiŋ gana/ aha/ mina pu’dku/ ki ’dishe/ mo be. Amen. Yayu/ ma, Tapa Yesus mo.

21 A’the gi Tapa Yesus midi di e uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dheleli ’baar mo. Amen.